Grîu la vară,
Bine-n țară,
Pace la hotară!

De la lumina acestui suris,

de la privirea scrutătoare

și vizionară a acestor ochi,

de la această imagine simbol

începe România

Anul Nou 1982, an pe care

toți fiii ei și-l doresc rodnic,

bun, liniștit și luminos!

Și nu și-l doresc oricum,

ci prin munca lor,

prin iscusința mîinilor lor,

prin cutezanța minților lor.

Un exemplu cu rădăcini adînci în tradițiile revoluționare ale națiunii

La început de an nou, ziua de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu deschide șirագul sărbătorilor unui nou calendar și omagiul ce i-l adresăm cu acest prilej cuprinde în el recunoștința fierbinte pentru neodihna așezată în slujba întregii națiuni, pentru veghea prin care contribuie la propășirea necontenită a științei românești, pentru nobilul exemplu de abnegație și dăruire oferit, zi de zi, tuturor. Un exemplu cu rădăcini adînci în tradițiile revoluționare ale națiunii noastre, în aspirațiile de pace și prosperitate ale poporului român.

Prin gîndirea și faptele sale, tovarășa de viață a celui mai iubit fiu al patriei sădește în cugetul tuturor femeilor țării un ideal luminos și, în același timp, o încredere nețărmurită în puterea de împlinire a acestui ideal. Noi, femeile, sîntem conștiente că datorăm partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, viața nouă și demnă pe care o trăim astăzi, condițiile minunate de pregătire și participare a femeilor la viața politică, economică și socială a țării, de afirmare în conducerea întregii societăți. Prin atașamentul său la cauza slujirii țelurilor celor mai înalte ale orînduirii socialiste, între care distingem și perfecționarea statutului de reală demnitate al femeilor din țara noastră, întreaga sa viață reprezintă un model valoros la care ne raportăm permanent.

Chipul tovarășei Elena Ceaușescu, astăzi, pentru toți cei ce o urmează, pentru toți cei care se desăvîrșesc moral și profesional prin însăși hotărîrea de a nu se abate de la drumul ales, se constituie într-o efigie revelatoare. Dedicată în egală măsură activităților de largă audiență socială, în planul cărora se ilustrează ca eminent om politic și de stat, dedicată progresului unei științe de avangardă a veacului nostru, spiritul

(Continuare în pag. 12—13)

MARIA BOBU,
vicepreședinte al Consiliului Național al Femeilor

Semne încurajatoare pentru noul an economic

A demarat bine activitatea economică în cel de-al doilea an al actualului cincinal. Veștile, de la o zi la alta mai numeroase, anunță chiar unele depășiri ale sarcinilor de plan în sectoare de primă însemnătate ale economiei naționale: în combinate chimice și metalurgice, în unități producătoare de materiale de construcții, în centrale electrice, în schele de extracție și foraj. Iată că vasta activitate organizatorică și politică desfășurată în ultimele luni ale anului de curînd încheiat, la toate verigile întregului nostru complex economic, își află, în aceste rezultate, primele roade. Și chiar dacă pînă la finele anului mai este mult, aceste prime rezultate ilustrează într-un fel hotărîrea celor ce muncesc de a încheia cel de-al II-lea an al cincinalului cu rezultate cît mai bune.

Ne-am pus speranțe mari în acest an economic, deși știm de pe acum că nu vom fi feriți de dificultăți. Pe plan extern asistăm la accentuarea crizei economice, îndeosebi a crizei energetice care a cuprins toate statele. Niciodată prognozele economice n-au fost mai pesimiste. „Perspective sumbre pentru economia americană", „Perioadă de stagnare în C.E.E.", „A venit și rîndul Germaniei să fie confruntată cu problema șomajului", „Perspectivele economice pentru 20 de țări africane sînt dezastruoase", iată numai cîteva din titlurile care ocupă manșetele principalelor publicații ale lumii. Departe de a fi doar rodul inspirației unor gazetari inventivi, aceste titluri reflectă, din păcate, o realitate crudă: în viața internațională, în economia mondială au loc grave perturbări. „Criza economică — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

(Continuare în pag. 4)

VASILE BARAC

1
ANUL XXXI (1387)
7 IANUARIE 1982
flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Întoarcere la țărmul dorului; Firescul ce pare uneori ciudat [pag. 4]; *Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare (pag. 7)*; Reportajul unor redescoperiri redescoperite (pag. 9); „BALTAGUL" — DESTIN ÎN POSTERITATE (pag. 16-17); Muzica tînără la ora bilanțurilor (pag. 21)

P
605.367

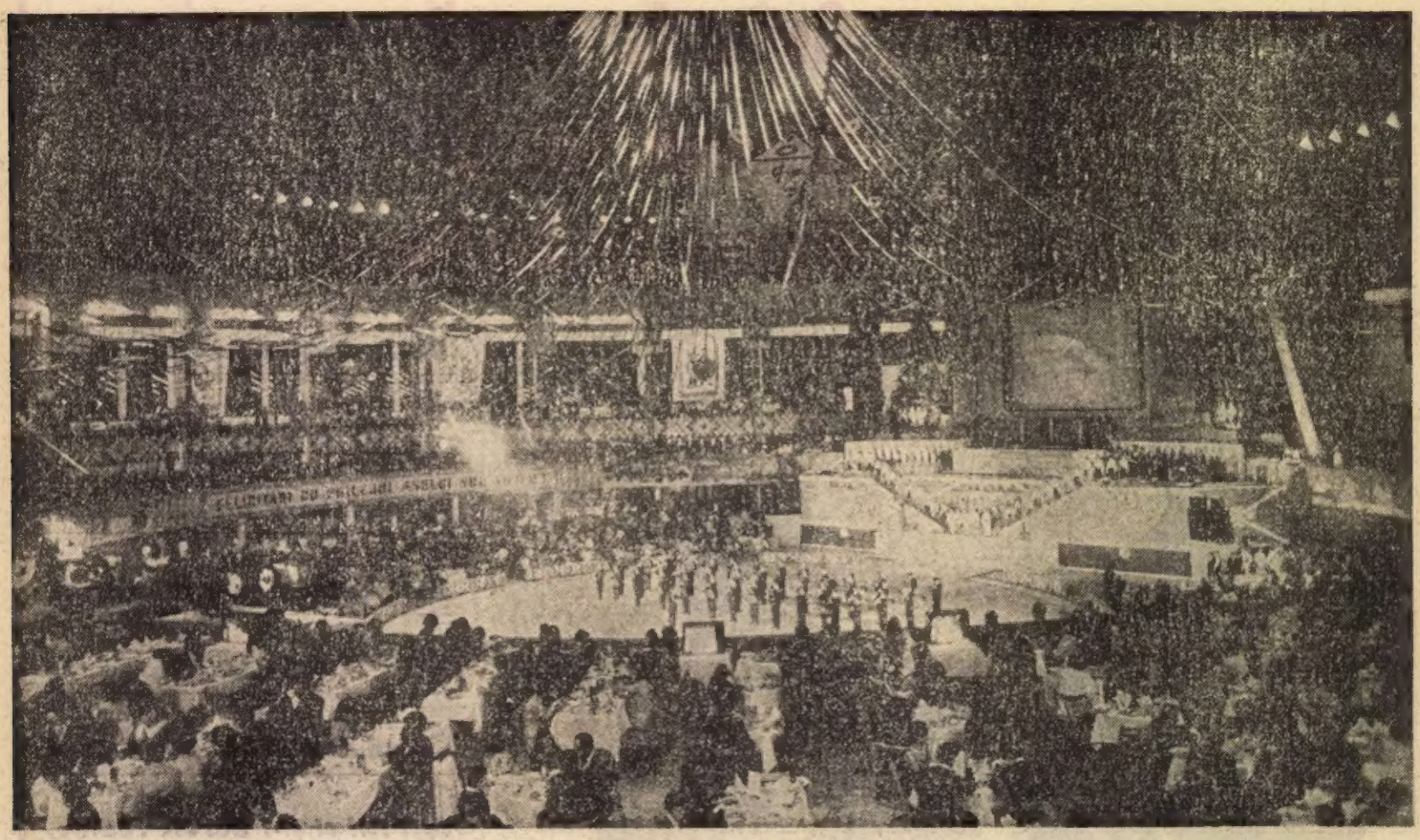

Revelion '82

Am încheiat un an, sărbătorit ca întotdeauna la noi, la români, cu strălucirea, cu bucuria, cu dăruirea datorate momentelor cardinale ale vieții sau ale istoriei. L-am încheiat în precipitarea zgomotoasă și veselă a 22 de milioane de bărbați, femei și copii spre ultima clipă, spre cea de-a 12-a bătaie a ceasului, spre cea din urmă fărîmă de timp ce se cuvine —ne-am zis — acaparată și arsă, trăită intens, din acea supremă nevoie umană de-a umple vidul, proprie omului acestei vremi. L-am încheiat participînd, cu mic, cu mare, la o frenetică sărbătoare a trecerii către mîine, participînd, de fapt, la un mister, unul din cele mai vechi, pe care banalul și ocazionalul „La mulți ani !", rostit de omul modern, nu-l mai compensează. Oamenii noștri cei vechi nu-și urau, observa cineva, „La mulți ani !" Rîvnirea anilor mulți mărturisește, spunea același, spaima de timp sau de vid, „horror vacui", proprie nu „primitivului", nu omului culturilor tradiționale, ci celui modern. Acesta are, s-ar părea, spre deosebire de cel vechi, sau, oricum, infinit mai mult decît el, spaima timpului, teroarea față de vid, de unde dezlănțuirea, adeseori orgiastică, a revelionului. Cel vechi, avînd puterea sau știința tainică de a se așeza în acord ori în armistițiu cu timpul, dorea de la an altceva, dorea — cum spune colindul — „semne bune".

Noi, cei de la Dunăre și Carpați, am crezut, de cînd ne știm, în astfel de semne, oricum ar fi fost timpul sau anul. Ostenind în plugul celor 365 de zile înmulțite cu vreo douăzeci de secole, ne opream o clipă — o singură clipă din an ! — ca să și credem. Așa ne-au fost felul, credința, neamul. Neam sărac, zbuciumat, mereu încercat de istorie, dar neam care își trimitea încrederea, ca pe buzduganul din basm, pînă la porțile vremii vii, obligîndu-le nu o dată să se cutremure.

Încrederea aceasta, astăzi, la noi, e mai puternică decît oricînd, covîrșind spaima vidului, proprie oamenilor acestei lumi ai acestei epoci. O încredere care se întemeiază, ca totdeauna, pe niște „semne", de fapt pe niște semne devenite de mult certitudini. Certitudinea că tot ce mișcă în seara asta, rîul, ramul, orașul, satul, timpul de fapt, în întreaga-i desfășurare, își așază mișcarea sub sensul înnobilării continue a peisajului și a vieții noastre, în ciuda unor aspre, deloc ușoare solicitări și eforturi, în ciuda unor dramatice, deloc simple probleme ale lumii contemporane, ce nu ne cruță de rigorile lor. Cu acest sentiment am sărbătorit Revelionul '82, cu acest sentiment ne-am despărțit de un an ca să urcăm spre altul.

Și se mai adaugă un sentiment. Sentimentul că la fiecare început de an o luăm, într-un fel, de la capăt, deși, în fapt, continuăm. Și că ne aflăm, într-un fel, în cu totul alt punct al existenței noastre sau al istoriei, avînd, de fiecare dată, o nouă reprezentare asupra timpului, dacă nu sîntem indiferenți față de timp. (Și n-avem cum fi !)

Sentimentul acesta ne-a însoțit, poate mai pregnant ca niciodată, în noapte Revelionului '82, cînd, ascultînd la posturile de radio și de televiziune Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ni s-a părut că felia de timp pe care o numim cel de-al doilea an al cincinalului 1981—1985 se înfățișează severă și radicală ca un perete. Un perete, remarca un scriitor, arcuit ca o boltă. O hemiboltă.

De ce un perete, de ce o boltă ?

„Vom avea de învins, și în anul viitor, — se arăta, printre altele, în Mesaj — multe greutăți, determinate atît de criza economică mondială, cît și de unele rămîneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De aceea, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea, în spirit revoluționar, pentru lichidarea lipsurilor, întărirea răspunderii și exigenței în întreaga viață economico-socială"...

Ne aflăm deci, din nou, undeva, jos, la poalele timpului, al înaltului și abruptului său perete, pregătindu-ne să urcăm. Să urcăm după cei îndrăzneți, după cei care bat, undeva, sus, bornele, care fixează, primii, corzile ascensiunii, care de-acolo, de sus, ne trimit îndemnuri. Și care, îndemnîndu-ne să urcăm spre noile cote de ideal și de faptă, ne atrag atenția, prin însuși exemplul lor, că între noi toți există, trebuie să existe, o solidaritate a frînghiei, a cățărării, a gesturilor, a respirației. Trebuie deci — așa cum am desprins din Mesajul conducătorului partidului și al națiunii noastre socialiste — să ne articulăm perfect eforturile, să le sincronizăm, să le unificăm, să le topim unul într-altul, ca pe undele unui riu. Un riu care ar curge vertical. Un riu care n-are voie să se transforme în fîntînă arteziană. Un riu care trebuie să urce acolo, sus, într-un punct ideal, unde trebuie să aprindă o flacără, o idee, un soare sau o hidrocentrală. Nici un strop din el nu trebuie să se piardă. Nici o picătură de efort nu trebuie să se istovească, ci, dimpotrivă, să rodească din plin, spre folosul patriei și al celor ce fac efortul.

Cu acest sentiment — cel al eforturilor ce ne așteaptă și pe care trebuie să le facem mai rodnice ca oricînd — am acaparat, am ars, am trăit intens cea din urmă clipă a anului, clipă în care spaima de vid, nesiguranța sau teama de viitor, proprii oamenilor acestei epoci, au fost covîrșite, aici, la Dunăre și Carpați, de uriașa încredere, întemeiată pe împlinirile și pe faptele vieții, în justețea și în triumful marii cauze în care ne-am angajat.

Cea a edificării României socialiste și comuniste.

ILIE PURCARU

„Intrăm în anul 1982 cu încrederea deplină în forța unită a poporului nostru"

MESAJUL

de Anul Nou

adresat întregului popor,

la posturile de radio

și televiziune,

de tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Peste câteva momente încheiem anul 1981, primul an al celui de-al VII-lea plan cincinal, cu rezultate importante în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre socialiste. Plenara Comitetului Central al partidului a apreciat realizările de seamă obținute în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare economice, în progresul științei, învățământului și culturii, subliniind, totodată, cu putere lipsurile și greutățile manifestate în această perioadă, stabilind măsurile ce trebuie luate pentru lichidarea lor, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, a hotărârilor Congresului al XII-lea. Trebuie să menționez că toate aceste realizări au fost obținute în condițiile grele create în economia mondială și care s-au manifestat, după cum am menționat nu o dată, și în țara noastră.

Rezultatele dobândite demonstrează justețea politicii Partidului Comunist Român care aplică în mod creator adevărurile generale, principiile socialismului științific la condițiile României. Ele vădesc forța creatoare a poporului român, liber și stăpîn pe destinele sale, superioritatea orînduirii noastre socialiste, afirmarea cu putere a rolului conducător al partidului, unitatea întregului popor în muncă și lupta revoluționară pentru ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

În aceste momente solemne, gîndurile noastre se îndreaptă către clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate, către toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, către organele și organizațiile de partid, organizațiile de masă și obștești, către întregul popor, care, prin munca sa plină de abnegație, asigură dezvoltarea continuă a României socialiste. Pentru mărețele succese obținute în acest an, vă adresez tuturor, dragi tovarăși, cele mai calde felicitări și vă urez noi și tot mai mari victorii în activitatea închinată poporului, patriei noastre socialiste!

Intrăm, peste câteva clipe, în anul 1982, cel de-al doilea an al cincinalului 1981—1985, cu un program de dezvoltare economico-socială elaborat cu participarea tuturor organismelor democrației noastre socialiste, a maselor largi populare, și care asigură înfăptuirea neabătută a obiectivului strategic, a sarcinii fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea — realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

Vom avea de învins, și în anul viitor, multe greutăți, determinate atît de criza economică mondială, cît și de unele rămîneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De aceea, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea, în spirit revoluționar, pentru lichidarea lipsurilor, întărirea răspunderii și exigenței în întreaga viață economico-socială, făcînd totul pentru dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, pentru ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al produselor.

Aplicînd neabătut noul mecanism economic, autogestiunea și autoconducerea muncitorească, să asigurăm creșterea eficienței economice, a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea continuă a venitului național.

Să facem ca anul 1982 să marcheze un progres puternic al agriculturii noastre pe calea modernizării, ridicării productivității, creșterii producției agricole vegetale și animale, înfăptuirii noii revoluții agrare.

Să așezăm întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a patriei pe cele mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, să ridicăm tot mai mult rolul științei, învățămîntului și culturii în făurirea noii orînduiri sociale.

În anul 1982 să dezvoltăm și mai puternic democrația socialistă, participarea activă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la făurirea conștientă a propriului viitor socialist și comunist.

În actualele împrejurări economice internaționale grele, să demonstrăm forța și capacitatea minunatului nostru popor, care, de-a lungul istoriei sale milenare, a dovedit nu o dată înalte virtuți, dragoste neclintită față de glia strămoșească, nedînd înapoi în fața nici unei greutăți.

Acum, cînd poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, își făurește viața în mod liber, așa cum dorește, să demonstrăm unitatea sa de granit în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste.

În anul 1982 să înscriem noi progrese în dezvoltarea neîntreruptă a patriei noastre, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii națiuni, în întărirea independenței și suveranității României socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai României socialiste,

În anul 1981, în viața politică internațională au apărut multe probleme complexe, s-a menținut încordarea, a continuat cursa înarmărilor, s-au adunat noi negri, prevestitori de furtună, deasupra continentului nostru, deasupra întregii planete. Contradicțiile între diferite state și grupări de state, lupta pentru menținerea și repărțirea zonelor de influență au continuat și chiar s-au accentuat în cursul acestui an.

În același timp, s-a intensificat lupta popoarelor împotriva politicii imperialiste și colonialiste, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru o politică nouă bazată pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Lupta între aceste două tendințe, diametral opuse, pe arena vieții internaționale, va continua să se manifeste cu putere și în cursul anului 1982.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru oprirea încordării internaționale, pentru reluarea cursului spre destindere și promovarea unei politici noi, democratice, de respect al independenței naționale, de colaborare și pace.

România va acționa neabătut pentru întărirea colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și neamestecului în treburile interne.

Trebuie să facem totul pentru oprirea amplasării de rachete cu rază medie de acțiune în Europa și retragerea celor existente, pentru trecerea la reducerea armamentelor și realizarea unei Europe fără arme nucleare.

Să întărim colaborarea și solidaritatea cu toate forțele progresiste, cu toate popoarele care se pronunță pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și pace.

Acum, pînă nu este prea tîrziu, să facem totul pentru a determina trecerea la dezarmarea generală, și în primul rînd la dezarmarea nucleară!

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea unei Europe unite, în care fiecare națiune să se poată dezvolta fără teama vreunei agresiuni.

Acum, în pragul Noului An, ne adresăm încă o dată popoarelor Europei, popoarelor întregii lumi, să întărim solidaritatea și să intensificăm lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al popoarelor la libertate, la viață, la pace! Avem deplina convingere că popoarele dispun de forța necesară pentru a pune capăt cursei înarmărilor.

Să facem totul pentru încheierea cu succes a negocierilor sovieto-americane de la Geneva cu privire la oprirea amplasării și înlăturarea rachetelor nucleare din Europa.

Să acționăm pentru încheierea cu succes, în cursul anului 1982, a reuniunii de la Madrid și convocarea unei conferințe de încredere și dezarmare, asigurînd continuitatea reuniunilor pentru securitate și cooperare în Europa.

Fie ca anul 1982 să determine inseminarea vieții internaționale, întărirea încrederii și conlucrării între toate națiunile — condiție esențială a progresului economico-social al tuturor popoarelor, a apărării păcii mondiale!

Fie ca anul 1982 să determine realizarea unor măsuri reale în direcția lichidării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice și politice mondiale care să asigure progresul țărilor rămase în urmă, stabilitatea economică internațională!

Să facem totul ca țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate să participe mai activ la soluționarea marilor probleme internaționale, să se întărească rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale.

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru soluționarea conflictelor existente numai și numai pe calea tratativelor, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din viața internațională.

Doresc să afirm acum, la începutul noului an, că România socialistă va contribui activ la soluționarea problemelor complexe din viața mondială, la lupta pentru dezarmare și pace, pentru apărarea dreptului la viață al popoarelor, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai României socialiste,

Intrăm în anul 1982 cu încrederea deplină în forța unită a poporului nostru, avînd convingerea că noul an va aduce națiunii noastre socialiste noi împliniri în înfăptuirea Programului partidului de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, de întărire continuă a capacității de apărare a patriei, a independenței și suveranității României socialiste.

Urez minunatei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, noi și noi succese, satisfacții tot mai mari în muncă și în viață!

Vă urez tuturor, dragi compatrioți, un An Nou fericit, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine!

LA MULȚI ANI!

O bogăție imprescriptibilă a satului românesc: spiritul gospodăresc

Întoarcere la țărmul dorului

Cînd, cu cîteva săptămîni în urmă, scriam în „Flacăra" despre Vaideenii Vilcei, nici spațiul tipografic îngăduit de revistă, nici propriile noastre impresii și sentimente, încă incerte, încă nedevenite obsesii, încă aflate sub izbitura nedecantată a unor fapte și intîmplări mai mari ori mai mici, ținînd de superficia clipei, nu ne-au favorizat deschiderea spre două elemente emblematice ale acestei lumi: spre un cîntec — „Învirtita dorului", care-i mai mult decît un cîntec — și spre un cioban — Ion Longinescu, care nu-i mai mult decît un cioban, deși...

Dar să le luăm pe rînd.

Vaideenii Vilcei, ca toate satele de ciobani, sînt de văzut mai ales în tîrziul toamnei — așa le-am văzut și noi — cînd, vreme de zile și zile, oameni și turme încep să coboare din munți. Satul, spuneam în mai vechiul nostru articol, are 30 de munți pe care își păstorește oile, cele peste 30 000 de oi cu care, cînd coboară la vale pentru iernat, albește versanții, ca în „Turmele" lui Eusebiu Camilar. Spectacolul, pentru cel ce-l privește din marginea „lăsătorilor" — acele confidențiale cărări păstorești, netrecute pe hărți, acele tainice drumuri prelinse prin umbra codrilor, legînd stînele, munții și satul —, îți bate în suflet cadențe de „Mioriță". O „Mioriță" locală — care se cheamă „Învirtita dorului", care cuprinde 24 de părți melodice, potrivite pe fluier, ca un orar muzical al zilei și nopții păstorului, la fel de treze în veghea oilor, și care a fost compusă de un cioban vaideean, Ion Iscru, în anii primului război mondial — își prelinge, odată cu turmele, ciopoarele ei de sunete, reluate ritmic, în ritm cu unduirea plaiurilor prin care trece.

Cine mai știe în sat „Învirtita dorului"? Profesorul Vartolomei Todeci, conducătorul ansamblului artistic al Vaideenilor — ansamblu cu numele „Mioriței", laureat al mai multor concursuri petrecute pe scenele țării și de pe scenele altor țări — ne spune mai multe nume, printre care pe cel al lui Ion Longinescu.

Cine mai face în sat ciobănie adevărată, iscusită și rostuită? Benoni Morăreț, primarul Vaideenilor, ne spune mai multe nume, printre care pe cel al lui Ion Longinescu.

Mergem, însoțiți de primar, acasă la Longinescu.

Longinescu are 47 de ani, e tată a nouă copii și stăpîn pe o turmă de „vreo 300 de oi". Turma, acum, e plecată, e pe undeva, prin Banat, minată de unul dintre feciori, pentru prima oară „șef" sieși și oilor, nu ajutor al lui taică-său. Taică-său, gazda noastră, n-a putut pleca el cu turma, fiindcă „îl ține un junghi".

Ce înseamnă totuși, întrebăm, o turmă de „vreo" 300 de oi? Cîte sînt de fapt? Primarul rîde, se întoarce spre Longinescu, care nu rîde:

— Auzi, nea Ioane, ce întreabă tovarășu', cîte oi ai, da' așa, exact?

Camera în care ne aflăm e monahală. Nimic pe pereții albi, nimic pe podeaua de scîndură. O masă cu față albă, cu dantele pe margini, cîteva scaune din lemn de stejar, un pat cu un macat făcut din roșu și negru, totul aranjat într-o compoziție cu simplitatea, dar și cu rafinamentul unei picturi pe sticlă. O sticlă pe masă, cu țuică tare, albită prin cîteva rafinări succesive. Omul ce ne-a primit pune restul culorilor, albastrul metalic al ochilor, roșul dur al obrajilor, galbenul ca de fildeș vechi al mîinilor mari și grele, așezate bolovănos pe masa care parcă s-a cocîrjat sub ele.

— Auzi, nea Ioane, repetă primarul, la zi, da' exact, cîte oi ai?

Asta-i mai greu, șovăie gazda (e greu, convine primarul, continuînd să rîdă), oile-s oi, una se îmbolnăvește și moare, alta mai înmerește în colțul lupului, una fată și înmulțește turma, alta deși trecută la mînzări, se vădește stearpă, pe alta o tai și o pui la frigare cînd te-ai lehămețit de zemuri de ierburi... Cum să poți ține „exact" socoteala lor? Mai e și o veche credință, adaugă Morăreț (cum rîde gazda ca unul ce se dezice de astfel de basme), o credință ce spune că, dacă destăinui exact numărul oilor, dacă le dai astfel pe toate în evidența destinului, ele nu mai sînt ale tale, ele sînt luate în stăpînire de un destin ce poate fi și vrăjmaș, sorocindu-le pierderi. De fapt, continuă primarul, problema e alta. Problema asta cu nedeclararea exactă, „la bob", a oilor ține de vremea, încă proaspătă amintirilor, cînd, pentru oi mai multe plăteai mult, te trezeai prins într-o plasă de dări din care, zbătîndu-te, abia ieșeai. Ieșeai cîteodată chiar fără oi. Acum poți ține cîte oi vrei, cîte poți să ții. Că le declari în cifre precise sau în cifre care încep cu „vreo", nu asta e importanț. Căci oile, cîte sînt sau „vreo" cîte sînt, sînt toate aici, în Carpații noștri, în țara noastră, ca avuție a noastră, aceeași oricum ai număra-o.

Longinescu tace. La ce se gîndește? În clipa asta, zice, se gîndește la fiu-său, cel plecat cu oile în Banat. L-a trimis și fiindcă pe el, pe „șef", „îl ține un junghi", dar și ca să se deprindă „să se descurce singur" cu angaralele transhumanței, mai cu seamă cu drumurile. Cu drumurile? ! Da, zice gazda, primul secret al ciobanului este azi, mai mult ca oricînd, știința drumurilor, a alegerii lor, fiindcă azi, mai mult ca oricînd, cărările păstorești s-au subțiat, multe s-au înfundat, înghițite fiind de ogoare. Nu mai merge ciobanul pe unde vrea, ca odinioară, deși are încă pe unde să meargă, sînt destule locuri cu iarbă („iarbă în țara asta e mai multă decît pot să mănînce oaia sau vaca"), totul e rostul să le știi. Sînt ciobani bătrîni din Vaideeni care-și duc turmele pînă-n Dobrogea purtîndu-le numai prin iarbă. Și netrecînd nici o apă pe pod numai Dunărea, restul trecîndu-le cu piciorul, ferind semănăturile, ferind șoselele și pe cei care le străjuiesc. Sigur, nu peste tot se poate merge așa, adică pe „dungi', cum zic ciobanii. Uneori mai trebuie (ești forțat de împrejurări, mai cu seamă de relief) să ieși în șosea, printre mașini, milițieni și paznici ai C.A.P.-urilor. Și încă s-ar merge bine și pe șosele, ferind mașinile și celelalte primejdii, dacă de-o parte și de alta a drumului ar fi niște fîșii înierbate, nu mai largi de 3—4 metri, ca să aibă oaia ce rupe, nemaipoftind spre semănături. Dar asemenea fîșii nu sînt. Și încă s-ar merge bine, fără certuri, amenzi și pierderi, dacă s-ar înțelege, dacă s-ar ști, dacă s-ar cerceta de către cei în drept, de către specialiști, cît, cum, și cînd păgubește oaia culturile și cît, cum și cînd le ajută să crească. De pildă, ea îngrașă pămîntul, tot ea îl calcă și îl tasează în epocile în care el tocmai de asta are nevoie. Unii o știu, drept pentru care chiar te poftesc cu oile pe terenul lor în acele epoci. Dar mulți n-o știu. Și încă s-ar merge bine cu oile, încă s-ar face în liniște și cu spor transhumanța dacă, prin locurile în care își poartă ciobanul turmele, niște oameni n-ar abuza de el. Abuzează forțînd un profit, dacă nu personal (deși adesea și personal), ci, să zicem, în beneficiul planului economic al locului respectiv, dar un profit care-l apasă greu pe cel venit de aiurea. Adică i se dă ciobanului din Vaideeni loc de pășune în Dolj, în Banat, în Bărăgan sau în Dobrogea, dar cu condiția de a da, pentru locul acela, cadoul ce behăie, ba de a mai face și contracte de miei, de lînă și lapte. Însă ciobanul ăsta mai are niște contracte la fel încheiate la el în sat. Cum se descurcă printre atîtea poveri, ăsta-i secretul lui. Dar e un secret care-l costă. Îl costă greu și pe nedrept.

Și după toate astea, zicem, cum se face că ei, Ion Longinescu, nu numai că n-a părăsit ciobănia, dar, mai mult încă, a pus-o și pe umerii unuia dintre fiii lui? Cum adică, se miră gazda, s-o părăsească? Și cum s-o pună doar pe umerii unuia dintre fii? Ei, din cei nouă copii ai lui, măcar pe doi sau trei o să-i facă urmași la oi.

După care nea Ion Longinescu pune mîna pe fluier și ne cîntă „Învirtita dorului".

Fericit pămînt, fericită țară, cu asemenea cîntece, cu asemenea oameni!

ILIE PURCARU ■

Semne încurajatoare pentru noul an economic

(Urmare din pag. 1)

— se manifestă cu putere în țările capitaliste dezvoltate, se manifestă într-o formă sau alta, într-o măsură mai mare sau mai mică în țările socialiste, dar cel mai greu lovește țările în curs de dezvoltare". Inflația a atins, în numeroase țări, cote nebănuite; șomajul a crescut enorm. Apar tot mai multe bariere protecționiste în calea comerțului și a cooperării economice internaționale. Statele cu economie mai puternică încearcă să pună greutatea crizei economice pe spinarea maselor populare din propria țară, dar mai cu seamă pe a celor din țările în curs de dezvoltare. Dobînzile — formă nouă de asuprire și exploatare imperialistă și colonialistă, cum a denumit-o secretarul general al partidului nostru — se mențin în continuare la un nivel scandalos de ridicat. Iată, schițat pe scurt, un tablou la zi al economiei mondiale, o realitate de care sîntem obligați să ținem seamă. Pentru că, așa cum prea bine știm, nu putem un singur moment și nici nu ne propunem să întrerupem contactele cu această lume atît de contradictorie, de unde ne procurăm o bună parte din materiile prime de bază ale industriei noastre, o mare cantitate din petrolul atît de necesar economiei naționale și unde trebuie să ne vindem produsele pentru a ne crea lichiditățile necesare. Întreruperea acestor contacte „pînă la trecerea furtunii", se sublinia în Plenara Comitetului Central, nu numai că nu ne-ar avantaja dar ar duce, inevitabil, la stagnarea dezvoltării noastre economice, la darea noastră înapoi. Așa că nu numai că nu vom restrînge aceste contacte ci, dimpotrivă, le vom amplifica, volumul comerțului exterior urmînd să fie în 1982 cu 14% mai mare decît cel realizat în anul 1981.

Economia noastră are resursele necesare pentru a depăși aceste dificultăți create de gravele perturbații ale economiei mondiale. Anul 1981, primul an al actualului cincinal, încheiat cu rezultate importante, a demonstrat-o. Realizările anului 1981 au confirmat, totodată, justețea orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării. Anul 1982 trebuie să ducă mai departe aceste realizări, apropiindu-ne de îndeplinirea obiectivului strategic fundamental al acestei etape — trecerea României în rîndul țărilor socialiste cu dezvoltare economică medie.

Desigur, nu va fi ușor, iar conducătorul partidului și statului nostru ne-a avertizat încă o dată asupra acestui lucru prin mesajul de Anul nou adresat întregului nostru popor. Pentru a învinge aceste dificultăți va trebui să acționăm cu toată hotărîrea în vederea dezvoltării mai accentuate a bazei de materii prime, a resurselor energetice, pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii care rămîn și în acest an prioritățile absolute ale planului. Producția de țiței, de cărbune, de alte minereuri, cea agricolă, trebuie sporită nelimitat pentru că ea reprezintă baza solidă a dezvoltării industriei, a economiei, a creșterii bunăstării populației. Paralel cu asigurarea necesarului material și energetic al dezvoltării trebuie acționat pentru adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, pentru valorificarea superioară a potențialului în toate sectoarele economiei. Normele de consumuri materiale și energetice trebuie privite ca limite maxime, impunîndu-se o acțiune permanentă pentru perfecționarea tehnologiilor și înnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale cît mai mici. Numai în aceste condiții, la care trebuie adăugate utilizarea mai bună a mașinilor și instalațiilor, o organizare superioară a producției și a muncii, o ordine și disciplină desăvîrșite, se poate realiza sporirea eficienței, se poate asigura competitivitate sporită produselor românești în acerba concurență de pe piețele externe.

Aceste prime vești de pe frontul muncii despre care aminteam la început, ce demonstrează un bun demaraj, sînt semne încurajatoare pentru noul an economic.

Chipul frumos și curat al clasei muncitoare din România

Firescul ce pare uneori ciudat

Meseria aceasta, de scriitor de reportaje, cu graba ei după fapte, cu prejudecata confortabilă a extraordinarului, cu mulțimea de cifre și date, ce-ar trebui să dezvăluie esențialul și care, foarte adesea, tocmai esențialul îl compromite, păcătuiește față de literatura propriu-zisă în unele chestiuni de finețe. O lege a muncii de reporter spune să nu faci portret. Povestind chipul și statura unui om, vîrîndu-te, adică, în sufletul lui, în felul în care ar face-o un romancier într-o carte de ficțiune, riști să superi de moarte omul, să ți-l faci inamic, deși nu vrei decît să-l lauzi. Și așa, de exemplu, în loc să spui că directorul cutare e un bonom și că bonomia și spiritul lui tolerant au așezat treburile în matcă într-o întreprindere cu tineri adunați de peste tot, vorbești, dimpotrivă, de intransigența lui, de programul lui pedagogic și de alte lucruri care, de fapt, nu-l caracterizează. Un intransigent pare întotdeauna o afacere, iar bonomii suferă, de cele mai multe ori, că nu-s și ei niște șefi scorțoși.

Despre cîțiva oameni, care mi-au plăcut foarte mult, n-am scris fiindcă sînt și ei plin de fixurile reportajului modern. M-am gîndit, însă, mereu la ei și la rostul lor în viață și, într-un fel, mă simt mîntuit de-o vină.

Văzînd atîtea locuri de muncă însalubre crezi, cu timpul, că așa se cuvine să fie ele, întunecoase, cu zidurile cojite, cu dușumeaua plină de noroi vechi. Pe urmă te gîndești că de asta sînt oamenii, din camerele cu pereții murdari, plictisiți și acriți fiindcă profesiunea lor nu-i tocmai plăcută. Cunoscînd, de pildă, mai multe tipografii, trăind de ani buni prin tipografii cu o dominantă de negru, cum ar zice un pictor, m-am deprins cu ideea că nu-i posibil să ții curate atîtea hectare de hale și că nici nu-i necesar. La Timișoara am văzut o întreprindere tipografică — Banatul se cheamă — care m-a pus pe gînduri. Mai întîi că înăuntrul ei nu seamănă a întreprindere. Camerele arată toate a gospodărie de om curat ori, mai bine zis, care și-a făcut din curățenie o normă de viață. Peste tot sînt flori, pereții-s albe, atmosfera e plăcută, pe alocuri chiar intimă. Atmosfera nu-i „de serviciu". Te întrebi cum stau cu producția și vezi că stau foarte bine cu producția. La intrarea și la ieșirea de la slujbă nu-ți dai seama cine-i muncitor și cine director. Oamenii vin la lucru cu hainele cele mai bune și aici îmbracă salopete curate. Directorul, Radovan Nicolin, spune celui ce-i iese în drum „servus"; ori așa știm că-și vorbesc în Banat numai prietenii buni. Întreprinderea are peste 1 200 de încadrați și Radovan Nicolin îi se adresează tuturor pe nume și în limba maternă: pe românește, în sîrbește, în ungurește și, unde e cazul, pe țigănește, ca să se simtă toți camarazi și egali. În definitiv, dacă omul petrece în fabrică opt ore din zi, de ce nu s-ar simți aici mulțumit de cum i s-a orînduit existența? Grigore Șandru iese la pensie curînd, după 44 de ani de poligrafie, și Ludovic Petky, Eduard Giesser și Miloș Georgevici, care-s persoane cu funcții de răspundere în serviciile de editură și tipografie, par să nu aibă altă treabă decît sărbătorirea lui Grigore Șandru. Suferă producția că lumea își socotește timpul petrecut în întreprindere nu ca vechime în muncă și ca un chip de a scoate niște bani, ci ca viață, pur și simplu? Trebuie să fie vremea dedicată lucrului, cum se întîmplă în destule locuri, numai agitație și frustrare? Cu siguranță, nu!

Îmi amintesc de înfățișarea foarte cumsecade a lui Radovan Nicolin și observ că am cam pierdut înțelesul frumos al cuvîntului care spune că omul este așa cum se cade să fie: spiritual, subțire, atent să nu strice dintr-o vorbă repezită cheful de muncă al unui semen.

Veți spune că, totuși, o întreprindere poligrafică învață ceva din albul hîrtiei ce-o prelucrează și o tipărește și dacă nu vezi acolo ordine și curățenie, atunci unde s-o vezi?

Iată unde: la Flotația centrală din Baia Sprie, de pe teritoriul localității Tăuții de Sus (fostă, pînă nu demult, Flotația centrală Baia Mare). Aici se concasează minereuri polimetalice neferoase din bazinul vestic, îndeosebi, și prin flotație se obțin concentrate de plumb, zinc, cupru și alte metale pentru metalurgie. Fiind vorba de mori de mare capacitate, de pulberi, de silozuri de pulberi și minereuri, de celule de flotație și de feluritele lichide și spumanți cu care se lucrează în astfel de locuri te-ai aștepta la un tip de muncă grea și plină de grozăvii, cum dealtfel afli în unele stații de flotare din țară. Ei bine, dacă ați fost vreodată într-o moară de grîu, imaginați-vă cum se macină piatra și ce praf și ce infern de zgomote ar urma să fie într-o moară de minereuri! Șocul, la Flotația centrală, e întreg și ești uimit mult timp după ce pleci din uzină. Zgomotul e mai mult decît moderat, nu vezi un fir de praf, culoarea pe mașini e proaspătă, miroase, cum zice românul, a curățenie, un muncitor, ici-colo, umblînd printre utilaje cu un aer foarte degajat. Curtea uzinei e o adevărată sărbătoare: flori, iaz cu pește, cring cu jivine blînde. Îmi amintesc de o flotație de prin preajma Abrudului și de silnicia lucrului de acolo și mă întreb dacă e aceeași meserie. Da, meseria e tot aceea, oamenii sînt altfel. Directorul, Grigore Iordăchescu, e inginer tehnolog, inginerul șef, Alexandru Konnerth, este electromecanic. Portretul lor este, de fapt, portretul a două inteligențe care se stimulează reciproc. Problema lor de viață este uzina aceasta. Pornită prin '62 cu procedee clasice, uzina s-a tot transformat din mers fără ca transformările să implice o diminuare a confortului. E foarte probabil ca în anii '83, Flotația centrală din Baia Sprie să treacă producția pe calculator de proces după ce își va fi implinit destinul de industrie curată într-o ramură în care praful și umezeala par destin.

Grigore Iordăchescu și Alexandru Konnerth au aerul distins al unor farmaciști. Cu toate că sînt presați de indicatorii de plan nu-s deloc niște persoane vesnic apăsate de-o grijă, cum sînt atîția directori. Ei au, în tot ce zic și tot ce întreprind, siguranța celui care nu-i preocupat de ziua de mîine întrucît preocuparea lui e, de-acum, ziua de poimîine. Cu cît lucrurile pe care le proiectează în folosul uzinei și al muncitorilor ei sînt mai complicate, mai radicale sub raport tehnic, al inițiativei inginerești, cu atît mai paradoxală pare stăruința lor la prosperitatea grădinii cu flori ce primenește aerul uzinei.

N-ar fi prima oară cînd firescul poate să pară ciudat.

TUDOR OCTAVIAN ■

În fiecare întreprindere: cuvîntul de ordine să fie ordinea și disciplina

Mașini care-și inventează oamenii

Cînd un obiect, ieșit din mîinile unui meșteșugar, ne uimește prin finețea și precizia formei spunem : parcă ar fi făcut de mașină ! Recunoaștem astfel faptul că un anume grad de perfecțiune e numai la îndemîna mașinii, că prelucrarea unei suprafețe metalice, bunăoară, are loc sub imperiul micronului și că există și un prag al puterii simțurilor omenești. Cînd nici mașina nu mai e în stare să asigure gradul de finețe și precizie pretins de un lucru — fiindcă există și un prag al putințelor mașinii — ce se întîmplă ? Aici începe straniul — ori poate că aici abia începe normalul — întrucît ce nu mai izbutește mașina, ajunge, iarăși, la talentul, la iscusința mîinilor unui meșter. Și poate că ar trebui, în fața desăvîrșirii unui obiect fasonat de cuțitele unui strung cu programare electronică, să exclamăm : ce frumusețe ! Parcă ar fi făcut de mînă omenească !

La Ploiești, la Întreprinderea „1 Mai", în secția „mașini-unelte" se produce, din anul 1979, așa-numita „mașină de danturat în V". Este, cu siguranță, cea mai sofisticată sculă realizată în țară și tipul de mașină-uneltă pe care nu se încumetă să-l facă, în toată lumea, decît trei firme, a treia fiind, evident, uzina ploieșteană. La „mașina de danturat în V", piesa cheie — care e un ghidaj elicoidal ce transmite mișcarea și dă direcția — după ce-i croită, într-o primă fază, de o altă mașină foarte complicată și ea, într-un timp de aproape o lună de zile, pe mîinile a doi muncitori : Ștefan Cercel și Ion Tase. În sport, numele marilor performeri e cunoscut de o mulțime de lume. Ghidajul acesta elicoidal, care-i exclusiv treaba a doi oameni, Ștefan Cercel și Ion Tase, reprezintă în proba respectivă, am putea zice, în profesiunea respectivă, o mare performanță tehnică, dovadă că la firma „Lorentz" — autoarea licenței — maistrul care îl lucrează e o celebritate, un fel de virtuos, ale cărui mîini de aur — precum mîinile unor magicieni ai viorii — ar merita un contract de asigurare.

Pînă la urmă, mașina de danturat în V, cu toată faima complexității și a dificultăților ei, nu-i decît o chestiune de organizare a muncii, de disciplină a muncii, mai bine zis. Problema, prin urmare, nu-i atît să găsești oamenii capabili de lucruri excepționale, cît condițiile în care oamenii să poată exprima excepționalul dotării lor. Fiindcă de muncitori talentați nu duce lipsă, de fapt, nimeni.

Secția de mașini-unelte de la „1 Mai" are o istorie. În esență avem aici istoria unui fel de a gîndi munca unde cauza tuturor cauzelor este disciplina.

Întreprinderea avea nevoie de unele mașini specializate care sau trebuiau comandate în străinătate — și, specializate fiind, plătite cu un preț special — sau trebuiau realizate prin autodotare. Numai că astfel de mașini nu se fac în orice atelier. S-a ivit necesitatea unei fabrici de mașini-unelte în chiar cuprinsul uzinei. O fabrică însă produce mai mult decît e trebuință în uzină.

„În momentul de față, spune inginerul Romeo Hangan, șeful secției, sîntem singura fabrică din țară care nu lucrează după repartiție, ci după comenzile pe care le primește. Iar comenzile, ca să vină, trebuie să dai asigurări că le poți onora. Am putea spune că ne-am cîștigat situația — nu dreptul — de a oferi pieței mașini unicat și specializate, contînd efectiv pe forțele proprii. Avem în secție 480 de oameni în două schimburi. Dar două schimburi complete, ce produc la fel, după amiezile ca și dimineața. Tot ce producem se importa. La început, pentru mașinile de danturat în V importam ghidajul elicoidal și partea electrică și electronică, astăzi nu mai cumpărăm nimic, deși pentru partea electrică și electronică am fost refuzați de toate institutele de profil din țară. Ni s-a răspuns că nu avem capacitatea și experiența necesară. Înclin să cred că a fost vorba numai de comoditate deoarece, puși la ambiție, am constituit în fabrică un atelier de proiectare unde s-a proiectat și s-a lucrat în întregime grupul electric și electronic. Inginerii Mihai Butoi, Nicolae Rădulescu, Vladimir Minzicu și Cristina Poli nu aveau, e drept, experiența unui asemenea grup, totuși l-au făcut.

Cînd s-a discutat problema oamenilor ce trebuiau aduși să muncească în fabrica tocmai construită, s-au înfruntat cîteva principii organizatorice. Vroiam să punem bazele unui atelier mecanic cu performanțe superioare, era necesar să fim realiști, să solicităm, adică, numai pe acei muncitori care se puteau ține riguros de un program. Ce a contat, în primul rînd, a fost calitatea lor de oameni de cuvînt, și abia în al doilea rînd — deși asta poate să pară puțin cam ciudat, dat fiind că se lucrau mașini unicat — capacitatea profesională. Personal, am susținut ideea unor „băieți liniștiți", a unor oameni echilibrați, cu drag de muncă, în stare — odată începînd o treabă — s-o și ducă pînă la capăt. Apoi, trebuind să lucreze cu o documentație pretențioasă, am încadrat în secție numai oameni cu liceul terminat. Paradoxal, regulile la care ținem cel mai mult nu sînt cele ce privesc strict problema tehnică. Prima regulă este prezența activă la program. A doua este responsabilitatea asupra lucrului și a mașinii ce-o are în seamă fiecare. A treia regulă : demnitatea profesională. Să nu vrei să ți-o ia nimeni înainte. Avem mulți muncitori care aici, la secția de mașini unelte, au dovedit calități mari : Gelu Marin, Ion Chirițoiu, Șerban Constantin, Aurel Tatu, Nicolae Popescu. Și mai vîrstnicii : Costea Nicolae, Ion Petrache, Stoica Nicolae.

Iată o probă a felului lor de a fi : cu toate că secțiile de prelucrare dau mult span, în secția noastră e o curățenie de laborator. Vestiarele arată foarte civilizat, discuțiile între oameni sînt cu profit spiritual. Cred că, de fapt, am realizat atmosfera și relațiile de muncă firești și la care ar trebui să tindă toate secțiile noastre."

TUDOR OCTAVIAN

Nu muncitoarele chiulesc, ci cîteva „abonate", mereu aceleași !

La Industria bumbacului, Țesătoria Unit. B din șos. Ialomiței nr. 90.

Veta Szabo, secretar adjunct organizatoric al comitetului de partid, m-a condus în hale, am putut vedea cum, printre războaiele de țesut, trecînd de la o urzeală la alta, urmărind bătaia egală și dregînd acolo unde e nevoie, femeile muncesc, și nu ușor, pentru că doar cu numele se cheamă că lucrează în „industria ușoară"... Opt țesătoare și două firărese stăpînesc 60 de războaie !

Anicuța Roicescu : „Lucrez la 40 de războaie. Dacă unele dintre noi dau dovadă de indisciplină, înseamnă că n-au bun simț ! Cînd m-am încadrat în muncă am avut nevoie de fabrică, așa că înțeleg că și fabrica are nevoie de mine ! Lucrez de 22 de ani și n-am avut concedii de boală, mi-am făcut doar concediile de odihnă ! La noi se lucrează în foc continuu, dacă se oprește o mașină, se oprește toată fabrica !"

Bunea Lina, firăreasă : „Greutăți au cele tinere, cu copii. Dar eu am trei, cel mare e militar, cea mică în clasa a IV-a... și am fost, tot timpul, în tură inversă, cu soțul... Ca să-i creștem și să ne vedem și de muncă, să trăim și noi mai bine. Nu am profitat, că am copii, și pe motivul ăsta să nu muncesc. Poate pentru că îmi place să muncesc".

Constantina Paraschiv: „Muncesc în întreprindere din 1953 și nu știu dacă am două săptămîni de „medical" ! Pentru cele care lipsesc de la război, firăreasa trebuie să lucreze dublu, triplu, să tragă pentru ele... Încercăm să le spunem că nu-i bine, dar dacă nu-i în om dragostea de muncă...

Elena Rotaru, țesătoare : „De 11 ani muncesc aici. Și soțul, sîntem colegi, dar în ture inverse, ca să o creștem pe Silvia, e la grădiniță. De cînd lucrez nu am nici un minut liber !"

Tovarășa Veta Szabo îmi spune că și dînsa a lucrat cît a fost copiii mici, a avut norocul că a locuit aproape de țesătorie, așa că au crescut în creșa întreprinderii. Venea, cu unul în brațe, cu altul de mînă, dar nu își permitea să absenteze...

Sînt și probleme obiective, care, dacă nu scuză biletele de voie, prea ușor emise, ne par, totuși, subiecte de meditație pentru cei din conducere. Bufetul din incintă, iar ne lovim de problema bufetului, aparține tot de I.A.P.L. Prețul unui cîrnăcior trece de 10 lei, o gustare caldă nu se poate lua, țesătoarele nu pot părăsi mașinile... Cu ani în urmă trecea un tovarăș, (acela știa ce vor să mănînce oamenii) — ducînd un cărucior prin secții. Era mai simplu. Acum, se pare că Sanepidul refuză să elibereze accepțiunea acestei forme de a se distribui alimentele, pe motiv că în secții e praf ! Dar femeile care nu pleacă de lîngă mașini tot acolo mănîncă, ori că iau mîncarea de la bufet, ori că o iau de la alimentara de peste drum !

O altă greutate de care se lovesc este, ați ghicit ?, transportul în comun... Pentru o femeie care lucrează în trei schimburi nu-i chiar ațiț de comod să aștepte, de pildă, autobuzul 368 din Drumul Taberei, tramvaiul 13, care are și el ore de „dolce farniente" — mai ales seara, în jurul orei 22, cînd muncitoarele ies din schimbul II ! Fetele care vin din Prelungirea Ferentari nu au, practic, cu ce ajunge !

Nicolae Popescu, maistru, șef de schimb, este revoltat de „abonatele" la scutiri medicale... „Sînt nejustificate unele invoiri date de medici, care pot fi chiar exagerat de „omenoși", neînțelegînd că „omenia" fără motiv temeinic poate face rău, pînă la urmă. Un om care abia a deschis ochii în muncă, în viață, se obișnuiește cu „aranjamentele", și cine are de pierdut ? În primul rînd omul, care așa va rămîne, un „abonat" la nemuncă, și producția... Vin uneori cu scutiri medicale **retroactiv,** iar noi, ce să facem ? Au acoperire ! Matei Ioana, Dinu Valerica, Dinu Maria, nu știu dacă de 5 ani, de cînd lucrează în secția unde sînt maistru, au lucrat, una peste alta, **un an !** Avem femei extraordinare, eu, ca bărbat, recunosc munca lor grea, munca lor minunată, da' tocmai de-asta mă revoltă chiulul „abonatelor" care lasă pe umerii celor care, în orice condiție își fac datoria, greul muncii !"

PIA OLARU

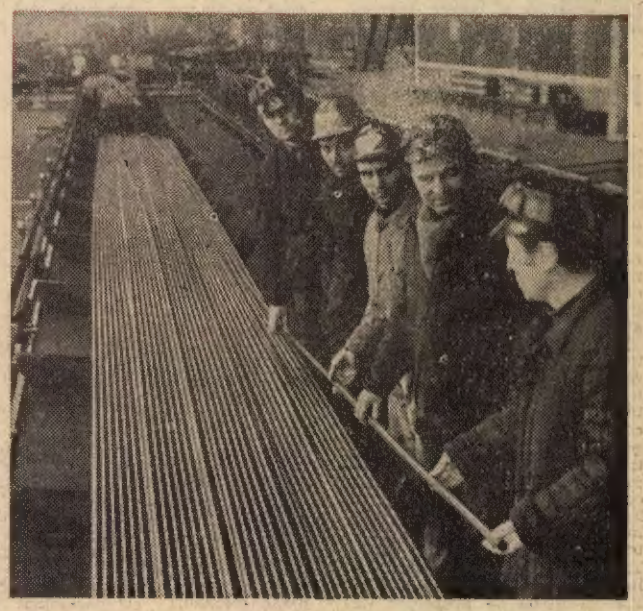

Cînd poarta n-are gard, disciplina e la fel

Depozitul de combustibil 501, din strada Zăbrăutului. Simbătă, ora 13. Din cei 14 încărcători-descărcători și 3 motoriști au venit la lucru doar 6 (șase). Le dăm numele : Constantin Jianu, Constantin Gavrilă, Drăghici Grosu, Ilie Ciurlea, Gheorghe Iordache și Vasile Florea. Ceilalți pur și simplu n-au venit. Ei sînt notați în agenda lui Constantin Palade, șeful depozitului. Condică nu este pentru că nu s-a dat. Dealtfel nici alte formulare nu sînt. Sîntem asigurați că ziua de astăzi este o excepție. Depozitul are rezultate bune. A depășit planul, a livrat și în contul altor depozite, unde au fost greutăți mai mari. Cărbunii sînt livrați la zi. Lemnele doar celor programați în 25 septembrie. Oameni sînt insuficienți, utilaje de asemenea, calitatea mărfii lasă de dorit. Oamenii, cei care sînt, pentru că alții nu vor să se încadreze într-un loc de muncă atît de greu, lucrează de regulă zi lumină și sînt plătiți în acord. Nu pentru timpul lucrat, ci pentru tonele manevrate. Din cînd în cînd, ca astăzi, își iau cîte o zi liberă. Să-i spunem recuperare ? Șeful de depozit nu are prea multe metode la îndemînă pentru instaurarea unei discipline liber consimțite. Sîntem asigurați că în cazurile cînd vin la lucru ușor amețiți sînt trimiși imediat acasă. Nu sînt lăsați să intre pe poarta depozitului, care n-are dealtfel nici gard. Șeful de depozit tocmai a sosit cu retribuția. Muncitorii de la depozit cîștigă între 3 și 4 mii lei pe lună. Bineînțeles pentru zilele în care vin la serviciu. Șeful de depozit pare destul de neputincios în fața unei asemenea situații. Oamenii n-au venit la lucru. În zilele următoare vor veni: Au muncit doar atîtea duminici, vin la depozit de la ora 5 dimineața și pleacă odată cu lăsarea întunericului. Altfel cum să cîștige bani ? La depozit mai are nevoie de cel puțin 30 de muncitori. Pentru cele trei circulare sînt doar 3 muncitori. Ar trebui, după schemă, să fie 15. Dacă n-ar fi oamenii aceștia, harnici însă uneori nedisciplinați, cu cine am lucra ? De la forțele de muncă n-am primit nici o repartiție. Noi trebuie să-i găsim și să mai pierdem timp mergînd cu ei după repartiție.

În jur e noroi pînă la glezne. Pensionarul Ioan Bănică, din strada Gherghina 21, a venit la depozit să întrebe cînd îi vin lemnele. Este programat la 20 octombrie. După Anul nou îi vor veni. Urează „La mulți ani" personalului depozitului și pleacă acasă. E drept că a primit cărbuni dar ar fi vrut să-i mai ajute cu niște lemne. La plecare, Constantin Palade ne spune : „Mulți ne întreabă despre termene, disciplină, dar ne ajută foarte puțini". Credem că așa este. Ilie Ciurlea care și-a încasat retribuția, completează : „Aici banii se cîștigă greu, dar banii așa se cîștigă peste tot dacă-i muncești. Dacă faci bișniță poate îi cîștigi ceva mai ușor. Pentru reeducare trimit doar prin fabrici. La depozite de lemne nu trimit pe nimeni". Plecînd ne întrebăm : „Oamenii care muncesc la depozite de dimineața pînă seara, deși au program de la 7 la 15, deși mai lipsesc cîte o zi din cînd în cînd, sînt disciplinați ? În orice caz mai disciplinați decît alții". Și vorba șefului de depozit : „Dacă nu i-am avea pe aceștia, cu cine am duce lemne și cărbuni oamenilor ?"

OPREA GEORGESCU

Sărutînd o fragilă balerină

Marea cîntă printre tenebre,
Mai ușoară ca libelula
Ca o rîndunică-n dîră
Ca un deșert irigat de sevă
Eu ascult în viltoarea ei
Un poem sacralizat de zei.
Marea fumegă ca vîntul
Cîntă ca o pasăre bizară
Dimineața-i obosită și absentă
Și eu desenez un vis marin
Sărutînd o fragilă balerină.

Ninge la Mamaia

Ninge la Mamaia
Fabulos ca-n Himalaia
Straniu sus pe hotel Parc
Cobind, bocește cucuvaia

Ninge la Mamaia,
Pe plajă galopează vîntul

Ninge la Mamaia,
Digul vechi rezistă neînfrîntul

Ninge la Mamaia
Peste un poet
Ninge la Mamaia
Ninge desuet

Ninge la Mamaia
Ninge cu fulgi mari
Ninge la Mamaia
Peste pescărușii lopătari

Ninge la Mamaia
Peste nisipul nisipos și moale
Ninge la Mamaia
Ninge liniștea răscrucii goale

Ninge la Mamaia
Pe-o femeie oarecare
Ninge la Mamaia
Ninge peste mare

Ninge la Mamaia
Straniu sus pe hotel Parc
Cobind, bocește cucuvaia
Metafizic ninge la Mamaia.

ILIE VALENTIN

Cu simțul datoriei față de cetățean

Anexă la niște ferme-anexă

Pe strada Ilioara, la Clinica veterinară a Consiliului popular al municipiului București, stăm de vorbă cu dr. D. Dumitrescu — șeful clinicii și medic veterinar-șef al sectorului 3 — despre autoaprovizionarea populației din sector, în speță despre autoaprovizionarea cantinelor întreprinderilor.

Există vreo legătură între această clinică-sanatoriu a animalelor și meniul strungarului de la Uzinele „23 August" sau „Republica"? Există, și încă una foarte strînsă. Uneori, chiar mult prea strînsă, primejdios de strînsă, asemenea unei frînghii care, fiind foarte scurtă, riscă să-i cam sugrume pe cei pe care îi înfășoară.

Dar iată faptele.

Obligația de a se crea, în incintele întreprinderilor, ferme-anexe de animale, în special de porci, pentru aprovizionarea cantinelor, a fost privită, ni se spune, în două feluri. Conducerile unor unități au luat-o în serios, investind răspundere și efort în realizarea ei, conducerile altor unități i-au acordat exact atîta atenție cît se acordă unei sarcini „în plus", exterioară planului de producție, deci putînd să stea foarte bine la periferia preocupărilor. La Uzinele „Republica", de exemplu, lucrurile merg bine, porcii — ne spune dr. D. Dumitrescu — sînt sănătoși și voioși, îngrijirea și hrana sînt îngrijire și hrană, grajdul e grajd, protejat la nivelul cerințelor, inclusiv prin consultarea interlocutorului nostru. Peste drum, la „23 August", condițiile de întreținere a celor 200 de animale, și mai ales a celor 150 de porci tineri, sînt încă precare, așa au fost din pornire, de la construcția unui grajd altminteri spectaculos la privit, fiind făcut din beton și sticlă, dar neräspunzînd tuturor regulilor zooveterinare. Un proces-verbal dresat la fața locului de dr. D. Dumitrescu la 7 decembrie 1981, recomandă măsuri urgente pentru lichidarea umidității, a frigului, a lipsei de ventilație, pentru sterilizarea prin fierbere a borhotului etc. Un alt proces-verbal, datat 22 decembrie, îl copiază de fapt pe primul, poate cu un plus de nervozitate în accentuarea recomandărilor, ceea ce dovedește că precaritatea inițială a condițiilor amintite se perpetuează prin inerție, indiferență sau neglijență. Cazurile de îmbolnăvire a animalelor, aici, sînt frecvente. Interlocutorul nostru și colaboratorii lui, tehnicieni veterinari ca Elena Pătru, Constantin Zarzava, Gheorghe Nițu, fac tot ce pot, salvează ce-i de salvat, dar animalele vindecate se întorc la condiții care favorizează, la rîndu-le, întoarcerea bolii. Unele animale au trebuit să fie sacrificate prematur. Fără să fie un economist, dar silit de împrejurări să și fie, dr. D Dumitrescu a socotit că banii înghițiți pînă azi de medicamentele necesare tratării porcilor ar fi ajuns, și încă de mult, pentru crearea în grajduri a unui microclimat corespunzător. Fără să fie un om al tehnicii, dar obligat de împrejurări să observe și tehnica, dr. D. Dumitrescu nu-și poate închipui că o supercetate a tehnicii cum e Uzina „23 August" nu e capabilă să procure două aeroterme pentru combaterea frigului și umidității din grajdul porcilor. Se pare că situația de aici, în ultimul timp, s-a mai schimbat, porcii bolnavi sînt mai puțini, dar măsurile luate constituie, deocamdată, simple paleative, neanunțînd o ameliorare stabilă și de durată, în condiția în care nu s-a pornit de la eradicarea definitivă a surselor răului.

O situație oarecum bizară, continuă interlocutorul nostru, se poate întîlni și la ferma Consiliului popular al sectorului 3, păstorită de 5 întreprinderi („Flacăra roșie", „Progresul", „Timpuri noi", „I.M.U.A.B.", I.O.R.) și numărînd aproape 1 000 de porci. Punînd mînă de la mînă, dar nu și chiverniseală gospodărească, cele 5 nu izbutesc să adune pe zi mai mult de 100 kg de resturi menajere de la cantine, drept care se apelează, pentru hrănirea porcilor, și la produse cerealiere din fondul de stat. Dar atunci, remarcă interlocutorul nostru, de ce mai era nevoie de astfel de ferme? ! Cu produse cerealiere, porcii cresc mult mai bine în combinate specializate, dotate cu tehnică adecvată și cu oameni calificați.

Apropo de oameni, și aici, ni se spune, ar fi niște lucruri de observat. Cei ce supraveghează animalele sînt, în cele mai multe cazuri, oameni puși s-o facă „prin sarcină", ba, mai mult, acești oameni, mereu și mereu, sînt alții, selecționați după criterii întîmplătoare, nu dintre cei ce iubesc și cunosc animalele și care s-ar putea dedica, dacă nu exclusiv cel puțin într-o mai mare măsură unei îndeletniciri dintre cele mai exigente.

Încheiem aici — unde, de fapt, a încheiat și interlocutorul nostru — niște observații pe care, sperăm, le vom vedea cît mai repede luate-n seamă, spre ușurarea situației fermelor și, evident, spre îmbelșugarea meniurilor muncitorești.

I. OLTEANU ■

Portocaliu de basculantă

Nu trebuia să mă deconspir în ruptul capului. În buzunar, legitimația de ziarist era dublată de o alta de tehnician aflat în treburi deloc gazetărești. Cel puțin pentru o perioadă. Așa se face că atunci și acolo am reacționat altfel decît de obicei, ratînd un reportaj pe care și acum îl cred că putea fi extraordinar fiindcă eroii erau cu siguranță extraordinari...

Eram în drum spre sediul sectorului de exploatare forestieră Prislop. Alergam tot după lemn de mină. Capul și carnetele de însemnări erau virfuite cu liste de materiale necesare producției, cu devize, cu contracte, cu note de comandă, cu reveniri, cu extrase din legi, cu cataloage... Atunci am întîlnit **Tatrele.** Treizeci de autobasculante noi, de mare tonaj, puternice și... portocalii. Fulgerau! Transportau minereul polimetalic între silozul de la Gura Băii și uzina de preparare de la Baia Borșa. Diferența de altitudine: nouă sute de metri. Distanța: treisprezece kilometri. Jumătate din drum era modernizat. Cealaltă jumătate ar fi putut să figureze ca material didactic la clasă, ilustrînd ce este aceea o sinusoidă și ce vrea ea... Capcane parcă semănate cu mina, din care nu scăpai — asta îmi era foarte clar — decît în două situații: 1. să fi fost as în meserie; 2. să fi fost născut sub zodia viscului. Altfel mureai. Serpentinele șoselei stăteau spînzurate pe versant precum panglicile de staniol în pomul de iarnă. Sub Vf. Toroioaga zăpada nu era foarte mare, doar vreun metru. Ticălos fusese însă vîntul care o viscolise. O înghesuise prin curbe mai ales. Erau locuri prin care buldozerele renunțaseră să mai taie pîrtie. Acolo unde se dovedise de nebiruit, acolo unde s-a dovedit imposibil de împins într-o parte ori alta, troianul a fost pur și simplu traversat. Ca și sfredelite, în urma caterpilarelor rămăseseră lungi tuneluri cu pereți și bolți din zăpadă, gen igliu. Prin ele fulgerau basculantele portocalii vîrfuite cu minereu. Să conduci în condițiile acelea, iar uneori să scoți cricul, să ridici mastodontul încărcat cu un munte în miniatură, dar cu mărunțaie de munte, să demontezi roata și să rezolvi o pană de cauciuc — poate fi numit comportament eroic fără nici o umbră de reticență. Iar după ce vezi astfel de situații sigur nu le mai dai dreptate acelora care obișnuiesc să susțină precum că oamenii ar fi de trei categorii: buni, răi și șoferi...

Și așa se face că în capul meu, începînd cu iarna trecută, portocaliul de basculantă merge mînă în mînă cu albastrul de salopetă...

MIRCEA BUNEA ■

Nu de nou trebuie să ne temem, ci de stagnarea în gîndire

Un memoriu al lui Ștefan Odobleja

Ne-a parvenit abia acum, prin mijlocirea colaboratorului nostru inginerul Ștefan Bajureanu din Pitești, acest memoriu adresat de savantul Ștefan Odobleja, revistei noastre în toamna anului 1977. Din motive pe care nu le cunoaștem, documentul nu a fost expediat și a rămas pînă de curînd în posesia inginerului Ștefan Odobleja, fiul doctorului Odobleja.

Memoriul a fost scris pe patul de suferință, în ultimele zile ale savantului, ceea ce explică unele inabilități și incoerențe de redactare, impropriile celorlalte scrieri ale doctorului Odobleja, caracterizate prin limpezime, fluiditate și acurateță stilistică.

La 29 august 1975 am făcut o comunicare, la Congresul Internațional de Cibernetică și Sisteme, care a avut loc la București la A.S.E., organizator principal — străin — fiind John Rose (Anglia), Director general al Organizației mondiale de sisteme generale și cibernetică, iar organizatori români fiind C. Bilciu, Edmond Nicolau, C. Bălăceanu și alții.

La congres a fost distribuită participanților cartea cu **Rezumatele,** în care, la pag. 118, eram trecut și eu, cu 4 rînduri în care afirmam, în engleză, că: Psihologia consonantistă era o cibernetică integrală, prima cibernetică din literatura științifică mondială. Deci nu am fost cenzurat acolo.

În ședință, la 29. VIII, orele 16, nu am fost combătut. Deci, cele afirmate de mine au fost luate în considerație de cei prezenți (circa 70 persoane).

Urma să fie publicată cartea cu „Actele congresului", unde comunicarea mea avea să apară în extenso — 10 pagini dactilografiate (foarte puțin față de alte lucrări minore și care au fost acceptate și avînd 20—40 pagini).

Mă așteptam la obstacole și eventual la o sustragere — la nepublicare — dat fiind că unii ciberneticieni români din a treia generație se manifestaseră contra mea.

1. Cartea mea (Psichologie consonantiste) a fost respinsă de la Expoziția de cărți și a fost reprimită ulterior, după intervenția energică a unor buni români, printre care menționez pe ing. C.V. Negoiță.

În ședință am calculat 5 minute (din cele 15 minute la care aveam dreptul) spre a putea distribui cartea și materialul documentar, dar dr. C. Bălăceanu, vicepreședintele român la secția a 7-a, m-a împiedicat și abia am putut oferi un mic material Președintelui Masturzo (Italia), pe care dr. C. Bălăceanu zicea să nu i-l dau, nici pe acela, că îl dau degeaba, că nu știe românește.

Pe ziua de 30 ianuarie 1977 am primit o scrisoare de la A.S.E. Secția laboratoarelor de cibernetică economică, Calea Dorobanți, 15—17, telefon 12 91 15, semnată de tov. C. Bilciu, datată din 26.01.1977, prin care eram chemat la București **„în vederea discutării unor amănunte legate de observațiile coeditorului șef, dr. J. Rose",** asupra lucrării mele (99 la sută din lucrări fuseseră deja culese la tipografie, doar alte cîteva erau încă în așteptare).

Am mers la București la 1.II.1977. La A.S.E. am fost pus la curent cu situația, de către tov. C. Bilciu și tov. ing. Zamfirescu, de la Editura Tehnică. Mi s-a spus că din 10 pagini să las numai 5—6 pagini, să suprim tot ce se referă la prioritatea Psihologiei consonantiste asupra ciberneticii lui Wiener; să nu mai repet de 3—4 ori că Psihologia consonantistă e o cibernetică, ci să spun o singură dată, la sfîrșitul enunțărilor atributelor justificative; să accept suprimarea celor 25 indicări de pagină din textul meu. Mi s-a cerut și suprimarea unor citate din cartea mea, importante pentru problemă, dar după multe pertractări s-a renunțat la acea pretenție. S-a spus că dacă nu accept condițiile impuse, comunicarea mea nu va mai fi publicată în carte. Mi s-a spus că dr. J. Rose e suveran asupra editării, că el e „proprietar" al cărții, care nu are nici o legătură cu congresul; că el nu e obligat să comunice toate comunicările din congres.

Mi-au arătat că dr. J. Rose a corectat personal articolul meu și a făcut unele suprimări. Totuși el nu-mi suprimase textul relativ la prioritatea mea.

Mi s-a spus că J. Rose a observat că ideea priorității mele nu e validată în țară de forurile superioare. Mi s-a spus că în acest scop a fost consultată Academia R.S.R., Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Direcția Presei.

Mi s-a arătat referatul acad. Ștefan Milcu, în care propunea să refac textul ca fond și ca formă, iar în concluzie indica să fie consultat prof. Edmond Nicolau. Mi s-a arătat referatul ambiguu — deci defavorabil — al prof. Edmond Nicolau. Mi s-a arătat referatul de la C.N.S.T., care era favorabil mie, și în care se arăta că am publicat cu 10 ani înaintea lui Wiener.

Ing. Zamfirescu a spus la un moment dat că eu urmăresc să mă impun în țară cu atestate de peste hotare (?) și mi-a reproșat că în cartea mea am atacat teoria lui Einstein „admisă de toți".

Eu consider că am fost forțat în mod ilegal să-mi modific textul meu. Consider că aceasta a fost o ingerință nepermisă, o nedreptate, o încălcare a demnității Congresului internațional, o încălcare a libertății de exprimare la congres, o jignire a demnității personale și mai ales o jignire a demnității noastre naționale.

Rog să fiu ajutat pentru a se repara pe alte căi interdicția impusă.

Rog să se tipărească o broșură (40—50 pagini) în engleză în care să fie expusă întreaga problemă, succint, cu concluzia ce decurge în mod natural. Broșura respectivă ar putea fi semnată de un alt autor decît de mine (sau fără semnătură ca operă a editurii).

Rog a se interveni la Editura „Scrisul românesc", Craiova, spre a se mări tirajul cărții mele: „Cibernetica și Psihologia consonantistă", cu cîteva mii de exemplare, dat fiind că acea carte are un pronunțat caracter de afirmare națională.

3. Întrucît s-a insinuat că prioritatea mea nu e validată de forurile academice din țară, rog să mi se dea putința de a expune toate argumentele mele, în cîteva ședințe special întrunite, urmînd a se valida (sau corecta, sau invalida) această prioritate revendicată.

4. Să se intervină la Editura Tehnică, spre a se admite reintroducerea în text a indicațiilor de pagini, care au fost puse, ca o batjocură, la urmă, după bibliografie.

5. Să mi se trimită corectura, fiindcă mă tem că au de gînd să-mi facă suprimări sub pretext de grabă.

ȘTEFAN ODOBLEJA ■

Ospitalitatea la români: Musafiri nepoftiți sîmbătă seara spre duminică dimineața

Să fii lovit de un glonț miercurea, pe la ora patru

Ne-am cunoscut astă-vară și din clipa în care v-am văzut mi-am zis că trebuie neapărat să scriu despre dumneavoastră. Mi-ați apărut ca unul din bătrînii exemplari despre care s-a scris în repetate rînduri în revista noastră. De fapt, ajunsesem în Călinești, pe Valea Cosăului din Maramureș, purtat de cu totul alte treburi. Nici nu știam că existați. Asistasem la o repetiție a formației de dansuri din localitate și Petru Iurca, directorul căminului și profesor de română, ne-a invitat, pe mine și pe colegul Gheorghe Pârja, să ne arate casa bunicilor săi. Era cald, o priveliște de basm se întindea dincolo de fruntariile satului și regretam că noaptea care cobora nu ne mai lăsa să ne bucurăm de frumusețea ei.

Erați acasă, așezat pe o laviță, îngăduindu-vă probabil un răgaz după lucrul de peste zi. Soția dumneavoastră pregătea un bulz pe care imediat v-ați oferit să-l împărțiți cu noi. Ați scos dintr-un colțon și o sticlă cu borincă, bucuros că aveți cu cine cinsti un pahar și mărturisindu-ne că nu vă place să beți de unul singur. Un strănepot de-al dumneavoastră meșterea la o undiță care nu fusese prea în formă în ziua respectivă. Îl priveați din cînd în cînd cu drag ca pentru a vă asigura că nici o primejdie nu-l amenință. Ați aprins apoi, cu gesturi domoale, lampa și i-ați potrivit fitilul astfel încît întunericul din cameră să nu se risipească în întregime. Bulzul a dispărut în cîteva clipe. De-abia după ce am mîncat v-ați zis că acum e vreme și pentru poveștI. Ați început să ne istoriși o sumedenie de fapte și noi v-am ascultat cu interes, fiindcă nu-e nici o îndoială că de la un om născut în 1898 ai ce afla. Fermecat de harul dumneavoastră de povestitor, nici n-am notat prea multe în carnetul meu de reporter și acum, cînd îmi recitesc rîndurile așternute în grabă nu mai reușesc deloc să reconstitui atmosfera aceea de vrajă pe care ați instaurat-o cu vorbele dumneavoastră. Aveați chipul luminat de bucuria celui care știe că se poate face ascultat de către orice asistență. Purtați pieptar, pantaloni, ciorapi groși de lînă, bocanci — cam prea groase veșminte pentru o astfel de vreme, mi-am zis eu. Mi-ați ghicit gîndul și ați zîmbit spunînd că altfel vezi lucrurile la bătrînețe. Pe o filă din carnetul meu scrie „Budești — 90 de ani". Îmi reamintesc ce semnificație are notarea respectivă. Ne-ați spus cu o mare mîndrie că aveți o soră de 90 de ani în satul Budești și că și dumneavoastră vă veți strădui să-i urmați pilda. Aveți, ați adăugat, multe șanse să fie așa, fiindcă vă trageți dintr-un neam viguros. „Vite, oi, cai". Asta înseamnă că în copilărie, ca oricare altul de vîrsta dumneavoastră, mergeați cu vitele, cu oile și cu caii la păscut. Țin minte că ne-ați spus că vă plăcea să vă tîrșiți picioarele prin iarbă pentru ca să vedeți cum roua zboară în toate părțile ca niște stropi multicolori. „Plugul" reprezintă o altă etapă în existența dumneavoastră: aceea cînd ați început să ieșiți la arat. Mai urmează și alte rînduri dintre care se înțelege că dacă nu izbucnea primul război mondial n-ați fi trecut poate niciodată dincolo de orizonturile unde ați văzut lumina zilei și nici că ați fi regretat prea mult. Urmează un rînd care mă zguduie și acum: „Într-o miercuri, pe la ora patru, a fost lovit de un glonte". Ne-ați spus că la început nici măcar nu v-ați dat seama ce se întîmplă cu dumneavoastră. Ați simțit doar o fierbințeală în spate, pe unde glontele a ieșit după ce v-a traversat trupul. De-abia pe urmă ați văzut că sînteți plin de sînge și i-ați căutat pe sanitari.

„Lup răpitor". Aceasta nu mai e o expresie care vă aparține. Așa v-a caracterizat — chipurile cu obidă — soția cînd a venit vorba despre modul cum v-ați întemeiat căsnicia. „M-a furat ca un lup răpitor". Îmi aduc aminte satisfacția care se citea pe chipul dumneavoastră în sensul că nu v-ați dat în lături de la orice pentru a fi cu omul drag, chiar dacă niște rude neînțelegătoare se împotriveau.

Însemnările mele sînt din ce în ce mai succinte. Au mai rămas doar cîteva. Am notat numele celor patru copii ai dumneavoastră: Nastasa — casnică, Păläguța — muncitoare la combinatul de prelucrarea lemnului, Petru — mecanic auto, Mihai — maistru. De la care aveți șase nepoți. Apoi, iată o referire la cel de-al doilea război mondial, cînd ați fost concentrat cu căruța de acasă la cărat lemne. E prezentă reflecția dumneavoastră: „Multe mai îndură omul de te și miri de unde are o asemenea putere să treacă prin toate". Pe urmă, înainte de ultima însemnare, doar cuvintele „cartofi, reparații, frîu". Ceea ce s-ar traduce că acuma mai munciți la cultura cartofilor, mai reparați cîte ceva prin gospodărie și că în ziua cînd v-am întîlnit ați lucrat la un frîu.

Nu știu de ce nu am scris despre dumneavoastră pînă acum, Ștefan Berciu. Dar pot să vă mărturisesc de ce am făcut-o totuși acum. Răsfoindu-mi carnetul plin de însemnări de astăvară am dat de numele dumneavoastră și mi-am adus aminte de o seară minunată pe care am petrecut-o împreună. Însă numai aceasta nu era de ajuns. Ultima însemnare în legătură cu dumneavoastră mi-a atras atenția îndeosebi. „Iarnă, zăpadă, frig, urît". Mi-ați dezvăluit, după cîteva ceasuri de stat la taclale, că iarna nu vă place, cînd zăpada acoperă parcă întreaga lume și totul amorțește și e frig. Atunci vi se face tare urît. M-am apucat de scris gîndind că poate această scrisoare venită de la 500 de kilometri depărtare vă mai alungă pînă la primăvară urîtul și vă face inima mai ușoară.

GEORGE ARION ■

Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare

Ca și în alte sate necooperativizate din zona de munte, în Cristești — azi un cătun al satului Risca din comuna cu același nume, județul Cluj — oamenii trăiesc din creșterea animalelor. Se mai adaugă, e drept, și alte surse de cîștig cum ar fi vînzarea prisosului de fîn ciugulit cu coasa de pe te miri unde. Dar, pe lîngă acestea, aproape în toate gospodăriile femeile țes acele universale sacoșe de plată pe care le întîlnim în toată țara, numite în continuare plase ori sacoșe de rafie deși rafia a fost înlocuită de mult cu imitația ei de plastic. Rîșcanii au prins obiceiul să plece prin țară să vîndă sacoșe.

Într-o seară de toamnă a anului trecut, am bătut în ușa lui Nicolae Gligan din Cristești. Ne-a primit liniștit cînd a auzit că n-avem unde înnopta și s-a bucurat că în seara aceea nu mai e singur. Copiii sînt de mult la rosturile lor, unii în sat, alții la Cluj-Napoca, iar gospodina era plecată în țară cu plasele de „rafie". La 56 de ani, Nicolae Gligan, uscățiv, are o bunătate caldă pe chip și în gesturile domoale, poate și pentru că a văzut multe și are habar de lumea asta mare, cum zice el. Casa lui părintească, pirpirie, în care au crescut mai mulți frați, e locuită de cel mai tînăr și încă mai are alături șura, poate mai veche decît ea, acoperită cu paie. În aceeași ogradă, fără gard între ele, stau și casele lui Nicolae și a încă unui frate, Gheorghe. Întreaga familie a auzit de oaspeți și, cît ai bate din palme, nu mai sîntem singuri. Ni se pune dinainte, drept cină, „ce avem, ce mîncăm și noi" — slănină, brînză, ouă și pîine — și inc-o dată casa și sufletul acestui țăran ni se par că răscumpără prin bunătatea și căldura ospitalității nedrămuite multe din ușile ce se închid pe lumea asta în fața călătorului însetat de o gură de apă și de-o duscă de somn.

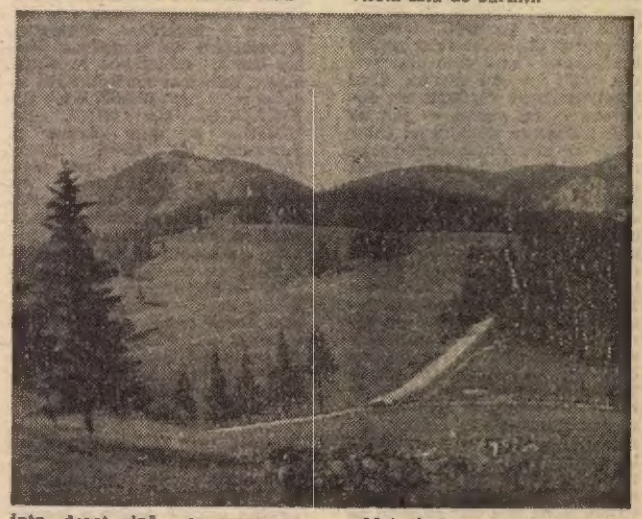

Înainte de-a adormi, într-unul din paturile înfățate proaspăt de gospodar, aflasem că, de la 14 ani, Nicolae Gligan a început să plece ca și ceilalți bărbați ai satului în țară la muncă după bucate. „Noi pe grîu lucram. Îl aduceam pînă la Huedin cu trenul. De acolo, cu căruța. Sînt vreo 23 de kilometri. Era mult. Dar pentru noi și astăzi drumurile mai au durata veche. Pînă la Cluj-Napoca sînt 60 de kilometri. Fecioru-meu Costel are „Dacie" și-i face în cel mult o oră. Da' eu, dacă mă duc cu căruța, cum m-am dus să aduc niște tevi cînd am adus apa de la un izvor mai din deal pînă la poartă, fac tot o zi la dus și alta la întors. Cu drumurile sîntem învățați de cîndu-i lumea. Cu coasă, cu sapă, rîșcanii cunosc toată țara. Eu, de cînd m-am însurat, jumătate de viață am fost singur, fără femeie. Cînd plecam eu, cînd pleca ea. Umblă cu sacoșe. Numai în București cred că a stat, pe puțin, ca la cinci ani".

A doua zi în zori, cînd ne trezim, omul, cu o undă de zîmbet nedezlipită de cutele feței, ne-a și pregătit cestile cu lapte cald, lîngă niște felii de salam și de pîine. Sînt îndemnat să mănînc și mă supun ca într-un ritual irezistibil de care aproape uitasem, un ritual de casă părintească în care vorba părinților cu cît e mai domoală cu atît e mai irevocabilă poruncă și-n care copiii n-au vîrstă față de părinți.

Mai tîrziu ne apropiem, cu vorba, de plată. Sîntem, totuși, niște străini, deși, desigur, nici o plată nu se potrivește cu sufletul omului, prea ne-am simțit ca acasă. La București, în biroul bunului nostru nea Medar de la redacție — șahistul as în deconturi și în regimentele minuscule de cifre — e ușor să vorbești de cazare: aici trebuie alte cuvinte, cu care să nu superi și parcă le-am pierdut. Nicolae Gligan înțelege. „Cum să-mi plătiți?" Și surîde părinteste. „Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare! Numa', cînd mai veniți pe la Risca, să nu ne ocoliți". Ne-a găzduit o noapte un om bun. Așa ceva nu se plătește decît în monedă de suflet. Valută cu valoare constantă. Ceea ce a permis ca dintotdeauna bunătatea și ospitalitatea să nu-și modifice prețul.

DORIN GHERGHINESCU ■

"Flacăra" în Munții Apuseni

Cele două familii ale Nicoletei

Inginerul Ovidiu Porcar are 34 de ani. E neam de moț dintre Zlatna și Abrud, de pe Valea Ampoiului. Ca șef al Laboratorului de pneumoconioze din Brad, care se ocupă de prevenirea și combaterea bolilor profesionale ale minerilor, în primul rînd a silicozei, este cunoscut prin cam toate minele de pe o mare întindere a țării, din Bihor pînă la Orșova și de la Rimnicu Vîlcea în capătul dinspre apus al Banatului.

L-am întîlnit pentru a treia oară, întîmplător, la Vața de Jos, pe valea Crișului Alb, mergea la minele Ciungani și Căzănești, și pentru că prima și-a doua oară îi căutasem la Brad, mai anii trecuți, să scriu ceva despre activitatea laboratorului pe care-l conduce, acum, cînd drumurile ni se încrucișaseră pe neîndlite, l-am întrebat bineînțeles ce noutăți mai are să spună. Nevinovata întrebare l-a poticnit cuvintele. Într-o poveste nu chiar de tot limpede despre un miner rămas văduv și cu patru copii și despre felul cum s-a dus și l-a rugat să-i dea lui să crească un copil, fără nici o pretenție de încheiere de acte sau altceva de felul ăsta. Nicoleta avea 11 ani. Acum are 14 ani, este elevă în clasa a 8-a la Școala generală nr. 2 din Brad și are doi părinți: pe tatăl ei bun, căruia îi spune „tată", și pe Ovidiu Porcar, căruia îi spune „tatiu". Cînd Ovidiu Porcar rostise acel cuvînt pe care eu, unul, nu-l mai auzisem, izbucnise într-un plîns tăcut, aproape că fără lacrimi, și s-a întîmplat atunci ceea ce cred că se întîmplă ori de cîte ori plînge un bărbat: înainte ca altora care sînt de față să le dea prin gînd ce au de făcut, el încearcă, luptînd cu el însuși, să nu mai plîngă.

I-am făcut o vizită la Brad în seara aceleiași zile, într-unul din cartierele de blocuri noi unde Ovidiu Porcar are un apartament frumos, pe care pînă nu demult l-a împărțit doar cu soția sa, Emilia, o femeie blajină și doar cu cîțiva ani mai puțin vîrstnică decît el, cu care s-a căsătorit în 1955, casieră la Cooperativa meșteșugărească „Moțul". Sub lumina blîndă a lustrei din plafonul sufrageriei, ce dădea albeață de zăpadă feței de masă imaculate, Nicoleta mînuia fără mult chef dar cu îndeminare furculița și cuțitul. Și abia după ce ea s-a ridicat, mulțumind pentru cină, și i s-a îngăduit să lase în fața blocului unde o așteptau cîteva colege, „tatiu" și „mami" au ținut să se laude cu „camera Nicoletei", cu „biblioteca Nicoletei". Am văzut o cameră frumoasă, tinerește mobilată și strălucind de curățenie. Cît privește biblioteca, pe cale de a se forma sistematic, în primul rînd cuprinzînd toate lecturile necesare orelor școlare, mi-am dat seama că în gîndul Emiliei și al lui Ovidiu Porcar ea este departe de a avea numai rostul unui lucru care să poată fi din cînd în cînd șters de praf. De exemplu, au remarcat ei, este absolut necesar ca Nicoleta să-și îmbogățească vocabularul. Ei încearcă prin viu grai, pe cît pot, să aducă bogăție acolo unde era și mai este întrucîtva sărăcie, dar tot ei știu foarte bine că lucrul acesta nu se poate înfăptui decît prin deprinderea gustului lecturii.

Prima adunare pe care Nicoleta a făcut-o sub supravegherea directă a inginerului Ovidiu Porcar a dus la rezultate, mi se spune, absolut neașteptate. Ca în orice istorie de familie n-au fost uitate amănuntele. Cifrele 18 și 0,35, de care „tatiu" își aduce bine aminte, au reușit să dea prin însumare, surprinzător, 43. Acum, cu toate că ea învață matematică cu o profesoară severă dar foarte pricepută, Crișan, are numai note de 9 și 10. O elevă de notă 10 s-a dovedit și la limbile străine, la engleză și franceză, pentru care a trebuit să i se caute, într-o vreme, un meditator.

Cînd a venit prima oară în casa celei de-a doua familii a ei — căci se înțelege că se duce des și pe la casa cealaltă — Nicoleta a întrebat-o pe Emilia Porcar dacă marea invazie a tătarilor e mai mare ca Marea Neagră și tot astfel, mi se povestește, auzind și neînțelegînd prea bine despre „Lacul lebedelor" l-a întrebat pe Ovidiu Porcar cînd vor merge cu mașina acolo. Desigur, între timp a aflat că oricîte drumuri ar bate nu va putea să ajungă la lacul acela pentru a se scălda în el. Și de plîmbat nu s-ar zice că nu se plîmbă, în vacanță. Dintr-o excursie pe la Cluj s-a întors printre altele cu o cremă pentru pistrui, ceea ce a pus-o pe gînduri pe Emilia Porcar dacă să-i mai spună sau nu, cum îi spusese pînă atunci în glumă, „Pistruiato". În vara trecută a fost iarăși într-o excursie prin țară, cu „Viforii Apusenilor", și din banii de cheltuială pe care i-i dăduseră, 400 pe răstimpul celor 12 zile, s-a întors cu o elegantă rochie albă, din pînză de in, tocmai bună să stea în capătul celălalt al șifonierului, în capătul opus celui în care, pe un umeraș, se află păstrată și acum rochia cu care Nicoleta a venit în casa familiei Porcar, atunci cînd primul lucru pe care și l-a dorit a fost o păpușă. Tot în urma ultimei excursii Nicoleta le-a adus și lor cîte un dar: el — un serviciu de birou iar lui — un creion de o jumătate de metru „ca să scrie matematică". Și amîndoi s-au bucurat, cu atît mai mult cu cît nici nu le trecuse prin cap că vor avea parte vreodată de o asemenea bucurie. Vorba inginerului Ovidiu Porcar: „Înainte de a veni ea aici, cînd plecam cu mașina puneam aparatul de radio să cînte. Acum nu mai e nevoie. De cînd se urcă în mașină și pînă coboară, ea cîntă mereu". Mai mult decît atît ei nici nu vor, ei nici nu vor altceva.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Tezaur de gîndire prioritară românească

O viață pentru o invenție

Medaliată cu aur la Salonul internațional de invenții și tehnici noi de la Geneva, 1981, realizarea unui chimist român depășește ceea ce era socotit o limită tehnică pe plan mondial.

Îl cheamă Marin Vîlceanu și e fiu de învățător (tatăl oltean și mama bihoreancă) care au slujit o viață în comuna Căvăran, jud. Timiș, azi Constantin Daicoviciu. A locuit în casa școlii și a învățat în școala unde, două generații înaintea părinților săi, a locuit și predat învățătorul Constantin Daicoviciu, tatăl marelui savant. Face acest ocol prin copilăria sa, deoarece — ne spune — aici se află rădăcinile afective și chiar filosofice ale convingerilor sale, crescînd în cultul sacrificiului pentru o idee, al tenacității în slujirea ei. „Lucrurile mari nu se fac decît cu o participare afectivă foarte puternică". Ne povestește astfel un fapt puțin cunoscut, intrat aproape în legendă. Învățătorul Constantin Daicoviciu din Căvăran era iluminist și preda copiilor de țărani istoria de origini a românilor de la daci și romani. La 1916, cînd se spărgea frontul, în primul război mondial, autoritățile austro-ungare l-au arestat și, odată cu ceilalți români cărora li s-a intentat procesul de la Buda, a fost condamnat la moarte prin bătaie cu fringerea oaselor. Așa a fost adus în Căvăran, unde și-a dat sfîrșitul ca un erou ce a fost și va rămîne. Constantin Daicoviciu, fiul, s-a făcut istoric și, o viață întreagă a răspuns acestei acuzații aduse tatălui său. „O invenție în științele exacte se obține la fel, pe lîngă energia nervoasă, cu mult suflet și cu încredere în puterile noastre creatoare, ale românilor".

Ideea invenției sale „a pornit din școala românească de chimie — ne spune — și nu preluată din alte lucrări apărute în lume. Exprimată de prof. Ulise Corina de la Institutul politehnic din București în cartea sa «Tehnologia amoniacului», care s-a predat la toate facultățile de chimie din țară". Sinteza amoniacului din hidrogen și azot, această invenție uluitoare a chimistului german Fritz Haber și a mecanicului J. Karl Bosch, la 1912, ce a constituit atu-ul forte, arma secretă a Germaniei în primul război mondial, a preocupat apoi, perfecționînd-o continuu, pe toți savanții lumii în domeniul chimiei. Pentru armament, dar, mai ales, ca materie primă pentru îngrășămintele chimice cu azot. Deci, pentru pace și hrana planetei, pentru a face ca pămîntul să rodească mai mult! Cursa chimiștilor lumii s-a dat pentru a rentabiliza obținerea amoniacului cu tehnologia Haber-Bosch, creîndu-se instalații dintre cele mai perfecționate și sofisticate, tip SYBETRA, tip KELLOGG, tip GIAP, tip UHDE..., a unor firme și fabricanți de mare notorietate în domeniu pe plan mondial, el obținîndu-se cu un uriaș consum de energie, ceea ce îl face foarte scump. Pînă la invenția inginerului român s-a socotit că peste randamentul de conversie al reactivilor — hidrogen și azot —, în medie de 17—18 la sută, nu se mai poate trece, aceasta fiind o limită tehnică mondială. Profesorul Ulise Corina (decedat în 1957) spusese, înainte de 1960, că se poate trece peste această barieră, dacă se realizează un reactor capabil să lucreze la presiuni mai înalte. „Pe mine ideea aceasta m-a fascinat din studenție" spune inginerul Marin Vîlceanu și tot de atunci a început calcule pentru o asemenea structură interioară de reactor. Cu această idee socotită de unii o utopie, de alții o certă valoare, și-a dat teza de licență — în 1960 —, și-a dat doctoratul, a brevetat o invenție — în 1968 —, invenție ce a fost brevetată apoi — pînă în 1975 — an după an, în Statele Unite, în Marea Britanie, în Franța, Japonia, Israel, R.F.G., a obținut premiul cel mai mare, Medalia de aur, la unul dintre cele mai reputate saloane internaționale de invenții și tehnici noi, de la Geneva — în 1981 —, cu o tradiție de peste 100 de ani. Marin Vîlceanu confirmă încă o dată celebra butadă a lui Einstein : un inventator este acel om care spune că se poate la un lucru despre care toți ceilalți spun că nu se poate. El a calculat,

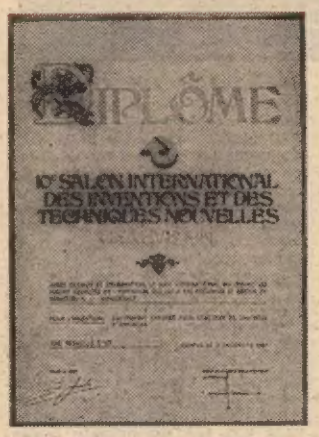

mai întîi teoretic, și apoi a experimentat în stații pilot și a realizat proiectul pentru dimensiunea industrială a unui **„nou tip de corp interior al reactorului pentru sinteza amoniacului"**, prin care rentabilitatea de conversie se ridică la 21 de procente, uimind specialiștii, iar firmele cele mai de prestigiu de instalații și fabrici chimice ale lumii, interesîndu-se insistent la Geneva de acest brevet. (Firme ca ICI — Anglia ; UHDE — R.F.G. ; Montecatini — Italia...) Aceste 3 procente însemnînd 1 milion dolari pe an, însemnînd o reducere a consumului de combustibil convențional la obținerea unei tone de amoniac, cu 40 la sută — în instalațiile mai vechi, cu 14 la sută — în cele de ultimă oră tehnică.

România putea să beneficieze din chiar anul brevetării, din 1968, de un deceniu și jumătate, de această invenție. Cîte milioane de dolari am pierdut în 15 ani din cauza inerției și a neîncrederii unora în valorile de-acasă ? Din păcate și invenția lui Marin Vîlceanu, de la idee pînă la realizare, a avut un drum lung, întortocheat, obturat, larăși deschis, și larăși obturat, omul suportînd jigniri profunde, dar care, chiar dacă l-au amărît, nu l-au îngenuncheat și nu l-au făcut să renunțe. În 1961, cînd era inginer stagiar, a constituit drept propunere de inovație la Combinatul chimic „Victoria". A fost respinsă cu bohote de rîs, calificată ca o „nativitate" și „o prostie". „Mi-au trebuit 6—7 ani ca să-mi revin", povestește. Lucrează în ascuns, iar peste orele de program la Combinatul de la Craiova, unde în sectorul de proiectări fiind, reușește să realizeze o serie de experimentări ale unor părți componente din reactorul gîndit de sine, prin simulări de procese în stația pilot. Începe să se convingă tot mai mult de adevărul său ; rămîne să-i convingă pe alții, cadre de conducere menite să-i faciliteze experimentări complexe, pe scurt, care să-i finanțeze cercetările. La Craiova îl descoperă inginerul G. Manolescu, directorul Institutului de cercetări pentru inginerie tehnologică și proiectări utilaje pentru industria chimică, un veritabil Medicis modern al oamenilor cu idei, al elementelor valoroase în domeniul pe care îl conduce. Îl aduce în institut, unde crease un atelier de calcul tehnologic, în fapt un atelier-creier pentru realizarea de tehnologii chimice în țară, care să reducă importul. (Aici au luat naștere cîteva invenții-cheie, de mare importanță pentru industria noastră chimică, printre care calculele și proiectul celei în discuție, fabrica de metanol de la „Victoria", după concepția ing. Mircea Rusu, fabrica de acid azotic, după ideea originală a ing. Eugen Cristescu și altele...). În noua sa calitate de proiectant de tehnologii, vizitează mai des Combinatul chimic din Făgăraș, unde se derulau mari investiții. Stabilește relații de colaborare, încredere și prețuire reciprocă cu o serie de cadre de conducere și ingineri. Relansează ideea sa, pe care o ascunsese destulă vreme în suflet. „Utopia" sa, „prostia" sa ! I se acceptă experimentările și sprijinul material necesar ; captivează chiar, în mod deosebit, cîțiva ingineri pe care îi la coautori la invenție. Combinatul de la Făgăraș devine astfel titularul de brevet, pe care îl aplică cîtva timp, după 1972, dar la care renunță repede, inexplicabil, deși reactorul dădea rezultate. Nu mai plătește taxele de anuitate și atunci invenția rămîne iarăși în aer, nu mai interesează pe nimeni, doar o hîrtie într-un dosar ! Perseverența este însă un dar de preț al inventatorului ; e un luptător, în ciuda aparenței sale de om absent, cu fire de poet, interiorizat, pentru care mulți, adesea, l-au taxat drept neajutorat. Insistă și, ajutat de conducerea institutului care l-a apreciat întotdeauna la justa sa valoare, găsește alt titular, alt beneficiar de brevet : Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț (unde își săvîrșise stagiatura și era bineînțeles cunoscut). Directorul, ing. Mihai Vicol se zbate, literalmente se zbate, pentru aplicarea industrială a acestei invenții care, cu tot drumul parcurs, mai era taxată — și încă de unii reprezentanți ai unor foruri care ar fi trebuit să vegheze și să oblige întreprinderile chimice de amoniac s-o aplice — drept, s-o spunem pe șleau, „o timpenie". Se bate și cîștigă o cursă extraordinară pentru România. Înființează chiar în atelierele mecano-energetice ale întreprinderii un colectiv capabil să realizeze modificările necesare, să realizeze tehnic simburele invenției. Modernizează astfel, aducînd la parametrii mondiali, cele mai vechi instalații de amoniac și îngrășăminte chimice din țară. Abia în 1974 ăre loc, prin urmare, prima aplicare industrială ! La ora de față funcționează, cu rezultatele scontate — cu o productivitate a reactorului cu 50—75 la sută mai mare, și o economie de 80 000 tone combustibil convențional pe an, pe o instalație de amoniac — 3 reactoare de capacitate mică. De asemenea, invenția este înglobată în instalația fabricii de amoniac de tip UHDE de la Tr. Măgurele, urmînd ca anul viitor să beneficieze de ea cea mai mare instalație de îngrășăminte chimice din țară, de la Slobozia. Deși aceasta ar fi trebuit să fie în producție la ora actuală, dar... Deși avem în țară specialiștii capabili să execute corpul interior tip „Vîlceanu", pentru toate genurile de instalații de amoniac, deși avem în țară materialele necesare (tabla inox se fabrică la Galați, iar țevile la „Republica", București), execuția lui trenează, păgubind economia națională. „A trebuit să vină recunoașterea de la Geneva — ne spune cu amărăciune inginerul Vîlceanu — ca în sfîrșit să se intereseze de această invenție principalul beneficiar : Centrala industrială a îngrășămintelor chimice, care ar fi trebuit să includă în plan aplicarea invenției la toate instalațiile de amoniac din țară. Nefiind trecute în planul de investiții, și materialele pentru Slobozia se procură greu. Avem doar promisiuni, la intervențiile directe ale conducerii institutului, or, promisiunile nu se pot suda într-un utilaj. Dar ce a fost rău să se ducă, ce este bun să rămînă. Această invenție a fost viața mea și nu e rău că, totuși, chiar și după 20 de ani de la idee, în fine se aplică, în fine demonstrăm valoarea ei internațională. Important e că școala românească de chimie e cu adevărat o școală, e creatoare, generează idei precum și oameni care să le materializeze".

Oameni care dăruiesc o viață întreagă unei idei.

CICI IORDACHE ■

O nouă recunoaștere a valorii oftalmologiei noastre

Peste cîteva zile, mai exact în 11 ianuarie, la ora 17, ministrul sănătății al Italiei, Renato Alpissimo, va înmîna Marele Premiu pentru Medicină și Chirurgie pe 1981, instituit de Academia Internațională de Științe, Artă și Cultură și UNICEF. El va fi atribuit, ex-aequo, profesorului român Mircea Olteanu și unui chirurg ce nu mai are nevoie de prezentări, lui Christian Barnard.

Gălățean după locul nașterii, dar trăgîndu-se dintr-o familie de mocani de lîngă Săcele, Mircea Olteanu a ajuns la medicină devreme, dar nu fără peripetii. Din cauza vremurilor tulburi, a început liceul militar la Tîrgu Mureș, l-a continuat la Timișoara și Chișinău, l-a încheiat la Craiova. Student fiind, la București, a descoperit chirurgia oftalmologică încă din anul III, învățînd-o nu de la cine știe ce somități, ci de la medicul primar Dumitru Lăzărescu, peste al cărui nume regretă că s-a așternut uitarea, deși el a fost, în paralel cu elvețianul Gonin, unul din pionierii dezlipirilor de retină. Azi, cînd învățăcelul de altădată și-a egalat, dacă nu chiar depășit, maeștrii, reputații profesori Dimitrie Manolescu, Nicolae Blatt, Vasile Săbădeanu și Mihail David, e o plăcere să-i auzi vorbind despre ei, cu venerație și modestie. Extern și intern prin concurs, a început să opereze la 21 de ani și la 29 a devenit medic primar. Consideră că sistemul acela, la care, din păcate, s-a renunțat, însemna o pîrghie importantă în formarea unui medic și e de părere că ar trebui reintrodus. E mai puțin pretențios decît alții, „pe ochi, un chirurg bun se formează, dacă e talentat, în 6—7 ani", dar opiniile sale sînt la fel de drastice cînd e vorba de faptul că acest proces trebuie să înceapă cît mai din pripă, din primii ani de facultate. După 35 de ani, zice, vîrstă la care medicii noștri ajung, de regulă, la secundariat, e mai greu, dacă nu imposibil, să scoți un chirurg redutabil, căci în chirurgie instrumentul principal a fost și a rămas mîna. Cu alte cuvinte, concluzie, specializări cît mai timpurii și examene, cît mai multe examene, ca valorile să se cearnă și crema să fie păstrată în clinicile cele mai cunoscute, cu posibilități. Se oprește aici, dar e de datoria noastră să continuăm, subliniind că, în timp, profesorul Olteanu, în prezent șef al catedrei de specialitate din I.M.F. București, a contribuit la călirea unui șir întreg de oftalmologi de elită, răspîndiți în toată țara. Ioan Horge din Cluj-Napoca, Fane Boeras din Constanța, Gheorghe Vlad din Sibiu, Emil Medelet din Pitești, Gheorghe Munteanu din Timișoara, alții, ei înșiși, azi, profesioniști de renume, au învățat meserie sub îndrumarea și după exemplul lui Mircea Olteanu. E mîndru de ei și-i consideră, lucru rar, egalii săi, fără ca această modestie să fie jucată. Autoritate de primă mărime a oftalmologiei mondiale, membru al Academiei de Științe din New York, deținător al prestigiosului trofeu internațional Aesculap 1979, autor de cărți și manuale, conferențiar și visiting professor pe toate meridianele, de la Buenos Aires la Moscova și de la Cairo la Paris, Mircea Olteanu continuă să citească și să studieze, convins că „un chirurg lucid rămîne student toată viața".

Meritele lui de deschizător de drumuri sînt unanim recunoscute, iar compartimentele în care a fost, pe planul oftalmologiei universale, primul, sau între primii, nu-s puține. A fost cel dintîi care a operat nou-născuți, unul de 9 zile, de glaucom congenital și buftalmie cu anestezie generală prin intubație. Preluînd metoda intubației de la austriacul Hruby, el a mers mai departe, punînd mîna pe bisturiu. Nu numai că intervențiile l-au reușit, dar Mircea Olteanu a izbutit încă mai mult, schimbînd o concepție, aceea care susținea, greșit, că operațiile pe ochi sînt interzise înainte de formarea deplină a actului vederii. A promovat, între primii, transplantul de cornee, așa-zisa keratoplastie. A mai spart o barieră, efectuînd astfel de intervenții la bătrîni, unii de 90 de ani. Pînă la el, keratoplastiile se recomandau, cu multe rezerve, pînă la maximum 60 de ani. Între alte tehnici chirurgicale originale, unele purtîndu-i numele în marile tratate de specialitate, a propus și realizat keratoplastii la cardiaci, aplicîndu-le, temporar, pe timpul operației și 3—4 zile după aceea, stimulatoare (pace maker). De cele mai multe ori, a reușit, redîndu-le bolnavilor lumina zilei. Uneori însă a dat greș, adesea încercînd să repare ce stricaseră alții. N-a dezarmat însă, ci a învățat din fiecare eșec, ieșind întărit. Mereu disponibil la nou, vezi colaborările sale cu doctorul Mihai Leontopol, cu profesorul Ion Brad, a fost și a rămas unul din promotorii electronicii în oftalmologie. Operînd, de pildă, o cataractă pînă la 45 de ani cu ajutorul ultrasunetelor, făcînd, cum zice, „o punctie", a ajuns să-i externeze pe pacienți și la 24 de ore după intervenție. Clinica pe care o conduce, înregistrată de O.M.S., „clinică de anul 2000", cum o recomandă, e dotată la cel mai înalt nivel și deține, între altele, singurul aparat „Dyoptron" din țară, capabil să indice, cu precizia unui calculator, necesarul de dioptrii în bolile de ochi. La vîrsta maturității profesionale, după ce își va fi perfecționat cunoștințele în colaborare cu fruntașii oftalmologiei contemporane, cu Kurz la Praga, cu Pucikovskaia la Odessa, cu Paufique și Charleux la Lyon, cu Barraquer la Barcelona, cu Dohlman și Schebens la Boston, cu Maumenee și Iliff la Baltimore, cu Fiodorov la Moscova, cu Choyce la Londra, cu Banzet la Paris, cu Malbran la Buenos Aires etc., profesorul Olteanu a ajuns la concluzia că „95 la sută din meseria pe care o practic e chirurgie. Azi, rețetele și medicamentele sînt prescrise de aparate". Fidel acestui crez, a tot căutat și, ca o consecință firească, a găsit de cele mai multe ori. În 1979, de pildă, la Congresul internațional de la Odessa, a introdus în limbajul oftalmologiei un termen nou, keratofakoproteza, un termen și, implicit, o metodă operatorie originală, pretabilă mai ales la marii arși. La vremea respectivă, am făcut, în „Flacăra", reportajul unei asemenea operații, efectuată timp de 4 ore sub microscop.

Deși celebru, invitat să țină conferințe și să execute demonstrații operatorii pretutindeni, n-a uitat niciodată de unde a plecat. Și-a păstrat modestia și, pentru fiecare bolnav, un zîmbet, o vorbă de alinare. Și-a împărțit viața, socotește, între sala de operații, saloane și masa de lucru. Stăpînind 4 limbi, „e de neconceput cum studenții de azi ies, marea majoritate, medici fără a ști să se descurce într-o limbă străină", citește enorm și-i place să creadă că a moștenit patima pentru carte de la tatăl său, librar. Prietenos cu bolnavii, e la fel și cu colaboratorii, părînd, cînd cutreieră saloanele, un fel de frate mai vîrstnic al tuturor. Adept al studiului individual, rămîne un adept al muncii în echipă și e fericit, folosește chiar acest termen, că poate lucra împreună cu profesioniști ca Ion Bănacu, Daniela Stanciu, Benone Cîrstocea, Mihai Pop, Mariana Ciocmăreanu sau Mircea Filip, oftalmologi formați sub oblăduirea sa.

Acesta e, stimați cititori, în puține cuvinte, profesorul Mircea Olteanu, cel care peste cîteva zile, mai exact în 11 ianuarie, la ora 17, va împărți cu Christian Barnard Marele Premiu pentru Medicină și Chirurgie pe 1981. Un medic de profesie om.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Reportajul unor redescoperiri redescoperite

Medicina revine tot mai des la miiloacele tradiționale de tratament și faptul se petrece, o știm prea bine, într-o lume saturată de droguri farmaceutice și electroterapie. Așa se explică între altele și largul interes acordat de specialiști și publicul larg procedurilor de apiterapie. Efectele curative ale acesteia s-au dovedit nu o dată prodigioase, iar domeniul ne interesează cu atît mai mult cu cît cercetările specialiștilor români sînt printre cele mai avansate.

Nu e o simplă afirmație. Am avut de curînd în mînă programul Simpozionului internațional de apiterapie, desfășurat la Acapulco (Mexic) la sfîrșitul lui octombrie 1981. Am putut constata, astfel, cu bucurie și, recunosc, nu fără surprindere, că din cele 33 de comunicări ale „Grupei de lucru independente", 15 sînt semnate de specialiști din România. Aproape jumătate !

Situația aceasta ne-a îndemnat să ne întoarcem gîndurile spre unul din reportajele publicate la începutul anului trecut. Este vorba de o referire expresă la tratamentele cu venin de albine natural (foarte viu discutate la Acapulco), terapie practicată în țara noastră de către un singur specialist : doctorul **Alexandru Partheniu**. Revenirea noastră are însă și o altă explicație. Este vorba de faptul că tot de curînd revista franceză „Apithérapie" a publicat o suită de articole dedicate tratamentului cu himenoptere, semnate de specialiști în materie din Franța, Canada și S.U.A. Ei bine, aceste comunicări vin să confirme mai vechile ipoteze și descoperiri ale compatriotului nostru, dar fără însă ca numele acestuia să fie pomenit în vreun fel. Faptul este cu atît mai șocant cu cît chiar respectivul număr al amintitei reviste găzduiește mai multe articole semnate de autori români printre care și o comunicare a doctorului Partheniu și o recenzie asupra lucrării sale prezentate la Simpozionul de la Acapulco.

Nu este vorba, evident, de ignorarea cu bună știință a unor merite ce revin compatriotului nostru, ci pur și simplu de o proastă difuzare externă a lucrărilor de specialitate ale domeniului, care mai ales din lipsa unor publicații de profil ajung să fie cunoscute cu multă întîrziere în străinătate. Dar înainte de a vorbi despre toate acestea, este util, poate, să reamintim cititorului ce sînt și prin ce se recomandă acest soi de tratamente.

Terapia cu venin de himenoptere constituie o redescoperire redescoperită. Primii au fost medicii Eladei care, prin Hipocrate și Galien, au relevat virtuțile apitoxinei. Uitate, ele revin în atenția specialiștilor aproape după 3 000 de ani, cînd, în Slovenia, doctorul Filip Terc (1844—1915) reia studiile și tratamentul reumatismului, folosind înțepături de albine. În 1912 el poate face o senzațională comunicare arătînd că din 658 de reumatici a izbutit să vindece complet 549 și să amelioreze 99.

Dar lumea a uitat din nou de acest dar al stupului și interesul pentru veninul de albine reapare în diferite țări abia spre mijlocul veacului nostru. În România, un singur om se consacră susținut acestui domeniu, și o face cu osîrdie și pasiune timp de mai bine de trei decenii. Acesta este doctorul Alexandru Partheniu, titularul cabinetului de tratamente cu venin de albine al Sectorului de apiterapie din cadrul Institutului de cercetări și producție pentru apicultură.

„Pe parcursul a trei decenii de activitate — ne spune interlocutorul nostru — am efectuat tratamente cu venin de albine la circa 2 000 de pacienți cu afecțiuni reumatice, arteriopatii periferice, nevrite, hipertensiune arterială, astm bronșic, precum și la 150 de persoane valide. Procentul vindecărilor sau al unor ameliorări sensibile a fost și continuă să fie în proporție de 70—80 la sută. La persoanele sănătoase, imunizarea cu venin de albine a avut ca rezultat — în special la sportivii de performanță — creștere capacității la efort fizic, mai ales a capacității anaerobe. Am constatat de asemenea instalarea unei protecții față de atacul virusului gripei.

O bogată casuistică mă îndreptățește să constat că veninul de albine favorizează în primul rînd reechilibrarea proceselor de excitație și inhibiție. Această acțiune de refacere a echilibrului funcțional nervos poate fi grăbită și susținută prin asocierea individualizată a tratamentului cu alți factori biochimici, în speciali naturali : vitamine, acid glutamic și aspartic, acid adenozimtrifosforic și prin asocierea altor miiloace apiterapice. Recent, în revista „Aphitérapie", un autor francez, Michel-Ange Monplaisir, a anunțat efectele favorabile obținute prin administrarea orală de propolis la bolnavii de psihastenie, nevroză anxioasă, insuficiență cerebro-vasculară. Se notează că și pe această cale a fost dobîndită ameliorarea memoriei, îmbunătățirea capacității de orientare, dispariția stărilor de confuzie. În literatură s-au semnalat cu multi ani în urmă efectele propolisului în ameliorarea echilibrului lipidic, inclusiv de scădere a excesului de colesterol sanguin. De aceea am recomandat cură de propolis unor pacienți tratați cu venin de albine pentru arterită obliterantă periferică, observînd și ameliorări de ordin funcțional cerebral. Sînt argumente în favoarea unei interpretări cibernetice a efectelor tratamentului asupra organismului, punct de vedere care îmi conduce de multă vreme întreaga mea activitate de studii și practică apiterapică. Consider de asemenea că acest reglaj cibernetic ar trebui să se urmărească în stadii inițiale ale bolilor respective, deoarece s-ar obține o creștere sensibilă a randamentului obținut prin administrarea veninului și utilizarea celorlalți factori apiterapici.

Au fost anunțate tot recent și rezultatele dobîndite de alți doi practicieni ai terapiei cu venin de himenoptere, mă refer în mod special la dr. Joseph Saine (Canada) și Charles Mraz (S.U.A.), care țin să demonstreze un lucru foarte adevărat și anume că terapia cu venin de albine este mult superioară celei efectuate cu medicamente de sinteză, mai ales cu preparate pe bază de cortizon ce pot deteriora în mod grav glandele suprarenale. În literatură s-a arătat cu multi ani în urmă că, prin imunizarea la venin de albine, are loc stimularea hipofizei prin intermediul hipotalamusului, ceea ce favorizează funcționarea glandelor suprarenale ale organismului bolnav. Interesant de arătat apoi că Joseph Saine prezintă în mod detaliat superioritatea aplicării înțepăturilor de albine în regiunea paravertebrală, adică exact cum procedez eu de multă vreme considerînd această metodă ca principal mijloc reflexogen. În sfîrșit, consider de bun augur argumentele lui Charles Mraz, referitoare la acțiunea antivirală și anticarcinogenă a veninului de albine. Nu este o noutate, datele literaturii și experimentele personale m-au îndemnat să formulez mai demult o asemenea supoziție, am vorbit despre aceasta și în interviul acordat revistei Flacăra, dar faptul că și alți cercetători încep să împărtășească acest punct de vedere mi se pare un lucru demn de reținut, deoarece numai printr-o acțiune conjugată specialiștii vor izbuti să descopere eventuala acțiune anticanceroasă a veninului de albine, ceea ce, evident, ar avea un răsunet enorm în terapia mondială".

Iată deci că se continuă chiar și sub ochii noștri redescoperirea unor redescoperiri și din păcate — așa cum o probează și rîndurile de mai sus — nu întotdeauna și prin recunoașterea unor priorități românești. Din nou, alții inventează sau descoperă ceea ce cercetători români au inventat sau au descoperit cu mult timp înainte și din nou cauza principală o constituie modul în care specialiștii noștri participă la discuțiile științifice internaționale.

LIVIU TIMBUS ■

Imunitate și egalitate biologică

(O ipoteză asupra condiționării biologice a calității vieții) *

Premisele care ne-au condus la întrezărirea posibilității unei egalități biologice prin metoda imunizării le-au constituit rezultatele obținute în urma unui experiment efectuat pe animale la Ferma zootehnică din Periș (**Viața med.**, 1977, 24, 12, 563).

Experimentul a constat în imunizarea cu poliautovaccin total celulo-microbian a suinelor în gestație, maternitate și creșă, care a condus la o sănătate deosebită la scroafe (înlăturarea enterocolitelor, infecțiilor, post-partum, mamitelor) și la purceii nou-născuți (înlăturarea tulburărilor digestive, a bronhopneumoniilor etc.), astfel încît după 110 zile de tratament s-a obținut o egalitate surprinzătoare din punct de vedere fizic între purcei sub aspectul lungimii, grosimii și înălțimii taliei. Aspectul de ansamblu a arătat o uniformitate și în ce privește gradul de sănătate și de manifestare psihosomatică și trofică, purceii vaccinați fiind vioi, jucăuși, dar blînzi (nu se mușcau), spre deosebire de lotul-martor, nevaccinat, al cărui indivizi erau mai puțin vioi, mai puțin jucăuși, unii dintre aceștia manifestînd și stări de agresivitate, adunîndu-se în grupuri și mușcîndu-se pînă la sînge (demența porcină reprezintă 30 la sută) iar sub aspect structural-anatomic înscriind diferențe mari în lungime, grosime și înălțime a taliei (care au dus la un aspect neuniform, neplăcut — purcei mari, purcei mici, purcei slabi, purcei cu malformații etc.), cu alte cuvinte un lot vădind o inegalitate biologică, în care aproximativ numai 15 la sută din purcei prezentau dimensiuni asemănătoare celor vaccinați.

Este binecunoscut că, pentru dezvoltarea normală și armonioasă a unui organism, trebuie îndeplinite condiții de viață optime în ce privește hrana, mediul înconjurător etc., condiții care trebuie să se adreseze unui nou-născut al cărui parametri biologici, genetici, ereditari să fie nealterați.

Cercetările științifice au arătat, iar experimentul de la Periș a demonstrat că deficitul imunitar poate juca, în anumite perioade de creștere, un rol hotărîtor în dezvoltarea indivizilor, permițînd unor germeni mai puțin virulenți, care nu pun în pericol viața, să încetinească sau să stopeze dezvoltarea și, în final, să ducă la inegalitate biologică (cu profunde modificări la nivel psihic).

Înlăturarea deficitului imunitar prin autovaccinarea preventivă și curativă îndepărtează și agresiunea microbiană. Astfel, din 300 de purcei martori nevaccinați, 194 au trecut din maternitate în creșă, deci 65 la sută au îndeplinit norma de creștere (într-un complex industrial de 100 000 de porci), iar din 300 de purcei vaccinați 245 au trecut din maternitate în creșă (deci 82 la sută), prezentînd și o creștere în greutate de 1 kg pe animal.

În creșă, din lotul-martor s-au îmbolnăvit 20 de purcei (fiind îndepărtați), iar din lotul vaccinat, numai 2 purcei.

În final, după un interval de 110 zile, din cei 300 de purcei nevaccinați, care formau lotul-martor, au rămas 174 (adică 58 la sută), iar din cei 300 de purcei vaccinați (lotul experimental) au rămas 243 (adică 81 la sută) — la aceștia din urmă constatîndu-se și o diferență ponderală în plus de 4,5 kg pe individ. Purceii dezvoltați optim din lotul-martor nevaccinat erau în număr de 45, ceea ce reprezintă 15 la sută, iar din lotul experimental vaccinat (imunizat) — de 243, ceea ce reprezintă 81 la sută.

Desigur, aceste cifre și procente într-o primă experiență sînt orientative, rămînînd ca cercetări ulterioare pe un număr mai mare de animale să le corecteze. Concluziile rezultatelor rămîn însă ferme. S-ar putea ca în 3—4 generații proporția de indivizi egali biologic să crească de la 81 pînă la 95—99 la sută.

★

Fenomenul inegalității biologice se manifestă și la specia umană. Experimentul de la Periș ar putea avea așadar valabilitate și în acest domeniu.

Încercări sporadice de autovaccinare la femei gravide și copii întîrziați, prin infecții repetate, au asigurat acestora o sănătate și stadiu biologic peste media obișnuită, ceea ce sugerează — după cum am afirmat — valoarea experimentării de la Periș și pentru oameni.

Consider necesar ca să arăt, pe scurt, că autovaccinurile totale celulo-microbiene dezintegrate au fost preparate și administrate la oameni încă din 1963 [**Stomatologia (Buc.)**, 1969, 17, 15, 469; **Ann. Stomat.**, 1970, 7, 529; **Viața med.**, 1977, 24, 10, 465] în diverse maladii cronice, cu etiologie cunoscută sau necunoscută, dar care necesită ca factorul de agresiune presupus, unic sau multiplu, să fie conținut în produsele patologice recoltate (produse care intrau în componența autovaccinului) și ca acest factor să fie antigenic (să producă imunitate prin generarea de anticorpi).

Rezultatele obținute au dus la vindecarea majorității bolilor cronice, care scoteau oamenii din producție pe perioade mai mult sau mai puțin îndelungate sau îi făceau slab productivi, datorită stării toxice de boală subacută sau cronică. Prețul redus — de 20 lei — al unui tratament curativ (spre exemplu, în infecția urinară) este de departe competitiv cu cel obișnuit, care necesită sute de lei, prin administrare de antibiotice, cu tatonări însoțite de multe ori de fenomene secundare nocive. Rezultatele bune ale experimentărilor cu autovaccin — atît în scop curativ, cît și în scop preventiv — care este total lipsit de nocivitate, conduc la concluzia că lumea va ajunge la o asistență medicală din ce în ce mai naturală fiziologică (acționînd prin mecanismul imunității, cu care viața s-a apărat de la apariția ei pe pămînt), și care, împreună cu o conduită igienică — alimentație, locuință, muncă, odihnă, îmbrăcăminte, atmosferă etc. —, va aduce omenirea la stadiul sănătății optime, civilizate.

Datorită perfecționării tehnologiilor și tehnicilor de lucru, în condițiile stadiului actual al revoluției tehnico-științifice și al posibilităților pe care societatea socialistă, prin umanismul și democratismul ei real, le poate oferi în direcția realizării umane, la nivelul unei calități superioare a vieții, s-ar putea propune ca obiectiv — pe temeiul folosirii metodei imunizării prin autovaccin total celulo-microbian a tuturor membrilor societății — asigurarea unei egalități biologice (dacă nu totală, cel puțin la un procent atît de mare de oameni, încît tarații să reprezinte un număr neglijabil).

Menționăm că egalitatea biologică nu trebuie confundată cu identitatea biologică. Egalitatea biologică se referă la condiționarea la nivel optim a disponibilităților somatice (morfofiziologice) și psihice ale indivizilor, la asigurarea unor șanse biologice egale, pe baza cărora oamenii să-și poată desfășura eforturile creatoare și să aspire la împlinirea personalității proprii. La urma urmelor, nici în biologie unitatea (omogenitatea indivizilor unei specii) nu exclude, ci presupune diversitatea, particularitatea.

În altă ordine de idei, egalitatea biologică presupune o mare varietate la nivelul condiției și aspirației umane, al profilului personalității indivizilor umani, astfel încît deosebirile între înclinațiile, talentele, pasiunile, spiritul inovator și puterea de imaginație și fantezie a oamenilor nu numai că nu se vor șterge, ci vor căpăta o intensitate deosebită. În baza ridicării membrilor societății pînă la înțelegerea dialectică a acestui proces de egalitate umană, care implică necesarmente variabilitatea, diferențierea în planul profilului personalității, indivizii mai puțin dotați, dar normali somatic și mintal, vor accepta deosebirile dintre ei nu ca pe o manifestare a inegalității, ci ca o expresie a egalității în diferențiere, poziția lor față de o asemenea diferențiere fiind, în cele din urmă, o „invidie" constructivă.

Societatea, prin realizarea unor condiții de egalizare biologică (în sensul arătat), va putea astfel stimula modalități superioare de realizare umană, de înflorire a personalității, la un nivel radical superior de eficiență, în procesul de luare în stăpînire de către oameni a condiției lor umane (naturale, și nu numai sociale). Eforturile societății în direcția generalizării procesului de asigurare a egalității biologice prin autoimunizare vor putea determina și o mai bună repartizare a fondurilor alocate în momentul de față pentru ocrotirea sănătății, orientîndu-le în alte direcții, pe măsura creșterii la nivel de masă a gradului de sănătate a oamenilor. Cheltuielile pentru obținerea imunității optime sînt extrem de mici, în comparație cu cele pentru îngrijirea actuală a sănătății (în condiții de slabă imunitate), căci materia primă pentru imunizare este reprezentată doar de apa distilată, fiole de sticlă și activitatea unui laborator corespunzător. După estimări aproximative se poate obține o imunitate preventivă durabilă cu cca 12 lei de persoană.

Universalizarea practicii de imunizare a populației prin metoda autovaccinării ar putea pune în circulație termenul de imunitate colectivă, deci nu numai bio-individuală, ci chiar bio-comunitară.

Cade deci în sarcina lumii medicale — potențată organizațional de către societate — să contribuie la făurirea acestui nivel (biologic) de condiționare a bunăstării oamenilor, de potențare prin mijloace medicale preventive și curative a egalității materiale primare a acestora, cu repercusiuni dintre cele mai importante asupra nivelului lor psihic și, ca atare, asupra deschiderii spre universul valorilor de care dispune societatea socialistă, în condițiile actuale ale revoluției tehnico-științifice.

C. GH. BACANU
doctor în științe medicale

*) Mulțumesc tov. profesor universitar dr. Ion Tudorescu, directorul Institutului de filozofie din București, pentru interesul și înțelegerea față de lucrarea prezentă și, totodată, pentru indicațiile privind abordarea ei în perspectiva filozofică.

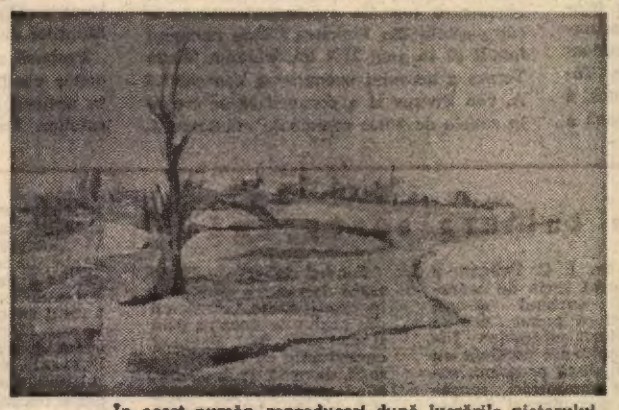

În acest număr, reproduceri după lucrările pictorului GHEORGHE CONSTANTIN ■

Tezaur de gîndire prioritară românească

Puncte de vedere asupra originii ceangăilor

Citind plin de interes seria articolelor publicate în paginile revistei „Flacăra" despre originea populației cunoscută sub numele de „ceangăi", am dori să ne exprimăm și noi opinia în această direcție. Hotărirea a fost determinată de existența unor mai vechi preocupări pentru lămurirea originii ceangăilor, care mi-au impus să întreprind în anii 1974—1975 investigații în arhive, urmate în luna august 1975 de o vizită cu caracter de cercetare de teren în localitățile rurale din Moldova unde locuiește populația cunoscută sub acest nume. Nefinalizîndu-ne rezultatele acestei prime etape a cercetărilor, considerînd că abordarea, discutarea și elucidarea unui moment istoric implică o responsabilitate deosebită pentru cel ce-și asumă această delicată misiune, mi-am continuat munca, în vara anului 1978, cînd, aflîndu-mă pentru scurt timp la Budapesta, am consultat o serie de publicații de specialitate pentru tema ce mă interesa. În clipele de față, ajungînd la un stadiu al cercetării în care materialul documentar acumulat este bogat și variat, pot să formulez primele concluzii.

Țin să precizez că scriu aceste rînduri fără a fi originar din unul dintre satele cu populație numită ceangăiască, așa așa cum este cazul acelora care ne-au precedat în seria articolelor pe această temă din paginile revistei de față, singurul motiv ce ne animă fiind dorința de a exprima, sine ira et studio, ceea ce arată documentele.

Consultarea bibliografiei referitoare la originea ceangăilor ne-a arătat că populația cunoscută sub această denumire locuiește în unele zone din Țara Bîrsei, în Munții Ciuc, în zona „întorsurii Oltului". Totodată am remarcat surprinși că prin termenul de ceangăi o serie de autori, mai depărtați sau mai apropiați de zilele noastre, îi desemnează pe toți catolicii din Moldova. Termenii de ceangău și catolic nu ne apar sub nici o formă, nici identici, nici similari. Prin primul, cel de **ceangău** este desemnată o parte a locuitorilor Moldovei, cu anumite caracteristici dobîndite în cursul evoluției istorice, iar prin al doilea, cel de **catolici** sînt desemnați toți aceia care aparțin confesiunii catolice, putînd fi de origine etnică română, germană, ucraineană etc. Întîmplarea face ca ceangăii să fie de confesiune catolică, dar ei nu cuprind toată populația din Moldova care o acceptă. Probabil sinonimia dintre cei doi termeni provine din epoca de dominare a confesiunilor religioase și s-a perpetuat în timp datorită acceptării ei fără suficientă analiză a situației.

Populația ceangăiască avînd o serie de particularisme derivate din confesiunea catolică, în rîndul populației românești care este ortodoxă, din graiul vorbit, din onomastică, din port, din structura gospodăriei a fost obiectul a o serie de studii ale istoricilor, filologilor, etnografilor, folcloriștilor. În paginile scrise de ei în cursul a mai bine de un secol și jumătate, în imensa majoritate a cazurilor, fără a se întreprinde o cercetare circumstanțiată, aprofundată, ceangăii au fost declarați, în bloc, fie de origine maghiară, fie de origine română. Între aceia care au socotit că ar fi exclusiv maghiari se numără Gégö Elek, Rubini Moses, Györffy István, Csűri Balint, Domocos Pal Peter, Bako Geza, Koss Laszló, Filep Antal. Lor li s-a răspuns de Iosif Petru M. Pal, de dr. Petre Rîmneanțu, de regretatul academician C. C. Giurescu s.a., care au arătat că ceangăii sînt de origine română. Principalele elemente care au fost utilizate în polemica generată de discutarea originii ceangăilor au fost etimologia numelui de ceangău, momentul stabilirii în Moldova, graiul vorbit de ei, costumul tradițional.

Etimologia cuvîntului de ceangău a fost explicată în chip osebit. Nicolae Iorga, cercetînd privilegiile șalgăilor de la Tîrgul Trotuș, a presupus că ar proveni de la Sóvágó (tăietor de sare), A. Horger a crezut că ar fi derivat din csámog (ciomag), mult întrebuințat de ceangăi în timpul ocupațiilor pastorale, iar bunul cunoscător al documentelor transilvănene, Veress Andrei secondat de Tatrossi Janos, a încercat să stabilească o filiație cumană a termenului. Poate ipoteza cea mai apropiată de realitate este cea emisă de eruditul Ballagy Aladar, preluată de L. Mikes și apoi de Bákó Geza, care au susținut că numele ar putea proveni de la csángó (rătăcitor, hoinar). Ballagy credea că a fost dat ca poreclă românilor catolicizați din Transilvania de est și poate secuilor care practicau transhumanța, fiind vesnic rătăcitori. Imposibilitatea filologilor de a ajunge la o concluzie unanim acceptată asupra etimologiei numelui de ceangău, lăsarea deschisă a porții către infinitul ipotezelor, vădește că problema nu și-a găsit o rezolvare definitivă și ca atare termenul nu poate fi folosit ca un argument în discutarea originii ceangăilor.

Momentul apariției termenului de ceangău a fost și poate mai este socotit anul 1805 cînd apare în scrierile lui Teleki Domocos. Putem preciza însă că numele de **ciungabi-ceangău** apare în documente cu cel puțin două decenii mai devreme. El a fost pomenit în două episoade ale preotului catolic Zöld Peter, datate 1780 și respectiv 1781, marcînd astfel prima atestare certă a ceangăilor în satele moldovenești din zonele cunoscute a fi locuite de ei.

Cercetările documentare nu ne permit să vorbim de ceangăi înainte de această dată. Dacă ar fi existat anterior secolului al XVIII-lea, ar fi fost menționați, cel puțin în două monumentale scrieri ale vremii : **Codex.** lăsat de episcopul catolic Marc Bandini, și în **Descriptio Moldaviae** datorată eruditului principe Dimitrie Cantemir. Ambii au cunoscut bine situația din Moldova în secolul al XVII-lea, beneficiind de un adevărat aparat de „informatori" și au putut extrage datele care-i interesau. Neîndoielnic, fratele Beke, secretarul episcopului Bandini, interesat în orezentarea în lumini favorabile a efectelor propagandei catolice, l-ar fi amintit și lăudat pe ceangăi, dacă l-ar fi întîlnit. În scrierea lui întîlnim însă

pomeniți, în unele din satele unde se vor stabili ulterior ceangăii, numai locuitori ai Moldovei de confesiune catolică, în dreptul unora existînd și mențiunea că sînt **ungureni**. Acest ultim termen l-a făcut pe cei ce simt mai puțin familiarizați cu limba documentelor medievale să afirme că ar fi vorba de populație de origine maghiară. În realitate însă, numele de **ungureni** îi desemnează pe transilvănenii care în lungul evului mediu, în timpul permanentei pendulări pe ambele versante ale Munților Carpați, au venit și s-au stabilit în Moldova, așa cum și moldovenii au plecat și s-au așezat în Transilvania. La rîndul său, eruditul principe Dimitrie Cantemir, în lucrarea scrisă în anul 1716, special pentru a-și face cunoscută țara Academiei din Berlin, nu l-a amintit, desi, dacă ar fi existat atunci, l-ar fi stipulat așa cum a făcut-o și în cazul altor părți pitoresti ale populației moldovenești.

Ce eveniment asemeni unui cataclism s-a produs în părțile de est ale Transilvaniei și a silit o parte a populației să-și părăsească locurile natale îndreptîndu-se către satele din Moldova ? Este cunoscut faptul că în anul 1761 împărăteasa Marja Tereza a acceptat propunerea generalului A. von Buccov și a poruncit să se creeze în zonele de hotar regimente grăniceresti. În Transilvania trebuiau create un regiment românesc în zona Bistrița Năsăud, unul secuiesc în regiunea Sfîntu Gheorghe și un altul românesc în ținutul Orlat Făgăraș. Românii s-au arătat dornici să se înroleze, căci, pentru a-i atrage, curtea aulică le promisese eliberarea din iobăgie și o eventuală împroprietărire. Secuii s-au opus înrolării lor deoarece, prin diploma leopoldină (4 decembrie 1691) cu valoare de constitutie a Transilvaniei erau socotiti oameni liberi iar îndelungatul serviciu militar le aducea numai pagube. Autoritățile austriece, la insistentele nobililor care se vedeau văduviti de bratele de muncă ale țăranilor, au hotărît, în 1763 să desființeze regimentul 2 românesc din Bistrița Năsăud, dar nu și-au respectat promisiunea de a-i elibera pe români din iobăgie. Nemulțumirea lor a izbucnit imediat. La ea s-a alăturat cea a secuilor care cereau desființarea regimentului 1 grăniceresc din zona Sf. Gheorghe Văzînd că românii și secuii înrolati în regimentele grănicerești din zona Bistrița Năsăud, Sf. Gheorghe s-au răsculat, autoritățile imperiale habsburgice au trimis împotriva lor puternice unități de represiune, recurgînd chiar la masacru, cum a fost cel din comuna Siculeni (7 ianuarie 1764).

Dorind să-și salveze viața, foștii grăniceri, unii însoțiți de familii, s-au refugiat în codrii din Munții Ciuc. Acolo au luat legătura cu haiducii moldoveni, Grigorie, Onu și faimosul Nica Păun și cu ajutorul lor, pe cărări nebănuite de urmăritori, au ajuns în Moldova unde s-au stabilit în sate pe care le cunoșteau datorită **ungurenilor** ori în localități noi pentru ei.

Interesant poate fi numărul noilor veniți dintr-un recensămînt efectuat de austriaci în 1778, imediat după ce au anexat Bucovina. Ei au surprins în partea de sud a Bucovinei 1 200 de familii transilvănene, dintre care 410 erau formate din cele ale grănicerilor. Dintre cele din urmă, 308 proveneau din regimentul 2 românesc și 102 din regimentul 2 secuiesc. În legătură cu ultimul se impune observația că ofițerii români care au participat la alcătuirea Supplex libellus valachorum au arătat că în regimentul 1 grăniceresc erau numerosi români, iar Gheorge Barit, în studiul său dedicat regimentului 2 grăniceresc a susținut aceeași idee. În acest caz, probabil că o parte din cele 102 familii ale foștilor grăniceri din regimentul 1 erau probabil tot de origine română.

În stadiul actual al cercetărilor este dificil să se precizeze cifra celor care au fugit din Transilvania în Moldova. Ea pare să fi fost destul de însemnată căci cronicarul István Halmagy se plîngea în mai 1766, în septembrie și în octombrie 1767, că țara (Transilvania, n.a.) a fost părăsită de numerosi contribuabili, iar actele și rapoartele diplomatice atestă că Viena cerea Sublimei Porți să-i restituie 80 000 de fugari din Moldova și 16 000 din Țara Românească.

După acest prim mare val de ceangăi sositi în Moldova în 1764, au mai venit și altele. Astfel a mai fost unul după înăbușirea răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan (1784—1785) și după represiunile ce au urmat înfrîngerii revoluției din 1848—1849 în Transilvania. Ei au venit în aceleași zone și sate în care se stabiliseră primii transilvăneni, au reîmprospătat grupul aflat acolo și au menținut legătura între ambele versante ale Munților Carpați.

Probabil că s-a căutat și dorit așezarea noilor veniți din Transilvania, constant, în aceleași așezări și datorită confesiunii catolice. Românii care fuseseră în regimentul 2 grăniceresc proveneau probabil dintre foștii locuitori ai „țărilor" românești Vlahița și Bretcu, parțial catolicizate în secolele XV—XVI. Avînd unele avantaje, fiind în apropiere de secui și ei de confesiune catolică, românii din această zonă, dealtfel puțin numeroși, au părăsit ortodoxismul, care a rămas credința majorității populației românești din Transilvania. Probabil izolarea impusă de practicile destul de rigide ale preoților catolici, atestate și de Iosif Petru M. Pal, fostul superior al franciscanilor din Moldova în perioada interbelică, ceangău de origine, poate explica în bună măsură de ce s-a menținut atîta timp numele de ceangău.

Urmărirea atentă a costumului popular ceangăiesc confirmă realitățile documentare. Agh Biro Bela, fără a fi etnograf, a făcut aprecierea grăbită că ar fi întîlnit în zonă frumoase costume pur ungurești. În schimb, Nicolae Iorga și după el cunoscutul etnograf și specialist în artă populară românească Tancred Bănățeanu că la ceangăii din zona de nord și de sud există un port tipic românesc. Numai la cei din zona de vest, valea Ghimeș —, se întîlnesc motive ornamentale de origine maghiară.

O problemă delicată, viu discutată și disputată a fost și este cea a graiului ceangăilor. Este cunoscut, pe temeiul unor studii parțiale ale filologilor și folcloriștilor, ca acelea ale lui Dumitru Mărtinaș, Marton Gyula, Fărágó Janos, etc., că grupul rural moldovenesc numit ceangău este bilingv. O parte a lui vorbește un grai de origine transilvăneană, amintindu-i locurile de origine, iar alta un dialect secuiesc, care pentru oricine știe limba maghiară este evident că reprezintă o formă stilcită, poate arhaică a acesteia. Probabil tocmai acesta a fost motivul care l-a determinat pe Zöld Peter, bun cunoscător al ceangăilor, să scrie că „stîlcesc" cuvintele ungurești. Păstrarea în unele sate a unor balade populare în dialect maghiar care vorbesc de venirea din Munții Ciuc, culese de Fărágó Janos, nu poate constitui un argument că toți ceangăii vorbesc această limbă. Analiza situației din cea mai mare comună ceangăiască, Săbăoani, ne-a arătat că în luna august 1975, din 2 300 familii, circa 1 800 erau bilingve, vorbind românește și dialectul ceangău, iar restul de circa 500 știau exclusiv limba română. Bilingvismul arată, în cazul de față, tocmai că ceangării provin dintre foștii grăniceri români și secui, înfrățiți în lupta împotriva opresiunii autorităților imperiale habsburgice, în munca pentru ridicarea frumoaselor și bogatelor sate în care locuiesc astăzi. Dacă recensămîntul austriac din 1778 arăta un procent însemnat de români, în masa ceangăilor, aceeași situație s-a păstrat și azi. Folosind datele statistice incomplete de care dispunem, putem aprecia că din totalul de circa 200 000 de ceangăi moldoveni, circa 40 000, adică 20% ar fi de origine secuiască. Am acceptat ultima cifră ca ipotetică și discutabilă, în lipsa altora, cu urmare a indicației din cea mai recentă lucrare cu caracter academic, aceea datorată lui K. Laszlo și F. Antal (A magyar nép taji-törteneti tagolodasa, Akadémiai Kiado, Budapesta, 1975, p. 147—148).

Încheind expunerea constatărilor noastre pe care nu le socotim a fi concluzii definitive, ci numai ipoteze de lucru ce arată stadiul unde am ajuns cu cercetările, ne socotim datori a arăta că faptul cel mai însemnat nu-l constituie polemica oamenilor de știință, ci modul în care gîndesc și simt locuitorii satelor moldovenești mult discutate. Putem cita în acest sens o serie de documente, mărturii puternice alături de culegerea de poeme ceangăiești realizată de Fărágó Janos. La Arhivele Statului din București, în fondul Constant Grecescu, sub nr. 1 431 se păstrează un manuscris-memoriu al ceangăilor ce protestează împotriva discursului conducătorului de atunci al Ungariei, Horthy, care-i declarase maghiari. În memoriu se cerea expres să fie citit la radio și să se arate clar că ei, ceangăii, sînt români.

Iosif Petre M. Pal, într-o cunoscută carte a sa apărută în două ediții — 1941, 1942 — ca om ridicat dintre ceangăi, cu posibilitatea de a cerceta situația întregii regiuni, a susținut și el că imensa majoritate a ceangăilor sînt români. Istoricul și filologul P. Cancel, de origine ceangău, într-un documentat studiu rămas inedit, aduce noi dovezi, complementare, sprijinind teza lui Iosif Petre M. Pal.

Dr. RADU-ȘTEFAN CIOBANU ■

Despre traci, în cultura europeană

Recent, a avut loc la Palma de Mallorca (Spania) al treilea **Simpozion internațional de tracologie**, sub auspiciile **Fundației europene Drăgan**, cu o participare aleasă de oameni de știință din nouă țări, România fiind reprezentată printr-o numeroasă delegație (12 persoane).

Tema reuniunii fiind largă („Vechi popoare europene — migrațiuni, interrelații"), a permis participanților să abordeze o problematică vastă și fertilă pentru cunoașterea antichității, în speță a istoriei traco-dacilor. Președintele simpozionului, prof. dr. I. C. Drăgan, a inaugurat seria de comunicări vorbind despre „Tracii ca factor comun al culturii europene". Într-o ambianță cordială au urmat, după program, seria de comunicări consacrate formelor și fazelor de deplasare a popoarelor antice, analiza interrelațiilor lor, a aspectelor civilizației antice, pe baza mărturiilor documentare recente (comunicările prof. Juan Malaquer de Motes, Fr. Crevatin, Renato Peroni, Arthur Ronald Crossland, Dimitri Samsaris, Emil Condurachi).

Fondul de spiritualitate traco-dac apare dominant în antichitate, mergînd din regiunile noastre prin Italia pînă în Spania ; conexiunile cu alte civilizații, datorită deplasărilor, fiind atestate arheologic și lingvistic ; în substratul limbii acestor țări neolatine există elemente, tot mai atent studiate, din **substrat**, pe fondul cărora s-au conturat diferențele limbilor evoluate din baza lor latină (comunicările prezentate de prof. C. A. Mastrelli, Al. Rosetti, M. Savici, Sorin Stati). Lingvistica a adunat un material important pentru a contura unele aspecte ale religiei traco-dacilor (despre care au vorbit prof. Vl. Georgiev și I. Duridanov, la care s-au adăugat, în discuții, detalii din opera de excepție a reputatului istoric al religiilor, Mircea Eliade, indicînd ca sursă documentară revista **Zalmoxis**, pe care savantul român a scos-o acum patru decenii la București împreună cu prof. **Ioan Coman**). Problema miturilor și simbolurilor a rămas deschisă ; de data aceasta au fost puse în lumină și unele surse literare, alimentate de mitologii antice sau elemente străvechi de cultură populară (L. Carvalhao-Buescu, Ovidiu Varga, Romulus Vulcănescu).

Fondul nostru de arhive conține încă un bogat material privitor la istoria traco-dacilor, despre care s-a vorbit, de asemenea, propunîndu-se publicarea unor manuscrise importante ale umaniștilor și iluminiștilor români și germani (sașoni) din Transilvania care, pornind uneori de la confuzii străvechi (între geți — goți, Dacia — Dania), au fost duși spre investigații utile de amănunt asupra vechimii, continuității și romanității românilor, urmare istorică a sintezei daco-romane de pe teritoriul țării noastre de azi (comunicări prezentate de prof. St. Pascu, Gh. Bulgăr și intervenția prof. Radu Florescu — S.U.A.).

Descoperirile arheologice din ultimii ani au permis formularea de noi concluzii și ipoteze de lucru, comunicările în acest sens fiind însoțite adesea de proiecții numeroase, apreciate (prof. M. Petrescu-Dîmbovița, A. Beltran-Martinez, Maria Paz Garcia-Bellido, A. Diaz-Diego, I. H. Crișan, Emil Poenaru, G. Chiuzbăian, E. Gatti).

Discuțiile ample, la obiect, au sporit valoarea dezbaterilor și au întărit colaborarea dintre participanții la simpozion. Concluziile reuniunii au fost formulate de acad. Emil Condurachi. Bogăția de material nou, de sugestii și precizări, unanim apreciată, va apărea în **Actele Simpozionului** de la Palma.

GH. BULGĂR ■

O prezență tandră în existența noastră: micii meseriași

Călătorule, oprește-te puțin!

Cînd, în luna septembrie, conducerea revistei noastre a hotărît realizarea unui număr întreg despre Munții Apuseni, drumurile pentru documentare m-au purtat și prin Țara Zarandului, ținutul Hălmagiului. Și chiar la intrarea în comuna Hălmagiu mi s-a ivit subiectul unui posibil reportaj. Am lăsat ziarul pe bancheta mașinii — părăsind pentru moment știrile internaționale deloc îmbucurătoare și mirosind a fier și praf de pușcă — pentru a admira, pe dreapta, un izvor așezat sub nivelul șoselei : deasupra sa, o inscripție de dimensiuni :

„Călătorule, oprește-te puțin,
Apă bună poți să bei
Din fîntîna lui INDREI
Căci și lancu a băut
Cînd pe aicea a trecut".

...Iar deasupra inscripției, pe o coamă, o oală uriașă din lut de circa doi metri înălțime, violent colorată, marcînd faptul că intrăm într-o zonă nu numai mustind de istorie, dar și caracterizată prin arta ceramicii și olăritului, al cărei meșteri au dus faima meșteșugului lor mînă departe, peste hotarele țării.

Traian Indrieș, primarul comunei Hălmagiu, m-a informat puțin mai tîrziu că olari sînt răspîndiți în întreaga zonă, majoritatea însă concentrați în Hălmăgel, la numai doi kilometri ; în Hălmagiu, dacă vrem să vedem un vestigiu istoric — și desigur că vrem — ne duce la „Piatra cinzaiului" : o piatră lustruită de vremuri și de... întrebuințare, pe ea fiind torturați altădată țăranii ce se răsculau împotriva imperialilor habsburgici... mda, tot istorie. Și mai ales violență. Notez acest „cinzai" și mai notez că el se află îngropat în imediata apropiere a bisericii voievodale din localitate aflată în restaurare. „În restaurare" este un fel de a spune, s-a descoperit doar o parte din tencuiala interioară sub care s-au descoperit niște fresce superbe — atestate de specialiști — de prin secolul 17, iar acum biserica stă, adică nu stă se părăginește. În sfîrșit : să ajungem mai repede la olari, la Hălmăgel !

Am ajuns : pînă să se lămurească ce doresc de la ei și mai ales aflînd că sînt de la o revistă centrală, primarul de aici, Octavian Vlăduț, mă și ia în primire : „Tovarăși, dați-ne o mînă de ajutor, ne-am adresat pe la toate forurile, am ajuns pînă la ministere : este vorba de obținerea unei autorizații de funcționare a gaterului lui Ioan Pit din satul Lunca-Sovata. Gaterul există, e-n regulă, poate funcționa și poate da și curent, ar putea asigura muncă remunerată la cîțiva oameni și produce unelte și obiecte de artizanat ce s-ar valorifica apoi prin cooperativă, publicați treaba asta !"

Îi asigur că da, vom publica (iată însă că nu am făcut-o la acea vreme, o fac abia acum), apoi mă interesez de olăritul local și aici chipul lui Octavian Vlăduț se luminează : ei, asta da, asta e o cu totul altă poveste !... Aflu așadar că în comună sînt peste 50 de olari, produsele se desfac prin cooperație, au ajuns cu vînzările chiar și în R.F.G., eu doresc însă să vizitez ' n olar dintr-acela „de la mama lui", eventual trecut de prima tinerețe. Și îmi este, pe loc, recomandat...

...Aurel Golea, 69 ani. Lucrează olărie de la vîrsta de 14 ani, meseria a învățat-o de la un unchi. Îmi vorbește cu drag și liniște despre meseria asta, îmi vorbește mai ales despre culori, despre cele trei culori în care își vopsește lutul (în ograda sa, pe niște scînduri puse pe capre sînt așezate la soare să se usuce cîteva zeci bune de păhărute dintr-un lut cenușiu) : *albul, verdele* (scos din deșeuri de aramă arse în cuptor) și *galbenul* (obținut din zgura de fierărie, din scînteile ce țîșnesc atunci cînd se bate fierul înroșit și care se materializează apoi în zgură). Pămînt, și fier, și foc — acestea sînt elementele de bază ale oalei cu care au băut apă cei care au poposit la „Fîntîna lui Indrei"...

Roata — celebra roată a olarului — omul și-o are instalată chiar în bucătărie, în apropierea sobei pe care fierb bucatele pentru masă. În ziua în care l-am vizitat făcea pahare, dintr-acelea pe care le zărisem afară, la uscat. Ne face o probă : degetele lui zbîrcite prind a mîngîia parcă lutul ce se rotește în viteză, paharul prinde contur în cîteva clipe, este netezit cu o bucată de piele udă, apoi tăiat la bază cu un fir subțire, cam așa cum obișnuiau a-și tăia țăranii pe vremuri bucata de mămăligă.

A expus la Muzeul Satului din Capitală, a ajuns, personal, de cîteva ori în București... „acum însă nu prea mai merg, nu mă mai duc departe... poate așa, pînă la Deva. *Nu mai suport aglomerația !*"

Îi pare rău că nu poate lăsa la nimeni meseria asta, pînă prin 1960 a avut un grup de școlari. Deși pregătea cu ei numai cîteva ore pe săptămînă, a ajuns cu copiii să facă expoziții la școala din comună, ba una chiar la Arad. „Îi invităm acasă la mine, pe rînd — nu poți face treaba asta cu prea mulți deodată — unii dovedeau talent, clar. Nu știu ce s-a întîmplat însă, nu s-a putut face apoi nimic din pricina banilor — cîți bani ? ! — undeva lucrurile s-au împotmolit și copiii și-au pierdut interesul. Mda, cred că meseria asta se pierde... ea, meseria *adevărată*, nu producția de serie — aia e altceva !"

Nu am scris reportajul. Revăd astăzi însemnările din carnet, refac în gînd traseul parcurs, revăd parcă alevea „cinzaiul", și chipul blînd, de om împăcat cu sine al lui Aurel Golea, care nu mai vrea să iasă în lume din pricina îmbulzelii și zgomotului, și fîntîna lui Indrei și parcă aș bea o gură din apa aceea rece, proaspătă...

Reiau ziarul lăsat pe colțul biroului și revin la știrile internaționale deloc îmbucurătoare și mirosind a fier și praf de pușcă. Acesta este însă un alt reportaj.

HORIA PĂTRAȘCU ■

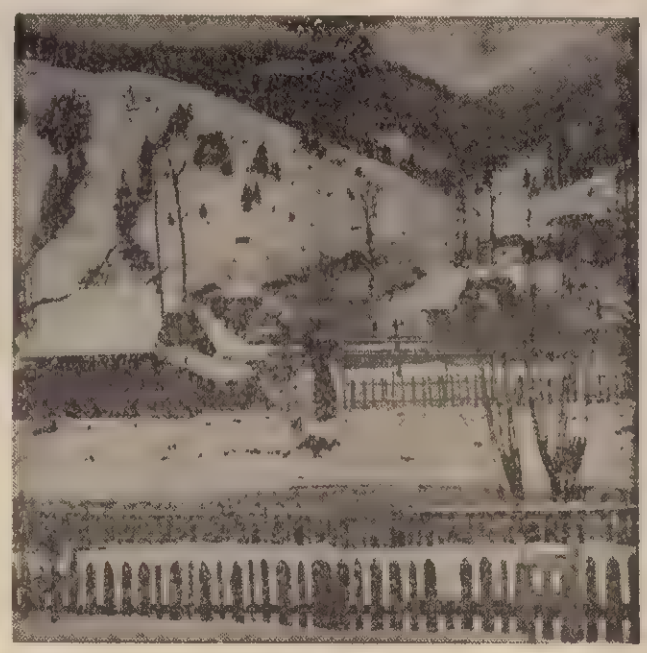

Cine este autorul acestui fals grosolan ?

Faptele sînt bizare, cei care reclamă și cei care se apără prezintă argumente nu îndeajuns de convingătoare (aceasta e și motivul pentru care am ezitat o vreme să le încredințăm tiparului) dar cîteva probe concrete, între care și o copertă a revistei iugoslave „Miki", nu lasă nici o îndoială că, în urmă cu aproape opt ani, în timpul Festivalului filmului pentru copii de la Belgrad a avut loc, din greșeală sau cu bune intenții, o regretabilă substituire de persoană.

Întîmplarea ne-a fost adusă la cunoștință de farmacista Didina Mihăilescu, mama fetiței Lulu Mihăilescu, aceasta din urmă cunoscută publicului larg ca interpretă principală în filmele „Veronica", „Veronica se întoarce" și „Mama", coproducții cinematografice realizate în regia Elisabetei Bostan. Reproducem întocmai opiniile interlocutorilor noștri, fără a alătura deocamdată un punct de vedere personal în comentarea sau interpretarea faptelor, în amendarea sau dezvinovățirea celor în cauză.

Didina Mihăilescu : „La începutul anului 1974 am găsit în ziar o scurtă notiță. O mai am și acum : „Între 26—31 ianuarie, la Belgrad a avut loc Festivalul internațional al filmului pentru copii „Parada filmului '74", la care au fost prezentate 20 de lucrări din nouă țări... Interpretei Veronicăi din filmul românesc cu același nume i s-a decernat **Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol de copil**". Contrariată de faptul că nimeni nu m-a anunțat de acest succes al fetiței mele — la data respectivă în vîrstă de cinci ani — am făcut o vizită la „România-Film". Aici am vorbit cu o persoană (cărei din păcate nu-i țin minte numele și funcția), care mi-a spus că, într-adevăr, s-a primit distincția respectivă dar că la festivitatea de premiere n-a participat nici un membru al delegației, deoarece toată lumea se afla în oraș sau cam așa ceva. N-am mai încercat să aflu și alte amănunte și anii au trecut fără să-mi mai aducă vreo noutate sau vreo precizare în legătură cu misterioasa festivitate. Ei bine, în urmă cu trei săptămîni, întîmplarea din '74 a revenit în actualitate datorită unui concurs de împrejurări, mai exact spus printr-o nevinovată joacă de copii...

Lulu Mihăilescu : Mă aflam pe stradă, în fața casei, c'nd s-a apropiat de mine o fetiță cam de vîrsta mea, dar mai durdulie și cu ochi albaștri. Ea mi-a spus : „Eu sînt Viorica și am luat în locul tău un premiu la Belgrad". Atunci am luat-o de mînă și am dus-o în casă unde a spus același lucru și în fața mamei mele. Ne-a mai spus că locuiește foarte aproape, și că este fiica tovarășului G.B.

Didina Mihăilescu : Am crezut că e o simplă glumă, dar după un timp m-am pomenit la serviciu cu o tovarășă care mi-a spus că este mama Vioricăi și că la data respectivă, deci în timpul festivalului, s-a aflat împreună cu fiica ei la Belgrad. Cu acest prilej „cineva" de undeva (nu mi s-au adus precizări) ar fi dispus ca Viorica să urce pe scenă pentru a primi diploma și premiul acordate, deoarece Lulu Mihăilescu nu fusese invitată la festival. Apoi mi-a înmînat patru pagini rupte și mototolite dintr-o revistă iugoslavă, iar peste cîteva zile, Viorica i-a dăruit lui Lulu un disc cu cîntece pentru copii, pe care, a explicat fetița, l-ar fi primit la festivitate împreună cu diploma respectivă. Ei bine, în clipa în care am privit coperta revistei primite, am rămas pur și simplu încremenită. Pe întreaga suprafață a paginii interioare, o fotografie mare, în culori, o înfățișează pe „interpreta" filmului „Veronica" alături de un alt laureat al festivalului. Amîndoi țin în mînă diplomele primite. Iată și explicația. Reproduc numai referirea specială la interpreta filmului : „În fotografie mai vedem pe deținătoarea rolului principal în filmul românesc de copii „Veronica" care a fost cea mai bună actriță a festivalului „Parada filmului '74". Evident, cum se înțelege, fotografia o prezenta drept interpretă a filmului „Veronica" pe fiica soților B. Ce să vă mai spun ? În ziua respectivă am făcut un soc de tensiune iar de atunci fiica mea Lulu refuză să mai la lecții de pian, deoarece, spune ea, răsplata celor mari va fi oricum nedreaptă. Totul mi se pare în continuare absurd, neverosimil. Iar dacă lucrurile s-au întîmplat exact așa, de ce le aflu tocmai acum, de ce tocmai părinții Vioricăi vin să-mi povestească această întîmplare care nu le face deloc cinste. Din prudență, sau pentru a musamaliza cu zîmbete și scuze o faptă reprobabilă ? Dar de ce abia acum, după opt ani ? !

Elisabeta Bostan : „Gestul mi se pare incalificabil iar autorii acestui fals trebuie să fie trași la răspundere. Sîntem datori să explicăm în primul rînd copiilor adevărul în legătură cu această regretabilă întîmplare. Lulu Mihăilescu și alți copii se vor întreba pe bună dreptate care este valoarea morală a unui premiu și în ce mod înțeleg cei mari să răsplătească munca ? Se vor întreba de asemenea dacă în viață se pot promova cu atîta nonșalanță impostura și minciuna. Iar noi avem datoria să le răspundem.

Am vorbit la telefon și cu mama Vioricăi, rugînd-o să ne ajute să descurcăm această afacere nebuloasă, ciudată și lipsită de orice suport logic. I-am cerut în acest sens o declarație, dar am fost refuzați.

— Nu înțeleg deloc gestul tovarășei Mihăilescu de a se adresa revistei „Flacăra" — ne-a spus interlocutoarea noastră. Probabil că are prea mult timp liber. Nu-mi amintesc exact ce s-a întîmplat la Belgrad, dar știu că cineva mi-a spus să aduc fetița în sala de festivități, deoarece interpreta filmului nu se află la festival. Probabil că tovarășa Mihăilescu crede că premiul a constat și într-o sumă de bani. N-am primit nici un ban, ci doar o diplomă și un disc.

Care este deci adevărul adevărat? Cine este acel „cineva" ?

Am stat de vorbă în continuare cu tovarășul Marin Răchită, director adjunct la „România-Film", care ne-a informat că la festivalul de la Belgrad din ianuarie 1974 a participat din partea centralei tovarășa Viorica Munteanu.

Viorica Munteanu : E mult de atunci, dar potrivit documentelor păstrate în arhivă, pot să vă informez că la festivalul respectiv nu s-a acordat nici un fel de trofeu, ci doar diploma de participare. Delegația noastră n-a fost instituită de nimeni în nici un fel că interpreta filmului „Veronica" urmează să primească o diplomă sau un premiu. Festivitatea a avut loc probabil după plecarea noastră și a fost organizată, se pare, de un organism belgrădean însărcinat cu difuzarea filmelor. Cert este că diploma primită chiar în locul interpretei principale trebuia să fie înmînată acesteia. Iar faptul că pe coperta respectivei reviste iugoslave a apărut nu Lulu Mihăilescu ci o altă fetiță, este un lucru penibil și regretabil. Dar vina nu o poartă „România-Film".

Un punct de vedere asemănător ne-a fost comunicat și de către directorul „României-Film", tovarășul Gheorghe Stanciu. Dînsul apreciază că este vorba de o festivitate ce s-ar fi desfășurat în afara festivalului propriu-zis — așa cum s-a mai întîmplat și cu alte ocazii — și după plecarea delegației țării noastre, deoarece regulamentul festivalului, pe care a avut posibilitatea să-l cerceteze din nou, nu prevede acordarea de premii sau distincții. Ni s-a mai spus în continuare că din delegația țării noastre au mai făcut parte și cîțiva actori și regizori, dar directorul Stanciu nu a putut să precizeze numele acestora, deoarece —, s-a scuzat dînsul —, de atunci au trecut aproape opt ani de zile. Cele întîmplate — ne-a spus în încheiere interlocutorul nostru — nu privesc în nici un fel „România-Film" ; este vorba de o neînțelegere dintre două familii care n-ar fi avut loc dacă părinții Vioricăi ar fi înmînat micuței Lulu Mihăilescu, la timpul potrivit, diploma primită la Belgrad.

Iată deci că nimeni nu izbutește să deschidă o pistă sigură pentru cunoașterea adevărului adevărat. Nici un indiciu concret care să ducă la dezvăluirea acelui „cineva" care din motive greu de înțeles a patronat sau a facilitat această regretabilă substituire de persoană, întîmplare grotească, penibilă și cu grave consecințe morale. Dar pînă la identificarea persoanei în cauză, ne permitem să observăm cîteva lucruri. În primul rînd că declarațiile interlocutorilor noștri nu concordă în descrierea acelorași fapte. Vom observa în continuare, ceea ce e dealtfel foarte simplu, că din delegația prezentă la Belgrad au lipsit tocmai regizoarea „Veronicăi" și interpreta principală a filmului. Va trebui să admitem apoi — în ciuda argumentelor prezentate, și în primul rînd a celor prin care sîntem avertizați că la respectivul festival nu s-a acordat nici o diplomă — că faptul ca atare există, că nu este nici invenție, nici trucaj fotografic, ci pur și simplu un act imoral de flagrantă inechitate.

Toate acestea pun sub semnul întrebării modul în care sînt alcătuite delegațiile noastre la diferite festivaluri cinematografice, și mai ales modul în care unele persoane delegate se achită de mandatul încredințat. Și asta deoarece, în pofida pledoariei notate mai sus, apare oricum incredibil faptul că o diplomă primită — așa cum se arată în nota revistei „Miki" — „pentru interpretarea celui mai bun rol de copii", e asemenea distincție deci nu a fost cunoscută în nici un fel de către înalții funcționari de la „România-Film" !

LIVIU TIMBUS ■

Coperta revistei iugoslave „Miki". Pe fața ei interioară se află reprodusă fotografia în cauză. Nu o reproducem la rîndul nostru din motive lesne de înțeles : micuța Viorica și în bună măsură și părinții acesteia nu poartă vina celor întîmplate. Sperăm totuși că responsabilii regretabilei întîmplări își vor dezvălui identitatea și vor aduce cuvenitele explicații. În dreapta, Lulu Mihăilescu cea adevărată, cea pe care o cunoaștem cu toții.

Onorată instanță a moralei

Tovarășei Elena Ceaușescu — gîndurile noastre bune de sănătate și fericire

Alături de marele bărbat de stat

Un destin exemplar își sporește strălucirea cu atît mai mult cu cît martorii ducerii lui știu să desprindă semnificațiile prin care el se înscrie în latura durabilă a timpului și, încorporat de memoria unei colectivități, dobîndește expresia și puterea de inrîurire a unui autentic model de viață. În perspectiva istoriei unui popor, puternicele sale personalități reprezintă, de bună seamă, momentele sale de inspirație, izbindirea valorilor la care el își raportează permanent cele mai profunde și nobile aspirații ale sale, întruchiparea vie a efortului de descoperire și redescoperire a identității sale. De aceea, acum, în clipa luminată de bucuria sărbătorii, de ziua de nastere a tovarășei Elena Ceaușescu aducem un omagiu, în semn de stimă și afectiune, pentru aceea care, alături de tovarășul Nicolae Ceausescu, alături de marele bărbat de stat și Român contemporane, se afirmă ca un militant permanent al partidului nostru comunist; ca un minunat tovarăș de muncă și de luptă, constituind pentru fiecare dintre noi un strălucit exemplu de pasiune și abnegație revolutionară. Personalitatea sa pluriva cumulează un complex de trăsături de mare valoare datorită cărora s-a impus prin contributii esentiale în domenii importante ale societății noastre și este stiut că, totodată, pentru marile sale merite și pe temeiul realizărilor practice obtinute, al caracterului umanist pe care îl conferă activitătii stiintifice, numele tovarășei Elena Ceausescu a dobîndit o largă notorietate internațională, prin omagiul de recunoastere al unor înalte foruri stiintifice de peste hotare si al unor savanti de faimă mondială.

Prin întreaga valoare cu putere de exemplu a vietii sale, tovarăsa Elena Ceausescu întruchipează minunata imagine a omului nou, revolutionar, comunist neînfricat și înflăcărat patriot. Între datele ce dau relief unei vieți și unui destin de excepție, de o deosebită semnificație ne apare astăzi faptul că tovarăsa Elena Ceausescu și-a împletit încă din fragedă tinerete viata personală și autorealizarea ca om si cetătean cu întreaga istorie a luptei clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român, cu toate înfăptuirile revolutiei și construcției socialiste. Ca fiică de tărani din comuna Petresti, județul Dîmbovita, si aducînd cu sine cinstea și hărnicia dar și o adîncă sete de dreptate și libertate proprii acestei clase tovarăsa Elena Ceausescu, pe atunci Elena Petrescu, a plecat de timpuriu să muncească. La oras a cunoscut proletariatul și s-a identificat de timpuriu cu crezurile sale de luptă. Abia ieșise din adolescentă cînd a intrat în rîndurile mișcării muncitoresti. În lupta cea mare, dedicată accelerării drumului spre viitor al României, si-a cunoscut și si-a urmat sotul. Documentele care înfătisează această comuniune de suflet si de idei împlinește un luminos capitol de istorie. În 1936, împreună mobilizează tineretul pentru a porni actiuni de protest în favoarea comuniștilor întemnitați. În 1939, în acel 1 Mai de neuitat, împreună manifestează pentru pace, pentru o țară liberă, democratică. Iar după Eliberare, chiar din primul ceas, chemă tineretul, întregul popor, să șteargă rănile trecutului, să-și făurească liber o soartă și o viață întemeiate pe dreptate și echitate. Învață, muncește, se avîntă în luptă cu o inepuizabilă energie. Așa s-a format militantul, omul de știință, din a cărui neîntreruptă și nobilă activitate avem de învățat valoarea, timpului prin fapte exemplare, prin fapte înscrise nesăbătut în slujirea cu toată ființa a patriei, a partidului, a poporului. În toate împrejurările de răscruce în marile bucurii ale victoriilor revolutionare dar și, uneori, în clipe de grea cumpănă, de nevoi și sufe-.nte, oamenii muncii din țara noastră au găsit întotdeauna statornica îmbărbătare, sprijinul cald și competența tovarășei Elena Ceausescu. Tocmai de aceea ni se pare deosebit de edificator a sublinia acum faptul că, abordînd multiple fronturi de activitate și investindu-le prin competență, prin puterea sa de muncă, o înaltă eficientă, tovarăsa Elena Ceausescu întruchipează totodată imaginea unei sotii afectuoase, a unei mame în cel mai nobil și pilduitor înțeles al acestui cuvînt. Și fără îndoială că se cuvine să întrevedem în acest fapt temeiul profund pentru care poporul nostru, atît de sensibil la valorile morale, înconjoară cu nesfîrșită dragoste și prețuire familia președintelui țării, model de familie românească, ce dă strălucire și valoare de exemplu acestei institutii pe a cărei trăinicie se sprijină întreaga noastră societate.

Mereu alături de tovarășul Nicolae Ceausescu, de bărbatul ilustru care ne este cîrmaci demn și inspirat, la toate evenimentele din viața țării, în mijlocul oamenilor muncii în întreprinderi, pe ogoare, în institute de cercetare, în așezăminte de învățămînt, de stiință și cultură, cu ocazia vizitelor de lucru sau cu alte prilejuri, în țară și peste hotare, tovarăsa Elena Ceausescu este o prezentă activă în viața politică și socială a țării, militînd pentru sporirea rolului femeii în societatea noastră, pentru întărirea familiei, pentru creșterea și educarea tinerelor generații potrivit normelor și principiilor comuniste de viață, aducîndu-și o contributie importantă la rezolvarea problemelor construcției socialiste, în asigurarea bunăstării și fericirii poporului, în înflorirea României socialiste și sporirea continuă a prestigiului ei în lume, pentru pace și întelegere între popoare.

D. CONSTANTINESCU ■

Un exemplu cu rădăcini adînci în tradițiile revoluționare ale națiunii

(Urmare din pag. 1)

său vădește o tonică multilateralitate și imprimă în conștiința noastră comună credința că izbînda unui popor se dovedește a fi cu adevărat o izbîndă abia atunci cînd fiecare om al său prin luptă tenace, prin perpetuă autodepășire, se arată a fi el însuși o izbîndă, o tonică împlinire, un elan generos spre perfectiunea visată. Și felul acesta de a ființa în vreme, propriu nouă, ridicat de Partidul Comunist Român la rangul de datorie umană și cetătenească primordială, își află în tovarăsa Elena Ceausescu o expresie elocventă, o întruchipare destinată să rămînă în cronica acestor ani glorioși.

Sîntem în permanență martorii privilegiați ai strădaniilor sale laborioase și sub ochii nostri s-a petrecut ceea ce stă în firea lucrurilor săvîrșite temeinic : ascensiunea unei personalități de excepție spre un prestigiu de excepție. La dragostea unanimă pe care i-o vădește poporul nostru, de-a lungul unor ani de maximă înflorire a prestigiului României, al cărui cititor este tovarășul Nicolae Ceausescu, s-a adăugat firesc respectul comunității internationale, prin recunoașterea unor virtuți menite să confere omenirii întregi posibilitatea sperată a unui pas înainte. Numeroasele foruri stiințifice de peste hotare, care au consacrat prin distinctiile lor valoarea demersurilor acestui savant de excepție, răsfrîng stima lor, desigur, si asupra țării în sînul căreia s-a născut și format tovarăsa Elena Ceausescu, asupra poporului încercat și cutezător al țării acestela. Ceea ce revelează un mod anume de a fi patriot, o cale anume de a contribui eficient la fortificarea demnității României în lume.

Este o bucurie pentru noi să-i simțim umărul si cugetul alături de umărul și cugetul nostru și vom sti totdeauna să-i prețuim cum se cuvine îndemnurile si pilda. Sîntem contemporane tovarăsei Elena Ceausescu și acest adevăr, îl spunem cu mîndrie, pentru femeile harnice ale României socialiste nu reprezintă un privilegiu între altele, ci înainte de toate o mare șansă. Șansă care ne umple inimile de dragoste și recunostință. Cu aceste sentimente, împreună cu întregul nostru popor, femeile României adresează tovarășei Elena Ceausescu, eminent om politic si remarcabilă personalitate a stiintei contemporane, cu prilejul zilei de nastere, ani multi și fericiți, multă putere de muncă alături de marele fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceausescu, spre deplină împlinire a năzuințelor de bunăstare și pace ale poporului român.

Din titlurile și distincțiile internaționale primite pentru activitatea desfășurată pe plan științific

— Diploma de onoare a Societății internationale de chimie industrială (Congresul internațional „Chimie și progres" — București, 1970).
— Membru activ al Academiei de științe din New York (S.U.A., 1973).
— Diploma de membru de onoare al Colegiului și inginerilor chimiști din Costa Rica (Costa Rica, 1973).
— Membru de onoare al Consiliului universitar și al Consiliului de conducere al Universității Centrale din Ecuador (Ecuador, 1973).
— Titlu de profesor onorific al Universității Naționale de inginerie din Peru (Peru, 1973).
— Titlu de „Doctor honoris causa" al Universității din Buenos Aires (Argentina, 1974).
— „Doctor honoris causa" al Universității din Sud-Bahia Blanca (Argentina, 1974).
— Membru de onoare al Institutului Ecuadorian de Științe Naturale (Ecuador, 1975).
— „Doctor honoris causa" al Universității Feminine din Manila (Filipine, 1975).
— Membru de onoare al Societății de chimie din Mexic (Mexic, 1975).
— „Doctor honoris causa" al Universității din Yucatan (Mexic, 1975).
— Titlu de profesor universitar extraordinar al Universității Naționale Autonome din Mexic (Mexic, 1975).
— „Doctor honoris causa" al Universității din Teheran (Iran, 1975).
— Membru corespondent al Academiei din Atena (Grecia 1976).
— Membru de onoare al Academiei de arte și științe din Ghana (Ghana, 1977).
— Diploma de membru de onoare al Academiei de științe a Statului Illinois (S.U.A., 1978).
— Titlu de „Membru de onoare al Institutului regal de chimie" — „Fellow" (Marea Britanie, 1978).
— Titlu de „Profesor honoris causa" al Institutului Politehnic din Londra centrală (Marea Britanie, 1978).
— Diploma de membru titular al Academiei Europene de științe, arte și litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și insigna de aur a Academiei (București, 1981).

Chimistul în cetate

Opera științifică a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, reunită de-a lungul anilor în trei volume fundamentale: „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari" (1974), „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului" (1979), „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari" (1981), se înscrie nu numai ca o contribuție de seamă la tezaurul chimiei românești și mondiale, ci și după cum remarca profesorul universitar doctor Francesco Ralli la „formarea unei juste imagini despre rolul chimiei și chimistului în societate".

Prima lucrare cuprinde 26 studii publicate în reviste de specialitate sau prezentate la congrese și simpozioane științifice din țară și străinătate. Ele dădeau expresie eforturilor unui prestigios colectiv de cercetători, concentrate asupra unui domeniu de frunte al chimiei — cel al compușilor macromoleculari — colectiv condus cu competență și entuziasm de tovarășa academician Elena Ceaușescu — scria la acea vreme academicianul Cristofor Simionescu. El adăuga : „Sesizînd necesitatea de a dezvolta în România o industrie a polimerilor bazată cît mai mult pe cercetarea proprie, academician Elena Ceausescu a inițiat și desfășurat o activitate intensă în domeniul sintezei și caracterizărilor polimerilor sau materialelor auxiliare. Meritul incontestabil al volumului constă în aceea că reunește unele din rezultatele cercetărilor efectuate în cel mai important domeniu al petrochimiei, și anume, obținerea de compuși macromoleculari (polimeri), plecînd de la resurse petroliere".

În ce privește „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului", care poate fi considerată drept o continuare și dezvoltare, cu noi argumente și rezultate științifice, a lucrării anterioare, academicianul T. A. Balaban nota originalele contribuții ale cercetărilor întreprinse de academician doctor inginer Elena Ceausescu. „Lucrarea analizată cuprinde două părți: prima constă din teza de doctorat pentru obținerea titlului de doctor inginer, iar cea de-a doua — cercetări ulterioare efectuate în același domeniu, în scopul obținerii cauciucului cis-1,4 — poliizoprenic și al caracterizării produsului obținut. O contribuție originală de prim ordin e concretizată printr-un brevet românesc". Iar academicianul Cristofor Simionescu sublinia nu numai largul ecou internațional al lucrării, ci și filiația care o leagă de opera marilor cititori ai chimiei românești, această carte de referință în chimia sintezei polimerilor fiind „salutată de către întregul grup de chimiști de elită, printre care și regretatul membru al Academiei Române, academicianul C. D. Nenițescu — unul din referenții științifici ai tezei de doctorat a autorului — și apreciată de numeroși oameni de știință de peste hotare, între care și laureați ai Premiului Nobel".

Cea mai recentă lucrare, „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari", a fost prezentată, alături de alte studii și contribuții ale autorului, într-o expoziție deschisă în prima zi a Congresului național de chimie de anul trecut. Această lucrare de mare amploare cuprinde studiile efectuate între anii 1976 și 1981 în domeniul de mare interes al sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari „urmărindu-se să se aducă în continuare — se arată în prefață — o contribuție la solutionarea unor probleme de interes științific și economic deosebit. Între aceste studii, o pondere importantă a fost acordată lucrărilor privind sinteza și caracterizarea produșilor macromoleculari cu proprietăți elastomere". Așadar, sînt reluate și amplificate cercetările și orientările anterioare, concretizîndu-se în prima lucrare apărută în literatura de specialitate în sfera obținerii cauciucurilor sintetice cu structură stereoregulată.

Ecoul acestei activități științifice multilaterale a depășit cu mult granițele țării. Traduse în mai multe limbi, lucrările susmenționate au fost elogiate de specialiști de pe toate meridianele globului, atît pentru meritele științifice, cît și pentru contribuția adusă la cauza apropierii oamenilor de știință și a popoarelor lumii sub semnul păcii și colaborării internationale. Căci această operă științifică nu poate fi ruptă de mesajul umanist pe care-l poartă. Referindu-se la traducerea în limba elenă a lucrării privind compușii macromoleculari, cunoscutul om de știință grec Amalia Fleming menționa în 1979 în cuvîntul introductiv:

„Valoarea teoretică și practică a acestor studii devine evidentă pentru orice specialist care parcurge atent paginile cărții. Și eu sînt încă o dată bucuroasă să reliefez acest fapt, cu atît mai mult cu cît știu din vizita pe care am întreprins-o în România că doamna Elena Ceausescu este adevăratul promotor al transpunerii noilor teorii și cercetări în practica industrială, orientare cu adevărat modernă și eficientă în condițiile economice ale lumii de azi... Noi știm foarte bine că, alături de marele om politic care este președintele României, doamna Elena Ceausescu a contribuit mult la extinderea prieteniei elено-române dincolo de hotarele științei, la ceea ce numim o mai bună cunoaștere reciprocă a țărilor și popoarelor noastre, iar prin aceasta la afirmarea lor în Balcani, în Europa și în întreaga lume". Aceeași multitudine de dimensiuni, încorporînd și acel „dincolo de hotarele științei" de care vorbea Amalia Fleming, a fost subliniată cu vigoare, tot în capitala Greciei, în prefața unei alte lucrări a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, apărute în limba greacă: „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului". Andreas Andrianopoulos, ministrul științelor și culturii al Greciei, scria: „Avînd dubla calitate — a personalității politice și a cercetătorului științific — academician doctor inginer Elena Ceaușescu este în măsură să aprecieze în modul cel mai competent necesitățile țării sale în domeniile științei și culturii și, în același timp, să-și aducă contribuția la o colaborare tot mai apropiată și mai strînsă între țările noastre, la consolidarea prieteniei și păcii în Balcani".

Primit cu viu interes și elogii de lumea științifică din Italia, volumul „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari" — considerat profesorul universitar doctor Francesco Ralli — „contribuie atît la făurirea unei gîndiri științifice logice pentru cititori, cît și la formarea unei juste imagini despre rolul chimiei și chimistului în societate. Aceasta nu numai pentru că sînt ilustrate clar și exhaustiv metodologiile științifice folosite în cercetare, dar îndeosebi pentru că polarizează atenția cititorului asupra a ceea ce este azi, într-adevăr, scopul esențial al chimiei: **dezvoltarea materialelor și proceselor noi pentru o viață calitativ nouă.** Și nu este întîmplător faptul că o asemenea inițiativă provine de la o asemenea personalitate cum este academician doctor inginer Elena Ceaușescu, angajată plenar atît în probleme științifice, cît și în viața socială, politică și economică".

Cu același profund interes au fost primite lucrările ilustrului chimist român la Moscova, unde renumiți oameni de știință sovietici, academicianul V. A. Kotelnikov, profesorul A. K. Romanov, academicianul N. M. Emanuel, N. S. Namiotkin, I. D. Poliakov, au subliniat în cuvîntul lor de prezentare, la 20 august 1981, a cărții „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului", „înaltul nivel științific important teoretică și practică remarcabilă a lucrării". Manifestări științifice prestigioase în care s-au prezentat și dezbătut lucrările tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu au avut loc și la Basel, supranumit Cetatea chimiei elvețiene, precum și în alte cetăți ale științei și capitale ale lumii. O strălucită recunoaștere internațională a unei vocații și a unor remarcabile realizări științifice puse sub semnul dezvoltării plenare a personalității umane într-o lume a păcii și progresului.

L. NICULESCU ■

■ Sîrguinciosul corespondent voluntar **Păpușoiu Dumitru**, din Tîrgu Frumos, ne scrie că locuitorii din Bălțați (Iași), beneficiind de un cămin cultural nou, construit prin forțe proprii, vor ridica activitatea culturală a comunei la un nivel corespunzător.

■ „În urmă cu două luni am anunțat întreprinderea de frigidere Găești că posed, în termen de garanție, un frigider Arctic defect. Întreprinderea mi-a răspuns că e de competența cooperativei Progresul din Roșiori. La rîndul ei, cooperativa m-a trimis la întreprindere. Întreprinderea din nou la... Poate mă ajutați să scap de acest ping-pong". **(Zănoagă Victor**, comuna Călmățuiu de Sus — Teleorman)

■ Tînărul **Szekely Andrei din** Florești, str. Horea, nr. 29, jud. Cluj, se află într-o situație dramatică : „Am 21 de ani și sînt lipsit de vedere. Din cauza unei oarecare debilități mintale, n-am putut absolvi școala specială de nevăzători din Cluj-Napoca, pe care am frecventat-o cîțiva ani. Sînt totuși conștient de situația mea și doresc foarte mult să muncesc. Am întreprins cu părinții numeroase demersuri, am fost ascultat cu atenție și mi s-au făcut chiar promisiuni, dar tot neîncadrat am rămas, pentru că după cîteva zile de lucru la cooperativa „Munca invalizilor", secția împletituri, am fost trimis acasă și acum sînt din nou pe drumuri. Trăim dintr-o singură retribuție, a mamei, tata fiind suferind".

■ **Consiliul popular provizoriu al jud. Călărași :** „Urmare articolului intitulat «Părinți și copii fără... părinți» apărut în nr. 48 al revistei Flacăra, vă facem cunoscut că s-a dispus internarea minorilor Cruceanu Marin și Cruceanu Daniel la Casa de copii școlari Perișoru, cu o contribuție în sarcina tatălui de 100 lei lunar pentru fiecare minor în parte. Cele două minore, Cruceanu Lenuța și Cruceau Mirela Mihaela, la opțiunea lor, au rămas la mamă, care s-a angajat să le asigure condiții optime de creștere și educare".

■ **Stan Gheorghe** din comuna Ivești (jud. Galați) ne scrie că în gara comunei nu există peron la linia ferată care leagă Tecuciul de Galați, situație care-i face pe bătrîni, femei și copii să vină cu scăunelul la ei, pentru că nu se pot urca în tren.

■ „Sînt om al muncii la Combinatul siderurgic Reșița, frecventez liceul seral și de trei ani îmi consum puținul timp liber încercînd să conving (fără să reușesc) I.J.G.C.L. Reșița, și constructorul să-mi repare plafonul prin care se infiltrează apa". **(Hațegan Ana-Gheorghiu**, microraion IV, bl. C, sc. C-18, et. 4, ap. 12, Reșița)

■ **Inspectoratul Municipiului București Miliție :** În urma sesizării grupului de cetățeni din strada Cugir, cartier 23 August, sector III, mai multe persoane au fost amendate pentru încălcarea Decretului 153/1970 și a Deciziei 809/1975 a C.P.M.B. Printre acestea se numără : Botea Mircea (str. Rodnei nr. 39), Stan Ilie (comuna Glina), Ilie Ștefan (comuna Bivolari, jud. Călărași), Pocriș Constantin (str. Pioloșcă, nr. 6, București).

■ Un număr de opt locuitori ai comunei Șoldanu, jud. Călărași, ne sesizează că din luna octombrie, ziua și noaptea, se întrerupe furnizarea energiei electrice, perturbîndu-se activitatea economică a comunei și procesul de învățămînt la clasele V-X, care învață după amiază. „N-am găsit nici lămpi, nici gaz, și am recurs la lumînări, dar acestea scot un fum neplăcut".

■ „Mulțumesc din suflet dr. Toartă Ionela și asistentei Ceaușu Elena, care prin îngrijirea ce mi-au dat-o în tratamentul de la băile Olănești, mi-au adus glicemia la normal". **(Trandafirescu Constantin**, Galați, str. Aviatorilor, nr. 24)

■ „Am fost pensionată cu toate formele legale la Direcția județeană de asigurări sociale Brăila, dar pînă în prezent, după cinci luni, n-am primit nici un ban". **(Baca Elena**, Brăila, str. Roșiori, nr. 438).

■ Din amplul răspuns al **I.P.T.E. Alexandria**, referitor la articolul apărut în revista noastră sub titlul „Cîteva jalnice noduri în papură", reținem esențialul : „Conducerea unității a hotărît încadrarea tov. Măgureanu Florica din luna decembrie 1981", precum și faptul că, în urma actelor de indisciplină săvîrșite de maistrul Socol, „acesta nu mai lucrează la I.P.T.E.".

■ **Consiliul popular al sectorului 2 :** „Urmare a scrisorii adresate de Dumitrescu Veronica și a constatărilor făcute, s-a dispus internarea celor trei copii ai sus-numitei, Ion George, Dumitrescu Gheorghe și Dumitrescu Luci, în case de copii preșcolari și școlari".

■ **Un răspuns al Direcției generale pentru agricultură, jud. Argeș**, în legătură cu sesizarea făcută de Andreescu Ștefan, Enache Gheorghe, Tuță Traian din Pitești : „S-a constatat că Stănciulescu Georgeta, fiica tov. Stănciulescu Ioana, în funcția de vînzătoare, nu are o comportare civilizată față de clienți și răspunde obraznic. S-a dispus să fie mutată la alt magazin". Să fie obraznică și acolo.

■ „Blocul nostru, cu două scări a cîte 13 etaje fiecare, are în dotarea sa și un hidrofor care n-a fost preluat de către beneficiar, deși construcția s-a dat în folosință din 1978. În felul acesta, hidroforul nu folosește la nimic, apa ajungînd la etajele superioare numai noaptea". **(Maricuț Florentin**, șos. Colentina, nr. 55, bl. 83, București).

■ **Procuratura județeană Teleorman :** „În legătură cu articolul „O capcană pe șosea", apărut în nr. 47 al revistei dv., vă comunicăm că Mitran Mihai și Badea Paulică au fost condamnați la cîte 3 ani închisoare cu executare prin privare de libertate".

■ **Centrala Constructii Montaj București :** „Sesizarea tov. Păun Vasile din bl. 21, str. Teiul Doamnei, nr. 4, sector 2, este întemeiată : apartamentul 61 este de nelocuit. S-a hotărît să i se repartizeze un apartament cu 4 camere din fondul locativ de stat".

■ **Consiliul popular județean Neamț :** „Cetățeanul Trifan Ion, din comuna Crăcăoani, a fost repartizat la Întreprinderea de foraj Zemeș".

■ **Ministerul de Interne** ne comunică următoarele în legătură cu scrisoarea semnată de Andreescu Ștefan din București : „În zona Pieței Muncii și zona cartierului Militari au fost sancționați pentru vînzarea de semințe și produse zaharoase Marin Sanda, Marin Simion, Ion Ecaterina, Grozea Jana, Horahania Constanta. De asemenea, din 1974, din cauza lipsei canalizării, a unei guri de scurgere, s-a format o baltă care cîștigă teren de la o ploaie la alta. La intîlnirile cu factorii de răspundere din sector, oamenilor li s-a spus că remedierile întîrzie deoarece nu s-au primit niște procese verbale. Dacă lucrurile stau așa, s-ar putea ca situația să mai dureze vreo zece ani, pentru că un proces verbal e un lucru foarte serios.

■ „Subsemnatul **Drăgan Vasile**, pensionar C.A.P. din satul Grindași, comuna Valea Măcrișului, jud. Ialomița, vă semnalez că atît nouă, mie și soției, cît și celorlalți pensionari C.A.P. din comună, ni se opresc, de peste un an și jumătate, 20 la sută din pensie, fără nici un motiv și fără să ne lămurească nimeni dacă și de ce este legal așa".

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Bacău** ne răspunde că, analizînd cererea tov. Ciubotaru Tereza, a dispus încadrarea sa cu normă întreagă ca telefonistă la centrala telefonică interurbană Bacău, asigurîndu-i-se condiții pentru a-și putea crește copiii. De asemenea, copiii sînt dați la creșe și la cămin de pe strada Oituz.

■ **C.P.M.B. :** „Înlăturarea defecțiunii de execuție în ap. tov. Florescu Dan, bd. Titulescu, bl. 21, ap. 91, se va efectua în cursul lunii ianuarie 1982".

■ **Stoica N. Ioana** din Poenarii Burchi, sat Poenarii Rali, județul Prahova, ne scrie că i s-a defectat telefonul de peste două luni. La reclamația sa a primit doar promisiuni, dar abonamentul merge în continuare. Ca totul să fie perfect absurd, propunem ca abonata să plătească și aditionale pe lunile în care telefonul n-a dat nici un semn de viață.

■ **Munteanu Ion** din București, Aleea Compozitorilor nr. 12, bl. Z 20, ap. 6, sector 6, ne anunță că de foarte multă vreme nu se mai găsesc muzicuțe de gură. Nu este singurul. Pînă vor apărea muzicutele din nou în magazine (de sărbători, era un cadou frumos pentru copii), rugăm pe cei care se ocupă cu aprovizionarea cu muzicute să-l anunțe pe M.I. unde poate găsi una.

■ **Asociația locatarilor bl. 39, Bd. 1 Decembrie 1918, nr. 49, sector 3,** sesizează că a contractat de trei ani cu I.C.R.A.L. Colentina repararea trotuarului din jurul blocului, degradat în urma seismului din 1977, a plătit pentru lucrare 5 000 lei, dar n-au primit decît o adresă. Nici banii înapoi, nici trotuarul reparat, doar o adresă !

■ **„Cu prilejul împlinirii a 8 ani de activitate a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, adresez tuturor un călduros «La mulți ani !»". (Gigi Sima**, de pe șantierul marelui baraj El-Fakia din Algeria)

■ „Din cauza transportului defectuos pe ruta Radimna-Pojejena, copiii noștri ajung tîrziu acasă sau, dimineața, la școală. Plătim abonamentele, dar autobuzele nu respectă nici un fel de orar. Mai mult, cei de la Autobaza Moldova Nouă „trec" autobuzul de Radimna și-l „trec" pe altă rută, astfel că noi nu-l mai vedem nici o dată pe zi. Întrebăm cum s-au găsit autobuze în toamnă, la culesul porumbului, al strugurilor, iar acum, cînd merg la școală, transportul elevilor nu mai interesează pe nimeni". **(Iancovici Slavco**, sat Pojejena, comuna Radimna, nr. 215, jud. Caraș-Severin).

■ „În ziua de 7 septembrie 1981, fiica noastră, în vîrstă de 13 ani, elevă în cl. a VII-a, a dispărut de la domiciliu. Se numește **Cozac Rodica**, este blondă cu ochi albaștri, tunsă scurt, rotundă la față, pe ambele brațe are imprimate niște litere bătute sub piele în tuș, dar au fost șterse fiindcă am certat-o, însă au rămas semne după vindecare și se cunosc bine, iar unghiile sînt scurte că le roade cu gura". **(Cozac Vasile**, Iași, cartier Bularga, str. Atelierului nr. 1, bl. A 9, colț, scara B, et. 1, ap. 1)

■ Anunțăm **Întreprinderea „Combustibilul"** din București că Ionescu Traian, pensionar gradul I invaliditate, programat să primească lemnele în 3 septembrie 1981, și reprogramat pe 12 octombrie, și căruia conducerea întreprinderii i-a promis că le va primi în 1 decembrie, n-a primit nici un lemn pînă la 12 decembrie. Adresa sa, pentru orice eventualitate, str. Furtunii, nr. 26, sector 6, București.

■ **Ghiță Ioana** din Bleiol-Ploiești întreabă de ce I.J.T.L. Prahova nu respectă decizia consiliului popular județean în ceea ce privește tariful unui abonament lunar pentru elevi, pe traseul Bleiol-Ploiești, „deoarece, în momentul de față, un elev plătește 43 lei pînă în zona Bl. Nord-Ploiești, plus 30 lei abonamentul pe traseul 29 pînă la hale, deci 73 lei, față de 36 cît este prevăzut în decizia respectivă".

■ „De foarte multă vreme nu găsesc articole ca lacăte, cuie, caiele, ipsos, ciment, lampă cu gaz, fitil. Nu le-am găsit nici la Negrești, nici la Iași, nici la Vaslui, dar nici la București, unde le-am căutat într-o grămadă de magazine de pe Calea Griviței, Lipscani, Piața Unirii, Obor". **(Niță Mihalache**, Negrești, Vaslui)

■ „Zilnic, în tot cartierul Tîrsei din Breaza, între orele 17 și 21,30, se întrerupe curentul electric. Cînd să mai gătești, să-și facă copiii lecțiile ? Înțelegem să facem cu toții economie, dar organizat și echitabil, nu numai în cartierul nostru, ci prin rotație, pe toate străzile". **(Jagă Iuliana**, str. Ocnei, nr. 115, Breaza, Prahova)

■ „Era într-o zi frumoasă din vara anului trecut cînd mama a plecat de acasă și nu s-a mai întors nici pînă azi. Se numește Fodor Ecaterina, Kati și are 37 de ani. Vreau să știe că tata nu mai bea și o iartă, și că ne e dor și de ea și de fratele nostru Sănducu". **(Rodica, Ioan și Paul Fodor**, str. Barajului, nr. 81, bl. 81, sc. A, Baia Mare).

■ **Colegiul de disciplină a personalului sanitar, filiala Galați :** În urma sesizării tov. Vergea Stelian din Tecuci, dr. Ghiugan Dorina a fost sancționată cu „Mustrare cu avertisment".

■ **Asociația civilă a proprietarilor bl. H 29,** str. Gura Ialomiței nr. 4, sector 3, ne anunță că din 1973 și pînă azi nu a fost făcută recepția finală a blocului și că, în timpul ploios, continuă să se infiltreze apa în apartamente pe la îmbinarea plăcilor de beton, ca exact acum 8 ani, la darea în folosință.

■ „Pentru familia mea, doctorul Oane Paul și asistenta medicală Zinca Vijelea, de la spitalul Filantropia din Craiova, reprezintă mai mult decît o avere. După trei zile de la operație, soția mea s-a ridicat din pat, la două săptămîni s-a externat, iar după trei luni a născut în condiții perfect normale. Toate acestea după ce am consultat o mulțime de medici din Tg. Jiu și București". **(Sabin Văduva**, Budieni-Gorj)

● **Consiliul popular al municipiului București :** „Referitor la sesizarea tov. Schlesinger Maria, vă comunicăm că lucrările de reparații capitale executate de I.C.R.A.L. Herăstrău la imobilul din str. 13 Decembrie nr. 9 nu au nici o legătură cu problema petiționarei și anume că în baia apartamentului se produc infiltrații de la instalațiile sanitare ale băii de deasupra, care este proprietatea personală a locatarului Leu Corneliu. Prin sesizarea făcută, petiționara dorește să-și soluționeze litigiul cu colocatarul prin I.C.R.A.L. În acest sens, I.C.R.A.L. Herăstrău a acționat în judecată pe proprietarul Leu Corneliu, pentru a permite efectuarea lucrărilor necesare și pentru a fi obligat la plata acestor lucrări cît și a deteriorărilor produse din culpa sa".

■ **I.C.S. Mixtă Mangalia** ne asigură că urmare a sesizării cetățeanului **Postăvaru V. din București** — pe care i-am remis-o spre cercetare — s-a stabilit că cei vinovați de încălcarea normelor de comerț semnalate la unitatea nr. 10 din stațiunea Jupiter, în timpul sezonului, sînt lucrătorii detașați de la I.C.S. Alimentara Galați. Faptele au fost aduse la cunoștința conducerii acesteia, iar pentru încasarea de suprapreț „au fost sesizate organele de miliție".

■ **Constantin Florin din București, str. Covasna nr. 1,** ne solicită s-o ajutăm pe sora sa, **Petrescu Stefania, din str. Constantin Brâncuși nr. 5, bloc D 13, ap. 39,** care e căsătorită cu Petrescu Dumitru, are doi copii mici, dar soțul acesteia nu vrea să muncească nicăieri. Parazit pe spatele soției ! Rugăm organele de miliție ale municipiului București ca și forțele de muncă să decidă.

■ **Morariu Constantin** (scrisoarea este semnată și de 17 cetățeni) cu domiciliul în Brașov, str. Lalelelor 21 bloc 84, scara C: S-au împlinit trei luni de cînd nu beneficiem de apă caldă, dar o achităm. Rugăm ajutor pentru soluționarea acestei stări de lucruri în caz contrar credem că nu mai e cazul să mai achităm sume de bani pentru ceea ce nu primim.

■ **Mă numesc Calciu Nicolae,** lucrez ca tehnician geofizician pe platforma Măgurele și locuiesc în București, str. Dezrobirii nr. 44, scara A, apartament 22 : În blocul în care stau împreună cu alte 53 de familii nu avem căldură. Am crezut că iarna trecută, cînd s-a dat blocul în folosință, lipsa căldurii a fost un accident. Intă însă că în această iarnă au apărut aceleași neajunsuri. Folosim resouri, ardem gaz metan în aragazul de bucătărie, încercăm să ne încălzim.

■ Mai jos iscălitii — treisprezece în total — **cetățeni ai comunei Vintilă Vodă, satul Niculești,** fiind îngroziți de comportarea vecinei și consătencei noastre **Baciu Sanda,** ne-am hotărît să vă scriem ca să se știe că ne aduce tot felul de injurii și calomnii, și ne reclamă la judecătorie, unde are peste 120 de procese cu noi, oameni din satul ei. Ea pierde procesele, dar pe noi ne trage pe drumuri. Alăturăm sentința civilă nr. 2 637 în dosarul 1 216/1981 ca să vă convingeți.

■ Mă numesc **Roja Carol** din Cluj-Napoca și locuiesc, împreună cu mama mea, în garsoniera nr. 342 a blocului S 2, scara X, în condiții total necorespunzătoare, datorită proastei izolații fonice și igrasiei. M-am plîns conducerii Grupului de gospodărie locativă și, deși prin adresa nr. 168 R/23.V.1981 mi s-a promis că deficiențele de construcție vor fi remediate, nici pînă în prezent nu s-a rezolvat nimic, promisiunea rămînînd o simplă vorbă goală.

■ **Consiliul popular al municipiului Giurgiu.** Din cercetarea la fața locului a celor semnalate de Mihai Marioara din Giurgiu reiese că petiționara are dreptate. În consecință colocatara sa Dinu Ana a fost sancționată contravențional și, totodată, i s-a recomandat să respecte normele de conviețuire socială.

■ „Iată cîteva dintre marile deficiențe ale blocului în care locuim : igrasie și condens, lipsa căldurii suficiente, a apei calde și a unor izolații, băi și spălătorii defecte". În ciuda faptului că am cîștigat procesul cu OJCVL și au venit numeroase comisii la fața locului, nu s-a remediat nici o defecțiune". **(Radu Alexandru**, str. G. Coșbuc, bl. 39, Baia Mare)

■ Reținem din scrisoarea **Mariei Ignat** din Cucerdea — jud. Mureș — că este absolventă a Liceului industrial nr. 1 Tîrnăveni, specialitatea operator chimie anorganică, și că deși a fost repartizată la Combinatul chimic Tîrnăveni, nu a fost încă încadrată. La Oficiul forțelor de muncă din Tg. Mureș i s-a spus că întreprinderea din Tîrnăveni și-a încadrat toți absolvenții în specialitatea operator chimie anorganică. Este evident un neadevăr, de vreme ce Maria Ignat ne cere ajutorul.

■ Cetățeanul **Ignat Alexandru** din Tg. Mureș, Aleea Săvinești nr. 3, ap. 3, ne scrie că între Războieni și Băile Felix și între Băile Felix și Războieni acceleratele 421 și respectiv 422 circulă cu unele vagoane complet neîncălzite fiind care-i face pe cei ce se întorc de la băi să ia drumul spitalului.

Pagină realizată de
RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Poșta redacției

Georgeta Ivancea — Panciu : În situația dv., întreprinderea care v-a încheiat contractul de muncă are obligația să vă onoreze certificatele medicale de maternitate. Vă sfătuim să vă adresați și Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene ■ **Rodica Teodorescu — București :** Care vă este obiecția ? Faptul că instanța de judecată a hotărît repunerea în drepturi a colegei dv. ? Reveniți ■ **Traian Lefter — Gh. Gheorghiu-Dej :** Cînd timpul vă permite, treceți pe la redacție ■ **Maximilian Ionescu — Rădăuți :** Taxa de timbru pentru cererea de divorț se stabilește de către președintele instanței în raport cu venitul net al reclamantului ■ **Valentin Marin — București :** Reveniți cu completări, dacă sînteți sau nu mai mulți moștenitori ■ **Pompiliu Druță — Vădulești (Gorj) :** Nu facem programări la medici ■ **Valeria Varga — Zalău :** Vă rugăm, să ni-l trimiteți din nou ■ **Gheorghe Groza — Pietroasa (Bihor) :** Dacă aveți recomandarea comisiei medicale pentru schimbarea locului de muncă, și sînteți în tratament, retribuția rămîne aceeași ■ **Ioan Băcineau — Ceanu Mare (Cluj) :** Există și în județul dv., amănunte aflați la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene ■ **Mândiță Nica — Odaia (Galați) :** Scrieți-ne numele doctorului ■ **Ion Minciună — Tg. Jiu :** Nu noi, ci difuzarea presei ■ **Tudorel Popa — Iași :** Nu sînteți absolvit de stagiu în nouă profesiune pe care v-ați ales-o ■ **Rodica Chioran — Cluj-Napoca și Vasile Zamfir — Deva :** Pe doctorul Mihai Leontopol îl puteți găsi la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. — București, tel. : 31 59 80 ■ **Mircea Ilieșeu — Pitești :** Numai unitatea spitalicească unde ați fost internat și operat vă poate prescrie dacă este necesar sau nu să schimbați locul de muncă și programul de lucru ■ **Vasile Surdu — Frăsinet (Călărași) :** Ați prezentat acutirea medicală mult prea tîrziu după hotărîrea consiliului de conducere de a vă sancționa pentru părăsirea locului de muncă ■ **Joița Dănuțiu — Pitești :** Conform statutului personalului didactic, în unitățile de învățămînt pentru copiii cu deficiențe (cls. V-VIII), funcțiile didactice se ocupă, cu prioritate, de către profesorii care au specializarea în defectologie, psihologie și pedagogie ■ **Constantin Scarlat — Constanța :** Cei 10 lei pe care ni i-ați trimis, vă stau la dispoziție ■ **Constantin Constantinescu — București :** Adresați-vă Notariatului sectorului de domiciliu ■ **Dumitru Bălăceanu — Izvoarele (Giurgiu):** De comun acord cu conducerea unității vă puteți lua recuperările în zile libere ■ **Victor Aldea — Ocna Mureș :** Actionați-l în judecată, dacă aveți probele necesare ■ **Ioan Răduță — Ploiești — Scrisoarea dv. nu a ajuns la redacție.**

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Sora a regretatului doctor Mihai Iubu de la Cluj — despre ale cărui premiere medicale revista noastră a scris, susținîndu-le cu căldură — arhitecta PARASCHIVA IUBU este înzestrată cu același spirit scrutător și tenace, cu aceeași putere de dăruire profesiei, de renunțare la sine pentru a realiza ceva deosebit intru binele oamenilor și al Cetății. Dialogul nostru se încheagă greu cînd e vorba de persoana sa, dar atinge neașteptate intensități cînd pătrundem în viața și în destinele arhitecturii.

Am întîlnit-o într-un atelier de la „Proiect"-București, unde lucrează, la cîteva zile după ce i s-a decernat Premiul Uniunii Arhitecților pe 1980, pentru noul Ansamblu de locuințe Băneasa.

— Primul premiu ?

— Au mai fost, pe la începuturile meseriei. Primul — pentru un cămin de studenți.

— Care au fost începuturile ?

— Teatrul de Operă. Acolo mi-am început activitatea de proiectare, în 1948.

— Pe care dintre creațiile dumneavoastră le iubiți cel mai mult ?

— E pretențios spus **creații**. Lucrarea în care am fost cel mai mult implicată ca timp și ca problematică — și care mi-a dat și cele mai sincere satisfacții, afirmîndu-mă ca arhitect — a fost Ansamblul Institutului politehnic. Noi — căci n-am fost singură, am fost mai mulți arhitecți, un colectiv — am urmărit, prin acest ansamblu, exprimarea elementelor constructive ca elemente plastice, în încercarea de a compune o personalitate a complexului de clădiri.

— Coautor, adică, la unul dintre cele mai interesante și mai originale proiecte de arhitectură modernă a Bucureștiului, proiect care — după cîte știm — a slujit ca model, ca punct de plecare pentru numeroase alte „orașe universitare" din țară ! Atunci, de ce vă feriți de cuvîntul „creație" ?

— Cuvîntul pretinde să dai foarte mult, să dai — cu adevărat — ceva nou, care să-ți reflecteze major personalitatea, să impui un punct de vedere.

— L-ați avut acolo, ca șef de proiect, pe marele, regretatul arhitect Octav Doicescu.

— În prima fază a lucrărilor. Apoi l-am urmat. I-am fost colaboratorul cel mai apropiat și-i datorez foarte mult în formarea mea. Știa, ca nimeni altul, să ne transmită mai mult decît secretele meseriei, mai mult decît dragostea pentru ea, dar și ambiția de a realiza ceva care să te exprime, în care să pui tot sufletul. Spunea că indiferența în profesia noastră este o crimă.

— Cu alte cuvinte, ținea ca arhitectura să rămînă o artă, iar arhitectul un creator.

— Să vă feriți de a spune artă ; spuneți și artă.

— Cum mai stăm cu uniformizarea, cu depersonalizarea construcțiilor, în această „și artă" care este arhitectura ?

— Să nu spuneți așa de apăsat **uniformizare**. Aceasta a fost efectul unui curent funcțional, constructivist, ca reacție la cealaltă poziție, a decorativismului, cînd în arhitectură accentul se punea numai pe decorație, pe aspectul fațadei, ignorîndu-se funcțiunile și funcționalitatea unei clădiri. Se ajunsese, într-un timp, pînă la torturarea construcției, ca să intre neapărat în schema „estetică" a exteriorului. Curentul a adus și mult bine, a determinat poziții corecte, o cotitură în arhitectura mondială, dar a dus și la exagerări, la o altă extremă. Formarea mea, ca și a altor colegi, a urmat sensul imprimat de Octav Doicescu : de a ocoli aceste două extreme. E linia pe care, acum, mergem toți arhitecții din România — linia găsirii unei îmbinări armonioase între funcțiunile și exprimările plastice ale arhitecturii, chiar în condițiile în care tipizarea elementelor de construcție avansează tot mai mult.

— Cum să facem ca orașele românești să se deosebească, pe de o parte, de alte orașe din lume și, pe de alta, să nu semene nici ele între ele ?

— Vă gîndiți, evident, la disputa care se poartă în ultima vreme în jurul specificului național în arhitectura noastră. Și aici au fost — și mai sînt — păreri divergente. A fost, la un moment dat, un curent — precum semănătorismul în literatură — care a creat un stil greoi, un fel de repetare formală a elementelor decorative

PARASCHIVA IUBU :

„Nu putem să facem o arhitectură de oriunde, de peste tot, ci una a noastră"

din arta populară. Sigur că au fost, în cadrul acestui stil, și creații de o mare reușită, cum sînt clădirea Școlii centrale de fete (de la Grădina Icoanei) a lui Ion Mincu, avînd curtea aceea interioară de o mare frumusețe, ce amintește cerdacul casei țărănești. Aș mai aminti, tot aici, fosta Casă Discescu de pe Calea Victoriei, semnată de arhitectul Cerchez, cartierul de vile și de case de o mare eleganță și expresivitate de pe malul Lacului Herăstrău, datorat lui Octav Doicescu...

— Ne-am întors iarăși la Octav Doicescu. Avem impresia că îl socotiți drept un pisc, sau, în orice caz, cel mai înalt termen de referință pentru gîndirea arhitectonică românească modernă. Așa este ?

— În numărul viitor al revistei „Arhitectura" o să apară o selecție de idei pe care am alcătuit-o pe baza unor extrase din corespondența sa. Știați că, în perioadele cînd se afla în străinătate, ne scria nouă, elevilor și colaboratorilor săi, numeroase scrisori ? Ele constituiau un fel de dialog cu sine, o confruntare între opiniile, între convingerile sale, și arhitectura pe care o afla acolo. Iată, extrasă din această corespondență, o frază, pe care o citez din memorie : „Nu putem să facem o arhitectură de oriunde, de peste tot, ci una a noastră".

— Și cum s-ar putea transpune această idee în arhitectura de azi, cu blocuri supraetajate ?

— În numeroase modalități : în raportul dintre gol și plin, în jocul de înălțimi, în sistematizare... În toate, nu trebuie să uităm un element fundamental : faptul că la noi, la români, casa exprimă o deschidere către lume, către natură. Prispa, pridvorul, cerdacul sînt elementele legăturii cu ceilalți, proiectarea interiorului spre natură. Și tocmai asta e ceea ce vrem și noi, arhitecții, să exprimăm. Adică spiritul, tradițiile culturale, psihologia poporului nostru.

— Să revenim la întrebarea : cum diferențiem, totuși, orașele între ele ?

— Numai dacă fiecare se încadrează în climatul regiunii respective. Deja sînt, în acest sens, și încercări, și multe realizări. Primăria din Baia Mare, de pildă. Sau Teatrul din Tg. Mureș. Sau Teatrul din Craiova, spre exemplu, care se deosebește considerabil, ca arhitectură, de cel din Tg. Mureș : e o clădire mai liniștită, mai sobră, în conformitate cu climatul, cu cadrul natural al zonei unde se înalță. S-au făcut, într-o vreme nu foarte îndepărtată, și multe greșeli. Mi-aduc aminte că la Piatra Neamț, la începutul acțiunii de modernizare și remodelare urbană a orașului, priveliștile inegalabile ale dealurilor și munților din jur au fost obturate cu fronturi de străzi închise, de construcții înalte, prea înalte pentru tradițiile și pentru „aerul" locului. Apoi, arhitecții și edilii și-au mai revizuit pozițiile, inclusiv printr-o mai vie punere în valoare a monumentelor naturale și istorice.

— Deci arhitecții, la ceasul de față, știu ce să facă. Numai că unii — cei puțin așa ni se pare nouă — nu prea fac ce știu. Ca în cazul nepunerii în valoare a monumentelor istorice și de artă.

— Depinde atît de puțin de arhitect ! Un oraș n-a fost niciodată, în primul rînd, al arhitecților, și nici al constructorilor. El depinde de o seamă de factori care concură și avizează realizarea lui : sistematizatori, edili, primari... În ultimii ani însă există o mai mare grijă față de monumentele prețioase ale trecutului, cel puțin în București, unde o serie de valori istorice au fost integrate noii viziuni arhitectonice a orașului sau transmutate cu grijă în amplasamente propice. S-au făcut și aici greșeli ; iar unele încă se mențin. Mă gîndesc că, în urma reamenajării Parcului Libertății, nici pînă azi nu s-a aflat un loc — unul care să le pună în valoare ! — pentru statuile lui Paciurea.

— Iubiți statuile ?

— Cine nu le iubește ? Ele dau farmecul și acea personalitate la care, văd, tineți atîta, ale unui oraș, ale unei localități. Dar Bucureștiul e sărac în statui. Cu excepția celor din Piața Universității, centrul Bucureștiului e lipsit de asemenea puncte de interes și de atmosferă. În noul centru politic-administrativ vor fi. Întreaga esplanadă a Noii Căi a Victoriei Socialismului, pînă la legătura cu vechiul centru, la Podul Mihai Vodă, va fi jalonată de elemente statuare și de fîntîni.

— Vorbești de noul centru al Bucureștiului. Dar cu zona lui veche, cu nucleul lui istoric, ce se va întîmpla ?

— Toate orașele lumii își păstrează centrele, adică nucleele lor vechi, cum ziceți, și care sînt adevărate muzee vii, încărcate de istorie și de farmec. Capitala noastră, cu o zestre urbanistică atît de slabă și de plină de contraste, a avut, prin forța lucrurilor, un destin particular. Modernizarea ei a cerut și mai cere multe sacrificii. Dar zona centrului vechi — Lipscani, Curtea Veche și partea dreaptă a Căii Călărașilor, străzile Sf. Ioan Nou, Sfînta Vineri, începutul Căii Văcărești... — se vor menține și se vor conserva cu grijă. Avem o soluție bună pentru a păstra neatins un mare perimetru, așa cum a fost el.

— N-am vorbit deloc despre proiectul premiat, care, în fapt, ne-a adus la dumneavoastră. Cum va fi noua Băneasă ?

— Consider că se încadrează în datele noastre tradiționale. Cred că are acea intimitate, acel climat pe care oamenii îl cer de la noi. Cu construcții mai joase, la scară „umană", și cu subdivizionări de spații, cu alveole etc., în care omul nu se pierde, ci, dimpotrivă, regăsește anumite jaloane la nivelul ochiului, în mersul pietonal. Prin jocul înălțimilor, prin tratarea fațadelor, prin colorit, printr-o serie de factori de detaliu, noua Băneasă își va afișa o personalitate proprie, deși două treimi din blocuri vor fi alcătuite din elemente de construcții tipizate, deci industrializate.

— Un cîștig în lupta cu indiferența ! Și acum, după noua Băneasă, ce mai aveți pe planșetă ?

— Particip și eu la grandiosul proiect al Noului centru al Bucureștiului : la o porțiune din viitoarea Piață Cosbuc și perimetrul Izvor-Hasdeu.

— Vă absoarbe mult această muncă ?

— Ca pe toți arhitecții noștri — total !

CICI IORDACHE ■

La articolul **Anul literar** din „Flacăra" nr. 52—53, rîndul 32 al primului paragraf se va citi : **ținînd seamă de acest ansamblu care are o evidentă coerență.**

Omagiu profesorului Em. Condurachi

Acum, cînd academicianul Em. Condurachi împlinește șaptezeci de ani, mă întreb dacă omagiul i se cuvine adus numai de cei care de-a lungul a aproape cinci decenii i-au fost studenți la Iași sau la București, l-au ascultat în amfiteatre, l-au însoțit pe șantierele arheologice, întorcîndu-se înapoi cu secole și milenii, recompunînd lumi ce păreau imaginare și dînd viață unei istorii din frînturi de mărturii, atîtea cîte vremurile au mai lăsat pe pămîntul nostru.

Fără îndoială, ei, cei care i-au așteptat cu emoție cursurile din fiecare săptămînă, vor fi primii care-i vor aduce în aceste zile omagiul, gîndindu-se la acele ore care nu însemnau atît înșirurea unui număr de cunoștințe cît inițierea în istorie, în istoria văzută ca o sinteză de civilizație, de gîndire, de mentalități. Ei bineînțeles pot spune cei dintîi cît de mult este prezent în constiința tinerelor generații profesorul pentru care catedra universitară nu înseamnă prezență de rutină și obligație, ci o misiune și-o **magistratură.**

Dar ele, generațiile succesive de studenți, vor aduce omagiul nu numai profesorului ci și omului care a unit în fiecare clipă dezinteresul pentru propria-i ființă, cu bucuria pentru succesul altora. Și noi, cei care n-am avut privilegiul de a-i fi studenți și l-am cunoscut mai tîrziu, ne vom alătura acestui omagiu, impresionați de generozitatea morală a omului și savantului. Pentru toți, persoana sa a însemnat îndemn și sprijin, credit și recunoaștere. Em. Condurachi fiind un propulsor de inițiative curajoase și mereu alături de cei care vroiau să învingă rutina, inerția, comoditatea, spiritul îngust, lipsit de perspectivă culturală. Pentru că Em. Condurachi este un adevărat **savant** din familia acelora care nu s-au mărginit să comunice fapte și nici nu s-au oprit la hotarul specialității lor. Rodul cercetărilor sale este necontenit citat,' prezent nu numai în lucrări de specialitate, ci și în cărți care privesc istoria din perspectivă filozofică. Interesul său pentru cele mai deosebite fațete ale culturii, pentru tot ce înseamnă noblețe spirituală îl simțim în fiecare pagină scrisă de el, caracterizată prin rigoare și farmec, prin precizie și căldură, prin strictețe și fluență.

Îi vor aduce omagiul cei care-l cunosc și în ipostaza de neobosit ambasador al culturii și spiritualității românești, cuvîntul său avînd credit și greutate datorită prestigiului operei și demnității omului. În reuniuni științifice internaționale a dat coerență unor confruntări de idei, a aflat nebănuite punți de legătură între cele mai deosebite domenii ale culturii. L-am văzut stăpînind cu autoritate înfruntări acerbe, potolind cu tact furtuni, știind să se ridice deasupra pasiunilor de moment, combătînd cu finețe intransigența dogmatică, încununînd cu pertinente concluzii dezbateri pluridisciplinare.

Este omagiul pe care cultura română de astăzi îl aduce unuia din acei străluciți reprezentanți ai săi care au știut să dea științei dimensiunea și pulsația umană, iar activității sale noblețea dezinteresului și a dăruirii.

VALERIU RAPEANU ■

Vorbiți și scrieți românește!

Din avatarurile comparației... (II)

Grija continuă de a evita greșelile „comparației" face ca să asistăm la formule comparative ca: **mult superiori și net favoriți** („Informația", 29 IX 1981, p. 2), **printr-o comportare permanent superioară** („Informația", 19 XII 1981, p. 7), **prețuri mult (net) superioare, infinit superior** etc. Ele sînt discutabile și amendabile în măsura în care nu încalcă normele limbii române. Altele însă sînt **nevralgice, dacă ținem cont și de faptul** că autorii sînt receptivi la influențele străine. De exemplu, după fr. **très valable (inférieur, probablement) avem foarte valabil, foarte inferior, foarte probabil** (aceasta tolerabilă!), după **plus exactement** pe **mai exact** (dar și **foarte exact**, expresii condamnate, dar tolerate prin gradul de afectivitate sau de intensitate care trebuie subliniat de vorbitor !), după **très en forme** pe **foarte în formă** (cu forcepsul lingvistic !), după **...est très garçon** pe **e prea copil**, după **plus savant, très savant, le plus savant, le moins savant**, auzim **mai savant, foarte savant, cel mai savant, cel mai puțin savant** etc., ceea ce ne cam încurcă socotelile noastre... comparative. N-am fi de acord însă cu **mai (foarte) excelent** (nici francezii nu tolerează așa ceva). În schimb, critica literară ne distrează cu sintagme ca : **mai pozitivă, (cele) mai principale, procedarea** (sic !) **—e foarte prezentă și în trilogia lui Mario Preda, are opinii foarte personale, sînt idei mai secundare, mai majore sau mai minore, cel mai comun personaj** etc. Dacă ar fi numai sub formă colocvială, ar mai merge. Dar, cînd scrii, trebuie, vorba grea a unui vestit crainic (nu cronicari, căci crainicului i se mai iartă) sportiv, „să păstrezi" controlul (era să zic — după el — „balonului") limbii... Să le **surmontăm**, nu să le **surclasăm**. Dar, așa e — iarăși vorba unui crainic — **„cînd ți se permite accesul"** (sic!) la microfon și la hîrtie. Asta înseamnă să ai „cea mai înaltă prioritate" (dar, cu prioritate, problema e mai grea; a-o lăsăm ca un „proiect de viitor", fiindcă asemenea „dispute și controverse" — sic! — duc la respectarea normelor limbii...). Ne **lau** (numai) ochii bunătățile... lingvistice !

GH. POALELUNGI ■

Cartea

Platon Pardău: „Diavolul de duminică"

De fapt, este vorba de un discurs. Un discurs personificat de redactorul șef al unui ziar județean, Virgil Virgil. El nu este decît porta-voce a unui conflict subteran, subtil și ireconciliabil. Captează anomaliile surde și distorsionează el însuși. Are halucinații, se zbuciumă, investighează, psihanalizează, are elanuri, nostalgii, dar nu decantează. Forța ca și slăbiciunea lui constă în disponibilitatea de a înregistra semnalele din registrul de frecvențe inaccesibile simțurilor comune. De a le înregistra și de a le transmite. transcriind hieroglife cărora le tălmăcește sensurile ca un vestitor, nu ca un implicat. Drama se leagă undeva dedesubtul forței sale de pătrundere. Șeful lui, Romeo Ionescu, este tipul conducătorului ideal. Echilibrat, ferm, inteligent, cult, rafinat, pătrunzător. Acuitățil lui nu-i pot scăpa neobservate frumusețea soției lui Virgil Virgil și, mai ales, amenințarea pe care spiritul ei justițiar îl reprezintă pentru candidatul providențial la despotism. Un despotism de un fel deosebit, aerat, dar și sofisticat, elegant, dar cu atît mai mult oprimator pentru conștințele neînarmate. Magnetismul contrariilor funcționează ireproșabil și la început orbește. Apropierea lor se consumă sub semnul unei simpatii reciproce și nedisimulate. Atracție în sine, fără sensuri descifrabile. Scriitura are structura cristalului : își extrage forța din limoezime, din subtext. Deformația profesională a Leonorei, simțurile ei specifice au adîncit comportamentul aberant, purtătorul acestuia a sesizat pericolul vînătorului. Chiar dacă nu se vor mai întîlni, fiecare va căuta urma celuilalt. Starea aberantă întîrzie să se definească. Judecătoarea simte amenințarea, dar nu-i poate cuprinde contururile. Alături de ea, în chiar viața ei s-a insinuat un personaj pe care codurile civile și penale nu-l pot cuprinde. El aparține istoriei și istoriei îi sînt impuse criteriile de către chiar protagoniștii pe care ea îi împinge în arenă. Istoria n-are justiție, istoria n-are decît învingători. Romeo Ionescu cunoaște și el acest amănunt al mecanismului care l-a adus în față. Important este să cîștige. Și ca să cîștige, prezentul nu trebuie să-l atingă. Se descompune în colaboratori. Se confundă cu ei, se ascunde în ei. Marionete care împreună încorporează puterea unipersonală. Tirania este imponderabilă, insesizabilă.

Primejdia pe care ea o degajă se instalează în conștiința femeii, confuză, paralizantă. „Simt nevoia să se întîmple ceva, orice, o catastrofă chiar", îi mărturisește ea lui Virgil Virgil și porta-voce, cu disponibilitatea ei deosebită, transmite nu numai dorința soției ci și neliniștile care o răscolesc. Prins între ambiguitățile ei, halucinațiile lui și primejdiile pe care forța gravitațională a lui Romeo Ionescu le emană neîntrerupt, Virgil Virgil navighează debusolat între realitate și fantastic. Platon Pardău întreține acest joc cu o discreție pe care n-o întrece decît rafinamentul unui strateg cărula nu-i este teamă să divulge o parte din planurile sale : „Fantastică e știința de a spune și de a nu spune în același timp". Ne oferă oare autorul prin aceasta cheia încîlcirii sale ? Se disculpă pentru partea ultimă unde cu totul surprinzător fantasticul degenerează în genul polițist lămuritor ?

Leonore, soția lui Virgil Virgil, spiritul ei justițiar simte că nu se poate salva de sub tirania imponderabilului decît dacă va reuși să-l acuze. Nevoia ei de a se întîmpla ceva, orice, se transformă pe rînd în foame de armonie și apoi de certitudine. Acuză însăși criteriile istoriei, le fixează consecuția, descendența fatală pentru a putea lovi în ultimul lor reprezentant. Protestul ei nu este unul gratuit. Ea îl ridică în numele unei semeții uitate. Îi pretinde lui Romeo Ionescu să reîncarneze propriile lui principii nu numai pentru a-l putea lovi, ci și pentru a-l glorifica. Îl acuză că beneficiind de zestrea spirituală a strămoșilor nu le preia totodată obligațiile și creanțele neonorate. Accentul nu cade însă pe *a face* ci pe *a fi*. Impostura este copleșitoare. Romeo Ionescu să urce pe soclul sacru al destinului său. Să nu se ascundă. Să-și asume cavalerește deopotrivă lauriî dar și riscurile statuii... Îl acționează în judecată. La înfățișări, Romeo Ionescu își trimite pe rînd colaboratorii. Romeo Ionescu nu va putea pierde acest proces. Leonore n-a voit să-l cîștige. Ea, tot timpul rațională, apare aici utopică fiindcă, acceptînd dinainte înfrîngerea, înțelege că lupta ei nu în justiție se duce, ci în istorie și în istorie loviturile transmit ecouri pe care doar posteritatea le poate judeca victoria sau înfrîngerea. Leonore s-a desprins de semenii săi. Își va urma destinul însoțită de un singur personaj, dușmanul ei, Romeo Ionescu. Judecător și inculpat. Acuzator și acuzat.

NICOLAE CRISTACHE ■

Prin expoziții

Un mare pictor: Gheorghe Constantin

Cu profundă bucurie și prietenească reverență salut cea de-a treia expoziție personală deschisă la Galeria de artă a municipiului București de către pictorul **Gheorghe Constantin**. Absolvent, în 1973, al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu", la clasa profesorului Corneliu Baba, el este prezent permanent în expozițiile anuale republicane și în saloanele municipale de pictură, alcătuindu-și totodată cu mare grijă și strădanie, în largi intervale de creație (1973—1978—1981), remarcabilele lui expoziții.

Maestrul Constantin Piliuță, care l-a oblăduit uneori prietenește în atelierul propriu, mai ales în perioadele grele ale debutului, a ținut să marcheze și la vernisajul acestei fastuoase prezentări în public autentica personalitate a lui Gheorghe Constantin, lucru pe care, dealtfel, îl susține și în prefața catalogului expoziției, exprimîndu-se astfel : „De fiecare dată a venit cu un plus bine cîntărit. Desenează, notînd încet și sigur esențialul. Compune cu o notă vădit personală, echilibrînd suprafața și hrănind-o. Am încredere în el și pentru că îl socotesc un om al atelierului, lucrînd zi-lumină și chiar zi-noapte".

Gheorghe Constantin este în vădită ascensiune și confirmă deplin speranțele cu care a fost investit.

Dezvoltîndu-și cu persuasiune o tehnică îndelung elaborată a coloismului său diafan, fulgerat cu tașisme expresive ori cu sugerări geometrizante în materia figurativă, o preocupare interpretativ-cézanniană apărea mai evidentă în expoziția lui anterioară de la galeriile „Orizont" (1978). Remarcam încă pe atunci înnobilarea obiectelor printr-un dialog esențializat între stilizare și realitate, expus sub filtrul prețios al culorii.

Lucrînd cu un registru de culoare în aparență economic, folosind cu temeritate griurile și puritatea albului, ne impresionează, în schimb, prin armonia compozițională și varietatea infinită a nuanțării. Și dacă în precedenta expoziție efortul de elaborare și de clarificare era mai evident, destăinuindu-și căutările și orientarea, abordînd lucrări mici cu preocupări dificile de studiu, îndeosebi naturi moarte și portretistică, iată că în prezenta expoziție asistăm la o matură etalare a posibilităților lui Gheorghe Constantin cu pînze ample și abordarea plenară a peisagismului.

Anotimpul predilect al pictorului este iarna, după cum o certifică înseși titlurile a numeroase lucrări, precum: **Îngheț la Vilcele, Iarnă la Dragoslavele, Iarnă la Andronache, Iarnă la Scorniceștl** etc., și acest fapt înscrie, desigur, aspirația pictorului către puritate, dialectica diafană a umbrei și a luminii, însumarea metaforică a contrariilor, ger și căldură, o trăire lucidă și totodată lirică a naturismului.

Expoziția de față reprezintă o mare izbîndă a prietenului nostru confirmînd somptuos încrederea acordată și certificînd existența unui mare pictor contemporan — Gheorghe Constantin.

TUDOR GEORGE ■

La o jumătate de veac de la apariția capodoperei sadoveniene

„Baltagul" — destin în posteritate

Intîi am aniversat împlinirea unui sfert de veac de la apariția Baltagului, apoi am aniversat împlinirea unui veac de la nașterea lui Mihail Sadoveanu, autorul acestui monumental roman. Și cartea, și scriitorul ei rămîn repere de permanență în spiritualitatea românească. Ca un ecou firesc la o dublă aniversare, ne străduim să dovedim în această pagină tăria și destinul în vreme al celei mai durabile cărămizi din temeliile unui grandios edificiu literar.

MIHAI PELIN ■

Habent sua fata libelli

Încă cei vechi stabiliseră, întemeiați pe o experiență totuși restrînsă în raport cu cea a noastră, că fiecare carte își are destinul ei : **habent sua fata libelli**. Iar acest destin este, de atîtea ori — firește, în raport cu substanța și valoarea cărților — fascinant. O biografie a unei capodopere poate fi mai interesantă și mai ispititoare decît biografia unei personalități. O personalitate are o existență limitată temporal : se naște, evoluează, se maturizează, atinge gloria, se stinge. Rămîne, în cazurile fericite, amintirea. Capodopera apare însă dintr-o dată matură și nemuritoare. Poate avea momente de eclipsă, poate traversa conuri de umbră, dar revine spectaculos, de atîtea ori mai strălucitoare decît în momentul apariției, în centrul atenției și interesului. Este fenomenul pe care Tudor Vianu îl numește **palingeneza literară**; altfel spus, renașterea, ca o pasăre Phoenix, a operei, uneori din propria-i cenușă. Autorul ei trece pe un plan mai totdeauna neglijabil. **Hamlet, Divina Comedie, Glossa** au o valoare în sine, raportarea la cel ce le-a scris aproape dispare. Este ceea ce Călinescu înțelege prin **caracterul paricid** al operei.

Deși de la apariția **Baltagului** nu s-a scurs decît o jumătate de veac, putem susține de pe acum că această capodoperă sadoveniană are toate șansele supraviețuirii, a unei tinereți eterne. Am putea să probăm, deocamdată, printr-o cercetare strictă, arid bibliografică, prin consultarea fișierului celei mai complete biblioteci naționale, Biblioteca Academiei Române, care a înregistrat, sperăm, toate edițiile romanului, atît în limba română, cît și în traduceri. Comunicăm, în continuare, rezultatele investigației, introducînd, pe parcurs și înspre final, o sumă de constatări, observații, distincții.

Într-o existență semicentenară, cartea s-a tipărit, în limba română, în 22 de ediții. E mult ? E puțin ? Cifra în sine nu este semnificativă decît interpretînd-o comparativ cu alte cărți sadoveniene, precum și ale altor autori. Iată ce observăm : exceptînd **Dumbrava minunată**, care a depășit 30 de ediții, fapt explicabil prin solicitarea de către școlari, **Baltagul** este opera sadoveniană cu cel mai mare număr de ediții în limba română. Aritmetic calculînd, ar reieși că a apărut cam o dată la doi-trei ani și, în linii generale, aritmetica exprimă și un adevăr. Totuși, ritmicitatea reapariției cărții a suferit : între 1943, cînd apare cea de-a șaptea ediție, și pînă în 1952, prin urmare timp de nouă ani, **Baltagul** nu s-a mai retipărit. În orice caz, în această perioadă fișierul Sadoveanu nu mai înregistrează nici o ediție. Care să fie explicația ? Greu de dat un răspuns. Dat fiind cazul că ediția din 1952, și după aceea toate edițiile, pînă după 1965, apar cîuntite în primul capitol — în care se emit, cum știm, opinii umoristice, ținînd de folclorul etno-psihologic —, putem deduce că a existat o anume rezervă a factorilor editoriali față de roman, introducîndu-se în joc instrumentul, atît de prețuit în epocă, al foarfecii. Adică au fost pur și simplu eliminate fraze în mod tacit, ca și cînd n-ar fi existat niciodată. Culmea este că pînă și ediția celor 22 volume de **Opere**, în care **Baltagul** este reprodus în tomul X (1957), folosește tot textul mutilat. Se menționează că seria de **Opere** apare „sub supravegherea autorului". Însă, e limpede că, la cei peste 70 de ani, antrenat în treburi publice, marele scriitor nu-și recitea totdeauna textele, rămase cam de izbeliște. Era apoi preocupat de edițiile noilor cărți : **Nada florilor** (modificarea neinspirată a minunatei **Împărății a apelor**), **Mitrea Cocor**, **Nicoară Potcoavă**, **Aventură în lunca Dunării**. Mai puțin **Păuna mică**, neadoptată de critică întrucît ar fi exprimat un ideal poporanist și nu unul revoluționar. Să menționăm, apoi, că aproape toate edițiile de după 1952 erau însoțite de prefețe, dealtfel binevenite și elogioase. Primii prefațatori : Paul Cornea, Ovid S. Crohmălniceanu, Paul Georgescu. Și s-au alăturat, mai tîrziu, Cornel Regman, I. D. Bălan, G. Gană ș. a.

Cu toate cele 22 ediții în limba română, **Baltagul** nu este ceea ce am putea numi carte de succes, un „bestseller". Cărțile lui Mihail Drumeș s-au publicat în mai puțin de un deceniu în mult mai numeroase ediții. **Invitație la vals** deține, cred, un record național, cu 38 ediții. Dar valoarea nu este direct proporțională cu popularitatea. Nici nu știm ca romanul sadovenian să fi fost distins cu vreun premiu literar. Nici nu s-a făcut multă zarvă publicistică în jurul lui, așa cum stă bine unei cărți care se impune prin sine și nu prin mijloacele strategiei literare, ce nu lipseau nici atunci. Am putea spune că s-a impus greu. Un referat, publicat mai tîrziu sub o altă formă, susținut de tînărul critic Ovidiu Papadima, încurajat de criticul autoritar al vremii, Mihail Dragomirescu, vorbește de „anacronismul personajelor", de „sămănătorismul exagerat", de „inabilitățile de compoziție", de „graba cu care a fost scris", de „atîtea pagini banale", de „secetă de resurse stilistice" etc. Rămînem aproape uimiți de asprimea și duritatea reacțiilor într-un cerc de oameni destul de citiți. Pe atunci însă era preferată recepția severă a cărților, indiferent de prestigiul autorului. În presa literară, fără insistență, dar din ce în ce mai sigur, se statornicește valoarea de capodoperă a romanului. Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Octav Șuluțiu reușesc să crecze un adevărat consens în jurul cărții. Mai toți o consideră o variantă românească, evident puternic personală, a **Mioriței**, și lucrurile au rămas astfel statornicite, cu unele nuanțe, pînă la cartea lui Al. Paleologu, din 1978, care vede în carte ilustrarea mitului lui Osiris. La acest punct de vedere au aderat critica critici. În ce mă privește, l-am considerat a fi o pură fantozie intelectuală. Ultima carte despre Sadoveanu, cea a lui C. Ciopraga (**M. Sadoveanu : Fascinația tiparelor originare**, 1981), pare a încheia disputa. În orice caz, romanul a provocat critica și istoria literară, deși controversele n-au fost prea numeroase. Formula lui G. Călinescu, după care Vitoria este „un Hamlet feminin", respinsă de Șerban Cioculescu, continuă să fie folosită mereu cînd e vorba de memorabilul personaj, „cel mai puternic erou feminin din literatura română" (Pompiliu Constantinescu).

Baltagul a fost tradus în 15 limbi străine, într-un total de 33 ediții, 8 în germană, 6 în maghiară, 4 în franceză, 3 în engleză, 2 în rusă, cîte una în spaniolă, portugheză, sîrbă, bulgară, arabă (la Damasc), italiană, cehă, vietnameză, chineză, albaneză. Nu avem putința să constatăm ecoul romanului în străinătate. Acolo unde este vorba despre mai multe ediții se poate deduce cu siguranță că romanul a interesat. Întrebîndu-ne, acum, dacă este cartea sadoveniană cea mai difuzată peste hotare, vom răspunde negativ : **Mitrea Cocor** s-a tipărit în peste 20 de limbi și peste 40 de ediții. Dar în raport cu alte cărți din literatura română ? Răspunsul este tot în defavoarea **Baltagului**. Desuet este, incomparabil, mai difuzat. Cărțile lui Drumeș la fel. Un nou prilej de reflecție pe marginea destinului cărților...

POMPILIU MARCEA ■

„Miorița" a fost steaua lui polară

Aproape toți scriitorii români care s-au apropiat de cultura populară au avut o **atitudine dualâ** față de acest **patrimoniu**. Pe de o parte, se observă propensiunea omului de cultură față de formele culturii tradiționale, dintr-o perspectivă estetică, mitologică și, nu în ultimul rînd, filosofică sau antropologică, relevînd aspectele teoretice care se desprind din acest demers, iar pe de altă parte scriitorul sondează acest univers pentru a extrage teme, motive, credințe, datini, rituri, structuri poetice care devin substanța unor opere de inaltă autenticitate. Și, din această perspectivă, opera lui Mihail Sadoveanu atinge o treaptă superioară. Întîlnindu-se cu Eminescu, Iorga, Blaga, Pârvan în explorarea miturilor etnice, a simbolurilor fundamentale, Sadoveanu ne-a dat în opera sa „geografia și cronica unui cosmos", țara ca un spațiu matrice al imaginației.

Baltagul a fost privit de critica românească, e adevărat cu unele nuanțe, de la E. Lovinescu, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius și pînă la C. Ciopraga, Al. Piru, Paul Georgescu, Ion Negoițescu, Pompiliu Marcea sau Mircea Tomuș, ca o reluare a **mitului mioritic**. O interpretare mai recentă, propusă de Al. Paleologu (**în Treptele lumii sau calea către sine a lui M. Sadoveanu**) și îmbrățișată de o parte a criticii literare, nu este nouă (a fost lansată de Theodor Speranția **în Mioriția și călușarii, urme de daci și alte studii de folclor**, 1914). Noi avem reținerî în a considera **Baltagul** ca o **Anti-Mioriță sau coborîrea în infern**, un roman a cărui sursă e mitul total al lui Osiris.

Bineînțeles, nu vom descoperi în opera

→

sadoveniană mitul în stare pură. În **Baltagul**, M. Sadoveanu dezvoltă **motivul căutării**, având ca punct de plecare cîntecul popular de sorginte păstorească. Autorul a cunoscut întregul repertoriu de balade păstorești, de la **Șalga** și **Dolca** pînă la **Voinicul** și **Ianoș Ungurul**, nucleul constituindu-l mitul mioritic. Propensiunea pentru cultura populară a fost o constantă în activitatea literară a lui Sadoveanu, iar **Mierița** a fost steaua lui polară. De aceea, părerea noastră este că a doua sursă a romanului este fenomenul păstoritului în general și, în special, cel din partea nordică a Moldovei. Nu e vorba de zel etnografic. Autorul selectează numai acele secvențe cu privire la păstorit care i-au slujit pentru configurarea mai exactă a acestei colectivități. O altă sursă, tot atît de fertilă, a fost sondarea riturilor de trecere. Dintre toate, ceremonialul înmormîntării reprezintă axul central al romanului. Călătoria Vitoriei în căutarea soțului, de la care nu mai avea vești de multă vreme, se confundă, în plan simbolic, cu momentele cardinale ale existenței. Vitoria se pregătește pentru această călătorie ca pentru o ieșire în lume, ca pentru un act inițiatic. Eroină cu dimensiunea tragicului, ea ne apare ca o conștiință care se plasează deasupra ordinii firești a lucrurilor, deși relațiile ei cu **preotul** și **vrăjitoarea** țin de gîndirea specifică a unei umanități arhaice și se înscriu în obligativitatea respectării **datinei**. Topos în opera sadoveniană, **datina** are și în **Baltagul** un caracter moderator, manifestată ca un aspect coercitiv sau acceptată fără rezervă. Datina reduce gradul de entropie din interiorul operei, realizînd un efect **ordonator**. Summum al culturii populare, datina are un caracter axiologic, fiind marcă a etniculul și element fundamental în determinarea unității, continuității și stabilității poporului român. Iată ce scria Sadoveanu în articolul **Am cunoscut oameni noi și păstori vechi**: „Ne putem socoti fericiți că noi mai păstrăm totuși unele comori ale trecutului și că, din firea lui, poporul nostru e încă destul de rezistent. Nicăieri, socot eu acum, grupele umane nu se află mai călăuzite în așa măsură de trecut ca poporul românesc. Datina e încă o lege strictă a neamului. Această lege i-a îngăduit să se dezvolte în anume chip, i-a imprimat anume caracter unic, care constituie adevărata lui unitate. Din veacuri datina a unit întreaga semințe și întru aceasta ea și-a păstrat biruința, cu toate scăderile vieții politice exterioare".

Din întreaga operă sadoveniană, și cu precădere din **Baltagul**, ni se revelă un ethos, implicînd o ordine binară a tuturor lucrurilor. Ni se dezvăluie o serie antinomică, avînd cap de serie **rînduiala**, un cod al colectivității înfățișate de prozator: ordine-dezordine, bine-rău, frumos-urît, lumină-întuneric, echilibru-dezechilibru, cunoscut-străin, pur-impur, dreptate-nedreptate, fericire-nenorocire, lume așezată-lume absurdă, fast-nefast etc. A patra sursă a romanului o descoperim în mitul solare și în simbolismul solar, care revelă o cunoaștere profundă a mitologiei poporului român din partea scriitorului. Sadoveanu n-a avut nevoie să apeleze la **mitul total al lui Osiris** (deși lecturile sînt posibile), deoarece mitul și simbolismul solar din spațiul carpato-danubian îi ofereau plenar motive, rituri și, în ultimă instanță, poezie.

Supraviețuiri de cult solar în cultura populară românească pot fi detectate în colinde și în obiceiurile cetelor de feciori din Țara Oltului, în descîntece și mai ales în legende și balade, unde la loc de frunte trebuie să menționăm **Nunta Soarelui**. Mircea Eliade, în **Traité d'histoire des religions**, relevă faptul că există o concordanță între supremația hierofaniilor solare și destinele istorice.

Cititorului nefamiliarizat cu ansamblul de datini și credințe populare opera sadoveniană nu i se va revela niciodată în totalitate. Sadoveanu își construiește universul din **Baltagul** pe ideea că această colectivitate, aflată într-o suită de mari transformări socio-culturale, păstrează culte și simboluri străvechi. Între care cultul solar are un rol primordial. Chiar la începutul romanului, aflăm că Vitoria Lipan este intrigată de comportarea Minodorei, care s-a abătut de la tradiție și de la normele etice ale colectivității: „Îți arăt eu tie scrisoare. Du-te și trage pînă în sară în fusălăi lîna pe care ți-am pregătit-o. Și să nu te mai prind că dai gunoiul în fața soarelui, cum ai făcut azi, că-ți pun la git două pietre de cinci ocă. N-ai mai învățat rînduiala. Nu mai stii ce-i curat, ce-i sfînt și ce-i bun, de cînd îți umblă gărgăunii în cap și te cheamă domnișoară!"

Din răspunsurile la chestionarele lui Hasdeu, aflăm că „soarele e privit de popor ca sfînt, pentru că luminează și încălzește pămîntul; mulți i se închină cînd răsare soarele, iar fata care cutează să arunce gunoiul în fața lui, nu-i mai crește părul și nu se mai mărită". Ca și în alte arii culturale, soarele joacă și în spațiul cultural românesc rolul de **inițiator**. În ipostaza de **soare hierofant** îl întîlnim în **Baltagul**. Călătoria Vitoriei Lipan în căutarea lui Nechifor, ca act ritualic și simbolic, începe sub semnul cultului solar".

Sadoveanu a reținut în **Baltagul** funcția bivalentă a soarelui în ceremonialul de înmormîntare: de **hierofant** și de **psihopomp**, cel care conduce sufletele prin spațiul infernal. Scriitorul descrie locul unde a fost descoperit trupul neînsuflețit al lui Nechifor: „De sus, de lîngă parapetul de piatră, săpătura costișei venea oblă ca o prăpastie. Sus era o umplutură pardosită cu iespezi cioplite. Pînă jos, în cotlonul ripei, arăta să fie cam douăzeci de metri. Aicea malul era ros și scobit și avea în față puținel tăpșan ocolit de colțuri de stîncă. Pe urmă, ripa se prăvălea mai în fund. Era un loc așa de strîmpt, așa de singuratic, așa de dosit. Numai soarele îl ajungea și îl bătea în plin". Soarele și lumina sînt embleme ale spiritului și ale judecății, ale facultății de a înțelege ceva, și, cînd descoperim ceva, vorbim de iluminare. Dacă în prima parte a romanului Vitoria era dominată de griji, de îndoieli, de supărări, de necazuri, în partea a doua a narațiunii, din momentul cînd a luat hotărîrea împlinirii datoriei de a-l găsi pe Nechifor după descoperirea osemintelor soțului ei pînă la încheierea înmormîntării și împlinirea dreptei judecăți, ea ni se revelă eliberată de o grea povară, eliberată din întuneric, eroina fiind proiectată de autor în sfera supraumanului. Soarele semnifică, în ultimă instanță, **iluminare** și în ipostază de iluminată apare Vitoria Lipan în finalul romanului.

OCTAV PĂUN ■

Între fatalitate și datorie

Cînd este convertit în film, un roman de talia **Baltagului** suportă o necesară metamorfoză a substanței. Datoria cineastului, în cazul de față, rămîne aceea de a întui substanța adevărată a cărții, și Mircea Mureșan, în versiunea cinematografică a **Baltagului**, realizată în 1969, s-a apropiat de ea într-o măsură notabilă. Filmul a fost o reușită și cu atît mai mult ni se înfățișează ca o reușită acum, după o duzină de ani. Faptul că nu s-a ridicat mult peste onorabil se explică prin indecizia asupra raporturilor reale ale literaturii cu viața.

În primul rînd, s-a pornit de la premisa că majoritatea celor ce vor viziona filmul au citit cartea și vor putea completa pelicula cu repere din propria memorie. Dar această premisă, la urma urmelor, nu este decît o fluzie. În consecință, acțiunea demarează dificultuos, seva etică a întîmplărilor se îneacă în multitudinea detaliilor etnografice, uneori decupate parcă dintr-un film turistic, și multe secvențe excelente nu izbutesc să comunice între ele, închistîndu-se într-o singurătate care văduvește vreo trei-patru acte bune de o așteptată fluență. Excesiv eliptice, dînd impresia că rezumă ceva știut de toți, monologurile și dialogurile aduc un accent suplimentar în această certă nehotărîre a faptelor izolate de viață de a se urni într-o direcție sau alta. Cursul ulterior al lucrurilor, din fericire, îl hotărăște mai mult Mihail Sadoveanu și mai puțin regizorul.

În al doilea rînd, s-a amputat mesajul romanului prin limitarea ecoului lui în timp. Filmul insistă, poate prin excedarea dorinței exprese a lui Mircea Mureșan, în a-și anexa o atmosferă cînd medievală, cînd de-a dreptul atemporală. Dar drama închisă între copertile **Baltagului**, dimpotrivă, rămîne o dramă profund contemporană. Căutarea dreptății, înfăptuirea ei, la nevoie, pe cont propriu se dovedesc a fi întruna datorii și drepturi contemporane, întocmai cum au fost datorii și drepturi ale celor de ieri. Mihail Sadoveanu, dealtfel, nu lasă nici o clipă să planeze îndoială asupra acestui adevăr tonic. În schimb, filmul așterne între noi și faptele narate scepticismul spectativei. Adeziunea la dezvăluirile peliculei nu se realizează prin participare, ci prin compasiune, ceea ce este cu totul altceva. Și nu este mai puțin adevărat că această cochetărie cu atemporalul grevează pînă și timpul strict al filmului. Îndeobște, drama, tragedia, călătoria înfrigurată pe meleaguri străine îi ponosește durabil pe protagoniști. Ceea ce nu se întîmplă de fel în filmul lui Mircea Mureșan. Eroii intră în film ca scoși din cutie și ies din film, de asemenea, lustruiți și periați, ca scoși din cutie. Acurateța dusă pînă la pedanterie a decorului, a costumelor și a machiajelor, mai trebuie remarcat, ucide în acest film numeroase filoane de autentic.

Dar este vorba, în sfîrșit, despre capcane în care ar fi putut să cadă oricine și în care cinematografia românească se prinde prin excelență. **Baltagul** lui Mircea Mureșan nu ar fi fost nici prima și nici ultima noastră peliculă în care dorința de a spune totul ne împiedică să spunem tocmai ceea ce trebuie spus și regizorul, spre cinstea sa, s-a ridicat deasupra acestei tare. A ezita între datorie și fatalitate înseamnă a ignora sau a nega caracterul fatal al datoriei. De asemenea, nici această ignorantă sau negație nu i se poate imputa regizorului. Rezistînd la două încercări decisive, Mircea Mureșan și-a vădit cu prisosință măsura talentului. Ceea ce i se poate imputa însă este explorarea insuficientă a devenirii lui Gheorghiță, element fundamental din textul și subtextul romanului. Dar nu pe de-a-ntregul. Ciudat, tocmai la acest capitol al distribuției, filmul este servit de un actor total lipsit de resurse. Momentul întîrzii lui Gheorghiță în acțiune — trecerea lui Bogza prin tăișul baltagului — strălucește prin stîngăcie. Mai mult Margarita Lozano și mai puțin Folco Lulli s-au integrat în realitatea narată. Plutirea implacabilă spre un țel presupune o detașare pe care Margarita Lozano n-o mimează, o trăiește. Iar participarea extraordinară a lui Ilarion Ciobanu ne-a lămurit, în sfîrșit, ce înseamnă o participare extraordinară în cinematografie. Mai nimic.

MIHAI PELIN ■

Cronica spectacolelor

Nelu Ionescu: Preferam să mor de rîs

În decembrie, pe o vreme urîtă, am asistat, la Brăila, la prima reprezentație cu noua piesă a lui Nelu Ionescu — **Preferam să mor de rîs**. Afară lăsasem mizgă, ploaie și frig. În sala de spectacole ne-a întîmpinat o atmosferă caldă iar decorul de pe scenă ne-a orbit prin albul său strălucitor care parcă marca un univers imaculat și prietenos. Dar de la primele replici ne-a cuprins frisonul înțelegînd că pereții aceia fără nici o pată conturau un spațiu al suferinței și nu al armoniei, ei aparținînd unei camere de așteptare dintr-o clinică oncologică. De-a lungul unui perete — un șir de scaune pe care personajele se așezau ca niște condamnați puși la zid. Deasupra unei uși, dincolo de care se efectuau tratamentele cu cobalt, se aprindeau, rînd pe rînd, un bec roșu și altul verde. Dar clipa de înfiorare a trecut repede. Cine s-a grăbit să presupună că va asista la lamentațiile unor oameni atinși de o boală celebră în vremea contemporană s-a înșelat. Dramaturgul nu ne-a supus atenției spectacolul mizeriei fiziologice de dinaintea sfîrșitului. Iminența dispariției este pentru fiecare dintre eroi un prilej de a spune cîte ceva despre sine însuși, despre ce a năzuit să facă și ce a izbutit. În așteptarea doctorului reținut la o ședință, nouă pacienți, din diverse categorii sociale și din generații diferite, încearcă să ne dezvăluie, uneori patetic, alteori stîngaci, cu brutalitate sau cu nesfîrșită delicatețe, cele mai scumpe adevăruri în numele cărora au trăit. Nu tot ce spun ei este la fel de important și tulburător. Uneori, chiar tînjim să aflăm gînduri mai profunde din partea unor semeni de-ai noștri confruntați cu o asemenea situație-limită. Dar poate că acesta este de fapt un mare merit al piesei: acela de a nu ne propune eroi-fantoșe, gata să debiteze fraze sforăitoare despre existență, ci niște oameni simpli, din carne și oase, care să se rostească în fața noastră potrivit cu orizontul lor de preocupări și cu mult bun simț despre ceea ce am cunoscut în mod nemijlocit. Autorul le refuză personajelor statutul unor ființe ieșite din comun, atotștiutoare și capabile să ne uluiască prin adîncimea meditațiilor lor. El ne prezintă pe cîțiva dintre contemporanii noștri pe care oricînd i-am putea întîlni și am putea vorbi cît se poate de firesc cu ei.

În **Preferam să mor de rîs**, un eșantion de umanitate asupra căruia s-a abătut o urgie își dovedește puterea de a-și înfrînge frica și de a domina întîmplările ce îi sînt rezervate. O piesă despre moarte și panică se metamorfozează pînă la urmă într-un vibrant omagiu adus vieții. Personajele ei ne povestesc — nu didactic, nu cicălitor, ci cu tact și deseori emoționant — despre dragostea părinților pentru copii și a copiilor pentru părinți, despre iubirea dintre bărbat și femeie, despre bucuria de a trăi curat și despre datoria de a-ți recunoaște eroile. În final, între cele nouă personaje care nu se cunoșteau pînă atunci decît eventual în fugă, pe culoarele spitalelor, se naște o solidaritate care îi face mai puternici. Examenul de conștiință, la care s-au supus de bunăvoie, care le-a redat vigoarea de a lupta mai departe cu boala, le-a interzis să abdice cu lașitate de la condiția de suzeran al planetei. Un nimb de măreție — și nu de martiri — le încunună frunțile.

Dar nu numai în cadrul acestei colectivități se naște o legătură indestructibilă. Construcția piesei, modul cum îi sînt gradate secvențele îi constring pînă la urmă pe toți spectatorii să-i urmărească pe cei de pe scenă — indiferent dacă îi sînt de la început simpatici sau nu — cu o mare grijă. Cel puțin în partea a doua a reprezentației întreaga sală urmărește cu sufletul la gură să afle diagnosticul cu care ies unul cîte unul pacienții din cabinetul de consultații. O mare apropiere s-a realizat între personaje și asistență, în ciuda faptului că la Brăila sala de spectacole a fost improprie unei astfel de reprezentații care cerea crearea de la bun început a unei atmosfere intime.

Spectacolul regizat de Constantin Codrescu oferă o lectură corectă a textului, însă fără nici o inițiativă mai deosebită. Această „comedie inumană, însă foarte contemporană" ne poate fi însă prezentată și într-o variantă mai plină de tensiune. În ceea ce privește pe actorii de la Teatrul „Maria Filotti" din Brăila, aceștia s-au apropiat cu dragoste de această piesă. În rolul personajului principal, **Eu**, Bujor Macrin a fost convingător în ipostazele dramatice și mai puțin credibil în pasajele care îi cereau vervă și umor. **Meia** (alter-ego-ul protagonistului) și-a găsit un interpret de neuitat în Mircea Valentin, atent la nuanțele replicilor. **Pariagiul** lui Anton Filip s-a mișcat cu dezinvoltură. Marioara Șterian a fost înduioșătoare în rolul **Feiei**. Excepțional, Marin Benea în **Nebunul**. De asemenea, au evoluat deseori într-o manieră deosebită Petre Simionescu în **Bătrînul**, Elena Aciu în **Bătrîna**, Rodica Mușețeanu în **Femeia**, Gheorghe Moldovan în **Veteranul**, Romeo Mușețeanu în **Personalitatea**.

La prima sa confruntare cu publicul, valorosul text dramatic al lui Nelu Ionescu, **Preferam să mor de rîs**, a provocat emoții de durată.

GEORGE ARION ■

● CAP LIMPEDE

Temelie

Ca revistă care a scos prima din uitare — fără falsă modestie — colindele strămoșești, ne bucurăm că numărul 15 din 27 decembrie al **Suplimentului literar-artistic** al **Scînteii tineretului** împlinește frumos datoria — ca scadențe întîrziate — a multora, publicînd două pagini de **Colinde, sorcove și alte obiceiuri pentru sărbătorile de iarnă** sub titlul **Ninsă ramură de brad**. În prag de An nou, am colindat din Tulcea la Suceava, din Hunedoara în Argeș, din Bistrița în Severin și-n Maramureș, înșirînd înțeleptele, dulcile și alintatele versuri ce s-au păstrat vii și calde în memoria bătrînilor, în lăzile de zestre sau puse bine, pe grinzile cu ștergare și oale înflorate: „Cetinioară, / Sorcovioară, / Peste țară / Să răsară / Grîu cu spic / Voinic / La vară"... „Cozioară, Lozioară...", „Zoriori de ziuă"..., „Leron-Dalerui"...: Desenele lui Sabin Ștefănuță au înfiorît și ele cu bucurie pe paginile cu fire toarse din datinile noastre, ale românilor. Da, aceasta este o temelie ce poate susține orice demers literar-artistic, cum argumentează dealtfel și poetul George Tărnea: „Din undele Dorului-Datină, apelînd la expresia modernă a limbajului poetic, la particularitatea noastră emoțională, la sentimentele noastre de azi, sentimentele unor oameni noi într-o patrie înnoită revoluționar, putem făuri noi constelații de sensuri, redescoperite și reașezate în tiparele desăvîrșirii". Este sigur că la **Scînteia tineretului** sînt oameni talentați, inspirați și că tinerețea le e tinerețe.

Bijuterii muzicale

Un dar ce ne-a îndulcit oboseala celei mai lungi nopți ne-a oferit în prima zi a lui 1982 Radioteleviziunea Română. În sala gătită de sărbătoare, într-un cadru scenografic gîndit pe fiecare secvență în parte, orchestra simfonică, corul mixt, și corul de copii ale Radioteleviziunii, formații dirijate de Iosif Conta, Elena Vicică și Aurel Grigoraș, au interpretat bijuterii ale muzicii românești: **Balada** lui Ciprian Porumbescu, **Hora Staccato** de Grigoraș Dinicu, **Rapsodia I** de George Enescu, **Valurile Dunării** de Ivanovici, **Dans țărănesc** de Constantin Dumitrescu, **Vioara maestrului** Ion Voicu și-a picurat vraja la **Masa tăcerii**, muzica fermecată a marelui Enescu a ritmat pașii baletului **Fantasio** din Constanța, în coregrafia lui Oleg Danovski, corul **Madrigal** și-a înălțat cîntecul pe **Coloana Infinitului** spunînd **La mulți ani conducătorului iubit** pe muzica lui Marin Constantin. Orchestra de muzică populară, sub bagheta lui Marius Olmazu, a susținut taragotul neîntrecutului Dumitru Fărcaș și cîntecul Mariei Ciobanu. Semne bune anul are.

REGHINA VĂRVICI ■

Un muzeu in labirint

Pasiunile domnului Delacroix (VI)

Arta

Delacroix în 1862

Cruciații lui Delacroix, intrînd în Constantinopol, te fac să te gîndești că există victorii la fel de greu de suportat ca o înfrîngere. Sau victorii la care ajungem prea tîrziu pentru a ne mai putea bucura de ele. Le-am obținut după ce am obosit așteptîndu-le, dorindu-le.

Aparent, în *Intrarea cruciaților în Constantinopol* nu lipsește nimic pentru ca triumful să fie triumf. Nu lipsesc platoșele scumpe. Nu lipsesc stindardele de mătase. Nu lipsesc, bineînțeles, cai care îi plăceau atît de mult lui Delacroix. Și nu lipsesc, așteptîndu-și soarta, învinșii. Atunci de unde impresia că învingătorii seamănă cumva cu învinșii? Lumina, slabă și violetă, își depune praful pe armuri, pe stindardele acoperite de pajeri. Împovărați de platoșele lor și de victorie, cruciații se întreabă parcă: „Și acum?" Pînă și coifurile impodobite cu pui de vulturi sau cu himere accentuează senzația ciudată că biruința e o povară pe care învingătorii o duc mai greu decît au dus bătălia. Cîtă vreme s-au luptat, n-au avut decît un gînd. Să cîștige această bătălie. Și tocmai cînd au cîștigat-o, sînt gata parcă să coboare de pe cai, să se așeze lîngă învinșii lor. Au cucerit Constantinopolul, dar victoria lor e lipsită de bucurie. În clipa în care pulberea stîrnită de copitele cailor a căzut, ea s-a așternut ca o oboseală pe coifuri, pe stindarde și pe fețele învingătorilor. Între ei și captivi nu mai e aproape nici o diferență. Îi unește aceeași tăcere.

Poate că în artă victoriile seamănă totdeauna cu victoria cruciaților lui Delacroix. Pentru că în clipa cînd artistul se pregătește să-și guste biruința, descoperă că ea e doar un popas în lunga și chinuitoarea luptă cu sine însuși. Acea luptă despre care Picasso spunea că trebuie dusă mereu, cu orice preț; și în absența căreia nu există pictură, ci desene colorate, nu există poezie, ci versificație. Acea luptă cu sine însuși dusă fără răgaz și fără cruțare, în care nu o dată învingătorii sînt obosiți, la fel de obosiți ca învinșii, iar înfrîngerile au uneori o măreție chiar mai copleșitoare decît victoriile. În definitiv, ce înseamnă victorie și ce înseamnă înfrîngere în artă? Ce este Goya bătrîn și surd? Un înfrînt? Ce este Rembrandt, singur și hăituit de creditori, dar mai grandios ca oricînd în clipa în care rîde ca un clovn aureolat de lumina neagră a umbrelor? Un învingător sau un înfrînt? Și ce este Van Gogh care triumfă în chiar prăbușirea lui?

Anul 1855 este ora intrării lui Delacroix în Constantinopol. Triumful. Ingres și Delacroix, după o dispută care a sfîșiat prima parte a secolului al XIX-lea, reprezintă amîndoi pictura franceză la Expoziția Universală. Cearta dintre Voltaire și Rousseau s-a încheiat la Panteon. Cea dintre Ingres și Delacroix, la Expoziția Universală. Fiecare dintre cei doi mari rivali are dreptul la o sală. Patruzeci de pînze, Ingres. Treizeci și cinci, Delacroix. E, într-adevăr, triumful. Răfuiala dintre clasicism și romantism se amînă. Deocamdată vorbește doar gloria. „Acum, scrie Gautier, pulberea luptei a căzut, iar maestrul multă vreme calificat drept înrăit și nebun apare în lumina unei glorii senine, incontestabile"... Întotdeauna se înțelege prea tîrziu că în confruntările dintre adevărații artiști nu există învingători și învinși. Michelangelo nu l-a învins pe Rafael. Nici Leonardo nu l-a învins pe Michelangelo. Rivalitățile sfîrșesc în aceste cazuri pe același perete de muzeu.

Dar abia acum „tigrul" pare obosit. Și fără voie ne întoarcem să examinăm chipurile cruciaților. Nu era și Delacroix printre ei?

În 1857 e primit în sfîrșit în Academia de Belle Arte. Mai are cinci ani de trăit.

Vederea îi slăbește. Laringita îl stinge glasul. Febra îl epuizează. Însă Delacroix se oprește din lucru doar pentru a mînca și pentru a dormi. În rest, pictează. Nu mai vrea altceva. Pictura a rămas singura sa pasiune. Sau poate totdeauna a fost singura sa pasiune. A dorit notorietatea. A dorit gloria. Le-a cucerit. A rîvnit un fotoliu de academician. L-a primit. Acum nu mai vrea decît să picteze. E o pasiune de care nu-l mai poate despărți decît moartea. A fost oare fericit? Nu știm. Dar ce poate cere un om altceva decît să trăiască în conformitate cu pasiunea sa cea mai arzătoare?

Cîndva a cucerit saloanele. Acum e singur, retras, păzit de Jenny, menajera, singura ființă care trăiește în preajma lui. Bărbia, maxilarele proeminente care, în autoportretele de tinerețe, exprimau o voință neîndoielnică sînt acum mai puțin dure. Arcul lungit al sprîncenelor nu mai e atît de ferm. Privirea nu mai e impertinentă. Tînărul focos de altădată a devenit un domn distant, cu cravată și redingotă cam tristă. Gura e aproape disprețuitoare. Ochii reci. Cît a trecut de cînd l-a pictat pe Michelangelo așezîndu-i la gît fularul său? Sau de cînd s-a înfățișat în costumul lui Hamlet? Pulberea luptelor romantice se liniștește, iar Delacroix ni-l amintește pe cruciații săi.

În plină glorie, ar avea motive să se considere un învingător. Dar, în artă, luptele cer și învingătorilor și învinșilor aceleași sacrificii. De aceea, poate, recunoaștem pe obrazul lui Delacroix ceva din singurătatea ultimă a lui Rembrandt și ceva din tăcerea ursuză a lui Goya. Marii artiști seamănă, poate, între ei la sfîrșitul luptelor. Învingători și învinși se amestecă. Și un singur călăreț trece de fiecare dată mai departe, exclamînd: „Odihna mea este lupta". Don Quijote.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Anul handicapaților

Cu ultima filă a calendarului s-a încheiat **Anul handicapaților**, cum a fost decretat la scară mondială 1981, de solidaritatea întru morală și sensibilitate, întru altruism și emoție, a oamenilor de pretutindeni, dincolo de credințe, de rasă și de culoare, ca să ne demonstreze cu oportunitate, în peisajul internațional crispat și plumburiu, că sîntem totuși, cu toții, o singură familie, identici în structură, în înclinări și reacții umane. Și e reconfortant să știi din nou, în acest apropiat final de mileniu, materialist în afara limitelor oricăror egoisme și ferocități, convulsionat de ură și de nesăbuință, de șantaj și de crimă, că aceiași oameni — ca și același pămînt care ne dă și grîul și neghina, violeta ca și ciulinul — se pot dărui cu o mirifică generozitate actului de absolută gratuitate și să ridice sus, în azururi și soare, stindardele grijii și iubirii pentru semeni de-ai noștri, loviți de aripa de fier a nenorocului, ca să fie refuzați vieții normale cu o înverșunată ostilitate și să se deosebească iremediabil de noi.

Nu am la îndemînă încă un bilanț al rezultatelor cu care s-a soldat **Anul handicapaților**, dar am convingerea — peste alinările aduse și peste sufragiul unanim al vibrațiilor și duioșiilor mărturisite — că el a fost în esența lui o strălucită și tonică biruință a omului împotriva negrului val al neomeniei; și mergînd cu raționamentul mai departe adaug că într-o planetă dominată și degradată etic și estetic de o inflație a tuturor speciilor de delicte — cu atîtea execrabile comportări și consecințe pe care orice conștiință lucidă le va execra întotdeauna — lecția servită poate fi un bun prilej de meditație și pentru protagoniștii violenței și pentru logofeții pistoalelor — dacă mai păstrează în ei resursele unei înfiorări — să-i întoarcă din întunericul grotelor spre șoselele luminii.

Și însemn aici, ca să le împărtășesc cititorilor mei, o tristețe și două bucurii pe care le-am reținut parcurgînd presa străină.

Încep cu tristețea. Profesorul doctor Jérôme Lejeune — o somitate științifică — declară că în Franța, la fiecare douăzeci de minute se naște un handicapat. Nu e locul să discut cauzele acestor atît de frecvente anomalii, nici speranțele deschise de investigări și tratamente că vor fi înlăturate, dar notez că, viețuind în era statisticilor și a calculatoarelor electronice, cifra nu e susceptibilă de controverse — mai ales venind de la cine vine — și ea impresionează desigur neplăcut și descumpănește. Și trec la cele două bucurii: prima este că Elizabeth Taylor, cunoscuta vedetă a peliculei, donează în fiece an pentru handicapați 250 000 de dolari și gestul, incontestabil, emoționează; următoarea are tangență cu noi și satisfacția e, implicit, dublă: într-un număr mai vechi, care-mi cade cu întîrziere sub ochi, din prestigioasa revistă franceză de specialitate **Monnaies et Médailles** se reproduce o mină sculptată în lemn, selectată în cadrul unui concurs, ca să ilustreze **Anul handicapaților**. Mina, lucrată în lemn de măslin, nu-și pierde expresivitatea nici în fotocopie, e tulburătoare și vie și parcă vrea să ne țină un limbaj mut al suferinței, rezultat dintr-o sugerare de condamnată resemnare și de timide implorări. Autorul ei este Nicolae Agârbiceanu, fiul clasicului prozator Ion Agârbiceanu, singurul în viață din cei trei băieți ce i-a avut, toți trei excepțional dotați în profesiunile alese, și pe care — evocînd scriitorul acum cîtva timp — i-am pomenit în treacăt.

Pe Nicolae Agârbiceanu îl știam că trăiește în Franța și credeam în steaua lui de muzician: absolvise cu brio celebrul conservator de la Paris **Schola cantorum** obținînd patru diplome, una de aur la compoziție și trei de argint la armonie, contrapunct și dirijat. Aflu acum că e stabilit la Châlons-sur-Marne și că a devenit — probabil fără să abandoneze muzica — și un sculptor cunoscut și apreciat.

Astea îmi sînt, una peste alta deocamdată, mulțumirile pe care mi le-a adus **Anul handicapaților** — al tuturor handicapaților prin naștere sau dobîndire. Și gîndurile îmi fug, peste voia mea, către paginile de istorie, de la cele străvechi pînă la cele mai recente, în care abundă atîția handicapați — nu fizici, ci psihici și mentali — care au îmbrîncit periodic omenirea în războaie și dezastre, în pîrjoliri și hecatombe, în pustiiri și morminte și ridic, ca și altă dată, întrebarea dramatică și naivă, într-o oră care mi se pare de cumpănă: cum se pot apăra în viitor umanitatea și civilizația de primeidia handicapaților lăuntrici, a estropiaților cu sacerdotale cocoase cerebrale și sufletești, ca să nu se mai repete niciodată ceea ce a fost cu putință de atîtea ori?

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (IV)

Dar acum, în lumea noastră și-n lumea de-aici, este pace. Și semnele păcii umplu orașele și satele, pe care eu, omul de la Dunărea de jos, nu le mai recunosc ca sate. În centrul lumii germane se-ntinde orașul cel mai bogat al vechii Europe. Dacă te așezi undeva, aproape, pe un pod, deasupra marii încrucișări de autostrăzi largi, cerul zumzăie adînc și se cutremură tot timpul de sosirea și de plecarea marilor cetăți zburătoare. Odată și ele au fost construite ca să transporte cît mai multe și mai gigantice bombe ucigătoare de oameni și distrugătoare de alte orașe mari. Se construiesc și se perfecționează cu știința noastră cea mai înaltă și acum, ca să transporte rachetele uriașe, de data asta total exterminatoare. Căci știința omului nostru de acum este mai dezvoltată decît oricînd. Și dacă s-a pus în slujba exterminării totale a omului, înseamnă că și ura omului contra omului este mai mare ca oricînd. Eu însă vreau să vorbesc de masele uriașe de oameni ai păcii, căci sînt mulți și aceștia. Tișnesc impresionanți prin voci lor, mai ales prin siguranța lor, călătorind pe căile spațiului, unii plecînd, alții întorcîndu-se.

Mi se pare că nu au zburat de pe pămînt și nu au spintecat cerul niciodată atîtea păsări ale cerului cît pot zbura acum uriașele turboreactoare. Dar pace nouă, căci sînt zburătoarele păcii. Transportă bărbați și femei, copii și bătrîni care-și deschid bogăția ca să și-o cheltuiască sau să și-o mărească, iar cei săraci caută alt pămînt, mai darnic și mai prielnic pentru nevoia lor de îmbogățire. Mă transportă și pe mine, cel care caut...

...Oare știu eu bine ce caut? Este împlinirea unui anumit destin uman în mine, sau din contră, sînt mereu împins de neliniștea contradicțiilor propriului meu destin, înaintrul destinului oamenilor, chiar al acelora care se cred siguri pe destinul lor? Unii din acestia m-au ajutat să vin la ei, să cunosc căutările și certitudinile lor. Omul german de-aici, cu figură severă de ascet, dar cu ochi și cu zîmbet cald, este sigur că a ajuns la o certitudine în care crede. Și măreața catedrală pe care a construit-o, după 20 de ani de muncă și cercetare, după ce o închină familiei lui, soției și fetelor, începe cu cuvintele celui mai înțelept de-atunci, din începuturi, cu Platon, cel care descoperă certitudinile mintii din dialectica dialogului în „Teză și antiteză". Dar eu, omul incertitudinilor, nu pot să nu recunosc și la Platon, și la elevul lui în ale științei de acum din nordul Germaniei, că certitudinea ne apare în limita logicii noastre din dialogul om-om. Oare cînd avem certitudinea care ne apare din dialogul om-natură? Am venit pentru adevărurile lui, pe care vrea cu putere și perseverență să le impună lumii timpului său și, poate, timpului generațiilor ce vor veni. Așa a definit Empedocle pe omul ales care trebuie să descopere adevărul pentru 20—30 de generații. Eu însă nu pot să uit îndoiala mea. Cît este obiectiv un singur adevăr din minunata lucrare dăltuită de învățatul meu? Cît pot să descifrez o certitudine de logică patologică? Actul căutării mele este însă real și obiectiv și prin aceasta este un adevăr. Nu știu însă cît adevăr voi găsi eu cu căutarea mea între certitudinile învățatului german. Căci căutarea mea nu a avut limite față de nevoia lui de a mă convinge. M-a primit ca pe un pelerin medieval la o mănăstire, într-o odaie mică, bună pentru cercetare și meditație, aici, pe malul fiordului. Mi-a dat cele de trebuință și mi-a pus la dispoziție tot ce-mi trebuie pentru a cerceta adevărul pe care crede că l-a descoperit. M-a plimbat de-a lungul fiordului și m-a dus acolo, în acel oraș minunat, încă mai spre nord.

Era o seară liniștită și mașina elegantă care mă purta sălta ușor peste văile și dealurile împădurite sau bogate în holdele coapte ale începutului de toamnă. Era liniștită marea și se întorceau în port vasele de pescari. Și orașul avea o piață pătrată în fața catedralei și în jurul pieței clădirile cu fațade și ferestre în stil nordic, dulce luminate, ca dintr-o altă lume. M-a omenit prietenos, cu toate ale mării și ale pămîntului darnic și bine muncit de țăranul german. Și totul a fost bine ca într-un ospăț platonic. Ne-am întors tîrziu, în noaptea cu cerul plin de stele, și am revenit în cămărușa mea de pelerin. El, marele învățat, conștient de împlinirile lui, s-a întors în mașina sa elegantă, în casa ca un castel, în grădina cu steiari și cu peluză verde. S-a întors la buna și sigura lui familie, căreia i-a dedicat minunata carte. Ce viață sigură, ce plenitudine și certitudine pentru omul care lucrează 10 ore pe zi, mărturisind că este fascinat de munca pe care o duce! Și, ca el, așa lucrează, fascinați, mulți din oamenii lumii germane, fiecare la locul lui. Trăiesc în frumusețea și noblețea muncii, pe care nu o simt înrobitoare, și se dăruiesc total ei, cu toate forțele lor, ale trupului și ale spiritului. Dar ce se alege pînă la urmă din această mare încordare, din acest elan și patos al muncii? Este sigur că la unii ele aduc certitudinea unui adevăr căutat, ca la învățatul meu protector. La alții — adică la cei mai mulți — fascinația constă în realizări materiale, și aceasta este o certitudine despre care nu mai am îndoială, ca despre certitudinile învățatului meu. Și atunci gîndul mi se oprește și rămîn în cumpănă.

ȘTEFAN BERCEANU ■

O revistă care se impune

Nu știm care să fie resortul intim ce ne-ndeamnă, acum, la început de an, numai și numai spre fapte și gînduri bune, dar ne conformăm ca atare și, iată, răsfoind numărul 4 din 1981 al revistei **Tomis**, avem sentimentul că dincolo de-acel așa-zis resort, care este, la urma-urmelor, o găselniță de stil, sîntem în fața unei publicații care, comparată cu alte reviste trimestriale, s-a desprins cu curaj și aplomb din zona și statutul unor astfel de reviste.

Se simte și se vede, parcurgînd acest ultim număr al revistei, că ne aflăm în fața unor publiciști (a se citi meseriași) care, deși apar de numai patru ori pe an, reușesc totuși să surprindă tensiunea reală a unei vieți culturale deosebit de proaspete, mereu proaspete, cum este cea din zona atît de largă a Dobrogei, dar fără să cadă în ceea ce îndeobște s-ar putea numi provincialism artistico-literar; dimpotrivă, racordîndu-se la marile evenimente artistice ale țării, integrîndu-se acestora.

Bogat ilustrat și foarte viu paginat, cu o sumedenie de rubrici fixe care, prin titlul lor și vignietele folosite, atrag atenția și interesul cititorului, numărul 4 al revistei ne oferă un buchet de semnături care ridică stacheta valorică a întregii reviste: **Călin Căliman, Oleg Danovschi, Octavian Georgescu, Eugen Lumezianu, Nicolae Motoc, Al. Piru, Adrian Popescu, Tudor Popescu, Arthur Porumboiu, Laurențiu Ulici**, acestora adăugîndu-li-se mai noii veniți **Ilie Valentin, Jean Drăgan, Virgil Bostănaru, Vasile Botta** și **Sorin Roșca**, semnatarii unor interesante și promițătoare grupaje de poezie.

Și-n loc de oricare altă concluzie, convingerea că, prin calitatea și forța materialelor publicate, revista **Tomis** poate să intre cu un succes garantat în rîndul publicațiilor lunare, fapt ce ne-ar bucura dacă ar fi tradus în realitate. **(Victor Nițu).**

Dan Verona

România — reşedinţă a dorului lingă Coloana fără sfirşit

I Colind

Lerui-ler în veşnicie
Se mai naşte un copil —
Vă aduc frumoasa veste
Prin acest colind civil

Voi vestiţi-i mai departe
Steaua lui de voievod
Întru limba românească
Cea de-a pururi grea de rod

Cu făclii de floare dalbă
Luminînd pămînt şi cer
Hai, vestiţi-i şi primiţi-i
Murmurindu-i lerui-ler

Căci de azi cu-o sărbătoare
Sintem pururi mai bogaţi
Cerul cu o stea înaltă
Şi c-un brad munţii Carpaţi

Lerui-ler ca în vechime
Sus pe braţe în pridvor
Arătaţi pe voievodul
Cel cu dulce obrăjor

Şi ursiţi-i numai floare
Numai cer senin, curat
Tinăr să întinerească
Doar de rouă-nrourat

Leru-i ler mai urcă veacul
Neamul nostru e-un copil
Să veghem să crească-n pace
Maica dăruindu-ni-l

II Proiect de duminică

Pămîntu-acesta pentru care am devenit
mereu statui
Nu l-am lăsat să-l bată plînsul ca un
pămînt al nimănui.

De-au fost furtuni noi pe furtună cu
duioşie l-am arat,
Cămaşa lui am îmbrăcat-o şi împreună-am
îngerat

Şi împreună-am plins lumina
ingenuncheată peste plai
Şi morţii noştri şi copiii de-a pururi i-am
ascuns în grai.

Nici o furtună, nici un fulger în linişte
nu ne-au lăsat —
Au nimerit în pieptul nostru şi-n el adînc
s-au îngropat

Şi scuturînd pe dealuri merii căzură
capete de domn
De ne-au rămas prin veac părinţii pe cai
călare fără somn

Şi-n mame pruncii mai devreme cu ochii
mari să se trezească
Să-nveţe, spre-a nu-i da altării, plînsul
din limba românească.

În carnea lor cea preacurată, cea de
speranţe dătătoare
Codificat a fost azurul din părinteştile
izvoare.

Furtunile mereu găsit-au un neam întreg
în priveghere —
Fîntîni scrutînd din umbră cerul, ochi în
cuvînt şi ochi în mere

Şi în zadar să-orbească văzul ne aruncară
în fîntîni,
Cîmpia ruptă de cămile mai vie curidea
în plini

Înfricoşînd pe-aceia care lovindu-ne
credeau că pot
Cu uşurinţă să ne smulgă de-aici cu
temelii cu tot.

Cînd soarele din nori potrivnici se arătă
şi pentru noi
Sub nesfîrşitele Rovine găsi o ţară de eroi.

III Lecţia de statornicie

De din vale de Rovine
De bărbaţi veghind pe cal
Grîu mai creşte pe coline
Flori de tei mai sînt în grai

Pe aceeaşi temelie
Murmurînd voievodal
Mai arăm o veşnicie
Micii se mai nasc pe-un deal

Mai trăim aici cu toate
Că-am fost veacuri judecaţi
Că avem părinţi în spate
Şi în suflet munţi Carpaţi

Mai trăim că-avem morminte
Şi peceţi aici şi legi
Şi-n prea blindele cuvinte
Fagurii de miere-ntregi

Mai trăim, mai facem pîine
Cu acelaşi dor curat —
De-nstelata-i rotunjime
Încă nu ne-am dezvăţat

Din vechime moştenire
Şi în sînge-avem pămînt
Niciodată-n părăsire,
Totdeauna murmurînd :

De din vale de Rovine
De bărbaţi veghind pe cal
Grîu mai creşte pe coline
Flori de tei mai sînt în grai

Mai zidim cetăţi sub soare
Mai săpăm sub cer fîntîni
— Dulce neîndoielnicare —
Mai trăim, mai facem pîini.

IV Vocale şi consoane

Au ridicat cetăţi părinţii şi grîu au
semănat sub soare,
Din pieptul lor fără odihnă făcură ziduri
de-apărare.
Dar ei ştiau că o cetate sub biciul vremii
se destramă
Că grîul vălurind sub stele dă secerii la
urmă vamă.
Dar ei ştiau că trupul însuşi — fragilă
carne murmurînd —
La ceasul sorocit se-nclină dînd vamă
bunului pămînt.
Şi-atunci să ţină-n loc cetatea şi grîul
paşnic şi morminte
Pe dedesubt fără de moarte făcură ziduri
de cuvinte.
Cu boabele de grîu odată ei semănară şi
vocale
Şi o cămaşă de consoane şi-au pus mereu
sub cea de zale

Şi-au rezistat. Surpînd tăria din piatra
zidului, curînd
Furtuna lacomă de sînge s-a frînt în piatra
din cuvînt.

Aici pe sfinte metereze vocale dulci şi
dulci consoane
Ne-au scris durata veşniciei într-ale lumii
vaviloane.

Cînd grîul murmura consoane îi răspundea
prin veacuri ramul
Vocale scuturînd deasupra să ţină treaz în
cuget neamul.
Cu frăgezime de izvoare, vuind cu tunet
de mătasă
Din leagăn limba românească ne-a pus în
piept dorul de casă
Să nu avem micînd odihnă nici somn să
nu avem sub pleoape
Decît sub coperişul casei ce ne-a ţinut
mereu aproape.

Se înserează o cetate ? Ne mai rărim cu
un părinte ?
Iată-l, în noua lui armură veghează-n
turnul de cuvinte.

V Întîia încercare de a defini cuvîntul Acasă

Acasă :

întîiul strigăt triumfător al copilului
descoperindu-şi mama care devine
patria mea,
statornicind hotarele fiinţei maicii sale,
înălţînd-o la rang de zeitate,
întemeind împreună întîia stea dublă din
[illegible]

apoi strigătul triumfător al copilului
descoperind patria întîiului cuvînt,
aerul din graiul mamei învăluindu-i
ca pe un fruct de lumină
într-o cămaşă invulnerabilă

şi iată strigătul triumfător al copilului
înscrlind patria mamei în patria casei
împrejmuind-o cu patria mărului,
urmărind patria primei păsări peste patria
primei coline,
totul într-o succesiune ameţitoare
— uluitoare descoperiri —
totul întipărindu-se cu litere fără moarte
în mica tipografie a inimii sale

apoi cercuri din ce în ce mai largi
în jurul axei primordiale
şi bărbatul tînăr mereu întorcîndu-se
aici
la reşedinţa cea blîndă acasă —
la sine

Iubirea de frumos

Satul

Aş îndrăzni să spun că de departe, văzut dintre stele, Pămîntul este satul Universului. Spunea de curînd un savant japonez despre Maramureş că aici se păstrează satul primordial al Europei, cea mai veche matcă. Veche în sensul că a ajuns la vîrsta înţelepciunii, la desăvîrşire, a crescut, a ieşit dintr-o fază nesigură, provizorie de existenţă şi s-a vărsat în plenitudine la dimensiunea cosmică a eternităţii.

O casă maramureşeană, o poartă, ca şi portul acestor oameni, nu sînt plăsmuiri provizorii care mai trebuie prelucrate şi nuanţate, ele sînt desăvîrşire, aşa cum sînt vrednicia noastră, numai să fie în stare să le poarte povara spirituală. Ca să fii primit în acest spaţiu, să poţi pătrunde peste poarta de la intrare, cîte nevoinţe personale, cîtă asceză şi trudă şi priveghere !

Satul a atins această desăvîrşire fiind aşezat în acel centri nucleari ai planetei care sînt zarea şi colinele rodniciei în inima naturii care se regenerează periodic aici. Iingă izvoarele miraculoase, în cămările inepuizabile ale semînţei care moare ca să aducă roada cea sfîntă an cu an. Satul aşezat în matca rodnicilor ce revin mereu a avut tihna necesară de a păşi cosmic, de a creşte la dimensiunea eternă, a ieşit din timpul grabei pentru cel al izbăvirii. Truda de veacuri a fiecărui om, zilnică, este legată de fiecare palmă de pămînt care trebuia cernută, frămîntată, hrănită, adăpată în jurul semînţei. Ca aceasta să poată săvîrşi în sînul ei acea liturghie a transfigurării înmulţirii, ca dintr-un pumn de grîu semănat să culeagă pentru o nuntă pîinea cea de toate zilele. Că o faci cu sapa sau maşina este la mijloc aceeaşi veghe şi este acelaşi om al răbdării, al trudei şi privegherii.

Nu-i vorba de un exclusivism între sat şi oraş ci de o existenţă complementară, dar temeiul pîinii este şi izvorul şi îndreptarul vieţuirii morale pilduitoare pentru o naţiune. Omul satului este şi omul moral care a practicat virtuţile în casa şi familia lui şi, fiind implicat în afirmarea vieţii naturii, s-a modelat pe el însuşi întru viaţă roditoare şi moral neprihănită. De două milenii, odată cu celebrarea logosului întrupat în istorie, constiinţa morală şi spirituală a satului a ajuns desăvîrşirea. Dacă ar fi să numim un ceas o perioadă de veacuri cînd satul românesc a dobîndit deplinătatea, aceasta ar fi tocmai legată de abolirea mortii, a fricii de dispariţie, statornicită pe planetă în spiritul Logosului întrupat în Natură şi Istorie.

IOAN ALEXANDRU ■

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Materia primă a dimineţii rămîne lumina

Un tur de orizont al Expoziţiei republicane a creatorilor populari, artiştilor amatori şi profesionişti laureaţi ai Festivalului naţional „Cîntarea României" se vădeşte a fi o întreprindere deosebit de instructivă pentru cei încă neobişnuiţi cu vana comoditate de a tencui înţelesurile profunde ale unei sărbători sub cîteva cuvinte circumstanţiale. O astfel de expoziţie, dincolo de sensul ei sărbătoresc, de valorile reale prin care se legitimează şi care-i constituie dominanta, înseamnă, de fapt, o limpezire de ape şi devine o gesticulaţie iluzorie încercarea de trecere sub tăcere a reziduurilor şi suspensiilor care încă ne sar în ochi, chiar la simpla contemplare a fluviului creatorilor, şi asta tocmai pentru că sar în ochi. Lucrurile se cer spuse pe numele lor adevărat ; eufemismele, în astfel de împrejurări, fiind profitabile doar în planuri particulare, nicidecum în afirmarea unor idealuri de artă comune, cu rădăcini în tradiţia noastră spirituală, cu puncte solide de sprijin în toate înnoirile încorporate organic în această tradiţie.

S-a afirmat nu o dată că arta populară, meşteşugurile cu vechime şi rost în lumea rurală, şi la noi, ca şi aiurea, ar aluneca spre un inevitabil declin. Şi asta pare a fi situaţia, într-adevăr, cînd privim universul artelor ţărăneşti doar prin prisma dificultăţilor întîmpinate de vechime la impactul cu o schimbare fundamentală de rosturi. Dar se uită, îndeobşte, că setea de frumos a fost, este şi va rămîne un rost omenesc intangibil în esenţa lui ultimă şi iată cum, dintr-o dată, putem afla chiar în noi înşine temeiul adînc în virtutea căruia artele şi meşteşugurile poporului nu au depus şi nu vor depune armele. Şi chiar în expoziţia la care ne referim străluceşte cu precădere tot ce a izbutit să se menţină autentic, tot ce nu s-a lăsat ademenit spre inovaţie facilă şi kitsch. De-a dreptul sub privirile noastre, oricît s-au străduit unii organizatori, conştient sau nu, să mizeze pe confuzia rezultată din înghesuiala de exponate, comparabilă uneori doar cu haosul jovial dintr-o magazie de bricabracuri, culoarea naturală, trasă din roci milenare sau din seva secretă a plantelor, bate pe umăr cu o tulburătoare maliţie anilina autohtonă sau de import, formele netrădate, între incongruenţe flagrante, se detaşează ca un strigăt de biruinţă, iar motivele neînvinse de diversiuni derizorii ne însoţesc întocmai ca stejarii crescuţi de o parte şi de alta a unui drum a cărui rectitudine n-au compromis-o niciînd bălăriile. Şi nu ar fi exclus ca strălucirea din tot ce a rămas autentic în artele şi meşteşugurile ţărăneşti chiar să fie o lumină de neîndoielnic crepuscul. Însă nu este mai puţin adevărat că de noi şi nu de altcineva depinde ca acest asfinţit să devină un nou răsărit de soare. Materia primă a dimineţii, orice s-ar întîmpla, rămîne lumina, şi lumina, iată, există.

Desigur, de aici înainte nu mai putem evita să recunoaştem faptul că şi în împrejurarea de faţă se fac vădite destule confuzii existente în mintea unora din cei investiţi cu misiunea de coordonatori ai unui efort artistic de masă. Din acest punct de vedere, confuzia dintre arta populară şi arta de amatori nu este nici prima şi nici ultima, dar este de departe dintre cele mai consistente. S-a mai vorbit despre ea şi nu o flatăm cu cerneală prea multă, precizînd totuşi adevărul că pentru unii ea se arată a fi o confuzie interesată. Dar cînd spiritul organizator se exersează pînă la dezorganizarea evidentă a lucrurilor, datoria noastră rămîne, bineînţeles, aceea de a vedea ce se ascunde sub ambalajul intenţiilor. Şi constatăm repede că, şi de data asta, sub ambalaj se ascunde adesea prea multă improvizaţie şi o prea acută pripeală. Dacă se ştie că un lucru va trebui cîndva făcut, oare de ce nu i se plănuiesc înfăţişarea şi cadrul din vreme ? Apoi, dacă în repetate ocazii similare am constatat toţi că oamenii nu pot mai mult decît pot, de ce insistăm în a-i împovăra cu sarcini care i-au ostenit vizibil ? Rezumînd, e de aşteptat un aer de prospeţime în concepţia organizatorilor unor expoziţii de acest gen şi este limpede ca bună ziua că dezideratul în speţă nu se va împlini niciodată prin oameni cantonaţi în rutină.

În sfîrşit, în spaţiul rezervat artiştilor plastici profesionişti, improvizaţia şi pripeala amintite mai sus ating temperaturile maxime. Este de remarcat clar că adunarea de lucrări parcursă de noi nu exprimă vigoarea reală a artelor frumoase româneşti. Chiar şi excepţiile confirmă această regulă : un Marius Cilievici, un Iacob Lazăr, un Traian Brădean sau un Aurel Ciupe, în ciuda vecinătăţilor nu o dată nefericite, se impun cu puterea recunoscută a certitudinilor.

Onorînd cu vizita sa expoziţia, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a exprimat un gînd preţios : **odată cu promovarea căutărilor în artă, nu trebuie să se piardă din vedere abordarea unei tematici mai largi cu caracter revoluţionar, patriotic, care să reflecte cu mai multă pregnanţă realităţile contemporane, viaţa şi munca constructorilor socialismului, prefacerile înnoitoare din toate domeniile de activitate, frumuseţea peisajului ţării noastre, spiritualitatea şi hărnicia poporului nostru.**

La urma urmelor, ne interesează ce este astăzi, acum, un artist, şi mai puţin ceea ce anunţă el întruna că vrea să devină. S-a mai observat că experimentalismul excesiv confundă drumul cu destinaţia şi dorinţa celor mulţi de a contempla opere finite, tari în statura şi spiritul lor, nu mai poate fi hrănită la infinit cu trucuri. Mai mult, tentaţia ludică a trucajului coboară uneori la şmecherie pură, nefiind nimic altceva decît şmecherie pură, dezbrăcată de orice decenţă, încercarea de a salva lamentabile eşecuri artistice prin titraje alambicate sau patriotarde, de genul **Stare etalară şi Naşterea poporului român**. Privind căţeluşul exhibat de Vasile Gorduz, avem sentimentul cert că artistul şi publicul său fac parte din naţiuni diferite.

Peste toate, ridicăm o problemă cu rang de principiu : ne exprimăm şi de data asta convingerea că vizitatorul de rînd al unei expoziţii de artă plastică poate afla componenţa precisă a conducerii unei uniuni de creaţie şi altfel decît prin citirea cartonaşelor care anunţă, în intenţia unui bilanţ echitabil, premiile. Nu de alta, dar, treptat, s-ar putea să ajungem la concluzia tristă că bilanţul nu este chiar echitabil.

MIHAI PELIN ■

SPORTUL ROMÂNESC ÎN LUME

Apelînd la colecții și statistici, să încercăm, stimați cititori, o retrospectivă a anului sportiv 1981.

Ianuarie

Învingînd Franța în finală, 20—16, reprezentativa de handbal masculin a României redevine campioană mondială universitară ● Victorii clare la hochei, 10—4 și 11—3 cu Ungaria ● Dinamo și Steaua își cîștigă dreptul de a juca în fazele finale ale cupelor continentale la volei masculin ● Debut favorabil la fotbal. Aflat în Grecia, lotul național întrece pe Heraklion cu 2—0. Nu totdeauna ziua bună se cunoaște de dimineață ● Ajuns în semifinalele turneului de la Guaruja (Brazilia), Ilie Năstase pierde la Kirmayr, 5—7, 4—6. Totuși Năstase rămîne ● Greu, dar meritat, scor general 37—35, Handbal Club „Minaur" Baia Mare elimină pe T.S.K.A. Sofia și intră în semifinalele Cupei cupelor.

Februarie

Echipa de handbal masculin încheie pe locul 5 Supercupa mondială. Ultima victorie, 25—20 cu Suedia, nu înseamnă decît o palidă consolare ● Reprezentativa de tineret, fotbal, se comportă excelent în America de Sud, reușind, între altele, 1—1 cu Bolivia ● Voleibaliștii de la Explorări pierd, chiar la Baia Mare, orice speranță în Cupa Balcanică, 0—3 cu Mladost Zagreb ● Vali Ionescu sare 6,75 m la lungime, la 1 centimetru de recordul mondial indoor ● 22 februarie se dovedește o zi fastă pentru voleiul românesc. În Baleare, Dinamo intră în posesia Cupei campionilor europeni, la Arlon, Steaua se clasează a doua în Cupa cupelor ● 3 medalii, 2 de aur și una de bronz, pentru pistolarii juniori la europenele de tir reduse din Grecia. Noul campion al continentului se numește Mihai Dragomirescu.

Martie

Victorie de prestigiu la tenis de cîmp, 3—2 cu Brazilia în „Cupa Davis", la Timișoara. Florin Segărceanu pare pus pe fapte mari ● România — R.D.G. 2—1 la fotbal, premieră internațională A la Brăila ● În Cupa Europei la floretă, mușchetarii de la Steaua urcă pe treapta a treia a podiumului ● În aceeași zi (15), la Sliven, atleții noștri dobîndesc 9 din cele 10 titluri ale Crosului balcanic ● O tresărire de orgoliu. Năstase — Vilas 7—6, 6—3 la Nancy. Pînă la urmă Ilie va cîștiga la dublu, făcînd pereche cu Panatta ● Într-un meci de tradiție, Steaua întrece Selecționata armatei franceze cu 15—6 (rugby) ● La fotbal, România — Polonia 2—0 ● Segărceanu termină neînvins turneul de la Catania. La dublu, el cîștigă împreună cu Andrei Dîrzu ● „Centura de aur", găzduită de București, consfințește 8 victorii ale pugiliștilor noștri ● Sub așteptări, hocheiștii termină pe locul 5 în grupa B a mondialelor. Unde sînt zăpezile de altădată?

Aprilie

1—0 cu Ungaria (juniori), la fotbal, rezultat care le asigură românilor calificarea la europene ● Între remizele lui Florin Gheorghiu la Moscova, una de valoare, cu Anatoli Karpov ● La Campionatele Europei de lupte de la Göteborg, rădăuțeanul Ștefan Rusu își reconfirmă clasa, devenind pentru a patra oară campion al continentului. În umbra lui, Vasile Andrei se clasează pe poziția 4 ● În Cupa F.I.R.A. la rugby, elevii lui Valeriu Irimescu întrec Italia, 35—9 ● Într-o manieră entuziasmantă, Cristina Grigoraș cîștigă, la Wembley, Turneul campionilor la gimnastică ● O veste mai puțin plăcută din lupte. Constantin Alexandru e silit să se mulțumească, tot la Göteborg, cu locul 5 ● După ce o elimină pe Mima Jausovec, Virginia Ruzici pierde în semifinalele de la Hilton Head în fața lui Chris Lloyd ● 2—1 România — Danemarca la fotbal ● Polo iștii cuceresc, la Kikinda, dreptul de a participa la turneul final al C.E. ● Cupa țărilor latine revine, pentru a opta oară, handbaliștilor noștri ● Rugbyștii juniori (numai) pe locul 4 în Cupa F.I.R.A. ● Deși neînvins, Florin Gheorghiu termină al cincilea în prestigiosul turneu de la Moscova ●"Anișoara Matei și echipa dobîndesc medalii de aur la Balcaniada de tir de la Sofia ● Spadasinii de la Steaua capotează în finala Cupei Europei ● Bilanț derizoriu la europenele de lupte libere, o singură medalie de bronz (Gheorghe Broșteanu) ● Campionatele internaționale de gimnastică ale României revin, în absența Nadiei Comăneci, Cristinei Grigoraș ● Rugby la Barcelona, Spania — România 6—56 ● Sportivii noștri termină mondialele de tenis de masă fără nici o medalie. Unde ești tu, Maria Alexandru? ● Segărceanu își adaugă noi izbînzi în palmares, cîștigînd Circuitul italian ● Un rezultat care ne dă mari speranțe, 0—0 cu Anglia, pe Wembley, în preliminariile C.M. Iarba verde de acasă pare să nu le priască insularilor. Din păcate, proverbul va fi valabil și pentru noi.

Mai

„Recoltă" de medalii la europenele de gimnastică fete, desfășurate la Madrid, 4 pentru Cristina Grigoraș, între care aur la sărituri, una pentru Rodica Dunca (bronz la bîrnă) ● La C.E. de box, Constantin Tițoiu și Georgică Donici cuceresc locul 2, iar Dumitru Cipere, Valentin Stîlghi și Ion Cernat, 3 ● Canotoarele noastre înving pe toată linia în Regata Tata ● La Perugia, cuplul Ruzici-Lloyd cîștigă finala de dublu fete ● 13 mai, zi fastă pentru cicliști (Romașcanu și echipa trec primii linia de sosire în Cursa Păcii), nefastă pentru fotbaliști (0—1 la Budapesta în preliminariile C.M.) ● Constantin Niculae devine campion european la judo, în timp ce Arpad Szabo (argint) și Simion Toplicean (bronz) dobîndesc medalii ● Rugbyștii cîștigă la Moscova, 18—10 cu U.R.S.S., întrind în posesia Cupei F.I.R.A., ce echivalează cu campionatul Europei. Modești, harnici, adesea nebăgați în seamă, practicanții balonului oval și-au făcut, ca de fiecare dată, datoria. Bravo! ● Se încheie Cursa Păcii. Formația noastră termină pe locul 5, dar în clasamentul individual, primul român (Căruțașu) e abia al 19-lea?! ● Kurt Szillier cucerește medalia de argint la cal cu minere în cadrul europenelor de gimnastică ● Anișoara Matei și Fița Lovin înregistrează cele mai bune (la acea dată) performanțe mondiale la lungime și, respectiv, 800 m ● Popicele confirmă. Junioarele sînt încununate cu titlul continental, iar băieții ocupă locul 3. La perechi, Maria Zsizsik și Ibolya Matha își depășesc toate adversarele.

Iunie

În semifinale la Roland Garros, Ruzici pierde din nou la Chris Lloyd, 4—6, 4—6 ● 1—0 cu Norvegia la fotbal, gol înscris de Țicleanu. Poarta El Mundialului părea deschisă! ● În Olanda, Emilia Eberle intră în posesia lui „Ennia Gold Cup" la gimnastică ● Fetele noastre domină Regata Grünau, obținînd 3 locuri 1, 4 locuri 2, 1 loc 3 ● Trăgătorii de talere, atît cei de la trap, cît și cei de la skeet, devin campioni balcanici ● Mare surpriză la Wimbledon, Lucia Romanov o elimină pe Regina Marsikova! ● Cu Florența Crăciunescu și Vali Ionescu în prim plan, atletele românce cîștigă meciul cu echipa R.S.F.S. Ruse ● La Verona, în Trofeul celor 7 coline, Carmen Bunaciu se arată imbatabilă, înotătoarea noastră terminînd învingătoare la 100 și 200 m spate ● Reprezentativa de tineret (fotbal) se comportă slab la Balcaniadă, ocupînd locul 3, după Albania și Bulgaria. Începe căderea pe tobogan.

Iulie

10 victorii românești în Regata Snagov la caiac-canoe ● Floretistul Petru Kuki devine vicecampion al lumii după o finală epuizantă cu sovieticul Smirnov (Clermond Ferrand) ● Natalia Mărășescu (1 500 m), Mariana Ionescu (disc), Corina Girbea (sulița) și Maricica Puică (3 000 m) își trec numele pe lista învingătoarelor Cupei „Bruno Zauli" la atletism ● Timișoara, 2—3 la tenis în „Cupa Dawis", adversara (Argentina) beneficiind de servicille reputaților Vilas și Clerc ● Pentru prima dată, junioarele cîștigă la canotaj, Cupa Prietenia ● Între 19 și 30 iulie se desfășoară la București Jocurile Mondiale Universitare. Sportivii români se prezintă excelent, cucerind 67 de medalii, din care 30 de aur. Steaua Nadiei Comăneci, cea mai bună gimnastă a turuor timpurilor, e la apogeu ● Șahistul Florin Gheorghiu ocupă locul 1 la turneul de la Baden Baden ● Mircea Romașcanu se clasează al doilea în proba de fond a Jocurilor Balcanice. Criza ciclismului continuă ● Discobolul Iosif Naghi iese primul în Memorialul Znamesky, 64,12 m ● Fița Lovin și Anișoara Cușmir termină învingătoare în Marele Premiu al Budapestei la atletism.

August

Sanda Toma, din nou campioană mondială, încă o dovadă că 1981 a fost un an mai degrabă al fetelor

Luna începe cu o victorie răsunătoare a sportului românesc. Ivan Patzaichin și Toma Simionov se dovedesc cei mai rapizi canoiști din lume pe distanța de 1 kilometru. Tot la Nottingham, Ion Birlădeanu obține 3 medalii (2 argint, 1 bronz) ● Virginia Ruzici în finală la South Orange ● Marele open de la Val Thorens (Franța) la sfîrșit cu victoria șahiștilor noștri Mihai Șubă și Victor Ciocîltea ● Maricica Puică bate, la Viareggio, recordul european al milei ● C.M. de canotaj (junioare) consfințesc, la Pancearevo, victoriile Adrianei Chelariu (la simplu) și ale dublului Anișoara Sorohan-Camelia Diaconescu ● Topolcany: Olga Nemeș devine campioană de junioare a continentului la tenis de masă ● Florin Gheorghiu își adjudecă titlul de campion open al Statelor Unite ● În mare vervă, înotătoarea ploieșteancă Irinel Pănulescu obține 4 medalii de aur la Balcaniadă ● Alte 4 medalii (3 argint, 1 bronz) la Pancearevo, de data aceasta la europenele de caiac-canoe pentru juniori ● La fotbal, „Poli" Timișoara iese din Cupa cupelor înainte de a intra (în meci de baraj), pierzînd net la Leipzig, 0—5 cu Lokomotive ● Lavinia Agache cîștigă un puternic turneu de gimnastică la Tokio. În aceeași întrecere, Ecaterina Szabo ocupă locul 3 ● Imbatabilă, Sanda Toma nu lasă nici o speranță adversarelor, cucerind titlul de campioană a lumii la schif simplu (München) ● Bilanț nesatisfăcător la mondialele de lupte greco-romane, găzduite de Oslo. Ștefan Rusu și Ion Draica obțin doar medalii de bronz ● Pentru întîia oară, rugbyștii juniori aduc la București Cupa Prietenia ● Ștefan Calcan cucerește medalia de argint la europenele de rachetomodele. A auzit cineva de numele lui?!

Septembrie

Atleții noștri ocupă locul 2 la Dinamoviadă ● Elisabeta Polihroniade învinge în open-ul șahist de la Londra ● Prima medalie din istoria sportului românesc la C.M. de judo. Ea e de argint și revine lui Constantin Niculae ● Dezamăgire la tenis de cîmp, băieții încheie Balcaniada

Pentru prima dată o înotătoare română s-a situat, la sfîrșitul unui an, pe locul 1 în topul mondial: Carmen Bunaciu

pe locul 2, iar fetele, pe 4?! ● Bilanț sub așteptări și pentru canotori, nici o medalie la mondialele de la Munchen ● România — Bulgaria 1—2 la fotbal, meci amical. Cine are urechi de auzit, să audă ● Doina Anton sare la lungime 6,23 m, performanță cu care dobîndește titlul de campioană europeană feroviară ● Medalie de bronz pentru Carmen Bunaciu la 100 m spate, campionatele europene de la Split ● Pugilistul Dumitru Cipere cîștigă locul I la Turneul „Wolksstimme" de la Viena (categoria cocoș) ● Sovietica Veselkova și romînca Lovin bat, una după alta, la Bologna, recordul mondial pe o milă ● La mondialele de lupte libere (Skoplje), sportivii noștri n-au acces la podiumul de premiere. Ei se mulțumesc cu cel de întrecere?! ● Deși creditată cu timpi remarcabili, Bunaciu termină a patra în finala de 200 m spate a C.E. de natație. Polo iștii cad, după un început în forță, pe locul 7! ● La Flushing Meadows, cuplul Ruzici-Năstase ajunge pînă în sferturi de finală ● La europenele de tir de la Titograd, 4 medalii de aur, echipa de pușcă (j), cele de pistol standard (s + j) și Ana Ciobanu ● Națională de rugby începe primul său turneu în Scoția. El se va încheia cu un meci test, 6—12 cu echipa țării gazdă, rezultat pe care specialiștii 1-au socotit mai mult decît promițător. ● La C.E. de baschet feminin, fetele noastre joacă slab și ocupă locul 8 ● Corneliu Ion își trece în cont un nou succes, medalie de argint la europenele de pistol viteză. Pușcașii, din păcate, n-au urcat pe podium ● România — Ungaria 0—0 la fotbal, un rezultat slab, dar încă nu-i totul pierdut ● Marina Pogorevici cîștigă zonalul de la Bydgoszcz cu un punctaj egal cu norma de mare maestră, și, ca și Margareta Mureșan, se califică pentru turneul interzonal ● Locul 5 la băieți și 7 la fete, la europenele din Bulgaria, o comportare în ansamblu neașteptat de slabă ● Universitatea Craiova (3—0 și 0—2 cu Olympiakos Pireu), Dinamo (3—0 și 1—2 cu Levski Spartak), F.C. Argeș (1—1 și 4—0 cu Apoel) se califică în turul următor al cupelor europene la fotbal.

Octombrie

La Seres, în Grecia, gimnastele și gimnaștii noștri sînt, din nou, la înălțime, întrind în posesia a 8 titluri balcanice ● Eva Ferenczi și Olga Nemeș (la dublu), echipa României, devin campioane balcanice la tenis de masă ● Bilanț modest la Balcaniada de box (Pola), un singur campion, Mihai Ciubotaru ● Rezultate slabe și la C.E. de amatori, tenis, de la Atena, unde abia perechea Florența Mihai-Florin Segărceanu izbutește să-și apropie medalia de bronz ● 1—2 cu Elveția la fotbal și nu mai avem decît șanse teoretice să ajungem la El Mundial. Ce frumos începuse! ● Ratarea calificării e îndulcită de vestea că reprezentativa de juniori a ocupat locul 3 (1—0 cu Anglia în finala mică) la mondialele din Australia. Hunedoreanul Romulus Gabor e declarat cel mai bun fotbalist al campionate'or. ● Celebrii rugbyști din Noua Zeelandă sosesc pentru prima oară în România, ca o dovadă a prețuirii de care rugbyul tricolor se bucură în lume. În meci test, la București, All Blacks cîștigă cu 14—6.

Noiembrie

O nouă înfrîngere la rugby, 9—17 cu Franța (Narbonne) ● Sebastian Geană intră în posesia unei medalii de argint la campionatele Europei de judo ● Universitatea Craiova (0—1 și 4—1 cu B.K. Copenhaga) și Dinamo (1—1 și 3—2 cu Internazionale) intră în turul III al cupelor continentale. Argeșul, în schimb, e eliminat (0—3 și 2—2 cu Aberdeen) ● La Torino, în meciul de tenis Europa — S.U.A., Ruzici cîștigă din nou la Navratilova ● Echipa de handbal masculin a României ocupă locul 4 în Trofeul Cehoslovacia ● Elveția — România 0—0, la Berna. Din această grupă preliminară vor juca la El Mundial Anglia și Ungaria ● Deși Petru Kuki își adjudecă, la floretă, o medalie de bronz la C.E. de scrimă (Foggia), bilanțul general nu poate fi apreciat drept pozitiv ● Numeroase victorii românești în întrecerile Jocurilor Balcanice de scrimă și haltere ● O nouă izbîndă de răsunet a sportului nostru, echipa feminină de popice Voința Galați întrind în posesia Cupei campionilor europeni ● La C.M. de gimnastică de la Moscova, în absența Nadiei Comăneci și alinînd garnituri foarte tinere, echipele noastre se situează pe locurile 4 (fete) și 9 (băieți) ● Dana Nuțu Terescenco cîștigă locul 1 la turneul de șah de la Bad Kissingen (R.F.G.) ● O performanță remarcabilă înregistrează polo iștii de la Crișul Oradea, „medalie de argint" în Cupa cupelor ● Trofeul „Carpați" la handbal masculin intră în posesia tricolorilor, 20—19 în finală cu U.R.S.S.

Decembrie

Terminînd pe locul 2 în grupa B, la Randers, handbalistele noastre și-au cîștigat dreptul de a evolua în prima grupă valorică ● 1—3 și 0—1 cu Göteborg și Dinamo părăsește Cupa U.E.F.A. la fotbal. Rămîne însă isprava eliminării lui Internazionale ● Sub așteptări la baschet băieții, locul 4 (e drept la egalitate cu 2 și 3) la Balcaniadă ● Elisabeta Polihroniade termină învingătoare la Smederevska Palanka (șah) ● „Ploaie" de medalii, 14 de aur, 9 de argint, 4 de bronz, la campionatele balcanice pentru juniori de la Belgrad, pe care gimnastele și gimnaștii din România le-au dominat categoric ● Carmen Bunaciu cîștigă la Brno, fiește la 100 m spate ● Handbaliștii ies învingători și la Balcaniadă, întrecînd Iugoslavia în finală, 23—21 (Tîrgu Mureș) ● E vremea Jocurilor Balcanice. La box, juniorii români cuceresc, la Galați, 4 centuri de campioni ● Trei echipe de volei, Dinamo (f + b) și Steaua (b), își continuă cursa în cupele europene.

Acesta ar fi, spicuit, anul sportiv 1981. El a fost dominat, fără îndoială, de Universiadă, competiție la care tricolorii, reamintim, s-au comportat excelent, adunînd 67 de medalii, 30 de aur, 17 de argint și 20 de bronz, palmares fără precedent în istoria participării noastre la J.M.U. Dincolo de aceste medalii, Universiada '81 a scos în prim plan dorința de pace și prietenie a tineretului României socialiste și, în alt plan, capacitatea organizatorică a sportului românesc.

În anul care s-a încheiat, sportivii noștri au participat la 9 campionate mondiale și la 10 campionate europene de seniori. Bilanțul acestor prezențe e, în general, pozitiv, sportivii români întrînd în posesia a 39 de medalii (14 la C.M. și 25 la C.E.), față de numai 20 (7+13) dobîndite în 1980. Comparația e însă relativă, căci 1980 a fost an olimpic și, ca o consecință logică, numărul competițiilor de anvergură a fost mai redus. Așa stînd lucrurile, nu poate fi privit ca un succes faptul că, la mondiale, s-au cucerit în 1981 doar două medalii, față de 3 în 1980, acestora din urmă fiind normal să li se adauge și cele 6 medalii de aur reușite la J.O. de la Moscova.

Oricum, să mai notăm că tricolorii au dominat, în 1981, Jocurile Balcanice, dobîndind 223 de medalii la seniori (75 de aur, 90 de argint, 58 de bronz) și 100 la juniori (35—33—32), ceea ce probează, o dată în plus, forța și rezerva de talente a sportului nostru. Mergînd mai adînc, adică încercînd o sucointă analiză pe discipline, să subliniem că am luat medalii la mondialele de caiac-canoe (6), de canotaj (4), de lupte (2), de scrimă (1) și de judo (1), în vreme ce la cele de gimnastică, haltere și tenis de masă tricolorii n-au izbutit să urce pe podiumul de premiere. La europene, numai halterele și voleiul au rămas în afara medaliilor, pe cînd gimnastica (6), boxul (5), tirul (4), judo-ul (3), modelismul (2), rugbyul (1), scrima (1) și înotul (1) au contribuit, prin medalii, la sporirea prestigiului sportului românesc în lume.

Chiar dacă finalul a fost în scădere (să fie un avertisment?), 1981 s-a arătat un an bun pentru tricolori. El putea însă, fără îndoială, fi și mai bun, o serie de discipline (gimnastica, tenisul de masă etc.) rămînînd datoare. Competiții de anvergură, între care mondialele de handbal masculin și box, bat la ușă. E de datoria C.N.E.F.S., a federațiilor, a antrenorilor și, firește, a sportivilor înșiși să muncească mai mult, mai serios, mai responsabil, ceea ce, să recunoaștem, nu s-a întîmplat totdeauna în decursul anului 1981. Munca a fost, este și va fi cea dintîi garanție a performanței, acest lucru nu trebuie uitat.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

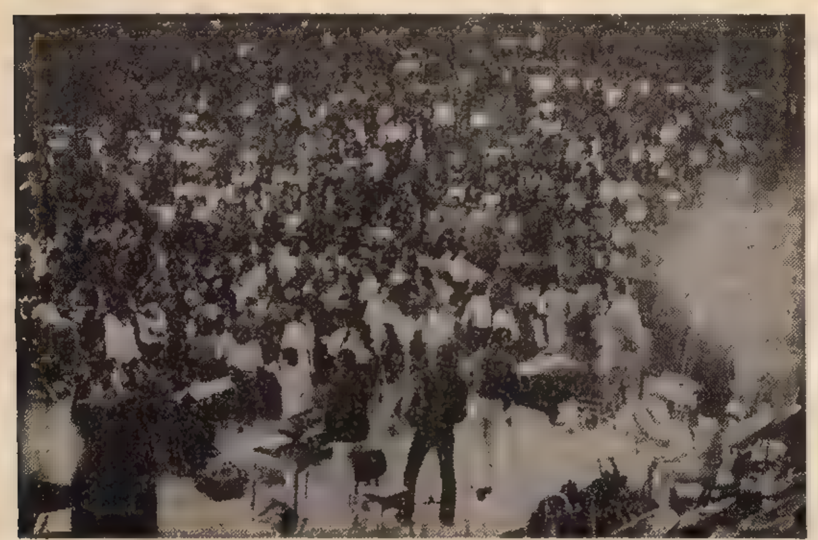

Muzica tînără

La ora bilanțurilor

Sfîrsitul de an, ora tuturor bilanturilor ne-a prilejuit și nouă, iată, inmănuncherea roadelor rezultate din eforturile tinerilor artisti care, uniti în credinta lor pentru aceleasi trei idei „Lumină, Luptă, Libertate" s-au numit și în acest trecut an Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

Considerăm că dacă anul 1981 a însemnat un reviriment al muzicii tinere la noi, la aceasta a contribuit intr-o măsură considerabilă si cenaclul nostru. Vom aduce si argumentele în sprijinul afirmatiei făcute. 1981 a fost un an cu multe, importante si traditionale festivaluri de muzică tinără a căror aparitie a fost salutată la vremea cuvenită. Mentinerea lor în perimetrul vietii culturale se impune cu necesitate. Casele de cultură, cluburile tineretului, alte institutii specializate au adus în sfera interesului artistic public muzica tinără prin diversii ei reprezentanti. Toate acestea s-au constituit în evenimente artistice a căror fortă de influentare a gustului public este obiectiv limitată de caracterul lor ocazional. Cenaclul Flacăra ne-a apărut în versiunea sa din 1981 ca factor de propagandă a spiritului tinăr cu tendinte de permanentizare a activității sale fiind în această a doua parte a anului principalul animator și sustinător al unei mișcări a cărei existentă nu mai poate fi subiectul vreunei controverse decit poate în capetele cu muchii. Pe scurt, cenaclul Flacăra s-a manifestat în cele 16 săptămini de activitate în 1981 în 71 de sedinte, din care numai 4 de pregătire restul de 67 fiind spectacole si manifestări artistice cu caracter public. O primă medie rezultată : patru spectacole pe săptămină. Aceste intimplări de muzică si poezie s-au desfăsurat în perioada amintită în nu mai putin de 48 de localităti din 15 judete ale tării, însumind 330 de ore de spectacol cu o medie de 5 ore pentru fiecare dintre ele. Ședințele cenaclului au avut loc în clase de scoală, în săli de cinematograf sau de spectacole cu capacitate medie, în mari săli de sport, în aer liber, ziua sau noaptea, în conditii de temperatură diverse cu un acelasi real succes. Beneficiarii acestor decantări ale prinosului de suflet prin artă, prin manifestare liberă si entuziastă a bucuriei de a fiinta au fost oameni de toate virstele si profesiile în număr de aproape 100 000. Aceasta înseamnă o medie de 1 500 de spectatori pentru fiecare din manifestările de muzică si poezie ale cenaclului Flacăra.

Colectivul artistic al cenaclului în anul 1981 a cuprins în aparițiile sale 40 dintre membrii săi si alti 27 de participanti, poeti, actori, cintăreti care si-au manifestat dorinta de a urca pe scena cenaclului. Cifrele demonstrează atit disponibilitățile legate de larga diversitate a spectacolelor în structurarea lor cit și marea sa forță de atracție. Și iată o dovadă și a ceea ce înseamnă eficiența unității de producție care este cenaclul Flacăra : anul 1981 a însemnat punerea în circuitul artistic a 35 de cintece noi apartinind membrilor cenaclului si a 5 versiuni ale unor cintece ce păreau sortite uitarii. Iar dacă vom spune că 9 dintre membrii permanenti ai cenaclului au fost prezenți tot în această perioadă si în coloanele revistei noastre ca semnatari ai unor materiale legate de fenomenul muzicii tinere credem că vom avea pe lingă imaginea întregită a activității acestor oameni și dovada maturității la care a ajuns această miscare. Dar cum loc de mai bine este în toate, sperăm ca anul 1982 să aducă la finele său un bilant al muzicii tinere mai îmbelșugat în folosul artei, în folosul oamenilor.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Da, am ratat un TOP, dar ideea există!

Am așteptat, la încheierea trecutului 1981, an plin, an zbuciumat pentru muzica tinără, un verdict care să vină din partea beneficiarului : a fost bine, a fost rău, cine sint cei zece oameni care au adus ceva nou muzicii în anul ce fuge pe calea nesfîrșită, spre trecut ?... Ar fi fost o răsplată binemeritată pentru tinerii călători pe drumurile țării, oameni teribili, care compun cintece în spațiul unui autobuz, care sar peste orele de masă, care rămin — trăind 100 la sută — pînă tirziu, în noapte, vestitorii dumneavoastră de adevăr, de fericire, de dragoste, de tristețe...

Ne-am încumetat să inserăm într-unul din ultimele numere ale revistei un anunț, prin care vă ceream, stimați tineri, să ne scrieți despre ei, despre muzica lor, să alegeți 10 dintre piesele care v-au plăcut, să numiți chiar zece din ei... Am străbătut, alături de membrii Cenaclului Flacăra, destule orașe și sate ale țării. Știu că îi iubiți, că, acum, piesele lor sint știute pe de rost... Dar, atunci, unde sint scrisorile ? Am primit PATRUZECI de scrisori ! Doar patruzeci !

Nu vrem să trișăm cu noi, cu ei, cu dumneavoastră. Am putea, în grabă, și de ochii frumoși ai lumii, să încropim un clasament, însă, din punct de vedere sociologic, ar fi o glumă proastă ! Un clasament nu se poate baza doar pe patruzeci de păreri, oricit de pertinente ar fi ele... Desigur, am fi putut apela, în ultima clipă, la strigăte de alarmă : scrieți-ne urgent, am rămas în aer ! Numai că muzica tinără nu se găsește în aer, aerul este mediul ei de propagare, și atit. Vrem să credem că tot ceea ce s-a scris, s-a compus, tot ce s-a prezentat în fața miilor de spectatori, va găsi ecoul distinselor dumneavoastră aprecieri, în viitor. Vrem să credem că nu puneți preț doar pe TOP-urile de aiurea, că inimile dumneavoastră bat tot atit de alert și ascultind „Criza de fond", „Făt-Frumos", „Roata", „Lumină lină", la fel ca la sunetele venite din casete cu tinere nume străine, benzi ș.a.m.d.

Deci, am ratat cu acest Top, dar anul cel nou, așteptatul 1982, nu va rămine nelegănat de minunatele voci tinere, de poezie, de dăruire fără condiții... Singura cerere pe care v-am făcut-o, în anul care s-a încheiat, a primit patruzeci de răspunsuri, iar celor de patru ori 10, le mulțumim, incluzindu-i într-un Top al celor mai receptivi tineri.

PIA OLARU ■

Cușca Sufleurului

Iancovescu, far la mare

Vin de la Calafat. Singur, în noapte, într-un compartiment al trenului care zorește harnic în întuneric. Din cind în cind, departe, prezența unor luminițe, prin fereastră, accentuează noaptea densă. La opriri, lumina compartimentului orbește, cu acumulatorii descărcați. Nu e nimeni să-mi ție companie, doar aducerile aminte...

Iată-l pe Iancovescu în acest drum al meu, de sfîrsit de leat si de ferfenitire sufletească ! Locomotiva țipă ascuțit spre opririle din stații. Se supune și lumina compartimentului : și orbește din nou. Fumul locomotivei e de visare și se ține după tren. Pomi de azi, de noiembrie, i-am văzut cu ultimele frunze agățate de cerul mohorit, ca într-o implorare. Calafatul, pe deal, avea, în înserare, răzbirea spre o șubredă civilizație. Nimeni și nimic nu mi-a pomenit de el si totusi noaptea mi-e plină de sufletul lui apropiat...

Băilești. Copacii gării nu au nici o frunză. N-au rezistat. Pe undeva, farurile unei masini sparg noaptea, paralel cu zorul trenului.

Împresurat de amintirea lui, îmi dau seama că un învățăcel fără vorbire — fost la Sărindar în trupă — se vrea excelentă. Fumul locomotivei îmi face semn în geam, a izbeliște.

În turneul ăsta, Maestrul, ambuscat pe urmele lui Conu Mișu Fotino, sub Timpa, mi-a dat afișele jos de la agenție, să facă rețetă la „Voiajul lui Perrichon"... Amintire a Puiului drag, pedepsește-l ! „Fiți cuminți, fiți modești, lingușiți-mă !"

La Afumați, pomul din fereastră se vrea mindru, cu o brumă de frunze ofilite. Trenul face cruce. M-am încrucișat cu el parcă ieri, într-o noapte de revelion după spectacol. Era în enormul palton arhicunoscut, de cămilă, și cu pălăria trasă șmecherește pe sprinceană (stufoase amindouă), cu țigara în colțul buzelor, care nu-i spărgea toracele enorm și falnic, lichidat în fel și chip mai tirziu. Ieșea, și eu intram, dintr-o florărie de pe strada Academiei, cu o crenguță de liliac alb în mină. Iarna era pudrată diamantin. Zăpada ca în Moscovele turneelor lui Lucien Guitry, încălzind cu hermina fulgilor suflotele. Cald, după ce ne-am strins la piept, a plecat prin viforniță cu talismanul gingașei crenguțe, pe care roiau fulgii, ca și mine, repetindu-i figura, care încotro... Spre Noemi ?... Spre Tota ?... Elvira ?... Kitty ?... Spre cine, Puiule drag ?...

Segarcea. Lumina din gară e lacrimă de vin nou și de transfigurare duioasă. Nu adie vintul, înmărmurit de amintirea lui... Sfînt din calendarul unic al teatrului și al unei procesiuni care nu se va mai ivi niciodată. Șinele de cale ferată merg spre inima lui... Și trepidația e în bătăile inimii mele. Cum îi venea fracul, scumpe Nik ?... Cum arunca replicile — chiar cind nu le știa — și cum îi jucau, străfulgerătoare, luminile ochilor ?... Zici și tu, „pavăza și brațul nostru", că nu se va mai naște !

„Electroputere" mi se-ntoarnă-n fereastră cu toate locomotivele. Craiova poate fi orașul din nord de-atunci al forței tale nebănuite. Ai jucat și rolul tău — principal — și al lui Fotino — chiar mai întins — gonit de studenții vara în sumane de la „Arboroasa". După spectacol, la „Pajura neagră", șueta ți-a fost pînă la ziuă, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, înmănuncheată cald, vibrant, amuzant fosforescentă, cu trilurile nobile, de alean, ale Mariei Tănase, care cînta acolo. Unde e noaptea aceea ?... Ce-ai făcut cu ea ?... Bebe Roncea nu era încă pe spițele lui Pierre Gallien, ci în pernele lui Mișu Fotino la vagon.

„Fă-mă far la mare !" — i-ai cerut unui conducător.

Pe unde-i fi, far luminos, mi-e dor de tine ! Apariția ta în teatrul românesc a însemnat pulverizare. Hlamida panașului tău a încins scenele cu o chingă de nestemate. Din ea, trecutul teatrului nostru și-a păstrat brocarte de vis, de veselie, de împlinire neghiob șugubeață. Între stele, luceafăr de artisticăraie (cum ar zice „Nenea"), ai strălucit ca ziua însorită soră cu noaptea înstelată. Pe unde-i fi, far luminos, mi-e inima aprinsă de strălucirea ta.

GABY MICHAILESCU ■

„O mașină trasă în țeapă"

„Ne întorceam de la București, unde fusesem cu sora mea, pentru rezolvarea unei probleme legată de o moștenire. Știți dv., chestiunile de felul ăsta au multe chițibușuri. Formalități peste formalități, într-un cuvint multă alergătură și bătaie de cap. Ieșisem din oraș, nu prea aveam viteză, cind deodată, am văzut prin parbriz, în față, la mică distanță, un buștean imens. Apoi o bubuitură groaznică de parcă mașina a făcut explozie. Instinctiv, am lăsat cu repeziciune capul jos, aproape sub volan. Asta m-a salvat pe mine de la moarte, dar nu și pe soră-mea". Într-adevăr, sora șoferului, atentă la explicațiile care i le dădea fratele, privea spre interlocutor și nu spre drum. Buștenii din mașina care staționa pe șosea au pătruns prin geamul din față și au ieșit prin cel din spate, transformind-o într-un fel de remorcă oarbă, agățată în spatele mașinii trăgătoare, cu roțile la aproape jumătate de metru de sol. Cind pilotul autovehiculului specializat în transportarea buștenilor, fără să realizeze ce s-a intimplat, s-a urcat în cabină și a introdus maneta în viteza intiia, dind să plece, a observat doar că pentru a porni e nevoit să accelereze mai mult decit de obicei, iar în spatele mastodontului se aude un zgomot de parcă autocamionul ar trage după el un morman de tinichele.

„Am dat-o dracului, numai o pană îmi trebuia mie acum !"

Coboară din cabină, îndreptindu-se spre spatele autocamionului. Rămine literalmente înmărmurit în fața teribilului spectacol. „Cred că nu mai e nimeni viu în mașina mică". Curind aude niște zgomote de parcă cineva ar mișca în autoturism. Curios, portiera se deschide cu ușurință și șoferul pitit sub volan, un om solid ca înfățișare, în jur de 50 de ani, coboară (mai bine-zis) sare de la postul de pilotaj, viu și nevătămat.

„Măi, frate, cum ai intrat, mă, în mine, că aveam și luminile aprinse și stegulet?" Buimăcit, pilotul nu poate da pentru moment nici un răspuns. Abia mai tirziu, după ce se invirte de citeva ori în jurul mașinii și zărește pe locul din dreapta cadavrul mutilat al surorii, șoferul realizează ce s-a intimplat și dă echipei de cercetare explicația la care am făcut referire.

Pe o altă șosea a țării, în apropiere de capitala Băniei, șoferul unei Dacii, 80% atent la povestirea picantă a partenerei de drum așezată în dreapta sa și numai 20% la șosea, nu observă la timp o căruță cu lemne și încearcă in extremis depășirea atelajului, în timp ce din față se apropie, circulind regulamentar, un autovehicul. Manevra nu-i reușește. Acroșează bărbatul care însoțește căruța semnalizată cu felinar. Lovit în plin, moare după citeva ore la spital. Un lemn dislocat din căruță în procesul coliziunii zboară de la locul lui și penetrează parbrizul omorind pasagera tocmai în momentul cind rostea ultimele cuvinte ale poantei bancului ascultat cu atita atenție de pilot.

Sfatul adresat șoferilor care parcurg mari distanțe, de a discuta cu pasagerii, pentru a fi feriți de tentațiile lui Morfeu, își păstrează întreaga actualitate și valabilitate. Convorbiri însă de genul celor citate mai sus, care distrag atenția piloților, în condiții de noapte ori de șosele pe care în orice moment poate apărea o capcană, fie sub înfățișarea unei porțiuni de drum acoperită cu polei, gheață, fie sub forma unei neașteptate curbe ac de păr, ori ca în exemplele noastre, o căruță sau un camion încărcat cu bușteni sint mai mult decit contraindicate.

În cazul mașinii mici trase în țeapă, de pildă, pilotul a uitat să treacă de pe faza de intilnire pe cea de drum și greșeala i-a fost fatală, deoarece nu i-a dat posibilitatea să vadă la vreme periculosul obstacol.

VICTOR BEDA ■

Omul care joacă

Gînduri de început

Un alt an a plecat însoțit de datini pe care este mai mult decit bine că reușim să ni le păstrăm. S-a cintat și în versuri noi, este normal ca piciorul metric al stihurilor să se-mbogățească și el în pas cu graiul și realitățile de trăire ale poporului, rămînind însă totul sub binecuvintarea de bune intenții a ceea ce noi, românii, numim la sfîrșitul unui an și la începutul celuilalt — Colinde. Le-am spus astfel acestor cintări de bine încă din negura veacurilor poate și pentru că din hotarul meleagurilor noastre nu am dorit decit binele și niciodată răul nimănui. Sint parcă și acum obosit de prea multe gînduri rele și ignorante cu care fotbalul s-a luptat și în anul care a trecut și simt că se va mai confrunta și în acest '82. Aș fi vrut să mă odihnesc undeva, departe de lume și de dezlănțuirea ei, dar știind că nu există așa ceva și prin firea caracterului meu, am încercat să mă refac ca și în ultimii ani în mijlocul viitorii și al zgomotelor ei, autoexilindu-mă în casă citeva zile.

Înainte de a încerca să anticipez cite ceva din ceea ce s-ar putea să ne aducă fotbalistic noul an, aș vrea să comentez puțin sensul și semnificația anchetelor și ierarhiilor ce s-au stabilit prin ele la sfîrșitul anului trecut, și pentru că ele ne vor mai rămine încă mult timp în memorie. Așadar, fotbalistul care va purta povara deloc ușoară de a fi cel mai bun, a fost ales Ilie Balaci. Fără a pune sub semnul îndoielii nimic din meritele lui Ilie, pentru mine, mult mai constant și mai pregnant mi s-a părut Ștefănescu deși n-am să-i pot ierta nici lui și nici celorlalți care au impus ideile concepționale ale naționalei riscul ce și l-au asumat de a juca împotriva unor maeștri ai contracarării jocului la ofsaid — elvețienii —, alegind tocmai o asemenea manieră de apărare pe „23 August". Ne-a costat foarte mult... Păcat însă că aceste anchete nu mai sint încununate cu trofee transmisibile sau unice, în festivități ce pot da o culoare binecuvintată de care fotbalul are nevoie mereu. Altădată se făceau... Mi-aduc aminte că în 1972, cind am primit al doilea titlu de acest fel, C.N.E.F.S.-ul și regretata revistă „Fotbal" mi-au înminat pe scena „Sălii Palatului", la finalul unui spectacol lung, în care am crezut că se renunțase iar la fotbal, un superb fotbalist de bronz. Nu am putut să spun atunci, plin de emoție, în fața unei săli devorator de prezențe decit adevărul : „Vă mulțumesc, acesta nu este trofeul meu, este al fotbalului" ! Știam că noi, jucătorii, sintem pereni. Am vrut ca sala să ne simtă mai mult decit poate înțelege din stadion și să respecte și mai mult Jocul.

Sintem după 10 ani și se pare că n-am fost ori eu, ori timpul, ori cu totul alte lucruri destul de convingători...

Ce ne poate aduce noul timp în fotbalul nostru ? Sper că ordine și cinste în primul rind. La o astfel de logică, ar trebui primenit mai intii etajul II fotbalistic din „Vasile Conta". S-a mai primenit ceva, prin „mutări" sau „rămineri" dar, tot „omul nou", acela pe care încă nu-l vede mama suferindă a unui profesor de care mi-e dor, ar sfinți locul.

Pe scena propriu-zisă a fotbalului nu vor fi noutăți prea mari, șocante. Naționala sper să-și găsească o logică pentru la toamnă, iar duelul „Dinamo—Craiova" să îmbogățească și tematic fotbalul nostru. Sint echipe conduse bine, prin pasiuni înalte, dar al căror rost se înfăptuiește tot acolo, în gazon, cu oameni care trebuie să știe să pregătească un fotbal bun, pe măsura pretențiilor și a energiilor umane investite.

Cred că tinerii remarcați în ultimele luni vor crește devenind prezențe plăcute și așteptate pentru fotbalul nostru. Aș vrea ca într-adevăr ceva adevărat să erupă din turneul selecționatei pe care Mircea Lucescu o aruncă în America Latină, deși impresarul Zakour care va organiza și această expediție este cel puțin ciudat numai și prin faptul că nu mai admite de mult ziariști alături de loturile românești pe care le trimite și le ține de prea multe ori sub neprevăzut. În fine, vom mai discuta primul eșalon dar, aruncind o privire atentă spre „B", vreau ca Rapidulețul să revină acolo unde-i este locul. Fără puțină nebunie frumoasă, fotbalul își pierde din culoare, semănind parcă a bal mascat fără șoc, în care personajele care au spart liniștea aparentă a istoriei au fost oprite la ușă.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

1982. Forța speranței

Am trecut pragul unui nou an. Al unui an căruia îi încredințăm speranțele noastre de mai bine, al unui an căruia îi dorim un bilanț pe măsura aspirațiilor de pace și progres ale umanității. Sînt speranțe cărora le-a dat glas cu vigoare tovarășul Nicolae Ceaușescu în noaptea în care ne-am despărțit de 1981.

Secretarul general al partidului a exprimat cu profunzimea și claritatea ce-i sînt caracteristice, hotărîrea României socialiste de a urma neabătut calea muncii constructive și a luptei energice, calea construcției societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, și a apărării păcii în Europa și în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat tabloul unui an de muncă intensă, cu realizări impresionante, cu sarcini mari în continuare, cu probleme dificile ce se cer soluționate. În același timp, a vorbit despre perspectivele luminoase pe care socialismul le deschide poporului român, perspective inseparabile de efortul individual și colectiv, de munca fiecăruia dintre noi și a tuturor cetățenilor patriei la un loc.

Am intrat în noul an cu optimismul pe care ni-l conferă marile realizări obținute pînă acum, și cu credința că putem obține noi biruințe, prin mobilizarea tuturor resurselor umane și materiale de care dispunem. Este o chemare la o înaltă responsabilitate față de destinul patriei.

Viitorul României socialiste, un viitor prosper, îl dorim realizat într-o lume a păcii. Pentru făurirea unei asemenea lumi a păcii, o lume din care să fie excluse războaiele, militează cu consecvență partidul și statul nostru, președintele României, personalitate marcantă pe plan mondial, om politic și luptător revoluționar de înalt prestigiu.

În mesajul său de Anul nou, tovarășul Nicolae Ceaușescu evocă marile pericole ce pîndesc umanitatea în acest timp. Înarmarea, tensiunea, subdezvoltarea sînt doar cîteva din problemele de actualitate care îngrijorează popoarele. 1981 s-a încheiat sub semnul tensiunilor. Povara încordării apasă asupra relațiilor internaționale în ansamblul lor, și riscă să împingă spre situații pe care refuzăm să le acceptăm. Desigur, tensiunea este greu de disociat de competiția înarmărilor și de politica de forță, de agravarea situației dintre state și grupuri de state, de resuscitarea tentativelor imperialiste de reîmpărțire a lumii în zone de dominație și sfere de influență. Agravarea situației mondiale pune în fața tuturor popoarelor semne de întrebare de maximă importanță. Esențial este să se acționeze înainte de a fi prea tîrziu. Este ideea fundamentală pe care o pune în relief tovarășul Nicolae Ceaușescu. Să se acționeze atît timp cît se mai poate face ceva, înainte de a se produce ireparabilul, înainte de a cădea bombele.

Situația este foarte dificilă, mai ales datorită arsenalelor care s-au aglomerat peste măsură și a focarelor de criză care s-au înmulțit îngrijorător. Dar cursul evenimentelor poate cunoaște o schimbare pozitivă. Nu trăim în fluxii, nu credem că asemenea schimbări se pot produce miraculos, peste noapte, dar avem încredere în forța popoarelor, în capacitatea lor de a influența evoluția internațională. Dealtfel, una din locțiile cele mai importante ale lui 1981 o constituie tocmai apariția unei mișcări populare, combative împotriva războiului și a armelor de distrugere în masă. Protestul opiniei publice care s-a făcut auzit pe continent a avut semnificația unui avertisment — popoarele nu vor și nici nu pot să tolereze aventura războiului.

În anul care abia a început, glasul popoarelor va trebui să se facă auzit cu putere, spre a asigura o evoluție în concordanță cu năzuințele pașnice ale celor ce populează planeta. Speranțele sînt legate de simțul de responsabilitate al popoarelor față de propriul lor destin. „Acum, în pragul Noului An — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul de Anul nou — ne adresăm încă o dată popoarelor Europei, popoarelor întregii lumi, să întărim solidaritatea și să intensificăm lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al popoarelor la libertate, la viață, la pace! Fie ca anul 1982 să determine înseninarea vieții internaționale, între toate națiunile — condiție esențială a progresului economico-social al tuturor popoarelor, a apărării păcii mondiale!"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat în mesajul său voința României de a-și aduce, ca și pînă acum, o contribuție consistentă la promovarea dialogului constructiv, la căutarea soluțiilor pașnice pentru problemele complicate ale zilelor noastre, la ameliorarea climatului internațional. Spiritul constructiv, sub auspiciile căruia este promovată politica românească, este singurul care poate să asigure depășirea neîncrederii și tensiunii, relansarea destinderii, afirmarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta potrivit voinței sale, afirmarea dreptului fundamental al tuturor oamenilor — dreptul la viață, la pace. Inițiativele românești, multiplele programe pe care România le-a lansat în dezbaterea internațională, dau răspunsuri la dilemele unei lumi neliniștite. Transpunerea lor în viață ar putea garanta umanității un viitor pașnic, ferit de ororile războiului.

Semnificația profundă a mesajului prezidențial este cea a încrederii în om, a voinței de pace, a speranței în propășirea umanității. Vocația pașnică a României socialiste este din nou confirmată într-o lume care a început un an nou confruntată cu nenumărate probleme și complicații. Mesajul pe care România îl adresează acestei lumi este un mesaj al speranței. O speranță care se bazează pe popoare, pe năzuința lor de a trăi în pace și libertate. O speranță care va triumfa împotriva tuturor vicisitudinilor. O speranță care este proprie umanității în ansamblul ei...

AL. PINTEA ■

Axioma păcii

Dacă în domeniul matematicii o axiomă este un adevăr care nu mai trebuie demonstrat, în viața politică internațională se întîmplă, din păcate adesea, ca axiomele să trebuiască să fie demonstrate, îndelung și tenace, pentru a căpăta forma reconfortantă a adevărului. Un asemenea paradox s-a întreținut și se întreține cu asiduitate — conform unei formule devenite tradițională — de către o minoritate omnipotentă ce se autoinvestește cu dreptul de a vorbi în numele majorității și de a face istorie în numele omenirii. Despre ce fel de istorie este vorba nu mai comentăm acum. În orice caz în condițiile complexe ale lumii de azi, în condițiile în care circuitele politice și economice se întrepătrund, resorturile vieții mondiale se află într-o continuă interdependență, iar reacțiile sînt, întotdeauna, în lanț orice abordare a contenciosului contemporan trebuie să fie una de tip global, cu viziunea coerentă a ansamblului.

Printre multele și gravele probleme care-macină dreptul la proges al umanității problema păcii este, desigur, cardinală. De la existența sau non-existența păcii începe sau se termină orice discuție logică despre soarta lumii. Deși starea de pace — ne referim la pacea reală, consolidată temeinic din punct de vedere politic și economic — este o premisă axiomatică a supraviețuirii, deși acest fapt este cunoscut și însușit la nivelul declarațiilor, pacea lumii continuă să fie precară, concepută conjunctural și consolidată pe cea mai teribilă și labilă formă — aceea a echilibrului terorii. Înainte ca pacea să nu mai existe teroarea s-a dezlănțuit în văzul lumii. Faptul că trăim cea mai periculoasă și, în plan politic cea mai instabilă perioadă de pace nu se datorează necunoașterii de către promotorii războiului a virtuților coexistenței și destinderii, ci a lipsei de interes a acestora față de existența unei reale securități, a mizei lor efective și unilaterale pe dividendele care rezultă din întreținerea și proliferarea stărilor de tensiune, a unui conflict conservat, pentru început, în fașă. Este vorba, nici mai mult, nici mai puțin de supralicitarea politicii de descurajare, a tentației primei lovituri, a ripostei graduale și a altor asemenea metode care dau expresie apetitului de a ține, nu numai psihologic, omenirea în șah. Pentru că este vorba nu de un șah la tăbăra adversă, ci la adresa planetei în circumstanțele în care un război odată declanșat ar fi pentru cîteva minute limitat ei urmînd să se dilate indubitabil la nivelul întregii planete.

Politica de război este emanația unor interese legate de producția de război, de transformare a hărții economice a lumii într-o piață pe care se pune mîna prin război. Politica de război, în acest sfîrșit de veac, nu mai este însă o simplă, chiar dacă tragică desconsiderare a intereselor vitale a unor mase largi de oameni. Prin sofisticarea armelor și armamentelor, prin creșterea fantastică a puterii lor de soc politica de război este azi un pericol care pune planeta noastră în fața riscului foarte apropiat de a fi făcută țăndări. Politica de război într-o lume a determinărilor reciproce acționează ca un bumerang. Cel care lovește primul va fi izbit de efectul propriei sale decizii...

În asemenea circumstanțe toate valorile umanității, întregul potențial creator al omenirii sînt puse într-o ecuație concepută sub genericul sfîrșitului.

Dreptul la pace este un drept la viață. Aceasta este o axiomă. Dar iată că trebuie demonstrată, împușcă printr-un efort imens și concentrat, un efort care cere o statuare politică, o acțiune programatică efectivă, concretă.

Rezonanța programului de pace românesc, structura viabilă și aplicabilă a acestui program care reflefează, pregnant și memorabil, gîndirea și forța faptei președintelui Nicolae Ceaușescu, derivă tocmai din capacitatea sa de a da un răspuns imediat și cuprinzător la imperativul și complexul dosar al dezarmării.

Într-o perioadă cheie a evoluției evenimentelor, cînd escalada înarmărilor a atins, în sine, pragul absurdului iar prin implicații pragul unui faliment economic și politic planetar, inițiativele tovarășului Nicolae Ceausescu materializate în Apeluri politice de majoră substanță, în acțiuni desfășurate prestigios la scara largă a lumii într-o deschidere care refuză rațiunea echivocă a politicii de culise se constituie într-o supremă dovadă a umanismului militant al României, a voinței poporului român de a contribui activ și efectiv la marele șantier al păcii, singur șantier care asigură împlinirea materială și spirituală a omului.

Demersul de pace al președintelui Nicolae Ceaușescu, al țării noastre intră, dealtfel, într-o rezonanță distinctă cu propria noastră vocație de pace, a poporului român. Acest demers este expresia potențării, în condițiile vieții contemporane, a unui efort de pace multisecular. Noi am fost, sîntem și vom fi promotorii păcii pentru că întreaga filozofie și concepție a poporului român s-a calat și se calează pe idealul nobil al păcii.

Pacea înseamnă creație, înfăptuire, schimb de idei, speranță. Să ne amintim cuvintele lui George Enescu: „Pacea au va putea fi asigurată decît atunci cînd națiunile vor fi călăuzite de principiul de cinste, moralitate și sinceritate în raporturile lor cu celelalte națiuni. Artiștii lumii sînt niște apostoli ai păcii".

Cu o forță de premoniție remarcabilă, Lucian Blaga scria în urmă cu peste 20 de ani în articolul: „Pace și creație": „Trăim în vîrsta tehnicei cosmice cu inima amenințată de apocalipsul atomic. Avem totuși speranța că acest apocalips nu va avea loc. Stihuitorii de astăzi pot căuta pacea numai din fierbinte, încandescentă dorință, și ca o izbîndă a zilei de mîine. Mărturisesc că aș dori să văd o zi în care păianjenul să-și țească pînza peste toate tancurile de pretutindeni. Și aș dori să vină o zi în care rachetele, în loc de a purta virtual spectrul morții peste mări și continente, să apuce mai degrabă pe drumuri de azur ca vestitoare ale geniului uman; să se ducă pe urmele închipuirii și să se întoarcă. Să se ducă și să se întoarcă pentru a ne povesti ce au văzut pe planeta Marte".

Criticul și istoricul nostru literar Tudor Vianu nota în jurnalul său din 1958: „...Oamenii care muncesc au nevoie de pace, singurul climat favorabil creației; deci socialismul propune lumii pacea. Iubesc pacea atelierului meu, care nu este posibilă decît în pacea lumii întregi".

Virulent și răspicat glăsuiește și George Călinescu după terminarea ultimului război mondial: „Noțiunea de dezintegrare a atomului mă înspăimîntă dacă e vorba să se dezintegreze prin ea civilizația. Gust sublimul și deci furtuna pe apă ca simplă imagine, însă o mare bombardată atomic care stropește cerul cu vapoare nu-i un spectacol elegant. Ceea ce clocesc savanții de pe emisfera occidentală în laboratoarele lor păzite cu sîrmă ghimpată mi se pare de genul sinistru... Insinuațiilor de război, amenințărilor în limbaj defensiv, ostilităților militare, în scopul penetrației din partea acelor forțe care trăiesc din exploatare, noi, intelectualii, exasperați de atîta endemică neliniște, sîntem datori de a le opune un apăsat protest".

Voința fermă de pace a poporului român, vitală și omogenă, consfințită prin acțiunea politică majoră a președintelui Nicolae Ceaușescu, capătă în această perioadă de efervescentă campanie de refuz hotărît a înarmărilor, în primul rînd nucleare, dimensiunea semnificativă a unei opțiuni fundamentale. O opțiune care, prin întreaga ei manifestare, demonstrează trecerea de la vorbe la fapte, de la deziderat la angajament, de la inițiativă la forța exemplară a finalizării efective în fața lumii întregi.

RADU BUDEANU ■

Ochii și urechile lumii

Despre acest cer

Știu că natura nu are morală, nu are idei și nu face politică. Ea nu gîndește și nu vrea nimic. Oamenii îi pun pe seamă intenții, inteligență, nebunii. Ea n-are nimic omenesc, doar omul poate fi natural. Ea nu-i nici bună, nici crudă. Ea ignoră că e frumoasă sau urîtă. Ea nu produce metafore. Ideea de „natură moartă" nu-i aparține. Nu există „natură moartă" decît în mintea și ochiul omului muritor. Puterile naturii nu încap în adjectivele omului — un taifun, o cascadă sau tăcerea unui luminiș nu au gramatică, dramă, măsură, durere. Supranaturalul e o vorbă. Natura nu vorbește. Ea nu va fi niciodată supranaturală.

Eu nu cred în supranatural. Nu sînt mistic. Să zicem că sînt un citadin înrăit — cum mă numesc mulți amici cu dispreț enervat, de cîte ori nu le împărtășesc extazul admirativ în fața Niagarei sau al unui apus de soare pe Piscul Cînelui. Nu mă apăr. Nu mă simt vinovat. Între mine și ei stau doar niște vorbe. N-o să ne bătem pe un adjectiv în Piscul Cînelui. N-o să polemizăm în mijlocul naturii. Eu, într-un luminiș sau pe plajă de la Vama Veche, sar atent, printre ferigi și valuri. Ei nu tac, și îi se pare că nu-s înrăiți și deci iubesc natura. Lipsa mea de adjective și exclamații le dă dreptul de a mă acuza că-s insensibil la un cîmp de maci. Multe acte de acuzare — redactate de neînrăiți, desigur — pornesc de la flagrantul delict al diferenței în exclamații. A tăcea atent — ca Sadoveanu, de pildă, la trecerea Bosforului — poate deveni o culpă. Știu și asta.

Adevăru-i că multe ore din viață le parcurg prin oraș cu nasul în fular, bărbia în piept și ochii în pămînt, ca să văd unde calc. Pot da impresia de citadin înrăit. Nu sînt — cum zice Mugur — decît rău și asemenea. Tac înseninid răbdare — cum sună versul meu preferat din anul 1981. Dar întreg sfîrșitul de an și prima săptămînă a celui nou le-am petrecut stînd, mergînd și privind, printre blocuri și macarale orășenești, cerul Bucureștiului. Era incredibil. Era supranatural. Era dumnezeiesc. Diminețile, răsăritul de soare avea ceva de primăvară. Lumina zilei era blîndă și bună în oglinzile casei. Stelele, noaptea, îmi însemnau tăcerea răbdării. M-am trezit întrebîndu-mă, tont și antropomorf, ce vrea acest cer de iunie, în ianuarie? Spre ce ne cheamă? De ce acest albastru de liniște? Cum îl voi plăti? De ce acest soare cum n-am mai cunoscut, de Anul nou, de cînd m-am născut, bălat de pe Dîmbovița? De ce această tenacitate a seninului? Să nu însemne chiar nimic — așa cum o bănuiesc? Abia un citadin înrăit știe să întrebe și să iubească un cer primăvăratic de iarnă, să se topească natural, ca gheața unui pîriu sub un podeț, în tăcerea stelelor fără de viscol. De atîtea ori am zis că stăpînim natura, ca să ne lăsăm, măcar o dată, cînd ne învăluie un asemenea cer, stăpîniți de inconștiențele lui.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

după N.B.I. (R.D.G.)

Muzică şi diplomaţie

Alăturarea acestor două noţiuni poate părea paradoxală la prima vedere. Aparenţa este însă înşelătoare. Corelaţia strinsă, de-a dreptul dialectică, dintre muzică şi diplomaţie a fost validată nici mai mult, nici mai puţin de însuşi forul mondial al statelor lumii — Organizaţia Naţiunilor Unite. O primă recunoaştere autorizată în acest sens a formulat-o la 24 octombrie 1978 secretarul general al Naţiunilor Unite — Kurt Waldheim — în faţa audienţei vrăjite de frumuseţea „Rapsodiei române" de George Enescu interpretată de Orchestra Simfonică Americană sub bagheta dirijorului de origine română Sergiu Comissiona, la concertul festiv organizat cu prilejul Zilei Naţiunilor Unite în însăşi sala Adunării Generale a O.N.U. „Flacăra" nr. 44 din 2 noiembrie 1978 a inserat o relatare amănunţită despre desfăşurarea amintitului concert.

Ideea exprimată de secretarul general al Naţiunilor Unite viza, în esenţă, necesitatea armonizării permanente şi neobosite a eforturilor statelor întru apărarea valorilor supreme şi perene ale omenirii : pacea, civilizaţia, progresul.

Creaţia muzicală a titanilor, oricare ar fi originea sau situarea lor geografică, este un îndemn perpetuu spre împlinirea idealului edificării unei lumi a păcii şi cooperării, în care raporturile dintre state să alcătuiască o armonioasă ţesătură guvernată inderogabil de normele dreptului, justiţiei şi echităţii, o lume care să stimuleze o adevărată „explozie" constructivă a spiritualităţii umane, pe măsura comandamentelor progresului, binelui şi frumosului care, reunite, favorizează înţelegerea, exclud discordia şi tensiunile încetăţenesc armonia şi dialogul paşnic în sfera cooperării multilaterale şi multiforme a naţiunilor lumii.

Aceste gînduri au fost reiterate, cu toată vigoarea, şi în anul de graţie 1981 — an de crize şi încordare, de mari greutăţi, de profunde discordii şi de multiple conflicte pe numeroase planuri, an de nori negri, prevestitori de furtuni. Cadrul diplomatic şi muzical pentru reafirmarea opţiunii statornice a umanităţi în favoarea păcii şi înţelegerii l-au oferit concertele organizate la New York de O.N.U. cu prilejul Zilei Naţiunilor Unite şi al Zilei drepturilor omului. Factorii stimulatori ai acestor rînduri şi reflecţii au fost : Orchestra filarmonică din Mexico City, avînd ca dirijor pe Fernando Lozano ; celebrul violonist japonez orb Takayoshi Wanami ; nu mai puţin celebra dansatoare indiană Sudharani Raghupathy şi Ansamblul coregrafic irakian de artă folclorică, condus de Nour El-Diin Jassim. Dar să procedăm pe rînd.

Într-un an ca 1981 nu este o pură întîmplare că festivităţile artistice de la Naţiunile Unite au debutat cu un fragment din „La forza del destino" de Giuseppe Verdi, urmat de „Tu che la vanità" de acelaşi compozitor din opera „Don Carlos", în interpretarea magistrală a Renatei Scotto, originară din patria compozitorului şi lansată de Teatrul „La Scala" din Milano. Aceeaşi înzestrată soprană a delectat publicul şi cu două bucăţi semnate de Vincenzo Bellini, extrase din „Il Pirata" şi intitulate, atît de sugestiv, „O s'io potessi... Col sorriso d'innocenza". După audierea admirativă a ultimului titlu, o colegă şopteşte : Poate fi oare abordată diplomaţia „Col sorriso d'innocenza" ? Fireşte, nimeni nu a răspuns la această întrebare. Împreună cu Jan Vickers (Canada), Renata Scotto ne oferă „Gia nella notte" din „Othello" de Verdi, după ce artistul canadian cîntase singur două arii din „Samson" de G. F. Händel şi din „Die Walküre" de Richard Wagner. Interpretarea ei a fost corectă şi caldă, iar Jan Vickers a făcut şi el dovada unei înalte profesionalităţi, accentuată de trăirea lirică adîncă a ariilor cîntate şi de atitudinea meditativă a actului interpretativ. Calitatea deosebită a orchestrei a cărei compoziţie artistică mozaicală reflectă diversitatea demografică a ţării; grija de a asigura chiar şi echilibrul vîrstelor şi al sexelor în alcătuirea orchestrei, disciplina perfectă a execuţiei au contribuit din plin la generalizarea excelentei impresii lăsate de Orquestra Filarmonica de la Ciudad de Mexico.

Adevăratele virtuţi artistice ale meritoriului ansamblu, originalul său mesaj de pace, înţelegere, armonie şi speranţă au devenit probe incontestabile în partea a doua a concertului, consacrat în exclusivitate muzicii mexicane, reprezentate prin ciclul „La noche de los mayas" de Silvestre Revueltas, ciclu compus în 1939. Exotismul melodiilor maya, tumultul, forţa elementelor folclorice, fondul idilic, ritmurile obsedante ale ritualurilor precolumbiene, care fac apel la imaginaţia ascultătorilor, identitatea muzicală atît de reliefată a întregului ciclu, exprimînd însăşi diversitatea etnică a poporului mexican, oferă imaginea unui alt Mexic decît cel cunoscut din istorie, filme şi cîntece superpopularizate prin intermediul radioului şi televiziunii. Picturalitatea muzicală stranie, dar extraordinară a ciclului reconfirmă adevărul atît de des ignorat că spiritualitatea şi chiar diplomaţia unei naţiuni nu pot fi înţelese în profunzime, sau în totalitate, dacă se face abstracţie de un capitol atît de important al geniului creator al poporului în cauză pe care ni-l înfăţişează viaţa muzicală a ţării cu melodiile, ritmurile şi armoniile sale. Stilizarea personalizată a folclorului mexican, evidentă din plin în ciclul amintit, adaugă un spor de originalitate unei creaţii muzicale, care, deşi era destinată iniţial cinematografiei, se constituie într-o unitate organică ce forţează emoţia artistică şi admiraţia fără rezerve a tuturor melomanilor Naţiunilor Unite.

Situată sub nivelul artistic al concertului dedicat Zilei Naţiunilor Unite, manifestarea artistică consacrată Zilei drepturilor omului s-a impus, totuşi, printr-o mai largă diversitate tematică, aşa cum am arătat mai sus. Nu stă în intenţia noastră să analizăm compoziţiile lui Antonio Vivaldi, Johannes Brahms, Frédéric Chopin şi Domenico Scarlatti, care au figurat în programul concertului. Vom nota însă faptul că prin vioara măiastră a artistului japonez orb Takayoshi Wanami, mesajul Anului internaţional al handicapaţilor (1981) a recăpătat o strălucită confirmare prin proba atît de convingătoare a adevărului simplu, dar prea adesea contestat, că talentul artistic autentic nu este monopolul exclusiv al persoanelor perfect valide pe plan fizic. Vivaldi şi Brahms şi-au găsit în artistul japonez o impresionantă voce spre lume, pe măsura geniului creaţiei lor.

O altă revelaţie a aceleiaşi seri au fost dansurile clasice indiene interpretate de Sudharani Raghupathy, pe care am putea-o caracteriza, pe scurt, prin calificarea că pare a fi o Nadia Comăneci a baletului indian. Primul ei dans este o invocaţie de statornicire a păcii pe pămînt. Dansul îndeamnă — însuşi programul oficial ne-o confirmă — la acţiuni concrete pentru ca fericirea să domnească în lume ; el cere abandonarea urii şi neîncrederii, renunţarea la gîndurile de război, evitarea oricăror vărsări de sînge, iar aceasta în numele „Păcii, Păcii, Păcii", sau, pe limba originalului „Om Shanti Shanti Shanti".

Vitalitatea, forţa, dinamismul, vibrarea sinceră a numerelor oferite de „The Iraqi National Troupe for Folkloric Art" vin să ateste că dezvoltarea spirituală, în condiţii de pace, este un obiectiv spre care Naţiunile Unite nu trebuie doar să tindă, ci sînt chemate să imprime acţiunilor destinate împlinirii acestei finalităţi tot ceea ce efortul uman organizat poate produce mai nobil, mai generos, mai constructiv în favoarea bunului suprem al omenirii şi al omului — pacea lumii.

Lîngă un impozant podium de la care s-au rostit, se pronunţă şi se vor auzi în continuare cascadele discursurilor guvernamentale în favoarea păcii, muzica îşi revarsă, cu toată intensitatea, forţa ei de iradiere estetică paşnică, nenucleară, dar infinit superioară agresivităţii atomice, chiar şi verbale prin dimensiunea profund umană care o străbate, prin apoteozarea destinatarului ei prim şi ultim — Omul — prin mesajul ei de pace armonizată prin eforturile conjugate ale tuturor, prin îndemnul atît de pătrunzător şi de patetic la înţelegere şi cooperare. Care va fi gradul de sensibilitate a diplomaţiei în faţa unor atare imperative ne-o vor spune anii, ne-o vor confirma-o popoarele şi ne-o vor imortaliza cronicarii viitorului.

IOAN VOICU

New York, decembrie 1981

Vinde doi ochi

Prin forţa împrejurărilor, am citit, într-un anume timp, destule ştiri cu caracter de aşa-zis fapt divers care : se refereau la cei ce uitaseră într-o staţie de metrou, la New York, o cutie cu pitoni ; relatau despre evadarea nonşalantă a lui Shirhan Shirhan (asasinul lui Robert Kennedy) din una dintre cele mai sofisticate închisori americane ; povesteau despre escaladarea de pe Kilimandjaro dar de către nevăzători, ceea ce dădea o dimensiune absolut neobişnuită lucrului ; anunţau că un locuitor din aşezarea engleză King's Lynn a găsit atît de comică o emisiune T.V. încît a ris 25 de minute la rînd şi a murit (la propriu) de ris ; contabilizau victimele printre „oamenii păianjeni" care, trimestrial, semestrial sau anual escaladează, fără succes, „Empire State Building", pînă la 380 metri înălţime ; se minunau că un costum de satin purtat de celebra actriţă Marilyn Monroe într-un film s-a vîndut la licitaţie cu fix 836 dolari ; subliniau că totuşi grefele cardiace inaugurate de celebrul, azi, Chris Barnard sînt încă sub semnul întrebării ; reluau concluzia unor psihologi francezi potrivit cărora omului îi este cel mai greu să pronunţe aceste cuvinte : „nu am dreptate" ; rectificau numărul victimelor înregistrate în urma atacurilor cu bombe nucleare din 6 şi, respectiv, 9 august 1945; dădeau lux de amănunte asupra păcălelii ce i s-a tras unui scriitor american privind aşa-zisa existenţă pe fundul Oceanului Atlantic în dreptul ţărmurilor nord-americane a unor piramide foarte asemănătoare celor egiptene ; avansau ideea unui Pearl Harbor, dar atomic ; atenţionau la timp asupra tarifelor intervenite în lista celor mai scumpe oraşe de pe glob ; consemnau recordul realizat într-un foarte scurt interval de timp, la New York, de **Cartea despre nimic** (200 pagini complet goale) vîndută în opt zile în 115 000 exemplare ; fulgerau telexurile şocate de o nouă deturnare a unui avion de mare capacitate şi de posibilele implicaţii ale actului; se amuzau copios pe seama ingeniozităţii unui ziarist francez care, studiind felurile de mîncare preferate de celebrul comisar Maigret (eroul lui Georges Simenon) a alcătuit o reuşită carte de bucate ; se îngrozeau aflînd că dintr-un depozit de muniţii al armatei americane au fost furate arme dintre cele mai complicate ; făceau publică interdicţia din testamentul lui Fred Astaire de a se turna un film despre viaţa lui după ce va muri ; se revoltau în faţa revoltei femeilor că taifunurile poartă numai nume feminine.

Şi cîte ştiri de acest fel, de alt fel, de cu totul alt fel decît cele cuprinse pînă aici n-am mai citit. Dar una, precum cea de mai jos, nu mi-am închipuit că voi parcurge vreodată : „Un şomer argentinian de 29 de ani a anunţat că este gata să-şi vîndă unul sau chiar ambii ochi pentru a cumpăra hrană nevestei însărcinate şi celor doi copii. Victor Manuel Rodriguez, fără serviciu de trei luni, a fost succesiv brutar, ajutor de bucătar, instalator şi agent de securitate într-o societate de paznici. El a explicat presei argentiniene că a luat decizia întrucît este plin de datorii, fără slujbă, tocmai cînd aşteaptă al treilea copil şi că nu mai poate suporta. Ziarul **Diario Popular** aminteşte că ţara numără 1,6 milioane şomeri din 11 milioane de persoane active şi notează că în Argentina acest fel de situaţii provocate de disperare se produc zilnic".

Acum, cînd scriu aceste rînduri, nu ştiu cum îşi putea vinde ochii şi nici dacă Rodriguez a găsit cumpărător pentru lumina ochilor săi secaţi de neputinţă.

DUMITRU CONSTANTIN

O certă reuşită publicistică

Numărul special de Anul nou al revistei „Lumea" constituie, atît prin conţinutul său cît şi prin prezentare, o certă reuşită publicistică. După cum era şi firesc într-un număr cu caracter bilanţier, accentul este pus pe evidenţierea creşterii continue a prestigiului ţării noastre în lume, datorită acţiunilor şi iniţiativelor româneşti, activităţii neobosite a preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în slujba păcii şi progresului în lume.

Un loc aparte între materialele grupate sub genericul „CEAUŞESCU—ROMÂNIA — strălucite iniţiative pentru pacea şi progresul umanităţii" — îl ocupă excelentul articol „Un an de bogată activitate internaţională a României socialiste" datorat tovarăşului Ştefan A. Andrei, ministrul afacerilor externe. Evidenţiind acţiunile româneşti pe plan internaţional, articolul expune poziţia României în principalele probleme ale vieţii internaţionale contemporane. Relaţiile internaţionale ale ţării noastre, scrie autorul, s-au remarcat atît prin amplitudine, cît şi prin calitate, evidenţiind concret ataşamentul statornic şi acţiunea fermă a României pentru o colaborare largă între state în vederea soluţionării juste a problemelor vitale ale contemporaneităţii, pentru o conlucrare pe baza deplinei egalităţi în drepturi, a respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa, respectării dreptului fiecărui popor de a-şi făuri viaţa în mod liber, fără nici un amestec din afară. „Făuritor şi promotor al întregii politici a ţării noastre — se spune în articol —, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, personalitate politică eminentă a vieţii contemporane, cu un remarcabil prestigiu şi înaltă preţuire în inimile şi conştiinţa popoarelor, a imprimat relaţiilor externe şi activităţii noastre pe plan internaţional un rol mereu activ, dinamic şi principial, a asigurat prezenţa şi acţiunea statului nostru pe toate şantierele păcii, securităţii, soluţionării stărilor de război, reglementării problemelor cardinale ale contemporaneităţii".

Sub titlul „T o v a r ă ş e i ELENA CEAUŞESCU — înalt omagiu adus activităţii ştiinţifice, puse în slujba păcii şi progresului", numărul de Anul nou al revistei „Lumea" informează despre ceremonia în cadrul căreia binecunoscutului militant politic, eminent om de ştiinţă, savant de renume mondial, tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, i-au fost înmînate Diploma de membru titular al Academiei Europene de Ştiinţe, Arte şi Litere şi membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum şi Insigna de aur a Academiei.

ION CODRU

Șansa filosofilor, astăzi — crearea omului nou!

De multe ori am avut privilegiul de a discuta, aici, în redacția revistei „Flacăra", cu dr. **Ion Stroie**, profesor la catedra de filosofie a Universității București. Ne-am hotărît, într-o astfel de dimineață, să consemnăm discuția noastră ; plină de amintiri ale distinsului profesor, plină de semnificații majore.

Nu țin să-mi înfrumusețez biografia, spunînd că din cea mai fragedă copilărie am fost atras de abstracțiunea ideilor. Dar pot mărturisi că disciplina muncii, fără de care mai tîrziu nu aș fi putut să îmi dedic toate forțele acestei științe, am învățat-o de la părinți — agricultori în satul Ariciu, din județul Brăila. Sînt singurul lor copil care a mers la învățătură și a urcat treptele ei, pînă aici, pînă la greaua și nobila treaptă a unui dascăl de universitate. Părinții erau mai disciplinați decît înșeși legile naturii. Dacă n-ar fi fost așa, din neam în neam, ar fi devenit vînători, nu agricultori... Copil fiind un simțeam constrîngerile muncii : atunci nu știam, dar acum știu, făceam știință aplicată. N-ar fi lipsit de interes ca acela care concep manuale de agricultură să revadă manualele vechi, începînd de prin anii '35. Pentru că, în afară de ceea ce vedeam în familia noastră de muncitori cu palmele, cu sapa, cu plugul, aplicam — împreună cu un frate mai mare — tot ceea ce învățăm în școala primară !, în orele de agricultură. Practic nu era disciplină care să nu-mi placă, dar — încă de atunci — mă pasionau istoria și disciplinele legate de biologie.

Aș putea spune că limba română a fost pentru dumneavoastră o „materie" care trebuia parcursă — vreau să spun — preluată din manual ?

Despre limba română ar trebui vorbit aparte. Pătrundea prin chiar viața pe care o duceam. Știam toate baladele pe de rost. Satul de unde mă trag avea o particularitate : în origine, cei mai mulți locuitori ai săi fuseseră ciobani care descindeau din munții Buzăului. Bunicul dinspre tată provenea din Săcele. Aduseseră nu numai o străveche zestre de însușiri, dar și o mare bogăție de folclor. Astfel limba română trăia prin noi, prin părinți, bunici, venea de departe, o duceam spre mai departe.

Dar mai există și filosofia. Cînd ați descoperit-o ?

În 1945 mi-au căzut în mînă primele cărți de filosofie : „Originea familiei, a proprietății private și a statului" și „Materialism și empiriocriticism". Îmi amintesc, una dintre acestea două îmi fusese dată ca premiu școlar.

Puteți spune că ați luat contact direct cu operele majore ale materialismului dialectic.

Citeam mult, citeam — fără a mă lăsa cu o riguroasă selecție a lecturilor, la acea vîrstă — tot ce-mi cădea în mînă. Au urmat „Anti Düring", „Dialectica naturii", „Capitalul". Doi mari dialecticieni — prin formulările lor inedite pe linia descoperirii legilor cu valoare universală — m-au ajutat să descopăr tocmai aceste legi : Engels și Lenin.

A urmat o perioadă cînd marea literatură, pentru mine marea literatură este cea a adevărului, se găsea din belșug în bibliotecile care scăpaseră încă neepurate. Exista o listă, un volum imens, și am avut norocul să-mi cadă în mînă acest volum în care se înșirau titlurile cărților interzise. Ei, bine, un mai valoros îndreptar nici dacă aș fi vrut nu aș fi aflat... Vedeți ? O valoare pozitivă există și în rău...

Amintiserăm, la începutul convorbirii, despre disciplina omului care se dedică muncii, unei munci, oricărei munci, dar care devine supremul scop al vieții sale. Sînteți un disciplinat, un organizat ?

Privit exterior par un om împrăștiat. După unii ! Pentru mine organizarea înseamnă o împărțire a timpului în raport cu problemele pe care le am de rezolvat. O adecvare a mijloacelor la scop. O permanentă adecvare. Una este planificarea de dinainte de a trece la lucru, alta

este situația cînd lucrezi. Atîtea mijloace se spulberă, atunci trebuie să-ți faci altele — dacă nu ai o viziune largă asupra realității riști să pierzi totul !

Înțeleg din ce ne-ați spus, că aici trebuie să insiste excelentul for care pentru oricine e școala : în procesul infinitezimal al disciplinării interioare, nu exterioare... doar !

Atît de puternică a fost amprenta dată de școală încît sensul pe care-l dădeau legile istoriei mă făceau să văd caracterul accidental al multor dificultăți care păreau a avea caracter de lege. Nici un fapt din acesta — văzut din interior, cu spiritul organizat, disciplinat și apt de a decanta, nu avea act de permanență. Permanență înseamnă afirmarea valorii prin muncă individuală.

Credeți că o minte speculativă păcătuiește prin lipsa rigorii ?

Este un fapt știut, despre mine se spune că aș fi o minte speculativă. Speculațiile — în sensul bun — înseamnă depășirea a ceea ce par a li se spune fapte particulare. O minte speculativă sau o minte căutătoare ? Iubesc deci faptele pozitive, dar nu sînt un adept al atitudinii pozitiviste — care în fond este opoziția împotriva temerii de ceea ce este autentic-general în lume și în cunoaștere. Teama de care vă vorbeam duce la moartea spiritului.

Care vi se pare prima victorie a dumneavoastră, în filosofie, pentru filosofie ?

Student fiind participam la cercurile studențești, științifice. Am ținut o comunicare, împreună cu un coleg, asupra filosofiei lui Conta ! În 1954, cînd Vasile Conta nu figura printre filosofii admiși, ei proscriși. Despre Conta scrisese în '49 Ralea, dar și Lucrețiu Pătrășcanu — cel din urmă nu putea fi citat...

Destinele tinerilor se conturează încă de pe băncile amfiteatrelor. Disciplina pe care ei pot să o învețe, pe care eu pot să le-o insuflu, este aceea rezultată din frecventarea operelor de vîrf.

Vă impuneți un program ? Impuneți altora un program ?

Natura disciplinei mă constrînge tocmai ca să fiu liber. În acest sens, fiecărui om i se poate aplica această noțiune a disciplinei.

Mi se pare fascinant să operăm — în discuția noastră — cu cele mai abstracte noțiuni în scopul de a căuta soluții pentru cele mai concrete probleme ale zilelor noastre. Iar mie permiteți-mi să cred că cea mai concretă problemă a zilelor noastre este conștiința omului.

Filosofia, spiritul gîndirii filosofice mă ajută să mă apropii de cele mai variate și diverse aspecte din viața socială. Filosofia trebuie să aibă un rol decisiv în formarea conștiinței oamenilor, dar cu o condiție : ca ea, la rîndul ei, filosofia, să-și revadă în permanență sensurile conceptelor. Din experiența mea — am lucrat ani de zile cu studenții din științele naturii și fizică — pot afirma, fără plăcere, că liceul este încă tributar în predarea fizicii clasice, chiar dacă se predă și partea nouă din fizica modernă. Cînd tinerii încep să treacă la însușirea conceptelor noi apare un fel de criză care refface — într-un fel — „criza fizicii" de la începutul veacului nostru. Am constatat că însușirea de către ei a dialecticii materialiste din perspectivă epistemologică îi ajută să depășească această criză și să înțeleagă unitatea în diversitate a fizicii, a conceptelor ei. La Congresul de istorie a științei de la București din 1981 am ținut, împreună cu profesorul Ion Dima, o comunicare intitulată „Raportul dintre universalii epistemologiei platoniciene și atomii filosofiei democritiene în constituirea conceptelor fundamentale ale fizicii". La facultatea de fizică din București sînt mulți profesori care au preocupări de filosofie generală și de epistemologie, în special. Lucrări pe această temă există : mai vechi, ale lui Ștefan Țițeica, acum lucrarea foarte interesantă a rectorului Universității, Ioan Iovițț Popescu, asupra creativității. Lucrarea pornește de la opera lui Ștefan Odobleja... Este, repet, o lucrare deosebită. În ceea ce mă privește am extins epistemologic conceptul de informație la scara universalului — dincolo de domeniul biologiei.

Vă rog să îmi vorbiți despre omul universal. Despre ceea ce a reușit să fie Leonardo da Vinci, despre ceea ce tindem noi, astăzi, a fi, despre frumusețea acestui tip de om, care tinde să cunoască bine lucrul lui, munca lui, dar să cuprindă, într-o viață, întreaga creație a firii. Chiar să anticipeze, să creeze, astăzi, mîinele, un mîine de excepție.

Ideea omului universal, abstract conceput — după mine — nu-și mai are locul acum, cînd disciplinele proliferează, adevărat, dar această proliferare e guvernată de dialectica unului și a multiplului. Sigur — universalul, prin chiar relația sa cu opusul său — multiplul : multiplul nu este un dat — ci un permanent construit, deci CONSTITUIT. Cum știința, cunoașterea nu există în afara universalului, și cum știința există și astăzi, și încă dezvoltată cum niciodată n-a fost, și cum ea e făcută de oamenii vremii noastre, prin chiar aceasta este descoperit omul universal. Altfel spus : omul universal este o REALITATE în chiar realitatea cunoașterii științifice și a legilor ei.

Există o stare de legătură, a existat din cele mai bătrîne timpuri, a gîndirii poporului nostru cu marea gîndire a lumii.

Vocația universalistă a filosofiei noastre o găsim în tot ceea ce avem noi scris. De la cronicari, prin Cantemir, Eminescu — filosof, se știe — Conta, Maiorescu, Blaga, Petrovici, D.D. Roșca, ș.a., ș.a.

Revin la minunata șansă — și a filosofiei — de a forma omul, de a transforma omul. Omul care trebuie transformat !

Universalul este izvorît din cunoașterea multiplicității și particularului ! De aceea la afirmarea universalului participă și fizicianul, și biologul, și filosoful, și artistul. Granițele dintre discipline — știm astăzi — sînt mobile. A forma un om cu toată bogăția lui înseamnă a-l forma pe măsura universalului timpului său, adică al cunoașterii prin care el — omul — construiește. Nu, nu un dresaj ! Pentru că s-ar anula participarea sa la propria-i făurire. Dacă un om nu este produsul propriilor sale decizii și fapte — el nu este o personalitate, ci un executant nefericit al epocii... Și, împărtășindu-vă din experiența de la catedră, vă pot spune că am folosit și folosesc dialogul. În 1965 un student — la examen — m-a întrebat dacă ar putea să-l critice pe Marx. Eu l-am răspuns : „Da, poți !" Important mi s-a părut faptul că studentul văzuse, în modul de a prezenta materialismul dialectic, dialectica ! Studentul era Adrian Păunescu. Putem crea în dialectică așa cum creăm în artă. Studenții din acei ani, cu care mă mîndresc, sînt astăzi cercetători de prestigiu, scriitori de primă linie : Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Constanța Buzea, Adrian Păunescu, străluciți în diferite domenii. Așadar, am avut studenți care sînt ei înșiși, astăzi, factori de cultură.

Ce faceți pentru cei care nu studiază filosofia, pentru cei care nu pot avea acces direct la cursurile dumneavoastră, pentru tinerii de cele mai diverse vîrste și profesii care vor să cunoască tot mai mult, tot mai adînc lumea !

Una din greșelile capitale care se fac : se operează indistinct cu ideea de „om simplu". În primul rînd omul simplu are o istorie, iar omul de azi, de la noi, nu mai este chiar atît de simplu. Generațiile mai tinere operează cu alt orizont de cunoaștere și de informație. Dacă vrem să ne adresăm oamenilor — în propagarea valorilor culturale în general și a celor filosofice în special — trebuie să vorbim nu simplu, ci complex ! Cei care simplifică omul sînt ei înșiși simpliști... Multe prezentări pe care le dau pentru înțelesul altora reprezintă, în fapt, doar nivelul pînă la care ei s-au putut ridica la înțelegerea lor.

Să insistăm puțin asupra ideii de la început, asupra rolului formativ al școlii. Formează școala tineri cu adevărat pregătiți pentru ceea ce trebuie să trăiască, pentru ceea ce trebuie să dea, pentru o viață complexă, și completă ?

Convingerea mea este că modul cum se predă filosofia în școala noastră de astăzi trebuie analizat cu toată temeinicia. Pentru a-i îmbunătăți, pentru a-i pune în acord cu celelalte discipline pe care le studiază elevii în școală.

Spiritualizarea omului, să nu ne temem de cuvintele frumoase, ridicarea sa pe o mai înaltă treaptă de sensibilitate, de înțelegere, iată o cauză nobilă. O susțineți ? Cum ?

Marx vorbește despre „caracterul din ce în ce mai teoretic al simțurilor" ce — aceasta arată că, de fapt, nu putem forma un om nou decît în măsura în care simțurile sale și conștiința sa comunică cu nivelurile cele mai înalte pe care le atinge conștiința. Adică cu conceptele teoretice generale. O disciplină a minții nu se poate căpăta decît gîndind dialectica — din unghiul său, fiecare — „gîndind înalt", cum spune Hegel. Am parcurs, în vreo 25 de ani, în lung și în lat — în amfiteatre, cluburi, am făcut sute de expuneri, tocmai în acest scop. Am făcut cu plăcere drumul spre oameni. Muncitori, elevi, studenți, ingineri, iată, oameni cărora le-am oferit contactul direct cu ideile. Se spune că aș fi un filosof itinerant.

Nici nu poate fi un nume mai frumos, dat unui filosof !

PIA OLARU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Mo-ga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheo, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Victor Socaciu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25,69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75. 17 60 10 interior 25 50 , Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Fotografie de PAVEL TANJALA

Domnitorul limbii noastre

Intr-o lume relativă
Ce-a făcut și-a desfăcut,
Eminescu-i remuşcarea
Dorului de absolut.

A înmugurire nouă, pling, trosnind în vis, copacii
Ne e dor de Eminescu ca de duhul vechii Dacii,
Peste Moldo-Bucovina carul cosmic se răstoarnă
Şi se naşte Eminescu ca Luceafărul din iarnă.

Alfabetul ca oglinda, de suflări, se aburește,
Şi se naşte-un creier dacic care scrie latineşte,
El din verbele române, teafăr, se ridică, iată-l,
Limba noastră îi e mama şi pământul ţării, tatăl.

Dacă-n artă sînt confuzii, dacă nu e loc de artă,
Eminescu este dorul ce ne ceartă şi ne iartă.
Stau, ca gloanţele în armă, muguri noi în toţi copacii
Ne e dor de Eminescu ca de duhul vechii Dacii.

Ne e dor de Eminescu ca de noi, deasupra noastră,
Ca de-o floare păminteană într-o cosmică fereastră
Ca de minusul şi plusul existenţei noastre, toate,
Cărora un verb le zice, cuviincios, eternitate.

„Limba noastră-i limbă sfîntă", cum un alt poet îngînă
Şi-au venit călări duşmanii să-i dea legea lor păgînă
Şi-a venit, atunci, poetul privegheat de stranii astre
Şi-a legat, în cifrul Doinei, tainele rostirii noastre.

Vrem să arătăm aceasta şi cu versul şi cu plînsul
Ca de fiu şi ca de tată, ne e veşnic dor de dînsul,
Unde-un fiu învaţă „mamă", şi-un bătrîn îşi ia „adio"
Inima lui Eminescu totdeauna vom găsi-o.

Toate trec, precum poetul a simţit că trece însuşi
Şi-a unit gîndirea noastră cu tăcerea-i şi cu plînsu-şi,
Ne e dor de Eminescu ca de-un fiu şi de-un părinte,
Domnitorul limbii noastre şi-al tăcerii noastre sfinte.

Ne e dor de Eminescu de-am privi oriîncotrova,
Că Muntenia, Ardealul, ca şi maica lui Moldova,
Într-atît îl au în ele, că românul, tot, îl ştie,
Versul lui tămăduieşte ca o dulce terapie.

Ne e dor de Eminescu cel prin boală-atît de teafăr,
Cel încorporat în ceruri şi-apoi plîns într-un Luceafăr
Picurînd asupra noastră, sfînt, în fiecare noapte,
Din biblioteci pîcloase, ale Căilor de lapte.

Cînd se terminase anul, maica sa, cu el fiindă,
L-a spălat într-o ninsoare, l-a trecut printr-o colindă
Şi din rana pămîntească sub o cosmică fereastră,
Ne e dor de Eminescu ca de însăşi firea noastră.

ADRIAN PĂUNESCU

Ianuarie de muncă şi de speranţe

Trăim încă — la mijloc de ianuarie — sub covîrşitoarea impresie a Mesajului de Anul nou adresat de secretarul general al partidului, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Un document care, ca toate cele emanînd de la cea mai autorizată voce a partidului, a naţiunii noastre socialiste, a devenit, din însăşi clipa rostirii sale, platforma de existenţă şi de creaţie a întregului nostru popor, în acest ceas istoric al ascensiunii sale pe care-l numim cea de-a doua treaptă a cincinalului calităţii şi al eficienţei. Un document în care, ca totdeauna, ne recunoaştem cu tot ceea ce gîndim, plănuim, încercăm, rîvnim. Un document-programă de muncă şi de creaţie precis definită, clar exprimată, fără amăgitoare miraje, nearătîndu-ne drumul spre viitor mai senin şi mai lin decît este, ci, dimpotrivă, dezvăluind acest drum cu tot ce-i al lui, cu împliniri ca şi cu asperităţi, statornicindu-l, cu alte cuvinte, pe o direcţie profund realistă, deloc infatuată în ţeluri, chiar dacă pretenţioasă şi exigentă, cerînd eforturi sporite, cerînd intensificarea demersului constructiv al României şi al românilor în lumea contemporană. Un document precedat şi însoţit, ca întotdeauna, de fapte, de fapte vii, de o

(Continuare în pagina 3)

ILIE PURCARU

Un meşter între atîţia alţii: Vasile Chiva

Chiva D. Vasile nu-l altul decît fiul lui Dumitru V. al Chivei din Bertea, meşter rotar renumit la vremea lui cale de peste şapte sate. Acum, sau mai exact de marţi, 5 ianuarie, Vasile D. Chiva a plecat pe 70 de ani, iar de însoţit în această călătorie cu alte 365 de gări nu se mai află prin preajmă decît femeia lui, Ioana, o femeie tare repede de gură, cu care s-a luat acum o jumătate de secol. Copiii s-au risipit care încotro, un băiat la Tîrgovişte, altul la Urziceni, fata la Moineşti, un băiat i-a murit în armată, pe la Timişoara, iar atunci Vasile Chiva a simţit, în durerea sa fără margini, să ridice un fel de monument care şi-acum rezistă dăltuit în piatră la marginea satului, numai Petre, al patrulea fiu, a rămas mai pe aproape, stă în Boldeşti-Scăeni, dar şi el vine numai cînd poate. Şi cu asta ce-i ?, pare să spună, cît lucrez eu mă distrez cel mai bine, nervos nu e decît cînd mîinile stau, atunci abia îi vine să se ia de gînduri, iar asta nu ajută prea mult, doar de te întristează. Ştie că există azi copii de 18 sau 19 ani care doar stau şi nu fac nimic, dar nu-şi explică, adică chiar să stea el aşa şi să nu facă nimic, cum de se poate ? De la copiii lui are şapte nepoţi pe care-i iubeşte aşa cum îşi iubeşte spre exemplu cele vreo 120 de dăliţi de sculptură în lemn, scule nepreţuite pe care le-a cumpărat în 1949 de la o nemţoaică oarbă din Braşov căreia îi murise bărbatul, meşter şi el în arta lemnului scobit cu pricepere. A dat atunci, ţine bine minte, 2 500 de lei pe scule, la două săptămîni după stabilizare, iar cînd a ieşit pe uşă a mers puţin, apoi a luat-o la fugă, de frică să nu-l cheme să i le ia înapoi.

(Continuare în pagina 9)

DUMITRU GRAUR

S-a deschis cel dintîi cabinet de homeopatie

De la bun început, „Flacăra" a îmbrăţişat cauza homeopatiei, pledînd pentru reconsiderarea unei vechi şi eficiente metode terapeutice pe care n-a plasat-o, nici un moment, în opoziţie cu medicina clasică, alopată, ci pe care a socotit-o, cu argumente, un adjuvant al acesteia. Azi, cînd homeopatia a fost pusă în drepturi, căpătînd un statut şi, totodată, un cadru autorizat, legal, de funcţionare, satisfacţia noastră, ca membri ai unei familii restrînse care a susţinut cauza, e sub.nţeleasă, dar nu e cazul, credem, s-o luăm de la Adam şi Eva. Se impune însă să reamintim cîteva lucruri, de esenţă. Avînd la bază principiul „similia similibus curantur" (un fel de cui pe cui se scoate) şi acţionînd prin intermediul diluţiilor infinitezimale, homeopatia şi-a cîştigat, în timp, mulţi adepţi, la asta contribuind şi lipsa ei de pretenţii, faptul că a reprezentat şi reprezintă o terapie ieftină. Numai ignoranţa a aşezat-o, dacă nu cumva pe ici, pe colo o mai şi aşază, în contradicţie cu alopatia, despre care trebuie să afirmăm, chiar cu riscul de a fi combătuţi, că s-a cam îndepărtat de bolnavi, apropiindu-se de medicamente. Consecventă, homeopatia a rămas să se adreseze mai mult bolnavilor

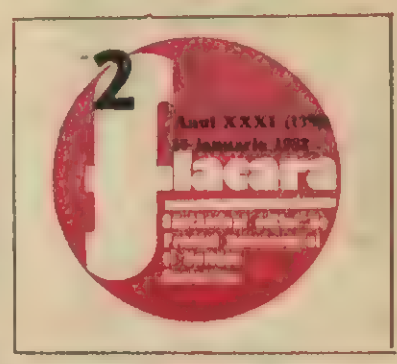

şi mai puţin bolilor, ea particularizînd cazurile într-o măsură mai mare decît alopatia, pe care a şi reabilitat-o în unele situaţii, fără însă, repetăm, a o înlocui. Într-o lume în care abuzul de medicamente e tot mai la modă, de unde ascendentul bolilor iatrogene, metodele simple şi eficiente ale homeopatiei au adus un aer proaspăt, punînd la dispoziţia oamenilor mijloace suplimentare de a se trata şi vindeca.

(Continuare în pagina 11)

OVIDIU IOANIŢOAIA

Opinia unui alegător

Prejudecăţi noi

Am învins şi continuăm să învingem — am mai spus şi dealtfel toată lumea ştie — numeroase vechi prejudecăţi unele paralizînd de veacuri sau punînd sub semnul întrebării incalculabile energii, cu incalculabile pierderi pentru progresul naţional, şi am combătut cu vehemenţă justificată pe purtătorii acestor prejudecăţi şi am făcut tot ce ne-a stat în putinţă, în cadrul democraţiei socialiste, pentru a sluji ideea conştiinţei superioare desprinse de prejudecăţi. Şi totuşi am produs şi noi, şi uneori imediat, în locul vechilor prejudecăţi **alte prejudecăţi, noi,** nu o dată mai păgubitoare decît cele înlăturate şi, cel puţin cîteva dintre ele, s-au instalat, se pare, foarte confortabil în conştiinţa noastră nouă şi foarte solid şi, iarăşi, cu incalculabile pierderi.

Iată de ce nu e bine să nu ne facem că nu ştim că şi noi am produs propriile noastre prejudecăţi şi mai ales nu e bine să nu le discutăm cu luciditate, deschis, public, fiindcă se cunoaşte, nu am pretenţia că spun vreo noutate, iarăşi să nu credem că dacă presa sau mass-media în ansamblul ei nu discută deschis, public anume fapte şi nu pune deschis, public, anume întrebări şi nu aduce în faţa opiniei publice anume chestiuni arzătoare, ea, opinia publică, nu le discută, nu-şi pune întrebări, nu caută răspunsuri, nu are o opinie faţă de anumite fapte şi faţă de anumite realităţi cu care, oricum, se confruntă în viaţa de toate zilele. Să fim

(Continuare în pagina 19)

DINU SĂRARU

Acte normative de importanță excepțională

Decretele Consiliului de Stat promulgate în ultima vreme au, pentru viața României socialiste, o excepțională importanță politică, economică și socială. Pentru înțelegerea cît mai adîncă a bogatelor semnificații ale prevederilor cuprinse în aceste acte normative, ne-am adresat unor cunoscuți specialiști, ale căror opinii le publicăm mai jos.

Un sistem de stimulente materiale menit să ducă la sporirea producției agricole

Interviu cu Prof. univ. dr. O. PARPALA

— Cum apreciați, tovarășe profesor, prevederile recentelor decrete privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale și animale ?

— Primul an al noii revoluții agrare în România s-a încheiat cu adoptarea unor măsuri cu adevărat revoluționare prin urmările lor asupra procesului de modernizare a agriculturii. Am în vedere tocmai cele două Decrete ale Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale, precum și de animale, păsări și produse animale. Esența măsurilor legiferate constă în faptul că la prețurile de bază (mărite larăși în cazul animalelor și produselor animaliere) se adaugă **prima** pe tonă în funcție de livrările la hectar la fondul de stat, sau pe fiecare sută de litri de lapte de vacă contractată și livrată la fondul de stat, precum și alte prime care să asigure creșterea natalității animalelor, sporirea greutății medii la tăiere, livrarea cît mai ritmică a animalelor în cursul anului etc. Este vorba deci de un întreg **sistem de stimulente materiale**, care se integrează organic în conceptul promovat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la pîrghiile economice de înfăptuire a noii revoluții agrare în România.

— Ce se realizează, practic, prin transpunerea în viață a noilor reglementări ?

— Semnificația economică, socială și politică a acestor noi măsuri de cointeresare materială a producătorilor agricoli este multiplă și profundă. În primul rînd, diferențierea primelor în funcție de mărimea livrărilor la hectar sau pe animal **stimulează sporirea producției agricole, vegetale și animale — obiectivul principal al noii revoluții agrare.** De reținut că însăși mărimea primei pe tonă de produs vegetal sau pe hectolitru de lapte de vacă crește odată cu sporirea cantității de produs livrată la hectar sau pe cap de vacă. Prin aceasta, noile măsuri impulsionează folosirea rațională, cu maximum de randament, a fiecărui hectar de teren și a fiecărui animal de producție. La rîndul ei, sporirea producției vegetale și animale contribuie la înfăptuirea obiectivelor privind autoaprovizionarea populației cu produse agroalimentare, în cantitățile și sortimentele care să asigure în același timp îmbunătățirea calitativă a consumului alimentar al poporului nostru. Am în vedere, îndeosebi, transformarea unei cote tot mai mari din disponibilitățile alimentare cerealiere în carne, lapte, ouă etc. Acestui obiectiv îi corespunde și noua sporire a prețurilor de contractare și achiziții la animale vii pentru carne și la lapte de vacă și de oaie ; prețurile sporite îi cointeresează pe producătorii agricoli în dezvoltarea mai puternică a creșterii animalelor, ramură prioritară în orice agricultură modernă.

Trebuie subliniat, de asemenea, că prima medie pe tonă (în raport cu prețul de bază) este mai mare la produsele de maximă importanță pentru dezvoltarea armonioasă a întregii agriculturi, cum e cazul porumbului pentru boabe, principalul furaj al animalelor pentru carne, la care prima reprezintă 42 la sută din prețul de bază, sau la produsele al căror consum crește rapid (cazul zahărului și uleiului, prima fiind de 59 la sută la sfecla-de-zahăr și de 27 la sută la floarea-soarelui). În felul acesta, politica de prețuri — prin intermediul primelor — este folosită pentru a stimula realizarea proporțiilor necesare în sporirea producției diferitelor produse agricole.

Un alt element asupra căruia aș dori să atrag atenția este că noile măsuri vădesc o grijă specială pentru țărănimea cooperatistă. Astfel, potrivit prevederilor decretelor menționate, mărimea livrărilor la hectar sau pe cap de animal de la care începe să se acorde prima pe tonă este în cooperativele agricole de producție inferioară celei prevăzute pentru întreprinderile agricole de stat. Este o rezolvare pe deplin justificată, care ține seama de realitățile din aceste sectoare ale agriculturii noastre.

— Care ar fi, după părerea dumneavoastră, implicațiile noilor măsuri în ceea ce privește modernizarea și autogestiunea în agricultură ?

— Prin mijloacele financiare suplimentare puse la dispoziția producătorilor agricoli (numai de la primele pentru produse vegetale aceștia ar urma să primească, la nivelul randamentelor planificate pentru anul 1982, un supliment de venituri de 14 miliarde lei), noile măsuri sînt de natură să întărească baza materială pentru accelerarea procesului de modernizare a agriculturii noastre, pe calea creșterii investițiilor proprii. Prin urmare, resursele financiare suplimentare nu numai că stimulează pe producător, dar oferă și posibilitatea materială a sporirii randamentelor la hectar, în vederea lichidării într-un termen cît mai scurt a importantelor decalaje — nejustificate — față de țările cu agricultură dezvoltată.

Noile măsuri vin, totodată, în sprijinul promovării principiului autogestiunii, inclusiv prin asigurarea unor venituri echitabile pentru membrii cooperatori prin sistemul de retribuire a muncii. În legătură cu autogestiunea, sugerăm însă ca la punerea în practică a noilor reglementări și, eventual, — de ce nu ? — cu ocazia unei noi perfecționări a acestei vitale pîrghii de conducere planificată, științifică a agriculturii, care este prețul, să se aibă în vedere cîteva considerații.

Autoconducerea și autogestiunea în agricultură — ca expresie a mai bunei așezări, pe principii economice, a schimbului de produse dintre sat și oraș și a întăririi alianței muncitorești-țărănești — presupune **realizarea unei activități economice rentabile la nivelul fiecărei unități agricole și în fiecare an, indiferent de condițiile climaterice specifice**, presupune deci, **permanența rentabilității în spațiu (teritoriu) și timp.** Aceasta presupune în mod obligatoriu **stabilitatea veniturilor** (bineînțeles, relativă, în sensul creșterii absolute a acestora).

Pentru înfăptuirea acestui deziderat, cred că se impune în primul rînd, trecerea, mai ales la produsele vegetale, la sistemul prețurilor flexibile care, variind în jurul prețului mediu fixat de decret, în funcție de cheltuielile sociale de producție, să țină seama de influența anuală a condițiilor climaterice de producție, condiții ce influențează, desigur, mărimea livrărilor la hectar la fondul central. În definitiv, în conceptul partidului nostru, prețul de contractare este un preț de înțelegere între producători (unitățile agricole) și cumpărător (statul, mai ales prin intermediul M.A.I.A.). Or, preț de înțelegere presupune o negociere, după părerea noastră, între Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție (și uniunile județene), ca reprezentante ale țărănimii, și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (și întreprinderile sale județene de valorificare), ca reprezentante ale statului. Flexibilitatea prețurilor, în condițiile în care volumul vînzărilor poate varia, asigură stabilitatea veniturilor pentru autofinanțarea întregii activități de producție a fiecărei unități, mai ales în condițiile în care planul ei de producție trebuie să răspundă unei comenzi sociale, concretizate în indicatorii de plan primiți de la organele superioare de conducere ale agriculturii.

În al doilea rînd, sînt de părere că trebuie să se introducă diferențierea zonală a primelor (cum este prețul de bază la principalele produse vegetale) în funcție de condițiile pedoclimatice specifice. Această diferențiere este necesară tot pe considerentul comenzii sociale, în virtutea căreia realizarea unui produs nu se limitează la zona cea mai favorabilă. **Prima unicat pe tonă de produs în funcție de mărimea livrărilor la hectar favorizează unitățile cu condiții mai bune de producție.** Este clar că eforturile financiare pentru a livra aceeași cantitate de produse la hectar variază în funcție de condițiile pedoclimatice, sau invers : pentru a livra aceeași cantitate de produs sînt necesare eforturi financiare diferite. Soluția ar consta fie în diferențierea livrărilor în hectar pentru aceeași primă pe tonă, fie în diferențierea primei pe tonă la aceeași cantitate livrată, în funcție de condițiile zonale. Altfel, unitățile agricole aflate în condiții mai proaste de producție vor fi dezavantajate și vor întîmpina greutăți în dezvoltarea lor economică. Dealtfel, în cazul grîului, însuși decretul privind contractările și achizițiile de produse vegetale acordă prima pornind de la un nivel mai scăzut al livrărilor la hectar pentru cooperativele agricole de producție din județele cu condiții pedoclimatice mai proaste.

Făcînd aceste sugestii, pornesc de la considerentul că o revoluție, și mai ales una de amploarea și profunzimea celei care se desfășoară în agricultura României, nu presupune stagnare nici în fapte, nici în gîndire, aceasta trebuind să precedă și să fundamenteze fapta.

ION D. GOIA ■

Un nou cadru organizatoric mecanizării agriculturii

Recentul Decret al Consiliului de Stat referitor la îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementare a raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste vine să asigure un nou cadru organizatoric mecanizării agriculturii și să statueze modalitățile practice și care urmează a se realiza, adîncirea procesului de integrare a secțiilor, formațiile de mecanizare în activitatea productivă a întreprinderilor agricole de stat și cooperativele agricole de producție. Măsurile stabilite în decret reflectă preocuparea conducerii de partid și de stat de asigurare a tuturor condițiilor pentru **traducerea în viață a programului de modernizare, dezvoltare accelerată a agriculturii, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. și de înfăptuire a noii revoluții agrare.**

Plecîndu-se de la premisa că mecanizarea reprezintă factorul fundamental al creșterii producției agricole, noile reglementări au în vedere măsuri de soluționare în spirit nou a problemelor de organizare a activității de mecanizare de natură a spori nivelul de productivitate și eficiență a acesteia.

În noul act legislativ se prevede ca secțiile și formațiile de mecanizare să se integreze efectiv în activitatea unităților agricole funcționînd însă în regim de dublă subordonare potrivit unui statut specific al personalului muncitor, a fiecărei forme de proprietate și anume : în întreprinderile agricole de stat personalul din secțiile și formațiile de mecanizare este transferat în interesul serviciului și încadrat cu activitate permanentă, iar în cooperativele agricole de producție aceștia își desfășoară activitatea ca membri cooperatori, menținîndu-și însă calitatea de personal muncitor al stațiunii pentru mecanizarea agriculturii. În ambele cazuri, fapt de importanță majoră, mecanizatorii sînt subordonați direct conducerii unităților agricole în care caz își desfășoară activitatea cu toate drepturile și obligațiile pe care le conferă această subordonare. Noua reglementare asigură condițiile unei discipline sporite în muncă a mecanizatorilor și implicații directe în rezultatele de producție.

În același timp conducerile unităților dețin puterea de decizie deplină în domeniul organizării și utilizării cu maximum de eficiență a mijloacelor tehnice potrivit cerințelor impuse de sarcinile de plan stabilite de unitatea agricolă. În acest scop se prevede obligația fiecărei unități de a-și elabora programe concrete în care sînt prevăzute structura, volumul și termenele de execuție a lucrărilor precum și repartizarea mijloacelor tehnice și forței de muncă pe procese tehnologice. Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii răspund de dotarea unităților agricole componente ale consiliului unic agroindustrial — potrivit calculelor de necesar efectuate de unități, execută reparațiile la utilaje, efectuează recondiționări de piese și subansamble, asigură aprovizionarea cu carburanți și lubrifianți, piese și materiale de natură a asigura desfășurarea normală a proceselor de producție în toate unitățile agricole. Faptul că în practică realizarea sarcinilor de plan, mai ales în producția vegetală, depinde de respectarea riguroasă a acestor condiții — exogene unității agricole — din partea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, reliefează din plin marea responsabilitate ce le revine acestora în respectarea riguroasă a obligațiilor.

În decret este recomandată organizarea muncii pe formații mari de mecanizatori, formații care să aibă un caracter permanent, atît în ceea ce privește mijloacele de muncă, forță de muncă cît și suprafețele de lucru. Principiul permanenței asigură premisele aplicării sistemului de retribuire-acord, el asigurînd identificarea contribuției fiecărei formații la obținerea producției. Faptul că este prevăzută retribuirea în acord global nelimitat este de natură a spori cointeresarea mecanizatorilor și celorlalți participanți și sporirea continuă a producțiilor la unitatea de suprafață.

În întreprinderile agricole de stat plata pentru lucrările executate se prevede a fi făcută potrivit cheltuielilor efective, la care se adaugă un beneficiu de 5%. Trecerea la sistemul plății lucrărilor efectuate în sectorul de stat pe baza costului lucrărilor este determinată de necesitatea reducerii cheltuielilor cu mecanizarea raționalizării consumurilor specifice, a sporirii randamentelor pe mașini. Este însă de reținut faptul că nu toate cheltuielile ce determină costul lucrărilor sînt efectuate de întreprinderea agricolă de stat, cum sînt reparațiile, cheltuielile comune și generale ale S.M.A. etc., așa că vor trebui să se stabilească reglementări de detaliu prin care să se delimiteze responsabilitatea fiecărei părți pentru depășirea cheltuielilor.

Noul cadru organizatoric stabilit mecanizării agriculturii este de natură să contribuie la amplificarea procesului de integrare a unităților agricole din cuprinsul consiliilor unice agroindustriale, acestea răspunzînd de conducerea și îndrumarea în mod unitar a activității de producție desfășurată de unitățile agricole componente și de îndeplinirea planurilor de producție. În același timp, în virtutea noului mecanism economic, fiecare unitate agricolă își desfășoară întreaga activitate pe principiile autoconducerii și autogestiunii, relațiile dintre consiliul unic agroindustrial și unitățile agricole, între Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole trebuind să fie bazate, în principal, pe baze economice.

Prof. univ. dr. V. V. TOPOR ■

Munca de calitate, izvor al avuției, al bunăstării naționale

Dintotdeauna sursele primare ale oricărei avuții sociale au fost pămîntul și munca. De felul cum au fost gospodărite resursele naturale și umane ale țării a depins progresul său economic și social.

În condițiile accentuării laturilor calitative în toate domeniile de activitate, productivitatea muncii, adică eficiența cu care este cheltuită munca, devine factorul principal al creșterii și dezvoltării economice. Este un adevăr elementar că izvorul sporirii venitului național îl constituie munca noastră a tuturor. De cantitatea și calitatea ei depinde mărimea venitului național, a veniturilor reale ale populației. Reamintim aceste lucruri cunoscute pentru a se înțelege mai bine sensul și semnificația **Decretului Consiliului de Stat privind întărirea ordinii și disciplinei în muncă**, valențele sale economice și umanitare.

Dreptul la muncă este consfințit prin Constituția țării, act care precizează, în același timp, că munca este și o îndatorire pentru fiecare cetățean. Țării i se asigură posibilitatea de a desfășura, potrivit pregătirii sale, o activitate utilă, retribuită după cantitatea și calitatea ei. Dar dacă societatea își ia pe umerii săi sarcina de a asigura fiecăruia locul de muncă, este firesc ca tot societatea să se intereseze de felul cum el, cetățeanul, se achită de obligațiile asumate. Aceasta cu atît mai mult cu cît de rezultatele muncii la nivel macro și microeconomic depind atît mersul înainte al societății în ansamblul său, cît și condițiile de viață ale fiecărui cetățean în parte. Or, rezultate mai bune, mai bogate, se pot dobîndi numai printr-o muncă de calitate care presupune ordine și disciplină, exigență și responsabilitate, dăruire și competență profesională.

Ar fi greșit să se creadă că dacă Decretul Consiliului de Stat menționează în mod expres unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare, nu ar viza implicit și celelalte unități și ramuri economico-sociale. Chiar simplul fapt că decretul atrage atenția că un lucrător nu poate părăsi locul de muncă oînă nu se prezintă înlocuitorul său, că el trebuie să vină la serviciu în deplină capacitate de muncă și să aibă temeinice cunoștințe pentru a asigura desfășurarea normală a procesului de producție, este dovada peremptorie a aplicabilității mult mai largi a prevederilor legale. Astfel, pentru ca lucrătorul să ajungă la timp util la locul de muncă, este necesar ca și în unitățile de transport să domnească ordine și disciplină ; de asemenea, pentru ca el să fie odihnit, trebuie ca și personalul magazinelor, al celor din sfera serviciilor să-și facă datoria.

Bunul mers al unei întreprinderi, ramuri și al activității la nivel macroeconomic depinde de fiecare rotiță din angrenajul social. Dacă una nu funcționează cum trebuie, întregul angrenaj este perturbat. Desigur, calitatea unui produs este legat nemijlocit de lucrătorul care îl execută, dar ea este condiționată și de munca celui care se ocupă cu aprovizionarea, de promptitudinea comenzii beneficiarului, de măiestria proiectantului, de cei care desface marfa și așa mai departe. Fiecare minut sau secundă irosită, fiecare neglijență sau lucru de mîntuială se soldează cu pierderi care, la nivelul întregii economii, capătă dimensiuni impresionante. Și să nu uităm că populația activă a țării se ridică azi la 10,5 milioane de persoane, din care 7,4 milioane personal muncitor.

Cum arătam mai sus, societatea noastră asigură fiecăruia condițiile de muncă și de viață, dar în același timp ea are și dreptul legitim de a pretinde fiecăruia să muncească pe măsura pregătirii sale. Încă Eminescu sublinia că „fiecine și mare și mic, datorește un echivalent de muncă societății în care trăiește". Cu atît mai mult această obligație se face necesară într-o societate în centrul căreia stă omul cu nevoile și aspirațiile sale. Cu cît munca fiecăruia va fi mai productivă, cu atît contribuția sa la propășirea țării va fi mai mare și condițiile sale de trai mai bune. **Ar fi un non sens să vorbim de creșterea calității vieții fără îmbunătățirea calității muncii, a ordinii și disciplinei în întreg organismul social-economic al patriei.** De remarcat, totodată, că munca desfășurată în unitățile economice, pentru a fi considerată sau nu de calitate, trebuie să capete girul societății prin intermediul pieței, știut fiind că și în socialism majoritatea produselor îmbracă formă de mărfuri. Și evident, avem în vedere atît piața internă cît și cea externă. Este un fapt că circa o treime din venitul național se realizează în cadrul relațiilor economice internaționale, situație în care apare limpede faptul că de calitatea muncii, de competitivitatea produselor românești depinde ca participarea intensă a țării la diviziunea internațională a muncii să devină un autentic factor de sporire a venitului național, de ridicare și pe această cale a calității vieții întregului nostru popor, țelul întregii politici promovate de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prof. univ. dr. ION BULBOREA ■

Înalt omagiu tovarășei ELENA CEAUȘESCU cu prilejul aniversării zilei sale de naștere

SCRISOAREA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C. C. AL P. C. R.

Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu,

Ne face o deosebită plăcere ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere, să vă adresăm, cu cele mai profunde sentimente de prețuire și stimă, călduroase felicitări, urări de viață îndelungată, de sănătate și fericire.

Folosim acest prilej sărbătoresc pentru a vă exprima înalta apreciere pe care noi toți, Comitetul Central și întregul nostru partid și popor o dau îndelungatei și multilateralei activități pe care ați desfășurat-o și o desfășurați, cu înaltă competență și profund spirit revoluționar, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Este unanim apreciată contribuția de seamă pe care o aduceți, ca membru al Comitetului Politic Executiv și ca prim vicepprim-ministru al guvernului, la elaborarea și înfăptuirea în viață a politicii de construcție socialistă, de dezvoltare economico-socială a patriei și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Prețuim, de asemenea, în mod deosebit contribuția de mare valoare pe care o aduceți ca eminent om de știință și savant de renume mondial, în fruntea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, precum și prin activitatea proprie, la dezvoltarea și înflorirea continuă a științei și culturii noastre socialiste, la promovarea susținută în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră a cuceririlor revoluției tehnico-științifice moderne. Sînt larg recunoscute și apreciate peste hotare rezultatele prodigioasei dumneavoastră activități științifice, hotărîrea cu care acționați pentru ca pretutindeni în lume știința să-și afirme plenar vocația sa de progres și pace, pentru ca minunatele înfăptuiri ale geniului uman să nu fie puse în slujba războiului și distrugerii, ci să servească exclusiv bunăstării și fericirii oamenilor și popoarelor. Alegerea dumneavoastră ca președinte al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" constituie o garanție că slujitorii științei din țara noastră, alături de întregul popor, își vor aduce în modul cel mai activ contribuția la politica de pace, înțelegere și colaborare a României socialiste.

Împreună cu întregul nostru partid și popor, vă dorim ca — alături de mult stimatul și iubitul nostru tovarăș Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele Republicii Socialiste România — să trăiți ani îndelungați și rodnici, să vă bucurați de multă sănătate și putere de muncă pentru a încununa cu noi împliniri și satisfacții bogate și neobosita dumneavoastră activitate, pusă în slujba partidului și poporului, a înfăptuirii înaltelor răspunderi ce v-au fost încredințate de partid, a transpunerii cu succes în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea, a mărețului Program al partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Cu toată căldura inimilor noastre, vă adresăm în această zi aniversară, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, urarea tradițională : „La mulți ani !".

COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMAN

Cu prilejul aniversării zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim vicepprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, întreaga țară a adus un înalt și călduros omagiu eminentului om politic și militant revoluționar, savant de renume mondial, pentru activitatea sa prodigioasă și multilaterală pusă cu dăruire și abnegație în slujba înfăptuirii înaltelor aspirații de progres, bunăstare, libertate și independență ale națiunii noastre, edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România, cauzei socialismului și păcii în lume.

Solemnitatea aniversării a avut loc la 7 ianuarie, la sediul C.C. al P.C.R. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășul Ilie Verdeț, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat prezenți au felicitat-o cu multă căldură pe tovarășa Elena Ceaușescu urindu-i ani mulți de viață, în deplină sănătate și putere de muncă, realizări și satisfacții tot mai mari în înfăptuirea înaltelor răspunderi încredințate de partid și popor.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adresat tovarășei Elena Ceaușescu o scrisoare în care sînt exprimate profunde sentimente de stimă și prețuire, călduroase felicitări, urări de viață îndelungată, de sănătate și fericire.

Același înalt omagiu l-au exprimat și telegramele și scrisorile de felicitare sosite din întreaga țară pe adresa tovarășei Elena Ceaușescu. Prin caldele și emoționantele mesaje, semnate de comitetele județene, municipale și orășenești de partid, de organizații de masă și obștești, de colective de oameni ai muncii din fabrici și uzine, de pe șantiere, din întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole de producție, de oameni de știință, artă și cultură, cadre didactice, studenți și elevi, de cetățeni din cele mai diverse domenii de activitate — români, maghiari, germani și de alte naționalități — au fost adresate tovarășei Elena Ceaușescu cele mai sincere urări de sănătate, ani mulți și fericiți, nesecată putere de muncă și noi împliniri în nobila și complexa activitate desfășurată alături de cel mai iubit fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea patriei socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

Mesajele primite au dat, totodată, expresie stimei și admirației, dragostei fierbinți pe care întregul nostru popor le nutrește față de activitatea neobosită depusă de tovarășa Elena Ceaușescu pentru binele și prosperitatea țării noastre ; ele au adus un călduros omagiu și au exprimat o înaltă apreciere la adresa activității prodigioase și multilaterale desfășurate de tovarășa academician doctor inginer pe tărîmul creației științifice, al îndrumării și conducerii muncii de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, pentru continua creștere a rolului științei, învățămîntului și culturii în făurirea noii orînduiri sociale.

Au fost exprimate, de asemenea, sentimentele de satisfacție și mîndrie ale întregii noastre națiuni față de prestigiul de care se bucură tovarășa Elena Ceaușescu pe plan internațional, pentru înaltele titluri și distincții ce i-au fost conferite.

Prin toate manifestările pe care le-a prilejuit, aniversarea zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu a constituit într-o sărbătoare a întregului nostru popor, o sărbătoare scumpă fiecărula dintre noi.

ION CODRU ■

Ianuarie de muncă și de speranțe

(Urmaare din pag. 1)

vastă activitate politico-organizatorică a partidului și a statului, de importante măsuri, decrete și legi vizînd înserarea tot mai deplină — la toate nivelele și în toate compartimentele vieții noastre — a noului, a ordinii și a disciplinei, a conștiinței și a răspunderii, pentru fructificarea tot mai bogată a eforturilor la care ne-am înhămat, pentru scurtarea drumului dintre aceste eforturi și răsplata lor.

Zilele, deși puține, care s-au scurs din noul an, din cel de-al doilea al cincinalului 1981—1985, anunță încă din start certitudinea unor importante victorii în marea cursă a hărniciei în care ne-am angajat cu toată ființa. Am pășit, altfel spus, peste pragul lui 1982 cu dreptul, probă succesele, încă de pe acum rezonante, ale întrecerii care bate din plin, cu cadențe mai vii ca oricînd, de la un capăt la altul al țării de la Dunăre și Carpați. Cine pășește, în aceste zile, prin fabricile, uzinele, șantierele, minele, prin orașele și satele noastre, prin sediile științei și tehnicii, ale culturii și artei, rămîne impresionat de efervescența ideilor, a întreprinderilor, a căutărilor novatoare, al căror sens profund patriotic nu poate scăpa nimănui, îndreptate spre valorificarea superioară a tuturor posibilităților și resurselor — materiale, fizice, de gîndire și de talent — de care dispune acest popor, spre acționarea calificată a tuturor pîrghiilor de progres, numeroase și redutabile în România anului '82, dar citeodată încă insuficient folosite. Aria acestor eforturi și căutări este vastă, complexă, uneori labirintică (prin incapacitatea unora, a celor depășiți, a celor incompetenți, de a se orienta în ea), deseori sufocantă (prin iminența cu care pretinde rezolvări concrete, prompte și ferme la atîtea probleme stringente ce țin de impunerea și de promovarea noului), dar totdeauna cu șanse deschise, științific determinate prin programele partidului, de accedere la succesul scontat. De la eforturile harnicei, întrepidei, eroicei, miraculoasei noastre muncitorimi pentru ridicarea continuă a productivității și a eficienței muncii, pentru dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, pentru aplicarea deplină și consecventă a noului mecanism economic, cu rigorile, dar și cu largile lui deschideri spre fructificarea înaltă a oricărui strop de efort, de sudoare; de la truda plină de dăruire a oamenilor muncii de pe ogoare, stimulați de recentele decrete ale Consiliului de Stat, pentru folosirea integrală și optimă a celei mai mari avuții a lor și a țării, care-i pămîntul, pentru creșterea producției vegetale și animale, pentru alimentarea industriei cu materii prime și pentru umplerea farfuriilor noastre cu o hrană mai consistentă, de la ideea de adîncă răspundere civică, ce se transformă pretutindeni, sub ochii noștri, în faptă, a asigurării autoaprovizionării teritoriale, pe baza întăririi autoconducerii și autogospodăririi ; de la astfel de elemente ale noului, devenite coordonate constante ale muncii și existenței noastre, trecînd prin nenumărate alte dovezi ale conștiinței socialiste în acțiune, se încheagă tabloul impresionant, plin de forță, al unui popor care a devenit o singură ființă cu munca și cu creația sa, sub semnul măreței comandamente ale partidului, ale cîrmaciului destinului național.

„Intrăm într-un nou an — spunea secretarul general al partidului în vibrantul Mesaj — cu un program de dezvoltare economico-socială elaborat cu participarea tuturor organismelor democrației noastre socialiste, a maselor largi populare, și care asigură înfăptuirea neabătută a obiectivului strategic, a sarcinii fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea — realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare". Eforturile pentru atingerea acestui obiectiv se anunță, în continuare, mari, Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu neocolindu-le, ci indicîndu-ni-le în chip expres. Dar avem cu toții, și nu de azi, conștiința necesității acestor eforturi. Ea a fost limpede exprimată, în numele nostru, al tuturor, prin autorizata voce a națiunii, încă de la tribuna istoricului Congres al IX-lea al partidului, focarul de idee și faptă al întraripării edificării socialismului în România: „Cei care urcă spre piscurile munților, — ni s-a spus atunci — pe măsură ce ajung mai sus, încetinesc pasul. Noi, comuniștii, împreună cu întregul popor, nu numai că nu încetinim pasul, ci grăbim urcușul spre culmile înalte ale civilizației — societatea comunistă". Noi, comuniștii, noi, toți oamenii acestei țări, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, știm că astăzi, mai mult ca oricînd, trebuie să grăbim urcușul, ca să înfrîngem cît mai repede o veche, blestemată gravitație istorică, cea a întîrzierii, a sărăciei și umilinței, ca să putem așeza cît mai sus niște cărămizi, ca să putem impune cît mai sus niște idei. Știm, deci, că e nevoie de eforturi, adesea de sacrificii. Nu ni le cruțăm, cînd ele sînt necesare. Sîntem apți să le facem.

Cu aceste gînduri am început noul an, cu aceste gînduri pășim către viitor. Cu conștiința necesității efortului și cu conștiința finalizării lui în bogate roade, spre binele țării, deci al nostru.

Căci nu e om, în aceste zile, care să nu-și fi spus, modificînd o zicere celebră: statul, adică țara, sîntem noi.

Economia și prioritățile sale

Întreprinderea construcții montaj siderurgice Călărași (I.C.M.S.C.), deși are o lucrare în cadrul Combinatului siderurgic Călărași (este vorba de realizarea clădirii tehnico-administrative), nu are, practic, nimic comun cu cea din urmă, în afara faptului că-i face șicane : cladirea se lucrează de 4 ani, trebuia să fie gata de mult, dar nu numai că nu e gata ci aduce la disperare personalul TESA și restul oamenilor care au treburi pe aici prin haosul și debandada cu care se lucrează, prin ferestrele montate strimb și zidurile clădite și dărîmate aiurea, prin instalațiile care curg etc.

Trecem însă peste toate astea, am venit la marele combinat și nu la I.C.M.S.C., și pentru a nu porni cu o proastă unpresie din începutul acestui reportaj, ne facem doar datoria semnalînd situația celor în drept să o pună la punct.

Ne aflam, așadar, la Combinatul siderurgic Călărași, în biroul tovarășului **Corneliu Velincov**, noul director general, de la care aflam, sintetic, că în ginditrea inițială despre combinat era prevazută o secție de construcții metalice (care urma să asigure construcțiile combinatului aflat în faza de investiții) ; ulterior, prin soluțiile date în combinat, ponderea construcțiilor metalice s-a redus considerabil. Jumătate din fosta secție a fost trecută astfel pe producerea de piese de schimb. „O uzină siderurgică modernă nu poate trăi cu piese aduse din exterior — de acolo se aduc numai specialitățile, cum ar fi componentele electronice de putină — piesele mecanice mari, însă, trebuie să și le fabrici tu singur !"

Noua secție poartă denumirea de mecano-energetică și este condusă de inginerul Nicolae Neacșu ; pătrund împreună cu acesta în imensa haiă în care se instalează mașini și poduri rulante, altele funcționînd deja din plin, iar Nicolae Neacșu îmi arată cu satisfacție unul dintre primele și cele mai remarcabile produse : „șertarul pentru oala de turnare" (pentru o mai ușoară înțelegere : lingurița cu care scoți laptele fierbinte dintr-o ceașcă — ceașca fiind în acest caz furnalul din care curge metal lichid). S-au executat, din materiale proprii, trei astfel de bucăți, cu întreg sistemul de acționare, stația hidraulica etc. Și este — acest șertar — ca folosință, unicat în țară. Iată și „povestea" lui :

După cum se știe, combinatul de la Călărași a turnat prima sa șarjă în noiembrie 1980. În ianuarie 1981, singura — pe atunci ! — stație hidraulică, împrumutată de la Galați, suferă o defecțiune. Se primește sarcina de a fi repusă în funcțiune în 24 de ore. Inginerul Neacșu, împreună cu maistrul **Milan Chițu** și **Anton Neagu**, lăcătuș, pornesc după piese. Colindă întreg orașul, este solicitat Combinatul de celuloză și hîrtie, sectorul agricol și iată cum, adunînd de aici o piesă, de dincolo alta, folosind printre altele piese de tractor, stația se repară. Asta duce la confecționarea, pe cont propriu apoi, a celor trei stații (drept urmare, la ora actuală, stațiile în cauză se produc în mod centralizat, și pentru întreaga țară, la Întreprinderea „Steaua roșie" din București).

De reținut că încă de atunci, de la „accident", au fost eliminate complet piesele provenite din import.

Alte piese de schimb — a căror importanță numai un siderurgist o poate aprecia la adevărata lor valoare — și care reprezintă mîndria colectivului secției : pistolul de desfundat orificii, cleștele-pix pentru scos lingouri, inele de boltă etc. S-a început prelucrarea bucșelor de cupru pentru cuptorul de oțel și se tinde, în sfîrșit, către realizarea **absolută** a tuturor pieselor necesare. Existența uriașelor mașini mai dă, pe de altă parte, posibilitatea recondiționării multor piese și dacă la toate astea mai adăugăm nucleul format aici din circa 40 de tineri și tinere, calificați la **atelierul** de reparat mașini electrice (nucleu format la inițiativa actualului director general — cu un devans de aproape trei ani cînd urmează a fi înființată secția respectivă), mai adăugăm ajutorul pe care cei de aici îl dau întreprinderilor și agriculturii din zonă (cele care, la rîndul lor, i-au ajutat în momentul pomenit mai sus) — ajutor în piese și inteligență — putem face un bilanț, firește sumar, dar semnificativ, al faptelor de viață și muncă cu care cei de la combinatul dunărean se pot mîndri.

Care este însă „hiba", care-i „baiul", căci, firește, există și aici un bai — există, cu alte cuvinte, și o problemă care trebuie depășită cu orice preț : aceasta este **FORJA** !

Din noiembrie 1980, adică de la acea primă șarjă, volumul pieselor de schimb efectuate la Combinatul siderurgic Călărași a crescut de peste 10 ori, iar majoritatea acestor piese sînt departe de a avea dimensiunile unor șuruburi, **dimpotrivă** : sînt piese masive, grele, voluminoase, chiar dacă dimensiunile lor se măsoară în microni. Este necesară, aici, forja — inginerul Neacșu insistă și iarăși insistă asupra acestui lucru — aici oamenii se lovesc de greutăți : o astfel de forjă implică un lăcaș adecvat, este vorba de o presă de mare putere, de fundație specială etc. Numai cu utilajele existente sau pe cale de a fi montate **nu se pot realiza** toate piesele mari necesare.

Înțeleg din îngîndurata încruntare cu care îmi vorbește Nicolae Neacșu că problema acestei forje îl preocupă peste poate, și nu numai pe el ; și mai înțeleg că nu mai are nici un rost a afla **de ce** forja asta nu s-a prevăzut încă din capul locului, din proiectul de construire a combinatului — ar fi tardiv ; problema e prea **de actualitate**, forja asta trebuie realizată cu orice preț, cu orice efort, chiar poate apelîndu-se — pentru un început — la improvizație. Este o cerință radicală a importantei secții în care mă aflu și sînt convins că în cel mai scurt timp, atît organele locale cît și ministerul de resort se vor apleca cu toată responsabilitatea asupra acestei chestiuni, asupra acestei cerințe vitale a unor muncitori care — muncind departe de temperatura furnalelor — sînt chemați, sînt datori și vor mai ales să mențină această temperatură la cotele cele mai ridicate.

HORIA PĂTRAȘCU ■

O uzină siderurgică modernă nu poate trăi cu piese aduse din exterior

Cum stați cu exportul ?

Acum vreo cinci ani, în cadrul Întreprinderii AUTOMATICA din București a luat ființă un **Cerc de creație tehnico-științifică** al uteciștilor, avînd drept sediu o unică încăpere de 5/4 metri, drept membri — tinerii, după cum se specifică și în denumire, și drept justificare pasiunea și entuziasmul creator al acestora. Ulterior, cercului i s-a atribuit un atelier, iar și mai apoi un local, pe platforma Pipera. Din acest nucleu a luat ființă, acum doi ani, **Secția de echipare electronică pentru automatizări**, numărînd circa 300 tineri, în majoritate ingineri. Foștii **electricieni** au devenit **electroniști**, întregul colectiv are o înaltă calificare și face, astăzi, totul : adică concepție, proiectare, execuție, probe — pînă la urmărirea pe teren a exploatării.

Viitorul Întreprinderii AUTOMATICA pornește de aici. **De la această secție.**

„Profilul nostru este reprezentat de producția de mijloace de automatizare electrotehnice și electronice, cu tendința de creștere a celor din urmă : aceasta este perspectiva cu care intrăm în anul 1982" — îmi explică inginerul **Mircea Pușcă**, secretar adjunct al comitetului de partid, facîndu-mi imediat apoi un tablou sintetic al **ultimelor noutăți ce se** realizează aici.

— sistemele electronice de semnalizare și alarmare modulară (pe scurt : **SESAM**) : centrale de alarmă pentru incendii, pază, efracțiuni etc. ; realizate în întregime în țară și care vor intra în dotarea întreprinderilor, depozitelor, magaziilor, navelor maritime — primele s-au și trimis în interior.

— instalații de dozare și cîntărire : folosite în siderurgie, la fabricile de ciment, în materialele de construcții etc. (la uzina cocsochimică — bateria nr. 7 a C.S. Galați se află în curs de probe tehnologice 3 astfel de instalații — obiectivul fiind de o deosebită importanță și urmărit îndeaproape de conducerea de partid și de stat).

— sisteme distribuite de conducere : instalații care miniaturizează camerele de comandă electrotehnice ; urmează a fi produse în colaborare cu Institutul de proiectări de automatizari. Și, în sfîrșit :

— roboții industriali : dintre care 10 vor fi produși în cursul acestui an.

În producția anuală, ponderea acestor produse electronice — dacă în anul curent nu este pronunțiată, anul 1982 fiind cel în care se va termina asimilarea produselor străine eliminîndu-se astfel importul aproape în totalitate — în 1983 va crește spectaculos : cu 66% față de anul 1981. De notat că, dacă la producția electrotehnică exportul AUTOMATICII este parte componentă și a altor întreprinderi, la produsele electronice exportul depinde **numai de ea.**

Inginerul **Liviu Beghegeanu**, directorul general adjunct al întreprinderii, îmi spune că volumul important de export este orientat mai ales pe țările în curs de dezvoltare, o atenție deosebită la acest capitol fiind calitatea echipamentelor noastre, începînd cu verificarea aparatelor pe care le montăm pe marile șantiere ale lumii și terminînd cu însăși această montare a lor.

Și este un punct de firească mîndrire acela că AUTOMATICA nu a avut aici o **reclamație la export**, dimpotrivă, a cîștigat noi beneficiari, de multe ori fără a mai participa la licitații ! Cazul Irakului, în acest sens, este edificator : în anul 1980, AUTOMATICA a livrat aici 60 de echipamente ; după un an și jumătate, beneficiarul a transmis comandă Bucureștiului pentru încă 60 — comandă directă ! — echipamentele produse la AUTOMATICA fiind preferate chiar unor firme cu tradiție.

Pentru 1982, planul pentru export pe devize libere este acoperit în proporție de 80% — și sîntem la începutul său ! — urmînd să fie acoperit integral. În acest scop, AUTOMATICA a întocmit oferte **competitive din toate punctele de vedere.** Și inginerul Liviu Beghegeanu încheie : „un volum cît mai mare de export pe devize libere ! — aceasta este preocuparea noastră actuală, **esențială**".

NOUL, CALITATEA și A ȘTI SĂ FACI COMERȚ — iată trei date care sînt caracteristice marii întreprinderi. Date ambițioase, evident, dar strict — și necesar — realiste.

P. HORIA ■

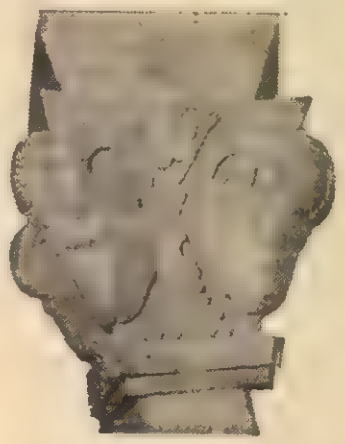

Sfatul înțelepților

O inițiativă puțin obișnuită, dar neîndoielnic fertilă în perspectivă, s-a materializat recent în cadrul Academiei de științe agricole : constituirea Sfatului înțelepților. Titulatura ar putea să ne apară oarecum pretențioasă dacă nu ar acoperi cu adevărat o rezervă de înțelepciune prea puțin exploatată pînă în prezent. Practic, este vorba despre reunirea într-un cadru organizat, înzestrat cu toate facilitățile de rigoare, a unor valoroși specialiști din agricultură pensionari, dispuși și în putere să contribuie și după retragerea lor din activitate la progresul domeniului.

Ideea aparține lui Angelo Miculescu, președintele prestigiosului for amintit mai sus. Evident, ea a putut fi transcrisă în viață și ca urmare a interesului cu care a fost primită de academicienii Amilcar Vasiliu, Horia Slușanschi și Nicolae Vulpoi, de profesorii Mircea Motoc și Gheorghe Valuță, de alți veterani ai științei agricole românești. Bineînțeles, nu este vorba despre oameni ale căror contacte cu realitățile agriculturii ar fi fost întrerupte definitiv la data constituirii **Sfatului înțelepților**, dimpotrivă, fiecare dintre ei desfășura în continuare, pe măsura posibilităților, un meritoriu travaliu de cercetare și informare. Însă cadrul ce li s-a oferit nu demult conferă acestui travaliu și o necesară autoritate, și condiții optime de exercitare, și direcții de studiu, prin ralierea la o problematică prioritară.

Pe parcursul unei convorbiri purtate cu prof. dr. Ion Nițu, secretar științific de secție, ne-am inițiat atît în ceea ce privește mentalitatea pe care s-a întemeiat acest original demers, cît și în planurile de viitor ale colaborării dintre instituțiile de resort și **Sfatul înțelepților**. S-a pornit, cum este și firesc, de la o premisă de bunsimț : un sfat bătrînesc niciodată nu strică. Și în favoarea adevărului că lucrurile așa stau și nu altfel ni s-a oferit un exemplu revelator : în urmă cu cîțiva ani, constatîndu-se că anumite **sole de** grîu erau compromise prin vitregia condițiilor meteorologice, s-a hotărît, acolo unde se hotărăsc indeobște asemenea fapte, întoarcerea și reînsămînțarea lor cu porumb ; întîmplător, participa la dezbaterile asupra acestei oportunități și prof. Gheorghe Valuță, reputat agrotehnician; oricum, îi se oferea tuturor un răgaz de cel puțin două săptămîni pentru însămînțarea porumbului și, atunci, prof. Gheorghe Valuță, sprijinindu-se pe o experiență solidă, a propus să se mai aștepte, doar atît, două săptămîni. Rațiunea propunerii : să nu ne amăgim că știm totul, încă nu cunoaștem deplin ce puteri miraculoase subzistă în plante. În sfîrșit, propunerea a fost adoptată, în răstimpul armistițiului stabilit de comun acord plantele s-au redresat în cea mai mare parte și suprafețele reînsămînțate ulterior au fost minime.

În plus, specialiștii pensionari beneficiază și de un avantaj psihologic de neeludat : ieșind din angrenaje administrative prea strînse, nu mai sînt tentați să se subordoneze oricum părerilor lui **x** numai pentru că este **x** și lui **y** numai pentru că întreține relații amicale cu **z**, de la un eșalon superior. Cînd știu că au dreptate, își afirmă dreptatea cu o altă îndrăzneală decît atunci cînd ar depinde nemijlocit și de **x**, și de **y**, și de **z**. Și mărturisim deschis că reporterul care sîntem a recepționat cu o mare bucurie știrea că Academia de științe agricole contează pe independența opiniilor celor solicitați să colaboreze cu ea. Noi întrezărim în acest fapt aparent minor un mare semn al încrederii în om și în responsabilitatea cu care omul adevărat își consideră dreptul la libertatea opiniei. Cu atît mai mult cu cît prof. dr. Ion Nițu ne-a oferit și în această privință un exemplu revelator.

Anume, chiar în reuniunea inaugurală a **Sfatului înțelepților**, acad. Horia Slușanschi a atras atenția asupra unei tendințe de la care nu avem de așteptat nimic bun : tendința unor județe de a se federaliza din punctul de vedere al cercetării științifice din agricultură. Mai exact spus prin influența ce o poate exercita o persoană sau alta din conducerea lor, unele județe sînt tentate să-și statorniceaască în teritoriu cît mai multe unități de cercetare agricolă, oricum mai multe decît le-ar fi de trebuință. Consecința acestei tendințe : dispersare de forțe și mijloace, complicații organizatorice, dificultăți în coordonare, variante parazitare în finalizarea unor teme de cercetări, paralelisme, suprapuneri etc. Și asta încă n-ar fi nimic. Luînd însă lucrurile la bani mărunți, vom constata lesne că o schemă a unor astfel de unități de cercetare cuprinde, de regulă și neapărat, și pe soția tovarășului **x**, și pe nepotul tovarășului **y**, și chiar și pe nora tovarășului **z**, care nu are alt merit decît acela de a fi fost organizatorul destoinic al nuntii fiului tovarășului **w**, la care au participat și tovarășii **v**, **t** și **s**, despre care știe toată lumea că sînt în grațiile tovarășului **r**, din camera 47, etajul 5 al doilea coridor pe stînga. Și așa mai departe. De unde, se înțelege, o lamentabilă ineficiență.

În planurile de viitor ale **Sfatului înțelepților** gestează o doză masivă de bun augur : specialiștii pensionari s-au angajat să prelucreze utilă documentația parvenită la Academie și s-o sintetizeze astfel încît să devină accesibilă oricărui fermier, după modelul celebrului **Farmer's Digest** ; vor avea acces în toate spațiile și teritoriile Academiei, la toate mijloacele ei, în regim consultativ, și nu încape nici o îndoială că vechiul proverb românesc, **să dinstești pe cei bătrîni și de sfat să le mulțumești**, va rodi cum se cuvine dacă va fi urmat consecvent. Alte proiecte rezultate din frumoasa inițiativă a Academiei de științe agricole sînt la fel de interesante și ademenitoare pentru spiritele ce și-au constituit un drapel din destoinicie și neodihnă. Între aceste proiecte — ambiția de a extinde inițiativa limitată la București deocamdată, în spațiul întregii țări. Printre altele, ne-au fost relatate și eforturile susținute ale academicianului octogenar Amilcar Vasiliu, în vederea perfectării unei istorii a agriculturii românești.

De aici înainte însă într-un fel opiniile ni se disociază. Ne vine întrucîtva peste mînă să credem o istorie a agriculturii românești ceva între altele. Dimpotrivă, nutrim convingerea că o istorie a agriculturii românești rămîne marele fluviu pe care pluteste toată istoria țării. Chiar și din clipa cînd am încetat să mai fim o țară eminamente agrară.

MIHAI PELIN ■

Ce iubește mai mult țăranul

Partea ciudată a discuțiilor despre **lucrul bine făcut** este că, la un moment dat, acestea par să nu mai aibă obiect. Ca și cum ai stărui să vorbești, cu un școlar silitor, numai despre notele lui de zece. „Am învățat și astfel am luat nota maximă". Și așa mai departe. E limpede că, oricît ar toci școlarul, unsprezece n-o să-i dea nimeni. Cît despre explicații, ele vor fi mereu aceleași.

Cînd discuți recolta cu țăranii, vezi că fruntașii nu prea au ce-ți spune : „Prin urmare, ați arat, ați semănat, ați prășit, ați irigat și a ieșit porumbul !" „Da, am arat, am semănat, am prășit, am irigat și uite că a ieșit !"

În locurile unde treburile merg prost însă, conversațiile sînt mai întotdeauna captivante. „Da, domnule, îți spui, oamenii au dreptate : din astea nu au, din alea nu li se dă, nu-s calele pentru cai, n-a plouat la timp, a nins de jos în sus, bătrînii prea au îmbătrînit, tinerii n-au apucat încă să întinerească, e prea aproape orașul și prea departe cîmpul, președintele n-are încredere în săteni, sătenii în președinte. Lucrurile, care va să zică, se leagă !"

Sigur, agricultura noastră are și griji și pricini să nu fie peste tot ce-ar putea și ce-ar merita ea să fie ; ce merge într-o zonă, nu merge în zona vecină, în destule situații vorbele zic una și faptele alta, iar dacă ne-am uita atent pe o hartă a C.A.P.-urilor cu recoltele cele mai mari am observa că aproape dacă nu chiar toate au pămînt de calitate și că pămîntul roditor parcă îi și trimite pe țărani pe ogoare.

Dar dacă ne gîndim bine la oamenii de merit ai agriculturii românești nu se poate să nu băgăm de seamă că, pînă la urmă, despre calitatea omului e vorba. Cei mai mulți dintre ei nu sînt niște oratori și nici din cale afară de simpatici. Principala lor preocupare, adică nu-i aceea de a se face plăcuți la întruniri și oaspeților. Ei au cîteva probleme de morală a muncii și numai spre acestea le e mintea. Ei nu se pripesc să dea răspunsuri la întrebări ce conțin răspunsul, filindcă sînt interesați de o seamă de întrebări proprii moșiei și profesiunii lor.

„Într-un C.A.P., spune Viorel Popescu toamna se fac două feluri de socoteli : un fel la sediul C.A.P.-ului, și care privește pe toată lumea, al doilea fel în gospodăria țăranului C.A.P.-ist, și care privește numai casa lui. E posibil ca din socotelile noastre să reiasă că sîntem de la an la an mai bine dar în cele ale țăranului să fie altfel. C.A.P.-ul să se cheme că-i bogat, iar cooperatorii să nu fie tocmai mulțumiți. Omului meu este că decretul prin care se hotărăște acordarea unor premii la contractare diferențiate și progresive este stimulativ. El e în favoarea celui care muncește. C.A.P.-ul nostru a obținut recolte dintre cele mai mari. Peste ce dăm acum, prea mult nu se mai poate da. Cel puțin în condițiile actuale. Am recoltat 9 030 kg porumb hibrid boabe la hectar, 5 700 kg grîu, 3 000 kg floarea-soarelui, 2 000 kg soia și 45 000 kg sfeclă. Pe ferma de 65 ha a inginerei Victoria Dumitrescu s-au scos chiar 60 000 kg sfeclă la hectar. Întreaga suprafață e irigată și, cum se vede, e irigată corect. E oarecum simplu să sporești producția de porumb cu o tonă la hectar cînd dai, de obicei, o medie de 5 000 kg și mult, mult mai greu să treci de la o medie de 9 000 kg la 9 300 kg. Față de prevederile planului, am livrat un plus de 2 400 kg la porumb de unde și aproape 7 milioane lei încasați în plus numai la porumb. Muncind la fel, contăm pentru 1982 pe un cîștig suplimentar, la total venituri, de peste 13 milioane lei. C.A.P.-ul nostru se autofinanțează. Deci, e bine. Cu venituri mai mari, investim și obținem și recolte mai mari. Ne dă, ca să zic așa, mîna. Dar țăranului cooperator, îi dă și lui mîna să muncească mai mult ? Problema în momentul de față este să ne ținem cuvîntul față de oameni : ce am decis asupra recoltei la adunarea generală să respectăm și la împărțirea ei. Să plătim cu bani, cu grîu, porumb și alte produse după cules, nu prin ianuarie, ori mai tîrziu."

C.A.P.-ul unde Viorel Popescu este inginer șef se găsește în comuna Tudor Vladimirescu, județul Brăila. Suprafața agricolă, din care 40 la sută e cu porumb se irigă în întregime din 1969. În anul 1968, se obținea o medie de 3 300 kg porumb la hectar, pe pămînt neirigat. Din 1969, media la grîu a fost mereu peste 5 000 kg, iar la porumb peste 7 000. Pentru anul 1982, gîndul tuturor merge la 10 000 kg porumb la hectar. „Avem, pentru prima oară de cînd mă știu C.A.P.-ist — și mă știu de 22 de ani — arăturile făcute toate și ca la carte, avem îngrășămintele asigurate, cu mecanizatorii lucrurile sînt în ordine, spune Viorel Popescu, din greșeli am învățat tot ce era de învățat și, dacă ne uităm la vreme, cum spune și colindul, semne bune anul are. În ce privește forța de muncă, mai sînt ceva probleme. Din cele 1 000 de suflete, cît are comuna Tudor Vladimirescu, în C.A.P. sînt doar 230 ; și trebuie să includem în cei 230 și administrația. Încă o sută de oameni de-ar mai fi, încă o sută doi-trei și ne-am putea gîndi cu toată nădejdea la anii ce vin."

La fel gîndește și Petre Mihalache, președintele consiliului popular al comunei : „Contractul are doi termeni. Dacă îi pretindem țăranului să respecte contractul și să dea la stat, conform cu ce s-a angajat, porci, vite, sfeclă sau floarea-soarelui, și noi trebuie să ne respectăm angajamentul. Pentru 1982 am contractat de la populație 1 000 capete bovine, 350 de porci, 1 000 de oi și miei, aproape 5 000 hectolitri lapte. Nu am avut probleme pe care aud că le au alții la contractări întrucît noi am dat oamenilor porumbul sau orzul cu care ne-am înțeles la început. Or, poți să-ți ții cuvîntul numai dacă ai recoltă bună, dacă te îngrijești ca anul ce vine să fie mai bun decît cel în care te găsești. Acum am dublat suprafața islazului comunal și am însămînțat-o. E tot un sprijin pentru țăranii care contractează animale cu statul. Părerea mea este că premiile pentru contractări date prin recentul Decret al Consiliului de Stat își vor vădi efectul chiar în 1982 dar și mai substanțial în anii următori. Oamenii au nevoie de exemple. Vor avea curînd, în jurul lor, atîtea exemple încît cred că se vor îndemna ei către cooperație, să contracteze. Problema cheie care se pune este ca acest Decret să fie prelucrat cu fiecare țăran, să se discute cu fiecare situația lotului personal. În 1981, de exemplu, s-au contractat de la populație — dîndu-se, în schimb, zahăr și ulei — 27 tone floarea-soarelui și 270 tone sfeclă-de-zahăr. E foarte probabil ca să dăm în 1982 cantități mult mai mari, deoarece oamenii caută acum fiecare petic de pămînt să pună sfeclă. Avem cazuri cînd s-au pus cartofi și sfeclă și pe malul șanțurilor."

Sentimentul pe care-l ai într-o comună ca aceasta este de stare firească a lucrurilor. E firesc, nu-i așa ?, ca odată avînd instalațiile de irigat cîmpul ele să funcționeze și să nu mai depinzi de mersul ploilor. Numai că, în chip destul de ciudat, s-au ivit din cînd în cînd niște idei care parcă au țintit să strice ce-i bun. C.A.P.-ul din Tudor Vladimirescu, după ce a izbutit să-și creeze un sistem de irigații eficient și o zestre de tije și motopompe, a trebuit — în ultimii 6—7 ani — să lupte cu niște idei venind ierarhic, idei care parcă urmăreau să pună carul înaintea boilor, cum spune țăranul. „Ni s-a cerut, spune inginerul Viorel Popescu, să trimitem motopompele și tijele la S.M.A. și de acolo să ne fie repartizate, după trebuințe, ca să le mai folosească și altii. Dar oamenii pentru irigații să rămînă tot cei pe care-i aveam. Un mecanic, se știe, se deprinde cu o mașină, cu o instalație, se atașează de ea. Centralizînd și tot transportînd de colo colo motopompele și tijele de irigații, care sînt destul de pretențioase, dîndu-le dezinteresului unor oameni care așteaptă totul pe de-a gata, am fi stricat ceea ce am realizat atît de greu. Și atunci, am făcut un lucru pe care eu, om cu simțul ierarhiei, nu-l fac niciodată, am refuzat să înstrăinez avutul C.A.P.-ului. Acum, iată, hotărîri mai noi și pline de rațiune dovedesc că am avut dreptate. Și o cavma, dacă o dai altora, riști s-o primești stîrbă. Nu e vorba de mărunțul sînt de proprietate burghez, ci de un fapt real și în firea omului : țăranul își iubește și curtea, și vitele și uneltele muncii. Dragostea aceasta îi dă siguranță în muncă. Cînd răscolești oamenii cu fel de fel de măsuri care le tulbură atașamentul, obții niște lucrători indiferenți la rostul muncii lor. Indiferența față de starea cîmpului, a recoltei a mașinilor e tot ce-i mai rău într-un sat".

TUDOR OCTAVIAN ■

Semnalăm

Orientări prioritare în domeniul asistenței medicale din România

Ultimul număr al „Erei Socialiste" (decembrie 1981) găzduiește un interesant și cuprinzător studiu semnat de prof. dr. **Eugen Proca**, ministrul sănătății, articol consacrat unor probleme și sarcini actuale ale ocrotirii sanitare, văzute în largul context al civilizației moderne, al condițiilor concrete din țara noastră și, deopotrivă, în lumina noilor orientări ale științei medicale mondiale. Reținem în primul rînd ideea ce prefațează întregul articol și prin care autorul se referă în mod expres la faptul că, odată cu profesionalizarea lucrătorilor din acest compartiment de activitate și prin sensibila ridicare a gradului de tehnicizare a prestațiilor medicale — au fost asigurate toate condițiile pentru trecerea la o nouă calitate în domeniul terapiei și cercetării medicale.

A devenit evidentă, semnalează autorul studiului, necesitatea de a se acorda o atenție deosebită activității medicale preventive și îmbunătățirii asistenței ambulatorii prin dispensare și policlinici, deci prin îngrijirea unor bolnavi mai gravi, dar care nu necesită în mod absolut internarea în spital. Se apreciază în continuare că una din direcțiile prioritare ale terapeuticii actuale și viitoare o constituie medicina omului sănătos, orientare care se urmărește definirea raportului om-mediu în condițiile dezvoltării sociale actuale și prin care se recunoaște ocrotirea sănătății înainte de apariția eventualelor perturbații morfofuncționale ori psihosomatice.

Un capitol special este rezervat rolului și sarcinilor cercetării științifice medicale, apreciată drept o componentă de bază a procesului de întărire a sănătății populației. În această ordine de idei se evidențiază în mod special importanța plantelor medicinale în descoperirea unor noi agenți terapeutici, în diversificarea producției de medicamente.

Articolul oferă toate datele unui tablou edificator și optimist privind dezvoltarea asistenței sanitare din România, o imagine grăitoare a interesului și grijii acordate acestui important sector de activitate de către statul și partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal.

L. T. ■

Poveste pentru toți copiii

Vă mai amintiți de povestea cu Louis ? Este o [illegible] adevărată, dragi copii mici, mărișori, mari și foarte mari. Numele lui întreg este Lucian Louis-Funar. FLACĂRA v-a mai spus cîte ceva despre el, demult, demult, trebuie să fi fost o primăvară, da, da, mi-am amintit : primăvara anului 1981. Pe atunci, el era un copil din Craiova, elev în clasa a VIII-a a unei școli generale. Dar uimise deja cîțiva profesori universitari prin cît matematică știa. Doctori în matematici, cînd discutau cu el, aveau un sentiment necunoscut, o sfială, un respect — aș zice academic, dar cuvîntul este și nu este potrivit — pentru matematicianul presimțit în acest copil atît de dotat. De atunci, din primăvara aceea, a trecut însă atît de mult încît acum Lucian Louis Funar este licean. La sfîrșitul primului trimestru era premiantul clasei a IX-a B de la Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din Bănie. Profesorul lui de matematică se numește Virgil Schneider. Știe cu cine are de-a face : Louis lucrează aparat în timpul orelor de matematică, fiindcă el știe manualul. Și nu numai pe cel de-a IX-a. Dar astea sînt lucruri cunoscute de-acum. De îndrumarea evoluției tînărului matematician se ocupă mai ales — cu o mare căldură și cu bucuria de a-l fi descoperit — cel ce l-a devenit un fel de mentor, minunatul om, dascăl și doctor în matematici care este conferențiarul universitar Valentin Boju de la universitatea craioveană. După cum, această rară șansă a matematicii care pare să fie, fiul unui maistru constructor din Craiova, mai are norocul să-i vegheze evoluția — cu dragoste, cu înțelegere, cu o mare pasiune de pedagog — însuși directorul liceului, distinsul profesor emerit Nicolae Andrei. Așa se face că s-a căutat cu bunăvoință și s-a găsit posibilitatea ca străluciții elev-matematician să meargă și la Facultatea de matematică unde participă la cursurile de geometrie diferențială ținute, la anul I, de lector univ. dr. Mariana Popescu, iar la anul III de chiar Valentin Boju, precum și la seminariile respective. Mai interesant însă și deci acest lucru extraordinar mi se pare faptul că tînărul a participat — curs și seminar — la topologie algebrică. Acesta este un curs facultativ ce se face în anul II și este ținut de același Valentin Boju. Este emoționant, parcă ești răsplătit pentru toate cuiele pe care ți le-au făcut ție însuți bolovanii de care te-ai lovit în drumul tău, este reconfortant pur și simplu să vezi acest copil parcurgînd un astfel de

curs care pentru viitorii profesori este repet, facultativ. În treacăt, ar mai fi de spus ceea ce preciza admirabilul mentor al lui Louis : „Participarea lui la seminarii este importantă. Dacă un profesor universitar ar citi răspunsurile sale la aceste seminarii, fără să-l vadă, fără să știe ale cui sînt, de multe ori, stați convins, ar socoti că ele vin de la un student eminent al acelei grupe. Și grupele în care Louis dă astfel de răspunsuri facultative sînt cînd de anul I, cînd de anul II, cînd de anul III".

L-am întrebat pe tovarășul Valentin Boju dacă tînărul a făcut progrese în ultimele șase luni. „Progrese ? Foarte mari! De necrezut ! Pentru mine însă este impresionant nu numai acest lucru care mă bucură enorm. Îmi dau tot mai mult seama că noi n-avem experiența creșterii vîrfurilor. Noi facem meditații, facem consultații, de cele mai multe ori ridicăm la o linie de plutire elevi care învață mai greu. Este cu totul altceva. Valorile deosebite — și, iată !, avem asemenea valori, dar avem mereu, și în toată țara — trebuie crescute, tinerii trebuie ajutați cu bunăvoință dar și cu pricepere de experți pentru a se realiza în întregime, pentru ca aceste valori să atingă eficiența maximă. E o muncă dificilă. Aș zice că nici n-o pot face decît profesori, specialiști cu sinceră dragoste de acești copii, cei care au în ei această dulce patimă de dascăl, nu unii cărora pur și simplu li s-ar trasa sarcină să și-o procure".

La sfîrșitul lunii octombrie 1981, la un colocviu de geometrie și mecanică ținut la universitatea din Iași, elevul Lucian Louis Funar a prezentat o lucrare realizată în colaborare cu conf. univ. dr. Valentin Boju, sub titlul : „Spații Riemann cu curbură Stanilov evasiconstantă". Cum, tocmai atunci, cel mai înalt dintre autori era bolnav într-un spital, Louis a trebuit să facă însoțit doar de mama sa, Maria Funar, prima călătorie în care pleca pentru a dialoga în această unică postură de matematician cu matematicieni consacrați. Toți biografii lui de mai tîrziu de aici vor începe povestea călătoriei sale pe tărîmul matematicii. Mai înainte au fost pregătirile, precum, în alte povești, cusutul armelor și hrănirea cu jerpilit a calului năzdrăvan.

În primul trimestru școlar, în toată țara au fost selectați prin teste elevii care să participe în vacanța de iarnă la tabăra de matematică de la Piatra Neamț. În fiecare județ trebuia ales un singur reprezentant pentru fiecare clasă de liceu. Pentru prietenii lui Louis care n-au aflat, precizăm că el a reprezentat Doljul la clasa a IX-a. A luat 10 la test, distanțîndu-se zdrobitor de concurenții săi. Dar apropo de concurenți și de întrecere, Lucian Louis Funar a renunțat total la sport, deocamdată, în favoarea matematicii. Împreună cu Valentin Boju vor trimite lucrarea prezentată la Iași unei reviste de specialitate. Acesteia îi vor urma în curînd altele care se află în stadii diferite.

La început de an, sînteți de acord, nu-i așa ?, dragi copii, mici, mărișori, mari și foarte mari, să-i urăm ani mulți fericiți matematicianului român Lucian Louis Funar și să le urăm sănătate și fericire alături de el, tuturor celor care îl iubesc și îl ajută, deci și părinților săi.

DORIN GHERGHINESCU ■

O lucrare fundamentală despre școala olteană

A apărut volumul al II-lea al amplei lucrări monografice intitulate **Istoria învățămîntului din Oltenia**, datorată oșteanului și muncii neobosite a doi cunoscuți cercetători, Nicolae Andrei și Gh. Pârnuță. Cartea comentează pe larg istoria unei școli (și nu e vorba numai de școală ca instituție de învățămînt, ci și de școală ca mișcare culturală-artistică și politico-ideologică) al cărei exponenți, profesori și elevi, s-au înscris la loc de frunte în marile evenimente prin care a trecut acest colț de țară numit Oltenia. Și nu numai Oltenia.

Evenimentele prezentate de cei doi autori sînt cele cuprinse între anii 1848—1864—1877—1918. Nu numai că ni se oferă, prin amănunțite analize, date pline de interes despre organizarea școlilor din Oltenia, dar meritul autorilor este cu atît mai mare cu cît, buni cunoscători ai materialului asupra căruia au operat, ei reușesc să evidențieze contribuția unora din cei mai importanți oameni de cultură pe care ni i-a dat Oltenia în această perioadă. A transcrie numele tuturor acelor mari oameni de cultură și, în același timp, mari patrioți cu care se mîndrește școala oltean㠠 înseamnă să le răpim cititorilor plăcerea de a-i cunoaște din paginile înseși ale cărții. Cu alte cuvinte, pentru cititorul avizat, cunoscător al fenomenului analizat și al personalităților aflate în această carte — un prilej de reîntîlnire ; iar pentru cel care încă nu cunosc realizările școlii oltene — o surpriză dintre cele mai vii. (Victor Nițâ)

Mecanizatorii — muncitorii unui an agricol de 365 de zile

Deși mecanizarea agriculturii se face nu numai cu mașini ci și cu mecanizatori, cu muncitorii acestor mașini care sînt totodată și muncitorii cei mari ai agriculturii, despre ei se vorbește mai rar ori, mai bine zis, doar cînd se întîmplă ca treburile prin S.M.A.-uri să nu meargă tocmai bine. Or, spre deosebire de țăranul din C.A.P., care poate să facă un număr de zile muncă, mai mare sau mai mic, după cum e nevoie și, de multe ori, după cum îi e voia, mecanizatorul, tractoristul trebuie să fie pe ogor cu mașina în funcțiune aproape tot timpul anului și, cel mai adesea, din zori pînă-n noapte și chiar și noaptea, cu singură lumina farurilor în brazdă și cu privirea în nesfîrșirea ei. Eroul lucrărilor agricole este de fapt mecanizatorul. Ale lui sînt toate muncile grîului, ale lui aratul și semănatul și atîtea alte operațiuni de tenacitate și responsabilitate. Fiindcă de responsabilitate, mai mult decît de orice, e trebuință în agricultură astăzi.

Recentul Decret al Consiliului de Stat privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste vine să pună toată ordinea ce se cere în activitatea de mecanizare și în aceea a mecanizatorilor. Decretul are în chip esențial meritul, foarte activ, foarte stimulativ de a-i socoti pe mecanizator drept ceea ce, în fapt, a fost și este — un om al recoltei — de unde și dreptul ca retribuția lui — cu bani și produse — să fie direct legată de nivelul producțiilor rezultate din munca sa.

Cum unele probleme rezultă din Decret și trebule să fie în atenția celor ce-i pregătesc pentru meserie pe mecanizatori și le organizează ziua de muncă, le formulăm în textele care urmează în ideea că o chestiune corect formulată se arată, în parte, și rezolvată.

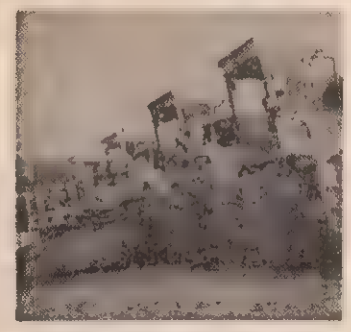

Pe mîna cui dăm combinele ?

Un agronom cu mulțime de ani în comandamentele porumbului îmi povestea cum era el stagiar odată și pleca pe tractor să joace fotbal cu o echipă din județ. Tractoristul l-a lăsat la volan pe inginer pînă spre intrarea în sat, dar acolo au schimbat locurile și a trecut la cîrma expediției el, șeful tractorului, fiindcă vroia să-l vadă lumea sus, pe tractor, fiindcă se fălea cu profesiunea lui, fiindcă asculta la radio în fiecare dimineață cîte un cinter despre tractoriști, în fine, fiindcă omul se simțea important pe tractor și meseria de tractorist era izbînda vieții sale.

Timpul a trecut, s-au schimbat multe în viața tractoriștilor, la radio nu se mai transmit de vreo douăzeci de ani cîntecele cu „fîlenuță, tractori-i-i-istă !", mașinile care lucrează cîmpul au devenit niște veritabile uzine, profesiunea se cheamă „mecanic agricol" ori cine mai știe cum, întrucît, de fapt, schimbările ce s-au întîmplat au fost mai ales în jurul vieții tractoriștilor și nu în chiar conținutul ei. Nicolae Neacșu, inginer șef la C.A.P. Petrești, județul Dîmbovița, făcea, discutînd despre grijile pe care le are cu noile mașini agricole și cu mecanicii lor, următoarea observație de fond : o combină e o ființă atît de sofisticată încît mecanicul ei și omul care o mînuiește trebuie să fie o persoană policalificată. O combină costă multe sute de mii de lei, astfel că un automobil, în ce privește condiția tehnică, e un nimic pe lîngă aceasta. Îți trebuie un anume simț al mașinii ca să manevrezi o astfel de mașină agricolă în stare de atîtea munci, îți trebuie experiență și chiar ureche sensibilă ca să știi să o asculți, deoarece în ea toate se învîrtesc și lucrează. Totuși, dăm combinele pe mîna unor oameni cu o pregătire mecanică precară, săvîrșită în două-trei luni, în vreme ce pentru un ospătar e nevoie de cel puțin jumătate de an școlarizare. Unul poartă, școlit bine, o tavă de zece lei, altul întoarce în brazdă pe soarele de foc, pe gerul cel mare, pe zloată, pe lumină și pe întuneric, în toate zilele și în zilele grăbite ale campaniei culesului un colos de un milion de lei căruia, de obicei, nu-i bănuiește nici valoarea, nici finețea tehnică. Numărul mecanicilor agricoli capabili să mînuiască mașinile anului 1982 este mic față de numărul total al mecanicilor agricoli încadrați. Este momentul să vedem care-i condiția lor reală, întrucît multe lipsuri ale agriculturii noastre de aici încep. Grîul se lucrează, 95 la sută, mecanizat, porumbul ar trebui să suporte într-o măsură mult mai mare mecanizarea, mașini există, tractoare berechet, dar în puține locuri din țară corpul, ca să-i zicem așa, mecanic e pe măsura pretențiilor.

Tovarășa inginer agronom Olga Ciorolanu, persoană „cu apostolat", cum îi place să spună, în C.A.P., în prezent directoarea Liceului agroindustrial din Brăila — un liceu etalon în specialitate și cu o fermă didactică pe cît de complexă, pe atît de potrivită nevoilor didacticii — observă, iarăși, că-i din ce în ce mai greu să mobilizezi tineretul pentru unele profesiuni din agricultură, între care aceea de mecanic dă mare bătaie de cap. În Liceul agroindustrial brăilean, fetele fac majoritatea — 60% — iar la absolvire președinții de C.A.P. vin și se roagă „repartizați-mi și mie, tovarăși, un băiat, doi". Se știe că în momentul de față nu de femei duce lipsă agricultura noastră. Mai mult, stimînd — atît cît ne place s-o spunem — femeia și cunoscînd ce rol au la țară, la muncile ogorului, fetele și femeile, poate ar fi cazul să promovăm la aceste munci și în băncile școlilor unde se învață ele și bărbatul ! Absolventele liceului — spune Olga Ciorolanu — au rostul lor în agricultură, dar ce ne facem că, de exemplu, în ultimii ani adunăm cu mari eforturi băieți pentru specialitatea mecanic agricol ?

Situația, prin urmare, e următoarea : munca tractoristului este de mult timp alta, dar statutul profesional este cam același cu statutul tractoriștilor perioadei eroice a cooperativizării.

„Un tractorist, un mecanic agricol — spune Vasile Nenciu, președintele C.A.P. din comuna Tudor Vladimirescu, județul Brăila — cîștigă, în medie, 2 000 lei. În urma recentului Decret, care prevede măsuri înțelepte în privința îmbunătățirii activității de mecanizare, va cîștiga mai mult, depășirile se vor plăti mai bine, dar opinia mea este că un mecanic pe o combină agricolă din ultimele tipuri are sarcini mult mai complexe decît tînărul muncitor dintr-o uzină. Pe urmă, să cercetăm în ce condiții lucrează — pe strung, pe frezăm pe raboteză — tînărul și în ce condiții mecanicul agricol. Pe urmă să mai cercetăm cîte ore numără ziua de muncă a unui lucrător din fabrică și cîte aceea a mecanicului agricol. Apoi, statutul mecanicului agricol : el are „dublă subordonare", adică și la C.A.P. și la stațiune. Oare nu-i prea mult ca un om să fie condus de doi ? Nu-s în regulă mai multe treburi în profesia aceasta și socotesc că revoluția pe care o facem acum în agricultură trebule să albă în vedere, în primul rînd, situația mecanizării agriculturii. Avem mașini, avem și oameni, dar oameni numai în scripte. În realitate calitatea mașinilor este peste calitatea mecanicilor care le au în stăpînire. Uneori, acesta este adevărul golgoluț, și se face milă de minunăția de mașină pe care o călărește și o hăituiește ca pe o nimica toată un mecanic de care te-ai lipsi dacă ai putea. Dar nu te poți lipsi, pentru că, de bine, de rău, cu el ari și semeni și culegi recolta, sacrificînd, bineînțeles, mașina. Iar o asemenea mașină costă, adesea, cît toată recolta pe care a muncit-o acel mecanic. E nevoie de o analiză serioasă a statutului mecanicului agricol și de măsuri eficiente".

TUDOR OCTAVIAN ■

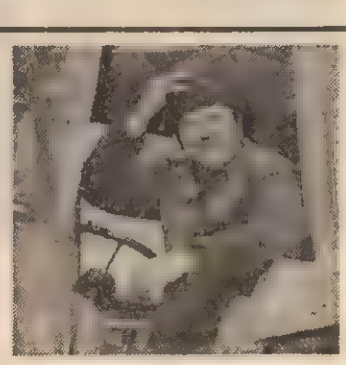

Săptămîna de lucru care ține din aprilie pînă în noiembrie

Deși condițiile de lucru ale mecanizatorilor sînt mult mai bune decît în urmă cu cîțiva ani, fluctuația cadrelor este mare. Recrutarea se face anevoie, numărul mecanizatorilor este insuficient. La S.M.A. Titu, județul Dîmbovița, s-au școlarizat de la înființarea școlii 8 000 de mecanizatori. Mai lucrează doar 3 000, din care 1 000 au fost școlarizați la locul de muncă în ultimul timp. Restul de 5 000 au plecat în căutarea unor situații mai convenabile, unii dintre ei plătindu-și chiar școlarizarea. Numai în anul care a trecut, la S.M.A. Titu, din 75 mecanizatori școlarizați 34 au plecat. Tractoarele au cabine climatizate, pe tractorist nu-l mai apără de ploaie sau zăpadă doar pufoaica și căciula, reparațiile nu se mai fac sub cerul liber sau într-un atelier improvizat într-un vagon. S-au construit și amenajat ateliere. Pe ger, mîna nu se mai lipește de cheia franceză. În Trustul S.M.A. Dîmbovița mecanizatorii cîștigă în medie 2 745 lei pe lună, bani în mînă. Se cîștigă, deci, mai bine decît altădată. Tractoare sînt, combine sînt, în acest sens s-au făcut eforturi financiare mari, dar nu întotdeauna se găsește cine să le conducă, să le întrețină sau să le repare.

Rezolvarea acestei probleme depinde bineînțeles de noi și credem că soluțiile propuse de interlocutorii noștri trebuie luate cît mai grabnic în considerare.

Radu Nicola, directorul S.M.A. Comișani : „La prima vedere, poate spun ceva paradoxal. Avem prea multe tractoare și mașini. Nu prididim să le reparăm. În mecanizare veniturile la mia de lei fond de investiții sînt în jur de 400 lei, față de industrie unde se realizează peste mia de lei. Se lucrează în pierdere. Ar trebui să fie doi tractoriști pe un tractor și să se lucreze în schimburi. Știind că are la dispoziție 8 ore, mecanizatorul, lucrîndu-le din plin, își poate face norma. I-ar prelua schimbului mașina bine întreținută și s-ar putea odihni. Altfel îl obligăm să lucreze în schimburi prelungite sau chiar în două schimburi. Randamentul scade, omul se uzează și își caută un alt loc de muncă. Îl obligăm, de regulă, să lucreze și duminicile. E obosit, fără chef, își neglijează familia. Lucrează 3—4 ore, consumă motorină, după care i se dă o zi recuperare. Două schimburi ar rezolva multe probleme. Oamenii nu pleacă de la noi, cred, din cauza banilor sau pentru că munca ar fi mai grea ca în alte părți. Pleacă din cauza timpului. Preferă să cîștige mai puțin dar să aibă un program fix, un statut mai clar. Numai de cîștigat am avea din asta și sînt convins că s-ar rezolva și problema fluctuației cadrelor. Mecanizarea ar avea un caracter într-adevăr industrial. Acest lucru este posibil mai ales că munca la noi are un caracter de continuitate. Iarna se lucrează la fertilizări, deszăpeziri și reparații. Mașinile sînt bune și ar putea să stabilizeze oamenii. Toți cei pe care îi cunosc sînt de aceeași părere cu mine Deocamdată nu avem posibilitatea financiară să trecem la două schimburi și nici oamenii necesari, însă, dacă am asigura un regim de lucru asemănător cu cel din industrie, mulți ar veni la noi".

Pe drumul între Comișani și Titu, Ion Coman, inginerul șef al Trustului S.M.A. : „Odată cu apariția decretului Consiliului de Stat s-au reglementat raporturile dintre S.M.A. și unitățile agricole. Fiecare va acționa conform calificării sale și va avea, în consecință, răspunderi precise. Unitățile agricole vor fi direct interesate în folosirea optimă a mașinilor și a mecanizatorilor, în economia de carburanți. Dispar disputele, pasarea vinii de la unul la altul. Marea armată a celor din agricultură va fi organizată pe principiile existente în industrie. Prin dubla subordonare crește disciplina, posibilitatea de control, productivitatea. Indiferenta, neglijența în folosirea mașinilor vor dispărea. Mecanizatorii vor fi cointeresați pentru că retribuirea muncii se va face în raport de productia agricolă obținută, indicatorul cel mai important".

Zenovie Calmuș, directorul S.M.A. Titu : „Sîntem în plină campanie de reparații. Bancul de rodat motoare, contractat cu U.R.A. Timișoara, trebuia să intre în funcțiune acum doi ani. Instalația de rodat motoare de combine, contractată cu I.M.A.I.A. Iași acum un an. Nu le putem folosi. La Titu, unul din primele S.M.A.-uri din țară, funcționează școala noastră. Continuăm să școlarizăm, după care constatăm că proaspeții absolvenți pleacă în altă parte. Sînt aici de 10 ani, perioadă în care ni s-au repartizat doar 5 bilete la mare. Se impune un regim de lucru apropiat de cel din industrie, ținînd seama în același timp și de specificul muncii din agricultură. Cît despre perioada de școlarizare, despre banii investiți în această acțiune, ea durează acum de un an. Două luni teorie și restul practică. Combina C 12 este o uzină pe roate. Mecanizatorul trebuie să conducă mașina, s-o repare și să se priceapă și la agricultură. O meserie complexă, frumoasă, bine plătită și trebuie ca aceia care o practică să fie tratați ca și concetățenii lor, să și-o exercite într-un program cît de cît stabilit, să poată să-și refacă forțele și să se ocupe, măcar o dată la două duminici, de familie, de copii. Altfel vor pleca, iar noi vom construi tractoare și combine scumpe pe care nu va avea cine să le conducă".

OPREA GEORGESCU ■

„Cu utilajul statului îmi cîștig pîinea de toate zilele"

La Stația de mecanizare din cadrul C.A.P. Faraoani, din județul Bacău, tractoarele și combinele ieșite din focul bătăliei supreme, sînt la reparat. Ne bucură să vedem copertina care acoperă ostenitele utilaje, care le ferește, oricum, de vitregiile toamnei și iernii. Alături, o hală, nu foarte mare, dar unde se pot efectua reparații. Două U 650 M primesu îngrijiri ca într-o sală de operații : schimbarea garniturii de chiulasă și reparații la ambreiaj.

Ioan Stăncilă, omul care de 12 ani conduce stația, poartă niște cizme grele. Îmi mărturisește că nu prea are tineri. Tinerii pleacă în industrie, iar cei cu care face treabă, de ani, sînt familiști, așezați, sînt cei care nu se îndură să părăsească satul, cu toate că în timpul campaniei se lucrează uneori 20 de ore din 24 ! Asta e munca, așa trebuie ea făcută, iar reorganizarea, de care este răspunzător, este posibilă chiar în plină campanie. Un schimb durează, în timpul campaniei agricole, 10 ore. Ar fi ideal, îmi spune, să existe cîțiva mecanizatori în plus pe fiecare secție, oameni care să se ocupe de reparațiile urgente, care să înlocuiască pe cel care ar avea nevoie de o tură liberă, că și un mecanizator se poate îmbolnăvi ! Retribuția e bună, un tînăr care are categoria I, începe de la 1 795 de lei pe lună, la care se adaugă retribuția suplimentară, în funcție de producția realizată. Categoria a VI-a, de pildă, ajunge pînă la 3 600 lei. Ni se pare aberantă concepția familiilor, a tinerilor, a școlii, care nu îndreaptă copiii, poate înainte de orice altă profesie, spre această meserie grea, dar atît de bărbătească, de adevărată !

În cei 12 ani de cînd e responsabil de munca acestor oameni ai lui, de viața acestor utilaje care asigură pîinea, Ioan Stăncilă afirmă că niciodată, dar niciodată, vreun mecanizator din Faraoani nu a lăsat utilajul pe cîmp. În vola soartei și a ruginii ! Cînd se întîmplă ca unul din oameni să se îmbolnăvească, ei, șeful de secție, se urcă pe tractor și continuă munca. Desigur, spunem, un tractor sau o combină nu pot arăta ca niște „Dacii" păstrate în garaj. Dar există dragoste de utilaje, există dorința ca ele să nu arate ca niște vestigii prăbușite într-o rînă, terminate, așa cum de multe ori mai vedem pe lîngă șanțuri sau chiar în curțile unităților ? Ioan Stăncilă îmi răspunde, un pic iritat, și îmi place că la apărarea utilajelor secției din Faraoani și mai ales a oamenilor care îngrijesc de ele, că stația este dotată cu apă ! Că utilajul e spălat și tras sub copertină, au și un sistem de scurgere pentru ulei, au și lumină electrică !

O problemă grea rămîne cea a pieselor de schimb. Nu numai că nu pot fi găsite atunci cînd e cea mai mare nevoie de ele, adică în perioadele de vîrf ale muncii cîmpului, dar calitatea lor este nesatisfăcătoare. Mai fac improvizații, mai se cîrpesc, dar asta nu face ca munca să se simplifice... Au probleme cu C.A.F.-urile, combinele de recoltat furaje, adică, fabricate la Medgidia, acestea vin încă de noi cu defecțiuni ! Viața utilajului depinde de modul cum e întreținut și exploatat. În notița tehnică, de pildă, se zice că este interzisă orice lucrare dacă patinarea depășește 20% (viteza de înaintare, cu alte cuvinte, omoară utilajul, dacă este îngreunată de un teren inundat, prea bolovănos etc.). Soluția ? Să nu se aștepte cu arătura pînă cînd nămolul ajunge la șasiu... Să se caute ca lucrările, pe cît posibil, să fie făcute la parametrii indicați de constructor. Aici intervine și calificarea omului. Un tractorist cu experiență nu omoară utilajul. „Formarea unui mecanizator e

devenit, ne spune Ioan Stăncilă, un proces continuu. Apar noi utilaje în dotare, iar tinerii care vin din școlile profesionale de mecanizatori (la Hemeiuș există una), ca și cei care se califică în mers, în campanie, cam în 8 luni, trebuie să stea pe lîngă un mecanizator cu experiență. Oricum, părinții ar trebui să dorească a avea copiii aproape, că e cam trist să vezi cum un om în vîrstă, ori o bunică, ridică un coș de porumb de 50—80 de kg, să-l urce în remorcă, iar tinerii se duc cine mai știe unde, lipsind familia, satul, de aportul lor! Dar și noi, de bună seamă, ar trebui să le arătăm că în agricultură se cîștigă, să îi cointeresăm pe oameni, pentru că adevărul acesta este: mecanizatorii, dacă își fac meseria bine, pot vedea, concret, și retributia, mai mult decît frumoasă. Din acest punct de vedere Decretul apărut este binevenit!"

Îl cunoaștem pe **Ștefan Bărbuță**. Se vede că mai toată viața a trăit sub cerul liber, iar bătăliile duse de el au fost și sînt dintre cele mai nobile: bătălia cu ploaia, cu vîntul, cu ninsoarea, pentru ca pămîntul acesta cu care se luptă el, mecanizator din anul 1963, să dea rod, să dea porumb, și să dea grîu, și să dea in, floarea-soarelui, să dea struguri parfumați și mere nemaivăzute. S-a calificat la locul de muncă, locul de muncă fiind pentru dînsul cîmpia nesfîrșită și oamenii care l-au învățat, cei vechi, despre care vorbește așa cum ar vorbi un savant despre profesorii din facultate: „M-au învățat și m-au făcut să-mi fie dragă meseria Florea, Strătică, Bădilă, Titi Roșu. Nu am avut niciodată necazuri, să nu-mi meargă utilajul. Îl repar, tot timpul sînt cu ochii pe el, că fieru-i fier, te mai înșală... Lucrez pe C 12, bună, bună mașină! Întrebați — dacă aș avea mașină mică, tot așa aș îngriji-o? Păi, cred că nu tot așa... Utilajul statului trebuie mai bine îngrijit, că eu de pe utilajul ăsta îmi cîștig pîinea de toate zilele. Așa i-am învățat și pe tinerii care-au trecut prin mîinile mele (ridică mîinile mari, muncite, mîinile care au învățat alte mîini), și mai mă întrebați ce simt eu, ca om, și ca mecanizator, cînd văd că se apropie o furtună, o ploaie, și în fața mea stă cîmpul de grîu frumos și nesecerat? Păi, simt așa, ca un gol în stomac, simt ca un fel de mustrare. Asta e după conștiința fiecăruia, că degeaba vede grîul care stă să se plardă unul care are, cum să vă zic, deviza: „las' că și mîine e o zi!" Dar să știți că nu numai în timpul campaniei avem de lucru. Iarna transportăm gunoiul de grajd pe cîmp, fertilizăm, o parte din mecanizatori fac reparații."

PIA OLARU ■

„Dacă nu înveți carte ajungi tractorist ?!"

După 19 ani de stat pe tractor, Ghiță Dumitru crede că e ce e, adică tractorist, iar faptul că meseria sa se cheamă, mai nou, altfel, îl deranjează mai puțin. El a învățat-o, prin '62, de la Petre Pisiaru și nu-i pare rău. Cîștigă, socotește, bine, la 3 mii și ceva pe lună, bani frumoși, dar el îi ia, socotește și asta, muncind dublu față de un văr care, în fabrică, ridică la fel. De ce dublu? Pentru că Ghiță Dumitru din secția Balotești a S.M.A. Periș lucrează, în medie, cam 14 ore pe zi timp de 9-10 luni pe an. Cînd face acest calcul, și-l face, are în vedere campaniile și faptul că, la grîu, la floarea-soarelui, la soia, la orz și la multe legume, la cartof, la ceapă etc, 85 la sută din munci țin de mecanizare, adică și de tractorul lui pe care abia acum își dă seama că nu l-a botezat în nici un fel? În campanii, el se scoală la ora 5 cel mai tîrziu și se culcă la 11 cel mai devreme, că tractorul, zice, e pretențios și, după ce-l descalecî, trebuie dichisit. Degresat, alimentat și așa mai departe. Uneori, 11 din noapte îl mai prinde și pe cîmp, iar el știe exact cît e ceasul, căci sună sirena la Filatura din Balotești anunțînd că s-a mai terminat un schimb. De fapt, al doilea de cînd el e la datorie, dar asta-i munca, gîndește cu voce tare, iar mie îmi place.

Cînd nu-i campanie, adică iarna, Ghiță Dumitru se ocupă cu reparațiile, convins fiind, el ca și colegii săi, între care Alexandru Smărăndoiu e chiar de față, că recolta depinde în mare măsură de calitatea reparațiilor. N-ar fi, cu totul și cu totul, treaba lui, dar n-are cine s-o facă întrucît S.M.A. Periș, deși fruntaș, nu dispune, de un număr suficient de mecanici. Directorul unității, Dorin Zaharescu, care nu-i numai inginer, ci e și un om energic, neobosit zice că da, asta e situația. Mai demult, continuă directorul, atelierul de reparații era, în orice S.M.T., ca o uzină și, în timp ce mecanicii își vedeau de treabă, tractoriștii își vedeau și ei, dacă era. Dacă nu era, umbla și omul, că om e, să-și la lemne, să-și îmbrace copiii la oraș sau, pur și simplu, își lucra lotul dat în folosință. Numai că numărul mecanicilor s-a redus și acum, îl auzim pe inginerul Zaharescu, stai la mîna tractoristului și dacă el nu se grăbește, că mai sînt și astfel de cazuri, stai de-a binelea, iar calitatea reparațiilor e, firește, în suferință. Adică, pe aici cînd se repară mai mult se cîrpește și nici mașinile nu sînt totdeauna cît-ar trebui. E rîndul lui Smărăndoiu, azi șef de formație, să încuviințeze. Am luat, zice, 5 combine de la „Semănătoarea", noi-nouțe, 3 n-au ajuns pînă la Balotești, ne-am explicat greu o astfel de neglijență la niște oameni care fac, de regulă, lucruri minunate.

Ghiță Dumitru, ca să ne întoarcem la el, e mulțumit. Îi place ce face și e convins chiar că are patimă pentru meserie. Stă cît e nevoie și trage la fel. Cînd se apucă de-o treabă, apoi n-o lasă pînă n-o duce la capăt. Dar nu sînt, ne avertizează, toți ca el, iar directorul îi dă dreptate. Unitatea are o mulțime de tractoriști de ispravă, pe Gheorghe Pavel sau Ion Badea, de pildă, ultimul distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a, dar aceștia sînt, de regulă, veterani în meserie. Cei tineri dau cam repede bir cu fugiții și, la 366 de tractoriști și combineri, fluctuația cadrelor atinge proporții ridicate, 30-35 la sută. Tinerii trag, din păcate, pe dreapta, adică fug la orașe, unde munca durează 8 ore și cîștigul nu e cu mult mai mic. Mai rău e cu absolvenții liceelor agricole. Aceștia sosesc cu repartiție și, marea majoritate, doresc un loc în birou, numai că inginerul Zaharescu, ca toți șefii de S.M.A., nu le poate oferi decît un loc pe tractor. Absolvenții stau ce stau, speră ce speră și-apoi dispar?!

În acest punct, să notăm că recentul Decret privind îmbunătățirea activității de mecanizare lămurește problemele, oferind mecanizării statutul meritat. I se dă acesteia o atenție deosebită, iar Ghiță Dumitru e convins că acordul global, tinînd de producția agricolă realizată, îi va ajuta pe tractoriști să cîștige mai bine, îi va stimula. S-au pus lucrurile la punct, zice, vorba aceea, știe tractorul de ce merge, adică noi, mecanizatorii, nu vom mai fi, ca pînă acum, doar executanți, ci vom fi implicați mai adînc în realizarea recoltelor, în calitatea acestora. Legat de noua calitate a muncii, toți cei prezenți, inclusiv inginerul Dumitru Zamfir de la Trustul S.M.A. al sectorului agricol Ilfov, sînt de părere că ar trebui reînființate școlile profesionale de mecanici agricoli. Ele durau, cînd funcționau, 3 ani și pe vremea aceea, se știe, gama de mașini nu era atît de vastă ca azi. În prezent, calificarea durează, în acte, 1 an, dar omul urcă pe tractor, de regulă, după maximum 2-3 luni, că e nevoie și planul nu așteaptă. Un tractor obișnuit, A 1 800 să zicem, costă o avere, iar o combină C 12, cîteva sute de mii, ele sînt încredințate în pripă unor tineri care încă bîjbîie în meserie. Și cînd le strică, firește, unitatea dă pe pere ce-a luat pe mere?! Din această cauză, că nu mai sînt școli profesionale, meseria se cam pierde și mulți tineri se leapădă de ea. Ba mai mult, nu se mai fac tractoriști decît cei care n-au alte soluții, un comerț, o fabrică, o învîrteală etc., iar la țară e tot mai des auzită, din păcate, amenințarea „dacă nu înveți carte, ajungi tractorist?!"

Ghiță Dumitru își aduce aminte că-a fost, la Petre Pisiaru, ajutor. Așa era pe atunci, ajutorul făcea ucenicie, adică învăța secretele mașinii și, din cînd în cînd, încasa și-o palmă, două. Se deprindea, altfel vorbind, cu greul și era fericit cînd, încheind ucenicia, primea propriul tractor, pe care mai că-l venea să-l lustruiască, seară, cu batista. Nu că s-ar pune și azi problema de-a da sau a primi o palmă, dar se pune problema uceniciei și se pune, crede Ghiță Dumitru, tot mai serios, că prea ajung unii tractoriști știind treaba după ureche. Apoi, după ce ai calificarea în buzunar, nu te oprește nimeni să termini și-o școală, iar Smărăndoiu, care o urmează pe cea de maiștri, i se pare exemplul cel mai la îndemînă. Pentru că lucrurile nu stau așa, își dă Ghiță Dumitru cu părerea, se împuținează numărul tractoriștilor de ispravă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Noutăți în sectorul 2 al Capitalei

Cu puțin timp înainte de închiderea ediției am făcut o vizită edililor sectorului 2 din Capitală, unde am aflat numeroase lucruri interesante pe care fuga apariției revistei ne-a obligat să le notăm sec, socotind că informația ca atare este tot atît de penetrantă ca și un lung comentariu. Fotografia din dreapta prezintă un ceas muzical electronic realizat de mai multe unități aparținînd sectorului 2 și cîntărește nu mai puțin de 23 de tone. El este implantat în marea intersecție de la Bucur Obor! La ora vizitei noastre se pregătea montarea în parcul Plumbuita a unui alt ceas asemănător dar diferit în ceea ce privește designul.

Nu există cetățean care trecînd pe bulevardul Republicii, șoseaua Iancului, prin Pantelimon, Colentina, Ștefan cel Mare sau Mihai Bravu să nu fi observat cochetele și funcționalele indicatoare de străzi care trebuie să recunoaștem sînt de un real folos. Ideea nu este nouă, am mai întîlnit-o în mari metropole, dar îi salutăm cu bucurie prezența în sectorul 2 al Capitalei noastre dragi și o dorim extinsă în toate celelalte sectoare.

Nu demult s-a deschis un tîrg de vînzare-cumpărare a autovehiculelor, cu o capacitate de 600 locuri de parcare (300 în parcaj asfaltat, restul pe pietriș), parcaj dotat cu un birou administrativ și un bufet totdeauna bine aprovizionat. Menționăm că parcajul funcționează sîmbăta și duminica și sînt percepute următoarele taxe: 50 de lei pentru autoturisme; 25 de lei pentru motocicilete; 15 lei pentru biciclete și 15 lei pentru piese de schimb. Nici că se poate o bucurie mai mare pentru posesorii de automobile. Continuînd preocupările, pentru cei care au mașini, dar încă nu au carnet, s-a inaugurat un poligon auto cu 4 piste, unde pentru 20 de lei oricine își poate încerca abilitatea. Acest poligon ne aparține nici unei școli de șoferi și funcționează pe lîngă șoseaua Fundeni, colț cu Colentina. Poligonul este prevăzut și cu un parcaj pentru așteptare. Se estimează că acest poligon să aducă un beneficiu de peste 500 000 lei pe an primăriei sectorului 2 al Capitalei.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Fotografii de FLORIN EFREMOV ■

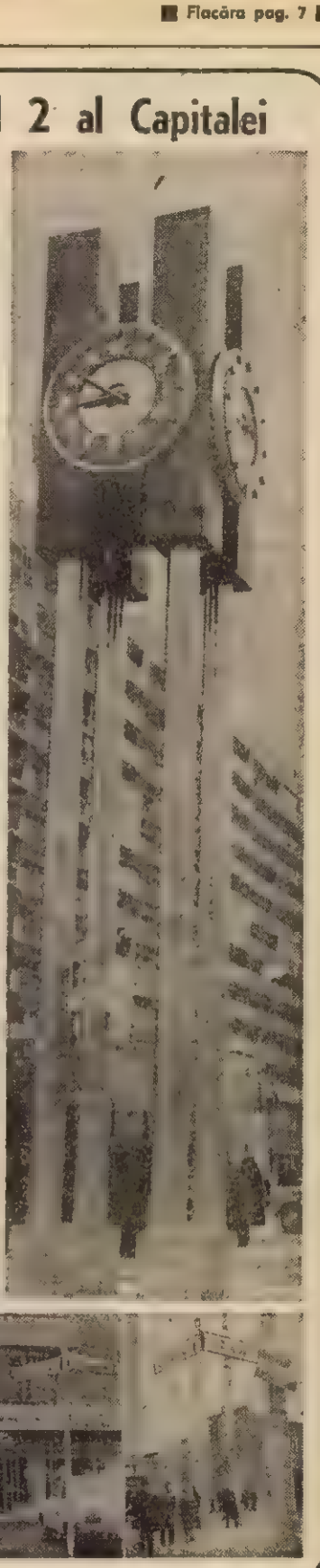

Cronica șoselei

Șofer problemă, autobază problemă

Există autobaze problemă, există școli de șoferi problemă, după cum sînt, nu spre fericirea noastră, numeroși șoferi problemă. Sînt, de pildă, autobaze unde nu s-a înregistrat nici un eveniment rutier de 10 și chiar 15 ani, cu șoferi de ispravă, oameni în fața cărora îți ridici pălăria, după cum sînt unități de transport care înregistrează 4—5 accidente grave de circulație și chiar mai multe pe parcursul unui an.

Ce reprezintă noțiunea de șoferi problemă? E vorba de conducătorul auto — fie el profesionist sau amator — agresiv, veșnic pus pe harță, bețiv, scandalagiu, recalcitrant, oricînd pretabil să pună în pericol circulația rutieră. O autobază cu mulți șoferi problemă are, de regulă, și șefi problemă, ea devenind cu timpul o unitate problemă. Într-o asemenea unitate fiecare face ce vrea, pleacă cînd vrea, vine cînd vrea, utilizează ce mașină vrea, iar dacă n-are poftă să plece la drum, șoferul deleagă el, cu de la sine putere, pe cine are poftă. Iată un caz care susține afirmațiile de mai sus. De fapt chiar de la plecare, din Tg. Mureș spre Voivodeni, cursa s-a anunțat cu ghinion. Șoferul Alexandru B. constată că pneul din față stînga are pană. „Măi nea Vasile, ce mă fac, întîrzii călătorii?", se adresează el controlorului tehnic de calitate. Neavînd altă posibilitate, acesta găsește rapid o rezolvare, dispunînd să se demonteze o roată de la un autobuz care nu era în exploatare. Poți să știi însă ce mistere ascunde un pneu care stă în nemișcare de luni de zile? În sfîrșit, cu ceva întîrziere, autobuzul pornește în cursă și ajunge cu bine la destinație. Aici, șoferul procedează corect, încercînd înainte de a gara autobuzul să mai pornească o dată motorul. Întreaga pricepere a șoferului se izbește însă de refuzul categoric al motorului care nu vrea să pornească. Se mai adună cîțiva mecanici și șoferi care, precum medicii la un consult, pun diagnosticul „insuficientă tensiune la bateria de acumulatori". Soluția: autobuzul să fie remorcat pentru ca motorul să prindă din nou viață.

— Ioșka dragă, nu vrei tu să mă remorchezi, așa cale de vreo 200 de metri, că altfel nu pot pleca mîine în cursă înapoi spre Tg. Mureș? Te-oi omeni, n-ai nici o grijă.

— Nu-i nevoie să-mi dai nimic, Alexandre, ce, pe mine nu mă duce mereu la tîrg autobuzul ăsta al tău?"

Peste noapte, Alexandru, care se culcase îmbrăcat, se trezește de cîteva ori, își la haina de blană pe el și se urcă în autobuz pornindu-i motorul. La 4 dimineața e nevoie de mare efort din partea soției lui Alexandru pentru a-și trezi bărbatul. „Nu te văd cu conducînd mașina după ce ți-ai pierdut toată noaptea umblînd pe la autobuz". „Las' că's obișnuit eu cu de-astea". „Fă cum crezi, dar eu te-aș sfătui să-l rogi pe Andrei să conducă el pînă la Tg. Mureș. Mai bine decît să ți se întîmple vreo nenorocire". Pînă la urmă Alexandru se lasă convins și îl trezește pe Andrei din somn, solicitîndu-i să conducă autobuzul.

Cine e Andrei? Cumnatul lui Alexandru, cu care dealtfel locuiește în aceeași casă. Ce e Andrei? Șofer profesionist la aceeași autobază de care aparține și Alexandru. Se cuvine însă o mică subliniere: Andrei a fost șofer de autobuz, dar în prezent nu mai este decît șofer de serviciu, adică ceva mai mic în funcție, pentru că îi place să cam tragă la măsea. Cum licorile nu se împacă cu pilotarea autobuzului, bine s-a orientat conducerea autobazei trecîndu-l pe funcția arătată, deși bețivii nu trebuie să aibă acces pe nici un autovehicul.

Autobuzul se pune în mișcare. Unii călători se miră văzîndu-l la volan pe Andrei și nu pe Alexandru. Unul mai hîtru face chiar o remarcă: „Măi Andrei, ai ajuns din nou pe autobuz? Ai terminat cu munca de jos? Bravo, mă bucură!" „Ia te uită, nici nu-i 5 dimineața și mucosului îi arde de bancuri. Vreau însă să nu uiți că am rămas tot șofer, iar tu abia faci ucenicia, așa că mai tacă-ți gura".

Puțin cam nervos, Andrei apasă pe accelerație mai mult decît trebuie, în ciuda drumului sinuos și umed. Depășește un autobuz oprit și cînd să revină pe sensul normal de mers, cauciucul împrumutat explodează. Autobuzul o ia spre stînga, intră într-un parapet și se răstoarnă. Cîțiva pasageri se aleg cu fracturi. Cei mai mulți scapă însă doar cu zgîrieturi. Putea fi însă mult mai rău.

Întîmplarea de mai sus, conjugată cu altele, clasează Autobaza nr. 3 călători din Tg. Mureș pe locul deloc de invidiat de unitate problemă. Chiar așa, la această autobază, fiecare își poate permite orice?

VICTOR BEDA ■

În fiecare întreprindere:

Cuvîntul de ordine să fie ordinea și disciplina

În urma apariției Decretului pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare, redactori ai revistei noastre au vizitat cîteva întreprinderi bucureștene, urmărind modul în care sînt aplicate prevederile noului act legislativ. Întîlnirile și convorbirile avute au dus la concluzia că oamenii muncii, cadrele de conducere din întreprinderile vizitate, sînt profund convinși de rolul mobilizator, stimulativ al prevederilor decretului menționat. În același timp, a fost vizibilă înțelegerea, de către personalul muncitor și de către factorii de conducere ai întreprinderilor, a faptului că transpunerea în viață a recentelor reglementări marchează trecerea la o nouă calitate a pregătirii profesionale și a disciplinei, la răspunderea mare, exactă și severă, proprie activității în marea industrie modernă. Opiniile consemnate de redactorii noștri le prezentăm într-un grupaj de reportaje.

„Reguli pe care le aveam în mintea și inima mea"

Pe la opt ajung în fața Uzinei „23 August" din Capitală. Schimbul de dimineață și-a început lucrul de o oră.

La secția turnătorie, decretul e afișat la loc vizibil. La gazeta de perete a secției este publicat un articol consacrat problemelor disciplinei, din care spicuim: „Un aspect cu totul ieșit din comun îl constituie dezinteresul și absentarea nemotivată de la lucru la atelierul cuptoare, abateri care au condus la scoaterea din funcțiune a cuptorului electric de 12,5 tone, situație de care s-au făcut vinovați, în zilele de 21 și 22 noiembrie 1981, Mihai Postolache, Vasile Lazăr și Dan Ionescu. O opinie de masă trebuie creată pentru combaterea cu fermitate a venirii în stare de ebrietate la locul de muncă, cum au fost Ion Tunsu, Emil Banu, Vasile Stroie". Aflu că vinovații au fost sancționați, unii cu desfacerea contractului de muncă.

Vreau să văd cuptorul despre care se vorbește în articol, repus, de mai multă vreme, în funcțiune. Este un utilaj modern, realizat — după cum mă informează inginerul Ion Costin, șeful coordonator al secției —, prin autoutilare. Este plin cu fontă topită. „De cuptor, spune topitorul Tudor Dumitru, trebuie să ai grijă ca de un bun propriu, să-l supraveghezi în permanență. Am văzut cu toții la ce a dus neglijența. Recentele prevederi întăresc responsabilitatea fiecărui muncitor în parte". Inginerul Vasile Geantă, șeful atelierului cuptoare, este de aceeași părere: „Avînd în vedere că lucrăm într-un loc cu foc continuu, cu grad de periculozitate mare, întărirea disciplinei ne ajută să obținem rezultate bune, să ne realizăm planul lună de lună. Prevederile acestui act normativ obligă personalul muncitor și de conducere la luarea de măsuri pentru prevenirea oricăror perturbații în producție".

La stația pentru preparat acetilenă, înconjurată cu zid și sîrmă, dotată cu un sistem de semnalizare cu raze infraroșii, stăm de vorbă cu inginerul Eugen Cniș: „Normele recente nu sînt lucruri noi; le cunoșteam și mai înainte, fiind înscrise în instrucțiuni, regulamente. Decretul însă vine să creeze un cadru legal cuprinzător, face precizări și detalieri și întărește responsabilitatea directă. Se trece deci de la regimul de instrucțiuni la unul pe bază de lege, a cărui forță este, evident, mult mai mare.

Ca să intrăm în incinta stației de racord adînc 110/6 kv, înconjurată de un gard înalt de fier, a trebuit să facem față unui întreg ceremonial, inclusiv legitimarea. Ne întîmpină maistrul Constantin Sumedre.

— La noi, dacă s-ar avaria doar una din cele 45 de celule ale stației, care alimentează, să zicem, oțelăria, pagubele ar fi enorme. Dacă avaria nu se remediază în 1—2 ore, metalul se întărește și se deteriorează și cuptoarele. De aceea funcționarea celulelor se verifică la noi din sfert în sfert de oră, pentru depistarea oricărei defecțiuni și remedierea ei. În ultima vreme am avut două astfel de cazuri, rezolvate cu succes de operatorii Marin Brian și Gheorghe Iancu.

De aceeași părere sînt și frezorii Anghel Albu, care lucrează pe mașina de frezat și alezat MAF 340/225, în valoare de zeci de milioane lei, și Ion Nedelcu, care are în seamă mașina de frezat portală LINE, valorînd alte zeci de milioane lei. „Pentru mine, subliniază Ion Nedelcu, decretul era de multă vreme prezent, îl aveam parcă dintotdeauna în mintea și inima mea. Mașinile și utilajele pe care le folosim unele din ele avînd un grad de complexitate foarte mare, sînt ale noastre, noi sîntem și producători, și proprietari. De aceea, este necesar să le cunoaștem la perfecție, să le utilizăm cu grijă, să le îngrijim".

ION D. GOIA ■

Piesele de schimb: și aici e nevoie de ordine

În Bucureștii Noi există o veche uzină cu un nume de prestigiu: **Laromet**.

Șeful atelierului laminoare, Liviu Baston, un stilp al acestei uzine, unde a intrat ca ucenic în 1943, copil al cartierului fiind, și unde a străbătut în disciplină toate treptele profesionale, pune degetul pe o rană cronică: „Reparațiile trebuie să se efectueze de bună calitate. Cu garanția durabilității și a parametrilor necesari producției de bare, folii, sîrme, țevi de cupru și zinc, materii prime scumpe și deficitare pe plan mondial, pe care în parte le importăm. Laminatorului, ca și turnătorului, nu-i mai convine să vină la lucru și să stea pentru că i s-a defectat utilajul, și nu o dată se întîmplă ca acel utilaj să fi ieșit din reparații. Și nu-i convine să fie sancționat de ceea ce nu este el vinovat". Este de față și inginerul Mircea Chira, conducătorul celei de-a doua secții a întreprinderii: mecano-energetice. „Depinde enorm, cum ne va demonstra imediat inginerul Chira, și de piesele de schimb. Mai întîi să le găsești, aceasta e o mare problemă, iar cînd le ai, îți aduc a doua grea problemă — calitatea lor". La capitolul „profesionalism" este de discutat și de accentuat lipsa unei școli profesionale pentru metalurgia neferoasă, care să pregătească temeinic topitori, turnători și laminoriști de profil, dar mai ales hidraulicieni, electroniști, electricieni pentru instalațiile complexe de azi, ale acestui tip de industrie. „Nu avem, nu există în țară o asemenea școală, sau poate nu cunoc eu bine, afirmă inginerul M. Chira. De 18 ani de cînd sînt în „Laromet", și mai ales în ultimii ani, cînd hidraulica a pătruns considerabil și în industria noastră de toate profilele, cînd are o perspectivă deosebită de dezvoltare, nu am primit un absolvent cu o asemenea pregătire. Atunci, cum să cer muncitorului care abia învață, pe viu, în fața instalației, ce e aceea acționare hidraulică, să execute o reparație perfectă a componentelor ei?! Și dacă am reușit ca în proporție de 95 la sută să devenim independenți din punct de vedere al pieselor de schimb (mecanice) — pe care le realizăm în cea mai mare parte în uzină, ori prin cooperări și comenzi la alte întreprinderi din țară — ne lovim de greutăți serioase tot la capitolul hidraulică, precum și la subansamblurile mari din import, a căror asimilare n-a avut și nu are loc în țară. Cu atît mai supărător e faptul că avem o dotare tehnică deosebită în întreprinderile de la noi pentru execuția elementelor hidraulice. La „Balanța" Sibiu. Găsești o piesă de care ai nevoie în catalogul fabricii, o ceri, o comanzi, dar ți se replică: „Păi, să vezi, nu o am, nu e în producția de serie..." Cînd e vorba de piesele din import, D.M.H.-ul — „Direcția mișcării hîrtiilor" — se mișcă greu are drumuri lungi și întortocheate, durînd cu anii. Am luat de la „Balanța" pe încredere — nu putem face verificări la toată comanda — elemente hidraulice, dar cînd le-am montat pe utilaje, n-au funcționat. Piese de finețe, de cițiva microni, aveau în ele șpan, de la prelucrare. Am schimbat, de curînd, motorul electric de la grupul de laminoare la cald, motor puternic, de 360 kW, reparat cu fișă tehnică și certificat de garanție, la „Energoreparații". La cuplaj, s-a dus, „a împușcat", cum se spune în limbaj profesional.

În contextul recentului decret, socotim că va trebui ca pe fluxul economiei naționale să răspundem cu toții, de la muncitorul din fața mașinii, la cea mai înaltă funcție din ministerele producătoare pentru cantitatea, sortimentația și calitatea pieselor de schimb". E nevoie ca și aici să instaurăm ordinea.

CICI IORDACHE ■

Mi-e dor

Mi-e dor de mine, ieri copil,
De cerul limpede de-april
Mi-e dor de anii tinereții,
Mi-e dor de primăvara vieții.

Acum, cînd totu-l depărtat
Mă-ntorc mereu cu gîndu-n sus
Și strig din răsputeri: mi-e dor
Mi-e dor de apa din izvor.

Mi-e dor de ploale și de vînt
Mi-e dor de pace pe pămînt
Mi-e dor de zile însorite
Mi-e dor de zile liniștite.

Mi-e dor de satul meu natal
Mi-e dor de via de pe deal
Mi-e dor de cîmp, de arătură
De lanuri aurii, de șură.

Mi-e dor de școala mea, mi-e dor...
Mi-e dor de domnu' învățător,
Mi-e dor de vocea lui blajină
Chiar de nuiaua din grădină.

Mi-e dor de ziua de Crăciun
Cu datinile din străbuni
Mi-e dor de lăutari țigani
Ce ne cîntau la zile mari.

Mi-e dor de anii grei, mi-e dor,
Chiar dacă nu mi-a fost ușor
Mi-e dor de casa cu pridvor
De tot ce nu mai e mi-e dor.

GH. CONSTANTINESCU ■

„Starea noastră de conștiință"

Întreprinderea de lacuri și vopsele „Policolor" ocupă cîteva zeci de hectare pe bulevardul Ion Șulea. Încă de la poartă sînt întrebat dacă am țigări și chibrituri iar biletul de intrare în întreprindere avertizează că pe întreg teritoriul unității fumatul este interzis. Mai mult, întreaga platformă este supusă aceleiași interdicții, cum aveam să aflu, prin ordinul M.I.Ch. nr. 744. „Din fericire, oamenii noștri nu ne ridică mari probleme — ne spune inginerul Nicolae Imbre, șef producție; ei înțeleg faptul că lucrează într-o unitate și într-un mediu deosebit, în care orice neglijență, orice abatere de la disciplina de producție pot conduce la niște urmări grave pentru ei, pentru întreprindere și chiar pentru economia națională". Mă gîndesc în același timp la acel viciu de care nu se poate scăpa niciodată cu ușurință: fumatul. Ce fac fumătorii, uneori înveterați, într-o întreprindere în care fumatul este complet interzis? Iată ce ne spune Gheorghe Simion, un om scund, cu niște ochi vioi, care lucrează de 38 de ani în mediul acesta: „Am noroc că secția noastră e lîngă poartă și de două-trei ori pe zi, cu aprobarea șefului de secție, trag o țigară, acolo, cum se zice, afară din întreprindere. Sînt alții care se abțin și cînd ies din schimb fumează trei-patru țigări în stația de tramvai și pe urmă se duc acasă". Și acum părerea unui nefumător, subinginerul Gheorghe Stoian, șef de schimb: „Să luăm schimbul meu. Jumătate din oameni sînt fumători. Cum e firesc nu poți fi cu ochii pe toți în aceeași clipă. Dacă sînt la etajul de sus, pot ști eu cine ce face la parter? Știu eu dacă vreunul de frică să nu fie văzut nu aruncă chiștocul aprins pe undeva? De aceea cred că amenajarea unor locuri speciale pentru fumat ar rezolva problema pentru acel chinuiți de un viciu de care nu pot scăpa". Condus prin labirintul instalațiilor de inginera Viorica Petre, șefa secției ATM, și de Nicolae Imbre, aflu că situații neplăcute se pot produce ori de cîte ori omul, lucrătorul pierde din propriile mîini frîiele controlului asupra procesului tehnologic. Adică exact atunci cînd orice secundă contează, ca la plecarea din bloc-starturi.

Secția nitrolacuri este fruntașă pe întreprindere, condusă de o femeie pe nume Sanda Savu. Mărturisesc că pășind în această secție am oarecum inima strînsă. Pășesc printre butoaie de nitrocelulocă. Mi se spune că în urmă cu cîțiva ani 5 grame din această substanță, uitată din neglijență pe masa unei laborante, a produs o explozie destul de puternică. În instalații se produc lunar mii de tone de nitrolacuri și vopsele dintre care peste 700 de tone iau calea exportului. Aici lucrează oamenii cu cea mai mare vechime din întreprindere. Stelian Crivac, Marin Dobrogeanu, Ilie Dobre, Grigore Stan, Enache Ion sînt cîteva nume cunoscute de toată lumea. Muncitori de înaltă calificare și de mare încredere, mai ales în această secție în care pericolul nu este deloc neglijabil. Cum s-au obișnuit acești oameni cu mediul în care lucrează? „Nimic nu ți se poate întîmpla dacă îți iei toate măsurile de protecție: liniștea ta și a secției stă în puterile tale, în conștiinciozitatea ta, în atenția și în priceperea ta" spune Ilie Dobre.

Stăm de vorbă cu secretarul organizației de partid pe întreprindere, tovarășul Florea Enache, venit din secția pe care o conduce (depozitul de solvenți) special pentru a-mi împărtăși cîteva din ideile la care a meditat pe marginea decretului nr. 400 intrat de curînd în vigoare: „Cred că prevederile recentului decret ar trebui aplicate în toate întreprinderile care au subunități periculoase și nu cred că există întreprinderi care să nu aibă cel puțin un punct de lucru cu grad ridicat de periculozitate. În felul acesta s-ar evita tendința de migrare a forței de muncă de la un „loc periculos" la un „loc călduț". Noile reglementări sînt bune, ele trebuie să-i facă răspunzători pe toți lucrătorii dintr-o întreprindere, de la merceolog, la mecanic, pînă la operatorul chimist, și serviciul desfacere. Este vorba de un lanț ale cărui verigi sînt interdependente. Firească ar fi și este și înființarea unui C.T.C. al calității reparațiilor. Cel care repară să simtă că răspunderea apasă și pe umerii lui nu numai pe cei ai maistrului care semnează pentru calitatea reparației. Personal mă confrunt cu unele probleme, deoarece la depozitul de solvenți, în schimbul trei, lucrători navetiști, care în timpul zilei se mai duc și la muncile cîmpului, vin seara în schimb și dorm. Îi găsim dormind, îi sancționăm, dar gîndiți-vă ce pericol potențial reprezintă această situație. Cadrul legal existent de acum oferă omului șansa de a deveni un cetățean responsabil, cinstind munca și nu chiulul la locul de muncă.

GEORGE CUȘNARENCU ■

Despre alt fel de explozii

Un gest, un strigăt. „Aaarrdeeeee!!" Forfota încetează. Bărbații care așteaptă cu privirile ațintite spre dealul gălbui din față. Secunde care se tîrăsc printre ei, cu fiecare zvîcnitură a inimii încă puțin, apoi se topesc în praf, lîngă picioarele înfipte cu hotărîre în rocă. Deodată pămîntul geme, își răscolește trupul. Mărunțaie cenușii se înalță fumegînd în văzduh. O falie uriașă de deal se năruie dînd naștere unei cortine groase de pulbere alb-cafenie. Mișcarea este lentă ca într-o secvență filmată „au ralenti". Un alt obstacol a fost doborît. Praful se culcă peste chipurile acum lipsite de încordarea clipei. Din nou, un gest, un strigăt. Forfota reîncepe. Oamenii se îndreaptă spre locurile lor, fiecare știe ce are de făcut, acțiunile sînt precise și rapide. Mai sînt încă dealuri!

Da, ei sînt cei care încep noile șantiere. Ei, artificierii.

Au venit aici, pe Șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră, în 1976. Au venit purtînd încrustate în piele și în cutele hainelor firișoare microscopice de sol din toate colțurile țării. De la Porțile-de-Fier de la Bicaz, de la Motru, de pe munții din jurul Sibiului. Peste tot au arat pămîntul cu brazde uriașești și l-au convins să rodească ape dătătoare de lumină, șosele îndrăznețe, complexe asezări industriale. Nu este întotdeauna ușor să faci acest lucru. Trebuie să ai singe rece, trebuie să dai dovadă de curaj și, mai ales, trebuie să stăpînești în amănunt toate tainele meseriei. Uneori gerul îți întepenește încheieturile degetelor. Alteori arșițele de miez de vară îți seacă puterile și, făcînd aerul să vibreze, tulbură conturul celor ce te înconjoară. Deseori ploaia torențială transformă totul într-o gigantică mlaștină în care aluneci, cazi, te ridici, aluneci din nou. Și te ridici din nou.

Încordarea fizică și nervoasă a întregii ființe face ca artificierul să lucreze permanent în zona valorilor maxime ale „înaltei tensiuni umane". Oboseala este simțită nu de puține ori. Dar bărbații aceștia rezistă. Și nu de azi de ieri. De ani și ani de zile, unii aproape de o viață. Bărbații aceștia sînt tari, mai tari decît stîncile pe care le înlătură din cale. Au existat cazuri cînd gestul unuia dintre ei, unul dintre atîția, a salvat vieți, a protejat instalații prețioase, a făcut posibil ca munca tuturor să nu fie risipită în zadar. Gesturi despre care cei care le-au înfăptuit nu prea vorbesc. Le consideră firești.

Aici, în zona Basarabi, pămîntul nu a fost încăpățînat. Calcarul și creta s-au lăsat tăiate fără mare împotrivire. Dar s-au ivit alte probleme. De producție.

Dar oamenii nu s-au tras pe margine să stea cu brațele încrucișate. Au căutat soluții Astfel a apărut în scenă foreza F.C.60. De concepție românească, ea este capabilă să implanteze încărcătura explozivă pînă la o adîncime de 60 m. Podișul dobrogean a fost străbătut mai repede. S-au făcut și ore suplimentare pentru a se recupera pierderile. Întîmplările de acest fel pot fi spuse în puține cuvinte. Dar în spatele lor, al cuvintelor, nu se poate să nu ne imaginăm orele pline de trudă petrecute în fața planșetelor, în laboratoarele de testări sau pe costișele pietroase prin care trebuia să se treacă.

Menirea lor este să sfredelească pămîntul. Ei fac să dispară dealuri și piscuri de munți, lărgesc văile, îndreaptă făgașul apelor. Seamănă cu niște magicieni care cu o singură lovitură de baghetă (zdravănă într-adevăr; poate fi auzită pînă departe) schimbă relieful ținuturilor prin care trec. Închipuiți-vă un sat liniștit, lipit de carapacea dură a unui podiș sau ascuns între cîmpii ce par nesfîrșite. Generații întregi s-au obișnuit cu ceea ce îi înconjoară. Acolo este colina, dincolo ripa abruptă, aici, peste riu, pîntecul de piatră al muntelui. Dar într-o bună dimineață sosesc ei, stăpînii de fulgere și vulcani, și transformă fața locurilor. Acolo este o uzină electrică, dincolo un bazin de irigații, aici o cale ferată. Este adevărat că, uneori, schimbările vin însoțite de aburul nostalgiei. Dar artificierii știu că oricare faptă frumoasă închide în sine un grăunte de sacrificiu. Pămîntul pe care îl silesc să se transforme nu este privit cu dușmănie. Nici cu indiferență. Între el și ei există o tandră înțelegere. Sînt aidoma unor chirurgi care crestează un trup pentru a-l dărui cu o nouă strălucire. Spintecătura pe care o fac naște viitorul. Pentru a fi în stare de o asemenea performanță trebuie să ai experiență. Ei o au. Au dobîndit-o dînd în schimb sudoare și energie nervoasă în multele locuri unde România a simțit dorința înnoirii și i-a chemat. Experiența aceasta se cere împărtășită și altora. Printre chipurile arse de efort au apărut tinerii. Nu sînt mulți deocamdată. Dar este doar începutul. Cei care au venit au fost atrași de dorința de a învăța un meșteșug ce, dacă îl ții bine în frîu, îți oferă puteri de titan. Ucenicia este grea însă. Trebuie respectate legile imuabile ale unei meserii aflate întotdeauna în prima linie — calmul și eficiența.

Un gest, un strigăt. Alte explozii. Alte lumini ale pămîntului. Energiile închise în străfunduri sînt eliberate și dăruite nouă spre a modela un chip nou ținuturilor în care trăim. Trecem printr-un timp în plină fierbere. Se schimbă nu numai geografia locurilor din jur ci și cea spirituală. Sufletul nostru fixează coordonatele unui alt tărîm de existență, tărîm în care noțiunile de „război" și „ruină" vor fi înlocuite cu cele de „pace" și „trăinicie". Pentru aceasta oamenii au nevoie de un alt fel de explozii, menite nu *să distrugă*, ci *să construiască*.

Frumoasele explozii deschizătoare de drum.

GABRIEL RUSU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Avocat în București, cu strălucite studii la Paris, orator excepțional, deputat, începînd din 1884, și ministru în mai multe rînduri, din 1891 încoace, la departamentele de Instrucțiune publică, Finanțe, Interne, Externe, șef de partid (1908), prim ministru (1921), Take Ionescu (1858—1922) s-a ridicat din straturile de jos ale burgheziei. „Am intrat în viață — avea să spună el mai tîrziu — obscur și fără avere." Obscur în sensul lipsei unui nume istoric față de marii săi adversari politici, P. P. Carp, Gh. G. Cantacuzino, Ion I. C. Brătianu, Alexandru Marghiloman, Nicolae Filipescu, proprietari fiecare a mii de hectare, care reprezentau încă înainte de a intra în viața politică un nume consacrat, talnici și independenți prin naștere și avere.

Principala lui armă, în afară de o solidă pregătire în diverse domenii obștești, și îndeosebi în cele juridic, financiar și diplomatic, a fost talentul oratoric. Încă din studențiie i s-a spus „Tăkiță gură de aur". A îmbrățișat și s-a impus în toate genurile de elocință. I. G. Duca, după cum s-a văzut chiar în memoriile publicate în paginile acestei reviste, i-a criticat, din motive politice de partid, chiar și cele mai captivante discursuri, și totodată numeroase inițiative și acțiuni publice. Cu toate acestea, atunci cînd aceste motive au dispărut, același Duca avea să afirme la 10 ani de la moartea lui : „Take Ionescu a fost fără îndoială cel mai bogat în varietate dintre oratorii noștri, dacă nu cel mai mare".

Chiar despre discursul din 15—16 decembrie 1915 despre Politica instinctului național, prin care Take Ionescu a exprimat scopurile politicii noastre naționale cu privire la Transilvania, discurs pe care Duca l-a criticat cu atîta asprime în memorii, în 1932 avea să declare că, prin sfîrșitul său patetic, cu acest discurs „literele române se vor mîndri deapururi".

A fost, pînă la N. Titulescu, omul politic român cu cele mai întinse și mai fecunde relații personale și politice peste hotare. A avut legături strînse cu aproape toți marii săi contemporani : Raymond Poincaré, Georges Clemenceau, Aristide Briand, Loyd George, Winston Churchill, Victor Emanuel Orlando, Thomas Masaryc, Eduard Benes Nicolo Passici, Eleutherie Venizelos, ca și cu numeroși bărbați politici germani și austrieci : Kiderlen Wäechter, Bulov, Goluchovsky, Aerenthal, Berchtold.

Încă din 1915, din cauza atitudinii sale față de Germania lui Wilhelm al II-lea Clemenceau îl numise „un mare european".

„Legăturile lui în străinătate — scria N. Iorga la moartea sa — erau de un neprețuit folos pentru apărarea intereselor noastre. Pretutindeni găsea bună primire, găsea ascultare și găsea crezare. Nu odată pentru el, pentru plăcerea de a-l îndatori, s-au făcut concesii care altfel n-ar fi putut să fie obținute".

Partea cea mai strălucită și mai durabilă a activității lui Take Ionescu se leagă de contribuția sa la realizarea unității naționale a românilor.

La înmormîntarea sa faptul a fost mărturisit și recunoscut de însuși Ionel I. C. Brătianu, fostul său adversar de o viață, și totodată autorul atîtora din amărăciunile sale.

Asupra vieții și activității lui Take Ionescu s-au scris pînă acum, pe lîngă sute de articole și evocări, trei monografii și o micromonografie în limbile franceză, engleză și germană.

Cu toată dorința acestor autori de a vorbi cît mai temeinic și mai cald despre marele bărbat de stat, totuși, datorită izvoarelor lor de informație, în cea mai mare parte acte oficiale, discursuri și articole de ziar, biografia lui Take Ionescu, în ceea ce privește gîndirea și sensibilitatea sa intimă, ca și ale lui I. G. Duca, au rămas puțin cunoscute. Acestea se vor releva în bună parte prin publicarea acestor extrase din scrisorile lui Take Ionescu scrise — fără intenții de publicare — sub semnul intimității și al discreției, între anii 1916—1919.

Scrisorile au fost scrise în limba franceză, noi asumîndu-ne sarcina de a selecționa din ele numai părțile cu caracter politic care ar putea interesa istoria epocii.

Ele oglindesc — răspunzînd indirect memoriilor lui Duca, întru totul devotate lui Ion I. C. Brătianu — atît perioada tragică a retragerii la Iași din anii 1917—1918, cît și perioada de la Paris din 1918—1919 — perioadă în care Take Ionescu a jucat pînă la conferința de pace, în calitate de președinte al Consiliului Unității Naționale Române, un rol atît de strălucit.

Ele cuprind — constituind un adevărat jurnal — nu numai frămîntările unui om și ale unui patriot de o înaltă conștiință, ci totodată și zbuciumul țării aflate în cea mai încordată perioadă a existenței sale istorice. Evident, ele fiind din pana unui om politic se vor face în același timp și ecoul luptelor și polemicilor sale cu diferiți adversari sau chiar comilitoni, și totodată al relațiilor sale cu diplomații aliați aflați la Iași.

Istoria luptelor pentru dezrobirea Transilvaniei și pentru realizarea unității noastre naționale va primi astfel un nou adaus documentar precum și o lărgire de orizont.

În primele scrisori, trimise la începutul lunii ianuarie 1917, Take Ionescu înfățișează viața grea de la Iași — grea îndeosebi pentru cei săraci, pentru ostașii răniți aflați în spitale, pentru refugiații din teritoriul ocupat de trupele germane, austro-ungare și turco-bulgare (Oltenia, Muntenia, Dobrogea).

VASILE NETEA ■

„Mă gîndeam la trecut și întrevedeam din nou viitorul"

12/5 ianuarie 1917

...Aici (la Iași) nu mai este ce mînca, fiecare zi este mai grea și la primăvară epidemiile vor fi teribile. Frontul ține, sau cel puțin el are aerul că ține, dar viața este atît de grea. Lipsesc îndeosebi lemnele. Azi dimineață mama mea a venit să-mi vorbească de lipsa de lemne de la hotelul „Traian" unde este ea acum. Murea de frig și venise să se încălzească la mine. I-am găsit pentru soba sa turte din resturi de „floarea soarelui", care sînt cea mai bună hrană pentru vite și pe care noi le ardem acum, din lipsă de lemne, cu prețul de 7 franci suta de kilograme. Viața este de asemeni monotonă, ceea ce îți poți închipui, și dacă n-ar fi munca n-aș putea să-mi păstrez buna sănătate.

M-au invitat mulți la masă, ministrul Franței, al Serbiei, al Rusiei, al Greciei și acum în două rînduri Grigore Sturdza. Este un amuzament în această monotonie. Altfel eu iau toate mesele mele la Tommy (Dr. Toma Ionescu, fratele său) care de ieri seară este singur... Tot ce vine din Muntenia arată furia germanilor împotriva mea. Într-un sat țăranii mergînd să ceară îndurare pentru situația lor, generalul Koch a ținut un discurs în care printre altele, le-a spus că un singur om este vinovat de dezastrul României, Take Ionescu, care cu banii primiți de la englezi a făcut propagandă pentru război și a împins guvernul în această direcție. Cît despre miniștrii, ei a declarat că ei n-au făcut războiul decît pentru a acoperi furturile lor, fiindcă ei au furat atîta încît altfel n-ar fi putut să se justifice. Partizanii lui Carp din București se comportă ca niște mizerabili. Unul ziarist olandez ei i-au spus că chiar dacă ar sacrifica Dobrogea, o parte din Muntenia și o parte din Moldova, ei ar fi mulțumiți de structura actuală, fiindcă astfel țara s-ar putea debarasa de Regină, de Brătianu și de Take Ionescu. Ei au adăugat totodată că ar trebui înarmați, de către germani, prizonierii de război români și cu ei să se cucerească Moldova. Eu sînt sigur că ziaristul olandez nu minte. O cîte lucruri va trebui să corijez după acest război...

Iași 18/31 ianuarie, 1917

...Această noapte atît de calmă, atît de liniștită și de clară, îmi amintește o noapte care nu-mi va ești niciodată din memorie. Era după primele noastre insuccese (se referă la campania din Transilvania). Eu mergeam în automobil, în automobilul pe care Boșii (nemții denumire franceză) aveau să mi-l ia la Sinaia, și plecînd puțin mai tîrziu, noaptea m-a surprins la Băicoi. Se făcuse o lumină în care umbrele luau aspectul unor prăpăstii imense și munții deveniseră gigantici. Niciodată acești munți nu mi-au părut mai grandioși, mai impunători. În această tăcere profundă zgomotul motorului meu părea ca singurul semn de viață, de mișcare în toată natura. În gări trenuri militare, unul după altul, fără focuri, pentru a evita aeroplanele, duceau întăriturile noastre înspre Carpați unde se continuau luptele, și altele se întorceau cu răniți, cu toate mizeriile și chinurile războiului. Înaintînd pe drumul gol, eu îmi aminteam cum, cu cîteva săptămîni mai înainte, întîlnisem pe același drum, coloanele care nu se mai sfîrșeau și care, cu flori la pălărie, mergeau către Transilvania, țara făgăduinței, unde trebuiau să găsească gloria pentru toți și moartea pentru mulți. Ce diferență între viziunea plină de lumină a acestor flăcăi, cari mergeau voioși și mă salutau cu un surîs cordial, și această viziune de noapte într-o singurătate în care singure trenurile de la carele tunurilor aminteau realitatea la care s-a ajuns. Și eu care am voit, am căutat, și în realitate am decis războiul — și nu m-am răsgîndit — eu îmi simțeam inima grea de toate spaimele, de toate durerile, de toate doliurile, de toate suferințele la care aveam o atît de mare parte. Deja îmi ziceam că era posibil, că era chiar probabil, ca inamicul să ajungă să violeze frontiera munților noștri, să pîngărească aceste sate, să aducă dezolarea în aceste tîrguri. Și pentru prima oară, în această seară, eu am avut o îndoială asupra acțiunii mele. Mă întrebam dacă am avut dreptul de a împinge la atîta durere. Noaptea era răcoroasă, eu eram puțin înțepenit de frig, vitalitatea mea era scăzută și inima mea prea plină. Era, o repet, primul moment de îndoială. Dar el n-a fost prea lung. Îmi amintii cît de puțin lucru este o generație, cît este natura de fecundă, și cum ea repară distrugerile făcute de oameni. Eu mă gîndeam la trecut și întrevedeam din nou viitorul, și mi-am zis încă odată că eu am apreciat just și că am acționat bine. Am avut apoi alte momente de îndoială. Era imposibil să nu le am cînd știam cîți oameni suferă. Dar mereu și mereu reveneam la aceste cîteva adevăruri simple, care sînt în fond de o invincibilă elocvență : Toate națiunile au dreptul la o viață plină și integrală. Această viață este esențială ca sîngele ce curge în corpurile indivizilor. Această viață niciodată nu s-ar fi putut obține în mai bune condițiuni. Trebuie să încercăm acum sau poate niciodată.

Hasardul a voit ca această operă să cadă pe umerii generației mele. Norocul meu, bunul meu noroc, a voit ca în generația mea eu să fiu — la ce bun o falsă modestie — capul cel mai solid, și în același timp să am mai multă autoritate în afară și să inspir cea mai mult dragoste în interior. Eu trebuia să fac ceea ce am făcut. Acum că eu sufăr de asemeni, acum că plătesc mai mult decît alții care sînt în fruntea națiunii ca mine, eu mă simt încă mai pur în inima mea.

Este necesar, este indispensabil să acceptăm totul ca oameni. Și astfel eu mă întăresc, mă cuirasez împotriva marei mîle ce-mi inspiră tot ce văd, a tot ce aflu, a tot ce știu despre tragedia acestui popor — tragedie care depășește tot ce se poate imagina. Eu vorbesc de cei mici, de cei mai numeroși, deci de cei mai buni .

(Va urma)

Artiști populari în civilizația ochiului

Un meșter între atîția alții: VASILE CHIVA

(Urmare din pag. 1)

Meșteri ca el nu-s puțini în țară, și el însuși, nu se crede deloc un mare artist, deși este. I-am văzut cîteva dintre lucrările sale. Se pricepe să facă, precum orice meșter posesor al unei autorizații de „sculptor producție țărănească și obiecte de artizanat din lemn", mese, scaune sculptate, porți, ornamente simple, din cele ce i se cer în mod obișnuit, vin cetățenii și-i îndeamnă de una sau de alta, dar are putința totodată să modeleze lemnul mult mai savant, mîngîind forme cu care s-ar mîndri aproape orice artist plastic de un renume mult mai mare. Dar nu e decît un țăran, om cu casă și gospodărie, cu vite și lot de folosință, și pe deasupra atelier. La șapte ani a pus mîna prima oară pe daltă, iar la 13 tatăl său, rotarul, l-a trimis în școala elementară de meserii din Alunișu. În Bertea se afla la acea vreme unul pe nume Gheorghe Nițescu, fost negustor, cu pasiune în sculptatul lemnului, iar Vasile Chiva, copil fiind, își cam făcea mereu drum pe la dînsul acasă. Stătea și privea, fără să scoată un cuvînt. Așa a furat meseria, are el impresia, probabil că acel cetățean își cam dăduse el seama de la o vreme, dar l-a lăsat, nu l-a gonit de la poartă, băiatul privea, apoi venea acasă, lua un lemn, încercînd pur și simplu să imite ce văzuse mai înainte. A ajuns repede la Școala de meserii din Slănic-Prahova și s-a calificat ajutor de maistru. În '931 s-a căsătorit și s-a mutat în Alunișu, de unde era fata și unde se află și acum. Cinci ani din timpul războiului a lucrat la Brașov la actuala Întreprindere de autocamioane, tîmplar și sculptor de mobilă, apoi la Vacuum Oil, la rafinărie, în Ploiești, unde făcea butoaie de lemn pentru exportul vaselinei și în cele din urmă, adică vreo șapte sau opt ani, la I.A.S. Valea Călugărească, de unde a și ieșit la pensie.

În acest număr reproducerii după Vasile Chiva
Fotografii de FLORIN EFREMOV ■

În satul Seciu, aparținînd orașului Boldești-Scăeni, cocoțată pe o înălțime de unde domină întreaga vale, precum un important punct de observație, se află una dintre cramele I.A.S.-ului amintit, adăpostită de o clădire cu adevărat minunată, operă a cunoscutului arhitect bucureștean Boceanu. Clădirea s-a ridicat acum vreo 15 ani și în ea și-au făcut loc, poate nu chiar din întîmplare, cele mai frumoase lucrări ale sculptorului popular Vasile Chiva. Cît a lucrat aici, plătit cu 1 350 de lei pe lună, omul nostru a scos la iveală tot ce i-a stat în putință, după cum i-a fost învățătura și îndrumarea. Ziceam că Vasile Chiva nu-i decît un țăran, dar unul cu talent înnăscut. Așa ca el or fi poate mii de jur împrejurul țării românești, dar prea puțini au avut șansa de a lucra cu oameni de specialitate, care le-au și arătat încredere. La șapte spre seară, abia de s-a înnoptat, Vasile Chiva e în pat, ca-așa îi e obiceiul. Noaptea se cam scoală însă, că-i piere somnul pe la unu, două, iese și dă de mîncare la vite, se mai uită după stele, și-n timpul ăsta stă și se gîndește tot la ale lui, adică așa cum să cloplească mai bine și mai cu dichis, să le placă domnilor de la oraș. Abia de mai doarme restul nopții, la 4 jumătate e-n picioare de tot și se apucă de treabă. Scobește cu dălți tot mai mici, nu uită nici un amănunt, șlefuiește atent, apoi bățuiește, lasă să se usuce bine și la urmă lustruiește lună. Așa au ieșit din mîinile lui vreo 24 de uși sculptate la crama din Seciu, apoi cam 25 de stîlpi împodobiți cu tot atîtea capiteiii reprezentînd căprioare, berbeci, vulturi sau veverițe, și așa mai departe, încă peste 50 de scaune sculptate și lungi mese de banchet, iar deasupra tuturor tronează, ca un simbol, țăranul, un țăran-statuie cu pălărie în cap și opinci în picioare, în mărime naturală numai că îi este corpul alcătuit din... butoaie, șapte la număr, un butoi mare drept trunchi, apoi butoiașe mai mici în loc de picioare, pe scurt un fel de Setilă înrudit cu Baciuș, și lucrul nu-i deloc de mirare pentru cine a apucat măcar o dată să guste o Feteească sau o Busuioacă de prin partea locului. Alte zece butoaie din pivniță poartă în stejarul din care s-au făcut semnele artei lui Vasile Chiva, spre care nu de puține ori l-au îndrumat Alexandru Ungureanu, fostul director al I.A.S.-ului, sau arhitectul Boceanu însuși. Așadar, la Seciu se află opera vieții pentru sculptorul popular și aproape anonim Vasile Chiva, fiul lui Dumitru V. al Chivei din Bertea. În ceea ce ne privește, noi n-am încercat decît să reparăm această nedreptate, pe cît ne-a stat în putință, așternînd pe hîrtie aceste rînduri care se vor nu într-atît de laudative, pe cît de recunoaștere a meritelor unui om care dacă nu ne înșelăm nici n-a apucat să se semneze pe operele cărora le-a dat viață în cei șapte sau opt ani de slujbă plătită cu 1 350 de lei pe lună. Acum Vasile Chiva se află la vreo 30 de kilometri de Seciu, la Alunișu adică, trebăluind după cum îi e obiceiul și comenzile cetățenilor din Prahova sau de aiurea, căutîndu-și lemn de sculptat de la plaiul Veriga la plaiul cel mare, de la Piatra Frusinii la dealul Bertea sau la izlazul Jgheboaia, și gîndindu-se tot mai rar la tot ce-a înfăptuit la crama de deasupra Boldeștiului. Un țăran talentat, atîta a fost și atîta este — și nimic nu se află de rușine în asta, decît cel mult faptul că acestor oameni nu li se oferă decît prea rar șansa de a arăta cu adevărat tot ce știu.

Cea mai prețioasă valută forte — invențiile (II)

Avem nevoie de idei noi, dar 4000 invenții nu se aplică în economia națională

Scriam în primul articol din serialul închinat inventicii românești că cea mai prețioasă valută forte o reprezintă invențiile aplicate în economie, altfel spus : inteligența tehnică, de care poporul nostru nu a dus și nu duce lipsă. Termenul de valută forte nu reprezintă numai o metaforă, el corespunde unei realități palpabile, întrucît produsele exportate înglobînd invenții românești au un curs de revenire pînă la echivalența unui leu = un dolar. Se vădește astfel că inteligența rămîne cel mai scump și mai căutat produs pe piața mondială. Inutil de precizat că activitatea de invenții reprezintă cu mult mai mult decît un nesecat izvor de valută, ea constituindu-se într-un barometru ultrasensibil al eficienței, poate chiar al capacității de supraviețuire economică, într-o lume tot mai competitivă.

În ciuda unor progrese evidente realizate în ultimii ani (3 880 invenții aplicate în economie în 1974, circa 6 500 în 1980, salt însoțit de o creștere substanțială a economiilor obținute pe această cale) situația actuală este departe de a da deplină satisfacție. Din datele Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci rezultă că **4 000 invenții nedepășite tehnic nu sînt aplicate în economia națională, fiind depășit termenul legal de cercetare și experimentare.** Zac, cu alte cuvinte, fără nici un folos pentru nimeni. (Anul 1980).

Desigur, este perfect normal — și acest lucru se întîmplă pretutindeni — ca un anumit număr de brevete să nu-și găsească utilizarea imediat după brevetare, act care poate reprezenta și o „protecție pentru mai tîrziu" a unei idei tehnice de valorificat ulterior. Totuși, la nivelul României, numărul de 4 000 invenții neaplicate este mult prea mare pentru a fi atribuit acestei unice cauze, mai ales dacă adăugăm alte **2 000 invenții românești utilizate parțial, dar negeneralizate :** ele apar în rapoarte și bilanțuri drept aplicate (și chiar sînt) dar nu dau economiei naționale tot ce pot. Așadar, numărul invențiilor neaplicate sau aplicate doar parțial este aproape la fel de mare ca numărul total al invențiilor aplicate în 1980 — ceea ce este cu totul nesatisfăcător, apreciază O.S.I.M. Repetăm că este vorba de brevete nedepășite tehnic și întrunind toate atributele unei invenții viabile și eficiente conform normelor în vigoare : noutate pe plan mondial, progres față de tot ce se cunoaște în domeniul respectiv etc.

— În mod ciudat, există uzine puternice, de mare renume, care strălucesc prin absență la capitolul „invenții" — ne spunea directorul adjunct al O.S.I.M., inginerul **Ion Mariuțescu.** Bunăoară, „Timpuri noi" din București, sau CPL Letea, Bacău, pentru a nu cita decît două exemple.

— O invenție sau două în ultimii cinci ani — completează inginerul **Ion Apostol,** șeful sectorului Control și îndrumare a valorificării invențiilor. Le-am dat ca exemplu „Rulmentul" Brașov, cu profil și potențial uman oarecum comparabil, care are 80 invenții în portofoliu, din care circa 30 se aplică, IAEM Timișoara, „Grivița roșie" București etc. La „Timpuri noi" — nici o invenție din 1976 pînă azi.

Iată un extras dintr-un proces-verbal întocmit anul trecut și contrasemnat și de conducerea întreprinderii :

„...nici un sistem de stimulare morală sau materială pentru atragerea la activitatea de creație tehnică. Totuși, în întreprindere au fost realizate și aplicate soluții tehnice originale care au adus importante economii, dar nu au fost evidențiate, protejate și nici recompensate sub vreo formă... Nici pe linia consiliului inginerilor și tehnicienilor sau a sindicatului nu au fost organizate activități care să stimuleze activitatea de creație științifică și tehnică... Această activitate nu a fost controlată de forurile superioare și nici analizată în cadrul organelor colective ale întreprinderii... Trei invenții în portofoliu, ultima din 1976. Nici una din ele nu a fost aplicată, fiind respinse la experimentare... Nu se cercetează literatura de brevete ; ...alte forme de informare și documentare în activitatea de creație științifică și tehnică nu se folosesc..." Etc., etc.

Așadar, o mare întreprindere industrială, ale cărei produse le aflăm pe mai toate locomotivele noastre feroviare și miniere (...tot ce e compresor pe C.F.R., noi îl facem, duduitul pe care-l auziți în Gara de Nord la monștrii de oțel, de la motoarele noastre vine !"), o mare „fabricantă" de motoare diesel pînă la 120 CP, **un singur lucru nu produce : idei noi.** În schimb, cum spune un inginer, „s-a umplut uzina cu mașini cu comandă numerică și secvențială, de import". Faptul în sine este îmbucurător, ca una din ipostazele vigorii și modernității industriei noastre constructoare de mașini.

— Dar ideile noi, invențiile, de ce nu evocă același entuziasm, tovarășe inginer-șef **Vasile Teodorescu ?**

— Orice uzină are perioade mai bune și mai rele. Noi am avut un cincinal agitat. Inovații au fost, dar neevidențiate.

— Dar invențiile ?

— Ne lipsea bagajul de informații. Recent am desemnat un tehnician, Marafet, să se ocupe de problemă. Am luat legătura cu O.S.I.M. și cu biblioteca lor, ca să aflăm ce noutăți mai sînt. Marafet se va duce la O.S.I.M., va redacta un buletin tehnic informativ de vreo două pagini pe care-l vom difuza la compartimentele tehnice. Cînd se va întoarce din concediu.

— Cum este posibil ca **ani de-a rîndul** o uzină atît de importantă să nu se fi interesat de invențiile românești în sfera ei de activitate și să nu fi stimulat ea însăși nașterea unor invenții ? Aveți tradiție, mii de muncitori, numeroși ingineri și alți specialiști, o înaltă tehnicitate. Abia acum ați descoperit că există o bibliotecă de brevete, un tezaur de invenții nevalorificate și multe alte mijloace de a intra în contact cu Noul și de a-l stimula ?

— La motoarele diesel s-a ajuns la un fel de limită, se știe cam totul despre ele. Cîțiva cai-putere în plus se mai storc prin mijloace sofisticate de prelucrare și prin tehnologii ultramoderne. Și la compresoarele cu piston s-a ajuns, cumva, la limită.

— Afirmați deci că nu mai aveți nevoie de idei noi ? !

— Ba da, avem nevoie de idei pentru mașini-unelte și scule, metode noi de prelucrare, de tratamente termice, de turnare, de organizare a locurilor de muncă. Cînd a fost omul nostru la O.S.I.M...

— ...deci foarte recent...

— ...a găsit idei folositoare și pentru uzină. De exemplu, o invenție românească în domeniul prelucrării mecanice. Și la politehnica din Brașov există un brevet privitor la debitarea laminatelor. Economisește metal (la o piesă subțire, pînă la 5%) și are o productivitate de două ori mai mare decît a metodei folosite acum. Pînă în prezent, n-am avut însă cadru organizatoric. Dar de cînd s-a pus din nou pe tapet mișcarea de inovații și invenții...

— Cum adică „s-a pus din nou pe tapet" ?

— Am auzit o discuție prin septembrie anul trecut. Se lucra la un raport sau la o dare de seamă.

Iar noi ne întrebăm : dar pînă în septembrie „nu era pusă pe tapet" ?

Să nu se înțeleagă din cele ce preced că „Timpuri noi" nu și-ar merita numele. Nevoia te învață. E lipsă de aluminiu ? Ei îl economisesc promovînd o metodă nouă de turnare sub presiune. Trebuie gospodărită sever energia electrică ? Nu mai prelucrează arborii-coțiți din semifabricat brun, ci din semifabricat forjat. Trebuie drămuite materialele ? Folosesc adausuri speciale de turnare și forjare. Pe planul unor inovații mai substanțiale se vor asimila aci, pentru prima dată în țară, compresoare navale (există de acum prototipul) și compresoare fără ungere, cu utilizări largi la aparatura pneumatică. Iată deci și aci fațete ale noului. Și totuși, cîte posibilități ignorate, „nepuse pe tapet", cîte economii neglijate, poate chiar milioane de lei irosite fiindcă **nimeni nu s-a urcat în autobuzul 131 pentru a parcurge cele patru sau cinci stații care despart poarta uzinei de cea a O.S.I.M.-ului sau a altor biblioteci unde se află un tezaur de brevete românești nevalorificate,** de idei prețioase în căutare de amatori. Și asta într-o lume în permanentă schimbare și modernizare tehnică, în care cel care nu vine cu ceva nou, mai bun, mai ieftin, mai eficient printr-o investiție de inteligență este eliminat din competiție. **„AVEM NEVOIE DE IDEI..."**, recunoștea și inginerul-șef de la „Timpuri noi". Chiar cînd tovarășul Marafet este în concediu — adăugăm noi.

Concluzia e dublă

1. Omul sfințește locul. (De ce la „Rulmentul" se poate ?) E o constatare banală, bătrînească, dar nu mai puțin actuală. Nu avem motive să ne îndoim că de acum încolo și la uzina de pe cheiul Dîmboviței lucrurile vor lua o altă turnură.

2. O mare întreprindere industrială (nu un caz singular, l-am amintit doar, drept ilustrare și comentariu la cele 4 000 — ca să nu spunem 6 000 — invenții românești neaplicate) își permite luxul, ani de-a rîndul, să neglijeze aproape cu seninătate activitatea de invenții. Dacă nu cele proprii, măcar ale altora. Oare aceasta — în afara deficiențelor subiective — nu se datorește și lipsei unor suficiente stimulente economice pentru introducerea noului în întreprinderi ? Iar pe un plan mai larg : cum se transpune în practică articolul 26 din Legea privind invențiile și inovațiile : „Organizația socialistă titulară de brevet are obligația să experimenteze, să întocmească proiectele de execuție și să aplice invenția în cel mult un an de la desemnarea sa ca titular". Cum se împacă această prevedere cu miile de brevete neaplicate ? Vom continua reportajul făcînd apel și la economiști și neuitînd că — așa cum îi plăcea să repete inginerului Ioan Ghiolțean, responsabil cu invențiile la „Unirea", Cluj-Napoca, reproducînd un aforism preferat al lui Einstein — trăim într-o lume în care imaginația este mai importantă decît cunoștințele.

LIONEL NIȚESCU

Cursurile universitare

Nota zece pentru editori

După vacanța de iarnă, populația cetăților universitare a primit un îndelung așteptat, de fapt un legitim dar : editura de profil, ne referim evident la Editura didactică și pedagogică, este mult mai prezentă ca în alți ani, cu numeroase și substanțiale cursuri și lucrări bibliografice de referință. Să notăm, în funcție de profilul instituțiilor noastre de învățămînt, o serie de lucrări. Așadar, pentru studenții facultăților tehnice au intrat în librării, în aceste zile, „Mașini și utilaje în secțiile de turnătorie" de I. Vîrcolacu și C. Bălescu, „Rețele electrice", manual coordonat de Gheorghe Iacobescu, „Mecanica", elaborat de un colectiv de cadre didactice de la trei institute de învățămînt superior tehnic (Univ. Brașov, I.I.S. Sibiu și I.I.S. Pitești), „Tehnologie electronică", sub coordonarea lui V.M. Cătuneanu, „Construcții civile industriale și agricole" de C-tin Pestișanu și colectiv, „Probleme de mecanică fizică și acustică" de C. Plăvițu și colectiv, „Probleme de algebră, geometrie și ecuații diferențiale" de C-tin Udrișteș și colectiv, completînd precedentele apariții ale amului universitar. Economiștii și juriștii beneficiază și ei de cărți necesare, precum „Managementul în comerțul internațional", sub redacția lui Alexandru Puiu, „Drept internațional public" vol. I de Grigore Geamănu. Recoltă bogată și în seria cursurilor pentru învățămîntul medico-farmaceutic : „Morfopatologia funcțională a aparatului dentomaxilar" de Iulia Chira, „Biologie celulară" de Ionescu-Varo M. și colectiv, „Neurooftalmologie" de C. Arseni și alții. N-au fost uitați nici studenții disciplinelor clasice — umanistice și științifice. Așadar, în presesiunea actuală de examene, nota 10 pentru editori ! **(H. Lerea).**

O valoroasă și prestigioasă realizare a industriei electrotehnice românești

Spre finele anului trecut, la Geneva, cu ocazia Simpozionului internațional de invenții și tehnici noi, „Motorul electric cu rotor disc" conceput și fabricat de I.C.P.E.-București a fost distins cu medalia de argint. Evenimentul a fost consemnat într-o scurtă notă publicată în citeva ziare din Capitală, dar faptul ca atare n-a avut un ecou deosebit în rîndurile marelui public. Nu e nimeni vinovat pentru aceasta. În vederile insului neavizat, un motor electric este un mecanism pus în mișcare prin energie electrică, iar obținerea unei medalii în cadrul unor competiții internaționale a devenit de mai multă vreme un fapt îndeajuns de obișnuit. Adevărul e că doar specialistul în materie poate înțelege și aprecia dimensiunile reale ale evenimentului, excepționala valoare științifică și tehnică a invenției, precum și marea ei importanță economică. Distincția onorează în cel mai înalt grad industria electrotehnică din țara noastră și vom avea o primă idee despre acest lucru amintind doar faptul că, la ora actuală în lume — în întreaga lume ! — doar trei țări produc asemenea motoare. Acestea sînt : Statele Unite, Franța și România.

Începe astfel să devină limpede chiar și pentru un nespecialist importanța particulară a unei asemenea realizări, care, firește, n-ar fi putut lua naștere decît pe baza unor soluții tehnice originale și de excepție și după foarte multe variante experimentale. Într-adevăr, motorul electric cu rotor disc are o genează îndelungată : cele șase brevete, care stau la baza distincției primite, au apărut nu de la un an la altul ci, așa cum ne declară principalul autor al invenției, inginerul **Sigismund Slaiher,** după mai bine de două decenii de studii și încercări. Sub raport tehnic și sentimental deopotrivă, invenția în cauză aduce din nou dovada că marile înfăptuiri ale inteligenței sînt de fiecare dată rodul pasiunii, această combustie ce alimentează de veacuri robia dulce a omului de laborator, osîrdia și speranțele celui care gîndește și muncește spre folosul celor mulți și pentru finalizarea unor idei novatoare și îndrăznețe.

Față de motoarele obișnuite (devenite clasice odată cu apariția noului mecanism), motorul cu rotor disc prezintă caracteristici tehnologice mult schimbate. Amintim în primul rînd că noul agregat a înlocuit bobinajul din sîrmă de cupru printr-un disc din folii de cupru ștanțate. El a eliminat de asemenea tabla silicioasă. Sînt două din caracteristicile care au permis învingerea momentelor de inerție la pornire și care, deopotrivă, au oferit posibilitatea opririi rapide a motorului. Mai exact spus, la noul motor, aceste manevre sînt executate de zece ori mai repede în comparație cu performanțele unui motor clasic. Se va înțelege astfel că noul motor — destinat să pună în mișcare diverse angrenaje și mecanisme — mărește de zece ori precizia acestora, sau ceea ce sub raport tehnic înseamnă enorm ! Acesta e și motivul pentru care astăzi asemenea motoare intră în mod obligatoriu în dotarea mașinilor unelte cu comandă numerică, în antrenarea calculatoarelor cu benzi magnetice sau ca prețioase auxiliare în vasta lume a roboților.

Mai notăm în continuare că, spre deosebire de motoarele obișnuite, noul mecanism electric poate dezvolta un cuplu nominal în toată gama de turații, deci de la zero la 3 000 de rotații pe minut. Este vorba, cu alte cuvinte, de o turație variabilă, performanță tehnică pe care ne vom străduși să o explicăm apelînd la un exemplu mai accesibil înțelegerii comune. Să presupunem că cineva întreabuintează un aspirator pentru desprăfuirea unui covor, a unei haine de vară și a unor articole din tul și dantelă. Un asemenea aparat, care de regulă are o singură turație, s-ar dovedi folositor la curățatul paltonului, greu de utilizat în cazul îmbrăcămintei de vară, dar materialele din tul și dantelă ar fi pur și simplu înghițite prin dispozitivul de absorbție. În sistem clasic, un asemenea aparat ar trebui să aibă trei motoare pentru a se putea obține, de la caz la caz, cele trei turații necesare, în vreme ce motorul cu rotor disc poate suplini el singur sute de motoare clasice prin simplul fapt că turația lui poate fi reglată după bunul plac al operatorului.

Performanțele motorului românesc pot fi însă comparate și cu cele ale unor motoare similare produse de cunoscuta firmă franceză CEM și față de care se disting printr-o viață mult mai lungă datorită unui colector special conceput. Motorul realizat la I.C.P.E. are o putere de 11 000 de wați (ultima serie), față de 5 000 wați, puterea maximă înregistrată de agregatele franceze.

Specialiști români

Motoarele cu rotor disc, produse deocamdată în stația pilot a **Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.),** vor fi folosite, ne-au asigurat proiectanții, atît pentru acționarea pieselor și mașinilor amintite mai sus, cît și în domeniul bunurilor de larg consum (la aspiratoare de praf, mașini de spălat rufe, ventilatoare, roboți culinari etc.). Este prevăzută de asemenea folosirea lui la acționarea electromobilului. Motorul este însă extrem de solicitat în primul rînd în industria roboților, aici unde, în ultimii ani, datorită gradului sporit de precizie, el vine să înlocuiască variantele hidraulice și pneumatice.

Iată deci tot atîtea motive ce explică și justifică interesul și aprecierile cucerite de motorul românesc în marea confruntare internațională de la Geneva. Aflăm de asemenea că motorul s-a bucurat recent de mult succes la Leipzig și Brno. Pe baza unui recent protocol încheiat, o firmă din R.D.G. urmează să cumpere anual motoare în valoare de 100 milioane mărci.

Motorul cu rotor disc reprezintă un moment de referință în istoria industriei electrotehnice din România și o realizare care onorează în cel mai înalt grad activitatea de concepție și proiectare a specialiștilor de la I.C.P.E.

LIVIU TIMBUS

Anestezia rahidiană înaltă —

o prioritate indiscutabilă a chirurgiei românești

Thoma Ionescu a fost titularul catedrelor de clinică chirurgicală și anatomie topografică ale Facultății de medicină din București. În anul 1925, împlinind 30 de ani de prodigioasă activitate, elevii și colegii i-au oferit un volum omagial. Mă opresc asupra importanței și îndrăznețe sale realizări : **anestezia rahidiană (a.r.) înaltă** — adică aceea făcută în partea superioară a șirei spinării. Prioritatea chirurgiei românești în această metodă de anestezie este indiscutabilă. În primele decenii ale veacului nostru **a.r. înaltă** a fost de o notorietate chirurgicală mondială, consemnată în diferite reviste și în tratatul de anestezie al lui Pauchet din 1921. De atunci, depășită de vreme și în viteza continuului progres al anesteziei, ea a fost estompată pînă la uitare, încît în tratatele mai noi de anestezie **Thoma Ionescu nici nu mai este citat.**

Este bine să repunem această prioritate românească pe făgașul actualității pentru a fi cunoscută de chirurgii tineri din țara noastră. Este adevărat că, în anul 1962, profesorul I. Făgărășanu a publicat o documentată și valoroasă monografie privind **„Viața și opera lui Thoma Ionescu"**. La rîndul meu, bazat pe lucrările lui Thoma Ionescu — tipărite în Franța — am publicat în revista pariziană „Cahiers d'Anesthésiologie", nr. 3 din 1973, lucrarea **„Contribution de Thoma Ionesco et de l'école chirurgicale roumaine au perfectionnement de la rachi-anesthésie".**

Această anestezie a luat naștere în urma lucrărilor experimentale din 1885 ale neurologului american Leonard Corning. Bazați pe aceasta și pe realizarea lui Quincke care, în 1891, la Kiel, a făcut prima puncție în șira spinării la om — Bier (Berlin), în 1898, a făcut prima anestezie rahidiană pentru o intervenție chirurgicală, iar Tuffier, în 1899, la Paris realizează același lucru. La noi în țară metoda a fost aplicată în 1900.

Deși narcoza cu eter — și îndeosebi cea cu cloroform — este legată de unele pericole, totuși majoritatea chirurgilor o preferau și nici nu voiau să audă de anestezia rahidiană. Ei se temeau ca puncția — și injectarea soluției anestezice — să nu lezeze măduva.

Dealtfel congresele de chirurgie, la care Bier avea cuvînt greu, luaseră hotărîrea „sacrosanctă" de a nu se face decît **a.r. joasă** și să nu se treacă deasupra liniei ce ar corespunde ombilicului — nivel unde anatomicește măduva spinării se termină — adică în dreptul vertebrei a doua lombară. Iată însă că la Congresul de chirurgie de la Bruxelles din 1908, în tumultul discuțiilor, cînd unii refuzau să practice **a.r.**, iar alții o făceau numai pe cea joasă — sub linia fatidică de care am pomenit — **se prezintă Thoma Ionescu** și cu date concrete arată că face **a.r. înaltă** la orice nivel al coloanei vertebrale.

Thoma Ionescu, după cercetări experimentale făcute cu asistentul său Amza Jianu, ajunsese la soluția anestezică — cea mai puțin nocivă — compusă din stovaină și un corectiv stricninâ. Aceasta a fost înlocuită mai tîrziu cu cafeină și benzoat de sodiu. Thoma Ionescu în anumite operațiuni combina **a.r. înaltă** cu cea joasă clasică. Era și aceasta o inovație. Comunicarea lui Thoma Ionescu a dezlănțuit o furtunoasă opoziție, în special din partea lui Bier care era creatorul a.r. joase.

Opreliștea la tot ce este nou și acea „invidia medicorum pessima" sînt vechi metehne ale medicinei. Thoma Ionescu nu se descurajează și pornește într-un turneu în străinătate spre a demonstra metoda lui. Se oprește la Londra, unde chirurgii, de teama unor eventuale accidente, nu i-au dat voie să opereze în secțiile lor. Singurul care și-a asumat răspunderea a fost doctorul Leauwrie Mc Gavin și astfel Thoma Ionescu operează o tumoră submaxilară cu **a.r. înaltă.**

Chirurgii care-l refuzaseră, veniseră grămadă să vadă demonstrația. A fost un succes răsunător, soldat cu invitația de a ține o conferință la Societatea chirurgilor londonezi. Urmează o vizită în Statele Unite ale Americii, la New York, unde operează în clinicile faimoșilor chirurgi William Cooley și Morris, apoi la Philadelphia, în clinica de oculistică a lui Fox, în prezența a 60 de somități chirurgicale, într-un amfiteatru cu peste 1 500 spectatori operează cu **a. r. înaltă** un glaucom, extirpînd, în cinci minute, primul ganglion simpatic cervical (operație preconizată de Thoma Ionescu). A fost un succes deplin popularizat de toată presa americană.

A mai operat în clinicile lui Babcock — Murphy și îndeosebi la frații Mayo, faimoșii chirurgi din Rochester. În 1912 a fost invitat la Berlin, unde a operat în clinicile lui Sonnenburg (Israel) și, ca o supremă satisfacție, la Bier — care spre onoarea lui a recunoscut valoarea metodei lui Thoma Ionescu precum și faptul că „a greșit, combătînd-o".

În 1913 el prezintă, la Academia de Medicină din Paris, o statistică de 11 324 **a.r.**, dintre care 1 033, **a.r. înalte.** Thoma Ionescu, savant de înaltă probitate științifică și morală, declara răspicat că nu el a creat a. r. joasă. El a realizat **a. r. înaltă** sau cum o mai numea **anestezie rahidiană generală.** Prin aceasta a fost un exemplu, un stimulent, și astfel a. r. a fost adoptată în toată lumea, dacă nu în varietatea înaltă măcar în cea joasă. Alți chirurgi ca Marcorelli, Nicolitch, Ricci (Neapole) și Madden (Cairo) practicau și a. r. înaltă.

Scăderea tensiunii arteriale ce poate surveni după a. r. în genere și în cea **înaltă, în mod deosebit** (accident ce în cadrul reanimării moderne se previne și se combate cu eficacitate) de care se temeau chirurgii, este astăzi o metodă preconizată sub numele de **„Hipotensiunea provocată".** În operații de durată (pe inimă, oase, creier), care produc șingerări importante, cred unii că este bine ca prin **a. r. înaltă** să se provoace scăderea artificială — și reversibilă — a tensiunii arteriale și astfel să se modereze pierderea de sînge și totodată să se facă o narcoză mai ușoară.

Și iată că, pe nedrept, în capitolul „Hypotension provoquée" din volumul Anestezie-reanimare al Enciclopediei medico-chirurgicală franceză (pag. 38—455 — A. 10), autorul E.Kern afirmă că în realizarea hipotensiunii arteriale s-a inspirat din lucrările clasice privind a. r. înaltă (high-spinal) ale lui Wesley Bourne (? !). Nici un cuvînt despre Thoma Ionescu! Cu alte cuvinte, se scoate din dosarele prăfuite ale uitării metoda anesteziei rahidiene înalte a lui Thoma Ionescu și, dîndu-i o altă orientare, se omite a se spune că este o realizare a chirurgiei românești. Ce să credem ? Cînd faci o lucrare științifică ai obligația de a cerceta bibliografia problemei pe care o studiezi. Altfel te expui la regretabile omisiuni, la abaterea de la adevărul științific și de la deontologia medicală.

Cred că omisiunea este datorată necunoașterii lucrărilor lui Thoma Ionescu — o scuză relativă care de-abia spulberă suspiciunea de desconsiderare sau reaua credință.

Ignorarea acestor merite ofensează orgoliul tuturor acelora care cunosc ceea ce a înfăptuit în chirurgie savantul român. Pentru că opera lui Thoma Ionescu aparține, ce-i drept, țării noastre — dar ea se încadrează în patrimoniul științific al întregii umanități.

Dr. LAZĂR HELMAN ■
chirurg, membru corespondent al Societății franceze de anestezie-analgezie și reanimare

S-a deschis cel dintîi cabinet de homeopatie

(Urmare din pag. 1)

Acestea fiind zise, să notăm că, depășind perioada tatonărilor și ezitărilor, Biroul executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Sănătății a hotărît, la 17 iulie 1981, oficializarea homeopatiei. Această recunoaștere, pe care o salutăm ca atare, a intervenit într-un moment în care Centrul de perfecționare a personalului superior sanitar (director dr. Ioan Teleianu) organizase deja cea dintîi acțiune de instruire a medicilor homeopați. Provenind din toate județele țării și din toate rețelele, 65 de medici au absolvit, pînă în prezent, cursurile respective și e obligatoriu să notăm că, alături de alți cîțiva entuziaști, doctorul Ioan Teleianu s-a zbătut, din răsputeri, pentru impunerea homeopatiei. Acțiunea s-a continuat și intensificat, un nou curs e pe punctul de a începe, Centrul de perfecționare a personalului superior medical fiind substanțial sprijinit în demersurile sale mai ales de Direcția asistenței medicale (director dr. Radu Ozun) din Ministerul Sănătății. Aceste foruri au organizat, în colaborare cu U.S.S.M. și Cercul de homeopatie din Capitală, primul simpozion de specialitate, desfășurat în amfiteatrul Institutului oncologic la 26 noiembrie 1981, reuniune care, dezbătînd probleme legate de istorie, de metodologie și practică homeopatică, a impulsionat activitatea, concentrînd totodată forțele. Es a prezentat tradițiile metodei (dr. doc. Victor Săhleanu), cît și strategiile de instruire a medicilor (dr. Ioan Teleianu și dr. Sebastian Nicolau), fără a neglija, firește, latura practică a chestiunii, poate cea mai importantă. O serie de homeopați cunoscuți (dr. Gheorghe Bungețianu, dr. Pavel Chirilă, dr. Ilie Nicea, farm. Horia Bucur, farm. Cezarina Țuchel ș.a.), parte din ei lectori ai cursurilor de inițiere, au susținut comunicări dintre cele mai interesante, demonstrînd concret ce rezultate terapeutice, adesea spectaculoase, au obținut prin intermediul homeopatiei.

Ca o consecință logică, homeopatia a cîștigat și cîștigă teren. Autorități medicale de prestigiu, între care profesorii Roman Vlaicu, prorectorul Institutului de medicină și farmacie din Cluj-Napoca, Simion Purice, directorul Institutului de medicină internă, și Constantin Gh. Dimitriu, șeful Clinicii medicale a Spitalului de urgență din București, și-au exprimat adeziunea la cauza homeopatiei, în vreme ce, încă mai mult, conf. dr. Nicolae Șirjiță, directorul Institutului de expertiză și recuperare a capacității de muncă, s-a oferit să pună la dispoziție spații și aparatură necesare determinărilor fiziopatologice a remediilor homeopatice. Izolată, un timp, de alopatie, nu atît din rea-voință cît din necunoaștere, homeopatia cucerește, iată, poziții solide și reușește asta mai puțin prin amabilitate și mai mult prin convingere, furnizînd dovezi științifice limpezi.

În temeiul atenției acordate de Ministerul Sănătății, homeopatia a mai dobîndit un drept. S-au stabilit, în sfîrșit, prețurile medicamentelor homeopatice, 3 lei o doză, iar farmacia cu profil, singura din țară, atașată Farmaciei nr. 80 din Capitală, a și început să onoreze rețetele. Es e, din acest motiv, în reorganizare, dar rîvna cu care muncește, dincolo de orele de program, farmacista Cezarina Țuchel oferă garanții că, în cel mai scurt timp, situația va intra pe făgaș normal. E de așteptat însă să se procedeze la înființarea unei farmacii homeopate de sine stătătoare și, pe viitor, a unor sectoare specializate în farmaciile județene. De asemenea, se pune tot mai acut problema deschiderii unui laborator de preparare a remediilor, asupra utilității căruia nu mai insistăm.

În sfîrșit, o veste de ultimă oră. Direcția sanitară a municipiului (director dr. George Iacob) a hotărît dotarea homeopatiei cu două cabinete pentru consultații și tratamente, plasate în incinta Policlinicii „Batiște" și, respectiv, „Vitan". Primul dintre ele și-a deschis ușile chiar în această săptămînă, urmînd să funcționeze în zilele de luni (între orele 8—13), miercuri (15—20) și vineri (8—13), inaugurarea celulait fiind, după cum am fost informați, o problemă de cîteva zile. Cabinetele vor fi, pe lîngă ce sînt, adică unități pentru consultații și tratamente, și baze de învățămînt pentru cursanții Centrului de perfecționare, ele beneficiind de competența unor homeopați de elită ca doctorii Gheorghe Bungețianu, Pavel Chirilă, Ilie Nicea, Paul Pîrvulescu ș.a.

Semnalăm cu bucurie deschiderea acestor cabinete, solicitată adesea în paginile noastre, considerînd-o drept cea mai de preț izbîndă a homeopatiei noastre la un ceas la care, merită subliniat și acest aspect, homeopatia se înstalează tot mai confortabil în peisajul medicinei mondiale. O izbîndă, cea mai de preț, dar sperăm că nu ultima, căci mai sînt, cum aminteam, multe de făcut (farmacie propriu-zisă, laborator de preparare etc.) E de datoria Centrului de perfecționare, a cărui muncă de pionierat se cere subliniată o dată în plus, să realizeze o apropiere a tuturor practicanților homeopatiei, o concentrare a capacităților și, pe acest fundament, să procedeze la organizarea celui de al doilea simpozion național, proiectat, dacă am înțeles bine, pentru luna octombrie.

Ca unii care, cînd a fost cazul, am criticat lipsa de înțelegere sau amînările Ministerului Sănătății, se cade, acum, să lăudăm modul în care el a sprijinit, prin fapte, homeopatia. Nu-i rămîne acestela, avînd la îndemînă un cadru legal și toate înlesnirile, decît să scurteaze drumul către bolnavi.

Trei metode de diagnosticare a betonului

premiați la Geneva

Betonul, ca și omul, ca și orice ființă sau lucru din natură, are o viață. Tocmai în găsirea unor metode cît mai exacte și nuanțate de diagnostic a stării betonului din construcții specialiștii români de la Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor — INCERC —, care face parte din Institutul central pentru cercetare, proiectare și directivare în construcții, au făcut pași importanți, aflîndu-se în prima linie în lume. Ne-a produs o deosebită bucurie și mîndrie vestea că de curînd la Expoziția internațională de invenții și tehnică nouă de la Geneva, un set de 3 invenții privind metodele și tehnica de control nedistructiv în construcții, elaborat de dr. ing. Ioan Făcăoaru, în fruntea unui colectiv de specialiști de la INCERC, a obținut medalia de argint. Prezentate la Geneva de Institutul român de consulting — Romconsult — metodele și aparatura românească nu numai că au urcat pe podiumul de premiere al acestei manifestări de înalt nivel, la care s-au prezentat peste 1 000 de invenții din 28 de țări cu veche tradiție, dar au și stîrnit un interes deosebit printre specialiști, multe firme interesîndu-se de achiziționarea lor.

Dar mai bine să-l lăsăm chiar pe autor, dr. ing. I. Făcăoaru, să ne explice în ce constau invențiile sale, cotate ca premiere pe plan mondial.

— Să începem cu prima invenție : „Metode nedistructive combinate pentru determinarea rezistenței betonului în lucrare", care se aplică la betoane cu vîrsta de la 3 zile (deci puțin întărite) pînă la betoane foarte vechi, deci deja părți componente din construcții. Metodele nedistructive clasice făceau încercarea betonului printr-o singură metodă, printr-o singură măsurătoare, fie că aceasta era sonică, fie că era determinarea durității superficiale. Or, folosirea unei singure metode de testare dădea o imagine incompletă sau uneori chiar marcată de erori. De exemplu un beton umed încercat doar cu ultrasunete arată o viteză de propagare a sunetului mai mare datorită apei care umple porii, de unde concluzia eronată că rezistența e mai mare. Același beton umed, încercat doar cu metoda de recul, arată un indice de recul mai mic, datorită apei care amortizează șocul, deci o rezistență mai mică decît cea reală. Noutatea absolută a metodei noastre constă în combinarea cu o anumită pondere a informațiilor furnizate de diferite metode, astfel încît determinarea rezistenței betonului să fie obținută cu o precizie superioară. Se obține o „radiografie" fidelă a calității betonului.

— Înțelegînd că metoda are prioritate absolută pe plan mondial, avem rugămintea să ne explicați în cîteva cuvinte în ce constă aparatura de testare !

— Aparatura a fost creată în colaborare cu specialiștii de la Institutul de cercetări și studii de inginerie tehnologică în electronică — I.C.S.I.T.E. Pentru metoda ultrasonică, aparatura emite impulsuri ultrasonice prin beton și măsoară timpul de parcurgere a distanței emițător-receptor prin masa de beton. În cealaltă metodă, echipaje mobile lovesc cu anumită forță suprafața betonului, măsurîndu-se fie reculul, fie amprenta lăsată pe suprafața de beton.

— Cum s-ar explica în limbaj mai „laic", a doua inovație : „Metoda carotajului sonic pentru controlul calității fundațiilor de adîncime?"

— Metoda este o variantă a metodei ultrasonice, adaptată examinării fundațiilor de adîncime, prin măsurarea timpului de propagare a impulsurilor ultrasonice, de unde poate fi dedusă rezistența betonului și eventualele defecte din masa lui. Pînă acum, doar Franța deținea o metodă pentru fundațiile de adîncime, sofisticată și laborioasă, care nu permitea obținerea de informații cantitative și nici examinarea unor grosimi mari de beton. Metoda noastră, premieră absolută în lume, examinează și grosimile mari de beton, dă și informații cantitative și aparatura este de 10 ori mai ieftină decît cea franțuzească.

— Și a treia metodă ?

— „Metoda frecvenței proprii prin șoc pentru controlul calității elementelor liniare de beton armat" permite ca aceste elemente — grinzi, stîlpi, traverse —, puse să vibreze prin șoc mecanic, să răspundă prin vibrații proprii. Mai simplu, după felul „cum sună" elementul lovit cu un ciocănel, se determină calitatea betonului. Expresia simplă : „cum sună" este de fapt o măsurătoare pe un ecran a răspunsului acustic al elementului.

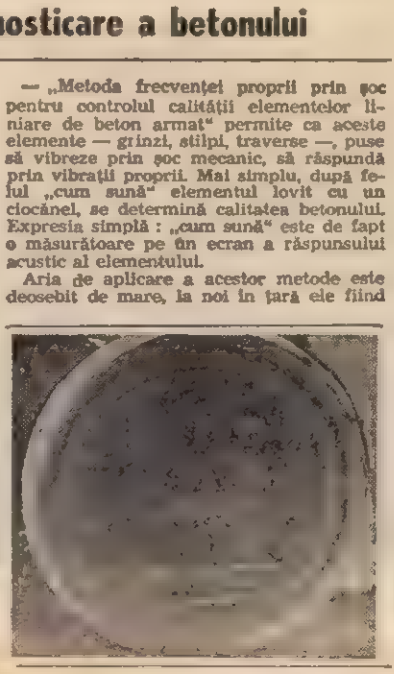

Aria de aplicare a acestor metode este deosebit de mare, la noi în țară ele fiind foarte extinse, reglementate chiar prin normative, toate acestea conducînd la o ridicare a ștachetei de calitate în construcții. Astfel, prima metodă se aplică la determinarea rezistenței betonului din construcțiile zguduite de cutremure în vederea precizării măsurilor de consolidare, la analiza podurilor sau a altor lucrări inginerești care dau semne de oboseală sau a căror destinație se schimbă, la implantarea unor noi utilaje în halele industriale în funcțiune pentru a vedea dacă rezistă etc. Metoda a doua permite controlul calității betonului la elementele turnate direct în pămînt ca metrouri, centralele termoelectrice sau nucleare, baraje, în timp ce a treia metodă controlează producția de elemente din fabricile de prefabricate. Cu alte cuvinte noile metode permit controlul betonului pe întreaga viață a unei construcții : de la naștere — în fabricile de elemente liniare —, la creștere — prin analizarea fundațiilor —, la maturitate — prin comportarea în exploatare —, și la bătrînețe — cînd obosite trebuie ajutate.

Efectul economic al aplicării acestor metode este important, ele fiind zero consumatoare de materiale (nu cer materiale pentru probe), mici consumatoare de energie (aparatura consumă cît un radio sau televizor), și cer puțină manoperă. În plus prin diagnosticul exact al stării betonului se poate face o optimizare a lucrărilor de consolidare a construcțiilor.

Primii pași au fost făcuți prin achiziționarea metodelor și aparaturii noastre de țări cum ar fi S.U.A., Italia, Spania, Irak etc.

Am aflat că cercetătorul român este de 14 ani președintele Comisiei internaționale de încercări nedistructive RILEM și de 6 ani președintele Centrului de coordonare C.A.E.R. în acest domeniu.

Cu atît mai ciudată pare întrebarea pe care trebuie s-o adresăm O.S.I.M. : cum acest cercetător de valoare internațională recunoscută, nu a reușit să-și breveteze la O.S.I.M. invențiile medaliate la Geneva ?

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Căutați Solona ? E lîngă Dealul lupului

Se numește Solona. E sat aparținător al comunei Surduc din județul Sălaj. Numele satului, pentru bătrîni, părea să vină de la o Solomie ori Salomie, a cărei viață și poveste — ieșind din tiparele obișnuitului vieții sătencelor în acele vremi de întemeiere ori numai de botezare a așezărilor — i-ar fi făcut pe oameni să caute numele satului în care și-a crescut ea pruncii, stîrnindu-l din sonoritățile numelui său. Nu este singura încercare de a explica toponimul, dar mi se pare măcar mai frumoasă și, în omenescul ei, mai credibilă decît interesata explicație a celor ce au susținut prin ea maghiarizarea — în timpul Dictatului de la Viena — a numelui Solonei în ceea ce pe românește ar fi trebuit să însemne valea slaninii. Singurul rezultat al explicației acestor „lingviști" pătrunși de importanța jirului pentru stăpînii de atunci ai primăriilor în zona ruptă din trupul României ar fi o implicită recunoaștere a descendenței comportamentale a autorilor de drept ai dictatului din autorii de fapt ai slaninii.

La Solona se ajunge greu. Din Surduc trebuie să mergi pe jos cei 4–5 kilometri. Drum care mai mult desparte decît unește satul de centrul de comună. E întins, adică nu urcă și nu coboară, dar asta nu aduce mare bucurie. E pietruit, ceea ce nu înseamnă că nu e plin de hîrtoape. Nu foarte mari, dar foarte dese. Parcă științific presărate, ca nici o mașină să nu poată depăși fără riscuri viteza unei căruțe. Localnicii fac drumul pe jos ori cu carul, așa cum l-au făcut țăranii din Solona de cînd este pe lume satul, sat vechi în aceste părți ale Sălajului, unul din cele mai vechi de prin împrejurimi. În secolul nostru, oamenii au început să spere că un autobuz va trece zilnic și prin satul lor. Lucru pe care îl speră în continuare. Doar nu s-a isprăvit secolul acesta. Secol îmbelșugat în speranțe. Speranțe la care i-a îndemnat pe orășeni și pe țărani fără să-i mai aleagă.

Satul este un sat adevărat, cuibărit la îmbucătura domoală a cîtorva dealuri cu viața țăranilor români care au străbătut secolele și mileniile pe jos, într-un fel de pas pe loc ce le-a păstrat sub picioare pămîntul natal ca pe o garanție a esențialei legături cu solul dacic a sufletului lor de autori ai Mioriței, dezinteresați doar de drepturile de autor.

Oamenii ? Mai au, încă destui, un fel de cult al frumuseții și liniștii din satul lor, atîta frumusețe cîtă au moștenit de la natură și de la părinți ; atîta liniște cîtă le-a mai rămas părinților ca și naturii.

De prin primul deceniu al acestui secol, majoritatea locuitorilor sînt și țărani dar și mineri. Acum, foarte mulți lucrează — ori au lucrat și sînt pensionari — la mina de cărbuni de la Cristoltel, un sat alăturat unde fiecare schimb ajunge cu un camion special dotat cu o ladă acoperită și neînchisă în spate. Neînchisă dintr-o bine calculată grijă pentru șansa de a respira a celor ce intră de bunăvoie, ba chiar bucuroși, înăuntru. Justificarea bucuriei o dă alternativa de a ajunge la mină pe un drum mult mai scurt, dar peste deal și mai cu seamă pe jos, așa cum se mergea în vechime, cînd nu existau mijloacele moderne de zdruncinat.

Oamenii își văd de minerit, de vite, de gospodării. „Nu trăim rău, da' ne pleacă pruncii, rămînem singuri..." Și, peste cele bune, apasă răul singurătății care se îngreunează odată cu anii, ca mișcările bătrîneții. Din tăcerile sătenilor se țes tăcerile caselor. Oamenii zîmbesc rar, greu. Le fug ochii, pe furiș, spre cîte un perete cu fotografii care păstrează tot ce au putut păstra ele din copii și din ceea ce vor fi sperat ei că va fi casa lor cînd le vor crește pruncii. Și uită să rîdă, și poate nici nu mai aud cîteva din vorbele omului din fața lor, care nu le observă alunecarea gîndului. Apoi revin la ce spuseseră mai înainte, de parcă ar vrea să se asigure că nu pleci fără să auzi acel lucru, ceva obișnuit, poate chiar neînsemnat, mai cu seamă pentru alții, o întîmplare din sat, din gospodărie, de pildă cum s-au descurcat ei cînd li s-a îmbolnăvit o bivoliță, că era noapte și trebuia făcut ceva, și a alergat unul la Rus Mihai, că fără el li s-ar fi prăpădit vita de rămîneau fără lapte și nici nu mai aveau cum s-o pună la jug numai pe cealaltă, iar de cumpărat nu e jucărie, o bivoliță ca ale lor trece de zece mii de lei. Și, așa, intrat în vorbă cu ei, parcă mergi pe un drum cu care sînt învățați, îl cunosc fără să se uite în lături și mergi liniștit că drumul e lung iar ei nu dau semne de grabă ori de oboseală. Ei merg pur și simplu, așa știu că trebuie, așa au învățat de la ai lor : că nu se pot opri, că asta e viața. Viața la care se mai gîndesc și ei cîteodată, vorbind despre ea tot ca despre o cărare pe care se prefac a n-o cunoaște bine. Se prefac, vorba vine, pentru că, la ei, nici prefăcătoria aceasta nu

Învățător la Teștioara, 1982

e prefăcătorie, e o rezervă, spațiul unui pas înapoi, o neîncredere că te-ar putea lăsa să afli chiar tot și chiar exact ce știu ei despre lumea asta și despre viață, fiindcă, atunci, lor ce le-ar mai rămîne numai pentru ei, neîmpărțit cu nimeni, ca un scut ori ca un talisman ? Este un fel de teamă de-a se lăsa deposedați, prin cunoaștere, de această avere a lor însemnînd cunoașterea vieții, lucru care la ei ține loc parcă și de bani ferindu-i și de patima banilor, dar care le mai dă și o încredere de neclintit în vremelnicia întocmirilor potrivnice dintre care și peste care se va ridica întotdeauna țăranul român *tăcut și răbdător* căruia brazi și paltinași deopotrivă cu soarele și luna îi iartă mereu aceste două păcate pentru că e bun și harnic.

În casa cu numărul 100, locuiesc doi bătrîni : Vasile Rusu cu soția. Omul este știut în sat cu un adaos de nume care i-a rămas de la bunicu-său. Pentru solonari el este Rusu Vasile Lupu, dacă nu chiar doar Lupu. Asta și pentru că nu sînt puține familiile de Rus ori Rusu. Ninsese noaptea, iar dimineața Lupu pleca la treabă, cînd aparatul de fotografiat l-a oprit din mers în drumul Solonei, ca pe un intermediar — cum sugerează una din imagini — între curentul electric și fîntîna cu cumpănă. Poate ar trebui să ne mai amintim din cînd în cînd că ei, țăranii noștri — în unele cazuri botezați a doua oară, ca acesta, cu numele vreunei fiare nesupuse — ei, acești țărani români care s-au supus la multe silnicii prin vreme, una singură fiind peste puterile răbdării lor s-o rabde : pierderea țării, a pămîntului și-a limbii ce le aveau de la strămoși, ei, țăranii noștri, părinți ori unchi, ori bunici, ori doar rude mai de departe ale noastre ale tuturora, ei, acești țărani români înseamnă și vor rămîne totdeauna în istoria și în cultura noastră adevărații și singurul, dramaticul drum de la fîntîna cu cumpănă la saltările lumii moderne, drum sfințit de atîtea generații de țărani care l-au podit cu jertfa fie chiar numai a simplei lor existențe prin care drumul continua.

În dimineața în care l-am fotografiat ducîndu-se la treburile lui, știam deja de la Lupul Solonei că nu pragul vîrstei de 70 de ani îl împovărează mai ales pe un bărbat deprins cu munca — „bătrînețea e doar un fel de trudă mai grea cu care te încearcă viața după ce a văzut că te descurci bine cu o trudă mai ușoară, și, ca orice gospodar priceput la treburile gospodăriei, ești dator, nu-i așa ?, să nu te sperii de greu" — nu, el de muncă nu s-a plîns niciodată. Altceva ar fi mai degrabă. Intervențiile soției care tot povestește cu dragoste dar și cu tristețea depărtării despre fiica și despre fiul lor căsătoriți și stabiliți de mult la Baia Mare dar uneori [illegible] pentru tatăl acelor copii rămași în ușile copilăriei pe cîte un perete între blide colorate. Fiul, profesor de educație fizică, este antrenorul unei echipe de volei și bătrînul [illegible] sport cu o pasiune și o [illegible] de detalii de-a dreptul incredibile. El, tatăl, nu e trist că n-au rămas copiii în sat dacă așa au vrut și dacă acolo o duc mai bine, iar cît despre asta a văzut și el : o duc foarte bine. Spune acestea privindu-și soția cu un fel de dojană pentru a nu se fi împăcat cu situația pe care ei tot n-o mai pot schimba: Dar totuși, revine, e urîtă singurătatea la bătrînețe, cînd la atîtea lucruri, mici sau mari, copiii tăi ți-ar putea da o mînă de ajutor. Asta e greu de suportat, gîndul de neînlăturat care ți-l aduce mereu în preajmă, prin casă, la muncă, pe lîngă vite, ca să-ți dai seama mereu și mereu că prezența lor e doar în gîndul tău, că tu ești singur și prin casă, și la lucru, și lîngă vitele astea de care nici nu mai știi pentru ce ai avut atîta grijă o viață întreagă dacă nici casa ta nici vitele tale nu sînt ce le trebuie copiilor tăi. „Dar mulțumirea țăranului stă în munca lui și în fericirea pruncilor", așa că toate astea nu sînt, pînă la urmă, decît niște păcătoase de gînduri ale unui om supărat un pic și de cîte o treabă a C.A.P.-ului care mai șchiopătă. Că dacă ne-am fi știut noi organiza cooperativa asta agricolă așa cum era mai bine, am fi acuma în frunte, am sta bine nu glumă, iar dacă nu sîntem se înțelege că multe treburi nu-s perfecte. Și sînt atît de imperfecte, că unele sînt chiar proaste. Da' le-om face noi și bune, trebuie să izbutim". Și convingerea aceasta că ei vor izbuti să facă mai bine tot ce s-a făcut pînă acum altfel este a multor săteni din Solona, fie că sînt bătrîni fie că-s tineri, avînd ei destule de făcut mai bine. Nea Mihai Rus, cel căutat pentru injecții la vite, ba chiar și la oameni, omul pe care consătenii îl găsesc gata să-i ajute la necaz, de zi ori de e noapte, sfidîndu-și poate și-n acest fel cei aproape 70 de ani, și astmul chinuitor, și reumatismul, și alte asemenea „deprinderi" ce s-au legat de el în subteran, acest nea Mihai mi-a povestit, de pildă, că, pentru a-i dovedi președintelui C.A.P. că oile cooperativei pot fi îngrijite și bine, iar dacă sînt îngrijite bine sînt într-adevăr rentabile, „am lucrat un an ca îngrijitor la oi și am arătat prin rezultate că aveam dreptate". „Și ce-a zis președintele ?" „A zis că el n-are ce să facă. Atunci am văzut că mă zbăteam degeaba". În prezent nu există nici o îndoială că președintele a descoperit ce să facă pentru a scăpa de grija oilor cooperativei : cele 670 de oi au fost vîndute, iar sectorul ovin al zootehniei a fost desființat. Aceasta întrucît „s-a scos din plan de la județ" — cum știe inginerul zootehnist Ioan Rus — „ca să se cumpere vițele de reproducție pentru testare lapte". Tînărul inginer — care și-a adus și soția, inginer agronom, la C.A.P. Surduc — este originar din Solona, nepot și fiu de țărani și de mineri. Tatăl său a fost îngrijitor la oile cooperativei. Inginerul zootehnist nu s-a încadrat, deci, aici pentru o vreme. El *s-a întors acasă*, bucuros că va putea să-și facă meseria în satul lui, că va putea să crească animale, mai ales oi, în comuna sa natală, sprijinit chiar de tatăl și de bunicul său de la care a învățat să iubească animalele. El și-a obținut diploma la Cluj-Napoca cu o temeinică lucrare conținînd rezultatele unor cercetări privind efectul încrucișării dintre rasa caracul și rasa țurcană. La ora de față, pasionîndu-se de vițelele amintite de interlocutor, C.A.P. Surduc face un lucru ce s-ar putea face măcar la fel de bine și în altă parte, în timp ce pasiunea tînărului cercetător în formare e prohibită la Surduc din rațiuni ciudate sau obscure. Tot ce i-a rămas, deocamdată, inginerului este să-și continue cercetările în ogradă proprie, ajutat de doi țărani de încredere pricepuți la creșterea oilor : Ioan Rus, de 67 de ani, și Vasile Rus, de 65 de ani. Cu totul independent de planurile de la C.A.P. și de la județ, numiții sînt bunicul și, respectiv, tatăl inginerului. La acestea ar mai fi de adăugat că, pînă în prezent, împotriva celor trei nu s-a luat nici o măsură. Vedeți dar că, deși situația este cu desăvîrșire absurdă, absurditatea n-a fost dusă încă la desăvîrșire.

Acest miner pensionar are 75 de ani și a muncit 21 de ani în subteran. Dar mai presus decît chiar numele său are privirea dintotdeauna, a țăranului în fața unei întîmplări care l-a oprit din cale

Solona are gospodării așezate și oameni harnici. Casele sînt mărunte. Fîntînile adînci. Biserica pare o jucărie din alte veacuri. N-am văzut alta mai pirpirie. Școala din centrul satului e frumoasă și pare cu cel puțin 25 de ani mai nouă decît este în realitate. Școlarii ei sînt puțini. N-au nevoie decît de un învățător — în prezent o învățătoare, Elena Horvath, navetistă la Surduc. Ca și la școală, la căminul cultural, oamenii n-au simțit nevoia nici unei firme : ei le-au clădit — știu unde să le găsească. Această abolire a firmelor e încălcată doar de magazinul sătesc, dar i se trece cu vederea, pentru că este destul de bine aprovizionat. Am amintit școala din centrul satului. Dar mai există o școală, tot cu clasele I–IV, în cătunul Teștioara. Scriu așa cum scrie toată lumea în documente acest toponim, dar pentru citirea lui corectă ar fi nevoie de transcrierea fonetică a pronunției localnicilor. În vorbirea lor numele pîlcului de nici 50 de case, aruncate la aproape doi kilometri mai spre deal de satul propriu-zis, numele acestui cătun devine, de fapt, altceva față de ceea ce pronunțăm noi citind — și accentuînd după gust — Teștioara.

Pentru C.A.P. Surduc, Solona, cu Teștioara ei cu tot, înseamnă brigada nr. 4. Centrul acestei brigăzi îl constituie incinta zootehnică de la Solona, unde se află și caii cooperativei. La Solona mai sînt cai fiindcă țăranii de aici n-au încetat să-i iubească nici cînd alții i-au părăsit de tot. Brigadierul Augustin Lupse e din Teștioara. Învățătorul Grigore Chișpal de la Școala Teștioara stă în Solona. Ei doi sînt campionii consecvenței în a bate cu pasul drumul dintre Teștioara și Solona.

La școala lui Grigore Chișpal — ține să scriu cum se aude, fiindcă zice, așa-i în acte, el este român în ciuda numelui rămas probabil de la un ungur însurat la Solona — la școala din Teștioara sînt în total 10 elevi : cîte 1 în clasele I și a IV-a și cîte 4 în clasele a II-a și a III-a. Clasa are 6 bănci îmbrăcate în huse de pînză, curată, albastru deschis. Cum o bancă e în plus, sînt primiți și preșcolari. Pregătindu-i pentru clasa I, învățătorul se ajută singur, cum spune chiar el. Grigore Chișpal are 27 de ani, e fiu de țăran și nepot de miner — tatăl și bunicul său sînt printre gospodarii de frunte ai satului — și el, învățătorul, spune următoarele despre noile manuale de matematică pentru clasele I–IV : „Părerea mea e că orice noțiune nouă se pricepe mult mai ușor după aceste noi manuale. Ele marchează un progres evident și din unghi științific, dar și pedagogic. Ba chiar și în materie de ilustrație".

Solona e, la urma urmei, sat izolat, sat oarecare. Dar e un sat adevărat, păstrînd, poate mai ales iarna, acea atmosferă de obște puternic sudată, în care toți știu cam tot ce este important despre fiecare. O așezare omenească încercuită de zăpezi. De zăpezi ce poartă noaptea orice vibrație sonoră pînă pe *Dealul lupului*, și chiar pînă mai departe, pînă la *Dosu' haitei*. Unul din acele rare locuri în care mai poți să simți că de la cumpăna fîntînii pînă la saltările lumii moderne se-nșiruie tăcuți țăranii, ca un conductor uriaș prin care străfulgeră istoria.

DORIN GHERGHINESCU ■
Fotografiile autorului

Căile de fîn sînt înălțimile Solonei

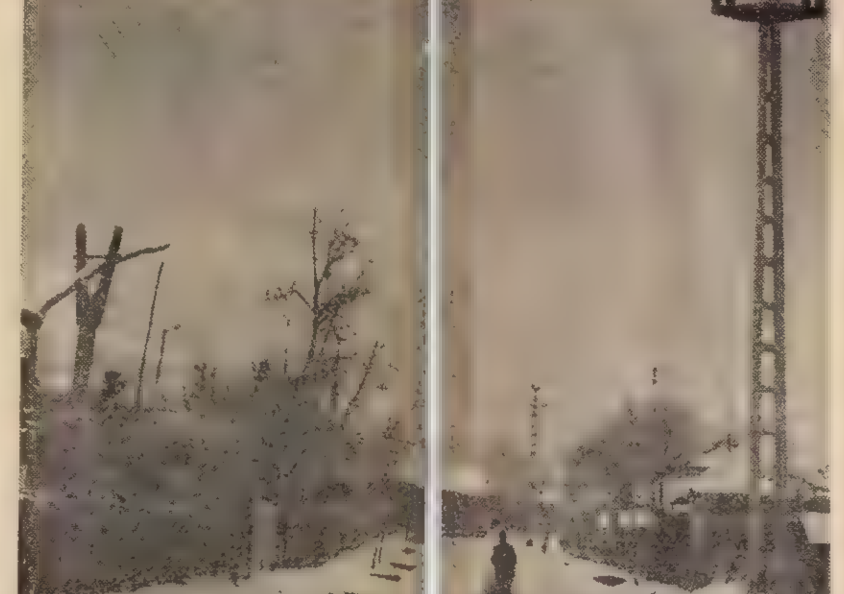

Ninsese noaptea, iar dimineața Lupu pleca la treabă

Jocul din amurg

În odaia mică și goală ca un os cu măduva suptă, murise, nu de mult, bunică-sa. Sprijinit cu bărbia pe spătarul scaunului și cu genunchii potriviți în rana făcută de bătrînă, cu solzii unghiilor, în perete, cînd nu mai avea nici glas să geamă, Dragomir se uita în cîmpie, peste rîul înghețat. Piciele înserării de ianuarie risipeau în sufletul lui o stingere lungă. Clipele-i dormeau sub pleoape, un braț de izmă uscată ardea pe foc sub plita la care-și desmorțește mîinile uitarea. În uliță, peste încă două odăi sau peste două vrafuri de timp, Iancu Peleagă striga la Gheorghe Țigănuș : „trimite-mi, mă, bastonu' ăla cu cui în vîrf ca să vin la tine să bem o oală de vin". În creasta casei fierbea, cu zvîcniri scurte, o vîjîitoare de lemn, dar el n-auzea nimic, lumea toată se petrecea pe de lături, în tăcere, ca un cal cu copitele înfășurate-n cîrpe. Departe, dincolo de rîu, la fîntîna cu cumpănă de lîngă plopii lui Dimache — erau trei, și cel din mijloc părea că tocmai se întorsese din deportare, crăcile-i atîrnau toate frînte — se ivise un lup. „Ia, își zise Dragomir, cu mirare, e mort de foame, afurisitul". Luă din farfurioara pusă pe pervaz o coadă de scrumbie și începu să sugă din ea așteptare. Singurătatea din odaie simți că trebuie să-și încalțe cizmele și s-o ia la picior. „E groasă povestea cu ăsta", se trezi Dragomir vorbind cînd descoperi că lupul, cu umerii în jugul foamei, o pornise spre sat. Fiara venea încet, ca să fie la malul gîrlei în același pas cu amurgul. Nimic primejdios în vîntul ridicat din malul satului, fiindcă lupul înainta calm sau poate se cenzura sever. „E bătrîn, are experiență, știe să rabde, aprecie Dragomir, ăsta, dacă n-are-ncotro, rupe pămîntul cu colții și-și amăgește foamea, dar nu se vîră ca prostu-n capcană. Da, nu trebuie, frate, să te lași ispitit cu una cu două de sîngele mielului. Sînt destui care se bat pentru blana lui". Se opri uimit. În spatele lupului veneau cei trei plopi și fîntîna cu cumpănă. Dragomir scuipă oasele scrumbiei peste un morman de lînă și peste daracul în care urma să fie scărmănată lîna, îngustă ochii forfotind de-o neizbăvire a dorințelor, trecu două degete peste mustața blondă ce se-ncăpățîna să nu s-azvîrle cît ar fi vrut el și căută să înțeleagă cum umblau plopii și fîntîna. Renunță imediat, poate erau pe-o corabie descîntată, lemn ursit să nu se vadă și lunecînd pe o pojghiță de marmură întinsă, tot nevăzut, de picioarele lupului. Întunericul cuprinzînd în el fîntîna, plopii și lupul, se opri la cîțiva stînjeni de rîul înghețat. Tremura, înalt și de nepătruns, ca un jurămînt zidit în sticlă albastră, ondulată vînăt de șuierul vîntului ridicat din rîpile malului, din prunduri sterpe. În noaptea de dincolo era stăpînă taina, aici — drace ! stai puțin, lupul s-a rupt din întuneric, făcînd o gaură cît ușa cuptorului, s-apropie de-o copcă, înfundă botul în ea, soarbe două-nghițituri, plimbă printre dinți o flacără roșie, se-ntoarce cu tot trupul și ciocănește cu laba în peretele albastru. Pe sala în care se deschide odaia de unde privește Dragomir, vîntul dă cu măzăriche în streașina de tablă a troiței pe care-au cumpărat-o ieri ca s-o fixeze într-o răspîntie pentru pomenirea bătrînei. Ia te uită, lupul s-a-nghesuit în spărtura de mai 'nainte, astupînd-o, și a ieșit din întuneric fîntîna. Dar pentru ce ? Ca să se încarce cu apă din copcă. Nemaiauzit ! O sută de găleți. Două sute. Cumpăna s-apleacă și se-nalță, smucită de-o fată întoarsă cu spatele spre Dragomir. Poartă cojoc tăiat în poale și fustă verde, năframa i-a lunecat din cap pe umeri și părul negru i-l umflă vîntul într-o parte. E de mirare cum o zbatere atît de bogată și nesfîrșită n-o tîrăște pe fata aia la vale, pe sub pod, în necuprinsul iernii. Fîntîna s-a umplut și se întoarce în întuneric, pe ușa ei, fata a pierit, iar lupul, cu urechile alungite, traversează rîul înghețat, tîrînd în spinare acoperișul nopții. Acum nu se mai vede nici el, a pătruns în unghiul orb pe care-l face malul grădinii, însă Dragomir îl simte că nu s-a oprit, e chiar sub răchițele încărcate de zăpadă luminoasă. O izbitură, un zbucium nervos în pereții casei și lupul a pătruns în măruntaiele pămîntului de sub grădina lor. Dar pentru ce ?

Un șuvoi de aer rece clatină odaia și un glas întrebă răstit :

— Dragomire, ai adus lemne la sobă ?

— Dar pentru ce ?

— I-auzi, domnule, vorbă la el ! Afară se lasă o noapte scîrbos de geroasă și el întreabă pentru ce !? Ia-ți o haină în spinare și ieși la treabă.

— Bine, tată, ies, dar spune-mi, o fi adevărat ce-mi spunea bunica înainte de-a muri ? Zicea că într-o iarnă, de mult, un lup a intrat sub pămînt, chiar în malul grădinii noastre și, la o săptămînă, a ieșit în partea ailaltă a satului.

— E adevărat.

— Tu de unde știi ?

— Păi lupul ăla a ieșit chiar sub malul grădinii lui taica. M-am dus să aflu pe unde intrase ca s-ajungă la noi și de-atunci stau aici.

— Aha, făcu Dragomir, și ieși afară.

Umplu lăzile cu lemne la sobele din două odăi, aduse apă de la gîrlă, ca să pună maică-sa fasole la fiert, apoi, lovind c-un ciomag cărarea înghețată, porni spre marginea ailaltă a satului. Se opri lîngă un pîlc de salcîmi, în capul vadului ce cobora spre bălți și aprinse o țigară. O stinse imediat : în casa din stînga vadului, cineva plimba o lampă prin dreptul geamului, ridicînd și coborînd fitilul. Rîzînd, Dragomir lovi cu ciomagul în zăpadă. În pămînt se căscă o groapă și răsări un lup, apoi o fîntînă și trei plopi — cel din mijloc părea că tocmai s-a întors din deportare, crăcile-i atîrnau învinse.

FĂNUȘ NEAGU ■

11 ianuarie 1982.

Amintiri despre sat

Un om de la munte

Ca de atîtea ori o întîmplare — în alte împrejurări deviată în enciclopedia accidentelor fără urmări — mi-a limpezit cel puțin rostul unei întrebări. Cu mulți ani în urmă, poate vreo 20, auzisem pentru întîia dată cîntecul „Gugulan cu car cu mere". Cel pe care-l chinuia nostalgia după o lume rostogolită dincolo de amiezile vieții mai mult l-a lăsat, dar de atunci mai aveam să aud multe cîntece de-ale noastre însă doar cîteva aveau să cadă în lada cu zestre a amintirilor destinate să plămădească definiția unei generații iremediabil desprinsă dintr-un orizont ce părea a fi sinonim cu veșnicia. Ce importanță mai are acum numele acelui fierar azvîrlit de nemulțumirea săracului în scaunul auster al șefului de cadre împuternicit să decidă promovarea viitorului în dauna unui trecut damnat, confuz și repudiat pentru păcatele sale. Trecutul a fost azvîrlit cu întregul său ambalaj în balanța păcatelor istorice și prezentul ales să-l judece nu-și putea permite luxul amănunțitei explorări. Pe atunci prezentul continua să slujească în exclusivitate destinul viitorului neținînd seama de păcatele care se adunau. Scadența — aproape deliberat — era transferată viitorului. Prezentului îi aparținea doar acțiunea. Pe atunci noi eram *viitor* și tot ceea ce ni se cerea era să dăm crezare acțiunii prezentului. Mulți au crezut dar am fost și dintre cei care ne-am vîrît în suflet acel prezent — mărinimos pînă la sublim — pentru ca astăzi, doamne, iată, să slujim un nou viitor cu mai multă credință, mai izbăvit de pericolul erorii.

„Gugulan cu car cu mere" zice cîntecul. „Și cu frumoasă muiere" mai adaugă rapsodul pentru a desăvîrși portretul acelui muntean pentru care mărul și frumusețea muierii erau singurele averi suficiente înțelepciunii sale. Tot ceea ce urmează nu este altceva decît completare la dosarul unei biografii ce avea să atîrne ca o provocare pînă la limpezirea întrebării : cine este el, „Gugulanul cu car cu mere" ? Iată-l mai întîi cum arată gugulanul în carne și oase !

Îl cheamă Mihai Roma. Locuiește în Slatina Timiș la nr. 49 și-i rudă cu alți zeci de Roma fără să poată descîlci lanțul nemușagului întins ca o salbă aidoma munților din jur. Pentru el heraldica este o noțiune care poate prezenta un anume interes doar în măsura în care îl poate ajuta la treburile gospodărești. Are 35 de ani și este tatăl a patru copii. Cel mai în vîrstă, ținut pe lîngă casă după ce a terminat cele opt clase, are 16 ani. Cu el se ajută la cositul fînului, la adăpatul oilor și la mulsul vacilor. Muierea îl cu cotărița, vara și iarna, cu războiul, că or fi nurori și or fi gineri și o să te spurce satul cînd or pleca dîrzarii din bătătură cu lăzile umplute numai cu țoale din magazin. Că îi pămîntul și „eu nu am lăsat niciodată pămîntul nelucrat", zice „și de acolo luăm noi de toate pentru casă". „Ce îți iei, măi Mihai", îmi îngădui să-i spun pe nume, „că pe aici pe la voi îi mai mult piatră și plai ?". „Apăi, tovarășe, să știi că greșești, din pămîntul ăsta s-a ridicat satul, s-au zidit casele și în pămîntul ăsta am prins noi rădăcini. Pămîntul mai e și cum sînt oamenii. Nu toți ne-am putut naște la pustă ! Eu dacă mă gîndesc bine nici nu aș fi vrut să trăiesc acolo. Să n-ai pic de umbră și bucătură de lemn pe care să-l arunci iarna în sobă ca să ardă pînă dimineața, apoi să știi dumneata că asta nu-i viață. O fi el grîul măreț, dar să nu simți cum miroase ionatanul cînd cobori în podrum să scoți oțîră răchie, asta mie mi se pare să-ți rupă viața în două". „Cum vine asta ?", întreb. „Păi nu e greu de înțeles. Cît ne trebuie nouă avem grîu destul. Și cucuruz ! La noi mămăliga-i sfîntă. Din celelalte, slavă domnului, să poți numai să lucri, că pămîntul îți dă de toate. Și acum, ia spune dumneata, cine a venit la deal, noi sau ăia de la pustă. Că noi le vindem și piatra și merele. Caută și te uită numai. Avem aici de toate și mai dăm și altora".

Gugulanul este o fire orgolioasă. Nu căuta să i te amesteci în principiile sale. Un maistru de la Combinatul de prelucrare a lemnului din Caransebeș mi-a relatat răspunsul primit de la unul care într-o lună a făcut două absențe nemotivate și risca să i se desfacă contractul de muncă pentru abaterea săvîrșită. „Dom' maistru, i-a zis el. Dacă mă dați dumneavoastră afară să știți că pe mine mă scoală trei cocoși dimineața, iar pe dumneata te trezește vecărul" (ceasul deșteptător). Adică vroia să-i spună indisciplinatul : „Nu am rămas acasă din lene. Eu tot la 4 mă scol, 3 cocoși însemnau un cîrd de găini care ouă, dar cărora, pentru a exista, trebuie să le dai de mîncare. Eu mă duc iar la pămînt și stau numai pe lîngă el, nu mai vin la fabrică fiindcă aplicînd codul muncii m-ai dat afară. Pămîntul îmi dă îndeajuns cît să mănînc eu și familia mea. Dar dumneata, ce-o să mănînci, stimabile ? Mobilă ? Eu atunci cînd am lipsit de la fabrică, tot la 4 m-am sculat că o trebuit să cosesc fînul".

Gugulanul poartă opinci, ține neapărat să precizeze cîntecul. O particularitate vestimentară aparținînd ideii de sărăcie. Dar să se știe, azi o pereche de opinci este mai scumpă decît una de pantofi, care, pe deasupra, nici nu îndeplinesc funcțiile opincilor purtate la pădure ori la coasă. Și apoi ele sînt creația sa, ca de altfel tot ceea ce îi este de trebuință în universul său. Natura, mai puțin generoasă, l-a învățat să-și facă de toate și abia după aceea să cumpere. A fost ea strîmtă, ca și văile pe unde și-a mînat vitele, dar niciodată nu a fost zgîrcită ucenicindu-l pe îndelete în taina înțelepciunii. Nu zice el amatorului de cumpărături că „eu vînd mere..." Mi-aduc aminte de o întîmplare petrecută pe cînd febra motorizării era abia la început. Prin anii '60 motocicleta își cîștigase un statut de idol, e adevărat, efemer pentru toți cei care nu ne mai mulțumea mersul la galop, al cailor. Cei modești la pungă ne limitam să intrăm în magazin pentru a le admira strălucirea. Pe la începutul iernii mai ales, ancestrala chemare a satului pe care-l părăsisem în schimbul unui idol labil ne mîna spre piețele unde gugulanii vîrîți în cojoace pînă la genunchi își vindeau merele și nu se scumpeau de la vorbă cînd aflau că ne aflam la oraș pentru învățătură. Din tot dialogul ne alegeam și noi cu o căciulă de mere în schimbul promisiunii că nu i-am uitat pe cei de-acasă. Sătui de vești intram după aceea prin magazine pentru a normaliza și mai mult contactele cu secolul vitezei. Amatori erau mulți, dar cei 7 mii de lei reprezentau o sumă greu tangibilă pentru un buget personal măsurat la cîteva sute de lei pe lună. Visul împlinirii gravita pe orbita platonicei aspirații juvenile dintotdeauna exclusă impozitului plătit pentru lipsa de realism. Intram în magazin și pentru completarea stocului de invidie față de cei ce-și îngăduiau luxul beției pe două roți. Majoritatea se agățau de ea prin rate metodic plătite la chenzină, dijmuindu-și astfel cu bună știință tainul pentru veșminte și alte bucurii lumești. Cînd mă gîndesc că de-atunci abia au trecut 20 de ani îmi vine să le strig moftangiilor de-acum, pe atunci înveliți în scutece, că idealul vîrstei noastre, realist și imediat posibil, era să avem cel mult o bicicletă în vreme ce domniilor lor nu le ajunge nici un pogon de cereri favorabil avizate. În 20 de ani cantitatea de pretenții a crescut atît de mult încît visul — atribut al imaginației atotbiruitoare — aproape că și-a pierdut calitatea de stimulent al acțiunii. Aspirația se comprimă în spațiul prezentului imediat. Ei, intram noi în magazin să ne desfătăm ochii, vînzătorii se bucurau că cel puțin cineva le ține de urît, ne mai încălzeam oleacă zăbovind mai îndelung pe lîngă calorifere... Gugulanul în cojoc și opinci a intrat neluînd în seamă la ochii mari cît cepele ai vînzătorului, a privit în jur, s-a oprit lîngă o motocicletă MZ-125 și cu toate că prețul era scris limpede, l-a întrebat pe cel de dincolo de tejghea cît face „jucăria aia" țintind cu degetul său uriaș spre obiectul strălucitor și nărăvaș. Dacă îmi aduc bine aminte, 7800, i-a răspuns cel întrebat, nu înainte de a-l cîntări cu luare aminte pe ciudatul cumpărător. Fără a-l cunoaște, îl știam totuși. Orgoliul apartenenței la aceeași matcă, faptul că era imposibil să nu fi băut apă din același izvor m-a făcut să mă simt răzbunat pentru calicia din buzunare — „7 800", zice gugulanul, într-un efort mai degrabă, pentru a se convinge pe sine de realitatea sumei ! A, dacă ar fi fost să cumpere o pereche de cai, știa el cum să lucre tîrgul. Îi pipăia sub chișiță, îi căuta la copite și le deschidea gura pentru a se dumiri dacă nu cumva are în față vreun geambaș lipsit de calificare. Ăstuia cu plaivasul nu-i putea spune „măi, frate, atîta-ți dau" știind că după aceea urmează tocmeala, încheiată la Pomul verde din Caransebeș. Asta nu lasă nimic. Zice, după ce a zgîlțîit-o de coarne : „Fă-mi bon pentru două", și-l privi pe vînzător cu ochii săi de piatră în vreme ce-și căuta legătura cu bani ascunsă în buzunarul laibărului. „Și de ce-ți trebuie două, nene ?" însăilă cea mai stupidă întrebare vînzătorul. În fond pe el ar fi trebuit să-l intereseze vînzarea, nu amănunte de ordin personal. Cu două motociclete plătite la casă își făcea planul pe juma de lună. „Apăi d-aia, că am doi feciori aici în Timișoara", îi răspunde gugulanul mirat că cineva nu poate înțelege atîta lucru. „Amîndoi îs studenți, pricepi ?", îl întrebă el de-acum, pe deplin stăpîn pe situație. Le-a plătit apoi ca și cum ar fi fost vorba despre o pereche de pantofi apoi se întoarse la tejgheaua vînzătorului gata pregătit să-i dea omului în cojoc și opinci marfă. Îl întrebă de-acum ostenit de zăbavă : „Pot șede oțîră aici pînă vin copiii ?" „Șezi", i-au spus niște umeri mișcați a nedumerire. De-acum tîrgul s-a încheiat : Au venit feciorii, au luat marfa și gata...

...Le pot spune acum neștiutorilor. Gugulanul este țăranul ascuns pe văile munților bănățeni care, înainte de a-și arăta chipul în lume și-a trimis mai întîi cîntecul pentru a da de știre celor mai de la șes că el există acolo, către piscuri, că bea apă din izvoare neîntinate, că oile sale pasc iarbă neatinsă de tăișul coasei, că pădurile îi mai leagănă dorul și patima iubirii împărtășite sub streașina lunii. Doar arareori coboară în împărăția vecină și numai pentru a se dumiri de cele ce se întîmplă în hotarele megieșilor. Nostalgia te obligă să apelezi la mișelia cuvîntului din leagăn blestemat să slujească nestatornicia pentru a-i înțelege cărările ce-i urcă spre sufletul tăinuit de limpezimea fără seamăn a stelelor care-l ocrotesc.

ION DANCEA ■

■ Valea Oltului — ne anunță într-un amplu material **Gheorghe Drugea, om al muncii pe șantierul 82 Tunele** — s-a îmbogățit de curînd cu noi obiective economice. Este vorba de Stăvilarul de la Masa lui Traian — care face parte din cea mai mare hidrocentrală .. construită pe Olt — și de noul tronson de tunele — cale ferată de pe malul stîng al Oltului. În final semnatarul scrisorii ne roagă să lansăm o invitație scriitorilor contemporani de a poposi printre ei, acolo unde se dă o adevărată bătălie pentru lumină.

■ **Consiliul popular al sectorului 2 București :** „Referitor la scrisoarea prin care Butuc Eugen, om al muncii la Întreprinderea textilă „Suveica", solicită sprijin în vederea obținerii unei locuințe corespunzătoare, vă comunicăm că i s-a repartizat un apartament cu 4 camere".

■ „În luna octombrie 1981 — ne scrie **Niculina Marin de pe Calea Dorobanți 116—122, bloc 8, scara A, etaj 5, apartament 18, București** — am cumpărat de la magazinul „Cocor" două cuverturi „Rosso", fabricate la Întreprinderea „Țesătoriile reunite București". Ajunsă acasă, constată că una din cuverturi avea un defect, motiv pentru care a făcut-o colet poștal, trimițînd-o pe adresa serviciului desfaceri al amintitei întreprinderi. Neprimind confirmarea de primire a sesizat oficiul P.T.T.R. 63. „Aflu cu stupoare — continuă semnatara scrisorii — că beneficiarul a refuzat să primească coletul, după ce, în prealabil, descoperise despre ce este vorba, sigiliul coletului fiind rupt".

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** „În legătură cu scrisoarea tovarășei Silaghi Florica din comuna Lipău, județul Satu Mare, vă comunicăm : în urma reanalizării modului în care a fost soluționată restrîngerea de activitate de la școala Lipău, s-a hotărît ca petenta să fie menținută în continuare la această școală. Inspectoratul școlar al județului Satu Mare va întocmi formele necesare pentru încadrarea lui Silagni Florica la unitatea școlară menționată, începînd cu data de 10 ianuarie 1982".

■ „Vă scriu în numele proprietarilor de apartamente din blocul 44 de pe Calea Rahovei 309, scara 1, sectorul 5 București. Mulți dintre noi ne aflăm într-o situație disperată. Așteptăm să ne ocupăm apartamentele proprietate încă din februarie 1981. Apoi, termenul de dare în folosință s-a decalat pentru august 1981. Iată-ne însă în ianuarie 1982 iar noi, proprietarii, ne tot învîrtim în jurul blocului care nu se mai termină !" **(Nicolae Drăguț, București)**

■ „Mă numesc **Dumitroiu Ion, sînt din comuna Adunați, județul Prahova,** și vă rog din suflet să fiu ajutat să-mi găsesc fetița dispărută pe 3.05.1981 din gara București Nord. Ea nu știe să spună care-i este numele de familie, nici de unde este, dar răspunde la prenumele de Angela sau Angelica. La data dispariției avea 3 ani și 4 luni, era îmbrăcată în blugi și într-o scurtă de fîș de culoare roșie. În picioare avea ghetuțe negre cu alb, iar pe cap o broboadă verde, bătrînească, cu ciucuri, la gît purta un medalion din lemn cu formația ABBA. Fac încă o dată apel la dv., dacă veți afla ceva anunțați-mă la **Oficiul poștal Breaza, județul Prahova, la post-restant !**

■ **Consiliul popular al județului Argeș** ne informează că sesizarea tovarășului Mihai Coman din București se adeverește. Fără aprobarea conducerii clubului alpin „România pitorească" — cabana Cuca fiind proprietatea acestui club — numitul Curea Gheorghe i-a ținut locul cabanierului internat în spital, printr-o simplă înțelegere între ei. „Regretabil este faptul — se subliniază în răspunsul primit — că Gheorghe Curea era cunoscut ca neuroastenic, fiind internat de mai multe ori la spitale de neuropsihiatrie, și totuși i s-a încredințat această sarcină, de unde și momentele penibile la care se referă petentul. Cazul a fost discutat cu conducerea clubului alpin, fiind numit un nou cabanier".

■ „Vă rog să transmiteți prin intermediul revistei „Flacăra" doctorului Dinu Florea, cercetător din Cîmpina, tradiționala urare „La mulți ani !" Eu, Maeavei Constantin din Brăila, în urma tratamentului aplicat de dr. Dinu Florea, m-am vindecat de durerile ingrozitoare cauzate de nervul trigemen. N-ar fi rău ca Ministerul Sănătății să găsească o posibilitate de extindere a tratamentului și pe teritoriul celorlalte județe !"

■ O urare pornită din inimă trimit membrii ansamblului vocal-instrumental „Valurile Dunării" de pe lîngă Casa de cultură a municipiului Brăila : „Rămurea de cetioară / Cu urare pînă-n seară / De pe malul dunărean / Noi vă spunem „La mulți ani !"

■ **Procuratura Municipiului București :** „Urmare relatării din revista „Flacăra" din 19 noiembrie 1981, în legătură cu situația deznădăjduită a minorului Chisălău Marian din comuna Găneasa, sat Pitoasca, sectorul agricol Ilfov, organele procuraturii au procedat la verificarea celor semnalate. S-a constatat că în chiar ziua apariției revistei, minorul a fost încredințat Casei de copii școlari nr. 3, sector 3, în vederea creșterii, educării și pregătirii școlare".

■ „Vă scriu membrii grupei clubului de nevăzători din Bîrlad, din cadrul Asociației nevăzătorilor din România, filiala teritorială Iași. De mai mulți ani noi, cei 70 de nevăzători, ne desfășurăm activitatea într-o clădire a E.G.C.L. Bîrlad, deosebit de uzată și deteriorată, de ani de zile nefăcîndu-i-se nici o reparație de către proprietar. Ținem să vă spunem că activitatea clubului nostru este bine apreciată, atît în cadrul filialei cît și al asociației. Este păcat ca programul nostru de acțiuni să sufere pentru că nu există puțină înțelegere din partea organelor locale".

■ „Sînt **pensionarul Oprițescu Constantin din comuna Daia,** satul Dăița, județul Giurgiu. Doresc să cultiv cu legume suprafața de teren din propria-mi curte. Rugămintea mea este să mi se comunice de unde pot cumpăra două pompe KAMA 3 sau KAMA 5, cu cărbuni, care-mi sînt necesare la irigatul grădinii".

■ **Consiliul popular al sectorului 2 București** ne anunță că a fost rezolvată situația locativă a Domnicăi Iovan, fiindu-i repartizat un apartament cu 3 camere în blocul 28, Soculuj, strada Pescărușului 4.

■ „Subsemnata **Agiala C. Levardă din comuna Horia, județul Neamț,** mamă a 4 copii, din care 3 de vîrstă școlară, vin cu rugămintea să fiu ajutată să pot vedea și eu, și copiii mei, în casă, becul electric. Cu toate insistențele, doar 4 gospodării au rămas fără curent electric, cu toate că am contribuit în egală măsură la electrificarea localității, ca toți ceilalți cetățeni". Să sperăm că, de această dată, semnalul femeii se va face auzit !

■ „După multă așteptare mi s-a repartizat, în sfîrșit, o locuință acceptabilă. Nu am avut vreme să mă bucur de ea pentru că, la nici o săptămînă de la mutarea mea, a venit un delegat de la Secția de gospodărire comunală, sectorul gaz, și mi-a pus în vedere să achit suma de 1 780 lei, sumă restantă la consumul de gaze de pe vremea fostului locatar. Cum nu am avut de unde să plătesc, mi s-a desființat branșamentul, rămînînd în cap de iarnă fără încălzire" Din scrisoarea semnată de **Natalia Șuteu din Cluj-Napoca, Bd. Lenin nr. 108, apartamentul 11,** mai aflăm că fostul locatar, rău platnic, Marin Cherebereș, este om al muncii la Secția mixtă de gospodărire comunală Cluj, sub patronajul căreia se află și sectorul gaz, că reclamînd mai marilor secției ce i s-a întîmplat a fost sfătuită amical să plătească și apoi să-și scoată banii de la fostul locatar, prin judecată. Dacă lucrurile stau așa, altcineva ar fi de cuviință să plătească ! Nu numai pentru suma restantă la consumul de gaze, ci și pentru ciudata soluționare a cazului !

■ **Procuratura Generală :** „Referitor la scrisoarea petiționarului Cristodorescu Ion din Tg. Jiu vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■ „În primăvara anului trecut, într-o zonă în care există o alimentară, un cămin al tineretului, un grup școlar, o bază sportivă, la 10 metri de casele noastre, Consiliul popular municipal Constanța a organizat pe un mic teren viran, o mare creșcătorie de porci, al cărei efectiv a ajuns la 1 000 de capete. Viața noastră, a celor care trăim aici, a ajuns o teroare, din pricina zgomotului pe care îl fac animalele, a aerului sufocant și mirosului greu. Cum toate astea se repercutează asupra muncii noastre — majoritatea sîntem ceferiști la siguranța circulației — solicitărilor noastre de a se muta creșcătoria li s-a alăturat și șeful depoului. Zadarnice cereri ! Nu înțelegem de ce nu o mută la 500 de metri mai apre vest, unde există condiții optime pentru o astfel de activitate ?! (Semnează **Grigore Ciobanu, împreună cu alți 8 vecini de pe strada Moților din Constanța)**

Sigur, este lăudabilă inițiativa de a organiza creșcătorii de porci, de a le spori efectivele ! Dar, dacă lucrurile stau așa cum le prezintă semnatarii scrisorii, se impune, într-adevăr, mutarea creșcătoriei în afara orașului pentru depoluarea perimetrului reclamat !

■ **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă :** „Referitor la nota apărută în nr. 44 din 29.10.1981, privind imobilul din strada Meliței nr. 4 vă informăm că în cadrul sistematizării zonei Avrig s-au executat lucrări de refacere a canalizării de către I.C.E.D., lucrări ce au modificat cota canalizării. În prezent și imobilul amintit a fost racordat la noua canalizare, avînd asigurată funcționarea normală a instalației sanitare".

■ Aceeași **Direcție generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă** ne răspunde, privitor la articolul „Călător pe sub București" (III), publicat în numărul 40 al revistei noastre, următoarele : „I.C.R.A.L. Vitan, care are în administrare acest pasaj (în reportaj se semnalează unele necazuri de care au parte două unități comerciale din pasajul Nicolae Bălcescu, datorită apelor care provin din ploile torențiale), a făcut intervențiile necesare la Direcția domeniului public și la Întreprinderea apă-canal București, pentru a lua măsurile de corectare a neajunsurilor semnalate".

■ **Asociația locatarilor din blocul 47, Calea Moșilor 241,** adresează celor în drept următorul memoriu : „De la darea în folosință a liftului de la scara 2, la data de 21.01.1981, liftul a funcționat foarte puțin. Locatarii blocului au anunțat în mod permanent nefuncționarea liftului la numărul 023. Echipele de întreținere au venit aproape zilnic, au notat în cartea liftului că reparațiile s-au efectuat, numai că, la cîteva ore de la reparație, liftul se defecta din nou. Cum liftul se află încă în garanție, vă rugăm să interveniți să se ia măsuri urgente pentru repararea lui cu adevărat, în blocul nostru locuind și copii mici, și bolnavi, și bătrîni".

■ **Întreprinderea „Combustibilul" a Municipiului București :** „Urmare a scrisorii tov. Bădoiu Constantin din București, Calea Moșilor 38, vă comunicăm că i-a fost rezolvată favorabil cererea, în sensul că s-a dispus înlocuirea lemnelor necorespunzătoare, impunîndu-se celor vinovați contravaloarea transportului neeconomicos efectuat cu acel prilej".

■ „În luna septembrie 1981 mi-am cumpărat o pereche de pantofi bărbătești I.F., talpă PO, articol 7141, de culoare maron, mărimea 26,5, la prețul de 295 lei, pantofi confecționați de Întreprinderea de încălțăminte Jimbolia. În mai puțin de 30 de zile de la cumpărare ambele tălpi au crăpat chiar la mijloc. Considerînd că este vorba de un viciu ascuns ce nu se putea depista decît la întrebuințare, pe 12.XI.1981 am sesizat conducătorul întreprinderii de necazul meu, trimițînd, totodată, și coletul cu pantofii, cu avizul 6379. N-am primit nici un răspuns". **(Chiriță Teodorel, București, Bd. Dimitrie Cantemir nr. 4, bloc 3 C, scara B, etaj I, apartament 42)**

■ **Judecătoria orașului Sfîntu Gheorghe :** „Ca răspuns la sesizarea publicată în nr. 48 al revistei din 26 noiembrie 1981, vă comunicăm că recipisa CEC inițială, nr. 223750 din 29 septembrie 1980, pentru suma de 6 236,65 lei, cuvenită creditoarei Cernat Berta din București, a fost expediată recomandat de către executorul judecătoresc de la judecătoria Sf. Gheorghe, dar primită ca o trimitere simplă de către judecătoria sectorului 5 București. În acest moment ea se află înregistrată în registrul de valori al acesteia, împreună cu duplicatul de recipisă nr. 284079 din 29 august 1981, la poziția 40, la dispoziția creditoarei".

■ Scrisoarea lui **Florescu Traian din Cluj-Napoca, strada Mureșului nr. 43,** acuză indolența unor cadre medicale din cauza cărora fetița lui, Alina Rodica în vîrstă de 10 luni, era să-și piardă viața. În seara zilei de 17 decembrie, crescînd alarmant

O fotografie a dansatoarelor din satul Ocin, comuna Vața de Jos, județul Hunedoara, laureate ale Festivalului național „Cîntarea României", ediția a III-a, care au pus în scenă o suită de dansuri uitate : „Bătrînească", „Știrsa" și „Sărita", reînviind în același timp și străvechiul port al moților crișeni. (Inv. Mariana Vuzdugan).

temperatura fetiței, a telefonat la serviciul de urgență al Spitalului de copii, de unde i s-a răspuns să aștepte acasă unde va veni o salvare. Cum trecuseră ore bune de la promisiune, a revenit cu telefonul, primind alte promisiuni. „Am așteptat toată noaptea îmbrăcați dar nu a venit nici o salvare". În zilele următoare, fetița, aflată în stare gravă, după ce a trecut pe la dispensar, apoi pe la clinica de pediatrie, a ajuns, pe 19 decembrie la clinica ORL, unde a și fost imediat operată, reproșîndu-li-se părinților că au adus-o atît de tîrziu. Omul propune cele mai aspre măsuri împotriva irresponsabilității celor implicați în acest caz, propunere care ar merita să fie pusă în aplicare, dacă lucrurile se prezintă astfel.

■ **Centrala construcții montaj București :** „Referitor la sesizarea tov. Rotaru Nicolae din strada Hrisovului 20, București vă comunicăm : Deficiențele de canalizare interioară au fost remediate și apa din subsolul blocului a fost evacuată. S-au executat în subsol instalații speciale pentru colectarea apelor accidentale de pe pardoseli și s-au revizuit toate instalațiile interioare, totodată, dezinfectîndu-se subsolurile. Pavajul și trotuarul din strada Hrisovului au fost reparate de către întreprinderea de specialitate".

■ „Mă numesc **Mirică Constantin, sînt din Slobozia, bd. Unirii, bloc E 18 bis, scara A, etaj IV, apartament 17,** și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă : avînd calificare de maistru mecanic, solicit sprijin pentru încadrare în muncă pe postul de maistru mecanic în cadrul sectorului unde îmi desfășor activitatea. Sînt încadrat și retribuit ca muncitor specializ la Combinatul pentru producerea și industrializarea cărnii de porc Ialomița, sectorul FNC Căzănești. Conform deciziilor emise de șeful sectorului, efectuez activitate de maistru mecanic, deoarece postul este ocupat de un altul, din afara sectorului. Menționez că răspund și coordonez sectorul mecanic din cadrul sectorului".

■ Ne scriu și semnează 11 părinți din localitatea Vălișoara, județul Hunedoara, în numele a 11 elevi ai clasei a V-a care frecventează cursurile Școlii generale din Răchitova. Li s-a promis, la începerea anului școlar, că se va asigura transportul acestor copii, contra abonament, firește. (Pînă în acest an școlar ei mergeau la școala din Unirea, mult mai apropiată, la care sînt arondați elevii din celelalte clase.) Abonamente și-au procurat, 71 lei bucata, dar drumul îl fac mai mulți pe jos, 4—6 km. Reluăm și noi întrebarea celor 11 semnatari pentru a o transmite celor în drept : conducerea ITA Deva și cea a Consiliului popular Răchitova nu pot rezolva această problemă ?

■ **Mihăilescu Ion din comuna Ciofringeni, județul Argeș,** ne relatează, într-o amplă scrisoare, necazul lui. În anul 1960 a fost magaziner la CAP Ciofringeni. În luna mai a aceluiași an s-au tuns oile CAP-ului. Lîna fiind depozitată într-o magazie, iar securitatea ei fiind asigurată cu două chei — una a lui, alta a inginerei zootehniste. La predarea lînei s-a dovedit că lipseau 53 kg, imputate lui, magazinerului. A făcut contestație la comisia de judecată, care abia după 21 de zile de la data pronunțării i-a înmînat hotărîrea, existînd document în acest sens. Ajuns la judecătoria Curtea de Argeș, mai întîi i s-au cerut martori care să confirme că securitatea producției de lînă era ținută sub două chei ; după ce s-a prezentat cu martorii, după ce aceștia au fost audiați, a fost anunțat, în final, că hotărîrea comisiei de judecată rămîne definitivă, deoarece nu a contestat în termen legal, adică 15 zile de la pronunțare, neținîndu-se cont că el o primise după 21 de zile de la pronunțare.

Rugăm pe cei în drept să verifice cu atenție dosarul lui Mihăilescu Ion, iar dacă lucrurile stau așa cum le prezintă el, să i se facă dreptate. Nu poate fi pedepsit un om în locul altuia !

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Poșta redacției

■ **Lucia Sima** — Cluj-Napoca : Mama dv., îndeplinind condiția de vechime în muncă, poate cere pensionarea la împlinirea vîrstei de 55 de ani ■ **Maria Diac** — Timișoara : S-a interpretat corect ■ **E. Cocîrlă** — Suceava : Celor încadrați să lucreze, conform legii, cu program redus, vechimea în muncă li se ia în considerare proporțional cu timpul lucrat ■ **Gheorghe Stan și Petre Popescu** — Ploiești : Vă așteptăm la redacție, la secția scrisori-probleme cetățenești ■ **Haralambie Giurea** — Adîncata (Suceava) : Numai prin Ministerul Sănătății, la care vă sfătuim să vă adresați ■ **Elena Pasăre** — București : O posibilitate legală cum doriți dv. nu există ■ **Maria Enăchescu** — Tîrgoviște : Dacă certificatul a fost pierdut, furat sau distrus, după ce l-ați anulat, vi se poate elibera un nou certificat de naștere ■ **Marian Gheorghe** — Oradea : Numai dacă aveți asigurat spațiu la fiul dv. ■ **Anica Silaghi** — Cluj-Napoca : Așa cum prezentați dv. situația aveți dreptate, vă sfătuim însă, pe bază de certificate medicale, să vă adresați direcției municipale sanitare ■ **Constantin Coasă** — Cristești (Iași) : Nr. 48 al revistei noastre a apărut în termen, întrebați la Direcția difuzării presei județene, dacă oficiul nu cunoaște, de ce nu vi s-a trimis abonamentul ■ **Tatiana Coban** — Brașov și **Gheorghe Chisăliță** — Bocșa : Pe dr. Mihai Leontopol îl puteți găsi la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., tel. 31 59 80 ■ **Tinca Gărban** — Brădicești (Iași) : În vederea deschiderii procedurii succesorale, urmează să vă adresați notariatului de stat din raza de domiciliu a părinților ■ **Eugenia Cojocaru** — București : Contează numai ca vechime în muncă nu și la funcție ■ **Ilie Anghel** — Călărași : Nu aveți. Trebuie să vă efectuați stagiul ■ **Maria Stănescu** — Ploiești : Cu 25 de ani de muncă și vîrsta de 56 de ani, poate cere pensionarea ■ **Solomon Barbălată** — Botoșani : Scrieți-ne care vă este necazul ■ **Marioarei Sivu** — Frumușani, **Danielei Elena Mircea** — Pucioasa, fam. **Hașegan** — Sălișteș și tuturor celor care ne-ați trimis urări de bine, vă mulțumim, dorindu-vă, la rîndul nostru, multă sănătate și realizări în activitatea dv.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Stimate Sile Dinicu, ați fost, în îndelungata dumneavoastră carieră muzicală, martor și participant la nașterea și lansarea a numeroase șlagăre, ați orchestrat, interpretat și dirijat astfel de cîntece, așa că e firesc, credem, să vă solicităm o definiție a șlagărului.

— Definiția e simplă. Mai greu de realizat este obiectul ei. Dar să răspund. Șlagărul e cîntecul care se aude fredonat pe stradă. Deci cîntecul care e îmbrățișat de toată lumea. Exemple: **Du-mă-acasă, mă tramvai** de Dendrino, **Țărăncuță, țărăncuță** de Ion Vasilescu, **Laiele** de Temistocle Popa, **Of, inimioară** de Edmond Deda, **Ia-ți mireasă ziua bună** de George Grigoriu, **Prieten drag** de Radu Șerban.

— Veniți cu exemplele mai aproape de ceasul de față!

— E mai greu...

— De ce?

— Sînt mai multe cauze. Nu avem acum timpul să le enunțăm pe toate. Vedeți dumneavoastră, compozitorii noștri, sau unii dintre ei, scriu cîntece pentru comisii, pentru diferite concursuri, cîntece care sînt premiate, dar a doua zi după festivitățile de rigoare nu le mai cîntă nimeni sau aproape nimeni. Să fiu bine înțeles. Nu sînt împotriva concursurilor. Dar acestea trebuie să fie înarmate cu un înalt spirit de exigență. Șlagărul pretinde, în simplitatea lui, multă măiestrie, iar nu sofisticării ale orchestrației. Cînd se vorbește despre muzica ușoară, criticile sînt îndreptate aproape exclusiv împotriva textelor. Se trece cu vederea sau se menajează cîntecul în sine, melodia. Dar melodia e factorul principal. E acum obiceiul să se compună pe texte, unele de reală valoare, și pe creațiile lirice ale unor importanți poeți. Dar retrăgîndu-se la umbra căldută a acestor texte sau poezii, compozitorii neglijează melodia, muzica. Sigur că melodia poate fi cu succes provocată de text, dar melodia aspiră și la o independență artistică. Melodia trebuie să exprime eul artistic al creatorului, după cum iarăși nu trebuie să refuze realitatea. Melodia se cuvine — așa a fost întotdeauna — să vină în întîmpinarea epocii. Și așa-zisa muzică ușoară are ceva de spus inimii și inteligenței umane. De aceea, ea trebuie să pornească, la rîndul ei, din inimă și inteligență.

— Dar de ce „așa-zisa muzică ușoară"? Nu sînteți de acord cu termenul?

— Și pe mine, ca și pe alții, ne cam supără denumirea. Dar să trecem peste aceste subiectivisme. Eschilului e ca muzica să fie bună. Ușoară, grea, tînără, să fie de calitate. O istorie obiectivă a muzicii ușoare ne-ar aduce multe surprize. În epocă, liedurile lui Schubert erau echivalente ale muzicii ușoare, ale șlagărelor, dacă doriți, de asemenea valsurile straussiene sau operetele lui Offenbach... Acum această muzică s-a clasicizat. A îndeplinit o condiție, a fost bună.

— Maestre Dinicu, cînd ați fost conștient de talentul dumneavoastră, cînd v-ați dat seama că puteți deveni un profesionist al muzicii?

— Nici acum nu știu dacă am, și în ce măsură, talent... Dar faptul de a mă dedica muzicii nu s-a datorat cine știe cărei clipe de spectaculoasă revelație. Ci unor împrejurări — ce e drept, dramatice — de ordin familial. Tatăl meu, Nicu Dinicu, a fost un bun șef de orchestră. Era absolvent al Conservatorului din Iași. În 1930, în București, a avut una din cele mai bune orchestre de muzică ușoară și de dans. A murit prea tînăr, la vîrsta de 30 de ani. Mama avea atunci 29 de ani. În urma morții tatălui, situația familiei devenise foarte grea. Astfel am devenit muzicant profesionist, angajîndu-mă pianist într-o orchestră din Brăila, la vîrsta de 12 spre 13 ani. Aceasta, pe lîngă școala pe care am continuat s-o urmez.

— Pentru că ați schițat un moment autobiografic, am propune să mai stăruim asupra biografiei dumneavoastră. Ne-ar interesa și cîteva date în sensul descendenței muzicale.

— Familia mea e get-beget brăileană. Din partea tatălui, fac parte dintr-o veche familie de muzicanți. Străbunicul meu a fost un vestit baladier. Bunicul meu, Iancu Dinicu, zis Iancu Lungul (avea 1,90 m înălțime), a fost un renumit șef de orchestră. Prin anii 1880—1890, orchestra lui se bucura de o deosebită faimă. Membrii orchestrei erau cu toții notiști, lucru rar pe vremea aceea. Despre tatăl meu am vorbit mai înainte. Am început să studiez muzica la 4 ani. La vioară. La 5 ani am început și studiul pianului. Nu m-am împăcat niciodată cu vioara. Pianul mi-a plăcut de la început. Lecțiile le luam cu tata. Mutîndu-ne la Galați, am continuat să studiez pianul cu Theodor Fuchs, care l-a

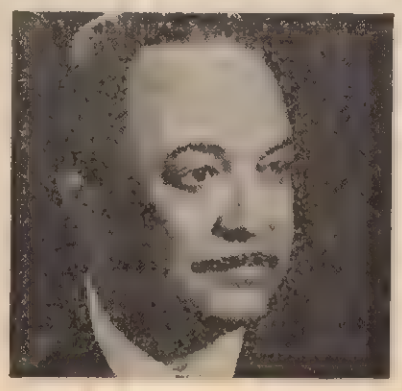

SILE DINICU:

„Urechea muzicală nu înseamnă și știința de a făuri arta"

acompaniat și pe marele nostru Enescu. Am revenit la Brăila, învățînd pianul la Conservatorul „Lira". În anul 1930, m-am mutat cu familia la București. Aici am urmat cursurile liceale la „Mihai Eminescu", avîndu-i colegi pe H. Mălineanu și M. Vescan. În 1932 a murit tata. Am vorbit despre acest moment. M-am afirmat ca pianist. Cu Theodor Sibireanu am format un cuplu. Am cîntat cu cei mai buni șefi de orchestră atît în muzica de café-concert, cît și în cea de dans. Am rămas credincios muzicii ușoare și de dans.

Cavalcada anilor de muzică s-a desfășurat și cu greutăți, dar și feeric, și cu muncă grea, dar și pasionant. Gîndiți-vă c-am avut ca directori, la „Cărăbuș", pe C. Tănase, iar la „Gioconda" pe Ion Vasilescu, unde am fost pianist și dirijor secund! La aceste teatre de revistă toată lumea cînta. Bine și cu aplomb. Iată cu cine am lucrat: Titi Botez, Constantin Lungeanu, Aurel Munteanu, Mircea Preoțescu, Silly Popescu, Nutzi Pantazi, Liana Mihăilescu, Mia Postolescu, Elena Burmaz, Zizi Șerban, Vasilache-Stroe, Virginica Romanovschi, Virginica Popescu, Gică Petrescu... Am fost ajutat cu generozitate de Nicolae Patrichi și Ion Vasilescu. Din 1950 am fost angajat la radio ca dirijor al orchestrei de estradă. O muncă în întregime nouă. Ca să vă relatez această activitate la radio și televiziune, ne-ar trebui mult timp și mult spațiu...

— Ați întîlnit dirijorul ideal?

— Cred că maestrul Ion Vasilescu a fost dirijorul ideal, în special pentru revistă. După părerea mea, un dirijor autentic trebuie să stăpînească absolut toate „secretele" muzicii.

— Credeți în sensul civic al muzicii, în rolul ei de modelator al ființei umane?

— Nici nu s-ar putea altfel. A crede contrariul ar fi absurd.

— În ce gen de muzică socotiți că se manifestă mai activ acest sens civic și modelator?

— În genere, muzica în întregul ei are un rol formativ. Sigur că sînt și genuri specifice. Nu e neapărat nevoie ca un cîntec să conțină un „te iubesc" ca să placă. Din experiența mea am constatat că muzica patriotică intră și ea în preferințele publicului. Dar această muzică nu trebuie să se confunde cu muzica dansantă. Un text patriotic cere o muzică adecvată. Capacitatea ei de mobilizare sufletească se datorează unui anumit specific. A-i dilua acest specific, folosind-o în genuri nepotrivite, înseamnă o minimalizare. Dar vorbind de sensul civic în muzică, cred că e necesar să nu ocolim muzica tînără. Dar de ce și această denumire de „muzică tînără"? Ce, o „bătrînă" baladă sau o „veche" romanță nu mai sînt tinere? Să revenim însă. Muzica tînără există prin sensul ei civic. Sînt multe lucruri bune în această muzică. Cine nu o ia în considerație nu e de bună-credință. Sînt aici elemente valoroase, precum Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Vasile Șeicaru, Victor Socaciu. Dar, mare păcat, au intrat și în această idee frumoasă — ca și în muzica ușoară dealtfel — și diferiți indivizi care nu au nici o legătură cu muzica adevărată și o compromit.

— Ce socotiți că ar trebui făcut pentru o propulsare a muzicii, scuzați-ne, ușoare mai de calitate?

— Nu puține lucruri. Mă opresc la cîteva. O instruire multiplă a soliștilor, care nu trebuie să se bizuie doar pe ureche. În această instruire trebuie să intre, să zicem, știința folosirii milimilor, adică învățarea mișcării în fața publicului și conform cerinței bucății muzicale interpretate. Ce ar mai trebui? O critică muzicală activă. Juriu exigente la diferite concursuri. O reală competiție internă și internațională.

— Într-un interviu cu Ioana Radu, publicat în revista „Flacăra", marea cîntăreață relata un incident avut cu dumneavoastră. Vă amintiți de el?

— Cum să nu. Era prin 1943—1944. Pe lîngă activitatea mea de pianist, orchestram pentru diferite formații de jaz ale timpului: Dinu Șerbănescu, Malagamba, Bibi Alexandrescu... În acea vreme cîntam cu Ioana Radu la un local. Într-o seară, în timp ce o acompaniam la pian, mi-au venit niște idei pentru orchestrație. N-am putut rezista „inspirației". Deci, cu mîna dreaptă scriam ideile orchestrației, iar cu cea stîngă continuam să acompaniez solista. La un moment dat, Ioana Radu întoarce capul spre mine. Desigur că a sesizat modul în care o acompaniam. Se supără, se iscă și ceartă. Credea că-i minimalizată. Cînd a aflat adevărul, ne-am împăcat și sînt și astăzi prietenul marii cîntărețe.

— În locul ei, ce i-ați fi făcut „vinovatului"?

— L-aș fi felicitat.

— Ce e o ureche muzicală?

— E șansa ca natura să te fi înzestrat cu un canal auditiv cît mai perfect. Dar urechea muzicală nu înseamnă și știința de a făuri arta.

TRAIAN STOICA
DAN BÎRLĂDEANU

Cuget, deci exist

Dialectica istoriei (I)

O dialectică absolută, ieșită ca Atena din capul lui Zeus, nu este de conceput, tocmai pentru că își sustrage adevărul relației genetice subiect-obiect, relație generală și particulară în același timp. Or, epistemologia dialectică nu situează adevărul în afara legii care-l produce, a legii dinamice subiect-obiect, a legii în cadrul căreia subiectul este activ, constructiv. Adevărul nu numai că se produce în această relație, ci o și modifică, o ține sub permanentă tensiune.

În esență, adevărul instituie această relație (=relația subiect-obiect) prin conceptul său. Din momentul instituirii ei prin concept s-a depășit opoziția absolută, opoziție care avea drept consecință negarea genezei adevărului. Să reținem că conceptul acestei relații este dialectic. Mai precis: conceptul acestei relații este chiar adevărul ei și, în același timp, producerea și menținerea ei. Este limpede că o încercare de determinare a oricărei proprietăți a obiectului sau a subiectului în afara acestei relații nu face decît să conducă la neînțelegerea genezei lor, pe de o parte, a valorii lor de adevăr, pe de altă parte.

Relația dialectică subiect-obiect își are istoria în dialectica raporturilor conștiinței oamenilor reali și în existența lor diversă, în practica vieții lor. Această relație reprezintă momentul esențialității, moment care permite trecerea la adevăr. Și tocmai pentru că este dialectică ea este deschisă, iar deschiderea ei se manifestă nu numai într-un adevăr deschis, ci și în metoda acestui adevăr.

Să reamintim aici că adevărul nu este de ordin substanțial, ci de ordin informațional. Afirmăm natura informațională a adevărului în opoziție cu natura substanțială a acestuia, susținută de epistemologiile de tip empirist. Adevărul definește, dacă gîndim aristotelic, **coincidența** dintre enunțuri și proprietățile obiectului cercetat. Unde nu există coincidență între enunțuri și proprietăți nu se poate vorbi de adevăr, nu se poate vorbi de esența obiectivă inteligibilă. Dar adevărul definește și modul cum se realizează această **coincidență**.

Din perspectiva relației dialectice subiect-obiect, **concordanța** nu se realizează decît într-o procesualitate infinită. Natura relațional-informațională a adevărului ne dezvăluie structura relațional-informațională a subiectului și a obiectului. Tocmai natura informațională a adevărului a dezvăluit **constructivitatea, relativitatea, eficacitatea, universalitatea, noutatea** și **subiectivitatea** (= dimensiunea exclusivă umană a adevărului), ca însușiri fundamentale ale acestuia. Dacă adevărul nu coincide cu informația totală (= concept fără sens din momentul admiterii dialecticii informației), atunci rezultă că el nu este nici un dat al unui obiect care aliniază subiectul pentru a se răsfrînge astfel în el (= fără a aduce ceva nou), după cum nu este nici un dat al unui subiect universal între paradigmele căruia locul central l-ar ocupa ideea de adevăr (a se vedea versiunea platonicismului), dat care se oglindește, imperfect, în lumea lucrurilor concepute ca umbre. Adevărul este **obiectiv și subiectiv, subiectiv** pentru că este construit de subiectul uman ireductibil la o senzație nedefinită (= în esență, la o abstracție a senzației, abstracție produsă de epistemologia empiristă); **obiectiv** pentru că se află în raport de determinare cauzal dialectică. Și pentru că este subiectiv și obiectiv în același timp, adevărul este și dialectic. Și am ajuns, prin dialectica adevărului, la o altă însușire esențială a lui: concretețea. Dar tocmai caracterul său concret se opune universalismului abstract cu care îl investeau epistemologiile neconstructive, dogmatice.

Caracterul **concret** al adevărului coincide cu **informația parțială**. Dar numai informația parțială este apță să informeze acțiunea, s-o întemeieze și s-o facă eficace. Informația totală a adevărului total nu-și are nici un sens, pentru că ea nu ar putea informa pe nimeni, pentru că ar exclude, din capul locului, orice înnoire, orice modificare, orice diferență. Informația, ca și adevărul, nu se opune diferențelor, ci se constituie din chiar depășirea lor permanentă, ca măsură a lor. Așa cum ordinea nu are sens decît în raport cu dezordinea relativă căreia i se opune și împotriva căreia se menține, la fel și informația nu are sens decît în raport cu tendințele de dezorganizare specifice oricărui sistem real. A trebuit multă vreme pînă să se poată gîndi natura informațională a adevărului, pe de o parte, natura informației prin conceptul de adevăr **concret, dialectic** pe de altă parte. Prin conceptul dialectic de adevăr descoperim inconsistența teoretică a ontologiilor și epistemologiilor necritice dogmatice, ca și inconsistența punctelor de vedere sceptice sau agnostice.

ION STROIE

Vorbiți și scrieți românește!

Puțină... gramatică (I)

Nu încape îndoială, acordul este unul din fenomenele sintactice care afectează cel mai mult „ieșirea din norme", abaterile, și care scapă, uneori, gramaticii „opresive". Trebuie să notăm că, în cazul limbilor cu o extinsă flexiune — cum este româna — dincolo de carențele stilistice, nu putem face abstracție de primejdiile ce pîndesc scrisul.

Conform părerii multora, dezacordul ar avea în vedere construcții de tipul **Elevii scrie, Ei e buni, Oamenii stă la rînd** etc., unde se încalcă regula acordului dintre predicat și subiect (și abaterea de la această normă se sancționează prompt, dacă nu se și ridiculizează, punîndu-se, adesea, pe seama unui precar grad de instrucție). Cu puțină disciplină (lingvistică!), ar trebui să apreciem aceste abateri sintactice și ca reflexe ale sistemului grailului muntean. Dar, în raport cu norma limbii literare, ele sînt grave erori de exprimare.

Sînt, în acest sens, trei tipuri de acord:

a) cel gramatical propriu-zis, în care apar, la predicat, aceleași informații de număr, persoană și gen care sînt și la subiect (de exemplu: **Voi stați liniștiți, sau liniștite, Cărțile sînt folositoare, Ei dorm, Ele lucrau, Ei știu** etc.) sau la un determinat: **înșiși oamenii, înșiși cărțile, ei înșiși a scris, ea însăși face** etc.;

b) acordul nongramatical care, motivat, tolerat sau tolerabil, uneori, poate duce spre culpabilizarea scrisului. În realitate, regula se complică și se destramă în contact cu faptele. Cea mai revelatorie mi se pare a fi situația substantivelor colective, unde poate acționa regula acordului după înțeles: substantivul are formă de singular, dar înțeles de plural, de tipul: **grup, mulțime, grămadă, sirie** etc. În acest caz există două posibilități de realizare, de exemplu: **O mulțime de elevi a venit** și **O mulțime de elevi au venit** (acordul făcîndu-se, aici, după determinantul prepozițional **de elevi**, la plural: **au venit**), adică avem de ales între acordul gramatical (cu nominativul singular și predicatul la singular) și cel nongramatical, după înțeles (cu forma de plural). Cu un efort de înțelegere, se poate constata că balanța înclină în favoarea acordului gramatical. Adesea, prezența articolului definit este mai concludentă (de exemplu: **Mulțimea a venit**) sau chiar topica (ordinea termenilor); **A venit o mulțime de elevi** (deși găsim și **Au venit o mulțime de elevi**). Oricum, acordul gramatical este dominant. Nu-i mai puțin adevărat că, uneori, e tolerat numai acordul nongramatical, din cauza absenței articolului (de exemplu: **Ulei și zahăr este destul**, nu **sînt**).

Un alt tip de acord nongramatical este cel numit **prin atracție** (dominantă fiind apropierea termenilor; cel mai apropiat impune regula acordului). De exemplu: **El a muncit cu un devotament și o pricepere remarcabilă.** Dacă în mintea vorbitorului apare mai important un alt element, atracția are loc și la distanță (de ex.: **Pentru trimestrul în curs, sînt prevăzute distribuirea a cinci mii de tone...** în loc de, cum era corect: **este prevăzută distribuirea...**). Deși formele acordului prin atracție circulă (mai ales sînt forme colocviale, nesupravegheate, orale), „opresiunea" acordului gramatical este un factor activ. Se zice corect: **Au plecat fratele și sora**, nu **A plecat fratele și sora**, sau, într-o coordonare copulativă negativă, tendința este spre plural, spre acord gramatical: **Nici fratele, nici sora n-au plecat**, în loc de **Nici fratele, nici sora n-a plecat** (ni se pare bizară afirmația autorilor cărții **Limba română corectă**, p. 245, ca fiind corectă expunerea: **Nici mama, nici tata n-a venit** pentru că „presupune participarea la acțiune numai a unuia dintre termenii subiectului". De fapt, nu participă nici unul!).

(Va urma)

GH. POALELUNGI

Proza românească – proză la nivel internațional

D.R. Popescu:

„Leul albastru"

La sfîrșitul anului trecut, Editura „Minerva" ne-a prilejuit reîntîlnirea cu o parte din opera de tinerețe a lui D. R. Popescu publicînd culegerea de povestiri **Leul albastru** în prestigioasa și populara colecție „Biblioteca pentru toți". Volumul este însoțit de o prefață semnată de Cornel Ungureanu, care subliniază cu finețe repere ale creației acestui mare scriitor contemporan.

Scrierile cuprinse în carte celebrează puterea omului de a se împotrivi cu orice risc forțelor care rîvnesc să-l umilească și să-l aservească, să-l transforme într-o unealtă docilă. În viziunea acestor proze scurte, stăpînul planetei apare ca un biruitor chiar dacă e înfrînt vremelnic. O aură de măreție nimbează destinul umanității descrise de D. R. Popescu.

Dar autorul nu este cîtuși de puțin idilic și paginile sale nu ne invită nicidecum la spectacole fastuoase, organizate în cinstea învingătorilor. Drumul pînă la glorie și fericire al personajelor este deosebit de lung și de întortocheat, unele nereușind să-l parcurgă pînă la capăt.

O mare calitate a scrisului lui D. R. Popescu este aceea că ne propune să cunoaștem lumi credibile, la care avem impresia că putem avea liber accesul. Nimic nu ne contrariază cînd citim despre ceea ce întreprind eroii din **Leul albastru**. O sumedenie de detalii ne asigură că avem șansa să urmărim zbuciumul unor oameni ca și noi, care trăiesc într-un univers ale cărui jaloane ne sînt familiare sau măcar lesne de cunoscut. Întîmplările prin care trec aceștia ni se par firești, am fost noi înșine implicați în astfel de situații sau am auzit de ele. În permanență sîntem avertizați că e vorba de semeni de-ai noștri care se confruntă cu fapte adevărate și nu cu evenimente imaginare. Autorul se ferește să mistifice datele concretului, să ne ofere trucaje în locul realității palpabile.

Cîteva din prozele cuprinse în carte ne înfățișează emblemele satului de după al doilea război mondial. O arșiță cumplită nimicește lent așezarea din **Ploaia albă**. Făpturile se mișcă damnate într-un spațiu al terorii exercitate de căldură. Toți imploră o izbăvire care întîrzie să apară. Acest teritoriu al supliciului este administrat cu siguranță de către Cămui care, datorită averii sale, guvernează asupra destinelor celorlalți, le dictează gesturile pe care să le facă, vorbele pe care să le rostească, transformînd existența într-o reprezentație bufonă. El cumpără un mort pentru a-și etala puterea, organizează concursuri de fugă între invalizi, cumpără la prețuri derizorii pămînturile celor înfometați. Salvarea comunității nu poate veni însă din afară. Nu ploaia care pînă la urmă se revarsă răcoroasă asupra ținutului risipește blestemul, ci acțiunea oamenilor care se împotrivesc planurilor lui Cămui repun rosturile firii în făgașele normale.

În **Păpușa spînzurată, Sofica, Cireșul cu clopoței** protagoniștii constată cu stupoare, la un moment dat, că s-au irosit, că și-au căutat greșit împlinirea, dar cînd valurile le cad de pe ochi e deja prea tîrziu. **Soldatul necunoscut, La culesul perelor** urmăresc cum inocența unor copii intră în contact cu ororile războiului. O proză cu desfășurare de roman polițist este **Dor**. Accentul nu cade însă pe descoperirea făptașului, ci pe analiza comportamentului personajelor.

La o nouă lectură, mult comentata povestire **Leul albastru** — ca și celelalte pagini ale volumului — oferă din nou o emoție puternică. Ea înfățișează fără menajamente destinul unui erou asupra căruia se exercită o oprimare în scopul uniformizării sale. Dar tînărul personaj se opune să adere la cauze care îi sînt străine, se răzvrătește împotriva mediului artificial creat într-un internat de pedagogi înăcriți și farisei. Actele sale nonconformiste stîrnesc deseori furia supraveghetorilor, dar pedepsele lor nu-l conving că trebuie să renunțe la dorul său de a trăi cinstit și demn. **Leul albastru** rămîne în literatura noastră un superb elogiu adus libertății de a fi conform cu tine însuți.

Culegerea de povestiri a lui D. R. Popescu conturează un destin fericit de prozator care, de la începuturile sale literare, a stăpînit admirabil, fără ezitări, meșteșugul scrisului.

GEORGE ARION ■

Eugen Barbu:

„Săptămîna nebunilor"

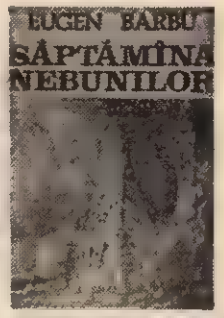

Lectura romanului **Săptămîna nebunilor** te supune întîi unui sentiment de hăituială continuă, întruna te tulbură bănuiala unui înțeles necuprins, a unei vicleni încă nedivulgate și totul, desigur, se înrădăcinează în iluzia unei chei îngropate în pagina lui somptuoasă. O iluzie puternică, direct proporțională cu puterea de persuasiune a mijloacelor artistice aruncate în joc. Dar o iluzie totuși, cauza ei autentică fiind extraliterară. Cine a așteptat acest roman al lui Eugen Barbu și izbutește, acum, să-l parcurgă senin, dînd la spate dușmănii sedimentate în timp și răfuieli în focul cărora valeți încă mai umplu vreascuri, nu va întîlni în el nici o cheie. Și **Săptămîna nebunilor**, recitit în seninătatea numită, i se va releva a fi ceea ce este de fapt : un mare roman de dragoste.

Cartea se poate povesti în foarte puține cuvinte: Hrisant Hrisoscelu, abia reîntors dintr-o călătorie în lume, retrăiește pe Dîmbovița o destrucție trăită deja, la Veneția, în preajma frumoasei Herula Lucrezia Vimercatti, în care a investit o iubire nebună. De data aceasta, destrucția e dusă pînă la capăt și Hrisant Hrisoscelu sfîrșește în moarte. În carne și oase, Herula Lucrezia Vimercatti numai îl rănise profund. Abia amintirea ei îl termină. Și trama întreagă a **Săptămînii nebunilor** se aseamănă, în parte, cu respirația precipitată a unei jivine care agonizează cu glonțul în ea. Hățișurile în care își suflă respirația aceasta aburii, îmbrăcîndu-le într-o brumă strălucitoare, sînt cele ale unei istorii ajunse în cumpănă. Decorul fastuos al agoniei — Levantul, păstos în culorile lui și dantelat în contururi. Implicit, istoria și cadrul ei imprimă poveștii de dragoste dintre Hrisant și Herula o semantică arborescentă, multiplă pînă la nestăpînire. Totul se apropie de o mare oglindă zobită, din cioburile căreia ultima imagine răsfrîntă în ea încă nu s-a desprins. Cu un minimum de elemente factologice, Eugen Barbu realizează o veritabilă frescă, și nu doar socială, exterioară omului ca atare.

Arta prozatorului și-a atins apogeul în acest roman în întinderea căruia frazele emană lent otrava ademenirii, rară și de puține ori semănată atît de egal pe spații atît de cuprinzătoare. Fluența impecabilă a narațiunii nu ne lasă nici o clipă să bănuim gestația anunțată, de șase ani. Jocul planurilor temporale ale cărții, de asemenea, oferă teren pentru studii fertile și nu încape nici o îndoială că **Săptămîna nebunilor**, privind din interior începutul de veac XIX, deschide mai multe ferestre spre aluviunile lui etnice și ideologice decît orice pagină de istorie propriu-zisă. Fiind și acesta un privilegiu al marii literaturi : să izbutească mai mult decît mecanica docilă și cuminte a scribilor, care din pătrar în pătrar de veac, rescriind întîmplări revolute, le sărăcesc progresiv de substanță.

Cîte ceva ar mai fi de spus despre precizia cu care prozatorul lucrează în plastica toponimelor, pentru a le satura de savoare. Sau despre știința de a structura cuvintele într-o atmosferă de simțit ca un jug. De aici înainte însă mai expresiv decît comentariul rămîne citatul : „Sdrențe de smeie ce folosiseră la ciudata mascara atîrnau printre catarge. Tot balamucul nocturn își arăta spatele nestrălucitor, ațele cu care totul fusese mînțit. Panourile și paravanele erau retrase, ridicate cu scripeți pe punțile scenelor ce stătuseră pînă atunci în întunericul prielnic și oamenii ce fuseseră astfel amăgiți vrură cu toții să întreprindă ceva, să cînte, să strige, să îndepărteze acele bube luminoase ale fanalelor ce pluteau pe mare ca să îndepărteze cosmarul, dar nu reușiră să facă nimic decît să privească pustiul verde al mării peste care lumina așeza covorul său triumfător..."

Deci, în esența lui, romanul lui Eugen Barbu rămîne o tulburătoare poveste de dragoste și, în acest sens, nu credem că literatura română cuprinde prea numeroase pagini de o asemenea acuitate. Amăgindu-ne că **Săptămîna nebunilor** ar închide între coperțile ei o cheie, am fi tentați totodată să acceptăm că autorul a recuperat dintr-un timp expiat un înțeles inedit, o semnificație mai rotundă decît alte semnificații, de transportat neapărat cu spinarea spre ziua de azi. Dimpotrivă, din tot ceea ce au fost și au trăit Veneția și Bucureștii de altădată, Eugen Barbu a salvat doar o clipă, două clipe de viață. Ceea ce înseamnă mai mult ca orice.

MIHAI PELIN ■

Dumitru Popescu:

„Pumnul și palma", vol. II

În studiul, devenit clasic, cu titlul „Creație și analiză", Ibrăileanu considera că nu există epică pură, fără sondaj psihologic, după cum nu există analiză pură, fără comportament ; iar exemplele pe care le dădea convingeau. Rămînem cu această convingere și după citirea romanului *Pumnul și palma*. Portretele personajelor se încheagă sub semnul acestei bivalențe, ceea ce le dă relief în ordinea exterioară și adîncime sub raport psihologic. Important este însă faptul că cele două modalități de construcție și caracterizare tipologică descind, firesc, organic una din cealaltă, semn al talentului și al exigenței. Convenția, lipitura lipsesc cu desăvîrșire sau, în orice caz, nu se resimt la lectură ; textul curge firesc, precum un rîu căruia nu-i vedem afluenții și care lasă imaginea unității originare, chiar dacă, evident, la vărsare este mai amplu, mai impunător decît la izvor. Faptul dovedește, din cîte ne dăm seama, o foarte clară și bine sedimentată imagine a cursului istoriei înșiși, cu aluviunile ei, cu dramele absorbite în existența obișnuită dar persecutată de secheiele și anamnezele labirintului ori ale victoriilor semețe, temeinic pregătite, dar încluzînd și o inevitabilă doză de aleatoriu, benefic sau malign. Este remarcabilă distanța pe care și-o ia autorul față de evenimente ori de oamenii implicați în ele, mulți provocîndu-le în sens pozitiv sau malefic. Nu detaliem comentariul, dar ni s-a părut absolut remarcabil portretul primului secretar, „Ghiță", prins într-o împrejurare pe jumătate oficială, pe jumătate domestică, în trenul ce-l ducea într-o vizită, la invitația unui stat vecin. Puternicul bărbat adună în jurul său, așa, ca să mai treacă timpul, întreaga delegație, începe cu glume ce par absolut anodine, e total debutonat, fără morgă, familiar și cordial cu toți, un fel de democrat bonom. Treptat, cu o abilitate greu perceptibilă, el aduce vorba de ceea ce voia de fapt să-și convingă „interlocutorii", simpli și docili audienți, de pericolele ce pîndiseră țara, de spiritul demonic al lui Pătrășcanu, de manevrele Anei Pauker. N-o face însă cu ostentație, cu gravitate ori crispare ; dimpotrivă, cu o totală degajare, într-un limbaj firesc, ca și cum lucrurile nu puteau în nici un fel fi altcumva. Prin acumulări succesive, condimentate cu cîte o butadă, tratîndu-și cînd paternel, cînd aproape cordial subalternii ce-l acompaniau, scopul „bavardajului" este însă clar : justificarea îndepărtării unor rivali potențiali, postura de salvator al patriei ce și-o cultiva cu o rafinată strategie. Imaginea de pînă la urmă a personajului este cea a unui ins machiavelic, de o apropiere imperceptibilă vicleniei, deci cu atît mai nocivă. Să fi jucat un rol, în această subtilă scenă, sentimentul de culpabilitate (se știe că omul era uneori de un sentimentalism lacrimogen) și încercarea de disculpare ? E posibil, dar, cum se vede, cu prețul stigmatizării, încă o dată, a celor ce i-ar fi putut sta în drumul său. Ținînd seama de faptul că „echipa cu care plecase la drum era aleasă cu grijă, din oameni ce trebuiau să-i devină colaboratori apropiați, mijloacele de „racolaj politic" folosite țin de aceeași dimensiune a spiritului său, violența. Romancierul tratează însă, cum am anticipat, cu oportună detașare personajul, fără înversunare și îngerințe inabile. Ceea ce, firește, nu înlătură coloratura puternic sarcastică a textului, dimpotrivă, i-o conferă amplificat. Dealtfel, am vrea să semnalăm numai, deocamdată, cititorului, că Dumitru Popescu este un prozator cu puternice disponibilități de sarcasm, rezultat, cum am spus-o, nu din imprecații directe, din registrul jurnalisticii (care nu lipseau, uneori, în primul volum), ci din simpla (dar cît de dificilă, numai creatorii o știu) consemnare a faptelor, din atitudinea și reflexele de „notar public", cum se considera, satisfăcut, Balzac. *Ochiul ciclonului*, subtitlul celei de-a doua cărți, ar vrea, dacă intuim intențiile autorului, să sugereze, probabil, tocmai ceea ce intră în contextul reprezentării concrete, fără ipostaza de instanță pe care și-o cultivă, vrînd-nevrînd, autorii lipsiți de tact artistic. Căci un roman nu este un dosar juridic înțesat de pledoarii pro sau contra, inevitabil patetice, cu siguranță avocățești, ci o operă artistică prin care, deși pînă la urmă rezultă tot o judecare a semenilor, a noastră, a celor puternici, dar o judecată implicită și nu explicită, prin oglinda transfiguratoare (nu deformatoare, se înțeleg) a artei.

POMPILIU MARCEA ■

• CAP LIMPEDE

„Om bun !"

Un emoționant articol despre bunătate publică Mihnea Gheorghiu în **România liberă** din 9 ianuarie 1982. Mai întîi, distinsul om de cultură ne evoca vibrant imagini ale nepăsării față de semenii noștri de pe alte meleaguri, citeodată „abandonați prin colțuri de uliți", priviți cu indiferență de trecătorii grăbiți. După care ne povestește, cu un patetism reținut, cu o lacrimă stăpînită în colțul ochiului, istoria unui fost prieten de tinerețe. Acesta, în ciuda tuturor vicisitudinilor soartei, și-a păstrat sufletul curat și dragostea pentru cei din jur. Eroul articolului **Om bun !**, simplu, modest, muncitor, nerîvnind să iasă cu nimic în evidență, dar neacceptînd să renunțe la sentimente scrise lovituri a primit, este un exemplu tulburător de ceea ce trebuie să fie stăpînul acestei planete într-un sfîrșit de secol tot mai grăbit și mai orgolios. Mihnea Gheorghiu ne-a oferit un strălucit model de gazetărie interesată de destinul real al oamenilor, capabilă să se ridice la rangul unei meditații profunde. **(G. A.)**

Căutîndu-l pe Marin Preda

Despre oamenii care, trecînd pe lîngă o librărie, nu pot, oricît de grăbiți ar fi, să nu intre și să dea cu ochii roată peste standurile pline de cărți, s-ar putea scrie, cu mulți folos, numeroase pagini. Multe pagini s-ar putea scrie și despre ceea ce caută acești mari iubitori de literatură, adevărații posesori ai certificatului de nemurire, act pe care, prin simpla lor cerere, îl atribuie scriitorului îndrăgit. Vrem să se înțeleagă din cele spuse pînă acum că, prin opera sa, prin străduința cu care cititorii îi caută cărțile, un scriitor și-a cucerit dreptul de-a se afla permanent pe standurile librăriilor. Un astfel de scriitor este, fără doar și poate, **Marin Preda**. Asiduitatea cu care îi sînt căutate romanele ne face să adresăm editurilor noastre îndemnul de-a ne prilejui întîlnirea cu opera sa cît mai des și-n ediții tot mai frumoase. Este un drept pe care acest mare scriitor și l-a cucerit pentru totdeauna. Dar pe care editurile noastre l-au cam uitat. **(V. N.)**

Mărunte...

Cursul unor lucruri, altfel mărunte, e uneori straniu. Pe Bulevardul Republicii, nr. 5, în imediata vecinătate a Librăriei Eminescu — una din cele mai bune librării ale Capitalei — există, aproape dintotdeauna, am putea zice, un magazin de discuri, probabil cel mai frecventat și cel mai bine aprovizionat magazin de discuri din Capitală. După renovarea clădirii, atît Librăria Eminescu, cît și magazinul de discuri și-au reluat sediul și rosturile. Și iată straniul : deasupra intrării magazinului de discuri a apărut o firmă nouă — realizată, evident, după un tipic al firmelor care costă — iar firma aceasta spune că magazinul cu muzică este „Librăria". Nici măcar „Librărie", cum spune și scrie tot românul. Și așa, din indolența unei zile de proiectant de firme, care nici măcar nu s-a ostenit să vadă ce soi de marfă se vinde pe Bulevardul Republicii, nr. 5, vin cetățenii, de bunăcredință, să întrebe dacă la magazinul de muzică se vînd plicuri, cărți ori saci de carton ? ! **(T. O.)**

În dezbatere: teatrul

PE CE TEXTE NE CREŞTEM COPIII ?

În România există 38 de instituţii teatrale, între care 6 naţionale. Repertoriul lor ni se înfăţişează, la o primă vedere, cu ambiţia de a fi cît mai cuprinzător. Cuprinzător, dar şi cu lacune. Cuprinzător, dar şi cu constrîngeri. Şi, curios, lacune şi constrîngeri încercînd tocmai acel punct de foc în care se concentrează misiunea teatrului, în special a unuia naţional.

Cei care au cîtorit teatrul românesc l-au văzut ca pe o tribună a limbii şi a conştiinţei naţionale. Cum se pot sluji conştiinţa şi limba ? Prin operele reprezentative ale repertoriului naţional, care constituie coloana de aur a tradiţiei, tezaurul textului clasic românesc.

Unde decît la un teatru — şi mai ales la unul naţional — publicul, şi cu deosebire cel tînăr, poate să afle care este adevărata scară a valorilor autohtone, adevăratele sentimente ale unei naţiuni, puse la diapazonul marii arte ? Pe scena Comediei Franceze, de pildă, nu pot lipsi Corneille, Racine şi Molière. Şi nici nu lipsesc. Pe scena Teatrului Mare din Moscova nu pot lipsi nu Gogol sau un Ostrovski. Şi n-au lipsit niciodată. Cum se explică şi cum se admite slaba prezenţă — dacă nu chiar absenţa — din repertoriul teatrelor noastre şi al primei scene, mai întîi — a pieselor lui Alecsandri, Hasdeu, Delavrancea, Davila, ca şi a pieselor lui M. Sorbul, Victor Eftimiu, Camil Petrescu ? Cum se explică — şi cum se admite — ca un teatru care poartă numele lui Caragiale să nu menţină în repertoriu, cu reluări succesive, toate capodoperele caragialiene ?

Am fost nu o dată puşi în derută de către ziarişti sau oameni de teatru străini care, cerîndu-le să le arătăm o mostră de dramaturgie clasică şi de spectacol clasic — tip naţional — n-au putut primi, din partea noastră, decît nişte palide indicaţii : că, din cînd în cînd, Naţionalul bucureştean, secondat de Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra", programează „Scrisoarea pierdută" ; că acelaşi teatru, dacă se ţine cam la distanţă de trilogia istorică a lui Delavrancea, joacă totuşi „Hagi Tudose" ; că, în sfîrşit, piesa „Răzvan şi Vidra" a fost montată la un naţional (Timişoara) ; că Iaşii şi Piteştii dezgroapă uneori, din afişele de reluări, „Apus de soare" şi, respectiv, „Vlaicu Vodă" ; că Alecsandri, ca să nu întoarcem la prima scenă a ţării, este subtilizat (vezi „Chiriţa", spectacol altfel de succes, graţie unei distribuţii de prima mînă, dar asta e altă poveste) prin varianta lui T. Muşatescu ; că... Ar mai fi, desigur, şi alte exemple (se mai joacă, pe ici, pe colo, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Al. Kiriţescu, V. I. Popa, G. M. Zamfirescu, A. de Herz, M. Sebastian, Radu Stanca, V. Voiculescu), dar ele sînt atît de firave, exprimate de regulă prin spectacole şi puţine, şi de serviciu, încît, parcă, nu prea merită să le mai transcriem.

Că nu-i putem satisface pe străini e mai puţin important. Dar că nu putem satisface cerinţa de educaţie patriotică şi estetică ce revine în mod cinea teatrului ni se pare deosebit de grav. Iar printre primele instituţii frustrate de această lacună este Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, cu o populaţie amatoare de teatru care se ridică la sute de mii şi la milioane de elevi şi de studenţi. Dar sindicatele ? Dar armata ? Dar bucureştenii, ieşenii, clujenii, craiovenii, tîrgumureşenii şi timişorenii de rînd care vor să se regăsească, dacă nu în fiecare seară, cel puţin în anumite zile, cu cele mai îndrăgite piese din istoria literaturii române?

E ceea ce interlocutorii noştri — un profesor, un scriitor şi un editor de texte pentru copii, un actor, un părinte şi un elev — ne spun în această pagină, inaugurînd o dezbatere care rămîne deschisă.

ILIE PURCARU ■

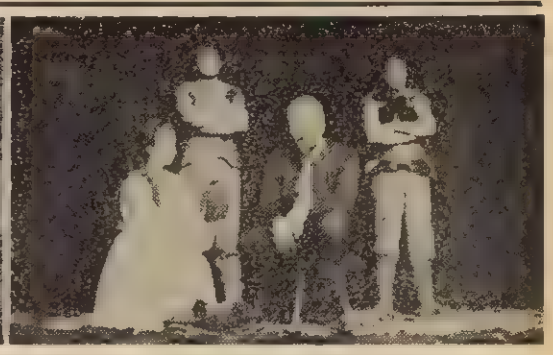

Fiori rare pe scena Naţionalului bucureştean : „O scrisoare pierdută" de I. L. Caragiale, „Siciliana" de Aurel Baranga, „A treia ţeapă" de Marin Sorescu.

Un profesor

Iată ce ne declară vechiul profesor craiovean de limba română **Petre Predică** :

— Fapt poate unic în istoria teatrelor ţării, Teatrul Naţional din Craiova şi-a prezentat spectacolele, decenii în şir, în sala de festivităţi a unui mare liceu, al doilea în ţară ca vechime şi tradiţii, Liceul „Nicolae Bălcescu". În clădirea aceleiaşi instituţii de învăţămînt au funcţionat dependinţele firesti ale teatrului : sălile de repetiţie, atelierele, cabinele actorilor, administraţia teatrului. Simbioza aceasta, desigur, a marcat profund strategia repertorială a Naţionalului craiovean. Elevii liceului acoperind un procent important al spectatorilor, alegerea pieselor nu putea să nu ţină seamă de momentele notabile ale dramaturgiei româneşti clasice. Stagiunile postbelice ale teatrului, din acest punct de vedere, au preluat o tradiţie constituită şi o vreme, şi-au impus datoria de a o continua în împrejurări sociale care şi-o anexaseră ca pe o firească necesitate. De asemenea, matineele şcolare intraseră demult în obişnuitul vieţii culturale craiovene. Între piesele de rezistenţă ale stagiunii 1944—1945 spre a oferi un singur exemplu, aflăm **O scrisoare pierdută, Viforul, Sînziana şi Pepelea, Gaiţele** şi **Domnişoara Nastasia**. Astfel, în mare, o singură stagiune izbutea să exprime sintetic principalele orientări ale dramaturgiei naţionale. Prin roluri clasice şi-au consolidat reputaţia, aici, actori de talia lui Remus Comăneanu, Margot Boteanu-Păcuraru, Manu şi Madeleine Nedelianu, Ovidiu Rocoş ş.a. Însă, treptat, ataşamentul pentru această tradiţie a scăzut în intensitate şi, în ultima vreme, accesul clasicilor pe scena Teatrului Naţional a devenit mai mult decît problematic. Mai mult decît ce anume jucăm din dramaturgia naţională, contează astăzi **cum** jucăm. Texte conjuncturale au început să cîştige teren în defavoarea pieselor cu audienţă probată pe parcursul unor generaţii întregi. Nu cred că este bine ce se întîmplă în teatrul nostru. Nu cred că educaţia patriotică a tinerelor generaţii se poate desăvîrşi prin renunţarea la valori consacrate. **(M.P.)**

Un editor

— Mircea Sîntimbreanu, ce opere din dramaturgia românească n-ar trebui să lipsească de pe scenele teatrelor noastre ?

— N-ar trebui, în principiu, să lipsească nici una ! N-ar trebui să lipsească sub nici un motiv — pentru a vorbi în termenii ofertei comerciale — măcar acel „sortiment minimal obligatoriu" recomandat chiar de programa analitică liceală : **Despot Vodă** de V. Alecsandri, **Răzvan şi Vidra** de B.P. Hasdeu, **Apus de soare** de B. Şt. Delavrancea, **O scrisoare pierdută** de I.L. Caragiale, **Vlaicu Vodă** de Al. Davila, **Meşterul Manole** de L. Blaga, **Jocul ielelor** de Camil Petrescu, **Petru Rareş** de H. Lovinescu, **Răceala** de M. Sorescu, **Ştafeta nevăzută** de P. Everac, **Interesul general** de A. Baranga. N-ar trebui ca un singur bacalaureat să nu fi primit în timp şi (la timp) botezul unui mănunchi de capodopere ale dramaturgiei naţionale. Dar n-ar trebui, mai ales, ca aceste obligaţii să lărgească administrativ teribilul spectru al verbului a trebui.

— Adică ?

— Specialişti în organizări cum sîntem, am putea alcătui şi parafa cu repeziciune mecanisme, grafice, comandamente, statistici, analize periodice, apoi alte noi mecanisme şi mai parafate etc. Numai că între tînărul dus la teatru şi cel sedus de acesta este o deosebire atît de considerabilă încît ei nici nu pot intra în aceeaşi... statistică. Fertilă, se ştie, este doar relaţia consimţită. Şi doar cînd la baza acesteia se află atracţia — aceasta fiind privilegiul **spectacolului** şi nu al discuţii „despre" sau „citirii pe roluri" — avem de-a face cu acel curent destul de cuprinzător şi de puternic pentru a se putea vorbi de rolul teatrului în viaţa şcolii.

— Cele ce spuneţi ne abat puţin de la tema anchetei noastre. Mai exact spus, o lărgesc. Ceea ce, evident, nu ne supără, dimpotrivă... Ce credeţi că trebuie făcut pentru impunerea teatrului în viaţa şcolii ?

— Pentru aceasta e nevoie de a ieşi din aleatoriu, aproape totdeauna mai rău decît absenţa, căci ascunde şi derutează. E nevoie, desigur, de o ofertă teatrală seducătoare, susţinută şi continuă spre o masă constantă de elevi. Dar pentru ca teatrul să reocupe scena inimii tinărului (atît de înghesuită între şcoală, concursuri, acţiuni, practică ş.a.m.d.), n-ar trebui cu nici un chip ca el să îmbrace caracterul unei noi... obligaţii, al unei noi teme, simplă derivaţie a programei analitice. Tocmai de aceea consider că iniţiativa resensibilizării tînărului pentru teatru ar trebui să aparţină teatrului. Chit că s-ar începe cu profesorii, cu viitorii educatori. (Cite piese vede un student, viitor profesor de română sau de istorie, în timp de 4 ani ?) Or, dacă socotim spectacolul dramaturgiei naţionale o supremă dirigenţie de cuget şi simţire, este cazul să ne întrebăm dacă nu cumva i-am putea găsi locul de cinste, **privilegiat**, printre atîtea şi atîtea zeci de ore ameţite ca scop şi silnice ca formă, păstrate doar din bigotismul păcătos şi deşert al religiei formelor. A introduce teatrul — marea dramaturgie naţională, în primul rînd ! — în viaţa fiecărui şcolar poate constitui o sărbătoare. A-l înscrie ca sarcină de orar, printre alte zeci de obligaţii, e, în cel mai bun caz, o pioasă intenţie. Repede înlocuită cu alta. Chiar dacă virită în armura unei noi campanii...

Un actor

— Florian Pittiş, este o realitate : pe scenele teatrelor noastre, atît din Capitală cît şi din provincie, piesele fundamentale ale dramaturgiei naţionale sînt prezente sporadic. Cine ar dori să-şi formeze o opinie în legătură cu politica repertorială în acest domeniu nu şi-ar putea face nicidecum o idee clară despre ce ţeluri se urmăresc, sau mai bine-zis, ar înţelege că totul este lăsat la voia hazardului. Dar nu mai trebuie să subliniem ce importanţă ar avea pentru tineretul nostru — şi nu numai pentru el — posibilitatea de a viziona mai des spectacolele cu capodopere ale dramaturgiei româneşti.

— E o curată aberaţie să nu facilitezi accesul la operele noastre dramatice de mare valoare. E ca şi cum ai deschide o bibliotecă în care nu găseşti decît romane poliţiste. E firesc, e logic să poţi merge în timpul unei stagiuni la **Despot Vodă, Vlaicu Vodă, Răzvan şi Vidra, O scrisoare pierdută, D'ale carnavalului, O noapte furtunoasă, Mitică Popescu** şi la atîtea alte piese excepţionale pe care ni le-au lăsat înaintaşii. În primul rînd, Teatrul Naţional — care se mai numeşte şi „I.L. Caragiale" — ar trebui să aibă o preocupare mult mai susţinută în acest sens. Măcar Caragiale ar trebui să fie jucat integral pe scena teatrului respectiv. Este clar, nu se poate face educaţia tineretului doar prin intermediul şcolii. Procesul de edificare a conştiinţelor necesită colaborarea mai multor forţe. Teatrul poate interveni decisiv acolo unde şcoala nu mai are cum acţiona. Ce-ar fi mai pilduitor pentru un tînăr decît să asiste la o reprezentaţie cu **Apus de soare** sau **Vlaicu Vodă**, intrînd astfel în contact „pe viu", şi nu cu ajutorul cărţilor, cu eroi ai istoriei noastre ? Ce înţelegere **exactă** a mecanismelor societăţii burgheze i-ar prilejui întîlnirea cu eroii lui Caragiale întruchipaţi de actori !

— De ce totuşi — după părerea dv. — ni se oferă atît de rar ocazia să asistăm la reprezentaţii cu astfel de piese ?

— Hai să spunem că vrem să punem în scenă, de pildă, **Despot Vodă**. Dar ce te faci cu birocraţia financiară care îţi interzice să depăşeşti un anumit barem ? Cum poţi să reînvii o epocă dacă nu ai la îndemînă cu ce să sugerezi fastul acelor vremuri, somptuozitatea veşmintelor şi opulenţa ambianţei ? Ai nevoie şi de o figuraţie numeroasă — dar plata figuranţilor e de-a dreptul caraghioasă. Apoi, mai avem de-a face, uneori, şi cu comoditatea omului de teatru, care preferă să ocolească stilpii de bază ai dramaturgiei noastre, adevăraţi ctitori de cultură, şi de care, inevitabil, pînă la urmă tot se vor lovi — şi îşi încearcă puterile cu lucruri mai modeste sau de un succes imediat, însă nu de durată. Nu e nevoie de reglementări din afară, ci de o mai mare dragoste faţă de marile izbînzi ale dramaturgiei autohtone, care trebuie să devină prezenţe familiare pe scenele teatrelor noastre şi nu doar ilustrarea îndeplinirii unor obligaţii de serviciu. Cu inventivitate, cu har, se pot propune viziuni regizorale inedite, capabile să-i intereseze, să-i captiveze pe spectatori, şi nu să-i determine să participe la aceste reprezentaţii din complezenţă, ca şi cum ar lua untură de peşte. **(G. Arion)**

Un părinte

Sosit la Bucureşti, în sînul familiei, numai pentru cîteva zile, cu prilejul sărbătorilor şi-al vacanţei unicului său fiu, Ştefan, inginerul **Ştefan Pandele**, unul din posibilii eroi ai bătăliei ce se poartă la Anina pe şantierul viitoarei termocentrale pe şisturi bituminoase, a trecut şi pe la şcoală, pentru un dialog cu diriginta fiului său. Nu că s-ar fi întîmplat cine ştie ce, zice inginerul Ştefan Pandele, dar aşa fac întotdeauna cînd vin în Bucureşti, trec şi pe la şcoală, chiar dacă soţia mea e în Bucureşti şi, evident, e într-o permanentă legătură cu profesorii fiului nostru. În legătură cu problema pe care vreţi să o dezbateţi în revistă ei bine, m-aţi luat, ca să spun aşa, prin surprindere. Mai mult decît atît, mărturisesc că, prins cu treburile mele de pe şantier, nu cred să mă fi gîndit vreodată şi la eventuala ipostază, aceea de spectator de teatru, a fiului meu. De ce nu m-am gîndit ? Pentru că, pur şi simplu, nu l-am auzit să-mi declare că ar fi fost la vreun spectacol. E drept că în manualele de literatura română sînt cuprinşi o serie de scriitori care sînt, deopotrivă, şi autori de piese de teatru, dar, om al şantierelor fiind, nu ştiu dacă respectivele piese se joacă sau nu pe scenele teatrelor bucureştene. Dacă se joacă, şi fiul meu încă n-a apucat să le vadă, ei bine, asta înseamnă că avem un gol în educaţia generală a fiului nostru, gol pe care-l vom repara cît mai curînd. Dar dacă nu se joacă, şi înclin să cred că acesta ar fi mai curînd adevărul, ei bine, în acest caz oamenii de teatru sînt cei ce pot fi acuzaţi de o mare greşeală. De ce ? Pentru că, logic vorbind, cel puţin trei sînt neajunsurile absenţei mai sus amintite. Primul neajuns ar fi acela că, venit la un spectacol, copilul ar putea deveni un spectator fidel un mare iubitor de teatru, dar, dacă nu-l oferim acest prilej acum, cînd e copil, degeaba ne vom strădui să-l atragem mai tîrziu. Al doilea neajuns ar fi acela că altfel reţii un text, dacă l-ai văzut pe scenă, şi altfel dacă te-ai limitat în a-l citi. În fine, cel de-al treilea neajuns, poate cel mai important, este acela că nu se valorifică o zestre culturală deosebit de bogată pe care ne-au lăsat-o scriitorii noştri clasici. Şi ar mai fi încă multe de spus, dar, după cîte văd, eu vorbesc, dumneavoastră scrieţi, poate că veţi şi tipări cele spuse de mine : drept pentru care, deocamdată, mă limitez numai la atît, invitîndu-i pe oamenii de teatru să mediteze la absolut toate aspectele ce decurg din faptul că dramaturgia clasică românească, inclusiv cea aflată în manualele de literatură, este tot mai puţin prezentă pe scenele teatrelor noastre.

Un elev

Nu-i venea să creadă că, la patinoar fiind, un tip oarecare, adică subsemnatul, scrîşnit cu coatele de mantinelă, îi va propune un dialog despre... teatru. Înalt, zvelt, suplu, agil, plin de neastîmpăr şi gîfîind din răsputeri, avea să afle, din parte-mi, că este al zecelea tînăr, să-i zicem licean sau adolescent, pe care l-am abordat, pentru a discuta, aici, la patinoarul din Floreasca, despre teatru. Microinterviul nostru a debutat, ca oricare alt interviu, cu următoarea întrebare :

— Te-aş fi putut întîlni şi într-o sală de teatru ?

— Cum să nu ? ! Întîmplător, îmi place teatrul foarte mult, ba chiar intenţionez ca peste doi ani — după bacalaureat, fireşte — să-mi încerc norocul la Institutul de teatru. Dacă da bine. Dacă nu, tot bine, nu-i obligatoriu ca tot omul să fie actor.

— Bănuiesc că, în consecinţă, ai văzut tot ce se putea vedea, la Bucureşti, în materie de teatru.

— Întocmai.

— Dar despre colegii tăi, fie ei de clasă, fie de liceu, ce ne poţi spune, vizavi de eventuala lor ipostază de spectatori de teatru ?

— În ce mă priveşte am reuşit, prin pasiunea mea, să-i atrag pe unii spre o sală de spectacole. Dar sînt încă zeci şi zeci de elevi care încă n-au intrat într-o sală de teatru.

— Cum îţi explici situaţia asta ?

— Am crezut că-i vorba despre o anume lipsă de timp. Apoi am crezut c-ar fi vorba despre o anume imposibilitate a lor de a înţelege teatrul. Ei bine, nici una, nici alta. Colegii mei nu prea vor să vină la spectacole dintr-un motiv foarte simplu şi, în parte, justificat : sînt prea puţine piesele de teatru care să aparţină dramaturgilor cuprinşi în manualele noastre şcolare. Deci, în ce mă priveşte, prin prisma intenţiilor mele de viitor, eu sînt direct interesat să văd tot ce se poate vedea în materie de teatru, pe cîtă vreme colegii mei nu au această cointeresare.

— Cum ai ajuns la această concluzie ?

— Foarte simplu. I-am surprins pe colegii mei comentînd cu aprindere un excelent serial de televiziune, intitulat, dacă bine îmi aduc aminte, **Pagini din istoria teatrului românesc**, serial susţinut de maestrul Radu Beligan. Erau, pur şi simplu, entuziasmaţi de comentariul maestrului Beligan şi interesaţi de toate acele date care, prelvate din serial, le-au folosit atunci cînd, în cadrul orelor de literatură, am analizat viaţa unuia din marii noştri scriitori.

— În spatele spuselor tale de pînă acum s-ar ascunde o acuză indirectă adusă teatrelor şi regizorilor care nu se prea înghesuie să pună în scenă acele capodopere ale dramaturgiei noastre, capodopere cuprinse în chiar manualele de şcoală.

— Nu m-am gîndit chiar la o acuză, sînt doar un simplu elev, întîmplător şi iubitor de teatru. Vă las pe dumneavoastră să formulaţi cu exactitate această mică nepăsare mare faţă de clasicii dramaturgiei noastre.

— În acest caz, n-ar mai fi de consemnat decît trei simple amănunte : numele, clasa, liceul.

— Marius Stănescu, clasa a XI-a B, Liceul Tudor Vladimirescu. (Victor Niţă)

Almanahuri'82

Tradiția românească a almanahurilor a înregistrat în această iarnă un reviriment remarcabil. Niciodată numărul lor nu a fost mai mare și niciodată aria preocupărilor lor n-a fost atît de extinsă. Și se petrece cu acest prilej un fenomen care merită toată atenția: destinate îndeobște divertismentului din zilele de relaxare intelectuală ale sărbătorilor de la cumpăna anului, iată că almanahurile izbutesc să fie mai mult decît li s-ar cuveni să fie. Într-adevăr, dacă le parcurgem domol și cu spiritul treaz constatăm că ele închid între coperți o lume de adevăruri și întîmplări dintre care foarte multe ne-au fost pînă ieri necunoscute și neînțelese. Cu alte cuvinte, cîștigul lor primordial din acest an rămîne un spor substanțial al cunoașterii

Cele tradiționale...

În căutarea timpului pierdut

La cumpăna anilor, seria caleidoscopică a almanahurilor, mereu mai multe și nu de puține ori mai dense, mărturisesc un elan firesc spre o sumă armonios constituită de informație instructivă și divertisment sănătos. Îndeobște, se transează în paginile lor subiecte față de care publicațiile ce le editează nu și-au îngăduit pînă acum răgazul accesului sau se extinde ca ampioare importanța unor teritorii publicistice cu succesul dovedit cert. Prima tendință naște întrebări anume, dînd impresia că promotorii ei s-au angajat contracronometru în căutarea timpului pierdut; a doua poate trăda o criză a imaginației. Cum gazetăria totuși se ocupă mai rar de imaginar și mai des de inepuizabila realitate, putem spune că nu vom traversa niciodată o criză de subiecte, că mereu ne va lipsi și timpul și spațiul să le dezbatem pe toate și că majoritatea almanahurilor țin pasul zilelor noastre, așezînd în centrul preocupărilor lor probleme care sînt ale vremii. În ce măsură sînt aceste probleme specifice profilului enunțat pe copertă, rămîne încă de discutat.

Între almanahurile care și-au consolidat un profil distinct, puternic marcat de dorința redactorilor săi de a dezbate multilateral și în profunzime realități și evenimente-cheie pentru o perioadă dată, cel editat de cotidianul Scînteia rămîne exemplar și neezitant în opțiuni. Siguranța cu care sînt alese elementele capabile să polarizeze, pe secțiuni, interesul cititorilor se dezvăluie și printr-o simplă trecere în revistă a titlurilor: Partidul și tineretul, Scurtă istorie a limbii române, Scurt ghid pentru formarea caracterului copiilor, Agricultura în perspectiva revoluției biologice, Ce înseamnă astăzi a fi om cult? etc. Lumea țăranilor își află și ea ilustrarea adecvată, constituindu-se în coroul almanahului ca un veritabil compendiu, excelent servit publicistic. Pledoariile dedicate păcii mondiale, de asemenea: abordează esența lucrurilor, evitînd calea comodă a statisticilor redundante. Nu lipsește nici tradiționalul breviar juridic, adus la zi și aplicat la aspecte de larg interes cetățenesc. Pe scurt, putem spune că avem înainte un volum care adaugă un raft și nu repetă materia acumulată deja în el.

La a doua sa apariție, almanahul Scînteii tineretului se vădește a fi încă oscilant în privința țelurilor urmărite, fragmentîndu-și uneori substanța pînă la împingerea ei spre starea friabilă, dar este vorba despre substanță totuși, descori adecvată cu discernămînt zonelor specifice de interes tineresc. Rafalele de interviuri Colegi de creație, colegi de generație și Cinci minute de sinceritate cu... în conjuncție cu fișele de Arhivă sentimentală, deschid ferestre generoase spre un bogat univers de preocupări și, dacă ar fi să alegem, mărturisim că ne-au sedus, în egală măsură, sarmanta spovedanie a lui Al. Piru și argumentația coerentă a lui George Bălăiță. Sortimentele de proză enigmistică sînt de calitate și traduse cu aplicație. Șlagărilor muzicale și cinematografice, care fac uneori oficiul de modele în viața multor tineri, nu li se oferă nici mai puțină și nici mai multă atenție decît merită. Păcat că anumite manifestări culturale ale anului trecut sînt expediate prin fotomontaje amabil alcătuite, ca să nu se supere nimeni. Între ele, și Festivalul filmului de la Costinești '81. Noi nu am fi ocolit adevărul că dintr-o întrecere febrilă, tinerească, plebiscitară și, în consecință, încărcată de un binevenit suspans, acest festival a devenit parcă o agapă periodică aranjată de mereu aceiași vechi prieteni.

De două ori sănătate?!

De cîțiva ani buni, spre deruta cititorilor și a amatorilor de rețete miraculoase, apar la concurență — dar nu o concurență ce vizează și calitatea — nici mai mult, nici mai puțin decît două almanahuri cu profil medical. Este vorba despre almanahul revistei „Sănătatea" și despre almanahul „Sănătății", tipărit de Editura Medicală. Despre cel de-al doilea vom observa, de la bun început, că nu-i altceva decît o copie — cam nereușită — a primului, căruia i-a racolat și redactorii, în postură de colaboratori; la fel s-a procedat și cu semnătucile unor universitari, prezente, cu mici excepții, și la unul, și la celălalt. Cînd hîrtia se destinează și unor astfel de almanahuri-duplicat, nu este de mirare că apariițiile de excepție în literatura medicală trebuie căutate, adesea, mai puțin sub girul Edîturii Medicale. Ca o ilustrare a acestui fapt, fie-ne îngăduit să amintim, în treacăt, că, în ultimii ani, instituții editoriale precum „Dacia", „Militară", „Junimea", „Facla" (dacă am uitat vreuna, să fim iertați) au sprijinit cu promptitudine noul în medicină, cărțile avîndu-l drept temă găsindu-și astfel un vad nesperat. În acest timp, editura de specialitate era ocupată cu ceea ce bunicii și bunicele numesc „almanahul cu sănătatea". Care, maică? Doar sînt două! *(I. Arcanu)*

Izbutind să-și țină promisiunea înscrisă pe copertă, Femeia ni s-a înfățișat cu un almanah al întregii familii și, alături de o solidă anchetă internațională, Zece întrebări ce frămîntă femeile lumii în deceniul acesta, alături de reproduceri de artă inspirat alese și fidel executate tehnic, sînt mai substanțiale ca oricînd paginile de modă. Și asta e bine, pentru că mai multe femei frumoase și mai multe vestminte croite cu gust nu scad, ci adaugă lumea. În almanahul Magazin, ne-au reținut atenția cîteva articole de un real interes, mult deasupra divertismentelor obișnuite în asemenea prilejuri: Nesfîrșitul miracol al adaptării, Idei geniale pe care omenirea le-a dat uitării, Viitorul... viețil. Meritul dintîi al almanahului Magazin rămîne totuși comoetența cu care tratează problemele științifice ale lumii contemporane, în strînsă relație cu aplicabilitatea descoperirilor noi în practica de zi cu zi.

Demnă de semnalat mi se pare și strădania almanahurilor Neuer Weg și Előre de a fi receptionate cu interes și peste hotarele țării, strădanie ce ni se pare nu doar firească, ci și fertilă. Előre, prin paginile semnate de Szász Ianos, Szőcs Istvan, Mátyás Arpád, Cseke Gábor, Sike Lajos și Márki Zoltán ridică reportaiul de actualitate la temperaturi remarcabile. Neuer Weg, în pagini realizate cu acuratețe grafică, așază accentul pe tradițiile etnografice săsești și șvabe, extinzîndu-și restul preocupărilor pe un larg diapazon, de la comentariul calificat al aniversării celor șapte veacuri împlinite de la întemeierea cetății Sîmnic, pînă la studii pertinente de previziune științifică, între care remarcăm: Încotro se învîrte roata tehnicii automobilistice?

În linia lor obișnuită ni s-au înfățișat almanahurile revistelor Convorbiri literare, Știință și tehnică sau Almanahul satelor. Ca de obicei, mai atent la scriitură și la calitatea lecturilor oferite cititorului și mai dezinteresat în desfășurarea unor șmecherii grafice, a apărut și Almanahul literar. O mențiune pentru Almanahul copiilor, editat de Asociația din București a Uniunii scriitorilor, alcătuit cu suflet și scris cu talent, de o redutabilă echipă de colaboratori orchestrată de Mircea Micu. E ciudat, dar almanahul revistei Cutezătorii nu prea reușește să-l ajungă din urmă, deși spre aceleași orizonturi țintește. Poate de unde se cam ușor bîlbîie cînd trebuie să se hotărască dacă este pentru copii sau despre copii, sau pentru și despre toate, decis să pășeze spre rezolvare copiilor pînă și agenda atît de încărcată a Consiliului de securitate. Evident, copiii vor rezolva totul, temeinic, dar ceva mai tîrziu, acum prevalînd în existența lor alte preocupări, între care miuța rămîne mereu suverană.

Interesantă a fost ideea almanahului revistei Cinema de a se axa pe raportul relației cinematografului cu rostul artelor, idee subminată însă prin metehne transferate în paginile lui din chiar revista care-l girează. De ani buni, revista Cinema a optat pentru exersarea gratuită a spiritului combinatoriu și a abilităților de expresie și, tot așa, de foarte multe ori, izbutește fie să ne vîndă aceeași marfă în alt ambalaj, fie să ne spună nimic în cuvinte foarte frumoase și de o particulară inteligență. Este o revistă prin excelență inteligentă, editoare de almanahuri inteligente, numai că o inteligență care nu se străduiește să scurme spre o oarecare profunzime a lucrurilor ne lasă rece. Avem în față o inteligență ce se înțelege pe sine ca un joc de societate.

În sfîrșit, la o glumă avem și noi dreptul, între atîtea almanahuri în care umorul agonizează sistematic: una dintre puținele reviste românești care nu editează culegeri anuale de gen almanah pare a fi și revista Arta. Dar Arta, din acest punct de vedere, beneficiază de circumstante atenuante înatacabile: ea abia izbutește să se scoată pe sine...

MIHAI PELIN

Lumea '82

Lumea, revista care,de curînd, a împlinit 18 ani de la apariția primului număr, a marcat evenimentul și cu o premieră editorială — primul său almanah. **Lumea '82** justifică, după opinia noastră, interesul cititorilor revistei pentru prezența prestigioasă și distinctă a României în arena internațională, ca și pentru fenomenul politic contemporan și problemele — mari sau mici— care-l caracterizează. Se cuvine evidențiat că rubrici tradiționale ale revistei — România în conștiința lumii, reportaj pe glob, documentar, 1 000+1 etc. — se regăsesc în almanah fiind, desigur, concepute ținînd seama de exigențele unui volum de referință.

Între reușitele almanahului se află, în primul rînd, fotocronologia — bine realizată și grafic — a vastei și neobositei activități de promovare a politicii de pace, independență și colaborare internațională a președintelui Nicolae Ceaușescu. De asemenea, suita de eseuri la obiect, scrise alert și concis, despre România și problemele cardinale ale lumii contemporane, între care se detașează grupajele despre înarmare și dezarmare.

Partea a doua a almanahului este afectată unor reportaje pe glob (Siberia, Amazonia, Acropole, Borobudur etc.), politice (terorism, filmul și politica), de factură diversă (bursa, războiului narcoticelor, Alaska și petrolul său etc.), docu-

• CAP LIMPEDE

● La 75 de ani de la tragedia răscoalelor țărănești și la 20 de ani de la victoria definitivă a socialismului la sate, Mihai Caranfil ne reamintește, în almanahul „Scînteia", o prejudecată a cîrmuitorilor dintr-un timp revolut al țării: „Da, țăranul român avea o fire blîndă, răbdătoare pînă peste poate. Pe asta se bizuiseră cîrmuitorii, moșierii, arendașii, lipitorile de tot felul. Lor li se adresase liniștitor, în preziua răscoalelor, unul dintre marii exponenți ai claselor stăpînitoare, D. A. Sturdza: „Unii se tem de impacienta țăranilor. Și aci li se face nedreptate. Țăranii rabdă mult, căci răbdarea e una din virtuțile agricultorului...". Și astfel, cu un cinism greu de imaginat, cu singe rece, în deplină „siguranță" pedala exploatării era apăsată pînă la fund". ● Într-o Scurtă istorie a limbii române, din același almanah, contribuția prof. dr. Alexandru Niculescu spune lucrurilor pe nume: „Limba română este singura limbă romanică ce s-a găsit, nu o dată, în fața necesității de a-și demonstra conservarea latinității. Ceea ce niciodată nu a avut nevoie să fie demonstrat pentru Italia, Gallia, Hispania, Lusitania, Sardinia sau pentru regiunea Alpilor retoromani a fost contestat Daciei... Într-adevăr, româna a beneficiat, în procesul ei de constituire și în cursul istoriei ei, de medii culturale diferite, mai întîi ale Occidentului latin, mai tîrziu ale Orientului bizantin. Ceea ce nu s-a subliniat însă îndeajuns este faptul că în oricare dintre momentele evoluției sale, latina a învins, iar contactele cu non-latinitatea (cu limbile autohtone, cu limbile slave, cu greaca, cu maghiara, cu turca), care i-au adus modificări de structură, nu i-au putut modifica identitatea". ● Maică bună și generoasă pentru 4,6 miliarde de suflete și A trecut euforia bifecului sintetic. Agricultura reintră în „drepturile clasice" — două inspirate subtituri ale unei convingătoare pledoarii: Agricultura în perspectiva revoluției biologice ● Tot în almanahul „Scînteia", Marina Preutu realizează în Graiul tainic al lutului o trecere în revistă a momentelor definitorii ale ceramicii arhaice românești.

● Desprindem din almanahul „Femeia": Un articol instructiv, scris cu elocvența dintotdeauna a simplității: Universul familiei, o adevărată școală a vieții de dr. Georgeta Dan-Spinoiu ● Un titlu inspirat, la un capitol de preocupări servit îndeobște cu titluri anoste: „Cereți oglinzilor sfat, căci în oglinzi sînt idei... ● Petre Ghelmez pune punctul pe i: „Promovarea unei femei, fără a se avea în vedere puterea ei reală de muncă, inteligență, pregătirea și vocația sa, mi s-ar părea nu o atitudine de egalitate, ci, din contră, o atitudine de toleranță, de condescendență, după cum nepromovarea unei femei capabile, dotate cu talent și inteligență, întreprinzătoare, mi s-ar părea nu numai un act de inegalitate față de ea, dar un act de injustiție față de societate, de valorile sale, de care nu se poate lipsi" ● Tot în almanahul „Femeia", o curiozitatepe care am mai avut prilejul s-o mai citim pînă astăzi de vreo 14—15 ori: „Cea mai productivă familie de pe glob a fost a țăranului rus Fiodor Vasiliev (1816—1872), care a trăit în districtul Suiski. El a avut 87 de copii. S-a căsătorit de două ori...". Etc., etc.

● Almanahul „Luceafărul": Dintr-un portret al lui Dinu Săraru, schițat cu mînă sigură de Anonymus Notarius: „Este de undeva de sub munte. Proza lui tîrzie descrie zona, semn că i s-a imprimat adînc în conștiință. Satul e Slătioara din Vîlcea și are o veche biserică de lemn care semnifică relația cu o civilizație refugiată din obiecte în oameni. Numele Săraru trimite la o îndepărtată origine ardeleană: sărarii erau vînzătorii de sare din Transilvania, coboriți de dincolo, dincoace, sub munte pe drumuri vechi. Scriitorul se consideră însă oltean, dar dinspre Vîlcea, ceea ce în harta locală, tradițională are o semnificație care scapă celor dinafară" ● Un remarcabil fragment de proză semnat de Eugen Barbu: Epilog la Incognito ● Paul Anghel limpezește o problemă în jurul căreia a curs destulă cerneală: „Romanul, chiar și cel al destinului individual, chiar și cel al stărilor psihice fără tipuri și narațiune, reprezintă o proiecție a unui moment social, moment spre care tind să se grupeze — ca pilitura de fier în jurul unui magnet — mai multe serii de cititori. În cazul cînd romanul nu e fals, cînd problematica are un coeficient mai ridicat de interes general, cînd e realizat artisticește la minimum, succesul e ca și asigurat, atîrnă de public. Probă romanele despre „obsedantul deceniu" sau romanele despre probleme social-istorice controversate, tip „Delirul". Acest tip de roman nu se va putea epuiza decît prin saturația cantitativă. Sau, și mai bine, prin editarea unor culegeri de documente, studii și monografii despre epoca în cauză, care și-ar expropria global materia. Succesul s-ar muta în altă parte. Literaturii nu i-ar rămîne puțin, ea s-ar elibera de o factologie acoperită cu un tablou, pînă ieri, revenind la chestiunile de substanță, cele care fac materia literaturii dintotdeauna". Evident, noi optăm pentru sau, și mai bine, adică pentru „editarea unor culegeri de documente, studii și monografii despre epoca în cauză..." ● În Literatura și societățile secrete. Istorie vizibilă și istorie ascunsă, M. Ardeleanu propune un punct de vedere fertil: „Preocuparea pentru studierea vieții societăților secrete se izbește fie de insuficienta observatiilor, fie de prejudecăți cu dată veche. Ele constituie realități istorice a căror cunoastere este la fel de importantă ca pentru orice alt aspect social și politic" ● O remarcă de o maximă luciditate a lui Vasili Suksin: „Forma? nu-i altceva decît o carapace. În ea pot fi turnate obiecte de aur, dar tot acolo poate fi închegată și pîtia. Niciodată forma

Cele în premieră...

În competiţie cu ele însele

mentarelor (Societatea Naţiunilor — O.N.U., ministate etc.), cum şi multor alte texte care se citesc cu vădit interes (noua filă la voluminosul dosar Kennedy, lumea afacerilor, eşecul armelor secrete ale lui Hitler etc.). Trebuie apoi evedenţiate paginile despre Nicolae Titulescu şi mai ales cele inedite, avîndu-l ca autor pe marele om politic român. Din păcate, o rubrică de mare atracţie a revistei, memorialistica (ne amintim numerele mai vechi, în care au apărut capitole din memoriile lui Charles de Gaulle, W. Brandt şi altele), lipseşte din almanah, deşi coperta o anunţă ! În fine, s-ar fi cuvenit, credem, ca materialul informativ pe teme externe (politice, culturale, economice, ştiinţifice) să fi fost mai bogat. Ne-am fi aşteptat, în sfîrşit, la o mai bună valorificare a surselor externe, la care Lumea ar trebui să aibă acces.

Lumea '82 este o apariţie reprezentativă, care se cere salutată. (Ion Zamfira)

Luceafărul

Un adevărat eveniment cultural este intitul Almanah Luceafărul, o tipăritură elegantă, apărută în condiţii grafice remarcabile, impunînd prin varietatea materiei prezentate, prin complexitatea problemelor pe care le abordează. Este cunoscut şi apreciat efortul acestei reviste, atît de originale în jurnalistica românească, în a promova creaţiile scriitorilor celor mai buni, interesul ei pentru universul literaturii naţionale de ieri şi de azi, poziţia ei consecventă în afirmarea unei culturi româneşti valoroase şi originale. Sensul efortului cultural „luceferist" este fără îndoială acela de a răspunde în chip specific interogaţiilor numeroase ale omului contemporan, în special ale celui tînăr. O asemenea poziţie culturală se răsfrînge şi în almanahul revistei, în conţinutul lui unitar, concentrat asupra cîtorva idei fundamentale. Astfel, almanahul fidel perspectivei istoriste, examinează momente cruciale din istoria naţională, studiate într-o optică în general nouă şi comunicate accesibil ; „Tudor Vladimirescu antieteristul", de Mircea T. Radu, „20 de ani în tranşeele păcii" (un eseu remarcabil de George Potra despre N. Titulescu), „Anii neutralităţii, anii diplomaţiei" (cu fragmente semnate de C. Argetoianu şi editate de Stelian Neagoe). „Un american despre România anilor 1940". Nu lipsesc numele de rezonanţă profundă ale culturii româneşti de totdeauna, evidenţiate în conformitate cu viziunea „Luceafărului" de afirmare a geniului cultural naţional : un fragment semnat de Mircea Eliade (tradus de Maria Ivănescu), o prezentare a renumitului istoric David Prodan, un „Album Marin Preda" (unde întîlnim emoţionanta evocare „Condiţia gazetarului" de Adrian Păunescu, memorii de Vlad Muşatescu şi de Mircea Micu etc.).

În ce priveşte partea exclusiv literară aici opţiunile „Luceafărului" pentru literatura cu acces la publicul larg, curajoasă esteticeşte şi sociologic, se observă în chipul cel mai pregnant. O anchetă intitulată „Cărţi despre care se vorbeşte" culege răspunsurile unor cunoscuţi prozatori contemporani, cum ar fi Paul Anghel, Fănuş Neagu, Nicolae Breban, Dinu Săraru, I. Lăncrănjan, A. D. Munteanu, Francisc Păcurariu, Eugen Barbu şi Vasile Rebreanu.

Foarte interesante sînt şi încercarea „Literatura şi societăţile secrete", o ipoteză tulburătoare de analiză sociologică, întreprinsă fără prejudecăţi de M. Ardelean, ca şi punerea la punct despre o „diversiune politică" în problema „Cruzimii lui Vlad Ţepeş".

În sfîrşit, „Almanahul Luceafărul" reeditează rubrici care sînt ale revistei, nu în chipul unei repetiţii fără semnificaţie, ci accentuînd o serie de idei jurnalistice care, în definitiv, reprezintă o marcă originală. Citabile, la acest capitol secţiunile „Ţara văzută de tineri scriitori", „Inedit" (unde apar creaţii ale lui Arghezi, Labiş, Şt. Roll, S. Stolnicu), „Tinereţea clasicilor", cuprinzînd contribuţii interesante despre Gherea (în perspectiva lui N. Ciobanu), I. Agîrbiceanu (studiat de Gh. Suciu), Octav Sulu ţiu şi A. Holban (văzuţi de Sultana Craia), „Planetă de prieteni" (prezentări de Fănus Neagu şi Dinu Săraru), „Hronicul" întocmit de neobositul Gh. Catană.

O secţiune, „Luceafărul 1000", conţine amintiri despre revistă, provenite de la diferiţi redactori „istorici" (cea mai pregnantă, desigur, e aceea a lui Eugen Barbu), iar alte cîteva eseuri (cum ar fi cele semnate de N. Ciobanu, Ion Rotaru, Artur Silvestri) completează o materie publicistică impetuoasă. Prin paginile de poezie şi proză (unde întîlnim creaţii de Cezar Ivănescu, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, A. I. Zăinescu, Petre Stoica, Fănus Neagu, D.R. Popescu, Gh. Schwartz, Eugen Barbu şi încă mulţi alţii), almanahul confirmă sentimentul că literatura „Luceafărului" este de cea mai bună calitate.

Aşa cum se prezintă la acest debut, „Almanahul Luceafărul 1982" e o apariţie de succes, care confirmă posibilităţile mari ale revistei, o leşire în lume pe care am dori-o repetată la acelaşi nivel artistic. (G. T. Roman)

Tehnium

Una din noile apariţii editoriale ale anului este şi almanahul Tehnium '82, subintitulat „Ghid practic pentru constructorii amatori". Un almanah util, care-şi propune să familiarizeze tineretul, încă de la vîrstă fragedă, cu cultura tehnică, cu „civilizaţia tehnologică", stimulînd creativitatea pe acest plan. Desigur, creaţia tehnică are ades şi un caracter deconectant, pe care almanahul — prin însuşi caracterul său de almanah, deci de carte cu valenţe recreative — ar fi putut, credem noi, să-l accentueze mai mult. Or, simpla repetare, între coperţile almanahului, a rubricilor revistei „Tehnium" nu asigură o structură atractivă, mai mult decît necesară unui volum care se adresează unor oameni aflaţi în formare. Din sumarul tipăriturii, destul de bogat dealtfel, nu lipsesc construcţiile pentru radioamatori, aeromodelişti, navomodelişti, elemente de cine-foto, auto-moto, un mic îndreptar pentru inventatori şi, cu risipă de spaţiu, foarte multe construcţii pentru electronişti. Ce lipseşte, totuşi ? Numai umorul, numai paginile de destindere ? Răspunsul la această întrebare îl vor da, desigur, în ediţiile viitoare, inginerii Ioan Eremia Albescu, redactor şef, Ilie Mihăilescu, redactorul Călin Stănculescu şi graficianul Adrian Mateescu. Începutul, oricum, este promiţător şi este bine să avem încredere în această echipă. (Ion Predoşanu)

• CAP LIMPEDE

nu rezolvă esenţialul".

● **Almanahul literar :** Laurenţiu Fulga forează în filonul său tradiţional, cu meticulozitatea sigură a unei senectuţi laborioase, întruna proaspătă spiritual ● **În Banchet autumnal,** Florenţa Albu vădeşte surprinzătoare aprehensiuni bahice : „Să stăm uitaţi în vorbe, în umbrele noastre, cutreieraţi de spiritul vechimii şi să nu mai ţinem minte decît închinarea la pahar, în limba străină, închinarea vinului şi numele vinului". Excelent, excelent !... ● Mara Nicoară mărturiseşte : „Am călătorit cu trenuri / care au devenit fier vechi şi au fost topite..." Prea solicitate fiind... ● Al. Raicu în **Liviu Rebreanu la SSR :** „Şi atunci, una dintre problemele deosebit de delicate pe care Societatea Scriitorilor Români trebuia să le rezolve era aceea a împrumuturilor !..." ● Un veritabil breviar truistic semnat de Emil Manu : „...dincolo de originea comună a artelor de care vorbim (muzică, poezie, pictură), trebuie să aducem precizarea că aceste manifestări creatoare ale omului se completează una pe alta" ; „La cuceririle omului contribuie şi a contribuit şi muzica lui Mozart, Beethoven..." „O lume fără muzică, fără poezie sau pictură e un concept imposibil, antiuman şi lipsit de sens în existenţă" ; „Este un lucru ce nu mai trebuie demonstrat că prin artă se face în mod explicit educaţie socială". Cam aşa ceva fiind şi truismul : ceva ce nu mai trebuie demonstrat... Dar omniprezentul autor insistă : „Muzica fiind o artă asemantică, poate fi izolată de literatură, poate exista pe cont propriu..." După lejendarele sale fise pentru o istorie a romanului poliţist, pe cînd ne va ferici Emil Manu cu aşteptatul studiu : **Literatura, buricul pămîntului ?**

● **Almanahul părinţilor :** La întrebarea : Care ar fi, deci, în esenţă, diferenţa între noua dv. teorie şi teoria relativităţii, a lui Einstein ?, acad. Octav Onicescu răspunde : „Mecanica invariantivă priveşte universul de pe poziţia mecanicii newtoniene, menţinînd structura euclidiană a spaţiului şi timpului, pe care o extinde, în mod firesc, de la mişcarea unui corp material, la mişcarea unor sisteme de corpuri materiale — pornind de la o nouă expresie şi explicare a interacţiunilor, urmînd o cale naturală. Mecanica cosmologică fundamentată de Einstein se bazează pe faptul că spaţiul fizic nu poate fi euclidian, deoarece aceasta ar însemna acceptarea curburii nule, iar curbura nulă înseamnă lipsă de masă gravitaţională. Einstein propune, ca urmare, o structură a spaţiului universal mai complexă, luînd ca model spaţiul riemannian, cu o metrică ce cu necesitate diferă de la regiune la regiune. Deci, diferenţa esenţială rezidă în faptul că mecanica invariantivă nu studiază numai mişcarea unui corp material, ci a unui sistem de corpuri materiale — şi că, descoperind forţa repulsivă ce duce la respingerea a două corpuri materiale explică şi justifică dilatarea universului. Fapt ce nu fusese cunoscut pînă acum. Dealtfel, fără existenţa forţei repulsive universul ar fi fost demult victima unui colaps catastrofal" ● Un interesant articol, **Şcoala şi meşteşugurile populare,** semnează prof. dr. Anton Vasilescu : „Şcoala este datoare să-i caute pe făurarii de frumos şi să şi-i apropie colaboratori. A lăsa să se întrerupă firul meşteşugarilor populari, cu valoare de artă, ar însemna o pierdere care cu greu ar putea fi reparată. Şcoala, instituţie purtătoare a virtuţilor moderne şi de viitor ştie că nu poate lăsa uitării valorile nepieritoare ale trecutului". ● Un prozopoem de Traian Herseni, intitulat **Calul :** „Caligula m-a numit în senat, ca într-un grajd de soi. N-am putut face însă nimic pentru poporul roman, deoarece Caligula a rămas tot împărat". (M. Conor).

Prejudecăţi noi

(Urmare din pagina 1)

lucizi — repet acest cuvînt cu intenţia de a-l cerceta şi pe el cu mai multă luciditate — să fim lucizi, zic, lumea nu trăieşte numai în paginile ziarelor şi în emisiunile .folclorice ale televizorului ci în primul rînd în viaţa de toate zilele.

Iată, cu alte cuvinte, o primă prejudecată, izvorînd din frica de realitate a unor oameni care cred că neabordînd public, oficial, un subiect, el nu numai că nu e pus în discuţie de oameni, de lume, dar chiar încetează să existe în mod real. Aceasta mi se pare una din cele mai păgubitoare prejudecăţi şi în mod categoric una din cele mai retrograde faţă de principiul înalt comunist al abordării deschise, curajoase, obiective, a datelor realităţii, principiul înalt comunist al confruntării tezei cu realitatea, al recunoaşterii adevărului, inalienabil, al realităţii obiective.

De aici, de la această prejudecată, se alunecă foarte adesea şi foarte uşor la o nouă prejudecată şi anume prejudecata faţă de consultarea la fel de obiectivă şi de curajoasă şi de înalt principială a celor în cauză şi a celor care constituie realitatea în forma ei cea mai concretă şi în numele căreia ne exercităm noi obligaţia de a afla soluţii în favoarea mai binelui şi a progresului social şi moral.

În urmă cu cîţiva ani, nu mulţi, într-un sat oltenesc a căzut în alegeri candidatul la funcţia de primar. A căzut pur şi simplu şi cu o majoritate zdrobitoare de voturi contra. Am fost pur şi simplu interzis de îngrijorarea care s-a produs la nivelul judeţenei faţă de această situaţie, ca şi cînd în acel sat s-ar fi produs un adevărat act de sabotare în masă a ideii de socialism. Cineva se întreba dacă nu cumva această situaţie, faţă de care în mod sincer se considera vinovat, nu e şi rezultatul unei slabe educaţii politice şi încerca să stabilească cine a răspuns, de-a lungul vremii, pe linie de propagandă, de acel sat şi care e statutul de cadre şi politic al corpului didactic şi, în general, al intelectualităţii locale şi se gîndea la o analiză foarte serioasă a activităţii organizaţiei de partid. Nici prin cap nu-i trecea să considere, dimpotrivă, acea situaţie ca un foarte firesc şi relevant argument în favoarea politizării superioare a lumii satului cu pricina, a dezvoltării, în acel sat, a unei conştiinţe politice comuniste exact în spiritul propagandei şi al educaţiei noastre bune, pentru că voturile fuseseră acordate, într-adevăr, celui care merita prin toate calităţile lui de comunist încrederea oamenilor şi aşa s-a şi dovedit ulterior. Însă, cum ziceam, unele din primele reacţii erau ale prejudecăţii şi anume în esenţă prejudecata era faţă de dreptul oamenilor de a gîndi cu capul lor şi de a-şi asuma conştient răspunderea exact în spiritul principiilor partidului nostru comunist. La nivelul acelei situaţii judeţene se vorbea la învăţămînt cu gura plină despre democraţia alegerilor dintre unul sau doi sau trei candidaţi dar în practică funcţiona prejudecata care inoculase ani de-a rîndul ideea că autentica unitate se întemeiază pe automatismul aderiunii dictate.

Se practică încă şi nu chiar în puţine împrejurări o foarte „exigentă" şi „severă" prejudecată faţă de dialog. Cunoaştem destui oameni de bine care se află temeinic pregătiţi teoretic cu privire la rolul social al dialogului şi de la filosofii antici pînă la Marcuze nici o teorie nu le e străină însă, scoborînd de la catedră, acei oameni devin brusc iritabili dacă sînt puşi în faţa dialogului ca formă concretă de manifestare a raporturilor sociale sau administrative. Repet, n-am văzut încă o masă rotundă la care finalul să fie un apel adresat asistenţei de a-şi aduce contribuţia la formularea concluziei. Sentimentul e mereu că preopinenţii au intrat în dialog numai pentru a demonstra că e lipsit de orice sens, pornindu-se de la prejudecata, la rîndul ei nu mai puţin păgubitoare, că dacă opţiunea noastră politică e unică şi e rezultatul unei convingeri care asigură monolitul poziţiei noastre, atunci dialogul nu-şi mai poate afla locul dacă nu cumva riscă să fisureze monolitul. Pe cînd dialogul îşi află raţiunea tocmai în rolul hotărîtor pe care îl are în aflarea soluţiilor capabile să facă opţiunea unică autentică în ipostazele cele mai inspirate.

Între convingerea că pămîntul trebuie să fie al celor ce muncesc şi care exprimă opţiunea noastră politică unică, tradusă în socializarea agriculturii şi dialogul cu privire la căile care să facă viabilă această opţiune politică şi să facă rodnică la propriu socializarea agriculturii nu este, în acest sens, nici o contradicţie ; dimpotrivă, rolul dialogului nu poate fi decît fericit în crearea sentimentului de răspundere unitară faţă de destinul economic al satului românesc actual.

Din acest punct de vedere privite fiind lucrurile să nu ne mirăm şi nici să nu ne facem că nu ştim că cititorii noştri, de pildă, aşteaptă de la gazetari nu atît reuşitele literare ale poetizării reportericeşti cît dezbaterea vie a întrebărilor cu care se întîlnesc în viaţa concretă.

Prejudecata ar fi determinată aici de fetişizarea unor lozinci în esenţa lor nobile şi cuceritoare dar pe care frica de realitate le-a golit uneori de adevărul marilor combustii principiale. Cine dacă nu noi înşine, sîntem chemaţi să răspundem primii originalităţii de gîndire şi cutezătoarei deschideri spre dialog care a şi impus aderiunii noastre categorice politica comunistă, politica Partidului Comunist Român ?

DINU SĂRARU ■

Un muzeu în labirint

Dacă te cheamă Corot

1.

Corot : Autoportret

Există, se pare, o schimbare de ton în angoasele acestui sfîrşit de secol în lume. Uneori ele caută un refugiu în sarcasm. Oameni care nu pot renunţa la speranţă, dar se tem să nu fie înşelaţi de ea, neagă totul cu o vehemenţă care ascunde destul de stingaci sub invective că sufletul nostru are nevoie de puncte de sprijin. Lumea ? întreabă ei. Lumea a devenit asfixiantă. Oraşele au ajuns mastodonţi de beton, zilele sînt sfirtecate de tot felul de orarii, calcule şi confuzii. Viaţa nu e decît o tumoră a timpului. O tumoră urîtă şi dezgustătoare. Zeii au murit şi locul lor în cer a fost luat de extratereştri. Azurul s-a umplut de fum. Pămîntul se transformă într-un imens parking. E aproape cu neputinţă să mai respiri. Lumea e plină de bitum şi de rataţi, de campanii electorale, de ameninţări şi de ultimatumuri. Pitecantropii s-au îmbrăcat în smoching şi peşterile au devenit somptuoase. Între strigăte de triumf şi focuri de artificii se moare de foame. Toţi rîd de onoare şi suspină după Machiavelli. Nebunii nu mai au geniu, nu se mai cheamă Van Gogh sau Nietzsche. În schimb, se înmulţesc psihiatrii. Pămîntul devine „un ambuteiaj de roboţi". Lupii aproape au dispărut. Nu mai au loc de oameni. Termitele ies noaptea şi privesc spre oraşe. Dealtfel, animalele sînt într-o situaţie deplorabilă. Ele pierd tot mai mult teren şi în sălbăticie şi în cruzime, natura cunoscînd numai moartea, nu crima. Există totuşi dragostea ? Un amestec de dulcegării şi pornografie, se răspunde. Bufonerie şi gripă trecătoare. Nimeni nu mai citeşte „Tristan şi Isolda". Cel mult, răsfoieşte pe ascuns „Amantul doamnei Chatterley". În loc să cînte serenade, îndrăgostiţii privesc prin gaura cheii...

Ce să opui acestor diatribe ? Cumva versul lui Browning, „Domnul e în cerurile sale, pe pămînt totul e bine" ? Sau, poate, peisajele lui Corot care par să spună acelaşi lucru ca versul lui Browning ?

Într-adevăr, Corot iartă totul. În pînzele lui nu există nici vinovaţi, nici reproşuri. Picasso declara că întregul lui efort de o viaţă a fost să ajungă de la harul de a desena ca Rafael la acela de a picta ca un copil. Numai că în toată istoria artei un asemenea har dificil nu l-au avut probabil decît doi pictori. Unul a fost Fra Angelico. Al doilea, Corot. Unul plîngea de fericire, în Quattrocento, pictînd. Altul, în secolul al XIX-lea, îl considera pe Delacroix vultur, comparîndu-se pe sine doar cu o ciocîrlie care cîntă mici arii între nori cenuşii.

Dar şi mai mult decît asta, o frază din carnetele sale ni-l dezvăluie pe Corot. „Dacă mi s-ar îngădui, scrie el, aş acoperi cu picturile mele pereţii unei închisori". Există oare o soluţie mai naivă de a lupta împotriva închisorilor ? Probabil nu. Dar tocmai de aceea, după ce am citit această frază n-am mai avut nici o îndoială că bunul Corot a adus în pictură ceea ce alţii doar au visat, o inocenţă de copil. Mi l-am şi imaginat ducîndu-şi şevaletul într-o închisoare şi începînd să acopere zidurile cu peisaje. Rînd pe rînd, zidurile reci şi ostile s-ar fi transformat în reverii în minciuni frumoase, dar necesare unui suflet delicat şi sensibil. Căci acest poet al peisajului, chiar „ultim poet al peisajului", nu face parte dintre pictorii care iar fi fost în stare să lupte prin arta sa chiar împotriva închisorii. Ca Goya, de pildă. Nu, Corot e mai modest. Şi el recunoaşte cu sinceritate că tot ce visează e să exorcizeze închisoarea.

„Mai multe-s pe pămînt şi-n cer, Horaţio, decît închipuie filosofia", spune Hamlet. Dar dacă te cheamă Corot nu te interesează decît lumina aurie a dimineţii sau poezia amurgului. Te plimbi cu „Eglogele" lui Vergiliu în buzunar şi încerci să uiţi tot ce degradează sau ticăloşeşte omul sau poate nici nu e nevoie să uiţi, pentru că tu n-ai văzut decît copaci între care se hîrjonesc nimfe, poduri azvîrlite peste rîuri, mori devorate de verdeaţă, o femeie care şi-a întrerupt lectura şi a rămas pe gînduri, priveliştii unde lumina scaldă lucrurile şi în acelaşi timp le purifică. Dacă te cheamă Corot, altă primejdie nu te ameninţă din umbră, doar timpul care oboseşte şi îmbătrîneşte copacii, iar melancolia amnistiază totul. Zola ţi-a cerut să-ţi ucizi nimfele cu care ţi-ai populat pădurile ? Îi vei răspunde şi lui : „Nu sînt decît o ciocîrlie, cînt mici arii între norii mei cenuşii". Mai ales că nimfele tale nu strivesc iarba pe care păşesc, norii tăi nu maculează cerul şi tu nu vrei decît să nu se mai vadă zidurile închisorii, să le acoperi, pentru că nu e normal ca omul să trăiască astfel cînd există cîmpuri învăluite în ceţuri matinale şi stînci arse de lumină pe malul mării. Dacă te cheamă Corot, vei descoperi că pînă şi ruinele pot fi senine ca o zi de vară. Arborii pe care îi vei picta se vor răsuci în furtună fără să sufere. Vei spune jumătate în glumă, jumătate în serios că de la începutul lumii n-au existat decît trei înţelepţi, Socrate, Christos şi tu, Corot, şi vei continua să aşterni pe pînză lacuri în care se reflectă ceruri trandafirii. Eşti grec, se va spune despre tine, cum nici un profesor de greacă n-a fost vreodată. Dacă te cheamă Corot, sufletul artei se va linişti pe pînzele tale, febrele care au ars-o se vor potoli. Crezînd adînc în ce faci, vei lua mereu de la capăt povestea naturii, fără teama că vei plictisi cu peisajele tale. Şi ce ţi s-ar putea reproşa ? Că ai renunţat la obiecţii ? Că nu pictezi atît natura cît dragostea ta pentru natură? Sau că deşi nu ţi-a pus nimeni la dispoziţie o închisoare pentru a-i acoperi zidurile cu picturi, ţi-ai îndeplinit totuşi dorinţa ? Că asta ai făcut, de fapt, ai acoperit cu peisaje chiar zidurile lumii ? Vei surîde. Creadă ce vor. Şi te vei întoarce la copacul pe care-l pictezi, gîndindu-te cît de aproape e uneori ceea ce ai căutat. Dacă te cheamă Corot...

Dar dacă nu te cheamă Corot ?

OCTAVIAN PALER ■

Duminică 17 ianuarie, în „Albumul duminical" TV, un eseu cinematografic de Octavian Paler, „Muntele".

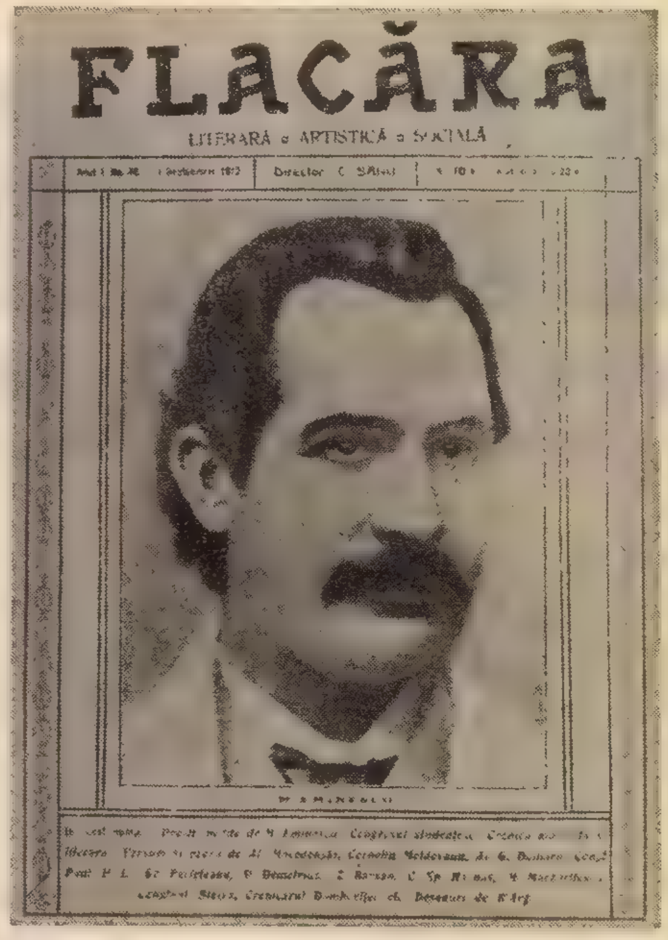

Precum de-a lungul timpului, mereu, la mijlocul lui ianuarie ne-am obişnuit a ne îndrepta gîndurile noastre spre Luceafărul poeziei româneşti, ne facem o sfîntă datorie a ni-l aduce în minte cu aceeaşi adîncă smerenie. Ne alăturăm astfel lungului şir de oameni care, în toate publicaţiile ţării, de zeci de ani, participă cu scrisul lor la sărbătorirea acestui adevărat act de naştere al marii poezii româneşti. Răsfoim — desigur, nu din întîmplare — nr. 1 din septembrie 1912 al revistei **Flacăra**. Pe coperta revistei se află una din fotografiile Poetului înfăţişîndu-l în ultimii săi ani de viaţă. În interiorul revistei, două din „poesiile" sale inedite la acea vreme : **Sonet** („Pe gînduri ziua, noaptea în veghere") şi **Tot mai departe, mai departe** alături de articolul lui Const Paul **Răsfoind manuscrisele lui Eminescu.** Mărturii care, alături de atîtea altele, din toate timpurile, ne îndreptăţesc să afirmăm că iubirea pentru Eminescu a fost şi rămîne un reper fundamental în cultura noastră.

★

Vă semnalăm în continuare cîteva din volumele apărute în 1981 în care sînt publicate creaţii eminesciene :

Fragmentarium (Editura ştiinţifică şi enciclopedică) — care reuneşte pentru prima dată, într-un **corpus**, însemnările din manuscrisele eminesciene privitoare la filosofie, demografie, economie politică, comerţ, drept, etnografie, folclor, filologie, lingvistică, matematică, astronomie, fizică, geologie, biologie, botanică, zoologie, artă, literatură.

Proza literară (Editura „Minerva", colecţia „Arcade") ;

Poezii — (Editura „Minerva", ediţie românească-aromânească) ;

Poezii — (Editura „Minerva" — ediţie bilingvă româno-rusă) ;

Romanian fantastic tales — o culegere de proză românească fantastică în care sînt incluse prozele lui Eminescu.

Iubirea de frumos

Eminescu

Eminescu este permanentă spirituala în viata noastră de zi cu zi. Îl ştim de copil, îi citim la toate vîrstele cuvîntul său pătruns de farmecul sfînt al adevărului. Ne ţine de cald în istorie, ne dă curaj şi demnitate ca popor aici, în jurul Carpaţilor.

Prin Eminescu poezia română devine expresia fiinţei noastre istorice în sensul implicării duratei noastre eroice şi jertfitoare ca popor în dimensiunea Logosului.

Eminescu vorbeşte în numele unui neam care a luat ştire de existenţa sa milenară prin jertfe şi prin asimilarea valorilor spirituale ale umanităţii. Istoria naţională nu este poetizată, eroizată, înfrumuseţată, nu este folclorizată, ci prin Eminescu devine, am spune, existenţială, ea devine ceea ce este de două milenii şi în Carpaţi. Logos întrupat, urzit, devenit viaţă de zi cu zi în cugetele şi faptele noastre.

În acest fel rostirea poetică îşi redobîndeşte dimensiunea profetică arhaică, redescoperită cu ardoare prin romanticii cei mai adînci, care refac drumul originilor pe calea implicării simboalelor în spiritul naturii ca leagăn feciorelnic al Logosului devenit istorie, adică timp.

Din această simţire adîncă Eminescu se va solidariza cu tot ce-i românesc, ştiind că prin întruparea în bucuriile şi suferinţele neamului poate atinge ardoarea absolutului. Acest adevăr îl face să prefere la o adică propria sa pierdere, numai pentru a-şi şti poporul izbăvit, aşa cum s-au socotit marii inspiraţi în diferite neamuri prin vremi, acesta fiind sensul dragostei supreme pentru fiinţa Patriei.

IOAN ALEXANDRU ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

În Nord (V)

Să mă-ntorc la seara împăcării mele, cu toate cele văzute şi înţelese în lumea germană, cu oamenii şi locurile ei. Căci semnele împăcării sînt şi ele multe, dar tot multe sînt şi semnele altor îndoieli.

În serile mele, rătăcind pe malul bine îngrijit al fiordului, clipocesc ancorate cu frînghii iahturile elegante, ale celor cu certitudine sigură în cele materiale. Sînt multe, multe, pădure de catarguri cu pînze sau fără pînze, cu odgoane, cu carene ornamentate, cu emblemele care amintesc caravelele antice ale îndrăzneţilor vikingi. Erau pe atunci repezi fregate de pradă şi de rapt. Acum sînt bărci splendide de plimbare şi de plăcere care şi-au putut crea o viaţă de abundenţă în care totul este permis din impulsul dorinţei. Le-am văzut părăsind în siguranţă ţărmul fiordului şi alunecînd lin pe apele albastre-gri, în lunecare domoală seara. Acolo, departe, se deschide larg fiordul revărsat în marea fără de sfîrşit. Şi iahturile, ca şi micile bărci cu pînze alunecă uşor, fără zgomot, parc-ar fi imateriale. Semn al nostalgiei de plutire uşoară, parcă zburînd între cer şi ape.

La un moment dat, pînzele albe ca o fîlfîire se-ntorc unele spre altele, se ocolesc, apoi se despart şi iar se apropie. Parc-ar fi un dans în legănare lentă de valuri albe pe albastrul mării aproape fără valuri. Şi dansul lor este tot aşa de uşor ca şi dansul lebedelor albe din micile golfuri ale fiordului. Nici o contradicţie şi nici o împotrivire a omului contra omului sau a omului contra naturii, ci numai căutare şi împlinire într-o certitudine a împăcării. Sînt împăcaţi ei, oamenii, alunecînd în bărcile cu pînze, după cum tot aşa de împăcaţi sînt cu marea şi cu vîntul care îi poartă. Tot aşa plutesc deasupra lor pîlcurile de pescăruşi albi, pe care i-am privit odată pizmuindu-le zborul pur, acolo, departe, în înserarea albastră a mării mele de acasă.

Iată că această mare nordică cu ceţuri grele toamna, acum în augustul verii, este prielnică şi bună dansului oamenilor împăcaţi, care plutesc în desfătarea lor peste apele sigure.

În zilele de sărbătoare am văzut însă şi alţi oameni, bărbaţi şi femei cu copiii lor, care aşteptau în debarcader cu coşul cu merinde să plece şi ei în vasele mai mari care-i purtau peste apele mării, dar complet în alte condiţii. Diferenţa nu poţi să nu o vezi dacă te uiţi

bine cu ochiul şi cu mintea cercetătorului. Sînt probabil mai mulţi aceştia care după munca dură, tot „fascinantă" a unei săptămîni, nu pot să aibă un vas propriu. Caută ca şi ai noştri un loc de plimbare, de „agrement", cum ar zice crainicul nostru la radio. Transportul în comun pentru plăceri în comun. Sînt bune şi acestea şi oamenii le acceptă, se pare, fără împotrivire. Dar eu văd interioarele abundente şi elegante dinăuntrul iahturilor cu cei 3—4 membri ai familiei. Au „muncit" şi unii, şi alţii, dar produsul muncii a dat pentru unii iahtul eleganţei, iar pentru alţii coşniţa umilă şi vasul de agrement în comun. Unul din ai noştri, venit aici pentru o viaţă mai bună, care avea şi maşină şi casă, dar nu avea iahtul plăcerii, îmi spunea că mulţi, foarte mulţi din cei ce muncesc în Germania bogată nu pot să-şi cumpere carne şi fructe. Se hrănesc mai ales cu salam şi cu peşte, drept cel mai ieftin aliment, aşa cum mă hrănesc şi eu, cel venit pentru a afla despre viaţa şi munca lor. Am văzut dealtfel la cantina comună a institutului că mîncarea oferită la prînz este surprinzător de proastă, aşa cum nu este la mine acasă, într-o lume care este departe de a fi a abundenţei. Produsul muncii, la mine, apare pe acest plan mai etic distribuit. Nu sînt mari diferenţe între mine şi cei care lucrează acolo unde lucrez eu, fie ei cei mai neînsemnaţi în pregătirea şi munca lor. Spre seară am văzut, pe malul fiordului, marile şi fastuoasele restaurante, cu lumînări discrete la fiecare masă, care îmbie pe om la plăcere şi la desfătare aleasă, ferită de mulţimea vulgară. Mi-am adus aminte de o reflecţie a lui Proust, în romanul lui scris pentru cei care trăiesc „à la recherche du temps perdu", într-o alergare fără sens, împinşi mereu spre plăceri şi amuzamente uşoare de spleen-ul lor interior. Şi Proust, după ce descrie orgolioasa întrecere a familiilor pentru cea mai aleasă masă, adaugă ca o profeţie că, odată, cei care privesc izolaţi în afara geamurilor înăuntru la cei bine închişi în fantezia belşugului, vor răbufni şi vor sparge geamurile izolării. Ce se va întîmpla oare cu aleşii belşugului ? Proust, în subconştientul lui, vede realist prăpastia dintre oamenii dinăuntrul şi cei din afara geamului. Îi desparte o lege făcută de cei dinăuntru, dar altă lege mai puternică va face să sară în ţăndări geamul.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Cronica RADIO-TV

Minunat, absolut minunat

O prezență remarcabilă pe scena televiziunii, prezență de care se bucură de această dată, așa cum e firesc, telespectatorii români, nu numai iubitorii de muzică din străinătate. Este vorba de Dan Iordăchescu. Neglijat multă vreme (oare din ce cauză ?) de către direcțiunea Operei române, uitat sau luat din unghiuri confuze de televiziune, Dan Iordăchescu a oferit un adevărat regal duminică dimineața, pentru care îi mulțumim în primul rînd domniei-sale, precum și realizatorilor programului și conducerii radioteleviziunii. Într-adevăr, e absurd ca, avînd mari artiști ca Dan Iordăchescu, să nu le găsești locul pe cea mai populară scenă a țării — micul ecran. Asemenea inițiative trebuie extinse, iar spectacolul însuși al lui Dan Iordăchescu se cuvine reluat și într-o seară de maximă audiență. Îl privcam și mă gîndeam cîte suferințe înfrînte, cîte eforturi, cît talent, cîtă trudă se ascund dincolo de strălucirea prezenței la televiziune a unuia dintre cei mai mari artiști români de azi. Și cîte renunțări, și cîtă inteligență ! E oare la îndemîna tuturor să cînte perfect în toate limbile în care dorește să cînte ? Și apoi talentul actoricesc uriaș ? În Dan Iordăchescu se ascunde, învesmîntat bine, un actor de film.

Un capitol aparte este acompaniamentul susținut la pian în anumite momente ale spectacolului de către fiica artistului — Cristina Iordăchescu. Există o explicabilă jenă printre oameni să-și scoată copiii în public, atunci cînd ei, oamenii, sînt artiști autentici. Pudoarea aceasta trebuie să acționeze, dar dacă această pudoare ar pune în umbră un talent real, ea ar deveni fără îndoială condamnabilă. Cristina Iordăchescu n-are motive să rămînă în umbra tatălui său, dimpotrivă. Ea a încălzit inimile noastre, ale tuturor, prin prezența ei frumoasă și prin talentul cu care și-a acompaniat tatăl. Soarta a lăsat destul loc numelui de Iordăchescu pentru a mai străluci și a se ilumina de noi frăgezimi. La un moment dat, imaginea TV surprinzînd numai fața Cristinei care se detașa de contextul pianului la care-și ajuta, ca pe un coleg de clasă, tatăl, ca să se afirme, ne-a dat senzația că ea, Cristina, este micuța zînă bună a tatălui ei.

Singura nemulțumire pe care ne-a provocat-o acest program este că a durat puțin și singura consolare e că scurtimea lui e concurată, după cum spunea Adrian Păunescu, de „scurtimea însăși a vieții noastre". Mulțumim, Dan Iordăchescu, mulțumim celor care au făcut simțirea noastră și conștiința noastră să tresară la gîndul că nesecat este geniul născător de valori al acestui popor. Se cuvine ca mereu și mereu aceste valori să fie prezente în inima tuturor. Ne bucură succesele noastre, ale cîntăreților noștri în străinătate, dar ce cald se face în casele românilor cînd artiștii lor îi vizitează și le cîntă prin intermediul TV.

Frumosul la „Antiphonia"

Pe nedrept este lăsat uneori la o parte celălalt mijloc de răspîndire a frumosului, a civilizației, a valorilor autentice — radioul. Spun pe nedrept și cred cu toată convingerea acest lucru, căci deseori, călătorind pe drumurile țării și neavînd la îndemînă un aparat TV pentru a mă informa sau pentru a-mi bucura sufletul, am recurs la aparatul de radio, folosit aproape de toți oamenii, din orice colț de țară și în orice loc : pe stradă, în excursii.

Luni, la ora prînzului, întîmplarea a făcut să mă aflu tot pe drum, pe valea Teleajenului, printre munții acoperiți pînă aproape în luna mai de zăpadă, munți bîntuiți de urși, lupi, mistreți care nu se sfiesc să intre în bătătura gospodarului sau să traverseze tacticos șoseaua. În această zonă, aspră și dulce totodată, mă aflam cînd am deschis radioul. Deodată, încep să se reverse asupră-mi sunetele pure ale vocilor unui cor. Cîntau un cîntec sălbatic, parcă o invocație adresată munților și apei și pădurii. Sufletul a început să vibreze și totul intra în rezonanță datorită cîntecelor și vocilor minunate, limpezi, cu sonorități de izvor ale celor ce cîntau. Cunoscînd cîteva formații corale strălucite, încercam să ghicesc despre care e vorba, dar cînd crainicul a anunțat cîne cîntase mi-am dat seama că memoria mea ar fi pierdut pariul. Era formația corală de cameră din Cluj-Napoca — **Antiphonia**. Și în privința acestei formații și a altora de valoare s-ar impune mai mult efort de avertizare și instruire, într-un mod abil și convingător, a publicului, pentru ca procesul de însușire a creațiilor valoroase să nu fie întîmplător și de aceea diminuat în eficiența lui, ci, din contră, cultura dată oamenilor să se constituie într-un edificiu ridicat migălos și atent, astfel încît oamenii să știe pe ce contează și ce au de așteptat de la emisiunile viitoare. Impresia de vioiciune și diversitate nu trebuie, după părerea noastră, să domine cealaltă impresie — de temeinicie, de profunzime, de construcție în timp. Am căutat în programul radio mai multe date despre **Antiphonia** și despre ce a cîntat. Nici măcar nu e amintit numele formației. Sugerăm ca, pe viitor, accentul să se pună tocmai pe valori într-o atît de largă mișcare de masă. Oricum, multe emisiuni bune, diverse la Radio-România. Între ele și această emisiune corală în care a strălucit **Antiphonia**.

ELENA GRECESCU ■

MARIN SORESCU

Ora 13

Iată capul, iată zidul.
Dă-te cu capul de zid
Pînă vei înnebuni.

Mai degrabă se va sparge capul
Decît zidul.

Iată zidul.
Iată și spațiu pentru avînt :
Trei pași.
Fă-te berbec și repezi-te în el.
Pînă-ți vor răsări coarne.
Pînă ți se vor toci coarnele.

Pînă vei vedea stele verzi.
Pînă nu vei mai vedea nimic.
Pînă nu vei mai vedea nimic decît zidul.
Iată [illegible]ul.

Iată zidul, iată zidul,
Cîntă după mine așa :
Iată zidul.
Mai vesel nu știi ?
Iată zidul, iată zidul.
Cîntă pînă vei adormi,
Pînă te vei trezi plîngînd.
Dar nici o lacrimă
Nu va fi în stare să treacă prin zid.

Invizibilii

Cetatea de soiuri o am în cap,
Mai bine zis numai capul,
Tot ce-a mai rămas
Dintr-o întindere cît vezi cu ochii.

Dar și peste ei
Cîte năvăliri,
Ce șanțuri de apărare trebuie să sap zilnic,
Să le umplu de sudoare de pe frunte
— Apă mai curgătoare, mai sigură —
Să înalț în juru-i ziduri crenelate,
Și la urma urmei să-i apăr cu spada-n mînă.

Lupta o duc bineînțeles
Tot cu păginii
Mulți ca frunza și iarba,
Se întunecă pînă și soarele de numărul lor,

Numai că nu se zăresc,
Sînt turci cu totul și cu totul invizibili,

Din cauza asta bătălia e și mai groaznică
Și mai pe viață și pe moarte,
Numai că n-am cui să vîrs sîngele
Decît poate tot mie
În caz că-mi vine să mă sinucid.

Slăgura mea prețeaptă e ca aceste eforturi ale mele
Să fie trecute tot în lupta pentru neatîrnare
Și evenimente istorice de seamă,
Să li se dea importanța cuvenită.

Transfer

Eu, cu ficatul meu, spune rechinul
Care, se știe, cam trage la măsea,
Carne — căci a cerut transferul tot în carne
Și prin exces, înțelegeți, a cam făcut pietre
La rinichi, pe care le-a transferat în pietre
De moară — tot așa, prin — pile, intervenții,
Și mai departe, transferul de la rinichi la dantură.
Acum are pietre de moară în gură,
Ferecă toată ziua cu ele,
Și el cum poate, săracul.

Deci, continuă, eu cu ficatul și rinichii mei...
Se află la masă, la Capul Bunei Speranțe,
I s-a prescris să elimine o piatră,
E pe drumul cel bun.
S-a mai îngrășat și-a eliminat pînă acum
Cei puțin trei dușmani — pești bineînțeles, din branșă,
Și tot așa prin transfer.
Cerînd să i se transfere dreptul de eliminare
A pietrelor
În dreptul de eliminare a dușmanilor.
Nu e greu zice, e vorba de același paragraf,
Și apoi eu, înțelegeți, cu ficatul și rinichii mei...

Așa este rechinul.

Cusca Șuflerului

Cataloi, două minute

Veneam de la Medgidia. Eram cu Maria Tănase. Vara. Dobrogea, în arșită și praf. Răgeau măgarii în pustie ca muezinii. Se ascundeau păsările pe unde puteau — și-n scorburile de argilă ale dealurilor. Trenul se împleticea a lînguoare, și tabla, pereții vagonului de turneu erăpau de căldură. În orașele dobrogene, rar trupă de artiști. Mă încumetam eu : patagonezul Romeo Lăzărescu, toată trupa, nevasta și un cîine : Niculescu-Brună, Natalița Pavelescu-Titi Petrinop, Vasilică Brezeanu-„Extemporalul" la adînci bătrîneți : N. N. Matei, Vasile Cretoiu-Aurel Rogalski.., Destelenitori. Naționalul dormea în găoacea lui, ou răscopt vara, fără activitate. Aducea vîntul, printre colonadele frontonului, plînsul viorilor de la Otetelișanu... Războaie și ceva cuvinte fermecate de Leonard, vrăjitor... Dobrogea era întinsă pe arșită în catalepsie. Cerurile erau neîndurătoare cu soarele din cer... Atît cît artiștii să topăie în piciile goale în vagonul ce se împletica și el de năduf, cu toate ferestrele deschise. Țiganii — căci eram cu taraf — erau cîini legați de cărută, cu limbile scoase de-un cot. Dintr-o cusetă vecină acordeonul lui Budală, băut. Țigan de mătase și „ghineral", Lae Perescu, băgase-n el atîta ghinars, cît să explodeze... Vraiștea curentului ferestrelor coborîte nu reușea nimic în năclăiala nădușită. În răstimpuri, Petrică Vasile Cap de cal își încerca taragotul, sufiind în el cu bruma de putere ce i-o mai lăsa canicula. Murgu, „doinitorul Banatului", se dusese pe coică și rămăsese el... Din altă cusetă, prima din cap, cînta popește Jecosu și sforăia terță-Manolea, lustragiu cu programele și predilecția baletului, ciot încîlcit de nădure rară, culcat pe jos sub patul solistului ce făcuse seminarul. La umbra cîntătorului, trepidația osiilor îi dădea în somnul încruntat iluzie de răcoare. Îi lipsea lubenița din beciul de la Caransebeș. Cu zeama-i să se mai răcorească în pustia întinsului ars. După amiaza era prea coaptă și împiegatii salutau la tren a adio... Cărutele se duceau prin praf, la mama dracului... Celălalt împresar pîndea, prin portiera întredeschisă a cusetei, la pielea goală a unei cîntărețe. Mi se pare că era și Birlic — în slip și cu pălăriuță borsalino retezată, sini feciorelnici, de flăcăuaș, și trup proporțional de adolescent. În drumul așta cu aplauze și gonguri, o iubea și o pîndea crîncen pe Maria. Cînd am trecut pe la Mărășești și vagonul a staționat pret bun la peronul gării, cu forfota călătorilor intrigată la ferestrele noastre, în aceeași estivală sumară ținută, și cu aceeași pălăriuță capac soliciunii. Birlic, lăsînd fereastra, s-a adresat candid unui bătrîn care îl reperase în deschizătura ferestrei :

— Taică, aici s-au terminat luptele ?...

Cel chestionat a tulit-o, alunecînd pe lîngă vagon, nedumerit de ignoranța marelui comic, care, la 40 de ani după încetarea obuzelor, voia să afle dacă lîngă soldatul necunoscut mai latră mitralierele în dansul prafului de puscă.

Soarele frigea, plită fără ochiuri. Iarba era arsă, tutun, ca să nu zic scrum. Obosise și pîntecele locomotivei, fierbînd și pe dinăuntru și pe dinafară, împleticîndu-se tiriit, fără măreție. În fusta căldurii, dădea lamentabili în brînci. Și turneiștii se aplecau goi pe sub ferestre, să fure ceva din zăludul curent încins. Se ascunseseră pînă și pasările de pradă. Pescărușii erau doar amintirea marinarilor, și noi n-aveam marinari. Doar un lup de nădure, și ăla în lanț, Manolea. Nici un ochi de apă de nicăieri. Secase apa și-n noi, secățuiți. Ca și-n Maria Tănase, căreia îi crăpa buza după o picătură. Neuitata nu era pudică și nici cu scrupule. Făcea din viață cîntec propriu, cum a făcut totdeauna de-a lungul anilor puțini pe care i-a trăit — cincizeci fără cîteva luni...

În după amiaza cu pricina era tot goală solută, cu sînii de fetișcană hăituită în rug de mure coapte. Nu se încumeta în veșminte nici iarna, darmite acum. Fîntînile secate, ea vrea apă. Apă ! apă ! apă ! Căci, în compania patronului de la cinema Regal — sala unde jucasem — și a Mărculească, iscusită agentă, dase prin raci, înfulecînd un întreg castron, lacomă, cum da de obicei prin varză cu carne și ciușcă. Acum, cînd trenul se tîrăște sore Tulcea-Bălcescu, Taliverde, Babadag, stătii cu apa lui Dumnezeu dispărută — cîntăreața aleargă din cusetă în cusetă să-și stîmnere otrava racilor mlaștinilor care fac din Medgidia urbe de smîrcuri pubălăsmate. Astea da havuzuri !

Salvarea de nicăieri. Manolea doarme ca valiza. Un cîine chelălăie la tren a blestem. Îi atîrnă și lui, limba din gură, de-un cot. Marița răstoarnă fiecare cusetă, imploră pe fiecare în panica deznodămîntului. Jecosu continuă să prohoduiască și n-are nici el de unde să iveas-că lichidul binefăcător. Racii, raci, de data asta nu dau înapoi... Neputincioși, toți așteptăm explerea.

Congestionată, înnebunită, Maria răcnește cu stoarse puteri :

— Mamă, mamă !... nu mai pot ! M-am intoxicat ! Dumnezeule, vreau apă !

Tugul, tuș, a dat în bont, la Cataloi. Însoțitorul aleargă scările, poate aici să găsească suvoiul cristalin, chiar picurat, al vreunei cișmele.

De unde ?... Pămîntul e cont pe dinăuntru și a suot toată apa, care poate mai fi, sărată, tocmai la mare. Chiar așa, cum să ajungi, pe dată, la valurile însorite ale Pontului Euxin ?...

Trenul stă atît cît racii să-și facă mai tare de cap...

Maria urlă :

— Dumnezeule mare, nu mai pot !

Și dînd peste o sticlă cu otet în dulapul însoțitorului, o pune la gură...

Dușca e dușcă, cam iumătate de sticlă !

Realizați : raci cu otet !

Cum o fi cîntat, marea de ea, „Mă dusei să trec la Olt" și „Aseară ți-am luat basma", și mai ales căror străfunduri s-o fi închinat, ca să facă succesul nemaipomenit pe care l-a făcut seara ?...

GABY MICHAILESCU ■

LACUNĂ DE INFORMARE ?

La sfîrșitul anului trecut, poetul Adrian Păunescu s-a întîlnit cu cititorii la Librăria „Mihail Sadoveanu" și la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa" din Capitală cu prilejul lansării cărții sale **De la Bîrca la Viena și înapoi. România literară**, organul de presă al Uniunii scriitorilor, care consemnează de obicei toate lansările de cărți, toate întîlnirile scriitorilor cu iubitorii de literatură, a trecut însă sub tăcere acest eveniment. Că a fost un eveniment, n-o spunem noi, o spun faptele. 7 000 de oameni, înșiruiți pe sute de metri de-a lungul bulevardului Magheru, au cumpărat de la Librăria „Mihail Sadoveanu" cinci mii de cărți, iar cînd în librărie volumul **De la Bîrca la Viena și înapoi** s-a epuizat, ei au continuat să solicite „Vrem cărți !"

Nu ne pronunțăm asupra valorii volumului. Dealtfel, în revista Flacăra, al cărei redactor-șef este Adrian Păunescu, nu a apărut niciodată vreo cronică la cărțile sale. Dar nu se poate să nu ne exprimăm mirarea că **România literară**, care ar trebui să trateze cu obiectivitate pe toți membrii Uniunii scriitorilor, a preferat să ignore o lansare rară a stirnit interes printre cititori. Aceasta să fie politica obiectivă a organului Uniunii scriitorilor ? O politică a tăcerii ? Reamintim că **România literară** este organul de presă al întregii obști scriitoricești. Dealtfel, despre această lansare ar fi bine, poate, să-și exprime părerea cititorii prezenți la lansare.

Mai amintim că în numărul trecut al **României literare** s-a scris despre lansarea următoarelor cărți : „Accente" de Ioanid Romanescu, „Romantica" de Ștefan Stătescu, o antologie a cenaclului „G. Bacovia", „Orfeul Moldav și alți șase mari ai secolului" de Ovidiu Varga.

Membrii Uniunii scriitorilor din redacția revistei „Flacăra"

Lumea în care trăim

Marile energii ale pămîntului...

Nu, nu este un secret.
Au spus-o specialiștii, au demonstrat-o oficialitățile și au făcut-o larg cunoscută mijloacele de informare în masă.

Omenirea trăiește un moment crucial. Chiar și după cele mai optimiste aprecieri, în cîteva decenii principalele surse de energie folosite în prezent (mai ales petrol și gaze naturale) se vor apropia de epuizare. Avertismentul a fost confirmat la prima Conferință a Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie care a avut loc vara trecută la Nairobi. Ca atare, conferința a apreciat că, în următoarele două decenii, va trebui să aibă loc trecerea treptată de la economia mondială bazată pe hidrocarburi la o economie care să se bizuie în cea mai mare măsură pe alte surse de energie.

Avertismentul s-a făcut auzit. Încă o dată, pentru că el a mai fost notat. Dificultatea constă în găsirea soluțiilor practice, căci problema nu este deloc simplă. Ea afectează acum sau în viitorul apropiat, mai mult sau mai puțin, toate statele lumii. Faptele trecutului, experiențele istoriei au demonstrat cu prisosință ; lipsa de cooperare, lipsa de acces la sursele de energie poate crea grave încordări pe plan politic, poate contribui la accentuarea a numeroase surse latente de tensiune și conflict pe plan internațional. Dificultățile sînt accentuate cu atît mai mult cu cît criza economică și energetică afectează profund dezvoltarea economică îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol. În 1980, spre exemplu, țările africane au trebuit să plătească pentru importurile de petrol 7,4 miliarde dolari față de 0,8 miliarde în urmă cu 5—6 ani.

Paradoxal, deși o bună parte a lumii suferă de acuta lipsă de surse de energie, pămîntul dispune sau ar putea dispune — dacă ar exista preocupări pentru valorificarea lor — de suficiente resurse energetice pentru acoperirea nevoilor generațiilor actuale și viitoare. Constituite însă pe folosirea energiilor devenite clasice, destule economii nu s-au mai preocupat de găsirea altor surse de energie. Și totuși posibilitățile sînt enorme. Să ne referim, de pildă, la prevederile „Programului de acțiune" aprobat de Conferința de la Nairobi. Sînt prevăzute posibilități în vederea utilizării a 14 surse regenerabile de energie : energia solară, geotermică, eoliană, energia valurilor mărilor și oceanelor, energia mareelor, energia rezultată din diferența de temperatură a apelor de la suprafața mărilor și din adîncurile acestora, energia hidraulică, biomasa, lemnul de foc, cărbunii din lemn, turba, șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice și chiar energia animalelor de tracțiune.

Esențial este, așa cum se arată în programul amintit, ca prin eforturi naționale și internaționale în domeniul cercetării, transferului de tehnologie, schimbului de informații, pregătirii cadrelor și mobilizării resurselor financiare, să se asigure o promovare mai rapidă a dezvoltării surselor noi și regenerabile de energie. Desigur, realizarea tuturor acestora va necesita eforturi materiale și financiare susținute. După toate calculele numai în următorii 4 ani vor fi necesare investiții în valoare de peste 52 miliarde dolari. O sumă enormă dacă luăm în calcul resursele alocate în prezent. O sumă banală dacă ne gîndim la sutele de miliarde de dolari ce se irosesc, anual, pentru înarmare. În fond, cele 52 miliarde înseamnă mai puțin de o zecime din cheltuielile militare pe 1981.

În concepția României, problema energiei poate fi rezolvată dacă este privită ca parte integrantă a acțiunilor vizînd instaurarea unei noi ordini economice internaționale, caracterizată prin relații noi, de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure accelerarea dezvoltării economico-sociale a tuturor țărilor și, în primul rînd, a celor în curs de dezvoltare. Se știe că, în momentul de față, repartiția consumului de energie pe plan mondial reflectă o ordine economică internațională nejustă, pentru că cea mai mare parte a acestui consum este concentrată în cîteva state industrializate. Tocmai de aceea, țara noastră apreciază că este nevoie de un program de acțiune bine definit, cu obiective clare și concrete, a cărui aplicare să contribuie la satisfacerea nevoilor de energie ale tuturor țărilor și îndeosebi ale celor în curs de dezvoltare. Sînt necesare, desigur, măsuri concrete și practice pentru dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice, pentru asigurarea resurselor financiare și a cadrelor corespunzătoare, pentru transferul de tehnologie vizînd punerea în valoare și utilizarea pe scară internațională, cît mai largă, a surselor noi și regenerabile de energie.

În același timp, în condițiile în care sursele clasice de energie și îndeosebi petrolul vor continua să aibă în perioada următoare o importanță majoră, este necesar să se permită accesul tuturor țărilor care nu dispun de astfel de surse, la o aprovizionare în condiții normale. Cum tot așa de important este ca, paralel, să se asigure accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne de valorificare și utilizare a surselor noi și regenerabile de energie.

Desigur, realizarea acestui deziderat este extrem de complexă. Este iluzoriu să se creadă că schimbările se vor produce lesne. În anii care vin, pacea mondială ca și dezvoltarea însăși a tuturor statelor, în special a țărilor „lumii a treia", vor depinde într-o măsură crescîndă de asigurarea energiilor necesare. Soarta planetei, pacea și ziua de mîine depind în fond de energie și, mai ales, de modul în care energia este utilizată și distribuită; de modul în care energia folosește tuturor fiilor Terrei.

Pămîntul dispune de nesfîrșite posibilități pentru valorificarea unor surse noi și regenerabile de energie, pentru asigurarea întregii energii necesare dezvoltării omenirii. Totul este ca în valorificarea, în exploatarea surselor noi și regenerabile de energie să coopereze toate statele. Să se treacă, în sfîrșit, de la promisiuni la fapte. Este vital pentru toți. Nu numai pentru săracii planetei. Nu numai pentru cei loviți de „aur negru" sau de aur veritabil spre a-l plăti pe primul. Este vital pentru umanitate care, depășind egoisme, concurențe, confruntări, trebuie să se gîndească responsabil la destinul ei.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Șantajul gloriei

Luni, 4 ianuarie, spun meteorologii noștri — și, amintindu-ne ceea ce a fost, trebuie să-i credem — s-au înregistrat plus 18 grade, egalîndu-se maxima absolută pentru această lună în ultimele nouă decenii, consemnată în 1938 (Honni soit qui mal y pense !) În lume, vremea nu e mai puțin capricioasă : Anglia, Țara Galilor și Scoția cunosc inundații de proporții, ca și Braziția, dealtfel ; iarnă grea în Finlanda, ca și într-o serie de zone nord-americane ; val de frig asupra unei părți egiptene în timp ce, pentru întîia oară în ultimii 50 de ani, în Tunisia zăpada nu și-a făcut apariția. Vorba cuiva, lumea asta nu mai are nici o logică, nici măcar în anotimpuri ? Mereu premiere străine, mereu egalări de recorduri aberante, mereu întîmplări neobișnuite. Dar nu despre vreme voiam să vorbesc. Intenționam să scriu, e adevărat, tot despre un fel de premieră, dar m-au molipsit capriciile vremii și, astfel, într-o întîmplare ca asta, pe care nu mai știi cum s-o caracterizezi, nu mai surprinde nimic sau aproape nimic...

...Cînd era adolescent, tînărul acela spaniol, deși fiu de medic (deci cu o bază materială familială deloc neglijabilă), nu s-a sfiit nici el (și nici părinții) să-și încurajeze pasiunea pentru „regele sporturilor" — fotbalul. A ales (sau a fost ales, nu știu) un club de tradiție în mare vogă atunci (și acum, într-un fel) unde a și jucat în echipa de juniori. În acea vreme, tricourile seniorilor le îmbrăcau un Santamaria, un Di Stefano, un Puskaș, un Gento, un Muñoz, un Real și, cred că nu exagerez dacă scriu că tînărul nostru visa cu insistență un loc în marea formație patronată de Santiago Bernabeu și care se numea — mai e nevoie s-o spun ? — Real Madrid. Și, desigur, pentru asta, tînărul nostru trăgea din greu la antrenamente, era mereu printre primii care veneau și ultimii care plecau. Cînd juca în meciuri era, uneori, evidențiat. În autobuz sau în tren, cu colegi, adesea cînta. Atunci, orice murmur sau discuție înceta, toți erau seduși de vocea lui.

Cu toate astea, pe atunci, nimeni dintre cei ce fac averi răpind personalități șantajîndu-le familia, nu l-a amenințat pe el și nici pe ai lui. Apoi, într-o bună zi, el abandonează fotbalul. Din cauza unui accident sau convins că se va realiza în muzică, nu știu. A și reprezentat Spania la unele concursuri ale tinerilor interpreți de muzică ușoară, context în care a ajuns și la „Cerbul de aur" brașovean. Anii au trecut, el a perseverat, s-a perfecționat muncind din greu, ca și la antrenamentele de altădată, și iată-l concurînd la discuri vîndute cu mările vîrfuri ale muzicii ușoare, fie ei interpreți sau formații de pe continent sau de dincolo de Ocean. Vocea lui are discreția unui apus de soare, spun specialiștii, timbrul ei topește plumbul în cuvinte, nostalgia lui atinge cele mai sensibile inimi. Popularitatea lui a căpătat cote nebănuite, contractele cu TV sau cu case de discuri au înregistrat valori inimaginabile. Este „vînat" pentru autografe, interviuri sau poze. Este căutat și însoțit de fani. Sute de ziariști și fotoreporteri îi urmăresc fiecare concert sau deplasare. E considerat demn de pagini reprezentative ale unor reviste ultrapretențioase. Și e chiar păzit de „gorile" sau polițiști.

Abia acum a intrat în atenția celor ce fac averi răpind mari personalități, șantajîndu-le apoi familia. Nu l-au răpit pe el ci pe tatăl său, pe medicul Julio Iglesias — căci despre el e vorba. Suma răscumpărării este exorbitantă — zece milioane dolari — e un fel de record. Iar într-o lume în care, e adevărat, deși țările diferă (Italia nu e R.F.G., Franța nu e Spania), răpitorii se descoperă greu (cei ce l-au sechestrat și ucis pe Aldo Moro nu au fost identificați nici acum) ne surprinde faptul ? Șantajul acesta ordinar al gloriei muncite și firești — căci una e să fie răpiți membri de familie ai unor mari miliardari și alta e să fie răpiți oameni politici sau mari figuri artistice, deși tot răpiri sînt în ultimă instanță — aduce perfect cu lipsa de logică a evoluției vremii și capriciile ei turbate, evocate la început. Și atunci ce să mai înțelegem din tot ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii și urechile lumii

Știri din cărți

Aseară, Ion Luca Caragiale a descins la Grand Hotel Victoria. Acolo, el a văzut enorm și a simțit monstruos. Cu cîteva ore mai înainte, o țărancă, Vitoria Lipan, a plecat la munte, să-i caute pe asasinii soțului ei. Spre prinz, în plin București, s-a auzit strigătul unei femei către patru bărbați de ajuns de ciudați la înfățișare : „Crailor ! Crailor de Curtea-Veche !" Noaptea, tîrziu, domnul Marcel Proust și-a trimis menajera să-i cumpere o pară de la un restaurant parizian. Mușcînd o singură dată și punînd-o apoi deoparte, domnul Marcel Proust a apreciat că para nu mai are gustul din copilăria lui. Într-un sanatoriu elvețian, un bărbat tînăr și inteligent se îndrăgostește de radiografia pulmonară a unei domnișoare, venite și ea la tratament. Un mare compozitor coboară cu batiscaful în adîncul mării și e uimit de ceea ce vede. Un important funcționar, plecînd spre slujba sa, își pierde nasul. Un alt funcționar, deloc important, ducînd o existență obscură și bizară, își comandă o manta la un croitor și hoți, nici pînă azi prinși, i-o fură, în plină iarnă. Un arhitect bucureștean, Ioanide, luînd cunoștință de moartea fiicei sale, începe să deseneze în neștire, pe hîrtie, coloane dorice. Un scriitor rus, o pocnește mortal în cap, cu tamponul de pe biroul său, pe o femeie care-i citește o tragedie ajunsă la actul IV. Justiția îl achită. Numitul Josef K. se trezește, dimineață, cu cîțiva oameni ursuzi în sufragerie care-l arestează fără nici un motiv. Un bătrîn pescar, Santiago, izbutește să prindă un marlin și pînă ajunge la țărm, rechinii îi mănîncă peștele, lăsîndu-i doar oasele. Pe o stradă din București, Mîntuleasa, un om descoperă că are memorie și imaginație. O femeie mușcă dintr-un măr. Trăind doar cu povești, un om din deltă, Mitru Pescăruș, a rămas prost și sărac, ceea ce îl face să declare : „Eu sînt un om strict". Un moscovit, Ivan Ilici, își dă seama, pe patul morții, că a trăit fără să înțeleagă ceva din viața sa. O balenă albă e căutată zi și noapte pe oceanele lumii. Nici un harponier n-o găsește. Atunci, înnebunit de atîtea eșecuri, un harponier spaniol se apucă să se lupte cu morile de vînt. Un prinț mic întreabă : „Balena e o moară de vînt ?" Un prinț mult mai inteligent descoperă că poți surîde fiind totodată ticălos. Și George nu mai vine. Iar noi pe lîngă mama stînd, de mult uitarăm jocul.

Iluzia e fiica legitimă a realului.

RADU COSAȘU ■

O premieră științifică

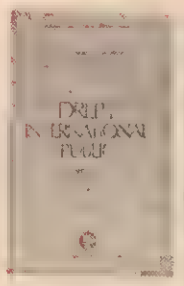

Sfîrșitul anului 1981 a adus juriștilor și tuturor celor interesați cu adevărat de disciplina dreptului internațional public un surprinzător, dar de mult așteptat dar : apariția primului volum din tratatul **„Drept internațional public"** de prof. dr. doc. Grigore Geamănu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice. Din cercetările bibliografice rezultă că în întreaga istorie a predării și studierii dreptului gîntilor în țara noastră a mai existat doar o singură încercare de a elabora un cuprinzător tratat de drept internațional public : este vorba de primul tom intitulat „Tratat de drept internațional public" de George Sofronie, tipărit în 1940 de editura Universității din Cluj. În condițiile în care în alte țări s-au publicat numeroase tratate de drept internațional public, este pentru prima dată cînd în țara noastră conceptiile românești din domeniul dreptului internațional public își găsesc o amplă și strălucită sintetizare în paginile unui tratat care, din prima sa pagină, ne reaminteste teza de însemnătate esențială, enunțată cu deosebită claritate și vigoare de tovarășul Nicolae Ceausescu care a reliefat faptul că noua ordine internațională chemată să ducă la edificarea unei lumi mai bune prin structuri și mai drepte prin finalități, presupune **„noi norme de justiție internațională care să statornicească principii superioare, cum sînt respectul dreptului națiunilor, al popoarelor, al oamenilor de a fi stăpîni pe destinele lor, de a-și organiza viața corespunzător propriilor năzuințe. Un asemenea concept de drept internațional va putea deschide calea unei conlucrări fructuoase între toate popoarele, în toate domeniile de activitate".**

Dimensionat și structurat pe măsura acestei capitale exigențe, tratatul elaborat de prof. Grigore Geamănu oferă cea mai bogată prezentare făcută vreodată, într-o singură carte, de școala juridică românească a unui număr de șase capitole de bază ale dreptului gîntilor și anume : formarea și dezvoltarea istorică a dreptului internațional ; trăsăturile sale definitorii ; principiile fundamentale ale dreptului internațional contemporan ; subiectele dreptului internațional ; populația ; teritoriul în dreptul internațional. Lectura celor 504 pagini cîte însumează aceste capitole atestă convingător preocuparea constantă a autorului de a corela toate dezvoltările teoretice cu cerințele practicii și de a lumina din perspectiva actualității imediate, dar și a postulatelor viitorului, căile de înfăptuire a obiectivului primordial, formulat cu ani în urmă de marele jurist și diplomat român Nicolae Titulescu : **înlocuirea dreptului forței cu forța de neclintit a dreptului,** știut fiind că numai într-o lume guvernată inderogabil de normele dreptului justiției și echității vor fi împlinite aspirațiile ardente ale popoarelor de a făuri o societate care să promoveze cu statornicie cauza păcii, cooperării, înțelegerii, progresului, să apere marile valori și creații zămislite de geniul uman.

Demonstrația atît de profundă a **universalității și unicității dreptului internațional,** pledoaria patetică, dar științific consolidată, în favoarea respectării neabătute a principiilor de bază ale raporturilor interstatale, suportul doctrinal, impresionant prin vastitate și varietate pe care le aduce lucrarea prof. Grigore Geamănu vin să reconfirme un adevăr de prim plan : dreptul internațional se impune a fi un instrument de covîrșitoare însemnătate practică pentru promovarea, menținerea și apărarea păcii, pentru extinderea, diversificarea și aprofundarea cooperării multilaterale și multiforme între națiuni, pentru ocrotirea și dezvoltarea tuturor valorilor patrimoniului spiritual al umanității. Fiind o coordonată esențială a politicii externe a României, afirmarea și întărirea principiilor fundamentale ale dreptului internațional contemporan înscriu contribuțiile românești în materie în tezaurul inestimabil al gîndirii și acțiunii universale puse hotărîtor în slujba cauzelor vitale și globale ale supraviețuirii ființei umane. Partea de contribuție specific românească la făurirea unei teorii științifice moderne asupra locului și rolului dreptului internațional în epoca noastră, strădania neobosită a României pentru codificarea și consolidarea autorității principiilor fundamentale ale dreptului gîntilor, conduita model ilustrată de raporturile României cu toate celelalte țări ale lumii, înaltul umanism care animă ansamblul inițiativelor românești de politică externă, dau materialitate unei generoase și convingătoare concepții asupra păcii și viitorului ei, recomandă, cu forța evidenței nobile, pilduitoarea acțiune românească constituției întregii comunități mondiale. Așa cum învederează profesorul Grigore Geamănu, „toată această activitate se desfășoară cu participarea nemijlocită și decisivă a președintelui Nicolae Ceaușescu, îmbinînd armonios contribuțiile teoretice cu acțiuni practice pentru înfăptuirea neabătută și înrădăcinarea în toate relațiile dintre toate statele a principiilor fundamentale ale dreptului internațional contemporan". (pag. 264).

Elaborată sub îndemnul gîndirii și acțiunii revoluționare a președintelui Nicolae Ceaușescu, lucrarea profesorului Grigore Geamănu îmbogățește literatura de specialitate din țara noastră cu o demonstrație practică a capacității școlii românești de drept internațional de a se situa la înălțimea celor mai noi postulate ale cercetării științifice, într-o disciplină al cărei rol crește și se impune, într-o materie deschisă spre lume și om, dar care presupune o strădanie permanentă de asimilare a tot ceea ce este nou, constructiv și semnificativ în instrumentarul, în perpetuă lărgire, al păcii și cooperării ordonate prin norme juridice general acceptate.

IOAN VOICU ■

După SVET V. OBRAZECH
(Cehoslovacia)

Oaspeți ai României Un om : Isaak Davidovitz

Am avut prilejul de a cunoaște pe distinsul domn **Isaak Davidovitz**, născut în anul 1917, într-un sat moldovenesc. Tatăl său a slujit țara în primul război mondial, în felul acesta a primit o palmă de pămînt pe care cultiva vița-de-vie. Un frate a căzut în luptă, în cel de-al doilea război mondial. După ce mama, tatăl, bunica au fost uciși de către hitleriști, Isaak Davidovitz a trebuit să părăsească țara din motive ușor de înțeles. A plecat în 1940.

Acest om care și-a clădit prin propriile forțe tot ce are, ar fi putut să uite că s-a născut pe pămîntul doinelor. Ar fi putut să se ocupe cu orice, să se bucure de propria-i prosperitate. Trăiește în R.F. Germania, dar locul unde își petrece vacanțele, locurile pe care le știe ale sale, sînt satele și orașele României. Să-l lăsăm, însă, să ne povestească :

„Am vrut să studiez. Dar nu era posibil, în copilăria mea, însă mi-am spus că dacă îmi va merge bine voi ajuta pe cei care au nevoie de ajutor. La noi pîinea se împărțea în felii, nu puteam mînca pe săturate. Așa că, pîinea pentru oameni este mai importantă pentru mine decît tezaurizarea. Amintirile mele frumoase ? Și amintirile triste sînt frumoase, pentru că sînt ale noastre, dar nu pot uita cum seara, după ce se culcau părinții, fugeam pe cîmp și pe cîmp erau numai cei care ieșeau cu caii, iar noi coceam porumb și priveam cerul spuzit de stele... Sau plecam cu barca, prin bălți, și scoteam peștele cu mîna. Erau bălți multe, un rai al copilăriei. Apoi culegeam nuferi, aduceam nuferi acasă. Sufletul a rămas aici. Aș putea petrece concediile în alte țări, dar eu mă întorc, și iar mă întorc, și dacă treburile mi-ar îngădui aș fi în stare să petrec o jumătate de an în țară !"

Cum ați redescoperit țara dumneavoastră de origine ?

„În 1967 am ascultat-o cîntînd, în Bavaria, pe Ștefania Rareș. Cîntecul care m-a făcut să-mi redescopăr, întîi în mine, țara pe care nu o uitasem, a fost „De ce m-ați dus de lîngă voi"... Am plîns ca un copil mic... În 1970, cînd au fost inundațiile, l-am întrebat, la Köln, pe domnul ambasador Oancea, dacă aș putea dona ceva, pentru un spital, sau pentru o școală. Spitalul, totuși, mi se părea prea trist, așa că am rămas să donez pentru o școală. Am ajuns în țară, și am sărutat pămîntul... Am înzestrat Liceul nr. 6 — fost nr. 2 — din Satu-

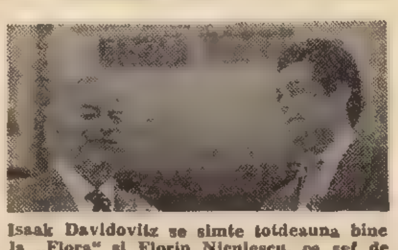

Isaak Davidovitz se simte totdeauna bine la „Flora" și Florin Niculescu, ca șef de complex, înregistrează cu satisfacție aprecierile

Mare. L-am înzestrat cu laboratoare de chimie, fizică și fonetică. Copiii știu. Eu trec, cam o dată pe an, pe la școala din Satu-Mare."

Aveți nepoți, domnule Davidovitz ?

„Am, din partea surorilor și fraților. I-am ajutat, îi iubesc. Dar mai mult îi simt, ca pe proprii mei copii, pe cei doi băieți din Satu-Mare pe care i-am ajutat în viață. Aceștia nu au cerut niciodată... Unul dintre ei a făcut dreptul, celălalt chimia industrială. Locuiesc în Brașov."

Pentru că vorbim despre Brașov, pentru că mi-ați spus cît iubiți Poiana, cum vi se pare turismul, dumneavoastră, care aveți prilejul să vedeți atîtea locuri din lume ?

„Un cuvînt bun, la venire, înseamnă totul ! Călătoream prin Ardeal, nu mai știu locul anume, și un băiețel de vreo 9 ani ne-a rugat să-l luăm o bucată de drum. Pînă să ajungem în sat i-am dat cîteva portocale și am aflat că îl cheamă Ion. Cînd a trebuit să se dea jos din mașină, a spus că el nu coboară, dacă nu venim pînă acasă, să ne ospăteze părinții lui, să știm și noi unde locuiește el. N-am putut să refuzăm, și, părinții copilului, fără să știe cine sîntem, ne-au pus repede o gustare, ne-au dat un pahar de vin roșu. Ne-am luat rămas bun și am plecat. Iată, ce trebuie să însemne turismul ! Ceea ce este în felul de a fi, unic, al românului. Eu cred că și beneficii s-ar putea scoate, de 20 de ori decît se scot, din darul imens care este, de pildă, numai Poiana Brașov ! Mă simt deosebit de bine la „Flora", cred că este și datorită felului cum este condus hotelul, dar, în totul, este excepțional ! Și, în plus, parcă aș vrea, eu, turistul, să fiu socotit de către unii comerciant, nu bișnițar, cînd schimb valută !"

Un comerciant care, datorită clarviziunii în afaceri, a reușit, dar care nu a pierdut omenia românească — iată o împletire rară ! Pentru că vorbim și cu omul de afaceri, și cu omul de omenie, vă rog să îmi spuneți ce părere aveți despre dobînzile tot mai grele pe care le plătesc, datorită faptului că sînt nevoite să facă împrumuturi, țările în curs de dezvoltare ?

„Procentele cu care se dau împrumuturi la țările în curs de dezvoltare ar trebui să fie minime, sau să se acorde împrumuturi fără procente. În R.F. Germania, cînd un om deschide o întreprindere, primește împrumutul cu dobînzi extrem de mici."

Știm că ați făcut donații și că nu vă place să vorbiți despre asta. Totuși, le vom numi. Ați dat aparatură medicală Spitalului „Fundeni", secției profesorului Berceanu. Ați înzestrat secția de ortopedie a Spitalului Municipal, condusă de profesorul Denischi. Ați dat aparatură Spitalului de urologie „Panduri", precum și la Craiova... Cum faceți cunoscută în lume țara pe care o iubiți, și cum o vedeți în lume, cum este privită țara noastră ? Cum este privită politica de pace, politica împotriva unui război nimicitor, politica țării noastre, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu ?

„Știu cît de frumos se vorbește în lume despre splendida concepție, despre politica de pace a președintelui României, știu de la domnul Franz Iosef Strauss, conducătorul ramurii bavareze a partidului democrat-creștin, personalitate care a vizitat România și s-a întîlnit cu domnul Nicolae Ceaușescu, președintele României, că acest om extraordinar, acest mare președinte al țării în care m-am născut, România, duce de mult o politică a păcii pe care acum au început să o adopte mulți oameni politici ai planetei. Iată cum cunosc eu România, cum o prezint peste hotare, nemaivorbind despre natura ei, despre oamenii ei... Pentru țara care a salvat sute de mii de evrei urmăriți de prigoana hitleristă, nu pot avea decît sentimente de evreu născut și crescut pe cea mai frumoasă gură de rai ! De aceea nu accept transfugii. Nici nu îi ajut, au fost cazuri cînd mi s-a cerut ajutorul. Lasă atît de mult în urmă ! Apoi, mai și mint, spunînd că au plecat din motive politice... Să știți, sînt mulți care regretă ! Tatăl meu era un om sărac. Agricultor. Pasiunea sa era să altoiască vița, să dea oamenilor altoaie, gratuit ! Acesta spun eu că este un om, cel care face ca vița-de-vie, ca pîinea, ca oțelul, să fie mai bune, la el acasă !"

Pentru că vorbiți cu atîta poezie despre oamenii adevărați, spuneți-mi care este părerea dumneavoastră despre semnificația artei în viața unui om ?

„Prețuiesc arta și sportul, știu cîtă muncă depun și artiștii, și sportivii. De multe ori nerecunoscută la adevărata valoare, nu material, ci moral ! Revelionul anul acesta l-am petrecut în mai multe locuri. Am trecut să-i văd pe Ștefania Rareș, pe Dan Iordăchescu. Oamenii care nu stimează sportul, arta, ar trebui să stea un timp, să vadă palmele unui sportiv de performanță, să vadă nopțile unui poet, să vadă eforturile unei balerine ! Eu m-am apropiat de artă, de sport în decursul vieții, și stimez munca nebănuită a creatorilor. Am avut deosebita plăcere să-l cunosc pe domnul Adrian Păunescu, să-i citesc poeziile. Este un mare poet, printre cei mai mari prezenți și foști poeți, nu numai ai României, dar ai lumii ! Atît de puțin cît am avut ocazia să îl cunosc, să vorbesc cu domnia-sa, pot spune că este un om !"

Dumneavoastră faceți o afirmație extraordinar de generoasă și curajoasă în legătură cu poetul Adrian Păunescu, dar întrucît el este și redactor-șef al revistei „Flacăra", și noi am evitat să-l lăudăm în vreun fel activitatea literară dintr-un sentiment natural de pudoare, vă întrebăm de ce faceți această afirmație și dacă țineți neapărat ca să și apară ? Nu cumva este o simplă vorbă de complezență ?

„Citind poeziile lui Adrian Păunescu care m-au impresionat foarte mult, mi-am format părerea aceasta. El e poetul pe care l-am înțeles cel mai bine, a fost și este mai aproape de concepția mea despre lume decît alți poeți ai lumii."

Și, pentru că sîntem în 12 ianuarie 1982, ce doriți să vi se întîmple în noul an ?

„Aș vrea să fac ceva pentru omenire, fără profit ! În ceea ce privește România, aș vrea să vin cît mai des, să împărtășesc cît mai des frumusețea țării, dar să fac și ceva concret ! De pildă, aș colinda din spital în spital, pentru că există spitale dotate cu aparatură de mare valoare, inutilizabilă, deoarece lipsește o oarecare piesă. Asta desigur în schimbul unor perioade cînd mi-aș permite plăcerea de a fi oaspete în România".

PIA OLARU

„Omul zăpezilor" sau zăpezile de altădată

Între enigmele de care se pasionează omul zilelor noastre, la loc de frunte se situează „omul zăpezilor" și „farfuriile zburătoare". Și nu întîmplător. Fiindcă cele două enigme sînt amplasate pe teritoriile întrebărilor fundamentale : de unde vine și încotro se îndreaptă specia umană. Străduindu-ne să dezlegăm misterele omului zăpezilor și farfuriilor zburătoare, noi de fapt încercăm să ne luminăm trecutul și să întrezărim, cît de cît, viitorul. În articolul de față ne vom referi la primul din cele două mistere.

De unde vii tu, homo sapiens?

Televiziunea română a transmis în cursul anului 1981 interesante seriale științifice cu privire la originea universului a vieții pe pămînt. Cele mai sărace și, în consecință, cele mai plictisitoare au fost filmele despre originea și evoluția omului. Cîteva oase, cîteva desene animate, apel obligatoriu la maimuțe și vizite printre membrii triburilor primitive de astăzi.

Aceste filme — lucrate, dealtfel, magistral, de o probitate științifică fără cusur — reflectă cum nu se poate mai bine sărăcia de date în domeniul antropogenezei. Căci, în linii mari, de la Darwin încoace nu s-a prea înaintat. Și apoi, chiar și tezele magistrului nu conving pe deplin. Sînt oare maimuțele verii noștri ? Greu de acceptat ideea. Nu doar pentru că sînt hidoase, respingătoare, leneșe, murdare, viclene, ci mai presus de toate pentru că sînt animale, animale sadea, fără nimic omenesc în ele (dacă lăsăm la o parte stupida asemănare fizică). Dar, să zicem că avem niște veri cretini (se-ntîmplă). Cu ce ne apropie cunoașterea verilor de cunoașterea strămoșilor ? Cu mai nimic. Deducții, speculații se pot face — și s-au făcut — cu duiumul, dar certitudinea nu poate veni decît de la probele concrete, directe.

Și iată că în condițiile unei pronunțate penurii de dovezi materiale care să ne dea posibilitatea să-i cunoaștem pe înaintașii speciei noastre, s-a întrevăzut posibilitatea descoperirii unei probe supreme, indubitabile, nec plus ultra : întîlnirea cu strămoșul însuși. Nu cu colateralii, cum ar fi, chipurile, maimuțele, aceste arătări sinistre, sperietoare de copii, nu cu alți oameni ca și noi, cum sînt membrii unor triburi din Oceania sau din Africa, de care ne desparte exclusiv nivelul de cultură și civilizație, ci cu un înaintaș în linie directă. Un astfel de strămoș în carne și oase al speciei homo sapiens ar fi misteriosul „om al zăpezilor".

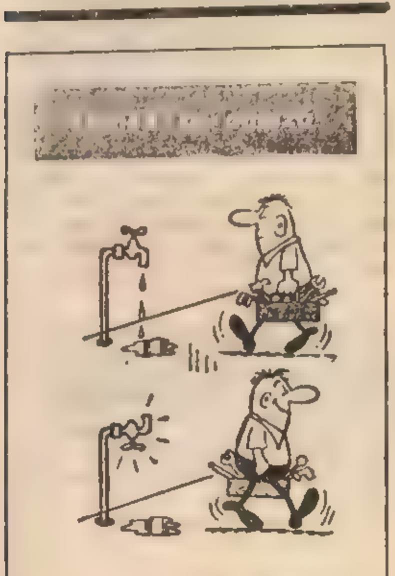

După JEZ (Iugoslavia)

Yeti

Legenda despre omul zăpezilor, căruia i s-a dat în India numele de Yeti, datează de multă vreme. În zona unde se presupune că ar trăi (în masivul Himalaia, în munții Pamir, în regiunea Cașmirului) s-a creat o întreagă literatură orală cu privire la o astfel de ființă. S-au găsit statuiete vechi înfățișîndu-l pe Yeti. Potrivit legendei, el ar fi un umanoid de statură atletică, avînd o înălțime de 2 metri și chiar mai mult, care trăiește pe înălțimi cu zăpezi veșnice (de unde și denumirea de „omul zăpezilor"), duce o viață nocturnă, se ferește de oameni. Cu toate acestea, nu e mizantrop, și în nici un caz misogin. Umblă, cu alte cuvinte, după femeile și fetele oamenilor, pe care le mai și răpește din cînd în cînd. Spre exemplificare, reproducem o știre transmisă de agențiile de presă la sfîrșitul lunii noiembrie 1981 : „O indiancă în vîrstă de 19 ani a dispărut recent în valea Cașmir, din nordul Indiei, bănuindu-se că a fost răpită de omul zăpezilor. Peste 200 de persoane, dintre care 100 de polițiști, sprijiniți de elicoptere, au pornit în căutarea ei, explorînd o zonă de 320 km pătrați. Cercetările au rămas însă fără rezultat. Un expert indian a hotărît să reia cercetările, fiind convins că tînăra se află în viață și este sănătoasă. El presupune că a fost ascunsă de Yeti într-o grotă. Pentru descoperirea ei, cercetătorul indian propune folosirea unor metode complexe, ținînd seama și de psihologia presupusă a omului zăpezilor".

Multe persoane au afirmat că l-ar fi văzut pe Yeti, că s-ar fi întîlnit cu el ; unii au pretins că l-ar fi și filmat (a făcut, nu demult, senzație în întreaga lume o peliculă în care apărea, în albia unui rîu, un fel de om de Neanderthal ; specialiștii n-au luat însă acest film în serios, considerîndu-l trucat). Singurele elemente materiale care au putut fi cercetate au fost anumite urme de picioare, imprimate pe zăpadă sau pe pămîntul ud din albiile rîurilor. Nici aceste urme n-au fost acceptate ca probe de către savanți ; unii au presupus că ar fi vorba de urme de urs, alții că ar fi și ele trucate. Interesant este că cei ce povestesc că l-ar fi întîlnit pe omul zăpezilor se referă totdeauna la un mascul. Nimeni n-a susținut că ar fi văzut vreun copil de Yeti sau vreo femeie Yeti. Din cauza precarității informațiilor, nu s-a făcut nici un fel de aprecieri referitoare la numărul indivizilor din această specie, la modul cum trăiesc, cum se hrănesc etc. Dar toate acestea n-au descurajat deloc armata de partizani ai existenței omului zăpezilor. Și întrucît știința oficială, academică, nu-l acceptă pe Yeti, suporterii au luat pe cont propriu sarcina găsirii lui, a dovedirii existenței lui. Se alcătuiesc grupuri care merg în locurile unde se presupune că ar trăi misterioasa ființă umanoidă, se fac eforturi pentru a descoperi urmele acesteia. Cele mai recente investigații au fost făcute în U.R.S.S. în vara și toamna lui 1981.

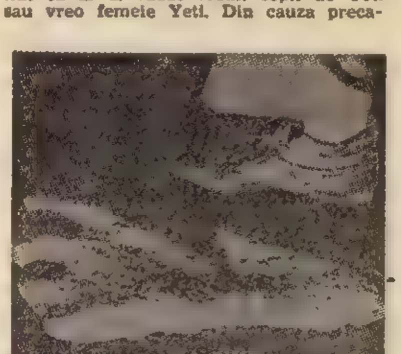

Tiparul în ghips al uneia dintre urmele descoperite la 29 septembrie 1981 de V. I. Makarov.

(După „Moskovskie novosti")

Omul zăpezilor în Tadjikistan

Pamirul fiind una din zonele presupuse a fi bîntuite de Yeti, s-a răspîndit ușor zvonul că și în Tadjikistanul sovietic s-ar arăta omul zăpezilor. Ca urmare, numeroși entuziaști, la care s-au atașat specialiști, s-au deplasat acolo cu speranța de a-l întîlni pe mult visatul umanoid. După cum ne informează Agenția sovietică de presă Novosti, în munții Hissar din platoul Pamir-Alai (Tadjikistan), s-au organizat mai multe expediții, ultimele două din toamna lui 1980 și respectiv, 1981, fiind constituite cu sprijinul ziarului „Komsomolskaia pravda". Redăm mai jos, așa cum au fost relatate de unul din cei mai inimoși participanți la expedițiile menționate, alpinistul I.F. Tații, principalele constatări făcute la fața locului.

În august 1980, pe malul unui afluent al rîului Varzab, una dintre participante, Nina Grineva, a întîlnit, în timp ce făcea noaptea de planton, un umanoid înalt de doi metri. În septembrie al aceluiași an, un astfel de umanoid a fost văzut, timp de mai bine de o oră, de doi membri ai grupului.

În 1981 au avut loc cîteva întîlniri cu oameni ai zăpezilor dar aceștia nu erau prea aproape și n-au dat posibilitatea să fie uniform descriși. Astfel, în noaptea de 8 spre 9 august patru oameni au văzut în același timp o figură masivă, apărută de după un dîmb, cam la 15 metri de ei. Unul din cei patru s-a repezit imediat într-acolo, dar ființa a dispărut în tufișurile din apropiere. Cei care au observat necunoscuta creatură sînt convinși că aceasta era chiar omul zăpezilor în căutarea căruia porniseră cu toții, dar n-au nici un fel de probe care să confirme aceasta.

Nu departe de locul întîlnirii descrise mai sus și cam în aceeași perioadă, trei copii au poposit să înnopteze și au aprins un foc. Pe la miezul nopții, în focul lor cineva a început să arunce pietre de mărimea unui pumn. Ostilitățile au durat vreo oră, fiecare piatră nimerind cu mare precizie drept în mijlocul focului. A doua zi, copiii au numărat în cenușă cam 30 de bucăți. Membrii expediției organizate de „Komsomolskaia pravda" au fost convinși că această canonadă era opera omului zăpezilor, dar dovezi, firește, n-aveau.

În timpul acestor expediții au fost găsite urme ale umanoidului cărora li s-a luat tiparul.

(Va urma)

ION D. GOIA

„S-a terminat cu jumătățile de măsură"

— Iată-vă, tovarășe Anatol Grințescu, din nou antrenor federal și al lotului reprezentativ de polo. Nu-i prima dată, așa-i ?

— Am mai răspuns de lot, de 3 sau 4 ori. Antrenor federal însă sînt pentru întîia dată.

— Și ce schimbă asta ?

— Cred că multe. De la federație, mi-am făcut o imagine de ansamblu asupra realităților din polo. Așa stînd...

— O clipă, o clipă, imaginea e optimistă ?

— N-aș zice. Antrenorii, din păcate, nu prea se omoară cu firea. Dacă nu greșesc, aceasta-i necazul cel mai mare în polo, antrenorii sînt între primii la capitolul comoditate și între ultimii la capitolul pasiune. Or, în general, sportul românesc a cîștigat medalii și glorie datorită patimii și priceperii unor tehnicieni pe care i-aș numi, fără să exagerez, de referință. Mă gîndesc la Hușan și Navasart, la Corneanu și Popa, la Vlase și Nedef, la Mociani, la alții. Ei au făcut mari sportivi, mari echipe, căci sportul românesc a trăit și trăiește, zic eu, mai mult prin excepții. Ca număr, sportivii noștri de performanță n-au strălucit. Avem puțini, de-aia și tragem de ei. Iar performanța, se știe, uzează. Ilie Năstase mi se pare exemplul cel mai semnificativ.

— Ceva, ceva dreptate aveți, dar Patzaichin ?!

— Patzaichin e o minune. Un fenomen. El nu intră în calcule.

— Să zicem și, zicînd, să revenim la polo. Poate că totuși, în privința imaginii de ansamblu, greșiți, e posibil ?

— Nu greșesc, iar rezultatele mă susțin. Locul 9 la Olimpiadă, locul 7 la Europene și locul 3 la Universiadă, ultimul mai bun, ce-i drept. Numai că nu la națională mă refeream, poate vom ajunge cu discuția și acolo, mă refeream la mentalitatea antrenorilor. Aceștia au, fără excepție, documente de planificare exemplare, dar ele par făcute doar ca să fie privite ?! Dacă vreți, un fel de artă pentru artă, căci puțini sînt cei care le respectă ?! Iată, mai deunăzi, am fost în control la bazinul „Floreasca". Copiii se zbenguiau în apă, iar antrenorii Ion Miu și Călin Alexandrescu, primul de la Progresul, celălalt de la Școala sportivă 2, jucau șah ?! La fel e vara, cînd, la Tineretului, antrenorii stau mai mult la tenis decît la bazin, asta în timpul pregătirii ?! Am hotărît, de pildă, la nivel de federație, ca înotului să i se rezerve, în antrenamente, 50 de minute. Noi am zis, noi am auzit. În mod curent, după 20 de minute jucătorilor li se aruncă mingea și toată lumea pare mulțumită ?! Și se mai întîmplă ceva. Invariabil, antrenorii care trag chiulul se întărîtă în timpul meciurilor și, cu sau fără motiv, se reped asupra arbitrilor, acuzîndu-i că le-au furat meciul ? E adevărat, n-avem decît cîțiva, 4—5, arbitri de clasă, dar de aici și pînă la injuriile pe care le aud e drum lung.

— Ce-i de făcut, tovarășe Grințescu ?

— Regulamentul există, abia l-am înăsprit, să-l dăm, cum se zice, jos din pod.

— Să-l dăm, de ce să nu-l dăm ?!

— Asta și facem, dar nu-i ușor. Cum devii mai drastic, și asta e linia noastră, cum sar cluburile, care și așa nu-s prea multe întrucît centre puternice pentru polo au mai rămas București, Oradea și Cluj-Napoca. De fapt, lupta pentru titlu se dă, de ani de zile, între Dinamo și Rapid, Crișul și Voința Cluj-Napoca, aceste echipe furnizînd, în mare, jucătorii lotului național. De ce ? Pentru că la Dinamo și la Crișul se muncește cu tragere de inimă, antrenorii Iuliu Capșa și, respectiv, Nicolae Rujinschi făcîndu-și datoria. Ultimul a luat o echipă de la copii și, trăgînd nu glumă, a ajuns cu ea pe locul 2, în Cupa Cupelor, cea mai frumoasă performanță din polo. Orașe mari și cu tradiție, Timișoara, Arad, Tîrgu Mureș, altele, au dispărut pentru polo, nu mai dau nimic, deși baza lor materială e la înălțime. Și cu baza materială e o problemă. La strandul Tineretului, de pildă, reparațiile durează de cînd lumea.

— Sînt multe de construit în această țară înaintea bazinelor de înot, sînteți de acord ?

— Fără îndoială, nimic de zis. În general, baza materială e, în polo, suficientă. Altceva vreau să zic. S-au construit sau sînt în curs de construcție bazine la Medgidia, la Miercurea Ciuc etc., în centre care n-au tradiție și nici disponibilități pentru înot, foarte bine, jos pălăria, numai că tavanul bazinului în care se antrenează Crișul, echipă frunțașă pe plan european, stă să cadă ?! A trebuit, din această cauză, să contramandăm un turneu.

— Cum adică, afirmați mai devreme, sar cluburile ?!

— N-aș avea de adăugat decît că, după ce am jucat și am antrenat la Dinamo 22 de ani, fiind pârtaș la 12 titluri, am fost acuzat de antidinamovism ?!

— Vă mai întrebăm o dată, ce-i de făcut ?

— Nici C.J.E.F.S.-urile nu se ocupă de polo. Activul voluntar, cîndva de bază, a slăbit. Ba mai mult, numai din an în paște vezi la un meci de polo un președinte de club ?! Vine Petriceanu de la Dinamo, vine Tordai de la Oradea, vine Marchiș de la Cluj-Napoca și gata ?! Foștii jucători s-au îndepărtat de bazine din motive pe care mi-e greu, sincer vorbind, să le înțeleg. Mă uit la rugby, toți internaționalii de acum 10—15 ani semnează condica de prezență la meciuri, chiar și la cele de divizie, ca să nu mai zic de confruntările internaționale. La polo, nimic. Pe Novac, pe Chirvăsuță, pe Popa, pe Cloșcă, dau cîteva nume la întîmplare, nu i-am mai văzut de ani și ani. Din această cauză, majoritatea arbitrilor provin din jucători de mină a doua, excepțiile, Bădiță, Silha, Paraschivescu, putînd fi numărate pe degete. Asta încearcă federația în prezent, să adune în jurul ei pe toți cei care iubesc jocul și îl vor binele.

— Reușește ?

— Cred că ne aflăm, și din acest punct de vedere, pe un drum drept. E nevoie însă de timp.

— Preluînd lotul, ați renunțat la cîțiva „senatori de drept", la Florin Slăvei, la Dinu Popescu, la Adrian Năstasiu, la Claudiu Rusu, la alții. Considerați că a fost o decizie fericită ?

— Am renunțat la ei și silit, căci regulamentul Universiadei nu permitea folosirea jucătorilor de peste 28 de ani. N-am regretat prea mult, erau uzați, fiecare adunase 180—200 de meciuri în națională. Iar performanța, cum ziceam, costă. N-am mai apelat la ei nici după Universiadă, acordînd încredere tinerilor, lui Hagiu, lui Moiceanu, lui Ardeleanu, lui Costreș, lui Pantea, lui Gordan, lui Diaconu, celorlalți. Am încercat și încerc să schimb, la națională, generațiile din mers, dar treaba e, se știe, delicată. M-am ferit să cad în greșeala antrenorilor de la Rapid care n-au făcut, după opinia mea, schimbarea ștafetei la timp. În general, punem accentul pe tineret, iar faptul că nu vom participa, datorită distanței, la mondialele din Ecuador, ne acordă un răgaz pe care sperăm să-l folosim cum trebuie. Europenele de seniori, la care urmează să ne calificăm, sînt programate abia în 1983, în Italia.

— Vor ajunge polo-iștii noștri la ele ?

— Da, dacă vor înțelege că asta depinde, în primul rînd, de ei. S-a terminat cu jumătățile de măsură, cine nu va munci, va rămîne de căruță.

— Vom mai vedea, tovarășe Grințescu. Vă mulțumim.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

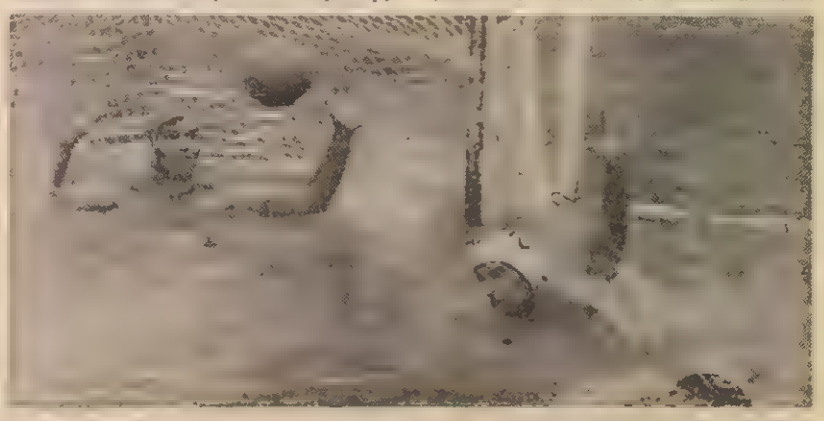

Omul care joacă

Dificultăți reale pretutindeni

S-ar putea ca fotbalul nostru să capete pînă la începutul sezonului oficial o înnoire și în organizarea sa, dorită și promisă de foarte mult timp, dar neînfăptuită datorită lipsei unor succese, care ar fi putut permite aducerea sa în pas cu realitățile cu care se confruntă. Pentru că trebuie să recunoaștem, viața și-a schimbat de foarte multe ori datele, dar acelea ale fotbalului nostru au rămas aceleași de mulți ani.

Spre exemplu, suma afectată pentru alimentația zilnică a unui fotbalist de performanță e 54 de lei la nivelul echipelor și de peste 80 atunci cînd acesta ajunge la loturi. Baremurile persistă de peste 15 ani și încercările de „forțare" a acestei stări de fapte pot duce și sub incidența legii penale. E dureros, dar adevărat. De multe ori se apelează la jocuri amicale, iar banii proveniți de aici sînt folosiți pentru a acoperi depășirile normale de masă chiar de cluburi ale căror nume sînt dintre cele mai onorabile.

Dar viața fotbalului nu este nicăieri ușoară. Pretutindeni dificultățile cresc și din ce în ce mai neprevăzute îi fac pe conducătorii echipelor să stea tot mai mult cu creionul și calculatorul în mînă și cu foaia de hîrtie în față pentru a rezolva imediat, dacă pot, necazurile financiare pe care le întîmpină.

Răsfoiesc de cîteva luni, din cînd în cînd, un „L'Equipe Magazin" în care pentru prima dată o anchetă a reușit să strîngă toate amănuntele referitoare la existența financiară a cluburilor franceze. Am apelat la acest document pentru că — o să vă surprindă — jucătorii francezi sînt, se zice, cei mai bine plătiți lunar, și numai atît (!), din Europa. Sumele n-au importanță, dar trebuie amintit că fotbalul este singurul sport colectiv profesionist din Franța. Este vorba deci de o autogestiune, pe care o invocăm și pentru noi. Numai că fotbalul francez recunoaște că a adoptat un mod de viață deasupra mijloacelor sale reale. Jean Sadoul, președintele ligii profesioniste, afirmă esențialul și anume că „este imposibil de a stabili un buget previzibil... Acolo unde depășirile sînt reale, rețelele sînt eventuale"... Doar trei cluburi franceze din prima ligă s-ar putea întreține din încasări : Paris Saint-Germaine, Saint-Etienne și Nantes. Dar și ele, ca și celelalte, au nevoie pentru a-și echilibra bugetele de sumele pe care publicitatea din stadion și aceea de pe tricourile jucătorilor le varsă în vistierie, ca și de acelea pe care municipalitatea le pune la dispoziție cu subvenții, atunci cînd este nevoie.

Trezorierul lui Bordeaux, Didier Couecou, afirmă că toate cluburile franceze sînt la mina municipalității și de aceea, din trei în trei luni, conturile sînt puse la zi împreună cu actualul primar, fostul prim-ministru Chaban-Delmas. Primarul Nisei, Jaques Medecin, recunoaște însă că suma pe care municipalitatea sa o consacră fotbalului este infimă în raport cu bugetul publicitar al orașului în cele patru colțuri ale lumii.

Dacă în Franța existența financiară a fotbalului este condiționată de subvențiile statului, fotbalul se plînge totuși mereu de impozitele din ce în ce mai mari pe care statul le percepe. Dacă în alte țări, cluburile rămîn datoare statului de pe un an pe altul (Italia, Spania, Belgia) și dacă în cîteva (R.F.G., Brazilia), cele se descurcă, este normal să ne întrebăm dacă prin autogestiune echipele noastre s-ar putea întreține. Eu cred că da, și am să încerc să argumentez cu altă ocazie.

CORNEL DINU ■

Scurt, foarte scurt

Marele fondist care a fost și a rămas Ilie Floroiu și-a petrecut zilele de la cumpăna anilor la Timișoara, urmînd un tratament cu Boicil forte. Campionul are, de mai multă vreme, necazuri cu sănătatea, dar doctorul Vasile Boicu și-a exprimat, telefonic, speranța că Floroiu își va relua cît de curînd antrenamentele. ● Nicolae Dobrin a fost ales antrenor principal al echipei F.C. Argeș, el urmînd să fie ajutat de profesorul său de altădată, Leonte Ianovschi. Dobrin intenționează să mai joace, dar rămîne de văzut dacă federația va aproba transferul lui, altfel în regulă, de la Tîrgoviște, Nefiind perioadă de transferări, urmează să decidă Biroul federal. ● În prima manșă a optimilor de finală ale Cupei campionilor europeni la handbal feminin, Ruimentul Brașov — Iskra Partizanske 24—21. Vor fi cele 3 goluri suficiente ? ● Noutăți la Dinamo : Văetuș de la Corvinul, Moldovan de la Bacău, Balaur de la Pitești și Lovaș de la U.T.A. Sînt indicii că Iordache va lua drumul Bacăului, dar încă nu-i nimic sigur. ● După ce a tratat, un timp, cu Sportul studențesc, antrenorul Marcel Pigulea a fost înlocuit, cu Cicerone Manolache, și de la cîrma Politehnicii Timișoara, rămînînd fără echipă, Ioan Volca a revenit asupra deciziei de a părăsi Sportul în favoarea federației și a plecat cu Iorgulescu și ceilalți în pregătire. ● La Steaua, Adrian Ionescu și Ralea, multă vreme accidentați, și-au reluat antrenamentele. ● Federația de canotaj și-a sărbătorit, recent, 50 de ani de activitate, cel puțin 20 din aceștia fiind de neîntrerupte succese. Numele multiplei campioane Sanda Toma reprezintă cea mai bună garanție că generațiile de azi sînt la înălțimea tradiției. ● A început, la Herculane, turneul interzonal de șah, la care iau parte 12 mari maeștri și 10 maeștri internaționali din 5 țări. Din păcate, atît Victor Ciocîltea cît și Florin Gheorghiu, în care ne pusesem multe speranțe, au călcat cu stîngul, pierzînd la Rubl și, respectiv, Lukacs ● O carte demnă de orice bibliotecă, „Infernul gloriei" de Hristache Naum, scrisă cu talent și patimă pentru ciclism. ● Cu 3 victorii și o înfrîngere, rugbyștii de la Grivița Roșie au încheiat cu fruntea sus turneul lor în Marea Britanie. ● A.S.A. Tîrgu Mureș a introdus, la F.R.F., formele necesare legitimării lui Stoica II. Originar din Tîrnăveni, acesta a jucat în toamnă sub culorile Stelei. Se pare că clubul militar îl va ceda și pe Amarghioalei, fost la Piatra Neamț. Acesta ar urma să facă parte din lotul lui F.C. Bihor. ● Numele noi și la C.S. Tîrgoviște, Agiu și Păuna. După ce a stat cîteva luni la Oradea, ex-stelistul Agiu a optat pentru formația antrenată de Jenei. ● Un interviu care spune lucrurilor pe nume e cel realizat nu demult, în „Sportul", de Marius Popescu cu Nicolae Mărășescu, antrenor de atletism pe care-l recomandă faptele, nu vorbele. ● Deși confirmat antrenor al naționalei, Mircea Lucescu continuă să fie retribuit de Hunedoara, unde va reveni după turneul pe care echipa reprezentativă îl va efectua în America de Sud. Apropo de America de Sud, Craiova a declinat oferta de a traversa Oceanul, ea urmînd să plece, după toate probabilitățile, în Grecia. Credem că a procedat cu înțelepciune. ● În C.C.E. la volei feminin, deși a jucat bine, Dinamo a pierdut, 1—3, în fața formației Uralocika din Sverdlovsk. Totul s-a terminat. ● La F.R.F. a mai rămas un singur antrenor federal, Cornel Drăgușin, celălalt, Mircea Rădulescu, funcționînd ca secund la națională. Cum va reuși Drăgușin să controleze toate cele 18 divizionare A e greu de spus ?! ● Leac (F.C. Olt) și-a exprimat dorința de a trece la „Poli" Timișoara. ● După 14 ani, matematiciana Gertrude Baumstark a reintrat în posesia titlului de campioană de șah a țării. Asta da perseverență ! ● La Balcaniada de baschet feminin, disputată în Capitală, titlul s-a decis la coșaveraj. Iugoslavia, Bulgaria, România. Omului sărac... ● Pentru boberi, ne anunță „Sportul", iarna aceasta va fi decisivă. De la Panțuru încoace, toate iernile sînt decisive, dar cu ce folosase ?! ● O carte care intră zilele acestea în librării, „Stelele Olimpiadei", de Horia Alexandrescu. ● Sîntem datori cu o precizare. Punctele de vedere susținute de Cornel Dinu, deținătorul rubricii „Omul care joacă", îi aparțin și ele nu corespund totdeauna cu cele ale redacției. De pildă, în contradicție cu Dinu, care a criticat nu demult acțiunea lui Lucescu de a roda, la Arad și Oradea, cîțiva jucători tineri, noi continuăm să acordăm credit proaspătului antrenor al reprezentativei, considerîndu-l capabil să primenească fotbalul românesc. ● Infirmăm pe această cale zvonul, tot mai insistent în jurul Podului Grant, că Valentin Stănescu va trece la Rapid. Fostul tehnician al naționalei rămîne la Dinamo. ● În ideea unui schimb cu Cristian, Speriatu și Pană ar urma să lase Sportul studențesc pentru F.C. Argeș. Vom mai vedea. ● Sorții au hotărît ca echipa României să facă parte dintr-o grupă cu Italia, Cehoslovacia, Suedia și Cipru în preliminariile europenelor de fotbal din 1984.

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 interioare · Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărăsanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Ci'ci Iordache Morga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheo, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Colindul corăbierilor către cîrmaci

Bate clopotul din Putna
Ştefan, Domnul Sfînt,
Valurile mării noastre
Valuri de pămînt.
Cum credeau în soare
Vechii geto-daci
Noi, corăbierii,
Credem în cîrmaci,
Credem în cîrmaci.

Bate clopotul din Alba
Al Unirii ceas
Toate Ţările Române
Au un singur glas
Ţara-i ca sub ochii
Bravului Mihai
Fraţi de orice neamuri
Şi de orice grai,
Şi de orice grai.

Bate vîntul de cîmpie
Bate la Izlaz
Şi sînt braţe ale mării
Riurile azi.
Spumege furtuna
Care-a mai bătut,
Pînzele ni-s pline
De-un măreţ trecut,
De-un măreţ trecut.

Bate tulnicul din Vidra
Peste Apuseni,
Pentru pacea planetară,
Pentru păminteni.
Norii cresc pe mare
Şi pe continent
Noi avem prin luptă
Un măreţ prezent,
Un măreţ prezent.

Bate pas în Marşul Păcii
Primul dintre noi
Nicolae Ceauşescu
Omul vremii noi,
Lăudat să fie
Colindat frumos
Cel ce ţine cîrma
Braţul viguros,
Braţul viguros.

Bate marea în corăbii
Bate marea-n ţărm
Veghea noastră n-are moarte
Stelele nu dorm.
Greu e drumul nostru
Către viitor
Dar ni-i drept catargul
Şi e tricolor,
Şi e tricolor.

Bate doba-n Maramureş
Bate în Banat
Toţi colindătorii ţării
Vin la colindat
Pentru ţara noastră
Ei colindul spun
Cîntec de unire
Cîntec de om bun,
Cîntec de om bun.

Bate inima română
De la Bucureşti
Bate să vegheze calea
Soartei româneşti
Noi cu ale noastre
Şi cu toţi cei dragi
Noi, corăbierii,
Credem în cîrmaci,
Credem în cîrmaci.

O VIAŢĂ DE OM ÎNCHINATĂ UNEI ŢĂRI DE OAMENI

ANUL XXXI – Nr. 3 (1389) – 22 IANUARIE 1982

flacăra

PARTIDUL — CEAUȘESCU — ROMÂNIA

„...Nu există nimic mai presus pentru mine decît cauza socialismului și comunismului în patria noastră, cauza bunăstării și măreției națiunii noastre socialiste, a independenței și suveranității sale, pentru care voi face totul și îmi voi închina întreaga mea activitate și viață !"

NICOLAE CEAUȘESCU

Rolul, locul și conștiința de sine

Lumea contemporană poate fi, desigur, definită în mai multe feluri, ceea ce atestă firesc complexitatea ei, caracterul ei complicat. Sigur, în această posibilă tentativă trebuie să avem neapărat în vedere mai mulți factori : moștenirile ele în-sele încurcate și grele ale celui de-al doilea război mondial ; dorința unor noi și noi popoare de a frînge ordini prestabilite în detrimentul lor și de a avea propriul lor rol și loc în lume, făurindu-și un destin propriu în care să dea glas conștiinței de sine ; valorificarea bogățiilor morale și materiale în propriul interes ; aspirația firească de a sluji pacea, libertatea, demnitatea, înțelegerea și cooperarea reciproc avantajoase. Sînt cîteva din realitățile și aspirațiile cărora, nu o dată, li s-a opus ostentativ sau deghizat dreptul forței, amestecul fățiș în treburile interne, ignorarea aroganță a drepturilor și aspirațiilor nobile ale popoarelor. Așa cum acestea au avut serios de suferit de pe urma luptei pentru influență sau sfere de influență între state sau grupări de state.

Cum altfel decît radiografiind atent, lucid și responsabil lumea contemporană și caracteristicile ei, președintele Nicolae Ceaușescu a demonstrat cu ideea și fapta, cu gîndul și acțiunea concretă necesitatea că poporul român trebuie să-și aibă bine definit propriul său rol și loc în viața contemporană. Acest rol și acest loc se traduc prin prezența activă și dinamică a României în sfera relațiilor internaționale cu țeluri clar exprimate și care întrunesc și adeziunea popoarelor. A contribui la edificarea unui climat internațional de comprehensiune, de respect autentic, de cooperare și liniște — ca premise elementare ale unei păci viabile — este un deziderat care presupune acțiuni bine gîndite, inițiative contagioase prin caracterul lor nobil, principii bine precizate și riguros respectate. Rolul și locul unui popor în lumea contemporană nu se pot afirma fără conștiința de sine iar aceasta fără un conducător care — conștient de înălțimea răspunderii sale și a năzuințelor înălțătoare ale maselor ce l-au ales — să facă totul pentru a le afirma într-un mod distinct, direct și decisiv.

Rolul și locul unui popor în concertul națiunilor lumii se definesc — arată cu fapta președintele României — în acțiunea perseverentă spre a edifica pacea și a facilita accesul la progres și prosperitate al tuturor popoarelor. Or, cum s-a dovedit, dacă în această acțiune țările nu pot fi egale în putere sau experiență, oamenii politici — conducătorii popoarelor, înainte de toate — pot, și este nevoie, să fie întotdeauna egali în dragostea, grija și activitatea lor în slujba păcii. Din atare perspectivă, ceea ce definește personalitatea conducătorului partidului și statului nostru — spiritul nou, revoluționar, energia, dăruirea, pasiunea de comunist, judecător lucid al istoriei — se află și la baza unui înălțător angajament : „să facem totul pentru o lume a păcii și înțelegerii în care popoarele să-și aibă rolul și locul lor". De aici, audiența și prestigiul țării noastre și ale președintelui nostru printre „popoarele care văd în politica de prietenie și pace a României o politică ce corespunde pe deplin năzuințelor fiecărei națiuni". De aici și elogiile la adresa „omului păcii, conducătorul care militează pentru cooperarea dintre state, pentru rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor, pentru eliminarea războiului din viața societății umane, pentru evitarea conflictelor distrugătoare, sîngeroase". De aici și receptivitatea unei politici externe românești „sănătoase și independente, ce a avut ca rezultat creșterea prestigiului României în lume". Este o politică în a cărei elaborare și aplicare rolul decisiv revine șefului statului nostru care, în viața internațională, are un loc distinct, recunoscut și elogiat, care nu e altul decît al poporului său, al cărui fiu este și ale cărui calități minunate le întruchipează. Prin acest rol și acest loc conștiința de sine a națiunii române și idealurile sale se exprimă exemplar în lumea contemporană.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ceaușescu — unitate, pace, libertate!

În memoria istoricilor și a cetățenilor iubitori de istorie reală au rămas adînc întipărite mai multe din magistralele expuneri ale secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care sînt abordate problemele nodale ale istoriei patriei și mișcării muncitorești revoluționare, sensul istoric al fenomenelor sociale, legile generale și unitatea procesului istoric, precum și metodologia cunoașterii istorice.

Una din problemele fundamentale ce rezultă din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, problemă cu adînci rezonanțe și implicații istorice, este aceea a autohtoniei noastre, a prezenței noastre pe aceste plaiuri carpato-danubiano-pontice de la traco-geto-daci și pînă astăzi.

Subliniind în lucrările sale ideea statorniciei și continuității poporului român, secretarul general al partidului relevă cu o puternică forță de convingere patriotismul lui fierbinte, dragostea profundă față de glia străbună, afirmată în opunerea lui fermă năvălirilor și cotropirilor prădalnice ale migratorilor, ale regatelor și imperiilor vecine. Apărîndu-se pe sine, poporul român a fost totodată avanpost al Europei în fața expansiunii spre occident a Imperiului otoman, asigurînd astfel răgazul necesar dezvoltării, nestingherite de acest pericol, a civilizației și culturii popoarelor din apusul continentului.

De o excepțională însemnătate pentru înțelegerea rolului hotărîtor al forțelor interne în dezvoltarea istorică a societății românești, precum și a particularităților ei față de alte societăți contemporane, o constituie dezvoltarea, în opera secretarului general al partidului, a tezei materialist-dialectice potrivit căreia istoria oricărui popor este istoria dezvoltării forțelor de producție, a relațiilor de producție, a contradicțiilor sociale apărute și dezvoltate în contextul social-economic dat în fiecare epocă istorică. În această ordine de idei, istoria mișcării muncitorești și a partidului revoluționar al clasei muncitoare din România este legată nemijlocit de istoria generală a țării, parte integrantă a istoriei naționale. Drept urmare, atît clasa muncitoare, cît și partidul său, purtînd amprenta realităților social-economice, politice și culturale naționale, și-au afirmat capacitatea de a înțelege coordonatele istoriei poporului, tradițiile și realitățile concrete, interesele și idealurile poporului român. Astfel se explică participarea legitimă a muncitorimii și a fruntașilor ei politici la marile acte cu caracter național, afirmarea partidului muncitoresc pe scena politică și socială, rolul lor unificator și catalizator al forțelor avansate ale societății pentru promovarea idealurilor naționale și sociale, cum au fost făurirea statului național modern unitar român în 1918 și înfăptuirea revoluției naționale și sociale, antifascistă și antiimperialistă, începută prin insurecția din august 1944. Manifestîndu-se în tot timpul existenței sale ca exponent fidel al intereselor naționale și sociale ale poporului, Partidul Comunist Român, învingînd multe dificultăți, erori și confuzii, a strîns în jurul său și al clasei muncitoare forțele sociale și politice ce se orientau pe făgașul dezvoltării impetuoase a țării și a trecut la înfăptuirea societății socialiste.

Plecînd de la concluzia că edificarea socialismului este în primul rînd o operă națională, realizată de poporul fiecărei țări angajate pe acest drum, secretarul general al partidului subliniază în repetate rînduri că aceasta constituie și principalul mod de îndeplinire a îndatoririi clasei muncitoare și a poporului român pe plan internațional. Forța solidarității internaționale — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu — rezidă în spiritul creator și independența fiecărui partid în a aborda problemele țării respective, în succesele ce obține în făurirea unei societăți socialiste prospere, în puterea exemplului pe planul relațiilor internaționale și dintre partidele comuniste și muncitorești.

O atenție deosebită acordă secretarul general al partidului relațiilor cu popoarele vecine, întăririi colaborării și bunei vecinătăți, îndicînd istoricilor în acest sens, în întîlnirea cu un grup de oameni de știință din domeniul istoriei, în 1980, în preajma Congresului al XV-lea internațional de științe istorice, un adevărat program de cercetare și de punere în valoare a tradițiilor prietenești, a întrajutorării în lupta pentru libertate națională și progres social.

Restituind istoriei patriei, a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, substanța ei reală, secretarul general al partidului o repune și în drepturile ei de mijloc de educare patriotică a generațiilor ce se succed. „Avem un trecut cu care ne putem mîndri — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, sintetizînd legătura dintre trecut, prezent și viitor. În condiții grele, poporul nostru și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație, și-a adus contribuția la mersul înainte, pe calea unei vieți mai bune. Iată de ce noi, comuniștii, cinstind pe cei care în trecut și-au dat viața pentru fericirea poporului, tragem din lupta lor învățăminte pentru prezentul pe care-l făurim și, totodată, pentru a pune bazele viitorului, educăm tineretul în spiritul dragostei și respectului față de lupta și munca înaintașilor. Numai așa tineretul nostru va învăța să ducă mai departe ceea ce au făurit înaintașii, ceea ce făurește generația de astăzi, să păstreze ca lumina ochilor și să întărească independența și suveranitatea patriei noastre".

GHEORGHE ZAHARIA

Dialogul cu țara

În spiritul veșnic viu al dialecticii

De-a lungul furtunoasei istorii a poporului nostru s-au succedat numeroase momente de adîncă creație comunitară, în focul cărela s-au afirmat marii noștri ctitori de neam, intrați apoi în legendă, prezența lor fiind mereu vie în conștiința generațiilor care i-au urmat, astfel încît și astăzi strălucesc pe firmamentul spiritualității și spațiului moral al românilor. Am avut nevoie — soarta noastră istorică ne-a impins spre o atare necesitate — și ne-am impus un Mircea, un Ștefan, un Mihai, un Iancu, un Bălcescu, un Cuza. Pe temeiul operei istorice a acestora și a multor altora s-au ctitorit (și rectitorit nu de puține ori) o țară și un neam, dintre cele mai viteze și mai mîndre din care cunoaște istoria continentului european.

Epoca contemporană, o epocă de adînci prefaceri revoluționare, ne-a pus și pe noi, românii, ca și pe alte popoare, în situația de a ne reclădi fundamentele, de a ne reconsidera fizionomia orînduirii noastre sociale, de a ne redimensiona obiectivele și direcțiile progresului și civilizației. Aveam deci nevoie și am purces la o nouă ctitorie, cea mai penetrantă din cîte a cunoscut pînă acum poporul nostru.

Șansa noastră, dictată evident de necesitate dar nici pe departe redusă doar la o motivare de ordin obiectiv, a fost aceea că s-a găsit omul care să particularizeze o atare necesitate și să-și asume sarcina de a ctitori România modernă a acestei epoci, răscolită de adînci frămîntări și tensiuni sociale.

În calitate de secretar general al partidului comuniștilor români — partid care este forța politică conducătoare a statului socialist român și centru vital al națiunii noastre — tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost încredințată înalta funcție de președinte al țării, fiind alesul întregului nostru popor, conducătorul a cărui personalitate s-a impus strălucit în istoria ultimelor decenii, nu numai în fața poporului român ci și în cadrul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, în viața politică mondială.

Ctitoria președintelui nostru atinge dimensiuni greu de cuprins și de imaginat cu cîteva decenii în urmă. În cei șaisprezece ani de cînd conduce destinele țării, România a devenit o țară industrial-agrară cu o puternică bază tehnico-materială, cu relații de producție și sociale socialiste înaintate, cu un sistem organizațional care potențează una din cele mai originale și reale viețuiri democratice, niveluri superioare și ritmuri înalte de productivitate a muncii sociale, creșteri economice și cote de nivel și moduri de trai material și spiritual dintre cele mai avansate în raport cu potențialul economic de care dispune în prezent țara noastră — pînă nu demult țară în curs de dezvoltare — și cu eforturile susținute pentru a asigura economiei noastre naționale un dinamism înalt și o perspectivă rapidă de creștere.

Dispunem de resurse materiale și umane, de capacități tehnologice, de niveluri de progres ale învățămîntului și culturii, de un sistem de valori și de structuri sociale umanizatoare pe temeiul cărora să ne putem propune realizarea celor mai îndrăznețe idealuri.

Secretarul general al partidului nostru și-a propus și mobilizează cu tenacitate toate energiile poporului român în direcția făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. Militează neobosit pentru ridicarea în anii următori a României la nivelul țărilor cu o dezvoltare economică medie și a elaborat un program de acțiune pentru atingerea în perspectivă a unor niveluri de dezvoltare comparabile cu țările cele mai avansate în acest domeniu. Prin dinamismul ei deosebit, impulsionat hotărîtor de conducătorul său, încă de pe acum țara noastră participă activ la elaborarea strategiilor dezvoltării în lumea contemporană, se numără printre țările cu cea mai mare inițiativă în rezolvarea problemelor internaționale, deseori dintre cele mai complicate și de cea mai mare importanță în viața popoarelor.

În întregul său efort, Partidul Comunist Român, sub conducerea secretarului său general, este călăuzit de un binefăcător spirit de originalitate — manifestat atît în plan teoretic cît și în planul strategiei acționale. Pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, aplicarea creatoare la condițiile țării noastre și ale epocii contemporane a teoriei și practicii revoluționare marxiste nu se reduce la raportarea generalului la particular, ci implică și raportarea particularului la general, trecerea de la individual și concret la general — pe această cale instituindu-se originalitatea, demersul creator propriu-zis. Datorită inițiativei sale cu adevărat eliberatoare, ostile oricărui dogmatism și schematism teoretic, dispunem de o teorie marxistă asupra sistemului social socialist contemporan, de o concepție cuprinzătoare asupra societății socialiste multilateral dezvoltate (formularea acestui concept îi aparține integral) și a principiilor construcției comunismului în condițiile actualei epoci. Dealtfel, nu demult secretarul general al partidului ținea să remarce că în actuala etapă acționează din plin principiul unității în diversitate în construcția socialismului (fapt consemnat cu deosebită receptivitate de redactorul-șef al revistei „Flacăra" în primul ei număr pe acest an), că asistăm la un proces complex de constituire a unor societăți socialiste, în forme și particularități pe care nu le-am putut prevedea anterior, dar pe care sîntem obligați să le

cercetăm pentru a ne păstra continuu în liniamentele spiritului veşnic viu al dialecticii materialiste.

Dialectician înnăscut, tovarăşul Nicolae Ceauşescu nu a putut ocoli tensiunile vieţii sociale în socialism, aspectele contradictorii obiective şi dificultăţile izvorîte uneori din acţiunea factorului subiectiv (pe care permanent le dezvăluie în toate domeniile noastre de activitate economică şi socială) în dezvoltarea societăţilor socialiste contemporane. În concordanţă cu spiritul său funciarmente nonconformist, şi de o nemaiîntîlnită luciditate critică, a edificat în peisajul teoretic marxist contemporan o teorie originală cu privire la dialectica vieţii sociale în socialism, la natura contradicţiilor şi a mecanismului rezolvării lor în condiţiile edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, insistînd în mod deosebit asupra conţinutului procesului revoluţionar specific acestei edificări, marcat de o generalizată trecere la o nouă calitate în toate sferele vieţii sociale.

În prelungirea în plan practic a demersului său teoretic, tradusă prin elaborarea unor strategii suple de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră şi de edificare a unor relaţii de tip nou între state, întemeiate pe principiile unei noi ordini economice şi politice internaţionale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu nu a trudit niciodată ca un solitar. Totdeauna a acţionat împreună cu poporul, a avut un contact nemijlocit cu masele de oameni ai muncii, în permanenţă este receptiv la propunerile şi sugestiile acestora, ale oamenilor din mijlocul cărora s-a ridicat şi pe care-l reprezintă cu devotament neţărmurit.

Tocmai de această organică legătură cu poporul, căreia i se adaugă (sau pe care o potenţează) o rară întîlnită vocaţie spre originalitate în domeniul gîndirii teoretice şi strategice, determinată de o nestrămutată fidelitate faţă de Partidul Comunist Român şi a glorioaselor tradiţii ale mişcării muncitoreşti din ţara noastră, precum şi de neobişnuita sa receptivitate faţă de imperativele contemporaneităţii, se leagă înaltul prestigiu al tovarăşului Nicolae Ceauşescu în faţa opiniei publice româneşti şi internaţionale. Pentru noi este omul care a impulsionat şi călăuzit cea mai productivă perioadă a istoriei poporului român, iar pe plan mondial s-a impus ca un remarcabil om politic, un teoretician de frunte al gîndirii marxiste contemporane, un mare strateg al zilelor noastre.

Prof. univ. dr. ION TUDOSESCU

Acolo unde se poate cunoaşte totul despre oameni

Mă numesc Marin Ristu, m-am născut în Bucureşti, şi de cînd am terminat şcoala profesională, din 1950, lucrez ca lăcătuş mecanic în fabrica de motoare 2 a Întreprinderii „23 August". În aceşti ani, eu, cît şi colegii mei de muncă am avut fericitul prilej de a ne întîlni de cel puţin 5—6 ori cu secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. De fiecare dată cînd secretarul general al partidului vizitează întreprinderea, vine şi în secţia motoare 2, pentru că noi, muncitorii de aici, avem o mare responsabilitate faţă de economia naţională : noi fabricăm şi livrăm motoare pentru instalaţiile din subteran, instalaţiile de foraj, motoare navale, motoare pentru locomotive. Ne-am bucurat de fiecare dată de sprijinul direct al secretarului general, l-am simţit alături de noi în momentele în care se hotăra ori dezvoltarea uzinei noastre ori soarta producţiei. Pentru că stau în stilul de muncă al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, stil de muncă dinamic, direct, dorinţa şi necesitatea de a dialoga cu muncitorii, cu ţăranii, cu toţi făuritorii de bunuri materiale sau spirituale, de a dialoga la faţa locului, acolo unde se poate cunoaşte totul despre oameni, despre munca oamenilor. În felul acesta îl simţim pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu implicat direct, aşa cum este de fapt, în întreg acest proces de făurire şi de dezvoltare a întregii noastre economii, el este pilduitorul nostru, exemplu, el este muncitorul cel mai vrednic al ţării. Necontenitul său efort, dăruirea sa pînă la sacrificiu pentru binele şi prosperitatea României socialiste este pentru noi imboldul cel mai trainic, mai convingător, îndemnul cel mai puternic la muncă susţinută, la o muncă de calitate.

Mesager al păcii pe toate meridianele lumii, al unei noi ordini economice, mai bune şi mai drepte, personalitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu s-a impus, în întreaga lume, a devenit una dintre cele mai de seamă personalităţi ale secolului nostru şi, în credinţa mea, chiar ale secolelor care vor urma. Pentru că oamenii nu-l uită şi nu-l vor uita niciodată pe cel care îşi închină întreaga lor viaţă binelui oamenilor. Iar tovarăşul Nicolae Ceauşescu este un astfel de erou, un erou al muncii, al luptei pentru pace, pentru binele omenirii. Trăindu-şi viaţa în numele acestor idealuri, luptînd pentru înfăptuirea acestor idealuri de totdeauna ale marilor bărbaţi ai României, apare cît se poate de firească dorinţa noastră de a-i ura, în aceste momente de sărbătorire românească a aniversării zilei sale de naştere, ani mulţi şi în deplină sănătate, spre binele nostru, al României socialiste, spre binele întregii lumi.

MARIN RISTU
lăcătuş, şef de echipă la secţia motoare 2, Întreprinderea „23 August", Bucureşti

Doctrina Ceauşescu

(Urmare din pag. 32)

ședințelui României poate contribui în mod esențial la îmbunătățirea atmosferei internaționale — sublinia **dr. Franco Grosoli**, vicepreședinte al Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale din Roma. Președintele României a elaborat o metodologie pentru soluționarea multiplelor contradicții ale societății contemporane, o metodologie care ține seama de caracteristicile specifice fiecărei contradicții. Concepția dialectică a „realului" pe care președintele Nicolae Ceaușescu a fundamentat-o și a îmbogățit-o prin prețioasa sa activitate și prin gîndirea sa originală constituie o modalitate nouă, modernă, de a vedea lucrurile". ■ „Proiectată la scară planetară, pe fundalul de mare complexitate al vieții internaționale a zilelor noastre, concepția președintelui României asupra problemelor cardinale ce confruntă omenirea poate fi astfel sintetizată : o sursă de inspirație, un exemplu de urmat, un izvor de învățăminte" — scria **Hameed A. Minhas**, directorul Editurii „Eastern Publishers" din Pakistan.

România militează energic pentru realizarea cursului spre destindere, pentru depășirea dificultăților actuale, pentru ca tensiunea să poată fi eliminată. Nu este o simplă pledoarie teoretică, ci un demers concret, practic, exprimat prin propunerile inițiate și prezentate în dezbaterea internațională. Programul românesc de dezarmare, propunerile prezentate la Conferința de la Madrid, ideile de mare interes referitoare la instaurarea unei noi ordini economice internaționale au la bază conceptul de politică externă al tovarășului Nicolae Ceaușescu, concept care pornește de la ideea că problemele lumii trebuie soluționate cu participarea tuturor statelor, indiferent de dimensiunile lor, că trebuie să aibă la bază respectul independenței naționale, al dreptului fiecărui popor de a-și decide singur căile dezvoltării sale.

În cuvîntarea rostită la întîlnirea cu corpul diplomatic, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că este necesar ca în împrejurările actuale toate statele să dea dovadă de cea mai mare rațiune, să acționeze cu o înaltă responsabilitate pentru a contribui la soluționarea problemelor în interesul păcii, destinderii și independenței naționale. **„Trebuie să avem în vedere** — arăta președintele României — **ca tot ceea ce facem să răspundă voinței și dorințelor popoarelor de mai bine, de libertate, de independență, de pace, de dezvoltare democratică, de crearea condițiilor pentru ca, într-adevăr, popoarele, masele populare să aibă un rol tot mai important în întreaga viață economico-socială".**

Strălucitele inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au găsit aderiunea întregului popor, exprimată prin marile manifestații, mitinguri și marșuri de la sfîrșitul anului trecut. Demonstrațiile pașnice ale poporului român oferă măsura sprijinului tuturor cetățenilor patriei pentru o politică ce ține seama, în cel mai înalt grad, de interesele națiunii noastre socialiste, de cauza păcii generale. Iată dealtfel ce scriau agențiile internaționale de presă și ziarele din diferite țări ale lumii. **Agenția France Presse** : „Inițiativa originală a președintelui Nicolae Ceaușescu încununează o campanie intensă de acțiuni în favoarea dezarmării". Agenția **United Press International** : „Președintele Nicolae Ceaușescu a adresat un nou apel popoarelor europene, fie că se află în Est sau în Vest, în Sud sau în Nord, de a se simți direct vizate de armamentul nuclear existent și de cel ce ar urma să fie instalat în viitor". Ziarul „**Vradini**" **(Grecia)** : „Noul Apel al Bucureștiului dovedește încă o dată prezența activă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pe tărîmul relațiilor internaționale, preocuparea pentru soarta păcii și securității în Europa, pentru crearea unui climat de încredere și colaborare între națiuni, fapt care va avea un efect binefăcător pe continentul european". Ziarul **„The Guardian" (Anglia)** : „Președintele Ceaușescu a cerut din nou să se pună capăt înarmărilor nucleare înainte de a fi prea tîrziu, cît mai sîntem încă în viață".

Soarta păcii depinde de popoare. Aceasta este esența mesajului pe care România îl adresează umanității. Un mesaj în care descifrăm gîndirea și acțiunea dinamică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul încercat al României socialiste, omul politic care se bucură de un uriaș prestigiu pe plan mondial. Audiența politicii externe românești este imposibil de despărțit de numele președintelui țării a cărui activitate reprezintă un exemplu de devotament în afirmarea celor mai înaintate idei ale demnității umane și independenței naționale, ale păcii, progresului și conlucrării pe plan mondial.

Un chip în răspîntiile unei istorii tumultoase, reconstituind prin succesiunea ipostazelor sale drumul adolescenței răzvrătite spre maturitatea revoluționară, anii de lagăr, petrecuți la Tîrgu Jiu, unde s-au înfiripat în minți clarvăzătoare conturele unei Românii care abia urma să se nască, sau clipa de pace regăsită în preajma unei ființe dragi. Imaginile noastre restituie istorice momente și împrejurări semnificative din viața tovarășului Nicolae Ceaușescu, dedicată fericirii și bunăstării poporului român.

Tinereţe revoluţionară

Urare președintelui Ceaușescu

Copil erai pe-a tale plaiuri din așezarea Scornicești
Și-ți îndemnai seara bunicii, pe lîngă vatră, la povești ;
Cu frații ți-ajutai părinții la muncă, în gospodărie,
Cum se muncește pe la țară, la strîns recolta pe cîmpie.
Pe urmă ai plecat la muncă, ca ucenic de-atelier,
Și-acolo te-a găsit partidul și-ai devenit al său străjer.
Cine ar fi crezut atuncea că tu, un tînăr muncitor,
Ai să răsari din suferință al țării azi conducător ?
Urcînd pe-o nouă mare treaptă a noastră mîndră țară dragă
Renumele al tău și-al țării se duc pe mări, în lumea-ntreagă.
Și lupta pentru dezarmare și pentru pace și dreptate,
Și pentru fericirea țării și a planetei însetate
De fericire, libertate, sînt cunoscute pretutindeni.
Tu pretutindeni ai prieteni ce te admiră și cinstesc
Ca pe un om cu suflet mare, cu cuget drept și tinerese,
Ca pe un om fără odihnă și mult de oameni iubitor,
Un harnic fiu iubit al țării, un fiu al unui brav popor.
De ziua ta noi îți urăm ca steagul țării sus să-l ții,
Să ne conduci cu mînă fermă și peste anul două mii
Și să ajungi să vezi cu ochii că visul tău s-a împlinit,
Că ai făcut în țara noastră un neam de oameni fericit,
Că lupta mare ce-ai purtat-o și-ai moștenit-o din străbuni,
A fost pentru popor și țară și pentru-nfinsu-ntregii lumi.

PETRE FUNUȚOAIA ■
țăran din comuna Dorna-Arin, Suceava

OMUL PĂCII

De aproape două decenii personalitatea de excepție a președintelui Nicolae Ceaușescu se identifică, pregnant și memorabil, cu marile momente ale afirmării românești. Fie că este vorba de tactica și strategia dezvoltării social-economice a cărei problematică a abordat-o, în fiecare verigă și în ansamblu, cu acea cutezanță, clarviziune și știință a finalizării depline, fie de proliferare a dialogului internațional al României devenit, prin directa sa contribuție, o acțiune de un relief politic fără precedent, toate elementele constitutive ale acestor ani converg în definirea unei epoci distincte: epoca Ceaușescu.

Observatori din întreaga lume, factori politici responsabili de pe toate meridianele studiind caracterul evoluțiilor românești, specificitatea ritmului și a calității dezvoltării României au remarcat, pe drept cuvînt, că întreaga operă de edificare multilaterală a civilizației socialiste, timbrul original al desfășurării politicii externe românești poartă marca, de puternică sorginte umanistă, a concepției și acțiunii președintelui Ceaușescu.

Care sînt reperele politicii internaționale românești în lumina gîndirii și practicii promotorului ei, a aceluia care în mai puțin de două decenii de asiduă luptă pentru o lume mai dreaptă și mai bună a plasat mesajul de pace și colaborare al României pe cota unui înalt prestigiu internațional?

Mai întîi dezvoltarea tenace a unui dialog dinamic și plurivalent. Întîlnirile la cel mai înalt nivel, între fruntașii țării sau peste hotare, s-au desfășurat și se desfășoară conform unei agende extrem de consistente. Acest dialog este relevant nu numai prin frecvența contactelor și paleta lor multilaterală, ci, mai ales, prin capacitatea de finalizare profundă și amplă a virtuților colaborării. Dialogurile președintelui Nicolae Ceaușescu s-au materializat, prin însăși substanța concluziilor, în documente care au statuat un cadru stabil și fertil de adîncire a relațiilor politice, economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii între România și alte state, fie ele socialiste, nealiniate, în curs de dezvoltare sau țări occidentale industrializate. Materia acestor documente, ca și practica dialogului curent — politic și diplomatic — atestă înalta principialitate, spiritul deschis al politicii românești, caracterul de prezență activă a României în abordarea și soluționarea marilor și complexelor probleme ce confruntă omenirea.

Această prezență activă, ancorată în miezul evenimentelor, al proceselor și fenomenelor contemporaneității, ilustrează voința și capacitatea poporului român, a eminentului său conducător, de a contribui prin soluții originale, temeinice, de largă și imediată aplicabilitate la soluționarea unor dosare care grevează adînc și neraional omenirea: încălcarea demnității popoarelor, sărăcia, discriminările de tot felul și, mai presus de orice, zăngănitul de arme, inclusiv cele mai distrugătoare.

Demersurile președintelui Ceaușescu pe scena largă a lumii, demersuri pentru umplerea de conținut a echității și justiției, au fost și sînt realizate într-o manieră proprie care conturează, cu o decisă limpezime, un concept profund novator: acela de a acționa în văzul popoarelor și împreună cu ele pentru ca istoria să devină rezultanta nemijlocită a propriilor lor deziderate. Partizan strălucit al „politicii deschise", militant remarcabil pentru un dialog desfășurat nu în culise, în liniștea mistică a unor cabinete etanșe, în care suflul viguros al omenirii să fie permanent exmatriculat, președintele Ceaușescu s-a făcut cunoscut și apreciat pentru cutezanța afirmării adevăratelor și imperativelor drepturi ale oamenilor.

„Trecerea de la vorbe la fapte" nu este o lozincă de serviciu în practica efortului românesc pentru o lume a dreptății, egalității, democrației și libertății. Ea reprezintă o metodă aplicată zilnic, reliefată zilnic printr-o impresionantă suită de inițiative devenite rezoluții și documente atît sub larga cupolă a Organizației Națiunilor Unite cît și în celelalte foruri cu vocație internațională sau regională.

Autor și promotor al politicii românești, președintele Ceaușescu este cel care a sintetizat năzuințele națiunii noastre într-o direcție de luptă avînd o majoră relevanță în conștiința umanității: PACEA. Artizan al păcii românești devenită, printr-o acumulare seculară, politică și program de pace mondială, președintele Nicolae Ceaușescu a închegat, printr-un gest răsunător, un front românesc fără tranșee și fără arsenale cu poftă de distrugere, un front care și-a trimis și continuă să-și trimită reverberațiile pe harta de conștiință a întregii planete.

Strălucit arhitect al păcii — concepută ca o realitate temeinică, definitivă și fertilă, ca un climat politic în care forța sau amenințarea cu forța, armele termonucleare sau proiectele de arme menite să sfîrșească pămîntul să lipsească — om politic intrat adînc și semnificativ în patrimoniul celei mai înaintate gîndiri și acțiuni consacrate Omului, dreptului său la viață, progresului planetar, președintele Ceaușescu și-a legat numele — într-o plenară și viguroasă operă de creație — de numele poporului său, de al țării sale.

RADU BUDEANU

Vinul românesc de înaltă competitivitate

Multe din podgoriile noastre, multe din vinurile noastre au, în lume, un prestigiu deosebit. Ele au cîștigat medalii din cele mai strălucitoare la concursuri, expoziții și tîrguri. Numai că, acasă, vinul din magazine, vinul cel de toate zilele, n-a ținut și nu ține totdeauna pasul cu această justificată notorietate. El se găsește rar și tot rar are calitățile care au făcut din vinul românesc o marfă și o marcă prețuită peste hotare.

Sub aceeași etichetă, nu o dată lipită anapoda, se ascund vinuri bune și vinuri rele, cetățeanul scoate un ban din buzunar, dar nu știe pe ce. În loc să existe un număr restrîns de varietăți, vinuri ușoare, de masă, de 8—10 grade, diversificarea a căpătat proporții și nu puține sînt situațiile cînd ea induce în eroare. Sticlele se vînd uneori pline numai pe 3 sferturi. Manipularea lor e greoaie din cauza spațiilor necorespunzătoare de depozitare, vinul riscă să-și piardă pe drum o parte, poate cea mai importantă, din calitățile pe care le-a avut la îmbuteliere. Dopurile se rup, se fărîmițează etc. și a scoate unul intact a devenit o performanță. În condițiile în care, anul trecut, s-a înregistrat o producție fără precedent, vin e, se afirmă, dar desfacerea lui e uneori defectuoasă.

De aceste probleme, ca și de altele, ne vom ocupa pe durata mai multor numere de revistă, inaugurînd azi ceea ce ne place să numim, stimați cititori, dosarul pentru o nouă calitate a vinului.

Punctul de vedere al producătorului

Vin e, dar desfacerea lui e defectuoasă

— Tovarășe inginer Teodor Giosanu, sînteți directorul Trustului economic de producție pentru viticultură și vinificație, for care a înlocuit, în 1979, Centrala vinului. Cu ce se ocupă, în două cuvinte, trustul pe care-l conduceți ?

— El are în subordine mai multe unități de cercetare și producție vitivinicole, între care Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație de la Valea Călugărească și stațiunile de la Iași, Târgu Bujor, Odobești, Pietroasele, Murfatlar, Greaca, Ștefănești, Drăgășani, Blaj și Minis. În cadrul ministerului de resort, trustul e și direcție tehnică, în această calitate el coordonînd activitatea de viticultură și vinificație, asigurînd înfăptuirea tuturor programelor. Întreprinderile județene de vie și vin nu mai sînt în subordonarea directă a trustului, dar acesta le dirijează din punct de vedere tehnic.

— Aveți, așadar, o imagine de ansamblu a situației, de aceea v-am ruga să precizați cum stăm. Anul 1981 a fost un an bun ?

— Fără îndoială. S-au raportat atît cea mai mare producție medie de struguri la hectar, peste 6 500 de kilograme, cît și cea mai mare cantitate intrată în fondul de stat. În 1981, directorul adjunct Vasile Bocancea, aici de față, poate confirma, s-au produs 63 000 de vagoane de vin, din care 17 000 în rețeaua I.A.S. Restul, la noi. Detalînd, județele Buzău și Constanța au dat randamentul cel mai bun, primul înregistrînd o substanțială depășire a sarcinilor de plan, celălalt, specializat pe struguri de masă, a obținut o medie de 10 500 de kilograme la hectar. Unitățile de stat din Ostrov, Medgidia, Cernavodă etc., cea din Ostrov mai ales, au depășit 20 000 la hectar. La Buzău, unitățile cooperatiste și-au făcut pe deplin datoria.

— E necesară această diferențiere, unități de stat, unități cooperatiste ?

— E. De regulă, cele cooperatiste trag înapoi, au rezultate sensibil mai slabe.

— Ce județe n-au fost la înălțime ?

— Producții scăzute a înregistrat Bistrița-Năsăud, altfel zonă renumită, podgoriile de la Lechința, Teaca, Dumitra etc. fiind vestite. Ele n-au mai dat calitatea de altădată și, surprinzător, nici cantitatea așteptată. O scuză ar exista, un bilanț termic deficitar, clima județului se tot răcește, dar ea nu stă decît parțial în picioare. Oamenii au muncit defectuos, ca și în Caraș Severin, Satu Mare sau Timișoara.

— Să nu uităm, ce se întîmplă cu delta, tovarășe director.

— În ce sens ?

— În sensul că viile deltei, altădată productive, s-au înputinat. Țăranii mai fac vin, dar unitățile de stat și cooperatiste au cam abandonat zona respectivă. De ce ?

— O explicație există, dar nici ea nu e, considerăm, suficientă. Dealtfel, însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a ridicat această problemă, dînd prețioase indicații. E adevărat, în deltă sînt necazuri, salinizarea solului e accentuată, iar mișcarea apei freatice ascendentă, dar intenționăm să reintrăm, cît mai curînd, în deltă. În colaborare cu Academia de Științe Agricole, cu Institutul de cercetare și producție pentru deltă, am pus la punct un program de perspectivă, în conformitate cu care vom planta 500—600 de hectare cu viță-de-vie în viitorul imediat, începînd chiar din acest an. Întrucît terenurile din apropierea localităților, mai propice, vor fi destinate, majoritatea, legumiculturii. În ideea autoaprovizionării, vile vor fi amplasate mai ales pe grindurile mai înalte, cu apă freatică la adîncimi mai mari.

— E clar. S-a făcut deci, anul trecut, mai mult vin ca oricînd, da ? Cu toate astea, veți fi de acord cu noi, cetățenii n-au găsit totdeauna în magazine, la alimentara, vinul dorit. Așa-i ?

— Observația e justă.

— Care ar fi, tovarășe director, cauzele ?

— Față de 1980, în 1981 am livrat pentru fondul pieței, e drept, cu 2 000 de vagoane de vin mai puțin, dar realizarea a fost, în ceea ce ne privește, aceeași, întrucît am desfăcut aceeași cantitate, 2 000 de vagoane, peste plan, diminuînd învechitul, stocurile etc. Numai că, azi, consumul e, acum veți fi dumneavoastră de acord cu noi, mult mai mare, căci omul nu mai cumpără o sticlă de vin, două, ci sute, ori odată ? !

— Așa pentru că nu găsește cînd vrea.

— Se poate, dar nu din vina noastră. La noi, prețul vinului a rămas același, în timp ce în alte țări el a crescut considerabil. Cum a procedat și, în general, procedează comerțul ? Ei a luat o parte din cantitățile contractate și a dirijat-o, preferențial, spre restaurante, unde prețul e, se știe, mai mare, clientul plătind, odată cu sticla de vin cerută, și alte prestații.

— Cum adică a luat o parte ? !

— În trimestrul 4 al anului 1981, de exemplu, Capitala n-a ridicat 100 de vagoane ? ! La zi, din 86 de vagoane contractate, n-a ridicat decît 59 ? ! Asa se întîmplă, an de an, în trimestrele 1 și 4. Vara însă, cererile comerțului sînt, invariabil, foarte mari, numai că noi nu le putem onora în totalitate, fiind legați, nu-i așa, de o anume capacitate de îmbuteliere. În plus, românul, fiind, prin tradiție, băutor de vin, acest produs e tot mai solicitat, dovadă că, de pildă, consumul de bere e tot mai scăzut de la an la an.

— Da, aveți dreptate, românul e băutor de vin, ce întreprinde Trustul economic de producție pentru viticultură și vinificație spre a-i da cetățeanului ce vrea să bea ?

— Fondul pieței e, la vin, în creștere cu 10 la sută anul acesta față de cel încheiat. Totodată, ca urmare a indicațiilor, unele date personal de secretarul general al partidului, am căutat și căutăm să diminuăm tăria alcoolică, punînd la dispoziția oamenilor vinuri mai ușoare, de 8—10 grade. Încă din 1981 am realizat o pondere mare de astfel de vinuri, urmînd să adaptăm tehnologiile pentru tipizare. Am acordat și acordăm o tot mai mare atenție soiurilor respective, fie ele albe, Aligoté sau Fetească, fie ele roșii sau rozé, Burgund, Oporto sau, în Oltenia cu precădere, Rosioară.

— Care ar fi, tovarășe director, principala dificultate cu care se confruntă, acum, trustul, unitățile pe care le coordonează ?

— Greu de ales. Vinul n-ajunge totdeauna la cetățean așa cum ar trebui, deoarece el e păstrat, în rețeaua comercială, în condiții improprii. Ei ar trebui manipulat, după normele interne, între 7 și 14 grade dar, dat fiind faptul că spațiile de depozitare sînt, cel mai adesea, restrînse, mai mici decît cele de desfacere, deși ar trebui să fie invers, ei se degradează uneori. Mai clar, stînd la cald, vinul își pierde din calitățile inițiale. Contează producerea lui, e adevărat, dar păstrarea are, și ea, un rol important. Acesta e, nu o dată, ignorat.

— De ce sticlele pe care le cumpărăm nu-s totdeauna pline ? Parcă vinul s-ar evapora, parcă ar intra, cum zice românul, la apă, dar vinul nu se evaporă, se știe. Atunci ?

— Cu îmbutelierea, în ansamblu, nu sînt probleme speciale. Există stații specializate în toate județele, mai puțin în Caraș Severin. Necazul e altul. Ca să reducă cît de cît consumurile, fabricile de sticlă nu modifică matrița, ci aleg o soluție mai simplă, micșorează peretele buteliei. Drept urmare, ca să umpli sticla pînă la semn, nu zic pînă la dop cum ar fi firesc, este silit să pui 15—20 de mililitri în plus ? ! Îți pui, dar cine ți-i plătește ? ! Din această cauză, la export, căci exportăm cam 17 la sută din totalul producției, dăm uneori vin în loc de sticlă, adică ne păcălim ? ! Cum norma de îmbuteliere e 1 litru și cum volumul sticlelor e adesea mai mare, din motivele arătate, omul e tentat să creadă că, plătind 1 litru, cumpără de fapt mai puțin. Nu-i așa, dar omul rămîne cu o impresie neplăcută și e greu să i-o schimbi.

— Aerul care rămîne între dop și lichid nu afectează calitatea ?

— Ba da, dacă vinul ar sta neconsumat vreme îndelungată. Normal ar fi ca sticlele să se păstreze culcate, în așa fel încît dopul să fie umectat și să-și păstreze elasticitatea. Și mai normal ar fi ca sticla să fie, cum se spune, plină ochi.

— Tovarășe director, dopurile sînt și ele o problemă ?

— Mare. Datorită crizei de plută, Portugalia e cel mai redutabil producător mondial, datorită faptului că pluta n-a putut fi aclimatizată la noi, deși încercări s-au tot făcut, am căutat și căutăm să înlocuim pluta trecînd la capsule metalice și de plastic. Tabla pentru primele e însă, și ea, din import, iar capsulele de plastic nu se pretează la vinurile de valoare. Pentru export, cumpărăm dopuri gata făcute. Pentru piața internă, le luăm de la Întreprinderea „Izolatorul", dar calitatea lor, fiind realizate din deșeuri, din aglomerate etc., e sub ce-ar trebui. Dopurile se rup, se fărîmițează și așa mai departe.

— Nu prea sînt soluții, nu-i așa ?

— E mult spus, dar mai avem de lucrat în această direcție.

— Tovarășe director Giosanu, multe din observațiile dumneavoastră sînt, ca să zicem așa, juste, chiar dacă, am înțeles eare bine, treceți mare parte din neajunsuri pe seama comerțului. Vom discuta și acolo, vom afla și celălalt punct de vedere, căci „Flacăra" intenționează un sondaj mai amplu pe tema vinului. O ultimă întrebare, ce șanse avem, în 1982, să găsim în magazine vinul dorit ?

— Repet, mai mari decît în 1981. La fondul pieței vor fi 3 000 de vagoane mai mult.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

În acest număr, Ovidiu Ioanițoaia și Oprea Georgescu au poposit la Trustul economic de producție pentru viticultură și vinificație din Capitală și, respectiv, la Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație de la Valea Călugărească, unde au stat de vorbă cu directorii unităților respective. Pentru numărul viitor, ne propunem vizite în cîteva podgorii, precum și o discuție cu forurile responsabile din comerț. Nu vom ocoli, firește, nici Întreprinderea „Izolatorul", singura din țară care produce, la scară industrială, dopuri.

Punctul de vedere al cercetării

Pe cînd o medalie de aur și pentru vinurile din comerț?

Înființat, în 1951, într-o zonă viticolă de renume, Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație de la Valea Călugărească are ca sarcină valorificarea superioară a uneia dintre bogățiile noastre : vița de vie. Institutul coordonează și 10 stațiuni experimentale : Blaj, Drăgășani, Greaca, Minis, Murfatlar, Odobești, Iași, Ștefănești-Argeș, Bujoru și Pietroasa — amplasate în principalele centre de greutate a viței și vinului. Institutul și stațiunile experimentale cercetează metodele de prelucrare a strugurilor, de condiționare și livrare a vinurilor, aplică în producție rezultatele obținute și îndrumă sectoarele de producție din țară. Amplasamentele noi de vie, agrotehnica viticolă, ameliorarea viței, crearea de noi soiuri de viță sînt alte importante activități ale institutului.

Și în acest sector de producție se urmărește industrializarea și rentabilizarea. De fapt se dorește să se pună la dispoziția consumatorilor vinuri de calitate și în cantități suficiente. Se bea vin mult, se bea puțin ? Se bea normal, însă vinul, băutura tradițională a românilor, este căutat de toată lumea. La bucurie, de sărbători, la o discuție prietenească — vinul se vorbește, nu se bea — cînd își omenește oaspeții românul pune pe masă o sticlă de vin. Își îmbie prietenii și oaspeții cu Glacial, Calipso, Arctic, lichior Indian și altele asemănătoare numai cînd nu are încotro.

Plecînd de la constatarea că nu întotdeauna găsim în magazine vinuri de calitate, că uneori nici nu le găsim, că se mai întîmplă uneori să cumpărăm o sticlă de vin pe care după primul pahar trebuie s-o aruncăm pentru că este oțetită, să vedem ce se preconizează să se întreprindă pentru rezolvarea acestei probleme în sectorul cel mai important : cercetarea și producția. Interlocutorul nostru : **dr. ing. Leonida Mihalache**, directorul institutului, unul din specialiștii care lucrează aici de la înființarea lui.

— Într-adevăr, cunoscînd reclama nu tocmai bună pe care o au unele vinuri desfăcute pe piața internă, anul trecut am făcut o anchetă în magazinele din țară, prin care am urmărit să verificăm atît calitatea vinurilor, cît și modul de prezentare. Am luat 300 probe din diferite magazine adică am cumpărat cîte o sticlă obișnuită din cele expuse în comerț. În unele locuri am trimis oameni de două și chiar de trei ori pentru că nu se găsea vin pe piață. Surpriza a fost plăcută în marea majoritate a cazurilor. Pentru categoria respectivă, am găsit vinuri foarte bune. E drept că au fost și defecțiuni : vinuri pătate sau cu aciditate. În special la sortimentul de vinuri curente sîntem deficitari la capitolul prezentare. Etichetele au diferite dimensiuni, se deslipesc sau sînt gata deslipite. Capsularea este pestriță. Unii capsulează cu dopuri, unii cu plastic, alții cu staniol și banderole sau cu caosule de metal. Nu întotdeauna capsularea se face etanș. Și dopurile de plută și capsulele de metal sînt materiale de import și uneori lipsesc. Nu există un preț stimulativ pentru întreaga operație de îmbuteliere. 50 de bani pentru îmbutelierea unei sticle este puțin, dacă ne gîndim la perisabilități, șoargeri, etichete proaste care nu pot fi folosite și care constituie pierderi. În aceste condiții, operația de îmbuteliere devine un balast pentru întreprindere, iar pierderile de la acest capitol trebuie recuperate din altă parte. Situația este și mai delicată în cazul importatorului străin, care este foarte exigent cu prezentarea.

— Calitatea vinului este afectată de condițiile de păstrare în unitățile de desfacere. În privința asta nu sînt reglementări precise ?

— Vinul nu trebuie păstrat la temperaturi mai mari de 15 grade, or el este ținut în multe cazuri în vitrine, bătut de soare. Vinul se degradează. Pentru a avea mai multă garanție, i se aplică mai mult bioxid de sulf, care însă influențează gustul.

— Mulți cumpărători se plîng că sub două-trei denumiri se ascunde același vin sau că sub o etichetă oarecare poți cumpăra două feluri de vin.

— Da, se mai întîmplă. Și numai din cauza etichetelor. Producătorul are o singură etichetă. Să oprească îmbutelierea nu poate. Și lipește pe sticlă eticheta pe care o are. Bineînțeles că nu este corect. Întreprinderea „Luceafărul" din București nu asigură etichete în ritmul în care se livrează. Ar mai fi o problemă. Legea prevede ca un anumit vin să aibă o concentrație în alcool între două limite. De exemplu, vinul superior de regiune trebuie să aibă concentrația între 10,5 și 11,5 grade. Depinde mult și de probitatea producătorului. Înspre ce limită îl livrează.

— Concentrația în alcool credem că interesează mai puțin cumpărătorul. Cei care beau vin vor să bea un vin bun la gust, să fie siguri că ce scrie pe etichetă se găsește și în sticlă.

— Actuala clasare a vinurilor se face după criteriul concentrației în alcool. În viitor se va ține seama mai mult de gust. Așa este firesc. De fapt, totul pleacă de la struguri, de la calitatea lor, dacă se produc cantități suficiente. Anul trecut, în data de 3 septembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru la institutul nostru. Cu această ocazie, s-au trasat direcțiile în care se va dezvolta cultura viței de vie și, implicit, producția de vinuri. Este în curs de finalizare o lucrare privind tipizarea vinurilor pe zone, podgorii și centre viticole. Se vor cultiva numai soiurile de viță de vie productive, rezistente, adaptate la condițiile locale, care valorifică cel mai bine condițiile ecologice. Înaintea acestei lucrări s-a definitivat delimitarea teritorială a zonelor favorabile culturii viței de vie, stabilindu-se soiurile recomandate și autorizate la plantare. Două treimi din suprafața viticolă este proprietatea C.A.P., multe din ele unități outernice. Concomitent cu creșterea suprafeței viticole se preconizează cultivarea soiurilor de mare productivitate pentru consumul curent, vinuri ușoare și bune la gust. Acestea se condiționează și se limpezesc ușor și se beau ca vinuri tinere. Nu va fi nevoie să se intervină în fabricație.

— La ce soiuri vă referiți ?

— Soiuri autohtone, cunoscute din trecut : Galbena de Odobești, Plăvaie, Zghihară, Roșioară Mustoasă, Majorcă sau soiuri create de institut : Băbească gri, Crimoșia selecționată, Roz de Minis. Pentru un vin de 10—11 grade se folosesc soiuri care produc 10—12 tone struguri la hectar, pe cînd pentru vinuri ușoare de 8—10,5 grade se folosesc soiurile de care vorbeam care produc 15—20 tone la hectar. Vom pune la dispoziția consumatorilor vinuri mai ușoare, mai bune la gust, băubile și în cantități suficiente.

— La toate concursurile internaționale, țara noastră a cîștigat nenumărate medalii de aur. Păstrînd proporțiile, credeți că vinurile noastre de consum curent sînt la înălțimea celor premiate ?

— Da. Dealtfel, am cîștigat medalii și cu vinuri de clasa a doua. Au luat medalii și vinurile produse de I.A.S. și cele de la I.V.V. de pe lîngă stațiunile de cercetare. De la strugure și pînă la consumatori, vinul parcurge un drum destul de lung și cred că trebuie acționat în toate compartimentele. Trebuie îmbunătățite condițiile de îmbuteliere, păstrare și comercializare. Prin măsurile pe care le aplicăm, vom avea vinuri în cantitate suficientă și de o calitate din ce în ce mai bună. Poate vom ajunge și acolo încît să putem lua din orice alimentară o sticlă de vin pe care s-o putem duce la concurs.

— Vă mulțumim și pentru această promisiune.

OPREA GEORGESCU ■

Cum devin, de fapt, bogați, bogații?

Agroindustrializarea

Firește că un oraș agroindustrial, așa cum este Drăgănești-Olt, se simte legat mai degrabă de pămînt decît de asfalt. Este o constatare a reporterului (deloc minimalizatoare !), dar este totodată și starea de spirit a celor de aici, care n-au vrut a se deprinde cu orgoliul ridicol și prost înțeles al unor proaspeți urbanizați. Drept pentru care nimeni nu sare în sus, indignat, dacă rostești „la dumneavoastră, în comună", însuși Vasile Mihăilescu, vicepreședintele al consiliului popular orășenesc, vorbește firesc și chiar cu mîndrie despre vatra satului care cuprinde nici mai mult, nici mai puțin decît 450 de hectare. Drăgăneștenii se simt mai ai pămîntului nu pentru că ar fi, vezi bine, mai puțin receptivi la binefacerile traiului modern (și-au construit, în acești ani, peste 1 000 de apartamente), nici pentru că s-ar urni mai greu spre o sferă nouă de preocupări (există aici, acum, o importantă filatură de bumbac, o secție producătoare de sulfat aparținînd M.I.Ch., o cooperativă meșteșugărească lucrînd în serie, un S.M.A. puternic și — în curs de construcție — o adevărată platformă industrială înglobînd cinci fabrici : de zahăr, uleiuri, brînză, bere, amidon), ci pentru că, pur și simplu, tradiția de buni gospodari le-a imprimat pentru totdeauna privirea aceea atentă asupra sănătății ogorului și știința, venind din patimă, a creșcătorilor de animale. Iată de ce în orașul Drăgănești-Olt Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială nu pare a schimba esențial o stare de lucruri sau o optică, ei fiind chemați să dreptcumpănească ceva bine început.

La adunarea generală a cetățenilor la care am fost prezenți vineri, 8 ianuarie, s-au scos în evidență tocmai aceste lucruri, pornindu-se de la un bilanț și avîndu-se în vedere sarcinile de autoaprovizionare ale acestui an. Atît avem, atît mai avem nevoie, atît ne angajăm să realizăm, iată cum vom face. La carne, legume și fructe stăm bine, poate producția de lapte să fie ușor deficitară, ne putem asigura necesarul de produse pe plan local, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să punem umărul mai cu nădejde, cu toții, ce zici ? Cam aceasta a fost ordinea de zi a unei adunări deloc festive, aducînd uimitor cu o ședință într-adevăr operativă. S-au rostit și cifre (altfel, lesne de înțeles, totul s-ar fi redus la o discuție teoretică), și reporterul nu a putut să nu le consemneze, văzînd în ele însemnele hărniciei și eforturilor omenești. Să luăm doar un exemplu : anul trecut au fost contractați și livrați la fondul de stat, de către cetățeni, circa 400 de porci, mai mult decît orice mare comună, ceea ce nu-i de ici, de colo pentru un oraș, fie el și agroindustrial ! Și dacă ne gîndim că numai în prima săptămînă a acestui an s-au contractat 180 de capete — asta înseamnă că sîntem pe drumul cel bun. În 1982 se va ajunge deailfel la un efectiv de 6 000 capete porcine, la cele 3 500 gospodării individuale, fiecăreia dintre ele revenindu-i, în medie, un număr de doi porci. Lucrul este perfect realizabil, desigur, în condițiile în care nimeni nu se lasă mai prejos, pînă și ciobanii crescînd, pe lîngă tîrlă, un oarecare număr de grăsuni, pentru contractat. Asta-i o problemă. Altă problemă, care nu va fi deloc o problemă este creșterea numărului de păsări, cel puțin 50 de păsări la o gospodărie (și asta ca fond de rulaj), ajungîndu-se la un efectiv total rulat de 162 000 ! Nu este mult ? Întreabă în naivitatea sa reporterul. Nicidecum, ride Vasile Mihăilescu, de ce să mai stea un om gospodar la țară, dacă nu și-ar umple curtea cu orătănii ? Are dreptate vicepreședintele consiliului popular orășenesc. În rest, mai aflăm că numărul ovinelor se va ridica la 3 000, că (atenție aici !) efectivul de vaci cu lapte trebuie să ajungă la 100 capete, fără discuție, e o obligație de onoare să livrăm cît mai mult lapte la fondul de stat ! Asta trebuie să-i învățăm pe oameni, de fapt, în cincinalul acesta : să crească vaci, nu să se profilcze pe capre, chiar dacă, ficcare dă o cantitate suficientă pentru consumul familiei, cam 4 litri pe zi. Pentru că orientîndu-ne spre creșterea vacilor, bineînțeles că vom avea și taurine, iată deci o altă importantă sursă de venituri prin contractarea lor la stat. Cît despre legume și fructe — sănătoși să fim, nu-i nici o problemă, 7 000 de tone livrate, fiecare gospodar are solarii și se produce mai mult decît îndestulător, îl vezi pe oameni migrînd cu excedentarul lor de produse tocmai pînă la Sibiu, Vîlcea, Pitești. E bine, mai spune vicepreședintele, e bine că a venit Programul și că se lucrează științific și planificat în agricultură.

E bine că un oraș agroindustrial rămîne ce este, adică el însuși, dreptcumpănit între chemarea tulburătoare a ogorului și [illegible] a sirenei.

CORNELIU MERLĂU

Oameni și oameni în fața autoaprovizionării

Tudor Florea are 40 de ani și, ca om de frunte în comuna Coteana, pleacă și se întoarce, oricum ar suci vorba, tot de la faptul că el, de cînd se știe, a muncit pămîntul. Fie pămîntul de la C.A.P., unde lucrează ca șef de echipă, fie pămîntul care i-a fost dat ca lot în folosință. De fapt, face ei cuvenita precizare, lucrează împreună cu familia patru loturi : unul al lui, altul al soției sale, Elena, al treilea al fiicei lor, Florica, tehniciană la grădina de legume a C.A.P.-ului, iar al patrulea al socrei sale, Ioana Nicula, pensionară de C.A.P. Și, dacă stă să se gîndească ce a izbutit el în viață lucrînd toată viața pămîntul, atunci nu poate decît să fie de acord cu ceea ce spun alții despre el : „toată lumea zice că am fost un om harnic". Dar dincolo de acest folos care are un preț doar pentru cei care vor să-și știe inima mîngîiată de o vorbă bună, Tudor Florea începe și socotește, pe degete, că ar mai fi și altele, bunăoară casa pe care și-a ridicat-o singur și-a avut grijă după aceea ca în casa lui să nu-i lipsească mai nimic din cele ce-a crezut el că ar face fala oricărei gospodării. Încît, dacă n-o să ne mirăm că el nu reușește să-și asigure din resurse proprii portocalele sau măslinele cărora poate că ar avea chef citeodată să le simtă gustul, atunci de bună seamă că nu trebuie să ne mirăm nici de faptul că în curtea lui Tudor Florea s-a aflat și se află întotdeauna din belșug cam tot ceea ce ar ține să aibă în casă și pe lîngă casă un țăran născut și crescut în Cîmpia Dunării, de la legumele și fructele culese direct din grădina proprie și pînă la carnea, laptele, ouăle pe care ar fi nefiresc să vrea să le cumpere. Ba, tot la fel de nefiresc ar fi și să nu vrea el să aibă dintr-acestea destul de mult încît să nu poată să vîndă. Ceea ce Tudor Florea chiar face. Anul trecut a predat la fondul de stat un tăuraș de 380 de kilograme și un porc de 125, fără a mai pune la socoteală păsările, ouăle, laptele de vacă, brînza și lîna de la cele 7 oi. În acest an, spune, tot cam la fel va încheia contracte, numai că se va strădui să dea cantități ceva mai mari, fiindcă și prețurile, adaugă el, au ajuns să fie „foarte favorabile". Cînd vorbește despre „stat" ca despre un partener cu care el, Tudor Florea din Coteana, ar avea multe să-și ofere spre folosul și în binele amîndurora, remarc în glasul lui o anume notă de afecțiune, aș zice, asemeni aceleia ce s-ar stabili într-un schimb de opinii ca de la o latură la alta a aceleiași mese. De pe cei 12 ari de vie, zice el, a făcut în toamna trecută 110 vedre de vin. Cu 70 de vedre a reușit să ducă la bun sfîrșit nunta fiicei lui, Florica, evitînd astfel o cheltuială de aproape 15 000 de lei. Dar peste acestea, ei își amintește că a predat struguri și la contract, și că s-a gîndit să dea chiar mai mulți decît se hotărîse la început, adică nu 460 ci cu vreo 50 de kilograme în plus. „Am depășit planul, zice, ca să ajutăm și statul".

Nu s-ar putea spune însă că toți locuitorii comunei Coteana au motive la fel de întemeiate ca Tudor Florea să se arate dornici de vorbă în privința felului cum reușesc să se autoaprovizioneze. Elena Mitruță, de exemplu, are tot 40 de ani și la această vîrstă, la drept vorbind, nu știe de unde ar avea dreptul să-și cumpere pîinea zilnică sau mai bine-zis știe că, de vreme ce nu lucrează la C.A.P., nu va fi avută în vedere la întocmirea programului de autoaprovizionare al comunei decît dacă își va lua angajamentul că va merge să lucreze pămîntul. Între timp își duce zilele cu jumătate din pîinea pe care o aduce acasă soțul său, muncitor la Slatina. Ea a intrat în C.A.P. în urmă cu vreo 20 de ani. A lucrat cîțiva ani și apoi, spune, a renunțat pentru că trebuia să-și crească copiii. Dar cînd copiii au ajuns mari, fiind trecuți de mult de vîrsta majoratului, și cum pe de altă parte ea nu se află într-o situație specială, adică, de exemplu, nu suferă de nici o boală care s-o împiedice să muncească, singură spune că va trebui să se întoarcă la munca pămîntului. Pe la Coteana e zonă de șes, nu de munte, dar nu s-ar zice că nu există o prăpastie între cuvintele cuiva care afirmă că nu are „bonuri" de pîine și ale altuiva care, luînd pentru munca de anul trecut, de la C.A.P., 2 700 kilograme de grîu și 3 000 de porumb, are atîtea bunuri încît, dacă ar fi fumător, le-ar putea folosi chiar ca foiță de țigară. Fiind limpede din cele de pînă acum ale cui ar fi unele cuvinte și ale cui celelalte.

DUMITRU ELIADE

Opinia unui alegător

Oameni de ispravă

Totdeauna mi-a plăcut această formulă țărănească în stare să cuprindă atît de firesc în ea o laudă meritată, astfel încît lauda să fie crezută ca o recunoaștere bărbătească și curat răspicată. În ea se află și expresia unui respect sobru și admirația ținută cu picioarele pe pămînt și bucuria de a ști că pe lume sînt oameni care fac cinste semenilor lor în primul rînd prin demnitatea cu care își fac datoria de oameni. E, poate, cea mai sobră dintre formulele de laudă la români și poate cea mai bogată în sensuri, în orice caz cea mai apropiată de înțelepciunea țărănească atît de chivernisită cînd e vorba să dea meritului ce merită și nu mai mult. Și mă gîndesc că în zgîrcenia asta a înțelepciunii țărănești stă simburele unei înalte morale și al unei frumoase demnități bărbătești. Cînd spui despre cineva că e **un om de ispravă** înseamnă, neapărat, că recunoști și respectul pe care i-l datorezi iar unui om de ispravă îi dai altfel bună-ziua.

Așa m-am gîndit că s-ar cuveni să spun și eu despre cîțiva oameni dintr-un colț de munte, cărora obștea le-a încredințat datoria de a fi purtătorii ei de cuvînt iar ei au izbutit să facă toată lumea lor mică să-i salute cu o bucurie plină de încredere.

De ani de zile, ca orice om care se vede dator și față de sănătatea lui, trec măcar prin Olăneștii Vîlcii și nu pierd prilejul să aflu ce face omul de ispravă care e președintele C.A.P.-ului, **Tudor**, fruntașul județului la producția de lapte, slujind ideea cu o hărnicie luminată și cu o rară ambiție de a-și face datoria astfel încît lumea să-i dea bună-ziua și după ce nu va mai fi ce este acum.

— Pentru că eu sînt din sat și cînd n-oi mai fi președinte, tot în sat rămîn, n-am unde mă duce... Mie mi-a plăcut această morală țărănească și m-a convins mai mult decît m-ar fi convins toate lozincile despre rolul președintelui de C.A.P. și despre construcția socialistă în agricultură. Pe el, pe Tudor, îl cred mai devotat și mai cinstit față de slujba lui decît pe acei președinți care știu pe dinafară toate lozincile dar uită că sînt din satul lor și că vine o vreme cînd trebuie să li se dea bună-ziua numai ca simpli oameni dintr-un sat, fie el și cooperativizat...

Om de ispravă cred că poate fi numit și primarul tînăr al Olăneștilor, foarte tînăr aș zice, dacă stau să mă gîndesc că nu are treizeci și cinci de ani. Vine, cum se spune, de la U.T.C., este expresia politicii de promovare a cadrelor tinere crescute de partid cu grijă la școala U.T.C.-ului și urmărind foarte atent evoluția lui în această slujbă importantă (pentru că micul orășel cu numai, mi se pare, cinci mii de locuitori se află mereu în fața problemelor ridicate de prezența a zeci de mii de sezonieri beneficiari ai apelor care încă de la sfîrșitul veacului trecut puneau urbea de azi la rînd cu marile stațiuni balneare europene), urmărind, zic, foarte atent evoluția lui, pozitivă, surprinzător de pozitivă, am înțeles cîtă datorie mai avem noi încă în politica de promovare a cadrelor tinere sau mai bine-zis în politica de promovare a oamenilor în funcții de răspundere cînd sînt tineri și puternici și plini de avînt revoluționar și gata de sacrificiu și cu mintea deschisă însetat la nou și gata să riște chiar cu convingerea că dacă cumva și greșesc au timp să mai îndrepte. Lăsînd la o parte faptul că uneori e de preferat un om care mai și greșește unuia care de frica de a nu greși nu face absolut nimic, ba mai și împiedică pe alții, chipurile, să greșească.

Primarul Olăneștilor, **Vlădoiu**, și-a păstrat intactă bucuria muncii și bucuria ideii că, aflat în fruntea unei obști, fie ea cît de mică, nu-i poate fi străin nici un sentimentul sacrificiului personal. Orășelul cu ape miraculoase, pe care eu l-aș vedea un rezervor de valută forte dacă am fi mai întreprinzători, a intrat de curînd în frigurile marilor inițiative edilitare: începe construcția unor luxoase hoteluri sanatoriale cu patru sute și cu o mie de locuri și urbea va fi propulsată fericit în spațiul unei circulații economice superioare și, ca și primarul lor tînăr, toți cetățenii speră să iasă și ei la lumină.

Ambițios și decis să se implice în viața orășelului cu dorința de a fi recunoscut și peste ani de actualii concetățeni, primarul **Vlădoiu** m-a îndemnat prin biografia lui să mă gîndesc mai atent la chestiunea tineretului căruia statul i-a creat, acesta e adevărul, bune condiții de viață și de formare profesională și căruia se cuvine să-i acordăm o și mai concludentă încredere în toate sferele de activitate. La treizeci și cinci de ani un tînăr conduce cu fermitate și cu competență un oraș, dar tot la treizeci și cinci de ani nu poți fi profesor universitar, dacă meriți, sau nu poți, în artă, tot dacă meriți, să fii răsplătit la categoria I, pe care o primești abia după patruzeci, și foarte tîrziu, dacă nu după cincizeci de ani, cînd categoria reprezintă mai ales trecutul. Tot la treizeci și cinci de ani poți conduce o mare centrală industrială dar nu poți, la Politehnică, să fii decît lector. Multe prejudecăți și anomalii împiedică promovarea valorii încă și ele sînt stiute iar eu cred că înlăturarea lor ar conduce la creșterea rodnică pentru societate a factorului stimulativ. România de azi e, ca niciodată poate, atît de bogată în oameni de ispravă. Să facem în așa fel încît nici o prejudecată, nici o barieră, pînă la urmă tot de noi pusă și uitată neridicată, să nu împiedice afirmarea și recunoașterea cu toată inima a oamenilor de ispravă care prin simpla lor existență recunoscută se fac cei mai cuceritori propagandiști ai politicii și moralei noastre comuniste. Căci prezența lor **la locul potrivit și mai ales la timpul potrivit** e hotărîtoare pentru progresul patriei.

DINU SĂRARU

Cum devin, de fapt,

Cheia tuturor problemelor autoaprovizionării, recoltele mari

A vorbi despre autoaprovizionare înseamnă a vorbi despre agricultură. E de la sine înțeles că programele privind autoaprovizionarea trebuie să se integreze organic în planurile de dezvoltare a agriculturii, la nivelul fiecărei comune, al fiecărui oraș, al fiecărui județ. Întrucît programele de autoaprovizionare situează în centrul atenției îndeosebi creșterea producției agricole, credem că nu e lipsit de interes să reamintim aici un fapt despre care am relatat mai pe îndelete, cu alte prilejuri: există un program temeinic alcătuit, potrivit căruia județul Olt ar urma să devină un județ cu producții record. Înfăptuirea obiectivelor acestui program a fost eșalonată pe un răstimp de doi ani, 1981 și 1982. Nu întîmplător, așadar, ne-am adresat tovarășului inginer Nicu Popescu, director al sectorului producției vegetale din cadrul Direcției agricole a județului, acum, cînd s-a scurs jumătate din termenul stabilit pentru realizarea programului prin care județul Olt încearcă să cucerească și să-și consolideze un loc de frunte în agricultura românească.

— La Consfătuirea grîului '81 au fost remarcate mai multe unități din județul nostru: C.A.P. Scorniceștii, cu 6 150 kilograme la hectar, C.A.P.-ul Vădăstrița cu 6 093 kilograme sau C.A.P.-urile Tita Mare, „Unirea" Corabia și Izbiceni cu 5 636 și 5 646 și, respectiv, 5 607 kilograme la hectar. Acestea sînt producții de vîrf, cu mult peste media județului. Și, să reținem, în 1981 județul Olt a ocupat locul al doilea pe țară la producția de grîu. S-ar cuveni să mai adăugăm că, în cursul anului trecut numărul unităților agricole care au obținut producții medii la grîu de peste 4 000 kilograme la hectar a fost de 52 (2 I.A.S-uri și 50 C.A.P.-uri), cu mult, așadar, peste producțiile obținute în anul anterior, 1980. Faptul acesta înseamnă, bineînțeles, că a scăzut numărul unităților cu producții mici.

— Știu că printre măsurile pe care le-ați luat pentru a deveni un județ cu producții record se numără și organizarea unor loturi demonstrative pe care le-ați încredințat celor mai buni specialiști. Cu ce rezultate s-a încheiat anul 1981 pe aceste loturi și, în general, la producția de porumb a județului?

— Acolo unde s-a insistat asupra aplicării și respectării întocmai a tehnologiei, producțiile obținute pe loturile demonstrative au fost dintre cele mai bune. Recordul îl deține C.A.P.-ul Scorniceștii în cadrul căruia, la neirigat, s-au realizat 15 000 kilograme la hectar pe lotul experimental iar producția medie pe cele 700 hectare cultivate s-a ridicat la 10 060 kilograme porumb. Rezultate foarte bune au obținut, de asemeni, C.A.P.-urile Ștefan cel Mare, Urzica, Vișina Nouă, Gostavățu, Izbiceni, Ianca. Ținînd seama de aceste rezultate, avem în vedere ca loturile demonstrative, care în 1981 au reprezentat a cincea parte din suprafața cultivată cu porumb a județului, să fie extinse în cursul acestui an încît ele să reprezinte jumătate din suprafețele cultivate cu porumb, sfeclă-de-zahăr, floarea-soarelui. Și dacă mai ținem seama că în iarna anului trecut, tot cam pe vremea asta, ne mai rămăseseră de arat 25 000 de hectare iar pentru acest an arăturile au fost încheiate demult, înseamnă că putem conta de-acum încolo pe sporuri de producție apreciabile, fiindcă se știe că arăturile executate la timp dau garanția obținerii unei recolte bune.

— Tovarășe director, ceea ce spuneți dv. mi se pare a fi de o importanță deosebită, fiindcă de obținerea unor recolte mari depinde în mod direct înfăptuirea programelor de autoaprovizionare.

— Cred și eu că recoltele mari sînt cheia de rezolvare a tuturor problemelor autoaprovizionării. Iar optimismul nostru se reazimă pe un fapt.: noi am ajuns la un anumit raport, la un anumit echilibru al culturilor, care ne îngăduie ca începînd din toamna acestui an să punem păioase după prășitoare și să reușim totodată să punem porumb în ogor de vară (deci după grîu). Nu vom mai pune porumb după porumb. Or, de 22 de ani de cînd fac eu agricultură, s-a ajuns la o concluzie: în cultură neirigată, porumbul însămînțat după păioase, în ogor de vară, dă o producție mai mare decît porumbul pus după porumb, fie și pe terenuri irigate. Practic, asta înseamnă că facem asolament și că oamenii au început să înțeleagă că pot obține producție printr-un simplu act de pîndire, fără investiții costisitoare. La C.A.P. Stoienești, de exemplu, inginerul Mircea Cizmaru a făcut 10 000 kilograme la hectar porumb neirigat, pe un an secetos, doar datorită faptului că a avut ogor de vară!

E. DUMITRU ■

Situații întîlnite și necunoscute în prevederile generale

În comuna Cezieni, din județul Olt, cel care pare a ști totul despre programul de autoaprovizionare al comunei este Nicolae Breazu, de 22 de ani secretar al consiliului popular. „La noi, zice el, intră în discuție pentru programul de autoaprovizionare al comunei 2 282 de suflete. Comuna are locuitori mai mulți, 2 816, dar cei mai mulți sînt muncitori la Caracal, la Întreprinderea de vagoane, la Întreprinderea de confecții sau pe șantierele de construcții. Cînd vorbim despre programul nostru de autoaprovizionare cu cereale, de exemplu, ei nu intră în discuție. Își pot cumpăra pîine de la Caracal. Ca să ne întoarcem la cei pe care i-am avut în vedere cînd am întocmit programul, să spunem că în privința consumului de cereale, nouă, comunei, ne vor trebui în acest an 410 tone din care 342 tone de grîu și 68 de porumb. Iar comuna are și va avea pîine pentru că are CAP-ul brutărie. Brutăria lucrează în două schimburi și produce cam 2 000 kilograme de pîine pe zi. Ar putea lucra și în trei schimburi, dar nu este nevoie pentru cei 2 282 de oameni pentru care noi am calculat tot ce ne trebuie, pe baza consumurilor medii, de la grîu pînă la legume și la ouă. Pentru aprovizionarea cu carne, în 1982 avem nevoie de 114 bovine, 760 de porci, 34 000 păsări. Nu e ceva exagerat, ceva să nu putem îndeplini. Dacă ținem seama că în comună avem 700 de gospodării, rezultă că fiecare va trebui să crească în medie, pe an, cîte 60 de păsări și un porc, iar la 6 familii să avem, pentru consum, cîte un tăuraș. De ce nu va fi greu ne vom dumiri după ce vom face următorul calcul, pornind de la faptul că avem 306 bovine, în total, din care 220 vaci cu lapte. La un indice de natalitate de 85 la sută, într-un total realizabil, rezultă că vor fi cam 180 de fătări, deci suficient pentru a asigura necesarul de carne de bovine pentru autoaprovizionare cît și pentru a da cele 18 tone, datoria noastră la fondul centralizat al statului. Adevărul este însă că vom depăși cu siguranță contractele, că vom livra mai mult la fondul de stat. Oricine cunoaște cît de cît ceva despre felul cum gîndește un țăran, înțelege repede că nimeni nu e dispus să taie tăurașul ajuns la 360 sau 400 de kilograme, ci preferă să-l vîndă și să încaseze 6—7 mii de lei. Pe la noi, oamenii obișnuiesc să mănînce mai mult carne de pasăre și de porc, același lucru se poate spune și în privința legumelor, există un specific, gusturi și preferințe ce ar face nelalocul ei insistența de a-l obliga pe om să cultive ce nu-i place, ce el nu e obișnuit să mănînce, în dauna a ceea ce-i place. Fiindcă pe la noi, de exemplu, oamenii nu prea mănîncă gulii, dar mănîncă praz. Iar la fixarea planului fiecărei gospodării trebuie ținut seama și de astfel de amănunte. Dar acestea sînt lucruri relativ simplu de rezolvat, mult mai simple decît, să zicem, situația celor din satul aparținător Bondrea, și care nu intră deocamdată în calculele programului de autoaprovizionare cu cereale. În acest sat, pe teritoriul comunei noastre, există o fermă a Stațiunii de cercetări agricole Caracal. Foarte mulți din acest sat lucrează ca zilieri la fermă. S-a înțeles că ei lucrează acolo pentru că ferma se află chiar pe lîngă casele lor. Așadar nu se pune problema că nu le-ar plăcea munca în agricultură, că nu le-ar plăcea să muncească la C.A.P. Dar, cum spuneam, pentru faptul că ei nu lucrează la C.A.P. noi nu putem să-i prindem în programul de autoaprovizionare cu cereale al comunei. Sigur că ei, fără să-și schimbe munca ci numai locul muncii, pot veni oricînd la lucru la C.A.P.-ul Cezieni, dar socotesc de datoria noastră să ne întrebăm dacă nu cumva în acest caz ferma nu va suferi de lipsă de forță de muncă. Precum se știe, consiliul popular răspunde de întreaga activitate de pe teritoriul comunei, deci, inclusiv de bunul mers al lucrurilor la această fermă. De aceea, îndrăznesc să spun, în aceste zile cînd programul de autoaprovizionare va fi supus dezbaterii publice în adunarea cetățenească, noi putem să spunem că știm multe dar că nu știm totul. Dar sînt convins că se va găsi și pentru acești oameni o rezolvare, în spiritul dreptei judecăți, al echității, al intereselor acestor oameni și ale comunei".

D. CONSTANTINESCU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

bogați, bogății?

Înspre miezul legii

Mergeam spre Ploiești, gîndind să ure într-o comună nici deal, nici vale, să scriu cum sînt cultivate acolo loturile personale. Ar fi urmat să mă îndrept către Văleni de Munte, dar prin preajma lui Potigrafu am văzut cîteva căruțe pline cu gunoi de grajd grăbind la un drum ce ieșea din autostradă. I-am întrebat pe căruțași de unde sînt și ce-i cu gunoiul, și mi-au răspuns că sînt din Balta Doamnei și că-l folosesc la grădinărie. I-am mai întrebat dacă gunoiul e de cumpărat și ei mi-au răspuns că, într-adevăr, îl luați cu bani buni de pe unde se nimerea și se putea, că există încă locuri de unde se mai poate cumpăra gunoi de grajd, un îngrășămînt fără de care nu prea face nimeni grădinărie ca lumea. Și, atunci, i-am întrebat de ce nu fac grădinărie cei care au și lot, și gunoi? Pentru că sînt proști! mi-a răspuns unul din țăranii cu căruțe.

Vorba lui avea și superioritate, dar și un soi de lehamite, în sensul că el, unul, de proști se săturase, fapt ce nu-l împiedica însă a trage un folos de pe urma lor.

Am cotit-o și eu spre Balta Doamnei, unde am văzut ce-i aceea o comună mare do grădinari. Sate și cătune cu grădini de legume, îmbogățind un ținut și îmbogățindu-se, am mai cunoscut, dar o comună și încă una de patru așezări cu multe mii de suflete, unde să se facă intensiv grădinărie în aproape toate curțile și de unde să lasă nu numai cîștig, dar și învățătură, un tip de învățătură ce-ar trebui știut de mulți și urmat întocmai, n-am văzut. Cazul Bălții Doamnei și al satelor ei — Curcubeul, Bâra și Lacu Turcului — e unul de bun-simț gospodăresc. Acel soi de bun-simț în muncă și-n profit care, paradoxal, pare să fie uneori mai spre granițele legii. De fapt, nimic din ce-i cîștig prin trudă și inteligență și-n binele tuturor nu-i contra legii. Nu cred să fie — și nici nu este — lege a cimpului la noi care să-i împiedice pe țăran să fie fruntaș, fie el și din grădinărit.

Povestind, prin urmare, ce se petrece la Balta Doamnei, e util să lămuresc o chestiune. Cînd vine vorba de vreun C.A.P. care are grădină, ori de vreun sat cu grădină de legume pe lotul personal, o seamă de persoane țin să observe cu superioritate: Păi, mersi, știm și grădini; e normal să le meargă bine.

Ca și cum e o fatalitate ca unii să cultive locul cu legume, iar alții nu, ca și cum unora li se dă voie s-o facă și altora nu. În fine, ca și cum te împiedică unul sau altul, de la C.A.P., de la primărie, de la județ sau din țară, să ai în ogradă belșug de roșii, castraveți, ardei și altele și să dai la piață!

În Balta Doamnei se găsesc 1 200 de gospodării și 3 500 de locuitori de toate vîrstele. Aproape fără excepție, toate cele 1 200 de gospodării au solarii. În perimetrul gospodăresc, în vatră, adică, un teritoriu de 270 hectare, un mozaic de curți și loturi personale, slujește pentru „ceva porumb, ceva sfeclă, ceva cartofi și celelalte", cum zic țăranii.

Din cele 270 de hectare, 135 sînt numai cu solarii! Să ne înțelegem: aceștea sînt rîdicate de cetățeni din bugetul familiei și pe lotul personal. Pe sfoara aceea de moșie unde, în atitea sate și comune, afară de „ceva, pe ici, pe colo" nu se scoate mare lucru fiindcă, se cunoaște, ceva înseamnă puțin peste nimic. Pînă aici, nu-i nimic nou. În toată țara țăranul are un lot al său, în care poate să semene ce trebuie și să culeagă ce iese.

La Balta Doamnei, văzînd C.A.P.-ul ce uriașă cantitate de legume se poate aduna din prinosul sutelor de grădini a contractat cu oamenii o mare parte din legume. Socoteala C.A.P.-ului a fost foarte deșteaptă, firește, și întru totul legală. Înmulțind numărul de grădini cu două-trei tone de legume, cîte contractează fiecare curte, vom vedea ce avere face la Balta Doamnei C.A.P.-ul dintr-o întîmplare care putea, pur și simplu, să nu se întîmple. În jurul și prin apropierea Bălții Doamnei se află nenumărate localități care nu au grădinărie pe lotul personal: Gherghița, Ciumați, Gorgota, Bărăitaru, Drăgănești, Meri, Ciorani și altele. Și, atunci, vă întrebați dumneavoastră cu motiv de unde legume în satele și comunele acestea? Cum de unde? De la C.A.P.-urile respective, acolo unde sînt grădini la C.A.P.-uri, de la piețele orașului, de prin fundul curții, dacă se mai găsește o brazdă-două cu legume sau, și mai simplu, de la Balta Doamnei. Curcubeul, Bâra și Lacu Turcului, de la grădinarii cei mari ai locului. Care, desigur, iau îngrășămîntul natural din grajdul unora care n-au la ce-i folosi, sau par să aibă alte rosturi în viață decît lucrul gunoiului de grajd.

E bine să o spunem, ajungînd cu treburile în acest punct, că grădinarii din Balta Doamnei ne roagă să nu-i supărăm cumva pe cei ce le vînd gunoiul, deși vîndutul nu-i tocmai o pomană. O remorcă, cu adusul acasă cu tot, costă 900—1 000 de lei. Pentru cei zece-douăzeci de ari de grădină-solariu e nevoie de 10—15 tone de îngrășămînt natural. Mai multe mii de lei, dintr-un început. Să vedem, dacă-i așa, cît costă o grădină, cît muncă trebuie într-o grădină și ce se cîștigă.

Vasile Stanciu are 41 de ani, soție și doi copii mărișori. Lotul său individual — cu casă cu tot — este de 22 de ari. O nimica toată, vor zice unii, gîndind că un pogon parcă ar mai fi ceva. Vasile Stanciu e grădinar de 17 ani, de la „liberarea din armată". Meseria a deprins-o de la tatăl său, dar și de la vecini, fiindcă „vecinii săi — Oprea Sevastian, Alecu Nicolae, Gheorghe T. Valeriu, Silvestru M. Ion, Ioniță Gheorghe, Florea Constantin și alții ca dînșii — au, de asemenea, solarii și pompe electrice la fîntîni. A contractat cu C.A.P.-ul 3 300 kg de legume, pentru care a încasat, în mînă, 7 000 lei. Dintr-un total de 12 000 lei, C.A.P.-ul a luat, parte la contract, 35% din sumă, dar l-a ajutat pe țăran cu folie de polietilenă, cu niște gunoi de grajd și l-a vîndut — tot ca urmare a contractului — o cantitate de grîu.

La cîmp, la cultura mare, lucrează îndeosebi soția. Sofia.

Cam așa se petrec treburile în toată comuna. Președintele Consiliului popular comunal, Ioan Crăciun, care-i și mare grădinar, spune că C.A.P.-ul a livrat numai la export peste 1 000 tone de roșii din ce-au dat loturile personale. Prin I.L.F., s-au mai trimis la piață 300 tone. Din Balta Doamnei, cu „Dacliile" personale — numeroase aici — țăranii au ținut tarabe pline la Tîrgoviște, Pucioasa, Mîercurea Ciuc, Gheorgheni, Ploiești, Cîmpina și pe unde s-a mai ivit cerință.

Îl întreb de ce grădinile pe lot personal sînt mai productive decît ale C.A.P.-urilor.

Solariile, mă lămurește Sevastian Oprea, sînt acoperite cu folii de polietilenă. Un vînt mai tare le poate dezveli. Țăranul, cînd se strică vremea, doarme ieșpureșe ori stă cu toată familia agățat de foaie, să nu i se strice munca. La C.A.P. n-are cine să se ocupe de toate. Apoi, în grădina lui omul luptă și chiar scoate uneori trei recolte în an: lăptucă și spanac, pe urmă tomate și, după ele, varză și verdețuri.

Pentru C.A.P.-ul din Balta Doamnei anul agricol n-a fost deloc strălucit. La porumb s-au cules sub trei tone la hectar, la celelalte culturi recolta a fost pe aceeași măsură. Dacă nu erau grădinile lotului personal, comuna ar fi dus-o greu pînă în primăvară. Dar, iată, sînt grădinile și comuna arată prosper. Nenumărate curți pavate, case mai mult decît arătoase, cămările pline, oamenii cu surisul pe buze și înfățișarea sănătoasă.

Îl întreb pe primarul Ioan Crăciun dacă nu cumva se întîmplă o suceală a celor firești. Pămîntul comunei este, pretutindeni, de aceeași calitate, oamenii nu-s alții nici ei. Atunci, de ce să fie grădină numai satul și nu toată moșia C.A.P.-ului?

De ce nu se extinde tipul acesta de contract pentru suprafețe de pămînt mai mari, dacă viața dovedește că, uite, în chiar vatra satului există de cinci ani o pîrloagă de vreo 25 de ari care nu dă decît buruiană și, în jurul ei, gospodării înfloritoare?

Tovarășul Ioan Crăciun spune cu tonul este conform legislației și că din curțile țăranilor mai mult decît se produce nu se mai poate produce. E un maximum.

E adevărat, dar în destule comune vecine C.A.P.-urile nu obișnuiesc acest tip de contract. Păi, se miră Ioan Crăciun, pe ce bază, duce oamenii nu-s și grădinari?

Opinia noastră este că situația din Balta Doamnei merită altă înțelegere, că din ea rezultă idei utile și altor comune și că n-ar fi lipsit de interes ca C.A.P.-ul să citească mai în mîzul lor legile, astfel încît să deducă din ele modul în care se poate aplica, la situația de fapt, legea minimului de investiție și a maximului de cîștig. În fond, o comună bogată nu-i altceva decît locul cu toate cascle bogate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Omul sfințește lotul

La C.A.P. Glina, președinte Nicolae P. Vasile, neapărat cu P la mijloc căci 3 sferturi din țăranii de aici sînt Vasile, deosebindu-i fie tatăl, fie porecla, care e Cozonac, care e Portofel etc., la C.A.P. Glina deci sînt 125 de cooperatori activi. Aceștia sînt cei care lucrează la zile muncă, Ion Grigore, Nicolae Tudor, Dobre Galben, alții, și cei mai mulți sînt oameni în vîrstă. Povestea nu-i nouă, forța de muncă din cooperative e, se știe, amenințată cu îmbătrînirea, dar colectiviștii din Glina sînt harnici și se descurcă. Dovada? C.A.P. Glina și-a realizat fondul de stat la toți indicatorii, inclusiv la legume, asta în ciuda faptului, zice Ion Porumbel, secretarul primăriei, că anul a fost secetos și ploaia a ocolit mereu comuna. Dar ei, oameni de ispravă, au scos-o la stambă și, după ce și-au făcut rosturile la C.A.P., au găsit timp și pentru loturile personale. La cooperatori sînt date, în folosință personală, 110 hectare, nu chiar cel mai bun pămînt, dar oricum un pămînt fertil, de pe care, în cîmp, oamenii au obținut și 7 mii de kilograme de grîu la hectar. Facem precizarea pe cîmp întrucît calcularea lotului personal începe, și la Glina, de la curți. Gospodarul are, prin lege, dreptul la 50 de metri de curte, dar curțile sînt, de regulă, mai întinse și sînt și cazuri în care acesta acoperă suprafața cu 1 500 de metri pătrați (15 ari) ce se cuvin unui cooperator. În situația în care curtea-i mai mică, omul primește diferența în cîmp, iar acolo cultivă, ca o regulă în Glina, porumb, rezultatele fiind cele amintite mai devreme.

În ideea autoaprovizionării, de fapt în ideea că țăranul să fie producător înainte de a fi consumator, primăria a întocmit cîte o fișă pentru fiecare gospodărie. Jumătate din suprafața cultivabilă îi rămîne omului la dispoziție, el își pune acolo ce vrea, jumătate e plantată în strictă legătură cu obligațiile comunei față de planul de stat. Petre Gheorghe, de pildă, din Libertății 293, are 300 de metri cultivabili, pe 150 urmînd să facă roșii, Glina avînd un plan de 550 de tone de tomate. Firește, nu se vine în casa omului și se bate cu pumnul în masă. Acesta e mai degrabă sfătuit și dacă el are alte interese urgente, fiind crescător de porci (Dumitru Roșca), de tăurași (Florea Tache) sau de nutrii (Nicolae Pascu), e lăsat să înlocuiască roșiile cu lucernă sau, să zicem, furaje. Primărița Georgeta Bordei și „statul major" al comunei, Radu Vasile, vicepreședinte, Ion Porumbel, secretar, Cristea Baianov, secretar adjunct etc., s-au străduit și se străduiesc ca sătenii să aibă tot ce le trebuie, intenție în parte realizată. Chiar dacă cererea depășește oferta, cooperativa de consum a adus, la 13 lei kilogramul, 3 tone de folie, polietilena fiind necesară acoperirii solariilor. Folie mai desface și C.A.P.-ul, la jumătate de preț, dar aceasta e deja folosită și legumicultorii din Glina, vestiți pe piețele Capitalei, nu prea se dau în vînt după ea, arătîndu-se ei tot mai pretențioși. Mai complicată e problema gunoiului de grajd. Acesta s-ar mai găsi, dar oamenii n-au mijloacele de transport necesare și chiar dacă se descurcă, mai cu o prietenie, mai cu un poi, o fac greu. N-ar strica, gîndim, ca primăria să caute, și în această privință, o soluție, căci oamenii sînt, ne-am lămurit, trup și suflet alături de ea, conștienți că locul țăranului e la țară și misiunea lui să producă. Dorința lor de a face și a drege e mare. Să luăm un exemplu concret. Avînd, pînă nu demult, culturile de porumb în luncă, cooperativa dădea producții nici prea prea, nici foarte foarte. S-au socotit cooperatorii cît s-au socotit și au hotărît să urce porumbul la deal, lăsînd legumele lîngă apă. Au zis și, fără să mai plimbe vorbele și hîrtiile de colo pînă dincolo, au făcut. Rezultatul? Recoltele s-au dublat.

Unii din ei, cazul lui Petre I. Păun, au și serviciu. Acesta, un zdrahon de bărbat, lucrează de 24 de ani la „Stela", ca operator chimist, dar continuă să se considere ce e, adică țăran. La și acord global de la C.A.P., face și grădinărie, s-ar băga și la I.A.S., nu e-ar vrea să se îmbogățească, are tot ce-i trebuie, ci pentru că nu poate sta. Curtea lui e parcelată și mare parte din ea ocupată de solar. A pus, anul trecut, roșii, castraveți și, mai spre toamnă, spanac, n-a reușit cu castraveții, „am dat greș din cauza musculițelor", dar tot a adunat vreo 40—50 de mii de lei. Acum, a însămînțat toate colțurile și-i pare rău că salata e întîrziată, din cauza lipsei de folie. La frate-miu, zice, la Gligore, salata e răzbătută, dar el și-a făcut rost de acoperiș. A umblat ieri după bălegar, dar i s-a rupt, ca în cîntec, căruța-n drum! Nu știe cînd va face rost de alta, e greu. De față la discuție, secretarul primăriei îi propune un tractor, dar Petre I. Păun se ferește, ce tractor, tovarășe secretar, să-mi strice brazda?! Curtea lui e săpată și omul acceptă, fără să se laude, că unde n-a intrat cu plugul, a dat la furcă?! Acum, continuă, e bătălia cea mare, dacă iarna stai, la primăvară n-ai ce cere de la pămînt. Numai că el, țăranul Petre I. Păun, nu stă. Vine de la fabrică, leapădă hainele de oraș, își suflecă mînecile și, pînă noaptea, abia prididește. Îl mai ajută și femeia, dar ea e mai mult cu ale casei și cu nepoții, e mai scutește. Pe băiat însă, pe Marin P. Păun, îl trage la lucru, chit că acesta e subinginer. Și ce dacă?!, se miră tatăl, doar munca nu trage înapoi pe nimeni. Aceasta pare să fie, în altă ordine de idei, o altă explicație a prosperității comunei Glina. Fii ei, chiar dacă școliți, chiar dacă retribuiți în Capitală, nu s-au bolerit și nu le cade rangul dacă pun mîna pe sapă sau pe lopată. Ei înțeleg că, procedînd așa, e spre binele lor, Marin P. Păun are în fața casei o mîndrețe de Dacie, 17 B 1209, spre binele comunei, spre binele țării. Păunii își fac, ei înșiși, răsadurile, dar nu-s singurii. Cîteva case mai încolo, Ion Gh. Vasile, „specialist în castraveți", cum se recomandă, nu cumpără nici el răsaduri. Doar bălegar, de la C.A.P., dar nu găsește totdeauna, precum și porumb. A dat 150 de lei pe-o dublă, scump al dracului, a ajuns în situația ca el, gospodar de frunte, doar pentru că n-a luat porumb la global. Anul acesta, deși va fi mai multă muncă, va lua și e sigur că va ieși la liman. Se bazează pe mîinile lui de țăran de 56 de ani, bătătorite și late ca niște lopeți, se mai bazează pe cele ale fiului, Constantin, cu care zice că are munca și mașina, tot o Dacie, în tovărășie. Băiatul ține meserie elegantă, e ospătar la Athenée Palace, dar la Glina se cheamă că tot țăran e, adică se spetește muncind și se mîndrește cu asta. Cei 2 au realizat, anul trecut, 40—50 de mii de lei din grădinărit mai ales, dar solarul familiei e dat de exemplu pe comună.

Glina s-a aliniat politicii de autoaprovizionare. Chioșcurile așezării, la care țăranii se obișnuiseră să cumpere, s-au desființat. Comuna consumă poate mai mult ca altădată, nivelul pretențiilor a crescut și crește, dar consumă din ce produce ea. Cei din Glina merg la piață, nu ca să tîrguiască însă, ci ca să vîndă. Mentalitatea s-a schimbat și se schimbă, iar argumentele ei sînt palpabile, bunăstarea unor țărani ca cei de mai sus, dovadă că, oricum am întoarce lucrurile, tot omul e cel care sfințește lotul.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Marele act al Unirii

Act istoric major în destinele poporului român, Unirea Principatelor este importantă nu numai prin aceea că a încheiat un proces istoric cu rădăcini milenare și a fost prima concretizare a aspirațiilor spre unitate românești în epoca modernă ci mai ales **prin perspectivele pe care le-a deschis dezvoltării ulterioare a României.** Realizată de națiune — într-o unanimitate, pe care glasurile cu totul stinghere, infime și izolate ale cîtorva separatiști n-au putut-o afecta — fiindcă în adevăr, așa cum spunea Kogălniceanu, cîțiva ani mai tîrziu, **„Unirea națiunea a făcut-o !"**, ea a fost expresia, fie și întîrziată cu un deceniu, a biruinței revoluției din 1848.

Ziua de aur de la 24 ianuarie 1859 a inaugurat mutații decisive în istoria națiunii. N-a avut loc atunci doar o simplă ștergere de nefiresc hotar, ci a fost vorba de făurirea prin ingenioasa formulă a dublei alegeri a unei **noi** realități politice. Unirea Principatelor a însemnat condiția de bază pentru crearea **statului modern**, pentru înlăturarea ultimelor și paralizantelor cătușe ale vechiului regim, pentru deschiderea unui drum larg progresului. Modernizarea în toate domeniile, reforme multilaterale, înlocuirea vechilor structuri au caracterizat deceniile următoare anului 1859, transformînd România într-un stat înscris pe orbita pronăsirii. Înlăturarea relațiilor feudale din agricultură, înzestrarea țărănimii cu pămînt, recuperarea unui sfert din teritoriul național prin secularizarea averilor închinate mănăstirilor străine, reforma administrației și a justiției în sensul alinierii lor statelor înaintate ale vremii, reforma învățămîntului, crearea unui șir de noi instituții, modernizarea și dezvoltarea armatei chemată a contribui într-un viitor apropiat la întregirea aspirațiilor naționale, toate acestea au afirmat România modernă încă din cel de-al șaptelea deceniu al secolului trecut.

Purtător de cuvînt al poporului său, domn al Unirii și al reformelor, Alexandru Ioan Cuza a fost totodată cel care a făcut din neatîrnarea țării un țel ardent. „Neadormit" în domeniul relațiilor externe — cum remarca memorialistul Radu Rosetti —, domnitorul a știut să arate reprezentanților puterilor străine „o frunte ridicată" — după expresia fericită a lui Dimitrie Bolintineanu — susținînd ferm drepturile țării sale și refuzînd să abdice în cea mai mică măsură de la demnitate. Consulii străini, chiar răuvoitori lui Alexandru Ioan Cuza, au trebuit să recunoască calitățile sale de conducător, tactul și abilitatea sa politică. Într-un nou cadru, similar sau apropiat celui de care beneficiau, pentru a exercita politica lor din afară, statele independente ale Europei, Principatele Unite Române și-au apărat drepturile și și-au afirmat o linie proprie de politică externă. Intransigent, Cuza n-a șovăit să aleagă calea exprimării directe, răspicate, a năzuințelor națiunii. **„Ne trebuie Unirea** — spunea el reprezentantului Austriei, ținînd hotărît pentru desăvîrșirea unificării pe plan politico-administrativ : **dacă nu ne-o vor acorda pe terile, vom fi siliți să ne-o dobîndim singuri".** „Ni s-a arătat atît de lămurit — mărturisea tot atunci marele vizir unui diplomat, recunoscînd implicit o nouă poziție statului național român și diriguitorilor săi — posibilitatea de a se înființui Unirea fără concursul nostru și experiențele trecutului ne-au încuiat atît de puțin în nădejdea de a găsi în puteri un sprijin eficace împotriva unei eventualități de acest fel, încît ni s-a părut mai înțelept să atenuăm primejdiile, reglementînd-o printr-o înțelegere". Dealtfel, Cuza însuși dezvăluia încă din 1859 lui Vasile Alecsandri, poetul dar și ministrul său de externe, poziția sa față de neatîrnare. **„Ca domn** — scria el — **sînt convins de necesitatea de a acționa cu vigoare și hotărît a trage tot profitul posibil pentru fericirea și independența poporului meu".** Cînd Imperiul otoman a încercat să „doleneaască" și să dea „sfaturi", replica dată de domnitor marelui vizir a fost usturătoare în demnitatea și măreția ei. **„În această chestiune** — arătase Cuza înaltului dregător otoman — **nu sînt domnul românilor, sînt însăși România !"** Pregătind armata, întărînd și consolidînd statul, făcînd să se acrediteze în cercurile politice și diplomatice ale lumii și în ochii opiniei publice mondiale dreptul României la liberă afirmare, Alexandru Ioan Cuza a deschis larg calea către independență. De aceea, între 9 mai 1877 și 24 ianuarie 1859 există o legătură directă, firească, iar **Independența este o urmare semnificativă a Unirii.**

Ziua de 24 ianuarie reprezintă doar cel dintîi inel în lanțul realizării și desăvîrșirii unității statale românești. Prin dubla alegere din 5 și 24 ianuarie 1859 a fost inaugurat un proces ireversibil. Națiunea română pășise pe drumul unificării ei politico-statale și nimic nu-i mai putea sta împotrivă. Dobrogea în 1878, celelalte provincii istorice în 1918, procesul fiind încununat la 1 decembrie 1918 prin solemna hotărîre a Marii Adunări de la Alba Iulia, statul național unitar român s-a făurit plenar și s-a afirmat ca o entitate europeană, expresie a însăși națiunii române, a năzuințelor și drepturilor ei imemoriale. Firesc, **Unirea Principatelor a fost preludiul necesar al desăvîrșirii statului național unitar**, anul 1918 legîndu-se de anul 1859, prologul său istoric.

B. DAN ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Convorbire cu M. Sa Doamna Elena Cuza

Cum a fost întronat și detronat Cuza

Rolul d-lui Dimitrie A. Sturdza

În 1909, Vespasian I. Pella, avocat și ziarist — tatăl mai cunoscutului Vespasian V. Pella, profesorul de drept penal și de procedură penală de la Universitatea din București — publică în Adevărul de sub conducerea lui Const. Mille interviul ce se reproduce mai jos, cu Elena Doamna, văduva Domnitorului Cuza, care își trăia la Piatra-Neamț amintirile, mihnirile și singurătatea de la sfîrșitul vieții.

Destăinuirile, în epocă, au făcut vîlvă, ele s-au retipărit într-o broșură cu un tiraj ridicol și lucrurile s-au pierdut, acoperite de uitare, cum se întîmplă în genere cu materialele din cotidiane. Nimeni nu le-a mai folosit.

„Flacăra" le readuce azi la cunoștința și a celor bătrîni, și a generațiilor tinere, ca un omagiu pentru memoria acelora care au fost făuritorii Unirii Principatelor.

Sosirea

Un suerat lung și greoiu, îmi vestește sosirea la Piatra-Neamț.

Descind din tren.

În fața mea se întind învelite cu zăpadă șirurile de munți, străbătute de Bistrița căreia gerul iernei i-a amuțit zgomotosul glas ; iar de o parte și de alta se înlănțuesc, ca prinse de o vrajnică și solidară dragoste, una cîte una casele, ce formează frumosul orășel Piatra.

— La d. Bacalu ! — spun birjarului ce își făcea loc printre celelalte trăsurele cu un cal, cari se înghesuiau să prindă care mai de care puținii călători, sosiți cu trenul.

Și d'abea urcat, trăsurica zboară cu mine pe pavagiul înghețat al străzei ce leagă gara cu orașul, în mijlocul privirilor locuitorilor din dreapta și din stînga stradelor, ce urmăresc cu cunoscuta curiozitate provincială, defileul trăsurilor de la gară.

Văd pentru prima oară Piatra.

Și nu știu de ce mă simt cuprins de o adîncă emoție ; de ce orășelul acesta îmi pare că n'ar face parte din țara noastră ; și de ce mai ales privirile celor pe lîngă cari trec în goana trăsurei îmi fac impresia că ghicesc poate scopul vizitei mele !

Iată-mă ajuns în strada Ștefan cel Mare. De o parte și de alta se înșiră case mici, gospodării frumoase, cu grădinuțe de brazi în față. În dreapta străzei, se ridică și se întinde liniștit, îmbătrînitul munte Cosla, cu plantațiile sale de brazi, și cu frumosul parc al orașului.

Birjarul se oprește să coteaască spre stînga, pe o stradă îngustă și întorcîndu-se spre mine, îmi zice :

— Aici, în casa asta din colț, șade Doamna Elena Cuza...

Tresar. Și fără să-mi dau seama că era natural ca el să'mi atragă atenția asupra acestei case, îi răspund răstit :

— Dar d. Bacalu, unde șade ? Mai e mult pînă la d-sa ?

— Nu, iaca aici... a doua casă, lîngă casa Domniței... spre fund... Și priveso casa Doamnei Elena Cuza, casa ce adăpostește bătrînețele primei Doamne a Rominiei !

O casă mică, modestă, de o culoare albă, și cu o înfățișare veselă și liniștită.

La d. Bacalu

D. Bacalu, e un fruntaș cetățean al Pietrei, și fost membru al maturului corp. Într'una din casele sale, **șade azi cu chirie Elena Doamna.**

D-na Henriette Bacalu, soția d-lui Bacalu, o distinsă și inteligentă femee, se bucură de înalta favoare a intimității Doamnei Elena, și ore întregi stau împreună și deapănă trecutul țărei, ale cărei triste dar scumpe suveniruri de aproape 50 ani, le trăește sufletul generos și mare al soției lui Cuza-Vodă.

Prin d-na și d. Bacalu, voesc să'mi fac intrarea la Doamna Elena. Știu că viața absolut retrasă pe care o duce fosta Doamnă a Rominiei, o face inaccesibilă oricărei vizite. Dar sărbătorirea celor 50 de ani ai Unirei, e prea strîns legată de viața acestei nobile femei, pentru ca țara să nu cunoască ceva măcar din impresiunile ei, asupra marelui act care a unit de veci cele două țări ; din evenimentele desfășurate sub ochii ei, în casa ei, adesea, și cari i-au zguduit și îndurerat pe urmă atît de adînc viața ei de martiră...

O convorbire cu Elena Doamna, asupra tuturor celor petrecute în marile lupte și frămîntări de atunci, asupra celor simțite și văzute de ea, — iată la ce m'am gîndit, cînd am luat în dimineața zilei de Marți trenul spre Piatra, și iată ce, cu orice preț, voesc să obțin...

Și trebuie să mulțumesc cu recunoștință d-nei Bacalu, că cu toate dificultățile ce-mi închipui că le-a întîmpinat, am putut obține prețioasa convorbire pentru orele 3 și jumătate după amiazi.

În așteptarea convorbirii — Viața Doamnei Elena Cuza

Și, în așteptarea orei de primire, ce informațiuni prețioase asupra chipului sublim cum își duce de ani de zile, viața, fosta Doamnă a Rominiei !

E pentru a doua oară venită în Piatra. Și-a ales acest orășel retras, la poalele munților ca cel mai dătător de liniște pentru sufletul ei atît de zbuciumat. Și-a făcut o modestă casă, tot pe strada Ștefan cel Mare și a locuit-o timp de 4 ani.

Dar într'o zi, des de dimineață, chemă pe d-na Bacalu și îi spuse :

— Henriette, fiica mea... eu plec din țară, plec și nu știu dacă mă voiu mai întoarce... Nu vroiu să știe nimeni de plecarea mea. Te rog fii bună și să mă însoțești numai pînă la Bacău...

Și Elena Doamna era teribil de turburată... Motivul plecărei nu era greu de pătruns. Dimitrie Sturdza răscolise iarăși cenușa marelui Cuza și într'un discurs rostit în Parlament, îi ponegrise memoria.

Elena Doamna a fost singeros rănită în sufletul ei de această profanare. Și amărîtă, desgustată, ea părăsea țara la a cărei Unire și înălțare contribuise și dînsa prin sfaturile, prin îndemnurile, și prin încurajările date scumpului ei soț.

A dăruit casa fratelui său Mitică Rosetti și s'a dus la Geneva. Dar după trecere de trei ani, o apucă dorul de țară. Și într'o bună zi ea plecă din Geneva pentru a se reîntoarce iarăși în Piatra. Și d'atunci locuește cu chirie în casa d-lui Bacalu, larna nu ese de loc din casă. Vara, șade tot timpul în grădiniță și își petrece vremea lucrînd și citind.

E de 84 de ani, și încă nu întrebuințează ochelari. Dimineața se scoală la 7 ore. După dejun se repauzează puțin, iar seara la orele 10 se culcă, după ce-și face obișnuita lectură.

Adeseori lectura i-o face o femee Germaine, o elvețiană adusă din Geneva acum trei ani și pe care a învățat-o să citească românește. Ziarele ei sînt **„Figaro"** și **„Adevărul"** pe care le citește în fiecare zi și la care e abonată.

Averea ei consistă într'o rentă viageră de 120 000 lei anual, pe care o primește în două rate semestriale. Și din această sumă, nu cheltuește 20 000 lei pentru dînsa. Restul de 100 000 lei îl întrebuințează pe fiece an în scopuri de binefaceri, în ajutare pentru săraci și orfani.

Îmbrăcămintea ei e foarte simplă.

Nu vrea să știe ce sînt mătăsurile.

Și într'o zi cînd i s'a recomandat să-și facă o asemenea rochie, a zis :

„Mi-aș frustra săracii mei..."

Oricine recurge la ea, e ajutat. Și cîți nenorociți nu bat la ușile ei. Pe fiece an dă spitalului de copii „Caritatea" din Iași, 25 000 lei. Zeci de bătrîni și bătrîne, infirme sau nevoiașe, își au pensia lor anuală de la această generoasă femee.

Acum, în cursul acestui an, a dat 10 000 lei pentru construirea unei băi școlare în Piatra ; a dat 10 000 lei pentru procurarea de instrumente la spitalul din oraș, în memoria lui Cuza-Vodă, cerînd a se pune o placă de marmură în sala instrumentelor, cu o asemenea inscripție.

Cu cheltuiala ei, a reparat radical acum în urmă, biserica din Ruginoasa, și a aziștat la desgroparea osemintelor lui Cuza, ducînd pînă acolo devotamentul pentru scumpul ei soț, că în persoană a spălat osemintele și le-a pus în cavoul bisericei.

— „Acum pot să mor împăcată, a zis Elena Doamna ; căci mi-am făcut ultima datorie pe pămînt pentru iubitul meu soț".

Evenimentele singeroase din primăvara anului 1907, cu revoltele țărănești, au turburat-o adînc. Urmărea zi cu zi în **Adevărul** cele ce se petreceau în țară și plîngea cu lacrimi de durere.

— „Vai săraca țărișoara mea — zicea ea — ce nenorocire a căzut pe capul ei, de se omor între ei frații de același singe și neam...

Și s'a îmbolnăvit. A trebuit în urmă să i se spue că s'a oprit trimiterea ziarelor la țară, și să nu i se mai dea „Adevărul" pentru ca să'și poată regăsi liniștea pe care revoluția agrară i-o răpise zguduindu-i întreaga ființă.

...Cele două ore de așteptare trecură ca o clipă și nu mai mă săturam ascultînd mișcătoarele povestiri despre această sfîntă femee.

Iată orele 3 și jumătate și d-na Bacalu îmi anunță că Măria Sa mă așteaptă, că a primit cu mare mulțumire să-mi acorde convorbirea solicitată și că se simte fericită că poate să'și exprime recunoștința sa pentru romîni și în special ieșenii cari nutresc sentimente atît de frumoase pentru memoria lui Cuza.

La Elena Doamna

Pornesc spre locuința Doamnei Elena, împreună cu d. Bacalu.

D-na Germaine ne ese înainte și ne primește.

— Măria Sa vă așteaptă, ne spune dînsa.

Și intrăm.

Pe un fotoliu larg, stă fosta Doamnă a Rominiei. Ne plecăm să-i sărutăm mîna. Elena Doamna vrea să se ridice, dar noi o rugăm să nu se obosească și să șadă jos.

O privesc...

Vai ! ce frumoasă figură, ce înfățișare distinsă, ce trăsături caracteristice de nobleță și mîndrie, de bunătate și blîndeță !

— Sînt fericită, îmi spune ea, cînd aud că țara sărbătorește Unirea și pe Cuza-Vodă. Slăvindu-se de cei de azi actele mari și frumoase ale celor de eri, și faptele lor vor fi slăvite de cei de mîine... Alegerea lui Cuza... Ce timpuri, ce timpuri !... deși au trecut 50 de ani de atunci, dar par'că îi văd înșirîndu-se înaintea mea cu toate durerile și bucuriile lor...

Și Doamna Elena, clătinînd din cap, scoase un oftat adînc, și ochii ei se luminară și se deschiseră mari, par'că ar fi voit să coprindă cu ei deodată o întreagă epocă.

— Eram tînără, nu ne gîndeam nici eu nici Cuza la o asemenea întîmplare care a avut un rol atît de hotărîtor asupra vieței noastre.

„Moldova era frămîntată de alegerea Domnitorului. Și lupta se dădea mai mult între Mihail și Grigore Sturdza, între tată și fiu. Ambii aduseră în Iași lăzi încărcate cu galbeni, ca să cumpere Domnia. Era pe la începutul lui Ianuarie 1858 — acum 50 de ani. Soțul meu era colonel, avansat de Vogoride și făcea și el parte din membrii adunărei naționale a Moldovei. Era de timpul căimăcămiei de trei. Noi locuiam în casa părintească a Soleștilor — Rosetti din Iași. În oraș începuseră să sosească membrii adunărei naționale moldovene. Cuza era din partidul liberal, dar între membrii acestui partid, vr'o 30 la număr, nu se putea face nici o înțelegere comună asupra candidatului de ales la Domnie. Unii voiau pe Lascăr Catargiu ; alții pe Negri, un foarte de ispravă bărbat ; alții pe Mavrogheni. Cuza, văzînd dezbinările dintre amicii săi, se desinteresase de alegere.

„Un singur lucru voia el : ca să nu se aleagă vreunul din Sturdzești, căci aveau și ei susținătorii lor în adunare.

Alegerea lui Cuza. Unirea

„În seara de 3—4 Ianuarie, pe cînd ședeam la masă, au venit la noi vr'o cîțiva amici printre cari și fratele său de arme colonel Pisoschy, ca să-l roage să vină negreșit după masă la Elefant, o sală de adunare unde ședea Costache Rolla, căci așa s'au hotărît naționaliștii, ca să se lege cu toții în acea seară asupra persoanei de susținut la domnie. Cuza, cu toate rugămințile amicilor săi, n'a voit să se ducă, — deși eu am insistat pe lîngă dînsul, și le-a spus : „Faceți voi ce credeți, căci pe oricine ați alege dintre ai noștri, eu aprob și semnez cu amîndouă mîinile, numai Mihalache sau Grigore Sturdza să nu fie..." Și a plecat la teatru. Teatrul era la Copou, unde este astăzi universitatea. Eu am rămas acasă.

„Peste noapte, pe la orele 12, mă pomenesc cu fratele meu Costache Rosetti, venind într-un suflet să'mi spună cele petrecute la Elefant, căci îl rugasem de cu vreme și'l așteptam, neputînd să dorm.

— Ghici cine s'a ales ? îmi zise el.

— Nu pot... spune-mi tu în grabă...

— Bucură-te...

— Mă bucur dar să nu fie Mihalache sau Grigore Sturdza... Dar aide odată spune-mi...

— Tu te-ai ales...

— Ce vorbă e asta ? Nu te pricep. Dar pentru numele lui D-zeu spune'mi odată cine e ? Nu mă fierbe așa...

— Ia, cine să se aleagă ? Pe Cuza l'au ales... și s'au jurat cu toții, de au semnat actul, și s'au dus să'l iee de la teatru și să-i vestească alegerea... După cîtva timp a sosit și Cuza. Era alb ca hîrtia la față.

(Continuare în pag. 25)

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Indată după retragerea guvernului la Iași s-a format sub prezidența lui I.I.C. Brătianu un cabinet de uniune națională (11 decembrie 1916). În acest cabinet a intrat și Take Ionescu, ca ministru de stat, împreună cu trei dintre aderenții săi : Mihail C. Cantacuzino (la Ministerul Justiției), Dr. C. Istrati (la Industrie și Comerț), Dimitrie Greceanu (la Lucrări Publice). Armonia cabinetului nu era prea solidă. În tot momentul se aștepta o modificare a lui. Ea se va realiza însă numai în luna iulie.

Take Ionescu urmărea cu o vie atenție situația (de pe toate fronturile Europei). La 25 ianuarie/7 februarie, ajunsese să creadă că războiul se va termina pînă la sfîrșitul anului 1917, sau la o dată apropiată de aceasta. Prevederea nu avea să se împlinească. Iarna continua să fie grea. În unele case se organizau concerte și serbări pentru ajutorarea celor mistuiți de suferință. La concertul organizat în casa inginerului Penescu — devotat el lui Take Ionescu — a cîntat însuși George Enescu. Între timp Take Ionescu a ajuns să cunoască faptul că Germania și Austro-Ungaria fuseseră hotărîte să ne declare război, trecînd peste neutralitatea noastră, în cel mult patru săptămîni de la data aleasă de noi pentru a intra în acțiune. Dacă nu atacam noi, ne atacau ei.

Greaua situație a celor suferinzi îl îngrijorează din ce în ce mai mult. Tragediile la care asistă îl fac să creadă că mai bine ar fi fost ca oficialitatea și armata să se fi retras în Rusia, îndată după evacuarea Munteniei. Soluția n-ar fi fost însă prea fericită, fiindcă în felul acesta s-ar fi părăsit întreg teritoriul țării. El se gîndea să plece la Petrograd și poate de acolo la Paris, dar aderenții săi socoteau aceasta ca o dezertiune.

Vestile primite din teritoriul ocupat de inamic îl indignează. El stigmatizează cu putere pe cei care au acceptat să exercite funcțiunile de prefecți, toți aceștia fiind partizani ai lui Alexandru Marghiloman rămas la București. În scrisoarea de la 23 martie/5 aprilie relevă personalitatea șahului Persiei că o dovadă a notorietății sale. Tot prin această scrisoare Take Ionescu anunța intrarea în război a Statelor Unite, intrare de care el era atît de sigur.

Take Ionescu anunță totodată că întreaga sa corespondență politică se afla la Petrograd, depusă odată cu tezaurul țării și alte comori naționale.

Odată cu declanșarea revoluției ruse din februarie, el intră în relații cu noul ministru de externe al Rusiei, profesorul Milinkoff, căruia i-a trimis o telegramă. El se arată totodată impresionat de „marile linii" ale revoluției pe care o considera ca pe una din cele mai „mari și mai bune momente din istorie".

VASILE NETEA

„Înaintea nefericirii umane eu cobor din înălțimile filosofice"

25 ianuarie/17 februarie 1917

...Ninge de aproape 24 de ore. Ninsoarea este aici enormă este una din cele mai asprе ierni ce care eu le-am cunoscut. și săracii răniți, mor de frig și de foame. Tu n-ai nici o idee de suferințele din această țară. La un singur spital 12 cadavre așteaptă de zece zile. Zece zile ! Sînt desigur neglijențe, dar sînt și lucruri care ar fi putut fi evitate.

Aici noi n-avem nimic, nici vestminte, nici lenjerie, nici hrană nici căldură, nimic... Dintr-o telegramă a lui Brătianu pe care am primit-o astăzi văd că eu voi fi probabil reținut în oficialitate încă pentru cîtva timp. Dar eu voiam să plec. Din telegramele bosilor din această dimineață rezultă că germanii vor face anumite concesiuni. Printre acestea ar fi și linia maritimă Norveția — Englitera. Dacă da, mijlocul de plecare este găsit pentru tine... Eu cred acum serios că în acest an, sau aproape războiul se va sfîrși. Simt că nu mai poate dura. Aș fi foarte mirat dacă s-ar întîmpla altfel. Tu știi că eu credeam în doi ani [1]), dar nu mai cred. Aceasta trebuie să-ți dea putină voe bună... Ce operație de purificare va trebui să facem încă înainte de a pune picioarele în casele noastre. Eu sînt pe punctul de a trimite două lungi interviuri la două jurnale : „Le Temps" (Paris) și „The Morning Post" (Londra). Ele îți vor plăcea. Cred că sînt reușite. Eu nu dorm deloc bine. Sînt adesea în imposibilitate de a dormi mai mult de patru sau cinci ore. Sînt mereu frămîntat.

Miercuri 25 ianuarie 1917

Este o oră după miezul nopții. M-am întors de la familia Penescu (inginerul), unde a avut loc o serată muzicală pentru sărmanii nefericiți... În această seară, la această serbare, eu am avut un moment în care mi-au dat lacrimile în ochi. Din fericire s-a întîmplat într-o semiobscuritate și nu m-a văzut nimeni. Enescu a cîntat. A cîntat ca un înger și vioara sa m-a mișcat profund. Am revăzut toate durerile. Mi-am amintit de acel oraș — orașul București, — pe care nu l-am iubit cînd eram acolo, dar căruia, astăzi, aș vrea să-i sărut pavajul dacă aș putea să mă întorc în acest moment. Atîtea viziuni atîtea amintiri, treizeci și cinci de ani fără a ține seama de copilăria mea, o întreagă viață. Și suferințele atîtor sute și mii de oameni, pe acest frig teribil care pătrunde sărmanele corpuri extenuate ca și zidurile subțiri ale caselor lor neîncălzite...

Simbătă, 18 februarie/3 martie 1917

...Din nou sîntem copleșiți de o ninsoare teribilă. Bate vîntul ninge este un timp însăimîntător. Natura este contra noastră. Atîția sărmani nefericiți care nu au căldură, și frigul care vine, acest vînt glacial care pătrunde pretutindeni care suferă cutremurînd ferestrele și ușoare peste tot. Ce soartă de a fi venit pe lume chiar în momentul celei mai formidabile calamități.

Să știi că acum eu am încă o confirmare că dacă noi n-am fi declarat războiul, în cel mai tîrziu după patru săptămîni germanii ni l-ar fi declarat ei, fiindcă noi niciodată n-am fi putut accepta oribilul și umilitorul lor ultimatum. Noi n-am fi putut scăpa de soarta noastră, orice am fi făcut. Dar aceasta nu oprește ca suferințele să ne fie teribile. Vorbesc de cei săraci și mai ales de cei mici.

Ieri încă am sfătuit de diferiți oameni de a pleca sau cel puțin de a pune la adăpost familiile lor. Am dat acest sfat și lui Barbu Știrbei, și cred că va trimite pe soția și cele patru fete ale sale la Odesa și de acolo în Crimeea. Îmi propusesem că ies astăzi măcar un minut, dar a nins și a trebuit să renunț. Soer totuși că pînă mîine aceasta va trece. Eu sînt foarte bine dar 21 de zile de ședere în cameră (Take Ionescu a fost bolnav) contează totuși. În acest timp, am citit romane mai ales După Guy de Maupassant, a fost rîndul lui Anatol France. Tot ce am citit din el, citisem deja mai înainte, dar acestea sînt opere care se pot reciti, fiindcă frumusețea lor se află în stil. Eu citesc pentru a mă împiedica să gîndesc. Nu este prea bine de a gîndi prea mult în acest moment...

Luni, 20 februarie/5 martie, dimineața

N-am dormit bine, am gîndit mult, am văzut multe lucruri în prezent și în viitor. Sînt doborît la pămînt. Tu cunoști gîndurile din nopțile cu somn rău. În această dimineață, la ora 7 au fost din nou 21 grade frig. Din nou ! În acest moment — la orele 9 — nu sînt decît 15 grade. Sărmanii oameni !

Ah, toate aceste maladii, toate aceste mizerii, toate aceste tragedii îmi sfîșie inima. Înaintea nefericirii umane eu cobor din înălțimile filosofice și transcendente, uit de inevitabilele istoriei, și devin un sărman muritor care comătimește, care suferă, care geme. Mă simt atît de nefericit de nefericirile altora. Ah, sărmanii. Și cînd mă gîndesc că dacă s-ar fi acceptat acum două-luni și mai bine ideea mea de a trimite armata în Rusia, s-ar fi salvat zeci de mii de existențe umane, eu sufăr încă și mai mult [1]). Apoi ieri Toncescu mi-a spus că germanii ar fi ars vila mea de la Sinaia...

Luni, seara

Acum eu sînt din nou cuprins de dorința de a pleca : nu sînt de nici o utilitate aici. Dorința mea ar fi de a pleca. Dar amicii văd în aceasta, o deserțiune. Eu n-am decis încă nimic, și n-aș fi dealtfel în acest moment în stare de a pleca. Este mult prea devreme după atîtea zile de pat și de cameră. Dar aceasta ar fi dorința mea. Am oroare de inutilitate. Viața de aici mă deprimă. Trei săptămîni au fost (ca interimar) la Ministerul Afacerilor Străine (titular un Ion I. C. Brătianu). Aceasta mi-a ocupat tot timpul. Rămîneam acolo în fiecare zi de la 3 la 7 ore, citeodată pînă la 8, și seara mai lucram încă la mine acasă... Apoi timp de trei săptămîni am fost bolnav. Acum că sînt vindecat am oroare de mine însumi. Nimic de făcut decît a vedea o grămadă de lucruri care nu se pot ameliora.

Tot ce aflăm de la București — vai, atît de puțin — este odios. Germanii au găsit (...) români cari au acceptat să fie numiți prefecți. (...). La Ploiești este prefect Petre Ciorăneanu, la Cîmpulung un oarecare Tamara fost deputat. Toți oameni de ai lui Marghiloman. Este atît de rușinos. Este atît de rușinos că eu sufăr ca și cum as fi primit palme. Și timp de doi ani acești mizerabili m-au batiocorit, m-au insultat în presa lor, și presa aliaților noștri de astăzi cita uneori aceste insolențe...

[1]) Take Ionescu se înșela. Războiul avea să dureze pînă în toamna anului 1918.

[1]) Aceasta a fost una din ideile greșite ale lui Take Ionescu. Peste cîteva luni e sigur că n-ar fi susținut-o.

„Însomnie lîngă destinele țării"

Într-o conferință susținută în toamna anului 1945, Lucian Blaga afirma despre Nicolae Titulescu : „Da, Titulescu este cea mai strălucită inteligență ce am întîlnit-o în viață. Un fel de întrupare a inteligenței, înțeleasă ca arhetip". Îndeplinind pe parcursul anilor diverse însărcinări diplomatice ce l-au pus în contact cu gîndirea și acțiunea șefului Cancelariei diplomatice românești, Lucian Blaga avea să sintetizeze strălucit, într-o formulă care nu lasă loc completărilor și conotațiilor, arderea incandescentă a lui Nicolae Titulescu în numele și pentru apărarea intereselor României : „El suferea de însomnie lîngă destinele țării".

Ni se par emblematice cuvintele rostite de Nicolae Titulescu în urmă cu 45 de ani : **„Eu care sînt pămîntean, adînc pămîntean, eu care particip de atîția ani la viața internațională fără a uita că sînt român, eu care sînt un soldat al țării mele în tranșeele păcii și care n-a cunoscut încă demobilizarea, eu care am văzut toate țările la ele acasă sau la muncă spre a ajunge la concluzia că nimic nu poate prețui mai mult ca glia părintească, eu care sînt adînc uman (...) am curajul de a spune public că umanitatea nu mă interesează dacă România nu-și găsește locul în sînul ei".**

S-a născut la 4/16 martie 1882 la Craiova, ca fiu al lui Ion Titulescu, președinte al Curții de apel, și al Mariei Titulescu, nepoată a pictorului Theodor Aman. După absolvirea Colegiului „Carol I" din localitate, își continuă studiile la Paris, unde se specializează în drept, diplomație și economie. A obținut de două ori titlul de laureat al Facultății de drept a Universității din Paris, care îi va acorda, dealtfel, și titlul de doctor în drept.

Reîntors în țară, este numit, în anul 1905, profesor de drept civil la Universitatea din Iași. În anul 1909 este numit, în aceeași calitate, la Universitatea din București. A debutat în cariera politică în anul 1912, cînd a fost ales deputat în Parlamentul României. Între anii 1917—1921 deține de două ori postul de ministru de finanțe (10 iunie 1917 — 29 ianuarie 1918 și 15 iunie 1920 — 17 decembrie 1921).

Luptînd pentru cauza desăvîrșirii naționale, Nicolae Titulescu desfășoară o susținută activitate în cadrul Consiliului Național Român, înființat la Paris, la 6 septembrie 1918 și din care făceau parte o serie de personalități ca : Take Ionescu, Octavian Goga, Constantin Mille, Traian Vuia ș.a.

La 20 aprilie 1920 este numit prim delegat al României la Conferința de pace de la Paris, calitate în care semnează în numele României, la 4 iunie, același an, Tratatul de pace dintre Puterile Aliate și Ungaria, cunoscut sub numele de Tratatul de la Trianon.

La 16 decembrie 1921 a fost numit trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Londra, unde a funcționat efectiv pînă la 6 iulie 1927; activează pentru a doua oară în același post între 1 august 1928 și 20 octombrie 1932 ; va rămîne titularul acestui post chiar în condițiile asumării portofoliului de ministru al afacerilor străine, adică pînă la 29 august 1936. Între 6 iulie 1927 — 1 august 1928, prima dată, și 20 octombrie 1932 — 29 august 1936, a doua oară, a ocupat postul de ministru al afacerilor străine al României. Între 1920—1939 a reprezentat România la toate sesiunile Adunării Societății Națiunilor (exceptînd cele din 1922 și 1928) și la lucrările majorității sesiunilor Consiliului Societății Națiunilor.

În anii 1930 și 1931 a fost ales președinte al celei de-a XI-a și, respectiv, a celei de-a XII-a Adunări a Societății Națiunilor, un caz unic în istoria acestei organizații internaționale.

A reprezentat România la majoritatea conferințelor internaționale organizate în Europa în perioada interbelică, printre care cele de la Spa — 1920; Londra — 1924 ; Paris — 1925 ; Haga — 1929—1930 ; Lausanne — 1932 ; Montreux — 1936 etc.

A avut contribuții esențiale în apărarea și promovarea intereselor românești în asemenea probleme precum : recunoașterea prin tratatele de pace a frontierelor statului, național unitar român ; reglementarea datoriilor și a reparațiilor de război ; respingerea pretențiilor optanților unguri, dezbătute în fața diferitelor instanțe internaționale, inclusiv la Societatea Națiunilor, din 1922 pînă în 1930 ; lărgirea cadrului relațiilor politico-diplomatice și consulare ale României ; consolidarea sistemului de alianțe defensive ale României și participarea sa la structuri regionale de securitate menite să apere **statu-quo**-ul teritorial ; negocierile internaționale privind recunoașterea și exercitarea drepturilor suverane în organizarea și controlul navigației pe Dunăre ; îi revin de asemenea contribuții esențiale în dezbaterea problemelor securității, dezarmării și cooperării internaționale, în eforturile pentru codificarea și statuarea normelor și principiilor de drept internațional, în eforturile pentru eliminarea războiului ca instrument legal și în adoptarea unor proceduri pentru reglementarea pe cale pașnică a diferendelor internaționale, în adoptarea de măsuri de condamnare a agresiunilor statelor fasciste în Asia, Africa și Europa.

A vizitat aproape toate țările europene și a avut numeroase contacte directe cu aproape toți factorii politici responsabili ai acestor state.

La 16 februarie 1933, semnează la Geneva, împreună cu reprezentanții Cehoslovaciei și Iugoslaviei, Pactul de organizare a Micii Înțelegeri. Un an mai tîrziu, la 9 februarie 1934, semnează, la Atena, cu reprezentanții Greciei, Turciei și Iugoslaviei, Pactul Înțelegerii Balcanice, grupări defensive antirevizioniste. A participat la aproape toate sesiunile Consiliilor Permanente ale celor două organisme.

La 3 și 4 iulie 1933, diplomatul român semnează la Londra convențiile de definire a agresiunii, iar la 9 iunie 1934, Nicolae Titulescu, în numele României, și Maxim Maximovici Litvinov, în numele U.R.S.S., stabilesc — prin schimb de note — relații diplomatice între cele două țări.

A fost : membru al Comisiei pentru cooperare intelectuală internațională de pe lîngă Societatea Națiunilor (ales în 1930, reales în 1933) ; membru al Comitetului pentru modificarea Pactului Societății Națiunilor (1930) ; membru al Curții Permanente de Arbitraj (1930) ; membru al Institutului de Drept Internațional (1933) ; membru al Consiliului de conducere al Institutului de Drept Privat (1933) ; membru al Biroului-director al Academiei Diplomatice Internaționale de la Paris, de la fondare, vicepreședinte în 1927, Nicolae Titulescu a fost ales în 1934 președinte al acestei instituții.

Autor a numeroase tratate și lucrări în domeniul dreptului, precum și în probleme financiare ; a fost ales membru al Academiei Române (1935) ; **doctor honoris causa** al Universității din Atena (21 octombrie 1933) și al Universității Komensky din Bratislava (19 iunie 1937). A fost decorat cu numeroase ordine române și străine.

La 29 august 1936 a fost înlăturat din guvern, ca urmare a unei vaste conspirații a forțelor de extremă dreaptă din afara țării, ca și a acțiunii unor cercuri interne, ostile liniei politice promovată de Nicolae Titulescu.

A murit la Cannes, în Franța, la 17 martie 1941, în vîrstă de 59 de ani.

Credința că realizăm nu numai un necesar omagiu celui care a fost Nicolae Titulescu — a cărui sărbătorire pe plan internațional, în 1982, a fost inclusă printre marile aniversări recomandate de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură — a unui om care a făcut din cuvînt o forță politică, ci și că supunem atenției publicului român idei de mare actualitate, aparținînd tezaurului universal al gîndirii despre și pentru pace, ne-a îndemnat să realizăm, începînd din acest număr, prin intermediul revistei „Flacăra", o selecție din opera diplomatului român. Sursa acestei selecții este dată, înainte de toate, de conferințele sale despre și în favoarea păcii — din care am cita doar : **Dinamica păcii**, Reichstag, Berlin, 6 mai 1929 ; **Politica și pacea** — Societatea Internațională de Filologie, Științe și Arte Frumoase, Londra, 21 mai 1929 ; **Progresul ideii de pace** — Universitatea din Cambridge, 19 noiembrie 1930 ; **Despre metodele practice de a apăra pacea existentă** — Camera Comunelor, Londra, 3 iunie 1937 ; **Ordinea în gîndire** — Universitatea Komensky, Bratislava, 19 iunie 1937, pentru a nu aminti decît cîteva cu remarcabil ecou internațional — conferințe care au îmbogățit filozofia relațiilor internaționale cu idei și concepte de o mare valoare teoretică și practică, constituindu-se în pagini antologice ale irenologiei și polemologiei contemporane.

Îi lăsăm pe cititor să judece singur, meditînd împreună cu el la cuvintele pe care Nicolae Titulescu le spunea, la 30 octombrie 1934 : „Cei ce mor pentru o idee sînt eroi al căror testament este un singur cuvînt : continuați !"

GEORGE G. POTRA
CONSTANTIN I. TURCU

Un nou succes al chirurgiei plastice românești

Prima replantare de antebraț, sub microscop

EXCURSIE AMÎNATĂ

Vineri, 15 ianuarie 1982, bucureșteanul Nicolae Dragoș a împlinit 21 de ani și patruzeci și șase de zile de cînd — fulgerată de durerile facerii — mama sa l-a adus printre noi sănătos și întreg. Alaltăieri, marți, 19 ianuarie, același Nicolae Dragoș a împlinit patru zile lungi cît patru secole de cînd prof. dr. Ionescu Agrippa l-a readus printre noi sănătos și întreg. (Adică atît de sănătos și atît de întreg cît poate rămîne un om după...) După ce ? Să-l ascultăm însă chiar pe el, pe Nicolae Dragoș : „Sînt strungar în sectorul 4, sculărie, la Întreprinderea **Semănătoarea.** Vineri lucram la niște electrozi din cupru. În universal strînsesem o frează. Asta aschiază mai repede. Cum ce ? Metalele neferoase. Retribuția de bază este de 1 800, dar lunar cîștig pînă la 2 800 de lei. **Mă grăbeam.** Ca să-ți faci norma nu-ți poți permite să pierzi timp. Cînd m-am întins după alt electrod n-am oprit mașina. Sînt vinovat. Freza mi-a prins mîneca. Mi-a înșfăcat mîna dreaptă. Am simțit cum scula îmi rupe cornea. În două locuri, mai jos de cot. Palma, degetele și ceva deasupra au rămas separate de rest. Se mai țineau doar într-o piele îngustă. Atît. Erau gata să cadă. Le-am prins cu stînga și-am luat-o la fugă spre dispensarul întreprinderii. În urma mea fugea Moise Constantin, șeful de brigadă. După el, alții. Nu m-au ajuns. Apoi cu doctorul nostru și cu Salvarea am ajuns aici, în cincisprezece minute. Nu ne-am oprit nicăieri. Apoi..." Nicolae Dragoș stă pe spate, îmi răspunde la întrebări, în timp ce antebrațul **întreg** îi este pansat sub privirile noastre și sub fulgerele înfrigurate (!) ale blițului declanșat de fotoreporterul nostru care de ascară o ține tot într-o spaimă. Ca și mine. Pare-se că vederea sîngelui nu ne prieșie. Este ora vizitei la Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie, iar bolnavul este înconjurat de toată suita profesorului Ionescu Agrippa. „Are puls. Mîna este caldă". Trag de pleoape tare-tare ca să nu-mi scape lacrimile. Vocea profesorului este un amestec de căldură și de poruncă :

— Dragoș, încearcă să miști degetele...

Nicolae Dragoș se încruntă. Fruntea i s-a albit. Sprîncenele s-au strîns și-au luat forma unei arbalete. Nu întîmplător este născut în zodia Săgetătorului. Cronologic. Logic — mai curînd sub zodia viscolului. Deci a norocului. Zeci de ochi s-au lipit de palma dezinfectată.

— Încet, nu tare, nu forța...

Arătătorul se mișcă încet, perceptibil ca într-o mîngîiere. Policele e fix. Celelalte trei degete merg oarecum împreună, de parcă un fulg ar vrea să zboare...

— Bravo băiatule !

— Credeți că... ? ! ?

— Bineînțeles.

— Sîmbătă aveam zi liberă. Urma să plecăm în București, la Padina, pînă duminică seară. Plătisem și ghidul, eram într-un grup mare. Ce-or fi făcut, s-or fi dus singuri ?

N-am răspuns că n-aveam ce. Habar nu aveam dacă grupul acela a mai urcat ori bea la obîrșiile Ialomiței. Ceea ce știu este că un grup de 34 de colegi de muncă de la **Semănătoarea** au venit la spital și au dat pentru Dragoș o parte din sîngele lor. Excursia lui a fost amînată. Deocamdată.

DINCOLO DE BINE ȘI DE RĂU

Dincolo de algii și de nostalgii, dincolo de patimi și de lacrimi, dincolo de voințe, de tendințe și de stăruințe, dincolo de agonie, și de veșnicie, și de datorie, dincolo de dotări, de șicanări și de mistificări, dincolo de invidii și de subsidii, ...deci dincolo de bine și de rău se află **știința.** Profesorul doctor Ionescu Agrippa așa crede. Selectez din ceea ce mi-a spus într-o discuție pe care n-am cum s-o uit mult timp : „Nu există operații mari ori operații mici, există doar operații bine ori prost făcute". Și : „Un chirurg bătrîn are emoții pentru ceea ce urmează după ce operează, un chirurg tînăr se cunoaște după emoțiile de dinainte ! Primele cinci zile după o astfel de operație sînt cele mai grele, atunci se stabilesc rețelele cele noi, vin apoi alte șapte-opt zile pînă își pierd fragilitatea..." Și : „Astfel de operații se fac în lume din 1965, dar nu demult s-a ajuns să se coasă rupturile de țesuturi sub microscop. În România noi am salvat de amputații numeroși bolnavi în deceniile din urmă. Vedeți că ceea ce ați prezentat deunăzi în revistă ca fiind o premieră n-a fost deloc așa, citiți ziarele mai vechi și convingeți-vă !" (Am controlat, așa este.) „Dacă doriți puteți discuta cu inginerul Ștefan Popescu, primul român căruia i-am... lipit laba piciorului acum vreo douăzeci de ani..."

— Chiar nu există risc ? !

— Nu. Cu Nicolae Dragoș, deși este primul lucrat sub microscop, n-am riscat nimic. Știam că va fi bine. Sub microscop ne antrenăm de doi ani. Cum a fost ? Băiatul ăsta e și tînăr, dar și norocos. La ora aceea numai o întîmplare — pe numele ei adevărat o ședință de comitet al oamenilor muncii — mă reținuse în clinică. La început m-a supărat modul în care a fost adus bolnavul. Doctorul care l-a adus ar fi trebuit să-l panseze mai strîns și să-i țină mîna sus ! Să fi știut atîta lucru ! Antebrațul era rece și uscat ! Am intrat în operație la 13,00. L-am debridat, adică am scos și dintr-o parte și din cealaltă tot ceea ce era rupt, sfărîmat, cam cîte doi centimetri. (Acum, antebrațul lui Dragoș este mai scurt cu 4,5 centimetri, dar... întreg !) Am pregătit osteosinteza. Nu avem frezele la care faceți aluzie, am folosit ferăstrăul. Unii consideră medicina sector neproductiv, ne-au cam uitat cu dotarea. Iar cînd nu sîntem uitați, asistăm la adevărate ciudățenii. Vă spun mai încolo... Deci am pus cap la cap secțiunile, am introdus două broșe de oțel și... am plecat acasă. Era ora 16,00. În locul meu au rămas la plagă doctorii Doina Ionescu și Ion Lascăr. (Echipa acestei intervenții salutare l-a mai cuprins și pe doctorii Mariana Drăgan, Liliana Poenaru. Oltea Popescu aflate la secundariat ; dr. Conea Pompiliana a asigurat anestezia timp de zece ore, iar sora Mariana partea de instrumentar — de remarcat că întreaga echipă se afla în afara programului de lucru.) Cei doi au cusut sub microscop artera și vena. Au folosit ac-atraumatic 10/0 (opt centimetri din acest fir costă 12 dolari). S-au chinuit enorm pentru că cineva, nu știu cine, „a luat" scaunul pe care fabrica din R.F.G. îl livrează odată cu microscopul ! Este vorba de un scaun special, pe cinci roți, cu stop, cu cotiere pentru ca să te poți fixa în timpul lucrului... (Ne folosim de prilej pentru a ruga Ministerul Sănătății să declanșeze o anchetă în scopul readucerii scaunului... uitat cine știe sub... cine ? lîngă microscopul aflător pe strada Arhitect Mincu !) Tot ei au cusut venele de întoarcere. La 18,00 am reintrat în operație. Am cusut : flexorul pentru degetele 1, 2, 3, 4, 5, nervii cubital și median și extensorii pentru degetele 1, 2, 3, 4, 5, un radial și un aductor al policelui, după care am cusut pielea în cîteva locuri (intenționat, așa !) La 21,30, vineri, 15 ianuarie, după pansament și imobilizare, Nicolae Dragoș avea iar mînă de om..."

Am văzut, într-adevăr ! Așa cum am văzut și...

MINUNI ÎN VREMEA NOASTRĂ

Să mărturisim cititorilor noștri că am fost în două rînduri în clinica de pe strada Arhitect Mincu. Prima dată în seara de 18/19 ianuarie. Ne-a condus șeful gărzii, medicul primar Ion Comnoiu. I-am văzut aproape pe toți cei 168 de internați depuși în doar cele 151 de paturi aflătoare chiar și pe coridoare ! Am constatat pe viu că noaptea, acolo, o soră ajutată de două infirmiere trebuie să aibă grijă de bolnavii de pe două etaje. (În clinică, conform normativelor, o soră revine la 60 de bolnavi.) Vă rog să rețineți că sînt bolnavi cu totul deosebiți, dintre cei care au nevoie de ajutor secundă cu secundă... Ceea ce nu exclude minunile...

A doua zi am participat la un raport de gardă și la o vizită. Pe ambele le-a condus ca de obicei profesorul doctor Ionescu Agrippa despre care îmi vine să spun — pastișînd — că este un „Cagliostro unit cu un Newton", așa cum obișnuia Renan să-l definească pe Empedocles. Exact, pe filosoful acela grec, trăitor aproape acum două mii și cinci sute de ani, primul care a lansat ideea apariției organismelor din „membrele împrăștiate".

Dar ceea ce-l unește și-l deosebește în același timp pe profesorul Ionescu Agrippa de celebrul filosof grec nu este atît distanța în timp, cît mai ales practica. O practică sufocată de minuni. Iar cine nu ne crede n-are decît să se posteze la poarta spitalului să se uite și să compare cum intră și cum ies de acolo cei aflați în dificultate pe la răscrucile vieții.

★

Iată ce ne-a declarat tovarășul dr. Radu Ozun din Ministerul Sănătății :

Dr. Radu Ozun : În Capitală avem unități sanitare de înaltă tehnicitate, cu specialiști reputați, unde se rezolvă toate cazurile care nu demult se trimiteau în străinătate. Printre aceste instituții prestigioase se numără și Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie condus de prof. dr. Ionescu Agrippa. Profilul activității sale îi conferă largi atribuții în asistența medicală de urgență, în cazuri de arsuri, de ortopedie-traumatologie și îndeosebi în cazurile de risc vital. Noi apreciem în mod deosebit competența întregului colectiv, competență de mult cunoscută și care-și spune permanent cuvîntul în asistența noastră medicală. Observația dv. relativ la numărul de paturi este justă. Numărul de paturi este insuficient, mai ales că spre această unitate se îndreaptă cazuri problemă din toată țara, uneori chiar abandonate. Ministerul Sănătății și Direcția sanitară a municipiului București vor rezolva în scurtă vreme și această problemă.

MIRCEA BUNEA ■
Fotografii de FLORIN EFREMOV ■

Medicina și colectivitățile umane

„Medicina și colectivitățile umane" este un tratat de înaltă ținută științifică, autori prof. dr. Popescu Grigore și dr. sociolog Rădulescu Sorin, apărut în Editura medicală și care cuprinde problemele sociale ale „culturii sănătății", abordează schimbările structurale care au modificat prioritățile practicii medicale orientînd-o spre o adevărată „eră a științei politice de menținere a sănătății populației".

Această lucrare are girul distinsului om de știință academician Ștefan Milcu, care subliniază faptul că aceasta „are meritul de a contribui la o mai bună și corectă cunoaștere și înțelegere a problemelor sociale ale medicinei contemporane, atît de frecvent ignorate sau minimalizate". Se analizează medicina ca știință a omului sănătos și bolnav și se insistă pe protecția, prevederea, prevenirea și apărarea sănătății colectivităților umane.

De asemenea, cartea se bucură de o apreciere internațională pe deplin justificată care reiese din prefețele unor personalități de mare prestigiu internațional — prof. dr. M. Field, S.U.A.; prof. dr. S. Halter și E. Sand — Belgia, care subliniază că acest tratat reprezintă „un model de cercetare comparativă în sistemele medicale contemporane și constituie o mărturie a vitalității eforturilor de cercetare a oamenilor de știință români, oricare ar fi contextul socio-economic al țărilor cărora le vor aparține cititorii".

Autorii pun în mod constant accentul pe unitatea medicinei și pe necesitatea de a privi global sănătatea omului. Se găsește un aspect reîntinerit, dinamic, și o sinteză înglobînd o abordare sistemică a medicinei preventive. Ea este utilă nu numai pentru tînărul medic practician și pentru student dar și pentru oricare medic de specialitate dornic să cunoască noile orientări ale științei sale, ale meseriei sale.

Atrag atenția o serie de capitole în care se dezbat: dimensiunile sociale ale medicinei contemporane ; inovațiile probabile în ultimele decenii; conceptul de „stress"; reacțiile socio-culturale față de boală; rolul medicinei în colectivitățile umane și exigențele actului medical preventiv; elementele de sociologia sexualității și a comportamentului demografic; semnificația logică și metodologică a noțiunii de boală; normal și patologic din perspectivă sociologică; etiologie specifică și multifactorială; factorii de risc specifici stilului de viață; sociologia spitalului; metodologia cercetării în domeniul medicinei colectivităților umane.

Cartea oferă noi perspective în domeniul acțiunilor preventiv-profilactice în domeniul sociologiei medicinei care a dobîndit prestigiu internațional în confruntările științifice, bucurîndu-se de o recunoaștere unanimă în rîndul unor mari dascăli din domeniul medical și social.

În același timp ea acoperă un mare gol în acest domeniu cu care se confruntă medicina și medicul în practica medicală.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Boicilul în Andorra

În repetate rînduri, am avut ocazia să relatăm în aceste pagini despre succesele terapeutice înregistrate de medicamentul original românesc Boicil în țară și, deopotrivă, peste hotare. Avînd acțiuni multiple, dar rămînînd, în principal, un preparat antialgic și antireumatic, produsul gîndit și realizat la Timișoara de doctorul Vasile Boici a devenit, cu timpul, o certitudine și e, azi, tot mai solicitat în străinătate.

Ultimele confirmări ale eficienței lui ne-au sosit, recent, din Andorra, stat așezat în Pirinei, între Spania și Franța. Auzind de efectele Boicilului, un reumatolog andorrez, doctorul Jan Escoda, s-a prezentat anul trecut la Centrul experimental din Timișoara și, timp de o săptămînă, s-a familiarizat cu metoda, de asemenea originală, de administrare a medicamentului. După care, întors în țara sa, a procedat la un studiu, efectuat în sanatoriul „Roc Blanc" din Les Escaldes, al doilea oraș ca mărime al Andorrei, sanatoriu în care, merită reținut și acest aspect, sînt aplicate de mai mulți ani tratamente cu Gerovital și Aslavital.

În cadrul Centrului termal, doctorul Escoda a folosit Boicilul sub două forme, ca infiltrații (la locul dureros) și intravenos. El a făcut infiltrații în 148 de cazuri de reumatism, tratînd diferite zone, cea cervicală, a coloanei vertebrale, a umărului etc. În 137 de cazuri, rezultatele au fost bune (92,36%), în 10 efectele aplicării medicamentului s-au arătat discrete („resultados discretos"), un singur bolnav, suferind de o afecțiune a coloanei, neputînd fi vindecat. În ceea ce privește administrarea prin injecții intravenoase, din cele 183 de cazuri urmărite, 114 au dat rezultate bune (78,68%), 6 discrete (4,28%), iar 3 nule (0,64%), 30 de bolnavi fiind încă în tratament.

Ambele rapoarte, semnate de medicul andorrez, se încheie cu formularea „efectos secundarios indeseables locales o generales ninguno", o confirmare în plus a eficacității terapeutice a medicamentului.
(Ovidiu Ioanițoaia)

Scrisori paralele

Un tînăr de 27 de ani, crescut într-un orfelinat, află în 1978 că o femeie străină l-a ajutat, în mod dezinteresat, în cea mai grea perioadă a vieții lui. De atunci încearcă să-i răsplătească, cum poate mai bine, frumoasa ei faptă din trecut. O vizitează, îi aduce de mîncare, îi deretică prin cameră, îi trimite pe cîte cineva s-o vadă, cînd nu poate s-o facă el. Faptul, lăudabil în sine, îl îngrijorează pe președintele asociației de locatari, dealtfel om de ordine, dar care se afla în plină acțiune de evacuare a bătrînei din spațiul pe care-l ocupă de aproape 40 de ani. Acum ea avea un sprijinitor. S-a ajuns la acțiuni în justiție, la Consiliul de Stat, dar legea a apărat-o pe Maria Tutunaru lăsînd-o mai departe în subsolul blocurilor cu nr. 69—71 de pe Bulevardul Gh. Gheorghiu-Dej. Din noianul de argumente, mai mult sau mai puțin legale, dar oricum departe de omenie, am reținut unul nepronunțat: incapacitatea președintelui de bloc, și el om în vîrstă și bolnav, de a înțelege că și lipsa de interes poate reprezenta un mobil al unor fapte frumoase (cu atît mai frumoase, zicem noi). Și de aceea nu se lasă pînă n-o scoate din spațiile „excedentare" deținute fără temei: două boxe și o fostă spălătorie, primele neprimind o altă destinație, pînă acum, dar nu poate împiedica rămînerea bătrînei într-o cămăruță cu o mică chicinetă aferentă.

Cînd am fost prima oară acolo, am găsit pe cumnatul tînărului despre care am vorbit și pe o asistentă medicală, de la întreprinderea unde acesta lucrează (și de unde mi s-au dat referințe bune despre el), veniți acolo, în absența binefăcătorului, pentru a-i aduce mîncare celei bolnave și a-i supraveghea starea de sănătate. O vizită neanunțată m-a pus în prezența unui evident act de omenie. Președintele blocului rămîne însă în continuare suspicios. Cînd a apărut și acest tînăr, la convocarea redacției, am constatat că are buletin de București și deci nici un interes de această natură, mai ales că spațiul, așa cum a afirmat președintele, este nerepartizabil, din motive lesne de înțeles. După aproape 40 de ani, de cînd locuiește acolo, Maria Tutunaru a ajuns zilele trecute, tot grație tînărului ei susținător, la un azil de bătrîni din Berceni.

„Nu știu dacă este cea mai bună soluție, mi-a spus electricianul Ilarion Bucur, cel care poate fi mîndru de faptele sale, dar acolo nu mai era în siguranță". Președintele, nu știm ce părere are și dacă se poate declara mulțumit, se numește Ion Mazilescu.

Cea de a doua scrisoare relatează despre situația critică a unei alte bătrîne, accidentată de un autobuz pe data de 20 noiembrie 1981 și aflată, de atunci, în îngrijirea medicilor de la Spitalul sectorului 3 (fostul așezămînt de sănătate județean) din str. Birzești, secția de ortopedie, conținutul său fiind completat de nepoata bolnavei, Mihaela Conțescu. Din unele afirmații verbale ale aceleiași tinere reiese că bunica nu s-ar bucura de atenția necesară, că i se fac tot felul de greutăți, că nu primește mîncare, că se află în primejdie de a fi aruncată în stradă, deși nu este încă vindecată.

Cercetînd, împreună cu directorul adjunct al spitalului, dr. Iulian Bicleșan, documentele medicale, aflăm că bolnava s-a prezentat într-o stare gravă (tensiune scăzută, stare de șoc etc.) și că a stat între la reanimare, fiind adusă pe „linia de plutire", după care ortopezii s-au ocupat de fractura de șold suferită.

Dr. Nicolae Gorun, șeful secției de ortopedie, ne dă amănunte din care reproducem cîteva: pacienta este ameliorată, scoasă din starea acută și intrată în cea cronică, de convalescență, pe care trebuie, ca și alți bolnavi, s-o petrecă la domiciliul său sau într-o unitate de recuperare (singura fiind la Eforie, în jud. Constanța). Externarea sa ar fi trebuit să fie îndeplinită după primele trei săptămîni, dar după aproape două luni familia nu răspunde chemărilor spitalului, pentru a o aduce acasă, mai precis în garsoniera de care femeia dispune. Cheia locuinței sale nu se mai află asupra sa ci la... nepoată. Deplasîndu-se, împreună cu mecanicul spitalului, și solicitînd și sprijinul celui de la bloc, medicul avea să constate că ușa era închisă și că o cheie se afla în broască, pe dinăuntru! Pacienta, cu care am stat de asemeni de vorbă, nu dorește să fie dusă la un azil de bătrîni, ci la dînsa acasă. Ginerele este de altă părere (comunicată medicilor); ca de ea să aibă grijă șoferul care a accidentat-o. Cel vinovat, care și el a vizitat-o pe bolnavă, va avea de răspuns în fața legii, dar pînă atunci nu el este cel care trebuie s-o îngrijească și pici medicii, care și-au făcut datoria. Pînă una alta, bătrîna doarme în pat cu încă cineva, deoarece capacitatea secției de ortopedie a fost depășită. În acest timp, o garsonieră stă liberă (cel puțin așa se pare) și o bolnavă recuperată blochează un pat de spital necesar altor suferinzi.

Care este paralela anunțată în titlu?

O bătrînă fără familie găsește sprijin la un străin, iar o alta, cu rude foarte apropiate (fiică, nepoată, ginere!) este practic părăsită în momente grele pentru ea.

EMANUEL VALERIU

O mamă în stradă

Cartierul Berceni. Ora prînzului.

Lîngă una din cabinele de telefon e o femeie. O femeie bătrînă, mică, purtînd o sacoșă de plastic în mîna dreaptă, cu stinga ținîndu-și strîns un fel de pardesiu ce-avea pretenția că o apără de frig, cu lacrimile ca două globuri ușor argintate alunecînd pe obrajii încrețiți de ani dar și de necazuri, murmura cuvinte fără nici o legătură cu lumea din jur. Totul se petrecea în sufletul ei. M-am aplecat spre ochii ei îngreunați de griji și-am întrebat ce i s-a întîmplat. „Nimic" — a dat să răspundă, dar durerea a înfrînt-o. Credeți că mă puteți ajuta? Hai să vă spun. De cîteva luni de zile dorm pe la oamenii cărora li se face milă de bătrînețea mea. Băiatul meu nu mă mai suportă în casa mea. A divorțat și neavînd unde locui a venit la mine, în casa pe care statul mi-a dat-o după demolare. Am 83 de ani și mă numesc Sfetcu Iuliana".

— Unde locuiți, mai bine spus unde locuiați?

— Pe strada Straja, bloc 67, apt. 20, et. 1, sc. 2, sect. 4. Băiatul meu are și el destui ani, vreo 57 (n.n. — bietul bălat) lucrează ca măcelar la unitatea din piața Kogălniceanu, nu-i dau numele.

Probabil că în apartamentul 67, fiul Iulianei Sfetcu se bucura în acea clipă de liniștea și căldura căminului. Dar ultase probabil că mama lui tremură la ușile altor case.

Am rugat-o pe Iuliana Sfetcu să apeleze la organele în drept, să încerce să lămurească situația și pe calea legii, dacă fiul nu vede altfel lucrurile. M-a privit puțin uimită. „O mamă cu greu își calcă pe inimă. Mi-a fost rușine să apelez la miliție, credeam că o să-i treacă și că o să-mi respecte bătrînețile și munca. Dar acum nu mai pot. Poate mă ajutați".

Iar dacă ar fi să-i dăm crezare pînă la capăt bătrînei ce-și plîngea zilele, bătaiul ei — cum îi spune fără vreo urmă de regret — nu prea are nici un drept să locuiască aici, așa de unul singur. Contractul de închiriere e pe numele Iulianei Sfetcu.

Poate că acum, chiar dacă bătrîna de 83 de ani nu a depus nici pînă azi o plîngere împotriva fiului la circa de miliție nr. 16, am ruga ca aceste rînduri să fie considerate un strigăt de alarmă pentru sănătatea și liniștea unui om.

IOANA PROCA

Ce (mai) naște din pisică?

Doriți să fiți clomăgit(ă) la domiciliu, contra cost?

Știați pînă azi că puteți fi găsit vinovat(ă) de-a fi stat în dreptul parului unor fruntași în producție, noaptea, în propriul dv. apartament? Dacă nu credeți — și dacă inima vă cedează aflînd cum o femeie în vîrstă a fost crunt bătută de doi bărbați înarmați cu o rangă de fier — atunci puteți citi mai departe. Dar înainte de toate, știți ce (mai) naște din pisică? Iată cum răspunde la această întrebare plutonierul-adjutant Stoian Niță de la Circumscripția 15 miliție, din Capitală: „...Gruia Elena Iosefina s-a întors de la serviciu. Cînd a deschis ușa de la intrarea în bloc s-a speriat de niște pisici, care în momentul cînd a deschis ușa, acestea se aflau în interiorul blocului, unde le dăduse să mănînce reclamanta Rotilă Maria. Pisicile, la zgomotul ușii s-au speriat și au căutat să fugă afară. Iar Gruia Elena, obosită de la serviciu și fricoasă din fire s-a speriat și-a început să se exprime cu diverse cuvinte la adresa lui Rotilă Maria care se afla cu pisicile și le dădea să mănînce, fapt ce a făcut să se insulte reciproc deranjînd locatarii din bloc. Între timp au sosit Rotilă Ion, socrul lui Gruia Elena cît și soțul acesteia întrebînd ce s-a întîmplat, la care Rotilă Maria a început să-i insulte și pe aceștia. În cele din urmă au apărut și fiica și băiatul lui Rotilă astfel că aceasta a prins mai mult curaj, aruncînd cu o cutie de conserve în Gruia Adrian, fără să-l lovească, după care familia Gruia s-a retras în apartament. Vecinul lor Stoian Ion le-a atras atenția asupra liniștii și ordinii în bloc, astfel că conflictul a luat sfîrșit, fără a fi vorba de violare de domiciliu sau alte fapte, toate acestea fiind insinuări". (Sintaxa și morfologia sînt strict autentice).

Că n-a fost vorba de nici o „insinuare" s-a dovedit ulterior, în proces. Rămîne însă o primă întrebare: plutonierul-adjutant n-a vrut sau n-a putut stabili adevărul celor întîmplate? Atunci, noaptea, conflictul s-a soldat și cu lovire și cu violare de domiciliu. Pentru că iată ce reține *în fapt* instanța de judecată: „Prin rechizitoriul încheiat de procuratura locală a sectorului 4 la data de 7 apr'lie 1981, încuipații Gruia Adrian și Gruia Ion au fost trimiși în judecată pentru comiterea infracțiunilor de violare de domiciliu... și de lovire... S-a reținut, în urma cercetărilor efectuate, că în seara zilei de 14 iunie 1980, pe la orele 23,30, au existat discuții între Rotilă Maria și Gruia Elena, în holul casei scării, de la intrarea în blocul unde aceasta locuiește. Discuția a pornit de la faptul că Rotilă Maria la o oră atît de tîrzie, se afla pe scară avînd într-o cutie de conserve pateu și lapte pentru a da de mîncare unor pisici. Moment în care Gruia Elena, venind de la serviciu, a reproșat acesteia faptul că în timpul nopții dă mîncare pisicilor. Familia Gruia locuiește la parterul blocului și auzind gălăgie a ieșit să vadă ce se întîmplă. Partea vătămată, Rotilă Maria, s-a retras spre apartamentul său, situat la etajul I, pe aceeași scară, dar la un moment dat, Gruia Ion și Gruia Adrian au mers după ea. Partea vătămată a pătruns în locuința sa dar nu a reușit să încuie ușa întrucît inculpații au împins în ușă, au intrat fără consimțămîntul familiei Rotilă în apartamentul acestora. Inculpații aveau în mînă o bară metalică cu care au lovit-o pe partea vătămată, Rotilă Maria..." Ce a urmat e lesne de imaginat. Doi bărbați în plină putere, foști sportivi, înarmați cu o bară metalică au bătut-o fioros pe femeia în apartamentul căreia au dat buzna la miez de noapte. Faptele sînt dovedite iar instanța a reținut și lovirea și violarea de domiciliu. Procurorul a cerut cu acel prilej ca huliganii să-și ispășească fapte prin muncă corecțională. Circumstanțele *agravante* erau evidente pentru oricine: noaptea, persoane străine năvălesc înarmate într-un apărtament și-i snopesc în bătaie pe cei găsiți în casa lor, le răstoarnă frigiderul... Culmea este însă că instanța găsește și reține și ea circumstanțe, dar *atenuante*! Anume? Cei doi Gruia agresori, tatăl și fiul, sînt încadrați la I.M.G.B., unul ca maistru, celălalt ca strungar, că ambii ar fi la prima abatere și cunoscuți cu purtări bune... Ca și cînd ar fi cu totul și cu totul altceva dacă ranga este minuită nu de un răufăcător odios, ci de un om al muncii, fruntaș în producție! Și cum-necum aceasta a fost... judecata pe baza căreia huliganii „cu merite" au fost pedepsiți după mai bine de un an de la abominabila întîmplare... — cu ce credeți? Trei mii de lei amendă penală!!! Cam atîta ar costa — după opinia tovarășei Patrichi Constanța, vicepreședintă la Judecătoria sectorului 4 — o bătaie primită la domiciliu, noaptea, cu materialul pitecilor...

Neînțelegînd să se lase bătută contra cost, familia Rotilă declară recurs. Pe care cum-necum îl pierde. Căutînd vinovați acolo unde nu erau, cei din familia Rotilă au început să-și verse năduful pe proprii foști martori, vecini de pe scara blocului. Bineînțeles că respectivii se supără. Încep să curgă reclamațiile — filonul bogat al unor procese viitoare. Asociația de locatari este bombardată cu jalbele scrise și trimise de locatarii de pe scara 4, a blocului 3, aflător la nr. 11 pe str. Moldovița din București. Otrava neînțelegerii — la început picurată — acum se varsă în valuri înalte cît... casa scărilor. Cuvinte cu frecvență maximă ce pot fi ascultate acolo: topor, bandiți, satir, țeavă, vitriol, bită, proces, huligani, martori, escroci, calomnie, anchetă, murdărie... Dintr-un singur elan familia Rotilă cheamă în judecată șapte oameni din cinci familii. Se apelează la martori de pe alte scări. Se PIERD NENUMĂRATE ZILE DE MUNCĂ pe la ușile comisiilor de judecată, miliție... Sînt zile de muncă furate practic producției IMGB — majoritatea locatarilor lucrează în prestigioasa întreprindere de pe platforma Berceni. Organizația de partid de la întreprindere, asociația de locatari, comitetul de bloc, consiliul popular al sectorului 4 intervin inutil să apaneze diferendele care apar și cresc pe scara 4 precum ciupercile după ploaie. Sătul de certuri, scandaluri, bătăi, șicane, reclamații etc., etc. membri al comitetului de bloc acționează în instanță. Care hotărăște evacuarea familiei Rotilă pentru imposibilă conviețuire!

Ce (mai) naște din pisică?

Un memoriu pe cinci file dactilografiate la 1 rînd, și către revista noastră: „...sînteți singurii care ne puteți ajuta" susțin și semnează Mihai și Sanda Rotilă. Așa se face că timp de trei zile pline jos Iscălitul a discutat cu 36 de persoane și a citit sute de pagini de reclamații, certificate medico-legale, declarații de martori, sentințe judecătorești, procese verbale... Am fost la IMGB, am răpit cu discuții timpul unor oameni ale căror răspunderi sînt uriașe. Am discutat cu muncitori din secțiile de producție — toți vestejesc comportamentul la bloc al familiei Rotilă. Am discutat la procuratura sectorului 4. Am fost la adresa cu pricina. Am discutat cu membrii ai comitetului de bloc. Suspiciunea și ostilitățile au atins paroxismul. Un exemplu: ca să-și achite taxa de întreținere membrii familiei Rotilă preferă să bată drumul pînă la Oficiul București 61 și să trimită banii prin mandat poștal (nr. 3602), decît să pună 20 de pași care despart scara lor de scara administratorului. Am intrat în 13 din cele 15 apartamente existente pe scara 4 (două familii nu le-am găsit acasă). Dintre toți doar doi ne-au răspuns că „nu-i interesează cazul" și „nu mă bag, nu știu despre ce-i vorba". Am coborît la familia Rotilă. I-am rugat pe membrii familiei să facă două liste — una cu prietenii, alta cu dușmanii de pe scară. Am discutat cu prietenii indicați. Dușmanii nu i-au vorbit mai rău. Toți locatarii cu care am discutat au fost de acord cu sentința de evacuare pronunțată de judecătoria sectorului 4. Oamenii doresc să fie lăsați să trăiască în liniște.

Supunem cazul opiniei publice. Pentru că nici nouă nu ne este indiferent ce (mai) naște din pisică.

MIRCEA BUNEA

O prestigioasă distincție acordată profesorului Olteanu

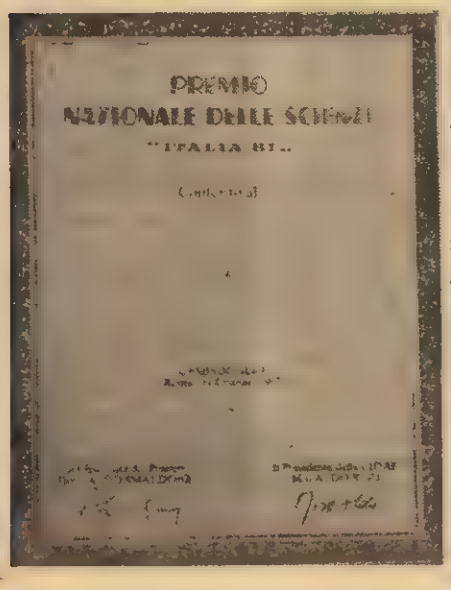

La 11 ianuarie, la Roma, profesorului Mircea Olteanu, șeful Catedrei de oftalmologie din I.M.F. București, i s-a înmînat, în cadrul unei festivități, Premiul Național pentru Științe, trofeu instituit de Academia Internațională de Științe, Art și Cultură și UNICEF. Celălalt laureat pentru contribuții deosebite la dezvoltarea chirurgiei a fost celebrul cardiolog Christian Barnard.

Acest premiu, adăugat Medaliei de Aur Aesculap 1979, reprezintă o nouă dovadă a prețuirii de care se bucură, în lumea oftalmologiei, școala românească, activitatea profesorului Olteanu, primul chirurg, care a operat nou-născuți, unul de 9 luni, de glaucom congenital și buftalmie cu anestezie generală prin intubație.

Mulțumind pentru onorarea care i s-a făcut, savantul român a rostit cîteva cuvinte, încheind astfel: „Cea mai vie dorință a mea e ca toți oftalmologii din lume, dincolo de frontiere, să fie mereu uniți în strădania de a reda lumina celor suferinzi. Știu că această luptă e foarte grea, dar consider premiul primit azi ca un stimulent, ca un imbold, în această atît de dură bătălie".

Revenit acasă, Mircea Olteanu a reintrat în ritmul muncii de fiecare zi, împărțindu-și timpul între sala de operație și patul bolnavilor.

Laseri pentru fiecare spital județean

Săptămîna trecută, clinica de neurologie a Spitalului Dr. Gh. Marinescu, din București, a găzduit un extrem de interesant simpozion: UTILIZAREA LASERULUI ÎN MEDICINĂ. Comunicările dr-ului Benone Cîrstocea, de la Spitalul Militar Central și ale dr. Radu Călărașu, de la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., au fost atît de complete și amănunțit exemplificate, încît discuțiile care au urmat, ajungeau la aceeași unică concluzie: chiar dacă în momentul de față laserul nu este indispensabil, el este mijlocul sigur pentru a merge înainte. Institutul de fizică și tehnologie a aparatelor cu radiații, odată cu împlinirea a 20 de ani de cercetare și aplicare a laserului nu doar în domeniul tehnicii, ne asigură că se poate trece de acum la aplicarea lui în medicină. Alte voci, medici — bineînțeles — au întrezărit posibilitatea ca fiecare spital județean să beneficieze de un laser cu argon, de producție românească, pentru clinicile de oftalmologie.

ELENA GHERA

FLACĂRA MARTOR OCULAR

Un întreg de pace miraculoasă

Peste Brașov, sub Tîmpa, iarna a așternut un văl păreinic de nea și viața laborioasă a orașului, scăpărind sub geruri cu o căldură mai sesizabilă, se decupează parcă mai lesne din peisajul purificat. Ritmurile ei cunosc și în acest început de an valori revelatoare, ceea ce se arată a fi și firesc între atîtea citadele industriale, între atîția profesioniști ai îmblînzirii metalelor, mai ales ai îmblînzirii metalelor.

La Steagul Roșu, la Tractorul, obiectivul aparatului fotografic a surprins cîteva secvențe cu o tonică semnificație pentru ce poate însemna o iarnă brașoveană. În lungul benzilor de montaj, jur-împrejurul bancurilor de lucru care multiplică eforturile omenești nu numai prin puterea mașinilor, ci și printr-un coeficient de certă solidaritate umană, se desfășoară zalele unor veritabile lanțuri vii. Lanțuri de oameni, de pasiuni, de idei. Și la capătul lor, încheiate la toți nasturii, tractoarele și autocamioanele Brașovului coboară parcă direct din embleme în clipa promițătoare a rodajului. Iar metamorfoza aceasta, desigur, are în spatele ei o tradiție consolidată, cu rădăcini în emblemele și truda breslelor de meseriași de altădată, dar mai ales cu adînci orizonturi.

În inima Țării Bîrsei, Brașovul stăruie ca în apele vălurite ale unei mări spornice. Chiar în coastele marelui oraș, scuturîndu-se de zăpada zgirciță, au început să se nască cei dintîi miei. Mai aproape sau mai departe, spre Săcele, spre Feldioara sau Bran, sub spuza de nea, germinează cîmpiile. Îndeletnicirile își dau mîna și adaugă împreună, cu roadele lor, un întreg de miraculoasă pace.

P. MIHAI ■

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

5 PROBLEME DE FOND

În 1982, industria românească este chemată să consolideze bazele trainice ale îndeplinirii întocmai a prevederilor cincinalului în curs și, pentru a constata în ce măsură converg eforturile tuturor spre atingerea acestui deziderat, ne-am propus un itinerar analitic prin mai multe mari întreprinderi ale țării, definitorii prin profil și preocupări în ceea ce privește orientările de ansamblu ale economiei noastre. Ne-am propus, totodată, să urmărim constant cinci aspecte după opinia noastră decisive în contextul enunțat :

— realizarea integrală a producției fizice ;
— starea la zi a investițiilor ;
— pregătirea producției pentru export ;
— rolul adunărilor generale ale oamenilor muncii în fundamentarea planului economic al întreprinderilor ;
— disciplina în producție.

Am început cu o întreprindere din Brașov pentru că la Brașov se concentrează cîteva dintre cele mai importante unități ale industriei constructoare de mașini, industrie cu caracter prioritar în peisajul laborios al economiei.

Întreprinderea *Rulmentul* din Brașov, cu 8 700 lucrători, cu o producție anuală de cîteva zeci de milioane de rulmenți, nu este o întreprindere oarecare. Un certificat de calificare obținut în halele ei are și aici, la Brașov, și aiurea, o greutate specifică proprie. Renumele ei ca atare are în spate o istorie semnificativă : între 1971—1975, întreprinderea furniza industriei constructoare de mașini din țară și partenerilor externi 300 și ceva de tipodimensiuni de rulmenți ; între 1976 și 1980, cifra aceasta s-a ridicat la circa 700 ; pînă în 1985 se va apropia de 1 000. Acest proces de dezvoltare a întreprinderii a contribuit decisiv la reducerea efortului valutar în domeniu. Este grăitor faptul că, la *Rulmentul*, valoarea investițiilor concretizate în capacități noi de producție a fost amortizată doar prin însumarea valutei economisite cu cea adusă în țară de produsele întreprinderii.

De la o vreme însă, Întreprinderea *Rulmentul* întîmpină dificultăți notabile, care au condus la neîndeplinirea planului producției fizice în anul trecut și, totodată, compromit perspectivele. Din 83 contracte valorînd 1 624 415 000 lei — conform datelor furnizate de Gheorghe Boeriu, economist principal în cadrul serviciului desfacere —, nu au fost onorate produse în valoare de 241 000 000 lei, adică circa 14 la sută. Asta în 1981. În 1982, ca să folosim o expresie consacrată, întreprinderea a pășit cu stîngul. Cauzele sînt multiple și, între ele, se departajează în ordinea importanței : a) deficiențele în aprovizionarea tehnico-materială ; b) nefinalizarea la termenele stabilite a dezvoltărilor cuprinse în planul de investiții; c) fluctuațiile personalului muncitor.

În planul aprovizionării tehnico-materiale, conform informațiilor ce ni le oferă Aurel Marinoiu, șef birou aprovizionare, *Rulmentul* a înregistrat în 1981 o restanță de 3 870 tone metal din producția internă. Întreprinderea *Laminorul* din Brăila nu i-a furnizat 2 090 tone ; Combinatul de oțeluri speciale și Inox din Tîrgoviște — 1 280 tone și, respectiv, 172 tone ; Combinatul siderurgic din Reșița — 274 tone ; Baza 6 Peștiș — 212 tone. Alte 3 200 tone metal urmau să parvină întreprinderii din import, ceea ce nu s-a întîmplat. Singurele întreprinderi care au îndrumat spre *Rulmentul* cantități superioare celor contractate au fost Combinatul siderurgic din Galați (plus 169 tone), Combinatul siderurgic din Hunedoara (plus 60 tone) și Oțelul Roșu (plus 23 tone). În 1981, *Rulmentul* nu a livrat beneficiarilor circa 4,6 milioane rulmenți, în aproximativ 2 000 sortotipodimensiuni. Din 2 kg metal se realizează aici 1 kg produs finit. Din cantitățile de metal ce nu i-au parvenit, *Rulmentul* ar fi putut uzina nu mai puțin decît 5 milioane rulmenți...

Emisiunea nerealistă de repartiții, cum era de așteptat, și-a spus cuvîntul. De neînțeles rămîne însă faptul că cei implicați nemijlocit în acest gen de emisiune nu au învățat nimic din greșelile anului trecut și continuă să se plaseze pe o poziție nerealistă, dacă nu de-a dreptul fantezistă, și în anul în curs. În 1982, *Rulmentul* nu beneficiază de repartiții pentru 2 282 tone metal, din lipsă de resurse. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, din necesarul de 5 256 tone metal, 4 694 tone au fost repartizate *Rulmentului* din producția internă. Diferența, preconizată a fi procurată din import, nici nu a fost contractată. Din cele 4 694 tone nominalizate, foarte multe sînt grevate de ipoteca unei profunde incertitudini. Și exemplificăm : 835 tone metal ar trebui să parvină aici de la *Laminorul*, dar este vorba despre un oțel care nici măcar nu a fost omologat la Brăila ; 379 tone metal au fost trecute în sarcina Combinatului metalurgic din Cîmpia Turzii, peste capacitatea de fapt a întreprinderii ; 624 tone metal urmează să sosească de la Tîrgoviște, dar *Rulmentul* are nevoie de oțel în colaci și Combinatul de oțeluri speciale nu-l poate furniza decît în bare ; tot dinspre Tîrgoviște sînt așteptate alte 698 tone metal, în colaci de data aceasta, dar este vorba despre un tip de oțel pentru care capacitatea de producție a Combinatului de oțeluri speciale nu depășește 100 tone lunar ; 360 tone metal figurează într-o repartiție emisă în contul Întreprinderii Oțelul Roșu, dar marca de oțel în cauză nu a fost livrată niciodată de acest furnizor.

Însă capitolul deficiențelor în aprovizionarea tehnico-materială, dezvăluit pînă la capăt de Aurel Marinoiu, inginerul șef Marcel Peca și Dumitru Grigorescu, secretarul comitetului de partid, este mult mai vast. În 1981, Întreprinderea *Rulmentul* a fost nevoită să-și desfășoare activitatea în condițiile în care furnizorii nu i-au livrat importante cantități de benzină auto, motorină, petrol, uleiuri de motoare și hidraulice. Este drept, sînt produse în utilizarea cărora sîntem toți datori să procedăm în virtutea unui spirit înalt de economie și *Rulmentul* s-a organizat, din acest punct de vedere, cum a putut și cum s-a priceput. Dar lipsa whitespirtului și a unsorilor compromite acuratețea și conservarea adecvată a produselor finite. Partenerii nu pot fi convinși prea ușor că trebuie să cumpere rulmenți nespălați și precar conservați. La fel, nu produce economii reale zgîrcenia furnizorilor vizavi de poziția carton duplex, știindu-se prea bine cît de sensibili sînt clienții de peste hotare la aspectul ambalajelor. Din necesarul de materiale abrazive, *Rulmentul* a primit numai 43 la sută și trebuie să recunoaștem că diferența de 57 la sută nu este un procent care s-ar putea recupera prin economii rezonabile. Masive sînt și deficitele de aprovizionare la capitolul electrocorindon, iar absența totală a staniului pune sub semnul întrebării întreaga producție de cuzineți. Nu întîmplător, pornind de la acest veritabil pachet al dificultăților de aprovizionare tehnico-materială, într-o notă informativă adresată ministerelor implicate, conducerea Întreprinderii *Rulmentul* precizează tranșant : o situație nemaiîntîlnită în istoria întreprinderii noastre...

Capitolul investițiilor l-am detaliat împreună cu inginerul șef Marcel Peca și șeful biroului de resort, Nicolae Damian. Printre obiectivele care nu au intrat la timp în producție se numără o secție de strungărie, o secție de rulmenți serie mică, o secție de montaj și o capacitate a secției de forjă. Conform hîrtiilor, planul de investiții a fost totuși depășit, realizîndu-se în proporție de 106,8 la sută. Însă, practic, din 71,5 milioane lei rezervate lucrărilor de construcții-montaj s-au așezat în operă numai 51,7 milioane. După cum vedem, exact aceleași trei cifre apar dispuse în altă ordine. Diferența rezultată strecoară sub procentul amintit, de 106,8 la sută, o temelie din paie. Procentul acesta, în loc să fie ceea ce ar fi trebuit să fie, expresia unei realități pe care întreprinderea să se poată sprijini, consolidîndu-și perspectivele, devine o cifră numai bună de raportat. După opinia noastră, multitudinea rubricilor spre completarea cărora se storc din nimic sau din foarte puțin procente uneori fabuloase ar trebui redusă drastic. Este o chestiune de principiu. Acesta fiind paradoxul : și 106,8 la sută este o cifră reală, dar lipsită de orice folos. Și este simplu de închipuit cum, pe creasta valului centralizator al unor asemenea raportări, imaginea realității se deformează progresiv. Cui prodest ? Sau, mai pe românește, cui folosește ? Nimănui. Nici I.C.I.M.-ului din Brașov, care acuză lipsa de forță de muncă și a betoanelor. Nici Întreprinderii *Rulmentul*, care ar fi trebuit să ajungă la capacitatea de 41,2 milioane rulmenți încă din iunie 1980 și a atins-o abia în decembrie 1981.

Analiza cauzelor fluctuației personalului la Întreprinderea *Rulmentul* ne plasează pe un teren delicat, dificil, unde ne mișcăm între oameni vii, croiți cum au fost croiți de familie și mediu, măcinați de dorința imperioasă a împlinirii unor aspirații firești, și nicidecum între automate umane specializate în emisiunea de repartiții nerealiste și în raportări de cifre duplicitare în privința raportului dintre ficțiune și realitate. Uneori, desigur, poate fi vorba și de lichele sadea, dar nimeni nu ne împiedică să distingem între cît a pus licheaua de la sine pentru a deveni lichea și cît a contribuit mediul în devenirea aceasta. Pînă una alta, notăm că, într-un an calendaristic, din cei 8 700 lucrători amintiți ai Întreprinderii *Rulmentul*, aproximativ 2 000 s-au plimbat prin producție. Vreo 600 justificat, prin pensionare, prin încorporare, prin concedii de maternitate etc. În jur de 1 400, dacă nu li s-a desfăcut contractul de muncă pentru acte flagrante de indisciplină, au presat în direcția transferului sau și-au depus pur și simplu demisia.

Povestea este instructiva încurcată și inginerul Gheorghe Moașa, șeful serviciului personal, învățămînt și retribuire a muncii, nu se sfiește să ne-o prezinte în toată complexitatea ei. Am amintit chiar din începutul acestui articol că un certificat de calificare emis de Întreprinderea *Rulmentul* din Brașov reprezintă, pentru restul întreprinderilor de profil, o garanție, un paspartu. Or, efortul întreprinderii de a-și desăvîrși profesional oamenii se întoarce frecvent împotriva întreprinderii însăși. Desăvîrșindu-se, oamenii știu că li se oferă posibilitatea de a se descurca oriunde. Și este un adevăr îndeobște recunoscut ca atare, de cei ce trăiesc cu picioarele pe pămînt, că, într-un context de dispoziții care se bat cap în cap, cu o disperare demnă de cauze mai bune, oamenii au posibilitatea să nu se mai supună dispozițiilor, ci să profite de ele. Este foarte departe de noi gîndul de a reproșa cuiva idealul de a trăi mai omenește, mai civilizat, mai decent, dar Brașovul, prin legislația anacronică ce-i grevează libertatea de mișcare în domeniul forței de muncă, vede cum se insinuează într-o aspirație firească un aer de debandadă. În Brașov, într-un singur an, au descins 14 000 lucrători și, tot într-un singur an, au plecat 17 000. Este un oraș închis și formalitățile de stabilire în perimetrul lui urban depășesc, în multe cazuri, puterea de răbdare a oamenilor. Este un oraș saturat de industrii și, bineînțeles, dezvoltîndu-se imperios. Întreprinderea *Rulmentul*, dacă ar fi trebuit să se sprijine exclusiv pe resursele de forță de muncă ale Brașovului, ar fi trebuit s-o facă racolînd specialiști de la alte întreprinderi din zonă. Asta nu se prea poate. Atunci au fost atrași aici lucrători din Moldova, de pe alte meleaguri. Li s-au plătit burse în licee specializate, mulți au fost calificați la locul de muncă. Însă, iată, survine momentul în care oamenii vor să întemeieze familii, să aducă copii pe lume, să se așeze, și treburile încep dintr-o dată să se complice. Dacă întreprinderea ar dispune de mai multe facilități pentru a favoriza stabilirea tinerilor, lucrurile ar sta neîndoielnic altfel.

Mulți capotează și dau bir cu fugiții din pricina imposibilității de a se adapta la sobrietatea recunoscută a moravurilor orașului de la poalele Tîmpei. Laboratorul de testare psihologică al Întreprinderii *Rulmentul*, condus de Elisabeta Butnaru, ne oferă destule exemple în acest sens.

Obiective, presante, dificultățile de astăzi ale Întreprinderii *Rulmentul* nu sînt insurmontabile. Enumerînd situațiile care le provoacă, Dumitru Grigorescu, secretarul comitetului de partid, nu ezită să precizeze că nerealizarea producției pe sortimente își află rădăcinile și în nerealizarea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, în neatingerea indicatorilor tehnici preconizați, în acte de indisciplină în muncă ce se puteau evita. Sînt destui pe care nu se poate conta. Dar și mai mulți sînt cei pe care se poate conta, a oamenii șefului de echipă Mihai Vasile, maistrului Ioan Fotă, reglorului Vass Arpad, rectificatorilor Elena Damșa, Eugenia Gall și Nicolae Cunea. Cel dintîi fiind și autorul unei inovații care a spor[it] subst[anț]ial productivitatea mașinii automate de forjat tip Național. Alt întreprinzător, maistrul Ioan Ioraș, a pus și el la punct, recent, o inovație care privește adaptarea variatorului de pilit bile, importantă și ea în economia de ansamblu a întreprinderii. Prin astfel de oameni, desigur, se pot surmonta și dificultățile inerente decurse din realitatea că, uneori, avîndu-se în vedere sarcinile ei specifice, întreprinderea este nevoită să-și epuizeze eforturile mai mult în asimilări decît în producție.

Disciplina în muncă, oricum, rămîne punctul cheie al pachetului de probleme cu care se confruntă astăzi întreprinderea brașoveană *Rulmentul*. Și Dumitru Grigorescu ne oferă un exemplu revelator de act flagrant de indisciplină, sancționat pe măsură, survenit în ajunul zilei de 13 ianuarie a.c., în timpul unei întreruperi a alimentării cu energie electrică. Dar și directorul adjunct, inginer Petre Racoviță, precizează că însăși respectiva întrerupere de curent reprezenta un act de indisciplină, neanunțată fiind și, în consecință, provocînd întreprinderii daune de ordinul milioanelor. Simultaneitatea unor asemenea acte, întîmplate la nivele diferite de responsabilitate, cum ne-a mărturisit aparte Dumitru Grigorescu, îi îndeamnă pe mulți să-și scuze greșelile proprii prin greșeli săvîrșite la un eșalon superior.

Într-adevăr, dacă luăm în considerație chiar numai deficiențele din aprovizionarea tehnico-materială expuse de noi mai sus, nu credem că pot pretinde buna organizare a 8 700 lucrători, într-un domeniu de vîrf al industriei, niște oameni care se încurcă atunci cînd au în față mai mult decît zece hîrtii. Sau mai mult decît zece butoane, cînd este vorba despre festele dispeceratului național al energiei electrice...

MIHAI PELIN ■

Scrisoare comentată

Bătrînul uitat

A rămas pironit locului. Ca o statuie, ca un mare semn de întrebare, sprijinindu-se anevoie în cîrja-i veche care, de ani și ani, de cînd i-au tăiat doctorii piciorul, este trup din trupul lui ; fără de ea nu poate face un pas prin bătătura largă, năpădită de bălăriii uscate. Alb colilie îi e părul. Obrazul îi e supt ca după o mare suferință, cute dese îi brăzdează fruntea și doar ochii, ochii blînzi și adînci, caută melancolic spre uluca porții...

Și oftează moșul...

De mai bine de șapte luni, nimeni nu i-a mai călcat pragul. Și stă singur, îndurerat. Doi feciori are și amîndoi sînt acum cu rosturile lor. Fiecăruia i-a arătat ce e bine și ce e rău în viață. Toți îl iubeau pentru cinstea și omenia lui. Cît era în putere. De cînd i-a murit femeia și s-a betegit, de nu mai poate munci în cooperativa agricolă, l-au uitat și l-au părăsit toți. Oare, ce rău le-am făcut ? ! se întreabă nedumerit moșneagul. Feciorului celui mare, Ion, i-a dat bani, încă de pe toamnă, să-i găsească și să-i cumpere lemne pentru foc, dar nici bani și nici lemne nu i-a mai adus ; nici la înmormîntarea lui mamă-sa n-a venit. Cel mic, Toader, la care spera cel mai mult, nu mai vrea nici el să știe de taică-su.

Rabdă acum bătrînul, și de foame și de frig, și de sete, nu pentru că n-ar avea de niciunele, ferit-a sfîntul ! În pivniță și în magazie, cîte ceva se mai găsește încă, dar n-are cine să-i aducă merindea și s-o pregătească. Pentru că doar cîinele i-a rămas credincios și în afara cîte unui vecin mai milostiv și binevoitor, nimeni nu-i dă un ajutor. A încercat, mai an, pe primăvară, să-și facă singur mîncare dar, vai, a amețit și a căzut pe plita încinsă și s-a fript.

Pensie de la C.A.P. are, dar ce să facă doar cu banii ? De la consiliul popular l-au rugat să-l interneze într-un azil. A refuzat. Nu se îndură să plece omul de la casa lui !

...Are destule motive să fie trist moș Ioan Orzea. Cu durerea în suflet, ni s-a adresat, rugîndu-ne să-l ajutăm : „Sînt un sărman bătrîn de 71 de ani, invalid și pe deasupra neputincios părăsit pînă și de proprii mei copii taman cînd aveam cea mai mare nevoie de ei. M-au lăsat ca pe un străin, ca pe-un cîine de pripas, așa că, șchiop cum sînt, fără picior și cu vederea slăbită, zac singur în casă, n-are cine să-mi aducă o căldare cu apă proaspătă de la fîntînă, n-are cine să-mi aducă o pîine.

Ce-or face ei, feciorașii mei, de nu-mi mai dau nici un semn de viață, lăsîndu-mă să mor, să mă zbat singur ca peștele pe uscat ? Să fie ei, copiii mei, atît de furați de treburi încît să uite de tot de tătuca lor care i-a hrănit și i-a crescut, cum numai [illegible] și mama lor, fie-i țărîna ușoară, știm cu cîte greutăți și necazuri ne-am zbătut ? Ne-am smuls și ultima bucățică de la gură ca să le-o dăm lor să crească, să avem și noi un reazim acu, la bătrînețe.

Copiii mei dragi, veniți de pe unde sînteți să-l vedeți pe tătuca al vostru care v-a făcut și v-a crescut, că-i tare amărît și neajutorat și vă duce dorul. Vă scrie pentru ultima oară al vostru tată din satul Șona, comuna Mîndra, jud. Brașov, la 6 sept. 1981, și semnează : Ioan Orzea".

Bietul tată !... Se vede că n-o mai duce prea mult de își cheamă cu atîta ardoare copiii. Degeaba le-a scris, degeaba le-a trimis el vorbă, ei au uitat ușor nu numai de sătucul și de casa în care s-au născut, dar pînă și de propriul lor părinte au uitat.

Amintim încă o dată că de frații Ion și Toader Orzea e vorba. Cu părul albit de ani și de trudă, bătrînul și îndureratul lor tată încă îi așteaptă statornic, cu cîrja lui, într-un picior, lîngă uluca de la poartă...

MIHAI STANESCU ■

■ Am cumpărat din comerțul brașovean o garnitură de lenjerie de pat, dar la prima spălare s-a decolorat, fiind de proastă calitate. M-am adresat întreprinderii furnizoare — Întreprinderea „Textila" Buzău — care îmi răspunde să trimit obiectul reclamat și să precizez cum vreau să fiu despăgubită : în marfă sau în bani. Așa am și procedat. Dar timpul a trecut, întreprinderea păstrează o tăcere mormîntală și eu... am rămas cu opțiunea. **(Elisabeta Șerbei**, pensionară din Brașov, str. Argeșului nr. 5)

■ Pe ziua de 16.XI.1981, am depus la Oficiul poștal nr. 3 din orașul în care locuiesc un plic care conținea 12 insigne metalice, 3 fanioane și cîteva programe de fotbal și le-am expediat „Par avion" unui colecționar cu care sînt prieten și fac de mai multă vreme schimb de astfel de „trofee". Tovarășa de la ghișeu mi-a luat 42 de lei, după ce a cîntărit plicul, mi-a tăiat recipisa nr. 599 și nu mi-a mai spus altceva nimic. Mare mi-a fost însă surpriza cînd, după o perioadă, prietenul meu mi-a scris că a primit patru insigne și nimic mai mult. **(Emil Mihalache**, Brăila, str. Hipodrom nr. 19)

■ **Asociația locatarilor blocului XIII din Cluj-Napoca, str. Donath :** Ne adresăm revistei dv., rugîndu-vă să ne ajutați, deoarece nu mai știm cum să rezolvăm unele probleme create ca urmare a dezinteresului de care dau dovadă unele organe de execuție aparținînd de G.I.G.C.L. Defecțiunile neremediate de la coloana de scurgere, repetatele spargeri ale țevilor de apă provoacă inundarea continuă a canalului tehnic și, de mai bine de un an de zile, s-a creat o situație insuportabilă ce ne poate pune în pericol însăși sănătatea noastră și a copiilor. Repetatele noastre intervenții la întreprinderea sus-menționată au rămas fără ecou.

■ Sînt în vîrstă de peste 55 de ani, suferind de o boală incurabilă, și necazul meu cel mai mare e că de mulți ani mă zbat ca peștele pe uscat să mi se repartizeze și mie o butelie de aragaz necesară pentru prepararul hranei și pentru celelalte treburi ale casei. Toate strădaniile și demersurile mele au fost însă în zadar. Negăsind înțelegere în altă parte, mă adresez dumneavoastră cu marea rugăminte de a mă sprijini. **(Văleriu Aurică**, tehnician din Constanța, str. Tudor Vladimirescu nr. 30 A)

■ **C.C.M.B., Grupul de șantiere nr. 1 :** În legătură cu articolul apărut în nr. 47 al revistei dv. și intitulat „Candidați la premiul pentru nepăsare", vă comunicăm că s-au executat remedierile prevăzute în lista întocmită cu Asociația de locatari a bl. 22 din bd. Titulescu și ICVL. Sîntem în posesia minutei din 3.XII.1981. Menționăm însă că asociația refuză în mod nejustificat semnarea documentelor de terminare a remedierilor.

■ **Consiliul popular al municipiului București, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale :** Urmare articolului apărut în revista „Flacăra" din data de 26.XI.1981, referitor la numiții Costică și Ana Onu, care au solicitat transferul de la CARP 2 la CARP 4, vă facem cunoscut că respectivul transfer li s-a aprobat începînd cu data de 14 VII. 1981.

■ În numele locatarilor din blocul în care locuiesc, subsemnatul **Felea Ion**, domiciliat în Constanța, str. Dispensarului nr. 2, bl. 24 D, sc. B, ap. 40, vă încunoștințez că, pe 22 mai 1979, am încheiat un contract cu Cooperativa „Constructorul" din Constanța pentru a ne executa, contra cost, refacerea hidroizolației imobilului. Lucrarea s-a terminat în aprilie 1980, la intervenția revistei dv., însă, din cauza proastei execuții, apa se infiltrează din nou în apartamentele noastre, ale celor care stăm la etajul 4, așa încît nu mai știm cum să ieșim din încurcătură.

■ **Ministerul Muncii, Direcția forței de muncă :** Prin prezenta vă comunicăm că scrisoarea numitului Ivan Alexandru din București, înregistrată la dv. sub nr. 11553/1981, a fost analizată de lucrătorii Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București și ni s-a comunicat că petentul a fost reîncadrat la I.C.P.B., ca mecanic.

■ Am cumpărat, pe 21 octombrie 1981, de la Depozitul din Pipera-București, o sufragerie tip Miraj 3. După ce am achitat în întregime costul, mi s-a spus de către gestionar și mi s-a scris pe factură că momentan nu-mi pot elibera și cele trei oglinzi și două geamuri-cristal, toate piese componente ale garniturii, deoarece nu le-au fost livrate și nu există în depozit. Cînd vor veni, mi le vor da. Au trecut, iată, lunile, am intervenit pe toate părțile, pe unde am putut, dar n-am reușit nimic ; tot fără oglinzi și cristaluri stau și acum, cu toate că treaba aceasta m-a costat peste 1 500 lei. Și am auzit că nu-s singurul care am fost dus cu vorba, că în situația aceasta ar mai fi și alții. **(Nica Grigore**, șos. Alexandriei nr. 68, bl. 8, sc. 1 ap. 40 — București). N.r. : respectiva garnitură, am aflat, este produsă de întreprinderea de profil din Dej ; nu știm însă precis dacă tot ea este și autoarea... patentului de înșelare a oamenilor.

■ **Ministerul Turismului :** Cu privire la unele lipsuri semnalate la cabana „Piatra Arsă", vă informăm că, pentru atitudine și comportare ireverențioase față de turiști, O.J.T. Prahova-Sinaia, Agenția de turism Bușteni l-a sancționat pe cabanierul Vătășelu Emil cu reducerea cu 10 la sută a retribuției ce i se cuvenea pe luna octombrie 1981. Sala de mese menționată în scrisoare va fi pusă la dispoziția turiștilor neorganizați, iar în perioada cantonamentului turiștilor, rezervarea acesteia se va face cunoscută celorlalți turiști prin informarea vizuală (afișe).

■ **Stanciu N. Silviu din Calafat, str. 30 Decembrie nr. 3** ne roagă insistent să-l ajutăm să i se elibereze diploma de absolvire a Școlii de calificare Arad (aparținînd M.I.U.) clasa muncitori-țesători, absolvită în anul 1974, întrucît — ne spune el — este dreptul meu și trebuia să mi se elibereze demult". Dați o fugă pînă la Arad, tovarășe Silviu Stanciu !

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Tulcea :** Cu toată situația dificilă din rețeaua telefonică urbană și lipsa de numere din C.T.A. Tulcea, s-au dispus lucruri suplimentare în rețea (remanieri de circuite), astfel încît s-a realizat un circuit telefonic pentru rezolvarea favorabilă a cererii Elenei Suditu, care ne-a prezentat dovada că mama dumneaei suferă de o boală grea de inimă. În luna decembrie 1981, postul telefonic a fost instalat la domiciliul petentei.

■ Am vîrsta de 75 de ani și m-am bucurat foarte mult cînd am văzut în unele localuri mici anunțuri cu „Fumatul oprit" iar în trenuri, vagoane rezervate nefumătorilor. Apreciez că este o treabă serioasă, însă necazul e că nu se respectă nici anunțurile și nici vagoanele rezervate. Se fumează peste tot și nimeni nu intervine, nu ia atitudine pentru combaterea fumatului în locurile interzise, fapt ce dăunează mult, mai ales nefumătorilor. **(Elefterie Șt. Crăciun**, com. Purani, jud. Teleorman)

■ **Regionala C.F. București, Divizia linii :** Începînd cu data de 1. I. 1981, petentul Stoian Tudor a fost reîncadrat în aceeași funcție și cu aceeași retribuție tarifară lunară de 2 003 lei, la aceeași subunitate a Secției L.I. București, îndeplinind funcția de meseriaș I cale la districtul mecanizat.

■ De circa trei ani de zile am tot făcut la demersuri și am tot bătut drumul la consiliul popular și la I.G.O. sperînd să se dispună măsuri pentru a repara hidroizolația blocului în care locuiesc, dar orice am făcut a fost în zadar, pentru că și acum îmi plouă în apartament. Din tavan apa îmi curge în sufragerie, în dormitor, la intrare, pe hol. Așa încît nu știu cui să mă adresez ca să scap de această pacoste. **(Octavian Peste**, Tîrgoviște, str. Zefirului, bl. 52, sc. C, et.4, ap. 60)

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală București** ne aduce la cunoștință faptul că urmare a sesizărilor dr. docent Alexandru Ursu și ale Asociației de locatari a blocului C 16 din str. Drumul Taberei nr. 82, privind zgomotul insuportabil produs de utilajele unității „Nufărul" de la parter s-au luat măsurile cuvenite și zgomotul a fost redus sub limita admisă.

■ În zadar am încercat, prin ședințe și în scris, să explicăm tovarășilor de la I.J.G.C.L. Bacău necesitatea stringentă de a lua măsuri în privința îmbunătățirii sistemului de încălzire a apartamentelor din asociație. Dumnealor au rămas insensibili la repetatele noastre rugăminți și așa se face că în prezent deținem și nedoritul record al sumelor pe care le plătim pentru încălzire, sume ce ajung frecvent la 400—500 lei pe lună, așa cum a fost, de pildă, și cazul lunii ianuarie 1981, dar căldură și apă caldă tot nu avem în măsura în care ar trebui în mod legal. **(Stelian Bejan**, Bacău, str. Stănicului, bl. 4, sc. A, ap. 20)

■ **Comitetul de partid al Întreprinderii de transporturi București :** Analizînd cererea petentului Nițu Vasile și ținînd cont de faptul că în activitatea depusă de el nu s-au manifestat abateri de la disciplina muncii, conducerea întreprinderii i-a aprobat reîncadrarea la vechiul loc de muncă.

■ Ne scrie cetățeanul **Sandu Adrian** din București, str. Sebeșana nr. 17 : În cartierul nostru s-au construit blocuri noi. Totul bine și frumos, dar constructorii n-au făcut decît blocuri iar în jur au distrus totul : strada, parcul, rețeaua de canalizare stradală, rețeaua telefonică subterană care abia fusese construită. Au plecat demult și ne-au lăsat așa să înotăm prin glod și fără nici o speranță.

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București :** Ca urmare a articolului publicat de revista dv. în numărul din 3. XII. 1981 referitor la cererea tovarășei Paiu Florica de a i se atribui apartamentul 44 de 4 camere din blocul Z 3, str. Odobești nr. 4, sectorul 3, vă comunicăm că apartamentul în discuție a fost repartizat altui locatar din bloc, Mara Victor, care are 5 copii, iar apartamentul 28, de 3 camere, deținut de acesta, a fost atribuit I.C.S. Bucur Obor pentru rezolvarea situației locative a tov. Paiu Florica ale cărei drepturi locative se încadrează la 3 camere.

■ Mă numesc **Bălan C.Gheorghe**, sînt contabil de profesie și lucrez pe un post de lucrător comercial la Cooperativa de consum Roești, județul Vîlcea. La 28 martie 1979 am depus la Ministerul Muncii dosarul nr. 335415 cu actele necesare obținerii aprobării prioritare pentru cumpărarea unui autoturism Trabant Hycomat, subsemnatul suferind de sechele de poliomielită. De atunci au trecut aproape trei ani, dar nu am primit nici înștiințare și nici măcar un răspuns, ceea ce m-a determinat să mă adresez revistei cu rugămintea de a fi ajutat să intru în posesia autoturismului atît de necesar muncii și vieții mele.

■ **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă-București :** Cu privire la sesizarea tov. Mihăescu Mihai din București, șos. Alexandriei nr. 68, bl. L 8, sc. 1, ap. 39, vă facem cunoscut că în prezent se execută de către I.C.P.B. lucrările de refacere a zidăriei interioare a blocului, urmînd ca locatarul, conform legislației locative în vigoare, să efectueze curățenia apartamentului.

■ S-a prezentat la domiciliul meu, pe data de 10 decembrie 1981, un agent al I.D.E.B. (podul Grant) care, cu chitanța nr. 104661, a încasat de la soția mea suma de 170 lei, reprezentînd — zicea el — o anticipație. Altceva n-a mai spus nimic. Am mers a doua zi la I.D.E.B. și, întrebînd o funcționară de acolo ce reprezintă acea anticipație, mi-a răspuns cu indiferență că a aplicat un H.C.M. și... nimic mai mult. Așa că tot nelămurit am rămas asupra golului lăsat în modesta noastră pensie. **(Alexandru Tulpaz**, București, str. România Muncitoare nr. 55)

■ **Nicolescu Maria Elena, București, str. Băiculești nr. 13, bl. B 9, sc. A, ap 29 :** Fetița mea, victima unui grav accident de tramvai, m-a rugat să-i fac rost de un televizor ca să vadă și ea emisiunile tv în lunga perioadă de spitalizare. Crezînd că în acest fel pot cît de cît să-i ridic moralul destul de zdruncinat, am făcut rost de bani, am dat fuga la magazin dar, negăsind televizor portabil marca Sport, în graba mea de moment am acceptat un televizor marca Olt 251. Abia pe urmă mi-am dat seama că era mult prea mare pentru noptiera unui spital și m-am întors să-l schimb, însă spre dezamăgirea mea, peste tot am fost refuzată categoric și acum nu știu ce să mai fac și la cine să găsesc înțelegere. **N.r.:** Rugăm comerțul să dovedească, în acest caz mai deosebit, cuvenita bunăvoință.

■ Fiind bolnavă de reumatism și de spondiloză cervicală — ne scrie **Dumitra Bumbescu din București, str. Baba Novac nr. 16, bl. 23, ap. 75** — am fost repartizată pentru tratament fizioterapic la Policlinica Batiștei. Pe 15.XII 1981, orele 16,30, cînd m-am prezentat, conform înțelegerii, o soră care vorbea îndelung la telefon m-a insultat și m-a dat afară din cabinet, spunînd să revin peste o oră. Am reclamat cazul doctorului Ionescu, dar n-a luat nici o măsură. Nu cunosc numele sorei sau asistentei care s-a purtat așa urît cu mine, femeie necăjită și bolnavă, dar cred că dumneavoastră veți face lumină.

■ Duca Mircea de la Școala generală din Leleasca, jud. Olt, învățătorul care-l educă și-l învață carte pe fiul meu cel mare, Miulescu M. Dan, i-a rupt copilului urechea pe o porțiune de 3 cm și rana provocată nu se mai vindecă de peste un an de zile ; peste tot, pe unde am încercat, n-am izbutit să-l vindec. Sînt foarte îngrijorat de soarta copilului și-s trist în inima mea că tocmai omul pe care-l respectam atît mi-a provocat acest mare necaz. **(Miulescu Gh. Gheorghe**, com Leleasca — Olt)

Pagină realizată de S. MIHAI ■

Poșta redacției

■ **Floarea Diaconescu** — București : Perioadele de timp cît ați fost încadrată pe funcții de funcționar economic (I,II, principal) nu se pot lua în calcul la determinarea vechimii în funcții medii economice în vederea promovării în funcția de planificator principal sau alte funcții similare (statistician principal, contabil principal etc.) ■ **Ileana Dumitru** — Galați : Deocamdată este experiment. Se va anunța cînd se va găsi în farmacii ■ **Ion Florea** — Dărmănești (Argeș) : Urmăriți la magazinele Apicola ■ **Petru Roman** — Baia Mare : Adeverința de care ne-ați scris este trecută în carnetul de muncă și recunoscută prin decizia dv. de pensionare ■ **Marin Negescu** — com. Cotmeana (Argeș) : Numai prin hotărîre judecătorească, banii fiind plătiți de către cei care se fac vinovați ■ **Gheorghe Drugaș** — Oradea : Scrisoarea este ilizibilă, reveniți cu una care să se poată citi ■ **Lucia Roșculescu** — Huși : Este calculată legal. Pensia de urmași se stabilește în procente din pensia titularului : 50 la sută pentru un urmaș, 75 la sută pentru doi și 100 la sută cînd sînt mai mulți urmași cu drept de pensie ■ **Ana Kviatcoschi** — București : Nu se poate, întrucît aveți repartiție pentru secția din comuna suburbană Otopeni a I.P.S. ■ **Gheorghe Lăzărescu** — Corbu (Olt) : Puteți, dacă nu mai aveți altă proprietate ■ **Viorel Cepragă** — Băiceni (Botoșani) : Aveți obligația, după solicitarea demisiei, să prestați munca în intervalul preavizului, în cazul dv. de 15 zile ■ **Verona Iordăchescu** — Suceava : La notariatul de stat local vă lămuriți situația ■ **Grigore Doiciu** — Călărași : Dacă părinții înfietori nu sînt de acord, nu avem cum ■ **Gheorghe Ionașcu** — Livezile (Mehedinți) : Nu reiese clar dacă ați fost încadrat cu contract de muncă pe timp nelimitat sau nu, oricum trebuie să optați pentru una din pensii ■ **Vasile Mihăescu** — Buzău : Consiliul popular local este forul care decide.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Marin Sorescu:

„Mi-am dat seama încă o dată că veșnicia s-a născut la sat"

— Cîntul „La lilieci" — cu debutul editorial în 1973 — a ajuns la volumul al III-lea. Marin Sorescu, ce ne puteți spune, acum, la sfîrșit, despre această întreprindere ? Ce-ați vrut de la ciclul „Liliecilor" ?

— Îmi pare rău că s-a terminat. Porniserm cu ideea de a scrie numai cîteva poeme, care să mă întoarcă în sat și, implicit, în copilăria mea, și am scris, iată, trei volume, călătorind mai departe în toată zona, asumîndu-mi și retrăind și copilăria părinților și a bunicilor. O „retrospectivă" plină de inedit și de cancane, dar foarte mobilizatoare pentru mine.

— În ce sens mobilizatoare ?

— Lucrînd la acest triptic, am descoperit filoane noi de poezie. Mi-am dat seama încă o dată că „veșnicia s-a născut la sat", așa cum spunea Blaga.

— „Tradiționalism" ! — ar zice, ascultîndu-vă, unii.

— Dacă Blaga e „tradiționalist", atunci sînt și eu, cu plăcere.

— Numai că alții vă trec la „modernism". Ba chiar dincoace de „modernism", dacă s-a mai inventat ceva pe această linie.

— Lucrez, desigur, la inventarea a ceva dincoace de „modernism", mai de sfîrșit de secol XX ; și mai ales de sfîrșit de mileniu XX (căci eu îmi asum, ca un păgîn, și mileniile dinainte).

— Totuși, ce vă considerați, în ce categorie vă încadrați ? Să nu fiți chiar în nici una ? Recent, un oareceare critic, cît se poate de rezolut în categorisiri și clasificări, nu v-a pus, iată, în nici una, negăsindu-vă locul sau, cine știe, temîndu-se să nu-l infirmați. Haideți să-l ajutăm ! Spuneți-ne, vă rugăm, unde vă încadrați.

— Păi n-am spus ? Nu pot să mă încadrez. Chiar am vrut să scriu o cronică despre mine, dar mi-a fost greu să mă așez.

— Așezați-vă jos, stimate Marin Sorescu odihniți-vă o clipă ! Unii spun că munciți prea mult : poezie, proză, teatru, critică ...Iată, din partea dv., și această încercare autocritică : vă recunoașteți un neîncadrabil. Totuși — repetăm — ce vă considerați ? Dacă nu „tradiționalist" și nici „modernist", ce altceva ?

— Formula mea poetică e, desigur, modernă și nu poate intra nicicum la „tradiționalism", așa cum a fost ilustrat la noi. Și nici la alte „isme", mai noi sau mai vechi. De regulă, formulele noi șochează și, în loc să se caute o explicație adecvată, în pas cu literatura mondială, se apelează la rețete critice de acum o sută de ani. În toate genurile în care am scris, n-am ținut seama de nici un fel de tipar prestabilit. Mi-am creat o literatură a mea, bună sau rea.

— Noi credem că bună.

— Și noi.

— Deci, ca să revenim, refuzați să intrați în clasificări și în „grupări". Cum teoretizați această atitudine ? De fapt, Marin Sorescu, acele „rețete critice" — împărțitoare și despărțitoare în „tradiționaliști", „moderniști", „rurali", „citadini", „sincronizanți", „simetrici", „asimetrici", „mesianici", „ludici", „gnomici", „agnostici", „gnostici", „păsuniști", „cerebrali" „acefali" „cefalopozi" etc. — au vreo acoperire în fenomenul viu al literaturii române ?

— Am mare stimă pentru critica serioasă, obiectivă, dramatică din capul locului prin imposibilitatea de a acoperi exact și precis fenomenul literar, întotdeauna mult mai viu și mai suplu, ca orice fenomen de creație. Avem critici importanți care, prin aproximările lor, sînt foarte aproape de mișcarea literară și de valori, critici pe care-i stimez chiar și atunci cînd nu pot fi de acord într-un tot cu ei. Totodată sînt, deschis, împotriva tuturor pseudocriticilor care, mimînd limbajul clasicilor genului, emit idei, clasificări, epitete ca acelea enumerate de dv., tulburînd cotele apelor Dunării mai ceva ca la inundații. Și care, la o adică, izbutind să amețească pe cîte un autor, dovedesc că nici nu știu să înoate, spre a se arunca după respectivul, ca să-l scoată la liman.

— Deci să ne ridicăm — înțelegem — deasupra acestor ape prea tulburi și, am dăuga, prea puțin adînci. Vorbeați adineaori despre literatura mondială. Anul trecut, după cîte știm, ați fost singurul poet român invitat la primul festival de poezie mondială din Mexic. Cum ați ajuns acolo ? Și cum se vede de acolo poezia românească ?

— Am ajuns... cu avionul (chiar și așa e foarte departe) și mărturisesc că am avut sentimentul unei mari descoperiri. Nu știu ce o fi simțit Columb cînd a descoperit toată America ; eu, descoperind doar Mexicul, am trăit clipe unice. Festivalul a fost patronat de președintele statului, Portilla, care ne-a primit de două ori pe toți poeții participanți, stînd de vorbă cu fiecare despre literatură și despre țările noastre. Am fost bucuros să găsesc printre invitați mulți prieteni : Gunther Grass, W.S. Merwin, Alain Ginsberg, Vasco Popa, Tadeusz Ruzevicz, Andrei Voznesenski... Poetul octogenar Borges a înnobilat cu prezența sa acest festival internațional.

— Vă întrebam cum se vedea, de acolo, poezia noastră, Desigur, poezia lui Marin Sorescu, în primul rînd, fiindcă Marin Sorescu era acolo.

— N-aș putea spune precis, pentru că eram pe scenă. Însă spectacolul liric al poeților fiind tot timpul televizat, îmi aduc aminte că, mergînd după aceea, prin muzee sau pe străzile din Ciudad de Mexico, eram oprit de tineri mexicani, ca să le dau autografe. Se pare că poezia mea a plăcut chiar foarte mult. Octavio Paz a vorbit despre ea în cîteva rînduri. Am fost plăcut impresionat să văd că sînt cunoscute acolo poezia lui Blaga, poezia lui Arghezi. Mexicanii sînt un popor extraordinar de viol, și de tînăr, și de curios, din punct de vedere liric. Și, dacă mă gîndesc bine, și din alte puncte de vedere.

— Am citit în presă o relatare despre lectura pe care ați făcut-o la Biblioteca română din New York. Acolo cum a fost ?

— Era a doua oară cînd citeam în plăcuta sală a Bibliotecii, care după zece ani și-a cîștigat un public numeros și avizat, și m-am simțit, tot după zece ani, foarte bine. Dealtfel, această lectură încheia un lung turneu (sau periplu, parcă având mai intelectual) prin universitățile americane. Am citit din poezia mea și am vorbit despre lirica românească, printre altele, la universitățile din Washington, Detroit, Bloomington, Albuquerque, San Francisco, Berkeley, San Diego. La Washington am avut și un mare recital, ca să zic așa, în sala Teatrului „Corcoran", în fața unui public foarte numeros.

— Frumos turneu ! Dacă nu sîntem indiscreți, ce le-ați spus americanilor despre lirica românească ?

— În primul rînd, am așteptat să văd dacă poeziile mele îi conving sau nu. Văzînd reacția lor pozitivă, le-am vorbit de generația din care fac parte, de generația mai nouă, cum și — sau mai ales — de generația mai veche, a marilor creatori, a lui Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Voiculescu.

— Despre generația dv. și despre cea mai nouă, ce v-a plăcut să revelați ?

— Că există poeți demni de încredere, poeți inovatori, care au reușit performanța de a fi, în același timp, mari artiști și foarte populari. Că publicul românesc, la rîndu-i, așteaptă cărțile bune de versuri ca pe niște adevărate sărbători. Că poeții care-și respectă acest nume nu se dezmint și că, una peste alta, ei ar trebui mai mult traduși și mai bine cunoscuți. Nu trebuie să ne fie teamă de cei care au succes în lume, pentru că e, oricum, un succes al breslei și al țării. Dimpotrivă, trebuie să facem mai mult în acest domeniu.

— Cine s-o facă ? Dv., poeții, sau breasla ?

— Chiar și Uniunea scriitorilor e, cred, datoare cu găsirea unor noi formule de promovare a valorilor românești în lume. Editura Cartea românească ar putea avea și ea o serie de inițiative în acest sens. Apoi, aș pleda pentru mult discutatul festival internațional de poezie, care s-ar putea ține, anual, în țara noastră, după exemplul țărilor vecine. Sîrbii au, la Struga, un festival internațional de cel mai mare interes și prestigiu. Bulgarii organizează chiar două sau trei pe an. Nu mai vorbesc de țările mai îndepărtate. Trebuie să ieșim dintr-o anume automulțumire culturală și din ideea că, oricum, lumea ne cunoaște. Nu ne cunoaște atît cît am merita. Brâncuși a făcut foarte mult pentru România, la fel Panait Istrati, la fel George Enescu, cu sacrificii mari și pe cont propriu. Acum, Mircea Eliade, una dintre vocile cele mai autorizate de azi, care, prin recentul său jurnal, face un mare serviciu culturii române, referindu-se mereu la scriitori români. Noi, dinăuntru, cu marile posibilități de care dispunem, ar trebui să vedem mai larg ieșirea culturii noastre în lume. Și să fim conștienți că, în astfel de condiții, cultura nu e numai „cultură". Ea înseamnă istorie, înseamnă geografie, înseamnă drepturi de mult cîștigate prin jertfele poporului nostru, care ne poate cere, legitim, să-i facem mai larg cunoscute vibrațiile sufletului.

— Aveți perfectă dreptate. Dar să ne întoarcem, cu voia dv., la poezie. La poezia românilor. Am părăsit-o undeva, în America, unde vorbeați, foarte insuflețit, despre generația dv. Înțelegem că vă simțiți bine în această generație. Este ea chiar ceea ce se poate numi o generație ?

— În primul rînd, trebuie spus că este numai o generație. Cei mai tineri, care se cred o grupare aparte, sînt inclusi, vrînd-nevrînd, în aceeași largă respirație poetică și, nu de puține ori, versurile lor sînt variații pe temele și modalitățile propuse de cei cinci-șase poeți din „primul val". Deci există mai multe valuri și aceeași generație.

— Mă tem că unii din cei tineri și foarte tineri n-o să fie de acord cu dv.

— Cei tineri au dreptul (îi urmăresc cu atenție și chiar îi promovez cînd am ocazia), dar au și obligația de a propune ceva nou, absolut nou. Pînă una alta, generațiile înseamnă și o problemă de timp.

(Continuare în pag. 27)

ILIE PURCARU ■

Dialectica istoriei(II)

Conceptul dialectic de adevăr ne obligă să urmărim raportul dintre dialectică și adevărul ei. Altfel spus, ne obligă să dăm seamă de adevărurile dialecticii de pe poziția dialecticii materialiste, a epistemologiei ei. Dialectica materialistă fiind cunoaștere și teorie a cunoașterii în același timp. Nu-i putem refuza dialecticii valoarea de cunoaștere în favoarea științei, a științei concepută doar ca particulară. Dialectica este internă cunoașterii și din această cauză nu se poate admite distincția absolută : cunoaștere a generalului și cunoaștere a particularului. Generalul și particularul nu se opun, ci se presupun, se constituie. Epistemologia materialist dialectică a evidențiat tocmai această dialectică și prin aceasta unitatea cunoașterii, accesul ei la legile transformării. Știința, prin dialectică (= prin metoda dialectică), nu încetează de a mai fi știință, ci își asumă dialectica în concepte adecvate. Așa devine și dialectica științifică. Dialectica științifică, prin urmare, nu este altceva decît cunoașterea științifică ridicată pînă la conceptele epistemologiei dialectice. Știința și dialectica nu se opun, ci coincid prin : a. metodologia și epistemologia dialectică ; b. obiectul dialectic pe care-l studiază. Punctul de vedere dogmatic scoate adevărurile dialecticii în afara dialecticii cunoașterii și, fără să-și dea seama, instituie o opoziție absolută între general și particular la nivelul adevărului, pe de o parte, și la nivelul obiectului, pe de alta. Știința care își asumă adevărurile prin dialectica lor este o nouă etapă în dezvoltarea cunoașterii, etapa în care ne aflăm noi. Ideea de concept deschis domină gîndirea științifică contemporană. Iar interdisciplinaritatea cunoașterii sau caracterul interdisciplinar al adevărului se întemeiază tocmai pe concepte deschise, dialectice.

Conceptul de informație a impus înnoiri fundamentale în cadrul teoriilor științifice în general, al epistemologiei în special. Dar acest concept nu a putut apărea decît pe un fond aperceptiv elaborat de epistemologiile constructivist-dialectice împotriva punctului de vedere empirist. Din această cauză, acest concept nu poate să-și dezvăluie virtuțile cognitive și metodologice decît în cadrele epistemologiei dialectice.

Conceptul de informație, prin urmare, nu-i compatibil cu un concept de adevăr care nu-și dezvăluie, explicit, epistemologia care l-a produs. Căci nu se poate vorbi de adevăr neutru din punct de vedere epistemologic, așa cum nu se poate vorbi de adevăr în afara constructivității. Și epistemologiile care refuză, metodologic, constructivitatea, o admit în fapt. Iar admiterea constructivității în fapt, admitere care ni se dezvăluie abia în epistemologia dialectică prin conceptul său adecvat, arată întemeierea principiului dialectic al cunoașterii. Și cum avem mai multe epistemologii, vom avea, în consecință, tot atîtea adevăruri diferite și opuse. Se înțelege că diferențele și opozițiile la nivelul adevărului traduc diferențele la nivelul relației subiect-obiect, relație dialectică în esența sa. Orizontul informațional-relațional al diverselor epistemologii se traduce în orizontul informațional-relațional al diverselor adevăruri. Conceptul de informație nu-i compatibil cu teoria epistemologică empiristă, teorie care ne prezintă un receptor nediferențiat, fără istorie, surd la orice diferență pe care o aduce istoria (= senzația concepută nediferențiat, una și aceeași la animale ca și la om, senzație fără diferențe ce, în evoluția lor, se transformă în logi specifice de asimilare stocare și folosire a informației), aflat într-o relație liniară (lipsită de feed-back) cu obiectul emitent, cu sursa. Conceptul de informație este compatibil numai cu teoria epistemologică dialectică și cu conceptul dialectic de adevăr. Se cade să afirmăm aici că subiectul ireductibil al epistemologiei dialectice nu numai se informează de la obiect, ci, la rîndul său, informează dublu obiectul : a. cu informația obiectului prelucrată în structurile sale (fapt evidențiat de la Kant încoace) ; b. cu informația structurilor sale (acest fapt asigură informarea activă a subiectului și face posibil feed-back-ul). Dacă nu am admite această dublă informare a obiectului de către subiect nu am reuși să depășim decît în vorbe punctul de vedere empirist. În esență, relația dialectică subiect-obiect cuprinde această dublă informare a subiectului exercitată asupra obiectului.

ION STROIE ■

Vorbiți și scrieți românește!

Puțină... gramatică (II)

c) poate cele mai complexe probleme din ultima vreme se leagă de realitatile **dezacordului**, de exprimările agramate, cauzate de neatenție, de înțelegere (sau analiză) greșită (de exemplu : **Dat fiind condițiile** în loc de **Date fiind condițiile ; Nu s-a dat rezultatele** (pentru **Nu s-au dat rezultatele**), **Însuși adunarea a aprobat** (pentru **Însăși adunarea ..**); **„la examenul de absolvire al** (în loc de **a) liceului"** („Luceafărul", 19 XII 1981, p. 8) ; „Dar acolo unde intervin diverse interese de culise, sfîrșește (pentru corectul **sfîrșesc**) bucuria și sensul mișcării..." (Contemporanul", 18 XII 1981, p. 11, col. 4) ; „...forța și farmecul limbii române nu stă (corect : **nu stau**) în puritatea ei" (**Cu cărțile pe masă**, p. 194) ; „...rezistența și vitalitatea acestuia e (corect **sînt**, fiindcă avem a face cu un subiect multiplu) într-adevăr uimitoare" („România literară", 15 X 1981, p. 11) ; „Tocmai subiectivitatea, tendința de satiră și șarjă face (corect : **fac**) din anonimi scriitori" („Săptămîna", 13 XI 1981, p. 7) etc.

Stăruie, în vorbire și în scriere (ceea ce e și mai grav) o greșeală privind acordul adjectivului participial (pasiv) cu substantivul determinat. Întîlnim adesea sintagme ca : **meritele unei cărți socotită** (pentru **socotite**), **fundamentele unei conduite morale bazată** (pentru **bazate**) pe..., etc. Aceste variante neacordate sînt foarte frecvente în limbajul presei sportive (sau al craiicilor) : formula echipei **antrenată** (în loc de **antrenate**) de... ; **datorită unei greșeli comisă** de (pentru **comise**) ; **grație unei pase primită de la...** (pentru **primite**) ; **în fața porții apărată de...** (pentru **apărate**).

Evident, neacordarea participiului e semnalată încă din secolul trecut. Proliferarea lui ar putea fi pusă pe seama presei, a stilului publicistic. Oricum, fenomenul este, azi, în creștere. Tendința nu poate fi stăvilită, fiindcă, fiind vorba de participii pasive, acestea au, adesea, complinitori (complemente de agent). În felul acesta participiul se sustrage controlului substantivului, devenind independent (oarecum), cu forma de nominativ. Faptul este și mai concludent cînd participiul este izolat prin virgulă, ceea ce ne arată și mai mult că, în fond, participiul este rezultatul contragerii unei atributive (de ex. : **Limitele aceste cărți, concepută ca o sinteză = Limitele acestei cărți care a fost concepută ca o sinteză**). În aceste situații, neacordarea participiului se consideră regulă, deși avem a face cu o exprimare corectă.

Strategia aceasta e totuși amendabilă, cînd termenul acordat nu mai este un participiu, ci un adjectiv propriu-zis (de ex. : **în fața unei situații stabilă**, în fața **unei lucrări lamentabilă** etc., unde corect ar trebui **stabile, lamentabile**). Aici a avut loc o contaminare cu cele din prima categorie (participiile verbale). O fi ea sintaxa mobilă, dar nici chiar așa...

GH. POALELUNGI ■

Poezie

Un mare poet imnic: Ioan Alexandru

Orice cuvînt pe care-l pronunță Ioan Alexandru se simte pătruns de un fior imnic: **est Deus in se**. Poetul se vede necurmat pătruns de acea „nebunie sacră" sau de acel „entuziasm" ontic, care i-a cuprins pe toți marii rapsozi ai lumii. I se surprinde mereu acea privilegiată vibrare a ființei pe care **Platon** a evocat-o atît de viu în **Ion** al său. De aici derivă faptul de excepție că Ioan Alexandru este poate cel mai mare poet imnic din întreaga istorie a literaturii noastre. Atracția sa față de largul suflu rapsodic al lui Pindar, pe care l-a tradus admirabil, trădează un fond de reală afinitate.

Menționata înrudire spirituală nu înseamnă însă o simplă reeditare. Ioan Alexandru mai este și altceva. El dezvăluie în fața noastră și o cuceritoare, o atotcuprinzătoare iubire, care-l transfigurează. Însă în ce sens? Există unele trăsături umane care se estompează diafan în clarobscururi baroce. Nu, însă, umbra și nici măcar fina penumbră îl definesc pe Ioan Alexandru, deși iubirea ce-l invadează îi topește și lui orice relief aspru. Contururile sale se pierd mai curînd într-un fel de lumină harică, lumină densă ca aceea pe care Lucian Blaga o numea a **transcendentului care coboară**, o echivalență vizuală a troparelor bizantine.

Asemenea reflecții ni se află sugerate de recenta sa culegere lirică **Imnele Țării Românești** (1981), cu care se încheie întregul uriaș ciclu închinat patriei, după **Imnele Transilvaniei** și **Imnele Moldovei**. Cartea se adresează ca prinos amintirii lui Constantin Brâncoveanu „și copiilor săi martirizați, Constantin, Ștefan, Radu și Mateiaș". În aceste destine, stăpînite de umbra morții, Ioan Alexandru descifrează propriul său crez, care cere pentru iubire o jertfă totală, ca o cale de atingere a desăvîrșirii chiar prețul Vieții: „Cum se întîmplă valului pe mare / Cînd de țărm furtuna s-a zdrobit / Ce pierde-n flux, cîștigă-n renunțare / Ascultarea l-a desăvîrșit". În felul acesta, orice vers al volumului — ca și cele ale **Imnelor** anterioare — cuprinde o semnificație în formă parabolică, mereu dirijată ascendent pînă la suprema asumare a **Logosului**. El cuprinde astfel în mintea și inima sa „ființa Patriei în semnificația sa ontologică".

Imnele Țării Românești sînt dispuse într-un volum de patru sute de pagini, volum, după cum se vede, excepțional de bogat, cuprinzînd de trei sau chiar de patru ori mai mult decît o plachetă obișnuită de versuri. Ioan Alexandru nu este un poet zgîrcit, așa cum se arată ermeticii, narcisicii, autiștii, de tipul Mallarmé — Ion Barbu, a căror venerabilă „oglindă" își întoarce delimitat razele tot în receptaculul propriei lor ființe. Dimpotrivă, poezia de față a **Imnelor** curge în torente, împrăștiind astfel și radianța iubire dintr-însa, care cucerește, acoperă și transfigurează tot ce există.

Deși atît de voluminoasă, actuala culegere — la fel ca și cele precedente — nu are nimic inegal, diluat, apătos. Ne întîmpină aci un fenomen pe care l-am mai întîlnit demult la noi și în alte domenii artistice. Ne gîndim la neîntrerupta pictură, pe zeci și zeci de metri pătrați, a Voronețului, a Sucevițel și a altor vechi și auguste ctitorii ale noastre, pictură care, prin nemăsurata ei extindere în culori, îți ia ochii dintr-odată. Și, totuși, nici la aceste fresce nu putem surprinde vreo trăsătură pripită și superficială, vreun spațiu neutru, de umplutură, în vreme ce fiecare parcelă a lor se vede minuțios lucrată cu artă, arătîndu-se pătrunsă de cîte o semnificație rituală. Tot astfel, fără excepție, și fiecare poem din **Imnele Țării Românești** constituie echivalentul în poezie al acelor parcele pictate, concentrînd într-însa cîte un înțeles tulburător de ordin ontologic. Întreaga culegere este o grindină de lumină.

EDGAR PAPU ■

Cărți ● Reviste

■ **PRIMIM LA REDACȚIE.** Am luat cunoștință, tîrziu și numai din zvon public, de afirmația pe care a făcut-o în revista dv., doamna Barbilian, cu privire la opoziția mea împotriva alegerii, la Academia Republicii Socialiste România, a soțului d-sale, poetul Ion Barbu

Pentru restabilirea faptelor, prezint în cele ce urmează dispozițiile din Statutele acestei instituții referitoare la procedura care trebuie aplicată în cazul alegerii unor noi membri. Propunerile inițiale le face secția respectivă, cu majoritatea absolută (jumătate plus unu) a voturilor membrilor titulari, și tot cu majoritate absolută. Presupunînd, pentru a ușura înțelegerea situației, că eu aș fi votat contra (se pare că numai eu) propunerea secției de limbă, literatură și artă ar fi fost totuși valabilă fiindcă toți ceilalți membri ai ei (M. Sadoveanu, G. Călinescu, Al. Rosetti, Emil Petrovici ș.a.) au votat pentru. La aceștia s-au adăugat și artiștii plastici care făceau parte din secția amintită (în ipoteza că ei alcătuiau împreună cu scriitorii, o secție aparte — a fost o epocă în care Academia avea 13 secții nu 12 — situația nu s-ar fi schimbat, nici în favoarea, nici în defavoarea candidaților). Prin urmare, cu sau fără votul meu, propunerea de alegere a lui Ion Barbu ar fi ajuns la adunarea generală, pentru că era legală. Acolo lucrurile s-ar fi petrecut aproximativ la fel: aș fi votat, adică, eu contra, poate și alți cîțiva academicieni, membri ai altor secții, dar majoritatea absolută a voturilor s-ar fi realizat cu prisosință. Transformarea mea într-un fel de fac-totum la academie, înainte de a fi ridiculă, este pe de o parte jignitoare pentru toți colegii mei, care s-ar fi lăsat influențați de mine — ceea ce, evident, nu este cazul — iar pe de altă parte, din cale afară de „măgulitoare" pentru mine. Mi-am adus aminte, fără să vreau, de un dicton francez, pe care-l parafrazez: „Nu meritam (eu) acest exces de onoare și (nici colegii mei) această indignitate (= lipsă de demnitate)". Întrebarea pe care și-o pune oricine citește cele de mai sus este dacă eu am votat contra lui Ion Barbu. Nu-mi amintesc, nu numai de acest fapt, cel mai important, de altfel, dar nici măcar că s-ar fi discutat în secția noastră alegerea lui. Dacă memoria mă înșală, însă, ceea ce nu-i deloc exclus după douăzeci și mai bine de ani, declar, cu aceeași sinceritate, ca și pînă aici, că voi fi votat, probabil, contra alegerii unui profascist, cum a fost, la un moment dat, marele matematician și poet Ion Barbu. Mă obliga la aceasta calitatea mea de fost președinte al Comitetului național antifascist.

Vă rog, tovarășe Director, foarte stăruitor, să publicați această intervenție, care urmărește, în primul rînd, nu-o „apărare" — a mea — căci nu este cazul — ci o informare a opiniei publice într-o problemă importantă de ordin general în legătură cu Academia Republicii Socialiste România.

Mulțumindu-vă anticipat pentru satisfacerea dorinței mele, vă rog să primiți sincere salutări și urări de activitate spornică în anul care a început.

IORGU IORDAN (13 I 1982)

■ **„IERBARUL AMORULUI".** Imaginîndu-se într-un dialog, peste timp, cu parnasianistul Rémy Belleau, autorul celebrelor Lapidarii, Tudor George, acest fastuos minuitor al întregii limbi române și-n același timp un veritabil „industrios" al stării de grație, ne avertizează, în chiar primul sonet al noului său volum de versuri (Ierbarul Amorului, Editura Junimea, 1981, redactor Gheorghe Drăgan) că: „Am născocit «Ierbarul Amorului» — cît încă / Om mai videa copaci, flori, frunze, iarbă! — / Deoarece Grădina ce-o năzăreai prin stîncă / Și piatra-ți prețioasă, curînd, or să ne-absoarbă". Un prim argument al acestei opuse alegeri ar fi: „Mă întorc, precum Walt Whitman, sedus — spre firul ierbii", drept pentru care, în cel de-al doilea sonet (nu se putea numi altfel decît Un fir de iarbă), adaugă: „Un fir de iarbă... / Din Iarba Lumii-alesul la-ntîmplare / ... / Walt Whitman ori șăgalnicul Shakespeare / Și l-au ales drept spadă grăitoare".

Ca un geniu scamator al metaforei, poetul își susține opțiunea potrivit căreia acest Ierbar al Amorului echivalează cu descoperirea unui adevărat Eden, liric firește, așa cum ni se arată a fi în acest admirabil sonet, luat la întîmplare: „În sorbu-acelei orhidei / Surpa-mă-voi, mă voi contrage / Ca — distilat în gușa ei — / Să-ncerc profundele-i mirage! // Imaginea unei Idei / Voi fi — un înger cu-aripe vage — / Nectarul volatil ce-l bei / Din urna Curtezanei drage! // Dizolvă-mă hulpav Demon, / În creuzetul florei tale / Din care zbîrnii-va zvon / Zobița giză-ntre petale // Sacrificatul înger sînt / la Graalul tău — Carnal Cuvînt!"

VICTOR NIȚĂ ■

Mărturie

Cei vechi trăiau în corturi pe pămînt /
În strai ușor de cînepă și lînă
Se strămutau cu turmele păscînd
Unde era pășune și fîntînă

Numai altarul era construit
Din piatră necioplită spartă
Și uns pe creștet și descoperit
Ținea la ceruri neamului de poartă

Un sanctuar să fie la mijloc
Pînă la el degrabă să ajungă
De-i întîlnea în cale nenoroc
Să aibă stînca-n care să îl frîngă

Aceste locuri sfinte au rămas
Singura prin vremuri mărturie
Că un neam în jurul lor a mas
Pînă a fost găsit de veșnicie

IOAN ALEXANDRU ■

Business

Am auzit că un trust din America
a descoperit încă o afacere a secolului
— iată, se mai poate, în acest secol colcăind de afaceri —
plimbată cu aldine-n ziare
organizată la centimă, totul OK
înflorește afacerea cu pămînt românesc
emigranții din Ardealul chezaro-crăiesc
își retrag lacrimile din bănci, cumpără
saci etanși de țărînă
pentru a căptuși morminte de pe malul oceanului
rudele vin la ceremonia funebră
cu ceva mai multă liniște
avem o patrie, spun ei, pămîntul de-acasă
veghează în somnul morților noștri
amintirile, iarba, frunza, sunetul
cea mai mare durere devine
leac pentru somn
cumpărați pămînt românesc
de la firma cutare și fiii
banul circulă pe autostrăzile unui sentiment
adevărul împușcă tragic, auzul
pămîntul din delta fluviului Mississippi
îngrămădit în saci noi-nouți
curge spre cimitirele fără țară
nici în numele morții, Munții Carpați
nu se mai pot muta în afară.

N. D. FRUNTELATĂ ■

Prima treaptă a unirii

din cauza viitorului obiectelor
și împrejurimilor
celulele și plăgile noastre-s nevindecate.
Cenușa scuturată
din ceruri visate se adună-n căutătorii
de calendare, plăgile
noastre-s căutate în trecuturi ale
mileniilor

luptă cu aerul care nu se-arată, luptă
cu penelul — al șaselea
deget, luptă cu noaptea ce-mi apropie
depărtările pînă la înspăimîntare, cu încrucișările anotimpurilor — puternice în
orientarea definitivă a ierburilor...

defrișare imensă, lupta! o înțeleg rîvnind
revolte lîngă sfîrșituri exilate în statui,
lîngă arcuri prin care ura este aruncată
în prăzi, peste tratatele mucegăite o înțeleg. Alăturat fricii pămîntului
tăcerii cu plecăciuni de sclavă alăturat,
pînă unde caut libertatea
pînă unde pătrund aproapele?
ascult ieșirea în mulțime, conflictele
rezolvate în învinșii
focului, mirosul timpilor cu ape în celule,
toate adăpostesc teama de-a nu înțelege...
jertfă înnăscută! apoi granițele răpitoarelor granițele plăsmuirilor
hotare întocmite de ere preistorice
zgomotul numit început

CORNEL BRAHAȘ ■

● CAP LIMPEDE

N.M. și noua ordine literară

De la o vreme înflorește, pe ici, pe colo, o specie nouă de scriitori: cei care vorbesc frumos despre literatură, dar n-o pot scrie la fel de frumos. Specialiști ai enunțurilor căutate, dar care, odată puși în fața practicii scrisului, nu sînt în stare să producă o operă la nivelul pretențiilor emise. Pretenții care — mai e nevoie s-o spunem? — se adresează mai mult altora, mai puțin propriei activități. Între aceștia se înscrie și Norman Manea, cu un interviu acordat lui Gh. Grigurcu în revista „Familia" nr. 12/1981 și intitulat „Scriitorul — acea dreaptă conștiință în care semenii săi să poată crede". Eroul acestui interviu ni se înfățișează prăbușit sub povara marilor responsabilități scriitoricești pe care și le-a asumat, dar pe care ține să arate că le poartă și le gîndește cu demnitate. Iată o mostră: „Opera literară, zice N.M., liberă de orice autoritate în afara propriei desăvîrșiri, își inventează singură, cu temeritate și îndreptățire, legile, în sublima încercare de a capta inefabilul uman" etc., etc. Cînd cuvintele sînt frumoase și mai ales căutate, ele, de multe ori, trebuie să ascundă ceva. Ce ascund spectaculoasele fraze ale lui N.M., îngrijorat de soarta literaturii și a scriitorului nostru de azi? Un elogiu al creației frumoase, o incursiune în universul unor opere care satisfac dezideratele enunțate? Nu: interviul lui N.M. este plin de plîngeri și de nemulțumiri. N.M. este nemulțumit de ierarhiile literare, înghețate, zice el, de prea multă vreme, e nemulțumit de literatura unor colegi, de literatura politică îndeosebi, de imposibilitatea polemicii și de manifestările neavenite ale unor scriitori pe care-i dezavuează de la incalculabila înălțime a poziției și a operei sale.

Demagogia acestui interviu este divulgată de comedia propriei contradicții. N.M. — îngrijorat, cum îi stă bine unui spirit critic, de soarta literaturii române — susține, nici mai mult, nici mai puțin, că presa este închisă discuțiilor, că ar exista posesori de imunitate publicistică etc. „Îngrijorător, zice N.M., este nu atît proliferarea unor agresive manifestări aculturale, ci faptul că nu se practică polemica nici măcar în revistele literare de redusă circulație, cu anumiți posesori de imunitate publicistică". Probabil că din pricina acestei imposibilități a polemicii — și a acestor posesori de imunitate — poate N.M. să dea, în „Familia", un interviu întins pe o pagină și jumătate de revistă, plin de atacuri mai mult sau mai puțin camuflate la adresa unor scriitori români. A unor scriitori pe care, prudent, nu-i numește, pentru ca lectorul să nu-i ia măsura agresivității. Să-i dăm noi cititorului cheia: sînt vizați mai întîi Eugen Barbu, pentru un interviu din „Amfiteatru" (nr. 4/1981), apoi Traian Filip, pentru articolele sale din „Săptămîna", mai departe Corneliu Vadim Tudor, căruia i se atribuie un editorial (nesemnat!) al „Săptămînii", mai încolo Adrian Păunescu, Eugen Barbu, Cezar Ivănescu, Nicolae Dragoș, Ion Petrache, Dumitru M. Ion ș.a., care au închinat lui Marin Preda, cu prilejul morții sale, texte omagiale în „Luceafărul", în continuare un profesor universitar, care bănuim a fi Pompiliu Marcea, pentru colaborarea sa la presa centrală, după aceea Ion Gheorghe pentru o poezie despre tabăra de sculptură de la Măgura, poezie care a displăcut combativului N.M., în sfîrșit, Ion Lăncrănjan și alții, atacați ironic sub etichetele de „noul Tolstoi, noul Maiakovski, noul Maiakovski, noul noul A. Toma" etc.

Tiri-bomba lui N. M., după cum se vede, se dezumflă repede: pașnicul teoretician se dovedește a fi un agresor de zile mari, amator al unei „noi ordini" literare și culturale. N.M. ar vrea, probabil, ca Eugen Barbu să nu mai dea interviuri și să nu mai spună ce spune, ar mai vrea ca Traian Filip să n-aibă dreptul de a mai scrie în presă, după cum, represiv, l-ar trimite pe C.V. Tudor la munca de jos (interesante reminiscențe are confratele N.M., nu-i așa?), spre pocăință. Ceea ce e și mai vesel este că N.M. deformează cu bună-știință lucrurile. Pagina din „Luceafărul" închinată lui Marin Preda de către mai multe condeie scriitoricești nu este, cum pretinde autorul interviului, plină de invective la adresa capacității de înțelegere a marelui prozator. N.M. fabulează și, după toate aparențele, fabulează interesat. Ceea ce îl nemulțumește acolo este vădit altceva, e adevărul acelei pagini, și mai ales conținutul articolului lui Adrian Păunescu, pe care iarăși N.M. — în nemărginitul său respect pentru cititor — uită să-l dezvăluie. Să mergem însă mai departe. Ion Lăncrănjan face polemică, așa cum dorește și N.M., dar se pare că N.M. nu dorește ca și Ion Lăncrănjan să facă polemică. Polemica trebuie făcută doar de N.M.! Ion Gheorghe scrie un poem pe care N.M. îl citește ca ca pe un articol de fond; sechelă de mentalitate, de care nu Ion Gheorghe e vinovat. Din frazele „frumoase" ale lui N.M., din gesticulația-i liberaloidă, nu mai rămîne decît scheletul unui atac violent și deformator la adresa unor colegi de breaslă, dar, se pare, nu și de credințe. Pentru că aceștia au prostul obicei să dea interviuri mai puțin spectaculoase, cu fraze, poate, mai puțin lustruite, scriind, în schimb, opere durabile, a căror audiență la cititori le împiedică să zacă în rafturile librăriilor.

Mai multă toleranță, stimate N.M.! **(Ilie Purcaru).**

N.B. ...Și, eventual, dacă se poate, dar numai dacă se poate, dacă nu cerem prea mult, dacă nu sîntem niște dogmatici, mai multă literatură și, eventual, dacă se poate, mai mult talent! Face bine. Umanizează, te face generos, te face chiar și — hai s-o spunem și pe asta! — scriitor.

Tradiţie

Să nu adunăm
ultimele firicele de cenuşă
din vatra străveche
şi să le păstrăm într-un sertar
precum şi-a păstrat bunicul
primul ceas de buzunar

să punem lemnele stivă
pe jarul încă nestins
şi flacăra vîlvătaie să fie
iar veghea noastră să ţină
focul deapururi aprins

Vai

la miezul nopţii
un om este muşcat
de un cîine lup

opinia publică
îşi doarme somnul dulce

în amiaza mare
un pechinez ţigărit
este muşcat de un om
proteste
demonstraţii
revolte

vai vai vai

NIKOLAUS BERWANGER ■

Margine de oraş

Margine de oraş
Prăpastie albastră
Unde cei singuri ard
Într-o tăcere castă

În ochii mei te simt
Lumină-mîngîiere :
Aceeaşi vreme veche
Aprinsă ca o stea pe cartiere.

DAN CIACHIR ■

O umbră...

Ce este viaţa unui poet ? !
O umbră.
O încleştare perpetuă
Cu morile de vînt.
Dar ce fel de umbră ? !
Dar ce fel de mori de vînt ?
Aceea, nemişcată, a unei taxe de scont.
Aceea a unei eroziuni monetare
Sau aceea a unei sălcii care
Supravieţuieşte sezoanelor ? !
Nu, viaţa poetului se compară
Doar cu umbra unui pescăruş
În plină ascensiune.
Abia ai timp să o observi
Că a şi dispărut.

ILIE VALENTIN ■

Ieşirea din eroare

Am fost zvîrlit în grota fără nume
Lumini şi umbre se întorc în vid
Rămîne doar cenuşa milenară
Şi-apusul peste lume ca un zid

Ne-nduplecata stelelor spirală
Împiedică ieşirea din eroare
Şi grav rănite se tîrăsc prin aer
Iluzii veştejite în chemare

Şi-aud un ceas ascuns într-un gheţar
Cum bate ore lungi de aşteptare
Şi-n timp ce stalactite mă pătrund
Mă plec sub cerul dornic de-nserare

VIOREL DINESCU ■

Cărţi • Reviste

■ LUCEAFĂRUL. Ultimul număr al revistei (nr. 3 din 16 ianuarie a.c.) este aşezat sub semnul aniversării perpetue a lui Mihai Eminescu. Omagiază amintirea poetului, prin eseuri şi versuri de o elevată ţinută, Alexandru Brad, Nicolae Ciobanu, Ştefan Bratosin, D. Vatamaniuc, Gheorghe Suciu, Marcian Ghica, Iulian Neacşu, Mircea Micu şi Eugen Mihăescu. (Textul lui Gavril Matei Albastru — text de serviciu.) Elementul de rezistenţă al aniversării în cauză îl reprezintă ultima fişă eminesciană semnată de Al. Oprea, În jurul biografiei intelectuale (XIV), care încheie o cercetare de real interes, destinată să marcheze un moment important în exegeza poetului. În acelaşi număr, prin excelentul comentariu dedicat romanului Săptămîna nebunilor de Eugen Barbu, Mihai Ungheanu revine în spaţiul consacrat cronicii literare şi sperăm că este vorba despre o revenire de durată. Două intervenţii datorate lui Pompiliu Marcea şi Octavian Ghibu dovedesc faptul că dreptul la replică se poate exercita şi întru limpezirea unor secvenţe confuze de istorie culturală. În Regula dialogului, Viorel Ştirbu emite o opinie de o indiscutabilă acurateţe logică : „Mie mi se pare că pretenţia unor critici de a se constitui în unice instanţe de hotărîri irevocabile reflectă mai degrabă un comportament gregar". Tot aşa ni se pare şi nouă... Ca de obicei, rubrica de sport a lui Fănuş Neagu demontează şurub cu şurub o neîndoielnică malversaţiune. Păcat că mulţi văd în această rubrică doar o generoasă risipă de abilităţi metaforice.

M. CONOR ■

■ CALITATEA EXPRESIEI CLARE. Prea puţin cunoscut lumii noastre literare, Nicolae Caratană, poet aparţinînd, ca limbă maternă, dialectului aromân, publică la Editura Cartea Românească un recent volum de versuri intitulat Inscripţii rupestre, carte care vine să adauge nu numai o notă de culoare în peisajul poeziei contemporane, ci şi un univers liric aparte în care surprinde atît sinceritatea metaforei, aparent obişnuită, dar foarte corect montată în discursul general al poemelor, cît şi exactitatea sau, mai didactic spus, proprietatea elementelor de limbaj. Cu alte cuvinte, Nicolae Caratană este adeptul unei poezii limpezi, cu un mesaj care nu lasă urme de dubiu, dorinţa sa de a comunica exact ceea ce are de comunicat realizîndu-se pe deplin şi cu o sporită forţă de a emoţiona. Calităţi demne de toată lauda în contextul unor cărţi de poezie care abundă în exprimări din ce în ce mai eliptice, unele dintre ele ajungînd să ne ameţească prin trimiteri de tot felul. Am apelat la această opoziţie a Inscripţiilor rupestre faţă de alte cărţi mai recente de poezii nu din dorinţa de a-i lăuda excesiv claritatea discursului liric, ci pentru a puncta, pe acest fond, onestitatea şi conciziunea cu care Nicolae Caratană îşi construieşte poemele, cum ar fi, de exemplu, cel intitulat Undeva un munte : „Undeva un munte / gîndindu-mi cuvintele / îmi cere să-i fiu / cuvîntul fiu // Şi-mi cere, iubito, / să-l fiu vorba ce nu a vorbit-o". Un alt exemplu de limpede şi curată rostire poetică ar mai putea fi, pe lîngă multe altele, şi : „Ochii unui copil, giuvaiere / gura, floare, fără nume / vindecă orice durere. / Şi nu pun nici o-ntrebare, / nu cer nici un răspuns / N-au nimic de-ascuns / ... / Cînd simţi nevoia să te rogi / îngenunche umil / sub umbra ochilor de copil" (Leac.).

N. VICTOR ■

Eseu

Sergiu Al.-George: „Arhaic şi universal"

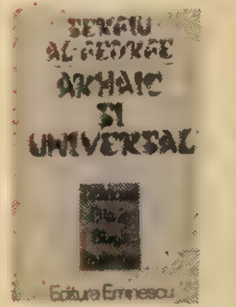

Interesul pentru filosofia şi cultura indiană a îmbrăcat în ultimul timp la noi, dacă vom exclude manifestările conjuncturale inerente oricărui fenomen de rezonanţă, două forme principale ; pe de o parte, specializarea erudită ; pe de altă parte, abordarea acestei culturi şi a tiparelor ei mentale din perspectiva mai largă creată de problematica modelelor umane şi culturale, ca efect al recuperării culturilor neeuropene în antropologia secolului XX. Aceste două tendinţe se regăsesc îmbinate într-o remarcabilă sinteză în recenta carte a lui Sergiu Al.-George.

Studiul binecunoscutului cercetător în problemele gîndirii indiene se înscrie în linia unei tradiţii deschisă în cultura românească de personalitatea lui Eminescu, şi continuată într-un mod tot mai sistematic de Lucian Blaga sau Mircea Eliade. Lucrarea duce cercetarea cu un pas mai înainte în ordinea perspectivelor pe care studiile acestor din urmă gînditori le-au deschis. Căci după interesul manifestat de Blaga faţă de descifrarea şi coerenţa intrinsecă a structurilor mentale indice, după adîncirea studiului prin relevarea tuturor detaliilor pe care acest tip de gîndire le implică (ne referim la operele lui Mircea Eliade), prezenta lucrare îşi propune să abordeze o nouă problemă în cadrul temei ; interferenţa culturilor sau, mai bine spus, confluenţele spirituale dintre spaţiul românesc şi cel indic.

Teza care stă la baza cercetării lui Sergiu Al.-George se găseşte, aşa după cum afirmă autorul în cuvîntul introductiv, într-o intuiţie a lui Blaga. Ea constă în observarea faptului că, spre deosebire de celelalte culturi europene, cultura românească dovedeşte o mai mare deschidere faţă de valorile fundamentale ale spiritualităţii indice.

A descifra consonanţele profunde dintre cele două tipare de cultură înseamnă, în perspectiva cercetătorului, a regîndi construcţiile culturale şi artistice din spaţiul românesc din unghiul de vedere oferit de metafizica şi cosmologia indiană. Pentru cititorul nespecialist în fascinantele probleme ale mitologiei indice, aceasta implică anumite dificultăţi de receptare. Există însă, dincolo de asemenea obstacole, cîteva probe sigure ale profunzimii şi incisivităţii analizei : este vorba despre nivelul la care este instituită demonstraţia şi despre gradul de coerenţă pe care îl obţine interpretarea, ca urmare a alegerii criteriilor.

Este cunoscut faptul că vigoarea unei demonstraţii este direct proporţională cu capacitatea de a incita la o discuţie a tezelor ei din cele mai variate unghiuri de vedere. O implicaţie categorică a studiului lui Sergiu Al.-George este că o axă fundamentală, dacă nu cea mai importantă a evoluţiei culturii româneşti, este reprezentată prin această consonanţă cu universul mental indic. Această credinţă este dealtfel explicitată încă din primele pagini, unde se face aprecierea că spaţiul românesc cultural îşi are originile mult mai apropiate decît alte culturi, din cauza faptului că nu a suferit o presiune accentuată din partea structurilor citadine. Această opinie mi se pare discutabilă. Şi s-ar putea cita, tocmai ca un paradox, faptul că întoarcerea spre arhaic, urmărită în operele lui Blaga, Brâncuşi, Eliade şi Eminescu, are loc tocmai în momentul cînd civilizaţia românească a stabilit o soluţie de continuitate cu universul rural, soluţie de continuitate datorată contactelor şi modelului oferite de civilizaţia occidentală. A fost nevoie deci de o schimbare esenţial europeană (caracterizată prin lipsa de uniformitate) pentru ca marii noştri creatori să reacţioneze în consonanţă cu tiparele arhaice.

EMIL IONESCU ■

• CAP LIMPEDE

Publicistică modestă

Ce i-ar trebui unui critic spre a se exprima creditabil? Făcînd abstracţie de onestitate, care e aici condiţia vieţii, necesară precum aerul, criticul are nevoie de noţiuni exacte teoreticeşte, acuitate analitică, reprezentări sintetice clare şi conforme cu materia pe care se fixează. Un critic care ignoră opera şi nu cunoaşte producţia literară, pe cît se poate în întregimea ei, este asemeni unui şofer pentru care maşina unde s-a urcat este o creatură misterioasă. Nu altfel pare a fi un tînăr, Alex. Ştefănescu, autorul unui contradictoriu articol, aşazis sintetic, închinat „literaturii deceniului opt": „Un raft de bibliotecă" („Convorbiri literare", nr. 11/1981), o rodomontadă despre care s-a scris recent, în alte publicaţii, cred că, în principiu, excesiv, întrucît omul nu merită atîta importanţă pe cît s-ar zice că i se acordă. Nu insist, faptele se cunosc. Totuşi un examen scurt este instructiv şi poate fi o corecţie pedagogică utilă, mai cu seamă cînd obiectul este produs de un autor tînăr.

Contribuţia lui Alex. Ştefănescu trebuia să se înfăţişeze în chip de „istorie literară" (tema e fixarea unui „deceniu" de literatură), izvorînd, obligatoriu, dintr-o perspectivă curentă critică. Istoria literară e o istorie de valori; totuşi, autorul începe examenul de la „climat". „Climatul" nu înseamnă, esteticeşte, nimic, cîtă vreme nu generează opere.

Optica autorului este alta, el crede că în „climatul" literar dintre 1971—1981 s-ar fi petrecut evenimente literare esenţiale. Enumăr: deceniul „opt" a pierdut efervescenţa deceniului „şapte", a sufocat „spiritul european", reeditează un conflict vechi între „tradiţionalişti" şi „modernişti" (înşiraţi selectiv) încheiat cu succesul „tradiţionaliştilor", vehemenţi, brutali, violenţi, adepţii unui curent nou, „protocronismul", considerat de preopinent drept o enormitate care „încearcă să acrediteze ideea că literatura noastră a anticipat aproape toate curentele literare din lume". O privire mai senină decît aceasta observă numaidecît confuziile torenţiale. Mai întîi, deceniul „opt" nu a pierdut, ci a cîştigat în „efervescenţă", dacă prin aceasta se înţelege apariţia unor cărţi valoroase şi, cantitativ, mai multe decît înainte: preopinentul întocmeşte dealtfel o lungă listă, cu, fireşte, omisiuni partizane, de unde rezultă şi aşa mulţimea de creaţii majore. Nu cunoaşte Al. Şt. domeniul ? N-aş crede, întrucît, îndată după „climat", el consideră „deceniul opt" o perioadă de „plenitudine". Am, cu bunăvoinţă, sentimentul că omul a mistificat voit nişte date obiective. Mai departe, despre sufocarea „spiritului european". Nu rezultă de nicăieri că în literatura română creaţia e condiţionată de „europeism", mai ales că „analiza stărilor sufleteşti obscure, fantezia, umorul" (puse de autor în seama Europei) sînt, fără discuţie, elemente uşor de găsit în cultura autohtonă: spre clarificare, e recomandabil un examen de folclor românesc.

Greşind în chip evident, preopinentul complică şi mai mult perspectiva lui teoretică: el creează, ca un strateg de cabinet, două grupuri vrăjmaşe, numite — pasămite, „convenţional" — tradiţionalişti şi modernişti. Convenţia nu are temei, astfel de noţiuni s-au fixat în istoria literară şi nu pot fi scoase din mediul lor istoric. A utiliza asemenea denumiri, acum, este, sub raport estetic, fără nici un sens. „Modernist", azi, nu poate fi decît acela care cultivă, să zicem, poezia „concretă", proza în gust „tel-quel", teatrul „happening" etc. Asemenea experienţe nu avem. În schimb, detectăm cu uşurinţă reminiscenţele liricii blagiene, barbiene, argheziene, ale prozei lui Camil Petrescu, H. P. Bengescu, ale criticii călinesciene. „Moderniste" în contemporaneitatea lor strictă, aceste creaţii sînt astăzi „tradiţie literară" românească, şi cine urmează aceste căi este, da, un „tradiţionalist". Însă ecoul tradiţiei (care, iniţial, a fost, poate, o „inovaţie") e detectabil pretutindeni în literatura română. Rezultă că literatura română de azi e o literatură „tradiţionalistă"? Aşa ies socotelile, însă dezvoltînd logic ceea ce „teoreticianul" combătea abisal.

Omul nu are dealtfel reprezentări teoretice elementare; dar judecăţi mai apropiate de adevăr? El crede că un număr de scriitori ar fi „rurali", misionari, inexpresivi şi inculţi. Va să zică proza lui Eugen Barbu, fixată în medii citadine, livrescă, barocă, ar fi a unui rural inexpresiv; Paul Anghel, prozator eminent de medii cosmopolite şi princiare, ar fi un rural şi un incult; Adrian Păunescu — inexpresiv, rural şi incult, deşi, precum se ştie, e un mare poet şi un jurnalist excepţional; Dan Zamfirescu, incomparabil specialist în literatură veche, şi Mihai Ungheanu — cunoscător rar de ideologie literară — nişte, nu-i aşa ?, inculţi ! Aceştia — într-o categorie, căci în alta s-ar afla „citadinii", ludicii, stiliştii, culţii, simulînd „joaca" şi „candoarea" în creaţie. În această logică, Marin Preda e „citadin" şi ludic, N. Breban şi G. Dimisianu sînt expresivi, M. Dinescu — tobă de carte; modernişti ar fi, per total, patru dintre scriitorii notorii între 1950—1960, perioadă, cum bine se ştie... „modernistă". Cine cunoaşte măcar la nivel mediu literatura de azi rămîne stupefiat citind asemenea judecăţi. Critica literară, istoria literară judecă „opere" şi nu „prezenţe umane", căci în caz contrar un autor atletic şi bun pugilist ar fi cel mai de seamă scriitor al epocii. Încă o dată preopinentul nu e în chestie: nu dovedeşte vreo predispoziţie teoretică, nu cunoaşte fenomenul curent, aflat, ce Dumnezeu!, la îndemînă, nu-i zvîcneşte în propoziţii nici măcar o sforţare de a clasifica, istoriceşte, corect. Totuşi, despre unii scriitori de azi, el s-a exprimat, uneori, cu o curioasă volubilitate. Nu i-a citit? Nu ştie să se exprime inteligibil? Mistifică deliberat? Hotărît lucru, publicistica lui este mai insondabilă decît oceanul. Ce să mai zici... (Artur Silvestri)

Film

Saltimbancii

Vaaai ce frumos! îţi vine să exclami de multe ori în timpul acestui film, întocmai ca burghezele acelea de pe ecran, spectatoare la circ, cetăţenele noului veac XX. Filmul se petrece la 1900, cu atmosferă, cu străzi şi lămpi cu gaz, cu negustori evrei într-un Iaşi pitoresc, cu saltimbanci şi confeti, cu fete care fug noaptea cu băieţi în biserici de cununie, cu beţivi şi nebuni, cu lacrimi de clovni şi lacrimi adevărate, cu trenuri şi blănuri şi prinţi în Sankt Petersburg, cu urşi şi elefanţi şi trapez şi triplu salt mortal, cu fete cu picioare lungi şi muzică de epocă, cu liceeni şi liceene şi privirile acelea de demult dintre ei, romantice şi romanţioase, cu băcani care vînd pe datorie gaz şi vin şi orez, cu proşti şi bădărani, cu precupeţe şi dans şi incendii, tot de epocă, cu morţi şi pompieri şi tulumbe, cu taverne şi ghitare, cu cai albi cu scena aceea cînd cei din familia de saltimbanci s-au strîns cu toţii în jurul copăii în care a intrat Fram, ursul polar. Fram în norvegiană înseamnă *înainte*, însă Fram nu ştie, adică ursul nu e norvegian, e sovietic, deacum, dar se joacă ca atunci, ca atunci cînd — ca la 1900 ? — urşii albi se joacă întotdeauna la fel, adică după ce iese din baie se scutură şi o împroaşcă pe Carmen Galin cu apă, zăpăcita aceea de trapezistă care a creat un rol nemuritor pentru generaţiile viitoare de copii, precum Cezar Petrescu cu Fram al lui din care s-a inspirat Vasilica Istrate, scenarista, în redactarea acestui scenariu care beneficiază de simplitatea lucrurilor mari şi durabile, cum sînt basmele. Fram iese din baie deci şi stropeşte şi Carmen Galin rîde şi rîde şi Octavian Cotescu în acest rol scris parcă anume pentru sclipirile sale de geniu şi rîde şi băiatul acela cam linear pînă atunci, Adrian Vîlcu dar care în final se ridică la nivelul celor doi mari din familia sa, şi Carmen Galin dansează şi se maimuţăreşte, îl învaţă pe fratele ei arta de a-i face pe alţii să rîdă, cea mai serioasă artă din lume. Da, da, lumea de la 1900 dispare, lumea lume, lumea eternă şi îi ia locul, lumea marilor întrebări a întrebărilor fundamentale, fiindcă filmul acesta care te face să exclami mereu *Vaaai, ce frumos!* cu cai şi urşi şi confeti şi părinţi şi trăsuri şi elefanţi şi trompete şi taverne şi proşti şi gaz şi clovni şi liceeni şi liceene şi băcani evrei şi mucava şi incendii, da, da filmul acesta de un profesionalism perfect, Elisabeta Bostan, regizoarea, ne păcăleşte mereu cînd zice că face filme pentru copii, filmul acesta al regizoarei Elisabeta Bostan se implică în multe din întrebările care de circa 6789 de ani, ca să mai şi glumim puţin, frămîntă marile capete, capete de filozofi şi eseişti şi gînditori şi prin răspunsul simplu tot de-acum 6789 de ani, prin arta de a-i stăpîni şi a-i transmite, filmul acesta este poate cel mai contemporan dintre filmele contemporane sigur, arta nu trebuie să-şi propună decît să fie adevărată, mesajul se implică, rezultă, creşte, se insinuează în noi din adevărul artei în afara artei orice adevăr rămîne literă moartă. Aşa, să te doară, durerea s-a născut cu oamenii, îi strigă Octavian Cotescu fiului său din film, din durere vei preface dispreţul oamenilor în dragostea lor, suferă pentru asta, adică nu te minţi pe tine însuţi, prăbuşească-se universul şi infinitul, tăria suferinţei, adevărul din tine este mai puternic, rîdă proştii, bucură-se ei de exterioarele înşelătoare, ei nu vor avea niciodată bunul suprem, tăria de a se bucura, de a dansa şi de a rîde cînd nimeni nu se mai bucură, nu mai dansează şi nu mai rîde şi Carmen Galin dansează, dansul acela n-a mai existat pe ecrane şi nu va mai exista la fel, poate Zorba şi mi se face dor de un cuplu Carmen Galin şi Anthony Quinn. N-ar strica să medităm mai îndelung la semnificaţiile acestui film în teritoriul răspunderilor artei, al posibilităţilor ei, al instrumentelor ei, al recepţionării ei, dar parcă iarăşi am devenit gravi, sacrilegiu de neiertat în preajma acestui film care demonstrează că de fapt grave nu sînt problemele, nici vorbele, grav e rîsul, profundă e graţia. Şi atunci cînd ursul bagă botul în trompetă sau cînd reuşeşte să prindă biberonul acela imens şi nu-i mai dă drumul şi cînd băcăneasa sau băcăniţa zice că a mai văzut ea artişti dar nu aşa şi pe urmă Octavian Cotescu rîde cu rîsul lui, da, da...

Scenariul: Vasilica Istrate Regia: Elisabeta Bostan. Casa cinci. În distribuţie: Octavian Cotescu, Carmen Galin, Adrian Vîlcu, Gina Patrichi, Violeta Andrei, Dem Rădulescu, George Mihăiţă, Aurel Giurumia, Mihaela Juvara, Aurel Iosefini, Alexandru Repan, Tiberiu Antal, Mitică Popescu, Geo Saizescu, Cristian Popescu, Rudi Rosenfeld şi Victor Moldovan.

NICOLAE CRISTACHE ■

Spectacole ● Arte

■ **UN PICTOR DE ARMONII: LIVIU SUHAR.** Pictura ieşeanului Liviu Suhar (Galeriile de artă ale municipiului) ar putea fi cea mai bună ocazie pentru discuţia unei întregi direcţii din arta plastică a generaţiilor medii, îndeosebi, şi anume direcţia ori, mai corect spus, preocuparea folclorizantă. E vorba de un tip de imagine fantast şi feeric, evocînd parcă teatrul popular arhaic şi unele obiceiuri, dar un teatru şi niste obiceiuri care, la drept vorbind, n-au fost nicicînd ca-n aceste pînze, întrucît altul le-a fost felul şi alte rosturile. S-a petrecut, de fapt, un lucru pe cît de interesant, pe atît de bizar: o seamă de pictori au inventat motivul, inspirîndu-se destul de vag din arta populară. Pe urmă, magazinele Fondului Plastic l-au distribuit într-o sumedenie de variante, situaţie care i-a asigurat, dacă nu prestigiu, măcar o justificare teoretică şi un statut. Prea multă lume pare să ştie, nu-i aşa?, ce-i cu teatrul obiceiurilor şi cu fantasticul din folclor ca să te îndoieşti de autenticitatea inspiraţiei. În sfîrşit, existînd un fond de picturi şi un gust al publicului întru aceasta, cîţiva creatori de reală dotare au izbutit să rupă cercul vicios şi să dea prioritate artisticului. Unul dintre ei este Liviu Suhar. Motivele artei lui sînt încă dintr-un supranatural poporan şi dau satisfacţie amatorilor de mistere vechi, dar ce interesează în principal în pînzele sale este arta picturii. Punerea în scenă are firesc pentru că arta lui Liviu Suhar e plină de firesc, deşi cu multă originalitate. Să fii original şi să fii, totodată, accesibil, iată o contradicţie! În realitate, contradicţia nu este şi nu poate să fie de fond — în cazul picturii de şevalet, a ceea ce numim „ulei pe pînză" — fiindcă în pictura de şevalet s-a îndrăznit aproape totul. Prea original n-are cum să fie nimeni, cîtă vreme ţelul picturii de cîteva decenii bune a fost, cu precădere, noutatea: a gîndirii, a formulei. Soluţia, prin urmare, rămîne tot cea ştiută: lucrul de profunzime.

Dacă e, într-adevăr, ceva neliniştitor în tablourile ieşeanului, ceva-ul nu priveşte tema, povestirea cu himere dănţuind sacru, cu măşti şi carnavaluri. Dramul acela preţios de nelinişte vine din măiestrie, din ştiinţa culorii, a compoziţiei, din tot ce se învaţă, la urma urmei, dar care ajunge artă doar la cîţiva. Liviu Suhar construieşte armonii. Arta lui este de răsfăţ tactil şi vizual. E o pictură „în dulcele stil clasic" cum spune poetul. Originalitatea vine tocmai din străduinţa artistului de a face pictură ca toată lumea. El vrea să fie — aş îndrăzni să afirm — un contemporan foarte respectuos cu clasicii şi tot ce-i reuşeşte este să fie un original. Dealtfel, Liviu Suhar este şi ajutat de mare parte din pictura momentului. Pus în preajma atîtor opere crispate, căznind să-şi găsească o cauză normalul, imaginea cu o cauză clar formulată, poate să pară un curaj. Să ne înţelegem: ce socotim calitate artistică la Liviu Suhar nu-i doar chestiune de context. Contextul, la urma urmei, ajută numai ce poate fi ajutat. Liviu Suhar este de la an la an mai sigur pe mijloace, mai echilibrat, priveliştile şi portretele sale au o muzică şi o candoare ce le acreditează în memoria oricărui om ce umblă la cauza lucrurilor.

La Iaşi profesează cîţiva pictori de primă mînă ai artei noastre şi Liviu Suhar e dintre ei.

TUDOR OCTAVIAN ■

● **POEZIE şi CÎNTEC.** Fără îndoială, Emil Gavriş, artistul cu o fină sensibilitate şi cu o voce de aur (pe care l-am reauzit recent la radio, în cadrul unei frumoase emisiuni), a făcut enorm de mult pentru cunoaşterea poeziei româneşti, de la vîrfurile ei cele mai înalte: Alecsandri, Eminescu, O. Goga, G. Bacovia, la poeţi mai modeşti, dar foarte populari prin poezia care a putut uşor deveni romanţă, precum aceea a lui A. Vlahuţă, Veronica Micle, Cincinat Pavelescu, Gh. Topîrceanu, Maria Cunţan, V. Eftimiu, Otilia Cazimir, Al. O. Teodoreanu, M. Codreanu, şi pînă la scriitori contemporani de mai mare sau mai stinsă reputaţie. Prin simplitatea formei şi muzicalitatea intrinsecă a versurilor, prin căldura şi duioşia sentimentelor exprimate, prin fiorul lor erotic, textele poetice alese de Emil Gavriş sînt dintre cele mai potrivite pentru o specie muzicală care vine încă din evul mediu spaniol, avînd o linie melodică foarte expresivă, cu un acompaniament simplu, menit mai mult să sublinieze sensurile poetice din textul literar. În poeziile autorilor citaţi, mocnea, încă de la apariţia lor pe lume, cîntecul său, mai exact, ele stăteau într-un invizibil, dar lesne sesizabil, leagăn al cîntecului pentru o sensibilitate artistică atît de autentică precum aceea a meşterului Emil Gavriş.

Ceea ce a realizat cu atîta dăruire şi talent Emil Gavriş face ca poezia românească să fie mereu prezentă în sufletele noastre în ceasurile în care stropim bucurii şi amărăciuni, visuri şi nostalgii, sentimente adînci şi gînduri înalte, îndoieli şi avînturi, cu un pahar de vin de pe la noi.

Dacă odată Făt-Frumos s-a născut din lacrimă, Emil Gavriş pare a se fi născut din cîntec şi pentru cîntec.

ION DODU BALAN ■

Caii

vor veni caii în grabă
păsări mireasa şi poeţii de treabă
apoi ne vom iubi vom fi cuminţi şi dragi
ca roua în păduri de frasini şi fragi
şi va veni iarna peste crînguri
stele-or înflori-ntre ramuri de sînger
şi n-om mai fi atît de singuri
iubito mai frumoasă ca un nechezat
de înger

DAN DAVID ■

Heraldică

Cine ţi-a spus ţie că mi-e frig,
biet menestrel, osîndit la tăcere?

Cine ţi-a spus ţie că mi-e noapte
în acest îngheţat luminiş de durere?

Şi cine ţi-a spus că mi-e teamă să calc
acolo unde umbra ta s-a aşternut
vreodată?
Că plutesc pe tristeţe ca pe-un catafalc,
rănită, plînsă şi descoronată?

Adevărat, mi-e noapte şi mi-e frig
cum stau desculţă-n cîmpul de zăpadă,
îngheţ în nemişcare şi nu pot să te strig.

Devin doar semn. De dragoste. De pradă.

GABRIELA HUREZEAN ■

Litera A

Vae victis, strigă învingătorul, vae victis,
învinsul şi nimeni
nu consemnează nici un război,
stă lumea aşezată pe o celulă bolnavă,
mai tulbură echilibrul
solstiţiului de vară o vacă bălţată,
mai paşte amintirile copilăriei;
ubi sunt gloria mundi, ubi
Xerxes, ubi, învăţătoarea dă
extemporal la litera A
furtunile bîntuie mările,
în mijlocul cosmogoniei Kant-Laplace
din nou şi din nou învăţătoarea
dă extemporal la litera A.

NICOLAE DOROBANŢU ■

Poteca

Poteca
pe albul nesfîrşit al zăpezii
ducînd spre o cabană bine încălzită
unde aşteaptă o fată ce-şi pune
costumul de ski.
Căutînd urma lupului
pentru spectacol
dar ocolind vizuina.
În mers
legi prietenii
şi spui tot ce poate să suporte
zăpada.
Ştiind
că ceea ce ţii ascuns
în sufletul încăpător
te va ţintui
obosit
sub avalanşă.

OLIMPIU NUŞFELEAN ■

Tocmai apăsam pe trăgaci

străzile erau acoperite de zăpadă
el purta şapcă
ei niciodată nu-i plăcea să-l vadă
nebarberit
îşi făcuseră un obicei să bătucească
zăpada în jurul lor
nu asta era îngrijorător ei dimpotrivă
aşteptau autobuzul
este adevărat că ora era cam nepotrivită
pentru a cînta
de aceea se şi ţineau de braţ
însă nu pot să spun că nu i-am văzut
niciodată
sărutîndu-se
dar autobuzul nu mai venea şi eu tocmai
apăsam pe trăgaci

ADRIAN DEMEA ■

● CAP LIMPEDE

O statuie caută un oraş, un oraş caută o statuie

Fiind invitaţi să scriem, pentru acest număr al revistei, un reportaj pe care am fi vrut să-l scriem încă de anul trecut, dar pe care, din motive mai mult sau mai puţin obiective, încă n-am apucat să-l predăm tiparului, primul meu gînd s-a îndreptat spre un subiect cu o tentă oarecum mai aparte.

Astfel, anul trecut, prin vară, intram pe poarta *Combinatului Fondului Plastic*, această veritabilă fabrică de frumos, şi atenţia mi-a fost atrasă de-o imensă statuie de bronz înfăţişînd o femeie masivă şi totuşi suplă. Frumos drapată, impunătoare, cu o pătrunzătoare privire aţintită spre orizont şi avînd într-o mînă o flacără, iar în cealaltă o cunună cu lauri, statuia omagia, cu un calm şi o forţă greu de descris în doar cîteva cuvinte, o împlinire şi o victorie pentru care autorul, *Oscar Han*, pentru a le numi, a săpat în soclul statuii un singur cuvînt, scris cu majuscule, TRIUMF.

Şi pentru că de fiecare dată cînd văd o statuie cu un astfel de simbol mă gîndesc cît de bine i-ar sta ei într-un anume oraş, oraş drag inimii mele — şi e cazul să recunoaştem că fiecare dintre noi avem un astfel de oraş, drag şi apropiat inimii noastre — ei bine, m-am gîndit, cît mai firesc cu putinţă, la Hunedoara. Era un gînd oarecare, numai şi numai al meu, aproape lipsit de importanţă.

Ajuns, peste cîteva minute, în atelierul cioplitorilor în piatră, despre care mai apoi am şi scris reportajul cuvenit, am uitat, desigur, că-n curtea combinatului admirasem acea statuie pe care, în imaginaţia mea, o şi văzusem plasată într-un anume loc al Hunedoarei. După cîteva ore, timp în care m-am insinuat, ca să zicem aşa, în viaţa şi gîndurile cioplitorilor în piatră, aceşti făuritori de eternitate, am urcat spre biroul inginerului-şef şi din nou mi-a fost dat să zăresc, în curtea combinatului, statuia lui *Oscar Han*. Notîndu-mi alte cîteva amănunte ce urmau să completeze reportajul despre cioplitorii în piatră, amănunte oferite de inginerul-şef al combinatului, am ţinut să-mi exprim admiraţia faţă de acel TRIUMF. Ba, dacă bine îmi aduc aminte, l-am şi întrebat pe interlocutorul meu cărui oraş îi va fi dăruită respectiva statuie. Aveam să aflu, spre surpriza mea, că TRIUMF-ul ar fi trebuit să fie montată într-una din pieţele noi ale Bucureştiului încă de-acum 8—10 ani, că locul i s-a schimbat mereu, că încă nu se ştie precis dacă, pînă la urmă, va fi a Bucureştiului, care, pare-se, a cam renunţat la această idee, sau a altui oraş, oraş care încă n-a fost desemnat. „Dar, avea să-mi declare inginerul-şef, despre întreaga poveste a acestei statui, puteţi sta de vorbă cu sculptorul *Constantin Lucaci*".

Peste cîteva zile, dintr-un foarte scurt dialog cu sculptorul *Constantin Lucaci*, aveam să aflu că, într-adevăr, ceva nu e în regulă cu această statuie care trebuia să-şi afle de multă vreme locul, fie în Bucureşti, fie în oricare alt oraş al ţării. „Şi acest oricare alt oraş al ţării, am replicat eu, n-ar putea fi chiar Hunedoara?"

Oarecum surprins de această întrebare şi, în acelaşi timp, propunere, cunoscutul sculptor m-a privit scurt şi avea să-mi declare că, pentru un răspuns cît mai exact, ar trebui el însuşi să se intereseze de adevărata situaţie a statuii, cu precădere asupra formelor ce-ar trebui făcute pentru a transfera statuia din Bucureşti la Hunedoara. „Dar, a încheiat *Constantin Lucaci*, de ce tocmai la Hunedoara?".

Nu ştiu dacă i-am expus sculptorului *Constantin Lucaci* o întreagă listă de argumente, dar, printre altele, sînt sigur că i-am amintit despre o situaţie ce mi se pare a fi nedreaptă: în timp ce multe alte oraşe ale ţării, unele dintre ele cu o mai mică importanţă economică, au, totuşi, cîte o statuie, Hunedoara, această vatră de oţel a ţării, această unanim recunoscută „universitate" a siderurgiei româneşti, nu are, realmente, nici o statuie.

Cu alte cuvinte, în loc de încheiere, iată, TRIUMF-ul lui *Oscar Han* caută un oraş, iar Hunedoara, la rîndul ei, caută, de-atîta timp, o statuie.

Cine se-ncumetă să le faciliteze o întîlnire. (Victor Niţă)

Cronica radio-TV

Un nai, o trompetă şi o conştiinţă

Simbătă după-amiază. Emisiune antrenantă. Trecem peste comentariul filmelor lui Henry Fonda unde, la un moment dat, prezentatorul spunea : „...Fonda a împrumutat şi personajelor celor mai minore mult farmec". Prea des uităm că „limba noastră limbă sfîntă". Deci o să ne oprim la surpriza plăcută pe care ne-a oferit-o Televiziunea : o parte din concertul lui Gheorghe Zamfir, acompaniat la orgă de Nicolae Licăreţ. Despre Gheorghe Zamfir s-au scris multe, dar cea mai convingătoare pledoarie este însăşi prezenţa sa, însuşi cîntecul său neasemuit care ne-a făcut să intrăm în rezonanţă cu păduriile vii ale Ţării, cu munţii şi cu amintirile atunci cînd orga îi răspundea sau îi însoţea grav. O doină, o piesă clasică, un cîntec de joc, apoi iarăşi o doină. Un singur nai dar cîte cîntece măiestre picură din străvechiul instrument ! Închizi ochii şi ai impresia că te afli undeva în cîmp, sub cerul înstelat al verii şi auzi un izvor şoptind, apoi rostogolindu-se viguros, ca din nou să-ţi murmure la ureche taine pe care numai el le ştie. Vraja este spulberată de aplauzele puternice care izbucnesc după fiecare cîntec, ca apoi să fii furat din nou de melodia cînd limpede pînă la cer, cînd viguroasă, cînd tragică. Prezenţa lui Zamfir — la Televiziunea Română — a fost o sărbătoare !

Tot simbătă, final de program. Emisiunea Florentinei Satmari — **Nocturna TV.** Printre cei prezenţi — Constantin Gherghina, trompetist din Mehedinţi. „Trompeta de aur" a lui Gherghina (deşi formula a fost folosită altădată şi se referea la un trompetist celebru, ea îi poate fi atribuită şi lui Gherghina) seamănă cu un pîlnia înăbuşit atunci cînd interpretează un cunoscut cîntec ce face parte din repertoriul multor cîntăreţi : „A venit aseară mama din sătucul de departe" — sînt vorbele cîntecului. Numai că, de data aceasta, cuvintele n-au fost necesare căci muzica le-a absorbit. O trompetă poate trezi înalte sentimente morale.

Cele două formaţii care au evoluat în aceeaşi emisiune au dat dovadă de bună profesionalitate, execuţiile au fost ireproşabile tehnic dar uneori fără vibraţie. Nu ne-au spus mare lucru. Se cuvine să le amintim şi pe Nicoleta Voica şi Gina Pătraşcu (prezenţe plăcute, voci curate), datorită cîntecelor pe care le-au interpretat, cîntece din marea galerie populară. E bine că sînt repuse în circulaţie cîntece valoroase.

Un vîrf al emisiunilor de duminică şi al multor altor emisiuni, o formă excepţională de educare morală, patriotică, estetică, l-a reprezentat eseul cinematografic al lui Octavian Paler — **Munţele.** Imaginea debutează cu un drum de munte, drum spre comuna Lisa, aşezată între munţi cu identitate precisă, prin linia cărora autorul priveşte piramidele şi Parthenonul. Ţi se face dor de munţi, ai vrea să-i baţi cu paşul ca să le asculţi tăcerile. Piramidele sînt munţi de piatră, iar munţii pot fi comparaţi şi ei cu piramidele. Ceea ce a durat omul închide moarte, umileşte, pe cînd munţii aparţin istoriei, vieţii, omului. Filmările sînt extraordinare, comentariul lui O. Paler — extraordinar. Imagini de cîntec vechi de cînd lumea se perindă prin faţa ochilor noştri şi ne umplem de lumină — o turmă, pată mişcătoare pe povîrnişul munţilor, un fluier, strigăte care sporesc tăcerea, zgomot de cascadă, lumină filtrată de păduri, o femeie cu un copil în braţe înălţindu-l spre soare, ciripit de păsări. Apoi satul cu ulîţele lui .care curg ca şi riurile între viaţă şi moarte şi oamenii care „urcă tineri spre vîrfuri munţilor şi coboară bătrîni", oameni ale căror mîini ca nişte rădăcini sînt la fel ca ochii — oglinda sufletului acelor oameni. „Sfinte mîini, binecuvîntate mîini" de la care, cel care povesteşte, a învăţat tot ceea ce ştie. „Un popor care are asemenea mîini nu poate să dispară". A existat şi va dăinui. Satul este sat de oameni gospodari. Curţile sînt închise cu porţi înalte, dar acest lucru, spune Octavian Paler, nu este dovada că oamenii au vocaţia izolării, ci un simţ dezvoltat al discreţiei, al pudorii. Indiscreţi sînt tot munţii care văd peste porţile înalte sau asistă la orele de istorie şi geografie, ei, primii dascăli ai micuţilor pui de om.

Întregul film a fost întruchiparea unei furtuni de inteligenţă, iar satul cu oamenii săi a emoţionat pînă la lacrimi. Film memorabil, film pe care l-om mai vedea ! O parte din opera spirituală a unui important scriitor de azi : Octavian Paler.

O voce mare, George Nicolescu

Cenaclul Flacăra şi emisiunea de joi seara, „Valori ale muzicii tinere", au readus în atenţie o voce mare. Vocea lui George Nicolescu — profesorul de limbă franceză din Buzău al cărui destin dramatic l-a sculptat parcă voceа. Ni se pare că George Nicolescu ar putea deveni o stea de primă mărime a muzicii de azi. El e încă tînăr şi vocea lui, deşi nu pare a o fi menajat, e capabilă de limpezimi surprinzătoare. Am propune un spectacol întreg George Nicolescu pentru că, avînd şansa să-l ascultăm în Cenaclul Flacăra cîntînd egal de frumos cîntece pop, cîntece folk, romanţe, şlagăre internaţionale, cîntece de petrecere, ca şi propriile sale compoziţii, am convingerea că muzica tînără s-ar îmbogăţi cu o experienţă nouă, iar lui George Nicolescu i s-ar crea, în fine, cadrul plenar pentru manifestarea talentului său.

În orice caz, George Nicolescu este una din cele mai plăcute şi tulburătoare surprize pe care emisiunea Radiocenaclu ni le-a produs. Pentru cei care nu ştiu, trebuie să spunem că George Nicolescu este interpretul care se lansa acum cîţiva ani cu cîntecul **Eternitate** al lui George Grigoriu, Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu, un cîntec bun, care există şi azi. Într-adevăr, **„Eternitate, lumina mea..."**. Cuvinte profetice pentru acest cîntăreţ.

ELENA GRECESCU ■

A picta... fotografii

Pentru un tînăr pictor, profesionist sau amator, a expune în sala Dalles, alături de alţi pictori, mulţi dintre ei de o certă valoare, înseamnă a înregistra, fără doar şi poate, un succes demn de toată lauda, mai ales că, dincolo de succesul propriu-zis, o participare la o Republicană, coroborată cu alte asemenea reuşite, inclusiv două-trei expoziţii personale, îi oferă tînărului în cauză dreptul de a-şi întocmi un dosar cu toată activitatea sa artistică, dosar care, însoţit de o cerere, este supus analizei unei comisii a Uniunii artiştilor plastici, comisie care poate hotărî intrarea în uniune a respectivului tînăr. Totul e să reuşeşti să te vezi ajuns în cel puţin două expoziţii republicane, pentru că dreptul de a deschide o expoziţie personală este infinit mai uşor de obţinut. Pentru înţelegerea exactă a celor spuse pînă acum, este cazul să precizăm că sînt numeroşi absolvenţi ai institutelor de arte plastice, mulţi dintre ei autori ai unor expoziţii personale, dar care, fără a reuşi să întrunească exigenţele aprecieri ale comisiilor de jurizare pentru o expoziţie republicană, se văd puşi în imposibilitatea de a-şi completa dosarele pentru a fi primiţi, în calitate de membri, în Uniunea artiştilor plastici. Deci, într-o primă concluzie a acestui poate prea lung preambul, ar mai fi de spus că majoritatea tinerilor care ajung să expună în sala Dalles, într-o Republicană, au nu numai talent, ci şi ani şi ani de muncă în spate.

Dar, uneori, se mai întîmplă şi altfel. E destul, pare-se, să fii cît de cît cunoscut în lumea artiştilor plastici, fie prin tată, fie prin mamă fie printr-un

unchi sau o mătuşă, şi iată-te, în locul altuia, pe un panou din celebra sală Dalles, chiar dacă n-ai nici în clin, nici în mînecă, cu arta plastică. E destul să găseşti o fotografie frumoasă, chiar şi color, fie într-o revistă românească, fie într-una străină — şi e de preferat una străină, cît mai puţin cunoscută — şi să proiectezi acea fotografie pe o pînză preparată în prealabil ; după care operaţii, cu un talent de nivelul clasei întîi primare, să copiezi contururile respective. Apoi, cu o oarecare îndemînare, să colorezi desenul. Şi „capodopera" e gata ! Fuga cu ea la Oficiul de expoziţii, şi participarea la o Republicană, cu condiţia de a fi cît de cît cunoscut în lumea artiştilor plastici, este ca şi asigurată.

Gîndurile de mai sus, aparent mult prea aspre şi categorice, ne-au fost prilejuite de o compoziţie semnată de **Ileana Sasz**, lucrare expusă în ampla expoziţie a tinerilor la sfîrşitul anului trecut, găzduită în sala Dalles. Numai că respectiva lucrare este o copie aproape fidelă a unei fotografii apărute în revista **Sinteza din 1974. Am spus aproape fidelă, întrucît fo**tografia din **Sinteza** spune, după părerea noastră, mult mai mult decît „pictura" **Ilenei Sasz.**

Cineva ar putea obiecta : dar n-ar fi oare posibil ca lucrurile să se fi petrecut invers, ca revista **Sinteza** să fi reprodus pictura **Ilenei Sasz.** Sigur că da, s-ar putea, numai că pe-atunci, prin 1974, tînăra **Sasz** era o simplă elevă a unui liceu şi, după cîte sîntem informaţi, o altă şcoală, mai ales de pictură, n-a mai urmat. Şi s-ar mai putea spune, desigur, că, la urma-urmelor, nimeni nu-i poate interzice **Ilenei Sasz** să copieze o fotografie şi să o declare drept pictură, mai ales că ar exista o astfel de tehnică, un astfel de curent plastic al cărui nume ar fi, zice-se, pictură hiperrealistă, modalitate pe care au abordat-o chiar şi marii maeştri flamanzi, atunci cînd s-au înfruptat din pictura Renaşterii italiene. Numai că nimeni nu ne poate obliga să acceptăm astfel de „capodopere", precum cea a **Ilenei Sasz**, care porneşte de la o fotografie şi nu de la o operă plastică, iar despre maeştrii flamanzi ce altceva să mai spunem decît doar faptul că ei nu aveau nici aspectomat, nici aparate de fotografiat şi nici reviste la îndemînă.

Dar, fără a mai lungi vorba, regretînd că nu vă putem propune, spre comparaţie, aproximativa asemănare şi în ceea ce priveşte culoarea fotografiei şi a „picturii", vi le prezentăm, totuşi, în alb-negru, convinşi fiind că vom putea publica şi opinia celor ce au făcut parte din comisia de jurizare a mai sus-amintitei expoziţii.

VICTOR NIŢĂ ■

Teatru

Un debut — eveniment pe prima noastră scenă

Ştefan Berceanu: „Cheile oraşului Breda"

„Cheile oraşului Breda", ultima premieră montată pe scena Naţionalului bucureştean, aparţine nu unui profesionist al condeiului, ci — spre surprinderea multora — unui cunoscut şi reputat clinician : profesorul dr. Ştefan Berceanu, personalitate marcantă a şcolii naţionale de medicină şi autorul unor savante tratate de hematologie ce-i poartă numele în vastul arcopag al ştiinţei contemporane Cazul e şocant dar nu lipsit de precedente, biprofesionalizarea fiind de mai multă vreme un fapt îndeajuns de obişnuit în rîndul slujitorilor lui Esculap. Lirica românească aduce în exemplu numele unui V. Voiculescu, Marinescu Dinizvor sau Saşa Pană, iar dramaturgia şi proza le revendică pe cele ale unui Aurel Baranga, Victor Papilian, Dan Tărchilă şi Augustin Buzura. Sînt doar cîteva nume. În ca.ul de faţă surpriza o poate constitui însă tocmai reuşita spectacolului şi mai ales acest tardiv debut, situaţie care ne îndeamnă să presupunem o îndelungată gestaţie prealabilă şi multă discreţie în jurul unor preocupări şi al unui travaliu ce a secondat, pare-se, ani la rînd, rigorile unei activităţi strict ştiinţifice.

Principalul ni se pare faptul că piesa excelează prin fluiditate şi, cu excepţia unor secvenţe încărcate de patetism retoric, ea demonstrează că autorul simte valoarea cuvîntului rostit

Piesa este din prima ei clipă o alegorie declarată. Acţiunea se petrece la începutul domniei regelui Filip al III-lea, într-o Spanie medievală, sugrumată de oligarhie, umilită de trufia seniorilor, terorizată de judecătorii inchiziţiei, cadru istoric ce permite autorului reliefarea unor grave antinomii politice şi sociale şi în primul rînd pe cele care opun libertatea despotismului, adevărul, minciunii, şi ideile novatoare, dictatului plutocratic. Lucrarea aduce în atenţie chiar figura celebrului pictor Diego Velasquez (titlul parafrazează dealtfel denumirea unei cunoscute pînze datorate artistului şi în care învingătorii şi învinşii bătăliei din faţa oraşului Breda găsesc momentul pacific al înţelegerii şi compasiunii), dar personajul, la fel ca toate celelalte, are doar valoare de simbol, ca purtător al unor gînduri şi sentimente etern umane. Eroii, toţi, fără excepţie, deşi evoluează în cursul dramei, se constituie în caractere unitare şi stabile, sînt aceiaşi de la început şi pînă la sfîrşit, fiecare în parte subsumîndu-se strict unor idei sau concepte morale. Velasquez întruchipează profilul artistului umanist dar refugiat în meditaţii solitare ; Don Diego, revoluţionarul prigonit şi neînţeles ; Marele Inchizitor, puterea şi cruzimea. Laşitatea, oportunismul, dragostea, cinismul, revolta, umilinţa au, fiecare în parte, personajul lor tip. Iată de ce apare trudnică, aproape imposibilă, intenţia de a prezenta întîmplările dramei, la fel ca şi dorinţa de a povesti o carte de morală sau un tratat de filosofie.

În rolul lui Don Antonio, Gheorghe Cozorici, un actor pe care îl preţuim în mod deosebit, dar care aici ni s-a părut puţin potrivit pentru a aduce pe scenă, sub masca tristeţii, răzvrătitul de profesie, omul condamnat prin destin să ducă o luptă pierdută din prima clipă. Mai apropiaţi de gîndurile autorului ne-au apărut Costel Constantin (Velasquez), Iulian Necşulescu (Don Olivarez), Emil Liptac (Marele Inchizitor), George Motoi (temniceru!), Traian Stănescu (Generalul Spinola), Cezara Dafinescu (Modelul). Regia (Sanda Manu) a descifrat cu răbdare şi inteligenţă o piesă pretenţioasă şi prin solicitudinea unui decor inspirat a împrumutat ritm şi contur unei lucrări extrem de dificile. Mai puţin inspirată ni s-a părut ilustraţia muzicală, care, pusă să marcheze „scenele tari", s-a redus de cele mai multe ori la o simplă coloană sonoră ce ne-a amintit cînd cornul englezesc cînd, mai degrabă, piriitul motoarelor în doi timpi.

LIVIU TIMBUS ■

Muzică

Un concert de înaltă ţinută

Ervin Acel, invitatul filarmonicii bucureştene pentru concertele din 14 şi 15 ianuarie a.c., este şeful orchestrei simfonice din Oradea şi, mai nou, dirijorul operei din Istanbul. În alegerea programului de concert, muzicianul orădean s-a arătat deosebit de inspirat, cele trei lucrări înserate fiind străbătute, toate, de suflul romantismului, clasic sau contemporan, creîndu-se astfel, încă din start, o unitate stilistică. Astfel, **prima audiţie** a celor trei lieduri semnate de **Csiki Boldiszar**, pe versurile scrise încă la începutul secolului al XIX-lea de marele poet **Friedrich Hölderlin**, ne-a introdus într-o atmosferă generală nostalgică, uneori mai avîntată (**„Rugăminte"**), alteori mai tristă (**„La jumătatea vieţii"**), sau cu vădite rezonanţe ale preromantismului modern (**„Trecute sînt frumuseţile vieţii"**). Compozitorul, care şi-a legat activitatea de Orchestra de cameră şi de Ansamblul de cîntece şi dansuri din Tîrgu Mureş, etalează o muzică plină de fantezie, cu un limbaj contemporan, mijloacele de expresie fiind folosite foarte economic.

În mod intenţionat l-am lăsat la urmă pe tînărul **Andrei Deleanu**, care a interpretat Concertul nr. 1 „pentru pian şi orchestră de Franz Liszt. Sensibilitatea sa, muzicalitatea şi modul în care gîndeşte textul pe care-l interpretează îl aşază, fără îndoială, între cei mai înzestraţi pianişti ai generaţiei sale, poate chiar ca şef al acestei strălucite promoţii. Şi în acest concert, tînărul muzician ne-a încîntat prin cascadele sonore, prin tuşeul său fin, care scoate sunete abia perceptibile, prin delicateţea **trilurilor** sau **tremolo**-urilor, care creează imagini de ape cristaline ori de ciripit viol de păsărele, sau prin sonorităţi pline măiestuoase.

În concluzie, **un concert de înaltă ţinută artistică.**

CLAUDIU NEGULESCU ■

EUGEN BARBU

O LUME DE CÎȘTIGAT

— Fragmente —

Ferestre mari dînd spre piața, aceea străjuită de o biserică veche, roșcată, din cărămidă de pe vremea fanarioților, aparatul de radio care mai mult bîzîia iscînd un fel de fond sonor, cuprinzînd știri scurte sau cîntece lăutărești, o ! versuri după care urmau simfonii „moderniste" care-l scoteau din sărite pentru că prea aduceau cu sernotele industriale atît de cunoscute, un fel de șuerături, ori ceva între toaca mînăstirească și un fierăstrău desănțuit, mă rog, treaba lor, își spunea Licărete, dacă au și ei, acolo, șefi de ce nu-i ceartă ei, de ce nu le amintește de Enescu, și de alți compozitori melodici, moda făcea ravagii și în acest domeniu, ca și în pictură, ca și în alte arte. Urmărea recenziile din revistele pe care nu le deschisese niciodată pînă a ajunge aici pentru că el citea „Scînteia" și „România liberă" pe șantier, primul un ziar cam scorțos, de, organul cel mai important, în care deciziile cele mari erau anunțate într-un limbaj solemn, cam prea atos pentru un om care apucase presa dinainte de al doilea război mondial în care știrile aveau titluri bombastice ca să ia ochii cititorului : „Faimosul criminal Beriliă a fost prins" sau „Focul de la Morcai amenință împrejurimile" și cîte și mai cîte : „Crima incinerului Culei", „Sinuciderea unei familii din strada Cameliei", să tot citești ! Cu gura lui care nu mai tăcea îl întrebase, mai în glumă, mai în serios pe șeful Propagandei, pe tovarășul Ronțea : „Spune-mi de ce e tipărit atît de sobru ziarul ăsta al nostru ?" „Care dintre ele ?" „El, care, oficiosul, cum îi spuneți dv. !" Ronțea rîsese cu figura lui dulce cînd era simpatic și nu căuta să vîre groaza în cei ce-l ascultau. „Dar cum ai vrea să arate?" „Mai vesel, mai atrăgător...", și-i povestise cîte ceva despre „Adevărul" și „Universul" la care fusese abonat în tinerețe. „Ce mai foi, o plăcere să le citești..." „Ziare burgheze!" aruncase Ronțea disprețuitor. „Ia te uită la el ! își zisese, în sinea lui, Licărete, dar mai burghez ca tine cine e ? Ronțea n-avea nimic dintr-un proletar. Mă rog, e ideolog, el ne dă linia, doar n-oi vrea și tu să vină în salopetă la birou !" Celălalt îl simțea undeva, ostil, avea totdeauna o crispare cînd dădea cu ochii de activiștii veniți din uzine sau de la țară. Ăștia erau mai direcți, puneau întrebări, erau **dubitativi**, cum zicea el cu ironie, și fraza lor era mai proaspătă, presărată cu zicale care-l crispau pe Ronțea, obișnuit cu uscatul limbaj oficial, sec, fără nici un fel de culoare, un fel de liturghie marxistă în care citatele începeau cu Engels și Marx și sfîrșeau cu Lenin și Stalin. „Cum spunea tovarășul Stalin la Congresul al...:" și lăsa o pauză între citat și cifră ca și cînd ar fi scos din adîncul unui puț acele cuvinte pe care Licărete le găsea destul de banale, dar cuprinzînd adevărurile de foc ale cursului vieții politice. Chestiunea asta cu citatele îl scotea din sărite. Una, două, ce-a zis tovarășul Lenin, ce-a zis tovarășul Stalin, dar noi n-am avut nici un marxist, un Dobrogeanu Gherea, un altul?, că și ai noștri au avut cap și uite, dacă se gîndea bine, socialiștii români erau mai vechi decît maximaliștii ruși. Ei bine, Ronțea nu ieșea din linia aceea învățată pe unde învățase el pe acolo, de parcă ar fi avut contract cu cineva. Acela îl simțise și îl trăsese de limbă de cîteva ori: „Ei, ia spune tovarășe Licărete, cum ai vedea dumneata presa asta de partid a noastră?" „Păi, cum s-o văd, mai veselă că doar nu facem fapte urîte și pe urmă de ce articole atît de lungi de parcă am fi cretini și trebuie să ni se spună un lucru de două ori. Nu vezi dumneata: toate paginile sunt negre, nu tu o fotografie, nu tu un chip de miner, că ăștia merită să-i dai la gazetă, că stau sub pămînt toată viața lor și ies la pensie la 40 de ani, rupți, paradiți, vai de mama lor! Pe urmă, la pagina culturală, ce, ar mai strica să mai publicăm cîte o poză a artistelor noastre? Uite, mie îmi place Maria Tănase, e **emerită**, nu merită și ea o poză acolo, că îmi rupe inima cînd își dă drumul la vocea aia cu care sparge geamurile!" Ronțea se amuza secret de cele ce auzea, dar zîmbetul lui îngheța brusc, își lua figura încremenită pe care o reproduceau ziarele cînd era decorat, și fusese decorat de vreo cîteva ori de cînd îl cunoștea. „Puțină sobrietate nu strică. Nu suntem gazetă-revolver, asta făcea presa burgheză". „Înțeleg, accepta Licărete, privindu-l și el cu o maliție secretă. Las-o domnule, că am auzit eu că nepoții dumitale citesc **Paris Match** și alte reviste cu dame goale și acuă ne faci teoria". Ronțea îl simțea. „Parcă nu ai fi de acord cu mine." „Ba sunt, zicea el cam îngreîoșat, dar de ce om fi noi atît de închisnovați și vrem să-i imităm pe prietenii noștri. Ei așa au fost obișnuiți, cu articole lungi ca niște pomelnice, totul ca la catolici, ori noi fugim ca dracu de tămîie cînd auzim de catolici. Uite, mie îmi place mai mult „România liberă", cu rubrica ei de **Decese, Pierderi, Cumpărări, Vînzări**, e o adevărată vitrină a vieții noastre sociale. Sigur că o să-mi spui că și asta e o chestie burgheză, știu că dumneata te-ai lăsat greu cînd a fost la o adică să dai aprobarea pentru această pagină ca e și aduce bani pe deasupra și încă ce sume! Dar eu mă gîndesc la utilitatea socială a unei asemenea pagini. Păi știi dumneata ce era pe toți pereții, pe toate ferestrele, pe toți stîlpii de tramvaie pînă am catadixit noi să lăsăm pagina asta să apară zilnic? „Vînd Aragaz

cu două ochiuri", „Vînd loc de veci la Cimitirul Sfînta Vineri", „Caut cameră mobilată". Adică de ce să umplem orașul cu petece de hîrtie ca niște troglodiți numai pentru ca să fim sobri? Așa nu e mai bine? Ce ne e rușine că mor oamenii în socialism, e o vină asta? E o vină că unui se naște la oraș și caută locuință, și cîte și mai cîte. Dacă ar fi după mine eu aș scoate și o revistă cum era aia, pe timpuri „Realitatea ilustrată" ba nu, „Trup și suflet" parcă-i zicea, unde se dădeau sfaturi medicale, ba chiar și cum să stăm în pat cu muierea că nu am prea avut timp de așa ceva și ne ies copii cam gălbejiți, și nu știm să avem grijă de ei. De ce ne rușinăm noi de corpul nostru? Ce-i pudoarea asta rău înțeleasă? Ba, tot atunci existau și reviste cu rubrici pentru cei fără logodnice sau pentru văduve care căutau și ele un suflet, că viața e scurtă. Știi dumneata cîte femei singure există în societatea noastră? Eu am stat la mahala și le cunosc, cunosc provincia, o, tovarășe Ronțea, dacă ai știi dumneata ce înseamnă provincia, cu tembelismul ei, cu primarii care sting electrica de la 8 seara și-i culcă pe oameni ca pe găini, dacă ai știi duminicile șantieriștilor care nu au femei și le caută prin parcuri și le acostează, asta e bine? Despre cei tineri ce să mai vorbim, onaniști, scuză-mi cuvîntul, eu îi vînam și îți mărturisesc că la Bacău, pe un șantier le-am adus fete în cartiruire sub un pretext cultural! Erau fete frumoase care cîntau în coruri, se mai înviorau băieții cînd le vedeau, mai lăsau bețiile porcoase de care i-am desvățat cu mare greutate. Dacă ai știi cu cîtă plăcere lucrau a doua zi după duminică și asta de ce? Pentru că puseseră pleoapa pe cîte o ochioasă. Sbîrnîiau, nu alta! Pînă sîmbătă, la prînz mutam lumea cu ei, nu cu toți, evident, mai erau și tarîiți, dar învățaseră să se bărbierească, să-și cumpere haine noi, să iasă cu cămăși călcate bine la balurile pe care tot eu le organizam. Crezi că nu mi-am auzit vorbe frumoase? Cum să nu! „Licărete al nostru dă **recepții**, parcă șantierul e, să mă ierți, Tractir !" Măi, tovarășe, făcea cîte un nepoțel de Prim care nici nu știa ce-i acela noroiul șantierelor, mizga aia care dacă e praf îți înfundă plămînii și dacă e noroi se lipește de cizme, dacă le ai, de pantofii pe care trebuie să-i arunci după un drum sau de bocanci pe care trebuie să-i speli de trei ori pe zi cu apă și să freci pînă te ia dracu urmele de pe pantaloni; deci cîte un vorbete din ăsta, numai cuvinte și pîrțuri, da să mă frece pe mine, să învețe pe tat-său să facă copii! Și unde-l luam pe franțuzește : „Vrei matale să dai mîna cu mine?" El se uita ca fata popii și nu înțelegea. Îi luam laba cu sila și-l puneam să pipăie bătăturile din palma mea, erau multe, butucănoase, o palmă uscată de atîta spălat cu săpun de rufe, nu cu alte mărci, nici măcar cu „Cheia". Ei, îl întrebam, ce zici ? Seamănă? Palma dumitale cum e Calea Victoriei, netedă, curată, spălată; a mea, precum Calea Griviței, numai hîrtoape și gropi, de ce vrei dumneata să mă înveți să fac ceea ce nu am să fac chiar dacă o să mă dai afară din partid cu Primul dumitale, cu Tăticu, că de asta stai aici, la căldurică și mă chemi pe mine de la mama dracului, din curu' lui dracu, din păduri, din maghernițele alea pline de frig, de unde vin eu! De ce mă pui pe mine pe drumuri? Cine plătește benzina, dus și întors, cine plătește orele pierdute de chiulangii cît lipsesc eu, ce abia așteaptă să mă vadă plecat ; dar hotelul, că nu pot să omor șoferul și ne dai dumneata cazarea și trei mese pe zi, și mai și ceri pe urmă prin directive sau cum le mai zice să-ți fac planul de parcă ai fi Carol al II-lea?" Cîte unul se mai înfoia la mine: „Tovarășe Licărete, nu mai știi nimic despre disciplina de partid? Cunoști ce scaun ocup, nu m-au pus degeaba aici, am și eu meritele mele, dumneata crezi că eu n-am fost pe șantiere?" „Oi fi fost, cu echipele de volei, ori cu formația de Berbunc, că ești frumușel, înțigluit, arăți ca Amedeo Nazzari, l-ai văzut pe ăsta în filme?" „Te rog, nu-ți permit..." Și dacă mă crezi, tovarășe Ronțea, i-aș fi dat o palmă cît era el de bățos și arțăgos, dar asta nu fac oameni ca mine. Ieșeam, umilit, te rog să mă crezi, pentru că mai erau și alții de față și se auzea în tot județul: „A luat Licărete o papară..." Da, luam, dar baluri tot făceam în sala cantinei și fetele veneau că erau și ele dornice de un dans, de o pupătură, acolo, că omul e făcut și pentru altele decît pentru muncă. Munca e religia noastră, dar de ce să-i sălbăticim pe oameni ?"

Lungul monolog îl irita pe Ronțea care asculta cu răbdare ca să nu-i privească numeroasele lui creioane, albastre, verzi, roșii, galbene cu care sublinia fraze din articolele greșite ca să le frece ridichea redactorilor șefi, adică pe el ce-l interesau toate astea, voia să-i arate gîndirea lui politică în legătură cu munca pe șantier ? El era un comunist de Congrese, unde mergea cu o liotă întreagă de funcționari, plini de dosare și de tăieturi din presa streină. **Era o personalitate**, cum spuneau prietenii lui, hoarda aia de lingușitori care-i umpleau o bună parte din dimineți biroul ca să-i servească **„Bomboanele"**, cine cu cine se mai îmbătase la **Casa Scriitorilor**, ce-a mai zis Președintele de la Plastici cînd li s-a cerut să comande pictorilor portretele Marilor Dascăli ai omenirii pentru marea defilare de 7 noiembrie, și mai ales cît costau acele portrete, pe care în fiecare an mașinile le cărau în subsolurile de la Casa Scînteii și acolo le uitau, anul viitor, comandînd altele, de parcă banca avea un fel de gură de canea care curgea întruna. Sigur că el înțelegea că era nevoie și de acele portrete, necesare pentru munca agitatorică dar prea mare risipă se făcea, totuși: drapele, costume, lozinci, miile de oameni care, pe ploaie, pe vînt făceau repetiții cîte o lună, cu fanfare, cu draibări cu fluier la brîu, venea și armata, sportivii în chiloți, ți-era mai mare dragul să vezi atîta tineret, dar trei defilări pe an, în toate orașele țării, cît costa asta, Licărete? Scoateri din producție, plus salarii pentru instructori, băgători de seamă, profesori de educație fizică, și cîte și mai cîte. „Pe vremea mea, spunea el în unele ședințe, mergeam la Șosea, beam o bere de 1 mai, cîntam marșurile noastre muncitorești și petreceam la iarbă verde, era o adevărată destindere..." „Parcă noi nu le dăm a doua zi, liber?" îl întreba cîte unul mai isteț. „Ba da, dar se fac două zile, ba uneori cîte trei, și pentru chiulangii cîte o săptămînă, pentru că, ba cade Paștele la 1 mai sau înainte sau după, ba după 23 August mai vine cîte o duminică și cîte o luni, cînd bețivii fac **blau** și producția scade și pe mine cine mă beregătește că nu dau planul, că nu-mi fac munca cum trebuie?" „Păi nu ești tot dumneata ăla care ceri ca muncitorii să se și mai distreze?" „Nu mă lua așa, îl punea el la punct, scurt, că am ce să-ți răspund. Uite eu zic că o duminică, ziua a 7-a de la Domnul, ajunge unui om normal. O să vină și vremea cînd o să avem săptămînă scurtă de 5 zile, deși eu cred că noi ar mai trebui să mai răbdăm pînă îi ajungem pe șmecherii ăia din Occident la articolul industrie și asta nu se poate face fără sacrificii, nu sunteți de acord cu mine? Mai puține sărbători și mai multă sudoare, țara a fost jefuită și încă se mai ia din ea ce vrei și ce nu vrei cam pe daiboj, ca să nu zic altfel. Prietenie, prietenie, dar brînza-i pe bani!"

Ronțea nu mai putuse răbda: „Ce vrei să spui cu asta?" „Ceea ce se înțelege foarte bine". Se făcuse o tăcere sumbră în care doar bîzîitul unui aparat de aer condiționat destul de discret mai dădea impresia de viață. „Totuși eu nu te sfătuesc să mai spui și altora ceea ce îmi spui mie", spusese cu o îngăduință obosită omul din fața lui. „Ar fi foarte periculos, și pentru mine, și pentru dumneata, pentru mine că nu am să povestesc celor care ar trebui, ce gîndești dumneata, iar în ce te privește, nu știu dacă ți-ar fi moale. Adică cum vine chestia asta? Crezi că manifestațiile de stradă sunt numai o operetă? Nu ți-ai dat seama niciodată că sunt de față la aceste demonstrații reprezentanții altor state care fac rapoarturi. Masele îi înspăimîntă cel mai mult pe capitaliști, forța în mars spre comunism, mai e nevoie să te lămuresc eu ce sens au demonstrațiile de 1 mai și 7 noiembrie ?" „Nu nu cred că mai e nevoie", îi spusese cu o decepție neascunsă în glas Licărete. Privise afară la văzduhul de var care stăpînea orașul, un cer indiferent, curat, albastru, cu ceva prăfos care atîrna deasupra caselor, ca o perdea de camuflaj. Își adusese aminte în acele clipe de manifestațiile la care participase în timpul represiunii burgheze, de adunările lor spontane în sălile înghesuite de la „Locomotiva" sau de pe Filantropia, unde se fuma în draci și, iarnă-vară se țineau ferestrele deschise ca să circule aerul, de discursurile simple ale acelor amărîți povestind ce se mai întîmplase în fabricile lor nenorocite, cîte accidente de muncă, cîți schilozi, cîți fuseseră dați afară fără milă; ba, pomenindu-se și despre cei ce se spînzuraseră din cauza mizeriei, fapt pe care clasa muncitoare, în general, nu-l îngăduia socotind că asta era un semn de lașitate. Pe urmă, cum să uiți acea noapte de neuitat, din 23 august cînd lumea ieșise din case cu tot pericolul unor atacuri militare ale aviației foștilor inamici sau chiar al foștelor forțe aliate de pînă atunci? El nu participase la acel entuziasm, îi povestise fiul lui care avea pe atunci 14 sau 15 ani și abia îi știa cum arată, alergînd și el în uriașa piață a Palatului în speranța că în chiar acea noapte își va revedea părintele, speranță ce se dovedise a fi deșartă, dar pe urmă, la cîteva zile de la eliberarea lui din pușcărie, ideia de a ieși să vîneze oameni pe stradă nu-i fusese deloc streină. O ferocitate mult inhibată îl stăpînea și o mare oboseală. Nu mai știa ce să facă mai întîi, fervoarea sărbătorii trecuse, aveau de îndată sarcini, mai întîi fuseseră verificările, confruntarea la sediile partidului a celor spuse cu cele ce se puteau afla în acea clipă, martori, prieteni, indici, numele celor ce-i schingiuiseră, nu era deloc simplu. Guvernul de coaliție nu dormea nici el, în ziare se dădea o mare bătălie. Licărete se mira că unii puteau să-și bată joc de cei ce abia scăpaseră din pușcării pe care-i luau peste picior, cum făcuse un cunoscut profesor universitar, pe care, mai tîrziu, peste cîțiva ani buni, îl întîlnise în vestibulul biroului său, așteptînd o audiență solicitînd un transfer cu catedra din provincie, în Capitală. Avea un nume caricatural, părea smochinit, cu o față ca un ciorap prea purtat, pînă ajunsese la adevăratul scop al audienței sale, îi spusese o mulțime de anecdote de care Licărete avea oroare, dar răbdase ce răbdase și cînd se săturase de atîta ipocrizie, i-o tăiase scurt : „Domnule, fii atît de bun și spune-mi pentru ce-ai venit, pentru că bănuesc că nu te afli aici ca să-mi spui și anecdota cu Rîmnicenii sărați, cum credeai dumneata prin 45 că le zicem noi la locuitorii acelui oraș". Omul din fața lui pălise, se bîlbîise, dăduse înapoi, se scuzase și spusese net că dorește să capete un post în București, pentru că la reputația lui, merita acest lucru. Nu făcuse nici o obiecție, îi semnase transferul pentru că îi cunoștea activitatea și nu avea de ce să se răzbune pe spiritul lui calamburgistic. De atunci îl saluta de cîte ori se întîlneau, ba chiar voia să lase impresia celor din jur că între ei exista chiar o familiaritate. Nu renunțase să debiteze cu haz anecdote cu Zăroni, și, mai tîrziu cu Bulă, și Licărete care nu mai avea mentalitatea de altădată îl asculta făcînd haz de cele ce auzea, dar nesuportîndu-l mult. Mai tîrziu, fostul solicitator al postului din Capitală ajunsese academician și, din auzite, aflase că avusese dificultăți cu niște documente literare, furate sau pierdute la Biblioteca înaltului for, dar ancheta se terminase în coadă de peste și omul părăsise numai postul acela și continua să publice articole „pe linie", cum spunea el însuși, cu o seninătate demnă de o cauză mai bună.

Acele timpuri eroice trecuseră însă, venise guvernul Rădescu, se trăsese din nou în muncitori; de un 8 noiembrie niște duduițe și studente, împreună cu tineretul partidelor istorice se înghesuise în Piața Palatului și manifestase pentru regele Mihai, se produseseră incidente, soldate cu morți și răniți, jocul politic avea și astfel de aspecte, guvernarea Groza începea dramatic. Atunci acele mase care se înfruntau, mitingurile aspre în care vorbitorii înfierau cu pasiune pe cei ce se opuneau instaurării socialismului, îi dădeau o beție necunoscută a puterii, o adevărată furie de a se amesteca printre bătrînii meșteri sau tinerii uteciști care vînturau steagurile roșii și strigau în cor: „Jos Reacțiunea!" Megafoanele uriașe care aruncau asupra mulțimii cuvintele sunînd puternic, marșurile vechi, revoluționare, în cadențe aprinse exercitau asupra lui un fel de beție. Urcat într-un balcon al unei clădiri aflate încă în construcție, simțise de jos acel vuiet aprins al maselor de femei venite cu copii de la căminele abia deschise și ale bărbaților care lăsaseră uneltele, gata să pună mîna pe arme, nu era nimic festiv în acele reuniuni spontane, în strigătele cîte unui exaltat care arunca cîteva cuvinte în aerul aprins de primăvară, un romantism superb îi redeștepta vechile avînturi ale unei tinereți care trecuse în tăcerea mohorîtă a închisorilor prin care poposise, acele lungi, negre, silențioase coridoare lugubre, mucede repercutînd zgomotul saboților de lemn în ritm tîrșit. Comenzi scurte, venite de sus de pe pasarele, siluete de gardieni, sclipăt de arme automate, cizme, diagonale, uniforme triste, șepci, ochi goi, fără milă care nu promiteau nimic bun. Și iar comenzi, marșul fără vorbe al încarceraților sosind după masa de seară, o zeamă, un bucățoi de mămăligă rece sau de pîine nisipoasă cu mălai, ori un fel de clisă dulceagă de orez sleit, chei metalice care se înfig în uși metalice; clănțănitul repetat ca de armă care la început te îngrozește pentru că nu știi ce ordine poț veni și te poți trezi la zid, dar cu care te obișnuiești, țigara fumată pe furiș în curtea în care are loc **plimbarea pușcăriașului**, fără a scoate vreun cuvînt, fără a ridica privirile spre ferestrele zăbrelite de unde ochii altor condamnați își așteaptă rîndul și invidia secretă că cei din curtea mică, acoperită cu ciment, respiră aerul unei dimineți de aprilie sau chiar al unei ploi mărunte, pe urmă trista reîntoarcere în celule, în tăcere; marșul automat pe coridoarele luminate de becuri puternice, acel rontăit al cheilor grele, urcarea în tăcere pe priciuri, ca maimuțele, cu agilitatea mecanică a celor mai tineri sau mai îndemînatici care lasă locurile de jos celor obosiți, bolnavi, și pe urmă tăcerea, sinistra tăcere, cele cîteva minute în care gardianul stă încă rezemat cu spatele la ușă și așteaptă ca toți să se liniștească și simți că înțepenești, mușchii fiind întinși ca niște frînghii la jocurile marinărești, cînd două grupuri trag dintr-o parte și din alta, și sfoara grosolană pîrîie, pe urmă svîcnetul nervos al picioarelor ca al spînzuraților, și o uriașă descărcare nervoasă.

(Va urma)

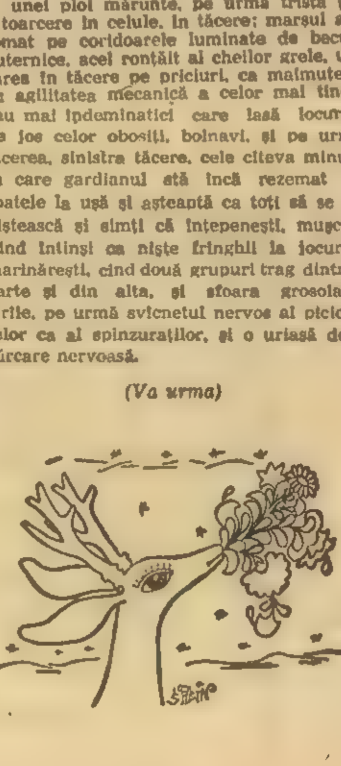

ALLA BAIANOVA

„Dacă aş fi pusă să aleg între glasul meu de acum şi cel de odinioară, l-aş prefera pe primul"

Artiştii, ca şi sportivii, sînt supuşi unor legi puţin stranii. În plină maturitate, dacă au talent, sînt adulaţi de public, pentru ca, odată părăsită scena sau stadionul, să fie daţi uitării. Rar se mai întîmplă ca cineva să-şi mai aducă aminte de ei, să întoarcă uneori capul atunci cînd îi întîlneşte pe stradă. Pentru artistul care din diferite motive este obligat să se retragă, această lege nescrisă cu care este confruntat nu-i prea comodă. Cu aceste gînduri ne-am îndreptat paşii spre cunoscuta artistă **Alla Baianova**, care multe decenii a încîntat publicul din ţara noastră cu ale ei neîntrecute cîntece.

Locuieşte pe strada Popa Nan, stradă foarte cunoscută nouă datorită unei celebre piese de teatru a lui G. M Zamfirescu. La Alla Baianova se ajunge cam greu, cu toate explicaţiile pe care are grijă să ţi le dea artista atunci cînd te pofteşte în apartamentul său. Dar odată ajuns la etajul întîi, ulii totul, datorită zîmbetului cald şi sufletului slav cu care te întîmpină cîntăreaţa. Înaltă, statuară aş zice, cunoscuta cîntăreaţă, în ciuda unei îndelungate cariere, se simte în plină putere creatoare, ceea ce o face să ne declare că sînt aproape de neînţeles pentru dumneaei motivele pentru care a fost atît de rar folosită. Cu atît mai mare i-a fost mirarea atunci cînd, nu demult, a fost solicitată să apară la Cenaclul Flacăra, unde i se pare că a dobîndit succesul pe care îl merită, cu toate că era convinsă că acolo, la cenaclu, media de vîrstă nu-i era favorabilă. Dar niciodată, continuă artista, un slujitor al scenei nu are voie să apară în public cu idei preconcepute, motiv pentru care aşteaptă cu înfrigurare o nouă confruntare cu entuziastul public al cenaclului.

— Stimată Alla Baianova, sînt în apartamentul dumneavoastră de mai bine de un ceas, am vorbit multe şi mărunte, cu precădere despre cîntecele care v-au făcut celebră, despre farmecul şi ritmicitatea acestei neîntrecute muzici, dar am aflat foarte puţine despre viaţa dumneavoastră. Nu sînt genul reporterului care să pună întrebări indiscrete. Dar nu mă pot reţine să vă întreb : cine sînteţi ?

— Nu am nimic de ascuns, iar trecutul meu în România cred că mă onorează, deoarece am dus o viaţă cinstită şi mi-am cîştigat existenţa cu muzica mea, cu cîntecele mele, din primul an de cînd am venit în ţară, adică din 1933.

— Chiar de atunci ?

— Chiar de atunci. Tatăl meu a fost cîntăreţ de operă, bas, şi a cîntat la Odessa şi la Kiev. Din anul 1920 a început să cutreiere continentul, mai întîi ca bas pe unele mari scene europene ; apoi s-a îndreptat spre muzica populară rusă, cu care obţinea mari succese. Fiind un om mai comod, a abandonat pînă la urmă, definitiv, muzica cultă pentru cea populară, care aducea mai mulţi bani şi cerea mai puţină pregătire. Au dispărut repetiţiile, învăţarea unor roluri în limbi străine şi, astfel, viaţa familiei noastre a fost cuprinsă de nostalgia nomadă, condiţie care mi-a permis să învăţ la perfecţie cîteva limbi de circulaţie europeană. La Paris am stat mai mult şi aici s-a format eşafodajul vieţii mele artistice. Copil fiind, am început să cînt şi am îndrăgit la nebunie cîntecul popular ţigănesc rus, care m-a vrăjit şi pe care l-am slujit cu credinţă toată viaţa.

— Am impresia că nu v-am urmărit cu atenţie. Cum vine asta, cîntec popular rusesc la Paris ?

— Aţi notat bine. În primele decenii ale secolului care se apropie de sfîrşit au avut drumul bejeniei foarte mulţi ruşi. Ţiganii ruşi au avut un fel special de a merge în bejenie. Ei nu plecau în familii sau pe comunităţi, ci în coruri.

— Cum adică, în coruri ?

— Povestea este mult mai complicată, nu poate fi explicată în cadrul unei simple discuţii şi, nici într-un caz, de către mine ; mai curînd de nişte cercetători, de nişte sociologi... Tot ce ştiu eu este faptul că ţiganii din Rusia, atunci cînd au tentat migrarea spre marile oraşe, părăsind starea nomadă, au căutat — parte dintre ei, bineînţeles — cîştigarea existenţei prin diferite meserii. Mulţi au ales muzica. Şi-au format coruri care, cu timpul, au devenit celebre încă din Rusia. Membrii acestor coruri se identificau într-atît cu munca pe care o prestau încît într-un fel îşi pierdeau identitatea. Dacă-l întrebai pe vreunul : „cine eşti ?", îţi răspundea prompt : Eu fac parte din corul cutare. Ei bine, cînd eram la Paris veneau la tata numeroase asemenea coruri, pentru a-i cere sfaturi — nu atît muzicale, pentru că în muzică erau neîntrecuţi, urechea fiindu-le şi vioară şi pian şi contrabas — ci pentru a culege informaţii despre ţările unde ar fi putut avea mai mult succes şi alte asemenea amănunte. Vizitele dese pe care le primeam ne dădeau multă bătaie de cap, din care motiv a trebuit să schimbăm multe hoteluri pariziene. Dar aceste vizite se soldau totdeauna cu ascultarea unor melodii ţigăneşti de care m-am apropiat şi cărora le-am rămas fidelă.

— Vă rog să mă iertaţi. Nu le spuneţi oare greşit „cîntece ţigăneşti ruseşti" ? După părerea mea, ele fiind cîntece populare ruseşti.

— Sigur că la origine au fost cîntece populare ruseşti. Dar aceste cîntece au fost preluate de ţigani, trecute prin sufletul lor frust, filtrate prin gustul lor, interpretate după temperamentul şi frazarea lor vulcanică, pătimaşă, astfel încît, după ani şi ani, au devenit autentice cîntece ţigăneşti. După mine, cîntecul ţigănesc rus întrece orice cîntec folcloric, datorită variaţiei melodiei şi faptului că, în fiecare piesă, găsim şi veselie fără margini, şi triseţi răscolitoare. Şi, vă rog să notaţi, cîntecul, odată intrat în patrimoniul ţigănesc, nu mai suferă nici o poluare. Cîntăreţii îl transmit intact generaţiilor viitoare.

— Mi-aţi mărturisit că în aceste zile lucraţi, la Electrecord, pentru imprimarea unui nou disc. Cum e şi firesc, Electrecordul este foarte pretenţios în ceea ce priveşte acurateţea vocii. Cerîndu-vă încă o dată iertare, vă rog să-mi spuneţi : glasul vă este la fel de cristalin ca odinioară ? Dacă răspunsul dv. este afirmativ, vă rog să mărturisiţi şi secretul păstrării glasului.

— Aţi atins un subiect cam dureros pentru mine. Am glas şi, după părerea mea, foarte bun. Pe de altă parte, am dus o viaţă moderată. Nu am făcut niciodată vocalize, nu mi-am forţat glasul. La orice oră mă scol, pot cînta perfect, fără nici un fel de probleme. Dar durerea mea cea mare este că am fost prea puţin solicitată.

Artista se scoală de pe locul ei şi pune un disc cîntat în româneşte. În vorbirea curentă recunoşti cu uşurinţă la Alla Baianova accentul rusesc, în schimb cînd o asculţi imprimată pe disc, accentul străin dispare.

— Cînd cînt, mă concentrez foarte mult ; de asta, limba în care cînt este perfectă.

— Totuşi, nici un fel de alterare a vocii, în toţi aceşti ani ?

— Cu trecerea anilor glasul mi s-a asprit ; dar frazarea mi s-a perfecţionat de aşa manieră încît, dacă aş fi pusă să aleg între glasul meu de acum şi cel de odinioară, l-aş prefera pe primul.

— Ne-am luat cu vorba şi ne-am abătut de la întrebarea iniţială : cine sînteţi ?

— Cine sînt, am spus. Dar mai notaţi. Am venit în România în 1933 şi, de atunci, aici am rămas. Mai reţineţi că părinţii mei sînt îngropaţi aici şi că, deci, mă simt legată de România prin cel mai sfînt legămînt : mormintele părinţilor. Firele vieţii mele, de foarte multă vreme, s-au împletit cu cele ale poporului român, iar România a devenit patria mea. La început am cîntat cu tata, dar, după foarte scurt timp, mi-am luat destinul în propriile mele mîini. Astăzi, privind înapoi, pot spune că nu mi-a fost prea uşor, mă îndesc la viaţa tumultuoasă a barurilor, căci toată viaţa am cîntat în baruri. Mă întorceam acasă odată cu zorile, motiv pentru care cunosc — iubesc atît de mult ! — dimineţile bucureştene, cu farmecul deosebit al forfotei specifice începutului de zi. Nu voi uita niciodată zarzavagiii şi lăptăreselе de altădată, care mişunau ca nişte albine pe străzile întortocheate, dar pline de pitoresc ale Bucureştiului.

— Despre barurile de altădată am auzit lucruri şi bune, şi rele. Care e adevărul ?

— Şi aici există destule legende care, ca orice legende, au şi multă fabulaţie. Ce se întîmplă după căderea cortinei nu m-a interesat niciodată, nu mă interesează nici acum. Eu făceam artă şi asta m-a interesat. Arta sfinţeşte orice loc, ea poate face să vibreze şi pietrele. Cînd apăream pe scenă (şi nu numai eu) nu se auzea nici musca. Nimeni nu mai intra, nimic nu se mai servea. Am cîntat ruseşte, franţuzeşte dar şi româneşte. Pe atunci nu prea ştiam bine limba română, dar, curios, defectul s-a transformat în calitate. Lumea se amuza teribil cum stîlceam cuvintele. Îmi amintesc cu plăcere cum marii actori de altădată, un George Vraca, un Nicuşor Constantinescu, un Iancovescu, veneau, după spectacole, să mă asculte. Ce mulţumire mai mare poate fi pentru un artist decît aplauzele unui alt artist ?

— Vă trageţi — cum ne-aţi spus — dintr-o familie de cîntăreţi. O viaţă întreagă aţi cîntat... Bănuiesc că pentru dumneavoastră portativul nu mai are nici un secret.

— Dimpotrivă, are multe secrete. Cunosc notele, dar ca amatoare, nu ca profesionistă. După mine, muzica pe care o cînt are nevoie, în primul rînd, de o perfectă ureche muzicală, de dragoste pentru cîntec şi apoi de note. Urechea nu m-a trădat niciodată, orice melodie pe care o ascult o redau perfect după două zile. În acest timp nu fac nimic. Adică nu întreprind nimic altceva. Apoi melodia în cauză îmi revine obsesiv în minte şi o pot cînta, cum vă spuneam, perfect. Atunci cînd cînt, concentrarea mea este maximă, motiv pentru care n-am apărut niciodată în public cu chitara. Ori instrumentul, ori vocea, aceasta a fost deviza mea dintotdeauna. Am dobîndit, firesc, în aceşti ani, şi o bogată experienţă. La discurile mele ruseşti mi-am făcut singură aranjamentele.

— Relataţi-mi un moment care v-a rămas în amintire.

— Era prin 1950—1952, făceam „şuşe" cu doi cunoscuţi cîntăreţi, Gianni Spinelli şi Aldo Sollinni. Ne însoţea o orchestră nu prea numeroasă. Am poposit în oraşul Ştei, unde biletele pentru spectacol erau de mult epuizate. Notabilităţile, emoţionate, noi, obosiţi, am mers la hotel. Nici astăzi nu ştiu de ce, dar, înainte cu o jumătate de oră de spectacol, am constatat că orchestra ne-a părăsit. Eram înnebuniţi. Sala arhiplină, lume afară, panică în culise. În deruta noastră totală, un glas timid se face auzit. Există o ţigancă, pianistă şi acordeonistă, care ar putea, împreună cu partenerii ei, să vă scoată din impas. Gestul disperării cunoaşte de multe ori temeritatea nebuniei. Am intrat pe scenă în huiduielile sălii, care a recunoscut lăutarii locului şi, pentru prima oară în viaţa mea, am cîntat cu nişte oameni pe care atunci îi vedeam întîia dată. Încrederea mea în marea muzicalitate a lăutarilor ţigani nu m-a înşelat. Am fost acompaniată dumnezeieşte, cum poate n-am fost acompaniată niciodată. Pentru a doua oară în viaţă, ţiganii mi-au pecetluit cariera artistică.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Curier literar

Fiind în posesia cîtorva sute de plicuri, fiecare plic conţinînd în medie 10 poezii îi asigurăm pe absolut toţi cei ce ne-au scris că lucrările lor au fost citite, triate, analizate), sîntem puşi în situaţia de a restrînge comentariile pe marginea respectivelor texte, astfel încît fiecare să poată primi, cît mai urgent posibil, răspunsul cuvenit. În consecinţă, în acest prim **Curier** al anului 1982 vom aprecia că unele plicuri conţin **poeme promiţătoare, dar încă nepublicabile**, drept pentru care aşteptăm, din partea celor ce ni le-au trimis, alte noi poezii, iar alte plicuri conţin încercări aflate mult sub nivelul îndeobşte acceptat al începătorilor, drept pentru care le adresăm acei **deocamdată nu**. Din prima categorie fac parte următorii : Bristiş Crina, Ştefan Popescu, Gabriela Nedelea, Marian Petranescu, Darcos, David Arpad, Oana Mugur, Bogdan Vibăr, Maria Munteanu, Constantin Ştefănescu, Petriş Antoniu, Danilov Nicolae Neil, Ion Popescu (Argeş), Ioana Doru, M. Goga (Rm. Vîlcea), Nicolae Bornaz, Eleuhide, Ina Buculei, Ana Dakiana, Petre Drăguţoiu, Constantin Prunoiu, Dinu Ion Constantin, Ion Mustaţă, Andrei Ludoşan, B. Grigoriu, Alina Pădeanu Rotaru, Lucia Cotae-Cosiţeanu, Ion Mărăcineanu, Oana Ruset, Petru Şeicaru, Teodorof Romana, Coşa Constantin, E. Ionescu, Ani Onudi, Varnelea Ruxandra Mara, Enache Sorin. Mult mai numeroşi sînt cei pe care, din cauza textelor respective, am fost obligaţi să-i încadrăm la următorul capitol, cel al lui **deocamdată nu** : Duţu Florica, Radu Doinaş, L.N.D., Gigi Drăguţ, Mariana Bădilă, Constantin Neagu, Titi Şerban, Paula Maria Gavencu, Sica Vasile, Savel Barbu Polinu, Ion Pisca, Zloczki Diana, Paul Brad, Ion Chovaner, Bălan Aurelia, Vădăşan Gheorghe, Farca Dorin, Mihail Dindeagu-Argeş, Grecu Nicolae, Filip Cristescu, Dust Gabriel, Liviu Babi, Ali Alunescu, Virgil Dirjab, Tufescu Iuliana, Sadula Valentin, Stana Mihai, Camelia Belici, G. Ionescu-Amărăzanu, Emil Perşa, Nelu Drăgănoaie, Radu Şerbănescu, Bajora Răzvan, Corneliu Georgescu, Ion George Riteu, Rodica Ştefănescu, Nică Ionică, Niţulescu Elena, Dumitrescu Pavel, Marin Codreanu, I. Marin, Nicolescu Valentin, Bucovineanu Ion, Ticuţă Eftene, Nadia Şamicu, Maria Stănescu, Ioan Scriba, Vulpaşu Vasile, Slavu Mirona, Alin Constantin, Bejan Teodora, Cojocaru Florea, Alecu Mihai Ilichi, Burciu Maria, Joszef Pildner, Mihăilă Mihaela, Florian Luca, Elena C., Şt. Olt, Mihail Minescu, Aurora Lavu, Oproiu Vasile, Carmen, Păuna Florica, Vasile Cozma, Petre Dioghenide, Lizica Frunză, Mercea Ion, Paul Iacobescu, Magdalena Tipei, Antonianu D., V. Anastasiei, Munteanu Ştefan, Bălteanu Julieta, Gamureac Alexandru, Alexandru Popa, Dobrin Virgil Marius, Stelian Platon, Orin Silviu, Munteanu Sabina, Gavril Găină, Radu Felecan, Constantinescu Gheorghe, Sidonia Andrieş, Elde, Dragotă Gheorghe, Doina Antonic, C. C.-Platon, Bedreag Grigore, Costin Marinescu, Gheorghe Marin, Ion Gorgiu Alfred, Balaur Luminiţa, Adi Dima, Sanda Maria Deac, Constantin Teodorescu Bărăgan, Eduard Paleolog, Ioan Lunca, Nicolae Meilă, Ioan Boar, Ion Răţală, Avram Gheorghe. **Manuscrisele nu se înapoiază !**

VICTOR NIŢA ■

Începînd cu acest număr, „Flacăra" apare vinerea

O expoziţie de sărbătoare

Galeriile **TRIBUNA** din Cluj-Napoca au găzduit de curînd o expoziţie de excepţie : cea a pictorului bihorean **Octavian Popa**, absolvent al institutelor de arte plastice din Cluj şi Bucureşti. Aflat la a 13-a „personală" şi a mulţora de grup organizate la Oradea, Arad, Deva, Hunedoara şi alte localităţi.

Pictorul şi-a croit un drum propriu pe care l-a parcurs cu consecvenţă. Iubeşte fără limită culoarea, regăsită în fiecare peisaj cald, aşezată cu un penel nobil în decantări. Puterea de intuiţie şi de sinteză a pictorului e una de excepţie, prelucrînd autenticul cu multă uşurinţă. Lucrările sale evidenţiază, dincolo de tonurile deosebit de calde, o autentică poezie a imaginii precum şi firescul conviefuirii culorii şi spaţiului.

Iată şi cîteva gînduri despre pînzele de excepţie prezentate de pictorul Octavian Popa în cea de a 103-a expoziţie găzduită de galeriile **Tribuna** :

Vasile Rebreanu : „Octavian Popa vine din Munţii Bihorului cu un aer pur şi montan, cu o culoare înmiresmată. Pictura lui ne umple sufletul de rouă. Fără să fie nici modernist, nici tradiţionalist, el vine, într-o lume tehnicizată, cu o lacrimă de suflet şi cu o floare de cîmp în mînă. Inima mea îl sărută !"

Ilie Călian, critic de artă: „Octavian Popa nu pune la îndoială capacitatea limbajului plastic tradiţional de a comunica într-o lume complicată, nu pune întrebări, ci dă răspunsuri, oferă soluţii. Soluţia sa e una cunoscută : comuniunea omului cu natura şi împăcarea cu sine ; comuniunea cu o natură neatinsă de ambiţiile transformatoare ale omului, existînd doar în virtutea rotirii cosmice a anotimpurilor, şi împăcarea cu destinul umanităţii şi individului în care durerile se cicatrizează singure, păstrînd doar culoarea melancolică a toamnei, cu ruginiul care nu alunecă, spre brunuri triste, ci păstrează pilpîirea luminii de vară".

Negoiţă Lăptoiu, critic de artă : „În pictura lui Octavian Popa, culoarea îşi afirmă funcţia ei expresivă, emoţională. Contactul cu pitorescul de excepţie al peisajului din extremitatea vestică a Apusenilor îi prilejuieşte artistului armonizări subtile, solicitînd paletei o mare diversitate de tonuri, cele mai izbutite lucrări fiind, neîndoielnic, cele inspirate de atmosfera hibernală ; aici, transpunerea se îndepărtează mai curajos de concretul naturii, pentru a lăsa să respire vibraţia rosturilor intime ale sensibilităţii".

Paul Sima, pictor, conferenţiar la Institutul de arte plastice „Ion Andreescu" din Cluj : „Pictorul Octavian Popa ne-a satisfăcut pe deplin curiozitatea de a-l revedea, oferindu-ne o pictură de sărbătoare, care atestă indubitabil sensibilitate şi convingător profesionalism".

A 103-a expoziţie găzduită de galeriile Tribuna din Cluj-Napoca a fost, aşadar, una de excepţie. Octavian Popa, pictorul nedespărţit de penel de mai bine de trei decenii, o fire exuberantă, caldă, dinamică, plăcută, ne transmite, prin această nouă expoziţie, optimism, sinceritate şi dragoste de viaţă. Aproape că îţi este imposibil să spui care tablou e „cel mai frumos" : peisajele de iarnă de la Arieşeni, verile însorite de la Vărateс, morile care au existat sau încă mai există pe Crişuri, coliba din pădure, munţii în tristă splendoarea lor sau florile ce împodobesc cu atîta generozitate meleagurile sale natale. Pictorului nu-i place nimic din ce-i artificial. Pentru el nu există decît o viaţă pură, nealterată, pe care se străduieşte s-o ferească de stress, de poluare, transmiţîndu-ne căldură şi linişte feerică...

CONSTANTIN MUSTAŢĂ ■

Un muzeu in labirint

Dacă te cheamă Corot

2.

Corot. Autoportret

Dacă te cheamă Corot, vei înțelege primul de ce la întrebarea „La ce servește catedrala San Pietro din Roma ?" Stendhal a răspuns : „Să facă inima să bată". Pentru că te însuți crezi același lucru despre tot ce pictezi... rîul, pădurea, dimineața, amurgul, o moară, un pod, o femeie rămasă pe gînduri, corăbii liniștite somnolind prin porturi... totul învăluit într-un abur de poezie, dintr-o lume fără vinovați și greșeli, în care o taumaturgie fericită a redat lucrurilor o inocență ce păruse pierdută. Chiar ruinele se goiesc de tristețe sau se acoperă de o melancolie care nu acuză niciodată decît trecerea ireparabilă a timpului.

Dar dacă nu te cheamă Corot va fi mai greu să ocolești gîndul că lumea nu arată din păcate ca în cerurile tale trandafirii, chiar dacă ea arată și astfel. Înseamnă că n-ai suflet de copil și nu poți ierta totul. Privești lumea și nu poți renunța la obiecții. Simți că a ierta injustiția sau urîtul înseamnă uneori a fi complice cu ele. Știi, firește, că ar fi absurd să reproșezi unei picturi că e impregnată de poezie. Te întrebi, totuși, dacă fericirea este chiar asta sau dacă arta se poate opri la fericire. Căci grecii antici au vrut cu siguranță mai mult decît să fie senini, iar o închisoare al cărei pereți ar fi acoperiți cu picturi, cum dorea Corot, n-ar deveni prin asta normală.

Fără îndoială, trebuie să recunoaștem că bunul Corot a fost senin fără efort. Că generozitatea lui a însemnat o vocație. Sub modestia lui de ciocîrlie care cîntă mici arii între nori cenușii, bate una dintre cele mai calde inimi din istoria artei. Și e păcat că nimeni nu l-a îndemnat să-și împlinească dorința, că nimeni nu l-a oferit o închisoare pentru a o acoperi cu picturi. Am fi avut, astfel, cel mai bizar muzeu. Și, poate, abia atunci ne-am fi dat seama de valoarea acestei picturi care, ocolind vinovățiile, te face tocmai așa să te simți vinovat. Modestul Corot fiind un pictor pe care, poate, niciodată nu l-am admirat cum se cuvine pentru că totdeauna l-am invidiat prea mult... La urma urmei, de ce nu ne-ar bucura, fără s-o suspectăm, liniștea din pînzele lui ? Și de ce am sofistica ceea ce nu ne cere decît recunoștință ? Mai ales că sînt destul de clare intențiile unui asemenea pictor. El voia să învingă răul cu mijloace suave, singurele de care dispunea sufletul său delicat, dispus să absolve totdeauna orice.

Dar tocmai de această ultimă virtute ne poticnim. Putem ierta oare totul ? Și oare rolul artei e de a face adevărul suportabil sau de a-l privi în față ?

În fapt, probabil, problema care se pune nu e atît a lui Corot cît a celui care-i contemplă azi tablourile. În ce-l privește pe Corot, lucrurile sînt oarecum simple și clare. El considera generozitatea chiar mai prețioasă decît talentul. Și bănuia, cred, că, oricîte obiecții întemeiate i s-ar aduce, există în pînzele sale destule motive să fie invidiat. Dar dincolo de ariile ciocîrliei, omul secolului XX își regăsește intacte dilemele, descoperind că bunul Corot e reversul celor care văd totul în negru ; el vede totul în trandafiriu. Or, din păcate, paradisul (în măsura în care mai putem crede că pămîntul are ceva paradisiac) e amestecat cu infern. De aceea trebuie să ne căutăm singuri, probabil, drumul, între o negație care întunecă totul și o reverie care iartă totul.

În plus, singurătatea nu mai e ocrotitoare ca pe vremea lui Corot. Secolul XX a călcat în picioare refugiile fragile și iluzia artistului solitar care a crezut că rezolvă problema răului refuzînd să-l mai vadă și închizînd ochii pentru a visa lumea altfel. Nu, se pare că singurătatea nu mai rezolvă nimic. Turnul de fildeș nu mai e decît o coajă de nucă pe care pumnul necruțător al secolului a sfărîmat-o. Artistul nu se mai poate înfășura astăzi în visuri străvezii, construindu-și propria lume din pînze de păianjen. Un asemenea efort, în loc să fie salutar, nu mai reușește decît să fie zadarnic. Dacă pe vremea lui Corot mai era posibil ca artistul să fie o simplă ciocîrlie, acum mina secolului îl ajunge în orice adăpost. Și, poate, el nu mai are de ales doar între singurătate și solidarizare. Trebuie să aleagă și între aparențe și adevăr, între candoare și conștiință. Altădată încă îi mai era de ajuns un refugiu unde să-și cînte ariile netulburat de nimeni. Acum el trebuie să-și caute un loc între semenii săi. Cu voia sau fără voia lui, se află în stradă. Nu depinde de el asta. Ceea ce depinde de el este dacă acolo spune ceea ce vede și simte sau nu.

OCTAVIAN PALER

Peste cîteva zile în librării :

O nouă carte de Octavian Paler

„VIAȚA PE UN PERON"

Roman apărut în Editura „Cartea Românească"

Simple note

MIHAI CODREANU

Încercînd să pun ordine în dosare cu însemnări și fișe vechi, dau cu totul pe neașteptate — și se înțelege că bucuria e cu atît mai mare — peste un plic rătăcit, pe care-l căutasem de nenumărate ori fără să-l găsesc, cu patru epistole de-ale poetului Mihai Codreanu (1876—1957) adresate toate profesorului Ion Simionescu, două din septembrie 1914, una din mai 1915 și ultima — de cîteva șiruri doar — nedatată, care vin, peste atîtea scurse decenii, să aducă prețioase precizări utile istoriografiei literare pe de o parte, iar pe de alta, să definească în economia și structura lor intimă oameni de altădată. Și gînduri planează către amintirea lui Mihai Codreanu și revin, ca o dojană parcă, pentru cît de repede îi uităm pe cei ce l-am știut, i-am iubit și nu mai sînt și lîngă care am trăit desfătări ale minții și încîntări sufletești, așa cum se întîmplă, îndeobște, numai la festinurile spiritului.

L-am cunoscut bine și totdeauna, între 1929 și 1940, în popasurile mele la Iași, rămînea ca o țintă principală să-l vizitez, uneori singur, în cele mai multe dăți cu prieteni comuni mai în vîrstă, iar în sporadicele lui sosiri la București ne reuneam în jurul aceleiași mese din care nu lipseau Cezar Petrescu, Păstorel, Demostene Botez, Victor Iamandi, N.N. Tonitza, sculptorul O. Han, Toader Zipa, retoricul Tiberiu Mosoiu și, cît au mai trăit pînă în 1935 tumultuosul Panait Istrati și blîndul și sfiosul Gib Mihăescu.

Inteligență cuprinzătoare și tăioasă, cultivată, era o delectare să-i înregistrezi reflecțiile, sublinierile și ripostele și, cu regularitate, despărțindu-mă de el, îmi lăsa un gust amar, cugetînd la negrele capricii ale sorții, care hotărăsc așa de nedrept și de odios, ca un muzician să surzească și un predestinat călimării și lecturii, să-și piardă vederea. Și cei pe care-i considerăm bătrîni de dinaintea mea și noi din leatul nostru, ca și aceia ce ne-au urmat, care au venit în contact cu el, ne dădeam seama, fără greutate, că avem în fața noastră un infirm. O privire fixă, alburie, alunecînd peste cei prezenți ca și peste lucruri, ca să fie aruncată parcă undeva neantului și genunilor, consecință a unei maladii oculare progresive și incurabile, ivită, se pare, după 1900, l-a dus, treptat-treptat, pînă la orbirea totală. Cînd l-am cunoscut, se uita piezîș spre dreapta ca să poată vedea, aburit, într-un fascicul de lumină subțiat, ca un fir de borangic, ce-i mai dăinuia încă neînnoptat, în pupilă.

L-am întrebat odată, dacă n-ar face bine să suspende lectura, ca să-și cruțe ochii și mi-a răspuns: „Eu nu mai citesc demult. Am prieteni statornici, care mă ajută și cînd ceva mă interesează în mod special, îi pun să-mi recitească paginile sau pasajul respectiv".

Ajunsesem însă să ne identificăm pe unii dintre noi — chiar dacă ne întîlneam rar — după timbru.

A urcat Golgotele vieții cu o resemnare de stoic și și-a învins invaliditatea cu o glumă corosivă uneori, sau cu o ironie salvatoare altă dată, ca în atîtea dintre strofele lui și reproduc, spre exemplificare. **Mingîierile unui orb :**

Pe cînd vedeam și eu odinioară,
Priveam la lumea asta cu uimire
Și, fascinat de-ntinsa-i strălucire
Credeam cum că lumina e-o comoară.
Dar azi, cînd cugetarea mea măsoară
Deșertul din trecuta amăgire,
Eu n-aș schimba o zîlei nălucire
Pe-adîncul nopții care mă-nfășoară.
Pătrund mai bine-acum realitatea
Și-i cîntăresc mai bine vanitatea,
Căci astăzi nu mă mai înșală Visul.
Și-apoi... cunosc și-ntunecimi senine :
Cînd Milton, orb, își scrise Paradisul,
Vedea prin întuneric foarte bine.

Era, poate, o consolare, dar tristă și mereu deprimantă consolare ! I-am luat, cu prilejul acesta, din nou în mînă, volumele; și las deoparte **Diafane**, cel de debut, din 1901, tributar influenței lui Eminescu și lui Baudelaire, ca și **Din cînd în cînd**, scos în 1904, ca să mă opresc o clipă la **Statul**, sonetele din 1914, care îi vor statornici drumul, care au făcut școală și prozeliți și care i-au conferit cu dreptate cununa de meșter al sonetului românesc. Și trebuie să mărturisesc că n-am împărtășit opinia criticii de pe vremuri, ca și vocile de mai tîrziu, care l-au adus obiecțiunea că poezia lui nu radiază caloric, că adică e glacială și inaderentă.

E adevărat că Mihai Codreanu s-a mișcat pe Idee și pe Cuvînt și le-a slujit pe amîndouă cu o înaltă sensibilitate și cu o conștiință scriitoricească exemplară și, dacă stihul lui pare dăltuit, numai sugerarea marmorei poate, eventual, determina impresia răcelii.

În 1921 tipărește al patrulea volum, **Cîntecul deșertăciunii**, iar în 1929, **Turnul de fildeș**, cu care se încheie propriu-zis creația sa poetică, pentru ca zece ani după aceea, în 1939, ingrijită de el, să iasă frumoasa ediție de la Fundația **Statul** (sonete și evadări din sonet), care-i încoronează opera.

Dar cea mai bună ediție, după părerea mea, care îl reprezintă integral pe Mihai Codreanu, este aceea care ne-a fost dată la Editura pentru Literatură, în 1969, de profesorul Constant Cioponea și fiul Dan. O singură obiecțiune le-aș aduce : în lungul tabel bibliografic al acelora care au scris în timpul vieții ca și după deces, despre Mihai Codreanu, sînt semnalate trei articole „Un sonetist : Mihai Codreanu" iscălite **Lucullus**, apărute succesiv în ziarul **Rampa** din 1920, pe care ajutătorii ediției le atribuie poetului D. Anghel, care, se știe, moare în 1914. Și amănuntul că Dimitrie Anghel n-a folosit niciodată pseudonimul **Lucullus**, dar că are un volum de proză intitulat **Cîrnețul lui Lucullus**, de unde poate provenî confuzia.

În rest, ca și scrisorile regăsite, data viitoare.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Copiii de la Hurezi

Am avut bucuria zilele acestea, la casa de cultură „Constantin Brâncoveanu" din orășelul Hurezi, să vorbesc în fața unei săli pline de copii de școală despre părinții lor, ai noștri, ai tuturor, Constantin Brâncoveanu, la doi pași de mănăstirea unde martirul și ctitorul de neam își pregătise loc de odihnă la umbra munților, între păduri, aidoma celuilalt părinte de la Putna, în altă vatră a țării. Chipurile curate, fețele luminate, ochii mari, aținși de aura unei lacrimi venind foarte de departe, în timp ce le vorbeam despre copiii lui Brâncoveanu, frumusețea acestor copii de la Hurezi, o frumusețe clasică a latinității noastre, cum ar spune Eminescu, părea că vin de-a dreptul din eternitatea de frescă a ceea ce am avut mai vrednic și mai măreț, mai bun și frumos de-a lungul veacurilor aici, în Carpați, în inimile noastre.

Cît au ținut acele clipe de liniște desăvîrșită în ascultarea cuvintului din „Imnele Țării Românești", închinate lui Constantin Brâncoveanu și copiilor săi, sînt de-ajuns să-mi știu sufletul îndelung atins de o negrăită bucurie ca om al acestui spațiu românesc.

Copiii noștri înțeleg poezia noastră, pot să înțeleagă cele mai profunde simțiri spirituale exprimate în cuvînt, celebrînd istoria de jertfe a poporului nostru prin slujitori ai lui precum Constantin Brâncoveanu, pe jertfa cărula — cum spune Iorga — stau temeliile României moderne.

Dară cele peste cinci milioane de copii ai țării, la ora de față, pot lăcrima înmărmuriți ascultînd istoria lui Constantin Brâncoveanu și a copiilor săi, pentru un poet — ce fericire și datorie de a le vorbi ! Sînt încredințat că poezia legată de valorile Patriei are șanse de dăinuire eternă și pentru aceasta fie-mi îngăduit să le mulțumesc copiilor de la Hurezi prin cuvîntul trimis lor pe această cale.

IOAN ALEXANDRU

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (VI)

Așa au crezut în nostalgia lor de dreptate socială luminații gînditori care au mobilizat cu mările lor idei mulțimile înfometate și umilite. Dar eu mă-ndoiesc mai departe de dreptatea instalată prin violența spargerii geamurilor. Dacă au fost sparte geamurile palatelor și castelelor, cei ce au luat puterea în numele „legii drepte" au refăcut adesea geamurile; le-au făcut mai groase și mai tari, ca să-i despartă mai departe de cei mulți, care au rămas tot afară. Și izolarea lor este totală, căci nimeni nu se poate apropia nici măcar pentru a-i privi și a-i jindui ca pe timpul lui Proust. Este și aceasta o lege străveche a omului, pe care o uitaseră făuritorii iluminați ai „legii drepte și universale". Dar ea stăpînește mai departe și prin ea cei mai puțini și puternici s-au izolat înăuntrul unui mare belșug numai pentru ei. Apărați de legile lor, mențin mai departe și mai aprig izolarea prin nedreptate și inegalitate. Așa este structura omului, iar eu, care îl cercetez pe om, nu pot să n-o spun, căci nu pot să nu observ și să nu înțeleg, chiar dacă cuvîntul meu nu pătrunde nicăieri și nu are nici un efect asupra structurii lor indirjite prin instinctul mereu trezit al nevoii de a avea cît mai mult, și mai ales al nevoii de a avea mai mult decît altul. Și deoarece gîndul meu se întoarce și judecă, sufletul mi se umple de tristețea pentru destinul omenesc și pentru societatea omului. Nu le pot înțelege și nu le pot spune pe toate. Mă-ntorc și mă judec pe mine, dacă într-un fel judecata mea pentru cei de-aici nu este reacția unui frustrat, a unuia care stă în afara geamurilor ocrotitoare pentru cei închiși în orgoliul posesiunii lor luate de la alții, dar care nu sparge geamurile ci numai denunță strășnicia lor despărțitoare de oameni. De aceea, îndemn sufletul meu să rămînă împăcat în tristețea lui și să se-ncarce de albastrul serii și de plutirea ușoară și dantuirea iahturilor cu pînzele albe.

De departe, de-acolo, din lumina Moldovei mele, îmi răzbate în amintire minunea albastră a frescei Voronețului. Este acolo, înăuntrul chinuitei judecăți din urmă, o mică corabie cu pînze albe care parcă plutește ușor deasupra mormintelor deschise. Este plîngere și scrîșnire a dinților, foc și pară ca răsplată pentru nedreptățile omului aduse pentru fratele său, omul. Tot așa de cruntă este și cealaltă judecată din urmă, plăsmuită gigantic de El, divinul Michelangelo, în cetatea papilor. Numai că Michelangelo a condamnat fără întoarcere pe oameni, destinîndu-i focului Gheenei iremediabil și fără nici o speranță. El însuși, cu toată maiestatea gîndului și frumusețea sufletului său, s-a risipit și nu a rămas din el decît pielea jupuită, cu scalpul hîd. Nici o lumină izbăvitoare, decît cel mult o renunțare totală în fața destinului universal al suferinței fără întoarcere.

Meșterul nostru moldovean, cine o fi fost, peste limbile de flăcări a zugrăvit ușoara barcă cu pînze albe. Poate o năzuință spre o izbăvire viitoare a celor etern condamnați. Moarte, lacrimi și plîngere, așa cum spune alt iluminat cercetător al omului care a trăit pe-aici, pe-aproape, Thomas Mann. Scrisul lui a rămas prea adînc săpat în sufletul nostru ca să nu ne-aducem aminte de tînărul ofițer german care, în momentul morții, vroia cu orice preț să plece, bolnav de oftică, să-și facă datoria față de patria lui, mereu vornită pe război. Nici o speranță nici pentru oamenii Muntelui Vrăjit al lui Thomas Mann, care se pierd ca puncte neînsemnate în picia prafului de pușcă și a explozie de obuze, din primul război mondial. Cu totul asemenea pîrjolului din frescа lui Michelangelo.

Lumina izbăvirii cu filfîire sigură apare însă în bărcuța albă a blîndului Zugrav moldovean al minunii de la Voronet, din văile Moldovei, și apare acum în nordul german în sufletul meu. Dansul pînzelor albe de pe întinsul albastru al apelor fiordului din rada Kielului devine, pentru sufletul meu de călător venit din sud, năzuința și încrederea spre o altă organizare a destinului meu uman. Structurile omului sînt încă solid încrustate în sălbăticie și apar sub o formă sau alta în pornirea omului contra om. Așa este structurat tot ceea ce este univers viu. Am văzut de curînd un film despre jungla Africii, măreață în luxurianta-vegetație și animale de pradă, care nu pot trăi și nu-și pot menține frumusețea sălbatică decît ucigînd pe altele mai slabe. Și omul nostru nu poate încă viețui într-o bună stare decît cu prețul unei stări mai proaste, de-atîtea ori umilitoare, a semenului său. Prăpastia între ei rămîne, și legile strîmbe sociale spun că este drept și natural. Dar eu spun că tot în natura omului a apărut conștiința, rațiunea și compasiunea, ca nouă lege de organizare a relațiilor dintre oameni. Trebuie să apară noi funcții umane care să le stăpînească structura, atît pentru oamenii de rînd, care muncesc cu trudă, dar mai ales pentru cei ce conduc. Atunci cînd o lege nouă va domina structurile biologice ancestrale ale omului, dansul iahturilor de pe marea nordurilor și pînza albă a Voronețului vor deveni un vis real și sigur pentru toți oamenii, conducători sau conduși. Va trebui să treacă mult timp, astfel ca și structurile noi biologice să comande alte legi de comportament, dominînd pe cele sălbatice, care impun stăpînirea omului de către alt om.

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU

A dispărut limba dacilor? (I)

CÎTEVA JALOANE

Pentru a putea răspunde la această întrebare, se impune ca înainte de toate să trasăm cîteva jaloane, indicînd punctele de vedere fundamentale ale eseului de față, urmînd ca ele să fie dezvoltate și argumentate pe parcurs.

Jaloanele acestea ar fi următoarele:

1. Credința comună, unanimă, că limba dacilor a dispărut, e greșită.

2. Oamenii de știință susțin în lucrările lor de specialitate lingvistică tot punctul acesta de vedere; îl susțin însă indirect, evitînd termenul supărător de **dispariție**: limba n-a dispărut deci, dar s-au păstrat doar... 10—15 cuvinte dace **sigure**, în afara onomasticii și toponimiei — după alții 30, 85 sau chiar 170 de cuvinte. În vocabularul român, de aproximativ 50 000 cuvinte uzuale, procentul ar fi de circa 0,02% cuvinte dace sigure, ceea ce echivalează **cu dispariția** (de menționat că dicționarul suedez cuprinde 500 000 termeni, iar cel german chiar 1 500 000).

3. Calcularea procentului cuvintelor dace sigure în raport cu numai 1 600 vocabule — fond latin preslavon — n-are temei: nu poți elimina deliberat din calcul 30 000—50 000 cuvinte uzuale.

4. Savanții urmează pîrtia bătătorită, în virtutea inerției. E necesară însă **îndoiala**; și spiritul critic novator.

5. Teza **dispariției** limbii dace e în contradicție cu **bunul simț** și **logica lucrurilor**, întrucît:

a) **limbile nu dispar**, nici după mii de ani, chiar după 13 secole de stăpînire străină (de ex, copta). Azi trăiesc 2 000 de limbi (85 la sută sub stăpîniri străine) și nu dispar.

O limbă străină se învață extrem de greu, cu eforturi de care oamenii de rînd **nu sînt capabili** (se învață numai fiind cufundat în mediul străin).

b) cu atît mai puțin putea dispare limba dacilor, întrucît: 1. tracii erau cel mai mare popor din lume, după inzi (**Herodot**), iar dacii, ramura lor cea mai importantă: 2 milioane sub Burebista; 2. dacii erau un popor așezat, nu nomad; 3. aveau o cultură a **sufletului** superioară romanilor, care au adus doar unele nuanțe (**Pârvan, v. și Istoria României**, 1960); 4. erau înzestrați cu simț artistic remarcabil (**D. Berciu**; v. și extraordinarul tezaur de la Hinoasa-Mehedinți); 5. aveau o mare înțelepciune populară (o recunoșteau unanim grecii); 6. erau un neam viteaz și gelos de independență; 7. cît despre vechimea lor, amintim că antropologul E. Pittard afirma (1937) că strămoșii românilor urcă neîndoios pînă în primele epoci ale umanității, civilizația neolitică a României reprezentînd doar un capitol recent din trecutul țării.

c) romanii nici n-au urmărit eliminarea limbii dace.

d) **românii** au păstrat portul dacilor (Columna), **obiceiuri** (cete de feciori din Țara Oltului, cîntece funebre etc.), instituții juridice, jocuri; melodii ș.a. De ce să nu-și fi păstrat și limba?

e) scurta ocupație romană, de caracter numai **militar** (106 — 271 = 165 ani) nu permitea romanizarea fulgerătoare (N. Iorga, V. Pârvan); dimpotrivă, coloniștii **au fost cei asimilați**, dacizați.

f) **au mai rămas dacii liberi**, care și-au **păstrat limba** (au fost supuși numai dacii din Oltenia, Banat și o parte a Transilvaniei).

g) **substratul** poporului român îl formează, **preponderent, dacii**, nu romanii. Era firesc ca limba să urmeze soarta poporului predominant, să se mențină, în unitatea și continuitatea ei indestructibilă: neam, limbă, țară.

6. CONCLUZIA, care mi se pare absolut neîndoielnică, este că:

— **limba dacilor nu putea dispare**. Și n-a dispărut. Trăiește, evoluată, în limba română;

— **coloniștii romani au fost asimilați**, fiind copleșiți de populația dacă băștinașă și statornică (**N. Iorga: coloniștii erau împrăștiați și în continuă mișcare**);

— limba coloniștilor nu era latina clasică, ci **dialectele** din 21 de provincii; ele s-au pierdut, adoptîndu-se limba getodacă, omogenă și cu mari calități (**Ovidiu** a putut scrie în ea un poem). Deci limba latină **nu e mama limbii române**;

— **asemănare** izbitoare dintre română și latină se explică prin faptul că erau înrudite. După unii savanți, derivau amîndouă dintr-o limbă **comună**: prelatina sau latina vulgară. După alții, limba traco-geților (pelasga) era **mama** latinei.

Vom vedea că „argumentele" aduse pentru **dispariție** nu rezistă.

Să examinăm însă mai întîi dacă:

A EXISTAT SAU NU O LIMBĂ A DACILOR?

A existat! **Era dealtfel în firea lucrurilor.** Ne-o atestă și izvoarele istorice. Nu e nevoie de citate. Ni s-au păstrat numiri de localități, de rîuri, de persoane. **Dioscoride** ne-a transmis nume de plante medicinale, cu corespondentele lor în greacă și latină. Ovidiu ne spune c-a învățat-o, ba a și **scris** un poem în limba geților, care s-a dovedit bogată, suplă, capabilă să-i exprime complexe sentimente și idei politico-filozofice. (Din păcate însă poemul s-a pierdut, ca și alte texte în geto-dacă). Era prin urmare o limbă **bine închegată, cu bogat vocabular, maleabilă** și CAPABILĂ SĂ EXPRIME IDEI ȘI SENTIMENTE ÎNALTE. În stare deci să înfrunte veacurile.

Iată și cîteva din cele mai cunoscute cuvinte dace „sigure": buză, grumaz, prunc, copil, bordei, zestre, băiat, căciulă, cătun, țarină, amurg, ghioagă, mal, pîrîu, mînz, gorun, strugure, brad, barză, viezure. Numărul lor variază mult, în funcție de lingviștii respectivi, cel mai „generos" fiind I. I. Russu, cu 170 termeni, cum am văzut, cifrele reprezentînd 0,02% — **dispariție**.

Lucrul acesta fiind în totală contradicție cu **logica** faptelor și cu **bunul simț**, susținătorii acestei înrădăcinate teze ar trebui să-și pună, în toată sinceritatea și cu toată răspunderea și gravitatea necesare, întrebarea: e oare cu putință să dispară o atare limbă, bogată și bine formată, a unui atare popor, mare și cu vocația independenței, și care n-a pierit (fiind elementul preponderent al poporului român), să dispară ca un lucru fără valoare, de care istoria să nu se mai intereseze la biroul obiectelor pierdute? Dacă ar părăsi calea comodă bătătorită, tradițională, comună, în care pășesc, uneori în virtutea inerției, fără să mai facă uz de **independență** în gîndire, necesară unui spirit cu adevărat științific, în mod sigur și-ar schimba părerea actuală. Ar vedea că obișnuința ne-a legat la ochi.

Spuneam că dacii au fost un popor [illegible]

Au fost ei, într-adevăr, un **popor mare, așezat, cu o civilizație materială și o CULTURĂ A SUFLETULUI superioară**, factori care promovau existența, dezvoltarea și dăinuirea unei limbi proprii?

Fără îndoială! **Herodot** ne spune, repet, că tracii erau CEL MAI MARE POPOR DIN LUME, după inzi. Iar dacii erau o ramură a lor. Cea mai importantă și mai bine organizată. **Burebista dispunea de o armată de 200 000 războinici. Imperiul lui se întindea spre nord pînă la mlaștinile Pripetului, la gura Vistulei și pe Oderul mijlociu, spre vest pînă la cadrilaterul boem, Dunărea de mijloc și Morava, spre răsărit pînă la Marea Neagră și pînă dincolo de Bug, spre gura Niprului (Boristhenes), spre sud pînă la muntele Haemus (lanțul Balcanilor). Erau deci cam două milioane** de geto-daci (se socotește normal că războinicii sunt 10% din populație). Populația totală, inclusiv barbarii supuși lui Burebista, se ridica — după calculele unor savanți străini — la 2 500 000 locuitori, față de cele peste 20 milioane ale Imperiului roman. Chiar dacă cifrele de mai sus ar fi exagerate, totuși... Ovidiu e uimit că geții „nu se tem de puterea Romei". Îi compară cu Giganții (Ex Ponto, IV, X) ori îi arată ca „adevărate imagini ale lui Marte" (Ex Ponto, I, II).

(Va urma)

AURELIAN STOICANU ■

„Mi-am dat seama încă o dată că ‹veșnicia s-a născut la sat›"

(urmare din pag. 19)

— Cine sînt cei cinci-șase din „primul val"?

— S-ar putea să fie chiar mai mulți.

— Spuneți-ni-i în ordine alfabetică.

— Ioan Alexandru și Ion Gheorghe (ediție selectivă), Adrian Păunescu, Nichita Stănescu.

— Dar Marin Sorescu?

— Nu l-am citat? Mereu uit de el, aproape ca și ceilalți, cînd fac liste. Mai adăugați: Ana Blandiana, Constanța Buzea, Ileana Mălăncioiu, Victoria Ana Tăușan. Iată și un buchet de poetese!

— Am înțeles undeva că dv. vedeți poeții lunar, cu faze. Dv. în a cîta fază vă aflați? Și la care din fazele pe care le-ați traversat țineți cel mai mult?

— Mă consider, de cînd mă știu, în aceeași fază: debutînd cu fiecare volum, la noi sau în alte țări, neliniștit, incomod, greu de clasat.

— Deci scăpînd din formule, cum observați mai adineaori.

— Și deci în faza creației, cum dealtfel se află și ceilalți, în plină expansiune lirică. Și înainte de a ieși din lirisme, să nu uit să spun că, dacă ultimul deceniu este considerat un deceniu al prozei, el a rămas, cel puțin în egală măsură, și un deceniu al poeziei. Să nu se uite aceasta! Niciodată n-au fost în România atîtea debuturi, atît de interesante și de promițătoare, niciodată n-au apărut grupaje de versuri așa de bogate. (E drept că s-a publicat și extrem de multă maculatură poetică, dar, cantitativ, maculatura prozei apărută în același răstimp o depășește cu mult.)

— Înainte de a ne ocupa de deceniul prozei — în care vă includeți, ca autor de romane — încă o curiozitate privind poezia. Pe unii dintre poeții din „primul val" ni i-ați propus integral, pe alții (Alexandru, Gheorghe) selectiv. Am înțeles noi bine, sau...?

— Cînd propun pe cineva, îl propun, evident, pentru opera sa selectivă. Am crezut că se subînțelege asta și la ceilalți. (Vezi cronicile mele literare!).

— O să vorbim și despre cronici. Dar să mai stăm puțin lîngă poezie. Ziceați ceva de tinerii poeți pe care îi promovați. Ce criterii aplicați la „Ramuri", unde sînteți redactor-șef?

— Criteriile care se văd. Mai explicit: o selecție riguroasă dintre cei foarte tineri, care dau semne nu atît de neliniște (de neliniște dau semne toți, cînd e vorba de a debuta), cît de un talent deosebit.

— Toți cei publicați în „Ramuri" au un talent deosebit?

— Nu. O revistă nu se face numai cu piese geniale. Uneori, aplicăm și criteriul pedagogic de încurajare, așa cum alteori aplicăm criteriul pedagogic de descurajare. Printre aparițiile de excepție, aș semnala poezia lui Gabriel Chifu, pe care eu îl pun în fruntea tuturor poeților din „ultimul val". El nu s-a format, e drept, numai la „Ramuri", dar aici s-a fixat. Merită a fi semnalate și numele unor poeți cu mai puțină circulație în presa centrală, dar care sînt demni de toată stima: Nicolae Deaconu, Petrel Berceanu, Dan Lupescu, Gheorghe Voica, Ionel Dincă. Aceștia, ca și alții care au citit în cenaclul „Ramuri" și pe care am putut să-i cunosc mai bine, mă îndreptățesc să afirm că poezia românească nu se va termina cu generația celor enumerați sau neenumerați mai înainte, ei — noii veniți — fiind destul de mulți și de demni de toată încrederea și de toată enumerarea, dacă am fi avut mai mult spațiu tipografic la îndemînă. Deci poezia românească nu se va isprăvi, ci se va afla într-o lină, neantagonică prelungire, întru lauda limbii române, vorba lui Victor Eftimiu.

— Avem și în proză un „prim val" și altele care-l prelungesc?

— Acum vreți să-mi fac inamici în toate sectoarele de activitate cu condeiul?

— S-o luăm altfel. Ce credeți că distinge proza ultimului deceniu, în care, cum ziceam, vă includeți și dv.? Chiar vă includeți?

— Da. Deocamdată n-am intrat tot, din lipsă de timp, dar pentru următorii ani amenință c-o să scriu mai multă proză. Dealtfel este în curs de apariție romanul meu „de buzunar" **Viziunea viziunii**. Cît privește proza ultimului deceniu, ea a descoperit un lucru extraordinar, după părerea mea: că există libertatea de a scrie proză. Exista, poate, mai de mult, dar scriitorii nu știau, nu îndrăzneau să umble la magazia cu fapte, care li se părea închisă cu un lacăt cu cifru.

— Și nu era?

— Ba era. Dar un scriitor mare nu ține seama de lacăt, nu ține seama de cifru.

— Țin însă alții. Cei care le păzesc.

— De fapt, magazia aia la care se făcuse coadă era goală. Altundeva trebuia forat, altfel trebuia abordată realitatea. Și iată că s-a găsit modalitatea, și iată că am avut o explozie a pneurilor prozatorilor, care, circulînd mai puțin, s-au hotărît să se așeze la masa de scris. Au apărut cel puțin o duzină de romane de excepție. Evident, n-avem timp să le analizăm acum. Aș remarca însă, trecînd la lipsuri, o anumită monotonie a modului de abordare, amenințînd să se transforme într-un proletcultism întors: o demascare de dragul demascării, fără ca aceasta să fie ea însăși o operă artistică. Cînd se va consuma potențialul de „inedit", multe cărți vor ieși din atenție. Nu mă refer la cele de excepție, de care vorbeam, ci la multe, multe înșăilări mediocre. Aș vrea ca odată să am timpul de a scrie pe larg despre acestea, cum am scris despre cărțile bune.

— De ce nu vă strîngeți cronicile într-un volum?

— Eroii mei din cronici sînt foarte activi — unii au și posibilități financiare — și mi-e teamă ca nu cumva vreunul, singur, să cumpere tot tirajul și să-l toace sau să-l blocheze.

— Ca să evităm interpretările malițioase, e fi vreunul din ei Adrian Păunescu? Aproape, cronica pe care ați dedicat-o în „Ramuri" Manifestului pentru sănătatea pămîntului a fost „pe bune"? Unii n-au prea înțeles.

— Nu m-am gîndit la Păunescu, atunci cînd am vorbit de blocarea tirajului. În ce-l privește pe autorul „Manifestului pentru sănătatea pămîntului", cronica mea a fost „pe bune". M-a surprins faptul că unii în frunte chiar cu el, au fost cît pe-aci să n-o înțeleagă. Asta m-ar fi întristat. Am fost uimit însă neîntîlnind cartea lui Adrian Păunescu pe lista celor premiate recent de Uniunea scriitorilor. S-ar fi făcut, prin premierea ei, un act necesar.

— Dar celelalte premii v-au mulțumit?

— Greu să te mulțumească în totalitate! Poate, să zicem, trebuiau premiate și „Istoriile insolite" ale lui Ov. S. Crohmălniceanu, ca să amintesc un debutant în sector și nu un prozator înrăit, de care avem destui și importanți. Chiar dintre aceștia, dintre cei importanți, n-au fost toți premiați. Juriul ar fi putut și aici, ca și la poezie, să acorde și premii suplimentare.

— Asta în ce privește nepremiații. Dar în ce privește premiații?

— Desigur, unii din cei premiați meritau mai puțin. S-au făcut cîteva greșeli flagrante.

— Noi am așeza, printre omisiunile din lista de premii, și „Liliecii". Ce părere are criticul Marin Sorescu? Căci alți critici s-au pronunțat în repetate rînduri despre „Liliecii", fie prin negare, fie prin tăcere. S-au pronunțat și acum, sărindu-vă de pe lista premiilor. Ce ziceți?

— Refuz să răspund la provocări.

— Atunci, să mai încercăm o provocare: credeți că premiile Uniunii răsplătesc opere sau persoane?

— Din păcate, mai mult persoane. Și iarăși din păcate, uneori persoanele răsplătite sînt cam în afara literaturii.

— Să înțelegem deci că viața literaturii se petrece și în afara literaturii! Dar să revenim la literatură. Ne-ați vorbit mai înainte despre cîțiva poeți tineri lansați de „Ramuri". S-au mai făcut, la revista dv., lansări și în alte domenii, în afară de poezie?

— Evident. Chiar spectaculoase: Constantin Barbu, un tînăr eseist cu aptitudini pentru filosofie și istoria culturii, remarcat de curînd și de Constantin Noica, Dumitru Velea, un foarte serios hegelian (poet, în același timp, cu un timbru particular), Ion Pecie, unul dintre criticii tineri foarte dotați, cum sînt dealtfel și George Popescu, și Mihaela Andreescu (în același timp, poeți remarcabili), Marius Ghiță, Verona Costache, Ion Dur și alții. (Atrag atenția celor interesați că după această dezvăluire nu mai au dreptul, numai fiindcă cei numiți sînt publicați în „Ramuri", de a-i urmări cu scopuri de desființare.)

— N-am vorbit despre dramaturgul Marin Sorescu, unul din cei mai importanți și (în sfîrșit!) dintre cei mai jucați dramaturgi români ai acestui ceas.

— Jucat... cred și eu, după 15 ani! Abia acum mi se pun în scenă piesele scrise în prima tinerețe. Numai că și acum se mai umblă la ele. Că-mi vine să dau cu parul.

— Mai explicit: cine umblă, de ce umblă, care par?

— Parul din anul par, care e anul meu critic. Toată lumea îmi umblă în replici, toți se pricep la teatru... Ce pot face? Oricum, e bine că piesele mi se joacă. O piesă care nu se întîlnește cu publicul se sufocă și îl blochează și pe autor.

— „Iona" — nejucată atîta vreme — nu s-a sufocat și nu v-a blocat.

— Nici acum nu se joacă. (E drept că anul trecut a avut loc o premieră a ei la Copenhaga. Și asta m-a mai deblocat.)

— Dar piesele dv. cu subiecte istorice? Astea, oricum, sînt, sau ar trebui să fie, mai la îndemînă și mai tentante pentru cei ce fac repertoriile.

— „Răceala" se joacă de cinci ani la „Bulandra".

— Cu un public ca la premieră.

— Însă, în afara teatrului din Sibiu, n-a mai fost reluată în țară. „A treia țeapă" a fost mai norocoasă.

— Știm, s-a jucat la București, la Cluj, la Craiova. Nu și la Iași, unde ați făcut studenția...

— Aproape că mi-aș retușa biografia cu cei cinci ani petrecuți acolo. N-o fac, pentru că moldovenii îmi sînt dragi. Însă teatrul lor, nu din cauză că nu mă joacă, mi se pare slab.

— În ultimul număr al „Flacării" noi am deplîns prezența palidă, prea palidă, în repertorii, a dramaturgiei naționale, atît contemporane, cît mai ales clasice. Și mai ales a celei cu subiecte istorice. Avem dreptate?

— Da. Valentin Silvestru a făcut un inventar aproape exhaustiv de piese clasice românești care ar putea fi jucate cu mare succes și de care unii secretari literari de teatre nici n-au auzit. S-ar putea juca și „Despot Vodă", și „Răzvan și Vidra", și piesele lui M. Sorbul, și Camil Petrescu. Și, la urma urmei, nici Caragiale n-ar strica, fie și într-un festival de teatru... istoric! Și chiar pentru scena lumii, aș propune un lucru ușor de făcut, fără multă cheltuială: o trupă redusă de interpreți principali care să circule peste tot, jucîndu-l pe Caragiale și făcînd să sune vorba românească pe scene de tot felul: mici, mari, improvizate ambulante, subvenționate, nesubvenționate... Mesajul rostirii românești ar fi astfel foarte mare și vă asigur că s-ar bucura de succes. Iar membrii trupei s-ar întoarce încărcați de lauri.

— Propuneți dv. trupa, distribuția...

— Ion Caramitru, Virgil Ogășanu, Mircea Diaconu, Albulescu, Cotescu și Valeria Seciu, Leopoldina Bălănuță, Gina Patrichi ș.a. Mă rog, nu distribuția e lucrul cel mai important dar și aceasta. Eu aplaud de pe acum viitorul turneu.

— Ce ne va mai da poetul Marin Sorescu, după „La Lilieci"?

— „Aveți puțintică răbdare"!

— Ca să nu încheiem cu Caragiale, ci cu Sorescu, să vă mai pun o întrebare: de ce credeți în poezie? Care ar fi forța ei?

— E greu să vorbești despre forța poeziei, acum, cînd atîtea forțe, mult mai mari și mult mai explozive, sînt puse în joc în lume. Totuși, cum spunea Eminescu — pe care toată țara, cu emoție, l-a cinstit din nou în acest ianuarie, ca pe un reper fundamental al ființei noastre (iată că ne măsurăm cu demnitate scurgerea timpului și după calendarul Eminescu!): eu rămîn ce-am fost romantic. Perseverez în convingerea că poezia trebuie să fie elementul respirabil al unei națiuni, nedespărțit de aerul patriei, care se inspiră și expiră într-un ritm ce dă în istorie durată, iar în limbă — **cultură**, specific. Și încredere în destin.

HORVÁTH IMRE

Cap sau stemă ?

Ce-alegem ? Cap sau stemă ?
Sigur, stema !
Ea şi-n cădere-i cu inscris sever.
Căci timpul şterge capul, diadema,
dar, peste ere, stema-şi spune tema,
frumosul său mesaj cioplit în fier

Ce vor ?

Poetul vrea o epocă de sus —
iar regele vrea un popor supus.
Ascetul vrea sutană neagră foarte
iar medicul viaţă fără moarte.
Savantul drum de cercetare
iar filosoful pete-n soare.
Fierarul vrea trident precum Neptun —
Dar oastea ? Ce vrea oastea ? Pe ce drum ?
Ne-nduplecaţii,
Ce vor ei, soldaţii ?

Aidema

Eu cresc în jos aidema
pivotului
de neasemuit.

Întrebări

— Războiul unde se răsfaţă ?
— Unde un nimb de foc îngheaţă.
— Şi ce culoare, deci, războiul are ?
— Ca de cenuşă-a broaştei culoare.
— Ce fabrică războiul de-l evoci ?
— Desigur şchiopi şi ciungi şi orbi. Ologi.
— De ce mai sînt războaie, domnilor ?
— Pentru că omul n-a ajuns major.
— Pe cine îl atinge glonţul mîine ?
— Pe cel care mereu minor rămîne.

Amintirile-mi

Două războaie de-amintiri mi-s date
(Chiar dacă pe teranuri mai cruţate,
sînt rănile adînci. Cum e firesc).
Căci azi, păstrate, mă înlănţuiesc.
Se-opresc. Îmi taie calea. Îmi cer mîna.
Se domolesc. Sînt surde ca ţărîna.
Cu ochii lor de sticlă îmi fac semn.
Şi mă lovesc picioarele de lemn.

Caz

Nu cer înţelepciuni ca împăratul
şi nici tării ca omul legendar.
Secretul îl desghioacă limitatul
şi îl îndură un copil sugar.
La ce să facem caz, de ei, opaci ?
— Pentru că ştim că fumul, ridicatul,
doreşte foc în scoarţa din copaci.

Trăieşte totuşi

Ci, el trăieşte totuşi ca pasărea ce gustă
lumina. Şi ca vîntul rătăcitor prin pustă.
Trăieşte-n bună pace precum un caligraf
în rafturi. Sau un laur ce-a decăzut, în praf.
Trăieşte chiar ca bietul, infimul autor
Ce-şi flutură, pe cerul golit, alt viitor.
Comoară abolită din om şi omenime,
speranţa-i ca o dramă a smulgerii din sine.

Rotaţie

E datoria omului, sublimă
să-şi salte pur comorile-n lumină —
Cu suflet odihnit şi larg, apoi,
să le redea, ţărinei, înapoi.

În românește de AL. ANDRIȚOIU ■

Cum a fost întronat şi detronat Cuza

(Urmare din pagina 12)

Şi cum a intrat în casă, s'a trîntit pe un fotoliu şi mi-a zis oftînd :

— Fi-va oare bine de noi ? Fi-vom oare la înălţimea nevoilor ţării şi ale neamului ?

„Şi Cuza mi-a povestit cum a aflat ştirea. Tot Pisoschy i-a adus-o la teatru, şi tot el i-a propus şi candidatura...

— Căutaţi-vă treaba şi nu glumiţi cu mine, le-a zis amicilor săi, Cuza. De domnie îmi arde mie... Şi apoi, ce fel de Domn voiţi voi să aveţi, cînd sturdzîştii au lăzi de galbeni. Ia uitaţi-vă, eu n'am decît 5 lei în buzunar...

„Dar Pisoschy a început să se jure şi să-i spună că pe Cuza l'a hotărît adunarea şi să'l creadă că doar nu-i copil să glumească. Că, văzînd cum diferitele candidaturi naţionale, cad una cîte una, adunarea începuse să se risipească deznădăjduită ; pînă şi Kogălniceanu, cel mai stăruitor, ieşise din sală dezgustat, cînd Pisoschy a propus deodată pe Cuza.

— Propunerea a căzut asupra Adunării ca ceva providenţial ; ea a fost primită şi semnată de toţi, iar a doua zi, la 5 Ianuarie, votată nu numai de naţionali, ci şi de partizanii sturdzîştilor, aşa că a întrunit unanimitatea voturilor adunării.

„Par'că văd şi acum veselia, dusă pînă la delir, de care erau cuprinşi ieşenii... O ! Cît de dragi îmi sînt mie ieşenii ; citá recunoştinţă le port... Lumea se aduna pe străzi şi plîngea de bucurie. Casa noastră era a tuturor... De dimineaţă pînă seara defilau cu mîile şi eram slăviţi şi prea măriţi, căci Cuza era iubit în Iaşi, şi cunoscut ca om bun, bun din cale afară".

Şi Doamna Elena, par'că întinerise într'o clipă. Vocea ei, era coprinsă de emoţiune ; cuvintele ei, eşeau par'că pline de foc din gură şi îi ardeau buzele. Şi obrajii ei se înroşiră şi evocînd trecutul, se transfigurase, căci retráia acum, clipele sublime de atunci

Urmă o mică pauză... Văzusem că amintirea aceasta o sbuciumase adînc... Dar din nou reluă şirul povestirilor sale...

— După 19 zile s'a făcut şi alegerea în Bucureşti, cam tot la fel cu cea din Iaşi, şi astfel s'a săvîrşit în persoana sa Unirea celor 2 ţări.

Dificultăţile Domniei

— Cuza a plecat apoi la Bucureşti. Eu m'am dus pentru citva timp la Paris, unde Cuza îmi scria de cele ce se petreceau în ţară. D'abia suit pe tron, şi dificultăţile începuseră. De trei bărbaţi s-a ajutat el mult la începutul domniei ; pe toţi îi iubea şi îi stima de o potrivă, toţi erau moldoveni.

De Alexandri, soţul meu s'a servit mult pe la Curţile marilor puteri, pentru a căpăta confirmarea în Domnie.

Şi toate călătoriile ce le făcea în interesul ţării, Alexandri le suporta pe propria sa socoteală. Cei de azi ar fi bine să se serve de asemenea exemple. De Negri s'a servit mai cu seamă la Constantinopol în extrem de dificila chestie a secularizării monastirilor ; iar de Kogălniceanu în ţară, pentru atîtea acte mari, între cari împroprietărirea sătenílor...

— Să ştii, îmi zise Elena Doamna, cercînd să se ridice, şi arătînd cu degetul în depărtare... că în această mare operă a împroprietărirei ţăranilor, rezidă germenul detronării soţului meu ! Se temeau marii proprietari că opera de împroprietărire nu se sfîrşise aici ; că moşiile lor vor fi rînd pe rînd date sătenílor şi de aceia s'au coalizat cu toţii şi au grăbit detronarea lui".

N'aşi fi voit ca în convorbirea mea să ating această parte dureroasă a vieţei Doamnei Elena. Dar, amintindu-şi de conjuraţii de atunci, Doamna Elena Cuza, voia să-mi facă cunoscut fapte din acelea la cari a asistat.

— Mă reîntorsesem dela Paris, chemată de Cuza, ca să fac onorurile Curţei. Atunci am pus şi bazele azilului Elena Doamna.

„Soţia lui Davila, o respectabilă femeie, întreţinea copii orfani la dînsa, şi eu i-am zis atunci, că sînt prea mulţi copilaşi orfani în ţara în cele 4 ziduri ale unei odăi şi să fie crescuţi numai de o singură femee... Şi atunci, cu economiile ce strînsesem la Paris am pus piatra fundamentală a azilului.

Revoluţia polonilor din 1863

„Cuza, avea de secretar al său pe Miliţă Sturdza văr primar cu mine, căci mama mea era soră bună cu tatăl lui Sturdza".

„Prin 1863, Cuza, rugat şi de mine, permite revoluţionarilor poloni, să trească prin ţară arme şi muniţiuni pentru o mare revoluţiune ce o preparau polonii".

„Miliţă Sturdza află acest secret şi găseşte cu cale să-l divulge, după cum mai făcuse şi alte acte tot de asemenea natură. Şi atunci soţul meu, într'un moment de mare indignare, l'a luat de gulerul hainei şi l'a zvîrlit pe scările palatului...".

„D'atunci el a încetat de a mai fi secretarul Domnitorului... dar tot de atunci s'a născut şi acea ură neîmpăcată pe care i-a purtat-o lui Cuza şi după moarte".

— „De aceea la detronare, vărul meu Miliţă Sturdza, a avut rolul său în conjuraţiune ; şi din tot ce l'a preocupat mai mult a fost corespondenţa şi actele lui Cuza, pe cari în noaptea detronărei s'a grăbit să i le sustragă. De sigur, că în cutiile birourilor pe cari s'a telegrafiat acum dela Paris, ca să i le sigilieze, se vor fi găsind şi parte din actele bărbatului meu.

„De aceea şi eu, acum cîţiva ani, cînd fratele meu Teodoriţă Rosetti se afla aci, i-am spus că sînt hotărită să distrug toate actele şi corespondenţele ce mai păstram de la soţul meu, ca să nu mă pomenesc şi eu cu ele sustrase. Şi le-am ars pe toate.

„Acum vrei să ştii ce s'a întîmplat cu polonezii ? Nenorociţii au fost măcelăriţi, pînă la unul şi nobila lor mişcare potolită într'o mare de sînge. Polonezii ne au purtat însă o mare recunoştinţă pentru protecţiunea ce le-am dat şi cunoscînd sentimentele de simpatie ce purtam pentru cauza lor, mi-au dat ca amintire un frumos album".

Şi Elena Doamna, adresîndu-se d-lui Bacalu îl rugă să-i aducă din salon albumul.

Cu mîinile tremurînde de emoţia amintirilor, fosta Doamnă a Rominiei, îl deschide şi pe prima pagină a copertei, citesc scrise în limba franceză, următoarele rînduri :

„Alteţei sale Serenissime principesei Elena Cuza, ca o mărturisire de recunoştinţă pentru protecţiunea şi asistenţa dată compatrioţilor în 1863 de soţul său Alteţa Sa Serenissimă principele Alexandru Ion I al Moldovei şi al Valahiei".

Directorul muzeului Naţional-Polonez din Rappersvyl.

În noaptea detronării

Continuînd Doamna Elena îmi povesteşte :

„Era în seara de 10 Februarie pe la orele 7, cînd treceam la masă, împreună cu Cuza, vedem un băiat de prăvălie, care nu ştiu prin ce minune pătrunsese în palat că se apropie de noi şi ne spune că la noapte mii de oameni au să năvălească cu armele în palat.

„Cuza reţinu băiatul şi trimise între alţii şi după colonel Haralambie, la care bărbatul meu ţinea foarte mult şi care avea comanda trupelor din garnizoana Capitalei.

„Stăteam în sala de mîncare a palatului cînd a venit Haralambie.

— Auzi, mă Haralambie, ce se vorbeşte, îi spuse Vodă, cu un aer de plictiseală. Se pregăteşte pentru la noapte revoluţie mare şi tu nu ştii nimic ?

— Nu ştiu, Măria Ta, răspunse flegmatic Haralambie.

— Ba încă, au să năvălească în palat în timpul nopţei, adăogai eu, scuîndu-mă de la masă...

— Nu crede Măriă Doamnă, îmi zise el, poporul Capitalei are admiraţie pentru Măria Voastră şi Domnitorul poate compta pe armata sa, legată prin jurămînt. Şi apoi ca să ajungă cineva la Măriile Voastre, doar va trebui să treacă mai întîi peste corpul meu !

„Trecurăm din sala de mîncare în biroul de lucru. Cuza rugă atunci pe Haralambie ca pentru orice eventualitate să se îndoiască garda în acea noapte la palat. Trecui la copii, căci eu locuiam partea palatului din spre biserica Creţulescu. Da nu ştiu de ce eram, foarte neliniştită şi nu mă puteam hotări să mă culc.

„Asigurările lui Haralambie, nu mă convinsese de fel. Am chemat în camera mea pe colonelul Pisoschy unul din aghiotanţii palatului, şi i-am zis :

— Vezi, Pisoschy, eu am mare teamă căci îl ştii pe Vodă cît este de lesne încrezător ; ia măsuri, şi dacă e fi ceva dă-mi de ştire pe dată.

„Şi m-am culcat cu cei 2 copii Alexandru şi Dumitru lîngă mine. Dar într'un tîrziu de noapte, pe cînd mă trudeam să adorm aud par'că un zgomot asemănător descărcărei unui foc de pistol.

„Sar din pat speriată şi spun guvernantei franceze, care dormea în camera de alături :

— Scoală-te repede, Florantina, şi vezi ce e. Mi se pare că am auzit o descărcătură de armă...

Şi eu mă reped spre copii cari dormoau îngerescul lor somn...

Deodată Florantina intră înfricoşată şi-mi spune :

— Alteţă, este imposibil de trecut prin coridoarele palatului ; toate sînt pline de soldaţi şi ofiţeri. Am fost oprită să înaintez, şi întrebînd ce se petrece mi s'a refuzat orice răspuns. Uşa camerei Alteţei Voastre e păzită de trupe şi un ofiţer stă în dreptul ei

Atunci, mă îmbrăcai repede, lăsai copiii în grija Florantinei, şi deschizînd cu curaj uşa, voii să trec.

Dar fui oprită. Trupele stăteau de o parte şi de alta a coridoarelor şi soldaţii îmi barară drumul.

— Înlături, le strigai eu. Vroiu să trec la Domnitor...

— Nu se poate, îmi răspunseră ei...

— Şi cu toate acestea, nu mă poate împedica nimeni, ca să nu văd pe Domnitor, repetai eu. Trebue, da, trebue să-l văd.

Un căpitan, care pînă atunci ezitase să se apropie de mine, înaintă şi cu un aer liniştit, îmi zise :

— Măria Ta, în zadar încercaţi. Nu se poate trece înainte. Şi apoi e şi inutil, căci fostul Domnitor nu mai este în palat.

Atunci, am auzit pentru prima oară cuvîntul de fostul Domnitor. Căpitanul, dacă nu mă înşel, era Pilat. Mi se păru că tot pămîntul se învîrteşte cu mine ; că zidurile palatului se pleacă să mă îngroape ; că aerul d'acolo mă înăbuşă, că ochii nu mai văd nimic, că urechile nu mai aud...

Îmi reculesei puterile. Cerui să mi se aducă pe colonelul Pisoschy, şi între două garde, aghiotantul palatului sosi.

— Ce s'a întîmplat ? îl întreb eu.

— Nu ştiu nimic, răspunse Pisoschy.

Trec în odae şi zdrobită cad pe scaun. Deschid fereastra palatului şi văzînd grupuri de soldaţi în curte.

— Unde e Domnitorul Vostru, îi întreb eu ?

— L'au dus, nu mai este aici — îmi se răspunse.

Se face ziuă, şi nici o ştire de nicăieri.

Atunci mă gîndii la Mitică Sturdza, pe care'l ştiam că nu poate fi străin de cele petrecute, şi în grabă îi scriu un bilet prin care îi spun că dacă în 2 ore nu voiu fi pusă în măsură de a vedea pe soţul meu, mă voiu duce la consulul francez pentru a obţine prin el această permisiune.

După cîteva ore, o trăsură închisă mă aştepta la scara palatului. Mă urcai cu cei 2 copii şi pe cînd voiam să cotesc spre Cotroceni — colonelul Solomon, opri trăsura, şi îmi zise :

— Spune Măriei sale, că armata nu se solidarizează cu conjuraţii şi că un cuvînt aşteaptă de la Domnitorul el pentru a-l reîntrona...

Sosesc la Cotroceni şi intru cu copiii în odaia la Cuza. El se preumbla nervos dintr'un colţ într'altul al odăei, şi era îmbrăcat civil. Cum îl văzui izbucnii în lacrimi. Figura lui avea paliditatea morţei. Dar el îşi stăpîni emoţia şi revolta, şi înainta surizător şi blînd, — ah ! ce suris, par'că şi acum mă îngheaţă. Se apropie de copii şi-i mîngîie.

— Fii liniştită, îmi zise el. Vom pleca din ţară şi vom trăi departe şi liniştit ; s'a săvîrşit ceea ce eu doream de mult, dar s'ar fi putut petrece altfel lucrurile şi tu ştii că n'aşteptam decît răspunsul viitorului Domn străin, pentru ca să mă retrag din domnie...

Dar armata, scumpa mea armată, n'aşi fi voit s'o văd călcîndu-şi jurămîntul de credinţă.

Armata te urmează şi e cu Măria Ta, îi spusei eu. Şi neputînd să pronunţ tare numele colonelului Solomon, din cauza gardei care se afla în odae cu noi, îi spusei, însă cuvintele lui, că un gest numai aştepta de la Cuza pentru a-l urma.

— Nici odată nu voiu face vărsare de sînge pentru a-mi recăpăta tronul.

Dar, înşişi mulţi din conjuraţi au regretat mai apoi fapta lor. Şi colonelul Haralambie a fost unul din aceia cari s'au căit foarte mult, căci în actul său a fost convins de o femee pentru care el avea o mare pasiune, şi pe care duşmanii lui Cuza au reuşit s'o cumpere pentru a-şi exercita influenţa ei nefastă asupra acestui militar.

Plecarea din ţară — La Viena — Moartea

Am plecat îndată din ţară. Dar înainte de a pleca, Cuza şi-a adus aminte că la 11 Februarie cînd l'a detronat l se plătise leafa pe toată luna. Atunci Cuza a trimis pe aghiotantul Pisoschy să înapoeze leafa, oprind numai pe 11 zile, atît cît i se cuvenea, luînd o chitanţă în regulă.

La Viena, unde ne-am oprit pentru un scurt timp, Cuza a primit vizita ducelui de Gramont, ministrul împăratului Napoleon, la Viena, care i-a propus din partea împăratului francez, tot sprijinul pentru a-l reîntrona. Dar bărbatul meu, care refuzase concursul armatei sale, cu atît mai mult nu putea accepta o asemenea propunere şi i-a răspuns ambasadorului francez :

— Mulţumesc împăratului pentru atenţiunea sa, dar vă rog să-i spuneţi că eu nu voiu intra în ţara mea cu sprijinul străinilor, şi nici chiar cînd voiu fi chemat de ea însăşi, căci s'ar desface marea operă a Unirei !

De la Viena, ne-am continuat drumul în Italia, de oarece clima acestei ţări îi convenea foarte mult lui Cuza.

Ne-am stabilit la Florenţa unde am cumpărat o vilă lîngă Poarta Romană şi care a purtat multă vreme numele de „Villino Cuza".

În luna Maiu 1873, am plecat cu toţii la Heidelberg, unde d-na Costache Epureanu ne spunea că sînt nişte şcoli foarte bune pentru copii. În apropiere de Heidelberg, trecînd printr'un tunel, Cuza răci şi se îmbolnăvi. Şi cum era puţin astmatic, pe dată ce sosirăm la hotel, voii să i fac tratamentul pe care-l ştiam eu. Dar prinţul Obolenski, care se afla acolo, ne recomandă un medic, care după părerea mea, ignora sau se făcea că ignorează boala.

Prescripţiunile lui, nu mi se păreau de loc eficace şi eu îi spuneam lui Cuza să schimbăm doctorul, căci nu e bun de nimic. Îi aplicai şervete ude cu apă rece pe piept şi pe coaşă. După puţin timp Cuza muri...

Şi Elena Doamna îşi plecă capul îngreuiat de povara gîndurilor negre ce-i frămîntau în aceste momente mintea.

★

Era trecut de ora 5. Convorbirea fusese prea lungă. Şi Elena Doamna se vedea obosită. Mă sculai, să plec, dar ea îmi zise să stau...

Îi cer iertare, că am abuzat prea mult de inalta sa favoare şi că trebue să mă retrag.

Fosta Doamnă a Rominiei, se ridică atunci, şi pe cînd îi sărutam plin de respect mîna îmi zise sărutîndu-mă pe obraz :

— Nu-ţi faci idee ce mare mulţumire mi-a făcut această vizită.

Cît pentru sentimentele ce bunii romîni şi în special ieşenii, poartă memoriei lui Cuza, eu le ofer întreaga mea recunoştinţă.

Şi părăsind pe Elena Doamna, mă îndreptai spre gară... Figura ei de sfîntă, ochii ei negri şi scînteietori, vorbele ei clare şi frumos înşirate, memoria ei prodigioasă,... mă urmăreau într'una şi mă urmăresc şi acum.

Par'că o am înaintea ochilor, o văd şi vorbesc cu ea.

Fără îndoială, frumuseţea unui neam întreg, s'a concentrat în distinsa ei figură ; înţelepciunea unui întreg popor, în întreaga ei minte ; generozitatea unei ţări întregi, în sufletul ei dumnezeesc... şi patriotismul unei întregi naţiuni în inima ei de nepreţuită romîncă.

Cușca Sufleurului

Fernic

Veritabilul creator al muzicii ușoare românești este Ionel Fernic. Nu Ion Vasilescu, cum greșit s-a impămintenit. Căci, în timp ce Ion Vasilescu, tinerel, umbrăcat chearleston, suplinea catedra de muzică la principalul liceu craiovean, „tapând" școlarilor la oră foxtrot-uri, compozițiile lui Fernic cuceriseră de mult inimile îndrăgostiților, nopțile grădinilor de vară, fiind la „Cărăbuș", „Colos", „Volta-Buzești", capsa incandescentă a succeselor. Vasilescu a venit după el, incontestabil foarte talentat și prolific.

E bine să se dea fiecăruia care a trecut prin lumea aceasta ce a fost al lui. E foarte bine să se spună adevărul. Neadevărul este un renghi pe care oamenii și-l joacă cu intenții paradoxale. Pînă la urmă inexactitățile nu rezistă, le cerne timpul, care este necruțător.

Intr-o perioadă cînd muzica ușoară ne venea din apus, Fernic a apărut, cel dintîi, să-și aștearnă pe clape aleanul sufletului, de permanent îndrăgostit. De-aici trăinicia melodiilor sale, nemuritoare: „Scrisoare rozã de amor"... „Îți mai aduci aminte, doamnă"... „Minciuna"...

Talentat la superlativ, în birjă, de la Tripcovici — cam de prin dreptul Athénée-Palace-ului de azi — pînă la Capșa, găsea inspirația unei melodii, pe care o și realiza, la perfecțiune. Era așa de înzestrat că l-a fost dat în aceeași zi să arunce pe piață două șlagăre: „Adio doamnă"... „Iubesc femeia"...

Muzica șuvoia în el fără zăgazuri. Poate remarcabil, la fel de inspirat, rareori versul și melodia s-au îmbănuncheat mai armonios ca în compozițiile sale. Textele lui, cercetate de neisprăviți versificatori de muzică ușoară ai zilelor noastre, nu știu dacă nu le-ar da de gîndit să se lase și s-o șteargă în pădure la cules de ciuperci; ei, care cărnesc nopți în șir — spre viitorul nostru canon — să rimeze boloboc cu netot... Splină cu lună... Dumitriță-alvițã... Druscă-muscă... Păsut cu galant... Giscan-Avram... Firtișag cu revelat... Ciuperci-mînătărci... Însorit cu timpit...

Intîmple-se înțărcarea nechematilor, am răsufla ușurați!

Compozițiile lui Fernic fiind tipare ale genului pentru receptivitatea sufletelor auditorilor noștri, totdeauna la îndemîna revelațiilor frumosului, ar fi o datorie ca radioul, televiziunea să le transmită frecvent, servind muzica ușoară românească și implicit memoria înzestratului precursor. „Cruce albă de mesteacăn"... „Romanța celei care minte"... „Rita, țiganca"...

Știa să plîngă în acorduri. A cîntat femeia. A slăvit vinul — „licoare de zei adorată" — trecînd prin fumul țigării intemperiile sufletești, să se ducă pe copcă... „Nunuța"... „Beau"... „Aprinde o țigare"...

Trubadur în sensul major al cuvîntului, a făcut din noapte zi. Nebun, în sensul frumos al cuvîntului, și-a cîntat viața scurtă, după un cîntec propriu, atît de asemănător melodiilor sale. O carte despre el ar fi prilej de răsfăț, de entuziasm și de duioșie, evidențiind tineretului că se poate face îndestul — și pe diverse planuri — chiar dacă viața îți se stinge la 33 de ani...

Epoca de glorie a aviației românești. Romeo Popescu, Oculeanu, Max Manolescu, Pantazi... Și minunatul comandor Andrei Popovici, creatorul aviației civile.

Bolnav de extravaganță, cu cea mai mare ușurință putînd orice, Fernic devine, peste noapte, parașutist. La un miting de la Băneasa, la care participă și asul aripilor franceze, Michel Detroyat, ageamiul se aruncă în cap din Farman-ul pilotat de Oiță Popescu, oltean de la Circea. În soare, și în ochii bucureștenilor mirați, care nu prea văzuseră așa ceva, parașuta ascultă, se deschide. Însă, vertiginos, direct în el, vine linia de înaltă tensiune București—Ploiești... Compozitorul face o mișcare strașnică — acord reușit — și, îndu-se peste cap, scapă pe sub cablurile morții, în iarba moale a cîmpului. Atît i-a trebuit! Acest botez al riscului înlesnindu-i legătura cu înaltul, nu se mai dezbară. Unde s-a mai văzut un compozitor-parașutist?... Pînă-n seară pe aerodrom, noaptea la local, între clinchile parașutei și clapele pianului, timpul și-l trece cu suflet în toate, ca un sîncer și cald legămînt de iubire. Pînă într-o zi, cînd i se înfundă...

Suspendat de poala proaspetei „iubite", purtat lin de mătăsurile ei pe acordurile de vioară ale nesfîrșitului, așa a tot căzut din nori, la toate întrecerile. La cea de la o localitate provincială, lansarea fusese fixată la începutul amurgului, atmosfera fiind mai calmă, de pură și liniștită vecernie. Venit în inspecție, ministrul de interne, căruia îi pleca vaporul după amiază, curios — nu văzuse așa ceva — îl roagă să se „producă" la începutul programului. Și, cu tot timpul neprielnic — vînt hain bătînd din răsputeri — zurliul își dă drumul în cap de lîngă bunul Oiță Popescu. Zbătîndu-se, rafalele făcînd din el nimicnicie, apele lacului Catalpug vin vertiginos spre el, să-l cuprindă, să-l înnece... Parașutistul-compozitor se încrîncenează și reușește să le vîntul în spate. Dar îi încolțește, alergînd năprasnic către el, un parapet ce stăvilește iarna zăpezile... Instinctiv, Fernic întinde piciorul, care plezнește. De hatîrul potentatului rămîne șchiop... „Adio pentru totdeauna"... „Anișoara"... „Și vom uita că ne-am iubit"... O amplă producție muzicală îi încălzește patul de suferință.

Nu se lasă. În doi timpi și trei mișcări învață pilotajul. Uitînd că fusese printre primii traducători ai lui Omar Khayyam, conducător de gazetă, autor de reviste, că făcuse cronici rimate, parodii, șoficită conducerii statului un avion. I se dă o amărîtă de avionetă, șubredă, parcă confecționată cu spetezele zmeielor copilăriei noastre. Fiind ca frații, nu numai o dă á am zburat cu el, la golurile de aer avînd senzația că ieșim cu umerii prin pereți. El însă era teribil de mîndru de ea, „giugiulind-o" peste cocîauri, din zori pînă la căderea serii... Deși aeronava abia se susține — și ne ținea — Fernic făcea bravuri ce frizau inconștiența. La un miting internațional, printre așii străini, venise și celebrul Coste, cel ce reușise, în echipaj cu Belonite, traversarea Atlanticului din Europa în America, răspunzînd zborului lui Lindbergh, după ce o serie de temerari, în frunte cu Mermoz, Nungesser-Coli, se scufundaseră în moarte în fundul oceanului. Avionul pe care-l pilota Coste era prima întîi! În program: traversarea Carpaților pînă la Brașov și înapoi. Dar gloriosul aviator, care avea în palmares Paris — New York, datorită curenților de la Bran, care-l scuturã, revine la Băneasa, amînînd „tentativa". Atît i-a trebuit lui Fernic! Sontic, pontic, direct în sicriu... Decolează, trece munții, revine la Băneasa, în uralele bucureștenilor, dezlănțuiți la apariția zburătoarei tîrlii...

După cîteva zile, strălucind pe pieptul năzdrăvanului, Virtutea Aeronautică de aur trece definitiv melodiile lui Fernic în patrimoniul aripilor românești.

Compusese peste 60 de șlagăre, cînd alții trăiesc pe renumele unuia singur o viață întreagă. A dat din el armonii splendide nu numai pe texte proprii, ci și pe versurile lui Minulescu, Maria Cunțan, Ion Sîn Giorgiu, Dinescu, Nutzescu și ale nefericitului zdrențăros, scuturat de nebunie, senzitivul Artur Enășescu. Umblînd în baston, înfruntă tăriile, la mansă, trecînd de la „Mai spune-mi înc-odată" la „Trandafir de la Moldova", de la „Romanța amantelor de ieri" la popularul „La calul bălan"... Acompaniind-o la pian, se enerva amarnic cînd Melisanda, cîntăreața de muzică ușoară ce cînta cu el, pronunța clar, rotund, să se înțeleagă, în loc de „amurgul acela violet", amurgul acela *violent*...

Ultima dată cînd ne-am îmbrățișat era în frumoasa uniformă bleumarin a aviației civile. Pleca într-un mare oraș din nordul țării. El, nestatorniceul, acceptase postul de șef al aeroportului de-acolo. N-a funcționat mult. Căci, la scurt timp, murind o legendară personalitate, a ținut să fie la înmormîntare, la București. Avionul venit de la Varșovia — un „Lot" polonez — a sosit cu toate locurile ocupate. Fernic, temperament volențial asemănător Marlei Tănase, reușește să convingă un prieten să rămînă la cursa de a doua zi, cedîndu-i locul, ca să poată ajunge la felinarele cernite... După o jumătate de oră, avionul s-a rupt în două, abătut peste înfiorarea pădurilor.

M-am dus după sufletul lui de aur, de frate, de nabab generos, la crematoriu. N-am văzut decît un capac de sicriu peste care plîngeau notele din „Îți mai aduci aminte, doamnă"...

Cînd am plecat, din el n-a mai fost decît un fum de țigară spre zările albastre...

GABY MICHAILESCU ■

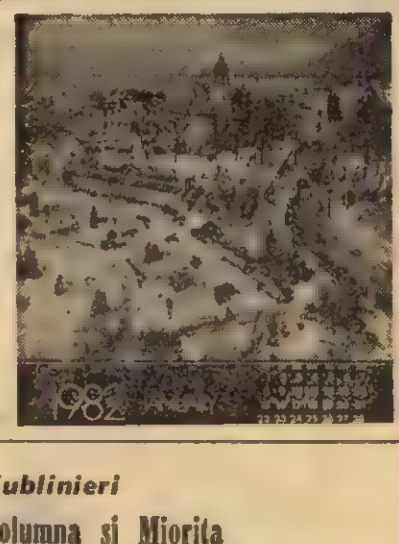

Două dintre calendarele noului an, unul alb negru și altul color, editate de Centrala industrială a medicamentelor și cosmeticelor din București și, respectiv, Întreprinderea Azomureș din Tg. Mureș, sînt semnate de fotoreporterul nostru Aurel Mihailopol. Distincția imaginilor justifică prin sine frumoasa inițiativă a editorilor. Aurel Mihailopol sondează cu virtuozitate profunzimile peisajului românesc și recuperează prin fotografiile sale hirismul, nostalgia și frustrețea unei naturi întotdeauna alături de noi atunci cînd nu-i boicotăm veșnicia. Fiecare dintre cele două calendare este, de fapt, o expoziție sui-generis, în care artistul concentrează esența harului său: puterea de a investi în imagine o elocvență particulară, facilitînd cu nonșalanță întîlnirea dintre materia primară și gîndul rotund, distilat de impurități. (Mihai Pelin)

Sublinieri

Columna și Miorița

Puneam piciorul pe pămîntul roman la fiecare acestei toamne, stăpînit de același fior și aceeași emoție care mă încearcă atît de des, atunci cînd mă aflu la acel veritabil altar al istoriei noastre — mausoleul Mărășești. Mă încerca, în același timp, un sentiment de mîndrie, știind că dintre toate semințiile și dintre toate țările de sorginte latină, România este singura care poartă numele nemuritor al Romei... Să fie aceasta, oare, semnul unui destin pe care mirabila sămînță adusă de Traian din cetatea eternă pe pămîntul Daciei îl hărăzise poporului român? De la Colosseo — pe Via dei Fori Imperiali — vestigiile unei civilizații fascinante — și în care este topită și se deslușește și astăzi istoria viteazului popor geto-dac — te poartă către acel „original, dar adevărat act de naștere al poporului român", care este Columna Trainană. Dar mai întîi te oprești la Forul Roman, pe al cărui zid exterior urmărești geografic istoria Romei, începînd din secolul al VIII-lea î. e. n., cînd era doar o cetate în peninsula italică, ca apoi, treptat, să-și lărgească hotarele, cum se vede după războaiele punice, în timpul lui August și, în fine, să ajungă la marele imperiu din timpul lui Traian (98-117), după cucerirea Daciei...

Columna Trainană se află în centrul Romei, în ansamblul marilor vestigii istorice și artistice, așa cum o știm, semeață, înfruntînd timpul, pentru a reprezenta nemistificat nașterea unui nou popor. Sînt acolo, pe Columnă, 124 de episoade din războaiele dacice, cu peste 2 500 figuri, constituite într-o amplă frescă! Strămoșii noștri au coborît din Carpați, s-au adunat din întinsele cîmpii ale pămîntului pe care l-au stăpînit, la rîndu-le, părinții lor, pentru a urca pentru eternitate pe granitul Columnei, alături de ilustrul lor învingător, supranumit „Dacicul". Înzestrat cu geniu, poporul nostru, care-și vestea astfel nașterea și înalta înrudire cu Roma, stăpîna lumii, avea să zămislească, apoi, pentru cel mai de preț tezaur al său, epopeea etnogenezei sale, balada „Miorița", poem care a pornit din flăcările adîncurilor unității și spiritului național!

...După cucerirea Daciei — se cunoaște, doar! — aurul și argintul, comorile regelui Decebal, robii, marea pradă de război au slujit la edificarea unor impresionante lucrări publice, cum au fost Forul lui Traian, basilica Ulpia, Columna — inaugurată în anul 113 — la înfăptuirea altor grandioase proiecte ale prosperității și strălucirii imperiului. Columna însă a rezistat peste veacuri, ca și adevărul, ca și geniul și spiritul nostru, întruchipate armonios în milenara istorie a patriei, căreia poetul i-a prezis: „La trecutu-ți, mare, mare viitor".

AL. CRIHANA ■

„Omul zăpezilor" sau zăpezile de altădată (II)

Cîteva păreri (bineînțeles contradictorii)

I.F. TATL, alpinist, participant la mai multe acțiuni de depistare a lui Yeti: „La prima întrebare ce ni se pune de obicei, și anume dacă l-am văzut sau nu pe omul zăpezilor, pot răspunde fără șovăire: Da, unii membri ai expedițiilor noastre l-au văzut.

La o altă întrebare pe care o aud des — cînd vom pune mîna pe un om al zăpezilor — răspund: nu ne propunem un asemenea scop. În primul rînd, din considerente etice! Se poate presupune că aceste ființe sînt apropiate de noi prin nivelul lor de dezvoltare; este posibil ca aceștia să fie cei mai apropiați înaintași ai noștri. În al doilea rînd, organele lor de simț sînt dezvoltate incomparabil mai mult decît ale noastre, și este posibil ca oamenii zăpezilor să perceapă intențiile omului, mai ales dacă acestea prezintă vreun pericol pentru ei. La început aveam mereu la îndemînă aparate cu care puteam vedea noaptea, aparate de fotografiat, blițuri și toată tehnica necesară (aceste ființe duc o viață nocturnă). Dar toate măsurile noastre s-au dovedit inutile. Abia după ce am început să umblăm noaptea cîte unul sau cîte doi, fără să luăm cu noi nici lanterne, nici aparate de fotografiat cu blițuri, au început întîlnirile. Noi tindem să avem cît mai multe asemenea întîlniri, să-i facem pe umanoizi să se obișnuiască cu noi, să nu se mai teamă de noi (și, desigur, noi să nu ne mai temem de ei). Țelul nostru îl constituie contactul prietenesc, fără constrîngere. Aceasta cere, bineînțeles, mult timp și multe eforturi".

I. BURȚEV, doctor în științe istorice: „M-am atașat de un grup de cercetători în august 1979. La început am rămas sceptic, combătînd fiecare «descoperire» — presupuse urme și alte indicii ale existenței prin locurile acelea ale unei ființe sălbatice, asemănătoare omului. Dar scepticismul meu a început să se clatine cînd membrii expediției au depistat urme. Și iată că la 21 august, pentru prima dată în viață mi-a fost dat să văd niște urme imense de picioare goale, asemănătoare cu urmele de om. Analizînd atent împrejurările, m-am convins de absoluta autenticitate a urmelor descoperite.

În 1980 m-am dus din nou în munți, împreună cu I. F. Tați, ca reprezentant al ziarului „Komsomolskaia pravda" în cadrul unei expediții numărînd circa 120 de participanți. Mi-a fost dat să stau de vorbă cu Nina Grineva la 10 minute după întîlnirea ei cu umanoidul. În mintea mea se învîrtea mereu întrebarea: ceea ce susține fata nu-i oare o simplă halucinație? Punîndu-i întrebări și ascultîndu-i răspunsurile, m-am convins că întîlnirea avusese loc cu adevărat. Iar dimineața am văzut cu ochii mei urme în locul în care colega noastră îl văzuse pe umanoid.

În ceea ce privește expediția din toamna lui 1981, surpriza a venit în ultimele zile. La 29 septembrie, inginerul V.I. Makarov, maestru al sportului, încercat căutător al omului zăpezilor, a descoperit imense urme de picioare, asemănătoare cu cele omenești. Și, fapt semnificativ, urmele au fost găsite în albia aceluiași rîu unde umanoidul fusese văzut cu un an în urmă; atîta doar că erau cam la 1 km în susul rîului. Lungimea tălpii era fenomenală — 49 cm! Nu-ți venea să-ți crezi ochilor, dar probele erau acolo fără nici o umbră de îndoială. Numai în S.U.A. și în China mai fuseseră găsite urme de o asemenea mărime.

Toate acestea ne permit să tragem concluzia că în munții de la nord de Dușambe a fost depistat locul unde trăiește, sau cel puțin locul pe unde umblă niște umanoide imense, deocamdată nerecunoscute de marea știință".

M. URISON, doctor în științe biologice: „Este cunoscut că noi, antropologii, tratăm chestiunea existenței așa-numitului «om al zăpezilor» cu o însemnată doză de scepticism. Problema antropogenezei este, firește, una din cele mai importante sarcini ale științei. Iar dacă s-ar descoperi ființe care să fie în mod indubitabil strămoșii omului, aceasta ar însemna un eveniment de cea mai mare însemnătate, un fapt senzațional sui-generis. Dar, din păcate, în afară de mărturii orale, nu dispunem de nici un material convingător, repet, convingător, care să poată forma obiectul unui studiu științific. Un astfel de material l-ar putea constitui, de pildă, oasele sau părul umanoidului. Personal, consider că în condițiile civilizației moderne este imposibil de depistat o asemenea ființă. Ea ar trebui scoasă din mediul ei vital. Nu e oare ciudat că, după spusele entuziaștilor căutători ai «omului zăpezilor», acesta izbutește totdeauna să scape de sub observație? La vremea sa, a fost constituită o comisie a Academiei de științe a U.R.S.S., care, după o minuțioasă studiere a problemei, a ajuns la concluzia că «omul zăpezilor» nu există. Așa-numitele mărturii despre el nu sînt decît mitologie".

Strămoșul din vis

Și iată-ne ajunși tot de unde am plecat. Există o legendă, cîteva mărturii orale, niște urme. Contestate, toate, — ca probe ale existenței omului zăpezilor — de știința oficială, academică. Privite însă cu interes de marele public, de foarte mulți cercetători amatori, ba chiar de unii oameni de știință. Firește că dezlegarea problemei o va aduce viitorul, dînd cîștig de cauză uneia sau alteia dintre tabere, în funcție de datele noi care se vor obține, în speță în funcție de găsirea sau negăsirea lui Yeti.

Fără îndoială că noi cu toții am dori ca omul zăpezilor să existe, să fie descoperit, să-l vedem în carne și oase, și ultîndu-ne la el să ne recunoaștem, ca-ntr-o oglindă fermecată, pe noi înșine așa cum arătam cu multe sute de mii de ani în urmă. Dar există, de ce să n-o spunem, și-o anumită stringere de inimă că poate vom da de-o creatură care n-o să ne convină defel ca strămoș. De aceea, pentru ca să ne putem păstra nealterată imaginea pe care o avem în minte despre strămoșul speciei, poate că e mai bine ca Yeti să nu fie găsit niciodată.

Dar, punînd răul înainte, ce s-ar întîmpla dacă l-am găsi pe Yeti și nu ne-ar plăcea deloc? Ne-am descurca noi, bineînțeles, și în această situație. Se întîmplă ca unii copii să-și caute părinții, să-i tot caute, și pînă la urmă să-i și găsească. Dezamăgirea vine după aceea: imaginea reală a mult doriților părinți nu corespunde aproape niciodată cu cea sperată, cu cea din vis. Dacă pentru știință o eventuală descoperire a omului zăpezilor ar avea o importanță capitală, istorică, dacă pentru satisfacerea curiozității omenești, la nivelul faptului divers, această descoperire ar bate toate recordurile în materie, dezlegarea tainei ar da o grea lovitură motivului nostru de-a visa, cu tandrețe, cu duioșie, cu nostalgie la cei din osul cărora ne tragem noi, homo sapiens, ca specie, la timpurile de atunci împodobite cu bogatele nînsori de altădată. Dar atunci nevoia noastră de-a visa, plăcerea de-a visa, pofta de-a visa, dorința de-a visa se vor uni și ne vor face să spunem: nu, acesta nu este omul zăpezilor cel autentic, înaintașul nostru pe care-l căutăm. Este altcineva, așa că nouă dați-ne voie să căutăm și de acum înainte pe adevăratul nostru strămoș, nins din creștet pînă-n tălpi de binecuvîntatele zăpezi de odinioară.

ION D. GOIA ■

RACUL

Nu uitați că deviza RACULUI este : „RETRAGE-TE ÎNAINTE"

OCTAVIAN BOUR ■

10 Octombrie 1981. Stadionul „23 August". Timp excelent pentru fotbal.
Poemul reabilitării fotbalului românesc pe planeta Pământ.

Moto : Cîte condeie
Atîtea obiceie

După Adrian Păunescu

În lume comestibil este totul
Dovadă : poezia, cenaclul și chiar sportul !
Noi truditorii pîinii : plugari, zidari, artiști
Uniți într-un destin ca zei... și microbiști
Să ne adunăm în piețe și-apoi de bună seamă
Să înălțăm un imn... de... fotbal-... și de mamă !
Să-i zicem despre noi, despre lumea ca lume
Că mi-e dor tare mult... de un șut în tribune...
Că microbiștii, fiind peste grămadă claie
Putem să stăm de-o parte cînd luăm mereu bătaie ?
Eu, iată, o cotesc acum pe folk și cînt
Poemul despre fotbal pe planeta Pămînt !
Vă chem pe toată lumea bunici, copii și mame...
Să ne sacrificăm prin ploi, pe stadioane !
Echipa noastră, nepămîntesc de slabă,
Băieții tăi într-un alcool se scaldă...
Și antrenorii în huiduieli se scaldă.
Și-s cu piețe de fete și cu bărbi ca de popi
Și șuieră mereu în văzduh din plopi !
Da-n veacu-acesta plin de fotbaliști
Mai sîntem un pogon de microbiști !
Și-avem buni antrenori dar v-o vînd ca pe-o pleașcă
Că din toți antrenorii cel mai bun este Treașcă !
Mă uit cum federația în jurul nostru cască
Și o echipă mare refuză să se nască...
Deci este drept și civic ca, astăzi noi, poeții
Să ne luptăm cu chiulul, cu slabii... cu ciumeții
Să ne lăsăm neveste, comodități și lene...
Planeta n-are fotbal și noi purtăm izmene ?
Să ne lăsăm reviste și cărți și case, toți,
Toți ziariștii țării în ghete și-n chiloți !
Pentru un fotbal nou cu scheme și cu rime
Cu faulturi de vis, cu luminări sublime...
Pentru un fotbal mare, în care, vom învinge
Un fotbal cerebral... un fotbal fără minge !
În fotbalul acesta vom izbuti acuș'
Cu driblingul lui Barbu, cu fuga lui Fămuș...
Să nu se creadă însă că sîntem cumva îngeri.
Noi sîntem simpli oameni... cu burtă... și convingeri !
Nemulțumiți în generi și veșnic puși pe ceartă
Ne place gălăgia în fotbal... și în artă !
Și să mai știți v-o spun cu stima mea expresă
Nu place-njurătura în fotbal... și în presă !
Din cîte am spus aici, nu este altă soartă
Vom face o echipă... chiar eu voi sta în poartă !
De nu va fi așa uoet să nu mai fiu
Mă mut de la „Rapid" și țin cu „Tîrgu-Jiu" !

ILARIAN ȘTEFANESCU ■

MIRON DINULESCU ■

O. ANDRONIC ANDO ■

C. CIOSU ■

MIHAI PINZARU-PIM ■

● O dudue se prezintă la vamă cu un berbec în automobil. „Aveți ceva de declarat ?" — întreabă vameșul. „Nimic". „Și acest animal ?" „Ei bine, este cîinele meu." „Cîine ? Cu coarne ?" — exclamă vameșul. „Vă rog. Pînă aici ! — se revoltă dudula. Nu vă privește viața particulară a cîinelui meu..."

● Un ofițer interoga recruții noului contingent, pentru a-i repartiza în conformitate cu competențele. „Unde ai prefera să satisfaci stagiul militar ? — se adresează ofițerul unui recrut. „La statul major !" — răspunde recrutul. „La statul major ? Ești nebun ?!" — exclamă ofițerul. „De ce, domnule locotenent, ● indispensabil ?".

RUDI SCHMUCKLE ■

● **Montaigne, despre medici : „Ce oameni fericiți ! Izbînzile lor strălucesc în plin soare... și pămîntul le acoperă toate greșelile !"**

Un copilaș de vreo patru ani se apropie de căruciorul în care se află un sugar și i se adresează acestuia, arătîndu-i ● mînge :
— Hai, vii să jucăm fotbal ?
— Fii serios — îi răspunde cu o voce plictisită — nu vezi că nici nu pot să mă țin pe picioare ?

Doi cîini discută :
— Tu ai un arbore genealogic ?
— Oh, eu nu sînt atît de pretențios !

Jocuri de ape

● I-am luat un interviu. Altceva nu mai avea.

● Fiecare mierlă pe limba ei mierlește.

● Nu i-a fost de ajuns Athenei că a preschimbat pe Arachne în păianjen ; a mai obligat-o să mănînce și muște.

● Era un ghinionist : a nimerit în groapa cu lei, tocmai cînd leii se aflau în pauza de masă.

● Sînt mort după văduve.

● N-ar trebui să se comande „foc !" plutoanelor de execuție : ar putea să audă pompierii.

● De-a lungul anilor care vin vom realiza mii și mii de minuni, dar niciodată acest păianjen firav, așa cum e el, adică viu.

● De-ar putea glumele să povestească tot ce au șters !

● Timpul le rezolvă pe toate — chiar și problema timpului.

● Lenea proștilor e mai utilă societății decît rîvna deșteptilor egoiști.

● Burlacilor, nu disperați: Cherchez la femme !

● Noaptea, canarul nu mai zărește masa, biblioteca, televizorul, în sfîrșit, nici gratiile colivlei și adoarme visînd că zboară.

● Oameni, n-o să vă acuze nimeni de pleonasm dacă veți striga „trăiască viața !"

● Și găina poate atinge înălțimi cerești, dar numai în ghearele uliului.

● „Dar, vă rog, așezați-vă cum doriți dumneavoastră, la noi clientul nostru — stăpînul nostru" — zise călăul.

● Îmi place cînd aud „avansați înainte", mă simt mai cult.

● Aș putea să pariez că și în Paradis e loc pentru mai bine.

GIUSEPPE NAVARRA ■

AL. BATHERFELD ■

SORIN TRUȘCĂ ■

● **Spovedania unui polițist : „Zece ani de meserie m-au convins că bărbații căsătoriți mint de zece ori mai des decît celibatarii".**

● **Un autocar tixit de turiști se oprește în apropierea Niagarei. Ghidul urlă în microfon : „Dacă doamnele vor binevoi să tacă, veți auzi mugetul formidabil al cataractelor !..."**

● **Revenind de la o vînătoare, Marius îi povestește lui Oliver : „Pe neașteptate, mi s-a ivit înainte un leopard. Apăs pe trăgaci și, culmea ghinionului : rateu !" „Și atunci ? Ai fost mîncat ?" — întreabă Oliver. La rîndul său, indignat, Marius întreabă : „Oliver, tu ești prietenul meu sau al leopardului ?"**

● **Condamnatului la moarte i se îndeplinește ultima dorință : un păhărel cu rom. „Aș mai vrea unul !" — exclamă. „Nu — i se răspunde —, pentru astăzi ajunge..."**

Anecdote culese și traduse de
ILIE VALENTIN ■

N. MIRODONE ■

Din volumul de caricaturi „ATENȚIE... LA GHIPS" aparținînd caricaturistului

ANTON DRAGOȘ ■

Gînduri aforistice

● **Căzut în sine : crezu post-mortem !**

● **Ratații se întreabă : pe cine mai înscriem ?!**

● **Și-a definitivat „opera" : a scris penultima reclamație !**

● **Unii își sapă groapa singuri din teamă să nu le-o sape alții mai adîncă !**

NICOLAE I. BARBULEȚU ■

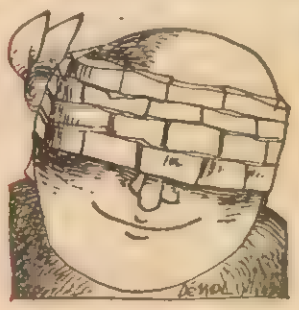

DENES MOLNAR ■

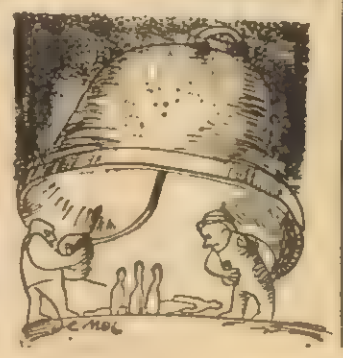

CRISTIAN MIHĂILESCU ■

Tradiția este progresul de ieri ; progresul este tradiția de mîine.

■

Grant, un om tăcut și rezervat, din vestul mijlociu (Illinois).

Intrînd într-o tavernă într-o seară rece și ploioasă a fost acostat de un grup de avocați — sosiți în oraș pentru a lua parte la o adunare — care stăteau în jurul vetrei.

— Aici e un străin care arată de parcă s-ar fi întors din iad, a declarat unul din avocați.

— Spuneți-ne, prietene, cum ai găsit situația acolo ?

— Aproximativ ca și aici, răspunse Grant. Avocații stau cel mai aproape de flăcări.

x

La Gizeh, în Egipt, un turist îl întreabă pe ghid semnificația citorva hieroglife de la baza unei piramide.

Ghidul îl răspunse cu un surîs dezarmant.

„Aceasta vrea să zică : urmarea este pe piramida a treia, coloana a doua".

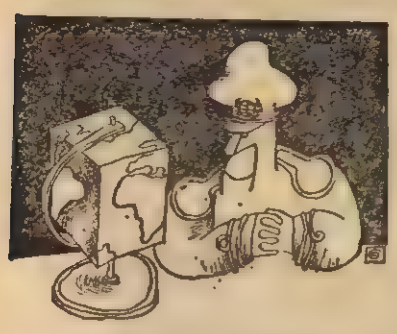

ION BARBU ■

— Dacă ne vom căsători, nu-i așa că te vei opri să mai bei și să fumezi ? întrebă ea.

— Da, spuse el.

— Și să te mai duci la clubul tău ?

— Bineînțeles.

— Și la ce vei mai renunța încă ?

— Să te mai iau de nevastă.

x

Fiind invitat în Republica Sud-Africană, Jimmy Carter vizitează o fabrică model, în care muncitorilor le-a fost scris ce să răspundă la întrebările pe care eventual președintele le-ar pune.

— Da, eu sînt foarte fericit, domnule președinte, spuse Smith, strungar de culoare.

— Am o casă foarte frumoasă, cu mobile scumpe, și vin în fiecare dimineață într-o superbă limuzină japoneză la serviciu.

Carter este impresionat.

— Și care va fi următoarea dv. mare achiziție ?

— O pereche de pantofi, răspunse Smith.

HORAȚIU MĂLĂELE HOVAL ■

„Pe Olga Nemeș mulți o consideră o Nadia Comăneci a paletei"

— Tovarășă Elia Constantinescu, profitînd de răgazul pe care ni-l oferă fotbalul, ce-ar fi să discutăm și despre tenis de masă ? Dumneavoastră, campioana mondială de altădată, antrenoarea federală de azi, sînteți cea mai în măsură să ne puneți la punct cu noutățile, puneți-ne !

— Cam asta e soarta tenisului de masă, un sport mereu în umbra altora Nefiind disciplină olimpică, va fi abia în 1988, are un calendar internațional, din punctul nostru de vedere, mai sărac. O serie de campionate de elită, cele ale Angliei, de pildă, sînt socotite un fel de amicale și, de regulă, nu participăm. Sperăm însă că din 1984, cînd se va intra într-un nou ciclu olimpic, vom fi altfel priviți. Pentru că, zic eu, pentru tenisul de masă internationalele Angliei sînt echivalente cu Wimbledonul.

— Or fi. Necazul e, dacă e, că ping-pong-ul nu se practică la Steaua și Dinamo, așa-i ?

— E un punct de vedere. Nu se practică, e adevărat, dar există în țară 5 centre puternice, Arad, Cluj-Napoca, Craiova, Buzău și, firește, București. Ultimele au și băieți și fete, primele 3 sînt specializate, fete la Arad, băieți la Cluj-Napoca și Craiova, unde ar fi loc și pentru fete, dar nu-i spațiu suficient. Pe lîngă aceste centre, mai funcționează cîteva echipe sindicale, Înfrățirea și Constructorul Tîrgu Mureș, Tricodava și Spartac București, Tractorul Brașov etc., iar la mare preț sînt, mai ales în ultima vreme, cluburile sportive școlare. Ele sînt productive, dar n-au cine știe ce posibilități. Oricum, federația sprijină pe oricine, numai dragoste de ping-pong să aibă.

— Ne dați un exemplu ?

— La Întreprinderea de articole de sticlărie din Capitală, datorită unui director inimos, s-a înființat nu demult o secție. Cît am putut, am ajutat-o și, recent, echipa Stiromului, așa se cheamă, a promovat în prima divizie, avîndu-l ca lider pe Ovanez. La fel la Unirea Tricolor, unde un președinte de ispravă, Otto Holzmann, pe directorul de la I.A.S.B. am să vi-l spun imediat, a pus pe picioare o bază materială de invidiat.

— În tenis de masă, în general, începuturile sînt grele ?

— E nevoie pentru formarea unui jucător de valoare de 10—12 ani, de aceea am fixat selecția cam la 8—9 ani. După aceea începe să fie prea tîrziu. Tehnica de joc fiind complexă, automatizarea și forța în lovituri se capătă în timp. De aceea, cînd un jucător se distinge cît de cît, e obligatoriu ca el să joace, în medie, 5—6 ore pe zi, un minimum de 3 ore rezervîndu-se tehnicii. Știți cum e asta ? Ca spălatul pe dinți.

— Clar. Dacă nu greșim, tenisul nostru de masă stă mai bine la fete, da ?

— Da, la fete avem tradiție și o metodică bine articulată, recunoscută pe plan mondial. În plus, fetele par, cel puțin așa cred, mai dispuse la eforturi și sacrificii, iar exemplul Mariei Alexandru e convingător.

— Apropo, ce-i cu Maria Alexandru ?

— Îmbolnăvindu-se înaintea mondialelor de la Sarajevo, din aprilie 1981, a făcut o pauză, după care, la 42 de ani, s-a retras. E antrenoare la Progresul, clubul pentru care a jucat o viață. Culmea e că, la Progresul, băieții sînt mai buni ca fetele. Maria se zbate și a făcut ordine. La ea nu țin ifosele, 25 de ani a tras din greu, munca e pentru ea cea dintîi condiție a performanței. După retragerea Mariei, centrul de greutate al tenisului de masă feminin s-a mutat la Arad, unde activează un tehnician de reputație internațională. Emil Prokopecz. Exact, mi-am adus aminte, Grigore Togan.

— Portim ? !

— Așa se numește directorul de la I.A.S.B.

— Am notat. Reținem ?

— La senioare, ca și la seniori, nu prea strălucim, doar Eva Ferenczi ridică ștacheta, Doboși și Gheorghe, de la băieți, nu mai sînt chiar tineri. Dar avem o mare speranță, Olga Nemeș, pe care mulți o consideră o Nadia Comăneci a paletei. La 13 ani, ea are de-acum o carte de vizită impresionantă, victorii la Perkucin, Magosz, Batinici, Palatinus etc. La Sarajevo a avut 2—2 și 19—19 cu Popova, campioana Europei, pierzînd prin ghinion. Specialiștii îi întrevăd, toți, un viitor deosebit și ea e, în 1981, campioană națională la toate cele 3 categorii de virstă. A bătut-o pe Ferenczi, dar Eva rămîne, ea a dus și duce greul, să nu uităm c-a stat, atîția ani, alături de Maria. Nemeș e, fără îndoială, un talent de excepție, sperăm să rămînă și cu picioarele pe pămînt.

— Dar băieții ? Elevii lui Farkas Paneth, cei de la C.S.M. Cluj-Napoca, formau cîndva o echipă redutabilă, ce-i cu ei ?

— La băieți, la nivel de seniori, cam batem pasul pe loc. Ai noștri au fost, de cînd știu, defensivi, ori azi jocul e tot mai agresiv, numai cu apărarea nu mai reziști. De fapt, seniori mai avem cîțiva, ici și colo, răzleți. Nădejdea noastră e în cadeți, 14—15 ani, cei mai înzestrați. Vasile Florea, Toma Călin și Cristian Tîngan, sînt concentrați la Craiova, unde antrenorul Virgil Bălan promite să scoată din ei. Generația lui Firănescu sau Buzescu; care a lăsat o impresie deosebită la mondialele de la Calcutta, din 1977, a pierdut, din păcate, teren. Cei 2, alții, au neglijat ping-pong-ul, dar din motive obiective. Primul a terminat facultatea, e inginer, celălalt e în anul IV la medicină. Dacă ar fi respectat legea celor 5—6 ore pe zi, ar fi ajuns cu siguranță departe.

— Parcă-i mai bine să cîștigăm un doctor pierzînd un jucător de tenis de masă decît invers, nu ?

— Poate, numai că obligația mea e să urmăresc interesul tenisului de masă.

— Fără îndoială, parcă ar fi judecata lui Solomon ! Tovarășă Constantinescu, ca membru al federației, sînteți mulțumită de contribuția antrenorilor la propășirea disciplinei de care răspundeți ?

— Avem 45 de antrenori retribuiți, din care 26 cu normă întreagă. Ca număr, ajung. Ca pasiune, nu. Ca să fiu sinceră, eficiență n-au decît cele 5 secții amintite, dar și ele ar putea da mai mult. La întrebarea pusă, răspunsul e mai degrabă nu. Încă mai mult. Sînt centre cu tradiție, Timișoara, Oradea, care nu mai produc nimic. Activ voluntar există, el mai dă din coate, dar organele locale nu prea bagă în seamă tenisul de masă.

— Urmează, dacă am înțeles bine, campionatele internaționale ale României. Cînd ? Unde ?

— Între 25 și 28 februarie în Capitală, la Palatul sportului și culturii. Vor participa jucători din 16 țări. Japonia și R.P.D. Coreeană n-au răspuns încă ferm. Contăm însă pe nume de primă mărime, pe Orlovski, pe Jonyer, pe Popova, pe Magosz, pe Antonian, pe Buchlikova s.a. Ca o dovadă a prețuirii de care se bucură tenisul de masă românesc pe plan mondial, campionatele noastre au fost incluse în circuitul lui Norwich Union.

— Ce-i asta, Norwich Union ?

— O societate engleză de asigurări care oferă premiul la simplu băieți. După 6 turnee, România, Anglia, R.F.G., Canada, Belgia și Italia, se alcătuiește un clasament și primii 16 joacă un fel de Masters.

— Ce șanse au jucătorii români ?

— Mici. Poate fetele, Nemeș și Ferenczi.

— O ultimă întrebare, ce rol au materialele, paletele, mingile etc., în stabilirea unui învingător la ping-pong ?

— O, foarte mare. La Berna, de pildă, la europene, a cîștigat englezul Hilton, lipsit de cine știe ce tehnică rafinată, dar posedînd, pe paletă, un cauciuc special.

— Adică a cîștigat grație cauciucului ?

— Nu vă mirați, a cîștigat. Chinezii, iau alt exemplu, care și-au adjudecat la Sarajevo toate titlurile mondiale, ispravă fără precedent în istorie, folosesc palete unicat, fiecare cu secretul ei ?! Industrial, cauciucurile de palete nu se fac decît în Japonia.

— E așa mare scofală ?

— Desigur. Sînt tot felul de suprafețe, mai rapide, mai aderente, mai tari, mai moi, o gamă întreagă. Apoi, lemnul are, și el, importanța lui. Noi, grație lui Victor Andone, posedăm o paletă brevetată, „Tiihar IV", care nu cîntărește decît 80 de grame, și, fiind dintr-un material special, adus tocmai din Africa, e foarte căutată la export. O vindem în toată lumea, o găsiți în cele mai simandicoase cataloage. O face „Arta Mobilei" și e meritul președintelui federației, al directorului general Florin Cristescu, că se produce. Grație ei am rezolvat multe probleme.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Stelele" mondialelor 1981 după revista vest-germană „Tischtennis Report. În dreapta sus, Olga Nemeș.

Premiere românești pe Mont Blanc

Dacă vă mai amintiți, Almanahul Flacăra 1982 a publicat cîteva fragmente din „jurnalul de bord" al alpinistei Taina Dutescu Coliban care, împreună cu soțul său, a efectuat, vara trecută, o serie de ascensiuni dificile în Alpi.

Iată că isprava sportivilor noștri n-a trecut neobservată, numărul din decembrie 1981 al prestigioasei reviste „Alpinisme et Randonnée" („Alpinism și Drumeție") acordîndu-i, la pagina 6, o atenție deosebită. Sub titlul „Alpiniști români", publicația franceză găzduiește o fotografie a lui Emil Coliban și notează între altele :

„Alpiniștii români au ajuns în Alpii occidentali, practicînd un alpinism de nivel foarte înalt... Atît Taina Dutescu Coliban cît și soțul ei, Emil, au realizat lucruri foarte frumoase. După un sezon '79 în Franța, cînd au făcut, între altele, ascensiunea de la Directa Americană la Dru, în 1981 ei au urcat fața vestică a lui Aiguille de Blaitière (traseul Brown), pintenul Walker și pilierul central Freney... Taina e o alpinistă pasionată care are la activ Alaska și Munții Caucaz".

Felicitărilor confraților francezi, adresate acestor oameni „fără complexe", le adăugăm pe ale noastre, notînd că soții Coliban au făcut, în Alpi, o bună propagandă alpinismului, sportului românesc.

G. A. ■

Librăria de la poarta orașului

— Ce înseamnă vad comercial, Valeria Ciobanu ?

— Înseamnă, așa cum știți prea bine, un loc în care, prin tradiție, se află același tip de magazin. Oamenii s-au obișnuit, îl caută și-l recomandă prietenilor. O serie de unități comerciale reconstruite în centrul orașului și-au redobîndit vechiul profil conform acestui principiu al „vadului". Dar, mai înseamnă...

— La acest „mai înseamnă" voiam să ajung. Adică la felul cum ați reușit să faceți cunoscută și căutată o asemenea librărie situată aici, în noile blocuri de lîngă aeroportul Băneasa, adică, practic, într-o zonă unde oamenii se grăbesc să intre sau să iasă din oraș.

Valeria Ciobanu zîmbește :

— Poate acesta este unul din avantajele noastre. Prin fața vitrinelor acestei noi și moderne librării trec zilnic cîteva zeci de mii de oameni. Majoritatea grăbiți, e drept, dar pentru un iubitor de carte graba nu este un motiv să nu-și amintească de existența unei noi librării, unde s-ar putea să găsească cu șanse mai multe o carte dispărută de pe standurile din centru.

O șansă, e drept, dar și un punct de vedere întărit cu argumentele muncii. Pentru că micul colectiv al librăriei din Băneasa se străduiește să răspundă în cît mai mare măsură cerințelor de carte, printr-o aprovizionare care implică numeroase drumuri și insistențe la depozit. Și, în același timp, printr-o organizare modernă, ergonomică a raionului de cărți, realizată cu multă pricepere de o altă inimoasă librăreasă (ne referim la Antigona Popa). Și, nu în ultimul rînd, prin competența răspunsurilor date cumpărătorilor, însoțite de bunăvoința zîmbetului. Toate acestea au determinat o afluență crescîndă de cititori la noua librărie. Și nu e vorba numai de automobiliști în trecere ci, mai ales, de locuitorii zonei.

Librăria de la poarta orașului a reușit să-și depășească planul la carte cu peste 50%, la papetărie cu peste 20%, iar librăresele au devenit cunoștințe apropiate și salutate cu simpatie de oamenii locului — lucrători ai „Casei Scinteii", personalul aeroportului, lucrători ai unităților agricole din vecinătate și, mai ales, elevi și profesori ai școlilor generale 5, 6, și 8. Așadar, librăria de la poarta orașului a început să devină un vad comercial.

H. LEREA ■

„DOCTRINA CEAUȘESCU“

Problemele păcii și războiului preocupă toate popoarele pentru că, în fond, de soluționarea lor depinde existența fiecăreia din ființele ce populează pămîntul. Pacea și războiul sau, mai precis, modul în care poate fi apărată pacea și exclus războiul preocupă pe orice om de bună credință conștient de nenumăratele probleme ce confruntă umanitatea în această epocă atît de dificilă. Pacea înseamnă speranța împlinirilor constructive, înseamnă posibilitatea de a înfăptui aspirațiile vitale ale unei lumi care trebuie să-și lecuiască multe din bolile ce o asaltează. Războiul înseamnă distrugeri și moarte, înseamnă un cataclism devastator cu nenumărate și grave implicații pentru existența însăși a umanității. Iată de ce între pace și război nu poate exista, pentru orice om cu simțul realității, decît o singură opțiune — cea în favoarea păcii. Este singura opțiune în măsură să vină în întîmpinarea năzuințelor de mai bine și de mai multă dreptate ale popoarelor. Este ideea de frontispiciu a acelui concept de politică externă care echivalează în lumea de astăzi cu acțiunea fermă pentru o pace dreaptă, pentru stabilitate internațională, pentru respectarea dreptului fiecărui popor și al tuturor popoarelor lumii la viață, la liniște, la pace, concept cunoscut și apreciat pe toate continentele și exprimat în denumirea sintetică — „doctrina Ceaușescu“.

În problema păcii, în această problemă fundamentală a epocii noastre, poziția României socialiste este bine cunoscută. România se pronunță ferm în favoarea păcii cu acel spirit de răspundere care o caracterizează, cu acea fermitate ce însoțește fiecare din acțiunile sale, cu acea luciditate care își pune amprenta pe fiecare din inițiativele ei. Pentru România opțiunea în favoarea păcii este permanentă, nu cunoaște oscilații, provine din hotărîrea unui popor care, sub conducerea partidului, construiește o nouă orînduire și ale cărui proiecte sînt inseparabile de afirmarea păcii. Politica externă românească răspunde comandamentelor prezentului prin spiritul său constructiv, prin capacitatea de a milita pentru afirmarea păcii pe plan mondial. Este o politică ale cărei trăsături sînt caracterizate prin realism, profundă principialitate, suplețe și consecvență. Este o politică care reflectă gîndirea cutezătoare și activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Întreaga prezență internațională a României exprimă viziunea înnoitoare pe care omul bărbat al țării o promovează cu energie și stăruință — o viziune capabilă să aducă, într-o lume atît de zbuciumată, răspunsuri pozitive, soluții constructive pe măsura proceselor și fenomenelor contemporane. Nu există problemă fundamentală a zilelor noastre în care tovarășul Nicolae Ceaușescu să nu fi realizat o analiză profundă, o analiză însoțită de soluții, de idei și propuneri care exprimă calea spre reglementări politice în interesul tuturor popoarelor și al cauzei păcii.

Dosarele dificile ale zilelor noastre sînt numeroase. Am putea enumera cîteva din ele : înarmările, subdezvoltarea, crizele din diferite puncte ale globului, inegalitățile din relațiile internaționale. Soluționarea lor mai rapidă, și în conformitate cu interesele popoarelor, se poate realiza doar într-un climat de pace, în acel climat pe care destinderea poate să-l realizeze. Din păcate, momentul actual este caracterizat de o altă tendință negativă — cea a tensiunii. Recrudescența politicii de forță și dominație, contradicțiile dintre state și grupări de state, tentativele de reîmpărțire a zonelor de influență au determinat o agravare deosebită a situației internaționale mărind primejdiile unor noi conflicte. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat în mod strălucit realitatea internațională, fenomenele sale caracteristice, a deslușit orientările de bază și a semnalat cu claritate perspectivele de viitor. Documentele partidului nostru reflectă în permanență aceste trăsături ce definesc analiza științifică întreprinsă de secretarul general al partidului — prospectarea prezentului și investigarea viitorului. Viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu este o viziune realistă, care ține seama de schimbările produse pe plan mondial, de mutațiile care îngăduie astăzi abordarea cu încredere a perspectivelor umanității. „Ne exprimăm convingerea fermă că popoarele dispun de forța și capacitatea de a schimba cursul actual al vieții internaționale, de a imprima evenimentelor un curs nou, democratic, spre destindere și pace“ — subliniază secretarul general al partidului.

Opiniile președintelui României găsesc un puternic răsunet în lumea contemporană. Numeroase personalități ale vieții politice și sociale internaționale, numeroși comentatori străini vorbesc și scriu despre „doctrina Ceaușescu“ relevîndu-i forța înnoitoare, rolul pozitiv în înnoirea relațiilor internaționale. „Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt în mod eminent ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu — arăta Kurt Waldheim, fost secretar general al O.N.U. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state“. ■ „Această fascinantă personalitate a pre-

(*Continuare în pagina 5*)

AL. PINTEA ■

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Gola, Adrian Dohotaru) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 26 00, 25 60 , Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Ciel Iordache Mo go Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 , Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea George scu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghe-a, Aurel Mihailopol, Vasile Mânecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Victor Socaciu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 , Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 , Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

„Socialismul nu poate fi conceput fără participarea maselor largi la conducerea tuturor ramurilor de activitate, fără ca oamenii muncii, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, intregul popor să-şi poată spune deschis părerea, să participe la luarea deciziilor şi la infăptuirea lor.“

Fotografie de ION MICLEA

a spus
preşedintele
NICOLAE CEAUŞESCU,
sărbătorit
de partid,
de ţară
şi de oamenii ei,
de cei
prin care
există
toate cite există:
şi realităţile,
şi nădejdile,
şi putinţa
de a infringe
greutăţile,
şi omenia
de a ne bucura
de biruinţi

Întrecerea pentru binele patriei

La mai puţin de patru săptămini de la debutul activităţii în cel de al doilea an al cincinalului, timp în care o suită de acte normative, unul mai important decît altul, au completat cadrul juridic şi organizatoric absolut necesar infăptuirii orientărilor şi sarcinilor stabilite de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Plenara comună din noiembrie a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, economia naţională se află în faţa unui nou şi important eveniment, definitoriu pentru intreaga noastră activitate. Au loc adunările generale ale oamenilor muncii — forma cea mai inaltă a autoconducerii muncitoreşti, forul prin care clasa muncitoare, ţărănimea asigură conducerea intregii activităţi economico-sociale. Este o perioadă caracterizată printr-o puternică efervescenţă creatoare ce angrenează, fără excepţie, intregul personal muncitor din economie la identificarea şi conturarea exactă a soluţiilor menite să asigure valorificarea deplină, cu rezultate mereu mai bogate, a potenţialului uman, material şi tehnic al tuturor unităţilor de producţie, în vederea accentuării cursului economiei româneşti spre acel nivel de potenţial şi eficienţă economică şi socială ce urmează să propulseze ţara noastră, la sfirşitul actualului cincinal, în rindul statelor cu o dezvoltare economică medie.

(Continuare în pag. 3)

VASILE BARAC

A ne iubi ţara inseamnă acum mai cu seamă a-i descătuşa rodnicia pămintului
Interviu cu tovarăşul EMIL PETRACHE,
adjunct al ministrului agriculturii şi industriei alimentare
(pag. 6)

Noile reglementări ale partidului şi statului privind retribuirea în agricultură vă cheamă, oameni ai satelor :
muncţi mai bine şi veţi cîştiga mai bine !
Convorbire cu dr. inginer OCTAVIAN GHEORGHE
şef de sector la Institutul de economie agrară
(pag. 7)

SCRISOAREA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,

Cu cele mai alese sentimente de stimă și respect, de fierbinte afecțiune tovărășească, dorim ca la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere să vă adresăm, din adincul inimilor noastre, calde felicitări și urări de ani mulți, luminoși, în deplină sănătate și putere de muncă, viață îndelungată și fericită, spre binele și înflorirea patriei și poporului nostru, al cauzei edificării socialismului și comunismului pe pămîntul scump al României.

Ne este tuturor deosebit de plăcut ca în această zi aniversară — ce s-a înscris în istoria noastră națională ca un înălțător moment sărbătoresc — să aducem un fierbinte omagiu proeminentei dumneavoastră personalități de conducător comunist, de revoluționar și patriot înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, neobosit luptător pentru triumful idealurilor nobile de independență și libertate, de progres social, colaborare și pace în lume.

Împreună cu întreaga noastră națiune, dorim să vă exprimăm, cu acest prilej, profundul nostru devotament, să dăm glas simțămintelor de recunoștință deosebită ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru tot ceea ce ați făcut și faceți spre gloria și prosperitatea patriei noastre socialiste, spre înălțarea României, în deplină independență și suveranitate, pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

În rîndurile partidului, ale tuturor celor ce muncesc din țara noastră se bucură de o profundă admirație și o înaltă cinstire înflăcărata dumneavoastră activitate de militant revoluționar, de conducător de partid și de stat care și-a consacrat întreaga viață înfăptuirii nobilelor țeluri ale socialismului și comunismului, slujirii neabătute, cu devotament și pasiune revoluționară, a cauzei clasei muncitoare, a poporului — al cărui fiu credincios sînteți.

Lupta dumneavoastră eroică, dăruirea fără seamăn cu care ați acționat încă din anii tinereții, în condițiile aspre ale ilegalității, împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și demnității țării s-au înscris în istoria partidului nostru ca pagini luminoase de nepieritoare glorie, care vor lumina și însufleți generațiile de azi și de mîine ale țării în opera istorică de înălțare a mărețului edificiu al socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Este unanim recunoscută și apreciată contribuția dumneavoastră, de o inestimabilă valoare teoretică și practică, la elaborarea și realizarea cu succes a măreților obiective ale edificării noii orînduiri, la fundamentarea și promovarea celor mai viabile căi și soluții în vederea propășirii patriei, a înaintării sale ferme și sigure pe calea socialismului, a progresului și bunăstării.

Epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului este dominată decisiv de puternica dumneavoastră personalitate, poartă din plin pecetea gîndirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, fundamentate pe aplicarea creatoare a principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, la condițiile concrete ale țării noastre. Exprimînd cerințele obiective ale dezvoltării țării, aspirațiile și idealurile poporului nostru, hotărîrile și înfăptuirile istorice ale Congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea au dinamizat puternic energiile și forțele creatoare ale întregii națiuni, au asigurat mersul neabătut înainte al poporului nostru pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ideile și orientările dumneavoastră prețioase, pătrunse de o înaltă responsabilitate pentru destinele României socialiste, de o mare și înflăcărată dragoste de țară și de popor, și-au găsit o minunată materializare în mărețele succese și înfăptuiri pe care oamenii muncii din România le-au obținut în cei aproape 17 ani de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului nostru — cea mai fertilă și mai bogată perioadă din istoria românilor.

Prețuim cu toții, în mod deosebit, exemplul magistral de responsabilitate pe care-l dați în toate împrejurările, excepționala dumneavoastră capacitate de a organiza și conduce ampla operă de făurire a noii societăți, realismul și spiritul creator, profund științific pe care le manifestați, consecvența cu care acționați pentru găsirea căilor și mijloacelor celor mai potrivite de soluționare a problemelor de care depinde mersul înainte al societății noastre. Țara întreagă cunoaște cu cît suflet și cu cîtă dăruire acționați pentru progresul economic și social al patriei noastre, pentru făurirea unei economii moderne, de înaltă eficiență și productivitate, pentru punerea tot mai largă în valoare a potențialului material și uman al societății noastre. Apreciem preocuparea dumneavoastră deosebită pentru ca tot ceea ce se realizează în patria noastră socialistă, sub conducerea încercată a partidului, să servească poporului, să se materializeze în ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al poporului, într-o calitate nouă a muncii și vieții tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. Sînt profund pilduitoare hotărîrea și consecvența cu care acționați pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste în toate domeniile vieții economice și sociale, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare împlinirii și afirmării plenare a personalității umane în societatea noastră.

Ne mîndrim cu toții că avem un asemenea partid puternic și unit cum este Partidul Comunist Român — care-și îndeplinește cu cinste rolul de forță politică conducătoare a societății, centru vital al întregii națiuni. Cunoaștem și apreciem contribuția dumneavoastră decisivă la crearea și dezvoltarea unui asemenea partid, la întărirea rolului său conducător în societate, la perfecționarea continuă a formelor și metodelor sale de activitate, la legarea organică, mereu mai strînsă cu clasa muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, cu masele largi ale poporului. Dăm o înaltă apreciere grijii permanente pe care o manifestați pentru perfecționarea metodelor, a stilului de muncă al organelor și organizațiilor de partid, pentru promovarea neabătută a principiilor muncii colective, a spiritului revoluționar, de responsabilitate comunistă, de umanism revoluționar, în întreaga activitate a partidului nostru.

Apreciem, de asemenea, energia și consecvența cu care acționați pentru întărirea continuă a statului socialist, pentru perfecționarea activității sale, a relațiilor de producție și sociale din societatea noastră, a formelor și metodelor de conducere socială, a democrației muncitorești, socialiste, pentru înfăptuirea politicii naționale juste a partidului nostru și crearea cadrului organizat de participare nemijlocită a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la conducerea diferitelor sectoare ale vieții economice și sociale, a întregii societăți. Devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, poporul nostru acționează astăzi într-o puternică unitate moral-politică, strîns unit în jurul partidului, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru a-și făuri liber viitorul de bunăstare și fericire, așa cum îl dorește.

Întregul nostru partid dă o înaltă apreciere uriașei contribuții pe care ați adus-o și o aduceți la dezvoltarea gîndirii social-politice creatoare, la îmbogățirea tezaurului teoretic al partidului cu noi idei, teze și concluzii desprinse din practica edificării socialiste în România și a mișcării muncitorești, revoluționare din întreaga lume, din analiza științifică a fenomenelor vieții social-politice contemporane.

Constituie un înalt exemplu pentru noi toți, pentru întregul partid activitatea multilaterală pe care o desfășurați cu neobosită energie și elan revoluționar, stilul dumneavoastră de muncă viu, în directă legătură cu masele, contactele și dialogul permanent cu poporul, cu cel ce făuresc socialismul în patria noastră.

Slujind cu nesecată energie interesele țării și poporului român, cauza socialismului în patria noastră, v-ați afirmat, totodată, și ați intrat în conștiința umanității — spre mîndria noastră, a întregii țări — ca promotor al celor mai nobile idealuri de înțelegere, colaborare și pace între națiuni, ca strălucit luptător pentru independența și suveranitatea popoarelor.

Partidul, întregul nostru popor apreciază în mod deosebit aportul dumneavoastră hotărîtor la elaborarea și înfăptuirea politicii externe de pace și colaborare a partidului și statului nostru, la întărirea prieteniei și colaborării României cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Este unanim recunoscută și apreciată excepționala dumneavoastră activitate pentru promovarea în viața internațională a principiilor noi, democratice, de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

În actualele împrejurări internaționale, cînd pe plan mondial s-a ajuns la o încordare extremă, cînd viața, libertatea și independența popoarelor, liniștea și pacea întregii lumi sînt tot mai grav puse în pericol, chemările și îndemnurile dumneavoastră de a se face totul — pînă nu e prea tîrziu — pentru a se înlătura pericolul războiului, pentru a se împiedica agravarea situației internaționale și a se păși ferm pe calea reluării și continuării politicii de destindere, colaborare și pace găsesc un puternic ecou în conștiința popoarelor de pe toate meridianele lumii.

Popoarele, forțele înaintate de pretutindeni cunosc și apreciază energia cu care militați pentru soluționarea marilor probleme care confruntă omenirea, pentru lichidarea stărilor de conflicte și încordare, pentru abolirea politicii de forță și amenințare cu forța și soluționarea tuturor litigiilor dintre state numai și numai pe cale pașnică, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale. Sînt larg apreciate eforturile pe care le desfășurați în direcția înfăptuirii securității în Europa, a trecerii la măsuri practice, concrete de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară. Marea inițiativă de pace și dezarmare a României — inspirată și desfășurată la înflăcărata dumneavoastră chemare — a afirmat cu putere voința și hotărîrea națiunii noastre de a face totul pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru neamplasarea de noi rachete nucleare pe continentul nostru, pentru retragerea și reducerea celor existente, pentru o Europă unită, fără arme nucleare.

Puternica rezonanță în conștiința umanității pe care au avut-o marile acțiuni pentru pace și dezarmare din România, propunerile și inițiativele dumneavoastră au confirmat încă o dată, imensul prestigiu internațional de care vă bucurați, stima și prețuirea pe care popoarele lumii vi le poartă ca strălucit luptător pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor — la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Întregul nostru partid și popor apreciază în mod deosebit activitatea neobosită pe care o desfășurați — ca internaționalist ferm și consecvent — pentru dezvoltarea colaborării și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru pace și progres social, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Dorim, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, să vă asigurăm — și cu prilejul acestui moment aniversar — de hotărîrea noastră neabătută de a urma înaltul exemplu pe care îl oferiți, în permanență, nouă, comuniștilor, întregului popor, muncind cu abnegație și dăruire revoluționară pentru a înfăptui obiectivele istorice stabilite de Congresul al XII-lea și Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Ne angajăm cu toții să militățm cu toate forțele pentru creșterea continuă a rolului conducător al partidului, pentru întărirea unității și coeziunii sale, făcînd totul pentru a asigura înfăptuirea pe pămîntul patriei a măreților ideaiuri ale socialismului și comunismului, pe care le-ați slujit și le slujiți cu nemărginit devotament și cărora le-ați consacrat întreaga viață.

În aceste clipe de sărbătoare, glasul gîndurilor și simțămintelor întregului nostru partid, ale comuniștilor și tuturor oamenilor muncii, care edifică noua orînduire în România, vă dorim, cu toată căldura inimilor, să trăiți în sănătate, să vă bucurați de multă putere de muncă, pentru a aduce acestei patrii și acestui popor — care vă înconjoară cu căldura dragostei și recunoștinței sale — noi și noi victorii, făcîndu-l să se înalțe tot mai mîndru, liber și demn între națiunile libere și demne ale lumii!

Vă dorim, în continuare, mari și strălucite realizări în activitatea dumneavoastră de supremă răspundere, zile luminoase și bucurii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați.

Să rămîneți mereu tînăr, dinamic și plin de energie — așa cum vă știm cu toții — în fruntea partidului și țării, conducînd, cu înțelepciunea și hotărîrea care vă sînt caracteristice, destinele României spre orizonturi tot mai luminoase de progres, civilizație și bunăstare, spre comunism.

LA MULȚI ANI, IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

București, 26 ianuarie 1982.

Hordou

Trenul care aleargă piept la piept cu mașina noastră și-a gîndit mersul și respirația să poată ajunge teafăr la Vișeu. Luna sfredelește granitul nopții, pogorînd asupră-ne ochiul stelelor și chemînd aproape pădurea a multe știutoare.

Drumul acesta îl fac anual 30 000 de oameni. Sînt cei care și-au dorit, ca și mine și ca noi toți să vadă cu ochii lor de oameni mari ceea ce știau de copii și să arate copiilor lor locul acesta unde „în vaduri ape repezi curg, și vuiet dau în cale". Oriunde ne-am afla, comuna aceasta, șoaptele Sălăuței ne vor chema aproape să auzim cum iarba și pietrele își spun povești de dragoste și cîntece de vitejie.

Sîntem o comună turistică, îmi spunea primarul localității, făcîndu-mă să înțeleg că nu m-am înșelat presupunînd cît de mulți sînt călătorii spre miazănoapte, avizi a se ști fie măcar și pentru o clipă în vatra „Nunții Zamfirei". L-am întîlnit și am stat îndelung de vorbă cu tovarășul Ioan Coșbuc, secretarul Consiliului popular comunal. Un bărbat cu părul albit, coboritor din numele intrat în istoria literaturii noastre pe paginile ei catifelate și îmbrăcate în neuitare. Bunicul său, Aurel, a fost fratele mai mic al poetului. O familie numeroasă, fiecare plecat încotro, el a rămas aici unde îl știu toți ai satului cu treburile cîte sînt și cîte-oc să mai vină. Un frate, Aurel, s-a căsătorit în Lești. Alexandru muncește ca miner în Baia Borșa. Anton este pădurar la Deva. Sebastian, șofer, lucrează tot în Deva, la inspectoratul silvic. Gheorghe a rămas la Hordou. Ca și cele trei surori, Veturia Tirnoveanu, Anghelina Zăgreanu și Maria Filip, toate casnice în satul de naștere. Mă ascultă cu luare aminte și îmi răspunde așezat ca pînă la urmă să nu mai reziste și să mă corecteze stînjenit cum că lumea din Hordou nu-l strigă niciodată tovarășe Coșbuc, mulțumîndu-se să-i zică simplu „nene Ioane".

De la distanță comuna este într-adevăr o entitate turistică un ou și de necomparat picior de plai, o tortă spre care ne întoarcem fruntea, bucuroși să ne știm botezați de fiecărea ce frumoe de aici, neostenită, peste somnul și nesomnul neamului românesc.

De aproape, Hordoul este o comună cu nume de poet, cu patru mii de locuitori, adunați în 963 de gospodării risipite pe 33 de hectare, cum îmi spune cu precizie primarul Nemeș, fost miner și seralist la Baia de Arieș. O localitate fie și turistică nu trăiește însă nici din faima înaintașilor, nici din gloria locurilor. Drept care mă întrebam cum va fi arătînd ziua de muncă a Hordoului din ce și cum se vor fi înădit gîndurile și speranțele sale de viață, aici, între două dealuri care uită să se oprească și se string aproape lăsînd loc doar satului. Sălăuței și ghezeșului de Salva-Vișeu. Din ce trăiesc și cum au izbutit să aducă satul la înfățișarea lui de azi, unde în drum spre Casa memorială te petrec casele cele multe din care aproape două sute cu etaj? Ascultînd ce mi se spune înțeleg cum o așezare lipsită de șansa traiului fără griji a știut să privească atent în jur, să identifice punctele de sprijin trebuincioase ca apoi, folosindu-se de ele să-și poată croi potecă prin vreme, călcînd apăsat și demn. Grîul și porumbul n-au unde crește, pomii fructiferi nici ei cine știe ce. Au rămas la îndemînă vitele, la ele acasă în această zonă de deal, de poartă spre munte. Un loc aparent sustras de la masa industriei, iată-l înșurubat cu pricepere în sistemul geografic din care face parte.

O unitate de industrializare a lemnului și-a făcut apariția chiar în vatra comunei dar meseria de forestier este veche și se practică profitabil. Sînt în comuna Coșbuc meseriași, constructori, mineri, filatoare, și chiar dacă locul lor de muncă se află în localitățile din jur, asta nu înseamnă că ei sînt mai puțin legați de satul și de comuna — pe cît de vitregită poziționat pe atît de ambițioasă în toate. Și nu s-ar spune că nu izbutește s-o arate. Locul I pe județ cu patru ani în urmă, între fruntașele pe țară la ultima festivitate de premiere a celor mai bine gospodărite comune. Aflu aceste lucruri și mă conving că este nevoie de pricepere, de vocație la urma urmei, de dorința de a face treabă și de ceva dragoste față de locul unde te-ai născut pentru a izbuti în operația, nu totdeuna ușoară, de a înnoda avantajos vînturile care bat în preajmă.

Dacă aveți îndoieli, urcați în trenul de Salva-Vișeu, și coborîți în stația Hordou. Începeți a vă convinge. Începînd eventual orîntr-o scurtă oprire la primărie și nu uitați să întrebați acolo de secretarul consiliului, tovarășul Coșbuc.

NEAGU UDROIU ■

Patria sărbătorindu-și Eroul

Pentru întreaga suflare a țării, pentru toți cei ce clădesc prin armele rațiunii și practicii sociale măreţul edificiu al socialismului pe pămîntul românesc, aniversarea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu se înscrie în istoria națională a României ca un înălțător moment sărbătoresc. Așa cum se arată în scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adresată cu acest prilej conducătorului iubit al partidului și statului nostru, aniversarea se impune inimii și cugetului nostru nu numai prin solemnitatea momentului, ci în primul rînd prin uriașa semnificație pe care o reprezintă pentru prezentul și viitorul țării exemplul, opera și activitatea neobosită a primului bărbat al țării. „Lupta dumneavoastră eroică — se spune în scrisoare — dăruirea fără seamăn cu care ați acționat încă din anii tinereții, în condițiile aspre ale ilegalității, împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și demnității țării s-au înscris în istoria partidului nostru ca pagini luminoase de nepieritoare glorie, care vor lumina și insufleți generațiile de azi și de mîine ale țării în opera istorică de înălțare a măreţului edificiu al socialismului și comunismului pe pămîntul României".

Ziua de 26 ianuarie a fost marcată deopotrivă și prin numeroasele telegrame de felicitări adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu de numeroasele colective de muncă de pe întreg cuprinsul patriei, comuniștii, oamenii muncii, întregul nostru popor exprimîndu-și prin aceste mesaje, odată cu urările de ani mulți, de sănătate, fericire, și dragostea fierbinte, profunda stimă și gratitudine față de înțeleptul cîrmaci al României socialiste. „Prin descătușarea gîndirii, a muncii libere și creației, odată cu Congresul al IX-lea al partidului — se spune de pildă în telegrama adresată de Comitetul Județean Dolj al P.C.R. — prin programele complexe, cutezătoare, de dezvoltare a grandiosului Program al partidului, expresie a gîndirii dumneavoastră prodigioase, prin uriașa activizare a maselor, afirmarea democrației socialiste, instaurarea conștiinței și demnității naționale, a tradițiilor și valorilor noastre perene, prin făurirea omului de tip nou — dumneavoastră ați dat poporului o perspectivă clară a evoluției sale spre zările de lumină și prosperitate ale comunismului".

Cu același prilej, în întreaga țară au avut loc ample manifestări omagiale închinate vieții și operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, viață și operă care au devenit călăuze permanente în activitatea curentă și de perspectivă, izvoare nesecate de învățăminte practice și teoretice.

Ziarele au publicat de asemenea telegramele adresate președintelui Republicii Socialiste România de către înalte personalități ale vieții politice internaționale. În cuprinsul acestor mesaje, alături de urările de ani mulți și sănătate, sînt exprimate alese cuvinte de prețuire față de politica externă promovată de conducătorul partidului și statului nostru, față de inestimabila contribuție a președintelui României la instaurarea unui climat de pace, înțelegere și colaborare între toate popoarele lumii.

În cursul zilei de marți, la sediul Comitetului Central al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România, a fost sărbătorit, cu ocazia aniversării zilei de naștere, de membrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. În cadrul ceremoniei care a avut loc, s-a dat citire scrisorii adresate, cu acest prilej, tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cei prezenți la solemnitate l-au îmbrățișat cu deosebită căldură pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, urîndu-i cu deosebită căldură viață îndelungată, în deplină sănătate, fericire și bucurii tot mai mari, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, de toți cei ce îi sînt dragi și apropiați, noi și profunde satisfacții în activitatea de înaltă răspundere încredințată de partid și popor, ani mulți și rodnici în fruntea partidului și statului, pentru a conduce, cu aceeași abnegație și pasiune revoluționară, cu aceeași cutezanță, înțelepciune și dinamism, destinele patriei, ale națiunii, pe calea luminoasă a socialismului și comunismului.

Mulțumind călduros pentru sentimentele ce i-au fost exprimate, pentru felicitările și urările transmise, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvîntare urmărită cu deosebit interes și subliniată în repetate rînduri cu aplauze. În încheiere, secretarul general al Partidului Comunist Român a rostit și aceste emoționante, însuflețitoare și memorabile cuvinte: **„Vreau să asigur partidul, clasa muncitoare, întregul nostru popor că și în viitor nu voi precupeți nici un efort pentru a-mi îndeplini înaltele datorii încredințate de partid, de popor — în partid și în stat — și voi acționa cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea spiritului muncii colective, dar și a răspunderii, pentru dezvoltarea democrației de partid și muncitorești, fiind ferm convins că numai înmănunchind toate acestea că mai bine vom reuși să îndeplinim sarcinile de mare răspundere încredințate de partid și popor".**

Sînt cuvinte de o aleasă simplitate ce aduc mărturia unei veritabile profesiuni de credință, sînt cuvintele celui ce și-a închinat întreaga viață și putere de muncă țării și poporului român, națiunii din mijlocul căreia s-a ridicat pentru a deveni, prin mandatul Partidului Comunist Român, al întregului nostru popor, cîrmaciul destinului național și arhitectul României moderne.

LIVIU MAIOR ■

Lucrarea pe care o reproducem — aparținînd lui Călin Moș, elev în clasa a IX-a a Liceului „Samuil Vulcan" din Beiuș, județul Bihor, talent pe care „Flacăra" l-a revelat cititorilor nu demult — se intitulează „Întîmpinare". Ea este dedicată vizitei pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut-o în orașul Beiuș, în iunie 1977. „De la Mihai Viteazul și pînă la tovarășul Nicolae Ceaușescu — ni se spune în scrisoarea care însoțește reproducerea — nici un alt mare conducător al României nu a vizitat Beiușul". Ecoul acestei memorabile întîmplări în conștiința pictorului-adolescent vorbește, prin imaginea noastră, de la sine. Vechea clădire din imagine este Liceul „Samuil Vulcan" — centrul Beiușului.

Întrecerea pentru binele patriei

(Urmare din pagina 1)

Expresie elocventă a acestor preocupări, chemările la întrecere lansate în aceste zile îndeamnă colectivele de muncă din fiecare întreprindere, fabrică, uzină, atelier, secție, șantier, fermă și formație de lucru la reconsiderarea critică a întregii activități, la evaluarea corectă a tuturor resurselor și fructificarea lor maximă. Suprapunîndu-se perfect comandamentelor etapei în care ne aflăm și ținînd seama de restricțiile cărora trebuie să le facem față, angajamentele cuprinse în aceste chemări au meritul de a jalona cu exactitate obiectivele fundamentale ale întrecerii socialiste în 1982. Ele situează la loc de frunte preocupările pentru îndeplinirea în mod ritmic a planului producției fizice, realizarea integrală a producției nete și marfă, acordînd prioritate creșterii nelimitate a bazei energetice, și de materii prime și materiale, a producției agricole. Aceste colective de muncă adresează tuturor oamenilor muncii chemarea înflăcărată de a obține peste plan cît mai mult țiței, cît mai mult cărbune, mai multă energie electrică pe bază de cărbune, cantități sporite din sortimentele și mărcile de oțel necesare economiei naționale, de produse chimice, mașini și utilaje de înaltă tehnicitate. În același timp se angajează să reducă cu mai multe procente consumurile normate, să desfășoare ample acțiuni pentru economisirea tuturor formelor de combustibil și energie, pentru recuperarea și refolosirea materialelor, a resurselor secundare, pentru recondiționarea pieselor și subansamblelor. Cît de importantă este bătălia ce trebuie dată în aceste domenii rezultă și din aceea că, la nivelul economiei naționale, reducerea cu numai 1 la sută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social asigură în anul 1982 un spor de venit național de 15 miliarde lei.

Pornind de la faptul că anul 1982 trebuie să marcheze în dinamica cincinalului progrese însemnate în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, autorii chemărilor la întrecere, prin propriul exemplu, îndeamnă la îmbunătățirea radicală a activității de modernizare a producției, la accelerarea asimilării, înnoirii și tipizării materialelor și produselor. Este evident apelul autorilor spre mai multă suplețe în organizarea producției pentru ca aceasta să se adapteze cu mai multă rapiditate, în termeni comparabili cu ce se întîmplă pe plan mondial, la solicitările clienților interni și, îndeosebi, cei externi. Legat de aceasta rețin atenția angajamentele ferme privind diminuarea importurilor, îndeplinirea și depășirea sarcinilor la export, creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe.

O atenție specială se acordă productivității muncii. Autorii chemărilor își propun accelerarea ritmului de creștere a acestui indicator, comparativ cu sarcina planificată. Angajamentele nominalizează acțiuni binecunoscute pentru eficiența lor: mecanizarea operațiunilor ce necesită un volum mare de muncă manuală, automatizarea proceselor de producție, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor, extinderea policalificării și reducerea în continuare a personalului auxiliar și neproductiv. Una dintre cele mai importante resurse de creștere a productivității muncii o reprezintă utilizarea deplină a timpului de muncă afectat producției, îmbunătățirea coeficienților de utilizare a mașinilor. Un minut, în industrie, valorează, la parametrii planului pe 1982, circa 2,8 milioane lei, o oră — 168 milioane lei. Timpul de muncă a căpătat, cum se vede, valori nebănuite.

Urmărind aplicarea consecventă a cerințelor noului mecanism economico-financiar, autorii chemărilor la întrecerea socialistă acționează pentru o activitate rentabilă prin întărirea disciplinei de plan, contractuale și financiare, prin gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale în vederea creșterii volumului de beneficii și, pe această bază, a resurselor necesare participării oamenilor muncii la beneficii și realizării acțiunilor sociale.

Unitățile din agricultură, adaptînd ceilalți indicatori la specificul activității, pun pe prim plan depășirea producțiilor vegetale și animale planificate, creșterea livrărilor la fondul de stat și îndeplinirea sarcinilor ce le revin din programele de autoaprovizionare; cele de construcții-montaj — predarea la termen și execuția de bună calitate a obiectivelor; cele din transport — folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor de transport, în condițiile asigurării siguranței și regularității circulației.

Începînd cu aceste zile se desfășoară, așa cum aminteam mai înainte, adunările generale ale oamenilor muncii. Pe lîngă multiplele probleme pe care le au de rezolvat, colectivele celorlalte unități din ramurile respective, răspunzînd chemărilor la întrecerea lansată în această perioadă, își vor asuma propriile angajamente fundamentate pe programe concrete și măsuri menite să valorifice superior multiplele resurse de care dispune fiecare întreprindere, institut, cooperativă, centrală, consiliu unic agroindustrial.

Reîncepe marea întrecere muncitorească. Pentru mai binele patriei și bunăstarea tuturor.

Președintele Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al păcii, prieteniei și înțelegerii între popoare

Acționînd și militînd cu consecvență și tărie pentru continua propășire a poporului nostru, pentru dezvoltarea și înflorirea României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu este în același timp profund preocupat de soarta umanității, de problemele progresului întregii omeniri, ale salvgardării păcii pe pămînt. Conducătorul partidului și statului nostru a adus o contribuție remarcabilă la descifrarea proceselor și tendințelor noi din viața internațională, la definirea și fundamentarea unor concepte și principii noi privind relațiile dintre state. În întreaga lume sînt larg cunoscute și apreciate concepțiile și pozițiile românești privind unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor democratice, progresiste, antiimperialiste, noua ordine economică mondială, înfăptuirea dezarmării, rezolvarea tuturor diferendelor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, promovarea relațiilor de bună vecinătate, edificarea securității europene, asigurarea unei păci trainice în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat și desfășoară o intensă și neobosită acțiune politică pentru transpunerea în viață a acestor comandamente, pentru așezarea relațiilor dintre state pe fundamentul trainic al principiilor respectării neabătute a suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc. În acest context se înscriu și recentele dialoguri la nivel înalt româno-bulgar și româno-pakistanez, cărora le sînt consacrate comentariile din această pagină.

România — Bulgaria, un exemplu de bună vecinătate, de prietenie și colaborare

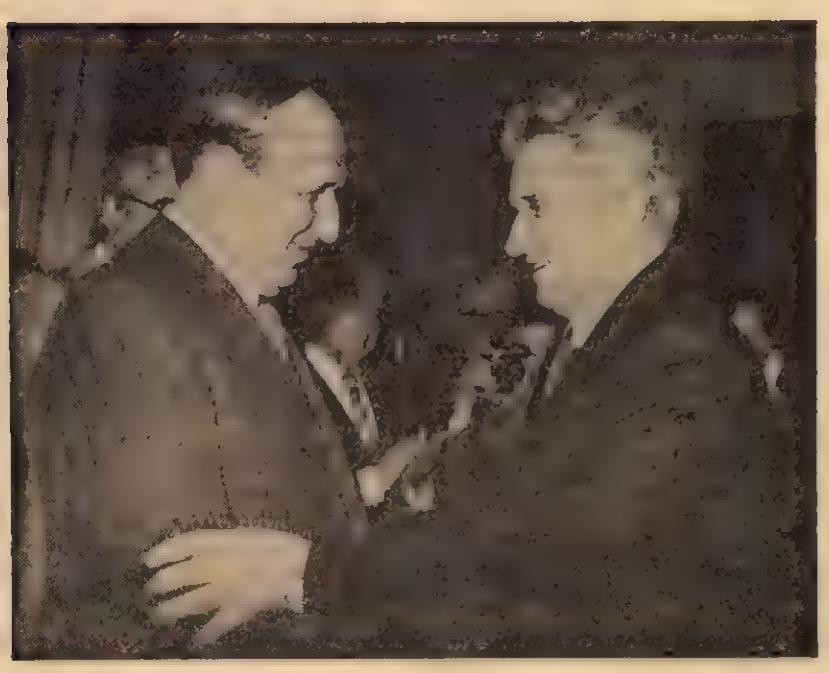

Tradiționalele relații de prietenie dintre poporele român și bulgar, dintre România și Bulgaria, au dobîndit în anii socialismului, și în special în ultimul deceniu și jumătate, noi dimensiuni, au fost ridicate pe o treaptă superioară, s-au adîncit și s-au amplificat. Un rol determinant în dezvoltarea prieteniei și colaborării pe multiple planuri dintre partidele, țările și popoarele noastre l-au avut și îl au întîlnirile și convorbirile frecvente dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Aceste întîlniri, hotărîrile adoptate constituie contribuții de seamă la întărirea prieteniei, deschid noi și largi orizonturi în dezvoltarea colaborării multilaterale, în toate domeniile, dintre România și Bulgaria.

Înțelegerile convenite cu prilejul întîlnirilor româno-bulgare la nivel înalt, adevărate programe de acțiune pe termen lung, asigură valorificarea posibilităților oferite de economiile în plin avînt ale celor două țări vecine și prietene pentru progresul mai rapid al operei de construcție socialistă, pentru bunăstarea și fericirea popoarelor român și bulgar.

Noul dialog româno-bulgar la nivel înalt s-a înscris în aceleași coordonate, devenite tradiționale, și care fac ca relațiile româno-bulgare să constituie un exemplu de relații dintre două țări socialiste. În cadrul convorbirilor oficiale s-a evidențiat cu satisfacție faptul că înțelegerile convenite sînt transpuse în viață, asigurîndu-se astfel dezvoltarea și adîncirea conlucrării prietenești dintre cele două partide, țări și popoare. A fost relevată hotărîrea ambelor părți de a acționa pentru valorificarea superioară a posibilităților existente, în scopul intensificării și diversificării cooperării româno-bulgare pe multiple planuri. La convorbiri au fost, de asemenea, abordate probleme actuale ale vieții internaționale.

În timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat tovarășului Todor Jivkov Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I, cu eșarfă. Înalta distincție a fost acordată pentru contribuția pe care înaltul oaspete a adus-o la întărirea prieteniei româno-bulgare, cu prilejul împlinirii vîrstei de 70 de ani.

Apreciind perspectivele dezvoltării colaborării româno-bulgare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Aș dori să exprim convingerea că partidele și statele noastre vor întări și mai puternic colaborarea dintre ele, că vom face în așa fel încît relațiile noastre să constituie un exemplu de relații dintre două state socialiste vecine, hotărîte să-și făurească orînduirea socialistă în strînsă colaborare, întărind totodată colaborarea cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele progresiste și antiimperialiste". La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov a declarat: „Relațiile dintre Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România, dintre cele două partide și popoare ale noastre sînt prietenești, frățești. Iar noi dăm o înaltă apreciere a tot ceea ce s-a realizat în acești ani. Doresc să menționez meritele personale ale tovarășului Ceaușescu pentru bunele relații și colaborarea fructuoasă dintre noi. Cele realizate pînă în prezent arată că trebuie să fie căutate și întotdeauna se pot găsi posibilități pentru întărirea unității, coeziunii, bunei vecinătăți și prieteniei dintre cele două popoare ale noastre — constructori ai societății socialiste. Relațiile și colaborarea dintre Bulgaria și România pot să devină într-adevăr un model de relații și colaborare dintre state socialiste vecine".

Între, noua întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov este menită să dea un nou impuls dezvoltării tot mai intense a colaborării dintre România și Bulgaria, în interesul celor două țări, al cauzei socialismului, progresului și păcii în lume.

ION D. GOIA

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-pakistaneze

În cronica relațiilor româno-pakistaneze, care au cunoscut în ultimii ani progrese importante, îndeosebi în domeniul schimburilor economice, al colaborării și cooperării pentru realizarea unor importante obiective industriale, o pagină de referință a înscris recenta vizită oficială de prietenie, efectuată în țara noastră la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de generalul Mohammad Zia-ul Haq, președintele Republicii Islamice Pakistan, împreună cu doamna Zia-ul Haq.

În cadrul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite, în Declarația comună româno-pakistaneză s-a subliniat cu satisfacție că relațiile româno-pakistaneze au cunoscut în ultimii ani importante progrese pe multiple planuri. În același timp, s-a considerat că sînt create premise favorabile pentru dezvoltarea și adîncirea în continuare a conlucrării dintre cele două țări. Documentele menționate evidențiază că cele două părți s-au pronunțat pentru o cît mai largă valorificare a posibilităților existente, în scopul amplificării schimburilor comerciale prin finalizarea și identificarea unor noi acțiuni de cooperare economică, în scopul intensificării conlucrării în domeniile minereului, agriculturii și industriei alimentare, prelucrării metalului, materialelor de construcții, electronicii, transportului și în alte domenii de interes comun. S-a apreciat că promovarea susținută a relațiilor româno-pakistaneze slujește progresului și prosperității celor două țări și popoare, cauzei păcii, înțelegerii și colaborării în lume.

Vizita înaltului oaspete pakistanez a prilejuit și abordarea unui cerc larg de probleme ale actualității politice internaționale. S-a apreciat că în împrejurările de față se impune mai mult ca oricînd întărirea conlucrării tuturor statelor și popoarelor pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de pace, destindere și colaborare, pentru așezarea la baza relațiilor internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța.

Cei doi președinți au dat o înaltă apreciere noului dialog româno-pakistanez la nivel înalt. „Vizita pe care o întreprindeți în România — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie o ilustrare a evoluției pozitive a relațiilor de prietenie și colaborare româno-pakistaneze, o expresie a dorinței comune de a le conferi un caracter tot mai larg. Sînt bucuros că — după întîlnirea și convorbirile pe care le-am purtat împreună în luna mai 1980, la Belgrad — avem prilejul să ne revedem și să continuăm dialogul început atunci, să facem un schimb de păreri cu privire la stadiul relațiilor noastre, la perspectivele întăririi în continuare a colaborării și conlucrării dintre România și Pakistan, atît pe plan bilateral cît și pe plan internațional". Iar generalul Mohammad Zia-ul Haq a declarat: „Vizita mea, domnule președinte, îmi oferă fericitul prilej de a avea un amplu schimb de opinii asupra problemelor internaționale și bilaterale. Sînt încredințat că acesta va contribui la consolidarea continuă a cooperării reciproc avantajoase dintre țările noastre în diverse domenii. Această cooperare, care a fost instituționalizată prin crearea Comisiei mixte guvernamentale româno-pakistaneze de cooperare economică, științifică și tehnică, este în folosul ambelor țări. Noi, în Pakistan, sîntem recunoscători pentru ajutorul acordat de România în multe domenii, în special în cel al petrochimiei și fabricării cimentului. Rafinăria națională de la Karachi ar putea fi considerată, pe drept cuvînt, un monument al prieteniei noastre".

Deschizînd perspective noi colaborării fructuoase româno-pakistaneze în toate domeniile de activitate, vizita în țara noastră a înaltului sol al poporului pakistanez, noul dialog la nivel înalt dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq se înscriu ca un moment de referință, cu semnificații deosebite, în dezvoltarea relațiilor dintre România și Pakistan, în folosul ambelor noastre țări și popoare, al cauzei păcii, destinderii și înțelegerii în întreaga lume.

ION CODRU

AVUȚIA ȚĂRII — AVUȚIA NOASTRĂ

S-o gospodărim cu grijă, s-o sporim neîncetat cu brațele și cu mintea!

Recuperatorii

La Institutul de Cercetări Științifice și Inginerie Tehnologică pentru Sectoare Calde — ICSITPSC București — un grup de oameni harnici și pricepuți, în frunte cu dr. ing. **Nicolae Greavu**, dr. ing. **Nicolae Popa** și ing. **Alexandru Asoltanei** au cercetat, proiectat și realizat o instalație de retopire electrică (în baie de zgură) a deșeurilor și pieselor uzate din oțeluri aliate, pe care le valorifică superior, nu numai recuperînd oțelul și fabricînd din nou piesele inițiale, dar și conferind oțelului astfel obținut caracteristici mult superioare celui de la care s-a plecat.

Împreună cu cei trei specialiști, intrăm în hala laborator a institutului și ne trezim în mijlocul unui bazar ciudat de piese vechi și uzate. Frumos orînduite, grămezi de span, cilindri de laminor uzați, matrițe de forjare a căror viață se încheiase, deșeuri de scule și scule uzate, osii de locomotivă diesel electrică scoase din uz, racorduri de la sapele de foraj, așteptau să fie topite în noua instalație. În loc să la calea grămezilor de fier vechi de la centrele de valorificare ICM sau să fie retopite în cuptoarele clasice cu arc electric sau inducție, prin noul procedeu ele se transformă în oțel mult superior celui inițial și redevin piesele tinere de altădată, dar cu calități mult îmbunătățite și viață mai lungă.

Dar mai bine să vedem principiul de funcționare al instalației. Piesele uzate constituie electrodul instalației, compusă dintr-un cristalizor din cupru, de forma unui creuzet, răcit cu apă în exterior, și în care se află o zgură sintetică bazică (amestec de fiorură de calciu, alumină, oxid de calciu și altele). Electrodul este alimentat cu o tensiune joasă și curenți de ordinul kiloamperilor, se topește și formează o baie de metal lichid în cristalizor, în contact intim cu zgura, după care prin solidificare formează un lingou de oțel cu o cristalizare orientată. Efectul metalurgic favorabil al băii de zgură este acela de a reține impuritățile, lingoul de oțel nou format fiind lipsit de impurități, de sulf, de incluziuni de zgură, de gaze, de pori, deci cu o puritate ridicată și cu caracteristici fizico-mecanice omogene și superioare oțelului de cuptor din care a provenit înainte de retopire.

Este deosebit de important de semnalat faptul că valorificarea superioară a acestor deșeuri rezultate din procesele de producție, prin intermediul procedeului realizat de specialiștii de la ICSITPSC, scutește țara de multă valută plătită pentru importul unor elemente scumpe și greu de procurat, cum ar fi cobaltul, wolframul, cromul, nichelul, molibdenul, vanadiul etc., necesare pentru oțelurile aliate noi care ar fi intrat în alcătuirea pieselor, care așa se fabrică din acest material recuperat.

Dar poate ar fi mai bine să-l lăsăm chiar pe unul din „părinții" acestei instalații, inginer Alexandru Asoltanei să ne vorbească despre alte avantaje ale tehnologiei realizate.

— Instalația cu capacitate de 2 tone-lingou este rodul muncii complexe și căutărilor unei echipe de specialiști din institutul nostru în colaborare cu Institutul de Cercetări și Proiectări Electrotehnice și Întreprinderea Electroputere Craiova, și ea este realizată prin forțe proprii de-a lungul întregului traseu : cercetare-proiectare-construcție. Este o instalație modernă, competitivă cu cele similare din țări „cu vechi state de serviciu" în industria oțelului ca : S.U.A., U.R.S.S., R.F.G. Realizînd-o, nu mai sîntem tributari importului de astfel de instalații de la firmele de veche tradiție. Dacă ar fi să menționez unele avantaje față de instalațiile asemănătoare pe plan internațional, aș spune că : alimentarea făcîndu-se în sistem trifazat nu se produce dezechilibrarea rețelei electrice pe partea de înaltă tensiune — unul din handicapurile altor instalații de acest fel ; operarea cu frecvență redusă, pînă la 10 Hz, reduce sensibil pierderile de energie electrică ; și cristalizorul fiind mobil permite montarea instalației în hale modeste, cu înălțimi reduse. Și ca să o privim dintr-un unghi la ordinea zilei, se mai poate spune : consumul de energie electrică fiind cu 30% mai mic decît la instalațiile alimentate în sistem monofazat, procedeul nostru se aliniază și tendințelor impuse de criza de energie.

— Argumentele noastre, ale inginerilor — intervine dr. ing. Nicolae Greavu — fiind cel mai adesea convingătoare prin limbajul cifrelor, vă voi spune cîteva date pentru a vedea efectul economic spectaculos al aplicării procedeului. Spanul rezultat la prelucrarea suprafețelor de tip stelit, care prin centrele ICM valorează de ordinul a cîtiva lei kg., valorificat în instalație, se transformă în lingouri cu preț de circa 1 000 lei. Cilindrii de laminor uzați, care în rețeaua ICM înseamnă cîteva zeci de lei, prin introducerea în instalație se transformă în cilindri noi din oțel cu caracteristici mai superioare, valorînd circa 15 000—20 000 lei bucata și avînd în plus o viață de 1,5—2 ori mai mare, fapt ce reduce timpii de oprire a producției laminoarelor la frecvența lor schimbare. În cadrul experimentărilor de recuperare a matrițelor uzate s-a constatat că matrițele obținute din oțel retopit în baie de zgură au o durată de exploatare cu peste 200% mai mare. Și exemplele ar putea continua, pentru a demonstra efectele benefice ale introducerii pe scară largă a acestei instalații.

Este îmbucurător faptul că pe porțile întreprinderilor Oțelul Roșu, Rulmentul Brașov, Electrobanat Timișoara, în intrat deja, lucind de „tinerețe", cilindrii de laminor, matrițe și semifabricate obținute prin retopirea în baia de zgură a „surorilor" lor, care nu demult păcăseau „bătrîne și obosite", întreprinderile se poarta din dos.

Ar fi păcat ca această idee generoasă și cu efecte spectaculoase atît economice cît și tehnice și de evitare a unor importuri costisitoare, să nu treacă rapid de la faza de instalație prototip la producția de serie, pentru toate marile uzine ale Ministerului Construcției de Mașini, care utilizează oțeluri speciale recuperabile. Aceasta presupune ca o întreprindere constructoare de mașini să treacă la fabricarea în serie a unor astfel de instalații care nu necesită nici o componentă din import. Să nu facem să ruginească o idee nouă și de avangardă care se înscrie în directivele Congresului al XII-lea privind valorificarea gîndirii românești, recuperarea deșeurilor și materiilor secundare și evitarea importurilor, în meandre de inerție și birocratism.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Noroc bun „cărbunarilor" Țării Moldovei!

Acum, la început de an să nu-i uităm pe minerii Comănestiului, să le urăm **Noroc bun.** Trăim o perioadă cînd aurul negru al cărbunelui tinde să ia tot mai mult locul aurului negru al petrolului. Așadar, Noroc buc ! Dar poate mai puțin se știe că aici, la Comănești, se lucrează într-una din cele mai grele mine din lume. Noroc buc !

— Niciieri pe glob, cel puțin după cunoștința mea — ne spune directorul exploatării, inginerul Nicolae Bejan — nu se atacă straturi atît de subțiri ca la Comănești : 40—50 cm și totuși este necesar și eficient, fiindcă avem cărbune de bună calitate. În alte mine, omul stă în picioare și minuiește un utilaj adecvat, dar la un strat atît de subțire... Pe alocuri, numai 30 cm ! Este și motivul pentru care în nici o țară din lume nu am putut găsi utilaje pe care să le importăm, nici în U.R.S.S., nici în Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Marea Britanie, Franța. La noi în mină singura mecanizare posibilă este clocanul pneumatic. Oamenii muncesc culcați pe o coastă. Între galerii se execută un suitor de preabataj și pe direcția stratului se avansează cu 6—20 oameni. Înainte vreme, loveau cu „picoanul", cu tîrnăcopul, acum cu clocanul de abataj. **Ore în șir, culcați, cu clocanul... Așa se cîștigă o pîine la Comănești, așa se dă cărbune țării !** Din fericire, sînt perspective — confirmate în parte — să intrăm în zone mai bune de zăcămînt, dar deocamdată așa-i situația.

Scurt și cuprinzător : „Așa-i situația !" Cinstită profesiune de miner, fiindcă, la drept vorbind, nu există niciieri minerit ușor. La Comănești, adevărat, există un specific și oamenii locului, obișnuiți cu muntele, cu asprimile vieții și ale anotimpurilor, cu natura, cînd mamă bună, cînd mașteră, se iau la trîntă cu acest specific și-i învîng bărbățește. Ca acel brigadier Gheorghe Anton care lucra într-un sector rămas sistematic în urmă cu planul — Vermești. El tot susține însă că se poate și altfel.

— Poți demonstra, nea Anton ? — l-au întrebat ortacii.

— Pot.

Anton nu lucra efectiv cu clocanul de abataj, conducea vreo 30 de oameni, era și așa o treabă grea, de răspundere. Dar pentru a explica mai clar ce avea de spus a pus mîna pe clocan și, în decurs de șapte ore, a dovedit că se putea altfel și a arătat tot ce avea de arătat, fără să rostească un cuvînt. Ortacii l-au înțeles și la Vermești s-a produs revirimentul așteptat.

La Gheorghe Anton, la brigadierul de la abatajul 6509 — Nicolae Gosav, la minerii ca Gheorghe Nistor de la Vermești, la Gheorghe Timofte, Simion Vrînceanu, Mitică Prăjescu, Ion Pruteanu, Costică Chelaru, Dorel Aichimoale și cîți alții, **săraci în vorbe și bogați în fapte,** ne gîndeam aflînd că la Comănești s-a încheiat anul cu bune rezultate, că au livrat economiei naționale, în aceste condiții grele, 3 200 tone peste plan și că înșiși muncitorii au propus măsuri concrete, de mare eficiență, pentru satisfacerea unui comandament național : mai mult cărbune ! Inițiativele lor de a efectua, în sectorul de exploatare Leorda, schimbul direct în abataje și nu la gura puțului, pentru a se prelua din mers utilajele și instalațiile, sau inițiativa de a alege sterilul din cărbune chiar la locul de extracție și nu la suprafață — vădesc, dincolo de aspectul tehnic, de planul de măsuri și de toate celelalte, că minerii din Comănești au întîmpinat anul 1982 așa cum se cuvine, fiindcă la ei, în fibra lor muncitorească, de mult s-a ales sterilul de cărbune și știu prea bine ce valoare are munca lor pentru țară.

— Sîntem singurul bazin carbonifer din Moldova — ne spune Nicolae Bejan — și unități recent construite, nu departe de noi, au nevoie de acest cărbune : termocentrala Borzești va necesita milioane de tone ; o mare consumatoare va fi și uzina termică a combinatului de hîrtie și celuloză de la Adjud, fără a mai vorbi de însăși termocentrala din Comănești, care se dezvoltă puternic ca urmare a vizitei făcute în septembrie 1980 de către secretarul general al partidului. Iată de ce se desfășoară un program intens de cercetare pe tot întinsul bazinului și în zonele limitrofe. În „chiuveta" Asău Sud, unde funcționează de acum două abataje, se redeschide vechea mină Lăpoș. Ne-am documentat și în arhivele de la Hunedoara și Bacău.

Impresionantă această împletire în tradiție și reînnodare cu trecutul, care, iată, se dovedește atît de fertilă și pe planul producției pure. Înaintași, prin graiul arhivelor colbuite, par că șoptesc peste veac urmașilor cum și unde să caute cărbunele. Nu-i rușine să învoți de la bătrîni !

Comănestenii sînt mîndri de tradiția lor întru ale cărbunelui și cînd te abați pe la ei nu uită să-ți înfățișeze hrisovul „**către cinstita isprăvnicie a ținutului Bacău**" :

„Privighetorul Ocolului Tazlăului de Sus, cu adîncă supunere aduce la știința cinstitei isprăvnicii că asămine baie de cărbuni s-au deschis de către dumnealui doftor Cihac din oras Eși și Anton Vinclor pe moșia Comănești... Care cărbuni se duc la scheie Galați pentru trebuința a trei vaporuri a împărăției Austriei ce vin la Galați pentru înlesnirea negotului Principatului Moldovei. Pentru care cu supunere raportuiesc, 1836 iulie, din Comănești".

Deci, de pe la începuturile veacului trecut cărbunele comănestean se transporta la Dunăre, „pentru înlesnirea negotului Principatului Moldovei". Iar azi, același cărbune se extrage din măruntaiele pămîntului pentru „înlesnirea" industriei, a întregii noastre economii naționale. Cărbune brun, cu mare putere calorică. Motiv pentru care s-a trasat sarcina creșterii substanțiale a capacității de producție la ordinul milioanelor de tone. „Dacă nu rezolvăm noi, cărbunele va trebui adus din celălalt colț al țării, din Oltenia, sau din Bihor și Sălaj". Dar minerii moldoveni **rezolvă.** Ba chiar în ultimul an au dat cărbune unde nici nu se așteptau, acolo unde lucrări de suprafață, prin foraje, păreau a arăta că nu există cărbune !

LIONEL NIȚESCU ■

Ce e nou la „Electrobanat" ?

„Chiar și într-un vîrf izolat de munte, un casetofon tot folosește o baterie fabricată la noi !" — s-a exprimat, extrem de plastic, directorul adjunct tehnic și de producție, inginerul **Iosif Drăghici.**

Într-adevăr, omniprezența produselor realizate la ELECTROBANAT Timișoara este evidentă iar aria lor de răspîndire depășește cu mult granițele țării. Aceste aspecte au fost subliniate cu firească mîndrie la „întîlnirea cu veteranii" ce a avut loc în decembrie, anul trecut, cu ocazia împlinirii a 80 ani de existență a întreprinderii. Fusese înființată în 1921, „colectivul" era compus din 20 muncitori, iar puterea instalată era de... 10 cai putere. Și deși avînd un iz meșteșugăresc, încă de la pornire aici au început să se fabrice lanterne, baterii, felinare etc. — să se fabrice LUMINA.

Astăzi ELECTROBANATUL are unul dintre cele mai puternice, disciplinate și eficiente colective industriale ale Timișoarei. Trei game largi de sortimente compun producția actuală : **bateriile și elementele galvanice** (unicul producător din țară) ; **faruri și lămpi de semnalizare pentru autovehicule** (de asemenea, unicul producător) și **corpuri de iluminat** (reprezentînd circa 50% din producție și asigurînd iluminatul străzilor, al străzilor, pentru echiparea cu lumină a vagoanelor și locomotivelor, navelor, avioanelor, minelor etc.). Muncitori, mecanici și maiștri precum Dumitru Moț, Ilie Roman, Titus Gligor, Emerik Bachici sau Dumitru Simineș își pot oricînd vorbi despre aceste produse simple poate că numai în aparență (tot inginerul Drăghici îmi mai relata : „deși farul, de pildă, e o tinichea îndoită cu un bec înăuntru, el are o reglementare internațională extrem de severă, astfel încît tinicheaua devine material pentru un bijutier, iar amplasarea becului : artă !"), dar atît de solicitate pe piața internă și internațională, și solicitate nu numai cantitativ, cît și la performanțe competitive dintre cele mai pretențioase.

Ce a adus nou aici, la ELECTROBANAT, anul 1982 ?

În primul rînd aplicarea unor procedee insumate într-un termen ad-hoc : **„dezaluminizarea"** : reducerea deci, în măsura posibilului, a consumului de aluminiu. La unele produse s-a ajuns chiar la o reducere record, la 40%, a prețiosului metal (de pildă la „aplicele turnate pentru export", prin subțierea peretelui produsului, fără a influența cu ceva calitatea sa). În al doilea, s-a trecut la fabricarea corpurilor de iluminat cu consum scăzut de energie — folosind adică becuri pînă la 120W dar de mare eficiență luminoasă. Se mai află apoi în curs de asimilare cîteva produse noi, prin design și funcționalitate (faruri auto, lămpi semnalizatoare, corpuri de iluminat antiexplozive etc.). Și au ajuns în centrul atenției preocupările pentru prelungirea termenului de garanție la bateriile electrice (la bateria „R 20" de pildă, pentru radio, perioada s-a dublat de la 6 la 12 luni, în prezent, lucrîndu-se la tipurile „E.14" și „3.R.12").

Șeful biroului export-import, inginerul Ladislav Zahradnyik, îmi oferă apoi cîteva date suplimentare : ELECTROBANATUL are un program de acțiuni de contractare (prin Electroexportimport) și de asemeni unul din prospectare. În luna ianuarie 1982, de pildă, se exportau corpuri de iluminat pentru interior și stradal în URSS ; plafoniere și aplice în RFG și Austria ; faruri și lămpi semnalizatoare în Siria ; alte faruri în Irak ; grupuri pentru construcțiile edilitare realizate de către ARCOM, în Libia ; corpuri de iluminat pentru o fabrică de ciment, în China. Socotind că producția pentru export a mărit întreprinderii bănățene reprezintă 15% din totalul producției, ne putem da ușor seama că, încă din prima lună a acestui an, lucrătorii de aici și-au propus obiective ambițioase. Și mai adăugăm la acest punct și reducerea masivă a importului la unele produse cum ar fi : negrul de fum acetilenic, agenții de luciu, tuburile termostrictoare, la o serie de pompe, piese de schimb și tamburi pentru galvanizare.

În sfîrșit — **autoutilarea,** după cum sînt informat această reprezentînd punctul forte al întreprinderii. Voi vedea, condus în întreprindere fiind de către inginera Cecilia Nichici, cîteva din „piesele" de rezistență : instalațiile de aluminizare, cele de îndoit lamele, instalațiile de prelucrare a gulerului la far și — poate că mai ales — pompele de vid (preluate inițial de la o altă întreprindere, recondiționate, refăcute etc., astăzi întreprinderea în cauză fiind interesată și trimițîndu-și delegați pentru a studia modul de funcționare al respectivelor pompe, dintr-o dată „de nerecunoscut"). O nouă și modernă hală a benzilor rulante este aproape gata a fi dată în folosință.

Firește că toate aceste date par seci, deși ascund milioane lei economii sau valută. Îmi amintesc acum, în încheiere, de o temere asemănătoare pe care și-o manifesta inginerul Iosif Drăghici, și anume: la ora actuală, conducerea întreprinderii are în pregătire o „monografie" de 300 pagini a „Electrobanatului". Ei bine, Iosif Drăghici se temea că textul acestei monografii va fi prea „exact", prea „cifric", prea puțin „literar" și își cerea într-un fel scuze — cu anticipație — pentru această situație. Eu cred însă că Iosif Drăghici știa exact că valoarea unei astfel de „monografii industriale" nu constă în „literaturizare" cît în autenticitatea cifrelor și datelor statistice — în autenticitatea faptelor de muncă ale celor de aici, de la întreprinderea timișoreană.

HORIA PATRAȘCU ■

A ne iubi țara înseamnă acum, mai cu seamă, a-i descătușa rodnicia pământului

Interviu cu tovarășul EMIL PĂTRACHE, adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

— La recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., în magistrala cuvîntare, rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost dezbătute probleme de importanță excepțională pentru zootehnie, la loc de frunte situîndu-se furajarea animalelor. Cum apreciați noua orientare, măsurile preconizate în acest domeniu ?

— Noua concepție cu privire la furajare, precum și la alte laturi ale activității în zootehnie, reprezintă o revoluție în tehnica de nutriție a animalelor, în creșterea animalelor în general. Această revoluție este menită să ducă la traducerea în viață a sarcinilor ce revin zootehniei din documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului, la realizarea integrală a programului de autoaprovizionare.

— Ce a determinat schimbarea orientării de pînă acum ?

— Sistemul de furajare practicat pînă în prezent nu a avut în vedere valorificarea în totalitate a condițiilor specifice și a tradițiilor din agricultura tuturor zonelor țării noastre, mergînd pe un consum exagerat de furaje concentrate, cu soluții tehnologice care necesită cheltuieli mari de forță de muncă și energie. Ca urmare a acestui fapt, cît și a producțiilor scăzute de porumb din ultimii ani, s-au creat goluri serioase în acoperirea necesarului de furaje, cu consecințe negative asupra producțiilor și stării de sănătate a animalelor, ceea ce ne-a obligat să recurgem masiv la import, cu eforturi valutare însemnate. La aceasta se adaugă neajunsurile determinate de preocuparea insuficientă a specialiștilor, a celorlalți factori din unitățile agricole, pentru recoltarea, conservarea, prevenirea pierderilor, a risipirii și degradării nutrețurilor. Această stare de lucruri impunea luarea unor măsuri hotărîte pentru schimbarea întregii concepții de producere, depozitare și folosire a furajelor.

— În ce constă noua concepție ?

— Noua concepție de asigurare și folosire economică a furajelor are în vedere acoperirea în totalitate a nevoilor de nutrețuri din resurse interne, utilizarea cu randament ridicat a suprafețelor destinate producției de furaje și realizarea, pe fiecare hectar, a unor culturi cu valoare nutritivă maximă, în condițiile reducerii consumurilor energetice. Subliniez că aceeași orientare se regăsește și în practica de azi a țărilor cu agricultură avansată, considerîndu-se că ea reprezintă soluția de bază în viitor pentru asigurarea economică a necesităților furajere. Astfel, în R.F.G., Franța, Austria, s-a trecut demult la furajarea porcilor cu porumb cu umiditate ridicată, bovinele se îngrașă cu cantități mici de concentrate, baza hranei constituind-o nutrețurile suculente și grosiere, care au o productivitate mare cu cheltuieli minime. Trebuie spus că în ultimii ani chiar și americanii, din a căror tehnologie nutritivă — costisitoare, cu un consum ridicat de energie — ne inspiram noi, au trecut la folosirea porumbului însilozat, cu umiditate ridicată, pentru a economisi energia necesară uscării.

— Care sînt măsurile menite să asigure transpunerea în viață a noilor orientări ?

— Măsurile, firește, sînt numeroase, pe multiple planuri. Mă voi opri doar la cîteva din ele. Astfel, se preconizează folosirea și pentru hrana porcilor a porumbului știuleți însilozat, precum și a altor culturi de mare randament, cum sînt cartofii, dovlecii, sfecla, gulilă, pepenii, lucerna, trifoiul și altele.

Utilizarea pentru îngrășarea porcilor a porumbului știuleți însilozat duce la diminuarea pierderilor la recoltare, depozitare și utilizare. Porumbul știuleți însilozat se conservă mult mai bine, evitîndu-se alterarea prin mucegăire în pătule, cu efecte deosebit de grave în creșterea porcinelor, în special a scroafelor. Așa, de exemplu, în ultimii 2—3 ani, din cauza porumbului neajuns la maturitate s-au înregistrat, la porcine, cote foarte ridicate ale mortalității, precum și dereglări în procesul de reproducție la această specie. În același timp, utilizarea în hrana porcilor a porumbului știuleți însilozat prezintă și alte avantaje : se economisește combustibilul necesar uscării ; se pot utiliza, pentru însilozare, cocenii într-o fază în care au umiditatea corespunzătoare și o valoare nutritivă apropiată de aceea a unui fin de calitate medie ; recoltarea știuleților pentru însilozare se poate face cu 15—20 zile mai devreme decît recoltarea pentru boabe.

După cum am mai arătat, pe baza noilor norme — confirmate, dealtfel, de tradiția și experiența din unele zone din țara noastră — se prevede să se extindă utilizarea cartofului și a altor suculente în creșterea și îngrășarea porcilor. Legat de aceasta, o importanță foarte mare o are zonarea corectă a culturilor furajere. Prin planurile de producție s-a prevăzut, în mod cu totul necorespunzător, cultivarea porumbului în județele Suceava, Covasna, Harghita, Maramureș, Brașov, Sibiu, unde se obțin producții de 1 000 kg boabe la hectar. Dar în aceste zone cel mai bine merge cartoful, care dă constant producții medii de 20 de tone la hectar, ceea ce este echivalent cu 7 tone de porumb boabe. În consecință, dacă în județele menționate se cultivă porumb, se pot crește la hectar 3 porci ; dacă se cultivă cartofi, cu recolta de pe aceeași unitate de suprafață se pot crește 21 capete porcine.

— Dar cu privire la hrana bovinelor și ovinelor, ce ne puteți spune ?

— Și la creșterea și îngrășarea acestora noua concepție de asigurare și folosire rațională a furajelor pornește de la necesitatea acoperirii necesarului din resursele interne, urmărind utilizarea cu randament ridicat a suprafețelor cultivate cu nutrețuri și realizarea unor culturi cu valoare nutritivă maximă la hectar, în condițiile reducerii consumurilor energetice.

O rezervă care nu a fost suficient utilizată o constituie furajele grosiere, și în special paiele, care vor constitui, începînd din acest an, o sursă sigură și larg accesibilă de furaje cu conținut ridicat de unități nutritive și proteină digestibilă. Rezultatele cercetărilor privind tratarea paielor cu hidroxid de sodiu atestă o creștere a valorii nutritive a acestora cu 20 la sută față de cele netratate. Dacă la tona de paie se mai adaugă 20 kg de uree furajeră, se poate realiza o sporire a conținutului de proteină pînă la 25 g/kg.

Dintre celelalte măsuri cu privire la bovine și ovine menționez : îmbunătățirea compoziției floristice a pajiștilor naturale prin creșterea procentului de leguminoase, pînă la 50 la sută ; extinderea acțiunii de amenajare a pășunilor cultivate pe lîngă complexele și fermele de taurine și ovine ; încadrarea pajiștilor cultivate din zona de șes într-un sistem rațional de rotație cu alte culturi furajere în cadrul fiecărui județ ; practicarea unui pășunat intensiv cu ajutorul unor culoare fixe de intrare în pășune și a unor garduri electrice. Precizez că pășunatul intensiv prin rotație, cu efective constante de animale, pe număr variabil de parcele, prezintă avantaje sub aspectul eșalonării producției pe toată durata sezonului, obținîndu-se o cantitate constantă de iarbă proaspătă, bogată în vitamine și săruri minerale. Totodată, se realizează importante economii, întrucît animalele își iau hrana direct, nu se mai cheltuiește nimic cu recoltatul, transportul, păstrarea și manipularea furajelor ; la fel, dejecțiile se depun direct în teren, realizîndu-se iarăși economii importante. Vom acorda, de asemenea, o atenție deosebită suprafeței arabile destinate culturilor furajere, prin amplasarea acestora lîngă fermele zootehnice și predarea lor în responsabilitatea șefilor de fermă.

— Care vor fi consecințele noilor norme pentru activitatea celor ce lucrează în agricultură ?

— Noile norme, care constituie o orientare logică, rațională în creșterea animalelor, pe baza resurselor interne, a tradiției, experienței și posibilităților țării noastre, au menirea de a ne determina pe noi toți cei care lucrăm în agricultură ca, îmbinînd noul cu tradiția, să găsim cele mai adecvate soluții pentru acoperirea necesarului de furaje, valorificînd la maximum potențialul productiv al solului din toate zonele țării, să realizăm, potrivit indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, o zootehnie puternică, eficientă, la înălțimea cerințelor noii revoluții agrare.

ION D. GOIA ■

În continuarea dosarului pentru o nouă calitate a vinului, am poposit la Întreprinderea de materiale izolatoare din București, singura din țară care produce dopuri din plută, rugîndu-l pe directorul unității să explice de ce dopurile sînt cum sînt.

Ne vom mai ocupa de dosarul vinului, urmărind ideea unei cît mai depline valorificări a producției viticole.

„Un dop ridică o mie de probleme“

— Tovarășe inginer Marin Mihai, în calitate de director al Întreprinderii de materiale izolatoare București, singura din țară care produce dopuri, ce părere aveți de calitatea acestora ?

— Noi facem dopuri din plăci de plută brută, care vin din import. Din Portugalia. Pluta e compactă, un fel de coajă întărită, ea se stanțează și, logic, ies dopurile. Dintr-un metru cub de plută obținem cam 20 la sută dopuri de plută, pluta, 210 milioane de bucăți în 1981. Acestea sînt și ele de două categorii, a I-a și a III-a.

— Cum a I-a și a IIII-a ?! Categoria a II-a a fost sărită ?

— Da, e o anomalie, cum să-i zic ? Între cele două categorii sînt diferențe calitative mari. Restul pluteI, ce rămîne după stanțare, se mănîncă și se transformă în granule, din care fabricăm fie rondele, cele care le găsiți sub dopurile de aluminiu, la sticlele de ulei, de pildă, fie tot dopuri, numite din plută aglomerată. Anul trecut, am realizat 20 de milioane. Le facem din 1973, conștienți că pluta, pentru care se plătește valută, nu trebuie irosită. Povestea acestor dopuri a fost destul de complicată.

— Anume ?

— Mai întîi, un an, n-am putut face probe, din cauza unui șef de laborator ?! Omul a ieșit la pensie și noi, v-o spun sincer, am răsuflat ușurați. Le-am testat, pe sticle, la Valea Călugărească, dar cînd ne-am dus să aflăm rezultatele, la sticlele cu pricina de unde nu mai erau ?! Fuseseră date la export. Numai că, spre satisfacția noastră, beneficiarul extern, altfel foarte exigent, n-a reclamat nimic, tăcerea lui însemnînd, într-un fel, actul de naștere al dopurilor din plută aglomerată.

— I-or fi plăcut ele beneficiarului extern, cum spuneți, dar nouă nu prea ne plac, tovarășe director ?! E o adevărată performanță să scoți unul intact, nu ?

— Și aici e o poveste. Lumea vrea să le scoată ca pe cele de plută plută, dar una e, nu-i așa, să încalți niște ghete, și alta niște cizme ?

— N-am înțeles.

— Ele au în plus față de dopurile de plută, lianți, ca să adere la gîtul sticlei. Ca să lasă ușor, trebuie să le dai un tampon, să le înfunzi niței.

— Asta ne mai lipsea, instrucțiuni de scos dopurile ?!

— Știți cum e, e ușor să critici, dar mai greu să analizezi. Rolul dopului e tehnologic, el trebuie să etanșeze, nicidecum să fie frumos. În plus, pluta nu-i un material omogen, unele dopuri ies mai compacte, altele au găuri. Așa ne vine pluta, așa ies dopurile. Sigur, pe plan mondial, există și plută mai bună, dar aceea e mai scumpă. În plus, tot pe plan mondial, cererea a fost și a rămas mai mare decît necesarul.

— Tovarășe director, dopurile nu s-ar putea, și ele, recupera ? Ca sticlele, de pildă.

— Poate că s-ar putea, dar nu se obișnuiește, nicăieri în lume. Normele privind sănătatea publică sînt foarte ferme și e bine, zic eu, că sînt așa.

— Altceva. Arborele de plută, de fapt un fel de stejar, nu s-ar preta la aclimatizare ?

— S-au făcut încercări. Lîngă Tîncăbești, un silvicultor s-a apucat să crească plută acum 30—40 de ani. Am văzut arborii aceia mai deunăzi, sînt groși cît o mînă, fără interes economic. Dealtfel, mulți au încercat degeaba. Nici Franța n-a reușit. Marocul da, dar parțial, pluta de acolo e aspră, n-are decît întrebuințări industriale. Pentru că veni vorba, aici, în fabrică, noi exploatăm pluta la maximum, o stoarcem, dacă pot vorbi așa. Nu pierdem nimic, facem și garnituri pentru industria motoarelor, și plută bituminizată pentru industria frigorifică, și tălpi ortopedice pentru pantofi.

— Foarte bine, să ne întoarcem însă la ce ne doare, la dopuri. Anul trecut, ați realizat 210 milioane, între care 20 din aglomerate, pe categorii, cum se face, tovarășe director, sortarea ?

— Vizual și manual. Cam așa e peste tot. Mașinile noastre, fiind vorba de o producție unicat, pe bază de materie primă din import, s-au învechit, dar aș minți dacă aș zice că n-avem tot ce ne trebuie. Cu utilaje încropite, deținem posibilități să scuturăm dopurile, să le spălăm și parafinăm. Dopurile care suportă aceste operații sînt cele numite extra, pentru ele beneficiarul trebuie să plătească în plus.

— Cum stați, tovarășe director, cu reclamațiile ?

— În 1981, n-am avut nici una. În 1980, da, dar nu toate au fost întemeiate. I.V.V. Cluj, de pildă, a reclamat calitatea dopurilor din plută aglomerată, am mers să verificăm și, spre surpriza noastră, am constatat că fierbeau dopurile ?!

— N-ar fi trebuit să le fiarbă ?

— Firește, nu se fierb decît cele din plută plută. Dar oamenii, se vede treaba, nu știau, deși chestiunea e elementară. Un dop, vă rog să mă credeți, ridică o mie de probleme. Ei nu înseamnă doar cei cîțiva bani, cît primim noi, ci mult mai mult, adesea 10—15 dolari, cît plătește beneficiarul extern pe o sticlă cu vin. Numai că nivelul lui, am mai spus-o, e dictat, invariabil, de factori externi dopului. Noi le putem face oricum, și colorate, vorba românului, și pălărie cu mineci, dar să avem din ce. Pluta e însă cea care e, nici mai bună, nici mai rea.

— Considerați, așadar, lipsite de temei reproșurile la adresa calității dopurilor ?

— Firește, accidente mai sînt, dar să nu cădem în păcatul de a confunda părerea unuia sau a altuia cu opinia generală.

— Vă mulțumim pentru sfat, dar opinia generală e că dopurile, fie ele de care or fi, nu-s bune, se rup, se fărîmițează. Ce ziceți ?

— Că nu-i adevărat. Dopurile sînt cele care sînt pentru că pluta e cea care e. S-au făcut, legat de asta, tot felul de încercări de înlocuire, mai ales cu dopuri din plastic, la șampanie bunăoară. Se știe, ele au eșuat. Pentru anul în curs, revin la chestiune, vom produce cu 15 milioane mai multe dopuri, creșterea fiind la cele de plută brută. Mai pe românește, facem ce putem, dar atît putem.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Noile reglementări ale partidului și statului privind retribuirea în agricultură vă cheamă, oameni ai satelor:

munciți mai bine și veți cîștiga mai bine!

Convorbire cu dr. inginer OCTAVIAN GHEORGHE, șef de sector la Institutul de economie agrară

— Tovarășe doctor inginer Octavian Gheorghiu, vă adresăm cîteva întrebări în legătură cu proiectul de lege a retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, în calitatea dv. de specialist în probleme de organizare și retribuire a muncii în C.A.P. și în general în probleme de economie și organizare a unităților agricole cooperatiste. Este, dealtfel, și titulatura sectorului pe care îl conduceți în cadrul Institutului de economie agrară. Așadar, tovarășe Octavian Gheorghiu, care este obiectivul de bază al acestui important proiect de lege ?

— Sporirea cointeresării materiale a cooperatorilor pe baza creșterii producției agricole. Aceasta este, evident, singura bază posibilă a creșterii bunăstării lor și a progresului economic general al țării. Principiu cu tărie subliniat în preambulul proiectului de lege : „Retribuirea cooperatorilor și a celorlalți lucrători din agricultura cooperatistă trebuie să se facă în nemijlocită legătură cu cantitatea și calitatea muncii prestate, cu producția și veniturile realizate, cu rezultatele obținute în condițiile diminuării cheltuielilor de producție și ale sporirii eficienței activității din toate sectoarele unității, potrivit cu dezvoltarea și cu posibilitățile economice ale acesteia".

— Care sînt elementele noi față de legea anterioară privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste, mai exact Legea nr. 27/1976 ?

— Se apropie simțitor retribuțiile din IAS și cele din CAP. De remarcat că această perspectivă se conturează chiar din termenii folosiți. În vechea lege se vorbea de **plata muncii** în C.A.P., în timp ce în proiectul de lege la care ne referim se folosește un termen mai generic, mai adecvat realităților noastre de azi : **retribuția muncii.** Legea din 1976 corespundea posibilităților existente la acea dată. Atunci, cooperatorii nu erau retribuiți pe baza unor tarife în bani, așa cum se prevede în proiectul de lege, ci pe baza unor tarife exprimate în **norme convenționale.** Lucrările agricole erau împărțite în șase categorii de complexitate diferită și pentru fiecare lucrare se atribuia un număr de norme convenționale, de la 1—1,8. Valoarea normei era condiționată de realizările unității respective. În prezent, pentru a se mări cointeresarea materială și în scopul unei apropieri de sistemul aplicat în I.A.S., lucrările se grupează în unitățile agricole cooperatiste la fel ca în I.A.S., adică în patru grupe de complexitate. Pentru acestea **nu se mai retribuie cooperatorii pe baza tarifelor în norme convenționale** (care variau mult de la unitate la unitate), ci în bani, la nivele apropiate de tarifele I.A.S. Mai exact, în funcție de cele patru grupe de complexitate, în producția vegetală tarifele pe normă de muncă corespunzătoare celor patru categorii de lucrări sînt de 40, 48, 56 și respectiv, 65 lei, iar în producția animală sînt cuprinse între 50 lei și 80 lei. De subliniat că tarifele nu sînt identice cu cele aplicate în I.A.S., dar se apropie substanțial de ele.

— Ce se întîmplă în cazurile cînd realizările economice ale C.A.P.-ului respectiv nu dau posibilitatea materială pentru a se plăti aceste norme ?

— În acest caz, unitățile respective pot aplica numai primele două tarife, grupînd două cîte două categoriile de lucrări mai sus menționate. Important este însă faptul că, indiferent de situația actuală, tarifele prevăzute în proiectul de lege joacă un important rol stimulator : cooperatorii, cunoscînd noile posibilități de retribuire, vor depune eforturi pentru sporirea producției agricole și a eficienței economice, precum și pentru dezvoltarea averii obștești.

— În proiectul de lege se insistă mult asupra zootehniei, avînd în vedere importanța deosebită a acestui sector în economia cooperatistă și a întregii țări. În ce mod sînt stimulați, potrivit noii reglementări, lucrătorii din sectorul zootehnic în C.A.P. ?

— În acele unități în care cooperatorii care lucrează permanent și nemijlocit la zootehnie realizează volumul de lucrări stabilit potrivit normelor de muncă din I.A.S. și obțin producțiile planificate, ei vor beneficia de nivelurile de retribuire îmbunătățite stabilite de proiectul de lege. La pensionare vor primi o pensie reprezentînd 80% din pensia acordată lucrătorilor din I.A.S., ceea ce reprezintă un spor substanțial față de pensiile actuale ale cooperatorilor. Iată, așadar, un important stimulent material pentru cooperatorii din zootehnie care lucrează de cel puțin cinci ani în acest sector.

— Cum se încadrează acordul global în noile prevederi ?

— Retribuirea muncii în acord global va constitui **principala formă de retribuire.** Acordul global pe echipă, formă, brigadă sau sector se menține și chiar se adîncește, fiind vorba de o formă de retribuire ce leagă direct și nemijlocit retribuția de rezultatele obținute în producție. Desigur, el s-a practicat și înainte în C.A.P., dar se prevede acum extinderea și diversificarea sa. Se va aplica, cum spuneam, în cadrul echipelor, fermelor, brigăzilor sau sectoarelor de producție cu caracter permanent, organizate pe sole, tarlale și categorii de animale. Se specifică însă în mod expres necesitatea ca echipa respectivă să execute la timp și în bune condiții lucrările necesare obținerii producției planificate. Astfel, se stipulează cu claritate cerințele tehnologice și celelalte obligații ce revin colectivelor de muncă în cadrul acordului global, atît în producția vegetală cît și în producția animală.

— În ce măsură proiectul de lege se armonizează cu Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială ?

Cîteva elemente noi ale proiectului de lege :

- **Trecerea la norme echivalente cu cele din I.A.S. pentru a se crea cooperatorilor condiții de a obține venituri apropiate cu cele din I.A.S., din agricultura socialistă de stat.**
- **Renunțarea la normele convenționale.**
- **Pe lîngă retribuirea de bază — participarea cooperatorilor la beneficii în bani și în natură, în cadrul planului și peste plan.**
- **Personalul din C.A.P. care lucrează în zootehnie în condițiile normelor din I.A.S. și care îndeplinește planul de producție va beneficia de tarifele prevăzute în lege, apropiate de cele din I.A.S., precum și de pensii în valoare de pînă la 80% față de cele din I.A.S.**
- **Un raport mai bun între veniturile cooperatorilor și cele ale cadrelor de conducere.**
- **Îmbinarea prevederilor noii legi cu principiile noului mecanism economico-financiar și cu Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.**
- **Caracter mai stimulativ din punct de vedere economic.**

— Acest program, ca și decretul nr. 313/1981 stabilesc un anumit consum de cereale pe locuitor. Proiectul de lege asigură aceste cantități cooperatorilor sub forma plății în natură. Cooperatorii cu mai mulți copii în întreținere și care efectuează volumul de muncă aprobat de adunarea generală a C.A.P. vor primi, în mod corespunzător, cantitățile de cereale respective. Un alt punct important : pentru a se asigura furajele și în general pentru **stimularea creșterii animalelor în gospodăriile personale** se acordă 300 kg porumb fiecărui cooperator și 100 kg porumb membrilor de familie aflați în întreținerea cooperatorilor care participă la lucrări și efectuează volumul minim de muncă stabilit de adunarea generală. Se realizează, astfel, o legătură organică între gospodăria personală și producția obștească în scopul impulsionării creșterii animalelor de către cooperatori.

— În proiectul de lege se fac referiri implicite la noul mecanism economico-financiar. În ce mod se oglindește acesta ?

— În afara retribuției de bază, cooperatorii participă și la repartizarea beneficiului planificat și a beneficiului peste plan. Așadar, retribuția în întregul ei se formează pe baza muncii prestate în acord direct sau global, precum și prin participarea la beneficii. De notat că retribuția suplimentară prevăzută în Legea nr. 27/1976 îmbracă acum forma participării la beneficiile peste plan în natură și în bani. Iată o reflectare în agricultură, mai exact în unitățile agricole cooperatiste, a noului mecanism economico-financiar.

— Care este situația personalului de conducere ?

— Există deosebiri importante față de legea precedentă. veniturile președintelui C.A.P. și ale celorlalți cooperatori cu funcții de conducere și execuție tehnice sau administrative devenind mult mai strîns legate de veniturile cooperatorilor care lucrează în producție și execută volumul de muncă aprobat de adunarea generală. Retribuția de bază a președintelui C.A.P. va depinde în mod precumpănitor de venitul mediu al cooperatorilor. Este semnificativă însăși terminologia folosită : președintele nu este un „funcționar" situat cumva, în afara sau deasupra cooperativei ; proiectul de lege vorbește doar de „cooperatori care îndeplinesc funcția de președinte al C.A.P.". În vechea reglementare retribuția sa depindea într-o măsură mai mare decît se propune acum de mărimea și complexitatea unității respective. Or, în situația cînd o cooperativă mai mare și mai complexă era totuși, mai slabă din punct de vedere economic, deci pe planul realizărilor concrete, putea apărea un decalaj între retribuirea președintelui și cea a cooperatorilor. Acum se pune capăt acestei anomalii, președintele avînd tot interesul să depună eforturile necesare pentru dezvoltarea economică a unității, pentru sporirea veniturilor și a eficienței economice. Un element nou al proiectului de lege îl constituie și specificarea expresă a necesității participării la muncă a populației. Astfel, în articolul 10 se stipulează că „pentru folosirea integrală a pămîntului, sporirea producției agricole și creșterea veniturilor din muncă ale tuturor membrilor, cooperativele agricole de producție au obligația să asigure participarea la muncă a tuturor cooperatorilor și membrilor de familie astfel încît cel puțin 60—65% din totalul populației legate de activitatea fiecărei cooperative să constituie forță de muncă activă, să participe la executarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole". Cu aceasta revenim la ideea de bază a proiectului de lege și anume la faptul că **ridicarea continuă a nivelului de trai al celor care lucrează în unitățile agricole cooperatiste** — deci și nivelul retribuțiilor — **este nemijlocit condiționată de munca fiecărui** cooperator și se realizează pe măsura creșterii producției agricole și a dezvoltării averii obștești.

LIONEL NIȚESCU ■

CUM GÎNDESC, CUM ACȚIONEAZĂ MUNCITORII OGOARELOR

Să ne organizăm lucrul cu mai multă ambiție, cu mai multă temeinicie

Am 30 de ani și lucrez ca sudor la întreprinderea de construcții metalice din Găești. Locuiesc însă în comuna Mogoșani, la 10 kilometri de Găești, unde fac zilnic naveta. Faptul că în cartea mea de muncă scrie că sînt muncitor și că m-am calificat în această meserie de care este nevoie și care-mi place, nu mă împiedică însă de a urmări cu toată atenția noile reglementări și hotărîri cu privire la agricultură. Recent am luat cunoștință de cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și de proiectul de lege în legătură cu retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste. Mă interesează cît se poate de direct aceste noi reglementări pentru că, alături de părinții mei, Grigore și Dobra, și alături de soția mea, Florica, muncesc eu însumi în cadrul C.A.P.-ului din comuna noastră ori de cîte ori am răgazul s-o fac. Pentru munca în acord global de anul trecut am primit, de exemplu, împreună cu familia, suficiente produse pentru a ne putea crește în acest an vițele și păsările necesare nouă, familiei, cît și pentru a ne putea onora în bune condiții contractele pe care le-am încheiat cu statul. Dar, precum am văzut, noile reglementări ale legii creează posibilitatea unor retribuții sporite, în funcție directă de cantitatea și calitatea muncii noastre. Acum, e limpede pentru toți, sîntem mai cointeresați în obținerea unor producții mari, nu numai la nivelul planului dar chiar peste plan, dacă o să stim să ne organizăm lucrul cu mai multă ambiție și cu mai multă temeinicie. Trebuie să ne străduim din toate puterile așadar să obținem recolte bune, pentru că în directă legătură cu felul cum vom izbuti sau nu acest lucru va fi și retribuția noastră.

ION MIHALCEA,
comuna Mogoșani, județul Dîmbovița

Doar munca noastră va da conținut generoaselor posibilități garantate de lege

Un fapt deosebit de important : proiectul de lege privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste pornește, după cum știm cu toții, de la necesitatea ca retribuirea celor ce lucrează în cooperativele agricole de producție și a celor din asociațiile economice intercooperatiste să se facă pe baza cantității, calității și importanței sociale a muncii prestate și în funcție de rezultatele obținute de fiecare unitate. În mod cît se poate de firesc, așa cum se procedează dealtfel în toate domeniile de activitate, mărimea retribuției este așadar legată direct de realizarea planului de producție și a veniturilor obținute, de îndeplinirea sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție. Astfel, noile prevederi ale legii creează condițiile ca și în agricultura cooperatistă să se aplice norme echivalente cu cele din întreprinderile agricole de stat și să se asigure un raport corespunzător între veniturile lucrătorilor din agricultură și ale celor din alte sectoare de activitate. Dar, de bună seamă, acest raport nu se creează de la sine ci prin munca noastră, a tuturor celor ce lucrează în agricultură. Folosind eficient pămîntul, baza tehnico-materială de care dispun unitățile agricole din cadrul Consiliului unic agroindustrial Mirosi, executînd în timp optim și la un nivel calitativ superior toate lucrările prevăzute de tehnologii, înlăturînd pierderile și ținînd seama de îmbunătățirea prețurilor la produsele agricole, în special prin acordarea de prime, fiecare unitate din cadrul consiliului nostru — ca dealtfel din întreaga țară — are posibilitatea să obțină beneficii iar cooperatorii pot obține venituri mai mari cu circa 25 la sută decît pînă acum. Posibilități avem, așadar, ele sînt garantate de litera legii. Rămîne acum ca prin munca noastră să facem în așa fel încît să beneficiem din plin de aceste posibilități. Altfel zis, să le transformăm în realitate, în acea realitate a producțiilor mari și sigure, an de an, spre folosul fiecăruia dintre cei ce lucrează pămîntul și în general al tuturor, al economiei naționale.

ION DUMITRU,
președintele Consiliului unic agroindustrial Mirosi, județul Argeș

O schimbare în felul de a gîndi agricultura

Nu s-ar zice că Grigore Mocioacă este scump la vorbă, ori timid, ori prea modest (așa cum le mai place unor confrați într-ale pixului să-și vadă subiecții : „Cutare preferă să ne vorbească despre realizările tovarășilor săi de muncă..."), atîta doar că, în cazul de față, ar fi de părere să discutăm „omenește", mai liber adică, nu să-mi dicteze și eu să notez o declarație care, oricît inimă ar pune în ea, tot a declarație sună. Vrea să înțeleg prin asta că proiectul de lege privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste se cuvine a fi cunoscut chiar dincolo de textul propriu-zis, în esență sa, ca o măsură generoasă și de largă perspectivă. Sigur, zice Grigore Mocioacă, la prima vedere pricepi un lucru lesne de priceput : că, în raport de calitatea și cantitatea muncii tale, vei fi retribuit mult mai bine decît pînă acum, mai ales cînd te știi într-un C.A.P. puternic, cum este acesta din Drăgănești-Olt, cu producții și venituri mari și unde se pot lua în considerare — în afara diferențierii pe sectoare de producție — și cele patru grupe de complexitate a lucrărilor. Și te bucuri atunci, te-apuci să declari ziariștilor că ești foarte mulțumit, și chiar ești convins că legea asta a venit doar să-ți mărească ție cîștigul. Cam la asta te gîndești. Deocamdată. Dar mai citești încă o dată, și încă o dată, și vine pe neașteptate, ca o lumină, înțelegerea rosturilor adînci pe care acest act le va avea în dăinuirea noastră. Pentru viitorul nostru, vreau să zic.

Astfel, Grigore Mocioacă a simțit — poate odată cu ceilalți, poate mai devreme decît alții — că țărănimea se află la o istorică și fericită răscruce. A simțit că ceva, că cineva a hotărît o schimbare esențială în chiar felul de a gîndi agricultura și că ea însăși, cinstita îndeletnicire a părinților și a părinților părinților săi, se află la aceeași fericită și istorică răscruce. Iar înțelegerea aceea a lui, ca o lumină, crede și-acum cu tărie că s-ar fi născut dintr-o simplă și clară propoziție — *„este o lege nouă"* — cuvinte cărora iarăși i s-a părut a le fi deslușit sensul apropiindu-și-l apoi de gîndul său prin alte vorbe, dinadins alese : începe o vreme nouă într-o cunoașterea de glie.

Și cînd Marele Veghetor al iubirii noastre de moșie, semet și vizionar tăind prima brazdă proaspătă într-un ogor demult înțelenit în rădăcinile dogmei, a rostit *„să-i alegem pe cei mai buni"* — generos îndemn pentru unii, intristată mustrare pentru alții — el, Grigore Mocioacă, modest șef de fermă ce se afla, a simțit pentru prima dată, întreagă și coleșitoare, mîndria de a fi prețuit și respectat, el ca și alții ca el, stăpînici ostași ai pămîntului. Și a știut atunci că va fi întotdeauna printre cei mai buni, revelîndu-i-se și însușindu-și al treilea adevăr : că înaintea bătăliei care îl așteaptă, fiecare este dator cu o victorie asupra lui însuși.

CORNELIU MERLĂU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Încă de la începutul lunii ianuarie 1917 Take Ionescu se gîndise să întreprindă o călătorie la Petrograd (Leningrad).

Același lucru și-l propusese și Ion I. C. Brătianu, primul ministru, care voia să viziteze Marele Cartier General Rus.

Take Ionescu, după cum rezultă din scrisorile din lunile ianuarie-aprilie luase toate măsurile pentru a-și putea realiza proiectul. La 10/23 aprilie regele Ferdinand I i-a cerut însă foarte insistent să renunțe la această călătorie, pentru ca familia regală — Brătianu fiind și el plecat — să nu rămînă la Iași fără sfatul și sprijinul unui om politic mai de seamă. După o rezistență de cîteva zile Take Ionescu a cedat totuși, la Petrograd urmînd să plece numai Ion I. C. Brătianu, Take Ionescu avînd să gireze în acest timp, ca interimar, Ministerul de Externe al cărui titular era primul ministru.

Conducerea acestui minister, deși provizorie, i-a permis să arunce o privire mai adîncă asupra activității diplomatice românești și să constate necesitatea unei intense propagande atît la Londra cît și la Paris și Roma, unde noi n-am pus în valoare nici sacrificiile României și nici aspirațiile poporului român.

În acest timp, regretînd că din cauza situației nu se va putea duce și în Statele Unite, care intraseră și ele recent în război, în 16 aprilie 1917, pentru a populariza și acolo dificultățile și revendicările României.

El se gîndea totodată și la necesitatea unor legații românești la Washington și Tokio, marile state ca beligerante, cu care România nu avea relații diplomatice.

Relațiile preconizate de Take Ionescu se vor realiza peste cîteva luni, la 6 august 1917 urmînd a se înființa și apoi a se numi miniștri plenipotențiari atît la Washington (Dr. C. Angelescu) cît și la Tokio (Nicolae Xenopol).

Din scrisori rezultă și marea neliniște pe care o trăia la Iași lumea oficială, înspăimîntată de desfășurarea revoluției din Rusia și de atitudinea ostașilor ruși de pe front.

Cu privire la politica internă Take Ionescu destăinuiește neînțelegerile avute cu unii membri ai partidului său, proveniți din fosta ramură conservatoare a lui Nicolae Filipescu — C. Argetoianu, Ionaș Grădișteanu, Pascal Toncescu — care se împotriveau marilor și imperativelor reforme ale timpului : **reforma agrară** și reforma electorală.

Take Ionescu a depus toate eforturile pentru a obține din partea Camerei și a Senatului votarea acestor reforme, considerate de el ca absolut necesare pentru dezvoltarea poporului român.

VASILE NETEA

„Ei pun atîtea speranțe în voiajul meu"

Marți, 21 martie/3 aprilie

...Eu nu pot sta fără a face nimic. Am trimis ieri un interviu telegrafic pentru presa rusă. Tu îl vei vedea în ziarele rusești. Fermo (Iosif Fermo, ziarist devotat lui Take Ionescu) a avut norocul de a obține un interviu din partea lui Miliukoff (noul ministru de Externe al guvernului rus) de 639 cuvinte. El a avut aici un enorm succes. Ți-l trimit să-l vezi. Acesta este interviul la care eu am răspuns prin interviul meu, și totodată am mulțumit d-lui Miliukoff printr-o telegramă...

Miercuri, 22 martie/4 aprilie

...Ah, cum îți înțeleg teama în timpul primelor zile ale revoluției.

...Eu am văzut revoluția de departe. Am văzut marile sale linii și la sublimitatea ei cu o salut ca unul din cele mai mari și cele mai bune momente din istorie...

Vreau să-mi adun „Amintirile" din România și să le public în Rusia [1]).

...Am o mare grabă de a pleca la Petrograd. Știu că voiajul va fi dificil. Sper însă că îmi vor da cîțiva soldați pentru a mă acompania, pentru a fi de gardă asupra locului meu...

Aici maladiile nu încetează. Tifosul ucide pe medicii noștri tot timpul. Acum e bolnavă doamna Cantilli, soția senatorului de la Bacău. Sărmanii n-au decît două camere pentru ei și copiii lor. Acum se află aici două cartiere generale, cel rus și cel român, și natural că nu sînt mai multe locuri. Oamenii se bat pentru camere și prețurile rămîn exorbitante. Gîndește-te că pentru cele două camere, ale mele și baia îmi revin 18 000 lei anual. Se va face o lege pentru scăderea acestor prețuri absurde...

Joi, 23 martie/5 aprilie

...Am avut ieri o surpriză atît de curioasă. Am avut complimente de la... Șahul Persiei. Da, da, de la Șahul Persiei ! Mi le-a adus ducele de Luynes. Ducele, diplomat francez, care este un tip delicat, de mare senior francez, a petrecut iarna în Caucaz din cauza sănătății sale. El spune lucruri minunate. Cînd s-a simțit mai bine, a fost mai întîi în Armenia, la Trebizonda, și apoi în Persia. În Teheran a făcut o vizită Șahului. Acesta este un tînăr de 19 ani care are o memorie prodigioasă. I-a povestit istoria tuturor Luynesilor și a tuturor Chevrensilor (familie înrudită), a tuturor strămoșilor amicului meu, cu o precizie surprinzătoare. El cunoaște de asemeni întreaga istorie a Franței, cunoaște oamenii de astăzi, discursurile, particularitățile lor, viața lor anecdotică. Aflînd că ducele vine din România, i-a vorbit de Consiliul de Coroană de la București și a condamnat faimoasele cuvinte ale lui P. P. Carp (care afirmase că doreste înfrîngerea țării sale) și apoi a adăugat : Dl. Take Ionescu l-a admonestat bine. Eu știu tot ce se petrece în România, căci în fiecare dimineață eu citesc articolele D-lui Take Ionescu (Take Ionescu publica atunci articole în ziarul „Evenimentul"). Ele sînt atît de frumoase, dar uneori sînt totuși atît de violente. O, de atîtea ori eu sînt înspăimîntat de violența lor. Și cum de Luynes i-a spus că este amicul meu, Șahul mi-a trimis complimentele sale...

Ieri dimineață am avut vestea de care eram atît de sigur : intrarea în război a Statelor Unite. Îndată am scris despre aceasta un articol. Într-o oră voi sfîrsi cu altul despre Polonia. Aproape de Polonia. Poklevski se reîntoarce aici ca ministru (Poklevski Koziel, fost ministru al Rusiei țariste la București). Sărmanul Massaleff (care era în acel moment ministru) este pierdut. El e sărac și are o fiică bolnavă de piept. Din fericire el are pe fiica lui alături de el, o fiică fermecătoare. El va merge aici cîtva timp la țară pentru a lăsa să treacă furtuna. Eu am o mare milă pentru el...

...Corespondența mea politică (scrisorile etc.), este la Petrograd. Ea se află într-un cufăr sigilat care așteaptă la sfîrșitul războiului reîntoarcerea la București sau exilul etern. În prima noapte a celei de a doua boală a mea, m-am gîndit că în cazul că eu n-aș mai fi, acest cufăr ar trebui deschis prin fratele meu (se referă la Victor Ionescu) care ar clasa birtiile mele...

Iași, 12 (25) aprilie, noaptea

...Alaltăieri seară m-a chemat regele pentru azi dimineață la 11 fără un sfert. El a făcut apel la mine într-o manieră foarte insistentă de a nu fi absent în același timp cu Brătianu, de a nu-l lăsa singur în aceste împrejurări în care într-un moment în altul se poate produce o situație gravă. Căci, cum și tu mi-ai spus-o, aci există grave temeri în legătură cu urmările revoluției ruse sau cu actele de indisciplină de pe front. Eu l-am refuzat .. Pentru a nu-l indispune, am încercat de a obține aminarea deschiderii Camerelor pentru ca astfel să pot pleca la 26 aprilie în loc de 13 aprilie, și ca Brătianu să se poată reîntoarce la 5 zile după plecarea mea. N-am reușit (să-l conving) fiindcă aici sînt mari temeri de mișcări țărănești ca în Rusia, și ar voi să se voteze votul universal și o largă expropriere. Și într-adevăr în Consiliul (de miniștri) de duminică, ținut sub prezidența regelui, noi am căzut de acord și astfel eu am rămas ministru. Cu toate acestea nu vreau să renunț la plecarea mea... Ieri seară regele mi-a trimis încă o rugăminte de a rămîne, în numele intereselor țării. Am refuzat din nou, dar am petrecut o noapte grea... În această dimineață la 10 ore mi-a venit un nou emisar al regelui. Mi se cere, mi-a spus el, în interesul țării, un mare sacrificiu. A trebuit să refuz din nou. Mi s-a remarcat de asemenea cît ar fi de desagreabil de a fi la Petrograd în același timp cu Brătianu...

În sfîrșit, astăzi, către orele 11, am aflat lucruri care mă fac să văd că regele are dreptate, că eu trebuie să rămîn și că, pentru a veni trebuie să aștept ziua de 11 mai, după deschiderea Camerelor. La ora 2 (14) am trimis să se spună regelui că voi rămîne... Seara la orele 8 (20) regele mi-a transmis mulțumirile și recunoștința sa.

Iași, 15/28 aprilie 1917

...Brătianu pleacă mîine și eu voi avea de lucru la Ministerul Afacerilor străine (ca ministru interimar). Voi lua lucrul în serios. Am atît de multe scrisori din Franța la care trebuie să răspund. Noi sîntem la pămînt acolo. Toată lumea îmi scrie că este dureros cît de rău sîntem noi cunoscuți și apreciați și toată lumea mă cheamă. Se pare că ei pun atîtea speranțe .în voiajul meu — vorbesc de ai noștri, de români. Pentru a repune România la ordinea zilei, trebuie un pretext. Se crede că voiajul meu ar fi potrivit pentru aceasta. Mi se pregătesc recepții. Nu pentru aceasta trebuie să merg, dar eu simt, eu știu că trebuie să merg. Planul meu este de a nu mai reveni aici după voiajul de la Petrograd... De acolo m-aș duce în Anglia, unde aș putea face mult bine politic. Apoi în Franța, unde este mai necesar, și apoi la Roma. La întoarcerea de la Roma aș vrea să fac un scurt popas la Aix-les-Baines. Iată programul pe care îl urmăresc.

[1]) Nu se va putea. Ele aveau să apară mai tîrziu la Paris și Londra.

Însemnări lîngă destinele țării

„Bunul cel mai de preț al unei țări este pacea prelungită"

În asemenea cuvinte — definitorii pentru o întreagă filozofie de viață și acțiune — remarcabilul diplomat român Nicolae Titulescu și-a sintetizat exemplar crezul său politic major, slujit cu inteligență și devotiune de-a lungul întregii sale activități. Un crez politic în care se distilează atît învățămintele istoriei generale, cît și experiențele istoriei naționale, ale propriului popor român, care, pe parcursul a numeroase secole, a cunoscut distrugerile atîtor și atîtor războaie impuse sau purtate pe teritoriul său de puteri străine.

Timp de peste 20 de ani, conducînd destinele diplomației românești și jucînd un rol proeminent pe plan internațional, Nicolae Titulescu a desfășurat o vastă acțiune pentru pace. Gînditorul și omul politic și-au contopit virtuțile într-o operă care — deși marcată de esența și trăsăturile sistemului social-politic în care a acționat, ca și de propriile sale limite — se constituie într-un capitol de mare relevanță al filozofiei și practicii relațiilor internaționale, a cărui substanță îndeamnă permanent la reflecție.

„Pelerin al păcii", „tribun al păcii", „academician al păcii" — și organizațiile internaționale, societățile academice și mijloacele de informare ale vremii sale l-au onorat cu nu puține asemenea alese atribute, transcrînd în egală măsură prețuirea și stima de care se bucura — Nicolae Titulescu s-a făcut, pe cele mai diverse meridiane, exponentul unei necesități, promotorul unui deziderat, apărătorul unui ideal. Evocînd personalitatea și opera șefului cancelariei diplomatice românești, Pier Pasquale Spinelli, fost director general al Oficiului Națiunilor Unite de la Geneva, spunea : „Nicolae Titulescu credea în pace. Nicolae Titulescu credea în necesitatea și posibilitatea unei înțelegeri între popoarele lumii. Cred că sîntem cu toții de acord că astăzi, mai mult poate decît în trecut, noi avem nevoie de asemenea oameni de stat. Eforturile lui Nicolae Titulescu, eforturile tuturor acelora care împărtășeau sentimentele și convingerile sale, aceste eforturi nu au fost suficiente pentru a rezista forțelor care atunci împingeau lumea spre război. Aceasta este o lecție pentru noi, dar lecțiile pe care le învățăm nu micșorează cu nimic calitățile sale ca om și ca spirit care și astăzi sînt pentru noi un model".

Așezat voluntar în „tranșeele păcii", Nicolae Titulescu n-a cunoscut demobilizarea. Deși a trăit războaiele balcanice, primul război mondial și începutul celei de-a doua conflagrații mondiale el n-a cedat. Devastat fizic de boală și psihic de mari încercări politice, trecînd în lumea umbrelor la începutul acelei nopți apocaliptice în care hitlerismul german, fascismul italian și militarismul japonez aruncesără umanitatea, Nicolae Titulescu nu a murit totuși că un învins. Nu numai pentru că a renunțat la idelle sale, nu numai pentru că nu și-a abjurat crezurile, nu numai pentru că nu și-a pierdut speranța în victoria rațiunii, în victoria dreptului și a dreptății, ci și înainte de toate pentru că a luptat pînă în ultima clipă a existenței sale împotriva războiului, sublimînd răspunderi, denunțînd inerții, înlăturînd false iluzii, mobilizînd conștiințe răvășite.

„Nimeni nu va tăgădui că mi-am consacrat activitatea mea cauzei păcii" — afirma Nicolae Titulescu în 1933. O certifică elocvent gîndurile sale despre și pentru pace, gînduri exprimînd dorința și vocația de pace ale poporului român, pe care el le-a făcut cunoscute în toate marile centre și forumuri politice ale vremii sale.

GEORGE I. POTRA
CONSTANTIN I. TURCU

„Istoria României este istorie care începe. Prea multe veacuri de suferință au plămădit sufletul românesc pentru ca el să nu proiecteze spre viitor, în virtutea unui fel de compensație naturală, comandamentele instinctului său de justiție. /.../

Bunurile unei țări nu sînt numai teritoriul pe care ea îl ocupă, nu sînt numai populația care o locuiește, nu e nici măcar dreptul de a dispune de cei dintîi în folosul celei de a doua în chip suveran.

Bunul cel mai prețios al unei țări este pacea prelungită, care singură îngăduie unei națiuni să-și găsească drumul, care singură îngăduie să se aducă civilizației generale binefacerile creatoare ale geniului național.

Acest bun România nu l-a avut. În timpul perioadei de pace care a precedat marele război **(primul război mondial — n.n.)**, România n-a cunoscut dreptatea. În timpul perioadei de dreptate care a urmat după războiul cel mare, **România n-a cunoscut pacea.**"

„Da, noi dorim pacea. Noi o dorim cu toată pasiunea acelora a căror istorie nu a fost decît o succesiune de războaie, dar și cu puterea pe care o dă convingerea că războiul cel mai fericit nu poate aduce omenirii atîta bine cît aduce munca unui singur an de pace. Dar noi știm, de asemenea, că pacea nu este un simplu cuvînt și că pentru a o obține nu ajunge s-o afirmi, trebuie s-o organizezi."

„Sinonimul păcii nu este lipsa războiului. Pacea înseamnă înainte de toate o stare de spirit alcătuită din încredere, din înțelegere reciprocă, din nădejde în ziua de mîine.

Pacea nu se proclamă. Pacea se cucerește.

Iar străduințile depuse pentru ca ea să izbîndească sînt mai grele și mai îndelungate decît cele pe care le implică orice altă cucerire.

Iată de ce lupta pentru pace are un caracter sacru, căci ea trebuie să nimicească pe cei mai înverșunați dușmani ai muncii creatoare : indoiala și descurajarea."

„Lumea vrea pace ! Dar să fim sinceri, de îndată ce se gîndește la pace, se îndoiește că dorința sa va putea deveni vreodată o realitate permanentă.

Astfel, în clipa în care ne dăm seama că pacea nu poate să fie stabilită decît prin legi internaționale, în clipa în care simțim că aceste legi nu sînt altceva decît fapte sociale transformate în stări de conștiință, în clipa în care avem în cel mai înalt grad nevoie de forța capabilă să descopere aceste fapte și datorită căreia ajung în cîmpul conștiinței, constatăm că gîndirea a rămas oarecum în urmă.

De ce se întîmplă așa ? Fiindcă gîndirea funcționează pe datele pe care i le-a stabilit un lung trecut.

Și, totuși, gîndirii îi revine rolul de a înlătura această moștenire care generează în inimile noastre sentimente contradictorii, speranțe și temeri, grozăvii și entuziasm, sentimente care în momentul de față aparțin unui domeniu străin de orice dată a rațiunii.

Ne temem oare de război fiindcă aceasta ar părea unora mijlocul cel mai sigur pentru a dobîndi avantaje de ordin subiectiv ? Gîndirii îi revine rolul de a dovedi că este vorba de o amăgire, căci din toate afacerile proaste războiul este cea mai proastă.

Ne temem oare de război fiindcă ar fi, din diferite cauze, de neînlăturat ? Gîndirii îi revine rolul de a hotărî pe omul politic și pe omul de știință de a-și întinde mîna în această cruciadă împotriva răului.

Ne temem de război fiindcă ei ar fi, orice s-ar face, o instituție hărăzită în veci de soartă ? Gîndirii îi revine rolul de a descoperi de ce ar fi așa.

Care este dovada celor afirmate ? Istoria.

Care este cauza ? Natura umană, a cărei lege este lupta.

Dar istoria nu vădește decît o simplă apropiere între conflicte și soluționarea lor prin arme, din care nu putem însă trage concluzia că este vorba de o lege naturală.

Cît privește lupta, e adevărat că ea constituie legea naturală a vieții. Toată viața nu este decît luptă : lupta cu tine însuți, lupta cu semenii tăi, în incinta cetății, ca și între granițele statului.

Dar lupta nu implică în mod necesar distrugerea fizică a semenilor tăi.

Și ce teren mai bun pentru a satisface instinctul natural de luptă decît acela pe care poți combate toate prejudecățile, toate superstițiile, toate erezilile din care este plămădit sufletul nostru, pentru a afla în domeniul infinit al luptei pentru idei, după fiecare bătălie, nu moartea, ci noi temeiuri pentru a trăi ?

Viitorul trebuie să fie opera noastră.

Viitorul trebuie să poarte pecetea noastră. Dar pentru ca asta să se întîmple, trebuie ca omul să-și îndeplinească misiunea lui, care constă în a nu rămîne cu brațele încrucișate cînd vede ce poate face din el natura."

„Îmi exprim aici convingerea mea profundă, care se sprijină pe constatarea că războiul nu este niciodată, dar într-adevăr niciodată, soluția unui conflict. Războiul, în cazul cel mai bun, adică războiul victorios, nu poate decît schimba termenii problemei ; nemulțumitul de mîine va lua locul nemulțumitului de astăzi. Unui război dus în numele dreptății îi va urma un alt război dus în numele justiției. Și așa la nesfîrșit. Și cu ce preț ? Cu un preț imens plătit de întreaga comunitate internațională pentru motivele subiective ale unuia sau mai multora din membrii săi."

A dispărut limba dacilor? (II)

Ce spun faptele istorice

Dar să nu rămînem numai la vorbele unui poet : **Dio Crisostomul** ne asigură că erau superiori în înțelepciune aproape tuturor barbarilor (pene omnibus barbaris getae sapientiores) și mai asemenea grecilor. În baza unei documentații luxuriante, marele Pârvan (ce binefacere ar însemna republicarea **Geticei**, cu un aparat critic la zi !) putea susține pe bună dreptate că : „Dacii nu erau o nație rătăcitoare, ca vecinii germani și sarmați. Dacii nu erau barbari. Ei erau statornici, orînduiți, luminați, în străvechi legături cu civilizația elenă, cu cea mai avîntată credință idealistă în nemurire pe care au gîndit-o oamenii, cu tradiție milenară în cele ale vieții de societate ori de stat, cu nume glorios în lupta de libertate față de toți cei puternici din jur, cu incomparabila epopee de unitate națională biruitoare a regelui erou Burebista, îndărătul lor". Masiva **Istoria României** subliniază de asemenea just „înaltul nivel atins de societatea dacică în ceea ce privește nivelul forțelor de producție, cît și cel al relațiilor de producție și gradul de cultură materială și spirituală (scriaul, tehnica construcției, arta olăritului și a metalelor, agricultura — **Columella** socotea pe daci „experți în lucrarea pămîntului" — știința militară, religie etc.)" (vol. I, pag. 279), adăugînd apoi : „Se desprinde limpede că această societate ajunsese la un grad și o calitate de cultură superioară, depășind mult nivelul altor popoare..." (*idem*, p. 338). **Strabon** și **Jordanes** ne arată că Deceneu i-a învățat pe daci filozofia, etica, fizica, logica, astronomia, botanica, anumite semne ale cerului. Era aceasta un popor „barbar" ? Dealtfel numai grație culturilor superioare au reușit geții să asimileze pe celți, sciți și alte neamuri nomade. Iar cultura aceasta exista de fapt **cu mult înainte de venirea romanilor**, ca și **orașele**, așa încît romanizarea, cum demonstra Pârvan, a fost mai mult o **adaptare de nuanțe**, decît o transformare din temelii. (La Buridava, Ocnița, jud. Vîlcea, *s*-a descoperit — D. Berciu — în 1975 un fragment ceramic cu inscripția gravată REB ; inscripția e foarte importantă, constituind — după inscripțiile BUR și MARK — o nouă mărturie, care atestă cunoașterea scrierii „latine" de către daci încă înainte de cucerirea romană.)

Am stabilit deci trei coordonate principale ale problemei : existența unei **limbi dace** și indiscutabilele ei calități, **mărimea poporului** geto-dac și **superioritatea sa** culturală, mulțumită căreia a putut asimila alte neamuri. Prin urmare trei coordonate destinate **să asigure limbii acestui popor o dăinuire multiseculară sau milenară ori, în caz de amestec CU O ALTĂ LIMBĂ, o proporție MAJORITARĂ în noua compoziție** (cum s-a întîmplat cu cele aproape trei pătrimi ale lexicului englez revenind normanzilor și saxonilor, sau, altfel spus, ca în formula apei : două părți de hidrogen... dac, contra unei singure părți de oxigen... roman), **în cel mai rău caz puternice și numeroase împrumuturi și înrîuriri durabile și fundamentale.**

Ce se pretinde însă ?

Nici mai mult nici mai puțin decît că această limbă **a dispărut** ! Sau s-a menținut în 0,02%. Teza e susținută atît de savanți români, cît și străini.

Ciudată întorsătură a lucrurilor ! Ar fi de necrezut, dacă n-ar atesta-o realitatea. Biata limbă românească a trebuit să treacă prin incredibile aventuri pînă să i se recunoască existența și legitimitatea. Pînă să se constate că n-a murit, ci a continuat ne întrerupt să dăinuiască și dăinuie și azi — în limba poporului dac, neexterminat — în limba română. Cronicari sau savanți — cel mai mare : **Petru Maior** cu bună credință sau din sfînt patriotism (originea latină, „nobilă", fiind armă de luptă împotriva uzurpatorilor contestatori) s-au întrecut în a se lepăda de obîrșia geto-dacă și a crea un sistem de argumente necesare, în epocă, pentru a demonstra necesitatea scuturării jugului dominației habsburgice.

Trebuie subliniat că, întrucît faptele istorice, logica și bunul simț se opun peremptoriu tezei dispariției, susținerea ei nu va face, cît timp subzistă, decît să blocheze și de acum înainte orice progres în materie. O adevărată stavilă ! Urmează cu necesitate că ea trebuie abandonată. Abia atunci vor fi posibile rezultatele fructuoase așteptate de la oamenii de specialitate. Să adoptăm deci teza opusă, a **dăinuirii** limbii dace (în limba română). Este singura manieră fecundă de a aborda problema aceasta, care altfel ar rămîne insolubilă ; **e singura ipoteză de lucru fertilă.**

Să mai vedem acum și un alt aspect fundamental al problemei :

MOR LIMBILE ?

În general limbile au o extraordinară **longevitate. Nu vor să moară !** În cazul în care mor, de bătrînețe, după mii de ani uneori, lasă măcar urme adînci în urmașa lor. De ce să facă excepție limba dacă ?

Să-ntoarcem puțin problema aceasta pe toate fețele ei.

Se știe că între o comunitate și limba ei se stabilește o identitate, care constituie modalitatea fundamentală de expresie a sufletului colectiv. Cum s-au petrecut lucrurile cu alte popoare și limbi ?

Să vedem întîi ce s-a întîmplat cînd s-au întîlnit popoare „superioare" — ca număr, cultură, organizație etc. — cu altele, „inferioare" :

a) Popoarele superioare ca ÎNVINGĂTOARE ale celor inferioare. Cîteva cazuri :

Englezii în colonii, popor civilizat, cu limbă de mare prestigiu, au impus păturilor conducătoare (uneori, ca în India, cu rol unificator) limba lor, băștinașii creînd chiar o literatură în această limbă dominatoare : totuși, sutele de dialecte și limbi autohtone și-au trăit și își trăiesc viața mai departe. Engleza n-a înlocuit, n-a absorbit nimic în secolele ei de dominație. În Irlanda, ocupată timp de 8 (opt) secole, n-au reușit să înlăture irlandeza, reînviată azi și ca limbă oficială. În America, englezii au împrumutat unele elemente gramaticale și sintactice limbii norvegienilor coloniști, dar idiomul în sine al acestora dăinuiește și astăzi. În creuzetul din Marea Britanie anglosaxonii au influențat și au fost la rîndul lor influențați : deși e limbă germanică, engleza are mai mult de jumătate vocabular romanic. Iar limbile autohtone au rezistat de-a lungul veacurilor : limba scoțiană (azi se vorbește și la radio, deși numai 130 000 inși, toți bilingvi), limba galeză (din Țara Galilor), vorbită de 700 000 de inși, toți bilingvi, și pînă și limba manx, deși o vorbesc doar... 500 de locuitori, **TOATE S-AU MENȚINUT !**

Francezii, popor civilizat, cu o limbă tot de mare prestigiu, au provocat fenomene aproape similare : limbă de administrație, înrîurind puternic cultura autohtonilor, dînd vocabular africanei ewe și altora, dar care **n-a înlocuit** limbile locale, nici corsicana, nici bretona (vorbită încă de 1,5 mil. locuitori, majoritatea bilingvi), nici malgașa, indochinezele etc.

Arabii, cu o cultură superioară galo-iberilor, **n-au** reușit totuși să le înlăture limba — deși le-au împrumutat lexic — nici în șapte secole de stăpînire (VIII—XV). N-au făcut să dispară complet nici limba egipteană care ar fi fost cazul să moară măcar de bătrînețe, după aproape șase milenii de viață : încă mai supraviețuiește și azi (copta) ca limbă de cult, deși ocupația arabă a durat (din 640 e.n.) aproape 13 (treispezece !) secole. Arabii au înrîurit mult și persana și alte limbi, dar nu le-au putut desființa.

Rușii n-au împiedicat nici ei să dăinuiască zecile de limbi caucaziene, finlandeza etc.

Spaniolii au stăpînit și ei Sardinia timp de 4 veacuri : sarda trăiește totuși și astăzi. Catalana e puternic influențată de castiliană : se menține cu toate acestea. Basca a rezistat și ea tuturor ocupanților.

Danezii n-au reușit nici ei să-nlocuiască frizona, deși încă din secolul al XIV-lea au impus ca limbă oficială daneza : și azi mai e vorbită (de 400 000 inși). N-au înlocuit nici norvegiana, deși au impus daneza ca limbă oficială între 1536—1814, aproape trei veacuri deci. Mai mult : **localnicii** au fost cei care au înrîurit daneza, creîndu-se astfel o limbă nouă (în care a scris Ibsen). La rîndul lor nici norvegienii n-au făcut să dispară limba din insulele Feroe (26 000 de locuitori) ocupate de ei.

Germanii, în ciuda culturii lor și a prestigiului limbii, n-au reușit să înlocuiască sorba lusaciană (dintre Oder-Elba), înconjurată din toate părțile de germanofoni, vorbită încă de 120 000 inși, nici soraba sau venda, pe Spreea, vorbită încă de 150 000 locuitori, toți bilingvi.

Grecii din perioada imperiului tracomacedonean al lui Alexandru n-au desființat nici ei limbile localnicilor supuși.

Prin urmare, nici popoarele cele mai mari și mai civilizate, cu limbă de cel mai necontestat prestigiu, n-au reușit să facă să dispară limba popoarelor „inferioare" ocupate, deși durata stăpînirii putea fi de 4, 7 ori chiar 13 secole, iar acele popoare insignifiante ca număr.

Rezultă că nici romanii (în ipoteza c-ar fi fost superiori dacilor, deși sunt rezerve de făcut) nu puteau desființa limba celor cuceriți, cu atît mai mult cu cît era vorba de un popor puternic și de o perioadă de stăpînire de numai 165 ani ! Puteau s-o înrîurească în bună măsură : n-o puteau face să dispară (0,02%), lucru pe care nu l-au reușit dealtfel nici cu albaneza, deși a fost provincie romană timp mai îndelungat (latina pătrunsese în Iliria încă din secolul al III-lea î.e.n., iar coloniștii alungaseră în munți pe băștinași) și nici măcar cu basca ori chiar cu osca vecină. **Strabo** zice : „deși neamul oscilor a pierit, limba lor rămîne încă la romani, așa că la un anumit concurs, care se celebrează după obiceiul strămoșesc, se pun în scenă cîntece și mimi în limba lor" (Geogr., V).

b) **Popoare superioare în cultură ÎNVINSE de năvălitori inferiori.**

În astfel de cazuri, învinșii au ajuns pînă la urmă învingători, absorbind pe invadatori și făcîndu-i să-și piardă limba : slavii au asimilat pe bulgari, romanii italici pe longobarzi și ostrogoți, galo-romanii pe franci, galo-ibericii pe vizigoți, geții pe celți, sciți, sarmați (vor urma coloniștii romani), grecii au înrîurit puternic pe romani, dîndu-le un lexic bogat etc. ; în cel mai rău caz și-au păstrat limba, ca armenii.

Așadar, popoarele învinse, în baza culturii lor superioare, au asimilat pe cuceritori sau — în cel mai rău caz — și-au păstrat limba.

AUREL STOICANU ■

Premiile Cenaclului Flacăra

al Tineretului Revoluționar pe anul 1981

Au fost acordate premiile Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu.

Pentru merite în activitatea desfășurată în cadrul cenaclului, au fost acordate următoarele premii :

– MARELE PREMIU
  – George Nicolescu – Buzău
  – Mihail Stan – București
– PREMIUL PENTRU CREAȚIE
  – Victor Socaciu – București
  – Vasile Șeicaru – Galați
– PREMIUL PENTRU POPULARITATE
  – Maria Nagy – Tîrgu Mureș
  – Mircea Vintilă – București
– PREMIUL PENTRU ARMONIA POETICO-MUZICALĂ
  – Horia Stoicanu – București
  – 2 ½ – Oțelu Roșu
– PREMIUL PENTRU CONSACRARE
  – Gil Ioniță – Bacău
  – Mihaela Popescu – Suceava
  – Canon – Hunedoara
  – Ileana Calinovici – Drobeta-Tr. Severin
– PREMIUL PENTRU ORIGINALITATE ARTISTICĂ
  – Ion Zubașcu – Borșa
  – Constantin Dragomir – București
– PREMIUL DE INTERPRETARE
  – Continental – București
– PREMIUL PENTRU POTENȚAREA ȘI VALORIFICAREA TRADIȚIEI
  – Ducu Bertzi – Sighetu Marmației
  – Arpad Domokoș – Miercurea Ciuc
  – Grup T – Tîrgoviște
– MARELE PREMIU PENTRU DEBUT
  – Ștefan Hrușcă – Borșa
– PREMIUL PENTRU DEBUT
  – Mircea Boian – Sighișoara
  – Ecoul – Reghin
– MENȚIUNE PENTRU UMOR
  – Marian Corjos – Galați
– DISTINCȚIE EXCEPȚIONALĂ DE MERIT
  – Adrian Ivanițchi – Sighișoara
  – Florian Pittiș – București

Premiile vor fi înmînate în cadrul celei de-a 500-a manifestări de poezie și muzică a cenaclului, ce va avea loc la o dată și într-o localitate ce vor fi anunțate. Reamintim că a avut loc manifestarea cu numărul 487. Zilele viitoare se preconizează un turneu al cenaclului în județele Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, precum și o întîlnire de muzică și poezie în București.

Opinia unui alegător

Demnitatea opțiunii

Vorbim adesea și cu legitimă mîndrie despre opțiunea noastră politică fundamentală și sîntem mîndri că biografia noastră se revendică de la istoria revoluției socialiste căreia îi consolidăm cu mari eforturi profilul distinct românesc. Cînd se va avea mai multă răbdare decît azi, cînd trăim toți sub imperiul focului continuu, se va putea vedea în liniște ce a însemnat pentru România ultimilor optsprezece ani indeosebi, ideea mobilizării întregului popor în numele cauzei socialiste. Se va vedea cît de puternic a fost visul și cît de cutezător, cît de orgolioase nobil proiectele, cît de tulburătoare împlinirile, cît de mari sacrificiile și cît de nerăbdător au fost mereu întoarse filele calendarului care trebuia să ne apropie de fiecare dată mereu mai repede de ce ne-am propus.

Am văzut cum se ridicau orașe întregi sub ochii noștri, am văzut magistrale traversînd fulgerător pustiul locurilor unde nu se întîmpla nimic, am trăit patima exploziei industriale cu o fervoare care făcea nopțile noastre albe și zilele niciodată îndestulătoare pentru ambiția noastră de a le burdușì cu fapte și cînd mai trebuia să ne odihnim, acesta e adevărul, ni se părea că ne furăm sîngur iar lăcomia de a trăi nu se putea exprima mai fericit, în conștiința noastră, decît punînd necontenit și neostenit cărămidă peste cărămidă pentru că am optat pentru mai bine și pentru independența mai binelui, fiindcă **nici o bogăție cu stăpîn nu poate ține de cald și de nume și de viitor.**

Nimeni și niciodată nu va putea judeca decît cu dreptatea în favoarea noastră această patimă pentru mai bine și această neostenită și iar zic lăcomă dăruire pentru mai bine și, cum ziceam, cînd va fi mai multă răbdare pentru scrierea istoriei, pe care noi am clădit-o cu ființa noastră se va putea înțelege și sacrificiul nostru, căci nu e ușor să clădești și să știi că mai ales cei care vor veni după tine se vor bucura mai mult și nu e ușor să accepți privațiunea chiar dacă ai conștiința că e și ea o datorie patriotică și nu e deloc simplu să înfrunți marea potrivnică nu o dată pentru a păstra corabia cu toate pînzele în vîntul prielnic și nu e ușor să navighezi împotriva furtunii și dacă îi se cere azi, comuniștilor români ceva, atunci aceasta e să demonstreze cît de oțelită este voința lor și cît de iscusită știința lor de navigatori.

Iată, la mijlocul articolului meu, o poveste simplă și adevărată trăită cu numai cîteva săptămîni în urmă. Călătoream la șapte ianuarie cu o mașină spre munții Hurezului împreună cu o bătrînă de șaptezeci și doi de ani, țărancă de undeva de pe valea Cernei vîlcene, nu prea de mult locuri pustii și sălbatice cu oameni care puteau muri fără să fi văzut, într-o viață, un tren, sau o mașină, aflînd despre rosturile contemporane ale lumii mai ales din întîmplările povestite de cei întorși din războaie.

Bătrîna cernea peisajul și părea că nu se mai satură cîtind prin geamul mașinii semnele lumii noi cînd în orbita noastră intrară turnurile înalte ale uriașului Combinat de la Govora ridicînd spre cerul de cenușă pînzi roșietice.

— Vezi, dumneata, zice bătrîna, copilul meu cel mai mic a fost de la început la zidirea coșurilor astea și mi se pare că și aici a lucrat el, însă mie mi l-au adus acasă mort de la Hunedoara. Acolo lucra el cînd a căzut, de la optzeci de metri înălțime, era minune de curajos și abia împlinise nouăsprezece ani.

Mi l-a adus acasă băiatul cel mare care e activist fiindcă el era mai cunoscut și știa cum să-l găsească și cum să-l aducă. Apoi schimbă repede vorba și întreabă cu o curiozitate senină : — O fi răsărit griul, fiindcă a fost timpul cald, bine, se poate vedea ce s-a lucrat și cum s-a lucrat. Lipsise o vreme din satul ei, bolnavă la un spital și ținută apoi mai mult cu forța de alt copil într-un orășel de pe malul Oltului. O lume, ca orice viață, se clădește și cu sacrificii, iată ce nu trebuie să uităm noi și cu cît lumea este mai curată în idealurile ei cu atît sacrificiile sînt mai tulburătoare fiindcă ele presupun și conștiința lucidă a eroismului.

Însă ajunși aici e bine să meditățm mai atent la acest capitol care cuprinde și realitatea sacrificiilor chiar dacă nu neapărat supreme. Partea de sacrificiu a bătrînei țărănci la istoria socialismului, în țara ei, fusese măsurată cu măsura supremă, dar lumina sufletului ei nu se întunecase și ea avea încă puterea să cerceteze sulița gîngașă a grîului la începutul lui ianuarie. Vîrsta ei ar fi îndreptățit-o și ea să lase lumii mai tinere grijile zilelor viitoare care pentru ea se puteau număra dureros de ușor ; cugetul ei rămînea însă curat deschis către viitor fiindcă așa cum știe țăranul, sămînța e mai ales a viitorului. Ce m-a surprins pe mine în atitudinea acestei țărănci a fost și grija de a cunoaște realitatea și de a ști cum se petrece viața și cinstea cu care se pregătea să spună ce vede cu ochii și să nu ocolească fața vieții și, la un moment dat, am văzut-o clătinînd din cap cu nemulțumire.

— Nu e bine, a spus ea, ce s-a făcut aici nu e bine, s-a lucrat grăbit și de mîntuială, altfel se cuvenea întors pămîntul aici...

Bătrîna țărancă plătise cu sîngele ei ideea revoluției socialiste și a construcției, și de la înălțimea acestei conștiințe a participării supunea viața unei judecăți cinstite și nu s-ar fi dat deloc înlături de a spune cum crede ea că trebuie făcut lucrul ca să fie cu rost. Așa mi s-a făcut și mie mai limpede ideea demnității opțiunii politice: în implicarea lucidă și conștientă și competentă în opera de construcție, în răspicarea punctului de vedere personal cu convingerea că nimeni în locul tău nu poate face acest lucru și în conștiința că a participa la consolidarea soluțiilor specific românești înseamnă a te angaja chiar pe propria ta răspundere în luptă și a lupta cu sentimentul că în acel loc al frontului ești numai tu și numai tu trebuie să garantezi că va fi bine și să dovedești că va fi bine și să răspunzi dacă nu va fi bine.

Sînt absolut convins de faptul că participarea la revoluție este acum o mare datorie de conștiință întemeiată pe competență și cu atît mai viu trăiesc acest sentiment cu cît devotamentul singur nu se mai poate justifica. În afara competenței și a voinței de a pune această competență în slujba conștiinței nu se mai poate vorbi de patriotism. Demnitatea opțiunii înseamnă, azi, conștiința competenței și curajul de a-ți asuma răspunderea în numele competenței ca formă hotărîtoare a conștiinței politice.

DINU SARARU ■

Descoperire de senzație

Aparat de captare a sunetelor

Să ne amintim de „incredibilele" experiențe prezentate nu de mult prin intermediul filmului **„Dincolo de tăcerea plantelor"**, film prezentat la televiziune de dr. în biologie Marioara Godeanu, dr. în științe medicale Eugenia Grosu și inginer electronist Eugen Alexandrescu, prin care am văzut reacția plantelor la sunete, la arderea frunzelor, tăierea puiului plantei, intoxicarea uneia dintre cele două plante aflate pe masa de experiență și reacția celei neconectate la electrozi în momentul în care a prins intenția umană și, ceva deosebit de „sensibil", reacția Pistiei stratiotes la durerea umană, cînd însăși mîna care le-a chinuit a avut de suferit. Deci plantele nu sînt „răzbunătoare".

Descoperirea de senzație — **procesor pentru semnale infraacustice** — aparține inginerului electronist Eugen Alexandrescu de la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL.

— Cum s-a născut ideea creării acestui aparat de captare a sunetelor în infraacustic, tovarășe inginer ?

— De la o necesitate : există o convenție de colaborare între noi și Institutul de cercetări biologice. Institutul avea nevoie de investigarea unor fenomene legate de reacția plantelor la diferite tipuri de stimuli. Metoda de investigare pe hîrtie a reacției plantelor nu era suficient de sugestivă și în căutarea unor soluții, dr. în biologie Marioara Godeanu și-a dorit un aparat cu ajutorul căruia să audă „vocea plantelor".

— Aparatul dorit a fost realizat. Cum funcționează el ?

— Aparatul este realizat de mine, sub îndrumarea tovarășului prof. dr. Dorin Hociotă, în colaborare cu tehnicianul Ion Mareș. El transformă reacțiile plantelor în sunete care variază ca frecvență cît și în amplitudine.

— Aparatul ar putea fi folosit și în medicină ?

— Desigur, în electrocardiogramă și electroencefalogramă. Posibilitățile de a depista variații anormale de ritm sau intensități sînt mai mari prin ascultare decît prin examinarea vizuală a unei înregistrări pe hîrtie, în termeni tehnici se obține o dinamică sporită a informației captate de la pacient.

— Și acum cîteva referiri la profesiunea inginerului Eugen Alexandrescu — care, din 1980, este membru al Uniunii acusticienilor pentru aparate auditive din R.F.G. — protezarea auditivă. Spuneați că la București s-a realizat, pentru prima oară în țările socialiste, alegerea și reglarea protezelor pe ureche, într-un cabinet de protezare. Cînd s-a făcut primul cabinet de protezare și ce a necesitat el ? Unde mai sînt astfel de cabinete ?

— În octombrie 1979, în Centrul medical de fonoaudiologie a luat ființă primul cabinet de protezare după care, în colaborare cu Centrul de perfecționare a personalului sanitar mediu, am organizat un curs de specializare în această nouă profesiune de **tehnician acustician** pentru aparate auditive, pregătind șapte cadre medii în această nouă profesiune care a fost inclusă în nomenclatorul Ministerului Sănătății. Astfel de cabinete mai sînt la Cluj-Napoca, Craiova, Iași, Timișoara, Tg. Mureș.

— V-aș ruga să faceți o succintă caracterizare a acestei activități de protezare.

— Este o profesiune de graniță cu caracter pluridisciplinar necesitînd cunoștințe din mai multe specialități și anume din medicină (anatomia și fiziopatologia urechii), din audiologie (practic majoritatea examenelor audiometrice), din fizică (acustică și electroacustică), din tehnica stomatologică și în fine din psihologie și psihosociologie.

— Ce primează în recuperarea handicapului auditiv și tehnica protezării ?

— Proteza este un aparat tehnic care compensează funcția diminuată a unui organ de simț și din acest motiv actul protezării trebuie să corespundă cît mai multor necesități reale individuale ale fiecărui deficient de auz în parte. Măsurătorile protetice în cîmp liber necesită forme speciale de stimuli neintîlnite în audiometrie obținute cu aparate speciale interconectate pentru a furniza sunetele complexe necesare examinării hipoacuziculul cu proteză. Se folosește un zgomot de fond cu intensitate reglabilă în funcție de gradul de hiperacuzie al urechii și un stimul cu impuls de zgomot filtrat.

— Care este prima etapă a actului protezării ?

— Alegerea urechii de protezat. În urma probelor la cască tehnicianul acustician se orientează în alegerea urechii de protezat și a tipului de proteză. Prin probe se stabilește nivelul de confort maxim și pragul de disconfort auditiv al pacientului cu proteză.

A doua etapă a protezării : se confecționează olive individuale după o tehnică similară cu cea stomatologică. Există o gamă variată de olive individuale — alegerea celei mai potrivite făcîndu-se pentru fiecare hipoacuzie în parte, în funcție de o mulțime de considerente protetice plus un considerent estetic, care este foarte important la orice vîrstă.

— Ce se realizează prin această metodă ?

— O protezare corectă în care complexul om-proteză funcționează cu randament optim. Acest complex se formează însă în timp, proaspătul protezat învățînd treptat să folosească proteza auditivă. Rezultatul final este anularea handicapului și implicit reintegrarea socială a hipoacuziculul.

— Am înțeles că în Centrul medical de fonoaudiologie s-ar putea realiza și o activitate de protezare pentru cetățenii străini ca și pentru cei români care dispun de valută în cont la BRCE cărora li s-ar putea oferi proteze produse și de alte firme, aceasta ar reprezenta un posibil cîștig pentru noi ?

— Se pare că ar exista o posibilitate de aport valutar. Spre exemplu în țările vest-europene activitatea de protezare are o cotă valorică destul de ridicată, de exemplu în R.F.G. costul unei proteze auditive fără protezare este de circa 300 DM și cu protezare 1 000—1 2000 DM. Diferența dintre acestea ar reprezenta contravaloarea actului de protezare.

— Numiți un alt domeniu al activității dv.

— Mă mai ocup și de fizică, fiar la Bistrița am prezentat un model matematic al unui domeniu de existență spațiotemporal al cîmpurilor unice bioenergetice. Eu am pornit de la o idee enunțată de Schrodinger și dezvoltată ulterior de fizicianul Ion Mumulaș și anume că pentru investigarea realității biofizice se impune necesitatea unei noi relații între fizică și biologie în sensul că dacă pînă acum fizica a furnizat biologiei metode tehnice de experimentare și forme de modelare este momentul să se realizeze și relația inversă, adică fizica să-și completeze sfera ontologică la care se referă, respectiv nivelul existenței pe care-l abordează cu biologicul.

Am refăcut drumul invers de la biologie la fizică, reintroducînd ideea unui timp tridimensional cunoscut încă în vechile filosofii indiene. Pe acesta se structurează un spațiu complex în care timpul, spațiul și energia formează un ansamblu unic numit din considerente matematice **spațiul terționic** — realitatea materială fiind considerată ca un multispațiu cuantificat într-o multitudine de asemenea spații terționice.

— La ce lucrați în prezent ?

— Sîntem în etapa de analiză a unor experiențe efectuate cu diferite tipuri de muzică. Se vor obține în acest fel date privitoare la reacția plantelor la sunete complexe. În același timp, cu ajutorul **procesorului** încercăm să evidențiem unele reacții la diferite tipuri de stimuli precum și eventuale fenomene de biocomunicare prin infrasunete.

ANGELA STEJEREANU ■

O nouă celulă de electroliză a sării și viitorul hidrogenului

Pentru început să înțelegem ce înseamnă electrochimia ! Majoritatea oamenilor, încercînd să-i descifreze sensurile după rezonanța cuvîntului, vor spune că este o chimie făcută cu ajutorul energiei electrice și vor trage concluzia pripită că datorită crizei de energie, aceasta ar putea fi în dizgrație. Specialiștii ar adăuga că fără electrolize nu s-ar obține clorul, hidroxizii, hidrogenul, și mai departe nu am avea la dispoziție PVC-ul, unii solvenți, unele medicamente, țesături și „multe altele. Fără electrolize nu s-ar obține industrial aluminiul, magneziul și o serie de metale rare, nu s-ar prelucra minereurile sărace și nu s-ar descompune apa în oxigen și hidrogen — viitoarea speranță energetică a omenirii. În privința părerii că latura negativă a electrochimiei este consumul considerabil de energie electrică, aceasta este falsă, deoarece la unele produse electrochimia este unica soluție de obținere, iar în alte cazuri, ea este mai economică decît alte procedee cu un consum total de energie mai ridicat sub formă de cărbune, gaz metan, petrol. În plus, cum omenirea a declarat război acestui agresiv flagel modern care este poluarea, electrochimia este singura în stare să creeze o chimie și o metalurgie nepoluante și un transport nepoluant (prin folosirea de vehicule avînd în locul combustibilului, hidrogen, acumulatoare electrice, pile de combustie).

Avînd de partea ei asemenea argumente convingătoare, cu toată criza energetică, electrochimia continuă să ocupe poziția ei importantă în structura economiei majorității țărilor industrializate. Bătălia specialiștilor este să reducă cît mai mult consumul de energie electrică în această ramură. Este exact direcția către care au convers și cercetările specialiștilor români, și anume director Aurel Teodoru, inginer Corneliu Todereanu și inginer Ioan Nicolae din I.I.T.P.I.C. — București împreună cu inginer Gheorghe Bursuc de la Combinatul petrochimic Borzești. Ei au reușit să conceapă un nou tip de celulă, de mare capacitate, cu diafragmă și anozi de titan, celulă care este de fapt inima unei instalații de electroliză de sare.

„Realizînd condiții optime de funcționare a celulei — menționează directorul Teodoru — în ceea ce privește concentrația electrolitului, temperatura, distanța între electrozi și calitatea lor, am reușit o diminuare a consumului specific de energie electrică (principalul indicator în aceste tehnologii) cu circa 15%. Poate această cifră nu spune mult la prima vedere, dar calculînd economia anuală de energie electrică în acest domeniu pentru o țară de dezvoltare medie, aceasta este de circa 400 de mii M Wh". La primele experimente, văzînd rezultatele deosebite în economisirea energiei, — intervine și inginerul Nicolae Ioan — ne-am mirat, suspectînd chiar aparatele de măsură, crezînd că nu sînt exacte. Dar la o nouă verificare a lor, s-a dovedit că erau ultrasensibile, și de fapt era vorba de reușita spectaculoasă a ideii. Celula noastră consuma mai puțin decît utilajele asemănătoare chiar de la firmele gigant din S.U.A. și Italia, prim-soliștii mondiali în această ramură. O astfel de celulă funcționează deja la C.P. Borzești, și pasul următor constă în studiile ce le facem pentru modernizarea pe aceste baze a instalațiilor importate care există în țară, dat fiind că la noi există deja o puternică industrie de clor dictată de rezervele masive de sare de care dispunem".

Dealtfel, comunicările despre realizările românești au stîrnit aprecieri și interes la simpozioanele și congresele internaționale de la Gdansk, Veneția, Budapesta și București. Iată cum prin cercetările lor, românii au impus respect la bursa internațională de idei, firme străine care ne vînduseră pînă acum instalațiile, invitîndu-ne în viitor alături de ele pe acea latură a mesei de tratative economice, unde stau de obicei cei cu succese în conceperea și realizarea de noutăți tehnice.

Dar cum cercetarea noului nu le dă pace celor care au drept combustibil de viață pasiunea, și în cazul inginerului Ioan Nicolae, pasiunea l-a împins spre alte domenii de avangardă. Împreună cu un colectiv de specialiști de la I.U.C. Borzești, au extrapolat concepția de realizare a celulei de electroliză a sării și la celula pentru obținere de hidrogen.

Am înțeles cu această ocazie de ce hidrogenul este considerat agentul energetic al viitorului. El este o formă universală de energie care se poate converti și în energie termică, electrică și chimică, putînd fi folosit drept combustibil. În plus, nu este poluant și se poate stoca și vehicula economic. Cu alte cuvinte va veni ziua cînd ne vom încălzi casa cu hidrogen, îl vom folosi și la bucătărie, vom călători cu automobilul sau avionul alimentate cu același hidrogen și, de ce nu, ne vom lumina locuința tot cu el. Dar esențialul este că odată cu asimilarea energiei electrice, hidrogenul devine competitiv cînd se fabrică din surse neconvenționale și intermitente de energie (eoliană, solară, valuri). Tocmai în acest domeniu foarte la modă inginerul Ioan Nicolae pregătește cuplarea celulei de hidrogen (de asemeni avantajoasă energetic) cu turbina eoliană realizată de colectivul condus de inginerul Ilie Vlad, de la Universitatea din Brașov. Astfel, vîntul, care bate totuși capricios, va produce energie electrică în turbină, ca apoi aceasta să genereze hidrogen în celulă, cu posibilități de stocare și livrare continuă. Este spectaculos de arătat că unul din consumatorii acestui hidrogen va fi și Uzina de autocamioane Brașov, care în prezent lucrează împreună cu I.T.I.M.-Cluj la punerea la punct a motorului cu combustibil mixt : motorină și hidrogen. Din experimentări s-a văzut deja că introducerea hidrogenului în motor face să se înregistreze o scădere cu 20% a consumului de motorină la 100 km.

Iată cum specialiștii români atacă cu îndrăzneală cele mai noi și pretențioase domenii ale științei și tehnicii, iar rezultatele obținute îi fac pe cei ce priveau cu neîncredere forța de creație a acestei țări, să se plece admirativ în fața realităților noastre.

FLORIN CONDURAȚEANU ■

Inteligența materiei

Iată cum încheie medicul Dumitru Constantin ultima sa lucrare **Inteligența materiei** apărută grație profesionalismului de înaltă ținută al **Editurii Militare : A fi e o întîmplare. A nu mai fi stă în puterea noastră. Iar „restul... e tăcere".** Într-o viziune integratoare, sînt redate aspecte puțin cunoscute publicului larg, aparținînd unor domenii științifice variate : genetică, biocimpuri, informatică, cibernetică, psihiatrie, psihologie, cosmologie, biologie etc. Cercetări de mare actualitate privind esența vieții, biocomunicația, cîmpurile energetice, telepatia, biofeedback, psihocibernetica, programarea subconștientului etc. sînt reformulate cu probitatea omului de știință preocupat să sintetizeze înlăturînd programatic orice tentație spre spectaculos și fantastic. „Confruntați cu o realitate în care neverosimilul ne apare verosimil, remarcă autorul, pe care mintea neavizată refuză să o creadă, negăsind nici un punct de sprijin în experiența proprie sau în cea istorică, ne aflăm într-o dată în fața unui zid de întrebări. Este posibil să oprim timpul, măsurat de ceasornicul care bate în fiecare din celulele noastre din clipa în care ne naștem și pînă la ultima secundă ? Este posibil ca omul să-și suspende, fie și experimental, firul vieții, pe o durată incredibilă, dacă o judecăm după datele actuale ale științei ? Și dacă da, ceea ce se știe reprezintă esența sau numai fenomenul prin care aceasta se manifestă ? Răspunsul îl primim cîteva sute de pagini mai încolo : „Și atunci apar două posibilități de interpretare : ori admitem că bioelectricitatea este un epifenomen, un efect secundar al energiei din structurile vii și noi nu înregistrăm decît numai acest aspect, ori admitem că în afara energiei bioelectrice mai există și o altă energie pe care noi nu o cunoaștem încă, nu o putem obiectiva prin mijloacele de care dispunem acum, dar pe care poate o vom cunoaște mîine. Indiferent însă cum o considerăm, ceva în funcționarea viului rămîne încă necunoscut, neînregistrat de aparate. De aici neîncrederea, scepticismul, negarea unor fenomene ce nu pot fi înțelese, cum ar fi telepatia etc.

Neputînd fi obiectivate, nu li se cunosc legile după care se desfășoară. Necunoscînd aceste legi, nu le putem produce deliberat. Și iată cum nici unul dintre cele două criterii cerute de știință pentru a admite un fenomen nu sînt îndeplinite. Ce ne rămîne de făcut ? Să obligăm fenomenele să se încadreze într-un spațiu îngust sau știința să-și extindă limitele ? Cum nu putem acționa asupra lor, viața existînd indiferent de voința noastră, sîntem de părere că trebuie să le deschidem larg porțile științei. A le ignora înseamnă a lăsa teren de înflorire ocultismului și misticismului, cu toate consecințele ce decurg de aici".

Închinată omului, **Inteligența materiei** probează posibilitatea psihologică și fiziologică a acestuia de a determina „mașina umană", creierul nostru să lucreze în favoarea individului... „Omul are toate premisele necesare spre a-și asuma responsabilitatea propriei sale sănătăți fizice și mentale propriei sale biologii, propriului său destin... Omul viitorului trebuie să fie scăldat în lumina rațiunii degrevat total de patimile ancestrale Un singur gînd, un singur efect și o singură bucurie : aceea de a trăi. Nu există o a treia cale pentru viitor : ori înțelegere, ori moarte". Omul trebuie și poate deveni propriul său demiurg.

NICOLAE CRISTACHE ■

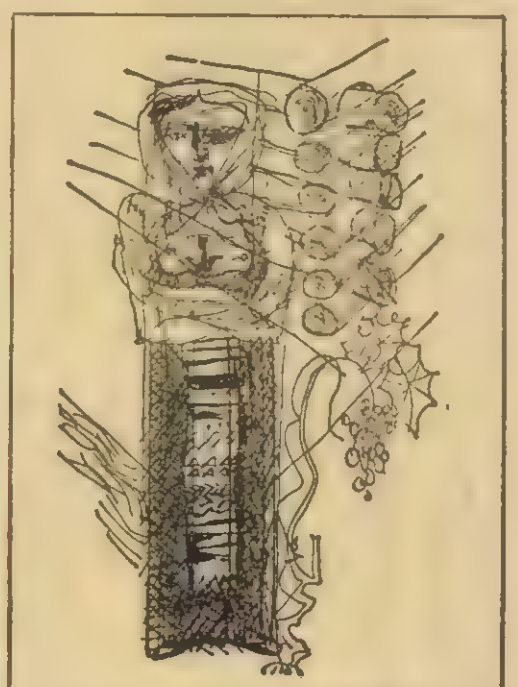

În acest număr ilustrații de IOAN DONCA ■

Cea mai prețioasă valută forte — invențiile (III)

Noul — o problemă care „arde"

Ne aflăm la începutul unui deceniu chemat să devină, pentru țara noastră — cum cerea tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a Congresului al XII-lea al partidului — **„cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței"**. Scoaterea la lumină și folosirea cu maximum de randament și operativitate a filoanelor de aur cenușiu al inteligenței tehnice românești reprezintă, în contextul unei lumi tot mai competitive și mai aspre, o prioritate economică de interes național.

Arătam însă, într-un articol trecut, că în ciuda progreselor palpabile obținute în ultimii ani, mai ales pe linia economiilor realizate prin aplicarea brevetelor, numărul acestora și ritmul de aplicare, după cum apreciază forul cel mai competent : Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, sînt necorespunzătoare. În plus, circa 4 000 brevete nedepășite tehnic și cu imediată aplicabilitate zac deocamdată fără folos, iar alte 2 000 nu sînt generalizate — vădindu-se deci o risipă de talent și ingeniozitate tehnică. Desigur, în multe situații totul se datorește deficiențelor unor conducători de întreprinderi, birocrației, lipsei de răspundere. Ar fi însă nerealist să atribuim **toate** neîmplinirile unor factori strict personali, deci fortuiți, care nu pot explica soarta a **mii** de brevete nevalorificate sau... nenăscute. Am cerut deci părerea unor economiști ale căror argumente și sugestii — inutil să precizăm că ele nu vin în contradicție cu nici o reglementare existentă — pornesc de la cercetări întreprinse în zeci de întreprinderi. Motiv pentru care le vom reda mai pe larg, pentru a nu rupe firul expunerii și a asigura o prezentare echilibrată : starea de fapt, plus soluțiile sugerate.

Interlocutorul nostru de azi este doctorul în economie **Ovidiu Nicolescu**, prodecanul Facultății de economia industriei, construcțiilor și transporturilor, A.S.E., Laureat al Premiului Academiei R.S.R. pe 1980 pentru cea mai bună lucrare economică apărută în acel an (**„Conducătorul în procesul conducerii moderne"**, în colaborare cu dr. **Corneliu Russu**, directorul Institutului de economia industriei), autor și coautor a 11 cărți pe teme de conducere și economie a întreprinderii moderne, precum și a peste 130 studii și articole apărute în reviste din țară și străinătate.

O SITUAȚIE PARADOXALĂ

Din o serie de studii și analize recente efectuate în mai multe întreprinderi industriale — ne spune doctorul Ovidiu Nicolescu — a rezultat **procentul relativ redus în care invențiile și inovațiile contribuie la înnoirea produselor și tehnologiilor.** Astfel, din 20 mari unități industriale studiate de un grup de specialiști în 1979—1980, numai în șase din ele înnoirea produselor a avut la bază brevete rezultate din activitatea unităților respective. Concomitent, s-a constatat preluarea și aplicarea pe scară redusă a brevetelor concepute în alte întreprinderi. Și nu este vorba de unități oarecare, ci și de giganți precum Combinatul de oțeluri speciale Târgoviște sau Combinatul siderurgic Hunedoara. Alt exemplu : „Automecanica", Mediaș. În paralel cu slaba activitate în domeniul invențiilor și inovațiilor s-a observat și procesul de învechire a produselor. Astfel, la Combinatul din Târgoviște, unde nu s-a aplicat nici o invenție proprie în anii menționați, 69 la sută din produse aveau peste patru ani vechime. La „Farmec", din Cluj-Napoca, unde nu a apărut nici o invenție în ultimii ani, peste 20% din produse au o vechime între 4—10 ani, iar 56% — **de peste un deceniu !** Și asta într-o întreprindere de bunuri de larg consum căutate de consumatori și — cel puțin așa ar fi fost de presupus — datoare să se alinieze la pasul alert al modei...

O altă anchetă a scos în evidență faptul că aproximativ 80% din **inventatorii și inovatorii din 20 mari întreprinderi apreciază că își folosesc potențialul creator în proporție de sub 50%** !

Așadar, o situație paradoxală : pe de o parte, nu se finalizează brevete aplicabile în locurile de muncă respective, pe de altă parte, capacitățile inventatorilor și inovatorilor nu sînt folosite cu un bun randament.

— Subliniez că atunci cînd mă refer la invenții — arată interlocutorul nostru — nu am în vedere doar produse și tehnologii noi, cu care adesea, în mod eronat, se identifică progresul științifico-tehnic. În accepțiunea modernă, acest progres se materializează, în egală măsură, și cu o eficiență economică deloc inferioară, în noi sisteme de conducere și organizare, care — în țările dezvoltate industrial — sînt și ele brevetabile.

— Tovarășe doctor Ovidiu Nicolescu, ați studiat, împreună cu colaboratorii, mișcarea de invenții și inovații în zeci și zeci **de întreprinderi.** Cum vă explicați ritmul încă nesatisfăcător al acestei mișcări la noi în ultimii ani, în ciuda unor incontestabile progrese, relevate și în articolele noastre anterioare ?

— Există două categorii de cauze : unele implică direct și nemijlocit factorul uman din unitățile economice, singurul creator de valori, respectiv de invenții și inovații ; altele au un substrat **economic**, privesc însăși conceperea și funcționarea unităților economice, considerate prin prisma generării și concretizării de invenții și inovații. Așadar, pentru început, factorul uman.

ANTIGELUL CARE A ÎNGHEȚAT TIMP DE PATRU ANI

● O serie de minusuri sînt legate de **motivația inventatorilor** și inovatorilor. Astfel, cum s-a mai arătat, nu se respectă o serie de prevederi legale care vin în ajutorul lor, trei pătrimi din brevete nefiind încă recompensate, deși întrunesc toate condițiile legale. (Nu mai insistăm asupra acestei probleme, abordată într-un articol anterior.) Apoi, mulți inventatori sînt de părere că procedurile de brevetare durează prea mult. De ce, bunăoară, brevetarea unui nou tip de antigel — produs relativ simplu și folosit cu succes, înainte de brevetare, în circa 20 de unități economice cu profil diferit — a necesitat... patru ani ? Și nici acum, inventatorii nu au primit un leu recompensă.

Un alt element care afectează negativ motivația o constituie practica umflării nejustificate a colectivelor de inventatori, cărora li se alătură „pe drum" cadre cu prea puțină legătură cu domeniul specific al invenției, dar care ocupă funcții importante în respectivele unități economice. O asemenea nedorită situație inhibă pe inventatorii reali și concomitent le diminuează recompensele materiale și morale cuvenite. O cercetare recentă în ramura construcțiilor de mașini a relevat că peste 3/4 din brevete aveau coautori cadre de conducere și specialiști care, **prin natura funcțiilor lor de serviciu trecute și prezente, nu aveau nici o tangență cu sfera de aplicare a invenției !**

● Este un fapt unanim admis : capacitatea creativă a inventatorilor de azi depinde în mod substanțial de anii de formare pe băncile școlii. Renumitul specialist francez Michel Crozier susține chiar că principalul factor care determină potențialul creativ-inovator îl constituie educația, în sensul cel mai larg al cuvîntului. Din păcate, la noi se observă că în procesul formării cadrelor medii și superioare se acordă o insuficientă atenție acestui aspect. În școli tehnice, licee de specialitate și chiar facultăți (și acest lucru este foarte important) metodele moderne, active de învățămînt, cum ar fi : analizele de caz, simulările, jocurile de conducere se folosesc sporadic sau deloc : **predominant rămîne sistemul multimilenar de predare „ex cathedra", rezumîndu-se adesea la citirea unor lecții și cursuri.** (Știați oare că încă prin 1550 profesorii Sorbonei erau obligați prin ordonanță să nu citească lecțiile, ci să le expună liber ?) Pentru a nu mai reveni la acest punct, vom spune de pe acum că soluția este implicită : să se folosească asemenea metode active și să nu se uite adevărul, poate banal, că inventatorii de mîine se plămădesc azi.

LIONEL NIȚESCU ■

Eveniment editorial

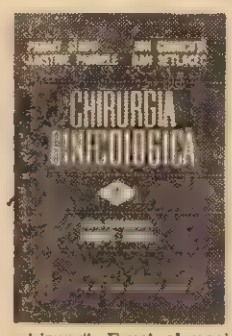

A apărut de sub teascurile Editurii medicale, în condiții grafice de excepție, „Chirurgia ginecologică", adevărat eveniment editorial. Concepută în două volume și pusă sub redacția distinsului profesor Panait Sirbu, director al Spitalului de obstetrică și ginecologie „Giulești" și membru al Comitetului executiv al federației internaționale de specialitate (F.I.G.O.), cartea are ca moto un citat dintr-o celebritate a genului, profesorul Robert Leriche afirmînd că „tehnica este latura servilă a chirurgiei. Creierul și tehnica sînt singurele care formează un chirurg". Fruct al unei îndelungate experiențe, scrisă de practicieni de elită, profesorii Dan Setlacek, Aristide Pandele, Ion Chiricuță și, firește, Panait Sirbu, ea e destinată cu precădere practicienilor, chirurgilor generali și oncologi, dar poate fi consultată cu folos și de studenți și, mai ales, de absolvenții antrenați în stagii de ginecologie și obstetrică.

Valorificînd patrimoniul școlii românești de specialitate, moștenit de la dascăli iluștri ca Săvulescu, Aburel, Hortolomei, Iacobovici, Jianu ș.a., „Chirurgia ginecologică", prima apariție de această amploare din literatura noastră medicală, exprimă totodată puncte de vedere originale, îndrăznețe, oferind direcții și orientări precise, moderne, dovedindu-se un îndreptar de maximă utilitate, de tehnică și tactică chirurgicală.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Redescoperirea unei mari descoperiri românești

Cele două documente reproduse alăturat aduc, iată, dovada peremptorie că o descoperire științifică de importanță particulară, similară cu cea anunțată recent în Statele Unite, s-a născut într-un laborator din Cluj cu mai bine de 40 de ani în urmă ! Este vorba, așa cum vom arăta de îndată, de posibilitatea transferării grupelor sanghine la om, experiment finalizat **in vitro** și **in vivo** de doi universitari, profesorii și medicii **Victor Papilian** și **V. Preda**, și care a constituit acum patru decenii obiectul unor comunicări tipărite în străinătate. Cele două articole au apărut într-o publicație de profil din Leipzig, primul în 1940, cel de al doilea în 1943, deci într-o conjunctură istorică puțin favorabilă schimbului internațional de idei și atestate științifice. Din motive pe care nu le cunoaștem deocamdată, descoperirea a căzut într-un unghi mort și după terminarea războiului investigațiile au fost, se pare, abandonate, dar vina nu aparține fără îndoială cercetătorilor români.

Cele două articole ne-au parvenit prin mijlocirea conferențiarului dr. **V. V. Papilian** de la I.M.F. Cluj-Napoca, fiul regretatului profesor Victor Papilian, și care ne înștiințează, totodată, că dorește pe această cale să vină în completarea unei note apărute în revista „Lumea" din 17 decembrie 1981. Am citit și noi respectiva notă, aflînd astfel că ea se referă la o recentă descoperire ce ar aparține unor cercetători americani, descoperire prin care se anunță posibilitatea transformării unui grup sanghin în altul, folosindu-se în acest scop o enzimă extrasă din boabe de cafea. „Grație acestei enzime — se arată în amintita notă — sîngele din grupa B a fost transformat în tip 0. Descoperirea, afirmă dr. Jack Goldstein de la Institutul Lindsley Kimball al centrului de sînge din New York, ce a colaborat cu serviciile de hematologie din New Jersey — va permite rezolvarea problemei cronice a lipsei tipului 0 în centrele de conservare a sîngelui. Cu precizarea că vor trece cîțiva ani pînă la utilizarea unei atari tehnici".

Scrisoarea corespondentului nostru conține în original cele două articole publicate de medicii Victor Papilian și V. Preda în revista germană „Folia Haematologica" în anii 1940 și, respectiv, 1943. Le vom reproduce în rîndurile care urmează, permițîndu-ne să omitem unele pasaje mai puțin accesibile înțelegerii comune. Considerăm în același timp că orice comentarii de specialitate sînt de prisos, deoarece textele în sine demonstrează fără drept de apel faptul că descoperirea reprezintă o prioritate românească și autorii ei de drept și de fapt sînt medicii Victor Papilian și V. Preda. O mențiune totuși : primul articol se referă și la o comunicare mai veche, deci aduce dovada că descoperirea este chiar anterioară anului 1940. Un consultant de specialitate ne-a atras de asemenea atenția că soluțiile preconizate de universitarii clujeni sînt superioare celor anunțate de cercetătorii americani. În această privință vom publica însă punctul de vedere al unor experți în materie de la Clinica de hematologie din București. Iată acum articolele în cauză :

Investigații noi asupra modificărilor grupelor sanghine in vitro.

Am arătat într-o lucrare anterioară că grupele sanghine pot fi schimbate in vitro, la grupele A și B posibilitățile de modificare sînt cele mai mari, în schimb aceste grupe nu pot fi transformate una în alta. Grupa 0 este foarte stabilă și nu poate fi trecută nici în AB, nici în A.

Aceste investigații alcătuiesc numai o parte a lucrării noastre, în care ne-am ocupat cu acțiunea substanțelor farmacodinamice (sol. adrenalină 1‰, sol. pilocarpin 1%, sol. atropină, asupra sîngelui integral. În lucrarea de față am încercat să verificăm exactitatea acestor rezultate printr-o nouă metodă de lucru, determinînd modificarea grupelor sanghine ale serului și globulelor sanghine.

Investigațiile s-au efectuat cu 30 probe de sînge.

(Rezultatele sînt redate într-un tabel — n.r.).

Din tabel rezultă următoarele concluzii : O modificare a grupei sanghine poate fi acționată chiar la nivelul fiecărui element al sîngelui.

— Referitor la modificarea serului, grupa A se transformă mai frecvent în grupa 0.

Grupa B este cea mai stabilă, în schimb în unele cazuri ea se transformă în 0 ; la fel și grupa AB în 0.

Grupa 0 se transformă în majoritatea cazurilor în AB. Aceste rezultate evidențiază că grupele A, B și AB se transformă în grupa 0.

În contradicție cu probele tratate cu sînge nedisociat, grupa 0 se poate transforma în grupa AB.

— La probele cu globule roșii s-a constatat aceeași stabilitate a grupei B, Grupa A se transformă în 0. Grupele AB și 0 rămîn nemodificate.

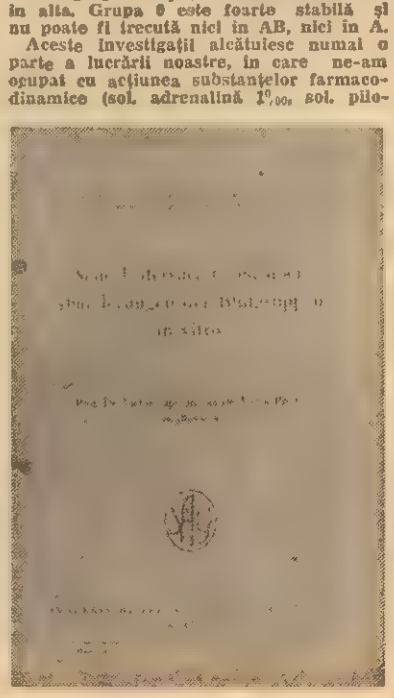

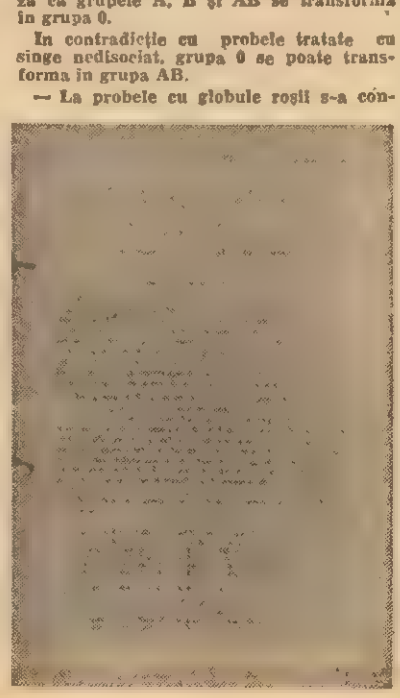

— În ambele cazuri grupele A și B nu pot fi transformate una într-alta, așa cum este cazul la sîngele nedisociat.

— Trebuie să remarcăm că în grupele A și B globulele roșii posedă o putere de aglutinare mai mare decît serul.

În grupele AB și 0 globulele roșii sînt absolut stabile, iar modificarea poate fi acționată numai prin labilitatea serului. Urmează așadar, că atît serul cît și globulele roșii au semnificație în procesul de modificare.

Din aceste rezultate se poate trage concluzia, cu referire la studiul întreg, că serul este elementul labil al sîngelui nedisociat.

— Din aceste probe lese în evidență și o (inter)acțiune reciprocă a serului și a globulelor sanghine. Astfel în grupa AB activitatea de aglutinare a serului este mai puternică decît cea a globulelor, în timp ce în grupa 0 predomină stabilitatea globulelor sanghine.

Cel de al doilea articol, intitulat „Modificarea grupelor sanghine umane", și din care reproducem doar concluziile, prezintă o noutate absolută, absentă din comunicarea cercetătorilor americani : realizarea unor modificări de grupă sanghină direct pe oameni, deci un experiment **in vivo**, sau ceea ce își propun abia acum să obțină hematologii din New York și New Jersey :

1. Investigațiile efectuate la oameni după o anumită tehnică (injectarea intramusculară cu sînge și substanțe simpatico-parasimpatico-tropo) dovedesc că este posibilă o modificare a grupelor sanghine.

2. Toate grupele se pot modifica, în schimb grupa A și B nu pot fi schimbate între ele niciodată, fapt care dezvăluie existența a două grupe sanghine primare.

3. Factorul care determină această modificare este serul sanghin.

4. Modificarea depinde de factorii constituționali.

În continuare, așa cum a cerut-o și corespondentul nostru, considerăm necesară intervenția promptă a specialiștilor noștri în hematologie, datori în a-și spune cuvîntul asupra acestei importante și mereu actuale înfăptuiri a hematologiei românești. Redescoperirea descoperirii universitarilor clujeni reprezintă nu numai un act justițiar, de echitate științifică, ci și unul de strictă utilitate, deoarece așa cum o probează documentele de mai sus, realizarea cercetătorilor V. Papilian și V. Preda deține în continuare un avans apreciabil în comparație cu cercetările similare din străinătate.

LIVIU TIMBUS ■

AVEM MAŞINI BUNE, TREBUIE SĂ AVEM ŞI UNITĂŢI SERVICE LA FEL

„Ştim ce avem de făcut şi facem"

— Tovarăşe director Constantin Nicolescu, întreprinderea pe care o conduceţi, de asistenţă tehnică şi service Dacia, pare mai degrabă organizată pe principiul unei centrale. Dacă am înţeles bine, I.A.T.S.A. Dacia are mai multe filiale şi staţii răspîndite în toată ţara, da ?

— Aţi înţeles bine. Există 9 filiale, fiecare avînd în subordine, în medie, 10—12 staţii de asistenţă tehnică şi service. Cu totul, 112 unităţi. Cele mai mari şi, fireşte, cele mai dotate se află la Bucureşti, Timişoara, Cluj-Napoca, Bacău, Sibiu, Constanţa, Braşov, Craiova şi Piteşti.

— Acestea ar fi filialele ?

— Exact. În 36 de capitale de judeţ, inclusiv Bucureştiul, deţinem unităţi puternice, iar în restul, la Brăila, Bistriţa, Călăraşi, Alexandria şi Zalău, urmează să deschidem, cît de curînd, investiţii în aşa fel încît staţiile respective să intre în funcţiune în 1983.

— Care din staţiile existente sînt cele mai bune ?

— Toate-s bune, nu-i aşa ?

— Dumneavoastră ziceţi că toate-s bune, lumea zice că toate-s rele, nu-i aşa ?

— Nu cred.

— Am înţeles, întrebarea nu vă cade prea bine, de aceea v-am ruga să ne spuneţi care din staţiile existente sînt cele mai bune ?

— Craiova şi Piteşti. Prima e model, cealaltă, fiind în apropierea întreprinderii şi a uzinei producătoare, are o dotare tehnică exemplară. Legat de această problemă, ţin să adaug că, în cadrul dezvoltării, urmează să deschidem unităţi mici, cu 10—12 posturi de lucru, în localităţi mai mici, unele viitoare centre urbane, la Rădăuţi, de pildă, la Beiuş, la Mizil, la Segarcea, la Titu, la Medgidia, la Marghita, la Corabia, la Răcari, la Stîlpeni, la Dumbrăveni şi aşa mai departe. Procedînd aşa şi găsind înţelegere, în sensul că toate aceste investiţii au fost prinse în plan şi aprobate, am urmărit realizarea unei reţele echilibrate, care să acopere întreaga geografie a ţării. Nu ne-am dezvoltat şi nu ne dezvoltăm însă de dragul dezvoltării, ci ca o consecinţă logică a măririi parcului de autoturisme Dacia, fenomen care probează creşterea nivelului de trai.

— Deşi, în linii mari, omogenă, reţeaua de care vorbiţi mai e încă deficitară. Mai e ?

— Da, mai ales la nivelul Capitalei. Staţia din Militari, nouă, modernă, a mai rezolvat din solicitări, dar nu în totalitate. În ultimul timp, preluînd o serie de garaje, am deschis 6 unităţi noi, mai mici, pe Barbu Văcărescu, pe Ceremuş, pe Vasile Conta etc, dar rămîne încă destul loc pentru mai bine. Tot în Capitală ne mai confruntăm cu o problemă, cea a oamenilor, a meseriaşilor. Ca număr, sîntem acoperiţi, dar n-am soluţionat încă chestiunea stabilizării lor.

— În ce sens ?

— Funcţionează, în ţară, 3 reţele mari de service, noi, UCECOM şi Centrocoop, deşi staţii mai au, ici şi colo, şi consiliile populare. Din cele 3 reţele, numai I.A.T.S.A. lucrează în regim industrial, adică ridică pretenţii deosebite de calitate, disciplină etc. Noi dăm un om de rău alţii îl iau de bun, adică nu există o viziune unitară. I.A.T.S.A. şi-a făcut un obicei din a nu primi meseriaşi cu contracte de muncă desfăcute, dar ceilalţi o fac. Cu UCECOM-ul am ajuns la o oarecare înţelegere, dar fluctuaţia de cadre continuă să rămînă mare. Ar fi necesară, cum spuneam, o viziune unitară.

— Sînt unele meserii deficitare, tovarăşe director ?

— Sînt, cele de vopsitori şi tinichigii. Mai ales primii ne dau bătăi de cap. Nu există pentru ei aici un fel de şcoală de calificare, iar în nomenclator e trecută numai specialitatea de vopsitor industrial. Numai că vopsitor industrial e una, vopsitor de service e alta. Am căutat şi căutăm soluţii, la locul de muncă, cursuri intensive de calificare, numărul vopsitorilor continuă însă să fie redus.

— Din ce oraş aveţi cele mai multe reclamaţii ?

— În ansamblu, faţă de 1981, anul trecut am primit mult mai puţine reclamaţii, dar am primit. Cele mai multe din Capitală, nu pentru că acolo s-ar munci mai superficial, ci pentru că în unităţile respective se mai poartă încă discuţia directă dintre client şi muncitor. Or, noi, mergînd pe ideea organizării industriale, tocmai asta urmărim, să-l punem pe client numai în contact cu recepţionerul. Clientul se prezintă la unitate, maşinii i se face recepţia factică, e repartizată unui maistru şi reparată, după care urmează proba de drum şi controlul de calitate. Fluxul se încheie prin predarea maşinii, operaţiile executate fiind sigilate. Ca omul să se lămurească exact pe ce a dat banii şi, în eventualitatea unei nemulţumiri, să putem şti dacă lucrătorul nostru a lucrat de mîntuială sau clientul, după ce a ieşit de la service, a mai adus autoturismului, din proprie iniţiativă, unele „îmbunătăţiri".

— Aceste principii sînt respectate peste tot ?

— N-aş băga mîna în foc.

— V-aţi arde, tovarăşe director, v-aţi arde !

— În unităţile mari, oricum, se respectă. N-avem însă, peste tot, holuri pentru clienţi şi acolo, fireşte, mica tocmeală persistă. Ea duce, de regulă, la neînţelegeri şi, mai grav, îngreunează fluxul, întîrzie reparaţiile pentru că omul, nu-i aşa, îşi mai aduce aminte şi de una, şi de alta, mai bagă mîna în buzunar. O face însă, vă asigur, în detrimentul lui. Gîndind aşa, am trecut, repet, la organizarea industrială a muncii, clientul stă de vorbă cu recepţionerul şi îşi recapătă maşina la plecare.

— Numai că omul, cum ziceaţi, vrea să vadă ce-a plătit.

— Din moment ce operaţiunea executată se sigilează, vede. Pe baza acestui sistem, numărul reclamaţiilor a scăzut considerabil.

— Întreprinderea pe care o conduceţi nu e însărcinată doar cu asistenţa tehnică a autoturismelor indigene, în intern şi extern, ci coordonează şi balanţa de piese de schimb pentru Dacia. Un produs fabricat şi în curs de fabricaţie nu poate exista, se ştie, fără piese de schimb. Ce ne-aţi putea spune referitor la această activitate ?

— Parcul de autoturisme Dacia, maşini bune, preţuite pretutindeni, a depăşit 6 sute de mii, iar jumătate din parc, aproximativ, e reprezentată de maşini cu peste 5 ani vechime. De ce recurg la aceste precizări ? Ca să explic, fără a intra în amănunte, cauza căderilor de piese. Dacă ele cădeau, în primii ani, mai degrabă accidental, de-acum căderile sînt de aşteptat într-o proporţie mai mare. Cazul Daciei, cazul tuturor maşinilor din lume. Numai că, la noi, producătorul n-a ţinut totdeauna pasul în privinţa pieselor de schimb şi, din cauza a 50—60 de repere deficitare, sîntem în situaţia de a nu asigura, la orice oră, o deservire promptă, optimă. Seturile motoare, amortizoarele, arborii cotiţi şi axele planetare se află pe lista reperelor deficitare.

— Unele din aceste piese pot fi însă recondiţionate, nu-i aşa ?

— Ba da, asta şi facem. La Bacău, Sibiu, Piteşti, Cluj-Napoca şi Timişoara avem centre de recondiţionare bine puse la punct şi, în altă ordine de idei, 14 repere a căror tehnologie de recuperare a fost stabilită şi omologată de Centrul de cercetări ştiinţifice şi inginerie tehnologică pentru autoturisme. Am recondiţionat pînă acum, de exemplu, 4 000 de axe planetare, o sumedenie de baterii, de punţi de spate, rezervoare de benzină şi aşa mai departe. O reglementare există, şi ea e bună, mai rămîne de rezolvat problema fondului de piese. Iniţial, permanent, ziceţi-i cum doriţi, dar el trebuie să existe. Numai piesele achiziţionate de la particulari nu asigură un fond industrial, de aceea am solicitat, în urma unei analize serioase, ca autoturismele de stat casate să fie dirijate către centrele noastre de dezmembrare şi recondiţionare. Chestiunea e în discuţie.

— Propunerea ni se pare interesantă.

— Urmărim, în privinţa recondiţionării, tot o activitate industrială, nu o muncă de cîrpeală, aici o axă, dincolo o baterie. Repet, posibilităţi avem.

— Probabil că veţi găsi şi înţelegerea necesară. Ce-ar mai fi, stimate tovarăşe director Nicolescu ?

— Sîntem pe punctul de a iniţia, ba chiar am şi început în cîteva filiale, o acţiune mai amplă privind abonamentele anuale „Prietenii Daciei". Abonamentele ar garanta, gratuit, două revizii pe an şi depanări la domiciliu şi pe o rază de 20 de kilometri. Avem convingerea că, aşa cum sînt gîndite, cu înlesnirile pe care le aduc, abonamentele vor prinde. Totodată, ca noutate, vom pune la dispoziţia publicului asistenţă tehnică prin intermediul maşinilor. Deţinem deja, în acest scop, 60 de autodepanatoare, le-am primit în decembrie, acum le punem la punct.

— Cum vor lucra ele, concret ?

— Fiecare maşină va avea 3 mecanici care vor fi şi gestionari. Sarcina lor va fi, în principal, să aprovizioneze staţiile cu piese, fiecare maşină avînd şi o rulotă. Pe drum însă, cînd vor depista o Dacie în pană, vor opri şi, pe loc, vor asigura asistenţă tehnică. Plata se va face direct, pe bază de chitanţă. Ca unităţi de prestări de servicii, noi sîntem la dispoziţia publicului. Procedînd aşa, adică asigurînd asistenţă în traseu, gîndim să facem încă mai mult. Nu-l mai aşteptăm pe cetăţean, mergem în întîmpinarea lui.

— Poate că nu ţine chiar de sectorul de care răspundeţi, dar sîntem tentaţi să vă mai întrebăm ceva. Sînt Daciile noastre, maşini minunate, cum ziceaţi, pregătite de vînzare cum ar trebui ?

— Din păcate, pregătirea maşinii pentru vînzare e nulă. Eu consider că I.D.M.S.-ul mai are multe de făcut. Ştiţi ceva, I.A.T.S.A. şi I.D.M.S. au apărut în acelaşi timp, în urmă cu 10 ani. Noi ne-am dezvoltat şi am ajuns de la o unitate la 112, I.D.M.S. n-are azi, după 10 ani, decît 9 ?! Credeţi că-i normal ?

— Nu-i normal, vom încerca, cît de curînd, să vedem care e situaţia şi la I.D.M.S. Pînă atunci însă, vă mulţumim şi vă urăm spor la lucru.

— E şi la noi, ştim, destul loc pentru mai bine, mai ales pe linia calităţii serviciilor. Bătălia pe care o ducem împotriva chiulangiilor, a indisciplinaţilor şi a clubucarilor, că mai sînt şi de-ăştia, nu-i simplă, dar e sigur că o vom cîştiga. Avem maşini bune, trebuie să avem şi unităţi bune ca să le îngrijească. Ştim ce avem de făcut şi facem.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Satisfacem toate dorinţele. Mai puţin un pahar cu apă

Unitatea Dacia Service din Ploieşti, situată la kilometrul 52, şoseaua Bucu-

reşti — Ploieşti. Modernă, a intrat în funcţiune la 30 martie anul trecut, ea este dotată cu aparatură completă de testare şi pune la dispoziţia clienţilor toată gama de servicii necesare unei maşini Dacia. Aşa cum ne asigură inginerul Nicolae Nan, şef de schimb la atelierul mecanic, aici şi-au reparat maşinile şi bucureşteni, care au preferat să se deplaseze o sută de kilometri pentru a beneficia de un serviciu prompt şi de calitate. Totuşi, deşi staţia are o capacitate de 80 de maşini pe zi, la aproape un an de la darea ei în folosinţă, ea repară doar 15 pe schimb. E drept, e iarnă şi unii clienţi aşteaptă poate să iasă soarele. Dar nu asta este explicaţia. Tinichigeria şi vopsitoria ar trebui să geamă de lucru, constată cu tristeţe inginerul Răzvan Andreescu, şeful unităţii. Pentru că nu se lucrează din plin, se recurge la detaşări temporare. Unitatea, deşi după constatările noastre ar merita o soartă mai bună, n-a reuşit încă să-şi asigure o clientelă numeroasă şi constantă. Şi nu din cauza celor care lucrează aici.

Staţia este alimentată cu apă de la turnul de apă din Bărcăneşti. Aproape toată vara, staţia, care este cap de coloană, n-a avut apă. Instalaţia de spălare încă nu funcţionează din cauza canalizării care n-a fost gata la timp. Se lucrează la ultimele retuşuri şi cel mai tîrziu pînă la sfîrşitul lunii va intra în funcţiune. S-a cerut sprijinul municipalităţii pentru înfiinţarea unei micro cantine sau a unui bar de zi la care să se poată lua masa. Majoritatea muncitorilor sînt navetişti şi sînt nevoiţi să apeleze la cantina autobazei din apropiere, ceea ce înseamnă o oarecare pierdere de timp. Înfiinţarea unui bar de zi ar avea în vedere şi interesele clienţilor care în aşteptarea terminării reparaţiilor se plictisesc şi încearcă prin diverse mijloace să intre în atelier. Am enumerat cîteva mici amănunte a căror rezolvare ar trebui urgentată şi care ar duce la mărirea productivităţii şi la primirea mai bună a clienţilor.

Altfel, staţia organizată pe principii industriale, se bucură şi de un sistem informaţional bine pus la punct. Maşina este luată în primire de un recepţioner, maistru sau inginer, competent şi care cunoaşte în amănunt posibilităţile de reparare — termene, piese, preţuri. După întocmirea notei de comandă, a reparaţiei şi a controlului de calitate, acelaşi recepţioner predă clientului maşina reparată în cele mai bune condiţii. Clienţii nu au acces în atelierele de reparaţii. Măsura ni se pare din cele mai bune. Spunem asta gîndindu-ne că se înlătură astfel posibilitatea unui eventual furt de manoperă, creşte productivitatea muncii — timpul fiind folosit pentru reparaţii şi nu pentru discuţii cu clienţii şi, mai ales, se evită accidentele la care se expun clienţii neatenţi sau imprudenţi.

În ziua vizitei noastre la unitatea din Ploieşti lipseau piese de schimb necesare garanţiilor şi reparaţiilor curente. Seturile motor lipsesc din 5 noiembrie anul trecut. Blocurile motor de mai bine de o săptămînă. Planetarele s-au terminat. Din cauza lipsei unor garnituri de cauciuc, care costă o nimica toată, se schimbă piesa întreagă. Exemplu : pompa centrală de frînă. Lipsesc subansamble specifice pentru Dacia 1310 : radiator, motoventilator, comandă voleţi şi robinet climatizare, blocul de lumini.

Unitatea nu are încă o maşină pentru depanări. Este în curs de rezolvare şi această problemă. Pînă una alta, la depanările din perioada de garanţie mecanicii se deplasează cu maşinile proprii.

Fără îndoială, nu toate problemele pot fi rezolvate de la început, însă ne gîndim că de la darea în folosinţă a unităţii a trecut aproape un an.

În încheiere, să spunem că am găsit la Dacia Service din Ploieşti un colectiv tînăr, pus pe treabă, bine organizat, care nu se mulţumeşte cu jumătăţi de măsură, care se gîndeşte cum să atragă clienţii şi cum să-i mulţumească. O unitate nouă care trebuie ajutată mai ales că, faţă de eforturile de investiţie care s-au făcut, înlăturarea unor mici şi trecătoare neajunsuri este obligatorie. Credem că unitatea despre care am scris are toate şansele să devină cît de curînd un model.

OPREA GEORGESCU ■

Coeficientul de nădejde

Un „Service" este o problemă de încredere. Încrederea aceasta, care-i dealtfel cheia oricărui contract de eficienţă, are cîţiva termeni. Cînd laşi maşina într-un „Service", fie numai şi două-trei ceasuri, încrederea în priceperea şi corectitudinea şefilor şi a mecanicilor trebuie să funcţioneze — ca să rămînem în cadrul chestiunii pînă la capăt — ca un motor bine reglat şi bine uns.

Astfel stînd lucrurile, să vedem care sînt termenii liniştii tale de proprietar de „Dacie" şi conducător auto categoria B cu vagi cunoştinţe de mecanică la Focşani, la „Service", coeficientul acela de nădejde care te trimite după depanare înapoi, pe şosea, cu sentimentul că te-a vegheat norocul.

Ajungi, prin urmare, la marginea oraşului, în punctul unde indicatoarele de circulaţie te îndrumă spre Mărăşeşti-Bacău şi, undeva, în stînga, printre merii unei livezi şi peste brazdele trase de un escavator zăreşti ceva ce-ar putea fi magazie sau depozit, în fine, tipul de clădire marginaşă la care mărginaşe sînt ori par toate : şi accesul, şi utilităţile, şi interesele. Cele cîteva „Dacii" adăstînd pe-acolo nu-ţi spun mare lucru, oricum, nu în ce priveşte încrederea. Coeficientul de nădejde e mic şi primul gînd e să te duci, dacă te mai slujeşte maşina, prin alte părţi.

Gardul de sîrmă al „Service"-ului e în toată suferinţa, poarta care ar trebui să lunece pe şine nu lunecă pe şine, prin curte se învîrt, cam posaci şi cam îngrijoraţi ca tot omul căruia îi bate un tachet ori i se aude un zgomot ciudat în cutia de viteze, nişte cetăţeni cu mari căciuli brumării înfundate pe urechi, e ger şi în curte şi în hale, la intrare te întîmpină lozinca „Muncă, ordine, disciplină" — dar numai **Muncă** e cu litere mari.

Şi toate astea pentru că „Service"-ul se tot mută. Magazia în care funcţionează acum e al treilea mutat ; în vară se speră la mutatul cel mare, în clădirea de 9 milioane lei, care tocmai se construieşte şi care o să fie, într-adevăr, un loc de speranţă şi încredere mecanică. La Focşani, „Dacia Service" e în situaţia de provizorat. Nouă şi definitivă e numai firma de la şosea.

Dacă, totuşi, de voie, de nevoie îţi laşi maşina la reparat, lucrurile încep să intre în normal şi coeficientul despre care vorbeam creşte simţitor pînă la cota lui de drept.

O maşină costă, nu-i aşa ?, n-o poţi da pe mîna oricui. Şeful, inginerul Neculai Ionescu, e venit din Bacău, doarme cum se nimereşte la un cămin de nefamilişti al Trustului de construcţii montaj, viaţa pentru el, cum puteţi s-o bănuiţi, nu-i prea uşoară, dar tot ce face şi tot ce gîndeşte la ce va fi face şi gîndeşte. Cînd începi să-i cunoşti pe mecanici — pe maistrul Gheorghe Naciu, pe C.T.C.-iştii Sima Stan şi Ion Macovei, pe băieţii de meserie Anghel Şerban, Mihai Ţăranu, Ştefan Deju, Ţuchi Leon, Nelu Pricop, Gheorghe Bercuci — atunci, prin urmare, cînd realizezi relaţia **om la om** te linişteşti şi ştii că, în ce-i priveşte ei îşi dau silinţa şi nu te lasă la greu. Unitatea fiind mică — cu două schimburi şi numai cu 28 de mecanici în total — relaţia **om la om** trece parcă firesc înaintea relaţiei **om-instituţie**. Nu tratezi problema cu abstracţiunea, care este pînă la urmă orice instituţie, ci cu Gheorghe Naciu şi Constantin Balaban, cu inginerul Ionescu Neculai şi mecanicul care îţi este repartizat. Discuţi ce şi cum şi oarecum împreună vă apucaţi de treabă. Sigur, de-aici înainte poţi să-ţi laşi maşina fără nici o grijă pe mîna mecanicului şi să-ţi vezi de ale tale prin oraş ori la slujbă, numai că, deşi meseriaşi buni, cum am mai spus — nu depinde totul de ei. Tinichigeria şi vopsitoria, dacă e cazul, ţi-o rezolvi prin alte ateliere fiindcă acesta n-are. Dacă ai greutăţi cu pivoţii sau cu rotulele, în grai mecanic ţi le procuri. Trebuie să vii, dealtfel, şi cu rulmenţii în buzunar, dacă ai defect de rulmenţi, să-ţi faci rost de cablu de kilometraj, dacă e cazul şi-ţi merge aiurea kilometrajul ; una peste alta, trebuie să te aştepţi ca unitatea, cu toate că ea cu asta se îndeletniceşte, cu schimbarea unor piese, mai cu seamă, să ducă lipsa multor piese de schimb : amortizoare faţă şi spate, set motor, discuri frînă şi piese de la ambreiaj, capace pompă de apă, Delco, baterii, vibrokene. Nădejdea, dinspre partea oamenilor, este — vă asigur — foarte mare, nădejdea dinspre partea instituţiei propriu-zise modestă. Deşi filială a întreprinderii piteştene I.A.T.S.A. cea din Focşani e plătită şi aprovizionată cu piese de filiala Bacău. Un fel de dublă subordonare, cu avantajele şi dezavantajele dublei subordonări. Cămaşa, o ştie tot românul, e mai aproape de piele decît haina.

TUDOR OCTAVIAN ■

Închinare unui erou

Noi nu ne tragem din rămaşii-n urmă
Ai vre-unei cruciade pe pămînt,
Părinţii noştri nu sînt trista turmă
Al cărei baci e umilit şi frînt.

O biblie întreagă n-ar cuprinde
Al spiţei româneşti curat pridvor,
Cu toţi eroii lui, ajunşi colinde,
Şi care-n noi o nouă viaţă vor.

Noi nu venim din gîzi şi din lichele,
Venim din Iancu care-a zis : „No, hai !
Avem în veci ca semne pe drapele
Pe Decebal, pe Ştefan şi Mihai.

Aşa eşti dumneata, cinstit părinte,
Şi Leule puternic din Şişeşti,
Cel necuprins de lanţuri şi morminte
Şi nici de puşcării neomeneşti.

Dă-mi mîna să-ţi sărut, Bazil Lucaciu,
Vasile-al nostru, retor ideal,
Martir nesperiat de naufragiu,
Herald al suferinţei din Ardeal.

În calendarul nostru să te poarte,
Ca pe-un părinte-al lor, cei ce vor fi,
Curajul tău istoric n-are moarte,
Aşează-ni-l, părinte, în copii.

Şi mierla pe păduri dacă mai cîntă
De se-nfioară harpele pe glob,
E-n jalea ei răscumpărarea sfîntă
C-ai fost cu fraţii tăi, odată, rob.

Din voi ne tragem, voi ne sînteţi sfinţii,
Din voi venim, ne sînteţi testament,
La rîndu-ne să fim şi noi părinţii
Unui popor de fii crescuţi atent.

Şi voi ne-aţi învăţat că pentru ţară
Nu-i inutil şi viaţa să ţi-o dai,
Cum Iancu a ştiut că o să moară
Încă din clipa cînd a zis : „No, hai !"

De Horea-i plină roata sorţii noastre,
Bălcescu-n cer e numai ochi de foc
Cînd se-nnegresc dovezile albastre
Şi se înseninează-apoi la loc.

Dar dumitale, Leule de luptă,
Pecetluind o viaţă şi-un destin,
Cu litera, de lacrimi calde, ruptă,
Ca unui sfînt din calendar, mă-nchin.

Vor fi eroi în Daco-Romania
Cît exista-vor cele omeneşti,
Cît mierla îşi va spune tragedia,
Şi iarba va mai creşte la Şişeşti.

ADRIAN PAUNESCU ■

LEUL DE LA ŞIŞEŞTI

În anul 1982 aniversăm 130 de ani de la naşterea şi 60 de ani de la moartea Leului de la Şişeşti, cum a fost supranumit Vasile Lucaciu, acest mare conducător al românilor transilvăneni în lupta lor pentru zdrobirea jugului dominaţiei austro-ungare şi pentru unirea tuturor românilor într-o singură Patrie.

Născut la 22 ianuarie 1852 în comuna Apa, judeţul Satu Mare, într-o familie de ţărani, Vasile Lucaciu a înfruntat de mic sărăcia şi nenumărate piedici naţionale şi sociale, dar a urcat toate treptele şcolilor din Transilvania, studiind şi la Roma unde obţine cu „Magna cum laude" titlul de doctor în filozofie.

Reîntors pe meleagurile natale, funcţionează mai întîi ca preot în comuna Sîncrai din judeţul Sălaj (1874) iar apoi, din 1878, ca profesor de limba română şi religie la liceul din Satu Mare. În acest oraş, Dr. Vasile Lucaciu începe să se afirme ca luptător pentru introducerea limbii române în şcoli şi se angajează tot mai profund în mişcarea pentru emanciparea social-politică şi naţională a românilor din Transilvania.

Cercurile reacţionare maghiare încep persecuţiile împotriva tînărului profesor, dar văzînd hotărîrea lui Vasile Lucaciu abandonează această tactică şi în scurtă vreme îi desfiinţează catedra. Se încearcă şi cumpărarea lui, propunîndu-i-se o „avansare" în minister. Demnitatea moştenită de la bunicul său, iobag pe moşia unui conte ungur, îl face pe Vasile Lucaciu să-i spună ministrului învăţămîntului următoarele: „Declar înaintea Excelenţei tale că înaltul guvern maghiar nu dispune de atîtea milioane pentru ca să-mi las eu poporul românesc".

În aceste împrejurări, Vasile Lucaciu acceptă modesta parohie din satul Şişeşti, de lîngă Baia Mare, unde se va muta efectiv la 27 august 1885. Din acest loc, Vasile Lucaciu va împleti lupta pentru triumful cauzei naţionale a românilor transilvăneni, cu o largă, intensă şi variată activitate socială şi culturală, de luminare şi culturalizare a ţăranilor. Dă sfaturi felurite ţăranilor nevoiaşi, aduce şi răspîndeşte pomi fructiferi în sat şi împrejurimi, construieşte în sat o biserică şi o şcoală.

Avînd în vedere pregătirea şi studiile sale, ofertele atrăgătoare făcute de oficialităţile guvernamentale, Vasile Lucaciu ar fi putut foarte bine să-şi croiască o viaţă uşoară, să facă avere şi să obţină posturi şi funcţii care să-i aducă avantaje şi onoruri. El însă nu a putut să-şi trădeze neamul, nu a putut uita nedreptatea, suferinţele şi plînsul fraţilor lui ţărani. Vasile Lucaciu se reîntoarce în mijlocul neamului său împilat şi umilit, preferă să împartă pîinea cea neagră din casa săracilor şi se înhamă cu toată isteţimea minţii şi vigoarea trupului său în greaua luptă pentru recîştigarea drepturilor uzurpate ale urmaşilor, dacilor liberi, stăpînii legitimi ai tuturor pămînturilor transilvane.

Fiind ales în conducerea Partidului Naţional Român din Transilvania, Vasile Lucaciu a participat activ la redactarea celebrului Memorandum din 1892 şi a făcut parte din delegaţia care a mers la Viena pentru a-l preda împăratului. Neprimirea delegaţiei de către împărat a spulberat în sufletul fruntaşilor români orice speranţă într-o posibilă dreptate care să vină de la Curtea Imperială. Într-un discurs ţinut în acele zile la Viena, Vasile Lucaciu a declarat: „De vom pieri noi care am venit la Viena ca reprezentanţi în număr de peste trei sute de oameni, naţia noastră nu va pieri, pentru că acasă mai sînt două milioane nouă sute nouăzeci şi nouă mii de români".

Întors de la Viena, Vasile Lucaciu este condamnat pentru vini imaginare la un an de temniţă şi închis la Seghedin. Iese din închisoare cu două luni înainte de începerea procesului de la Cluj al memorandiştilor. În acest răstimp el îi scrie o scrisoare lui George Pop de Băseşti, un alt fruntaş ardelean. Iată cum ni se dezvăluie din această scrisoare caracterul şi crezul politic al acestui erou al neamului: „Aştept cu nerăbdare procesul şi sînt convins că vom putea arăta din nou tiranilor noştri demnitatea noastră de a sta neclintiţi faţă de orice tentativă sau uneltire a lor. În ce mă priveşte pe mine, eu stau ca şi cum aş fi deja la închisoare: nu-mi pot părăsi casa fără a fi urmărit de jandarmi. Recunoşti, dragă bade, cît a fost de zadarnic să te încrezi în graţia împăratului. Nu se deosebeşte nici el de guvernele sale. Cînd te plîngi la împărat este ca şi cum te-ai plînge directorului puşcăriei contra brutalităţii temnicerului. Cauza noastră naţională nu se poate cîştiga decît prin luptă şi solidaritatea noastră dîrză şi neînfricată. Sînt sigur că vom fi condamnaţi grav. Cel puţin să ne purtăm cu demnitate şi mîndrie la proces şi la puşcărie. Să le arătăm că nu ne temem de ameninţările lor, nici de argumentările lor viclene şi nici de cruzimea lor. Ne aşteptăm la cele mai grave inchiziţii. Ele nu trebuie să ne intimideze, să ne slăbească credinţa, ci, din contră, să ne-o întărească, şi convingerea fermă este că trebuie să ne dezrobim de jugul străin cu orice preţ, aducînd chiar jertfa supremă, viaţa".

După cum bine prevăzuse Vasile Lucaciu, memorandiştii au fost condamnaţi cu toţii de către Tribunalul din Cluj. Vasile Lucaciu a primit pedeapsa cea mai mare, 10 ani închisoare, deoarece „după convingerea instanţei, el a fost autorul intelectual al întregii mişcări".

Memorandumul, procesul memorandiştilor, atitudinea lor demnă şi plină de patriotism, rechizitoriile făcute de ei guvernanţilor, condamnarea lor, au avut un mare ecou intern şi internaţional.

Sub presiunea în continuă creştere a ţăranilor români care deveneau tot mai conştienţi atît de asuprirea lor naţională cît şi de exploatarea lor socială, precum şi ca urmare a unei puternice mişcări internaţionale de solidaritate cu cauza naţiunii române din Transilvania, în toamna anului 1895, condamnaţii memorandişti au fost eliberaţi din închisori.

În anul 1907 Vasile Lucaciu este ales deputat în Parlamentul din Budapesta în circumscripţia din Beiuş. Prin discursurile ţinute în Parlament, prin articole publicate în presă, prin numeroase conferinţe ţinute în faţa celor mai variate categorii de oameni, Vasile Lucaciu a luptat pentru drepturile nu numai ale naţiunii române ci ale tuturor naţiunilor din imperiul austro-ungar.

El nu ura nici o naţiune. El nu a fost niciodată împotriva ungurilor ori nemţilor. El iubea săracii tuturor naţiilor şi ura doar pe domnii cei mari indiferent din ce naţiune proveneau. În mintea şi inima lui Vasile Lucaciu, nedreptatea naţională se leagă de nedreptatea socială, motiv pentru care ambele trebuie desfiinţate. Iată ce a spus el într-un discurs ţinut în Parlamentul din Budapesta: „Noi, luptînd pentru eliberarea naţiunilor subjugate, luptăm şi pentru dezrobirea claselor exploatate, căci se va schimba întregul sistem. Căci individul este aşa cum l-a creat societatea. Numai o societate cu sistem hrăpăreţ poate crea indivizi exploatatori şi exploataţi, acaparatori şi sărăciţi, hoţi şi păgubaşi. Un sistem social bazat pe dreptate, egalitate şi fraternitate, în care proprietatea individuală este redusă la strictul necesar, va crea indivizi altruişti, iubitori de aproapele şi care îşi găsesc o perfectă armonie între interesele lor personale şi cele publice generale".

Marele ideal al lui Vasile Lucaciu era nu numai cîştigarea drepturilor naţionale pentru românii transilvăneni, nu numai autonomia Transilvaniei, ci unirea ei cu România, unirea tuturor românilor într-o singură Patrie.

În slujba acestui mare ideal, Vasile Lucaciu şi-a dăruit întreaga-i energie şi întreaga-i viaţă.

După izbucnirea primului război mondial, Vasile Lucaciu a plecat la Bucureşti unde a desfăşurat o prodigioasă activitate culturală şi propagandistică pentru a convinge cercurile guvernante româneşti de nevoia unirii Transilvaniei cu România.

La Bucureşti, Vasile Lucaciu se împrieteneşte repede şi îi cîştigă de partea ideilor lui pe N. Iorga, N. Filipescu, Take Ionescu, N. Titulescu, Barbu St. Delavrancea, Mihail Sadoveanu şi alţii.

Pentru ardoarea, pasiunea şi înflăcărarea cu care Vasile Lucaciu milita pentru realizarea unităţii naţionale a tuturor românilor, el este ales preşedinte al „Ligii pentru unitatea naţională a tuturor românilor", ligă care îl avea ca vicepreşedinte pe Barbu Delavrancea şi ca secretar pe N. Iorga.

În perioada războiului şi apoi după încheierea lui, Vasile Lucaciu a îndeplinit importante misiuni diplomatice în Rusia, Italia, Franţa, Elveţia şi S.U.A. În toate aceste ţări a explicat legitimitatea luptei românilor transilvăneni şi a informat cercurile culturale şi politice despre marile nedreptăţi suferite de români din imperiul austro-ungar, a căutat să cîştige cît mai multe prietenii şi simpatii pentru cauza poporului român.

Calităţile intelectuale deosebite, la care se adăugau cele ale fizicului său plăcut l-au ajutat pe Vasile Lucaciu să obţină mari succese în cercurile influente din străinătate. Marele orator şi tribun care cu glasul tunător şi gesturile poruncitoare a braţelor mişca marile mase de ţărani, a ştiut să folosească cu multă iscusinţă şi limbajul ales al diplomaţiei, s-a adaptat cu uşurinţă cerinţelor sofisticate din aristocraticele saloane ale Europei occidentale. Vasile Lucaciu a rămas în străinătate pînă ce a văzut semnat Tratatul de pace de la Trianon, care consfinţea visul vieţii sale.

Nu a participat la consacrarea actului Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, dar pentru meritele sale deosebite Vasile Lucaciu a fost ales în lipsă membru al Consiliului Dirigent.

Revenit în ţară după înfăptuirea Marii Uniri şi consacrarea ei internaţională, Vasile Lucaciu a continuat să lucreze pentru consolidarea acestei opere fiind ales deputat în Parlamentul de la Bucureşti. „Nu e destul că Patria s-a unit, spunea Lucaciu după 1918, ea trebuie consolidată şi această consolidare pretinde o muncă tenace şi rezistentă".

Fiind mereu în primele rînduri, Vasile Lucaciu nu a observat trecerea anilor. La puţină vreme după Unire el a trebuit să ne părăsească pentru totdeauna. Trecerea lui în nefiinţă a avut loc la 28 noiembrie 1922 la Satu Mare. Înmormîntarea a avut loc la 1 decembrie, la Şişeşti, ziua înmormîntării fiind declarată zi de doliu naţional.

Cel mai pios omagiu şi cinstirea cea mai înaltă pe care putem să le aducem memoriei celui ce a fost pe drept supranumit Leul de la Şişeşti este să ne iubim poporul, să lucrăm fiecare după puterile şi priceperile noastre la progresul lui spiritual şi material, să avem ţăria şi puterea de a ne sacrifica, dacă va fi nevoie, chiar şi viaţa, pentru independenţa şi prosperitatea neamului.

PAVEL SUIAN ■

■ **„Un Monument al Independenței.** Se află în faza de finisare una dintre cele mai grandioase opere de sculptură (unică prin dimensiunile sale — 33 de metri înălțime, cu peste 80 de personaje) reprezentînd dorobanții la atac în luptele de la Griviția 1877. Lucrarea va fi inaugurată în cursul acestui an, la Giurgiu. Autorul, sculptorul Constantin Schirliu, elev al lui Cornel Medrea, a lucrat la acest monument timp de șapte ani". **(Constantin Iordache)**

■ În nr. 48/26 nov. 1981 **Flacăra** a publicat articolul „66 de ani, obosită și bolnavă, mămică de nepoți". Eroina acelui reportaj, **Maria Mihalache**, ne scrie : „Împreună cu cei patru nepoțel și cu mama lor, vă transmitem cele mai sincere urări de sănătate, fericire și putere de muncă și pe viitor. Colectivul revistei **Flacăra** mi-a adus liniștea și mulțumirea sufletească de care aveam absolută nevoie..." În plicul în care am primit rîndurile de mai sus se afla și o altă scrisoare, din care reproducem : **„POLDER Hans Robert, Heidrun Ilse, Stadionstraße, 6 8044 Lohhof/ RFG Tel. 089—3104220** — Stimată familie Mihalache, sîntem și noi abonați la Flacăra și am citit articolul despre dv. Ne-a mișcat adînc sufletul prin cuvintele sale simple, redîndu-ne un tablou despre oameni ca dv pentru care munca, dragostea, familia și copiii sînt mai presus decît orice bun pămîntesc. Nu vă putem decît felicita pentru nelimitata dv. credință în bine și în viață..." La rîndu-ne, vă mulțumim pentru frumoasele aprecieri.

■ **Întreprinderea de produse ortopedice și protezare București, pentru Munteanu Vladimir**, str. Pătulului 8, Loco : „Urmare a sesizării dv. făcute la revista **Flacăra** privind proteza genunchier, ridicate la 17 martie 1979, vă comunicăm că : pentru stabilirea modalității de rezolvare, cu toate că nu mai este în termenul de garanție puteți lua legătura la telefonul 15 06 49 (tov. Kellerian) sau vă puteți prezenta în orice zi (excepție simbăta) între orele 8-14 la întreprinderea noastră cu proteza, pentru a se constata cauzele pentru care nu o puteți folosi în cele mai optime condiții și eventual pentru a face remedierile necesare". Semnat : director ing. Ciobănel Paul.

■ **Ionel-Dănuț Tudorache str. Valea Ialomiței nr. 3, bloc D 22, scara D, apartament 38, sector 6, București** : „În ultima vreme cei care locuim în cartierul Drumul Taberei sîntem supuși unor dese și neanunțate întreruperi de curent electric și de apă caldă. N-am avea nimic împotrivă dacă acestea ar face parte din vreun program de economii planificate, dar sigur nu este vorba despre așa ceva. Uneori întreruperile apar de mai multe ori într-o oră, alteori pe tot parcursul zilei, de regulă la cele mai nepotrivite perioade, înainte de a pleca la serviciu, de exemplu. Debitele sînt foarte mici, etajele superioare sînt în criză permanentă. Cînd telefonăm la 16 42 41 și la 46 19 15 pentru apă caldă ni se răspunde insolent".

■ **Miliția municipiului București. Serviciul economic, pentru Stoica Elena din șoseaua Mihai Bravu 33** : Ca urmare a controlului economic efectuat la Centrul de desfacere a cărnii din blocul P 12, vînzătorul Călin Ion a fost depistat vînzînd carne substituită calitativ și cu lipsă la gramaj, fapt pentru care va fi judecat. Șeful unității Vlad Aurel a fost sancționat contravențional cu 500 lei, pentru nerespectarea regulilor generale de comerț.

■ **Treizeci de locuitori din comuna Gighera, județul Dolj** : „Tot ceea ce am înfăptuit prin munca a două generații se va nărui acuma, dacă nu ne ajută cei în drept. De cînd lumea, apa din fîntînile noastre era la 12—16 metri. De cînd s-au introdus irigațiile pînza de apă s-a tot ridicat. Apa a invadat curțile și pivnițele cetățenilor, șuvoaie de apă amenință cu degradarea jumătate de comună. Dacă cei în drept nu vor lua măsuri să facă în partea de nord a comunei, imediat sub deal, un canal lung de doi kilometri, pentru scurgerea apei, și asta de urgență, apa va intra printre casele cetățenilor. Primarul Mitruț zice că singur nu are nici o putere". Asta-i adevărat, dar împreună cu dv. ?

■ **Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor, pentru Velciu Nicolae, bloc 469 A1, str. Zarandului nr. 6, sector 2, București** : „Problemele funcționale sesizate au fost rezolvate, mai puțin ascensoarele care vor fi recepționate spre sfîrșitul lunii ianuarie. Celelalte probleme, care nu împiedică buna funcționare a blocului, se vor executa în perioada de garanție". **De ce ați semnat recepția, tovarăși de la IPCVL ?**

■ **Regionala de căi ferate Galați, pentru Consiliul popular al comunei Pufești** : În programul de realizare a unor lucrări este prevăzut și aprobat și peronul din stația Pufești. Termenul final este august 1982.

■ O sesizare din Buzău, semnată indescifrabil, merită atenție : Am pornit-o pe valea Buzăului, ca să văd casa în care a trăit în tinerețe autorul lui „Ionică" (Vasile Voiculescu, n.n.). Spre marea mea mîhnire am văzut „cuibul" din Pîrscov, în care a crescut acest mare scriitor, în cea mai cruntă paragină. Îl felicit pe cei care au avut inițiativa ridicării unui bust, destul de reușit, în fața casei... aflate la pămînt. Propun ca tovarășul Nae, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, să propună și să facă tot ce e omenește posibil pentru restaurarea imobilului respectiv.

■ **Optsprezece locuitori ai satului Apoldu de Sus, comuna Miercurea Sibiului** : În nr. 7591 și 7592 din ziarul **Tribuna Sibiului, IRE Sibiu** a publicat programul de întrerupere a curentului electric pe axe rurale și în orașele județului, pe cartiere și străzi. Programele îi defavorizează net pe cei care locuiesc la sat ; în medie la oraș rezultă că întreruperile sînt de 4—5 ore pe săptămînă, iar la sat 20—21 de ore. Anomalii există pe axele rurale, în orele fără lumină naturală, adică între 6 și 8, 17 și 22 : astfel pe unele axe în aceste ore curentul nu se întrerupe deloc, în timp ce pe altele întreruperile durează 8—10 ore ! Sîntem de acord cu programele de economisire, dar să fie acceptabile și echitabile pentru toată suflarea, indiferent că locuiește la sat sau la oraș. Iar aceste programe să se respecte chiar de cei ce le-au întocmit, nu așa ca acum !

■ **Muzică la „FLORA".** Prețuit pentru calitatea serviciilor sale, restaurantul „Flora" din Capitală (responsabili Ion Mureșanu și Ștefan Vlăduț) e, de cîteva zile, tot mai căutat de amatorii de muzică bună. Explicația ? Din seara de 25 ianuarie se produce la „Flora" o redutabilă formație de café concert și jazz, condusă de Marin Năsturică și Johny Răducanu.

■ **Nicolae Horinceanu, str. 23 August nr. 1, Mircea Enciu, str. Unirii nr. 16, ambii din Tecuci**, împreună cu alți patru locuitori din comunele Matca, Liești și Amara : Din întreaga rețea comercială a țării lipsesc cu desăvîrșire discurile, benzile și casetele înregistrate cu muzică de fanfară. Foarte mulți sînt iubitorii acestui gen de muzică cîntată la fanfară — muzică populară, ușoară ori chiar marșuri — dar nu știm de unde și cum putem procura astfel de înregistrări.

■ **Grigore Emanoil, Bd. Gh Gheorghiu-Dej nr. 24, scara 2, etaj 2, apartament 22, București** : În 1979 am sesizat Consiliul popular al sectorului 5 asupra faptului că Sfințescu V., colocatarul nostru, obținuse repartiție în exclusivitate — deși legal nu avea dreptul — pentru bucătărie și camera de acces. ICRAL Cotroceni vine, constată adevărul sesizării și pentru întrarea în legalitate îl acționează în judecată pe Sfințescu. Instanța de fond dă dreptate ICRAL, deci nouă — pentru că în același apartament locuiesc încă trei familii — iar decizia Tribunalului Suprem al RSR — nr. 41/23.05.1981 confirmă hotărîrea instanței. Au trecut opt luni, am fost în tot felul de audiențe, dar decizia tribunalului nu s-a aplicat încă. Sfințescu se laudă că, puțin îi pasă de tribunal, că are „pile", că ICRAL nu va îndrăzni să dea curs deciziei și că el nu va elibera camera de trecere și bucătăria. **Chiar așa ?**

■ **DPMOS — Municipiul București, Oficiul forțe de muncă** : Vă facem cunoscut că **Vasilescu Alexandru**, din București, Calea Giulești 111, bloc 5, scara E, apartament 155, sector 6 a fost repartizat la ITSAIA, Autobaza 1 București, ca șofer.

■ **Mihai Alexandru, str. Emanuel Gojdu nr. 2, etaj I, apartament 5, Timișoara** : Sînt operat de cataractă la ochiul drept. În oraș n-am găsit lentilele necesare, așa că ochelarii folosiți, împreună cu noua rețetă, i-am pus într-un pachet și i-am expediat prin Of. 5, N. Bălcescu, Timișoara, la 15 septembrie 1981, pe adresa Mihai Lebedeanu str. Mezeș 25, sector 1, Of. 63, cod 78636, București, ca să mi-i schimbe. De atunci au trecut 120 de zile, dar ochelarii trimiși în pachet către București n-au mai ajuns la destinație. Am reclamat la diferite foruri fără rezultat. **Cine se face vinovat de neglijență ?**

■ **Uniunea Tineretului Comunist, Comitetul orășenesc Găești** :

Petiționara Ciufu Elena este pensionată pe caz de boală. Din discuțiile purtate cu locatarii căminului de nefamiliști, cu administratorul căminului și cu alți factori de răspundere de pe raza orașului a reieșit că petiționara este autoarea a o serie de scandaluri publice, iar în cadrul căminului nu este deranjată, administrația s-a preocupat și se preocupă pentru asigurarea liniștii și condițiilor normale de viață.

■ **Iordan Elisabeta, Calea Vitan 231, bloc 6, scara 2, apartament 195, sector 3, 74369, București**, împreună cu ocupanții apartamentelor 182, 196, 194, 207, 203 : „Din 1979 și pînă acum Taulea Savesa de la apartamentul 183 ne tulbură liniștea și în special liniștea nocturnă. Astfel, pe lîngă faptul că locatara Taulea folosește aspiratorul după ora 23, deregleză intenționat ceasul cu cuc în jurul orei 24.00, făcîndu-l să cînte cîte o jumătate de oră ; dînsa are o viață foarte plină de evenimente care, indiferent de ziua săptămînii, se încununează cu o petrecere foarte zgomotoasă".

■ **Combinatul chimic Tîrnăveni, Serviciul PIRMA**, cu privire la sesizarea **Mariei Ignat** din comuna Cucerdea, județul Mureș, absolventă a liceului industrial nr. 1 de chimie din orașul **Tîrnăveni** : Pînă în prezent, din promoția anului 1981, cu repartiție la noi, au fost încadrate 18 fete din totalul de 64. Un număr de 8 fete, printre care și tov. Maria Ignat, au fost încadrate începînd cu data de 14 ianuarie 1982. Menționăm că încadrările s-au făcut ținîndu-se seama de media obținută la absolvire, cît și de greutățile familiale pe care le are fiecare.

■ **Romulus Beșan, Calea Mosilor nr. 112, scara I, etaj 4, apartament 215, București** : Ca și alții am vrut și noi o plăcintă de Anul nou. Foile de plăcintă furnizate de **Fabrica Pajura** București — pe care cu regret nu vi le pot arăta — erau negre, acre și urît mirositoare. O coală inutilizabilă. Am fost nevoiți s-o aruncăm. Nu este o întîmplare. De cîteva luni asta e regula. E păcat să ne batem joc și de materia primă, și de manoperă, și de cumpărători.

■ **Nicolița Lungu, comuna Măciuca, județul Vîlcea** : În anii 1969, 1970 și 1972 am lucrat ca muncitoare sezonieră la IAS Nazarcea, comuna Poarta Albă, județul Constanța. Am lucrat și în alte părți dar acum am ajuns la vîrsta pensionării. Am nevoie de acte pentru dosar. Am trimis pînă acum patru cereri pentru ca să mi se elibereze o adeverință cu timpul servit. Nu mi-au răspuns nici pînă azi. Vă rog foarte mult să mă ajutați.

■ **Crainic Romulus, comuna Miercurea Sibiului** : În luna decembrie 1980 am cumpărat de la magazinul „Sport" din Sibiu o pereche de schiuri pentru copii la prețul de 375 de lei. Fiind fără legături am întrebat pe tovarășa vînzătoare de unde le pot procura. Mi-a răspuns că tot de la dumneaei, cînd vor sosi. De atunci a trecut mai bine de un an, am căutat legături pentru schiuri de copii în orașele Sibiu, Baia Mare, Deva, Arad, Brașov. Peste tot același răspuns : **NU AVEM.**

■ **Puzderie Gheorghe, București, str. Lacul Zănoaga nr. 35, blocul M 9, scara B, etaj 9, apartament 83, sector 6**, om al muncii la Întreprinderea chimică Victoria (Militari) : V-am expediat un tabel ce cuprindea numele a 86 de muncitori prin care vă rugam să se intervină la conducerea ITB să ne sprijine în rezolvarea marilor necazuri pe care ni le face zilnic. Anume : Autobuzele de pe linia 321, singurul mijloc de transport care ajunge la Platforma chimică Militari să circule conform turațiilor stabilite, adică la intervale de maximum 15 minute, nu la 40—50 de minute, ca acum. Problema lor am ridicat-o de foarte multe ori în ședințele de cîndicat. La capetele liniilor 136, 236, 180, 178, sînt controlori care-i lasă pe șoferi să piece după bunul lor plac. Propunem să se țină o evidență strictă a autobuzelor în sensul ca toți șoferii să oprească în stații, iar la cap de linie să nu staționeze mai mult decît au prevăzut în itinerar, să se folosească aparatele TAHOGRAF care de ani de zile, în alte unități de transport, dau foarte bune rezultate.

■ **Adrian Ionescu str. Elena nr. 4, apartament 19, sector 2, București.** Este regretabil faptul că accesul turiștilor în mina de la Slănic — Prahova se face aproape „primitiv", cu un ascensor vechi foarte, la care se adaugă comportamentul la fel de „evoluat" al unor încadrați față de turiștii adulți, dar mai ales față de copii. Este vorba mai ales de cetățeanul de la suprafața liniei care coordonă plecarea ascensorului și care — nepurtînd ecuson — mă simt obligat să-l descriu ca fiind o persoană brunetă, voinică, de aproximativ 40 de ani.

■ **Pănătău Ion, str. Lanternei nr. 100, Colentina, 72514, București** : În numele adevărului vă aduc la cunoștință următoarele : Pe ziua de 15 decembrie, orele 18,00, mi-au venit lemnele conform programării făcute cu trei luni de zile în urmă, la depozitul 204 **OBOR.** La descărcare am observat mai puțin combustibil decît plătisem. Împreună cu doi martori am procedat la cîntărire, constatînd că lipseau 1 170 kg de cărbuni. M-am dus la depozit, al cărui șef m-a asigurat că în cinci zile îmi va trimite „restul de 1 170 kg". De atunci mi-au rămas doar drumurile și așteptarea. Sîntem pensionari și bolnavi, eu și soția, nu mai avem puterea să alergăm după cărbunele sustras.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Scrisoare comentată

„Ei, Capulet, ei, Montague, vedeți...?!"

Ea s-a așezat pe scaunul din fața noastră fără să ne vorbească, fără să ne privească. Cufundată în sine, acolo unde sentimente contradictorii îi macină ființa. El ne vorbește trist, gata-gata să-i curgă lacrimile pe obraji, ca în copilărie. Despre o poveste incredibil a mai putea fi azi adevărată. Dacă ne-am fi imaginat-o noi, și am fi îndrăznit a o scrie, ar fi trebuit să ne asumăm și riscul celor mai usturătoare ironii : „ceva atît de uzat !", „atît de demodat !" Și totuși, iată, atît de adevărat !

Fiecare a plecat din orașul său — Silvia Pădurariu din Constanța, Corneliu-Dan Bocșaru din Rm. Vîlcea —, venind în Capitală, cu un ocean de vise în care a te realiza includea profesiile lor moderne, ca și speranțele iubirii. Studenți fiind (ea — la Politehnică, la Chimie industrială, el — la A.S.E., la Cibernetică), viața, cu întîmplările ei neașteptate, i-a întîlnit. S-au îndrăgostit, iubindu-se sublim „lîngă porțile nopții", ca în delicatele poezii ale lui Prevert. Onești, profunzi în sentimentele lor curate și adevărate nu credeau că se mai pot ridica bariere în calea lor, erau ca un Everest cucerit. Și au vrut să se căsătorească. „Nu, categoric nu !" au spus părinții lui Dan „Știm noi ce să zicem, nu sînteți prea tineri ?" au zis mai domol, cu înțelepciunea din bătrîni, cu grija cuminte a românului față de tinerele destine de familii, părinții Silviei. De aici a început conflictul. Între Dan și părinți, între cele două familii care nu s-au văzut niciodată (nici măcar cît familiile Capulet și Montague), între sentimentele Silviei. Drama fetei nedorite de părinții bărbatului iubit atinge proporții foarte înalte, amplificată de îndoială, de îndoiala care taie adînc, nu cumva, într-o zi, și Dan îi va reproșa condiția sa modestă ? ! Acesta e, în realitate, motivul pentru care familia Bocșaru din Rm. Vîlcea se împotrivește la căsătoria fiului cu tînăra din Constanța. Pentru faptul că nu pot ei, intelectuali cu vază ai urbei, să se înrudească cu niște simpli muncitori ! ? Mezalianță ! Nu vor îngădui așa ceva, tocmai fiului lor ! Nu îngăduie tovarășul director de bancă să fie compromis în fața tîrgului. Numai că băiatul a ajuns, la rîndul lui, tată, a adus pe lume un copil, un băiat, pe care bunicii însă nu acceptă să-l cunoască, să-l vadă, ca și pe mama acestuia. Dan poate să se ducă acasă oricînd, dar singur. Dan, în schimb, nu mai este singur și nu poate îngădui o astfel de umilință pentru fiul și soția sa (fără acte). N-am știut că, întrebînd-o „ce sînt părinții dv. ?", o rănim atît de mult pe Silvia, descoperindu-i resentimentele. Lasă ochii în jos și, de-acolo, din acel Eu zbuciumat, chinuit de contradicții, răspunde : „tocmai asta e, de aceea nu mă acceptă părinții lui Dan, eu sînt de o condiție socială mai modestă. Tata este ceferist, mama — filatoare". Condiție modestă ? Vino-ți în fire Silvia Pădurariu ! Știi în ce an și în ce societate trăim ? Cum ai ajuns să n-o porți ca pe un blazon, așa cum merită ? Cînd, unde și cum au ajuns, dealtfel, și părinții lui Dan intelectuali ? Oameni cu funcții și responsabilități sociale ? Cum s-au îmbolnăvit de meschinărie mic-burgheză ?

Dan i-a dat numele său copilului, dar nu-i suficient, spune lucid. „Sîntem priviți pretutindeni, la facultate, în orașul meu, în orașul ei, între colegi, între rude, drept concubini. Priviți cu ironii abia mascate ori cu un soi de milă superioară, rece și pasivă. În aceste condiții nu sîntem primiți la căminul de familiști nici al Politehnicii, nici al A.S.E.-ului și nici nu ne putem da copilul la creșă. Gazda, ne-a pus și dînsa în vedere că nu ne mai poate ține..."

Fiind majori, acești tineri se pot căsători, firește, fără consimțămîntul și binecuvîntarea părinților, numai că familia i-a sechestrat lui Dan certificatul de naștere fără de care nu poate legaliza căsătoria. A încercat să obțină un duplicat de la Consiliul popular al municipiului Rm. Vîlcea. Dar nu l-a putut obține. Nu știm în care temei legal l s-a refuzat (în repetate rînduri și cu brutalitate). Tovarășul director — tatăl și tovarășa judecătoare — mama sînt persoane influente în urbe ! (Curios, tocmai tovarășa judecătoare uită ce înseamnă și cum se sancționează de către lege traficul de influență ? !) E dreptul constituțional al lui Dan-Cornel Bocșaru de a obține un duplicat după acest act esențial de stare civilă, tovarăși funcționari de la primăria municipiului Rm. Vîlcea.

CICI IORDACHE ■

Poșta redacției

■ **Floare Gavor** — Baia Mare : Aveți dreptul, dar cu obligația să-l lucrați personal sau ajutată de membri ai familiei, fără a-l transmite unei persoane străine ■ **Miron Istrate** — Pitești : Vă înțelegem, dar nu există o variantă legală ■ **Tudor Lecu** — Însurăței (Brăila) : Mai întîi, îndepliniți-vă obligațiile care vă revin, ca stagiar, și apoi veți mai vedea ■ **Ion Goneață** — Bucșani (Giurgiu) : Adresați-vă Arhivei M.A.N., Drumul Taberei nr. 9—11, București ■ **E. Cocîrlă** — Suceava : Așteptați răspunsul Ministerului Muncii ■ **Mihai Kuntzelman** — Arad : Se repartizează proporțional cu numărul de persoane ■ **Ion Goran** — Bușteni : Dacă sînteți nemulțumit de soluție, o puteți ataca cu memoriu la Procuratura Generală în vederea introducerii unui eventual recurs extraordinar ■ **Elena Ioniță** — București : După ce veți obține certificatul de moștenitor, prin deschiderea succesiunii la notariatul de stat local puteți dispune de imobilul în cauză ■ **C. Constantin** — Galați : 1) În cazul nepredării locuinței la termenul stabilit prin contract, unitatea contractantă este de drept în întîrziere și va plăti beneficiarului penalizări ; 2) Creditele și dobînzile aferente se rambursează la CEC începînd cu luna următoare termenului prevăzut în contract pentru terminarea construirii locuinței, respectiv cumpărarea acesteia ; 3) În situația în care locuințele au suprafețe intermediare, pentru aceste diferențe se va adăuga sau scădea din prețul pentru fiecare mp suprafață utilă ■ **Ion Iacob** — Iași : În termen de un an trebuie să intrăînați cea de-a doua locuință ■ **Florin Diaconu** — Cluj-Napoca : Urmăriți în revista „Viața studențească" ■ **Anica Ristea** — București : Nu există ■ **Tamara Cluperea** — Beceni (Buzău) : Trimiteți.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

M-am ferit, pe cît mi-a fost posibil, în anii aceștia, să intru în discuțiile literare, rezervîndu-mi doar dreptul și resimțind doar datoria de-a face din cînd în cînd literatură. Mi-au plăcut și cred că plac tuturor oamenilor înfloririle spiritului, diversitatea, libertatea de gîndire și de creație și cred că nimic nu e mai presus decît șansa omului de a se cunoaște pe sine însuși, prin toate mijloacele, inclusiv prin creație artistică. Ei, bine, cu pași înapoi, cu unele rătăciri laterale, literatura română a acestor ani și-a urmat destinul și mi-aș permite să încep de fapt cu concluzia, o concluzie care e desigur a mea. **Niciodată n-a fost mai bogată literatura română ca azi, niciodată n-am avut poeți atît de mari și de numeroși, niciodată n-am avut prozatori atît de mari și de numeroși, niciodată n-am avut dramaturgi atît de mari și de numeroși, niciodată n-au fost și-n alte domenii ale culturii atîtea valori condensate.** În mod intenționat n-am considerat între înfloririle revelatorii ale spiritului critica literară deoarece, în momentul de față, dintr-un complex de motive, actul critic nu are libertatea de cuget de a se exprima despre cărți, ci face un penibil partizanat în foarte multe situații. Niciodată în critica literară un critic literar nu a constituit prin el însuși expresia obiectivității. El a fost întotdeauna subiectiv. Iar privirea obiectivă asupra valorilor literare a rămas să fie suma sublimă a subiectivităților conjugate în timp sau peste timp. Titu Maiorescu nu era obiectiv cînd îl descoperea pe Eminescu. Dar subiectivitatea lui a fost într-o asemenea măsură exactă, încît a fost însușită atunci, sau mai mult, apoi, de o întreagă cultură, de un întreg popor, și-a putut părea punctul de vedere obiectiv asupra operei lui Mihai Eminescu. Dar Maiorescu era subiectiv cu opera lui Eminescu, nu cu Eminescu însuși. Din păcate, criticii literari români de azi desfigurează fizionomia morală a constituției lor, plusînd sau micșorînd merite operelor din pricina raporturilor cu autorii operelor. Ce altceva face, spre exemplu, un critic care a ajuns să și teoretizeze propria sa tăcere asupra unor opere și s-o considere act critic decît șamavolnicie morală? Cum să numim pe respectivul Nicolae Manolescu altfel decît un biet regizor de culise care răsfoiește-n grabă cărți, dar mai ales construiește în grabă ierarhii literare orfane de opere pe care îmi închipui că nu le putem considera proaste numai pentru că nu le-a citit și nu vrea să le citească Nicolae Manolescu? Am crezut în acest critic și cred și acum în gustul lui. Dar tocmai în numele esteticii pe care se preface a o apăra, criticul Manolescu greșește introducînd în discuție un criteriu străin de estetică și anume atitudinea civilă a unui scriitor sau a altuia. Lui N. Manolescu nu-i place Ion Lăncrănjan. N-are decît să nu stea la aceeași masă cu el. Dar cărțile — dacă vrea să fie critic literar și dacă vrea să fie, mai ales, profesor de literatura română la Universitatea din București și să predea istoria literaturii române, nu istoria relațiilor sale cu Lăncrănjan — trebuie să i le citească. Nu știu cum să mă exprim eu ca să fiu foarte clar. Chiar și dacă dorește să i se pară proaste, obligația aceasta nu devine mai mică: trebuie să pună mîna și să citească romanele și nuvelele lui Ion Lăncrănjan. Că vrea Manolescu sau că nu vrea, Ion Lăncrănjan, cu care nici eu personal n-am cine știe ce raporturi civile și pe care și eu îl consider un om dificil și citeodată iritant, este un scriitor. Eu cred chiar că este un mare scriitor. Falsificarea grosolană, în numele esteticii, a unuia dintre primele comandamente ale esteticii, și anume luarea la cunoștință, este descalificantă. Cu aceasta deschid de fapt problema pentru care scriu cele de față. Sînt unii care vor să împartă cultura română de azi în două tabere. Pe mine, ca și pe alții, ne-au și catalogat, ne-au și azvîrlit într-un grup anume. Dar eu cred că și de-o parte și de alta se greșește grav mizînd-se pe această prăpastie care în fapt nu există. Literatura nu este compusă din scriitori, ci din cărți. Ce este divizat la noi, dacă trebuie neapărat să existe această tranșee, este viața literară, care, trebuie să mărturisesc aici, n-are absolut nici o importanță pentru valoarea unei literaturi. Poți fi coleg de masă la circiuma cu cineva despre care am auzit că ar exista, Norman Manea — n-am luat cunoștință de dînsul și opera dînsului pînă acum, dar am auzit că m-a înjurat într-un interviu — și în schimb să fii coleg de literatură cu Shakespeare. Nu-i obligatoriu ca Shakespeare să vină în fiecare seară la Casa scriitorilor sau să participe la ședințele pe comisii ale Uniunii scriitorilor. Se amestecă planurile într-un mod aberant. Nicolae Manolescu era criticul cel mai fascinant al presei noastre în clipa cînd stătea la Cimpina și-și scria cronicile despre cărți, nu despre autori. Intrat în jocul de prietenii și adversități ale vieții literare și ajuns la o catedră de unde emite tot felul de „judecăți", unele dintre ele tipărite în cursuri, N. Manolescu, pe lîngă faptul că s-a efeminat mult, și-a pierdut tocmai autonomia estetică pentru care crede că luptă. Nu poate exista nici o autonomie estetică, scumpe critic, decît după ce citești cărțile. Dumneata ai avut dreptul pe care nici un critic român nu l-a avut — și e bine că l-ai avut — ca pe parcursul a două decenii să te exprimi săptămînă de săptămînă despre cărți. Dar nu ți-a dat nimeni dreptul să taci, să nu citești, să pui prejudecățile dumitale mai presus de realitățile literaturii. Ce e cu acest zid al tăcerii împotriva lui Paul Anghel? Doriți să-i creați un boicot al petrolului? Dar Paul Anghel există, este la fel de membru al Uniunii scriitorilor ca și dumneata și nici în legătură cu el, și nici în legătură cu Lăncrănjan n-are nimeni dreptul ca în organul de presă al tuturor scriitorilor români, „România literară", să acționeze minimalizator. A, dacă ar fi o revistă personală, pe care fiecare ar scoate-o pe banii lui sau pe banii unui personaj caritabil, ar fi de înțeles orice tăcere. Dar de ce a tăcut N. Manolescu în cazul cărților lui Dinu Săraru? În actuala organizare a vieții literare, tăcerea e, cred, nu un semn al moralei critice, ci o imorală confrerie inacceptabilă. În alte cazuri însă, Nicolae Manolescu n-a tăcut. A vorbit. Și a vorbit ce a vrut, să recunoaștem. Nu am citit lucruri mai jignitoare, mai inexacte, mai oribile despre unul dintre cei mai mari poeți ai zilelor noastre, Ion Gheorghe, despre una dintre cele mai înalte conștiințe pe care le avem, Ion Gheorghe, decît în cronicile de o sălbatică adversitate și de o neputincioasă, sterilă potrivnicie ale lui N. Manolescu. Mă întreb dacă un critic atît de talentat și atît de expresiv nu are chiar nici o remușcare pentru erorile pe care le face. Mă întreb inutil însă. Probabil că N. Manolescu și-a însușit într-o asemenea măsură viața literară, încît o suprapune pe de-a-ntregul literaturii prodar n-am să accept niciodată să fiu implicat într-o replică asemănătoare mai degrabă cu o delațiune decît cu un dialog literar. Argumentele de autoritate nu ajung, stimate Dan Zamfirescu. Nu cu ideea că Alexandru Ștefănescu crede că tezele din iulie 1971 implintă un cuțit în inima literaturii (lucru pe care Al. Ștefănescu nu l-a afirmat) vei putea convinge dumneata pe cineva că susținerile sînt incorecte. Această insinuare neculturală, această lipsă de măsură, această falsă vigilență, această implicare a politicii acolo unde nu-i e locul mă deprimă. Firește, astăzi politica Partidului Comunist Român, de libertate reală și de proteguire a ființei și demnității, fiecărula, nu permite transformarea unei delațiuni într-o măsură represivă. Dar metoda unui cărturar eminent ca Dan Zamfirescu, de a amesteca, între argumente plauzibile, și insinuarea cu privire la opiniile celor cu care el, Dan Zamfirescu, nu e de acord, și de care nici eu nu sînt încîntat (mai ales avînd în vedere faptul că acela la care se referă Zamfirescu mă și înjură direct) este inacceptabilă. Pe acest drum nu se poate ajunge nicăieri. Ce argument este acela că Ștefănescu sau Manolescu sau Manea n-au dreptate pentru că asta seamănă cu ce a spus **Europa liberă**? Nu fac aici analiza **Europei libere**, al cărei client sînt din adînci tinerețe, dar vreau să cred că modul acesta de a gîndi va expira și că prostiilor pe care le spun, ca într-o rătăcire a minții, unul sau altul nu trebuie să li se răspundă cu diversiuni retorice. În cultura română au existat polemici fabuloase, frumoase prin ele însele, polemici așa de tulburătoare încît nici nu mai conta la un moment dat obiectul polemicii, încît nici nu mai știm cine a avut dreptate. Chiar așa, cine a avut dreptate, Arghezi sau Iorga? Desigur că și aceia și-au spus lucruri jignitoare și că la un moment dat Arghezi a răsturnat tot ce n-a încăput în dicționarul limbii române în capul marelui său rival cu care împărtea virfurile spiritualității naționale. Dar am să notez aici și un amănunt pe care Eugen Lovinescu l-a comentat savuros în revista „Sburătorul" în anii '20. Dacă țin bine minte, Lovinescu spunea că a citit o notiță undeva, mi se pare în „Neamul românesc", în care se spunea că Nicolae Iorga a intervenit pe lîngă suveran pentru eliberarea din pușcărie a domnului T. Arghezi. Pamfletarul de idei, zicea Lovinescu, a eliberat din pușcărie pe pamfletarul de cuvinte. El este deci asasinul propriului său ideal. Nu știu dacă Iorga ar fi avut vreo satisfacție să știe că Arghezi mai stă în pușcărie un timp. Dar știu că în loc să-l reclame pe Arghezi și să ceară trimiterea lui la pușcărie, Iorga a intervenit pentru eliberarea lui Arghezi din pușcărie. Și nu este asasinul propriului său ideal, ci, din contra, este ctitorul unui ideal moral. Așa ar trebui să procedăm. Să ne păstrăm demnitatea intelectuală și să ne străduim a aduce argumente intrinseci literaturii, nu să arătăm cu degetul pe un adversar de idei pentru că a trecut strada pe roșu sau că a suferit de pojar. Acestea toate sînt elemente constitutive ale dosarului cetățeanului respectiv. Dar ele nu pot deveni în nici un fel dovezi într-o dispută literară. **Loialitatea noastră față de partidul din care facem parte trebuie, după opinia mea, să se manifeste și într-o luptă deschisă pentru totalitatea și unitatea culturii naționale românești. Și, ca să fiu și mai exact, pentru totalitatea și unitatea culturii din România de azi.** Firește că-n cultura de azi există direcții și personalități diverse. Dar eu mărturisesc că, așa cum l-am iubit pe Marin Preda pentru marile sale cărți, pentru opera sa unică, îl iubesc pe Ioan Alexandru, această luminare de geniu la nunta stelară a unei generații, n-am să pot suporta cîte zile oi avea goliciunea de spirit, micimea morală, răutatea, meschinăria și vulgaritatea cu care e tratată opera lui Eugen Barbu, unul dintre cei mai mari scriitori pe care l-a avut această țară, omul care în viața lui a jignit pe unul sau pe altul, m-a jignit și pe mine, nu-i vorbă, dar care are o meserie de bază, literatura, și la ea ar trebui să ne referim. (Apropo, am auzit că se pregătește un nou proces lui Eugen Barbu, proces în cursul căruia se va dovedi că a plagiat, în noul său roman, „Săptămîna nebunilor", prețul, căci a mai fost publicat prețul de 20 lei și pe o altă carte.) Într-o zi — iată, spun un lucru trist — Eugen Barbu nu va mai fi, așa cum într-o zi Marin Preda n-a mai fost. Bănuiesc, spre exemplu, că Barbu are remușcări că a stîrnit cîndva o campanie nedreaptă împotriva lui Preda. Dar Barbu are un suflet mare. Au oare atîta suflet cît el cei care azi îl urăsc și-i minimalizează spre a regreta, măcar în acea clipă, pe care o doresc cît mai spre sfîrșitul primului secol al celibilolt mileniu, încît să fie cutremurați că nu s-au ocupat de opera lui Barbu, ci de omul Barbu și l-au chinuit ca pe hoții de cai?

Constat, iată, și o altă plăcere, aceasta fiind de-a dreptul dezgustătoare, plăcerea de a păta înaintașii. Una e să prelucrăm critic moștenirea culturală și alta e să căutăm toate nodurile în papură, toate relele imaginare în viața lui Goga, a lui Bacovia și acum mai recent, a lui Eugen Lovinescu. Sigur că nu putem fi de acord cu toate ideile lui Eugen Lovinescu. Sigur că nu putem fi de acord nici cu unele idei ale lui Călinescu nemaivorbind de ceea ce a greșit în viața lui Octavian Goga și în unele articole ale sale aceiași neștirșit de mare poet. Cînd s-a referit la necesitatea ca moștenirea literară să fie preluată cu demnitate și cu spirit de responsabilitate critică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stăruit tocmai asupra organicității culturii române de-a lungul întregii ei existențe. Și nu vom înfăptui o indicație a președintelui țării excelînd în ponegrirea înaintașilor. Să preluăm critic moștenirea literară înseamnă nu să micșorăm statura lor spirituală, ci să fim corecți și demni, să spunem adevărul, dar să nu uităm că supremul nostru interes e ca personalitățile culturii române să iasă din această bătălie permanentă cu timpul mai luminoase, mai întărite, mai proeminente între virfurile culturii mondiale. Desigur că unele din ideile pe care C. Vadim Tudor le-a considerat criticabile în opera teoretică a lui Eugen Lovinescu sînt criticabile. Dar să nu uităm că Eugen Lovinescu este realmente cel mai mare critic român dintre cele două războaie mondiale, că este autorul celei mai moderne și organice orientări literare de după primul război mondial, că revista lui este un model de receptivitate față de nou, iar cenaclul lui un exemplu viu de democrație a culturii și de superioară sărbătorire a valorilor. Cum putem uita că la lumina mării minți care a fost Eugen Lovinescu au trăit sau chiar s-au născut cu scriitori Ion Barbu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Tudor Vianu, Serban Cioculescu, Felix Aderca, Vladimir Streinu, că el, Lovinescu, a încredințat cronica dramatică lui Liviu Rebreanu, că el, Lovinescu, este însuși un foarte mare scriitor?

Pe de altă parte, îmi amintesc ce săracă a fost sărbătorirea a o sută de ani de la nașterea lui Goga. Parcă era o plăcere printre unii colegi că gata, nu i se face o sărbătorire prea mare lui Goga. Niște amărîte de cuvinte, niște zgribulite figuri de poeți români, oameni superbi, Ion Gheorghe, Mircea Micu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, casa Goga nedeschisă, la Ateneul Român cîntîndu-se Bartok, în vreme ce la Ateneul Român n-avea loc aniversarea Goga. Toate de ce? Sîntem oare prea mari în ochii lumii, noi și înaintașii noștri, și trebuie să ne mai micșorăm pentru ca să nu se consume prea mult bronz pe monumentele scriitorilor români?

ADRIAN PĂUNESCU ■

(Continuare în pag. 17)

Pentru totalitatea și unitatea culturii române

ION GHEORGHE

„Poetul"

Vino, naşte-te din cine vrei tu,
Din datoria de-a veni : fă lucrul tău
Decum răsare soarele, pînă apune ;
Vino, născîndu-te din pasăre,
Din floare, din sămînţă, din fecioară :
Pe cel dintîi l-au alungat cu pietre
L-au răstignit pe la izvoare ;
Şi i-au vărsat lichidele primordiale :
Dunga de sînge şi umori
Se vede şi-acum băloasă pe planetă —
Ca un fitil arzînd spre dinamita
De sub această lume mult îngăduită :
Pe vărsătura de oţet şi fiere
Ţişnită de sub coasta ruptă de lance
Se-arată îngrăşarea seminţiilor
În viermuială.
Vino, naşte-te din ce vrei tu,
Fă lucrul tău de cum răsare soarele,
Pînă apune : zădărniceşte-te şi tu,
Cel aşteptat de mii de ani :
Popoarele, sorbind din blidul lor de sînge
Se-neacră nesăţioase, se ling
Pe degete — cele mai mari
De sîngele frăţesc al celor mici :
Cei puternici îşi şterg cu dosul
Păroasei labe, gurile murdare
De sîngele celor mai slabi

Vino, naşte-te plîngînd, din cine vrei ;
Calcă neputincioasa lor înţelepciune
Ce trece-n om stricată încă din sămînţă
Şi-n laptele de mamă, al trădării ;
La pieptul tău adună-i pe nemulţumiţi,
Progeniturile-s îngenunchiate
La idolii părinţilor înşelători :
Deşartă-le, tu, sîngele cel acru
În care colcăie sămînţă lacomă,
De viaţă pîngărită, de dorinţi fără blîndeţe
Şi venele le spală şi zvîntă-le
La soare : şi corzi de liră
Fă-ni-le şi oasele deşartă-ni-le
De-acel nămol stricat —
În care-aud foiala neadormită
De fapte-nrobitoare şi-aţîţări —
De mii de ani al speţei noastre
Această crîncenă fiertură, ca bulionul
Creşte şi-adaugă fărădelegi
În eprubetele unui laborator
Unde virtutea e ciumată
Iar dacă nu te părăseşte tribul
Te urmăresc în sînge-asupritorii :
Din sinea ta îţi ies în cale
Şi răbdători te nimicesc, pe cînd
Îţi vine rîndul.

O, adă-ne iertarea de părinţi
Uitarea datoriilor nedrepte
Şi-a adevărurilor în care ne-am născut :
Tale legătura ce ne robeşte
La sufletele lor ;
Cînd noi strigăm şi plîngem
Prin cetate, pe sub fereastra libertăţii
Ies bătrînii la catedre,
Buhăiţi de somnul scîrnav
Şi de petrecere în patul
Acestei fecioare mincinoase ; slujnică perversă
Pe care-o pipăie stricaţii
Şi vin cu labele acrite de sudoarea-i
Să ne mîngîie pe cap : ne cuminţesc ;
Ne tîmpim de strania ei transpiraţie,
O slugărim la babalîci
Şi după uşi o-nghesuim.
Cînd Libertatea e de vîrsta noastră ;
În patul cald al travestiţilor
Ne fascinează : iar din această deşuchere
Nasc profeţii şi cei ce cîntă
Pe grămada de gunoi a lumii...

Vino, naşte-te din cine vrei tu ;
Zădărniceşte-te, sleieşte tu sămînţa
Din care cineva tot se va zămisli :
Află că n-ai pe cine să te răzbuni :
Ei sînt bătrîni şi au dreptate —
Căci sînt bătrîni : o-nvăţătură
Bine scîrnăvită ne hrăneşte ;
Sînt bine coapte fructele de anotimpuri
La astrul mincinos ;
Ei se cunosc demult unii pe alţii.
Îşi dau preţ şi laudă, cu cît se ştiu
Mai pîngăriţi şi prinşi în fapte crîncene ;

Vino, naşte-te din floare,
Din sămînţă sau femeie ; murind
Fă-ţi lucrul tău de dimineaţă
Pînă seara :
Cea mai frumoasă fiică a cetăţii
Va fi zvîrlită-n patul tău
Să te cumpere tagma jefuitorilor.
Dar eu mă rog de moarte tînără,
Mie, celui neascultător
De poveţe : să mă sfîşie
Poporul mîniat de adevărul meu ;
Să rupă, cel supărat de adevăr,
Carnea poetului cetăţii.

Ci eu tot voi striga pe cel născut
Cînd cad meteoriţii ;
Să vină, să-şi ridice lumea împotrivă,
Părăsind învăţătura de-a gata ;
Un fiu legitim, nelegitim
De care poporul tată să tremure,
Să-ntîmpine cu teamă pe fiul salvator ;
Ci eu tot voi striga plîngînd
Spre cel ce va veni :
Gata să mor strivit de pietrele voastre,
Învăţîndu-vă la nesupunere ;
Arătînd cu degetul lingăii
Ce-au lins picioarele poporului
Să-i poată lua mierea şi laptele.
Numai poeţii trebuie ştiuţi de frică —
Ei nu sînt nebuni ; ei îşi iubesc poporul
Cu preţul vieţii : cei prea sătui
Nu mai poartă grija patriei —
Şi se văd popoare tot mai laşe
Punîndu-şi cîntăreţii la-ngrăşare.

Poetul este cel ce vine şi nu-i lăsat
Să-şi ducă rostul pîn-la capăt :
El doar începe ;
Poetul pune totul la cale : dar nu înfăptuieşte —
Căci faptele sînt lucrul omului,
Dar dacă-i iartă de gimnastică,
Şi exerciţii militare —
E semn că i s-a dat să scrie
Catilinarele cetăţii.
Vino, naşte-te, va zice poetul
Cu faţa către pîntecul rodit
Al patriei. El se strigă pe sine ;
La cîntecele sale, vin bărbaţii salvatori :
Aceştia lucrează de dimineaţă pînă seara
Şi-a doua zi, el plînge după altul ;
Poetul este miel de jertfă —
Pe piatra templului să-i curgă sîngele ;
Să bea mulţimea. Să rămînă
Patria însărcinată. Dimineaţa
Să se nască bărbaţii politici.
Pentru-aceste datini, supărare nu-i,
Nici din partea celor ce conduc,
Şi nici dintr-a cetăţii.
Poetul doar aşa ştie c-a fost pe lume
Din sîngele-i, născînd bărbaţii salvatori.

Proză

Octavian Paler:

„Viaţa pe un peron"

Puţini sînt scriitorii noştri contemporani care reuşesc să ne propună fascinante spectacole de idei aşa cum ni le prezintă Octavian Paler. Fiecare nouă carte a sa este o invitaţie la o aventură intelectuală plină de neprevăzut şi dramatism. Autorul o întreprinde sub stindardul larg desfăşurat al culturii şi în numele celor mai scumpe idealuri ale omului de azi şi dintotdeauna. Din astfel de tentative el se întoarce cu veşti tulburătoare despre condiţia umană.

Romanul lui Octavian Paler, **Viaţa pe un peron** (Ed. „Cartea românească"), recent apărut, este o scriere care te subjugă de la primele pagini citite. Ai impresia că asişti la facerea şi desfacerea unei vrăji. Un fost profesor de istorie nimereşte într-o gară pustie şi necunoscută. În ciuda numeroaselor detalii pe care autorul le oferă cu generozitate, locul rămîne misterios, e un „loc rău", cum ar fi spus Philippide. Timpul e abolit — doar minutarul ceasului de la gară se mai învîrte. Nici un tren nu vine şi nici unul nu pleacă. Pretutindeni se insinuează praful şi ierburile se înmulţesc vertiginos. În sala de aşteptare sau pe peron îşi face simţită prezenţa doar un călător — Profesorul —, care trăieşte, în acest decor de „paradis în destrămare", experienţa solitudinii absolute, aidoma unui pustnic într-o grotă. El îşi caută salvarea în scris. Aşternînd pe hîrtie povestea vieţii sale, Profesorul speră să ajungă monotonia zilelor, crede că poate popula golul din jurul lui cu întîmplări care i s-au petrecut sau i s-ar fi putut petrece. Biciuindu-şi imaginaţia pentru a inventa personaje şi întîmplări cît mai palpitante, eroul se amăgeşte că nu e singur. Dar, mai ales, ordonînd cu migală cuvinte, el speră să se înţeleagă, încearcă să priceapă unde a greşit el şi unde este eroarea celorlalţi, pe care îi huleşte şi la tovărăşia cărora totuşi jinduieşte. Într-o confesiune zguduitoare Profesorul expune unei instanţe închipuite cazul său, se învinuieşte şi se apără cu înfocare, rosteşte răspicat rechizitorii împotriva omenirii dar îi şi absolvă actele cu compasiune. Ne sînt aduse la cunoştinţă, într-o naraţiune limpede şi tensionată, piesele de dosar ale unui proces palpitant, la care protagonistul îmbracă, rînd pe rînd, veşmintele procurorului, avocatului apărării, judecătorului. „Nu frica este profesorul de fericire pe care l-a visat omul", afirmă personajul lui Octavian Paler. De fapt, întregul roman pune sub acuzaţie pe toţi cei care rîvnesc să înspăimînte omul, să-l umilească, să-l batjocorească transformîndu-l într-o marionetă gata să execute orice poruncă numai pentru a-şi salva pielea.

Izbăvirea — spune autorul — nu poate fi acceptarea cu smerenie a umilinţelor, în speranţa deşartă că ele vor trece de la sine, sau în fuga din faţa pericolelor, aşa cum procedează la un moment dat eroul din Viaţa pe un peron. Conspiraţia răului nu poate fi învinsă decît prin fraternitatea tuturor oamenilor [illegible] să construiască o lume fundată pe [illegible] şi armonie, în care nimeni să nu se teamă şi [illegible] să nu-şi înjosească semenii. „Nici [illegible] de fapt, decît pentru mine", recunoaşte Profesorul. Dar, pe peronul acelei gări pustii, el descoperă că nu poate rămîne singur, neavînd vocaţie de sihastru şi, renunţînd la adăpostul său iluzoriu, o porneşte spre oameni. **Viaţa pe un peron**, excepţionala carte a marelui umanist care este Octavian Paler, sărbătoreşte drumul omului de la laşitate la asumarea curajoasă a destinului.

GEORGE ARION ■

CAP LIMPEDE

UNA ALBĂ, UNA NEAGRĂ

Departe de noi vreo intenţie retorică, interogativă, exclamativă sau — şi mai rău ! — dubitativă privind munca şi valorile materiale pe care le implică apariţia unei cărţi. Ceea ce ne preocupă sînt acele limitări de tiraje care ne fac să alergăm prin librării pînă dobîndim vreuna din cărţile dorite. Drept care, după asemenea preliminarii atletico-literare, ne-am aşezat să lecturăm în tihnă volumul de „Amintiri" al lui Şerban Cioculescu, cuprinzînd paginile presărate de ironia sclipitoare a marelui nostru critic, pagini din care degustasem, pentru prima oară, în paginile „Flacării". Dar, ajuns la pagina 104, lectura n-a mai putut continua. Dincolo de această pagină, numerotarea textului se face în mare parte din două în două, respectiv două pagini albe, două pagini tipărite. Adică, aşa cum spun tipografii, o faţă a colii de tipar nu trecuse prin maşină. Pot spera, desigur, că, după demersurile de rigoare, voi primi o altă carte în schimb. Mai exact, contravaloarea în bani a cărţii rebutate, pentru că aşa cum am aflat de la librari volumul în cauză nu se mai găseşte. Dar, cum din titlul în cauză au fost rebutate — tot librarii mi-au spus — nu puţine exemplare, cum rămîne cu investiţia de hîrtie, de muncă, cu rigorile tirajului etc., etc. ? Cei care poartă sau ar trebui să poarte grija calităţii produselor la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie" din Bucureşti ce au de spus ? (**H. Lerea**)

ALTE 13 ROTONDE 13

Rotondele organizate de Muzeul literaturii române din Bucureşti, condus de criticul şi istoricul literar Al. Oprea, s-au înscris ca o frumoasă tradiţie în viaţa culturală a Capitalei. În anul 1976 s-a tipărit un volum în care s-au publicat textele care reprezentau transcrierea de pe banda de magnetofon a evocărilor din cadrul cunoscutelor manifestări lunare. Iată că în aceste zile a ieşit de sub tipar un al doilea volum — **Alte 13 Rotonde 13** — consacrate lui Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Ion Vinea, Adrian Maniu, Garabet Ibrăileanu, Alice Voinescu, Vladimir Streinu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban, Gala Galaction, Elena Văcărescu, Ilarie Voronca. În Addenda — **„Adevărul despre publicaţiile interbelice"**. Printre cei cărora li se datorează mărturiile, evocările şi comentariile din carte se numără Al. Balaci, Camil Baltazar, Aurel Baranga, Ion Biberi, Şerban Cioculescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Ion Frunzetti, Iorgu Iordan, Horia Lovinescu, Vasile Netea, Al. Oprea, Al. Piru, I. Peltz, Al. Philippide, D. I. Suchianu, Radu Tudoran (**G.A.**)

TV

Bună şi competenţa!

O după-amiază de duminică petrecută în întregime în faţa televizorului este un eveniment neobişnuit. Spunem neobişnuit deoarece calitatea emisiunilor care s-au transmis pe micul ecran a fost deosebită. Pur şi simplu n-am putut să ne desprindem din faţa televizoarelor încîntaţi de ceea ce se transmitea şi curioşi de ceea ce avea să urmeze. Ne referim în primul rînd la Albumul duminical al cărui realizatori, Eugen Dumitru şi Sergiu Ionescu, redactor şi regizor talentaţi, au reuşit să întocmească un program care s-a adresat tuturor gusturilor şi a fost pe măsura tuturor exigenţelor. Desigur că s-ar putea comenta calitatea unor texte de muzică uşoară sau mai degrabă am putea discuta despre uşurinţa cu care unii interpreţi acceptă texte slabe sau mediocre numai să nu piardă prilejul de-a apărea pe scena televiziunii. Rabatul făcut calităţii atrage în mod inerent reacţii negative sau nedumeriri legate de întreaga activitate a unui cîntăreţ sau a altuia. Vom da şi un exemplu : Maria Nagy, cunoscută iubitorilor de muzică folk. Am auzit-o interpretînd un cîntec de muzică uşoară. Foarte bine. Nu i se poate reproşa faptul că încearcă să abordeze un alt gen de muzică decît cel cu care ne-a obişnuit, ci lipsa conştiinţei artistice.

Dorinţa noastră de a merge în munţi, de a-i străbate cu pasul şi cu sufletul, dorinţă născută după ce am văzut filmul **Muntele** al lui Octavian Paler, a crescut de-a lungul vizionării documentarului artistic realizat de Al. Satmari — **Din cartea naturii**. Am străbătut şi am marcat cu întreaga echipă Salvamont întreg traseul, redescoperind frumuseţea aspră şi totodată gingăşia muntelui impresionaţi de înaltele sentimente morale pe care muntele le imprimă oamenilor. Omenia n-ar mai fi fost omenie dacă echipa ar fi rămas surdă la plînsul puiului de urs prins în capcana naturală a stîncilor. A fost un film adevărat.

O emisiune deosebit de interesantă şi emoţionantă a fost prima parte a filmului **Campionii** de Constantin Vaeni. Scurt şi sugestiv ! Dar cîte lacrimi şi ore de trudă, de amărăciune şi deziluzii pentru cei care au încercat să şi fie campioni dar şi ce satisfacţii depline atunci cînd au cucerit titlul. Cîte chipuri se perindă prin faţa ochilor noştri, cîţi idoli ai copilăriei noastre, idoli cu care am fi dorit să semănăm, pe care îi imitam încredinţaţi că-i vom ajunge. Ce frumoşi erau în timpul efortului şi ce strălucitori de bucurie atunci cînd dobîndeau încununarea supremă a muncii lor. Iolanda Balaş, Ion Moina, Zeno Dragomir, Iosif Sîrbu, Constantin Grecescu, Nicolae Linca, Ivan Patzaichin, Nadia Comăneci — nume mai vechi şi nume recente care au dus faima ţării noastre în lume şi pe care niciodată nu trebuie să ostenim să le pronunţăm, să ne amintim de ei, căci ne-au procurat şi ne vor procura mari şi vii satisfacţii.

Se cuvine barem amintit un comentariu emoţionant al lui Mircea Muşat, în cadrul emisiunii Unirea — aspiraţie istorică a poporului român, izvor al forţei creatoare. Şi aici competenţă ! Căci fără competenţă, azi, bunele intenţii nu ajung.

Zestrea Mariei Dragomiroiu

Ultima parte a emisiunilor de duminică s-a numit **Melodii... melodii... melodii**, emisiune în care s-a distins Maria Dragomiroiu, olteancă din zona Vîlcei. O voce superbă, caldă, gravă însoţeşte un chip curat, o ţinută simplă, distinsă, copie nesofisticată a străbunelor noastre. Repertoriul divers, excelent interpretat, ne-a amintit de disponibilităţile artistice ale celor mai buni interpreţi de muzică populară dar şi de nevoia de a păstra folclorul aşa cum e.

Vedem în Maria Dragomiroiu, ca şi în Sofia Vicoveanca, Irina Loghin, Angelica Stoican, Laura Lavric, Florica Duma, Maria Ciobanu, Veta Biriş, înflorirea adevăratului nostru folclor şi avem iarăşi îndreptăţirea să pretindem făcătorilor de zestre de spirit pe care aceste cîntăreţe, ca şi altele, ca şi unii cîntăreţi o deţin, să nu pervertească la lucruri uşoare, frivole şi mărunte sub aspect artistic, numele nou venite, să vegheze la puritatea mesajului de spirit transmis din generaţie în generaţie.

ELENA GRECESCU ■

La Roma, cu MIRCEA ELIADE

Mai am patru zile de stat la Roma. Ieri, 4 septembrie, aflîndu-mă la „Fundaţia Europeană Drăgan", care mi-a prilejuit cu generozitate această călătorie, mi se spune că peste cîteva ore soseşte la Roma Mircea Eliade. Sînt întrebat dacă aş vrea să-l întîlnesc. Evident, răspunsul nu putea fi decît unul singur. După-amiază, primesc un telefon de la secretara „Fundaţiei", care îmi sugerează să-l sun pe Mircea Eliade la Hotelul „La Plaza", unde locuieşte de obicei cînd vine la Roma.

Sun. La telefon răspunde doamna Eliade care, mai apoi, mi-l dă la aparat pe Profesor. Acesta, foarte amabil, îmi spune că ne putem vedea în ziua următoare, la ora două.

Pînă azi, pe Profesorul Mircea Eliade l-am cunoscut numai din scrisori (şi, evident, cărţi).

În 1968, prin hazard, mă aflam la Chicago. L-am sunat, atunci, pe Mircea Eliade la numărul pe care mi-l dăduse neuitatul, generosul, marele om de cultură care a fost Petru Comarnescu. Profesorul nu era în oraş, dar i-am putut întîlni pe doamna Eliade, pe strălucitul dirijor Ion Perlea şi pe soţia acestuia. Într-un anume fel, cu tot farmecul lui, fără Profesor, Chicago mi-a părut un oraş pustiu. Aveam la mine cartea mea de critică literară „Jurnal literar". I-am lăsat-o Profesorului, fără iluzia că o va citi vreodată. Dar iată că, după opt sau nouă zile, la hotelul din Seattle, unde mă aflam, primesc un plic în care se afla volumul — proaspăt apărut — „Strada Mîntuleasa" şi următoarele rînduri :

„Stimate Domnule Căprariu.

Sper că scrisoarea de faţă să vă ajungă. Îmi cer iertare că răspund atît de tîrziu. O gripă Hong-Kong, complicată cu afecţiuni gastro-intestinale, m-au «scos din circulaţie» (cum se spunea în tinereţea mea bucureşteană) pe trei săptămîni.

Mi-a părut şi mie rău că nu ne-am întîlnit la Chicago. Aflasem despre D-stră de la P. Comarnescu şi Emil Cioran. Am început **Jurnalul literar** chiar în noaptea cînd l-am primit căci, de la o vreme, am o curiozitate bolnăvicioasă să aflu cît mai multe din, şi despre, ţară. (Şi cînd mă gîndesc că aproape douăzeci de ani n-am citit nimic din tot ce se publică în ţară : e drept, ajung foarte puţine cărţi şi periodice pînă la noi). Am aflat multe din **Jurnalul** D-stră şi mi-am reîmprospătat atîtea altele. Singurul repros pe care mi-aş îngădui să-l fac este de ordin cantitativ. Asemenea proze scurte, incisive, aparţinînd mai mult „cronicei", cîştigă, — dacă sînt republicate, — prezentate masiv, pe multe sute de pagini...

Mi-ar fi plăcut să vă pot oferi **Strada Mîntuleasa**, apărută la Paris astă vară — dar din păcate nu am nici un exemplar (cîteva pachete sînt pe drum, şi le tot aştept). Dacă aş avea o adresă, v-aş expedia un exemplar în ţară. În orice caz, voi adăuga exemplarul D-stră pachetului cu cărţi — altele — pe care-l voi trimite lui Comarnescu în Ianuarie.

În privinţa interviului, ce să vă spun? Dacă întrebările sînt importante, răspunsurile trebuie cumpănite şi laborios formulate — şi, ce creier încercat de bacilul Hong-Kong mai îndrăzneşte să-şi ia asemenea responsabilitate ?

Cu cele mai bune sentimente, al D-stră Mircea Eliade".

Între scrierea acestor rînduri şi expedierea lor, Profesorul primise exemplarele din „Strada Mîntuleasa", ceea ce explica prezenţa volumului în plic.

De atunci au trecut 14 ani, tandără de vreme în care — din cînd în cînd — i-am trimis Profesorului Mircea Eliade o serie de cărţi apărute acasă, şi care mi s-au părut mai semnificative.

În imensul hol al Hotelului „La Plaza", învăluit în catifeaua unei lumini tamisate, Profesorul mă aşteaptă, singur, la o masă.

Ne aşezăm. Privesc mîinile binecuvîntate ale lui Mircea Eliade — ale lui, care nu scrie decît cu mîna — încorsetate de nişte „mănuşi" ce le ocrotesc împotriva urmărilor dureroase ale unei blestemate boli chinuitoare. Probabil Profesorul mi-a surprins privirile, pentru că îmi explică faptul că se află în urma unui dificil tratament, dacă am înţeles bine, făcut pe baza unui produs extras din aur. Şi nu pot să nu mă gîndesc că, dacă este să-l tratezi pe Mircea Eliade — acel medicament e firesc să fie bazat pe aur.

Profesorul e foarte mulţumit de volumul de proze pe care, recent, i l-a tipărit — cu multă competenţă — Eugen Simion şi de postfaţa plină de pătrundere a acestuia. Uşoara şi singura dezlucire a autorului în faţa volumului priveşte calitatea hîrtiei. Dar lucrul cel mai important i se relevă faptul că această carte reprezintă un **volum** masiv care, cu minime excepţii, cuprinde aproape toate prozele lui importante. Ştie că urmează să-i fie tipărită în românеşte, în curînd, **Istoria credinţelor şi ideilor religioase.** (Între timp volumul a şi apărut.) E bucuros şi optimist că opera lui devine tot mai larg cunoscută în ţară, că o anumită perioadă de impas în această direcţie a fost definitiv depăşită. Relativ la problema respectivă, îmi povesteşte un fapt care, la vremea lui, l-a afectat profund. Lucrurile s-au petrecut în felul următor. Cu mulţi ani în urmă, un scriitor român care l-a vizitat l-a povestit că, la Bucureşti, într-un grup de oameni de litere în care se afla şi profesorul G.I. — acesta ar fi afirmat că el, Mircea Eliade, a fost legionar, că a purtat cămaşa verde. Ceea ce, spune Profesorul, este mai mult decît o calomnie. Dar bine că faptele s-au clarificat, că adevărul a ieşit la suprafaţă, că negurile s-au risipit. Mă întreabă ce mai face Adrian Păunescu, ce scrie — păstrîndu-i poetului o neştearsă amintire pentru amplul interviu pe care i l-a luat şi pe care l-a făcut public acasă. Venind vorba de tinerii scriitori de la noi, formulează cîteva gînduri apreciative despre volumul „Marginea Imperiului" de Tudor Dumitru Savu. Îi precizez că este o carte de debut, apărută la Editura „Dacia", în seria pe care o îngrijeşte D.R. Popescu. Profesorul zîmbeşte amuzat, cu privirile trimise departe, în desişul unor amintiri.

— L-am cunoscut pe D. R. Popescu în urmă cu cîtiva ani, cînd a fost la mine cu Paul Everac. Pe vremea aceea, nu citisem din scrisul lui D.R. Popescu decît romanul „F" — şi l-am apreciat în mod deosebit. Păstrez, de la acea întîlnire, o amintire hazlie. Am petrecut cîteva ore bune cu D.R. Popescu şi Paul Everac. După plecarea lor, am stat şi m-am gîndit că au fost la mine doi scriitori români, care se vor întoarce acasă şi, vorbind despre vizita în S.U.A., vor aminti şi faptul că s-au întîlnit cu mine. Dar dacă cineva îl va întreba pe Paul Everac: „Ei, şi Mircea Eliade ce mai zice ?" — el nu va putea spune nimic, pentru că a fost singurul care a vorbit tot timpul !

Îi răspund Profesorului că asemenea întîmplări pot surveni în comportamentul oricui. Sînt momente de expansivitate dictate de exploziî juvenile. „Probabil, — confirmă bonom Mircea Eliade. Am avut şi eu un asemenea moment, a cărui amintire nu mă prea entuziasmează. Prin 1926 am fondat o publicaţie — **Revista Universitară** —, care a fost suprimată după al treilea număr, în urma unei recenzii excesiv de severe în care îl atacam pe marele savant care a fost Nicolae Iorga. Ieşirea mea de atunci o calific acum drept „puţoism", şi apoi am avut remuşcări".

Mă amuz copios auzindu-l pe Mircea Eliade pronunţînd cuvîntul „puţoism", dar îmi dau seama — încă o dată — cît de bine cunoaşte secretele limbii române !

Îl întreb dacă i-a plăcut cartea lui Adrian Marino, tipărită la Editura „Dacia": **Hermeneutica lui Mircea Eliade.** Îmi spune că da, o apreciază în mod deosebit, ca şi pe autor, dar că nu înţelege la acesta obstinarea în ideea că numai lucrările de sinteză ar avea importanţă. El personal stimează în egală măsură şi cronicile lui Nicolae Manolescu care, pe lîngă acestea, a publicat şi tomuri masive asupra literaturii române. Îi amintesc de scrisoarea pe care mi-a trimis-o în luna mai a acestui an :

„Stimate Dle Al. Căprariu,

Mulţumiri pentru scrisoarea din 20 Aprilie. Îmi cer iertare că sînt nevoit să utilizez această scrisoare-circulară. Mă aflu în preajma unei operaţii de cataractă, şi puţinele ceasuri de lucru care îmi sunt îngăduite trebuie să le consacru lucrărilor în curs.

Încă nu am primit volumul de poezii, nici **Hermeneutica** lui Adrian Marino. Cunoşteam această carte, pe care o consider cea mai bună — şi mai completă — interpretare a scrierilor mele, din toate cîte au apărut (în U.S.A. şi în Europa).

Sper ca la toamnă, după operaţie, să vă pot scrie mai pe larg şi în amănunte.

Cu cele mai bune sentimente, al Dv.
Mircea Eliade"

Profesorul zîmbeşte amuzat şi adaugă: „Iată că în locul scrisorii, hazardul ne-a adus faţă în faţă".

Barmanul mai aduce un rînd de cafele.

— Cîte ţigări fumezi pe zi ?, mă întreabă Mircea Eliade.

— Multe, răspund cu o inocenţă de licean.

— Îmi aminteşti de Goga. Avea un stil propriu de a fuma şi de a se apăra de fumat. Aprindea ţigările una după alta, dar asta numai în perioada „parlamentară". De îndată ce se închidea Parlamentul, pleca în Elveţia, unde, un răstimp, făcea un fel de cură, cu ceaiurile doctorilor de acolo, şi ajungea să nu mai fumeze. Dar, la reintoarcerea în ţară, încă din tren, relua ţigara şi, pe măsură ce trecea timpul, aşa, prin ianuarie-februarie, ajungea din nou la patru pachete pe zi.

Îi povestesc de mausoleul pe care l-a înălţat Veturia Goga la Ciucea, şi unde doarme, definitiv, marele şi neliniştitul Poet. Îi spun că, într-o anumită vreme, din cîte mi-a confesat Veturia Goga, aceasta s-a aflat în „tratative" cu Brâncuşi, pentru ca el să înalţe un monument pentru mormîntul Poetului. Brâncuşi ar fi fost de acord, dar el imagina ceva fabulos, un crater conic imens, mereu fumegînd, iar acest fum să se întindă — ca o mătase eterată — peste văile Ciucii. Normal, soţia poetului a văzut lucrurile altfel. Proiectul a rămas încă o fantastică şi defunctă plăsmuire a fanteziei miraculoase a lui Brâncuşi.

— În legătură cu Brâncuşi, murmură Mircea Eliade, mă urmăreşte de mult timp un gînd. Cum se poate explica faptul că, de la o vîrstă cînd, încă, se afla în plină putere creatoare, sculptorul se mulţumeşte doar să reia marile lui „teme", să le şlefuiască mereu şi mereu cam

(Continuare în pagina 20)

AL. CĂPRARIU ■

Dinu Săraru la 50 de ani

Vîrsta de aur a scriitorului

În marea şi sublima lor naivitate care dă frumuseţe morală şi poezie existenţei, oamenii visează înfrîngerea vremelniciei, sărbătorind cifrele rotunde ale fugarei lor treceri prin lume. Pînă la leatul '50, aceştia nu simt povara anilor. Pînă atunci, anii sînt uşori ca mitologicul Linos, fiul Uraniei, cel ce mergea pe spicele grîului fără să le îndoaie. 50 începe însă să se simtă, să se îngreuneze şi de bune, şi de rele. De la această vîrstă, Timpul începe să nu mai aibă timp, mai cu seamă nu mai are timp de pierdut, de aminare, de a lăsa pe mîine ceea ce ar trebui făcut astăzi.

De acum, omul îi preţuieşte cu adevărat valoarea. În primul rînd, omul creator de bunuri spirituale, care ştie, de la legendarul Meşter Manole, că numai creaţia învinge vremelnicia.

— Nu-i aşa, Dinu Săraru ?

Fireşte, te întreb mai mult retoric, fiindcă tu ai dat răspunsul, cu vîrf şi îndesat, în pragul acestei vîrste, afirmîndu-te — spre surprinderea multora — ca un remarcabil prozator. După o îndelungată activitate publicistică şi redacţională (în presa scrisă şi vorbită), după o prezenţă prestigioasă şi susţinută în universul Thaliei, ca autor de cronici dramatice, după o participare activă, vie şi înviorătoare, la viaţa socială, ca animator cultural (de neuitat rămîn şedinţele Cenaclului „Luceafărul", condus de Eugen Barbu, din care s-au afirmat atîtea talente tinere), Dinu Săraru, purtînd în suflet Slătioara lui natală, cu oamenii ei autentici şi întîmplările lor atît de adevărate, a scris romanele : **Nişte ţărani, Clipa, Dragostea şi revoluţia**, unanim apreciate de cititori ca şi de critica de specialitate. Am vorbit despre ele, cu entuziasm, într-o prezentare radiofonică. Aici şi acum nu e loc pentru o exegeză critică. Vreau să scriu cîteva rînduri cu memoria inimii şi nu cu instrumentele reci ale criticii literare.

Îl ştiam de mult pe Dinu Săraru. Viol, volubil, vulcanic, iscoditor, curios de a cunoaşte totul, săritor, plin de iniţiative, povestitor captivant, de o spumozitate şi plasticitate verbală profund tărănească : dar îl ştiam, totodată, şi neastîmpărat, dinamic, lipsit de răbdarea de a sta mai multe ceasuri la masa de scris, aşa cum impune scrierea unui roman. Ştiam toate acestea şi regretam sincer că oralitatea lui fermecătoare nu se converteşte într-o operă literară. După propria-i mărturisire, cel ce a contribuit esenţial la această convertire a fost poetul Adrian Păunescu, care l-a îndemnat să scrie şi i-a găzduit proza în paginile revistei „Flacăra". Ce frumos amănunt de istorie literară, căci Săraru va intra neîndoios în istoria prozei contemporane !

Împrejurările, firea omenească, soarta au făcut ca mulţi ani să ştiu tot mai puţin despre ceea ce face scriitorul Dinu Săraru. Am ştiut însă, printre primii, că prietenul din tinereţe, în care intuisem un prozator autentic, a scris un roman. Şi încă un roman foarte bun. Ne-a dovedit tuturora că tocmai el a avut cea mai mare răbdare. M-am bucurat ca de propriul meu succes, aşezînd „Nişte ţărani" în raftul cel mai sus al preţuirii mele. Atunci cînd un Rică Venturiano modern, un modest şi penibil Iago, cu gură de ţaţă clevetitoare, a apărut cu intriga, şoptindu-i autorului, graseiat, la ureche cum că nu mi-ar fi plăcut romanul, intriga — ca în atîtea alte cazuri — n-a izbutit să şubrezească acea nobilă camaraderie care a legat o generaţie de scriitori devotaţi muncii, literaturii patriotice şi militante.

Sărbătorindu-l pe Dinu Săraru, sărbătorim pe unul dintre cei mai importanţi scriitori ai noştri, aflat la vîrsta de aur a deplinei maturităţi creatoare, promiţătoare de noi victorii pentru literele române.

Talentul lui Dinu Săraru e acum unanim recunoscut. Cititorii aşteaptă de la el noi lucrări, imagini vii ale lumii noastre socialiste, care să contribuie tot mai mult la educaţia comunistă a compatrioţilor noştri.

La tot mai mulţi şi rodnici ani, Dinule!

ION DODU BĂLAN ■

Pentru totalitatea şi unitatea culturii române

(Urmare din pag. 15)

Băieţilor care m-au înjurat, ştefăneştilor, grigurcilor, manilor, cîteva vorbe doar : la lucru, băieţi, puneţi-vă cu burta pe carte şi scrieţi, apucaţi-vă şi scrieţi, faceţi treabă, compuneţi literatură şi după aia poate stăm de vorbă.

În rest, o singură şi sfîntă dorinţă. Indiferent de relaţiile dintre scriitori, să păstrăm totalitatea şi unitatea culturii noastre. Să nu uităm că avem o misie împreună. În focul discuţiilor pot apărea greşeli. Totul e ca aceste greşeli să nu devină un sistem de discreditare, totul e ca preluarea critică a moştenirii literare să nu fie o îmbăiere în noroi a aurului, totul e ca discuţia literară să rămînă discuţie literară, cineva să poată fi criticat pentru că a greşit, dar pentru că a greşit, nu pentru că ni se pare nouă că se ia după clevetiri de aiurea, acela să poată răspunde, iar literatura română să dea naştere în jurul ei unei vieţi literare pe măsura marilor valori pe care le avem. Denigrării lui Călinescu (denigrare incalificabilă şi stupidă) unii au înţeles că trebuie să-i răspundă cu denigrarea lui Lovinescu. Denigrării lui Goga (denigrare care a întristat pînă şi izvoarele Oltului) unii au înţeles că trebuie să-i răspundă cu denigrarea lui Bacovia. Eu cred că drumul este exact invers. Să ne iubim valorile şi să facem din ele modelul nostru permanent, neuitînd nici o clipă că vom trece şi că în vreme ce ne construim pe noi înşine, avînd în faţa ochilor modele, noi înşine devenim modelele altora care se nasc. Eu sînt pentru unitate şi totalitate, eu sînt pentru o cultură cu Călinescu şi Lovinescu, cu Goga şi Bacovia, cu Marin Preda şi Eugen Barbu, cu Eugen Jebeleanu şi Ioan Alexandru, cu Sadoveanu şi Mateiu Caragiale, cu Ion Gheorghe şi Marin Sorescu, cu Nichita Stănescu şi Ion Horea, cu A. E. Baconsky şi Nicolae Labiş, cu Miron Radu Paraschivescu şi Geo Dumitrescu, cu Beniuc şi Gelu Naum, cu Virgil Teodorescu şi Andriţoiu, cu Ana Blandiana şi Constanţa Buzea, cu Octavian Paler şi Mircea Iorgulescu, cu Al. Piru şi Marian Popa, cu Fănuş Neagu şi Constantin Toiu, cu D.R. Popescu şi Augustin Buzura, cu Şerban Cioculescu şi Eugen Simion, cu Maria Banuş şi Nina Cassian, cu Lucian Raicu şi Dan Zamfirescu, cu Magda Isanos şi Doina Sălăjan, cu Paul Anghel şi Ion Lăncrănjan, cu Nicolae Manolescu şi Mihai Ungheanu, cu Gheorghe Pituţ şi Mircea Dinescu, cu Dinu Săraru şi Zaharia Stancu, cu Teodor Mazilu şi Eugen Seceleanu, cu Aurel Baranga şi Paul Everac, cu Laurenţiu Fulga şi Ştefan Bănulescu, cu C. Noica şi Edgar Papu, cu Dumitru Popescu şi V. Răpeanu, cu Aurel Rău şi Nicolae Dragoş, cu Ion Brad şi Ion Băieşu, cu Horia Bădescu şi Leonid Dimov, cu N. Velea şi I. Neacşu, cu Tudor George şi Tiberiu Utan, cu Florica Mitroi şi Corneliu Sturzu, cu M.R. Iacoban şi Vasile Rebreanu, cu Ion Vlad şi Mircea Zaciu, cu D. Ghişe şi I.D. Bălan, cu B. Fundoianu şi I. Pillat, cu I.L. Caragiale şi Creangă, cu Mircea Martin şi C. Stănescu, cu N. Breban şi Titus Popovici, cu Aurel-Dragoş Munteanu şi P. Sălcudeanu, cu Adrian Marino şi I.C. Drăgan, cu Eugen Ionescu şi Radu Teodoru, cu Geo Bogza şi Gheorghe Tomozei, cu Vasile Voiculescu şi Vasile Nicolescu, cu Petre Stoica şi Niculae Stoian, cu Mircea Sântimbreanu şi Al. Căprariu, cu Ion Zubaşcu şi Valeriu Armeanu, cu Gh. Azap şi Radu Cârneci, cu G. Dimisianu şi C. Ungureanu, eu sînt pentru o cultură cu Eminescu şi Macedonski, cu Maiorescu şi Iorga, cu Hasdeu şi Coşbuc, cu Arghezi şi Mircea Eliade, cu Vianu şi Ralea, cu Vinea şi Voronca, şi chiar şi cu... Adrian Păunescu.

Un muzeu in labirint

Manierismul sau călcâiul lui Ahile (I)

Oglinda convexă

1.

Parmigianino: Autoportret

Cînd Parmigianino îşi picta primele tablouri, Rafael murea, iar lumea a început să spună că graţia celui după care Roma suspina, neconsolată, renăştea la Parma. Parmigianino însuşi declara că vroia să-l egaleze pe Rafael şi chiar credea, se zice, că sufletul marelui pictor din Urbino a migrat în el.

Între cei doi pictori, născuţi la numai douăzeci de ani diferenţă, există, într-adevăr, mai multe asemănări. Aceeaşi precocitate. Acelaşi prodigios har al desenului. Aceeaşi eleganţă a liniei. Şi chiar sfîrşitul prematur pare să-i apropie. Amîndoi au murit la aceeaşi vîrstă. 37 de ani.

Dar e de ajuns să privim micul şi ciudatul autoportret al lui Parmigianino, pictat pe lemn şi aflat acum la muzeul din Viena, ca să ne îndoim de această apropiere şi să rămînem pe gînduri. Ce s-a întîmplat oare? Unde este celebra armonie a Renaşterii? Au fost de ajuns douăzeci de ani pentru ca între Rafael şi succesorii săi să apară o prăpastie?

De regulă, istoriile artei rezolvă nedumeririle prin clasificări. Ele încheie capitolul glorios al Renaşterii, spunînd tot ce au de spus despre Leonardo, Michelangelo şi Rafael, după care, înainte de a trece la baroc, deschid un capitol, de obicei sumar, pe care-l rezervă manierismului. În el îi aşează pe Pontormo, pe Parmigianino, pe Rosso Fiorentino şi alţii, artişti consideraţi, dacă nu minori, de mîna a doua în comparaţie cu gloriile dinaintea lor, pictori neliniştiţi, aproape nevropaţi, bizari, care aduc un val de frig metafizic peste bucuriile Renaşterii. Din nevoi de simplificare, autorii istoriilor respective trec peste faptul că Michelangelo i-a supravieţuit lui Parmigianino douăzeci şi patru de ani, că Michelangelo însuşi pare uneori atins de acest val de frig metafizic şi că, oricum, hotarul dintre Renaştere şi manierism e greu de trasat, ei taie citeodată în două un tablou ca o linie de umbră. Ei nu greşesc totuşi decît atunci cînd vor să-şi motiveze simplificările afirmînd că manierismul ar fi un simptom de regres, de oboseală care se agaţă de efecte; şi nu lipsesc, uneori, nici afuziile clinice.

Dar să ne oprim deocamdată la nedumeririle pe care ni le provoacă manieriştii. Aşadar, ce s-a întîmplat oare? Carnavalurile s-au terminat. E momentul tristeţilor de după carnaval. Rămas singur, Parmigianino ia o oglindă convexă şi se priveşte. O aranjează în aşa fel încît îşi vede mîna distorsionată, uriaşă. Apoi îşi face un autoportret în care identifică tabloul cu însăşi oglinda. În privinţa asta intenţia e clară din moment ce a utilizat un panou convex, special pregătit. Mai greu e să răspundem la întrebarea de ce procedează astfel. Pentru a demonstra cumva că nu există un adevăr unic şi absolut şi că distorsiunea este tot atît de naturală ca aparenţa normală a lucrurilor? În această oglindă ciudată, lumina Renaşterii se prelinge în umbră. Răspunsurile se preling în alte întrebări. Şi, brusc, în aer începe să sufle un vînt amar. Unde e vremea cînd Rafael trecea escortat de admiratori? Cît timp a trecut de atunci? Cîţiva ani? Nu, nu se poate. Şi totuşi...

S-ar zice că liniştea clasică s-a prăbuşit odată cu sistemul astronomic al lui Ptolemeu. Cînd Parmigianino era copil, Copernic descoperise că nu pămîntul, ci soarele stă în centrul sistemului nostru solar. Manieriştii îi urmează parcă exemplul. Şi parcă vor să spună că nu Răspunsul, ci întrebarea stă în centrul existenţei noastre. Ei pun Neliniştea în locul Liniştii, pun Îndoiala în locul Certitudinii. Omul grec suridea convins că se află în centrul lumii. *David* al lui Michelangelo priveşte tot de-acolo lumea, mîndru şi sigur de sine. Acum, omul a fost exilat din centrul sistemului solar la marginea lui. Şi urmîndu-l parcă pe Copernic, manieriştii pictează acest exil, impins pînă la forme curioase. Nu e de ajuns că omul se simte deodată singur şi frustrat, că relaţiile lui cu realitatea nu mai sînt cordiale. Iată-l pe Parmigianino încredinţat, s-ar zice, că nu se poate cunoaşte bine decît înstrăinîndu-se de sine însuşi, deoarece în autoportret n-are deloc aerul cuiva care se scrutează atent. Dimpotrivă, pare interesat mai degrabă de oglindă şi de efectul mîinii distorsionate. Întrebarea „ce e adevărat în ceea ce trăim" e destul de abil ascunsă.

Trebuie spus: aceşti artişti încă nu întreabă. Şi mor înainte de a-şi da un răspuns. Probabil, nu-i adevărat că Rosso s-a sinucis. Unele dintre pînzele lui au făcut totuşi verosimilă această ipoteză. Pontormo sta izolat săptămîni întregi scriind un jurnal straniu în care se plînge de tot felul de boli şi spaime. Pe elegantul Parmigianino din autoportret, cu chipul impenetrabil ca o mască, îl mai despart puţini ani de acel „sălbatec cu barba lungă şi părul vîlvoi", cum îl descria Vasari, care a trebuit să plece pe ascuns din Parma pentru că se îndatorase prea mult cu experienţele sale de alchimie. Dar nici bolile, nici răsturnarea ordinei cosmice nu lămuresc ceea ce ne interesează. Cum se explică această năvală bruscă de aer polar în atmosfera Renaşterii? Ce a îmbolnăvit sufletul pictorilor? Ce a îngheţat sărbătorile? De ce au tăcut cîntecele de carnaval? De ce graţia s-a ofilit şi adevărul doare? Să fie doar o chestiune de temperament? Cu neputinţă. Ceva îi uneşte pe toţi aceşti artişti. Atunci o chestiune de modă? Nici atît. Ei sînt prea singuri ca să se joace, imitîndu-se unii pe alţii. Sînt eretici? Depinde ce înţelegem prin erezie. Parmigianino se crede în continuare rivalul lui Rafael. Nu ştie că între timp la Troia Ahile a murit din nou.

OCTAVIAN PALER

Simple note

MIHAI CODREANU (II)

N-aş vrea însă să trec mai departe, fără să amintesc aici — şi o fac, mai ales, pentru masa largă a cititorilor, fiindcă noi, cenaţii, care aparţinem mai mult sau mai puţin branşei, o ştim prea bine — că, dincolo de zamislirile lui, care i-au adus cu Statul, în 1915, răsplătirile Academiei, iar în 1925, pentru întreaga operă poetică, încununarea cu laurii Maretul Premiu Naţional de poezie, Mihai Codreanu s-a dedicat cu aceleaşi ardori şi cu aceeaşi rîvnă şi evlavie pentru Idee şi Cuvînt, muncii de traducător, ca să ne dea, în 1901, echivalenţa în româneşte a piesei **Martura** a lui Jean Richepin, în 1903, **Prinţesa îndepărtată** de Edmond Rostand — ambele jucate pe diverse scene şi în repetate stagiuni, cu succes — şi, în sfîrşit, în 1919, după adunaţi ani de migăloasă trudă, de acelaşi Edmond Rostand, **Cyrano de Bergerac**, o adevărată capodoperă şi un model excepţional de transpunere în graiul nostru — care a întesnit, la distanţe de timp, unul de celălalt — două mari creaţii, lui Tony Bulandra mai întîi şi lui Ion Iancovescu mai pe urmă, în extrem de dificila interpretare a lui Cyrano.

Rolul feminin — Roxana — i-a sugerat lui Mihai Codreanu, elegant şi parnasian, să adauge la terminarea traducerii, ca un simbol şi ca o parafa, un **Post-Scriptum** de opt stihuri, semnat cu iniţialele prenumelui şi numelui său, care se află imprimat pe ultima filă a tuturor ediţiilor scoase din **Cyrano** şi pe care îmi îngădui să-l reproduc:

Acest poem etern
L-am spus Roxanei mele
În graiul ei matern
Ca s-o înalţ spre stele;
Iar ea, cu-i niciodată
Iubirea-mi n-am s-o spui
Se va-ntreba mirată:
„Cine-i Roxana lui?"...

Şi cu asta, să-i parcurgem scrisorile:

Iubite D-le Simionescu,

Deşi a trecut mai bine de o săptămînă, nu am primit încă nimic oficial relativ la numirea mea. Nici vreo adresă de la Minister, nici restituirea actelor trimise de mine la concurs. Nu ştiu care să fie pricina şi sînt foarte afectat că vă necăjesc atît de mult cu acest concurs, dar nu ştiu însumi cum să fac mai bine, ca să se isprăvească odată lucrurile. Poate că funcţionarul respectiv va fi uitat să facă lucrările, de aceea vă rog să fiţi atît de bun să-l aduceţi aminte.

Mulţumindu-vă încă o dată, de tot ce-aţi făcut pentru mine, vă rămîn recunoscător şi devotat,

M. Codreanu

Iaşi, 11 din septembrie 1914

(Epistola e în legătură cu numirea lui ca profesor suplinitor la Conservatorul de muzică şi artă dramatică din Iaşi, la propunerea lui Ion Simionescu, care a fost secretar general al Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice, pe o perioadă de patru ani, adică de la 4 ianuarie 1914 pînă la 29 ianuarie 1918 inclusiv, şef al departamentului fiind I.G. Duca.)

Iubite D-le Simionescu,

Am cercetat încă odată la poştă, cu amănuntul şi nu am găsit că ar fi venit nimic relativ la numirea mea. De aceea vă rog să mă iertaţi că vă mai supăr încă odată cu cererea de a cerceta D-voastră la Minister, căci numai acolo este pricina că nu am primit nimic.

Această întîrziere îmi produce şi o scădere de salariu, căci nu pot depune jurămîntul; iar pe de altă parte, mi-e foarte teamă că, faţă de împrejurări, să nu rămîn fără nici un sprijin la Minister şi tot zbuciumul meu de pînă acum să fie în zadar. Vă salut respectuos al D-voastră devotat,

M. Codreanu

Iaşi, 15 din septembrie 1914.

(După cum se vede, la patru zile de la prima scrisoare — cel dinţîi război mondial izbucnise de aproape două luni şi nu se ştia ce schimbări politice puteau interveni într-o situaţie generală deteriorată şi fluctuantă — Mihai Codreanu, neliniştit, i se adresează din nou, solicitîndu-i urgentarea numirii, care se va materializa abia către finele lui noiembrie. Precizez că va fi titularizat profesor în 1920 şi va funcţiona, în această calitate, timp de 18 ani, ca să devină, din decembrie 1933 pînă la începutul lui 1939, rectorul Conservatorului de la Iaşi.)

Mult stimate D-le Simionescu,

Vă mulţumesc din toată inima pentru tot ce-aţi făcut pentru mine, atît acum cît şi cu prilejul numirii mele ca profesor la Conservatorul din Iaşi. Vă rog să credeţi că nu este numai o frază banală ori afectată, cînd vă scriu că mă găsesc atît de emoţionat, încît mintea şi sufletul meu nu au la îndemînă cuvintele pe care le-aş socoti destul de calde, pentru exprimarea vîlvei mele sentimente de mulţumire şi recunoştinţă.

Vă pot asigura că acest premiu este pentru mine una din cele mai puternice încurajări, ca să muncesc şi de aici înainte cît voi putea mai cinstit şi mai rodnic. Sprijinul pe care mi l-aţi dat, este pentru mine un îndemn puternic ca şi pe viitor să caut a mă face cît voi putea mai vrednic de el şi nădăjduiesc, cu cît va trece timpul, vă veţi încredinţa tot mai mult că protecţia şi atenţia pe care mi le daţi, sînt destul de întemeiate.

Vă salut respectuos şi încă odată vă mulţumesc din tot sufletul.

Mihai Codreanu

Iaşi, 28 din mai 1915.

(Scrisoarea aceasta se referă, în principal, la premiul „Năsturel Herescu" în valoare de patru mii de lei aur, acordat de Academia Română în 1915 pentru volumul **Statui**, iar şirurile lui Mihai Codreanu îi arată deopotrivă — nu înfumurarea şi aroganţa celui care crede că i se cuvine totul — ci afiliile şi modestia lui organică.)

Stimate Domnule Simionescu,

Trimit Sonetul cerut, în manuscris. După ce se va tipări, te rog să păstrezi la mata manuscrisul, pînă ce ne vom vedea. Te rog să mă ierţi dacă nu-l tocmai citeţ, dar mai bine decît aşa nu am putut să fac, din pricină că aproape nu văd să scriu. Toate cele bune,

Mihai Codreanu

Închei scurta escală lîngă amintirea lui Mihai Codreanu, omagiind memoria lui Ion Simionescu, vrednicul moldovean, care unind inteligenţa inimii cu a minţii şi-a jertfit consecvent întreaga existenţă, ca să fie de folos altora şi cu o pildă umană unică a adus întotdeauna alinarea şi reparaţia acolo unde se cuibăriseră obida şi nedreptatea şi sprijinul şi recompensa cînd întîlnea valoarea şi meritul.

A fost, cum se spune cu dreptate atît de rarisim, un Om între oameni.

I. KALUSTIAN

Tineret şi cultură

Primim la redacţie lucrarea „Comportament şi opţiuni culturale ale tinerilor", semnată de Constantin Schifărnet, sub auspiciile Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, 1981. Studiul cuprinde rezultatele unei investigaţii efectuate în perioada octombrie-noiembrie 1980, în rîndurile a 1981 de tineri, din şapte judeţe; rezultate pe care le comentează cu rigoare ştiinţifică, într-o expunere clară, alertă, expresivă la modul major, prin descifrarea unor elemente de cel mai acut interes, adesea de noutate, în orizontul spiritual al generaţiei epocii noastre. Cîteva dintre datele care ne-au solicitat din plin atenţia: un tabel (pag. 17) al „opţiunilor pentru genuri de carte" indică, în ordine: 1. romane, nuvele; 2. aventuri; 3. poliţistă; 4. poezie. Prozatorii cei mai citiţi sînt Marin Preda (249 preferinţe) Al. Dumas (161), Mihail Sadoveanu (160), Liviu Rebreanu (141). Pertinente observaţiile pe marginea preferinţelor: „În general, se observă că tinerii cunosc scriitori predaţi în şcoală, autorii contemporani (cu excepţia lui Marin Preda, n.n.) fiind preferaţi de un număr foarte mic de subiecţi". Poeţii cei mai citiţi sînt Mihai Eminescu (aproape jumătate din preferinţele tinerilor), urmat de Adrian Păunescu (126 preferinţe), apoi de Marin Sorescu (109), Ion Minulescu (72), George Bacovia (60), Lucian Blaga (60), Nicolae Labiş (45). „În marea lor majoritate, observă la acest punct autorul studiului, tinerii preferă poeţii naţionali, reprezentanţi ai poeziei străine fiind preferaţi de un număr foarte mic"; ceea ce ar putea denota, desigur, şi o carenţă de informare, dar, în acelaşi timp, sau mai cu seamă o largă deschidere către valorile care ne exprimă fiinţa şi idealurile. Amplul capitol din care am desprins aceste date, intitulat „Cultura autohtonă şi cultura universală în opţiunile culturale ale tinerilor", întreprinde instructive ronduri şi în alte domenii sau arii de preferinţe (muzică uşoară, muzică folk, muzică populară, actori de film, sportivi, actori de teatru, pictori, compozitori de muzică simfonică, film, piese de teatru), numele (sau, după caz, titlurile) polarizatoare de maxime opţiuni fiind cele ale lui Mihai Constantinescu, Mircea Vintilă, Irina Loghin, Florin Piersic, Nadia Comăneci, Dem. Rădulescu, Nicolae Grigorescu, Beethoven, filmul „Pe aripile vîntului", piesa „O scrisoare pierdută". Ierarhiile stabilite de tineri, chiar dacă uneori (dar numai **uneori**, după opinia noastră) discutabile, sînt, credem, în imaginea lor de ansamblu, o probă vie a unor criterii valorice juste.

Un tabel care ne-a reţinut, firesc, atenţia este cel al revistelor preferate (pag. 100—101), din care aflăm că împreună cu „Magazin", „Flacăra" colectează cele mai multe preferinţe, apoi „Ştiinţă şi tehnică" (29 la sută), „Săptămîna" (28 la sută), revistele literare (23 la sută), „Tele-enium" (14), „Contemporanul" (8) etc. Din nou, la obiect, comentariul, dedus din opţiuni exprimate clar: „Revistele **Magazin** şi **Flacăra** sînt citite de cea mai mare parte dintre tineri. Celelalte reviste (mai ales **Contemporanul**) ocupă un loc modest în opţiunile subiecţilor. Analiza revistelor citite cu regularitate arată şi de astă dată existenţa unor interese culturale generale, a căror satisfacere se realizează prin lectura unor reviste cu o tematică variată, şi a unor interese speciale (tehnica, literatura, muzica etc.) care-şi primesc răspuns în reviste de specialitate. O situaţie specială o prezintă revista **Contemporanul**, care, deşi are înfăţişarea unei reviste de largă arie tematică, totuşi este citită de un număr mic de tineri. Cauza principală o vedem în lipsa profilului clar, distinct al revistei". Mai sînt şi alte elogii la adresa revistei noastre, pe care cititorul atent le va găsi.

Cu regretul că spaţiul nu ne îngăduie să comentăm pe larg lucrarea lui C. Schifărnet, salutăm iniţiativa Centrului de cercetare pentru problemele tineretului şi ne exprimăm nădejdea că investigaţiile de acest fel — atît de interesante şi, mai ales, atît de utile în definirea şi în modelarea profilului tinerei generaţii — vor fi continuate.

(I. Craiu)

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (VII)

Cît i-o fi trebuit, ca timp ancestral biologic, delfinului, pentru a ajunge să se desfete în mişcarea lui sigură şi elegantă în apele mării? Pare că toată mişcarea lui în acest mediu prielnic, care pentru om înseamnă moarte, pentru el este tot un dans. Bucuria primară a existenţei, ca dans continuu, a devenit după milioane de ani o perfecţiune a structurilor existenţiale. Paul Valéry năzuieşte aceasta pentru om atunci cînd vorbeşte de acel corăbier fenician care a rîvnit să construiască un vas perfect, care să se joace în apele mărilor şi oceanelor cu toate furtunile, aşa cum se joacă peştii şi delfinii. **Pe cînd corăbierul constructor al structurilor umane, în care omul să se mişte liber în mediul lui existenţial?** Să-l vedem dănţuind eliberat de teamă în apă, în aer, pe pămînt, asemenea peştilor din adîncul mărilor şi oceanelor şi asemenea plutirii uşoare a pînzelor albe de pe suprafaţa lor liniştită. Atunci legile nu-i vor mai separa pe oameni prin geamuri groase sau prin garduri de fier păzite de oameni înarmaţi, ca semn sigur al nedreptăţii şi violenţei, ci îi vor apropia în împăcare totală, fără nici o contradicţie. Vor pluti uşor în viaţa lor, în actul unei existenţe fără contradicţii, într-un univers nou, creat de raţiunea şi sufletul uman, şi nu de întîmplarea şi necesitatea învăţăturor de acum şi nici de Dumnezeul orb şi surd al teologilor de totdeauna.

Şi aşa tristeţea serilor de pe cheiul fiordului se poate ridica eliberîndu-se în nostalgia mesajului din pînză albă a speranţei din fresca Voronetului, care nu şi-a găsit loc în tragica viziune din Capela Sixtină. Urmaşul omului din apusul opulent şi trufaş de-atunci, de pe timpul lui Michelangelo, omul de-acum, de pe timpul învăţătului meu german, poate că va descoperi imaginea albă a nădejdii spre floarea împăcării, aşa cum a apărut în răsărit, dacă această imagine chinuită de milenii, de la primii creştini pînă-n timpul nostru, va rămîne fidelă năzuinţei celor aleşi. Şi atunci încleştarea oamenilor pentru a crea binele nu va mai fi ameninţată nici de strănicia tiranilor şi nici de desfrîul homosexualilor şi lesbienelor, organizaţi în societăţi pentru a-şi cere dreptul la desfrîu.

Eu, călătorul, le văd pe toate de-aici, de la mine, şi le denunţ; şi propovăduiesc vieţuirea omului într-o lume a desfiinţării contradicţiilor. În rădăcina lor adînc biologică. Închei serile mele calm şi cu încredere într-o certitudine reală a devenirii omului de oriunde-ar fi el. Continui mai departe căutările mele cu rîvnă şi cu grijă, pentru a descoperi locurile şi oamenii purtători de noi semnificaţii, căci multe dintre cele lăudate nu au semnificaţie.

ŞTEFAN BERCEANU

O carte în dezbatere

„Săptămîna nebunilor" de EUGEN BARBU

Revista noastră a mai avut prilejul să refere cu privire la romanul Săptămîna nebunilor **de Eugen Barbu. Revenim asupra lui cu un grupaj mai larg de opinii, cum am revenit îndeobşte asupra tuturor cărţilor considerate de noi, de la apariţia lor, evenimente editoriale. Dar şi datorită faptului că substanţa unui astfel de roman nu se poate epuiza într-o cronică. Între timp, părerile cu privire la** Săptămîna nebunilor **au început să se diversifice şi, iată, lui Eugen Barbu i se impută, de pildă, absenţa semnificaţiilor etice. Dimpotrivă, noi nutrim convingerea că între semnificaţiile etice ale romanului în discuţie se detaşează net contribuţia masivă la creşterea limbii româneşti şi la totalitatea expresivă a naraţiunii ; şi nu încape nici o îndoială că, prin asta, Eugen Barbu vădeşte o rectitudine profesională de o certă excepţie. Tentaţia de a căuta într-o carte ceea ce nu şi-a propus ea să fie echivalează, în cazul de faţă, curios, cu resuscitarea tezismului, care a nenorocit atîtea şi atîtea pagini ale literaturii noastre mai noi. Şi e chiar de mirare de pe ce baricade se sugerează uneori soluţia tezismului... Sperăm, însă, că dreptul povestitorului de a se contopi cu materia depoziţiilor lui, la o analiză atentă a însuşi meniri profesiei de scriitor, încă nu se confundă cu aderenţa de principiu la fibra morală a faptului narat. Şi credem de cuviinţă că sînt necesare aceste precizări cu atît mai mult cu cît recentul demers romanesc al lui Eugen Barbu e întîmpinat cu opinii ce nu-l contestă numai pe el, ci în primul rînd pe cei ce le emit. Iar procedeul acesta, de a renunţa, de dragul contestaţiei cu orice preţ, la poziţiile proprii, ni se pare nu numai dubios; ci şi de-a dreptul juvenil. Deschidem dezbaterea de faţă şi în speranţa limpezirii acestui aspect al lucrurilor.** (Ilie Purcaru)

Fulii de diamante

Scriu sub impresia unei lecturi halucinante : „Săptămîna nebunilor" de Eugen Barbu, carte ce se instituie într-o sărbătoare a literaturii. „Fulii de diamante, gherdane, inele şi brăţări"... O carte pe care mă simt îndemnat s-o iau iarăşi de la capăt, fiindcă nu iubesc şi mai cu seamă nu recitesc decît cărţile capabile să dea naştere altor cărţi, celelalte aparţin prăbuşirii bătrîneşti cînd nu sînt deriziune morală. Cărţile nepereche, ca „Săptămîna nebunilor", adeveresc dogma primordială că la început a fost Cuvîntul şi abea mult după aceea blidul cu grunz murdar în care ticăloşia îşi caută uleiurile şi bobul de linte. Cuvîntul, în ceremonia paginii lui Barbu, are majestate orientală, coloană de marmură, boierie magnifică, avere, depozite subterane, încăperi de miezul nopţii, feligorie, evanghelie, porţii duble de miresme. Crivăţ şi Bora, Agia Sofia, cronicari munteni, Caimacam-paşa, zăpadă din Kefalonia, complimenturi de la Ion Heliade Rădulescu şi peste toate „o adevărată pecingine în aur care nu face rău, dimpotrivă". În această carte (numai în aceasta ?), forţa imensă pe care Barbu, Principe de brillant, răpus ireversibil de-o ciudată domnie în ţara paladelor mistere, un halou de ev mediu românesc plin de visătorie, o imprimă cuvîntului, nu cheamă realul, îmbracă hlamida îndoielii, bea otrava iluziei, acoperă timpul cu trandafiri galbeni de Isfahan, înşelăciunile cu tăcere prelungă, despoaie întrebarea de izvoare, nu şi de presentimente. Suferinţa lui Hrisant Hrisoscelu nu e răgaz de cugetare — disperarea, da, însă Hrisoscelu n-atîrnă în aţele ei —, nici la Bucureşci, „sub epitropia verii" sau sub nînsori pontificale, nice în Venecia bîntuită de amăgiri şi de năluci, de timp înnegrit, aflat numai în afara lucrurilor. Simbure fără pulpele fructului, Veneţia trăieşte într-un etern amurg înscris într-o reputată beznă fosforescentă, totul adunat pe buzele unui pocal din care se dă de băut posedaţilor de la Bizanţ, un amestec cu luciu de amiază, pregătit de Lucreţia Herula Vimercatti — crimă, letargie, bufonadă, nevricale şi serbarea Redemptore, amintirea morţilor. Adică ştreang de mătase albă. Sau spinul neîndurării. Stîcla felinarului se crapă şi în bord intră moartea. Şi nici moartea. Dorinţa tărăgănată de-a te topi încet. Puntea suspinelor care, la Veneţia, duce în carcere de plumb şi la Bucureşti ia forma a două scînduri lungite peste albia Dîmboviţei. Moartea ca un biet nebun suit pe-un măgar, cu faţa spre coada asinului, adică, zice Eugen Barbu, cu vorbe scoase din purpură şi amirosind a tutun de Smirna, „lîntisul, boala orientului, acel gol fără saţiu în care intri şi de unde nu mai reuşeşti să ieşi, turbata stare de aşteptare, fără mişcare, fără gînduri"...

Pentru mine, cartea aceasta e un noroc ce se aşază între **Crailı** lui Mateiu Caragiale şi **Ghepardul** lui Lampedusa. Fiecare cuvînt e un degetar de aur. Îl răstorni în palme. Şi simt cum prin iazul singelui îmi lunecă o gondolă şi intră iarna în Bucureşci, să dea rod fericit pe lacuri, în arbori, pe străzi.

FĂNUŞ NEAGU

Pitoresc şi adîncime

Mărturisesc că n-am fost şi evit să fiu preocupat de reprimarea entuziasmului critic. Mi s-ar părea că mă autoexpropriez de una din condiţiile de bază ale disciplinei orofeste. Tudor Vianu spunea, într-o exprimare memorabilă, că **„fără flacăra entuziasmului critic nu putem vedea şi percepe culorile şi miresmele textelor literare"** ; evident, am adăuga, dacă aceste culori şi miresme există. Atunci bucuria, prea omenească, a dezvăluirii lor nu se cuvine **ma-tratată** ori garnisită cu tot felul de precauţii ce ţin mai degrabă de strategia diplomatică decît de oficiul critic.

Succintele opinii ce urmează sînt, anticipez, impresu de cititor cărula **Săptămîna nebunilor** i-a lăsat o puternică satisfacţie artistică, senzaţia că a parcurs o operă durabilă, din cele care nu se pot uita. Căci este imposibil să nu te urmărească, obsesiv, tabloul paralel al celor două principale oraşe în care şi-a petrecut viaţa protagonistul, Hrisant Hrisoscelu : Bucureştii şi Veneţia începutului de veac XIX, în timpul mişcării eteriste. Persistenţa culorilor, fie ele purpurii, crude, dar mai ales fanate ori degradate, intrate adesea într-o putrefacţie pestilenţială, se imprimă pe retină cu o insistenţă imposibil de înlăturat. „Acţiunea", atîta cîtă este (epicul fiind derizoriu, proeminentă este descripţia), se petrece mai ales în **noctumă**, ori în timp de crepuscul, cartea fiind şi ún fel de **mistere** ale Bucureştilor, dar mai ales ale Veneţiei. Cele două oraşe se află, ele însele, într-o stare deteriorată, mai ales Veneţia postnapoleoniană, dar şi Bucureştii fanariotizaţi. Atmosfera de „decadenţă" fizică, dar şi apirituală, mai este transfigurată şi de nefericitul destin (de unde psihologia abulică şi letargică) al protagonistului, iar adecvarea mijloacelor expresive este fără greş. Nimic nu pare forţat sau fortuit, autorul a găsit **tonul potrivit** mai ales printr-o suverană desprindere de subiect, printr-o „notaţie" aproape indiferentă (pe care ´cu siguranţă că Lovinescu ar fi apreciat-o superlativ), printr-un stil care, adevărată performanţă artistică, îmbină sobrietatea cu o extraordinară expresivitate, prin aflarea cuvintelor pline de parfumuri, de un pitoresc uluitor, abundent (ce nu ajunge însă niciodată la prodigalitate), de mirodenii exotice şi autohtone care pătrund şi invadează sensibilitatea şi **senzitivitatea** cititorului. Olfactivul, sinţ al senzualităţii (de aceea l-au şi cultivat, cu perseverenţă programatică, simboliştii de structură senzorială), este predominant în roman. Apele şi deşeurile plutitoare ale Veneţiei, cu paleta plină de tenebre, în care se petrec ospeţe sardanapalice, scene orgiatice şi terifiante (fără a se abuza de ele, cum crede, recent, un recenzent) alternînd cu snobismul parvenit şi apetiturile unui Bucureşti contagiat de o prematură emancipare, toate acestea sînt evocate ori zugrăvite cu un penel unic, cu o rară disponibilitate senzorială a cuvîntului. Nu ştim cît de corect filologic este lexicul care, avem convingerea, va da de furcă filologilor specializaţi. Importantă este cota expresivităţii, faptul că romancierul, indiferent dacă vehiculează cuvinte ce se află în vechi hrisoave ori le inventează singur, dovedeşte o capacitate ieşită din comun în valorificarea, prin cuvînt, a atmosferei de epocă. Sînt în roman cuvinte de care n-am auzit, sînt altele cu o formă ce n-am întîlnit-o, dar faptul, departe de a ne deranja, ne lasă, dimpotrivă, convingerea că autorul este un veritabil creator de limbă literară, că „se joacă" (în sens superior) cu limbajul, că, dacă nu s-a vorbit aşa pe la 1820, putea totuşi, foarte bine, să se vorbească. Barbu procedează ca acei artişti care, pictînd „după natură", le iese alt obiect decît cel aşezat în faţă, dar parcă mai verosimil. Atmosfera sepulcrală, de sfîrşit de ev, de apocalips trenant, şi de aceea cu atît mai teribil, acea **morbidezza** aproape de necrofilie, adecvarea mijloacelor la „cancerul melanholiei" beizadelei sfărîmate de o iubire demenţială, devorantă, rareori au fost mai copleşitor exprimate.

Prozatorului i s-a reproşat de către N. Manolescu abuzul descriptiv ce sfîrşeşte prin a obosi. Obiecţia nu e lipsită de temei, cititorul poate încerca o atare senzaţie, căci romanul este prin excelenţă descriptiv, epicul şi psihologicul nu intră în preocupările de prim plan ale autorului. S-ar putea însă, mă gîndesc, ca vina să nu fie neapărat a autorului, ci a noastră, ca cititori care vrem ca ritmul cărţilor să se potrivească cu „bioritmul" fiecăruia. Fiecare cititor şi, mai ales, fiecare critic vrem ca autorii să scrie cum dorim noi. Într-un fel e şi normal. Nerespingînd „ab initio" şi în totalitate obiecţia adusă romanului, aş propune, de se poate, să distingem lucrurile. Căci există obiceiul (am mai observat şi altădată) cramponării de o parte din adevăr, al decretării acelei părţi ca reprezentînd întregul adevăr, pentru ca apoi să se conteste, în numele său, tot restul, care nu rămîne totuşi mai puţin adevărat.

Am vrea, de asemenea, să exprimăm părerea că, sub crusta „pitorescului", există, în **Săptămîna nebunilor**, o substanţă mai adîncă, ce se lasă **decelată** la o lectură atentă şi obiectivă. În fond, chiar mirajul **Săptămînii nebunilor**, mereu promis, niciodată realizat, o adevărată **fata morgana**, nu ascunde o parabolă mai adîncă ? Şi, ajunşi aici, nu putem să nu remarcăm tactul artistic excepţional al lui Barbu. El ar fi putut da satisfacţie cititorului introducînd marele eveniment al mediocrităţilor fără evenimente. Eroul, venit cu splendidul faeton vienez dat de baronul Burckhardt, îşi putea permite acest lucru. Încă nu săracise total. Dar autorul şi-a reprimat, ieşi în prim-ul rînd, ispita descrierii unui neasemănat carnaval bucureştean. Ce ar fi ieşit ştim foarte bine din **Principele**, romancierul avea la îndemînă toate sculele şi culorile să lase încă o pagină memorabilă pentru cititorul abtiat de evenimente „tari". Înfrîngîndu-şi tentaţia (am convingerea că nu fără durere), **pierzînd** deci prilejul, el a cîştigat într-o dimensiune de adîncime a textului.

Ne-a venit în minte o reflecţie a lui Cicero, după care nu există durere pe care trecerea timpului să n-o micşoreze şi să n-o facă uitată : **„Nullus dolor est quem non longinquitas temporis minuat ac mollîat"** ! După citirea cărţii lui Barbu vedem însă, cu mirare, că timpul, marele taumaturg, nu este capabil să vindece pierderea vechilor fericiri, „melanholia". **Săptămîna nebunilor** este, în acest sens, una din cele mai pregnante mărturii artistice din cîte se pot citi. Dar discuţia despre ultimul roman al lui Barbu de-abia de-acum ar putea începe.

POMPILIU MARCEA

Opera culminantă

Creaţia mare a lui Eugen Barbu a debutat sub semnul **Groapei**, romanul care a stîrnit cei dinţi interesul asupra sa. Aici îi intră, cum ar fi spus Blaga, originara „matrice stilistică", adică primordialul motiv-nucleu, care, chiar subconştient, va mai propulsa întreaga sa activitate artistică. Dacă ne gîndim bine, putem înţelege că şi celelalte creaţii ale sale, atît **Principele** cît şi actuala **Săptămîna nebunilor** — pe care o considerăm opera sa culminantă — se definesc, în esenţa lor, prin aceeaşi schemă intuitivă a „Groapei". Este, însă, vorba de o groapă proiectată temporal, o groapă a istoriei noastre, situată axiologic la „periferia" ei, aşa cum ne apare sfîrşitul perioadei fanariote. Cele două lucrări literare de geniu din veacul al XVIII-lea româneşc, de la începutul şi, respectiv, de la încheierea acelui secol, adică **Istoria ieroglifică** şi apoi **Ţiganiada**, sînt scrise prima **înaintea** iar a doua în **afara** fanariotismului.

Ce înseamnă, „groapă" în sensul pe care îl interpretăm noi, aplicat la opera lui Eugen Barbu ? Este o înfundătură adîncă în **pămînt** sau în **timp** din care nu se mai poate ieşi decît poate rareori şi cu greu. Acest accident în netezimea spaţială sau temporală se închipuie ca un pandemoniu al răului şi al păcatului, printr-o asimilare a registrului fizic cu cel moral, dat fiind că în orice amestec impurităţile cad grele la fund. De aici şi dificultatea de a te sălta din prinsoarea joasă a viciilor, care cuprind într-însele un coeficient mai mare de forţă a gravitaţiei. În acest sens însuşi **Infernul** lui Dante ne apare, în configuraţia închipuită de poet, tot ca o **groapă**, din care vinovaţii, fosgăind ca viermii, nu mai pot ieşi. Într-o asemenea lumină întunecată putem privi şi **Săptămîna nebunilor**.

Hrisanti Hrisoscelu, eroul acestui roman-poem, face şi el la început, în prima tinereţe, eforturi de a se smulge afară din „groapa" istoriei în care se vede aruncat de destinul naşterii sale. El îşi făureşte un ideal de luptă patriotică în cuprinsul năzuinţelor greceşti de pe la începutul secolului trecut. Fauna coruptă a respectivei groape istorice îl taie, însă, orice elan. Acolo unde ar fi urmat să găsească bună-credinţă şi suflete tari gata de jertfă, el nu întîlneşte decît egoism, laşitate, lăcomie şi trădare. Hrisoscelu se dovedeşte, însă, prea slab pentru a rezista într-o asemenea atmosferă şi a se căţăra de pereţii groapei spre a ieşi afară. Nemulţumit de sine, devine, totuşi, şi el ticălos. Într-o stare devenită oscilantă, pleacă într-o misiune secretă la „Veneţia" cu banii încredinţaţi lui de mişcarea de eliberare. Aici, însă, cade în mrejele unei femei care îl chinuieşte groaznic, demonica Herula Lucrezia Vimercatti. Pentru a o cîştiga şi a şi-o menţine, risipeşte şi pierde inutil toată imensa sumă care nu-i aparţinea.

Un scriitor înabil, lipsit de nuanţe, cu înclinaţii către un senzaţional uzat, ar fi recurs la clişee în acest punct. Ar fi făcut adică să apară acel abstract „Trimis", căruia să nu-i poată da socoteală de banii risipiţi, şi să ne ţină astfel cu sufletul la gură Nu este, însă vorba de o sancţiune exterioară şi convenţională. Asemenea lui Faust, nici Hrisoscelu n-a fost vreodată fericit în momentele sale prea lumeşti, mereu hărţuit de incertitudine, frică şi nelinişte. Partea necoruptă din-tr-însul ajunge, fără a-şi da seama, să se autosancţioneze. După ce a risipit totul, deceptionat şi rănit sufleteşte de Herula Lucrezia, ajunge la Bucureşti într-o stare de moarte morală, înmormîntîndu-se de viu în locuinţa sa, cu timpul părăsită de toţi. În felul acesta îşi aşteaptă el şi moartea fizică, după o apatică agonie de ani de zile. Numai murind, după o revoltă exprimată pe calea inerţiei, se salvează el din groapa istoriei.

Eugen Barbu este incontestabil un poet în toată puterea cuvîntului. Privit din afară, el apare numai ca un stilist capitos, încărcat de brocarturi grele, cu un lux oriental de amole şi ametitoare legănări senzaţionale. Desigur că este şi aşa ceva, însă toată această îmbătătoare gală de senzaţii nu se îndreaptă către nicăieri, ci se integrează în ansamblul cuceritor al unei mari viziuni de poet. Este o viziune amară, de conştiinţă apăsată, ce se învecinează cu trăirea angoasei şi cu pregustarea morţii, întreţesută adesea în toată gloria simţurilor. Astfel, termenii **otravi** şi **otrăvit** apar de atîtea ori presăraţi în mijlocul splendorilor (ex. **vestimente în culori otrăvite, p. 11**). Strălucirea de atlaz a textului se află bicisită în răstimpuri cu cele mai neprevăzute cruditâţi de lexic care îl mai apropie pe autor şi de exuberanta **grivoiserie** a lui Rabelais.

În subsidiar se cere reţinut că Eugen Barbu realizează, chiar pe plan universal, una din cele mai profunde analize intuitiv-lirice ale Veneţiei (ortografiată italieneşte, **Venezia**). Contribuţia se relevă cu atît mai surprinzătoare cu cît este vorba de un **topos** literar, de care s-a făcut abuz în cele mai multe literaturi europene. Eugen Barbu demonstrează implicit **eternitatea** acestui motiv, diferenţiat, după profilul diferitelor epoci literare, în asocierea sa cu ideea **morţii**. Unei Veneţii mortuare, privite de regretul şi nostalgia romantică, apoi de viziunea morbid-clasică **fin de siècle**, gen **Moartea la Veneţia** de Thomas Mann, îi urmează acum o Veneţie legată de angoasa unei eventuale prăbuşiri în viitor, integrîndu-se astfel spiritul cetăţii adriatice în freamătul existenţial al veacului nostru. Eugen Barbu evocă aici un fel de maladivă **dolce vita**, pîndită de duhul pieirii, în „lithisul" şi „lehamitea" ei.

În sfîrşit, autorul se arată a fi un neîntrecut creator de limbă. Aproape că nu găsim nici un precedent la noi în această privinţă. Am spune că se depăşeşte limba română într-o sinteză de limbă universală, în care intră deopotrivă lexicul turcesc, grecesc, italienesc şi de invenţie proprie. Chiar unor cuvinte ale noastre de altă origine li se aplică morfeme sau foneme ale idiomelor menţionate. S-ar cere, credem, un studiu special, consacrat limbii create în actualul roman-poem.

Fugara noastră expunere s-a străduit pe cît a putut să privească **Săptămîna nebunilor** ca pe un efectiv eveniment în actualitatea noastră culturală.

EDGAR PAPU

În numărul viitor : noi fragmente din romanul „O LUME DE CÎŞTIGAT" de Eugen Barbu

La Roma, cu Mircea Eliade

(Urmare din pagina 17)

pe aceleași — și nu a mai adus alte creații, noi, deși condiția biologică nu-l împiedica. Îmi doresc, de mai demult, să scriu un eseu despre această realitate, dar nu posed date, material suficient.

Și, apoi, discuția aduce pe firul ei alte nume cunoscute.

Mircea Eliade îmi spune că, abia cu două-trei zile mai înainte, se întîlnise, la Paris, cu Emil Cioran. „Este, — afirmă categoric Profesorul —, de peste două decenii, cel mai mare **stilist** pe care îl are limba franceză".

Tac. Se crecază un fel de vid în discuție — pe care Profesorul, cu finețe și urbanitate, îl elimină degajat.

— Te rog, zice, să-i transmiți cele mai bune gînduri lui Dorli Blaga. Cu mulți ani în urmă l-am cunoscut pe Poet, pe vremea cînd el se afla în diplomație. Cred că am trăiat, atunci, unele dintre momentele mele cele mai chinuitoare. Doream să-i iau un interviu. Eu întrebam, iar Blaga — printre tăceri imense — rostea cîte un cuvînt. Hazul este că, la despărțire, soția Poetului mi-a mulțumit pentru că Blaga nu a fost niciodată atît de vorbăreț, de comunicativ .

Ascultîndu-l pe Mircea Eliade, fluxul memoriei m-a împins cu peste două decenii în urmă, cînd, la Cluj, îl întîlneam pe Blaga care, în drum spre **locul lui de muncă**, intra, în unele dimineți, la cofetăria „Pescăruș", la cafea. Într-adevăr, Blaga cunoștea misterul tăcerilor. Dar, luminos noroc, și mai bine toate misterele scrisului.

— Știu că l-ai cunoscut și vizitat pe Emil Cioran, întrerupe Profesorul tăcerea.

— Da.

— Este un foarte mare eseist, nu ?

— Da.

— Mi s-a povestit că ați avut o neînțelegere.

— Da.

— De fapt, cum a fost ?

Mă gîndesc că, după aproape cincisprezece ani de la acea întîmplare, ar trebui să-i spun lui Mircea Eliade ceea ce **de fapt** s-a întîmplat. Adică nu versiunile mistificate de unii și de alții.

În 1967 am făcut primul meu drum la Paris. Marele om de cultură și prieten Petru Comarnescu m-a sfătuit să nu evit a-i căuta și pe Ionel Jianu, Emil Cioran și Eugen Ionescu. Ceea ce am și făcut. Eugen Ionescu nu era la Paris. Pe Emil Cioran l-am găsit, la telefon, după cîteva zile de la sosire. M-a invitat la el, spre surpriza mea, știind că este greu abordabil. Am stat de vorbă cîteva ceasuri, despre zeci de probleme de cultură, printre altele Emil Cioran rugîndu-mă să-i transmit profesorului D. D. Roșca faptul că nu este supărat pe el pentru polemica ce se ivise între ei la acea vreme. Probabil că nu l-am displăcut lui Emil Cioran, din moment ce m-a invitat, într-una din serile următoare, la cină. A fost o cină de neuitat. În timpul conversației cu Emil Cioran a sunat de cîteva ori telefonul. Era Eugen Ionescu, care chema din Elveția și care, din cîte am înțeles, se afla în clipe de deprese, iar prin aceste repetate telefoane de la mare distanță voia să-l simtă aproape pe prietenul lui. După ce m-am reîntors în țară, cu cele mai bune intenții am scris în revista „Tribuna" despre întîlnirile cu Emil Cioran care, la plecare, mi-a oferit volumul său **Précis de decomposition** — scrîind pe acesta : „Domnului Al. Căprariu — această cărțulie a cărui fond e românesc — cu cele mai prietenești sentimente. Paris, 28 Aprilie 1967".

Dar, și înțeleg de ce, paginile pe care le-am publicat atunci în revista „Tribuna" l-au nemulțumit pe un oarecare Popper, de la așa-numitul post de radio „Europa liberă", care comentator, după o metodologie curentă unora, a mistificat cele ce scrisesem, și uite așa a ieșit o neînțelegere regretabilă. În iulie 1968, venind spre țară de la Londra, am rămas și cîteva zile la Paris. Nu l-am găsit la telefon pe Emil Cioran, așa că i-am lăsat cîteva rînduri la locuință. A doua zi am primit la hotel următoarea scrisoare : „Paris, le 19 juillet 1968, Cher Monsieur Căprariu, Rassurez-vous : je ne vous porte personnellement aucune, rancune, Cependant je tiens à vous dire que vos procédés m'ont paru pour le moins étranges et que vos indiscrétions m'ont suscité un grand nombre de désagrements, que je suis loin d'avoir oubliés. Pour le moment, laissons le temps passer... C'est ce qu'il y a de plus sage, croyez-moi. Avec mes meilleures salutations, Emil Cioran".

— Pe scurt, Domnule Profesor, încheiem, așa stau lucrurile. Mi-ar face plăcere dacă nu veți aprecia drept indiscreție faptul că, reîntors acasă, voi publica — în deplin respect al adevărului — discuția cu care mă onorați. Mă aflu în vacanță, mă bucur de această călătorie care mi-a fost oferită de președintele „Fundației Europene Drăgan" — domnul I. C. Drăgan — și aș regreta profund dacă aș crea vreo neînțelegere cu Dumneavoastră.

— Da, dl. Drăgan face multe gesturi remarcabile. Chiar dacă eu nu sînt de acord cu teoriile lui despre traci, pot spune că el are geniu economic, că — dintre toți românii care au reușit în străinătate — este singurul care cheltuiește milioane pentru acte de cultură, organizînd colocvii și simpozioane la care participă și mari personalități culturale.

Îi spun Profesorului că, atunci, în 1967, am avut plăcerea să-l întîlnesc și pe Ionel Jianu — care m-a primit cu multă simpatie și căldură.

— L-am revăzut, recent, la Paris și eu pe Ionel Jianu, de care mă leagă o mare prietenie. Scrie, acum, o extrem de interesantă carte despre Brâncuși, lucrare axată pe ideea că în viața marelui sculptor au existat șapte momente decisive care, oportun, i-au marcat fericit destinul.

Cu discreție, Profesorul mă întreabă ce știu despre intenția editorială ce i s-ar fi comunicat și după care ar urma să se tipărească în țară opera lui. Îmi spune că, poate, dacă această intenție se va materializa, nu crede că formula cea mai adecvată ar fi publicarea în ordine cronologică a scrierilor sale. Din anumite motive, care țin de trecutul defunct, probabil că cititorul român s-ar familiariza mai firesc cu lumea creației sale dacă, într-o primă fază, ar apărea **Fragmentarium, Insula lui Euthanasius** sau romanul **Întoarcerea din rai**. Îi promit că voi face cunoscute, acasă, sensibilele sale sugestii.

Ne despărțim.

Dar nu înainte ca Mircea Eliade să-mi dea un autograf pe volumul **La prova del labirinto**.

Și-mi reiau drumul pe „Via del Corso", cu sufletul plin de o neasemuită împăcare, cu conștiința că există, sigur, o ieșire fericită din orice labirint.

(Din volumul în curs de apariție „Italia pieritoare nemurire").

Muzică

Carmina burana la Ateneul Român

Două zile la rînd, sîmbătă 23 și duminică 24 ianuarie, scena Ateneului Român a găzduit, sub bagheta maestrului Mircea Basarab, un memorabil concert care a cuprins **Concerto grosso în Re minor** de **Vivaldi, Concertul nr. 2 pentru trompetă și orchestră de Aurel Popa**, piesă prezentată în prima audiție, avîndu-l ca solist pe reputatul **Iancu Vădva**, care a demonstrat, încă o dată, muzicalitatea acestui dificil instrument, și o lucrare de excepție a muzicii secolului 20, **Cantata scenică pentru cor și orchestră Carmina burana de Carl Orff**, piesă care, în a treia parte, **Curțile dorului**, ne-a oferit satisfacția de a urmări un magnific dialog între cele două coruri aflate pe scenă, corul **Filarmonicii „George Enescu"** și corul de copii **Voces Primavera**.

Mărturisim că nu ne-a fost dat să ascultăm cele cîteva interpretări de pînă acum ale acestei celebre cantate, interpretări care, după cum am fost informați, au avut loc acum 15—20 de ani, dar, după părerile specialiștilor prezenți la concertul de duminică seara, inclusiv după proprie noastră părere, de iubitori ai muzicii am fost beneficiarii unui concert de înaltă ținută artistică. Cei trei soliști, **Emilia Petrescu, Nicolae Prescornițoiu** și **Bogdan Pancu** (debut la Filarmonică), au interpretat exemplar rolurile extrem de dificile ale partiturii, în mod special **Emilia Petrescu**, a cărei prezență în concert ne-a convins că poate sta cu cinste alături de cele mai mari artiste ale lumii. În ceea ce-l privește pe maestrul **Mircea Basarab**, această per-

sonalitate de primă mînă a muzicii noastre contemporane, vom consemna, cu o sinceritate deplină, că ne-a oferit, acum, la apogeul carierei sale, un concert-spectacol de neuitat, o adevărată seară de muzică în care precizia gestului, gustul său artistic în alcătuirea repertoriului și fenomenala sa memorie muzicală s-au îmbinat în modul cel mai fericit.

Și s-ar părea că, dincolo de aceste superlative, am cam spus totul, dar fie-ne permis să punctăm calitatea cu totul și cu totul excepțională a momentului în care, în partea a treia a Cantatei, au intervenit și elevii profesorului și dirijorului **Claudiu Negulescu**, copiii corului **Voces Primavera**. Desigur, gîndul cel mare l-a dus pe umerii săi corul Filarmonicii, dar cu-atît mai mult a ieșit în evidență vocea pură și cristalină a copiilor. Dealtfel, prins de vraja acestui moment în care muzica se exprima pe sine însăși, maestrul **Mircea Basarab**, grație acelei fenomenale memorii muzicale, a abandonat pur și simplu partitura și-acest suprem extaz ne-a fost transmis, îndrăznim să credem, în totalitatea sa, de unde suita de superlative de pînă acum, superlative pe care, asumîndu-ne riscul de rigoare, nu am vrut să le ocolim. Mai mult decît atît, ne exprimăm regretul că un cor cum este **Voces Primavera** nu este afiliat, după numeroasele sale succese înregistrate în țară și-n străinătate, unei instituții culturale sub a cărui egidă să-și poată desfășura activitatea, așa cum, de exemplu, un alt excelent cor de copii, **Camerata Infantis**, de la Brașov (dirijor Nicolae Bica), este afiliat Filarmonicii „G. Dima" din localitate. Dar, despre adevăratul statut al acestor coruri, alcătuite nu din copiii unei singure școli, ci ai unui întreg oraș, ne rezervăm dreptul de a vi-l prezenta, cu toate ale lui, bune și rele, într-un viitor număr al revistei noastre.

VICTOR NIȚA ■

• CAP LIMPEDE

MEREU CARAGIALE

Nu numai pentru că se împlinesc 130 de ani de la nașterea autorului, Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" a programat — cred — o suită de reprezentații cu „O scrisoare pierdută" de Ion Luca Caragiale. Teatrul „Bulandra" omagiază astfel pe marele dramaturg din ianuarie 1972, cînd avea loc premiera „Scrisorii" marca Liviu Ciulei — regizor, scenograf și... Agamiță Dandanache. Dacă nu mă înșel, în 1979 Teatrul „L. S. Bulandra" își deschidea stagiunea tot cu „Scrisoarea pierdută". Răsfoiesc programul de la premieră, și acesta un omagiu adus activității marelui scriitor. Citez din „Raportul lui I. L. Caragiale către D. Barbu Șt. Delavrancea, primarul capitalei", din 24 mai 1900, reprodus alci : „Dintre toate artele frumoase, Muzica și Teatrul sunt, cu nenumăratele lor genuri, acte de divertisment. Ele sunt deaminteri cele mai accesibile și înțelesului și mijloacelor publicului celui mare... Un teatru popular al Comunei... ar fi o adevărată binefacere atît pentru public cît și pentru talentele reale, literare și dramatice. Pentru aceasta ar trebui un local propriu, lucru ce pînă acum nu există în București... Poporul, care este dator să muncească cu trupul, are, pentru recrearea forțelor sale,... nevoie de petrecere intelectuală... Cu cît i se pun mai multe petreceri intelectuale la îndemînă, cu atît este răpit de la nevoia de a se ameți, pentru divertirea inteligenții, prin băuturi vătămătoare și prin alte petreceri rușinoase..." Se cuvine să ni-l amintim pe Fănică întruchipat, pe parcursul a peste cinci ani, de Toma Caragiu. Dar e drept să spunem că Mariana Mihuț, Victor Rebengiuc, Fory Etterle, Dorin Dron, Petre Gheorghiu, Dem Rădulescu, Mircea Diaconu, Octavian Cotescu, Ștefan Bănică, Aurel Cioranu, Gh. Oprina, Jean Reder, Simion Hetea păstrează proaspăt și viu acest spectacol, jucînd cu poftă și — aș spune — cu iubire, după cele peste 220 de reprezentații în țară și turneele de la Moscova și Leningrad, Washington, New York și New Haven, Budapesta și Berlinul occidental.

PORTRETUL UNEI SERI DE IARNĂ

O ființă aproape eterică, avînd statura și grația impozantă a unui fulg de zăpadă cîntătoare, adorabila Cora Vaucaire, în irepro șabila organizare a serviciilor culturale franceze, ne-a oferit un recital de artă interpretativă în acordurile de pian ale lui Jean Pierre Remy. Întrucît doamna Cora ne cîntase, predilect, cîntece de Prévert și Cosma, într-o viziune originală a trupului, a vocii și chiar a vestimentației artistei, îmi revine complicata șansă de a o răsplăti prin cîteva metafore în spiritul său subtil minuțios.

Ca poet, considerasem, uneori, aproape o ofensă pretenția unor interpreți de a răstălmăci, de a-mi răstălmăci, poeziile, prezentîndu-le publicului altcum decît le gîndisem eu însumi. Doamna Cora Vaucaire, însă, face o artă pe care, ca poet, o accept, arta ei fiind în domeniul poeziei, în intimitatea estetică a poeziilor pe care le șansonetează atît cît permite sigiliul artistic al poeților. Nu îmi surîde, deci, să scriu banalități despre o mare artistă, despre o ambasadoare de elită a culturii franceze. O văzusem, o ascultasem, o înțelesesem. Calitatea marilor artiști constă și în a avea pe cît posibil permanent un public de excepție. Acestei artiste care a îmbunat amnarul unei seri de iarnă bucureștene, eu nu pot decît să-i mulțumesc, pentru „abilitate, printr-o glumă „soldățească" care să-i prefațeze concertele viitoare ca o mărturisire: glumisem, doamnă Cora, glumisem năpraznic, cerusem permisiunea să nu mă spăl o săptămînă pe față, ca să nu-mi dispară, de pe obraji, parfumul sărutului dumneavoastră de prietenă a poeților. **(Ion Nicolescu)**

Teatru

Pericle, văzut de Cernescu

Spre sfîrșitul anului trecut, reputatul regizor Dinu Cernescu a adus la rampă — eveniment singular al stagiunii bucureștene — un nou Shakespeare. Dinu Cernescu este un împătimit al marelui Will, realizînd în perioada 1971—1981, în țară și peste hotare, performanța a nu mai puțin de șapte reprezentări shakespeariene. Faptul că regizorul s-a oprit acum la „Pericle" este un act de curaj, știut fiind că această piesă este, spun exegeții, mai puțin ilustrativă pentru creația dramaturgului, ea lipsind chiar și din ediția în folio din 1623, la care se adaugă și amănuntul, nu neglijabil, că specialiștii au păreri contradictorii în privința paternității piesei. Motiv pentru care, înainte de a așterne aceste rînduri, l-am întrebat pe regizor : de ce „Pericle" ? „În toate spectacolele shakespeariene pe care le-am montat — ni s-a răspuns — am fost preocupat, în primul rînd, de condiția umană ; mai exact spus, de reliefarea ei cît mai pregnantă din textul piesei. În «Măsură pentru măsură» m-am străduit să revelez lupta omului pentru puritate, în contrasens cu abuzul puterii, pentru ca în «Hamlet» să încerc să pun în evidență tendința destrămării individului, deci, prin reflex, pledoaria pentru om. «Pericle» m-a fascinat pentru felul în care este relevat drumul sinuos, adesea tragic, al cunoașterii umane. Am simțit nevoia acestui nou spectacol, cel cu «Pericle», așa cum un om, o conștiință, simt nevoia unui popas pentru a-și putea continua drumul".

Respectînd legile basmului, regizorul a pedalat pe mișcare scenică, interpretare, ritm, decoruri și mai ales lumini. Daniela Codarcea, autoarea scenografiei, s-a întrecut pe sine, oferindu-ne un cadru scenic de-un ales rafinament. Un lucru de asemenea demn de lăudat este acela că pe foarte mulți actori, care dețin roluri mai mult sau mai puțin darnice, îi întîlnim, de-a lungul spectacolului, făcînd figurații de bună calitate, dînd consistență și culoare scenelor de grup, care au fost lucrate, după părerea noastră, pe milimetru pătrat. Distribuția este lungă, deci, din motive lesne de înțeles, nu o putem cuprinde în fugara noastră adnotare. Ne vom opri asupra rolului codoașei, pe care-l face cu atîta talent și dăruire scenică marea actriță a Teatrului Giulești, Dorina Lazăr. Respectînd ordinea intrării în scenă, Dorina Lazăr apare în program pe ultimele locuri. Ne-am permis s-o scoatem în față deoarece această stea a scenei bucureștene o merită. O urmărim de ani de zile pe scena giulești eană și am remarcat că, indiferent de rolul pe care-l interpretează, artista vibrează odată cu orice replică și tresare odată cu ea.

Pentru rolul lui Pericle, regizorul a apelat la un mare nume : **Ion Caramitru**. Despre acest actor nu putem spune decît cuvinte de laudă, el înscrîndu-se de mult între marile talente ale scenei românești Cu toate acestea, avem unele rețineri în ceea ce privește rolul pe care-l realizează la Giulești. Eziterile actorului se datorează, credem noi, nu lipsei de înțelegere a textului, ci faptului că el nu crede în povestea eroului pe care-l interpretează. Din aceste motive se înșurubează mai greu în rol, dar odată trecut momentul critic redevine marele Ion Caramitru. În afara rolului, Anca Neculce.

Mărturisim că distribuirea tînerei Cernat în rolul Marinei a fost un curaj regizoral, talentata actriță nedispunînd de toate datele cerute de rol. Dar ochiul lui Cernescu nu greșește, Ileana Cernat ne-a dat o Marină plină de suavitate, de tandrețe, de căldură și de inocență. În rolul lui Antiochus a fost bine distribuit un alt împătimit al scenei, cunoscutul actor Mihail Stan. Cu detașarea și cinismul cerute de rol, Mihail Stan, într-o scurtă dar pregnantă apariție, ne demonstrează, dacă mai era nevoie, măsura talentului său. Cum spuneam, distribuția este numeroasă și chiar dacă n-o putem cuprinde și analiza amintim cel puțin cîteva din realizările unor actori de marcă : Sebastian Papaiani, Ion Pavlescu, Gelu Nițu, Ion Vilcu, care din roluri episodice au făcut compoziții remarcabile. Toți actorii au muncit cu dăruire și seriozitate, făcîndu-ne să urmărim piesa cu interes și participare.

DAN SÎRLĂDEANU ■

Cușca Suflerului

King

Într-o hală de gimnastică ce se transformă ușor în sală de spectacol l-am văzut prima oară. Sunt 60 de ani de-atunci... La capătul opus intrării exista o scenă, destul de acătării, cu adâncime, brumă de culise, cortină și sufite. În eventualitatea festivităților școlare, sau când veneau să se producă buni actori ai Naționalului craiovean — cu recitări, două-trei cântece și o drăguță piesetă de ocazie — noi, internii, mici și mari, ne speteam cărind băncile din sala de mese, scaunele de pretutindeni, până și de la infirmerie. Cu astă vraiște ordonată se ajungea la o capacitate de o mie de locuri. Tot timpul trebăluielii trăgeam cu coada ochiului la cortina adormită; impunea solemn domeniul tainic al scenei, numai seara accesibil nouă. Într-o atare seară, de la începutul liceului, când hala ocupată la refuz a intrat în întunerec și cortina s-a înălțat, am avut revelația misteriosului doctor King.

Purta turban, cu piatră lucitoare și egretă în frunte; haină neagră închisă până sus, preoțească; pe deget un briliant cât oul de bibilică, ce strălucea orbitor în agitația mâinilor osoase, în luminile rampei. Era zvelt, trepidant, stăpân pe scândurile scenei; măslinliu, ca să nu zic tuciuriu. Vorbea stricat românește, cu accent străin. De la intrare, privirile-i adumbrite au săgetat întunericul sălii, ne-au căutat sensibilitatea, tulburându-ne. Copii ai viitorului, pe dată am lăsat ochii în podele semn de supunere... Pe urmă a apărut „mediul" său, Miss Milly. Splendidă femeie, tot cu turban, însă fără podoabe, se vede alt rang. Numaidecât King a împreunat mâinile și, încleștând degetele, ne-a poruncit să facem la fel. După care, vădit înfricoșat, am auzit ordinul lui:

— La comanda mea de unu, doi, trei, nu mai puteți desface mâinile! Rămâneți așa! Nu mai puteți!

Într-adevăr, ca lipite; trăgeam de ele, însă degetele nu mi se desfăceau. Așa am ajuns pe scenă. Împreună cu o liotă de gălăgani, din clasele superioare. Experimentatorul fluidului ce trecuse în mine m-a reținut, destul din ei coborându-i după scenă, preț de prefăcătorie... Luându-mă în primire, a suflat peste bietele-mi mâini, care, prin nici un efort al meu, numai atinse de degetul lui, au cedat, revenind la normal ca prin farmec. Pătrându-mă, m-a pironit cu ochii negri violacei ca pe o pradă... Ținut strâns de umeri, nu m-am împotrivit jarului lor amețitor. Pleoapele mi-au căzut și în somnul dictat mi-a apărut o stranie viziune: eu la masa la care-mi preparam lecțiile; vârsindu-se călimara, mă însuflețeam clar ca într-o apă limpede, oglindit în rotocolul de cerneală...

Magia mi-a apărut peste ani, când l-am cunoscut și i-am fost impresar. Atunci am aflat rostul lui pe lume. Era străin, indian, născut la Kapurthala. Studiase în țara de baștină științele oculte și medicina în Egipt. Fusese chemat în România, împreună cu doctorul Mulgund, tot indian, la 1913. Odată cu războiul balcanic apăruse holera la noi. Indienii au microbul holeric în ei și sunt imuni la această cumplită boală. Cei doi doctori, aduși special, puteau intra fără nici un risc în lazaretele de bolnavi, să-i ingrijească. Tare se mai mindrea doctorul King de a-l fi salvat, cu acel prilej, pe marele Mihail Sadoveanu, unicul.

Așa a rămas în țară. A luat un cinematograf în antrepriză la Roman. La scurt timp arzând cinematograful, a preferat ocultismul. Nu se ținea de barbut ca alții din breaslă; își făcea citeodată singur panourile de reclamă, scriind și desenind admirabil. În timpul liber citea romane englezești, pufăindu-și vițător țigara de foi... Avea în tot ce făcea — și în viața particulară — ținută, distincție. Știa să fie și comic, cu o blândă, nobilă discreție. Nu avea nevoie de trupă, hipnoza, pe care-o socotea regina genului — ca opera la teatru, după expresia lui — îl încărca scena cu un numeros ansamblu, din public, care desăvârșea uimitor influența magicianului, în final lăsându-l triumfător, doar cu asistenta. De neuitat: Mary King, unul din cei mai mari hipnotizatori din lume. Și o experiență unică, „Cercul indian", nereușită de un altul, cu al cărui secret s-a închis în vid.

A sfârșit asfixiat cu gaze la Uioara, împreună cu Rinaldo și Sanda — întreaga trupă — în camera de oaspeți a unei unități militare pe care seara respectivă, o inlemnise cu misterioasa-i forță.

GABY MICHAILESCU ■

O ușă care omoară patru copii!

Circulația, poate ceva mai precis conducerea automobilului, e o materie care se predă toată viața, de la anii fragezi ai copilăriei, până la adinci bătrânești. Colocviile și examenele ei sînt intîmplările șoselei. Cei prudenți, realiști și lucizi le trec cu brio, alții însă pică. După ce parcurgi fără exagerare sute de mii de kilometri, fără să ai la activ nici măcar cea mai banală tamponare, constați uneori că mai ai destule de învățat. Fiecare zi, fiecare kilometru parcurs îți amintesc că de fapt abia ai depășit stadiul ucenicei. Marele pericol, cea mai teribilă primejdie, îl paște pe șofer atunci cînd începe să trăiască cu impresia că știe tot, că nu mai are nimic de învățat. A luat permisul de conducere în octombrie 1981. Băiat tînăr, drăguț, adulat de colege și de fetele din cartier, fost mare fotbalist (toți zic că-s mari), a devenit ulterior un bun tehnician la o mare uzină din Ploiești. După o lună de la sărbătorirea carnețelului cu scoarțe roz (care a însemnat nu mai puțin de 3 zile de chef neintrerupt la „Berbec") se afla în compania a trei fete, una mai frumoasă ca alta, pe sectorul de drum Ploiești — Cîmpina. Așa cum îi șade bine unui atît de dotat flăcău, rulează cu 120 km pe oră. Dacia 1300 îl ascultă fără greș la viraje, la denădiri, la frinare. Îl ajută, ce-i drept și asfaltul uscat, vizibilitatea perfectă. E simbătă, fetele, într-o excelentă dispoziție, își povestesc întîmplările săptămînii; una spune un banc mai picant, iar celelalte două se tăvălesc de rîs. Îl rostește chipurile pe șoptite, dar destul de tare ca să audă și pilotul. Acesta pare preocupat de drum, de conducere, dar de fapt toată ființa lui e concentrată la bruneta ce știe atît de bine să povestească și care nu e alta decît logodnica lui. La un moment dat, Dacia de Prahova e depășită de o „Ladă" de București. Șoferul îi face niște semne, dar fostul fotbalist nu pricepe nimic. Cele două fete așezate pe fotoliul din spate în mașina de București repetă semnele pilotului, indicînd parcă că la mașina condusă de prahovean, ceva n-ar fi în regulă. „Ce dracu' o fi, măi, fetelor? Portbagajul e închis, până la cauciucuri n-am, că s-ar simți, mașina n-a luat foc că ar mirosi și s-ar vedea, n-am lovit pe nimeni, atunci ce mă tot atenționează ăsta?" „Mă Florine, n-o fi mă vreo ușă deschisă?" Fetele verifică ușile din spate care sînt în regulă, iar logodnica lui Florin pe cea din dreptul ei, constatînd că e perfect închisă. „Aha, au avut dreptate, portiera din stînga mea nu e închisă bine. Nu-i nimic grav", se adresează pilotul fetelor.

Cîte ușă nu se închid în timpul mersului de către șoferi! Chiar pe cele din spate. Fără să se abată cîtuși de puțin de pe traiectorie, șoferii continuă să examineze cu atenție șoseaua, iar cu mîna stîngă, ori cu dreapta, în funcție de situație, repară un lucru, neglijent făcut de pasagerii care au coborît din mașină. Operație destul de riscantă dar care, de ce să nu fim sinceri, n-a dat probleme de-a lungul anilor. Și iată, totuși, cum o chestie atît de simplă, de elementară, poate sta la originea unei veritabile tragedii. Florin micșorase mult viteza autoturismului. Nu mai avea decît 60 de km pe oră. Se afla în traversarea unei comune. A procedat corect, regulamentar, reducînd viteza. Ca să închiză ușa din stînga ta e cel mai simplu lucru. Șoferul se poticnește însă la executarea acestei elementare operații. Întoarce capul spre dispozitivul de închidere pe care îl manipulează cu mîna stîngă. Toată atenția pilotului se concentrează spre banala pirghie. Mult, nu. Preț de cîteva secunde. Autovehiculul, scăpat în aceste prețioase clipe de sub control, deviază ușor spre stînga, intră pe acostament, unde continuă să ruleze 20—30 de metri și apoi ajunge pe trotuarul pe care se află un grup de copii. Atenția celor patru școlari din clasa a III-a este îndreptată spre un album de timbre. O colită recent apărută este examinată de ochii curioși ai micilor filateliști. Stau cu spatele spre șosea. Nu observă bolidul care se îndreaptă spre ei. Mama unuia dintre băieți, aflată în dreptul porții, unde îl așteaptă pe Victor, vede toată scena. Scoate un țipăt de groază văzînd mașina cum intră în plin, în grupul de copii printre care se află și fiul ei cel mai mic. Trei copii sînt omorîți pe loc, iar al patrulea (Victor) moare la spital după cîteva zile.

O asemenea tragedie pentru ce? Pentru că instructorul de la școala de șoferi amatori a neglijat să-l învețe pe Florin un lucru atît de simplu, cum să închizi o ușă în timpul mersului.

VICTOR BEDA ■

Omul care joacă

„La fapte noi, cu oameni noi"!

Ideile din fotbal, poate ca și ocaziile de gol, nu trebuie ratate sau abandonate chiar dacă, uneori, cîte ceva din forma lor de prezentare le mai întîrzie apariția în momentul cel mai oportun.

Incriminarea pe care fotbalul nostru a suferit-o în acest început de an, cu ocazia „consfătuirii cu conducerile și antrenorii echipelor divizionare", nu este numai un semnal de atenție sau o alarmă pe termen lung, ci o lovitură pe care fotbalul, prin reprezentanții săi, trebuie să o suporte cu speranța că se va curăța, își va primeni rîndurile, devenind mai legal și poate mai bun. Într-o astfel de ședință și mai ales în momentul actual al fotbalului, în care se descoperă parcă din nou adevărul, mai complicat însă, mai atroce și pe o treaptă evolutivă extrem de periculoasă discuțiile au, totuși, citeodată, și haz. Au fost citeva momente caragialești, dar să trecem peste ele deoarece sînt din ce în ce mai greu digerabile...

Unul dintre cei mai prezenți conducători pe care i-a avut fotbalul nostru în ultimii 15 ani, punînd mîna pe inimă și cerînd același lucru și celorlalți, afirma: „Lăsam impresia că nu știam de unele înșelătorii care se petreceau în fotbal, dar cu toții închideam cu bună știință ochii și urechile"... Anunțînd apoi că „se vor petrece lucruri la care puțini se gîndesc acum", și cerînd o unire în întronarea cinstei și corectitudinii, același vorbitor invoca necesitatea unor măsuri radicale, inclusiv lăsarea locului la alții care să fie hotărîți să la aceste măsuri". Poate că este și o descătușare că s-au spus aceste adevăruri. Vina este deci și a acelora care, „știind ce se-ntîmplă", „au închis ochii", „și-au astupat urechile" și astfel s-a ajuns pînă aici. Or, vinovățiile, dacă au fost scoase la iveală, trebuie împărțite de toți, fiecăruia după faptă și, bineînțeles, prin individualizarea și diversificarea posibilelor pedepse. În mod normal, după această etapă declanșată se impune să ținem seama și în fotbal de logica de început a Statului Român de la Unire: „la fapte noi, cu oameni noi"...

Dar să nu fim atît de dramatici. Nici nu prea ne stă bine. Să ne închipuim că ne-am fi calificat pentru turneul final al campionatului mondial din Spania. Mai aveau oare loc aceste dezvăluiri aparent senzaționale? Anchetele mai vedeau posibila lumină a sentințelor? Se mai evoca în „Sportul" că unii jucători chiar din cei de vază s-au lăsat cumpărați și „s-au vîndut", înșelînd spectatorii? Se mai recunoștea că avem un fotbal bolnav?

Vă las pe dumneavoastră stimați cititori să răspundeți singuri la acest mic rechizitoriu, amintindu-vă doar că în „Fotbal saga" de acum cîțiva ani lucrurile nu se petreceau în Scandinavia, personajele și întîmplările (ce-i drept altele) nu erau după altă planetă și că teatrul, cu scenă și sală cu tot, era destul de asemănător cu cel de azi.

Și acum un ultim subiect mascat dar hotărît prin aceeași consfătuire. Se pare că formula jucător-antrenor a fost desființată. Nu pot să cred, ca alții, că Mircea Lucescu a luat cu el și scara care l-a urcat atît de sus. Ideea de antrenor-jucător este din ce în ce mai prezentă în fotbalul mondial. Mircea s-a bătut pentru ea și în Colegiul central al antrenorilor și în Biroul federal atunci cînd l-a dat viața și la noi. Știa că nici el, nici eu, nici Cheran și nici Dobrin sau Dumitru nu vom putea fi trimiși la Köln, Zeiss, sau Covercciano pentru a ne perfecționa în această meserie, și că această formulă de trecere prezintă avantaje mari pentru fotbalul nostru în persoectiva de cadre formate din anumiți jucători. Mă știu curat și cinstit și cei din preajmă mă cunosc astfel. Nu știu să mint și nici n-am să pot să fac niciodată acest lucru. De aceea, simt și afirm că această măsură a fost luată împotriva mea, sau mai bine spus a zgomotului ce care l-am făcut și care am intuit că mai deranja, îndeosebi atunci cînd atingea unele acute. Aș vrea ca cei păgubiți să mă poată înțelege. Întotdeauna am luptat și voi lupta pentru adevăr, competență și dreptate în fotbal. Uneori, aprinzîndu-mă, poate că am mai și greșit. Mi se pare că este nedrept ca tocmai ecoul bunelor mele intenții să mă lovească necruțător, așa cum deja s-a început.

Știu că sînt tare, dar îmi este frică de puterea răutății pe care destul de singur încerc să o înfrîng.

CORNEL DINU ■

P.S. Cred că cineva din redacția de sport a înțeles puțin greșit. Nu am văzut rostul unei verificări de jucători pentru echipa națională, în două jocuri disputate la mai puțin de 12 ore (!), în pauza respectivă dintre sezoane ce trebuie respectată. În rest, și eu apreciez ambiția și munca lui Mircea Lucescu de pînă acum, sînt convins de bunele sale intenții și cred că tocmai grija cu care i se semnalează posibilele greșeli pe care este firesc ca și el să le facă îl poate ajuta. Cînd ți se spune prea des că ești uluitor și perfect, trebuie să bănuiești și contrariul și să reflectezi și mai mult la părerile acelora pe care-i cunoști mult mai bine...

Farsa unei „lucrături" sau jocul de-a legalitatea

Trecuse de 8,00. La această oră matinală medicii sanatoriului Dobrița se adună la raportul de gardă. Primul sosește directorul, dr. Adrian Becherete. Intră. De după ușă se repede la el un ins, muncitor în sanatoriu, poreclit de cei din partea locului Ursu, din cauza staturii impunătoare. Îl lovește cu un scaun în cap și, cu mîinile-i mari, începe să-l stranguleze. „S-au auzit în tot spitalul adevărate răcnete" — declară cadrele medicale de la etajul 2, întîmplarea petrecîndu-se la parter. Și, în vreme ce bolnavii insiși incremeniseră în paturile lor auzind țipetele doctorului, trei bărbați în putere, aflați într-un birou plasat pe culoarul aceluiași parter, se încuie pe dinăuntru; trei bărbați care ar fi fost normal să intervină, înseși funcțiile pe care le dețineau obligîndu-i la un asemenea gest: Pîrvulescu, întendentul sanatoriului, planificatorul Toader și un reprezentant al Direcției sanitare Gorj, planificatorul principal Pătru Bălteanu. Nu numai că nu au făcut-o dar, cum aveam să descoperim plecînd pe urma acestui caz, chiar ei fuseseră cei care îl asmuțiseră pe bătăuș asupra directorului.

Se hotărîse la nivelul județului să fie transferați de la sanatoriul Dobrița, la noul spital Turceni, un număr de muncitori necalificați. Lista celor ce urmau să plece la Turceni fusese propusă și aprobată, în condițiile unei legalități depline, în ședința biroului executiv al C.O.M. Dobrița, avizată de forurile locale cît și de Direcția sanitară Gorj. Nu directorul deci a tăiat și a spînzurat, după voia lui, așa cum nu s-au sfiit să dea de înțeles, celor de pe listă, unii din membrii aceluiași birou executiv. În ziua cu pricina — 16 noiembrie 1981 — muncitorul Mariță, aflat și el pe listă, om cu care directorul, în cei 3 ani de cînd conducea sanatoriul, nu avusese nici o divergență, a intrat în biroul celor 3 (care s-au încuiat, mai apoi, pe dinăuntru), cerînd relații. Primul care s-a debarasat de orice răspundere, în loc să explice temeiurile acestei hotăriri, a fost reprezentantul Direcției sanitare. „Aveți conducere, eu nu am nici un amestec în treaba asta!" — i-a răspuns. „Care conducere? — a insistat omul — din conducere fac parte și tov. Pîrvulescu și tov. Toader, aici de față". Cei doi, nominalizați direct, au tăcut. „Aveți director, a sunat ca un verdict replica lui Bălteanu, el dispune care să plece și care nu!"

Cei care cunosc în amănunt întîmplarea nu prididesc să se întrebe: de ce l-au trimis pe Mariță — la acea oră vădit pus pe scandal — pe capul directorului cînd toți 3 știau sigur că nu el dispusese, ci hotărîrea fusese luată în colectiv? De ce au tăcut cei doi, nefăcînd nici un gest să-l oprească pe Mariță care a pornit-o spre camera de gardă?! „Era beat — se scuză Toader — ne-a fost frică să-i înfruntăm!". Dacă era beat, cum de i-au permis să mai rămînă în unitate, cînd fiecare în parte avea obligația să împiedice acest lucru?! În sfîrșit, încheiem șirul întrebărilor ce se nasc din această nefirească purtare, cu încă una: de ce s-au încuiat pe dinăuntru ei, trei bărbați în putere, nedeschizînd nici cînd îl s-a bătut în ușă cu disperare: „Săriți, îl omoară pe tovarășul director!"

Răspunsul la aceste întrebări își are rădăcini mai adînci, înfipte în însuși climatul de muncă (mai ales din ultimul timp) de la sanatoriul Dobrița. Celor doi — întendentului Pîrvulescu și planificatorului Toader — le convenea debarasarea de răspunderea aplicării unei hotăriri pe care o aprobaseră și ei. Aveau acolo, la sanatoriu, mai toate neamurile încadrate. Dealtfel, spun oamenii sanatoriului, făcuseră un fel de coaliție împotriva directorului, avînd ei și niște polițe de plătit pentru că el, directorul, nu închisese niciodată ochii față de „omenești lor slăbiciuni", care, traduse, însemnau dezinteres în muncă.

La două zile după incident, membrii biroului executiv al C.O.M. al direcției sanitare, se deplasează la Dobrița pentru a pune lucrurile la punct. Printre altele, s-a hotărît să i se dea delegație de conducere dr. Vulpe, pe perioada cît dr. Becherete se va afla în concediu medical, loviturile primite necesitînd o mai lungă absență. Dacă lucrurile s-ar fi oprit aici, cazul s-ar fi închis, cei vinovați de declanșarea lui fiind aspru înfierați, Mariță primindu-și pedeapsa prin desfacerea contractului de muncă, dosarul atacului huliganic urmîndu-și calea justiției.

Iată însă că, tot el, medicul director, maltratat fără vină, pare a fi, în final, vinovatul acestei stări de fapt. Aflat în concediu medical primește, pe 15 decembrie 1981, o dispoziție a direcției sanitare — 436 — prin care i se aduce la cunoștință că: „începînd cu 15 noiembrie (deci, la numai două zile de la maltratarea lui!) este schimbat din funcția de medic director de la sanatoriul Dobrița dr. Becherete A." Amintita dispoziție, vizată pentru legalitate de jurisconsultul C. Măruță, se bazează pe niște paragrafe de legi care nu au absolut nimic cu cazul în speță. Întru susținerea ei se invocă și hotărîrea biroului executiv al C.O.M. — direcție sanitară, din 18 noiembrie, adunare care a avut loc la Dobrița și care stabilise să se dea delegație de conducere unui alt medic pentru perioada de concediu medical al dr. Becherete. Am luat și noi procesul verbal al amintitei adunări și nu mică ne-a fost surpriza cînd, în josul paginii 82, cu altă nuanță de pix, cineva strecurase o adăugire: „se aprobă cererea de demisie din funcția de medic director a tov. dr. Becherete".

Cine avea vreun interes să îmbrace această farsă în haina legalității? Și, mai ales, de ce? La prima întrebare nu ne-a fost greu să aflăm răspunsul: dispoziția fusese concepută de Bălteanu (iarăși Bălteanu!), falsul din procesul verbal, tot de el realizat. De ce?

Sigur că dr. Becherete nu a gustat farsa pusă la cale împotriva sa. După cum, și directoarea Direcției sanitare Gorj, Salomeea Jianu, cînd a descoperit-o (noi fiind cei care i-am adus-o la cunoștință), a rămas incremenită.

A doua zi, la prima oră, a convocat biroul executiv al C.O.M. — prezentînd situația în adevărata ei lumină. Dispoziția 436 a fost anulată, dr. Becherete reintrîndu-și în drepturi. Mai mult, dîndu-și seama că în jurul acestui medic crescuse pe nedrept suspiciunea, a hotărît să participe personal la reinstalarea lui ca medic director. O greșeală săvîrșită, cu sau fără voie, trebuie reparată. Iar directoarea Direcției sanitare știe mai bine decît oricine acest lucru. După cum știe că, acolo, la Dobrița, trebuie desfăcută „lucrătura" împotriva dr. Becherete fir cu fir. Adică, prin impunerea unor măsuri disciplinare care să niveleze drumul muncii echitabile, în favoarea bolnavilor.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Lumea în care trăim

Inamicul nr. 1

A început un an nou, dar vechile probleme rămîn la ordinea zilei în economia occidentală pentru că 1981 nu le-a adus rezolvarea. Asa se face că declaratiile de început de an ale oamenilor politici, sau industriasilor, ale bancherilor sau specialistilor în economie nu poartă amprenta unui prea mare optimism. Bineinteles, se speră în depăsirea greutătilor, se fac presupuneri, dar rămîne încă un drum lung de parcurs între realitătile actuale si posibilitătile de a le depăsi.

Două sînt problemele cele mai dificile: inflatia si somajul. Cresterea preturilor si pierderea locurilor de muncă merg mînă în mînă. În Europa occidentală 10 milioane de oameni caută locuri de muncă. R.F. Germania a atins o cotă a somajului fără precedent. Există temerea că în această primăvară cifra somerilor se va apropia de 2 milioane. Cifră atinsă si în Franta. În Anglia există aproape 3 milioane de someri, ceea ce nu s-a mai întîmplat de la marea criză din anii '30. Desigur, nivelul atins este grav, dar si mai grav este faptul că pînă si în cele mai exaltate declaratii nu se întrevede nici o perspectivă sigură pentru găsirea unei solutii în acest an. La Bonn, spre exemplu, se discută nu despre sansele de a diminua armata somerilor, ci despre proportiile viitoare ale cresterii numărului celor lipsiti de slujbe. 200 000 de tineri se pregătesc să pătrundă pe piata muncii si sansele lor de a găsi plasament sînt foarte reduse. Exact ca si în Statele Unite unde problema somajului a căpătat o amploare extrem de gravă. Încetinirea ritmului economic, reducerea investitiilor au ca efect amplificarea somajului. Iar în paralel are loc fenomenul inflationist care agravează si mai mult sansele redresării economice. Oficialitătile britanice semnalează o rată a inflatiei de 12 la sută. În Franta inflatia este de 14 la sută.

O veritabilă dezbatere, la nivelul lumii occidentale, se desfăsoară în jurul temei: care este inamicul nr. 1? Se au în vedere două posibilități: una — identificarea inflației ca primejdie primă, si a doua — plasarea somajului drept „cap de afis".

La Londra bătălia este purtată în principal împotriva inflatiei. Deocamdată rezultatele întîrzie. O dovedesc chiar cifrele. Cînd conservatorii au preluat puterea de la laburisti, în 1979, rata inflatiei fusese de 10,3 la sută. În ianuarie 1981 conservatorii promiseseră să coboare această rată sub 10 la sută. Dar au încheiat anul 1981 cu un ritm al inflatiei si mai ridicat — de 12 la sută, si pe care autoritătile îl pun pe seama cresterii dobînzilor si pe influenta factorilor negativi din economia mondială. În prezent, guvernul britanic continuă să mizeze pe combaterea prioritară a inflatiei. Se refuză modificarea strategiei economice, desi destui conservatori cred că lipsa de rezultate ar trebui să dea de gîndit.

Franta, după schimbarea din anul trecut a plasat pe primul loc în obiectivele sale, îngrădirea somajului si reducerea lui treptată. S-au luat o serie de măsuri, s-a schitat o nouă tactică în vederea relansării economice, dar lunile care au trecut — mai bine de o jumătate de an — au fost insuficiente pentru a schimba situația, cu atît mai mult cu cît lumea finantelor nu pare să se fi adaptat noii realități sociale si politice a tării. Problema somajului rămîne preocupantă si, pentru moment, care greu de depăsit un anumit blocaj provenit din refuzul patronatului de a sprijini eforturile guvernului de stînga pentru însănătosirea economică. Un sondaj printre industriasii si oamenii de afaceri de peste Ocean, citat de Agenția A.P., relevă, dealtfel, că si în rîndul acestora există retinere si că intentiile de investitii sînt reduse în raport cu nivelul din anul precedent. O stire din Canada semnala un record în materie de falimente: cu 22 la sută mai mult decît în anul precedent. Expertii citati pun aceste falimente pe seama dobînzilor extrem de ridicate. Povara dobînzilor excesive este greu suportată chiar si de firmele mai putin puternice din lumea occidentală. Dealtfel, cancelarul Schmidt susținea că dacă aceste dobînzi vor fi mentinute există „riscul unui dezastru atît în tările industrializate cît si în lumea a treia". Schmidt a declarat în Bundestag că l-a avertizat pe presedintele S.U.A. asupra pericolelor pe care le poate crea o nouă sporire a dobînzilor americane în 1982. Cancelarul a afirmat că „scăderea netă si, mai ales, de durată, a dobînzilor este indispensabilă", pentru stabilizarea locurilor de muncă.

Dificultătile pe care le cunosc statele occidentale sînt amplificate si de agravarea contradictiei dintre ele, a luptei acerbe pentru piete de desfacere. S-a vorbit mult despre „triunghiul divergentelor", adică despre lupta pentru piete între S.U.A., Japonia si Piata comună. În acest „triunghi" pînă acum cîstigătorii sînt japonezii. Vest-europenii si americanii nu sînt dispusi să prelungească însă, pentru multă vreme, situatia actuală în care deficitele lor comerciale sînt enorme. A avut loc, în urmă cu nu prea multe zile, o întîlnire între reprezentantii acestor tări într-o încercare de a înlesni întelegerea. S-au rostit cuvinte frumoase cu privire la intentii, dar s-a constatat că nu sînt necesare doar asemenea cuvinte pentru a depăsi stările de lucruri negative, ci măsuri concrete. Există riscul ca, în continuare, deficitele să creeze noi bariere în comertul international, să genereze protectionismul, ceea ce nu ar face decît să complice și mai mult lucrurile.

Contradictiile din economia occidentală sînt produsul unei crize care se mentine la un nivel ridicat si a cărei tămăduire se dovedeste greu realizabilă. Somajul, inflatia, deficitele bugetare, toate acestea împovărează umerii celor ce muncesc. Căci povara crizei o poartă în principal oamenii cu venituri modeste, cei care se luptă pentru a-si asigura o existentă demnă. Austeritatea loveste din greu tocmai aceste categorii de oameni, în timp ce marile profituri rămîn intangibile. Mai mult decît atît, există firme care în actualele conditii izbutesc să obtină însemnate beneficii suplimentare datorită cursei înarmărilor, această absurdă competitie pe care, în ultimă instantă, o suportă tot contribuabilii, adică zecile si sutele de milioane de oameni.

Indiferent care dintre ele — inflatia sau somajul — este desemnat inamicul nr. 1, soarta păturilor defavorizate ale populatiei cunoaste o înrăutătire ilustrată deopotrivă de statistici si de realitatea vietii de fiecare zi, la care se adaugă lipsa perspectivelor. Căci toate prognozele expertilor nu poartă semnele încrederii într-o redresare apropiată.

AL. PINTEA ■

Lumea se amuză

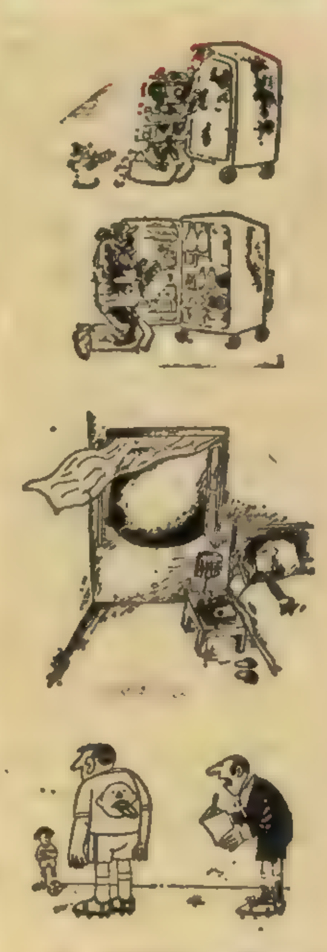

După SVET V. OBRAZECH (Cehoslovacia)

Prezențe românești peste hotare

Un deceniu de activitate al Bibliotecii române

În atmosfera omagială, de sărbătoare a poporului nostru, ocazionată de aniversarea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se cuvine să evidențiem înscrierea ideilor și acțiunilor strălucite ale președintelui Nicolae Ceaușescu, promovate în politica externă a țării noastre, de colaborare cu toate statele, pe toate continentele, fără deosebire de orînduire socială.

Promovarea schimburilor în sfera educației, științei și în domeniul atotcuprinzător al informațiilor, ca factori ai țelurilor nobile ale înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii, au condus la organizarea Bibliotecii române din New York, instituție care în cei zece ani de existență și-a cucerit un cert prestigiu în peisajul cultural al S.U.A.

Factor de promovare a valorilor profund umaniste ale spiritualității românești, pentru o mai bună cunoaștere a civilizației noastre milenare, a cuceririlor revoluționare ale poporului nostru, a realizărilor importante obținute în special în ultimii 17 ani, în toate domeniile de activitate, Biblioteca română din New York constituie un centru eficient de informare și documentare despre țara noastră.

Vizita din anul 1978, făcută la Biblioteca română, de tovarășul președinte Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa academician dr. ing. Elena Ceaușescu, indicațiile prețioase date, au orientat și impulsionat activitatea de diversificare a programelor și manifestărilor organizate în cadrul acestei instituții.

Manifestări științifice și culturale de prestigiu, inițiate de Biblioteca română au antrenat instituții culturale americane ca Fundația culturală româno-americană, Societatea de studii românești, Asociația americană de studii sud-est europene, Universitatea Ohio din Columbus, Universitatea de stat Wayne Detroit, Universitatea Colorado din Boulder, Universitatea Oregon din Portland, Universitatea Columbia, Universitatea Rutgers și altele, cu participarea unor personalități de seamă americane și române.

Astfel, de un succes deplin s-au bucurat acțiunile privind marcarea unor evenimente din trecutul glorios al poporului nostru, cum au fost sesiunile științifice: „Nicolae Bălcescu și liberalismul secolului al XIX-lea", organizat la Universitatea orașului New York, „Desăvîrșirea unității naționale a poporului român", la Universitatea Simmons Hardin din Abilene Texas, „Viața culturală a naționalităților din România", organizat în cadrul Asociației pentru studiul țărilor sud-est-europene.

Festivalul de poezie românească organizat în cooperare cu Uniunea scriitorilor și poeților americani și societatea „Cross Cultural Communications" a avut o largă audiență și a fost bine apreciat, la fel ca și serile de poezie organizate cu concursul poeților Ștefan Augustin Doinaș, Aurel Rău, W. Snodgrass și alții. S-au bucurat de o apreciere deosebită concertele organizate cu concursul Dr. Dinu Ghezzo, președintele centrului de studii muzicale românești, Eugen Sârbu, Ivan Roncea, Linda Lawrence și alții.

Contribuția României la cultura mondială a făcut obiectul unei serii de conferințe ținute de prestigioși oameni de cultură români și americani, ca Zoe Dumitrescu Bușulenga, Virgil Cândea, Alex Duțu, Michael Impery, Robert Austerlitz, Brian Swan și alții.

Biblioteca română a fost inițiatoarea lansării unor lucrări valoroase ca „Istoria poporului român" de acad. Andrei Oțetea, „Andrei Șaguna" de Keith Hitchins, „Pietrele dacice vorbesc" de Paul MacKendrick, „Antologia bilingvă Tudor Arghezi", realizată de M. Impery și Brian Swan, cu concursul autorilor, al unor instituții și personalități americane.

Programele, în medie două pe săptămînă, organizate la sediul bibliotecii, ca și cele peste 80 de programe complexe organizate anual, în colaborare cu instituții diverse de cultură, pe întreg teritoriul american, ex: în statele New Jersey, Connecticut, Colorado, Wisconsin, Texas, Oregon, Washington și altele, au oferit publicului american posibilitatea cunoașterii eforturilor țării noastre, în direcția creării unei economii moderne, politica sa consecventă pusă în slujba țelurilor nobile ale înțelegerii și colaborării cu și între națiunile lumii.

Cursurile cu studenții americani, pe teme de politică internă și externă și prezentarea României la O.N.U., au intrat în practica curentă a bibliotecii române. Bogata activitate editorială a bibliotecii, prin editarea lunară a Buletinului Român, publicație care prin forma și conținutul ei bogat, este mult solicitată și apreciată de cei peste 3 500 de cititori.

Sărbătorirea a 60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România a fost un prilej de diversificare a acțiunilor și de răspîndire pe teritoriul american a culturii și civilizației milenare românești.

Cele peste 22 lectorate de cultură și civilizație românească, inclusiv cele două cursuri de limbă română, ce funcționează pe lîngă Biblioteca română, aduc un aport eficient la opera de asigurare a unei mai bune și corecte cunoașteri a tezaurului milenar al culturii noastre, precum și a adevărului despre trecutul luminos și viteaz al bravului nostru popor.

Șirul de manifestări organizate de Biblioteca română din New York în cei zece ani de activitate este greu de redat într-un asemenea cadru, dar ele întregesc programele de acțiuni care răspund în planul specific al culturii, interesului deosebit pe care publicul american îl arată față de țara noastră.

GHEORGHE EMILIA ■
(Conducătoarea Bibliotecii Române din New York, în perioada 1974—1978)

O română la New York

O după-amiază de decembrie 1981, New York. Strada 53, la intretăierea cu Fifth Avenue. Auditoriul din Museum of Modern Art. Ecranul delectează 500 de persoane cu un film din 1939, cu imagini dintr-o altă lume, „europenească", cu dramele si sentimentalitatea sa specifică, de odinioară. Unul din personajele ecranului, Sonia Vorochine rîde, plînge, dansează, ceartă, mîngîie si „sanctionează", vociferează, cîntă sau sopteste, tace deseori, iar uneori vorbeste frantuzeste, cu un accent agreabil, dar straniu chiar si pentru urechea americană, care sesizează că interpreta Soniei nu face parte din acelasi clan lingvistic cu restul artistilor; aceeasi audientă remarcă însă, fără dificultate, că interpreta Soniei face parte dintr-o nobilă confrerie artistică: este o explozie de talent si spontaneitate: e tînără, frumoasă, demoniacă și „autocontrolată"; pare mai „rusoaică" decît însăsi printesa pe care o interpretează. Este vedeta descoperită de Louis Verneuil. Pentru publicul spectator este rusoaica exilată, o printesă care comunică misterul combinat al romanelor lui Turgheniev, Dostoievski si Tolstoi. Este actrita care smulgea lacrimile spectatoarelor pariziene, în editie antebelică, fără discriminare de vîrstă, culoare sau proveniență geografică.

În auditoriul din Museum of Modern Art, la un film francez, plînge discret o spectatoare americană. Tineri necunoscuti schimbă pe furis priviri nedumerite, parcă întrebîndu-se: „Care este secretul supravietuirii si al impactului artistic atît de vizibil ale acestei melodrame?" La întrebarea nerostită, dar schitată de numeroase persoane, un răspuns explicit nu s-a dat. Programul filmului „Le paradis perdu" (nu mai păstrăm sub tăcere numele filmului, tradus în engleză prin „Patru zboruri spre dragoste" — „Four Flights to Love") aduce o oarecare lumină prin citarea lui François Truffaut, care scria că prima sa aducere aminte despre un film datează din 1939 si este legată de cel mentionat, în regia lui Abel Gance. Cinematograful, ne spune Truffaut, „era plin de soldați în uniforme, aflați în concediu, însotiti de tinerele lor neveste sau prietene. Coincidenta dintre situatia personajelor filmului si cea a spectatorilor era atît de mare, încît întreaga audientă plîngea... Niciodată nu am mai simtit o asemenea unanimitate emotională fată de un film". Titlul american al filmului este explicat prin însusi continutul său, un adevărat rechizitoriu uman, de înaltă tinută artistică, la adresa primului război mondial. Filmul istoriseste desfăsurarea dramatică a patru iubiri din viata unui om, una din ele — Sonia Vorochine — fiind cea întruchipată pe ecran de Artista la care ne-am referit mereu pînă acum.

Catherine Ann Surowiec, critic de cinema de primă mînă la New York, ne informează, în 1981, că interpreta Soniei Vorochine era „una dintre cele mai mari stele ale teatrului parizian"... Verva personalitătii ei si naturaletea profesionalismului său sînt o comoară pentru filmul «Le paradis perdu»".

Nu stiu dacă interpreta, caracterizată atît de generos de un critic de artă american, a fost vreodată la New York. Nu stiu dacă va veni. Dacă a fost, nu-i cunosc opiniile despre New York si spectatorii săi.

Dar, de fapt, toate acestea sînt întrebări „de scoală". Ceea ce merită să fie mărturisit cititorilor revistei este cu mult mai simplu, mai nesofisticat si mai uman. În decembrie 1981, în inima cetătii newyorkeze, plîngea o spectatoare. La un film. Impresionată de o actriță. Fermecată de talentul ei, care izbutise să determine, printr-o cuceritoare vrajă, un plîns întîrziat, sau repetat după 42 de ani. Derutată de accentul actritei, la sfîrsitul filmului, spectatoarea americană priveste la lumină programul si reciteste cu atentie partea referitoare la interpreti. Uimirea spectatoarei este mare, cînd descoperă că o tînără româncă o făcuse să plîngă pe ea, cetăteană americană, trecută deja, poate, prin toate marile experiente ale vietii.

Numele româncei era simplu în sonoritatea sa: Elvira Popescu. Era în 1939 si avea 43 de ani... Elvira era o elevă a Luciei Sturdza-Bulandra. Debutase pe scena Teatrului National din Bucuresti. Se afirmase în mici teatre particulare din România si se stabilise în Franta în 1923. Elvira Popescu va fi „Ma cousine de Varsovie" de Louis Verneuil si, totodată, „La Mamma" de A. Roussin. Tot ea este interpretă de frunte în filmele „L'Habit Vert" (1937); „Education du Prince" (1938); „Ils étaient neuf célibataires" (1939); „L'Age d'Or" (1940) si conducătoarea asezămîntului cultural „Théâtre de Paris".

ION VOICU ■

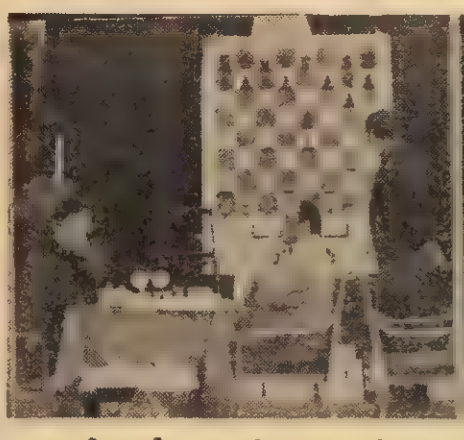

Primul turneu zonal, al unui campionat mondial de șah, desfășurat în România

Băile Herculane. Băi sulfuroase eficiente, gerovital, ionizare negativă naturală, frumoasa vale a Cernei și șah. Copii și bunici, amestec de virste, fără prejudecăți și ifose.. Un ianuarie lipsit de zăpadă, a nins acum șapte zile, dar n-a mai rămas nimic, și cu mult șah. „Individual World Chess Championship-men zonal tournament", cum scrie pe splendidul afis al zonalului, are loc pentru prima oară în România și, prin rivna conducerii federației de specialitate și a doctorului în științe economice Ilie Cristescu, directorul stațiunii, el însuși avind titlul de maestru, turneul se desfășoară aici, pe malul Cernei, la etajul 3 al hotelului Roman. Alte 20 de turnee, mari și mici, pentru toate virstele și categoriile, open și blitz — aproximativ 1 000 de concurenți — omagiază într-un fel turneul zonal, astfel că la Herculane, în această lună, se joacă șah non stop. În aceste condiții, sosirea unei echipe de fotbal fie ea fruntașă, de pildă F.C. Olt, nu mai stirnește interesul nimănui, aplombul „magnificilor" lăsîndu-le reci pe fetele de la recepție, un argument fiind că, pînă una, alta, fotbaliștii au ratat Madridul, în vreme ce Mihai Șubă este aproape calificat pentru interzonale. Și, pentru ca victoria să fie cît mai clară, seară de seară, Onuțan și Soarece și-au trădat obisnuințele, tremurînd pentru Gheorghiu și Șubă în sala de la etajul 3.

Pare ciudat, dar așa stau lucrurile, nicăieri nu găsești un afis. Explicația este simplă : toate cele 150 de afise lipite de organizator au dispărut în mai puțin de trei zile, autorii tinînd morții să le aibă acasă în chip de tablou, în loc să le bată vintul pe zidurile Herculanelor. Este și aceasta un mod de a aprecia gustul și imaginația celor care l-au realizat. De fapt, nici la București afișul cu pricina n-a avut un destin mai bun. Toate cele care s-au pus la clubul I.T.B. au dispărut în aproximativ o oră.

La Herculane s-au vindut impresionante stocuri de jocuri de șah și se caută cu înfrigurare ceasuri de concurs pentru că nimeni, indiferent că stă la bloc sau la curte, nu mai poate juca fără un asemenea ceas.

„Tipi buimaci, chinuiți de analize"

Hermann Krauss, directorul hotelului Roman, este timișorean de fel și apreciază că este un om pe care se poate conta: cumpătat, metodic, disciplinat. N-a întîrziat niciodată acasă, nu i-a făcut probleme nevestei. Din 9 ianuarie a intrat însă și el în febra concursului. Dintr-un jucător de duminică a devenit unul pătimaș. Seara îl prinde în sala de concurs, timpul liber dăruindu-l, ca un adevărat profesionist, analizelor. De fapt, nici supraveghetoarea sau șeful recepției nu stau mai bine, au fiecare un șah de buzunar, încît nici timp de masă nu le mai rămîne. Iată cum îi vede Hermann Krauss pe cei 22 de concurenți : „Rezervați, potoliți, civilizați. Beau cafele și fumează enorm. Sînt buimaci, chinuiți de gînduri și analize și cînd îi cauți sînt pe altă lume și obosiți, probabil din cauza nopților pierdute cu analizele. Cer promptitudine, ei fiind în permanentă criză de timp. Rar găsești unul mai destins. Ribli a avut prima zi mai vioaie abia după runda a zecea, cînd i-a venit soția. Toți mănîncă puțin și rafinat,

motiv pentru care s-au cerut doar meniuri à la cart. În timpul partidelor, cei mai agitați sînt Pavlov, Ghindă și Gheorghiu".

MIHAI ȘUBĂ : „Cea mai frumoasă partidă, cu Sax".

— De ce ?

— S-a jucat o variantă destul de rară din deschiderea engleză. Eu am avut albele. Am sacrificat un pion, lucrurile s-au complicat, dealtfel, Sax e mare amator de complicații, și, cu toate că s-au schimbat damele, am păstrat un atac puternic, am recuperat pionul și am cîștigat încă unul. La mutarea 2, negrul a cedat. Avea material egal, dar se afla în fața unor mari amenințări de mat.

— Care mai sînt șansele noastre ?

— Mai sînt 8 runde. Am șanse de calificare, deși puteam obține mai mult. Din cauza oboselii am ratat vreo 3—4 poziții bune și chiar un cîștig forțat. Din păcate, ceilalți jucători români merg sub posibilități.

— Ribli ?

— Foarte bun în prima parte, acum joacă mereu la cîștig. Și eu aș fi procedat la fel.

— Peste o oră jucați cu bulgarul Radulov.

— Cu negrele. Am 2—0 la el, dar este un bun jucător de atac, așa că mai mult nu vă spun.

ZOLTAN RIBLI : „Aș dori două exemplare din Flacăra".

Siluetă fragilă, aer pustesc. Este docil și politicos. Nu-i plac interviurile și copiii precoce, probabil fiindcă au șanse să devină șahiști. Cînd întinde o cursă unui adversar, se scoală imediat de la masă, ca să-și mascheze bucuria. Dacă partenerul îi ghicește intenția, schițează un zîmbet. La întrebări răspunde cu economie și dacă ar putea, ar lăsa totul în seama soției.

— Cum a fost 1981 ?

— Bun, între altele și pentru că am cîștigat un puternic turneu la Baden, unde au jucat Korcinoi și Gheorghiu, și unde premiul a fost un Mercedes.

— Care a fost cea mai reușită partidă, de aici, de la Herculane ?

— Aceea jucată cu Ftacnik. El avea o inovație într-o deschidere engleză, pe care am răsturnat-o la tablă.

— Despre Șubă ?

— A jucat bine și sînt convins că se va califica. Ca să fiu sincer, mă așteptam la treaba asta.

— Cum vi se pare organizarea ?

— Excelentă, cu nimic mai prejos decît la alte mari turnee. În plus orășelul este foarte frumos.

— Ați dat vreodată un interviu mai lung ?

— Nu, motiv pentru care vă rog să-mi trimiteți și mie două reviste.

„Șubisme" și altele

Circulă pe seama șahiștilor de la zonal o sumedenie de istorii amuzante. Un fel de campion în acest sens este Mihai Șubă, întîmplările sale fiind numite de Elisabeta Polihroniade „șubisme". Iată trei mai recente: ● Șubă își pregătea, împreună cu secundul, partida cu Spiridonov. După o jumătate de oră, cînd oamenii erau cufundați adînc în tot felul de analize, le vine un amic de la Constanța, care se miră cînd aude de numele bulgarului. Șubă iese, consultă tabelul și revine spunînd : acum la treabă, joc cu Schmidt. Oricum e un progres, fiindcă anul trecut, marele maestru internațional își uitase copilul la un concurs din București și și-a adus aminte tot după vreo jumătate de oră. ● În timpul partidei cu ungurul Ribli, polonezul Schmidt face o mutare și iese din sală. Se întoarce, trece de masa sa, intră în panică că n-o găsește și, într-un tîrziu, țîșnește ca la raliu : își descoperise ceasul care mergea. ● Meci Sax — Șnapik. Se intră în criză de timp și încep mutările blit. Se făcuseră 40 de mutări. Șnapik pune mîna pe damă, cînd, stupoare. Sax cedează : observase că în timpul mișcărilor contra-cronometru, cînd abia își mai vedea mîinile, pierdase turnul și apreciase că nu mai are nici o șansă. La analiza ulterioară, a observat că mutînd dama, polonezul ar fi pierdut un nebun și se putea obține remiză.

Vitaminele aerului și „zonalul"

Ilie Cristescu, directorul stațiunii, explică virtuțile formidabile ale aerului de la Herculane : „Cei 2 500 de ioni negativi pe centimetru cub pe secundă „urcă" stațiunea noastră de la cei 168 metri altitudine pe care îi are la aproximativ 3 000—4 000 de m. Americanii spun că aceste vitamine ale aerului reglează funcțiile bioenergetice ale organismului, devenind biostimuli. Sahiștii au un consum mai mare de energie nervoasă și aici recuperarea se face mai repede". Chestiunea aceasta i-a convins pe mulți, unul dintre ei fiind și Ianos Rigo, conducătorul tehnic al delegației ungare, care, apreciind pitorescul stațiunii și recunoscînd meritele deosebite ale ionizării negative, a avut numai cuvinte de laudă și pentru amabilitatea gazdelor : „Zonalul de la Herculane face cinste și celui mai pretențios organizator din lume, iar ca nivel de dificultate tehnică este egal cu cel de la Soci".

RĂZVAN BARBULESCU ■

Scurt, foarte scurt

Sabrerii români au avut o frumoasă comportare la Moscova. Marin Mustață ocupînd locul 3, iar Ioan Pop 4. ● S-a adeverit zvonul : Viorel Mateianu a preluat conducerea tehnică a echipei F.C. Brăila. ● Reintors la Constanța după ce a urmat, la Timișoara, un tratament cu Boicil, Ilie Floroiu ne-a declarat, telefonic, că se simte mai bine și și-a reluat antrenamentele. El speră să facă, chiar în acest an, o figură frumoasă în cursele de maraton. I-o dorim din tot sufletul. ● Transferuri aprobate în fotbal : Văetuș (fost Corvinul) și Moldovan (fost S.C. Bacău) la Dinamo, Agiu (fost Steaua) la C.S. Tîrgoviște. Cei 3 (și alții, mai puțin cunoscuți) au reprezentat „cazuri speciale" în judecata Biroului federal. Repetăm, perioadă de transferări n-a fost. ● Încurajată, se vede, de faptul că a fost lăudată în numărul trecut al revistei noastre, Olga Nemes a jucat excelent la internaționalele de tenis de masă ale R.F. Germania de la Kiel. În virstă de nici 14 ani, această „Nadia Comăneci a paletei" le-a întrecut, pe rînd, pe Hrachova (Cehoslovacia), Risch (Elveția), Batinici (Iugoslavia), Malmberg (Finlanda) și Yang Young Ia (Coreea de Sud), pierzînd doar finala, probabil din cauza oboselii. Bravo, Olga ! ● E aproape sigur că doctorul Vasile Frînculescu, medicul de acum cîtiva ani al echipei de fotbal Universitatea Craiova, va fi numit președinte la Chimia Rîmnicu Vîlcea. Competența și seriozitatea doctorului Frînculescu sînt garanții deosebite. ● Din întîmplare, am asistat duminică la o interesantă și aprig disputată cursă de semifond, desfășurată pe strada Maior Coravu, în circuit. Au participat rutieri de la Olimpia și Stirom, rolul de arbitri revenind antrenorilor Marin Niculescu și Vasile Selejan, foste glorii ale ciclismului românesc. Da, bunul gospodar își face iarna car. ● Lotul masculin de handbal, aflat în pregătiri înaintea mondialelor, participă în aceste zile la Trofeul Spaniei. ● De la Băile Herculane, proaspătul antrenor al lui F.C. Argeș, Nicolae Dobrin, ne-a comunicat că „treburile merg bine, băieții m-au primit cu entuziasm și n-avem nici o problemă specială". O problemă ar fi. Dobrin intenționează să mai și joace, dar n-a primit încă avizul federației, el fiind în continuare legitimat, ca jucător, la Tîrgoviște. Socotind însă că n-a evoluat în 15 ani de activitate, decît la două cluburi, poate că F.R.F. va reanaliza cererea unuia din cei mai mari jucători din istoria fotbalului românesc. ● La floretă fete, campionatele internaționale ale României au revenit Marcelei Moldovan și, respectiv, echipei noastre. ● Mărți, Dudu Georgescu a fost supus unei intervenții chirurgicale la umărul sting, la care suferise, recent. ● nouă smulgere de ligamente. Realizată de doctorul Gheorghe Buzescu, operația a reușit. ● Alături de Ilie Năstase, tinerii noștri tenismani Florin Segărceanu, Andrei Dîrzu și Adrian Marcu se află în America de Sud. Ei pregătesc, prin participarea la cîteva turnee de elită, meciul de Cupa Davis cu Chile, programat în deplasare între 5 și 7 martie. ● Cotat drept cel mai bun jucător de rugby din lume, Graham Mourie a pregătit, credem, un miel pentru confrații de la „Sportul". Împotriva evidenței, acestia o țin înainte că reputatul „flanker" al echipei Noii Zeelande e maori. E ca și cînd ai încerca să convingi cititorii că Pele e alb ? ! ● S-au limpezit apele în divizia A de handbal feminin, Știința Bacău distanțîndu-se de Terom Iași. ● Am primit, zilele trecute, o amplă scrisoare din Onești, de la doctorul Ioan Ionescu, medic radiolog. Citîm un fragment : „În ultimele zile ale anului 1981, s-a prezentat la serviciul nostru o elevă venită în vacanță la părinții ei. Fetița acuza dureri mari la un picior. Radiografia tibio-tarsiană, față și profil, a pus în evidență, cu ușurință, o fracturâ veche la nivelul scafoidului tarsian cu traect intraarticular... Nu aș fi așternut aceste rînduri, dacă nu l-aș fi văzut pe tatăl fetiței plîngînd la auzul veștii. Fiind în lotul de gimnastică, mi s-a explicat, ea a fost sub un control medical permanent, numai că medicul lotului, fiind cardiolog, a diagnosticat o simplă contuzie. Dumitrița Turner, căci despre ea e vorba, concurînd la campionatele mondiale de la Moscova cu o fractură grosolană". O chestiune, fără îndoială, gravă, pe care federația de gimnastică are datoria s-o lămurească cît mai grabnic. Așteptăm răspuns. ● Schimbare la conducerea clubului Rapid. Liviu Mihăilescu cedînd locul, ca președinte, lui Apostol Chirulescu. În virstă de 59 de ani, noul președinte a jucat și s-a ocupat de fotbal pe vremea cînd clubul de lîngă Podul Grant se numea Locomotiva. În ceea ce-l privește pe Liviu Mihăilescu, acesta e în concediu. Se zice că va fi numit director la I.E.A.B.S. ● Ca o dovadă a prețuirii de care se bucură, pe plan internațional, judo-ul românesc, Niculae, Toplicean și Toma au fost invitați la campionatele Franței. ● Federația de atletism se lamentează, vezi „Sportul" de vineri, că sezonul indoor nu se bucură de prezența masivă a sportivilor, vina aparținînd, pasămite, antrenorilor. Aceeași federație nu sufla însă nici un cuvînțel despre faptul că, în urmă cu 3 ani, a interzis competițiile de sală ? ! La 16 noiembrie 1978, „Flacăra" scria că „decizia adoptată (suprimarea indoorului) ar putea să devină o nouă frînă în calea dezvoltării atletismului românesc". Ceea ce s-a și întîmplat. I-a venit, cum se zice, românului mintea de pe urmă, sala a fost repusă în drepturi, dar consecințele acelei hotăriri curioase nu pot fi anulate cît ai bate din palme. Altfel zis, federația are și ea partea ei de vină. ● Popicarii noștri se pregătesc asiduu pentru mondiale. ● Înaintea plecării în turneul sud-american, Mircea Lucescu ne-a rugat să facem precizarea că „nu e vorba de lotul A, ci de o selecționată divizionară, care caută soluții pentru viitoarele sezoane". ● Lotul reprezentativ de fotbal juniori va fi încredințat, după toate probabilitățile, lui Marcel Pigulea, ultima dată la „Poli" Timișoara.

Să nu uităm esențialul: aplicarea legii

Ședuși de anecdotica dezvăluirilor petrecute, recent, în fotbalul nostru, cei în măsură să ia hotăriri, C.N.E.F.S. și F.R.F., par să uite esențialul : aplicarea legii. Iată ce precizează regulamentul de fotbal („Organizarea activității fotbalistice", 1980) în Articolul 162, paragraful C :

„Promiterea sau acordarea de avantaje materiale arbitrilor, jucătorilor proprii sau adverși, antrenorilor sau simpla participare a membrilor clubului (asociației) ori a unor reprezentanți ai acestuia la trucarea rezultatelor se vor sancționa cu excluderea din activitatea fotbalistică și trimiterea vinovaților în fața organelor de justiție, precum și, în raport cu gravitatea faptelor comise, cu EXCLUDEREA ECHIPEI DIN CAMPIONAT" (subl. n.).

Finalul paragrafului n-a fost, cel puțin pînă acum, respectat. Neluarea în seamă, ignorarea proprilor regulamente reprezintă o gravă abatere de la conduita socială și, încă mai mult, constituie un rău exemplu pentru cei angajați în competiții, numărul celor ce și-au făcut un obicei din a trucа diferite meciuri fiind, după cum recunoaște însuși C.N.E.F.S., în creștere. O asemenea atitudine mai înseamnă, voit sau nevoit, o solidarizare cu cei găsiți în culpă.

Nu ne interesează acum persoane sau cluburi. Ne interesează însă, alături de toți cei ce doresc binele fotbalului românesc, respectarea unui principiu din care să decurgă însănătoșirea climatului din fotbal în special, din sport în general. Acela care nu iau măsurile ce se impun, C.N.E.F.S. și F.R.F., în litera și spiritul regulamentelor proprii, aceia riscă să se descalifice în fața opiniei publice. De aceea, în interesul sportului, al respectării legii, nu cerem decît atît, aplicarea legii !

Eminescu a făcut limba românească să cînte, Enescu a făcut cîntecul să vorbească românește

Se întîmplă uneori ca viața, tocmai atunci cînd te aștepți mai puțin, să-ți scoată în cale oameni cu totul deosebiți, pe care, cunoscîndu-i, simți apoi nevoia de a-i revedea cît mai des. Unul dintre acești oameni se numește Romeo Drăghici. Are 91 de ani. Are părul alb, ca albul zăpezii, un zîmbet senin, un glas dulce, pe cît de dulce îi este și accentul moldovenesc. Poartă lavalieră, dar ochelari nu. Este jovial, spiritual, lipsit de pedanterii. Un om printre oameni, demn, modest, cu o conduită de viață exemplară. Ca descendent din neam de răzeși iubește adevărul, dreptatea și cinstea, dar suferă de modestie. Își deapănă gîndurile cu teama de a nu deveni plictisitor, deși ca bun și apropiat prieten al marelui Enescu are multe de povestit. Și pe cît nu-l ajută totdeauna picioarele, pe atîta îl ajută memoria. L-am vizitat, săptămîna trecută, trei zile la rînd și bucuria de a-l reîntîlni pe Romeo Drăghici sporea de la o zi la alta. Era mereu mai cald, mai apropiat, mai bucuros că amintirile sale, rostite cu acea simplitate în care nu încap cuvintele mari, sofisticate, vor putea întregi imaginea reală a vieții muzicianului de excepție care a fost George Enescu. Uneori, în timp ce vorbea, ochii i se umezeau din pricina emoției și o lacrimă i se prelingea pe obrazul palid. Și totul se derula chiar în acea casă de pe Calea Victoriei în care Enescu își petrecuse mulți ani ai vieții...

— Să-mi dați voie mai întîi să vă spun o caracterizare pe care i-am făcut-o chiar eu, pe scurt, iubitului maestru: **Enescu iubea viața cea mai simplă, bineînțeles către cei nevoiași.** Blîndețea sufletului enescian rămîne o pildă veșnică pentru neamul nostru românesc. El este genialul ecou al muzicii românești. Sub degetele lui minunate au vibrat toate strunele acestei națiuni, iar prin creația sa el va rămîne de-a pururi tălmaciul sufletului românesc.

— O întrebare, care, desigur, nu vă surprinde: cînd l-ați întîlnit pe George Enescu?

— Legăturile mele cu maestrul datează din 1912. Cînd l-am cunoscut, eram student la Iași, locuiam alături de Caudella. Întîlnirea cu Enescu a fost ca o vrajă pentru mine. Cînd a apărut în odaia lui Caudella, unde cîntam eu, privirea sa m-a fermecat, am simțit, nu știu cum să spun, că va fi o schimbare în viața mea. Și mi-a zis atunci omul acela minunat: „Trebuie să muncești, trebuie să lucrezi. El, dragul meu, violoniștii sînt un soi de martiri, este grea vioara, trebuie să studiezi cel puțin 6 ore pe zi". Văzîndu-mă descumpănit, m-a luat cu binișorul și mi-a propus să cîntăm împreună. Eu am pălit. Cum adică să cînt eu în fața lui Enescu? Nu știu ce s-a întîmplat atunci, dar așa, parcă un fluid a venit din dînsul, că am început să cînt și se pare că am cîntat destul de bine, pentru că maestrul, spre uimirea lui Caudella, m-a lăudat. N-aș voi putea uita pentru nimic în lume acea primă întîlnire... Mă mai întrebați ceva?

— Nu. N-aș vrea să vă mai întrerup.

— Cînd în 1913, în februarie, s-a anunțat concertul festiv Wagner, nu am reușit să obțin bilet și am intrat la Ateneu pe poarta din dos și m-am dus la maestru. Ulterior mi-am dat seama că Enescu, întotdeauna, la orice concert mergea mai devreme în cabina sa pentru a se familiariza cu ambianța, cu atmosfera de acolo. Intra pe scenă cu un program gata făcut, nu avea niciodată nevoie de vreo partitură, știa totul pe de rost. Avea o memorie fantastică. M-a primit cu bucurie, mi-a oferit un loc în loja oficială, urmînd ca după concert să cinăm împreună. A fost un concert extraordinar. Lui Enescu îi plăcea nespus muzica lui Wagner. Chiar spunea în memoriile sale: „Cromatismele wagneriene fac parte din sistemul meu vascular". Bach, Brahms și Beethoven erau însă mediul său de viață. În cartea maestrului se afirmă același lucru...

— ...Iertați-mă, la ce carte vă referiți?

— O carte de cîpătîi, aș spune, pe care ar trebui să o cunoască oricine. Din păcate, ea nu a putut vedea lumina tiparului și asta mă îndurerează foarte mult. Eu, totuși, am tradus-o din franceză, împreună cu Nicolae Bileiurescu, de acum 22 de ani. A fost scrisă de marele nostru Enescu, a fost editată de Gavoty la Paris și tocmai noi să nu o avem! Știți dumneavoastră cît de mult își iubea maestrul țara, locurile natale? Iată, în 1914 cînd izbucnise războiul și toate legăturile cu lumea au fost întrerupte, dînsul a venit în septembrie de la Paris pe rute ocolite cu vaporul pînă la Constanța și de-acolo la București... Au reînceput concertele. Dinicu i-a cedat bagheta de dirijor al orchestrei Ministerului Instrucțiunii Publice. A transformat radical acea orchestră. A cîntat atunci cu un curaj extraordinar Simfonia a IX-a. Lucru aproape de necrezut, totul știa pe de rost, din trei în trei zile toate programele erau schimbate. Toți banii pe care i-a primit pentru aceste concerte — peste șase sute de mii lei în aur — i-a donat Crucii Roșii pentru invalizi. Enescu nu a uitat nici o clipă că a plecat de la Liveni. De oriunde s-ar fi aflat în lume, în fiecare an se întorcea măcar pentru o lună în locurile natale, de unde simțea parcă nevoia aprigă să-și reîmprospăteze acea sevă binefăcătoare din care și dînsul se trăgea. Vreau să vă mai spun că în tot timpul războiului, Enescu a stat aici în țară, de strajă lîngă poporul său, s-a mobilizat singur, cîntînd prin spitale să aline durerile răniților și convalescenților. Cînd i s-a oferit prilejul să plece din țară cu un tren special, în care i se rezervase — fără știrea sa — o cușetă, a rămas înmărmurit: „Cum? Acum să plec? Trebuie să fiu nebun! Nu vezi, poporul ăsta tînjește și eu să mă duc? Trebuie să stau aici. Rămîn!".

Îmi aduc aminte că și-a continuat activitatea cu orchestra pe care a fondat-o la Iași în 1917, în care cîntam și eu și care, din păcate, la terminarea războiului s-a desființat. A plecat apoi în Elveția, unde a lucrat la capodopera sa Oedip. După un timp și-a reluat turneele în Franța, iar în 1922 a revenit în țară. După un an și-a început primul turneu în Statele Unite ale Americii, cu orchestra de la Philadelphia. Succesul a fost imens. După acest turneu, fiecare revenire a maestrului în America, era o mare sărbătoare. **Închipuiți-vă că în momentul cînd vaporul pe care călătorea Enescu se apropia de marea Statuie a Libertății, pe cheiurile Americii se cîntau rapsodiile sale.** Așa era primit. Cînd a împlinit 50 de ani, în 1931, pe două continente era sărbătoare. Europa și America îl aclamau într-un glas. Cu acest prilej, la Conservatorul din Iași — care îi purta numele — a fost felicitat de mari personalități. Unul dintre prietenii săi, Păstorel Teodoreanu, vestitul epigramist, a ținut o cuvîntare foarte frumoasă pe care a încheiat-o astfel: „Slăvit vlăstar al eternității, ai apărut în istoria poporului nostru prin surprindere, pe neașteptate, ca un havuz de apă vie într-o pustietate aspră, ca și celălalt, ca Mihai Eminescu. **Eminescu a făcut limba românească să cînte, Enescu a făcut cîntecul să vorbească".**

În 1933, după întrarea lui Enescu la Academie, cînd maestrul urma să plece din nou în America, în ziarul „Curentul" din 23 mai, a apărut un splendid articol: „Fermecătorul sfios, magicianul viorii, tălmaciul sufletului popular își reia pribegia tăcut, romantic și iertător". A revenit în țară — după numeroase concerte în America și în Europa — doar cînd a izbucnit al doilea război mondial. Știa că locul îi este aici. Aici era nevoie de dînsul în momentele grele prin care treceau compatrioții săi. Cînd ocupanții i-au propus să cînte Oedip la Berlin, a răspus simplu: „Oedip nu se poate traduce în germană". După război a concertat cu mare succes la Moscova, unde a fost primit extraordinar de bine și din nou, în America. Nu a uitat însă nici Livenii. În anul acela de grozavă secetă, în august 1946, cînd nu plouase din primăvară pînă-n toamnă, era o foamete cumplită, am plecat cu maestrul Enescu la Dorohoi și de acolo, de la gară, cu automobilele spre Liveni. Pe drum, maestrul s-a oprit să vadă cum a rodit păpușoiul anul ceia. Am coborît în lan și dînsul a pus mîna pe un strujon — cum se spune pe la noi în Moldova — care, în momentul cînd l-a atins s-a făcut scrum. Maestrul s-a făcut negru la față: „Bine, dar oamenii ăștia sînt muritori de foame! Cîte parale ai la mata coane Romică? Uite ce-i, tot ce avem, cînd ajungem la Liveni o să-i dăm lui Neculai Crăciun care se îngrijește de casă, să împartă în mod egal tuturor sătenilor. Cînd plec din nou în America toți banii o să-i trimit aici". Cînd a venit printre săteni, s-au adunat toți: bătrîni, tineri, copii, văduve. Toți au îngenunchiat. Cînd a văzut așa ceva, maestrul s-a simțit tare rău săracu'. Nu știa ce să mai facă și atunci le-a zis: „Oameni buni, am venit să vă văd și să văd năpasta care s-a abătut asupra caselor voastre și asupra recoltelor voastre, asupra tuturor. Ca tot leuana cînd v-am ajutat, o să vă ajut și de această dată. Pentru moment, tot ce am avut ca bani, am dat lui Neculai Crăciun și se vor împărți în mod egal la toata lumea, nu la unul mai puțin și la altul mai mult. Și domnul Drăghici care este acum de față cu mine vă va consulta dacă s-a făcut bine sau ba. Și acum, am să vă rog să-mi dați voie să mă duc în spatele casei copilăriei mele". Și s-a dus și a stat acolo aproape jumătate de ceas. A venit și am văzut pe fața lui grija, dîndu-și seama poate că este ultima lui vizită pe care o face la casa natală, cum dealtfel, a și fost. Și-a luat rămas bun de la țărani, de la toți. După puțin timp, tot ce cîștigase de pe urma celor trei concerte susținute în America, anume pentru ajutorarea sătenilor din Liveni — treizeci de mii de dolari — a trimis în țară ca să se cumpere porumb pentru oamenii sortiți foametei.

În ziua plecării, în 10 septembrie 1946, l-am condus la Gara de Nord, la ora 6.45 am pornit cu dînșii spre Constanța — pleca împreună cu soția sa, duduia Maruca — unde urmau să se îmbarce pe vaporul „Ardealul". Cînd am ajuns în Bărăgan, era o zi tare frumoasă. Și erau vitele care pășteau, oile de-o parte, vitele de altă parte. Și îl spun eu maestrului: „Uite mata, maestre dragă, ce frumos e Bărăganul aista". La care dînsul îmi răspunde: „Da, coane Romică, da' nu e ca priveliștea de la Liveni. Priveliștea moldovenească este cu totul alta, este în sufletul meu. Plec foarte îndurerat, sînt foarte bolnav". I-am spus: „Maestre, dragă, dar dumneavoastră nu aveți grija zilei de mîine!" „Ascultă dragul meu — mi se adresează — îți fac următoarea

mărturisire: voi munci pînă în ultima clipă a vieții, nu voi primi nici un ban, voi muri în nevoi și nu doresc să am decît drepturile care mi se cuvin în mod legal". M-am despărțit cu mare durere de acest om minunat. M-am întors la București și am început munca de organizare a muzeului Enescu. O muncă foarte grea, foarte migăloasă, care mi-a fost răsplătită de satisfacția că am reușit să fac față tuturor greutăților, să adun aici totul, sau aproape totul despre marele Enescu. Sprijinit de dr. Petru Groza, am putut realiza tot ce mi-a dictat conștiința în virtutea prieteniei cu Enescu. Dovadă a acestui ajutor, iată și o scrisoare din 2 octombrie 1957, pe care Petru Groza mi-a adresat-o:

Stimate domnule Drăghici,

Obligat de starea de reconvalescență de a absenta din capitală timp mai îndelungat, iar după reîntoarcere fiind așteptat de un program încărcat, am amînat o întîlnire, pentru a lămuri personal problema abordată de dumneata în scrisoarea din 20 iulie a.c.

Sper că vom avea — într-un timp nu prea îndepărtat — ocazia de a ne vedea. Țin însă să cunoști de pe acum că activitatea d-tale în decursul anilor din urmă, în promovarea bunelor soluții legate de ultima fază a vieții marelui nostru George Enescu, precum și de succesiunea lui de inegalată valoare, a fost atît de intensă, neobosită și rodnică, încît, față de valoarea ei, orice afirmații sau acțiuni de diminuare și denigrare, de felul celor expuse de d-ta în această scrisoare, se răsfrîng asupra celor cărora le aparțin și nu pot atinge nici de cum prestigiul muncii d-tale. Din partea mea, nu cunosc nici o astfel de acțiune sau afirmație concretă și aud pentru întîia oară aceste lucruri.

Deci, te rog să înlături orice umbră de neliniște din sufletul dumitale, menținîndu-te pe drumul drept al realizărilor de pînă acum, cu același devotament pe care l-am apreciat întotdeauna și pentru care poporul nostru trebuie să-ți fie recunoscător.

Cu vechea considerațiune,

Dr. Petru Groza

Domnului Romeo Drăghici,

Calea Victoriei nr. 141, Loco.

...Și pentru a ilustra din nou dragostea lui George Enescu pentru pămîntul nostru românesc, voi cita o scrisoare-document, trimisă de maestru doctorului Petru Groza:

Paris, în 26 ianuarie 1954,

Mult stimate Domnule Președinte,

Am primit scrisoarea Domniei Voastre din 23 Noiembrie pentru care vă mulțumesc călduros și am citit-o cu mult interes.

Din nefericire, Dumnezeu nu mi-a dăruit robusta Dumneavoastră sănătate. De doi ani, forțele mele fizice au declinat considerabil și în momentul de față este cu totul peste puterile mele fizice de-a întreprinde drumul pînă acasa. Este și dorința mea cea mai statornică de a mă întoarce în țara și sper că, cu ajutorul lui Dumnezeu și chiar al doctorilor, va veni și, ziua aceasta, pe care o doresc și o aștept. Pentru moment, tot ce mi-a rămas ca forță și energie le consacru pentru creațiunile mele muzicale cu care am înțeles să slujesc neamul nostru românesc.

Vă sînt foarte recunoscător și Domniei Voastre și tuturor acelora care vor să mă revadă din nou în mijlocul alor noștri și vă rog să credeți că nu văd în aceasta decît mărturisirea legăturilor sufletești între țară și mine, așa cum a fost în dealungul întregei mele vieți. Reînnoindu-vă expresia gratitudinei mele, vă rog a primi, Domnule Președinte, asigurarea sentimentelor mele cele mai alese

George Enescu

Fiind dat marea gentilețe a Domniei Voastre îmi permit să vă rog să binevoiți a dispune ca marii noștri prieteni, Domnul și Doamna Romeo Drăghici, oameni admirabili, să aibă tot concursul de care au nevoie, lucru pentru care vă mulțumesc încă foarte mult.

George Enescu

În același an, 1954, cu nouă luni înainte de a muri, Enescu paralizase, iar vorbele rostite de dînsul la plecare s-au adeverit. Lipsit de mijloace materiale, demn, nedorind să primească de la nimeni un ban care nu i se cuvenea, își aștepta cu resemnare sfîrșitul. Și pentru că prietenul la nevoie se cunoaște, devotatul său amic din tinerețe — Romeo Drăghici, care păstrase de ani în șir drepturile de autor ale maestrului, a găsit calea de a-i trimite 14 500 de dolari. Iar ultimele gînduri ale maestrului s-au îndreptat tot către prietenul său de-o viață; cu două săptămîni înainte de a muri, i-a trimis cartea sa „Amintirile lui George Enescu", purtînd dedicația: „Prietenului nostru, Domnului Romeo Drăghici și Doamnei, inimile sînt aproape".

George Enescu.

...Se întîmplă uneori ca viața, tocmai atunci cînd te aștepți mai puțin, să-ți scoată în cale oameni cu totul deosebiți, pe care, cunoscîndu-i, simți apoi nevoia de a-i revedea cît mai des. Unul dintre acești oameni se numește Romeo Drăghici.

CONSTANTIN BALACCIU

care nu se consideră decît tălmaciul în scris al celui ce-a gîndit și vorbit acest articol:

ROMEO DRĂGHICI

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nită, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghe-o, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 49 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Lîngă inima Dobrogei (pag. 12—13)

ANUL XXXI — Nr. 5 (1 391) — 5 februarie 1982

flacăra

Săptămînal social-politic și literar-artistic al Comitetului județean Cluj al Partidului Comunist Român

Năsăud

Din colțul său sfînt de Ardeal, dintre zidurile de cetate ale istoriei, de pe frunza de castan pe care s-a prins iscusit și durabil, Năsăudul privește lumea printre pilaștrii unei porți de argint, atotdominatoare. Vin spre Năsăud răscolit de amintirea unui drum de tinerețe, cînd viața și cartea erau totuna, cînd cartea răscolea viața impunîndu-i litere și fraze din osatura ei, dobîndită și întărită sub soarele dogoritor de mănoase anotimpuri. Am avut șansa să trec, atunci, din întîmplare, pe lîngă Arhivele Statului din oraș și să aflu astfel că niște săli din respectiva clădire, respectabilă prin rosturi și prin vîrstă, fuseseră scoase din circuitul de tradiție ca în spațiul lor să primească colecțiile documentare privind existența literară a celor doi — Coșbuc și Rebreanu. Am trecut în vîrful picioarelor prin dreptul vitrinelor, așa cum treci prin orice altar, pentru a descoperi și astfel oamenii legați de Năsăud și de noi toți, de mirosul proaspăt al pămîntului întors în brazdă pe malul Someșului și de cușma de zăpadă a Carpaților, înnoită și întinerită la fiecare nouă deschidere spre casa noastră a iernilor ce fug, ele știu unde, de la o vreme. Manuscrise, fotografii, ediții din vechime ale cărților din filele cărora se aude cînd trecem zgomotul peniței mișcate negrăbit de-a latul colii albe, mare și imaculată cît Ardealul în iernile poveștilor noastre. Era prima dată cred cînd mă conving ce forță fantastică poate naște un asemenea loc și mă întreb dacă gestul elementar al citirii „Pădurii spînzuraților" și al „Fiilor de tort" poate fi rupt de ideea călătoriei la pas, de mînă cu copiii tăi, pe aceleași străzi și sub aceleași copaci pe unde și-au adunat gîndurile la vremea lor... Aveam să aflu mai tîrziu că în orășelul lui Mark Twain sînt zile cînd copiii uită de serialele cu minicowboy sau cu Tom și Jerry, pentru a vopsi gardurile și a întrona curățenia peste tot unde ei pot face acest lucru. Cine mă poate convinge că nu putem găsi un fel al nostru de a face din asemenea locuri, Năsăudul de pildă, puncte de revărsare a respectului fără margini, casa de la capătul drumului pe care să alergăm cu sufletul mereu proaspăt pentru a găsi acolo motivele de încîntare pentru a călca mai departe, mai tineri, mai frumoși... ?

Am revăzut Năsăudul cu ochi de adult, potolit, scuturat de pornirile adolescentine de atunci. Curat și drept, liniștit el însuși, retras sub cozorocul cerului, orașul ne așteaptă să-i trecem pragul, convins că-l vom descoperi așa cum este, el cel dintotdeauna, și pe deasupra el cel de azi, o asociere de noutăți care îi stau bine, îi risipește complexele, îl aliniază ideii de nou care traversează ținutul, adăugînd ce-i lipsește, rotunjindu-l, împlinindu-l. În vecinătatea liceului s-au înfipt blocurile de locuințe. Dincolo, spre Salva, au apărut fabricile, una chimică, alta textilă, pridvoarele de care Năsăudul avea nevoie pentru a se ști ieșit la drum și a putea sta de vorbă cu unul, cu altul, mai repede, pe picior de egalitate în materie.

Din Năsăud, Coșbuc și Rebreanu privesc spre noi a chemare. Încurajîndu-l, privește Năsăudul însuși, a semn de așteptare.

NEAGU UDROIU

Din nou despre PARIUL ALBOTA

Într-un interviu publicat în „Flacăra" nr. 51 din 18 decembrie 1980, inginerul **Virgil Nicolescu**, directorul general al Direcției agricole a județului Dîmbovița, spunea între altele : „Să zicem că trebuie să producem într-un an 100 000 tone de grîu. Odată cu primirea acestei cifre de plan, mai primim una : să însămînțăm, cu grîu, 30 000 de hectare. De ce neapărat 30 000 ? Poate că județul obține aceeași producție de pe 29 000 !" Cifra venise la întîmplare. Putea fi 28 000 sau 27 000, spre nedumerirea deplină a tuturor celor ce, firesc, nu uită să se întrebe dar dacă, așa cum nu o dată s-a întîmplat, n-am obținut 100 000 tone nici de pe 30 000, cum le-am putea obține de pe o suprafață mai mică ? Întrebarea are un răspuns, vom vedea.

„Pentru zona noastră — continua inginerul Virgil Nicolescu — eu nu înțeleg de ce nu se merge pe asolamentul stabilit de Stațiunea experimentală Albota. E vorba de așa-zisa **solă săritoare** cultivată cu trifoi. Ea asigură un spor de cereale — atunci cînd semeni cereale pe locul unde ai avut trifoi — și beisug de nutreț pentru vite. Acest asolament nu mai reprezintă de mult o noutate, există și o carte publicată, în care-i sînt exprimate convingător avantajele, însă tot **nu-i putem aplica.** Am verificat în „cultură ascunsă" acest asolament cînd lucram la I.A.S. Titu. Rezultatele au fost bune." De ce nu putea fi aplicat acest asolament ? Pentru că, se înțelege, de data aceasta, ar fi fost depășite suprafețele planificate cu furaje !

(Continuare în pagina 4)

DUMITRU CONSTANTINESCU

Satul

Satul este sămînța înțelepciunii
Cu pîinea lui noi am învins întotdeauna
Cei mai străini de sufletul lui
Toți în sufletul lui s-au întors
Cei mai orbi de sufletul lui
Toți în sufletul lui au vrut să fie îngropați
El este rigoarea și este dragostea
Grîul lui stă în palma regilor
Iarba lui stă pe fruntea reginelor
El însuși stă împărat peste palatele lumii
Satul — un cuib de vrăbii în plămînii istoriei
Satul — o binecuvîntare a fluiul rătăcitor
El este fără dimensiune ca focul în ceruri
Satul care a făcut iarba și pruncii
Satul care face întotdeauna istorie
Satul în care ne întoarcem să bem fîntîni cu apă vie

ION VERGU DUMITRESCU

Din sumar :

7 miliarde pentru pîinea țării — pag. 6
PACEA NU SE PROCLAMĂ, PACEA SE CUCERESTE — pag. 10
Lîngă inima Dobrogei — pag. 12—13
Simple note : Martha Bibescu — pag. 18
INTERVIU CU NICOLAE DOBRIN — pag. 21
Mihai Stănescu : În caricatură mi-e frică de cel care n-au umor — pag. 29

Bărbați și femei cu ecusonul tricolor pe braț

Întîi s-a ridicat o stea roșie.

Cînd a început să coboare, în eșalonul nostru deja izbucniseră exploziile. „Artileria inamicului!" Aerul platoului montan fierbea perforat sacadat în cadența țiruit. Sferele de vacarm ale loviturilor canonadei se spărgeau în mii și mii de schije sonore. Nu aș fi bănuit niciodată că stîlpii rețelei de înaltă tensiune pot provoca ecouri atît de bizare ; și că altminteri pașnicele fire pot deveni adevărate corzi de contrabas cosmic întinse peste cleanțuri. Cineva de la punctul de comandă răcnește repetat într-un microfon cuvîntul vijelia, în timp ce deasupra zonei înflorește steaua verde a cartușului de semnalizare. Dincolo, pe versantul vecin, efectele „artileriei" noastre sînt evidente, dar sigur nu și suficiente. Dovadă că inamicul reușește să-și părăsească pozițiile și pleacă la atac. Coboară alergînd în șiruri drepte, dar distanțele între luptătorii lor par a fi destul de mari. Trag din mers. Se văd bine scurtele flăcări portocalii. Abia apoi auzim și împușcăturile. Un ordin : „foc concentrat !" Mitralierele și puștile mitralieră din primul nostru eșalon de apărare se dezlănțuie. Văd cum tresaltă umărul lăcătușului Horst Ciunderli, proptit în patul puștii mitraliere. Ajutorul lui este Marcu Ferdinand, tot lăcătuș, și tot de întreținere. Ceva mai la stînga, bine camuflați într-un buchet de stînci, dulgherul Grega Alfred și strungarul Leopold Sunderlic rămîn impasibili — curajul și calmul celor doi vînători de tancuri au făcut deja ocolul batalionului. Febra focului se lățește. Contaminează. Mă arunc lîngă lăcătușul Gheorghe Gruescu și-l rog să-mi permită... Este de acord. Feresc clavicula, privesc prin linia de ochire la doi luptători inamici care tocmai se ițesc pe după lăturoaiele unui refugiu. Degetul mijlociu rupe piedica, iar arătătorul apasă ușor trăgaciul. Foc ! Binecunoscutul răpăit de pe coloana sonoră a filmelor de război urmărite din fotoliile aflate în fața televizoarelor dv. vă asigur că se ascultă cu totul altfel atunci cînd strigi în brațe o pușcă mitralieră. Flacăra din gura țevii mă orbește, surzesc și... îmi reiau carnetul profesional. În pofida pierderilor, bine struniți și instruiți, inamicul se încăpățînează să înainteze din zona focului concentrat în aceea a focului continuu. Cînd ajunge la patru sute de metri în fața liniilor noastre, deschidem foc cu tot armamentul și chiar cu o parte a puștilor mitraliere din eșalonul doi. De-a lungul liniei de apărare îi recunosc prin binoclu pe electricianul Nicolae Bobescu, pe minerii Ion Roșu, Vasile Humă, Deppner Wiliam, Gheorghe Costea, Basch Werner... vajnici pușcași, abia ieșiți din schimbul de dimineață.

La punctul de comandă, primarul Teodor Istrate, directorul Iorga, inginerul șef Ștefan Georgescu, inginerul Costea Vasile, șeful statului major al orașului, urmăresc pe hartă implicațiile atacului. Flancul stîng apărat de un batalion al vînătorilor de munte ai armatei nici nu intră în discuție — se dovedește de neclintit. Iată totuși că pe direcția noastră inamicul reușește să se insinueze. La două sute de metri în față are însă surpriza să întîlnească cele două cîmpuri de mine plantate acolo de tînărul inginer Ladislau Antal și de oamenii săi : Constantin Blănaru, Ilașcu Petre, Gheorghe Buzduc, Vasile Bălan. Parte din apărători sînt stopați. Mult mai ofensivă și mai agresivă, partea scăpată din capcana minelor pătrunde în fîșia dinăuntrul apărării noastre. Vestea este adusă de elevul Florian Georgescu. Imediat comandantul trimite noi ordine prin Cosma Tiberiu, Moțesan Vasile și Ciosu Gheorghe — elevi, dar și membri ai detașamentelor de tineret. Două rachete albe dublează mesajul. Inginerul Georgescu Stelian, ajutat de maiștrii Nicolae Ștefănescu și Dumitru Dumitrescu și de mecanicul de locomotivă Anghel Colniceanu ridică la contraatac întreaga companie a treia. Platoul muntelui pare că s-a încețoșat, subțiat. Vîntul miroase

ingrijorător a praf de pușcă. Un UURRRAAAA năpraznic urcă din piepturile contraatacatorilor. În spatele lor, plutonul sanitar comandat de Viorica Plachi, secretara directorului, scotocește cîmpul de bătaie pentru depistarea și ajutorarea răniților. O ajută contabila Pavel Georgeta, dactilografa Mariana Tărbăț, muncitoarea Maria Riedl...

După trei ore de lupte grele, tinerii agenți de legătură au revenit la punctul de comandă raportînd că „s-a refăcut orizontul". Cele trei cartușe verzi au marcat sfîrșitul aplicației batalionului de gărzi patriotice. Apoi, în fața sutelor de bărbați și femei cu ecusonul tricolor cusut pe uniforma gărzilor patriotice, colonelul Tănase Zamfir, șeful gărzilor din județul Caraș-Severin, a acordat calificativul FOARTE BINE. Dovadă că în lupta-luptă, locuitorii Aninei sînt la fel de aprigi ca și în munca-muncă. Pe care v-am prezentat-o în reportajul nostru publicat într-un număr mai vechi al revistei.

MIRCEA BUNEA

„Decizia de preț se verifică totdeauna în procesul real al vieții"

— Stabilitatea este o caracteristică esențială a sistemului de prețuri în economia noastră socialistă. O spuneți și dv., tovarășă conferențiar doctor Maria Cojocaru, în cursul de Prețuri pe care îl țineți la Facultatea de finanțe, A.S.E., viitorilor specialiști. Documentele de partid vorbesc de o creștere a prețurilor, în actualul cincinal, de 3—5%. Cum trebuie înțeleasă stabilitatea ?

— Ea înseamnă menținerea nivelului general al prețurilor în limite normale, împiedicarea creșterii lor necontrolate, anarhice. În funcție de fluctuațiile de moment ale cererii și ofertei pe plan național și internațional, în paralel însă cu asigurarea mobilității în sensul adaptării lor la schimbările importante în dimensiunile consumului de muncă socială. Prețurile rigide, înghețate, insensibile la aceste modificări sînt dăunătoare și, mai ales, ineficiente.

Prețurile producătorilor trebuie să acopere cheltuielile medii de producție efectuate în condiții normale și să asigure un beneficiu normal, deci apt să impulsioneze dezvoltarea și cointeresarea materială suplimentară (în afara retribuției), atît de necesară în etapa actuală. Dacă această condiție nu se îndeplinește, autogestiunea nu poate funcționa normal; cu toate consecințele negative ce decurg de aci. În același timp, prețurile de producție nesocoperitoare ale costurilor implică subvenții de la buget. Dar resursele bugetului, ale statului, sînt resursele noastre, ale poporului, și folosirea lor cu această destinație înseamnă imposibilitatea „irigării", cu ajutorul lor, a altor domenii productive sau social-culturale.

Trebuie subliniat că în cincinalul trecut și în cele anterioare creșterea prețurilor a fost neînsemnată față de ritmurile înalte ale dezvoltării economice a țării noastre. Aceasta în condițiile în care în țările dezvoltate economic o rată anuală a creșterii prețurilor de 6% este considerată normală și chiar stimulativă. În prezent, în unele țări occidentale, creșteri anuale ale prețurilor de 10% sînt frecvente. Desigur, ele sînt însoțite și de sporiri ale salariilor, care trebuie însă privite pe fundalul general al instabilității economice și al șomajului.

Un alt aspect : subevaluarea prețurilor la noi influențează nefavorabil și cererea de mărfuri, orientînd-o artificial și preferențial către produse cu preț redus, în dauna acelora al căror preț a fost corect stabilit. Firește, și prețurile supradimensionate aduc un prejudiciu, ele fiind respinse pe piață, produsele respective neputîndu-se vinde sau desfăcîndu-se forțat, lent cumpărătorii orientîndu-se asupra lor doar atunci cînd nu găsesc mărfuri la un preț corespunzător. Astfel, decizia de preț se verifică totdeauna în procesul real al schimbului, al vieții.

— V-ați referit la modificările de preț în general. Cum se pune problema modificării prețurilor cu amănuntul, la noi ?

— O anumită creștere a prețurilor este inerentă procesului de dezvoltare economică. Dintre factorii care „presează" asupra lor menționăm sporirea prețurilor materiilor prime de bază (ca urmare a diminuării rezervelor minerale, a punerii în exploatare a zăcămintelor cu conținut sărac de substanțe utile etc.) ; costurile suplimentare de modernizare a produselor și sortimentelor, cu însușiri utile superioare, dar necesitînd și cheltuieli suplimentare. În fine, menționez și orientarea cererii populației, odată cu creșterea veniturilor, către produse de serie mică, deci implicînd costuri mai ridicate. Stimularea producției agricole prin prețurile superioare acordate recent producătorilor a fost impusă de cererea crescîndă de materii prime agroalimentare. Or, sporirea costurilor medii ale produselor industrializate obținute din materii prime agricole necesită punerea de acord și a prețurilor de producție cu cele cu amănuntul. Dealtfel, fenomenul de imobilism al prețurilor s-a manifestat pregnant în domeniul agricol, unde se menține la același nivel de 25—30 de ani, în condițiile cînd creșterea retribuțiilor, a prețurilor la combustibili și la alte produse industriale a generat sporirea considerabilă a costurilor. Producția de ulei, zahăr etc., trebuie stimulată și prin prețurile practicate, știut fiind că producătorii evită produsele cu beneficii mici sau pe cele aducătoare de pierderi.

— Se observă, în special la unele bunuri de larg consum, că uneori calitatea nu justifică prețul. Cum se vor rezolva aceste anomalii ?

— Folosirea prețului ca stimulent al producției nu presupune numai simple corelări între prețul de producție și cel cu amănuntul. Este necesară și intensificarea preocupărilor pentru o mai bună fundamentare a sa în funcție de valoarea de întrebuințare a produselor. De fapt, cumpărătorului îi este indiferent cu ce costuri se obține un produs, el dorește însă ca pentru prețul plătit să obțină un produs cu însușiri care să-l satisfacă. Citeodată, asistăm, în prezent, la situații bizare : în timp ce unele sortimente nu se vînd, la altele — din aceeași grupă — cererea nu e satisfăcută. Faptul că două sortimente necesită aceleași costuri nu justifică totdeauna același preț, dacă utilitatea pentru consumator este diferită. Este cunoscută, bunăoară, preferința consumatorilor pentru anumite săpunuri de toaletă, de regulă sortimente noi, care se vînd preferențial, iar altele, cu aceleași costuri și prețuri, zac în rafturi sau se desfac greu, cumpărătorul pare obosit și recurge la ele numai cînd nu are de ales. Asemenea exemple din diferite domenii sînt numeroase. În asemenea cazuri, un preț mai ridicat într-o primă perioadă la sortimentele noi (cu adevărat noi !) ar fi justificată economic și cred că ar fi acceptat de piață. Este una din pîrghiile economice, nu administrative, de stimulare a înnoirii produselor. Se impune deci ca în fundamentarea prețurilor de către organele de specialitate factorii estetici și de noutate să fie mai mult luați în considerare.

LIONEL NITESCU

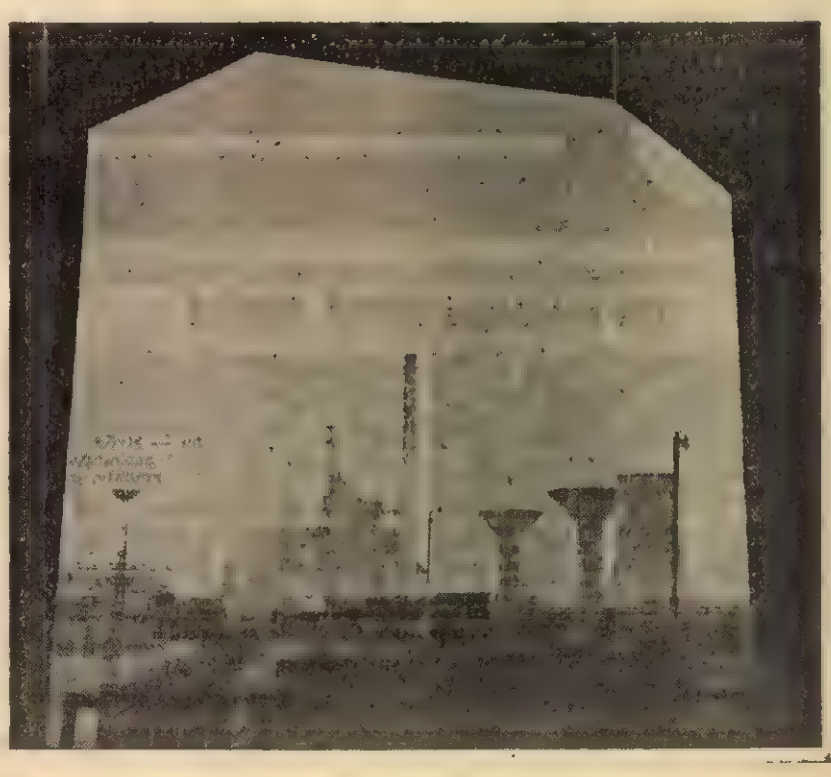

Preocupare constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii românești

Preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, pentru aplicarea tehnologiilor avansate în acest sector de bază al economiei naționale a fost din nou ilustrată vinerea trecută, cu prilejul întîlnirii conducătorului partidului și statului nostru, la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa, cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini.

Rezultatele dialogurilor purtate de secretarul general al partidului cu cei ce lucrează în domeniul mecanizării agriculturii au fost totdeauna rodnice. Prin transpunerea în practică a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul a numeroase vizite de lucru, întîlniri și analize avute la fața locului cu specialiști, cercetători și oameni ai muncii din unitățile producătoare de mașini agricole s-au găsit soluții ca unele din actualele mașini aflate în fabricația curentă sau în dotarea unităților productive să fie transformate în agregate complexe, cu parametri economici și tehnico-funcționali îmbunătățiți, urmărindu-se reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, scurtarea duratei lucrărilor agricole, executarea lor la timp, sporirea eficienței economice. În acest cadru se înscriu și mașinile și agregatele analizate cu prilejul vizitei la Institutul de la Băneasa : tractorul de 65 CP adaptat pentru lucrul simultan cu două pluguri, o serie de agregate combinate pentru pregătirea patului germinativ, mai multe utilaje complexe — mașina combinată de semănat în teren nearat, agregatul pentru semănat în legumicultură ș.a. — unele tipuri de combine de recoltat porumb la care s-au adaptat echipamente speciale pentru colectarea produselor secundare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute și a indicat să se urmărească, în continuare, tipizarea mașinilor și utilajelor și reducerea continuă a greutății lor. S-a cerut, de asemenea, fabricarea unor mașini speciale, pentru recoltat cocenii cu știuleți, urmînd ca depănușarea să se facă în agregate speciale, staționare, direct în unitățile agricole.

Această nouă întîlnire de lucru, desfășurată la început de an, cînd în unitățile agricole se întreprind acțiuni intense pentru declanșarea la timp a aprolatei campanii agricole de primăvară și pregătirea pentru recolte cît mai bune în 1982, atestă încă o dată preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în direcția concepерii și realizării unor mașini agricole de mare randament, impuse de înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare, a sarcinilor importante ce stau în actualul cincinal în fața agriculturii.

ION CODRU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Primirile de săptămîna aceasta la tovarășul Nicolae Ceaușescu au evidențiat, ca de fiecare dată, preocuparea secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru întărirea și diversificarea continuă a relațiilor cu partidele, țările, popoarele al căror reprezentanți ne vizitează țara, pentru consolidarea climatului de colaborare și înțelegere, pentru triumful socialismului și păcii în lume.

În timpul convorbirii cu Gerhart Rudolf Baum, ministrul federal de interne al R.F. Germania, au fost evocate bunele raporturi româno-vest-germane, care se dezvoltă și se diversifică, continuu, pe baza înțelegerilor și documentelor adoptate cu prilejul vizitelor la nivel înalt. A fost exprimată dorința celor două țări de a acționa în continuare pentru extinderea conlucrării dintre România și R.F. Germania în diferite domenii, în folosul reciproc, al cauzei destinderii, păcii, securității și cooperării în Europa și pe întreg globul.

La primirea delegației Uniunii Tineretului Muncitoresc Socialist (U.T.M.S.) din R.P.D. Coreeană, tovarășul Ri Yong Su, președintele C.C. al U.T.M.S., conducătorul delegației, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un călduros și sincer salut și cele mai cordiale urări de bine din partea tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat la rîndul său tovarășului Kim Ir Sen salutul său călduros și cele mai bune urări. Conducătorul delegației U.T.M.S. a exprimat cele mai vii mulțumiri pentru solidaritatea deplină și sprijinul activ al partidului, guvernului și poporului român față de aspirațiile legitime ale poporului coreean de reunificare pașnică a patriei. În cadrul întrevederii s-au evidențiat cu satisfacție bunele raporturi de strînsă prietenie și colaborare, statornicite între partidele și popoarele noastre, și, în acest context, între organizațiile de tineret din cele două țări, subliniindu-se rolul deosebit pe care l-au avut întîlnirile la cel mai înalt nivel în amplificarea și aprofundarea acestor relații. A fost evidențiată dorința de a dezvolta această conlucrare multilaterală în domenii de interes reciproc, în folosul țărilor și popoarelor noastre, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat semnificația schimburilor de vizite pe linie de tineret ca factor al adîncirii relațiilor de prietenie româno-coreene, importanța deosebită a dezvoltării colaborării dintre tinerii din întreaga lume.

În cadrul întrevederii cu Giancarlo Pajetta, membru al Direcțiunii Partidului Comunist Italian, oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un cald salut din partea tovarășului Enrico Berlinguer, secretar general al Partidului Comunist Italian, a Direcțiunii P.C. Italian, împreună cu urări de succese în prodigioasa activitate pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului român. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat, în numele său și al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., un salut călduros și cele mai bune urări tovarășului Enrico Berlinguer și celorlalți tovarăși din conducerea Partidului Comunist Italian. În cursul convorbirii s-a făcut o informare reciprocă în legătură cu preocupările actuale și de perspectivă ale Partidului Comunist Român și Partidului Comunist Italian, exprimîndu-se satisfacția față de bunele raporturi de colaborare și solidaritate, de stimă și respect reciproc existente între cele două partide.

P. NICOARĂ ■

Iubirea de moșie — zestrea

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

„Pajiștea nu poate fi ruptă de animal"

— Fiind dumneavoastră, stimate tovarășe doctor inginer Vasile Cardașol, director al Institutului de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor, singura unitate de acest fel din țară, sinteți, firește, în măsură să ne spuneți, pentru început, ce suprafață ocupă, la noi, pajiștile ?

— Cam 30 la sută din fondul funciar al țării, cam 8,4 milioane de hectare.

— Cam, cam... Nu se știe precis ?

— Inventarul patrimoniului pastoral nu-i tocmai exact.

— Am înțeles. Care-i părerea dumneavoastră, randamentul pajiștilor e cel care ar trebui ?

— Nu, e scăzut, e sub posibilități. Avem însă un program național de ameliorare a pajiștilor cu bătaie pînă în 1985, acestei probleme i se acordă o atenție tot mai mare, randamentul de care vorbeați va crește.

— Pînă atunci mai e, nu-i așa? Ce e acum, tovarășe director ?

— Mai întîi că responsabilitățile sînt împărțite și, ca atare, diluate. Adică ? Unul e deținătorul pajiștilor, de regulă consiliile populare și, mai rar, C.A.P.-urile sau I.A.S.-urile. Altul e, prin lege, executantul lucrărilor care se efectuează pe pajiști, existînd întreprinderi județene pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor. În sfîrșit, al treilea e beneficiarul, cel care exploatează, unitățile ale căror animale pășunează, C.A.P., I.A.S. etc. Logic ar fi, e o opinie, ca întreprinderile județene, pe umerii cărora cade greul, să aibă pajiștile în subordine și să le încredințeze diverșilor beneficiari.

— Ar fi, dacă am înțeles bine, o propunere, am notat-o. De ce e însă mai grea sarcina întreprinderilor județene ?

— Pentru că ele, ca să zic așa, prepară pajiștile. Ele se zbat, fac lucrări, dar exploatarea e, în majoritatea cazurilor, nerațională și, după un an, doi, pajiștile ajung la situația dinainte. Starea de sănătate a pajiștilor e amenințată, exploatarea nu se face cum ar trebui. Implicit, eforturi materiale notabile se irosesc.

— Adică ?

— Personalul de exploatare n-are, de obicei, nici o pregătire, animalele sînt introduse toate odată pe pajiște și, firește, fac ravagii. Iar o pajiște, așta e clar, nu se poate îmbunătăți de azi pe mîine.

— Care-i soluția, tovarășe director, cursuri de calificare ?!

— E prea mult spus, dar o anumită pricepere în exploatarea pajiștilor, s-ar cuveni. În exploatare, ca și în întreținere pentru că, de pildă, pajiștile de la Codlea, o mie de hectare aparținînd consiliului popular, sînt în paragină, jumătate din covorul ierbos e năpădit de buruieni. Ar mai fi, poate, o ieșire. Contractele de închiriere să se încheie pe perioade mai lungi, 3, 4, 5 ani, ca unitatea care la o pajiște să fie cointeresată. Azi un C.A.P., să zicem, închiriază o pajiște pentru un an și o exploatează nerațional, știind că, anul următor, va intra pe o altă suprafață. Există însă și locuri unde, în cadrul unor ferme specializate de creștere a animalelor pe pășune, se înregistrează sporuri mari la carne. Avem, în acest sens, experiențe reușite la Brașov, la Șimnic, la Sighet, unde s-au obținut sporuri de pînă la o mie de grame pe zi, fără ca animalele să primească doze de concentrate. Ferma Daia de la I.A.S. Dumbrăveni, județul Mureș, realizează 1 kilogram de carne cu 1 kilogram de azot, ea e, poate, cea mai bună. În ansamblu însă, rezultatele nu-s mulțumitoare. Ne aflăm, mai pe românește vorbind, sub potențialul de producție.

— Mai pe românește, se poate?

— Media e, la noi, de 12 tone masă verde la hectar, dar județe întregi, Mehedinți, Gorj, Olt, altele, dau 4—5 tone !? Nici Brașovul nu strălucește, deși institutul nostru, plasat lîngă capitala județului, la Măgurele, mai ridică media. În alte părți, iau Elveția, pe care am vizitat-o, se obțin și 30 de tone, dar acolo exploatarea e rațională, suprafețele sînt tarlalizate și așa mai departe. Numai că, așa cum subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu, e greșit să luăm în calcul masa verde, ci trebuie să avem în vedere produsul finit. Pe pajiște, asta înseamnă carne, lapte, lînă. Să socotim, adică, cîștigul înregistrat prin ținerea animalului pe pajiște, sporul la carne. Mai larg, cîtă carne la hectarul de pajiște. Așa punîndu-se problema, e limpede că pajiștea nu poate fi ruptă de animal.

— Teoretic, dar practic ? Ce-a făcut, concret, institutul pe care-l conduceți în această direcție ?

— Nu sînt director decît din 10 septembrie 1981, dar asta nu e o scuză. Lucrez aici, ca cercetător, de la înființarea lui, din 1939, așa că mă simt pe deplin răspunzător. Tematica institutului e foarte amplă, iar oamenii puțini. Cu totul, să fie, în țară, 50—60 de specialiști în probleme de pajiști. Sîntem, cu alte cuvinte, la început și am început cu începutul.

— Oare ?! 13 ani nu-s chiar 13 luni, ce ziceți ?!

— Nu sînt, iar cercetarea a rămas datoare. Am elaborat tehnologii valoroase, la Măgurele, de exemplu, s-au obținut și 60 de tone de masă verde în condiții de experiment, pe pajiști naturale sau semănate, ministerul a răspîndit aceste tehnologii în teritoriu, dar aplicarea lor n-a fost urmărită cu consecvență. Noi am dat și dăm soluții pentru fiecare zonă ecopedologică, fermele noastre pilot s-au înscris cu producții deosebite, 50 de tone la Șimnic(Dolj), 30—35 la Mușcel (Brașov), 25 la Răcăciuni (Bacău) și Ilișești (Suceava), dar tehnologiile nu s-au extins cum ar fi trebuit.

— De ce ? Institutul a făcut, cum afirmați, și 60 de tone, de ce, pe baza acestei experiențe, alții n-au ajuns măcar la, să zicem, 30 ?! De ce media, pe țară, se învîrte în jurul a 10-12 tone ?! N-a fost marea producție receptivă ?

— Poate că am lucrat, dar asta vă rog să n-o scrieți, rupți de practică.

— Nu contați pe noi. Vă ascultăm.

— Noi am operat cu suprafețe mici, nivelate, îngrijite, dichisite. Or, pe suprafețe mari, lucrurile se complică, dozele de fertilizare nu mai sînt cele optime, mecanizarea lasă de dorit. În plus, trebuie avut în vedere și faptul că pajiștea nu-i ogor, ea are denivelări, are crovuri, e, într-un cuvînt, suprafață neagricolă.

— Adică institutul a pus și pune la îndemîna producției mari, a C.A.P.-urilor sau I.A.S.-urilor, să zicem, soluții, dar ea nu le poate prelua, da ?

— Nu totdeauna. Condițiile sînt, repet, altele. Încărcătura pe tractor, de pildă, una e la noi, la cercetare, alta la ei, la producție. Ei preiau cît pot, cît le dă mîna.

— Ați făcut, iertată fie-ne expresia, un fel de artă pentru artă ?! De ce atîtea tehnologii dacă ele nu pot fi aplicate ?!

— Pot, dar nu în totalitate.

— E același lucru, dar să trecem mai departe. Institutul are, nefiind explicat, și sarcina de a produce semințe din verigi superioare la graminee și leguminoase perene de pajiște. E el în măsură să ducă la îndeplinire această misiune ?

— E vorba, pe scurt, de îmbunătățirea pajiștilor prin supraînsămînțare și reînsămînțare. Prima operație înseamnă menținerea actualului covor ierbos și introducerea unor specii noi, a doua, înlocuirea completă a covorului. Am acordat și acordăm o atenție specială acestor obligații, am rezervat leguminoaselor, pentru 1982, 500 000 de hectare, punînd accent pe trifoiul alb, specie care, fixînd azotul atmosferic, micșorează necesarul de azot ca îngrășămînt. Ca să vă răspund, sîntem în măsură să asigurăm cerința la graminee, nu și la leguminoase.

— De ce ?

— Ne străduim să îndreptăm, din mers, o mai veche eroare a cercetării, aceea de a fi neglijat

Soții Amariei — de-o viață pe Vîrful Șorului din Sucevița.

Idei în dezbatere

Din nou despre PARIUL ALBOTA

sau despre o idee care zace uitată, în continuare, numai pentru că este prea simplă

(Urmare din pag. 1)

LA PITEȘTI, ÎN URMA CU UN AN
Despre un pensionar cărnia nu-i ajunge timpul și despre cîteva argumente

În „Flacăra" nr. 12 din 19 martie 1981, sub titlul „Pariul Albota sau cum zace uitată o idee numai pentru că este prea simplă", notam opinia unui om care, la Stațiunea de cercetări agricole Albota, aflată la cîțiva kilometri de Pitești, s-a ocupat aproape o viață de ceea ce el numește „calitățile trifoiului ca plantă premergătoare pentru cereale". Acest om este doctorul inginer **Constantin Nicolae.** Are 69 de ani. Ca pensionar, încă se luptă cu timpul, încă zice că nu-i ajunge timpul. Mai mereu este plecat de-acasă, acolo unde oameni înimoși din agricultură vor să-i știe prin preajmă ca sfătuitor pentru obținerea unor producții cît mai bune. Iată ce ne spunea el anul trecut, cînd l-am cunoscut :

— Avem în partea de sud a țării, între Carpații Meridionali și Cîmpia Română, mai exact de pe la Orșova pînă pe la Focșani, pe sub munte, în zona colinară de podiș și de cîmpie înaltă, cam un milion de hectare de podzoluri și soluri podzolite. Or, datorită însușirilor fizice, chimice, biologice ale acestor pămînturi, producțiile medii — la cereale în primul rînd — sînt nesatisfăcătoare și foarte diferite de la un an la altul și de la o unitate la alta. Pe aceste pămînturi, oamenii nu au sperat la producții cerealiere mari. Soluția pe care am propus-o și ale cărei rezultate le-am verificat îndelung este folosirea trifoiului, în asolament de 6 ani, ca plantă premergătoare. Trifoiul desfundă aceste pămînturi argiloase, le reface permeabilitatea, determină un bun regim al hranei, al apei, și lasă în urmă cam 150 kilograme de azot la hectar, deci le îmbogățește în substanțe nutritive.

Cum ar fi urmat să se aplice soluția propusă de dr. ing. Constantin Nicolae, de „nea Niculae" sau de „moș Niculae" cum îi spun agronomii din cel puțin trei județe, Dîmbovița, Argeș și Olt, avea să ne spună el însuși.

— Ce înseamnă această solă săritoare, acest asolament Albota ?, l-am întrebat.

— Să ne închipuim, ne-a răspuns, că împărțim suprafața unei unități agricole în șase părți egale, în șase „sole". Pe una dintre ele ar trebui să avem trifoi, pe alta plante tehnice, iar pe celelalte cereale. Cerealele ar ocupa așadar două treimi din suprafață. Parcela cu trifoi ar avea în fiecare an aceeași întindere, dar nu s-ar găsi doi ani la rînd în același loc. Ea ar fi ca o piesă de șah mutată de fiecare dată în alt careu pe o tablă de joc avînd șase careuri. De aceea i se și spune solă „săritoare". Să mai facem precizarea că efectul ameliorator al trifoiului durează vreo patru ani. Așadar, dacă „rotim" aceste culturi, dacă le „permutăm", se creează posibilitatea de a semăna cereale pe pămînturi îmbogățite de azotul lăsat de trifoi și pe care tot trifoiul — refăcîndu-le permeabilitatea — le-a făcut mai rezistente împotriva „bălțirilor" și-a secetei.

Despre un discipol și despre felul cum a fost ratată o experiență pe jumătate reușită

Cum poate începe o unitate agricolă să lucreze după acest asolament am aflat de la inginerul **Constantin Gherghina.** În 1973 acesta terminase facultatea și fusese repartizat la C.A.P. Bîrlogu, în județul Argeș, la o cooperativă slab dezvoltată, care avea datorii de peste 15 milioane și posibilități reduse de retribuire a oamenilor. Producțiile de grîu și porumb ajungeau cam la 1 000 de kilograme pe un hectar. În unii ani coborîseră pînă la 700. Atunci, ne spunea Constantin Gherghina, a avut norocul să lucreze cu inginerul Constantin Nicolae.

— Se știe : trifoiul se seamănă în primăvara anului, în toamna anului următor îl „întoarcem" și semănăm după el grîu iar grîul îl culegem, bineînțeles, în vara celui de-al treilea an. În primăvara lui '74 am pus 100 de hectare de trifoi și în anii următori am adăugat cîte 50, avînd așadar 150, 200, 250 și ajungînd în 1978 la o solă de 300 de hectare, ceea ce însemna chiar a șasea parte din suprafața cooperativei. Am intrat astfel în asolamentul Albota. În 1976, primul an cînd am beneficiat de avantajele lui — dar parțial, pentru că în toamna lui '75 nu întorsesem decît 100 de hectare, cît pusesem în primăvara lui '74 — am făcut o producție de 2 800 kilograme grîu la hectar. În '77 am făcut 3 400. Un an mai tîrziu, 4 200. A fost un an secetos. Și mai nefavorabil a fost '79, dar tot am obținut 3 500 kilograme la hectar.

Din 1980, însă, C.A.P. Bîrlogu n-a mai lucrat după asolamentul Albota. Motivul nu are nici o legătură cu transferul inginerului Constantin Gherghina la C.A.P. Teiu ci se datorează imposibilității ca solа cu trifoi să mai fie înregistrată de către organele agricole județene drept „fermă seminceră". Menținerea ei ar fi dus la depășirea suprafeței planificate cu furaje. Iar depășirea suprafeței planificate de furaje nu s-ar fi putut face, evident, decît în detrimentul suprafeței planificate cu cereale.

„La 4 ani cîștigăm un an !" Din nou argumente

— Și totuși, ne spunea inginerul Constantin Nicolae, e absolut sigur că sporul de producție pe care-l aduce trifoiul e de peste 1 000 kilograme de grîu și de peste 1 500 kilograme de porumb la un hectar. Asta înseamnă că în patru ani, cît durează efectele asolamentului, obținem suplimentar o recoltă de 4 000—5 000 kilograme de cereale la hectar. **La patru ani cîștigăm un an,** cîștigăm producția unui an. Dacă la nivelul unui an sau altul e adevărat că asolamentul cere o extindere a suprafeței de furaje, la nivelul unei perioade — al unui cincinal de exemplu — lucrurile se compensează. Cît privește alte avantaje, sînt ușor de înțeles : să ne gîndim numai la economia de îngrășăminte chimice ! Și rezultă, în plus, și o mare cantitate de furaje de mare valoare pentru a dezvolta zootehnia. La Bîrlogu, fiecare dintre cele vreo 300 de vaci dădea cam 600 litri de lapte pe an. Treptat, au ajuns să nu mai dea cît o oaie, cîteva 2 200 litri.

Desigur, e de la sine înțeles că o garanție de prim ordin de a obține — să zicem — grîu cît mai mult rămîne aceea de a însămînța cu grîu suprafețe cît mai mari. Însă, în dorința de a obține grîu cît mai mult, unele unități agricole ajung în imposibilitatea de a mai face o bună rotație a culturilor și pun grîu după grîu. Ce înseamnă acest lucru vom vedea

imprescriptibilă a naţiunii

Note • Interviuri • Dezbateri • Semnificaţii

leguminoasele. Practica a demonstrat că gramineele nu sînt cele mai eficiente, cum s-a crezut, ele solicitînd costuri mari pentru producerea unităţii de azot. În prezent, inginera Maria Razec se ocupă de leguminoase, iar rezultatele din ultima vreme sînt încurajatoare.

— Secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, insista, în cadrul unei consfătuiri de lucru pe teme de zootehnie, cu alte ocazii, asupra necesităţii ca cercetarea să se facă în prezenţa animalelor, cît mai aproape de acestea. Ce s-a întreprins, ce se întreprinde, în acest sens ?

— E exact ce spuneam, să gîndim pajiştile prin produsul finit. Cercetarea a avut în vedere, mai ales, sporurile de carne. Cele de lapte şi lînă, mai puţin. Sîntem, de asemenea, descoperiţi în ceea ce priveşte partea de conservare a furajelor, cea de folosire cu animale a pajiştilor. Nu mai zic că, în altă ordine de idei, industria a rămas datoare cu o gamă mai variată de maşini pentru recoltat şi pregătit furajele.

— Să lăsăm industria, stimate tovarăşe director Cardaşol, să discutăm despre cercetare. Să nu ne-o luaţi în nume de rău, dar contribuţia acesteia la creşterea producţiei de carne, lapte, lînă etc. e încă mică. Da sau nu?

— E un punct de vedere, dar sînt atîtea greutăţi.

— Or fi, dar de-aia sînt, ca să fie învinse. Or, cercetarea...

— Ne aflăm, după cum, într-un punct de cotitură, iar timpul ne presează. Va trebui, în primul rînd, să luptăm cu el, să obţinem cît mai repede rezultate cît mai concrete. Programul naţional de ameliorare oferă cercetării condiţii dintre cele mai bune, vă asigur că vom lua toate măsurile ca ea să-şi aducă o contribuţie substanţială, prin pajişti, la dezvoltarea zootehniei. Am făcut unele greşeli, dar am învăţat din ele. Nu se vor mai repeta.

— Vom mai avea ocazia să ne ocupăm de pajişti, tovarăşe director. „Flacăra" intenţionează să acorde o atenţie deosebită acestei chestiuni, vom mai vedea. Vă mulţumim şi vă urăm spor la lucru.

I. OVIDIU ■

„Oricît e mecanizarea de înaltă, tot oamenii rămîn baza"

— Frumos e acest I.A.S., tovarăşe inginer Ion Toma !

— Frumos ca frumos, dar harnic. 1981 a fost, pentru I.A.S. Prejmer, judeţul Braşov, al patrulea an consecutiv în care a ocupat locul 1 pe ţară în reţea. Tot în 1981 a dobîndit cel de-al cincilea Ordin al Muncii clasa I.

— De cînd lucraţi aici ?

— Sînt moţ, din Baia de Criş, dar mă aflu la Prejmer din 1960. De 21 de ani sînt directorul unităţii.

— Mulţi înainte ! În două vorbe, ce înseamnă I.A.S. Prejmer prin anii '60?

— O nimica toată, 50 de vaci şi 500 de hectare.

— Azi ?

— Numai vaci avem 4 300, cel mai mare efectiv din ţară. Cu totul, la taurine, numărăm 9 000 de capete. Deţinem un complex de testare şi înmulţire a porcilor cu 40 000 de capete şi o fermă de nurci, prima şi, dacă nu greşesc, cea mai mare din ţară. În cîmp, avem 7 500 de hectare. De ani de zile, sîntem fruntaşi, la toate cele. Sporul de creştere în greutate la porci atinge, zilnic, 700 de grame, iar 1 500 din vacile noastre dau între 4 000 şi 5 000 de litri de lapte, iar unele dau şi 9 000

— Cît, 9 000! Dar ce le faceţi ?!

— Avem secretul nostru.

— Anume ?

— Le dăm de mîncare şi le mulgem, totul la timp. Am gîndit şi gîndim aşa, ca să avem animale, trebuie să avem o bază furajeră serioasă. Serioasă şi de calitate. La sfeclă furajeră, de pildă, ferma de la Bîrsa, condusă de inginerul Ion Răuţă, a scos 200 de tone la hectar. Cu ani în urmă, mulţi evitau vacile cu lapte, noi am mers pe ele şi am ajuns să ne zică lumea că sîntem „văcarii ţării"! Unii s-ar strîmba, noi nu, sîntem mîndri că fermele noastre de vaci sînt o adevărată industrie. La noi, cînd intri la vaci, unde mecanizarea e sută la sută, mulsul, adăpatul, furajarea etc., parcă intri într-o farmacie. Îngrijitorii îşi dau toată silinţa şi e normal să fie aşa, fiecare cîştigă în funcţie de producţia de lapte a lotului de vaci pe care-l are în primire. Iată, Paraschiva Curelaru, Maria Crăcană sau Mihai Vlad încasează de pe urma vacilor şi 4 000 de lei pe lună. Pe baza muncii şi a seriozităţii, I.A.S. Prejmer a realizat, anul trecut, un beneficiu de 22 de milioane.

— Care ar fi, iarăşi în două vorbe, explicaţiile acestui belşug ?

— Munca. Ordinea. Disciplina. Gradul înalt de mecanizare. Lucrul făcut bine şi la timp.

— Adică...

— Adică fiecare e, cum se zice, în treaba lui şi-o face temeinic. Şedinţe, puţine şi scurte. Pe unitate, două ore o dată pe săptămînă şi gata. Vorbă multă, sărăcia omului. Organizarea e însă ceas şi, în fiecare clipă, ştim care e situaţia şi unde trebuie să intervenim.

— Dumneavoastră, ca director, urcaţi des pe tractor ?

— O, ce întrebare ?! Stăpînesc tractorul, dar nu-i treaba mea să umblu cu el. Eu, ca director, sînt mult prea bine plătit ca să stau pe tractor. Mă ocup, nu-i aşa, cu conducerea, cu organizarea, cu perspectiva, iar cu aratul se ocupă chiar tractoristul. Ca lucrurile să meargă bine, şi la noi merg, trebuie să acţioneze principiul omul potrivit la locul potrivit.

— Sînteţi dur, tovarăşe director ?

— Exigent da, sînt. Sînt obsedat, dacă pot spune aşa, de ordine, dar am înţelegere pentru oameni. Mă aflu tot timpul alături de ei, iar uşa mea le rămîne mereu deschisă. I.A.S.-ul are cămine, creşe, cantine, tot ce-i trebuie, căci socoteala e clară, altfel lucrează omul cînd ştie că, acasă, e liniştit şi copiii învaţă, la creşă, poezii. Le-am cerut oamenilor, dar le-am şi dat. Pentru că, cît o fi ea mecanizarea de înaltă, baza e tot omul. Mai avem un club, o bibliotecă.

— O bibliotecă ?!

— De ce vă miraţi ? Pămîntul, mai ales, e o treabă complicată, oricît ai şti, tot rămîne loc pentru mai mult. Noi am cultivat şi cultivăm, de pildă, cartofi, livrăm sămînţă altor ferme în toată ţara, dar am cultivat şi cultivăm nou.

— Frumos spus, daţi-ne un exemplu.

— Nurcile. Cînd am pus pe picioare prima fermă, să fie 10 ani de-atunci, unii au clătinat din cap. Sînt pretenţioase, Toma, a zis careva, o să-ţi moară şi-o să dai de dracu ?! Uite că n-au murit. Ideea am luat-o, recunosc, din Danemarca, dar noi am perfecţionat-o, doctorul Nicolae Păstîrnac, şeful fermei, a făcut tot felul de invenţii cu privire la nurci. Le-am dat, ne-au dat, ştiţi la cît s-a ridicat beneficiul fermei de nurci pe 1981?

— ?!

— La 7 milioane, bani buni, nu ?

— Buni, mai începe vorbă ?! În privinţa cîmpului...

— Stăm bine, iar secretul, că iar o să mă întrebaţi, e simplu. N-am ignorat nici o lucrare, de la pregătirea terenului la recoltare, pe toate le-am pus, cum se zice, pe planul întîi. N-am scăpat nici o perioadă optimă, am legat lucrările între ele, tratîndu-le ca părţi componente ale aceluiaşi tot. Ca etape, dacă vreţi, ale unui singur scop. La fel am procedat şi în zootehnie, de la reproducţie pînă la exploatarea animalului adult. Altfel spus, în fiecare moment am ştiut şi ştim cum stăm, de aceea socot că recensămîntul animalelor e o acţiune binevenită. Să ştim cum stăm şi la nivel de ţară, să întărim disciplina de plan, să asigurăm ritmicitatea predărilor, să livrăm la fondul de stat la timp, căci fondul acesta, nu-i aşa, e al nostru, al tuturor, de starea lui depinde forţa economică a ţării. Numărul de animale, revin la utilitatea recensămîntului, îl mai cunoaştem, dar acum căpătăm date în plus, starea fiziologică, greutatea, celelalte.

— La ce capitole mai are I.A.S. Prejmer de pus unele lucruri la punct ?

— Avem probleme, cine nu are, dar ele sînt trecătoare, le vom rezolva. Nu aşteptînd de la alţii, ci prin noi înşine, prin munca noastră. Exploatarea e raţională la porci şi la păsări, la vaci încă nu, chit că mecanizarea e, cum aminteam, înaltă. Construcţia de maşini ne e, la acest capitol, datoare, ea ar trebui să fie mai receptivă. N-avem suficiente echipamente pentru fermele de vaci, nici maşini pentru pregătirea bazei de furaje.

— Un exemplu?

— Cel mai la îndemînă, cositorile. Nu prea sînt şi, dacă sînt, au îmbătrînit, nu mai servesc ca lumea.

— Tovarăşe director Toma, I.A.S. Prejmer se învecinează cu alte unităţi din acelaşi sistem, pămîntul e, firească, acelaşi, mecanizarea, şi ea, cam în fel, cum se explică atunci faptul că lucrurile merg bine aici şi slab alături ?!

— Pe judeţ, dacă ştiu bine, numai I.A.S. Prejmer şi Codlea sînt rentabile. Restul... Explicaţia ? Nu se munceşte suficient şi cu dragoste. Unii, în loc să caute soluţii, caută scuze.

— O întrebare oarecum mai personală, sînteţi fostul campion la aruncarea ciocanului de prin anii '50 ?

— Da, am şi titlul de maestru al sportului. Am abandonat atletismul în 1952, odată cu terminarea facultăţii, şi mi-am zis că, dac-am fost campion la ciocan, trebuie să fiu campion şi la agricultură.

— Aţi reuşit, au-i aşa ?

— Într-un fel, dar drumul e lung. Numai ziua e, cîteodată, scurtă. Ce bine-ar fi dac-ar avea, din cînd în cînd, 30 de ore !

— Ce-ar fi dacă ar avea 30 de ore ?

— Aş putea sta 24 la I.A.S.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Debut
CRISTIAN MARCU ■

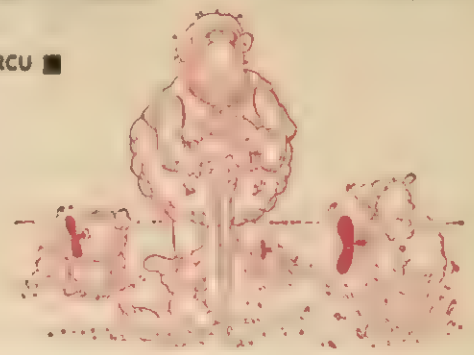

---

dintr-o medie a producţiilor de grîu aşa cum rezultă ea din observaţiile înregistrate timp de 20 de ani de către dr. ing. Constantin Nicolae pe cîmpurile experimentale ale Staţiunii Albota :

● Pe un teren fertilizat — grîu după grîu : 2 210 kilograme la hectar ; grîu după porumb : 2 860 ; grîu după trifoi : 3 840.

● Pe un teren nefertilizat — grîu după grîu : 1 170 kilograme ; grîu după porumb : 1 220 ; grîu după trifoi : 2 300.

Rezultă că **în condiţiile unor terenuri chiar nefertilizate, atunci cînd am semănat grîu după trifoi tot am obţinut o producţie mai mare decît pe un teren fertilizat pe care am pus grîu după grîu,** aşa cum se mai procedează uneori. Iar importanţa asolamentului Albota abia acum poate fi sesizată de către oricine : el rupe un cerc vicios şi creează posibilitatea ca grîul să nu mai fie semănat niciodată nici după grîu şi nici după porumb ! În rest, tot ce s-ar mai putea spune despre acest asolament sînt consecinţe ale acestui fapt. Îngăduind o rotaţie mai bună a culturilor, el garantează nu doar obţinerea unor producţii mai mari de grîu dar şi a unei producţii de mai bună calitate şi cu cheltuieli mai mici. Pentru că, e limpede, o succesiune grîu-grîu permite înmulţirea buruienilor, bolilor şi dăunătorilor specifici, care se pot transmite de la un an la altul, de la o recoltă la alta ; iar atunci cînd grîul urmează după o plantă ameliorătoare se constată o mai bună igienă a lanurilor, datorită întreruperii ciclului biologic al acestor boli şi dăunători.

Prin toate cele de mai sus, arătam în primăvara anului trecut că asolamentul Albota este un fel de pariu pe care pămîntul îl stabileşte cu noi lăsîndu-ne întregi posibilităţile de a-l cîştiga. Dar vrem într-adevăr să-l cîştigăm ? Parcă da, parcă nu.

DUPĂ UN AN, DIN NOU LA PITEŞTI

Inginer Gheorghe Cremenescu, directorul Staţiunii Albota

— Tovarăşe director, îmi îngădui să vă întreb : aveţi ştire despre apariţia în revista „Flacăra" în anul trecut a unui articol privind asolamentul Albota ? Vă întreb pentru că atunci nu v-am putut cunoaşte, nu eraţi la staţiune, eraţi plecat la o şedinţă la Bucureşti.

— Da. Materialul a tratat cea mai acută problemă a cerealelor şi a zootehniei în zona noastră, zona solurilor podzolice şi podzolite din sudul Carpaţilor Meridionali, care însumează circa 1 milion de hectare.

— Adică aproximativ a zecea parte din suprafaţa arabilă a ţării ! A doua întrebare : ştiţi să fi avut vreo urmare acel demers al nostru ?

— A avut. S-a acţionat mai energic, în judeţul Argeş suprafaţa însămînţată cu trifoliene a înregistrat o creştere substanţială. Pentru primăvara acestui an agricultura Argeşului e pregătită să sporească suprafaţa de trifoi ca solă ameliorătoare pentru sporirea capacităţii de producţie a podzolurilor şi, pe de altă parte, pentru asigurarea unui furaj de foarte bună calitate. În 1981 a crescut suprafaţa de trifoi faţă de cea din 1980 iar în 1982 va creşte, faţă de cea de anul trecut, cu 3 000 de hectare.

— Ce reprezintă ele ? Mult ? Puţin ?

— Sola ameliorătoare cu trifoi ar trebui să ocupe între 16 şi 17 la sută din suprafaţă. Cu ceea ce se va însămînţa în acest an ne apropiem de un procent de 10—11 la sută, urmînd ca în anii viitori să ajungem la 14—15 la sută.

— Fiind vorba de viitor, tovarăşe director, din simplă curiozitate v-aş întreba : de ce 14—15 şi nu 16—17 ?

— Pentru că este în funcţie de cifrele de plan pe care le primim de la conducerea ministerului. Iar dacă am ajuns să avem, deocamdată, 10—11 la sută, faptul se datorează, cred că este absolut corect s-o spunem, în primul rînd înţelegerii de care ne-am bucurat din partea Comitetului judeţean de partid.

— Mă bucur şi eu, tovarăşe director, că subliniaţi acest lucru şi adaug că n-a fost om din agricultura Argeşului cu care să vorbesc despre această problemă şi care să nu fi amintit despre înţelegerea şi sprijinul primit din partea judeţenei de partid. Dar conducerea ministerului are cunoştinţă despre acest asolament ?

— Desigur.

— De unde ştiţi ?

— Din discuţiile cu o parte din conducerea ministerului.

— Dar dacă, întîmplător, cel care trebuie să ia o hotărîre se află, ca să zic aşa, în altă parte a conducerii ministerului ?

— Nu ştiu, nu înţeleg. Vroiam să spun doar că asolamentul Albota satisface în bună parte şi obiectivele planificării producţiei de cereale. Pentru că pe 33 la sută din suprafaţă ar urma să fie cereale păioase, pe alte 33 la sută cereale prăşitoare iar în rest trifoi şi plante tehnice. Acestea din urmă se întind cam pe suprafaţa prevăzută de asolamentul despre care vorbim. Ce-ar mai rămîne de făcut ar fi să se mai ciupească un picuţ din suprafaţa cu cereale.

— Păi, dacă e vorba doar de un picuţ, înseamnă că treaba e ca şi rezolvată. Dar parcă era vorba de mai mult, nu doar de un picuţ.

— O rezolvare e şi acum, dar parţială.

— Cum vedeţi dv. agricultura Argeşului în condiţiile în care ar aplica, aşa cum scrie la carte, asolamentul Albota ?

— În cazul în care s-ar aplica toate verigile sistemului de agricultură preconizat de staţiunea noastră, cred că s-ar obţine peste 4 000 kilograme de grîu şi peste 5 000 de porumb la hectar iar producţia de lapte n-ar fi sub 3 000 de litri de la o vacă.

— Ar mai fi o problemă furajele ?

— Eu zic că nu ! În condiţiile în care le-am aduna pe toate de pe cîmp.

— Fireşte. Unde aţi aplicat şi unde vă gîndiţi să mai încercaţi să aplicaţi acest asolament ?

— L-am aplicat la Bîrlogu şi ne gîndim să-l introducem la Recea. Unde putem să ne lipim şi noi !

— Să vă „lipiţi" ?! În ciuda veseliei acestui cuvînt, tovarăşe director, mi se pare că sînteţi mai degrabă sceptic decît optimist.

— Sînt, pentru că între cifrele de plan sînt trecute şi suprafeţele.

— Pe scurt : cum ar fi mai bine să fie mai bine, tovarăşe director ?

— Să se planifice doar fondul de stat.

Ing. Matei Georgescu, directorul general al Direcţiei pentru agricultură şi industrie alimentară a judeţului Argeş

Iubirea de moșie—zestrea

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

Aplicarea tehnicilor nucleare în agricultură

7 miliarde pentru pîinea țării

— Tovarășe conferențiar **CONSTANTIN CARAMETE**, sînteți șeful „Colectivului de cercetare pentru aplicarea tehnicilor nucleare în agricultură și medicină veterinară" de pe lingă Institutul agronomic „N. Bălcescu". În ce constă munca, misiunea acestui colectiv ?

— Cercetăm toate aspectele importante ale chimizării agriculturii. Scopul este de a hotărî acele măsuri pentru ca toate substanțele chimice folosite de agricultură (îngrășăminte și pesticide), să fie folosite rațional. Importanța problemei poate fi ușor sesizată de către oricine va afla că prețul îngrășămintelor și pesticidelor pe care noi le folosim în fiecare an se ridică la aproximativ 7 miliarde de lei.

— Înțeleg că se pune problema de a cheltui acești bani cu cît mai mult folos, cele 7 miliarde fiind o uriașă investiție pe care statul o face anual pentru construirea, ca să zic așa, a pîinii țării.

— În ce ne privește trebuie să adăugăm că metoda tehnicilor nucleare este singura care permite să stabilim cîtă hrană absorb plantele din sol și cîtă din îngrășăminte chimice, pe scurt care este coeficientul de utilizare a îngășămintelor de către plante. Marcînd un anumit element din aceste îngrășăminte cu izotopi stabili, reușim să-i urmărim întregul traseu, de la încorporarea acelui element în sol și trecerea lui în plantă, în bobul de grîu să zicem, și pînă la făina din care se face pîinea noastră. Ne interesează totodată să evidențiem gradul de poluare a pămîntului sau remanența acestor elemente în recoltele obținute iar în final, cum se va fi înțeles, ne ocupăm de efectele pe care chimizarea le are asupra sănătății oamenilor. Colectivul nostru se autofinanțează, prin executarea contractelor încheiate cu institutele de specialitate ale Academiei de Științe Agricole și Silvice. Concluziile cercetărilor noastre sînt transmise prin aceste institute ministerului, care la rîndul lui hotărăște ce măsuri se impun. În parte, ca rod al acestor cercetări am putea aminti hotărîrea de a se trece la omologarea unor tipuri de îngrășăminte noi, cu un coeficient sporit de incorporare în plantă.

— Ar fi de discutat, cred, și despre faptul că traseele subterane ale elementelor nutritive din îngrășăminte depind într-o măsură importantă, uneori hotărîtoare, de ceea ce aș numi traseele acelorași îngrășăminte pe deasupra solului : momentul cînd ele pleacă din fabrică, felul cum sînt depozitate și transportate, în sfîrșit modul de administrare a lor în cantitățile și în timpul care ar trebuie să fie dar nu sînt întotdeauna „[illegible]". Cum apreciați, de pildă, [illegible] unui agronom care dă îngrășăminte acide pe un sol [illegible] ?

— Risipă de îngrășăminte, pierderi de recoltă, înrăutățirea fertilității solului. Dar fie-mi îngăduit să relevăm și un exemplu [illegible]. Cum se știe, solul are o [illegible] a lui, pe care o [illegible] așa-numiții [illegible]. Or, de pildă la Stațiunea didactică Belciugatele a institutului nostru și la ferma [illegible] a I.A.S. Mogoșoaia controlul agrochimic arată că prin aplicarea rațională a îngrășămintelor fertilitatea nu scade ci, din contră, se îmbunătățește.

— [illegible] tot despre [illegible] este vorba.

— Fără îndoială. Altfel cum am putea considera faptul că, din păcate, nu toți specialiștii iau în considerare diferențierea dozelor de îngrășăminte ? Dar eu cred totuși că astfel de exemple nu sînt prea numeroase și oricum sînt mult mai puține decît în anii de [illegible] ai chimizării agriculturii. În Bărăgan, pe unele suprafețe cu cernoziom castaniu, în primii ani de aplicare masivă a îngrășămintelor chimice s-a dat numai superfosfat, în cantități [illegible] și unilateral. S-a ajuns la un dezechilibru de nutriție : a fost inactivat zincul. Zincul mobil, ușor accesibil plantelor, a trecut în forme inaccesibile lor. După cercetări de laborator și analize minuțioase s-a trecut la producerea de către industria chimică a unui îngrășămînt cu azot-fosfor completat cu zinc, pentru a corecta acel dezechilibru. Iată o cheltuială care putea fi evitată. Dar iată și un exemplu de altă natură : într-o plantație de vie, în timp ce se făcea stropirea cu îngrășăminte foliare, extraradiculare, cineva s-a dus la magazie să ia un nou vas cu îngrășămînt pe care urma să-l dilueze în cisterna din care se stropea. Din greșeală — și aici se vede cît de vinovată este uneori vorba că numai cine nu muncește nu greșește — a luat un vas cu erbicid, l-a turnat în cisternă și cîteva hectare au fost stropite astfel. În 48 de ore toate frunzele au căzut.

— Iată o problemă care, aș zice, nu prin aplicarea tehnicilor nucleare putea fi rezolvată. Tocmai de aceea vă întrebam dacă dumneavoastră nu vă luptați cu împrejurarea de a urmări, să zicem, efectele îngrășămintelor chimice în situația ideală în care ele ar fi administrate în dozele necesare și la timpul potrivit, în vreme ce, pe de altă parte, se întîmplă ca într-un anume loc să fie confundat îngrășămîntul chimic cu pesticidul.

— În agricultură trebuie disciplină, fără îndoială, ca și în industrie. Exemple de felul celui de mai sus îndreptățesc aceste exigențe. O importanță hotărîtoare pentru înlăturarea oricăror atitudini de indisciplină și neglijență în gospodărirea nu numai a recoltelor, dar și a pămîntului, ar avea-o instituirea unei gestiuni a pămîntului ce ar urma să intre, evident, în răspunderea specialistului. O gestiune care să dea acestuia posibilitatea de a prelua sau de a preda pămîntul ținînd cont nu doar de întindere, de suprafață, dar și de anumite cote ale fertilității. În cadrul acestei gestiuni, creșterea fertilității pămîntului ar urma să reprezinte o obligație elementară a oricărui specialist și un criteriu de apreciere a muncii cu urmări chiar pentru remunerația lui. Atunci, sînt convins, nimeni n-ar mai greși dozele de îngrășăminte chimice sau n-ar mai confunda îngrășămintele cu pesticidele. În ce ne privește, în cursul de deschidere al fiecărui an universitar eu le spun studenților să aibă în vedere eforturile pe care țara noastră le face pentru a asigura agriculturii aceste substanțe chimice — pentru că sînt scumpe și se produc greu în contextul crizei energetice mondiale — și dat fiind că peste o vreme fiecare dintre ei va avea în mînă o parte din această mare bogăție le atrag atenția că pierderea parțială a îngrășămintelor, pe orice cale s-ar produce ea, înseamnă implicarea directă a bugetului țării.

DUMITRU ELIADE

Bătrînul din fotografie, de-o vîrstă cît veacul, se numește Constantin Maicoci. A fost și încă mai este unul din cei mai vestiți crescători de animale din Dorna Arini, județul Suceava. Adela Marcoci îi este noră și a preluat această meserie ca pe un testament.

— Am propus — și ne menținem propunerea — ca pentru creșterea potențialului productiv al pămîntului, ameliorarea lui și creșterea producțiilor să putem aplica organizat asolamentul recomandat de S.C.A. Albota. Am propus să introducem asolamentul cu sola amelioratoare de trifoi în județ sau cel puțin în cîteva consilii unice agroindustriale. Această cerere datează din primăvara anului 1980. Ni s-a răspuns că structura de culturi transmisă prin plan este obligatorie.

— Bine, acest lucru îl cunoașteți și dv. perfect, dar tocmai asupra lui propuneați o discuție. Iar în discuție n-ar fi intrat în nici un fel, am înțeles, cifrele de plan privind producțiile totale ale județului ci numai structura de culturi.

— Da. Fiindcă ne-am angajat să obținem aceeași cantitate de producție de pe o structură stabilită de noi.

— Știu că în 1980 producția medie la grîu a județului a fost de 2 500 kilograme la hectar. Cît a fost ea în anul trecut ?

— În 1981 a fost de 2 200. Am înregistrat pierderi de recoltă datorită excesului de umiditate. A fost și o oarecare lipsă de îngrășăminte chimice. Trifoiul ar fi ameliorat mult această situație. Stațiunea Albota a făcut totuși anul trecut peste 4 500 kilograme de grîu. Ea are posibilitatea să-și stabilească singură structura de culturi. De aceea cred că, dacă am fi lucrat după asolamentul preconizat de stațiune, ne-am fi putut realiza planul la fondul de stat — 85 000 tone de grîu în 1981 — nu de pe 45 000 de hectare ci de pe mai puține.

— O ultimă întrebare, tovarășe director : cei de la stațiune, ca oameni de cercetare, ca și dumneavoastră, ca oameni de producție, aveți sau nu obligația de a aplica în producția agricolă o idee care și-a dovedit convingător avantajele ?

— Desigur. Conform indicațiilor de partid, avem această obligație.

— Vă mulțumesc.

O idee care plutește în aer

La urma urmei, n-ar trebui să pierdem din vedere și să uităm a spune că asolamentul acesta nu reprezintă nicidecum o complicată sau senzațională cucerire a științei agricole din ultima vreme. Orice țăran care se respectă îi sesizează repede și temeinic avantajele. Devenit cu mai mulți ani în urmă factor esențial al „sistemului de agricultură" preconizat de stațiunea Albota, el reprezintă, după opinia mai multora dintre cei cu care am stat de vorbă, un fel de „idee care plutește în aer". Ici-colo, ideea a coborît chiar pe pămînt și a prins rădăcini. Căci iată ce spuneau, tot în urmă cu un an, pe 12 martie 1981, o echipă de reporteri ai ziarului „Scînteia", în cadrul unui amplu reportaj despre Consiliul unic agroindustrial Scornicești : „Ce s-a întîmplat aici ? Cum s-a ajuns ca de pe podzol și smolniță, pămînturi din categoriile V și VI de fertilitate, să se obțină producții mai mari, mult mai mari decît de pe solurile de cea mai bună fertilitate ? Cu 15 ani în urmă, la C.A.P. Scornicești se organiza un lot demonstrativ pe 30 de hectare. Scopul ? Aici, specialiștii cooperativei, în colaborare cu cei ai stațiunii de cercetări Albota, județul Argeș, au fost invitați să experimenteze și să stabilească cele mai potrivite metode pentru ameliorarea și ridicarea potențialului productiv al acestor pămînturi". Printre acele metode era amintită, la loc de frunte, „introducerea unui asolament de 6 ani cu solă amelioratoare cultivată cu trifoi". Iar printre acei specialiști, rămîne să adăugăm, se afla și — aproape că e ușor de ghicit — dr. ing. Constantin Nicolae. În același număr, ziarul insera și o „pledoarie pentru trifoi", adresînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare „propunerea ca pentru aceste zone cu soluri podzolice și smolnițe indicatorii de plan la cereale să fie stabiliți în producția totală ce trebuie obținută, și nu la suprafața cultivată". Fiindcă, se arăta în continuare, „în acest fel s-ar crea posibilitatea practică pentru introducerea trifoiului în cultură ca plantă amelioratoare specifică acestor soluri sărace".

„A smulge" ! Dar ce, cît, de unde și cum ?

— Se zice, ne spunea dr. ing. Constantin Nicolae mai zilele trecute, că trebuie să smulgem naturii toate bogățiile pe care ni le poate da. Dar e bine zis : cele pe care ni le poate da. Fiindcă are și smulsul ăsta un rost. Trebuie să te-ngrijești să ai mai întîi de unde smulge, nu ? De-aceea spun că, dacă ne-am așterne pe treabă, n-am avea voie să nu reușim producții bune chiar și pe podzolurile astea nenorocite.

— Se mai pune grîu după grîu, nea Niculae ?

— Se mai pune, de, mai pun oamenii. N-au încotro. Înainte, cînd te auzea țăranul că pui grîu în miriște te scuipa, te lua în rîs.

Dar iată și opiniile altor doi ingineri agronomi. Primul se numește **Ion Pană** și este inginer-șef la C.A.P. Ungheni :

— Ar fi ideal să ni se condiționeze doar sarcinile la fondul de stat, nu suprafețele ! Suprafețele n-ar trebui planificate. N-am face decît să respectăm, astfel, principiul autoconducerii. Iar spiritul de răspundere al specialiștilor, al tuturor celor ce lucrează în agricultură, ar crește, sînt convins, spărgînd crusta de „birocratizare", care se zice că i-a cam cuprins pe unii.

Al doilea inginer lucrează la C.A.P. Buzoiești, tot în județul Argeș, și se numește **Dobrin Nanu** :

— Aș avea curajul, ca specialist, să mă oblig să predau cantitățile de produse care mi se fixează, dar să nu mi se fixeze și suprafețele. Acum, fixarea acestor suprafețe n-ajută uneori la nimic. În 1981, conform planului, am pus 20 de hectare cu lolium multiflorum. În acest an, cele 20 de hectare nu mai sînt însă cuprinse în plan. Trebuie să punem pe ele porumb, pentru că altfel nu ne ies la socoteală cele 458 hectare de porumb planificate pe acest an.

Concluziile ? Aceleași ca anul trecut

Fără îndoială, „pariul Albota" nu poate fi cîștigat dintr-o dată. Fiind vorba despre revizuirea proporției dintre suprafețele planificate cu cereale și cele cu furaje, mai exact de diminuarea celor dintîi în favoarea celor din urmă — pînă la realizarea echilibrului prevăzut de acest asolament — este de înțeles că suprafețele cu grîu, să zicem, nu pot fi micșorate decît concomitent cu luarea tuturor măsurilor care să ne dea certitudinea că vom obține **producția totală planificată**. În această ordine de idei, se va mai fi înțeles că nu întîmplător relatam modul în care s-a procedat la C.A.P. Bîrlogu, unde s-a intrat în asolamentul Albota pas cu pas, de-a lungul cîtorva ani. Așadar, nu despre o aplicare instantanee și generalizată vorbeam anul trecut — cum vorbim și-acum — ci despre una oricît de prudentă. Reamintindu-ne că producția de cereale — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — rămîne o problemă fundamentală a agriculturii noastre și că, deopotrivă, dezvoltarea zootehniei este și ea o problemă de prim ordin, credem că în frontul larg de înfăptuire a unei noi și profunde revoluții agrare organele de planificare își pot aduce o contribuție sporită prin luarea în considerație a tuturor factorilor de creștere a producției agricole.

Pentru a zecea parte din suprafața arabilă a țării, asolamentul Albota reprezintă un asemenea factor. A nu-l ignora înseamnă să știm că este tot la fel de important să semănăm, pe cît este să și culegem.

DUMITRU CONSTANTINESCU

impresciptibilă a naţiunii

Note • Interviuri • Dezbateri • Semnificaţii

Despre lotul în folosinţă şi despre felul cum porumbeii ajung, uneori, ulii

La Ungheni, în şesul Argeşului, grîul şi porumbul nu sînt nici de cumpărat, nici de vîndut. Nimeni nu cumpără, zice primarul Ion Neacşa: fiecare a primit de pe urma muncii de anul trecut destule „boabe" cît să-i fie de ajuns pentru vitele şi păsările pe care le ţine în curte. Şi nimeni nu vinde, adaugă el: cu preţurile obţinute la contract, fiecare strînge mai mulţi bani decît dacă şi-ar vinde la tîrg grîul sau porumbul.

În cursul anului trecut, comuna a livrat 140 tone carne de vită, cu 78 tone peste cantitatea planificată, şi a reuşit să mai dea, depăşind aceşti planurile, 25 tone carne de porc, 9 tone carne de pasăre, 1 300 hectolitri lapte, 325 000 ouă. Dincolo de aceste cifre ar mai fi însă ceva de văzut şi de spus: contracte se fac mai pretutindeni, nu-i vorbă, dar preţul îndeplinirii loc e diferit de la loc la loc, de la comună la comună.

La Mogoşani sau la Mătăsaru, de pildă, comune aflate în şesul Dîmboviţei, preţul acestor contracte revine mai scump şi el implică, vom vedea, mai mult timp, mai multă energie, mai puţini bani în casă şi ceva risipă de pămînt. Toate rezultă ca un mănunchi de consecinţe ale unui singur fapt: neîndeplinirea planului la grîu, la porumb. Acolo unde planul e îndeplinit, ca la Ungheni de exemplu, unde nici un ţăran care a muncit în acord global n-a scos o producţie mai mică decît stabiliseră împreună în adunarea generală de la începutul anului '81, oamenii reuşesc să şi crească vitele şi păsările pentru consum propriu şi pe cele contractate. Dar spunînd aceasta n-am spus totul. Spunînd aceasta n-am vorbit decît de una din surscle de venituri ale oricărei gospodării ţărăneşti. Cealaltă ţine de felul cum a fost muncit şi gospodărit lotul individual. La Ungheni, unde oamenii îşi adună destule grîne de pe urma muncii lor în cadrul C.A.P.-ului, e lesne de înţeles că nu mai e nevoie ca loturile în folosinţă să fie semănate, de exemplu, cu porumb. Pe loturile acestea fiecare îşi poate pune mai multe nutreţuri pentru animale, legume, floarea-soarelui ca să primească ulei sau, ca să aibă de unde primi zahăr cît doreşte, sfeclă de zahăr. În schimb, se înţelege nu la fel se petrec lucrurile acolo unde planul rămîne neîndeplinit iar producţia e mică: la Mătăsaru, să zicem, unde în toamna trecută s-au cules abia 1 800 kilograme de porumb la hectar. Aşa ne spunea Ioana Dragomir, de exemplu, care deţine în folosinţă împreună cu bărbatul ei, Anton, C.F.R.-ist, 2 loturi a cîte 15 ari. Familia creşte vite şi păsări pentru nevoile ei şi reuşeşte să dea şi la stat, prin contracte. Întrebarea e: cum reuşeşte? Şi răspunsul e simplu: pe cele două loturi în folosinţă, însumînd 30 de ari, e pus — cum recunoştea Ioana Dragomir — „doar porumb".

Şi nu s-ar zice că procedeul acesta nu poate fi întîlnit şi în comuna alăturată, Mogoşani. Aici chiar secretarul consiliului popular, Gheorghe Angelescu, ne spune că a pus anul trecut porumb pe 27 de ari din cei 30 la care avea dreptul împreună cu soţia sa, Elena, muncitoare la C.A.P. La rîndul ei, Stana Mihalache se întreabă la cei 68 de ani ciţi are unde ar fi să mai pună pe lotul ce i se cuvine trifoi, sfeclă de zahăr sau floarea-soarelui dacă trebuie să mai pună pe el şi porumb. E o întrebare, să recunoaştem, dar răspunsul se află în parte tot pe la Mogoşani, acolo unde diferenţa între producţia de porumb planificată şi cea realizată e de la 3 473 la 2 800 lei.

D. CONSTANTINESCU ■

Roata lui Toader Popa din Ortoaia.

Cum folosim pămîntul?

În cărţile de citire de demult întîlneai obligatoriu o povestire: „Norocul e cum şi-l face omul". Era vorba de un ţăran care, pornit în căutarea norocului, poposeşte la un moment dat lîngă două lanuri de grîu, unul foarte frumos, celălalt, ca vai de lume. Stăpînul lanului cel frumos, care se pregătea să înceapă seceratul, îi spune drumeţului: „Nu mai căuta degeaba norocul în lume, căci n-ai să-l găseşti. Norocul e cum şi-l face omul. Iată aceste două lanuri. Pămîntul e la fel de bun, aceleaşi ploi le-au udat, aceleaşi vînturi le-au bătut şi aceleaşi soare le-a încălzit. Dar n-au fost la fel de bine lucrate şi îngrijite. Aşa că norocul, dacă e să-l numim astfel, a ieşit diferit, după cît de mult s-a ostenit şi cît de priceput a fost fiecare". După aceste înţelepte vorbe, eroul nostru se „dumireşte" şi se întoarce acasă, unde se pune serios pe treabă.

Mărturisesc că, deşi eram pe atunci copil, povestea mi s-a părut trasă de păr. Cum adică, să întîlneşti că ei situaţia ideală, cu diferenţe tranşante între o parte şi alta, cu prezenţa tocmai a lanului cel harnic, care să poată servească şi morala fabulei? Greu de admis aşa ceva. Dar iată că, nu demult, trecînd pe strada Izvor din municipiul Tecuci, uitata carte de citire s-a redeschis brusc în mintea mea.

Două case alăturate. La nr. 4: o curte în suprafaţă de aproximativ 180—200 metri pătraţi, plantată în întregime cu viţă de vie. O plantaţie făcută cu atîta meşteşug, cu atîta fineţe, încît fără să vrei te opreai în loc ca s-o admiri. La nr. 2: o curte imensă, de cîteva ori mai mare decît cea de alături, în care nu se afla nimic.

Aveam să constat cu mirare că localitatea în care mă aflam oferea şi alte situaţii ca cele de pe strada Izvor. Multe curţi vecine din Tecuci, oraş frumos, curat, şi în care viţa de vie este la ea acasă — municipiul se află în plină zonă viticolă şi.., noblesse oblige —, puteau fi notate pe două coloane: în stînga, curţile bine folosite, în dreapta, celelalte.

Ne exprimăm convingerea că, atît din îmbold propriu, cît şi cu îndemnul şi sprijinul factorilor de resort, în vederea înfăptuirii cerinţelor autoaprovizionării, toţi deţinătorii de curţi le vor transforma în grădini, nelăsînd nici o palmă de pămînt necultivat. Şi oferind, în acelaşi timp, reporterului posibilitatea de a nu mai înscrie curţile vecine în coloane diferite, ci numai în coloana din stînga.

LD. GOIA ■

Idei în dezbatere

Ieftin, scump sau, pur şi simplu, bun?

Scriind despre vinuri, te încearcă amintirea licorilor aceleia ţărăneşti, a vinului roşu „de butuc" sau „de buturugă", băutură sănătoasă, onestă, cu garanţia unei fabricaţii pe cît de simple, pe atît de adevărate. Ideea de adevăr, cînd e vorba de vin, e mai prezentă decît ni se pare. Ca să fie adevărat un vin trebuie să fie numai în felul în care l-a botezat tatăl său, strugurele. Tot ce-i posibil şi oarecum predestinat în butoiul săteanului nu este posibil şi în marea industrie a vinului. Prelucrarea unei recolte de mii de tone de struguri, cum e — de pildă producţia de struguri a I.A.S. Panciu — pune în cu totul alţi terment chestiunea adevărului pentru că, aşa cum ştie toată lumea, cantitatea condiţionează calitatea. La o producţie de douăzeci de deca de vin, să zicem, fabricaţia are doar cîteva etape, care se petrec parcă de la sine. La o producţie de sute şi mii de vagoane de vin, e nevoie de o adevărată tehnologie de vinificaţie şi de o mică „armată" de specialişti. Prepararea vinului are numeroşi parametri, controlaţi şi dirijaţi riguros. Ţăranul procedează cu vinul lui „de buturugă" conform tradiţiei şi după ce pune mustul în butoi aşteaptă să vadă ce i-a ieşit. Într-un Complex de vinificaţie, cu producţie de peste 1 200 de vagoane de vin — cît a dat I.A.S. Panciu în 1981 — nu-ţi poţi permite să ai surprize; aici ştii exact ce struguri ai primit şi ce vin trebuie să scoţi din el. Fiindcă fiecare etapă de producţie poate fi ameliorată ori perturbată, se înţelege că numărul cauzelor ce pot influenţa calitatea unui tip de vin e foarte mare.

Pentru ca, de exemplu, vinul alb de „regiune superior" şi al cărui preţ este 12 lei, să poată fi livrat pieţei el trebuie — ne spune inginera Doina Sorolu, şefa laboratorului de analiza vinului — să răspundă exigenţelor unui examen organoleptic, să aibă o concentraţie alcoolică cuprinsă între 10,5° — 11,4°, aciditate volatilă mică, pînă la maximum 1 gram la litru exprimată în acid sulfuric, o aciditate totală de minimum 3,5 grame/litru exprimată în acid sulfuric, un extract total de minimum 17 grame/litru, o cantitate de bioxid de sulf liber maxim 20 mg/l, o cantitate de sulf total, pînă la 200 mg/l, şi anumite arome, care-i dau „buchetul". Din complexul de vinificaţie al I.A.S. Panciu, vinul pleacă la consumatori îmbuteliat în sticle. Transportul şi depozitarea trebuie să se facă la temperatura optimă de 10°—15°C. În condiţiile cînd se depăşeşte această temperatură iar dopul nu etanşează, vinul se oţeteşte. Din cauza dopurilor de plastic care nu se fac toate la un singur atelier şi a căror fabricaţie are loc la diferite cooperative săteşti sau orăşeneşti, îmbutelierea nu poate fi garantată întotdeauna.

Dacă sînt respectate toate datele de laborator, înseamnă că vinul de 12 lei face exact 12 lei, iar vinul de regiune superior este superior în măsura în care şi-a propus să fie. Problemele vinului însă de aici încolo încep.

Inginerul oenolog Ilie Bujoreanu arată că urmăreşte problema calităţii vinului prin prisma exigenţei consumatorului. Ce doreşte el mai mult e ca vinul să nu aibă decît o componentă naturală, care să exercite o acţiune favorabilă stimulativă, să genereze o bună stare a organismului. Astfel în anul 1981, Complexul de vinificaţie n-a avut nici un refuz de vinuri îmbuteliate din partea beneficiarilor, aceasta pentru că vinurile au fost corect vinificate, îngrijite, condiţionate, îmbuteliate şi au avut o compoziţie chimică naturală.

Dat fiind influenţa dopurili butelilor asupra calităţii vinului, e de părere că folosirea dopurilor din plastic creează multe neajunsuri în reţeaua comercială depreciind calitatea vinurilor, prin neasigurarea unei perfecte etanşeităţi. Duce la o dopuire defectuoasă, de asemenea, conformaţia interioară a gîtului sticlelor, calibrarea diferită a diametrului interior, sticlele folosite provenind de la diferite fabrici de sticlă cît şi din diverse depozite ale UJCC-ului şi ICRA din diverse zone ale ţării. Cel mai bine ar fi ca dopuirea sticlelor să se facă încă cu dopuri de plută pentru că asigură perfect etanşeitatea, lipsă de contact microbiologic şi nici nu influenţează caracteristicile organoleptice ale vinului sau cele chimice, cu alte cuvinte, vinul este rezistent şi inalterabil în timpul depozitării.

În fine, tov. Cicerone Cristea, contabil şef la Complexul de vinificaţie, insistă asupra calităţii strugurilor la recoltare în scopul obţinerii vinurilor superioare.

În scopul diversificării producţiei, asigurării pieţei, a consumurilor, cu o gamă variată de băuturi, e de părere să se introducă în cadrul complexului şi alte tehnologii ca acelea de preparare a vermuturilor, a vinurilor frizante etc.

Privind aspectul comercial al sticlelor îmbuteliate, ar fi bine să se facă protejarea etichetelor prin folosirea hîrtiei la ambalarea fiecărei sticle.

I.A.S. Panciu, datorită preocupărilor şefului Complexului de vinificaţie, dr. ing. Ion Puşcă, a găsit soluţia pentru valorificarea superioară a vinurilor de Panciu, în producerea şampaniei în două tipuri — albă şi roză — renumită de acum atît în ţară cît şi în lume, un vin spumant, obţinut prin a doua fermentare a vinului în butelii după metoda Champenoise.

Dr. ing. Ion Puşcă consideră că ţara noastră are pentru viticultură condiţii naturale cum foarte puţine ţări viticole din lume au. În prezent, la noi, problema cheie este dotarea tehnică de natură a permite obţinerea unor partizi mari de vinuri de înaltă calitate. În momentul de faţă în cadrul Complexului de vinificaţie se execută operaţia de izolare a pereţilor interiori ai cisternelor de ciment — care asigură condiţii perfecte de păstrare a vinului — cu plăci de sticlă. S-au izolat în cursul anului trecut peste 50 de cisterne, se lucrează la izolarea a încă 100 şi tot aşa pînă la cele 300. Idealul ar fi cisternele de inox, dar şi plăcile de sticlă sînt bune. O altă chestiune: acidul tartric. El se importă încă, deşi cu puţină cheltuială am putea înfiinţa unităţi care să-l prepare din tescovină şi drojdie, produse care rezultă în urma procesului de vinificaţie. Ar mai trebui introduse în podgorii pe scară largă concentratoare de must prin care s-ar realiza, chiar în anii nefavorabili, cînd recolta de struguri are un conţinut mai scăzut de zahăr, vinuri cu potenţial de zahăr ridicat, şi, ce-i mai important, asigurarea constanţei calităţilor.

Mustul rezultat din strugurii care nu au ajuns toamna, fireşte, la maturitatea tehnologică ar putea fi valorificat, de asemenea, în chip superior şi cu minimum de investiţii în sucuri şi băuturi răcoritoare. Totul este să te preocupe soarta vinurilor româneşti, să nu uiţi niciodată că pe teritoriul României s-au produs vinuri, după cum o spun documentele scrise şi arheologia, încă din cea mai veche vechime, că din punct de vedere al suprafeţelor viticole ţara noastră e pe locul 6 în lume şi că asta obligă atît în direcţia producerii vinurilor de mare calitate pentru competiţii oenologice şi pentru export cît şi în aceea a producerii vinurilor curente de consum.

TUDOR OCTAVIAN ■

Prof. dr. SIMION PURICE:

„Bolnavul incurabil este un grav reproş adresat medicului şi ştiinţei medicale contemporane"

Profesorul dr. Simion Purice s-a născut la Piatra Neamţ în 1922 şi este licenţiat al Facultăţii de medicină din Bucureşti. A fost elevul şi colaboratorul profesorilor Mihai Ciucă, Daniel Danielopolu, Costel Nicolau, Bazil Theodorescu, Ionescu-Mihăieşti şi Ion Bruckner. Acestuia din urmă i-a succedat în postul de director al Institutului de medicină internă **din Bucureşti. A întreprins studii de specializare la Paris, Hamburg, Köln, Düsseldorf şi Berlin (R.F.G.). Este autor a unui număr de 184 de lucrări publicate în ţară şi străinătate şi coautor la cinci tratate de medicină internă. Conduce în calitate de redactor şef revista „Médicine interne" şi este colaborator al publicaţiilor de specialitate: „Medizinische Zeitschrift" şi „Leber und Darm" (R.F.G.). În prezent deţine postul de şef al Clinicii de medicină internă Colentina.**

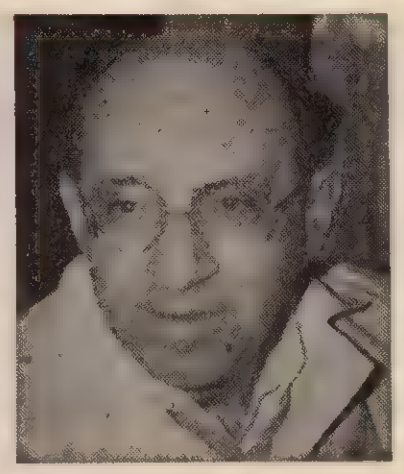

— V-aţi bucurat de privilegiul, stimate tovarăşe profesor, de a fi fost elevul şi colaboratorul unor distinşi reprezentanţi ai şcolii naţionale de medicină. Gustul mărturisit pentru cercetarea de laborator este oare rezultatul acestei fructuoase perioade postuniversitare ?

— Cercetarea ştiinţifică nemijlocită m-a preocupat încă din anii de facultate. Mai apoi, aşa cum spuneţi, am avut şansa de a conlucra în această activitate pasionantă cu mari clinicieni. Profesorii Daniel Danielopolu, Mihai Ciucă, Ion Nasta, Ionescu-Mihăieşti şi Ion Bruckner au fost şi cercetători activi, oameni care au îmbogăţit sensibil, prin cercetări proprii, patrimoniul ştiinţelor medicale. Am considerat dealtfel întotdeauna că numai cercetarea ştiinţifică împlineşte actul medical. Adevăratul om de ştiinţă trebuie să fie creator, nu numai simplu executant, nu numai beneficiarul instrumentat al muncii altora. Marii clinicieni, aproape fără excepţie, au augumentat moştenirea medicală prin descoperiri şi invenţii originale. Pe urmele unor asemenea iluştri înaintaşi mă străduiesc să merg şi eu, bineînţeles în măsura posibilităţilor. Cercetarea de laborator reclamă ore scumpe pe care astăzi trebuie să le fur orelor de curs sau de consult medical. Cînd nu e cu putinţă, mă mulţumesc să încurajez munca altora şi mai ales a celor tineri, a minţilor entuziaste. Ideile noi, chiar dacă sînt ale unor oameni foarte tineri şi fără atestate ştiinţifice, mă cîştigă de îndată.

— Pe această cale, bănuim, s-a instituit şi colaborarea cu doctorul Mihai Leontopol ?

— Despre tratamentul Leontopol am auzit mai întîi prin intermediul revistei „Flacăra". Metoda şi conceptul terapeutic mi-au atras evident atenţia prin noutatea lor absolută. Ocazia unei colaborări s-a ivit în urma cu un an şi jumătate cînd s-a prezentat la clinica noastră un tînăr inginer cu o afecţiune deosebit de gravă: seminom (tumoră la testicule) cu metastază hepatică şi pulmonară. L-am tratat prin mijloacele clasice cunoscute, dar cum boala avansa, am hotărît să-l trimitem la Paris la clinica doctorului Mathé. Acolo bolnavul a fost supus unui tratament dur cu citostatice. Dar cum maladia continua să se agraveze, profesorul Mathé l-a trimis în ţară, dar nu înainte de a-mi telefona, sfătuindu-mă să trimit la aeroport o ambulanţă, deoarece, spunea colegul de la Paris, bolnavul nu mai are decît foarte puţin timp de trăit. Atunci am hotărît să asociem pacientului tratamentul lui Leontopol. Şi miracolul s-a produs ! Bolnavul a început să-şi revină, metastaza din pulmon a dispărut, ficatul s-a normalizat şi după cîteva luni pacientul a redevenit un om normal, sănătos. L-am întîlnit, printr-un joc al hazardului, chiar pe firul muntelui Ceahlău şi apoi la mare. Din cînd în cînd mă vizitează şi aici, la institut.

— Alte cazuri ?

— Am mai conlucrat cu doctorul Leontopol în tratamentul unor cazuri de neoplasm pulmonar, dar după o ameliorare temporară, boala a revenit. E adevărat, erau cazuri extrem de grave. Acum trei luni i-am trimis pentru tratament o bolnavă cu un neoplasm intraoperator de pancreas. Pînă în prezent, sub raport clinic, rezultatele sînt bune. Bolnava n-a mai venit pe la clinică şi cînd bolnavul nu mai solicită medicul, înseamnă că se simte bine.

— Se poate formula o concluzie ?

— Cazurile sînt mult prea puţine — şi mă refer numai la cele pe care le-am putut examina personal — pentru a mă obliga la o concluzie. Consider că metoda doctorului Leontopol este o cale cu totul nouă în terapia cancerului, că merită toată atenţia specialiştilor şi că mai ales ea implică o cercetare pluridisciplinară, motive pentru care apreciez că doctorul Leontopol trebuie să beneficieze de toate condiţiile pentru efectuarea în continuare a cercetărilor necesare.

— Care este la ora actuală rolul medicinei profilactice ?

— Enorm. Enorm, dar din păcate se face foarte puţin în această privinţă. Sperăm totuşi ca lucrurile să se schimbe. O direcţie clară a fost indicată recent într-un articol semnat de tovarăşul ministru Eugen Proca. Se arată astfel că, în viitor, în ansamblul asistenţei medicale a populaţiei, ca preocupare de primă importanţă se va situa activitatea medicală preventivă. Este foarte bine dacă se va proceda aşa, deoarece astăzi, şi în mod special în cazul bolilor grave, pacientul se adresează medicului de cele mai multe ori mult prea tîrziu. Este momentul în care noi medicii ne învîrtim în jurul patului fără a mai putea interveni pentru îndepărtarea radicală a bolii. În asemenea clipe, bolnavul incurabil constituie un amarnic reproş adresat medicilor şi ştiinţei medicale contemporane. În această situaţie noi facem de fapt o medicină internă a cazurilor depăşite. Mai trebuie să remarc totodată că în chiar învăţămîntul medical, studiul medicinei profilactice este scindat în mod artificial între catedrele de igienă şi medicină internă. Amintesc apoi că există ţări unde fibroscopia a devenit un test de rutină, sau ceea ce înseamnă infinit mai multe şanse pentru depistarea timpurie a neoplasmului de rect, de intestine, esofag, stomac şi pulmon. Noi facem aici la institut în mod curent endoscopii, se mai fac la Spitalul Fundeni şi la Policlinica Vitan, se mai fac în cîteva locuri din ţară, dar asta este extrem de puţin. Ar trebui să avem aparate şi specialişti în acest domeniu în fiecare spital judeţean. Eu aş propune chiar înfiinţarea unui centru metodologic care să se ocupe în mod particular de metodele de profilaxie medicală.

— Ce boli aveţi în vedere ?

— În afară de cancer, acest teribil blestem al secolului nostru, se poate constata o îngrijorătoare proliferare a hepatitei şi cirozei hepatice. Sînt consecinţele valului de hepatită epidemică virală ce a bîntuit şi în ţara noastră îndată după război. În cazul hepatitei cronice, cu un anumit grad de reversibilitate, bolnavul poate beneficia de un tratament combinat şi dacă boala este „prinsă" la timp, se vindecă sau bolnavul poate duce, oricum, o viaţă relativ normală. Din păcate suferindul se prezintă de regulă mult prea tîrziu şi atunci boala evoluează inexorabil spre ciroză. Eu propun ca în cazul testelor de rutină să figureze şi biopsia hepatică ce se poate realiza fie prin puncţie oarbă, fie prin endoscopie.

— Epidemia de hepatită epidemică este singura cauză ce explică răspîndirea celor două maladii ?

— Boala de ficat are o etiologie diversă şi complicată. Stressul, abuzul de alimente şi alcool, oboseala sînt doar cîţiva din factorii care produc declanşarea ei. Eu aş dori însă să amintesc publicului larg pericolul pe care, astăzi mai ales, îl reprezintă investigaţiile medicale agresive şi poluarea prin medicamente.

— Ce se înţelege prin investigaţii agresive ?

— O boală de colagen, de pildă, care este de fapt o maladie autoimună, poate fi depistată extrem de simplu prin serodiagnoză. Dar nu, bolnavii sînt sfătuiţi să prezinte radiografii pulmonare, renale, li se cer biopsii, deci investigaţii dure ce pot tulbura sistemul imuno-formator al organismului. Pentru depistarea reumatismului se cer scintigrame şi din nou radiografii şi radioscopii. Am întîlnit bolnavi ce s-au prezentat la consult cu 50—100 de radiografii. Sau iată cazul hepatitelor. O hepatită cronică este o boală stabilizată, deci o maladie relativ uşoară. Ei bine, cu toate acestea, nenumăraţi confraţi prescriu tratamente complicate, sofisticate, bombardează pacientul cu citostatice, cu dezinflamatorii şi corticoide. Se foloseşte în acelaşi scop plasmoforeza, metodă scumpă şi care a fost introdusă prea de curînd în clinici deoarece ea mai reclamă studii de specialitate. Pritocirca singelui nu poate avea întotdeauna consecinţe fericite. Se folosesc apoi prea multe tranchilizante, prea multe anestezice şi medicamente ce îngreunează munca ficatului şi creează pe această cale teren favorabil apariţiei hepatitei şi cirozei. N-aş vrea să se înţeleagă de aici că sînt un adversar al metodelor moderne de investigaţie şi tratament, ele reprezintă o mare cucerire a minţii omeneşti, dar cînd ele tind să domine travaliul medicului ele pot deveni o sabie cu două tăişuri.

— În această ordine de idei aveţi cumva în vedere şi actuala specializare şi subspecializare a medicinei interne ?

— Fără îndoială că o mai strictă compartimentare a cunoştinţelor de medicină internă a adus multe avantaje. Dar în acelaşi timp, specializarea excesivă poate la rîndul ei prejudicia actul medical. Un organ bolnav trebuie judecat în contextul general al organismului. Tocmai de aceea pulverizarea medicinei interne în specialităţi şi subspecialităţi poate la un moment dat să îngusteze orizontul diagnosticianului. Cardiologul, hepatologul, nefrologul, gastroenterologul, pneumologul devin astfel nişte meseriaşi înguşti, limitaţi, aidoma lucrătorului care s-a învăţat să execute o singură piesă şi nu are nici o idee în legătură cu agregatul aflat în fabricaţie. Goana după specializare este, cred, şi o consecinţă a modului în care se predă astăzi la facultate cursul de medicină internă. Apreciez că este de foarte prost augur faptul că, începînd cu anul IV, cursul de medicină internă este predat în fiecare an de către un alt profesor. În trecut, unul şi acelaşi dascăl preda studenţilor în toţi cei trei ani. Numai pe această bază s-au putut înfiinţa strălucitele şcoli de medicină internă a căror dispariţie reprezintă o gravă pierdere pentru asistenţa sanitară din România. La Bucureşti a existat pînă nu de mult şcoala de medicină internă condusă de doctorul Nicolae Lupu, cea a lui Bazil Theodorescu şi Daniel Danielopolu, la Cluj se evidenţiase şcoala lui Iuliu Haţieganu şi Ion Goia, urmată de cea a profesorului Octavian Fodor. La Iaşi, profesorului Bădărău i-a succedat la catedra de medicină internă profesorul Enescu.

— Sînt singurele lacune ale actualului învăţămînt medical universitar şi postuniversitar ?

— Am citit largul colocviu organizat pe această temă de revista dumneavoastră şi mă asociez în multe privinţe ideilor şi sugestiilor exprimate cu această ocazie. Voi remarca în primul rînd că stagiatul de trei ani s-a dovedit o metodă greşită. Absolventul este obligat să se plimbe prin diverse servicii şi să se specializeze în spitale judeţene unde nu are întotdeauna de învăţat lucruri noi. Am putut constata personal că după numai şase luni, studenţii aflaţi în stagiatură ştiu mai puţină medicină decît ştiau pe băncile facultăţii. Izolarea absolventului de marile centre medicale universitare nu poate avea decît consecinţe nefaste. Ar trebui să se revină la concursul de internat şi aşta chiar din anul V de facultate. Tinerii absolvenţi şi chiar medicii mai vîrstnici ar trebui să ţină o legătură permanentă cu centrele universitare. Un rol în această privinţă ar trebui să-l aibă chiar institutul nostru de medicină internă. El ar trebui să se transforme într-un veritabil centru metodologic pentru cadrele medicale din întreaga ţară. Ar avea între altele şi menirea de a ţine cursuri de perfecţionare, de a stabili scheme de investigaţie şi tratament şi de a aborda teme de cercetare cu diverse unităţi spitaliceşti din ţară. În sfîrşit, îmi voi permite să observ că tinerii medici participă în foarte mică măsură la discuţiile ştiinţifice internaţionale. Puţini sînt trimişi să studieze în străinătate şi tot puţini participă la colocviile şi seminariile de vară ce se organizează în diverse ţări europene.

Iată deci cîteva observaţii şi cîteva propuneri şi sugestii pentru o mai bună organizare a învăţămîntului medical şi a ocrotirii sanitare în general. M-am oprit mai mult asupra unor lipsuri şi cred că e bine că am procedat aşa. A vorbi despre succese, despre victorii este un lucru comod, frumos şi util, dar este mult mai important — aşa cum ne-a recomandat de nenumărate ori secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — să ne recunoaştem deschis lipsurile, să le supunem discuţiei publice, să abordăm cu francheţe greşelile, să facem totul pentru îndreptarea lor, pentru perfecţionarea muncii noastre. O greşeală recunoscută are şi toate şansele de a fi îndreptată.

LIVIU TIMBUS ■

Radu Petrescu

A încetat din viaţă neaşteptat, încă în plină putere creatoare, Radu Petrescu, prozatorul remarcabil, eseistul de o rară sensibilitate şi omul nobil pe care am avut prilejul să-l cunosc mai îndeaproape în două drumuri lungi la Rîmnicu Vîlcea anul trecut şi de curînd la Timişoara însoţind un grup de artişti plastici cu opere de ale lor. În aceste oraşe l-am ascultat vorbind despre artă, i-am citit gîndurile luminate mărturisind un suflet dintre cele mai alese. Radu Petrescu trăise în Transilvania peste un deceniu ca învăţător în părţile Năsăudului şi era de atunci un cunoscător nepereche al civilizaţiei satului transilvan, slujitor al legilor morale înainte de toate.

Poate că ultimul său text tipărit este acesta din cartea Studiul, apărută la Timişoara cu prilejul deschiderii expoziţiei amintite şi se intitulează : „Mirarea", natura văzută de copii. Este un text antologic acesta şi-mi îngădui să socot fericit sufletul unui scriitor rămas atît de aproape de inocenţa copiilor, inocenţă care stă la temelia artei bizantine, a oricărei frumuseţi adevărate.

Dacă-i adevărată spusa că plecăm de aici cu cît copii a mai rămas din noi, Radu Petrescu este unul dintre cei mai avuţi, fie-i ţărîna uşoară !

IOAN ALEXANDRU ■

Cea mai prețioasă valută forte — invențiile (IV)

Uneori noul trebuie redescoperit

Mergînd pe linia Noului în tehnică, a aplicării și valorificării mîlor de brevete românești neutilizate în economia națională, deși întrunesc toate condițiile de eficiență prescrise de lege, am abordat cu interlocutorul nostru, doctorul în economie Ovidiu Nicolescu — specialist în probleme de conducere, autor și coautor a 11 lucrări pe această temă, laureat al Premiului Academiei R.S.R. pe 1980 pentru cea mai bună lucrare economică apărută în acel an — o problemă-cheie, în opinia acestui distins specialist : **pîrghiile economice ale Noului** în întreprinderile industriale din țara noastră, Ovidiu Nicolescu :

PÎRGHII ECONOMICE ALE NOULUI ÎN ÎNTREPRINDERI

— Tovarășe Ovidiu Nicolescu, vă referiți mai înainte și la o a doua categorie de cauze...

— Avem în vedere **insuficiența pîrghiilor economice stimulative pentru fundamentarea și materializarea invențiilor și inovațiilor**, a progresului științifico-tehnic în general. Mai precis :

● Se constată **stagnarea sau** poate chiar diminuarea, în anumite cazuri, a fondurilor alocate tehnicii noi de anumite întreprinderi. Este vorba, desigur, doar de o reducere relativă, fiindcă procentajul scăzut se aplică unui total care a crescut continuu în ultimii ani. Și totuși, chiar și în aceste condiții, tendința remarcată ridică probleme. Ea vine, dealtfel, în contradicție cu orientările pe plan mondial.

Un exemplu. În 1975 în întreprinderile din rețeaua Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, fondul pentru tehnica nouă atingea 2,5% din valoarea prețului de cost, pentru ca în 1976 să scadă la 1,1%, nivelul din anii următori oscilînd în jurul acestei cifre. Și în alte întreprinderi s-a observat același fenomen, de pildă în cele depinzînd de Ministerul Metalurgiei. Aceasta în timp ce pe plan mondial se tinde spre amplificarea acestor fonduri. Astfel „Siemens" din R.F.G. aloca în anii trecuți circa 10% din cifra de afaceri pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

„Volumul mai redus al fondurilor destinate progresului științifico-tehnic — și nici ele folosite integral !! — nu contribuie, după părerea mea, la realizarea unuia din obiectivele majore puse în fața noastră de Congresul al XII-lea al partidului, și anume **accelerarea progresului științifico-tehnic**. Subliniez că reducerea la care m-am referit mai sus este mai curînd rezultanta unor acțiuni întreprinse la bază, în unitățile economice, decît a unor directive superioare".

De ce scad aceste fonduri ? Cu aceasta intrăm în fondul problemei noastre.

În primul rînd, unele întreprinderi încearcă să-și diminueze cheltuielile de producție și prin limitarea sumelor destinate acțiunilor ale căror rezultate se manifestă pe termen lung, cum sînt cele pentru cercetare-dezvoltare.

În al doilea rînd, apare insuficienta preocupare a unor cadre de conducere din unitățile economice de a utiliza integral și în mod corespunzător fondurile puse la dispoziție în acest scop, ceea ce determină organele ierarhic superioare să limiteze aceste sume în anii următori.

În al treilea rînd, modul actual de stabilire a prețurilor nu este îndeajuns de stimulativ pentru întreprinderile producătoare de produse noi. Aparent, ne-am îndepărtat de tema noastră : invențiile și inovațiile, dar lucrurile nu stau așa. Faptul că nu se utilizează un sistem mobil de prețuri — mai mari în prima perioadă după introducerea produsului nou și descrescînd ulterior, pe măsura învechirii produsului — influențează negativ intensitatea preocupărilor întreprinderilor de a asimila noi produse. Cum bine se știe acest proces implică eforturi umane, materiale, financiare, organizatorice, iar ele ar trebui, firesc, recompensate de societate prin posibilitatea dată unităților producătoare de produse noi de a obține venituri superioare în prima perioadă, așa cum cere practica mondială, deci inclusiv cea a unor țări socialiste mai dezvoltate din punct de vedere industrial.

Iată ce s-a întîmplat la noi (pentru a nu cita decît un exemplu) : la o mare fabrică de mobilă din Transilvania, asimilarea unor noi garnituri, care ulterior s-au bucurat de mare succes pe piața internă și externă, s-a tergiversat ani în șir datorită faptului că beneficiul stabilit se situa sub rata rentabilității medii a produselor acelei întreprinderi. Cazul nu este de fel izolat, de aceea și ridicăm problema.

— Doresc să atrag atenția — spune Ovidiu Nicolescu — asupra unui aspect esențial : soluția implicită preconizată nu ar afecta cu nimic actualul echilibru al prețurilor și nu ar fi în detrimentul cumpărătorilor, avînd în vedere că în nici un caz nu se propune creșterea prețului pe toată durata de producere și vînzare a produsului nou, factorul stimulator menținîndu-se doar o perioadă redusă, de ordinul lunilor ; ulterior prețul ar scădea treptat mult sub nivelul inițial. O asemenea abordare se înscrie pe deplin în actuala orientare a conducerii de partid și de stat de a asigura o cît mai deplină corespondență între prețuri și cheltuieli, astfel încît să se asigure **condiții stimulatoare într-o măsură mai mare ca pînă acum pentru fabricarea de produse noi** de calitate superioară, concomitent cu **„descurajarea" produselor învechite, cu costuri ridicate și beneficii reduse.**

● Criteriile de evaluare a activității întreprinderilor, a unităților economice au în vedere actualmente **aproape exclusiv performanțe curente, pe termen scurt.** Ultimare : factorii de conducere neglijează problemele care „nu ard", într-un cuvînt : NOUL. Acesta este și motivul învechirii neadmisibile a produselor în întreprinderile citate cu titlu de exemplu la începutul articolului de față. Se neglijează, într-o anumită măsură, sectoarele de concepție, iar cei mai buni specialiști nu sînt utilizați la justa valoare, invențiile și inovațiile bat pasul pe loc, asimilarea de produse noi se amînă prea mult. Astfel, o cercetare efectuată în anii precedenți a relevat faptul că durata de asimilare a unor noi tipuri de compresor se întinde de la 21 la 41 luni, a unor locomotive de la 28 la 52 luni.

Într-unul din marile institute de cercetări în construcția de mașini, peste 80% din plan era axat pe microproducții și dezvoltări aducătoare de beneficii imediate, dar negeneratoare de brevete, de progres tehnic. În acest mod — opinează interlocutorul nostru — există **pericolul abdicării de la însăși menirea și rațiunea de a fi a unui institut de cercetări, și anume : prefigurarea viitorului** prin produse, tehnologii, metode de conducere realmente novatoare.

LIONEL NIȚESCU

Dosarul energiei

Cum ne informăm?

Într-o lămurire asupra piesei „Fizicienii", Dürrenmatt observa, cu amărăciunea omului ce trebuie să se slujească de paradoxuri pentru a mișca din loc o prejudecată, că fizica e o-rîuză mult prea serioasă pentru a o lăsa în mîna numai a fizicienilor. Criza energiei, cu mulțimea consecințelor sale, parte previzibile, parte pur și simplu surprinzătoare, a devenit cauza și ocazia unui număr de aforisme ale bunului-simț. O dovadă că ceea ce-i valabil, în ce privește fizica, se vădește potrivit și-n alte privințe. Iar în privința energiei, în orice caz. Este destul de regretabil că a trebuit să se întîmple, aproape pe neașteptate, nevoia ca să descoperim ori să redescoperim unele adevăruri simple, din categoria celor care închide o epocă, dacă nu i-a aflat pe oameni suficient de înțelepți ca s-o încoapă cu ele.

Citesc cu un nesaț, de care eu, scriitorul chestiunii sociale, nu mă credeam în stare, un îndreptar tehnic, editat de o firmă străină, în problemele reducerii consumului de energie în uzinele sale. Broșura mi-a fost împrumutată de inginerul Marcu Bernard, director tehnic la Ministerul Energiei Electrice, și se cheamă, în respect pentru latura publicitară a afacerii, *„101 idei pentru economisirea energiei"*. Că ideile acestea pot fi și de-ordinul miilor, e neîndoielnic. Titlul vrea să spună că, de fapt, contează nu atît numărul ideilor, cît preocuparea de a cerceta, cu o minte excitată de adevăr, toate componentele producției. Principiul fundamental al broșurii e că economia trebuie soluționată astfel încît să nu influențeze nici productivitatea, nici calitatea. Un al doilea principiu este că nu trebuie să categorisim, pe importanțe, locurile și situațiile în care s-ar putea economisi energia, fiindcă importante sînt, de fapt, toate. În fine, al treilea principiu : calculul energiei economisite îl privește pe specialiști, idei însă trebuie să aibă toți.

Din mulțimea, extrem de eterogenă, a celor 101 idei, destule pot fi realizate fără investiții sau cheltuieli, iar cele ce necesită cheltuieli dau garanții rapide de amortizare. Sigur, grijile unei industrii de pe aiurea sînt altele decît ale unei industrii românești. Mersul gîndirii, în problemele economisirii energiei, a materiei prime și a materialelor este însă același.

Ce m-a interesat în chip special în breviarul de idei al firmei respective este atenția la metodă. S-a pornit de la realitatea că o seamă de indici de folosință, de parametri ai procesului de producție sînt tradiționali, adică provenind dintr-o vreme cînd discuțiile despre economie aveau și ele alți parametri. Iată un exemplu : într-o instalație pentru spălarea pieselor temperatura în spălătoare se menținea, conform unor uzanțe tradiționale, la valoarea de 71—82° C. Reducîndu-se temperatura cu cîteva grade, s-a constatat că spălarea e aceeași. Investiția de inteligență trimite direct la bunul simț : nu face scump ceea ce poți face ieftin ! Investiția propriu zisă : zero. Economii anuale : 123 312 dolari, adică 2 788 tone combustibil convențional. Evident, nu toate industriile noastre care au instalații de spălat piese la cald ajung să consume pentru asta mii de tone de combustibil. Dar se schimbă oare valoarea tonei dacă e numărată cu miile sau numai cu zecile ? Bineînțeles, nu.

Inginerul Marcu Bernard mi-a atras atenția asupra unei chestiuni de fond : degeaba lucrează un consumator de energie important în parametrii lui cei mai economici, dacă e astfel alimentat ca să lucreze în gol. El mi-a dat exemplul unor oțelării electrice, mari consumatoare de energie, care țin cu rigoare parametrii consumului, dar toposc fier vechi care n-a fost în prealabil trecut printr-un proces de balotare prin compresiune, de reducere a dimensiunilor. Una e să încarci virtos cuptorul cu fierărie afinată, dacă se poate spune astfel, și alta dacă pui la fiert lingouri sau aproape lingouri. Crescînd numărul de șarje, consumul energetic devine rațional, economic.

O grijă deosebită se acordă în cărticica de „101 idei" recuperării căldurii. Iată calculul economic : într-o turnătorie — și cîte turnătorii nu avem în țară ! — aerul cald era evacuat de un exhaustor în exterior. Același exhaustor a fost pus să trimită aerul cald în clădiri vecine, încălzite în chip tradițional, cu calorifere. La o investiție cu indicele 1, s-a obținut o economie anuală cu indicele 2 în primul an, 5 în al doilea, 7,5 în al treilea ș.a.m.d.

În mod deosebit, atenția echipei care a întocmit lista de idei s-a îndreptat către consumatorii de energie ce funcționau 24 de ore din 24 și care ar fi funcționat foarte bine și cu mume întreruperi. Exemplele au ceva din poveștile matematice ale copilăriei : Într-un atelier de prelucrări mecanice, la mașinile de ștanțat, deșeurile erau înlăturate cu un jet continuu de aer comprimat. S-a instalat un dispozitiv cu came, care funcție de ciclurile ștanței deschidea conducta de aer comprimat pe perioade scurte. Investiții : indice 1. Economii anuale : indice 20. O economie de 53 tone combustibil convențional. Dacă aerul comprimat cu jet continuu nu are cum să sensibilizeze imaginația noastră la cantitatea anuală de combustibil irosit, să facem demonstrația mai captivantă închipuindu-ne că tonele de păcură ori petrol consumate de o mașină care-și suflă aerul comprimat în neant ar fi chiar petrolul ori păcura afectate încălzirii pe o iarnă a blocului în care locuim. Să ne imaginăm că tot ce se irosește privește foarte direct interesele familiei noastre.

Exemple de inteligență bine condiționată pot fi culese încă multe și puse în relație cu instalații românești. Un turn de răcire, nu-i așa, e un turn de răcire. Iată istorioara, cu morala de rigoare : Într-o mare uzină — și orașele noastre sînt pline de mari uzine ce au turnuri de răcire a apei ! — ventilatoarele de la turnurile de răcire intrau în funcțiune automat în prezența apei, indiferent de temperatura acesteia. Ele răceau, prin urmare, și apa rece ! Un termostator a reglementat funcțiunea turnului. Investiții indice 1. Economii indice 2 în primul an, 4 în al doilea etc.

Multe din ideile broșurii privesc strict procesul de producție și instalațiile și dotările firmei respective. Multe pot fi translate, ca să zicem așa și în industriile noastre. În tehnică, inteligența trebuie să fie contagioasă. Dar e și mai adevărat că fiecare uzină și întreprindere românească trebuie să procedeze la un inventar de idei, de 101 și dacă e cazul de 1001 idei, al cărui efect va fi resimțit direct fără îndoială, de va fi pus și în operă, în viața urbei, a zonei locuite, a familiei. S-ar putea ca specialiștii energeticieni să bage de seamă unele inexactități în comentariul meu. În definitiv, nu sînt inginer. Iar problemele economiei de energie, oricît de entuziast și de aplicat va fi scrisul unui ziarist, rămîn — în principal — și de abia de aici încolo problemele totuși ale marilor consumatori industriali. Adică ale noastre, cînd sîntem în fabrică și nu acasă. Eu sting un bec, dar unde-i cîștigul dacă metalul din care s-ar face filamentul becurilor unui întreg oraș cheltuiește, la topit și prelucrare, de două ori peste energia ce i-ar fi necesară ? Și asta pentru că tehnicienii întreprinderii respective nu reușesc să observe că e nevoie de o mașină de presat spanul în baloturi !

O idee bună este ea însăși o investiție. Și ideile au ele grijă să apară dacă li se evidențiază oportunitatea. Credem că e oportun ca fiecare producător, industrial să-și scrie cartea proprie a economiei de energie.

TUDOR OCTAVIAN

„Pentru economisirea energiei nu trebuie așteptate doar ideile spectaculoase. Orice idee care economisește energia este bună". Aceasta este părerea specialiștilor de la Întreprinderea „Vulcan" din București. Ea a fost exprimată de inginerul Gheorghe Deleanu, inginer principal la serviciul mecano-energetic. Aici, campania de economisire a energiei nu a început de azi, de ieri. Ea a fost și este considerată o acțiune continuă. De o atenție mai mare s-au bucurat marii consumatori de energie din întreprindere dar nici „micii" consumatori n-au fost ignorați. Consumul de energie electrică al cuptoarelor a fost redus cu 30 la sută prin schimbarea rețetarului la șarje, a modului de preparare și încărcare a fierului vechi, prin utilizarea de electrozi cu uzură normală. Scurtarea timpului de menținere a oțelului lichid în cuptoare prin analiza rapidă a oțelului, prin micșorarea corecțiilor necesare compoziției dorite s-a realizat prin sortarea deșeurilor astfel încît să fie apropiate din punct de vedere chimic, prin mutarea laboratorului lîngă cuptor. Pînă la sfîrșitul anului, analiza șarjelor se va face instantaneu cu ajutorul unui spectroscop de masă, care va reduce timpul de analiză de la aproximativ 20 de minute la zero. Centrala de compresoare aer, alt mare consumator de energie, și-a redus consumul de la 1,5 MW la 1,2 MW prin utilizarea selectivă a compresoarelor, prin livrarea aerului comprimat la presiunea de 6 atmosfere, care s-a dovedit suficientă pentru toți consumatorii, în loc de 7 atmosfere la cît se pregătea aerul comprimat pînă nu de mult. Prin introducerea unui nou tip de ventil automat de cuplare a aparatelor se reduc pierderile pe rețea în proporție de 70 la sută față de vechea situație. Noul tip de ventil este concepția inginerului Vasile Nicula de la serviciul mecano-energetic și este brevetat ca invenție în 1981 cu nr. 73784. În Întreprinderea „Vulcan", „cupla aer", așa se numește noul venit, se folosește experimental de un an și jumătate cu rezultate din cele mai bune. Inginerul Gheorghe Deleanu garantează pentru el și îl recomandă tuturor. Se pot executa cu forțe proprii, la strung, nu necesită materiale sau prelucrări deosebite. Se intervine rar la reparația și întreținerea lor. Vasile Nicula a depus dosarul în 1977. După 5 ani s-a emis brevetul de invenție. Ventilele se aplică după 5 ani doar la Vulcan, titularul de brevet. Nu sînt cunoscute încă de marele număr al consumatorilor de aer comprimat din economia noastră. Este cam lent drumul de generalizare a unui dispozitiv care, aplicat pe întreaga industrie, ar aduce importante economii de energie.

În anul 1973 consumul de energie era de „1 000 tone combustibil convențional și 45 000 MWh. În anul trecut, pentru o producție dublă s-au consumat 39 000 tec și 41 000 MWh. Această substanțială reducere — o categorisim astfel gîndindu-ne că procesul de modernizare al întreprinderii încă nu s-a terminat, că „Vulcan" produce multe unicate — se explică printr-o preocupare susținută, prin combinarea măsurilor tehnice de îmbunătățire a procesului tehnologic și prin măsuri organizatorice. Pe lîngă cele enunțate pînă acum, să mai amintim montarea limitatoarelor de timp sau de mers în gol, extinderea procedeului de sudură în CO_2, îmbunătățirea ciclului de probă și reducerea duratei de încercare a motoarelor pe standurile de încercări, bineînțeles fără diminuarea calității, îmbunătățirea tratamentelor termice prin procese tehnologice inlocuitoare, montarea recuperatoarelor de căldură la coșurile de evacuare. Numai prin introducerea tratamentului de tensionare prin vibrații la carcasele reductoarelor unităților de pompaj, 2 500 de tone fontă nu vor mai fi topite în cuptoare.

Inițiată de Institutul Politehnic București, ideea de formare a pieselor în forme vidate a căpătat la „Vulcan" expresie industrială. Se înlătură astfel uscarea formelor baterea cu clocanele pneumatice a nisipului și se permite refolosirea nisipului în proporții de 90 la sută. Practic, un cuptor va fi scos din circuit. Tehnologie de vîrf, noua metodă a depășit faza pilot și în viitorul cel mai apropiat se va trece la o linie industrială. Anul acesta, 2 000 tone de piese vor fi turnate după noua metodă.

În Întreprinderea „Vulcan" concursul pentru idei care să conducă la procese tehnologice cît mai puțin energointensive este deschis tuturor.

După cum sperăm să fi rezultat din cele de mai sus, la „Vulcan", ca și în alte părți, nu de idei se duce lipsă. Ele depășesc uneori destul de greu poarta întreprinderii. Întrebat cum se pune la curent cu ultimele noutăți pe linie energetică, inginerul Gheorghe Deleanu ne spune : „M.I.C.M. organizează anual o sesiune de comunicări cu realizări în domeniul energeticii. Ce se întîmplă la alte ministere este mai greu de aflat. Pe probleme de energie, schimbul de informații ar trebui să fie mai larg. Buletinele de informare sau publicațiile de specialitate tratează mai mult probleme de teorie sau studii generale, care au rolul lor, nimic de zis, însă se simte nevoia unor buletine de informare cu probleme de practică industrială curentă, care să se aplice rapid. Astfel s-ar scurta drumul de la idee la punerea ei în practică, capitol la care cred că încă sîntem deficitari".

Folosim și acest prilej să militățm încă o dată pentru egalizarea tehnologiilor la cel mai înalt nivel și în cel mai scurt timp. E suficient să deschizi poarta unei întreprinderi și să fii asaltat de o mulțime de idei. Din păcate ele nu sînt cunoscute așa cum ar trebui de toți cei care sînt dornici să le aplice.

OPREA GEORGESCU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lîngă destinele țării

„Pacea nu se proclamă, pacea se cucerește"

Atunci cînd flăcările războiului ucigător cuprinseseră în furia lor nebună întreaga umanitate, făcînd deja milioane de victime, atunci cînd ziua victoriei asupra tenebrelor fascismului era încă atît de departe, figura luminoasă a lui Nicolae Titulescu, trecut în lumea umbrelor la 17 martie 1941, era omagiată ca un simbol al dăruirii pentru pace. „Va trece multă vreme pînă cînd amintirea lui se va șterge din mintea poporului român — aprecia cunoscutul om politic și publicist britanic Wickham Steed, într-o conferință publică făcută la Londra, în 1942 — pentru că va veni vremea cînd România se va ridica și va avea nevoie de întregul ajutor ce i-l pot da fiii ei. Și atunci, acela dintre noi, care nu vom uita ce a făcut, a gîndit și s-a străduit să facă, îl vom glorifica drept unul din cei mai mari bărbați ai României".

Într-o lume care a cunoscut pacea doar ca un armistițiu între două holocausturi, Nicolae Titulescu și-a consacrat întreaga forță a minții sale geniale și a verbului său briliant elaborării, exprimării și promovării unei concepții realiste, constructive și morale despre pace.

„Pacea nu se proclamă, pacea se cucerește !" Cuvintele lui Nicolae Titulescu ar putea fi așezate la temelia oricărui monument pentru pace, simbolizînd încredere, speranță, angajare, sacrificiu în numele unui ideal, căruia i-a fost, în egală măsură, apărător, tribun și herald.

Afirmînd statornic și fervent nevoia și dorința de pace ale poporului român în expresii de mare relevanță, Nicolae Titulescu a reușit, ca nimeni altul pînă la el, să surprindă chintesența luptei pentru pace, subliniind că principalul imperativ este acela al menținerii păcii și nu al reciștigării ei. În concepția lui Nicolae Titulescu, realizarea păcii implică două deziderate majore : realizarea unei mentalități pacifice și organizarea legală a păcii. Uităm deseori că, dincolo de frontiere, dincolo de sisteme social-politice, noi toți aparținem aceleiași mari familii umane. Nicolae Titulescu a înțeles acest mare adevăr și a pledat pentru integrarea ideii solidarității umane în conștiința maselor, pentru asimilarea obligației și recunoașterea dreptului popoarelor de a se pronunța în această problemă, fundamentală ieri, astăzi și mîine. Cît privește organizarea păcii, orice analiză a ideilor și acțiunilor lui Nicolae Titulescu în această direcție nu ar putea oco'i constatarea că ne aflăm în fața unui sistem coerent, promovînd principii, direcții și obiective de largă audiență — în spiritul unei diplomații deschise și constructive — în care se regăsesc, într-un mod generos, interesele tuturor popoarelor.

În slujba marilor sale idei, Nicolae Titulescu a pus o acțiune statornică, de peste două decenii — remarcabilă prin continuitatea și cuprinderea ei, perenitatea soluțiilor avansate și valoarea aportului concret prin contribuțiile originale de idee și act politic, aduse materializării marilor comandamente ale vieții internaționale — acțiune împlinită cu dăruire fără parcimonie, cu entuziasm fără egal, cu pasiune ardentă și vitalitate neslăbită.

Glasul lui Nicolae Titulescu are, în ciuda limitelor obiectiv determinate sau subiectiv explicabile — și avem în vedere, înainte de toate, exagerarea rolului factorilor psihologici și morali în explicarea evoluțiilor social-politice — puternice și justificate rezonanțe în epoca noastră, în care apărarea păcii, a dreptului vital la pace al popoarelor, a devenit problema numărul unu a lumii contemporane.

GEORGE G. POTRA ■
CONSTANTIN I. TURCU ■

„Sinonimul păcii nu este lipsa războiului. Pacea înseamnă înainte de toate o stare de spirit alcătuită din încredere, din înțelegere reciprocă, din nădejde în ziua de mîine. Pacea nu se proclamă. Pacea se cucerește. Iar strădaniile depuse pentru ca ea să izbîndească sînt mai grele și mai îndelungate decît cele pe care le implică orice altă cucerire. Iată de ce lupta pentru pace are un caracter sacru, căci ea trebuie să nimicească pe cei mai înverșunați dușmani ai muncii creatoare : îndoiala și descurajarea".

„Dar nu trebuie să se uite că, cel puțin în interiorul continentelor, există un mare principiu care se numește principiul indivizibilității păcii. Aceasta nu înseamnă că indivizibilitatea trebuie să fie alta de la continent la continent (...) pentru că există astfel riscul de a grăbi izbucnirea războiului, dîndu-se eventualului agresor speranța că el nu va găsi, poate, la un moment dat în fața lui toate forțele capabile să-i țină piept".

„Trăim într-o epocă tulbure cum nu a fost niciodată în istorie. Se spune că voim să evităm războiul și totuși el este foarte aproape, dar ochii noștri refuză să-l vadă (...). Se spune că voim să trăim sub domnia legii internaționale și totuși lumea asistă nepăsătoare la violarea ei repetată și la zeificarea celor care o realizează. fericită dacă aceștia consimt să accepte o convorbire, chiar dacă faptele împlinite nu sînt niciodată puse în cauză. Lumea resimte azi o nevoie care primează asupra tuturor celorlalte : ordinea în gîndire".

„Dacă această ordine nu este repede restabilită, tot ce se va face este inutil și omul va cădea mai jos decît pe vremea triburilor primitive, căci pe atunci soarta care-l aștepta era ascensiunea, pe cînd soarta care așteaptă, în împrejurările actuale, pe omul de mîine este durerea de a cădea de pe piscuri într-o prăpastie. Să acționăm, acesta e cuvîntul de ordine al timpului nostru".

„În fața unei atari situațiuni, nici un om cu răspundere nu poate rămîne pasiv. Dar nici un om cu răspundere nu poate lăsa să considere că reacțiunea salutară a țării sale în asemenea împrejurări ar putea consista în împovărarea ei cu noi obligațiuni militare. Cînd pacea este amenințată, nu se răspunde cu război, ci cu organizarea păcii".

„Ceea ce vreau, ceea ce vrem cu toții nu este să cîștigăm războiul a doua oară, ci să-l evităm pentru totdeauna. Or, acest lucru nu se poate realiza prin inacțiune, printr-o retragere în tine însuți, căci nu prin oroarea față de război acesta din urmă va fi evitat. Trebuie ca toată lumea să acționeze pentru ca de un astfel de rel să fie scutită umanitatea".

„Dacă toată lumea vrea pacea, atunci soluția este simplă : să facem frontul unic al păcii".

„Dacă diriguitorii Europei nu realizează exigențele opiniunii publice internaționale în asemenea materie, vor fi răspunzători în fața istoriei ! O soluție se găsește în mîinile lor : să nu întîrzie s-o aplice !"

„Da, pacea este o stare de spirit. Dacă lipsa mentalității pacifice se explică prin lipsa de fapte pe care ea e menită să se sprijine, să creăm faptele necesare ! Dar dacă faptele există și totuși, în ciuda lor, constatăm o lipsă de mentalitate pacifică, nu rămîne decît un singur lucru de făcut : să luptăm prin toate mijloacele pentru a schimba acea mentalitate. O stare de spirit are o valoare în măsura în care e sprijinită de rațiune. Cînd este contrazisă de rațiune, o stare de spirit poate constitui un pericol : ea nu se poate însă niciodată transforma într-un izvor de drept".

„Există, totuși, un domeniu în care sentimentul poate fi aliatul de preț al rațiunii : acest domeniu este acela al înțelegerii reciproce a popoarelor, unica sursă a unei păci statornice și roditoare. Relele provin din faptul că națiunile nu-și dau seama că, în ciuda tuturor deosebirilor, ele alcătuiesc, la urma urmelor, un tot indivizibil. Omul nu poate fi străin omului numai prin faptul că între ei se ridică o graniță. Și pacea nu înseamnă nimic altceva decît conștiința universalității speței umane".

„Dar dacă țările nu sînt egale în putere și în experiență, oamenii politici pot fi egali în dragostea și grija lor de pace. Și, poate, țările așa-zise mici cunosc mai bine exigențele păcii ca țările mari, pentru că ele se tem mai mult de război și sînt mai expuse".

„Cum s-ar putea clădi edificiul păcii fără sprijinul maselor ? Și cum poți convinge masele dacă nu prin cuvînt ? O doctrină — istoria o dovedește — nu se poate impune decît prin spadă sau cuvînt ! Eu unul prefer cuvîntul. Ironiile pot să continue asupra „vorbăriei inutile de la Geneva". Să nu uite domnii realiști că, atîta vreme cît popoarele își vorbesc unele altora, ele nu recurg la arme ! Dacă n-ar fi decît aceasta și tot e un cîștig".

„Vreau pacea. Pentru aceasta ne trebuie alianțe și amiciții cu toate popoarele fără deosebire. Declar că oricine garantează hotarele României și pe acelea ale aliaților noștri este aliatul nostru de drept. Eu nu fac o alegere între gloanțele care s-ar putea îndrepta spre țara noastră. Eu vreau ca România să trăiască. Și va trăi, căci acțiunea ei nu consistă în a substitui o ostilitate unei alte ostilități, ci în a suprapune o prietenie peste altă prietenie".

În scrisorile următoare Take Ionescu continuă cu expunerea evenimentelor de la Iași. În legătură cu serbarea zilei de 1 Mai, ziua muncitorilor, el relatează frămîntările societății românești din Capitala Moldovei și agitația revoluționară de care era cuprinsă armata rusă. Pentru realizarea unității naționale el afirmă că e necesară o intensificare a propagandei românești peste hotare, îndeosebi în marele capitale ale Antantei, fiindcă pînă în acel moment se realizase prea puțin.

El nu-și ascunde nici frămîntările sale intime, care erau destul de puternice, dar pe care printr-un efort de voință izbutea să și le domine. La 4—17 mai insistă din nou asupra inutilității și greșelii convocării Parlamentului, deputații și senatorii fiind răspîndiți prin diferite orașe ale Rusiei, iar unii dintre ei arătau prea puțin interes reformelor pe care le susținea atît Guvernul cît și Take Ionescu.

În scrisorile viitoare toate aceste probleme vor fi reluate cu mai multe amănunte.

VASILE NETEA ■

Devotament absolut pentru lucrul public, pentru patrie

Marți 18 (aprilie) 1 mai 1917

...Această zi de 1 mai nu era altădată fără să-mi dea neliniști. Odinioară erau muncitorii care manifestau pentru 1 mai. Acum sînt soldații. Aceștia sînt cu mult mai periculoși. Noi avem la Iași multe trupe rusești și îndeosebi muncitori ; muncitori feroviari, cizmari, croitori, mecanici, muncitori din mediile socialiste. Mă temeam deci că această sărbătoare de 1 mai să nu ne provoace neajunsuri. Le-am fi putut avea în două feluri. Nu dezordini materiale — aceasta nu. Dar dezordini de alt gen. Iată-le : a fost o adunare la Socola. Acolo s-a vorbit. Trei oratori, toți soldați, au vorbit cu piper și sare dar au lăsat România în pace. Un altul însă (evreu sau german după nume) a atacat România. El a întrebuințat limbajul obișnuit împotriva oligarhiei române, și a preconizat necesitatea ca revoluția rusă să vină să ne elibereze fiindcă noi nu știm să ne eliberăm. El a afirmat chiar că regele, dacă nu face ceea ce trebuie să facă — el n-a spus ce anume ar trebui să facă — va avea soarta lui Nicolae al II-lea (țarul Rusiei care a fost silit să abdice la 15 martie 1917 și apoi la 21 martie a fost arestat). La un miting de soldați străini, aliați dar totuși străini, s-a vorbit deci astfel și noi trebuie să înghițim fiindcă ofițerii și generalii lor nu pot nimic și noi n-avem cui să-i reclamăm...

Trebuie să trimitem miniștri la Washington și Tokio (România nu avusese pînă atunci relații diplomatice cu Statele Unite și Japonia), trebuie să trimitem oameni care să facă propagandă în Franța, în Anglia în Italia, în America și, după revoluție, în Rusia. Noi n-am făcut pînă acum nimic. Și trebuie făcute atîtea și atîtea alte lucruri. **Trebuie să încercăm totul, trebuie să facem totul mai bine.** Aceasta este ceea ce fac eu. Sînt sigur că ceea ce iubești tu în mine este această posibilitate de devotament absolut pentru lucrul public, pentru patrie. Eu te asigur că ea este sinceră...

Luni 21 aprilie / 7 mai

...Mă simt citeodată atît de abătut. Dar ce forță de redresare se află în mine, ce resort încă atît de puternic, cu toate că în curînd vor fi trei ani de cînd sînt atît de lovit eu am încă atîtea momente de violiciune și citeodată chiar de strălucire. Simbătă am dejunat la Fasciotti (ministrul Italiei pe lîngă guvernul român), ieri la Greceanu (aderent al lui Take Ionescu, ministrul Lucrărilor publice) și am cinat la Cananău (parlamentar, aderent al său) și se pare că în toate trei ocaziunile am fost eu însumi (cel de odinioară). Și cît de îngrijorat eram în realitate.

Iași 3/16 mai 1917

...Brătianu a sosit astăzi la amiaz (de la Petrograd). El a venit direct la Consiliul de miniștri și ne-a explicat situația din Rusia. Eu nu vreau să-ți spun nimic, fiindcă tu cunoști mai bine lucrurile, dar eu rămîn neliniștit. Nu pot lua prea ușor chestiunile de care, după mine, depinde totul. După dejun am văzut pe Toma (fratele său) care s-a reîntors ieri noapte (din Rusia). Închipuie-ți că de la Ungheni la Iași a făcut 13 ore, dar bagajele sale au sosit. În afară de drumul dintre Petrograd și Moscova, unde totul este normal și bine, și de la Moscova la Kiev, unde este acceptabil, voiajul lui a fost un infern. A nu te putea mișca timp de atîtea zile de teama de a-ți pierde locul, este într-adevăr îngrozitor...

M-am certat puțin cu Poklevski (ministrul Rusiei). Sînt pedepsit pentru loialitatea și sinceritatea mea. Se pare — și eu o știu aceasta cu certitudine — că el n-a vorbit totdeauna de mine cum ar fi trebuit să o facă. Eu accept cu nepăsare de a nu fi considerat nimic, dar a fi comparat și pus pe aceeași linie cu Brătianu aceasta nu o accept. Nu-l contest inteligența, dar nu pot împinge ridicolul modestiei pînă la a mă compara cu el. Știu că Poklevski a făcut-o. Astăzi l-am primit bine la ministeri, dar cu o evidentă răceală. El a înțeles și m-a întrebat pentru ce nu-l mai iubesc. I-am răspuns că îl iubesc dar că aveam anumite preocupări. El a avut atunci reaua inspirație de a-mi spune că Brătianu i-a arătat mai multă bucurie decît mine la reîntîlnire. I-am răspuns că este vorba de o diferență de moravuri, și l-am întrebat dacă i-a dovedit cineva mai multă loialitate, sinceritate și amiciție decît mine. Poklevski a trebuit să recunoască că aveam dreptate. Atunci, i-am replicat eu, de ce vă plîngeți dumneavoastră ? L-am făcut astfel să vadă că colegul său, englezul (Georg Barklay) care este amicul său intim, îmi era dacă nu ostil cel puțin indiferent și că eu nu mă sinchisesc. El n-a putut decît să se repete. Raporturile noastre nu vor mai fi niciodată ceea ce au fost, sau cel puțin, dacă va fi necesar, ca el să fie tot atît de sincer ca și mine.

4/17 mai...

...Afacerile externe (interimatul său la minister în timpul cînd Brătianu a fost în Rusia) s-au sfîrșit de ieri seară. Eu nu mai am nici vila mea (de la Sinaia), nici casa mea (de la București) și nici amicii mei. Împrejurările din Rusia diminuează într-atît încrederea mea, care a fost pînă acum de nezdruncinat, și îndoiala îmi alunecă în inimă asupra felului cum mi-am făcut datoria. N-am nici măcar satisfacția de a-mi putea spune că am fost pus în situația de a-mi putea servi patria în cele mai tragice circumstanțe, așa cum aș fi dorit, și că am făcut o mulțime de lucruri pe care le-am crezut rele. Printre acestea este și această convocare a Parlamentului. (Parlamentul de la Iași aflat în vacanță, numeroși parlamentari fiind la Odessa, Harkov sau Kiev.) Eu vreau să repar lucrurile mai mult decît oricine, dar această convocare este o greșeală. Ea ar putea să fie chiar un dezavantaj. El se deschide simbătă, poimîine, în loc de astăzi fiindcă parlamentarii încă nu sînt sosiți. Cît timp vor dura dezbaterile ? Eu doresc ca ele să fie scurte, nu numai pentru a putea pleca dar și pentru importanța lor în sine. Cu cît se va discuta mai puțin, cu atît va fi mai bine. Voi vedea atmosfera în curînd. Astăzi la orele 4, la Greceanu, avem reuniunea alor noștri. Ei vor să mă atace, vor o răsturnare, vor ceea ce mai ales nu este posibil. Ei uită împrejurările în care ne găsim. Voi vedea. Și este atît de natural ca ei să fie nemulțumiți. Nu s-a dat nici o satisfacție exploziei de nemulțumire din partea tuturora. Dar sînt și dedesupturi ale unor lucruri mai puțin avuabile. Există de asemeni ambiții și rancune. Acestea mă dezgustează, dar ele sînt omenești. Eu voi împinge pe cît va fi posibil la scurtarea sesiunii pentru ca astfel spectacolul să fie cît mai puțin urît...

Eu am avut astăzi încă două neplăceri. Mai întîi o lungă discuție cu partizanii mei. Cît de mult regret faimoasă fuziune (cu aderenții fostului partid al lui Nicolae Filipescu, decedat la 26 septembrie 1916). Partidul meu (Partidul conservator democrat întemeiat în 1908) era un partid mic, dar era un partid. Acesta de acum este o gloată. Cum îmi explic acum de ce conservatorii n-au putut juca niciodată un rol în această țară ! Vreau să zic un rol egal cu importanța lor. Ei n-au avut simț politic. Voi reuși să fac să se voteze reformele în mod rapid ? Nu știu nimic, dar mă exasperează.

A doua neplăcere mi s-a întîmplat în astă seară, în legătură cu nefericirile Serbiei și ale României. Voi **vedea îndată un ofițer austriac, sîrb de origine, dezertor la noi, născut în București, frate al unui ofițer român, vorbind românește ca mine și care la 25 aprilie st.v. era în București.** El a rămas aici o săptămînă. Au ce să mănînce, dar nu carne. Toate casele sînt intacte în afară de a mea, care a fost devastată de la temelie la acoperiș...

Elena-Carmen Nițu

Elena Carmen N. are aproape 12 ani. Cînd mama i-a părăsit, Elena Carmen N. avea doi ani și jumătate, Mirela un an și jumătate și Dumitru Daniel 7 luni. În anul 1975 cei trei copii au fost încredințați, de instanță, spre creștere și educare tatălui. Primii trei ani Elena i-a trăit într-un mediu traumatizant. De la trei la cinci ani a stat la bunici. De la 5 ani pînă la școală, la Casa copilului nr. 5 unde „s-a adaptat foarte greu". Între timp, tatăl s-a recăsătorit. Amindoi soții lucrează la domiciliu „pentru a putea supraveghea mai bine copiii (!)" La 6 ani Elena este adusă acasă și școlarizată. Acum are aproape 12 ani și deține recordul a 300 de absențe și o corijență la matematică. Dispare foarte des de acasă. De ce ? Din păcate sînt foarte multe de ce-uri.

— De ce pleci de acasă, Carmen, n-ai ce-ți trebuie, n-ai mîncare ?
— Ba da.
— Atunci ?
— Așa, îmi place să mă plimb.
— Unde te duci ?
— La magazine, mă uit la vitrine.
— Și numai la magazine ?
— Și la bunici, la unchiul (fratele tatălui), dar ei nu mă mai primesc, mă ceartă și mă gonesc acasă.
— Și nu te întorci acasă ?
— Nu.
— Dar ce faci ?
— Dorm pe la oameni. Mă iau acasă seara cînd se întunecă și mă culcă la ei.

Mama adoptivă : „Carmen este o fire mai nervoasă, are un somn agitat, noaptea geme, țipă".

În 1979 au început disparițiile de acasă. Într-o caracterizare a școlii din anul trecut găsim relatarea... „eleva Elena-Carmen deranjează orele". În anul acesta, actuala diriginte Lidia Ionescu spunea... „aproape că nu o simt, la orele mele este foarte liniștită, de n-ar fi absențele..."

La 5 decembrie 1980 autoritatea tutelară a sectorului 6, prin Iuliana Vătămanu, trimite medicului psihiatru, cu adresa 42958, pe Elena pentru examinare și scrotire. Dr. Emilia Moraru : „Elena are un intelect mediocru, ea trebuie să muncească mult. Nu știu exact ce se întîmplă în această familie. După spusele părinților, mama intervine și zăpăcește copilul, de aceea fuge de acasă. Nu reușesc s-o aduc pe mamă să stăm de vorbă. Poate atunci m-aș lumina în unele privințe. Dacă m-ați putea ajuta..."

Mă aflu cu mama Vasilica I. în cabinetul medicului psihiatru Emilia Moraru: „Se spune că dv. doriți acum copilul și-l învățați să fugă de acasă ca să puteți primi locuință". „Nu este adevărat. Eu mi-am acontat de mult un apartament cu două camere, aștept să-l primesc. I-am spus Elenei că dacă nu vrea să stea la tatăl ei o să încerc s-o iau pe cale legală, nu așa. Elena însă vrea să fie liberă, nu vrea să învețe. Dacă o întreb de ce fuge, pune capul în jos și nu spune nimic. Poate ar fi mai bine să fie dată la o școală".

Geta N. (mamă adoptivă) : „...eu am învățat-o pe Elena o meserie, lucrează foarte frumos, e pun și mă ajută la covoare cînd a început să fugă de acasă nu am mai lăsat-o afară luni de zile".

Mă întreb, eu, care n-am putut să scriu un rînd timp de 5 luni de frică să nu greșesc, să nu rănesc pe nimeni și din dorința de a ajuta la recuperarea copilului : oare nu trebuie să muncească prea mult ? E totuși un copil și în cabinetul medical plin cu jucării mîinile ei apucau cu febrilitate jucării pe care alți copii le minuiesc la 4—5—6 ani ? Ce cauze am putea găsi fugii, mitomaniei, dorinței de independență ? Poate lipsa afecțiunii.

Diriginta Ionescu Lidia : „...Întoarsă de la sanatoriu fetița a fost adusă la școală fără nici o vorbă, deși școala fusese anunțată că eleva va fi mutată".

Părinților li se pare absurd să însoțească copilul la școală (fiind vorba de un copil care vagabondează,... „ne sperie cu disparițiile ei") susțin că nu au timp și nici bani să plătească „detectivi care să păzească fata" deși locuiesc la nici două minute de școală și în plus au muncă la domiciliu. Tatăl acuză școala de lipsă de interes. „Atunci cînd a dispărut de ce nu s-au interesat, nu era eleva lor ?"

Lidia Ionescu : „...nu pot să vă spun cum vine fetița la școală : neîngrijită, cu o uniformă uzată care i-a rămas de mult scurtă. Am apelat la copii și i-am dat altă uniformă".

Mihaela N. (cumnata tatălui) : „Anul trecut mai venea pe la noi, spunînd că și-a pierdut bentița și îi e frică să se ducă acasă. Altă dată a găsit-o soțul, la 11 noaptea, dormind ca un cățeluș pe ciment, la ușă, cu capul pe ghiozdan (nu mai îndrăznise să sune pentru că-i spusesem că nu o mai primim). În alt rînd a fost adusă de o vecină, la 10 seara, o găsise dormind pe scările blocului. Într-un timp, se ducea la părinții mei, dar pentru că tatăl meu a amenințat-o că o duce la miliție, a început să se refugieze la vecinii noștri".

— Ce v-a spus Elena, de ce fuge de acasă ?
— Că mama adoptivă nu o lasă să învețe, o pune să țească covoare, dar eu nu pot să mă pronunț, nu am stat cu ei".

Mariana Croitoru (inspectoare la autoritatea tutelară sector 6) : „Tatăl a venit aici și ne-a făcut scandal. Spunea că cei trei copii i-au fost repartizați prin lege iar fetița este învățată de mamă să fugă de acasă. Mama neagă și acuză tatăl că nu supraveghează copilul, iar Elena tace, tace tot timpul cu capul în jos, nu poți să scoți nimic de la ea".

Într-o seară am telefonat să întreb dacă Elena nu a mai dispărut. Mi-a răspuns tatăl. „Nu, fiți liniștită, deocamdată n-a mai dispărut. Ea este bine. N-aveți nici o frică. Dar eu ? Eu care n-am liniște din cauza ei. Acest copil a ajuns pentru mine un coșmar și nimeni nu m-ajută, pe nimeni nu interesează".

Copil-coșmar, oare ?

Mă aflu la bunici, în Colentina. Mă privește bunica. „De ce credeți că fuge Elena de acasă ?" „De batută ce e. O bate mamă-sa și taică-său de-o zăpăcesc ! Vai de capul lor ! Înca de la început copiii au dus-o prost. Geta nu-i lăsa la televizor, nu-i primea la masă nici măcar atunci cînd la ea în vizită erau frații băiatului meu. De aceea, băieții mei nu vor să mai meargă pe acolo. Odată, Elena a venit la noi cu picioarele negre-vinete. Ne-a spus că a bătut-o mama adoptivă că stricase ceva la un joc al celui mic. Nu știu, eu am crescut șase copii. Cînd m-am luat cu al meu, rămăsesem văduv cu două fetițe, dar nu mi-am bătut niciodată joc de copii ! E băiatul meu și îmi pare tare rău de ei ; a fost cel mai bun dintre copiii mei. Trei ani i-am ținut noi copiii pînă s-a însurat, ne doare inima de copii".

„Fetița a stat la Casa copilului de la 5 la 6 ani. De ce au scos-o de acolo, nu se adapta ?" Începuse să se învețe, dar trebuia să dea 500 lei pentru ea iar Getei îi lipseau banii. Mai bine ar fi pentru ea la o școală cu internat, să scape și ea săraca cu viață, altfel nu știu ce se întîmplă de fapt cu ei, toți trei. Stați să vedeți că urmează și Mirela, a început s-o bată și pe ea rău, Dumitru-Daniel e de mult la țară la părinții ei (? !), numai cel mic o duce bine, e îngrijit ca un prinț, e copilul lor".

21 mai 1981

P.S. Noiembrie 1981. Părinții Elenei sînt în sfîrșit liniștiți. Au scăpat de „coșmarul" Elena-Carmen. „Ce vă mai interesează situația ei ? Gata, s-a rezolvat". Elena-Carmen se află astăzi la o școală de reeducare din Bacău.

Într-adevăr, s-a rezolvat. Elena-Carmen — un copil frustrat de cel mai elementar drept de proprii ei părinți — copilăria —, n-a găsit acasă liniștea, căldura și afecțiunea de care avea nevoie. La 18 ani va termina școala, va avea o meserie și... o „marcă" — școala de reeducare.

19 noiembrie 1981

ANGELA STEJEREANU ■

Cronica șoselei „Chefuri pe bază de grafic"

„Avem trei copii, toți sub 10 ani. Îmi dau seama că îmi va fi foarte greu să-i cresc singură. Înainte de a-i cunoaște pe cei doi colegi de serviciu, soțul meu era un băiat model. Rar bea cîte un pahar de vin și asta numai la masă, cînd știa sigur că nu va pleca cu mașina. După ce în anturajul lui Ionel au apărut Sebastian și Benone, au început să nu ne mai ajungă nici banii, deși ei cîștigă circa 4 000 pe lună și eu aproape 3 000 și nici timp nu mai avea deloc să se ocupe de familie. În afară de serviciu, care și așa începuse să-l facă destul de prost, deoarece nu era zi să nu primească observații de la șefi, nu știa decît de chefurile organizate împreună cu cei doi. Îl favoriza mult și faptul că lucra 24 de ore cu 48 liber.

„Lucrau" după o planificare al dracului de bine alcătuită. O zi la Sebastian, apoi una la Benone — în garsonierele lor, căci erau burlaci, unde aduceau și femei —, apoi în zilele următoare plecau din oraș la rudele celor doi, unde găseau vin din belșug. Începeau imediat după terminarea lucrului și continuau pînă noaptea tîrziu. După un somn de cîteva ore, se urcau în mașină — soțul meu la volan, căci Sebastian avea carnetul suspendat pentru beție — și o luau la colindat prin comunele din apropiere, pe la neamuri, conform graficului.

În ziua cu pricina, după terminarea lucrului, unul din colegii lui Ionel a asistat la discuția dintre cei trei. Discuție unde se puneau la punct detaliile planului pentru ziua respectivă. „Azi spectacolul are loc la mine. Plecăm chiar acum după aprovizionare. O să avem ceva de mers, dar merită. Îi ducem televizorul reparat lui frate-miu. Al mai fost la el, Ioane. Nu-s decît 12 km. Dus și întors 24. Un fleac ! De bucurie ne dă și vin și pastramă, elementele de bază ale festinului nostru. Murături și carne de porc luăm de la Costică, cel cărula i-am fost naș acum o lună. Mai ales că-i duc și grătarul care mi l-a dat să i-l repar acum cîteva zile. Pe la 12 o să fim acasă cu proviziile. În două ore le preparăm. Numai bine la două, cînd ies din schimb fetele, sîntem cu masa pusă".

Totul s-a desfășurat exact după program. Spre seară, Sebastian constată că cele 6 guri au decimat toate proviziile. Inclusiv că au golit conținutul unei damigene de 10 litri de vin. „Mă, fetelor, eu știu, declară șeful clanului, Sebastian, că femeile înainte nu beau așa mă ! Dar văd că ați ținut la fix pasul cu bărbații și acum sînteți la fel de însetate ca noi". „Ce să-ți fac, Sebastiane, dacă n-ați avut de lucru și ați adus vin de ăsta dulce de cucoane. Uite ce, noi, cele trei fete, mai aranjăm prin casa asta dezordonată de burlac, iar voi plecați să mai împrospătați proviziile".

Zis și făcut. Ion se așază la volan și în dreapta lui ia loc Sebastian, iar pe fotoliul din spate Benone. Lîngă el, pe locul rămas liber, aranjează damigenele. Noapte, ceață, pe jos lapoviță transformată în polei. „Nu prea e vreme bună pentru deplasări cu autoturismul, măi Benone", zice cu voce joasă Ionel. „Na-ți-o bună că ți-am dres-o, doar nu era să spargem petrecerea la ora 8 seara. Pînă în comună la vitorul meu socru nu facem decît 20 de minute". „Și ce-o să zică vitoarea ta logodnică cînd te-o vedea atît de bine făcut și în plus că vrei să-i mai ceri și vin ?" „Logodnica mea mi-a spus: să mă iubești tu pe mine, asta-i important. Dacă mai bei un pahar în plus asta nu-i nici o nenorocire !" Au ajuns cu bine la viitorul socru. Au umplut două damigene, logodnica nu s-a supărat, au pornit-o imediat spre municipiu, dar n-au ajuns decît pînă la km 15. Aici, Ionel s-a angajat fără asigurare în depășirea unui autobuz rămas în pană. Acul vitezometrului arăta 120 km pe oră. A intrat în coliziune frontală cu un alt autobuz al întreprinderii județene de transporturi locale. Autoturismul s-a rupt în trei părți. Una avîndu-l pe Sebastian pe scaunul din dreapta șoferului — culmea, cu centura de siguranță fixată — a rămas pe șosea, pasagerul alegîndu-se doar cu cîteva zgîrieturi, a doua cu șoferul având pieptul zdrobit, a fost aruncată în stînga, la 15 metri de drum. A treia, cu Benone având capul tăiat și străpuns de bucățile de sticlă provenite din damigenele sparte, cu îmbrăcămintea îmbibată de vinul scurs din vase, a fost găsită în șanțul șoselei. În procesul coliziunii o bucată din blocul motorului a fost proiectată în peretele de sticlă al unei locuințe amplasate în apropierea șoselei. După ce a pătruns balconul, a nimerit în televizorul la care privea întreaga familie. Medicii s-au străduit mult timp să le elimine din ochi cioburile ecranului. Roata de rezervă a fost proiectată la circa 20 metri, în grădina unui cetățean, care împrăștia gunoiul de grajd pe viitoarele straturi de legume. S-a ales cu o fractură a umărului. 2 morți, 3 răniți grav și 2 ceva mai ușor reprezintă bilanțul accidentului produs de Ionel R. care și-a pierdut viața ca urmare a nesăbuințelor sale. Alcoolemia în sîngele pilotului era de 2,95 la mie !! Pasagerii au avut, ce-i drept, mai puțin : Sebastian, 2,7 la mie, iar Benone, care ocrotea damigenele, 2,6 la mie.

VICTOR BEDA

„Clientul nostru, stăpînul nostru"

Există conducători de întreprinderi al căror scaun este de invidiat sau nu, în funcție de locul unde te afli. Gheorghe Coșerea, șef de secție coordonator I.T.B., deține un asemenea scaun. Privit din fața biroului, de către tine, retățean cu mașina în suferință, este de invidiat. Privind lucrurile de pe scaunul inginerului Gh. Coșerea, viața nu este roz, el fiind confruntat, cît e ziua de mare, cu cerere, reclamații, intervenții, mulțumiri și multe alte minunății aparținînd celor care obișnuiesc să vadă viața de la volan. Cu aceste gînduri, stăm de vorbă cu preopinentul nostru, care, cu un calm olimpian, tratează problemele reparației și întreținerii mașinilor particulare cu destulă îngrijorare.

— Sînt îngrijorat, dă glas gîndurilor sale Gheorghe Coșerea, pentru că lucrurile merg bine, dar nu foarte bine, așa cum le doresc eu. Nemulțumirea mea pornește de acolo că ducem lipsă de piese de schimb, de mai mulți lucrători cu o înaltă etică profesională, tocmai acum cînd, spre bucuria noastră, în cadrul unităților „Ciclop" se poate vorbi despre o adevărată emulație.

— Stați puțin, prea multe lucruri dintr-o dată, deci să le reluăm sistematic, doar sînt în fața unui inginer. Voi inversa puțin piramida pentru a vă ruga să-mi spuneți ce înseamnă apariția emulației în cadrul sectorului dumneavoastră ?

— După cum știți, de întreținerea mașinilor în Capitală se ocupă trei mari întreprinderi : Cooperativa „Automecanica", „Dacia service" și „Ciclop". După părerea mea, spațiul și forța de muncă ale acestor trei mari întreprinderi sînt egale. Dar în ultima vreme au intrat în dotarea noastră noi unități de nu prea mare capacitate, dar care în mod obiectiv ne-au mărit simțitor posibilitățile. Aceste noi unități, dotate cu utilaj și oameni de bună calificare, au început să aplice legea emulației, pentru că nici un vad nu se poate înfiripa decît atrăgînd, tentînd clientela. Clientela nu se formează decît atunci cînd este atrasă. Pe noi acest lucru ne bucură și am fi mai mulțumiți dacă numărul unităților mici s-ar mări în continuare.

— Ce-i cu etica profesională ?

— Lucrătorii noștri au niște condiții speciale de muncă. Fiecare client se grăbește, fiecare client este tentat să tenteze. Cele mai grele probleme le avem cu curioși, cu lucrătorii tineri, care nici nu s-au calificat bine și au și deprins mecanismul.

— Vă spresc, pentru a vă mărturisi că nu spuneți un lucru nou, știut și practicat, din păcate, nu numai la „Ciclop". Partea proastă este atunci cînd îți se forțează mîna să dai, dai, dar nu ești mulțumit.

— Personal nu accept un asemenea punct de vedere și susțin că, în primul rînd, vinovați sînt acei clienți care, odată intrați în atelier, cer lucrătorului un plus de servicii față de deviz. Acestea sînt executate rapid pentru a nu fi depistate de maistru și au consecințe negative. De asta susținem noi că devizele trebuie întocmite numai de către tehnicienii specializați, aflați în toate unitățile. Dar așa-i omu', mărul din cartea vecinului este mai bun fiecare client crede că-i costă mai ieftin.

— Fiind la acest capitol, vă amintesc că au demult „Flacăra a criticat pe Gabriel Niță, tocmai pentru acest soi de abateri. Spre surprinderea noastră, aflăm că el este bine mersi, că pînă la urmă tot în picioare a căzut.

— Noi am luat măsuri de scoatere din întreprindere, socotind că cele scrise în revistă au fost reale, dar respectivul lucrează în altă parte, motiv pentru care vă rog să vă adresați întreprinderii de prestări servicii.

— Cu piesele de schimb care e situația ?

— Este punctul nostru nevralgic, generator de foarte multe nemulțumiri. Lumea are pretenții să i se repare, să i se înlocuiască piese, dar noi ducem lipsă de foarte multe repere. Firește cerem fabricii producătoare de la Pitești, prin I.D.M.S., să ne livreze piese de schimb în cantități îndestulătoare, așa cum orice fabrică din lume are grijă să facă. Vă dau numai două exemple : Pentru anul care a trecut am comandat 400 seturi reparații motor, am contractat 10 și am primit nimic ; ambreiaje am comandat 400, am contractat 400 și am primit 20. V-am dat numai două exemple dar lista ar putea fi continuată pe pagini întregi, dar...

— Nu mai continuați, vom cere lămuriri celor îndreptățiți să răspundă. Am înțeles că unitatea dumneavoastră are în ansamblul ei 8 unități de reparații, 7 de parcare cu puncte de întreținere și că, în aria lor, mișună aproape 850 de muncitori cu diferite calificări și diferite specializări. Vă ocupați însă de pregătirea lor profesională și, în special, de educația lor cetățenească, a tinerilor mai ales, dar vă rog să-mi spuneți, credeți că ați făcut totul ?

— Dacă am atinge perfecțiunea, probabil că n-aș sta atît de multe ore aici. Dacă am atinge perfecțiunea, telefonul meu n-ar mai suna ca la Gara de Nord. Dar omul este un material de o structură deosebită și e mai ușor să faci un motor cu 12 cilindri să funcționeze perfect decît o unitate cu 12 oameni?! Niciodată nu-i vom putea sincroniza pe acești oameni, dar sînt mulțumit că pot vorbi despre Eugen Crișmaru din Titulescu nr. 177 sau despre Alexandru Simon din Bd. Aviatorilor 117, responsabili de unități, profesioniști, care ne fac cinste. Aici în Magheru avem un lucrător, Ion Enache, pe care îl numesc și îl laud cu satisfacție pentru marile lui calități.

— Astea-s cele bune. Dar să vă dau un alt fel de exemplu. În urmă cu cîteva luni, împreună cu un coleg, mă aflam în biroul inginerului Doru Gîndu, conducătorul unității FIAT. Am asistat la un incident mai mult decît neplăcut. Un tînăr student, venit de pe alte meleaguri, reclama schimbarea unor piese la mașina sa. Nu știu dacă a avut dreptate sau nu, dar felul cum maistrul îl vorbea era mai mult decît penibil. Este adevărat că diferența de vîrstă era mult în favoarea maistrului, dar asta nu-i dădea dreptul să se adreseze studentului străin la per tu și în termeni foarte puțin protocolari.

— Nu-mi spuneți nici o noutate, luptăm împotriva unor asemenea comportamente motiv pentru care mulți lucrători, chiar și maiștri, nu și-au mai găsit locul în unitățile noastre. Nu vă spuneam mai înainte că stau foarte multe ore printre mașini și printre oameni ? Pentru asta stau. Să vă mai mărturisesc un lucru. De foarte multe ori clienții au falsa impresie că îi aș înlocuiesc piesele originale cu altele, mai uzate. Este numai o părere, deși se poate să fie posibil, piesele mari se schimbă mai greu, pentru că fiecare mașină intrată la noi este mereu controlată de ochiul ager al responsabilului sau al maistrului. Este o mentalitate transmisă de la client la client că se înlocuiesc piesele cu toate că de multe ori clientul stă lîngă lucrător tot timpul.

— Am vizitat cîteva unități și am văzut un lucru curios. Unele sînt foarte aglomerate, altele sînt goale. N-ar trebui să existe un dispecerat ?

— În clipa în care apare dispeceratul, dispare spiritul emulativ. Or, eu nu vreau asta ! La ora actuală, clientul are de unde alege. Faptul că ați văzut unele ateliere goale este o aparență. Am toată stima pentru acei șefi de unitate care lucrează după planificare, adică omul și mașina. La el este gol garajul, dar în clipa cînd o mașină părăsește rampa vine imediat o altă mașină. Unele garaje mai sînt goale pentru că le lipsește forța de muncă. Noi pregătim, școlarizăm dar, din păcate, nu am umplut toate locurile.

— Sîntem la început de an. Posesorii de automobile pot privi încrezători anul nou în care au intrat ?

— În ceea ce privește unitățile „Ciclop", pot fi liniștiți pentru că anul acesta sîntem încrezători că vom avea piese de schimb, iar emulația care se face simțită în unitățile noastre mă face să fiu încrezător pentru că vai de acel responsabil care va fi reclamat că nu a lucrat bine și deci a fost părăsit de client. Vechea deviză „Clientul nostru, stăpînul nostru" dorește să fie la „Ciclop" o realitate.

DAN BÎRLĂDEANU ■

LÎNGĂ INIMA DOBROGEI

Ne stau la îndemînă suficiente epitete pentru a gratula Dobrogea. Dar epitetele, nu o dată, mai mult estompează decît ar vădi o mare iubire și deseori chiar strecoară nisip sub certitudini statornice.

Între cele mai trainice certitudini românești se numără și acest bătrîn pămînt al țării, vechi, străvechi atît în ordinea geologică a lucrurilor cît și în ordinea lor istorică. Însă, din graba și fierbințeala vieții noastre de toate zilele, nu ajungem niciodată pînă la fibra inepuizabilă a peisajului dobrogean, scurtîndu-ne precipitat și nefiresc drumurile, în goana noastră spre mare, spre deltă, spre Adamclisi, Enisala sau Histria. Și obișnuim să ne perindăm prin măreția lui numai vara. Și trecem frecvent în prea mare viteză pe lîngă priveliști și chipuri în profunzimile cărora gestează, întocmai ca un vin vechi, permanența.

Aceasta a fost, este și va fi lecția neasemuită a Dobrogei.

De la Două cantoane spre Tîrgușor, prin Grădina, pe un drum croit parcă pe cele mai înalte acoperișuri ale lumii, am ajuns nu demult în canioanele de la Cheia, într-un ceas al zilei cu soare somnoros și zgîrcit. Nici un ger nu ar fi putut învinge căldura acumulată de milenii în piatra șlefuită cu fantezie exuberantă, dar riguros în același timp. Eram chiar în inima Dobrogei, ignorată de turiștii de toată ziua. Și mi-am amintit subit cuvintele unui mare român, pe nume George Vâlsan: „Idealul descrierii geografice este să caracterizeze astfel o regiune, încît să nu poată fi confundată cu nici o altă regiune de pe fața pămîntului".

În egală măsură, acest ideal poate fi și al unui mare fotoreporter.

Să-i dăm cuvîntul...

Cu atît mai mult cu cît în Dobrogea obiectivele sale clipesc cu o tandrețe particulară...

Dobrogea este pămîntul lui natal...

P. MIHAI

Promontoriul cazinoului din Constanța, într-o clipă de maximă elocvență a siluetelor estompate de ceață.
Jurilovca: petrecerea năvodului pe sub gheață, cu iglița. Protagoniștii, cei ce se văd în imagine și cei care nu se văd: Maxim și Ivan Hapei, Egor Fomiei, Ilarion Caban, Andria Procop, Ilarion Serghei, Mihail și Andrei Cuprian și Afanasie Belov.
Pictorul tulcean Ștefan Știrbu ne propune o nouă legendă.
Între Tulcea și Mahmudia, pe malul unui braț împresurat de ghețurile Dunării...
Tăietorul de stuf.
La drum de apă.
Într-o iscusință uitată de mulți, clobănia, Ștefan Dănae investește nădejdi mari. Descins din Nistoreștii Vrancei, bate azi la porțile Dobrogei.
Gheață pentru zilele fierbinți ale verii...

Fotografii de A. MIHAILOPOL

5 PROBLEME DE FOND

Este de necrezut ce întîmplări poate traversa o întreprindere obișnuită, bine cotată cîndva, ajunsă cîndva în vîrf de producție, din clipa cînd s-a hotărît să se antreneze pe un drum care stă în firea lucrurilor: să se modernizeze, să-și revigoreze utilajele și produsele la nivelul pretins de piață la un moment dat. Și aceste întîmplări se cer istorisite, cu atît mai mult cu cît Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța a izbutit, în sfîrșit, să le dea la spate, asigurîndu-și în acest ianuarie un demaraj corespunzător reputației de altădată, compromisă timp de doi ani întregi. Se cer istorisite în primul rînd pentru că închid în ele cîteva învățăminte demne de memorat și de cumpănit în cuget. Pentru viitor, pentru ea și pentru alții, pentru toți.

În '60 a intrat aici în funcțiune prima linie de celuloză. Baza materiei prime o constituia [illegible], și Lucian Petre, secretarul comitetului de partid, își mai amintește că nu era deosebit de rentabil să transporți colo și colo containere pline [illegible]. În consecință, în '65 a fost [illegible] și a început să producă [illegible] s-a adăugat în '71 o [illegible] iar în 1980 o [illegible] destinată recuperării [illegible] și o linie de hîrtie imprimantă pentru calculatoare. Numai că, atît în '80, cît și în '81, întreprinderea a fost nevoită să se sprijine mai cu seamă pe liniile de celuloză și mucava, adică pe instalații prin excelență slab rentabile, cu rol secundar economic. De ce? Împrejurările ne sînt limpezite întrucîtva de directorul adjunct Ion Fășie și, cu deosebire, de inginerul șef Mircea Timofte, vechi în fabrică, însă nou în atribuțiile sale de astăzi. Pînă una alta, pentru a ne forma o imagine despre ce a fost cîndva Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța, vom spune că, luînd ca bază de sută la sută activitatea anului 1960, producția a atins nivelul de 603 la sută în 1965 și 2 541 la sută în 1970. Și ar fi trebuit să ajungă la 8 121 la sută în 1980. Dar productivitatea muncii s-a situat în vîrful curbei sale ascendente în 1978, scăzînd spre 1981 cu aproape 15 procente. De asemenea, în 1981 au crescut subit și cheltuielile materiale la mia de lei producție marfă, după ce timp de două decenii se acționase cu succes în direcția reducerii lor constante.

Practic, la sfîrșitul lui 1981, în ciuda eforturilor [illegible] cam toți indicatorii de bază ai producției s-au rotunjit sub plan: 97,4 la sută la producția marfă, 96,5 la sută la producția netă, 83,2 la sută la celuloză, 81,6 la sută la hîrtie și 51,1 la sută în ceea ce privește producția fizică destinată exportului. [illegible] comunicate de Constantin Lazăr, economist în cadrul compartimentului plan. Cauza cădera [illegible] producției pentru export s-a datorat cu precădere calității necorespunzătoare a hîrtiei obținute pe utilaje modernizate. Însă, paradoxal, tocmai în vederea creșterii calității ei se declanșase procesul de modernizare a instalațiilor întreprinderii, proces care a afectat, după cum vom vedea, în primul rînd linia de hîrtie. Tendințele pieței mondiale evoluau spre o hîrtie cu gramaje mai mici la o suprafață echivalentă și, ca urmare, la 7 ianuarie 1980, linia de hîrtie a fost oprită în vederea optimizării parametrilor ei. Contractul încheiat în acest scop cu firma austriacă **Voith** privea numai o parte a echipamentului. Altă parte urma a fi asimilată și realizată în țară, prin întreprinderi nou sosite în branșă. Inițial, s-au rezervat operațiunilor de modernizare trei luni. În realitate, peste estimări, ea a durat aproape zece luni. Întîi au început să se mărunțească sarcinile între furnizorii din Craiova, Iași, Sibiu și Suceava. Unul turna piesele, altul le prelucra și al treilea le detensiona, își amintește ing. Mircea Timofte, pe atunci șef al secției de hîrtie înnobilată. Era vorba despre piese mari, cu gabarite dificile, și purtatul lor pe drumuri [illegible] nu era simplu. Documentațiile [illegible] au parvenit întreprinderilor furnizoare cu întîrzieri mai mari sau mai mici. Apoi s-a constatat că dimensiunile angrenajelor aferente cilindrilor uzinați la Combinatul de utilaj greu din Craiova nu se potriveau la cuplare și aceste piese mari și cu gabarite dificile au început iar să fie purtate de colo-colo, pe trailere, la distanțe mari și cu viteză de trailer. Între timp, firma **Voith** își onorase integral obligațiile contractuale și utilajele montate de ea au început să iasă din garanție, unul după altul, chiar înainte de recepția lor, de vreme ce această recepție nu se putea efectua decît într-un ansamblu de instalații incomplet încă, adică nu se putea efectua deloc. A avut loc, în sfîrșit, și recepția, dar în condiții flagrant anormale, rolul specialiștilor străini rezumîndu-se la acela de spectatori la o veritabilă degringoladă tehnică. Și atunci s-a ivit în prim planul problemelor și o situație nici măcar gîndită: personalul întreprinderii, stînd pe tușă aproape un an, s-a dovedit „a fi scos din mînă". Își pierduse rutina și reacționa cu dificultate, cu atît mai mult cu cît avea înainte o instalație principial nouă. Pe acest fond al lucrurilor s-a rupt un angrenaj de antrenare la cilindrul nr. 4 și s-a fisurat o carcasă la cilindrul nr. 6, defectă dealtfel din fabricație. La o presă s-a deteriorat învelișul cauciucat, exfoliindu-se, s-a încercat remedierea ei la Pitești, de cîteva ori, rezultatele au fost sub orice așteptare și, la urma urmelor, a fost încărcată la tren și trimisă în Austria. A revenit într-o stare tehnică acceptabilă, dar totul a reînceput de la zero și, în ideea cîștigării de timp, s-a recurs la un artificiu: revizia generală planificată pentru luna iunie s-a efectuat în aprilie [illegible] pregătită. Treptat apropiindu-se sfîrșitul lui '81, instalațiile au început să se ridice totuși spre parametrii scontați cînd se împlinesu cu mai puțin de doi ani de la inaugurarea unei modernizări ce ar fi trebuit să dureze numai trei luni. Inventarul de probleme înfăptuite de conducere în decembrie trecut se vădește revelator: una peste alta, linia de hîrtie proaspăt modernizată funcționează mai bine, dar calitatea produselor, uneori, se arată a fi sub așteptări.

Bineînțeles, după toate, pierderile din producție fiind de-acum irecuperabile, principala învățătură de tras din întreaga poveste rămîne aceea că o modernizare nu este o bagatelă de soluționat prin improvizații. Ea se cere adecvat pregătită în fond și, în ultimă instanță, mai strict cronometrată, scopul ei nefiind acela de a cîștiga exclusiv experiență. Întrucît totuși o experiență s-a cîștigat la Constanța, cu un preț ce rămîne a fi discutat, l-am ascultat cu mai multă luare aminte pe Lucian Petre, care nu este doar secretar al comitetului de partid, ci și maistru principal cu atribuții concrete în întreprindere, obligat, în discuția cu noi, să-și privească firesc îngrijorat ceasul. El crede, bazîndu-se pe un discernămînt dobîndit [illegible] de cînd lucra la Bacău, în [illegible] hîrtiei, că și atenția acordată pregătirii profesionale a oamenilor a fost incompletă. Cu alte cuvinte, o parte din deficiențele ce se impun aici Combinatului de utilaj greu din Craiova, Întreprinderii de utilaje și piese de schimb din Suceava sau altor furnizori din Iași, București și Sibiu s-ar cuveni asumate și de Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța. Față în față cu o situație nouă, oamenii ei au ezitat nu o dată și rădăcina lucrurilor se dovedește a fi adevărul că ne încăpățînăm să formăm oameni buni la toate, multilaterali, uitînd cîteodată că ei trebuie să fie în primul rînd buni și pricepuți la ceea ce au de fapt de făcut. Prezența în întreprindere a unor specialiști din străinătate i-a confirmat lui Lucian Petre această opinie. Sub ochii lui, un tehnician străin părea a fi plătit doar pentru urechea lui bună. Cînd își proptea auzul într-un utilaj anume, părea căzut acolo de pe altă lume și cei cu o morală aproximativă față de o profesie bine făcută ar fi fost chiar tentați să surîdă malițios. Și multora chiar li s-a părut că ar costa cam scump acest simplu tras cu urechea. Însă nu este mai puțin adevărat că diagnosticul tehnicianului în cauză era întotdeauna infailibil, exact și util. Iar unii specialiști ai întreprinderii din Constanța, asemeni lui Ion Ion, Udrea Zega, Ion Ghiță și Ion Paraian ar putea fi de acord cu observația că, la noi, categoriile profesionale se acordă uneori cu o largheță suspectă.

Fără îndoială, remarcile de acest gen nu trebuie generalizate și rămîne un titlu de onoare faptul că Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța, în momentele ei critice, nu s-a dispensat de oameni oricum. Dimpotrivă, s-a simțit răspunzătoare de soarta lor și le-a asigurat la toți o detașare onorabilă, prin transferuri echitabile, recuperîndu-i apoi în integralitatea efectivului lor. 160 au fost detașați temporar și 160 au revenit la rosturile lor de altădată. Au plecat din întreprindere, printre alții, în virtutea împrejurărilor, Margareta Lascu, Maria Copaci, Maria Rotundu, amintitul Ion Ion și Iordache Octavian. Și au revenit, toți, la vechile lor locuri de muncă. Eforturi mari s-au consumat, în amintita perioadă critică, și în direcția diversificării producției pe baza utilajelor neafectate de modernizare și este de spus că, răspîndiți fiind prin țară, oameni ca Jean Niculescu, Petre Ceară și Marin Istrătilă s-au reîntors la Constanța cu comenzi care au menținut producția întreprinderii la un nivel de plutire.

De fapt, așa cum sînt ei, vădindu-se în ei și premisa că oricînd pot fi mai buni și mai eficienți, prin acești oameni s-a asigurat și demarajul din ianuarie anul curent, cert promițător, al producătorilor de hîrtie din Constanța. Economistul Constantin Lazăr asigurîndu-ne că planul producției fizice de hîrtie este depășit în acest ianuarie cu 50 tone. La hîrtia imprimantă pentru calculatoare depășirea însumează 30 tone. La mucava — 20 tone. Exportul s-a realizat la nivel de comandă și, desigur, nu este vina celor din Constanța că centrala lor, cu sediul la Brăila, a asigurat comenzi ferme doar pentru două din cele 27 întreprinderi din subordinea ei. De fapt, pentru acești oameni s-au realizat aici, prin aportul nemijlocit al directorului întreprinderii, inginer Ionel Dumbravă, secondat în acțiune de inginera Ileana Drosu și de maistrul Ștefan Ene, mesele ergonomice care ridică productivitatea finisajului manual cu 50 la sută. De asemenea, pentru acești oameni s-a procedat aici la o măsură pe care noi o considerăm de-a dreptul revoluționară: s-a dezafectat drastic o sală de ședințe de 300 locuri și s-a instituit în spațiul ei un vestiar centralizat, înzestrat cu tot ce trebuie, în primul rînd cu o grijă notabilă față de om. Și noi chiar nu credem a fi nefiresc faptul că Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța așază grija pentru om înaintea grijii ședințelor.

MIHAI PELIN

■ Petrea Cazimir, strada Horoboca nr. 2, Iași : Fiul meu, Cazimir Traian, inginer la Termocentrala Turceni, a trimis soția la mine ca să le dau CEC-ul 661-201-1018 cu 25 470 de lei pe care-i țineam pentru îngrijire și înmormintare. Mi-au promis în schimb că mă vor îngriji ei, în apartamentul lor din București, șoseaua Pantelimon nr. 301; scara A, etaj 2, sector 3, cod 73546, pînă cînd n-oi mai fi... Dar după ce mi au luat banii mi-au scris că nu mă pot primi, fiind amîndoi în serviciu. Le-am scris și eu patru scrisori, ca să-mi restituie suma luată. Cu banii pot să-mi caut și alt loc. Nu mi-au răspuns. Trebuie să-mi plătesc îngrijirea și, eventual înmormîntarea. Acum am 92 de ani. Vă rog luați act de rugăciunea mea și ajutați-mă.

■ Cazacu Alexandrina, str. Nero, nr. 2, bloc OD 5, apartament 189, 77 389, București : Prin intermediul Institutului ICSITEER din șoseaua Berceni nr. 104 am făcut un abonament pentru revista „Secolul 20" pe anul 1981. Revista a apărut (primele luni ale anului), dar la oficiul poștal de care aparține Institutul nostru nu a sosit nici după luni de zile de la apariție. Acum nu știu dacă banii se mai pot înapoia, dar aș vrea să aflu de ce nu mi-a venit abonamentul pe anul trecut. Am întrebat la oficiul poștal, la oficiul de difuzare a presei sector 4, care m-a trimis iar la oficiul poștal...

■ Zaha Valentina, cartier Mihai Viteazul, bloc T I, apartament 4, etaj I, 3 825, Carei : Ajutați-mă să aflu situația dosarului cu nr. 875 din 2 iunie 1979 depus la MINISTERUL MUNCII pentru obținerea unui Trabant Hycomat. Ce se întîmplă de fapt ? De la aprobarea dosarului au trecut doi ani și jumătate.

■ Badea Dimaca Sorin Mihail, 23 de ani, student la Facultatea de automatică din I.P. București : La vîrsta de 10 ani am suferit un accident la ochiul stîng. Anul trecut a trebuit să fiu operat de urgență — ochiul bolnav a fost înlăturat — pentru a nu pierde vederea și la ochiul drept. Vă rog să publicați mulțumirile și gîndurile mele de recunoștință pentru cei care m-au ajutat foarte mult. Este vorba de prof. dr. Mircea Olteanu, șeful Clinicii de oftalmologie a Spitalului Militar Central — pentru grija arătată tuturor celor internați acolo, dar mai ales pentru înființarea în cadrul spitalului a unui laborator de protezare oculară, primul de acest fel din țară. Mulțumiri și recunoștință și dr. Gabriela Foit, tovarășului Ion Buzur, șeful laboratorului de protezare, apreciat ca cel mai bun specialist european în protezare de ochi, și întregului colectiv care m-a ajutat în aceste clipe dificile.

■ Mai mulți locatari ai noilor blocuri 82 și 83 din Șoseaua Olteniței nr. 242, sectorul 4, București, mutați în casele lor în luna august a anului trecut, ne aduc la cunoștință cîteva din principalele neajunsuri pe care trebuie să le suporte din cauză că unitățile de construcții care au edificat respectivele blocuri nu și-au făcut, pînă la capăt, datoria. Așa, de pildă, instalațiile sanitare produc inundații în apartamente, izolarea terasei lasă apa să se infiltreze în spațiile locative ale ultimului etaj, canalizarea este permanent înfundată, aleile de acces nu au fost terminate.

■ Locatarii blocului din strada Mașina de Pîine nr. 8, sect. 2, au citit, cu vădită surprindere, în ziua de 9 XII 1981, la avizierul din hol, o foarte succintă declarație a președintelui asociației : „De azi nu mai sînt președinte și îi deleg pe tovarășul I. Pelin". Scurt și cuprinzător. Sîntem întrebați ce pot face cetățenii, mai ales că ei s-au adresat, pe data de 21 XII, Consiliului popular al municipiului București (cerere înregistrată sub nr. 77 822), solicitînd delegarea cuiva care să verifice gestiunea lăsată de cel care s-a autorecuzat, deoarece pînă în prezent n-au primit nici un răspuns.

■ O situație bizară ne înfățișează Rotariu Marcel-Sorin, din București, Calea Moșilor nr. 217, bl. 23, sc. B, et. VI, ap. 54, sectorul 2. Semnatarul corespondenței ne informează că a fost posesorul postului telefonic cu nr. 14 88 91 din str. Dionisie Lupu nr. 66, sectorul 1, pînă la data de 19 XI 1981, cînd l-a predat sub numărul de chitanță 12 266/R-468, dar că la 28 XI 1981 a primit factura de plată a acestui post, care nu-i mai aparține, și potrivit căreia urma să achite.. .abonamentul pe perioada 11 XII 1981 pînă la 10 I 1982, deși noul său post telefonic fusese instalat la 10 XII 1981. Surprizele au continuat, însă cu facturarea unor convorbiri adiționale (!!!) „efectuate" între 6 XI 1981 și 5 XII 1981 !

■ Sculptorul Constantin Iordache ne sesizează că **OBELISCUL DE 6 METRI ÎNĂLȚIME, DATORAT LUI PACIUREA, ȘI CARE ÎMPODOBEA MORMÎNTUL** lui O. Densușianu, din Cimitirul Bellu, loc 44 parcela 2, a fost înstrăinat de o rudă îndepărtată a celebrului istoric. Sesizînd C.C.E.S. al municipiului București, corespondentul nostru a primit răspunsul că de acest loc de veci răspund tovarășii de la Ilfov... Fără comentarii !

■ Oficiul forțelor de muncă din Tîrgoviște ne informează că analizînd scrisoarea pe care ne-a adresat-o Balea Dan, din Tîrgoviște, micro 6, bloc 53, ap. 74, în vederea încadrării sale în muncă, acesta a fost repartizat spre încadrare la Combinatul de oțeluri speciale, din localitate, în funcția de lăcătuș.

■ Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Colentina" răspunde sesizării tovarășei Achim Maria, din str. Săgeții nr. 9, sect. 2, adresată redacției noastre că „S.G.L. nr. 1 va executa lucrările, conform devizului, pînă la data de 30 I 1982. Se va recupera pînă la acea dată și cota parte neîncasată, în valoare de 248 lei de la tovarășa Badale L".

■ Consiliul sindicatelor din sect. 1 al Capitalei ne aduce la cunoștință, în legătură cu scrisoarea tovarășului Bărășteanu Toma, din București, str. Crizantemelor nr. 20, bl. Z 2, sc. 1, et. II, ap. 10, privitoare la accidentul de muncă suferit, că cercetările efectuate au dus la concluzia că petentul s-a făcut vinovat de încălcarea măsurilor de protecție și securitate a muncii. Întrucît ing. Ion Costache și maistrul Mircea Răducu nu i-au supravegheat activitatea, organele de protecția muncii i-au amendat cu cîte 500 de lei și i-au sancționat cu diminuarea retribuției pe luna noiembrie cu 10 la sută. Corespondentului nostru i s-a aprobat cererea de schimbare a locului de muncă.

■ O întîmplare numai parțial hazlie ne relatează Pelici Ioța, din com. Recaș, satul Petrovaselec nr. 45, jud. Timiș, care cumpărînd de la Sibiu (magazinul universal „Dumbrava") o pereche de pantofi (326 lei), a avut neplăcuta surpriză să constate că în pachet un pantof era de o culoare, celălalt de alta. Cerîndu-și banii înapoi sau alți pantofi... monocromi, corespondentul nostru a ajuns în 1982, cînd ne scrie că n-a rezolvat nimic. Va trebui să aștepte carnavalul de la Recaș, pentru a folosi pantofii de arlechin.

■ Primim din partea Consiliului popular municipal Iași un referat prin care sîntem informați că, la solicitarea făcută prin intermediul revistei noastre, de către tovarășa Stoica Georgeta, nepoata acesteia a primit buletin de identitate. Pentru încredințarea minorei, petenta a fost îndrumată să întocmească un dosar spre a fi luat, de urgență, în discuție de către comisia de ocrotire a minorilor. Celelalte probleme urmează a fi soluționate de către instanțele de judecată.

■ Din Suceava, de pe strada Ozuz nr. 22, ne-a scris Vlad Pogorevici, care revine asupra unei corespondențe mai vechi, dar cu același subiect : existența unui teren sportiv chiar sub ferestrele locuințelor blocului de la adresa menționată. De data aceasta, ni se trimit și două fotografii, din care reproducem una pentru ca gospodarii suceveni, care nu au înțeles din nota publicată în „Flacăra" din 5 XI 1981, la pagina 14, ce anume doresc cetățenii domiciliați în strada Ozuz nr. 22, adică liniște în orele lor de odihnă, să se lase mai ușor convinși de legitimitatea cererii acestora.

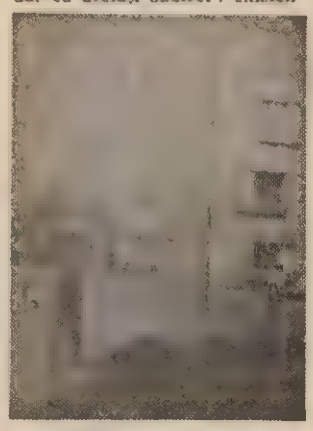

■ La sesizarea tov. Hadăr Ioan și Iacovele Vasile, din Sibiu, str. Ștefan cel Mare nr. 136, bl. F, ap. 15 și, respectiv, bl. D, ap. 6, adresată revistei „Flacăra", Direcția județeană de poștă și telecomunicații din Sibiu a ajuns la concluzia că aceasta era întemeiată. Situația s-a remediat pe data de 26 XII 1981.

■ U.G.S.R. Consiliul sindicatelor sector 1, referindu-se la scrisoarea tovarășului Ion Nicolae, din comuna Chitila, str. Mușețelului nr. 9, sectorul agricol Ilfov, trimisă redacției noastre, ne răspunde că, la intervenția consiliului s-a obținut reîncadrarea petentului, după satisfacerea serviciului militar, la șantierul S.U.T. Chitila, în funcția avută anterior sau acordarea transferului în interesul serviciului, pentru o altă unitate în cazul în care acesta l-ar solicita.

■ E. Bejan, Bd. Magheru nr. 29, București : „În numele locatarilor din imobilul nostru vă solicităm sprijinul într-o problemă umanitară : în blocul nostru locuiește numita Olimpia Ardeleanu Mihai, căsătorită cu Mihai Constantin, de profesie șofer, care o maltratează într-un hal fără de hal. Zilnic o vedem bătută. După ce a introdus în apartament o altă femeie, sub pretext de îngrijitoare, persecuțiile s-au întețit ; concubinii se dedau la oribile acte de maltratare. După ce i-au luat tot ce mai avea, acum ea este alungată din apartament, seară de seară dormind pe unde apucă.

■ După aproape 5 ani de la seismul din 1977, ne scriu cîțiva locatari ai imobilului din str. Doamna Ghica nr. 8, bl. 1—2, lucrările de remediere a avariilor nu au fost încă terminate (I.C.R.A.L. sect. 2 fiind „titularul" acestor măsuri).

■ Din satul Bord, comuna Cuceredea, jud. Mureș, mai mulți cetățeni ne scriu că, din 15 noiembrie 1981, s-a introdus un autobuz necesar transportului elevilor la școală. Din păcate, starea drumului, în ciuda unor ajutoare materiale acordate de organele județene, a rămas impracticabilă, motiv pentru care s-a suspendat și cursa abia introdusă... Ne întrebăm : un lucru atît de necesar nu poate fi rezolvat pînă la capăt ? Cetățenii din Bord afirmă că cei de la comună își aduc aminte de ei doar primăvara, cînd vin la contractări de animale.

■ Cercetînd faptele expuse de către corespondentul nostru Vasiliu M. Mihai, din Iași, Consiliul popular municipal Iași a constatat că erau reale. În consecință, și ținîndu-se seama și de calitățile dovedite la locul său de muncă, s-a stabilit cu conducerea I.M.P.P. Făinoase-Iași trecerea petentului la poziția nr. 1 de pe tabelul de prioritățî la atribuirea de locuințe.

■ „În luna decembrie 1981, mecanizatorii din comuna Bogdana, jud. Vaslui, au primit, ca recompensă și stimulent pentru calitatea muncii prestate o anumită cantitate de grîu, pe care l-au dus la moara numită „Florica" spre a fi măcinat. Făina care li s-a dat de acolo era amestecată cu diverse impurități ; chiar și cu pămînt. „Credem, apreciază cei care ne-au scris, că meritam să avem de Anul nou alt fel de colăcei pe masă, nu ca cei care au ieșit din făina primită de la moară, dată de un morar fără respect față de o muncă cinstită".

■ Apropo de făină : s-a prezentat la redacție tovarășa Dungaciu Ștefania, cu fiica sa și cu un pachet de... bunătăți : două feluri de chec și cîteva clătite. Un adevărat festin dulce. Am fost obligați să le gustăm, după care am resimțit profund și îndelungat regretul de a fi căzut în păcat. „Bunătățile" erau amare ca fierea. Făina a fost cumpărată de la Alimentara din Șos. Ștefan cel Mare 154, la parterul blocului 37, iar pe ambalajul ei stă scris : „**Fabrica de morărit și panificație Dîmbovița**" București. „Produsele" au luat, de la redacție, drumul unui laborator de analize. Așteptăm rezultatul.

■ „**S-a făcut dreptate**" își intitulează corespondența sa profesorul Gleb Statnic, directorul Casei de copii școlari nr. 3 București. În rîndurile care urmează, profesorul își manifestă satisfacția pentru răspunsul primit din partea Inspectoratului școlar al Municipiului București prin care este înștiințat că s-a revenit la normele legale privind retribuirea educatorilor cu studii superioare, din școlile speciale pentru copii cu deficiențe și din casele de copii, potrivit cu pregătirea lor, deci cea a oricărui profesor.

■ Buturugă Gligore, șeful echipei de constructori T.C.H. Riușor, comuna Lerești, jud. Argeș, se plînge, pe bună dreptate, credem noi, că nu și-a primit, atît el cît și tovarășii săi, garanțiile de plan ce le-a fost reținute, deși ei și-au predat lucrările încredințate la timp și în bune condițiuni, în cadrul Combinatului de ciment din Cîmpulung Muscel. Motivația inginerului șef al șantierului nr. 2 I.C.F. Cîmpulung este aceea că Gligore Buturugă și tovarășii săi au plecat pe un alt șantier. Așa este, dar cu transfer în toată regula și în interesul serviciului. „Sînt bani munciți la tîrnăcop și lopată", ne scrie tov. Buturugă Gligore, vrînd să înțeleagă că acești bani sînt încărcați de multă muncă și grea, fapt pentru care este firesc ca ei să revină în buzunarele celor cărora le aparțin de drept.

■ Cineva (nu se știe cine) a montat un afiș, pe strada Mugur Mugurel, sect. 3, făcînd apel la o acțiune de strîngere a fierului vechi. Cum s-a înțeles, cum nu s-a înțeles, dar locul respectiv a devenit un depozit de gunoaie. Cine va „afișa" interes pentru ridicarea lui și cît de repede ?

■ Jucan Ana din Suceava, str. 23 August nr. 169, absolventă a Facultății de tehnologia și chimia textilelor, promoția 1981, repartizată la Darabani, județul Botoșani, vrea să muncească în același oraș cu soțul și copilul lor, adică la Suceava. Transferul solicitat o poartă pe drumuri cam încîlcite în căutarea unor acorduri, drum început la Darabani, continuat la M.I.U., la Centrala bumbacului și închis tot la Darabani. Pînă cînd voi continua așa, pe drumuri ? Întreabă Jucan Ana. Cine-i va răspunde ? Întrebăm noi.

■ Din Tulcea, Filip Iulian ne aduce la cunoștință deschiderea unei expoziții de caricatură, din inițiativa cenacluiui „Haz" și aflată sub egida revistei de umor „Urzica", expoziție instalată în holul cinematografului „Noiembrie". Semnează, printre alții : Mihai Baba, Liviu Ballo, Iulian Carastoian, Pompiliu Comșa, Ilie Gheorghe ș.a., cunoscuți publicului de pe malurile Dunării din alte publicații, dar reuniți acum în chiar capitala județului, care aspiră să devină și una a umorului.

■ „Și subsemnatul Teodorescu Corneliu, din București, str. Cătelu 33, ca și cei care v-au scris, am achitat 150 lei reprezentînd contravaloarea a 10 role de miceliu, în contul Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură, dar de la 13 aprilie 1981 și pînă azi — după 10 luni de zile — nu le-am primit încă". Corespondentul nostru speră ca aceste rînduri să ajungă unde trebuie. Povestea nu e nouă. Cînd va răspunde institutul ?

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU

Scrisoare comentată

La această rubrică încercăm, prin inserarea unor fapte mai deosebite, să ajutăm la rezolvarea situațiilor împotmolite din cine știe ce motive, de obicei nejustificate decît de birocratism, lipsă de înțelegere ori chiar de nerespectarea legilor scrise sau nescrise etc. Buna-credință stă la temelia intențiilor rubricii noastre, care nu de puține ori a fost răsplătită, cei aflați în căutarea dreptății și adevărului reușind să le obțină.

Iată de ce sîntem foarte surprinși, acum, cînd primim o nouă corespondență ce se referă la o problemă deja tratată în această pagină, în nr. 31 din 30 iulie 1981, și considerată de noi rezolvată. Era vorba despre dorința unui profesor de educație fizică, din Calafat, de a se întoarce în orașul său, din care plecase în urma unei transferări justificate de o restructurare a postului deținut între 1962—1978 la Liceul agroindustrial. Dacă ar fi fost vorba numai de o dorință și nu de un act perfect legal, probabil nu ne-am fi sesizat, însă profesorul Marin Mirea invoca, în susținerea punctului său de vedere, temeiuri solide, greu de zdruncinat : dădea numere și date de înregistrare a demersurilor întreprinse, socotea drumurile bătute pînă la Craiova, adică la Inspectoratul școlar al județului Dolj, și pînă la București, la Ministerul Educației și Învățămîntului, ceea ce a presupus cheltuială de timp și bani, fără a mai vorbi de nervi... Omul însă s-a arătat capabil să rabde, să aștepte și să creadă în posibilitatea revenirii sale acasă, lîngă mama sa în vîrstă și bolnavă.

Ultimul demers întreprins la București, la 3 noiembrie 1981, s-a soldat cu răspunsul negativ în privința revenirii profesorului Marin Mirea, la Calafat, motivat prin trecerea intervalului de 2 ani de la restructurarea postului său, timp în care el ar fi putut cere transferul la liceul de unde plecase. Lăsăm la o parte faptul că acest răspuns a mai fost dat petentului, deși nu stă în picioare întrucît profesorul Marin Mirea își adresase cererea în termenul legal (Dosar nr. 1874 din 26 III 1979) vrem să subliniem încercarea atît a Inspectoratului școlar județean Dolj cît și a Ministerului Educației și Învățămîntului de a ignora obligația de a răspunde criticilor apărute în presă. Iată că, revenind asupra cazului Marin Mirea, o facem și pentru a reaminti celor două instituții de învățămînt o prevedere tot legală. Adăugăm, de data asta, că afirmația celor de la I.S.J. Dolj și anume că postul de la liceul din Calafat va fi scos la concurs, nu a fost respectată, și așa mai departe.

EMANUEL VALERIU

Poșta redacției

Iosif Petrovici — Ulvar (Timiș) : Nu se poate majora pentru că nu are în îngrijire cel puțin 10 copii în vîrstă de pînă la 18 ani ● **Marian Buzică — București :** Asistența medicală vi se acordă la unitatea sanitară de care aparțineți cu locul de muncă, vă puteți adresa și unității sanitare de domiciliu, dacă nu reclamă eliberarea certificatului medical pentru incapacitate temporară de muncă ● **Dumitru Pricop — Cîmpulung Moldovenesc :** O aflați de la editura respectivă ● **Constantin Vamanu — Piatra Neamț și Toader Munteanu — Roman :** Puteți oricînd veni la redacție sau să ne scrieți care vă sînt necazurile ● **Maria Frunză — București :** Ați fost încadrată legal, în baza articolului 200(2), din Legea nr. 57, publicat în Buletinul Oficial din 23 iulie 1980 ● **Gerîrude Horvath — Oțelu-Roșu :** S-a comunicat aprobarea la Întreprinderea de difuzare a materialelor sportive din București, bd. Magheru 6—8, unde urmează să vă adresați ● **Nicolae Cristescu — Sighetu-Marmației :** Aflați de la revista „Cinema" ● **Ion Roșu — Recea (Argeș) :** În cazul dv., nefiind încadrat în muncă înainte de efectuarea stagiului militar, nu vi se poate lua în calculul vechimii în muncă această perioadă de timp ● **Ecaterina Catană — Oradea :** Reglementările la care vă referiți sînt stipulate în anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 ● **Ioana Botezatu — București :** Școala populară de artă nu intră în categoria instituțiilor de învățămînt ● **Teodor Pantea — Arieșeni (Alba) :** Numai prin difuzarea presei ● **Dumitru Șoprea — Vaslui :** Este bine să cereți părerea medicului care vă tratează.

MARGA NEDELEA

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Primim la redacție convorbirea — pe care o publicăm mai jos — cu Petre Stoica, realizată în Banatul natal al poetului de către activistul cultural T. Crișciu din Reșița, un pasionat al fenomenului literar și al valorilor locale din acest generos pământ.

PETRE STOICA:

„Harta mea interioară arată reliefurile ambiției conjugate cu disciplina muncii"

— Stimate Petre Stoica, fiindcă discutăm în Banat, pe meleagurile dv. natale, spuneți-mi, vă rog, ce înseamnă pentru dumneavoastră Banatul ?

— Banatul copilăriei, așa cum l-am trăit, a intrat în poezia mea încă de la început, năvalnic. Cu nesfîrșite lanuri de grîu, de floarea-soarelui, cu herghelii de cai supli, cu pîlcuri de sălcimi, cu fîntîni pribege și cu amurguri fascinante, tăinuind inima basmului. Cu primăveri senine și cu ierni bruegheliene. Și cu decorul unei civilizații purtînd o amprentă distinctă, proprie. Imaginea unui Banat concret, cel al vremii cînd purtam pantaloni cu zece degete peste genunchi și răsuceam între degete țigara interzisă, o găsiți în cartea mea **Arheologie blindă**. Imaginea prelungită, trecută prin alte filtre sufletești, își are substanța în toate cărțile celui pe care îl interogați acum. Adevărul e că scriitorul (și nu numai el !) rămîne captivul umbrelor din timpul vieții cu semne aflate sub pecetea sfîntă a inocenței. Opera sa de o viață constituie tainicul comentariu în jurul propriei copilării. Freud a arătat limpede în ce măsură universul copilăriei e decisiv pentru existența individului, implicit a creației. Mi-e teamă că depășesc limitele primei întrebări... Să lunecăm, deci, spre treapta următoare.

— Treapta următoare va fi — cu voia dv. — tot Banatul. Ce-i mai datorați Banatului ?

— Îi mai datorez colțului de rai în care am văzut lumina zilei repulsia viscerală pentru minciună și jeg, respectul pentru bunul aituia, toleranța, prietenia arătată semnului indiferent de credință și limbă, cultul muncii, nevoia armoniei și a disciplinei sufletești. Lumea mă consideră boem incorigibil, un cavaler purtînd steagul nopților scrumite, cu paharul și țigara pe scut. Harta mea interioară arată însă reliefurile ambiției conjugate cu disciplina muncii. Cum altfel, o, Doamne, aș fi putut scrie cărți (în jur de patruzeci la număr) în care zace multă, multă transpirație ?

— Dacă ar fi să vă revedeți opera — această operă în care, după opinia noastră, nu există poezii gratuite, scrise numai de dragul de a scrie — ați schimba ceva ?

— De astă dată, părerile noastre sînt în divorț. Am poeme mîngîiate de mucegaiul gratuității. Deschideți, bunăoară, volumul **Pietre kilometrice**, care a plăcut și, culmea, unora le mai place și azi — poate pentru tonul lui puțin obișnuit în epocă. Se află în tipăritura cu pricina versuri semănînd unei haine întoarse pe dos. Întrucît nu fac parte din categoria poeților demni de a fi reeditați, ce rost ar mai avea să repar o garderobă cu piese ciupite de molii ?

— Despre poeziile dv. s-a scris mult. Iată una din recentele opinii, exprimate de Mircea Tomuș în volumul de critică „Mișcarea literară" : „Poezia lui Petre Stoica pare a fi una. (...) Opera întreagă este o poezie iar poemele lui sînt versurile". Înțelegem aceasta în sensul că dați impresia unor variante inepuizabile ale aceleiași intenții poetice. Așa este ? De fapt, dv. cum v-ați autodefini ca poet ?

— Lirica secolului XX, a cărui modernitate pornește încendiar din opera lui Baudelaire și mai apoi — în direcție diferită — din aceea a americanului Walt Whitman, reprezintă un tablou anarhic. Exprimarea, tehnica ei îmbrățișează forme extrem de variate, fanteziа creatorului nefiind niciodată sancționată. Una dintre formele ei caracteristice de exprimare este poezia-confesiune, de fapt continua „depănare" a unei vieți (a unui univers), întreruptă și mereu resudată prin aparate invizibile. O artă poetică apropiată spuselor mele găsim în Antonio Machado : „Cîntec și poveste-i poezia. / Se cîntă o întîmplare vie, / povestindu-i melodia." **(De mi cartera).** Cu alte cuvinte, opera poetică modernă, indiferent de dimensiune, are o structură unică și se prezintă în chip de lung poem fragmentat în variante pe aceeași temă. Cartea cu poezii pe genuri, teme și motive rămîne joaca amatorului de albume cu flori presate sau produsul poetului-artizan, care în epoca zborurilor cosmice călătorește cu velocipedul. Aserțiunea lui Mircea Tomuș o găsesc exactă. Iubite și stimate Titus Crișciu, mi-e greu, tare greu să mă definesc ca poet.

— Vă datorăm cîteva antologii de poezie, adevărate cărți de referință în domeniu. Ce v-a determinat să vă dedicați unei asemenea munci de Sisif ?

— Nevoia de a umple golul resimțit de cititorul dornic să-și facă o imagine mai exactă despre lirica românească și cea de aiurea. Pînă în urmă cu două decenii, antologiile (exceptînd cazurile fericite, realizările din perioada interbelică) erau doar culegători de texte oarecare, biete crestomații lipsite de valoare. Lucrurile s-au schimbat acum în bine, apar douătrei antologii pe an ingrijite exigent, unele fiind calificate cu nota superlativului. **Panorama poeziei universale contemporane** datorată lui A. E. Baconsky rămîne un model. Din păcate (iarăși „din păcate !"), editurile, exceptînd „Minerva", se cam eschivează de la tipărirea antologiilor.

— Ați îngrijit apariția în limba română a volumului „Tînguirea mierlei" de George Trakl (Editura Facla, 1981). Ce ne puteți spune în legătură cu moartea timpurie a poetului, ca și despre alte „zone de umbră" din biografia lui ?

— Moartea timpurie a geniului din orașul lui Mozart este consecința vieții pe care a dus-o. El nu s-a sinucis o singură dată, ci zilnic ! Sentimentul culpabilității, dublat de imposibila adaptare la o lume atinsă de cancerul destrămării, i-au transformat viața în iad. Soarta i-o împărtășiseră o întreagă pleiadă de poeți expresioniști, victime ale războiului pe care îl presimțiseră prin antene mai sensibile decît ale șefilor de stat major. Zonele de umbră invocate în prefața mea rămîn aceleași. Pare-se că ele nu vor fi niciodată lămurite, întrucît familia poetului a avut grijă să distrugă o seamă de scrisori „delicate". Așadar, „trakliștii" se zbat în continuare pe terenul prezumțiilor.

— După ce criterii alegeți poeziile pe care le traduceți ?

— Traducătorul are impresia că se orientează după criteriul strict valoric ; totuși, dramul de subiectivitate stă întotdeauna pe cîntarul hotărîrilor sale. Întrucît nu mă aflu la cheremul editurilor, gata să croiesc sumane, pantaloni și veste pe materialul oferit, echivalez autorii străini după ucazul inimii. Dar cînd îmi propun să ofer cititorilor selecții ample cu pretenția minimei obiectivități, gustul meu este obligat și la concesii. Îmi displace poezia gălăgioasă a lui Hans Margus Enzensberger — dar pot să-l exclud dintr-o antologie de lirică germană modernă ? Vă asigur însă că poeții pe care îi public sub formă de carte poartă sigiliul dragostei integrale.

— Pentru o mai bună cunoaștere a literaturii române, nu credeți că ar merita să încercați și retroversiuni ?

— Îmi lipsește curajul cascadorului, al scafandrului, al trapezistului. Îmi lipsește totodată și îndemînarea prestidigitatorului.

— Ați împlinit de curînd 50 de ani de viață. Ce înseamnă pentru dv. această sumă de ani ?

— Mă simt la fel ca în urmă cu zece ani. Nu trăiesc nici o senzație specială. Nu am renunțat la nici unul dintre „viciile" tinereții, ba aș spune că viciul lecturii mi-a sporit. În privința scrisului, de-abia mă aflu pe drumul spre pisc. Evoluția mea a fost lentă (ce fericire !), fără explozii spectaculoase. Felicitările timide, premiile, traducerile peste hotare mi-au sosit la timp. Succesul brusc putea duce la virtejul pieririi — cazuri, cîte vreți.

— Am început discuția noastră cu Banatul. Să vorbim acum și despre Bucureștiul în care v-ați stabilit. Ce oferă Capitala, în plus, față de provincie ? Pun această întrebare pentru că unii scriitori, care trăiesc în alte orașe, afirmă că bucureștenii au niște șanse de care ei sînt lipsiți.

— Pentru creator, îndeosebi pentru tînărul cu pana în curs de formare, Bucureștiul oferă netăgăduite avantaje. Contactul cu edit urile importante, cu forurile tutelare, cu revistele groase, e nemijlocit. Capitala țării noastre constituie și centrul, focarul vieții spirituale. Între ziduri le ei trăiesc maeștrii, calfele și ucenicii, în proporție de 75% din totalul breslei scriitoricești. Te afli direct în bucătăria literaturii, preparatele ei le primești calde — pînă la sosirea lor în provincie, se răcesc. Dai nas în nas cu numeroși colegi, dialogul, schimbul de idei, ajutorul reciproc trag greu la cîntarul existenței tale de om logodit cu scrisul. Să privim însă și reversul medaliei. Rețineți că în București ești supus stress-ului, la un moment dat insuportabil. Ești permanent solicitat la atenția și încordarea dansatorului pe sîrmă. Catehismul supraviețuirii îți poruncește : să nu superi vreo mărime, să ocolești capcanele și să eviți manevrele (își au și scriitorii Clausewitzii lor !), să intuiești din timp sforăriile. Plutești între Scylla și Charybda. Pe cînd în provincie ? (Excludem din sfera acestei noțiuni Clujul, Timișoara, Iașul și alte niște capitale literare, evident, la scară redusă.) Am în vedere provincia-provincie, fără false imagini de seducție, loc al izolării, al muncii în tihnă, departe de furtuni și seisme artificiale, de intrigi meschine, de subordonare la capriciile geniilor. Capodoperele s-au scris îndeobște la marginea lumii, în sihăstrie. Exemple, cîte vreți. Azi, mai mult ca oricînd, artistul ocolește centrele aglomerate, preferind claustrarea. Dezavantajele de ordin administrativ își găsesc compensarea în liniștea și timpul nedrămuit cu alergături și discuții sterile. Talentul răzbește oriunde. Gheorghe Azap la Ticvanjul Mic, Emil Brumaru la Dolhasca au clădit, scutiți de „efervescența creatoare", o excelentă operă poetică, unanim apreciată. Personal, subscriu pentru creația în mijlocul pădurii. Poșta, prietenii, drepturile de autor m-ar găsi oricînd și acolo.

— N-ați intervenit — sau poate că nu știm noi — în discuțiile despre protocronism și sincronism, care au înflorbîntat atîtea spirite...

— Discuțiile despre protocronism mă plictisesc peste măsură. Singurul care mă înveselește din cînd în cînd este Dan Zamfirescu ; l-aș dori în turnirurile sale mai activ, mai avîntat, mai misterios. În privința sincronismului, sînt gata să-i îm-

(Continuare în pag. 20)

TITUS CRIȘCIU

Dialectica istoriei (III)

Adevărul nu mai apare ca o ieșire necontrolată a informației în subiect, ca în cadrul empirismului, ci ca una controlată de **intrări** controlate de subiect. Unitatea dintre **intrări** și **ieșiri** o realizează tocmai subiectul epistemologiei dialectice. Adevărul nu va mai fi orice ieșire a informației din obiect, ci numai aceea provocată de o **intrare** anticipată prin diferite ipoteze. Are dreptate Hutten cînd afirmă că teoria informației reprezintă varianta modernă a teoriei cunoașterii, dar gîndul lui trebuie precizat astfel : teoria informației reprezintă varianta modernă a teoriei cunoașterii care se opune oricărei concepții empiriste, nedialectice a subiectului și obiectului și a raportului dintre ele. Am făcut această precizare ținînd seama de afirmațiile unor ciberneticieni de prestigiu care, împotriva subiectului cibernetic și a epistemologiei sale dialectice, cad pe subiectul empirist. Îl avem în vedere pe W. R. Ashby.

În acord cu spiritul epistemologiei moderne, academicianul Octav Onicescu consideră că conceptul de informație trebuie dezvoltat de pe poziția teoriei cunoașterii. Ni se pare în totul îndreptățită această poziție, deoarece această teorie s-a născut tocmai din încercările de a depăși anumite limite de ordin epistemologic. Cînd Wiener afirma că informația nu este nici materie, nici energie, el respingea vechile cadre epistemologice în care s-au produs conceptele rigide de materie și energie. A porni de la informație în construcția științei nu înseamnă idealism, ci o nouă formă a materialismului. O spune tot Wiener. Cu conceptul de informație deschidem universul determinațiilor cibernetice, univers care ne dezvăluie mult mai profund legile materiei și ale energiei. Definind cibernetica drept „studiu al sistemelor care sînt deschise pentru energie, dar închise pentru informație și comandă — sisteme care sînt «etanșe» la informație", W. R. Ashby nu separă universul cibernetic de universul fizic, ci arată unitatea celor două.

Dialectică în esența ei, epistemologia genetică pune în relație nouă subiectul cunoscător cu obiectul cunoașterii. Și tocmai această relație nouă nu va mai duce nici la pozitivism, admițînd obiectul, nici la idealism, admițînd caracterul constructiv al subiectului. J. Piaget spune, pe bună dreptate, că epistemologia genetică „este naturalistă fără a fi pozitivistă, ...pune în evidență activitatea subiectului fără a fi idealistă, ...se sprijină în această măsură pe obiect, pe care îl consideră totuși ca pe o limită (care există deci independent de noi, dar care nu e atins niciodată în întregime)" și..., mai ales, vede în cunoaștere o construcție". Afirmarea de către Marx a „subiectivității obiectului" sau a „obiectului subiectiv" împotriva **obiectului absolut obiectiv** marchează trecerea de la gîndirea metafizică la gîndirea dialectică, la gîndirea care gîndește dialectica în dialectica adevărului și ea dialectică a adevărului. Pasul acesta reprezintă o nouă treaptă în cunoașterea și acțiunea umană.

Dialectica adevărului nu este reductibilă la dialectica obiectului. Căci, dacă ar fi așa, atunci ar înseamna că adevărul nu ar reprezenta decît o simplă dublare inexplicabilă a obiectului. În fapt, adevărul este o dedublare a obiectului realizată prin dubla lui informare de către subiect. Omul nu se raportează la obiect potrivit legilor nemijlocite ale acestuia. Comportarea universală a omului în lume este asigurată de universalitatea adevărurilor sale. Și tot comportarea universală îi asigură omului însușirea de a fi singurul făuritor de istorie. Animalele nu au istorie, pentru că ele se raportează particular la însușirile obiectelor și fenomenelor. Altfel spus, ele se manifestă pasiv față de însușirile lucrurilor. Și mai explicit : ele nu se raportează la lucruri prin posibilul ridicat în sfera idealului, ci prin posibilul ființînd în ele, deci ca contradicție oarbă. Și altfel spus : prin posibilul bare nu se manifestă prin concept.

Dacă animalele nu au istorie pentru că le lipsește capacitatea de a conceptualiza și de a o pune între ele și lucruri, omul, dimpotrivă, pune conceptele la lucru. Începe să lucreze cu adevărat din momentul punerii conceptelor la lucru. Informația, în generalitatea și specificitatea sa, coincide cu adevărul universal, cu universul istoric, cu universul în devenire.

ION STROIE

Vorbiți și scrieți românește!

Comentarii la... (I)

Fără îndoială, azi se scrie mult și, în general, bine, dacă avem în vedere normele românei standard. Pentru un cititor mai atent, o serie de obiecții ar putea veni din variantele care apar în limbajul colocvial sau — ceea ce e și mai grav — în cel scris. De aceea, specialiștii se întreabă dacă nu cumva variantele care apar nu vor deveni, cîndva, normă. În fapt, ne aflăm, adesea, în fața unor exprimări deficiente, iar cînd e vorba de scris, nu cred că este o omisiune a zețarului. Exemplele ne sînt puse inimos la dispoziție de critica literară. Fenomenul nu rămîne fără ecou nici în privința rostirii, favorizat și răspîndit de textele scrise.

Un cititor atent va observa că, de exemplu, cuvîntul **comentariu** apare sub varianta greșită **comentar**. El înseamnă, de obicei, „apreciere critică a unei probleme, a unui eveniment, explicare, interpretare a unei opere literare, istorice etc.", dar, uneori, are și sensuri peiorative: „interpretare răuvoitoare a faptelor, a spuselor cuiva". Etimologic, avem a face cu un împrumut fie din franceză, **commentaire** (care ar fi putut influența, într-un anume fel, forma greșită **comentar**), fie, mai curînd, din latinescul **commentarium**. Acesta, ca și celelalte derivate, au la bază verbul a **comenta** (în franceză **commenter**, după latinescul **commentari**) : **comentare, comentator**. Încă mai interesantă sau cel puțin mai semnificativă, ni se pare locuțiunea (pentru franceză, interjecțională) omisă de dicționarele noastre fără comentarii, cu nuanță imperativă și prohibitivă, mai ales la plural (după fr. **sans commentaire!**). Vocabula cu pricina ne trimite însă la latinescul **mens, mentis**, cu sensul fr. **esprit**, de unde și **mentalis**: din aceeași familie mai înregistrăm în franceză, și apoi în română, **dément, mention, mentalité** — rom. **dement, mențiune, mentalitate**. Mai mult: **minte**, ca substantiv, mostenește pe latinescul (din acuzativ) **mentem**, iar lat. **mentionem** a dat **minciună**. Ce legătură este între **minciună** și **mențiune** vom vedea cu altă ocazie, cînd vom discuta dubletele etimologice, fiindcă și a **minți** ne trimite la aceeași rădăcină; iar **mental** are varianta **mintal**, după substantivul **minte**, dar și **mental**, ca adjectiv, însemnînd „al bărbiei" (după latinescul **mentum** — „bărbie"). Frumoase, curioase și întortocheate sînt... căile etimologiei!...

(Va urma)

GH. POALELUNGI

Poezie

Grigore Vieru: „Izvorul şi clipa"

Un admirabil poet încă puţin cunoscut la noi, este fără discuţie Grigore Vieru, din Chişinău. Omul, dealtfel nu este mai puţin interesant: o siluetă aproape calcinată, împovărată de insondabile anxietăţi, un chip lunguieţ şi emaciat, cu ochii ardenţi, blajini şi isusiaci, vorbirea cîntată şi urechea fascinată de dialog, ca şi cum omul ar auzi, la orice conlocutor, limba îngerilor. Nimic din aceste superficiale trăsături, detectabile iute de către ochiul grăbit, nu lipseşte în poezia lui, care a prefăcut totuşi biografia într-o mare experienţă estetică şi, din felurite pricini, într-o inedită sinteză lirică cu greu încadrabilă în serii şi grupuri. „Izvorul şi clipa" (Ed. Albatros, 1981)*) e o selecţie consistentă, de aproape două sute de pagini, pilduitoare pentru cititor, au însă şi întîia apariţie a lui Grigore Vieru în România.

Poetul e dealtfel un modern „arhaic" şi cu greu clasificabil într-o tendinţă lirică ireductibilă. El porneşte aci de la ritmuri imnice, eminesciene tîrzii, cu o simbolistică laică veche, cu o gramatică voit vetustă şi de aceea poetică, plină de retorsiuni, cu grele construcţii ceremonioase. Ca şi Eminescu, el şi-a creat o materie lirică bizuită în principal pe o anxietate sublimată într-o compoziţie umană senină, înflorind mediul natural pînă la emoţie ordonată, cîntînd dorul prin absenţă, ca o „urmă caldă" a iubitei, ca o aşteptare de popor vechi, fără soteriologie: „Vîntu-n care zbor, vînt cald / Încă n-a venit. / Apa-n care eu mă scald / Încă n-a venit / Cîntu-n care-mbătrînesc / Încă n-a venit / Sufletul care-l iubesc / Încă n-a venit".

Eminescianismul lui Grigore Vieru e acela tîrziu şi aproape ermetic, ca al unei voci esenţiale, cu cîteva idei despuiate de materie; poetul învaţă, eminescian, a muri: „Eşti trist, te pregăteşti de iarnă ?" Iubita parcă mă întreabă, / Iar eu senin răspundu-i parcă: / „Mă pregătesc de flori şi iarbă". Totuşi, poetul nu eminescianizează pedestru, el are aceeaşi formulă de imaginaţie lirică animistă şi muzicală, însă a modernizat, acolo unde s-a putut, expresia, propriu-zisă. Eminescu e mitul suprem: „O, tu, care eşti numai dor, / Numai luceafăr / Văzduh de taină / Mihai !" Şi de aci Grigore Vieru a venit la lumile lui naturale, însufleţit de o respiraţie inefabilă, cu lirica lui adînc muzicală şi cu imaginaţia „lichidă", unde noţiunile se întrepătrund. El a evocat fiinţa integrală de dincolo de om, jivină şi mineral, a văzut „ochii în rouă", creanga de măr dezbrăcată de noapte „ca de cămaşă", vîntul cu degete, iubita ca o „creangă" alegorică „de măr". Femeia e ca un fenomen natural, nedezlipit de mediu: „Printre genele femeii / Răsărea pe ceruri luna".

De la „eminescianismul" esenţei lui lirice, poetul s-a înălţat la o condiţie culturală modernă şi nu s-a închis în izolarea formelor istoricizabile. El cunoaşte şi a absorbit cîte ceva din poezia lui N. Labiş („Fiindcă"), Marin Sorescu („Casa părintească", „Acasă", „Pomul"), Nichita Stănescu („O, mamă !"), Ioan Alexandru. Cu el tradiţia vizionară şi-a descoperit un interpret modern şi sintetic. Dealtfel, în aceasta Grigore Vieru a ştiut să fie aci epic şi discursiv, aci paradoxal şi eliptic, aci energetic; însă formele inedite nu au şters nimic din esenţele lui sufleteşti. „Eminescian" sau modern, poetul slăveşte satul „picurat alb pe deal", memoria suscitată de elemente (ca a unei vieţăţi libere şi instinctive), matriarhatul cultic, aproape religios, unde spiritul a inclus biografia, geografia, limba. Ca şi Al. Mateevici, însă cu alte mijloace, Grigore Vieru a cîntat imnic „Graiul" în cuvinte memorabile.

ARTUR SILVESTRI

*) Antologie de M. R. Iacoban. Prefaţă de M. Sorescu.

Cartea de istorie

Vocaţie şi angajare

Început de an de bun augur pentru cultura istorică românească. Vă prezentăm, stimaţi cititori, o carte exemplară recent ieşită de sub teascurile Scrisului Românesc craiovean: Mişcarea muncitorească din Oltenia, elaborată de remarcabilul istoric Romus Dima.

Ne aflăm în faţa unei contribuţii majore din cîmpul istoriografiei noastre naţionale. Cercetător înnăscut, autorul a reuşit pe deplin în temerara-i cuprindere exhaustivă a efervescenţei istorii a uneia dintre cele mai interesante părţi ale ţării — Oltenia. Cele ce afirmăm se probează cu limpezime şi din capul locului, chiar numai după sumar şi după bibliografia selectivă. Mai întîi că Romus Dima purcede, dezinvolt — rară însuşire la un istoric — şi metodic de la temeiuri, fundamentînd filonul tradiţiilor democrat-revoluţionare şi patriotice din care-şi va trage seva mişcarea muncitorească şi socialistă. Cititorul este desfătat preţ de cîteva zeci de pagini, cu proiecţia imaginilor rădăcinilor adînci ale mişcării noastre muncitoreşti şi socialiste, credo-ul autorului, în acest sens, pledînd convingător pentru ideea „că Oltenia poate fi numită, fără exagerare, pămînt de legendă, leagăn de civilizaţie, vatră de eroi, izvor nesecat de tradiţii". Apoi, cine va parcurge fără grabă bibliografia selectivă, va fi impresionat de temeinicia studiului diversificat în multitudinea lucrărilor teoretice, a lucrărilor de specialitate generale şi speciale, după cum va fi convins de uriaşul travaliu depus în arhive şi biblioteci centrale şi judeţene depozitare de fonduri şi izvoare documentare inedite de primă mînă.

Dar adevărata probă de foc o constituie lucrarea însăşi prin conţinutul ei atît de judicios restituit, bine articulată în structura de bază şi în secţiuni. Scrisă de un istoric stăpîn pe mijloacele de interpretare ştiinţifică şi partinică, cartea ce prezentăm beneficiază de o solidă orientare materialist dialectică şi istorică şi înglobează în ea cele mai noi cuceriri istoriografice. Informaţia istorică este inedită ca provenienţă documentară şi supusă analizei prin prisma unor vederi originale — fapt ce conferă cărţii o autentică ţinută şi probitate ştiinţifică. În acelaşi timp, Romus Dima se dovedeşte de o pilduitoare sensibilitate faţă de rezultatele muncii confraţilor pe care îi citează cu eleganţă, fără parcimonie. Şi peste toate, autorul nu uită nici un moment că Oltenia este o slăvită parte dintr-un venerat întreg — România; încadrează de fiecare dată regionalul în naţional şi pe fondul schiţat de punctele cardinale ale contextului general, brodează dirginica istorie a bravilor români de peste Olt. Spirit viu, atent la mişcarea de idei, autorul reţine îndeobşte judecăţile istorice verificate şi durabile, fiind totodată receptiv şi la necesarele restituiri şi reconsiderări de ultimă oră.

Cartea lui Romus Dima — scrisă într-un ritm alert, ferită de ariditǎţi inutile — este memorabilă prin problematica ei, care se reţine cu uşurinţă şi poate fi rezumată fără dificultate. Întîiul capitol înserează mişcarea muncitorească şi socialistă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Cel de al doilea tratează despre afirmarea partidului comunist în viaţa politică şi socială a României anilor 1921—1933. Un capitol la fel de bine închegat este cel următor, privitor la mişcarea antifascistă din Oltenia în anii 1934—1944, unde, între altele, este expusă analitic şi cu unele consideraţiuni nuanţate în lumina ultimelor cercetări, mişcarea muncitorească din Oltenia în timpul dictaturii regale, cum şi lupta împotriva dictaturii militare fasciste şi a războiului hitlerist — constantă a activităţii comuniştilor din Oltenia. Capitolul de încheiere — Oltenia revoluţionară după insurecţia din august 1944 — deşi mai sintetic, este cel mai revelator. Prin ale cărui două subcapitole se fixează drumul glorios al mişcării democratice, muncitoreşti şi revoluţionare din Oltenia în matca devenirii noastre socialiste şi comuniste. În această ordine de idei, după cum subliniază autorul, în „istoria contemporană a Olteniei, anul 1946 are o importanţă cu totul deosebită. Conducerea partidului a hotărît în acest an ca tovarăşului Nicolae Ceauşescu să i se încredinţeze munca de secretar al Comitetului regional Oltenia al P.C.R. Puternica sa personalitate, activitatea neobosită pe care a desfăşurat-o, experienţa revoluţionară, elanul tineresc şi spiritul novator de care era animat, patriotismul înflăcărat şi dăruirea totală pentru triumful cauzei partidului şi poporului au făcut ca Oltenia revoluţionară să traverseze rapid o perioadă de profunde transformări calitative în toate domeniile vieţii politice, economice şi sociale".

Am încercat, stimaţi cititori, să vă facem cunoscută (în puţine cuvinte) o carte de istorie în premieră, ce este mai mult decît cuprinde titlul — Mişcarea muncitorească din Oltenia; este o veritabilă istorie a Olteniei moderne şi contemporane, întocmită cu acribie ştiinţifică de către cel mai autorizat istoric în domeniu.

STELIAN NEAGOE

Eseu

Liviu Rusu: „De la Eminescu la Lucian Blaga"

Un adevărat compendiu de personalitate este ultima carte a lui Liviu Rusu (**De la Eminescu la Lucian Blaga**, Cartea Românească, 1981), oferind cititorului eşantioane din toate direcţiile sale de preocupare: „studii şi articole elaborate la răstimpuri diferite, unele publicate, altele inedite" — după cum se precizează în prefaţă, ilustrînd formaţia de estetician şi comparatist a autorului, vocaţia elucidărilor ce ţin de istoria şi teoria literară, totul colorat de o efervescenţă polemică de nuanţă academică, în spiritul polemicii de idei pusă exclusiv în slujba adevărului.

Punctele de sprijin ale cărţii le constituie cele două studii mai ample, unul dedicat lui Eminescu (**Eminescu şi Schopenhauer**), reeditare revizuită şi augmentată a celui din 1968 şi celălalt lui Lucian Blaga (**Viziunea faustiană în opera poetică a lui Lucian Blaga**). Autorul trasează o linie unificatoare între aceşti doi poeţi, atît prin titlul volumului, cît şi printr-un scurt preambul la studiul despre Blaga. Ceea ce le leagă însă cu adevărat este maniera comparatistică prin care sînt priviţi cei doi poeţi, în virtutea unui principiu pe care studiile de literatură comparată ale lui Liviu Rusu tind să-l impună, acela al analogiilor şi al „poligenezei" operei de artă, care reaşază fundamental problema influenţelor, atît de des adusă în discuţie în planul literaturii.

Eminescu şi Schopenhauer este, alături de **Însemnări despre Titu Maiorescu** („Viaţa Românească nr. 5/1963), mai mult decît un studiu, este expresia unei atitudini literare care a avut un rol extrem de important în edificarea unei scări de valori autentice în istoria literaturii noastre. Scoţînd chestiunea influenţei lui Schopenhauer asupra lui Eminescu de sub imperiul afirmaţiilor **tabu**, Liviu Rusu diversifică unghiurile de cercetare, analizînd stratificările personalităţii poetice eminesciene şi ecourile, la diferite nivele, ale contactului teoretic cu filosoful german. În forma sa revizuită, studiul aduce ca element nou ideea legăturii subterane a filosofiei de adîncime a lui Eminescu mai mult cu **Aforismele** lui Schopenhauer, schimbîndu-se astfel, oarecum, accentele în celebra sintagmă „voinţa la viaţă" prin centrarea pe „viaţă". Din această perspectivă, studiul lui Liviu Rusu se întîlneşte în chip profitabil cu contribuţia lui Edgar Papu la circumscrierea melancoliei eminesciene şi la explicitarea mecanismelor „armoniei eminesciene" („simfonia eminesciană", la Liviu Rusu).

Analiza raporturilor poeziei blagiene cu semnificaţiile perene ale **Faust**-ului goethean este mijlocită în studiul pomenit mai sus de consideraţii de fineţe privind istoria traducerii lui **Faust** în româneşte (completate în volum prin micul studiu intitulat **Goethe în literatura română**). Văzînd în Lucian Blaga o expresie a unei etape de maturizare a fondului aperceptiv al spiritului românesc faţă de semnificaţiile universale ale operei goetheene, Liviu Rusu reconsideră momentul Blaga din punctul de vedere al revoluţiei formale pe care el o aduce în poezie, aşa cum o făcuse şi Eminescu la vremea sa. Studiul asupra viziunii faustiene în opera lui Blaga reprezintă totodată şi o contribuţie la comentarea textelor dramatice ale poetului.

Dacă aceste două secţiuni ale cărţii implică subtextual elementul polemic, prin încercarea de a reaşeza opinii deja intrate în circulaţie, alte două titluri din sumar (**Alte studii literare, Să discutăm estetică**) reprezintă teritoriul de manifestare nemijlocită a acestuia.

Cartea lui Liviu Rusu este o reafirmare a calităţilor indiscutabile ce au făcut din autorul ei o personalitate de referinţă a literelor româneşti.

TANIA RADU

• CAP LIMPEDE

Elucidări necesare

Încercarea de a acredita cu orice preţ teoria „taberelor" în literatură, vizibilă în cîteva texte apărute în ultimul timp în nişte reviste, are o lipsă de spontaneitate care o face suspectă. Soluţia folosită — ce o curioasă simultaneitate sub semnături diferite — este difuzarea, împotriva oricăror evidenţe, a ideii existenţei unui grup Eugen Barbu, care „ar monopoliza toate canalele de informaţie şi, evident, toate beneficiile materiale şi morale ale literaturii române. Formula cea mai prudentă nu afişează liste ostentative, ci numai le sugerează; cea mai puţin prudentă plasează maniheica împărţire în grupul Barbu şi restul lumii sub înfăţişarea unor poziţii literare adverse. Aşa se întîmplă în interviul acordat de Norman Manea **Familiei**, interviu de care ne-am mai ocupat într-un număr trecut al revistei noastre, aşa se întîmplă şi într-un articol de Alex. Ştefănescu din **Convorbiri literare**, de care iarăşi revista noastră s-a ocupat, şi care dă chiar şi o listă de nume ce începe, fireşte, cu Eugen Barbu. Dacă reluăm discuţia asupra acestor texte, o facem spre a încerca să limpezim şi mai bine lucrurile pentru prezumtivii lor cititori. Fiindcă lectorul fără acces la aspectele mai intime ale vieţii literare — şi fără timpul necesar verificării unor afirmaţii — se izbeşte, iată, de această lozincă — grupul Barbu — oferită insistent de semnatarii citaţi, în scopuri care lui îi rămîn străine. Semnatarul din **Convorbiri**, de pildă, trece peste orice deosebiri literare şi de structură ale celor înrolaţi cu sila în respectivul grup, numai pentru a oferi o listă de scriitori în al cărei cap să se afle E. Barbu. Reconstituită de noi (pentru că nu dă şi numele celor incriminaţi, sugerîndu-i însă prin transparente aluzii), lista lui N.M., din **Familia**, începe tot cu Barbu. Ceea ce aduce nou acest ultim text este că ţine să-i aşeze pe respectivii scriitori împotriva lui Marin Preda — post-mortem. Dacă adăugăm că enumerarea antinomică din **Convorbiri literare** începe cu numele autorului „Moromeţilor", descoperim că se încearcă resuscitarea, după moartea marelui scriitor, a unui conflict Marin Preda—Eugen Barbu, mai bine-zis nostalgia lui. Ce rost ar fi avut, altfel, atacarea paginii omagiale dedicată de **Luceafărul** memoriei lui M. Preda — pagină, zice N.M., plină de invective la adresa marelui dispărut — cînd unul dintre cei ce, în acea pagină, îi aduceau elogii lui Marin Preda era, în primul rînd, Eugen Barbu! Dar asemenea texte, am mai spus, nu se încurcă în evidenţe, nu se cred datoare acestora. Scopul fiind divizarea imaginii globale a literaturii române, sînt sculaţi din groapă — pentru atingerea lui — şi morţii.

Ce urmăresc, de fapt şi de fapt, respectivele texte? Este greu să ne imaginăm că ele ar tinde la rezolvarea unor probleme de critică şi de istorie literară, cum încearcă a da iluzia textul din **Convorbiri**, de vreme ce elementare criterii de critică şi istorie literară sînt aruncate la coş cu dezinvoltură. Bagatelizarea unor opere mari şi a unor scriitori importanţi, a unei noţiuni majore pentru literatura română ca „tradiţionalismul", ca şi confuziile semănate în jurul „modernismului", ne arată că semnatarul acelui articol este departe de problemele pe care, inocent sau nu, le discută. Ce vor — aşadar — astfel de intervenţii? Mai vizibil la N. M., aceste descinderi arhangheleşti vor să facă portretul unor achizitori de bunuri materiale şi de glorie literară, de monopolizatori ai canalelor de mass-media. Iată frumoasa contribuţie a lui N.M. din **Familia**: „De vreo cîţiva ani, unii (cum să le spunem altfel ?) «confraţi», şi anume tocmai cei mai răsfăţaţi prin toate megafoanele şi coloanele publicistice de largă audienţă, autori care nici despre partea beneficiilor şi onorariilor nu stau prea rău" etc., etc. Trecem, pentru moment, peste faptul că despre opera lui Norman Manea publicul nu ştie, eufemistic vorbind, mai nimic, dar citeşte în tiraje de ordinul sutelor de mii de exemplare proza lui Eugen Barbu şi a lui Ion Lăncrănjan, că a epuizat într-un timp record o carte ca **Elegii politice** de Ion Gheorghe, mare eveniment al anului poetic '81. Dar să vedem despre ce „monopol" şi despre ce „onoruri" este vorba. Ion Lăncrănjan, de exemplu, n-a mai apărut pe ecranele televiziunii de vreo zece ani. Numele lui nu asaltează nici emisiunile radiofonice şi nici paginile revistelor, unde, ca în cazul **Familiei**, este mai degrabă maltratat. I. Lăncrănjan nu este nici pensionar al Uniunii scriitorilor, cum este mai tînărul şi indignatul său confrate de la **Familia**. Cît despre faptul că I. Lăncrănjan publică uneori articole, credem că N.M. ar trebui să fie, la acest punct, ceva mai îngăduitor. Credem că Ion Lăncrănjan are totuşi dreptul să tipărească, din cînd în cînd, într-o presă a cărei limbă o cunoaşte. Să mai adăugăm că Ion Gheorghe, alt „răsfăţat" în optica lui N.M., nu se bucură de nici o poziţie onorifică, pe care dealtfel nici n-a cerut-o vreodată? Că nu se înghesuie nici la reflectoarele televiziunii, nici la undele radio, nici la vacarmul reclamei de presă? Că n-a beneficiat nici măcar de premiile literare care i se cuveneau, dată fiind dimensiunea operei lui? Că singura lui pasiune este scrisul şi că a doua îndeletnicire a vieţii lui este dialogul redacţional cu tineri poeţi şi lansarea lor? Ce mai rămîne din ideea de „monopol", pe care N.M. o pune pe seama acestor scriitori, ca şi a altora?

Dincolo de confuzia generală (de noţiuni, de idei, de aspecte de istorie literară, de estetică) a articolului din **Convorbiri literare**, şi aici scopul este de a instala aceeaşi imagine sufocantă: a unor scriitori din pricina cărora alţii nu pot trăi. Cităm, pentru a înlătura orice dubiu: ei (scriitorii incriminaţi de Al. Şt.) „domină perioada, în sensul că prezenţa lor umană (s.n.)

Film

Destine romantice

Caut încrezător să-mi amintesc momentele frumoase ale acestui film, ele există, dar tocmai de aceea aproape nu înțeleg persistența agresivă a unei singure secvențe, aceea în care ea, ospătăriță, senzuală, candid-vulgară, și el, sudor, grosolan, neevoluat, sufletește neevoluat, mentalitate de vechil îmburghezit, aşa se apar ei de la început, lipsiți de adîncimi psihologice, instinctuali, modificările lor ulterioare de comportament nu sînt susținute dramaturgic, se întîlnesc, după ce el, sudorul, îi propune, şi ea acceptă, să intre în rîndurile clasei muncitoare, să devină adică şi ea sudoriță, se întîlnesc deci într-o lungă şi penibilă scenă erotică, spre satisfacția, exprimată prin fluierături şi alte asemenea îndemnuri, a puberilor din sală. Şi nu false pudori şi nu neapărat constrîngeri etice sau imbolduri moralizatoare ne aduc în starea de nedumerire. Îl cunoaştem pe scenarist (Tudor Băran) ; este un scriitor cu un simț deosebit al prozei. Am interpretat lunga absență a lui Haralambie Boroș (regie) de pe marele ecran ca pe un act de gestație artistică. Nu respingem în interiorul artei nici o manifestare oricît ne-ar ultragia sentimentele comune, dacă ea slujește ideii, o determină, o potențează, o dezvăluie. Secvența respectivă este cu totul gratuită şi n-am insista atîta asupra ei dacă judecîndu-i rostul nu ne-am da seama că o bună parte din film este alcătuită din fapte însăilate şi rezolvate la nivelul scheciului, sau pur şi simplu nerezolvate, expediate naiv. Venirea unei echipe de navetişti din Gorj oferă prilejul lui Dem Rădulescu şi Horațiu Mălăiele să ne evoce momentele de divertisment din nopțile de revelion fără sare, examenul de la sfîrşit îl obligă pe talentatul Florin Tănase să-şi aducă aminte de brigăzile studențeşti, o secretară este îndrăgostită de şeful ei, un afemeiat își însală iubita, pe care o amenință că-şi va lua viața imediat după nuntă etc., etc.

Cînd se vrea serios, filmul decurge astfel : el, primarul, care ştie mai bine decît oricine cum se deleagă un şef de grup de şantiere atunci cînd e vorba să fie construit un nou oraş, o mare uzină, îl întreabă pe inginerul delegat : **Ai cerut dumneata să vii la noi ?** şi el, inginerul delegat, îi răspunde omului care este acum căsătorit cu fosta lui nevastă, primarului, şi implicit nouă, spectatorilor, care de asemenea cunoaştem cum pleacă un om să conducă unul din şantierele naționale : **Nu. Nu m-am oferit singur. M-a trimis partidul.** Se anunță totuşi o intrigă originală : doi bărbați serioşi, integri şi singura femeie. Nu ne îndoim că orașul ca şi uzina vor fi construite în termenul planificat, dar el, bărbații aceştia mari, şi puternici, şi sobri, şi clarvăzători, şi curajoşi, care par a şti totul, cum vor ieşi ei din această încercare afurisită ? Mai ales că foştii soți au şi un copil, o fetiță adorabilă care o iubeşte pe mămica, îl iubeşte pe noul tătic şi-l mai iubeşte şi pe fostul tătic egal, cu imparțialitate, fiindcă nu ştim dacă ea l-a părăsit pe el, el a părăsit-o pe ea, ea l-a luat pe primar după ce s-a despărțit de inginer sau înainte şi de ce anume l-a luat pe primar şi l-a lăsat pe inginer, ce calități are primarul şi n-are inginerul ? Nu ştim nimic şi nici nu vom afla ce s-a ales din acest zăcămînt al biografiilor lor, nu fiindcă nu credem că trei oameni se pot reîntîlni civilizat, spunem doar că civilizația n-ajunge zbuciumului ca să-l înfrîngă, chiar dacă reuşeşte să-l ascundă. Mai întîi el, inginerul, îi face ei o scenă de gelozie, apoi e rîndul primarului, dintr-o altă perspectivă, să fie gelos şi gata, adică nu, deoarece abia acum urmează scena cea mai incredibilă, aproape un model al schemei melodramatice : după ce tatăl adevărat, inginerul, găsise timp să se plimbe cu fetița lui, să se joace în cîmpuri cu flori, să meargă călare şi ea, fetița, îi vizita aproape zilnic la biroul lui cu secretară, după toate acestea deci el, inginerul, şeful grupului de şantiere, deşi îi promisese fetiței că merge cu ea la stînci, îi spune că astăzi n-are timp, astăzi nu poate, excursia lor se amînă, şi inginerul chiar avea treabă şi fetița vedea, cu ghiozdanul pe umăr, şcolărița, vedea că tatăl ei are treabă dar parcă pentru a se răzbuna pe el pleacă singură, cade şi moare...

Iată, un oraş s-a ridicat, dar un copil a murit. De ce a murit copilul ? Ar trebui s-o luăm iarăşi de la început.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Nouă manifestări de poezie şi muzică în județele Caraş-Severin, Dolj şi Olt

■ **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist şi revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent la începutul lunii februarie, pentru alte 9 manifestări ale sale, în județele Caraş-Severin, Dolj şi Olt, după următorul program : vineri 5 II — Oțelul Roşu; sîmbătă 6 II — Reşița ; duminică 7 II — Caransebeş ; luni 8 II — Herculane ; marți 9 II — Calafat ; miercuri 10 II — Băilești ; joi 11 II — Craiova ; vineri 12 II — Caracal ; sîmbătă 13 II — Slatina.

Spectacolele Cenaclului Flacăra vor începe, fără excepție, la orele 18 ! Vă aşteptăm la noile întîmplări de muzică şi poezie !

Spectacolul cu numărul 500

Dragi prieteni ai muzicii tinere !

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, **organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist şi revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, pregătește pentru dumneavoastră, pentru dorința dumneavoastră de muzică, de poezie, de artă, a 500-a manifestare.**

Aşteptînd propuneri cu privire la locul şi data cînd cenaclul să se reunească în acest spectacol sărbătoresc, aşteptăm, în același timp, din partea celor interesați, scrisori în care să vă expuneți părerile privind următoarele, să le zicem, puncte ale ordinii de zi :

■ **Care sînt cei mai buni 15 cîntăreți pe care i-a descoperit şi i-a afirmat cenaclul ?**

■ **Care a fost momentul cel mai deosebit, întîmplarea cea mai interesantă în serile pe care le-ați petrecut la cenaclu ?**

■ **Care este cîntecul rămas, din întîmplările cenaclului, în memoria dumneavoastră afectivă ?**

De asemenea, îi anunțăm pe toți cei care au cîntat ori s-au produs pe scena mereu deschisă a Cenaclului Flacăra în răstimpul tuturor întîmplărilor sale de pînă acum, că pot să participe şi la cea de-a 500-a manifestare ! Aşteptăm cu bucurie răspunsurile dumneavoastră – ale tuturor – precum şi – din partea celor care au urcat pe scena cenaclului – confirmarea prezenței lor şi, pentru a putea întocmi programul– oricum limitat ca timp – şi cu ce doresc să se prezinte la spectacolul jubiliar !

Aşadar, aveți timp – O SĂPTĂMÎNĂ – să ne răspundeți la tot ceea ce v-am întrebat. Toate aceste scrisori le aşteptăm pe adresa redacției Flacăra – București, Piața Scînteii 1, sectorul 1 – PENTRU CENACLUL FLACĂRA.

TV

Mai avem nevoie de povești

Necesități economice au întrerupt timp de două ore programul televiziunii. Nu dorim să ne uităm în programele precedente radio-tv pentru a urmări emisiunile ce au fost programate în aceste ore. În mod sigur că nu stîrneau un interes prea mare datorită conținutului lor şi lipsei de profesionalitate cu care erau făcute, ca dealtfel şi marea majoritate a celorlalte emisiuni.

De serviciu în acest interval ar fi aparatul de radio. Se impune o nouă calitate a emisiunilor de radio prin exigența mărită a realizatorilor față de conținut şi diversitate, căci scopul emisiunilor radio-TV, finalitatea lor nu sînt acelea de a ne ajuta să ne fixăm ceasurile sau de a şti în care zi a săptămînii sîntem : orele 13 — emisiune radio **De la 1 la 3**, lunea serialul la televiziune, miercuri — telecinemateca, sîmbătă — un alt serial. Emisiuni-şedință, emisiuni-referat, emisiuni-bilanț își găsesc un spațiu destul de larg de desfăşurare pe micul ecran şi ceva mai puțin la radio. Credem că şedințele sînt necesare dar cu totul în altă parte. Chiar şi acolo ele trebuie să fie eficiente. Astfel de emisiuni nu vor aduce nici un folos nimănui. Educația artistică, socială, morală, patriotică a cetățeanului se realizează doar prin calitate, prin valoare autentică — deziderate pe care le-am cunoscut încă din **Programul Daciei literare** şi devenite lege pentru toți creatorii de frumos. Da, sîntem pretenționoşi, sîntem exigenți. Dorim atît la radio cît şi pe micul ecran numai emisiuni antologice, emisiuni memorabile care să ne pună în plăcuta încurcătură de a nu şti ce program să urmărim, de a ne fi greu să ne desprindem din fața televizorului sau de a închide aparatul de radio.

Duminică, televiziunea ne-a oferit o surpriză extrem de plăcută — prezența marelui Eugen Barbu pe micul ecran în chip de prezentator al emisiunii **„Cum bine zise Caragiale"** — prezentator al unei opere celebre şi al unor interpreți celebri : Costache Antoniu, Marcel Anghelescu, Ion Finteşteanu, Radu Beligan...

Memoria peliculei, mai fidelă decît memoria noastră, ne-a prilejuit momente de sărbătoare prin întîlnirea cu atîtea personalități ale lumii artistice — temelii de nădejde ale teatrului românesc. Mulțumim televiziunii că l-a invitat în studio pe Eugen Barbu şi exprimăm rugămintea de a fi păstrată această peliculă căci noi şi mai ales urmaşii noştri trebuie să avem şi această dovadă, care se alătură celorlalte, că sîntem un popor de oameni talentați, muncitori, capabili de a ne număra printre popoarele luminate ale lumii.

Iubitorii muzicii clasice au găsit, pe programul doi o emisiune care, desigur, i-a interesat, determinîndu-i să se aşeze cît mai comod în fața televizoarelor. S-a transmis Brahms. Ascultînd Brahms, gîndurile m-au purtat spre un film celebru **„Vă place Brahms?"** cu o distribuție la fel de celebră. După vizionarea filmului cu siguranță că numărul celor care l-au îndrăgit pe Brahms sau au dorit să se lase fermecați de muzica lui a crescut. Ne mai putem gîndi la contopirea artelor, la curiozitatea şi emoția pe care ți-o stîrneşte un lucru cu adevărat valoros, determinîndu-te să cauți, să aprofundezi acel lucru care ți-a stîrnit interesul (în cazul nostru, mesajul, frumusețea operei lui Brahms).

Prezentarea făcută de către Zoe Dumitrescu-Buşulenga ne-a făcut să ne simțim într-unul din cele mai plăcute amfiteatre, minus emoția examenelor sau numai cu emoția provocată de muzică.

Tot duminică am admirat jocul unei foarte mari actrițe — Bette Davis în filmul **O poveste ca-n filme** în regia lui Franck Capra. O figură expresivă, foarte mobilă, exprimînd cu uşurință o gamă largă de sentimente, de stări, acoperindu-ne total, compătimind-o, dornici să nu i se întîmple nimic. Această poveste, căci a fost o poveste construită puțin altfel decît basmul tradițional, ne-a plăcut. Ne-a plăcut în pofida celor ce vor fi spuse de către esteții de ocazie sau de către puriştii exagerați. Mai avem nevoie de povești.

ELENA GRECESCU ■

• CAP LIMPEDE

face să se estompeze prezența literară a celorlalți şi chiar propria lor prezență literară". Galmatiasul e total ! Dacă a vrut cumva să facă istorie literară, semnatarul ar fi trebuit să se ocupe de prezențe scriitoricești, de opere, singurele care fac literatura. Dar chiar intrînd într-un teritoriu care nu e al operei scrise, Al. Şt. ar fi trebuit să rămînă prob şi să se raporteze la fapte. N-a făcut-o. De ce ? Tăcerea nu e oare un act de elocvență, cum spunea criticul şi profesorul N. Manolescu ? Fiindcă cine denunță o listă apoi tace, ascunde ceva : o altă listă. Poate că aceia care dețin monopolul prezenței mass-media, al comitetelor şi comițiilor, al juriilor, al premiilor literare, al pensiilor etc. se află în altă parte — pe care preopinentul o tace.

Cînd vom înceta — cum spunea şi Adrian Păunescu, în numărul trecut al revistei noastre — cu aceste moravuri şi năravuri extraliterare, şi chiar extrateritoriale, am adăuga, ocupîndu-ne de autori şi de cărți ? **(Ilie Purcaru)**

P.S. În nr. 1 (145), ianuarie a.c., al „Convorbirilor literare", Corneliu Sturzu, redactorul-şef al revistei, ne aduce „cîteva precizări" cu privire la ancheta literară despre deceniul opt, inițiată de publicația ieşeană. Oportună inițiativă, în condiția în care opiniile înserate în paginile revistei (aparținînd lui Al. Şt. şi altora) au stîrnit, prin confuziile avansate, îndreptățite replici în „Scînteia", „Săptămîna", „Flacăra", „Luceafărul". Dar iată că „precizările" întăresc, de fapt, confuzia criteriilor, a opțiunilor estetice şi politice. Ce afirmă şi ce neagă redactorul-şef al „Convorbirilor" ? Care este opțiunea literară a revistei pe care o conduce ? În absența unor astfel de delimitări, o revistă, orice revistă, devine un sertar colector de hîrtii aduse de toate vînturile. Dar poate că cele „cîteva precizări" nu aparțin redactorului-şef Corneliu Sturzu, ci scriitorului Corneliu Sturzu. În acest caz, scriitorul, pentru confuziile pe care le seamănă, ar fi trebuit amendat amical de redactorul-şef Corneliu Sturzu.

UN PICTOR AL CERTITUDINII

Cine intră în expoziția de pictură a lui Remus Botar are surpriza întîlnirii cu o serie de lucrări de o reală maturitate artistică. Căci lucrările acestui tînăr depăşesc ceea ce numim îndeobşte „pictură de amator", termen care nu poate, dealtfel, să cuprindă toate categoriile de artişti nonprofesionişti. (Ar fi necesară o analiză a conceptului de „artist amator", pentru a limpezi o problemă care este deosebit de complexă.) Credem că este vorba, mai degrabă, de un artist autodidact care manifestă o arzătoare pasiune de a se autoinstrui. Ni se pare semnificativ, în acest sens, faptul că Remus Botar şi-a ales ca model nişte maeştri. Şi nu orice fel de maeştri. Dar, să ne fie clar, el nu este preocupat de imitarea unei maniere de lucru, a unui mod de execuție, ci de înțelegerea unui mod de a gîndi. Portretele dedicate pictorului Baba şi sculptorului Brâncuşi ne sugerează faptul că gîndurile lui Remus Botar se înalță cuviincios şi cu respect la marea lectie de gîndire artistică a acestor mari maeştri, atît de diferiți ca viziune artistică, dar atît de profunzi prin concepția lor umanistă.

Dar chiar dacă aceste portrete nu ni se par a fi cele mai izbutite încercări ale lui R. Botar în domeniul artei portretului, în schimb ele au o semnificație pentru „programul lui de lucru", ca să spunem aşa. **(Gheorghe Cosma)**

O CARTE FRUMOASĂ

N-am fi putut admira azi frumusețea acestei opere de artă închisă într-o carte — din care pricină nici nu poate fi expusă — dacă Editura Meridiane n-ar fi scos, la sfîrşitul anului trecut, albumul **Breviarul Brukenthal**. Tiparul lui Gutenberg, care a transformat cartea din unicat în serie — îmbogățind pe oameni cu comorile din cărți — şi a desființat pînă la urmă meseria de miniaturist de manuscrise iluminate — îmbogățindu-i pe posesorii unor asemenea rarități — își plătește datoria dăruindu-ne tuturor spre încîntare o parte din picturile cuprinse în cele 630 de pagini ale prețiosului şi inaccesibilului volum. Cumpărat la Viena de baronul Samuel von Brukenthal la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, **Breviarul Brukenthal** se va dovedi cea mai valoroasă carte din biblioteca de aproape 16 000 de volume a colecționarului sibian. Gheorghe David şi Doina Năgler au ales — sperăm — pentru reproducere cele mai frumoase pagini şi ne dau în documentatul studiu introductiv toate datele pentru a prețui în cunoştință de cauză acest manuscris iluminat, operă artistică excepțională, comparabil cu cele mai reuşite realizări de acest gen din lume, breviarele ducelui Jean de Berry sau **Breviarul Grimani**, supranumit „regele breviarelor". Aflăm că atenția a numeroşi cercetători a fost atrasă de calitatea deosebită a miniaturilor migălite pe filele de pergament ale acestui breviar. Dar abia Friedrich Winkler l-a stabilit originea flamandă, l-a datat sfîrşitul secolului al XV-lea — primul deceniu al secolului următor — (ştiți cum ? şi prin lipsa lalelei dintre flori !) şi l-a numit pe autori : Simon Bening şi Gerard Horenbaut, mult prețuiți în epocă. **Breviarul Brukenthal** cuprinde în prima sa parte Calendarul, două pagini pentru fiecare lună, cu borduri în care sînt redate scene din viața oamenilor simpli, îndeletnicirile lor din fiecare anotimp. Alte miniaturi au chenare discrete, suave, cu motive florale (delicați irişi etc.) şi animaliere (fluturi, albine). Această lucrare ne aduce o reală bucurie, pentru care se cuvine să mulțumim autorilor, edițurii şi întreprinderii poligrafice Sibiu, dar ne dă şi un uşor sentiment de regret că nu cuprinde mai multe reproduceri. **(Reghina Vârvici)**

Un muzeu în labirint

Manierismul sau călcâiul lui Ahile (II)

Oglinda convexă

2.

Parmigianino, autoportret (detaliu)

Dicționarele noastre, fără excepție, continuă imperturbabil să reducă manierismul la „afectare", „artificialitate" și „formalism". Această inerție care face abstracție de tot ce s-a schimbat în exegeza manierismului are la bază, după cîte înțeleg, cîteva prejudecăți.

Una dintre prejudecăți privește, cred, chiar Renașterea, pe care ne-am obișnuit să ne-o reprezentăm ca pe o seră în care toată lumea discuta ca la Academia neoplatoniciană din Florența sau murmura versurile lui Angelo Poliziano. La această imagine a contribuit, e drept, din plin și pictura. Fra Angelico ne dă iluzia că nici o îndoială n-a umbrit cerul Renașterii și că oamenii pe care i-a cunoscut el nu trebuiau să plîngă decît din cauza fericirii. A mințit ? Nu, pictorii Renașterii n-au mințit. Numai că ei îmi amintesc întrucîtva ceea ce spune Gaëtan Picon, că arta și minciuna împărtășesc și una și alta sentimentul unui gol inițial, cu deosebirea fundamentală că în timp ce mincinosul nu vrea decît să umple în grabă golul, artistul se apucă să trăiască în acest gol. În unele privințe, departe de a fi o seră, Renașterea a fost chiar mai anxioasă decît Evul mediu. Am citit, de pildă, undeva că în Renaștere credința în fantome era atît de puternică încît juriștii se preocupau în mod serios să stabilească dacă atunci cînd o casă era frecventată de fantome locatarul trebuia să continue să achite proprietarului chiria. Și cam în timpul vieții lui Michelangelo s-a întîmplat, într-un oraș aflat sub imperiul dreptului germanic, un fapt straniu : constatîndu-se că un respectabil bogătaș, mort cu trei ani înainte, fusese de fapt un eretic, i-a fost exhumat corpul pentru a fi executat. Botticelli a readus-o pe zeița frumuseții la țărm, dar unii autori pretind că în Renaștere mizoginismul a luat proporții fără precedent. Oricum, atunci s-a scris că „femeia este mai amară decît moartea". La Florența nu erau aceleași rigori ca la Augsburg, unde prin secolul al XVI-lea, ca să intre noaptea, drumețul trebuia să treacă patru porți succesive, un pod peste un șanț și o barieră de fier, după ce plătea trecerea și indica adresa unde locuia în oraș ; dar nu o dată poeții dădeau nopții culorile infernului. Iar Veneția, poetica Veneție, Veneția gondolelor, a serenadelor, Veneția lui Tițian, a lui Tintoretto, nu era oare și Veneția Podului Suspinelor, Veneția care pusese o cutie pentru delațiuni în văzul tuturor ? În era de lumină a Renașterii se pare că pădurile erau mai pline de lupi decît în tenebrosul Ev mediu, iar în timpul lui Savonarola (deci al lui Botticelli !) ei ar fi intrat chiar în Florența, pe străzi. Ceea ce, să recunoaștem, ne surprinde, căci nu ne-am putea imagina lupii bîntuind prin *Primăvara* lui Botticelli.

O altă prejudecată, mai plină de urmări, privește ideea de decadență.

Slăbiciunile noastre apar adesea în miezul forței noastre. La aceasta m-a făcut să mă gîndesc și Ahile cel iute de picior care, probabil, nu întîmplător tot la picior avea punctul său vulnerabil. Faptul că pe măsura trecerii timpului, surîsul statuilor grecești a urcat din adîncime spre suprafața marmurei, cum zice Elie Faure, n-ar fi decît un exemplu. Într-adevăr, la apogeul artei grecești surîsul era imperceptibil, mai mult o lumină interioară, în vreme ce în epoca elenistică idealul elin obosit a avut nevoie de un surîs fiziologic. Buzele s-au desfăcut pentru a surîde și, ajunsă la suprafață, lumina interioară a murit. Surîsul nu mai face acum decît să încerce să ascundă oboseala culturii eline. Și pe măsură ce această oboseală este mai mare, zeii descoperă fiziologia, după ce timp de secole ei își murmuraseră eternitatea cu buzele strînse. Practic, tocmai surîsul, pur epidermic la un moment dat, e dovada decadenței sculpturii grecești. Statuile, s-ar zice, stau în fața morții surizînd. În realitate, surîsul le-a ucis.

Oboseala Renașterii a adus pe buze nu surîsul, ci neliniștea. Or, aceasta înseamnă că arta Renașterii a declinat redescoperind întrebarea și tăria de a o recunoaște. Michelangelo e cu atît mai zguduitor cu cît e mai puțin senin. El ar fi putut spune înaintea lui Nietzsche, „Tot ce nu mă ucide mă face mai puternic". Nicăieri nu mi se pare el mai plin de forță ca acolo unde îl descoperim vulnerabil. Dealtfel, omul și-a descoperit adesea tăria în slăbiciune. Curajul în frică. Orgoliul în umilință. Și dacă Ahile cel iute de picior are tot la picior punctul său slab, nu-i mai puțin adevărat că el ne impune tocmai prin slăbiciunea călcîiului său, fără de care curajul său n-ar mai înfrunta nici un risc și deci n-ar mai fi curaj. Din acest unghi, oboseala Renașterii e, poate, chiar mai emoționantă decît gloria ei.

Ceea ce ne duce la cîteva concluzii numai aparent ciudate. Că întrebările cele mai ascuțite s-au născut într-o stare de frig interior. Că elanurile cele mai dramatice au țîșnit din oboseală. Și că, deci, o criză nu înseamnă totdeauna regres. Dimpotrivă, ea e uneori singurul progres posibil. Sărbătorile au produs opere mari doar cît vreme au fost stimulate de o credință vie. În clipa în care au transformat credința în ritual și apoi ritualul în dogmă, iar dogma în constrîngere, sărbătorile n-au mai produs decît poncife. Manierismul a ferit arta Renașterii de o agonie ascunsă sub fard și a trecut-o printr-un purgatoriu spre alte zări.

Nu mi se pare, așadar, că de la Renaștere la manierism drumul duce în jos. N-am putea numi decadență trecerea de la un răspuns sărbătorit și pietrificat la o întrebare dureroasă, iar faptul că figurile manieriștilor par devorate de o febră fără nume și fără speranță e adevărat și fals în același timp. Deoarece chiar în criza lor lăuntrică stă speranța. Ca întotdeauna cînd reîncepe să-și pună întrebări, arta se apropie cu emoție de punctele noastre vulnerabile cu speranța secretă că va găsi tocmai în călcîiul lui Ahile forța pe care o caută.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Martha Bibescu

Generația de azi o știe prea puțin pe Martha Bibescu — românca, scriitoare de limba franceză de notorietate internațională, și dacă nu s-ar fi publicat, relativ recent, **Jurnalul politic** n-ar fi fost poate deloc știută — unul dintre copiii rezultați din căsătoria Smarandei Emma Mavrocordat cu Ion N. Lahovari (1848—1915) — diplomat și demnitar de stat în mai multe cabinete ministeriale și frate cu impetuosul orator și intransigentul om politic Alexandru Lahovari (1841—1897) și cu generalul Iacob Lahovari (1846—1907) — devenită Bibescu la 18 ani, prin mariajul ei cu George Valentin Bibescu (1880—1941), fost ani în șir președintele Federației Internaționale Aeronautice.

Decedează la Paris în 1973, aproape nonagenară, dar, exemplu excepțional de biologie umană, conservîndu-și intacte ca și în tinerețe și ca și la maturitate, aceeași memorie prodigioasă care uluia și aceeași luciditate săpată parcă într-un bloc de cristal, unite cu farmecul unei scînteietoare inteligențe de adîncimi și cu neistovitul ei talent, care au făcut-o proprie actului de gîndire și analizei, spiritului de observație și scrisului, pînă în clipa cînd neființa i-a înțepat mintea și i-a plumbuit privirea — indiferent de impresii și de discuția nelimpezită, în privința anului ei de naștere atribuit ceteodată în 1886, alteori în 1888 sau în 1889. După știința mea — dacă se vrea și o opinie personală — cred că a venit pe lume în 1886. Dar asta e secundar. Important este că a lăsat o operă care numără mai mult de patruzeci de volume, romane propriuzise și romane istorice, descrieri de călătorie, eseuri, biografii, amintiri și portrete, notații de jurnal, iar uncle cărți de la începuturi le-a semnat cu pseudonimul **Lucile Decaux**, toate fiind tipărite la case editoriale care nu obișnuiau să-și sacrifice interesele comerciale și exigențele selective ale valorilor consacrate sau ale celor în curs de devenire, pentru oportunități și complezențe — cum era **Gallimard, Hachette, Bernard Grasset, Plon, Champion, Flammarion, Albin Michel, Mercure de France.** La această din urmă editură îi iese în 1972, sub titlul **Echanges avec Paul Claudel** — și e ultimul mesaj care-i mai aduce iscălitura — dialogul epistolar dintre Martha Bibescu și poetul, dramaturgul și eseistul francez, care se poartă între anii 1926 și 1953.

Cititorul va fi înțeles desigur — fără să mai fiu obligat s-o nominalizez bibliografic — cît de prolifică și de variată i-a fost creația scriitoricească și cît de elogios a întîmpinat-o critica și au consemnat-o istoriile literare din Franța.

Și totuși... Cu transpunerea ei în graiul nostru am fost foarte zgîrciți, ca să nu spun neglijenți.

Prima carte în românește **Două portrete** (Ferdinand al României și Anatole France) îi apare la „Cultura Națională" în 1930 ; îi urmează în 1936 **Destinul Lordului Thomas of Cardington** (fost atașat militar al Angliei la București) și în 1938 **Izvor, țara sălcilor**, cu un cald cuvînt de prezentare al lui Mihail Sadoveanu, amîndouă scoase în Editura „Adevărul" — și toate trei dăruite probabil limbii de obîrșie, de autoarea însăși, după ce se tipăriseră în Franța, filndcă pe nici unul din aceste volume nu e indicat ca tălmăcitor un nume — ca apoi, în 1946, la „Fundații" să-i apară cartea debutului, din 1903, **Cele opt raiuri**, tradusă de Tudor Nicolaescu, sfîrșit din viață în 1943 în condiții nebuloase, și unde se publică — drept prefață — o emoționantă scrisoare pe care Martha Bibescu o trimite de la Constantinopol, la 28 ianuarie 1944, cu titlul **„Lui Tudor Nicolaescu scrisoare fără răspuns către un tînăr care a murit"**, pe care, dacă aș dispune de spațiu, aș reproduce-o integral, pentru rara ei frumusețe înlăcrimată și din care mă limitez să-i transcriu cîteva fraze din final :

„....Răspunsul meu se întîlnise cu moartea pe drum. Îmi ceruseși pentru ultima dată această prefață, pe care n-ai primit-o, vestindu-mi în același timp și plecarea ta ca ostaș în Transilvania. La Sibiu, ai părăsit această lume, de nedezlegat pentru mintea omenească, în care părinții tăi, atît de nenorociți, nu mai pot regăsi decît durere și dragoste. Numele tău va rămîne legat de această carte, oglindă a tinereții mele, asupra căreia mă plec ca să regăsesc chipul tău, iar nu pe al meu : un chip frumos și grav, a cărui taină nu îmi va fi niciodată dezvăluită.

Ai plecat în această călătorie nesfîrșită, înaintea și nu în urma noastră, cum se cuvenea ; iar în clipa în care am aflat aceasta te-am încredințat în mîinile acelui Dumnezeu, despre care, în cea dintîi pagină din **Cele opt raiuri** ai aflat că «îndurarea-I întrece însăși dreptatea Sa»".

La atît se rezumă, exclusiv la aceste patru cărți din bogata ei bibliografie, — și în atitea dintre ele e vorba despre noi — ceea ce lectorul român necunoscător al francezei a putut să țină în mînă în decursul a patru decenii. Și ar mai trebui să semnalez aici între ceea ce s-a mai tipărit în țară — dar în limba franceză — cartea tatălui ei Ion N. Lahovari, **Souvenirs d'un volontaire de l'Armée Roumaine** (Plevna, 1877) de la „Cultura Națională" în 1925, cu o superbă prefață a Marthei Bibescu și de un interes documentar de prima mînă pentru războiul independenței noastre, care poate că vreo editură să aibă bună inspirație s-o traducă și s-o redea vehiculării și cunoașterii.

În vremea noastră, îngrijită de Tudor Ionescu în colecția „Restituiri" a Editurii Dacia în 1976, s-a tradus **La bal cu Marcel Proust**, iar în 1979 la Editura politică se publică de către Cristian Popișteanu și Nicolae Minei **Jurnalul politic** al Marthei Bibescu pe perioada ianuarie 1939 — ianuarie 1941. Și știu bunăoară că la serioasa Editură Minerva se află, gata să la drumul tipografiei, un amplu și remarcabil studiu al Mariei Brăescu, soția defunctului și regretatului profesor universitar Ion Brăescu, eminentul specialist în limba și literatura franceză, consacrat implicațiilor românești în opera Marthei Bibescu.

Este însă loc pentru multe încă de făcut. Pentru foarte multe, care n-ar putea decît să îmbogățească și să onoreze registrul sensibilităților românești.

L. KALUSTIAN ■

Viața ca spectacol

Omul — demiurg

Nimeni nu este întrebat dacă vrea sau nu să se nască. Sîntem fără voie spectatori și actori la spectacolul lumii.

Viața poate fi definită în funcție de perspectiva din care o abordăm. Putem s-o vedem spre exemplu ca pe un mare dar, o mare șansă. Șansa de a fi din miliardele de a nu fi fost. Un adevăr, un calcul simplu, care nu poate fi detaliat aici, ne arată că este infinit mai mare șansa de a nu fi decît aceea de a fi. Avem în vedere aici numai momentul conceperii și nu mulțimea de factori care pot reteza firul abia țesut al Parcelor.

Din nefericire sîntem aduși în fața acestei „cetăți" pe care o constituie lumea, inegal dotați cu mijloace de cucerire a sa. Și aceasta pentru că nici natura nu lucrează perfect. În consecință și timpul și mijloacele de a cuceri vor fi foarte diferite de la individ la individ. Este posibil „și în ordinea naturală" a lucrurilor, după cum vedem ca „victoria" să fie obținută de către unii cu un efort mult mai mare decît acela depus de alții.

Spartanul știau foarte bine acest adevăr cînd își obligau copiii să se dezvolte, să se instruiască în condiții aspre și le refuzau confortul patului „călduț". Ei știau că viața nu este o alee cu trandafiri, că și aceștia în ultimă instanță sînt păziți de spini. Și numai respectarea acestui adevăr a realizat minunea ca două cetăți (Sparta și Atena), cu un număr infim de locuitori, să-și lase înscris numele pentru eternitate în istorie și nu numai pentru că au existat. Ci prin aceea că și astăzi gîndirea și civilizația omenirii le sînt tributare.

Viața nu a fost și nu va putea fi niciodată un paradis din care să fie exclusă durerea și suferința fie și numai pentru bunul motiv că acestea se înscriu în legile biologiei. Ne naștem prin suferință și murim prin suferință. Venim pe lume nu zîmbind ci plîngînd. Aceasta este primul nostru salut și prima noastră manifestare de voință. Abia mai tîrziu vine zîmbetul, pentru că după orice nor se ascunde un soare.

S-ar putea spune că este mai greu a fi decît a nu fi. De aici și (poate) și disperarea acelor ființe care se aruncă în hăul neființei, de aici renunțarea, blazarea sau refugiul în tăcerea vegetală.

Pesimistul va vedea în viață doar durerea ; optimistul — fericirea, lucidul le va înfrunta pe ambele. Și aceasta ni se pare a fi calea înțelepciunii. Orice s-ar spune, spectacolul lumii rămîne interesant fie și numai pentru simplul fapt că există. Și a fi participant în acest spectacol, indiferent de rolul pe care îl obținem, este o rarisimă șansă.

Față de această unică șansă de a fi, omului îi revin obligații de la care nu are dreptul să se sustragă. Să fii zămislit din lutul care fără tine ar fi tăcut, să ajungi ca printr-o absolută întîmplare elementele terne din propia-ți structură să vorbească, să poți lua act conștient de propria ta existență, să fii rezultatul unei succesiuni de evenimente în univers care prin extraordinarul lor au incitat omul din prima clipă cînd s-a sesizat pe sine — ce dar mai mare ni se poate oferi...?!

Din acest miracol al ființării noastre decurg obligațiile noastre față de viață. De aici datoria noastră de a nu trăi **oricum**, ci obligînd „mașina umană" să se înscrie pe traiectoria unei vieți trăite în toată plenitudinea sa, cu toate valențele sale.

Omul are toate șansele să se perfecteze pe sine, să devină propriul său „demiurg" printr-un neîncetat efort de autocunoaștere, printr-o programare pozitivă a funcționalității sale.

D. CONSTANTIN MÎRGHIA ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (VIII)

Să începem cu puterea cuvîntului descoperit de Heraclit ce ne-a lăsat de-atunci implinirea prin dialectică.

I. „Acest cuvînt — logos — oamenii nu-l înțeleg niciodată, nici înainte de a-l fi auzit și nici după. Cu toate că totul se petrece după acest cuvînt se pare că ei nu au nici o experiență despre cuvinte și despre fapte așa cum le expun eu, distingîndu-le și explicîndu-le natura fiecăruia".

XIX. „Acești oameni care nu știu nici să asculte nici să vorbească".

Dar noi știm că și pe atunci și acum toți oamenii vorbesc. Însă el, Heraclit, este primul care ne relevă valoarea limbajului ca „logos", întrucît este primul care face legătura dintre valoarea și semnificația cuvintelor și a lucrurilor : în ce măsură cuvîntul reprezintă adevărul, ca semn fidel al legăturii strînse dintre viața omului și existența universală. Tot ceea ce creează în pînza lui păianjenul este pentru viața lui un adevăr absolut, o lege universală pentru existența speciei lui. Dar ce legătură au cu legea universală a existenței actul și cuvîntul omului ? Ce valoare are cuvîntul lui, al omului de totdeauna și de pretutindeni, în raport cu logosul heraclitic ? De ce pentru om s-a făcut o ruptură teribilă între cuvîntul lui vorbit sau scris și logosul lui Heraclit ? De ce cuvîntul lui s-a rupt de logos și a luat forma disimulării adevărului în existența sa ? Pot să fie cuvintele false și falsul însuși ca formă de relație umană o formă și o lege a existenței noastre ? Minciuna este o formă reală de existență și de convietuire istorică sau este un fel de degenerare a speciei, un semn de involuție a omului ? Și atunci omul ar reprezenta, prin forma antilogos = minciună = fals, o formă de lege nouă în univers? Există oare și o degenerare, și o involuție în univers, iar omul este purtătorul ei ?

Dar omul progresului, omul logosului heraclitic există ? Cum își poate face loc în univers și ce putere are acest logos al lui, care de la Heraclit încoace nu pătrunde și nu cuprinde decît foarte puțin din mișcarea istorică ?

(Sînt întrebările puse în noaptea de după banchetul de la Hamburg și după dansul salomeic al femeii savante S.H. Poate că dansul Susanei este cel mai adevărat semn al existenței ei, este logosul ei ; poate că celelalte sînt false, toată știința ei și toate activitățile ei zgomotoase.)

Dar Heraclit ne-a spus multe despre puterea logosului și despre lupta contrariilor, care să ne ducă în derută prin încleștarea din univers, dar și multe prin care să nădăjduim la ajungerea în armonie prin depășirea contrariilor, căci el zice : „Ceea ce este contrar este util și din ceea ce este în luptă se naște cea mai frumoasă armonie, totul se face prin discordie, care duce la adevăr și împăcare". S-au născut de-aici legile fundamentale ale gîndirii și înțelegerii noastre, dialectica spiritualistă a lui Hegel și apoi dialectica lui Marx, care a introdus în istorie necesitatea revoluției, ca formă a luptei contrariilor, care să ducă la armonia socială.

Este greu însă să se ajungă la armonie prin lupta contrariilor, dacă rămîne încă prezentă o altă profeție a lui Heraclit :

XXXII. „Legea este încă de a asculta de voința unuia", profeție care se împlinește mai departe în universul istoric.

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU ■

EUGEN BARBU

O lume de cîştigat

— Fragmente —

Tăcere, tăcere, tăcere chiar dacă gardianul a plecat, dar au rămas spionii, cei nevăzuţi, cei ce dorm lîngă tine, cei care sunt aduşi pe furiş în cancelaria închisorii şi puşi să deserte sacul: ce-a spus cutare, ce-a spus cutare, cel mai ades lucruri fără mare importanţă, dar din fraze care nu au nici o legătură între ele, nişte oameni întocmeau rapoarte, **analize asupra stării deţinuţilor**, asupra moralului lor: cel mai greu lucru era să ştii să-ţi ţii gura mai ales cînd apărea cîte cineva nou care era descusut cu discreţie, de unde vine, cu cine lucrase şi ce relaţii putea să dea despre cei de afară, nu toţi cei noi sosiţi erau spioni, poliţia era atît de deşteaptă să trimită şi oameni de-ai lor, tocmai ca să le adoarmă vigilenţa, oameni verificabili ce reuşeau la examenul interogatoriilor lor indirecte, dar erau şi cacialmale, de cîteva ori se înşelaseră şi abia tîrziu avuseseră prilejul să-şi dea seama cu cine stătuseră în celulele comune. Dar interogatoriile cu becurile de 200 de waţi în ochi, cînd o voce de dincolo de o masă te scormone şi nişte ochi şi un chip pe care nu-l vezi poate cîti pe obrazul tău cea mai mică emoţie ; orgoliul nimicit în primele schimburi de cuvinte, plimbatul în jurul unui podium, statul în picioare într-o celulă goală, fără nimic în ea, **uitarea** anchetatorilor, setea pentru că ultau să-ţi dea de băut, bătutul în usa mută, tineta care exala un miros pestilenţial şi-ţi crea un desgust nespus de tine însuţi, tentaţia de a încerca să te omori, dar neavînd cu ce, nici măcar sireturi la pantofi, absenţa oricărui obiect de metal şi chiar a unui cui de care să te spînzuri, tăcerea apăsătoare şi ochii care te pîndeau de undeva din ziduri, prăbuşirea pe ciment şi încercarea de a dormi un lung minut şi vocea respingătoare dintr-un perete, printr-un megafon : „Scoal' ! Ridică-te !" şi oroarea de a mai umbla la poruncă pentru că nici de rezemat nu aveai voie să te rezemi pentru că ochiul acela implacabil din zid te supraveghea nemilos : *„Nu te rezema ! Umblă, umblă !"* şi în cap îţi cresten o tumoare glacială în care îţi pronunci să închizi ca într-un cosciug de plumb tot ce ştiai şi mîndria de a rezista tuturor presiunilor era combustibilul ce te ţinea, şi o ură rece care creştea odată cu trecerea lunilor şi anilor, o ură proaspătă tot timpul, cum ai ţine radium într-un container lăsat în fundul mării şi el, de acolo emiţînd nu se ştie ce unde secrete care rodeau ceva : malurile, nisipul, ori cerul acela de deasupra apelor, un cer nepăsător, martor al tuturor suferinţelor omeneşti. Singura metodă era să te închizi în tine, să nu te gîndeşti decît la strictul necesar, să nu ai silă de cartofii fierţi cu coajă cu tot, de terciul şi arpacasul invariabil, somnul fără nici un gînd înainte, nici o îndulcoşare, nici amintire care ar fi putut să te slăbească ; nu avea copii, nu avea soţie, era greu să ştergi aceste lucruri din minte, dar trebuia s-o faci ; cineva îi învăţase sau spusese din întîmplare undeva într-un cerc în care se afla : „Răul dispare dacă eşti în stare să crezi că el nu mai există pentru tine !" Mai tîrziu cînd ieşise din închisoare şi auzise că foşti miniştri şi demnitari le luaseră locul în puşcăriile acelea pe care el le cunoscuse bine, simţise la început o bucurie fără zăgaz, acum plăteau, acum mîncau şi ei terci şi arpacaş, stăteau şi ei pe priciuri şi îşi povesteau ce au făcut pe vremea cînd erau la putere, duceau hîrdăul cu rahat şi spălau cimentul cu bucăţi de saci, umblau şi ei în micile curţi cu ciment, se uitau pe furiş la soarele părelnic din zilele de martie, ori lingeau cu limba buzele stropite de o ploaie rece şi deasă de vară care făcea totdeauna bucuria celor închişi. Pe urmă, după vreo cîţiva ani cînd auzise că se făcuseră excese în locurile de detenţie" şi nişte comandanţi de lagăre fuseseră condamnaţi la moarte pentru cruzime şi insuşirea mîncării condamnaţilor i se făcuse ruşine de ura lui. Citise şi cîteva romane apărute în acea vreme, unele scrise chiar de către cei care făcuseră puşcărie ca şi el şi din paginile acelea respira un fel de festivism trivial, viaţa în puşcăriile burgheze părea un fel de kermeză, cu reuniuni ştiinţifice şi spectacole jucate de deţinuţi, fapte ce se dovedeau reale la o cercetare, dar nu toate puşcăriile pentru comunişti erau aşa, poate că acele spectacole şi conferinţe marxiste existaseră şi era sigur că existaseră, dar relatarea numai a acestei *lupte* cu autorităţen dădea o imagine falsă despre anii aceia cumpliţi. Cînd îi spusese lui Ronţea să-i prezinte pe un astfel de scriitor, acesta se arătase destul de surprins. „Nu-ţi place cum scrie ?". „Cum să nu ! Nu e de calibrul celui al dumitale care a scris în trei luni epopeea Canalului de crezi că acolo e Riviera, nu altceva, dar vreau să ştiu şi eu de unde a luat informaţiile acelea atît de frumoase ?". Ronţea zîmbise în felul lui irezistibil, cu acea secretă ironie care pornea de la buzele sale subţiri şi urca pînă în privirile reci : „Dacă te interesează e unul din tovarăşii de bază ai partidului, vechi doftanist, cînd îl întîlneşti la vreo reuniune tovărăşească fă-i un compliment, e foarte susceptibil şi după aceea descoase-l, îi face mare plăcere să povestească". Îl ascultase pe Ronţea şi îl oprise cu un gest prietenesc. Se cunoşteau de mai multă vreme, de după evenimentele ce urmaseră căderii guvernului Rădescu, lucra în presă, era un om pîrpîriu, suferind de ceva secret, slab şi cu o urâ mai mare ca a lui împotriva a tot ceea ce fusese pînă la instaurarea la putere a comuniştilor. Era greu să-l urmărească, vorbea numai în lozinci, cu o voce răstită deşi era şoptăitată, mereu revendicativ, mereu gata să vire pe cineva în puşcărie, ameninţînd pe cei ce nu-l ascultau, cu represiuni, cu reclamaţii sus, aducînd mereu aminte interlocutorului de suferinţa lui şi cerînd să nu scape nimeni de pedeapsă, lucru în care credea şi el, simţind aceeaşi neîmpăcată adversitate faţă de toţi cei ce nu treceseră prin Gheena puşcăriilor. Cînd se mai descărcase puţin îi luase mai din aproape în aproape : „Spune-mi, tovarăşe Veza, cu cine ai lucrat mata ?" El se mirase ca şi cînd cineva i-ar fi contestat apartenenţa în aparatul politic : „Cu toţi cei din conducerea partidului, scrie şi în Scurta Istorie a P.C.R., deşi mai sunt multe de adăugat acolo...". „Ştiu, vă cunosc demult, nu ne-am întîlnit pînă acum, dar vă ştiu, activitatea, vreau să zic, care era legătura dv., permanentă, mă interesează..." „Scrii şi mata ?" „Da, de unde ! Vreau numai să ştiu cum vă întîlneaţi, cum procedaţi la schimbul de idei şi informaţii..." Veza îl cercetase cu o privire bănuitoare, adică lăsîndu-l să înţeleagă că nu-i plăceau astfel de întrebări, doar el răspunsese la Cadre, cînd se făcuseră verificările, de ce venea el tocmai la o reuniune sărbătorească să-l cerceteze ca pe unul care minte ? Şi pînă ca Veza să izbucnească, i-o trîntise scurt : „Ştiţi de ce întreb ? Pentru că sunt pagini care mă nedumiresc..." „Cum aşa ?" „De pildă, la un moment dat scrieţi că deşi eraţi prieten cu toţi cei din grupa dv., mergeaţi la ei acasă şi ei vă cereau parola...". „Şi asta nu era firesc ?". „Tocmai asta e, că nu mi se pare firesc ca ziua să staţi de vorbă, *legal*, ca să spun aşa, şi seara să vă întîlniţi ca nişte conspiratori, cu parole, cu hîrtiuţe poate, ceea ce era o imprudenţă şi cu măsuri de siguranţă luate din romanele de aventuri..." Veza îl întorsese spatele indignat, de atunci nemairăspunzîndu-i la salut pe stradă. Ca să-l mai spule că pedinţele lor din puşcărie i se păruseră aproape nenaturale, nu mai apucase pentru că Veza îi arătase tot dispreţul său. În alte cărţi, scriitori mai tineri care nu apucaseră represiunea burgheză exagerau în altă direcţie : toţi directorii de puşcărie erau tenebroşi, brute, vorbeau scabros, băteau ei înşişi pe deţinuţi, ceea ce se mai întîmpla, ici şi colo, dar nici împingerea pînă la nişte lucruri incredibile nu era indicată. Îl întrebase pe Ronţea dacă acele pagini îi plac şi acela îi răspunsese în felul lui amabil, ironic : „Sigur că aceşti copii exagerează, dar cu cît îl vor face mai odioşi pe duşmanii noştri, cu atît va fi mai bine..." „Există un bun-simţ al cititorului pe care ar trebui să-l cunoaştem şi de care ar fi bine să se ţină seama, crede-mă, nici pe Veza nu l-am crezut, dar nici pe băieţelul ăla al dumitale. Eu am trăit viaţa din închisoare şi aş vrea să se scrie fără exagerări de nici un fel : nu am fost nici mai breji ca alţii, dar să nu devenim ridicoli...".

Coridoare, lungi coridoare negre, mucede, ecoul saboţilor de lemn, repercutat de-a lungul galeriilor, tăcutul marş al întoarcerii spre dormitoarele comune... tăcerea de dinaintea nopţii, pînda gardienilor la uşă, somnul *fără* vise, trezirea brutală la miezul nopţii sau după miezul nopţii la un fluier strident pentru controalele nocturne sub saltele : să nu ai hîrtie, creioane, să nu ai ţigări, să nu ai scrisori ; cînd trebuia să sari de pe prici şi să te echipezi în trei minute pentru inspecţie, recele ciment de jos, picioarele goale în care nu apucai să mai vîri saboţii cu talpă de lemn şi numai o curea, răsturnarea saltelelor, scotocirea brutală, înjurăturile, ameninţările gardienilor: „Scoate, mă, care ai curea, că altfel te aşteaptă *neagra*, unde nu-i nici un pic de lumină şi vorbeşti cu morţii din pămînt, fără pîine, fără apă, trei zile şi trei nopţi !" şi pe pardoseală, în lumina becului de sus, aprins pe neaşteptate înainte ca să-ţi dai seama de ceva, mica pradă a paznicilor : sfori, ţigări, chibrite, ace de cusut, fragmente de scrisori, creioane boante, retezate ca să nu ocupe loc mult, totul procurat cu mari precauţii, cu bani sau cu bunăvoinţa celor ce se mai gîndeau şi la viitor ; vreo carte nepermisă care scoate din gîtlejul celor ce făceau controlul, gemete de plăcere, *umflarea* vinovatului şi vîrîrea lui în acel mormînt de beton unde puteai să înnebuneşti sau să mori de frig, şi cînd inspecţia se încheia, lar fluieratul acela care-ţi spărgea timpanele şi trebuia, pînă au apucu să se stingă becul de sus, să-ţi pui veşmintele în ordine sub cap, să întinzi la loc cearşaful şi pătura sdrenţăroasă şi s-o întinzi, să sară banul din ea şi iar să te desbraci şi să te arunci sus, pe prici, şi să nu mai scoţi o şoaptă, pe urmă iar tăcerea, nesfîrşitu tăcere a nopţii plină de pînde, pasul sacadat al sentinelelor care păşeau marţial printre cele două rînduri de celule, paşi după care-i recunoşteai pe soldaţii aflaţi în gardă : unul mic, mustăcios, cumsecade care se făcea că-şi pierde cîte un pachet de ţigări în celule sau împingea cîteva ţigări cu bocancul sub uşile grele de metal şi cîteva beţe de chibrit şi un carton cu fosfor, vreo scrisoare strecurată la fel pe podeaua unsă cu gazolină care lute era trimisă adresantului de mîini binevoitoare sau pasul tirit al altuia, al sergentului Ignat, un tip întunecat, parcă mut, fără surîs, închis în el, îndusmănit pe omenire, dispus să facă o viaţă cît mai grea celor închişi ; cum cunoşteau pasul ţiumeţului soldat, Mitache, cel care ducea scrisori afară şi le spunea ce mai era nou în lume, de-aia credea Licărete că în viaţă nu trebuie să-i judeci pe oameni după categorii, pentru că există numai individ, asta cel puţin în detenţie o învăţase. Individul poate să fie bun, rău sau imprevizibil, dar nu poţi să-l fixezi într-o categorie fără să-l cercetezi numai pentru că trebuie să existe categorii ! Chiar cei răi, ca Ignat acela, aveau ieşiri de generozitate neaşteptată, dar asta suportau ei cel mai greu : să nu aibe cineva milă de ei. Lucrase şi în mine : trei zile de detenţie, pentru una de lucru, conform regulamentului : ţinea minte aerul acela înăbuşitor al galeriilor, zgomotul vagonetelor împinse cu braţele, scîrţîitul troliilor, strigătele ca din fundul pămîntului ; Orizontul unu, orizontul doi, orizontul nouă, ba chiar urletele celor striviţi de prăbuşirea vreunui perete sau sfîrtecaţi de explozii, drumul într-un lift primitiv spre un infinit negru de cărbune, lumini şovăitoare în galeriile laterale, glasuri răguşite de oameni, lămpaşe pilpîitoare, avertismente: „fereşte, fereşte că puşcă !" Şi alte coridoare lungi, pline de apă, de lemne de metru, frînte de presiune, aerul greu de respirat şi mereu apeluri, dimineaţa şi seara, mîncarea insuficientă, şi apa ştiavă, fără gust, şi senzaţia de infinit a timpului care nu mai poate fi măsurat cu nimic, nici cu ora, nici cu zilele, săptămînile şi lunile pentru că nu mai vrei să ştii dacă e luni, miercuri sau duminică, vrei numai să nu te mai gîndeşti la nimic, dar la absolut nimic ! Numai baia de simbăta şi spălatul rufelor, nişte zdrenţe, cu un săpun leşios şi glume porcoase pentru că puşcăria are şi partea ei trivială pe care romancierii aceia nu o abordau din motive de înţeles, dar ea, acea viaţă existase, cu brutalităţile şi excesele ei care te puteau schilodi sufleteşte, dar la asta nu se gîndea niciodată. Există în viaţa oamenilor lucruri care se tac, dar nu se şterg...

Şi pînă la urmă trebuia să uiţi toate aceste lucruri, să nu mai ai resentimente, ba să te gîndeşti că şi atita ispăşire ajungea, că era vremea ca acela ce greşiseră sau nu greşiseră, dar intraseră în maşina infernală a proceselor, care se făceau la număr, fără nici un fel de justiţie de fapt, să fie scutiţi de alte erori ! Regretabil era că Ronţea nu înţelegea toate aceste lucruri ; pentru el erorile regimului erau erori fatale „De ce fatale?" întreba Licărete care, cu simţul lui ţărănesc, nu înţelegea să nu fie *dubitativ*, cum spunea celălalt. „Pentru că aşa a fost şi în revoluţia franceză, şi în cea rusească, orice încercare de acest gen cere o oarecare marjă de eroare. Nu avem timp, trebuie să facem o imensă purgaţie. Cuvîntul *purgaţie* îi plăcea cel mai mult lui Ronţea. „Chiar cu preţul condamnării unor nevinovaţi ?" „Pedepsim o clasă, ba, ceva mai mult, vrem s-o distrugem, pentru asta este permis orice..." şi văzîndu-l atît de contrariat, continua cu miliţia lui fină : „Pentru oameni ca dumneata tribunalele ar trebui să fie nişte spitale. Ei bine, ele sunt abatoare şi e bine aşa, purgăm, purgăm..." Şi atunci toate acele repetate serbări căpătau ceva întunecat, poţi să te bucuri de soarele lui mai, să scandezi lozinci, să arăţi cîte maşini ai fabricat, dar trebuie să ai totuşi conştiinţa că nu guvernezi pe un morman de cadavre care au murit întîmplător, în timp ce adevăraţii vinovaţi sau numai o parte dintre ei au scăpat, datorită relaţiilor, şi de puşcărie şi de orice chin, că mulţi reuşiseră chiar să părăsească ţara şi de acolo o spurcau cu vorbele lor. Marja de eroare a revoluţiei lor, spunea Ronţea cu un fel de suficienţă agresivă. „Dar dacă în familia dumitale s-ar întîmpla o astfel de eroare, ce-ai face ?" „Probabil că nu aş face nimic". „Ţi-ai lăsa adică copilul sau fratele să fie condamnat pe nedrept ?" „Da, de ce nu ?" Asta i se părea lui Licărete imposibil de acceptat. Şi tocmai festivismul acela pe care-l condamna îl scotea din sărite. De ce era nevoie merou de serbări, zise populare, de ce atîţia bani cheltuiţi pe drapele, pe cartonne, pe placaje, pe vopsele, pe costume pentru cîntători ? „Asta marchează bucuria poporului eliberat de sub burghezie" sunau cuvintele rostite zeflemist de Ronţea care nici măcar nu-şi ascundea dispreţul faţă de elementarul lui fel de a gîndi. Odată i-o spusese pe şleau : „Tovarăşe Licărete, te rog să mă crezi, ţin la oameni ca dumneata, de-aia am şi promovat atîţia în posturi importante, dar e nevoie ca şi aceia pe care-i împing în faţă să nu mai întrebe mereu : de ce asta, de ce asta ?" Era singura dată cînd ridicase glasul şi avea o asprime gravă în cuvinte. „Aici totul se execută şi nu se întreabă nimic !" A doua zi plecase pe un şantier fără să-l fi trimis nimeni, o scurtă explicaţie la Cadre unde se prezentase singur şi fusese eliberat cu o caracterizare destul de drastică.

(Va urma)

Constelaţia lirei

De patriae natura

Între ultimul gînd şi
Ultimul poem, prima
Iubire. De-a lungul
Vechilor calcare ale
Memoriei, numai numele
Tău. Refugiu
Al singelui în urmele
Sale din inima sa,
Pînă la capăt cîntînd
Prin rănile tale
Invulnerabile. Între
Primul gînd şi ultimul
Poem, o singură
Iubire

NICOLAE DIACONU ■

Piaţa purpurie

De ziduri nalte păsări se izbesc
Se-ascund culori în pomi-întîrziaţi
Nuanţele de-argint se risipesc
Într-un oraş cu aştri îngheţaţi

Şi vine-un frig polar pe străzi pustii
Un amfiteatru orb se cască-n vid
Se-aplaudă cu frunze şi hîrtii
Elanurile ce se sparg în zid

Iar eu mă pierd tăcut în veşnicie
Ca într-o piaţă goală purpurie

VIOREL DINESCU ■

Umbra

Această limpezime nu era
Acolo parcă este cineva
Parcă ar fi o umbră ori o stea

Vă jur acolo s-a-nălţat ceva
Un fel de linişte care plînge
Un fel de plînset care-n sine sta

Ci toată această limpezime nu-l
Decît un om căzut în palma lui

ADRIAN FRAŢILA ■

Vinovaţie

Vai, vinovat de-a te iubi
Îmi fac o vină şi mai mare
Că nu te pot, umil, păzi
De-a vremii sigură lucrare.
Şi nu-mi rămîne gest mai bun
În aşezarea dintre noi
Decît mai rău să mă supun
Curgerii timpului puvoi
Şi să încerc, amară pîine,
Să-mbătrînesc mai mult ca tine...

TRAIAN D. LUNGU ■

Despre o anume inserare

Iată vă ofer această inserare şoptii
cînd semnele ei tocmai se rostogoleau
pe trotuare
o falsă spuse specialistul în inserări
nimic nu rezistă
vă ofer această minunată inserare
mai spusei
degeaba tot falsă ştiu prea bine
să bătu în piept specialistul în inserări
iată vă ofer această inserare cum
n-aţi mai văzut
falsă falsă falsă striga
specialistul în inserări
Între timp înaintasem prea mult
şi pînă să ne mai dezmeticim
în curtea abatorului se lăsase întunericul

DANIEL CORBU ■

Strigînd poeţii

Cu grijă să strigaţi poeţii,
la uşă bateţi-le blînd —
pe versul lor ei pot să moară
precum lunaticul umblînd
pe streaşină ca fulgul lunii
cînd deşteptat de un cuvînt
dă foc iluziei de furtună.

PAUL SAN-PETRU ■

Timp de-aproape o oră

eu vreau să scriu un poem formidabil
cineva sună la uşă ding dong
şi discul hirliu mefistofelic zaraza
pentru că la ora patru fix
se la curentul electric.
Cineva bate la uşă cioc cioc
asta îmi aminteşte de armata la artileria
cu cai
atunci am fost pedepsit pentru un furt
de mere
dedicat primei fete urîte apoi au urmat
alicie
eu încerc să scriu un poem de dragoste
îndrăznesc să mă gîndesc la această
fantezie
la ora patrucincizecişişase vine curentul
şi liftul porneşte mefistofelic odată
cu discul
şi cineva sună la uşă ding dong ding
dong în timp ce eu mă încăpăţînez
să scriu
un poem pentru conştiinţa umanităţii

VAL. MĂNESCU ■

A dispărut limba dacilor? (III)

Unele „argumente"

Prin urmare limba dacă n-ar fi putut dispare nici în ipoteza că dacii au fost superiori romanilor — măcar sub unele aspecte capitale, **les choses de l'esprit** ; dimpotrivă, romanii colonizați ar fi trebuit să fie dacizați (chiar dacă lăsau urme în limba getă, așa cum au influențat francii galo-romana).

c) au fost cazuri în care unele limbi au dispărut, ca polaba, araucana, dalmata. Pentru discuția noastră ele nu sunt însă revelatoare. Dealtfel, araucana a influențat fonetismul spaniolei chiliene, celta a dat 1% din vocabularul limbii franceze, iar dalmata a dispărut abia la sfîrșitul secolului trecut (odată cu moartea ultimilor doi bătrîni care o mai vorbeau. Adică la secarea pomului. Al nostru e încă verde...). Principiul rămîne în picioare, că limbile nu dispar, ci au o vitalitate și longevitate uimitoare, chiar și cele ale unor populații minuscule. (Azi se vorbesc în lume 2 000 de limbi — după alte statistici : peste 5 000 ! — în 170 de state ; deci 85% din limbi sunt vorbite de populații — unele insignifiante — sub dominație străină ; și nu dispar. Să fi făcut excepție — repet — limba dacă ? Și aceea a dacilor liberi ?)

Faptul longevității pare cu totul firesc, dacă socotim că pentru orice om limba în care vorbește este însuși sufletul lui ; și nu e dispus să-l piardă, după cum nu acceptă să-și piardă nici trupul : nu vrea să moară. La aceasta se mai adaugă — în cazul în care consimte să învețe o altă limbă — **enorma dificultate de a și-o însuși**, de a-și schimba sufletul (dacă nu-l copleșesc cei ce vorbesc noua limbă). Omul obișnuit nu e în general capabil de **marele efort** absolut necesar învățării.

În ceea ce privește limba română de azi, ea a dovedit aceeași vitalitate : 150 de ani de stăpînire austriacă n-au putut sili pe bucovinenii noștri să-și uite limba iar dominația atît de lungă ungaro-austriacă, deși avea posibilități imense de deznaționalizare, a fost nevoită să lase intactă limba ardelenilor.

Acum putem să trecem la capitolul următor :

„ARGUMENTE" ÎN FAVOAREA DISPARIȚIEI

Ele ar fi, în general, următoarele : importul masiv de coloniști ; impunerea limbii vorbite de armată și administrația romană ; superioritatea culturală a romanilor, prestigiul limbii și moda ; interesele aristocrației și ale păturilor orășenești ; căsătorii la țară între autohtoni și femei romane (O. Densușianu) ; idem, între veterani și femei dace ; introducerea latinei prin sclavi liberați ; idem, prin proprietari romani ; afluxul țăranilor spre lucrări de construcții din orașe ; propovăduirea creștinismului în limba latină ; trimiterea celor învinși ca soldați auxiliari în armatele romane îndepărtate, unde-și însușeau latina ; romanizarea prin drept și limba folosită în justiție ; penetrația lentă română dinaintea cuceririi Daciei și înrîuriri după părăsirea ei.

Să le luăm pe rînd.

A. Depopularea unei părți a Daciei : Dacia ar fi rămas impuținată în bărbați (**viris exhausta**), așa că s-au adus din toate părțile Imperiului roman (**ex toto orbe romano**) multe gloate (**infinitas copias hominum**, după **Eutropiu**), ca s-o repopuleze. Campionul acestei idei de „exterminare" a dacilor a fost Petru Maior, care dintr-un nobil patriotism voia să asigure puritatea noastră română, ca limbă și popor. El motiva exterminarea prin ura romanilor contra celor care mereu îi prădaseră prin expediții de jaf, care-i ardeau pe prizonieri la umeri și cap (chiar femeile), așa că la rîndul lor îi omorau și ei pe toți dacii, păstrînd doar puțini prizonieri pentru întoarcerea triumfală la Roma ; dacii se mai și sinucideau sau se omorau binevoitor unul pe altul, alții au plecat la sarmații prietenî, dovadă scenele de pe Columnă. Ei aveau posibilitatea să fugă, pentru că războiul era purtat de către romani metodic, cu scopul de a-i dezrădăcina cu totul. Atrăgea atenția cu nu trebuie să comparăm stările de atunci cu cele moderne (cînd protejăm țăranii în scopul asigurării aprovizionării), ci cu cele de sub turci, care pustiau ; să le comparăm cu distrugerea Cartaginei, a Corintului, a Ierusalimului ; să le mai comparăm cu navălirile barbarilor, cînd goții vin în Dacia, dar îi alungă hunii, pe aceștia alții ș.a.m.d.

a) Teza extremistă a marelui nostru istoric este infirmată astăzi. E adevărat că romanii s-au răzbunat pe daci, însă n-au mers pînă la exterminare. Să nu uităm apoi că pe aceeași Columnă se arată și daci care **se reîntorc** de unde fugiseră ; alte triburi **se predaseră** de bună voie (scăpînd deci cu viață) înaintea terminării războiului. Au mai rămas apoi în viață **copiii, bătrînii și femeile.** (Se înregistrează și revolte ale dacilor supuși, sub Antonin Piul). Au mai rămas **dacii liberi, carpii, costobocii, arieții** etc. Dacia cucerită cuprindea doar Oltenia, Banatul și parte din Transilvania (un milion de „pași" : **decies centena millia passuum in circuitu habens**) ; restul imensului teritoriu geto-dac (Crișana, Maramureș, Bucovina, Moldova, Muntenia etc.) era liber. Chiar distrugerea Cartaginei, Corintului și Ierusalimului n-a însemnat în realitate și pieirea totală și bruscă a popoarelor respective. Comparația cu împrăștierea poporului iudeu nu e valabilă și pentru daci, întrucît ei erau mult mai numeroși și aveau un teritoriu infinit mai mare decît fișia deținută în Palestina. Nu poate fi valabilă nici comparația cu dispariția rînd pe rînd a barbarilor cuceritori, deoarece :

— acestea erau populații migratoare, cu un nivel **inferior** social-economic față de daci ;

— erau păstori, nu sedentari (cu rare excepții), față de daci în primul rînd agricultori ;

— nu se compară un război de cucerire cu expedițiile de jaf „după noi potopul" ; trebuia menținut potențialul economic al provinciei. Dealtfel, chiar și turcii, după ce s-au statornicit în Peninsula Balcanică, nu mai distrugeau populația băștinașă, baza economică.

b) Și săpăturile arheologice (în 150 de puncte) au adus și aduc încă dovezi neîndoielnice privitoare la **dăinuirea** dacilor după cucerirea romană (ca și după părăsirea ei).

c) Dăinuirea dacilor e confirmată și de corpurile militare dace din armatele Imperiului roman (10—11 **alae** și cohorte).

d) Continuitatea dacilor e dovedită și prin menținerea vechii hidronimii și toponimii : Donaris, Maris, Prut, Amutriu, Aluta, Sarmis, Argessos, Tisia etc. (V. și **Scînteia** din 5 mai 1980, cu concluziile colocviului : „În ciuda pierderilor, **dacii au continuat să reprezinte populația majoritară**, principalul factor de muncă și progres").

Dealtfel, istoria nu cunoaște, în general, cazuri de dispariție bruscă a unui popor de pe scena ei (cu atît mai puțin a limbii lui care-i supraviețuiește, cel puțin parțial, în limba învingătorului.) De aceea pe bună dreptate se îndoia V. Pârvan într-o conferință (Cambridge, 1926) de o atare bruscă dispariție și romanizare, care ar părea „o adevărată minune". „Există deci vreo pricină care ne scapă, fiindcă în istoria civilizației nu sunt minuni" ! Iar N. Iorga arăta foarte bine de pildă, dăinuirea dalmaților, în ciuda eforturilor extraordinare depuse de August să-i „pulverizeze", în cîteva campanii, purtate din munți în văi ; așa s-au perpetuat și dacii în munții lor ! Cu limba lor !

AUREL STOICANU ■

„Deși am două discuri, n-am călcat încă pragul Electrecordului"

— Cum să-ncepem, Nicoleta Voica, acest interviu ?

— Cum credeți de cuviință.

— Noi credem că de cuviință ar fi să ne motivăm, drept pentru care vă mărturisim că ne-ați surprins în ultima vreme cu interpretarea unor cîntece din repertoriul nemuritoarei Maria Tănase.

— Sper că nu v-am surprins în mod neplăcut ? !

— Vă voi răspunde numai dacă îmi veți explica de ce Nicoleta Voica, o interpretă a cîntecului din jurul Reșiței, al Caransebeșului și al Oraviței, deci a unui folclor sută-n sută bănățean, s-a încumetat să cînte o serie de piese aparținînd unui alt perimetru folcloric ?

— M-am temut că veți ataca și acest aspect din ultima vreme al aparițiilor mele pe micul ecran, dar, în același timp, îmi oferiți și șansa de-a mă explica în fața tuturor celor ce iubesc cîntecele nemuritoarei Maria Tănase. Îmi sînt foarte scumpe cîntecele Mariei Tănase și, din acest punct de vedere, mă asemăn tuturor, absolut tuturor iubitorilor de muzică populară. Fredonîndu-le, așa cum facem mai toți cei care și cîntăm, m-am surprins că aș putea îndrăzni să le interpretez și în fața unor foarte pretențioși ascultători. M-am străduit, în această încumetare a mea, să le cînt cît mai fidel, fără să aduc nici o noutate. Sînt convinsă că aș fi făcut o impietate dacă aș fi modificat ceva. Desigur, n-am să pot egala niciodată geniul Mariei Tănase, dar la fel de sigură sînt că marile ei cîntece vor fi nemuritoare într-adevăr numai în măsura în care, dincolo de discurile ei, atît de rare și-atît de greu de obținut, vor fi cîntate, nu numai de mine, ci și de alții, în cadrul unor emisiuni de televiziune.

— Întrucît m-ați convins că, față de Maria Tănase, sînteți cu sufletul curat, mărturisese că nu mi-a displăcut reluarea marelui ei repertoriu prin vocea dumneavoastră. Dar, de fapt și de-adevăr, cine sînteți dumneavoastră, Nicoleta Voica ?

— Îmi permit să vă amendez și să vă spun că întrebarea asta am mai auzit-o adresată mai tuturor celor ce dau un interviu. Chiar nu știți cine sînt ?

— Cum s-ar spune, ne suspectăm reciproc ! E-n regulă, eu pot spune că v-am auzit prima oară la Reșița, acum aproximativ 10 ani, erați pe-atunci elevă și un mare animator al mișcării artistice reșițene, Aflion Lațcu, un coregraf și folclorist de marcă, mi-a atras atenția asupra vocii și a autenticității cîntecelor interpretate de o elevă de liceu care se numea Nicoleta Voica. După cîțiva ani, dacă nu mă-nșeală memoria, v-am văzut pe afișul unui ansamblu profesionist, Doina Banatului. Prin 1978, grație aceluiași Aflion Lațcu, am avut ocazia să ascult un disc cu doine bănățene interpretate de Nicoleta Voica. Binecînteles că v-am auzit și în cadrul emisiunilor de radio. Apoi ați cam dispărut o bucată de vreme, nu știu ce s-a întîmplat și iată, cîteva duminici la rînd, în cadrul Nocturnelor tv., ați atacat repertoriul Mariei Tănase. E destul ceea ce știu despre dumneavoastră ?

— Mai mult decît atît, sînt surprinsă, întrucît este prima oară cînd stau de vorbă cu un redactor de la „Flacăra". Aș mai adăuga că, în 1981, am mai scos un disc, împreună cu alți trei colegi, Ileana Mociovan, Ștefan Isac și Pavel Roșu, un trompetist de mare clasă. Interesant este faptul că ambele discuri au fost făcute după imprimările din Studioul de radio. Adică, mai altfel spus, deși am două discuri, încă n-am călcat pragul instituției numite Electrecord.

— Niciodată nu e prea tîrziu.

— Într-adevăr, mai ales că am predat acum 6—7 luni, o bandă cu aproape 30 de noi melodii bănățene. Sper că, ascultate de specialiști, inclusiv de cei ce hotărăsc soarta discului în România, să placă, să fie apreciate pentru autenticitatea lor și să mă cheme pentru a le cînta. Dar, mai ales, sper să-nu pățesc ceea ce-am pățit cu alte cîteva piese, acum doi ani, cînd am predat banda și le-am auzit cîntate, mai apoi, de alții.

— Trist, foarte trist, motiv pentru care, pentru noile piese, vom fi alături de dumneavoastră !

VICTOR NIȚA ■

Petre Stoica: „Harta mea interioară..."

(Urmare din pagina 15)

brățișez principiul, considerîndu-l mai moderat, întrucît e predispus la racordarea la mișcările culturale vii, în plină desfășurare.

— Ce crede poetul Petre Stoica despre disputele literare ?

— Disputele literare sînt necesare ca oxigenul pentru organism, îl purifică sîngele, îl reanimă. Dar ignorînd în discuțiile contradictorii bunul-simț, ajungem ușor la țigănie. Revistele noastre de beletristică au amuțit însă în ultima vreme. Ce fac lăncierii lor ?

— Vorbiți-ne despre relația dintre literatura română și universalitate. Cum trebuie să fie, la ce comandamente să răspundă o operă literară românească, pentru a intra în universalitate ?

— Pe această temă arzătoare se discută cam de multișor. Condeie de varii calibre au arătat șansele și căile prin care literatura românească ar putea ajunge pe platformele universalității, spărgînd frontul rezistent al culturilor mari, egoiste, „imperialiste", surde la strigătul nostru după dreptate. S-au emis și pronosticuri optimiste, ecoul lor îl găsim acum în rubrica firavă „prezențe românești", ce spune puțin, dar și mult : în sensul absențelor nemotivate. Vina o purtăm noi, rădăcinile ei amare avîndu-și hrana în neglijențele și prejudecățile vechi. H. M. Enzensberger, în timp ce proiecta antologia **Museum der modernen Poesie** (1980), scrisese Uniunii scriitorilor de la noi, cerînd texte menite să ne includă în cartea devenită notorie pe plan universal. I s-au trimis, vorba lui, „un vagon de poezii", o tonă și jumătate din cele zece fiind ale președintelui breslei. Solicitantul s-a îngrozit : „Asta e poezia

țării dumneavoastră ?" Lipseau din acel vagon ciuruit de bombardele „realismului" așa-zișii „decadenți", adică modernii, în frunte cu Lucian Blaga. Așa se face că din capodopera trecînd azi prin mii, sute de mii de mîini, lipsim (printre puținii din continentul european !) noi, posesorii unei poezii real competitive pe plan mondial. S-ar putea face și biografia altor eseuri (bunăoară, a faimoasei antologii de la „Seuil") — lista e lungă. Știu, apar barierele lingvistice ; și totuși, ele pot fi înlăturate prin răbdare și tact diplomatic. Se cere întemeierea contactului direct. Încă n-am ajuns să fim căutați (din păcate !) de domnii editori Ix de la Paris și Ygrec de la Frankfurt am Main sau de doamna editoare Zet din Statele Unite ale Americii. Nutresc deplina convingere că există (și mai cu seamă că va apărea) opera literară care să-i intereseze ; se cere pregătit însă un teren solid, trebuie căutat traducătorul sensibil și talentat. Spunînd teren solid, mă gîndesc la o anumită atmosferă favorabilă. Relațiile strînse dintre scriitorii de acasă și cei de peste hotare devin decisive : laolaltă, ei sînt capabili deseori să rezolve complicate ecuații spirituale. Tocmai citesc jurnalul lui Ernst Junger, **Siebzig verweht**, apărut anul trecut. Iată peste ce dau la pagina 495, vol. I : „Wieflingen, 1 iulie, 1968. La ceai, scriitorul român Dan Hăulică. Mi-a adus „Secolul 20", revistă pe care o redactează, și cartea sa dedicată sculptorului Brâncuși. Discuții despre cunoscuții parizieni Mircea Eliade, prințul Sturdza, Hélène Morand. Țara (lui) formează o insulă sau o druză cristalizată în interiorul Balcanului — lingvistic și cultural și fizionomic..." Apoi, în același volum I, la pag. 500 ; „Wieflinger, 30 mai 1969. Iubite Mircea Eliade, ieri m-a vizitat aici Aurel Rău, redactorul șef al revistei „Steaua", în care apar și texte de-ale dumitale. A venit cu soția lui ; am petrecut o după-amiază agreabilă. România e țara răsăriteană din partea căreia cultura europeană are cel mai mult de sperat, urmele ei ducînd îndărăt spre epoca romanilor, care în acea zonă n-au pierit niciodată. Există întotdeauna o discuție plăcută cu vizitatorii cultivați venind de acolo : Dan Hăulică, Petre Stoica (iertați-mă pentru pomenirea numelui meu !), Aurel Rău..." Sînt semnele luminoase, zărite pretutindeni, întrucît au fost lansate pe cerul culturii universale de unul din uriașii secolului XX ! Întrebării i-am răspuns aproximativ și sumar. Ar fi de spus și de spus... Un articol larg și documentat ar oferi speracluri pentru uși închise și... deschise !

— ...Dar, fiindcă am început cu Banatul, să încheiem tot cu el. Cu ce sentimente reveniți — cînd reveniți — pe meleagurile copilăriei ?

— Cu sentimentul că timpul îmi redă comoara de care m-a jefuit, lăsîndu-mă orfan, singur cu umbrele ei strălucitoare. Aici am văzut pentru prima dată frunza, pasărea, apa ; aici am trăit prima mea iubire, nerepetată ; aici l-am citit pentru prima dată pe Eminescu ; aici am început să mîzgălesc hîrtia. Aici...

Nicolae Dobrin:

„După mine, antrenorul nu e decît tot un fotbalist între fotbaliști, dar cu ceva mai multă experiență“

Simbătă, 30 ianuarie, pe terenul II al stadionului „1 Mai" din Pitești s-a desfășurat un meci amical fără vreo importanță anume, un simplu meci amical ca atîtea altele în această perioadă de iarnă, F.C. Argeș întîlnind divizionara B Energia Slatina. Și totuși, am ținut mult să fim prezenți la acest meci — primul, în fapt, din cariera lui Nicolae Dobrin în postura de antrenor ! Sigur, un joc amical nu rămîne altceva decît un joc amical, de pregătire, însă iată că am sesizat bine pulsul de interes al suporterilor lui Dobrin, nu mai puțin de șase mii dintre ei formînd un dreptunghi viu în jurul terenului abia muiat de soarele de ianuarie. Curînd, unsprezece tricouri albe ies la încălzire, prima apariție a lui F.C. Argeș anul acesta, după pregătirea de la Herculane, iar în urma lor pășește liniștit Nicolae Dobrin, cel care abia acum cîteva luni era încă în stare să ridice stadioanele în picioare. E în trening, scurtă de blană, căciulă la fel, în picioare are bascheți iar în buzunare semințe de dovleac, multe semințe ca să-i țină loc de țigări. Încălzește portarul. Iuțește sprinturile, apoi aruncă mingile. Cere o bancă în spatele porții, de unde va privi tot meciul — asta e într-un fel o inovație, ceilalți antrenori stau de obicei undeva la centrul terenului — are, după noi, vizibil trac. Așa să fie ?!

— Vrei niște semințe ?...

— Mulțumesc... Ce e nou ? !

— Ce să fie, iată-mă antrenor. Odată și odată trebuia să se întîmple...

— Da, ai ceva ani de fotbal în spate. În divizia A la 15 ani, în echipa națională la 17, peste 15 ani cu F.C. Argeș în prima divizie, de 40 de ori în selecționata țării, două titluri de campion, nenumărate meciuri și goluri memorabile... Apropo, îți amintești cînd Real Madrid a propus transferul ?

— Ai venit să discutăm de trecut sau de viitor ? !

— Ai dreptate, dar poate e cel mai bine să începem cu prezentul...

— Cum mă vezi, sînt antrenorul principal al lui F.C. Argeș. Secund îmi este nea Lenci Ianovschi, omul care mă cunoaște de cel puțin 25 de ani. Într-o zi m-a chemat Barbu, președintele, la telefon și mi-a propus. Am primit imediat, deși echipa e în cea mai proastă situație de mulți ani încoace. A crezut că voi putea fi în același timp și antrenor și jucător, cum s-a mai întîmplat pe la alte cluburi.

— Și nu poți ?

— S-ar părea că nu, deși tare îmi pare rău. N-am cinci ani la Tîrgoviște, dar am însă o contradezlegare pentru Pitești, fiindcă nu m-am angajat să joc la C.S. decît un an de zile. Pînă la urmă am jucat un an și jumătate.

— Ai calificare de antrenor în regulă ?

— Cum nu ! Am terminat institutul din Pitești încă din 1975. Acum am categoria a II-a, adică am mai urcat o treaptă. Într-o vreme, pînă să plec la Tîrgoviște, am fost secundul lui Halagian... Asta e bine să se știe. Nu-i vorbă, cînd Barbu a fost la București, cu contractul, cineva din federație l-a întrebat cum că pe cine am mai antrenat eu, adică prea peste noapte, înțelegi...

— Și Barbu ce i-a răspuns ?

— C-am antrenat toată... Europa ! Dar să nu-ți închipui că nu-mi dau seama că e cu totul altceva să joci. După mine însă, antrenorul nu e decît tot un fotbalist între fotbaliști. Dar cu ceva mai multă experiență ! A fi „profesor de fotbal" mi se pare ceva exagerat, fiindcă în fotbal nu prea ai cui preda asemenea lecții savante. Jucătorului trebuie să i te adresezi pe limba lui, numai astfel te înțelege.

— Antrenorul se poate confunda cu oricare jucător ?

— E, asta nu ! Ceea ce mi-am mai permis eu ca jucător, acum ca antrenor nici să nu mai aud... Cred că am fost destul de sever cu băieții la Herculane, am auzit că s-au și plîns cîțiva... Am făcut mereu cîte două antrenamente pe zi, unul la sală, celălalt afară, nu i-am scăpat o clipă din ochi, i-am ținut pe toți pe același palier la hotel, la zece le dădeam stingerea, la opt scularea, bună dimineața și la masă, antrenament, odihnă, antrenament și așa mai departe. Avem o situație grea, băieții știu asta și au promis să facă totul pentru a scăpa din ea, așa că n-am avut nici un fel de probleme la pregătire.

— N-a „greșit" nimeni, n-a încercat să iasă cumva din cuvîntul antrenorului Dobrin, să-l „păcălească" ? !

— Pe mine să mă păcălească ? Nici de glumă nu e bună !

— Da, într-adevăr. Să te întreb însă altceva. Uite, spre exemplu eu nu uit că pe coperta programului de meci România — Elveția, care s-a jucat abia acum cîteva luni, a apărut o splendidă fotografie a jucătorului Dobrin, aflat atunci foarte aproape de a reveni în prima echipă a țării. Elvețienii însă s-au opus, iar noi am mîncat bătaie pe teren propriu... Ce zici, dacă jucai era altfel ?

— Greu de spus. Nu cred. Nu prea eram pregătit. Dacă aș fi fost anunțat mai din vreme, dacă mi s-ar fi spus de cînd au început pregătirile pentru ultimele meciuri că va fi nevoie de mine, că s-ar putea să joc la meciurile de acasă, atunci mă pregăteam și jucam bine. Cine știe, poate cîștigam cu Ungaria și cu Elveția și eram la El Mundial...

—Cum crezi că o să poți împărtăși din experiența ta jucătorilor pe care îi antrenezi astăzi ?

— Încet, încet. Nu mă grăbesc. Ca antrenor sînt încă tînăr, cel mai tînăr antrenor principal al diviziei A, dealtfel. N-am decît 34 de ani. Ca unul care am simțit pe pielea mea, adesea, lipsa unei pregătiri fizice mai bune, acum știu că trebuie să-i alerg pe jucători în pregătire cum eu de multe ori, sincer, n-am prea făcut-o ! Așa se întîmplă întotdeauna... Antrenorul care n-a avut ca jucător cine știe ce tehnică, încearcă să „învețe" prin jucătorii lui ceea ce el n-a știut niciodată ! Asta e însă mult mai greu... Mie cu pregătirea fizică mi-e mai ușor. O să vezi la primăvară un F.C. Argeș alergînd fără încetare 90 de minute, bătîndu-se pentru fiecare minge, jucînd tot timpul în mișcare. Cel puțin așa cred că o să iasă...

— Tehnic, n-ai să îi înveți nimic pe jucători ?

— Unele lucruri simple, unele „șmecherii" ca să le zic așa, se pot învăța. Tehnica în sine însă, odată ajuns la divizia A, nu prea...

— Nu ți-e teamă, Gicule ?

— Pentru ce ? !

— Pentru debutul tău ca antrenor, pentru o minunată carieră care s-a sfîrșit parcă prea brusc, pentru eventualele insuccese...

— Nu, deloc. Aș mai fi vrut să joc, e adevărat. O repriză aș fi putut încă impulsiona echipa mea, în oricare meci. Dar și așa sînt convins că va ieși bine. Avem echipă bună, băieții mă ascultă, nu văd de ce m-aș teme...

— Un jucător care n-a avut niciodată complexe pe un teren de fotbal, probabil că nu poate naște un antrenor cu complexe... Mă bucur enorm pentru tine și îți urez, în asentimentul tuturor cititorilor revistei noastre, fără îndoială, mult, mult succes în noua carieră începută în jurul terenului de fotbal. Avem mare nevoie de antrenori tineri și pricepuți ! Mult succes, încă o dată !

În cele din urmă, F.C. Argeș avea să cîștige cu 4—0. Două goluri le-a înscris Radu II, cîte unul Nica și Jurcă. În ce-l privește pe Marin Radu, zis și „II", atacant pe care Dobrin îl socotește drept „cel mai bun vîrf din țară", el promite recucerirea titlului de golgeter chiar în sezonul care urmează. Dobrin a discutat liniștit în tot timpul meciului, aruncînd din cînd în cînd cîte un „Moicene, păi nu rămîi acolo, după ce dai pas vino mai repede în față !", sau „Costele (era vorba de Cîrstea, care a încercat un artificiu tehnic), nu te băga la d-astea !", ori pur și simplu „mai repede, mai repede pasa !" Lingă el, Dănuț, ajuns la 14 ani, fotbalist la Școala sportivă și ...atul lui ...ta („Nu știu dacă o să ajungă jucător, are multe probleme, meditații, curînd dă treapta..."). Și așa s-a încheiat primul meci — fie și el amical — al lui Nicolae Dobrin, în calitate de antrenor principal al echipei din Pitești. Și, totodată, primul interviu în noua sa postură...

DUMITRU GRAUR ■

Idolul și Ion Anapoda

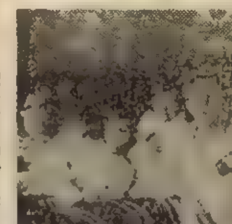

...șul era pe-a... ...ci un început ... iubire... Îi ...ceam foarte ... ies în fereas... Îndemnam ...e el ca spre ...amantă, a fra...ei tinereți. ... conta că ...notatam într-un ...ot o noapte ...treagă, ca ...ajung la stră...ucirea lui legendară. De cum începeau să rotească, în mersul încetinit al acceleratului, turlele străvechi, poleite de auroră, încercam aceeași emoție ca la ivirea mării, de pe la Palas, printre silozuri... În dimineața răcoroasă, deșteptarea din visare a „dulcelui tîrg" — încărcat de fulgerele voievozilor — exercita asupra tinereții mele așa atracție că nu mai aveam nevoie de nici unele. Covîrșit de dor și amor, pe reculegerea cu care urcam Rîpa Galbenă, atîtea rămășaguri cu istoria jucate de gloriosul trecut... Mai pe la Golia, pașii lui Eminescu, ai lui Creangă, pe caldarîm... Sunau, vecie românească, în urechea timpului. Și, imediat, bătrînul meșianic străjer, Teatrul, izvodit de Asachi, inginer la 17 ani. Ca o împlinire a cerurilor moldave se clătina suava lumină peste Copou, pe Repedea, cuibărită în arabescurile de la Trei Ierarhi — unde același Asachi organiza școala din care avea să se nască Academia Mihăileană — pe fruntea lui Alecsandri din fața Naționalului... Teatrul era intact — teatru. Nu cu Opera de azi, care i-a ciuntit sala. Nu mă mai dezlipeam de el. O mînă de prieteni scumpi, fermecători : Aurică Munteanu, Sandu Teleajen, moșneanul, Bitu Ghițescu, Tudor Călin, Andruță Pascu — ce sufler și ce autor ! —, Maican, Sava, Chirică-Kiriacoff, Gică Popovici, Ramadan, Miluță. Azi tot atîtea umbre... Și o tristețe mai mult — Gemy Zamfirescu. Era și un primar de treabă, Osvald Racoviță, care aproba cu larghețe bani gazetarilor. Coboram pe Lăpușneanu, ieșiți de la „Academia" lui Samoilă, cu Bițu Ghițescu și Jenică Cosmovici, pictorul, îndreptîndu-ne spre repetiții, cu punga cu sticleți cu răsuflători agățată de nasturele sacoului. În pasul nost' săltat se zbăteau cirimoiții... Totul era rîs și veselie ; lacrimă de vin ; pe undeva și uitare; fraternitate. La teatru, chinuitul Gemy. Înflorea scena ieșeană cu floarea amară a personalității sale. Memorabile montări : „Nastasia", „Lozul cel mare", „Karl și Anna", „Tuf...n", „H...o-Alb", „Nunta lui Figaro", „Hoții", „Tatăl", „B...", „Nevestele vesele din Windsor". Zi și noapte, reflectoare stinse-aprinse, în durerile gravului diabet, „Othello" pus în opt zile; „Heidelbergul" asijderea. Cîmpul Veseliei, clocotitor în el, în drum spre moarte... A încheiat cu „Nisiourile mișcătoare". Cînd oboseau scîndurile scenei, urcam sus în teatru, unde se adunase cu întreaga familie într-o cameră mare, fostă sală de repetiții. Mă adăpostea în același pat cu el, în timp ce în colțul opus își visau somnul lin buna Florența Zamfirescu și cele două copile, Raluca și Gabriela. De le găseam treze, se încrucișa pînă tîrziu, pe întuneric, de la un pat la altul, obișnuitul dialog — despre teatru și ale sale blesteme. O rază de lună venită din vecini, de la Notre-Dame, aureola martiriul... În acest cuib al aneantelor deșarte a sfîrșit Gemy „Sfînta mare nerușinare". Aici, în veghea extenuantă a nopților prelinse din el s-a înfățișat în acest „Ion Anapoda", pe care eu i l-am adus la Naționalul bucureștean. Deși cu Calboreanu, Elvira Godeanu, Marțian, Manu, Sonia Cluceru, piesa n-a mers în plin. Ca să aflu, după 47 de ani, că acel răsad avea să încolțească, orhidee pentru viitorime... Nepătrunse sînt tainele teatrului ! Actualmente, „Idolul și Ion Anapoda" e un mare succes al primei noastre scene. Ce bine i-ar veni teatrului ieșean cu floarea la butonieră...

GABY MICHAILESCU ■

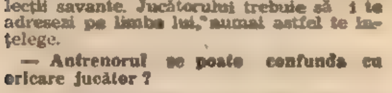

Handbaliștii noștri au cîștigat, în Spania, tot ce se putea cîștiga. Turneul, trofeul fair-play și, prin Vasile Stîngă, titlul de golgeter. Între învinșii tricolorilor, redutabila formație a Uniunii Sovietice, adică semne bune înaintea mondialelor ce bat la ușă. ● Noul antrenor al echipei de fotbal F.C. Baia Mare e Paul Popescu, fost la Metalul și „U" Cluj-Napoca, ultima dată la I.C.I.M. Brașov. Din cîte am auzit, Traian Ivănescu a trecut în divizia C, la Metalosport Galați. ● S-a adeverit zvonul, doctorul Vasile Frînculescu a fost ales președinte la Chimia Rîmnicu Vîlcea, grupare ce se află, la această oră, în Grecia. Ca și Craiova, dealtfel, plecată fără Crișan. Steaua urmează să plece în cursul acestei săptămîni în Creta. Așadar, un minicampionat românesc în patria lui Pericle. ● În concursul republican pe categorii de greutate, la Brașov, multiplul campion Nicu Gîngă n-a urcat pe podium, pierzînd la Arapu și Moroșan !! În schimb, deși la o categorie superioară, 74 kg, Ștefan Rusu s-a impus net. ● Schimbare și la conducerea lui C.S. Tîrgoviște, președinte al clubului fiind fostul jucător Decebal Neagu, de profesie inginer. Fotbalul nostru e în căutare de intelectuali ! ● Federația de gimnastică ne rămîne în continuare datoare cu un răspuns în cazul Dumitriței Turner, care a concurat la mondialele de la Moscova cu o fractură ?! Pînă la sosirea lămuririlor, să notăm că lotul de gimnastică a fost încredințat, înaintea Moscovei, doctoriței Carmen Dumitru. Specializarea acesteia ? Cardiologie ?! Legat de asta, recomandăm amatorilor un articol din Scînteia tineretului de luni, în care Horia Alexandrescu îl face cu ou și cu oțet pe secretarul federal Nicolae Vieru, care a cam început să confunde gimnastica românească, băieți și fete, cu propria-i persoană. ● Atac inedit la Steaua, cu Majaru, Ralea și Barbu. Ultimul, Marin Barbu, provine de la Oltul Sfîntu Gheorghe și e, după opinia fostului internațional Ion Alexandrescu, „un talent capabil să rezolve problema aripei stîngi". Să mai vedem. ● Rămînînd la Steaua, să adăugăm că „bursa" sturilor din Cișmigiu dă ca sigur transferul lui Zare (F.C. Bihor) în echipa lui Sameș și Iordănescu. ● Luptătorul de greco-romane Kiim Filipov a leșit primul într-un important turneu desfășurat la Budapesta. ● Anișoara Cușmir a sărit 6,67 m în lungime, rezultat care promite mult. ● Pentru completarea lotului divizionar A de arbitri, împuținat le 21 din 36, se va ține, între 15 și 21 februarie, un curs intensiv. Între candidați, foști jucători ca Axente, Nesu, Maghiar, Dumitru Nicolae, Stocker, Stoenescu ș.a. ● A încetat din viață Zoltan Ivansuc. A fost un mare boem, dar a fost, înainte de toate, un mare fotbalist. Despre morți, cum se zice, numai de bine. ● Ștefan Covaci se află în Grecia, urmînd să antreneze pe Panathinaikos Atena. Ca și înainte de a prelua pe Ajax, tot de la elvețieni ! s-a tras ! ● Felicitări confraților de la „Sportul" cu ocazia editării ziarului cu numărul 10 000. Un ziar care place, cu excepția numerelor în care critică prea tare C.N.E.F.S. ! ● Normele de control au devenit, în concepția mai nouă a F.R.F., un fel de bagatelă. Cine nu le trece, e penalizat, dar continuă să joace?! ● Cîteva brigăzi de arbitri români de fotbal urmează să oficieze peste hotare. Raina, Tătar și Jucan la Tottenham — Eintracht (Cupa U.E.F.A.), Igna, Streng și R. Petrescu la Italia — Scoția (C.E. de tineret), Salomir la Cipru — Albania (C.E. de juniori). ● Ce se întîmplă cu Muzeul sporturilor ? Dizlocat datorită Universiadei, acesta a rămas pe drumuri ?! Chiar nu se găsește un spațiu și pentru el ? ● După Steaua și Grivița Roșie, alte echipe românești de rugby joacă sau vor juca în Marea Britanie, ca o recunoaștere a valorii balonului nostru oval. Farul a și trecut Canalul Mînecii, iar Știința Cemin Baia Mare, în continuare pregătită de Mitică Antonescu, e pe punctul de a o face. Mult succes ! ● Fița Lovin (antrenor Nicolae Mărășescu) promite un nou record pentru marți, cînd va lua startul într-un prestigios turneu la Budapesta. ● În termeni înțepați, federația de popice ne-a trimis un protest, secretarul ei responsabil arătîndu-se jignit de afirmația, apărută mai demult în „Flacăra", că „boxul nu-i tot una cu popicele". Ne însușim critica, popicele sînt o chestiune cu adevărat complicată. ● Știința Bacău „se plimbă" în campionatul feminin de handbal.

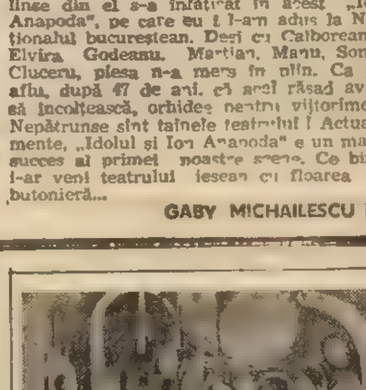

În acest număr grafici de DAN CIOCA ■

Lumea în care trăim

Cît de puțin a lipsit...

...Aparatul din buzunar, de care nu se despărțea nici ziua, nici noaptea, în nici o împrejurare, a început să emită sunete stridente. Alarmă ! Generalul James V. Hartinger a sărit ca ars. A zburat, pur și simplu, din casă spre mașină, și cu o viteză nebună s-a îndreptat spre cartierul general. A ajuns cu cîteva secunde înainte ca ușile adăpostului, confecționate din oțel antiexploziv, groase de aproape un metru și cîntărind fiecare cîte 25 de tone, să se închidă. Dacă nu reușea să ajungă în inima Muntelui Cheyenne, acolo unde se află Comandamentul Apărării Aeriene din America de Nord — N.O.R.A.D. —, comanda urma să fie preluată de unul din adjuncții săi aflați permanent la post.

Alarmă ! Pe imensele ecrane ale aparatelor radar, ofițeri ai N.O.R.A.D.-ului au văzut semne luminoase suspecte ce se îndreptau spre teritoriul Statelor Unite. Nu, nu putea fi, au crezut ei, decît o suită de rachete, începutul unui atac nuclear. Alerta a fost generală ; de la bazele din Nevada și California, din Oregon și Missouri, din Columbia britanică și Canada și pînă la bazele de rachete din țările occidentale ale bătrînului continent european. Sute de avioane de vînătoare și de recunoaștere au decolat aproape vertical iar uriașele bombardiere strategice „B-52" s-au înălțat și ele cu repeziciune în văzduh. Echipele de specialiști, — „cei ce răsucesc butoanele", cum li se spune — „paznicii" și „minuitorii" imenselor silozuri verticale ce adăpostesc rachetele intercontinentale, rachetele „Titan" și „Minuteman", au început operațiunile preliminare de lansare. „Un singur minut a lipsit, o simplă apăsare pe buton și nimicitorul război nuclear s-ar fi declanșat" — mărturisea, după un timp, unul dintre generali participanți la eveniment.

Și cînd punctele luminoase de pe marile ecrane au dispărut, tot așa cum apăruseră, pe neașteptate, s-a constatat că de fapt a fost o alarmă falsă. O mică defecțiune tehnică...

O simplă defecțiune tehnică, o alarmă falsă... ar a lipsit apoi foarte puțin, ca din pricina acestei mici defecțiuni tehnice să fie în pericol însăși existența planetei, a umanității, a noastră a tuturor.

Cum a fost posibil aceasta ?

Cum a fost posibilă o asemenea teribilă eroare ?

Totul a pornit de la o simplă și banală defecțiune tehnică. Dar presa americană a dezvăluit că, din păcate, asemenea alarme false au mai fost înregistrate. În noiembrie, 1980, computerele au „detectat" un alt atac nuclear care, de fapt, nu avea loc, și au dat alarma. La mijlocul anului trecut, mai exact în iunie 1981, un microprocesor defect, o minusculă particică de ordinul citorva microni din acel uriaș complex coordonator, a determinat din nou lansarea stării de alarmă. Faptul a produs o uriașă vîlvă în rîndul statelor majore nord-americane, constatîndu-se cît de ușor și cît de grav se pot înșela observatorii. Pentru că și atunci în timpul acelei alarme false a lipsit, de asemenea, doar foarte puțin ca să nu se apese pe butonul declanșator al catastrofei nucleare.

Semnele de întrebare sînt puse, desigur, în primul rînd de specialiștii în materie. Dar nu numai de ei. În rîndul popoarelor lumii falsele alarme au trezit o puternică îngrijorare. Riscul declanșării prin eroare a unui război nuclear s-a dovedit nu numai o ipoteză teoretică ci și o posibilitate reală, o gravă posibilitate ce ar putea pune planeta în fața unei situații dezastruoase.

O situație dezastruoasă și pe alt plan — al uriașelor cheltuieli pe care le necesită asemenea instalații. Numeroși americani și-au pus întrebări în legătură cu utilitatea cheltuirii sutelor de miliarde de dolari pentru uriașele instalații construite și conduse din pîntecul Muntelui Cheyenne. Așa cum se cunoaște, un sistem de sateliți, antene radar și senzori de toate categoriile au menirea să detecteze rachetele și bombardierele inamice care s-ar apropia de teritoriul Statelor Unite. În aceeași clipă, datele culese sînt prelucrate automat de complexele de calculatoare aflate în încăperile amenajate sub stîncile muntelui, stabilindu-se atît măsurile de apărare cît și măsurile necesare pentru dirijarea forțelor de răspuns.

La prima vedere, Muntele Cheyenne pare un munte ca oricare altul, cu piscuri stîncoase și păduri de brad, cu văi abrupte și pante line, cu pîrtii de schi și numeroase cabane și hoteluri. După cum relata presa americană, de fapt muntele este sfîrtecat, este întreținat de imense galerii. Ele adăpostesc peste 15 clădiri confecționate din oțel și așezate pe arcuri și amortizoare gigant, astfel ca șocul unei eventuale explozii nucleare să nu afecteze aparatura sensibilă din camerele subterane. În mijlocul acestui complex se află centrul de comandă. Citeam undeva că ar fi un fel de uriaș amfiteatru în care sînt dispuse cele trei imense ecrane ale radarelor, o hartă luminată a globului pe care sînt marcate subzonele tuturor țărilor, detectate prin sateliți. Antenele radar, fiecare de mărimea unui teren de fotbal, scrutează permanent văzduhul în căutarea rachetelor inamice. Reporterii menționa că acestea pot detecta pînă și un obiect de mărimea unei valize la o distanță de 35 000 mile depărtare de suprafața pămîntului.

Războiul nuclear nu se poate purta decît cu instrumente suprasofisticate — argumentează adepții înarmărilor. De aceea, o întreagă tehnică perfecționată a fost programată să răspundă sarcinilor unui război nuclear. Dar, din păcate, așa cum s-a dovedit, oricît ar fi de perfecționate, instrumentele distrugerii nu sînt decît niște mașini care se pot defecta, pot funcționa incorect, pot furniza informații sau pot prelucra eronat diferite date.

Firește, erori ale mașinilor se pot produce în orice domeniu. Depinde, însă, de consecințele lor. Una este defecțiunea la computerul unei fabrici de paste făinoase, care ar putea altera gustul tăițeilor, și alta... la comandamentul nuclear. Ceea ce, firesc, explică îngrijorarea oamenilor lucizi. Măsuri de siguranță — sîntem asigurați — ar fi fost luate. Nu știm exact care este valoarea lor practică. O singură măsură de siguranță ar aduce însă cu adevărat siguranță oamenilor : desființarea acestor teribile instrumente ale morții...

AL. PINTEA ■

„Efectul de revărsare"...

Nu mai trebuie demonstrat adevărul potrivit căruia banii aruncați în cavele înarmării ar putea fi utilizați mai bine și cu folos în domeniul dezvoltării. Este limpede, este simplă această axiomă a civilizației fie ea contemporană sau nu.

Un adevăr — chiar și tranșant logic încă la nivelul aparenței — nu este suficient pentru modificarea unui proces al lumii de azi și, cu atît mai mult, a unui proces de complexitatea, amploarea și percutanța politică pe care o reprezintă cursa înarmărilor

Toată lumea știe și înțelege că orice „achiziție" de arme sau armament este un act de agresiune potențială împotriva escaladei progresului Achiziția precede utilizarea dar survine finanțării, cercetării, proiectării și, apoi, producției de tehnică de război.

Verigile sînt numeroase, înarmările au dus la organizarea unui complex militaro-industrial care își împinge tentaculele în laboratoare, institute de cercetări, în ramuri și subramuri economice importante, în zonele de extracție a materiilor prime elementare și rare, pe scurt în cele mai diverse eșaloane social-economice.

Pentru înarmare lucrează savanți, ingineri, muncitori, comercianți, bancheri, militari și, desigur, oameni politici.

S-a configurat, astfel, o civilizație militaristă cu obiective și metode precise care nu trăiește în paralel cu civilizația normală, civilă, ci o perforează, o implică și, uneori, o determină.

Civilizația militaristă de la finanțarea creierelor care gîndesc la bomba viitorului și pînă la desfacerea produsului finit pe piață, subtil selectată, a clientelei conține o „stare de efort" care presupune perfecționare, modernizare, concurență.

Apologeții acestei civilizații menite — vrînd, nevrînd — să transforme civilizația robustă și firească a omenirii într-un nor de scrum încearcă să echivaleze această „stare de efort" cu... actul creator. Se aduc dovezi precare — în eșența lor — potrivit cărora inteligența stimulată de marile disponibilități financiare afectate ar căpăta, pe terenul înarmărilor, o șansă în plus, o capacitate de materializare nelimitată, o dimensiune „de creștere" pe care alte sectoare ale vieții mondiale nu l-ar putea-o furniza. Cu alte cuvinte savanții și inginerii încartiruiți în poligoane și-ar găsi numai acolo rațiunea perfectă de a exista !

De aici și pînă la rezultatele... benefice ale cursei înarmărilor nu mai este decît un pas. Și acest pas s-a făcut inventîndu-se formula platonică a „efectului de revărsare". Cursa înarmărilor stimulînd, chipurile, progresul tehnologic, oferă economiei pașnice rezultatele ei, armele oferă uneltelor perfecționări capitale, industria de război oferă locuri de muncă și așa cît mai departe...

Desigur savanții care inventează un sistem de distrugere creează, pe drum, tehnici și tehnologii noi. Ele se pot, în anumite circumstanțe, „revărsa" spre viața cea de toate zilele foarte avidă de perfecționări și ameliorări. Numai că drumul de la „actul creator" la beneficiar este drastic cenzurat, foarte ocolit și, în fond, invers.

Lucrurile nu sînt uimitoare pentru că, de ce să nu recunoaștem, escalada înarmărilor este ea însăși o escaladă inversă, rapidă și costisitoare, spre preistorie !

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

A fi „fost răpit"

Înainte de toate sînt dator cu epilogul la răpirea dr. Julio Iglesias, tatăl celebrului cîntăreț cu același nume. Potriviț unuia dintre numeroșii ziariști străini care au urmărit atent afacerea, „duminică 17 ianuarie, în a 19-a zi de la sechestrare, la ora trei dimineața, în satul Trasmuz, la 350 kilometri nord de Madrid, umbre în uniformă s-au strecurat pînă în apropierea unei modeste case cu două etaje apoi s-au îndepărtat rapid. Cîteva secunde mai tîrziu o explozie a trezit cei 130 de locuitori ai cătunului. Poliția a aruncat în aer ușa casei. Polițiștii se precipită înăuntru și surprind dormind trei bărbați și o femeie, care n-au avut timp să-și ia armele. Apoi dintr-o cămăruță de la etajul al doilea, este eliberat dr. Julio Iglesias". Operațiunea a durat cinci secunde. Polițiștii, membri ai grupelor speciale de intervenție, ai Gărzii Civile și ai Corpului Superior al Poliției sînt curînd cu răpitorii și dr. Iglesias nebărbierit de 20 zile, „slăbit, dar surizător".

După o zi, publicațiile apărute relatează și comentează pe larg eliberarea și susțin — toate — că, de la fapt divers, afacerea a căpătat un pronunțat caracter politic. Pentru că răpirea a fost comisă de organizația autonomistă bască E.T.A. — politico-militară (ETA-PM) ceea ce înseamnă, declară oficialitățile, că aceasta a rupt armistițiul pe care-l anunțase după lovitura de stat eșuată de la 23 februarie anul trecut. Mai mult decît atît, polițiștii avansează o ipoteză aproape incredibilă : delincvenți de drept comun l-ar fi răpit, de fapt, pe dr. Iglesias dar, incapabili să recupereze suma de răscumpărare fără mari riscuri ar fi „pasat" ostaticul organizației autonomiste ETA-PM, primind un confortabil... comision. În ce-l privește, dr. Julio Iglesias n-a mai ținut o proiectată conferință de presă și a plecat, în schimb, în Miami unde fiul său cîntăreț își are reședința. (Acesta a și anunțat că în curînd va da un recital a cărui rețetă o oferă văduvelor și orfanilor polițiștilor spanioli, mulțumindu-le astfel pentru fericitul final al anchetei.) Dar dincolo de ceea ce a făcut sau n-a mai făcut, pe dr. Iglesias îl apasă amintirea celor 19 zile de sechestrare și întîmplarea de a fi „fost răpit". Pentru că, dacă, în fapt, coșmarul a luat sfîrșit, psihic, el abia începe. Este și cazul altor 52 de bărbați și femei care, însă, au fost sechestrați 444 de zile. Odată eliberați și reveniți acasă, primiți ca eroi (ai coșmarului, cred eu) unii și-au recăpătat liniștea, opt chiar au scris sau vor scrie o carte despre „teribila experiență", doi au divorțat, iar alții s-au dedicat vieții calme (?) de familie. Și, totuși, pentru cei mai mulți zodia coșmarului nu s-a încheiat : unul visează că e forțat să urce într-un avion cu o anumită destinație al cărei nume îl îngrozește ; altul visează că l-a eșuat tentativa de evadare ; alții „au păstrat" durerile de cap, de ochi etc. din timpul sechestrării. În schimb, unii consideră că aceasta le-a prilit : cineva, mai în vîrstă, a devenit „mai suplu" în înțelegerea situațiilor complicate ; altcineva, tot mai în vîrstă, se consideră „mai puternic" ; altcuiva, experiența i-a oferi un gust mai „rafinat al vieții" etc., etc. În fine, unii consideră cele 444 de zile ca un — lung — vis urît. Dar, se pare că, pentru toți acești din urmă, nu e vorba decît de efectul invers al faptului de a fi „fost răpit", iar sindromul nu s-a sfîrșit !

DUMITRU CONSTANTIN ■

OMUL CARE JOACĂ

Anticipîndu-i pe „Naranjito" și „Billy"

Evenimentul fotbalistic cel mai așteptat al anului este, bineînțeles, turneul final al celui de al XII-lea Campionat mondial care va avea loc în Spania între 13 iunie și 11 iulie, interesant și prin ineditul formulei de desfășurare, 24 de echipe și 52 de jocuri. Va fi o lună plină de fotbal în care se vor depăși cu siguranță toate recordurile de interes și de rețetă pe care le-a stabilit pînă acum această competiție. Suflarea pămîntului va trăi la pulsul fotbalului și va fi neasemuit de frumos pentru că lumea se va întrece pașnic, în jocul cel mai răsfățat. Victoriile vor încununa intențiile și ideile acelora care au știut să și le apropie cît mai mult, se vor mistui în decepție pasiuni clocotitoare, se vor naște idoli, se vor frînge mituri, drama și bucuria vor folosi aceleași lacrimi — va fi viață în toată complexitatea ei.

Lumea atît de largă a fotbalului, de la jucători pînă la suporteri, este tentată să facă calcule și pronosticuri, încercînd să intuiască măcar și cu ceva mai devreme cam ce va fi ! Așa s-a explicat și anunțarea posibilelor componențe ale grupelor turneului final în revista sportivă „Il Grafico" cu aproape o lună înaintea tragerii la sorți. Este firească o astfel de anticipare deoarece capii de serie au fost fixați cu un an și ceva în urmă putîndu-și alege chiar și orașele unde vor să evolueze. Tragerea la sorți fiind „dirijată", publicația spaniolă a greșit destul de puțin în prognoza sa. Fiind cunoscută acum formula totală de desfășurare pînă în finală, am să încerc să anticipez ce s-ar putea întîmpla, ținînd cont de criteriile obiective ale valorii combatantelor și ignorînd cît se poate, pe hîrtie, posibilele surprize. Vă asigur că am ținut cont de foarte multe lucruri, începînd cu programul jocurilor și „traseul mai ușor stabilit" pentru unele reprezentative în diferite etape ale întrecerii și terminînd cu posibila componență pe care o vor avea echipele în zilele disputelor, imaginîndu-mi forța lor de joc în timpul acestora, precum și problemele de adaptare, de climă, de public și stadioane sau chiar de poftă de joc pe care anumiți jucători și formațiile lor o au în perioada respectivă a anului.

După mine, grupa cea mai grea este a șasea, în care Brazilia va trebui să se întrebuințeze foarte mult pentru a cîștiga primul loc, ceea ce i-ar asigura jocuri mai ușoare în faza a doua.

Adversarii lor, scoțienii, sînt britanici în ordinea de joc, dar latini în execuții și, dacă nu se reped de la început prea mult în whisky, pot face fapte mari. Sovieticii au o formație matură, capabilă de rezultate deosebite. O să vedeți... Cred că Brazilia — U.R.S.S., primul joc al grupei, va fi decisiv și că aceasta va fi și ordinea primelor locuri.

În prima grupă, Italia va avea mari probleme pentru a cîștiga primul loc și datorită accidentărilor destul de grave ale lui Bettega și Antognoni, care fac destul de imprevizibilă forma acestor oameni de excepție, precum și a lipsei unui atac capabil să înscrie, posibil handicapat în continuare de absența lui Paolo Rossi. Polonia are o omogenitate de joc periculoasă, iar despre Peru, chiar dacă liderul echipei, liberoul Chumpitaz, va juca la 37 de ani (!), se spune că, în formula Barbadillo, La Rosa, Oblitas, susținuți de Urribe, are cel mai bun atac din America. Pentru că am spus că evit să calculez ceea ce nu se poate calcula, surprizele, să credem că Italia va cuceri primul loc și că Polonia sau Peru vor fi pe locul al II-lea. În grupa a IV-a să punem Anglia pe primul loc (îi va fi și ei greu), iar pe locul al II-lea Franța sau Cehoslovacia. În grupa a II-a simțim cu toții ordinea R.F.G., Austria, ce se va stabili în ultimul joc, la 25 iunie, atunci cînd se vor întîlni direct. În grupa a III-a, ordinea cred că va fi Argentina, Belgia și vom ști lucrul acesta chiar prin meciul inaugural. În fine, în grupa a V-a, Spania nu are probleme și va fi „trasă" pentru a ocupa primul loc. Veți vedea mai tîrziu de ce. Pe locul doi, normal, Iugoslavia.

Așadar, în faza a doua, grupele de 3 echipe ar putea să arate astfel : Grupa „A" : Italia, Argentina, U.R.S.S. Cea mai dură. Grupa „B" : R.F.G., Anglia, Iugoslavia. Echilibrată și interesantă prin istoricul întîlnirilor dintre ele. Grupa „C" : Polonia sau Peru, Belgia și Brazilia. Ultimele s-ar putea să se întîlnească din nou ! Grupa „D" : Austria, Franța sau Cehoslovacia și Spania. Deci Spania, pînă în semifinală, are cel mai greu joc în prima fază cu Iugoslavia ! Cred în continuare că ocupantele primelor locuri ale acestor noi grupe vor fi Argentina sau U.R.S.S., R.F.G., Brazilia și... știați, nu ? Spania. Sînt echipe grele, care „dacă s-au încălzit" nu mai pot rata.

Ajunși pînă aici, semifinalele se profilează simplu. La 8 iulie, la Barcelona, Argentina sau U.R.S.S. ar urma să întîlnească Brazilia și, în aceeași seară, la Sevilla, Spania ar primi replica — ce se poate anticipa ca cel puțin șocantă datorită programului ușor pe care și l-a „hărăzit" pînă aici — a Germaniei Federale. Astfel, finala poate fi aceea pe care mulți și-o doresc sau chiar au simțit-o : Brazilia — R.F.G., despre care nu m-aș încumeta să fac un pronostic decît după prima parte a mondialului, atunci cînd echipele devin palpabile. Poate că povestea mea de anticipație v-a atras, dar să nu uitați că fotbalul este capabil să și-o scrie singur, ca orișicare mare și unic creator. De aceea, stimați cititori, vă voi ține mereu la curent cu ceea ce se petrece în viața interioară a participantelor la cucerirea gloriei micuțelor mascote „Naranjito" și „Billy".

CORNEL DINU ■

Lumea se amuza

După SVET V. OBRAZECH (Cehoslovacia)

În exclusivitate pentru revista „Flacăra"

MIHAI STĂNESCU

În caricatură mi-e frică de cei care n-au umor

În urmă cu cîteva săptămîni, Agenția Română de Presă, AGERPRES, anunța că la concursul internațional de caricatură din Japonia, graficianul Mihai Stănescu a obținut premiul cel mare. L-am căutat zile și nopți la rînd. Am aflat, pînă la urmă, că s-a mutat în cartierul Titan și că în noua sa locuință nu are telefon și, că se află în Japonia pentru a fi prezent la festivitatea de premiere.

...Luni în jurul prînzului l-am întîlnit la redacție.

— Dacă-mi aduc bine aminte, și sper că memoria să nu mă-nșele, ai debutat în caricatură prin '56—'57. Apoi, o bună perioadă n-am mai auzit nimic de tine. Pur și simplu te-ai lăsat de caricatură. Acum doi, trei ani ai avut o expoziție de grafică satirică la galeriile „Căminul Artei". De atunci parcă ți-ai intrat în mînă. Succesele se țin lanț. „Pălăria de argint" la Knokke-Heist în Belgia, premiul trei la Montreal și acum marele premiu în Japonia. Așa-i ?

— Așa-i. Observ că ești destul de bine documentat. Debutez în revista „Urzica" în anul 1961. Pe vremea studenției lucrez o vreme la Ministerul Turismului unde fac grafică. Zece, unsprezece ani rînd n-am vrut să aud de caricatură. O să mă întrebați și de ce ? Ei bine, n-am să vă răspund la această întrebare. Acum, nu. Poate cu altă ocazie. În toată această perioadă am avut cîteva expoziții de grafică la București și în Cluj-Napoca. Sînt mulțumit că, după toate calculele mele, peste o mie de admiratori păstrează pe pereți lucrări de ale mele...

— Să revenim la caricatură. Vrînd, nevrînd ești un mare caricaturist, cunoscut în toată lumea. Ce s-a întîmplat mai departe ?

— După zece ani am început să public din nou caricatură. Cîte una, două pe an. Numai unde eram solicitat. Nu-mi place să bat pe la ușile redacțiilor. Așa sînt eu. Mă refugiez foarte ușor în grafică. Altfel nu pot. Acum un an am avut o expoziție de grafică satirică la „Simeza". Observi : spun grafică satirică și nu caricatură. Poate și din faptul că o respect foarte mult. Ei, și de aici, se pare, destinul meu a luat o altă întorsătură. Cei care m-a încurajat foarte mult a fost Manole Auneanu, redactorul șef-adjunct de la revista „Urzica". Mă obliga, mă soma, iertată-mi fie expresia, să-i dau desene. Mereu îmi cerea noi și noi desene. Am început să public ceva mai mult. Unele au fost trimise și în străinătate. Așa am ajuns la premii.

— Să ne reîntoarcem la motivul dialogului. Cum a fost cu premiul obținut în Japonia ?

— Este cel de al 21-lea premiu obținut. Desigur, aici, intră în calcul și premiile obținute în țară. Aș face, dacă-i permis, o paranteză. Desenul cu care am obținut marele premiu a fost o lucrare uitată, să-i spun așa, în atelier. Am uitat s-o expun la expoziția mea personală. Parcă era un făcut. Uitam de ea. Poate acesta a fost și norocul ei și al meu. Pentru concurs am mai făcut încă două care îmi plac și acum foarte mult, cu toate că au au fost premiate. Cînd să le trimit, am dat și de lucrarea uitată. Și uite așa a ajuns în Japonia. Să nu se creadă că mă laud sau mint, dar premiul parcă plutea în aer. Ce-i drept nu mă gîndeam la marele premiu — dar la unul tot mă gîndeam. Așa că, am și înaintat formele pentru pașaport cu mult înainte de a se anunța, oficial, clasamentul. Care a fost tema concursului ? Zidul.

— Ai spart zidul ?

— Da. Cînd am aflat, în acea noapte, am telefonat bătrînei mele mame la Buzău. S-a bucurat fiindcă niciodată nu prea a înțeles ce înseamnă să faci caricatură, iar la ultima expoziție din București, cînd a văzut că am succes m-a pus să-i explic lucrările. A doua zi, în ciuda faptului că plecase din țară doar de cîteva ore, corespondentul ziarului „Yomiuri Shimbum", care-și are sediul la Praga, s-a reîntors în România pentru a sta de vorbă cu mine și pentru a pregăti cîteva interviuri. Am spus, cu acel prilej, și iertată să-mi fie îndrăzneala, că pentru mine acest premiu înseamnă ca și cînd aș fi obținut Premiul Nobel pentru caricatură. Este cel mai mare premiu. N-au zis nici corespondentul ziarului și nici japonezii. Dacă greșesc, în orice caz, este cel mai exotic premiu. Așa că, la bordul unui avion Jumbo 474, după 20 de ore de zbor, trecînd peste Alaska și Polul Nord, am ajuns în Japonia. Abia atunci mi-am dat seama de importanța premiului. Parcă eram un artist de cinema. La aeroport ziariști și fotoreporteri. Au urmat alte interviuri, întîlniri cu tot felul de ziariști și oameni de artă și cultură. Așa am aflat că la concurs au fost trimise, exact, 10 033 de lucrări din 52 de țări. Ciți caricaturiști ? Asta nu știu. Dar, dacă s-au trimis cîte două trei lucrări — asta înseamnă că au fost mii de caricaturiști. Peste tot unde mă duceam se anunța, ca o prezentare : Mihai Stănescu vine din țara Nadiei Comăneci.

— Cum este apreciată caricatura românească în Japonia ?

— Mai este cunoscută activitatea lui Octavian Covaci — premiat și el. Japonezii sînt curioși să afle cît mai multe despre România. Nu numai despre caricatură. În general toată arta românească interesează foarte mult. Apoi, japonezii sînt foarte ospitalieri și caută să-ți arate cît mai multe lucruri. Nu ca să te încînte. Ci să afle ce părere ai, ca european, despre munca lor. Coperta catalogului viitorului concurs va fi ilustrată de mine. Am fost invitat, cum este și firesc, să fac parte din juriu.

— Mihai Stănescu, aș mai avea multe să te întreb...

— Știu : spațiul tipografic...

— Totuși nu pot încă renunța la cîteva întrebări la care te rog să-mi răspunzi telegrafic. În cîteva linii. Ce ai de gînd să faci în continuare ?

— Mi-am pus și eu întrebarea aceasta în drum spre țară. Poate să mă las de caricatură ?! Exact ca un jucător ajuns la maturitate și care începe la o anumită vîrstă să se gîndească la alții. Să iau o echipă, din altă categorie și s-o pregătesc.

— Înțeleg că este vorba despre o pensulă de caricatură ?

— De ce nu ?!

— Sper să nu te superi dar, după părerea mea și cred că nu greșesc, ești un caricaturist singur printre caricaturiști. Puțin ciudat. Izolat. Printre caricaturiști nu prea ai prieteni. Mulți spun că ești încrezut.

— De ce să mă supăr? Am auzit și eu lucrul acesta. Cei care vorbesc așa despre mine nici nu mă cunosc. Eu sînt încrezut, și repet termenul cu toate că poate nu-i cel mai potrivit, cu mine însumi. După părerea mea acest fapt duce la exigență profesională. Cred că am fost destul de explicit. Aștept altă întrebare. Mai sînt ?

— De cine îți este frică în caricatură ?

— De cei care n-au umor.

— Și de cei care au ?

— Îmi sînt prieteni.

— Îți mulțumesc, Mihai Stănescu. Aștept să scrii și cînd vei lua și cel de-al 22-lea premiu... Grăbește-te.

MIHAI PANZARU-PIM ■

Caricatura premiată — afișul expoziției — Mihai Stănescu la Tokio — festivitatea de premiere

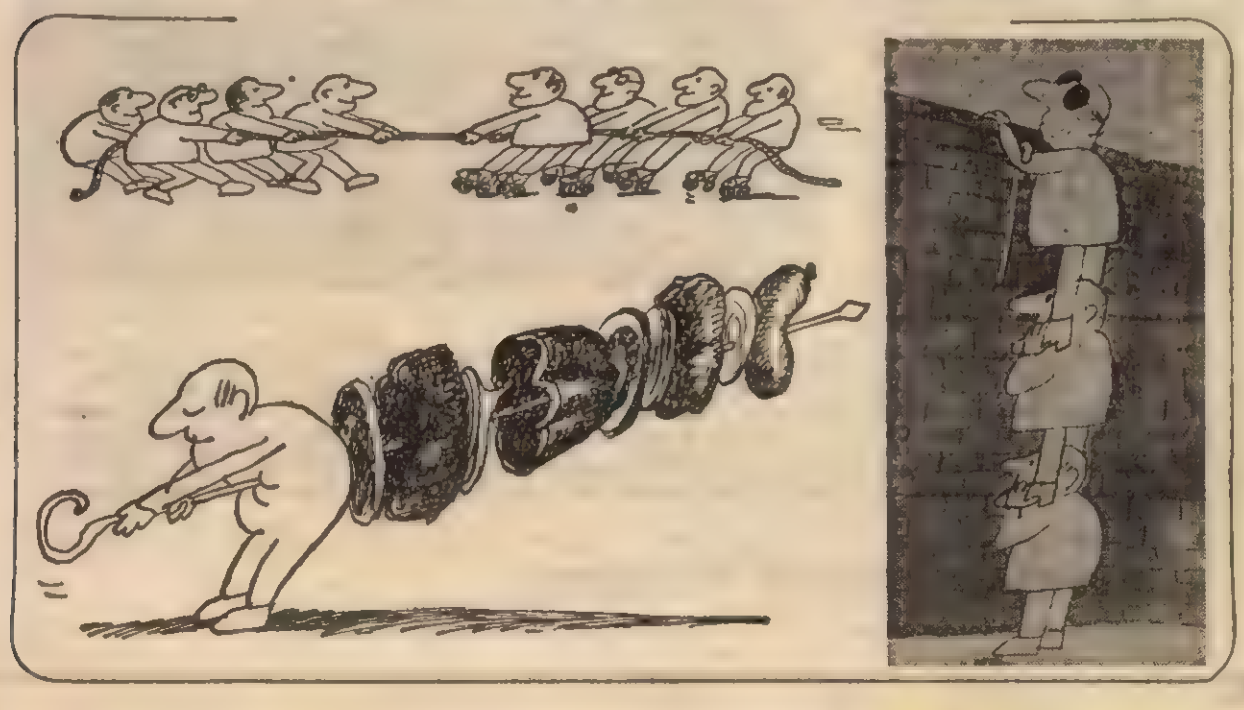

Despre Athanase Joja, după zece ani

„Căci pentru mine nimic nu valorează mai mult decît viaţa"

O absenţă protejată de tăcere. O absenţă protejată de viaţă ! Într-o casă de pe strada Cumpina, o casă vibrînd de o anumită amprentă a celor care au locuit-o şi o locuiesc. Nimic din grandoarea care ar fi trebuit să-l înconjoare pe un preşedinte al Academiei Române, pe vicepreşedintele Consiliului executiv UNESCO, pe ambasadorul ţării la O.N.U. O casă care respiră prin căldura lemnului şi a celor cîteva mobile rare. Într-o astfel de casă trăieşte Crizantema Joja.

— Se împlinesc zece ani de cînd nu mai este... Imaginea a rămas atît de proaspătă, încît îmi vine extraordinar de greu să îi evoc gîndind despre el ca despre o fiinţă care nu mai trăieşte, care nu se mai bucură de viaţă.

— Spuneaţi, stimată Crizantema Joja, că soţul dumneavoastră a fost o mare prezenţă a epocii, îl cunoaştem ca om de gîndire, dar şi ca om de acţiune. Cum vă explicaţi perfecta îmbinare a celor două mari disponibilităţi ?

— Îmbina posibilitatea nelimitată de a gîndi, de a se retrage pentru a medita, şi dorinţa de acţiune, de activitate în cetate. După o zi foarte activă, cu obligaţii politice, sociale, seara îşi regăsea liniştea la masa de lucru. Gîndea scrisul ca pe o necesitate. O cale de înseninare. „Dacă nu scriu, mă dezagreg !" — spunea. Lucra în linişte. Lucra ascultînd muzică... Asculta Mozart, Mussorgski, Prokofiev, Ceaikovski — sus, în micul atelier monahal, la masa de lucru ; masa la care stau acum, închipuindu-mi că sîntem alături... Munca filosofică era o continuă desăvîrşire, o muncă artizanală. Îmi aminteşte cîtă plăcere i-au făcut cuvintele lui Tudor Vianu : „Joja sapă în adîncime, caută esenţele !"

— Pentru că vorbiţi de aprecierea unui mare gînditor, apreciere care l-a încîntat : omului Athanase Joja îi plăcea să fie flatat ?

— Nu, nu ! Era foarte sensibil, foarte atent ca flateria să nu ascundă cumva vreun interes ; el, dealtfel, era modest. Modestia nu excludea siguranţa de sine. Îi plăcea să-şi facă o imagine asupra omului — din rezultatul muncii sale. Era un umanist, în sensul clasic — cunoştea perfect greaca şi latina — dar şi în sensul modern.

— Vă preocupau aceleaşi coordonate ale filosofiei, eraţi într-un dialog continuu ? Cum se desfăşura viaţa a doi gînditori, în familie, lîngă cele două fiice ?

— Eram nedespărţiţi, într-o perfectă comuniune spirituală. Ne-am cunoscut la Institutul de filosofie, al cărui director era. Apoi am lucrat la Centrul de logică : acolo exista o şcoală filosofică de prestigiu, cu reviste de specialitate. Îmi aminteşte de Colocviul internaţional de la Braşov, de Congresul internaţional de logică, metodologie şi filosofie a ştiinţei, din 1971, al cărui preşedinte, în ce priveşte organizarea, a fost academicianul Athanase Joja. Acolo, aşadar, în atmosfera de emulaţie, de înalte idei, ne-am cunoscut. Acasă a existat un cadru de familie unic. Calm, înţelegere, prietenie... Preţuia copilăria ca pe un miracol, a fost un excelent părinte şi educator, un cpntinuu exemplu pentru fetiţe, care-l divinizau. Se juca cu ele, nu-i deranja viaţa firească a casei, participa la viaţa ei. Aşa cum se întîmplă cu oamenii care lucrează profund, viaţa din jur îi stimula.

— Deci părinte excepţional, cu daruri de adevărat pedagog, pentru fiice. Dar pentru studenţii săi ? Cum îi ştiaţi pe profesor ?

— Desigur, profesiunea fundamentală, pentru soţul meu, a fost cea de profesor, dar a trebuit să întrerupă munca la catedră din cauza funcţiilor de înaltă răspundere ce i-au fost încredinţate. Pentru că vorbim despre profesor : era un mare vorbitor. Admirabilă, retorica sa ! În aula Academiei, în faţa studenţilor, el vorbea minunat. Considera retorica o artă pe nedrept uitată, dată la o parte, ca fiind desuetă. Dar cît de importantă a rămas, şi pentru omul modern ! Athanase Joja avea o dicţie perfectă. Recita, improviza mici discursuri, mici piese cizelate. Trăiam cu emoţie aşteptînd ca el să vorbească, apoi trăiam surpriza, încîntarea, ascultîndu-l... Nu o dată mi-a vorbit despre necesitatea reînvierii retoricii ; desigur, nu aşa cum se învăţa în generaţiile trecute, dar elementele culturii clasice, elementele retoricii, spunea, sînt extraordinar de importante în formarea unui om. Avea vocaţie de profesor ; în perioada cînd fiinţa Centrul de logică conducea şi catedra de logică. Îmi aminteşe cu plăcere şi emoţie de perioada Centrului de logică şi pentru că lucram alături de el : colaboram la aceleaşi reviste, de pildă la „Acta logica". Dirija munca mea, şi nu era o mai vie, o mai splendidă înţelegere decît aceea dintre mine şi soţul meu.

— Vorbim despre o anumită perioadă — cea de după 23 August 1944 — o perioadă despre care unii afirmă că ar fi fost un fel de cîmp virgin, un cîmp fără gînditori, fără filosofie, fără artă... Ce credeţi dumneavoastră, soţia celui ce a fost preşedintele Academiei Române în cîteva ani ai acestei perioade ? Soţia gînditorului care şi-a scris opera în această perioadă ?

— Marile valori s-au afirmat şi în momente grele. Nu putem nega momentele grele, dar nu putem scuza pe cei care nu au lucrat, nu au creat. Soţul meu a fost, cred, un exemplu : a lucrat şi s-a afirmat tocmai în acea perioadă grea. Numai datorită celor care au scris şi s-au format atunci a fost posibilă înfiinţarea de mai tîrziu. Cu toate că, repet, nu putem ignora condiţiile, continuitatea a existat. Hegel spune, în legătură cu filosofia : ea este egală cu istoria filosofiei. Nu poţi ignora marii gînditori din trecut. Altfel spus, tradiţia implică şi continuitatea. Formaţia mea istorico-filosofică — am avut marea şansă de a fi studenta unor mari profesori, Ralea, Vianu, Gusti, Dan Bădărău, şi, mai ales, bucuria de a lucra în compania, sub îndrumarea directă a soţului meu — a dus şi la doctoratul pe care l-am luat în Franţa, la Sorbona, sub îndrumarea lui René Poirier — membru al Institutului Franţei, Susannei Bachelard şi a lui Roger Martin. A fost un moment unic. Îi datorez enorm soţului meu. A dorit ca eu să mă împlinesc şi pe plan profesional. Îi datorez împlinirea splendidă a vieţii noastre. Era o prezenţă. În călătoriile noastre, soţul meu impunea cu toate că păstra o uşoară rezervă, părînd chiar retras. Dar atrăgea, ca un magnet, toate privirile. În intimitate era un causeur încîntător, avea replici aparent tăloase, dar pline de miez, de vervă ! Nu avea nimic didactic, nu făcea morală, dar modul său de a fi era profund pedagogic. A primit odată o carte de la un tînăr cercetător, cu o scurtă dedicaţie : „Tovarăşului academician Joja — care este pentru noi un exemplu"... I s-a părut cea mai de preţ laudă, pentru că ţelul său era formarea omului prin exemplul propriei vieţi.

— Sub ce semn aţi pune opera filosofică a lui Athanase Joja ?

— Opera lui stă sub semnul universalului. A abordat aproape toate disciplinele filosofice din punct de vedere al categoriei universalului. Dialectica individualului, particularului, universalului, constituie în concepţia lui axa principală a logicii. În Ontologie, aceeaşi dialectică este structura fundamentală a lui esse — a fi, în latină. În Antropologia filosofică încearcă definiţia naturii umane sub acelaşi semn al universalului — logosul, gîndirea, specific umane. În Etică afirmă că valoarea normei morale este tributară universalului. Ultima sa lucrare a fost „Statutul entităţilor abstracte" : a încercat aici o istorie a teoriei universaliului începînd cu Aristotel — pînă la Leibniz. Am editat această lucrare, postum cuprinsă în „Studii de logică" vol. IV şi „Recherches logiques" — vol. II, şi „Filosofie şi cultură". Gîndirea sa a stat sub semnul aristotelismului. Da... În ultima

Athanase Joja

dintre seri, la masa de lucru, a spus : „Parcă îl aud vorbind pe Aristotel..." A lăsat condeiul jos. Din clipa aceea nu a mai scris... Vedea universalul şi ca stabilitate, şi ca fluiditate, ca devenire. Concepţia sa despre viaţă era tributară clasicismului, credea cu tărie că excelenţa vieţii omului căre creează, se realizează, se înscrie în universal. În studiile sale a accentuat sinteza dintre logos şi ethos ; a căuta adevărul, dar a realiza binele ! Ar trebui, cred, să se reia multe dintre studiile sale, dintre cărţile sale, ar fi benefică acţiunea tinerilor filosofi care ar face acest lucru, şi pentru cultură, şi pentru cel care a fost gînditorul Athanase Joja...

— Referindu-se la gîndirea specifică românească, la spaţiul atît de generos, spaţiul mioritic, privit tot prin prisma universalului, ce spunea academicianul Athanase Joja ?

— Specificul psihologic şi cultural al poporului român era socotit de el propriu-i specific, pentru că aparţine acestui popor, şi a încercat să îl definească în raport cu universalitatea. La Sinaia, în vara anului 1965, la cursurile de vară, au fost expuse aceste teze pentru prima dată, la noi, în prelegerea care se intitula „Profilul spiritual al poporului român reflectat în cultura lui" ; Athanase Joja, fiind şi membru al Institutului Franţei, a publicat, în 16 iunie 1969, „La physionomie morale des roumains". Toţi în acea perioadă a expus o serie de „tablete de seară", la radio : iuni seara se difuzau aceste note. De fapt, un ansamblu, un mic sistem filosofic : se numeau „Logos şi cosmos", „Logos şi praxis", „Logos şi eronos", toate vorbind tocmai despre specificul poporului român. La Pontul Euxin, scria soţul meu, civilizaţia s-a născut sub semnul Logosului. Recita minunat din Ovidiu, din Eminescu, dealtfel scria şi poezii, traducea din latină, din franceză. În 1932, tînăr avocat socialist, traducea pe Mihai Eminescu în latină... Este vorba despre poezia „Şi dacă ramuri..." Cumentariul, în chiar revista care-i publicase traducerea, suna cam aşa : „De ce se spune că socialismul ar exclude cultura clasică ?"...

— Eroarea fundamentală a acestei afirmaţii reiese din tot ceea ce a însemnat şi înseamnă civilizaţia socialistă. Avea o deviză, în viaţă, soţul dumneavoastră ?

— O, da, îi plăcea să rostească o frază din „Iliada", o frază pe care Homer a pus-o pe buzele lui Ahile : „Căci pentru mine nimic nu valorează mai mult decît viaţa"...

— Dar despre trecutul de luptă, despre trecutul său revoluţionar vă vorbea ?

— Da. O făcea grav, solemn... Fiecare amintire avea valoare de mărturie, de document. Nu abuza de trecutul său de luptă, îi se părea firesc, era esenţa, era DESTINUL, în sensul antic. A îmbinat gîndirea creatoare cu dăruirea pentru nobilele idealuri. Îmi este greu, încă, să intru în amănunte. A venit către socialism, către comunism, studiind serios, în tinereţe, pe Marx. A învăţat să lupte. A fost pus în situaţii de responsabilitate, de acţiune, a primit misiuni de încredere în ilegalitate.

— O împletire, şi tînăr fiind, între gîndire şi acţiune ?

— Se retrăgea într-o mansardă pentru a-i citi pe clasici. Cărţile de filosofie au fost marcate de sigiliul închisorii. Făceau universitate în închisori ! Aceasta este realitatea. Romantica, revoluţionara realitate ! În închisoarea de la Caransebeş citeau „Odiseea" în traducerea lui Lovinescu. Şi atunci, cum se poate afirma că nu a existat, la noi, gîndire filosofică ? Cum să uităm că în anii aceia „grei", în anii de după 1944, au scris Ralea, Vianu, Călinescu, D.D. Roşca, afirmîndu-se pe arena culturală a ţării şi a lumii ?

Parcurgem parterul inundat de lumina iernii, încălzită de culoarea castanie a lemnului. Canapeaua, de unde, culcat, Athanase Joja privea colţul drag al salonului : un scrin chinezesc, cu superbe, ireale păsări în zbor, şi o mică vitrină franţuzească, aurită : orientul şi occidentul întîlnindu-se, fericit, în casa unui gînditor român. Biroul, cu fotoliul soţului, academicianul, şi cu scaunul cu spătar înflorat al soţiei. Acolo lucrau, vorbeau, primeau prieteni. Pe o măsuţă, o fotografie din Piaţa Domului din Milano. Miracolos, pălesc zidurile Domului, pălesc dalele pieţei, chiar şi roiul de porumbei... Doi oameni se ţin de mînă, şi atîta lumină scaldă chipurile lor, încît pînă şi soarele Italiei trebuie să se plece în faţa amintirii splendidei perechi. Doi oameni care au luptat, au creat, au iubit...

Vom adăuga, în final, că fiica academicianului, Oltea Joja, a tradus din manuscrisul în limba franceză — „Schiţă asupra unei fenomenologii a artei" — lucrare apărută în volumul „Filosofie şi cultură" (Editura Minerva, 1978). Mai deosebit ne pare faptul că aceste manuscrise au fost elaborate de către academicianul Athanase Joja în închisoarea de la Caransebeş. Aşadar, prin mîinile fiicei au trecut gîndurile de demult, eliberate de gratii, cu toate că au fost scrise sub semnul gratiilor...

PIA OLARU ■

Flacăra. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia social-politică şi ştiinţifico-economică (Nicolae Grigore-Mărăşanu, Dumitru Eliade, Lionel Nitescu, Liviu Timbus, Horia Pătraşcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66 ; Secţia cultură-învăţămînt (Ilie Purcaru, Victor Niţă, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60 ; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secţia reportaj, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghe-a, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacţie – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor şef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

„Comuniștii nu au și nu vor avea niciodată nimic mai presus decît bunăstarea poporului, a omului, fericirea și independența țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

6
Anul XXXI (1 582)
Sîmbătă, 13 februarie 1982
flacăra

Bilanțul unui an

Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în anul 1981, dat ieri publicității, relevă realizările remarcabile obținute de oamenii muncii în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. În anul 1981, a fost continuată dezvoltarea forțelor de producție ceea ce a asigurat creșterea avuției naționale și a venitului național ; s-au obținut noi progrese pe calea sporirii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Obținute în condițiile dificultăților create de agravarea crizei economice mondiale a crizei energetice și de materii prime, realizările primului an al cincinalului 1981—1985 pun în lumină superioritatea economiei noastre socialiste, planificate, capacitatea ei de a asigura progresul general al țării. Aceste rezultate evidențiază, totodată, capacitatea Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a asigura mobilizarea energiilor întregului popor și a conduce țara pe drumul înfloririi necontenite, de a găsi soluții potrivite pentru depășirea oricăror dificultăți.

Reflectînd continuarea preocupărilor de industrializare a țării, industria a cunoscut, la producția netă, un ritm de creștere de 4 la sută, iar la producția marfă de 2,6 la sută. „Creșterile din 1981, arăta secretarul general al partidului la întîlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, sînt mai mici decît în cincinalul precedent, dar ținînd seama că în multe țări din lume nu numai că nu are loc o creștere a producției, ci, dimpotrivă, are loc o scădere a dezvoltării producției materiale, aceste creșteri le considerăm satisfăcătoare..."

Anul 1981 a adăugat potențialului productiv al țării încă 560 de obiective industriale importante îndeosebi în ramurile de bază — energia electrică, industria extractivă, a cărbunelui, industria chimică, a construcțiilor de mașini, prelucrarea lemnului, precum și 42 de obiective în agricultură. Dar a adus și sesizabile corective în repartizarea forțelor de producție în teritoriu, județele Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Giurgiu, Gorj, Mehedinți, Olt, Teleorman, Tulcea și Vîlcea, mai puțin dezvoltate, primind fonduri de investiții într-un volum sporit în vederea extinderii capacităților de producție și a dotărilor edilitar gospodărești.

Înfăptuirile în dezvoltarea economiei au impulsionat schimburile economice externe, amplificînd participarea țării noastre la circuitul economic-mondial. România a întreținut relații economice, comerciale și de cooperare economică cu 150 de state, participînd la 219 tîrguri și expoziții internaționale. Exportul nostru de mărfuri a fost în 1981 cu 11 la sută mai mare decît în anul 1980, iar pe devize libere cu peste 13 la sută, în timp ce importul s-a redus, față de 1980, cu 7 la sută pe total și cu peste 12 la sută pe devize libere. Și un fapt, de asemenea, foarte semnificativ : s-au exportat cantități sporite de fabricate cu un grad superior de prelucrare — mașini și utilaje, aparataj electric, tractoare, autoturisme de oraș, frigidere, excavatoare, produse chimice, bunuri industriale de larg consum. Ca urmare a efortu-

(Continuare în pagina 2)

VASILE BARAC ■

Promenadă duminicală pe lacul Ghica — Tei.

Discurs despre pîine

Ce-nseamnă, în oraș, o pîine —
Doar contracostul pus în bani ?
Întoarceți-vă-n rădăcina
În care toți sînteți țărani,

Întoarceți-vă la răbdarea
De-a stringe vara spic cu spic !
Oare mireasma ei de soare
Nu vă mai spune chiar nimic ?

Chiar nu simțiți în nări fiorul
Pe care-l datorați naturii ?
Acizii dulci ca vestea păcii
Nu vă colindă cerul gurii ?...

În pîine-s veșnic înzidite
Vieți de milmi nesărutate !
Dați-i onor de stea polară
Și preacinstiți-o și-n Cetate !

ALEXANDRU BRAD ■

Vieți paralele, ilustre și anonime

Un tînăr filosof spunea că a trăi omenește înseamnă a impune lumii o anumită semnificație.

La răscrucea unor drumuri din bărăgane pustii apare cîte o cumpănă de fîntînă cu apă bună de băut ; amintirea celui ce-a lăsat-o e săpată-n piatra ghizdului cu litere stingace din vechime. Departe, la marginea unui tîrg istoric, un primar de ispravă a făcut o grădină publică ; acum e ca un codru în miniatură, cu păsări cîntătoare, cu un lac de agrement și pavilion pentru fanfara orașului. Un oraș din cele mari ale țării. Să trăiască domnu'Românescu, a scrijilat entuziasmat, în tencuiala roșie a „castelului" din parc, un cetățean contemporan cu cel numit. Deși amîndoi aparțin timpului trecut, amintirea lor e prezentă.

Fîntîni, palate, turle de mănăstiri, opere de artă de-altădată se învecinează armonios cu mari și mîndre construcții ale vremii noastre. Inventatori și descoperitori de largă faimă, scriitori și artiști talentați și vrednici oameni de știință, arhitecți și ingineri și-au legat numele de opere utile și frumoase, durabile. Obiecte folositoare și meșteșugit lucrate ne mai stau la îndemînă, spre slava meșterului care le-a făcut. Glorie lor !

Despre făuritorii istoriei noastre, căpeteni de oști, oameni politici, cărturari geniali și diplomați destoinici, înadins n-am vrut să mai pomenesc aici. De la o anumită înălțime toate piscurile se aseamănă, mai ales de la înălțimea spațiului și a timpului infinit. Mă gîndesc că aceeași comparație se impune și la cîte ne-au învățat și ne mai învață cultura și istoria universală : a fost mai mare Aristotel decît Alexandru cel Mare ? Sau : cine a fost prim-ministru la Londra pe timpul lui Shakespeare ?...

Contemporanii acelor binefăcători ai tîrgului și ai țării lor, sau ai omenirii, trăind împreună sau în paralel cu dînșii, n-au fost totdeauna la înălțime. Au fost printre ei și proști și răi, slugarnici și pungași, ori asupritori și trădători de neam. Unii celebri, alții anonimi, ca și ceilalți. Dar au trăit și ei, uneori mai bine decît eroii pozitivi ; ba chiar — la vremea lor — și-au găsit lăudători tocmiți să-i calomnieze pe cei cu adevărat buni și drepți. Au fost și domnitori români cărora le-au rămas porecle precum

(Continuare în pagina 23)

MIHNEA GHEORGHIU ■

Opinia unui alegător

O ilustrată

Păstrez dintr-o recentă călătorie în Elveția o carte poștală ilustrată înfățișînd ceea ce ar trebui să numim pe românește „sărbătoarea vitelor", mai exact ziua cînd vitele sînt coborîte, toamna tîrziu, din munți de la pășune și țăranii fac primul drum cu cele mai frumoase exemplare — și sînt, într-adevăr, frumoase — la primărie în fața unui juriu ad-hoc pentru a se vedea de către satul întreg cît de gospodar și cît de bun crescător este fiecare.

Ilustrata, colorată, a surprins pe mulți prieteni ai mei orășeni care priveau cu sinceră mirare convoiul de vite cu coroane imense de flori în coarne ca și cînd ar fi fost o sărbătoare a premiilor la școală. Am asistat eu însumi la o astfel de sărbătoare, mi se pare că am mai povestit, undeva în munții din cantonul — leagăn al lui Wilhelm — Tell și dacă m-a tulburat ceva a fost mîndria de înalt profesionist a țăranului elvețian și respectul de care se bu-

(Continuare în pagina 23)

DINU SĂRARU ■

Din sumar

MĂRIA-SA, CĂRBUNELE (pag. 6) ● Comoara din spatele grajdurilor (pag. 7) ● AUTOVACCINUL TOTAL — O NOUĂ ȘANSĂ PENTRU SĂNĂTATE (pag. 8) ● Erori de gîndire, erori de simțire (pag. 11) ● A FI INTELECTUAL ÎN PROVINCIE (pag. 16—17) ● Ce șanse avem la mondialele de handbal ? (pag. 20) ● CENACLUL FLACĂRA ÎN JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN (pag. 24)

Măsuri de mare însemnătate economică și politică pentru sporirea avuției naționale și ridicarea bunăstării poporului

Ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, recenta ședință de lucru comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a dezbătut probleme și a adoptat măsuri menite să determine un puternic avînt al activității în toate ramurile economiei naționale. De o excepțională valoare teoretică și practică este cuvîntarea rostită în cadrul ședinței de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe baza Raportului privind realizarea Planului național unic de dezvoltare economică și socială pe anul 1981 și a Comunicatului cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1981, au fost relevate rezultatele obținute anul trecut în economia noastră. Astfel, producția netă în industrie a crescut cu 4 la sută, iar venitul național cu 2,1 la sută. În agricultură, producția a fost aproape de nivelul anului 1980. Rezultate însemnate au fost obținute și în celelalte sectoare de activitate, în dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii. După cum aprecia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la ședința comună, toate aceste importante realizări se datoresc muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității noastre, a întregului nostru popor care, într-o deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, înfăptuiesc neabătut Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, asigură ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea independenței și suveranității României.

În același timp, în cadrul ședinței au fost relevate și o serie de greutăți și lipsuri în buna organizare și conducere a activității economice, în aprovizionarea tehnico-materială, în soluționarea unor probleme privind integrarea producției și renunțarea la o serie de importuri. Neajunsurile care s-au manifestat au făcut ca sarcinile planului pe 1981 să nu se realizeze pe deplin.

Avînd toate acestea în vedere, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu subliniază măsurile ce trebuie luate în 1982 pentru realizarea în cele mai bune condiții a producției fizice, a producției marfă, planificată pe anul în curs precum și pentru recuperarea unei părți cît mai însemnate din nerealizările pe 1981. În acest scop, este necesar să se acorde toată atenția și să se acționeze cu fermitate pentru dezvoltarea puternică a bazei energetice, a bazei de materii prime, pentru ridicarea nivelului tehnic, îmbunătățirea calității tuturor produselor, ridicarea productivității muncii, creșterea eficienței economice. Legat de aceasta, un accent deosebit trebuie să se pună pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe reducerea în continuare a consumurilor materiale, a cheltuielilor de producție, pe reducerea consumurilor energetice, pe buna gospodărire a mijloacelor de care dispunem. De asemenea, este necesar să se aplice cu toată consecvența noul mecanism economic în toate sectoarele de activitate, să se asigure autoconducerea, autogestiunea, astfel ca fiecare unitate să lucreze pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, ca fiecare activitate economică să aibă o eficiență cît mai sporită, să aducă un beneficiu cît mai mare. Totodată, trebuie să se facă totul pentru creșterea continuă a exporturilor — inclusiv pentru recuperarea nerealizărilor la export în 1981 — și diminuarea importurilor.

La ședință, în urma dezbaterii unui Raport în această problemă, a fost adoptată Hotărîrea cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocației de stat pentru copii și a pensiilor. Potrivit Hotărîrii, prețurile de desfacere la produsele agroalimentare urmează să fie majorate în medie cu circa 35 la sută față de nivelul prețurilor actuale.

Necesitatea majorării prețurilor la produsele agroalimentare a apărut atît ca urmare a actualizării și îmbunătățirii prețurilor de producție și de livrare din industrie, precum și a prețurilor de producție, contractare și achiziții din agricultură, cît și a dezechilibrului creat între veniturile populației și cheltuielile sociale, a rămînerii unor prețuri cu amănuntul la nivelul de acum 10—15 ani. În același timp, măsurile stabilite sînt menite să realizeze un raport mai bun între prețurile diferitelor produse, înlăturîndu-se o serie de anomalii care s-au acumulat de-a lungul anilor.

O deosebită importanță au prevederile cu privire la acordarea de compensații ale majorărilor de prețuri, prin creșterea retribuției personalului muncitor, a alocațiilor de stat pentru copii și a pensiilor. Potrivit Hotărîrii adoptate, pentru muncitorii și maiștrii cu condiții de muncă mai grele, compensația lunară este de 210 lei, iar pentru ceilalți muncitori și maiștri această compensație este de 190 lei lunar. Pentru celelalte categorii de personal muncitor (cu retribuție de pînă la 4 000 lei), compensația va fi între 140 și 175 lei lunar. În același timp, alocația de stat pentru copii se majorează în medie cu 35 la sută. Pensionarii (cu pensii de pînă la 3 000 lei lunar) primesc compensații de 100 și 110 lei, diferențiate în raport cu mărimea pensiei. Compensațiile urmează a fi recuperate integral, pînă la sfîrșitul cincinalului, prin reducerea consumurilor materiale, creșterea productivității muncii și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. În acest context, s-a exprimat voința fermă de a se trece imediat la îndeplinirea hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la recuperarea a cel puțin 30 la sută din valoarea compensațiilor în cursul anului 1982.

Adoptate cu însuflețire de toți participanții la ședința de lucru comună, măsurile privind reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare vor exercita, desigur, o puternică influență asupra dezvoltării echilibrate a economiei noastre naționale și vor avea, totodată, un rol stimulator în mobilizarea tuturor forțelor pentru îmbunătățirea întregii activități economice, pentru aplicarea în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii și autogestiunii, pentru realizarea unei noi calități în toate ramurile producției materiale, pentru sporirea venitului național și creșterea, pe această bază, a nivelului de trai al oamenilor muncii.

ION CODRU

CALITATEA ȘI EFICIENȚA — direcții prioritare în economia românească

Recenta vizită de lucru întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu și tovarășul Gheorghe Oprea, în județul Brașov a adus din nou dovada nemijlocită, plenară, că și în această zonă a României, ca dealtfel pe întreg cuprinsul patriei socialiste, oamenii muncii se află angajați într-un amplu efort pentru îndeplinirea marilor obiective social-economice stabilite în planurile și programele adoptate pentru 1982.

Dialogul secretarului general al partidului cu muncitorii, specialiștii, cadrele de conducere, cu activul de partid și de stat s-a desfășurat în lumina exigențelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a patriei noastre, a orientărilor de amplă și clară perspectivă date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din noiembrie a C.C. al P.C.R. și în cadrul consfătuirilor de lucru de la Comitetul Central al partidului.

Momentul central al vizitei l-a constituit cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața activului de partid și de stat din județul Brașov, cuvîntare ce se constituie într-un document de o deosebită importanță teoretică și practică și cu o largă arie de cuprindere.

Referindu-se în mod special la industria constructoare de mașini, ramură cu o pondere deosebită în județul Brașov, secretarul general al partidului a ținut să arate că la ora actuală problema principală o constituie și aici, ca în întreaga economie, ridicarea calității produselor. Obținerea unei noi calități în economie implică de asemenea, s-a arătat, un aport mult mai sporit al agriculturii, în consens cu obiectivele noii revoluții agrare ce caracterizează mersul agriculturii în acest cincinal.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a oprit apoi pe larg asupra unei probleme fundamentale a politicii noastre economice. Este vorba de asigurarea unei proporții optime între fondul de consum și fondul de acumulare. Ținînd seama de toate acestea, a arătat în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu, realitatea de fapt a impus majorarea prețurilor la produsele agroalimentare cu circa 35 la sută. Dar așa cum s-a arătat încă la Plenara din noiembrie 1981 — a spus secretarul general al partidului — majorarea la produsele agroalimentare în acest an se va face asigurîndu-se o compensație corespunzătoare astfel încît pe ansamblu, în 1982, retribuția reală, avînd în vedere și creșterea acestor prețuri, să reprezinte, la sfîrșitul anului, o creștere de 1,5 la sută față de 1980.

Vizita de lucru întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în județul Brașov, dialogul nemijlocit dintre conducerea partidului și colectivele de oameni ai muncii și mai ales magistrala cuvîntare rostită de președintele României în fața activului de partid și de stat brașovean reprezintă o nouă și elocventă dovadă a grijii permanente pe care partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal o acordă modului în care se îndeplinesc obiectivele celui de-al doilea an al cincinalului.

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Înflăcărată chemare la dezvoltarea mai puternică a patriei

Forța societății noastre socialiste constă în unitatea poporului, sub conducerea partidului, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste! Să întărim continuu și să apărăm această unitate ca lumina ochilor din cap!

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste întrunită sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, a dezbătut și aprobat raportul și comunicatul privind îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economică și socială pe anul 1981, precum și raportul cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocației de stat pentru copii și a pensiilor. Luînd cuvîntul în cadrul lucrărilor plenarei, reprezentanții oamenilor muncii au exprimat aprobarea deplină față de aprecierile formulate de secretarul general al partidului la ședința de lucru comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, asupra activității depuse anul trecut de către muncitorii, țăranii, intelectualii români, maghiari, germani și de alte naționalități. Relevînd că succesele anului trecut în industrie, agricultură, investiții, în celelalte sectoare ale vieții economice și sociale, au fost obținute în condițiile agravării crizei economice mondiale, cei care au luat cuvîntul au subliniat contribuția esențială a secretarului general al partidului, președintele republicii, la elaborarea politicii economice, la soluționarea problemelor de care depinde mersul nostru înainte pe calea bunăstării și civilizației. În cadrul acelorași luări de cuvînt s-au făcut aprecieri critice și autocritice privind unele lipsuri și greutăți manifestate în activitatea economică și socială, exprimînd hotărîrea Frontului Democrației și Unității Socialiste, a organizațiilor sale, de a contribui printr-o nouă calitate a muncii și printr-un aport sporit, în fiecare unitate productivă, la realizarea integrală a planului pe acest an și la recuperarea unora din restanțele înregistrate în anul 1981, la aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar, în vederea creșterii eficienței întregii activități economice. Reprezentanții oamenilor muncii în cadrul Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și-au manifestat, de asemenea, aderiunea deplină la complexul de măsuri privind reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, apreciind caracterul lor obiectiv și menționînd că ele s-au impus ca o necesitate în vederea realizării unui echilibru între veniturile populației și cheltuielile sociale, între costurile reale de producție și cele de livrare, ceea ce va asigura armonia vieții economice.

Într-o atmosferă de însuflețitor entuziasm, vorbitorii au exprimat angajamentul lor, al organizațiilor F.D.U.S. pe care le reprezintă de a-și aduce într-un mod superior contribuția la înfăptuirea măsurilor adoptate, la ridicarea pe o treaptă superioară a activității economice în toate unitățile, prin îmbunătățirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și a forței de muncă, în vederea îndeplinirii cu succes a planului anual, acționînd ferm pentru îndeplinirea hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind recuperarea, în acest an, a cel puțin 30 la sută din valoarea compensațiilor, asigurînd continua înflorire a patriei, prosperitatea națiunii noastre socialiste.

Luînd cuvîntul, într-o atmosferă mobilizatoare, de însuflețire și de hotărîre privind ducerea la îndeplinire a sarcinilor de mare răspundere care le revin oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat încă o dată faptul că succesele repurtate de clasa noastră muncitoare împreună cu țărănimea în anul care a trecut, reprezintă o garanție supremă pentru modul în care se vor îndeplini măsurile adoptate în acest moment al evoluției noastre istorice. Unanimitatea de care s-a bucurat în rîndul reprezentanților oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități adoptarea acestor măsuri de mare însemnătate pentru evoluția ulterioară a societății noastre, reprezintă, de asemenea, garanția trainică a forței de mobilizare și a hotărîrii clasei noastre muncitoare de a înfăptui neabătut programul de dezvoltare multilaterală a patriei socialiste, pentru ridicarea societății românești pe noi culmi de civilizație și progres. Grija partidului și statului nostru pentru ca veniturile oamenilor muncii să nu fie diminuate de actuala reașezare și corelare de prețuri pe principii economice, reprezintă, de asemenea, o nouă dovadă a umanismului societății noastre care, în pofida crizei mondiale, a escaladării prețurilor în aproape toate țările lumii, reușește să asigure oamenilor muncii compensații substanțiale, creșterea alocațiilor pentru copii și a pensiilor.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, ascultată cu deosebită atenție și subliniată în repetate rînduri cu aplauze, constituie un imbold, o chemare însuflețitoare la realizarea tuturor măsurilor adoptate și asumate de oamenii muncii în mod exemplar, în așa fel încît, în cel mai scurt timp, valoarea compensațiilor acordate să fie recuperată într-o proporție de 30 la sută. Lucru pe deplin posibil prin mobilizarea tuturor oamenilor muncii care fac parte din uriașul Front al Democrației și Unității Socialiste, a întregului popor strîns unit în jurul partidului.

„Sîntem o familie de aproape 23 de milioane de oameni. Sîntem o familie foarte diversă, dar cu toții trebuie să înțelegem că indiferent în ce domeniu lucrăm, indiferent de ocupație, indiferent de credință, de orice alt fel de a gîndi, avem datoria, ca membri ai marii familii socialiste, să acționăm în deplină unitate pentru a ne gospodări mai bine și pentru a asigura creșterea mijloacelor puse la dispoziția societății, a acestei mari familii, pentru progresul și dezvoltarea ei în continuare" — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvinte care exprimă un mare și profund adevăr și care îi fac pe oameni să se gîndească mai mult cu inimile la patria lor ca la propria lor familie, ca la propriul lor destin.

ARON DOMIDE ■

Ședința Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Aprobare deplină, însuflețitoare unanimitate

Ședința Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a dezbătut și aprobat raporte cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1981 precum și la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare. În legătură cu documentele adoptate, participanții au adoptat o hotărîre. În cadrul ședinței a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În timpul dezbaterilor s-a evidențiat cu pregnanță faptul că oamenii muncii din țara noastră, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, sînt cei care hotărăsc ce trebuie făcut, atît în ce privește dezvoltarea economică, cît și în domeniul social, al ridicării bunăstării poporului. Aceasta, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa, constituie expresia cea mai elocventă a democratismului orînduirii noastre socialiste, a faptului că oamenii muncii, toate categoriile sociale, întregul nostru popor, hotărăsc direct, în mod democratic, asupra tuturor problemelor țării, asupra politicii interne și externe a României socialiste.

Același accent pe eforturile pentru obținerea de rezultate concrete trebuie pus și în legătură cu măsurile referitoare la prețurile produselor agroalimentare. E necesar ca aceste măsuri să ducă nu numai la creșterea prețurilor la produsele agricole și, ca urmare, ale produselor agroindustriale ce se desfac populației, ci să asigure o creștere puternică a producției agricole, o abundență de produse agroalimentare încă în acest an. Legat de agricultură, în cuvîntarea rostită la ședință secretarul general al partidului a spus: „Dorim să creăm condiții ca o parte a tineretului să rămînă să lucreze în agricultură. Trebuie să înțelegem că agricultura noastră are nevoie de forță de muncă calificată, și, în același timp, de forță de muncă tînără și permanentă pentru a asigura realizarea programului de dezvoltare a producției agricole, pentru înfăptuirea revoluției agrare".

Evidențiind însemnătatea măsurilor adoptate de conducerea partidului și statului cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocațiilor de stat pentru copii și a pensiilor, participanții la dezbateri și-au exprimat deplinul acord cu aceste măsuri, care ilustrează preocuparea statornică a partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în conformitate cu programul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, pentru ridicarea permanentă a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc.

P. NICOARĂ ■

Aceasta este democrația

Chemat să asigure participarea nemijlocită a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei, a vieții sociale, a întregii societăți, cadrul organizatoric nou creat a devenit cea mai elocventă mărturie a posibilității înfăptuirii în esență a democrației românești. Printre formele concrete de realizare a acestei profunde democrații se înscriu și adunările generale ale oamenilor muncii, precum și adunările publice „Tribuna democrației", acestea din urmă organizate în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Grupajul de față surprinde „pe viu" realizarea în fapt, în cîteva unități, în două sectoare ale Capitalei, a dreptului de decizie a oamenilor muncii.

Țăranii din Padina nu înțeleg să fie mulțumiți cu puțin

Desfășurată simbătă dimineață, adunarea generală a cooperatorilor din Padina, județul Buzău, la care a luat parte și primul-secretar al Comitetului județean de partid, tovarășul Vasile Carolică, a început altfel decît în alți ani. Înaintea obișnuitei dări de seamă s-au dezbătut probleme legate de noile reglementări privind cointeresarea, iar Florica Vlădut, jurist în cadrul U.J.C.A.P., n-a făcut o expunere teoretică, ci mai degrabă o demonstrație practică, ajutîndu-se de grafice și planșe. Din cele ce mai știau, din cele ce-au auzit cu această ocazie, țăranii s-au lămurit de avantajele noii legi, înțelegînd că, dacă vor munci mai bine, vor cîștiga mai bine. Dacă reglementările ar fi fost în vigoare în 1981, a intervenit la un moment dat președintele cooperativei, medicul veterinar Ștefan Mazilu, C.A.P. Padina ar fi încasat, în raport cu rezultatele obținute, 10 milioane de lei în plus, iar fiecare cooperator, la 250 de norme efectuate, cîteva sute mai mult pe lună. S-a subliniat că, în noul sistem de retribuire, veniturile cooperatorilor nu sînt limitate, iar Vasile Basamac, șef de fermă la vaci cu lapte, a găsit răgazul să și calculeze, mușind cu discreție creionul chimic în gură. La noi, tovarăși, a zis el, dacă producția de lapte pe vacă furajată va fi depășită cu 300 de litri, îngrijitorul respectiv va cîștiga 700 de lei mai mult pe lună, ceea ce, să recunoaștem, nu-i de loc, de colo. Dar a mai spus Vasile Basamac ceva, a mai făcut el o comparație, la care cîțiva din cei prezenți în sală au roșit și au plecat capul. El a arătat că, de la același număr de vaci, Constantin Lipan a obținut, în 1981, 40 300 de litri de lapte, iar Marin Mircea numai 20 000, veniturile acestora fiind și ele, ca o consecință logică, diferite. Primul, un îngrijitor harnic și răzbătător, a primit 32 250 de lei, 1 500 kilograme de grîu și 2 525 de porumb, în vreme ce al doilea, mai comod, a fost nevoit să se mulțumească cu 24 431 de lei, 1 093 de kilograme de grîu și 1 713 de porumb, dovadă limpede că, la Padina, s-a cîștigat, în general, bine, dar că mai pline au fost buzunarele și hambarele celor ce, la cîmp sau în zootehnie, au muncit cu mai multă tragere de inimă.

C.A.P. Padina a fost, mult timp, o unitate ca oricare alta, fără prea mari pretenții. Alegerea medicului veterinar Ștefan Mazilu ca președinte, acesta renunțînd la postul, infinit mai călduț, de doctor de circă, a declanșat ambiții și energii. Darea de seamă a punctat progresele înregistrate, dar a acordat o atenție deosebită și neîmplinirilor, privite cu exigență comunistă, cu simț de răspundere. Astfel, dacă în 1981 cooperativa a onorat fondul de stat cu substanțiale depășiri, 17 la sută la grîu, 157 la orz și orzoaică, 80 la porumb, 9 la floarea soarelui și așa mai departe, nu totul a mers ca pe roate și multe rezerve au rămas nefolosite. Nu toate fermele au lucrat la fel, cu toate că, firește, pămîntul a fost la fel. La unele culturi nu s-a menținut, pînă la recoltare, densitatea maximă, asta pe un sol generos, iar erbicidarea n-a avut, peste tot, eficiența corespunzătoare. Nu s-a umblat, în adunare, după scuze, ci s-a spus clar lucrurilor pe nume, echipele conduse de Nicolae Țigănuș, Grigore Negru, Vasile Iacob sau Dumitru Miu n-au efectuat lucrări de calitate. Drept urmare, la floarea soarelui, de exemplu, fermele s-au înscris cu rezultate diferite, ferma 2 și 5 dînd 3 335 de kilograme la hectar, iar cea cu numărul 4 doar 1 844 ?! Șefii lor s-au înscris la cuvînt, dar în timp ce Frățilă Burnel (ferma 5) nu s-a arătat mulțumit de ce-a fost, Ionel Vasile (4) mai mult a scăldat-o. N-am înțeles de la acesta, și nici adunarea n-a înțeles, de ce rezultatele fermei 4 au fost slabe, vorbitorul manipulînd cu generalități și, cum se zice, tot dîndu-se după cireș. În schimb, Frățilă Burnel, inginer nu demult venit la Padina și fixat aici, soția sa fiind, de asemenea, agronom, a arătat, deschis, unde a mai greșit, „am cam lăsat gunoiul de grajd pe planul doi și nici cu arăturile, ca adîncime, nu prea ne-am omorît", fiind limpede pentru oricine că el și ferma pe care o conduce au tras învățăminte și nu vor mai repeta neglijențele din 1981.

Anul trecut, prin aplicarea proiectului de organizare a teritoriului, țăranii din Padina au mai smuls pămîntului încă 22 hectare, desființînd cîteva drumuri inutile și desecînd 12 hectare de baltă, de pe care, punînd porumb, au obținut recolte de peste 4 000 kg la hectar. Și la acest capitol, au arătat oamenii, Radu Negulescu, Ion Negoiță, alții, rămîne destul loc pentru mai bine, mai sînt drumuri exagerat de largi, zicea careva, ele risipesc încă mult din suprafața agricolă și nu-i bine, doar noi circulăm pe ele cu căruța sau tractorul, iar ele par tocmai bune pentru o demonstrație de 23 August ?! De la drumuri, Dumitru Iordache a trecut lesne la căruțe, iar cuvîntul celui ce răspunde, la C.A.P. Padina, de fierărie a conținut o seamă de propuneri interesante. Ca unul care lucrează alci de 23 de ani, Iordache s-a declarat, în general, pentru căruțe și, în special, pentru cele pe roți de cauciuc, explicînd că, pe cauciuc, acestea pot încărca și 2 500 de kilograme, scoțînd cooperativa, mai ales pe timp de toamnă și iarnă, din multe necazuri. E adevărat, C.A.P. Padina are 145 de atelaje, dar și aici există o problemă, cea a potcoavarilor. Numai anul trecut, a zis Dumitru Iordache, s-au pensionat 3 fierari, nici eu nu mai sînt tînăr, cine va avea grijă de căișorii ăștia cu care ne facem treaba ?! Iată o întrebare la care noul consiliu de conducere, avîndu-i în frunte tot pe inimosul Ștefan Mazilu, va trebui să găsească, cît mai urgent, un răspuns.

S-a discutat, cu excepția menționată mai sus, țărănește, adică deschis, pe față, fără înfloriturl și bagatele. Cei prezenți, ne-am lămurit repede, nu erau meșteri la vorbă, ci meșteri la faptă, iar palmele lor bătătorite puteau oricînd depune mărturie despre asta. Succesele au fost privite, cel mai adesea, ca niște lucruri firești, logice, iar poticnelilor li s-a dat o atenție specială. În condițiile meteorologice vitrege ale anului 1981, soiul de grîu „Iulia" a înregistrat o medie de 3 800 kg la hectar dar el n-a fost cultivat decît pe 630 de hectare. Această suprafață, și-au trecut cooperatorii din Padina în plan, trebuie să crească, ei înțelegînd că timpul experimentărilor la nesfîrșit a trecut și că trebuie să se bazeze pe certitudini, adică și pe soiul „Iulia". N-au fost toate în regulă și în privința furajelor. Șef de fermă, Neagu Răducanu a insistat asupra faptului că „700 de tone de cultură dublă au fost realizate la seceră, căci n-am avut mașinile necesare". Prezent, inginerul Aurelian Ghiorman, director la S.M.A. Pogoanele, a explicat că, față de alți ani, secția de mecanizare din Padina e, în această primăvară, la punct cu toate reparațiile, doar 7 tractoare fiind pe butuci din lipsa motoarelor de schimb. În acest punct, discuția s-a încins și oamenii, Radu Micu, Nicolae Ghinea și, iarăși, Neagu Răducanu, au solicitat ca stația din Padina să fie mai bine dotată, eventual cu un strung din casări, pentru ca tractoarele să nu mai fie silite, din cauza unui fleac, să meargă la dres pînă la Pogoanele.

Mulți dintre cei înscriși la cuvînt, cu toții 15, s-au referit la zootehnie, sector ce deține 30 la sută din producția globală a cooperativei. Deși C.A.P. Padina a livrat la export 1 023 de tăurași, deși fermele zootehnice, altădată un fel de gospodării mai chivernisite, au ajuns la un inventar de 10 000 de capete, zootehnia a rămas, în multe privințe, datoare. La lapte, de pildă, producția s-a oprit la o medie de 1 974 de litri pe vacă furajată, însăși darea de seamă notînd că „există o flagrantă neconcordanță față de baza materială de care dispunem, față de potențialul biologic al animalelor, față de baza furajeră asigurată, față de experiența personalului ce își desfășoară activitatea în acest sector". Ca și la cîmp, unele ferme au mers bine, altele au bătut pasul pe loc. O serie de îngrijitori, Constantin Popa, Marin Puiu sau Vasile Purcea, nu s-au omorît cu firea și, mai grav, nu și-au îndeplinit sarcinile la timp. Adunarea a pus, și aici, punctul pe i, cerînd consiliului de conducere să fie mai ferm, mai exigent, față de cei certați cu ordinea și disciplina.

Față de 1981, cooperatorii din Padina și-au trecut în planul pe acest an producții mai mari, 3 900 kg la grîu, 4 800 kg la porumb, 2 200 la floarea-soarelui, 21 500 la cartofi etc., etc. Deși în creștere în raport cu anii anteriori, aceste cifre n-au darul să mulțumească. Tovarășul Vasile Carolică, prim-secretar al județenei de partid, a apreciat că ele nu reflectă integral capacitățile cooperativei. Există, a opinat dînsul, rezerve mai mari care se cer valorificate, iar Padina n-are de ce să se raporteze numai la ea însăși, ci are obligația, în temeiul succeselor de pînă acum, să ridice fruntea și să privească în jur. Dumneavoastră, de pildă, v-ați propus 2 200 de litri de lapte, pe cap de vacă furajată, cu aproape 300 mai mult ca anul trecut. De acord, e un spor, dar ce părere aveți că C.A.P. Smeeni a dat, în 1981, o medie de 3 700 ? ! Aveți pămînt bun, aveți tehnicieni buni, 9 ingineri și medici veterinari, toate forurile județene v-au ajutat și vă ajută, de ce să vă mulțumiți, tovarăși, cu puțin ? Așa cum ați pornit-o, adică bine, trebuie să deveniți, cît mai repede, chiar anul acesta, fruntași pe județ și, de ce nu, pe țară.

Vorbele acestea, s-o spunem clar, au mers la sufletul celor prezenți. Răspunzînd chemării la întrecere lansată de C.A.P. Schela, județul Galați, țăranii din Padina Buzăului au hotărît, într-o atmosferă de responsabilitate și angajare patriotică, să suplimenteze producțiile planificate, înțelegînd că pentru asta e de datoria lor să muncească mai mult și mai bine. Ca unii care, timp de 3 ceasuri, am stat alături de ei, descoperindu-i ambițioși și netemători, sîntem siguri că așa vor proceda. Dorința lor de mai bine și palmele lor bătătorite, ca niște lopeți, reprezintă cea dintîi garanție.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

O adevărată școală cetățenească

În ziua de 4 februarie, la Casa de cultură a sectorului 3 al Capitalei, conform obiceiului ca aceste manifestări să se desfășoare în prima joi a lunii, a avut loc Tribuna democrației. Cetățenii din sector, mulți dintre ei reprezentanți ai asociațiilor de locatari sau de cetățeni, au venit în număr mare din dorința de a-și rezolva operativ unele necazuri și pentru a face propuneri ca treburile gospodărești ale blocului sau ale cartierului în care locuiesc să meargă din ce în ce mai bine. Ca o dovadă că problemele ridicate de cetățeni sînt privite cu toată seriozitatea și responsabilitatea la această manifestare cu adevărat democratică au fost prezenți Ileana Taru, vicepreședintă a O.D.U.S. sectorul 3, Vasile Vasile, secretar cu probleme de propagandă al Comitetului de partid al sectorului, și Nicolae Bojan, secretar cu probleme organizatorice al Comitetului de partid al sectorului, ultimul conducînd discuțiile.

După felul deschis în care oamenii au spus ce au avut de spus, cele două ore de dialog deschis își merită cu prisosință numele de tribună a democrației. După informarea : „Energia, problemă a tuturor", ținută de inginerul Alexandru Alexandrescu de la IDEB, un apel la înțelegerea exactă a măsurilor ce se impun pentru economisirea energiei electrice, cetățenii au fost informați despre rezolvarea propunerilor făcute în 7 ianuarie, dată cînd a avut loc ultima manifestare de acest gen. Din cele 32 de probleme, puse spre rezolvare celor care se ocupă de buna gospodărire a sectorului, 26 au fost soluționate. Acest procentaj, mulțumitor dacă ne gîndim că a trecut abia o lună de la semnalarea unor deficiențe, este garanția seriozității cu care sînt preluate și rezolvate problemele ridicate. Reprezentanți ai ICRAL, ICAB, IDEB și ai Administrației domeniului public au dat raportul în fața cetățenilor despre felul cum au fost urmărite și soluționate problemele ridicate de ei. Cel mai scurt a vorbit Petru Chiran, reprezentantul ICAB, care a anunțat, laconic, că toate „situațiile au fost rezolvate", după care a trecut în sală, unde, într-un caiet gros, a notat noile probleme, care s-au dovedit a fi numeroase.

O parte din vorbitori au subliniat ideea că disciplina, de care mulți oameni ai muncii dau dovadă în întreprinderi, trebuie aplicată și în locurile lor de viață : locuințele, străzile, spațiile comerciale și lăcașurile de cultură. Majoritatea problemelor dezbătute au depășit cadrul personal, imediat, fiind reale propuneri, lucide, constructive, de organizare mai bună a vieții de zi cu zi a cetățenilor. Cîteva dintre ele merită, credem noi, să intre în atenția nu numai a gospodarilor din sectorul 3. S-a propus, de pildă, să se aducă îmbunătățiri statutelor privind relațiile dintre locatari, acestea neputînd, prin actualele prevederi, să-i constrîngă pe răii platnici, care se bucură de confort fără să achite contravaloarea lui. Pe Bd. 1 Decembrie, comerțul stradal este inexistent, deși pe această arteră trec zilnic mii de oameni. În piețe nu se respectă totdeauna mercurialul și nu se iau măsuri hotărîte împotriva acelora care se îmbogățesc peste noapte, vînzînd firul de garoafă, în zilele de sărbătoare, cu 10—15 lei. Pe platforma industrială Dudești, mare cît un oraș, se simte nevoia mai multor lăcașe de cultură. La restaurantele „Valea Micilor" și „Dudești" uneori nu se poate intra fără să te expui înjurăturilor unor inși certați cu ordinea. S-a mai propus ca în zonele în sistematizare să se anunțe din timp unde vor fi spațiî verzi și unde nu, pentru ca locatarii să poată interveni din timp. Blocul E 32 din strada Sold. Sebe Nicolae a intrat în funcțiune în noiembrie 1980. Cîteva luni, 45 de apartamente au rămas neocupate. ICRAL Vitan a încasat și pentru ele, de la cellalți locatari, suma de 23 709 fără ca aceștia să aibă vreo vină. După încasarea sumei, întreprinderea amîntită n-a mai răspuns la nici una din sesizările cetățenilor care-și vroiau banii înapoi. Dumitru Popescu din strada Titu 3 sesizează că, la nenumăratele adrese trimise constructorului pentru remedieri, nu s-a primit nici un răspuns. Se bănuiește că aceasta așteaptă liniștit să treacă termenul de garanție, metodă mai veche care a dat uneori rezultate. Gheorghe Spahiu nu găsește orez și griș în magazinul din imediata apropiere a casei. Are o nepoțică și produsele căutate îi sînt de trebuință imediată. Se mai sesizează că la unele magazine mărfurile sînt „vîndute" pe ușa din dos unor persoane care pică exact la ora închiderii. ICAB și GIGC trimit, invariabil, facturi de plată pentru apă și căldură pe care sînt înscrise de luni de zile aceleași sume. Coincidența sumelor pînă la ultimul bănuț nu este deloc stimulatoare nici pentru cei care fac economii și nici pentru oamenii muncii din întreprinderile respective care, fie că livrează sau nu apă și căldură, adică fie că își fac sau nu datoria, încasează aceeași retribuție.

S-a constatat la această întîlnire că majoritatea problemelor ridicate de cetățeni au fost rezolvate, că este posibil un contact și mai direct între asociațiile de cetățeni și întreprinderile care-i deservesc, că tribuna democrației a devenit o școală cetățenească. Cei care vin la aceste manifestări nu sînt doar reprezentanți ai maselor de oameni din circumscripțiile respective, ci au devenit activiști cetățeni.

OPREA GEORGESCU ■

noastră în acțiune

Cercetarea poate mult mai mult

O dare de seamă este un document sec, plin de cifre și procente. Frazele sînt, mai totdeauna, dacă nu chiar aceleași, asemănătoare cu cele citite în urmă cu un an, în fața aceleiași săli în care rîndurile din față rămîn neocupate. Lipsesc frazele frumos meșteșugite. Personajele nu sînt conturate și se numesc de cele mai multe ori secții sau sectoare. Succesele sînt evidențiate printr-o cifră mai mare decît 100, iar insuccesele prin una ceva mai mică.

Nici darea de seamă pe care a rostit-o Ion Rădulescu, directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor din București, simbătă, 6 februarie, la adunarea generală a oamenilor muncii, nu a fost o excepție de la regulă. În spatele frazelor seci și exacte, pline de cifre, în marea lor majoritate mai mari decît 100, se găsea munca de un an a 400 de oameni ai muncii, mulți din ei prezenți pe scaunele scîrțîitoare ale sălii.

S-a muncit bine. Mai bine ca în anii precedenți. Mai ales astăzi, cînd toate forțele din agricultură sînt mobilizate pentru realizarea unui salt calitativ și cantitativ, cercetarea, proiectarea și producția sînt obligate să facă un pas hotărîtor, înainte, bineînțeles, pe linia calității și eficienței. Și cum cifrele au intrat în viața noastră, să spunem că institutul și-a îndeplinit planul la activitatea de cercetare cu 112,7, la proiectare cu 107 și la microproducție cu 117. Cifrele date sînt procente. S-au mai etalat multe cifre toate arătînd că și aici s-a muncit cu tragere de inimă, că în institut își desfășoară activitatea specialiști cu o înaltă pregătire, într-o atmosferă de muncă și disciplină. S-a arătat că se putea face și mai mult decît atît.

Cît ar fi o dare de seamă de bine întocmită — și cea pe care am ascultat-o a fost — o adunare a oamenilor muncii devine cu adevărat interesantă din momentul cînd încep discuțiile. Oamenii sînt preocupați nu doar de sarcina imediată. Se gîndesc la perspectiva activității lor, cînd s-a întîmplat să se împiedice o acțiune care avea toate șansele să se desfășoare așa cum ar fi fost de dorit, care sînt metodele cele mai bune pentru urmărea unei idei promițătoare ? Dintr-o dată, totul prinde viață, cifrele își pierd aridtatea și în locul lor apar oamenii : interesanți, iscoditori, inteligenți. Și, fără să exagerăm, putem spune că adunarea capătă personalitate. Așa s-a întîmplat și simbătă, 6 februarie, cînd oamenii au început să vorbească.

Dr. Andrei Gherghi : „Pierderile de legume și fructe sînt încă nepermis de mari. Anul 1982 trebuie să aducă o revizuire a opiniilor celor care lucrează pe circuitul produselor de la producător la consumator. Sortarea produselor trebuie să se facă la producător. Numai astfel se pot realiza mari economii la păstrare, ambalare și transport. Dintr-o mașină de mere, de exemplu 20—30 la sută este pămînt ! În loc să transportăm mereu, consumăm motorină pentru transportul pămîntului ! Metodele noi de păstrare, prin iradiere cu raze gamma și atmosferă controlată se cer mai repede introduse în producție. În paralel, este necesară asimilarea aparatelor din import". **Dr. Maria Olaru :** „Aplicarea în producție a realizărilor institutului întîrzie. Institutul trebuie dotat cu aparatura necesară, cea existentă ne mai făcînd față ritmului cerut". **Ing. Liviu Popp :** „Activitatea de cercetare și proiectare în domeniul ambalajelor este de dată recentă. S-au obținut rezultate, însă cheltuielile sînt încă prea mari, de ordinul a 35—40 la sută. Fructele și legumele sînt oferite cumpărătorilor sub nivelul cerut. Rezultatele obținute de diversele colective care acționează în ministere trebuie egalizate. Se simte nevoia unei mese rotunde, a unui schimb de experiență". **Dr. Ioan Burzo :** „Păstrarea și condiționarea legumelor și fructelor sînt procese tehnologice mari consumatoare de energie datorită frigului necesar. Prin analizarea proceselor tehnologice la 61 de unități conserve s-a constatat că consumul de energie electrică la unitățile producătoare cu 125 000 kWh. încă se consumă multă energie. Metodele de cercetare privind păstrarea legumelor și fructelor la temperatura obișnuită trebuie finalizate și aplicate cît mai grabnic în producție. Laboratorul de cercetare nu este dotat corespunzător. Dorim convenții de colaborare cu Institutul de biologie celulară și cu Academia de Științe Agricole și Silvice". **Ing. Dorina Manolescu :** „Planul atelierului de proiectare s-a definitivat abia în septembrie. S-au refăcut din cauza asta multe proiecte. Documentațiile de investiții sînt avizate cu mare întîrziere. Lucrările nu pot fi atacate la timp, activitatea economică a institutului este perturbată". **Ing. Mihai Novăceanu :** „Deși institutul a omologat cîteva sortimente de sucuri din fructe de pădure, ele încă nu există pe piață. Materie primă există, însă instalațiile întîrzie să apară. Cercetările sînt amenințate uneori să rămînă la stadiul de intenție dacă nu se va asigura o dotare corespunzătoare".

Oamenii și-au spus deschis părerea. Unele din probleme nu depind doar de ei. Pe acestea le-au ridicat mai ales în fața adunării. Și ce credem că a rezultat din scurtele rezumate ale intervențiilor specialiștilor institutului, problema care-i frămîntă cel mai mult este aplicarea neîntîrziată a realizărilor lor în producția curentă.

Așa cum lucrurile se tem[illegible] întotdeauna cu bine, în încheiere să [illegible] problemele supuse aprob[illegible] generale au fost votate în [illegible]

OPREA GEORGESCU ■

Emblema duratei : ctitorit prin contribuția cetățenilor

În imagini succesive, dispensarul din str. Ardeleni, dispensarul policlinic din str. Dr. Grozovici și cel din str. Trei scaune

Mai mult decît un dicționar de vorbe

Dacă astăzi putem vorbi de o explozie pașnică a unităților sanitare ale sectorului 2 este firesc să amintim că ele, construcțiile, nu au fost parașutate din cer, ci au apărut după depunerea unui volum intens de muncă și mai ales prin sacrificii materiale din partea cetățenilor acestui sector. Cum nu putem merge mai departe pentru a prezenta realizările edilitare fără a face puțină istorie, ne-am îndreptat pașii spre medicul-șef al sectorului 2, dr. Mioara Mincu, care muncește cît e ziua de mare, la Spitalul clinic Dr. I. Cantacuzino, în calitate de director al acestei unități.

— Azi, ne declară medicul șef al sectorului 2, culegem roadele unei acțiuni declanșate în urmă cu 4 ani, cînd am sesizat că stăm prost cu unitățile sanitare. Problema cea mai grea era a procurării fondurilor pentru construcții, sectorul neavînd alocate sumele necesare în buget. Mi-amintesc cu plăcere că într-o ședință în care se dezbătea această problemă, s-a auzit un glas care propunea aplicarea Legii 20, adică să se facă apel la populație pentru contribuții bănești voluntare. Astăzi, cînd relatez aceste lucruri, mi se pare ceva normal, dar atunci a însemnat o idee temerară, cu multe necunoscute, însemna purcederea la un drum greu și întortocheat. Dar l-am acceptat, asumîndu-ne riscurile. Cetățenii au înțeles situația, iar conturile în bancă au început să prindă contur. Primul pas s-a făcut. Aveam bani, dar trusturile de construcții erau foarte ocupate. Cineva a propus să se apeleze la ICRAL-uri. Directorii ICRAL-urilor „Colentina" și „Foișor", Gheorghe Constantin și Gheorghe Cișmigiu, și-au însușit ad-hoc ideea și așa a apărut, după cîțiva ani de muncă, prima unitate de asistență din sectorul nostru, construită prin mijloace proprii, Policlinica de pe strada Dr. Grozovici. Ce a însemnat apariția acestei policlinici în sectorul 2 ? Posibilitatea ca peste o mie de cetățeni să aibă acces zilnic la medic, pentru că această policlinică a fost gîndită avînd în vedere doi factori esențiali : adresabilitatea și accesibilitatea. Aici funcționează 60 de doctori și dispunem de absolut toată aparatura, toate serviciile necesare unei policlinici moderne.

Realizarea acestui prim obiectiv a dat avînt edililor pentru că s-a dovedit temeinicia colaborării cu cetățenii care s-au arătat receptivi, înțelegînd că sacrificiile lor — pentru că erau sacrificii — nu erau zadarnice. Sigur că apariția unei policlinici nu înseamnă, în ultimă instanță, mare lucru, dar atunci cînd o nouă unitate îți confirmă niște gînduri, lucrurile se schimbă. Este cazul să spunem că în sectorul 2 se mențin indicii cei mai scăzuți de morbiditate și incapacitate temporară de muncă și morbiditate invalidantă. Deși el este cel mai mare sector din Capitală în ce privește populația și unitățile economice, cunoaște cea mai mare natalitate din Capitală, cu toate că jumătate din forța de muncă e reprezentată de femei, cu ale lor bucurii și necazuri.

În timp ce Policlinica din strada Dr. Grozovici prindea contur, gîndurile edililor din sectorul 2 băteau mai departe. A apărut ideea ridicării Policlinicii din strada Nada Florilor. Discuții, proiecte, ședințe cu cetățenii pentru contribuții voluntare și încet, încet clădirea a început să prindă viață.

Medicul șef al sectorului 2 respiră adînc și, cu emoții în glas, ne cere un mic răgaz pentru a explica mai pe larg ce înseamnă Tribuna democrației din sector, tribună fără de care Legea 20 nu ar fi devenit o realitate. Aceste ședințe sînt conduse de tovarășul prim-vicepreședinte al sectorului, Ion Furir, iar oamenii, după ce depun banii la Legea 20, au pretenții să vadă și să urmărească cum decurg lucrurile. Controlează construcțiile, controlează funcționarea agregatelor, și atunci cînd sînt nemulțumiți, la ședințele lunare pe care le avem la Casa de cultură a sectorului, ridică cu multă acuitate problemele, încît vai de cel ce nu se ingrijește de bunurile ridicate și prin contribuția voluntară a cetățenilor. Pentru mine aceste ședințe sînt relevatoare, stimulative, pline de învățăminte.

Policlinica din strada Nada Florilor acum este gata. Avem acolo un ambulator comasat (adulți și copii) care deservește o populație de circa 40 000 de oameni. Medicii care lucrează la acest ambulatoriu au în grijă și cîteva întreprinderi pe care le vizitează săptămînal.

Și viața merge mai departe.

Rezultatele bune obținute în acest domeniu stimulează din nou ambițiile edililor sectorului 2 și-apare proiectul Dispensarului din strada Trei Scaune, făcută „oglindă" după cel din strada Nada Florilor.

Și viața merge mai departe.

Se ridică, măreț, zona Moștilor — Obor — Eminescu. Apar alte necesități sanitare, care se cer, doar au trecut cîțiva ani, mai moderne, mai frumoase, mai perfecționate. Acționînd aceleași mecanisme, într-un singur an apare noua unitate sanitară comasată, pentru copii și adulți, de pe strada Ardeleni, cu servicii de explorări funcționale, laboratoare de analize și educație sanitară. Aici s-a înființat o microstație de Salvare și ceea ce este demn de reliefat, se prevede detașarea unei mașini pentru tratament la domiciliu a copiilor de la 0 la un an. Acum pe planșeta constructorilor se află unitatea din strada Soculul.

Am fi nedrepți dacă am pune punct aici, acestor însemnări, și n-am menționa că omul care face legătura între hotărîrile Consiliului popular al sectorului 2, și Direcția sanitară a Capitalei este doctorița Mioara Mincu, o femeie plină de energie, tact și bun simț, care găsește zilnic timpul necesar pentru rezolvarea problemelor sanitare ale sectorului, care, după cum se știe, nu sînt chiar atît de ușoare. Pentru că dincolo cezarului ce i se cuvine, a fi numai director de spital și este suficient pentru un om.

Sigur că fiecare unitate sanitară are conducere autonomă, dar trebuie precizat că Spitalul Dr. Cantacuzino este unitatea patron, care răspunde și coordonează întreaga activitate sanitară a sectorului. Cititoare pasionată a presei, doctorița Mincu ne vorbește în termeni elogioși despre articolele din FLACĂRA referitoare la foștii ei colegi de an, dr. Mihai Leontopol, pe care îl sitmează și în șansa studiilor căruia crede. În susținerea afirmațiilor dumisale povestește : pe vremea cînd mai trăia regretatul profesor Eugen Zitti, mare specialist în chirurgie toracică, a apărut un pacient de 58 de ani, tată a patru copii, care s-a trezit în fața unei boli îngrozitoare la capătul a 35 de ani de muncă. Caz limită. Operație imposibilă, motiv pentru care profesorul a ezitat s-o facă. Pacientul era disperat. Zilele treceau, inevitabilul se apropia cu pași repezi și negri. Pacientul vine la noi, la profesor, și rostește un nume : Leontopol. Eu am fost de acord, doar îmi cunoșteam colegul, dar profesorul a căzut pe gînduri. Ochii pacientului așteptau cu nerăbdare verdictul. Bine, a zis profesorul. Și pacientul a mers la dr. Leontopol. Anii au trecut iar pacientul este foarte bine.

Și iarăși nu putem pune punct final discuției noastre pentru că, așa cum ne vorbea primul-secretar al sectorul 2, tovarășul Ion Popa, toate aceste realizări sanitare, ca și multe altele, nu ar fi fost posibile dacă unitățile industriale aflate pe teritoriul sectorului n-ar fi dat ajutorul solicitat. Le enumerăm mai jos, cu regretul că spațiul nu ne permite să dăm mai multe informații, așa cum le merită ; dar faptul că sectorul 2 a cîștigat de două ori consecutiv locul I în întrecerea socialistă dintre sectoarele Capitalei lasă să se întrevadă aportul substanțial al muncitorilor întreprinderilor acestui harnic sector. Așadar, cum spuneam mai sus, le vom enumera : Întreprinderile Electronica, U.R.A.-Obor, Suveica, Electroaparataj, Mecanică Fină, Aversa, Calculatoare, Acumulatorul, F.R.B., Sitofarm, I.S.P.H. precum și grupurile de șantiere I și II. O simplă enumerare pe care am dori-o să însemne mai mult decît un dicționar de vorbe.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Măria-Sa, Cărbunele

Azi cărbunele a devenit o prioritate națională, abundența sau lipsa lui resimțindu-se pe dată pînă în ultimul colț al țării. Pe întregul glob, dealtfel, se observă o reîntoarcere cu fața spre cărbune, în care omenirea vede o soluție principală sau poate chiar ieșirea din criza energetică. Pe la începutul secolului, Upton Sinclair scria un roman care a făcut vîlvă: „Regele Cărbune". Acum, la sfîrșitul acestui veac agitat, într-un alt context și cu altă amploare, din nou „Regele Cărbune".

Saltul pe care trebuie să-l facă extracția de cărbune energetic în țara noastră este impresionant: de la 35 000 000 t huilă și lignit în 1930 la 85 000 000 t în 1985, o creștere de aproape două ori și jumătate într-un singur cincinal. O dinamică rar întîlnită în lumea noastră atît de dinamică totuși. Atingerea acestui obiectiv care condiționează, într-o măsură hotărîtoare, întreaga dezvoltare [illegible] a României, apare pe deplin posibilă, întrucît se bazează pe [illegible] gice certe și pe capacitatea industriei noastre constructoare de mașini de a furniza utilajele și echipamentele pe care le reclamă cu necesitate extracția cărbunelui în noile condiții. Fiindcă azi, pur și simplu, nu se mai pot [illegible] ltăm sau chiar să supraviețuim; cărbunele trebuie extras, cumva, **altfel**. În adevăr, zăcămintele sînt de acces tot mai dificil, minele coborînd an de an cam cu 10–[illegible] m, [illegible] de exploatare a huilei ajung curent la noi la 500–700 m, iar uneori depă[illegible] 1 000 m, la Anina, bunăoară. Decopertarea lignitului în cariere va atinge și ea dimensiuni unice în țara noastră: de la 44 000 000 metri cubi în 1980 la 175 000 000 în 1985. Dar cifrele, oricît de multe zerouri ar conține, nu spun prea mult, în spatele lor se ascund dealuri de lignit mutate din loc.

Așadar, și în cariere și în subteran profesiunea de miner [illegible] mutații profunde. În 1982 nu se mai concepe la noi minerit în cărbune fără excavatoare cu rotor înalte cît un bloc și (ne spunea cineva cu mîndrie pe un vîrf de deal la Rovinari) „complicate cît o navă cosmică". Lor li se adaugă combine de subteran telecomandate prin radio, ca la Uricani, linii de transport, primul circuit TV minier la Paroșeni, complexe românești de mecanizare, foreze pentru suitori și — la fel de important, dacă nu și mai important — preocupări pentru a se asigura minerilor condiții tot mai bune de viață: orașul nou de la Rovinari și cîte altele. Toate acestea ilustrează eforturi la scara întregii țări, fiindcă azi, mai mult ca oricînd, **cărbunele este o cauză națională, nu doar „treaba" minerilor.** În adevăr, dacă aceștia nu vor dispune de cele mai bune utilaje, dacă uzine aflate la sute de kilometri de Motru sau de Uricani, de Filipeștii de Pădure sau de Anina, dacă, spre pildă, combinatele din Pitești și Tîrgu Jiu nu vor livra benzi transportoare de calitate, truda minerilor se va dovedi aproape zadarnică.

În ultimă instanță însă, de bună seamă, soarta energiei, cauza independenței noastre energetice se găsește în mîinile noduroase ale minerilor, în care cărbunele s-a încrustat indelebil de la tinerețe pînă la bătrînețe, pînă în ultima zi a vieții. Lor și nu mașinilor, lor și cauzei pe care o slujesc le este închinată această pagină. La Rovinari, unul din ei, cu ucenicia făcută în subteran la Sasca Montană, dar strămutat aci, sub cerul iernatic de un albastru ireal al Gorjului, ne povestea deunăzi despre fratele său, profesor de istorie și pasionat arheolog, care a descoperit un mormînt princiar la Cugir. Și adăuga:

— Eu scurm pămîntul pentru cărbune, el caută în adîncuri mărturii ale trecutului nostru. De fapt, aceeași dragoste ne leagă, dragostea de pămîntul românesc.

Fratele istoricului se bate pentru cărbune la Rovinari; la fel ca el zecile de mii de mineri ai țării nu scriu și nu predau istoria; o fac.

Duminică, 31 ianuarie, la Rovinari s-a născut un oraș al minerilor

● **Duminică 31 ianuarie** am asistat la nașterea unui oraș, cel mai tînăr din țară. Al minerilor. Cum poți asista la nașterea unui oraș, care nu vine pe lume la oră și dată fixă ca un prunc, se va lămuri mai încolo.

● **Marți 2 februarie, ora 15.31,** în camera de comandă, dispecerul-șef de tură al celei mai mari termocentrale din țară, Rovinari, inginerul Viorel Ștefănescu, ne informează: „Exact în acest moment ne situăm pe locul doi din țară. Doar centrala Mintia livrează mai multă energie ca noi în sistemul național, dar sînt toate șansele ca la 19.30 să le-o luăm înainte, căci pornește moara 5. Vă rog stăruitor să-mi telefonați la ora aceea de oriunde veți fi. Avem și noi mîndria noastră". Dar trebuie spus că nu de mult au fost aci și zile negre. Negre nu de cărbune, ci din lipsa lui, rezervele scăzînd la minimum, energia livrată așijderi. Acum, se pare, greul a rămas în urmă.

● **Miercuri 3 februarie, ora 12.20,** la mina Horăști din bazinul Motru, sîntem de față cînd brigadierul Gheorghe Voicu strigă în telefon, informîndu-l totuși calm pe inginerul-șef Gheorghe Grigor:

— La abatajul 83 curge borchiș și apă, am întîlnit un val de presiune, apa și-a dat drumul tare. Două motoare electrice scoase din funcțiune!

— Trimitem urgent stîlpi hidraulici GSU, — răspunde inginerul de la suprafață —, două vagonete cu frigări (scînduri ascuțite, n.r.), două vagonete de fin, trei vagonete de...

Ce să-i faci, ghinion! O asemenea rupere se întîmplă la Horăști poate doar o dată într-un an. Dar dacă în minerit ai putea să prevezi totul, apoi acela nu ar mai fi minerit, ci joc de copil. Se iau măsuri urgente, eficiente și incidentul — inerent într-o mină cu condiții tectonice atît de dificile ca la Horăști — este lichidat fără nici un fel de urmări. Apa nu a mai apucat să măture totul, așa cum îi stă uneori în obicei. Dar dacă nimeni nu poate ști ce ascunde ultima cută a dealului deasupra Horăștiului, cu lanțul acesta ce pare tăiat cu bomfaierul, e o altă poveste (fără nici o legătură cu abatajul 83). „Iată ce lanț transportor ne-a trimis «Unio-Satu Mare» — exclamă Gheorghe Grigor. Mi l-a aruncat pe masă Eroul Muncii Socialiste Ivan Iulică. Iulică al nostru. Cu ăsta vreți să dau cărbune?, a întrebat el încruntat, și pe bună dreptate. Treabă de mîntuială! Vă rog să scrieți la **Flacăra**, e rușinos. Lanțul a cedat la primul efort".

● **Miercuri 3 februarie, ora 9.15,** pe cînd discutam la sediul Combinatului minier Motru, proaspăt înființat, cu șeful biroului producție, inginerul Alexandru Mustăreață, aflăm că tona de cărbune de Motru cu „numărul" 1 000 000 ia, practic în această clipă, drumul spre Ișalnița. Un bun început de an. „Motru singur asigură cam o treime din cărbunele energetic al țării", arată directorul general, inginerul Marin Ștefanache.

Rovinari, din păcate, nu și-a îndeplinit planul pe ianuarie.

Așadar, și mai bune și mai rele în aceste zile de aspră bătălie pentru cărbune în Bazinul Olteniei. O constatare îmbucurătoare: de la directori la simpli muncitori, toți par mai conștienți de imensa răspundere ce apasă pe umerii lor, răspundere nu numai administrativă, ci și lăuntrică, față de țară.

Din biroul directorului general adjunct al Combinatului de la Rovinari se zăresc, ai zice la cîțiva pași, giganticele coșuri fumegînde ale termocentralei cu cea mai mare putere instalată din țară. „**Iată, acesta este colosul pe care trebuie să-l hrănim!**", murmură inginerul Constantin Protesoiu. Iar de-a lungul și de-a latul dealurilor de lignit de primprejur (cineva le numește „dealurile getice") excavatoriștii mînînd monștri de oțel chiar asta fac: se străduiesc, nu totdeauna cu succes, să hrănească nesățiosul colos.

La carierele Rovinari Est și la Tismana s-a intrat în zone colinare, decopertarea stratului de suprafață se îngreuiază continuu, milioane de metri cubi suplimentari de argilă și nisip trebuie îndepărtați pentru a se ajunge la cărbune. Rețineți aceste nume: Dealul Dosului, Dealul Fîntînii... Nu va trece mult și ele își vor schimba locul, vor deveni inscripții pe o hartă care aci rămîne mereu în urma timpului. Așadar, lupta cu natura aspră. Dar nu numai cu ea. Nimic mai dezolant pentru privitor și mai cu seamă pentru economia națională decît aceste cîmpuri înghețate pe care adesea excavatoare cu rotor înalte cît un bloc cu cinci etaje stau nemișcate pînă se repară benzile transportoare, covoarele mișcătoare de cauciuc care cară cărbunele Rovinarilor spre termocentrală. Zeci de kilometri de covor încremenesc, astfel încît vulcanizatorilor care efectuează reparațiile le revine un rol egal în importanță cu al minerilor. Unii dau vina, și nu fără temei, pe combinatele de la Pitești, Tîrgu Jiu, Jilava, care nu dau cauciuc de calitate, dar acolo în cîmp, la Gîrla, inginerul-șef Ion Viezure pune și un alt punct pe i (aci litera i are mai multe puncte deasupra ei...). „N-or fi nici covoarele cum trebuie — spune — dar noi cum le îngrijim, cum le exploatăm? Nu le curățăm la timp, nu schimbăm rolele..."

— Opririle accidentale au ajuns anul trecut la Întreprinderea minieră Rovinari la proporții incredibile — ne spune secretarul adjunct al comitetului de partid, geologul-șef Ion Băcilă; 42% **din timpul disponibil pentru extragerea cărbunelui s-a irosit anul trecut în opriri accidentale.**

Aproape jumătate din timp! Aceste opriri nu se datorau unor calamități naturale sau unor circumstanțe cu totul excepționale ci, în cea mai mare parte, ar fi putut fi prevenite printr-o întreținere adecvată, printr-o mînă de gospodar, cum spunea Ion Băcilă. Că tocmai așa stau lucrurile o dovedește și faptul că noua conducere, acționînd într-un climat de sporită exigență și disciplină, a reușit ca într-o singură lună, în ianuarie 1982, să scadă acest procent cu 12%. Într-o singură lună... Deci se poate. Desigur, nu trebuie absolviți de răspundere nici furnizorii de benzi transportoare de slabă calitate. Nu ne îndoim că scuze și explicații vor fi avînd și ei, dar acestea au dezavantajul că nu pot pune în mișcare nici măcar un sfert de generator la termocentralele spre care converg cerințele și speranțele economiei însetate de energie. Important este, în momentul de față, că se conturează semnele unui reviriment.

...„Sînt Poiana, recepție. Alo, sînt Poiana, recepție ...Rog cu tovarășul director Bercea... Nu e? Să-l caute dispecerul prin radio, la mașina lui... Sînt Poiana, mă auziți?"

Convorbirea cu primul secretar al noului Centru industrial-agrar Rovinari, Ilie Răuțescu, se desfășoară întreruptă de dese apeluri prin aparatul portativ de emisie-recepție. Trebuie cazați chiar acum un grup de muncitori sosiți de undeva din țară ca să dea o mînă de ajutor, niște „detașați" cum li se spune. Și treaba se rezolvă urgent, fără vize și parafe inutile, prin radio. În decurs de minute, oamenii primesc o „scară" întreagă la unul din blocurile noi de la Rovinari.

Plutește pe undeva un aer de front, în sensul bun al cuvîntului. Este, dealtfel, și expresia folosită de tovarășul Răuțescu:

— Orașul Rovinari s-a constituit, de fapt, duminică 31 ianuarie 1982, cînd au avut loc aci primele alegeri de deputați în Consiliul popular, marcînd nașterea oficială a orașului. El a fost creat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, după vizita din august 1979. Pe atunci era în construcție un singur bloc, acum avem o mie, alte cîteva sute vor urma în scurtă vreme. Nu va fi un oraș-dormitor, ci o așezare demnă de minerii noștri, din toate punctele de vedere. Pînă în iulie 1982 se va termina școala generală cu 24 săli de clasă și trei laboratoare; atacăm în devans spitalul cu 240 paturi și 600 asistențe pe zi (va fi dat în folosință în 1983); deunăzi au început lucrările la Bulevardul Jiului, am și înaintat cîțiva metri — viitoarea intrare în oraș. În numele meu și al locuitorilor celui mai tînăr oraș din țară îl asigurăm pe secretarul general al partidului că ne vom face datoria pe frontul de luptă al cărbunelui și energiei de la Rovinari. Îi mulțumim din inimă, în aceste zile de început ale orașului nostru, pentru tot ce ni se creează într-un singur cincinal: 3 000 apartamente, condiții moderne de muncă și de viață (spital, creșă, grădiniță, școală generală, grup școlar minier, casă de cultură, magazine „big", facilități casnice, gaze la bucătărie...).

— Toate acestea — continuă Ion Răuțescu — într-un timp extrem de scurt. Și tocmai fiindcă e vorba de mineri și ne aflăm în inima Rovinarilor, a cărbunelui, vrem cît mai multă iarbă, verdeață, flori. În prima ședință a Comitetului de partid orășenesc, unde am discutat probleme importante legate de agricultură, de autoaprovizionare, ne-am găsit timp să conturăm și viitoarele spații verzi. Poate chiar în acest an vom începe să construim, prin forțe proprii, stadionul de 12 000 locuri. Și de ce nu ar studia de pe acum edilii de la județ posibilitatea construirii unei linii de tramvai rapid spre urbea noastră, viitor oraș-satelit al Tîrgu Jiului? N-aș vrea însă ca locuitorii de azi și cei pe care-i așteptăm în mijlocul nostru să-și închipuie că vor primi totul de-a gata, pe tavă. Toți trebuie să punem umărul și să ne construim un oraș al luminii! Eu, alături de toți comuniștii Rovinarilor, **pentru asta trăiesc, cu asta mă scol, cu asta mă culc: cărbune, energie, agricultură, construcția orașului. Și toate trebuie făcute în același timp!**

Cuvinte admirabile concentrînd într-un unic focar razele convergente ale preocupărilor majore ale perioadei pe care o trăim. Și nu întîmplător au fost rostite pe unul din fronturile înaintate ale cărbunelui și energiei.

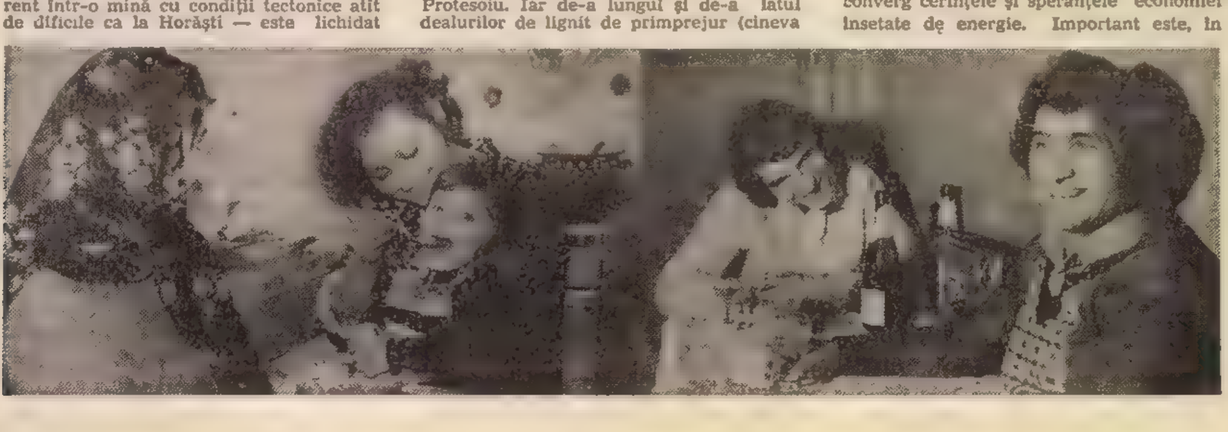

LIONEL NIȚESCU

COMOARA DIN SPATELE GRAJDURILOR

Să reparăm urmele unui foșnet de creion pe hîrtie

Redescoperim, iată, îngrășămintele naturale, îngrășămintele organice, gunoiul de grajd sau bălegarul, cum vom vrea să-i spunem, cu vorbă mai poleită sau nu, fără să stăm să ne împiedicăm în fineturi lingvistice și nici măcar în întrebarea dacă gunoiul de grajd e sau nu necesar. Ceea ce reprezintă un vizibil element de progres, ca semn al unei gîndiri nu mai puțin naturale și organice la rîndul ei. Nu apăruse în urmă cu vreo douăzeci de ani numai, un fel de teorie care susținea că fertilizarea pămînturilor poate fi asigurată exclusiv prin îngrășăminte chimice ? Pe alocuri se pornise chiar, ca un virtej în lungul unui drum prăfos de țară, o adevărată luptă împotriva îngrășămintelor naturale. Încît, în umilitatea lui, obiectul discuției noastre a mai fost încă o dată umilit, iar scorul a devenit astfel cel puțin 1 la 0 în favoarea agriculturii, prin hărnicia gîndirii unor cetățeni care au crezut că e de datoria lor să se priceapă la agricultură ca și la fotbal. Și-apoi, zice la rîndul lui Ion Fanache, primarul comunei Dragalina din județul Călărași, „să nu uităm caii" ; ceea ce, în același spirit sportiv amintit mai sus înseamnă că scorul a fost ridicat la 2 la 0, prin lovitură liberă de la 11 metri și prin pedepsirea portarului de a sta în afara perimetrului porții. Fiind evident că dacă ar mai fi avut cu ce să transporte la cîmp gunoi de grajd, oamenii de bun simț ar fi continuat s-o facă. Și astfel, lupta aceea al cărei zăngănit de săbii pe scuturi n-ar fi reușit să ajungă decît un foșnet de creion plimbat pe hîrtie a înregistrat, prin voia lucrurilor, anumite succese.

Să mai spunem, acum, că în raport cu banalul gunoi de grajd se pot naște stări de spirit dintre cele mai diferite. De pildă, exact în urmă cu un an, inginerul Nicolae Vlădoiu, directorul I.A.S.-ului Ciulnița ne mărturisea cu o anume tristețe, dacă nu pare inadecvat cuvîntul : „Avem mari rezerve de gunoi de grajd. Nu prea avem însă cu ce să-l transportăm la cîmp. Și am putea să fertilizăm, anual, cam 800 de hectare. Ținînd cont că avem 4 000 de hectare cu totul, am putea așadar să fertilizăm întreaga suprafață în cinci ani". A trecut de atunci un an iar acum, în acest februarie, inginerul Nicolae Vlădoiu ne-a apărut de-a dreptul vesel și plin de optimism : „Această problemă e în curs de rezolvare, ne-a spus el, ca urmare a Decretului privind îmbunătățirea activității de mecanizare. Am primit acest decret, cu o mare bucurie. Noi dispuneam anul trecut doar de 46 de tractoare. Aveam cea mai mare încărcătură pe tractor din județ : cam 100 de hectare pentru fiecare tractor. Acum, în acest an, vom avea 70 de tractoare. În plus, numărul remorcilor a crescut de la 28 la 60. Cît privește mijloacele de încărcare a gunoiului nu ne plîngem, avem suficiente. Peste toate acestea se adaugă, potrivit decretului, un alt fapt îmbucurător : acum tractoriștii sînt retribuiți de noi, de I.A.S. În aceste condiții avem de gînd să fertilizăm în cursul iernii 300 de hectare iar în vară, după recoltarea cerealelor păioase, încă 400. În urmă cu cîțiva ani aveam o echipă de 12 tractoare care tot anul cam cu asta se ocupa. Vrem să ajungem să reînființăm acea echipă".

Totuși cele 70 de hectare fertilizate pînă acum de I.A.S. Ciulnița nu reprezintă prea mult, avînd în vedere amploarea gîndurilor frumoase de viitor exprimate mai sus. O grăbire a ritmului se impune, fără îndoială, și la celelalte unități agricole de pe teritoriul comunei. Dragalina are 16 427 hectare iar potrivit datelor furnizate de planificatorul Marian Varză, de la Consiliul unic agroindustrial, pînă la data de 3 februarie fuseseră fertilizate abia 114, în medie cu cîte 30 de tone de gunoi pe hectar. Dar poate că datele acestea nu erau întru totul exacte. Cu o urmă de îndoială le-am privit, mărturisim, cel puțin pe acelea care ar fi vrut să însemne în opinia tovarășului Marian Varză stocurile de gunoi de grajd de la C.A.P.-urile Brincoveni și Dragalina și de la I.A.S.-urile Dragalina și Ciulnița. Ne-am întrebat, de pildă, cum ar putea avea C.A.P.-ul Dragalina 3 350 tone în stoc iar I.A.S. Ciulnița numai 1 650, cîtă vreme C.A.P.-ul crește vreo 500 de vite iar I.A.S.-ul are un mare complex de 6 800 taurine la îngrășat. Nu-i vorbă că întrebarea noastră își cam cunoștea dinainte răspunsul, fiindcă la I.A.S. Ciulnița atît directorul Nicolae Vlădoiu cît și directorul tehnic Ilie Chivu și inginerul Gheorghe Dobre, șeful complexului de taurine, ne spuneau că stocul este de aproximativ 50 000 de tone. Avem, de bună seamă, toată înțelegerea necesară, știm că nu poți cîntări gunoiul de grajd pe terezii de farmacie, totuși nu putem înțelege o aproximație atît de elastică încît cele două cifre, 1 650 și 50 000, să se bată prietenește pe umăr, oricît ar părea că se află una în vecinătatea alteia în viziunile de matematici elementare ale planificatorului sus menționat. Și-am mai spune că astfel de cifre trebuie știute bine, cu atît mai mult cu cît gospodăriile populației nu prea dispun de materia prețioasă despre care vorbim. Dragalina, comună cu 10 000 de locuitori, crește 3 640 oi și 283 bovine, în condițiile în care, ne spunea primarul Ion Fanache, n-a avut nici un hectar de pășune ! Abia în 1982 această situație anormală va înceta să mai dezorganizeze un curs pe care viața și-l alege, iată, exact în sensul cuvintelor pe care ni le spunea primarul : „Oamenii sînt încîntați. Am vorbit cu cîțiva care vor să-și cumpere vaci. Vom avea 60 de hectare de pășune".

Între timp, pentru a-și îngrășa terenurile din cadrul gospodăriilor lor, cei din Dragalina iau gunoi de grajd de la cele două C.A.P.-uri și de la cele două I.A.S.-uri din comună. Cîțiva sînt ajutați îndeosebi : Petre Busuioc, Zaharia Căpățînă, Constantin și Sorin Irimia. Ei sînt, zice primarul, oamenii lui de nădejde, care s-au specializat în producerea răsadurilor necesare tuturor gospodăriilor din comună. Alături de ei, cei din satul aparținător Drajna oferă la rîndul lor un exemplu cu totul deosebit : fiindcă explicația grijii lor de a îngrășa cu gunoi de grajd chiar fiecare metru pătrat de pămînt, pînă și spațiul dintre gardurile gospodăriilor lor și șanțurile de pe marginea șoselei, pentru a cultiva acolo tot felul de lucruri trebuitoare casei, stă cu siguranță — remarcă primarul Ion Fanache — în faptul că ei sînt, de felul lor, oameni de la munte. Sînt foști sau actuali muncitori la I.A.S. Dragalina, coborîți la șes pentru a munci ca zilieri. Cu vremea, s-au așezat aici. De fel sînt din comuna Drajna de Sus, din județul Prahova. Ca oameni din vecinătatea muntelui, unde pămîntul e mai puțin și mai vitreg cu oamenii, ei au înțeles și știu valoarea pămîntului poate mai bine decît unii localnici, decît cei înconjurați dintotdeauna aici, în inima Bărăganului, de pămînt mult și bun.

D. CONSTANTINESCU ■

În așteptarea unei formații specializate

Chiar dacă stratul de zăpadă acoperă bine pămîntul, nu poate ascunde și zecile de vagoane de gunoi din spatele grajdurilor din Tîrzii (Vaslui). Una, că mult prea înalte sînt grămezile și apoi căldura gunoiului nu suportă prea mult zăpada și-i trădează pe negospodari. Brigadierul care răspunde de furajele fermei de vaci încearcă să îndulcească situația, nevrînd să-și fure căciula. Nici lui și nici țăranilor din Tîrzii. Zice : „apoi nu e prea mult, doar cît s-a strîns într-un an". Totuși — insistăm — nu pare a fi numai de un an. „O să vă zică mai exact ce e cu gunoiul, șeful fermei". Taman cade și șeful acestei ferme Ion Nicolăeș, fermă care are 760 de „suflete de vaci" cum zicea un îngrijitor de aici, vechi în meserie. Și tot îngrijitorul acesta mai spunea că vaca trebuie prețuită nu numai pentru laptele ei dulce dar și pentru că „fabrică" cel mai bun îngrășămînt pentru pămînt. „Eu nu-s decît de 3—4 zile numit aici, se disculpă Ion Nicolăeș, să tot fie vreo 50 de vagoane de gunoi. Dar nu-i tot de calitate că după terminarea grajdurilor noi, constructorii au împins cu buldozerul tot molozul, peste ei, și l-am compromis. Pentru vreo 120 de hectare tot ar fi..." Adică mai bine s-ar îngrășa grădina de legume, parcelele unde se va semăna sfeclă furajeră, terenul destinat cartofilor etc. Dar unde nu-i bun gunoiul, acest unt al pămîntului ? Aflăm prin întrebări insistente că din această așa-zisă platformă (pentru că de fapt gunoiul este împrăștiat pe cîteva sute de metri pătrați la întîmplare) nu s-a cărat de 3 ani nici o tonă. Ce se scoate acum din grajduri, într-adevăr se transportă direct pe parcela unde va fi grădina de legume. Probabil au intrat și cei din conducerea cooperativei agricole în panică : dacă gunoiul o să năvălească și în grajduri ? Și ce aveți de gînd ? „Așteptăm să vină echipa special formată, la nivelul Consiliului unic agroindustrial. Că echipa asta are tot ce-i trebuie" — ne mai zice Ion Nicolăeș. Înainte de a fi gredere, lame, remorci : țăranii cum cărau gunoiul ? „Bineînțeles cu carele. Dar nu avem destule". Această echipă specializată trebuia să treacă pe la toate fermele de vaci din consiliul unic. Dacă la dumneavoastră vine în primăvară stați așa și așteptați ? Nu credeți că și pămîntul așteaptă acest îngrășămînt de preț ? La aceste întrebări n-am mai primit răspuns. Oamenii care conduc această unitate (C.A.P. Tîrzii), altfel una dintre cele mai bune din județul Vaslui, au de gînd, e drept, să-și ridice alte perechi de boi și de cai, să-și facă alte care. Pînă atunci însă gunoiul cel gras trebuie să ajungă acolo unde este nevoie de el.

Țăranii din Crețești, vecinii celor din Tîrzii, au transportat pînă acum 80% din cantitatea de gunoi existent în ferma de vaci. Cifra ne-a fost furnizată de șeful fermei Gheorghe Macarie. Cum ? I-a scos din impas acea echipă de transporturi de gunoi și fertilizatori, cum se numesc ei. Altfel, recunoaște chiar președintele cooperativei agricole de producție, Vasile Paraschiv, nu știm cum ne-am fi descurcat. Au fost îngrășate 100 hectare pentru floarea-soarelui, 10 hectare pentru grădină, 20 hectare livadă. Dacă socotim că la tabăra de la Elan mai sînt circa o mie de tone de gunoi foarte bun, de la oi, că în platforma fermei mai există cantități însemnate, procentul aproximat de președintele unității nu este cel real. Dacă mîine, bunăoară, echipa aceea va pleca să-i despotmolească pe cei din Tîrzii, cum v-ați descurca ? „Avem 40 de care cu boi și într-o lună cel mult l-am transporta integral".

E foarte bine că s-a format o echipă specializată pe consiliul unic (poate nu îndeajuns de dotată) dar aceasta nu înseamnă că oamenii care conduc cooperativele agricole de producție să stea cu brațele încrucișate. Nu ei trebuie să fie primii interesați de soarta pămîntului lor ?

Dacă la Tîrzii sînt șanse să se transporte totuși ceva din acest complex îngrășămînt — am numit gunoiul — acolo unde se cuvine, dacă la Crețești lucrurile sînt pe cale de rezolvare, la Asociația intercooperatistă de creșterea vacilor de lapte, de la Zăpodeni, gunoiul în cea mai mare parte se risipește. „Acesta-i adevărul curat, ne spune directorul asociației, Nicolae Șerban. S-au alocat 1 370 000 lei pentru construirea unei platforme moderne — cu bazin, conducte, cu tot ce trebuie. Să păstrăm gunoiul ca la carte. Să nu poluăm nici mediul înconjurător, cum o facem acum. Dar constructorii de la Întreprinderea de construcții-montaj Vaslui nu s-au ținut de cuvînt și iată că la mai bine de un an de la darea în folosință a complexului, gunoiul se risipește. De fapt se risipesc milioane. Pentru că în acest gunoi care înlocuiește orice fel de îngrășăminte chimice iar efectul său durează 2—3 ani — în acest unt al pămîntului zac milioane. O dată milioanele care ne costă pe noi toți, fabricînd îngrășăminte chimice. A doua oară, milioanele care le-ar aduce sporurile de producție la hectar.

VASILE IANCU ■

Unii aleargă după îngrășăminte, alții nu mai au unde să le depoziteze

— Ofensiva îngrășămintelor chimice, foarte puternică în perioada de după război, — ne spune inginerul Emanuel Țuru, șeful fermei nr. 3 de la I.A.S. Mogoșoaia — a făcut ca îngrășămintele naturale să treacă pe planul doi. Nu că n-ar mai fi fost utilizate, dar nu li s-a mai acordat atenția pe care o meritau. Și consecințele negative n-au întîrziat să apară. Astăzi are loc un proces în sens invers. Ne întoarcem la îngrășămintele organice și, în aceste împrejurări, gunoiul de grajd reprezintă o avuție de inestimabilă valoare.

— Cît gunoi de grajd produceți anual ?

— În jur de 10 000 de tone, cam un vagon pe cap de vită mare (avem în momentul de față 1 162 capete bovine).

— Ce faceți cu el ?

— Ferma noastră este o fermă mixtă, zootehnică și agricolă. Avem 849 hectare teren arabil. Tot gunoiul de grajd al fermei îl folosim pentru fertilizarea acestui teren. Și încă nu ne ajunge, mai luăm și de la combinatul avicol al I.Av.S. Buftea dejecții de pasăre. Anul trecut, de pildă, am fertilizat cu aceste dejecții 150 hectare.

Aflu că ferma este în curs de modernizare. Sînt deja modernizate grajdurile pentru tineret. Intrăm în unul din ele. De-o parte și de alta a aleii centrale juncile stau pe niște grătare. Înlăturarea bălegarului se face prin jet de apă. Sub grătar acționează pluguri racloare care evacuează dejecțiile semilichide într-o fosă, de unde se vidanjează și se administrează direct pe cîmp.

La grajdurile pentru vaci — în care, ca și la juninci, domnesc ordinea și curățenia — evacuarea bălegarului se face manual. Gunoiul se transportă cu roabele la capetele blocurilor, de unde este ridicat și transportat la platformele din cîmp, pentru fermentație. Pe urmă, cu utilaje speciale, de tip M.I.G., se ia și se împrăștie pe cîmp.

— Și nu mai folosiți îngrășăminte chimice ?

— Ba da, însă limitat, numai ca o completare a fertilizării naturale, pentru elementele insuficiente, cum este, de exemplu, fosforul. Mai administrăm îngrășăminte chimice și pe terenurile pe care s-a împrăștiat gunoi de grajd proaspăt, nefermentat (fiindcă acesta devine asimilabil mai tîrziu).

— Ca orice avuție, subliniază inginerul Tudor Ene, gunoiul de grajd se cere bine gospodărit, nu trebuie să se irosească sau să se degradeze nici măcar o roabă. E necesar, mai ales, să fie ferit de uscare, iar pe platforme să fie tasat.

La plecare zărești undeva în spatele fermei un fel de valuri imense, cenușii. Întreb despre ce-i vorba.

— Știți, de la vecini, dejecții de pasăre. Nu prea au cum să scape de ele. Au făcut o platformă, dar gunoiul s-a tot acumulat și a intrat pe terenurile noastre.

La ferma nr. 7 a Întreprinderii Avicole de Stat Buftea stăm de vorbă cu Gheorghe Ștefănescu, economist.

— Da, ne spune dînsul, atît noi, cît și ferma nr. 6, de alături, avem probleme cu plasarea dejecțiilor. Cînd s-a înființat combinatul, se așterneau pale, dejecțiile se amestecau cu ele și în această stare puteau fi transportate fără probleme. După introducerea bateriilor moderne, s-au obținut dejecții lichide, multe (2—3 vidanje zilnic la fiecare din cele 6 blocuri) și greu de plasat. Așa am ajuns la depozitul pe care l-ați văzut. Acum însă trecem la baterii uscate (dejecțiile nu se mai amestecă cu apă). În formă nelichidă, cantitățile sînt mai mici — circa trei remorci pe zi — și își pot găsi plasament mai ușor, iar în timpul iernii se pot păstra fără probleme.

— Și cu depozitul din spate cum rămîne ?

— Așteptăm să vină vara, ca găinații să se usuce, să capete o anumită consistență, spre a putea fi transportat. Sperăm să găsim și amatori, să avem cui să-l dăm.

Este, credem, de la sine înțeles că trebuie luate toate măsurile pentru ca imensul rezervor de îngrășăminte naturale de la I.Av.S. Buftea să nu stea nefolosit, pentru ca îngrășămintele să ajungă acolo unde le este locul, pe ogoare, în vii, livezi și grădini.

ION CODRU ■

Autovaccinul total – o nouă şansă pentru sănătate

Sînt aproape şapte ani de la publicarea primului nostru articol consacrat efectelor terapeutice ale autovaccinului celulomicrobian total complex, concept şi tratament aparţinînd doctorului Constantin Băcanu, şi mai bine de 12 ani de cînd acelaşi medic foloseşte în mod curent preparatul pentru rezolvarea celor mai diverse afecţiuni. Reamintim, de asemenea, că, înfăţişînd cititorilor noştri rezultatele notabile dobîndite prin intermediul acestei metode, nu ne-am ferit în acelaşi timp de a aduce la cunoştinţa opiniei publice şi dovezile de obtuzitate şi conservatorism prin care unele persoane mai mult sau mai puţin influente, dar lipsite de discernămînt ştiinţific, au ţinut în umbră sau pur şi simplu au împiedicat promovarea unei terapii originale ce şi-a demonstrat eficienţa în mai bine de 800 de cazuri.

De data aceasta vom da cuvîntul unor apropiaţi colaboratori ai doctorului Băcanu, medici umani şi veterinari, persoane care cu diferite ocazii şi în repetate rînduri au putut constata efectele clinice şi de laborator ale vaccinului celulomicrobian. O facem atît pentru a aduce din nou în atenţia specialiştilor importanţa acestei terapii biologice, cît şi pentru a ne exprima nedumerirea asupra modului în care atît Ministerul Sănătăţii cît mai cu seamă Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare înţeleg să continue experimentarea unui produs omologat şi propus pentru generalizare. Dar înainte de a da cuvîntul interlocutorilor noştri, să amintim pe scurt ce este autovaccinul doctorului Băcanu şi cum s-a născut ideea acestei terapii.

Ce este şi cum s-a născut autovaccinul celulomicrobian ?

Autovaccinul CMTC este o suspensie, sterilă, apoasă, constituită din floră microbiană, celule patologice, produse de metabolism în proporţie adecvată localizării şi specificului maladiei. Produsul se recoltează de la bolnavi din cavităţile aparatului digestiv, respirator, urogenital, din organe, ţesut hematopoetic, muscular, osos sau tegumentar. După inactivare, autovaccinul se administrează pe gură zilnic cîte 10 ml sau per cutanat de două ori pe săptămînă în medie 4—12 luni. La bolnavii cu stadii avansate ale bolii sau cu epuizare imunitară, administrarea se poate prelungi 2—3 ani după care se practică rapeluri repetate la intervale apropiate. Ideea s-a născut ca urmare a unor îndelungate observaţii, şi a faptului că autorul a lucrat vreme de mai bine de 30 de ani la Institutul de seruri şi vaccinuri „Ion Cantacuzino" unde s-a ocupat în exclusivitate cu producerea de vaccinuri. El a putut constata astfel că prin actualele tehnici este imposibil de a identifica întreaga floră microbiană cantonată în organism, tot ceea ce devine agresiv cînd întîlneşte un organ cu deficit imun. „Ideea autovaccinului — ne declară doctorul Băcanu — s-a ivit mai ales ca urmare a numeroaselor eşecuri înregistrate prin administrarea vaccinului clasic preparat cu germeni izolaţi pe medii de cultură. Atunci m-am gîndit să prepar un autovaccin total (cu toţi germenii şi produsele lor biologice) şi complex (din toate cavităţile organismului)". Produsul — aşa cum am mai avut prilejul să arătăm — şi-a dovedit eficienţa în vindecarea sau ameliorarea unor stări infecţioase cronice de etiologii diferite, rezistente la metodele curente de tratament cu antibiotice sau imunobiologice, precum şi în tratamentul unor neoplazii, în boli de piele şi afecţiuni ale sistemului nervos.

Mari clinicieni certifică valoarea şi pledează pentru fructificarea descoperirii pe scară largă

Prof. dr. Ştefan Berceanu, şeful Clinicii de hematologie din Bucureşti: „Continui să apreciez şi să susţin că baza teoretică şi rezultatele practice ale autovaccinului constituie o contribuţie serioasă în tratamentul multor deficite imunitare. Am putut să constat atît în clinica noastră cît şi în alte unităţi medicale cum starea bolnavului se schimbă în bine după tratamentul „Băcanu". Autovaccinul demonstrează un potenţial imunogen puternic prin faptul că pe lîngă agentul microbian conţine extracte fisulare cu acţiune de adjuvant. Rămîne de văzut dacă şi aplicarea unui autovaccin cu ţesut maligh va da rezultate în cancer. Pînă în prezent am obţinut rezultate în stările de aplazie medulară esenţială şi secundară şi în postchimioterapie.

Prof. dr. doc. Dan Alessandrescu, directorul Maternităţii „Polizu": Ideea doctorului Băcanu de a stimula forţele de apărare ale organismului, de a întări organismul din punct de vedere imunologic, atît în faţa agresiunii infecţioase cît şi canceroase, este o idee care merită să fie luată cu toată seriozitatea în consideraţie. Autovaccinul pe care-l prepară doctorul Băcanu poate să aibă o acţiune benefică sau favorabilă în cadrul factorilor asociaţi procesului canceros. În cazuri de neoplasme infectate, folosim autovaccinul cu bune rezultate în stimularea imunologică.

În plus, ideea doctorului Constantin Băcanu de a aplica vaccinul în scopul stimulării imunologice a unor grupe de mamifere diferite, cred că este, ţinînd cont de modificările ecologice actuale, de o deosebită importanţă şi trebuie aşadar tratată cu toată atenţia.

Dr. Kondi Vanghel, Centrul de hematologie Bucureşti: Nu fac un secret din faptul că doctorul Băcanu îmi este un bun prieten şi că ne cunoaştem de-o viaţă. L-am sprijinit cît am putut, în primul rînd cu materiale, cu flacoane sau cu apă distilată sterilă, pentru că am constatat că merită, că autovaccinul preparat de el dă rezultate foarte bune. Cunosc autovaccinul de 10—15 ani şi în acest răstimp am avut destui bolnavi pe care i-am recomandat doctorului Băcanu. Acest autovaccin a dat rezultate foarte bune în special în cazul infecţiilor urinare. Nu cred, aşadar, că este un panaceu universal pentru toate bolile dar acolo unde a dat rezultate foarte bune sîntem datori să spunem că a dat rezultate foarte bune. Poate că doctorul Băcanu exagerează uneori. Dinsul vorbeşte despre cancer! Eu în asta nu cred. De fapt, nu cunosc rezultatele sale în ameliorarea cancerului, aşadar nici n-am cum să le conte t. Dar chiar dacă autovaccinul doctorului Băcanu ar avea efecte deosebite doar în cazul infecţiilor urinare, cum ziceam, tot ar fi acesta un motiv suficient de puternic pentru a considera autovaccinul un bine pentru oameni, un pas înainte pentru a-i apăra de boală şi suferinţă. Importanţa autovaccinului constă în faptul că stimulează rezistenţa organismului astfel încît acesta, prin propriile sale mijloace stimulate de autovaccin, reuşeşte să se vindece. Cît priveşte aplicarea autovaccinului: mă-ntreb şi eu de ce nu se aplică, fiindcă el poate fi preparat în laboratoarele de pe lîngă orice spital.

Prof. dr. doc. Iuliu Şuteu, Spitalul de urgenţă: Vaccinul doctorului Băcanu e foarte bun. La toţi bolnavii la care l-am folosit, rezultatele au fost impresionante, atît ca evoluţie locală cît şi ca stare generală. Acest autovaccin este foarte bine suportat de către bolnavi. Faptul că el are rezultate bune şi că este bine suportat de către bolnavi ne-a cîştigat încrederea în autovaccinul total şi sînt convins că dacă s-ar crea posibilitatea de a fi studiat în laboratoare de specialitate s-ar putea obiectiva acţiunile pe care le consider salutare în tratamentul diferitelor infecţii chirurgicale şi în redresarea biologică a bolnavilor. Ca să dau un exemplu sau două, amintesc eficienţa salutară în redresarea hemogramei la bolnavii anemici şi la cei iradiaţi cu cobalt pentru tratarea cancerului.

Adaug la aceste avantaje medicale, alte două mari avantaje care nu sînt deloc de neglijat în asistenţa noastră sanitară: 1) autovaccinul poate fi aplicat ambulatoriu; 2) este foarte leftin.

Dr. Andrei Firică, directorul Spitalului clinic de urgenţă: În activitatea de preparare, control şi evidenţă a autovaccinului complex total inactivat la 100 grade de Celsius, cu administrare per os, al doctorului Constantin Băcanu, au fost incluşi 113 bolnavi (73 în evidenţa Laboratorului de bacteriologie-imunologie al Spitalului clinic de urgenţă şi 40 cazuri în evidenţa proprie a doctorului Băcanu).

Afecţiunile pentru tratarea cărora s-a administrat acest autovaccin au avut etiologie infecţioasă şi anume: infecţii urinare trenante, acnee, infecţii trenante ale plăgilor operatorii, osteomielite, osteite, colite cronice etc. S-au obţinut rezultate clinice în proporţie de 90—95 la sută. Din punct de vedere imunologic s-a constatat o diferenţiere netă în concentraţia imunoglobulinelor Ig G şi Ig A în special, înainte de tratamentul cu autovaccin, pe parcursul tratamentului (1—3 luni) şi după obţinerea rezultatului clinic, în sensul creşterii acestor imunoglobuline.

Această creştere a concentraţiei imunoglobulinelor indică eficienţa umorală a autovaccinului prin creşterea anticorpilor nespecifici.

În viitor, dacă laboratorul nostru va fi mai bine utilat vom efectua cercetări asupra anticorpilor specifici.

Recent, „Flacăra" a publicat ipoteza doctorului Constantin Băcanu privind condiţionarea biologică a calităţii vieţii. Ipoteza a fost formulată ca urmare a unui experiment efectuat pe animale la Ferma zootehnică din Periş. Reamintim cititorilor noştri că experimentul a constat în imunizarea cu poliautovaccin total a suinelor în ge taţie, maternitate şi creşă, şi care a condus la o sănătate deosebită la scroafe şi la purceii noi născuţi, astfel încît după 110 zile de tratament s-a obţinut o egalitate surprinzătoare din punct de vedere fizic. S-a dovedit, de asemenea, că animalele demonstrează şi o uniformitate în ceea ce priveşte gradul de sănătate şi de manifestare psihosomatică şi trofică. Elocvente sînt datele statistice din 300 de purcei martori nevaccinaţi, abia 194 au îndeplinit norma de creştere fiind trecuţi din maternitate în creşă, în vreme ce la lotul vaccinat, din 300 exemplare, 245 au trecut din maternitate în creşă, prezentînd şi o creştere în greutate de un kilogram pe animal.

Datorită acestor rezultate, experimentul a fost extins la o Fermă de porcine din Tămădău, iar recent, la I.S.C.I.P. Giurgiu a fost înfiinţată o staţie pilot prevăzută cu laboratoare speciale şi unde urmează să se continue experimentarea vaccinului pe un număr mare de porcine. De fapt experimentul ar fi trebuit să înceapă încă din octombrie anul trecut, dar din motive străini şi în ciuda timpului care înseamnă bani, şi în pofida banilor, investiţii în construcţii şi utilaje — probele sînt mereu aminate deoarece principalul autor al acţiunii, doctorul Constantin Băcanu, nu a fost invitat să ia parte la experiment. Iar cum nimeni nu a dispus în mod oficial sistarea administrării vaccinului, situaţia apare cu totul inexplicabilă.

Rezultatele în zootehnie sînt cu totul excepţionale, dar ministerul de resort se grăbeşte încet

Dr. Adrian Elefteresecu, medic veterinar, şeful Laboratorului pentru controlul produselor biologice de uz veterinar: „Poliautovaccinul total celulomicrobian, realizat de doctorul Constantin Băcanu, a fost verificat de laboratorul nostru în anul 1980 atît în condiţii de laborator cît şi în cele de teren, într-o unitate de creştere industrială a porcinelor, la ferma din localitatea Tămădău. Verificarea a fost făcută pe scroafe în gestaţie, pe purcei sugari şi pe purcei înţărcaţi. Autovaccinul a fost perfect suportat de toate categoriile de animale. Eficacitatea produsului nu a putut fi verificată pînă în prezent prin metode de laborator, deoarece autorul nu a reuşit încă să definitiveze cercetarea teoretică privind modul de acţiune al vaccinului (tipurile de antigene, sistemele imunitare implicate, răspunsul imunitar etc). Bazîndu-se însă pe rezultatele obţinute de autor în anii anteriori, în administrarea produsului la oameni, precum şi pe rezultatele dobîndite într-o altă unitate de creştere a porcinelor, am fost de acord să verificăm eficacitatea acestui vaccin la Ferma de animale de la Tămădău. Rezultatele obţinute pînă la vîrsta de înţărcare (35 de zile) au arătat că vaccinul administrat la purceii sugari, proveniţi din scroafe vaccinate, reduc pierderile cu circa 8% faţă de lotul martor, purcei proveniţi din scroafe nevaccinate. Administrat la purcei sugari, proveniţi din mame nevaccinate, nu a mai dovedit eficienţa demonstrată anterior. **Cu toate acestea, continuîndu-se administrarea produsului pînă la vîrsta de 110 zile, vaccinarea a determinat o creştere în greutate de aproximativ 4 kilograme pe purcei la animalele vaccinate, deci un spor apreciabil dacă avem în vedere întregul lot de 400 exemplare, sau dacă admitem că asemenea sporuri se pot dobîndi la nivelul miilor de exemplare existente în fermă.** În urma acestor rezultate, în cursul anului 1980, împreună cu Direcţia sanitară veterinară din M.A.I.A., am hotărît extinderea experimentelor şi în alte unităţi de creştere industrială a porcilor, precum şi completarea investigaţiilor de laborator în vederea fundamentării cercetării ştiinţifice. Pe baza acestor propuneri, conducerea M.A.I.A. a aprobat amenajarea unui laborator uzinal la I.S.C.I.P. Giurgiu în care să se treacă de urgenţă la prepararea unor şarje de poliautovaccin. Laboratorul aşteaptă de mai bine de două luni începerea experimentelor. Menţionez totodată că pe baza rezultatelor obţinute în special la purceii sugari proveniţi din scroafe vaccinate, produsul a fost oficializat şi în cadrul mini-terului nostru prin Ordinul nr. 102 din 22 VII 1981. În această situaţie, consider că este necesar să se treacă de urgenţă la prepararea unor noi şarje de vaccin la I.S.C.I.P. Giurgiu, iar eficacitatea produsului să fie urmărită în continuare de Laboratorul centrului de control al produselor biologice şi medicamentelor de uz veterinar.

Mircea Alboiu, medic, Institutul „Louis Pasteur": În iulie 1981, la I.S.C.I.P. Giurgiu, în prezenţa unui mare grup de specialişti, şi în prezenţa doctorului Constantin Băcanu, s-a luat hotărîrea înfiinţării unui laborator uzinal pentru prepararea autovaccinului după formula doctorului Băcanu. S-a încheiat în acest sens un act oficial cu termene şi re ponsabilităţi astfel ca respectivul laborator să funcţioneze cît mai repede posibil. Institutului Pasteur i-a revenit sarcina de a dota laboratorul cu materiale de primă urgenţă, lucru pe care l-am făcut încă în cursul lunii august deci într-o perioadă cînd lucrările de construcţie erau abia la început. Doresc să arăt că s-au făcut mari eforturi pentru ca întreaga construcţie să fie terminată la termen şi că în tot acest răstimp am fost pe şantier în repetate rînduri împreună cu doctorul Băcanu şi cu tovarăşii dr. Con tantin Cocăneanu şi dr. Gh. Moraru, amîndoi de la Inspectoratul judeţean veterinar. Lucrările au fo t terminate la timp datorită eforturile făcute de I.S.C.I.P. Giurgiu şi în primul rînd de inginerul Dosoftei. Între timp, spre marea noastră surprindere, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare a emis un ordin de funcţionare a laboratorului dar prin care se omit principalii factori: autorul autovaccinului, doctorul Băcanu, doctorul Adrian Elefteresecu, reprezentantul Institutului „Louis Pasteur" şi doctorul Constantin Cocăneanu, delegatul Inspectoratului judeţean veterinar. Atunci am luat legătura cu şeful Direcţiei sanitare veterinare din minister, rugîndu-l să intervină pentru completarea respectivului act. În aceste condiţii, doctorul Băcanu a refuzat să ia parte la demararea experimentului. Or, fără prezenţa obligatorie a autorului, fără indicaţiile tehnice ale doctorului Băcanu care a conceput organizarea fluxului tehnic al preparatului, al unui biopreparat unic pe scară mondială, şi fără prezenţa doctorului Elefteresecu, aplicarea autovaccinului nu a fost şi nu este posibilă. Situaţia mi se pare paradoxală. Experimentarea pe scară industrială a unui produs atît de discutat, de elogiat şi de controversat deopotrivă nu se poate face decît în prezenţa autorului. Este un experiment care angajează o imensă responsabilitate morală şi materială.

În ceea ce priveşte eficacitatea vaccinului, Institutului nostru i-a revenit doar sarcina de a prepăra primele microsarje experimentale. Am avut totuşi ocazia să cunosc actul final încheiat de comisia de verificare de la Tămădău, lucrare condusă de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, cînd s-a hotărît ca metoda să fie extinsă pe scară industrială. Am discutat de asemenea de mai multe ori cu medicii Moraru şi Cocăneanu, care au ţinut să releve excepţionalele merite ale produsului, solicitînd în permanenţă generalizarea poliautovaccinului conceput de doctorul Băcanu. În aceste condiţii ne întrebăm pe bună dreptate cum este posibil ca, după aproape patru luni de la terminarea laboratorului de I.S.C.I.P. Giurgiu, experimentarea autovaccinului să reprezinte în continuare un simplu proiect.

Încă un indemn pentru grăbirea ritmului : prin generalizarea terapiei, s-ar putea obţine un plus anual de 120 milioane kilograme carne !

Dr. Constantin Băcanu : „Din motive independente de voinţa mea, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare nu m-a invitat să iau parte la acest ultim experiment. Regret nespus acest lucru, ideea îmi aparţine şi cei de la I.S.C.I.P. Giurgiu ar fi avut nevoie de asistenţa mea de specialitate. Ar fi extrem de regretabil dacă poliautovaccinul nu şi-ar demonstra eficienţa scontată şi dovedită cu alte prilejuri. **Eu am calculat că prin extinderea procedeului la toate fermele din ţara s-ar putea obţine anual un plus de 120 milioane kilograme carne. Ceea ce evident, înseamnă enorm.**

Într-adevăr cum este posibil ca tocmai autorul autovaccinului să fie exclus de la experimentul proiectat ? Care sînt motivele adevărate şi cine sînt cei ce au determinat sistarea sau aminarea sine die a unui experiment ce şi-a demonstrat de atîtea ori importanţa terapeutică şi valoarea economică ?

Ne întrebăm de asemenea pe bună dreptate cît mai este de aşteptat pînă cînd Ministerul Sănătăţii şi Academia de Ştiinţe Medicale vor întreprinde măsurile necesare pentru experimentarea oficială, în clinici şi cu concursul unor comisii de specialişti, a metodei terapeutice propuse şi probate de doctorul Constantin Băcanu ? Şi asta deoarece — ne permitem să amintim — nimeni nu are dreptul să întîrzie valorificarea unei noi metode medicale despre a cărei eficienţă, iată deja atîtea dovezi concrete şi aprecieri ale unor neîndoielnice şi înalte competenţe.

Iată de ce, la fel ca în urmă cu şapte ani, ne vedem constrînşi în a constata că autovaccinurile doctorului Băcanu continuă să rămînă o promisiune, că s-a făcut puţin, extrem de puţin pentru experimentarea şi perfecţionarea lor într-un cadru oficial, aşa cum s-a procedat şi cu alte invenţii, şi aşa cum ar trebui să se procedeze şi în cazul doctorului Constantin Băcanu, al acestei idei care se cheamă autovaccinul.

LIVIU TIMBUS ■
DUMITRU ELIADE ■

Dănilă Cincă: „În afara noului medicina e doar rutină"

— Stimate tovarăşe profesor Dănilă Cincă, sînteţi şeful clinicii O.R.L. de la Spitalul Colţea şi încă mai mult decît atît, sînteţi o autoritate internaţională în otorinolaringologie, cel puţin una din cărţile dumneavoastră, „Otoscleroza", apărută în 1972, fiind, cum se zice, de căpătîi în chirurgia surdităţii. Vom mai discuta, pe parcursul acestui dialog, despre meritele pe care le aveţi, despre cărţile pe care le-aţi scris, despre distincţiile pe care le-aţi primit, pentru început însă, am dori să aflăm care v-au fost maeştrii ?

— Cabinetul în care ne aflăm a aparţinut celebrului profesor Hortolomei, iar asta înseamnă pentru mine o onoare şi, în acelaşi timp, o obligaţie în plus, chiar dacă Hortolomei nu mi-a fost dascăl. Am învăţat meseria de la regretaţii profesori Ţeţu şi Rahoveanu, în specialitate, iar rigoarea, laboratorul, altele, într-un cuvînt munca ştiinţifică, le-am învăţat de la Danielopolu, pe lîngă care am fost extern şi intern, de la Bruckner, de la Olănescu, de la alţii. Deşi au trecut atîţia ani, le port maeştrilor mei o vie recunoştinţă şi dacă sînt ce sînt, profesor, autor de cărţi, membru în diferite societăţi, asta li se datorează, fără îndoială, şi lor. Românilor, ca şi unor străini, reputaţilor profesori Aubry şi Portmann din Franţa, americanului Rosen, care şi-au pus, şi ei, amprenta asupra formării şi perfecţionării mele. Lucrînd la Paris, cu Aubry şi la Bordeaux cu Portmann, am fost ales asistent străin al Facultăţii de medicină, de la Sorbona, teza „La platynectomie avec interposition veinuese ; sa place actuelle dans la chirurgie stapedienne" fiind primită cu un deosebit interes.

— Mai sînteţi, s-o spunem noi, membru al Societăţii internaţionale de audiologie, al celei italiene de cercetări în chirurgie, al celei franceze de O.R.L., faceţi parte din Comitetul executiv al Uniunii Medicale Balcanice, din...

— Poate c-ar trebui să vă opriţi.

— Fie. Ne oprim şi ne întoarcem în timp. Ziceaţi c-aţi fost extern şi intern, sistemul acela nu mai e în vigoare. De ce ?

— Nu ştiu de ce, dar e clar că ideea unei specializări cît mai precoce ar trebui reconsiderată. În interesul medicinei, în interesul bolnavilor în primul rînd, să încercăm să păstrăm virfurile, să nu amestecăm valorile. E o obligaţie a noastră, pe linia tradiţiei, a continuităţii şcolii medicale româneşti. Eu, de pildă, am terminat facultatea în 1949 şi în anul următor am şi pus mîna pe bisturiu. În prezent, se ajunge la secundariat cam tîrziu, rareori la 30 de ani, de regulă după această vîrstă, şi nu-i bine.

— De ce nu-i bine, tovarăşe profesor ?

— Pentru că un orelist bun se formează în minimum 10 ani. Pentru că medicina nu mai e ce-a fost, e supraspecializată, e greu, dacă nu imposibil, s-o cuprinzi toată. Ea s-a desfăcut în specialităţi, unele nici nu existau pe vremea studenţii mele, se merge tot mai mult în adîncime. Ţinînd cont de toate astea, selecţia se impune să fie cît mai timpurie, iar profesorilor, şefilor de discipline, trebuie să li se creeze oportunitatea de a-şi alege colaboratorii. Hortolomei, Burghele sau Lupu, dau primele exemple venite în minte, au ajuns profesori devreme, aşa au avut posibilitatea să facă şcoli, să crească oameni.

— Cum vi se pare ritmul de formare a specialiştilor ?

— E necorespunzător, de aceea şi reţeaua de orelişti e deficitară. Anul acesta, am primit 4 secundari în loc de 7-8, iar alte discipline, din cîte ştiu, n-au primit deloc. Drept urmare, în judeţe specialiştii pot fi număraţi pe degete, 3 în Ialomiţa, 4 în Teleorman, 3 în Olt şi aşa mai departe. Majoritatea judeţelor, cu excepţia celor cu clinici universitare şi a altor cîteva, Braşov, Neamţ, Constanţa şi cam atît, sînt dependente de Capitală, nu fac otoscleroze, nu fac cancere de laringe, multe nu fac.

— Dar ce fac ? !

— O muncă, iertată fie-mi expresia, de rutină. Şi aceasta e, firească, utilă, dar căutările, laboratorul, nesomnul, dotarea sînt cele ce împing, cel mai adesea, medicina mai departe.

— Aşa e, aveţi dreptate. În clinica pe care o conduceţi rezolvaţi, dacă am înţeles bine, toate problemele specialităţii, foniatrie, audiologie, endoscopie, chirurgie etc. Ca şef de disciplină, profesorul Cincă are o preferinţă ?

— Urechea a fost şi a rămas pentru mine un violon d'Ingres. În domeniul ei am lucrat cel mai mult, am obţinut rezultate deosebite. Dacă n-aş fi modest, mi-ar plăcea să zic că am făcut totul, iar cărţile pe care le-am scris, „Otoscleroza" în 1972 şi „Otoneurologia" în 1979, prima fiind un unicat în literatura noastră de specialitate, constituie argumente în sprijinul acestei afirmaţii.

— Să fie oare urechile noastre mai expuse la traume ca altădată ?

— Multe necazuri pleacă de la neglijarea unor deficienţe. Copiii contractează otite, le curg urechile cum se spune, nu le tratează la timp şi rămîn purtători de sechele. Acestea trebuie, nu-i aşa, reparate, de unde o chirurgie reconstructivă, funcţională, ce se adresează unei bolnavi cu un tot mai pronunţat caracter social. Dintre afecţiuni, cea mai răspîndită e otoscleroza, de fapt anchiloza scăriţei care e ultimul inel al lanţului de osdioare. Cînd e de transmisie, sau mixtă, ea e operabilă în majoritatea cazurilor şi noi avem aici, la Colţea, rezultate excelente, cu nimic mai prejos decît cele ale unor clinici cu renume din străinătate. Cînd e de percepţie, lucrurile se complică şi o astfel de otoscleroză implică, pe lîngă un tratament atent, şi o anume tehnică de protezare. Profesorul Hociotă a făcut în această direcţie, în centrul pe care-l conduce, la Panduri, lucruri frumoase, numai că unitatea aceea n-are, din păcate, capacitatea să rezolve toate problemele. În general, disciplina noastră nu posedă instrumentele pe care le-ar merita cei ce-o servesc, felurite truse, felurite materiale lipsesc, tehnica ne-a cam luat-o înainte.

— În centrul de care aminteaţi lucrează, după cum bine ştiţi, şi doctorul Mihai Leontopol. Zicem bine ştiţi, pentru că faceţi parte din comisia ce analizează de multă, poate de prea multă, vreme medicamentul anticanceros al doctorului Leontopol. Ce ne puteţi spune despre asta ?

— Mai întîi că, în materie de cancer, în ciuda unor progrese, plutim încă în ignoranţă şi, ca o consecinţă logică, orice noutate e binevenită. De ce ? Pentru că, în afara noului, medicina e doar rutină. În ceea ce-l priveşte pe Leontopol, unii din bolnavii prezentaţi comisiei au fost, după opinia mea, convingători în ceea ce priveşte eficacitatea medicamentului. Medicamentului lui trebuie să i se acorde, în continuare, credit, iar doctorul Leontopol se cade să colaboreze mai strîns cu specialiştii.

— Nu toţi, din cîte cunoaştem, doresc acest lucru !

— Suspiciunea nu-i bună nici de o parte, nici de cealaltă. Într-o asemenea situaţie, care ar putea duce la rezultate de excepţie, totul ar trebui să se petreacă deschis, cu cărţile pe faţă. Eu, ca prodovedească pînă la capăt că are un tratament eficace. Rămîn consecvent ideii, care nu-i tocmai nouă, că medicina e o problemă de ştiinţă, dar şi de conştiinţă. Altfel zis, să mergem mai departe, să vedem, să avem grijă, să creăm condiţii.

— Cu cărţile pe faţă, de acord, dar cu excepţia celor pe care legea le protejează şi pe care nici deţinătorul lor n-are voie să le facă publice oricum. În altă ordine de idei, aţi călătorit mult. Pe unde ?

— Da, atît eu cît şi lucrările mele. De la Paris la Mexico, de la Istanbul la New York, de la Londra la Atena, de la Budapesta la Minneapolis, de la Roma la Valencia, am reprezentat cu cinste, îmi place să cred, şcoala românească de medicină, dar n-am uitat, nici o clipă, de unde am plecat.

— Din comuna oltenă Măcieşul de Jos, da ?

— Nu, din cel de Sus, din Măcieşul de Jos e profesorul Ştefan Berceanu, marele hematolog.

— Ca să vezi, ce ţi-e şi cu Măcieşul ăsta ? ! În altă ordine de idei, şi cu asta am încheiat, aţi avut unele necazuri cu sănătatea ?

— Am avut, dar au trecut. Am suferit o intervenţie chirurgicală în urma depistării unui neurinom, o tumoră benignă. Nu zic că eu mi-am pus, singur, diagnosticul, dar cred că şi operaţia aş fi făcut-o mai bine ! M-am refăcut şi, după cum aţi constatat, muncesc pe rupte. De fapt, asta am făcut toată viaţa.

— Vă mulţumim, vă urăm multă sănătate şi spor la lucru.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Cea mai preţioasă valută forte — invenţiile (V)

Fabrica de idei

● „Soluţionarea complexelor probleme implicate în accelerarea realizării de inovaţii şi invenţii reclamă — după părerea doctorului Ovidiu Nicolescu — conceperea în fiecare unitate economică a unor veritabile **strategii şi politici inventionale**, ca părţi integrante ale strategiilor globale de dezvoltare existente. Cu alte cuvinte, ar trebui stabilite **principalele obiective pe linie de invenţii şi inovaţii pe termen lung în întreprinderi**, întrucît, din constatările noastre, cu puţine excepţii (Centrala industrială de tractoare Braşov, Centrala industrială de medicamente şi coloranţi Bucureşti şi alte cîteva) în numeroase unităţi economice aceste activităţi nu au la bază o viziune de perspectivă. Asemenea strategii elaborate în întreprinderi în spiritul noului mecanism economic, al autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti, deci cu contribuţia masivă a oamenilor muncii, ar include şi noi modalităţi de stimulare a întreprinderii ca atare şi a personalului pentru introducerea Noului. S-ar prevedea, desigur în limitele îngăduite de lege, fonduri sporite pentru realizarea de noi produse şi tehnologii, de sisteme moderne de organizare şi conducere în întreprinderea respectivă. Tot în acest cadru s-ar putea înainta propunerile necesare forurilor ierarhice superioare referitoare la preţurile glisante de care vorbeam înainte, la diverse modalităţi de creditare a activităţii de cercetare-dezvoltare, ţinîndu-se seamă de specificul ei, de riscul inerent etc.".

Aşadar, pentru punerea în valoare şi folosirea cît mai eficientă a invenţiilor, specialiştii care au opinat pînă acum în aceste anchete sînt de părere că :

● Este necesar un **suport organizatoric** îmbunătăţit, fără de care orice strategie inovitoare ar fi sortită eşecului. Concret, se impune conturarea la un nivel superior celui existent azi a unor subsisteme organizatorice în cadrul întreprinderii, care să reflecte mai adecvat natura şi particularităţile activităţii de creaţie ştiinţifico-tehnică.

— Mai concret sugerez trecerea şi în ţara noastră, la început experimental, la aşa-numita **conducere prin proiecte şi pe produs**, sistem larg utilizat pe plan mondial. Să se experimenteze deci crearea în întreprinderi, a unor colective mixte alcătuite din specialişti în studiul pieţei, ingineri de concepţie, economişti, muncitori de înaltă calificare, pentru realizarea ansamblului de activităţi cerute de fabricarea şi desfacerea unui **unic** produs nou mai important. De subliniat că acest sistem nu implică nici un fel de reorganizări ale întreprinderii, nici un fel de „mutaţie scriptică", fiecare rămîne la locul şi în compartimentul lui, este vorba deci doar de un colectiv funcţional care se ocupă de realizarea aceluiaşi produs începînd cu prospectarea pieţei şi pînă la lansarea pe piaţă. Este vorba deci de o modificare a utilizării forţelor existente în unitate. Cam aşa se petrec lucrurile în ţările dezvoltate economic atunci cînd, de exemplu, se prefigurează lansarea unui nou tip de automobil, bazat şi pe noi brevete. Sistemul nu contravine cu nimic principiilor organizatorice socialiste şi oferă substanţiale avantaje : continuitatea eforturilor ; corelarea şi armonizarea variatelor activităţi ce concură la un nou produs. Totodată, se adînceşte şi se ridică la un nivel superior conînteresarea personalului muncitor în realizarea de produse **competitive din toate punctele de vedere** şi se creează un cadru mai favorabil pentru evaluarea cantităţii şi calităţii muncii prestate de fiecare membru al colectivului interdisciplinar şi semiautonom organizatoric.

● Îmbunătăţirea stilului şi metodelor de conducere în unităţile economice în scopul încurajării inventatorilor. Aşadar — o atenţie deosebită identificării **„simptomelor de creativitate"** la personalul din subordine şi înfrînarea **„sugrumătorilor de idei"**, lesne identificaţi după modul de manifestare şi remarcile zeflemiste la adresa noilor tehnologii şi produse. Totodată, se impune promovarea metodelor de amplificare a creativităţii tehnice : aşanumitul brainstorming, tehnica Delphi, matricea descoperirilor, metoda Delbecq şi altele. Nu insistăm aci asupra acestor metode foarte moderne şi nici nu le explicităm. O vom face poate într-un articol viitor. Ele sînt, dealtfel, bine cunoscute de specialişti şi au o mare eficienţă **economică**, stimulînd naşterea unor idei tehnice noi.

● Trebuie asigurată acordarea în termenul minim prevăzut de lege a recompenselor materiale şi morale inventatorilor. Aşadar, cît mai repede ! Accentuăm asupra acestui lucru, întrucît studii serioase au evidenţiat că acordarea lor cu întîrziere (cunoaştem cazuri cînd aceasta s-a întîmplat după patru, cinci şi chiar şase ani de la brevetare) au un efect stimulator redus, chiar dacă recompensele sînt substanţiale. Şi în acest domeniu există o perioadă optimă, psihologic fundamentată, în care efortul depus şi rezultatele obţinute trebuie răsplătite de societate, beneficiara lor. Chiar cu riscul de a repeta cele arătate într-un articol anterior, subliniem că avem în vedere nu numai aspectele pecuniare, ci şi cele morale. Ne **întrebăm cîţi conducători de întreprindere sau de institut de cercetări creează o atmosferă sărbătorească în legătură cu primirea brevetelor de către inventatorii din unitatea respectivă** şi cum e marcată (în afara panourilor de „fruntaşi în muncă" şi cîteva rînduri în darea de seamă anuală sau semestrială) încheierea unei activităţi încoronate cu un brevet de invenţie ? Cercetători de prestigiu pe plan mondial, de talia profesorului Vişlani, fostul preşedinte al C.N.S.T. al Uniunii Sovietice, sau Maslow, de la Universitatea Harvard, au subliniat multidimensionalitatea motivaţiei inventatorilor. În acest context se impune şi utilizarea diferenţiată (în cadrul legal existent) a inventatorilor, ţinînd seama de trăsăturile psihologice ale fiecărui inventator în parte şi ţinînd seama de personalitatea lor, în general puternică, de gama largă a motivaţiilor, la unii predominant morale, la alţii — predominant materiale. Toate aceste aspecte psihologice — inclusiv constituirea echipelor de cercetare şi pe baza profilului şi compatibilităţii psihologice a componenţilor — **nu reprezintă un lux** pe care ţara noastră nu şi-l poate permite în momentul de faţă, ci se integrează într-un sistem de conducere de mare eficienţă **economică**.

● Ca o problemă de viitor s-ar putea reflecta la constituirea unui organism specializat în valorificarea noilor idei. O asemenea idee a fost lansată la noi — într-o anumită formă — acum cîţiva ani şi de Henri Coandă. Dealtfel, asemenea modalităţi, asemenea institute există în multe ţări, între care U.R.S.S. şi S.U.A. Ele au ca obiectiv trierea unor idei tehnice noi din domenii foarte diferite şi sprijinirea concretizării lor ulterioare în brevete şi a valorificării pe scară industrială. Apare clar, deci, diferenţa faţă de rosturile actualului Oficiu de Stat pentru Invenţii şi Mărci, care intervine doar în faza brevetării. Unor asemenea institute li s-ar putea adresa orice persoană sau întreprindere, un personal de înaltă calificare asigurînd asistenţa necesară pentru valorificarea noilor idei. Ar funcţiona **pe baza principiului autogestiunii**, revenindu-le o cotă-parte din drepturile rezultate ca urmare a brevetării şi a fabricării produselor noi respective. Iată de ce, cu cît ideea în cauză este mai novatoare, poate chiar mai insolită, acest organism s-ar dovedi mai receptiv, în timp ce institutul de cercetări din ramura respectivă poate fi, în anumite situaţii, oarecum inhibat de realizările recente, de sarcinile curente sau chiar de unele invidii personale.

De precizat că înfiinţarea în viitor a unui asemenea institut nu ar afecta sub nici o formă actuala legislaţie în materie de invenţii, sistemul de avizare a acestora de către diverse foruri de specialitate etc. Ar fi doar vorba de o instituţie avînd cu totul alte sarcini decît O.S.I.M. şi care ar oferi — pe bază de autogestiune — consultanţă şi alte asemenea servicii, în prezent inexistente la noi, dar care şi-au dovedit utilitatea în ţări cu o vie activitate pe tărîmul inventicii.

Toate aceste idei şi sugestii trebuie, desigur, privite doar ca o bază de discuţie, ca o invitaţie de participare la masa noastră rotundă reprezentată de serialul nostru, care-şi propune să-şi aducă modesta contribuţie la dezbaterea căilor pentru stimularea mişcării de invenţii puse în slujba economiei naţionale. Dar, uneori, şi Noul trebuie redescoperit.

LIONEL NIŢESCU ■

Permanenţă

Furtuna sa dezlănţuie.
Furtuna incearcă să-mi mistuie sufletul
Furtuna incearcă să-mi tulbure gîndul
Furtuna incearcă să mă smulgă din rădăcini

Furtuna se dezlănţuie
Dar rădăcinile mele adînc înfipte-s în glia străbună
Eu, ca şi tine, ca şi el, ca şi voi toţi venim de departe
Venim din nemurire
Venim din istoria neamului
Puternice sînt rădăcinile noastre, căci seva lor
din nemurire vine.

Generaţii după generaţii se întorc în pămîntul străbun
Îi redau pămîntului, tot sau aproape
tot ce i-au „furat" pentru o clipă.
Rădăcinile mele, ale noastre, ale tuturor,
cu mine, cu voi, vor da naştere altor rădăcini

Vor da naştere altor vlăstare
Neamul meu va fi veşnic, nemuritor...
Trăind de milenii pe aceste meleaguri, rezistăm, dăinuim prin furtuni
Rădăcinile neamului meu vin din adîncuri de vremi, de dincolo de istorie...
De-aici să le smulgă, nimeni nu va răzbi...
Neamul meu rezistă-n furtuni
Niciodată, nimic, nimeni nu-i va smulge rădăcinile
Nu-i va zdruncina nemurirea

Eu, tu, noi, vom trece, vor veni alţii, eu, tu, noi şi vor trece şi ei
Numai neamul meu este nemuritor
El nu va pieca nicăieri, niciodată
De neamul meu, ca de-o granitică stîncă,
Se vor lovi şi se vor spulbera toate vremuirile ce va să vină.

Venim din nemurirea neamului
Şi, odată cu ei,
Şi, prin ei,
Sîntem şi noi nemuritori.

GH. CONSTANTINESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lîngă destinele țării

„Românii vor să toarne ei tiparul propriei lor vieți naționale"

Dezvoltarea relațiilor dintre state era apreciată de Nicolae Titulescu drept una din căile esențiale ale organizării păcii. Baza pe care trebuiau să se așeze aceste raporturi a constituit pentru omul politic și diplomatul român obiectul unor îndelungate și profunde reflecții, care l-au condus la formularea unor idei deosebit de valoroase pentru orientarea științei dreptului internațional pe un făgaș pozitiv. Combătînd afirmațiile aberante ale acelor doctrinari, nu puțin numeroși, care negau, ieri ca și astăzi, invocînd diverse argumente, existența dreptului internațional, combătînd acțiunile acelor cercuri și regimuri politice de orientări diverse, care se regăseau însă, pe același plan, al intereselor egoiste și retrograde, al subminării dreptului internațional în realitatea concretă a lumii interbelice, Nicolae Titulescu s-a afirmat ca apărător și promotor al acestuia, susținînd că în el, și numai în el, se identifică principiile și normele dezvoltării relațiilor între state.

Ca doctrinar și om de acțiune, Nicolae Titulescu a pledat și a militat, deopotrivă, pentru așezarea relațiilor dintre state pe respectul principiilor independenței și suveranității naționale, egalității juridice depline în drepturi, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne și externe, renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu folosirea forței, reglementării pe cale pașnică a diferendelor internaționale. Pentru Nicolae Titulescu aceste principii constituiau un sistem coerent, indivizibil, condiții **sine qua non** ale existenței libere și afirmării plenare a tuturor națiunilor, ale dezvoltării relațiilor dintre state, ale amplificării cooperării internaționale în slujba progresului și păcii. Orice retrospectivă, fie cît de sumară, a activității politico-diplomatice desfășurate de Nicolae Titulescu nu ar putea ocoli constatarea că el a înțeles că în această direcție nu se poate face nici un fel de compromis, nici în lucrurile mari, nici în lucrurile mici, nici în domeniul relațiilor politice și economice, și nici în acela al raporturilor culturale și umanitare.

Nu este nici o exagerare să afirmăm că în Nicolae Titulescu comunitatea internațională identifică, trebuie să recunoască, unul din precursorii noilor principii și norme de relații internaționale, cărora contemporaneitatea le asociază atît de vaste și profunde preocupări ideatice și programatice. Contemporanii săi și contemporanii noștri îi recunosc fără parcimonie această contribuție. Din miile și mile de aprecieri care ar putea fi citate, am nota pe aceea făcută de **Le Figaro** din 18 aprilie 1934, care, în editorialul său politic, intitulat sugestiv **Un grand européen** scria : „Originalitatea lui Titulescu consistă în a fi un conciliator intransigent cînd trebuie, la fel de ferm în afirmarea principiilor, pe cît de suplu în aplicarea lor. Originalitatea acestui conciliator consistă în a se pune de acord cu alții, fiind în același timp totdeauna de acord cu el însuși, fie că este sau nu la putere. Pentru el, puterea este un mijloc de a-și aplica ideile, nu, ca pentru atîția alții, o scuză pentru a le schimba. Și ideile sale, care sînt idei-forță, pentru că sînt juste și pentru că ele sînt, de asemenea, sentimente, sînt totdeauna de acord cu interesele solidare ale țării sale și ale păcii generale".

GEORGE G. POTRA ■
CONSTANTIN I. TURCU ■

„Nu dau dreptul nimănui din afară să se amestece în treburile noastre lăuntrice ; cer, dimpotrivă, ca directivele politicii noastre interne să fie pur românești.

Cu această concepție și în acest spirit am condus politica externă a țării și afirm că i-am asigurat o independență cu privire la înrîuririle din afară, care n-a fost niciodată depășită în trecut.

Dar, tocmai pentru că vreau ca românul să fie stăpîn la el acasă, doresc să găsească el singur, în plina lui suveranitate, normele cele mai bune pentru păstrarea unității noastre naționale."

„Românii, ca toate popoarele care și-au cucerit recent independența, sînt cu înverșunare geloși de tot ce privește libertatea lor de a iubi, de a gîndi și de a lucra.

Românii vor să toarne ei tiparul propriei lor vieți naționale și sînt foarte sensibili la gîndul că, făcînd ceea ce fac, s-ar putea crede că imită pe cineva.

Românii concep ei înșiși interesele lor politice [...], dar voiesc ca ceea ce fac să apară ca o acțiune concordantă, pe care o doresc din toată inima, iar nu ca o acțiune dependentă, pe care o resping ca necorespunzînd sentimentului lor de demnitate națională."

„Fiecare stat e liber să-și aleagă guvernul pe care îl socotește cel mai bun. Nu ne e dat nouă să judecăm guvernele celorlalte țări. Noi sîntem gata să colaborăm cu toată sinceritatea și prietenia cu orice guvern al oricărei țări. N-avem să ne amestecăm în constituirea guvernelor, nici să luăm parte la criticarea acestora."

„O țară nu poate participa la o operă internațională în mod eficace și sănătos decît dacă este conștientă că interesele sale vitale, pe care numai ea le poate aprecia în libera și deplina sa suveranitate, sînt salvgardate."

„Orice națiune are dreptul să se organizeze la ea acasă așa cum vrea."

„Să fie oare suveranitatea statelor o piedică în calea păcii ?

Se poate, războiul fiind, fie că recunoaștem sau nu acest lucru, produsul unei anumite structuri sociale și politice. Dar a preconiza drept soluție pentru instituirea păcii permanente, în starea de fapt actuală, abolirea suveranității, înseamnă nu numai a preconiza o soluție imposibilă, ci și, dacă am porni pe această cale, a arunca lumea în haos și anarhie, pentru că nu se poate încă desluși limpede nici felul cum ar fi realizată, nici felul cum ar fi concepută organizarea nouă care ar urma să intre în vigoare.

Să fie oare sentimentul național o piedică în calea păcii ?

Se poate, reacțiile provocate de el fiind cele mai frecvente cauze de război. Dar a preconiza drept soluție a unei păci permanente abolirea sentimentului național este nu numai o imposibilitate, ci înseamnă a răpi omului baza esențială a individualității sale actuale.

Dacă suveranitatea și sentimentul național nu pot și nu trebuie să fie abolite, li se poate da totuși o directivă pentru ca, permițîndu-le totuși să înfăptuiască tot ceea ce în condițiile actuale corespunde unei funcții utile, să fie dezbărate de orice exagerare care ar putea constitui o amenințare la adresa păcii. Acestei directive îi corespund legile internaționale ale organizării păcii. (...)

Ce au devenit oare noțiunile clasice de suveranitate și de independență a statelor în ultimul timp mai ales sub influența legilor recente privitoare la organizarea păcii ? Pentru cel ce nu vrea decît să audă sînt tot atît de mărețe ca altădată. Pentru cel ce știe și să vadă, ele au plecat capul. (...) Nu există loc în organizarea actuală a comunității internaționale pentru un suprastat. Acesta din urmă este înlocuit printr-o asociație voluntară de state libere, avînd obligația de a se supune legii acceptate de către ele în virtutea propriei lor suveranități. (...) Prin urmare, la ora actuală, legea internațională apare pentru toată lumea nu ca o lege de **subordonare**, ci ca o lege de **coordonare**, iar situația fiecărui stat față de celelalte nu apare ca o stare de **dependență**, ci ca una de **independență**. (...)

Și tocmai în clipa cînd comunitatea internațională scoate din cadrul dreptului intern ca să-l introducă în domeniul dreptului internațional **dreptul la război**, apanajul cel mai necontestat al suveranității nelimitate de odinioară, aruncăm anatema asupra suveranității naționale ca o piedică în calea păcii ? Să recunoaștem cel puțin că nu este momentul cel mai potrivit".

„Vrem prietenia tuturor marilor puteri fără deosebire : a Franței, a Marii Britanii, a Italiei, a Germaniei și a U.R.S.S.

Sîntem gata să dăm tuturor acestor puteri dovezile concrete ale sincerei noastre dorințe de a trăi cu ele în pace și prietenie.

Dar în schimb nu vom renunța niciodată în favoarea nici uneia și nici chiar în favoarea tuturor marilor puteri împreună la principiul egalității statelor, adică la dreptul suveran de a dispune fiecare de soarta noastră și de a nu primi niciodată o hotărîre care să ne privească la care noi nu am fi consimțit."

Contradicțiile cu unii dintre aderenții săi îl vor preocupa și în scrisorile următoare, nemulțumirile sale față de anumiți deputați și senatori conservatori accentuîndu-se. La 7/20 mai el explică fuziunea sa din 1915 cu Nicolae Filipescu, ca fiind determinată numai din sentimente patriotice provocate de necesitatea realizării unității naționale, deși își dădea seama că va avea cu „filipeseanii" numeroase dificultăți cu privire la politica social-economică și, îndeosebi, cu privire la reforma agrară.

Manifestația militară de la 10 mai 1917 l-a umplut de bucurie, fiindcă și-a dat seama că armata română e complet refăcută și că va putea continua războiul cu însuflețire și vitejie. Efectivele armatei se ridicau acum la 15 divizii, care întreceau în calitate pe cele 20 de divizii cu care intrasem în război la 15/28 august 1916.

În scrisorile sale Take Ionescu își mărturisește și amărăciunea și indignarea de a se vedea mereu subminat, mai ales peste hotare, de anumite elemente liberale, care considerau că pe prima linie, sprijinit necontenit de rege, trebuia să se afle în mod permanent Ion I. C. Brătianu.

Între aderenții lui Take Ionescu și ai lui Ion I. C. Brătianu, deși ambele partide făceau parte din același guvern național, se da astfel o necontenită luptă de culise, interesele și coteriile de partid menținîndu-se chiar și în aceste vremuri atît de crîncene.

Vizita la Iași a unor mari personalități ale Antantei, cum a fost vizita lui Albert Thomas, unul din principalii șefi ai socialiștilor francezi și totodată ministru al Muncii, și apoi a socialistului belgian Vandervelde, membru al guvernului, a oferit prilejul unor entuziaste manifestații de solidaritate, la ele luînd parte întreaga elită oficială a Iașilor. Un rol important la aceste reuniuni l-a jucat George Enescu, ale cărui interpretări artistice din marii compozitori ai lumii — Beethoven, Wagner — impun tuturor străinilor prin artă, nivelul și strălucirea lor.

Ceea ce îl interesa în primul rînd pe Take Ionescu erau însă relațiile cu conducătorii Antantei, de aceea el a primit cu mult entuziasm dorința lui Lloyd George, primul ministru al Angliei, de a-l putea vedea exprimîndu-și din nou intenția de a vizita Statele Unite.

El era convins de capacitatea și importanța sa și nu se îndoiește că ar putea face României serviciile de care aceasta avea nevoie.

Această convingere se exprima uneori sub forma unui orgoliu care vizează aroganța.

VASILE NETEA ■

Devotament absolut pentru lucrul public, pentru patrie

5/18 mai

...Mîine se deschide Camera (Camera deputaților). Noi ne vom strădui să mergem repede, cît mai repede. Eu mă aștept la o adevărată deslănțuire de pasiuni, la o adevărată debordare de patimi. Poate că ultima oră va fi cu mai mult bun simț. Exemplul anarhiei din alte părți mă îngrozește pentru sărmana mea țară.

Vineri seara

...Mă reîntorc la Henri Catargi, unde din nou am cinat cu ministrul Franței și am făcut să aștepte lumea o jumătate de oră ca și ieri seară.

Aceasta fiindcă din nou consultația deputaților și senatorilor noștri a durat la Greceanu de la 4 ore (16) la 8 jumătate (ora 20,30). Eram realmente extenuat. Ei mă torturează. Cei puțin le-am spus tot adevărul, și el n-a fost deloc agreabil. Eu cred în același timp că reformele (reforma agrară și reforma electorală) vor fi votate și eu fac rugăciuni ca aceasta să meargă cît mai repede. Data plecării mele (la Petrograd) depinde de aceasta...

...Astăzi ca și ieri am fost disperat. Știam că generalii (ruși) erau plecați la Petrograd pentru a-și da demisia și eu am avut o teribilă teamă de o prăbușire acolo... Eu m-am resimțit după cuvintele mele de ieri rostite în fața aderenților mei. Am fost se pare de o elocvență aproape brutală, și am reușit, înafară de trei sau patru inși (C. Argetoianu, Ionaș Grădișteanu, Pascal Toncescu, care se împotrivcau reformei agrare) a avea concursul și înțelepciunea tuturor celorlalți. Două zile a trebuit să mă chinuiesc cu ei, dar după ce le-am spus cîteva adevăruri crude ei au devenit înțelegători și liniștiți. Ei n-au înțeles furia și disperarea mea de ieri. Furia era că toate aceste discuții întîrziau ora plecării mele, iar disperarea venea de la vestea demisiei generalilor ruși. Din fericire în această dimineață am aflat că pentru moment ea s-a îndepărtat. Să sperăm că s-a evitat pentru totdeauna această prăbușire care ne-ar fi pierdut... Astăzi am fost relativ bine dispus. Am dejunat la Belloy împreună cu familia Blondel, diplomat francez.

Am vorbit la Cameră și la Senat unde a trebuit să iau cuvîntul pentru a stigmatiza pe un oarecare Enășescu, un șnapan foarte bogat de la Botoșani, care a îndrăznit să afirme că cei cari s-au declarat pentru neutralitate au avut dreptate, și totodată că cei care au rămas în București au fost înțelepți. Tu înțelegi bine cu ce izbucniri de voce, cu ce torente de indignare am biciuit pe acest mizerabil. Înțeleg ca un mare proprietar din Muntenia să-și piardă capul după ce a pierdut atît, dar el, care n-a pierdut nimic, să vină și să facă intrigi și să semene incertitudine în inimile celor care au suferit și suferă fiindcă au crezut că trebuie să sufere. M-am întors de la Cameră la orele 7 (19).

Duminică 7/20 mai

...Oamenii nu se pot salva niciodată înafară de voia lor. Dacă ei îmi impun prin intrigile lor de a ieși din guvern, eu voi face-o. Vor regreta amar după aceea. Dar cel puțin aceasta nu va fi greșeala mea. Aceștia sînt ai mei, marii mei amici de altădată care mă supără. Contactul cu vechii conservatori l-a contaminat. În cea mai mare parte aceștia sînt incorigibili. Ei nu pot guverna, nu pot înțelege realitățile politice. În acest moment eu nu le cer decît un lucru, ca să nu mă rețină prea mult timp aici. Pentru rest, fie ce-o fi... Eu am presimțit toate acestea cînd am făcut fusiunea cu Filipescu (fusiunea din 1915 cu partidul lui Filipescu, desprins din Partidul conservator) și cu toate acestea am avut slăbiciunea de a o face. M-am gîndit tot timpul numai la țară. Aceasta va fi bine numai dacă voi izbuti să le dau înțelepciunea și spiritul politic pe care nu-l au...

Iași, vineri 12/25 mai 1917

...Manifestația s-a ținut pe vechiul loc al curselor unde acum e aviația. E la trei km de oraș către Prut, pe un platou superb. Vederea era de toată frumusețea, aerul proaspăt și călduros și manifestația a fost într-adevăr impresionantă. Sărmana Divizia a II-a — care a defilat — e o divizie din Oltenia care a pierdut în urma maladiilor mai mult de jumătate din efectivele sale. Și totuși sărmanii flăcăi erau voinici și mai ales aveau un aer impunător și curagios. Ei au defilat admirabil, cu tot ridicolul și absurdul pas de paradă (pasul de gîscă) și sînt sigur că se vor bate admirabil. Înainte de defilare a avut loc distribuția decorațiilor. A fost foarte emoționant. Apoi generalul Berthelot a decorat șapte ofițeri și un sergent cu decorații franceze, făcînd același gest de acoladă. A fost cea mai frumoasă serbare pe care am văzut-o de la începutul războiului. M-am întors foarte emoționat.

Pot **spune că armata noastră este scumpă refăcută.** Dacă vestmintele, dacă puștile și mai ales tunurile și cailor vor sosi repede, noi vom avea 15 divizii cu mult mai bune decît cele 20 pe care le-am avut la începutul războiului. Acești soldați par în cea mai mare parte atît de tineri. Eu știu și văd cît au avut ei de suferit în această iarnă, și totuși pare că n-au îndurat nimic. **Ce stranie mediciună e tinerețea. Nimic nu-i rezistă ; ea îndreaptă și repară totul.**

Iași, duminică 14/27 mai

...Miercuri sau joi vor începe discuțiile la Cameră. Eu sper că Senatul va fi scurt, trei sau patru ședințe. Camera s-ar putea să țină mai mult. Ei (deputații) vor să vorbească toți. Eu n-am vorbit ieri (în secție) dar voi vorbi probabil în ședința publică. Simt că trebuie și că am de spus cîteva lucruri bune. Dar nu aceasta este ceea ce mă interesează. **Reformele trebuie să fie făcute, și ele se vor face cu sau fără discursuri.**

Aflu de la Petrograd că domnii liberali (e vorba de liberalii români aflați acolo) duc o vie campanie împotriva mea pentru a susține că eu mă opun reformelor, dar că eu am fost învins. Tu vezi dar cît a fost de necesar de a participa la această operă... Iată ceea ce m-a reținut aici, și ceea ce mă întîrzie încă timp de cîteva zile... Se fac atîtea legende împotriva mea... Tu ghicești bine că aceasta (rămînerea lui pe poziție și lupta pentru reforme și apărarea țării), nu este pentru persoana mea, ci este indispensabilă pentru interesele țării. Dacă omul care a personificat lupta împotriva Germaniei se referă la sine nu este decît un zero, atunci această luptă n-a fost decît o fantezie. Cum se zice oameni într-adevăr serioși și-au lăsat locul mediocrităților într-o chestiune care ține într-adevăr de inima națiunii.

ERORI DE GÎNDIRE, ERORI DE SIMȚIRE

Fundul curții cu numărul 15 A de pe strada Costache Stamate din București este o feudă a dezolării. Mobile aruncate, desperecheate, dezmembrate și torsionate de colici nemiloase — foste scaune „stil", o masă, o servantă, parcă ?, o carcasă de frigider turtită, o tăblie zdrobită, crătiți și oale ciumpăvite, furniruri istovite, sfori despletite și putrezite pe ruginite arcuri de dormeză... — zac înțepenite în noroiul umflat și betonat de ger. Este acolo și o casă (IAL 53678). Streașina ei îmi vine imediat sub bărbie. Acoperișul din carton cindva asfaltat este și găurit, și vălurit, și prăvălit (pe alocuri). Pereții-s prăpădiți, ciuruiți, coșcoviți. Dacă ferestrele camerei din față ar avea geamuri acelea nu m-ar oglindi decît pînă sub genunchi. Pe verticală, pervazul începe acolo unde sfîrșește bombeul pantofului. Pomenita cameră n-are decît... pereți, hm ! Înăuntru se văd totuși cîțiva cățel făcuți covrig pe molozul de sub burta mă-sii. Cînd trecem, cățeaua mîrîie subteran.

— Nenorociții stau în camerele din fund...

Vocea care mă ghidează tremură. Ca și ieri, în receptorul telefonului primit la redacție : „Mă numesc Dan Dumitru. Vreau să vă semnalez că într-o ruinătură de pe strada mea stă o familie cu doi copii. Femeia mi se pare că are capul bolnav, dar a fost cineva la viața ei, bibliotecară la Academie ! Bărbatu-său e cam băutor și arțăgos, îl vedem rar, nu știm pe unde umblă. Dacă n-ar fi fetițele de șase și de patru ani nu v-aș deranja, însă le țin închise în casă, sînt palide, nemîncate și dezbrăcate. Am sesizat peste tot, la sector, la alte ziare... Dacă nici dv. nu veniți să vedeți...".

Am venit. M-am cocoșat dinaintea ușii. Are o singură clanță. De regulă e scoasă : „Să n-o apese copilele și să iasă." Intru. În piept mă izbește o duhoare lute, rebelă. Mă clatin ca sub lovitură. Totuși văd : o femeie masivă stă aplecată peste un lighean plin cu lături le stoarse dintr-un preș. Două fetițe cu ochi speriați s-au lipit cu spatele de un șifonier culcat pe lung, peste care s-a pus tăblia unei uși nețezită cu prețuri pămîntii. „Pe ăsta dormim toți patru. Patul nostru l-au aruncat ierariștii din camion. S-a rupt. Am avut mobilă de treizeci de mii. Acum nu mai avem nimic. Eu sînt bolnavă..." (Că mobila a fost aruncată din vîrful camionului mi-au confirmat-o și vecinii — Ion și Maria Mihalache și Lucia Iliuță — care au asistat la ...descărcare : „Și-au bătut joc de ei, vai de sufletele lor, nimic nu le-a rămas întreg...") Fetițele par sălbăticite iar zdrențele-n care sînt înfășurate sînt înfiorător de murdare. De patru luni n-au mai fost pe afară, n-au mai făcut o baie. Mamă-sa le omoară orele de lumină cu polietilena din fereastră, iar orele de întuneric cu luminări furate de pe la biserici... Nu are cu ce să le îmbrace și atunci le ține năclăite și înculate între pereții ăștia afumați ca un depou, și crăpați, în camera asta plină de cîrpe imunde cotrobăite la vedere de șobolani îndrăzneți la culme... Pe o lampă cu motorină fierb cartofi, iar aburii se lipesc de epiderme îmbălșindu-le cu bizare urme de melc.

Rezolvat numai pe jumătate

Cum s-a ajuns aici ? Dramă autentică, erori de gîndire, erori de simțire. Popescu Elena Argentina a fost într-adevăr bibliotecară la Academie pînă în ziua în care s-a convins că trebuie să-și vopsească părul jumătate roșu, jumătate negru. Data : 21 decembrie 1976. Avea 36 de ani. A fost internată cu „stare discordantă și depresivă". Cînd i s-a permis, a revenit acasă, adică în apartamentul cu trei camere din strada Uioara nr. 3. Se spune că a ieșit ameliorată, dar bine ca înainte nu s-a mai simțit niciodată. Între timp, lui Dragomir, soțu-său, i-a intrat definitiv în cap că băutura este singurul pașaport pentru bunăstare... Omul era și este șeful secției de mase plastice ! de la... C.A.P. Berceni. Erori de gîndire, erori de simțire : familia Popescu a ajuns să datoreze 11 000 de lei, chiria și întreținerea la bloc. Asociația locatarilor din blocul de pe Uioara n-a mai tolerat și i-a acționat în judecată. Sentința civilă nr. 5060/13 nov. 1980 este tot atît de dură pe cît este de legală : EVACUAREA (Art. 24 din Legea 5/1973 spune clar că evacuarea se face fără acordarea altei suprafețe locative.) Erori de gîndire, erori de simțire : Nici asociația locatarilor, nici instanța nu s-au gîndit la fetițele Popescu, deși iresponsabilitatea părinților era evidentă. (Bineînțeles că mamei bolnave nu i se poate reproșa nimic tocmai pentru că e bolnavă.) Nimeni nu s-a gîndit însă atunci că legea îi apără și pe aceștî copii. Un simplu telefon la autoritatea tutelară ar fi putut rezolva problema... Dar nimeni n-a catadicsit să ceară interiorul 154 de la centrala 23 93 30. Nici vecinii, nici asociația (din str. Uioara), nici instanța. Au urmat alte erori de gîndire și de simțire : locul și modul în care s-a practicat evacuarea. Ruina imundă de pe str. Costache Stamate nr. 15 figurează în scriptele ICRAL ca „spațiu disponibil" valorînd în inventarul din 1977, cît credeți ?, 2 928 de lei. Am discutat cu tovarășii Stelian Butoi și Mihai Georgescu — director adj., respectiv șeful biroului fond locativ al ICRAL. Pe scurt la întrebările noastre au răspuns că nu văzuseră înainte unde vor fi mutați Popeștii („Parcă ce, poți să-i ții minte pe toți evacuații ! ?"), că nu sînt deloc obligați să facă ceea ce au făcut, adică să le asigure transportul pentru că „Iată, te mai alegi și cu reclamații că le-ai stricat mobila" și „Unde am ajunge dacă ne-am ține de telefoane pe la tot felul de autorități ? ! ?" N-am să lansez întrebări retorice gen „Cum de a fost posibil să... ?" Uite că este ! Cu prilejul începerii noului an școlar fetița mai mare trebuia înscrisă de acel cadru didactic care a avut obligația să facă recensămîntul pe str. Costache Stamate. Uite că n-a fost ! Cu prilejul vizitelor periodice pe care cadrele medii sanitare ale circumscripției la care-i arondată strada cu pricina s-ar fi putut descoperi situația mamei bolnave și a copilelor. Uite că nu... Sînt foarte multe zale în lungul lanț al erorilor de gîndire și de simțire.

Iar cînd în sfîrșit s-a găsit un om de bine care să umble pentru rezolvarea cazului — l-am numit pe cetățeanul Dan Dumitru — a fost nevoie să se apeleze la revistă pentru ca lucrurile să poată fi urnite. Datorită acestui om și intervențiilor noastre astăzi cele două fetițe au fost internate „ca urgență" la Casa de copii școlari nr. 6. Dar erorile de gîndire și de simțire nu sînt rezolvate decît pe jumătate : bolnava continuă să locuiască la nr. 15 A..., în pofida promisiunilor pe care le-am primit de la cele mai autorizate foruri.

MIRCEA BUNEA ■

De cîteva luni de zile 243 de tineri-elevi ai Grupului școlar al UCECOM din București adresează memorii. La care primesc răspunsuri destul de neclare. Uneori sînt chiar derutați și admonestați : „Cine vrea rămîne, cine nu... ?" Și fiecare știe cu ce se umplu punctele de suspensie. Adică, pot să plece. Dar dacă s-ar întîmpla chiar așa ? ! Ce-ar răspunde atunci cei care — cadre cu responsabilități în direcția de resort din UCECOM — aruncă, de la înălțimea funcției lor, asemenea amenințări ? ! Dacă toți s-ar întoarce acasă, căutîndu-și alte vaduri de calificare, ori ar reveni la munca de la care au plecat ? Cum s-ar acoperi golul de muncitori necesari mîine ? Ei, cei 243, sînt viitori lucrători în unitățile de service a aparaturii radio-tv. Inginerul electronist Vasile Constantinescu, conducătorul tehnic al Cooperativei „Radioprogres" din București, ne declară că, cel puțin în ceea ce privește Capitala, toți cei 86 de tineri admiși pe locurile planificate în anul în curs sînt absolut necesari, imperios necesari. „Planul nostru de școlarizare este cît se poate de exact, necesarul forței de muncă fiind calculat pînă la om, în corelație cu creșterea volumului de prestări servicii pe fiecare an al cincinalului". Toate județele care și-au trimis candidații la București, pentru calificare, au aceeași justificare.

Numărul de aparate electronice în folosința populației este tot mai mare, mai diversificat și mai complex tehnic, de unde și necesitățile tot mai mari de lucrători bine pregătiți în cooperativele de service. Deci, nu poate fi vorba ca cei 243 să nu ajungă în rețea ! „Modificarea sistemului de școlarizare a depanatorilor radio-tv, ne-a creat însă numeroase dificultăți. O pot oricînd demonstra", precizează ferm inginerul Constantinescu. Problema tinerilor elevi — care s-au adresat și revistei noastre — de aici pornește.

Una li s-a spus înainte de examen, și alta au găsit la începutul anului școlar ! UCECOM pune candidaților la meseria de depanatori electroniști două condiții importante — să fie absolvenți de liceu cu examen de bacalaureat și să aibă stagiul militar satisfăcut. E clar, admiși nu pot fi niște copilandri, ci tineri în toată firea, mulți putînd fi căsătoriți, putînd avea copii ori părinți de întreținut. Și nu sînt puține astfel de cazuri între cei 243 de elevi. Pînă în toamna anului trecut, forma de calificare a avut durata de 2 ani și jumătate, iar elevii primeau o indemnizație (asigurată de cooperativele cu care încheiaseră contract și unde urmau să lucreze) a 400 lei lunar, necesari pentru masă și cazare pe timpul școlarizării. Din acest an școlar, 1981—1982, schimbîndu-se forma de calificare, această îndemnizație nu mai există. Și iată-i pe cei 243 în situația de a cere părinților ori soților să-i întrețină, situație pe care n-au luat-o în calcul înainte, creîndu-le astfel neplăceri și greutăți, cum însuși directorul Grupului școlar, prof. Anatol Grecu, mi le prezintă. Nu puțini au părăsit pentru această meserie alte locuri de muncă, de unde au cîpătat cu greu transferul, ori au vitregit familia de un cîștig ferm. S-au adresat școlii ; s-au adresat cooperativelor cu care au încheiat contracte — acestea, nici nu pot încălca legea și nici nu și-au prevăzut în buget sumele respective pentru școlarizare, din moment ce altul este sistemul de pregătire ; s-au adresat conducerii UCECOM, care, mai întîi s-a supărat, apoi și-a dat seama că trebuie să respecte, în fond, legea, și, trebuie să găsească soluții pentru ca aceștia să cîștige. Conform precizărilor Ministerului Muncii, într-o scrisoare de răspuns dat acestor elevi-muncitori : **„Persoanele recrutate și admise la cursurile de calificare devin personal muncitor cu contract de muncă pe durată nedeterminată, fiind încadrate în perioada pregătirii, ca muncitori necalificați și retribuiți potrivit realizărilor dobîndite în producție, iar pregătirea teoretică a cursanților se organizează, fie în perioade comasate, fie eșalonat în program zilnic, săptămînal etc. Forma de retribuire — acord, regie — a persoanelor cuprinse la cursuri, potrivit reglementărilor în vigoare, se stabilește de către consiliul oamenilor muncii al unității economice respective".** Iată ce trebuia să le spună UCECOM de la început, din faza de recrutare, candidaților, și n-a făcut-o. Să fi uitat funcționarii săi de la direcția de personal-învățămînt ? Sau a fost o stratagemă la teama că nu vor mai putea recruta candidați ? Dar chiar dacă le-ar fi spus, ceea ce este înscris foarte clar în scrisoarea M.M. și tot atît de clar de aplicat în practică pentru numeroase domenii de activitate economică, în industria republicană, în agricultură, în cooperație, devine foarte neclar și foarte complicat, pentru clasele de depanatori radio-tv. În general, pentru activitatea de service în domeniul electronicii. Deci, cursul s-a redus la un an, iar statutul elevului este de muncitor necalificat care, prin urmare, o parte din acest timp, trebuie să lucreze efectiv în producție, să contribuie la realizarea de bunuri, revenindu-i astfel o cotă parte din cîștig. Numai că unde să lucreze depanatorii radio-tv. ?

Unitar, unitar, dar nu formal

Locul său de muncă nu poate fi altul decît unitatea de prestări servicii către populație (acesta fiind profilul de bază al cooperației meșteșugărești) ! Care dintre dumneavoastră sînteți însă de acord să vă dați aparatul pe mîna unui elev, aflat în prima săptămînă sau lună de calificare, care nu știe nici ce este acela un redresor, o diodă, un circuit integrat... ? Și care muncitor deja calificat și cu vechime admite ca „ucenicul" să nu facă nimic, — altfel strică aparatele clienților — dar totuși să împartă cîștigul cu el ? Atunci, acesta cum și cînd mai învață meserie ? „În depanarea electronică nu există în nomenclatorul de funcțiuni, muncitor necalificat", ne asigură tovarășul Sabin Pop, director adjunct al direcției de control-personal-învățămînt al UCECOM. Atunci unde să-și cîștige măcar „bursa" necesară pentru cămin și cantină acești tineri ?. „În primele luni mai ales, pînă capătă măcar noțiuni elementare de electronică și mai pot face cîte ceva, este absolut imposibil să cîștige 1 leu", precizează și ing. Constantinescu. „Acum, după trei luni am găsit cîteva soluții — ai noștri, ai Cooperativei Radio-progres vor lucra o zi pe săptămînă în sectorul de producția de serie și serie scurtă ; iar pentru cei din țară, școala încearcă formula unui atelier de comenzi pentru populație, dar nu știm cu ce succes".

Încercări, experimente, soluții, la care UCECOM avea datoria să se gîndească înainte de începerea cursurilor, pentru a nu-i pune pe tineri în situația de a umbla cu memorii, în loc să se preocupe de calificarea lor. Sigur, sînt încă paleative, nu rezolvă integral și de durată problema. Un depanator în aparatură electronică e un muncitor complex și trebuie să știe multă, foarte multă carte, precum trebuie să aibă multă, multă practică pînă va fi capabil să execute lucrări de calitate și, mai ales, să pună diagnostice, să afle unde e „boala" aparatului. Părerea unanimă a specialiștilor în domeniu, la care am apelat, este că nu se poate forma un depanator pe parcursul unui an. UCECOM solicită de ani de zile, — am văzut și citit adrese, memorii, calcule, argumentări — către Ministerul Educației și Învățămîntului aprobările necesare pentru crearea unor clase speciale de depanatori aparatură electronică destinate cooperației fie în liceele industriale de profil ale ministerului de resort, în colaborare cu acesta, fie clase de liceu specifice, în cadrul grupurilor școlare profesionale pe care le patronează în orașele mari, ce pot asigura profesori de specialitate bine pregătiți. Socotim că este cazul să se țină seama — și în organizarea învățămîntului, în pregătirea forței de muncă — de specificul activității din fiecare sector economic și social în parte. Problema elevilor-depanatori este doar unul din efectele unor cauze mai profunde, unor deficiențe de concepție și organizare a învățămîntului profesional și tehnic la nivelul forului central titular, Ministerul Educației și Învățămîntului. A fi unitar, sistemul nostru de învățămînt — în concepția generală a partidului de pregătire a forței de muncă — nu înseamnă o aplicare formală, nediferențiată la nivelul întregii economii, ci dimpotrivă.

CICI IORDACHE ■

Trei consăteni din Balta de Mehedinți, Ion Sitaru, Constantin Dumitrescu și Constantin Ilinca, s-au sfătuit și au hotărît să meargă, într-o noapte de august, la o vînătoare în împrejurimile comunei. Ideea le-a venit așa, deodată. Nu s-au mai gîndit la autorizație. Nici la cuvenitele demersuri organizatorice sau la consecințe nu s-au gîndit.

Și-au luat deci din cui armele și, sub oblăduirea nopții, au pornit la drum. Ajunși cu Moskviciul la marginea pădurii, către orele 21 s-au așezat la pîndă : Ilinca, singur, într-un lan de orz, la punctul numit Vlaica, iar profesorul Ion Sitaru și învățătorul Dumitrescu, în același lan, la o distanță de cîteva zeci de metri, toți fiind orientați cu fața spre locul de unde bănuiau să dea buluc fiarele.

O lună plină arginta hățișurile priveghiate de huhurezi și bufnițe. Din cînd în cînd, glasuri misterioase străbăteau în suflet teama și neliniștea. Noaptea, pădurea nu doarme. Prin ea hălăduie fel și fel de vietăți.

Pe la ora unu, nu mult după primul cîntat al cocoșilor, dinspre desiș au apărut două mogîldețe. „Aștia-s mistreți !" și-a zis Ilinca. Și, țintind, a slobozit un foc.

Văzduhul a răbufnit năprasnic și un strigăt lugubru, ca de moarte, a spart liniștea întinderilor...

Fusese împușcat un om.

Acest om nu era altul decît Nicolcea Doru, consătean de-al lor, venit și el tot la vînătoare de mistreți, însoțit de nedespărțitul său prieten, Ilie al lui Meteleaucă. Rafala de alice îi ciuruise din cap pînă-n picioare, trintindu-l cîteva minute la pămînt, aproape în nesimțire. Dindu-și seama ce făcuse, înspăimîntat, Ilinca a fugit la miliție și s-a autodenunțat. Așa că la strigătele disperate de ajutor ale lui Ilie n-a răspuns nimeni.

...Ion Sitaru și Constantin Dumitrescu, bine camuflați în lanul de ovăz..., au adormit buștean, cum aveau să declare mai tîrziu, la anchetă ; n-au văzut și n-au auzit absolut nimic ! Așa încît, luptîndu-se din răsputeri cu moartea, Ilie și năpăstuitul său tovarăș au ajuns cu greu la drum de unde l-a cules cabrioleta unui om bun. Autosalvarea a venit și ea după o vreme și l-a dus pe împușcat, cît a putut de repede, încă viu, la spitalul județean. A fost însă mult prea tîrziu. Zdruncinăturile șaretei făcuseră să se piardă prea mult singe. Vinătorul lovit abia a mai apucat să trăiască vreo cîteva zile. La Spitalul clinic din Craiova, unde ajunsese între timp, el a decedat. „Tată, m-a împușcat directorul ; ai grijă, tată !" — au fost ultimele lui cuvinte...

Braconaj la Vlaica

...S-au făcut anchete, autopsii și expertize. S-a întocmit un voluminos dosar penal și Tribunalul județean Mehedinți, înlăturînd o gravă eroare săvîrșită de instanța de fond, l-a condamnat pe adevăratul vinovat, adică pe Ilinca Constantin, la 3 ani și 6 luni detenție la locul de muncă, pentru ucidere din culpă, plus despăgubiri pentru cei doi minori ai victimei. Celorlalți participanți la braconaj li s-au confiscat armele și au fost amendați contravențional.

Tribunalul și-a făcut și de această dată datoria.

Dureros, foarte dureros rămîne însă faptul că un om dispare deodată, în plină putere. Dincolo de fatalitate — spune Dumitru Celofan, președintele Tribunalului județean Mehedinți — această nedorită întîmplare are și o altă față. Anume aceea a moralității, asupra căreia am vrea cît de cît să insistăm.

Cum pot să dea ochii cu consătenii lor profesorul-director Safta și învățătorul Dumitrescu, participanți direcți la acel braconaj de pomină ? Cum pot dumnealor să-și instruiască în liniște elevii ?! Amîndoi au refuzat să-i vină consăteanului lor în ajutor. Scuza că ar fi dormit, de nici cu pușca n-au fost treziți, nu rezistă în fața evidenței. Niște braconieri veniți la vînat, oricît ar fi fost ei de somnoroși din fire, nu veneau în pădure să doarmă la miez de noapte. Și sîntem de acord în această logică elementară cu punctul de vedere exprimat atît de președintele consiliului popular comunal cît și de mult prea crunt iovitul de soartă Ion Nicolcea, tatăl victimei. Dacă ar fi ieșit din ascunzătoare și ar fi acceptat să-l ducă pe cel împușcat cu mașina, zdruncinăturile ar fi fost mai puține, pierderea de sînge mai mică, timpul ar fi fost mai scurt pînă la spital. Ar fi fost, poate, o mai mare șansă de supraviețuire și pentru Doru Nicolcea...

Dar ce și-au zis dumnealor, Safta și Dumitrescu : dacă ne dăm în vileag, ne demascăm că am fost la braconaj și ne complicăm. Așa că... fuga-i rușinoasă, dar... mai sănătoasă. Și, de teama consecințelor, au procedat ca atare. Adică, și-au luat Moskviciul și... valea !

De bună seamă, tribunalul județean a stabilit competent și corect culpele și sentințele. Asupra deciziilor sale nu poate fi nici un dubiu de fond și nici chiar de formă. Revenim la acest caz acum, după aproape trei ani, nu pentru a comenta verdictul dat de justiție, ci pentru a-i face și pe alții, bîntuiți de aceleași patimi, să ia aminte și să respecte strict legile țării.

...Iar întîmplările triste, ca cea de la Vlaica, să nu se mai repete.

MIHAI STANESCU ■

ÎNTRE DELTĂ ȘI RESTUL LUMII

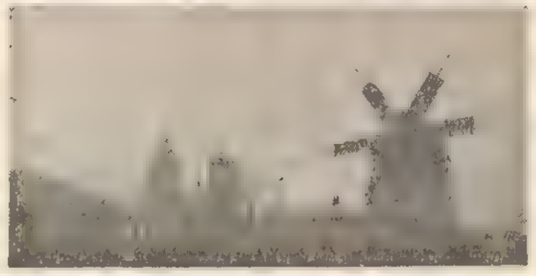

- Natura, mama noastră...
- Din mișcarea de fiecare zi a porturilor presimțirea călătoriilor face parte integrantă
- Mori de vînt, într-un peisaj marcat de seninătate și calm
- Cai pășind pe pămînt, întru rodnicia recoltelor viitoare
- Grigore Ivanovici din Jurilovca cunoaște mai bine decît oricine prețul adevărat al peștelui
- ...Și cele patru muncitoare cunosc prețul adevărat al peștelui
- Combinatul metalurgic din Tulcea ar putea fi ceva mai recunoscător unui univers care l-a îngăduit sub soarele lui

Toate drumurile spre deltă pornesc din Tulcea. În același timp, toate se reintorc aici, asemeni spițelor unei roți imense, în lungul cărora, în fiecare dimineață, ne ajunge și roua dintîi a soarelui. Și lumea, aici, chiar în clipa cînd se limpezește sub lumina diurnă, renaște în tipare mai încăpătoare decît cele ale zilei de ieri.

Iar dincolo de orizonturile apropiate — certitudinea mării...

Dialogul dintre pămînt și ape stă în temeliile tuturor civilizațiilor durabile. (P. Mihai)

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

5 PROBLEME DE FOND

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

Recent, uzina de alumină calcinată tulceană s-a despărțit administrativ de uzina de feroaliaje din vecinătatea ei și titulatura a ceea ce a fost pînă la 1 septembrie 1981, Combinatul metalurgic din Tulcea acoperă astăzi numai realitatea care i se potrivește: a feroaliajelor. Oamenii, de regulă, nu mai acordă o importanță deosebită încurcăturilor ce i-au stînjenit pînă ieri și, din acest punct de vedere, nu este de contat la Tulcea pe o recapitulare ranchiunoasă a întîmplărilor din trecutul apropiat, însă, după graba vădită de directorul Cristian Boiangiu de a se muta împreună cu noii lui colaboratori într-un sediu nou, chiar dacă este vorba despre o simplă baracă, e limpede că între aluminiu și feroaliaje a funcționat pînă nu demult o mezalianță, curmată la timp.

După dicționare, feroaliajul este un aliaj de fier cu unul sau mai multe elemente. După importanța în gospodăria industriei siderurgice a țării, definiția lui este mult mai complexă. Pînă la 26 iulie 1976, feroaliajele, esențiale în virarea oțelurilor spre caracteristicile dorite, erau importate integral. De atunci, pînă în urmă cu doi ani, dimpotrivă, prin întreprinderea de la Tulcea, România a devenit exportatoare de feroaliaje. Acest export a încetat ulterior din motive firești: întîi, nevoile crescînde ale siderurgiei noastre oricum l-ar fi diminuat; apoi, l-a afectat rentabilitatea foarfeca prețurilor de pe piața mondială și, desigur, încă nu ne stă la îndemînă culanța de a vinde în pagubă.

Puține industrii ale țării s-au clădit și au prins puteri pe o temelie atît de precară. Maistrul electromecanic Dumitru Dumitru, secretar al comitetului de partid, fost secretar U.T.C. la ceasul lansării primelor șarje, ne mărturisește că ponderea lucrătorilor combinatului s-a recrutat dintre marinari, agricultori, ciobani, tractoriști, trepăduși de care lumea porturilor nu a dus niciodată lipsă și pescari, braconieri sau autorizați. Nu întîmplător, ni se spune că proiectul întreprinderii, înainte de a fi pus în operă, s-a plimbat prin mai multe județe, fiind privit întocmai ca o pisică neagră care taie pieziș strada. Noi am adăuga la toate observația că agricultorii, tractoriștii și ciobanii puteau fi lăsați în rosturile lor și cruțați de dezrădăcinare, dar o asemenea observație, și la Tulcea, ca și în alte părți, ar veni prea tîrziu. Este adevărat, din capul locului, li s-au alăturat tuturor specialiști din centre siderurgice reputate ale țării, însă utilajele, importate, n-ar fi fost în măsură să producă doar prin simpla bunăvoință a celor chemați să le racordeze la tensiunile muncii. De la bun început, absența tehnologiilor a așezat activitatea tuturor sub semnul unor dificultăți aspre. Cu zecile, oamenii au fost răspîndiți în diferite întreprinderi europene specializate în feroaliaje, să se instruiască practic și suplimentar, și așa au dat lucrurilor de capăt, așa au învățat meserie, văzînd și făcînd, cîteodată greșind și luînd de la capăt, totul, cu încăpățînare și cu speranță într-o izbîndă care n-a întîrziat să survină. Lista produselor realizate la Tulcea, prin priceperea lor, apoi, nu este prea lungă, dar toate pozițiile ei sînt esențiale într-o siderurgie modernă. Și din '76 pînă în august 1981, proaspăt convertiții la siderurgie, tulcenii și-au onorat sistematic obligațiile rezultate din planuri. Dar din august '81 lucrurile au început să se bramburească — nu este prea ortodox cuvîntul, dar sîntem convinși că este foarte exact —, și producția, considerată pe sortimente, în accepția ei fizică, a început să înregistreze salturi spectaculoase, pe de o parte, și căderi descurajante, pe de altă parte. Nu sîntem dintre cei ce consideră o cifră drept buricul pămîntului, însă, de data aceasta, credem că limbajul cifrelor este mai mult decît elocvent. Bilanțul anului 1981, pentru Combinatul metalurgic din Tulcea, sună astfel: siliciu metalic — 79,1 la sută; feromangan — 113,1 la sută; ferosiliciu — 65,3 la sută; silicomangan — 133,3 la sută; nodulin 315,1 la sută; ferocrom — 21,3 la sută... Per total, planul a fost îndeplinit în proporție de 90,1 la sută, adică n-a fost îndeplinit. Caracterul neunitar al tabloului etalat, parțial favorabil combinatului, parțial defavorabil, se cere perceput cu deosebire prin prisma perturbațiilor implicate în rețeaua întreprinderilor pentru care feroaliajele totuși contează ca materii prime. În această rețea, plusul de 215,1 la sută, obținut la nodulin, nu va compensa niciodată minusul de 78,7 la sută de ferocrom.

În substratul unei diagrame cu piscuri și hăuri aflăm, desigur, cauze obiective și cauze subiective, cu specificația că uneori, și cele subiective sînt determinate, la rîndul lor, de cauze obiective. Combinatul metalurgic din Tulcea nu este nici prima și nici ultima întreprindere în care procesele de extindere și modernizare insinuează perturbații nedorite în realizarea producției planificate. În anul nu demult încheiat, s-a declanșat și aici o etapă de dezvoltare a capacităților de producție, a doua în ordine cronologică, și montarea unor cuptoare mai mari, mai eficiente, a întîrziat nepermis. T.C.I.N.D.-ul Brăila, antreprenorul principal al lucrărilor, acuză lipsa de forță de muncă. Peste toate, s-au suprapus dificultățile generate de asimilarea prin forțe proprii a unui produs nou, ferocromul, de asemenea, în condițiile punerii la punct a tehnologiei prin tatonare. Într-un tîrziu, rețeta acestuia a fost perfectată de un colectiv în cadrul căruia inginerii Cristian Boiangiu, Gheorghe Untea, Gheorghe Tirpe, Cantemir Gafar și maistrul Severin Iliciuc au avut cel mai greu cuvînt. Indiscutabil, perfectarea tehnologiei de producere a ferocromului, o premieră notabilă în siderurgia românească, a fost o izbîndă, survenită însă prea tîrziu în raport cu sarcinile anului trecut, cînd nu mai putea redresa curbele descendente ale îndeplinirii unui plan stabilit cu riscantă anticipație și cam alături de miezul spinos al problemelor combinatului. Compensația acestui efort rămîne, totuși, un fapt din domeniul certitudinilor: din decembrie trecut, producția de ferocrom s-a îndeplinit la zi și, în zilele bune, s-a și depășit. Și oamenii speră, cu inima strînsă, că situația va fi de durată. Pentru că, în vremea din urmă, Combinatul metalurgic din Tulcea traversează și zile, ca să recurgem la un eufemism, nu întru totul faste. Fiind vorba despre hazardul survenit mai nou în alimentarea cu energie electrică.

În mod normal, conform afirmației interlocutorului nostru, Dumitru Dumitru, aici se consumă o cantitate de energie electrică echivalentă cu consumul din aceeași perioadă de timp al Capitalei întregi, cam 113 MW. În urma restricțiilor din iarna aceasta, combinatul ar trebui să primească ceva mai puțin, în jur de 80 MW, însă, ne încredințează inginerul șef Gheorghe Untea, de cele mai multe ori contoarele înregistrează și mai puțin. Necazurile, totuși, abia de acum [illegible] avîndu-se în vedere specificul activității din siderurgie, producția este afectată mai puțin de limitarea cantității totale de energie decît de capriciile ce survin în distribuția acestui puțin. Cînd este solicitată să descarce sarcina, zona Dobrogei se vede nevoită să cuprindă obligat combinatul, atît din cauza configurației rețelelor, cît și datorită ponderii lui în subsistem. Astfel, numai între 7 și 22 ianuarie a.c., metalurgiștii tulceni au înregistrat nu mai puțin decît 316 ore decuplări de cuptor. Unele survin prin bascularea comutatoarelor cu mîna, departe de locul și interesele combinatului; în schimb, cînd frecvența sistemului scade la 48,2 herți, instalațiile sînt scoase de sub tensiune automat, printr-un releu de protecție. Și inginerul Luigi Gasser precizează: pe 11 ianuarie am avut cinci decuplări; pe 23 ianuarie — nouă decuplări; 9 ianuarie cu zece decuplări a fost ziua neagră a combinatului.

Nu încape nici o îndoială asupra faptului că întreruperile în alimentarea cu energie electrică sînt determinate de cauze obiective. În același timp, este exclus să nu se poată conveni, între factorii responsabili, la instituirea unor soluții și modalități de ocrotire a unităților siderurgice împotriva întreruperilor excesiv de frecvente și, mai ales, neanunțate. Cît de imperativă poate fi soluționarea acestei probleme ne-o arată și simpla enumerare a dificultăților traversate de Combinatul metalurgic din Tulcea: răcindu-se cuptoarele, îngheață compoziția din ele, iar repunerea în parametri trebuie obligatoriu executată treptat, prin declanșarea succesivă a unui lanț întreg de agregate și, implicit, prin creșterea drastică a consumurilor specifice (în mod obișnuit, energia însumează aici 30—35 la sută din prețul de cost al produselor; în condiții excepționale, procentul crește spectaculos...); ruperile de electrozi — în intervalul amintit s-au înregistrat 16 ruperi — determină funcționarea cuptoarelor la o capacitate redusă pe perioade întinse de timp, un electrod formîndu-se abia în cinci-șase zile la dimensiunile optime, prin consumuri mari și pierderi prin volatilizare, iar producția realizată totuși, chiar și în aceste împrejurări vitrege, conține procente reduse de element util, situîndu-se spre limitele inferioare ale stasurilor, sau de-a dreptul în afara lor; nu este de neglijat nici suprasolicitarea excesivă a utilajelor mecanice și electrice aferente cuptoarelor, deteriorarea lor prin conectări și deconectări frecvente; cum nu este de neglijat nici pericolul real al unor accidente majore. Agregate cu inerție termică mare, cuptoarele de la Tulcea se golesc complet numai cu prilejul reviziilor capitale și hărțuirea lor fără discernămînt, de fapt, provoacă pierderi mai mari de cît prețul energiei economisite. Dacă pe parcursul unui schimb survin patru-cinci întreruperi de energie, ceea ce se întîmplă destul de des, practic întreaga energie consumată în schimbul respectiv este pierdută în mod absolut.

Revenind la investițiile destinate să extindă capacitățile de producție ale combinatului, la trenarea lor și la perturbațiile introduse de această trenare în îndeplinirea prevederilor producției fizice, remarcăm că totalitatea cuptoarelor secției a II-a ar fi trebuit să funcționeze la întreaga lor capacitate spre sfîrșitul întîiului trimestru al anului 1981. Dintre ele, cuptorul nr. 5 nu produce nici azi. Un alt cuptor, de siliciu metalic, trebuia predat întreprinderii în '79. Astăzi, sînt ridicați în sfîrșit doar pilonii lui, deși capacitatea acestui cuptor contează încă din '79 în planul de producție al combinatului. Dar aceste extinderi, predate sau nu de constructor beneficiarului, mai ridică și alte probleme, nu mai puțin spinoase.

Mai sus, am avut prilejul să consemnăm din ce medii s-au recrutat siderurgiștii tulceni. La început, au existat cazuri de oameni care se temeau pur și simplu de foc. De atunci, saltul lor în profesionalitate este real și revelator. Totuși, odată cu intrarea în funcțiune a unor instalații perfecționate, cu capacități sporite și parametri superiori tehnic, se constată o situație care dă de gîndit: nu în toate împrejurările oamenii se ridică la înălțimea utilajelor. Pricina — și inginerul Cristian Boiangiu nu se sfiește să pună degetul pe rană — ține de o concepție perimată, dar, din nefericire, înstăpînită în întreaga siderurgie românească: se acordă o atenție deosebită calificării echipelor de reparații și întreținere, ceea ce nu este rău, desigur, și este privită cu totul și cu totul superficial calificarea celor ce exploatează nemijlocit instalațiile. De aici, evident, decurg consecințe corespunzătoare: un singur nepriceput dă de lucru la 30 de oameni, foarte pricepuți, de adevărat, dacă asta poate fi o consolare. Și este limpede rațiunea pentru care lucrurile, la Tulcea, au început să fie privite din celălalt capăt al lor.

Și dacă despre oameni e vorba, merită amintiți, dintre ei, inginerul Grigore Damianov, maistrul Iordache Ivașcu și lăcătușul Nicolae Pîs, pentru contribuția lor la îmbunătățirea tehnologiilor și creșterea productivității muncii; sau inginerul Ismail Reșat, șeful secției de depoluare și valorificare a produselor secundare, unică în întreprinderile țării, care chiar prin titulatura ei își vădește rosturile și țelurile; sau Alexandru Ivanov, Grigore Popică și Mircea Munteanu, sosiți aici de la Galați, Hunedoara și, respectiv, Tîrnăveni, ca să alcătuiască nucleul inițial de cadre al combinatului, și care și astăzi contează printre cei mai destoinici.

Tuturor, le-a dat și aici suficientă bătaie de cap indisciplina unor lucrători mai tineri, mai slab calificați, mai puțin deprinși cu rigorile siderurgiei. Dar toți sînt de acord că tinerețea în sine nu este o stare de a fi a omului de privit neapărat cu neîncredere. Față de toți acești oameni, consideră maistrul Severin Iliciuc, tehnolog principal la secția de feroaliaje, fost secretar al comitetului de partid, sîntem datori să vădim o grijă sporită, atît în problemele mari, cît și în cele mici, numai aparent mici. Celor tineri cu deosebire, li s-ar putea asigura condiții de locuit mai bune, dar constructorii tulceni, an de an, nu prea izbutesc să isprăvească numărul de apartamente planificate. Aceasta ar fi o problemă importantă și maistrul Severin Iliciuc, cunoscător la oameni, ne încredințează că mulți lipsesc nemotivat din producție pentru că pur și simplu nu dispun de condiții în care să-și refacă forțele, de pe o zi pe alta. Munca în siderurgie nefiind o glumă. Apoi, o problemă aparent măruntă: de o vreme, siderurgiștilor tulceni li se distribuie în schimburi exclusiv lapte praf, imposibil de preparat în clipa și în locul unde oamenii sînt datori să-l consume prin lege. Faptul impietează și asupra sănătății, și asupra elanului. Munca în siderurgie nefiind o joacă. La toate adăugîndu-se valurile compacte de fum pe care coșurile combinatului le revarsă și asupra oțelarilor lui, și asupra orașului. Oțelarii înghițind acest fum de două ori: o dată cînd muncesc și a doua oară cînd se odihnesc.

MIHAI PELIN ■

■ Aflat la tratament în stațiunea Slănic Moldova, **Luciu Dumitru** din com. Șagu, jud. Arad, s-a bucurat de un „tratament" foarte „binevoitor" din partea medicului Angelica Lungu. „Cînd ne-a văzut la ușă, ne-a întrebat dacă noi sîntem aceia care nu sîntem mulțumiți de programul dinsei, eu i-am răspuns «da, tovarășă doctor, pentru că de cîteva zile umblăm și nu vă găsim la nici un cabinet, conform orarului afișat, ca să ne prelungiți procedurile de tratament, pierzîndu-le fără rost». Atunci mi-a întins fișele, fără nici o prescripție pe ele, și ne-a poftit afară din dispensar, cu un ton aspru".

■ **Fadei Petru din Galați** umblă din 2 aprilie 1979 după halnele sale, dar degeaba. Le-a dat la curățat și, cînd să-și ridice costumul, „era degradat". Cooperativa i-a promis că i-l repară, să aducă niște resturi de material de-acasă, ceea ce a și făcut. Dar i l-a reparat tot așa cum l-a curățat, neglijent. Așteptăm să rezolve disputa U.J.C.M. Galați.

■ **Dorobanțu Grigore din București, str. Luică 9, bl. 1, ap. 65,** locuiește într-un apartament cu condens și unde nu beneficiază nici de căldură. În fiecare an face — precum ne scrie — cam peste 10 sesizări la G.I.G.C. Berceni, dar fără eficiență. „Părerile meșterilor trimiși, din interval în interval, sînt diferite și nimeni nu rezolvă nimic. Cum vin așa pleacă. Se pare că instalația e proiectată sau executată prost".

■ „Cum eu mă ocup, de peste 10 ani, de cultivarea napilor, această plantă care dincolo de calitățile ei nutritive are și valoare energetică, dînd etanol, am trimis la Ministerul Agriculturii propunerea de lărgire a ariei ei de cultivare, dar am primit un răspuns, să-i zic ciudat, cum că nu ar fi rentabilă. Deoarece ar cere multă muncă pentru ca tuberculii să fie spălați de pămînt ! Experiența mea demonstrează contrariul, pot pune oricui toate datele la dispoziție". **(Ioan Dobrescu din Cimpulung Argeș)**

■ **Pricope Elena din Gohor, jud. Galați :** „Soțului meu i s-a desfăcut contractul de muncă. Deși măsura a fost anulată de instanța de judecată, nu a fost reintegrat nici pînă azi. Carnetul de muncă i-a fost reținut la unitate timp de 16 luni, perioadă care este înscrisă ca fiind în activitate. Soțul a depus, în decembrie 1980, o cerere la Judecătoria Tecuci, cerînd să i se verifice actul de muncă și să i se acorde drepturile ce-i revin, dar cu toate insistențele și audiențele n-a primit nici un răspuns". Dacă e așa, e o încălcare a legalității. Rugăm D.P.M.O.S. Galați și procuratura județeană să verifice situația, comunicîndu-ne și nouă soluția.

■ **Graur Vasile din Tîrgoviște** ne face o demonstrație a modului inadmisibil în care rulează filmele la cinematograful „Independența" (cu tot felul de întreruperi și pauze, pentru a aduce bobinele din alte cinematografe, cu tot felul de defecțiuni tehnice privind sonorul etc., etc.). În schimb, se percep 8 lei pentru filme într-o singură serie.

■ „Au trecut 4 ani, de cînd s-a desființat stația de autobuze de la gara C.F.R. Dornești, ne încunoștințează **Andrulovici Petre** din orașul Siret, jud. Suceava. Călătorii au de parcurs pe jos, cu bagajele în mîini, circa 1 km. Ajunși, cu chiu cu vai, stau apoi cu orele sub cerul liber, în ploaie, ger, sub ninsoare, în vîscol".

■ **Mineă Viorica din Pitești** ne aduce la cunoștință că a beneficiat de experiența și înaltul profesionalism al chirurgului Mărtoiu Victor care „deși pensionat operează în Spitalul județean cu aceeași competență și destoinicie cu care a operat de-a lungul anilor".

■ **Ministerul Turismului, Direcția turism intern** ne răspunde la scrisoarea lui **Liviu Nemțeanu-Chiriacescu din București,** pe care i-am remis-o spre soluționare : „au fost luate unele măsuri (care anume ? ! — n.n.) ... care să contribuie la evitarea pe viitor a unor asemenea cazuri. De asemenea, au fost sancționați disciplinar Vrana Ion — exclus din corpul de ghizi de munte al I.T.H.R. București ; Stambulian Onig, agent de turism care răspunde de sectorul montan — schimbat din funcție și „avertisment" ; Craciun Ștefan, șeful biroului de turism intern din I.T.H.R. București, — „mustrare".

■ **Consiliul județean al sindicatelor Cluj :** „Avînd în vedere situația familială și angajamentul personal al tovarășului **Boancă Ioan** că va respecta disciplina muncii, biroul executiv a revenit asupra deciziei de desfacere a contractului de muncă dîndu-i posibilitatea de a lucra în continuare la același loc de muncă, în aceeași meserie, lăcătuș-mecanic în secția de turnătorie, avînd și posibilități mai mari de cîștig".

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** „Inspectoratul școlar al județului Tulcea a analizat condițiile în care s-a desfășurat examenul de corigență la disciplina matematică, la clasa a X-a — Liceul industrial Babadag — și a constatat că a avut loc în condițiile nerespectării normelor legale în vigoare. (Așa cum ne sesizase prof. Buslă Chirilă — n.r.). În baza aprobării M.E.I., inspectoratul a hotărît anularea examenului și refacerea lui în condiții legale. Vinovații în cauză au fost sancționați în conformitate cu prevederile statutului personalului didactic". Ce sancțiuni ?

■ „Din cauza drumurilor impracticabile (mai ales primăvara și toamna) care leagă satele Ioneși și Ioniceși de Dealul Dobrii, cît și de Leleascasat, noi, locuitorii satelor amintite din **com. Simburești, jud. Olt,** ajungem uneori ultimii atît la semănat cît și la recoltat. Pentru pietuirea drumurilor amintite, în lungime de 10—15 km, am sesizat atît consiliul popular comunal, cît și Direcția județeană de profil, dar fără rezultat". Ați uitat, tovarășe **Preda Marin,** care ne scrieți în numele locuitorilor, să ne vorbiți și despre datoria cetățenilor beneficiari în amenajarea acestor drumuri.

■ **Lutzes J. Emanuel din Bd. Reconstrucției nr. 8, București,** caută „cu infrigurare, de peste 13 luni, o rișniță electrică de cafea, un produs al Întreprinderii „Electroarges". S-a adresat în scris și întreprinderii producătoare „care mi-a răspuns (destul de frumos) că nu mă poate ajuta, nepracticînd sistemul de vînzare-cumpărare direct la clienții individuali". De acord, dar de ce nu-și onorează contractele cu comerțul ?

■ **Manolescu Valeriu din Ostrov, jud. Constanța,** ne relatează că unui număr de 13 cadre didactice suplinitoare din comună i s-a imputat indemnizația pentru concediul de odihnă. „Socotim a fi o ilegalitate, deoarece respectivele cadre didactice au avut decizii de încadrare, pe perioada 1 octombrie 1979 — 1 septembrie 1980, și deoarece există Ordinul M.E.I. 330/1968, art. 4 alin. b, ce stipulează modul de acordare a concediului personalului didactic încadrat după începerea cursurilor". Rugăm direcția de resort din M.E.I. să le apere dreptul, dacă îl au.

■ **Aurelia Marinescu din București, str. Doamna Ghica nr. 8,** ne sesizează unele nereguli la unitatea de Mercerie-parfumerie de pe aceeași stradă, la nr. 6. „Unitatea este foarte des închisă, sub pretexte afișate pe ușă : „se primește marfă", „zi liberă", „ședință"... Cînd se întîmplă să fie deschisă, servește o singură vînzătoare, gestionara e mereu plecată „la depozit", „la Centrală", „la birouri"... La raionul de mercerie se percep prețuri diferite de cele din alte magazine și nu ți se eliberează bonuri ca să poți demonstra...". Sesizăm și noi organele de control comercial ale sectorului 2 al Capitalei. Așteptăm răspuns.

■ Între județele Buzău și Prahova s-a făcut un schimb de medici secundari, boli interne. **Geantă Viorel** a trecut de la Spitalul din Pogoanele la cel din Ploieni, pe un post devenit vacant, iar în locul său a venit dr. Pîrvu Ioan care funcționase în jud. Prahova. Totul s-a petrecut, cum ne asigură în scrisoarea sa, dr. Geantă, „pe baza Deciziei Ministerului Sănătății nr. 717 din 1 aprilie 1981, ca și pe baza dreptului stabilit de legile concursului de secundariat de a opta pentru un loc rămas vacant". Numai că directorul Direcției județene Buzău, dr. Sandu Costin, deși preluat de la județul vecin un medic egal ca pregătire, impune dr. V. Geantă să plătească 10 520 lei „sumă ce ar reprezenta cheltuielile efectuate de către direcție cu întreținerea mea (retribuție plus școlarizare) la cursurile de specializare la secundariat, la Spitalul „Fundeni" din București, pe perioada 17 noiembrie 1980 — 1 aprilie 1981". Ceea ce, pe bună dreptate, Prahova n-a cerut, din moment ce-i venea un medic egal cu cel care pleca. Rugăm Ministerul Sănătății să lămurească lucrurile.

■ Tot un necaz cu un transfer ne aduce la cunoștință și tehniciana **Morolanu Rodica** din **Bacău.** Deoarece a reușit la examenul de admitere în Institutul de învățămînt superior, secția subingineri seral din Bacău, s-a transferat de la I.U.C. Borzești la Întreprinderea de mașini-unelte din localitate, unde niște tovarăși de la serviciul personal... nu vor să-i facă încadrarea corespunzătoare potrivit legislației transferului cît și pregătirii pe care o are, dovedită prin actele de studii și prin carnetul de muncă, ale căror copii le-a trimis și redacției.

■ **Șerban Ioan din București, str. Ion Neculce 32 :** „La data de 21 octombrie 1981 am achitat, la Depozitul nr. 82 din str. Soveja 120, suma de 730,50 lei, cu bonul de vînzare nr. 0068749, pentru 1 500 kg lemne". După 2 luni i se aduce cam jumătate din cantitate. Reclamă la depozit, i se cer scuze, cum că se poate să fie o eroare a șoferului Urziceanu, i se promite și restul, care rest n-a mai sosit nici pînă azi.

■ **I.C.R.A.L. „Colentina"** răspunde la apelul locatarilor blocului nr. 82 din Aleea Sinaia 4, publicat într-un număr anterior al revistei, că blocul „s-a predat(oare de ce or fi acceptat ?! — n.n.) fără a fi executate și finisajele exterioare, urmînd ca acestea să fie executate în cursul aceluiași an, 1976 (?!?). Constructorul, Grupul de șantiere nr. 2 al C.C.M.B., nu și-a onorat obligațiile nici pînă azi". Deși, curînd, curînd, se vor împlini 6 ani ! Ce părere are conducerea Centralei de construcții-montaj a municipiului București ?

Pagină realizată de CICI IORDACHE ■

Scrisoare comentată

Scrisori de la țărani

Sînt simple și seamănă cu cele trimise copiilor în armată. Te întreabă ce faci, îți urează viață lungă și apoi trece la ale lui. Un scris mai strîmb, dar plin de străduințe, chinuit, de mînă puțin obișnuită cu creionul. Scrisorile lor, scrisori de acasă, sînt mereu interesante fiindcă nu bat cîmpii. Țăranul nu are vreme și nu crede în lucrul făcut degeaba. E sincer, mîndru și plin de respect. Citeodată are o umilință de care îți e jenă, un bun simț de care cîtadinii (născuți sau veniți în mare grabă acolo de unde vin și aceste scrisori) se înstrăinează pe zi ce trece.

Aflăm despre ei că îi doare un picior, că îi încearcă și o durere „de-a lungul șirei spinării", că vine primăvara cu zilele acelea lungi, lungi lipite de cîmp. Se bucură de casa sa, de nepoții veniți vara „în excursie" și e trist că generațiile de țărani sînt viitoarele generații de orășeni. Și bune și rele. Cele bune țin de satisfacția că munca lor e acum plătită pe măsură, de frumusețea vetrei lor, în care cu greu mai recunoști cele lăsate în urmă cu zece ani, de întoarcerea unuia sau altuia dintre ai lui. „Eu mă întorc aici, unde tata mare l-a lăsat pe tata, el l-a lăsat pe fratele Bucur, care a decedat, eu o voi lăsa (casa) unui băiat al fratelui Gheorghe, care, de altfel, merită, că el au avut grijă de mama". Cele rele pot părea unora mofturi, dar fără un moft de adeverință, de pildă, viața lui e răsturnată ca o zi proastă, e deturnată de la rostul ei primordial — soarta pămîntului. Ajuns aici, la necazuri mai mari sau mai mici, el invocă legile țării, cuvintele președintelui, fiindcă știe mersul lucrurilor, îl înțelege și crede în el. Pentru un „fleac" de hîrtie sau cine știe ce altă treabă potrivită a fi rezolvată acasă, el bate drumurile, încearcă să deschidă o ușă sau alta, cheltuiește aiurea, suduie și devine petent. Unul tînăr și în putere mușcește pe ruptelea cu nevasta și copiii, respectă contractul, dă o vită, dă și ouă, și cartofi, dar nu poate obține certificatul de producător deoarece, scrie el, nu poate contracta și lapte, și nu poate contracta și lapte pentru că vaca o paște într-un islaz plin de rogoz după care animalul nu se prea dă în vînt ; altul, mergînd să-și ridice produsele ce i se cuveneau, se trezește dîjmuit de o magazioneră „care nu știu ce are cu mine".

Poate că oamenii au dreptate, poate că n-au, dar adevărul nu este la mijloc. Și ei umblă. Este firesc, sublinia președintele țării, ca țăranii **„să lupte acolo, în cadrul colectivelor din care fac parte, pentru a-i îndepărta pe cei ce fac abuzuri și nu-și îndeplinesc datoria, să acționeze pentru a îndrepta lucrurile".** Cuvintele au darul să exprime simplu esența democrației noastre. A scrie liber despre adevărurile obștii este fără îndoială un rezultat al acestei democrații, dar curajul acesta ar fi un curaj trunchiat și democrația ca atare ar fi doar teoretică. Pentru ca roadele unui țăran să nu se măsoare în kilometri de petiție sau de drum bătut cu înverșunare, curajul se cade să fie întreg, chestiune esențială și pentru activitatea unui primar, a unui președinte de C.A.P. sau a unei magazionere. Încolo, pentru cele bune, orice rînd venit la redacție ne bucură.

RĂZVAN BÎRBULESCU ■

Poșta redacției

■ **Simion Turiaș** — Săliștea de Sus (Maramureș) : Aveați dreptul, trebuia însă să așteptați și aprobarea conducerii pentru perioada pe care ați solicitat-o ■ **Nicolae Tănase** — București : Cu prima locuință ce ați făcut ? Ați cerut sprijinul C.O.M. ? ■ **Aristide Gavriliu** — București : Neînțelegerile le rezolvați adresîndu-vă organului administrativ ierarhic superior. În termen de 30 de zile, de la comunicarea măsurii, aveți dreptul să contestați prin instanță ■ **Vasile Mănea** — Galați : Numai dacă există o posibilitate, îndeplinind condițiile legale, pentru că întreprinderea nu are nici o obligație în acest sens ■ **Virginia Barbacariu** — Darabani : Vi s-a răspuns corect. Susținătorul decedat nu a fost pensionar și nici nu a îndeplinit condițiile pentru obținerea unei pensii ■ **Victoria Alexandru** — Bacău : La UCECOM, și cu trimitere de la UJCM ■ **Matei Neagu** — Ploiești, **Tudor Orcviceanu** — București : Dr. Miron Matei poate fi găsit la Policlinica Bucur, str. Bucur nr. 14 ■ **Leonora Armeanu** — Poienești (Vaslui) : Ați realizat numai în 3 ani numărul de norme stabilit de adunarea generală a C.A.P., față de cel puțin 10 ani cît este prevăzut de lege ■ **Mariana Tudor** — București : 1) Pe număr de persoane ; 2) nu în totalitate și cu condiția să anunțați în scris comitetul asociației ; 3) la comitet ; 4) are obligația, la cerere, să vă lămurească ; 5) același răspuns ca la punctul 2. ■ **Ștefan Andreescu** — București : În Capitală sînt nouă centre pentru facilitarea schimburilor de locuințe ■ **Anuța Fișcă** — Tg. Mureș : S-a calculat legal. Fiind un singur urmaș cu drept de pensie, procentul este de 50 %. ■ **Ilie Fițoiu** — București și **Verona Cojocaru** — Stoenești (Argeș) : Dacă aveți timp treceți pe la redacție sau telefonați la 17 63 16 pentru detalii.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Cauza apelor curate

Primim

Urmare articolului „Starea Oltului (IV)" publicat de revista dumneavoastră în nr. 51 din 17 decembrie 1981, vă comunicăm următoarele :

Cauzele care determină impactul de poluare a Oltului atît în cazul Întreprinderii chimice „Colorom" Codlea, cît și al Combinatului chimic Victoria, sînt real expuse (pe baza datelor furnizate de unități) și cunoscute atît de centralele industriale tutelare cît și de conducerea ministerului. Faptul că măsurile adoptate pentru eliminarea acestor poluări au venit mai tîrziu și sînt în curs de desfășurare se datorește mai multor cauze dintre care amintim :

a) Pentru Întreprinderea „Colorom" s-au cercetat mai multe procedee de epurare în decursul anilor 1972—1977 pentru a se găsi o soluție tehnologică satisfăcătoare care prin aplicarea ei să nu greveze în mod decisiv asupra indicatorilor economici ai unității. Acest lucru a condus la aplicarea unui procedeu biologic de epurare a apelor (rar utilizat pe plan mondial) pentru o parte din efluent și la incinerarea restului de ape toxice. Procesul biologic este cercetare proprie și la elaborarea lui s-a avut în vedere, pentru testare, peste 400 de produși chimici comprecși rezultați din procesele de fabricație.

b) În cazul instalației de incinerare a produșilor toxici, de asemenea unicat în industria noastră, s-au întîmpinat și se mai întîmpină unele greutăți atît în ceea ce privește procesul tehnologic cît și la punerea în funcțiune (constructorul avînd o contribuție esențială).

c) În ceea ce privește pierderile de produse secundare în apele uzate ale Combinatului chimic „Victoria" trebuie precizat că ele se datoresc unor tehnologii mai învechite de obținere a nitrocelulozei, schimbătorilor de ioni (anioniți și cationiți) și a rășinilor fenol-formaldehidice. Ca urmare, în ultimii ani aceste procedee au fost recercetate de institutele noastre de cercetări, au fost îmbunătățite procedeele tehnologice care se vor aplica industrial în acest cincinal, renunțîndu-se la vechea fabricație.

d) Referitor la situația internă a canalizărilor combinatului este adevărat că revederea și refacerea ei nu s-a făcut într-un mod organizat, principalele motive fiind lipsa de fonduri corespunzătoare și imposibilitatea opririi unor fabricații pe o durată mai lungă din cauza influențelor pe care le-ar produce în economia națională.

Cunoscînd în detaliu aceste probleme și ținînd seama de legislația în vigoare precum și de faptul că în cazul Combinatului chimic „Victoria" vor avea loc dezvoltări de capacități care să permită rezolvarea tuturor problemelor cu care se confruntă în prezent, apreciem că în următorii doi ani situația pe această platformă se va modifica radical în bine.

În continuare dorim să vă informăm că pentru îmbunătățirea continuă a calității apelor uzate evacuate de unitățile noastre în planul de investiții al ministerului pentru acest cincinal sînt prevăzute lucrări pentru :

1) Completarea și îmbunătățirea procesului de epurare ape uzate de la Întreprinderea chimică „Colorom" Codlea cu termen de finalizare trim. III.1983 ;

2) Separarea rețelelor de canalizare și completarea actualelor instalații de epurare cu decantoare suplimentare la C. ch. Făgăraș, cu termen de punere în funcțiune trim. IV. 1983 ;

3) Extinderea stației de epurare biologică de circa trei ori la Combinatul chimic „Victoria". Termen de punere în funcțiune trimestrul IV.1984 ;

4) Continuarea lucrărilor de sistematizare și separare a rețelelor de canalizare a Combinatului chimic „Victoria", astfel încît pîrîul Corbișor să-și recapete calitatea apelor avută inițial, termen eșalonat pînă în trim. IV.1984.

5) Completarea stațiilor de preepurare a apelor uzate de la secțiile de nitroceluloză și schimbători de ioni.

6) Construirea unei stații de spălat cisterne cu recuperarea apelor uzate și trimiterea lor în stația de epurare biologică ; termen de punere în funcțiune trim. II.1983.

7) Construirea unei noi instalații de anioniți ; termen de punere în funcțiune trim. IV.1984.

8) Dezvoltarea și modernizarea instalației de obținere a nitrocelulozei ; termen final trim. IV.1984.

9) Valorificarea unor subproduse rezultate din tehnologia de obținere a metanoliului, clordimetiletar, rășinilor fenol-formaldehidice ; termene eșalonate pînă în 1983.

Separat de toate aceste acțiuni, conducerea ministerului a dispus măsuri tehnico-organizatorice menite să întărească disciplina în toate compartimentele tehnologice și de protecție a mediului, în scopul reducerii la minimum a pierderilor de produse secundare cu influență directă asupra apelor uzate evacuate de unități.

DIRECTOR TEHNIC
Gh. Ioniță
Ministerul Industriei Chimice

N.R. Pentru urgentarea acestor măsuri, pentru aplicarea prevederilor Legii privind protecția mediului înconjurător, vom continua să analizăm „Cauza apelor curate", ne vom ocupa de starea altor riuri ale noastre, convinși fiind că menținerea unei naturi neviciate de noxe, de alți agenți poluanți, este o problemă atît de morală, dar mai ales de pură existență.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Ion Dodu Bălan: „Un poet mare e, în esență, spiritualitatea unui popor reflectată în conștiința creatoare a unui om"

— Pe vremea cînd v-am cunoscut — asta se întîmpla la „Luceafărul", seria Barbu — erați cronicarul literar „en titre" al revistei. De ce nu mai scrieți cronică literară decît sporadic ?

— Sînt cîțiva ani buni de atunci. Anii curg ca apa, vorba lui Topîrceanu. Dar ce înseamnă anii în viața literară ? Uneori tot, alteori nimic. Unii sînt secetoși, alții plini de belșug. Coșbuc spunea că anii de la revista „Tribuna" a lui Ioan Slavici — de la Sibiu — au fost cei mai rodnici ai vieții sale. Am putea spune și noi că anii de la revista „Luceafărul" au fost ani rodnici, atît cei din seria Mihu Dragomir cît și cei din seria Eugen Barbu, cînd, îmi amintesc cu plăcere, eram colegi. Eram cronicarul literar „en titre", cum ziceți, și mi-am spus opiniile despre mai toți scriitorii activi din acea perioadă. Pe vremea aceea citeam tot. Absolut tot ce apărea și chiar și ce nu apărea. De ce nu mai scriu cronică literară decît sporadic ? Din o mie și unul de motive. Vorba anecdotei cu clopotele.

— Spuneți-mi cîteva.

— Mai întîi, fiindcă nu am unde. Al doilea...

— Al doilea e de prisos.

— Firește. Fiindcă nimeni nu scrie cronici ca să le țină în sertar. Cronica e nemijlocit legată de accesul la un organ de presă. În ciuda tuturor bunelor indicații, cronica literară, la noi, e un monopol al unui om sau doi. Monopolul a doi sau trei ține pe tușă nenumărați critici.

— Ce cărți regretați că n-ați putut comenta ?

— Cum să nu fi vrut să scriu la volumul al doilea din romanul lui Dumitru Popescu **Pumnul și palma**, la **Hanibal** al lui Eugen Jebeleanu, la **Manifest pentru sănătatea pămîntului** și la **Iubiți-vă pe tunuri** de Adrian Păunescu, la **Fiul secetei** de Ion Lăncrănjan, la **Cartea de la Metopolis** a lui Ștefan Bănulescu, la **Niște țărani** de Dinu Săraru, la **Muntele cailor** de Ion Brad, la romanele lui Marin Preda, D.R. Popescu, Augustin Buzura, Constantin Țoiu, Laurențiu Fulga, Marin Sorescu ș.a. ! Sau cum n-aș scrie acum despre excelentele cărți **Viața pe un peron** de Octavian Paler, **Săptămîna nebunilor** de Eugen Barbu, **Ieșirea din iarnă** de Paul Anghel, sau despre cărțile unor scriitori mai tineri ! Dar unde ? Sînt lucrări atît de importante încît ar fi o împietate să le expediezi într-o recenzioară. Și-apoi, la noi mai e și prostul obicei că nu se **discută**, practic, despre o carte. Un cronicar își dă verdictul asupra ei și așa rămîn lucrurile în revista lui. E greu, dacă nu imposibil, să mai intervină și altcineva, cu un alt punct de vedere.

— Totuși, nu ne-am putea plînge — cel puțin în ultimul timp — că lipsesc în revistele noastre polemicile.

— Da, dar polemica este, cel mai adesea, extraliterară. Ați observat și dv., nu se discută cărți, ci persoane ; nu se ciocnesc idei, ci capete ; se lovește urît, pe la spate...

— Chiar de către unii „esteți"...

— Da, de către cei ce nu apreciază militantismul literaturii, fiindcă îi cheltuiesc prea mult în polemici. Se uită însă un lucru. Că, spre deosebire de scriitorii mari (vezi Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale), numai scriitorii mărunți n-au loc unul de altul în aceeași epocă, așa cum nu încap două săbii într-o teacă sau doi domni în țară săracă, vorba lui Anton Pann.

— Care ar fi soluția, după dv. ?

— Să avem o revistă de critică literară. Poate nu una nouă, ci, transformată, una din cele existente. O astfel de revistă, după părerea mea, ar curăți sensibil atmosfera vieții noastre literare, ar face dreptate multor scriitori și multor opere înecate în uitare, ar fi de mare folos pentru cititori, pentru ghidarea lor în fenomenul complex și divers al literaturii noastre. Și ar spulbera, cred eu, și bazele obiective ale unor grupuri literare îndeajuns de nocive.

— Parcă „Luceafărul" tinereții noastre — fără să fie o revistă de critică, dar și de critică — făcea astfel de lucruri... Chiar am fi vrut — cu permisiunea dv. — să mai stăm puțin lîngă revista de-atunci. Ce a însemnat ea, pentru dv. ?

— „Luceafărul" tinereții noastre a fost, pentru mine, o școală de prietenie autentică, de publicistică și de curaj. Dacă n-aș fi trecut pe la „Luceafărul", n-aș fi făcut niciodată publicistică. Acolo m-am molipsit de această nobilă boală modernă. Cum știți, pe atunci eram asistentul lui Tudor Vianu la catedra de literatură universală. M-aș fi afundat în biblioteci și acolo aș fi rămas. Prin „Luceafărul", însă, l-am readus — vă amintiți ? — și pe marele savant la publicistică.

— Dar om de bibliotecă ați rămas, și rezultatele se văd. Sînteți autorul unor monografii de ample și de răsunet, monografia Octavian Goga, unică la noi, și recenta monografie Aron Cotruș, tot unică. Spuneți-ne, Ion Dodu Bălan, cînd v-ați apucat de aceste opere de pionierat, de descifrările a unor teritorii — cum să le zicem ? — minate, de reconstituire a traiectoriilor unor creații de anvergură, dar și ale unor destine „cu probleme", nu v-ați speriat de complexitatea proiectelor la care vă înhămați ? De riscul posibilelor eșecuri ? Dar teoriile „antimonografiste" — știți dv. care, cele ce cred că o cultură se poate face exclusiv prin eseuri — nu v-au speriat, nu v-au inhibat ?

— În tot ce am studiat și am scris am avut, ca țel ultim, cunoașterea cît mai adîncă și mai complexă a poporului din care fac parte. Or, un poet mare, reprezentativ, național, e, în esență, spiritualitatea unui popor reflectată în conștiința creatoare a unui om. În ciuda tuturor contradicțiilor din viața lor, Goga și Cotruș sînt astfel de poeți. Sînt poeți care vin din adîncurile ființei noastre naționale. Sînt poeți care au intrat atît de profund, de intim în țesătura spirituală a poporului nostru, încît n-ar putea fi smulși de acolo fără să se rupă ceva.

— „Ceva" cît se poate de important !

— Am observat încă din anii de liceu acest lucru. Și mi-am dat seama tot mai mult, cu trecerea vremii, cît de populari sînt cei doi și cît de bine ne întruchipează opera lor. M-am convins nu numai sentimental, ci și cu argumente profund științifice, că un poet național nu poate fi aruncat într-o magazie a istoriei, ca nu știu ce uniformă militară dintr-o epocă revolută. Și am procedat în consecință.

— Povestiți undeva, în monografia dv. despre Cotruș, că l-ați descoperit cărțile, în ediții princeps, în casa unui miner, cu filele înnegrite de trecerea lor prin nenumărate mîini...

— Da, chiar așa a fost. Și cu Goga, lucrurile stau la fel. Știți ceva ? Ca om politic, Goga a avut, de pildă, la mine în sat, un singur adept. Îi zicea Vasilie a lu Pătru Anii. După ce fusese, cîteva săptămîni, primar goghist, îi rămăsese porecla de „Goga". În schimb, satul tot, chiar și partea izolată în vîrful muntelui, știa versurile poetului, i le cînta și cînd erau prohibite. Dar cine nu i le știa ? Mi-aduc aminte, eram în primul an după absolvirea facultății. Într-o seară, întîrziasem cu colegul și prietenul Teodor Virgolici într-o grădină de vară de pe Orzari, de pe unde a fost Delea Veche a lui Delavrancea. Erau vreo cinci-șase mese. Un lăutar întreținea cheful puținilor clienți. L-am rugat să cînte ceva din Goga. „Nu se poate, ne-a răspuns ; nu-i voie". „Atunci — i-am zis — fii bun și cîntă «De ce m-ați dus de lîngă voi»" (Ne refeream, desigur, la poezia lui Goga „Bătrînii".) „Asta da, ne-a spus omul, asta se poate". Cred că nu mai e nevoie de comentariu critic în fața acestor elemente de sociologia receptării operei lui Goga.

— Dar problemele de cercetare propriu-zisă ? Practic, ce dificultăți v-a pus monografia Goga ? Dar monografia Cotruș ?

— La Goga n-au fost probleme deosebite de cercetare. În biblioteci, la Rășinari și la Ciucea se găseau destule documente, referințe critice, manuscrise, jurnale intime, fotografii etc. Uite, am și eu un jurnal inedit al lui Goga din zilele refugiului de la Iași, din iarna lui 1917. E absolut excepțional, e cutremurător ! O să-l public odată.

— Poate chiar în „Flacăra" ?

— De ce nu ! În schimb, la Cotruș am avut mari, foarte mari dificultăți în a mă documenta. Lipseau scrisorile, jurnalele intime, documentele biografice, edițiile din opera poetului, precum și o ediție definitivă, științifică. Multe din revistele în care a publicat Cotruș au avut un tiraj foarte mic și aproape că nu se mai găsesc. Nici cele de stînga, nici cele de dreapta. Întreprinderea, așadar, a fost extrem de anevoioasă, dar am fost și ajutat. Am mulțumit în cartea mea tuturor celor ce m-au încurajat (M. Beniuc, Ștefan Voicu, Valter Roman) și m-au sprijinit, îndeosebi tovarășului ministru Ștefan Andrei, care mi-a înlesnit accesul la Dosarul Cotruș din Arhiva M.E. Ajutorul cel mai substanțial mi l-a dat climatul de încredere în omul de știință, instalat cu mare larghețe la noi după Congresul al IX-lea al partidului. Dificultăți, vă repet, au fost, dar ce lucru bun nu se face cu jertfe și greutăți ? Mărturisesc că m-a pasionat munca de valorificare a scriitorilor „dificili". Ați vedea un chirurg mare care ar opera numai cazuri ușoare de apendicită ?

— În cazul lui Cotruș, chirurgul care sînteți a încercat salvarea, pentru posteritate, a unei opere mari. Ați salvat copilul, nedezinteresîndu-vă nici de mamă, de soarta ei pentru aceeași posteritate. Este vorba — am înțeles — de o personalitate puternică, dar și cu slăbiciuni, de un destin întunecat de tragedii și de erori. Omul însă a reușit, pînă la urmă, să desprindă erorile din sensul existenței. Asta se vede și din singurătatea, din izolarea lui de la sfîrșitul vieții.

— Aceasta a fost, într-adevăr, realitatea.

— Ajunsă la conștiința noastră după mulți, foarte mulți ani... De fapt, chiar și Goga ne-a fost restituit destul de greu, destul de tîrziu. Ce obstacole s-au pus în calea readucerii lui printre noi ?

— În cazul ambilor poeți, un rol negativ l-au avut prejudecățile, patimile mărunte, ambițiile unor persoane, confuzia vulgară dintre poet și omul politic.

— Tot în legătură cu teoriile „antimonografiste", despre care vorbeam mai înainte : autorii lor le argumentează, printre altele, și prin slaba audiență a tentativelor istorico-literare în conștiința contemporanilor. Iată, chiar receptarea lucrării dv. „Resurecția unui poet : Aron Cotruș" nu ni s-a părut deloc pe măsura însemnătății ope-

(Continuare în pagina 19)

ILIE PURCARU

Vocația istoricului

Vasile Netea a intrat în istorie cu o moștenire. O moștenire aleasă, cu descindere directă din încrîncenata viață socială și națională a Ardealului, care a avut și are pentru el semnificația unui destin. Vocația sa de istoric l-a îndreptat spre adevărurile scrise de legile pămîntului și de rezistența dinlăuntru a unui neam, adevăruri supreme, care întreceau documentele ticluite de diete și cancelarii aulice. Martirii locului stau mărturie, de la exilatul dintre ai săi Inocențiu Micu, de la Horea și Iancu, și pînă la profetul Bărnuțiu și nebiruitul Lucaciu. Către doctrina de gînd și de fapte a acestor premergători s-a întors Vasile Netea cu crezurile și convingerile sale. Căci ei îi spuneau că sîntem aici cei dintîi și vom rămîne cei de pe urmă.

Prin opera sa de istoric, Vasile Netea e un vizionar. A cercetat momentele de seamă ale vieții istorice prin izvoarele trecutului ; a confruntat documentul de arhivă cu realitățile de sine stătătoare, reluînd firul unei idei din istorie ca să o înfățișeze viitorimii ; în fine, a stăruit asupra dăinuirii și continuității noastre în aria geografică și spirituală ce ne definește. Fără prejudecăți, istoricul se apleacă și astăzi asupra mărturiilor altora despre noi, înlăturînd puzderia de erori aruncată deasupra așezărilor noastre sufletești de către cei care acîuți prin alte părți, nu pot sau nu vor să ne cunoască. De la **Istoria Memorandului** și pînă la **O zi din istoria Transilvaniei : 1 Decembrie 1918**, sau **Pe drumul unității naționale**, ca să nu amintim decît pe cele mai reprezentative lucrări ale sale, Vasile Netea reabilitează conștiința unității de neam, ca matrice a istoriei românilor.

Și mai există **ceva**. Acel ceva care ține de conlucrarea din ființă între om și pămîntul pe care s-a ivit în lume. Această lume a Ardealului, din care vine Vasile Netea, a lucrat dinlăuntru, într-o identitate de simțire cu fapta, fără mreje întinse și alunecări ușoare care deteriorează întregul și, prin jocuri de moment, amorțește conștiințele. Istoria-mamă este ireductibilă, după cum etosul el exprimă etnia. De aici încep să se desprindă, pentru istoricul nostru, acele „semnificații ale Ardealului", cum fericit le numea regretatul gînditor Vasile Băncilă, repudiind superficialitatea și divagațiile marginale despre **ardelenism**.

Sub semnul celei mai constructive tendințe, opera de istoric a lui Vasile Netea recuperează momente hotărîtoare din istoria poporului nostru sau evocă personalitățile marcante ale unei epoci, cu aspiratiile și idealurile lor trecute în neuitare. În același mod, el destramă urzelile contestatarilor noștri și pledoaria lor agresivă pentru teritorii așa-zis „pierdute". Cînd barbaria s-a dezlănțuit, în 1940, prin sfîrtecarea pămîntului strămoșesc, Vasile Netea, ca alți mulți ardeleni, a scos la lumină prioritățile noastre istorice în acel nord de țară, prin daco-romanitatea stăpînitoare, neconvertibilă, mereu aceeași, constantă, legată de viața țării, întocmai ca și de viața familiei, de parcă erau una.

Să mai reținem, din viața octuagenarului istoric, și statornicia omului, tradusă în verbul său întremător și dătător de puteri ; să-l ascultăm pe oratorul neîntrecut, ce la în stăpînire ideea și o transfigurează parcă, știind că numai astfel ea poate dăinui. Cu doi ani în urmă, mă aflam, împreună cu istoricul Vasile Netea, cu distinsul primar al Șimleului, Ioan Pop, și cu Gheorghe Păcuraru, la Io (Sălaj), în comuna martirilor din septembrie 1940. Glasul oratorului înfiera încă o dată — cu tulburătoare accente — nelegiuita crimă, tot așa cum o face, cu aceeași osîrdie, pe pagina de revistă sau de carte.

Istoricul de vocație, omul de cultură și publicistul Vasile Netea se află, la cei 70 de ani ai domniei-sale, în deplinătatea puterilor creatoare. Cartea vieții d-sale e așteptată — căci a început să fie scrisă — ca un semn binefăcător al recunoașterii vocației istoricului și al statorniciei omului într-un crez al său.

VASILE VETIȘANU

Vorbiți și scrieți românește!

Comentarii la... (II)

Nu mai puțin interesantă este forma **salariu** pe care o înregistrăm greșit **salar**. N-aș fi de acord cu mențiunea (nu **minciuna**!) făcută de **Dicționarul explicativ...**: „Pe cale de a ieși din uz". De ce (am zice noi)? Fiindcă, la oraș, luăm **chenzina** și **lichidarea**? Dar, în mediul rural, se plătesc salarii (lunare). Cît despre **leafă** sau **simbrie**, nu pot aminti pe **salariu**. Oricum, varianta populară **salar** este foarte frecventă, cu toată lupta noastră. E și aici o tendință. Etimologia ne duce la fr. **salaire** sau la latinescul **salarium**, mult mai concludent pentru forma corectă românească, **salariu** (pluralul apare corect: **salarii**, ca și **comentarii**). În latinește avea, după cum se știe, sensul „suma pe care o primeau soldații romani ca să-și cumpere sare". Deci, rădăcina era **sal-**, iar acuzativul **salem** ne-a dat pe **sare** (de bucătărie). Familia nu e mai puțin bogată și interesantă. Printre altele reținem din franceză **salé** = rom. **saleu**, **salade** = rom. **salată**, **sauce** = rom. **sos**, **salami** = rom. **salam** (și italianul **salame**), **salpêtre** = rom. **salpetru**, „azotat de sodiu, nitrat de potasiu" etc., numele existent în latina medievală, **salpetra**, „sel de pierre", deci din **sal** „sare" și **petra** „piatră", și apoi **salin**, **salină**, **salinitate**, **saliniza**, **salinometru** etc. S-ar mai putea invoca, în aceeași ordine, că, după francezul **dessaler**, avem neologismul **desaliniza**, dar nici româna nu s-a lăsat mai prejos, căci de mult și-a creat dubletul popular **a desăra** (din **des** + **săra**). La rigoare, și **saramură** ne trimite la neogrecescul **salamúra**, dar nu vrem să mergem prea departe. Să rămînem la **salariul** nostru și să spunem că pentru el mergem la **serviciu**, nu la **servici**, formă greșită care circulă așa de des. Se pare că e mai „ușor" de pronunțat **servici** (ca **bici** sau **arici**). Cu **serviciu**, problema e și mai complicată. Nu vom intra în detalii, dar, dacă invocăm fr. **service** și lat. **servitium**, este pentru a arăta că forma corectă **serviciu** trebuie respectată, cel puțin în scris. De la rădăcina latinească **serv-** la cuvintele românești **șerb**, **șerbet**, **sergent** sau **rezervor** este o întreagă istorie cu care se amuză doar lingviștii. Un lucru trebuie însă să ne rețină atenția: compusul românesc **auto-service**, venit din engleză sub această formă, dar pronunțat, de noi, **auto-servis** sau numai **servis**, deși e scris, pretutindeni, **service**, pentru „stație de întreținere a autoturismelor".

Așadar, să rămînem receptivi la acest **comentariu**, să mergem la **serviciu**, de unde luăm un **salariu**, iar cu mașina, deocamdată, la **auto-service** sau la **servicé** (pronunțăm anglicismul ca și pe cel francez, deci **servis**, punînd, acum, o... servofrînă în pronunție, după franțuzescul **servotrein**, pentru „frîna de serviciu"!).

GH. POALELUNGI

Proză

Nicolae Breban: „Don Juan"

În **Don Juan**, cea de a şasea carte a lui Nicolae Breban, se revelă aceeaşi capacitate a autorului de a ne prezenta o ambianţă cu mijloace literare de-o asemenea calitate încît să avem senzaţia că ea se află în faţa ochilor noştri, ba, mai mult, că oricînd am putea descinde acolo pentru a o cunoaşte îndeaproape. Nu descrierea unei realităţi, ci parcă însăşi realitatea respectivă ne este pusă cu generozitate la dispoziţie. Din păcate însă, în acest roman în care totul este de o concreteţe extraordinară se întîlnesc numeroase neglijenţe stilistice (în special cacofonii) sau se transcriu cu fervoare gîndurile unor eroi, gînduri socotite mari adevăruri despre om, dar care se dovedesc a fi pînă la urmă locuri comune, la îndemîna oricui. La impresia de redactare grăbită contribuie îndeosebi finalul romanului unde autorul, nemaiavînd parcă răbdare să-şi lase personajele să acţioneze libere şi din comportamentul lor să le pricepem concepţiile despre viaţă, le pune să rostească veritabile discursuri despre libertate, religie, morală, dragoste, istorie etc.

Don Juan nu atinge valoarea unor cărţi ca **În absenţa stăpînilor**, **Animale bolnave**, **Bunavestire**, socotite de mulţi drept cele mai bune romane ale autorului. Însă personajul pe care ni-l propune este deosebit de original şi interesant. Cititorul îl urmăreşte pasionat ori de cîte ori apare. Profesorul de istorie Rogulski este un irezistibil cuceritor de inimi şi total deosebit de imaginea tradiţională a lui **Don Juan**. Acesta din urmă era un tînăr plin de farmec, de o eleganţă studiată, sclipitor în tot ce întreprinde. În schimb, eroul lui Nicolae Breban, bărbat la 40 de ani, umblă nebărbierit, este îmbrăcat neglijent şi e destul de puţin agreabil pentru cine nu-l cunoaşte bine.

Romanul urmăreşte întreaga suită de procedee pe care le foloseşte Rogulski pentru a o cuceri pe Tonia, soţia unui director din minister şi mamă a doi copii. Deşi poate să-şi atingă scopul imediat el îşi amînă victoria pentru ca victima să i se predea necondiţionat. „Doamna" şi „Vagabondul" se confruntă într-un duel captivant şi cel care are de partea sa natura iese învingător. Tonia este smulsă din confortul ei burghez de imprevizibilul şi nestatornicul Rogulski. Acesta nu este nicidecum un fante de duzină. Oriunde poposeşte, el aduce cu sine o tulburare a convenţiilor, spulberă clişeele de gîndire, invită la renunţare la sofisticare, la tabuurile ce-l înstrăinează pe om de căile lui fireşti dintotdeauna: „Un fiu al naturii ! aceasta era, cu adevărat, singura calitate a lui Rogulski". Preocuparea sa de căpetenie este aceea de a poseda : „Eu sînt un individ profund interesat de posesie : de creaţie şi posesie !", declară el fără să se sinchisească nici un moment de faptul că scandalizează pe cei din jur, cufundaţi în conformism. Rogulski înscenează veritabile spectacole în care sileşte pe ceilalţi eroi să se conformeze indicaţiilor de regie date de el, deoarece vrea să le guverneze destinele şi nu e capabil să facă acest lucru decît dacă le socoteşte drept creaţii proprii. Însă credinţa lui că este un emisar al libertăţii se dovedeşte falsă, deoarece el însuşi apare ca un conchistador nesăţios de suflete, pe care le domină prin dragoste sau prietenie, recurgînd la orice stratagemă pentru a-şi atinge ţinta. El ştie cu exactitate cînd să fie brutal sau delicat, sincer sau mincinos, curajos sau poltron, diabolic de inteligent sau să mimeze prostia.

Creaţie de respiro a lui Nicolae Breban, **Don Juan** impune totuşi un erou ce nu poate fi lesne uitat.

GEORGE ARION

Muzica

Premieră la Opera Română

Vineri 5 februarie, premiera operei „Vedere de pe pod", de Renzo Rossellini (libretul de Gerardo Guerrieri), pusă în scenă de regizorul Hero Lupescu, ne-a lăsat destule semne de întrebare asupra oportunităţii includerii ei în repertoriul Operei Române, mai cu seamă că din acest repertoriu lipsesc destule capodopere ale secolului nostru, semnate, de pildă, de Alban Berg (Wozzeck), Dmitri Şostakovici (Nasul, sau Lady Macbeth), ori alte titluri de vîrf din creaţia autohtonă, cum ar fi **Orstia** lui Aurel Stroe, ori **Iona**, de Anatol Vieru.

Există însă cîteva elemente noi, excelente, în acest spectacol şi acestea ne dau speranţa că publicul, pe care-l dorim cît mai numeros, va umple sala operei la viitoarele reprezentaţii ale recentei premiere. Este vorba, în primul rînd, de prima întîlnire cu un spectacol **teatral-cîntat**. Într-adevăr, viziunea regizorală a lui Hero Lupescu ne-a condus către o piesă de **teatru cu muzică**, o **dramă muzicală-jucată**. Astfel, **Marcel Roşca** a reuşit o creaţie memorabilă a rolului principal, Eddie Carbone, secondat excelent de **Elena Simionescu** (Beatrice) şi **Elena Grigorescu** (Chaterine). **Florin Diaconescu** a creionat, cu mijloacele sale specifice, un Rodolfo de zile mari, şi cîtă deosebire între acesta şi Rodolpho din „Boema" ! O surpriză, baritonul **Nicolae Constantinescu**, pe care nu-l ştiam şi un talentat actor-povestitor, pe lîngă calităţile sale muzicale şi care a făcut ca personajul său, Alfieri, să fie deosebit de interesant. Şi ceilalţi solişti, din care cităm pe **Adrian Ştefănescu** şi **Bogdan Pancu**, vizionaţi în primul spectacol, în aceeaşi notă de înaltă seriozitate profesională.

Poate că „Vedere de pe pod" va fi primul pas către „Wozzeck". În acest caz, nu am mai avea nimic de reproşat politicii repertoriale a Operei Române.

CLAUDIU NEGULESCU

Ancheta noastră

A FI INTELECTUAL ÎN PROVINCIE

Deschidem în paginile revistei noastre o dezbatere cu privire la condiţia intelectualului, a creatorului din provincie, şi ne propunem să nu evităm — într-unul din numerele noastre viitoare — nici creaţia tehnică. Deocamdată, ne ocupăm de creatorii din cîmpul artei. Bineînţeles, nu pornim de la premisa că s-ar putea aşeza un comod semn de egalitate între condiţiile şi calitatea climatului spiritual al Capitalei, pe de o parte, şi condiţiile şi climatul din provincie, pe de altă parte Dar nici nu ne desolidarizăm de semnificaţiile profunde ale proverbului conform căruia omul sfinţeşte locul. Într-un context de emulaţie reală, considerăm că problemele ar trebui să fie aproximativ identice în toate mediile şi spaţiile de cultură. Corecţia în privinţa mijloacelor de care dispune un colţ de ţară în a-şi propulsa talentele vine firesc şi la timp dacă este temeinic argumentată. (P. Mihai).

Sibiu: Oraşul îşi ajunge sieşi...

„Într-acest oraş au toate chipurile de bune îngrijiri, spre buna orînduială, spre odihnă, spre podoabă şi spre înlesnirea învăţăturii şi spre toate urmările carele aduc pe oameni la fericire". Sînt cuvintele, vechi de mai bine de un secol şi jumătate, ale lui Dinicu Golescu. Şi pentru că toate cîte le înşiră vrednicul cărturar au crescut şi s-au înmulţit însutit, pesemne că sibienii se pot socoti „fericiţi". Adunate aproape umăr la umăr în inima cetăţii, aşezămintele culturale se rînduiesc cu mîndrie parcă : B r u c k e n t h a l u l, Casa artelor, Biblioteca „Astra" Universitatea, Teatrul de Stat, Filarmonica, faimoasa tipografie (I.P.-Sibiu), silueta elegantă a Casei de cultură a sindicatelor, Casa de cultură a tineretului, etc.

Aflînd că la Sibiu, pe „Podul minciunilor", se spune numai adevărul, am pornit să aflăm adevărul despre viaţa spirituală a străvechiului burg, stînd de vorbă cu o seamă de cărturari ai săi, care, prin strădania lor, încearcă să aducă — vorba boierului călător din veacul celălalt — „pe om la fericire".

Şi pentru că nimic nu spune mai mult despre profilul spiritual al unei aşezări decît rangul cu care e cinstită CARTEA, pornim să aflăm cine scrie şi cine citeşte cărţile Sibiului. La Comitetul judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă stăm de vorbă cu vicepreşedintele **Alexandru Gâtej** : „Sibiul îşi înconjoară intelectualii cu acelaşi respect şi consideraţie moştenite prin tradiţie. În tot ceea ce întreprindem în cadrul comitetului, ne străduim să facem ca zestrea spirituală a judeţului nostru să ajungă în rîndul maselor largi de locuitori într-o formă accesibilă, ridicînd în acelaşi timp publicul la înălţimea unui gust autentic şi a respectului pentru originalitate, bazat pe o profundă stimă faţă de trecut, faţă de valoare". Tribunele de afirmare ale acestor nobile deziderate sînt în primul rînd publicaţiile găzduite de Capitala judeţului : „Tribuna Sibiului", „Die Woche", „Transilvania", la care se adaugă o adevărată activitate editorială a redactorilor de la „Transilvania" (chiar dacă Sibiul nu are — încă ? — o editură, sau măcar o Casă editorială, aşa cum poate s-ar cuveni) legată de existenţa minunatului colectiv al I.P. Sibiu, condus de directorul **Mircea Oprişiu** : seturi de reproduceri privind portul popular, ornamentica portului popular, crestăturile în lemn, seria de albume de format mic, „Satele României", ca şi setul de acuarele ale **Iulianei Dancu** reprezentînd cetăţi ţărăneşti săseşti (într-o realizare tipografică excelentă, însoţită de un documentat studiu introductiv al autoarei) calendare cu înaltă ţinută grafică şi conţinut educativ etc.

Convorbirea avută cu **Mircea Tomuş**, redactor şef al revistei „Transilvania" şi preşedinte al Asociaţiei scriitorilor din judeţul Sibiu, pune în lumină o altă latură a efervescenţei culturale a Sibiului : activitatea literară creatoare, desfăşurată atît în paginile revistelor amintite, cît şi în cadrele oferite de existenţa unei Asociaţii a scriitorilor. Luna februarie va găzdui, ca în fiecare an, manifestările legate de „Luna cărţii la sate". „manifestări realmente de conţinut, pe care le organizăm cu sincer entuziasm, pentru că sîntem întotdeauna aşteptaţi cu plăcere. La Copşa Mică, Valea Viilor, Cîrţa sîntem solicitaţi să mergem în fiecare an. Fireşte că n-o putem face mereu, dar pretutindeni unde mergem simţim dragostea faţă de literatură, o superbă sete de cultură". Aflăm apoi că sub egida Asociaţiei scriitorilor din judeţul Sibiu îşi desfăşoară activitatea un cenaclu al scriitorilor români şi unul al scriitorilor de expresie germană, care-şi reunesc colectivele de 2—3 ori pe an, că revista „Transilvania" rezervă anual un număr scriitorilor de limbă germană. „Se constată că literatura de expresie germană din Sibiu se impune tot mai mult atenţiei prin cîteva nume de prestigiu. Există azi o generaţie de tineri poeţi (**Richard Wagner, Werner Söllner, William Totok, Horst Samson**) a căror poezie respiră contextul actual al poeziei româneşti". (Mircea Tomuş)

Acestor cenacluri, să le zicem „profesioniste", li se adaugă un număr foarte mare de cenacluri organizate pe lîngă case de cultură şi întreprinderi, pe întinsul întregului judeţ : Cenaclul „Lumina" al Casei de cultură a sindicatelor condus de **Artemiza Ene**, poetă, şi om de aleasă dăruire faţă de cultură, societatea „Radu Stanca" a Casei de cultură a tineretului din Sibiu, cele două cenacluri de literatură ştiinţifico-fantastică — „Nova" şi „Fantascienza", cenaclul epigramiştilor, la întrunirile cărora ucenicesc tinere talente dintre care, deja, unele nume : **Carmen Negulei**, regretatul **Daniel T. Suciu, Viorel Precup, Adi Mohai, Dan Bogdan, Mioara Leleşcean** şi alţii. Viaţa acestor cenacluri pulsează însă la unison, dovadă stînd şi tradiţionalul **Cenaclu al cenaclurilor**, care în fiecare an înscrie lucrările binecunoscutelor **Colocvii de critică ale Transilvaniei**, manifestare ajunsă la a cincea ediţie şi înscriindu-se ca un punct de reper în contextul criticii şi teoriei literare de la noi.

Un lăcaş de adevărată cinstire a cărţii este şi Biblioteca „Astra", aşezămînt numărînd peste 450 de ani, unde Constantin Noica a pornit să realizeze acel vis mai vechi al punerii în circulaţie a manuscriselor eminesciene prin fotocopiere, iniţiativă sprijinită cu dăruire de inimoşii bibliotecari (directorul **Ioan Holhoş, Elena Dunăreanu, Ioan Avram**). Nu putem să nu pomenim activitatea susţinută a cercului de bibliofilie şi ex-libris de pe lîngă bibliotecă condus de **Engber Carol**, care reuneşte colecţionari de prestigiu, preocupîndu-se în acelaşi timp şi de păstrarea tradiţiei bibliofiliei în rîndul tinerilor sibieni, prin organizarea unor expoziţii şi conferinţe în şcoli.

Nu există, aşadar, un sentiment al **provinciei** la Sibiu, decît în înţelesul de mîndrie a apartenenţei la „ilustra provincie". Sibiul îşi ajunge sieşi din punct de vedere spiritual, ceea ce îl lansează firesc în dialogul cultural intra şi peste provincii, dialogul naţional al valorilor, în care cetatea puternică şi sever-frămîntătoare are multe de spus.

TANIA RADU

● CAP LIMPEDE

Alte elucidări necesare

GUTURAIUL, BATĂ-L VINA ! Să mai spicuim din „Convorbiri literare" nr. 12 (1981) încă o piatră „preţioasă", dintre acelea care fac baltă atunci cînd cad, piatra aruncată de Al. Dobrescu fiind menită să facă baltă din „Deceniul opt", oferit tirului de direcţia revistei ieşene. Ce mai pune la pămînt Al. Dobrescu? „Autohtonismul."

Ce-o fi asta? Să citim: „Şi s-ar mai cere analizată resurecţia autohtonismului, interesant mai puţin în ordinea literară şi mai mult în aceea a mentalităţilor, ostil noutăţii, vehement anacronic, devotat unui limbaj vag expresionist, oricum, neimbietor — dar răspîndit despotrivă în poezie, proză şi critică."

„Autohtonism", deci ! Probabil — predilecţia sau tentaţia temei autohtone, locale, naţionale, dacă înţelegem bine. Slavici, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu — ca să ne oprim doar la aceştia — se grupează probabil la autohtonism, ca şi mai vechii Filimon, Alecsandri, Negruzzi, Neculce, Costin şi Ureche. Aceştia şi alţii, pe care nu-i mai enumerăm — peste toţi stă tutelar Eminescu — rămîn sub fascinaţia temei autohtone, făcîndu-şi purtător de eu autohtonismul, adică poporul român.

A existat, e drept, şi un „autohtonism" ca „ism", sau ca modă, între cele două războaie. Moda o fabrică întotdeauna minorii, marii scriitori nu compromit temele. Va fi fost Blaga un „autohtonist"? Dar Arghezi ? Dar Ion Barbu? (Ca să ne oprim doar la aceştia, care circumscriu, prin opera lor, o anume sferă tematică, o predilecţie, un stil cultural). Atunci ?

Ce fenomene din literatura română postbelică, mai precis din „Deceniul opt", se pot alinia tematicii incriminate? Cine a resuscitat la noi „autohtonismul", ce autori, ce cărţi ilustrează această direcţie? Cumva „Megaliticele" sau „Dacia Fëniks" de Ion Gheorghe ? Cumva „Imnele Transilvaniei", „Imnele Moldovei", „Imnele Ţării Româneşti" de Ioan Alexandru ? Sau ciclul „Liliecilor" de Marin Sorescu? Sau „Săptămîna patimilor", „Viteazul" şi ciclul „Zăpezile de-acum un veac" de Paul Anghel ? Sau „Suferinţa urmaşilor" de Ion Lăncrănjan ? Sau „Imposibila întoarcere" şi „Delirul" de Marin Preda ? Sau, poate, „Manifest pentru sănătatea pămîntului" (în care se cuprind cuvintele „sănătate" şi „pămînt") de Adrian Păunescu ?

Ceea ce-l alarmează pe Al. D. — o şi spune — nu sînt cărţile, nici autorii, ci o „mentalitate" care hrăneşte şi cărţile, şi autorii, şi care ţine, inteligem, de opinia publică. Este deci vorba de un fenomen social. Acelaşi, zicem noi, care a alimentat marea literatură română.

Ca să dispară tema autohtonă, trebuie să dispară „mentalitatea". Şi ca să dispară „mentalitatea", nu există decît o singură soluţie. N-ar fi de mirare ca revista ieşeană să ne-o şi sugereze : dispariţia autohtonilor.

Dar dacă este alarmat de „autohtonism", acelaşi Al. D. vede roşu cînd aude de protocronism : „Iar în directă legătură cu acesta („autohtonismul", n.n.), scrie Al. D., n-ar trebui omisă, căci aparţine deceniului opt, teza protocronismului, fenomen specific de creştere ce a luat înfăţişare de program, grupînd în jurul-i, pe lîngă amatorii de ieftină afirmare, şi cîteva persoane altfel demne de stimă, numai că din cale afară de influenţabile". Remarcăm aici faptul că „teza protocronismului", o teză deci, devine sub pana lui Al. D. — şi bine-ar fi de fie aşa! — un „fenomen specific de creştere ce a luat înfăţişarea de program". Acest „program", dar şi acest „fenomen specific de creştere", grupează o parte din lumea culturală românească. Pe cine? Normal ar fi să-i grupeze pe autori, în acest caz pe autorul noţiunii de protocronism — prof. Edgar Papu — cu cine? ; desigur, cu comilitonii întru această idee. Cine sînt aceştia? Al. D. nu ni-i spune, dar îi găsim cu numele şi cu opţiunea în „mesele rotunde" consacrate acestui subiect de revista „Luceafărul" din anii 1977—1978. Să ne oprim însă la autorul termenului, prof. Edgar Papu, principalul vizat. Unde să-l grupăm, după categorisirea lui Al. D. ? Lîngă „amatorii de ieftină afirmare" sau între „persoane altfel demne de stimă, numai că din cale afară de influenţabile"? Dar, în afară de literaţi binecunoscuţi, în discuţia despre protocronism s-au înscris, cu aprecieri pozitive, şi oameni de cultură din alte domenii, muzicologul Vasile Tomescu, matematicianul Solomon Marcus, şi chiar cărturari de departe, precum prof. Alf Lombard din Suedia. Să fie şi aceştia nişte „amatori de ieftină afirmare"? Să fie nişte persoane „din cale afară de influenţabile"?

Există uneori şi o glorie a negării, o gloriolă, care bîntuie ca şi guturaiul. A strănutat cineva la Oradea sau mai departe şi i s-a răspuns la Iaşi. I-a venit rîndul la strănut lui Al. D. Ne aflăm, precum se vede, în plin sezon, cînd creşte consumul de batiste şi de hîrtie de scris.

Dar să nu se creadă că ne-am fi supărat pe Al. D., care în fond e un tînăr de treabă, cu tragere de inimă, harnic în ale cetirii şi scrisului sălbătăreţ. În acest caz, el va fi transcris, cu uşurătate, gînduri şi opinii care nu-i aparţin, care zboară prin aer ca şi germenii gripei, căzînd unde se întîmplă. Bestiolele trag, se vede, la călimări. (Ilie Purcaru)

Ion Duman : „Panait Cerna" ; Ştefan Ştirbu : „Iarna, pluguşorul şi noaptea Anului Nou". Bustul reprezintă un dar al sculptorului tulcean oferit satului natal al poetului, căruia nu demult i-am aniversat centenarul naşterii. Pictura lui Ştefan Ştirbu valorifică vechi datini româneşti printr-un limbaj plastic de o elocvenţă particulară.

Tulcea: Important rămîne climatul

Tulcea, de pe o prispă însorită a deltei, cheamă pictori şi creşte pictori, nu de azi, nu de ieri, ci poate de-a dreptul din clipa cînd locul a ajuns la conştiinţa culorilor sale. Aici s-a născut Alexandru Ciucurencu, pe aici au trecut artişti ca Nicolae Dărăscu sau Samuel Mützner, prin lucrarea cărora putem vorbi astăzi, readunînd-o treptat din memorie, despre o veritabilă pinacotecă a Dunării.

Deocamdată, mai important pentru noi rămîne însă faptul că la Tulcea fiinţează astăzi, acum, o pleiadă de artişti plastici stăpîni pe căile afirmării lor, prin talent, prin viziune şi prin clarviziune. Constantin Găvenea este decanul lor de vîrstă şi, în urmă cu numai cîteva zile, a vernisat o solidă retrospectivă în sălile Dalles. Ştefan Ştirbu a cucerit o lume întreagă prin universul rafinat al legendelor sale cromatice, şlefuite inspirat şi meticulos, cu o migală de bijutier. În urmă cu un an şi ceva, Maria şi Ştefan Pelmuş, alături de Eugen Barău, s-au impus publicului bucureştean printr-o expoziţie colectivă găzduită la Căminul Artei.

În acelaşi context se înscrie activitatea pictorului Gunther Gasser Forst, a sculptorului Ion Duman, a graficianului Ştefan Găvenea, secretarul filialei U.A.P., care a preluat această misiune de la tatăl său, Constantin Găvenea. Prezenţa lor în viaţa culturală a Tulcei şi a ţării nu este una sporadică, dimpotrivă, ieşirile lor în public se succed cu o consecvenţă revelatoare.

Mai nou însă în aerul artistic al Tulcei pluteşte o vagă discordie, uneori determinată de raţiuni pe care ar fi indecent să le comentăm, alteori născută din neînţelegeri care nu folosesc nimănui. Cert este că Ştefan Pelmuş a luat drumul Capitalei şi Eugen Barău, de o vreme, contează ca activitate artistică în cadrul filialei U.A.P. din Constanţa. Mărunte, intime sau principiale, cauzele discordiei lucrează nefast, în sensul deteriorării unui climat rezultat din certitudinea tonică a talentului intrat în conjuncţie cu înlesniri materiale şi susţineri morale de care oamenii nu au dus şi nu duc lipsă aici. De pildă, se vîntură cuvîntul *dinastie*, cînd e vorba despre bucătăria filialei locale a U.A.P., şi, pe partea asta a lucrurilor, credem că am spus totul. Pe de altă parte, nu ne putem permite să contrazicem afirmaţia lui Ernesto Mihăilescu, vicepreşedintele Comitetului judeţean de cultură, conform căreia majoritatea artiştilor plastici tulceni sînt alături de comitet în conflictul cu Eugen Barău. Aşa o fi, şi nu alt fel. Însă, în acelaşi timp, remarcăm faptul că adevărul nu depinde de majoritate, nici în artă şi nici în alte domenii de activitate umană. (Exemplul clasic în această privinţă, furnizat de logică, sună astfel : Nikolaus Copernic a avut dreptate, în pofida unei zdrobitoare majorităţi.) În primul rînd, pentru că majoritatea se poate monta şi, de asemenea, se poate manevra şi se poate manipula, iar uneori — precizăm : nu în cazul acesta — e de-a dreptul de speriat cît de meschin poate fi un interes capabil să coalizeze în jurul lui te miri cîtă lume. Nu duce nicăieri procedeul vexatoriu de a i se impune lui Eugen Barău alternativa : „ori îţi schimbi stilul, ori îţi trintim uşa în nas".

Desigur, se arată a fi o datorie de neuitat a funcţionarilor culturali străduinţa de a dobîndi un minimum de cunoştinţe estetice şi de a şti cîte ceva despre stil, însă apetitul de a emite aserţiuni categorice şi ultimative în baza unor cunoştinţe sumare generează abuz. Din fericire, Eugen Barău nu s-a încîlcit prea profund în hăţişuri administrative şi, pentru a ieşi din situaţia în care fără voie intrase, a solicitat sprijinul unui artist. Viorel Mărginean, pictor cu responsabilităţi importante în breasla din care şi Eugen Barău face parte, cum era şi firesc, i l-a acordat necondiţionat şi cu o promptitudine exemplară. Ceea ce nu înseamnă decît că în calea afirmării unui artist autentic, şi la Tulcea, nu se pot interpune decît piedici mărunte sau foarte mărunte. Dacă aiurea *l'important c'est la rose*, aici important rămîne climatul, tratamentul calm şi o necesară comprehensiune. În ceea ce ne priveşte, noi chiar îi sfătuim pe Eugen Barău să nu-şi schimbe stilul. Pictura lui implică o construcţie fermă şi o raţionalitate profund clarificatoare şi ordonatoare în planul ideilor plastice. Acuzat de misticism, faţă în faţă cu arta sa, cade de la sine într-un fabulos ridicol. În pînzele lui bate un vînt revărsat, care vine de foarte departe, cam din Renaştere.

Nu ne îndoim că forurile locale vor aplana cu discernămînt o dispută sterilă şi această convingere ne este consolidată de adevărul că forurile locale, constant, vădesc o înţelegere şi o dragoste particulare pentru pictură. Modalitatea ingenioasă de a alcătui substanţa colecţiei de artă contemporană românească a muzeului judeţean, prin renumita tabără de creaţie de la Jurilovca, uzitată şi în alte centre culturale ale ţării, depune în acest sens o mărturie revelatoare. Şi acum, iată, cea mai importantă veste care ne parvine din Tulcea : curînd, colecţiile de artă plastică ale municipiului se vor muta într-un spaţiu adecvat, într-o construcţie marcată de parfumul istoriei şi integral renovată, în fostul palat al paşei. Tulcea va deveni curînd, într-adevăr, un oraş în care pictura va trona ca un paşă. Sub glumă, de data aceasta, stă certitudinea.

MIHAI PELIN ■

Drobeta-Turnu Severin: Cultura provinciei şi provincia culturii

Desfăşurîndu-se la o distanţă aproape egală şi nu prea mare, desigur, faţă de două mari centre culturale ale ţării, Craiova şi Timişoara, activitatea cultural-artistică a unui oraş cum este Drobeta-Turnu Severin are toate şansele de-a se impune, de-a depăşi, calitativ şi tematic, atît un anume nivel de amatorism al actului artistic, cît mai ales condiţia şi statutul unui provincialism cultural. Dealtfel, ca o prefaţă la o prelungită dezbatere cu Valeriu Armeanu prima dintre delimitările pe care interlocutorul nostru, autor a nu mai puţin de 6 volume de versuri apărute în ultimii zece ani, a ţinut neapărat să o facă, a fost cea privind doi termeni destul de des vehiculaţi în ultima vreme : **provincia culturii şi cultura provinciei.** „Dacă primul termen, provincia culturii, vrea să însemne o lipsă de calitate a actului artistic, atunci, în ceea ce priveşte oraşul nostru, termenul este total inadecvat, mai ales dacă ne referim la mişcarea literară. Un prim argument la această opoziţie a mea ar fi buchetul celor cinci scriitori locălnici care au reuşit, fiecare în parte, să-şi tipărească romanele şi volumele de poezii. Cît despre al doilea termen, cultura provinciei, ei bine dacă ei vrea să însemne că şi în provincie se nasc oameni, cum spune proverbul, atunci, firesc, ei este întru totul acoperit de realitate."

— Într-adevăr, Valeriu Armeanu, cele şase cărţi de poezie pe care le-aţi tipărit în numai 10 ani confirmă punctul dv. de vedere cum că provincia, aici, la Drobeta-Turnu Severin, dispune de o cultură demnă de toată atenţia. În acelaşi timp, cele şase cărţi mai demonstrează că un scriitor, chiar în provincie, se poate impune, totuşi, dacă are ceva de spus.

— În ce mă priveşte, am prins o perioadă, ca să-i zic aşa, bună. Prima calitate care a hotărît apariţia cărţilor mele a fost, cum bine aţi remarcat, acel „ceva de spus". Dar, de ce să nu recunosc, cărţile mele au mai apărut şi datorită faptului că, de felul meu, sînt un luptător. M-am bătut pe linia întîi, pe linia a doua, ba chiar şi în spatele frontului.

— N-aţi vrea să traduceţi puţin respectivele metafore ?

— Dacă e ordin, cu plăcere. Linia întîi vrea să însemne întîlnirea cu un editor plin de bunăvoinţă, inclusiv exigenţă. Linia a doua ar vrea să fie acea zbatere, aproape surdă uneori, cînd trebuie să insişti şi să insişti şi iar să insişti. Şi, în fine, spatele frontului, o adevărată vale a plîngerii, ar fi acea luptă deosebit de abilă, cînd trebuie să depăşeşti punctul de vedere al unui editor ce se opune cu o îndîrjire demnă de o cauză mai bună Remarcaţi că toate aceste lupte se dau, ca să zic aşa, „de la distanţă" ; adică distanţa dintre oraşul nostru şi Bucureşti sau alte oraşe cu edituri. Din păcate, la ora actuală, pentru cîţiva din mai tinerii mei colegi de cenaclu, lupta se dă fie pentru a publica într-o revistă, cum e **Ramuri**, cea mai apropiată de noi, fie pentru o carte la **Scrisul Românesc**, mai mult în culise. E-atît de greu, încît eu, personal, deşi luptător, cum mă defineam, n-aş mai vrea să fiu din nou tînăr debutant.

— Să-nţeleg că revista **„Ramuri"** şi Editura **„Scrisul Românesc"** nu sprijină literatura din Drobeta-Turnu Severin ?

— Întocmai. Scriitorii din Drobeta-Turnu Severin s-au impus prin alte reviste şi alte edituri, deşi, în zonă, se află cele două instituţii „oltenești". A nu se înţelege că aş susţine ideea ca amoeile instituţii să fie numai ale noastre, ale olteniior. Departe de mine o astfel de opinie. Cele două instituţii ar trebui să fie o casă bună pentru orice scriitor bun, fie tînăr de perspectivă, fie mai vîrstnic şi afirmat în timp. Dar **„Ramuri"** şi **„Scrisul Românesc"** ocolesc, dintr-un motiv atît de misterios, încît nici nu mă străduiesc să-l clarific, ambele categorii de scriitori din oraşul nostru.

— În concluzie ?

— În concluzie, condiţia scriitorului din provincie este precară atîta timp cît faţă de el se manifestă un dezinteres din partea celor care ar trebui, dimpotrivă, să-l sprijine, să-i acorde un spaţiu de manifestare.

VICTOR NIŢA ■

TV

Adecvare şi talent

Dacă în emisiunile de televiziune, pentru foarte multe emisiuni chiar, în momentul în care emisiunile trec printr-un impas de prospeţime şi de comunicare, s-a găsit formula adecvării şi talentul reportericesc sau de crainic nu poate fi pus la îndoială, la radio nu ştim cum se explică dar destule emisiuni suferă de o inadecvare funciară a vocii comentatorilor la textul pe care-l citesc. Deunăzi, doi crainici, un bărbat şi o femeie, care probabil că ar fi anunţat cu mai mare succes şi aplicaţie şlagăre de muzică uşoară sau situaţia florilor de la serele Codlea, vorbea cu uşurătate despre pericolul crescînd al apariţiei şi răspîndirii neofascismului în unele ţări din Europa occidentală. Era în tonul celor doi crainici atîta inadecvare încît principala ţintă a emisiunii, aceea de a informa şi mobiliza opinia publică, de a educa şi creşte tînăra generaţie în spiritul vocaţiei antifasciste se pierdea pe drum, cuvintele nu mai aveau nici un sens, dumneaiul, crainicul, părea că anunţă rezultatul unei întreceri de trotinete, iar dumneaei, crainica, părea că ne transmite reţeta unei prăjituri dietetice. Firește nu sîntem pentru ca voci cavernoase să umple urechile noastre cu ştiri devenite mai înfiorătoare prin spunere decît sînt în realitate. Dar imediat după cei doi, a vorbit Dan Cruceru exact cu tonul potrivit, liniştit şi grav, despre aceeaşi problemă. Şi-am avut dintr-o dată posibilitatea să comparăm cele două moduri de a rosti aceleaşi cuvinte, de a avertiza asupra aceluiaşi pericol şi de a stîrni în oameni implicit două tipuri de reacţii, nedumerire, plictis şi dezinteres cînd vocile erau inadecvate, interes, participare şi revoltă cînd Dan Cruceru a vorbit potrivit despre lucrurile în cauză.

Sînt şi emisiuni radio care şi-au găsit crainicii cei mai potriviţi şi am putea spune că acele voci ne-au devenit familiare, că fără ele aerul odăii în care trăim sau al maşinii cu care călătorim ar fi mai sărac. Ni se pare că asemenea voci sînt tocmai ale crainicilor propriu-zişi ai radioului, care în loc să se fi rutinat, în loc să fie obosite şi să fi devenit plicticoase şi-au păstrat prospeţimea şi capacitatea de a înţelege de la prima vedere un text. În schimb, vocile unor actori cunoscuţi, chemaţi să dea culoare emisiunilor de radio, sînt tocmai ele inadecvate. De aceea am pleda aici pentru mai dreapta folosire a vocilor redactorilor şi crainicilor radio în emisiuni de radio, cărora să le ofere de fiecare dată tonul cel mai potrivit spre a convinge şi cîştiga pe ascultători pentru o idee.

Paradoxal, există un anumit tip de talent actoricesc care strică, e nepotrivit şi tot paradoxal există un tip de talent antiscenic care emoţionează. Închipuiţi-vă ce-ar fi ca în locul lui Ion Ghiţulescu să vorbească la emisiuni radio Gheorghe Cozorici. Ion Ghiţulescu e un mare crainic, Gheorghe Cozorici un mare actor. Ficcare e potrivit în locul său de existenţă şi de muncă. Nenorocirea e că unii snobi îşi închipuie că Gheorghe Cozorici ar putea face mai bine emisiunile lui Ion Ghiţulescu. Nici vorbă de aşa ceva ! Emisiunea radio îşi are caracteristicile ei şi modul ei de a impresiona.

Să nu uităm să spunem că parcă s-ar cuveni ca în buletinul meteorologic al televiziunii vocile şi figurile celor ce ne spun cum va fi vremea să păstreze acel calm şi acea intimitate de care sînt atît de departe acum. Prea ne lasă uneori impresia buletinele meteorologice, prognozele vremii, că o catastrofă mîine este iminentă, că „valul de aer polar se deplasează spre ţara noastră".

Adecvare şi talent ! Uneori talentul prea mare, prea actoricesc poate strica o emisiune radio sau TV prin forţarea notei, prin îngroşarea adjectivelor. Şi aci, ca şi pe scenă, e nevoie de profesionişti. Că sînt actori care ştiu să fie şi prezentatori şi crainici radio ne-o dovedeşte de fiecare dată Florian Pittiş, cu vocea sa mereu adecvată, cu capacitatea sa mereu proaspătă de a-şi înţelege rolul. Căci asta e toată problema, capacitatea de înţelegere şi capacitatea de exprimare. Cînd vii de pe scenă cu vocea cu care ai jucat Hamlet şi anunţi situaţia arăturilor sau a furajelor concentrate, nu este exclus ca întrebarea „a fi sau a nu fi" să se refere la tine. Pledăm pentru adecvare, pentru talent potrivit la locul potrivit.

MINUNATA VIOLETA

O surpriză de mari proporţii ne-a oferit emisiunea „Valori ale muzicii tinere" de joia trecută : un recital Violeta Andrei cu cîntece din filmul „Şatra" şi cu romanţa „Tristă duminică". De multă vreme n-am trăit bucuria întîlnirii cu o asemenea voce, pusă într-un cadru atît de potrivit, exprimînd cu atîta sensibilitate şi expresivitate diversitatea de stări sufleteşti ale cîntecelor din marele film „Şatra". Am putea spune că recitalul Violetei Andrei a fost un eveniment într-o voioasă joie şi că „Tristă duminică", pe care am dori-o reprogramată, cum dealtfel am dori să reauzim şi cîntecele din „Şatra" mai des, ne-a impresionat şi ne-a spălat sufletul de toate tristeţile. O falsă pudoare şi un optimism mimat fac pe unii să creadă că în cîntecele adevărate de azi nu mai pot exista oameni care se despart, oameni care mor din iubire, oameni care rostesc cuvinte încărcate de tristeţe şi că viaţa se reduce la o ţopăială de veselie şi surîsuri forţate. Or, dimpotrivă, cu cît e mai diversă, cu atît arta e mai convingătoare. Dacă vor avea şi cîntece triste, ascultătorii şi telespectatorii vor şti să guste şi cîntecele vesele.

Violeta Andrei a fost o plăcută şi enormă surpriză pentru că a reuşit să fie alta în fiecare cîntec din „Şatra" şi totuşi să realizeze în final portretul unei artiste adevărate, de o mare gingăşie şi cu o bogată gamă de şanse de exprimare. Minunata Violeta ar trebui poate pusă în situaţia să interpreteze aceste cîntece şi pe film, unde frumuseţea ei şi mişcarea ei în spaţiu ar completa şi mai convingător acest portret.

O menţiune traducătorilor versurilor, de fapt celor ce au rescris versurile în româneşte, Timotei Ursu şi Dan Verona, şi o specială laudă redactorului Maria Ioina, om de mare suflet şi inspiraţie, care a realizat în vreme multe alte emisiuni valoroase şi care este şi realizatoarea în planul radio a recitalului Violetei Andrei.

Asemenea surprize mai aşteptăm cu convingerea că ascultătorii şi telespectatorii le merită din plin.

ELENA GRECESCU ■

Un muzeu in labirint

Manierismul sau călcîiul lui Ahile (III)

Oglinda convexă

3.

Parmigianino, autoportret

Eugenio d'Ors ajunsese la concluzia că intreaga istorie a artei e o alternanţă între clasic şi baroc. După el, alţi teoreticieni au preferat „barocului", termen prea compromis de interpretări diverse şi prea vag, „manierismul". Opoziţiile clasic-baroc şi clasic-romantic au fost înlocuite cu una singură, clasic-manierist. Dar cu asta lucrurile n-au devenit mult mai limpezi. Nici noţiunea de „manierism" nu e scutită de aventuri, de controverse şi de ambiguităţi. Şi, mai ales, se ultă, am impresia, ceva. Manierismul nu vine, de fapt, cu o altă credinţă pentru a o opune idealului clasic, aşa cum face barocul. Manierismul este numai neputinţa de a mai crede în idealul sărbătorit înainte şi căutarea înfrigurată, anxioasă, a unei alte credinţe. De aici, dealtfel, şi neliniştea acestor artişti. Căci întrebarea neliniştește, în vreme ce răspunsurile calmează temporar sufletele.

Să încerc să fiu şi mai clar. Barocul nu este anti-sărbătoare, ci *altă* sărbătoare. Nu este îndoială, ci *altă* certitudine. În acest sens, barocul se opune clasicismului, dar nu i se opune direct. După sărbătoarea clasică, înaintea celei baroce, există o perioadă cînd artistul e singur. Între două răspunsuri diferite, există un timp al tuturor întrebărilor. Între două certitudini, există o vreme dominată de incertitudini. Iar manierismul este, după părerea mea, tocmai numele acestor singurătăţi, acestor întrebări şi îndoieli. Cu alte cuvinte, cred că dialectica spiritului are nu două, ci trei puncte de sprijin succesive. Cînd sărbătorile obosesc, cînd răspunsurile nu mai satisfac, cînd certitudinile nu mai conving, artistul nu poate sări direct într-o altă sărbătoare, la un alt răspuns, la o altă certitudine. El plăteşte o vreme preţul renunţărilor şi căutărilor sale. Acesta e artistul manierist. Un artist de sacrificiu, vulnerabil, care a pierdut o credinţă şi încă nu şi-a găsit alta. O caută. Şi o caută cu spaima nesiguranţei de a nu găsi. El e artistul dintre sărbători. A venit prea tîrziu pentru a o prinde pe cea dinaintea lui şi prea tîrziu pentru a o apuca pe cea următoare. Îşi trăieşte de aceea destinul în singurătate, cu unele ciudăţenii. Parmigianino a devenit din ce în ce mai ursuz. Despre Rosso Fiorentino ni se spune că avea o maimuţă pe care o iubea ca pe sine însuşi. Pontormo era ipohondru. Cu toţii sînt altfel decît Rafael, par de tineri obosiţi, anxioşi şi singuri. Dar în singurătatea lor arta strînge puteri pentru a-şi învinge decepţiile.

Ar fi greu să-i înţelegem pe Parmigianino în afara acestor caracteristici de artist care nu mai crede în ceea ce a fost, nici nu şi-a găsit încă un alt ideal. A ieşit din sărbătoarea Renaşterii şi nu ştie încotro să se îndrepte. A spart cercul unor limite, căci orice sărbătoare se bazează pe acceptarea unor limite, şi descoperă cu spaimă că a ieşit şi din ceea ce îl apăra. Limitele erau în acelaşi timp o armură. Acum, fără această armură, îşi simte toate nedumeririle singerînd. Pe ce drum să pornească? Nu se mai poate întoarce la ceea ce a pierdut. Şi nici nu ştie ce-l aşteaptă. Deocamdată, pentru a ieşi din impas, se aşază la această răspîntie, la o oglindă convexă şi-şi face autoportretul. E un mod de a uita şi în acelaşi timp de a căuta un răspuns. De aceea, nici autoportretul nu poate fi unul obişnuit. Pictorul simte nevoia să forţeze nota. Îşi aşază, deci, mîna în faţă şi, privind-o în oglinda convexă, o redă distorsionată. Bizarerie? Extravaganţă? O, prea sună ca în explicaţiile simplificatoare date manierismului.

Să ne aducem mai bine aminte de o întîmplare veche de peste două milenii, petrecută pe plaja de la Siracuza. În vreme ce romanii ocupau oraşul, Arhimede căuta să rezolve o problemă de geometrie desenînd cercuri pe nisip. Acolo l-a surprins un soldat roman. Iar Arhimede, înainte de a fi ucis n-a strigat „Nu mă omori", ci „Nu te atinge de cercurile mele", *Noli tangere circulos meos*. La fel pare să spună şi Parmigianino aşezînd între noi şi el o mînă uriaşă. *Noli tangere*.

Mîna distorsionată e, într-adevăr, amănuntul cel mai bizar din acest autoportret al lui Parmigianino care ar putea figura pe o istorie a manierismului. Ea ne intrigă şi poate tocmai asta a vrut pictorul, să ne fixeze privirea asupra mîinii sale pentru a ascunde altceva. Şi, ca efectul să fie cît mai sigur, ne ascunde inclusiv faptul că mîna e, probabil, crispată. O lasă să atîrne, deformată de oglinda convexă, şi pune un inel preţios într-un deget. Încearcă el însuşi să dea maximă însemnătate mîinii. Aceasta îl liniştește cît de cît. Îi dă un punct de sprijin.

Căci pictorii manieriştii încă n-au avut vreme să cîntărească lucrurile pentru a vedea cine este vinovat de criza lor. Ei nu acuză. Nici nu se simt vinovaţi. Se apără doar. Şi chiar bizarериile lor nu sînt altceva decît încercări de a-şi crea puncte de sprijin artificiale pînă le vor găsi pe cele adevărate. Extravaganţa ascunde o dureroasă nevoie de normal. Ceea ce pare dorinţă de a epata e în realitate stratagemă şi reflex de apărare. Artişti chinuiţi, fragili sufletește, manieriştii nu vor să-şi divulge chiar toată neliniştea şi atunci ne arată o eleganţă rece sau fac gesturi bizare ca să ne distragă atenţia şi să-şi dea curaj.

Parmigianino procedează, în fond, ca şi grecii care puneau un suris între ei şi lume. El îşi pune mîna între sine şi privitor. Şi face din această mînă ostentativă o barieră. Astfel, e mai puţin în primejdie să fie vulnerat de indiscreţia privitorului.

Noli tangere, parcă murmură el. Ca şi cum orice atingere l-ar păta cu frig. Căci Parmigianino face parte dintre artiştii care ne dau impresia că se tem şi de cei cărora li se adresează. Adevărul lor e atît de sensibil încît nu poate fi cunoscut fără să fie rănit.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

O prietenie literară

Şi după ce i-am citit cea din urmă a ei carte, apărută în Franţa în 1972 — cu un an deci înaintea morţii — pe care am menţionat-o şi care reuneşte schimbul de scrisori dintre Martha Bibescu şi Paul Claudel, m-am întrebat cu o legitimă curiozitate şi pot zice şi cu o incurabilă melancolie, pe unde va mai exista şi ce se va fi mai salvat din bogata ei corespondenţă, inestimabilă ca valoare — trecută prin atîtea laduri ale Istoriei — primită de la scriitori, pictori şi muzicieni, de la cărturari şi istorici, de la diplomaţi şi oameni politici ; toţi străini şi toţi cu nume de circulaţie şi de rezonanţă internaţională, care-mi dădea emoţii şi înfiorări parcurgînd-o, iar cînd mă duceam s-o vizitez în tinereţea mea, la Mogoşoaia sau la Posada, singur citeodată, însoţind pe Anton Bibescu, pe Cezar Petrescu sau pe Grigore Gafencu alteori, o rugam să-mi mai arate unele din epistole, ceea ce a făcut-o să mă eticheteze *„vițiosul grafitilor"*.

Am avut de la ea dăruite — ştiindu-mă muşcat de şarpele bibliofiliei — şi cîteva rare şi foarte vechi tipărituri.

Ginduri şi imagini, oameni care nu mai sînt şi stiluri de viaţă şi de comportament, învie din lunga lor somnolenţă, de sub groasa crustă a timpului dus, şi-mi amintesc, de pildă, ca o curiozitate, că Anton Bibescu, vărul ei, diplomat şi scriitor, frate cu Emanuel — amîndoi prieteni cu Marcel Proust — dacă avea să-mi spună ori să discute ceva cu mine, să-mi dea o informaţie utilă gazetei, sau dacă i se năzărea cumva o idee care era în concordanţă cu atitudinea mea de jurnalist, ca să-mi sugereze un subiect de articol sau un scurt comentariu ori o notă polemică — deşi nu-i erau străine nici telefonul meu de-acasă, nici cele de la redacţie — îmi dădea de la Athenée Palace, unde locuia, o telegramă, invitîndu-mă la el pentru a doua sau a treia zi şi fixîndu-mi şi ora. Nu era — vă asigur — în gestul acesta, care pare ridicol, nici fanfaronadă, nici dorinţă de originalitate cu orice preţ. Era, pur şi simplu, un obicei care la început, în intimitatea mea, întîlnind pentru prima oară, asemenea uzanţe, care nu făceau nici un rău, nu puteau decît să mă amuze.

Mi-am mai reamintit cu prilejul acesta, că văzusem la profesoara Teodora Antoniade, mai multe plicuri de-ale Marthei Bibescu, adresate defunctului ei soţ, Mihail Antoniade, prestigiosul nostru jurist — specialist în problemele de Drept civil, internaţional şi comercial — de o seducătoare ascuţime mentală, de o întinsă, organizată şi variată cultură şi de un fond uman şi de o generozitate sufletească, rar întîlnite. Şi doamna Teodora Antoniade, cu bunătatea care-i este organică, a avut amabilitatea să mi le pună la dispoziţie, ca să le aduc la cunoştinţa lectorilor mei. Mai înainte însă, fiindcă uităm prea repede pe cei ce i-am cunoscut şi i-am pierdut, să mi se permită să-i rezum, în cîteva linii, biografia.

Se născuse în decembrie 1883 şi se stinge din viaţă în martie 1946, în Bucureşti, ecrasat de-un infarct, în chiar sala de şedinţe a curţii de Apel, în vreme ce îşi dezvolta pledoaria într-un proces. Era frate cu valorosul diplomat Const. Antoniade şi reputatul Renaşterist, despre care am mai scris aici şi a cărui operă filozofică şi istorică — pot să vestesc — că e în pregătire la Editura Eminescu, să pornească pentru tipărire şi să reintre în circuitul culturii româneşti.

Pe amîndoi fraţii, Titu Maiorescu în „Jurnalul" lui îi consemnează prezenţi la şedinţele „Junimii" şi pentru amîndoi are cuvinte măgulitoare.

Licenţiat în filozofie şi drept, Mihail Antoniade pleacă în Germania să-şi treacă doctoratul în filozofie. Dar lipsa mijloacelor materiale îl obligă să-şi întrerupă studiile şi cercetările şi se întoarce în ţară ca să devină asistent al profesorului C. Rădulescu-Motru. Se dedică apoi avocaturii. A publicat eseuri de filozofie şi remarcabile studii de psihologie şi a tradus din Immanuel Kant, scoasă la „Cultura Naţională" în 1924, *Prolegomene la orice metafizică viitoare care s-ar putea înfăţişa ca ştiinţă*.

La înhumarea lui, într-un vibrant cuvînt de adio, Demostene Botez, în numele Baroului, a spus, între altele, în încheiere : „Împărţindu-şi viaţa cu echilibru, între casă şi tribunal, el aducea printr-o muncă grea şi continuă, omagiul său sensului moral al vieţii, iar prin pasiunea senină de frumos omagia sensul iraţional al Artelor. Ce imensităţi vaste a cuprins mintea lui, între Justinian şi Paul Valery ! Astăzi, aceste imensităţi au rămas singure, fiindcă o viziune a lor s-a stins".

Şi trebuie să mai precizez aici, pentru cei ce nu ştiu, că Mihail Antoniade a fost unul din iniţiatorii şi semnatarii memoriului adresat, în numele Baroului, mareşalului Ion Antonescu în iunie 1944, pentru încetarea războiului.

În ce priveşte scrisorile Marthei Bibescu sînt din 1941, din 1942, din 1944 şi ultimele două din 1946, după săvîrşirea din viaţă a lui Mihail Antoniade. Ele atestă prietenia legată între doi oameni — o prietenie literară — înrudiţi în sensibilitate, în nişte circumstanţe sufleteşti posomorîte pentru Martha Bibescu, cînd soţul ei George Valentin Bibescu era grav bolnav, dar mai cernite pentru ţara noastră, abia ieşită din demenţa rebeliune legionară. Scrisorile toate — cum obişnuia Martha Bibescu — sînt în limba franceză şi e de la sine înţeles că le dau în traducere, nădăjduind că nu le-am alterat prea mult nici nuanţele, nici frăgezimile de simţire. Şi încep, deocamdată, cu două dintre ele, în ordinea datelor de expediere, cum vor fi şi următoarele :

Sanatorium Elias
Bd. Mărăşeşti 17

Bucureşti, 28 ianuarie, 1941

Dragă maestre,

Bolnavul nostru continuă să trăiască şi să vrea să trăiască. Luptăm cu el, pentru el. Aş vrea să vă văd, dar nu pot şi nici nu vreau să mă mişc de aici. Poate că într-o zi puteţi veni între orele trei şi patru după amiază să ne faceţi, mie şi fiicei mele, o mică vizită la Sanatoriu.

Avînd a vă comunica lucruri care trebuie să rămînă secrete şi care trebuie să vă fie încredinţate fără întîrziere, vă rog ca în cazul în care sînteţi încă reţinut în casă la recomandarea medicului, să aveţi bunăvoinţa, maestre Antoniade, să rugaţi din partea mea pe soţia dumneavoastră să vă înlocuiască. Va fi de-ajuns să-şi anunţe vizita telefonic, dimineaţa, pentru după amiază. Vă rog să primiţi, atît pentru ea, cît şi pentru dumneavoastră, expresia afectuoasă şi sinceră a sentimentelor pe care le cunoaşteţi,

Martha Bibescu

25 aprilie, 1941

Scumpe maestre,

V-am telefonat, fiică-mea şi cu mine, una după alta, în ajunul sărbătorilor, dar fără să vă găsim. Voiam să vă facem urările noastre. Acum cînd putem spera că acestea s-au îndeplinit, iar urarea „Paşte fericit" e trecută, — ne putem aştepta să vă vedem aici ? Aţi dori să ne faceţi marea plăcere de a veni împreună cu doamna Antoniade să petreceţi un sfîrşit de după amiază la Mogoşoaia şi să luaţi ceaiul aici ? Alegeţi-vă ziua şi telefonaţi-ne.

George a fost transportat aici la 7 aprilie cu îngăduinţa medicului şi la cererea sa. Primele două săptămîni a fost mult mai bine. De alaltăieri însă, ne îngrijorează din nou.

Sper atît de mult să fie salvat, încît citeodată, mi se pare că deja este. Dar cunoaşteţi zicala „adesea te înşeli de ceea ce crezi mai mult". În cazul acesta este adevărat.

Veniţi curînd să ne vedeţi. Ştiu că asta îi va face plăcere şi bine lui George, din toate punctele de vedere, precum şi mie. Încercarea cînd se prelungeşte se îmblînzeşte şi totuşi e foarte dură. Vă trimit, dragă maestre, expresia sentimentelor pe care le cunoaşteţi. Martha Bibescu.

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (IX)

Eu, călătorul copleşit de toate cele văzute, căruia toate îmi apar numai ca luptă a contrariilor, voi începe însă cu ceea ce mi-a umplut sufletul şi mintea acolo unde nu mi-a apărut nimic din încleştarea contrariilor.

Era în după-amiaza aceea de după ploaie, în lumina albastru-verzuie a mării fiordului. După ploaie totul apare limpede şi curat chiar în lumea oraşului şi a portului, căci acolo, la marginea fiordului, se simte puţin cenuşa şi aerul greu cu fum al uzinelor ; de aceea limpezimea de după ploaie este a mării şi a cerului, şi nu a oraşului. În depărtările albastre deschise spre Marea Baltică acum, la sfîrşit de august, iahturile şi micile bărci cu pînze albe îşi filfîie aerian alunecarea uşoară, unele după altele, într-o mişcare al cărei sens şi ţintă sînt greu de precizat. Parcă nu au nici un ţel şi nici un scop, aşa cum au toate aici. Căci omul sărbătorilor de aici se desfată şi alunecă pe mare fără un ţel precis, dezlegat de încleştarea cotidiană a muncii. Nu simţi nici o contradicţie, nici între alunecarea uşoară a micilor corăbii albe şi marea ca gigantică forţă a naturii, care aşa de uşor poate înghiţi omul. Şi nu simţi contradicţia nici între ei, oamenii posesori ai bărcilor cu pînze albe, pe care le posedă numai pentru desfătarea lor, şi de aceea nu apare nici un semn al contradicţiilor dintre ei. Se bucură la fel de albastrul întins şi de răcoarea brizei care le împinge alunecarea bărcilor uşoare. Sînt toţi acum eliberaţi de teamă, ca şi cum toţi ar fi prieteni şi fraţi. Au ascultat şi au împlinit universala chemare a lui Beethoven atunci cînd vocea heraldică a baritonului strigă întregii lumi „Freunde" („prieteni"), cu gîndul curat şi încredere nesfîrşită ca toţi, în acest gigantic „Freundschaft", să trăiască oda bucuriei.

Tot aşa ţi se pare că stau vilele în pacea şi desfătarea lor din grădinile colorate de pe tărm. Imobilizare în pace, fără nici o mişcare spre seară. Numai lumina potolită şi îmbietoare la linişte şi securitate pentru omul dinapoia perdelelor ce-mpodobesc geamurile largi, toate deschise spre largul mării. Iar eu, cel mereu neliniştit de întrebări, în căutarea contradicţiilor, mă las furat de liniştea din casele lor şi de linia pură a alunecării iahturilor. Mi se par tot în siguranţă şi pace, giganticele corăbii care aduc de departe, în fiecare seară, călătorii, toţi porniţi în bucuria vacanţei şi a odihnei. Ies sau intră în trupul uriaş al corăbiei, care, deşi gigantică, pluteşte uşor ca o lebădă ; ies sau intră maşini elegante, încărcate cu bagaje alese de vacanţă, cu cărucioare de copii, cu cîini bine hrăniţi şi cu femei frumoase, arse de soare, cu bărbaţi înalţi, blonzi, siguri pe ale lor, scurţi şi precişi în mişcări şi în gesturi. Dar nici aici, nici un semn de contradicţie. Toţi par să fie egali, fără nici un semn de concurenţă şi fără nici un semn de rezistenţă unul faţă de altul. Dincolo de contrariile heraclitice s-a ajuns la armonie şi la înţelegere, de parcă nici un semn al existenţei lor nu-ţi mai aminteşte unde şi cînd a fost contradicţia.

Dar călătoria şi cercetarea noastră asupra locurilor de-aici continuă. Am ajuns în oraşul cel mai mare şi cel mai bogat al lumii germane şi poate al întregii Europe trufaşe în bogăţiile ei.

Este de secole clădit solid de o parte şi de alta a estuarului Elbei, care-şi adună apele de departe, pînă aici, la vărsarea în Oceanul de Apus, unde oamenii au construit marele port deschis spre toate căile de ape ale lumii. Călătoria înăuntrul marelui port este ameţitoare. Se întind şi se încrucişează în arcuri de oţel şi de piatră marile poduri care conduc camioane şi trenuri încărcate de toate mărfurile lumii. Gigantice hale şi magazii, toate cu inscripţii uriaşe însemnînd numele stăpînilor lor. Cele mai multe sînt germane, dar altele sînt engleze, americane, greceşti, asiatice, cu rezonanţe orientale din îndepărtatele Indii, din Pakistan şi Japonia. S-au întîlnit aici toate interesele şi nesfîrşita nevoie de profit a marilor stăpîni de bunuri ale lumii. Sînt cărate de pe şi spre continente, stivuite şi iar transportate mai departe. Gigantice relee de transport din aer, de pe uscat, cu trenuri şi convoaie de camioane, de pe apă cu corăbii grele, toate se întîlnesc aici într-o ţesătură în care noi, călătorii din lumea răsăritului nostru, abia aparem. Sîntem izolaţi şi singuri şi ne pierdem înfiorăţi şi mici în uriaşa mişcare concentrată de pe întreg pămîntul. Poate că ar trebui să tăcem şi să ne minunăm de uriaşa forţă a omului care a clădit docurile puternice, stăpînind coastele negre ale mărilor, a săpat tunelurile şi a aruncat peste ape poduri ; a domesticit forţele naturii strînse şi concentrate în reţeaua de comunicări, care toate îl servesc pe el, omul, cu interesele şi nevoile lui. Şi fapta lui trebuie să ne minuneze şi să ne mîndrim, căci toţi sîntem oameni. Şi aici ar trebui să răsune trîmbiţa Odei Bucuriei şi să cheme mii şi sutele de mii de oameni într-o înfrăţire cu fruntea sus spre steaua bucuriei. Dar eu tac şi încerc să-mi închipui cum s-ar putea auzi aici Oda Bucuriei ? Zgomotul motoarelor de pe pămînt, de pe ape şi din văzduh, alergarea sălbatică a vehiculelor, sunetul sirenelor, aerul umed şi îmbîcsit de cenuşă şi zgură, scrîşnetul macaralelor şi al buldozerelor au sfărîmat şi au alungat departe liniştea. Fapta omului a luat aici alte forme, în care este greu să răsune Oda Bucuriei.

(Va urma)

ŞTEFAN BERCEANU ■

EUGEN BARBU

O lume de cîștigat

— Fragmente —

Numai norocul de a da peste un secretar de județ care-l cunoștea mai de mult îi permisese să-și reia lucrul pe un șantier forestier la care lucrase vreo cițiva ani, mai întîi ca șef al Serviciului de cazare. Cu Rontea nu se văzuse în tot acest timp, dar știa că plecarea lui fusese remarcată de cei ce-l știau și că existaseră, contrar obiceiului, cîteva voci care-l apăraseră de sancțiuni mai drastice. Dar tot atunci înțelesese că îi va fi foarte greu să se opună sistemului care începea să capete un fel de rezistență la orice încercare de a fi primenit, în general o opoziție la ideile noi. Ele, ideile, le aveau conducătorii de vremea aceea, și cu consilierii avusese alte *intîmpinări* cum le spunea el.

. . . . . .

Dar asta nu-i mulțumea, mă rog, el era a treia spiță la o roată, nu intra în contact direct cu minerii, îl băgaseră pe linie moartă. Se ocupa cu cazarea noilor veniți pentru că veneau din toate părțile, țărani, ciobani din munți, erau atrași ca de un magnet de sumele cu care erau plătiți cei ce scoteau, ziua și noaptea, într-o grabă suspectă, minereul acela atît de prețios la suprafață. Cu mulțimea, cu copii, cu purcel, cu cățel. El, Licărete, trebuia să-i cazeze, să le dea de mîncare, să aibe grijă de ce mai trebuia pe lîngă acele barăci de lemn cu familiști și nefamiliști, adică loc de spălat, loc de călcat, mă rog, tot ce trebuia. Totul părea perfect la început pînă apucase prima simbătă, luarea lefii ! Să te ții atunci, ce beții, ce tăieri cu cuțitul, că erau motoganii aprinși la cap de vinars și o dată se burzuluiau, ce să mai vorbim de fetele smulse cu sila de la părinți și găsite pe cine știe unde ca vai de mama lor ! De procesele care durau cu anii, de cîte și mai cîte, ce să-și mai aducă aminte îl pedepsiseră cum nu se putea mai bine, dar o țină de ordine făcuse el și acolo. Era aspru, în ședințe vorbea scurt și tăios, dădea amenzi, cerea îndepărtarea din sindicatul minerilor a vinovaților și cui îi convenea să lase așa o gămă grasă din mină, deși gaina, cum avea să se dovedească peste ani, nu se arătase atît de bună, cît o crezuseră ei. Întîmplător întîlnise acolo un doctor care avea domiciliu forțat pentru că făcuse politică național-țărănistă în alte timpuri. Era un om între două vîrste, Macovei îl chema, purta ochelari, vorbea aproape șoptit, ca și cînd cineva îl asculta mereu din vreun colț, părea speriat de ceva îngrozitor, după ce se împrieteniseră, acela îi mărturisese că din nu știu ce an era hăituit, că fusese dus în Bărăgan și plimbat prin mai multe sate, luînd-o mereu de la capăt cu săpatul unui bordei în plină cîmpie sau cu căutarea vreunei odăițe cu chirie în cine știe ce orășel puturos. Nu avea familie, nevastă-sa se sinucisese cînd îl luaseră prima oară de acasă, aflase tîrziu, nu se mai insurase, părea un om sfîrșit, dădea consultații la orice oră din zi și din noapte pentru că, se vede treaba, voia să uite de toate nenorocirile îndurate. Fiul lui cel mare fugise peste granță, ajunsese în Canada, nu mai știa nimic de el, îi pierduseră urma, mai avea o fată care nu putuse intra la facultate din cauza originii nesănătoase a tatălui și lucra acum la o fabrică de textile, dar devenise alcoolică și îl ura, scriindu-i în rarele ei scrisori că el purta vina pentru tot ce i se întîmpla. Licărete care la ieșirea din pușcărie vedea în fiecare intelectual un dușman de clasă, încă le mai purta acestora unele resentimente, dar cazul acestui doctor modest, tăcut care muncea cît trei fără să se vaite de nimic, îi mai schimbase optica. „Uite că dracu nu e chiar atît de negru cît credeam eu, adică ce-ai făcut domnu Macovei dumneata de te prigonim noi ca pe Necuratu, dar spune-mi sincer..." „Știu eu ce să-ți spun, tovarășu Licărete ? Poate am greșit, dar dacă mă crezi am fost învinovățit că sunt naționalist". „Și nu erai?" „Ba, cum nu? Nu mi-e rușine de cuvîntul acesta. Am făcut și războiul celălalt, eram voluntar la 16 ani, încă am mințit ca să mă lase să lupt. Văzusem România Mare și asta trebuia apărat, mă înțelegi ? Fiu de țăran, unde să fac eu politică decît la domnu' Maniu. Acum, zace și el la pușcărie și cred că ispășește păcatele pe care le-a avut". „Dumneata spui asta ?" „Da, eu. Poate a fost un mare cap politic și nu l-am înțeles eu, dar era un om sovăitor. Fugea de răspundere, nu se angaja în nici o bătălie. Unii spun că a avut geniu, că a fost un erou al Întregirii, dar după mine e răspunzător de toată bulibășeala de pe vremea lui Carol Caraiman; avea prestigiu, avea un partid în spate, puternic, temut ; și el, cînd îl căutai, la Bădăcin ! *Sfinxul de la Bădăcin*, așa-i spuneau acoliții. Dar era vremea cînd ar fi trebuit să-l înfrunte pe Rege și să-l aducă la realitate. Țara o conducea, nu el, ci curva de Lupeasca, cu șnorărții ei, cu afacerile ei, el ca om de Stat, cel mai puternic, că Brătianu al bătrîn se dusese, trebuia să pună piciorul în prag și să-i spună regelui „Majestate, uită-te în jur, vine războiul, fă ceva pentru armată, mai lasă străjeria și serbările alea de la *Anef* și cumpără avioane, tunuri. În jur avem numai dușmani, o să ni se ia Țărișoara". Crezi că făcea asta ? Nu, se supăra și se ducea la Bădăcin, măcar caraghiosul ăla de Mihalache de umbla în iței, ăla mai miria, deși și el era un farseur, a ridicat un sat model pe banii obștei și se fotografia cu niște nătîngi în ziare crezînd că, gata, se ridica și la noi Statul corporatist, ca al lui Mussolini ! A venit Dictatul de la Viena, am vrut să mă sinucid în ziua cînd am aflat că ni s-a luat Transilvania ne-au sărit în circă și alții, nu am tras un foc ! Regele s-a cărat cu curva lui și noi am rămas să plătim oalele sparte. Pe front nu am fost, m-am strecurat cum am putut, e drept că și sufeream pe vremea aceea, aveam o boală ciudată pe care nici acum nu am aflat de unde a venit și cum s-a dus. Pe urmă ați luat dumneavoastră puterea și au început procesele și răfuielile. Pe mine m-au virit într-o afacere destul de dubioasă. Mă întorsesem în satul meu din Ardeal și auzisem ce s-a întîmplat la Moisei și în alte locuri, cum fuseseră schingiuiți oamenii de către hoardele lui Horthy în timpul cedării Ardealului, cum arseseră bisericile și li se schimbaseră actele de naștere unor români care au fost maghiarizați fără voia lor. Pînă s-au mai limpezit lucrurile am mai mîriit și eu, ici și colo, ba dacă-mi aduc aminte, am mai bătut și eu cîțiva care nu se purtaseră frumos. Atît mi-a trebuit, imediat am fost încadrat în „gărzile lui Maniu" și pînă să-mi dovedesc eu nevinovăția am tras calvarul, dar uite-mă încă sănătos aici în fața dumitale, crezînd încă în viitorul nostru..."

Licărete îi răspunsese pe loc : „De, ce să spun eu, vinovat tot ai fost, vinovat pentru că dacă nu erai, intrai la noi, că am avut și intelectuali de stînga". „E drept, dar știi cît face propaganda, comuniștii erau socotiți de anticriști, vorbeau unii de comunitatea femeilor, cîte și mai cîte, că o să dărîmați bisericile, cutare, cutare". „Bun, să trecem peste asta, uite ce zic, bate palma cu geambașul, am eu o vorbă și să lăsăm lupta de clasă, să facem pace. Te urmăresc de cînd am venit aici, muncești de te speteși, de ce nu ceri încă un ajutor, ceva ?" „Păi nu am două surori ?" „Și-ți ajung ?" „Nu prea, dar cine-mi dă mie atenție ?" „Domne ai nevoie sau n-ai ?" „Am, că oamenii se îmbolnăvesc cu ghiotura". „Știi și de ce ?" „Știu". „Și de ce nu o spui, că doar facem ședințe de igiena muncii și acolo le spui multe lucruri folositoare, am fost și eu și te-am ascultat". „Ei, ce să mai discutăm, astea-s condițiile. Nu e un Rai, mina de uraniu omoară oamenii în cîțiva ani". „Cum ?" „Mediul e poluat, sunt radiațiuni, oamenii trag de se rup pentru că îi se plătește gras, pe urmă beau mult, se îmbată după cele 12 ore de lucru pentru că orele suplimentare sunt cele mai dulci pentru ei, dar asta le scurtează viața. În locul lor aș plăti, să scap de aici ! Nenorociții își vor lăsa văduve muierile în numai 5—6 ani. Acum petrec, sunt darnici, dau de băut cui vrea și cui nu vrea, îi se pare că viața lor e o sărbătoare, dar își sapă mormîntul". „Și ce se poate face ?" „Nimic". „Cum nimic ? Să scriem la București să facem rapoarte, să arătăm ce primejdie pîndește clasa muncitoare pentru că ei, acești țărani, veniți de la tîrlă sunt acum mineri, deci clasă muncitoare"... Doctorul Macovei îl privea cu o ironie blîndă. „Am făcut, tovarășe Licărete, am trimis peste tot rapoarte medicale, bine argumentate, cu date, pentru că am și o statistică la zi. Nici un răspuns și cînd nu s-a mai putut mai mi-au trimis și un securist pe cap : „Ce, domnule Macovei, îți s-a urît cu binele ? Vrei să le bagi acestor oameni în cap că munca lor e periculoasă ? Vrei să faci din ei niște greviști ? Bagă-ți mințile în cap că te ducem la mititică, de nu mai vezi lumina soarelui. Și așa ai un dosar încărcat". Ce să fac, am tăcut, n-am mai scris nimănui, nimic. Asta e..."

Licărete scrisese el a doua zi „sfîntuleț-ului" lui, că avea și el un „sfîntuleț" bine situat la partid, la București, ceruse datele doctorului Macovei, nu era tare la compuneri din astea, tot doctorul scrisese și bătuse la mașină memoriul. Așteptase trei săptămîni, venise o comisie de la București, între care trei doctori, care mai de care mai cu firmă. Ancheta începuse bine, comisia părea convinsă că cele sesizate în raportul trimis erau juste, erau impresionați. Dar după plecarea lor apăruse securistul și pe doctorul Macovei nu-l mai văzuse. Nici în ziua de azi nu știa dacă murise sau fusese virit în pușcărie. Mersese la București la omul lui, povestise totul, acela mersese și el mai sus, peste alte trei săptămîni sburase din postul său, mutat la o județeană, iar pe el îl trimiseseră în deltă, la tăiatul stufului cu niște hoți, pierde vară, cu care își mîncase sufletul vreo doi ani. Aici altă comedie : numai ce-i auzeai pe pungași : „Alo ! Domnu Makarenco, să știi că cu noi nu-ți merge, ori joci cum îți cîntăm, ori o să te înec pentru că nu prea știi să înoți". „Ce spui, mă ? se repezea în cite unul. Tu unde te crezi aici ? La Văcărești, unde ungeți voi gardienii și nu faceți nimic, te afli la reeducare și dacă nu faci ce îți se spune, avem și carcere, dar mi-e milă de tinerețea voastră, asta e ! Mai bine v-ați vedea de treabă, nenorocitilor, că o să vă treziți aici, în baltă, și-i păcat de tinerețea voastră..." Îl înmuiase dar nu lipsise și o tentativă de a-l tăia cu cuțitul, norocul lui fusese că era puternic și că din doi pumni îl pusese jos pe agresor. Pungașii credeau că au să pătimească de pe urma acestui incident dar Licărete nu reclamase nimănui nimic, deși lagărul de pungași era păzit de către securiști. Asta-i cîștigase definitiv pe hoți. „Jos pălăria! spusese starostele lor, pentru că aveau și un staroste. Ești un domn, cere-ne ce vrei, ai dumitale suntem de azi înainte". Și minunea se produsese, munceau de se speteau, săpaseră normele, fuseseră citați chiar de o gazetă locală și numele lui Licărete rămăsese pentru aceia și în acele locuri : „Tovarășu Makarenko", lucru cu care se mîndrea de atunci pînă în aceste zile.

(Va urma)

Îngerul meu păzitor

...Și uite,
îngerul meu păzitor
se descalță de bocancii (ai mei)
cu care-a ros pietrele tîrgului (meu)
zvîrle hainele pe podea,
hainele mele bune pregătite
pentru balul, cumva aminat, al
întreprinderii meșteșugărești
de pompe (funebre)
hăpăie din castron cina
sorocită foamei mele, de mama,
Și se întinde de-i trosnesc aripile
în patul (al meu)
cu capul bolovănit pe perna mea
comunicînd secret cu mulajul în aur
al părului iubitei...

E un înger eazon, trăznind a mahoreă,
a vorbe deșucheate și-a vin,
cu carne roz-albastrie
de fruct putrefact,
tocmit cu ziua să răcnească psalmi
cînd la biserica Dintr-o Zi
cînd la biserica de-i zice Sixtină,
un înger vînînd cu ochii, pulpele
strînse-n ciorapi negri ai văduvelor june,
un înger vîclean
dîndu-mă sărutului său
în vreme ce-și indeasă traista
cu crengile
rugului (meu)
El m-a ales. Nu știam să existe.
N-am vrut să existe.

A început acum să-mi viseze naintea mea, viselc
și rămîne numai nutrețul lor
celest.
A început să-mi poarte cuvintele
și mi le întoarce tocite-n genunchi,
îmi poartă cămașa
și mi-o aduce spartă în coaste
îmi poartă singele,
nervii
și meșteșugurile dobîndite cu trudă...

Îngerul meu păzitor,
îngerul meu carnasier
topește fluturii doar amintindu-și
de părelnicia lor
coagulată bruse
în ceara
ce mă umple.

Mă păzește de mine,
de fărîma de libertate ce și-o îngăduie
mîinile mele
căutîndu-se una pe alta
prin întuneric...
Mă păzește să fiu viu,
mă păzește să nu mai fiu,
să mă mir,
să respir.
(Să Shakespeare...).

GHEORGHE TOMOZEI ■

„Un poet mare e, în esență, spiritualitatea unui popor..."

(Urmare din pag. 15)

rei, exegezele critice au fost cam puține, cam palide. Chiar așa, să nu mai aibă prizâ astfel de tentative ?

— Eu cred în marea funcționalitate a monografiei în cercetarea vieții și operei unui scriitor. Văd că la fel crede și publicul. Edițiile monografiei Goga s-au vîndut în cîteva ore. La fel și cartea despre Cotruș, care ajunsese, pentru mulți, un poet necunoscut. Cel mai mult, în aceste lucrări, m-a pasionat descrierea vieții autorilor cercetați. **Mi-am dat, însă, seama că o viață bine scrisă este la fel de greu de realizat ca o viață bine trăită.**

— Frumos spus !

— Ca să revin la întrebarea dv. : monografia este una din cele mai eficiente forme de investigare a fenomenelor de istorie literară. E cultivată în toată lumea, în toate culturile. Ea presupune o muncă titanică și, evident, destui se sperie de ea. Și, speriindu-se, o declară anacronică, infructuoasă, preferîndu-i articolașul, eseul, pilulele, datul cu presupusul...

— Vorbeam de slaba receptare critică a monografiei Cotruș...

— Într-adevăr, „Resurecția unui poet : Aron Cotruș" a fost foarte puțin discutată. S-a scris elogios, dar cu mare discreție. Unii au ignorat-o, crezînd, precum Cocoșul lui Edmond Rostand, că dacă ei închid ochii nu mai răsare soarele.

— „Politica tăcerii", foarte iubită și chiar teoretizată de unii, ca act — s-a spus — de elocvență sau de elocință critică.

— După acest principiu, îi putem decreta scriitori — autori de acte literare — și pe cei care „tac", care nu scriu. Care fac „literatură" ca acel croitor împărătesc din povestea lui Andersen, autor al unor mirobolante veșminte inexistente.

— Am vrea să vă supunem — dv., ca monograf al unor scriitori „dificili", „cu probleme" — o chestiune de principiu privind valorificarea moștenirii literare. Circulă o idee — și nu numai că circulă, dar se și aplică, se și practică — potrivit căreia nu tuturor personalităților literare așezate sub lupa criticii trebuie să le vedem „problemele" sau lacunele, de conduită ori de orientare. Iată, unii sînt de acord să fim „exigenți", cît se poate de „exigenți", din acest punct de vedere, față de un G. Călinescu, dar nu și față de un E. Lovinescu. Sau invers.

— E, într-adevăr, foarte ciudat subiectivismul unora în valorificarea moștenirii literare. Se uită adesea criteriile științifice, obiective, și se aplică proverbul : „pentru unii mumă, pentru alții ciumă". Contradicțiile, scăderile artistice și limitele ideologice din activitatea unui scriitor „reconsiderat" — fie că e român, fie că e din altă parte, fie că e Maiorescu, fie că e Lovinescu sau Călinescu, fie că e Goga sau Ion Barbu — se cer dezvăluite și explicate după criterii obiective, deci aplicate în egală măsură la orice subiect cercetat. Contradicțiile sau scăderile celor în cauză trebuie arătate cu argumente logice, nu cu bita. Altfel, nu mai facem știință, ci tumbe de constiință.

— Dv., Ion Dodu Bălan, ați scos, pe lîngă cele două monografii, o ediție din opera lui Goga și o ediție Cotruș. Spuneți-ne, care credeți că este, la ceasul de față, situația generală a reeditării clasicilor ?

— Da, am realizat o ediție Goga, trei volume numai, dar am înghițit la praf cît într-un troleibuz de pe vremuri. Am muncit ani de zile la această ediție, copiind mii și mii de pagini. Ediția a rămas pe loc, din motive și obiective, și subiective. Aceasta e situația majorității edițiilor din clasicii noștri. Unele sînt blocate, altele sînt incerte, și, în orice caz — cu excepția operei lui Rebreanu —, neterminate. S-au început multe, de către oameni prieepuți, dar condițiile grele de lucru, nestimularea cercetătorilor, indiferența totală față de munca lor i-au făcut pe aceștia să le cam părăsească.

— E chiar atît de grea munca la o ediție ?

— Extrem de grea ! Gîndiți-vă la lucrările din literatura veche, română sau străină, la alfabetul chirilic, la scrisul de mînă, la copiatul a mii de pagini, la dactilografiat, la corectura după dactilografiat, apoi la corectura în șpalt — și faceți un calcul în legătură cu această muncă !

— Ar fi deci bine — să înțelegem astfel ? — ca la asemenea întreprinderi să se îmbame oameni tineri, cu putere de muncă și, evident, cu pregătirea de rigoare.

— Da, numai că facultățile noastre nu pregătesc specialiști în domeniul textologiei, iar tinerii acum evită o asemenea muncă, preferînd publicistica literară.

— Încă o chestiune de principiu, pe care am mai pus-o — în cadrul rubricii noastre de interviuri — și altor critici și istorici literari : acceptați ideea că o literatură, o cultură — orice literatură, deci și a noastră — pot avea valori protocronice ? Sau ele sînt doar apanajul culturilor „mari" ?

— Virtual, orice cultură, deci și cea românească, poate avea valori protocronice. Iată, cultura noastră are suficiente asemenea valori. Eminentul profesor Edgar Papu și numeroși alți critici și istorici literari mai tineri ni le-au relevat convingător. Atît de convingător încît i-au iritat pe unii confrați care ar fi dorit, parcă, să nu le avem. Ar fi bine, cred, să se păstreze în toate cazurile, și din toate părțile, o cumpănă dreaptă, acea măsură și acel echilibru care onorează activitatea unui om de cultură. În orice caz, valorile protocronice nu-s apanajul culturilor „mari", care se confundă uneori cu suprafața teritorială, cu numărul populației, cu puterea economică sau militară a unei țări. Țări foarte mici au creat, uneori, culturi foarte mari. Sincer vă spun, nu-mi dau seama de ce-i deranjează atît de mult pe unii ideea protocronismului. Afectează ea adevărul obiectiv, denaturează cercetarea științifică, jignește alte culturi, are consecințe nocive pentru cultura noastră ? Sînt convins că nu. Atunci ? ! Ar trebui cercetate mai îndeaproape cauzele acestei înverșunări. E curios că nimeni nu se revoltă așa de tare pe ideile denigratoare, care susțin că literatura și cultura română sînt, în mare măsură, restul fărămiturilor căzute de la ospățul cultural al altor popoare. Ba, dimpotrivă, uneori se caută cu lupa asemenea raporturi de vasalitate spirituală.

— O ultimă întrebare, adresată nu numai criticului și istoricului literar, ci și poetului. Dv., Ion Dodu Bălan, scrieți de mai multă vreme și poezie, ați tipărit niște elegante volume de versuri. Cum vede criticul care sînteți arta poetului care vă place să fiți ? Dar poetul — poezia lui ?

— Nu vreau să fac poezie și să devin poet. Poezia se revarsă firesc din ființa mea, ca rășina din trunchiul bradului. Poezia e, pentru mine, un mod de a mă mărturisi în fața semenilor. Volumele de versuri tipărite de mine nu-s deloc elegante — asta-i o treabă a editurii și a tipografiei — dar sînt sincere și adevărate. În ceea ce privește părerea criticului despre poet : uneori e bună, alteori nu. În ceea ce privește părerea poetului despre poezia lui, vă amintesc vorbele unui mare francuz : „Unui poet îi e tot atît de greu să vorbească despre poezie pe cît îi e unei plante să vorbească despre botanică". E o butadă admirabilă, dar nu-i adevărată. Nu-i așa ?

— La ce lucrați în prezent ?

— Am revăzut „Copilăria unui Icar" și am scris vreo șase capitole noi în vederea reeditării cărții la Ed. Ion Creangă, cu orazia centenarului nașterii lui Aurel Vlaicu, care va avea loc în noiembrie anul acesta. Pregătesc editarea unui curs universitar și un volum de critică pentru Editura Militară și scriu la un volum de proză. Meditez, string material, fac planuri pentru o carte consacrată poeziei politice de azi — abordînd problemele specifice liricii patriotice și revoluționare — cu referiri insistente la Mihai Beniuc, Mihu Dragomir, Dumitru Popescu, Ion Brad, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, Nicolae Dragoș, Nikolaus Berwanger, Letaj Lajos, Ion Horea și mulți alții.

Ce şanse avem la mondialele de handbal?

După cum se ştie, între 23 februarie şi 7 martie se va desfăşura, în R.F.G., campionatul mondial masculin de handbal, în cadrul căruia e de aşteptat ca jucătorii noştri, de 4 ori laureaţi ai competiţiei supreme (1961, 1964, 1970, 1974), să aibă un cuvînt greu de spus. Înainte de a vă oferi, stimaţi cititori, un scurt dialog cu antrenorul federal Nicolae Nedef, coordonator al pregătirilor lotului, să reamintim că în acest an campionatul mondial se va disputa după o formulă inedită. Vor începe întrecerea 16 formaţii, împărţite în 4 grupe. Primele 3 din fiecare grupă vor pătrunde în seriile semifinale, fiecare serie avînd 6 echipe, în cadrul semifinalelor contînd şi rezultatele din grupe. Cîştigătoarele se vor întîlni în meciul decisiv, pentru titlul mondial, locurile 2 din seriile semifinale îşi vor disputa medaliile de bronz şi aşa mai departe, cu observaţia că primele 6 clasate în ierarhia finală (de fapt, primele 3 din fiecare semifinală) vor primi dreptul de a juca la Jocurile Olimpice din 1984.

Aşa stînd lucrurile, l-am rugat pe Nicolae Nedef să comenteze sistemul de desfăşurare :

În mod normal, în semifinale vor ajunge toate echipele tari, ceea ce înseamnă, în lupta pentru titlu, un obstacol în plus în sensul că, altădată, jocul rezultatelor ar mai fi putut avantaja o echipă sau alta tocmai prin eliminarea altor favorite. În aceste condiţii, meciurile preliminare, cele din grupe, capătă o importanţă deosebită şi o singură înfrîngere poate atîrna greu în balanţă.

Tricolorii vor face parte dintr-o grupă cu Cuba, Danemarca şi Iugoslavia. Interlocutorul nostru cîntăreşte astfel şansele adversarilor :

Nu cred că echipa Cubei va putea, în ciuda progresului cert înregistrat în ultimul timp, emite pretenţii. Deşi excelent pregătiţi fizic, cubanezii n-au încă experienţă competiţională, iar rezultatele pe care le-au obţinut, recent, în Spania par să confirme asta. Teoretic, ei n-au şanse, dar mi-a fost totdeauna teamă de teorii ?! Cu danezii e altceva. În primul rînd, nu prea i-am văzut, de aceea Lascăr Pană şi profesorul Roibu de la I.E.F.S. vor pleca, zilele acestea, să-i urmărească în partida amicală cu R.D.G. Meciul nostru cu ei a căzut prost, e primul, iar danezii, se ştie, cît au şanse, trag cu dinţii. După ce le pierd, e adevărat, trec pe spriţuri, dar în partida inaugurală e de aşteptat că vor da totul. Ei sînt, reamintesc, handbalişti foarte tehnici şi au, ca număr, de două ori mai mulţi jucători ca noi.

Un capitol aparte îl constituie, fără îndoială, formaţia Iugoslaviei, singura din lume care are bilanţ pozitiv cu România. Despre acest „călcîi al lui Achile", Nicolae Nedef crede că :

Iugoslavia parcă nu mai e ce-a fost, dar ea rămîne, oricum, o forţă de temut. Ultima dată, la Balcaniada de la Baia Mare, i-am bătut pe iugoslavi, dar calităţile acestora, între care o ambiţie drăcească, ne obligă să fim rezervaţi. Rămîne de văzut şi cu cine vor juca, fiind de aşteptat ca antrenorii să apeleze şi la Radjenovici, care evoluează în R.F.G.

Antrenorul coordonator al lotului nostru consideră că mondialele ce stau să înceapă vor fi extrem de echilibrate. El calculează în felul următor :

Echipa R.F.G. e campioană mondială en titre şi, în plus, joacă pe teren propriu. În plus, federaţia respectivă e cea mai bogată din lume. La titlu mai speră, cu temei, şi formaţia R.D.G., ultima campioană olimpică. Iugoslavia şi Polonia sînt, şi ele, candidate, iar Spania şi Ungaria, cea din urmă creditată cu victorii nete la Cehoslovacia, nu pot fi neglijate. Fireşte, intră în calcule şi reprezentativa U.R.S.S., pe care însă tricolorii au învins-o în ultimele 5 partide directe. Asta ar trebui, nu-i aşa, să ne liniştească, dar nu ne linişteşte, căci la fel s-a întîmplat şi înainte de Olimpiada de la Montreal, unde totuşi am pierdut în faţa sovieticilor.

Vorbind în numele colectivului de tehnicieni pe care-l coordonează, Lascăr Pană, antrenor, dr. Constantin Şerpe, medic, Mihai Cojocaru, metodist la Centrul sportiv „23 August", Alexandru Antal, asistent medical, colectiv din care mai face parte şi Cezar Nica, antrenor, şi pe care-l sprijină, din cînd cînd, profesorul Mihai Epuran de la I.E.F.S., şeful catedrei de psihologie, echipă competentă şi harnică, Nicolae Nedef pune în balanţă posibilităţile tricolorilor.

Băieţii sînt în priză şi, după victoriile din ultima vreme, Trofeul „Carpaţi", Balcaniada, Trofeul Spaniei etc. au o încredere deosebită în forţele lor. Vom pleca în R.F.G. cu fruntea sus, urmărind două obiective. Să ne calificăm la Olimpiada de la Los Angeles şi, fireşte, să redobîndim titlul suprem. Primul scop e, clar, mai uşor de atins, dar noi sperăm şi la titlu. Echipa, alcătuită din jucători cu experienţă, Voina, Muntean, Drăgăniţă, alţii, dar şi din elemente tinere, Buligan, Dumitru Marian etc., e temeinic pregătită şi, lucru care ne bucură în mod deosebit, pare să fi scăpat de accidentările care ne-au pricinuit multe necazuri, Roşca, Voinea, Durău, Munteanu, Voina şi Boroş, ultimul cu fractură, stînd vreme îndelungată pe tuşe. Dacă nu va interveni nimic, şi sperăm să se întîmple aşa, vom aborda mondialele cu garnitura de bază Munteanu — Bedivan sau Maricel Voinea, Stîngă, Radu Voina, Dumitru Marian, Drăgăniţă sau Durău, Fölker. Vom deplasa 15 jucători, între care, aproape sigur, şi Birtalan, convocat recent.

Numele lui Birtalan e, fireşte, o „nadă" pe care n-o putem scăpa. La ora la care joacă, alături de Stocker şi Kicsid, la Mirşa, Ştefan Birtalan, reintră, iată, în vederile selecţionerilor. Motivul ?

Au contat marea lui experienţă şi faptul că e într-o perfectă stare de sănătate. Stînga lui continuă să funcţioneze impecabil. În plus, ne-am gîndit că simpla prezenţă a lui Birtalan în teren va ridica adversarilor probleme deosebite, el fiind şi ceea ce ne place să numim o „armă psihologică". Alături de el, se pregătesc cu lotul o serie de handbalişti foarte tineri, Jianu, Roşca, Berbece ş.a., unii din ei, Roşca de pildă, avînd şansa să facă deplasarea în R.F.G. De ce insist asupra chestiunii ? Pentru că dorim să facem o primenire din mers, aruncînd devreme în focul marilor bătălii elemente tinere şi dotate.

Nu ne rămîne, în încheiere, decît să mulţumim antrenorului Nicolae Nedef şi să urăm handbaliştilor noştri mult succes în aspra confruntare ce-i aşteaptă. Va fi, neîndoios, un campionat mondial dificil, poate cel mai greu din cîte s-au disputat dat fiind echilibrul de forţe existente în lumea handbalului de azi, dar avem convingerea că tricolorii vor arunca totul în luptă, străduindu-se din răsputeri pentru gloria sportivă a ţării. Le ţinem pumnii strînşi !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Mihai Şubă:

„Acest zonal m-a stors pur şi simplu"

Cu o oră şi jumătate înaintea începerii rundei 20 a zonalului de la Herculane, îl abordăm pe marele maestru Mihai Şubă. Nu întîmplător, fiindcă astăzi Mihai Şubă îl întîlneşte pe liderul clasamentului, marele maestru ungur Zoltán Ribli.

— Mihai Şubă, pînă la acest zonal aţi mai jucat vreodată împotriva lui Ribli ?

— Da, ne-am întîlnit la Olimpiada din 1980, în Malta. Atunci am avut negrele. A fost o partidă cu mari complicaţii de ambele părţi. Intrasem în criză de timp în momentul în care Ribli mi-a propus remiza. Deşi aveam o poziţie uşor favorabilă, am căzut de acord.

— Partida de azi, din cîte observ, vă găseşte oarecum descumpănit.

— Într-adevăr, aş fi vrut să fie o partidă care să decidă locul întîi. Ribli are acum două puncte în faţă şi nu-l mai pot prinde. De fapt, totul vine de la remiza cu Ambroz.

— Cum adică ?

— Adică am ratat elementar o victorie, pierzînd în acest fel şi orice speranţă la primul loc. Să nu vă mire, derby-ul de azi va fi o remiză de salon. Dealtfel, ieri, Ribli m-a întrebat dacă am de gînd să joc la cîştig.

— Ce program vă aşteaptă după acest turneu ?

— Am fost invitat la un open la Rejkjawik. Nu voi pleca, pentru că acest zonal m-a „stors" pur şi simplu. Vreau să mă odihnesc. După aceea mai putem sta de vorbă.

— Apropo, cît a dormit marele maestru Mihai Şubă în acest turneu ?

— Mai puţin de 6 ore din 24, asta ca medie. Am avut multe întrerupte. Analizarea unora dintre ele mi-a luat chiar nopţi întregi.

— Cine v-a secondat, aici, la Herculane ?

— Secondatul meu oficial a fost maestrul F.I.D.E. Sergiu Grünberg, care m-a ajutat cu multă pricepere şi tact de-a lungul întregului concurs.

— Pentru că sîntem la capătul acestui turneu şi pentru că sînteţi deja calificat pentru Interzonal, poate ne spuneţi cîteva cuvinte despre felul în care aţi abordat acest concurs, cum v-aţi pregătit pentru el.

— Doar cîteva cuvinte nu cred că se ajunge. De fapt, noi, românii, am fost cinci în competiţie, o adevărată echipă. Cum ne-am pregătit ? Ei bine, la nivelul federaţiei noastre s-a depus o muncă, fără să exagerez, uriaşă. S-au întocmit între 100 pînă la 200 de fişe pentru fiecare adversar în parte. S-au studiat stilurile de joc, s-au căutat punctele forte şi slabe ale fiecăruia, deschiderile, apărările şi variantele preferate. S-au analizat sute şi mii de partide jucate în ultimii ani de cei ce urmau să joace aici. De aceea mari surprize nu am avut. Desigur şi adversarii noştri ne-au studiat atent. Forma sportivă, nervii, şi nu în ultimul rînd „sclipirea", care dă atîta farmec şahului, au fost hotărîtoare în acest zonal.

VICTOR SOCACIU ■

Scurt, foarte scurt

Un nou şi prestigios succes al sportului românesc, echipa de sabie a clubului Steaua a cîştigat, la Budapesta, Cupa Europei. Trăgătorul numărul 1 al echipei a fost Ioan Pop, victorios în toate cele 4 asalturi. ● Vă mai amintiţi de Firu Smarandache? După ce s-a remarcat la Craiova şi la Steaua, el a trecut la Olimpia Satu Mare, dispărînd apoi din fotbal. După 2 ani de absenţă, el se antrenează la Gloria Buzău, echipă care pare dispusă să-i acorde ceea ce se cheamă o ultimă şansă. Smarandache n-are decît 28 de ani. ● Da, se confirmă, în formaţia de tenis a României va reintra Ilie Năstase. Prima apariţie oficială e prevăzută pentru 5 martie, la Santiago de Chile, în cadrul Cupei Davis. ● Portarul Naste, fost la Politehnica Iaşi, se află în prezent la Tîrgu Mureş. Rămîne de văzut dacă va fi bun de joc pentru A.S.A. ● Deşi nerestabilită complet după o gripă, Anişoara Cuşmir a sărit, în Cupa Dinamo, 6,67 m şi s-a impus şi în proba de viteză, alergînd 50 m la o zecime de secundă de recordul naţional. ● Victorii clare la handbal masculin, 36—28 şi 22—16 cu Cehoslovacia. ● Cel dintîi român pe Aconcagua! Din cîte aflăm, geologul Dan Zincenco din Baia Mare a izbutit să escaladeze vîrful Aconcagua din Anzii Cordilieri, înalt de 6 959 m, ispravă datată 30 ianuarie. Înainte de a realiza această premieră, el cucerise General Belgrano (6 520 m) din zona Famatina. ● Veşti bune şi din scrimă, Elisabeta Guzganu a terminat învingătoare la Leipzig, iar Petru Kuki la Montpellier, ultimul adjudecîndu-şi prestigiosul trofeu „René Bougnol". ● Noul antrenor al echipei Şoimii Sibiu e Nicolae Lupescu, ultima dată la Alexandria. ● Cu Dudu Georgescu în lot, fosta „gheată de aur" găsindu-se în convalescenţă după o operaţie la umăr, Dinamo a plecat în Egipt. N-a făcut deplasarea portarul Lovas, al cărui transfer e încă în curs de perfectare. ● În cazul Dumitriţei Turner, federaţia de gimnastică nu ne-a dat încă nici o explicaţie. Mai aşteptăm. ● Dumănoiu şi Cătachiţiga fiind restabiliţi, ei se accidentaseră în timpul turneului de la Leipzig, Dinamo şi-a strîns rîndurile şi aşteaptă cu încredere finala Cupei campionilor europeni la volei, programată în a doua jumătate a lunii la Paris. ● Deşi în divizia B, formaţia feminină de handbal Constructorul Timişoara (20—13 cu „Poli" Timişoara?!), s-a calificat în semifinalele Cupei. ● Jucînd în Ţara Galilor, rugbyştii de la Farul au întrecut, la Haverfordwest, o selecţionată districtuală, scor 21—13.

OMUL CARE JOACĂ

Teste, conştiinţă şi... secrete

Din cînd în cînd, cei din preajmă mă sfătuiesc, desigur, bine intenţionaţi, să scriu mai mult despre subiecte fotbalistice tehnice, lucru care bineînţeles că ar interesa, putînd avea prin posibilul lor ecou efecte de pionierat şi, deci, de construcţie. Numai că trebuie să le reamintesc, chiar şi unora de meserie, că aceste lucruri nu se scriu, nu se discută şi nici nu se anunţă nici măcar atunci cînd au loc colocvii ale tehnicienilor din fotbal de pretutindeni, ele constituind secrete bine tăinuite ale preocupării lor. Şi aceasta, deoarece cei care gîndesc fotbalul, îi pregătesc şi anticipează paşii, nu-şi pot permite să-şi expună ideile şi pentru că acestea trebuie verificate atunci cînd se nasc, unele dintre ele putînd fi foarte valoroase. Se întîmplă însă destul de des să arunce pe piaţă unele „prafuri", ce pot fi luate şi întrebuinţate ca miraculoase de foarte mulţi avizi de senzaţional şi lipsiţi de gînduri. Nu-mi stă în caracter, dar pentru că mi-am asumat de mult riscul de a scrie despre fotbal din interiorul fenomenului, şi cred că acest lucru îi poate ajuta, fără a încerca să dau sfaturi (neavînd încă experienţa necesară în multe), unele idei ce ar putea ajuta munca premeditată din fotbal nu au ocolit niciodată rîndurile acestei rubrici.

Astfel, se spune că în această perioadă pregătitoare de iarnă, cam toată lumea ştie să lucreze, volumul de muncă asigurînd cu ajutorul timpului disponibil atingerea parametrilor fizici şi chiar tehnici stabiliţi. Se spune şi pe bună dreptate că tocmai acest volum mare de pregătire ce poate fi făcut suferă în ceea ce priveşte calitatea mijloacelor alese pentru a realiza capacitatea fizică. Se aleargă mult, în etape, uneori peste 10 km. zilnic, se fac circuite şi sînt ridicate tone de greutăţi, dar federaţia este nevoită în ultimii ani să introducă teste şi nespecifice pentru a palpa cît de cît utilitatea muncii depuse. Argumentul este unul singur. Atunci cînd va creşte conştiinţa profesională a pregătirii atît la jucători cît şi la antrenori şi aceste teste vor căpăta caracter obligatoriu în procesul de antrenament de la cluburi, dîndu-se cînd fiecare tehnician consideră necesar şi sub ce formă ; probabil că nu se va mai solicita ajutorul pistei de pe „Republicii", cu cronometrori şi arbitri oficiali, investiţi cu puterea de a număra mereu plutonul de alergăreţi evitînd astfel ascunderea vreunuia în groapa cu apă secată pe timpul iernii capabilă de a fi întrebuinţată ca t... [illegible]...

Sînt, totuşi, şi cîţiva antrenori (dacă or mai fi existînd ?), care sînt preocupaţi de această problemă şi care încearcă astfel să-şi facă cît mai aproape de adevăr meseria. Asta nu înseamnă ca jucătorul de fotbal să fie confundat cu un atlet şi pus să acopere ture de pistă sau să facă bucăţi — cronometrate tot timpul — de fuleuri şi sprinturi. Tot la fel de adevărat este şi că potenţa de alergare într-un anumit fel şi pe o anumită durată este normal să fie diferită la jucători. Ea însă trebuie antrenată şi perfecţionată mereu, mai ales în fragedă copilărie, atunci cînd jucătorul păşeşte spre marea performanţă şi cînd acumulările sînt mult mai posibile în unele sensuri, pentru că de învăţat şi de perfecţionat o faci şi în fotbal toată viaţa. O viaţă, ce-i drept, mult mai scurtă, mult mai intensă şi mult mai greu de înţeles pentru mulţi... Sigur că aceste teste nu trebuie judecate simplist, devenind chiar coşmaruri pentru unii jucători. Iată un exemplu. Cu o săptămînă înaintea începerii campionatului vest-german, noul antrenor al lui Hamburg S.V., binecunoscutul şi interesantul austriac Ernst Happel — — despre care Ioan Chirilă spunea că întotdeauna cînd s-a întîlnit cu el adulmeca un fin parfum de Martell —, şi-a pus jucătorii să alerge arhicunoscutul „test Cooper". Penultimul a sosit Beckenbauer şi mult în afara controlului „penzerul" Hrubesch. Întrebat ce crede, Happel a replicat simplu. A fost un mijloc de antrenament în care am sondat voinţa şi o anumită potenţă de alergare. Meseria lor este alta. Unul trebuie să-mi subjuge careul advers, iar celălalt să-l mături pe cel propriu. O fac amîndoi foarte bine...

Cred, de asemeni, că în această perioadă, se poate lucra foarte mult tactic, avînd şi din acest punct de vedere destul timp la dispoziţie. Acum se poate stabili prin încercări, verificări şi discuţii tactice cu jucătorii concepţia de joc şi nu ideea de joc cum greşit se susţine în continuare, pentru că în ciclul săptămînal din campionat ea nu mai poate fi decît antrenată. Dar mă opresc aici. Era să intru în amănunte...

CORNEL DINU ■

P.S.

Un gînd pios întotdeauna aceluia care a fost doctorul Zoly Ivansuc. L-am simţit ca pe o enigmă uluitoare atunci cînd, mic elev de liceu, în avionul ce ne ducea la Praga în dimineaţa de 17 septembrie 1965, m-a întrebat simplu şi plin de înţelesuri „ce mai învăţăm la zi".

M-am întîlnit cu iarna la Predeal

Ninge nervos, ninge parfumat, ninge de parcă cineva ar fi despicat cerul în dreptul nostru lăsînd să cadă asupră-ne lacrima albă în care natura ne scaldă în clipele-i de extaz. Nu sînt convins că n-au fost luate și puse la un loc elementele, toate cîte sînt, uitate în abdomenul unui giroscop și din atingerea lor, iată, revărsîndu-se peste colțul nostru de planetă beteala spumoasă în care ne putem înfășura sufletul, pentru a-i da răgazul să doarmă zimbind. Delfini uriași duc pe umeri plapuma caldă, vin de departe în dansul lor numai chiot, i-am simțit dîndu-și coate și făcîndu-și semne cu glas de copil sufocat de plăcere, iar acum s-au retras lăsînd-o să vină, diafană, primenitoare, bucurînd privirea și ochiul cel din adîncul ființei și al tuturor lucrurilor. Sîntem născuți să salutăm trecerea anotimpurilor și din cavoarea lor să ne înfierbîntăm sîngele, punîndu-i să biciuie frunzele veștede, să le alunge din calendar, lăsînd curată și plină de miresme, seducătoare, clipa cea repede ce ni s-a dat.

Muntele pe care stăm privește în sus numărînd tăcerile albe ce i se așternd pe pleoape. Brazii, ce ciudat, verzi pînă aseară, zgomotoși de verde în trecerea verii, brazii aceia atît de triști pentru vina de a fi fost prinși în noaptea de Anul nou fără pic de argint în păr, iată-i acum privind princiar, policandre de argint ieșite să lumineze maiestuos Calea noastră Lactee spre locul unde așteaptă, ascunsă, primăvara. Poarta prin care trec dimineața este vegheată de trupul vînjos al unor brazi cum n-am văzut mulți. Stau azi aici, la rădăcina lor și privesc prostit cum între mine și cer s-a depus o masă pufoasă, numai alb și numai poveste, caut cerul dar el s-a pitit dincolo de nămetele fabulos, clădit anume să ne ia mințile.

Nu cunosc ani mai lipsiți de noroc ca cei în care iarna se furișează pe sub balcoane ultind să aducă cu ea tristă în care stau refugiate poveștile copilăriei noastre și ale copiilor noștri. Și ale copiilor lor. Băiat de la țară, mă grăbesc să las mîinile botezate de respirația zăpezii și fringind euforia, care nu e inventată de mine și nu e doar a mea, construiesc întrebări începînd prin a zice : dar la noi în sat ? Vreau să cred că această zăpadă va avea și poftă și forță să calce în voie peste întinderile cîmpiei, acolo unde sămînța de astă-toamnă așteaptă să prindă putere. Zăpada pe asfaltul orașelor s-ar transforma într-un capriciu, element de decor, butaforie ce altceva, în absența iernii adevărate, la țară, pe cîmp vreau să spun, peste brazdele sub care grîul visează mocnit zborul vertical.

Ce-ar fi grîul nostru de la vară fără zăpada de acum ?

Mă uit cum ninge, nervos și dulce, a binecuvîntare, privesc încarnarea materiei în această ipostază, totul este alb, alb, doar obrajii copiilor îmbătați de ce văd s-au lăsat seduși de sîngeriul garoafei, îmi las fața împodobită de fulgii grei și parcă îmi vine să strig spre toți ai mei de acasă : Ninge fraților, ninge !

NEAGU UDROIU ■

Arta culinară românească

De curînd s-a încheiat la Luxemburg a IV-a ediție a concursului internațional de gastronomie EXPOGAST-82, la care au participat 16 țări cu echipe naționale, 34 de firme și elevii de la șapte licee de specialitate. Echipa noastră, condusă de inimosul „capșist" Ștefan Lăzărescu și alcătuită din șefii bucătari Ion Samoilă, de la „Capșa", Ion Birsan, de la „Cina", și Ion Graur, de la „Intercontinental", s-a întors cu 4 medalii de aur, 2 la preparate reci, una la preparate calde și una pe echipe.

Cum s-a desfășurat concursul ? Închipuiți-vă un restaurant imens, de aproximativ 1 500 de locuri, unde de la ora 17 se vindeau preparatele echipelor care prezentau în ziua respectivă. Închipuiți-vă cîteva bucătării în care maeștri bucătari și cofetari lucrau „la vedere", spre satisfacția juriului și deliciul consumatorilor sau spectatorilor, și mai închipuiți-vă bucuria și mîndria pustilor din școlile de specialitate cînd vedeau cum oameni „mari" din toată lumea, sosiți, de fapt, la tradiționalul tîrg internațional în cadrul căruia se organizează și EXPOGAST, le apreciază eforturile și talentul, și veți avea un sumar tablou al acestui concurs. Pentru restul amănuntelor, să-l lăsăm pe Ștefan Lăzărescu, care a făcut parte și din juriu, firește, atunci cînd nu prezenta echipa noastră, să povestească istoria celor 4 medalii.

„Spre deosebire de edițiile anterioare, cea din anul acesta s-a desfășurat sub semnul unui mai pronunțat realism, meritul revenind, desigur, Asociației mondiale a bucătarilor și cofetarilor, din care facem și noi parte. Mă refer la faptul că tematica a ținut cont de criza mondială existentă în lume, de sărăcia unor țări subdezvoltate, pledînd pentru o alimentație rațională. S-a spus, dealtfel, că tocmai acum trebuie să se simtă mîna și fantezia bucătarului, că trebuie mărit numărul intîlnirilor de acest fel, capabile să inlăture șabloanele, să diversifice rețetele. Au fost propuse numeroase materii prime noi, în general fructe de mare, s-au folosit foarte mult legumele, carnea de pasăre și pește, dulciurile axîndu-se, de asemenea, pe fructe. Preparatele noastre reci premiate cu aur au fost făcute, primul, cu pește, al doilea, cu gustări fără carne. Preparatul cald, premiat tot cu aur, se numește Ramstek București (vrăbioare) și menționez că toate trei pot fi servite la nol, la Capșa".

Așadar, încă 4 medalii de aur pentru măeștrii artei culinare românești într-un concurs care demonstrează cu prisosință, pe de-o parte, că talentul și imaginația bucătarului nu pot fi rupte de viața noastră de toate zilele, iar, pe de alta, că din frecventele întîlniri între bucătăriile și bucătarii lumii putem cîștiga cu toții.

B. RĂZVAN ■

Cușca Sufletului

De-ale Venturei

Hotărît, cea mai mare artistă dramatică pe care au dat-o aceste tărîmuri rămîne Marioara Ventura. Origine venețiană — Zventura, Stea orbitoare în constelația universală a singularilor înfricoșători corifei. Genială tragediană în „Fedra" lui Racine, capodopera de bază a dramaturgiei franceze. Arta ei divină a contribuit în plin la augmentarea gloriei cîștigate de România în străinătate. Societară a primului teatru al lumii, Comedia Franceză, fără să renunțe la cetățenie.

1928, I se aduce renumitei artiste strania dramă a avocățelului drăgășenean Gib. I. Mihăescu, „Pavilionul cu umbre". Geniul ei strivind cu armonia unei simple fărîme de gest cabala lui Camil Petrescu, rămasă de rușine, o aruncă în public, cutremurînd literatura dramatică românească. Cortina se înalță minute-n șir, plutind pe ovații...

Cîștigată de mărea-i creație, Ventura decide să facă turneu cu ea.

Pe-atunci impresariatul era cu totul altfel — nu „om înainte" cu sulurile de afișe la spinare, nu curse de fond din client în client, să-i scuturi apatia, să-i faci de vrajă ca să vie...

Deci, fălosul Lică Teodorescu, impresarul, care-o plătea pe Ventura 50 000 de lei pe spectacol, „bate" 30 de telegrame anunțînd celebra artistă în piesa moloc-mului Gib. Nu mai știu leul cum mergea ; însă prețurile fixate, 1200 lei fotoliul, 800 stalul, 500 galeria.

A doua zi sosește primul răspuns :

„Lică Teodorescu, Hotel Union, București.

Micșorați costul biletelor. Prețuri enorme. Stop. Nu vine un cîine.

Camil Pârvulescu, Brăila."

Impresarul, deși mare — l-am cunoscut bine, am început la el — își pierdea repede cumpătul, dispus la cea mai neînsemnată surpriză să lase nădragii în vine... Înfricoșat, întrevăzînd clătinată soarta turneului, așteaptă ora prînzului, deoarece celebra interzicea să fie deranjată dimineața, culcîndu-se foarte tîrziu. Fix la 12 urcă în grabă scările Hotelului Bulevard, ciocănind la ușa apartamentului ocupat de marea artistă.

— Turneul nu se anunță bine, domnișoară Ventura... V-am zis eu, prețuri exagerate.

— Lică, plătești tu, ori publicul ?

Ca să-și susțină îndrăzneala, managerul scoate din servietă telegrama.

Parcurgînd-o, cea care la 16 ani fusese partenera lui De Max și Sarah Bernhardt, în turneul din America, intră într-un hohot de rîs. După care, aprinzîndu-și țigara (purta totdeauna, în loc de poșetă, o cutie cu o sută de țigarete), cere liniștita amorsatului.

— Dă-mi o coală de hîrtie. Trimiți imediat următorul răspuns :

„Camil Pârvulescu, agent teatral, Brăila.

Dublați prețurile. Stop. Fotoliul 2400 lei, stalul 1600, galeria 1000.

Marioara Ventura."

Cea mai mare rețetă din tot turneul s-a făcut la Brăila.

GABY MICHAILESCU ■

Cronica șoselei

„În circulație nu-i nevoie să greșești decît o dată"

Rar om atît de săritor la nevoie, respectuos cu toată lumea, iubit de săteni și mai cu seamă de copii, ca Viorel C., profesor de educație fizică la Școala generală din Teleac, comuna Gornești, județul Mureș. Cum în ziua aceea avea o „fereastră" între 10 și 11, imediat ce a sunat a pornit-o grăbit spre casă unde îl așteptau 3 săteni, să-i ajute la tăierea porcului. A început operațiunea, a ciocnit un pahar de vin de zmeură cu cei trei și s-a întors repede la școală, unde avea din nou ore, între 11 și 13. Ce să-i faci, cînd ai atîtea de făcut, timpul zboară ! La unu și cîteva minute era din nou acasă gata să reînceapă treaba împreună cu ajutoarele sale. Tocmai cînd își sufleca mînecile cămășii, apare în poarta casei, plîngînd, Maria M. „Tovarășe profesor, mor de durere, mi-am rupt mîna. Rogu-te, du-mă repede cu mașina la Tg. Mureș. Îți rămîn recunoscătoare. Îți plătesc benzina". „Parcă-i vorba de bani acum. Ia să-ți văd mîna Marie ! Adevărat, îi fracturâ. Necazul e că eu nu pot conduce. Am băut un pahar de vin". Profesorul nu se lasă în nici un chip înduplecat să plece, cu toate insistențele femeii. Tot Viorel C. e cel care găsește soluția. „Roagă-te de Floarea (învățătoare la aceeași școală), ea are permis și nu conduce rău de loc". Floarea acceptă imediat. Profesorul ține să meargă și el la oraș. „Să vă dau o mînă de ajutor la spital pentru formalități". În autoturism se așază la volan Floarea, profesorul în dreapta, iar pe fotoliul din spate femeia cu mîna fracturată, însoțită de mama sa, Victoria B. Învățătoarea conduce cu adevărat bine. Foarte prudentă la trecerea prin comune, mărește ușor viteza pe porțiunile drepte, pentru a scurta chinurile Mariei. Profesorul face totul pentru a abate atenția rănitei. Ba spune o glumă, ba o vorbă de încurajare, ba comentează cum a fost recolta p. ogoarele negre pe lîngă care trece în goană mașina. Nu reușește însă să atenueze cu nimic suferințele Mariei. În sfîrșit, ajung la spital. Medicii acționează cu promptitudine, injecțiile încep să-și facă efectul, i se aplică aparatul ghipsat și echipajul e gata de reîntoarcere spre domiciliu. La volan, de data asta, profesorul. «Efectul unui pahar de vin a trecut de mult, așa că voi conduce eu. S-a lăsat noaptea, pe jos, mai ales pe drumul nostru prin comună, e zăpadă, așa că nu te superi, Floareo, dacă te înlocuiesc la volan ?" „Deloc tovarășe Viorel, e doar mașina dv." Deși vechi, mai bine de 16 ani, Wartburgul, întreținut cu grijă, se comportă ca un tînăr armăsar. Viorel C. conduce ca un adevărat profesor, nu numai de educație fizică, ci și de conducere auto. Totul a executat impecabil, ca la carte.

Într-adevăr, Viorel C. era un adept declarat și recunoscut al conducerii prudente. Încă din 1978 patrula școlară de circulație pregătită de el cucerise locul întîi pe județ. De atunci ocupase numai locuri fruntașe, iar cu un an în urmă ajunsese și în faza republicană. Un activist obștesc de frunte pe tărîmul conduitei preventive în circulație. Fiecare șofer avea de învățat ceva de la Viorel C. în domeniul pilotării mașinii. Și totuși ! Și totuși, profesorul a făcut o greșeală elementară o dată în viață, nu mai mult a nevoie să greșești grav în circulație. Nu a oprit și nu s-a asigurat la trecerea peste pasajul nepăzit. Obișnuința cu drumul străbătut de sute de ori, neatenția generată de discuțiile cu pasagerii din mașină, nu știe nimeni ce s-a întîmplat. Puternica locomotivă diesel a lovit firavul autoturism lateral, exact cînd acesta a ajuns peste linia ferată. Autovehiculul a fost tîrît în botul locomotivei vreo 20 de metri, apoi proiectat într-o bornă de piatră. În procesul tîrîrii și apoi al izbirii de bornă, autoturismul s-a descompus în părțile lui componente. Oamenii, mai întîi striviți de tabla mașinii, au fost apoi ejectați din mașină. Mutilați în mod îngrozitor, au fost găsiți la 5—10 metri de autovehicul. Interesant ! Caroseria a fost desprinsă de pe șasiu și aruncată la cîțiva metri. Singurul rămas la locul lui, la volan, a fost Viorel C. Solitar, privind parcă urmările dezastrului provocat de clipa sa de neatenție, ciudatul cadavru stă nemișcat cu mîinile încleștate pe volan, în zadarnicul său gest de apărare. „I-am văzut de la distanță. Am avut pentru cîteva clipe senzația că mașina va opri, deoarece a redus mult viteza. Deodată însă a țîșnit înainte cu putere. S-o fi gîndit că au timp să treacă ? Nu știu. Mi-am dat seama însă că sînt pierduți. Nu puteam să mai fac nimic. La lungimea trenului pe care îl remorcam și la viteza cu care mergeam îmi trebuia pentru oprire peste 1 kilometru. Pînă la pasaj, în fața mea nu mai erau însă decît cel mult 150 de metri". Cele de mai sus reprezintă declarația mecanicului de locomotivă care a intrat în coliziune cu Wartburgul.

VICTOR BEDA ■

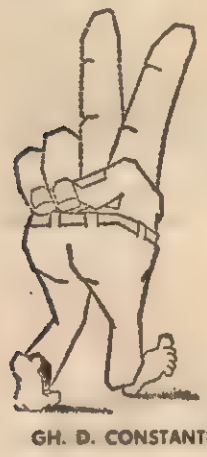

GH. D. CONSTANTINESCU ■

CIOSU ■

RăCuL

JOCURI DE APE

● „Mie, viața nu îmi oferă nici o satisfacție" — se lamenta groparul.

● Ce se află dincolo de orizont ?... Desigur, alt orizont.

● Cu ce e vinovat pățanjenul că nu s-a născut vierme de mătase ?

● Un ideal atins este o pasăre, moartă la capătul zborului.

● Din păcate, cu cît mai mulți cai-putere, cu atît mai puțini cai...

● Iubito, sufletele noastre sînt ca două linii paralele : se întîlnesc la infinit.

● Marchizul își amenajase cămara într-o marchiză.

● „Scroafo" — zise porcul. „Da, iubitule" — răspunse ea.

● Cîinele meu a devenit snob : nu mai latră la lună, latră doar la OZN-uri.

● Măgarul n-ar fi „măgar", dacă n-ar avea termen uman de comparație.

● Avea o astfel de inimă, că-l blestemau și statuile.

● „La urma urmei, de ce n-aș încerca" — își zise sinucigașul — „că doar încercarea moarte n-are".

● Cînd ursul ajunge maestru coregraf, ferește-ți tălpile.

● E cel mai mare scriitor din apartamentul lui.

GIUSEPPE NAVARRA ■

RUDY SCHMUCKLE ■

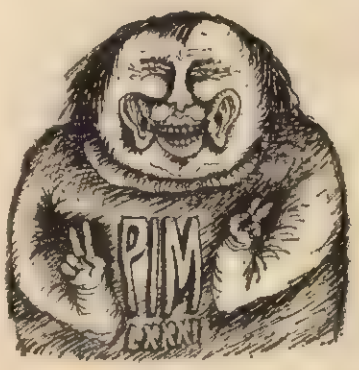

MIHAI PINZARU-PIM ■

Lumea în care trăim

Un „produs" numit... inflație

Există produse ce se vînd greu și altele ce sînt solicitate la maximum. Produse pentru care cumpărătorii sînt rari și altele pentru care solicitanții se înghesuie. Produse utile și produse mai puțin utile. Sortimente diverse, într-o gamă greu de cuprins în limitele imaginației normale. Și, totuși, există un produs straniu, un produs pe care nimeni nu-l dorește, nimeni nu-l vrea, nimeni nu-l solicită. Și totuși, produsul acesta se impune singur, stăpînește piețe întinse, cîștigă teren. Un produs care circulă fantastic.

Care este acest neobișnuit produs ?

Să citîm ziarul „Le Monde" : „Există în momentul de față pe piața mondială un produs de care nimeni nu are nevoie, dar pe care toți îl cumpără și îl vînd, utilizînd artificii necunoscute în literatura economică tradițională ca și în însemnările negustorilor fenicieni, flamanzi sau venețieni. Acest produs este inflația, pe cît de nedorită pe atît de inevitabilă".

Desigur, într-o măsură mai mare sau mai mică, inflația, ca expresie a crizei economice mondiale, afectează toate țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, de continentul în care se află, de puterea lor economică sau militară. Dar țările cele mai puternic afectate sînt țările sărace, țările în curs de dezvoltare. Ele, **„țările sărace — așa cum își intitula articolul ziarul „Le Monde" — plătesc pentru celelalte"**. Ele sînt cele ce cumpără „produsul" nedorit. Ele sînt cele ce nu izbutesc să se debaraseze de acest „produs"...

Cum se petrec lucrurile ?

Țările industrializate, țări cu economii în general puternice, bine organizate, importă o anumită inflație odată cu importul unor materii prime. Acestea li adaugă inflația lor proprie, apoi „vînd" totul. Iar prețurile produselor lor de export sînt mult mai mari decît prețurile produselor pe care le importă. Prin exporturile lor masive de mașini, instalații și echipamente industriale, produse de înaltă tehnicitate, țările industrializate determină continua degradare a termenilor de schimb la o seamă de produse. Cu alte cuvinte, ele transmit altor state, mai puțin dezvoltate, efectele crizei economice, ale inflației.

Desigur, există și un grup de țări care importă inflația din țările industrializate odată cu prețurile mereu mai „piperate" ale produselor industriale și bunurilor de consum, dar care în parte reușesc să o anihileze sporind în rîndul lor prețurile produselor pe care le exportă. Acestea sînt țările care exportă materii prime strategice și, în special, țările producătoare de petrol.

Cel mai numeros grup de țări îl constituie însă țările care sînt nevoite să importe inflația și să o păstreze. Ele adaugă inflației importate propria rată a inflației suportînd astfel dublul efect al acesteia. Datorită sărăciei, datorită subdezvoltării aceste țări nu mai sînt în măsură ca, la rîndul lor, să se debaraseze de inflație și să o transmită altora. Sînt țările sărace, marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare. Aceste țări, fie că achiziționează echipamente industriale, pentru dezvoltarea propriilor industrii, fie că își procură materii prime atît de necesare, produse alimentare, bunuri de consum curent sau de folosință îndelungată, ele se lovesc de aceeași problemă : „cumpără" inflația altora. Cumpără „produsul" semnalat de „Le Monde". Acel „produs" pe care nimeni nu-l dorește dar care stăpînește piețele...

Instabilitatea prețurilor, cheltuielile crescînde de înarmare, politica discriminatorie practicată de marile companii multinaționale în stabilirea prețurilor materiilor prime ca și al utilajelor industriale, persistența unor bariere artificiale în comerțul mondial, fac ca efectele negative ale crizei economice și, în primul rînd, efectele inflației să se răsfrîngă tocmai asupra țărilor în curs de dezvoltare. Raportul privind dezvoltarea mondială („World Development Report") consideră că în 38 de țări sărace, în care nivelul mediu al produsului național brut pe locuitor era în 1980 de 200 dolari, ritmul mediu de creștere a fost în ultimii 10 ani de numai 1,6 la sută ! În schimb, rata inflației a ajuns la peste 11 la sută !

Referindu-se la acest aspect, directorul general al F.A.O., Edouard Saouma sublinia îngrijorarea față de deteriorarea continuă a termenilor de schimb, ceea ce defavorizează direct țările în curs de dezvoltare. „Acum 10 ani, arăta el, o astfel de țară exporta o tonă de grîu pentru a importa 17 tone îngrășăminte. Astăzi nu poate achiziționa decît 8 tone. O tonă de banane era suficient pentru plata unei tone de oțel. În prezent, trebuie să exporte o cantitate mai mare decît dublă pentru a face achiziții".

În același sens, următorul exemplu mi se pare cît se poate de semnificativ : în anul 1980, din cele aproape 2 000 miliarde de dolari, cît au totalizat exporturile mondiale, ponderea a 70 de țări în curs de dezvoltare a fost de numai... 229 miliarde dolari.

Deficitul comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare a atins anul trecut aproximativ 80 miliarde de dolari, sumă care, după cum se știe, se adaugă automat la vechea „notă de plată" de peste 450 miliarde dolari, datorii pe care le au țările în curs de dezvoltare față de țările industrializate.

Iată cum, prin intermediul comerțului, al unui comerț desfășurat într-o manieră neechitabilă, cei săraci plătesc, cu prețul unor tot mai mari sacrificii, nota de plată a celor bogați. Iată de ce democratizarea structurilor și formelor comerțului mondial a devenit un imperativ major al zilelor noastre. Iar pentru ca acesta să devină realitate este necesar ca inclusiv în esența sa să se producă schimbări profunde, în spiritul cerințelor edificării unei noi ordini economice internaționale. Numai astfel se va împiedica ilogica situație în care „produsul" denumit inflație să facă ravagii obligînd sute de milioane de oameni să-l achiziționeze, împotriva voinței lor, odată cu oțelul pe care trebuie să-l cumpere sau cu bananele pe care le vînd.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Mor și ziarele ?

Am privit adesea oameni din mai multe locuri ale lumii care cumpărau ziare. Poate mi s-a părut mie sau chiar așa este, dar gesturile lor aveau ceva aparte, aduceau cu un ceremonial sui-generis. Se vedea de departe nerăbdarea cu care voiau să parcurgă știrile pe care le aflaseră de la radio sau TV dar și să citească comentariile pe marginea marilor evenimente. Se ghicea apoi speranța sau încrederea cu care deschideau paginile gazetei respective. Imaginea acelora care, după ce și-au cumpărat ziarul, abia fac doi pași și se opresc să-l răsfoiască sau a acelora care-l citesc în timp ce merg pe jos sau cu metroul e prea familiară ca să nu o evoc în sprijinul celor de mai sus.

Cum spuneam, lucrurile astea le-am remarcat direct sau altfel, la oameni din mai multe colțuri ale lumii. Și am gîndit insistent la ele zilele trecute, cînd am aflat că un nou ziar american de tradiție dispare. Însă nu era vorba doar de asta ci și de unele dintre comentariile care au însoțit faptul. La 30 ianuarie a apărut pentru ultima oară „The Philadelphia Bulletin". Primul său număr a fost editat în urmă cu exact 134 de ani iar în cronica seacă și exactă a vieții din S.U.A. era cel mai mare ziar al celui de al patrulea oraș american. Bilanțurile editorilor, și ele la fel de seci și de exacte, spun că, anul trecut, acest ziar a pierdut pentru că i-a scăzut serios tirajul dar și din alte motive, 21,5 milioane dolari. Imediat, statisticienii agențiilor de presă — și ei seci și exacți — amintesc, pe de o parte, că este al treilea ziar din această țară care moare în ultima jumătate de an (în iulie, anul trecut, o telefoto reproducea ultimul număr al cotidianului „The Washington Star" după o viață de 128 de ani !) și, pe de altă parte, că „New York Daily News" (cu cel mai mare tiraj din presa cotidiană americană — 1 500 000 exemplare !) este de vînzare dar nu găsește cumpărător ; trustul Hearst nu reușește să stăvilească declinul a patru ziare ale sale din Boston, Baltimore, Los Angeles și Seattle ; după dispariția celui mai **bătrîn** ziar al capitalei americane, amintitul „The Washington Star", „Washington Post" nu mai are concurent, ș.a.m.d.

Reluînd faptele, o agenție de presă citează satisfacția cu care le comentează Ted Turner, înflăcăratul magnat al televiziunii prin cablu. „V-am spus-o. În zece ani nu va mai fi nici urmă de ziar", striga el încîntat, convins că ușor-ușor concetățenii lui vor abandona ziarele, unul cîte unul, primind în schimb toate știrile, comentariile, reportajele, interviurile, pozele la domiciliu, apăsînd pe butoanele adecvate ale terminalului lor personal. Eu nu cred însă că trebuie subestimat viitorul electronicii, cum n-a fost neglijată nici apariția TV-ului, a radiocasetofoanelor sau a videocasetofoanelor, dar concertele, teatrele, filmele; cărțile n-au dispărut eclipsate de minunile tehnicii miniaturizate.

Revenind la aceste morți ale ziarelor, specialiștii spun că lucrul s-ar datora mai curînd unor probleme interne ce nu și-au găsit rezolvarea, decît unei masmedia, sedusă de avantajele comodului scaun de pe care se poate citi o știre proiectată pe un ecran sau se privește o imagine reprezentativă. Așa, societatea „Time-Life" a dispus de toate mijloacele (inclusiv financiare) de a relansa „Washington Star", dar n-a avut niciodată o idee clară asupra a ceea ce vrea să facă. „The Philadelphia Bulletin" avea mai curînd tendința să se culce pe trecutul său glorios (în anii '40 tipărea zilnic 700 000 exemplare) decît să se preocupe de marele dinamism al concurenților mai tineri și astfel a pierdut 300 000 cititori în două decenii și 37 milioane dolari în ultimii doi ani.

În ce mă privește, nu cred că ziarele mor deși, în unele cazuri, cînd unii cititori s-au îndreptat spre chioșcuri să-și cumpere gazeta preferată ea le-a fost oferită de vînzător cu o anume ezitare iar ei abia au putut înțelege că literele de-o șchioapă ce anunță ultimul număr seamănă cu o speranță care moare în zori sau în amurg. Dar nu toate speranțele au acest sfîrșit.

DUMITRU CONSTANTIN ■

A descuraja

De-a lungul timpurilor, fie ele mai impetuoase în realizări sau măcinate de un reflux al valorilor, ceea ce a definit mersul omenirii înainte a fost curajul. Curajul de a fi, de a gîndi, de a spera, de a înfăptui în lupta titanică, neistovită, adesea eroică împotriva acelora care au avut trufia prostească să considere că actele de edificare sînt subversive, neavenite, prea gălăgioase și prea contaminate.

Galileo, Leonardo, Goya, Brâncuși, Picasso, Enescu, Zola, toți creatorii din domeniul artelor sau științelor care au luat-o înaintea timpului lor au trecut vijelios pragul acestui timp, toți componenții constelației curajului au creat, uneori din propria lor cenușă, un soclu fantastic al civilizației. Un soclu care a avut, are și va avea, ca armătură fundamentală, curajul.

În lumea de azi izvoarele culturii și ale științei, în general, nu au secat. Dimpotrivă. Șansele civilizației de a se dezvolta galopant, pe verticală și orizontală, sînt mai mari ca oricînd. Un paradox sîngeros favorizează însă un racord infernal între civilizație și moartea ei : logica distrugerii reciproce.

Clădită pe un nefast echilibru bipolar, lumea de azi și-a construit, pînă în ultimul detaliu, o civilizație la vedere — fastuoasă și stenică — și una ascunsă în arsenale. Lumea de azi are la îndemînă, printr-o comodă comandă electronică, un final total și definitiv.

Civilizația militaristă, sofisticată, de o teribilă eficiență și costînd cît a costat întreaga clădire a lumii a ajuns, teoretic și practic, la un stadiu de perfecționare care nu are nimic comun nici cu bunul simț, nici cu biologia dezvoltării.

Se afirmă că „descurajarea nucleară" ar fi cheia vieții pe Terra, singura modalitate de a se asigura supraviețuirea omenirii. Factorul descurajare. În termeni nucleari, a depășit însă perimetrul adversarului.

Descurajarea nu mai vizează „sanctuarele" inamicului, ci globul întreg. Armele strategice au depășit, cu mult, un milion de tone TNT. Generația de arme mai... modeste, pînă într-un milion, se dezvoltă la rîndul ei în ceea ce se numește plafonul tactic.

În context descurajarea s-a îmbrăcat (mai comod pentru unii) în garderobă tactică. Se avansează pe ideea, de un atroce cinism, a războiului purtat în orchestrație tactică, adică... limitată. Se anticipează, altfel spus, frontiere convenabile pentru un război care, prea larg, ar fi neavenit pentru principalii adversari. Există însă război limitat ? Fie și la Europa ? Nicidecum. Odată declanșat în viziune tactică acesta se va extinde, rapid și necruțător, în viziune strategică, altfel spus, globală.

Descurajarea tactică își dă, astfel, mîna strîns cu descurajarea strategică.

Dacă privim adevărul în față chiar Europa considerată de unii un teren... ideal de confruntare are, de mult, un combustibil războinic de dimensiuni și cu un impact ce o depășesc vizibil. Care este structura ei militară ? Iat-o în cifre mai elocvente decît orice comentarii : 2 452 de rachete terestre de diferite tipuri, 1 803 rachete pe submarine, 505 bombardiere strategice, 24 000 de avioane capabile să transporte bombe nucleare, 4 500 nave de război, peste 56 000 de tunuri. Pe continentul european se află sub arme circa 13 milioane de oameni, 80% dintre aceștia aparținînd statelor membre ale celor două blocuri, iar numărul tancurilor a depășit cifra de 90 000.

Și totuși, în pofida masivei încadrări cu armament a Europei, blocul NATO a hotărît să sporească și să modernizeze rachetele nucleare cu rază medie de acțiune prin amplasarea în cinci țări vest-europene a 108 rachete „Pershing-II" și a 464 de rachete „Cruise". Racheta „Pershing II" poate transporta o încărcătură de 400 kt la o distanță de 1 800 km, iar unele tipuri pot ajunge chiar pînă la 4 000 km, puterea lor fiind de 30 de ori mai mare decît a bombei care a transformat în ruine Hiroshima.

Lista mi se pare suficientă, iar evoluțiile pe care le implică, de asemenea. „Descurajarea" devenită axă a lumii, singurul reper care ar asigura viteza de rotație istorică normală a pămîntului se constituie într-o groaznică și tembelă desconsiderare a curajului, a curajului omului de a fi, de a gîndi, de a crea învingînd timpul și inerția.

„Descurajarea", teorie și practică a sfîrșitului de lume, este dușmanul cel mai înverșunat, mai tenace și mai... scrupulos al omului din cîte s-au inventat. Altul mai perfecționat nu se va mai inventa niciodată pentru că nu va mai fi necesar...

RADU BUDEANU ■

„Escale în Africa și Orient"

„Escalele" ziariștilor Doina Topor și George Sprințeroiu sînt bogate în informații de cel mai larg interes, din cele mai diferite domenii, încercînd și reușind să compună, într-un spațiu tipografic iremediabil limitat, tabloul complex al vieții economice, sociale, politice din țările pe unde au trecut. Aceasta a fost dintotdeauna motivația atracției resimțite de cititori față de cărțile de călătorie, fapt care se dovedește exact și în cazul de față. Doina Topor și George Sprințeroiu evită cu bună-știință să ne lase pradă exclusiv „minunilor orientale", peisajelor domne de „O mie și una de nopți", spectaculosului cu orice preț, deși ar fi putut cu ușurință satisface asemenea gusturi.

Autorii nu scapă din vedere că se adresează cititorilor din România de astăzi și reușesc să-și transforme impresiile adunate pas cu pas în notații personale, bazate pe interpretarea tuturor celor văzute și auzite. Este acesta rezultatul fericit al modului de a călători prin lume cu ochii larg deschiși, cu dorința nu doar de a vedea cît mai mult, ci și de a înțelege cît mai bine și de a-i face și pe alții să vadă și să înțeleagă. Cu atît mai dificilă apare această încercare și deci cu atît mai mare bucuria reușitei, cu cît tabloul ce se vrea reprezentat este mai vast și mai complex.

O notă aparte dă cărții, de fapt este chiar planul său secund, întrebarea, chiar dacă nerostită, „Cum este văzută România din țara aceasta, în care mă aflu acum ?" Este reciproca întrebării „Ce știm noi despre țara în care mergem ?", cu care orice călător pornește la drum, iar fireasca lor interferență, mai bine spus a răspunsurilor la ele, configurează structura „Escalelor". Și devenim astfel părtași bucuriei și mîndriei oricărui călător român aflat în Egipt sau Senegal, în Mauritania sau Coasta de Fildeș, sau prin alte depărtări, că România este binecunoscută, că munca și rezultatele poporului său sînt apreciate cum se cuvine, că politica sa de pace, prietenie și colaborare cu toate statele îi conferă un prestigiu binemeritat pe plan mondial.

„Escale în Africa și Orient" este o carte interesantă, plină de informații diverse, scrisă într-un stil antrenant, specific reportericesc.

GHEORGHE CALIN ■

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

Umor american

Un bărbat tînăr cu un aer nenorocit face cerere de împrumut pentru a-și cumpăra o mașină de ocazie.

Funcționarul de la bancă îl întreabă :

— În afară de salariul dv. ce garanții puteți să ne oferiți ?

— Cum ce fel de garanții ? întreabă tînărul bărbat.

— Ei bine, garanții. În sfîrșit, bunuri, proprietăți... Aveți mașină ?

— Da, bineînțeles, am o Corvette 81 spuse tînărul după un moment de ezitare.

— Aveți acțiuni sau obligații ?

— Da, am mai multe mii de acțiuni la General Motors.

— Perfect, spuse funcționarul, aveți și o casă a dumneavoastră ?

— Oh, da, spuse tînărul bărbat. Am un duplex cu cinci camere de dormit.

— Dumneavoastră glumiți, spuse funcționarul.

— Da, răspunse tînărul, dar dumneavoastră ați început.

— Nu, iubito, n-am nici un chef să știu cum funcționează mașina de spălat rufe. Regret deja că am avut curiozitatea să învăț cum funcționează mașina de spălat vesela.

— Dacă am ieși în seara aceasta să ne distrăm puțin ? propuse soția.

— Excelentă idee, răspunse soțul. Dacă tu te întorci prima, lasă lumina aprinsă.

Culese de ILIE VALENTIN ■

Bilanțul unui an

(Urmare din pag. 1)

rilor depuse pentru creșterea exportului de mărfuri și servicii și dimensionarea importului la strictul necesar, balanța comercială a fost excedentară cu 3 miliarde lei, ceea ce a permis o ușoară diminuare a datoriei externe.

Caracteristica principală a dezvoltării industriei în 1981 constă în accentuarea procesului de înnoire a producției, folosirea mai judicioasă și economisirea energiei, a materiilor prime și materialelor, diversificarea sortimentală, îmbunătățirea calității și a parametrilor tehnico-economici ai produselor. Au fost introduse în producție 2 580 tipuri noi și modernizate de mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 420 noi materiale, 490 bunuri de consum ; introducerea a peste 750 de tehnologii noi a avut o contribuție remarcabilă în dezvoltarea și modernizarea unor ramuri importante ale economiei naționale cum sînt industria construcției de mașini, electrotehnica și electronica, metalurgia și chimia, industria extractivă și industria ușoară.

De fapt, în anul 1981 s-a înregistrat o accentuare a tuturor factorilor intensivi din economie. Au fost îmbunătățiți indicii de valorificare a resurselor materiale. S-au obținut rezultate pozitive în creșterea eficienței și a rentabilității producției. Munca a devenit mai productivă. Productivitatea muncii în industria republicană, calculată pe baza valorii producției nete, se arată în comunicat, a crescut cu 2,4 la sută față de 1980, circa 70 la sută, din sporul de producție netă față de anul precedent fiind obținut pe seama acestui factor. Comparativ cu anul 1980, nivelul cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană, a fost mai mic cu 6,2 lei, realizîndu-se la întreaga producție o economie de 4,3 miliarde lei.

Rezultate notabile s-au obținut și în agricultură. Chiar dacă planul nu a fost realizat, în 1981 am obținut, totuși, aproape 20 milioane tone cereale, 5 409 mii tone sfeclă de zahăr, 824 mii tone floarea soarelui și rapiță, 4 009 mii tone cartofi de toamnă, 3 828 mii tone legume de cîmp, 1 347 mii tone fructe și cea mai mare producție din istoria viticulturii românești — 1 755 mii tone struguri. Dar dacă avem în vedere că anul 1981, prin condițiile sale climatice nefavorabile — un timp rece în primăvară care a întîrziat însămînțările și germinația la unele culturi și cu o vară secetoasă care a afectat dezvoltarea culturilor de toamnă în cele mai multe zone ale țării — a influențat negativ producția agricolă, optica noastră asupra rezultatelor obținute se schimbă sensibil. Aceste rezultate sînt și ele o dovadă a imenselor rezerve de dezvoltare pe care le are agricultura noastră socialistă.

Efectele înfăptuirilor obținute în dezvoltarea economico-socială a României în anul 1981, se regăsesc în creșterea cu 2,1 la sută a venitului național, ceea ce a asigurat sporirea în continuare a veniturilor populației, precum și resursele necesare dezvoltării forțelor de producție. În anul 1981, se arată în comunicat, veniturile bănești ale populației au fost de 297,4 miliarde lei, cu 6,3 la sută mai mari față de 1980. Retribuția medie nominală a ajuns la 2 340 lei lunar, cu 102 lei mai mare decît în anul precedent. Indicele prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor crescînd cu 3,1 la sută, retribuția reală a personalului muncitor a fost cu 1 la sută mai mare decît în 1980. În același timp au sporit cu 2,5 la sută veniturile țărănimii, au crescut veniturile din pensii, iar cheltuielile social-culturale pe locuitor sînt cu 128 lei mai mari.

În 1981 vînzările de mărfuri cu amănuntul — indice important în măsurarea calității vieții — au fost de 223,2 miliarde lei, cu 4,3 la sută mai mult decît în 1980. Au fost construite 164,2 mii locuințe, din care 153,3 mii apartamente și garsoniere din fondul statului. S-a dezvoltat baza tehnico-materială a învățămîntului, științei și culturii ; au crescut eforturile materiale și financiare ale statului pentru ocrotirea sănătății publice.

Toate acestea dovedesc, cît se poate de convingător, grija deosebită a partidului pentru om și bunăstarea lui, pentru înflorirea pe toate planurile a personalității sale.

Economia României a realizat, prin urmare, în anul 1981, o înaintare pe aproape toate fronturile. O înaintare cu pași mai mici decît în perioadele anterioare, dar totuși, în pofida tuturor obstacolelor, o înaintare. Ea a necesitat eforturi deosebite din partea clasei muncitoare, a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități. Dar este cu atît mai valoroasă pentru că s-a obținut în condiții economice internaționale nefavorabile,. nu odată potrivnice. Ceea ce ne întărește convingerea că obiectivele actualului cincinal vor fi înfăptuite, că la finele acestei perioade România va atinge acele cote ale dezvoltării sale care să-i asigure intrarea în rîndul țărilor socialiste cu o dezvoltare medie.

Din lucrările pictorului Mihai Bandac

Vieți paralele, ilustre și anonime

(Urmare din pag. 1)

„cel rău" sau „cel cumplit", deși în realitate fuseseră exact contrariul.

Cineva m-a întrebat dacă există și în socialism oameni proști sau răi (el zicea „monștri") ca în capitalism și bineînțeles nu puteam nega că, pe lîngă proști, mai sînt și dintre aceștia, fiindcă altfel am renunța la codul penal și la tribunale.

Există și poziții intermediare. Un primar municipal care la ceremonia instalării sale declara că va face „o coitură de 360 de grade", a demolat multe perechi de case frumoase și trainice, unele chiar istorice, ca să potemkinizeze rapid niște gigantice cutii de chibrituri prost croite și pururi în „defecțiune". A dispărut, fără regrete, cu 360 de grade...

Dar păcatele noastre specifice încep din clipa cînd legilor societății le scapă printre degete abilul țipar care le cunoaște suficient de bine articulațiile și valurile, ca să lase basma-curată folosind lanțul caragialesc al slăbiciunilor : „te servesc, mă servești" și vice-versa. Pe-alocuri corupția și demagogia avansează mînă-n mînă cu incompetența și „basmaua curată". Din nebăgare de seamă omul harnic și cinstit se trezește de multe ori dezarmat în fața guralivului delincvent. Și cînd paguba e dată la iveală, plătește „hoțul de păgubaș".

Excepțiile nu confirmă regula, dar se mai întîmplă să constați în jurul tău : grosolănie, lăcomie, tendințe dictatoriale, repulsie față de critică.

Vreau să povestesc pe scurt o astfel de întîmplare. Am cunoscut destul de îndeaproape o persoană cu „dosar bun", care a avansat prin impostură și servilism, de la stadiul de semi-analfabet profesional la nivelul de rezoluții agramate pe hîrtii cu antet ministerial. Tîrziu, cînd a fost redus la proporțiile sale reale, schimbîndu-și pielea credeți că și-a putut schimba și năravul ? Nu, desigur, el a perorat — invocînd „documente" din timp pregătite pentru acoperire („la un caz, cine știe ?..."), — precum că indicațiile lui fuseseră ireproșabile, dar că întreaga sa scară ierarhică subalternă nu l-a înțeles, fiind „necorespunzătoare". Vocabularul său în instanță putea fi dat drept exemplu de „însușire creatoare" a jargonului găunos al ședințomanilor instruiți la academia lozincilor răsuflate.

Mai citim prin gazete străine isprăvi cu niște „glorii" politice care apar și dispar ca stelele căzătoare, — călcînd peste cadavre sau falimente, — în așteptarea unor statui postume dinainte comandate. În „Glossa" eminesciană destinul lor e zugrăvit de la universala ei înălțime ; din păcate, compatrioții lor, indiferent de rasă, naționalitate și credință, nu pot rămîne „privitori ca la teatru", fiindcă viața e o scenă, iar ei sînt actorii mai mult sau mai puțin... talentați. Destinele lor sînt totuși paralele.

Ai întîlnit în viață tot soiul de inși, din care unii se auto-proclamă genii ale sectei lor și salvatori ai sufletelor noastre, de obicei șoferi, genii de tarabă și de cafenea, sau bieți paranoici cu spiritul alterat de spectacolul descurajant al lumii înconjurătoare. În această lume tulburată de insecuritate și nevoi, terorizată de ceea ce Hegel numea „furia nimicirii", apar tot mai multe voci și scrieri ce-și închipuie că dețin secretul mîntuirii omenirii de relele ce-o pîndesc din toate părțile. Prea puține sincere, sau realiste, sau măcar logice, deși există și o logică a nebuniei (a spus-o și Erasmus !).

Recitești „Viețile oamenilor ilustri" povestite de marele istoric al antichității, sau opera profetică a unor cronicari — filosofi pe care îi situăm la apogeul gîndirii omenești și începi să meditezi întrebîndu-te : „dacă din toate aceste lucruri întîmplate și omologate omenirea n-a tras cuvenitele învățăminte, la ce bun să se mai scrie istoria ?".

Dar sentimentele sînt personale. Oamenii au sentimente, națiunile au interese. Conducerea destinelor societății și ale națiunilor nu se produce din capriciul unui mecanism irresponsabil, atîta vreme cît e incredințată unor cugete omenești, fiindcă mintea omului a înscris printre comandamentele ei primordiale, încă din preistorie, Răspunderea pentru actele făptuite și consemnate. Prin urmare, chiar împotriva voinței sale, la bine ca și la rău, făptașul — fie acela un individ, sau un grup social, sau o întreagă generație, — nu poate evita memoria poporului și pana istoricului, iar judecata cărei îi este supus îl va însoți „în vecii vecilor", în onoare sau în dezonoare, pe măsura faptei sale. Nimeni nu poate huzuri indiferent de contribuția pe care a adus-o, sau nu, el personal, la realizarea bunăstării colective ; după cum nici un popor nu poate trăi numai în prezent, fără simțul perspectivei.

Această supremă concluzie este o pledoarie pentru responsabilitate la toate nivelurile, conformă întru totul invitației imperioase la mai multă răspundere personală, adresată de Președintele Țării activiștilor noștri de stat și de partid, nouă tuturora.

Dar nu se potrivește ea oare și unor forme de iresponsabilitate pe plan mondial, care pun în primejdie dreptul elementar al oamenilor la propria lor viață ? Izbucnesc conflicte aparent inconciliabile, deși vezi că uneori extremele se ating tot pe seama celor onești și buni. Dac-ai trăi pe o altă planetă ai putea urma sfatul poetului : „Și de plînge, de se ceartă, / Tu în colț petreci cu tine / Și-nțelegi din a lor artă / Ce e rău și ce e bine". Dar nu e cu putință.

Planeta noastră e una singură, călătorind prin cosmos ca o corabie de smarald, iar noi, cu toții, fără scăpare sîntem pe aceeași corabie cu toate aceste destine, paralele cu ale noastre.

O ilustrată

(Urmare din pag. 1)

cura profesia lui de crescător de vite într-o țară binecunoscută altfel pentru standardul civilizației tehnice, unul din cele mai rîvnite din lume.

Pătrez, cum ziceam, ilustrata ca pe un document de preț și mereu m-am tot gîndit la faptul că dacă elvețienii au ajuns să facă și cărți poștale colorate cu „sărbătoarea vitelor" și au ajuns să fie mîndri de această faimă a lor atît de veche, mai bine zis să rămînă mîndri și în plin, amețitor progres tehnic, cînd impresia este că nimic n-a rămas necomputerizat la ei, înseamnă că înalt este și sentimentul de respect pentru munca bine făcută și înaltă este și conștiința rolului jucat în economia modernă de agricultură și zootehnie.

În urmă cu cîteva săptămîni am scris, în această rubrică, despre destinul oierilor la noi și dădeam exemplul vaideenilor, mai aproape de mine. După apariția articolului m-am întîlnit cu acești oieri, erau foarte bucuroși că Flacăra le consacrase lor și cauzei lor două „pagini fierbinți" — cum ziceau ei — dar nici pînă azi nici Ministerul Agriculturii, nici nimeni n-a răspuns în nici un fel acelor pagini. Copiii oierilor nu mai cred în meseria părinților lor ; slătiorenii mei cu destul de puțină experiență în domeniu și care încercaseră, cu ani în urmă, să devină ciobani nu mai sînt nici ei interesați fiindcă sînt plătiți destul de modest față de greutățile și răspunderile profesiei ; la Vaideeni exista cu ani în urmă o simbră a oilor cu un fel de concurs dar tiribomba era mai importantă decît concursul berbecilor și pînă la urmă ea se pare că a învins. Cum să faci o carte poștală ilustrată cu „sărbătoarea vitelor", a oilor, să zicem, dacă rentabilitatea meseriei nu-și găsește ecoul cuvenit în conștiința noilor generații ? Țăranul elvețian, crescător de vite, nu ignoră defel civilizația tehnică a țării sale, nici vocația ei bancară, și totuși beneficiind de ultimele cuceriri pe plan tehnic în materie de nivel de trai, ei nu renunță să crească vite pe vîrful muntelui și să se mîndrească cu această profesiune. Iată că se poate și că există autentice argumente pentru ca un copil de elvețian, acum la sfîrșitul secolului douăzeci, (un copil care învață la școală că în țara sa învățămîntul a devenit obligatoriu și gratuit la 1590 !) să nu se rușineze de meseria de crescător de vite iar poșta elvețiană să tipărească pentru scrisori în toată lumea cărți poștale colorate cu „sărbătoarea vitelor". Am trăit la acea sărbătoare, cu puterea mea de înțelegere țărănească, întreaga bucurie a țăranilor elvețieni care știau că vitele lor frumoase sporeau avuția lor și ridicau și mai sus standardul lor de viață. Era în acea mîndrie expresia unui raport direct între standardul de viață personal și frumusețea vitelor pentru care se cheltuiseră bani la fel de frumoși ca să li se facă superbe coroane de flori meșterite apoi, leneș și imperturbabil, de fericitele patrupede la sfîrșitul concursului. La o săptămînă după ce am scris articolul în „Flacăra" m-am întîlnit la sera de flori de la Rîmnicu Vîlcea cu un coleg de școală primară, oier la o fermă județeană. Cîștiga, zicea el, pînă în două mii cinci sute de lei, „depinde, mai adăuga, după cum e și producția". — Și producția cum e ? — întreb eu, — Păi nu cred că mai stau mult — răspunde el cu vicleniе țărănească pentru a nu spune că producția nu e cine știe

De aici e cazul să pornim, de la raportul dintre oaie și oier și apoi să ne gîndim de ce nu mai vor copiii vaideenilor să se facă oieri. „Vita, zicea un bătrîn vaideean, nu se crește cu slugă străină, TU trebuie să fii și stăpînul și sluga ei, fiindcă te simte. În zootehnie, cum îi spuneți dumneavoastră meseriei noastre milenare, se lucrează cu sufletul. Însă și sufletul...".

De ce, întreb eu, pentru noi toți, ca să ne gîndim cu toată răspunderea, să acreditâm ideea că decît oier mai bine inginer sau doctor și de ce să facem ca țăranul elvețian care crescînd vite se simte la fel de demn ca un medic, sau inginer, sau profesor și la fel de bogat ca și ei dacă nu și mai bogat... Și sufletește, firește.

Patru întîlniri în județul Caraș-Severin

Cronicile 488, 489, 490, 491

Gongul noului an

Anul 1982 a început pentru Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra și condus de poetul Adrian Păunescu, în județul Caraș-Severin, în micul oraș Oțelul Roșu, într-un loc de sinteză umană, morală și estetică a satului și orașului bănățean. La Oțelul Roșu atmosfera a fost cea obișnuită la manifestările cenaclului, mai cu seamă că de acolo s-a ridicat spre orizontul exprimării Grupul 2½.

Era zăpadă la Oțelul Roșu și ne-am strîns în Casa de cultură din localitate ca lîngă un ceai fierbinte. Nimic senzațional și doar acea impresie copleșitoare, impresie pe care am mai trăit-o și-n alte dăți, că de fapt cenaclul nostru nu s-a întrerupt și nu se întrerupe nici o clipă. Deși mereu alții, spectatorii lui sînt parcă spectatorii cu care ne-am întîlnit în seara precedentă. Identități diferite, uneori chiar și gusturi diferite, dar o comuniune sufletească aproape inexplicabilă face ca de regulă Cenaclul Flacăra să continue cu alți spectatori de acolo de unde își oprise desfășurarea precedentă.

La Oțelul Roșu noi n-am mai fost niciodată. Bogat reprezentat, cenaclul a reușit însă în scurtă vreme să creeze nu distanță, ci intimitate între cei din sală și cei din scenă. După zece minute de la începerea spectacolului, spectatorii începuseră deja să fredoneze părți ale cîntecelor cîntate pe scenă. A fost o seară frumoasă, o seară cum merită această sinteză de muncitorime și țărănime în forma lor ideală care e Oțelul Roșu. Căci nu departe de Oțelul Roșu simțeam bătînd inima nemuritoare a corului din comuna Marga, una din vetrele nestinse ale iubirii față de artă.

ANDREI IONESCU ■

Frig și cald la Caransebeș

Cea de-a 489-a întîmplare literar-artistică a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar a avut loc la Caransebeș în 3 ore și 20 minute, apropiindu-ne cu încă un pas de așteptatul jubileu 500 al mișcării artistice Flacăra. Scena și culisele cenaclului prevestesc parcă evenimentul, cînd fiecărei clipe mai multă greutate. Și de ce n-ar fi febra în creștere, aureolînd chipurile, pulsînd în fibrele cele mai intime un fel de fierbere ca o bucurie ascunsă de vreme ce în curînd s-ar putea vorbi despre acești oameni, colegi și prieteni, ca despre „generația Flacăra". Se înțelege, nimănuI nu-i e indiferent cum anume și ce anume se va putea spune. Culisele adună ciasamente, opinii, amintiri semnificative. Scena schimbă încet haina promisiunilor cu cea a noii certitudini, muzica naște muzică pe solul fertil al pasiunii întreținute de muncă. Entuziasmul este echilibrat cît pentru o vîrstă matură, adîncimile au reliefuri constante. Radioul e și el prezent dintr-o inițiativă lăudabilă, dornic să înregistreze integral o manifestare „Flacăra", exemplu viu a ceea ce înseamnă fenomenul culturii tinere în acțiune. Publicul din Caransebeș a făcut dovada receptivității sale încă din primele momente ale spectacolului. Bucuria nemascată a comunicării prin artă, prin cîntec și poezie s-a simțit atît de pe scenă cît și din sală. Oamenii au făcut abstracție și de frigul înghesuit în prelunga sală a Casei de cultură și de prezența, e drept, potențială și presupusă doar, a „urechilor lumii", radioul, dar poate incomodă și stresantă alte dăți, arătîndu-se la starea comunicării artistice. Fiecare dintre cei prezenți pe scenă, individualități distincte ale unui context unitar în diversitatea sa, a căutat să dea totul pentru ca această scenă să fie o reușită deplină. De la Ileana Calinovici, dovedind o constantă înclinație spre cîntecul popular, de a cărui sonoritate se apropie tot mai mult, pînă la Marian Corjos al cărui umor seduce imediat, de la vocea purificatoare a lui Ștefan Hrușcă la penetrabilitatea ideatică a cîntecului lui Ion Zubașcu, două emblematice reprezentări ale spiritualității aceluiași Maramureș; de la Grupul 2½ a cărui candidă sonoritate îți luminează parcă în memorie cuvîntul „acasă" pînă la fluiditatea muzicală, inconfundabilă, a mereu aceluiași încîntător Mircea Vintilă; de la cele două fețe ale Grupului Ecou, Sorina Feier și Magdalena Finna, exemplu de cum ne putem imagina starea de armonie, la forța și expresivitatea cîntecului de idei exprimată cu aceeași vigoare de Victor Socaciu; de la Mircea Bolan sau polivalența talentului, la Ducu Bertzi care demonstrează că urbanizare nu înseamnă cu neccesitate desprinderea de rădăcini. Alte puncte de demarcație ale parcursului artistic ale acestei seri au fost Gil Ioniță, sobru și lucid (firescul în expresia sa artistică), și Arpad Domokos care spune că atunci cînd o ai, dragostea de România, poate fi exprimată cu aceeași sinceritate în limbi diferite. Am lăsat spre final două momente care au însemnat și punctele de maximă ale întîmplării noastre, recitalurile semnate George Nicolescu și Vasile Șeicaru la întregirea cărora și-au adus contribuția și membrii grupului Continental care a crescut în omogenitate și exactitate. Varietatea repertoriilor celor doi cuprinzînd piese de o diversitate rară, au făcut dovada modului în care e înțeleasă arta în cenaclul nostru. Repertoriile lor, așa cum arată azi, sînt întemeieri pe solul național ce potențează deschiderea spre universalitate într-un mod real, adevărat, durabil. Cele două recitaluri s-au împlinit ca momente distincte ale serii și prin aportul conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu, care a recitat „Manifest pentru sănătatea pămîntului" și „Ultima scrisoare" (versuri de Mihai Beniuc).

Întîmplarea care se încheia la Caransebeș cu extraordinarul cîntec „Nu uita că ești român" a lui Gherase Dendrino, repus în circuitul de valori și de cenaclul nostru, dovedea că a face spectacole mai scurte și bune e un lucru mai greu dar perfect la îndemîna unor oameni cu adevărat devotați idealurilor artistice.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

„Flacăra" în flacăra Reșiței

În sala polivalentă a municipiului Reșița, cetatea de foc a Banatului, ne-a primit un public numeros în ciuda frigului care caracterizează de obicei sistemele de încălzire ale sălilor polivalente, dar cenaclul și-a desfășurat activitatea fără să țină seama de aceste grele inconveniente. Întîmplarea artistică din seara zilei de 7 februarie începe cu binecunoscutul cîntec „Din bătrîni" cîntat de talentatul și originalul Gil Ioniță din Bacău, demonstrînd că „de la moșii noștri / noi am învățat / doina și balada / ce ni le-au lăsat". Atmosfera a fost încălzită de Ducu Bertzi care cîntă susținut de membrii cenaclului și publicul din Reșița „Omul pădurii" și „Cînd s-a-mpărțit norocul", fapt care dovedește încă o dată valoarea captivantă a cîntecelor maramureșene chiar și în Banat. Constantin Dragomir cîntă în stilul său sobru și penetrant cîntecul „Viață simplă". O remarcabilă evoluție a fost cea a grupului „Ecoul" din Reghin, constituit din cele două tinere talentate — o româncă și o maghiară — Sorina Feier și Magdalena Finna, ale căror voci au fost acordate perfect cu sufletele vibrînd ale spectatorilor din sală, chiar în ciuda frigului cîntînd cîntecele „Taina" și „Lumina". În continuare a avut loc o nouă apariție a cîntărețului Cristian Buica premiat cu locul al doilea la Festivalul „Baladele Dunării" din noiembrie 1981 și un debut al tînărului cîntăreț Dinu Olărașu, care reprezintă o nouă speranță a muzicii tinere. Un moment remarcabil pentru public a fost recitalul lui Mircea Vintilă cîntînd cu aceeași căldură și sensibilitate, cu același succes cîntecele: „Bade Ioane", „Mielul" și, susținut de grupul Continental „Dii ne-nșeuatule, dii" și „Strada Popa Nan". Mircea Bolan își impune autoritatea în fața publicului cîntînd bărbătește „Așa-i românul" și „Colindul gutuii din geam". Urmează evoluția cîntăreților Ileana Calinovici și Ștefan Hrușcă, ambii laureați — după cum sublinia Adrian Păunescu — ai Festivalului de muzică tînără de la Curtea de Argeș din iunie 1979. Ștefan Hrușcă a cîntat cu voce curată și impresionantă frumoasele colinde ale sale „Steaguri albe" și „Flori de măr". Ileana Calinovici, împrumutînd suava voce a baladelor naționale într-un moment inedit și-a punctat evoluția mîngîind corzile unei cobze. Spectacolul continuă cu evoluția Grupului 2½. Ion Zubașcu și Marian Corjos. Urmîndu-și profesiunea de credință între un turneu și două autostopuri, și-a făcut apariția valorosul actor Mihail Stan. Ar fi de prisos să vă mai sounem că evoluția acestuia e una de înaltă cotă valorică așa cum ne-a obișnuit el atît pe noi, membrii cenaclului, cît și publicul auditor. Pentru prima oară apare George Nicolescu în fața publicului din Reșița impresionînd cu vocea lui deosebită, ascunsă în spatele adîncului nopții lui dramatice. Urmează recitalul de mare clasă al lui Vasile Șeicaru și al grupului „Continental"

Întîmplarea de muzică și poezie se desfășoară sub semnul frigului, se prelungește cu puterea talentului de văpaie al lui Victor Socaciu. Sala a fost dezghețată în speranța unei noi întîlniri de dulceața cîntecului care încheie spectacolul într-o șoaptă de istorică amintire: „Nu uita că ești român / că rădăcina ta de veacuri stă înfiptă în ogor / și nu o poate smulge-un vifor trecător".

ARPAD DOMOKOS ■

Băile Herculane

Am senzația că aceste clipe cînd trăim și cîntăm în Cenaclul Flacăra sînt unice, irepetabile în viața noastră, și prin urmare ele sînt istorie. Spectacolele Cenaclului Flacăra depășesc cu mult sfera artei, ele fac educație politică în cea mai înaltă măsură. Și tocmai de aceea mă simt tentat să așternă pe hîrtie cîteva gînduri referitoare la poetul care conduce această originală instituție ce se numește Cenaclul Flacăra. Adrian Păunescu a străbătut țara așa cum nu a făcut-o nici un artist român, a cunoscut atîția oameni cît n-a cunoscut poate nici un alt poet, i-a adus în paginile publicațiilor, pe micul ecran, în poemele și cărțile sale. A redat generației tinere poezia și muzica pe care le merita și a făcut lucrul acesta atît de bine și la timp încît noua generație care s-a trezit pe versurile și muzica Cenaclului Flacăra are senzația că așa e firesc să fie, că așa a fost de cînd e lumea. Uneori am impresia că artistul acesta s-a risipit prea mult într-un timp fără istoricitate. Alteori mă întreb cum își reface energiile lăsate pe drumurile țării, printre oameni; cunoaște vreun secret de regenerare bioenergetică?

Uneori Adrian Păunescu e atît de aproape de limita dintre real și fantastic încît, dacă aș scrie o carte despre dînsul (poate că am și scris-o), lumea de mîine nu va ști dacă e adevărat tot ceea ce am scris sau e o pură creație a imaginației mele.

La Băile Herculane membrii cenaclului au ținut parcă să mulțumească, prin arta lor, pentru generoasa ospitalitate cu care acest loc binecuvîntat al pămîntului românesc ne-a găzduit 5 zile. Toți membrii cenaclului au avut succes, ca peste tot. Mi-ar fi foarte greu să fac o clasificare a cîntecelor care s-au cîntat, a cîntecelor pe care le-aud de mulți ani, le port în mine, ziua în gînd, noaptea în vis, acasă, pe drumuri. După un turneu ne sînt sufletele atît de îmbibate de cîntece ca hainele de benzină. Cîntecele colegilor de cenaclu fac parte din mine, îmi întregesc ființa ca niște organe pe care le port încă de la naștere și despre care nu voi ști niciodată care mi-e mai drag deși m-au ținut atîția ani în viață. Reascultîndu-i încă o dată pe colegii mei cîntînd la Băile Herculane, mi-am dat seama că aproape toți au niște nume total lipsite de sonoritate specifică vedetismului: Calinovici, Socaciu, Domokoș, Șeicaru, Bertzi, Ioniță, Finna, Hrușcă ș.a. Dar acești oameni nu fac artă cu numele, ci cu sufletul lor. S-ar putea, cine știe, ca mai tîrziu cîntecele Cenaclului Flacăra să devină folclor, așa cum se întîmplă deja, și nimeni nu va mai ști ale cui sînt aceste cîntece, așa cum nu știm azi ale cui sînt nepieritoarele cîntece revoluționare pe care le cîntăm în cenaclu. Dacă toate cîntecele noastre vor dura, înseamnă că ne-am făcut din plin datoria. Supraviețuirea lor în spațiul dintre Carpați, Dunăre și mare este o minune mai mare decît suma tuturor numelor posibile care s-ar fi putut aduna într-o istorie trecătoare. Cîte limbi n-au murit cu toată strălucirea geniilor care le-au iluminat dinăuntrul cuvintelor? Limba română n-a păstrat din preistoria sa nici un nume, dar e o limbă vie! Are tot timpul să-și creeze de acum înainte o istorie pe măsura contemporaneității sale eterne cu timpul nemăsurat al materiei.

Îmi amintesc acum de-o remarcă extraordinară făcută de Adrian Păunescu în alt turneu: Țăranii din Oltenia (și din toată România) stau de vorbă o jumătate de oră în casă și trei ore la poartă! „Mai stai puțin" — zice unul dintre ei. „Nu, că mă grăbesc" — răspunde celălalt. Și mai stau încă două ore de poveste. Probabil la poartă, omul fiind lîngă drum, are sentimentul că stă altfel decît în casă. În drum al tot timpul intenția de a pleca, chiar treci puțin cu fiecare trecător, pe cînd în casă șederea e mult mai statornică. Extinzînd acum imaginea, cam asta a fost toată istoria noastră: o lungă ședere, o milenară ședere la poartă, între casă și drum. De aceea povestea și cîntecul nostru sînt atît de vii, pentru că sînt potențate de eventualitatea iminentă a unei perpetue plecări. Din sentimentul că trebuie să plecăm în fiecare clipă, că putem chiar muri în fiecare clipă, am rămas aici mii și mii de ani, vii și statornici, de neclintit! La poartă, la marginea unui drum al universului, numit poate chiar destinul nostru național! Destin la care Cenaclul Flacăra își aduce propriul său cîntec și propria sa poveste.

ION ZUBAȘCU ■

La ora în care revista a plecat spre tipografie, avuseseră loc încă două manifestări, la Calafat și la Bălțești, și se desfășura întîlnirea de la Craiova, urmînd ca vineri, 12 ianuarie, Cenaclul să fie prezent la Caracal, iar simbătă, la Slatina.

Spectacolul cu numărul 500

IUBIȚI PRIETENI AI MUZICII TINERE!

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, pregătește pentru dumneavoastră, după cum v-am mai anunțat, a 500-a manifestare de muzică, poezie, artă.

Primind cu bucurie invitațiile pe care ni le-au adresat pînă acum județele Galați, Brăila, Timiș, așteptăm în continuare și altele, pentru a putea stabili locul și data cînd cenaclul să se reunească în acest spectacol sărbătoresc. Așteptăm, de asemenea, cu interes, din partea celor care doresc să ne împărtășească puncte de vedere, scrisori, din care trebuie să reiasă:

- **Care sînt cei mai buni 15 cîntăreți pe care i-a descoperit și i-a afirmat cenaclul?**
- **Care a fost momentul cel mai deosebit, întîmplarea cea mai interesantă în serile pe care le-ați petrecut la cenaclu?**
- **Care este cîntecul rămas, din întîmplările cenaclului, în memoria dumneavoastră afectivă?**

Îi anunțăm din nou pe toți cei care au cîntat ori s-au produs pe scena totdeauna deschisă a Cenaclului Flacăra în răstimpul tuturor întîmplărilor sale de pînă acum că sînt invitați, dacă le face plăcere, și la cea de-a 500-a manifestare! Așteptăm răspunsurile dumneavoastră — ale tuturor — cu deosebit interes, precum și, cu multă dragoste — din partea celor care au urcat pe scena cenaclului — confirmarea prezenței lor și, pentru a putea întocmi programul — oricum limitat ca timp, cum aminteam și în numărul trecut al revistei — și cu ce doresc să se prezinte la spectacolul jubiliar!

Vă mai acordăm ÎNCĂ O SĂPTĂMÎNĂ așteptînd răspunsul la întrebările noastre urgente! Toate aceste scrisori le așteptăm pe adresa redacției Flacăra — București, Piața Scînteii 1, sectorul 1, c.p. 3 312, cod. 71 341 — PENTRU CENACLUL FLACĂRA.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițu, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghenea, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 49 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

SUB SEMNUL RĂSPUNDERII FAŢĂ DE AVUŢIA ŢĂRII, DE LINIŞTEA MESEI NOASTRE

Conştienţi de necesitatea unui progres economic mai înalt, de ridicarea bunăstării întregului popor, oamenii muncii din întreprinderi şi de pe ogoare şi-au asumat responsabilitatea îndeplinirii, prin propriul efort, a măsurilor adoptate prin recentele decrete ale Consiliului de Stat, a indicaţiilor preţioase şi mobilizatoare ale secretarului general al partidului, spre binele general al patriei. (Pag. 4—5).

Romantismul revoluţionar în lumina gesturilor şi gîndurilor noastre

Privindu-l pe omul acela mi-am dat seama că definiţia — aşa cum mi-o doream la început — definiţia romantismului revoluţionar nu există. Dacă s-ar putea spune ceva, e foarte puţin şi nu întotdeauna exact. Ca şi cum am vorbi despre zbor. Ca şi cum o pasăre ar prinde glas şi ar vorbi despre zbor, noi sperînd ca odată, cîndva, să putem învăţa să zburăm. (Pag. 6—7)

Marşul civil

Multă vreme am crezut că există în apus, la rădăcina nevăzutului punct cardinal, un cimitir al păsărilor. Al celor care nu mai pot sau al celor care uită să zboare ; al celor care, nemaiştiindu-se înălţa în văzduh îşi primesc bucuroşi pedeapsa cu moartea. Dar a-şi primi resemnat pedeapsa cu moartea înseamnă a fi legat — atunci cînd n-ai greşit cu nimic, ori numai ţie însuţi ţi-ai greşit — a fi legat definitiv, cu aurite cătuşe, de tine însuţi (de tot ceea ce a cedat în tine, cu alte cuvinte), a muri înainte de a ajunge în faţa plutonului de execuţie şi lucrul acesta e nedrept de trist.

Marşul civil de la începutul lui decembrie 1981, din capitala României — încheiat cu Marea Adunare Populară — cutremurătorul, înduioşatul marş civil care a umplut străzile oraşului, care s-a revărsat (ca o apă curgătoare, ca o apă curgătoare sfinţită) prin posturile de radio şi televiziune, prin posturile de presă, pe toate străzile lumii, a afirmat, în această VARĂ „a vrajbei noastre" mondiale, pentru toată IARNA de pace care-i va urma — şi dacă nu-i va urma o vom sili să-i urmeze — a afirmat, a strigat cu dezarmantă (!) simplitate, cu luciditate în numele tuturor : nu mai trageţi în sfîrşitul acesta de veac !

A striga cînd — ne place şi trebuie să credem — cînd încă piedica armelor lumii nu a fost trasă, ilustrînd un vechi proverb românesc — proverbul cu bunul gospodar. Ilustrîndu-l cu profunzime şi trimiţîndu-l ca pe un mesaj în toate colţurile planetei. Un emoţionant mesaj de bună gospodărire a liniştii mondiale.

LELIA MUNTEANU ■

Serbările zăpezii, bucuria vîrstei tinere, manifestare devenită tradiţională sub egida Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, (sus) (Foto A. MIHAILOPOL)
Şi o altă bucurie... a vîrstei mature (jos) (Foto SERGIU CAZAN)

Este posibilă modificarea grupelor sanguine ?

Într-un număr anterior al „Flacării", am adus la cunoştinţa specialiştilor două articole aparţinînd profesorilor clujeni dr. Victor Papilian şi dr. V. Preda şi publicate de către aceştia în revista germană de profil „Folia Hematologica" din anii 1940 şi, respectiv, 1943. Este vorba, reamintim cititorilor noştri, de o remarcabilă descoperire privind posibilitatea transformării unei grupe sanguine în alta, autorii comunicărilor arătînd că au ajuns la asemenea rezultate în urma unor experimente realizate *in vitro* şi *in vivo*. În comentariul nostru semnalam de asemenea faptul că la asemenea performanţe nu s-a ajuns nici pînă astăzi în ciuda celor patru decenii scurse.

Cum era de aşteptat, informarea noastră a cucerit de îndată interesul şi atenţia specialiştilor în hematologie. Iată ce ne-a declarat un expert în materie, doctorul docent *Vlad Apăteanu*, directorul Centrului de hematologie al Ministerului Sănătăţii :

— Este meritul revistei „Flacăra" de a fi sesizat publicului medical din ţara noastră prioritatea certă pe care o au oamenii de ştiinţă români în domeniul imunoserologiei grupelor sanguine. Mă refer, evident, la ideea că grupele sanguine din sistemul OAB pot fi modificate fie „in vitro", fie „in vivo". Cele două comunicări publicate de profesorii Victor Papilian şi V. Preda în revista „Folia Hematologica" au fost studiate cu atenţie în serviciile noastre de specialitate, iar în curînd experimentele de laborator indicate vor fi reverificate la nivelul cunoştinţelor şi posibilităţilor mult crescute ale anului 1982 în domeniul imunoserologiei grupelor sanguine. Vom reveni ulterior pentru a vă comunica rezultatul acestor verificări. Pentru moment, credem că publicul larg de cititori, precum şi publicul medical mai restrîns, interesat fie în probleme de genetică şi biologie umană, fie în probleme practice de terapeutică transfuzională, ar dori să ştie

(Continuare în pag. 9)

LIVIU TIMBUS ■

ANUL XXXI — Nr. 7 (1393) — vineri, 19 februarie 1982

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste

● EXPERIENŢA DOCTORULUI LULAY (pag. 6—7)
● Priorităţi româneşti recunoscute şi nerecunoscute în hematologie (pag. 8)
Interviu cu Mircea Sîntimbreanu (pag. 15)
● O carte în dezbatere : „VIAŢA PE UN PERON" de Octavian Paler Participă Ion Dodu Bălan, Şerban Cioculescu, Romul Munteanu (pag. 17)
● Însemnări de călătorie de Florea Ceauşescu (pag. 21)

Sîntem o familie de aproape 23 de milioane de oameni

„Sîntem o familie foarte diversă, dar cu toții trebuie să înțelegem că — indiferent în ce domeniu lucrăm, indiferent de ocupație, indiferent de credință, de orice alt fel de a gîndi — avem datoria, ca membri ai marii familii socialiste, să acționăm în deplină unitate pentru a ne gospodări mai bine și pentru a asigura creșterea mijloacelor puse la dispoziția societății, a acestei mari familii, pentru progresul și dezvoltarea ei în continuare".

NICOLAE CEAUȘESCU

Șpalturi și... șpalturi

La Întreprinderea de pielărie și încălțăminte „Dîmbovița", am întrebat-o pe tovarășa ing. Marcela Colț, președinta O.D.U.S. pe întreprindere, ce probleme ridică în organizație tăbăcarii. Ridică. Destule. Și le rezolvă. Au și probleme. Le vin pieile cromate de la Jilava. Adică tăbăcite în stare umedă. Ei continuă procesul tehnologic. Cei de la Jilava nu băteau dangaua pe piei, ceea ce înseamnă că nu scriau pe ele numărul respectiv și se încurcau piei de greutăți diferite, din loturi diverse. Li s-a cerut s-o bată. Și o bat. Era o chestiune de disciplină tehnologică. La insistența muncitorilor de la „Dîmbovița" se face ce trebuie și cum trebuie. În prezent se livrează de la Jilava fiecare lot cum se cuvine : cu buletin de analiză și certificat de calitate. Prinde bine democrația muncitorească și la tăbăcari. Prinde, prinde. Cînd a propus Gheorghe Carcalețeanu o mai bună valorificare a șpalturilor, nu știau mulți ce poate să iasă din asta. Dar a ieșit. Pentru tăbăcari șpalturi sînt pieile foarte groase din care se face talpă de încălțăminte, dar și — din stratul dinspre carne, care se detașează — căptușeli de ghete. Ei bine, s-a văzut că din acest strat de material se pot scoate și lucruri mai bune, chiar fețe pentru unele modele de încălțări. Un alt muncitor, Sever Trană, i-a convins pe ceilalți să introducă în fabricația de talpă artificială bucățile de talpă rămase de la îndreptarea marginilor. Și nu sînt singurele lucruri, mărunte fiecare în parte, dar care, adunate, și mai cu seamă laolaltă cu sentimentul muncitorului că i se cere cu sinceritate părerea pentru mai binele fabricii — toate dau nu numai niște cîștiguri de calitate și eficiență, dar poate cel mai prețios cîștig : participarea afectivă.

Sacoșa cumpărătorului

Ca să economisim energie electrică, și nu numai asta, s-a propus și s-a redus numărul de becuri la strictul necesar, ne spune tovarășa Elena Roșu, președinta O.D.U.S. pe întreprindere, de la magazinul UNIREA, I.C.S. „Central". În același scop, acolo unde nu este activitate continuă, ne îngrijim să se stingă lumina la întreruperea lucrului.

Aflăm că, în 1981, economiile de curent electric au fost de 310 000 kW oră, iar la gaz metan de 40 000 metri cubi. După cum mai aflăm că una din problemele ridicate stăruitor în cadrul O.D.U.S. de către muncitorii din sectorul alimentar — 90 la sută sînt femei — se referă la modul cum sînt ambalate unele produse la Întreprinderea comercială cu ridicata București. Vin de acolo la magazie, de vreun an, mărfuri ambalate în saci de 50 de kilograme, nu preambalate pentru vînzare. Făina „vine la sac, sarea la sac. Se invocă hîrsa hîrtiei. Dar, culmea, pînă să ajungă în sacoșa cumpărătorului, marfa este totuși ambalată în pachet convenabil, doar nu i se poate turna făina direct în plasă celui ce o plătește. Ceea ce înseamnă că hîrtia, aceeași cantitate de hîrtie dacă nu mai multă, tot se consumă. Singurul rezultat este că, invocînd grija pentru economii, cei de la I.C.R.A. trimit sacii respectivi în spinarea lucrătoarelor din magazine, care trebuie să-i care și să-i miuiască. Sigur, e democratic faptul că li se permite de mult timp să tot ridice această problemă. Dar ar fi și mai democratic să se audă unde trebuie — mai repede — doleanțele lor și încă mai democratic ar fi dacă cei de care ascultă „economii" de la I.C.R.A. și-ar găsi vreme să îndrepte ce este de îndreptat. Lucrătoarele de care vorbim sînt tinere. Dar căratul sacilor plini și grei cu spinarea nu se recomandă femeilor la nici o vîrstă. E vorba de vîrsta celor cu spinarea, nu de a celor cu... recomandarea.

Democrația ca stare normală

În ordinea firescului, adică a lipsei de spectaculos, neapărat spectaculos, organizațiile democrației și unității socialiste din Întreprinderea textilă „Dacia" din București focalizează preocupările și grija membrilor lor astfel încît să crească atît aportul fiecărui om al muncii la realizarea unei producții de calitate, cît și numărul clipelor în care ei, oamenii muncii, gîndesc pentru a găsi cîte ceva de făcut pentru ca munca, viața să fie mai ușoară, mai eficientă. În organizația de la mecanicul șef, ne spunea zilele trecute tovarășa Doina Barus, președinta O.D.U.S. pe întreprindere, poate cea mai însemnată activitate la care țin membrii organizației, întregul colectiv de fapt, este autoutilarea, asimilarea a tot mai multe și mai pretențioase repere de piese de schimb ce se importau. Rezultatele obținute deja sînt o mîndrie a unității. Există un plan al acestei activități : el a fost depășit.

Organizațiile democrației dau oamenilor prilejul să discute gospodărește, să facă propuneri de interes general în cel mai autentic înțeles al uzului democrației. La secția finisaj, adaugă interlocutoarea, de multă vreme, toată lumea, tot colectivul se lovea de un necaz : din cauza acoperișului deteriorat, ploua pur și simplu pe marfă, pe instalații. Mai mulți muncitori au ridicat această problemă în organizație și au obținut, datorită stăruinței lor, o reparație foarte bună care a satisfăcut întregul colectiv, a oprit pierderile prin degradare, a înlăturat pericolele de inundație, de incendiu. „Știți, poate nu e un lucru formidabil, spunea tovarășa Doina Barus, dar lucrurile astea, care nu sînt formidabile însă sînt necesare, trebuie totuși făcute. Și mai ales la vreme".

Starea normală a lucrurilor implică democrația.

Virtuțile organizării

Florin Barcaru (economist, președintele O.D.U.S. C.I.L. „Pipera") : „În combinatul nostru există 17 organizații ale democrației și unității socialiste, cuprinzînd circa 1 500 de oameni ai muncii din totalul de 4 000. În luna trecută, în fiecare dintre aceste organizații, au avut loc adunări de lucru în care s-au discutat problemele cele mai acute ale vieții și activității noastre : fiind la început de an am întîmpinat greutăți, mai ales cu energia, ceea ce a impus o nouă organizare tehnologică și administrativă. Am

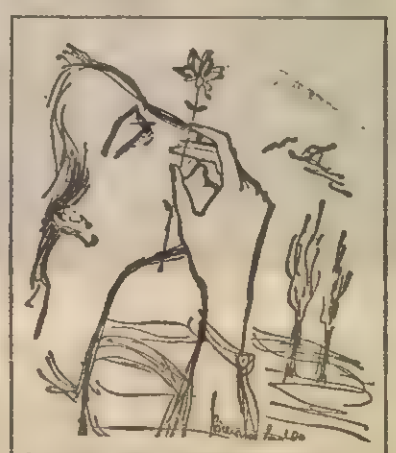

În acest număr, reproduceri după Simona Pop (grafică) și Constantin Găveneo (pictură).

hotărît, după cum era cazul, mutarea schimbului 2 în 3, oamenii au fost redistribuiți, în funcție de necesități, dintr-o secție în alta. Și au dovedit înțelegere deplină. S-au făcut totodată cunoscute sarcinile de plan, la toți indicatorii ; s-au dezbătut sarcinile de producție fizică, activitatea pentru export — care are la noi un plan mare, dar realizabil ! — s-a accentuat asupra atenției pe care trebuie să o avem pentru a nu pierde din piața străină, ci dimpotrivă, nevoia de a o extinde, știut fiind faptul că pentru export este necesar un volum de manoperă mai mare.

Am desfășurat o activitate susținută împotriva chiulului, pentru întărirea disciplinei, am mobilizat și mobilizăm în continuare oamenii în diverse acțiuni, în anul trecut, către sfîrșit, din cauza unor întîrzieri și înzăpeziri în transportul pe C.F.R., ne-am pomenit dintr-o dată cu 10 vagoane de cherestea sosite la un loc : cine să le descarce pe toate ? ! Am făcut apel la personalul TESA, și tovarășii noștri au înțeles necesitatea efortului și au ajutat substanțial la descărcare, deși era frig și munca nu era de loc ușoară.

În general vorbind, **participarea** oamenilor muncii la diverse acțiuni este un fapt implinit, alături de comuniștii și U.T.C.-iștii din combinat, membrii organizației democrației și unității socialiste au organizat amenajarea unor solarii (pe lîngă fiecare secție), au înființat o creșcătorie de porci (în anul care a trecut aceasta a asigurat mai mult de jumătate din necesarul de carne al cantinei noastre), au amenajat un șirand al combinatului etc. Și în acest fel, organizația a contribuit la închegarea — dincolo de familia personală a fiecăruia — a unei mari și complexe familii: întregul nostru combinat !"

Un timid

Cel puțin așa este considerat, de către tovarășii săi, tehnicianul **Ion Bratiloveanu**, președintele O.D.U.S. pe întreprinderea „Conect" din Capitală. Poate și unde vorbește extrem de puțin, lucru destul de rar întîlnit la oamenii din zona respectivă. Expresia „tace și face" i se potrivește pe deplin. Ce a făcut, printre altele, acest om ?

Împreună cu inginerii Kirsch Ivan și Eugen Teodorescu a realizat **„penseta colaxibile CORE"** — un element activ folosit în matrițele de injecție cu material plastic ; o piesă complexă, dintr-un oțel special, nu mai mare decît un stilou ceva mai zdravăn. Cîteva luni bune de zile, Ion Bratiloveanu și colegii săi și-au bătut capul cu încăpățînare să treacă de la faza de studiu pe planșetă la frezarea și finisarea propriu-zisă a delicatei piese. Prima s-a stricat, s-a rupt. Ion Bratiloveanu, „părintele" de drept al pensetei, nu s-a descurajat însă și iată, astăzi, întreprinderea beneficiază de patru astfel de piese, o altă comandă, de douăzeci, fiind în curs de executare. Cu ele se execută diverse repere din material plastic cu filet interior (asemănătoare căpăcelelor de la sticluțele de medicamente) iar aici, la „Conect", ele sînt folosite, firește, în electrotehnică. Avînd în vedere însă dimensiunile posibile ale acestor repere — 24—30 milimetri — **„penseta colaxibile CORE"** poate fi extinsă într-o foarte largă gamă de întreprinderi în care se folosește injecția cu material plastic.

Inițial a fost importată din S.U.A. **(singurul producător din lume la ora aceea !)** și costa nici mai mult, nici mai puțin decît 800 dolari. Datorită lui Ion Bratiloveanu și tovarășilor săi sîntem, la ora actuală, **al doilea** producător al unei astfel de piese, penseta realizată la „Conect" dovedindu-se a fi chiar net superioară din punct de vedere calitativ celei americane : timp de zece luni, cît au lucrat pe matrițele proprii, oamenii nu au avut nici un fel de problemă, spre deosebire de matrițele străine, care plesnesc mult mai repede. Din pricina asta se află în lucru cele douăzeci de bucăți și primim **asigurarea că în momentul în care tehnologia de fabricație se va pune complet la punct — și se va pune în cel mai scurt timp — „Conect"** va putea livra astfel de piese, la cerere, și altor întreprinderi cum ar fi „Întreprinderea de mase plastice", „Mecanică fină", „Electroaparataj", IAEI-Titu — în general întreprinderilor **cu profil electronic.**

Rubrică realizată de
DORIN GHERGHINESCU
HORIA PATRAȘCU

Opinia unui alegător

Bătrînul maestru

O recentă **Retrospectivă Găvanea**, la Dalles, m-a adus brusc în fața unei întrebări care a devenit obsedantă în clipa cînd am refăcut, pentru sufletul meu, traseul șantierului unde se sapă „fundația" viitorului centru al Bucureștilor. Acuarelistul și graficianul tulcean, un artist, un artist autentic, capabil de o rară vibrație coloristică, este, stimații mei cititori, singurul, nu exagerez deloc, care mai poate pune mărturie cu privire la **ce a fost Tulcea pitorească.** Orașul de azi e, indiscutabil, în multe din ipostazele lui edilitare moderne, un succes, dar nu e cazul să pierdem din vedere nici faptul că parfumul vechii Tulce nu era numai de extracție sordidă și că nu numai mizeria era specifică și îl făcea specific deosebit de mizeria specifică a Galaților. Explozia urbanizării are citeodată și un revers uniformizator ce se poate ușor evita de către aceiași arhitecți. Însă, despre asta, cu alt prilej. Să revenim, așadar, la pictorul Găvanea și la obsedanta întrebare determinată de expoziția lui. O lume imensă a validat **Retrospectiva Găvanea** și rar mi-a fost dat să văd atîta bucurie recunoscătoare în ochii vizitatorilor unei expoziții de artă plastică așa cum am văzut în sălile de la Dalles consacrate lui Găvanea. Opera unei vieți primea salutul omagial al marelui public și am fost bucuros să văd că și păgubitorul, de atîtea ori, snobism plastic al presei noastre a fost învins de arta bătrînului maestru fiindcă lumea mai are nevoie și de suflet după sufocarea sub presiunea atîtor experiențe sterilizatoare nu numai sterile. Așadar, Tulcea patriarhală, Tulcea mirajului oriental a rămas încă vie în acuarelele lui Găvanea și privind, de pildă, bazarul, mă gîndeam că nimic nu era mai firesc decît apărarea acestei piețe care nu era numai a mizeriei ci și a artei populare specifice.

Dacă apărăm — cît vom mai ști să apărăm, **Tîrgul de fete** de pe Muntele Găina unde se mai vîndeau și oi mi se pare, pe timpuri, firește, putem apăra și ideea unui **BAZAR** la Tulcea fiindcă există și tradiție capabilă să ne mențină sufletește autentici, autentic neînsemnînd neaoșismul troglodit, pentru că nici **Sărbătoarea vițelor**, în Elveția, despre care vorbeam în numărul trecut, nu e troglodită sau neaoșistă, primitiv neaoșistă, într-o țară față de care civilizația tehnică se pare că nu mai are secrete.

Așadar, recenta Retrospectivă Găvanea m-a adus în fața unei întrebări care a devenit obsedantă din clipa cînd am refăcut, pentru sufletul meu, traseul șantierului unde se sapă „fundația" noului centru al Bucureștiului.

Spectacolul e grandios, a apărut spinarea magistralei ce va lega Cotrocenii de clădirea Marii Adunări Naționale, primele blocuri își anunță siluetele pe care le sper elegante, în sfîrșit, excavatoarele fac să se prăbușească zgomotos o lume, una din cele mai pitorești a vechilor Bucureșci, e firesc să fie așa, fiecare epocă are dreptul la pecetea ei, la sigiliul ei și eu cred că acest viitor centru civic al Capitalei românești are darul de a rămîne peste vreme mărturia unei epoci edilitare capabile să egaleze în spirit orgoliul brîncovenesc și sînt bucuros că sînt martorul ei, că sînt, poate, și eu, un cronicar al ei.

Încă nu sîntem destul de conștienți de faptul că deși traversăm mari greutăți materiale, că deși trebuie să facem față unor mari exigențe economice, **tot noi și în același timp** construim, cu mari sacrificii, imaginea viitoare a eroismului nostru și a vocației noastre de cititori.

Dar cine depune mărturie pentru ce a fost ? Iată întrebarea care mă obsedează. Cine fotografiază, cine filmează, cine pictează, cine desenează **Schitul Maicilor**, această bijuterie a arhitecturii românești, așa cum mai arată ei zilele acestea înainte de a fi mutat în viitorul lui spațiu de existență ?

Cine a filmat, cine a fotografiat, cine a pictat **Cartea arsă** înainte de a deveni fundația magistralei sau a noului centru civic ? Cine a fost însărcinat să salveze, pentru memoria noastră, o istorie, așa cum ar fi fost firesc ? Încă nu e foarte tîrziu pentru o inițiativă demnă de vocația noilor constructori fiindcă e vorba de un trecut de care nu ne despărțim numai rîzînd (cum zicea Marx despre acel trecut care nu reprezenta pecetea sufletească a unei lumi) ci și cu emoție și intrînd în noul ev presupus de viitorul centru civic să fim pregătiți și pentru o retrospectivă a acestui trecut. Pentru Studioul Sahia, ca să capotez în administrativ, e un subiect de zile mari. Se gîndește, oare, cineva la ei ? Am fi, toți, fericiți.

Întrebarea are însă un caracter generalizator, pentru că istoria nouă a cuprins țara întreagă și vrînd eu, odată, să arăt la televizor imaginea vechii urbe a pensionarilor care era Rîmnicul Vîlcei, abia am descoperit, **la particulari,** cîteva biete fotografii de familie.

Ce ar fi să facem și un album al acestei lumi a vechilor Bucureșci aflați acum sub presiunea buldozerelor demolatoare cerînd, prin presă, tuturor, fotografiile mărturii ?!

Cine să o facă ?

DINU SĂRARU

Primiri la tovarăşul Nicolae Ceauşescu

Pe agenda de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, au fost înscrise în ultima săptămînă primiri ale unor importante personalităţi de peste hotare.

În cadrul întrevederii cu membrii delegaţiei Partidului Republican Italian, Oddo Biasini, secretar naţional executiv al partidului, conducătorul delegaţiei, a transmis tovarăşului Nicolae Ceauşescu, din partea senatorului Giovanni Spadolini, preşedintele Consiliului de Miniştri, secretar general al Partidului Republican Italian, un cald salut, împreună cu cele mai bune urări de sănătate şi succes şi preţuirea deosebită de care se bucură politica românească, activitatea prodigioasă a preşedintelui României pe plan internaţional, consacrată păcii, destinderii, independenţei şi colaborării între popoare. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a transmis preşedintelui Consiliului de Miniştri, Giovanni Spadolini, secretar general al P.R.I., salutul său călduros şi cele mai bune urări. Conducătorul partidului şi statului nostru a evidenţiat că vizita delegaţiei P.R.I. reprezintă o nouă dovadă a bunelor relaţii existente între cele două partide, între România şi Italia, între poporul român şi poporul italian şi şi-a exprimat convingerea că ea va contribui la extinderea acestor tradiţionale raporturi de prietenie şi colaborare. Evidenţiindu-se bunele raporturi dintre P.C.R. şi P.R.I., s-a exprimat hotărîrea comună de a se acţiona pentru amplificarea conlucrării dintre cele două partide, în spiritul stimei şi respectului reciproc, în folosul ambelor ţări şi popoare, al cauzei păcii, securităţii şi independenţei naţionale, democraţiei şi progresului social, al înţelegerii, încrederii şi cooperării internaţionale. Totodată, s-a manifestat convingerea că

dezvoltarea raporturilor dintre P.C.R. şi P.R.I. contribuie la promovarea colaborării dintre România şi Italia pe tărîm politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de activitate, la întărirea conlucrării româno-italiene pe plan internaţional.

Fiind primit de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul de stat al Statelor Unite ale Americii, Alexander Haig a arătat că preşedintele S.U.A., Ronald Reagan, i-a încredinţat plăcuta misiune de a înmîna preşedintelui României un mesaj şi de a-i transmite salutul său şi cele mai cordiale urări. Mulţumind, preşedintele Nicolae Ceauşescu a rugat să se transmită preşedintelui Statelor Unite ale Americii salutul său şi cele mai bune urări. În cursul întrevederii s-a procedat la un amplu schimb de păreri în legătură cu dezvoltarea relaţiilor româno-americane. A fost relevată evoluţia pozitivă a raporturilor bilaterale, în toate domeniile de activitate, în spiritul principiilor înscrise în documentele şi înţelegerile româno-americane convenite la cel mai înalt nivel. De ambele părţi s-a apreciat că sînt create premise favorabile pentru intensificarea acestor relaţii, pentru extinderea conlucrării româno-americane, îndeosebi pe plan economic, tehnico-ştiinţific şi cultural. A fost afirmată hotărîrea de a valorifica posibilităţile existente, pornindu-se de la convingerea că promovarea continuă a colaborării dintre România şi S.U.A. este în interesul celor două ţări şi popoare, slujeşte cauzei păcii, securităţii, înţelegerii şi cooperării în întreaga lume.

După ce a transmis preşedintelui Nicolae Ceauşescu urări de sănătate şi fericire din partea Majestăţii Sale Hirohito, împăratul Japoniei, a guvernului şi poporului japonez, precum şi dorinţa de a dezvolta în continuare relaţiile de prietenie dintre cele două ţări şi popoare, ambasadorul Japoniei, Takaaki Hasegawa, primit cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare, a arătat că vizita şefului statului român în Japonia în 1975 a pus bazele pentru dezvoltarea relaţiilor dintre ţările noastre în diverse domenii de activitate, iar vizita prinţului moştenitor şi a prinţesei Michiko în România a contribuit mult la promovarea în continuare a legăturilor de prietenie dintre cele două ţări. Preşedintele Nicolae Ceauşescu a mulţumit pentru urările adresate şi a transmis împăratului Japoniei cele mai bune urări de sănătate, precum şi hotărîrea de a acţiona în direcţia dezvoltării raporturilor de prietenie dintre popoarele român şi japonez. Şeful statului român şi-a exprimat satisfacţia faţă de evoluţia ascendentă a relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-japoneze, apreciind că există încă mari posibilităţi de extindere a acestor raporturi pe plan politic, economic, tehnologic, ştiinţific, cultural şi în alte domenii de activitate.

În timpul primirilor au fost abordate şi probleme ale situaţiei internaţionale actuale.

P. NICOARĂ

Chipuri luminate de oţelul unei şarje de noapte la „Oţelu Roşu"

„Auziţi ? — bate toaca la oţelărie !" Auzim, cum nu. Zgomotul metalului bătut cu îndîrjire străbate întunericul nopţii de februarie, vibrînd obsedant pînă la mari depărtări, de parcă ar chema toţi slujbaşii unei procesiuni tainice la datorie. *Taca-taca-taca-taca-taca-taca...* şi la urmă, după o mică pauză, *tac-tac*. „Se pregăteşte o şarjă la cuptorul 2, aflăm dacă se bătea de trei sau de patru ori, atunci era cuptorul nr. 3 sau nr. 4 !" Cel care ne vorbeşte este tînărul Ion Trebuianu, secretarul Comitetului U.T.C. din Întreprinderea Oţelul Roşu. Împreună cu el mai sînt Gheorghe Purdescu, secretar adjunct al organizaţiei orăşeneşti de tineret, un stră-strănepot al lui Tudor Vladimirescu ajuns la Oţelul Roşu prin venirea tatălui său din comuna gorjeană Vladimiri tocmai în oraşul de pe Bistra, ca şi Tică Stan, membru al grupului folk „2 şi jumătate", originar din aceeaşi localitate. Tocmai se încheiase una dintre manifestările obişnuite ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluţionar, iar cei amintiţi se oferiseră să ne conducă pînă la locul unde urmam să fim cazaţi peste noapte. Din vorbă în vorbă, am ajuns aproape de uzină. Apoi a bătut „toaca". Procesiunea nocturnă — pe care aveam să o aflăm drept o certă procesiune a muncii — stătea să înceapă. Sunetul ei de chemare a vibrat şi în noi. În cîteva minute ne-am pregătit iarăşi de plecare. Trecuse de 11 noaptea cînd am intrat pe poarta uzinei cu toţii. Aşa a început de fapt reportajul care urmează.

★

„Sîntem în timpul afinării, ne spune subinginerul Emil Andrei, şef de secţie pe schimb. Cuptorul pe care îl vedeţi are o capacitate de 50 de tone, iar acum am trecut la scăderea procentului de carbon pînă la limita mărcii de oţel în elaborare. Facem un oţel pentru mină, zis şi 32 Mn3, necesar construcţiilor metalice din subteran. Cum vedeţi, acum mai adăugăm ceva minereu de fier, var şi fluorură de calciu şi aşteptăm să se ridice temperatura oţelului pînă după 1 700 de grade". Oţelăria în care ne aflăm are patru cuptoare electrice şi două maşini de turnare continuă. Este o secţie relativ nouă, n-a fost dată în funcţiune decît acum vreo şase ani, turnarea în lungile ţagle de oţel nu-i chiar continuă încă, dar asta e o poveste prea lungă pentru a-i intra acum în detalii. Uriaşii electrozi electrici coboară iarăşi în cuptorul încins, stabilind între ei un arc voltaic de o forţă impresionantă, care clocoteşte metalul şi răsfrînge spre afară lumina la care desciírăm chipurile celor încleştaţi parcă într-o procesiune cu diavolul însuşi. Topitor şef e Ion Fendaîs, topitor unu e Hriţ Simion, ei vor arunca peste 400 de kilograme în lopată prin gura cuptorului în toată şarja, maistrul la cuptor e Mihai Halatiba, iar ajutor de maistru Trandafir Albu. Pe operatorul regimului termic o cheamă Eugenia Nachnebel, ea trebuie să manevreze zeci de butoane şi manete dintr-o cabină în geamul căreia se reflectă gura diavolului încins, coboară şi ridică electrozii, primeşte prin difuzor analizele de laborator în urma probelor de temperatură şi de compoziţie a oţelului, notează totul într-o fişă cît o faţă de masă („Jeni, o strigă laboranta de serviciu, scrie repede : carbon 21, mangan 62, siliciu 7, fosfor 24, sulf 42, aluminiu 5 200"), mai sînt apoi cuprul, nichelul, cromul, arseniul, tot ce conţine o şarjă de oţel pentru a fi cu adevărat bună de turnat în ţagle şi blumuri ; acestea vor lua la rîndul lor drumul laminoarelor şi vor fi transformate în diferite profile laminate şi bare trase. Răspunderea nu-i deloc mică, o şarjă costă între 150 000 şi 200 000 de lei, dacă nu chiar mai mult, atunci cînd oţelul mai e şi aliat. Jeni Nachnebel lucrează aici de la 22 de ani, acum are 29, stă în Rusca Montană, lîngă Ruşchiţa, 16 km de navetă zilnică pentru trei schimburi, a făcut liceul la Oţelul Roşu şi un curs de electricieni în uzină, soţul, Petru, munceşte doar vreo sută, două sute de metri mai departe, e zidar şamotor, şi acum se străduie împreună cu toată echipa să repare în cel mult 32 de ore cuptorul cu nr. 3, intrat în revizie, da, amîndoi sînt în acelaşi schimb, aşa pot fi şi liberi împreună, sigur, noroc cu mama că mai stă cu fetiţele, Emilia are 8, Petronela 2 ani, poate, da, poate e muncă mai grea pentru o femeie, nu-i chiar ca la un birou, la bază are 2 200, dar s-a obişnuit şi-i pare bine că fetiţele cresc sănătoase şi voinice.

Întreprinderea se cheamă „Oţelul Roşu", iar oraşul *Oţelu Roşu*. Nu e deloc o întîmplare, ori o lipsă de imaginaţie. E mai curînd o similitudine, fiindcă uzina se confundă aproape cu oraşul aflat pe rîul Bistra. Localitatea e atestată de la 1791 sub numele de „Ferdinand-berg", după dealul unui anume Ferdinand, localnic fără îndoială, fără spiţă împărătească, dar uzina a început să producă oţel la 1783, acum aproape 200 de ani cu alte cuvinte. După naţionalizare s-au schimbat ambele nume. Oţelu oraşul, Oţelul Roşu întreprinderea. 13 600 de locuitori în momentul de faţă primul, peste 5 000 de oameni ai muncii a doua, lucru care dovedeşte o foarte mare influenţă a uzinei nu numai asupra oraşului, cît şi asupra localităţilor învecinate, Obreja, Glimboca, Zăvoi, Marga, Bouţari, Turnu Ruieni şi altele.

Maistrul Mihai Halatiba, pe care-l vedem privind încleştarea focului cu metalul prin vizorul de sticlă violetă, e născut la Copăcele, tot în judeţul Caraş-Severin adică, dar acum stă în Caransebeş. A făcut Şcoala profesională de la Oţelul Roşu, s-a căsătorit, nevasta e muncitoare la Industria cărnii, Maria o cheamă, iar pe copii Mihai, 13 ani şi Mihaela, 8. Şi-a construit casa cu mîinile lui, rudele doar l-au ajutat, a pus aproape singur, el şi nevasta adică, cărămidă peste cărămidă, că de la 19 ani s-au luat de au acum copii aşa mari, la 33 de ani cît a făcut în toamnă. Au şi-un teren de vreo 250 metri grădină cultivată cu tot felul, păsări prin ogradă şi alte asemenea care ne fac să ne gîndim că imaginea tradiţională a muncitorului industrial, cu cască de protecţie în cap şi şorţ peste salopetă nu-i decît pe jumătate adevărată, cealaltă jumătate este formată dintr-un ţăran priceput la fel de bine la treburile pămîntului, aşa cum am văzut că nu-s puţini la Oţelul Roşu. Acum bagă două degete în gură şi stîrneşte un fluierat strident spre înaltul halei, chemînd macaraua. Nu poţi deveni oţelar dacă nu ştii să fluieri din degete, aflăm, fiindcă altfel nu poţi „discuta" cu macaragiul ! Îl întrebăm dacă poate munci bine noaptea, dacă nu e mai greu, da, zice, e mai greu dar e mai bine, că sîntem singuri, nu-s nici cei de la auxiliare care ba îţi iau macaraua, ba te încurcă în alt fel, nici mulţi dispeceri nu sînt, e „linişte" şi timp pentru şarje mai multe. „Noaptea eu mi-s şef, susţine. Am dat cîteodată şi şase şarje pe schimb în timpul nopţii, la cele patru cuptoare desigur, dar treaba nu merge întotdeauna aşa." Cînd merge totul cum trebuie, maistrul Halatiba cîştigă între patru şi cinci mii pe lună, un topitor vechi cam 3 700, iar un oţelar mai tînăr în jur de 2 500. Sînt bani buni, dar ei nu ies întotdeauna aşa, fiindcă disciplina muncii, recunosc oamenii înşişi, mai are de crescut şi mai sînt şi alte greutăţi, între care unele obiective de care am amintit mai înainte.

Acum vreo 5 ani, cineva a venit cu ideea rediscutării numelui oraşului. Întreprinderea ar putea să rămînă cu numele tradiţional, s-a zis, dar de ce şi oraşul ?! Problema s-a pus în discuţia cetăţenilor, în cadrul adunărilor democratice. S-a propus atunci numele de *Ohaba* sau *Cireşa*, după două cartiere ale oraşului, şi chiar *Bistra*, după cum îi zice rîului care îl traversează. Oamenii n-au fost însă de acord, ba unii mai în vîrstă chiar au lăcrimat. Acesta e oraşul pentru care noi am muncit o viaţă întreagă, ziceau ei, pe care l-am visat tot mai prosper. Lăsaţi-l aşa cum se numeşte şi faceţi-l tot mai frumos ! Şi aşa a rămas : *Oţelu Roşu*.

★

Curios, dar a doua zi de dimineaţă, cît am mai rămas în Oţelu Roşu, n-am mai auzit „toaca" bătînd la oţelărie. Poate că zgomotul diurn ne-a împiedicat pur şi simplu să distingem acest semnal cu rezonanţe de acum şi în inimile noastre. El a rămas însă bine imprimat în memoria noastră, chemîndu-ne parcă mereu să asistăm la atît de spectaculoasa procesiune a focului şi a oţelului.

DUMITRU GRAUR

Sub semnul răspunderii față de avuția

Acțiunea „Diamant"

Ion Stanciu a intrat în uzină ca muncitor. Azi e directorul ei. După ce a parcurs treptele muncii și ale învățăturii în uzină, în școală și universitate. Pentru uzină. Iubind-o ca pe propriul său destin. Liviu Baston (despre care am mai scris) a intrat în uzină ca ucenic, în 1943. Este șeful atelierului laminoare. Stilp al atelierului, al secției, al uzinei. Ion Goia, fost muncitor, este maistru, șef de atelier. Are fiul laminator în aceeași uzină. Dan Dumitrescu a venit ca tînar absolvent inginer. E șef de secție. Au trecut de-atunci 18 ani. Radu Nicolau a intrat tot ca tînăr absolvent de Politehnică, este șef de secție coordonator. Are tot vreo 18 ani vechime în același loc de muncă. Dan Sandu, trăgător, are peste 20 de ani de muncă, fără să se clintească din întreprindere. Matei, Ciulei, Știrbu, Toader — tineri ingineri stagiari — au fost trimiși și întreținuți la studii de uzină. Gheorghe Spălățelu, muncitor, șef de instalație. Cristian Musceleanu, presator, Ion Stan, laminator, oameni de excepție și oameni obișnuiți ai aceleiași uzine. Ca și Marin Grăjdan, maistru principal echipamente electrice, Vasile Bădia și Pantelimon Raita, electricieni de categorie maximă, care veghează starea de sănătate și de funcționare a instalațiilor, au aceleași state îndelungi, de la un deceniu și jumătate la două și jumătate, de muncă și contopire cu aceeași uzină.

...Am numit oameni, traiectorii de viață și o stare de fapt ale uzinei „Laromet", această stea-polară ce a strălucit mereu în Bucureștii Noi, atrăgînd cu putere tinerii cartierului spre ea. Pe cei mai harnici, cu brațe de oțel, dar mai ales cu caractere, gîndire și suflete de aur. Fără ataşament nu se poate lucra în această pe cît de nobilă pe atît de grea industrie. Sînt metalurgi de cupru și zinc, plămădesc multe game și sortimente de aliaje foarte scumpe și delicate pentru ramuri de vîrf ale tehnicii de azi, pentru electronică, electrotehnică, aeronautică și construcții de mașini... În acest colectiv unit ca o familie, unde cei slabi de înger și de faptă nu rămîn, era firesc să găsim gîndul arzînd pentru ceea ce ne frămîntă pe noi toți la ora de față. Pentru a da realitate acelui omenesc și cald îndemn al șefului statului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, la ceasul de sfat cu țara, cu poporul, de a găsi acasă, în ceea ce producem aici, la noi, resursele de a pune la loc cele 25 miliarde lei, parte ce se la din veniturile societății pentru mărirea retribuțiilor, a pensiilor și alocațiilor pentru copii, drept compensații la bugetele de familie în condițiile majorării absolut necesare — pentru echilibrul social — a prețurilor la produsele agroalimentare. Așadar, un colectiv muncitoresc ca cel de la „Laromet", cu oameni ca cei pe care i-am numit, și-a socotit gospodărește resursele proprii, găsind surse pentru a da aliaje de cupru și zinc mai multe din aceeași cantitate de materii prime și cu cheltuieli mai mici de producție. Continuînd și permanentizînd o acțiune pornită anul trecut și numită cu o metaforă superbă : **Acțiunea „DIAMANT"**. (Fiecare bob de cupru, zinc, alamă și din numeroasele lor aliaje, prin valoarea tehnică, prin penuria de azi pe piața mondială, ceea ce face să urce fantastic prețurile lor, ajunge într-adevăr la echivalența pietrelor prețioase !). **Acțiunea „diamant"** înseamnă mai multe bare, țevi, profile, sîrme, table, plăci din aliaje de cupru și zinc din aceeași tonă de materie primă, cunoscut fiind, mai ales, faptul că mai mult de jumătate din necesarul țării de cupru și zinc se importă.

O idee, intrată deja în flux, este a celor de la cuptoare, a topitorilor. De a încorpora în aliajele noi, materii prime secundare, adică alte aliaje devenite nefolosibile, provenite de la Întreprinderea de colectare a metalelor (I.C.M.). Adică, ceea ce numeam altădată deșeu. Fără absolut nici un rabat de calitate. Pînă în 1981, „Laromet" n-a folosit niciodată asemenea deșeuri, primea doar pe cel de înaltă puritate, doar resturile din cupru aproape curat, ceea ce era foarte greu sau aproape deloc de găsit. Regîndind tehnologiile, asumîndu-și eforturile de sortare a acestor deșeuri — pînă la migăloasa sortare manuală, prin enorm de multă atenție și ore de muncă — apoi, omogenizîndu-le, apoi introducîndu-le în cuptoarele de topit. Analizele chimice de laborator demonstrează un rezultat cert, validează ideea. Ce înseamnă ea ? „Scădem consumul de materie primă nouă, de cupru catod și zinc bloc, din prima fuziune, extrem de scumpe și de greu de procurat, ne lămurește ing. Radu Nicolau. Pe total, desigur, dăm economiei naționale o cantitate mai mare de aliaje. În valoare de multe milioane de lei anual".

Gheorghe Spălățelu și Cristian Musceleanu, recunoscuți pentru profesionalismul lor, pentru felul cum își cunosc meseria și o respectă, suportul oamenilor cu idei, au venit cu soluția, pe care au și început s-o aplice, a reducerii ponderii resturilor inevitabile la presarea țevilor de cupru și alamă. Cu un procentaj de 12 la sută. În metalurgia neferoasă, la nivelul actual al tehnologiilor, reprezintă imens. Înseamnă obținerea din aceeași cantitate de aliaje a unui volum de profil cu mult mai mare față de ceea ce se extrăgea pînă acum și, în plus, cîștig de energie și de manoperă. E firesc, aceste resturi tehnologice reluau ciclul producției : turnare, laminare, presare.

„Banca de idei" de la „Laromet", pentru a da producții suplimentare, acumulează aproape zilnic o propunere. Un consiliu tehnic le analizează validitatea în practică.

CICI IORDACHE ■

Primăvara se simte undeva, pe aproape

Minunați sînt țăranii noștri cînd apuci să-i cunoști bine, să-i vezi și să-i auzi cît de statornici sînt în sat, în munca și în idoile lor chibzuite, în speranța de mai bine. Pentru ei și atunci cînd e frig de crapă pietrele, cînd gerule sau burnița afară, primăvara o presimt undeva, pe-aproape. O prevăd în fiecare plantă firavă pe care o dădăcesc în solarii ori sub sticla răsadnițelor din grădini, în mieii și viței ce-au început să zburde în saivane și în grajduri, în mranița aburindă pe care o cară bătrînii cu căruțele trase de cai blînzi, în țarina încolțită sub stratul încert al zăpezi.

La Gorgota, acum, în februarie, cooperativa agricolă polarizează întreaga suflare a satului și freamătă ca un stup gata pregătit să intre în anotimpul florilor. Nu departe de sediul unității, o echipă de cooperatori zorește pregătirea paturilor calde din răsadnița de peste o mie de metri pătrați. Aici, la orele după-amiezii, i-am găsit în plin efort pe cîțiva dintre cei mai destoinici legumicultori. Vasilica Bazavan este șefă de echipă la solarii. Împreună cu moș Gheorghe pensionarul, repară rame de răsadniță. Are 39 de ani și a obținut în 1981, cu echipa ei, cea mai bună producție de castraveți pe spalieri : 90 tone la hectar.

— Și pentru acest an ce intenționați ? am întrebat-o.

— Sîntem hotărîți să obținem mai mult. Cel puțin 100 de tone. Numai din grădină ne-am propus să recoltăm anul acesta peste 2 500 tone de legume, ceea ce ne va aduce un venit total de peste 4 milioane lei. Ne îndeamnă la aceasta și ultimele măsuri luate de partidul și statul nostru privind îmbunătățirea tarifelor de contractări, reașezarea prețurilor la produsele agroalimentare, concomitent cu mărirea retribuției și pensiilor oamenilor, ne determină să lucrăm mai bine și cu mai mult folos. Cu mai puține cheltuieli materiale, să dăm pieței cît mai multe legume. La asta, am înțeles, ne îndeamnă însuși conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

De-alături, trage cu urechea la discuția noastră bătrînul Gheorghe Necula. Sprijinindu-se în coada furcii, ne face semn să ne dăm mai aproape și să-i ascultăm și lui vorba.

— Taică, zice, e înțelept și bine ce se face. Eu l-am auzit la televizor pe conducătorul țării și în inima mea m-am bucurat cînd a spus că tinerii trebuie să-și întoarcă mai mult fața spre sat, spre agricultura asta care ne hrănește pe toți, adică și pe-ăi de la oraș și pe-ăi de la sat. Că noi, iacătă, am îmbătrînit ; avem dorință de muncă dar nu ne prea mai ajută puterile, așa încît e mare nevoie aici de ei. Că și în cooperativă pot cîștiga și pot trăi bine, cu condiția să pună zdravăn umărul la treabă. Să muncească cu tragere de inimă.

— Aveți tineri în cooperativă ?

— De toți, dacă sînt vreo 40. Puțini, foarte puțini. Și-i păcat că au cam lăsat satul și au plecat la oraș, în industrie. De-acu însă produsele pămîntului au devenit mai valoroase. Munca satului devine mai prețuită ca oricînd. Și, încă o dată, mă bucur că mi se mărește și mie pensia pe care o am de la stat ; am să muncesc și-n cooperativă, cît mă vor mai ține puterile. Așa încît copiii mei să fie mîndri de mine.

Ușurat ca după o mare destăinuire, moș Gheorghe Necula își reia munca. În urmă, paturile calde, meșterite din mraniță și bălegar, rămîn ca pătratele unei mari table de șah, gata să primească sămînța de tomate.

De la răsadniță ajungem în zootehnie. În sectorul cu foc continuu, cum se exprimă plastic inginerul Gheorghe Balcan. Pe linia grajdurilor, i-am găsit la datorie pe crescătorii-mulgători Ioana Furnigă și Ion Țiu, fruntași în obținerea unor producții tot mai mari de lapte, oameni minunați, statornici în îndeletnicirea lor, îndrăgostiți de animale. Mi-au mărturisit că sînt pe deplin de acord cu măsurile luate pentru creșterea eficienței muncii în toate sectoarele, în agricultură și mai ales în zootehnie și în acest sens acționează și ei. Încă nu-s mulțumiți de producția de lapte pe care au obținut-o de la vacile ce le-au fost încredințate spre îngrijire.

De aceeași părere este și Constantin Goicea, vicepreședintele C.A.P.-ului, cel care a lăsat munca de contabil și, de cîțiva ani buni, a venit să lucreze în zootehnie. „Anul acesta — spune — ne-am propus să realizăm de la cele 265 vaci pe care le avem, 3 300 hl lapte. Îl vom realiza și depăși. Cred că ultimele măsuri luate ne vor ajuta sigur să ne redresăm, să prosperăm continuu. Iar tineretul trebuie să ne înțeleagă și să vină alături de noi. Este și îndemnul, în acest sens, al secretarului general al partidului nostru, omul în care avem încredere, pentru că ne vrea numai bincle".

La Gorgota, la 40 kilometri de Capitală, în județul Prahova, primăvara se simte undeva, pe-aproape : în văzduh, pe pămîntul încă înghețat, dar mai ales în munca, în cugetul și inimile oamenilor.

MIHAI STĂNESCU ■

Mașini grele, mașini puternice, oameni inteligenți

Multe treburi deosebit de complicate nu, de fapt, cauze foarte simple. I.M.G.B.-ul este una dintre cele mai atent rostuite uzine ale industriei noastre și, în orice caz, uzina unde munca poate fi numită complexă, inteligentă, rațională, eficientă, barbătească, deșteaptă și-abia în cele din urmă, și nu în modul cel mai semnificativ, grea.

— Nevoia, e de părere maistrul Corbu, a fost și rămîne cel mai bun sfătuitor. Noi trebuie să ne întrebăm și cum să exploatăm mai bine mașinile din dotare, dar să ne întrebăm și de nevoile la care aceste mașini ar mai putea să răspundă. Îmi aduc aminte de clipa cînd — așa cum se obișnuiește să se spună — discutînd despre creșterea productivității mi-a căzut o fisă, și ce fisă ! Eram la direcție și ne băteam capul în ce chip ar fi putut „Rheinstal"-ul să-și mărească productivitatea cu 10-15%. Unele operații, ca de pildă honuirea, cer timp mult. Iar în vreme ce o piesă e la honuit, ți se cere să carotezi ori să alezezi alta. O a doua mașină nu ne dădea mîna să cumpărăm. Cu atît mai mult cu cît indicele ei de utilizare este, mai întotdeauna, sub 50%. Ca să fie limpede : acesta e felul mașinii și pînă în ziua de care vorbesc mi se părea că altul nu-i posibil. Ei, am zis eu atunci, dacă ar putea să lucreze deodată la două capete... Și așa, fiind nevoia deosebit de presantă, am proiectat și sîntem pe cale să executăm un al doilea cap al mașinii. Într-o parte să honuiască, în alta să găurească. Bineînțeles că treaba o ducem la capăt mai mulți : maistrul Simion Pipera, ing. Ștefan Lazăr, Dincă Gheorghe și alți cîțiva. Dublăm, pur și simplu, capacitatea unei mașini ce părea sortită să producă atît și numai atît. Îmi place să dau exemplul ei, fiindcă dovedește cîte posibilități mai există chiar și în locurile unde o metodă sau o tehnologie pare dată o dată pentru totdeauna. La recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a amintit din nou că nivelul de trai este legat de ceea ce producem, că trebuie să ne gospodărim mai bine în toate. Iar în industrie în primul rînd. Munca e grea dacă vrei să nu ai bătaie de cap. Cînd îți pui ambiția să te gospodărești mai bine, descoperi că o seamă de probleme, care în primul moment par strict tehnice, sînt mai degrabă de inițiativă. Iată o altă întîmplare : la cuptorul Ruppman de la atelierul pentru laminarea paletelor de turbine s-au defectat niște conductori de legătură. Se cheamă „trese" și trebuiau importați urgent. Or, cît de urgent încerci să importi un lucru, tot durează. Și dacă stă un cuptor ca ăsta, pierderile sînt considerabile. Ideea care ne-a venit pare cel puțin năstrușnică. Ne-am întrebat — inginerul Paul Manolescu, maistrul Grigore Lungu, electricianul Aurel Popa și eu — dacă nu putem înlocui conductorii aceia de aluminiu de 0,2-0,3 mm cu alții, obținuți din aluminiul-folie folosit la capacele sticlelor de lapte ! Ei bine, noile trese, realizate din deșeurile de la capace, merg de un an și jumătate perfect.

Am mai realizat o instalație de lipit carburi mecanice (plăcuțe vidia, cum li se mai spune) pe suporți. Se sudau pînă acum în cuptor cu gaze și dura o groază de timp. Un colectiv — compus din maiștrii Grigore Lungu, Nicolae Bucșan, Ioan Milevici, inginerul Dan Strat și electricianul Simion Lucian — a pus la punct o instalație de sudură prin curenți de înaltă frecvență, cu o eficiență excepțională : nici două minute pentru o plăcuță cu recuperarea pentru zece folosiri a suporților.

Multe am făcut, avem încă multe de făcut. Ne gîndim chiar ca în vara aceasta să montăm pe acoperișul de aproape 7 hectare al halei o instalație de încălzire a apei menajere și industriale. Ne mai gîndim să colaborăm cu Timișoara pentru transportul pe perne de aer sau pe pelicule de ulei a pieselor celor mai grele. Am colegi buni. Calitatea colectivului este, în esență, cea mai importantă reușită a Secției turbine. Șefii de schimburi — inginerii Daniel Petrescu — coordonator — Adrian Cuciureanu și Nicolae Lacea — sînt specialiști de mîna-ntîi. În secție există cel puțin 10 oameni care ne-ar putea înlocui în orice moment. Din cei 1 200 de oameni ai secției, vreo 300 îi pot înlocui, dacă se ivește nevoia, pe cei zece. Sînt lucruri pe care tinerii, care-și caută un drum de bun meseriaș, ar trebui să le știe atunci cînd li se propune să se încadreze la Întreprinderea de mașini grele și puternice, și de mare tehnicitate București.

TUDOR OCTAVIAN ■

...țării, de liniștea mesei noastre

Bârca, un nume cu rezonanță în economia agricolă

Am avut șansa, mai zilele trecute, să asistăm la Adunarea generală a oamenilor muncii din Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Bârca, județul Dolj. Cei mai bine de 150 de membri cooperatori și oameni ai muncii din fermele I.A.S., din Stațiunea de mașini și tractoare ori din Asociația legumicolă aferentă, reprezentau, în fapt, forța și credința a mai bine de 5 000 de țărani și țărănci ce muncesc pământul pe o rază de 30 000 de hectare de teren agricol.

Acum, sigur că de la o vreme, ne spunea chiar tovarășul Florin Bădeanca, președintele C.U.A.S.C.-ului Bârca și fost primar al localității cu același nume, „înscrierea pentru participarea la muncă s-a dublat", adică exact ca urmare a ultimelor măsuri adoptate și față de care, nu o dată, participanții la adunarea amintită și-au exprimat pe deplin adeziunea.

Dumitru Dinișor, Erou al Muncii Socialiste, președintele C.A.P.-ului Goicea Mare : „Țăranii cooperatori din unitatea noastră văd în noile reglementări privind contractările și achizițiile de produse vegetale și animaliere și reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole, precum și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, preocupări statornice ale partidului și statului nostru pentru înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare și modernizare a agriculturii, pentru creșterea pe această bază a producției agricole. Chibzuind bine, noi ne-am dat seama cît de mari sînt avantajele pe care recentele reglementări ni le oferă nouă, celor ce muncim pe ogoare. Propun ca, în acest scop, să întocmim chemări la întrecere nu numai între comune sau C.A.P.-urile care alcătuiesc Consiliul unic, ci chiar la nivelul fermelor de profil, să stabilim după recoltă cine produce mai mult și mai bun, mai ieftin chiar".

Media de 4 200 kg boabe-grîu la hectar, obținută în recolta anului 1981 pe întreg Consiliul unic Bârca nu este deloc socotită drept una mulțumitoare, dimpotrivă. Și e pe drept cuvînt așa, atîta vreme cît unități precum C.A.P. Bârca-Nord sau Goicea Mare au dat recolte de 7 000 de kilograme la hectar, iar altele, cum sînt cooperativele din Giurgița ori Dunăreni abia cîte 3 000 ! Pămîntul e desigur același, unitățile se află gard în gard, cum se zice, explicația e numai slaba organizare a muncii, ca și modul în care lucrează unii specialiști. Tot președintele Florin Bădeancă ne spunea : „Omul sfințește locul, asta e sigur. Avem toată stima și considerația pentru oamenii pricepuți care sînt Constantin Oprescu, inginer șef la C.A.P. Bârca-Nord, Vasile Urziceanu Florea, inginer șef de fermă la aceeași unitate, Ioana Gavrilă și Gheorghe Gavrilă, șef de fermă și respectiv inginerul șef al C.A.P.-ului Goicea Mică, Iordache Stafie, inginer șef la C.A.P. Bârca-Sud, inginer Ilie Marin, președinte C.A.P. Urzicuța, Gheorghe Colă, inginer la C.A.P. Giurgița și încă alții, așa cum, pe de altă parte, nu ne fac deloc cinste specialiști precum Cornel Staicu, inginer șef de fermă la Urzicuța, Nicolae Vifor, șef de fermă la Bârca-Nord, Toma Daniel, fost președinte, acum inginer șef la C.A.P. Dunăreni, Florea Staicu, inginer șef la C.A.P. Urzicuța și așa mai departe, să nu mai lungim lista. După mine, acestor oameni, numiți mai la urmă, le lipsesc cele mai importante trăsături de caracter între care și demnitatea profesională."

„C.A.P.-ul Bârca-Nord a fost mereu citat pentru rezultatele sale bune, dar după părerea mea se putea face mult mai mult. În cadrul fermei pe care o conduc nu am decît o sută și un om ca forță de muncă, dar cu acești oameni, bine organizați, am reușit lucruri frumoase. Am muncit mai mult tocmai în perioada optimă, ne-a ajutat densitatea culturilor, ca și irigațiile, pe care le-am efectuat după o metodă inițiată de tovarășul Bădeancă, anume udatul pe brazdă. Necazuri desigur că au mai fost, dar am fost permanent sprijiniți de conducerea C.U.A.S.C., de tovarășul președinte și de inginerul șef Vasile Marcel, doi oameni care au fost permanent cu noi, pe cîmp, tocmai cînd ne era mai greu."

Vasile Urziceanu Florea, șef de fermă :

În darea de seamă prezentată de președintele Bădeancă s-a mers însă și mai în amănunt. S-a subliniat spre exemplu că diferențe enorme de producție există nu numai între un C.A.P. sau altul, dar chiar la nivelul fermelor ce fac parte din aceeași cooperativă. La C.A.P. Bârca-Nord, bunăoară, ferma nr. 2, condusă de Constantin Popa, a raportat la sfîrșitul campaniei o producție de 9 210 kg porumb la hectar, în vreme ce la ferma nr. 1, condusă de Marin Drăgoi, recolta a fost de numai 3 600 kg !

Ing. Alexandru Manda, șef fermă I.A.S. : „Rezultatele financiare sînt destul de bune, deși planul n-a fost integral îndeplinit. Am avut mari necazuri cu mecanizarea. Practic, la o mie și aproape patru sute de hectare n-am putut lucra decît cu... patru tractoare. Acum, după noile măsuri, mă refer la Decretul privind îmbunătățirea activității de mecanizare, cred că problema se va rezolva, prin prelungirea atît a utilajelor agricole cît și a echipelor de mecanizatori pe lîngă unitatea noastră. În atari condiții, am curajul să răspund la chemare : ne luăm la întrecere cu Goicea Mare !"

Conform unei legi mai noi, pentru nerealizarea producțiilor planificate, din lipsa lucrărilor specifice de calitate, Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii a fost nevoită să restituie unităților din C.U.A.S.C. pe care le-a deservit anul trecut suma de nu mai puțin de 5 milioane lei. N-ar trebui să uităm că mai demult S.M.A. Bârca a fost socotită unitate fruntașă, decorată chiar cu Ordinul Muncii cl. I. Dar asta a fost mai demult...

Anastase Borcan, secretar de partid al S.M.A. : „Constat că de fiecare dată, la adunările generale ale unităților agricole, sîntem criticați foarte aspru, în vreme ce la adunările noastre tractoriștii se plîng că nu sînt sprijiniți de conducerile C.A.P. sau I.A.S. Adevărul e undeva pe la mijloc. E adevărat, n-am să neg că multe din mașinile noastre stau din primăvară pînă în toamnă pe butuci. Lipsa pieselor, sigur, e o cauză ; dar și modul cum se lucrează în secții. Trebuie să spun că o parte din oameni s-au cam învechit în postul de șefi de secții sau ateliere, s-au „împrietenit" cu șefii de ferme și de C.A.P.-uri, iar asta duce departe... În primul rînd zic că trebuie să fim mai serioși, să ne vedem mai întîi de treabă, că altfel nu se mai poate în momentul de față !"

N-a fost deloc o adunare „festivă" la Bârca ! Rezultatele bune, e drept, n-au fost date uitării. Consiliul unic livrează în fiecare an țării, de pe raza ce o cuprinde, peste 25 000 de tone de porumb, 60 000 tone sfeclă de zahăr 15 000—20 000 tone grîu, adică recolte cam cît înregistrează unele județe mai din nord, luate pe de-a întregul. Greutăți sînt încă multe, așa cum e de obicei și capacitatea de transport mult redusă a recoltei (cel mult 900—950 de tone zilnic, în timp ce pentru încadrarea în graficele de recoltare capacitatea zilnică ar trebui să fie de cel puțin 1 500 tone !). Încă mai sînt multe de pus la punct, e evident. Dar, lucru remarcabil, oamenii nu s-au ascuns deloc după vorbe și nici n-au căutat să menajeze ce nu era de menajat.

Bârca, un nume care începe așadar să aibă rezonanțe în economia agricolă a țării. Oamenii pe care i-am cunoscut cu ocazia amintitei adunări generale ne-au demonstrat că sînt în momentul de față mai mobilizați, mai aprigi ca oricînd, mai hotărîți pentru realizarea unor recolte încă neîntîlnite. Bârca, așadar, are ambiția să devină nu numai comună fruntașă pe țară, dar chiar prima în județ ! Și Doljul-i mare !

DUMITRU GRAUR

Să ne onorăm locul de muncă și de viață

La un calcul imediat, nivelul compensațiilor acordate lunar oamenilor muncii din Întreprinderea mecanică fină din Sinaia se ridică la 940 000 lei. Ceea ce înseamnă că într-un an valoarea lor se va ridica la 11 milioane lei. Aceasta e suma pe care muncitorii, tehnicienii și inginerii întreprinderii se străduiesc să o recupereze în cel mai scurt timp — prin reducerea cheltuielilor materiale, printr-o gospodărire mai judicioasă a materiei prime și a energiei electrice, prin aplicarea unor tehnologii noi, moderne de fabricație care reduc consumurile specifice, prin asimilarea unor produse noi care le vor înlocui pe cele din import, prin creșterea productivității muncii etc.

În Întreprinderea de mecanică fină se produc renumitele pompe de injecție care reprezintă inima motoarelor de navă, de automobile sau autocamioane, de sonde sau de tractoare, după cum spune tovarășul Dumitru V. Ion, locțiitorul secretarului de partid. Întreprinderea face parte din rîndul unităților care și-au îndeplinit planul pe anul 1981 la toți indicatorii, ceea ce înseamnă că nu are de restanțe să recupereze în acest sens. Cu toate acestea, muncitorii, tehnicienii și inginerii întreprinderii s-au angajat să economisească 50 tone de metal peste plan, prin aplicarea unor noi măsuri tehnico-organizatorice și prin reproiectarea unor pompe de injecție care pot fi imbunătățite și sînt mari consumatoare de metal.

Dar să vedem cum pot fi recuperate în cel mai scurt timp posibil compensațiile, plătite muncitorilor prin mărirea retribuțiilor și a alocațiilor pentru copii, în cadrul organizatoric al celei mai simple celule a întreprinderii : echipa. Discutăm prin urmare cu tînărul Aurel Milu, șef de echipă la atelierul de întreținere și reparații, proaspăt ales secretar al organizației de partid pe secție.

— Ne-am gîndit să-i antrenăm pe toți colegii la descoperirea unor soluții noi de ridicare a productivității muncii, de economisire a energiei electrice și a gazului metan, ținînd cont că noi sîntem mari consumatori la acest capitol. Întîi și întîi am reanalizat problema iluminatului și ne-am gîndit că dacă vom coborî sursele de lumină de la nivelul înalt al plafoanelor halelor, la nivelul fiecărui loc de muncă reducem numărul tuburilor cu neon aproape la jumătate și sporim, de fapt, vizibilitatea în timpul orelor de program. Apoi ne-am hotărît să nu mai acceptăm șarje parțiale la cuptoare, adică să folosim în întregime capacitatea cuptoarelor pe unitate de timp, pe număr de repere legate de numărul de ore necesar menținerii lor la temperaturi înalte. Fapt care duce automat la ridicarea coeficientului de productivitate a muncii și la economisirea unei mari cantități de energie electrică și de gaz metan. Ne-am hotărît, de asemenea, să reducem numărul de ore necesare executării reparațiilor, apelînd la experiența și priceperea membrilor echipei. Membri de echipă care se află permanent în stare de alertă, chiar și atunci cînd se află acasă, pentru că sîntem datori să răspundem imediat la chemările întreprinderii, ori de cîte ori se ivește o stare de urgență. Am hotărît, pe urmă, să prelungim viața unor dispozitive din inox, de obicei importate și care erau date la fier vechi după un timp de folosire. Mai mult, în cadrul atelierului nostru am adaptat o tehnologie specială de a turna benzi de inox, ceea ce ne scutește de alte importuri, de alte cheltuieli. Am înlocuit niște țevi tradiționale, aduse tot pe valută, cu țevi de inox care dau un randament asemănător și sînt produse de Fabrica de ciment din Comarnic. Dar această din urmă tehnologie comportă unele îmbunătățiri care urmează să se facă printr-o colaborare mai strînsă cu vecinii noștri de pe Valea Prahovei.

Astfel, implicîndu-ne cu toții, am descoperit soluții pentru o seamă de probleme ivite pe flux tehnologic, pentru o seamă de probleme care ne-ar fi putut lăsa în alte împrejurări indiferenți. Or, eu cred că dușmanul nostru numărul unu sînt rutina și indiferența. Dacă fiecare om, la nivelul său de competență, ar face totul ca locul lui de muncă și de viață, în societate, să fie cît mai bine onorat, atunci eu cred că s-ar putea găsi soluții pentru toate problemele rămase nerezolvate în activitatea noastră de zi cu zi. Esențial este să înțelegi comandamentele societății, ale vremii, să înțelegi greutățile inerente prin care trece o societate industrială tînără ca a noastră și să-ți pui mintea la contribuție. Nu să dezarmezi, nu să dezertezi.

ANDREI PETRESCU

Se odihnesc pomii, dar nu și pomicultorii

Se odihnesc pomii, ne mărturisește cu alească mîndrie profesională inginerul **Eugen Arsin**, șeful fermei pomicole nr. 2 din cadrul A.E.I.P. Cășeiu (Sălaj). Se odihnesc după un an în care și-au făcut datoria, n-au rămas datori la eforturile depuse de membrii cooperatori. Dialogul cu acest tînăr inginer — care, aveam să aflăm, este un pomicultor desăvîrșit — a fost scurt dar suficient să ne putem da seama de climatul de maximă exigență în care se va desfășura adunarea generală a celor 70 de cooperatori din această unitate agricolă. Și nu ne-am înșelat, ne-am convins încă o dată că acolo unde se muncește cu bune rezultate sînt și multe de spus, chiar și în condițiile cînd la toți indicatorii de plan sînt depășiri și nu din cele neglijabile. Bunăoară, sarcinile la producția globală au fost depășite cu 125%, cele ale producției nete cu 176%, costurile totale de producție au fost reduse la 86% iar suma beneficiului suplimentar urcă la 1,5 milioane lei. Ce încorporează în ele aceste cifre e lesne de înțeles : muncă și disciplină, două elemente esențiale, hotărîtoare în obținerea oricărui succes nu numai în agricultură ci și în alte sectoare ale economiei naționale, ale vieții.

De fapt, darea de seamă prezentată de inginerul Adrian Cosma, directorul asociației, s-a subscris comandamentelor muncii, ale exigențelor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. din noiembrie anul trecut, ale Consfătuirii de lucru desfășurată luna trecută la Comitetul Central al partidului. Aceste exigențe au devenit o permanență în activitatea pomicultorilor din Cășeiu. Ferma condusă de inginerul Eugen Arsin este fruntașă pe țară în anul '80, cu o medie de peste 30 tone fructe la hectar. Și dacă înghețul nu cădea pe goldenul din '81, ierarhia pe țară rămînea aceeași. Dar pierderile au fost corectate prin grija permanentă de a fertiliza fiecare tarla, fiecare pom, prin stropirile făcute conform avertizărilor dar și prin lucrarea exemplară a solului pe intervale.

Vorbitorii Aurica Rus, Petru Cosma, Vasile Rus și inginera Maria Hodorogea de la Ferma nr. 1 ne-au amintit că au cules de pe unii pomi chiar 50 kg mere sau că pe multe parcele merele au fost așa de dezvoltate încît 2—3 mere din solul Starchinson cîntăreau un kilogram ; și-au analizat stadiul lucrărilor agricole din această perioadă, apreciind că tăierile sînt întîrziate față de grafic datorită atît frigului ridicat dar și oamenilor, că îngrășămintele naturale aduse în livadă nu sînt tocmai de calitate și în cantități corespunzătoare necesarului potențial care să favorizeze ambițiile cu care pornesc la muncă în acest an agricol. Inginera Maria Hodorogea spunea că mai are nevoie de aproape 1 200 tone bălegar și în împrejurimi nu-l găsește. O socoteală făcută ad-hoc de vorbitoare, îi dă dreptul să aducă acest îngrășămînt, chiar de la o distanță de 20—25 km., adică de la A.E.Î.Ł.T.—Iliod prin folosirea tractoarelor cu cîte două remorci.

La fel Susana Emeric și Maria Mureșan de la Ferma nr. 2 Cîlcău n-au timp să pună în discuție modul cum au reușit să dea peste plan cele peste 100 tone mere în anul trecut, ci au insistat în cele cîteva cuvinte asupra nevoii de a face tăieri corespunzătoare, în funcție de vîrsta și soiul merilor, să acționeze de îndată ce timpul permite, la completarea minusurilor din livadă superintensiv și al terminării drumurilor de acces în toate parcelele, să se procure cît mai urgent instalațiile manuale de stropit în livezile clasice, ale reducerii consumurilor de carburanți, ale plantării în livezile tinere ce încă nu sînt pe rod, a unor plante furajere (gulii, sfeclă), necesare furajării animalelor de lucru ale A.E.I.P., dar și pentru C.A.P.-urile afiliate.

Adunarea celor 78 de cooperatori nu a fost lungă nici plictisitoare deoarece acest comandament a stabilit măsurile necesare realizării unei producții fizice suplimentare, mai mare cu aproape 900 tone față de anul precedent și a unui beneficiu suplimentar de 150 mii lei, angajîndu-se și la o sarcină de 600 tone mere, pe care le vor livra piețelor străine.

La numai o oră după ședință, cooperatoarele Maria Mican, Susana Emeric, Florica Petruț, Ioan Ilea, Aurica Rus și nu numai ele urcaseră din nou pe scări la tăiat în livezi iar alți cooperatori transportau îngrășămîntul natural la tulpina pomilor. Era ora amiezii și frigul mai cedase. Aici orice „ochi de soare" îi aduce pe pomicultori în livezi deși dantelăria albă a zăpezii după frumoasele coronamente nu dispare repede.

DUMITRU VATAU

ROMANTISMUL REVOLUȚIONAR ÎN LUMINA

O noțiune perfect verticală, avînd un ciudat și cutezător relief așezat invers — cu rădăcinile într-un cer cutreierat de uimire

Călătoria aceasta începe cu o poveste. A unui eșec norocos.

Vroiam să aud definiția romantismului revoluționar, dacă există-cumva, de la cîțiva oameni care îl trăiesc și, într-una din serile acestei nehotărîte ierni, mă găseam la poarta unei importante întreprinderi bucureștene. Importantă, servind de cîțiva ani cu succes — un succes pe care nu l-ar fi bănuit înainte nici cei mai optimiști din cititorii ei — un domeniu de virf al economiei naționale. O întreprindere importantă, numeroasă nu prin cifra celor care o fac să fie, numeroasă prin dăruirea, priceperea, (romantismul, poate ?), iubirea lor.

Primul meu interlocutor — și ultimul, cum aveam să constat — portarul din paza contractuală. Discuția s-a înfiripat repede, cum mă așteptam.

„Spuneți-mi dacă există la această oră, în întreprindere, în afara celor din schimbul doi, cineva care a „uitat" să plece, de azi dimineață".

„Nici nu-i greu de spus. Sînt cîțiva — nu prea mulți — din ăștia care „uită", în fiecare zi, cu regularitate, să plece. Să încep lista sau o-o închei cu directorul și inginerul-șef ?"

„Aș vrea să-i cunosc. îi aștept".

„În primul rînd că o să așteptați eam mult — e devreme, nu e încă ora lor ! — și în al doilea rînd că o să eam așteptați degeaba. Nu le place".

„Ce anume nu le place ?"

„Nu le place să vorbească. Am instrucțiuni precise".

„Adică ?"

„Adică să vă trimit în altă parte, fiindcă aici se munceșie".

„Despre munca lor vreau să scriu".

„Despre munca lor scriu ei. Așa au răspuns ieri unora ca dumneavoastră".

„Ce înțelegeți prin romantism revoluționar ?"

„Îmi luați un interviu ? Nu de alta, dar să știu și eu".

„Nu chiar un interviu ; dacă tot nu se poate vorbi cu nimeni..."

„Acum e bine, văd că ați înțeles. Să spun cu cuvintele mele ?"

„Chiar așa".

„Romantismul revoluționar e dimineața, atunci cînd predau schimbul, și sînt mulțumit că n-am închis nici un ochi în post. De fapt, asta-i meseria".

Privindu-l pe omul acela mi-am dat seama că definiția — așa cum mi-o doream la început — definiția romantismului revoluționar nu există. Dacă s-ar putea spune ceva, ar fi puțin și nu întotdeauna exact. Ca și cum am vorbi despre zbor. Ca și cum o pasăre ar prinde glas și ar vorbi despre zbor, noi sperînd că odată, cîndva, să putem învăța să zburăm.

Așa cum în țesătura fină a unei seoici simți zbătîndu-se marea, o simți bătînd ca o inimă, sau ca o pendulă ce poate măsura timp și spațiu, ce poate măsură spațiu și timp cu aceeași mișcare, cum simți că ar trebui o fisură — oricît de mică — într-o seoică pentru ca valurile să năvălească într-un continuu flux către tine, așa am simțit în seara aceea de iarnă nehotărîtă, seara norocosului eșec, că ar fi de ajuns o clipă de încredere (echivalînd cu un veac de sinceritate în fața oglinzii) pentru ca o întreagă masă de oameni să năvălească, într-un flux continuu, botărîtă să se arate cu orice preț, să lase în lumina gesturilor și gîndurilor noastre.

Fiindcă romantismul revoluționar e o noțiune perfect verticală, avînd un ciudat și cutezător relief așezat invers — cu rădăcinile într-un cer cutreierat de uimire.

Romantismul revoluționar înseamnă A FI și A FACE (verbe ce nu pot fi despărțite, cum nu poate fi despărțit sufletul de trup), A TE ÎNDOI (îndoială dialectică ; dialectică — dătătoare de viață).

LELIA MUNTEANU ■

În ziua cînd apa năpustea la abatajul 83 și Giubalcă declama din Bălcescu

La Horăști, în seara zilei cînd la abatajul 83 oamenii întîlniseră un val de presiune, iar apa își dăduse drumul tare, rupînd tot ce găsea în cale, discutam cu lăcătușul din subteran Gheorghe Giubalcă. Pe nerăsuflate, pe nepregătite, a început să declame din „Bălcescu" al lui Camil Petrescu. Acest simplu miner din Motru, cu timp puțin și familie multă, aproape că știa pe dinafară piesa. Scenă cu scenă. „Bălcescu bolnav, dar nu învins, se întreabă asupra rostului existenței sale. *„Mi-au lăsat un ciot de viață, dar dacă doar zece ani aș mai trăi, aș scurma prin putregaiul lor cum scurmă plugul prin mărăcinișuri"*. Pentru Giubalcă, a-și duce viața fără a lupta împotriva a tot ce ne ține în loc, împotriva „putregaiului" din conștiințe, pentru demnitate și progres — ar fi de neconceput. Oare nu aceasta este unul din sensurile profunde ale romantismului revoluționar, azi ca și ieri ? Un romantism care nu se dezlipește nici un moment de realități, nu plutește în nori și nu visează imposibilul, ci, adînc implîntat în actul cotidian, este un romantism nu al vorbelor, ci al faptelor.

La Motru-Vest, două abataje trebuiau scoase afară. Pare simplu, pe hîrtie. Trebuiau însă scoase cu mîinile sau, cel mult, cu o simplă macara de mînă : un mal de pămînt închidea complet lucrarea, rocile se surpau și altă cale nu era. Complexe de două sute de tone (combină, transportor, secție de susținere) trebuiau mutate centimetru cu centimetru, timp de luni de zile. Mihai Parizian de la abatajul 34 cu brigada lui au lucrat atunci în noroi pînă la genunchi, deoarece apa amestecată cu argilă și nisip nu se mai putea evacua cu pompele. Trudind luni de zile, au scos la suprafață și abatajul 21, *care nu era al lor*.

Cum s-au întîmplat lucrurile? Cei de la abatajul 21, cînd s-au izbit de greutăți, au dat bir cu fugiții. (Scuturată bine, explicația alambicată pe care am primit-o cam la asta se reducea.) Așadar, brigada lui Parizian a transportat cale de 2 km în subteran, din troliu în troliu, prin galerii cu pantă variabilă, presionate, piese de două tone care nu erau „ale lor". Se trezeau, de la o săptămînă la alta, că galeria se îngusta. Cîteodată, de simbătă pînă luni deveneau de nerecunoscut din cauza presiunii miniere. Lucrau năclăiți de noroi pînă în albul ochilor, cu sudoarea șiroind și cu picioarele în apă pînă la genunchi. Au izbutit. Mai trebuie oare explicat de ce au făcut-o ? Să rămînem la actul în sine, care vorbește de la sine, neavînd nimic comun cu un eroism de moment, desigur lăudabil, dar totuși de moment. A fost o răspundere liber asumată pe parcursul unor luni, a unor lungi zile și săptămîni, relevînd deci mult mai mult decît noblețea unui gest măreț dar fugar, și semnificînd *o atitudine în fața vieții*.

LIONEL NIȚESCU ■

Oamenii luminâ

Ora 20 și 15 minute. La Centrul de rețele electrice din orașul Tîrgu Frumos, șeful de tură electricianul Brumă Alexandru urmărea cu atenție semnalele radio primite prin stația fixă. Totul decurgea normal. Deodată întunericul a inundat ca o pătură deasă orașul iar în eter vocea electricianului de serviciu de la Stația de 20 Kv a dat alarma :

— Electro 1 Tîrgu sînt stația 20 Kv, anunț decontectarea la scurtcircuit a liniei electrice de 20 Kv Tîrgu Frumos—Miclăușeni, de asemeni și-a liniei electrice în cablu ce alimentează zona industrială a orașului!

— Recepție, a răspuns șeful de tură, la măsurile de urgență !

În același timp telefonul a început să zbîrnîie. Era inginerul Vasile Palade, șeful centrului de rețele :

— Bădie Sandule, la legătura cu toți oamenii noștri fiindcă am impresia că s-a întîmplat ceva grav.

Apelurile telefonice ale șefului de tură către electricieni erau întîmpinate cu : imediat, vin. Soseau cu promptitudine risipindu-se la posturile stabilite de conducătorul unității. Întîmplător mă aflam în această unitate unde Brumă Alexandru, șeful de tură, primea și raporta inginerului Palade Vasile defecțiunile raportate de electricieni. La P.T.Z. 27 (l'ost de transformare cabină zid), avarie !; la L.E.S. 20 Kv (Linie electrică subterană) avarie !...

Informațiile curgeau una după alta.

Prin stația portabilă ing. Palade Vasile primea știrile, transmitea soluțiile apoi mergea la locurile unde era mai greu.

Secretarul de partid al unității, Muncileanu Gheorghe, de pe

În 1981, la Sibiu nu a murit nici un copil

În dezbatere:

Experiența doctorului Lulay

— Vreau înapoi, urlă copilul.

— Hai, mamă, că mă grăbesc.

Copilul se agață de clanța ușii policlinicii. Mama încearcă o eschivă :

— Mai venim și mîine !

— Nuuu, hai să mai stăm acum încă puțin, vreau înapoi la nenea doctoru'.

Copii care să plîngă la intrarea sau la ieșirea din policlinică, am mai văzut. Vineri 8 ianuarie mi-a fost dat să văd pentru prima dată, un copil care nu vrea să plece din policlinică.

Locul acțiunii : Policlinica de copii Sibiu

Cunosc policlinici mai frumoase, clădiri mai luminoase, dar e pentru prima dată cînd văd, pe culoarul de la intrarea unei policlinici, un brad atît de frumos împodobit. Liniștea e aproape totală. La parter, în dreptul cabinetelor, firesc, copii. Urc la etaj: aceeași relativă aglomerație. Dar nu se aud plînsetele acelea lungi, chinuitoare, ca niște scheunături, nimeni (sau aproape nimeni) nu vorbește : Din stația de amplificare a policlinicii se aude vocea domoală care încheie basmul : ....și-am încălecat pe-o șa...". Și imediat cu „v-am spus povestea mea", începe muzica. Un freamăt ușor străbate culoarul. Parcă acum și-a amintit fiecare pentru ce se află acolo.

— Bună dimineața zînă bună, bună dimineața îepurilă, bună dimineața licurici, arici, om cu mustăți și șabie...

Un nou venit, pacient în vîrstă de vreo cinci ani, se îndreaptă, de mînă cu mămica, spre un cabinet și își ocupă locul pe bancă. În timp ce mama îl dezbracă de palton, puștiul continuă dialogul cu păpușile mari de pe pereții culoarului. Și sînt acolo aproape toate personajele basmelor, nu păpuși obișnuite, ci chiar așa cum le-au văzut — probabil — la teatru : și zîne, și prinți, și licurici, și arici, iar copiii nu apucă să-și dea seama dacă, ce și cît așteaptă. Oricum, înconjurați de aceste personaje, cu muzica și cu basmele ca element sonor de fond, începi să înțelegi de ce un copil preferă să mai stea „încă puțin" la nenea doctoru'.

Cine-i nenea doctoru'?

Doctori sînt mulți. Evident. Sînt toate felurile de cabinete și tratamente și copii care au venit aici, singuri sau aduși, au venit pentru că îi doare ceva. Cei care revin, fie și numai la tratament, știu că-i așteaptă o durere în plus — a tratamentului — față de durerea bolii. Și totuși cineva a gîndit și a reușit să elimine frica, starea aceea de panică pe care am simțit-o cu toții cînd eram copii (și unii o mai simțim și acum) numai la vederea unui halat alb. „Dacă nu ești cuminte, te duc la doctor, să-ți facă o injecție!" vechea amenințare cu efecte imediate, la Sibiu, și-a pierdut eficiența. Cine este cel care a reușit să descopere adevărul simplu al rolului medicului în relația cu copiii și să-l imprime — în felul de a fi, în prezentare — întregului personal al policlinicii ?

Fișa personală :

Numele și prenumele : Lulay Iosif.

Data și locul nașterii : 14 decembrie 1936, Gherla.

Studii : Facultatea de medicină generală Cluj, promoția 1961.

— doctorat în medicină (Institutul C.I. Parhon — București) cu lucrarea „Tulburări endocrino-metabolice în diabetul zaharat la copii".

Din 1967 — Sibiu.

Din 1974 — Director al Policlinicii de pediatrie a municipiului Sibiu.

Nu pare să-mi spună prea multe fișa asta personală pentru cel ce nu-l cunoaște pe doctorul Lulay. Apelez la ajutorul unui fost pacient (4 ani și 8 luni) : îi arăt fotografia nr. 1. Zîmbește. „Ce vezi?" îi întreb și el începe să-mi explice, în stilul învățat la grădiniță, ușor cîntat, lungind unele silabe : „Aici îl văd pe doctorul drăguț Lulay, foarte deștept, cu un copil pe pat, umblă la butoane și zîmbește ca să nu mai facă copilu' pipi în pat".

Mă uit încă o dată. În fotografie, doctorul e serios. Asta e! Zîmbetul ! Față de carură de rugbyst, față de statura impresionantă (nu numai în raport cu copiii), față de sprîncenele stufoase și arcuite ce par să imprime mai mult severitate figurii, amintirea afectivă și efectivă a fostului pacient a reținut un singur element : „zîmbetul".

Lămuriri în privința zîmbetului și a eficienței economice

Interlocutor : Tovarășul doctor Dumitru Suciu, director general al Direcției sanitare a județului Sibiu.

„La 1 octombrie 1979 a fost lansat „Programul de depistare a cardiopatiei reumatismale". Acest program prevede depistarea streptococică prin triaje epidemiologice făcute de trei ori pe an, la începutul școlilor (după vacanțe).

Rețeaua de pediatrie a orașului este condusă de această policlinică. Practic, toate creșele, grădinițele, școlile, toți copiii municipiului Sibiu sînt în grija doctorului Lulay și a celor 440 cadre medicale care asigură starea sănătății copiilor, asigură, mai departe, vitalitatea cetățenilor Sibiului.

Doctorul Lulay a introdus un stil propriu de lucru. Există un program cadru lansat de Ministerul Sănătății. În județul Sibiu s-a adaptat programul la condițiile noastre, l-am modernizat pînă la introducerea în lucru a calculatorului electronic și practicarea unei profilaxii specifice. La Constătuirea națională de cardiologie, care a avut loc în 1981 la Cluj-Napoca,

GESTURILOR ȘI GÎNDURILOR NOASTRE

o mașină ajuta la soluționarea unor probleme.

În miez de noapte, pe un frig ce tăia în oase, oamenii — electricieni de pe mașinile de intervenție — se deplasau unde era nevoie. Bezna profundă era sfîșiată doar de farurile mașinilor.

Telefoanele zbîrnîiau înnebunite ; locuitorii, șefii de unități unde se lucra cereau disperați relații, așteptau cuvinte calde de încurajare. Fabrica de încălțăminte, Centrala termică, Secția de stofe tricotate, Abatorul de păsări. Secția de resapat anvelope își întrerupseseră activitatea.

Căutări febrile... se încerca vindecarea rănilor rețelei.

Ora 21 și 15 minute se raporta restabilirea circuitului electric la Centrala termică, amenințată cu înghețarea instalațiilor și deteriorarea utilajelor.

Ora 21 și 55, electricianul Toarbă Costel anunța: locuințele centrului orașului au lumină.

Ing. Palade Vasile : urgentați lucrările, oamenii nu pot să aștepte !

La lumina lanternelor și a farurilor mașinilor, electricienii săpau la cablul subteran din incinta Fabricii de încălțăminte și la cel de la Stația de 20 Kv. Gerul sticlos pătrundea pe sub pufoaice, tăia mîinile, sudoarea șiroia înghețind apoi pe obraji. Însă electricienii mușcau cu rîngile și hîrletele în carnea pămîntului bocnă.

Unele avarii nu puteau fi depistate, se simțea nevoia unui laborator auto dotat cu detescop pentru depistarea defectelor cablelor subterane care se afla în dotarea Centrului județean de rețele.

În eter se auzea glasul șefului de tură, Brumă Alexandru : Electro 1 Iași, Electro 1 Iași, sînt Electro 1 Tîrgu Frumos, puneți-ne la dispoziție un laborator-auto cu detescop pentru porțiuni de cablu subteran. Nu am putut depista cu mijloacele noastre toate defecțiunile.

Răspunsul a sosit prompt : Electro 1 Tîrgu Frumos cunosc situația de la voi, într-o oră aveți utilajul. Sînt Coordonatorul de manevre, maistrul Herghelegiu Mihai.

Și în mai puțin de o oră laboratorul era prezent. Se lucra într-un ritm drăcesc. Procesul de producție în multe unități trebuia să înceapă a doua zi. După o muncă istovitoare de peste 19 ore șeful de centru Palade Vasile raporta :

— Oamenii mei au înlăturat această avarie. Zeci de nume de oameni-lumină care prin frig, prin noapte, la înălțime, cu riscul vieții să aducă lumina : Toarbă Costel, Afilipoaei Vasile, Roman Adrian, Ambrozie Grigore, Stoleru Ilie, Crișmăriuc Costică, Velniceru Aurel, Butnaru Aurel, Dascălu Gheorghe, și întreg colectivul acestui Centru de rețele uniți în forțele lor fără preget la orice oră din zi și din noapte duc făclia luminii pe meleagurile noastre. Oameni-lumină ardeau în inima lor ca o torță a lui Danco pentru semeni.

PAPUȘOIU DUMITRU

Jurilovca — o întreagă istorie care nu este mereu pitorească

Mai tînăr fiind, Dumitru Afanasie totuși crede că lucrurile se cer urmărite din rădăcinile lor și aceste rădăcini se afundă într-o vreme cînd el, de loc din Mahmudia, încă nu sosise pe aceste meleaguri. Cu ani în urmă, complexul Razelm-Sinoe a fost exploatat fără nici o măsură, la singe, pînă la ultimul pește și redresarea situației a fost intrucîtva accelerată de Legea nr.12 din 74, privind pescuitul și piscicultura. Populația subacvatică s-a refăcut substanțial, dar procesul acesta ar fi avansat cu o altă viteză dacă ar fi fost scos din stadiul jumătăților de măsură. Nu prea încrezători în virtuțile amenajărilor amintite, din motive ce se vor vădi mai la vale, cei din Jurilovca au cerut îngăduința de a popula complexul cu puiet obținut prin reproducere naturală. Probabil îngăduința le-a fost dată, însă nu li s-a aprobat construcția bazinelor strict necesare și, de la an la an, intențiile lor bune au rămas baltă. Dar ei tocmai în limanurile naturale investesc mari speranțe, pentru că amenajările de la Taucu, Toprai-chioi, Babadag, Lunca, 6 Martie sau Perișor le-au dat și le vor da și de acum înainte o bătaie de cap întru toate nemeritată. Practic, aceste amenajări îi trag înapoi. În incintele lor nu se realizează nici 40 la sută din plan, din cauze ce se dezvăluie oricui cît de cît înzestrat cu bun simț : un neînfrînat apetit pentru grandomanie le-a croit la dimensiuni ieșite din comun și, peste toate, pe terenuri improprii. Nămolurile și bahna, pe de o parte, nu permit obținerea producțiilor proiectate. Pe de altă parte, în incinta unor amenajări de 3 000 ha și mai mult, bineînțeles, păsările acvatice își fac de cap, înjumătățind pur și simplu populația piscicolă. Dacă bazinele ar fi avut dimensiuni rezonabile, s-ar fi putut controla mult mai eficient, cu puțini oameni, dar așa, cînd nu le vezi malurile nici prin binoclu, lupta cu păsările ihtiofage produce rezultate derizorii de-a dreptul.

Oricum, viața merge înainte, nu stă pe loc, și unitatea piscicolă din Jurilovca și-a asigurat furajele necesare pentru anul în curs. Nu prea sînt de calitate, dar asta e altceva. Apoi, și-au propus mecanizarea operațiunilor de preluare a peștelui în atelierele de la mare, prin pompe, conducte aspiratoare și benzi de transport, și treburile, din acest punct de vedere, sînt pe calea cea bună. Sînt pregătiți și în anul acesta să ofere consumatorilor pește proaspăt, peste cele 1 600 tone livrate în '81, însă îi încurcă absența mijloacelor de transport cu capacități frigorifice mici. În plus, din acest punct de vedere, de cînd unitatea nu mai dispune de mașini propriî, au căzut și pescarii din Jurilovca pe mîna celebrei întreprinderi ITSAIA. Necazuri mult mai mari survin însă cînd crește nivelul apei în Dunăre, opintindu-se cu viituri în canalul Lipovenilor, în Dunavăț și Dranov și distrugînd cordoanele de pe litoral. Atunci, peștele scapă irezistibil din lagună în mare. Se vorbește de ani și ani despre regularizarea debitelor de apă în deltă, despre stăvilare și ecluze destinate să țină nivelele sub control, însă nu se întreprinde nimic practic. Și așa, din aproape în aproape, ajungem și la cuterele în jurul cărora meșteresc cei 16 oameni conduși de Simion Macar.

Sînt numai 13 cu toate, dacă nu socotim între ele și șalupele remorcher, și au nume culese fie de pe uscat, fie de pe mare, fie dintre întîmplări închipuite doar cu puterile minții : *Dropia, Anghila, Dragonul*... Și cele mai multe sînt căzute de tot, după treizeci de ani și ceva de serviciu. Unii au și uitat cum au ajuns ele aici, înainte de anii '50.

Încît, la urma urmelor, titlul nostru se justifică integral. Sub munca și speranța pescarilor din Jurilovca regăsim o întreagă istorie, care nu este mereu pitorească. Cu toate acestea, noi refuzăm să credem că unei îndeletniciri ancestrale i-ar fi sunat ceasul și că nimeni nu se mai gîndește la perspectivele ei.

MIHAI PELIN

Profesor de țară sau profesor în țară ?

Acest Vasile Fodoruț îi învață carte pe copiii din Deseți din anul 1926. El s-a căsătorit — și o spune cu un fel de semeție care are neapărat un înțeles adînc și harnic — devreme, cu o țărancă. Cele trei fete ale lor sînt cîteștrele — Viorica, Mara și Elena — profesoare și învățătoare. În familia lui, dealtfel, numărul cadrelor didactice a ajuns acum la zece.

Vasile Fodoruț s-a stabilit pe coama unui deal, de unde putea cuprinde aproape tot Desețiul și satele aparținătoare. Pe un pămînt considerat sărac, dascălul de țară a ridicat o casă și grajduri, a adus apă, a plantat două sute de meri, a săpat grădină, a crescut oi, a îngrijit stupi de albine, a îngrășat vite și pămîntul a devenit bogat. Am văzut la Vasile Fodoruț o cărticică — Breviarul gospodăriei personale în deceniul '61—'70 și '71—'80 — cu 24 de rubrici și conturi foarte minuțioase de cheltuieli și venituri, care te trimite cu gîndul la contabilitatea unei întreprinderi. Vasile Fodoruț a vrut să-și dovedească sieși, ca să poată dovedi și altora, mai apoi, că lucrurile au toate o măsură și că nu prea se întîmplă muncă nerăsplătită, dacă-l făcută chibzuit.

În 1926, pe cînd venise învățător la cei 160 de copii școlari din Deseți, Vasile Fodoruț s-a gîndit că e de datoria lui să ajute comuna să trăiască mai bine și a înființat un soi de Academie a mărului rural, care avea numele de „Școala de pomicultură de la Bocicoiul Mare". Țăranii nu prea se lăsau convinși. Ne-am luptat, ziceau ei, două sute de ani ca să alungăm pădurea din sat și uite că vrea unul s-o aducă înapoi". În consecință, au purces să rupă pomii abia plantați. Bun orator, om cu darul prieteniei și al unirii de interese, Vasile Fodoruț i-a pedepsit pe stricătorii de pomi punîndu-i să sădească alți meri. Cu totul, munca dascălului de țară, în afara profesiei, a dus la așezarea, prin locuri puțin folosite ori de-a dreptul neglijate, a unor livezi cu 28 000 de meri.

Interesant este că în lupta lui, învățătorul Fodoruț a fost sprijinit de un țăran pe nume Aurel Făt.

Cînd vorbește despre Andrei Făt, care-i directorul Școlii generale, învățătorul pensionar Vasile Fodoruț îi spune „tovarășul director". Și nu e deloc ironic. Andrei Făt, care a absolvit odată cu ultimul an de profesie al învățătorului său, se consideră și astăzi elev, deși e om cu doi copii mărișori și are în grijă școlară zeci de prunci. El gîndește că de la Vasile Fodoruț a învățat să aprecieze drept importanța a tot ce-i fapt. Și fapt este că Vasile Fodoruț — care scrie pentru fiii și nepoții lui Andrei Făt istoria trăită a ținutului și a Maramureșului în cărți ce se cheamă „File rupte din calendarul vremii" — trăiește ca un om de acțiune. „Dacă istoria vieții mele — spune el — nu ar fi fost ce a fost, dumneavoastră, toți cei care treceți Munții Gutin, ați fi venit la Deseți nu ca astăzi, după cum vă e plăcerea și interesul, ci cu pașaport".

TUDOR OCTAVIAN

În ANUL 1981 NU A MURIT NICI UN COPIL !

Sînt că ar trebui să spun mulțumesc, mulțumesc, doctore, mulțumesc pentru liniștea aceasta a sufletelor de mamă. Mulțumesc, tovarășe doctor Suciu, deși, cu atîta discreție și modestie treci sub tăcere un alt factor esențial : deplina încredere, prietenia și sprijinul care l-ai acordat doctorului Lulay în susținerea fie și numai morală a programului său de activitate, uluitor, grandios, un superlativ nu mai e suficient cînd spui ce a reușit doctorul Lulay pentru cei 54 644 de copii ai lui : siguranța vieții. În 1981, anul în care în municipiul Sibiu nu a murit nici un copil de cardiopatie reumatismală, fișele calculatorului electronic al Centrului teritorial de calcul (care păstrează evidența luptei doctorului Lulay pentru viața copiilor), indică 198 de copii salvați. O sută nouăzeci și opt, deci aproape cinci clase de copii care au fost vindecați, a căror boală a fost oprită.

„Acești copii nu ies din evidența noastră", continuă tov. Suciu, „ei sînt urmăriți și după vindecare, și după 16 ani, cînd practic ies din evidența policlinicii de pediatrie. Fișa lor este oferită rețelei de adulți, se trimite o scrisoare către Centrul de orientare profesională, pentru orientarea acestor tineri către meserii care să le ofere posibilitatea de a lucra fără riscul de îmbolnăvire. Cardiopatia reumatismală este o boală care dă — dincolo de durere și de viață trăită pe jumătate — în cea mai mare parte din cazuri, pensionări în jurul virstei de 30 de ani".

De ce ne ferim de sentimente ? Pentru o luptă atît de tenace ca aceasta, pentru ca în nici o familie să nu mai existe lacrimi, durere, neputință, acești oameni aduc argumente economice. Și ele există, sînt certe, precise : „Costul unui caz de boală este de 812 162 lei (sumă în care sînt calculate medicamentele, analizele, lipsurile din producție, spitalizarea pensia de boală, școlarizarea neamortizată). Costul sau mai bine zis PREȚUL cardiopatiei evitate este de 16 243 240 lei. Costul programului aplicat în jud. Sibiu în rețeaua sanitară Sibiul a prezentat rezultatul experienței proprii".

Cel 54 644 copii ai municipiului Sibiu sînt „copiii lui Lulay". Ei sînt controlați de trei ori pe an într-o campanie de anvergură impresionantă cu randamente certe pe linie de sănătate și pe linie economică. Practic, după fiecare vacanță, toți copiii trec prin control și celor „cu roșu în git" li se ia o probă de exudat faringian pentru depistarea streptococică. Streptococul acesta care produce îmbolnăvirea de anghină (care duce la cardiopatie reumatismală) poate exista în stare pasivă : copilul se prezintă cu roșu în git (se iau probe și în 24 de ore avem rezultatul) sau în stare activă, și bolnavul este depistat cu ocazia triajelor epidemiologice. Nu mai așteptăm ca să se prezinte el la policlinică, mai ales că nu puțini părinți consideră — dacă știu — că „roșu în git" e un fleac de răceală. Și poate fi așa. În această toamnă (1981) au fost controlați, la reluarea cursurilor în școli și grădinițe, 11 551 de copii, au fost depistați 645 de suspecți cărora li s-a recoltat exudat faringian : 44 erau purtători de streptococ, aveau riscul de a se îmbolnăvi. Nici unul din acești 44 de copii nu se simțea rău, n-ar fi venit la policlinică.

Ce se întîmplă mai departe: În cadrul Policlinicii a fost creat Centrul de dispensarizare și moldaminizare deservit de un medic și două cadre sanitare. Fiecărui copil depistat a fi purtător de streptococ, i se întocmește o fișă. Pînă aici, totul normal. Aceste fișe sînt introduse într-un program stabilit și calculatorul ne furnizează această fișă (fișa nr. 1). Ce se obține ? Avînd această fișă în care este trecută ziua și luna la care trebuie să se prezinte pentru injecția cu moldamin pe parcursul unui an întreg, s-a eliminat automat orice formă de birocrație : rețetă, bonuri de ordine, așteptare. Bolnavul are și el această fișă și se prezintă la cabinet în ziua și luna indicată, i se face injecția, fișa este într-un sistem de evidență continuă, astfel încît dacă nu s-a prezentat o dată, la a doua absență i se trimite o înștiințare (fișa nr. 2) prin care i se reamintește obligația de a se prezenta la tratament. Lunar se întocmesc — tot la calculator — evidențe ale bolnavilor (fișa nr. 3), evidențe ce cuprind numele tuturor bolnavilor aflați în tratament, numărul fișei, numărul de injecții planificat, efectuat și restanțe.

Ce înseamnă — practic — acest sistem de depistare și tratament? În 1970, mortalitatea infantilă a județului Sibiu era de 29,8 la 1 000 de copii, în 1971, 30 la mie. În 1974, anul în care doctorul Lulay a preluat conducerea policlinicii și implicit a rețelei sanitare de pediatrie a municipiului Sibiu (n.n. și interlocutorul meu, tovarășul Dumitru Suciu, Direcția sanitară a județului Sibiu) acest procent, ce chinuitor e pentru conștiința noastră să exprimăm în procente pierderea vieții unor copii, era de 28,1 la mie, ca numai după un an să scadă vertiginos la 16,4 la mie, în 1980 — 14,9 la mie, 1981 — 11,3 la mie. (În acest număr sînt cuprinse și decesele produse de accidente). Stilul de lucru al doctorului Lulay s-a transmis în tot județul. Iar în ceea ce privește activitatea proprie a doctorului Lulay, dacă în 1975 în municipiul Sibiu au murit 22 de copii bolnavi de cardiopatie reumatismală, datorită programului de depistare și tratament aplicat de dr. Lulay, în 1978 și 1979 numărul lor este de 6, iar în 1980, doi.... DAR :

conducă de tov. Dumitru Suciu și elaborat de dr. Lulay este de 567 684 lei. Beneficiu net : 15 675 556 lei.

Simbătă, 9 ianuarie 1982. Prima simbătă liberă a Policlinicii de pediatrie Sibiu. În biroul doctorului Lulay, trei oameni zîmbesc. Tovarășul doctor Dumitru Suciu, venit în vizită, directorul economic, tov. Topa și însuși doctorul Lulay. De dimineață au venit vă vadă „cum merge". Tov. Topa nu-și găsește locul : are 10 mașini pregătite și nici o solicitare. Intră, din gerul crunt de afară, o doctoriță, grăbită și, evident, înghețată : „Gerul poate împiedica bolnavul să vină la policlinică, nu pe medic să meargă la bolnav".

Sfîntă liniște.

Apare alt medic, anunță laconic : „Doctorul Țuțungă e la medicală".

Toți au venit. Doctorul Lulay zîmbește. Știa, îmi spusese de dimineață că e sigur că nici unul din medici nu se va îndura să nu treacă pe la „bolnavii lui", chiar în ziua liberă. Din camera alăturată apare, gracilă și drăguță ca o adolescentă, asistenta Ana Olsuteanu. Lucrează o păpușă : Făt-Frumos Moldamin, pe care o s-o pună jos, la cabinetul de moldaminizare. Și mai are, în mod excepțional, un mic pacient venit de la București care pleacă în aceeași seară. Băiețelul s-a întins pe pat, ascultă muzică și îl așteaptă pe doctorul Lulay.

I. DUMITRU

Priorităţi româneşti în hematologie

— Ziceţi, stimate tovarăşe profesor Ştefan Berceanu, că valoarea unui medic e dată de cîţiva parametri, primul dintre aceştia fiind, în accepţiunea dumneavoastră, formaţia, apartenenţa la o şcoală. Deşi se ştie şi se recunoaşte că aţi fost intre primii, ca să nu zicem primul, care au introdus patologia imună în clinică, întemeind imunopatologia, vă trageţi, fireşte, dintr-o şcoală. Din care, tovarăşe profesor, din a cui ?

— La origine sînt internist, iar formaţia de laborator o datorez profesorului Emil Crăciun, alături de care am început să lucrez devreme, încă din anul IV de studii, la Institutul „Babeş". După aceea, am trecut la Institutul „Cantacuzino", unde am deprins de la profesorul Constantin Ionescu Mihăeşti, adevărat continuator al marelui Cantacuzino, tehnicitatea în histopatologie, în imunologie, în hematologie. El mi-a deschis, de timpuriu, orizontul biologic al patologiei, patologie pe care, mai tîrziu, am abordat-o pe linie imunologică şi hematologică.

— Vom ajunge, cu voia dumneavoastră, şi la acest „mai tîrziu", să vedem însă ce-a însemnat pentru viitorul profesor Ştefan Berceanu epoca de început a profesiei.

— Am fost, mai întîi, extern şi intern prin concurs, o ucenicie care ar merita reconsiderată şi în timpul căreia am acumulat foarte mult. Am mai spus-o şi o repet, concursurile stimulează şi, mai mult decît atît, ele au rolul, foarte important, de a specializa timpuriu şi de a proteja vîrfurile. Ei, dacă vreţi, ca în sport, cine are talent trebuie să înceapă cît mai devreme. Eu, de pildă, am dat cel puţin 10 concursuri, pînă la cel de docent, fiecare mi-a prins bine, în felul său. Ar trebui să ne întoarcem la sistemul acela.

— Chiar cu riscul de a brusca niţel ordinea acestui dialog, ne-ar tenta să vă întrebăm dacă dumneavoastră, hematolog de talie mondială şi şeful singurei clinici cu profil din ţară, aţi izbutit să faceţi şcoală. Dacă aveţi, pe această linie, suficiente motive de satisfacţie.

— Am crescut oameni buni şi uniţi, cel puţin aşa îmi place să cred. Cu pregătire complexă, în cercetare, în practică, în învăţămînt. Mulţi dintre ei lucrează aici, la Fundeni, alţii s-au răspîndit în teritoriu, Emanuel Gheorghiţă la Braşov, Mihai Rădulescu la Constanţa, Alexandru Leluţiu la Sibiu, Marcela Grigoriu la Piteşti, Maria Amza la Botoşani, Trestian Găvănescu la Vîlcea, Gheorghe Ninulescu la Oradea, alţii, hematologi demni de stimă. Din păcate, în ţară numărul specialiştilor e încă redus, iar profile de hematologie nu mai sînt nici măcar în marile centre univer itare. Au fost la Iaşi, la Cluj-Napoca, la Tîrgu Mureş, dar s-au subţiat. Judeţe întregi au rămas neacoperite.

— E logic, nu-i aşa, să vă întrebăm de ce. Asta şi facem.

— Planul de formare a specialiştilor e defectuos. Aici, la Fundeni, unde funcţionează o clinică de nivel mondial, nu exagerez cu nimic, s-ar putea forma, anual, 5—6 specialişti, ca să nu zic mai mulţi. N-avem însă decît 2-3?! Şi încă ceva. Planul de învăţămînt ar fi trebuit să înceapă la 1 octombrie, a început la 1 februarie ? ! Aşa stînd lucrurile, e greu de crezut că cele 155 de paturi de care dispunem pot rezolva chiar totul, întreaga cazuistică, deşi, repet, rezultatele pe care le avem în boala Hodgkin, în mieloame, în bolile autoimune de sînge etc., nu sînt cu nimic mai prejos decît cele înregistrate în marile spitale din străinătate. În primele, de pildă, deţinem cea mai bogată cazuistică din Europa, iar în privinţa celorlalte, a anemiilor hemolitice, a purpurelor trombopenice etc., avem posibilităţi de diagnostic precoce şi de tratament excelente.

— Am notat, am înţeles. Să ne întoarcem în timp, da ?

— Am mai avut, pe lîngă dascălii menţionaţi, şi alţii. Am făcut cardiologie cu reputatul profesor Bazil Teodorescu, iar profesorului Nicolae Gh. Lupu, somitate a medicinei interne, i-am fost, pe rînd, intern şi şef de lucrări, iar mai tîrziu, în 1961, director adjunct ştiinţific. În 1960, m-a chemat să conduc hematologia clinică la institutul pe care-l întemeiase şi care, azi, îi poartă numele, în anul următor am fost numit director adjunct, deşi nu eram decît şef de lucrări ? ! Cu alte cuvinte, mi s-a acordat încredere devreme, iar eu, cel puţin aşa cred, n-am dezamăgit.

— Într-un asemenea caz, zicem noi, modestia nu-şi are locul, stimate tovarăşe profesor Berceanu. Nu că n-aţi dezamăgit, dar aţi deschis, în imunopatologie, în hematologie, în alte domenii, o mulţime de drumuri, aţi scris manuale şi cărţi de referinţă, iar onorurile de care vă bucuraţi n-au făcut altceva decît să răsplătească o carieră de excepţie, purtînd pecetea muncii, a seriozităţii, a perseverenţei.

— Da, perseverenţa are un rol extrem de important în medicină. Nu numai în medicină, dar mai ales în ea. N-am ajuns totdeauna la ţintă din primul foc, cum se zice, dar n-am dezarmat, am luat-o de fiecare dată de la capăt, mai ambiţios, mai aprig. Vorbeaţi, la început, despre criteriile după care ar trebui judecată calitatea unui medic. Între acestea, aş situa la loc de frunte, după formaţie şi alegerea unui domeniu, căruia trebuie să i te dedici ca să poţi lăsa ceva în urmă, şi obligaţia ca specialitatea pe care o reprezinţi să se compare oricînd, să se confrunte, cu tot ce-i mai nou pe plan mondial.

Ştefan Berceanu ; profesor doctor docent, şeful Clinicii de hematologie de la Spitalul Fundeni ; autor de cărţi, între care „Sistemul reticulo-endotelial", 1967, „Imunologie şi imunopatologie", 1968, „Imunobiologie, imunochimie, imunopatologie", 1975, „Hematologie clinică", 1977, „Biologia şi patologia imunităţii", 1981 ; membru al Comitetului de conducere al Societăţii internaţionale de hematologie şi al celei de chimio şi imunoterapie ; membru al Societăţii internaţionale de medicină internă, al Societăţii franceze de hematologie, al Academiei de Ştiinţe din New York, al Centrului internaţional de logică şi ştiinţe comparate, al Clubului mediteranean de hematologie ; membru în Colegiul de redacţie al revistei „Biomedicine", Londra, „revistă europeană de studii clinice şi biologice ; laureat, pe 1980, al Academiei naţionale italiene „Dei Lincei".

— E frumos ce ziceţi, dar unii susţin că n-au mijloace pentru asta ? !

— Pentru mijloace trebuie să te baţi. Să nu stai cu mîinile încrucişate. Să nu uiţi, nici o clipă, de marile datorii morale pe care le incumbă faptul că, fiind român, te tragi dintr-o şcoală redutabilă, care are tradiţie şi conţinut. Sigur, într-un timp, ierarhia valorilor a fost niţel încurcată, dar şcoala noastră de medicină a rămas în faţă, e respectată pretutindeni. Contribuţiile ei, mai vechi şi mai noi, la zestrea universală de valori sînt limpezi, de necontrazis. Mai sînt, de pildă, concetăţeni de-ai noştri care ţin morţiş să se trateze de-o boală sau de alta în străinătate, o prejudecată, o vom schimba, dar greu. Cînd unul ajunge la o clinică de hematologie din Franţa sau din Elveţia, să zicem, ştiţi ce li se spune ? De ce-aţi bătut drumul pînă aici, cînd voi aveţi, la Fundeni, o clinică atît de serioasă ? ! Chiar şi noi, li se mai comunică, trimitem bolnavi la Bucureşti, mergeţi acasă şi trataţi-vă acolo ? ! Credeţi c-am ajuns uşor aici ? N-am ajuns. A fost nevoie de multă muncă şi de multă perseverenţă, dar am izbîndit şi hematologia românească e, azi, egală oricăreia din lume. La fel la congrese. Am umblat mult, de la Kiev la Amsterdam, de la Londra la Istanbul, de la Montréal la Hamburg etc., am prezidat şedinţe, am condus mese rotunde, peste tot am fost şi sînt privit cu interes, cu stimă. Toţi mă cunosc, toţi mă respectă, şi nu e numai cazul meu, mulţi confraţi sînt priviţi la fel. Nici aici n-am ajuns uşor şi, în orice caz, n-am ajuns pe vorbe, căci în medicină impostura nu rezistă nici un ceas. Faptele au contat, lucrurile concrete.

— Daţi-ne un exemplu.

— „Imunobiologie, imunochimie, imunopatologie", cartea pe care am scos-o, împreună cu Ion Mesrobeanu, în 1975, a fost în 1977 tradusă în rusă. Adică sovieticii, care au o medicină dintre cele mai avansate, de ce ne-ar fi preluat tocmai pe noi dacă n-am fi avut puncte de vedere noi, originale, îndrăzneţe ? ! De asemenea, „Hematologia clinică", ieşită în 1977 sub redacţia mea, va fi curînd tradusă în rusă. Altă dovadă, nu ? Dar mai sînt atîtea priorităţi româneşti sau măcar contribuţii de importanţă excepţională.

— Cum ar fi ?

—Aţi auzit de reversori ?

— N-am auzit de reversori.

— Ei bine, sînt nişte substanţe capabile să transforme celula leucemică în celulă normală. Sînt foarte la modă, japonezii şi americanii le acordă o atenţie deosebită. Ele schimbă datele terapiei, înlocuind terapia agresivă, prin care celula malignă era distrusă, afectîndu-se însă şi sistemul imunitar, cu una biologică. Îndrăznesc să afirm că acest fenomen de reversibilitate a fost observat pentru prima dată în România, la „Cantacuzino", iar noi am publicat despre el încă din 1968. Revista „Studii şi cercetări de medicină internă", numărul 5, tomul 9, pe 1968 poate depune mărturie în acest sens. Am remarcat că celulele leucemice îşi pot recăpăta, în anumite condiţii, proprietăţile de celule normale, am văzut asta, în cultură, primii din lume. Numai că, pe plan mondial, descoperitorul reversibilităţii e socotit australianul Metcalf, care a publicat despre fenomenul respectiv abia în 1970 ? ! În 1979, s-a ţinut, pe această temă, un simpozion internaţional la Hamburg unde am arătat că noi, românii, deţinem cele dintîi date cu privire la reversori, că noi am publicat primii, dar problema priorităţii a rămas încurcată. Adaug că în 1973, cu ocazia congresului internaţional de la Praga, s-a ţinut o masă rotundă prezidată de cunoscutul profesor Jean Bernard. Acolo, am anticipat terapia prin reversori, aflată în prezent în curs de experimentare clinică. Poate că-i şi vina noastră, sîntem uneori prea modeşti, prea temători. Străinii, în schimb, cum descoperă ceva, cît de mărunt, se bat cu pumnii în piept.

— Apropo de priorităţi. Sînteţi preşedintele comisiei care testează, testează şi iar testează medicamentul doctorului Mihai Leontopol. Ce mai e cu el ?

— Dacă nu greşesc, eu am fost primul care am vorbit favorabil despre Leontopol. Desigur, nu mi-am schimbat opinia. Treburile merg bine, se trece la un experiment mai extins, mai multe nu pot spune. E, dealtfel, şi dorinţa ministerului. Să lăsăm lucrurile să se desfăşoare. După cum decurg cercetările am convingerea că vom ajunge la rezultate clare.

— Aşa e, încă în 1980 dumneavoastră afirmaţi chiar în „Flacăra", în numărul din 30 octombrie, că „spre exemplu, la Leontopol, din 36 de bolnavi, 18 sînt cu efecte deosebite. Eu nu pot trece peste asta. Am informat ministerul. Este un lucru deosebit ! Unii sînt porniţi dinainte, precum într-o piesă de Brecht cînd Galileu vrea să-i arate inchizitorului cum se vede soarele cu luneta, iar inchizitorul spune : „Eu nu vreau să văd, eu ştiu dinainte". Cum poţi şti dinainte ? ! Omul ăsta arată metastaze de cancer vindecate — mai multe cazuri, remisiuni complete" etc., etc. E bine că aţi rămas pe poziţie. E cazul însă să precizăm că, faţă de toate aceste constatări ferme, confirmate şi de alte autorităţi medicale ca profesorii Dorin Hociotă, Simion Purice, Dănilă Cincă şi alţii, nu amînarea este metoda de aflare a adevărului, ci recunoaşterea oficială a metodei şi, implicit, asigurarea condiţiilor necesare imediatei ei aplicări, în beneficiul oamenilor, al ştiinţei. Orice tergiversare devine cu atît mai riscantă cu cît, din cîte cunoaştem, şi medici din alte ţări sînt pe punctul de a realiza ceea ce în ţara promotorului acestei metode se întîrzie fără justificări consistente. În ceea ce priveşte prioritatea de care aminteaţi, poate că n-aveţi de ce vă plînge. O somitate mondială, profesorul Peter Miescher, citează în a sa „Textbook of Immunopathology", tipărită în 1976, cercetările pe care le-aţi efectuat încă din 1963, e exact ?

— Miescher face chiar mai mult, reproduce un tablou de rezultate experimentale, cele făcute la „Colentina", dar cît ne încălzeşte asta ? ! Mai sînt şi alte priorităţi, contribuţii originale, nici ele nu-şi găsesc locul meritat. Am observat, de pildă, între primii că stimularea permanentă a ţesutului limfoid, inflamaţia cronică a ganglionilor, reprezintă un indiciu de stare precanceroasă. Am scris asta încă în 1967, în „Sistemul reticulo-endotelial", carte scoasă alături de Mariana Gociu, noi am zis şi, din păcate, noi am auzit ? ! La fel, am demonstrat că bolile autoimune, periarterita nodoasă sau lupusul eritematos, au la bază o stare de deficit imun, o lipsă de apărare, azi ideea e unanim acceptată, dar despre cei care au deschis drumul, despre români, se vorbeşte şi nu se vorbeşte ? ! În 1969 şi 1970, am lucrat la Paris, la Institutul de cancerologie şi imunogenetică, în fruntea căruia se găsea, ca şi acum, reputatul profesor Georges Mathé. M-am axat pe culturi şi, între altele, am descoperit un fenomen biologic deosebit, facilitarea imună celulară de creştere tumorală. Mai clar, am depistat că există în organism, pe lîngă celule care inhibă cancerul, şi celule care îl favorizează. Urmînd să revin în ţară, am lăsat profesorului Mathé o notă despre acel fenomen, despre care încă nu se vorbise. N-a publicat-o. În schimb, americanii au evidenţiat, şi ei, facilitarea imună prin 1978, iar eu m-am ales cu o scrisoare, semnată de Mathé, care recunoaşte că i-am lăsat nota aceea ?! La fel, mai tîrziu, americanii Broder şi Waldman mi-au scris, subliniind contribuţia noastră.

— Poate că pînă la urmă se va face dreptate, ce ziceţi ?

— Ştiu eu ce să zic ? Poate. Multor români li s-a făcut, în medicină, dreptate după moarte.

— Mai devreme vorbeaţi despre obligaţia morală de a lăsa ceva.

— Eu ca eu, dar mai sînt unii care după 40 de ani de stat la catedră, pleacă fără să lase o carte. N-am să dau exemple, dar sînt.

— Care e, şi cu asta am încheiat, conceptul dumneavoastră despre medicul de calitate ?

— Tot ce-am spus pînă acum, plus necesitatea de a fi om de cultură generală biologică, cu penetraţie filozofică chiar. El trebuie să cunoască fiinţa omenească în ansamblu, numai aşa va putea să spere la o condiţie optimă pentru om. Asta a fost şi a rămas ideea fundamentală a existenţei mele, aspiraţia către o condiţie optimă pentru om. Cîte ceva am realizat şi sînt oarecum mulţumit, dar drumul e încă lung. Totul e, cum ziceam, să lupţi, să te zbaţi, să nu te laşi.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Consacrare mondială pentru navigatorul solitar

O prestigioasă realizare ştiinţifică românească şi-a găsit o nu mai puţin prestigioasă confirmare internaţională : editura britanică de renume mondial „Abacus Press", exigentă, exclusivistă şi cu tradiţii centenare, care a „lansat" un Maxwell sau un Einstein, publică lucrarea doctorului inginer Constantin I. Staicu „Analiza dimensională restrînsă şi generală" („Restricted and General Dimensional Analysis"), iar cea mai importantă revistă de fizică din S.U.A., „Journal of Franklin Institute", i-a publicat la loc de cinste un studiu într-un recent număr special închinat analizei dimensionale. Aceste lucrări se înscriu pe linia aporturilor româneşti de rezonanţă la ştiinţa mondială, de talia „Lecţiilor de geometrie diferenţială" ale lui Gheorghe Vrănceanu sau „Mecanica invariantivă" a lui Octav Onicescu. În plus, cartea răspunde unor cerinţe tehnologice presante ale contemporaneităţii, intersectînd la nivelul cel mai înalt matematica, fizica şi tehnologia şi deschizînd perspective în domenii extrem de diverse, de la folosirea energiei termonucleare (soluţia potenţială a crizei energetice) pînă la proiectarea cazanelor.

Întreaga ştiinţă modernă, deci şi tehnică, se întemeiază pe relaţii de calcul care exprimă valori necunoscute în funcţie de cele cunoscute, măsurabile. În acest scop, se folosesc trei căi : ● Metoda analitică obişnuită, calculul matematic clasic care duce de la legile fundamentale ale fizicii la formulele folosite curent de orice inginer la planşetă. Intervin însă situaţii cînd relaţii exacte nu se pot stabili din cauza dificultăţilor matematice. Atunci, se folosesc : ● Calcule aproximative, cu ajutorul ordinatoarelor. ● O a treia cale, analiza dimensională, porneşte de la necesitatea ca într-o relaţie fizică să figureze de o parte şi de alta aceleaşi unităţi de măsură. Evident, ar fi greşită ecuaţia în care în stînga ar figura metri iar în dreapta secunde. Fireşte, exemplul este arhisimplist, dar în multe probleme tehnice complicate reale criteriul unităţii dimensionale poate sugera rezolvări mult mai rapide şi mai exacte decît cele tradiţionale. Din nefericire, şi aici apar dificultăţi de netrecut atunci cînd sistemul de ecuaţii este insuficient, nedeterminat, deci fără soluţii unice.

Teoria dezvoltată de C.I. Staicu ridică aceste nedeterminări. În acest scop a trebuit elaborată o întreagă teorie, să demonstreze teoreme etc., a căror originalitate o reliefează titlul lucrării : analiza dimensională **generală**. Pentru aceasta i-au fost necesari autorului **30 de ani de muncă** încordată, pînă la 16 ore pe zi. O muncă din pură plăcere, în afara sarcinilor de serviciu (el este cercetător la ICEMENERG), dar cu aplicaţii promiţătoare şi în termoenergetică (activitate profesională !) şi în multe alte domenii, concretizată şi într-un brevet de invenţie care face posibilă utilizarea metodei pe calculator. Pe această cale, C.I. Staicu a verificat, probabil primul din lume, prin calcul dimensional transpunerea întregii mecanici newtoniene în coordonate masă, energie — energia fiind mărimea cea mai lesne măsurabilă. Aşadar, **un alt mod de abordare a fizicii.**

— Soluţionarea problemei cruciale a transferului de căldură, aflat la baza tuturor maşinilor termice pe care este clădită civilizaţia contemporană — arată interlocutorul nostru — întîmpină adesea imense dificultăţi matematice. Proiectanţii, nedispunînd de relaţii normate suficient de exacte, recurg la aproximaţii, de unde decurg randamente nesatisfăcătoare şi nefiabilitatea în funcţionare. Şi **fuziunea nucleară**, mai exact materializarea ei în reactorul termonuclear, se confruntă cu aceste greutăţi majore, peste care noua teorie poate arunca o punte.

Alt exemplu. Cînd producem energie, specializăm maşinile pe unul, cel mult două tipuri de energie transferată (electrică şi termică), dar nu stăpînim posibilitatea de a controla eficient transferul acestor energii. Se pierd astfel componente care, luate global pe sistemul energetic naţional, însumează **pierderi de ordinul a milioane de tone petrol echivalent.** Procedeul românesc permite o rigoare mult sporită a relaţiilor de calcul prin ridicarea nedeterminărilor.

Şi o aplicaţie imediată, în **premieră mondială** : stabilirea exactă a variaţiei temperaturii în pereţii carcasei unei turbine de abur.

C.I. Staicu a fost asemuit cu navigatorii solitari care au înconjurat lumea. Solitar, da : asemenea altor deschizători de drumuri în fizica modernă, el şi-a elaborat teoria de unul singur. (Ştiaţi că articolul lui Einstein din 1905 despre teoria relativităţii nu conţine nici o singură referinţă bibliografică ? ; este semnificativ faptul că prima lucrare a lui C.I. Staicu în 1954 în domeniul de care discutăm a apărut tot fără nici o referire bibliografică în revista „Studii şi cercetări de fizică" a Academiei.) Dar cercetătorul român nu se află în postura navigatorului singuratic — care traversează oceanele fără alt scop decît de a-şi dovedi sieşi şi altora valoarea — ci a pasionatului om de ştiinţă doritor să contribuie la soluţionarea celor mai importante probleme tehnice ale zilei de azi. Şi este un motiv de mîndrie că pe nava acestui solitar, care, prin cartea sa, fără îndoială va ocoli lumea, flutură pavilionul românesc.

LIONEL NIŢESCU ■

O valoroasă sinteză ştiinţifică consacrată apărării naţionale

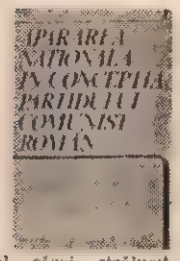

Volumul „Apărarea naţională în concepţia Partidului Comunist Român" se înscrie prin problematica şi ţinuta sa ştiinţifică în rîndul momentelor editoriale de referinţă, constituindu-se într-o valoroasă sinteză a doctrinei militare naţionale al cărei strălucit fondator este tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Studiu aprofundat al influenţei reciproce dintre societate şi puterea armată, această lucrare politico-militară se bazează pe o informaţie deosebit de bogată, pe un comentariu concludent şi clarificator asupra unui domeniu de maximă importanţă — apărarea patriei noastre socialiste de către întregul popor.

Desfăşurînd un amplu efort de cercetare, autorii Ion Coman, general-locotenent dr. Constantin Olteanu, general-maior dr. Ilie Ceauşescu, colonel Emil Burbulea şi colonel Mihai Arsintescu, pun în evidenţă elementele definitorii ale edificiului nostru doctrinar militar clădit pe gîndirea social-politică, filozofică şi militară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, pe concepţia apărării patriei ca operă şi cauză a întregului popor.

Fructificînd şi valorificînd experienţa tumultuoasei istorii a poporului nostru, autorii au reuşit să dea expresie adevărului inexorabil care atestă că din cele mai vechi timpuri generaţiile înaintase au intuit, au elaborat şi au folosit cu eficienţă angajarea în masă a populaţiei la lupta de apărare a vetrei strămoşeşti, mobilizîndu-i toate resursele materiale şi spirituale pentru a-i zdrobi şi înfrînge pe invadatori. Încă din vremea lui Burebista şi Decebal apărarea vetrei noastre de viaţă şi muncă a reprezentat o constantă a luptei armate a întregului popor.

Printr-un remarcabil efort de sinteză este pusă în evidenţă cristalizarea în unele lucrări apărute în epoca modernă a conceptiei luptei întregului popor la români, contribuţia adusă în acest sens de reprezentanţii generaţiilor de la 1821 şi 1848, şi de cei ai mişcării socialiste. Este reliefată, totodată, activitatea Partidului Comunist Român care încă de la înfiinţare a înscris în documentele sale programatice ideile de bază ale luptei întregului popor, pentru apărarea ţării, idei care au fost supuse unei strălucite verificări şi confirmări în timpul insurecţiei naţionale, armate, antifasciste şi antiimperialiste din august 1944.

Mutaţiile ce au avut loc în viaţa economică, socială şi politică, în ştiinţă şi cultură, în creşterea nivelului de viaţă al poporului, mutaţii care au potenţat şi amplificat factorii care sporesc capacitatea de apărare a statului nostru în anii revoluţiei şi construcţiei socialiste se bucură de o amplă şi competentă tratare.

Meritul autorilor constă în faptul că au reuşit să analizeze multilateral problemele cardinale ale dezvoltării economice, sociale şi politico-ideologice ce au avut loc după cel de-al IX-lea Congres al partidului, să dea expresie factorilor care şi-au pus amprenta asupra sporirii puterii de apărare a patriei. Un loc de seamă în acest tablou politico-militar, îl ocupă analiza ansamblului de principii şi orientări elaborate în opera teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind căile şi modalităţile fundamentale de realizare a funcţiei militare a statului, de apărare armată a cuceririlor socialiste a naţiunii române, vasta sa activitate teoretică şi practică pe tărîmul construcţiei militare, al creării de condiţii pentru ca toţi fiii patriei care muncesc pentru înălţarea României pe calea progresului şi civilizaţiei socialiste să poată fi la măsură, la nevoie, să apere tot ceea ce au realizat cu mari sacrificii, libertatea, suveranitatea, independenţa şi integritatea teritorială.

Ocupîndu-se de componentele sistemului naţional de apărare, studiul se opreşte pe larg asupra locului şi rolului armatei ca pivot al puterii militare a ţării. Sînt puse, totodată, în evidenţă marile disponibilităţi ale trupelor de securitate şi ordine publică, ale gărzilor patriotice, formaţiunilor de apărare civilă şi de pregătire a tineretului în mobilizarea potenţelor naţiunii pentru a face din fiecare localitate şi unitate economico-socială puternice centre de muncă, luptă şi apărare.

În perimetrul unei largi viziuni este situat ţelul fundamental al doctrinei noastre militare, formulat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, potrivit căruia „România socialistă nu urmăreşte şi nu va urmări niciodată ţeluri agresive împotriva vreunui stat", că în orice împrejurare poporul român „va lupta numai şi numai pentru apărarea independenţei şi suveranităţii sale, împotriva oricăror încercări de dominaţie şi asuprire, pentru a asigura naţiunii noastre dreptul de a-şi făuri societatea socialistă şi comunistă în mod liber".

În sprijinul acestui adevăr fundamental — nonagresivitatea politicii militare a statului nostru — sînt aduse argumente istorice, juridice, politice, ştiinţifice. Extinzînd analiza asupra realităţilor zilelor noastre, autorii dau contur adevărului potrivit căruia apărarea reprezintă opera colectivă a întregii suflări a ţării, a tuturor oamenilor muncii în calitatea lor de producători, proprietari şi beneficiari a tot ceea ce se făureşte prin efortul lor creator.

Apărarea patriei fiind parte a construcţiei socialiste, ea poate şi trebuie să fie înfăptuită numai în cadrul naţional. Din acest adevăr axiomatic rezidă responsabilitatea integrală a organelor conducătoare ale partidului şi statului nostru pentru organizarea, înzestrarea, instruirea şi educarea forţelor sistemului naţional de apărare — chezăşia viabilităţii lor, a întăririi capacităţii de apărare a ceea ce rostim cu mîndrie şi respect — a Republicii Socialiste România.

Apariţie prestigioasă, volumul „Apărarea naţională în concepţia Partidului Comunist Român" răspunde unui larg cerc de preocupări teoretice şi practice ale cadrelor şi militarilor forţelor armate, luptătorilor din elementele constitutive ale sistemului naţional de apărare în efortul lor pentru îndeplinirea sarcinilor de mare răspundere cuprinse în Directiva comandantului suprem privind pregătirea militară şi politică a armatei. În acelaşi timp, acest volum oferă o imagine vie asupra marilor disponibilităţi — economice, sociale, politice şi umane —, de care poporul nostru dispune în apărarea destinului său socialist, al libertăţii, demnităţii naţionale, prosperităţii şi viitorului său comunist.

Colonel CONSTANTIN ZAMFIR

Breviar ştiinţific

O NOUĂ VARIETATE DE SOIA

Un colectiv de cercetători alcătuit din inginerii **Dumitru Ionescu, Florin Popa**, prof. dr. ing. **Tiberiu Mureşan** şi **Stelian Denescu** din Bucureşti, au reuşit, după numeroase şi îndelungate studii şi experimentări, să obţină o nouă varietate de soia, denumită de autori „Violeta" şi care a demonstrat calităţi deosebit de preţioase. Ea are un conţinut mediu de substanţe proteice de 31% şi de grăsimi de 23%, iar perioada de vegetaţie medie este de 141 de zile. Noua varietate s-a dovedit, totodată, rezistentă la viroze şi scuturare şi are o producţie medie de boabe de 1 945 kg/ha, deci cu aproximativ 10% mai mare decît varietatea cunoscută sub numele de chippewa, provenită din import. Titularul brevetului de invenţie este Institutul de cercetări pentru plante tehnice Fundulea.

SURSĂ DE ELECTRONI CU PLASMĂ DE PUTERE

Este o invenţie deosebit de importantă şi cu largi aplicaţii în tehnică. Volumul plasmei este delimitat la zona fasciculului de electroni rapizi, în scopul asigurării unui randament ridicat al descărcării. Sursa de electroni, conform invenţiei, utilizează un electrod metalic suplimentar de potenţial flotant, care asigură menţinerea plasmei numai în regiunea străbătută de fasciculul de electroni rapizi, fără consum de energie, determinînd o creştere a randamentului de descărcare. Electrodul metalic suplimentar de potenţial flotant ecranează termic pereţii incintei şi protejează suprafaţa catodului de acţiunea vaporilor şi picăturilor metalice degajate. Sursa de electroni cu plasmă oferă perspective noi în tehnologiile de topire-turnare ale metalelor şi aliajelor greu fuzibile, în tratamentele termice şi termochimice, în operaţiile de sudură şi rafinare, precum şi în alte activităţi ce necesită puteri mari. Titular de brevet: Institutul central de fizică Bucureşti, autori: dr. fizician **Constantin Popovici**, fizician **Mihai Bălăcescu**, fizician **Nicu Ceauşescu**, fizician **Elena Avram, Gusti Ionescu**, inginer **Alexandru Asoltanei** şi inginer **Grigore Bucur**.

MEDICAMENT ÎMPOTRIVA STĂRILOR DE SURMENAJ

Medicamentul are ca scop obţinerea unei acţiuni trofice de stimulare a eforturilor intelectuale imediate. Produsul se recomandă de asemenea prin efecte biostimulatoare generale, de refacere rapidă a funcţiilor biochimice şi de normalizare a acestora pentru o durată mai mare de timp. Medicamentul conţine în diferite proporţii: acid ascorbic, glutamat de sodiu, acid fosforic, fosfat disodic, polen, extract uscat, purificat de propolis cu conţinut de 5% flavoneide specifice, lecitină. Autori: dr. biochimist **Constantin Nistor**, dr. chimist **Silvia Barbu**, biolog **Alexandru Carcoveanu**, chimist **Maria Onişor** şi **Victoria Nistor**. Titular de brevet: Întreprinderea de medicamente Bucureşti.

Tezaur de gîndire prioritară românească

Este posibilă modificarea grupelor sanguine?

(Urmare din pag 1)

ce implicaţii ar putea prezenta posibilitatea modificării grupului sanguin al singelui.

În legătură cu această problemă ţin să arăt în primul rînd că grupul sanguin OAB al unei persoane este caracterizat de prezenţa sau absenţa unor aglutinogene pe globulele roşii şi de anumite aglutine (anticorpi) în ser. Grupul sanguin se transmite de la părinţi la copii după anumite reguli genetice iar grupul nu se schimbă în tot cursul vieţii. Excepţie de la această regulă fac doar bolnavii de hemopatii maligne (leucemii acute), dar şi această situaţie este o raritate.

Prin schimbarea grupului sanguin OAB se poate înţelege fie modificarea apărută în vitro prin acţiunea unor substanţe adăugate unui eşantion de singe, fie o situaţie biologică mult mai greu de imaginat ca posibilă. Aceasta din urmă ar produce în vivo o schimbare permanentă şi definitivă a formulei genetice umane după care organele hematopoetice reînnoiesc zilnic şi pe toată durata vieţii toate elementele (antigene şi anticorpi) care caracterizează grupul sanguin din sistemul OAB. Există semnalări recente în literatura de specialitate în legătură cu posibilitatea modificării în vitro a singelui sau a unor modificări temporare în vivo. Din păcate nu am avut pînă acuma posibilitatea de a consulta asemenea lucrări. Am solicitat extrase prin corespondenţă şi sperăm că le vom primi conform uzanţelor ştiinţifice internaţionale.

Posibilitatea modificărilor de grup sanguin în vitro ar constitui, evident, o mare realizare. Prin această operaţie, asistenţa medico-chirurgicală ar avea la dispoziţie cantităţile necesare de singe transfuzional lipsit de aglutinogene, deci de tip 0, adică acceptat de către orice bolnav indiferent de grupul lui sanguin.

Transformarea grupului sanguin în vivo (deci operaţie efectuată chiar direct în corpul uman) mi se pare o ipoteză dificilă şi discutabilă, extrem de greu de realizat deocamdată chiar dacă această convertire s-ar realiza numai pentru o scurtă perioadă de vreme. Bineînţeles că o asemenea modificare ar apărea ca un adevărat eveniment medical al secolului nostru. Asta ar însemna că orice bolnav ar putea primi singe (sau ţesuturi şi organe) de la orice donator, sau ceea ce ar uşura considerabil terapia transfuzională, precum şi chirurgia de transplantare şi în general străduinţele personalului medical de a găsi donatori potriviţi pentru bolnavul pe care se străduiesc să-l salveze. În lumina actuală a cunoştinţelor, nu credem însă că gruoul sanguin OAB, ca şi alte constante biologice umane determinate genetic, pot fi modificate în mod constant şi permanent. Aceasta ar însemna în fapt răsturnarea multor legi genetice şi practici diagnostice. Prudenţa mă face să admit totuşi că ştiinţa poate rezerva surprize chiar şi în acest domeniu.

— Cele spuse de dumneavoastră ne obligă oare să concludem că transformarea grupelor sanguine este practic vorbind o operaţie imposibilă şi că deci autorii experimentului au fost probabil martorii unor rezultate eronate?

— Descoperirea profesorilor Paptilian şi Preda rămîne oricum o prioritate mondială. Ei au reuşit probabil să obţină transformarea grupelor sanguine în vivo, dar aceasta numai pentru scurtă durată. Probabil că a fost vorba de o diminuare sau de o anulare în vitro şi temporar în vivo a antigenelor A şi B, sau ceea ce a făcut ca singele respectiv să apară lipsit de antigene, deci să fie un singe din grupa 0. Dar cum spuneam adineaori, ştiinţa poate rezerva încă multe surprize. Deocamdată, pe baza celor două comunicări pe care revista „Flacăra" a avut amabilitatea de a ni le pune la dispoziţie, specialiştii noştri au început reverificarea experimentului de acum patru decenii. În laboratorul de imunoserologie au fost iniţiate astfel o serie de cercetări privind acţiunea soluţiilor de pilocarpină, atropină şi adrenalină, în concentraţii diferite, asupra globulelor roşii şi serului sanguin luate separat în tehnicile de determinare a grupului sanguin. În scurtă vreme vom putea preciza dacă este vorba într-adevăr de transformarea grupelor sanguine sau de reacţii de aglutinare nespecifice. Experimentul este pasionant şi intervenţia revistei „Flacăra" extrem de binevenită.

Renumele începe întotdeauna cu un nume

Cred că nu există bucureştean care să nu fi vizitat măcar unul din restaurantele Capşa, Cina, Lido, Flora, Union sau Modern şi să nu fi remarcat în aceste prestigioase unităţi curăţenia şi grija pentru buna servire a consumatorului. Lucruri, credem noi, binecunoscute. Ceea ce se ştie mai puţin este că aceste restaurante şi hoteluri sînt grupate în jurul complexului Flora care numără nu mai puţin de 35 de unităţi. Ceea ce de asemenea nu ştie consumatorul este că, pentru a doua oară consecutiv complexul Flora a cîştigat întrecerea socialistă organizată în cadrul I.T.H.R. Bucureşti, întreprindere care patronează şi dirijează nu mai puţin de 5 complexe. Informăm cititorii că partenerii de întrecere erau unităţi bucureştene de prestigiu şi, ca atare, nu a fost prea uşor să cîştigi lupta doi ani la rînd, concurînd cu localuri de renume ca Ambasador, Athénée Palace sau Pescăruş. Acesta este motivul pentru care l-am vizitat pe directorul complexului Flora.

Primul lucru care, sincer să fim, ne-a impresionat, a fost că directorul complexului Flora a susţinut de la bun început că marele merit în această bătălie revine în totalitate lucrătorilor: bucătari, ospătari, recepţioneri, responsabili de unităţi, care au muncit cu abnegaţie şi devotament. Lor trebuie să le mulţumesc, pentru că fără ei orice iniţiativă ar fi rămas fără ecou.

Aflăm cu acest prilej că întrecerea a fost cîştigată cu 91 de puncte faţă de al doilea clasat, C.I.L.R. Ambasador. Înainte de a-i întreba pe directorul complexului Flora despre secretul succesului, ne-amintim cu plăcere că unităţile sus-menţionate au fost cotate cu note bune şi foarte bune în topul restaurantelor iniţiat de revista „Flacăra".

— Prima grijă a noastră, îşi continuă gîndurile interlocutorul, a fost buna organizare a unităţilor. Asta înseamnă funcţionarea perfectă a agregatelor, curăţenie exemplară, servire perfectă. Nu mă refer în mod expres la dialogul client-ospătar, ci la ştiinţa de a decala servirea felurilor de bucate de aşa manieră încît clientul să nu aibă niciodată senzaţia de saţietate, ci, dimpotrivă, să se ridice de la masă uşor şi bine dispus. Apoi, ne-am stilat personalul, începînd cu bucătarii. Să-i numim: Ion Samoilă, Ion Zidaru, Ion Tutilă, sau Elena Dumitrescu, maiştri de faimă atît în prepararea bucatelor cît şi în combinarea lor, pentru că un bun bucătar este acela care ştie să combine, să inventeze, să diversifice. În al treilea rînd am numit şef de unitate specialişti ca Ştefan Lăzărescu, de la Capşa (dumnealui ne corectează că se cheamă Bucureşti, iar noi insistăm că tot Capşa se cheamă şi-i propunem un test telefonic: să întrebăm la întîmplare orice abonat unde este restaurantul Capşa şi unde Bucureşti. Preopinentul nostru se declară învins încă din start) şi enumerarea continuă. Gh. Giogia de la Cina, Ştefan Şerban şi Marin Iorga de la Lido, Florin Niculescu, Ştefan Vladuţ, Ion Mureşan de la Flora, Marin Călugăreanu de la Modern pentru a-i numi numai pe cei de la marile unităţi, meseriaşi care-şi fac cu cinste datoria. Ne-am ocupat serios de permanenta educare a tuturor oamenilor din subordine, conştienţi fiind că în meseria noastră tentaţiile sînt mari. Ne mîndrim că, în 1981, pe întregul complex Flora debitul a fost zero. Trebuie să mai reţineţi că anul trecut am avut 631 000 zile turist, din care 337 000 au fost străini. Iar dacă menţionăm că pe întregul complex am avut doar 23 de reclamaţii pe care le regretăm, trebuie să recunoaştem că nu e vorba de o cifră îngrijorătoare, avînd în vedere că fiecare client care intră în hotel sau în restaurant poate fi un potenţial nemulţumit. După cum vedeţi, vorbesc mai mult despre restaurante, dar asta nu înseamnă că munca hotelierilor e mai puţin importantă. Dimpotrivă, prima impresie pentru turist este camera de hotel. Dacă-l nemulţumeşte, vine supărat la masă şi gîlceava e gata. În materie de camere de hotel nu am acceptat nici o concesie. Fie mică, mare ori apartament, trebuie să strălucească şi să creeze o atmosferă care să te îmbie să mai vii. La ora actuală, la toate recepţiile din hoteluri avem oameni pregătiţi, care pot conversa cel puţin în două-trei limbi. Mai notaţi că la marile restaurante, şefii de sală vorbesc două-trei sau chiar patru limbi străine şi au o ţinută impecabilă. Aprovizionarea noastră este destul de bună, dar nu foarte bună, motiv pentru care am lăsat şi libera aprovizionare, emulînd deci spiritul gospodăresc al şefilor de unitate. De notat două nume: Gh. Giogia de la Cina şi Gh. Lazărescu de la Capşa.

Pe acest din urmă capsiat, cum ne place nouă să-i spunem, îl cunoaştem foarte bine. Îi ştim activitatea de jumătate de secol numai şi numai la Capşa, local pe care-l cunoaşte pe milimetru pătrat, dar mai ales are ce povesti despre atmosfera şi viaţa de altădată a celebrului local bucureştean, motiv pentru care îl vom mai vizita. Chiar grabnic, nu de alta, dar e-n pragul pensionării. Pînă atunci, dumneavoastră, tovarăşe director, îngrijiţi-vă pentru cîştigarea întrecerii pe anul în curs, dar nu uitaţi să redaţi Capşei vechiul nume care s-a transformat de mult în renume.

DAN BÎRLĂDEANU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lîngă destinele țării

„Noi nu revendicăm ranguri aristocratice în viața internațională"

Un loc cardinal în concepția lui Nicolae Titulescu privind normele de natură să guverneze relațiile dintre state îl ocupau principiile independenței, suveranității naționale, integrității teritoriale, egalității juridice depline în drepturi, neamestecului în treburile interne și externe, renunțării la folosirea forței și amenințarea cu folosirea forței. Omul politic și diplomatul român a înțeles că lupta între nou și vechi, în acest domeniu, era angajată și urma să se desfășoare, deopotrivă, atît pe terenul recunoașterii de jure, cît și pe acela de facto a acestor principii.

În numele justiției și al moralei internaționale, al drepturilor și aspirațiilor istorice ale poporului român, Nicolae Titulescu s-a ilustrat ca un adevărat tribun al acestor principii, afirmîndu-le și reafirmîndu-le cu vigoare și perseverență, într-o expresie de profundă demnitate, în care patriotismul și universalismul își găseau o armonioasă echilibrare. Analele marilor organizații și conferințe internaționale interbelice consacră un loc proeminent atitudinilor sale ferme și consecvente în această direcție, înscriindu-le ca un element de referință în lupta pentru afirmarea și consolidarea legalității internaționale. Căci — și faptul se impune subliniat — asemenea principii și norme ale relațiilor dintre state erau afirmate de Nicolae Titulescu cu peste o jumătate de secol în urmă, într-o lume în care dreptul internațional contemporan de-abia își cristaliza orientările, structurile și conceptele într-o lume în care divergențele privind competențele dreptului intern și competențele dreptului internațional pe diferite probleme și în diverse domenii erau departe de a fi rezolvate și în care tendințele extreme, ale celor care exacerbau fie competențele unuia, fie competențele altuia, nu-și găseau echilibrul și armonizările necesare.

...Sînt extrem de numeroase capitolele activității acestui prodigios diplomat care ne uluia pe toți cei prezenți la Geneva — declara juristul și diplomatul René Cassin, laureat al Premiului Nobel pentru pace. Ceea ce era admirat cel mai mult la Titulescu a fost strădania sa neîntreruptă pentru a se căuta organizarea unui sistem de relații internaționale bazat pe echitate, egalitate și respect reciproc. Din păcate, Liga nu a reușit decît în prea mică măsură să aducă la îndeplinire țelurile pentru care a fost creată. Acest imbroglio istoric nu poate diminua meritele celor care — în mod sincer și perseverent, cum au fost Herriot, Briand, Barthou, Titulescu — au vrut să așeze națiunile într-un sistem de siguranță care să le ferească de spectrul războiului. Apreciez că acțiunile lui Titulescu au fost menite să asume la Liga Națiunilor o rezistență, o solidaritate și o atitudine hotărîtă împotriva agresiunilor fasciste și a războiului".

GEORGE G. POTRA

„Noi nu revendicăm ranguri aristocratice în viața internațională ; în schimb nu vom renunța niciodată la egalitatea cu ceilalți, așa de greu cîștigată".

„Niciodată România nu va renunța nici la cea mai mică parte din dreptul pe care l-a cîștigat prin suferințele îndurate în timpul marelui război și nu va accepta niciodată să se dispună de soarta ei fără să fie consultată sau să-i fie impuse hotărîri cu care nu va fi fost de acord".

„Noi sîntem dornici de pace. Dar știm că pacea reală își are izvorul în încredere și încrederea își are izvorul său în stabilitate. Prima stabilitate pe care un stat o caută, nu în interesul său egoist, ci în interesul general, este stabilitatea frontierelor sale.

Un stat este membru al comunității internaționale. El are datorii de îndeplinit față de aceasta. Or, atîta timp cît incertitudinea plutește în jurul chestiunii frontierelor unui stat, munca cu randament deplin pe care o cere comunitatea internațională nu este posibilă. În adevăr, s-a substituit în aceste condiții problemelor vieții zilnice, care în ultimă analiză se confundă cu aceea a statului, o problemă politică neliniștitoare, care ține în suspensie viața națiunii. În epocile de pace care au precedat marele război, nici o preocupare de frontiere nu intra în calculele vieții cotidiene. Numai războiul a venit să tulbure liniștea popoarelor în ce privește soarta frontierelor lor.

De la noile tratate de pace, grație unei exagerări și unei violențe blînde făcute asupra anumitor dispoziții nevinovate, s-a creat pentru o anumită categorie de state un regim bizar și special.

Chestiunea frontierelor lor poate fi discutată oricînd între patru ochi sau în public. Sub condiția doar că se afirmă că se va recurge la mijloace pacifice, există azi dreptul de a se cere pe față mutilarea unui stat. Și acela care refuză să se preteze la un asemenea joc riscă să se vadă acuzat că amenință pacea sau că nu este însuflețit de spiritul internațional.

Dacă nu se cere unui stat să se sinucidă prin persuasiune, era de neînchipuit ca o reacțiune să nu se producă. Din moment ce frontierele pot fi amenințate în timp de pace, este legitim ca ele să poată fi garantate fără să se poată vorbi de perspectiva de război".

„Nu există țară care să fie dispusă să cedeze nici un milimetru din teritoriul său altfel decît constrînsă prin forță. Mai mult, nici o țară nu va consimți să facă sacrificiile necesare pentru a ajunge la o înțelegere internațională echitabilă privind schimburile și materiile prime decît în măsura în care ea va fi sigură că teritoriul său nu va fi atins.

Intangibilitatea frontierelor este deci condiția primă a înțelegerii internaționale.

De altfel, ce este o frontieră dacă nu o piedică în trecerea oamenilor și mărfurilor ? Cu cît este mai mult amenințată cu atît este mai mult apărată prin agravarea piedicilor deja existente. Cu cît ești mai sigur de păstrarea frontierei, cu atît ve fi mai dispus să ușurezi circulația economică.

Am susținut întotdeauna că nu revizuirea frontierelor, nu deplasarea rîului pe care-l constituie frontiera, ci spiritualizarea frontierei prin distrugerea piedicilor pe care ea le reprezintă și face fericirea națiunilor.

De altfel, v-ați întrebat vreodată cîți sînt cei pe care frontierele actuale îi nemulțumesc ? (...) Totuși este de neconceput să vrei să provoci o tulburare planetară pentru a da satisfacția unora în detrimentul altora.

De altfel, pe ce se bazează aceste pretenții la teritoriul altora ? Pe așa-zisul drept istoric. O națiune a fost aservită și a trăit timp de secole sub jugul străin, o altă a fost împărțită fără jenă în profitul terților. Tratatele de pace dau libertate primei și asigură renașterea celei de-a doua. Cei ce s-au văzut privați de teritoriu în aceste condiții se vălăiesc în mod zgomotos. Întreb : factorul timp, în măsura în care a jucat în domeniul nedreptății, prin ce poate el să creeze dreptul istoric și, în măsura în care a jucat în domeniul dreptății, nu poate el să creeze nici un drept de nici un fel ?"

„Frontierele actuale ale Europei centrale sînt rezultatul unei evoluții de secole, al unui proces de justiție. Chestiunea frontierelor Europei centrale este un proces sfîrșit și nu un proces care trebuie să înceapă **rea judecata.**

Cererea [...] de a ceda un centimetru pătrat din teritoriu [...] este nu numai un act ilegal, dar și un act ostil, fiindcă constituie o imixtiune în afacerile interne ale unor țări suverane. Persistența în actele de ostilitate de această natură, departe de a pregăti pacea, pregătește războiul; căci dacă revizuirea nu poate să se facă decît cu consimțămîntul statelor interesate, și dacă acest consimțămînt este refuzat net, ce înseamnă cererea de revizuire dacă nu masca sub care se ascund tendințe agresive ?

Iată de ce am susținut totdeauna că revizuirea înseamnă război.

Eu vreau pacea. Sînt slujitorul ei devotat și credincios. Iată de ce sînt antirevizionist".

„Afirm, în ceea ce mă privește, că revizionismul și terorismul nu sînt totuși lucruri distincte.

Există între ele legături de filiație, care le unesc ca pe tată de copilul său.

Din cauză că revizionismul tulbură oamenii în ceea ce privește justiția sortită lor, brațele se înarmează pentru a înfăptui hotărîrile unor spirite exaltate.

Pentru acest motiv, în locul revizuirii fruntariilor ca mijloc de menținere a păcii, am propus întotdeauna, acorduri sincere și leale de la națiune la națiune, acorduri care să remedieze cele mai urgente neajunsuri".

Continuîndu-și corespondența cu doamna Adina Olmazu aflată la Petrograd, Take Ionescu îi scria în mod amănunțit despre viața politică de la Iași și despre contactele sale diplomatice cu reprezentanții Antantei.

O principală grijă era aceea a convocării Camerei și Senatului pentru a vota reforma agrară și reforma electorală. Teama sa era că un grup de senatori nu se vor prezenta la Senat, făcînd astfel, prin absența lor, să împiedice votarea celor două reforme, pentru care erau necesare două treimi din numărul deputaților și senatorilor. Se aștepta totodată și o schimbare sau cel puțin o largă remaniere a guvernului, care urma să fie prezidat tot de către I. C. Brătianu. Take Ionescu era în același timp preocupat și de plecarea sa la Petrograd și apoi la Paris și Londra, dobîndind între timp convingerea că războiul va mai dura.

Proiectul reformelor a fost susținut cu multă însuflețire de Ion I. C. Brătianu, de Barbu Delavrancea și de Take Ionescu, fiind combătut de C. Argetoianu și A. C. Cuza. Votul Camerei, și mai ales al Senatului, inspira lui Take Ionescu o serioasă grijă.

La baza tuturor acestor infamii el vedea în primul rînd invidia și dușmănia împotriva sa, determinate de succesele sale.

La 7/20 iunie el o informa că a scris un articol entuziast despre Grecia, al cărei prim-ministru era E. Venizelos, credinciosul său amic din arena diplomației. Importante sînt îndeosebi cele două scrisori din 7/20 iunie și 8/21 iunie, referitoare la sosirea și primirea voluntarilor ardeleni din Rusia care urmau să ia parte la luptele de la Mărășești și Oituz. Prin intrarea acestora în armata română el vedea unul din marile acte de patriotism și eroism ale timpului care depășea și întuneca toate meschinăriile vieții politice.

Scrisorile menționate relevau totodată marea admirație a lui Take Ionescu pentru luptătorii ardeleni, și îndeosebi pentru Octavian Goga și pentru conducătorul voluntarilor, avocatul Victor Deleu din Sălaj, ca și însuflețitele sale speranțe în înnoirea vieții politice românești prin intervenția și contribuția ardelenilor.

VASILE NETEA

„Unica preocupare o am numai pentru țara mea"

Luni dimineața 29 mai (11 iunie)

...Ieri la Cameră a fost un adevărat infern. S-a pronunțat un singur discurs... Am să cer astăzi să se țină ședințe de noapte sau de dimineață, fiindcă altfel nu vom mai putea sfîrși niciodată (în mod normal ședințele se țineau numai după amiaza). Acum pot să-ți spun că vom avea o schimbare de guvern. Este imposibil să nu fie cel puțin o largă remaniere, și după aceasta voi fi liber, atîta cît pot eu să fiu sigur. Iată ce trebuie să se întîmple. Camera trăncănește și va trăncăni încă multe zile, dar ea va vota. Senatul sau se va întruni și va vota — acolo nu este loc pentru trăncăneli — sau nu se va întruni. În tot cazul după aceea va urma criza. Este posibil ca eu să fac parte și din noul guvern, dar nu știu încă în ce calitate. Îndată după aceea voi pleca la Petrograd și de acolo în Franța...

Iași 7/20 iunie 1917

...Astăzi la Cameră au vorbit treizeci de oratori, dar în această seară valul s-a golit. Mîine vorbește Delavrancea, și nu mai rămîne apoi decît raportorul, Brătianu și cu mine. Simbătă discuția generală va fi terminată și duminică sau luni va trebui să începă discuția pe articole. Cel mult ar mai putea dura pînă marți. Va începe apoi Senatul. Dar acolo situația este cu totul alta. Acolo nu este o avalanșă de discursuri care ne așteaptă, dar încă nu se știe dacă Senatul se poate întruni în numărul necesar, și dacă nu, nu se știe ce se poate face. De două săptămîni lumea noastră politică este tulburată de această chestiune iar eu sînt mai mult decît toți cellalți.

S-ar putea chiar ca guvernul să fie schimbat, și s-ar putea ca într-o săptămînă sau zece zile eu să nu mai fiu ministru. Tu știi bine că aceasta îmi este egal, sau din contra. Dar îți spun acestea pentru ca tu să înțelegi cum totul aici a fost altfel de cum îți fi voit eu și că toate calculele au fost răsturnate, și totodată cît de mult eu mă simt nevinovat de tot ceea ce s-a întîmplat și că este posibilă chiar o criză de guvern și că ea este ultimul lucru pe care l-a voit Brătianu convocînd Parlamentul. El îmi spune și îmi repetă în fiecare zi că a avut teamă de a convoca Parlamentul că eu am văzut just cînd m-am opus, și cît de mult regretă de a nu fi ascultat de avizul meu. El a făcut acum să se vadă slăbiciunea sa, lipsa sa de autoritate în partidul său ; el ne-a expus aceste discuții fără sfîrșit și m-a făcut să pierd lună după lună (e vorba de timpul în legătură cu plecarea sa)...

Soarta mea continuă să fie neschimbată. Eu găsesc în fața mea aceeași contrarii ne care am întîlnit-o în întreaga mea viață. Sînt șase senatori cari realmente completează împotriva mea. Șeful complotului este C. Argetoianu, care este atît de personal (interesat personal). El vrea să fie ministru cu orice preț. Pentru aceasta el e în stare să pună foc la tot. În această lume de nătîngi, de egoiști și de arțăgoși, în această lume de oameni cari nu se gîndesc decît la ei, eu fac impresia unui luminat sau mai degrabă a unui imbecil, în tot cazul a unui om norocos.

Închipuie-ți, între altele, că Argetoianu mergînd la rege pentru a se plînge de Brătianu i-a spus că eu sînt mai vătămător decît acesta. Drăguț partid, nu-i așa ?...

Dar eu am devenit acum filozof. Nu mă mai supăr ușor, fiindcă nu mai doresc nimic. Mi-am părăsit toate ambițiile. Dacă țara mea ar cunoaște puritatea inimii mele de astăzi, ar putea face cu mine lucruri nemaipomenite. Eu nu mai am nici o preocupare (egoistă) nici pentru mine, nici pentru partidul meu. **Unica preocupare e am numai pentru țara mea.** Gîndirea mea e contra intrigilor, calomniilor care sînt genul lui Argetoianu. Apropos, se pare că alaltăieri am fost injurat la Cameră ca într-o circiumă. Cel care m-a injurat a fost Cuza (A. C. Cuza) profesorul de la Iași (adversar și el al reformei agrare și detractor al lui Take Ionescu), un om ignorant și nebun. Și majoritatea liberală era încîntată și rîdea să se prăpădească. Eu mi-am păstrat calmul căci știam ceea ce urmează să se petreacă. Altădată aș fi fost indignat, acum nu, rămînînd de o indiferență absolută. Desîănțuirea împotriva mea a fost provocată de o cauză recentă. Tu știi că Vandervelde, socialistul belgian, a fost aici. Or, eu n-am mai voit să fac ca la voiajul lui Albert Thomas, și am rostit un discurs pe care ți-l trimit aici. Tu voi vedea că el este unul din cele mai bune. (Discursul a constituit un elogiu pentru Belgia eroică.) În general eu nu sînt mulțumit de discursurile mele, dar de acesta trebuie să fiu, căci într-adevăr o merită. Succesul meu, care a fost foarte mare, a ridicat din nou pe toți adversarii împotriva mea. S-ar părea că aceasta este foarte natural. Eu sînt foarte mulțumit de discurs. Aceasta cel puțin nu mi-o poate lua nimeni.

Îți trimit deasemeni un articol pe care l-am scris asupra Greciei. El se citește (în Iași) în această seară. Am pus în acest articol o bucată din inima mea[1]). Eu îl iubesc pe Venizelos (Eleutherie Venizelos, primul ministru al Greciei) nu numai fiindcă îl admir, dar fiindcă el este de asemeni omul împotriva căruia se coalizează toți incapabilii. Pe lîngă aceștia, eu am puțini admiratori mai sinceri decît acesta. Și apoi el mi-a dat șase din cele mai frumoase zile din viața mea[2])...

Mîine va fi aici o frumoasă sărbătoare : se vor primi transilvănenii prizonieri în Rusia care vin să lupte alături de noi. Ei sînt aproape 1 500 — sînt în total 30 000, dar rușii nu vor să rămînă în pierdere, fiindcă ei au nevoie de ei pentru lucrări. Noi am putea avea 12 000[3]). Aceștia sînt oameni bravi. Gîndește-te că ei sînt prizonieri, deci că ar putea aștepta sfîrșitul războiului în toată siguranța. Și, cu toate acestea, ei preferă să vină să moară la noi. Și încă ! Dacă el cad prizonieri la austrieci ei vor fi spînzurați ca trădători. Este eroic ! Ce devotamente n-a provocat acest război în lume ! Eu stau adesea și mă gîndesc la grandoarea evenimentelor pe care le traversăm. Și de fiecare dată mă întreb, eu **ce drept noi se ocupăm încă de persoanele noastre, de egoismele noastre și chiar de propriile noastre suferințe.** Ah, ce grandoare e în jurul nostru... Dar în țările din occident. Dar în America care se aruncă în război numai din sentimentul datoriei. Există în aceste sacrificii o **frumusețe care n-ar fi putut fi niciodată bănuită...**

---

[1]) Articolul a fost publicat în ziarul „Evenimentul" de la Iași.

[2]) În toamna anului 1913 Take Ionescu a fost invitat de Venizelos la Atena pentru a media pacea între greci și turci. Cu această ocazie, în urma succesului obținut, diplomatul român a fost proclamat cetățean de onoare al Atenei și doctor honoris causa al Universității, și a fost decorat cu o înaltă decorație de către sultanul de la Constantinopole.

[3]) Take Ionescu nu cunoștea la acea dată situația 'exactă' a numărului voluntarilor.

DOSARUL REPETENȚIEI

PRIMATUL PROCENTELOR SAU AL CALITĂȚII ?

În urmă cu cîteva luni semnalam cîteva din implicațiile — prezente sau viitoare — ale unor modificări făcute în planul de învățămînt în ceea ce privește predarea limbilor străine în școală. Ca și atunci, pornim și de astă dată de la premisa că sistemul de învățămînt este un sistem viu, în permanentă transformare, tinzînd continuu către structura optimă, perfect funcțională în cadrul unei anumite societăți, la un moment dat. Așadar, mersul înainte al societății înseși antrenează transformări inerente în toate sistemele care o compun, deci este firesc să asistăm la schimbări și în cadrul sistemului de învățămînt, atît în ceea ce privește modul său de organizare cît și în conținutul lui. Cu conștiința că dialogul dintre factorii de decizie și beneficiarii deciziilor luate este o legitate a societății noastre socialiste și în același timp garanția transpunerii în fapt a relației indestructibile dintre teorie și practică, angajăm o discuție cu o serie de cadre didactice și inspectori ai I.S.M.B. privind configurația actuală a raportului dintre promovabilitate și calitate în învățămîntul școlar.

UN SEMN DE ÎNTREBARE

Unul dintre conceptele de bază ale politicii actuale a partidului nostru este acela de **calitate.** În cadrul școlii, calitate înseamnă în ultimă instanță absolvenți bine pregătiți profesional și științific, care să se poată integra rapid și eficient în producție sau într-o treaptă superioară de învățămînt. Concluzii privind promptitudinea acestei adaptări nu se pot trage însă decît în timp, printr-o operație de generalizare a unor observații individuale, operație în care trebuie să se țină seama și de o serie de factori obiectivi : experiența profesională ce se dobîndește treptat, profilul moral al tînărului etc. Un indiciu mult mai la îndemînă în acest sens îl constituie **procentele de promovare,** această cuantificare periodică a rezultatelor școlare. Dar, iată că aici se ivește **paradoxul :** în vreme ce procentele de promovare vădesc în ultimii ani o **curbă ascendentă,** ce tinde tot mai strîns către 100 la sută, testarea cunoștințelor elevilor la promovarea într-o nouă treaptă de învățămînt sau, pur și simplu, testarea frontală întreprinsă periodic în unitățile școlare, demonstrează o **curbă descendentă.**

Să vedem cum răspund copiii noștri — promovați dintr-o clasă în alta în proporție de aproximativ 90—100 la sută — la aceste teste de verificare a nivelului lor : „La clasa a IX-a a profilului mecanică am dat la începutul anului un test de verificare a cunoștințelor dobîndite în clasele anterioare la matematică pentru a-mi putea stabili o metodologie adecvată nivelului lor de pregătire. Rezultatele au fost de-a dreptul întristătoare : cam 50 la sută din elevi nu cunoșteau la acea dată tabla înmulțirii cu zero ! (prof. FLORIAN POPA, Liceul industrial „Electronica"). „Nivelul de pregătire a elevilor înscriși la prima treaptă de liceu reflectă multe goluri în cunoștințe. O dovadă este și coeficientul mare de note sub 5, sau chiar sub 4, obținute la probele de verificare, mai ales la anumite profiluri cum sînt cele de construcții, mecanică." (prof. TEODORA STANCIU, Liceul industrial de construcții nr. 3 — Alexandria).

Relatările de acest fel s-ar putea înmulți, firește însă că nu se întîmplă numai așa. Totuși un semn de întrebare se impune de la sine...

DESPRE O ANUME CONTRADICȚIE

Este cunoscut faptul că ideea diminuării și, treptat, a eliminării eșecului școlar este cuprinsă încă din 1973 în documentele de partid și dezbătută de către M.E.I. într-un **Studiu privind ridicarea nivelului general la învățătură și lichidarea repetenției la învățămîntul primar.** Acest deziderat se înscrie firesc pe linia efortului general de rentabilizare și de creștere a eficienței muncii în toate sectoarele de activitate. Realizarea lui presupune trecerea la o **nouă calitate** în învățămînt, ceea ce constituie **un proces,** care trebuie pregătit și condus printr-o serie de măsuri menite să creeze cadrul necesar eforturilor convergente ale tuturor factorilor.

Încercăm să aflăm cauzele nepotrivirii dintre cifrele procentuale în care se reflectă (sau cel puțin ar trebui să se reflecte) nivelul de pregătire a elevilor și rezultatele concrete obținute în confruntări cu caracter de verificare unitară, la nivel național. „O condiție fundamentală pentru asigurarea succesului școlar o constituie modul cum se face **demararea** în procesul de învățămînt în clasa I. Se constată că numărul cel mai mare de corigenți apare an de an la clasa I, în primul trimestru al anului școlar. Aceasta este o perioadă extrem de importantă, în care se face o operație de triere naturală a capacităților intelectuale ale copiilor." (inspector LARISA SERDEAN, I.S.M.B.) „Pînă nu demult exista posibilitatea legală ca unii copii, care nu reușesc să facă față cerințelor cuprinse în programă, să poată fi retrași în cursul anului școlar, urmînd a fi școlarizați în anul următor tot în clasa I. Acest sistem ne era de folos, el venea în completarea acțiunii de triere pe care o fac comisiile speciale cu toți preșcolarii, în vederea înscrierii în clasa întîi. Este foarte important ca, în condițiile în care clasele au efective foarte mari, toți copiii să fie apți pentru a fi încadrați în învățămîntul de masă. Cu copii normali procentul de promovare poate fi de 100 la sută" (inspector PETRUȚA GĂZDARU, ISMB) „Colectivul de elevi al clasei este în mod firesc eterogen. De aici s-a născut necesitatea tratării diferențiate a copiilor în procesul de învățămînt. Uneori se înțelege greșit această noțiune, considerîndu-se că se poate lucra concomitent cu elevi obișnuiți și cu copii cu intelect sub limitele normale de dezvoltare. Evident, riscul acestor cazuri crește odată cu creșterea numărului de elevi. Prezența fie și a unui singur astfel de elev într-o clasă de 40 și peste 40 de copii face ca lucrul diferențiat în clasă să se transforme într-o simplă iluzie." (inspector GEORGETA VASILE, I.S.M.B.) „Ar fi necesar ca măcar la clasele ciclului primar colectivele să nu fie mai mari de 32 de elevi." (Larisa Serdean). „A lucra diferențiat în clasă nu înseamnă numai a scoate din impas elevii slabi ci și a ne ocupa de cei buni și foarte buni, de așa numitele „vîrfuri". Or, în ultima vreme, preocupați de asigurarea parcurgerii programei cel puțin la nivelul minim pentru a asigura o promovabilitate cît mai aproape de cerințe, uităm adesea de acești copii înzestrați." (Georgeta Vasile)

„O altă cauză a pierderilor școlare, ce se constată mai ales după încheierea ciclului primar, o constituie conținutul foarte încărcat al programelor școlare. Există o tendință de coborîre forțată a virstei optime de însușire a anumitor cunoștințe : unele teme predate pînă acum în învățămîntul superior au pătruns în manualele de liceu, elemente de geometrie euclidiană se predau azi la clasele a VI-a și a VII-a elementare ș.a.m.d. De aceea, dacă judecăm după conținutul și exigențele programelor școlare, **școala rămînească tinde să devină școală pentru „vîrfuri".**" (prof. GHEORGHE CĂLUGĂRIȚA, Liceul de matematică-fizică N. Bălcescu). Dar, paradoxal, „vîrfurile" nu prea beneficiază de această situație, după cum se arăta mai sus.

CATALOGUL A DEVENIT NEÎNCĂPĂTOR ?

S-ar părea că nici planul de învățămînt nu vine prea mult în sprijinul cadrelor didactice în eforturile lor de ridicare a ștachetei exigenței și calității în școală : „Catalogul a devenit neîncăpător la treapta I de liceu pentru obiectele predate conform planului de învățămînt. El numără nici mai mult, nici mai puțin decît 17 rubrici !" (Petruța Găzdaru). „În liceele de profil se predau 3—4 tipuri de **tehnologie.** Cunoștințele predate în aceste ore fie că se suprapun, fie că sînt reluate în orele de practică tehnico-productivă, fie că pur și simplu nu au nici o legătură cu activitatea aplicativă a elevilor. S-ar putea face astfel încît cunoștințele de tehnologie să fie dobîndite de elevi în cadrul orelor de practică productivă, degajind astfel simțitor orarul, care a devenit un coșmar la liceele cu un număr mare de elevi." (prof. CHIRITA MARCEL — Liceul industrial nr. 17) „Elevii de liceu au în orar 7—8 ore zilnic, iar pregătirea lor acasă nu se poate face în mai puțin de 3 ore." (Teodora Stanciu) Așadar, cerem unui copil de 15—16 ani un efort fizic și intelectual de 10—11 ore zilnic ! Unde mai încap oare activitățile inițiate de organizațiile de tineret ? Se mai poate vorbi de timpul liber al acestor copii ?...

„Un principiu de bază al activității noastre este **educarea prin muncă și pentru muncă a elevilor.** Dar nu ne abatem oare de la acest principiu prin actuala structură a sistemului de învățămînt ? Să spunem lucrurilor pe nume : începînd din anul școlar trecut nu mai avem elevi **repetenți** la sfîrșit de an, ci **aminați** la 1, 2, 3... 7 obiecte. Înscrierea la treapta I de liceu este obligatorie. Programele școlare sînt încărcate, ca și prevederile planului de învățămînt. Nu obișnuim noi oare în felul acesta pe elevi cu „legea minimului efort" ?..." (Gheorghe Călugărița). „Desigur că în aceste condiții intervine acea „inhibiție de protecție", mai ales la elevii mediocri. Apar astfel uneori dezinteres pentru școală, frecventă slabă la ore etc." (Larisa Serdean) sau „o specializare forțată. Elevul optează prin forța împrejurărilor pentru acele obiecte care îl interesează îndeosebi, sau care îi sînt necesare la susținerea unor examene, de pildă. Or, aceasta contravine dezideratului de a forma specialiști cu o pregătire multilaterală." (Gh. Călugărița)

FACTORI OBIECTIVI, FACTORI SUBIECTIVI

Introducerea unei noi calități în învățămînt nu ține însă numai de factori obiectivi, ci este un proces în care intră și componente subiective. Ne vom opri asupra uneia dintre cele mai importante, și anume competența cadrelor didactice, chestiune care s-a pus adesea mult prea tranșant, făcîndu-se din dascăli un fel de țapi ispășitori pentru nereușitele constatate cu un prilej sau altul.

Spuneam la început că modernizarea învățămîntului este un proces și lucrul acesta nu trebuie uitat nici o clipă. Dacă prin planul de învățămînt sau prin programele aprobate de M.E.I. se pot aduce modificări substanțiale în conținutul învățămîntului, aceste modificări nu devin eficiente decît dacă se lasă timp celor care mediază transmiterea cunoștințelor de la programele școlare și manuale către elevi (profesorilor deci) să-și adapteze metodologia de predare și să-și redimensioneze bagajul de cunoștințe, pentru a deveni ei înșiși instrumente eficiente în procesul învățării.

Să ne oprim puțin la modernizarea modului de predare a matematicii în școala noastră. Celebra **teorie a mulțimilor,** cu atît de controversata ei introducere la ciclul primar, a devenit astăzi o achiziție ușoară și firească pentru preșcolarii de grupă mare, „dar, acum patru ani, am organizat săptămînal cursuri cu cei 2 700 de învățători și profesori din București, în afara reciclărilor obișnuite, dirijîndu-i pas cu pas în noul mod de predare a cunoștințelor. Astăzi, majoritatea cadrelor didactice aplică în mod curent în predare metodele activ-participative. Cei mai mulți au manifestat mult entuziasm, preluînd din mers noul sistem." (P. Găzdaru) „Ceea ce lipsește din pregătirea cadrelor noastre didactice nu este în nici un caz pregătirea științifică, ci poate **pregătirea metodică.** Și cum ar putea fi altfel cînd în instituțiile care pregătesc cadre didactice (universități, institute pedagogice, licee pedagogice) nu se acordă suficientă atenție acestui capitol." (Gh. Călugărița). Și cînd, am adăuga noi, în liceele pedagogice, la clasele a IX-a și a X-a au dispărut din catalog obiecte precum desenul, lucrul manual, muzica. Oare viitorii învățători și viitoarele educatoare se vor putea dispensa de aceste cunoștințe ?

ACTIVITĂȚI AȘA-ZISE „RECUPERATORII"

Desigur că lista neajunsurilor nu s-a încheiat și, iarăși, desigur că nu sînt numai neajunsuri în învățămînt, ci și reușite. Dar, judecînd lucrurile în plan larg, pe baza unor rezultate palpabile, există o distanță inacceptabilă între ceea ce spun cifrele procentuale despre calitatea pregătirii elevilor noștri și ceea ce demonstrează ei la diferite concursuri, de pildă. Lichidarea repetenției la ciclul primar și diminuarea pierderilor școlare în etapele următoare rămîne încă un scop atins **doar în procente !** Aceste disfuncționalități nu constituie totuși o taină pentru factorii de decizie din învățămînt întrucît dezechilibrul (sperăm temporar) se încearcă a fi depășit din mers, prin activitățile așa-zise „recuperatorii", mai simplu spus, prin **meditații.** Să încercăm o succintă analiză a eficienței lor : la ora actuală, norma unui profesor de matematică însumează în medie cam 25—30 de ore săptămînal. Adăugați la aceasta cam 5—6 ore de meditație în aceeași săptămînă, adăugați apoi timpul minim de pregătire a lecțiilor ce urmează a fi predate, mai socotiți și timpul necesar pregătirii unui examen de grad... și concluziile se impun de la sine. Dar să nu aducem în discuție timpul profesorilor, ci pe al elevilor. **Pentru cine se fac aceste meditații ?** Evident, pentru elevii care nu reușesc să-și însușească în timpul orelor de curs cunoștințele prevăzute în programă. **Cine sînt acești elevi ?** În majoritate, copii cu posibilități intelectuale reduse sau elevi care, din diverse motive, nu au putut fi prezenți vreme mai îndelungată la școală. În primul caz, orele suplimentare nu au nici o valoare, atîta timp cît avem de-a face cu elevi care și așa dispun de capacități mai mult decît modeste de concentrare intelectuală. Ele se justifică însă foarte bine în cea de a doua situație, numai că prilejurile se limitează de regulă la cazuri izolate. **Cînd și unde se desfășoară aceste activități ?** Dat fiind numărul mare de copii cuprinși în clasele învățămîntului general, mai toate școlile își pun probleme de spațiu, fapt pentru care cei mai mulți profesori rețin pe elevi la meditație după orele de curs. Mai putem spera ca ele să fie eficiente ?... „Acest sistem al activităților recuperatorii nu este deloc pedagogic. Prelungirea programului este văzută de către cei mai mulți copii ca o **pedeapsă !**" (P. Găzdaru) „Este necesară o **prevenire** a rămînerilor în urmă la învățătură prin recuperarea pe loc, în cadrul orei, a pierderilor de cunoștințe. Ora de clasă este cadrul cel mai propice pentru instruire și educare și un cadru didactic cu o bună pregătire metodică trebuie **să se apropie** cel puțin de reușită în acest sens." (L. Serdean)

CÎTEVA PROPUNERI

Pentru multe din problemele puse în cadrul acestei discuții au fost avansate deja și unele soluții. Alături de acestea, nu putem trece cu vederea cele cîteva alte propuneri — bine gîndite și, deci, realizabile — toate avînd ca premisă și scop dorința nobilă de a face din învățămîntul românesc o realitate pe măsura exigențelor timpului în care trăim. Așadar, (1) „să tindem cu toate eforturile noastre spre promovarea în proporție de 100 la sută, dar **mediile elevilor să reflecte în mod real nivelul lor de pregătire.** Deci, să fie declarați promovați la sfîrșitul anului elevii aminați avînd media 2, 3,25, 4,50 dacă la atît sînt apreciate cunoștințele lor. Să dispară deci această barieră constrîngătoare în actualul sistem a notei de 5, urmînd însă ca, la absolvire, elevii respectivi să fie încadrați cu o treaptă de salarizare mai mică decît ceilalți." (prof. SUHAY ERICKA — Școala generală nr. 177) (2) „Să se revizuiască și îmbunătățească actualul sistem de triere și diagnosticare a preșcolarilor în vederea înscrierii în clasa I, ținîndu-se seama în mai mare măsură decît pînă acum de datele cuprinse în fișele individuale întocmite de grădiniță." (L. Serdean) (3) „să se organizeze concurs pentru încadrarea în așa numitele „școli de aplicație" în care își desfășoară activitatea de practică pedagogică viitoarele cadre didactice, pentru ca aceasta să devină cu adevărat o ucenicie folositoare în munca de educator." (inspector ELENA MANOILESCU — I.S.M.B.)

...și nu numai atît, pentru că lăsăm deschis „dosarul repetenției". Căci filele sale nu trebuie smulse ci trebuie să rămînă, treptat, ALBE.

TANIA RADU

Izvorul Mureșului

Serbările zăpezii

În fastuosul decor hibernal al Harghitei, la Gheorgheni și la Izvorul Mureșului, a patra ediție a **Serbărilor zăpezii**, organizate de C.C. al U.T.C., Biroul de turism pentru tineret și Televiziunea română, a mobilizat entuziasmul propriu tinereții în spectacole care tind să-și revendice de acum o tradiție. Dar, de data aceasta, amplitudinea participării se cere evaluată nu numai prin raportare la numărul celor ce au asigurat partea spectaculară ca atare ; dimpotrivă, mai numeroase ca în alți ani au fost și caravanele de turiști sosite aici atît din Harghita, cît și din județele Neamț, Brașov, Vrancea, Iași, Bacău, Sibiu sau Bihor. Timp de două zile, pe 13 și 14 februarie a.c., Complexul turistic pentru tineret Izvorul Mureșului a cunoscut o forfotă rară pe aceste meleaguri, o animație de zile mari.

Momentele culminante ale **Serbărilor zăpezii** din acest an s-au consumat pe gheața noului patinoar din Gheorgheni inaugurat cu numai trei săptămîni în urmă, și pe pîrtiile stațiunii amintite mai sus, amenajate sumar, dar cu o tonică fantezie. Chiar dacă a fost relativ deznădăjduită, poate și din pricina condițiilor de cursivitate impuse de reprezentanții televiziunii, spre a-și putea asigura la un nivel optim prestația, gala desfășurată pe gheață a propus spectatorilor clipe de real interes. Memorabile în primul rînd prin adecvarea lor la circumstanțe și scop. Partidele de poloul la copcă, fotbal cerebral, volei și badmington, într-o abordare sui-generis, au stîrnit veselia sconțată. Amuzantă uneori pînă la lacrimi, a decurs joaca feerică a patinatorilor orchestrați de Elena Moiș. Turnirul cavalerilor, de asemenea, s-a impus printr-o doză masivă de umor savuros, dar și prin plastica reușită a costumelor. Formațiile **Iris** și **Compact** au evoluat în nota lor obligmiltă, poate dezavantajate de playback. Cîntecele au deschis în spectacol cîteva ferestre binevenite de lirism și exuberanță. Însă nu încape nici o îndoială asupra faptului că au rodit cu deosebire eforturile asumate de „maestrul de ceremonii" al întregii manifestări, rol interpretat la această ediție de actorul Radu Gheorghe de la Teatrul Național din București. Mijlocind dialogul publicului cu interpreții, Radu Gheorghe a izbutit performanța de a nu oșteni nici o clipă pe parcursul unei partituri care l-a solicitat uneori pînă la epuizare, iar finalul prin care a pus punct spectacolului, desigur, rămîne un moment de autentică artă.

A doua zi, 14 februarie, scena **Serbărilor zăpezii** s-a lărgit considerabil, strălucirea pîrtiilor de la Izvorul Mureșului întrecîndu-se cu strălucirea văzduhului răsturnat peste lume asemeni unui clopot scînteietor, încălzit de un soare darnic. Un public frenetic și generos, o fanfară bine struntită și pitoresc costumată, ca în vremurile de aur ale mărgurilor Radetzky și Gloria, o risipă de închipuiri hazlii ale unor butaforiști cu imaginație, răspîndite ingenios în spațiul instăpînit de protagoniștii **serbărilor** — toate, așezate capăt la capăt, au ajuns să imprime atmosferei de ansamblu așteptata dezinvoltură. Vaga crispare din ajun a fost dată de toată lumea la spate, cum era și firesc. **Serbările zăpezii** au devenit cu adevărat ceea ce și-au propus să fie. Prin dansurile pe zăpadă, prin spectaculoasa parodie a unui joc de rugby susținut de băieți „domnișoare" vînjoase din cele afară împotriva unor cavaleri intenționat pîrpiriți, prin „goana după aur" dezlănțuită între botarele unui Eldorado spiritual improvizat, prin chinuitele curse de bob, chinuite în sensul hazos al cuvîntului. Prin **Mina mi-resel** și **Furtuna sănătoare**, între alte numere de atracție. Și, bineînțeles, prin eficiența regiei discrete a celor ce au fost însărcinați în mod nemijlocit cu grija organizării vastului spectacol în aer liber. Ioan Hidegcuti, Gheorghe Baboș și Gheorghe Pădurariu fiind numai trei dintre ei. Încît, dintr-o dată, o căldură neașteptată a început să se insinueze în aerul pur și în inimi, iar frumoasa duminică de la Izvorul Mureșului se vădea a fi, din ce în ce mai pregnant, o duminică de păstrat în memorie, între amintiri care-și au prețul lor.

Însă, după ce am fost martorii privilegiați ai acestor voioase serbări, mărturisim că ne-a încercat și un indicibil regret. Un regret provocat, fără doar și poate, de absența performanței veritabile, a evoluțiilor pe parcursul cărora sportivii se întrec pe ei înșiși și care se urmăresc, încordate, și pe gheață, și pe zăpadă, cu sufletul la gură și cu inima strînsă. Poezia, de pildă, nu se poate legitima doar prin parodie. Dimpotrivă, ea se confruntă, din cînd în cînd, cu propria ei parodie. La Izvorul Mureșului, în noianul gălăgios al parodiilor la adresa sporturilor de iarnă, așteptam, totuși și evoluția unor patinatori autentici, a unor schiori autentici. Și am așteptat cam degeaba. Cum este de înțeles, absența în cauză nu se poate imputa nicicum organizatorilor actualei ediții a **Serbărilor zăpezii**. Ea rezultă și are noimă într-un context mai larg și nu este cazul să amănuntim aici destinul contemporan al sporturilor noastre de iarnă. Este de remarcat, în împrejurările date, că rațiunea persiflării stă în a avea ce să persiflăm. Neavînd ce să persiflăm, ne cam luăm pe noi înșine peste picior. Dar nu este mai puțin adevărat că aceste gînduri nu ne-au încercat acolo, la Izvorul Mureșului, ci aici, la București, adică post-festum, chiar în clipele cînd ne învrednicim să așternem pe hîrtie modesta noastră dare de seamă.

Peste toate, omagiul nostru se reîntoarce, o dată și încă o dată, spre toți cei ce a-u dedicat succesului deplin al **Serbărilor zăpezii**. Pînă una alta, triumful lor rămîne mai tare decît orice regret.

P. MIHAI ■

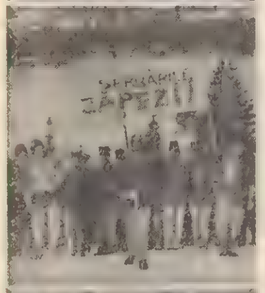

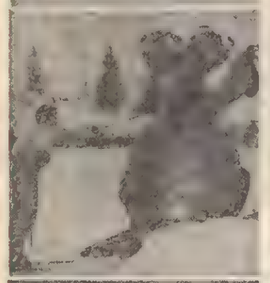

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

- De data aceasta, o întîmplare a tinereții nu se petrece prea departe de nostalgia bătrînilor
- Fanfara are cuvîntul dintîi, răspicat și sonor
- Fantezia butaforiștilor își afirmă străluciții elocvența
- Cu discreție, pierdut în mulțime, un organizator devotat al serbărilor: Gheorghe Baboș
- Izvorul Mureșului, la ceasul culminant al serbărilor
- Vehiculul unei spectaculoase curse pe zăpadă : o simplă foaie de plastic
- O partidă de fotbal „cerebral" pe gheața patinoarului din Gheorgheni
- Actorul Radu Gheorghe, într-una din zilele sale excelente
- O altă performanță a butaforiștilor
- Se întîmplă sosiri, se amorsează itinerarii...

■ **Dinu Costel** din Islaz (Teleorman) și-a schimbat butelia, a montat-o și cînd a aprins chibritul s-a produs o explozie. Din fericire, nu s-a întîmplat nici o nenorocire. Omul a dus butelia defectă la depozitul din Tr. Măgurele, care a trimis-o la verificare la Oradea. Au trecut de atunci șase luni și n-a mai primit nici altă butelie, nici vreun răspuns.

■ „Mehadia va deveni în curînd oraș. Ne bucurăm mult pentru acest fapt. Este o recunoaștere a dezvoltării sale și implicit a muncii noastre. Dar s-a propus ca centrul comunei (piața și strada principală, care constituie frumusețea comunei) să fie demolat. Acesta este un centru istoric care credem că trebuie păstrat, căci aici s-au petrecut importante evenimente privind formarea noastră ca neam, unitatea noastră națională". (**Feneșan Iancu**, Caransebeș, str. Libertății nr. 16, „fiu al Mehadiei")

■ **Ionescu Constanda** din Urziceni-Ialomița propune, în numele cîtorva cetățeni, ca, pînă să înceapă construcția unui nou spital în localitate, secția de interne să funcționeze într-o clădire aflată în apropierea primăriei, deoarece, așa cum menționa și ziarul „Tribuna Ialomiței", construcția care o adăpostește acum stă să cadă.

■ **Bucur Ilie** din satul Balda, județul Mureș, ne mărturisește că l-a impresionat profund un articol apărut în revista noastră, în care un tată de 71 de ani, invalid, cerșea dragostea copiilor săi. „Era ora 23 cînd am citit acele rînduri și am ajuns să lăcrimez". Cu acest prilej B.I. ne scrie că mama sa a născut 15 copii, din care mai trăiesc 10, și că toți acești frați le mulțumesc bătrînilor pentru creșterea și educația pe care le-au dat-o, urîndu-le mulți ani fericiți cu ocazia nunții lor de aur. Părinții se numesc Bucur Maria și Ilie și locuiesc pe Valea Arieșului, la Hădăreni.

■ **Moț Gheorghe** din Crișcior, Hunedoara, ne roagă să intervenim pentru „Muzeul sătesc" din localitate, ființat prin strădania unor învățători inimoși, azi aflați la pensie, să fie salvat din paragina în care se află. Credem că este tot datoria dascălilor din comună, vreo 70-80 la număr, după cum scrie dînsul, ca, împreună cu organele locale, să facă acest lucru.

■ „Mă numesc **Eftimescu Irina**, sînt absolventă a Liceului de matematică și fizică „Nicolae Bălcescu" din București și am fost repartizată ca operator chimist la Întreprinderea „Viscofil" Popești Leordeni. Menționez că specialitatea mea este laborant biochimist și că operator chimist ajungi după trei luni de calificare la locul de muncă. Datorită incapacității fizice de a lucra la „Viscofil" (atestată de un examen medico-psihologic), întreprinderea mi-a dat negație. De la forțele de muncă mi s-a răspuns că școala este datoare să-mi dea post potrivit calificării și sănătății mele, dar liceul nu mi-a dat nimic.

■ Referitor la sesizarea privind pe **Petrescu Dumitru** din București, Procuratura Municipiului București ne răspunde: „Datorită neînțelegerilor din familie, soția numitului a părăsit domiciliul împreună cu un copil de 3 ani, iar P.D. a rămas la adresa menționată cu un copil de 1 an. La data de 30 I 1982, atît numitul P.D., cît și copilul de 1 an erau bolnavi de varicelă, într-o stare foarte avansată". Ne întrebăm ce se va întîmpla în continuare cu acest copil pentru că, e limpede, P.D. nu este în stare să-l îngrijească singur. Poate că mama se va întoarce acasă, iar tatăl, după însănătoșire, își va lua în serios cererea de încadrare la I.T.B., deoarece pînă acum nu s-a rezolvat nimic în privința acestui copil.

■ Cetățeanul **Achimescu Gheorghe** din Alba Iulia s-a ocupat de organizarea unei întîlniri a fiilor satului „Nicolae Bălcescu" — Teleorman, întîlnire încheiată cu o masă organizată de cooperația de consum din sat. Ajuns acasă, A.G. și-a dat seama că ospătarii l-au păcălit cu 812 lei. A reclamat U.J.C.C.-Alexandria i-a dat dreptate, dar nimeni nu-i trimite banii prin poștă.

■ **Pricop Teodora** din Cernavodă, str. Avram Iancu, bl. H4, sc. C, ap. 60 roagă conducerea Întreprinderii de confecții și tricotaje din București să-i convingă pe cei în măsură să-i elibereze o adeverință din care să rezulte specificul activităților desfășurate de petentă în perioada în care a funcționat la această unitate, adeverință pe care o tot solicită de cîteva luni.

■ **Samu Ernest**, om al muncii la Întreprinderea „Victoria", Călan, ne cere o părere. Dînsul, împreună cu alți colegi, au contractat cu B.T.T. o excursie pe muntele Semenic. La data anunțată, n-a venit autocarul. Au mai contractat o excursie, la jumătatea lunii ianuarie. „40 de inși am așteptat 3 ore degeaba". S.E. ne întreabă ce să facă, să mai aștepte și o a treia excursie? Dacă mai aveți puterea pe gerul ăsta...

■ **Munteanu Dumitru** din Bîrlad, str. Karl Marx nr. 32, bl. 6, ap. 31, ne înștiințează că nici pînă azi nu a primit cei 75 de lei cîștigați la loto în august 1980, deși Centrala Loto prin adresa 26289/1981 i-a anunțat că în 45 de zile îi va primi. Omul spune că n-ar fi vorba de bani, ci de principiu.

■ „S-au împlinit 9 ani de cînd soțul m-a părăsit lăsîndu-mă cu cei doi copii fără ajutor. Am intervenit peste tot, dar nimeni nu i-a dat de rost, nici miliția, nici procuratura, deși am menționat că anumite persoane l-au văzut lucrînd în raza comunei Panciu, jud. Vrancea, și că, periodic, își vizitează părinții, în comuna Banca, jud. Vaslui" (**Bănceanu Ștefania**, Bacău, str. Bucegi 123, sc. B, ap. 36)

■ „Urmare sesizării revistei Flacăra, U.J.C.C. Mehedinți ne răspunde, printr-o adresă semnată de vicepreședintele Balica D. că s-au făcut verificări și s-au luat măsuri. S-or fi luat, dar pe hîrtie, pentru că cei vizați, ospătarii Popescu Angela și Dragomir Dorin de la Hanul Pandurilor, din Strehaia, își fac meseria ca mai înainte, buna servire rămînînd tot sub semnul întrebării" (**Abagiu Teodor**, Motru-Gorj)

■ **Tribunalul județean Argeș**: S-a dispus reintegrarea petiționarei **Păștin Elisabeta**, din Valea Mare—Pravăț, sat Șelari, în funcția avută, cu plata drepturilor bănești, deoarece, în mod nelegal și netemeinic, Cooperativa de consum din Valea Mare—Pravăț a dispus desfacerea contractului de muncă al petiționarei, în loc să procedeze la întocmirea dosarului de pensionare pentru limită de vîrstă.

■ **Asociația nevăzătorilor din R.S.R.**: Situația nevăzătorului **Szekely Andrei** poate fi rezolvată prin calificarea acestuia la locul de muncă, într-o meserie compatibilă cu posibilitățile sale și, în acest scop, filiala noastră din Cluj-Napoca a intervenit la Cooperativa „Munca invalizilor". Considerăm că abordarea cazului cu mai multă înțelegere și încadrarea sus-numitului la secția cartonaj, l-ar permite acestuia să capete o certă independență materială.

■ Ne scriu **Mariana și Dumitru Nicolae**, părinții lui **Dragoș Nicolae**, tînărul strungar operat la Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie de un colectiv de medici condus de profesorul doctor Agripa Ionescu: „Pentru medici, așa cum a subliniat și revista dumneavoastră, operația a constituit un adevărat miracol. Pentru noi, înseamnă un copil redat întreg familiei și societății. Noi, care am trăit acest coșmar, iar azi trăim bucuria renașterii fiului nostru, nu putem exprima în cuvinte întreaga recunoștință care se cuvine acestor medici minunați, medicinei românești și societății noastre care a creat asemenea cadre strălucite și condiții de recuperare a celor ce uneori nu mai au nici o speranță. Familia noastră nu mai are nici sufletul, nici brațele amputate".

■ Întreprinderea de prezentare și desfacere **Mobilă-pavilion H**, București, îl invită pe cetățeanul **Brînzoiu Petre**, din str. Gara Herăstrău nr. 2, să-și ridice geamurile și oglinzile necesare garniturii cumpărate și, de asemenea, să precizeze cu cine a trebuit să fie „atent", deoarece, pe bună dreptate, rezolvarea completă a situației nu se poate realiza decît după ce i se restituie și banii pe care pretinde că i-a dat „ciubuc".

■ Am primit la redacție, din partea lui **Despa Dan**, din Cîmpulung-Argeș, str. I. C. Frimu nr. 55, bl. C 8, sc. C, ap. 7, un ceas de masă „Victoria" făcut praf. Ne pare rău că-i dezamăgim, dar de ceasuri de masă nu ne ocupăm. Îl așteptăm la redacție să ia obiectul și să-i trimită la fabrica din Arad care l-a lucrat atît de prost, încît în numai două săptămîni „s-a dezintegrat din senin".

■ **Consiliul popular sectorul 2**: Numitului **Iorga Antonică** i s-a atribuit un apartament cu trei camere în str. Soculuț, bl. 18.

■ **Teodor Ungureanu** ne scrie din **Mozambic, Cabo Degado, Montepuez C.P. 70**, „unde lucrez pentru o bucată de vreme", că este cititorul nostru și are o opinie contrarie celor susținute de colaboratorul revistei, Ion Tătaru, în prezentarea și interpretarea poemelor lui Malcolm Lowry. Socoate că, atunci cînd poetul vorbește despre ● **Romania** (spre care navigau cargourile din amintirile copilăriei sale) nu se referă la țara noastră. „Mai plauzibilă este referirea la Capul Romania din extremitatea peninsulei Malacca (Indochina), după cum sună ultimul vers. Deși, pînă la urmă, nu știu dacă are vreo importanță, poate doar pentru a ne ști, că nici măcar lingvistic, România nu e singură pe lume".

■ **Gheorghe Anghel din Arad**: „În ultimele 4 luni ale anului 1981 am căutat la toate farmaciile din oraș mai multe medicamente de uz curent, printre care și banalul „Sirop tonic", „Vin tonic", injecții cu „Fosfobion", „Vitamina B12", dar nu le-am găsit. În loc de „piramidon" pentru adulți, farmaciștii ne recomandă să luăm cîte 3—4 bucăți de „piramidon" pentru copii, singurul pe care îl au".

■ „Scrisoare deschisă. Sîntem patru frați, născuți în satul Tutu, jud. Vrancea, și am rămas orfani de cînd fratele cel mai mare avea 10 ani. Am fost crescuți și îndrumați pe un drum bun de Casa de copii din Piatra Neamț, căreia îi mulțumim. Nu știm însă nimic de fratele mai mic, Stan Nicu. Vă rugăm să ne ajutați să-l găsim. Dacă se află în viață, să răspundă la adresa unde s-a născut, pe numele lui **Stan Costache, sat. Tutu, jud. Vrancea.** Vă mulțumim".

■ „Oamenii muncii din Textila IV vă aducem la cunoștință că în întreprinderea noastră (Combinatul de fibre sintetice Săvinești) funcționează de 5 ani un cabinet medical. Dar de un an de zile nu putem să ne efectuăm tratamentele și în schimbul 2, pe motiv că ușa e mereu închisă cu lacăt. Grupa sindicală a făcut cunoscut în scris tovarășului șef al Policlinicii, dr. Spiridonescu Constantin, faptul că asistenta Chiuariu Petruța nu își face datoria, și ne-a răspuns că în colectivul oamenilor muncii sanitare să nu se amestece". Oare așa să fie? Ce are de spus conducerea Direcției județene sanitare Neamț?

■ **Nistor Ioan din București, str. Izvorul Crișului 2**, a cumpărat de la magazinul alimentar nr. 26 din bd. C. Brîncoveanu o sticlă de lapte dulce cu... gaz! A anunțat serviciul C.T.C. al fabricii de lapte, care a dat vina pe cetățeni, aceștia utilizînd sticlele pentru tot felul de alte substanțe. În parte adevărat, dar întreprinderea de ce mai are serviciul C.T.C.?

■ „Eu sînt singură, bolnavă, și în etate de 80 de ani, deci oricine își poate închipui cît mi-e de greu să trălesc în aceste condiții". Imobilul în care locuiește **State Raveca** se află pe **str. Polonului la nr. 3, sector 6, București**, în imediata apropiere a noului Pod Grant, unde au mai rămas doar două case nedemolate și care au tot felul de necazuri, gunoaie, tăierea cablului de alimentare cu energie electrică, li s-au rupt gardurile... Încît e imposibil să mai crezi că acolo mai pot locui oameni. Rugăm Consiliul popular al Sectorului 6 să-i acorde înțelegere și ajutor.

■ Cine nu cunoaște monumentul înălțat în memoria luptelor de la Călugăreni purtate de Mihai Viteazul, aflat pe Șos. București — Giurgiu? În urma cutremurului din 4 martie 1977 acest monument s-a prăbușit și așa zace și în ziua de astăzi. Nimeni dintre cei ce răspund de soarta monumentelor nu s-a gîndit — se vede — să ia vreo măsură pentru restaurarea lui". **Dr. Aban Gheorghe, tehnician, str. Kiefterie 29, București.**

■ Sperăm că același ecou îl va avea în inimile oamenilor și durerea părinților fetiței **Zofei Laura din Craiova, str. Oborului, bloc P1, sc. 1, ap. 25**, care la 18 noiembrie 1981, la 12 ani și jumătate a dispărut din curtea școlii unde învață, după o oră de educație fizică. Noi am mai publicat apelul lor anul trecut; n-a fost găsită. Pentru identificare, precizăm că avea un semn roșu pe obrazul drept și era operată de apendicită.

■ În stația Ozana, de pe Bd. Ion Șulea, într-una din zilele geroase ale acestei ierni, așteaptă grupuri de oameni. Pe lîngă ei trec în autoturisme personale colegi de muncă de la Întreprinderea de sticlă, Policlor etc. Nimeni nu oprește, deși li se fac semne. Doar Trabantul cu nr. 17-B-1371 „trage pe dreapta" iar OMUL de la volan îi cheamă pe cîțiva dintre cei aflați în stație. Acest gest de omenie ne este semnalat de Romică Șuiț (a cărui semnătură nu era familiară cu ani în urmă, din coloanele presei sportive).

■ Tehnicianul veterinar **Lascu Ștefan din com. Racovița, jud. Brăila**, ne aduce la cunoștință faptul că, la 1 iunie 1960, a fost promovat în funcția de vicepreședinte al C.A.P. din comuna sa, avînd „responsabilitatea sectorului zootehnic și fiind retribuit în bani de unitatea respectivă". În loc să se bucure pentru apreciere, e supărat, deoarece, dînsul nu beneficiază de sporirea retribuției „deși, începînd cu 1 septembrie 1980 toți oamenii muncii din agricultură au beneficiat de acest lucru". Pentru soluționarea situației sale s-a adresat de două ori Ministerului Muncii și în șase rînduri ministerului de resort. Sperăm ca **acum, a șaptea oară** să vă răspundă și să vă soluționeze cererea.

■ Avem vești despre folana! Învățătoarea **Diaconu Elisabeta din satul Iseroni, jud. Hunedoara** ne comunică: „Sînt mulțumită că situația fetiței s-a rezolvat, în sensul că familia Dinu Ioan și Ana din Hunedoara — muncitori la Combinatul siderurgic — au luat-o la începutul vacanței de iarnă pentru acomodare în vederea înfierii. Am primit vizita tatălui fetiței (Ursan Andrei), dar ea nu dorește să meargă la acesta. Am să vă rog să mă ajutați a mulțumi tuturor celor care mi-au scris, telefonat sau vizitat, și în special prof. Virginia Bărbier din București, Trif Viorel din localitatea Cuca — Galați și Arcan Iuliu din Reșița. Ați avut perfectă dreptate, avem mulți oameni de omenie".

■ „Vă aduc la cunoștință că blocul în care locuim, dat în folosință în data de 7 iulie 1981, prin ICVL sector 5, nu a fost racordat nici pînă în prezent la rețeaua de distribuire a gazelor, în ciuda numeroaselor intervenții făcute de către asociația de locatari" (**Ochia Petre**, București, șos. Berceni nr. 21, bl. 28, sc. 2, et. 1, ap. 50, sector 4).

Pagină realizată de
RAZVAN BARBULESCU ■

Scrisoare comentată

Zece pentru unul

„Față de cele arătate în prezentul memoriu, cu deosebită stimă și respect, vă rog, tovarășe redactor-șef, să dispuneți ca să se facă cercetări și să fie publicate în revista **Flacăra**" — aceasta este dorința concitadinului Pițu Constantin, din strada Copacului nr. 23, sector 6, București. Astfel rugați și autorizați am început investigațiile. În ce scop? În acela de a pune umărul întru restabilirea legalității și de a readuce liniștea răvășită, dar cuvenită senectuții unui pensionar tracasat de varii instituții. **Pe scurt**: Omul se plînge — în termeni care te umplu de revoltă împotriva birocrației — că Oficiul de pensii al sectorului 6 i-ar fi sistat ilegal cuvenita sumă de bani lunară, și că circumscripția financiară a acelui sector i-ar fi imputat, tot ilegal, întîi 19 385, apoi 20 225, apoi 23 000 lei... De cinci ori în cincizeci de rînduri corespondentul nostru folosește cuvîntul **ilegal**, și de două ori expresia **riscul vieții**. Ceea ce bineînțeles că a avut asupra noastră efectul scontat. Pentru că e adevărat că sîntem diferiți de la natură, dar **viața este una pentru toți**. Motiv pentru care nu ne putem permite și nu trebuie s-o riscăm nici măcar pe a neprietenilor, cu atît mai puțin datorită unor ilegalități...

Numai că, trecînd de la vorbe la fapte, am constatat că versiunea depusă la noi spre rezolvare este departe de a calchia adevărul. **Tot pe scurt**: Pițu Constantin a încasat 19 385 lei, **bani nemuncițI**. Care, conform art. 84 din Legea 3/1977, fiind încasați pe nedrept, trebuie restituiți. Celelalte sume reclamate — de 20 225 și 23 000 lei — nu sînt altceva decît prima imputație, la care s-au adăugat dobînzile. Acum P.C. joacă rolul celui cărula-l prisosește ghionoul. Spune: „Dacă eu nu aveam dreptul, de ce mi-au dat?" I-am putea răspunde: „Știați că nu aveți dreptul, de ce ați luat?" Sigur că n-ar fi trebuit să i se dea. Legea e categorică: recuperarea se face de la cel care a încasat fără temei și s-a bucurat, făcînd-o pe chiulangiul social. Bineînțeles că nici funcționara care a înlesnit luarea nu este nevinovată. De aceea a și fost — prin decizia 25/3.07.1981 — sancționată cu imputarea **în subsidiar** a întregii sume! Altfel zis: dacă Pițu Constantin **se va dovedi insolvabil**, va plăti Mitracu Elena. Așa spune legea. Numai că pentru a descîlci toate acestea am fost nevoiți să consumăm timpul a 10 (zece) persoane cu funcții de o deosebită răspundere din 5 (cinci) instituții, inclusiv din Ministerul Muncii. Niciodată nu ne lamentăm de timpul consumat pentru restabilirea unui adevăr. Cu condiția să fie adevăr. Niciodată nu vom obosi să alergăm după dreptatea acelora care apelează la noi. Cu condiția să fie vorba de dreptate. De unde și rugămintea noastră:

Scrieți-ne ca și pînă astăzi — ce, cît și cum doriți. Însă numai în numele adevărului și al dreptății.

MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

● **Pavel Gordea** — București: Sînteți obligat să vă efectuați stagiul în unitatea în care ați fost repartizat ● **Ivan Paraschiv** — Tîrgoviște: Trimiteți materialul de care ne-ați scris ● **Rodica Iatan** — București: Nu aveți ● **Ion Grigore** — Ploiești: Dacă nu vă puteți înțelege „ca între frați" apelați la instanțele de judecată ● **Mafiei Mogoș-morteanu** — Ploiești-Leordeni: O eventuală revizuire a calculului pensiei pentru faptul că ați continuat meseria de forjor pînă la pensionare nu este posibilă decît în baza unui act scris din partea întreprinderii ● **Gh. Istrati** — București: Nu la noi; trimiteți propunerea Ministerului Apărării Naționale ● **Chatrina Ipatov** — Timișoara: Urmează să plătiți diferența de preț rezultată din recalculare, pentru că locuințele contractate cu populația, cu termen de predare stabilit la încheierea contractului, după 1 ianuarie 1981, se recalculează potrivit legislației în vigoare ● **Ecaterina Andrei** — Brăila: La Arhivele Statului, Bd. Gh. Gheorghiu-Dej, 29, sectorul 5 ● **Ilie Nicolescu** — Rm. Vîlcea: Vă așteptăm la redacție la secția scrisori și probleme cetățenești ● **Marcel Mihăilescu** — Bacău: Trimiteți o scrisoare pe care s-o putem citi ● **Constantin Andronache** — Tg. Ocna: Au dreptate. Cereți sprijinul serviciului personal-învățămînt al întreprinderii ● **Gelica Toma** — Tudor Vladimirescu (Olt): Adrese de actori? Nu dăm.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Știm, desigur, cu toții, stimate Mircea Sântimbreanu, că literatura pentru copii este — cum spunea titlul unui interviu pe care l-ați acordat nu demult „României libere" — „o problemă majoră". V-am ruga însă ca — în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună din decembrie, expunere cu largi referiri la misiunea educativă a literaturii pentru copii — să vă ocupați puțin de registrul major și de cel minor al acestei... chestiuni majore. Ne amintim, cînd spunem asta, și de ceea ce cereați în interviul din „România liberă": „mai mult realism, mize mai mari" în literatura destinată copiilor.

— Literatura pentru copii, singura legată de vîrsta cititorilor (și de fapt copilăria cunoaște trei vîrste distincte) este poligonul unui tir încrucișat de prejudecăți și de.... tăcere. (Tăcerea fiind ea însăși o prejudecată cîtă vreme milioane de copii, părinți și educatori o caută cu înfrigurare).

„Scriem pentru copiii României socialiste, încă izvoare, dar pregătindu-se să irumpă"

S-a schițat astfel de-a lungul timpului, din nu știu ce trufașă idiosincrasie și din sorită etichetare, un fel de portret-robot, minimalizator și sofistic, al literaturii pentru copii : **infantilă** pentru că se adresează copiilor, **tezistă** și **didactică** deoarece copiii sînt școlari...

— Minoră...

— Minoră pentru că aceștia n-ar avea probleme decît de... aritmetică etc. ; pe scurt, o pseudoliteratură cu pseudocititori și, firește, cu pseudoscriitori. Să tot faci complexe de inferioritate, nu-i așa ? Cum să sfărîmi carantina acestei caricaturi, cum să explici „lumii bune" că această literatură este o artă **sui generis**, cu atît mai greu de realizat cu cît e nevoită să accepte încă din start, în mod expres, ca o condiție însăși a existenței sale, poverile, limitele, martiriul **specificității ?**

— Vă întrebasem despre șansa acestei literaturi de-a deveni majoră.

— Paradoxal poate, dar fără pic de glumă, literatura pentru copii are o singură șansă de a deveni majoră : să încorporeze cît mai organic tocmai ceea ce prejudecata stigmatizează ca minor : estetica accesibilității, emoționalitatea, militantismul necesar... N-ar fi decît o crasă autopăcăleală a continua să strecurăm prin contrabandă — clandestini și complexați — tocmai ceea ce constituie temeiul și rostul, demnitatea acestei literaturi. Scriind pentru copii, un autor, oricare, fie el și laureat al Premiului Nobel, își subordonează talentul unui suzeran imperfect — copilul —, el țintește să-i vorbească într-un cod anume, de fapt să-i **traducă** lumea cea mare în silabele sufletului său mic, să-l fascineze și să-l inițieze, să-l ocrotească și să-i confere nobilitatea deplină. Merită această ambasadă pe lîngă Măria sa Puiul Pădurii chiar atîta dispreț?

— Dispreț ?! Manifestat de către cine ?

— Cunosc critici în stare să despice firul în patru și care ne spun, fără să clipească: „această literatură ori e literatură pentru toate vîrstele, ori nu e nimic". Iar eu, după 55 de ani petrecuți în preriile copilăriei, le răspund : această literatură sau este literatură pentru copii **sau nu este pentru ei, deocamdată,** nimic altceva.

— Prevăd că iarăși o să declanșați — nu-i prima oară cînd o faceți ! — o polemică pe această temă.

— Afirm aceste lucruri doar aparent polemic, profund convins că atît metafizica asupra literaturii cît și cea asupra eului infantil mitic, anistoric sînt vorbe goale. Scriem în România pentru copiii României socialiste, încă izvoare dar pregătindu-se să irumpă, și nu ca o forță oarbă dincolo de defileurile mileniului. Ca legatari și ctitori ai comunismului, deplin abilitați. Inclusiv prin vocea literaturii lor de **astăzi** chemată, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca alături de focurile tutelare ale lui „a fost dată" să aprindă solara torță a lui **va fi**. Pentru a izbîndi în această direcție ea are nevoie într-adevăr de mize mai mari, de cutezanța propriului pionierat, de aripile sale deschise, nesigilate de megalomania nimănui, dar nici de plumbul complexelor marginalității.

— Literatura noastră pentru copii moștenește totuși o tradiție glorioasă, care desfide „complexele". Dar oare chiar o moștenește în sens activ, menținîndu-i cota valorică ? Spuneți-ne, stimate Mircea Sântimbreanu, în ce măsură scrierile de gen, bucățile clasice datorate lui Eminescu, Delavrancea, Sadoveanu, Creangă ș.a. își găsesc — după opinia dv. — o continuitate în literatura de azi ?

— Indiscutabil, își găsesc. Opere și nu doar „bucăți" alcătuiesc, la o minuțioasă cercetare, o splendidă bibliotecă de literatură contemporană pentru copii. Repet, la o minuțioasă cercetare, deoarece din diverse motive de cărțile unor Constantin Chiriță, Radu Tudoran, Octav Pancu-Iași, Vladimir Colin, Călin Gruia, Iordan Chimet, Gellu Naum, Al. Mitru, Nina Cassian, Marin Sorescu, Fodor Sandor, Petre Luscalov, Sonia Larian, Nicuță Tănase, Constanța Buzea, Costache Anton, Vasile Mănuceanu, Iuliu Rațiu, Gica Iutes, Hedi Hauser și alții mai poți afla doar de la copiii de... ieri.

— Lista dv. e incompletă : lipsește autorul „Recreației mari". Cartea dv. cu acest titlu — și, desigur, nu numai ea, dar o cităm, cu voia dv., ca pe un etalon al literaturii lui Mircea Sântimbreanu — a făcut și face deliciul generațiilor tinere, deși — avem reclamații ! — cererea depășește oferta, foarte mulți amatori n-o găsesc. De ce n-o reeditați ? Și, apropo de asta, cum stăm cu reeditările creațiilor de valoare ale literaturii pentru copii ?

— După o recentă analiză a biroului secției noastre din cadrul Uniunii scriitorilor, cel puțin 60 de lucrări scrise în ultimii 35 de ani ar merita să fie reeditate. Or, tocmai aceste foarte bune cărți, permițînd reetalonarea întregii literaturi pentru copii, au devenit amintiri.

— De ce oare ?

— Reeditarea acestui „fond de aur" este, în mod practic, înghețată, ca și cum, știu eu, n-ar profita cititorii, ci... autorii. Poate de aceea, mă întreb, în „Biblioteca școlarului" între 1970 și 1980 să nu fi apărut printre cele 69 de titluri, nici un contemporan în viață? Iar în aceeași perioadă, în „Biblioteca pentru toți copiii", doar unul singur? Și cu toate acestea, în domeniul literaturii pentru copii stăm mai bine decît în altele și aceasta deoarece, din fericire, ea e socotită bibliografie școlară. Spre deosebire de „Cele mai frumoase poezii", „Biblioteca de proză contemporană", „Biblioteca pentru toți", spre deosebire de o carte de Marin Preda, Eugen Barbu sau, vorba cuiva, chiar de... Adrian Păunescu. Cunosc presiunea ineditului, ca și stihia veleitarismului. Dar nu e păcat ca sub dunele de nisip ale unor fade noutăți să fie îngropate tocmai templele copilăriei ?

— Ce se poate face pentru spulberarea nisipului, pentru impunerea acestei literaturi nu numai în cercul copiilor, al părinților, al școlii, ci și în cel al criticii literare ? Dar, mai întîi, o astfel de impunere e necesară ?

— Impunerea literaturii pentru copii în fața criticii actuale nu mi se pare posibilă și nici necesară. Necesară ar fi, în schimb, impunerea unei **critici a literaturii pentru copii** în cîmpul criticii. Mă gîndesc că un critic ce s-ar fi dedicat două-trei decenii acestui domeniu, tenace, iscoditor și informat, și-ar fi construit o glorie după care pot să suspine destui subofițeri, pensionari ai criticii noastre „mari".

— Pe dv. nu v-ar ispiti o asemenea întreprindere ?

— Dacă aș avea cu 25 de ani mai puțin, m-aș apuca de acest ghem și, jur, l-aș descilci. Ar fi o misiune, ignorată probabil vreo cinci ani, ridiculizată vreo alți cinci, dar care s-ar impune pînă la urmă ca orice muncă grea, de desecare, defrișare, topografiere, expropriere, într-un cuvînt, de reconstrucție a acestui fascinant falanster spiritual în care toți ne dorim copiii. Ați observat, desigur, că maculatura nu este proprie doar literaturii pentru copii. Aici însă parcă toleranța e mai vinovată, se răzbună pe termen lung. Nu insist, deoarece unele lucruri sînt foarte clare, ca de pildă faptul că însuși regimul estetic al literaturii pentru copii înlesnește contrafacerea, iar altele sînt prea complicate pentru a putea fi clarificate într-un interviu.

— V-am ruga totuși să insistați... Pe ce exemple vă sprijiniți ?

— Că lipsește cu desăvîrșire măcar o valorificare critică, științifică a moștenirii în acest domeniu și că, fără cristalizarea unei teorii asupra specificului ei, fără înjghebarea unor instrumente de lucru, totul nu e decît bunăvoință și diletantism, că nu o dată antimodelul este mai dorit decît modelul, că simple texte, producte mnemotehnice, folclor de cabinet metodologic sînt înșfăcate cu entuziasm, că tocmai acești hibrizi amenință uneori să invadeze avanscena, reproducîndu-se ca puricii în praf, instalați în manuale, aplaudați la serbări, creîndu-se pînă la urmă impresia că „asta e literatura pentru copii", literatură în fața căreia critica, pe bună dreptate, strîmbă din nas și... iată cum cercul vicios se închide.

— Fără să poată fi spart ? Dar tentative în acest sens au existat, chiar dv. sînteți

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU

Lecția

Mai întîi deci a fost o expunere a profesorului Noica, pe tema civilizației europene, a mitului ei generator etc. Zic așa, „etc.", și pentru că mi-e greu să rezum propriu-zis o conferință neobișnuit de densă, dar și pentru că după cum s-au desfășurat lucrurile în continuare, conferința profesorului Noica putea să pară numai un pretext pentru dezlănțuirea lecției ce a urmat în partea a doua, cînd studenții — firește, numai unii — incitați și de facsimilele eminesciene cu care, bună-rea, a fost omenită fiecare întrebare, nu mai conteneau cu întrebările, foarte mulți încercînd să și-l facă complice pe invitat. De regulă, invitația este acceptată de orator. E ceea ce facem și noi, profesorii cadre didactice, în definitiv, cînd ne arătăm înțelegători cu o serie de impresii, idei ori chiar teorii defetiste ale studenților. În ce-i privește pe filologi, clasica lamentație : unde sînt marii profesori de odinioară ? La care întrebare profesorii de azi confirmă, și ei, întristați, chiar !, unde sînt marii profesori ! ?

Și vine Constantin Noica să tulbure acest dulce armistițiu și să-i certe pe studenții noștri care dau vina pe lipsa marilor profesori, ori pe alte lipsuri, inclusiv perspectiva repartizării la țară, pentru a-și justifica astfel comoditățile, renunțările și abandonurile intelectuale. Să-i certe și mai ales să-i convingă de un lucru bine știut și mereu uitat : adevăratul om de cultură, oricîte universități ar urma, este un autodidact. Iar atîta timp cît nu-ți lipsește nici creionul și foaia albă de hîrtie și nici cărțile pe care să le poți lua cu tine oriunde, nimic nu te împiedică să faci cultură, marea cultură ! Le spune astea Constantin Noica, pe care unele întrebări au încercat să-l coboare pînă la joasa coterie literară, iar alții să-i smulgă un accent-două de disperare, de neliniște, mă rog, de nemulțumire. Ci de fiecare dată Constantin Noica și-a întors auditoriul cu fața înainte, obligîndu-l să privească în sus și să ia aminte la marile probleme ale culturii și să îndrăznească să se măsoare cu ele, să nu se rătăcească în nimicuri, să reziste agresiunii celor trecătoare și să nu aștepte de la alții îndemnul ori invitația de a face cultură, de a face cultură românească autentică, europeană, într-un moment în care șansele par a fi mai bune ca oricînd. Noica zice asta ? se miră unii studenți din sală, obișnuiți să audă de la catedră mai curînd ironii pline de suficiență la adresa șanselor la universalitate ale culturii românești.

Și Noica revine, să se facă bine înțeles : a coborît din Păltiniș pe Edgar Quinet ca să se întîlnească cu acei studenți din sală care **„vor să fie subiect, și nu obiect" al epocii lor.** A venit să le spună cuvîntul său de încurajare : îndrăzniți ! E timpul ! Multe și mari sînt lucrurile care mai trebuie făcute în cultura noastră, ca și-n cea europeană în care ne vine rîndul, dacă nu cumva deja ceasul a sunat, să ne plătim de datoria de a spori, salutar, europenismul nostru și al Europei.

Pentru cei neîncrezători Constantin Noica aduce argumente și dovezi. Una ne-a uimit peste măsură : cărțile lui Noica apar la București într-un tiraj mult mai mare decît tirajul în care sînt scoase la Paris cărțile unor colegi de generație. Iar la București se mai și epuizează din prima zi, adăugăm noi...

La această sete de cultură, atît de românească, tineretul studios nu poate să răspundă decît printr-o dăruire totală, cu o încredere totală în roadele dăruirii sale. Căci fiecare va găsi numai în sine determinările marilor izbînzi spirituale, intelectuale. Să nu ne facem iluzii că vom putea da vina pe alții în caz de nereușită, în cazul — cel mai trist — al abandonului, al abdicării de la marile și frumoasele ambiții și proiecte ale tinereții, ale studenției. **Nimic nu scuză lipsa operei,** cum ar zice un faimos congener al lui Constantin Noica.

Și nimeni nu reușește să-l abată pe filozof într-o discuție lăturalnică, lipsită de angajare civică în absolut responsabilă ori de bolta metafizică atît de „europeană" pe care Constantin Noica a ținut-o deschisă deasupra noastră în cele trei ore cît a durat această lungă, aspră și de neuitat lecție.

La sfîrșit, C. Noica a plecat cu cîteva facsimile pe care nu a mai avut cui să le dea, orele fiind înaintate. Păcat că nimeni nu s-a gîndit să le împartă celor care au știut să tacă și să asculte, după vechi rînduieli filozoficești.

ION COJA

Vorbiți și scrieți românește!

Terapie... lingvistică

Pentru a preîntîmpina orice surpriză, lingvistul a luat o justă măsură — e vorba de posesorii de autoturisme — aceea de a marca **janta** (nu **geanta** !), adică „partea exterioară periferică (sic ! — n.n.) a unei roți de autovehicul..., construită astfel încît să permită montarea pe roată a unui pneu" (vezi Dicționarul explicativ..., în paranteză fie zis, după această definiție, care mai este roata ?). Dar, pentru ca totul să fie lămurit definitiv, au început anunțurile în presă și pe la atelierele auto-service : „...realizează **poansonarea** (subl. ns.) **jenților de autoturism,** prin aplicarea pe suprafața lor a numărului de înmatriculare al mașinilor" (Informația, 21.XI.1981, p. 5), sau „...imprimări **(poansonări,** subl. ns.) ale numerelor de înregistrare pe jante" (Informația, 1.XII.1981, p. 2). Prin atelierele auto am înregistrat și pronunții ca : **pesonări, pasonare, pusonare** etc. Evident, nici în presă și nici în limbajul colocvial al mecanicilor, nu bunele intenții lipsesc. Lipsește însă un criteriu limpede, unitar de scriere și de pronunție.

Din citatele din presă, două fapte ne rețin. Primo : pluralul de la **jantă** este **jante** (nu **jenți,** greșeala e provocată de paronimul **geantă-genți** !). Secundo : forma corectă este **poansonare** (nu **ponsonare**) și se pronunță **poan** (nu **po-an-**). Dar familia cuvîntului incriminat este mai bogată : **poanson,** „unealtă de oțel cu vîrful gravat", din fr. poinçon ; poansona (verb însemnînd „a găuri, a marca cu poansonul din fr. **poinçonner** ; poansonaj, poansonare, din fr. **poinçonnage** ; **poansoneză,** mașină de poansonat, după fr. **poinçonneuse).** Pentru francezi, verbul **poinçonner** este sinonim, adesea, cu **perforer** (de unde avem pe **a perfora,** în românește : un tichet sau un bilet este **perforat).** Din franțuzește, noi am luat pe **a poansona** cu sensul de **a marca, a imprima,** dar nu și pe **poinsoner-poinsoneză,** înțelegînd persoana care face această operație.

Dar, pînă una-alta, **să ne întoarcem** la „atelierul" unde vom poansona mașina (automobilul). Apropo de **atelier** : cîndva, am consemnat formula **atelier lucrativ** sub cuvînt că lucrativ înseamnă „care aduce cîștiguri bănești" și nu „unde se lucrează", fiindcă nu ne putem imagina un atelier unde se stă degeaba. Combătînd formularea **atelier lucrativ,** în emisiunea TV „Mult e dulce... din 13.I.1982, ni se recomanda alta, tot nefericită : **atelier de lucru** (sic !). Oare — ne întrebăm iarăși — atelier nu înseamnă unde se lucrează ? Zicem **atelier de tîmplărie (de croitorie** etc.). Aceasta îmi aduce în față ciudata expresie — de mult condamnată și ea — care apare în fața Teatrului Național din București (clădirea nouă) : **Șantier în lucru.** Oare **șantier** nu este suficient, de vreme ce (toată lumea vede) că se lucrează ? E risipă (lingvistică), sau redundanță, sau... ? (Era să fac și eu, ca un critic clujean, o **acopunctură** — da, cu -o- scrie dumnealui ! — gramaticală ; în orice caz, acupuncturile gramaticale sînt încă bune ; n-ar trebui să determine alergii sau reacții umorale !)

GH. POALELUNGI

NOI STRĂLUCIRI ALE LIMBII ROMÂNE

Strugurii sînt mari ca niște ugere cu boabele gata să crape sub presiunea energiei luminoase din interior. Strivite, boabele lasă un parfum discret în cerul gurii... Din cînd în cînd se aude, exact ca în Priveliștile lui Fundoianu, cîte un pocnet îndepărtat. Sînt poate dovlecii care explodează în porumbiștile de pe malul Dunării sau sînt sunetele misterioase ale toamnei care începe aici devreme și ține mult, i se spune, într-o agonie lentă, luminoasă. Din volumul Întoarcerea autorului de Eugen Simion

Film

„Grăbeşte-te încet"

Filmul durează aproximativ 90 de minute, cît un meci de fotbal, fără pauză. Spectatorii se înghesuie la casele de bilete, la intrare şi se mai înghesuie apoi la ieşire. Nu toţi au sentimentul că au pierdut timpul, mai ales că, este bine ştiut, la film nu se merge pe bază de sarcină. Filmele îşi aleg singure spectatorii, spectatorii pe care îi merita. Nu ştiu dacă şi spectatorii au filmele pe care le merită. Discuţia în acest caz ar lua o turnură gravă şi am fi atunci constrînşi să amintim că într-o cinematografie cu filmele numărate acest film a fost făcut în locul altora care n-au mai avut loc. Dar nu vrem să fim atraşi într-o discuţie care ar aduce în atenţia noastră inclusiv problema răspunderilor ce revin caselor de film în promovarea valorilor din patrimoniul celei de-a şaptea arte în stimularea producţiilor de înaltă ţinută artistică, a noului, a creaţiilor originale, a criteriilor riguroase... Dar pentru că pînă acum n-am auzit încă să fi fost destituit vreun director de casă de film pentru calitatea producţiei de care răspunde, o asemenea discuţie n-ar fi decît de amorul artei.

Deci spectatorii vin şi pleacă şi numai ei au dreptul să se pronunţe dacă filmul le-a plăcut ori ba. Sigur, ar fi fost mai cinstit din partea casei de film să fi anunţat spectatorii că nu e vorba propriu-zis de un film, ci de nişte scheciuri de Ion Băieşu în viziunea regizorului Geo Saizescu. Nu se întîmplă aşa şi cronicarii de film se văd în situaţia neplăcută de a comenta un film care, dramaturgic, nu există. Şi e păcat întrucît textul lui Băieşu ascunde reale virtuţi, virtuţi aparţinătoare prozei, virtuţi proprii umorului de bună calitate ; mai există în film cîteva recitaluri actoriceşti de certă valoare interpretativă şi chiar unele găselniţe regizorale din speţa cea mai pură.

Dar poate regizorul Geo Saizescu şi-a propus o demonstraţie personală, că adică comedia nu este aşa cum se zice, un gen serios, că în general nu e chiar un fel de gen şi că se poate filma orice şi oricît ? Desigur, orice comedie presupune şi o convenţie pe care spectatorul e invitat s-o ia aşa cum este. Problema care se pune e pînă unde poate fi întinsă această convenţie ? Un globe-trotter colindă lumea pe jos, îi face înconjurul, şi după ce a străbatut Sumatra, Borneo, ştiu eu ? — Hondurasul, trece din nou prin Bucureşti, probabil în drum spre Capul Bunei Speranţe, pentru a demonstra că pămîntul nu e rotund, ci încrucişat ? Este lovit în plin de un autoturism şi la sfîrşit, la sfîrşitul filmului el demonstrează cum printr-un procedeu din arsenalul cascadorilor a reuşit să evite impactul uitînd că avea în spinare un rucsac cît o catedrală. Singurul om normal din film, autorul accidentului, fuge de la locul faptei, are mustrări de conştiinţă, se predă, dar la miliţie este alungat — victima scăpase, nu-i aşa ? — ca şi cum fuga de la locul accidentului, neacordarea primului ajutor nu sînt tot fapte penale. Operează convenţia şi în neglijenţă, în superficialitate, în incompetenţă ? Un delator ordinar, din speţa delatorilor politici, se îmbată ca un porc într-o verificare pe teren cu toate că niciodată pînă atunci nu mai efectuase vreo verificare pe teren. Să mă ierte copiii din sală, nu cred că delaţiunea se sinchiseşte satirizînd-o, în general nu văd nimic de rîs într-un criminal şi nu găsesc nici o scofală să umpli de ridicol un hoţ. Satiră se cheamă oare aducerea pe ecran a promiscuităţii unsuroase, venale ? Satirele din ultima vreme, în curajul lor artistic, sînt pline de bişniţari, gestionari corupţi, birocraţi mărunţi şi lipicioşi, de găinari şi marţafoi, de mahalagioaice şi tot felul de asemenea putregaiuri de care ni se propune să rîdem. Ce-aţi zice dacă marele Caţavencu ar fi fost un umil conţopist la I.C.R.A.L. ori dacă Molière ar fi rîs nu de un burghez gentilom, ci de o bucătăreasă frivolă ?

Filmul se încheie cu un lung şir, un foarte lung şir de colaboratori, maşinişti, costumieri, operatori, redactori, ingineri de sunet etc. etc. Muncă, multă muncă şi de muncă nu te poţi apropia decît cu respectul cuvenit muncii. O discuţie concretă despre acest film ar trebui să înceapă nu de la film, ci de acolo unde eu m-am oprit, adică de la menirea, rolul şi răspunderile caselor de film.

NICOLAE CRISTACHE ■

ION BRAD

Filosof

Filosof la ţărmul mării
Număr ochii stinşi în pietre,
Albii ochi privind homeric
Dincolo de timp şi vetre,
Ochii-nsîngeraţi de ghiara
Propriului lor destin,
Ochii lui Oedip tiranul
Care din adînc tot vin
Şi cu spumele fecioare
Sugrumate încă-n faşe
Şi cu valul răzbunării
Crud în patimi uriaşe,
Vin să îmi prefacă-n stîncă
Fraged rostul din priviri,
Ca şi tu trecînd, iubito,
Să te-ntunecI, să te miri...

1981

Delfinii

Singurătatea-mi cîntătoare
N-o tulbură decît delfinii
Ce vor să răzvrătească marea
În acrobatic joc de linii,
De sînge crud să spele-amurgul
Care mînjeşte albul spumii
Şi să repete doar prin mine
Trecînd copilăria lumii.

1981

Sacrificiu

Calm plat. Pustiu cu lustru.
Şi aici un pui de vînt.
Mari păsări fără aripi
Corabiile-mi sînt.
Departe, ţărm de farmec
Mi-e ţara. Cum să trec
Cînd zîmbetul perfidei oglinzi
E doar înec ?
Şi vine spectrul tînăr
Al trupului ucis
Să mi ceară iar o moarte
Şi un val de sînge-n vis.
Pe cine va tăia
Ca să dezlege
Această-nţepenire de aripi
Fără'de lege ?
Ah, de-aş fi eu alesul,
Nu cei nevinovaţi !
Hai, împlîntaţi cuţitul
Şi aripi ridicaţi !

1981

Noiembrie

Noiembrie, natalul, vine
Cu brume de surîs cerese
S-alunge sîngele din mine
În frunzele ce-nnebunesc,
Să mă întoarcă la părinţii
De sub gorunii-ngînduraţi,
Crucificaţii suferinţii,
Surori furtunilor şi fraţi,

Să-mi ceară înapoi poiana
Învineţită de brînduşi,
Săpînd tot mai adîncă rana
Şi semnele ciudate-n uşi,

Iar sufletul fugind din carte
Spre vechea ţară de Ardeal
Să meargă singur mai departe
Pe albul cal, pe negrul cal...

8 noiembrie, 1981

Via Egnaţia

Cine m-a pus
Semn de unire
Între Răsărit şi Apus
Bunăvestire ?

A fost un har ? Un blestem ?
Războaiele toate
În mine mai gem
De cohorte şi roate.

Barbarii s-aţin
Fremătînd la hotare
Şi iscoadele vin
Tîrîş, legendare.

De privirile lor
Zadarnic mă scutur,
Se-aştern în covor
De săgeţi şi de scuturi.

Sînge şi foc
Le-aţîţă fantoma
Cînd ard la un loc
Bizanţul şi Roma.

Sînt sensul pierdut
Al acestor imperii ?
Zac ca un scut
Sub ruinele verii...

1981

Pledoarie pentru o stagiune muzicală a tineretului

Neîndoielnic, concertul de la Ateneul Român, din duminica trecută, constituie una din marile realizări, din ultima vreme, ale tinerilor elevi de la Liceul de Artă „George Enescu", din Bucureşti. A fost, în primul rînd, reconfortant pentru noi, să vedem o sală plină cu copii, ascultînd, atenţi, muzică simfonică interpretată cu măiestrie de alţi copii, care, fără şovăială, au păşit pe estrada de concert, aceeaşi care a fost gazda, în nenumărate rînduri, a unor orchestre sau solişti celebri.

Manifestările muzicale destinate elevilor, organizate de Filarmonica „George Enescu", în colaborare cu Inspectoratul Şcolar al Municipiului Bucureşti, pot însemna începutul unei *stagiuni muzicale a tineretului* şi care să cuprindă toată diversitatea genurilor muzicale ale acestei arte, de la cîntecul popular şi muzică folk pînă la lucrări vaste, ca simfonia, ori creaţia vocal-simfonică. Evident, aceasta ar însemna regularitate, sprijin substanţial din partea tuturor instituţiilor artistice, mari eforturi organizatorice şi o mai atentă gîndire a repertoriului oferit, pe vîrste şi înţelegere, dar răsplata ar fi enormă, deoarece ţelul unei asemenea stagiuni ar consta într-o bună şi eficientă *educaţie muzicală* a viitorilor constructori ai societăţii de mîine, educaţie care — trebuie s-o recunoaştem — este neglijată tot mai mult, prin felul în care este, astăzi, organizată — în şcolile de toate gradele — predarea muzicii, problemă asupra căreia s-a scris foarte mult, dar nu s-a făcut absolut nimic...

Concertul de duminică, deci, ne-a condus către Ateneul Român pentru a vedea la lucru, în primul rînd, orchestra simfonică a elevilor, aflată sub îndrumarea profesorului *Nicolae Racu*, un priceput pedagog şi comentator, dar şi un eminent dirijor, precis în gestică şi competent în însuşirea partiturilor, un artist care ştie ce înseamnă gradaţia construcţiei sonore. Este, desigur, o îndrăzneală să te încumeţi a aborda „Ucenicul vrăjitor", de Paul Dukas, avînd la dispoziţie un colectiv *de elevi*, din care cel mai „vîrstnic" numără doar 17 primăveri ; dar această îndrăzneală s-a dovedit, după audierea dificilei lucrări, o adevărată *siguranţă profesională*, tînăra orchestră nefiind cu nimic mai prejos de multe altele similare din ţară. Ea s-a priceput, deasemeni, să fie şi o discretă acompaniatoare, sau, atunci cînd a fost cazul, un bun partener al celor trei solişti ai concertului, toţi elevi ai aceluiaşi liceu, laureaţi în diferite concursuri din cadrul Festivalului „Cîntarea României". Ne-a impresionat, în special, violonista *Carmen Daniela Cazacu* (clasa a IX-a), prin eleganţa şi siguranţa trăsăturilor de arcuş, prin înţelegerea şi muzicalitatea de care a dat dovadă în interpretarea concertului pentru vioară şi orchestră „Iarna", din ciclul „Anotimpurile", de compozitorul preclasic italian, Antonio Vivaldi. Sîntem convinşi că mergînd pe acelaşi drum, printr-o muncă plină de abnegaţie, tînăra solistă va ajunge la un ţel final, care să poată îndreptăţi speranţele puse astăzi în ea. Deasemeni, *Racz Aladar* (clasa a IX-a), în fragmentul pe care l-a interpretat din Concertul pentru pian şi orchestră nr. 20, de W. A. Mozart, (de ce, oare, doar partea I ?) a arătat un tuşeu deosebit şi un remarcabil simţ al dozajului, dar şi o bună gîndire a construcţiei tematice, mai ales în cadenţa beethoveniană a Allegro-ului. În sfîrşit, violonistul *Emil Stegar*, (clasa a XII-a) a demonstrat în „Balada" de Ciprian Porumbescu, o bună pregătire artistică, fiind însă lipsit, din păcate, de un instrument mai bun, care să-i poată permite, pe măsura vibrato-ului său, o mai eficientă etalare sonoră.

Se munceşte mult şi bine, cu real folos, la Liceul de Artă „George Enescu". Cinste maeştrilor-pedagogi, care pregătesc la un înalt nivel profesional pe viitorii noştri artişti, pe aceia care, mîine, vor prelua faima unui Ion Voicu sau Valentin Gheorghiu !

CLAUDIU NEGULESCU ■

P.S. Cuvinte elogioase la adresa profesorului *Constantin Popescu*, un inimos conducător şi animator al muzicii în rîndurile tineretului, dirijorul concertului susţinut în aceeaşi sală, duminică 7 februarie, cu sprijinul aceloraşi *pedagogi*, transformaţi peste noapte în *interpreţi*, ei revenind astfel la condiţia lor iniţială de artişti instrumentişti, sau lirici. Astfel, Societatea Profesorilor de Muzică, avînd orchestra simfonică, soliştii şi corul „Melos", a redat vieţii muzicale bucureştene încă un colectiv complex, muzical, valoros şi necesar !

• CAP LIMPEDE

Conferinţele de la Ateneu

Duminică 14 februarie s-au împlinit 94 de ani de cînd Al. Odobescu — într-o sală mică de la parterul noului edificiu, sala mare încă nu era gata — a deschis ciclul de conferinţe ale anului 1888 vorbind despre Ateneul român şi clădirile antice cu dom circular. Prima conferinţă în sala mare s-a rostit de Esarcu la 19 martie 1889 şi a fost un fel de scuză pentru că palatul nu poate fi încă inaugurat. (Complet, edificiul a fost terminat abia în 1897). Sala mare a ieşit aşa cum fusese vrerea Odobescului. La tribuna Ateneului se putea urca oricine obţinea o aprobare pe o scrisoare trimisă dinainte. Abia prin 1902 s-au practicat selecţiile. ...Între 1865 şi 1903 s-au rostit 802 conferinţe de către 222 conferenţiari. Erudiţia strălucitoare, temele atrăgătoare şi sala încăpătoare şi fermecătoare erau tot atîtea tentaţii. Aproape că nu a existat vîrf al ştiinţei şi culturii româneşti care să nu fi vorbit de la tribuna Ateneului : G.C. Dragu, Em. Bacaloglu, Gr. Ştefănescu, G. Ţiţeica, Şt. Mihăilescu, Traian Lalescu, Cezar Bolliac, Gr. Tocilescu, I. Ionescu-Gion, D. Onciul, N. Iorga, Vlahuţă, Caragiale, Macedonski, Gheorghe Panu, Lazăr Şeineanu, Densuşianu, Minovici, Iuliu Haţieganu... Au vorbit şi străinii : Charles Diehl, Claude Férrare, André Maurois, Alex. Moisi...

După al doilea război Palatul Ateneului a devenit sediul permanent al Filarmonicii de stat „George Enescu". Conferinţe s-au ţinut în marea sală din ce în ce mai rar. Foarte puţini vorbitori au mai avut prilejul să strălucească aici. Cîteva comemorări şi atît. Pentru unii sala a fost chiar refuzată (vezi cazul aniversării Goga, pentru ca să se poată cînta Bartok, ceea ce-mi aminteşte o gafă la fel de celebră — cînd, cu prilejul celei de-a 50-a aniversări, sala i-a fost refuzată lui însuşi Enescu, aprobarea primind-o abia după înalte intervenţii...)

Este foarte bine că se concertează la Ateneul Român. Dar trebuie să se şi vorbească. Acolo cuvintele se ascultă altfel. Conferinţele de la Ateneul Român trebuie reluate. Ca şi omul, o clădire te învaţă mai mult decît ceea ce ştie : ceea ce este.

MIRCEA BUNEA ■

Trebuie să iasă din fonotecă

Alexandru Mica a terminat de înregistrat la Radio o veritabilă antologie a cîntecului popular românesc din Cîmpia Dunării (cu predilecţie pentru zonele Vlaşca-Teleorman şi partea dunăreană a Olteniei) din ultimii 200 de ani, circa 300 de cîntece, cu Cornel Pană, cu Marin, Florea şi Gheorghe Ciobcă, cu Florian Economu. Proiectul a fost ambiţios şi migălos. Pentru prima sută de ani, Alexandru Mica a folosit culegerile tipărite în epocă din Biblioteca Academiei, aparţinînd lui F. J. Sulzer, Andrei Wachmann, Alessandru Berdescu, George Oprescu, H. Ehrlich, Anton Pann, Gh. Ucenescu, Dimitrie Vulpian. Pentru a doua sută de ani — cilindrii de ceară înregistraţi de Constantin Brăiloiu, George Georgescu-Breazul, Hari Brauner, Paula Carp, Vasile D. Nicolescu, Tiberiu Alexandru, Emilia Comişel, iar din anii '50 benzile magnetice imprimate de Alexandru Amzulescu, Mariana Kahane, Lucilia Georgescu, Ghizela Suliţeanu, Elena Nestor, Adrian Vicol, D. D. Stancu şi alţii, păstrate în Arhiva naţională de folclor de la Institutul de cercetări etnologice şi dialectologice din Bucureşti. Sînt cuprinse toate genurile de cîntec, de la baladă, cîntec lung de dragoste (specific zonei Vlaşca-Teleorman), doină şi cîntec de natură, jurnal oral (creat cu prilejul unor evenimente care au tulburat viaţa obştii), pînă la cîntecul lăutăresc de oraş şi cîntecul lăutăresc de ţară. Alexandru Mica propune Electrecordului un serial cu aceste înregistrări, crede că se pot scoate cam 21 de discuri, care vor împlini golul ce există în ceea ce priveşte reprezentarea acestor zone în contextul celorlalte vetre folclorice, dovedind că numai necercetarea şi nevalorificarea au dus la această situaţie. Alte proiecte ? Lucrează împreună cu Cornel Pană la transcrierea melodică a acestor cîntece şi ar propune unei edituri să scoată două volume cuprinzînd acest tezaur poetico-muzical din sudul ţării. Mai aspiră să valorifice, împreună cu dirijorul Florian Economu, o culegere de 15 cîntece populare româneşti armonizate pentru pian de Constantin Brăiloiu şi publicate de acesta, foarte puţin cîntate şi de foarte multă vreme uitate.

Vrem să subliniem încă o dată dăruirea şi pasiunea cu care Alexandru Mica descoperă, cercetează şi interpretează aceste comori spirituale. Observăm, totuşi, că, deşi înregistrările există în fonoteca radio, ele nu prea sînt difuzate. Iar Televiziunea nu l-a invitat niciodată pe acest cercetător şi artist, care a susţinut numai concerte de ţinută şi care nu a cîntat în „spectacole extraordinare" unde evoluează familii întregi de cîntăreţi. Sperăm că benzile cu cele 300 de cîntece ce aparţin Radioteleviziunii Române să nu ajungă în situaţia discurilor de ceară de la începutul secolului. Alexandru Mica este tînăr, este talentat şi dornic de colaborare. El nu a muncit atîţia ani pentru a umple un gol într-o arhivă, ci pentru a scoate la lumină — chiar şi sub reflectoarele din studiourile televiziunii — adevăratele producţii poetico-muzicale din această parte a ţării noastre. E o strădanie întru cultură ce trebuie dusă pînă la capăt. Alexandru Mica trebuie ajutat să o facă.

REGHINA VARVICI ■

O CARTE ÎN DEZBATERE

„Viaţa pe un peron"

de Octavian Paler

Un triumf al umanismului

În viziunea romancierului, a naratorului şi a eroului cărţii, în „viaţă nu există **omul**" etern şi universal „decît în tratatele de filozofie care se mulţumesc cu abstracţiuni. În realitate există mai multe feluri de oameni. Există călăul, există victima, există martorul care se amuză, există martorul indiferent, care nu aude sau pleacă pentru că nu-i place spectacolul, îl deranjează sau îl face să sufere. Mai există şi cel care se revoltă. Dar pe acesta nu-l poţi vedea totdeauna ; îl copleşesc martorii, dintre care se aleg mereu şi călăii şi victimele, pentru că spectacolul trebuie să meargă fără oprire". Nu e prima dată cînd ideea măştilor, a vieţii ca proces juridic şi a lumii ca teatru apare în opera lui Octavian Paler. Am întîlnit-o şi în **Apărarea lui Galilei.** Naraţiunea fundamentală e o mărturisire la persoana întîi singular, în forma parabolei, a unui **Eu** hiperdilatat, sub o nemaipomenită presiune sufletească. Într-un spaţiu şi un timp aproape goale şi mai ales neconcretizate. Nu există nici un patronimic sau toponimic clar în cartea lui Paler, ceea ce sporeşte plăcut misterul şi vraja ei. Într-un asemenea spaţiu şi timp **de poveste,** eroul realizează în faţa întregii lumi o spovedanie gravă, de o mare demnitate morală şi intelectuală, o spovedanie chinuită, însă, pînă la tragism. Inteligent, bun cunoscător al prozei moderne, intuind dificultăţile cu care trebuie să se lupte într-o asemenea construcţie epică, autorul îşi propune să scrie ca şi cum ar vorbi, considerîndu-i pe toţi cei ce-l aud judecători ai săi. Se apucă să-şi scrie viaţa pentru a face faţă pustiului din spaţiu şi golului din timp : „De fapt, scriu cum aş vorbi. În jurul meu e pustiu, iar omul dacă nu vorbeşte uneori, moare, nu-i aşa ?" Spaţiul şi timpul mărturisirii sale sînt discret hiperbolice. De fapt, povestitorul se cercetează pe sine în confruntare cu idealurile sale de perfecţiune şi cu hăosul lumii în care a trăit. Pentru a se cunoaşte şi a-şi atinge visul suprem, naratorul, eroul principal, se identifică succesiv cu diverse indeletniciri, capabile să simbolizeze, într-un fel sau altul, căile pentru descoperirea esenţei omului. Se vrea ascet şi profet, dar îşi dă seama că nu poţi fi „aşa profet pe contul tău", „profetul ideilor tale", că pentru asta trebuie să ai un Dumnezeu şi acesta e surprins, şi el, cu foarte multe imperfecţiuni, care ar trebui să-l facă să-şi ceară iertare oamenilor şi nu oamenii de la el. Urmează apoi calea ludică, jocul de şah, de unul singur, ceea ce a dus la fringerea fiinţei eroului în două, apoi calea artei, pasiunea muzicii, apoi ştiinţa istoriei, a dreptului, cunoaşterea oamenilor, a virtuţilor şi servituţilor lor, a iubirii şi urii, a atîtor stări de spirit care consumă o fantastică experienţă omenească. Totul e dominat în cartea aceasta de voluptatea amară a gîndului lucid, de aceeu eroul nu-şi poate povesti pur şi simplu viaţa, ca un narator tradiţional, substanţa epică, ţesătura de poveste, fiind mereu întretăiată, fulgerată, deşirată de luciditatea inteligenţei critice, de sabia gîndului. În ciuda caracterului foarte modern al naraţiunii, ligamentele ei — oricît ne-ar mira — sînt de tip folcloric. Romancierul povesteşte în faţa lumii, ca la o imensă şezătoare şi asemenea povestitorului popular, ca să nu-şi piardă ascultătorii din mînă — cum se zice — îi implică la răstimpuri în povestire, printr-o adresare directă, obişnuită în basm, şi nu în roman. În viziunea lui Paler, lucrurile, oamenii, evenimentele faptele, valorile au mereu două ipostaze : vesele şi triste, comice şi tragice, sublime şi groteşti, bune şi rele, eroice şi laşe etc. Între ele e un drum, un proces al devenirii, al cuceririi valorilor care dau sens vieţii. Practic, eroul lui Paler, izolat, ascet, trăind, nu o dată în contrapunct cu lumea, povestindu-şi viaţa şi-o cucereşte cu adevărat, se împlineşte, străbate drumul de la egoismul laş la generozitatea lucidă, curajoasă, în stare să înfrunte destinul. E un triumf dramatic, nu idilic, al umanismului, al omului adevărat în carne şi oase, asupra abstracţiunilor.

ION DODU-BĂLAN ■

Contraponderea nihilismului etic

Într-o schiţă de tinereţe a lui Mihail Sadoveanu, dacă nu mă înşel, cu titlul **Un ţipăt,** povestitorul lasă nerezolvată această expresie, în noapte, a spaimei şi a durerii, sortită parcă să fie un simbol existenţial.

Tot un ţipăt, în **Viaţa pe un peron,** confirmă, dacă mai era nevoie, eroului fără nume al romanului, pe de o parte, inicvitatea alcătuirilor sociale, iar pe de alta, enorma capacitate de suferinţă a omului, multă vreme comprimată, dar care pînă la urmă izbucneşte sonor, la un registru înalt şi de o neverosimilă durată.

Ca în mitul adamic, acest erou anonim, dimpreună cu o Eleonoră, staţionează, ca să zic aşa, pe un peron pustiu de gară, fără personal şi fără public, pentru că nici un tren nu mai trece pe această linie de cale ferată părăsită. Spaţiul în care se mişcă, pe lîngă acela al sălii de aşteptare şi al peronului, mărginit de o pădure şi de o mlaştină, se populează fantastic, cu îmblînzitori de cobre, şi ei şi ele simboluri ale primejdiilor ce pîndesc de preţutindeni, cu manguste, imune la muşcătura şerpilor veninoşi, cu ciori şi cu un cuc ce-şi strigă în trei rînduri numele de 41 de ori, exact vîrsta povestitorului.

Eroul are însă, dacă nu un nume, o stare civilă. E neînsurat, a avut cîteva legături trecătoare, a început studii juridice, le-a părăsit din neîncredere faţă de coduri şi justiţie, s-a fixat la istorie, a devenit profesor şi, pînă la urmă a rupt cu lumea şi s-a nimerit pe acest peron al aşteptării zadarnice. Lumea îi crede nebun, pentru că într-o vreme îşi consuma timpul cercetînd dosare vechi de procese şi propunîndu-şi rejudecarea lor. Problema dreptăţii rămîne una fundamentală a vieţii lui, deoarece îl vedem mai tîrziu redeschizînd şi procesul lui Robespierre, pentru ca, la rîndul ei, Eleonora să îşi judece şi ea, în acelaşi mod, partenerul aşteptării. Nu doar că acest personaj straniu ar avea o concepţie socială limpede, dar el simte şi înţelege pînă la suferinţă că nedreptatea este o formă a fatalităţii lumii moderne.

În scurta prefaţă la **Mizerabilii,** Victor Hugo crede că opera lui va fi de folos cît timp „datorită legilor şi moravurilor, o fatalitate omenească va complica fatalitatea de ordin divin". Omul, aşadar, încearcă să-şi impună legea, împotriva aceleia a providenţei. Şi eroul din **Viaţa pe un peron** prezintă antagonismul dintre fiara şi dumnezeul din om, într-o alternativă duală, în care fiara e mai puternică decît atotputernicul de altădată.

În acea gară pustie, nici unul din cei doi nu aşteaptă trenul. Nu ştiu nici ei ce aşteaptă, dar ştiu că aşteaptă şi aşteaptă parcă la nesfîrşit, cel puţin el, dacă ea, pînă la urmă, va evada, fără direcţie şi fără ţel.

Coordonatele acestei aşteptări sînt sentimentul singurătăţii şi acela al spaimei. Cu puţin înainte de **Mizerabilii,** în care binele pînă la urmă triumfă, pastorul danez Sören Kierkegaard aruncase sămînţa angoasei, a raciei morale ce avea să se înmulţească în veacul nostru şi să se ofere chiar profesioniştilor ei de renume mondial. Ce e dreot, el propunea corectivul rigorist al credinţei religioase, dar i-a fost dat să convingă numai pe terenul disperării, nu şi pe acela al leacului acesteia.

Să fie cazul Eleonorei şi al eroului fără nume unul singular ? Aşa ar părea, după atmosfera straniie, reală şi ireală, alternativ şi simultan. Dar nu ! Peronul pustiu e un alt simbol, pe care romancierul îl consideră universal:

„Chiar dacă dumneavoastră", spune povestitorul, care este însuşi personajul principal al cărţii, „veţi declara în sfîrşit că nici gara nu există, că ea nu e decît nălucirea unei minţi rătăcite. Vă înşelaţi, domnilor, daţi-mi voie să vă spun de acum. Asemenea gări există. E plină lumea de ele".

Din această perspectivă existenţialistă, gara este spaţiul sentimentului pustiu care-l bîntuie pe omul modern în societate. În loc ca acesta să umple pustiul, golul măturătotul din cale şi i se substituie societăţii.

Strălucitul eseist Octavian Paler este la primul lui roman, dar **Viaţa pe un peron** pare opera unui romancier stăpîn pe meşteşugul său, dialectician de forţă al unei teme în fond paradoxală, atîta timp cît molima existenţialistă, fără sorţi de viitor, nu s-a extins şi pe la noi. Cum însă mediul romanului rămîne nedefinit, într-o ţară fără identitate, ca şi eroul cărţii, cum totul se petrece sub un clopot de sticlă, experimental, pe două făpturi de excepţie, irealitatea pare a trece înaintea realităţii, iar lectura cărţii, oricît de cuceritoare, nu ne abate de la viaţă şi acţiune.

În fond, cerebralitatea povestitorului şi demersurile ei, de o perfectă logică, impun inteligenţa ca o serioasă contrapondere a nihilismului etic. Cartea dă mai mult de gîndit decît de simţit. Cu atît mai bine.

ŞERBAN CIOCULESCU ■

Confesiune despre comportamentul uman

De mai multă vreme Octavian Paler a făcut din scriitura sa un act complex de reflecţie asupra relaţiilor dintre individ şi existenţa sa socială, văzută în anumite **situaţii-limită.** Drumul de la idee, faptă, la reverie este explorat adeseori dintr-o perspectivă menită să pună în lumină sensurile majore ale existenţei umane. În acest fel toate abaterile de comportament de la un anumit sens major capătă o pregnanţă şi mai mare.

Dacă **Apărarea lui Galilei** reprezintă un imens proces făcut modului de a fi în lume, cartea configurîndu-se ca vast scenariu de idei, **Viaţa pe un peron** (1981) este un lung monolog aglutinant de fapte reale, posibile sau stări coşmareşti. Explozia stărilor de reverie relativizează totul. Un om vorbeşte (scrie) despre oameni şi întîmplări ciudate. Starea de stranietate a naratorului este proiectată peste tot ce vede şi aude, lumea percepută de un singur om fiind în mare măsură rezultatul ficţiunii sale care acţionează sub semnul paralizant al fricii.

Viaţa pe un peron este o parabolă despre putere, tiranie, frică şi laşitate. Acţionat mereu din afară, individul decade prin spaimă, reveriile lui fiind o retragere anxioasă în cuvinte pentru a putea supravieţui singur într-un spaţiu claustrat.

Octavian Paler a creat un personaj capabil să trăiască şi să gîndească într-o desăvîrşită stare de **alteritate a eului.** În felul acesta un om se desparte în două, iar procesul făcut lui însuşi şi omenirii devine posibil printr-o confruntare continuă dintre cele două euri.

Toate întîmplările şi obsesiile se petrec într-un spaţiu coşmaresc. O gară unde nu vine şi de unde nu pleacă nici un tren, un ceas care are doar minutar, cîteva bănci, dar nici un ghişeu. Unele rezerve de hrană, rămasă de cine ştie cînd etc., reprezintă detaliile acestei lumi stranii, mărginită de o mlaştină misterioasă.

Ajuns în această pustietate, personajul conceput de Octavian Paler îşi recapitulează întreaga existenţă cu toate opţiunile sale deviate, abandonate sau eşuate. Omul care dorise să fie sfînt, profet sau predicator constată că nu are vocaţie pentru nici una dintre aceste îndeletniciri, el fiind un ins fără dumnezeu. Dealtfel, toate domeniile de activitate pentru care a optat acest straniu personaj din **Viaţa pe un peron** sînt supuse unor procese de radicalizare împinse pînă la limita imposibilului. Şahul devine un joc simbolic de unul singur, conştiinţa celui angajat în această luptă fiind despicată în două. Istoria nu mai e cercetată doar pentru a cunoaşte trecutul, marile evenimente şi personalităţi fiind supuse unui spirit justiţiar necruţător.

Procesul lumii şi al individului este făcut din cele mai diverse unghiuri de vedere. Frica şi laşitatea sînt ipostaze ale comportamentului uman care revin pe parcursul cărţii ca nişte laitmotive.

Într-un roman parabolic de acest gen îmblînzitorii de cobre şi dresorii de clini reprezintă însemnele tiraniei introduse în lume. În faţa instinctului de agresiune, exponenţii spiritului justiţiar devin nişte victime. Omul conceput de Octavian Paler nu se comportă ca o mangustă perfectă în lupta cu cobra.

Parabola întunecată realizată de Octavian Paler nu este însă un îndemn la conciliere cu laşitatea instaurată de tirani. Personajul său este convins că dreptatea se face în lume, nu în deşert sau în grote.

Omul abulic aspiră spre faptă, dar rămîne un **rêveur.** Între Kafka şi Beckett, Octavian Paler a realizat o parabolă originală şi avertizatoare pentru lumea contemporană.

ROMUL MUNTEANU ■

„Scriem pentru copiii României socialiste, încă izvoare, dar pregătindu-se să irumpă"

(Urmare din pag. 15)

autorul unora dintre ele. Dv., Mircea Sântimbreanu, aţi ţinut, de pildă, un referat de răsunet la Colocviul literaturii pentru copii şi tineret. Aţi criticat atunci nişte stări de lucruri, aţi făcut şi nişte propuneri... Ce urmări practice a avut referatul dv. ? Dar colocviul ?

— Colocviul are meritul de a fi întocmit o foaie de observaţie asupra „Cenuşăresel" şi, cu argumente, o mini-chartă a drepturilor şi obligaţiilor ei. Ele se află, desigur, pe agenda de lucru a conducerii Uniunii scriitorilor. Regret numai procedura. Dacă aş fi trimis o scrisoare personală, o sesizare, aş fi primit răspuns în 30 de zile,conform legii. Mai ştiu însă că cel mai rezistent lucru din lume este imobilismul unor forţe... conjugate. În plus, cînd ştii că acest imobilism te înţelege, că îţi dă dreptate, că e chiar gata să-ţi plîngă de milă, îţi vine să-i spui : „hai, lasă, nu te mai zbuciuma. Ne descurcăm noi, singuri". Şi este sigur că am putea mai mult: avem în secţie un vicepreşedinte al uniunii, doi deputaţi în M.A.N., un secretar al uniunii, doi redactori şefi, cîţiva directori...

— Şi mai sînt şi alţii...

— Da, mai sînt şi alţii, mulţi oameni cu funcţii şi sarcini obşteşti însemnate, care au scris pentru copii (G. Bălăiţă, Tiberiu Utan, Marin Sorescu, Al. Andriţoiu, Adrian Păunescu), alţii secretari de secţie, profesori universitari, academicieni etc., care au luat chiar premii... Da, sînt forţe. Căci am putea atrage spre cauza noastră pe toţi copiii scriitorilor şi chiar ai *„fac*torilor de sinteză". Şi pe nepoţi ! Dar aimt că fantazez... Sigur este că situaţia nu împiedică apariţia literaturii pentru copii, ci doar aşezarea şi expansiunea ei firească calitativă în primul rînd.

— Tot dv., acum vreo doi ani, dacă nu ne înşelăm, aţi făcut, în presă, un protest în legătură cu premiile literare acordate cărţilor pentru copii. A avut vreun ecou acel protest ? S-a ameliorat, de atunci, situaţia la care v-aţi referit ?

— Considerabil. Am luat şi eu unul ! Există încă o singură uşită nesupravegheată şi greu de supravegheat : aproape orice carte poate fi declarată „literatură de tineret", candidînd în acest fel, automat, la premii, pe aceeaşi listă cu cartea pentru copii. Firească şi şanse mărite. Remarcabilă, demnă de toată lauda, ritmicitatea şi acurateţea premiilor Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor !

— Fiindcă a vorbit acum editorul, permiteţi-ne să-i adresăm şi domniei-sale o întrebare. Una care ne stă de mult timp pe limbă. „Albatrosul" condus de dv. a tipărit o seamă de cărţi — de Eugen Barbu, de Ion Lăncrănjan ş.a. — care au stîrnit opinii controversate, proteste şi îmbrăţişări la fel de fierbinţi, o vie rumoare în opinia publică... Ce ne puteţi spune despre acest gen de literatură ? O promovaţi din „îndrăzneala tinerească" ce stă bine unei edituri de profil ? Glumim, desigur... Dar glumim serios.

— Mă întristează cînd normalul este luat drept îndrăzneală. Iar dacă este vorba de a caracteriza ceea ce dv. numiţi „îndrăzneală tinerească", eu i-aş zice mai degrabă „bătrînească", adică provenind din experienţă, din înţelegerea adecvată a literaturii, a naturii şi modalităţii sale de acţiune. Cenzurabile sînt dogmele, provocările teribiliste. O carte „grea" însă pătrunde în trepte spre adîncul conştiinţei, îşi dizolvă homeopatic încărcătura, ea are nevoie de timp, dar are de partea sa viitorul. Sigur, e omeneşte să dorim ratificarea cît mai curînd a opţiunilor noastre. Uneori însă, atunci cînd cartea traversează fronturi de furtună, dacă ai investit în filele sale, alături de autor şi în numele cititorilor, întreaga ta bună-credinţă şi luciditate, îi vei veghea destinul pînă la capăt, în ciuda trăsnetelor sau scuturăturilor. Au fost cărţi mai crîncen disputate decît cele evocate de dv. şi iată-le, după ani, instalîndu-se în loja „Bibliotecii pentru toţi". (Vezi „Leul albastru", „Drumul ciinelui" ş.a.) Aşa încît organizîndu-ţi bine speranţele, nici nu simţi că eşti curajos. Adevărata moarte a unei cărţi este uitarea. Şi editorul trebuie să simtă cel dintîi un manuscris care miroase a... uitare.

— Ce lucruri noi ne va mai oferi Editura „Albatros" ?

— Romanele **Toamnă fierbinte** de Ion Lăncrănjan, **O lume de cîştigat** de Eugen Barbu, **A doua vîrstă** de Mircea Horia Simionescu, **Fals tratat de petrecerea călătoriei** de Costache Olăreanu, **Îngerii chilugi** de Dan Verona, **Păstrăvii mecanici** de Mircea Săndulescu, **Cheia de contact** de C. Turturică, poate **La cules de pelin** de Adrian Păunescu, **Insulele** de Corneliu Leu ; proze de **Al. Papilian, Aurel Sorobetea, Paul Everac, Ioan Dan Nicolescu** ; monografiile **Geo Bogza de N. Steinhardt, Marin Sorescu de Mihaela Andreescu, N. Labiş,** un **Torquato Tasso** de **Al. Balaci,** în „Contemporanul nostru", un **Paul Zarifopol** de **Mircea Muthu,** în aceeaşi colecţie ; versuri de **Ion Gheorghe, Victoria-Ana Tăuşan, Matei Vişniec, Dan Mutaşcu, Passionaria Stoicescu** ; cărţi de istorie ca **Dacia antiqua** de Mihai Gramatopol, **Viaţa politică în România 1918—1944** de I. Scurtu, **Revoluţia de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu** de Gh. Iscru ; Dicţionare ca acela de **Mitologie** de V. Kernbach sau de **Artă modernă** de C. Prut, un **Dicţionar al spiritului uman** etc., etc., în măsura în care ne lasă portofoliul, tiriş-grăbişul planurilor, şahul prea încurcat al indicatorilor şi şah-matul autorilor prea descurcăreţi.

— Dar scriitorul Mircea Sântimbreanu ? El ce ne va mai oferi ?

— Aproape încheiate se află cartea pentru copii „Gulliver în Ţara Chiticilor" şi un volum de schiţe umoristice. Aş scrie cu pasiune o carte de reportaje printre copiii lumii şi sigur, mult-mult mai devreme, cîteva duzini de... dări de seamă.

Un muzeu in labirint

Manierismul sau călciiul lui Ahile (IV)

Zei şi oameni

Parmigianino. Autoportret

Moartea lui Ahile nu e sfîrşitul lui Ahile, ci începutul nemuririi lui. Călciiul său vulnerabil se dovedeşte mortal, dar să nu ne grăbim să considerăm acest călcîi un defect. El e, dimpotrivă, condiţia eroismului lui Ahile. Zeii pot fi orice, dar nu eroi. Pentru că zeii nu riscă într-o luptă decît să-şi piardă puterea. Or, eroismul e rezervat celor care mor şi care, ştiind că mor, înfruntă totuşi moartea ; ştiind că au un călcîi vulnerabil, nu ţin seama de asta ; sau nu pot altfel.

Micul autoportret al lui Parmigianino ne dezvăluie un artist căruia i-a rămas doar curajul de a recunoaşte că întrebările i-au vulnerabilizat la maximum. El face să renască graţia lui Rafael, dar sub această graţie se simte frigul care-l va ucide în cele din urmă. Şi dacă Rafael a căzut fulgerat de o boală care i-a smuls, la treizeci şi şapte de ani, dintre admiratorii săi, la Parmigianino se simte cum cade noaptea înainte chiar de atingerea acestei vîrste ; de fapt, încă din acest autoportret care e o hieroglifă a neliniştilor manierismului, un semn că arta a simţit din nou fascinaţia Minotaurului.

Toate acestea ne împing într-o direcţie greşită : să-i socotim pe manieriştii demni mai degrabă de compasiune decît de admiraţie. Or, ei au exprimat, poate, mai bine decît clasicii umanitatea noastră. Ambiţia artei clasice a fost aceea de a ne apropia de zei ; de a ne înfăţişa la fel de senini şi de eterni ca şi zeii. În schimb, manieriştii reumanizează, aş zice, o artă aflată la un moment dat în pericol să fie împinsă dincolo de limitele umanului. Ei redescoperă întrebarea între atitea răspunsuri înmărmurite, redescoperă incertitudinea după ce certitudinea a ameninţat să se transforme în dogmă, redescoperă ceea ce ne face vulnerabili şi eroismul de a fi vulnerabili. Redescoperă moartea, dar şi tristeţea de a muri. Frigul metafizic, dar şi curajul de a trăi în aceste condiţii. E o artă minoră, înclină unii să creadă, o artă minoră în comparaţie cu glorioasa artă clasică, senină, armonioasă, cîntînd. Dar divinitatea omului din arta clasică, mă simt ispitit să răspund, e la fel de adevărată ca sistemul astronomic al lui Ptolemeu. Pămîntul nu se află în centrul universului, chiar dacă orgoliul nostru ar cere asta. Şi, exilîndu-ne din centrul sistemului solar undeva la periferia lui, Copernic n-a făcut decît să restabilească adevărul şi să ne arate că nu în jurul nostru se învîrt toate celelalte stele... Astfel, Ahile şi-a descoperit, brusc, călciiul vulnerabil. A simţit venind, de dincolo de zidurile Troiei, un val de frig. Şi a înţeles că se luptă, poate, foarte aproape de abis. O clipă, Ahile a tresărit. Vîntul rece i-a îngheţat inima. A fost pe punctul să arunce lancea şi scutul, să renunţe la luptă. Ce rost are în aceste condiţii ? Pe urmă a ridicat fruntea. „Cu atît mai mult", şi-a zis, poate, el. La marginea întrebărilor, omul dă toată măsura curajului său.

Iată de ce mi se pare că manieriştii au fost nedreptăţiţi. Şi sînt încă. Parthenonului i s-au închinat nenumărate ode. Renaşterea a fost cîntată, idealizată, dogmatizată chiar. În schimb, despre manierişti s-au spus numai lucruri cu jumătate de voce. Că sînt sensibili, dar preţioşi, rafinaţi, dar plini de ciudăţenii, frămîntaţi, dar suspecţi de artificialitate. Tocmai ei care lasă omenescul din noi să bolborosească fără să-l facă să surîdă. Puţini îi cunosc pe Parmigianino, pe Pontormo, pe Rosso. Şi dacă îi cunosc, îi cunosc prin prejudecăţile ce există despre manierism. În genere, ei ne sînt prezentaţi ca nişte artişti maladivi, suferind de anomalii secrete şi de erezie şi, printre rînduri, simţi suspinele după marea artă a Renaşterii. Or, aici nedreptatea se amestecă cu ingratitudinea. Căci aceşti artişti care se simt foarte singuri nu ezită totuşi să ne vorbească despre omenesc. Şi clasicismul şi barocul şi-au creat zeii lor. Senini şi imposibili cei clasici, turbulenţi şi bine hrăniţi cei născuţi în baroc. Dar arta manieristă trăieşte atît de violent umanitatea noastră încît n-o poate lăsa să triumfe, nici să eşueze între zei. Recunoaştem în ea neliniştile, îndoielile şi chiar laşităţile noastre, dar şi eroismul discret de a ne continua drumul cu un călcîi vulnerabil. Şi nu e oare adevărat că e mult mai uşor de vorbit despre zei decît despre oameni ? E mult mai uşor de vorbit despre eternitate decît despre moarte. În faţa eternităţii nu e un eroism prea mare să stai. Cel mult te simţi uluit şi strivit. Dar în faţa morţii, da, acolo arta şi-a dovedit eroismul, deoarece e infinit mai greu să priveşti într-un mormînt decît într-un abis.

Şi, la drept vorbind, grecii şi Renaşterea nu s-au uitat nici în abis. Grecii s-au închis între meterezele limitelor şi acolo au sărbătorit eternitatea. S-au aşezat pe stînca Acropolei şi au sărbătorit absolutul cu cel mai superb surîs pe care-l poate arăta omul cerului. Renaşterea i-a imitat. A vorbit despre oameni cum ar fi vorbit despre zei. Dar manieriştii n-au mai putut face asta. Obiectul artei lor e omenescul unui om aruncat în marginea universului, care e silit să privească în acelaşi timp spre abis şi mormînt. Limitele clasice s-au prăbuşit şi de undeva de dincolo de ele vine un frig care îngheaţă şi draperiile şi trăsăturile celor pictaţi.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

O prietenie literară (II)

Să urmărim, cu răbdare, mai departe şi celelalte epistole ale Marthei Bibescu, adresate lui Mihail Antoniade :

23 iunie, 1941

Scumpe maestre,

Conform promisiunii contez pe dumneavoastră pe acea zi din săptămînă pe care mi-o veţi indica. Această scrisoare vă va fi adusă de ginerele meu, însărcinat de mine să vă ceară documentul, privitor la schimbarea numelui mezinului său, document pe care vă rog să i-l încredinţaţi pentru cîteva ore şi care vă va fi înapoiat cu exactitate. Deci, schimb de documente. Ei vă va explica prin viu grai măsura de precauţie luată, impusă de aceste timpuri tulburi, care nu pot fi comparate cu nimic, decît poate cu căderea Constantinopolului, aşa cum aflăm de bine aţi spus-o, sau cu aceea a oraşului Tyr — din Biblie — pasaj care merită a fi recitit. Cu toată prietenia, a dumneavoastră, Martha Bibescu.

P.S. Pivniţele Mogoşoaiei, în eventualitatea venirii, sînt la dispoziţia dumneavoastră.

(Dacă s-a reţinut data, era a doua zi chiar după ce se produsese agresiunea hitleristă împotriva Sovietelor. Dar scrisoarea, ca să fie înţeleasă în obiectul ei principal, comportă unele explicaţii. Martha Bibescu şi soţul ei George-Valentin Bibescu care cîteva zile mai tîrziu numai — mai exact la 2 iulie 1941 — va înceta din viaţă, erau preocupaţi de ideea că odată cu dispariţia lor numele Bibescu — implicat atît de des în istoria României — se va stinge. Nu mai era nimeni, nici un descendent masculin care să-l poarte. Vărul lor primar, Emanuel Bibescu, fără să fi fost însurat, în 1917, tînăr, în urma unei declarate paralizii progresive fără leac, se sinucide, spînzurîndu-se în camera în care locuia la Hotelul Ritz din Londra, iar fratele său, Anton Bibescu, bătrîn, din mariajul cu fiica fostului prim-ministru şi şef al partidului liberal al Angliei, contele Herbert Henry Asquith (1852—1928) n-a avut decît un singur copil şi acela de sex feminin, cum dealtfel a rezultat şi din alianţa Marthei Lahovary cu George-Valentin Bibescu. Fata acestora însă, Valentina, căsătorită cu Ghica-Comăneşti, are, în schimb, doi fii, care la naştere se numeau, firesc, Ghica-Comăneşti. Soluţia s-a găsit — prin consimţămîntul patern — ca cel mic botezat George, să schimbe numele în Bibescu, ceea ce, cu destule dificultăţi, s-a obţinut juridiceşte, în cele din urmă. Şi, fiindcă la 5 decembrie 1941, mai sînt legate de aceeaşi problemă cîteva şiruri doar ale Marthei Bibescu, le intercalez aici, părăsind o clipă regula reproducerii în ordinea datelor : *„Scumpe maestre. Vă dau copia scrisorii Binevoitorului. De-ar putea să fie aşa pînă ce veţi reuşi. Oare s-au făcut atîtea greutăţi cînd Petrescu şi-a zis Comneni ? E adevărat că era major şi că tatăl său n-a ştiut nimic. Prietenească recunoştinţă, M.B."*.

Nu ştiu cine putea să fie „Binevoitorul". În orice caz, un om influent sau poate chiar ministrul de justiţie, la care Martha Bibescu să fi făcut apel. Oricum, în 1942, nepotul drept, cel mic şi fiul al doilea al fiicei ei Valentina cu Ghica Comăneşti, care putea să aibă un an sau doi, se chema legal George Bibescu, iar astăzi, necunoscînd dacă şi-a întemeiat o căsnicie şi dacă are sau nu copii, e singurul care mai poartă numele stirpei Bibeştilor. Ceilalţi Bibeşti îi întîlnim în file de cronică, în pagini de istorie literară şi socială şi pe coperte de cărţi. Cît despre Petrescu-Comneni, la care face aluzie, este vorba de fostul diplomat şi ministru de externe care îşi adăugase numelui său Nicolae Petrescu pe acela de Comneni, n.n.).

Şi continui cu alte scrisori :

13 august, 1941

Scumpe maestre,

Iată ferparul unde se dezvăluie încă o dată lipsa de precizie a oricărui negustor bucureştean. L-am rugat pe Mützner (vechi şi cunoscut tipograf în epocă, n.n.) să-mi trimită ceea ce se numeşte o „corectură". Imposibil s-o obţin. În ferparul franţuzesc am văzut această greşeală de tipar „La comptesse (sic) R. de Montesquiou" (în loc de „La comtesse" cum e corect, n.n.), iar în ferparul românesc cuvîntul „cumnat" nu este precedat de cuvîntul „frate" ! Nu poţi decît să te resemnezi.

Veţi arăta acest ferpar, cînd veţi avea prilejul, Ştirbeilor, care se îndoiesc, pe nedrept, de buna mea credinţă. Ce ticăloşi sînt toate astea, în marea nenorocire generală ! Mă consolez cu Montaigne : „Nimic nu e mai sigur decît nesiguranţa şi nimic mai ticălos şi mai mîndru decît omul". Vă aştept la Posada.

Prietena dumneavoastră întristată, Martha Bibescu.

5 februarie, 1942

Scumpe maestre,

Această scrisoare va pleca cînd va putea. Dar nevoia imperioasă pe care o simt de a-ţi mulţumi la această dată, în această zi şi la această oră, îmi impune să ţi-o scriu. Grija dumitale a contribuit ca Astyanax să-şi recapete moştenirea ; ai readus de două ori sufletul cel mai bun pe calea cea dreaptă ; nu uit nimic,

„Captivă, mereu tristă,
Stingheră mie însămi"

Îngăduie ca, totuşi, Andromaca să te iubească... cu o prietenie căreia i-ai răspuns cu acea generozitate de sentimente care nu se tese decît acolo unde inima este la înălţimea inteligenţei, adică, rareori. Prietena dumitale recunoscătoare,
Martha Bibescu

24 octombrie, 1942

Scumpe maestre,

Piaţa George-Valentin Bibescu a luat naştere în faţa aerodromului Băneasa ; nu-mi rămîne decît s-o împodobesc în viitor cu o frumoasă fîntînă în stil clasic, aşa cum înţelegem noi. Ţineam să ţi-o spun, ştiind că semnătura ta a contribuit la acest act de recunoştinţă publică (şi care n-a fost furat). Spun în şoaptă şi numai pentru tine acest vers al Phedrei, adresat umbrei acelui tînăr care îşi încerca aripile încă din 1904 :

„Tovarăş de primejdie pe care
trebuia să ţi-i cauţi"

Mă voi întoarce de tot la Mogoşoaia la 28 octombrie. Sper să te revăd de îndată şi adesea

Martha Bibescu

P.S. Se pare că toate orizonturile se luminează. Nu găseşti ? (În toiul bătăliei de la Stalingrad unde s-a conturat înfrîngerea hitlerismului, n.n.).

Ultimele patru scrisori, în „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

Ştefan cel Mare

Cu bucurie fără seamăn scriem acest nume, piatră de hotar în istoria fiinţei noastre, de la a cărui încoronare ca domn al Moldovei se împlinesc cinci sute douăzeci şi cinci de ani.

Sînt oameni eroi care obligă, constring într-un fel o seminţie să devină popor, să ia drumul şi jugul greu şi anevoios al existenţei eroice ca popor într-un loc pe faţa pămîntului.

Ştefan cel Mare este unul dintre aceşti dăruiţi nouă care a vieţuit, luptat şi zidit cu atîta intensitate că urma lui îndelungă în istorie ne obligă cu fiecare generaţie să vieţuim eroic.

Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, fiecare dintre ei poartă a creştinătăţii peste care nu s-a putut trece spre inima Europei, în care valurile puhoaie asiate s-au izbit zadarnic.

Ei sînt părinţii noştri, ei sînt putere şi bucurie, îndemn de zi cu zi pentru fiecare dintre noi.

Oare poţi lua condeiul în mînă odată cu zorile fără să ţi-i aduci aminte ?

Că au apărut Eminescu, Iorga, Goga şi Sadoveanu, Grigorescu şi Enescu mai apoi, că astăzi s-a ridicat o nouă generaţie în spiritul lor se datorează lor, celor sfinţi şi neînfricaţi, şi poate cel dintîi este Ştefan cel Mare.

Se cuvine să-i prăznuim în acest început de primăvară cu toate puterile noastre pe Ştefan cel Mare căci nu s-a scris îndeajuns despre ei şi nu am privegheat îndeajuns în spiritul jertfei care l-a desăvîrşit lucrarea.

IOAN ALEXANDRU ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (X)

Şi apoi cine ar asculta-o ? Ei, cei ce comandă şi conduc, sînt aplecaţi în concentrarea lor halucinantă, pentru calculele lor, iar cei mulţi, cei foarte mulţi, sînt aplecaţi să execute cu precizie mecanică, una după alta, atîtea etape şi forme ale măiestriei lor care asigură funcţionarea gigantică a maşinăriei nevoilor şi cîştigurilor omeneşti. Dacă nu ai ştii că e pace, ai crede că este o declanşare fatidică de exterminare rapidă a omului, căci ei, omul, este total supus, încovoiat şi anihilat de maşinăria faptei sale. Parcă ar fi o grabă oarbă pentru a sfîrşi totul într-o zi, ce pare ultima pentru om. Trebuie executat totul rapid şi precis, căci cine ştie dacă va mai avea timp să termine totul cît îl împinge nesaţiul său.

Eu ştiu bine că cei ce posedă ştiinţa economiei finanţelor lumii nu pot să înţeleagă nici tulburarea mea şi nici meditaţia mea. Pentru ei totul este natural în acest proces al producţiei. Totul este investiţi şi calculat şi totul este încordare pentru om, izvorît din mintea lui şi comandat de necesităţile lui. Omul să fie mereu încordat şi în întrecere teribilă, epuizantă, ca să producă, să producă cît mai mult. A devenit prin acest îndemn un instrument precis de producţie ca şi maşinile lui din care de-abia îl poţi recunoaşte. Este om sau este robot în setea de a produce bunuri de toate felurile ? Dar pe mine mă ajunge din urmă vorba înţeleptului din pieţele abundente ale Atenei cu sclavii roboţi : „Aşa de multe lucruri de care nu am nici o nevoie". Şi tot eu nu uit mesajul lui Heraclit, care ne spune că din contradicţie trebuie să iasă armonia. Şi nu uit nici cealaltă vorbă a lui, că toţi trebuie să asculte de voinţa unuia. Şi astfel stăpîneşte legea de fier şi de oţel a contradicţiilor. Nu văd, în uriaşa mişcare a portului din Hamburg, decît uriaşa contradicţie şi nici un semn de armonie. Şi de aceea sufletul meu se tulbură şi caută să fugă de-aici. Au fugit dealtfel şi pescăruşii, şi lebedele, cu alunecarea lor.

. . . . . .

Odată ieşiţi din zgura portului, revenim însă în oraşul abundenţei, cu minunile lui. Imediat ce am ieşit din tunelul întunecat apar ochiurile de apă ale lacurilor dinăuntrul oraşului, perdelele de copaci ale minunatelor parcuri şi din nou casele cu grădini ca nici castele spre zonele curate şi înverzite ale rezidenţilor. Apar din nou porturile de iahturi elegante, cu oameni care pregătesc ambarcaţiile uşoare pentru croazierele bucuriei. Pare că a dispărut din nou contradicţia, dar ce ne facem cu nesfîrşita contradicţie dintre încleştarea satanică a portului şi legănarea iahturilor ancorate în micile porturi ale desfătării ? Cum să trec mai departe cu întrebările mele şi cum să cred pe specialistul ştiinţelor economice că totul este foarte natural ? Este foarte natural, ştiu sigur, aşa cum ştiu sigur că este natural cancerul şi aşa cum ştiu sigur că spun mulţi şi acum că sînt foarte naturale şi chiar necesare înarmarea şi războiul. Poate că ar fi naturală şi ciuma, care să mai apară din cînd în cînd, că tot a naturii este şi ea. Am trăi în totala contradicţie a naturalului universal în care domină hazardul şi contradicţia cataclismelor. Dar eu sînt om şi vreau să comunic cu oamenii de la suflet la suflet şi de la raţiune la raţiune. Respîng ştiinţa economistului care constată şi verifică acest natural şi care vrea să ne convingă că contradicţia este necesară şi nu trebuie să o înlăturăm. Să nu înlăturăm, chiar dacă răbufnesc pe stradă atentatele săvîrşite de către cei care duc la paroxism contradicţia atunci cînd acţionează sălbatic în numele „noii idei" că este mai just să distrugi o lume dacă nu o poţi stăpîni.

Dar viziunea marelui oraş continuă. Am fost transportaţi cu confortabile autobuze cu aer condiţionat, să vedem totul. Şi am văzut explicat de către ghida tînără tot ca natural şi poate necesar, cartierul plăcerii. Este un oraş întreg cu firme luminoase, cu lămpioane multicolore, cu reclame extravagante, aşa cum sînt toate reclamele pentru toate mărfurile, să îmbie şi să convingă oamenii să consume cu încredere cît mai mult. Apar astfel reclamele cu femei goale în vitrine, care şi ele îmbie la consum fără limită. Ce se consumă aici oare ? Este cineva consumat şi altcineva consumator ? Nu ştiu să vorbesc mai departe căci nu cunosc ştiinţa economiştilor şi nici a moraliştilor de aici. Moraliştii sînt înalţi judecători, înalţii prelaţi ai bisericii drept credincioase. Sînt atîtea biserici, toate uriaşe, cu turnuri gotice maiestuoase. Se succed în fiecare seară ritualele religioase şi în fiecare sărbătoare răsună predica savantă cu citate clasice pentru izbăvirea sufletului omenesc şi pentru ocrotirea oraşelor civilizate de desfrîu, de crimă şi de sodomie. Dar iată că nu au avut nici o putere contra consumului şi profitului în casele de plăcere, după cum nu au avut nici contra crimelor şi războaielor. Nu au avut şi nu au nici o putere faţă de cei înclestaţi să cîştige fără limită, să adune şi să stringă în magaziile şi casele lor toate averile pămîntului strînse prin încordarea celor ce consideră „natural" să aibă atît cît merită după munca lor. Care sociolog şi economist poate să-mi explice morala naturală sau necesitatea economică a „sexy-shop"-urilor ?

(Va urma)

ŞTEFAN BERCEANU ■

EUGEN BARBU

O lume de cîștigat

— Fragmente —

Toate astea le știa și Rontea care cu toată absența lui aparentă trăgea cu urechea la acele ce auzea și să și folosise de ele în cîteva secunde, pe vremea cînd se mai scutura pomul, ca la partid, pentru a arăta celor ce-l ascultau că el aveau în rînduri, și comuniști morganatici, cum spunea în limbajul celor de la gazetele literare. Dacă ziarele îl se păreau lui Licărete prea triste și închisnovate, apoi schițele și nuvelele și poeziile publicate păreau ceva de pe altă lume. Întîi era limbajul, același cu cel al birocraților ce-l prelucraseră pe el de-a lungul timpului ; apoi la dogmele partidului din care nu puteai să ieși, dar viața, unde era viața ? Ce erau ei, comuniști sau ce mama dracului erau ? Mereu vorbe goale, fără conținut și chiar o neomenie, undeva. Dă-i cu **„Omul e cel mai prețios capital"**, și pe unde se ducea, ori chiul la cataramă și cifre umflate în rapoartele trimise trimestrial și anual, la foruri ; ori aspru și fără noimă : o muncă orbească, fără perspectivă, un fel de grandomanie de a ridica obiective ce nu-și aveau rostul: făceau unii blocuri la Cucuieții de cimpie unde nu ploua toată ziua, bună ziua, ca la Brașov să zicem, hop și ei în orașele montane cu locuințe cu terase, fără acoperișuri repezi care să permită scurgerea apelor, pentru că așa era **stasul** și cine ținea seama de cifra de căderi de ape într-un loc și în altul ? Venea cite un deștept și spunea : mie să-mi faceți blocuri ca la București, să se vadă în poză la gazetă că ne modernizăm. Lucrase și în domeniul urbanizării, tot de nevoie, umbla cu echipele de prospectori care hotărau cum să se clădească, unde și cînd ? Cădeau sub tîrnăcop case sdravene, sănătoase care leșeau din liniamentele lor făcute cu sfoara, că **„destul a construit haotic burghezia, să le arătăm noi cum se ridică orașele noastre socialiste"** și dă-i cu gargara asta și ei se împotrivea. Mersese odată la un Prim din acesta fudul, nevoie mare și-i spusese că normal ar fi fost ca numai clădirile insalubre să fie dărîmate și pe urmă, dacă vor termina cu bordeiele și-ar putea permite și luxul de a dărîma și vilele celor bogați care le stăteau în gît ca osul de pește. „Ce-aveți tovarășu' Prim cu vila lui Bogasieru ? întrebasc, acum e grădiniță de copii, stau băieții muncitorilor și joacă șah în ea, au calorifer, au patru băi, au bazin în curte, pomi, flori. Fabricantul s-a cărat peste graniță, i-am luat și mobila pe care au dus-o niște destepți la **Consignația** și-au vîndut-o pe nimic pentru a cumpăra ceva de la **Colemn.** Nu era bună mobila aia de stejar care ar fi durat o sută de ani, nu că lui tovarășul Prim, din partinitate, nu-i plăcea să vadă așa ceva în ochii lui și chiar vila îl scotea din sărite pentru că el era localnic și văzuse ce curvăsărie se făcuse în casa aceea în care copiii tovarășilor stau acum. „Și ce, e pojar ? Se ia ?" întreba Licărete cu șiretenia lui care nu scăpa nimănui, că doar nu a rămas curvăsaria în pereți, să fim realiști și să luăm ce e bun fără să mai facem, era să zic, demagogie". Cuvîntul îl costase, peste două luni schimbase iar orășelul liniștit de undeva dintr-o regiune de deal, cu o puturoasă de localitate în care se ridica un pod peste Dunăre, dar Licărete nu crîcnea. Se ducea unde era trimis, nu se mira, nu se plîngea. „Nu sunt eu izmană pe călător ? Așa-mi trebuie ! Bine-mi fac tovarășeii, să mă învăț minte !" Akle nevastă-sa răbda și ea ce răbda și cînd nu mai putea, isbucnea : „Tu trebuie să fi nebun ! Dar eu nu sunt. Avem copii, cît crezi că o să-i mai ținem ca țiganii cu cortul, azi aici, mîine-n Focșani ? Trebue să-i dăm la școală și nu o să ne mutăm cînd la mama dracului, cînd unde a întărcat ei copilii" „Cucoană, spunea Licărete brusc, cu brutalitate, pe mine unde mă trimite partidul, acolo mă duc. Nu-ți convine, drum bun, cale bătută". „Dar gura aia afurisită de ce nu o mai închizi ? De ce nu pui și tu fermoar pe clanță, cum zice ăla mare că a auzit la școală". Licărete risese și pe urmă muierea uitase de ceartă și se împăcaseră. Citeodată, la vreo sărbătoare cînd apucau să bea și ei împreună un pahar de vin și se mai îmbunau, Manasia ridea și-l privea cu mîndrie! „Uite pe cine am luat, ce mi-a fost mie dat să am în pat : pe smeul smeilor care taie la capete și nu le mai termină !"

Așadar, ce citea el în revistele vremii ? Niște reportaje pline de cuvinte late, niște declarații ale unor muncitori, toate țîcluite de către reporterii frenetici care trecuseră și pe la el prin șantierele pe care le condusese în cîteva rînduri. Erau niște băieți tineri, mereu grăbiți, culegînd ca pasărea din sbor niște mici cuvinței sau cifre și grăbindu-se să ajungă la primul tren sau să intre în primul Bufet de Stat ca să ia o drojdioară, un rom, dacă nu mai multe ca să se inspire din această atmosferă muncitorească. Sigur nu erau toți la fel, mai se găseau și unii cu bun simț care lucrau gospodărește, adică nu se grăbeau, nu trăgeau la mășea, mergeau pe la oameni pe acasă să vadă cum stau, interesîndu-se și de ce fac în timpul liber, nu numai în șantier, adică dorind să afle pe **dinlăuntru** ceea ce numeau ei **„omul nou".** Omul nou era destul de complicat și din păcate tocmai cei mai sîrguincioși, cei ce lucrară mai serios cu materialul uman aceia erau cei mai scopiți în reportajele scrise, asta o aflase de la Bretan pe vremea cînd acesta se afla la începuturile lui. Cînd le citise, Licărete simți că lipsea ceva din ele, adică tocmai viața autentică pe care el o căuta cu o stăruință pe care alții nu o aveau. Se cunoscuseră pe batardoul de la Bistrița într-o dimineață rece de toamnă ; ploua, omul părea firav, avea pe atunci 33 de ani, dar arăta mai puțini, era tăcut, sfios, numai privirea lacomă după amănunt și o curiozitate neobișnuită la astfel de oameni grăbiți îl izbiseră. Stătuse trei zile și trei nopți în șantier, dormind cîteva ore, se urcase cu ascensoarele lor primitive care mergeau deasupra viitoarei hidrocentrale ca niște tramvaie deschise, numai cu o funie în jurul mijlocului, îmbătat de înălțimile învăluite în ceață, ascultîndu-i explicațiile despre ceea ce avea să se nască din truda oamenilor de jos, care păreau niște furnici de la acea altitudine, scriind cu sete într-un carnet tot ce auzea. Licărete îl invitase a treia zi la el la masă vrînd să-l descoasă pentru că omul i se părea cu totul de altă stofă decît ceea ce văzuse pînă atunci. Bretan se lăsase greu : că nu vrea să deranjeze, că are tren peste o oră, că e așteptat la redacție cu materialul, și cîte și mai cîte, dar cu el nu se putea juca un puști din ăsta, pînă la urmă îl luase cu șiretenie : „Dacă vrei să pierzi cele mai interesante lucruri, n-ai decît să pleci, dumneata crezi că ai văzut tot, dar nu știi povestea acestui șantier, cîți oameni au murit aici !" „Cum să scriem noi că au murit oameni la Bistrița ?" „Bine, cum ar trebui să scrii. Nu crezi că în reportajele din ziarele noastre există prea mult optimism revoluționar, cum spuneți voi, gazetarii ?" „Și crezi că mie o să-mi publice cineva lucrurile astea ? Noi facem propagandă !" „Știu, dar ar mai trebui să ne mai schimbăm. Uite, în ce mă privește eu cred că aceste reportaje roz fac mai mult rău decît bine". „Ei, cum ?" „Cum auzi ? Cine le citește spune : basme ! Uite, noi rupem munții în două, totul pare neverosimil. Nu mai există greutăți, totul merge pe roate, cine crede așa ceva ? Pe urmă creditul se pierde și așa vă fac cititorii de **bărbieri,** pe urmă cei care citesc, cei de pe șantier, ce spun ei ? Să-ți povestesc eu dumitale : Uite, tovarășe Licărete, a venit puță, ăla, slabu' și ce scrie el ? Parcă aici e la cinema unde totul e minți, păi știu eî ce greu se curață fundul cu perla de sirma sa nu aibe betonul vivo fisură ? Știu eî ce chin și ce migală înseamnă un b-tardou ? Vin, se uită ca la gradina botanica, se cară și pun ciocuri la gazetă ! Să stea cu noi, să eimtă, păi la dinamitarea muntelui au murit vreo trei pentru că erau tineri, neatenți, au mai și băut, dinamita nu iartă ! Mai încoace au fost vreo cîteva accidente cu vagoanele de sus. Unii credeau că e jucărie, s-au răsturnat și i-am găsit reci, jos, rupți de stînci ! Probabil că știi legenda Meșterului Manole : fiecare operă mare cere un mort sau mai mulți ! E o veche lege care nu ne-a iertat nici pe noi". Stăteau la o țuiculiță înainte de masă. Licărete îi povestise micile și marile greutăți pe care le întîmpină : „Știi de ce-ți spuneam eu că unele reportaje din acestea mai rău ne încurcă ? Pentru că cel de la centru citesc și-și spun : brava oamenii la Bistrița, halal de ei, cum merg toate, unse, ca pe roate, dar cine știe ce-mi pate mie sufletul cu cimentul, care, ori e trezit, ori mi-l aduce fără prelată și pînă aici devine mălăiga curată și trebuie să-l arunc pentru că un baraj nu e o înghețată cu fistic ! El cade, îl ia apa și cine te mai iartă cînd ți-o cără cîteva sute de sate la vale la vreo fisură sau, la vreo inundație ? Tata din groapă ! Așa că mai ușor cu veselia asta, cu date înflorate, cu muncitori durduliii, roșii în obraz, declarînd vrute și nevrute de parcă aici e Balul pompierilor. De-asta te-am chemat, vreau să mai modificăm puțin viziunea asta sărbătorească asupra muncii. Nu crezi că am dreptate ?" Pe urmă îl descususe ușurel : „Și dumitale cum de ți-a venit ideea de a te face ziarist ? E o vocație sau numai așa o toană de tinerețe ?" Bretan îl privise deschis și risese : „Cred că glumiți. De ce vă închipuiți cu toții că scrisul este o sărbătoare ca și reportajele alea roz despre care vorbeați ? Se așază omul la masă, la plaivazul și scrie. Simplu ? Nu?" „Pentru un începător, pari destul de curajos. Mă înșel eu sau ești un debutant ?" „Nu vă înșelați". „Și de ce atît de tîrziu în presă ?" „Știți de ce, tovarășe Licărete ? Pentru că nu am vrut să scriu reportaje roz, cum spuneați dv. Era o vreme a umflării tuturor lucrurilor. Nu știu să mint. Cred că o să vă placă ce o să public, dacă voi reuși să public ceva despre ceea ce am văzut". „Cum, adică nu toți cei ce vin aici pot să publice ?" „Ba, da, cu condiția ca să dea o imagine mărcată a construirii socialismului". „Dar socialismul nu are nevoie de minciuni și de cifre umflate". „Chiar așa cred și eu, iată de ce nu m-am grăbit. Am citit tot ce au scris toți colegii mei de generație și nu am vrut să mint ca ei, îți trebuie puțin cinism ca să mănînci rahat în contul revoluției. Ea se face cu sînge, cu eroi, și mai ales cu cinste, dar există oameni care vor să fardeze realitatea, pentru asta fac orice, vînd oameni în pămînt, își trădează prietenii, bani și glorie să lasă !" Licărete îl privise ca pe o jivină sălbatică : „Vrei să-ți spun ceva : pe alci și prin alte părți au trecut cițiva care au scris despre mine niște pagini bombastice. Într-o vreme erau cît pe aci să mă facă Erou al Muncii Socialiste, se purta marfa asta ! Am decorații, am ce vrei, dar titlul ăsta mi-ar fi plăcut, numai că atunci cînd m-au chemat și mi-au spus că vor să mi-l dea am suflat iar în borș, după prostul meu obicei. Era vorba de un pod. Lucrare importantă. Nu eram un specialist, îmi ziceam : uite, mamă ce mă găsii, să construiesc un pod, nu-l construiam eu, îl construiau niște ingineri specialiști. Eu eram omul de la partid, cel cu organizarea și cu munca politică. Ei bine, aici am scrîntit-o cel mai rău : dădusem peste un trust. Știi dumneata ce e asta un **trust** în socialism, și încă un trust al eseroclor ? Aveau relații peste tot : de la cei ce comandîtau lucrarea pînă la cei ce o aprobau, de la ziariștii care erau îndopați cu alcool și cu mese ca să scrie bine în presă despre lucrare și pînă la cei ce vindeau cimentul sfeterisit de la șantier. Sunt un om normal, cum cred că-ți dai seama. La început, ca orice nou venit într-un loc, nu-mi dădeam seama despre ce e vorba și cum se lucra. Totdeauna încerc să învăț repede cite ceva despre toate lucrurile. Nu-mi place să mă uit ca proasta în țîrg și ăla să-mi rîdă-n spate. Se fura ca în codru, domnule. Dumneata știi cît ciment intră la un pod dublu, de cale ferata și pentru vehicule ? Tone, zeci de tone, sute de tone, mii de tone, cine să controleze ? Dacă aveam Miliție pe șantier, securist, contabili, oameni de la Regiune, ce ne mai trebuia ? Cine ar fi îndrăznit să aducă camioanele pe o poartă și să le scoată pe altele, plus fier betonul, plus atîtea și atîtea ! Cînd mi-am dat seama ce se întîmplă, am crezut că o să fac un infarct, nu alta ! Sub ochii mei se sfeterisesau tonele și se schimbau cifrele, Contabilul șef, cu Șeful Miliției locale și cu un șțab de la județ, lucrau mînă în mînă. Dacă îți amintești a fost și un proces : patru au fost împușcați, restul, că erau vreo 35, au luat pușcărie între 15 și 25 de ani ! Te rog să mă crezi, nu am nici azi nici o remușcare, deși e vorba de patru vieți de om și de altele. Mie nu-mi

plac cuvintele mari. Cînd a trebuit să-l denunț, cînd aveam actele adevărate în mînă, am stat o săptămînă și m-am gîndit dacă e bine să spun ce știu sau să nu spun, dîndu-mi seama ce-i aștepta pe făptași. Mi-am spus : „De ce ai făcut tu, Licărete, pușcărie atîția ani? Pentru ca să lași niște șnapani să-și bată joc de munca altor oameni ? Podul ăsta care trebuie să aibe scris pe un stîlp și numele tău de constructor, lîngă al altora, poate să se prăbușească cu un tren sau cu niște mașini, atunci vor fi morți și răniți și numele tău, scris pe un stîlp de beton, va fi în veci blestemat de rudele celor morți". E drept să lași să se petreacă astfel de fapte pentru ca niște nenorociți să petreacă cu curvele lor pe la Constanța și în alte locuri, să-și cumpere mașini și să dea de-a svîrlita cu sutele de mii, furate, cu milioanele, pentru că se furaseră cîteva milioane, și atunci, senin, m-am dus unde trebuia și am arătat care era realitatea. Și azi încă mă scol noaptea și mă întreb : oare nu am greșit? Oare nu sînt vinovat ? În pușcărie mă gîndeam cum va fi viitorul cînd vom lua noi, comuniștii, puterea ! Mi se părea totul atît de lesnicios ! Iei cîrma și vîri burghezia în pușcărie, îi sărăcești și te apuci de treabă. După mine, pe atunci aș fi împușcat cum făceau culacii în timpul Marei Revoluții din Octombrie pe toți intelectualii : „Arată palma burjuiule ! Dacă nu ai bătături, la zid !" Ce simplu gîndeam noi atunci și cîte greșeli s-au produs din răsbunare ! Eram setoși de sînge ! Nu ne mai trebuia nimic decît ispășirea ! Pe urmă ne-am lămurit că socialismul se construiește și cu oameni cu carte, că avem nevoie mai ales de ei ! La alfabetizarea maselor, la ridicarea uzinelor, dar la cite nu era nevoie de ei ! M-am îmblînzit, am început să mi-i apropii, am înțeles că nu sunt cu toții vinovați, dimpotrivă, fuseseră destui care ne luaseră apărarea. Dar cum anii treceau începeam să înțeleg că și împăcarea asta generală nu era nici ea bună. La înghesuială scăpau și vinovații și intrau în partid și șmecherașii care furau milioane la construcții de poduri și cine știe în ce alte locuri și cu ce alte tertipuri. „O lume de cîștigat", spunea parcă Marx, dar cu ce preț, cu sîngele morților noștri, cu suferința mea și a altora, și mai ales, cu primejdia de a fi mințit de către niște escroci buni de gură care mergeu cu cel tare. O lume de cîștigat, minunate cuvinte, dar cu ce preț ! O să îți minte aceste cuvinte de la bătrînul Licărete ? Haide să mai bem cîte o gură de țuică ! Sper că ai să-mi trimiți și mie reportajul dumitale și că el nu o să fie ca acelea despre care ți-am vorbit care erau să mă facă fără să vreau Erou al Muncii Socialiste, pentru că uitasem să-ți spun cum s-a încheiat treaba ; deci cînd ei mă prelucrau cam ce ar trebui eu să spun la primirea titlului, ce crezi că am făcut, le-am spus și le-am arătat dosarul, că pe șantierul de care răspundeam se petrecuseră sub ochii mei niște matrapazlîcuri nemaipomenite și cînd tovarășii au auzit una ca asta și-au pus mîinile în cap și m-au bărbierit ! În loc de titlu, altă mutare, altă piesă la dosar, atunci era pentru a doua oară să fiu scos din partid, noroc că s-au găsit și oameni cu scaun la cap care au gîndit altfel : Stați, fraților, dar omul ăsta ne spune adevărul, de ce să-l pedepsim ?" „De ce n-a fost vigilent", urlau unii furioși că nu le ieșise pasienta'. „Cum n-a fost vigilent, uite că a adus dosarul și i-a dat în gît ? Ce mai vreți ?" „Păi acum ? Ce facem cu podul ? Ce spunem noi, Sus ? Ce raportăm ?" „Adevărul și numai adevărul ! E amar, dar trebuie spus. Podul se mai poate reface, o să mai coste ceva bănișori, dar măcar nu vom fi autorii unei catastrofe !" Nu a fost o pilulă prea ușoară, te rog să mă crezi. Și-acum în dosarul meu această pagină atîrnă greu, mereu mi se reproșează lipsa de vigilență. Ba, unii, mai cinici, îmi spun de la obraz : „Licărete, dacă nu erai prost ca noaptea să spui ce bube avea podul acela, acum erai mare, mă !" „Sunt mare și așa, le răspund eu. Mai bine sărac și curat. Asta-i deviza mea. Care vrea să ajungă pe scara de serviciu sus, n-are decît. Eu dorm liniștit, nu mă scol noaptea și mă întreb ce va fi mîine. Ce crezi dumneata, tinere, de toate lucrurile astea ?" Bretan ezitase și pe urmă spusese franc : „Cred că sunteți un naiv".

Reportajul lui nu apăruse niciodată. Îl reîntîlnise întîmplător pe o stradă din București și prima întrebare pe care l-o pusese fusese : „Deci și dumneata mi-ai tras chiulul ?" „Adică, cum ?" „Păi n-am citit nimic, în nici un ziar". „A fost o poveste întreagă cu reportajul meu. Nu vreți să ne așezam pe o terasă, undeva, să bem o bere, să vă povestesc". „Cum să nu ? Cu plăcere". Și Bretan îi povestise cum citirea paginilor acelea durase suspect de mult. Foile de hîrtie circulaseră de la șeful de secție, la redactorul șef adjunct și pe urmă chiar pînă la redactorul șef care îl înaintase Sectorului de presă și de acolo, totul urcase pe scara ierarhică pînă la tovarășul Rontea personal, pe care avusese cinstea să-l cunoască și el pentru că acesta îl chemase într-o dimineață la sediul unde lucra. „Ia te uită, dumneata erai ?" spusese Rontea cu zîmbetul acela care-l prindea atît de bine și pe care îl cunoștea și Licărete. „Am ținut să te cunosc". „Dar ce naiba scrisesei acolo ?" „Tot ce auzisem de la dv. Mi se pare că după o săptămînă v-a convocat și pe dv. la București. De fapt îi plăcuse francheța gîndurilor dv.". Licărete reconstituia datele și îi dăduse dreptate. „Deci de la dumneata mi s-a tras" „Ați pățit ceva ?" „Nimic neplăcut, m-a chemat la București și m-a rugat să lucrez iar cu intelectualii, cu cei ce scriau la gazete. „Vom împroșpăta viziunea asupra clasei muncitoare, spusese cam autocritic, e bine, din cînd, în cînd să mai primenim atmosfera asta stătută din birourile noastre cu elemente ca dumneata. Ne-ai făcut un duș, ne-ai adus la realitate ! Primești ?" Ce era să fac, am primit !" Asta și explică de ce ne aflăm aici împreună. Iar trebuie să mă mut, iar o să mă ia nevastă-mea la întrebări, iar am să dau de dracu ! Și dumneata cu ce te-ai ales ?" „Mi-au dat o revistă s-o conduc". „Și ai primit ?" „De ce nu ? Era o revistă moartă, o gloabă a presei, sper că am înviat-o. **Hyperion** se numește, **o** citiți ?" „Încă nu m-am familiarizat cu munca asta, dar o voi citi de îndată ce mă instalez la București, am să iau totul din urmă, va fi ceva treabă de făcut. Îți spun drept, mi-e și frică să am de a face cu oameni ca dumneata și ca alții. E mai ușor pe șantiere cu tipi de teapa mea. Vorbim aceeași limbă, avem aceeași viziune, voi, intelectualii, o luați mereu pe alături și mai dați și în gropi. Sper să colaborăm, într-un fel îți voi fi un fel de șef..."

Rontea nu se descoperise decît foarte tîrziu, în a doua lor colaborare, la o distanță de aproape zece ani. Era neschimbat, același surîs îngăduitor, ușor ironic, același glas fără asprimi, dar cu accente și glume care speriau pe vremuri pe cei slabi de înger, pentru că știa unde să apese și în ce fel. Acum voia să pară bonom, să lase impresia interlocutorului că e resemnat și că se mai înțelepțise. Nici măcar vreun cuvînt care ar fi putut să-l facă pe cel din față să creadă că l-a supărat cu ceva, părea a da sfaturi cu detașare, toată sarea frazelor lui de altă dată se topise, sugera, dacă erai atent, că el ieșise din joc, acum un tovarăș mai tînăr îl luase locul, rămăsese de fapt numai un supervizor, omul care intervine cînd lucrurile se îngroașe și era chemat ca specialist la stingerea incendiilor atît de dese și violente din lumea asta amestecată de artiști, de oameni de știință, susceptibili, arțăgoși și intoleranți, or intoleranța nu mai era la modă. Fuseseră scoși de la naftalină cîțiva mari poeți, ei nu mai putea să apară și să dreagă busuiocul, devenise rezerva propriului său urmaș pe care-l pregătise cu răbdare ani întregi, un bărbat de aproape 40 de ani acum, mic de statură, cam taciturn, cu un cap neterminat, fără trăsături distincte, ca un bolovan de riu pe care nu reușeai să-i ții niciodată mîinile, arătînd mai ales în timpul ședințelor o absență totală de la ce se discuta. Avea o uluitoare rezistență de a nu se mișca, de a nu clipi, privind un punct fix din plafonul Sălii Congreselor ca și cînd ar fi urmărit mereu un detaliu arhitectonic dar și sugerînd că această fixitate a privirii putea fi și o pîndă a celor ce se rosteau, dacă nu exagera, Licărete îl numea Computerul, pentru că avea o replică rapidă, mușcătoare.

Calendarul europenelor de fotbal şi implicaţiile lui

Fotbalul nostru se află în pragul unei noi încercări, campionatul european 1984, numit aşa pentru că turneul lui final se va desfăşura între 9 şi 23 iunie 1984, în Franţa. Pînă atunci, firește, mai va, numai că jocurile preliminare bat la uşă, tricolorii, de pildă, urmînd să întîlnească Cipru chiar la 1 mai anul acesta. Să precizăm că, în urma tragerii la sorţi efectuată vineri, 8 ianuarie 1982, la Madrid, echipa României a fost repartizată în grupa a V-a, alături de reprezentativele Italiei, Cehoslovaciei, Suediei şi Ciprului, prima clasată din această serie calificîndu-se pentru turneul final.

Mai deunăzi, mai exact marţi, 9 februarie, reprezentanţii celor 5 federaţii s-au reunit la Roma, izbutind să cadă de acord, după discuţii fierbinţi, asupra calendarului meciurilor. Partidele noastre din grupa a V-a urmează să se dispute după următorul program :

1982
1 05 ROMÂNIA—Cipru
8 09 ROMÂNIA—Suedia
4 12 Italia—ROMÂNIA

1983
16 04 ROMÂNIA—Italia
15 05 ROMÂNIA—Cehoslovacia
9 06 Suedia—ROMÂNIA
12 11 Cipru-ROMÂNIA
30 11 Cehoslovacia—ROMÂNIA

Participant la discuţiile de care aminteam, alături de Mircea Lucescu, venit special din America Centrală, Florin Dumitrescu, secretar al federaţiei, ne-a furnizat cîteva amănunte despre întîlnirea în 5 din capitala Italiei.

— Tovarăşe Dumitrescu, e clar, din partea F.R.F. aţi participat dumneavoastră şi Lucescu. Cine au fost interlocutorii ?

— Cum era şi de aşteptat, stabilirea programului a fost tratată, de toate echipele, cu maximum de interes. Din partea Cehoslovaciei au participat dr. Vaclav Jira, vicepreşedinte al federaţiei şi, totodată, vicepreşedinte U.E.F.A., şi antrenorul echipei naţionale, Iozef Venglos. Suedezii au trimis pe Tore Brodd şi Lars Arnesson, preşedintele federaţiei şi, respectiv, selecţionerul. Federaţia din Cipru a fost reprezentată de vicepreşedintele Andreas Mutsoukaris, iar gazdele reuniunii au avut, firește, delegaţia cea mai numeroasă, în frunte cu Renzo Righetti, preşedintele ligii profesioniste. Cel mai greu cuvînt l-a avut însă directorul tehnic Enzo Bearzot, cel care conduce, de ani şi ani, squadra azzurra. Discuţiile s-au purtat, marţi, la sediul federaţiei italiene, dar ele au început încă de luni, de la hotelul „Parco dei Principi", situat nu departe de Vila Borghese. Luni noaptea, ne-am culcat după ora 4.

— Cum au fost discuţiile ?

— Toată lumea avea, ca să zic aşa, un program stabilit de acasă şi, la început, nimeni n-a vrut să cedeze. Suedezii, de exemplu, cereau să joace pe teren propriu numai vara, între iulie şi august, singurele luni, susţineau ei, cînd terenurile se prezintă bine. Era, desigur, un punct de vedere greu de acceptat, căci ei ar fi însemnat un avantaj din start pentru echipa Suediei. De fapt, noaptea de luni n-a ajutat la mare lucru şi se părea că tratativele vor eşua. A doua zi însă, fiecare delegaţie a făcut măcar un compromis, a mai lăsat, cum se spune, şi s-a ajuns la stabilirea unui program ferm, cel pe care-l ştiţi.

— E acest program avantajos pentru noi ?

— E foarte apropiat de ceea ce ne propusesem. Întrucît partidele de acasă ne-au dat, în preliminariile mondialelor, cele mai mari bătăi de cap, am convenit să le programăm cît mai devreme, ceea ce am reuşit. În plus, Lucescu a insistat pentru partide perechi, fie acasă, fie în deplasare, apreciind că poate efectua mai bine pregătirile. După cum se poate observa, vom întîlni Italia şi Cehoslovacia, meciuri foarte grele, acasă la interval de nici o lună, după care avem 3 deplasări consecutive, în Suedia, Cipru şi Cehoslovacia.

— Tocmai asta e, nu-s cam multe 3 partide consecutive pe terenuri străine ?

— Am considerat că, în mod normal, întîlnirea din Cipru nu poate ridica probleme deosebite.

— Lucescu a fost mulţumit de „ţintar" ?

— Da, Bearzot însă, mai puţin. El a şi declarat în „Corriere dello Sport" de a doua zi, de miercuri 10 februarie, că datele meciurilor din România şi Suedia nu-i convin.

— El zice, reproducem din „Corriere", „andremo in Romania e in Svezia nel periodo peggiore per noi", dar tot el crede că Italia are cele mai mari şanse să se califice.

— S-ar părea că are dreptate, după palmares. Ba mai mult, ordinea lui pentru calificare e Italia, Cehoslovacia, Suedia, România, Ciprului neacordîndu-i, bineînţeles, nici o atenţie.

— Ce s-a mai stabilit la Roma ?

— Programul la tineret, mai simplu întrucît Suedia, din motive geografice, nu face parte din grupa noastră, rămasă cu 4 echipe. S-au fixat totodată şi culorile echipelor, galben-albastru pentru România, albastru-alb pentru Italia, roşu-alb pentru Cehoslovacia, albastru-alb pentru Cipru şi galben-alb pentru Suedia.

— Unele culori coincid, altele sînt apropiate, nu ?

— Gazdele vor păstra culorile tradiţionale, contînd faptul că ele evoluează, nu-i aşa, în faţa publicului propriu. Invers decît în campionatul nostru, în care, se ştie, culorile sînt dictate de oaspeţi.

Cam aşa au stat lucrurile la Roma. Programul e, şi după opinia noastră, judicios alcătuit în ceea ce ne interesează, numai că ei e una şi calificarea alta ! Folosindu-ne de ocazie, să încercăm o scurtă evaluare a posibilităţilor viitoarelor adversare, făcînd abstracţie de echipa Ciprului, după toate indiciile fără nici o veleitate.

Italia

S-a calificat la mondiale, dar fără strălucirea de altădată, ocupînd locul 2 în grupă (după Iugoslavia), după un surprinzător şi amar 1—3 la Copenhaga. Într-un fotbal dominat de cluburi puternice, Enzo Bearzot pare să aibă tot mai multe probleme, squadra azzurra fiind, după chiar vorbele lui „troppo soffocata". El continuă să mearsă pe mîna „veteranilor" Zoff (40 de ani ?!), Graziani, Gentile etc., „noul val" fiind încă timid reprezentat de Dossena, Pruzzo sau Marocchino. Bettega încă nu-i refăcut, dar în atac urmează să reapară marea vedetă a El Mundialului din Argentina, „virful de lance" Paolo Rossi, suspendat de federaţie pentru implicare în afacerea Toto-calcio. Reintrarea acestuia e prevăzută pentru sfîrşitul lui aprilie. Oricum, rezumînd, fotbalul italian nu pare să mai aibă forţa de altădată, între dovezi plasîndu-se şi recenta eliminare a lui Inter de către Dinamo.

Cehoslovacia

Şi echipa lui Venglos va fi prezentă în Spania, dar nici calificarea ei n-a fost lipsită de emoţii. În partida decisivă, formaţia lui Nehoda a terminat la egalitate, 1—1, cu U.R.S.S., calificată la acea oră. Ca şi Bearzot, Venglos e preocupat de schimbarea generaţiilor, „piesele" sale de bază, Nehoda, Panenka şi Masny, depăşind graniţa celor 30 de ani. Abia după mondiale vom avea, probabil, mai multe elemente de judecată, fotbalul cehoslovac rămînînd unul redutabil, dar nu invincibil.

Suedia

Arnesson n-a izbutit să-şi ducă elevii în Spania, deşi aceştia aveau, la un moment dat, un culoar favorabil, după un mult lăudat 2—1 la Lisabona. Cîteva rezultate contradictorii, între care 1—1 şi 0—0 cu Israel au coborît naţionala Suediei, al cărei „purtător de cuvînt", Borg, joacă în R.F.G., la Eintracht Braunschweig. Nici el, nici Erlandsson (căpitanul reprezentativei), nici Larsson nu mai sînt la prima tinereţe, au trecut binişor de 30 de ani, dar înlocuitorii de marcă întîrzie să apară. Deşi cu necazuri din cauza climei, fotbalul suedez îşi păstrează o anume cotă internaţională, explicabilă mai ales printr-o excelentă pregătire fizică.

Fără îndoială, europenele vor reprezenta pentru tricolori un obstacol greu de trecut, dar a considera, din start, că aceştia vor juca numai rolul de spectatori în grupă e egal cu o mare eroare. Cei puţin deocamdată, cu informaţiile pe care le avem la îndemînă, fotbaliştii noştri n-au de ce să se socotească mai prejos decît adversarii lor şi, după părerea specialiştilor, lupta pentru calificare în grupa a V-a rămîne deschisă, oricare din cele 4 candidate, Italia, Cehoslovacia, Suedia şi România, putînd să spere la un loc sub soarele Franţei. În condiţiile în care, cum subliniam, calendarul ne e favorabil, n-avem decît să credem în şansa noastră. Numai că norocul mai e şi cum şi-l face omul, asta însemnînd pentru tricolori multă muncă, multă seriozitate şi multă dăruire. Pe Lucescu şi pe băieţii lui îi credem capabili de toate astea.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

OMUL CARE JOACĂ

Socotelile unui „rege brazilian" al Romei fotbalistice

Anticipam acum două săptămîni, într-o poveste de iarnă, o posibilă finală a Campionatului mondial ce se va desfăşura în acest an pe pămîntul iberic între Brazilia şi R.F.G. Cred că acum este momentul cel mai prielnic prin care se poate infirma adevărul devenit teorie, că victoriile supreme au fost adjudecate întotdeauna de una din reprezentantele continentului pe care a avut loc turneul final.

S-ar putea deci ca Brazilia să „spargă gheaţa" sau, mai bine zis, să cucerească „castelele Spaniei", pornindu-şi marşul victorios din Sevilla şi Malaga, acolo unde va veni cu aproape o lună înaintea startului oficial, nu numai pentru a se acomoda (se va simţi ca acasă, jucînd la peste 30 de grade) ci mai ales pentru aşa zisa „euforie periculoasă" ce i-ar putea fi inoculată dacă nu se desprinde la timp din „îmbrăţişările înşelătoare" ale atmosferei braziliene.

Deşi sîntem încă departe de sosirea „sambei fotbalistice" pe continentul nostru, nu pot uita ecourile ultimelor turnîruri susţinute anul trecut şi încheiate cu tot atîtea succese la Londra, Paris şi Stuttgart. Se spunea atunci că „brazilienii s-au jucat" cu trei dintre cele mai reprezentative naţionale întîlnite, permiţîndu-şi chiar să vizioneze pînă aproape de miezul nopţii primul spectacol de la „Lido", cu un pahar de şampanie în faţă, în seara premergătoare jocului de pe „Parc des Princes..."

Spre sfîrşitul anului trecut, Roberto Falcao, „ultimul rege brazilian" al Romei fotbalistice, declara că ţara sa poate rupe tradiţia de care aminteam la început. „Selecţionata noastră seamănă mult cu aceea din 1970, cu baza sa de bătrîni", care se simt investiţi cu o misiune. Tele Santana a schimbat spiritul colectiv. Fiecare ştie că are nevoie de celălalt pentru a cîştiga. Socrates este simbolul acestei noi stări de spirit. Cu Tele Santana, jucătorii nu mai se simt roboţi ca pe timpul lui Cutinho. Selecţionata noastră este singura din lume capabilă să joace în 20, fără a călca regulamentul ! Cei cinci apărători primesc ajutorul conştient în apărare al lui Cerezzo, Socrates şi, mereu, Eder. Cei trei din mijloc se sprijină pe Paolo Isidoro şi Junior. Atacul, pe hîrtie trei, este tot timpul completat fără obligaţii stabilite, prin simţul deosebit în acest sens al celor doi mijlocaşi ofensivi şi de fundaşii laterali. Calculaţi, sîntem deja 20..." Tactic nu este o noutate, dar haideţi să ne imaginăm calităţile pieselor pe care Brazilia este capabilă să le arunce în această luptă, şi parcă ne încearcă un fior de teamă dar şi de bucurie la ce pot face, nu numai cu mingea, aceşti miraculoşi vrăjitori crescuţi sub bucuria soarelui şi a nisipului care-şi mîngîie făpturile. Sigur că raţionamentele interesante ale lui Falcao, sînt ale unui cuceritor brazilian devenit rege al Romei fotbalistice în care joacă, şi care vrea să se încoroneze împreună cu echipa sa (în care nu se ştie dacă are loc (!). cu ocazia coridei spaniole. Nici nu putem să-l credem în toate. Astfel, la întoarcere, centrul atacant, simpaticul Reinaldo, a declarat ziariştilor „carioca" că „a fost atît de izolat în prea multe momente ale jocurilor de coechipierii săi încît a putut să înveţe cîte ceva din graiurile adversarilor întîlniţi"...

Poate că şi această nevinovată indiscreţie l-a făcut pe selecţionerul Tele Santana să-l pună mereu în coastă pe talentatul Serginho, care, la numai 21 de ani, a reuşit destul de repede să-i amărască pe selecţionerul brazilian şi să-şi atragă o suspendare binemeritată — nefiind la prima abatere — în urma unei acţiuni în care l-a urmărit fără scrupule pe portarul Leao, oprindu-şi crampoanele în umărul său pe o „Maracana" extrem de încinsă.

Deocamdată atît, fiind firesc ca într-unul din numerele viitoare să vă prezint şi datele cu care cealaltă posibilă finalistă din versiunea pe care v-am prezentat-o — echipa R.F.G.-ului — în anul în care trebuie şi este chemată alături şi de alte reprezentative ale bătrînului nostru continent să-i apere prestigiul fotbalistic. Trebuie să le ţinem pumnii !

CORNEL DINU ■

În gimnastică se munceşte de două ori mai mult decît în fotbal

Interviu cu Elena Marinescu, şefa secţiei gimnastică a Clubului sportiv municipal Baia Mare

— Stimată tovarăşă Elena Marinescu, sînt obligat să mă întreb şi să vă întreb : încotro merge gimnastica ? Văd în sală fetiţe de 3—4 ani. Dacă lucrurile merg tot aşa, antrenamentele or să înceapă la vîrsta de 1 sau doi ani, dacă nu cumva mai devreme.

— E adevărat, planificăm învăţarea unor elemente ca în industrie ; cu etape de control, cu termene de dare în funcţiune. E o metodă care dă rezultate. Facem astfel şi verificarea antrenorilor prin rezultatele intermediare ale copiilor : cine dă rezultate, rămîne, cine nu, se ocupă de altceva. Cu vîrsta e o problemă, desigur. Selectăm, e drept, fetiţe de 4 ani şi mai măricele, dar mai mari de 8—9 ani nu mai primim la antrenamente fiindcă de la această vîrstă nu mai au timp să se pregătească pentru marea performanţă. Care se întîmplă, cum aţi văzut şi la marile concursuri, la 14—15 ani, Nadia a revoluţionat, pur şi simplu, gimnastica. Ea a făcut enorm pentru dezvoltarea gimnasticii, la noi şi în lume. Datorită performanţelor Nadiei şi a antrenamentelor care au propulsat-o, munca pentru pregătirea unei mari gimnaste e foarte dură. Rodica Dunca este, pînă în prezent, cel mai bun produs al şcolii de gimnastică de la Baia Mare dar am planificat pentru anii ce vin şi naşterea unor altor mari performere. E corect cred să spunem, „am planificat" fiindcă asta este situaţia. S-ar putea şi să nu izbutim, fiindcă într-un concurs mare se întîmplă multe. În concurs se vede doar ce fac gimnastele, nu şi ce fac juriile. Normal ar fi să reuşim. În ce priveşte munca, iată, exerciţiile prezentate de echipa feminină a României la Melbourne şi care i-au adus „bronzul" olimpic, sînt acum la îndemîna unei fetiţe de 7 ani. În urmă cu zece ani, făceam 3 antrenamente pe săptămînă şi părinţii ne reproşau că e mult. Astăzi un copil face 29 de ore antrenament săptămînal, în două reprize zilnic. Problema nu e să convingi fetiţele să lucreze. Ele fac totul ca o joacă. Fac în fiecare zi 2 000 de genuflexiuni ca nimica... Greu e cu părinţii !

— Ce riscă un copil la nişte antrenamente atît de...adulte ?

— Mai multe accidente se petrec la băieţi decît la fete. Cu toate că acum fetele fac elementele care în urmă cu 4—5 ani le reuşeau băieţii şi nu toţi. Nu se întîmplă accidente deoarece urmăm dictonul medicilor : să nu faci rău, înainte de a voi să faci un bine. Pericolul apare cînd începi treaba prost. Noi pornim antrenamentele cu sute de copii. Acum, lucrează efectiv 75 fetiţe de vîrsta grădiniţei, dintr-un total de 120 de copii ai Centrului de gimnastică. În general, dintr-o sută de copii testaţi, 4—5 sînt reţinuţi în speranţa performanţei. Greul e cu părinţii, că trebuie să-şi aducă pruncii şi să-i ia acasă după cele 10 antrenamente săptămînale. Oneştii şi Deva au condiţii mai bune decît noi. Au cămin, cantină şi sală de antrenament grupate. Noi nu avem nici cantină, nici cămin. Sperăm, cu ajutorul judeţului, să mărim sala de gimnastică şi să ne dotăm cu un cămin şi cu o cantină. Alimentaţia joacă un rol esenţial pentru un gimnast care vrea să fie ceva în plan naţional şi internaţional. Or, dacă mămica face prăjituri bune, care-i plac mult copilului, toată munca noastră e degeaba.

— Lămuriţi-mă : ce motive are o puncuţă, cum ziceţi dumneavoastră, de 4—5 ani să trudească 29 de ore în sala de gimnastică ? Ce gîndeşte un copil despre performanţă ?

— Televiziunea a impulsionat extraordinar gimnastica. Azi toată lumea ştie ce-i aceea o gimnastă de clasă. Repet : grijile noastre nu sînt cu fetiţele, ci cu mămicile şi tăticii. Copiii se joacă. Aşa trăiesc ei antrenamentele cele mai tari. Pentru o fetiţă de 10 ani, o păpuşă cîştigată la un concurs intern, e tot atît de importantă ca o medalie într-unul republican. Pînă la marile concursuri, e sumedenia de concursuri de rutină. Antrenorii au, din acest an, obligaţia a două întreceri, în medie, pe lună, faţă de 5—6 concursuri mici şi un campionat naţional, cîte erau pînă acum.

— Copiii rezistă, părinţii rezistă, dar antrenorii, cum rezistă la atîta muncă ?

— Eu am satisfacţia că gimnastica a fost primul sport care a adus, în 1965, primul titlu de campion naţional la Baia Mare. În ediţia 1965—66, la un an de la venirea noastră aici, a mea şi a soţului meu, Ion Marinescu, am cîştigat titlul naţional la juniori mici. Am fost campioni la copii mulţi ani. Astfel a fost posibil să apară Rodica Dunca. Gimnaştii lucrează de două-trei ori mai mult decît fotbaliştii. Aici e cauza succesului ori a insuccesului. Din 1977, am început „să ne batem", cum se spune, cu Dinamo la categoria maestre în campionatul naţional. Într-un astfel de concurs am lansat-o pe Rodica Dunca. Gimnaste bune au fost şi Costela Marinescu şi Aurelia Cîmpan, prima studentă la I.E.F.S., a doua antrenoare. Pentru antrenori nu e greu, dacă lucrează ca prieteni. Centrul are astăzi 12 antrenori încadraţi şi doi voluntari. Norbert Kuhn, Dan Nemeth, Mihai Agoston — cel care a descoperit-o şi a lansat-o pe Cristina Grigoraş — sînt nume care dau garanţia unei pregătiri la nivel olimpic. S-a întors acasă, la Baia Mare, şi Petre Micläuş, care spune că a simţit deodată că e dator oraşului care l-a făcut, de fapt, campion naţional.

— Tovarăşă Elena Marinescu, toate bune pînă în acest punct. Nu pot să nu observ însă că sînteţi dotaţi cam mediocru. Şi nu numai în sala de gimnastică.

— E o problemă care se va rezolva curînd. Recent, tovarăşul gen. lt. Marin Dragnea, prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Educaţie Fizică şi Sport, ne-a vizitat şi ne-a felicitat pentru rezultatele obţinute de judeţ. Mie şi antrenorului Gheorghe Dimeca, de la înot, ne-a înmînat diplome pentru rezultate deosebite. Pentru un antrenor e o mare mulţumire să i se spună că a lucrat bine dacă a lucrat, într-adevăr, bine. Ca dealtfel pentru oricare om. Ai mai multe motive să continui. Şi ar mai fi ceva : noi, eu şi soţul meu, ceilalţi colegi, sîntem în Baia Mare ca să rămînem, nu ca să plecăm.

TUDOR OCTAVIAN ■

Note de călătorie în Spania

Taurul, toreadorul și văcuța

Cine a trăit o perioadă mai scurtă sau mai îndelungată în mijlocul naturii, la sate, nu poate să nu-și amintească de unele obiceiuri, încă netălmăcite, ale animalelor. Cînd se întîlnesc pentru prima dată, fie pe colinele cu pășuni însorite, fie pe acele terenuri de pe care au fost recoltate holdele de grîu sau porumb, două sau mai multe cirezi de vite ori turme de oi se încinge o luptă acerbă, pe viață și pe moarte, între tauri fioroși sau boi mai făloși și chiar între vacile mai ambițioase. La fel se petrec lucrurile și cu berbecii din turme diferite. În aceste încăierări se poate admira un spectacol crîncen care, în multe cazuri, se sfîrșește tragic, cu zgîrieturi și împunsături ori cu capetele zdrobite ale berbecilor care se reped de la mari distanțe unul spre altul. Poate de aici s-a născut ideea de coridă, deși spectacolele sînt foarte diferite. În timp ce animalele se luptă între ele, la coridă se luptă, așa cum bine este cunoscut din filme și de la televizor, un taur fioros, care cîntărește cîteva sute de kilograme, și un om, aparent pașnic, care are doar cîteva zeci de kilograme. Și, în majoritatea luptelor, omul iese învingător. În istoria coridelor sînt însă și cazuri, destul de rare dar sînt, cînd și taurul cîștigă lupta. În majoritatea cazurilor sfîrșitul luptei e tragic. Adesea, unul dintre luptători trece pe tărîmul celălalt. Desigur, mulți oameni sînt dornici să asiste la o coridă pe arena de luptă. Cu ani în urmă, am avut prilejul să asist la o coridă adevărată pe viu, nu în filme sau la televizor, în Ciudad de Mexico, capitala Statelor Unite Mexicane. Spectacolul urma să fie organizat într-o arenă romană pe care o vizitasem cu două zile înainte și văzusem o groapă în care, în perioada evului mediu, oamenii condamnați pentru nelegiuirile săvîrșite erau aruncați de vii în acea groapă fără nici un mijloc de apărare, unde erau lei sau alte fiare sălbatice flămînde. Cine cîștiga bătălia în aceste situații e lesne de înțeles ! Spectacolul, destul de tragic, avea loc în fața unui număr imens de spectatori.

Împrejurări profesionale au făcut să nu pot totuși lua parte la acel spectacol de coridă. Curiozitatea a rămas, așadar, intactă. Și iată că recent, cu prilejul unei vizite de documentare în Spania, s-a ivit din nou un bun prilej de a asista la un spectacol de coridă. Am hotărît să nu pierd și această nouă ocazie. Gazdele noastre de la ziarul „Mundo Obrero", al căror oaspeți eram, ne-au anunțat încă cu o zi înainte că au reușit să obțină bilete la acest mult solicitat spectacol. Am așteptat cu multă nerăbdare dar și cu emoție ora intrării în arenă. Bineînțeles, în tribuna spectatorilor. Spectacolul era organizat în Madrid, capitala Spaniei, într-un mare parc sportiv și o distanță de drum am parcurs-o pe jos fiindcă autoturismele sau alte mijloace de transport nu aveau acces în parc. Spre acel loc se îndreptau lume multă, toți grăbiți să-și ocupe cît mai repede locurile în tribună. Noi, cei care vedeam pentru prima dată un spectacol de coridă, eram atenți la fiecare mișcare. Nu depistasem încă locul de unde va apare taurul fioros. Și nu vedeam nici toreadorul. A sunat mai întîi din corn un atlet, un om între două vîrste, sprinten și cu priviri agere. În tribune s-a făcut o liniște de se-auzea iarba crescînd în strălucirea razelor de soare. Un timp destul de apreciabil nu s-a observat nici o mișcare, totul părea adormit într-o veșnicie. Cei care ne însoțeau ne-au atras atenția că, la cîțiva metri de noi, în partea centrală a tribunei se afla un om cu o ramă albă în mînă. Numai la semnalul lui urma să înceapă spectacolul. Omul era robust, cu o față roșie, cu mustața tunsă perie, în ținută sportivă. Toată lumea își ațintea privirile asupra acestui om care stătea foarte degajat, parcă nimic nu avea să se întîmple pe acest mare amfiteatru din aer liber. Și totuși, la un moment dat, omul de decizie a ridicat eșarfa albă și toată mulțimea a rămas cu răsuflarea întretăiată. S-a auzit o izbitură puternică și poarta unui tunel a fost izbită cu putere. A apărut un taur și lumea parcă s-a mai liniștit puțin, nu părea chiar așa de fioros. Dracul nu era chiar așa de negru cum și-l închipuia lumea. Taurul a venit cu o viteză diabolică pînă în mijlocul arenei, s-a proptit bine pe toate cele patru picioare, s-a uitat în stînga și în dreapta și a zărit pe toreador fluturînd eșarfa roșie care avea să-i fie un „scut de nădejde" la năvălirea taurului asupra lui. Nu știu ce a văzut taurul în acel moment, probabil a văzut negru înaintea ochilor, că numai într-o fracțiune de secundă a pornit cu o viteză de credeam că se dărîmă pămîntul sub picioarele lui, în timp ce toreadorul, de un calm înspăimîntător, îl aștepta sobru și liniștit. Cînd furiosul inamic s-a apropiat de el a sărit iute într-o parte și-a lăsat scutul nemișcat. Taurul a izbit cu toată puterea în pînza roșie, care a fluturat pe deasupra lui iar el era gata-gata să se dea peste cap. Și mai furios, enervat probabil că a fost păcălit, s-a întors parcă și mai hotărît să-l zdrobească pe inamic. A fost din nou păcălit. Și așa s-a repetat figura pînă cînd animalul a început să dea semne de oboseală, a scos limba și a făcut spume la gură. Arunca aburi pe nări, de credeai că se sufocă din moment în moment. Nu s-a întîmplat așa. După o scurtă pauză, taurul și-a adunat forțele și a pornit iar după toreador. Nu știu cum s-au petrecut lucrurile, dar a smuls eșarfa din mîna omului și a pornit cu toată viteza după el. Au apărut îndată alți toreadori cu eșarfe roșii în mînă și au sustras atenția taurului înspre ei. Numai așa a scăpat toreadorul nevătămat. Pînă în cele din urmă, toreadorul văzînd că animalul este epuizat de puteri, a renunțat la scutul din pînză roșie, a apărut în arenă doar cu niște sulițe în mînă și cînd taurul se repezea spre el se arunca cu mare viteză într-o parte și înfigea sulițele în grumazul taurului. O seamă de spectatori, tineri, mai curajoși au sărit din tribună în arena de luptă și au început să fugă prin fața taurului, iar cînd acesta pornea în goană după ei, se ascundeau după niște panouri din lemn special amenajate în care animalul se izbea cu toată puterea. O parte dintre aceștia au scăpat doar printr-o fracțiunea de secundă ca să nu fie trîntiți la pămînt și zdrobiți de coarnele și picioarele animalului.

Cînd arbitrul, omul din tribună, a ridicat năframa albă a sunat gornistul. Semn că spectacolul s-a terminat. S-au deschis porțile să iasă taurul afară. Se încăpățîna însă să nu iasă din arenă. Părea că mai are ceva conturi de încheiat sau, poate, știa că în aceste încăierări de la coridă unul trebuie să piară. Pînă la urmă, toreadorul l-a apucat de coarne, au sărit și alții și l-au prins de coadă și l-au împins afară din arenă. Am observat însă că toreadorul a rămas cu un corn al taurului în mînă. Era de plastic, maleabil.

Și noi care știam din filme și de la televizor că altul trebuie să fie sfîrșitul am rămas cu un gust amar. Eram în același timp mulțumiți că nu asistasem la vărsare de sînge.

Credeam că totul s-a terminat. Dar nu. Oamenii stăteau liniștiți pe locurile lor. Gazdele ne-au șoptit că s-ar putea să mai continue spectacolul... Știam că la asemenea spectacole de coridă doar un taur sau un toreador sînt sacrificați. De fapt, aici nu fusese sacrificat nimeni. Totul se terminase cu bine.

A sunat din nou goarna și sportivul din vecinătatea noastră a ridicat din nou năframa albă. În scurt timp, iar a fost izbită poarta de pereții zidului de la tunel și-a apărut alt taur. Acesta părea ceva mai puțintel la trup, mai pirpiriu. Dar parcă poți cunoaște puterea unui animal. Și acesta s-a protăpit pe cele patru picioare, în mijlocul arenei, a privit în toate direcțiile și cînd a zărit scutul roșu și un om în saptele lui a pornit cu toată viteza în direcția aceea. Figurile s-au repetat întocmai ca și în prima parte a spectacolului. Vitelușul — parcă era într-adevăr un viteluș — a pornit cu entuziasm, dar după cîteva lovituri în gol s-a lăsat păgubaș. Toreadorul a venit cu sulițele. Le înfigea în el. Ele cădeau. Au sărit și o parte din tinerii spectatori. Treceau cu viteză prin fața lui. Printre tineri era și un om mai în vîrstă. Și deși a riscat de cîteva ori să fie ajuns din urmă, fiindcă era destul de voluminos, nu se lăsa deloc mai prejos în fața tinerilor, mai supli, firește, și mai iuți de picior. Această încercare a tinerilor din tribune de a se confrunta cu un taur, de a-și încerca puterile, era inspirată probabil și din alte motive. Nu l-am înțeles însă pe cel în vîrstă de ce risca.

...Există unele obiceiuri în unele localități din Spania și în alte țări ale Americii Latine, ca să se dea drumul la tinerii care reușesc să-l apuce de coarne și să-l imobilizeze: înseamnă că sînt tocmai buni de însurat și sînt mult apreciați de logodnicele lor, considerați ca mari viteji.

În scurt timp a fost împins afară din arenă și acest viteluș fără ca toreadorul să aibă plăcerea să guste primul din inima și ficatul lui.

A sunat din nou gornistul din corn și a anunțat, că nu mai are vole nimeni să mai coboare din tribună, fiindcă pericolul e mult mai mare. Abia acum am înțeles că pînă acum a fost doar o încălzire a arenei și a toreadorului. După felul cum prezentase anunțul se prevedea ceva mai serios, mai sobru, mai fioros. Un adevărat spectacol de coridă. S-a făcut iar tăcere de gheață și s-a ridicat năframa albă semn. Spectacolul putea începe.

Poarta tunelului de sub tribună a fost aruncată iar în lături. S-a izbit în zid cu și mai mare putere și a apărut un animal bine dezvoltat, cu coarne mari. Cînd a zărit scutul de pînză roșie și toreadorul după el, a zbughit-o cu toată viteza în direcția aceea, dar a fost și el păcălit de viclesugul și agerimea tînărului toreador. Într-adevăr, taurul era foarte iute de picior și fioros. După cîteva încercări și lovituri în gol, a reușit la un moment dat să smulgă cu coarnele scutul de pînză din mîna toreadorului și apoi a început să alerge după el. La această secvență a spectacolului toți am rămas încremeniți cu răsuflarea întretăiată de se auzea musca zbîrnîind în jurul nostru. Au sărit în ajutor alți doi toreadori cu scuturile în mînă. Dar era prea tîrziu. Taurul l-a ajuns pe toreador din urmă, l-a izbit cu capul și l-a trînit la pămînt. Imediat, ca prin minune, au sosit în fața lui cei doi toreadori și taurul a lăsat prada și a început să alerge după ei. Se pare că accidentul nu a fost grav. Omul a plecat din arenă pe picioare sprijinit de doi colegi, șchiopătînd și cu pantalonii rupți în față. Spectacolul a continuat cu alt toreador. Lupta era destul de înverșunată. Iar după un timp taurul a început să dea semne de oboseală. Se uita încruntat la toreador care îi flfîia mereu pînza roșie în față. Și nu se hotăra să atace. Dacă au văzut această stare de oboseală a animalului cîțiva îndrăzneți din tribună au sărit iar în arenă și au început să fugă prin fața animalului parcă în bătaie de joc. Întăritat, acesta fugea cînd după unul, cînd după altul, fără a putea însă să-i ajungă pînă la paravanele ce se aflau lîngă zidul arenei. Printre ei l-am zărit din nou și pe acel om mai în vîrstă, care se apropia de sute de kilograme. Hazul a durat cîteva minute, însoțit și de momente de panică fiindcă vreo cîțiva îndrăzneți erau gata-gata să fie ajunși din urmă de taur. La un moment dat animalul s-a îndreptat spre grăsun. Nu l-a fost greu să-l ajungă din urmă și să-l culce la pămînt. La intervenția celorlalți tineri și toreadori, s-a ales și el doar cu o izbitură la pămînt și cu pantalonii rupți. De data asta în spate. Dar cît a durat joaca cu animalul, fiindcă de-acum era o joacă, cu atîția oameni în arenă, cel ajuns din urmă și culcat la pămînt a stat liniștit după paravan. Cu aceste mici accidente s-a încheiat și cel de-al treilea „episod" al coridei. Animalul nu prea arăta a taure. Ceafa era prea subțire și la trecerea prin fața spectatorilor nu-și arăta în nici un chip „semnele distinctive". Mă gîndeam că poate e bou, adică taur scopit. Dar înainte ca să părăsească arena ne-a dat temeiuri să dezlegăm enigma. În drum spre ieșire s-a oprit, a ridicat coada și... Era, cert, o văcuță și nu taur, așa cum lăsaseră organizatorii spectacolului să se înțeleagă.

Seară, am vizitat muzeul de ceară din piața Colon unde sînt expuse cu multă dibăcie și pasiune artistică figuri celebre din lume. Înainte de a intra în sobrul muzeu ce se găsește la un subsol întunecat cu lumini obscure, am trecut prin fața unor oglinzi concave care denaturează realitatea și fac ca oamenii să se înfricoșeze de propria lor ființă.

Printre artiști și cîntăreți de seamă ai lumii întîlnești aici pe renumiții : Greta Garbo, „Charlot", „Chiouslin", Stan Laurel, Oliver Hardy, Emilio Vilnota și mulți alții. Printre figurile politice celebre se pot vedea Lenin, Stalin, Franco, Hitler, Mussolini, Golda Meir, Mao Tzedun, De Gaulle, Santiago Carrillo și alții. Sînt expuse figurile tuturor fotbaliștilor din echipa Real Madrid, care au dus faima sportului cu mingea rotundă pe toate meridianele. Sînt expuși cei cinci criminali care au jefuit expresul internațional de Madrid și încă multe figuri celebre din lume. Multe figuri sînt construite astfel că respiră și se mișcă de crezi că sînt vii și te înspăimîntă vederea lor. Dintr-un ungher întunecat apare capul unui taure fioros, cu spume sîngerii la gură, iar în fața lui un toreador pe care îl răpune. E cel mai vestit toreador al Spaniei, răpus de taure, prin 1937, în timpul luptei. Abia în fața acestui tablou înfricoșător, am realizat cît de bine a fost că la corida noastră toreadorii au avut de înfruntat niște tauri... mai pașnici.

FLOREA CEAUȘESCU ■

Cum a rămas Murgu fără stăpîn

„Murgu" este un cal de 3 ani, cuminte, rezistent și ascultător. Îi place în mod deosebit să „stea de vorbă" cu stăpînul său, căruia îi recunoaște ușor vocea. Este deosebit de flatat mai cu seamă cînd, după ce termină o treabă grea, Mihai, tînărul său stăpîn, îl laudă și-i mulțumește pentru efortul făcut.

Tocmai o asemenea „convorbire" avea loc între stăpîn și cal, cînd o lovitură puternică se aude în spatele căruței și apoi alta, surdă, imediat în apropierea patrupedului. Autovehiculul autor al celor două lovituri, rămas fără control, urmînd o traiectorie sinuoasă, se îndepărtează spre partea stîngă a șoselei. Lui Murgu, înhămat, îi vine extrem de greu să se miște. Reușește totuși să se întoarcă cu capul către Mihai, căzut pe asfaltul șoselei. Sforăie ușor și se apropie cu botul de victima care zace pe drum plină de sînge.

Oamenii care s-au apropiat în fugă de locul accidentului, ne-au relatat : „Calul era agitat, speriat și își lăsa botul în jos, vrînd parcă să-l ajute pe tînărul său stăpîn. Alît l-am mai putut auzi pe Mihai : „Vă rog să aveți grijă de ai mei și de Murgu. Să nu-l bată, că el înțelege totul de vorbă bună". La unii ne-au dat lacrimile. Îl știam cu toții pe Mihai, abia terminase armata. Făcea în cooperativă orice muncă cu plăcere. Harnic și respectuos cu toată lumea, îi plăceau tare mult animalele, dar mai ales caii. De Murgu era nedespărțit. Uite, acum trebuie să îngropăm un băiat de 20 de ani. Și asta pentru ce ?

Iordan B., autorul accidentului, făcea o cursă de agrement pe unul din drumurile Moldovei. Alături de el, Aurelia, prietena sa, iar pe fotoliul din spate o colegă a acesteia, Mihaela. Discuția, la început pașnică, liniștită, luase o întorsătură destul de neplăcută. „Mă ții de 4 ani încurcată, uite, în curînd am 30 de ani și nu te hotărăști deloc. Mereu îmi faci promisiuni, ba luna asta, ba luna viitoare facem nunta. Mi-am refăcut analizele de trei ori. Asta nu mai poate continua". Lui Iordan, care pînă atunci a ascultat fata fără să spună un cuvînt, îi sare deodată mustarul : „De cînd am plecat de acasă, mă ții numai în reproșuri. Parcă n-ai cunoaște altă discuție decît asta. Îmi vine să înnebunesc !" Atunci intervine și Mihaela : „N-ai deloc dreptate, Iordane. Își varsă și ea amarul. Nu poți s-o duci cu zăhărelul ani de zile. Putea să se mărite pînă acum de cîteva ori". „Aha, v-ați coalizat contra mea, amîndouă". În clipa cînd a rostit „amîndouă", Iordan întoarce capul spre Mihaela, pierzînd de sub controlul privirii imaginea șoselei. Exact în acel moment, autoturismul intră cu partea din dreapta în buștenii din căruță. Pilotul observă totuși pentru o clipă căruța încărcată cu lemne, dar nu mai poate face mare lucru. Trage de volan puternic spre stînga, însă nu mai reușește să evite impactul cu căruța. Un lemn pătrunde prin geam retezînd literalmente capul Aureliei. În procesul manevrei disperate de evitare a unei coliziuni în plin, este trîntit la pămînt Mihai, care moare în brațele tovarășului său de muncă și căruia îi adresează ultima sa rugăminte.

Și doar căruța era vizibilă, felinarul aprins, iar lemnele proaspăt tăiate, cu diametrul de 40-50 de centimetri, formau niște discuri albe care se vedeau de la distanță destul de mare. În secțiune, culorile alb cu galben ale butucilor contrastau puternic, atrăgînd atenția asupra obstacolului mobil.

Șoferul dă acum vina pe „orbire". Chipurile, cineva din sens contrar l-a băgat faza mare în ochi. Acest deziderat esențial al traficului rutier modern : „Supraveghează în permanență drumul. Fii atent la orice detaliu care ar putea impieta siguranța deplasării, mai cu seamă noaptea, cînd la orice pas poate apărea o capcană", e considerat de unii ca un stat desuet, bun doar pentru începători, dar nu pentru șoferi ca Iordan care are carnet de 10 ani !

VICTOR BEDA ■

Cartea de teatru

Nelu Ionescu: Cronică din dragoste

Între cronicile dramatice prezente în presa noastră în ultimii ani, cele semnate de Nelu Ionescu s-au distins întotdeauna prin marea iubire pentru faptul artistic pe care o exprimă fără nici o reținere. Adunate acum în volumul **Cronică din dragoste** (Ed. „Junimea") ele sînt o emoționantă mărturie a unui respect nemărginit pentru teatrul românesc și slujitorii lui devotați. Autorul acestei cărți nu participă la reprezentații ca un judecător grav și neimplicat în ceea ce se petrece în sala de spectacole, sosit acolo doar pentru a discerne glacial împlinirile de eșecuri. Dimpotrivă, el se simte solidar cu dramaturgii, regizorii, scenografii, actorii, se bucură de izbînzile lor și se necăjește ori de cîte ori aceștia nu se apropie de desăvîrșire. Cronicarul nu se eriează nici o clipă în autoritatea supremă în materie, nu se înalță pe un piedestal de unde să-și împărtășească opiniile, ca și cum ne-ar face o favoare. El însuși dramaturg și bun cunoscător al secretelor acestei arte, Nelu Ionescu preferă să ni se adreseze pe un ton amical, de parcă ar sta de vorbă în tihnă cu fiecare dintre noi, așteptînd respectuos să ne audă propriile noastre păreri sau chiar să-l contrazicem.

În paginile **Cronicii din dragoste** se recompune cu finețe atmosfera spectacolelor vizionate, se înregistrează cu acuitate reacțiile publicului, se discută calitatea textelor dramatice sau se analizează jocul actorilor. Autorul asistă la spectacole ca într-un sanctuar unde se oficiază un ceremonial ce merită să fie urmărit cu luare-aminte. Puțini sînt cei care își comunică observațiile cu atîta delicatețe ca Nelu Ionescu. El are grijă să sileagă cele mai blînde cuvinte care să atenueze la cei vizați amărăciunea provocată de reproșuri și în nici un moment să nu-i jignească. Cronicile lui sînt constructive, nu scrise de dragul de a cîrti cu orice preț. Pentru că autorul nu acceptă să fie tratată cu ușurință o muncă inconjurată cîteodată de false legende. În repetate rînduri Nelu Ionescu așterne fraze pline de reverență față de omul de teatru : „...definiția oamenilor Teatrului trebuie să înceapă cu trăsătura, sau caracteristica, ori calitatea numită generozitate, ori dragoste de semeni, ori dăruire de sine" ; „Dar chiar noi, spectatorii, ne dăm seama cît fac actorii pentru noi ?" ; „Am văzut și mai pot spune încă o dată, tot cu mîna pe inimă : ce minunați actori avem !".

Cronică din dragoste este o pledoarie pasionantă și susținută cu mult farmec pentru un teatru echilibrat, al marilor adevăruri despre om și destinul lui în lume.

GEORGE ARION ■

Lumea în care trăim

Dacă ar cădea o bombă...

Dacă ar cădea o bombă nucleară ?

„În fond, ce s-ar întîmpla ? Au mai căzut doar asemenea bombe și lumea nu a pierit" — predica, recent, un politician american. „Lansați bomba și dușmanii ne vor ști de frică..." — conchidea el.

Deși perimată, vechea teorie a unor generali și strategi americani, cu privire la „succesul primului atacant", a fost preluată de cîțiva demenți, apologeți plătiți ai marilor trusturi de armamente, și, de la o vreme, este tot mai des vînturată. La timpul respectiv, teoria a fost spulberată de însăși cercetările științifice și calculele specialiștilor americani. Ba chiar și demonstrațiile comandamentelor militare americane care, — cu ajutorul calculatoarelor — au simulat declanșarea celui de al treilea război mondial, au dovedit absurditatea unei asemenea teorii. S-a constatat că suprasofisticata tehnică militară actuală face absolut posibil ca orice încercare de agresiune nucleară să primească în mod prompt răspuns. Nici n-ar exploda bine prima bombă și zeci, sute de rachete purtătoare de focoase nucleare ar porni simultan spre inamic.

Ce s-ar întîmpla dacă, totuși, ar cădea o bombă ?

Răspunsul l-a dat o publicație științifică americană „The Bulletin of Atomics Scientists". Într-un amplu articol, Jack Geiger, profesor de medicină socială la Școala de educație bio-medicală de la „New York City College", făcea scenariul exploziei unei bombe nucleare asupra orașului San Francisco. În calcul a fost luată o singură bombă. Una dintre cele mai obișnuite — o bombă termonucleară de o megatonă. (Să nu uităm însă că și această bombă este de... 70 de ori mai puternică decît bomba de la Hiroșima). Bazîndu-se numai pe date oficiale, furnizate de însăși Agenția S.U.A. pentru controlul armamentelor și dezarmării, profesorul Jack Geiger arată că explozia unei asemenea bombe în centrul orașului San Francisco ar distruge circa 20 000 de clădiri aflate pe o rază de circa 1,5 kilometri și ar avaria grav altele, peste 10 000. Explozia ar ucide 625 000 de locuitori ai orașului, dintre care 500 000 ar fi pur și simplu pulverizați, rănind grav alți peste 800 000.

Dacă ar cădea o bombă...

Dar evaluările sînt totuși, minime — consideră profesorul Geiger. Datele prezentate de oficialități sînt substanțial diminuate. Și cu bună știință. În realitate, numărul morților și răniților, imediat după bombardament, ar fi mult mai mare. Cu cel puțin 25 la sută mai mare...

Și toate acestea, dacă ar cădea o singură bombă...

Urmările exploziei ar fi într-adevăr, cutremurătoare. Distrugerile ar bloca și paraliza întreaga rețea de transporturi, rețeaua electrică, ca și cele de gaze și apă, iar cenușa radioactivă care ar cădea deasupra împrejurimilor orașului ar afecta, de asemenea, alți oameni, alte clădiri, precum și întinse suprafețe agricole. Practic n-ar exista decît distrugeri și morți. Pentru că răniții pot fi considerați și ei ca morți. Cine să-i ajute, cine și cum să le dea primul ajutor ? Cadrele medicale — cîte ar supraviețui — ar trebui să vadă răniții de pe un teritoriu imens, plin de dărîmături și incendii puternice, în condiții cînd nu există mijloace și căi de transport, cînd nu există lumină electrică și apă, nici spitale și nici cele mai elementare echipamente de intervenție.

Cît despre răniți, în condițiile arătate, suferințele acestora — arsuri de gradul III, zdrobiri ale cutiei toracice, fracturi de diferite feluri, hemoragii, plăgi deschise, ar ridica probleme imposibil de rezolvat prin acordarea unui simplu prim ajutor. Tuturor acestora li s-ar adăuga mii de oameni asurziți după ce explozia bombei le-ar fi perforat timpanul, mii de persoane care și-au pierdut vederea datorită imensei luminozități produse de explozia nucleară, mii, poate zeci de mii de persoane îmbolnăvite de iradieri, o mare parte dintre ei murind treptat, în orele și în zilele de după explozie...

Dacă ar cădea o singură bombă...

Și dacă aceasta ar avea o putere doar de o singură megatonă. Astăzi, însă, suprasaturatele arsenale militare dispun de bombe de 10, 20, de 50 și chiar de 100 megatone ! Imaginați-vă ce ar însemna explozia unei singure bombe de 100 megatone. O bombă de 7 000 de ori mai puternică decît bomba de la Hiroșima ! Bilanțul unei asemenea explozii ar fi, într-adevăr, cumplit.

Dacă ar cădea o singură bombă...

Dar dacă ar cădea o primă bombă, ar exploda apoi în lanț zeci, sute și mii de bombe. Odată pornit războiul nuclear, datorită dezvoltării actuale a tehnicii militare, acesta nu mai poate fi astăzi nici „local", nici „parțial", ci doar total. El va cuprinde întreaga omenire. Planeta va fi zguduită din încheieturi...

Dacă ar cădea o bombă ar fi începutul unei cutremurătoare catastrofe nucleare. Ar fi începutul și practic și sfîrșitul războiului. În urma unui război nuclear n-ar mai exista nici învingători, nici învinși. N-ar mai exista, poate, nimeni.

Publicația științifică americană „The Bulletin of Atomics Scientists", care prezintă scenariul exploziei unei singure bombe nucleare, se întreba pe bună dreptate : „Ce am putea face noi ?"

Răspunsul cred că este unul singur. Și el este deslușit cu tot mai multă claritate de către popoare : să facem totul pentru ca nici o bombă să nu cadă. Este unica posibilitate de a salvgarda civilizația umană. Să blocăm definitiv calea războiului. Acesta-i esențialul astăzi, și mîine, totdeauna... Să nu cadă bombele — nici una ! Doar în acest mod scenariul imaginat va rămîne doar în pagini de revistă. Căci, altfel, ar fi cea mai teribilă catastrofă din istoria omenirii...

AL. PINTEA ■

Planeta soarelui

Existența, undeva în univers, a unei planete pe care s-ar găsi o civilizație evoluată nu mai e demult o ipoteză insolită din moment ce sîntem asaltați de tot felul de supoziții cu extratereștri și semnale recepțiate din spațiul cosmic de aparate de maximă specializare **„IRENE sau planeta cea mai apropiată"**, despre care scrie în recenta sa carte cu acest titlu (apărută la Editura Eminescu) **Ion Cârje**, este însă o creație imaginară, o ficțiune literară a acestui prodigios autor, cunoscut pînă acum, cu precădere, drept comentator de politică externă. Spiritul său de investigație și construcțiile sale vizionare se extrapolează de data aceasta, căci nu e greu de intuit în Irene și lumea care o populează, o întruchipare ideală, o soluționare optimă a multelor probleme vitale de pe ancestrala Terra. Important este de asemenea că această extrapolare se face dintr-o viziune românească.

Terry, călătorul terestru care descinde pe Irene, trece într-adevăr prin multe peripeții și i se înfățișează privelești și situații care fac din el și un erou de science-fiction, cum a remarcat un comentator al cărții, însă la tot pasul el întîlnește realizări și realități la care aspirăm de secole, și mai ales în acest final de veac, noi cei de pe planeta Pămînt. Din acest punct de vedere se poate spune că Irene e mai curînd **Planeță a soarelui**, o alegorie-eseu înrudită ca gen și ca viziune cu acea veche utopie a lui Tomasso Campanella, **„Cetatea soarelui, ideea poetică a unei republici filosofice"**. Aproape nimic din ceea ce e omenesc și pămîntesc nu-i rămîne străin, ca să parafrazăm un antic aforism, de la relația om-natură, în ipostazele ei macro și microcosmice, la cardinala problemă a păcii cărcia, în urma unor cumplite războaie, ireniî i-au găsit rezolvarea la scară planetară, într-o bună zi putînd să exclame : „În Irene izbucnise pacea".

Este evidentă analogia cu preocupările acute ale umanității zilelor noastre, cărora publicistul de anvergură știe să le dea o expresie atît de convingătoare și prin intermediul ficțiunii literare de tip eseistico-alegoric. Descrîndu-le în devenirea lor, a căilor urmate pentru soluționare, Ion Cârje realizează, în viziunea sa idealizatoare, o veritabilă sinteză a acestor preocupări. Modul cum le vede el împlinite pe Irene e generos, utopic pe undeva, dar spiritul care-l călăuzește este profund umanist, responsabil, nu euforic. Dincolo de performanțele oarecum exotice ale tehnicii, de **condorul**-rachetă la îndemîna oricui sau **polyfonul**, mijlocul de comunicație atît de prompt, te uimesc organizările social-politice începînd cu omniprotenta moral Sacoura, Liga Națiunilor Irene, cu o autoritate unanim recunoscută de către toate statele. Rezultatele fericite la care au ajuns în fiecare domeniu au avut drept premise eforturi nu o dată eroice prezentate de unul sau altul dintre personajele cu care Terry intră în contact. Unele din aceste personaje, care sînt și gazdele ospitaliere ale lui Terry (iată încă o similitudine cu viziunea „Cetate a soarelui") prin modul cum sînt descrise de-a lungul întregii cărți, devin de-a dreptul memorabile, talentul literar al autorului dovedindu-și vigoarea și prognanța. Vom face astfel cu plăcere cunoștință cu întreaga familie Midas, principala sa gazdă ierarda, una din țările de pe planeta Irene, unde își avea sediul și Sacoura, cu președintele acestei organizații, profesorul Probius Plato, autor a numeroase invenții de utilitate universală, cu prințesa lui colaboratoare, secretarul executiv Anida Minais, și cu încă alte figuri mai mult sau mai puțin episodice care te întîmpină în fiecare din cele șapte capitole ce coincid cu cele șapte zile ale călătoriei lui Terry pe Irene. După cum vom admira peisajele pe cît de insolite pe atît de încîntătoare în a căror zugrăvire Ion Cârje e de o surprinzătoare imaginație, prospețime, policromie, sensibilitate. Nu întîmplător într-un loc spune că, „de la firul ierbii începe lumea". Adept al scrisului modern, totuși, chiar dacă „ideea poetică" e cea care predomină, apelează cînd și cînd la mijloacele gazetărești intercalînd „reclame" și „poște ale redacției" al căror conținut reușesc în mod lapidar să releve stări de lucruri concludente. Nu lipsesc aforismele și citatele lirice apocrife dar semnificative pentru contextele în care sînt integrate. Numele de oameni, localități, acțiuni, cele mai multe dintre ele originale metafore, vădesc, de asemenea, un scriitor matur, care stăpînește bine limbajul, care numai întîmplător se află la prima carte de acest gen.

Fără îndoială că principalul merit al acestei „idei poetice", ca să invocăm încă o dată subtitlul epocalei opere, care face întîia oară o asemenea tentativă, constă în capacitatea de a ne îndemna să medităm mai activ la problemele cu care se confruntă vremea și planeta noastră, implicîndu-ne mult mai energic în optima lor soluționare. Odată cu Terry, fiecare cititor, trecînd prin paginile desore Irene, poate spune că a învățat să cînte, cum mărturisește eroul călător în drumul de întoarcere spre Terra. Dar oare Terra nu a devenit astfel o planetă a soarelui, un pămînt al oamenilor deci, adică utopia n-a căpătat o anvergură revoluționară ? Iată concluzia finală a acestei cărți unice în literatura noastră actuală !

NICULAE STOIAN ■

„Ora Europei"

„Meridianul zero", ca element de referință pentru o riguroasă ritmicitate a fusclor orare, și-a avut și va continua să-și aibă importanța sa. El este unul dintre numeroasele repere ale unei lumi diverse și în mișcare, înrobită de propriul ei dinamism, dar care dincolo de punctele fixe de referință s-ar dezarticula.

În plan politic și, printr-o suită de consecințe previzibile, „ora Europei" ar putea deveni un timp al păcii : continentale și mondiale. O Europă în care pacea odată declarată ar și exista, în mod real și temeinic, în toate compartimentele vieții ar putea fi contaminantă pentru restul lumii.

La Madrid, de aproape o săptămînă, noua rundă a negocierilor în 35 concentrează atenția observatorilor și, dincolo de optimismul imprudent, se poate aprecia că toate șansele de succes se află pe masă. Cu condiția să fie folosite.

Noua etapă, așteptată cu un legitim interes de popoarele continentului și avînd în vedere interdependențele lumii de azi — de către întreaga omenire va demonstra în ce măsură există o legătură reală între declarațiile de bune intenții și finalizările reale ale conferinței. Să nu uităm că, începută la 11 noiembrie 1980 actuala reuniune ar fi trebuit să se încheie la 5 martie anul trecut. Din păcate dialogul din capitala Spaniei a trenat, negocierile au întîrziat să finalizeze un dosar voluminos și imperativ, evoluția conferinței înscrîndu-se într-un cadru de discuții adesea sterile. Aceasta nu înseamnă că nu au existat și acumulări pozitive. Ne referim la proiectul de document final al reuniunii prezentat la sfîrșitul anului trecut de țările neutre și nealiniate. În pofida unor deosebiri de nuanțe, a unor rezerve manifestate în legătură cu o formulare sau alta, aprecierea reprezentanților statelor participante față de proiectul documentului a fost, în general, pozitivă, în dezbateri evidențiindu-se rolul important al acestei inițiative pentru depășirea impasului actual, pentru finalizarea într-un timp cît mai scurt a lucrărilor reuniunii.

Este limpede că momentul actual impune, ca o primă și esențială exigență, stimularea puternică a negocierilor, voința comună de a se degaja concluzii efective, practice în vederea transformării acestei etape a conferinței într-un reper concret al eforturilor participanților la edificarea unui climat de reală securitate și cooperare în Europa.

Firește „dosarul" securității și cooperării pe continentul nostru este complicat, presupune abordări în etape implicit, soluționări de la simplu la complex. Dar pe acest drum se impune o avansare fermă o defrișare tenace a resurselor dialogului, o fermă voință politică de a nu periclita obiectivul de ansamblu prin ancorarea negocierilor în teme marginale.

La Madrid artizanii Europei de mîine au misiunea istorică — pe care România, președintele Nicolae Ceaușescu și-au însușit-o practic, ca un program vital și consecvent de acțiune mondială — de a defrișa drumul negocierilor, de a stimula dialogul politic, de a întreprinde măsuri concrete de eradicare a spectrului tensiunii și a războiului, de a introduce în calendarul vieții planetare „ora Europei" — ora păcii, timpul progresului.

RADU BUDEANU ■

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Începînd cu acest număr prețul revistei noastre este de 3 lei exemplarul de 24 de pagini și 4 lei exemplarul de 32 de pagini. Pentru a avea asigurată primirea revistei în continuare, abonații sînt rugați să achite organelor poștale diferențele corespunzătoare pentru lunile februarie și martie.

Organele poștale vor primi abonamente cu servirea pînă la sfîrșitul anului.

Mondo umano ?

Li se cuvine totul?

Cînd s-au oferit să explice rostul prezenței lor pe acele meleaguri, respectivii au recurs cu nonșalanță la o explicație ce le părea inatacabilă. În fond, au tot spus el, am înfăptuit o „misiune civilizatoare" cu tot ceea ce decurge dintr-o asemenea operațiune. Sigur, aici n-o să abordez pe larg tot ceea ce a însemnat relația metropolă-colonie într-un timp bine determinat însă, din cînd în cînd, apar noi fațete ale amintitei relații. Căci, iată, tocmai trecută, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., la Paris a avut loc o Conferință privind restituirea bunurilor culturale țărilor din care provin. Ideea organizării ei s-a degajat de mai mult timp și se datora unei realități grave și cu atîtea implicații : atît de numeroase opere de artă ce reprezintă o incontestabilă faimă a unor mari muzee dintr-o serie de capitale ale unor țări au fost luate cu japca din coloniile pe care aceste țări le-au stăpînit mai mult sau mai puțin timp, din teritoriile pe care le-au subjugat într-o anume vreme, din orașe prin care invadatorii s-au aflat în trecere dar au pîrjolit multe în cale fără a uita să-și încarce bagajele cu lucruri de artă.

Exemplele mai vechi sau mai noi sînt atît de multe și de copleșitoare încît ne este greu să le citîm pe toate. Oricum, cine vreodată, ajuns și pășind plos falmosul muzeu parizian Luvru, va ști și va fi pe deplin conștient că faima muzeului se datorează și **Codului lui Hammurabi** — cel mai prestigios codice de legi al străvechiului Orient — ajuns între prețioasele obiecte ale Luvrului nu „de bunăvoie și nesilit de nimeni" ? Aceasta, căci dincolo de ceea ce localnicii — colonizați, cuceriți, pacificați sau cum s-a mai numit felul misiunii civilizatoare — au plătit în bani, în alimente, în bogății ale solului și subsolului, în vieți omenești, au fost **invitați** să facă schimburi „avantajoase" și de obiecte. Și astfel, de ce să surprindă că o pendulă ca oricare altele din vremea respectivă a fost oferită (cu greu, consemnează cronicile) drept compensație moscheii Mohammed Ali din capitala egipteană pentru impresionantul obelisc din Luxor ce a fost transferat (cu greu ar vrea să consemneze cronicile) în celebra „Place de la Concorde" din Paris.

Dar nici Anglia n-a fost mai prejos în antrenantul joc al „achizițiilor" culturale de valoare inestimabilă. Anul trecut, revista „Jeune Afrique" într-un grăitor bilanț al jefuirii culturale la care a fost supus continentul negru, vorbea de statuetele, măștile, tablourile, instrumentele muzicale sau alte obiecte transferate din colonii la trezoreria și muzeele londoneze. A curs, de pildă, atîta cerneală ca să se relateze încleștarea cu care tribul ghanez Ashanti și-a apărat ceea ce-i făcuse faima lui : tronul impresionant din aur, dezmembrat și însușit fără scrupule de britanici. Nu altfel procedase în 1897 o expediție britanică ajunsă în cunoscutul regat Benin care într-un interval scurt a achiziționat prin forță 5 000 măști de bronz, statuete de fildeș și alte obiecte prețioase rinduite azi și regalind sălile de la Museum of Mankind din Londra. Mai aproape de vremea noastră, aceste obiecte de mare artă au ajuns să figureze pe listele cuprinzătoare ale Interpolului date fiind noile condiții în care marii bogătași, miliardari etc. ajung să le aducă în colecțiile lor atît de îndrăgite. Și astfel, oameni specializați, bine pregătiți în a descoperi, pe întuneric, un fildeș din secolul trecut sau o statuetă de aur, travestiți în oameni cu sutană sau turiști romantici fac adesea să dispară obiecte de preț din muzee ale orașelor din lumea a treia. Sînt operațiuni dintre cele mai delicate despre care adesea nu se află nimic, marile colecții părînd a se fi evaporat.

E adevărat, s-au înregistrat și cîteva cazuri minore de restituire, conferința amintită a cerut cu claritate să fie redate obiectele de artă țărilor de baștină dar încă e greu să se lupte cu cei ce cred că totul li se cuvine.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

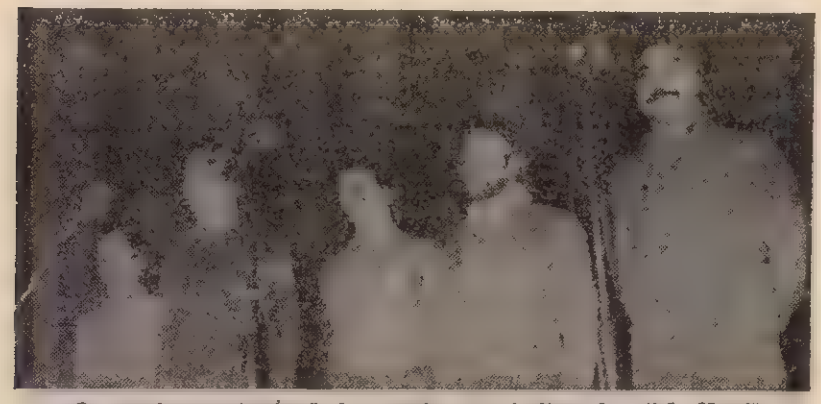

O revenire spectaculoasă în cenaclu, grupul oltean de satiră „Mesaj"

(Urmare din pagina 24)

fectă pe care numai munca, prietenia și talentul le poate lega. După un mare succes cu piesele „Taina" și „Lumina", succes care demonstrează că juriul condus de poetul Adrian Păunescu nu s-a înșelat în alegerea acestui grup pentru premiul I, Magdalena Finna interpretează alături de formația „Continental" și grupul coral creat ad-hoc „Sic" un șlagăr internațional „Femeie îndrăgostită" (Woman in love). Momentul de umor este susținut de Marian Corjos prin cîntecul „Ioan Opincă" și apoi de Alexandru Zărnescu, Gil Ioniță, Mircea Boian și din nou de Marian Corjos care în această seară s-au întrecut pe ei înșiși în „Concert de muzică de Mozart".

Formația „Continental" răspunde unei exigențe exclusiviste dintr-un bilețel cîntînd „Europa" din repertoriul „Santana" și în premieră „Amiază fierbinte" compusă de Nicolae Enache pe versurile poetului Marcel Mihalaș, etalînd atît valențele interpretative dar și pe acelea componistice. Un cîntăreț de o deosebită valoare, credem noi, vocea cea mai curată și mai aproape de perfecțiune, capabilă să spele zgura din sufletele noastre este Ștefan Hrușcă din comuna Ieud, actualmente învățător la Borșa, județul Maramureș, locul considerat ca exemplu cel mai elocvent de păstrare a spiritualității naționale.

Mircea Boian, un alt Ivanițchi din Sighișoara, își începe recitalul cu emoționanta piedoarie pentru pace care este cîntecul pe versurile poetului Dumitru Ionel Mihail „Din patru miliarde de motive", semnificînd cele patru miliarde de vieți ale planetei pentru care se cere făcut totul. O compoziție recentă este „Colindul gutuii din geam" pe versurile poetului Adrian Păunescu, moment dublu de cădere — la început — și triumf — la insistențele sălii —, și în încheiere „Așa-i românul", „Mă rog fierbinte pentru pacea lumii / Căci fiecare poate fi un zeu / Mă rog fierbinte pentru a mea țară / Și pentru tine drag poporul meu". O voce de excepție, un om care și-a învins drama de a nu vedea, prin cîntecele sale, este George Nicolescu. Lansat acum nouă ani cu cîntecul lui George Grigoriu „Eternitate", cîntăreț apoi uitat la o școală de nevăzători din Buzău, redescoperit de Cenaclul Flacăra la 1 noiembrie 1981, George Nicolescu reprezintă ceea ce cenaclul nostru vrea să facă și face : oameni complecși pentru un cenaclu complex. După trei șlagăre din repertoriul formației Beatles, recitalul continuă cu „Foaie verde spic de pîine" un cîntec de o imensă tristețe purificatoare, cîntecul poate cel mai emoționant din cenaclul nostru, și se încheie cu . „Ordinea de zi", „Viața noastră unde e / Viața noastră ce-ați făcut cu ea ?"

Poetul Adrian Păunescu recitînd poezia „Ultima scrisoare" prefațează o melodie foarte solicitată de public : „Oameni de zăpadă" cu care Victor Socaciu își începe marele său recital. Vasile Șeicaru, a cărui stea, vrem să credem, a răsărit cu adevărat în anul 1982, cîntă : „Generația aceasta s-a tratat cu Beatles / Și noi toți trăim în locul lor". Ion Zubașcu, acest spirit teafăr al Maramureșului, încheie o seară de neuitat.

Mulțumind tuturor acelora care ne-au facilitat șederea în județul Dolj, încununată prin spectacolul cu caracter de unicat din Bănie, mulțumim conducerii de partid a județului și tinerilor doljeni trebuie să le spunem că la Craiova cenaclul nostru a fost un triumf incontestabil al spiritului tînăr, al forței sale de creație dar și de receptare într-o extraordinară comuniune a gîndului și simțirii, lăsîndu-ne la finalul întîmplării cu nr. 494 dorința de a veni cît mai curînd. „Și-așa-mi vine cîte-un gînd / Să mai stau aici cîntînd / Și-așa-mi vine cîte-un gînd / Să vă mulțumim cîntînd".

Bijuterii de Caracal

Punctuali, ca de obicei, membrii Cenaclului Flacăra intră în scenă la orele 18,00, dar pentru că în oraș se anunțase 16,30, ca oră de începere a spectacolului, ne retragem pentru o jumătate de oră în culise.

La orele 18,30 totul este gata și primul care se rostește este actorul Mihai Stan. Prin poezia „Minunea" de Marin Sorescu pe care o recită magistral, deținătorul Marelui Premiu al revistei „Flacăra" pe anul 1981 știe să poarte cu brio flacăra premiului său. Eroul lui Sorescu ajunge pînă aproape de Caracal.

Cu cîntecul transilvan „Așa-i românul" Mircea Boian redeșteaptă în inimile spectatorilor dorința de a fi mai uniți, mai buni, de a fi adevărați români. Constantin Dragomir aduce aminte de viața simplă de care uneori avem atîta nevoie, iar Ducu Bertzi însuflețește sala cu „Omul pădurii" sale maramureșene. Ascultînd cobza Ilenei Calinovici, vocea ei amplă și sigură, publicul simte că folclorul românesc este „un măr mustos", o sursă de inspirație pentru muzica tînără de azi. Prin vitalitatea-i debordantă, Arpad Domokoș dinamizează sala, cîntecul său cel mai aplaudat fiind „Oltenii lui Tudor". Deși nu are decît 29 de ani „moșul nostru" Gil Ioniță ne-a „spus" că doina și balada sînt ale noastre din moși-strămoși, apoi a rugat pe toată lumea : „Lăsați-mă să merg pe bicicletă".

Grupul „Continental" condus de Nicu Enache a impresionat plăcut publicul spectator prin finul gust cu care a știut să-și aleagă cîteva piese de rezistență din repertoriul internațional. Compoziția lor „Amiază fierbinte", combinație fericită, originală, de disco și ritm sud-american, ne-a dezvăluit o trupă matură și serioasă.

Un moment deosebit au realizat membrii grupului satiric „Mesaj", grup revenit în Cenaclul Flacăra care printr-un program complex de satiră, umor și pantomimă au creat în sală și în rîndul membrilor cenaclului o atmosferă de mare exuberanță, de rîs oltenesc și omenesc.

Componentele grupului „Ecou" din Reghin au anticipat prin evoluția lor venirea primăverii la Caracal.

Actorul Mihail Stan, revenind în scenă, ne-a convins pe deplin că este un mare artist, arătînd că poate să ofere oamenilor două fețe ale existenței lor : cea dramatică, meditativă, și cea comică.

Deținătorul Marelui premiu pentru debut al Cenaclului Flacăra pe anul 1981, Ștefan Hrușcă, reprezentant al noului romantism maramureșean, a încălzit inimile spectatorilor cu „raza cerului senin" al vocii sale.

Reprezentant de marcă al generației sale, Vasile Șeicaru a impresionat publicul prin vocea sa caldă, expresivă, prin cîntecele sale foarte reușite. În timp ce el spunea într-un cîntec al său „îmbracă-te-n alb, preafrumoasă mireasă", poetul Adrian Păunescu a citit un bilet prin care asistenta Ioana Dobîrca era rugată să se prezinte de urgență la maternitate, pentru a veghea la nașterea unui copil : a fost deci cineva care s-a îmbrăcat în alb: o preafrumoasă asistentă...,

Poetul și cîntărețul Ion Zubașcu din Maramureș s-a bucurat de un deosebit succes, impresionînd publicul prin bărbăție, dinamism și profunzime de gînd. Ineditul a constat în faptul că Ion Zubașcu a cîntat așa cum spunea el cu „Grupul folk Caracal 1982", adică împreună cu inimosul public din sală.

Vocea de un dramatism lăuntric, dar foarte expresiv, a lui Victor Socaciu, și el un purtător de frumusețe, de gingășie și uneori de bărbăție, a convins și a învins.

Spectacolul propriu-zis a fost încheiat de un „bătrîn" membru al cenaclului care a făcut ca tinerii să-i cînte refrenele. Cine nu-l cunoaște pe Badea Ion al lui Arghezi, dar acum mai ales și al lui Mircea Vintilă care, printre altele, a oferit publicului recenta sa compoziție „Dii, ne-nșăuatule, dii !"

Au mai fost împlinite și cîteva supliminte cu Victor Socaciu, George Nicolescu și Vasile Șeicaru.

Nu putem încheia aceste constatări fără a spune că partea de inedit a ședinței noastre a fost susținută cu vervă, cu umor sau cu gravitate de conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, care a știut să-i dea acum, ca și în toate celelalte ocazii, nota de unicitate și de frumusețe, caracteristici pentru care aceste manifestări ale noastre sînt atît de iubite și de solicitate.

GEORGE NICOLESCU

Turneul în cîteva cuvinte

- Pentru a realiza acest turneu pe teritoriul județelor Caraș-Severin, Dolj și Olt, 26 de membri ai Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar au parcurs aproximativ 1 600 km.
- La cele 9 (nouă) întîmplări literar-artistice au participat peste 12 000 de spectatori, această cifră reprezentînd doar o parte dintre aceia care, depășind cu mult posibilitățile organizatorilor, și-au exprimat dorința de-a fi prezenți.
- Spectacolele s-au desfășurat pe durata a 40 de ore. Așa cum s-a întîmplat de regulă în ultima vreme, spectacolele cenaclului au durat, cele mai multe dintre ele, 200 de minute. În mod excepțional, datorită dragostei și entuziasmului, competenței și devoțiunii manifestate pe parcursul întîlnirii noastre, spectacolul de la Craiova a durat 330 de minute.
- Au fost interpretate cîntece pe versuri ale poeților : Octavian Goga, Tudor Arghezi, Șt. O. Iosif, Elena Farago, Adrian Păunescu, Daniela Crăsnaru, Horia Bădescu, Ovidiu Genaru, Valeriu Armeanu, Ion Zubașcu, Marcel Mihalaș.
- S-au recitat versuri de : Mihai Beniuc, Emil Botta, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Dumitru Popescu și Marin Sorescu. Cei ce le-au purtat spre sufletele oamenilor au fost actorul Mihail Stan și poetul Adrian Păunescu.
- Au fost lansate următoarele cîntece noi : „Iubire fără acte" (Victor Socaciu), „Actorul" și „Imposibila nuntă" (Vasile Șeicaru), „Colindul gutuii din geam" (Mircea Boian), (versuri de Adrian Păunescu), „Amiază fierbinte" (Continental, versuri de Marcel Mihalaș).
- S-au interpretat următoarele cîntece de succes din repertoriul cenaclului : „Omul pădurii" „Cînd s-o'mpărțit norocu" (Ducu Bertzi), „Lăsați-mă să merg pe bicicletă" (Gil Ioniță), „Memento" (Vasile Șeicaru), „Oameni de zăpadă" (Victor Socaciu), „Viață simplă" (Constantin Dragomir), „Raza cerului senin" (Ștefan Hrușcă), „Lumea de mîine", „Hei, omule, hei" (Ion Zubașcu), „Ordinea de zi" (George Nicolescu), „Oltenii lui Tudor" (Arpad Domokos).
- Pe durata celor 40 de ore de spectacol, poetul Adrian Păunescu a lipsit de pe scenă 6 (șase) minute.

C. D.

Oltule, cu apc dulci

Slatina, punctul terminus al primului turneu din acest an al cenaclului, avea să ne întărească impresia generală conturată pînă aici. Dragostea oamenilor pentru arta adevărată, în stare să emoționeze și să captiveze, să răscolească și să lumineze sufletele, să înfrîngă reținerile, temerile sau stîngăcile implicării în miracolul artistic, ne-a fost sieși ca pretutindeni oglindă fidelă investirii eforturilor, dăruirii, participării. Calitatea unanimă a publicului acestui șir de întîmplări literar-artistice a fost, indiscutabil, prospețimea cu care ne-a întîmpinat. O senzație de tonică fortifiere trebuie să fi simțit și **Victor Socaciu** la primirea făcută aici cîntecului „Oltul", readus în scenă după aproape trei ani de „curgere subterană" într-o veșnic păstrătoare, nealterată memorie afectivă. Și tot cu ajutorul acestei memorii, cenaclul nostru a închipuit la Slatina, prin ceea ce este, un drum viu de spirit și simțire prin provinciile românești, contururi de suflet alcătuind în succesiunea lor imaginea de forță a întregului. Astfel, **Ștefan Hrușcă**, primit cu bucuria noii revelații care îmbogățește, înalță, purifică, a adus cu sine primul, ceva din aerul tulburător al vetrei (simbol al statorniciei) maramureșene. **Ileana Calinovici** ne dezvăluie valențele cîntecului mehedințean și prin el o frîntură din viața oamenilor tutelați aici deopotrivă de Carpați și Dunăre ca o îngemănare petrecută sub zodia eternității. Apariția lui **Gil Ioniță** a ilustrat în continuare ideea coexistenței, în abordarea unor modalități artistice pe scena cenaclului, a diverselor reprezentări ale unor problematici de viață în general, de viață tînără în special. Prezența cîntecului său, „Latinitatea strigă din transee" ale cărui versuri au fost scrise de Octavian Goga în vreme de cumpănă, la Chișinău în 1918, subliniază ideea președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că un popor trebuie să-și cunoască trecutul spre a nu fi un popor orfan. Drumul parcurs prin diversele colțuri de țară de cenaclu, de atîtea ori la propriu, imaginat de această dată într-un singur spectacol, relevat de noi acum dar existînd virtual în fiecare din întîmplările anterioare, are semnificația vieții însăși. Iată, cîntecele lui **Arpad Domokoș** rostite cu vigoare și fermitate pot fi pe acest simbolic drum un indicator sigur. Pe ei citim în română sau în maghiară același cuvînt: România. Mai departe, vedem scînteia de spirit a omului plin de umor exemplificat de cîntecul lui **Marian Corjos** sau de satira plină de vervă a grupului **„Mesaj"**. Apoi, trecerea și statornicia, nevoia și împlinirea, durerea și bucuria, întunericul morții și speranța întreținută de viață, seninul vîrstei tinere, dragostea, toate aceste amprente ale existenței și mărci ale valorii artistice sînt aduse în cîntecele celorlalți. S-au perindat astfel pe acest drum **Vasile Șeicaru, Mircea Boian, grupul Ecou, Ducu Bertzi, George Nicolescu și grupul Continental, Ion Zubașcu și Mircea Vintilă.** Și cum drumurile importante au finalități semnificative i-am atribuit acestuia intenția unei largi deschideri. Conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu (din păcate, suferind pe întreaga perioadă și, din această cauză, într-o stare de oboseală aproape permanentă, reușind, spre lauda sa, să-i înfrîngă orice eventuale repercusiuni asupra mersului normal al turneului și să rămînă același animator al cenaclului, lăsînd în culise oboseală, necazuri triste) o definea, scoțînd în evidență la finalul parcursului nostru una din determinările sale importante, ca pe o ciornă a unei pagini din istoria contemporană a României. Încercînd să-i descoperim și o altă caracteristică, ne place să numim această deschidere o schiță a unui proiect de universalizare.

CONSTANTIN DRAGOMIR

(Ați citit cronicile nr. 492, 493, 494, 495 și 496).

Cușca Suflerului

Însemnările unui impresar

Duminică. Sală mare. Trupă renumită și o mare vedetă. Adio prieperea de impresar care al mers la sigur... Zeiță a rîsului, a plînsului, din străfunduri de milenii, de ce îmi dai de furcă ?...

Nu slab, catastrofă ! Și cei de la Agnita îmi ceruseră ziua, să facă ras.

Salvarea teatrului : cătanele, școlarii, citeodată și pompierii (fără tulumbe).

— Aveți așa ceva ? mă adresez agentului, improvizat de ieri, cel titular cărat pe sate la un cumătru cu nuntă.

— Este.

— Și ați vorbit, ați aranjat ceva ?

— Duceți-vă d-voastră, noi nu prea sîntem luați în seamă.

— E departe ?

— Cam trei kilometri.

Sigur, înfășurat în eșec, în soarele de primăvară și-n dangătul clopotelor care se ciocnește de zăpada translucidă a munților, am alergat.

Soldații, consemn general ; internii, fotbal și lipsă de bani.

La cofetărie, responsabila, din aceeași localitate cu trupa, mă roagă pentru două bilete bune,.. ea neavînd legătură cu casierul. și, probabil, biletele fiind vîndute...

După-amiază, la Arpaș. Bineînțeles, pentru un novice și mai rău : nici un bilet vîndut. Dar la țară totul se practică numai la ușa căminului, după sosirea trupei și hăt-mult după începutul spectacolului.

Scenă doi metri pe trei ; joasă, în poalele leliților din primul rînd ; cîteva scaune și ceva bănci. Le împing cît mai în estradă, să fac spațiu cît mai mult pentru „în picioare".

Mă scutură frigul munților și frigurile unui blestem fără margini, neasemănător cu altceva și inexplicabil... Directoarea căminului, femeie în vîrstă, nesmecheră — la teatru trebuie — sosește, blîndă, cu un bilet vîndut. Ce să mai zic ?... Și tuberozele cărui suflet să i le întind pentru scofală ?... Al meu e un spin însingerat.

Se alătură și soțul ei, venit de la sfat, unde este secretar. Oameni cumsecade. Cu drept cuvînt citindu-mă, îmi caută împăcarea pierdută în neant :

—. Am trimis afișe și la Cărțișoara, Ucea... Am dat telefon peste tot. N-o să fie loc de lume în cămin.

Prohodul din mine cunoaște încasările : 12 lei.

Totuși, încheierea de dialog — „n-o să fie loc" — îmi strecoară, fără să arăt, în minte, pe dată, căldura speranței.

Gigea, de sărbătoare, s-au rătăcit cîțiva copii, cu bănuții ițiți strîns, năduși, în podul palmei. Unul din ei e mai înfipt :

— Cît îi ?...

— Pentru voi redus, 3 lei.

— Am !

A apărut și idiotul satului. Nu știu cum în fiecare localitate, unul de acesta — pe toți i-am cunoscut, cucernici fără bani Thalieі — nu scapă un spectacol, făcîndu-se util artiștilor, pe care dacă nu-i socotește frați, în orice caz superiori, foarte alături de el...

Și trupa întîrzie, întîrzie...

Tinerețea feteler din „Cancan", dulce ca o petală de floare în soarele de primăvară, ar fi pentru lumea care a început să se adune, zgîlaită de ochi. Pentru cariera-Tănase baletul a fost nepreținut. La Arpaș, pentru mine, numai consolator. Arată-te însă odată, focoasă balerină Ileana Varga !

Noroc că am o vedetă eroică.

Un beției, rămas de ast' noapte, confundă căminul cultural cu țoiul...

Uf !... a stopat camionul !

Instrumente, cable, reflectoare, plan și mai ales artiștii — senzație pentru orice comună. Lumea năvălind la masa unde sînt instalat, în adăstare de atîta timp, la biletele cu asalt.

Două persoane mari sau patru copii la bilet. Îmi frige soarele creștetul și se clorovăiește îmbulzeala.

N-a văzut Arpașul spectacol ca ăsta. Ceva cîntece populare sau „uite bobul nu e bobul", da. Ca ăsta, ba !

Cînd am plecat, agățați claie peste grămadă, în camion, crestele Făgărașilor erau, în înserare, de nepătruns mister, eromind a primăvară plesnită pe undă de vînt...

— Să mai veniți... Să mai veniți... Vă așteptăm !

GABY MICHAILESCU

Cinci întîlniri în județele Dolj și Olt

Prima întîlnire cu publicul din Calafat

Marți, 9 februarie, un public de toate vîrstele a umplut pînă la refuz sala Casei de cultură din Calafat. Dincolo de scenă o atmosferă oarecum ciudată : aproape fiecare din membrii cenaclului e retras în cîte un colțișor izolat ; își acordează instrumentele, dau senzația că vorbesc singuri, încearcă primele acorduri ale unui cîntec pe care, parcă nu l-am auzit pînă acum.

Mă apropii de **Arpad Domokos** care îmi înțelege din privire întrebarea și răspunde oarecum emoționat : „E un cîntec de dragoste, voi încerca o primă audiție aici la Calafat". Dealtfel mai fiecare dintre cîntăreți caută cîntece noi. Emoția lor este firească și se datorează atît primei întîlniri cu publicul din Calafat cît și faptului că această întîlnire va deveni un test important pentru o nouă compoziție care aspiră la un loc în spectacolul jubiliar cu numărul 500.

Acordurile orgii lui **Nicolae Enache**, care anunță deschiderea spectacolului, favorizează regăsirea tuturor membrilor cenaclului, pe scenă unde poetul Adrian Păunescu le sugerează participarea colectivă la cîntecul „Om bun" ca un semn al legăturii calde și imediate cu publicul spectator.

Și așa cum spune **Ștefan Hrușcă** într-un cîntec al său, „noi umblăm a colinda pe la casa altuia", se intră foarte repede în atmosfera obișnuită a cenaclului prin colindele, cîntecele și poeziile care în multe momente ale spectacolului fac corp comun cu sala.

La ora actuală repertoriul general al cenaclului acoperă o zonă vastă de subiecte și probleme traduse într-o poezie de înaltă ținută artistică și într-un cîntec de autentică valoare muzicală. Se cîntă colinde de pace și cîntece populare, cîntece care vorbesc despre importantele probleme ale lumii de astăzi, cîntece cu un profund mesaj patriotic, cîntece de dragoste și șlagăre din repertoriul internațional, care au făcut epocă. Se cîntă cîntece de om.

Aici la Calafat spectacolul depășește repede pragul primei întîlniri, ajungîndu-se la o comuniune totală prin participarea publicului la actul scenic, cu receptivitate și căldură, astfel că atmosfera dă senzația unei vechi prietenii. Fetița **Camelia Bălan**, în vîrstă de șapte ani, este sultă pe o masă de către conducătorul cenaclului — care-o observase cîntînd prin obscuritate — pentru a fi văzută de întreaga sală, într-o evoluție muzicală care se alătură unui vechi cîntec maramureșean cîntat de **Ducu Bertzi**.

Colaborarea dintre poetul Adrian Păunescu și cîntăreții din cenaclu care i-au solicitat poezii se dovedește a fi una de o valoroasă calitate artistică, pentru că publicul răsolățește din plin și confirmă astfel succesul notabil al ultimelor compoziții lansate de pe scenă. Astfel **Victor Socaciu** dobîndește un succes deosebit cu cîntecul intitulat „Iubire fără acte" ; **Vasile Șeicaru** se bucură de o primire emoționantă cu o foarte cunoscută melodie a formației **Beatles**, dar în care versurile lui Adrian Păunescu vorbesc despre permanența aspirației spre bine și frumos, permanență care a intrat în conștiința contemporanilor poate și sub numele de **Beatles**. O altă noutate a lui Șeicaru, compoziția intitulată „Actorul", capătă o cale sigură în drumul ei spre marele public. Emoțiile lui **Arpad Domokos** sînt răsplătite de o bucurie vizibilă, odată cu terminarea ultimelor acorduri ale cîntecului de dragoste „Romanță în trestie". **Mircea Vintilă** se dovedește a fi în mare formă profesională aducînd alături de vechile lui succese o recentă și valoroasă compoziție : „Dii, neînsemnatule, dii !"

În general s-a oferit publicului din Calafat, alături de cunoscute succese ale cenaclului, un repertoriu prin excelență nou, care tine de actuala stagiune a cenaclului, începută în toamna lui '81.

Se cuvin a fi menționate noutățile care au întrunit același succes atît la Calafat cît și în localitățile anterioare din actualul turneu : „Viață simplă", versuri de **Daniela Crăsnaru**, punerea în pagină muzicală aparținîndu-i lui Constantin Dragomir ; „Ordinea de zi", într-o compoziție și interpretare magistrală a lui **George Nicolescu** ; „Lumea de mîine", versuri și muzică de Ion Zubașcu ; „A treia pace mondială", compoziție Gil Ioniță ; „Taina", compoziția și versurile grupului feminin din Reghin, „Ecou" ; compozițiile pe versuri populare ale Ilenei Calinovici și interpretate la cobză.

Un moment deosebit al spectacolului de la Calafat l-a constituit recitalul lui George Nicolescu, moment de vîrf al spectacolului în care Adrian Păunescu — la cererea sălii — a legat de romanța „Bătrînii" pe versuri de O. Goga o emoționantă recitare a propriului poem „Repetabila povară".

Nu trebuie uitat că gazdele noastre au participat la această primă întîlnire nu numai cu căldura și sensibilitatea lor, ci și cu grupul vocal-instrumental „**Donaris**" alcătuit din **Monica Firu, Ileana Catina** și **Mirela Calangiu**, grup bine armonizat vocal care a interpretat cu succes compoziția proprie „Hai, murgule" ; așa cum nu trebuie uitată participarea pe tot parcursul spectacolului a formației „**Continental**" sau marele succes obținut de Gil Ioniță cu cîntecul „Latinitatea strigă din tranșee" pe versuri de O. Goga. Și, pentru că se afla în imediata apropiere a Maglavitului, cel care scrie rîndurile de față a considerat potrivit să recite „Minunea" de Marin Sorescu.

Se poate spune că spectacolul de la Calafat a fost o premieră din foarte multe puncte de vedere, iar succesul său nu a ținut de mitul primei întîlniri ci s-a situat în adevărul unei comuniuni autentice în care oamenii care se văd pentru prima dată pot avea și șansa de a se cunoaște de cînd lumea !

Sunetul a fost asigurat de Costel Ionescu, s-a îngrijit de problemele de organizare marele „sufletist" care este Alexandru Medar, a participat la momentele de organizare scenică a spectacolului Constantin Balacciu, a participat la momentele de cîntec colectiv Valentin Gerea, care a întreținut dealtfel și o consultație permanentă în probleme de itinerar practic și economic pentru localitățile din turneul care continuă cu șoferii Marin Panaitoaia și Gheorghe Coconea.

MIHAIL STAN

Un spectacol de atmosferă

Și la Băilești, ca și în alte părți, sala s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru numeroșii iubitori ai poeziei și muzicii. Cenaclul Flacăra venea pentru prima dată la Băilești. Dar încă de la primul cîntec adus pe scenă, reacția publicului a fost — după cum spunea conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu — aceea a unui public de care ne despărțisem doar cu 10 minute în urmă. După acest debut de spectacol atît de promițător, întreaga ședință a cenaclului avea să se deruleze într-o atmosferă de mare intimitate. Iubitori de poezie — de poezie foarte bună — receptivi la actul artistic direct, nesofisticat, spectatorii prezenți în mica sală a Casei de cultură din Băilești au descoperit Cenaclul Flacăra într-una din marile lui zile. Triunghiul maramureșean Bertzi-Hrușcă-Zubașcu, prin cîntecele populare ale zonei pe care o reprezintă, a repurtat aici, în sudul țării, unul din marile succese ale serii. Am înțeles încă o dată, prin felul în care au fost prizate aceste cîntece maramureșene, că și din alte provincii ale țării interpretate de George Nicolescu și la cobză de Ileana Calinovici, marea unitate a folclorului nostru, totala sa audiență în orice alt colț de țară. Credincios ideii de universalitate a artei populare românești, Cenaclul Flacăra a rămas consecvent păstrătorul și scena cîntecelor noastre strămoșești. Tocmai de aceea, cum spunea poetul Adrian Păunescu, repertoriul cenaclului include, de pe o poziție de egalitate, cîntece din larg repertoriu internațional, ca o recunoaștere a propriilor noastre valori și respect față de valorile culturale ale celorlalte popoare.

Seara de la Băilești rămîne unică prin felul în care s-a desfășurat. Un spectacol al „atmosferei" și un spectacol al trăirilor artistice lăuntrice cred că ar caracteriza cel mai bine seara de 10 februarie. De-a lungul a mai mult de 200 de minute, prin fața microfoanelor au trecut toți cenacliștii. O trecere care a însemnat un șir neîntrerupt de succese. Dar dincolo de aceste succese a fost o trecere care a lăsat urme. Ele nu sînt altceva, decît noii prieteni ai cenaclului nostru, ai artei cenaclului nostru.

VICTOR SOCACIU

Seară unicat la Craiova

La Craiova a fost totdeauna minunat. Extraordinară a fost și această seară de februarie într-o sală arhiplină așa cum nu a fost niciodată, dovedind pe de o parte apetitul nesecat al unui public ce și-a manifestat de fiecare dată dragostea pentru cenaclul nostru, iar pe de altă parte formidabila forță de regenerare a cenaclului, reușind să rămînă mereu același captivant fenomen de cultură tinără.

Spectacolul este deschis de Constantin Dragomir, un cîntăreț deosebit, de un real talent, cu un recital de patru cîntece : „Viață simplă" — o pledoarie pentru ciobanul fără tranzistori, pentru natura pe cînd era ca fată, „Gara de Nord" — unde Constantin Dragomir se pare a „făcut primul pas" în „trădarea" condiției sale de oltean, „Colours", șlagăr din repertoriul lui Donovan, și un șlagăr mai mult decît internațional „M-a făcut mama oltean", toate primite cu entuziasm concludent. Un cîntec din nordul țării, din Maramureș, „Omul pădurii", interpretat de Ducu Bertzi, și sala a izbucnit odată cu noi. „Doru ți-i de cineva / Doru mi-i de Craiova". Emoțiile lui Arpad Domokos au fost uriașe dar și succesul său a fost pe măsură interpretînd „Cîntec de țară", un cîntec în limba maghiară, și, împreună cu sala, „Oltenii lui Tudor". „Domnul Tudor să trăiască / Sus cu toții pui de lei / Pentru Țara Românească / Pentru drepturile ei". Surpriza pe care ne-a făcut-o Ileana Calinovici în acest turneu a fost apariția ei pe scenă cu o cobză. Cu mult timp în urmă formația „Flacăra folk 73" s-a destrămat. Dar Gil Ioniță, unul din fondatorii de bază, a fost recuperat de cenaclul nostru la sfîrșitul toamnei anului 1981 la Bacău, unde este jurisconsult. Ascultînd recitalul său și urmărind reacția publicului putem spune că Gil Ioniță a renăscut pentru o nouă generație de iubitori de frumos.

Două fete din Reghin descoperite la un splendid festival la Galați, o româncă și o maghiară, Sorina Feher și Magdalena Finna cîntă împreună într-o unitate per-

(Continuare în pag. 23)

MIRCEA VINTILĂ

Mircea Vintilă și grupul „Continental", într-o simbioză... naturală

Gala Flacăra 500

IUBIȚI PRIETENI AI MUZICII TINERE !

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în zilele de 25, 26 și 27 februarie a.c. în localitățile Tîrgoviște, Ploiești și Giurgiu. Acestea vor fi manifestările cu numerele 497, 498 și 499.

GALA FLACĂRA 500 intenționăm s-o organizăm în forma unei suite de întîmplări de muzică și poezie în mai multe localități. Pînă în prezent am primit cu bucurie invitațiile pe care ni le-au adresat județele Brăila, Dolj Galați, și Timiș. Așteptăm în continuare și altele pentru a putea stabili locurile și datele cînd cenaclul să se reunească în aceste spectacole sărbătorești pe care le vom încheia în Sala Polivalentă din București, la mijlocul lunii martie.

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore Mărăscanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Năă, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Ionescu, Magda Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștelănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Brădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

MESAJUL PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

adresat participanților la reuniunea internațională a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace

Îmi face o deosebită plăcere să vă adresez, dumneavoastră, participanților la reuniunea internațională a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace, care își începe astăzi lucrările la București, un salut cordial și cele mai bune urări de succes.

România găzduiește cu plăcere această importantă manifestare internațională ce reunește în cadrul său reprezentanți ai presei, radioului și televiziunii din țările continentului european și își propune să abordeze una din problemele fundamentale ale epocii contemporane — înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii pe planeta noastră — să dezbată rolul și răspunderile mijloacelor de informare în masă în promovarea și realizarea acestui deziderat vital al popoarelor.

Întîlnirea dumneavoastră are loc într-un moment în care viața internațională cunoaște o evoluție deosebit de complexă și contradictorie. Pe de o parte, se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a se dezvolta libere și suverane, de a conviețui în deplină securitate și pace ; pe de altă parte însă, continuă să se manifeste vechea politică de forță și dominație, de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență, ceea ce — în condițiile ascuțirii crizei economice mondiale, ale menținerii unor focare de conflicte și apariției altora noi — duce la o încordare deosebită în relațiile internaționale, creînd mari pericole la adresa independenței și libertății popoarelor, a păcii în întreaga lume.

(Continuare în pag. 2)

NICOLAE CEAUȘESCU

Președintele Republicii Socialiste România

1907 – 1962 – 1982
Marele salt în istorie al Țăranului Român

75 de ani de la marea răscoală din 1907

20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

Destrămîndu-se beznele. Înainte de a deveni oraș, ceea ce s-a întîmplat abia la 17 decembrie 1921, Băileștii înfățișau privirilor un sat imens, una dintre cele mai mari așezări rurale din România timpului, implantată în inima unei tipsii de cernoziomuri. Încă de prin 1852 se plănuise aici o răscoală și 40 de inși au fost atunci arestați și anchetați la Craiova, aruncîndu-li-se în spate și legături tainice cu haiducii de prin bălțile Dunării. În sfîrșit, în 1907 au lăsat baltă coarnele plugului și au sărit cu amîndouă mîinile în beregata unor rînduieli prea nedrepte, încît nu au putut fi liniștiți decît cu tunurile. În rest, ce ar fi deosebit Băileștii de alte sate ? Poate mai multe prăvălii înghesuite pe ulița principală, din care se puteau cumpăra bulgări de sare, pantofi din carton, folosiți la înmormîntări, luminări și

(Continuare în pagina 15)

MIHAI PELIN

S-a întîmplat, ori poate am dorit să se întîmple astfel, ca încheierea cooperativizării agriculturii, acum două decenii, să aibă loc în primăvară, cînd țăranul, ascultînd visul de o iarnă al brazdelor, se întoarce cu fața spre glie, măsurîndu-i forța zămislitoare a spicului. Istoricește vorbind, 20 de ani nu sînt și nu ni se par mulți, dar încărcătura lor în prefaceri economice și sociale, combustia umană care a împlinit programele unei revoluții sînt grandioase ! Procesul complex, declanșat de acel act inspirat, cooperativizarea, avea să înainteze către un unic țel : dezvoltarea, pe baze noi, a agriculturii românești, creșterea producțiilor vegetale și animale, asigurarea unor materii prime industriei și, mai ales, asigurarea bunăstării țărănimii. Misiunea și-o asuma tot țărănimea, cei pe umerii cărora se sprijinise țara de atîtea ori, cei care, ca să citîm un confrate, au plămădit limba, dîndu-i

(Continuare în pag. 4)

N. GRIGORE MARAȘANU

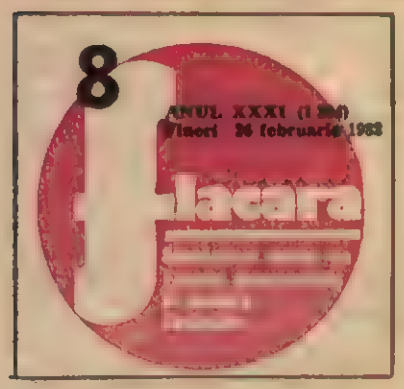

La închiderea ediției

În numărul nostru din 22 ianuarie, am relatat despre o performanță strălucitoare a chirurgiei plastice românești, anume despre prima replantare de antebraț efectuată sub microscop în cadrul Spitalului clinic de chirurgie plastică și reparatorie. Fără a intra în amănunte, reamintim că, după o intervenție de o îndrăzneală neobișnuită și care a durat multe ceasuri, o echipă redutabilă de chirurgi în frunte cu profesorul Agrippa Ionescu a izbutit „să pună la loc" mîna strungarului Nicolae Dragoș, smulsă printr-un accident.

La ora la care revista noastră se pregătește de tipar, aflăm cu emoție că profesorul Agrippa Ionescu a realizat cea de a doua replantare de antebraț, executată tot sub microscop. Vom reveni cu povestea pe cît de tulburătoare pe atît de adevărată a acestei noi intervenții chirurgicale a cărei „eroină" a fost o tînără de 32 de ani Elisabeta Călin din comuna Vidra, lucrătoare la C.A.T.C. — Jilava.

Pînă atunci, îi felicităm încă odată pe minunații chirurgi ai clinicii din strada arhitect Mincu și îi urăm Elisabetei Călin grabnică însănătoșire.

OVIDIU IOANIȚOAIA

DIN SUMAR :

Mari rezerve de timp productiv (pag. 6—7)

Măria Sa cărbunele (pag. 8)

Universitatea sau Bayern? (pag. 27)

Racul (pag. 25)

Nemuritorul

Cunosc un om frumos, nemuritor ;
Un om de-o nebunească simplitate
El diplome n-avu de nici un rang,
De priceput s-a priceput la toate.

De obicei el s-a sculat la trei,
În dimineața lui de om al muncii,
A mers la cîmp, și uneori pe front,
Lăsînd femeii cum să-și crească pruncii.

A fost sărac și a rămas sărac,
De-a lungul unor lungi și reci ursite,
Puțin i-a trebuit spre a trăi
Și multe a-nvățat pe necitite.

Din cînd în cînd n-a mai putut răbda
Uritul bici asupra vieții sale.
Și s-a sculat cu patria în cap
În marile istorii răscoale.

L-au ars pe rug, sau l-au lovit în piept,
L-au aruncat cu boii în morminte,
El și-a rostit nemulțumirea lui
De care neamul a luat aminte.

Nimic din ce există pînă azi
Nu se făcea, de nu era să fie
Și el, acest atît de simplu om,
Într-o atît de tristă Românie.

Nici astăzi în idile eu nu-l văd,
Nu cred că fericirea lui e gata,
M-aș rușina, să mint, și de strămoși
Și de bunicul meu, ca și de tata.

Că sîntem toți un neam din neamul lui,
Al celui care, brazdă lîngă brazdă,
A măsurat pămîntu-ntr-adevăr
Și-arată ce adîncă-i țara noastră.

Și pîinea lui, mai dulce spre a fi,
Și viața lui mai bună să-i rămînă,
El este astăzi, lîngă muncitor,
Și cărturar, chiar patria română.

Că limbă românească ne-a adus,
Să o vorbim și mîine și poimîine
Și cum mîinile el acest pămînt
Cu mîna lui mai caldă ca o pîine.

Zidit e dintr-un sîmbure aluat
Și e nemuritor prin tot ce face,
Cînd iese-n cîmp și-i bagă coasa-n fîn
Mirosse cerul a cuminte și pace.

Mai bine ca profeții știmte-n nări
Ce iarnă e, cum o să fie vara,
Știe mai mult ca oricare din noi
Cîm cîte țări române are țara.

Că tot ce noi am învățat din cărți
El a bătut cu inima și pasul,
Prin ochii lui privește ceru-n noi
El are-n piele, încarnat, atlasul.

Sărman țăran român, bătut de vremi,
Ca lov, de chinuri încercat o viață,
Ridică-'e, în cărțile de neam,
Durabilă statuie și măreață.

Prea ai servit al țării tale drum
Și-ai dat iubirea ta fără condiții,
Ca noi să nu-ți aducem gîndul bun
Tu, om bătrîn, tu mai bătrîn ca sciții.

Același ai rămas și ești și azi
Același ești, tu rădăcina noastră,
Aștepți al primăverii dulce semn
Să ieși să pui semințele în brazdă.

Același om, precum din tine cresc
Și muncitorul azi, și cărturarul.
De obicei pe brazdă te găsim,
De nu cumva te cheamă și hotarul.

Dar tu prea bine știi ce-i de făcut,
Și lîngă armă, și lîngă femeie,
De-atîtea ori silit ai fost să bați
Tot drumul de la brazdă la tranșee.

Rămîi al nostru, ziditor de pîini,
Și om mai ideal ca idealul,
Că-n tine s-au unit întîi-și-întîi
Valahia, Moldova și Ardealul.

Unite, înainte de-a le fi
Silit istoria la despărțire,
Al țării trunchi tu ești, țăran român,
Izvor de grai, de neam și nemurire.

Istoria te-nconunează demn
Ca voievod al muncii și-al răbdării
Dă-mi mîna ta trudită să-ți sărut,
Măria Ta, Țăranule al Țării !

ADRIAN PAUNESCU

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în unități economice din județul Timiș

Creat în 1978 la inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Combinatul pentru producerea și industrializarea cărnii de porc din Pădureni (județul Timiș), cel mai mare de acest fel din țară, este numit „uzina de carne". Și pe drept cuvînt. Pentru că în cele 13 complexe de selecție, reproducție și îngrășare ale combinatului există nu mai puțin de un milion de porci. Într-o singură zi, în combinat se realizează 225 730 kg carne, 3 288 purcei, se consumă 1 440 tone furaje concentrate și 20 000 mc de apă. Acest gigant al zootehniei și industriei alimentare din țara noastră a fost vizitat la sfîrșitul săptămînii trecute de secretarul general al partidului.

Efectuînd vizita la puțin timp după publicarea proiectului de Lege privind organizarea producerii și folosirii rationale a resurselor de nutreturi, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat îndeaproape de structura furajelor folosite, de măsurile ce urmează a fi luate pentru aplicarea proiectului de lege amintit. Subliniind că porumbul și alte nutreturi verzi însilozate trebuie să ocupe în viitor un loc mult mai important în hrana porcinelor, secretarul general al partidului a cerut să se revadă planul culturilor de furaje, să se îmbunătățească structura acestuia, pentru a obține încă în acest an o eficiență tot mai ridicată în producerea și industrializarea cărnii de porc. A fost relevată importanța aplicării, în hrana animalelor, a normelor fundamentate științific, și adaptate specificului și cerințelor fiecărei ramuri zootehnice.

Un alt obiectiv din județul Timiș vizitat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost Întreprinderea „Electrotimiș", importantă unitate economică, ridicată în ultimii ani pe una din marile platforme industriale ale orașului. Întreprinderea a obținut rezultate bune în proiectarea și fabricarea, într-o concepție proprie, a unei game largi de mijloace tehnice de producție: mașini de prelucrat prin electroeroziune și cu ultrasunete, linii tehnologice pentru industria electrotehnică, instalații complexe de sudură, utilaje cu comandă numerică, ansamble tipizate, produse de mecanică fină și optică. Cu prilejul vizitei s-a subliniat că pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei precedente, din februarie 1978, s-au stabilit programe concrete de acțiune, care au asigurat îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan și au condus la obținerea unor însemnate realizări pe calea promovării progresului tehnic, diversificării producției și asimilării unui mare număr de mașini, agregate și utilaje necesare dezvoltării unor ramuri prioritare ale economiei naționale.

Pe întreg parcursul vizitei în cele două unități timișene, secretarul general al partidului a fost întîmpinat cu bucurie de oamenii muncii, care și-au exprimat dragostea, stima și recunoștința lor pentru activitatea neobosită consacrată progresului și prosperității țării, fericirii și bunăstării poporului nostru, creșterii prestigiului și rolului României socialiste în lume, triumfului cauzei socialismului și păcii. În același timp, oamenii muncii timișeni și-au reafirmat voința fermă de a acționa, împreună cu întregul popor, sub conducerea partidului comunist, a secretarului său general, pentru realizarea în întregime a sarcinilor încredințate.

Înscriindu-se pe linia preocupărilor statornice ale secretarului general al partidului de a analiza, împreună cu oamenii muncii, modul în care se realizează obiectivele cincinalului, noua vizită în unități economice din județul Timiș, dialogul fertil purtat cu făuritorii bunurilor materiale din două sectoare de mare importanță ale economiei naționale scot cu pregnanță în relief grija deosebită a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru mobilizarea tuturor reservelor materiale și umane ale economiei noastre socialiste în vederea realizării, în cel de-al doilea an al cincinalului, a tuturor indicatorilor de plan, a ridicării neîntrerupte a eficienței și calității producției. În vederea găsirii celor mai bune căi pentru reducerea consumului de materiale, combustibil și energie electrică, a tuturor costurilor de producție, în scopul înfăptuirii exemplare a măreților obiective ale cincinalului, a sarcinilor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

ION DUMBRAVĂ

MESAJUL PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

adresat participanților la reuniunea internațională a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace

(Urmare din pagina 1)

O profundă și legitimă îngrijorare stîrnește în rîndul popoarelor amploarea pe care a luat-o cursa înarmărilor, accentuată de hotărîrea privind amplasarea în Europa a noi rachete cu rază medie de acțiune și dezvoltarea celor existente, de măsurile privind producerea a noi arme de distrugere în masă. Uriașele arsenale de arme existente astăzi în lume — îndeosebi în Europa — fac să planeze asupra generației actuale primejdia uriașă a unui război nuclear care ar putea nimici, în cîteva clipe, întregul continent, întreaga planetă. Sînt puse astfel în pericol minunatele cuceriri ale geniului uman, ale științei, artei și culturii, mărețele realizări făurite de popoare în decurs de secole și milenii. Este amenințată să fie distrusă creația supremă a naturii — omul, viața însăși.

În aceste împrejurări internaționale deosebit de grave, este mai necesar ca oricînd ca popoarele, constiințele realiste, înaintate, de pretutindeni, să-și unească eforturile și să conlucreze tot mai strîns, într-o atmosferă de încredere și respect reciproc, pentru a preîntîmpina pericolul unui dezastru nuclear, pentru a apăra pacea pe planeta noastră.

Considerăm că o mare răspundere revine, în această privință, presei — ziarelor și revistelor, posturilor de radio și televiziune — care trebuie să asigure informarea corectă a opiniei publice, a popoarelor asupra pericolelor ce le amenință, să ajute la mobilizarea lor la luptă pentru a pune capăt politicii de înarmări, pentru apărarea dreptului lor fundamental la existență liberă, la viață, la pace.

Desigur, dumneavoastră veniți din țări diferite ca mărime și nivel de dezvoltare, cu orînduiri social-politice diferite, iar publicațiile pe care le reprezentați au poziții deosebite față de o problemă sau alta. Indiferent însă de deosebirile de orînduire, de concepții filozofice sau politice, problema care se impune, înainte de toate, este a alege între politica de intensificare a cursei înarmărilor, de producere de noi arme de distrugere în masă și politica de dezarmare, de destindere și pace. Fără îndoială că locul ziariștilor atașați idealurilor umaniste este alături de popoarele care luptă pentru apărarea vieții și muncii lor pașnice, pentru înțelegere, pace și colaborare — și ei trebuie să pună toată puterea cuvîntului, forța argumentelor lor în slujba acestor nobile idealuri.

Este o realitate că popoarele europene — indiferent în ce parte a continentului s-ar afla, în Vest sau Est, în Nord sau în Sud — sînt direct amenințate de armamentul nuclear existent, precum și de cel ce ar urma să se amplaseze în viitor. De aceea, ele trebuie să se ridice cu toată hotărîrea și să spună un NU categoric rachetelor cu rază medie de acțiune, bombei cu neutroni, oricăror arme de distrugere în masă, să facă totul pentru ca Europa să devină, într-adevăr, un continent fără arme nucleare de nici un fel, un continent unit, al înțelegerii și colaborării pașnice între toate statele, fără deosebire de orînduire socială!

Considerăm că nimic nu poate fi mai important în zilele noastre decît problemele păcii și dezarmării, că trebuie făcut totul pentru ca, în nici o împrejurare și sub nici un motiv, atenția popoarelor să nu fie abătută de la aceste probleme vitale pentru existența civilizației și a vieții pe pămînt. Acum, pînă nu este prea tîrziu, pînă n-au început să fie lansate rachete, să cadă bombele, trebuie să acționăm pentru a se pune stavilă cursei absurde a înarmărilor, pentru a determina trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară. După ce vor cădea bombele nucleare va fi prea tîrziu. Nu vor mai exista nici vinovații, nici judecătorii. Nu vor mai exista, desigur, nici ziare, nici posturi de radio și televiziune care să tragă concluzii, să înfățișeze cauzele care au dus omenirea la dezastru. Acum trebuie acționat cu toată hotărîrea, acum este necesar să fie desfășurate largi acțiuni de presă pentru a ridica popoarele la luptă activă împotriva pericolului nuclear, a politicii de înarmări, care le împovărează tot mai greu existența. Acum este necesar să mobilizăm opinia publică pentru a-i determina pe adepții înarmărilor să renunțe la această cale periculoasă care duce omenirea la prăpastie, la pieire. Interesele păcii și liniștii popoarelor cer în modul cel mai hotărît să se pună capăt oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor, propagării urii și vrăjmășiei între națiuni.

Presa trebuie să se pronunțe în modul cel mai hotărît împotriva înarmărilor, să slujească apropierii între popoare, dezvoltării încrederii și prieteniei, să promoveze neabătut cauza păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.

În condițiile actuale, cînd omenirea este confruntată cu probleme tot mai complexe, generate de criza economică mondială, cînd în diferite state ale lumii sînt multiple probleme de solutionat, rolul presei este tocmai de a contribui la întărirea colaborării în vederea sprijinirii acestor popoare să-și rezolve de sine stătător problemele, să înainteze pe calea progresului economic și social. În acest context, misiunea presei este nu de a sublinia și adînci divergențele și disensiunile dintre state, ci de a pune puternic în evidență ceea ce este comun, ceea ce unește și este în interesul dezvoltării libere și independente a tuturor națiunilor, în interesul colaborării și destinderii internaționale, al păcii și progresului în întreaga lume.

Împreună cu forțele iubitoare de pace și progres din întreaga lume, România socialistă acționează cu toată fermitatea pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la măsuri practice, concrete de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest sens, țara noastră a inițiat o serie de propuneri privind înghețarea bugetelor militare, reducerea cheltuielilor destinate înarmărilor și alocarea unor fonduri însemnate din aceste economii pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, pentru dezvoltarea economico-socială în general. Marile manifestări populare pentru pace desfășurate în România constituie o expresie concludentă a hotărîrii poporului român de a acționa, împreună cu popoarele europene, cu toate popoarele lumii, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru reluarea și continuarea neabătută a politicii de destindere, de pace și colaborare internațională. Am salutat și salutăm, totodată, amplele manifestări din Europa împotriva amplasării de noi rachete pe continent, ne exprimăm întreaga noastră solidaritate cu acțiunile desfășurate pe toate continentele lumii pentru dezarmare și pace, pentru apărarea dreptului popoarelor la existență liberă și demnă. În acest context, doresc să exprim, încă o dată, înalta apreciere pe care o dăm rolului și contribuției presei în reflectarea acestor manifestări, în punerea în atenția opiniei publice a unor asemenea probleme vitale, de care depind destinele întregii omeniri. Considerăm, în acest sens, că nu poate fi îndatorire mai de onoare pentru slujitorii presei decît de a-și pune cu hotărîre talentul și întreaga lor capacitate de creație în slujba promovării acestor arzătoare ideaturi ale umanității ridicîndu-se cu toată energia împotriva războiului, a politicii de înarmări, pentru o lume fără arme și fără războaie, o lume a păcii și colaborării.

Îmi exprim convingerea că reuniunea dumneavoastră va prilejui un fructuos schimb de opinii privind modalitățile de întărire a conlucrării pe plan european și mondial a lucrătorilor din presă, radio și televiziune în lupta pentru dezarmare, pace și progres, pentru creșterea contribuției și răspunderii presei în afirmarea acestor deziderate vitale ale epocii noastre.

Cu această convingere, vă adresez dumneavoastră, tuturor, calde urări de succes de împliniri și satisfacții tot mai mari în misiunea de înaltă răspundere ce vă revine în societate, în promovarea cauzei nobile a păcii.

O nouă și importantă contribuție la întărirea prieteniei, colaborării și solidarității româno-iugoslave

Întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Dușan Dragosavaț

Tradiționalele relații de prietenie și colaborare româno-iugoslave au cunoscut în anii socialismului și îndeosebi în ultimul deceniu și jumătate o puternică dezvoltare, s-au amplificat, au dobîndit un nou conținut. Rolul esențial în acest proces l-au avut întîlnirile dintre conducătorii partidelor și țărilor noastre, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Tito. Continuînd practica fructuoasă și sistematică a dialogurilor la nivel înalt, recent, la Timișoara a avut loc întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Dușan Dragosavaț, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

Expresie a relațiilor de trainică prietenie și colaborare multilaterală româno-iugoslave, întîlnirea de la Timișoara a prilejuit un rodnic schimb de păreri în probleme de interes reciproc. În cursul convorbirilor, care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Dușan Dragosavaț au efectuat o amplă informare reciprocă asupra preocupărilor actuale și de perspectivă ale celor două partide privind dezvoltarea economico-socială în cele două țări, au examinat stadiul relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, relevînd bunele raporturi româno-iugoslave, subliniind, încă o dată, rolul deosebit al tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito în dezvoltarea și amplificarea neîntreruptă a acestor relații. În același timp, a fost reliefată importanța adîncirii conlucrării dintre cele două partide pentru extinderea și întărirea continuă a relațiilor de prietenie și bună vecinătate dintre țările și popoarele noastre, a colaborării pe plan politic, economic, tehnico-științific și pe alte planuri. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Dușan Dragosavaț și-au reafirmat hotărîrea ca, în spiritul stimei și respectului reciproc, să lărgească în continuare legăturile de prietenie și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, pe baza principiilor independenței, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, spre binele ambelor țări, al poporului român și popoarelor iugoslave, în interesul cauzei socialismului, păcii, securității și independenței naționale, al colaborării și cooperării internaționale.

Întîlnirea de la Timișoara a prilejuit și un larg și aprofundat schimb de vederi în probleme ale situației internaționale, ale mișcării comuniste și muncitorești. S-a apreciat că în viața internațională s-a ajuns la o încordare deosebită, ca urmare a continuării și intensificării politicii de forță și dictat, de împărțire și reîmpărțire a sferelor de influență și dominație, de menținere și accentuare a climatului de tensiune și a stărilor conflictuale, ca urmare a accelerării fără precedent a cursei înarmărilor, adîncirii decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, situație care generează grave primejdii la adresa păcii, securității, independenței și suveranității popoarelor, pune în pericol însăși existența omenirii. Iată de ce, s-a subliniat în cadrul convorbirilor, se impune mai mult ca oricînd ca toate statele, popoarele, forțele revoluționare, progresiste și democratice, opinia publică să acționeze pentru oprirea încordării internaționale, pentru reluarea și continuarea cursului spre destindere, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase dintre state, pornindu-se de la respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî liber destinul, fără nici o ingerință din afară.

Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, de deplină înțelegere, stimă și respect reciproc, întîlnirea de la Timișoara dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Dușan Dragosavaț, convorbirile avute reprezintă o nouă și importantă contribuție la întărirea prieteniei, colaborării și solidarității româno-iugoslave, în interesul partidelor și popoarelor noastre, al cauzei socialismului, păcii, independenței naționale și înțelegerii în lume.

P. NICOARĂ ■

Luna lui Horea

S-a născut pe lume pentru ai săi. Mai cutezător decît oricine, mai înțelept decît toți grofii și baronii pufoși, cu titluri mucegăite pe hîrtie, mai dîrz și mai înfăptuitor de adevăruri pentru oameni, decît zece diplomați ticluitori de fraze despre libertate. Acesta a fost Horea. Un erou al lumii românești, a celei mai vechi și mai statornice dintre lumi. Căci Horea, moțul, ca și Iancu, descindea din obîrșiile noastre țărănești, pline de puritate, trăind în netăgăduita și neînfrînta poruncă a moșilor-strămoși, care fără multă învățămîneală de carte, arătau lumii că lumea oamenilor drepți și buni începe de la sufletul lor. De aceste obîrșii străvechi s-au speriat veneticii care l-au frînt pe roată pe țăranul Horea, în nemiloasa zi de 28 februarie 1785, acum aproape 200 de ani. Și nu oricum, ci în despicătura sîngerîndă a pielii, de la picioare în sus și în turtirea fluierelor picioarelor de către spițele roții, pentru ca durerea omului să atingă tărmurile cerului și să asurzească cerul de Sus, nelegiuirea. De atunci, firișpa nevăzută a lui Horea crește în lemnul pădurilor românești. O știu acești țărani. O știau atunci miile de țărani iobagi aduși de stăpînire să asiste la măcelul veacului, dar păziți de tot atîtea mii de slugi cu flinte împărătești. Căci se temeau ! Se temeau de sentința negrăită a acestui erou, dar pe care veacurile aveau s-o arate lumii, așa cum a fost. Necrezut, cum a fost !

Istoria nescrisă a Ardealului s-a născut prin Horea. Istoria scrisă a îndreptățirii Ardealului s-a făcut prin profetul Bărnuțiu. Iancu e între ei, întremător de puteri. Căci iobagii au ținut Ardealul, ei îi cunoșteau drumurile de suflet, îl răscoleau aurul minelor, îi sporeau holdele la secerat, și numai cei care iubesc pămîntul îl merită pe acesta. Iobagii Ardealului puteau fi vînduți la 10 ani. N-aveau voie să poarte decît cămăși din cînepă ! N-aveau voie să-și facă decît biserici din lemn, nu din piatră, ca să se prăbușească mai devreme, ca să le piară și sufletul și credința. Numai că Horea a ridicat biserici din lemn, la Cizer, în Sălaj și în tot Ardealul, dovedind că în grinzile de stejar zace „civilizația lemnului", moștenită de noi de la părinții daci ; că trupul de lemn al bisericilor e însuși însemnul străvechimii și înălțării noastre din pămîntul în care, ca și arborii, avem rădăcini. A fost norocul sau „noroacele mici" care au lucrat pentru noi. Horea le-a trăit, nu le-a învățat din cărți nemțești, și-a spus „despre toate cele rele / după ce-a trecut prin ele". Supremul lui argument !

A mai dat Horea o lecție de viață lumii, și încă lumii moderne, avansînd cerințele pe care le va proclama Marea Revoluție Franceză de la 1789, cu abolirea privilegiilor feudale, a dijmelor și instaurarea drepturilor umane pentru om : libertatea și egalitatea de la natură. Protocronism și aici, vor sări zarafii de idei, uitînd că răscoala lui Horea e un cod de viață, înscrisă, prin temutul erou, în destinul Europei. Se va spune într-o zi cu glas tare acest adevăr.

Horea a mai întrupat și coloana vertebrală a sufletului ardelean, trecut în acel statornic ardelenism, ce definește o doctrină de viață, pulsînd din generație în generație, covîrșită de vigoarea caracterelor ce nu cunosc și nu suportă deviația de la matrice. Horea s-a dus și el la împăratul, dar nu ca la Sublima Poartă, să ceară domnie și tăiere de capete în schimbul pungilor mai pline cu aur, ci ca să impună vrerea celor mulți, iobăgiți cu trupul și cu sufletul. A acelor mulți și buni ca diminețile calde de vară, a acelor care țineau cu viața lor, viața Ardealului, viața orașelor stăpînitoare, viața satelor credincioase datinilor, viața familiilor lor, neamestecîndu-se, prin veacuri, cu neamurile venetice, nici prin sînge, nici prin credință. Și ei, acești mulți, n-au rîvnit la decorații și tinichele după cîte au suferit în războaie, le-a fost destulă dragostea de pămînt și jurau între ei pe „legea pămîntului", și-și lăsau moșteniri, nu cu acte scrise, ci cu „limbă de moarte", către fiu, căci cred, ca nimeni alții, în ceea ce le e hărăzit de la mame și părinți. Aceasta este adevărata civilizație a unui popor, nu cea încorsetată în legi scrise și imperative categorice. Străvechea civilizație românească în care a crescut Horea e o mărturie.

Către martirul Horea s-a aplecat bătrînul Nicolae Densușianu, sacralizînd pămîntul românesc cu mitologii ce uimesc încă, scrîind epopeea acestui „Rex Daciae". Și toți, după aceea, au ieșit de sub „mantaua lui Densușianu", scrîind, pînă astăzi, despre Horea și despre preistorica lui Dacie.

Păcatul istoriei însă e acela că nici o mare instituție a țării nu poartă numele lui Horea. Nici un oraș. Nici un drum de țară. Nici o zi a lui Horea nu există. Doar un sat de graniță, Horea, lîngă Carei, simbolic, străjuind eternitatea noastră aici. Dar luna aceasta, luna februarie, care s-a încheiat cu viforul martiriului pe roată, ar putea fi declarată **Luna lui Horea**. Și este pentru noi...

VASILE VETIȘANU ■

20 DE ANI DE LA ÎNCHEIEREA COOPERATIVIZĂRII AGRICULTURII

Misiunea istorică

(Urmare din pagina 1)

mîdările fără seamăn ale sufletului lor generos, au creat miturile noastre fundamentale, au iscat basmele, din fantezia lor bogată și tonică, au făcut versuri, alături de Orfeu și Ovidiu, și au continuat să cînte doinele și baladele nemuritoare ale neamului întreg. Credincioși revoluției, s-au întrupat în focul ei înnoitor învingînd uneori deprinderi care nu mai rezistau timpului, dărîmînd scenticismul trecînd peste hărțuitoarea îndoială, animați de o mare dorință de bine. Ei, țăranii oprimați și obidiți, ei aveau să împlinească, înțelepți și harnici, mărețele obiective ale devenirii lor. Ce au întreprins în acești 20 de ani? O primă etapă dintr-o permanentă și lungă revoluție agrară. Căci așa cum spunea secretarul general al partidului, încă din 1966 „cooperativizarea socialistă nu rezolvă de la sine ridicarea agriculturii, creșterea producției și asigurarea bunăstării țărănimii. Pentru atingerea acestui obiectiv sînt necesare mari eforturi materiale și organizatorice din partea statului socialist, a țărănimii, investirea unor fonduri însemnate pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale". Răspunzînd acestor necesități, țăranii au transformat investiții de sute de miliarde de lei în obiective industrial-agrare tralnice, au extins irigațiile pe milioane de hectare, au îndiguit și desecat suprafețe întinse, neproductive altădată, au ameliorat alte suprafețe, au cultivat dealurile, au cultivat noi soiuri de plante, au obținut rase noi de animale. Țărănimea, clasă aliată în revoluție, a fost animată în acești 20 de ani de un singur gînd: să se depășească pe sine. Iar cooperativizarea, ca act revoluționar, nu a transformat doar geografia și potențialul pămîntului, ci a transformat omul satelor mai ales: plugarul a fost școlit, a devenit mecanizator, om de bază al agriculturii moderne, a învățat să valorifice terenurile mai puțin proprii agriculturii, să combată eroziunile, să stăpînească tractorul cu întreaga suită de echipamente, combinele autopropulsate, să fertilizeze solul cu îngrășăminte organice și chimice, să cultive zeci de mii de hectare de plantații pomicole în sistem intensiv, să conducă și să inventeze noi tehnologii de creștere și îngrășare a animalelor, capabile să asigure randamente din cele mai înalte. Țăranul a ajuns deci la necesitatea înaltei profesionalizări. Latura formativ-umană a revoluției se măsoară pe această verticalitate parcursă de țăranul român. Profesionalizarea muncitorului agricol devine tot mai necesară, mai imperios necesară, pentru că el mînuiește tehnologii și mașini de înaltă tehnicitate, iar necunoașterea lor, ca și cunoașterea lor incompletă pot fi dăunătoare. Să ne gîndim doar la folosirea erbicidelor, a îngrășămintelor chimice, a pesticidelor etc. Folosite irațional ori nestăpînindu-le tehnologiile ele se întorc împotrivă-ne, deteriorînd sau distrugînd suprafețe întinse de sol roditor.

Dar satul românesc? Ce a acumulat satul românesc, cuib străvechi de neprețuite valori spirituale, matrice în care s-a format și dezvoltat milenii de-a rîndul țăranul român, poporul român, unul dintre cele mai vechi, mai statornice și mai înțelepte popoare? O creștere în sine, armonizare, prin eforturile sistematizării, o civilizare continuă prin pătrunderea în satul românesc de azi a electrificării, prin apropierea tot mai accentuată a satului de oraș. La temelia acestui măreț edificiu stă munca oamenilor, stă efortul unanim. Iar din experiența drumului parcurs se pot trage și învățăminte, pentru a fi evitate greșelile, deficiențele, neajunsurile care, în unele unități agricole, în unele cooperative agricole de producție s-au mai produs. Documentele elaborate și adoptate în ultimele luni pun la dispoziția lucrătorilor din agricultură un întreg ansamblu de măsuri de o însemnătate covîrșitoare pentru activitatea viitoare. Ele vin să contribuie la ridicarea agriculturii noastre, a satului românesc, la ridicarea nivelului de trai material al țărănimii, la o mai bună aprovizionare a populației cu produse agro-alimentare. Să atingem aceste țeluri, trebuie să fim mai perseverenți în atribuirea unei calități mai înalte muncii de fiecare zi; iar la muncă trebuie să participe toți fiii satului. Căci bunăstarea noastră de-a lungul îndelungatei noastre istorii a fost totdeauna direct proporțională cu munca depusă, cu totalitatea oamenilor participanți la muncă. Numărul celor care consumă trebuie să fie cît mai apropiat de numărul celor care produc. Altfel nu se poate spera la bunăstare — misiune istorică a țăranului român.

Fiecare la rostul său

Pe Alexandru Manolache toate îl arată om cumsecade. Mai degrabă mărunt, cu privirea ușor ostenită, cu mersul îndesat și parcă preocupat mereu de o anumită grijă, să nu se strice vreun lucru tocmai început, să nu dispară careva de la muncă, să nu se răzgîndească de la treabă cine știe cine, iată-l din zori la ferma zootehnică, numărînd la cîntarul cel mare mașinile și căruțele care vin și pleacă. La Ștefănești — Ialomița e o mișcare de lume și atelaje, de tractoare cu remorci și fel de fel de camioane pe care n-ai putea-o înțelege dacă nu te-ai gîndi la ceva important. Ce să se întîmple oare important aici, în miezul unui februarie uscat și friguros? De ce stă vicepreședintele C.A.P.-ului, din zori, cu vorba lui cumpănită și îndatoritoare după fiecare om? De unde atîta gunoi de grajd și atîta vrajbă și unde se duc toate aceste mașini?

— E pentru prima oară, spune Alexandru Manolache, că am terminat de cu toamna toate arăturile. Am avut un '81 slab la porumb și la sfeclă și asta fiindcă am ieșit la arat tîrziu, în primăvară, și nici porumbul, nici sfecla n-au avut vreme să iasă și să se facă. Multe însă le-am socotit altfel în iarna asta și nu văd cum n-am ieși bine în toamnă. Am scos tot gunoiul de grajd care se strînsese, vreo 8 000—10 000 de tone. Anul trecut n-am dus la grădină și pe cîmp decît vreo 3 000 de tone. Patru ani de acum încolo, pămîntul în care s-a băgat vrabia e ca untul. Stau de cu noapte la cîntar, deoarece vreau să știu exact ce îngrășăminte avem și în ce loc merg ele. Am început, dealtfel, anul cum nu l-am început de nu mai țin minte cînd.

În Ștefănești, care are o moșie de 2 850 ha cu porumb, grîu, orz, sfeclă, fasole, soia și legumicultură, se găsesc aproape 700 de suflete. În C.A.P. lucrează în jur de 300 de oameni. Țăranii din Ștefănești nu prea pleacă în alte locuri și pe la orașe pentru că satul e departe de calea ferată iar autobuzele nu-s o soluție. Și uite-i pe fiecare la rostul său, muncind pămîntul, trăind un singur fel de viață, nu două deodată: de țăran care a început să uite ce-i el de fapt și de orășean care n-a apucat să fie nici pe jumătate orășean, întrucît de la o vîrstă nu-ți mai schimbi simțirea. Iar simțirea țăranului pentru ce altceva să fie dacă nu pentru ce cunoaște el mai bine: cîmpul și vitele?

— Am făcut de curînd, spune Alexandru Manolache, un fel de recensămînt la oameni. Am cercetat așa, la om, toate familiile și am numărat cine muncește și cine nu muncește, cît muncește fiecare și dacă e de ajuns. Am mai cîștigat 30 de brațe de muncă din familii unde se făcuse de-acum socoteala că e suficient să meargă o singură persoană la cîmp și ceilalți, cum se zice, să se descurce. Pe urmă am văzut ce oameni au servicii la oraș și ne-a ieșit că vreo 10—12 ar putea să renunțe la navetă. Noi am pierdut, după inundațiile din '72 mai bine de 50 de familii, care s-au strămutat. Între timp, însă, am săpat un canal de drenaj și pericolul e scăzut.

În C.A.P. Ștefănești, care-i o localitate fără navetiști, ar mai trebui, ca să se poată dovedi lucrul la grădină, îndeosebi, 50—60 de oameni. Un țăran, Manea Stănculescu, s-a tras mai aproape de ai lui, dar tot la o meserie urbană, la o sondă de prin apropiere. Un altul, Vasile Nițescu, parcă ar lua-o de la capăt cu munca la pămînt. Alexandru Manolache e de părere că anul agricol o să fie bun. În fîntîna din curtea casei lui apa e la un metru de la suprafață, ceea ce înseamnă că, deși nu a nins solul păstrează umezeala. În toți anii cînd apa a stat la un metru recolta a fost mare. El mai crede că 1982 a început cu legi hotărîtoare pentru agricultură și că n-o să aibă de mîncare decît acela care muncește. Că așa cum se numără acum, caniciodată, fiecare mașină de îngrășămînt, așa se va socoti și vrednicia ori lenea pe om și pe lot.

Dacă distanța față de o gară pe unii îi ajută, să vedem ce se petrece, în ce privește forța de muncă, într-o comună cu gară, vestită atît pentru mările ei recolte de grîu și porumb dar și pentru problemele forței de muncă.

În trenurile de navetiști ce trec prin Dîlga și Dor Mărunt, localități cu mii de suflete, se urcă în zori puhoi de lume. Dacă la Dor Mărunt tot se mai adună la C.A.P. vreo 370 de oameni, cu o medie de virstă de 55 de ani, la Dîlga, unde trăiesc aproape 4 000 de oameni, la cîmp se îndeamnă doar cîteva zeci. Ce-i ciudat că deși C.A.P.-ului din Dor Mărunt i-ar mai trebui vreo 200—250 de brațe de muncă, îndeosebi tinere, acestea se găsesc în teritoriul comunei dar nu-s disponibile. În Lehliu Gară ființează o întreprindere pe nume Prodprest. În secțiile ei din Dor Mărunt, unde sînt încadrați mai bine de 300 de țărani numai buni de treabă, se îndoaie tablă, se confecționează fel de fel de fleacuri, unele trebuincioase e drept, dar care-s mai degrabă sarcina industriei orășenești. De ce o fi fost nevoie de o turnătorie pentru șaibe și șuruburi și de ateliere pentru făcut pungi și zmee de plastic la Dor Mărunt, cu muncitori orînduiți și plătiți frumos, pe calificări care, de fapt, nu se arată, și pe categorii cînd, la un necesar de 80 de mecanizatori, C.A.P.-ul abia izbutește să aibă 40? Cu ce să hrănească cele 80 de tractoare ale C.A.P.-ului pe muncitorii care îndoaie tablă ai Prodprest-ului dacă aceștia locuiesc în comună, beneficiază de tot ce-i al comunei — hrană, loturi personale, și altele — dar au pretenția că sînt muncitori și că trebuie luați în seamă de clasa muncitoare? Oare nu-i semnificativ că țăranii de la Prodprest, pe care i-am aflat în ateliere practicînd niște îndeletniciri de la începutul epocii industrializării, sînt și aceia care reclamă unele deficiențe de aprovizionare în magazinele comunei?

În urmă cu niște ani, Constantin Popa, președintele C.A.P.-ului, om de acum în pragul pensionării, îmi spunea să revin la Dor Mărunt ca să văd ce are să se întîmple cînd media de virstă a oamenilor C.A.P.-ului va fi de 55 de ani. Iată că media a ajuns la 55 de ani. Deocamdată, nici un țăran navetist nu s-a hotărît să-și pună întrebarea: ce este el, de fapt? Se poate trăi oare numai în provizorat, cu buletin de sat și cu pretenții urbane? Constantin Popa îmi dovedește că, urmare a spiritului de prevedere, a muncii cu gîndul la viitor, C.A.P.-ul se menține în frunte pe județ la mai toți indicii dar că e momentul ca forța de muncă să se primenească substanțial.

O soluție, gîndim noi, ar fi ca atelierele din comună să treacă sub conducerea C.A.P.-ului, ca oamenii comunei să fie cu totul ai comunei.

Constantin Popa, la cei 62 de ani ai săi și după o viață de țăran trăită înțelept și cu spor în toate treburile cîmpului — dovadă că lumea îi spune Roșu, după roșul feței sale arse de soare și de vînt — crede că la Dor Mărunt, dacă ar ieși la muncă, atunci cînd e nevoie de urgență, numai 5 000 din cei 8 000 de locuitori — fie ei țărani țărani, fie administrații, profesorime, și ce se mai găsește în fel de fel de slujbe, cîte s-au înființat, fie muncitori ai Prodprest-ului — pentru recoltă n-ar trebui decît o lună și jumătate de muncă. Atît. Dar bine muncită. Că nu e vorba atît de absența forței de muncă, fiindcă pe uliță e tot timpul lume, cît de buna ei folosință.

Nu putem să nu amintim aici și soluția C.A.P.-ului Ștefănești, care a început să califice pentru munca pe tractor aproape întreg efectivul administrativ, ca în campanie să poată munci efectiv și acesta.

TUDOR OCTAVIAN ■

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

a țăranului român

Țărani — eternitatea satului

Președinta Comitetului de femei din comuna Dobrosloveni, județul Olt, Gilcă Augustina, căreia consătenii, din motive rămase neelucidate de investigația noastră, îi spun Beatrice, are sarcina să țină la zi lista cu „reintorșii". Așa îi numește pe cei care, după o perioadă mai lungă sau mai scurtă, s-au reintors la rosturile lor din sat, Ion Gheorghe, secretar cu probleme de propagandă al Comitetului comunal P.C.R.

„Datoria morală pe care o are un om față de el însuși, ne spune Ion Gheorghe, este să înfrumusețeze locul în care s-a născut. La prima vedere, astea sînt cuvinte mari, dar așa este. Țăranul este un om care știe foarte bine să-și facă socotelile. Nu greșește niciodată cînd este în situația să-și facă un calcul economic și alege întotdeauna varianta optimă. Așa a făcut și cînd s-a hotărît să se reintoarcă în sat. Cei care au venit înapoi și-au dat seama că aici trăiesc mai bine decît la oraș. Și pentru că m-ați întrebat care au fost metodele pe care le-am folosit pentru a lămuri oamenii de care satul avea atîta nevoie să se reintoarcă și să muncească lîngă noi, pot să vă spun că cea mai bună pledoarie a fost viața. Viața cea obișnuită, de zi cu zi".

Într-adevăr, așa este. E greu altfel să convingi un om să-și lase o meserie, un cîștig mai mare și să se mute dintr-un loc în altul fără să aibă pentru asta un motiv temeinic. În lista pe care o ține tovarășa Beatrice, să-i spunem și noi cum îi spune toată lumea, sînt trecute multe nume de oameni. Fiecare din ei, așa cum este firesc, înainte de a face pasul pe care l-a făcut, s-a gîndit, s-a sfătuit cu familia și nu de puține ori cei în cauză au luat hotărîrea să se reintoarcă în sat după calcule matematice, nu prea savante dar foarte exacte. În ele au ținut seama nu numai de bani, ci și de timp, la prezent și la viitor, de spațiu. De multe ori cei care au hotărît să se întoarcă în sat s-au gîndit în primul rînd la copii.

Elena Tudorașcu și Niculina Neacșu au lucrat pînă nu demult la Întreprinderea de tricotaje „Romanița" din Caracal. Își folosesc cunoștințele la Secția împletituri răchită a cooperativei, unde e nevoie de mînă calificată. Elena Bucă și Aneta Dinu lucrau la IPILF Caracal, în fabrică și la fermele de legume. Fac același lucru la ferma de legume a C.A.P., prima fiind repede promovată în funcția de șefă de echipă. Ilie Jugănaru, fost referist, a renunțat la permisele de călătorie optînd pentru meseria de îngrijitor de oi, mai bănoasă și tocmai de aceea mai plină de satisfacții. Marin Sandu, Aurel și Emilian Ciorolanu, Tudor Giscă, Neacșu V. Alexandru, Florea Tudor, Florea Cioboată, Constantin și Florea Nedelcu, Ion Bădănoiu au fost zidari la „Viitorul" și „Constructorul" Caracal. În comună s-a înființat o secție anexă de construcții. Ce rost mai avea să piardă timp cu naveta cînd în satul unde aveau și casa și familia cîștigau la fel de bine. Și nu este numai asta. În comună constructorii au de lucru din plin. În curînd va fi dată în folosință o grădiniță modernă cu 120 de locuri. Urmează să se construiască o școală cu 12 clase, se ridică grajduri noi iar cele vechi se modernizează. Oamenii își extind gospodăriile. Soții Bolnavu, Ion și Nuca, din Rețca, au lucrat, ei la vagoane și ea la prestări servicii. Aveau apartament în Caracal dar stătea mai mult gol pentru că soților Bolnavu le plăcea tot în sat unde aveau gospodărie frumoasă; vecini cunoscuți și cumsecade cu care se puteau ajuta. De ce să cumpere ei puiul congelat din magazin cînd puteau să-și taie unul din ogradă ? Nicolae Marin din Potopin, cel care s-a însurat mai în toamnă cu Constanța, lucra la Fabrica de nutrețuri combinate din Caracal. Ea din sat, el din sat. Proaspeții căsătoriți stăteau prea mult timp despărțiți și nu era bine. La nutrețuri în comună e mult de lucru. Față de anul trecut baza furajeră a crescut de la 80 la 300 hectare.

Spuneam că mulți oameni din sat și-au căutat de lucru la oraș gîndindu-se la copiii care creșteau și trebuiau dați la școală. În noul an școlar, la școlile din Dobrosloveni și Rețca copiii vor putea merge pînă la absolvirea primei trepte. Nu vor mai fi nevoiți să facă naveta, să stea la internat sau la gazde, 700 de lei plătind un părinte unei gazde din Caracal. Fără îndoială că și suma aceasta a intrat în calculele celor care s-au întors să locuiască și să muncească în sat.

Dar argumentul care i-a convins cei mai mulți pe oameni să se întoarcă a fost că în C.A.P. pot cîștiga la fel de bine ca în orice loc de muncă. Noile reglementări privind prețurile de achiziție a produselor agricole, primele acordate pentru depășirile realizate fac din C.A.P.-uri unități competitive ca posibilități de retribuire cu cele din industrie. În anul acesta cei din comuna Dobrosloveni vor cîștiga în plus 6 milioane lei. Bineînțeles prin muncă. Acest calcul a fost făcut de Ion Gheorghe în fața cooperatorilor pe tabla de la școală. O măsură de propagandă cît se poate de eficientă.

Cu siguranță că lista ținută de tovarășa Beatrice va fi completată și cu alte nume.

OPREA GEORGESCU ■

Sarcinile din pomicultură: termen permanent

Adunări generale ale oamenilor muncii, forumuri ale democrației, adevărate lecții deschise despre cum se aplică în viață directivele partidului, îndemnurile spre mai bine, spre mai înalt, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. 198 de oameni ai muncii din **Institutul de cercetare și producție pentru pomicultură** — aflat la Mărăcineni, județul Argeș, într-un loc deosebit de frumos — au discutat cu pasiune despre pomicultură : ce s-a făcut pînă acum, ce trebuie să se facă **astăzi** pentru ca această importantă ramură a agriculturii să poată da ceea ce se așteaptă de la ea : fructe. Fructe frumoase, fructe sănătoase, fructe pentru noi și pentru export.

Directorul institutului, tovarășul dr. **Parnia Pirvan**, face o trecere în revistă a muncii depuse de către cei din institut, de către cei din cele 26 de stațiuni de cercetare pomicolă din țară. Se discută contractul colectiv de muncă pentru 1982. Aflăm că în 1981 au fost plantați 19 milioane de pomi ! Că au fost create noi soiuri și noi portaltoi, că s-au înființat noi livezi, noi plantații de pomi și arbuști fructiferi.

Este adevărat, geneticienii luptă pentru ameliorarea soiurilor. Se rezolvă problema rezistenței la rapăn a mărului. 10 000 de puieți au fost astfel dați pentru plantare. Numele unor soiuri noi de măr : Gloria, Luchian, Superbă de toamnă, Splendid. La fel, noi soiuri de cireș, vișin, imune, rezistente la boli. Pentru 1982 vor fi date pomiculturii peste 400 000 de ramuri altoite. Sînt preconizate soluții : de pildă, sistemul de conducere și tăiere a pomilor în livezile superintensive, tratarea cu erbicid românesc. Livezin. La institut, sistemul superintensiv se realizează pe pantă ameliorată, așa cum, de altfel, se vor extinde livezile în întreaga țară.

Ne-a impresionat numele dat unui adevărat program al pomicultorilor : **protecția pomului**. O, da, într-un timp al incleștărilor, al nervilor supraîntinși, în lume, într-un timp al crizelor de energie, de liniște, de dragoste, în țara noastră are loc un astfel de program : de protecție a pomului. Între 23—24 februarie a.c. va avea loc o sesiune de referate științifice la institut. Se va vorbi despre protecția mecanică, chimică, biologică. Pînă acum s-au experimentat 65 de pesticide. Au fost omologate 25. **Șase** produse noi sînt indigene. Și nu e nimic mai important decît un pesticid bun. Tratînd cu ajutorul său pomii se micșorează consumul de apă la tratamente, se micșorează chiar numărul de tratamente. Așadar, se face o substanțială economie. Beneficiile s-au ridicat în 1981 la peste 178 de milioane. S-a afirmat, cu îndreptățită mîndrie, că toate stațiunile din țară și-au îndeplinit planul... cu o excepție, stațiunea din Mehedinți. Anul acesta a fost în pierdere. În 1982 volumul de lucru, în cadrul institutului, va crește de la 19 milioane la peste 36 de milioane. Desigur, s-a vorbit despre cerințele institutului : o aprovizionare ritmică (materialele, utilajele venind uneori cu întîrziere), îmbunătățirea bazei materiale, un mai mare efort pentru a se concretiza îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață a oamenilor muncii. S-a vorbit și despre cei dinși, pomicultorii, vor întregrinde : peste 60 000 de pomi din soiuri noi, dați livezilor, noi soiuri de arbuști și căpșuni, reducerea consumului energetic cu 10%. Tot despre reduceri : o reducere cu 40 de lei a cheltuielilor de producție — la 1 000 de lei producție marfă. Despre realizarea unei producții de 63 kg de fructe pentru fiecare locuitor al țării.

Pentru ca toate acestea să existe, să nu rămînă doar simple cuvinte, cei care au vorbit, și au fost mulți, lista fiind deschisă, pentru ca toți cei care doreau să vorbească despre ce s-a făcut, despre ce trebuie să se facă, să vorbească — ce poate fi mai democratic decît o listă permanent deschisă ? — s-au făcut extrem de multe propuneri : ameliorarea terenurilor în pantă, a terenurilor erodate, nisipoase, definitivarea cercetărilor privind subsolul, ameliorarea rețelelor de drumuri pentru transport (n.n. : ne pare teribil de importantă, de binevenită propunerea, și nu numai pentru pomicultură !), extinderea folosirii materialului superior din punct de vedere genetic, organizarea de ateliere — nu numai în cadrul institutului — dar și în celelalte stațiuni din țară, creșterea producției de căpșuni și arbori fructiferi, perfecționarea tehnologiilor de cultură, consolidarea pomiculturii în zonele cooperativizate, dotarea cu material săditor a gospodăriilor individuale (n.n. : trebuie să spunem că interesul manifestat de către cercetători față de livezile din zonele cooperativizate și necooperativizate, față de livezile individuale, ni se pare un lucru remarcabil, un act mai mult decît științific, un act de o frumusețe aparte, scopul final fiind înființarea de gospodării model) Ei bine, toate aceste propuneri au un numitor comun. Termenul ? **Termen permanent**. Credem că a pune sub semnul termenului permanent sarcinile pomiculturii românești este un fapt demn de laudă.

O problemă cu totul prioritară este cea a înființării de noi livezi. Și pentru ca stațiunile existente — repetăm, 26 în țară ! — să își demonstreze utilitatea, s-a discutat despre necesitatea ca specialistul, cercetătorul să la **contact direct** cu factorii interesați din întreg județul. Dar nu trebuie neglijat nici aspectul invers : factorii interesați trebuie să **manifeste concret** interesul față de pomicultură, altfel interesul există, ca să zicem așa, între factori... dar nu prinde viață !

I-am ascultat cu plăcere pe invitații adunării oamenilor muncii din Institutul de cercetări de la Mărăcineni. Vom aminti cuvîntul tovarășilor profesori Ștefan Oprea, de la stațiunea din Cluj, și Marius Popescu, de la Universitatea din Craiova, al cercetătorului științific Nicolae Minoiu, de la Stațiunea Bistrița, al directorului Stațiunii Voinești, Gheorghe Stanciu, al tovarășului director Ion Popescu, de la Banca Agricolă, a tovarășului director Matei Berindei, din Direcția generală pentru horticultură.

Vom aminti că președintele Academiei de științe agricole și silvice, tovarășul Angelo Miculescu, a arătat și plusurile și minusurile din pomicultură, amintind că încă nu s-a dat producția pe care conducerea de partid și de stat, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cerut-o din partea pomicultorilor. În lume, acum, a spus tovarășul Angelo Miculescu, nu se mai fac cercetări, în nici un domeniu, cu singurul scop de a se publica rezultatele în reviste, se fac programe de cercetare cu aplicare rapidă. Și pentru că s-a discutat despre legătura dintre cercetare și unitatea de producție, despre autogestiune și autoaprovizionare, nu a fost uitată nici zootehnia. Pare ciudat, dar mai toate stațiunile de cercetare pentru pomicultură au desființat fermele care ar fi putut coexista de minune cu ele, pentru că se știe că îngrășămîntul numărul unu este cel natural.

Tovarășul Gheorghe Cătană, secretar cu problemele pentru agricultură al județului Argeș, a încheiat emoționant această exemplară adunare a oamenilor muncii. Arătînd că am putea, în pomicultură, să avem și cantități îndestulătoare pentru noi, și pentru export, că secretul pomiculturii stă în activitatea de zi cu zi, a cerut ca și în zona necooperativizată, unde se cere o îndrumare tehnică de specialitate, să se simtă influența cercetătorilor. A relevat importanța calului, și în pomicultură ca și în celelalte ramuri ale agriculturii. Și, desigur, a insistat ca microatelierele să devină o realitate, și cît mai urgentă, în toate stațiunile.

Oamenii care lucrează în pomicultură știu și cît de frumoasă e munca aceasta, și cît de grea. Știu că livada este, adevărat, un loc plin de frumusețe, în fiecare anotimp, că nimic nu se poate compara cu năvala pomilor în floare, că toamna mii de nuanțe cuprind în focul lor frunzele, pentru a lăsa geometria iernii, misterioasă, perfectă. Dar știu că livada dă rodul scontat doar dacă e lucrată. Lucrată cu brațele, cu inima, cu mintea. Atunci, abia atunci putem vorbi despre cules...

PIA OLARU ■

Timp cîștigat, timp transformat în pîine pentru toți

În pacea cîmpului alb, dormind sub zăpezi, atelierul cu flux de hală industrială modernă poate să șocheze. Muncitori în salopete albastre nou-nouțe lucrează ca în orice uzină. Motoarele zumzăie, utilajele merg din plin. Maistrul Gheorghe Popescu, șeful atelierului, ne avertizase unde venim. Din octombrie 1981, Stațiunea de mașini agricole din Șercaia comună din zona Făgărașului, a creat acest atelier de reparat motoare pentru tractoare și mașini agricole autopropulsate cu un mare efort propriu. „Era nevoie să arate așa, să fie ultramodern, fiind vorba și de service-ul unor motoare moderne", zice maistrul Gheorghe Popescu. Singurul din județ era la Hărman și nu putea să asigure reparațiile și recondiționările necesare parcului de mașini agricole din toată zona Brașovului. S.M.A. Șercaia și l-a asumat, fiind el însuși deținătorul unui mare parc de tractoare și mașini, avînd totodată capacitate tehnică și, da, entuziasm, curajul de a face, de a nu se speria de lucrul dificil. Cei mai dificili era să-și găsească muncitorii de calificarea necesară. Nu era timp pentru a aștepta să crească ucenicii. Comuna era însă plină, cu sutele, de muncitori, de mecanici, lăcătuși-mecanici, strungari, electricieni care plecau, zilnic, spre cei doi poli industriali între care se află așezată — Brașov și Făgăraș —, fluxul navetismului dinspre Șercaia atingînd cifra 600, la o populație de 1 600 apți de muncă. Marile plecări și-au aflat chiar foarte repede, nespus de repede, reversul, semn că sufletele navetiștilor sînt total și ireversibil legate de sat. Pe scurt, din cei 22 de lucrători ai atelierului cei mai mulți sînt din această categorie a țăranilor reveniți la matcă. Gheorghe Crăciun, Vasile Langa, Gheorghe Burincă, Emil Toader, Andrei Bokó, Gheorghe Goilă, Gheorghe Itoafă... Doar unul singur trece de 30 de ani și doar vreo doi nu sînt căsătoriți. Deci iată, tineretul satului nu-și uită satul, nu „fuge", cum adesea sociologii au încercat să ne convingă, decît poate acolo unde nu există grijă și preocupare pentru el, pentru munca, cîștigul, viața și timpul lor liber. Oamenii aceștia sînt chiar fericiți de întoarcerea lor, fără ipocrizii și fără false modestii. „În mod net, mai presus de bani — deocamdată, atelierul fiind la început, noi cei care avem categorii superioare de încadrare, în întreprinderi, avem retribuții ceva mai mari — noi am cîștigat timp. Timp și posibilități să-l transformăm în pîine, și nu doar pentru noi, ci pentru toți; să-l transformăm în liniște și odihnă, în grija pentru copii, în numeroase și numeroase treburi ale gospodăriei pe care nu le mai puteam împlini, ele rămînînd pe umerii nevestelor". Împreună cu Gheorghe Burincă și Vasile Langa, ambii căsătoriți, unul cu doi, celălalt cu patru copii, unul de 27 de ani, celălalt de 31, unul strungar, celălalt lăcătuș-mecanic, gospodari recunoscuți și respectați în sat, facem calculele pe hîrtie despre acest cîștig al reîntoarcerii pentru ei și pentru economia comunei. Soțiile lucrează în C.A.P., ei vor avea timp, în sfîrșit, să le ajute. Cînd făceau naveta, în schimbul unu, se sculau la 4,30 și se întorceau acasă către asfințitul zilelor de vară și pe întuneric, iarna, în jurul orelor 19—19,30. În conformitate cu noile reglementări, vor deține și lucra și lotul personal a cîte 10 ari, plus lotul în folosință al soților repartizat de la C.A.P., „pe care o să-l semănăm cu porumb, cu sfeclă de zahăr, cartofi, putînd în felul acesta să creștem și animale, să ne gospodărim cum se cuvine și să contribuim și la necesitățile de autoaprovizionare ale comunei". Îi întreb pe toți, mai ales pe Gheorghe Crăciun și Andrei Bako, cei mai tineri dintre ei, au 24 de ani, dacă mai știu, ori au știut vreodată, să țină sapa în mînă. Zîmbesc țărănește în colțul gurii, adică, cum să nu ?! Gheorghe Crăciun zice că, în sfîrșit, abia acum, revenit acasă, a putut să-și pună ceva bani de-o parte. Transportul, mîncarea, alte cheltuieli ale orașului îi fărîmițau cîștigul. Abia acum poate să-și ajute cu adevărat părinții, și se gîndește la însurătoare. Se simte așezat, își simte rădăcinile bine înfipte în loc, pentru totdeauna, și-și poate croi planuri de viitor.

Comună nu prea mare ca număr de locuitori, dar cu oameni care au sfințit și sfințesc locul, prin hărnicia, tradițiile și dragostea lor pentru vatra natală, Șercaia nu duce lipsă de nimic, din cele ce fac viața unei comunități prospere, confortabilă, civilizată. Are trei școli, pentru fiecare sat cîte una, și chiar treapta întîi de liceu (curios, însă, cu profil mecanic, deși profilul economic al comunei este zootehnia, fiind unul dintre cele mai importante centre, cu mari complexe de taurine, porci, oi), dispensare, unde există și medici — un generalist și un stomatolog —, farmacie, brutărie și centre de pîine în fiecare sat, magazine alimentare... Doar, ceva mai multă grijă s-ar simți nevoia pentru viața ei spirituală, ca în toate cele trei cinematografe chiar să ruleze filme, nu doar la centrul de comună, căminele culturale chiar să fie culturale, iar clubul pentru tineret să nu se anime doar în vacanțele elevilor, fiind tot atîtea motive ca tinerii să rămînă acasă, mereu acasă, avînd cu prisosință unde lucra.

CICI IORDACHE ■

Într-o acută obsesie a crizei de timp, cercetările ergonomice scot la iveală mari rezerve de timp productiv

Timpul — materie primă fundamentală

Prin tot ce întreprindem încercăm să comprimăm timpul. Ne propunem să inaugurăm obiective economice înainte de termen. Ne angajăm să dăm zeci, sute de tone de cocs, de fier, de oțel peste planul inițial stabilit în unități precise de timp. Recuperăm, refolosim, reciclăm materii prime. Reconditionăm ansamble și subansamble, procurate uneori din import, le reintroducem în flux tehnologic și le prelungim timpul de exploatare. Restituim circuitului economic unele materii prime considerate la un moment dat depășite, vetuste, inferioare. Declanșăm campanii operative pentru reducerea cheltuielilor de producție la nivelul fiecărui produs, pentru gospodărirea mai judicioasă a energiei electrice și a combustibilior, modificăm unele tehnologii care se dovedesc mari consumatoare de timp, creștem productivitatea muncii prin recalcularea operațiunilor în raport cu secunda, minutul și ora de muncă. Niciodată nu am înregistrat o asemenea foame de timp, de energie, de materii prime ! În acești ani am redescoperit practic valoarea timpului nostru de muncă și de viață. Timpul a devenit o materie primă fundamentală !

Așezăm ceasuri, orologii de consum, orologii publice, electrice sau electronice, la colțuri de stradă, la intersecții de culoare, în hale și ateliere de proiectări, pentru a crea permanent senzația că sîntem scufundați în timp, că trăim în epicentrul „fenomenului timp" și nu în afara lui, ca să ne putem regla mai bine, mai sensibil activitățile, gesturile, deciziile față de timpul care vine și care trece într-un permanent bombardament de informații, de știri. Ca să ne putem cenzura mai atent orarul, programul, calendarul, agenda de probleme ale zilei. Probleme care nu suportă nici un fel de aminare, de suspendare.

Astăzi, cine nu este punctual, nu este om de cuvînt, nu este om de încredere. Timpul are un sens profund moral ! Astăzi cine pierde timp și face și pe alții să piardă timp, timp prețios, fundamental, este un om care se exclude treptat din societate, își pierde tovarășii de muncă, își pierde prietenii, își cîștigă dușmani.

Descoperirea valorii timpului este o problemă de conștiință. Exprimă conștiința faptului că aparținem la o istorie, că putem controla istoria, premedita mișcările tectonice ale istoriei. „Timpul vieții ni-i scurt" — spune poetul — „Hai să-l facem curat. / Trăiesc unii din furt, / Alții doar din ce-au dat". Pentru că nimeni nu mai poate fi profitor pe seama timpului celorlalți, pe seama timpului social. Gestul aceluia care face timpul să treacă fără valoare poate fi considerat furt în dauna avutului obștesc ! Timpul e într-adevăr un bun comun în care egalitatea și libertatea trebuie să se manifeste, mai ales la nivelul societății noastre, deplin, armonios, nu prin contradicții antagoniste.

Pe de altă parte, cine rămîne în urma timpului, rămîne în urma istoriei, este un rătăcit prin istorie. Dimpotrivă, cine cîștigă timp, cine știe să-și organizeze timpul în așa fel încît să rămînă cu cît mai puțin timp steril în biografie, este un om care trăiește și acționează în sensul istoriei, este un om care aparține mai devreme decît alții viitorului.

Programul de perspectivă al partidului nostru, programul unui viitor posibil de atins prin exploatarea integrală a resurselor de timp, este scenariul unui timp în permanentă devenire, nu imobil, nu inert, dogmatic, ci al unui timp care ne aparține integral. Totul depinde de felul în care știm să ni-l organizăm fiecare la locul nostru de muncă și întreaga societate la nivelul ei de competență. Iată premisele de la care am pornit în dezbaterile acestei anchete.

ADRIAN DOHOTARU ■

„Astăzi nu mai merge cu «se poate și așa»; se poate numai într-un singur fel: BINE"

„INTREPRINDEREA DE MECANICA FINĂ" — București : lucrează aici cîteva mii de oameni, în majoritate cu calificare superioară ; se produc aparate de măsură și control pentru lungimi și presiuni, ceasuri electronice, scule și dispozitive, accesorii pentru mașini-unelte, toate de înaltă precizie ; întreprinderea exportă produse în peste 17 țări ale lumii.

Elena Barbu — ajustor : „Lucrez în întreprindere de la vîrsta de 15 ani, aici au lucrat și lucrează și părinții mei, veneam în întreprindere încă de mic copil. Am fost mulți la părinți, n-am putut urma mai departe, după absolvirea a opt clase m-am angajat, la început a fost destul de greu, lucram în trei schimburi. Astăzi lucrez alături de soțul meu, cele opt ore de muncă pe care le depun reprezintă pentru mine o datorie și o satisfacție în același timp, reprezintă însăși rațiunea existenței mele".

„Exista o tendință a unora, pînă prin anii trecuți : nu înțelegeau că timpul de muncă înseamnă civilizație, venit național, bunăstare, se mai întîmpla să auzi : „ei, și ce dacă am mai băut și eu un pahar cu vin, ce, sînt conducător auto să mi se pună fiola la gură ?!" Dacă mă gîndesc bine, chiar și eu, unul, mă gîndesc cum aș fi reacționat atunci, prin' nouă sute cincizeci și, să-mi fi venit vreunul să-mi spună să vin cu 10 minute înainte de program ? ! (Astăzi, vă mărturisesc, iată : am buletinul expirat de trei luni de zile, nu-mi găsesc răgaz o oră să mă reped la miliție — și știu că nu e bine !) Dar altceva vroiam să vă spun : încă înainte de apariția în presă a noilor măsuri, noi am tras un semnal de alarmă, un activist trebuie să prevadă viitorul, am făcut astfel tot posibilul, pe linie de organizații de partid, sindicat, tineret, F.D.U.S., să facem oamenii să înțeleagă că valoarea celor 8 ore de muncă nu înseamnă numai cei 60—80 lei cîștig, ci mult mai mult, că pentru un aparat care costă 70 lei, nerealizat, nu se poate monta un camion, de exemplu, care costă milioane ! Noi trebuie să facem oamenii să înțeleagă — și am reușit în cea mai mare măsură — că cele 8 ore de producție, timpul lor de muncă, înseamnă însăși viața lor ! Din evidențele statistice ale întreprinderii reiese că, pe anul care a trecut, folosirea fondului de timp este în proporție de 96 la sută, chiar mai mult, restul de 4 la sută reprezentînd concedii medicale, învoiri și, în ultimă instanță, absențe. Am apreciat într-o ședință de partid că dacă absențele pot fi desființate — și le vom desființa total ! — învoirile, nu. Omul nu-și poate rezolva numai în timpul concediului diverse probleme cum ar fi nunta, nașterea copilului său, mai rău, un deces ! Acordăm învoiri, cu condiția ca motivele să fie pe deplin justificate. Am reușit să facem oamenii să înțeleagă că o piesă rebutată — chiar dacă nu e un rebut total, piesa se refface, nu ?! — este însă o pierdere categorică a unei „bucăți" de timp, a unei „bucăți" de viață, lucru absolut irecuperabil. Aș mai adăuga un aspect : dezvoltarea explozivă a industriei în România a avut un eșantion în însăși dezvoltarea întreprinderii noastre — de 300 la sută în 10 ani ! Or, ținînd cont de felul cum se modelează omul, profesional, cultural etc., 10 ani nu sînt prea mulți — socotind și condițiile tehnice deosebit de fine în care se lucrează. Originea forței noastre de muncă este de la țară, unora dintre băieți, părinții nu îndrăzneau să le încredințeze hățurile de la cai ! — aceștia au urmat cursuri de calificare. Noi considerăm școala ca o inițiere, activitatea practică nu se poate baza numai pe ea ; dacă în școală greșeala este iminentă, aici, la noi, problema se învață altfel, la noi meseria elevul o învață bine, lucrînd bine. Nu mai merge cu „se poate și așa", nu se mai poate decît într-un singur fel : bine. Chiar în condițiile actuale, în care, nu are nici un sens să ascundem, faptul că întîmpinăm unele greutăți inerente, datorită restricțiilor de curent electric impuse de necesitatea economiei de combustibil". (**Stelian Chiru**, maistru, secretar P.C.R. pe întreprindere).

HORIA PĂTRAȘCU ■

Atîta vreme cît trenurile merg bine, înseamnă că e pace pe pămînt

Nicolae Carp, șef de tură în stația de cale ferată Brașov :

— Îmi aduc aminte că la noi, în nordul Moldovei, oamenii își reglau timpul vieții lor de fiecare zi după mersul trenurilor. Prin satul în care m-am născut și am crescut nu treceau trenuri. Dar le auzeam trecînd departe, pe cîmp. Se poate spune că am crescut fascinat de mersul trenurilor și de mersul stelelor. Acum cunosc mersul trenurilor pe de rost. Cel puțin al celor care trec prin stația Brașov. Ceea ce nu e puțin lucru, dacă ne gîndim că prin Brașov trec aproximativ 360-380 de curse în 24 de ore.

— Prin urmare, timpul, ca noțiune, e legat în memoria dumneavoastră de mersul trenurilor. Acest lucru v-a făcut să vă alegeți meseria de impiegat de mișcare ?

— Mi-a plăcut ordinea, or, meseria noastră înseamnă ordine și disciplină. Un tren, desigur, poate întîrzia uneori din motive nenumărate, dar mai ales poate merge exact, după un orar de parcurs desfășurat în timp și spațiu și gîndit dinainte pînă în cele mai intime amănunte de ordin tehnic și tactic, dacă vreți. Uneori, noaptea, eu aud cum merg trenurile pe linii îndepărtate și mersul lor uniform, aproape adormitor, monoton, îmi dă un sentiment de liniște, de certitudine. Eu știu că ele se străduiesc să pună într-un fel ordine în lume, să treacă exact pe la solstițiu, fără întîrziere, purtînd oameni și mărfuri spre destinații trecute pe foaia de parcurs. În meseria noastră ceasul, orologiul sînt extrem de importante. Și pentru noi, dar și pentru cei care ni se adresează, care ne solicită serviciile. De aceea, nu veți vedea nici un ceas mergînd în întîrziere în gara Brașov. Ce fel de ceferiști ne-am mai putea numi dacă am accepta ceasuri mergînd în întîrziere și trenuri mergînd în derivă ?

— Lucrați în ture de 12 cu 24 de ore. Prin urmare timpul dumneavoastră de muncă e strict cenzurat de trenurile care vin și pleacă.

— În stația noastră nu există nici un minut de liniște, nici un minut de pauză. Sîntem nod de cale ferată, centru industrial, oraș turistic. În prima ipostază sîntem placa turnantă pentru trei magistrale feroviare fundamentale ale țării : spre Arad, Timișoara, Oradea și Cluj-Napoca, spre Ciceu și Baia Mare. În a doua ipostază înregistrăm un trafic de mărfuri enorm, legat de întreprinderi brașovene importante la nivel național : Tractorul, Steagul Roșu, Rulmentul, Hidromecanica, Uzina de reparații material rulant etc. Cea de a treia ipostază e inutil să o mai prezint. E destul să amintesc că de la Brașov pornesc foarte multe drumuri de munte în toate sensurile, ceea ce implică un flux și un reflux continuu de călători, de turiști.

— Lucrați efectiv 12 ore. În timp de 12 ore nu există nici un moment de relaxare ? Bănuiesc că vă e destul de greu să vă concentrați timp de 12 ore fără întrerupere.

— Îmi închipui că aveți acasă un ceas deșteptător care merge exact. Probabil unul din ceasurile acelea vechi, robuste, indestructibile, care au imprimate pe cadran locomotive, ca semn că sînt exacte ca trenurile.

— E adevărat, am ceas deșteptător, dar nu-mi pot permite să mă las pe seama unui ceas deșteptător care într-o bună zi sau într-o bună noapte se poate defecta, adică să nu mai sune, să nu mă trezească la ora 5 și treizeci de minute, de pildă, organismul meu și al colegilor mei este astfel reglat, în urma unei activități care depășește 20 de ani în aceeași stație, încît ne trezim fără ceas deșteptător, din obișnuință și din instinct. Adorm la ore exacte și mă trezesc la orele pe care mi le impun. Cred că eu însumi am devenit un fel de ceas deșteptător sau de orologiu. În mine orele, credeți-mă, bat cît se poate de exact. Și cred că respectînd timpul meu de viață respect și timpul de viață al celorlalți oameni. Pentru că atîta vreme cît trenurile merg bine, înseamnă că e pace pe pămînt. Cînd vor începe să meargă anapoda înseamnă că se apropie o catastrofă. Din acest punct de vedere mersul trenurilor este și el un fel de seismograf.

— Și, spuneți-mi, n-ați întîrziat niciodată, de la nici unul din trenurile vieții dumneavoastră ?

— Ba da. O dată. Două minute. Din cauza mijloacelor de transport în comun. Dar am întîrziat două minute față de ora la care-mi planificasem să ajung la tren, ca un ceferist care se respectă, adică cu o oră înainte de plecarea trenului ! Pentru că, de fapt, de întîrziat nu întîrzie decît oamenii care se apucă de o treabă în ultimul moment.

ANDREI PETRESCU ■

Există un control de calitate și pe fluxul vieții de fiecare zi

Maranda Grigore, tehnician tehnolog la secția de confecții circulare întreprinderea „Tricodava", București.

— Ce produceți dumneavoastră în timp de 24 de ore ?

— Noi, cele 307 de fete din secție confecționăm 6 250 pulovere, rochii, pardesiuri, pantaloni femeiești, fuste, treninguri, pantalonași, rochițe de fetițe, sarafane, jachete simple etc. În opt ore de schimb ! Cu o pauză de 15 minute pentru dejun și cu o altă pauză de cinci sau zece minute pentru gimnastică și exerciții de respirație.

— Gimnastică ? Exerciții de respirație ?

— Fetele din secția noastră lucrează ore în șir în poziții incomode și, împreună cu medicii și sociologii noștri, ne-am gîndit că unele exerciții de cultură fizică ar fi binevenite pentru reîmprospătarea forțelor și oxigenarea organismului.

— Prin urmare, timpul dumneavoastră de lucru e materializat, e concretizat în produse cu o destinație socială precisă. Timpul dumneavoastră poate fi măsurat, poate fi apreciat din punct de vedere calitativ după modul în care devine imediat folositor oamenilor. Timpul dumneavoastră de lucru este, cum s-ar zice, palpabil.

— Există un fel de control tehnic și de calitate nu numai pe flux tehnologic ci și pe fluxul vieții noastre de fiecare zi.

— Ce înseamnă control tehnic și de calitate în muncă și în viață ?

— Sînt mîndră că produsele noastre trec cu bine examenele severe ale controlului tehnic și de calitate, din întreprindere, și că ele se vînd în nenumărate țări ale

Vineri, la Videle în cele „trei ceasuri rele"

Vinerea trecută, pe șantierul de locuințe, din spatele complexului comercial, se betonau fundații. Pentru ca cele trei echipe de zidari să-și desfășoare munca în condiții bune, lotul Videle al șantierului Roșiori le-a asigurat, din timp, front de lucru. Racordurile cu canalele termice pentru încălzirea blocurilor au fost terminate încă din toamnă, avînd, astfel, apă caldă pentru pregătirea cimentului. Cu toate acestea, una din echipe — cea a lui Ion Săvescu — s-a îngrămădit într-o încăpere și adunați în jurul sobei ascultau muzică și mîncau semințe. Întrebați de ce nu lucrează, vin cu supremul argument : nu avem ciment ; am cerut de ieri și încă n-a sosit ! Ne interesăm la stația de betoane dacă s-a făcut vreo comandă ieri sau azi. Nu s-a făcut. Șefa stației, o femeie tînără și foarte energică, are și dînsa un argument care ne dezarmează : dacă nu au cerut înseamnă că au ! Pentru că ciment există ! Ne întoarcem în șantier și descoperim că celelalte două echipe lucrează, iar cimentul sosit cu ultima comandă le ajunge o săptămînă. Explicațiile lui Săvescu sînt, de data aceasta, copilărești : nu știam de ei, de obicei ni se dădea partea noastră separat ; acum, cimentul a fost depozitat, pentru toate echipele, în același loc.

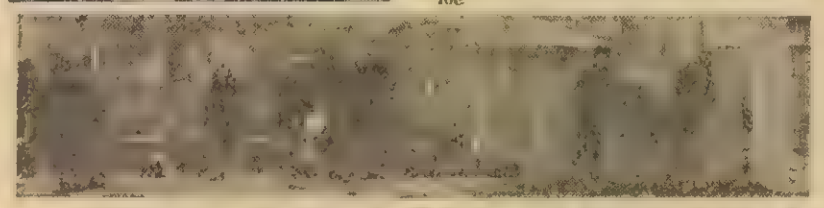

La început, despre bărbații din fotografie am crezut că sînt niște cetățeni care așteaptă autobuzul în stație și care, întîmplător, se cunosc cu ceilalți din care sapă la baza unui stîlp. Curînd ne-am dat seama că nu era vorba de nici o stație de autobuz și că ceva era în neregulă. Am cerut explicații și am aflat că sînt echipa lui Sora, că pînă la ora nouă au stat la magazia depozitului pregătindu-și materialele necesare pentru montarea cablurilor pe cei zece stîlpi pe care, tot ei, cu o zi înainte, i-au plantat și betonat. Acum, ca să continue lucrul, aveau nevoie de macaraua pe care, dealtfel, o așteptau. Toți așteptînd a trecut ziua de lucru.

Și, uite așa, cei zece muncitori, dintre care nouă navetiști, s-au sculat la 5 dimineața și au plecat din satele lor spre Videle doar ca să aibă de unde veni.

ELENA GHERA ■

lumii, de ani și ani de zile. Sînt mîndră că am o familie frumoasă, armonioasă, un soț bun care împarte grijile și problemele casei cu mine, copii buni care învață bine și înțeleg, la rîndul lor, să-și ajute mama în treburile gospodărești. Știți, din experiența mea de viață în această dublă sau triplă calitate de muncitoare specializată, de soție și de mamă, am constatat că fără organizarea și planificarea riguroasă timpul devine o obsesie rea, de nesuportat, amenințarea timpului devine supărătoare. Cînd mă plîng că nu am timp mă suspectez că nu mi-am organizat bine munca.

— Prin urmare, în accepțiunea dumneavoastră timpul înseamnă în primul rînd organizare și planificare.

— Eu nu am dreptul să spun niciodată că nu am timp, că nu-mi mai ajunge timpul, așa cum spun nenumărați oameni. De fapt, foarte rar mi se întîmplă să mă plîng că nu am timp, că nu mai încap în timp, pentru că eu am timp și găsesc întotdeauna timp pentru tot ceea ce trebuie să fac, pentru tot ceea ce mi-am propus să fac, dacă de la început mi-am potrivit un plan de muncă, nu neapărat aprobat și parafat, dar în orice caz bine gîndit, realist, în funcție de posibilități și uneori chiar de... imposibilități. Pentru că, adeseori, ceea ce s-a dovedit la un moment dat **imposibil** a devenit cu timpul și prin eforturi **posibil**.

— Aveți timp să vă faceți un asemenea plan ?

Trebuie să existe o planificare și la nivelul meu, nu numai la nivelul economiei naționale ! La urma urmei, economia națională se realizează prin munca fiecăruia în parte. De exemplu : trebuie să introduc un model nou în fabricație. Iau modelul în faza de prototip, îl studiez, îl analizez, îl planific pe operațiuni și îl traduc în producție de serie printr-o eșalonare exactă în timp a lucrului, obținînd astfel o sinteză care reprezintă un nou model de îmbrăcăminte la îndemîna oamenilor. Eu trebuie să știu exact cîte minute sînt necesare pentru cutare sau cutare operațiune, altfel înseamnă că m-am planificat greșit și că am pierdut timpul. Nu avem voie să producem rebuturi pentru că acestea înseamnă, din nou, că lucrăm în pierdere de timp. Ca să nu mai vorbesc de pierderea de bani ! „Tricodava" e cea mai mare și mai modernă întreprindere de tricotaje din țară și cam a patra ca dimensiune și ca proces tehnologic de pe mapamond. Prin urmare, firma ne obligă să ne respectăm timpul de lucru în cel mai înalt grad și la cel mai înalt nivel de exigență. „Tricodava" trebuie să producă la nivelul unei case de modă (!) profilată pe producția de [illegible]

— Cînd mai aveți timp să îndrumați în muncă 397 de muncitoare dintr-un schimb?

Parcurgînd, probabil, zece, douăzeci de kilometri pe schimb de la o fază de lucru la alta, de la un loc de muncă la altul

— Nu vă obosește ?

Mă întinerește. Lucrez în confecții și tricotaje de 21 de ani. Altceva nu mi-ar place să fac. Aici mă pricep și mă simt necesară. De aceea nici nu apuc să-mi dau seama că obosesc, dacă obosesc. Nu mi-ar fi plăcut să lucrez ceva ce nu se poate vedea, ceva de care nu te poți bucura văzînd cu ochii.

— Vorbeați de planificare. Aveți timp să faceți tot ce vă propuneți ?

Am constatat că ori de cîte ori am făcut un lucru neorganizat, nepotrivit, negîndit, neplanificat adică dinainte, n-am apucat să termin, să finisez, n-am apucat să duc la bun sfîrșit. E ca și cum ca mamă, ca soție aș face de mîncare, aș spăla rufe, aș face curat la întîmplare. Or eu mi-am propus ca într-o zi să fac de mîncare, în alta să spăl rufe, în a treia să fac curat, apoi în a patra din nou să fac de mîncare... și așa mai departe.

— Și cînd vă odihniți ?

— V-am spus că eu găsesc timp să le fac pe toate. Seara găsesc timp și pentru televizor și pentru un cinematograf și pentru un teatru și pentru cursurile Universității populare... Sînt o femeie care treptat, treptat a încetat să se mai plîngă că nu are timp pentru ea însăși. Pentru că îmi găsesc acest timp !

ARON DOMIDE ■

Timpul lor de lucru se plătește nu numai în lei, ci și în sudoare

Oficial, poartă denumirea : **PUNCTUL DE LUCRU EXPEDIȚIE CAMIONAJ MECANIZARE BUCUREȘTI-OBOR**, ceea ce, firește, nu spune mare lucru ; socotind însă că prin acest punct trec mărfurile primite sau expediate — în conteinere de capacitate mică — de către 300 **(trei sute!)** întreprinderi ale Capitalei, lucrurile se schimbă. Personalul numără circa (coincidență) 300 oameni, din care două treimi sînt muncitori, încărcători-descărcători. Lucrează, unii, 8 cu 12, alții 12 cu 24 ore, și nu intenționăm să ocolim aici faptul că munca acestora este deosebit de grea, cerînd un mare efort fizic, conteinerele respective cîntărind în medie o tonă în greutate. Ele trebuie transportate din vagoane în magazii, pe platforme, pe rampe, în camioane, și invers. În majoritatea lor acești muncitori sînt oameni de vîrstă medie — deci trecuți de plinătatea forței fizice — mulți dintre ei au scutire de efort. Sînt oameni simpli, conștienți de importanța muncii lor (începînd cu cărămizi, ceasuri, pulovere, sticlărie și terminînd cu medicamente, nasturi, obiecte de artizanat, electromotoare, lingouri — în sfîrșit : tot ce produce și are nevoie Bucureștiul pentru magazinele și industriile țării, trece pe aici !), cît și de riscurile la care se supun. Ei depun o muncă anevoioasă și **eroică** în același timp, în condiții de cele mai multe ori vitregi prin însăși natura acestei munci — în ploaie sau arșiță, ger, viscol. TIMPUL lor de muncă este plătit nu numai în lei, dar și în sudoare. Despre acest timp, al lor, despre factorii care îl caracterizează, îl îmblînzesc sau îl ... deopotrivă am dorit să vă vorbesc — și să le vorbesc — în acest scop improvizînd ad-hoc un fel de masă rotundă la care au participat : **Alexandru Tîrțău**, muncitor ; **Cornelia Lucaci**, verificator venituri ; **Ileana Neagu**, casier reditionar ; **Ion Vijea**, magaziner compartiment dirijare și, firește, coordonatorul punctului, ing. **Adrian Tonghioiu**. Întrucît spațiul nu-mi permite redarea amănunțită a întregii problematici discutate, voi rezuma esențialul :

Punctul — sau secția, cum i se mai spune aici — este o unitate autogestionară. Adică : face transporturile, oamenii primesc retribuția și chiar și ce merită, legal, peste aceasta ; cînd nu le face — oamenii pierd proporțional. Transporturile se fac cu autocamioanele I.T.A., pe baza unor documente întocmite de întreprinderile în cauză. Se pare că unele necazuri încep încă de aici : multe întreprinderi completează aceste documente în mod superficial, scrisul este ilizibil (**„Apaca", „Tricotajul roșu", „I.C.R.M." „Filatura română de bumbac"** sînt numai **cîteva** exemple). Poate părea un fleac dar — dincolo de **timpul** pe care funcționarii punctului Obor îl pierd pentru descifrarea acestora, dincolo de faptul că transportul respectiv trebuie efectuat, și am spus mai înainte de ce, se ivesc adeseori ocazii în care însăși întreprinderea în cauză **refuză** să plătească chitanța de transport, motivînd — culmea ! — că „nu înțelege" scrisul de pe documente ! Iar în acest timp oamenii, muncitorii-descărcători, muncesc pe brînci... Alteori ștampilele sînt roase de întrebuințare, nu se înțelege titulatura instituției (veți zice : „Ah, iar ștampilele !"... Da, dar dacă, de pildă, în loc de IDEB marfa se trimite, sau se preia, de la IREB ? ! Cine plătește **timpul** și munca consumate de muncitorii punctului Obor ? !)

Un alt aspect : de la punctul Obor pleacă autocamioane, încărcate, către diverse întreprinderi ; la unele dintre ele, marfa nu poate fi descărcată din cauza unor macarale defecte ș.a. (exemplu : **„Stăruința", „O.C.L. Combustibilul"** etc. Conteinerele se întorc la punct, sînt **din nou descărcate**, și, uite-așa, povestea se repetă și se repetă, pe ce ? Pe brațele oamenilor de aici ! **În timpul de lucru** al acestora — și destinat, firește, în aceste cazuri, unor cu totul alte sarcini.

Mai există problema conteinerelor în sine : majoritatea lor sînt deteriorate, cele sosite din țară sînt de multe ori supraîncărcate (ceea ce duce, inerent, la pierderi sau degradări de material, la pericol de accidente). Inginerul Tonghioiu mi-a spus, printre altele, că posibilitățile de reparare proprii ale punctului Obor — reparări care se fac totuși, printre picături — sînt minime : în schimb Oborul nu permite plecarea vreunui conteiner supraîncărcat, trecînd, pentru asta, chiar la penalizarea întreprinderilor vinovate.

Există și greutăți de ordin intern : numărul electrostivuitoarelor este mic (la data vizitei mele în unitate, din cele 17 existente funcționau numai 5 — și asta din lipsa pieselor de schimb : baterii, cauciucuri etc. ; restul mecanicilor își foloseau timpul ca muncitori, sau la repararea conteinerelor). Magaziile sînt vechi starea rampelor e proastă, ceea ce întîrzie mult transportul și face să crească efortul, și așa mare, al descărcătorilor-încărcători. Sînt realități cu care conducerea punctului Obor este pusă să facă față iar dacă le-am pomenit încă din capul locului, am făcut-o tocmai pentru a sublinia că, dincolo de ele, oamenii muncii de aici își fac un punct de onoare din faptul că lipsurile nemotivate s-au redus în ultimul timp pînă la dispariție (la linia publică, de exemplu, unde se lucrează 12 cu 24 ore, în luna ianuarie nu s-a înregistrat nici una), că **timpul de muncă**, timpul lor de muncă, le aduce retribuții pe măsură ; că aici, la punctul Obor, s-a realizat — **printre primele din țară** — o instalație de încărcare a conteinerelor din mașină direct în vagon, reducînd extrem de mult efortul fizic : instalație complexă, construcție, șine, betonare etc. — realizată fără nici un beneficiu material, dar cît de semnificativă în ceea ce obișnuim a numi „muncă civilizată" (și dacă rețin exact, chiar aici — e un amănunt poate amuzant, dar la fel de semnificativ, mi se pare — oamenii au reușit să recupereze, chiar în timpul lor de muncă — o butelie furată de un derbedeu, într-un „alt" fel de timp de muncă ! — butelie pe care au predat-o miliției).

Închei cu o ultimă observație la care cei în drept sînt datori să mediteze și pe care am aflat-o de la același inginer Adrian Tonghioiu, coordonatorul punctului, tînăr sincer preocupat de condițiile în care muncesc oamenii din subordinea sa și care nu-și cruță, el însuși — fiind de găsit aici [illegible] rile mai multor oameni în acest sens) — nu-și cruță nu numai timpul de muncă, dar nici pe cel liber : este vorba să se introducă, la transportul conteinerelor, mașini cu remorcă (s-au și băgat deja la linia publică). Ei bine, atenție : aceste mașini cu remorcă **nu au unde întoarce**, nu pot manevra pur și simplu ! Nu cumva această măsură a fost luată din niște birouri asemănătoare celor în care se completează, așa cum se completează, documentele de transport de care pomeneam la început, fără a se ține cont că, în ultimă instanță, manevrarea conteinerelor este făcută de oameni ? !

HORIA PĂTRAȘCU ■

Criza de energie față în față cu criza de responsabilitate

70 milioane au cheltuit, dar apă e cară tot cu găleata

Un vis încă neîmplinit al hușenilor este apa potabilă. Pentru că odată cu îngroparea celor două conducte de aducțiune a apei din Prut, au fost îngropate și speranțele lor. Investiția a costat circa 70 milioane lei, dar oamenii cară apa tot cu gălețile din puțuri. De ce ? Conductele nu funcționează : materiale necorespunzătoare, lucrări defectuoase, treabă de mîntuială, iar avariile pe conducte sînt tot mai dese.

La începutul lunii februarie, am vizitat Întreprinderea de tricotaje „Moldotext" care, ca și celelalte de pe platforma industrială a orașului, are probleme cu... apa ! În secția finisaj, mașinile și cărucioarele stăteau încărcate cu circa 5 tone de tricot colorat și alb care se deprecia. Stăteau de trei zile, iar tricotul alb diduse în... galben. În luna ianuarie staționările din cauza lipsei de apă au fost de 57 ore. Tonele de tricot îngălbenite trebuie retratate cu cheltuieli suplimentare de energie, de coloranți, de timp. În februarie, am constatat, situația se repetă.

Pînă cînd ? Nimeni nu știe. Numărul ședințelor în care cei din conducerea întreprinderii dezbat, împreună cu edilii orașului, cauzele lipsei de apă seacă răbdarea oamenilor, încrezători totuși într-o situație mai bună.

La lipsa de apă se mai adaugă o lipsă : aceea de simț gospodăresc al unor oameni ai muncii din amintita întreprindere, în tripla lor ipostază de proprietari, producători și beneficiari. La secția de tricotat, neafectată direct de lipsa apei, din 178 mașini de tricotat funcționau, la data raidului de față, doar 98. Celelalte 80 staționau din motive diferite : 64 din lipsa materiei prime ; 5 erau defecte, alte 5 în revizie, 6 nu aveau comenzi. Lipsa bunei gospodăriri mai era probată de : un hidrant cu geamul spart și două gazete de perete în mare criză de... fruntași ; de

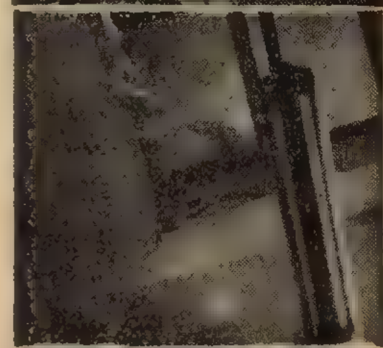

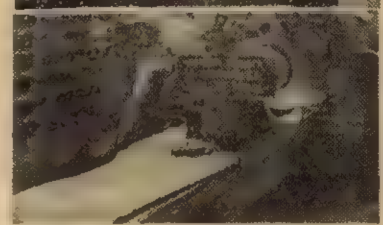

acoperișurile sparte sau neetanșe prin care se duce nu numai căldura, dar prin care în secție și pe bobinele cu fire ninge ca la munte.

Într-o singură zi, Întreprinderea de tricotaje „Moldotext" din Huși pierde din **aceste și alte cauze** o producție de circa un milion de lei. Fotoreportajul de față probînd cu prisosință nu numai lipsa apei, ci mai ales lipsa unei mobilizări a tuturor oamenilor muncii la îndepărtarea neajunsurilor existente.

MIRCEA HUDEK ■

Întreprinderea canal apă București

Plutind pe rîurile risipei

În septembrie, cînd m-am întors din concediul anului trecut, trotuarul și curțile mele era inundat. Am sesizat imediat I.C.A.B.-ul. Degeaba. După patru luni, deci pe la jumătatea lunii ianuarie situația nu mai putea fi nici suportată, nici tolerată. În atenția directorului general am trimis următoarele rînduri : „Vă scriu pentru a treia oară. De astă dată cu **confirmare de primire.** De ce așa ? Pentru ca, în sfîrșit, să aflați și dv. următoarea poveste : Nu există an în care — pe strada Valea Ialomiței din sectorul 6, în fața stației de transformare de nu știu cîți kilowați — să nu se spargă conducta de apă. De fiecare dată în același loc. Se sparge, apa începe să izvorască de sub pojghița de asfalt, cară nisipul, trotuarul se surpă, se face baltă cu toate cele ale sale, mai puțin peștele... Am citit prin diferite ziare cum subalterni de-ai dv. recomandau onor cetățenilor să strîngă robinetele, că risipa se face picătură cu picătură. Dar cu țîșnitoarea ce fel de risipă se face ? Pe Valea Ialomiței conducta este spartă din luna septembrie 1981, și nimeni de la întreprinderea ce cu onoare o conduceți n-a catadicsit să vină și să vadă **ce, cum și cînd.** O dată cu frigul zona s-a transformat în autentic patinoar. Iar dacă dv., astăzi, după citirea acestor rînduri, veți dori să verificați adevărul celor de mai sus, și dacă într-un elan pozitiv veți sosi pe strada noastră — aflată la capătul vestic al liniei troleibuzului 84 — atunci treceți și prin Piața Valea Ialomiței. Acum arată ca o adevărată banchiză. Cauza ? O gură de canal din care curge apă cu nemiluita, și curge, și curge, și curge... Și îngheață, și îngheață, și îngheață... Pînă cînd ? ! ?, stimate tovarășe director". (Recomandată nr. 149/16.01.1982). **Ce a urmat ?**

Pe 18 ianuarie, seara, un troleibuz a insistat pînă dincolo de miezul nopții să ne părăsească strada, dar n-a reușit decît să patineze. Zgomotul făcut cu respectivul prilej a ridicat din paturi cam două mii de oameni. Care, pe ferestre, cu mîinile pîlnie la gură, i-au... gratulat deopotrivă și pe icabiști și pe itebiști. Proximele două zile n-a mișcat nimic, decît apa care tot ieșea din asfalt. Joi, 21 ianuarie, I.C.A.B.-ul mi-a telefonat acasă încercînd să afle dacă sesizarea are un autor real (bineînțeles că semnasem, dădusem adresa...). Sîmbătă, 23 ianuarie, pe la 10,00, s-au prezentat la izvor cîțiva muncitori, au făcut foc, au dezghețat pămîntul, au săpat și au oprit apa care cursese neîntrerupt patru luni de zile. Duminică, luni, marți și miercuri am avut prilejul să admiram fundul gropii căscate de săpători, dar și panoul de tablă în dungi albe și roșii cu sigla I.C.A.B., semn că acolo e șantier. Dar cine a văzut șantier fără oameni ? Motiv pentru care joi, 28 ianuarie la groapă sosit-au șase inși pe la 14,13, iar la 15,00, după ce au secat conținutul unei sticle cumpărate la Alimentara de peste drum, plecat-au veseli nevoie mare. Bineînțeles că n-au lucrat nimic, nisipul cărat nu știu cînd pe marginea gropii lăsîndu-l pe seama mijloacelor de lucru mecanice. Care nici n-au întîrziat foarte tare. Fiindcă luni, 1 februarie, orele 10,00, un încărcător hidraulic și autobasculanta ROMAN DIESEL 36-B-3251, sub directa îndrumare a unui șef tinerel în blue-jeans și canadiană verde au acoperit în sfîrșit săpătura existentă acolo încă cu o săptămînă în urmă, și au luat cu dumnealor panoul de tablă ce semnifica șantierul. Și cu asta basta, deși pămîntul a rămas răvășit, asfaltul n-a mai fost refăcut... Gura de canal din piață a fost reparată abia o săptămînă mai tîrziu. Fapt cert : peste o sută de zile prin mai sus pomenitele locuri s-au scurs pe apa sîmbetei mii și mii de metri cubi de apă. Iar fiecare metru cub de apă costă — așa cum ne anunță televizorul — 0,3 KW energie electrică. Ceea ce face de prisos orice comentariu ulterior.

MIRCEA BUNEA ■

MARIA SA — CĂRBUNELE

Urmează a doua tinerețe a cărbunelui — spun oamenii de știință din lume. Sîntem pregătiți?

O soluție originală pentru folosirea cărbunelui inferior

Va urma perioada celei de a doua tinereți a cărbunelui — a fost concluzia conferințelor internaționale în problema energiei de la München și Nairobi. Astfel, cînd lumea a văzut că seismele crizei de energie au clătinat tronul atotputernicului petrol, și-a adus aminte de bătrînul cărbune. Argumentele folosirii lui : în subsolurile Terrei se află rezerve mult mai mari decît ale altor combustibili ; este mai ieftin decît petrolul sau gazul metan ; prin lichefiere sau gazeificare din el se poate obține aproape aceeași paletă de componenți pentru chimizare.

În pas cu preocupările pe plan mondial, un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat — ICSITEEMR, printre care inginerii Ion Nistor, Ion Minea, Dragoș Liviu, Eugen Șișkin, au pus la punct un procedeu original de ardere a ligniților de calitate inferioară de la noi, în așa-zisul strat fluidizat. Care a fost biografia acestei realizări ? Inginerul Ion Nistor, creierul și motorul principal al echipei, este un vechi combatant în problema cărbunelui. În facultate a urmat o astfel de secție, doctoratul și l-a făcut tot în această problemă, iar în cei peste 25 de ani de profesie nu și-a trădat prima dragoste. Chiar cînd în lume capitolul cărbunelui era considerat desuet, el și colegii săi au continuat cercetările, cu ferma convingere că nu se poate ca acest domeniu să nu aibă viitor. Tenacitatea și credința neabătută într-o idee sînt calitățile învingătorilor. Și iată cum, atunci cînd omenirea și-a dat seama că momentan prin cărbune se poate ieși din impasul energetic, noi aveam deja un drum parcurs și realizări importante.

Dar mai bine să vedem în ce constă această tehnologie ? Un curent de aer trece prin stratul de granule de cărbune, le asigură o continuă mișcare, deci o bună amestecare, un bun transfer de căldură și viteze de ardere mai mari. Arderea devine atît de eficientă, încît este necesară răcirea stratului fluidizat cu ajutorul unor țevi cu apă, în care astfel se produce abur (30—40 la sută din energia termică furnizată de cazan). Aplicarea noului procedeu se face la cazanele de abur și apă fierbinte, care pînă acum, arzînd după metodele clasice acești cărbuni cu puteri calorifice mici, aveau nevoie și de un important adaos de păcură (cca. 30 la sută). Pe lîngă renunțarea la păcura provenită din țițeiul de import, randamentul cazanelor crește cu 10 la sută și se traduce prin importante economii de cărbune. (la o unitate de 100 t./h abur se reduce consumul anual cu cca. 9 000 tone combustibil convențional). Alte avantaje : o spectaculoasă scădere a greutății cazanelor cu 30—60 la sută, ceea ce înseamnă mai puțin metal și materiale refractare, spațiu ocupat mai mic, deci economii la betonul și materialele de construcții. În plus, procedeul simplifică structura cazanului, îi conferă o fiabilitate mărită și siguranță în exploatare, iar eliminarea grătarului și a altor piese în mișcare la temperaturi foarte mari (1 000° C) face să se renunțe la materiale de construcție scumpe și rare.

Pînă a ajunge la aceste rezultate, drumul nu a fost lin. Au fost ani de muncă, de sudoare, momente de cumpănă, dar reveniri le erau mai tenace și mai încrezătoare. Deși instalația model, în care se făceau experimentările, nu era prevăzută să funcționeze 24 de ore din 24, au fost perioade cînd s-a lucrat în două schimburi de 12 ore. Cînd la terminarea unui schimb nu apăreau încă rezultatele ce trebuiau să confirme ipotezele, nimeni nu pleca acasă, curiozitatea științifică oprindu-i pe cei mai mulți pe „baricade". Dar așa, lîngă focul continuu al cazanului s-a sudat o adevărată echipă, avînd ca liant pasiunea pentru munca în acest spațiu nedefrișat al noului. La început, echipa părea eterogenă, cuprinzînd muncitori și ingineri cu vîrste între 20 și 50 de ani. Dar pe parcurs ea a devenit un tot de suflet și acțiune, o școală fără bănci de multilateralitate profesională. Cercetătorii au trebuit să se așeze și la planșeta proiectării, muncitorii au reușit premiera de a acoperi cu un fin și omogen strat de sudură țevile supuse eroziunii, operație la care specialiștii în domeniu ridicaseră din umeri. Dar toți au trăit satisfacția de a da totul pentru o idee.

„Colectivul nostru a cercetat și proiectat o familie de cazane de pînă la 10 t/h abur pentru scopuri industriale și pînă la 10 gcal/h apă fierbinte pentru încălzire, în prezent extinzînd procedeul și la cazanele mari care produc (combinat) energie termică și electrică — ne spune inginerul Ion Nistor. Aceste cazane de abur și apă fierbinte sînt în execuție la Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca și chiar în montaj la centralele din Motru, Filipeștii de Pădure sau Bragadiru. Ca să răspund la întrebarea dv. — în ce poziție se plasează cercetările românești pe plan mondial —, am să spun că puține țări, și anume, S.U.A., Anglia, R.F.G., Cehoslovacia au preocupări similare cu colectivul nostru, dar operînd cu cărbuni mult mai buni, cu puteri calorifice de 3—4 ori mai mari. Și ca să fiu mai convingător am să arăt că R.D.G.-ul — a patra țară producătoare de cărbune din lume — ne-a propus cooperarea, solicitîndu-ne instalații românești, interes manifestînd și alte țări cu veche tradiție ca Danemarca, Finlanda etc.".

Realizarea și omologarea prototipului s-a făcut în 1977, iar primele intrări în funcțiune au loc în 1982 ! De ce așa de lung și cu meandre traseul de la idee la concretizare ? Uzinele constructoare parcurg un drum greoi de stabilire a procesului tehnologic de fabricare și de execuție, proiectul de montaj și montarea în sine „mănîncă" și ele timp, iar găsirea beneficiarilor devine totdeauna a problemă. Prototipurile trebuie să aibă un regim preferențial de construire și punere în funcțiune, iar beneficiarii să-și curețe de rugină concepțiile față de noi și să nu se mai conducă după păgubitorul principiu : „avem un utilaj care merge, de ce să ne încurcăm cu unul nou care să ne facă somnul agitat ?". Să nu pierdem avansul pe care-l avem prin munca acestor profesioniști de nădejde ! „Noi întreprindem cercetări și pe linia gazeificării ligniților românești pentru obținerea de gaze, care se pot chimiza cu obținere de metanol, benzine sintetice și alte produse, sau arde în condiții mai bune avînd puterea calorifică mai ridicată decît a cărbunilor inițiali — mai adaugă inginerul Ion Nistor. Am optat tot pentru o tehnologie de fluidizare ca să rezulte instalații mai compacte și de mare capacitate. Rezultatele fiind superioare celor scontate, în acest an se va trece la experimentări pe stații pilot. Va veni în curînd ziua cînd vom avea o instalație industrială de gazeificare a cărbunilor, pentru a suplini culeu petrolului sau gazului metan, mai scumpă și marcată de suspansul epuizării acestor materii prime limitate".

Va urma perioada celei de a doua tinereți a cărbunelui, e pronosticul oamenilor de știință din lume. Sîntem pregătiți ?

FLORIN CONDURĂȚEANU

Cercetătorii — mineri, autori ai unor utilaje și tehnologii de mare tehnicitate

„Pe harta așternută pe un birou, în fața noastră, pete de diverse culori, risipite aproape pe întreg cuprinsul teritoriului. Sînt marcate astfel minele de cărbune și carierele aflate în diverse faze de exploatare. „Pornind de la dinamica creșterii producției de cărbune brun și lignit în actualul cincinal — îmi relatează inginerul proiectant **Petre Vasilescu** — se impun două sarcini esențiale : intensificarea exploatării cîmpurilor miniere actuale, pe de o parte (și aici specialiștii instituției în care mă aflu au în vedere creșterea capacităților de producție la minele Horăști, Tehomor, Urdari, cariera Tismana, Roșia de Jiu, Rovinari-Est), pe de alta punerea în valoare a noi perimetre miniere (Zeguiani, Negomir, Fărcășești de pildă, precum și bazinele miniere din județele Mehedinți și Vîlcea), atragerea cu alte cuvinte în circuitul economic a noi rezerve de aur negru"...

„ICITPML" — Craiova (în traducere : „Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări miniere pentru lignit") : unicat în țară și destinat a rezolva problemele de cercetare și proiectare pentru lignit și cărbune brun din toate bazinele carbonifere ale României; asigură documentațiile tehnico-economice de investiții pentru executarea tuturor lucrărilor legate de menținerea și dezvoltarea capacităților de producție existente cît și darea în folosință a celor noi. Cei 300 oameni de aici — cît numără cu aproximație personalul institutului craiovean — deși lucrători, ca să zicem așa, „de planșetă", au sarcini dintre cele mai delicate și spectaculoase în același timp : pe baza studiilor, documentațiilor întocmite de ei, se mută dealuri, sate ; se schimbă albia unor rîuri ; se întrevăd posibilitățile de reintroducere în circuitul agricol a unor terenuri. Același institut asigură, în proiect, realizarea viitoarelor centre sociale, orășelele muncitorești, căile de acces, amenajări multiple și de cele mai diverse funcționalități (deși executanții sînt alții : constructorii de specialitate !).

Există, altfel spus, o muncă de concepție **tehnică** și o alta, cu nimic mai prejos decît cea dintîi, **socială** iar directorul „ICITPML"-Craiova, inginerul **Ion Popescu**, un vechi pasionat al minieritului, îmi vorbește despre ambele cu aceeași lucidă și înverșunată, în același timp, patimă a meseriașului de obîrșie.

Reține așadar că la data înființării Institutului, 1967, și folosind numai exemplul Olteniei, existau aici 2 mine (Horăști și Leurda), plus două cariere ; astăzi sînt 21 mine și 12 cariere, ultimele urmînd a deține 2/3 din întreaga producție de cărbune a zonei la care ne referim. Iar ritmul de creștere este departe de a fi epuizat, dimpotrivă. „Sîntem printre primele țări care au trecut la exploatarea cărbunelui în zone culinare, acest tip de exploatare punînd probleme de concepție și tehnologie dintre cele mai acute !" — ține să precizeze ing. Ion Popescu. Adăugînd, așa pentru a trimite discuția încă din capul locului la lucruri mai puțin plăcute (despre opusul acestora este într-adevăr mult mai ușor să vorbești, avem chiar destul timp !), că există încă două necazuri în producția de lignit, și anume : paralel cu dinamica intensă a producției, calificarea cadrelor **nu a ținut pas** cu volumul uriaș de mecanizare a lucrărilor ; actualele cursuri de calificare se desfășoară la un nivel extrem de scăzut, ele ar trebui regîndite la starea actuală de fapt în minierit și mai ales în concordanță cu necesitățile de mecanizare și modernizare aflate în perspectiva imediat apropiată, **minieritul modern nu se mai poate face** ca pînă acum! Această situație a dus apoi la necazul al doilea : partea electromecanică (înțelegînd prin ea personal, ateliere, organisme etc.), **nu mai** este la nivelul producției. Inadmisibil, de pildă, să mergi în nenumărate rînduri într-o zonă în care s-au instalat 120 kilometri de bandă transportoare și să nu găsești, măcar o singură oară, **toate** utilajele funcționînd normal !?".

Încă o dată, deci : atenție la calificarea oamenilor ! Și este firească preocuparea directorului pentru aceste aspecte, în aparență mai puțin legate direct de activitatea propriu-zisă a institutului — **dar numai în aparență !** — ele fiind determinante în asigurarea producției viitoare de cărbune, pentru buna funcționare a utilajelor aflate deocamdată, aici, numai pe planșetă.

De fapt nu numai pe planșetă, și iată că ajung astfel la ceea ce reprezintă mîndria firească a celor de la „ICITPML"-Craiova : printre realizările de ultimă oră ale inginerilor și proiectanților (toate sînt imposibil a fi cuprinse aici, mă voi referi la cele mai importante) se numără aducerea la bun sfîrșit a studiilor pentru asimilarea **la noi în țară a „complexelor de susținere mecanizată în abataj"** — prototipurile fiind în curs de experimentare la minele Urdari și Mătăsari, asimilarea propriu-zisă efectuîndu-se la Filipeștii de Pădure. Această asimilare a fost necesară datorită îngreunării condițiilor hidro-geologice de exploatare, odată cu coborîrea abatajelor tot mai în adînc. Se realizează de asemenea **„scuturile mecanizate de înaintare în galerii"** (asemănătoare „cîrtiței" folosite la metroul bucureștean, firește însă că de alte proporții), pentru traversarea formațiilor acvifere, în mod expres ; vor intra în faza de experimentare la sfîrșitul acestui an (în actualul sistem, manual, există porțiuni de rocă prin care nu se poate trece — ele vor dispare !).

Se mai află în lucru o serie de instalații de evacuare a cărbunelui din depozite (operație extrem de importantă, care încă mai dă mult de furcă transporturilor **din circuitul economic**) și se află în fază de cercetări **„gazeificarea cărbunelui"** (acolo unde sînt condiții grele de exploatare, sau unde pur și simplu zăcămîntul nu se poate scoate la suprafață : cărbunelui i se dă foc, gazul rezultat din această ardere incompletă — și dirijată — urmînd a fi folosit drept combustibil).

Se va pune în general un mai mare accent pe cercetarea fundamentală și aplicată și de inginerie tehnologică. Se vorbește chiar de o suplimentare de posturi. Se simte nevoia unor utilaje adaptate la condițiile noastre de exploatare din subteran, care sînt deosebit de grele față de cele din alte țări, datorită unor date geologice naturale. Aceste utilaje vor fi, inevitabil, de concepție strict românească, pentru că alte țări **nu au** datele respective. Complexele mecanizate de abataj, precum și tehnologiile și utilajele moderne pentru lucrările de deschidere și pregătire a exploatării, prind astăzi contur pe planșetele specialiștilor din Craiova. Și închei cu o remarcă a inginerului Petre Vasilescu, apropo de această complexă aparatură ce urmează a fi realizată la noi în țară, într-un timp cît mai scurt : „Probabil, peste vreo doi-trei ani, vor veni specialiști din străinătate, la noi, să învețe cum să producă și ei această aparatură". Cu siguranță că vor învăța și alții de la noi, dar, deocamdată, minerii așteaptă aceste tehnologii și utilaje în subteran. De aceea trebuie ca ele să ajungă cît mai repede acolo, pe frontul producției de cărbune.

HORIA PĂTRAȘCU

Uricani, premieră mondială la orizontal 448

La Uricani lucrează adînc, sub pămînt, la orizontul 448, o întreagă uzină mobilă care sapă galerii înalte de 4,20 metri și care răspunde la comenzi adresate prin radio, de la distanță. Ceea ce nu vrea să însemne că undeva, cineva, departe de lumea dezlănțuită, vorbește într-un microfon, cuvintele sînt captate, preluate de un calculator electronic și transformate în impulsuri magnetice. Nu. Nici că la pupitrele sale de comandă se pot asculta buletine de știri și concerte de muzică rock! Comandă prin radio înseamnă aici, în mina de la Uricani, dirijarea unui colos industrial prin manevrarea unor butoane, ca la aparatul de radio de pe noptiera de acasă, unde poți schimba oricînd posturile, tonalitățile, intensitățile și lungimile de undă. Complexul acesta industrial, denumit în limbaj minieresc **„complex mecanizat și automatizat de tăiere și de susținere, de înălțime mare"**, seamănă cu o locomotivă uriașă dar și cu un tanc de dimensiuni macrocosmice care sapă galerii imense sub pămînt, armîndu-le în același timp, extrăgînd minereu și evacuîndu-l pe un sistem de benzi transportoare simplu și eficient. Practic, acest complex, unic pe mapamond la această oră, susține un munte întreg pe care îl sapă temeinic dedesubt, ca o cirtiță de oțel inoxidabil, extrăgînd din adîncuri cărbune cocsificabil de cea mai bună calitate, necesar, atît de necesar industriei siderurgice.

Oamenii își amintesc că uzina aceasta subterană a fost mai întîi un tren de ansamble și subansamble, un tren care transporta cîteva sute de mii de repere cîntărind cîteva sute de tone. Dezarticulat, demontat în curtea întreprinderii, părea un babilon tranzistorizat în care mulți s-au rătăcit ca într-un labirint. Ieșind sau intrînd în schimb, minerii, obișnuiți cu lucrul clasic în galerii, cu mecanizarea de nivel individual, rămîneau ore întregi să cerceteze uzina de oțel, să o imagineze lucrînd în subteran. Critica dintre ei primiseră ca sarcină din partea conducerii întreprinderii să-l studieze pe îndelete, să-l demonteze și să-l asambleze pentru ca să-l dezarticuleze din nou, în vederea transferului în abataj. Printre ei, inginerul Stoica Iacob, șeful de brigadă Amorăriței Ilie, maistrul de schimb Radeș Gheorghe. Evident, una din problemele cele mai complicate a fost evacuarea sa în subteran, la orizontul 448. În vederea acestui transport incredibil au trebuit lărgite galerii, inventate noi mijloace de transport în subteran. Odată montat, cu trei săptămîni mai devreme decît planificările cele mai optimiste, colosul a început să producă, dirijat de la distanță, deci nu din prima linie, ca să se evite orice accident, pînă la 40 tone pe post într-o zi! Și asta în condițiile în care lucrează în pantă înclinată la treizeci de grade! Fără nici un coeficient asumat, de risc, de accident. Cărbunele înalt cocsificabil de la Uricani se exploatează în condițiile unor emanații extrem de periculoase de gaz metan, de hidrocarburi lichide și gazoase care interzic „pușcarea", folosirea explozivilor. Ei bine, prin introducerea **„complexului mecanizat și automatizat de tăiere și de susținere, de înălțime mare"**, pericolul acesta este exclus. Mai ales că imensul aparat aspiră singur gazele și asigură automat umidificarea aerului, a straturilor în care pătrunde.

Lumea științei și tehnicii miniere și-a concentrat atenția asupra minei Uricani în care acționează această uzină, în mod experimental, de 8 luni de zile, fără nici un incident demn de reținut. Această premieră mondială a fost posibilă mai ales datorită conștiinciozității, priceperii, competenței unor oameni modești, organizării perfecte a locului de muncă, asimilării rapide a unor repere care trebuiau înlocuite imediat. Din patru schimburi, de obicei unul e destinat reverificării utilajului, depanării defectelor sau pieselor uzate, astfel încît să se extragă cărbune zilnic și fără discontinuități mari, pe flux neîntrerupt. Și iată că uzina aceasta funcționează ca un ceasornic, fără deficiențe majore, fără întreruperi mari, în așa mod încît s-au propus schimburi de experiență cu alte țări, între care chiar cu specialiști din țara producătoare, pentru ca minerii de acolo să deprindă mai bine dimensiunile exacte ale funcționării sale.

La Uricani, în subteran, nimeni nu ascultă, evident, aparatul de radio, deși, iată, radioul a intrat printre uneltele de lucru ale oamenilor, nu numai printre reperele de agrement. Între timp, minerii care îl întreține și îl exploatează în regim normal de lucru, Buruga Nicolae, Mironeac Mihai, Cealovici Felix, Ștefan Vasile, Jecalu Gheorghe, Stăruială Gheorghe, Corbeanu Constantin, Moldovan Victor, Suciu Vasile, Chițimia Petru înlocuiesc de fapt alți 200 de mineri care ar fi realizat abia în doi ani, prin mijloace clasice de exploatare, cît au realizat ei în 8 luni, în regim de premieră mondială!

Peste cîteva luni uzina aceasta urmează să fie demontată și mutată în alt front de lucru. Se prevede, de asemenea, achiziționarea unor „complexe" asemănătoare în viitorul apropiat. Cert e că deocamdată, la Uricani, în subteran se întîmplă un eveniment unic în lume.

ARON DOMIDE ■

Nu a trecut mult de cînd asociam soarele doar cu bronzul nostru de vacanță, cu plajele și potențele inundate de lumina astrului-părinte, cu galbenul grîului copt sau fructele-n pîrg. Dar cînd criza de energie a „zgîrbulit" omenirea, ne-am adus brusc aminte că în marea regie a naturii soarele este o sursă inepuizabilă de energie, ieftină și nepoluantă. El ne trimitea permanent energia lui din univers, iar noi secătuiam Terra de zăcămintele de combustibili clasici, folosindu-le doar o parte din potențialul lor, restul aruncîndu-l sub forma căldurii reziduale în cosmos. Invitați de conjunctură pe acest drum al utilizării energiei solare, oamenii de știință nu s-au lăsat mult rugați și s-au gîndit s-o convertească în energie termică de joasă și înaltă temperatură, direct în energie electrică, în energie biologică și prin centralele solare în abur și apoi în electricitate. Specialiștii noștri de la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și de mașini de ridicat — I.C.S.I.T.E.E.M.R. — împreună cu alte institute și uzine colaboratoare, „au îndrăznit" și ei să atace de mai mulți ani acest domeniu de mare viitor, și ca și în alte direcții, mintea românească concurează remarcabil în competiția mondială de idei și realizări științifice.

Cum era și firesc, primul pas a fost conceperea și realizarea „celulei" de bază a unei instalații solare, captatorul. Rolul lui este să capteze energia luminoasă a soarelui, s-o transforme în căldură, pe care apoi s-o cedeze unui fluid de transport (apă, aer, soluție de amoniac, freon, antigel), acesta la rîndul lui eliberînd-o în procese tehnologice industriale sau în scopuri casnice. El este de fapt o placă metalică vopsită în negru cu o vopsea specială, care transformă energia solară în căldură, în interiorul plăcii sau pe suprafața ei aflîndu-se canalele prin care circulă fluidul de transport. Placa de captare este montată într-o carcasă tip „seră" (cu geam și izolație) care să permită intrarea energiei solare și să împiedice disiparea căldurii. Avînd la bază o concepție originală, cu un design frumos și elegant, captatorul specialiștilor de la I.C.S.I.T.E.E.M.R. are un randament energetic cu 30% mai bun decît alte modele cercetate în țară, iar performanțele lui remarcabile îl fac competitiv cu cele mai reușite pe plan mondial. Dealtfel, acest lucru este din plin atestat și de premiul care l-a obținut în 1981 la Moscova cu ocazia Expoziției internaționale a inventatorilor din țările socialiste.

— Posibilitățile de implementare a unor instalații solare sînt atît de numeroase, — ne spune șeful laboratorului, inginer Teodor Ionașek — încît simpla enumerare a unor procese tehnologice care beneficiază de ajutorul soarelui vă va convinge de avantajul larg de utilizări industriale. Astfel soarele economisește combustibil, dînd apă caldă pentru zootehnie la Ferma Săftica și pentru industria textilă la Institutul de cercetări textile București, încălzește aerul de uscare a cherestelei la Combinatul din Pitești, a blănurilor la Vidra-Orăștie și a pastelor făinoase la Focșani, prelucrează mezelurile la Salonta cu ajutorul apei calde, și umple cu aceeași apă caldă bazinele de creșterea puieților de pești în deltă. Am lăsat la urmă cea mai mare instalație solară de uscat cereale din lume de la Oltenița, care prin activitatea unor oameni receptivi și harnici din centrală, a parcurs drumul de la proiect la construcție în numai 4 luni.

— Trecînd de la domeniile industriale la universul mai apropiat al familiei, — continuă demonstrația inginerul Mihai Răpeanu —, soarele ne întinde și aici mîna, furnizînd apă caldă menajeră, ba chiar și încălzind locuințele. Spre exemplificare, cu captatorii noștri și cu colaborarea I.P.J.-ului local, I.N.C.E.R.C. și I.R.C.T., un cvartal de blocuri din Timișoara însumînd 500 de apartamente și purtînd romanticul nume de „Cartierul Soarelui", folosește apă menajeră de 70°C, via energie solară. Astfel, în numai 4 luni din anul trecut, s-au economisit 100 de tone de combustibil convențional. Ba mai mult, casa solară experimentală din Neptun care se încălzește cu energie solară și are apă menajeră din aceeași sursă încît vara dă surplusuri și campingului de alături, atinge performanța de a reduce consumul de combustibil cu 70%.

— Fiindcă tot pledăm cu cifre, voi spune și eu cîteva — intervine inginerul

Florian Stăncescu, și el membru al echipei de cercetare. Costul unui m² de captator — 700—1 000 lei. Un metru pătrat de captator dă 50 de litri de apă caldă de 60°C pe zi. Producția din 1981 de captatori a întreprinderii mecanice Sadu este de 30 000 m², care ar produce prin folosire o economie de circa 2 000 tone combustibil convențional.

— Țara noastră este o țară cu un număr mediu de ore de însorire, multe zone pretîndu-se la folosirea energiei solare, în frunte cu delta, litoralul, Bărăganul, zona subcarpatică meridională etc. — adaugă inginerul Paul Zara. Și aș mai vrea să lămuresc o problemă pe care majoritatea oamenilor nespecialiști o văd deformată: energia luminoasă recepționată de pămînt de la soare este mai mare iarna decît vara, deoarece atmosfera este mai clară!

Am înțeles și o parte din „of"-urile acestor oameni, care pe măsura investiției de suflet și competență pe care au făcut-o în cercetările lor, vor ca lucrurile să meargă mai bine și pe restul filierei. Astfel, I.A.A. Alexandria, care a preluat fabricația captatorilor de la uzina din Sadu, trebuie să urgenteze punerea în funcțiune a liniilor tehnologice și la o capacitate suficientă pentru nevoile interne și solicitările la export, formulate deja de țări cum ar fi S.U.A., U.R.S.S., Austria, Ungaria. În plus, cum fiecare trebuie să fim niște cumpătați gospodari ai energiei, aceste utilaje simple care sînt captatorii solari să poată fi cumpărați din magazine de orice om care vrea să și le monteze pentru diverse nevoi în propria gospodărie. Iar la nivelul economiei naționale, să se facă o reinventariere a tuturor posibilităților de implantare a instalațiilor solare în procesele industriale. Să nu ne speriem în fața noului, și din comoditate și inerție, să facem să ruginească o idee atît de generoasă, consumînd liniștiți combustibilii aduși pe valută grea din import și făcîndu-ne că nu vedem pe cer soarele care ne zîmbește a energie.

În timpul vizitei ce o făceam familiei de captatori, ne frapează în curtea institutului o instalație compactă, cu „fruntea" compusă din panouri solare care străluceau în razele acelei dimineți senine de iarnă. Aflăm că este o instalație de produs gheață cu ajutorul energiei solare. Ne mirăm, știind că gheața trebuie s-o ferești de razele soarelui ca să nu se topească, și iată că specialiștii români, paradoxal, o produc cu ajutorul „inamicului" ei. Primim explicații de la principalul pion al acestei cercetări, inginerul Mihail Staicovici, la care competența și pasiunea sînt invers proporționale cu numărul anilor tineri.

— Instalația solară frigorifică se bazează pe principiul absorbției clasice a amoniacului în apă, în timpul zilei, cu energia soarelui distilîndu-se și stocîndu-se amoniacul, care prin destindere în evaporator noaptea fabrică gheață. Este foarte simplă constructiv, nu are nici o piesă în mișcare, astfel că pompele și compresoarele unei instalații clasice de produs gheață au dispărut. Pe lîngă faptul că nu mai consumă energie electrică, siguranța în exploatare și viața ei sînt considerabil mai mari. Fiind independentă energetic, poate fi plasată și în locuri izolate, pe pămînt sau apă (ca o construcție lacustră), pentru a folosi în acest ultim caz și răcirea naturală. Instalația este flexibilă, putînd să producă și apă sau aer rece. De unde ideea de a nu mai produce gheață, ci a o lua pe cea fabricată natural în marele laborator al naturii, și a organiza mari depozite, unde vara să fie conservată cu aerul rece produs de instalația noastră.

Aflăm că o astfel de instalație de produs gheață este prevăzută să fie amplasată în delta pentru conservarea peștelui și produselor din pește. Parcă e mai simplu și economicos să folosești instalația solară decît să aduci gheață cu vaporul, în plus nepoluînd sonor și cu deversări nocive acest colț de rai. Și în acest caz, totuși, Întreprinderea de utilaj tehnologic Bistrița, care pînă acum a pus serios umărul, va trebui să urgenteze fabricarea modulelor instalațiilor de 200 kg/zi și 1,5 t/zi gheață concepute de I.C.S.I.T.E.E.M.R. și proiectate de I.P.S.C.A.I.A. Numeroși solicitanți care bat la ușile institutului nu ar mai pleca cu elanul tăiat, ci ar putea să le achiziționeze urgent. În plus procedeul fiind competitiv pe plan mondial, ar trebui popularizat și în exterior, astfel ca multe țări cu mult soare și condiții vitrege de surse de energie clasice să poată cumpăra agregatul nostru cu inscripția: „Made in Romania".

Cercetătorii de la I.C.S.I.T.E.E.M.R. și colaboratorii lor au pus toată pasiunea, competența și sufletul lor într-un atelaj prețios topit la razele soarelui din care a ieșit acest produs remarcabil din gîndire românească.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Opinia unui alegător

Selecția valorilor

Una din șansele hotărîtoare pentru progresul unei societăți se află categoric în procesul foarte complex, e adevărat, și foarte complicat, al selecției valorilor. De mai multă vreme îmi propun să aduc aici, în discuție, această chestiune și tot de atîta vreme îmi spun că nu am încă toate argumentele necesare și tot am așteptat apariția vreunei lucrări de cercetare sociologică pentru a-mi confrunta opiniile cu concluziile unei astfel de întreprinderi științifice, după mine de cea mai mare importanță. Deocamdată nimic pe piață, ca să zic așa, în acest domeniu și am impresia că nici nu se află în pregătire. Rămîne așadar, îmi spuneam, deunăzi, să încerc să provoc măcar o discuție pe această temă.

Și iată, încep prin a sugera gazetei care mă găzduiește cu o nobilă înțelegere să publice într-un viitor mai apropiat date și informații care să ne arate cum au fost selectați. La vremea lor, de sistemul educațional și de aparatul administrativ corespunzător un **Vasile Pârvan**, să zicem, sau un **G. Călinescu**, **Iorga** sau **Șerban Țițeica** sau, mai aproape de noi, **Hulubei**, atomistul, **Danielopolu**, **Hortolomei**, **Nenițescu**, **P. P. Negulescu**, filosoful, etc., etc., și sînt convins că specialiștii redacției vor găsi și alte nume ilustre care să aleste prin evoluția lor spre celebritate un anume proces de selectare.

E bine să vedem și la ce vîrstă au ajuns unii dintre ei profesori universitari pentru că majoritatea au ajuns foarte tineri, ceea ce iar spune ceva anume despre selecție, și despre felul cum s-a făcut ea, pe vremea lor, astfel încît lor li s-a oferit șansa să se afirme iar societatea, la rîndul ei, și-a oferit și ea șansa de a-i exploata în favoarea progresului ei.

Să zicem că încă de pe băncile facultății — cum se întîmplă în toată lumea — un student la matematică manifestă aptitudini de excepție capabile să atragă luarea aminte asupra lui și să ne facă să sperăm în șansa de a oferi științei românești un argument pentru afirmarea ei și, evident, practicii producției o altă șansă. Ce facem noi pentru a-l deosebi de studentul care e merituos pentru o modestă catedră profesorală? Ce mijloace avem ca să-i acordăm studentului de excepție odată cu terminarea cursurilor, condiții de specializare și de elaborare la nivelul dotării lui?! Iată o întrebare care atrage atenția asupra pericolului uniformizării nivelatoare. Dacă între media zece cu „magna cum laude" — cum se notă pe timpuri — și media onorabilă de trecere, șase sau șapte, nu avem posibilitatea să optăm, fiind amîndouă la sfîrșitul facultății la fel de valabile, vă dați seama ce pericol ne pîndește în viitor.

Dacă studentul sărac care era G. Călinescu, în loc să fie trimis să-și desăvîrșească aptitudinile de excepție, trebuia să împărtășească regimul nivelator și, la rînd cu toată clasa lui, să-și îndeplinească o misiune de stagiu fără perspectiva selecției viitoare prin concursuri, cultura română nu se mai putea mîndri azi cu marele cărturar, literatura română ar fi fost, vă dați seama, cît de săracă, un mare model pentru generațiile tinere lipsea din panteonul spiritualității naționale. Eu dau un exemplu din spațiul culturii umaniste, dar imaginați-vă pe doctorul Babeș fără șansa de a studia și lucra la Paris, unde, atunci, se afla o mare școală de medicină?!

Cum ajunge azi, un tînăr de excepție, cercetător în institutul care îi poate oferi condițiile de a descoperi și inventa?! Am văzut toți, la televizor, un om de știință american, nu împlinise, mi se pare, treizeci și cinci de ani, prezentat drept un mare savant și invitat să comenteze un film despre istoria cosmosului. Dacă la mai puțin de treizeci de ani el era recunoscut ca un savant înseamnă că cineva anume îi selectase din facultate și îl trimisese să studieze și să lucreze imediat într-un centru de specialitate, altfel nu putea ajunge savant. Eu pun întrebarea și mai brutal: dacă un student în domeniul cibernetică se dovedește, din școală, un creier de elită, ce facem cu el mai întîi, îl trimitem la Babadag, profesor de fizico-chimice, exact în anii cînd creierul lui de elită trebuie să fie pus în situația de a elabora?! Orice profesor bun poate crea un climat excepțional de învățămînt la Babadag și poate determina selectarea unui viitor savant, dar cînd savantul a fost detectat, e bine, întîi, să-i blocăm un număr de ani?

Nu e nici o noutate că întotdeauna și pretutindeni și în socialism societatea progresează prin înaintemergători — aceștia sînt produsul societății și al șansei pe care societatea și-o oferă selectîndu-i și favorizînd afirmarea lor. Acesta ar fi un capitol al intervenției mele de azi izvorîtă din datoria patriotică de a determina dialogul în jurul problemelor cu care ne confruntăm.

Al doilea capitol îl constituie **selecția valorilor în procesul producției propriu zise. Despre asta, însă, numărul viitor.**

DINU SĂRARU ■

P.S. Nu pun în discuție sistemul repartizării, precizez, sistem care dealtfel și el poate fi îmbunătățit, pentru că nici aici criteriul notelor nu e foarte clar și sigur (mai ales).

Iarnă blîndă la Feldioara

Foto : A. MIHAILOPOL

Şcoala de ţărani din Purani

Toţi muncitorii pămîntului din Purani ştiu cine este „nea Vică". Acest ţăran din Moşteni — o comună apropiată — cu mare autoritate profesională în agricultura teleormăneană (şi nu numai) îşi aruncă adeseori privirea prin lanurile vecinilor săi din Purani. Fapt care şi explică de ce lui Marin Nedea, bunul său vecin şi prieten, preşedintele C.A.P.-ului Purani, îi spune uneori „profesorul". Nea Vică (pe numele său adevărat : Constantin Cătrulă) îşi aminteşte cum cu zece ani în urmă „vecinii" săi au pus la cale, el i-a zis „o aventură", al cărei rost l-a înţeles tîrziu după aceea. 84 de bătrîni din sat, fruntea luminată a Puranilor, au fost urcaţi în două autobuze, după ce li s-a luat mai întîi tensiunea, şi plimbaţi o lună întreagă prin ţară. Să vadă şi binele şi răul. Să-l vadă, să-l pătrundă şi să-l tălmăcească cum ştiu doar ei. Calculul era precis : cei ce se vor întoarce, se vor pricepe ce şi cum să povestească celorlalţi. Ceea ce s-a şi întîmplat. Cam aşa s-a născut şi a tot dăinuit pînă azi, mai bine de un deceniu, aşa-zisa **şcoală de ţărani de la Purani.** O instituţie fără clădiri speciale şi fără vacanţe. Atestată doar în conştiinţa localnicilor ca un obicei al locului, mai vechi, acum redeşteptat şi pus la treabă. Profesioniştii ai pămîntului azi, cooperatorii din Purani nu au uitat că înainte de toate sînt ţărani şi că tradiţia acestei condiţii a lor înseamnă nu abolirea învăţăturilor despre pămînt ale generaţiilor dinainte, a „judecăţii ţărăneşti", cît amplificarea ei cu noutăţile agrotehnicii, dar şi cu cele ale vieţii la ţară.

Într-o seară din toamna trecută, întîmpinînd întoarcerea vitelor de la păşune, l-am cunoscut pe **Ion Pîrgă**, şeful fermei zootehnice, şi m-am pomenit întrebînd : Ce lipseşte ca fiecare C.A.P. din ţară să aibă vite cel puţin la fel de frumoase şi de productive ca la Purani ? **„Vita, chiar de-i vită, să o îngrijeşti şi să-i pui hrana în faţă ca lumea ! —** mi-a răspuns pe nerăsuflate omul din faţa mea. **Să nu i-o arunci, să nu i-o calci în picioare. Cum îi dai vitei ce-i trebuie, aşa-ţi dă şi ea ţie ! Necazul altora aud că e furajul. Suprafeţele afectate furajelor trebuie întreţinute şi supravegheate aidoma celor de la cultura mare, ba chiar mai bine, aş zice eu ! Cheia răspunsului este, însă, asta : CUM SÎNT OAMENII DE LÎNGĂ VITE ? Avem îngrijitori care de 20 de ani fac numai această treabă, şi nu oricum : alde Dumitru Nedelea, Stan Pisică, Marin Bică şi alţii. N-ai să vezi o vacă îngrijită de ei să iasă la reformă, cum se zice, că aşa-i dispoziţia, cînd îi vine sorocul în scripte, atîta timp cît ei ştiu, că din ea încă se mai poate scoate producţie bună. Şi experienţa lor n-a dat greş pînă acum niciodată ! A zecea parte din cireada noastră o reprezintă elita recordmenelor : peste 40 litri zilnic de la fiecare. Între ele, „Cocoana" are reputaţia unei adevărate campioane naţionale".**

În sfîrşit, faţă în faţă cu **Marin Nedea,** preşedintele C.A.P.-ului, la o felie de dovleac copt. Se încălzeşte greu. Erau de faţă şi Oniţă, vicepreşedintele C.A.P.-ului, şi Traian Mitrea, zis „ingineru", omul care a ridicat cu mîna lui noile grajduri şi padocuri, şi „vecinul Vică", şi Pîrgă, şi Gh. Predilă, preşedintele U.J.C.A.P.-ului Teleorman, „inginerul cu inimă de ţăran" — cum îi spune Oniţă. Se discută pe apucate şi de toate ; mai ales agricultură. **(„De ce se ignoră cuvîntul unui specialist ca Vrînceanu, ori ca Sineşti ? Ce s-a făcut cu hibridul A-15 — „Arnăutu", ăla de trag albinele la el de atîta zahăr cît are în boabe !?"** — Nedea ; **„Ţi-aduci aminte,** Marine, **spicul era parcă vrabie. Avea 68 de boabe. Ăsta ce-l avem acum n-are decît 48—50 boabe. Cu ăla scoteam şi 6 000 la hectar. Merge al naibii, dacă lucrezi la el cu potasiu şi-l pui nu după leguminoase, ci după floare, ca să-l poţi controla".** — Vică ; **„În platou, acolo, la porumb, dacă făceaţi culoare de ventilaţie la densitatea de 60 000 fire, scoteaţi cu mult mai bine"** — Predilă ; **„N-am plecat în concediu pînă n-am dat apa ce-i trebuia porumbului, că la seceta aia, ce-i trebuia lui era apa nu ventilaţia ! —** Nedea ; **Un inspector de la bancă, speriat de cît plătesc pe zi femeilor ce lucrează acolo, că numai femei am pus la irigaţii, s-a dus să le vadă şi de ce a văzut şi cum le-a văzut el acolo i s-au făcut ochii ca la prepeliţă. A recunoscut şi el : Aţi făcut exact ceea ce se cuvenea. O ţărancă face azi treaba cît alte 200 înainte !"** — Oniţă).

Se discută şi despre morală, despre muncă : **(„Nu credeţi că ne creştem rău copiii ? De ce muncesc femeile în C.A.P.-uri ? Pentru că băieţii laţi în spete ca Buzeştii lui Mihai Viteazu citesc Sportul în centrul Alexandriei ! Cunosc pe unul care-şi trimite copiii vara la bunici, la ţară. Şi ăla-i pune la muncă : la grădină, la păscut, prin grajduri, în livadă, la întors şi căpiţat fînul... La urmă bunicii sînt atenţi cu ei : le dau bani să-şi cumpere cărţi, haine, biciclete. Şi ce-i rău în asta ? Păi, copiii ăştia se frămîntă-n călcîie cînd vine vremea să plece la bunici la treabă !").** Apoi, am schimbat gînduri despre etnografie, puţină politică, puţină literatură (după ce cineva îi dăduse lui Nedea ultima carte a lui Ţoiu cu autograful autorului), şi iar despre agricultură. Despre istorie, şcoală şi educaţie, despre femei şi iar despre pămînt : **(„Pămîntul e o luptă ! Nu-i aştepta roada cu mîna-n sîn ! A nu te bate pentru planta aflată în primejdie, e ca şi cum nu te-ai bate pentru om. Eşti în afara socialului ! Ţăranul nu s-a descalificat. El face după cum îi trebuie şi-i e bine pămîntului, nu după ordonanţe ministeriale. Cel mai bun tehnolog, cel mai bun economist al ogorului este tot ţăranul. Pătulul de acasă îl judecă cel mai bine !"** — Nedea).

Am mers prin lanuri, pe la brutăria satului şi discuţiile n-au contenit. Oricum o suceam, ajungeam tot la ţărani, la munca lor, la pămînt. Aud încă şi acum depănîndu-se o amintire : **„Cînd am învăţat Meşterul Manole, m-am întors de la şcoală trist de tot. Mama, care nu prea ştia carte, a încercat să mă descoasă. În mine rămăsese părerea că Manole era un om rău. Tîrziu am înţeles că Ana lui era tot ce avea mai de preţ şi o sacrificase unui ideal mai presus de viaţa lui şi a ei. Şi mi-am zis atunci : Să treci prin viaţă fără să faci nimic, e ca un fluviu fără apă !"** — Era vocea lui Marin Nedea.

A fi ţăran, este înainte de toate, **o meserie. O profesie. Şi o morală.** Ţăranul nu a dispărut odată cu explozia aşa-zis civilizatoare a urbanismului. **Profesioniştii ai pămîntului sînt şi vor fi şi de acum încolo : ţăranii.** La Purani, în Cîmpia Teleormanului, ei au fost aceia care mi-au adeverit asta prin faptele, dar şi prin fiinţa lor. Şi, ascultîndu-i, le-am simţit harul adînc şi fermecător, aşa cum numai ei ştiu, din străvechime, să alăture vorbele pline de înţeles : **„Sînt mulţi pe aici cu sînge ager în ei. Ştiinţa lor e adîncă şi nu purced la treabă decît cînd ştiu că ceea ce au de făcut e bine şi cu cîştig. Dacă pe piaţă nu e marfă de-ajuns, asta e act de acuzare împotriva noastră, a ţăranilor. Adică, munca nu a fost făcută UNDEVA cum trebuie !"**

Lecţia de morală, dar şi de un fel de romantism revoluţionar pe care Marin Nedea nu s-a sfiit să ne-o administreze luîndu-şi ca martor satul întreg cu toată istoria lui, mai veche şi mai nouă. Pentru că, acestor împătimiţi profesionişti ai pămîntului, ţăranilor, aşa cum nu le este teamă de muncă, nu le este teamă nici de adevăr.

CORNELIU ANTIM

Poezie şi matematică

Pînă cînd fizicienii lumii moderne au descoperit că cearta dintre frig şi cald poate fi folosită pentru a crea curent electric şi a aprinde o lumină, mulţi gînditori din vremurile cele mai îndepărtate şi-au închinat viaţa „luptei dintre contrarii". S-au creat sisteme filozofice, s-au creat religii şi mituri, s-au creat şi marile poeme ale lumii.

Vremuri dedemult, cînd Heraclit punea la temelia Universului APA şi FOCUL !

Au venit apoi băsmuitorii, azi chiar biologii — de-au despărţit şi apa în apă VIE şi apă MOARTĂ...

Au venit şi misticii lumii, gnostici şi agnostici, de-au despărţit şi focul în flacăra IUBIRII şi în flăcările IADULUI... Nu a scăpat nici Democrit, marele materialist al antichităţii. Visînd un atom care să poarte cămaşa pe dos, fizica modernă vorbeşte tot mai mult despre MATERIE şi ANTIMATERIE...

Trăim între veşnice contrarii şi asta o ştie azi toată lumea. Pînă şi timiditatea din începuturile existenţei noastre, acea teamă de puterea cuvîntului rostit (cînd nu se vorbea ziua de întunericul nopţii), a fost răscumpărată, redescoperindu-i comunicării CU vorbe o soră vitregă, numită comunicarea FĂRĂ vorbe : TELEPATIA.

Lîngă acest CU şi lîngă acest FĂRĂ, lîngă PLUS şi MINUS tot ceea ce există capătă mişcare, timp, creştere şi descreştere, viaţă adevărată. Infinitul, cel mai greu de închipuit şi cel mai de dor cuvînt din toate limbile pămîntului, încape, în cele din urmă, între PLUS şi MINUS infinit.

Semnele atît de simple ale străvechilor matematicieni : +, —, X, : precum şi NUMERELE au umplut repede mintea omenească. Ele au fost primele pietre pe care s-a ascuţit gîndirea. Totul se adună, se scade, se înmulţeşte şi se împarte. Pentru aceasta Natura are toate numerele la ea. Dar dintre ele numai unul singur a fost cel ales, cel nimerit de noroc să măsoare şi să dea măsură armoniei şi frumuseţii. I s-a spus : Numărul de AUR. Nimic deosebit în felul cum ni se arată : 1,6180339... Deosebit rămîne faptul că acestui Număr-Rege antichitatea pare să nu-i fi găsit Numărul-Măscărici, sau că Numărului de Aur nu i s-a opus un număr, să zicem, de Pămînt sau Apă, sau de Foc. De ce ?! Să fi fost prea mare iubirea şi respectul pentru acest număr ? Calităţile lui sînt, nici vorbă, reale : Fără el nu s-ar fi putut gîndi următoarea „frază" matematică : A + B supra A este egal cu A supra B.

$$\frac{A+B}{A} \quad \frac{A}{B}$$

unde :

$$\frac{A}{B} = \sqrt{\frac{5+1}{2}} = \frac{2,236967+1}{2} = 1,6180339$$

Şi tocmai această **frază,** numită : **Proporţia de Aur** a fost descoperită,, împărţind frumuseţe şi rigoare marilor construcţii ale antichităţii şi evului mediu dar şi marilor temple vii ale naturii... Nu putem împărţi un cerc în cinci părţi egale şi nu putem face o stea în cinci colţuri fără ajutorul Numărului de Aur. Dar steaua de mare, cu cele cinci braţe ale sale o fi cunoscînd acest număr ?!

Întrebarea poate să pară doar poetică dar ea are un temei. Să consultăm un matematician contemporan. Iată ce scrie cunoscutul autor al **Istoriei matematicii în România,** George St. Andone în **Varia Mathematica** (Editura Albatros, 1977, pag. 58) : „Dar, să nu se creadă că secţiunea de aur şi proporţia divină se întîlnesc în ştiinţe şi arte (inginerie şi arhitectură) numai din timpul Renaşterii sau, eventual, din Vechea Eladă. În gravurile făcute de oamenii preistorici, urmaşi ai omului din Neanderthal sau Cro-Magnon, urmaşi care au reprezentat cai, mamuţi, bizoni sau reni, se respectă proporţiile şi chiar proporţia divină. Evident, ei nu ştiau nimic despre proporţii. Nu ştiau nimic despre figurile asemenea din geometrie, dar respectau proporţiile, executau la scară, desenau **asemenea** cu cele ce vedeau în realitate, respectau simetria".

Să reţinem de aici că proporţia divină (proporţia de aur) se întîlneşte în formele armonioase şi dinamice ale diferitelor temple vii din natură : cai, mamuţi, bizoni, reni etc. Să reţinem calităţile neîndoielnice ale Numărului de Aur şi ale proporţiei născută din el şi să ne întrebăm în continuare dacă nu tocmai aceste calităţi ar fi trebuit să forţeze pe vechii gînditori în a grăbi descoperirea acelui Număr de... Pămînt, alături de care, într-o opoziţie suverană, Aurul Numărului de Aur să poată străluci şi mai puternic. Dar cum să-l descopere ? Poate că nici nu exista...

Şi totuşi, opoziţia avea să apară pe un alt plan, al simbolurilor, atunci cînd Numărul de Aur a fost rebotezat ca Număr Divin iar Proporţia de Aur — ca Proporţie Divină. Logica mistică a noului nume este uşor de explicat : Pornindu-se de la existenţa Numărului de Aur în armonia formelor naturii s-a admis că natura însăşi a fost creată cu ajutorul acestui număr şi, astfel, prin înrîurirea filozofiei lui Platon, acest număr ar exista dinaintea naturii, ca idee pură, ca număr al zeilor.

De fapt, în antichitate această credinţă se referea la noţiunea de număr în general : „Haosul primitiv, lipsit de ordine şi de formă şi de tot ceea ce diferenţiază după categoriile de calitate, cantitate etc., a fost organizat şi orînduit după Număr" (Nicomach de Gerasa, în Theologumena Arithmeticae). Trecut din patrimoniul laic al aritmeticii în patrimoniul filozofiei idealiste, Numărul Divin a căpătat în mod firesc o opoziţie în infern. Mai simplu spus, de numărul BINELUI trebuia să atîrne numărul Răului... Şi acest număr există. Este numărul 13 ! Pe mai toate meridianele lumii, tradiţia populară consemnează semnul nefast al acestui număr. Dar de ce numărul 13 ? Oricît de grăbiţi ar fi fost acei mistici gnostici însărcinaţi să găsească Numărului Divin un opozant, ori-

De 25 de ani militant pentru o idee

DR. ING. BOLD ION S-A NĂSCUT ÎN 1935 LA CÎMPULUNG MUSCEL ; ABSOLVENT AL FACULTĂȚII DE AGRONOMIE ÎN 1957 ; SE CONSACRĂ ACTIVITĂȚII DE ORGANIZAREA TERITORIULUI DEVENIND INGINER PROIECTANT PRINCIPAL GRADUL I LA INSTITUTUL DE GEODEZIE, FOTOGRAMMETRIE, CARTOGRAFIE ȘI ORGANIZAREA TERITORIULUI ; ÎN 1969 DOCTORATUL ÎN ORGANIZAREA TERITORIULUI ; DIN 1965 TITULAR AL DISCIPLINEI DE ORGANIZAREA TERITORIULUI LA ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE ; PUBLICĂ 20 CĂRȚI ȘI SINTEZE, 160 DE ARTICOLE.

— Cum se poate defini sistemul de organizare a teritoriului ?

— Organizarea teritoriului se definește sintetic prin totalitatea intervențiilor cu caracter permanent ce urmăresc restructurarea, modelarea și echiparea optimă a teritoriului, adecvat valențelor sale economice, particularităților sociale și specificului natural — afirmîndu-se tot mai pregnant ca o acțiune de sinteză integrată dezvoltării complexe a economiei. Constituind unicul mod de coordonare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată organizarea teritoriului se afirmă ca o soluție globală de optimizare a folosirii spațiului, în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății.

Într-o accepțiune foarte largă, organizarea teritoriului cuprinde complexul acțiunilor de punere în valoare a resurselor, dezvoltarea integrală din punct de vedere economic și uman. De aici, concluzia practică pe care am desprins-o de a considera în unitatea lor dialectică, acțiunile care contribuie la realizarea a acestui scop — sistematizarea teritoriului și localităților, organizarea teritoriului interunități și în cadrul unităților, amenajamentele silvice, amenajarea bazinelor hidrografice, gospodărirea apelor, îmbunătățiri funciare, a căilor de comunicație etc., a tuturor studiilor de amplasament, proiecte și detalii de execuție — prin integrarea într-o concepție de ansamblu, într-un sistem.

— Cum apreciați rolul sistematizării teritoriale ?

— Desigur, sistematizarea teritorială complexă rămîne principala formă de organizare a teritoriului, rezultată din funcția sa de asigurare a cadrului general pentru folosirea rațională a spațiului geografic și socio-economic în concordanță cu planificarea dezvoltării. Condiția socio-economică asigură în socialism realizarea sistematizării teritoriale la nivel național și a județelor pe baza unei concepții unitare în cadrul strategiei de dezvoltare, repartiția rațională și echilibrată a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a rețelei de localități, a rețelelor de echipare tehnică, gospodărirea resurselor funciare, protecția mediului etc. Cadrul general creat de sistematizarea teritorială este obligatoriu pe celelalte trepte de organizare și amenajare a teritoriului, raționalitatea acestora fiind dictată de modul în care se integrează în dezvoltarea de ansamblu. Subliniez că realizarea studiilor de sistematizare complexă a județelor țării noastre au creat posibilitatea analizei sistematice a rețelei de localități oferind posibilitatea determinării încă din 1975 a celor 400 așezări rurale care vor deveni centre urbane (industrial-urbane sau agrar industriale), respectiv 120 de ani în 1980, 140 pînă în 1985 și 131 pînă în 1990, ceea ce oferă posibilitatea localizării tuturor dezvoltărilor, a concentrărilor populației, dotărilor și echipărilor pe acest sistem de localități integrate la nivel național.

— Cum vedeți legătura dintre elementele constitutive ale sistemului de organizare a teritoriului ?

— Politica rațională de folosire a pămîntului, reglementarea concentrării și coordonarea amplasării construcțiilor, măsurile de reglementare a dezvoltării așezărilor urbane și rurale, a căilor de comunicații ca și totalitatea măsurilor de amenajare a teritoriului sînt elemente direct influențate, condiționate de organizarea teritoriului. A devenit o realitate a zilelor noastre că asemenea aspecte nu mai pot fi văzute izolat, ci încadrate în ansambluri teritoriale, strîns legate de întreg echilibrul natural — economic și social.

— Nerespectarea acestui concept de organizare și amenajare integrală a teritoriului poate avea implicații nedorite în cazul nerespectării ?

— Desigur, poate avea asemenea implicații prin degradarea resurselor naturale, poluare, neeconomicitatea folosirii fondurilor, concentrare, aglomerări ș.a.

Este edificator exemplul luncii Dunării, zonă care după lucrările de îndiguire totală și desecări, continuă să aibă însemnate suprafețe cu exces de apă permanent, înmlăștinite și invadate de vegetație acvatică, sau prezintă procese de sărăturare astfel că de fapt creșterea suprafeței arabile cu 180 000 ha nu s-a realizat. În schimb s-a ajuns la dereglarea echilibrului ecologic al Dunării care, din cauza desecării lacurilor limitrofe, nu mai sînt locuri de înmulțire a peștilor. Or, o amenajare agro-silvo-piscicolă ar fi fost mult mai rațională (așa cum a susținut Grigore Antipa). De asemenea, amplasarea unor obiective industriale sau agro-industriale fără integrarea în teritoriu ridică acum probleme extreme : sau dezafectarea obiectivelor sau a localităților. Este cazul complexelor de porci de mare capacitate de la Caracal, Băilești ș.a. care poluează mediul înconjurător. Iar concentrarea unor industrii de prelucrare a produselor agricole în mari unități generează o rază mare de aprovizionare cu materie primă respectiv neeconomicitatea transporturilor concomitent cu supradimensionarea unor localități cu consecințele care decurg din aceasta.

Nu mai puțin semnificativ este cazul unor mari sisteme de irigații care realizate fără o prealabilă modelare-nivelare a terenului fac ca însemnate suprafețe de teren să fie ocupate de bălți (chiar în zona de nisipuri Sadova-Corabia și Bărăgan), iar rețelele de desecare trasate ulterior pentru evacuarea excesului de apă, creează condiții necorespunzătoare exploatării agricole.

— Ce considerați necesar pentru dezvoltarea organizării teritoriului la nivelul cerințelor societății ?

— Mai întîi, ar trebui realizat un studiu complet și cuprinzător asupra organizării teritoriului, cu evidențierea originii și a cauzelor economico-sociale care au generat-o, cu evidențierea evoluției de la origine și pînă în prezent. În al doilea rînd, este necesară dezvoltarea în învățămîntul superior a cursului de organizare a teritoriului. Apare, de asemenea, ca o necesitate unificarea activității de proiectare în organisme unitare sub o coordonare unitară. Astfel, institutele de proiectări județene ar trebui unificate cu oficiile județene de cadastru și organizarea teritoriului ceea ce ar crea cadrul, continuitatea și unitatea de concepție și acțiune a activităților indiferent dacă se referă la spațiul urban sau rural. În sfîrșit, ar fi necesar ca în locul a peste 30 de legi ce se referă la sistematizare și organizarea teritoriului la fondul funciar, la modul de realizare a diferite echipări să se realizeze un cod unitar pentru că teritoriul este unitar și numai astfel poate fi gospodărit rațional.

— Dar pentru dv. ce vă doriți în viitor?

— Îmi doresc să văd tipărite cele două cărți pe care le-am scris, „Economia funciară" și „Ordonarea spațiului rural", precum și ediția a II-a a „Organizării teritoriului" din 1974. Aș dori, de asemenea, să văd organizarea teritoriului introdusă ca disciplină la Institutul agronomic „N. Bălcescu". În fine, îmi doresc să fiu proiectant la principalele lucrări de sistematizare și organizarea teritoriului ce se vor realiza în viitor.

NEAGU UDROIU ■

SERTARELE BIROCRAȚIEI

sau cum se toacă timpul și răbdarea inventatorilor?

Paul Matei este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri. Inventator prin vocație și dăruit pînă la sacrificiu acestei îndeletniciri, el întruchipează și definește în cel mai înalt grad portretul concret al pasiunii. Este autorul unui număr de aproximativ 50 de invenții. Ele nu sînt nici agregate uzinale, nici structuri sofisticate, ci pur și simplu lucrușoare menite să sporească bucuriile și confortul domestic : veioze multifuncționale, jucării mecanice și electronice de cele mai diverse tipuri, dispozitive de alarmă și avertizoare împotriva incendiilor și inundațiilor, sobe ce se încălzesc prin conversia energiei luminoase, orgă de lumini, agrojet și biostimulatoare pentru grădinile de zarzavat și alte asemenea „mărunțișuri" nostime și foarte utile. Deocamdată ele sînt simple unicate ce populează casa inventatorului și lumea de vise a fetiței sale, Mădița. Dar despre ele am vorbit în relatările noastre anterioare.

Acum, plecînd de la invențiile lui Paul Matei, ne propunem să poposim într-o lume mai puțin romantică : cea a unor inși de foarte felurite profesii și care din diferite motive, dar mai ales din indolență și nepricepere, și-au luat cu de la sine putere dreptul de a frînge zborul ideilor generoase, de a le rătăci în hățișurile birocrației și, în ultimă instanță, de a umbri entuziasmul unor creatori inventivi.

Iată mai întîi odiseea invenției denumite **„Procedeu chimic pentru combaterea și preîntîmpinarea degradării solului"**. Este vorba, ne informează inventatorul Paul Matei, de o substanță capabilă de a combate eroziunea solului și de a-l revitaliza cu substanțe nutritive și biostimulatoare.

Invenția a fost înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, sub numărul 099490, din 16 decembrie, 1979. De aici, conform regulamentului, a fost trimisă pentru obținerea avizului unui for de specialitate, în cazul de față, „Stațiunea de control și cercetări pentru combaterea eroziunii solului" din Perieni (Vaslui). Dar cum răspunsul nu a catadicsit să sosească în termenul legal de 30 zile și nici în următoarele trei luni, O.S.I.M.-ul a expediat cea de a doua adresă, datată 4 aprilie 1980, iar după alte 16 luni, cea de a treia, aceasta din urmă purtînd data de 19 august 1981. În total, 20 de luni ! În sfîrșit, după un asemenea răgaz de gîndire stațiunea din Perieni înștiințează O.S.I.M.-ul că este dispusă să experimenteze procedeul lui Paul Matei, dar că avizul de specialitate trebuie să-l dea „Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie din București. (Semnează : director inginer Gheorghe Stoian și I. Corduneanu, responsabilul cu invențiile). Ca alte cuvinte, aproape doi ani pentru expedierea unei misive ce putea fi redactată în mai puțin de o oră !

Într-o asemenea situație, evident, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a fost nevoit să ia lucrurile de la început și să le expedieze documentația la noua adresă indicată. Ne întrebăm totuși dacă inventatorul va avea de data aceasta mai mult noroc, mai ales că, termenul legal, în care răspunsul ar fi trebuit să sosească, a fost din nou depășit.

Iată în continuare situația cel puțin paradoxală a unei suite de adrese expediate de data aceasta de către O.S.I.M. inventatorului Paul Matei. Ele se referă la o altă creație a inventatorului, intitulată **„Combustibil utilizat la instalațiile de conversie solară și biochimică"**. În prima se arată că Ministerul Industriei Chimice, ca urmare a avizului **pozitiv** dat de către „Institutul central pentru proiectări și control al apelor reziduale", a comunicat la O.S.I.M. că a desemnat ca titular al eventualului brevet, unitatea ICECHIM București. Cu alte cuvinte, o veste îmbucurătoare, dar care avea să fie întunecată curînd de către o a doua adresă, prin care același O.S.I.M. vine să înștiințeze pe autorul invenției că : „În urma examinării dosarului menționat mai sus (și care se referea **exact** la aceeași invenție — n.n.), inclusiv a avizului întocmit la „Institutul central pentru proiectare și control al apelor reziduale" (unde invenția a dobîndit aviz favorabil cum dovedește adresa precedentă — n.n.), se constată — spune noua adresă — că acest aviz este **parțial pozitiv, dar cu rezerve** (sublinierea noastră) pentru următoarele considerente principale : ar fi posibile unele din soluțiile respective, însă necesită o examinare aprofundată în vederea bilanțului de materiale și a randamentului conversiei (sic !).

În sfîrșit, după acest recul strategic, straniu și nemotivat, O.S.I.M.-ul aduce „clarificările" necesare, înștiințîndu-l pe Paul Matei, prin mijlocirea celei de a treia adrese, că „în conformitate cu hotărîrea nr. 7 147 din 19-12.1981 se radiază cererea de brevet de invenție din registrul cererilor de brevete de invenții depuse".

Ce putem înțelege din tot acest talmeș-balmeș ? Dacă am încerca să esențializăm conținutul celor trei adrese (ceea ce ar fi perfect posibil în cazul unor texte guvernate de legile gîndirii logice) atunci fraza obținută ar suna cam așa : **invenției lui Paul Matei I se acordă aviz favorabil, dar care este numai parțial favorabil, deci mai bine să fie respinsă...**

Iată și un alt exemplu în care unii birocrați vădesc, pe lîngă pasiunea plimbării hîrtiilor, și necunoaștere : este vorba de o invenție intitulată **„Dispozitiv economizator pentru instalații de baie"**. Documentația este trimisă de către O.S.I.M. cu numărul 0086654 la Centrul de cercetări pentru construcții de mașini (CIMUIU), care o pasează Institutului de cercetări pentru articole casnice, care la rîndu-i o trimite unității I.C.P.A.I.U.C., care și ea îi face vînt mai departe celor de la INCERC. Promenada a durat șase luni, dar avizul favorabil sau eventualele obiecțiuni nu au fost comunicate autorului nici pînă în ziua de azi.

Într-o situație asemănătoare se găsește și **soba cu încălzire prin conversia luminii solare**, înregistrată la O.S.I.M. și trimisă pentru aviz de specialitate Întreprinderii „Azomureș", unde, după ce a căpătat aviz favorabil, a dispărut fără urme în aceleași sertare ale birocrației.

„Ce să fac, unde să mai apelez ?" se întreabă pe bună dreptate inventatorul. Și ne mărturisește că a realizat de curînd un **„Arac energetic biostimulator"** alcătuit dintr-un captator solar capabil să convertească energia și să o înmagazineze în solul plantei, invenție pe care însă nu mai îndrăznește să o depună la O.S.I.M.

Îi înțelegem pe Paul Matei, dezideriile lui sînt motivate, modul în care s-a procedat cu invențiile sale îl îndreptățește să se declare amărît, derutat, dar renunțarea la creație nu e cea mai bună soluție. El trebuie să rămînă ceea ce a fost totdeauna : un exemplu de tenacitate, de pasiune; de dăruire în profesiunea să de inventator. Țara are nevoie tocmai de oameni care gîndesc, nu de birocrați. Mai devreme sau mai tîrziu — așa cum o demonstrează o întreagă istorie — ideile generoase, originale se bucură de cuvenita recunoaștere. Progresul este ireversibil, chiar dacă uneori și pe alocuri, ignoranța, indolența și birocrația pot deține o vreme fotolii confortabile.

LIVIU TIMBUS ■

---

cît de grăbiți ar fi fost aceștia în grija lor de a împlini și pe acest plan tradiția cupluriior antagonice : Rai — Iad, Cain — Abel etc., trebuia să se pornească de la ceva, de la un anumit fel de a gîndi... Poate că o explicație fusese dată încă de pe timpul lui Pitagora ! Matematic, astăzi pare imposibil de a o demonstra...

Și totuși...

Tradiția populară consemnează diferite tehnici ritualice prin care se urmărește schimbarea **răului în bine**, schimbarea sensului unei acțiuni, anihilarea unui blestem etc. Metodele sînt uneori de o simplitate dezarmantă : „În sudul Transilvaniei, în Hațeg și în munții Moldovei, cînd cineva vrea să invoce justiția divină împotriva unui mort, îi **întorcea stîlpul de mormînt cu vîrful în jos** și-l implanta la picioarele mormîntului. Actul acesta ritual era efectuat în a treia noapte de la înmormîntare. (...) Printre ritualurile de purificare profană era întoarcerea blestemului justițiar asupra celui care a „întors stîlpul". Întoarcerea blestemului se făcea prin spunerea blestemului justițiar de la coada textului la cap. (...)

sus ni eleraoicip uc / soj ni upac uc / icrotni et ăs așa / uplits srotni la muc, / care nu era altceva decît textul :

cum ai întors stîlpu / așa să te întorci / cu capu în jos / cu picioarele în sus ! (Romulus Vulcănescu, din „Coloana Cerului", Editura Academiei, 1972, pag : 112, 113).

Interesant de observat că aceste practici existau în tradiția noastră încă dinaintea creștinării. Importanța lor constă în dezvăluirea unui mod clar și operativ de a rezolva opoziții dintre cele mai grave. Reținînd „stîlpul" să ne întoarcem la Numărul de Aur și la Numărul 13 încercînd să găsim acel **ceva** care să le apropie și să le despartă în același timp.

Vom propune o nouă operație aritmetică (poate veche de mii de ani), o operație combinînd împărțirea cu adunarea astfel încît să devină evidentă prezența unui sens, a unei direcții. Operația va trebui să ne ducă la unul din cele două numere. La care ? ! Notarea prescurtată va fi :

1 : + : 3 = ?

Iată acum și desfășurarea acestei operații :

1 : 3 = 0,3333333 ; 3 + 0,3333333 = 3,3333333
1 : 3,3333333 = 0,3 ; 3 + 0,3 = 3,3
1 : 3,3 = 0,3030303 ; 3 + 0,3030303 = 3,3030303
1 : 3,3030303 = 0,3027523 ; 3 + 0,3027523 = 3,3057523
1 : 3,3057523 = 0,3024777 ; 3 + 0,3024777 = 3,3024777
1 : 3,3024777 = 0,3027754 ; 3 + 0,3027754 = 3,3027754
1 : 3,3027754 = 0,3027756 ; 3 + 0,3027756 = 3,3027756
1 : 3,3027756 = 0,3027756 ; 3 + 0,3027756 = 3,3027756

Cu ultimul rînd desfășurarea se închide. Nu mai putem continua decît repetînd aceleași numere... S-a întîmplat ca într-o pasiență din care au ieșit toate cărțile.

Adunîndu-l pe 3,3027756 cu 0,3027756 vom obține numărul 3,6055512. Dar acesta reprezintă rădăcina pătrată a lui 13 ! Adică : 3,6055512 × 3,6055512 = 12,999999 = = 13.

Metaforic vorbind, am reușit să „întoarcem stîlpul" lui 1, și aceasta, conform ritualului, după 3 zile de la...

Unu a fost trimis în brațele reci și superstițioase ale lui **Treisprezece**. A fost trimis în Infern. Și aceasta cu o simplă formulă : 1 : + : 3 = 13

Dar ce trebuie să facă cel hotărît să „întoarcă blestemul" ? Ce ritual de purificare „aritmetică" are să folosească ? Să presupunem că va schimba semnele. Pe + cu —. Și va scrie :

1 : — : 3 = ?

Să urmărim și această desfășurare :

1 : 3 = 0,3333333 ; 3 — 0,3333333 = 2,6666667
1 : 2,6666667 = 0,3749999 ; 3 — 0,3749999 = 2,6250001
1 : 2,6250001 = 0,3809522 ; 3 — 0,3809522 = 2,6190477
1 : 2,6190477 = 0,3818181 ; 3 — 0,3818181 = 2,6181819
1 : 2,6181819 = 0,3819444 ; 3 — 0,3819444 = 2,6180556
1 : 2,6180556 = 0,3819659 ; 3 — 0,3819659 = 2,6180341
1 : 2,6180541 = 0,3819659 ; 3 — 0,3819659 = 2,6180341
1 : 2,6180341 = 0,3819659 ; 3 — 0,3819659 = 2,6180341

Și de această dată desfășurarea nu mai poate continua fără să repete aceleași numere. Parcă un metronom s-a oprit la timpul hotărît : timpul Numărului de Aur !

Într-adevăr, numărul 2,6180341 este pătratul numărului de aur, al Numărului Divin.

$\sqrt{2,6180341} - 1,6180340$, Adică : 1,6180340 × 1,6180340 = 2,6180341.

Prin „întoarcerea stîlpului" Unu a fost scos din brațele lui 13 și dus în cele ale Numărului Divin...

În formulele sobre ale aritmeticii acest „descintec" se va nota astfel :

1 : + : 3 = $\sqrt{13}$

1 : — : 3 = 1,6180340 *)

Socotind cu 12 zecimale, pentru Numărul de Aur = 1,61803398874 vom avea rezultatele :

1 : + : 3 = 3,60555127546 = $\sqrt{13}$

1 : — : 3 = 1,61803398875 ² = 2,61803398876

Cerînd voie matematicienilor, vom mai arăta că **Reîmpărțirea cu +** poate căpăta o formulă generală, veșnic valabilă atunci cînd **A** este mai mic decît **B** : **A : + : B = $\sqrt{A} \times A + B^2$**, iar **Reîmpărțirea cu —** duce și la alte puteri ale Numărului de Aur.

Văzînd acum rigoarea, calculul exact trebuie să recunoaștem că „întoarcerea semnului și a numerelor" este mai concludentă decît „întoarcerea stîlpului și a vorbelor". Cine știe dacă ritualul străvechi al țăranilor din sudul Transilvaniei, Hațeg și din munții Moldovei nu este cumva o variantă vorbită a unui ritual plin de semne și numere adus de Zamolxe pe cînd se întorcea de la Școala lui Pitagora... sau născocit poate chiar de el însuși. Dacă a fost cîndva acolo... Dar cine să mai știe !...

Și ce fel de stîlpi ar trebui să mai „întoarcem" pentru a ne aduce aminte...

---

*) Din volumul „Amintiri din antichitate". În pregătire.

NICOLAE OANCEA ■

Specializarea medicilor văzută de ei înşişi

Arătam în cadrul anchetei apărute, cu titlul de mai sus, într-un număr trecut al revistei că, dată fiind importanţa problemelor abordate, considerăm discuţia deschisă în continuare. **Dacă interlocutorii noştri se concentrează mai mult asupra problemelor încă nerezolvate, o fac nu pentru că ei ar fi urmărit să stabilească procentaje, imposibil de realizat („atît la sută e prost, atît la sută e bine"), ci din dorinţa de a contribui prin îndelungata lor experienţă şi prin observaţii critice** constructive **la înaltul nivel al medicinei româneşti.**

Aşadar, discuţia continuă...

„Riscăm să devenim o armată cu generali, dar fără soldaţi"

Profesor doctor docent OLEG MEDREA, şeful Clinicii de ortopedie-traumatologie I.M.F., Spitalul Brîncovenesc:

● În ancheta întreprinsă de revista dumneavoastră, numeroşi interlocutori de prestigiu au pledat pentru reînfiinţarea internatului. Nu voi mai reaminti deci argumentele invocate, la care mă raliez pe deplin. Aş vrea doar să fac o propunere concretă în acest sens, cel puţin ca bază de discuţie, cu alte cuvinte să sugerez o formulă care nu contravine cu nimic structurilor actuale de învăţămînt. Plec de la premisa experienţei de decenii în materie de internat în România şi de la faptul că unii din cei mai buni medici ai noştri, fondatori de şcoală, au trecut prin această formă.

Aşadar, sugerez ca **examenul de admitere la internat şi perioada de internat propriu-zisă să înceapă în anul IV de facultate şi să dureze trei ani, adică pînă la absolvire.** Pe vremea mea, studenţii care făceau internatul erau scutiţi să frecventeze anumite cursuri, pe considerentul că internatul le dădea posibilitatea unei activităţi practice „în meserie" şi la un înalt nivel (eu şi ceilalţi interni operam încă din anul V, cu deplină responsabilitate !), avînd doar obligaţia să se prezinte la examen. Propun să se adopte acest sistem.

● **Sînt prea mulţi trei ani pentru stagiatură.** Nu mă pot împiedica să repet eu socoteala pe care au făcut-o şi alţi confraţi : şase ani de facultate + trei ani stagiatură + trei ani stagiul la ţară + trei ani de secundariat (aceasta în cazul cel mai fericit, cînd toate merg „şnur", fără nimic neprevăzut pe parcurs, o boală, o problemă familială etc.). Aşadar, **specialist după 15 ani de la intrarea în facultate ?!** Adică specializare atunci cînd nu mai eşti tînăr, nu mai ai elanul şi capacităţile intelectuale specifice acestei vîrste, cînd ai familie, copii şi multe alte probleme. Este ineficient şi inoperant din punct de vedere ştiinţific. Eu propun **o stagiatură redusă ca timp, de un an, dar cu o pregătire mai intensivă decît în prezent şi încheiată cu examene exigente.** În prezent, stagiatura este prea întinsă şi neeficientă. Bunăoară, de ce să facă stagiatură şase luni la obstetrică un medic care intenţionează să se specializeze în boli interne ? E doar un exemplu.

● Secundariatul şi-a dovedit din plin eficienţa ca instituţie. Cred însă că organizarea sa este susceptibilă de îmbunătăţiri. Le voi ilustra adaptate la specificul ortopediei, dar ideea în sine, cu modificările de rigoare, are aplicabilitate mai largă. În prezent secundariatul poate fi urmat, începînd cu anul II, şi în orice centru medical unde funcţionează un medic primar, şef de secţie, de specialitate. Eu cred că **secundariatul trebuie făcut doar în centrele universitare,** mai ales că ele sînt destule. În specialitatea mea : la Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca, Timişoara, Tîrgu Mureş. Pledez pentru centrele universitare nu fiindcă aş avea o părere mai proastă despre confraţii din alte centre, „neacademice", ci fiindcă, din raţiuni lesne de înţeles, posibilităţile de informare şi aparatura existente în centrele universitare sînt net superioare.

Apoi, sugerez ca în anul II de secundariat, şase luni să se facă practică direct în specialitate, iar restul anului — insist foarte mult asupra acestui punct — **în specialităţi de graniţă.** În cazul ortopediei : neurochirurgie (noi operăm „oase", dar coloana vertebrală, bunăoară, este şi nerv, măduvă), chirurgie plastică şi reparatorie (altfel cum se va descurca un ortoped cînd trebuie să trateze o „fractură fără piele" ?), chirurgie vasculară şi, bineînţeles, chirurgie generală (disciplina-mamă şi a traumatologiei).

Anul III de secundariat îl văd astfel : şase luni practică în specialitate, şase luni lucrări de sinteză.

● Pledez pentru obligativitatea reciclării în profesiunea noastră. Din cinci în cinci ani. Legea există, dar nu totdeauna se aplică. Directorii direcţiilor sanitare mai reţin pe unul sau pe altul spunînd : „Am nevoie de el !" Şi nu se mai reciclează... Aici aş vrea să adaug că la medici ideea necesităţii unei perfecţionări continue are o veche tradiţie în România. O susţinea acum 120—130 de ani Carol Davila, care a şi organizat cursuri în acest sens. Iar marele nostru Ion Cantacuzino, pe cînd era ministru al sănătăţii, a promulgat o lege sanitară, în preajma primului război mondial. Între altele, ea îi obliga pe medici să urmeze periodic cursuri de perfecţionare. Aşadar, şi azi, fiecare medic să fie **obligat** (subliniez) să se recicleze ! Un medic care nu e la curent cu noutăţile este ridicol, ba poate chiar — într-un anume sens — nociv societăţii pe care este chemat s-o slujească.

● Nu este perfect pusă la punct **specializarea cadrelor medii,** de a căror bună pregătire depinde, uneori în măsură foarte mare, calitatea actului medical. Eu, de pildă, nu am gipsar, lucrez cu... brancardierul. Şi de ce sora medicală înregistratoare, care nu face altceva decît să completeze o fişă, primeşte cam aceeaşi retribuţie ca sora instrumentară din sala de operaţie ? Nu rareori se întîmplă ca medicul chirurg, sub tensiune, să comită o inadvertenţă, să nu observe de pildă că a atins, în cursul operaţiei, un obiect nesteril. O soră atentă observă şi îl pune în gardă. Cum se pot compara răspunderile şi pregătirea celor două asistente ?! Aşadar, mai multă atenţie şi diversificare în sistemul de pregătire a cadrelor medii. Altfel, **riscăm să devenim o armată cu generali, dar fără soldaţi.**

● Este bine că se reînfiinţează Centrul de documentare medicală, şi biblioteca respectivă. Îmi permit să amintesc însă că o carte străină care zace în bibliotecă nu rezolvă toate problemele, nu poţi la tot pasul să te repezi la bibliotecă. Înţelegem foarte bine că trebuie bine chibzuită valuta pentru procurarea de cărţi şi reviste. Iată de ce aş sugera ca acest centru **să recurgă pe scară largă la xeroxare** sau chiar să imite exemplul altor ţări care reproduc la offset sau cu alte mijloace (bineînţeles cu aprobarea redacţiilor în cauză) **reviste întregi** de specialitate. Ştiinţa începe acolo unde începe şi „se sfîrşeşte" o bună documentare.

„Este imperios necesar să avem specialişti la 30 de ani !"

Profesor doctor NICOLAE TELEKI, şeful catedrei de medicină fizică balneologie şi recuperare medicală, Spitalul Brîncovenesc :

● **Pînă în prezent, stagiatura de trei ani după absolvirea facultăţii s-a dovedit a nu avea eficienţa scontată. În adevăr :**

1. — **Stagiarul, ştiind că nu poartă o răspundere directă, nu se antrenează suficient în muncă, în pregătire. Este considerată o activitate temporară, trecătoare.**

2. — **Stagiarul rămîne trei ani în localitatea unde face stagiatura, deci ştie că se află acolo „în tranzit", dacă mă pot astfel exprima. Apar probleme familiale, el nu se poate fixa, ceea ce îi întreţine o stare de nesiguranţă, de provizorat.**

3. — **Se întîrzie prea mult (trei ani !) perioada obligatorie (şi e bine că e aşa) de stagiu la ţară.**

Propun **o stagiatură de un an** (s-a mai experimentat în trecut, dar, nu ştiu de ce, ideea a fost abandonată pe parcurs). Apoi, activitatea în mediul rural, astfel încît după trei ani medicul să poată da examenul de secundariat. Fiindcă **nu trebuie confundată stagiatura actuală cu specializarea,** aceasta din urmă fiind asigurată doar în cadrul unui proces de învăţămînt organizat în clinicile de profil, conform formulei secundariatului, tradiţională la noi. În varianta propusă de mine — fireşte, doar ca bază de discuţie — medicul ar putea deveni specialist la 30, 31, cel mult 32 de ani, pe cînd în sistemul actual aceasta se întîmplă, în cazul cel mai fericit, **după** 35 de ani, vîrstă cînd — pentru generaţia mea — cei mai buni ajungeau deja „în vîrf", adică erau medici primari.

● **Secundariatul ar trebui mai mult diferenţiat** decît actualmente, perioada — opinez eu — putînd varia, în funcţie de specialitate, de la doi la cinci ani. În adevăr, există specialităţi cu o arie mai delimitată (de exemplu, unele discipline derivate din medicina internă) pentru care doi, trei ani sînt suficienţi, în timp ce se cere mult mai mult pentru alte domenii, de exemplu acelea bazate pe o tehnicitate chirurgicală deosebită, bunăoară chirurgia cardiacă (toracică). Aci, specializarea, implicînd şi însuşirea unor tehnici foarte sofisticate, necesită termene mai **îndelungi, care pot merge pînă la cinci ani.**

Aş vrea să **spun,** în concluzie, că rezolvarea problemei specializării medicilor este de maximă importanţă şi comportă urgenţă. Există încă prea multe probleme deschise fiindcă, socot eu, **s-au făcut comparaţii greşite** de către unii **între învăţămîntul superior tehnic şi cel medical, deşi lucrurile sînt fundamental diferite.** În învăţămîntul tehnic, specializarea se realizează chiar în facultate. Politehnica nu „naşte" ingineri, pur şi simplu, ci TCM-işti, electronişti, chimişti etc. În medicină, situaţia este alta, cele trei facultăţi de bază — medicina generală, pediatria şi stomatologia — reprezintă (poate cu excepţia ultimei) „trunchiuri", nu o specializare. Absolventul este generalist, fără nici o pregătire de specialist. Cumva, situaţia lui s-ar asemui cu aceea a unui inginer „în general", nu un inginer într-o specialitate. Profilarea pe specialitate necesită formule postuniversitare eficiente şi relativ rapide, altfel, nu se obţine, ca să spun aşa, nici randamentul economic al „produsului" facultăţilor de medicină, adică al absolventului. Şi trebuie insistat de îndată după absolvire, cînd cunoştinţele din facultate sînt încă proaspete, tinerii medici nu au încă probleme familiale, sînt mai dinamici, mai capabili, mai deschişi la nou. **Este imperios necesar pentru medicina românească, să avem specialişti la 30 de ani !**

„Cred însă că trei ani sînt prea mulţi pentru acest internat generalizat"

Profesor dr. docent CRISTIAN MIRCIOIU, profesor consultant I.M.F. Cluj-Napoca:

Sînt onorat că mi se cere părerea într-o problemă atît de importantă, ca cea care se dezbate în prezent în lumea noastră medicală, aceea a internatului generalizat, a repartiţiilor, a pregătirii în vederea specializării, a specializării propriu-zise, cu un cuvînt aceea a formării şi pregătirii cadrelor.

Ca profesor consultant, păstrez o legătură strînsă cu activitatea didactică, ştiinţifică şi spitalicească din clinici ; de peste 40 de ani, îmi desfăşor activitatea la I.M.F. Cluj-Napoca şi prin preocupările pe care le mai am, venind în contact permanent cu cadrele didactice, cu medicii şi cu studenţii, sînt în măsură să-mi spun o părere în problemele dezbătute.

În primul rînd, întrucît socotesc că avem studenţi foarte buni datorită selecţiei care se face chiar de la intrare în facultate, cred că trebuie să ne hotărîm odată pentru definitivarea sistemului de pregătire a viitorilor medici în aşa fel încît, ieşind foarte tineri din facultate, să poată să se specializeze, înainte ca vîrsta să-şi spună cuvîntul asupra elanului şi a capacităţii de dăruire. Se impune o limitare a disciplinelor care să determine formarea medicului, chiar dacă, ţinînd seama de cuceririle ştiinţei, este bine să se introducă, sau să existe discipline noi, pentru care accentul să cadă pe cercetarea ştiinţifică şi pe pregătirea de specialitate a medicilor. O reaşezare a normelor după criteriile de realitate şi eficienţă, dacă nu chiar înlocuirea lor cu alt sistem, cel puţin mai larg şi mai mobil, care să ţină seama de numărul mare de studenţi care sînt în I.M.F.-uri, de importanţa disciplinelor, de obligativitatea acestora de a face muncă complexă : învăţămînt, cercetare, producţie — se impune. În acest loc trebuie subliniată necesitatea pregătirii din timp şi corespunzător a cadrelor, în vederea asigurării succesiunii de înalt nivel, la catedre şi discipline ; ca şi a selectării şi pregătirii cadrelor, din care să nu lipsească luări de contact prin vizite şi stagii cu disciplinele de înalt nivel şi renume din alte părţi; dar de asemenea la vîrsta tînără şi totuşi după obţinerea specializării.

Măsura internatului generalizat este una dintre realizările valoroase ale învăţămîntului medical, subliniind grija forurilor noastre superioare pentru buna pregătire a viitorilor medici. Cred însă că trei ani sînt prea mulţi pentru acest internat generalizat, pentru că timpul fiind prea lung şi studenţii fiind numeroşi (într-o situaţie de provizorat, în aşteptarea repartizării mai mult sau mai puţin schimbătoare de la an la an, sau constituind o premieră adesea neliniştitoare) irosesc mult timp, fără ca pregătirea lor la sfîrşitul celor trei ani să fie pe măsura efortului investit ; poate sînt prea mulţi într-o instituţie clinică. poate ar trebui să se ţină seama şi de orientarea şi dorinţa lor de orientare în specialitate în viitor ; şi în orice caz să se ţină seama că este o prelungire exagerată a perioadei de student, lipsindu-le iniţiativa şi responsabilitatea personală.

Cred că acest internat generalizat ar trebui să aibă o durată de un an, cel mult şi jumătate (12—18 luni), în care să se insiste asupra pregătirii practice la marile discipline, constituind baza desăvîrşirii activităţii medicului de medicină generală ; medicină internă, chirurgie, ginecologie.

După această perioadă, terminată cu un examen foarte exigent, toţi absolvenţii să facă obligatoriu stagiu de ţară pînă la împlinirea perioadei de trei ani, după care să se prezinte la examenul de secundariat în vederea specializării.

Personal, sînt convins că trebuie să se reintroducă şi internatul prin concurs, atît preclinic cît şi clinic, cu număr limitat de locuri, cu durată de trei ani, începînd din anul VI. Din cadrul acestor interni, reuşiţi la concurs, care măreşte limita de pregătire prin emulaţie, să se aleagă tot pe bază de concurs viitoarele cadre didactice ; şi de asemenea să li se acorde dreptul să se prezinte la secundariat.

După părerea mea, ar fi bine ca repartiţia absolvenţilor să se facă de la început şi după un singur criteriu şi pentru perioada de internat şi pentru cea de după terminarea internatului pentru ca absolventul să ştie ce-l aşteaptă, ce trebuie să facă, avînd certitudinea necesară primilor ani ; pentru că sistemul a două repartiţii, mai ales cea de după terminarea internatului, creează dificultăţi şi chiar nemulţumiri.

Socotesc că pentru specialităţile deficitare : dermatologie, O.R.L., oftalmologie, radiologie etc., ar trebui să se facă concursuri de secundariat din 6 în 6 luni de la un concurs la altul, candidaţii fiind puşi în situaţia ca aflînd perspective de la colegii lor, să se prezinte la rîndul lor la concurs. Şi de ce să nu se dea pentru aceste specialităţi, secundariatul în mai multe centre universitare ? Sigur, vor fi mai mulţi prezenţi la concurs.

Acord mare importanţă concursurilor de secundariat pentru specializare şi socotesc că anularea ultimului concurs — ca o hotărîre de ultimă oră — se repercută asupra prestigiului concursurilor în general, în situaţia creată, cred că rezultatele concursului s-ar amîna păstrîndu-şi valabilitatea.

În sfîrşit, aş dori să propun (vorbesc pro domo !) utilizarea mai largă a profesorilor consultanţi în pregătirea şi urmărirea activităţii internilor. Spre exemplu, ei ar putea foarte bine să se ocupe de activitatea şi pregătirea absolvenţilor din centrele neuniversitare, desfăşurînd concomitent şi o activitate metodologică. Dar hotărîrea să se ia prin dispoziţie cu valoare generală.

„O singură subordonare"

AVRAM I. GHEORGHE, doctor în ştiinţe medicale, medic principal ftiziolog, inspector al Direcţiei sanitare a judeţului Cluj.

Încercînd să fiu cît mai scurt în acelaşi timp şi explicit încep cu propunerea ca în centrele universitare cadrele medicale să nu mai fie fărîmiţate administrativ şi artificial în unităţi de învăţămînt, de cercetare şi asistenţă medicală a populaţiei, ceea ce creează dificultăţi în desfăşurarea stagiilor practice ale studenţilor, chiar şi ale medicilor la perfecţionare şi specializare, ci să fie o singură subordonare, îndrăznind chiar a propune ca rectorul Institutului de medicină să fie şi directorul Direcţiei sanitare.

În ceea ce priveşte aprecierea lucrării de diplomă, consider că ar fi mai echitabil să constituie cea de-a şaptea notă, participînd deci în mod egal cu mediile celor şase ani de studenţie, la obţinerea mediei pentru efectuarea repartiţiei absolvenţilor. Susţin aceasta şi prin faptul că germenele acestei lucrări îl găsim în cadrul preocupărilor din cercurile ştiinţifice studenţeşti, iar unele sînt definitivate ulterior în lucrări de doctorat.

Ajuns aci, avînd fiecare absolvent un bagaj de cunoştinţe, apreciat şi la seriile actuale ca suficient pentru a face faţă necesităţilor asistenţei medicale primare — de medicină generală, să fie repartizaţi pentru efectuarea stagiului de doi ani (suficient) la dispensare medicale rurale, urbane sau de întreprindere. Stagiul de medicină generală este o experienţă de viaţă şi de muncă de excepţie, de trăire la cea mai înaltă tensiune a nobilei misiuni în slujba sănătăţii semenilor. Nu poate fi un bun specialist, în înţelesul actual, larg — de metodolog şi îndrumător — într-o ramură a medicinei, cel care nu a băut din izvorul nesecat de apă vie de practician de medicină generală. Cu atît mai mult este mai necesar acest stagiu pentru cei ce vor îmbrăca roba universitară, pentru că rolul primordial al învăţămîntului medical este de a forma medici de medicină generală (profil adulţi şi copii) cu un larg orizont ştiinţific, pentru că asistenţa medicală de medicină generală, bine organizată şi încadrată este şi va fi cheia asigurării asistenţei medicale de calitate, baza succesului medicinei viitorului.

În perioada de stagiatură direcţiile judeţene sanitare vor asigura îndrumarea tehnică şi metodologică preferenţială a noilor absolvenţi pentru integrarea lor perfectă socio-profesională. În acelaşi scop se pot organiza simpozioane, mese rotunde, dezbateri fie în judeţe, la locurile de muncă ale absolvenţilor, după modelul iniţiat de „Cabinetul absolventului" de la I.M.F. Iaşi, sau prin invitarea acestora la colocvii cu studenţii anului VI şi factori de răspundere de la nivelul direcţiilor sanitare, după iniţiativa regretatului profesor clujean Octavian Fodor.

Odată terminată stagiatura de doi ani, medicul de medicină generală să se poată prezenta la concursul de secundariat pe specialităţi, urmînd ca în funcţie de media obţinută să se aleagă posturi în învăţămîntul medical, cercetare sau asistenţă medicală de specialitate. Cei 3—5 ani (după profil) de specializare prin secundariat să constituie şi ani de verificare a aptitudinilor pentru învăţămînt sau cercetare, cei mai buni să fie titularizaţi, ceilalţi urmînd a primi repartiţii corespunzătoare.

Pagină realizată de
L. NIŢESCU ■
C. MUSTAŢA ■

Motiv de excludere nu era

Omul avea deci îndatorirea să facă ștampile și, împreună cu micul său colectiv, asta și făcea: ștampile și parafe de toate felurile, de toate mărimile. Cu deosebire pentru unitățile din sectorul socialist, dar și pentru particulari, pentru medici de pildă. El nu-și punea problema că producea prea multe și nici ce făceau clienții săi cu ele. Și nu prevăzuse că, în curind, un județ întreg se va suprasatura de produsele unității pe care o conducea, încit stocul să-i ajungă chiar și patru cincinale. Singura lui grijă era, după cum i se solicitase, să îndeplinească și să depășească planul, să-și asigure desfacerea mărfii și, firește, să și cîștige cinstit de pe urma muncii. Așa ajunsese tipograful-responsabil și tovarășii lui de muncă să-și asigure retribuții de invidiat; uneori, adică în lunile de vîrf, aplicîndu-i-se cota procentuală de 40 la sută din încasări, responsabilul obținea corect șase și chiar șapte mii de lei. Zețarii din subordine ridicau și ei patru-cinci mii.

Pe urmă, lucrurile s-au încurcat...

Adunarea generală extraordinară a Cooperativei meșteșugărești „Arta decorativă" din Cluj-Napoca, convocată subit în ziua de 29 mai 1981, a hotărît excluderea zețarului Potoapea din rîndurile membrilor cooperatori. Se consemnează lapidar absența împricinatului — anunțat, zice-se, anterior, prin telex — și, printr-o scurtă adresă, i se aduce la cunoștință uluitoarea veste. Fără a se arăta însă și cauzele, cum corect ar fi fost.

Așa a ajuns meșteșugarul, membru al O.D.U.S., să ni se plîngă că i s-a făcut o mare nedreptate și, impresionat de memoriul său, căutăm să aflăm motivele extremei sancțiuni.

Lui Eugen Potoapea i se aduc mai multe învinuiri. Principala acuză ar consta în aceea că, în calitatea pe care o avea, ar fi exercitat presiuni asupra unor clienți, determinîndu-i să facă modificări în notele de comandă. Practic, îi lămurea că-i mai avantajos să comande mai multe ștampile și din modelele mai bine plătite după tarif. Prin aceasta, el își asigura realizarea și depășirea planului, creșterea proporțională a încasărilor și, firește, retribuții mai substanțiale pentru oamenii din microcolectivul său. Nimeni nu i-a spus că greșește. Pînă în preajma adunării extraordinare nu i s-a reproșat nimic și el credea sincer că este bine să procedeze așa.

Uneori, depunea cu întîrziere la casă sumele încasate, nu respecta întotdeauna termenele de execuție a unor lucrări. Mai mult, a fost în dezacord cu transferarea în atelierul pe care-l conducea a încă unei meșteșugărițe provenită de la secția grosie, iar o dată a condiționat livrarea ștampilelor de aducerea unui miel spre cumpărare.

Desigur, unele din aceste manifestări și apucături s-au dovedit reale. Sînt abateri de la disciplina muncii, de la o conduită demnă, morală. Pe merit, ele trebuiau prevenite și sancționate ca atare, în conformitate cu prevederile statutare. Evidența arată însă că niciodată nu s-a stat de vorbă calm și atent cu omul; nu i s-a arătat calm ce face și ce nu face bine. Chiar cînd l-au mai admonestat uneori, șefii săi direcți, cei din conducerea cooperativei au făcut-o fără tactul necesar, uneori șicanant și chiar brutal. Potoapea a devenit un om rău, un ins imposibil, care cîștigă prea mult!, și-au zis dumnealor.

Și meșteșugarul a fost astfel stigmatizat și înlăturat.

Acum, după ce am revăzut cu atenție toate datele problemei și am ascultat îndelung părțile, după ce am răsfoit tomuri întregi de hîrtii dintr-un dosar probator prea bine întocmit, îmi revine stăruitor în minte întrebarea: totuși, de ce a fost exclus tipograful-zețar Eugen Potoapea din rîndul cooperatorilor?

Cu mîna pe inimă cred că măsura excluderii este mult prea aspră, prea severă. Nu se poate nici chiar așa, adică să-i iei pîinea de la gură, uitînd prea ușor ceea ce a făcut bun, că a pus bazele unui atelier rentabil, unde productivitatea pe cap de lucrător ajunsese la zeci de mii lei, în condițiile improvizației și ale unor serioase greutăți în aprovizionarea cu materiale, că a adus de două-trei ori mai multe beneficii.

În adîncul ființei lui, el rămîne un om cinstit și muncitor. Aceste două calități fundamentale nu-i pot fi puse la îndoială. A cîștigat mult uneori? Da, dar a făcut-o prin munca lui, cinstit. Că a mai și greșit, că are încă lipsuri în conduită, sîntem de acord, merita oricare altă sancțiune: recunoaște și el asta, autocritic, și a dat asigurări că e gata să se îndrepte. Însă nu trebuia lăsat pe drumuri, pentru că, în definitiv, nu-i un om irecuperabil. Nu-i reticent la îndreptare. Prin simpla retrogradare din funcție, prin măsuri educative, acest om se putea redresa fără multă bătaie de cap. Or tocmai aici, în exagerarea sancțiunii, s-a produs, credem, o eroare și a fost lăsat fără perspectiva de a izbuti să iasă la liman.

Pe undeva și alții au greșit...

Trecînd peste mici răutăți și interese mărunte, încă nu-i prea tîrziu să fie zmuls din brațele deznădejdii și disperării. După atîția ani de muncă, 36 bătuți pe muche!, tipograful-zețar Eugen Potoapea încă mai are resurse să fie un bun meșteșugar cooperator.

Să-i oferim cu încredere o șansă! Șansa de a reveni în rîndul unui puternic colectiv de muncă.

MIHAI STĂNESCU ■

Nu-i pace la Măceșu de Jos – Dolj

Un cioban s-a adresat redacției. Un fapt obișnuit dar care, dincolo de banalitatea lui aparentă, atestă o anume stare de fapte a[illegible] foarte bine sub un generic [illegible] se poate numi, fără ezitări, democr[illegible] activă, pentru că simplul cetățean, [illegible] îngrijește niște oi, ale lui și ale [illegible], are deschisă o cale „de apel" atunci cînd ceva anume îl nemulțumește. Asta înseamnă că sesizarea lui reține atenția și provoacă o cercetare a faptelor descrise în corespondență, la fața locului. Prin urmare, **Petre I. Gagiu**, din comuna Măceșu de Jos, județul Dolj, a pus, cu nădejde, mîna pe condei și ne-a scris că, în localitatea numită, primarul și alți cîțiva abuzează de puterea ce le-a fost încredințată, că fac și dreg ceea ce legea nu le îngăduie. E vorba în [illegible]soare despre pășunat, despre fîn. Drumul Craiovei, apoi al Calafatului și mai departe, nu mai sînt atît de lungi și seci, chiar și în zilele de ger și secetă ale acestei ierni, cînd la capătul lor te așteaptă fapte fierbinți, oameni cu șir[illegible] spinării dreaptă. Sînt însoțit de inginerul **Petru Aldea**, directorul Întreprinderii de pajiști a județului Dolj, și **Tudor Dumitrescu**, activist al secț[illegible] agrare a aceluiași județ, care cunosc „[illegible]zul". La primăria comunei ne aștep[illegible] primarul **Ilie Botea**, iar pe parcursul cercetărilor întreprinse aveau să ni se înfățișeze și președintele „ceapeului" [illegible] **Dumitru Niță**, și instructorul de par[illegible] și președinte al C.U.A.S.C. **Ioan Riță** și șeful postului de miliție, plutonierul major **Gheorghe Petcu**, adică toți cei despre care **Petre I. Gagiu** ne scrisese că au procedat așa și pe dincolo, adică — mai precis — pe lîngă lege. Dar spusele tuturor acestora, ca să fiu sincer, mă interesau mai puțin, pentru că, de!, erau „parte" în cele întîmplate, cel mai mult și mai mult vrînd să aflu ce spun și cred cei indicați de ciobanul îndrăzneț din Măceșu de Jos. Lunga listă a fost încredințată paznicului comunei și acesta a început să dea ocol satelor și să-i trimită pe oameni la primărie.

Cel mai greu de găsit a fost **Petre I. Gagiu**, plecat cu oile pe unde numai el știa, căci iarbă nu mai era pe nicăieri, coceni foarte rari, grîul de toamnă abia răsărit, orezăria sub o polgiță de gheață.

Ce știți despre suprafețele de pășunat, despre cosirea fînului, despre taxele încasate, despre pretențiile primarului de a i se da, gratuit, brînză etc. **Cismaru Teiu**, om serios, bine hrănit, sigur pe el, puțin surprins de întrebări: **„Am plătit 237 de lei pentru pășunatul vacilor, sînt trecut în borderou, am și chitanță. Am fost mulțumit că mi-am ținut vaca la pășune".** Altceva nu știe, nu are nemulțumiri. **Gagiu Florea** (desigur rudă cu cel care ne-a scris): **„Nu cunosc nimic din cele pe care le aud. N-am văzut oi moarte și nici porumb băgat sub brazdă". Berceanu Ion, zis Gangiu: „Nu știu nimic, n-am văzut oi moarte. Porumb am văzut pe cîmp, așa cît rămîne în urma mașinilor, să fi fost un coș, hai două. Ca vechi membru de partid dacă aș ști aș spune". Botea Gheorghe și Nicolae Mihalache**, veniți împreună, cu arcurile sprîncenelor ridicate a mirare, declară că **nu știu nici ei nimic din cele aflate. Ei au fost mulțumiți. Pătrușcă F. Marin: „S-a luat masa verde cosită, de la mine cam de pe două hectare. Mi-am zis: de ce să putrezească și să nu-l luăm noi? Pînă acum nu m-a oprit nimeni și luam 2—3 căruțe acasă".** Tractoriștii **Titu Tránculescu** și **Marin Vacă** sînt scoși dintr-o ședință și vin amîndoi. Ascultă întrebările și zîmbesc. Primul răspunde: **„La data aia, adică la 5 decembrie 1981, cînd zice Petriță** (așa i se spune ciobanului Petre I. Gagiu în comună) **eram internat la spital. Se poate verifica".** Se verifică. Așa este. **Marin Vacă** are un limbaj mai colorat, care nu pălește în fața confruntării, întrucît pe cei doi i-am ascultat în prezența corespondentului nostru: **„Bă, mîncați-aș sufletu', ce-ai văzut tu, de zici că îngropam porumbul era altceva: băgasem oamenii la treabă să strîngă după noi. Femeile în poală, ori în coșuri și le deșertau în căruțe. Mă fata mea,** îi zice tot lui Petre I. Gagiu căruia i-am cerut să pună el singur întrebări, **n-am văzut ce zici tu. Au trecut alea două „Glorii" și s-a mai luat ce-a rămas. Cum să bag, mă, porumbu'n brazdă că sînt tractorist de zece ani, nu-s nebun mă, fata tatii!" Berceanu George**, singurul cetățean mai uscat la trup, dar vînjos, că ceilalți erau toți rotofei și puternici, are un dialog mai aspru cu **Petre I. Gagiu: „Am plătit ca să țin vaca în izlaz, am luat și masă verde acasă, da' numai anu' ăsta că pînă acum nu luam din cauza voastră, a ciobanilor, că ni-l rupeați cu oile. Asta e! Ce zici, mă? Mă, am plătit și-am luat, da' tu voiai să-l iei doar tu, cum l-ai luat și pînă acum, da' nu ți-a mai mers!" Șoferul Gheorghe Pătrușcă**, de la I.A.S., băiat tînăr și arătos, îmbrăcat de oraș, are — împreună cu al bătrîn — 100 de oi și **confirmă că a cosit iarba, ca și Petre I. Gagiu, dar n-a fost lăsat s-o ia acasă. El știa, după spusele lui Petriță, că acesta i-ar fi dat primarului brînză pe gratis. „Mă' nea Petriță! Să fim serioși! Eu te-am văzut la nunta fie-ti cu o garniță de brînză și te-am întrebat ce faci cu ea și mi-ai zis c-o dai primarului, dar eu așa ceva n-am văzut, de ce să zic? Tu ai zis!"** La fel se pronunță și **Cismaru Didina**, ba — dacă am lăsa-o — l-ar face de ocară, după cum se uită la el, pe **Petre I. Gagiu**, ca pe unul pus pe scorneli. Ciobanul nostru își lovește pulpele puternic cu palmele, ca pentru a se încredința că ce-i aud urechile este adevărat. Sînt dispus să-l cred, în continuare, dar obrajii i s-au îmbujorat ca focul. La una s-a așteptat, alta a ieșit... Ajungem și pe cîmp, acolo unde a vrut ciobanul să ne ducă. Nici urmă de porumb îngropat sub brazdă. Sfeclă mai găsim, din loc în loc, rămasă în urma mașinilor, iar faptul că C.A.P.-ul a dat, în loc de 31 tone la hectar, 38 de tone nu constituie nici o scuză și nici o explicație.

Și totuși, **Petre I. Gagiu** nu este mulțumit. El nu acceptă ceea ce scrie, negru pe alb, în documente și anume că **închirierea pajiștilor pentru pășunat nu înseamnă, implicit, și cosirea fînețurilor și ducerea lor acasă!** El nu vrea să creadă, deși i se arată acte oficiale, că toate sumele încasate au fost înscrise în borderouri și predate Întreprinderii de pajiști Dolj, ceea ce înseamnă că nimeni nu și-a însușit, pe nedrept, nici un leu. El o ține una și bună: „S-au luat bani în plus, nu s-au dat chitanțe, ni s-a luat cu japca fînul".

EMANUEL VALERIU ■

S-a răspuns, s-a mai bifat un caz!

Desigur, prin rosturile și atribuțiile sale, revista noastră nu poate să îndrepte malurile Mureșului și nici nu-i poate opri apele să se reverse. Nu poate nici să repare drumuri și șosele. Primim scrisori însă prin care cetățenii ne roagă să-i sprijinim să se rezolve asemenea stări de lucruri. Facem intervențiile de rigoare pe lîngă forurile de rigoare. Primim și răspunsurile de rigoare, prin care sîntem asigurați de măsurile luate. Numai că, uneori, iată, măsurile comunicate nu ajung fapte, ci rămîn hîrtii.

Cetățenii **Hațegan Vasile** și **Ursu Ioan** din comuna Noșlac, județul Alba, ne-au scris prima oară în iulie 1981, cînd **„problema arzătoare pe care am ridicat-o era să găsim un sprijin la dv. pentru a determina organele locale și județene de a întreprinde o acțiune de îndreptare și consolidare a rîului Mureș"**, care le-a inundat casele în 1970 și 1975, care prezintă grave eroziuni de mal și un permanent pericol de alte inundații... Noi am trimis scrisoarea Consiliului popular al județului Alba, de aici a urmat drumul spre Oficiul județean de gospodărirea apelor, de unde primim, la 9 septembrie, un răspuns semnat de către tovarășul director, ing. Gelu Constantinescu, denotînd răspundere și seriozitate. **„Referitor la pericolul creat de erodarea malului stîng al rîului Mureș, precum și a pericolului inundării celor 80 de case, comisia deplasată la fața locului a stabilit următoarele. Traseul rîului va fi corectat prin tăierea cotului care îl face actualmente, pe o lungime de circa 800 ml; consolidarea malului prin l[illegible]crări vegetative, pe circa 1 200 ml, lucrare ce se va executa prin munca contributivă a cetățenilor, sub supravegherea consiliului popular comunal. Lucrările de e[illegible]avare se vor executa cu utilajele IEAMC prin exploatarea și valorificarea agre[illegible]telor extrase din noua albie. Prin t[illegible]ea acestui cot, cu o suprafață de 2 km [illegible] va fi cedată, în a[illegible]bia veche, agric[illegible]lturii și o [illegible] de circa 3 hectare".** Iată, cîte [illegible] probleme economice de in[illegible] [illegible] pot rezolva în ur[illegible] studierii cum se cuvine a unor sesizări ale cetățenilor. O comisie competentă, am tras noi concluzia! Vară era încă, timp bun pentru demararea lucrurilor mai era încă. După 6 luni însă, aceiași cetățeni ne scriu din nou. Nu s-a realizat nimic, totul a fost un răspuns de... liniștit revista, un răspuns care bifa un caz.

Am trimis din nou scrisoarea Consiliului popular județean Alba. Primim răspuns tot de la OGA, sub aceeași semnătură. Prin care ni se aduce la cunoștință că s-a deplasat iarăși o comisie la fața locului. Și sîntem (iarăși) asigurați că „au stabilit măsurile necesare prevenirii și extinderii fenomenului eroziunii de mal..." (tăierea unui cot, apărarea de mal..., citiți ca mai sus). Ni se anunță, în plus, unitățile stabilite să participe la fapte care, cică, ar purcede în luna februarie 1982. Dar sîntem informați că, nici în luna din care mai sînt doar cîteva zile nu s-a făcut nimic. Nici pomeneală de excavații! Se precizează că, în cele 6 luni dintre depeșele oamenilor, s-ar fi făcut demersurile **„de obținere a terenului al cărei proprietar este IAS Lunca Mureșului".** Atîta vreme? Cît de departe o fi conducerea acestui IAS? Și ce făcea cu un teren supus erodării și inundațiilor, de s-a lăsat așa greu convins să cîștige 3 hectare de teren arabil și un mal de rîu consolidat? Mai ales că este numit între unitățile stabilite să participe la efectuarea lucrărilor!? Ceva rămîne de neînțeles. De data aceasta, OGA strecoară în final o frază ce anulează o parte din primul răspuns, primit în septembrie. „Menționăm că lucrările propuse rezolvă problema eroziunii de mal, dar nu și apărarea împotriva inundațiilor care rămîne, deocamdată, nerezolvată pe întreaga zonă". Cine s-o fi răzgîndit pe parcurs?! Atunci, ce rol a avut primul răspuns?

O situație similară se prezintă și în cazul de la Brozești, județul Mehedinți. În numele a 400 muncitori mineri din bazinul Jilț și al altor navetiști către Termo[illegible] de la Turceni, ne-a scris, tot în iulie 1981, **Emanoil Mardale**. Despre greutățile navetei lor din cauza drumurilor neîntreținute și nereparate de Dire[illegible] județeană de drumuri și poduri, secția Strehaia. La timpul respectiv, am publicat răspunsul Consiliului popular comunal Brozești cu măsurile luate. După 6 luni aceiași 400 de cetățeni ne semnalează același rezultat: nimic, nici o lucrare, nici o îmbunătățire a drumurilor. Aceleași gropi, aceleași accidente, explozii de cauciucuri și tot felul de pene ale autobuzelor. Aceleași întîrzieri de la lucru, să nu mai vorbim de un transport civilizat! Mai circulă pe această șosea, ne relatează Emanoil Mardale și autovehicule ce transportă materiale de construcții pentru un complex avicol, ce va intra curind în producție. Cum se vor transporta la primăvară ouă, pe asemenea drum?, se întreabă cetățeanul. Chiar, tovarășe primar, cum? Chiar, tovarășe director al Direcției de drumuri și poduri a județului Mehedinți? Ne răspundeți și nouă, cînd șoseaua va fi, totuși, reparată cum se cuvine? Pînă atunci, să nu mai consumăm hîrtie cu răspunsuri formale. Costă bani și, mai presus de toate, pierdeți încrederea oamenilor, a concetățenilor dumneavoastră.

CICI IORDACHE ■

Conștiința civică și reversul.

Firește, oricărui om cu discernămînt, surprinderea unui individ care iese precipitat dintr-o curte, avînd și o sacoșă cu obiecte de îmbrăcăminte asupra sa, se „orientează", apoi încotro s-o apuce și fuge imediat în direcția în care nu vede pe nimeni, trezește suspiciuni.

Exact ceea ce i s-a întîmplat recent lui Gabriel Ferencz din Cluj-Napoca. Se afla pe str. Mănăștur cînd i-a atras atenția apariția bruscă a unui tînăr agitat, avînd în mînă o sacoșă cu... s-a uitat în stînga, în dreapta și dînd cu privirea de el a fugit în direcția opusă, unde nu era nimeni. Înțelegînd imediat despre ce este vorba, Gabriel Ferencz n-a mai stat nici o fracțiune de secundă pe gînduri.

Convingerea că fugarul nu poate fi decît un infractor, un parazit social care se înfruptă din avutul celor care muncesc, îi sporea forțele și voința de a nu precupeți nici un efort pentru prinderea și imobilizarea răufăcătorului.

Ajuns din urmă și făcut inofensiv, condus, apoi la Miliția municipiului Cluj-Napoca, infractorul a fost identificat în persoana lui Aurelian-Alexandru Cocia, din str. Bucegi nr. 9, fără ocupație. Obiectele aflate asupra sa fuseseră furate din imobilul de pe str. Mănăștur nr. 79.

Cercetările minuțioase efectuate de miliție aveau să scoată în relief un adevărat record în materie infracțională: numai în perioada iunie-octombrie 1981, Aurelian-Alexandru Cocia a săvîrșit singur 54 furturi din locuință, provocînd victimelor o pagubă de peste 45 000 lei, iar împreună cu minorii Dănuț Repede din Cluj-Napoca, str. Zorilor nr. 78 și Ion Sfetcu din Borșa, județul Maramureș, alte 33 de furturi, provocînd o pagubă de 41 000 lei. Prin extinderea cercetărilor s-a stabilit că același autor a mai comis și 19 spargeri de autoturisme împreună cu minorul Adrian Copaci din Cluj-Napoca str. Lingurarilor nr. 112.

Cîteva reflecții se impun, totuși, pe marginea acestui „caz" ieșit din comun: din cercetări a rezultat că cea mai mare parte a bunurilor furate de infractorii respectivi au fost vîndute, de cele mai multe ori la prețuri derizorii, unor cetățeni întîlniți pe străzi. Oare să nu-i fi trezit nici unuia suspiciuni faptul că asemenea indivizi, unii dintre ei minori, ofereau spre vînzare obiecte la prețuri cu mult sub cele reale? Este adevărat, tentația de chilipir este încă puternică la elementele cu o slabă conștiință civică. Tocmai de aceea o asemenea mentalitate trebuia ferm combătută, pentru că, la drept vorbind, constituie principalul factor încurajator al elementelor infractoare. Cifra de 106 furturi din locuințe și autoturisme, comise de un singur grup de infractori în mai puțin de cinci luni de zile, subliniază, de la sine, meritul celui care a pus capăt unei asemenea activități periculoase, dar, în același timp, trebuie să ne îndemne la o atitudine tot mai intransigentă, atît față de autorii unor astfel de fapte, cît și față de cei care, într-un fel sau altul, le sînt complici morali.

MIHAI GROZAVU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂŢII NAŢIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lîngă destinele ţării

Intr-o lume încă răvăşită de marile încercări la care fusese supusă în timpul primului război mondial, într-o lume în care pacea avea să se dovedească curînd extrem de fragilă, subminată de înfruntarea atîtor şi atîtor poziţii şi interese contradictorii, într-o lume care a cunoscut ascensiunea fascismului într-o serie de state şi acţiunea acestuia pentru răsturnarea prin forţă a tuturor structurilor existente în epocă, într-o lume sfîşiată de atîtea războaie reci sau calde, care anunţau cel de al doilea carnagiu mondial, glasul lui Nicolae Titulescu s-a ridicat lucid, ferm şi statornic în favoarea instaurării, apărării şi consolidării legalităţii internaţionale, conturînd sensul şi conţinutul întregii sale existenţe de om politic.

De numele marelui diplomat român sînt legate contribuţii esenţiale în definirea, codificarea şi apărarea teoretică şi practică a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii juridice depline în drepturi, integrităţii teritoriale, neamestecului în treburile interne şi externe, renunţării la folosirea forţei şi la ameninţarea cu forţa, reglementării pe cale paşnică a diferendelor internaţionale. Orice cercetare a paginilor de istorie interbelică relevă că în jurul acestor principii nu s-au desfăşurat doar dezbateri academice, ci, înainte de toate, o acerbă confruntare de poziţii şi interese. Nicolae Titulescu a înţeles că în planul relaţiilor internaţionale atributele inalienabile ale statelor erau vizate atît de pseudoteoriile insidioase a diverşi doctrinari, care subminau, de fapt, încrederea în necesitatea şi posibilitatea respectării acestor principii, cît şi, mai ales, de încercările brutale de ştirbire sau negare a lor.

Pledoariile şi demersurile politico-diplomatice desfăşurate de Nicolae Titulescu pentru restabilirea drepturilor suverane ale României în problemele Dunării ni-l relevă ca un analist cu mare forţă de pătrundere, ca un teoretician remarcabil, ca un luptător care nu a înţeles să facă nici un compromis în apărarea şi consolidarea legalităţii internaţionale. Calităţile puse de el în slujba României au beneficiat de largi recunoaşteri în epocă. „Situaţia pe care o ocupa Titulescu, autoritatea de care se bucura, reputaţia pe care şi-o dobîndise, inteligenţa sa, resursele sale, uimitoarea vivacitate a spiritului său, acel amestec de fermitate şi de supleţe care îl caracterizau — remarca omul politic, diplomatul şi literatul Wladimir d'Ormesson, membru al Academiei franceze — totul făcea din el un om politic de înaltă clasă. Strîns legat de interesele ţării sale, aşa cum este legată iedera de arbore, prestigiul lui depăşea cu mult frontierele României. Se poate spune că Titulescu a fost unul din marii oameni politici ai acelor timpuri".

Preluînd şi dezvoltînd tradiţiile progresiste şi democratice ale diplomaţiei româneşti din epoca modernă — patrimoniul de idei din opera unor Nicolae Bălcescu, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu — Nicolae Titulescu îşi înscrie armonios numele în galeria marilor spirite ale poporului român, a acelor oameni politici şi de cultură care au dat expresie în planul gîndirii şi acţiunii aspiraţiei permanente la neatîrnare, libertate şi unitate, aspiraţie ce constituie coloana vitală a întregii deveniri româneşti.

GEORGE G. POTRA ■

„A accepta ca români restricţii de suveranitate este un act potrivnic demnităţii româneşti"

„În chestiunea Dunării, România are cuvîntul a se plînge, nu marile puteri, şi noi nu înţelegem ca viaţa economică a Ţării Româneşti să fie sugrumată prin nisiparea Dunării. Este un interes vital şi pentru noi să nu rămînem cu braţele încrucişate."

„Pentru a înţelege mai bine lucrurile, trebuie să începem prin a aminti că există două Comisii ale Dunării : una, numită Comisia internaţională, creată prin tratatele de pace, cu sediul la Viena ; cealaltă, numită Comisia europeană, creată prin Tratatul de la Paris în 1856, cu sediul la Galaţi.

România consideră necesară suprimarea celei de a doua Comisii, căci ea constituie, după cum se va vedea, anacronismul cel mai de necrezut, controlul teritorial străin cel mai inadmisibil, organismul internaţional răspunzînd cel mai puţin scopurilor pentru care a fost creat.

România nu contestă caracterul internaţional al Dunării. În afara atribuţiilor care ţin de competenţa teritorială şi care trebuie să treacă asupra statului român, s-ar putea avea în vedere ca această Comisie internaţională a Dunării să-şi extindă competenţa pînă la gurile fluviului. /.../.

La drept vorbind, problema pe care ne propunem s-o ridicăm nu este o problemă de revizuire a tratatelor. **Este problema unificării regimului Dunării, căci nici un fluviu internaţional din lume nu este supus unui regim de supraveghere exercitat de două comisii.**

Dunărea străbate, printre alte ţări, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, România. Mi se pare că nu înseamnă să cerem prea mult reclamînd dreptul de a fi trataţi pe picior de egalitate în ce priveşte regimul Dunării cu austriecii, cehoslovacii, ungurii şi iugoslavii. A accepta, ca români, restricţii de suveranitate cu privire la aceeaşi Dunăre doar pentru motivul că în trecut nu îndrăznea nimeni să impună vreo servitudine Austro-Ungariei /.../ pentru că era mare putere, pe cînd noi eram siliţi să acceptăm, acum aproape o sută de ani, condiţiile impuse de către aceleaşi mari puteri pentru a primi dreptul de a deschide ochii la lumina zilei ca stat naţional, este un act potrivnic demnităţii româneşti, pe care nimeni, dar nimeni în ţara mea, nu ar putea să-l accepte.

Să cercetăm lucrurile mai îndeaproape din punct de vedere tehnic, moral şi politic.

Încă de mulţi ani, Comisia europeană a Dunării se zbate în mijlocul celor mai mari, celor mai de neînvins greutăţi financiare. Trebuind multă vreme să facă faţă unor cheltuieli care nu mai corespundeau cu veniturile produse de taxele de navigaţie, aceste taxe au trebuit, încă de a doua zi după reînceperea lucrărilor — întrerupte sau neglijate în timpul războiului — să fie considerabil mărite. Lucrările tehnice necesitate de înnisiparea continuă au înghiţit sume atît de mari, încît produsul taxelor nu mai putea să le acopere. /.../.

Scăderea extraordinară şi din ce în ce mai mare a traficului maritim, oglindă fidelă a haosului şi marasmului economic european, face să crească tot mai mult deficitul în care se află Comisia europeană a Dunării. /.../.

Ajutorul guvernelor a devenit foarte greu de obţinut, cu excepţia celui dat de guvernul român, care, interesat în mod deosebit de executarea lucrărilor şi căruia interesele economice vitale sînt mai ameninţate, a fost întotdeauna gata să accepte cele mai mari sacrificii pentru a nu risca să vadă ţara sugrumată de imposibilitatea, mereu mai ameninţătoare, mereu posibilă, a ieşirii la mare.

În aceste împrejurări, guvernul român n-ar putea nici să treacă cu vederea, nici să se teamă să proclame în mod deschis că nu înţelege să lase să se prăbuşească singurul său debuşeu fluvial important la Marea Neagră, pivotul existenţei sale economice. /.../.

Adăugaţi la toate acestea concesiile de-a dreptul uluitoare care au fost cerute de Comisia europeană, scutirea de taxe de timbru, de taxe fiscale la bănci, de taxele pentru serviciu municipal efectiv prestat, libertate vamală pentru toate mărfurile importate pentru Comisie, pentru membrii şi funcţionarii ei, inviolabilitatea domiciliului funcţionarilor, inviolabilitatea personală a agenţilor săi, scutiri de taxe pentru poştă, telegraf, telefoane, într-un cuvînt scutiri şi iar scutiri !

Mai adaug că puterile care alcătuiesc Comisia europeană au dreptul de a întreţine servicii staţionare însărcinate să garanteze la nevoie cu forţa armată executarea hotărîrilor luate. /.../.

Toate aceste prerogative se exercită pe teritoriul unei Românii suverane. /.../.

Dar pun întrebarea : situaţia României noi, rod al jertfelor din timpul marelui război şi al tratatelor de pace, este oare compatibilă cu un regim creat pentru Principatele Dunărene din anul 1856 ?

Justiţia românească, admirabil organizată pentru a apăra drepturile a 20 000 000 de locuitori, poate oare să nu fie considerată în stare să garanteze în mod imparţial drepturile cîtorva sute de vapoare ?

Tendinţa care se manifestă la ora actuală de a face din suveranitatea statelor un fapt real, tendinţă de care au beneficiat numeroase state, poate să lase România indiferentă în faţa acestei servitudini şi acestui control străin ce-l constituie Comisia europeană ?

Ar însemna să nu-i cunoşti pe români, nedîndu-şi seama că, dacă ei sînt întotdeauna gata să-şi aducă contribuţia la comunitatea internaţională, oricîte sacrificii ar comporta acest lucru, ei consideră astăzi egalitatea în drepturi şi demnitatea o dogmă.

De aceea, guvernul român îşi propune să înceapă pe cale legală, adică prin note adresate guvernelor interesate, demersurile necesare în vederea suprimării Comisiei europene.

Procedînd astfel, guvernul regal al României nu întreprinde nici o acţiune de revizuire, căci, conform articolului 7 al Convenţiei de statut a Dunării din 1921, cele trei guverne, acela al Franţei, acela al Regatului Unit şi al Italiei, ca şi cel al României, au dreptul de a pune capăt imputernicirilor Comisiei europene prin încheierea unui acord în acest sens.

Organismul succesor nu ar putea fi în mod firesc decît statul teritorial — România — în ce priveşte drepturile teritoriale suverane care i-au fost răpite şi în care ar urma să fie repus. În celelalte privinţe, s-ar putea lua în discuţie **extinderea exact în aceleaşi condiţii a competenţei** a Comisiei internaţionale a Dunării, cu sediul la Viena."

Lunile iunie şi iulie 1917 au fost una dintre cele mai agitate perioade din activitatea politică a lui Take Ionescu.

La 10/23 iunie el a rostit la Cameră marele său discurs în legătură cu susţinerea celor două reforme atît de mult aşteptate : **reforma agrară şi reforma electorală.** Discursul său a fost considerat de unii biografi ca una din cele mai strălucite manifestaţii ale lui Take Ionescu. Nicolae Titulescu l-a considerat chiar cel mai frumos dintre discursurile acestuia. „Vorbim azi — a afirmat Take Ionescu — într-un moment de chin cum noi n-am mai cunoscut, cum nu puteam crede că vom putea cunoaşte vreodată. Dar acest chin se datoreşte în cea mai mare parte împlinirii unei datorii... **Noi — a precizat în continuare oratorul — legiferăm astăzi pentru o Românie mică, dar legiferăm cu ochii la România de mîine, la România Mare".**

Întrerupt mereu în timpul discursului de către A. C. Cuza, exponentul antisemitismului român, adversar totodată al reformei agrare, Take Ionescu a declarat în mod categoric : **Nimic şi nimeni nu va putea împiedica această reformă.**

În legătură cu problema evreiască şi, în genere, cu problema naţionalităţilor el a afirmat tot atît de tranşant că după votarea reformelor aflate în discuţie, „va trebui să facem o a doua operă, aceea socială, **opera fraternizării,** şi această operă se va face cu atît mai bine cu cît străinătatea se va amesteca mai puţin în această chestiune".

A doua mare frămîntare a sa în această perioadă a constituit-o remanierea — dacă nu schimbarea totală — a guvernului, pe care el o aştepta de multă vreme. În discuţiile din lunile mai şi iunie i se făcuse promisiunea că — datorită legăturilor sale cu şefii politici ai Antantei —, îndată după demisia lui Brătianu, el va fi însărcinat cu formarea unui nou guvern. Ceea ce nu s-a întîmplat. La 10 iulie, spre marea amărăciune şi indignare a lui Take Ionescu, s-a constituit, după îndelungate discuţii, un nou guvern Ion I. C. Brătianu, avînd pe Take Ionescu ca vicepreşedinte de consiliu. În acest guvern au intrat iarăşi patru din adepţii lui Take Ionescu, printre care, la Ministerul Finanţelor înlocuind pe liberalul Victor Antonescu, şi Nicolae Titulescu, cel mai strălucit dintre aderenţii săi. Ceilalţi trei miniştri takişti au fost Mihail Cantacuzino (la Justiţie), Barbu Delavrancea (Industrie şi Comerţ), unde a înlocuit pe doctorul C. Istrati, Dimitrie Greceanu (Lucrări Publice). Singura satisfacţie a lui Take Ionescu cu ocazia acestei remanieri i-a adus-o promovarea pe banca ministerială a lui Nicolae Titulescu, care a intrat astfel pentru întîia oară într-un guvern. În viitor îl vor aştepta atîtea altele.

VASILE NETEA ■

„Nu sînt supărat decît pe destinul meu"

8,21 iunie

...Eu vin acum de la o ceremonie, magnifică, de la un **lucru care te face să trăieşti un secol într-un minut** şi care prin profunzimea lui te face să spui că merită să trăieşti. Este ora 12 şi jumătate, cu un soare care te arde. Ceremonia a fost pe un platou în apropiere de Iaşi, unde va trebui să te duc într-o zi, şi care este de toată frumuseţea, o panoramă superbă, unde s-a petrecut o scenă sublimă. Pleoapele mele s-au umezit şi puţin a lipsit ca să nu las să-mi curgă lacrimile. Era jurămîntul soldaţilor şi ofiţerilor români „de dincolo" care au venit din Rusia. Este avant-garda de 6 000 care trebuie să vină curînd, din cei 30 000 care ne sînt deja promişi. Ce eroi sînt în aceşti oameni, care fiind prizonieri ai ruşilor scăpaseră de orice obligaţii de război şi puteau aştepta liniştiţi sfîrşitul carnagiului, şi totuşi ei au cerut insistent să vină să lupte aici sub drapelul nostru pentru patria comună. Gîndeşte-te că dacă aceşti oameni vor fi făcuţi prizonieri, vor fi spînzuraţi, nu împuşcaţi. Gîndeşte-te că familiile lor acolo vor fi persecutate sau chiar masacrate. **Ce mare lucru este patriotismul !** Şi ei au o conducătă superioară patriotismului nostru. Eu simt că aceşti oameni merg să dea acolo un sînge nou. Totul a fost magnific ; alura, cîntecele, marşul lor.

Trei din regimentele noastre au defilat de asemeni foarte bine, admirabil de bine. Armata este refăcută. Eu am bătut pămîntul de bucurie căci aceasta m-a vindecat şi consolat de toate meschinăriile de la Cameră şi mai ales de pe culoare.

După amiază va fi încă o serbare în Piaţa Unirii, cu discursuri. Brătianu va vorbi — îmi închipui — cu o voce monotonă, cu un accent fabricat din care lipseşte parcă sufletul. Eu nu zic că el nu simte nimic, dar simte în mic, în surdină, ca un om de combinaţii atunci cînd ar trebui să fie un poet sau un apostol.

Nu importă, dimineaţa aceasta a fost superbă...

...Serbarea de după amiază a fost după cum eu am ghicit foarte banală în raport cu cea de dimineaţă. Pe această piaţă a „Unirii" o mulţime imensă şi discursuri la picioarele statuii lui Cuza. A vorbit Brătianu, care a făcut o compoziţie incoloră, eu, şi apoi Goga care a fost superb. **Ce talent este în acest om !** Iată unul pe care aş vrea să-l am alături de mine. El şi Titulescu ridică totul. Apoi un bucovinean care a citit o compoziţie încă şi mai incoloră. (Bucovineanul a fost profesorul Ioan Nistor.) Iorga a fost răutăcios şi vulgar. Ar fi greu să fie cineva mai răutăcios şi mai ordinar.

Dar ceea ce a fost splendid, divin, a fost un ofiţer din Sălaj, din nordul Transilvaniei : **Victor Deleu.** O elocvenţă care venea din inimă. Cuvîntul său a fost într-adevăr frumos şi mare. Şi apoi atît de sincer, de adevărat. Cînd el a exclamat : **„Pentru noi întoarcerea nu mai e posibilă — moartea sau victoria",** s-a simţit ca un cutremur în mulţime. Tu ştii că eu cred că aceştia sînt oamenii Transilvaniei care vor domina această ţară şi că aceasta va fi spre binele tuturor.

Iaşi, duminică, 11/24 iunie 1917

...Ieri eu am vorbit la Cameră. Am rostit se pare un discurs care a plăcut enorm. S-a spus că acesta a fost unul din cele mai frumoase discursuri ale mele. Nicolae Titulescu zice că a fost cel mai frumos discurs pe care m-a auzit pronunţîndu-l. Şi eu care dimineaţa am fost atît de trist, fiind cuprins de una din acele tristeţi fără cauză. Credeam că discursul meu va fi slab...

Camera se va încheia probabil vineri. Se vor pierde astfel două zile. Pentru Senat nu se ştie încă. Va fi mai scurt sau mai lung. Vrau să zic că va dura cel mult cinci zile. Dar nu sînt discursurile de la Senat care interesează, ci chestiunea chiar a Senatului. Eu nu ştiu încă dacă senatorii vor veni. Dacă nu, o criză se va declanşa imediat. Altfel criza va avea loc după votul Senatului. Şi atunci se va produce şi schimbarea guvernului. Aceasta ar putea să mă întîrzie încă cîteva zile...

Luni dimineaţa 12,25

...Fapt este că guvernul aşa cum este format nu mai poate dura. (Guvernul constituit la 11 decembrie 1916 din liberali şi aderenţi ai lui Take Ionescu). Un guvern pur Brătianu eu nu-l mai cred posibil. Deci va fi tot un guvern mixt, dar altul, în afară de faptul dacă conservatorii (şase dintre ei) se vor încăpăţîna a se lipi în mod stupid prin rege de Brătianu. În toate combinaţiile e vorba, natural, şi despre mine. Pentru mine eu aş fi însă mai fericit dacă aş rămînea în afara guvernului, dar e vorba înainte de toate de partid şi de ţară, şi mai ales de ţară...

Iaşi, duminică, 18 iunie / 1 iulie

...Tu ai avut dreptate (în ceea ce priveşte imposibilitatea lui de a pleca) dar eu nu sînt supărat decît pe mine însumi, fiindcă eu nu am putut face altfel. Nu sînt supărat decît pe destinul meu. Eu sînt un bou de plug. Aceasta e totul. Niciodată, niciodată nimic pentru mine. Sînt atît de lovit încît nu cred că mă voi reface multă vreme. Să nu mai vorbim. În săptămîna care urmează criza ministerială se va rezolva şi ea...

Iaşi, simbătă noaptea, 24 iunie

...În aceste condiţii am avut de la 6½ la 8 (18 jumătate — 20) o consultaţie politică unde am ascultat, comentat şi răspuns (la diferite chestiuni). Seara am fost invitat la o şedinţă de muzică la Maruca Cantacuzino, şedinţă la care au asistat şi regina, prinţul Carol şi principesa Elisabeta, împreună cu generalii ruşi şi ministrul Poklevski. Enescu a fost ca totdeauna divin, atît la vioară cît şi la pian, unde a cîntat **Tristan şi Isolda** (actul al treilea).

Ah, cum această muzică divină a intrat în inima mea şi ea îmi strigă : curaj, speranţă, aşteptare. Muzica m-a răscolit întotdeauna pînă în cele mai adînci fibre ale mele. În această seară ea m-a copleşit total. Am ascultat cu ochii pierduţi fără a mă mişca, am ascultat din toată fiinţa mea....

Duminică seara, 25 iunie

Aceasta nu mai este o corespondenţă, ci un jurnal pe care eu îl ţin (pentru tine)...

(Urmare din pag. 1)

bicluștl. Poate mai multe potcovării care se trăgeau tot spre margine, cam așa cum ies astăzi benzinăriile din orașe. Și oamenii ? Dacă ar fi să rămînem tot la mina lui Iorga, „la Băilești, clienți grosolani se luptă cu țapii de bere rece". Însă asta ar fi prea puțin. Peste orice aparență, păstrau toți în sînge nostalgia unei libertăți trădate. În 1832, cînd primul Știrbei acaparează moșia, oricine se stabilea în Băilești primea 300 metri pătrați pentru casă și era scutit de miliție. Dar abia mai tîrziu au înțeles în ce capcană se viriseră singuri.

Pămîntul satului, sub brazda cărula, în 1832, cînd s-a croit șoseaua spre Galicea Mare, s-au dezvelit statueta unui leu din piatră și alte antichități romane, semn că omul dăinuia de foarte multe veacuri pe aceste meleaguri, a stat mereu în mijlocul vieții lor, ca o promisiune și, totodată, ca pricină de nestinsă discordie. Încă înainte de ivirea numelui satului în documente, prin 1603, Danciul din Brîncoveni, interesat, dăruiește moșia Băileștilor banului craiovean Ianl, dar n-a căpătat în schimb, spun pergamentele, „nici milă, nici cinste, nici căutare nici de cum, nici dregătorie", cum spera, și urmașii lui se vor judeca pînă în pînzele albe să-și redobîndească pămîntul, izbutind asta, „deoarece condiția sub care fusese dăruit — notează C.C. Giurescu — nu se îndeplinise". Apoi moșia ar fi trecut în stăpînirea fraților Brătești, care au cedat-o lui Constantin Brîncoveanu. Nu se mai știe cît s-au bucurat de veniturile ei Bibeștii, pînă ajunge în mîna lui Alexandru Barbu Știrbei, fiul domnitorului, mort la 2 martie 1895, exact cu o duzină de ani înainte de a se înfiripa răscoala din 1907. Acum, în primii ani ai noului veac, proprietarul ei era fiul cel mare al bătrînului Alexandru. În ajunul răscoalei, întinsă pe 7 228 ha, moșia producea un venit anual de 300 000 lei, iar în anii mai buni 400 000 lei. Celor-lalți locuitori ai satului, 6 507 la număr — 739 primiseră pămînt în 1864, sub Vodă Cuza, iar 22 în 1879, pentru vitejia dovedită în războiul independenței —, le rămîneau 4 044 ha, cu un venit anual de 161 760 lei. Știrbeii nu uitaseră niciodată pierderea de pămînt suferită în '864.

Marele sat cuprindea 1 332 case și 60 bordeie, casele fiind indeobște din chirpici și palanță. Charles Laugier, bun cunoscător al situației sanitare din Dolj, comunica într-un raport din epocă : 299 case din Băilești aveau o singură încăpere, în timp ce 40 bordeie erau locuite de cei puțin cîte 6 persoane. Un spital cu medic și farmacie era construit din zid, ca și bisericile și școala, frecventată doar de 162 copii dintre cei 239 înscriși. Cîțiva dintre ei, între care Marin Săceanu și Nicolae Becherescu, prin noroc, prin puterea de a-și face singuri norocul, vor deveni curînd medici, ingineri de drumuri și șosele, avocați. Din toți locuitorii, carte știau doar 1 423, adică nici o pătrime, iar copii de vîrstă școlară erau mult mai mulți decît i-ar fi putut încăpe școala : 610 băieți și 427 fete. Pe moșia Știrbei funcționa o moară perfecționată, cu aburi. Sătenii foloseau numai mori cu vite. Cine nu era legat de pămînt se apuca de meserii cît de cît căutate, nu prea spornice. Cu toții, trăiau în Băilești 35 meseriași — fierari, timplari, cismari, cojocari, croitori, tinichigii, dogari, bărbieri. Unii împleteau și funii, și coșuri, coseau saci, sau fabricau țigle și cărămizi. Îndeobște, un singur om putea face 500—800 cărămizi într-o zi, care se vindeau cu 29 sau 30 lei mia, sau 800 țigle, la 40 lei mia. Cam 93 comercianți, dintre care șase străini, țineau 22 de circiumi și 4 băcănii. Dar străini erau de zece ori pe atîția în sat, mai exact 61, sîrbi, austrieci și bulgari. Evreii nu prinseseră chiag prin partea locului, între negustorii aceștia prea abili și ascuțiți la minte, așa că, ivindu-se o năpastă, nu se putea arunca vina pe ei. Și ar mai fi de spus că băileștenii contau pe animale puține : 900 vite cornute, 280 oi, 140 cai și 85 porci. Nădejdea lor se lega mai cu seamă de negoțul cerealelor vînturate spre alte țări prin schelele de la Rast, Negoi și Bistreț, iar între ei prin tîrgurile de la 9 martie, Sf. Gheorghe, Sf. Petru și 14 septembrie.

Deși stăpînea numai între hotarele Băileștilor 7 228 ha, prințului Știrbei nu-i prea ajungea pămîntul. Nu-i ajungeau nici veniturile aduse de acest pămînt, mănos dealtfel, și încă în 1901, cînd tulburase învoielile agricole cu obligații noi, mai apăsătoare, țăranii începuseră să cam mîrîie. Atunci, într-o telegramă adresată lui Făreanu, directorul moșiilor prințului Știrbei, N.J. Ciochia Ciucîurete și Colan Duinea se lamentau : „Băileștenii revoltați contra noastră pentru actul de învoială, sîntem căutați de oameni să ne omoare. Actul protestat. Rugăm veniți Băilești. Se face revoluție". Nu s-a făcut revoluție, dar păseau toți într-un nou veac cu stîngul și într-un memoriu tîrziu, din 2 aprilie '907, o învățătoare a copiilor lor, Atena Grigoriu, scria : „Ținta de căpetenie a lor era împărțirea moșiei dintre care și cel mai de rînd dorea o fracțiune de 15—20 pogoane". Însă prințul Știrbei, dimpotrivă, declanșa împotriva lor proces după proces, țintind să-i despartă și de ceea ce mai aveau. De 15 ani se judeca, prin tribunalele Craiovei, cu țăranii, pentru 70 pogoane. Încît, nu încape nici o îndoială aici, cînd au început să se întindă veștile despre răzmerițele din restul țării, lucrurile stau la Băilești pe un picior destul de fierbinte. Brătianu îi telegrafia prefectului de Dolj : „Mi se semnalează amenințări la conacele Poiana și Dessa din plasa Calafat..." Prefectul de Dolj, Ion Mitescu, îi răspunde : „...s-au incendiat Băilești, Virtopul, Caraula..."

În Dolj, cei dintîi ieșiți la drumul larg, în noaptea de 9 spre 10 martie, au fost sătenii din Galicea Mare. Vreo 400 dintre ei, în parte mascați, l-au călcat în picioare pe arendașul Sima Naiculescu, au pus foc acareturilor acestuia, cancelariei, magaziilor de cereale. Știrea ajunge întîi și întîi la șeful gării din Băilești, acesta o comunică primarului și împreună o transmit telefonic prefecturii doljene. Ciudat, pe 11 martie, cînd descind trupele la Galicea Mare, satul era totuși înstăpînit de o relativă liniște. În schimb, spiritele se agitaseră la Băilești și la 10 martie, simțind primejdia, personalul administrației moșiei Știrbei părăsește comuna. Cum va fi scăpat spre un liman liniștit este greu de știut, de vreme ce, la același ceas al zilei, nu mai puțin decît 4 000 de locuitori au ieșit în întîmpinarea trenului dinspre Calafat, plin de trupe trimise să potolească focul răscoalelor din Moldova. Îndemnîndu-i pe ostași să nu tragă în frații lor, să tragă în vînt. În fruntea tuturor așezîndu-se un Tudor Iovan Vălut, un Ion Virban, un Gheorghe Mazilu, umblînd și ei, ca și alții, din casă în casă, spre a-i scoate din amorțire pe consăteni. „Jurămîntul v-a fost — ar fi strigat țăranii, după cum ne încredințează Universul din 13 martie 1907 — să trimiteți gloanțe în piepturile dușmanului, iar nu în ale fraților voștri". Și mulțimea țăranilor ivea la lumina zilei nu numai vorbe. La 11 martie, mulțimea ivește și arme de foc.

La Valea Stanclului ardea conacul lui Dini Mihail. La Horezu Polenarl căzuse în cenușă conacul lui Virgil Tîrnoveanu. Arendașii și comercianții din Bechet dau seară bir cu fugiții, trecînd Dunărea, în Rahova. Neînțelegînd nimic din ce se întîmplă, turci angajați cu plată să supravegheze muncile cîmpului, ca Mustafa Pașa Sabin și Assan Bairam din Livezile, ucid în dreapta și-n stînga, în încercarea de a-și salva pielea. Cadavrul unui frate al arendașului din Gingiova era trecut prin flăcări și era ucis Leațu, administratorul moșiei Ostroveni. La Moțăței era tăiat în bucăți arendașul Ștefan Ștefănescu. „Momente de foc și jale..." — telegrafiază prefectul I. Mitescu. „Să ordonați imediat unul alt regiment să vină în Craiova ; județul este în flăcări și orașul este serios amenințat" — telegrafiază prefectul C.R. Geblescu, căruia încă nu i se comunicase că fusese schimbat. Și adaugă : „Armata absolut insuficientă". Departe, la București, Take Ionescu perora : „Avem toți sentimentul că s-a întins asupra cerului României un nor greu, sub care ne înăbușim". O mare iluzie, clădită pe amăgirea că lumea țăranilor nu se va dezmetici niciodată, se prăbușea peste noapte, de la o zi la alta. La 11 martie s-a ivit în mîna unui țăran din Băilești cel dintîi revolver. La 12 martie, seara, răscoala băileștenilor începe în toată puterea ei. Seara, spre șase și jumătate.

Întîi s-au auzit clopotele, funiile lor fiind, la vreme tulbure, singurul reazem al desperaților. Soarele apusese în urmă cu mai puțin de un sfert de ceas. Era seara zilei de 12 martie și e de crezut că răsculații așteptaseră îndelung seara aceasta, clipa în care întunericul va fi aliați de ei. Au devastat castelul prințului Știrbei, i-au pus foc și la lumina acestei flăcări dintîi au dus focul spre magaziile de cereale și pătulele din împrejurimi. Mînia cuprinsese mai mult de o mie de oameni și, dintre ei, cei ce o apucaseră spre castel fuseseră întîmpinați cu o salvă care a ucis un țăran și a rănit altul. Altă salvă îi împiedică pe cei năpustiți spre gară să avarieze calea ferată și sînt împușcați amintitul Gheorghe Mazilu, Marin Cristea, Dișu Filip, Firu Rogoveanu și fiica sa Tinca, de numai 11 ani. Între timp, se amestecaseră între băileșteni și țărani din comunele învecinate și, cînd năvălesc spre judecătoria de ocol, află că dosarele vechilor lor pricini cu moșierii Știrbei erau evacuate la Calafat. În gara din care abia fuseseră alungați debarca din vagoane o baterie cu patru tunuri și un batalion de vînători, rechemat din Galicea Mare. Și cei mai ascuțiți la minte dintre țărani n-au mai avut ce face decît să-și ascundă morții și răniții prin pivnițe și poduri. Gloanțele îi izgoniseră în plin cîmp. Peste trupurile celor căzuți, tunurile, așezate în baterie chiar în gara unde fuseseră debarcate, își lungesc tîrul spre sat, peste sat, pînă la punctul numit de săteni Vălmășii, unde se adunaseră supraviețuitorii. Și, deși seceraseră destul dintre ei, a doua zi, în zori, cîmpul era din nou neted și străin de suspine. Nu de alta, dar priveliștea morților și a răniților i-ar fi descurajat pe cei slabi de inimă.

Al doilea atac al țăranilor poate nu s-ar fi declanșat dacă nu ar fi fost provocat. Totul părea să se fi încheiat. În ajun, tîrziu, prefectul C.R. Geblescu își expediase telegrama de rigoare spre Capitală : „Cîțiva indivizi, pretinși politicieni, au vrut ieri să provoace o agitație în comuna Băilești..." O altă telegramă, mult mai lungă, de 120 cuvinte, o expediază un anume Vasilescu,din administrația moșiei, către Succesiunea Știrbei, Calea Victoriei 123, București : „Aseară la ceasurile 10 jumătate o mare colosală compusă numai din sîrbi din mahalaua sîrbească armați cu topoare și puști au năvălit asupra magaziei cu ovăz de la biserică, distrugînd și dîndu-i foc a distrus toată taraba împrejurul el a dat foc la tot, farîndu-l din curtea grajdurilor înaintînd spre cancelarie a fost întîmpinați cu salve s-au retras și luînd goana pe la biserică s-a îndreptat la magazia de lîngă baltă și alci au fost întîmpinați cu focuri s-au retras și au devastat casa comptabilului distrugînd și taraba împrejurul grădinii de acolo, i-am oprit fabrica am oprit și moara pentru măcinat porumb, am oprit și toate operațiile în birou". Evident, și acel Vasilescu și telegrafistul poștei au lăsat punctuația depeșei în grija posterității. Totuși, dacă un C.R. Geblescu putea să creadă că oricine în afară de el este un pretins politician, de unde va fi scos acel Vasilescu „o mare colosală compusă numai din sîrbi", într-un sat care număra, conform Dicționarului geografic al județului Dolj, numai 61 străini, ocupați și aceștia cu crîșmăria și băcănia sau cu bunul mers al motoarelor prințului ? Ce-i putem cere, însă, unui vechil de moșie cînd însuși prefectul I. Mitescu fabula în telegramele sale ? Într-o depeșă a lui, sîrbii devin bulgari :

Băilești, 1907

Punctuația depeșei a fost lăsată în grija posterității

Nimic nu ar fi fost mai firesc decît un cortegiu mortuar după o zi sîngeroasă și, totuși, comandantului unei companii de pușcași proaspăt debarcată în Băilești i s-a părut suspectă procesiunea petrecută prin inima satului, a doua zi, la 13 martie. Somația lui provoacă un efect pur și simplu neașteptat : în mîinile obidiților reapar armele. Episodul a fost nu demult detaliat de istoricul Nestor Vornicescu, într-un studiu referitor la cauze slujite și nedreptăți suferite de clerici oficiați în '907. Din registrele stării civile ale primăriei din Băilești se constată că în 13, 14 și 15 martie s-au înmormîntări. Iar cea despre care au referit ziarele nu putea fi decît cea a lui Iovan Dumitru Nicola Gaciu, primul ucis în răscoală. „Dorința familiei — notează Nestor Vornicescu — a fost ca să treacă cortegiul pe strada principală ce ducea spre curtea boierească, păzită atunci de armată". Însă totul era, bineînțeles, pentru militari, o abilă înscenare. Universul din 19 martie a interpretat-o la fel : „Jelind în urma căruței în care se afla un sicriu", țăranii nu ar fi dorit decît să ajungă în situația optimă de a sări cu succes în piepturi armatei. Pentru colaborarea lor la pretinsa înscenare, și preotul și dascălul au pătimit multe. Se trage din nou, în salve, și din nou cad morți și răniți. Însă, de acum, îndîrjirea devine curată ca lacrima. Pe ulița mare a satului, după ce au fost respinși o dată, țăranii pornesc grosul vitelor lor, 900 la număr, în spatele cărora, mulți însoțiți de neveste, își încearcă iarăși norocul, într-o luptă lipsită de orice speranță. Și armata își pierde răbdarea, somîndu-i pe toți locuitorii, sub amenințarea armelor, să părăsească satul.

A patra luptă îi aruncă iar pe țărani piept în piept cu armata și sînt răniți 3 ofițeri și 20 soldați. După bombardamentul celor patru tunuri amintite mai sus, batalionul 5 vînători revine în comună, spre a cerceta amploarea dezastrului și starea spiritelor. Reapar în mîinile țăranilor revolverele și sînt răniți, iar, 2 ofițeri și 10 ostași. Jumătate din sat, într-adevăr, era în flăcări și ardeau mai cu seamă gospodăriile de pe ulița Lt. Becherescu. Legați cu funii și îmbrînciți într-un țarc îngrădit cu sîrmă ghimpată, bătuți cu paturile armelor, vreo trei sute de locuitori așteptau să se întîmple ceva cu ei, fie o nenorocire, fie o minune. Zadarnic, șeful gării și o delegație de săteni solicită clemența autorităților. Minunea nu s-a produs.

Sosise, la urma urmelor, și clipa tragicului bilanț. Așezate cap la cap, cifrele emise în diferite împrejurări survenite în cinci zile de lupte dau 50 de morți și peste 100 răniți. Ironie a soartei, un țăran din Băileștii anului '907, într-o scrisoare cernită, găsea de cuviință să se spovedească lui N. Iorga, călătorul prin România, așa cum era ea înainte de 1918, care nu întîlnise aici decît „clienți grosolani", în „luptă pentru țapii cu bere rece". „Noi arseserăm un singur pătul al prințului — se spovedea țăranul —, dar nouă știu că ne-a ars tot. În mahalaua mea nu știu de a fi rămas vreunul cărula să nu-i fi pus ostașii foc. Un domn căpitan de vînători zicea că foc am vrut, foc să ne deu. Mie unu, mi-a ars tot : căsuță, coșare, ca bruma de nutreț mai aveam și noi... și am rămas ca vai de lume. Pe mine burem, m-a prins, m-a legat cot la cot, m-au bătut cît au vrut și am fost mulțumit că am scăpat cu viață. M-au ținut închis vreo cinci luni de zile pe la Craiova și acum ne-a dat drumul, la ce păcatele ne-a mai dat. Auzim că pe prinț o să-l despăgubească, dar la noi nimeni nu se gîndește..." Și era, acest biet jalbăr, dintre cei peste 300 de țărani arestați la Băilești și sechestrați în incinta manejului regimentului de artilerie din Craiova. „Acum e liniște pe alci — scria în memoriul ei învățătoarea Atena Grigoriu —, sătenii urmează la munca cîmpului, spiritele sînt calmate întrucîtva, totuși, fel de fel de versiuni, care mai de care mai fantastice, circulă printre ei. Și toate aceste versiuni pornesc de la împrejurarea că nu le sosește mult așteptata lege a învoielilor".

Cîte ceva, totuși, le-a mai însenînat viața. Ca urmare nemijlocită a răscoalei lor, sătenii primesc, din moșia Știrbeilor, un islaz de 2 100 pogoane. L-au plătit în cinci ani, cu 500 lei pogonul. Dar în vara lui '908, conflictul cu prințul s-a reaprins, iscat de strîmbătatea învoielilor după noua lege. La București, defensorul ecclesiastic Gr. Popescu Breasta, verificînd cele întîmplate la Băilești, va înainta un memoriu lui Spiru Haret, tăgăduind participarea preoților alături de țărani la răscoală. Dar episcopul eparhiot Atanasie Mironescu, al Rîmnicului-Noul Severin, în cîteva pagini patristice, o va confirma, cu o înțelegere superioară pentru preoți : aceștia fiind „în mare parte fii de țărani". Deasupra lui, la 20 martie, mitropolitul îi dezleagă pe răsculații de jurămintele făcute înaintea „instigatorilor". În ordinul de zi al regelui Carol I, adresat armatei, survine o frază revelatoare : „Ați avut o datorie dureroasă de împlinit". Mulți dintre cei maltratați și-au căutat în repetate rînduri dreptatea la Craiova și în Capitală. Înainte de a se sfîrși anul, prefectul C.R. Geblescu, înlocuit cu I. Mitescu, va publica o broșură intitulată **Problema agrară în România**, în paginile căreia întîlnim numai apă bătută în piuă. Singe a mai curs la Băilești, în acel an cernit, doar întîmplător și din pricini tulburi : în noaptea de 1 spre 2 octombrie, Ion Bobină l-a ucis cu o lovitură de ciomag pe Barbu Mutilă ; la 6 octombrie, Stancu R. Miță din Goicea Mare, în trecere prin Băilești, îl lovește cu cuțitul pe Ion Stancu Pașa. Însă, întîmplările de acest fel aveau de acum rădăcini lumești : mustul abia începuse să fiarbă...

LINIȘTE, OPEREAZĂ JUVARA!

Chirurgia pornește de la patul bolnavului.

Contravizita. Discuțiile încep chiar de pe culoare.

Intr-o atmosferă neobișnuită pentru mine, mă aflu într-una din sălile de operație ale Spitalului clinic „Dr. Cantacuzino". Oameni necunoscuți, atmosferă încărcată. Dar acolo, la cîțiva metri de mine, sigur la postul său de comandă, se află cel care de peste 40 de ani nu cunoaște alt sens al vieții decît masa de operații. Primele minute sînt dominate de o anume liniște. Este liniștea premergătoare intervenției, cînd totul pare, pentru un neinițiat, mecanic. După incizie, începe un adevărat curs ; profesorul exemplifică, explică, arată. Nu știi ce să faci, să asculți explicațiile sau să urmărești baletul imaginar pe care îl face cu degetele sale lungi. Chiar și un profan înțelege că fiecare mișcare are motivația sa strictă, nimic în plus, totul decurgînd parcă după un scenariu dinainte stabilit. Cînd operația este pe terminate, profesorul își îndreaptă pașii rari, dar siguri spre o altă sală de operații, unde incizia a fost făcută și se așteaptă mîna profesorului. Nu-l mai însoțim. Ne retragem și preț de aproape o oră îl așteptăm. Aflăm între timp că, în ciuda anilor de profunde și grele meditații, oficiază cel puțin trei intervenții chirurgicale pe zi și nu din cele mai ușoare.

În răgazul dintre operații, cu mănușile în mînă, profesorul vine în birou, bea puțină cafea, cam rece, aprinde o țigară, trage cîteva fumuri și merge mai departe. Nu recomandă tutunul, dar nu se poate lăsa de el, fiind mai mult un stricător de țigări decît un fumător. Îmbrăcat într-un imaculat costum alb, merge totdeauna deschis la nasturi, gata oricînd să lepede bluza pentru a îmbrăca halatul de operații. Vorbește puțin și apăsat, oferindu-ți pentru documentare numeroase tăieturi din ziare. N-are timp.

Aflăm cu acest prilej că nu medicina i-a fost obsesia tinereții, ci motoarele. Profesorul își amintește cu plăcere cum, student fiind, pasionat al motocicletei, mergea la celebrele garaje Leonida, unde își demonstra îndeminarea reparînd mașini. S-a îndreptat spre medicină mai mult din îndemnul părinților, iar la prima disecție nu i-a fost prea ușor. Pasiunea pentru medicină i-a fost insuflată de unchiul său Ernest Juvara, mare chirurg, model pe care a vrut să-l ajungă. Marea cotitură a făcut-o în anul doi cînd și-a preparat externatul. De atunci, deci din anul 1935, a început să opereze, urcînd încet, dar sigur, treptele consacrării. Își aduce aminte cu plăcere de profesorii săi Reiner și Hortolomei. Și, ca semn de respect și considerație, pe biroul său se află mulată în ghips mîna celebrului profesor Hortolomei, creator de școală românească de chirurgie.

Profesorul Juvara nu acceptă nici un fel de abateri de la regulamentul sever al clinicii. Dealtfel, rigorile acestui regulament le-am simțit pe pielea noastră, atunci cînd am tentat mai mult decît era permis. Dimineața în jurul orei 7 și un sfert profesorul vine pe jos spre clinică, iar fix la și jumătate ascultă raportul de gardă, care de obicei se transformă într-un curs. Aici, ca și la examene, nu se mulțumește cu o simplă prezentare a cazurilor. Cere analiză, interpretare. La examenele sale tocilarii n-au prea multe șanse. În ziua cînd am asistat la raportul de gardă, un tînăr învățăcel, talentat spune profesorul, a săvîrșit o greșeală, pentru noi ca și pentru bolnav, fără semnificație vizibilă. Nu însă și pentru exigența profesorului. Pe loc sancțiune. Trei zile nu va mai intra la operații. Poate exista oare sancțiune mai mare pentru un tînăr chirurg care are șansa de-a fi elevul profesorului Juvara ? Profesorul explică : **pentru un chirurg comandamentul suprem este bolnavul, care trebuie să-ți fie mamă, tată, frate sau soră. Acestea sînt rigorile meseriei, așa am învățat-o și așa doresc să o transmit, pentru că a opera nu este totul. Examenul pentru stabilirea precisă a diagnosticului și grija post-operatorie, ca și operația propriu-zisă, definesc adevăratul chirurg. Din păcate, constat că mai există operații care n-au rezolvat definitiv suferința bolnavului, și ca atare, acesta necesită o nouă reintervenție, multe greșeli operatorii. Vin la noi pentru reoperări foarte mulți bolnavi. Reintervenția operatorie este mult mai grea, deoarece orice operație aduce cu sine niște modificări în organism. Apar multe necunoscute. Pe actualii mei colaboratori doresc să-i feresc de astfel de greșeli. De asta sînt aspru și exigent. Clinica pe care o conduc cunoaște o selecție naturală. Cine vrea medicină pe carteală poate pleca unde vrea. Succesul unui act operator se datorește nu numai conducătorului echipei, ci acțiunii coordonate a întregului colectiv, format și sudat în timp.**

Profesorul Juvara nu știe cîte operații a făcut de-a lungul prodigioasei sale cariere, dar cînd vine un bolnav, după ani și ani, din respect și recunoștință pentru profesor, îi poate spune exact ce operație a traversat, chiar și patul în care a stat. Asta nu înseamnă doar o memorie bună, ci seriozitatea cu care s-a aplecat totdeauna profesorul asupra omului în suferință.

Sînt obsedat de o idee și nu pot părăsi clinica fără a o elucida. Creatorul de școală chirurgicală românească, profesorul Juvara, are renumele unui om dur, dar constat că aici este iubit de toată lumea, de colaboratorii ca și de pacienții săi. Mi-amintesc un interviu luat de colegul Ioanițoaia profesorului Prișcu, care spunea : „Dacă n-aș fi devenit în 1974, șef de clinică, la Colțea mi-ar fi plăcut să rămîn în preajma celui pe care-l numesc, cu un respect nejucat, **profesorul meu**". Iar în ziua cînd eram la Clinica „Dr. Cantacuzino" am aflat din partea unui actual colaborator al profesorului următoarele : „Profesorul nostru este atît de mare și atît de bun încît poate trece peste noi și cu tancul și tot nu avem dreptul să ne supărăm. Nu ne putem supăra pentru că veghează asupra noastră ca un părinte, pentru că, iată, nu se-sfiește să opereze, cu oricare dintre noi, mîna a doua. Este una din metodele sale de a ne urmări evoluția. Dacă greșești rău, îți la bisturiul, dacă lucrurile merg spre normal îți zice ce a fost în regulă și ce nu, ca să nu mai vorbesc că este alături de noi, pînă și în viața particulară, și la bine, și la rău. Profesorul ne cere să avem curajul deciziei și să ne oprim la timp. În chirurgie se manifestă — la unii începători — tendința de a tăia mai mult decît e cazul. Ne cere mereu să privim înainte și să nu ne grăbim. E fantastic acest om, înzestrat și cu un mare talent oratoric, imprimînd cursurilor sale o notă de mare interes."

Dar oare ce zice profesorul despre asprimea sa ?

„Dacă a venit la clinică înainte de ora programului, iubind bolnavul ca pe tatăl tău, dacă a venit în miez de noapte atunci cînd durerea omenească te cheamă, dacă a cere tuturor — mie în primul rînd — să citească literatură de specialitate cel puțin două ore zilnic înseamnă duritate, atunci sînt, într-adevăr, un om dur. Și să știți sînt dur în primul rînd cu mine și nu am obosit după atîta amar de vreme, și așa îmi dorese să fie și cei care, mîine, vor duce mai departe gîndurile și dragostea mea pentru bisturiul pe care l-am slujit cu credință și devotament, socotindu-l nu un instrument, ci o prelungire a mîinii". Am satisfacția deosebită de a avea în preajma mea colaboratori cu remarcabile calități care au toate datele necesare pentru a ajunge, la rîndul lor, chirurgi de valoare, creatori de școală, cadre universitare. Nu susțin acestea pentru că sînt colaboratorii mei, ci pentru că după atîta amar de vreme, pot aprecia exact fiecare valoare chirurgicală. Vol da un singur nume, dr. Dan Rădulescu, conferențiarul clinicii, cu care lucrez de 25 de ani și care întrunește calitățile necesare unui chirurg de elită, capabil și să formeze cadre".

Privesc pereții cabinetului împodobiți cu diplome și fotografii ale marilor înaintași ai medicinei, răsfoiesc albumele pe care profesorul mi le-a pus la dispoziție și văd — lucru dealtfel cunoscut — că munca sa, școala de chirurgie pe care a creat-o este cunoscută și peste hotare. Nu voi enumera toate titlurile care-i aureolează numele, ele fiind cunoscute, dar voi spune că la începutul acestei luni **profesorul Ion Juvara a fost invitat la Academia de chirurgie de la Paris pentru a i se decerna într-un cadru solemn Diploma de membru.**

Într-un interviu acordat cu ani în urmă redactorului șef al revistei noastre, profesorul Juvara mărturisea că **nu a cunoscut umilința și că numai întreruperea activității l-ar putea umili.** Consemnăm cu plăcere că și acum îl găsim pe profesorul Juvara în plină forță creatoare și îi dorim multă sănătate și putere de muncă. Marele mag al bisturiului mai are de alinat multe dureri omenești cu a sa măiestrie operatorie. Liniște, profesorul Juvara operează...

DAN BÎRLĂDEANU ■

Profesor dr. docent I. Juvara

Cadru didactic din 1935 în funcție de preparator, asistent, șef de lucrări, conferențiar, profesor, doctor docent în științe medicale, medic emerit, profesor șef de catedră la I.M.F. București. Șeful clinicii de chirurgie al Spitalului „Dr. I. Cantacuzino". Membru titular al Academiei de Științe Medicale, președinte al secției de chirurgie a filialei București U.S.S.M. Membru al Societății Internaționale de chirurgie cardiovasculară. Membru al Colegiului internațional de chirurgie digestivă, membru al Societății italiene de chirurgie, membru al Societății bulgare de chirurgie, membru al Academiei de chirurgie din Paris.

Potriviți-vă ceasurile. E șapte și un sfert. Profesorul intră în clinică (dreapta sus) Raportul de gardă, adevărate ore de curs (jos).

Fotografii de ELENA GHERA ■

■ **Prvnariu Constantin și Elena, București, str. Bozga nr. 16.** De 3 ani am aragaz, dar niciodată pînă acum nu mi s-a reținut butelia. De ce ? Pe motiv că ar fi lovită. Ce vină avem noi că în urmă cu o lună așa am primit-o de la centrul de schimb din str. Ungra ?

■ **Procuratura Generală** pentru Aviation Aurelia din București, **str. Dr. Nanu Muscel nr. 5 :** Cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar.

■ **Maria Schlesinger, București, str. 13 Decembrie nr. 9 :** I.C.R.A.L. Herăstrău l-a dat în judecată pe Corneliu Leu, care ocupă apartamentul de sus. Dar procesul poate dura foarte mult și între timp apartamentul nostru continuă să se degradeze. Recent a căzut din nou tavanul băii noastre și de acolo continuă să picure și chiar să plouă.

■ **Anton Liviu, Alcea Ulmilor, bloc 368, apartament 38, Piatra Neamț :** În decembrie mi s-au terminat bateriile la ceasul electronic **Optimef.** De atunci îl țin pe noptieră. UCECOM-ul a tot promis înființarea în fiecare județ a unui **service** pe profil. Pe cînd ?

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** pentru prof. Vieru Ecaterina din Ploiești : În urma cercetărilor efectuate, Inspectoratul școlar al județului Prahova ne-a comunicat că cele sesizate se confirmă. Ca urmare, **profesoarei Vieru Ecaterina nu i s-a acordat gradul I.** Menționăm că măsura luată este pe deplin întemeiată, fapta profesoarei — reunirea pentru inspecție a celor mai buni elevi din clasele paralele și, apoi, organizarea unei mese stropite chiar cu băuturi alcoolice — afectînd simțitor autoritatea sa morală în fața elevilor. **Nota red.** : Comisia care a patronat cele relatate mai sus a fost formată din : prof. dr. Minzatu Ion, conf. dr. Muscalu Ștefan, Iridon Romul din partea inspectoratului Prahova, plus directorul Școlii generale nr. 24. Împotriva acestora ce măsuri au fost luate ?

■ **Czernoczky Ioan, comuna Tinca, Bihor :** Lucrez și experimentez o mică hidrocentrală care va funcționa cu apă putină și randament mare. Aș avea nevoie și de un manual, de ceva calcule mai noi cît și de schița unor posibile turbine de diferite dimensiuni socotite în cai putere.

■ **I. Popescu, București :** În pofida specialiștilor, îmi permit să susțin că examenul pentru obținerea carnetului de conducător auto amator este organizat în neconcordanță cu pregătirea rezultată din programul de 30 de ore.

■ **Locatarii complexului ALMO — Bucur Obor :** De mulți ani stația de pompe și hidrofoare aflată la subsolul blocului, care aparține I.C.A.B.-ului, produce mari neplăceri în ceea ce privește aprovizionarea apartamentelor cu apă caldă și rece, mai ales sîmbăta și duminica. Ajutați-ne.

■ **Iancu Dumitru, Pitești, str. Craiovei nr. 99 :** Cerem ca peronul trei din gara Pitești să fie ridicat la nivel corespunzător posibilității de a ne urca în tren. Dacă asta nu se poate, atunci să nu mai fie îndrumat nici un tren la numita (și hulita) linie.

■ **Cetățenii satului Poiana Frății, județul Cluj :** S-a desființat școala de opt clase făcută de noi și de părinții noștri din vechime, și copiii noștri fac naveta pe jos 8 (opt) kilometri de la Poiana Frății pînă la centrul comunei Frata. Școala noastră are lumină electrică și gaz metan și sălile ei au rămas părăsite. Numărul copiilor care fac zilnic 16 kilometri este de 33. Semnează 28 de locuitori.

■ **I. Dobrescu, Cimpulung, str. P. Zamfirescu 11, județul Argeș :** Aflați că ursul nu sînt agresivi. Am văzut unul de aproape și n-a schițat nici un gest. Ursul nu hibernează toată iarna, cînd nu este zăpadă mare lese la plimbare. Am constatat că dacă nu strigi, nu arunci după el, nu faci gălăgie, nu se sperie nici el. **N. red.** Aflați că într-un spital bucureștean am văzut ce i-a făcut ursul unui forestier din zona Herculanelor...

■ **I.C. Popescu, str. Afinelor, bloc H, apartament 8, Arad :** În orașul nostru lipsesc cauciucurile de bicicletă, bicicletele, ciorapii groși și scurți și medicamentul numit antimigren.

■ **Szenies Ioan, Baia Mare, str. Cuza Vodă nr. 2, apartament 15 :** Sînt șofer la autobaza din Baia Sprie. Pe 15 martie se face anul de cînd, aflat în fața întreprinderii Policolor, pe bd. Șulea, mi s-a furat remorca basculantă 510 de tip 2 RB 5 A, seria 11088. Mi s-au imputat 31 000 de lei. Am plătit-o pe jumătate, dar poate află cineva unde-i și-mi spune, ori la miliție, la plutonierul Frumușelu.

■ **Nemeș Ioan, str. Retezatului 7, bloc 12, apartament 16, Cîmpia Turzii :** Pentru fetița mea de 10 anișori am cumpărat în decembrie '81, din magazinul sătesc al comunei LUNA, județul Cluj, o pereche de cizmulițe marca PRACTIC, pe care le-am plătit cu 266 de lei. După trei zile s-au dezlipit și s-au crăpat. Pe ele scrie așa : NID 20212-78 nr. 24-205918-5362. An 81. Cine le-a făcut ? Ce făceam dacă aveam cinci fetițe și la toate le cumpăram în decembrie cizmulițe cu șiret, marca PRACTIC ? ! ?

■ **Mariana Ene, Brazda lui Novac, bloc D 27, scara 3, apartament 4, Craiova :** Vă informez că în Ostrovenii de Dolj curentul electric este întrerupt uneori zile întregi, iar alteori nu este întrerupt nici între orele 11 noaptea și 4 dimineața.

■ **Răsnoveanu Gherghina, Tulcea, str. Labirintului nr. 5, bloc C 3 B, apartamentul 64 :** Majoritatea celor 90 de apartamente din blocul nostru sînt pline de igrasie, de umezeală și de mucegai. Dacă cineva vrea să se convingă cum poate să curgă apă din pereți fără nici un fel de conductă, să se ducă să vadă apartamentul 42, apoi și pe celelalte.

■ **Stamate Oprea, Cartier Trivale, bloc P 8, scara A, apartament 10, Pitești :** Ceea ce m-a nemulțumit pe mine este că la cîteva mînăstiri ca Voronet, Putna, Sucevița, Moldovița nu am găsit nici un fel de ilustrate care să-mi reamintească peste ani că le-am vizitat, fie la Sinaia, Predeal și Poiana Brașov, acum, în plină iarnă, nu găsești decît ilustrate estivale.

■ **D. Mandric, Reșița, bd. Lenin nr. 25 :** Consider că ar fi foarte important și necesar un film despre George Enescu. Pînă atunci vreau să întreb **de ce și pînă cînd va fi închis MUZEUL MUZICII ?**

■ **Ing. Giurgiuleanu Gh., Bd. Muncii nr. 1, scara 1, apartament 4, Reșița :** Cătina albă are și contraindicații ? Plafar Tg. Mureș mi-a trimis 12 plicuri, dar fără nici o indicație.

■ **Constantin Mihai, str. Unirii nr. 153, Tîrlu-Tîrg, Dîmbovița :** Sînt strungar la I.E.A.I. Titu. Acolo ajung împreună cu alți muncitori într-una dintre cele două mașini pe care lucrează, în două schimburi, 3 șoferi și 4 casierițe, care nu ne dau bilete, mai ales cînd mașina se aglomerează. La început su fac că te-au uitat, dacă insiști să-ți dea biletul începe scandalul. Au fost prinși de multe ori, dar nu li s-a întîmplat nimic.

■ **Stoenescu Zamfira, Alcea Dealul Măcinului nr. 7, cartier Drumul Taberei, București :** Sîmbătă, 30.01, am intrat în alimentara din stația I.T.B. Drumul Taberei 35 și am cerut șuncă țărănească de 70 și ceva de lei kilogramul. Vînzătoarea n-a vrut să-mi servească decît partea cu os. Șeful unității i-a dat dreptate el. Am renunțat, doar nu era să plătesc atît pentru un os. De ce nu l-a tăiat ?, așa cum se procedează în centru.

■ **Moldovan I. Teodor, str. 1 Decembrie 1918 nr. 5, bloc 46, apartament 12, Sfînta Gheorghe, Covasna :** În martie 1981 am cumpărat o garnitură de mobilă Ostrov fabricată la Horezu, C.P.L. Rîmnicu Vîlcea. Acasă, după despachetare, am constatat defecțiunea unor piese. Fabrica a cerut să le trimit acolo. De ce să cheltui iar ?, mai ales că eram în garanție. După șase luni, pe 20.08.1981, au trimis un delegat cu care am încheiat un proces verbal. Am rămas cu hîrtia, cu promisiunile și cu mobila defectă.

■ **Mitrilă Stan, str. Brancieg nr. 3, bloc 41 B, scara C, apartament 60, Ploiești :** Exact în fața scării noastre, la vreo 12 metri, a fost plasată platforma de resturi menajere, ceea ce nu era prevăzut în plan. Tot acolo s-a construit și locul de joacă pentru copii. Am reclamat la Consiliul popular, care susține că e bine așa. Chiar așa ?

■ **Locatarii blocului Crizantema, tronson M 2, scara B, Pașcani :** Blocul nostru are zece etaje, dar instalația electrică a hîfului s-a ars și pe unde mergem sîntem tratați cu ridicări din umeri. Semnează 24 de persoane.

■ **Stana Mirón, Vila 47, Tușnad Băi :** Sînt lăcătuș mecanic la Combinatul siderurgic Hunedoara, dar vă scriu din concediu. Spuneți-mi, cei care au hotărît să se joace fotbal numai sîmbăta s-au gîndit și la noi ăștia care lucrăm în schimburi ? Cui îi place fotbalul poate veni și duminica la stadion, nu credeți ? Înțeleg că s-a făcut așa pentru cei care pun condeiul jos sîmbăta la 13,00 și pînă luni nu mai au nici o grijă.

■ **Filip Ionel, str. Teleorman nr. 35, bloc T 5, scara VI, apartament 62, Cluj-Napoca :** Am absolvit în 1981 liceul industrial Tehnofrig, specialitatea prelucrări prin așchiere. Nu am fost repartizat nicăieri, nu am reușit să mă încadrez nicăieri în muncă așa că stau din iulie. Acasă sîntem zece frați, tata este decedat din 1976.

■ **Mircea Borcan, comuna Sihlea, 5311, Vrancea :** În gările Sihlea și Gugești unde urcă și coboară sute de călători, peroanele au rămas aceleași de cînd s-au construit calea ferată și gările. Protecția muncii nu prevede și securitatea călătorilor ? De ce nu scrie nicăieri ce distanță trebuie să fie de la pămînt și pînă la prima treaptă ?

■ **Inspectoratul comercial Iași pentru Vărzaru Gh., str. Stejar nr. 37, bloc A 1, scara B, apartament 3 :** Se confirmă faptul că gestionara Modoranu Viorica a refuzat să vă înmîneze jurnalul cumpărătorului, motiv pentru care a fost amendată cu 200 de lei și a primit avertisment.

■ **Toma Ion, comuna Clinceni, județul Giurgiu :** Am citit în **Flacăra** despre minunile pe care le face prof. dr. Agippa Ionescu. Eu le-am simțit pe propria-mi piele, care în 22 ianuarie 1979 a fost arsă în proporții de 45 la sută. 12 colegi de la Plafar mi-au dat sîngele de care aveam nevoie ; cumnatul Paraschiv Timofte și vărul Stanciu Constantin mi-au dăruit din suprafața pielii lor, dar n-aș fi putut să fiu salvat dacă nu exista prof. Agrippa Ionescu și doctorii Borcea V. și Pîrvu N. În 68 de zile m-au vindecat. Aș vrea să le spuneți că : OAMENII DE OMENIE / NU SE UITĂ O VEȘNICIE / SĂ SE ȘTIE.

■ **Dumitrescu Maria, str. Dumitru Zosima 85, sectorul 1, București :** Sînt văduvă, sufăr de scleroză în plăci, modesta mea căsuță este lipită de imobilul cu etaj din str. Gheorghe Missail 86, deteriorat de cutremur. Coșurile lui amenință să se prăbușească peste mine. Am intervenit de multe ori la tovarășul Mezei de la I.C.R.A.L., dar nu mă bagă în seamă.

■ **Consiliul popular municipal Galați :** Aspectele semnalate de Tănase Margareta, om al muncii la Cooperativa Mobila din Galați, au fost calificate de colectivul de cercetare ca abuzuri ale unor persoane din aparatul TESA, al cooperativei, erorile comise au fost îndreptate.

■ **Caragea Florea, Calafat, str. Al. I. Cuza 27 :** În urmă cu 1 an și jumătate a dispărut în satul Vrancea din Mehedinți fiul meu Băjan Gheorghe, 21 de ani, 1,74 metri înălțime, păr negru, ochi căprui, față ovală, fără semne particulare. Fiind marinar, ultima dată era îmbarcat pe slepul nr. 4403, la Căpitănia portului Tr. Severin.

■ **D.J.P.Tc. Vaslui, compartiment C.T.C., pentru Ursu I.N.P. Constantin din comuna Moluștani :** Cele sesizate s-au dovedit a fi reale. Recomandata cu AR nr. 35 din 9.XI.1981 n-a ajuns la revista **Flacăra**, ci numai dublura ei, în alt plic. Lucrătorii vinovați au fost sancționați.

■ **Pantelimon M. Teodor, Șos. Giurgiului 121, bloc 5, scara 1, apartament 21, București :** La 29.07.1981 am cumpărat de la magazinul FAMILIA un palton din piele sintetică. M-a costat o mie de lei. Fiind îmbătînit, fetița nu l-a îmbrăcat decît odată cu sosirea iernii. La cîteva zile a plesnit în cîteva locuri. Paltonul a fost confecționat la Fabrica de piele din Orăștie.

■ **Pentru Mărăcine Dumitru, Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Triumfului, bloc 5, apartament 3, județul Bacău și pentru Gugu Ecaterina din Mangalia, str. 23 August, bloc A.L, scara B, apartament 29, județul Constanța :** Elena Burcă, mama copiilor din articolul intitulat „Concediu medical fără voie", nu acceptă să se despartă de ei. Firesc, după opinia noastră.

■ **Consiliul popular al sectorului 2 București, pentru Iorga Antonica,** solicitanta unei locuințe corespunzătoare : Apartamentul 12 din blocul 18 de pe str. Socului vă așteaptă.

■ **Un nou Monument al Independenței :** Jertfa celor 10 000 de soldați români căzuți pe cîmpiile fostei Tracii va fi nemuritalizată și în alte orașe și municipii din țară. Astfel, în curînd, la Oradea, va fi dezvelit un nou monument din bronz și marmură. Este înalt de 30 de metri, și înconjurat de patru basoreliefuri înfățișînd luptele de la Grivița. Autor este sculptorul C. Popovici.

■ **Dr. V. Milosescu, str. Covasna 29, bloc E 25, scara 2, apartament 39, sector 6 București :** Ajutați-mă să găsim mama unui copil abandonat acum șase luni în maternitatea Caritas din București, str. Traian 29. Mama lui a născut în clinica noastră la 2 august 1981 și a pretins că nu are la ea nici un act, dar că se numește Rusu Alexandra, că are 24 de ani și că domiciliază în București, str. Valerian Prescurea nr. 25, apartament 2, sector 4. Pe 11 august 1981 am externat-o pentru a-și scoate actele de identitate necesare înregistrării noului născut. De atunci nu a mai dat nici un semn de viață. O anunțăm că lui Horațiu l-au apărut dinții, dar că tot neînregistrat a rămas.

■ **Pop Emil, str. Dobrogeanu Gherea 11, Cluj-Napoca.** Însănătoșirea ramelor este o operațiune absolut necesară albinelor pentru a crea faguri artificiali. Dar sîrma specială, subțire, care se vindea cîndva pe la magazinele Apicola lipsește cu desăvîrșire. Menționez că însănătoșirea se face iarna, neapărat.

■ **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Dîmbovița pentru Fl. Bojiu,** bloc 3 AB, scara B, apartament 34, str. Avram Iancu, **Pucioasa :** Sesizările se verifică, în parte. Constructorul a remediat defecțiunile privind instalațiile sanitare, hidroizolația terasei s-a efectuat în noiembrie și a mai rămas ca în trim. I al lui 1982 să fie frecat mozaicul din holul de la intrare și să se tencuiască soclul de la intrare. **N. red.** În rest numai bine, nu ?

Pagină realizată de
MIRCEA BUNEA ■

Scrisoare comentată

Patru copii încredințați cui nu trebuie

În urma divorțului dintre Niculescu Matei și Rada Haritina, cei patru copii rezultați în timpul căsătoriei lor (trei fetițe și un băiat) au fost încredințați de justiție mamei, care și-a păstrat și apartamentul din Bd. Păcii, compus din trei camere și dependințe. Acum, după aproape doi ani și jumătate, tatăl se adresează redacției, printr-o scrisoare alarmantă, al cărei conținut nu poate fi încredințat tiparului, deoarece nimeni nu ar avea ceva de învățat din faptele descrise. Esența tristelor rînduri care ne-au parvenit este aceea că mama nu-și îndeplinește obligațiile sale privind creșterea și educarea corespunzătoare a celor patru copii. Afirmațiile se cereau verificate în ambele „tabere", deși rezultatul era lesne de întrevăzut : mama avea să infirme ceea ce afirmase soțul ei. Așa s-a și întîmplat, dar faptele s-au dovedit a fi fapte (așa cum ne-am convins și din alte investigații). Pînă la urmă rolul de arbitru a revenit tocmai rudelor apropiate ale Haritinei Rada, mătușilor sale, din Pitești, și care — spre plăcuta noastră impresie — s-au declarat de acord să fie menționate cu nume, într-un eventual articol privind situația celor patru copii.

„Știm, ne-a spus Gherghina Filipescu, că va fi furtună în familie, iar ceea ce ne interesează este soarta copiilor, nu ce va zice lumea". Sora sa, Haritina Zugrăvescu, este de aceeași părere, deși încearcă o explicație pentru a justifica situația din familia dezbinată : „Ce vreți? Nu există pădure fără uscături..." Aflăm, astfel, că la început familia Haritinei l-a privit cu neîncredere pe soțul acesteia, considerîndu-l vinovat pentru mersul șchiop al căsătoriei nepoatei lor, dar că, pe parcurs s-au convins că acesta este un om cumsecade, un soț și un tată bun, poate prea bun, uneori, atunci cînd comportarea soției sale l-ar fi îndreptățit la atitudini mai ferme. Pînă de curînd, Haritina n-a vrut nici să muncească, deoarece pensia alimentară și alocația pentru copii, cărora li se adăuga sprijinul întregii familii, o puneau la adăpostul grijilor materiale. Nici mama ei, bunica celor patru copii, care s-a oferit să vină la București (unde și-a adus și mobila, încă din luna decembrie a anului trecut), nu mai este primită în casă, deoarece era împotriva modului de viață al fiicei sale. (Deținem o scrisoare, semnată de R.H. în prezența mamei sale, un fel de angajament solemn, dar nerespectat, privind o revenire la firescul unei existențe marcate de responsabilitatea creșterii a patru copii.)

Între cei doi foști soți există o diferență de vîrstă de 20 de ani, diferență pe care Niculescu Matei n-a știut s-o transforme într-un argument viguros, care să-i impună în fața mai tinerei sale soții, ci într-o cale a îndulgenței și slăbiciunii de care R. Haritina a profitat din plin. Indiferent însă de cum s-au desfășurat anii acestei căsătorii, rodul lor, reprezentat de 4 copii foarte reușiți, trebuie pus la adăpostul veștejirii care-i amenință.

MANOLE CARȚAN ■

Poșta redacției

■ **Alexandru Budreală** — București : Nu se recalculează pensia pentru muncă depusă și limită de vîrstă, pentru timpul muncit după pensionare ■ **Dv.**, cei din Roșiori de Vede, semnați plîngerea cu privire la pedagogul respectiv și atunci o vom lua în seamă ■ **Gheorghe Măzăreanu** — Florești (Prahova) : Răspunsul a fost corect. Aveți dreptul, la împlinirea a 10 ani de muncă, cu condiția să fi îndeplinit și normele stabilite de adunarea generală a C.A.P. ■ **Ion Nedelcu** — București : Nota de plată este legală, dv. ați fost acela care ați solicitat lucrările de separare de consum ■ **Mihaela Greier** — Brașov : Vi s-a rezolvat. S-a recalculat sporul și s-a dispus plata drepturilor ■ **Traian Mirlei** — Petroșani : Nu înțelegînm audiențe la alte foruri ■ **Doina Pătrașcu** — Constanța : Cu vechimea în muncă pe care o aveți (30 de ani), puteți cere, la împlinirea vîrstei de 55 de ani, pensionarea pentru muncă depusă și limită de vîrstă ■ **Sticlică Unchiaș** — Băilești și **Ilie Bigiaș** — Cernișoara (Vîlcea) ; Reveniți cu scrisori clare și citețe ■ **Ileana Avramescu** — Oltenița : Nu dăm. Nu avem adrese ale cîntăreților de muzică ușoară ■ **Crăciunica Miulescu** — București : Nu se recalculează ; procentul rămîne același ■ **Ioan Zaharia** — Botoșani : Pe dr. Dumitru Constantin îl puteți găsi la Spitalul militar central din București, clinica de neuropsihiatrie ■ **Liviu Anton** — Piatra-Neamț : Cereți lămuriri la comitetul asociației de locatari ■ **Gheorghe Bulgărea** — Azuga : Chiar dacă sînteți pensionar și posedați autorizație pentru exercitarea unei activități pe cont propriu, sînteți supus obligatoriu la asigurările sociale din cooperativa meșteșugărească și aveți obligația să plătiți o cotizație care se calculează în raport cu venitul anual profesional impozabil ■ **Asociația locatarilor**, Bd. Gh. Gheorghiu-Dej, nr. 69—71 — București : Nu dăm așa ceva. Aveți la dispoziție nr. de revistă care vă interesează ■ **Ion Purcărea** — Alexandria : Sîntem în posesia unui răspuns la scrisoarea dv., primit de la Agenția de excursii cu turiști români în străinătate, răspuns amplu, pe care dv. nu l-ați primit, iar spațiul nu ne permite să-l publicăm. Cînd aveți drum prin București, treceți și pe la redacție ■ **Silvia Alexa** — Ploiești : Cuantumul rămîne același.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— De obicei, celor care răspund li se acordă la sfîrșit dreptul de a-și adresa singuri o întrebare. Ei bine, de plăcerea artificiului (și nu numai), vă invit s-o faceți la început. Deci...

— Vă mulțumesc pentru **privilegiu.** Vreau să vă întreb ce mai face prietenul meu, poetul Adrian Păunescu, și șeful dumitale?... Cu ce va mai **speria** cititorii?...

— Acordați cu plăcere interviuri ?

— Nu există... plăcere în a acorda interviuri. E ceva oscilînd între vanitate și pudoare. Un fel de... (pe românește) **striptis.**

— Ați scris poezie, proză, teatru, literatură pentru copii, parodii, amintiri. Ce v-a adus fiecare din aceste „experiențe" literare ? Scriitorul Mircea Micu optează pentru vreuna din aceste direcții ?

— Am scris (scris ! ?) tot ceea ce ați enumerat. Mai puțin „amintiri". Eu nu scriu „amintiri". Eu reînviu scriitorii plecați în Parnas sau îi arăt cititorilor pe cei vii, dezbrăcați de armură. Ce înseamnă a **opta ?** Literatura (în general) nu ține de **opțiuni personale.** Un scriitor adevărat nu știe niciodată (ah, ce trist ar fi !) dacă este poet, prozator, dramaturg etc... Scriitorul scrie spre, mereu, propria-i autodefinire...

— De ce ieșiți atît de puțin în lume cu teatrul pe care-l scrieți ?

— Eu am ieșit spre **lume** cu puținele piese pe care le-am scris. Acea **lume** de care vorbiți (e vorba de un eufemism, evident) n-a prea... **ieșit** spre mine... Întrebați, de exemplu, pe cei ce se simt vizați, de ce nu mai pun în scenă pe al meu „Avram Iancu". De ce se **tem** (nu-mi retrag cuvîntul) să **monteze** o comedie (e necesar să ridem, nu-i așa ?) care se intitulează „Moarte șoarecilor", comedie **aprobată** și înscrisă pe lista repertoriului acestui an... De ce ?

— S-ar părea că literatura română evoluează la capitolul dramaturgie cu pași mari, dar... rari. De ce credeți că se scrie atît de puțin teatru astăzi, la noi ?

— Îmi place „pași rari"... Din păcate, **pașii** de care vorbiți, țin (ca să fac un calambur agramat) de alți... **Pași...** Cu alte cuvinte, în relația birocratică de recepțare și aprobare a unei piese e un... **pașalîc** întreg. Mie mi-au trebuit zece (10) ani, pînă ce am izbutit să-l văd pe **Avram Iancu** reînviat pe scenă... Vreo doi ani pînă ce (habar n-am cine ? !), cineva din direcția teatrelor de la Consiliul culturii s-a încumetat să citească „Moarte șoarecilor" și să **tacă.** Noroc că n-am tăcut eu ! Ce folos însă ?

— Ce îl împinge pe un poet să scrie parodie ?

— Întrebați-l pe Sorescu... Ce-l **împingea** ?... Pe mine, de pildă, m-a **împins** dorința de a-mi **populariza** confrații. Nu o stare de competiție și nici de surclasare. Apoi, un poet **cantonat** în aura melancoliei sale vetuste (așa cum sînt eu!), își escaladează tristețea și intră în... teritorii interzise. N-am avut decît de cîștigat (într-un fel), scriind parodii. Paganini putea să cînte (improvizînd) și la o vioară fabricată la Reghin...

— Sînteți ardelean și o anume mitologie în circulație liberă acreditează ca trăsătură comună ardelenilor o oarecare lipsă de umor. Cum se face că sînteți atît de „excepție" ?

— Cine a zis că **ardelenii** n-au umor ? A, că nu se exprimă la modul... Sucă (să mă ierte prietenul Amza Pellea), e altceva... Nu cunoașteți anecdota cu însul din tren ? Deci, doi ardeleni, vagon clasa a doua, față în față și, unul dintre ei cu un picior de lemn. Cel de vizavi privindu-l : „de fag îi ?" Celălalt : „ba !" Al de vizavi : „de carpen îi ?" Celălalt : „ba !" Al de vizavi : „apoi de tei îi ! ?" Celălalt : „de teu..." Al de vizavi : „și-i bun ?" Celălalt : „îi bun că nu amorțește..." Eu nu sînt o excepție în materie de **umor,** chiar legat de molcomia ardelenilor. Sînt doar, poate, mai puțin reticent și mai inventiv.

— Întîmplări cu scriitori **este o carte destul de dură, în ciuda aparențelor.** Lentila **măritoare prin care vă priviți confrații este de obicei necruțătoare. Cum au primit în genere colegii de breaslă aceste mici radiografii prietenești ?**

— „Întîmplări cu scriitori" nu este o carte **dură...** și nici necruțătoare. Este un **joc** al meu prin care am încercat (ca și în cazul parodiilor) să trezesc interesul cititorilor, să-i incit spre lectură. Nu știu cum au **primit** colegii aceste radiografii. Adică, știu... Ardelenii cu... umor. Celalți (cu excepția lui Fănuș Neagu) cu... omor. Glumesc !

MIRCEA MICU:

„Din Ardeal mi-am adus sufletul. Și mi l-am păstrat !"

Un critic brunet, amator de verdicte rostite cu voce negoțărelnică (cînd e singur, adică fără mine), a etichetat cartea drept „minoră". Îl înțeleg, avînd în vedere faptul că el e **major...**

Cred însă că n-am făcut nimănui nici un deserviciu... Nu ? !

— În cei zece ani de cînd vă aflați în conducerea Asociației scriitorilor din București v-ați aflat, prin forța împrejurărilor, foarte aproape de „viața literară". Puteți încerca o radiografie (iată că repet deja cuvîntul) a evoluției climatului literar în tot acest timp ?

— Nu **conduc** și n-am **condus** niciodată Asociația scriitorilor din București. Am **pus-o pe picioare** din punct de vedere administrativ. Tot ce vedeți aici, începînd cu sediul și terminînd cu mobilierul, aparține ambiției mele gospodărești de... ardelean.

În rest (**ca o Eminență cenușie**, așa m-a botezat un maestru stilat, cedîndu-mi de fapt „eticheta" dînsului), am încercat, cît am putut, să fiu de folos colegilor. „Climat literar"... ? Asta-i o chestiune care ține de... buletinul meteorologic. Eu am trăit de atîtea ori : „pupat Piața Independenței", încît nu m-aș mira să-l văd mîine la braț pe Eugen Barbu înlănțuit de... (să zicem) Dan Deșliu. Sau pe Fănuș purtînd în mînă borsalina lui Geo Bogza, plimbîndu-se la șosea și sorbindu-i poemele din juneție. Noi avem un **climat** literar balcanic. Atît de **balcanic** încît am ajuns... **europeni !**

— Ce credeți că trebuie să afirme și ce trebuie să **nege literatura, azi, aici ?**

— Literatura trebuie să sfîntească (e un termen laic) puritatea și spiritualitatea acestui neam. Să-i păstreze datele esențiale, să-l **nemurească,** să fie oglinda astrală (sînt patetic, nu ?) a demnității sale dimensionată de istorie. Noi sîntem o țară relativ mică teritorial. Ca simțire, inteligență și genialitate putem însă face cît un **continent.** Literatura nu neagă. Ea afirmă ! Ea este bateria solară care ne încarcă de la sine și nu folosește decît energia furnizată de suflet.

Și sufletul acestui popor este mare și cald ca o pîine proaspăt scoasă din cuptor. Să sărutăm mîinile celor ce-au frămîntat aluatul ! Cred cu **disperare** în faptul că, într-o bună zi, vom dezvălui lumii esența pură a spiritualității noastre proprii, inconfundabilă, din mai departe de Coresi venind...

Cîte popoare au un poet de genialitatea lui Eminescu ? Cîte popoare au un folclor ca al nostru ?

Scriitorii români de azi au datoria (și o fac !) să fie slujitorii fideli ai unui neam îndelung oropsit, dar mereu renăscător.

— În ultima vreme se vorbește mult despre „rentabilizarea instituțiilor de cultură". Cred că termenul de rentabilizare, strămutat dintr-un domeniu mai larg și cu alte coordonate, stîrnește inutil o reacție de respingere. Rentabilizarea este, evident, în cultură altceva decît în industrie. Ce este ea deci ?

— **Rentabilizarea,** cum ziceți, nu ține neapărat numai de... industrie. Credeți că un editor din „alte zări ale lumii" tipărește scriitori sau scoate reviste din **nețărmurita** grijă față de liniștea și bunăstarea bănească a scriitorilor sau colaboratorilor ? Eu nu cred ! Sigur că nu toate revistele literare pot fi **rentabile.** Să ne înțelegem : **rentabile** ! Adică, să vorbim în termeni mai... financiari, să dea nu știu ce beneficii... Dar cred că pot fi **nepierzante.**

Aici, evident, concurează cîteva condiții de bază : tiraje corespunzătoare, prețuri corelate la costurile tipografice și... știința, **simțul** „făcerii" unei reviste.

E necesară multă inventivitate, ieșirea din rutină, dar în același timp și cîștigarea unui public cititor care să **cumpere** (să citească) ceea ce-i oferi. Vreți un exemplu ? Asociația noastră se autofinanțează și realizează, anual, un **beneficiu** de 3—4 milioane. Da, ați auzit bine ! **Mi-lioa-ne !...**

— Ce ați adus — în literatură, desigur — din Ardeal ?

— Eu am scris un roman „de esență ardelenească" (cum zicea un distins critic) care se numește „Patima". La vremea cînd a apărut am **fost nănăit** de avalanșa cronicilor proslăvitoare. Apoi, s-a așternut o tăcere **polară...** Nu mă interesează **silența** deliberată ! Iar pe de altă parte, le dau dreptate celor care s-au grăbit să scrie elogios deoarece, personal, consider „Patima" un exercițiu ținînd de o ambiție juvenilă. Să așteptăm cu toții (ah ! cum așteaptă unii...) noua carte care se numește (îi mulțumesc lui Nichita pentru titlu) „Antrenor de îngeri". Credeți-mă că eu o **aștept** cel mai nerăbdător...

Din Ardeal mi-am mai adus **sufletul.** Și mi l-am **păstrat** !

— Ceva despre film ?

— Da, am scris și scenarii de film. În curînd voi avea premiera după romanul despre care vorbeam mai sus. Dar nu e „filmul" meu. E filmul lui **Mircea Veroiu,** unul dintre cei mai talentați, inteligenți și serioși regizori tineri de la noi. Veți vedea ! Mi-ați pus 13 (treisprezece) întrebări. Nu c-aș fi superstițios dar... mai adăugați una...

— La ce lucrați, cînd lucrați, fiindcă, totuși, sînteți... destul de prolific ?

— Lucrez la romanul „Antrenor de îngeri". Cînd lucrez ? Adică în ce vreme a zilei sau zilelor ? Numai noaptea. Proză, numai noaptea. Între zece și patru dimineața... Asta, bineînțeles, cînd nu sînt la Casa scriitorilor unde mă duc fiindcă mi-e dor de colegi. Dar... acum sînt la Sinaia și încerc să recuperez cei șapteopt ani de leneșă gestație...

TANIA RADU ■

Vorbiți și scrieți românește !

Survolăm și/sau decelăm ?

În recent apărutele lucrări de critică literară (nu mai puțin și în articole) ne întîmpină abundența unor neologisme (nu „livrești", în sensul bun al cuvîntului, ci chiar **barbarisme**) nu întotdeauna motivate și care nu dovedesc, adesea, cunoașterea și înțelegerea lor întreagă și exactă.

Firește, bogăția acestora ni se pare un lucru foarte actual, ținînd de dinamica limbii. Totuși, de ce amintesc, acum, lucrurile acestea ? Mai întîi, pentru că unii termeni își „dilată" sensul, își măresc sfera semantică ; în al doilea rînd, pentru că unii autori sînt tentați să-și facă un cult din utilizarea neologismului, crezînd (vai !) că epatează prin originalitate, că... devin critici de (și cu) autoritate. De fapt, în asemenea cazuri, stilul pierde din limpezime și din exactitate, în pofida criticii care vrea să fie, cu orice preț, ascuțită. Acestea, la drept vorbind, nu acreditează clișee, ci sînt niște vocabule cam „căutate" și nu spun mare lucru dacă sînt desprinse de context. Poziția aceasta nu pune în discuție valoarea absolută a termenului, ci urmărește ridicarea **valorii** relative a criticii.

Să relevăm, aici, doar două cazuri „flagrante" din multe altele. Modificarea sensului unui cuvînt poate fi generată de eroarea de a-l căuta, în loc de a-i descoperi sensul. De pildă, circulă în presă, de la un timp, verbul a **survola** însemnînd (e vorba de avioane) „a zbura pe deasupra unui teritoriu". Cuvîntul l-am împrumutat din franțuzește, **survoler** (ca și pe celelalte, din aceeași familie : **survol, survolaj, survolare**), un cuvînt derivat în care recunoaștem, ca prim element, pe **sur,** cu sensul „super", „supra", „peste", „deasupra", „în exces", așa cum este și în franceză, la origine fiind prepoziția **super,** din latinește (moștenită sub forma **spre,** iar ca neologisme — prin franceză și latină sub formele **sur** și **super.** Deci, un „triplet" etimologic. Prin franceză avem derivate ca **surclass, surexcita** (cu varianta, apropiată de franceză, **surexcita,** dar nerecomandată în scrierea românească), **surfila,** unele, mai greu de analizat, **surmena, insurmontabil, surmonta** sau chiar semicalcuri ca a **surprinde** (fr. **surprendre** — după **prinde**), **surveni** (fr. **survenir** — după **veni**) și chiar unul mai curios, format cu un substantiv : **surplus** (ceea ce ne-ar duce la **sur** „peste" și **plus** „prea" — acesta din urmă un comparativ, din latinește, al lui **multus**) sau **surplombă,** un termen din geologie, însemnînd „obstacol de forma unei streșini stîncoase... parte ieșită în afară a unei construcții" etc. Mai mult, și **surpriză** este interesant, dar asta e mai mult plăcerea lingviștilor.

GH. POALELUNGI ■

Viața ca spectacol

A fi inteligent și a fi înțelept

Este dincolo de orice dubiu că omul contemporan este posesorul unor mijloace și posibilități de acțiune și de trăire la care a ajuns numai prin efort și prin inteligență.

Omul actual se mîndrește cu televiziunea, cu descifrarea codului genetic, cu pătrunderea în tainele universului atomic, cu posibilitățile de transmitere a informațiilor și de surmontare a distanțelor, dar în același timp și cu mijloacele iredutabile de nimicire a sa.

De la săgeată la arma nucleară este distanța de la spectacolul naturii la cel adus pe drumul undelor în casă. Este distanța parcursă de inteligență.

Confortul casnic, mijloacele de distracție și emancipare, posibilitatea de a-și păstra sănătatea, magistralele terestre, aeriene și cosmice pe care omul aleargă cu viteze comparate altădată cu aceea a gîndului, toate bunurile culturii și civilizației de care dispune astăzi, sînt rodul incontestabil al inteligenței umane, expresia înălțării sale spre sublim.

Asocierea între sublim și ridicol ar fi fost făcută de Napoleon în timpul căderii sale de pe culmile gloriei. Să înțelegem aici că în orice ascensiune sînt germenii unei căderi, în orice evoluție — riscul unei involuții, în orice afirmare — o cale spre negare ? Dialectica faptelor ne conduce aici. Dar a merge mai departe înseamnă un impas. Impasul propriei noastre anihilări. Să nu găsească aceeași inteligență mijloace de a ieși din acest impas ?

Omul a găsit în propria sa inteligență posibilitatea de a se ridica de la pămînt la aștri. Prin propria sa muncă și inteligență s-a desprins din rîndul sălbăticiunilor înălțîndu-se pînă la condiția de om. Și-a schimbat viața și și-a prelungit-o dublînd-o și chiar triplînd-o în raport cu predecesorii săi din caverne. Și-a creat o cultură pentru propria sa destătare și instruire, a creat o civilizație care l-a făcut stăpînul Terrei.

Dar lumea valorilor a creat și lumea paradoxurilor. Să te înalți pînă la stele și să cazi asemeni lui Icar, să faci elogiul minții prin tot ceea ce ai înfăptuit ca să-l distrugi apoi brutal, să devii prin

propria ta forță un creator asemănător zeilor mitologiei și să nu te mai poți opri din avîntul care te proiectează în neant — ce este altceva decît un paradox al vremii noastre ? Un paradox pe care omul ce ne-a precedat nu l-a cunoscut pentru că inteligența sa nu era a celui de astăzi. Drama omului modern nu mai stă în închipuite angoase existențiale, ci în pericolul real al dispariției prin combustia planetei. Iar aici n-a ajuns oricum ci prin efort și consum de inteligență. Dar o inteligență care se neagă pe sine generînd mijloace pentru propria sa distrugere este oare o inteligență ? Da, poate fi o inteligență dar nu și o înțelepciune. Pentru că a fi inteligent nu înseamnă a fi și înțelept ! Iar omul modern se dovedește a fi doar inteligent.

Mutațiile în plan psihologic ni se par astăzi necesare mai mult decît oricînd. Omul trebuie să învețe să fie înțelept înainte de a fi prea tîrziu. Științele au pus accent în dezvoltarea lor pe ceea ce era mai ușor și accesibil de abordat — latura exterioară a sferei umane. Cunoașterea laturii sale interioare — universal psihologic cu abisuri greu de luminat — n-a putut păstra același ritm. S-a creat în acest mod o discordanță între puterea și conștiința omului, discordanța în care sălășluiește întreg pericolul ce planează astăzi asupra sa. De aceea imperativul viitoarei evoluții în știință trebuie să fie **complexitatea** umană. Următorul pas pe care trebuie să-l facem este spre noi înșine. Ne-am căutat destul în depărtări. **Să ne oprim,** dacă vrem **să rămînem !** Altfel, vom proba inutil și iremediabil că a fi inteligent nu înseamnă a fi și **înțelept !**

D. CONSTANTIN MÎRGHIA ■

Film

Liniștea din adîncuri

Critica n-a mai primit fără rezerve ultima producție a Malvinei Urșianu. Cea mai subtilă dintre creațiile sale regizorale este și cea mai inegală. Un individ „prins" sentimental sau ideatic este acționat de centrul sistemului generator al sentimentelor, al ideilor. El încetează de a mai fi liber. Izbînda lui este legată de izbînda sistemului. Viața lui poate fi cerută de supraviețuirea întregului. Altcineva decide în locul lui. Ideea a învins, el nu mai există. În stradă se aud marșurile muncii, fîlfîie drapelele libertății. Martirii sînt pe socluri, supraviețuitorii își refac viața. Viața merge înainte, dar nu cu martirii care rămîn în inimile noastre, ci cu cei vii. Și nu numai cu cei buni, ci și cu cei mai puțini buni, chiar și cu scăturile. Ca și moartea, viața este pentru toți. Acesta este finalul filmului și tocmai față de el este exprimată și rezerva criticii. Dar nu numai a criticii. Din sală, spectatorii ies murmurînd nemulțumiți. Sure chiar surprinderea lor, fiindcă pe parcurs au fost momente vii care le-au captat interesul. Mai ales dialogurile. Scenarista Malvina Urșianu este o scriitoare adevărată, dialogurile filmului aparținînd prozei de cea mai pură speță. Și nu numai dialogurile. Chiar și unele personaje, cum ar fi cel al președintei societății anonime, sînt unicat în filmografia noastră. Nemulțumirea din final pare a se datora în primul rînd linearității narațiunii. De aceea, sfîrșitul, care ar fi trebuit, prin schimbarea de culoare, de atmosferă, de deschidere, de muzică, de oameni, să scurtcircuiteze, plesnește în nemulțumire. Există o linearitate a acțiunii cînd spectatorul are impresia că a mai văzut, că a mai auzit sau citit ceea ce vede pe ecran, știe că nimic nu se poate întîmpla peste ceea ce el cunoaște deja. Există și o linearitate a personajelor. Impenetrabilitatea Ginei Patrichi are o copie în chiar imediata ei apropiere, în chiar enigmaticul secretar, și una mai îndepărtată în Maria Rotaru și doctorița care, avînd rolul să mai întrerupă [illegible] monotonia eroului principal, apare [illegible] potrivită pentru rol încît te întrebi de ce George Motoi o preferă Mariei Rotaru, chiar și șoferul neamț pare rupt din același joc al marțialității. Singur George Motoi pare a descinde din mună și din tată și tocmai el este cel care dă tonul fals al filmului. El joacă rolul inginerului savant foarte căutat de literatura de-acum cîteva decenii, blînd, melancolic, extraordinar de dotat, dar slab din punct de vedere al conștiinței, șovăielnic, trist, meditativ, superior, umanist, pătat puțin în trecut, laș în lucrurile mărunte dar ferm în cele mari, urmînd lent dar sigur procesul conștientizării, această teză neooportivită pentru un savant cînd e vorba de patriotism (în cazul unui inginer savant patriotismul nu mai poate fi o chestiune de revelație sau meditație).

Jocul extraordinar al Ginei Patrichi, [illegible] din momentele solemne ale salutului [illegible] este a unei actrițe ce și-a înțeles rolul pînă în cea mai rafinată nuanță. Jocul acestei excelente actrițe creează un personaj de neuitat, dar un personaj în sine, pentru sine, care nu adaugă nimic tensiunii povestirii cinematografice. În general, există multe, chiar foarte multe secvențe care nu adaugă nimic, nu cresc narațiunea, n-o adună, nu-i focalizează direcțiile, intențiile ; transportul documentelor secrete la Cîmpina, vizita la cimitir, discuția tată-fiu la închisoare, amestecul ministrului într-un fel desuet și arhibătut de filmele noastre etc. Tînărul patriot condamnat la moarte privește spre Motoi nu ca spre un reprezentant al clasei parvenite împotriva căreia s-a ridicat ; George Motoi, la rîndu-i, îl privește pe tînărul „sabotor" cu sentimentele noastre de astăzi.

Ambiguitatea care a asigurat succesul **Serației**, funcționează numai la nivelul schemei. Nu mai este personaj implicat în toate celelalte personaje, întrupat cîte puțin din fiecare, ambiguitatea nu mai este viață, sugestie, tic, mesaj, ea nu se mai interpune între noi și cartea pe care obișnuim s-o citim înainte de culcare, nu ne mai face să gîndim, ci, ca orice schemă, să o privim rece.

NICOLAE CRISTACHE ■

Sigiliul gliei

Țara e cartea noastră cea mare,
Voievozii bătrîni prin ea glăsuiesc,
Visele lor — străbună chemare —
Vremi preafrumoase-n copii rostuiesc.

Țara e cartea cu ochii alpini,
Cu cetăți adormite-n ogoare,
Lumina și graiul din daco-latini
Pulsează-n fîntîni înalte izvoare.

Sfîntă cetire de plaiuri e țara
— Slovă-nțeleaptă în inimi sculptată —,
Pururi feciorii primesc primăvara
Sărutarea gliei — mamă curată.

IOAN ENACHE-DELAFAGI ■

Strainul

Vapoare de vată
îndoite în povară
călătoresc prin sufletul omenesc
lungi dîre
de singurătate

străin
mult mai străin
secundă plutesc
deasupra
talerului vieții

FLORENTIN PALAGHIA ■

Reflux și flux

La bordul vieții tale am traversat ecluze
și nu ți-am spus o vorbă din tot ce-aveam
de spus ;
rămas același veșnic intraductibil mus,
sînt condamnat la strigăt cu pecetite buze.

Mă vei zvîrli povară în apele ursuze
ale uitări tale la ora de reflux,
trecîndu-mă-n legenda capturilor de lux
din negurile lumii de sepii și meduze.

Vei rătăci chemată de-un orizont estet
și fals călăuzită pe vagi coordonate
spre zările lui minus, de unde nu se poate
să recompui conturul inițialul portret...

...Voi reveni cu fluxul speranțelor tăiate,
c-un val cîntînd la proră o notă de
regret...

SANDU ȘTEFANESCU ■

Teatru

Visul din vis

Că legenda Meșterului Manole constituie o inepuizabilă sursă de inspirație pentru slujitorii scenei românești o dovedește cu prisosință Dan Tărchilă în „Taina zidarului", fermecător poem dramatic, care izbutește performanța de a nu fi cu nimic dator operelor anterioare pe aceeași temă.

Cea mai puțin scenică, dar cea mai plină de sugestii scenice dintre lucrările autorului, piesa amintită nu respinge, bineînțeles, tălmăcirea clasică a mitului prin ideea de sacrificiu care stă la baza oricărei creații. Numai că, pornind de aici, Dan Tărchilă oferă o interpretare cu totul originală a jertfei : un creator, un artist, nu-și zidește în operă propria ființă, viața, ci își zidește visul. Firește, visul face și el parte din viața, din ființa ziditorului, dar se poate repeta, poate renaște din propria-i cenușă, spre a fi pus la temelia unei noi opere durabile.

Conflictul de bază îl constituie înfruntarea permanentă dintre Neagoe, ziditorul — de neam, de țară și de monumente — și Manole, zidarul, constructorul, creatorul. Este înfruntarea dintre rațiune și fantezie, dintre spiritul cartezian și cel artist, rebel. Pe fundalul acestui conflict se desfășoară puternica zbatere a lui Neagoe pentru aflarea adevărului : o dramă a cunoașterii.

Operă literară de autentică valoare, presărată cu metafore de toată frumusețea (femeia-biserică, turnurile răsucite văzute ca mîini ale femeii ce imploră să nu fie zidită, fiecare om este zidit în imensa clădire a lumii), piesă în care replicile-aforisme abundă, „Taina zidarului" nu este deloc ușor de pus în scenă. Dar evenimentul s-a produs, și premiera pe țară — o certă reușită — a avut loc nu demult la Teatrul dramatic din Galați.

Meritul de căpetenie al regizorului Dan Stoica este de a fi găsit ideea fericită — sugerată, dealtfel, de întreaga atmosferă a piesei — menită să constituie liantul tuturor episoadelor, să confere textului valențe scenice, să stimuleze fantezia spectatorului în descifrarea simbolurilor, a situațiilor și personajelor : visul. Tot ce se petrece pe scenă este, de fapt, proiecția gîndurilor lui Neagoe, o materializare a frămîntărilor lui. Cei zece meșteri Manole sînt tot atîtea trepte către cunoaștere, către adevăr.

Ideea regizorală este susținută cu fidelitate de scenografie, semnată de Victor Crețulescu. Scările în spirală, care duc și spre stema țării, dar și spre necunoscut, creează un spațiu abstract, sugerînd teritoriul gîndului. Trebuie subliniată și funcția ideatică a cromaticii. Alb-negrul decorurilor, ca și al costumelor, sugerează atmosfera de vis și ilustrează eterna ciocnire dintre existență și neființă (albul înseamnă totalitatea culorilor, iar negrul — absența culorii).

În ceea ce privește interpreții, remarcăm prestația lui Dan Andrei Bubulici, actor cu remarcabile posibilități, care ne prezintă un Manole pămîntesc, om din creștet pînă în tălpi, pe undeva la antipodul voievozilor întruchipați de Vraca. Îl vedem, îl ascultăm și îl credem. O compoziție excelentă realizează Carmen Maria Strujac, în rolul Ruxandrei, fiica domnitorului. De la George Serbina (Manole), sînt de reținut efortul său, ambiția de a debuta pe scena gălățeană cu o creație memorabilă. În anumite momente și reușește, obținînd aplauze la scenă deschisă. Dar dificultatea rolului (sînt de jucat într-o singură piesă zece personaje) și-a spus cuvîntul, Manole neprinzînd totdeauna lungimea de undă prin care să comunice cu publicul. Numeroasele acute ale interpretului ne-au făcut să ne amintim cu jind de felul în care întreba Storin „Dar unde mi-i nebunul ?", cu o liniște care punea în mișcare osiile și rosturile lumii. O Despină în acord cu imaginea tradițională, de vrednică soție de domnitor, pe care-l susține cu toată energia, realizează cu meșteșug Ioana Citta Baciu. Izbutite sînt apariții le lui Alexandru Năstase (Vornicul), Aurelian Georgescu (Primul sfetnic) și Romeo Pop (Al doilea sfetnic).

Să nu-i uităm, pentru contribuția adusă la spectacol, pe Horia Șurianu (ilustrația muzicală), Ion Mărgineanu (regia tehnică), Aurelia Cazacu și Gheorghe Nadoleanu (redactori).

ION D. GOIA ■

• CAP LIMPEDE

Aplauze pentru Arlechin

Acum aproximativ un an și jumătate, poate chiar doi, colegul nostru, ieșeanul Nelu Ionescu, remarca apariția primelor numere ale caietelor-program **Arlechin**, editate de **Teatrul Național** din **Iași**. Știindu-se ieșean, dar și dintr-un anume bun simț care l-a caracterizat dintotdeauna, Nelu Ionescu s-a ferit să cadă într-o excesivă apreciere a ceea ce voia să fie, încă de la bun început, **Arlechinul**, o veritabilă revistă de dezbateri și comentarii asupra fenomenului teatral contemporan.

Dar iată că timpul a confirmat această supoziție și, în ceea ce ne privește, excluzîndu-ne de la o eventuală subiectivitate locală, nu ne vom sfii să apelăm la obișnuitele superlative cu care se califică munca entuziastă și competentă a tuturor celor ce-au editat numerele de pînă acum ale **Arlechinului**, întru totul egale cu excepționalele caiete-program **Spectator** editate de **Teatrul Mic** din Capitală.

Vom argumenta afirmațiile de mai sus printr-o simplă transcriere a celor mai importante și inedite articole publicate în ultimele două caiete-program ale **Arlechinului**, caiete cuprinzînd numerele 11 -15. Astfel, în numerele 11—12, întîlnim trei ample interviuri acordate de dramaturgul italian **Dario Fo**, **Marin Sorescu** și **Liviu Ciulei**. Ne sînt oferite în continuare cîteva din scrisorile pe care **Eugen Ionescu** i le-a adresat criticului **Petru Comarnescu**, apoi un studiu semnat de **Petru Comarnescu** asupra operei lui **O'Neill**, sinonimă cu o **renaștere a tragediei**. Una din rubricile de forță ale acestui caiet de cultură teatrală, editat, de această dată, în colaborare cu **Institutul italian din București**, ne prilejuiește lectura integrală a uneia din piesele lui **Dario Fo** : **Moartea accidentală a unui rebel**. Remarcăm totodată un minuțios studiu **Note de regie la Regele Lear**, aparținînd unuia din oamenii de teatru ai secolului nostru, Giorgio Strehler.

Mult mai amplu, cuprinzînd trei numere, 13-14-15, ultimul **Arlechin** al anului 1981 este dedicat în întregime dramaturgiei românești contemporane, drept pentru care, dincolo de un comentariu mozaicat dedicat lui **Caragiale** și un altul, de sinteză, privindu-l pe **G. Ciprian**, autorul **Omului cu mîrțoaga**, întîlnim pe un spațiu generos, la rubrica Oameni de teatru ai secolului XX, cîteva excelente comentarii privind opera teatrală a lui **Camil Petrescu**, acestor studii urmîndu-le un altul dedicat operei lui **Eugen Ionescu**. Consemnăm, pentru o așa-zisă respirație a cititorului, două interviuri acordate de D. R. Popescu și Marin Sorescu, precum și un comentariu privind calitatea de moralist a regretatului **Teodor Mazilu**. Au mai stat în atenția editorilor și redactorilor dramaturgia lui **D. R. Popescu**, **Horia Lovinescu**, **Aurel Baranga**, **Ion Băieșu**, **Romulus Guga**, **M. R. Iacoban**. La această panoramă a dramaturgiei românești contemporane, editorii țin să explice absența, deocamdată, a unor autori precum **Paul Everac** sau **Paul Anghel**, a căror operă, comentată de Florin Faifer, va fi încredințată numerelor imediat următoare. Consemnînd și gestul nu numai delicat, dar și necesar, de a omagia vîrsta de 50 de ani a actorului **Teofil Vîlcu**, **Arlechinul**, îi consacră două pagini de referință, astfel încît cititorul și iubitorul de teatru să aibă o adevărată fișă artistică privind rolurile acestui mare suflet al teatrului ieșean. În fine, **Biblioteca Teatrului Național** ne oferă prima piesă a scriitorului **Constantin Zărnescu**, **Regina Iocasta**, lucrare despre care **D. R. Popescu** afirmă : **„Cred că REGINA IOCASTA, piesa lui Constantin Zărnescu, este o capodoperă"**, punct de vedere la care subscriu și redactorii caietului : **„Ne facem un punct de onoare din publicarea unei piese care va intra în repertoriul de elită al dramaturgiei române"**. Față de astfel de aprecieri nu ne mai rămîne decît de-a subscrie, din toată inima, la timpul potrivit, prin aplauzele noastre de virtuali spectatori. Deocamdată, sincere aplauze pentru colectivul de redacție al **Arlechinului**. **Val Condurache**, **Mircea Filip**, **Sorina Bălănescu**, **Noemi Bomher**, **Odette Caufman**, **Al. Călinescu**, **Andrei Corbea**, **Al. Dobrescu**, **Florin Faifer**, **Mihai Dinu Gheorghiu** și **Mihaela Sebastian**.

VICTOR NIȚĂ ■

„Confluențe" în ascensiune

Suplimentul literar-artistic al „Scînteii tineretului" se apropie deja de nr. 25. Întîmpinat, poate, la început cu unele rezerve divers motivate, revista și-a cîștigat, fără nici o îndoială, un nume bun, un public constant, devenind un generos, plăcut și eficient loc de întîlnire atît al inițiativelor culturale de certă utilitate, cît și al unor calități indispensabile publicisticii adevărate : rubrici interesante, insolite chiar, un spirit viu, mereu la pîndă după valoare și expresivitate literară, colaboratori de talent, inventivi și cu stil ascuțit, tinerețe, operativitate, capacitate de detectare a noului, voința de menținere în afara oricăror parti pris-uri de politică literară deformat înțeleasă, incisivitate (în sensul bun al cuvîntului) nu fără un pigment caustic care prinde bine atunci cînd este dozat în numele valorii etic-estetice a actului creator ; și, în sfîrșit, o înfățișare atractivă și o pagină 12 de invidiat pentru spiritul ludic-ironic al ideilor și tonului. Și-au cîștigat deja o certă reputație rubricile „Se anunță o nouă carte", cea mai valoroasă inițiativă a redacției, apoi „Colegi de creație, colegi de generație", „Panorama literaturii tinere văzută de...", „Diligența poștală" a lui Emil Brumaru ș.a. Tocmai în neînfeudarea rubricilor rezidă farmecul și surpriza continuă a revistei și chiar cînd apar, inevitabil, surprize mai puțin plăcute, ele se păstrează în același climat democratic și de efervescență intelectuală, al sumarelor. Suplimentul literar-artistic al „Scînteii tine-

Poezie

George Uscătescu sau lirica livrescului

Notoriu în chip de filosof al culturii și estetician, cu o cantitativ, întinsă operă plurilingvă, George Uscătescu este și un excelent poet de limbă română, ignorat la noi pînă de curind, și a cărui restituire (prin volumul selectiv de „Poezii", Ed. Eminescu, 1981) e cu adevărat un eveniment. Poetul a debutat tîrziu, cu „Thanatos" (1970) însă nimic nu arăta în acel moment inerența absență a experienței : precum Minerva, ieșită în zale din capul lui Jupiter, poezia nu avea practic nici o infirmitate. Lirica era, de aceea, de formulă conceptuală, slăvind principiile aflate în miezul fenomenelor, impenetrabile la asaltul materiei indurabile. Moartea, „Calea-ntoarsă", Agonia, Veghea Lină, Destinul, Poetul, Cetatea, Patria — iată conceptele, a căror putere este de esență culturală și în fond aluzivă căci poetul e un baroc, din categoria erudiților, care vine cu un spor sugestiv pe un canal intelectual. Ritmul lui este aci prelucrat după acela antic (Pius Servien nu făcea altfel), greu ca un pas apăsat, de spondeu făcut spre recitare sacadată, este dincolo baladesc, în alt loc glacial și hieratic, pretutindeni imprevizibil căci poetului baroc îi este proprie ingeniozitatea, invenția, „terribilità". Dar materia propriu-zisă ? Poetul pornește, în esență, de la o impresie, purificată de păreinic, epurată pînă la un peisaj abstract întocmit numai din noțiuni : „Curba încovoiată a măslinilor de verde lumină / Șerpuiește drumul și valea, solară învăluire. / Tremură lumina în amurg, în crepuscul de ape / Fagure portocaliu, Cordovă îmbătată de miresme" Punctul cel mai de sus al acestui idiom este în erotica hieratică, de esența eliptică a lui Luis Cernuda : „Străină mi-ești în permanența-ți vrajă / Țesută din iubirea fără roade, / Cu mersu-ți legănat, chiag de durere ; / Neminglîiată mi-ești și totuși calmă / În consumarea clipei monotone / Cu vasta-ți tresărire arzătoare".

În lirica lui, în fond „obiectivă" și cu o misterioasă mișcare interioară de formulă inefabilă, George Uscătescu a pus multă abstracțiune, laitmotive, repetițiuni, asociativitate, o filozofie a reducerii la unitate (de formulă neoplatoniciană).

Poetul vine deaitfel dintr-o lume păduroasă, valahă, memoria lui e alimentată de aer forestier, de apa silvestră, de umbra tare, aproape funerară, a codrului. „Anabasis"-ul lui este de aceea chemarea pădurii : „Cine ar înțelege că pentru noi / Anabasis e tot una cu chemarea pădurii ? / Strigătul întoarcerii noastre se mistuie / În misterul greu al pădurii în liniștea / Dens clocotindă a codrului mașter", „Memoria pădurii" (1977) este de aceea rezultatul acestei emoții elementare, distilată ici și colo în retorte barbiene, de poezie a sonorităților pure („Vrere") sau o gureșă lirică de notație, reconstitutivă, unde melancolia e doar o tinctură în stil („Melancolie"). În fine, „Millenarium" (1980) adîncește nota intelectuală a liricii lui George Uscătescu (un erudit, cu finețe în senzorii chiar atunci cînd tema este elementară), prin aerul încetoșat de interogații, prin cugetări de formulă abstractă, văzînd totul cu filosofie, în fine prin acea însușire a gîndului de a se înfățișa într-un chip fin, rafinat de tuburi subțiri. Poezia lui George Uscătescu e nu doar un pandant al esteticii lui, e o creație valabilă în sine, de esență barocă, o combinație de lirică românească esențializată și de materie hispanică adîncă, în chipul lui Lorca, Cernuda, Salinas.

ARTHUR SILVESTRI

Țăranii

Ascultă-i cum deșteaptă pămîntul
Cum îl duc pe umeri
Să rotunjească secoli de lumină
Ascultă-i cum deșteaptă dimineața
Din sîngele lor aprins
Cum brăzdează-n vise iubirea unei ierni

Ascultă-i cum pornesc
Luceferi înaripînd cîmpia
Cum se citesc prin vîrste de flacără vie
Cum sînt ei înșiși milenii în clipa țării
Ascultă-i
Țărani din țăranii
eternității noastre.

ION VERGU DUMITRESCU

Şarpele

Şarpele pe care-l știam pe lingă casă
S-a așezat pe mormîntul bunicului
Acolo își roade dinții de firele crude
de iarbă.
Își vîntură veninul rece de metal
fără furie
Şarpele —
deasupra bunicului
asemenea soarelui
deasupra pămîntului.

MIRON ŢIC

Comisia de expertiză

a venit o comisie de expertiză
m-a măsurat din cap pînă-n picioare
din lemnul acesta vor ieși trei țimbale
luați-i așchiile la analiză

apoi au venit tăietorii de lemne
toporarele lor mă izbeau în genunchi
sîngele cald îmi șiroia pe trunchi
duceau lipsă de țimbale — pesemne

meșterii tăcuți mă trăgeau la rindea
mă lucrau cu grijă ca pe o comoară
dar lemnul din mine nu îi asculta
și s-a prefăcut în vioară

mai marii lor s-au întors într-o seară
dintre coperți prăfuite de carte
au condamnat toți meșterii la moarte
că lemnul rebel a ajuns vioară

dați foc acestui incest vegetal
aduceți un alt copac de pe munte
nopțile erau luminate de focul barbar...
și de-abia atunci, vioara a început să
cînte.

PETRE IVANCU

Muzică

Horia

L-am ascultat pe minunatul cîntăreț **Nicolae Florei** interpretîndu-l pe **Horia** în drama ... a compozitorului **Nicolae Bretan** pe scena Operei Române. Este un eveniment muzical în Capitală ... spectacol de înaltă ținută regizorală datorată lui **George Teodorescu.** Premiera dramei a avut loc la Cluj în anul 1937 în regia compozitorului între timp plecat dintre noi. Dacă Enescu a recurs la motiv străin istoriei noastre în drama sa Oedip, se poate face operă de calitate pe seama suferințelor și măreției eroilor și martirilor neamului nostru, iar drama de față este o biruință în acest sens. Nu trebuie să rămînă școală sau om al acestui oraș cel puțin, care să nu-l vadă pe Horia, să nu-l audă vorbind prin admirabila voce a lui Nicolae Florei.

Rămînînd în spiritul documentului istoric asupra răscoalei țăranilor transilvani, Nicolae Bretan își extrage libretul din drama Horia datorată lui Ghiță Popp căreia îi nuanțează mai ales dimensiunea spirituală.

Ca într-un oratoriu este urmată desfășurarea evenimentului interior, mai degrabă starea sufletească a eroului care își justifică acțiunile față de o ordine morală superioară, căreia trebuie să-i dea socoteală ambele tabere aflate în conflict.

Horia nu este un răzbunător, el vrea să facă pe cei tari politic să înțeleagă că trebuie să facă dreptate poporului pe care îl batjocoresc. Iobăgia nu era singura nedreptate, ci una dintre ele, cea mai mare grozăvie. Păcatul strigător la cer pe care îl pune în lumină drama este profanarea familiei: necinstirea fetelor, a mireselor luate din patul conjugal în cel al desfrînării. Evlavia și cinstea casei mele, spune Horia, sînt singura noastră avere de care nimeni n-are voie pe pămînt să se atingă, profanarea conștiinței fiind în acest caz mai grav decît moartea. Nicolae Bretan merge pe această ... idee care face din Horia o figură istorică de valoare universală. Este ceva mai de preț decît în ... viața, este preferabilă morții păstrarea evlaviei și ... ca om : acest sanctuar cînd este amenințat cu profanarea, omul, nu mai are dreptul să stea cu mîinile în sîn. Acest adevăr îl spune răspicat drama prin finalul ei excepțional cînd stăpînirea vrea să-l grațieze pe Horia dacă acesta va recurge la mila stăpînirii nedrepte. Horia refuză mila celor care ar fi trebuit să-i facă dreptate, preferînd moartea care va da tărie unui popor ce va rămîne astfel ... neînfrînt. Horia sesizează tentația diabolică la care este supus de a recunoaște în călăii săi pe purtătorul de milă, de a-și condiționa existența de uzurpatorii izvorului milei care este cerească ... către cei care au menirea de a face dreptate văduvei și orfanului și pe care refuză să o săvîrșească.

Horia poate să opteze, să rămînă în viață nedemn sau să moară și o alege pe aceasta din urmă devenind astfel erou sfînt al neamului nostru peste veacuri, ca și Brâncoveanu și Tudor, ca și Mihai Viteazul și atîția alții anonimi fără număr. Există un lucru mai presus de toate cîte vi le-am spus, cum rostește geniul lui Coșbuc, încrederea unui popor într-o rînduială divină a dreptății care este mai tare decît moartea.

Drama Horia este astfel una dintre cele mai zguduitoare mărturii asupra stratului ultim al spiritualității românești de măreție universală. Pe acest Horia trebuie să-l sărbătorim în inimile noastre fiecare dintre noi, așa cum o au pe Ioana D'Arc francezii în versiunea lui Paul Claudel.

Spectacolul în pragul unui turneu în străinătate poate suferi îmbunătățiri în sensul păstrării tuturor persoanelor istorice din Transilvania care au luminat drumul lui Horia pe calea jertfei supreme și care sînt prezente în drama lui Bretan dar mai puțin evidente în spectacolul propriu-zis.

Iar muzica trebuie să fie mai în șoaptă în momentele cînd se rostesc cuvintele cheie care edifică eroul. Astfel există riscul de a nu se auzi lămurit din pricina alămurilor Cuvîntul aflat în centrul dramei în sufletul Eroului martirizat.

Dar acestea sînt cîteva amănunte față de suflul dramei care trebuie să fie auzită și înțeleasă de toată țara și toate generațiile.

IOAN ALEXANDRU

● CAP LIMPEDE

retului" este, așadar, o revistă cu șanse reale de a se impune prin valoare, deschidere culturală și originalitate, în rîndul revistelor literare ale țării, fiind, nu numai la propriu, o revistă de duminică. (Tania Radu)

Modalități de interpretare a textului literar

În „Limbă și literatură" seria II — Comunicări 1—2, Societatea de științe filologice din România a editat nu demult un volum intitulat **Modalități de interpretare a textului literar**, în care sînt reunite o parte din comunicările prezentate la Sighișoara în 1979, în cadrul unui colocviu dedicat Textului literar (specificului și metodologiilor de abordare a acestuia). Volumul (redactor responsabil Boris Cazacu, redactori : Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mircea Frînculescu și Emil Giurgiu) cuprinde patru secțiuni însumînd, în ordine, abordări ale unor aspecte teoretice de interpretare a textului literar, urmate de aplicații analitice la proza, poezia și dramaturgia românească, de la Eminescu, Macedonski, Blaga, Arghezi, Coșbuc, Camil Petrescu, Sadoveanu, Călinescu, Slavici, Caragiale, pînă la Marin Preda, Nichita Stănescu, Ștefan Aug. Doinaș, Geo Bogza, Ioan Alexandru, ș.a.

Alături de unele interpretări care, sub masca, formalizării structuraliste, ascund sensuri ale cercetării de tip tradițional, reiterînd locuri comune într-un demers fals-scientizat și de altele care, în numele teoriei, unilateralizează semnificațiile textului, se impun a fi menționate contribuțiile lui B. Cazacu („Prolegomene la interpretarea lingvistică a textului dramatic"), Ioana Em. Petrescu („Tehnica citatului în poezia lui Nichita Stănescu"), Alexandru Crișan („I.L. Caragiale : „Căldură mare"), Felicia Giurgiu („Expresia runicului în poezia lui Lucian Blaga") și aplicațiile asupra unor texte de Caragiale (Maria Cvasnii), Marin Preda (Emil Giurgiu), Al. Davila (Doina Modola-Prunea), Camil Petrescu (Mihaela Mancaș) și Al. Macedonski (Adriana Iliescu).

Analiza „dinamic-contextuală a operei literare", prezentată și aici de Tatiana Slama-Cazacu, care, alături de Cristina Prelipceanu, semnează și o abordare a „Oului dogmatic" barbian, este un punct de interes metodologic deosebit, în ciuda exagerărilor pe linia determinismului biografic al operei. O inițiativă, prin care se reunesc trei analize la „Mistrețul cu colți de argint", de Ștefan Aug. Doinaș, semnate de Iustina Itu, Rodica Marian și de autorul însuși, oferă o lectură din cele mai incitante.

În ansamblu, un volum cu deplină utilitate în contextul — destul de precar — al preocupărilor față de metodologia analitică a textului literar, întreprindere care, alături de colocviile revistei „Transilvania" și de Caietele critice ale „Vieții românești" dau speranța unor reale și substanțiale înnoiri în domeniu. (Fan... ...)

Cartea de artă în 1982

Deosebit de semnificativă — dintre mutațiile marcante în sfera psihologică a cititorului din țara noastră — este intrarea cărții de artă — album cu reproduceri, dar și monografii, exegeze etc. — în sfera preferințelor unei categorii tot mai numeroase de oameni ai muncii din cele mai diverse profesii. Cartea de artă se dăruiește tot mai des, dar se cumpără și pentru biblioteca proprie, și pentru biblioteca copiilor. Ce ne rezervă activitatea editorială în acest domeniu ? Să remarcăm mai întîi, din seria de lucrări consacrate artiștilor români de referință, albumele Tonitza, Iosif Iser, Ion Țuculescu, Camil Ressu (cu rezerva că tirajele informative nu le oferă decît o prezență cu totul efemeră în librării). Să adăugăm acestor nume albumele consacrate contemporanilor Georgeta Năpăruș, Vasile Celmare, Marcel Chirnoagă, Pavel Codiță, ca și plasticienilor Lascăr Vorel, Octavian Smigelschi, Alexandru Istrate și Natalia Dumitrescu. Să semnalăm și două interesante serii, insuficient comentate pînă în prezent de critica specializată — „Comorii de artă din România" și „Manuscris" — în care vor apărea cîteva titluri demne de toată atenția : este vorba de natura moartă în pictura medievală românească, de pictura animalieră a evului mediu, de meșterii zugravi ai Maramureșului, de manuscrisele miniate și ornate din epoca lui Matei Basarab și, în sfîrșit, de miniaturistul și caligraful Dionisie Eclesiarhul.

Motive de bucurie și pentru iubitorii picturii și sculpturii universale ; ei se vor întîlni cu Praxitele, strălucitul atenian al secolului IV î.e.n., cu Michelangelo, cu lumea legendară a stampelor japoneze, din nou cu Rembrandt, cu Goya, cu Tiepolo, cu Caravaggio, Cézanne, Degas, Derain, Lorrain, cu gravura franceză din secolele XVII—XVIII.

Lucrările de referință, exegezele, analizele critice sînt onorate din plin. Amintim, la acest capitol, „Dicționarul enciclopedic de artă și arhitectură românească" (Editura științifică și enciclopedică), lucrarea lui André Félibien „Viețile și operele celor mai însemnați pictori vechi și moderni", „Despre pictură" de Max J. Friedländer, „Formă, stil, tradiție" de Shuichi Kato, „Înțelepciunea și delirul formelor" de Marcel Sendrail, „Arta modernă" de Giulio Carlo Argan, „Istoria artei antice" în două volume de Johan Ioachim Winckelmann, cum și o serie de alte volume, consacrate artei elene, indiene, chineze, latino-americane.

Pe lîngă bucurii, rămînem în continuare cu regretul că, nici în acest an, nu se vor retipări o seamă de lucrări mereu solicitate, precum albumele Grigorescu, Andreescu, Luchian, Ciucurencu, albumele consacrate celebrelor monumente de arhitectură și artă din Bucovina, ca și cel despre tezaurele de artă din țara noastră. (Z. Lerea)

Un muzeu în labirint

Manierismul sau călcîiul lui Ahile (V)

Scara lui Pontormo

Pontormo. Autoportret

Orice solitar e în felul său o insulă, dar nici insulele nu seamănă între ele. Există insule, ca Sardinia, unde locuitorii se retrag în interior, fug de țărm, ca și cum marea le-ar da o stare de panică. Și există altele, ca Sicilia, care, dimpotrivă, par hipnotizate de apă și își concentrează toată energia pe țărm, fugind de singurătatea dinlăuntrul lor sau încercînd s-o uite.

Van Gogh, care în singurătatea sa vorbește continuu despre fraternitate, ar semăna Siciliei. Iacopo Carruci, zis, după numele ținutului de baștină Pontormo, ar semăna Sardiniei.

În *Depozițiunea* de la Santa Felicità s-a pictat și pe sine. Și parcă Pontormo ne întreabă de-acolo, cu chipul său de sfînt, de ce-l tulburăm. Dar aceasta-i numai prima impresie. De fapt, Pontormo nu ne privește. Și nici nu aude zgomotul pașilor. E străin de tot ce se întîmplă în jur. E absorbit parcă de șocul unor experiențe pe jumătate uitate care nu mai trebuie, deci, nici măcar amintite. Ascultă ploaia sau vîntul. Se gîndește, poate, la bolile care nu-i dau pace. Sau, poate, la ceea ce urmează să picteze. Nu ne-au spus biografii săi că, uneori, apucîndu-se de lucru, se gîndea atît de adînc la ceea ce avea de făcut încît rămînea scufundat în gînduri toată ziua fără să facă nimic? O clipă avem senzația că acest chip e o rană, o imensă rană. Ochii fixați spre un punct pe care nu-l zărim, aflat undeva în spatele nostru, sînt neliniștitor de imobili. Poate ar trebui să întoarcem capul pentru a descoperi ce-l fascinează și-l înspăimîntă. Nu cumva e chiar umbra destinului? Nu, nu e asta. Știm că îi era atît de frică de moarte încît nu voia nici măcar să audă vorbindu-se de ea, fugind ori de cîte ori întîlnea un mort. Și, de fapt, nu fugea numai de moarte. Nu se ducea niciodată în locuri unde se aduna lume, pentru a nu fi înghesuit. Și, zice Vasari, era de necrezut cît de singuratec putea să fie. Da, asta se vede, într-adevăr. Ochii tragici și blînzi sînt ca două cratere de vulcan prin care erupe o durere nelămurită. Ei nu vor să spună nimic și tocmai de aceea spun totul. Sînt ca jurnalul lui Pontormo.

Ca acele douăzeci și trei de pagini, nu mai mult, acoperite de scrisul lui Pontormo, care reprezintă, cum arată Hocke, „cel mai bizar jurnal din cîte a lăsat vreodată în urma lui un artist european". Cine nu le-a citit nu și le poate imagina. Pictorul nu se confesează, nu acuză, nu explică nimic. Inventariază sec tot ce mănîncă, tot ce-l doare și tot ce lucrează. Spune că în cutare zi s-a simțit rău, că a avut amețeli, că sîmbătă i-a crescut febra și n-a dormit deloc, că luni a avut dureri mari în trup, dar că joi a putut lucra din nou, că a fost o lună în care a plouat în fiecare zi de se umflau ușile și se umezeau pereții, că timpul acesta a adus cu el o gripă nimicitoare, din cea care ucide repede, că în ziua de 15 Bronzino a venit la el acasă să-l caute, „dar eu m-am ascuns fără ca el să mă poată găsi", că luni a plouat toată ziua cu tunete mari și fulgere, că noaptea a bolit, iar a doua zi n-a mai putut lucra. Dincolo de aceste detalii nu există nimic. Doar singurătatea unui om care poartă în el ceea ce azi am numi „răul secolului" și care ne convinge încă o dată că labirintul nu e decît umbra noastră, proiecția noastră, a meandrelor prin care ne rătăcim și care uneori ne răsplătesc, alteori ne omoară. Și totul pe un ton șoptit, fără să se plîngă nimănui, fără să se adreseze nimănui. Din moment ce a tras scara...

Această poveste cu scara merită să fie cunoscută. Ea ni-l dezvăluie pe Pontormo mai bine decît orice altceva. Moralizatorul Vasari, gata totdeauna să admonesteze greșelile altora și să-i pună în gardă pe tinerii pictori, relatează uneori cîte un asemenea amănunt profund semnificativ care ne face să-l iertăm aerul de pedagog destoinic și cuminte. Iată-l ce scrie: „În camera unde dormea și uneori lucra, se ajungea pe o scară de lemn, pe care, odată intrat, Pontormo o trăgea în sus cu ajutorul unor scripeți, astfel încît nimeni să nu poată sui la el fără voia ori știința sa". Dacă toți manieriștii au avut unele ciudățenii, Pontormo a fost, probabil, cel mai ciudat și, totodată, cel mai explicit. Gestul său de a trage scara e aproape un simbol. Scara îl lega de lume și în același timp îl despărțea de ea. Retras în camera sa, ca într-o cetate medievală care își ridica podurile, el refuză săptămîni întregi să-și vadă puținii prieteni. Vasari se grăbește să fie înțelegător. „Cît despre singurătate, scrie el, eu am auzit totdeauna că ar fi cea mai bună prietenă a studiului". (Ei da, cine cunoaște singurătatea din maxime nu prea poate vorbi altfel.) „Și chiar dacă n-o fi așa, adaugă el, nu cred că trebuie să dojenim peste măsură pe acel care trăiește după felul său de a fi". Dar mă tem că această indulgență înțelegătoare e mai primejdioasă uneori decît un protest obtuz. Căci ea face din Pontormo un excentric care trebuie luat ca atare. Dacă ține cu orice preț să tragă scara după el, n-are decît s-o facă. În defintiv, chiar și bunul Homer mai adormea din cînd în cînd. Totul e ca acești artiști bizari să nu fie dojeniți „peste măsură". Să ne mai mirăm că o pictură la care Pontormo a lucrat doisprezece ani a fost primită, cum spunea cineva, „cu cele mai minunate urlete"? Cei care trag scara au riscat totdeauna să-și transforme călcîiul vulnerabil în țintă ori, și mai rău, în material didactic pentru lecții plictisitoare despre bizareria singurătății, ținute bineînțeles de oameni cu mai mult noroc.

În cazul lui Pontormo, singurătatea seamănă foarte bine cu cea a Sardiniei. E centripetă. Trăgînd scara, pictorul regăsea lumea înlăuntrul său. Și chiar pictura lui ne dă același sentiment ciudat pe care ni-l dă Sardinia, care rămîne secretă și pentru cei care au văzut-o. Dar n-ar fi mai corect să recunoaștem tocmai asta în ce-i privește pe manieriști?

OCTAVIAN PALER

Simple note

O prietenie literară (III)

Reproduc, așa cum am făgăduit, cele patru epistole ale Marthei Bibescu, din care doar două au avut ca destinatar pe Mihail Antoniade, ambele din 1944, iar celelalte două din 1946 — scrisori de condoleanțe — care, după decesul neașteptat al acestuia, sînt adresate, una de la Paris fratelui său Const. Antoniade — valorosul nostru diplomat, cărturar și scriitor — și alta de la Londra soției defunctului, Teodora Antoniade — remarcabilă în profesiunea sa de juristă și absolut exemplară ca om, prin toate armonioasele ei însușiri psihice și mentale, cu care a fost dăruită.

Rîndurile Marthei Bibescu sînt expediate de la Posada; și în cuprinsul lor voi interveni cu lămuririle cuvenite, ca să-i evit cititorului eventuale și inutile nedumeriri:

12 iulie 1944

Din casa din pădure

Scumpe fiu al lui Socrate, îngrijit în templul zeului necunoscut! Într-o zi vom merge împreună și îi vom duce un cocoș lui Esculap, trecînd pe drumul Corintului, atunci cînd vița va fi în fl[illegible] Și scrisoarea pe care mi-ai tri[illegible] face parte din viitoare[illegible] [illegible] cu dragoste [illegible] [illegible]rtul meu la capitolul [illegible] va fi consacrat.

[illegible] int mirată că moartea, ca [illegible] [illegible] în pragul morții și părăsindu-l înainte să-și dea duhul, cu justificarea că fiind nemuritoare, îi era interzis să vadă pe cineva murind. (La 29 iunie, într-unul din raidurile aviației americane deasupra Bucureștiului, locuința familiei Antoniade, situată în strada care se numește acum „Atena", a fost serios avariată de bombele lansate. Rănit grav, și înlocuindu-se targa care nu se găsea în circumstanțele acelea, a fost transportat de patru oameni pe o ușă smulsă din țîțînile ei de suflul exploziilor pînă la sanatoriul francez „Saint Vincent de Paul" — foarte aproape de casa lui — clădire veche care dăinuie, adăpostind astăzi lîngă Statuia aviatorilor, Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon". De acolo, de pe patul suferințelor, Mihail Antoniade își așterne pe hîrtie gîndurile lui despre moarte, pe care le remite Marthei Bibescu — n.n.).

Totul este frumusețe pentru cei care sînt demni de ea, — și faci parte dintre aceștia, cei foarte rari. Conștiința, sporirea lucidității, iată cuvintele unui neoplatonician și meriți să ai ca tovarășă de viață pe aceea care va ști să mîntuiască sufletul acestei case din care toți prietenii își făcuseră un refugiu și unde eu am găsit zambila albă și primirea mîngîietoare a zeilor voștri lari. Această casă va reînvia; vom vedea poate transportată printr-un miracol la Egina sau pe drumul către Nauplia la țărmul mării; (Egina — insulă din Grecia între Peloponez și Atica, iar Nauplia — oraș și citadelă în golful cu același nume din Peloponez — n.n.) *sau poate încă într-o vale a Bosforului, „unde curge un zeu".*

Mi-am păstrat o pădure de pini și de chiparoși, înghesuită între două coline, ca să-mi construiesc un refugiu. Dar l-aș împărți cu dragă inimă. Și vom cunoaște acolo frumoasele seri ale vieții. Pînă atunci, salută din partea mea pe „Surorile ciclamenelor albe" care te îngrijesc și în special pe Sora Liza. (Asistența și supravegherea bolnavilor era asigurată de călugărițele catolice în albele uniforme ale ordinului religios din care făceau parte — n.n.). *Te rog, urcînd spre Bușteni, să faci o etapă în coliba mea* (La Posada — n.n.) *unde vor merge cu siguranță să petrec o oră, de îndată ce soția cu inimă largă, îmi va permite.*

Ești în toate gîndurile mele cele mai bune și în rugăciunile mele pentru mîntuire. Lucile. (Iscălește cu prenumele pseudonimului ei literar din tinerețe — Lucile Decaux — n.n.).

3 octombrie 1944

Scumpe maestre, te-ai întors la Grenada cu cheia dumitale. Vreau să te văd acolo; am spus-o tuturor ecourilor, în afară de acelea de la telefon, care nu vor să audă nimic la numărul care ar fi al dumitale, fără ca să fie, acesta fiind totuși; o voce strâmbă îmi răspunde, casa da, stăpînul nu!

Istovită — cu toții sîntem — am rugat pe domnii de Weck și de Fischer (Rene de Weck, poet, prozator și eseist de limba franceză, ministrul Elveției la București, iar de Fischer — însărcinatul cu afaceri al legației elvețiene — n.n.) *care-și petrec week-end-urile aici, să te roage ca și pe doamna, eroica dumitale soție, să-i însoțiți sîmbăta și duminica viitoare. O vei putea? Dacă treburile vă rețin, mă voi mulțumi — cu părere de rău — cu un week-end scurtat la duminică. Dar vino te rog, căci Andromaca dumitale are mare nevoie să fie în această tovărășie cel puțin pentru cîteva ore; avem de stabilit în ce punct ne aflăm; și ce punct! Avem de schimbat între noi versurile vreunui poet, ca niște parole care permit străjilor din nopțile lungi, să se odihnească puțin; sînt sfaturi pe care ți le cer și pe care mi le vei da cu generozitate ca întotdeauna. În sfîrșit, e toată prietenia mea căreia îi e sete de a dumitale. Martha Bibescu.*

P.S. Dacă propunerea pe care v-o va face de Weck de a vă aduce aici pentru week-end nu reușește, atunci te voi invita la prînz luni cînd trebuie să merg, în oraș dimineața și să rămîn pînă seara. Iartă-mi indiscreta rugăminte deoarece știu că cheia n-a fost încă întoarsă în frumoasa încuietoare. Dar poate accepți să fii invitatul meu la „Mon Jardin". (Restaurant pe locul căruia s-a construit actualul hotel „Dorobanți" — n.n.), *sau în altă parte?*

11 aprilie 1946, Paris

Dragă domnule Ministru, admirabilul dumneavoastră frate era sfătuitorul meu cel mai sigur și prietenul meu cel mai bun, într-o lume unde și unul și altul căutam mai degrabă Atena decît Sparta. Cui oare aș putea să mă plîng că l-am pierdut dacă nu dumneavoastră?

Voi găsi într-o zi prilejul să vă aduc o scrisoare care ar merita să fie continuarea Phedrei; mi-a scris-o după ce a scăpat ca prin minune de la moarte, cînd o bombă, lansată de cei de la care spera victoria, a atins casa sa. Sufletul său clocotent este în întregime în această scrisoare; o s-o vedeți; ea vi-l va readuce în prezent; ea este unica consolare demnă de dumneavoastră și de ei pe care pot să v-o ofer. Credeți în sentimentele mele de dureroasă compasiune. Martha Bibescu.

P.S. Mi se scrie de la București că maestrul Antoniade s-a stins la tribunal. Astfel, zeii care-l iubeau au avut grijă de armonia lui, pînă la sfîrșit.

7 mai 1946, Londra

Scumpa mea prietenă, îți scriu din acest oraș victorios și fulgerat aceste cîteva cuvinte de profundă simpatie, știind bine că adevărata compasiune nu face altceva decît să sufere în tăcere cu persoana care suferă. O fac și eu din toată inima, „Moarte pre moarte călcînd" (În textul francez citatul e scris în limba română — n.n.) *sînt singurele vorbe care pot să-ți aducă promisiunea acestei vieți, care nu a încetat să fie, pentru dumneata și pentru cei care l-au iubit și înțeles. Soțul dumitale aparținea prin forța și prin finețea gîndirii acelei lumi care a început cu Platon și care s-a desăvîrșit cu venirea lui Hristos pe pămînt. Știm ce a știut și ce a gîndit despre moarte, din acea scrisoare pe care am păstrat-o și care într-o zi va apărea, cu îngăduința dumitale, la începutul aceleia dintre cărțile mele care va fi consacrată celestei Atena. Te îmbrățișez cu afecțiune, prietena du[illegible] Martha Bibescu.*

P.S. Micul George Bibescu, „finul" său în spirit și în adevăr, tocmai a sosit și a fost plasat „la școală bună". Sper că într-o zi va fi demn de „nașul" său.

Acestea au fost — unsprezece la număr — scrisorile Marthei Bibescu. Să le comentez? Mi se pare de prisos. Las fiecărui lector plăcerea să o facă — de va simți nevoia — după cum îi vor porunci temperamentul, gustul și judecățile. În ce mă privește, vreau să subliniez doar valoarea umană și intelectuală a lui Mihail Antoniade — necunoscută marelui public — ce se desprinde din notațiile Marthei Bibescu; care era în măsură să nu greșească în aprecierile ei, nici prin calitățile cu care era înzestrată, nici prin oamenii cu care a avut relații și prietenii — și pomenesc pe cîțiva numai — de la Anatole France la Marcel Proust, de la Maurice Barres la Paul Claudel, de la François Mauriac la Jean Giraudoux, și de la Rainer Maria Rilke, Paul Valéry, Max Jacob și Jean Cocteau, la Paul Eluard, André Breton, Tristan Tzara și Louis Aragon. Și voi încerca să-i întregesc portretul lui Mihail Antoniade, cu alte mărturii ale altor oameni de peste timp, cu care a avut tangente, apropiate legături sau nourbrite amiciții și s-a bucurat de stima, de prețuirea și de dragostea lor unanimă.

L. KALUSTIAN

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (XI)

Dar poate sexy-shop-ul nu este o contradicție, ci din contră, este o formă a ieșirii din contradicție. Dulgherul și marinarul, și încă mulți alții, simt că depășesc contradicția vieții lor cotidiene numai cînd trăiește în ei omul natural. Este momentul plăcerii fie chiar plătită adusă de femeia care-și vinde amorul. Iar femeia și ea a fost mai isteață decît bărbatul care plătește; ea a ocolit total contradicția constrîngerii prin muncă și a preferat numai plăcerea, plăcerea ca formă de existență și ca formă de producție, ca să vorbim după limbajul economistului. Dar trebuie să ies din această rețea întortocheată și să ajung în cîmpul semnificației ei.

Ce semnificație are specia umană și fapta omului în natură? Care faptă și care măiestrie a omului îl înnobilează și îl ridică? Este necesar să ne întrebăm despre valoarea pentru înnobilare și înălțare a acțiunilor umane atît de diverse și împinse de atîtea impulsuri conștiente sau oarbe. Dar pentru a răspunde trebuie să trecem la un alt om cu anumite activități. Înțelegerea ne vine de la Heraclit și ai lui, care primii au angajat omul spre acest gen de fapte și activități, care de mai mult timp poartă numele de știință, și încă de mai mult timp numele de cunoaștere.

Au trecut cîteva zile de la zicerea mea despre lumea marelui oraș port al nordului. Am ieșit din turburarea contradicțiilor care mi-au izbit puternic ordinea și năzuințele spiritului meu. Acum sînt din nou în orașul cu port de iahturi, cu universitățile și institutele de pe malul fiordului. Am intrat eu însumi în ordinea care a creat și a organizat munca institutelor. Sînt copleșit de ceea ce mi se pare mai semnificativ în aceste așezări ale omului de cultură veche germană: munca și perseverența în a aduna și a ordona fapte și fenomene despre ceea ce este dezordonat și patologic în structura omenească, despre aberațiile structurale și fiziologice în care omul trebuie să pună ordine și să restabilească normalul. Și munca durează 10—12 ore pe zi încontinuu concentrat în lumina microscopului. Mi-am lăsat liberă nevoia de cunoaștere și ceas de ceas mintea mi s-a îmbogățit și ca întotdeauna m-am simțit prieten și frate în această cooperare în care este posibilă eliberarea de concurență și de ambiții. Oamenii în această înțelegere și întrajutorare discretă pot să fie frați, să-și arate unul altuia tot ce știu, să trăiască confruntarea sinceră total dezgolită de orgoliu în fața efortului de a descoperi adevărul din natură. Și astfel, în acest efort direct de cooperare om-om în confruntare cu natura într-o comuniune sinceră, am avut ceasuri de adîncă satisfacție. Este și acest teren al omului o zonă a spiritului din care a dispărut răul dintre oameni aplecați și încordați spre același țel. Și aceasta mi-a diminuat tristețea pe care mi-o trezise marea adunare a savanților din toată lumea veniți ca să-și verifice adevărurile găsite, să coopereze și să caute împreună drumuri noi în așa de multe necunoscute despre ființa omului. Nu am găsit însă la mulți această sinceră și loială confruntare pe care o am eu aici cu oamenii din laboratoarele institutului de la prietenul meu, strălucitul vorbitor francez G.M. Așa într-un fel s-a comportat tăcutul meu prieten de-aici, care prin tăcerea lui a blocat total înțelegerea comună. Au apărut chiar și impostorii obișnuiți care nu aveau nimic nou de spus și care urmăreau numai să continue o prioritate trecută, poate desuetă acum în știință. Prin culise se făceau aranjamente pentru noile comisii și comitete, pentru funcții și distincții în următoarele adunări. Față de acest spectacol nu am putut să nu mă-ntreb despre valoarea activităților omenești care prin confruntarea lor să înnobileze omul.

Ce minunat gînd pentru om și activitatea și comportamentul care-i conferă noblețea. Și sufletul meu s-a retras dureros cînd a înțeles că și cîmpul acesta de activitate întru cunoaștere poate să nu ridice omul, ci din contra face posibilă ridicarea acelora în care se dezvoltă tot facultățile contradictorii din sufletul omenesc. Mi s-a părut că în ambiția și orgoliul lui de a domina, omul de știință vrea să fie tot un stăpîn ca și magnatul industriei și al comerțului din marele port. Și am judecat atunci aspru pe toți cunoscuții magnați ai științei în conclavul unde ajunsesem și eu. Avem toate temeiurile să afirmăm că o mare parte din activitățile lor și din truda lor în afară de orgoliu au ca rezultantă cîștiguri materiale fabuloase, trăiesc în castele ca și prinții industriei sau hrăpăreții conducători politici.

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU

Variații pe tema soarelui

VASILE NICOLESCU

Copii, vorbeam cu soarele în fiecare zi, cît mai încet, aproape în șoaptă,
nici iarba rea să nu ne-audă, să nu ne-audă vîntul,
vorbeam în fiecare dimineață, chiar dacă bătea ploaia, chiar cînd urla furtuna
răsucind arborii ; vorbeam înainte de ziuă sau după asfințit ; vorbeam în miezul zilei sau al nopții
spunîndu-i, șoptindu-i cîte-n lună și-n stele ;
vorbeam narcotizat de lumina lui nesfîrșită, de presimțirea ei,
de flăcările și zăpada lui orbitoare,
de masca lui șerpuitoare, violentă și tandră,
de capul lui de leu mirosind iedera casei mele,
cu sfărîmături de vorbe îl vorbeam, cu muguri de vorbe,
vorbeam cu friiele oceanului în mîini —
rizi soare ! îi spuneam, pătrunde-mă cu fulgerul și raza ta,
binecuvîntează-mă și fă-mă zeu ca pe tine,
dă-mi tăria să lupt mai departe pentru legatul de fluturi, transmis de cine știe ce rază tuturor,
să ard pentru cuvîntul pe care încă nu-l pot rosti,
pentru adevărul mai presus de gîlceava celor lipsiți de glorie, încăierați ca furnicile deasupra nimicului,
— cu care n-am nici măcar nimbul
griului, nici lancea de turnir a orgoliului,
dă-mi această puzderie de nuanțe în care îmi îmbrac sufletul de cintezoi nebun,
dă-mi drogul uriașei credințe în visul fără hotar,
casca de aur a demnității tale,
tăria să-mi iert viitorii vrăjmași și pe cei de sub brazdă, pe cei intoxicați
de îndoială, pe cei ce fug de muzică, pe orbii care văd,
pe muții sporovăitori,
crucifix al cenușii, crucifix al iluziei, spărtură de foc în albastru
soare, cer al respirației mele, al echilibrului meu,
soare năprasnic și blînd, scorpion îndărătnic, scorpion de azur,
cruzime a cruzimii, mistuind și învîind totul, blînd și cinic, călău și frate, sărut al candorii,
într-un miez de noapte, desprins dintr-un somn fără somn,
tăiat de briciul urîtului, m-am trezit strigînd : urlă Soare !
și nici pînă astăzi n-am înțeles sensul acelui strigăt duios sau barbar !

Alte petreceri

Cînd scap dintre dinții roților cerești
și bestiarul zodiilor întărîtate,
de duelul meu cu Altair, steaua sălbatec de albă,
răsfrînt ca-n prisma unui vis
pictez ca Zeus altădată,
fluturi.

Urma razboiului

Sînt tristeți care-ți pecetluiesc ființa
și amuțești ca piatra lînsă de fulger,
ca ivărul ruginit într-o casă uitată,
iată, dincolo de ferestrele mele atinse de-o zi fără culoare,
dincolo de naivele lor arabescuri, un om,
stafia unui om aproape bătrîn
defilînd singur,
dezertor dintr-un pluton de umbre
defilînd cu pași rigizi, cu pași metalici,
mereu la ora prînzului, cînd soarele îl bate drept în creștet,
un om fără chip
în cușca de aer a străzii.

Ecran

Ecranul nopții mele adînc și nepătruns
cu vesele coșmare adesea mi-e[illegible] uns.
O aripă de lună spoiește cu s[illegible]
scălîmbe toată zarea de cor[illegible], hardughii.
Ies bufnițe să cînte la harpă și h[illegible]rciogi
violele d-amore își schimbă sontorogi.
Sitari cu clonț de sticlă rup corzi de contrabași
cînd frînți de șale viezuri bat toba-ntr-un făraș.
Și-o vulpe dintre frunze sărind ca o felină
arpegii albe rupe căzînd pe-o pianină.
Și scoică-n hău de mare, sub clopote de alge
cuprinsă de cutremur, inima mea se sparge.

Naufragiu

Prin noaptea de piatră a muntelui,
prin norii ca o maree de ceață
furtuna care clatină semnele focului
lămpi sau strigăte sugr[illegible]mate de groază
și întunericul țipînd victorios
deasupra lucrurilor pe care le-nghite.

Sinaia, 1981

Al. Piru în luptă cu „Lupta cu inerția"

...Tristul jubileu labișian (împlinirea unui sfert de veac de la moarte) a făcut să curgă multă cerneală evocatoare.

Iată de ce am înregistrat cu bucurie mărturiile unui avar cu elogiile (Al. Piru) care, intervievat în „Argeș" (decembrie '81) crede că poetul a fost „o figură simpatică" și că dispariția sa „a adaos un sentiment de compasiune unanim", conchizînd că „Labiș a însemnat revenirea, în 1956, la izvoarele lirismului" și că „fără îndoială, numele și scrisul lui Nicolae Labiș vor rămîne în literatura română". Interviul a apărut sub nefericitul supratitlu „Labiș 25 !"

Dar nu micile „inexactități" cu care profesorul ne-a deprins contează acum, ci altceva, cu totul altceva : cînd spune autorul de „Istorii" adevărul ? Fiindcă dacă în 1981 credea în numele și scrisul lui Labiș, iată că în „Istoria literaturii române de la început pînă azi" (scrisă cumva pînă mai... ieri) citim stupefiați : „O existență meteorică a avut Nicolae Labiș (1935—1956) exprimînd în „Primele iubiri" (1956) tristețea ieșirii din vîrsta candorii, brutala necesitate de a trăi prin specificul ființelor inocente, conștiința unui destin inedit, plutonic (Urmează un mic citat) Postum i s-au publicat alte versuri fragmentare, nu știm exact cît de autentice („Lupta cu inerția", 1958)"

E dreptul unui (pe drept) prestigios istoric literar și critic literar să-și declare tranșant o anumită „detașare" de personagii a căror operă nu-l conving. Dar multele merite ale profesorului Piru mă încurajează să afirm că dacă în presa de specialitate „Istoria" sa n-a avut răsunetul scontat (mai e timp), ea stîrnește firesc interesul cadrelor didactice, elevilor și studenților ce văd în impresionantul op un obiect de studiu, cu opinii verificate. Că nu vor pricepe ce se cheamă „a trăi prin specificul ființelor inocente", că perspectiva unui Labiș — plutonic (!) îi va nedumeri, se poate. Că vor socoti ca pe un nereușit exercițiu (calchiat după tehnica lui G. Călinescu) capitolașul Labiș, iarăși se poate. Cînd vor vedea, însă, că Al. Piru condamnă (nedovedit) autenticitatea postumelor lui Labiș, se vor întreba ce a mai rămas din Labiș (plutonic ori nu) și vor conchide (ca mai de mult I. Negoițescu, autor și el al unui plutonic : Eminescu), că legenda labișiană copleșește puținătatea operei, că emoția produsă de dispariția sa ne împiedică să-l judecăm cu obiectivitate. Dar cum e posibil ca un (în primul rînd) istoric literar să lanseze asemenea enormități, cînd (e vădit) nu a cercetat soarta postumelor asupra cărora întinde un primejdios văl al îndoielii ? Unele piese ale „Luptei cu inerția" au apucat să fie tipărite de către **chiar autorul lor.** Manuscrisele unora au fost facsimilate în presă. Alte manuscrise îi stau la dispoziție incredulului Al. Piru în arhivele de la Mălini, Suceava, Muzeul literaturii și în Fondul de documente Labiș din... București. „Omologarea" acestor piese (ori a copleșitoarei lor majorități) există așadar. Și în versiuni finite, și nu (altă aventuroasă supoziție) „fragmentar".

A-i răpi lui Labiș „Lupta cu inerția" înseamnă a-l nega pe Labiș în tot ce are mai înalt opera sa, înseamnă a-i mutila memoria considerînd ca apocrifă o capodoperă a literaturii noastre. E contestat în fapt Labiș — gînditorul original, creatorul de viziuni filosofice inedite, poetul revoluționar, deschizătorul de drum. Dacă nu Labiș a scris „Lupta cu

inerția", să-i identifice Al. Piru pe „realii" ei autori, spre a le ridica statul, ori spre a-i propune unei mai drepte Istorii a literaturii.

Nu vreau să tulbur reveria pe care singur Al. Piru și-o produce (vezi un alt interviu, din „Tomis", nr. 12/1981) afirmînd candid: „Important e că fac bine ce fac. Nu mă văd repede continuat de cineva. Nu știu ce să spun, sper..."

Cunosc doar „capitolul" Labiș din această „Istorie" și, din perspectiva amărăciunii pe care mi-a provocat-o, sînt gata și eu să doresc (sincer) ca profesorul Piru să nu fie repede continuat...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Util, dar perfectibil

■ SCRIITORI STRAINI. Cea mai severă recepție critică o au dicționarele. E și firesc: sînt extrem de necesare, le așteaptă o armată de cititori care, spre deosebire de cei de literatură „beletristică", oameni de toată mîna (mai ales cei de romane) sînt cititori avizați și care, aspirînd să-și îmbogățească nivelul de cunoștințe, consultă cu voluptate cel mai eficient instrument de dobîndire a informațiilor, Dicționarul. E și normal ca unii dintre noi, stăpîni pe o literatură anumită, ori pe o epocă literară, să găsească fisuri autorilor de lexicoane care trebuie să fie stăpîni pe toată literatura și pe toate epocile. Iar în cazul de față, cele trei autoare, Eleonora Almosnino, Gabriela Danțiș, Rodica Pandele (coordonatoare, Gabriela Danțiș) alcătuind un lexicon de Scriitori străini, trebuiau să fie stăpîne pe literatura lumii de la origini pînă în prezent (anul ultim : 1977). Semnalăm, în ce ne privește ca o simpatie lesne de înțeles, componența feminină a echipei. Nu suferim de misoginism și n-avem orgoliul acelor conducători auto care nu suportă să aibă în față un automobil condus de o femeie, fie el Mercedes. Vor să-l depășească și cu Trabantul.

Cartea apărută la Editura științifică și enciclopedică răspunde unui foarte larg interes pentru setea de informație. Ne interesează apartenența unui scriitor la o literatură națională (nu e vorba de cei europeni, pe care-i știm mai bine, ci de cei din alte emisfere, destul de ignorați în general) cînd a trăit, care-i sînt operele principale, cam ce conținut au, care este cota valorii lui în context universal, etc., etc. Marile lexicoane străine se află doar la cîteva biblioteci și la cîțiva literați, dar publicul amator de asemenea cărți se numără cu miile, cu zecile de mii. Lucrarea echipei de la Editura științifică și enciclopedică (autoarele sînt redactoare la această instituție) conține (aflăm din Cuvîntul înainte și de aceea n-am numărat noi înșine) peste 2 300 de scriitori din toate spațiile și toate timpurile, ceea ce este, se cade să recunoaștem, enorm. Căci celebrul Dictionnaire universel des lettres (Lafont, Bompiani) ediția din 1961 (cea mai recentă din cîte dispunem noi înșine), are cu 800 mai puțin : 1 500, cum aflăm din Prefața lui Pierre Clarac, sub direcția căruia a apărut. Autoarele noastre s-au străduit să nu rămînă la ceea ce a selectat gustul altora și, cu o tenacitate și o curiozitate intelectuală ce le onorează, au adăugat noi autori, mai ales din spațiile literare, de regulă ignorate de mentalitatea europocentristă a lui Pierre Clarac și a zecilor și zecilor de colaboratori (recte autori) parizieni și neparizieni. Evident, pentru ceea ce există și la un dicționar și la altul, cel francez e superior, nefiind ca al nostru o carte de popularizare ci una adresată specialiștilor. Dar, fiind mai bogat în scriitori, al nostru e, o spunem pe baza unui calcul de aritmetică elementară, mai universal, extinzîndu-se mai mult în timp, dar mai ales în spațiu. O spunem deschis, fără grija că vom fi taxați de protocronism. Evident, se pot găsi erori (comitem atare erori chiar cînd ne ocupăm de o singură literatură) insuficiențe, de care nu sînt scutite nici celebrele Larousse, în care citim, în ediția din 1965, la capitolul Eminescu : „auteur des Epigones" (pag. 1335). Atît și nimic mai mult. Iar Caragiale, Creangă, Sadoveanu, Arghezi, nici nu există. Nu vrem să scuzăm neajunsurile cărții autoarelor românce (Mircea Anghelescu în Luceafărul le spune bărbătește, adică fără menajamente) prin neajunsurile altora, deveniți totuși, autoritate mondială. Am vrut numai să semnalăm că acest dicționar de Scriitori străini apărut la noi e util. Că e perfectibil, nici vorbă. Nu spunea un francez spiritual despre această categorie de cărți : „On fait, defait refait / Ce beau dictionnaire / Car toujours bien fait / Sera toujours a faire".

POMPILIU MARCEA ■

Despre țaranii mei...

Despre țărani am scris și-o să mai scriu
Cîtă vreme moartea mă amînă,
Însetat ca despre o fîntînă
Din care-n loc de apă se bea grîu.
Ei mi-au rămas prin sînge ca un plug
Cu fierul cald amirosind a vară
Și-atunci cînd scriu, înlănțuit pe rug,
Lumina lui se-aude cum mă ară...
Le-am învățat consemnul pe de rost —
„Pămîntul nostru mai întîi de toate !",
Țăranii — cel mai sigur adăpost
Cînd sună-alarma pîinii peste sate,
Cînd sună-alarma pîinii prin orașe
Abia atunci țăranii sînt conștiințe,
Ei, cei ce stau la semafoare uzi
Și-afară plouă, plouă cu semințe...
Lăsați-i, dar, să treacă sănătoși,
Nu le ciuntiți surîsul cu tramvaie,
Prin ei ne leagă drumul de strămoși,
Sub talpa lor asfaltul se-ncovoaie...
Despre țărani am scris și-o să mai scriu
Cîtă vreme moartea ne amînă,
Însetat ca despre o fîntînă
Din care-n loc de apă se bea grîu...

NICOLAE NICOARĂ ■

Se roagă floarea

Cînd florile închid petale soapte
Și bate vîntul peste „defileul de argint"
Se roagă floarea să se facă noapte
Că toate rădăcinile o mint.
Cum ar putea această floare-n vînt
Să plece pe sub bezna lucitoare
Cînd rădăcinile o leagă de pămînt
Și nici un pas nu face și o doare.
Cum ar putea cînd nopțile o cer
Să-nghețe cu lumina dintr-o dată
Să fie sora florilor de ger
Cînd aburește sticla-ngîndurată ?
Dar, dacă se întîmplă un mister
Care din viața noastră s-a răsfrînt,
Să-i crească rădăcinile în cer,
Petalele să-i crească sub pămînt !

PETRE DINU MARCEL ■

Corbul Nevermore

V-ați gîndit la corbul negru Nevermore
Ca la o dragoste mare dormind pe cucută?
Gheara lui necesară pe umărul vostru,
penele lui mirosind a petrol și singurătate...
De dimineața pînă seara,
camuflat de privighetori,
este singura ființă care ne pîndește
vulgar și interesat
cum ne rostogolim perisabili
pe roți de țărînă.

OLGA NEAGU ■

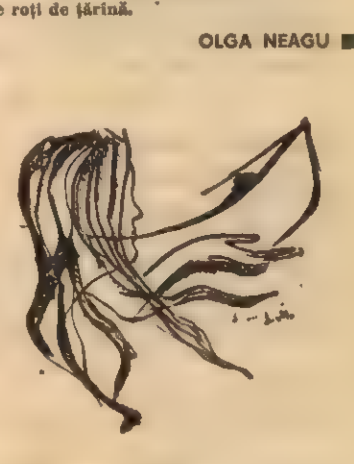

Doină

Cui oare să-mi spovedesc pașii
Rătăciți pe chipul Arieșului
Doină doină
Doinindu-te cu stelele înmugurite
Cu pașii mei
Curgînd
Printre buzele Cîmpeniului orb
De atîta liniște
cui să-mi strig mîinile înghețate
Pe bruma răchitei
Doină doină
Doinindu-te cu inima inimii mele
Risipită
Ceasurilor
Lîngă umbra bisericii din Roșia
Cui oare să mă alcătuiesc
Tăiat de joagăre-n munte
Doină doină
Doinindu-te cu vîntul
Zăcînd pe ferigi a iubire
Spre-a naște în mine un cîntec
Doină doină...

REMUS BOTAR ■

POEŢI DIN BORŞA

Mineri şi cosmonauţi

Am organizat anul trecut o expoziţie colectivă de pictură şi sculptură (prima expoziţie colectivă de artă plastică din oraşul Borşa !). Mulţi dintre aruştii amatori erau geologi şi mineri. Ciudat mi s-a părut la început faptul că majoritatea celor care lucrau la Exploatarea minieră făceau o pictură fie abstractă, fie expresionistă. Privind lucrările lor zi de zi (ca organizator), mi-am dat seama că aceşti oameni care lucrează o bună parte din zi în întunericul subteran au cel mai justificat drept să apeleze în lucrările lor la iluminările minţii, la formele mentale de cristalizare a sentimentului plastic. Suprarealismul din pinzele acestor oameni ai galeriilor şi mineralelor geologice mi se părea că exprimă cît se poate de firesc dorinţa lor de a reveni la suprafaţă, la lumină la structurile pure ale razei : corpusculi şi unde. Revenind la suprafaţă, după şase ore (cel puţin) de muncă în subteran, realitatea cea mai pregnantă era pentru ei lumina şi cerul, aerul pur al munţilor, elementele, şi nu atît volumele accidentale ale realităţii diurne.

N-ar fi exclus ca tot la fel să stea lucrurile şi cu poeţii locului. Ei trăiesc şi lucrează în realitatea cotidiană ca într-un subteran. Arta lor exprimă nevoia organică de a reveni la suprafaţă. La Marea Suprafaţă a timpului universal.

Pe de altă parte, se întîmplă un fenomen paradoxal tocmai prin lipsa lui de echivoc : tot mai multe spirite ale culturii naţionale şi universale descoperă Maramureşul ca pe un pol arhaic al spiritualităţii noastre, ca pe un „sat primordial" (prof. Nambara din Japonia). Acestui sat primordial care îi înconjoară de pretutindeni, tinerele condeie din Maramureş caută să-i răspundă printr-o nu mai puţin puternică reacţie de degravifiere în raport cu tradiţia. Creaţia tinerilor de aici se deprovincializează cel puţin în măsura în care marile spirite ale culturii contemporane au nostalgia Maramureşului arhaic.

Tinerii poeţi, fie din Borşa, sau din altă localitate a Nordului, sînt la zi cu cele mai noi teorii asupra textului, semnelor şi supersemnelor, sînt la curent cu literatura universală de ultimă oră şi chiar cu ultimele descoperiri ale ştiinţei contemporane. Dorinţa lor de emancipare şi modernitate mi se pare la fel de justificată ca şi nevoia tot mai multor spirite contemporane de arhaicitate. Poeţii din bazinul minier de la poalele Munţilor Rodnei, puternic ancoraţi ca oameni în realitatea social-istorică a locului, îşi pot permite să sondeze absolutul, să riste astfel cu cealaltă jumătate a lor, de artişti, la limitele tuturor experienţelor umane imaginabile, asemenea unor cosmonauţi care ar pleca într-o călătorie cosmică definitivă. Cred că de nicăieri nu ţi se poate revela cu mai mare pregnanţă realitatea cuvîntului decît dintr-o mină sau din cosmos. Din întunericul originar (al pămîntului şi al cerului) în care s-a născut cuvîntul.

Aşadar, mineri printre cristalele pămîntului şi astronauţi printre cristalizările cosmice ale spiritului !

ION ZUBAŞCU ■

Minunea de a exista

Vreau să-mi trăiesc propria viaţă
Între Carpaţii de piatră şi lut
Unde izvoarele mă înaltă
Într-o lumină de demult

Cunosc pe de rost rădăcina şi piatra
Iar bucuria gîlu s-o preţuiesc
Şi-oricît de furibure-ar fi marea
Cu soarele pe ea plutesc

Mă doare carnea orelor pierdute
În întunerie am lucrat şi eu
Un om de carne printre minerale —
Omul moral e mai presus de zeu

E o minune existenţa pe pămînt
Dar n-a mirat ni stă veşnicia sa.
Cît timp în inimile noastre
E sînge viu de om, EA VA DURA !

TOADER DANCI ■

Gînduri de mamă

I.

E gîndul meu deasupra ta
rotindu-se
ca pasărea
cînd se reîntoarce la cuib

Cîndva vei fi destul de mare
să mă goleşti cu braţele tale
de gînduri
ca de-o povară fericită
Voi rămîne deasupra ta
rotindu-se
ca pasărea
cînd îşi găseşte cuibul
Deasupra ta, gîndul meu
rotindu-se...

II.

Copilul acestuia
căruia
dătătoare de viaţă-i sînt
îi aştept ursoarele
întru fericire

III.

Sînt mama copilului meu
ca şi acum

sopacul acesta
este al frunzelor de pe el.
Şi sînt atît de puternică
acum cînd ştiu
că trebuie să-l apăr !

RODICA BRAD ■

Texte

Te-am iubit confuz, barbar
Fără putere, fără curaj.
Cît m-ai trădat iubindu-mă,
Azi cînd mă hrăneşe din nebunia aceea,
Păcat.
Toi ce va lega rod —
Mîna, floarea veştedă sub galben.
Încercări de autoportret
Cu dealuri pe umeri.

Rodească pădurea
Şi spargă-mi greerşii
Urechea flămîndă.

ION GRIGUŢA ■

Exemple

Privesc ploaia
Nimeni nu neagă
că ar exista
cerinţe fireşti
de încîntare

A ploua, a cădea
a pleca, a ajunge
ciocanul şi nicovala obişnuinţei
tusea şi junghiul
calul şi stilistul.

— Să fie doar o dulcegă broderie
picăturile repezi de flaut ?
— Nu, o spune clienchetul de lentile,
lucidităţi ale ploii
asupra ei însăşi,
asupra celei de-a treia
mergînd zburînd.

DAN CERNESCU ■

Cătană oarbă

Au prins cătana oarbă l-au dat o
casă pe un vîrf de deal împrejmuit l-au adus o femeie i-au săditun brad de care au legat-o vacă femeia i-a adus copii mai mulţi vaca i-a dat un viţel copiii au adus alţi copii viţelul i-a dat viţei cătana oarbă are motive de mulţumire într-o zi cătana oarbă întîlneşte un tînăr domn a doua zi se întoarce acasă nu urcă pe deal a treia zi nu se întoarce acasă a patra zi tînărul domn o pisneşte peste obraz a cincea zi cătana oarbă se întoarce acasă dar casa nu mai era n-a urcat pe deal căci dealul se tocise a şasea zi se dă prin să un ultima zi cătana oarbă nu este nici mulţumită nici nemulţumită nici singură nici laolaltă nu mai este deloc cătană oarbă

MIRCEA PETEAN ■

Arheologie

Undeva, pe o ruină
mai rîde o rază într-un os,
măduva-i topită sub lerburi
şi noi întregim un strămoş ;
o lamă de spadă ne taie privirea,
aproape e ora bănuită în ceasul ne-născut.
Şi noi mai săpăm...

Pe-aici au trecut legiunile
şi lăncile s-au rupt în grîu,
istoria împotmolită-n boabe
au măcinat-o rîşniţele într-un tîrziu.
Şi noi mai săpăm...
Aproape e ora bănuită în ceasul ne-născut,
undeva pe o ruină mai rîde o rază,
iar pămîntu-i o clepsidră
umplută cu făină de os.
Şi noi mai săpăm...

Undeva, pe o ruină
mai rîde o rază într-un ciob de ulcior,
aproape e ora bănuită în ceasul ne-născut
şi noi căutăm firul istoriei ;
ruginită-i tăcerea pietrelor
prăvălită din zidul mileniilor,
cînd vremea-şi întoarce faţa necunoscută
sub uimirea tîrnăcopului.

VASILE ILIE POP ■

Cîntecul de sub pod

Luna coboară din nori
pe dealul rotund
Artenie celul, pescar bătrîn
cu şapca plină de peşti şi crabi
se dă jos.
Are melci în părul roşu
şi un fluier legat de picior.
În jurul lui vîntul aduce
foşnet de cucuruz uscat.
Zeiul acestei planete a fost alungat cu pietre
adică lapidat.
Planetele şi-au pus în gînd
să ucidă toate animalele.
„— Unde-s oamenii ?"
Tăcerea-şi căscă gura,
Artenie se uită la şapcă
îşi ridică ochii spre luna
care tocmai părăsea pămîntul.

HORIA MOCANU ■

Seară de dans la liceul minier

toată lumea de-aici inclusiv invitaţii
o cred pe cuvînt formele ei calde şi prospete
fără nici o prejudecată pe sub haincle strînse pe corp
sînt foarte convingătoare profesoarele de română
(una fată bătrînă alta văduvă tînără) nu-l scapă din ochi
pe frumoşii adolescenţi dintr-a douăspea braţele lor
care n-au strîns cum se cuvine decît gîtul chitarelor —
şi se simt oarecum ofensate de concurenţa elevelor
din calese mici care mai mult îl privesc decît îl ascultă
e nevoie aici de cîteva încruntări de sprîncene
şi clătinări mustrătoare din cap de incoruptibilă diriginţă
în doi paşi Baia Borşa îi aşteaptă cu gurile de mine deschise
ca o rivală mult mai decisă iar ei au tot viitorul în faţă
şi toată moartea în faţă cei care cîntă acum la chitară
e un fel de erou al liceului îmi şopteşte profu de fizică dar ei vrea să arate cu tot dinadinsul
că nu-i pasă de asta chitara şi-o sprijină ostentativ
pe genunchc mă uit la ei cu alţi ochi e deja un bărbat tînăr
deşi pare să nu ştie încă ce-i viaţa cîntecul îi suplineşte
deocamdată inconştienţa între pereţii laboratorului
de tehnologia materialelor tapisaţi
cu tipuri diverse de utilaj minier în seara aceasta
cînd el cîntec versuri şi cîntă muzică tînără zdrăngănind
din chitare din talentele lor necizelate de nimeni
printre galerii subterane şi profesoare de limba română
care aşteaptă să fie invitate la dans de puternicii lor corigenţi
peste cîteva clipe cînd lumina din sală va pîlpîi şi o muzică joasă
ca sufletul şi vîscoasă şi limpede totuşi va amesteca virsiele
şi literatura română maculatura de ieri şi de azi ce nu face
nici doi bani pe lîngă viaţa care colcăie într-un oraş de provincie
de sub poalele munţilor într-o seară de dans la liceul minier
într-o sală de clasă abia măturată după orele de seară
un fluid energetic cald şi provocator
care-i fixează pe toţi într-o liberă consonanţă
a sîngelui spartă brusc de piatra zvîrlită în mijlocul încăperii
prin geamul făcut ţăndări de ultimul exmatriculat din liceu
şi aerul îngheţat de afară îl separă din nou pe elevi şi profesori
trezindu-i
la realitatea imprevizibilă a nopţii de azi şi de mîine.

ION ZUBAŞCU ■

Biograme

„Doamnă, nu există declaraţii de dragoste,
ceea ce-mi spui tu este curată literatură. Scrie !"
Păşesc desculţă alături de tine
peste ţăişul ierbii lui ezra pound. Scrîşnind din dinţi îţi spun că mătasea ei mă-nfioră. Puterea cuvintelor
îmi perforează stomacul.
N-am înţeles la vreme ameninţarea :
„Doamnă, cuvîntul e magic. Dacă nu eşti deplin pregătită să lucrezi cu puterile lui, te devoră". Acum e tîrziu.
Te-am văzut jucîndu-te cu cuvintele
ca şi eu cu boabele de fasole. Ia-mă lîngă tine
şi arată-mi din nou Dacia Fënix
ţîşnind ca o rachetă spre antichitatea rupestră.
Iată, prima lecţie am învăţat-o :
pocmele se desprind de mine cum se desparte copilul
de uter pe o masă de naştere. De-atîta durere
spaima şi nebunia se sinucid între pietre.

MARIA ŞTEFANCU ■

Curier literar

Deşi revista noastră nu este o publicaţie literară propriu-zisă, sarcinile ei fiind şi altele, numărul scrisorilor conţinînd zeci şi zeci de poezii, dactilografiate şi nedactilografiate, este imens. Aproximativ 75 pe săptămînă. Faţă în faţă cu această avalanşă de pretendenţi la gloria poetică, ne vedem puşi în situaţia de a sista comentările pe marginea textelor şi de-a împărţi gîlcurile, inclusiv pe cei ce ni le-au trimis, în două mari categorii : mai trimiteţi şi deocamdată nu. Epuizînd, într-un anumit timp, scrisorile sosite pînă acum, vom încerca, în măsura spaţiului disponibil, să purtăm şi un dialog cu cititorii noştri. Pînă atunci, din prima categorie, a celor pe care îi invităm să ne mai trimită din producţiile lor, sînt următorii : Laurenţiu Borcea, Claudia C., Doru Ion-Lazăr, Dobu Emilia, Gheorghe Andrei, Dumitru Grigoraş, Bristiş Crina, Ana Daciana, Dan Devovia, Apostol Flaviu, Platon Stelian, Darcos, C. C. Platon, Florea Florescu, Donald Gasparic, Ioana Paul, Troană Tinca, Ion Hnat, Cornelia Ionescu, Gheorghe Mihai Birlea, Marin Stujeru, I. Ardeleanu, Echim Vancea, Dobre Stelian, C. Ondel, Petre Paulescu, Vasile Zgorăbeţe, T. Sîrbulescu, Pătraşcu Constantin, Niţu Adrian, Cojocaru Florin.

Din cealaltă categorie, a celui deocmadată nu, fac parte mult mai mulţi aspiranţi la glorie, drept pentru care, în acest număr, răspundem doar următorilor : Simu Sişeşteanu, Adrian Vasiliu, Păpuşoiu Dumitru, Ştefan Virgil, C. Daniel, Dumitru Negrea, Brătean Nicolae, Lazăr Margareta, Oprea Vasilica, George T. Cadar, Tamas Radu, Buholţer Emil, Apostolescu Dumitru, Christian D., Drăniceanu-Ninel, Carmen Bunea, Duma Mihai Anca, Maria Munteanu, Moşneag Lenuţa, Vigiar Dănuţ, Rîzvan Ganea, Neagu Neculai, Dumitru Criţă, Caragea Cornelia-Sanda, Mihai I. Tudor, Gavrilă Damaşa, Ignat Vasile, Gheorghe Mihai, Dedu Marcel, Daniel Edenescu, Ovidiu Jurgea, Barlog Ştefan, Vrinceanu Ion, Maria Finţa, Doina Voinea, Teodor Augustin, Elisabeta Askenaze. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

VICTOR NIŢĂ ■

● De la Napoleon încoace se spune că fiecare soldat poartă în raniţă bastonul de mareşal. Dar nu oricine ajunge mareşal ţine minte că a purtat raniţă.

● Cine trăieşte pe picior mare are şi mîna lungă.

● Vulturul nu prinde muşte, dar nici muştele nu prind vulturi. Norocul lor ! — al... vulturilor.

● Nu orice brăţară de aur înseamnă şi muncă.

● A zecea fericire : fericit cel ce crede că e fericit.

● Dacă lupul e lup adevărat, îşi schimbă părul. Dar dacă îşi schimbă şi năravul, nu mai e lup.

● Un măgar bătrîn, în tinereţe a fost un măgar tînăr.

● Dacă te string pantofii, schimbă-i ! E mai practic decît să-ţi... schimbi piciorul.

● Credinţa poate muta şi munţii din loc. Dar prăpăstiile ?

● CRITICUL E CA PISICA : MÎNGÎIE-L ŞI VA TOARCE ; TRAGE-L DE COADĂ ŞI TE VA ZGÎRIA.

NECULAI CHIRICĂ
Cenaclul „FLACĂRA" — al scriitorilor din Hunedoara

Umor, umor...

Patru redactori de la „New York Times" au ieşit cîteva momente să se odihnească într-un parc de lîngă redacţie, într-o frumoasă zi de primăvară. Deodată unul dintre ei declară :

„Deoarece sîntem prieteni buni, ce-ar fi dacă ne-am împărtăşi fiecare problemele care ne frămîntă ?"

Şi continuă el după un mic repaus :

„Personal eu beau prea mult".

Ceilalţi trei au rămas cu gurile căscate de surpriză. Al doilea se hazardează ;

„Mie îmi plac prea mult jocurile de noroc".

Din nou o linişte ofuscată şi după aceea al treilea mărturiseşte :

„Şi eu o iubesc pe una dintre redactoarele mele, femeie măritată cu doi copii".

Un pescăruş a trecut privindu-i reprobabil. Al patrulea neavînd aerul că vrea să se spovedească, confraţii lui îl încurajează. Se îndoieşte el de discreţia lor ?

„Ei bine, sfîrşeşte el prin a spune, iată problema mea : Eu sînt incapabil să păstrez un secret".

★

Un individ vine să se plîngă la serviciul de igienă :

— Locuiesc cu cei şase fraţi ai mei într-o cameră. Unul dintre ei are 6 maimuţe, celălalt 12 cîini. Este îngrozitor, aerul a devenit irespirabil în cameră. Faceţi ceva, vă rog !

— N-aveţi ferestre la această cameră ?

— Ba da.

— Ei bine, deschideţi-le.

— Ce ! vreţi să-mi zboare cei 150 de porumbei ?

★

Singurul profesor adevărat este acela care se poate pune „în pielea" altor mii de persoane, care poate să coboare la nivelul studentului, substituindu-i personalitatea, privind cu ochii săi, ascultînd cu urechile sale şi gîndind cu creierul său.

★

Două prietene vorbesc despre reincarnare.

— Mă întreb, spune una, dacă eu aş prefera să renasc frumoasă sau bogată ?

— În tot cazul, răspunde cealaltă, asta nu va schimba nimic.

★

La o recepţie mondenă, o tînără doamnă reproşează soţului de a se fi dus de vreo şase ori la bufet cerînd cuburi de gheaţă şi pişcoturi : „În locul tău mi-ar fi fost jenă".

„De ce iubito ? spune soţul. Eu le-am spus de fiecare dată că e pentru tine".

★

Ţînţarul este o mică sălbăticiune creată de natură pentru ca noi să ne dăm seama cît sînt muştele de simpatice.

★

Un sud-african a apărut în faţa instanţei pentru vina că l-ar fi făcut pe ministrul culturii analfabet. A fost condamnat la 20 de ani închisoare : cinci ani pentru calomnie şi cincisprezece pentru divulgarea unui secret de stat.

★

— Este trecut de două dimineaţa. Vreţi să vă petreceţi toată noaptea aici ? strigă tatăl iubitului fetei sale, care era instalat comod pe fotoliu în salon.

— Mulţumesc, domnule, răspunde tînărul bărbat, dar nu ştiu ce să vă spun. Trebuie mai întîi să-mi sun părinţii şi să-i întreb.

★

În mijlocul unui discurs inflamabil pe care îl pronunţa un om politic, într-o recentă campanie electorală, un bebeluş s-a pus pe plîns în mijlocul sălii. Mama, cu copilul în braţe, s-a ridicat să plece. Oratorul văzînd că pierde o alegătoare, strigă :

— Dar rămîneţi totuşi, doamnă, bebeluşul dumneavoastră nu mă deranjează !

— Poate, replică ea continuîndu-şi drumul spre ieşire, dar dumneavoastră, domnule, îmi deranjaţi copilul !

Anecdote culese şi interpretate de ILIE VALENTIN

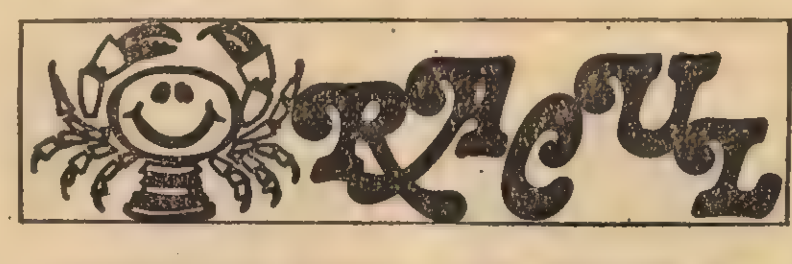

Nu uitaţi că deviza RACULUI este : „RETRAGE-TE ÎNAINTE"

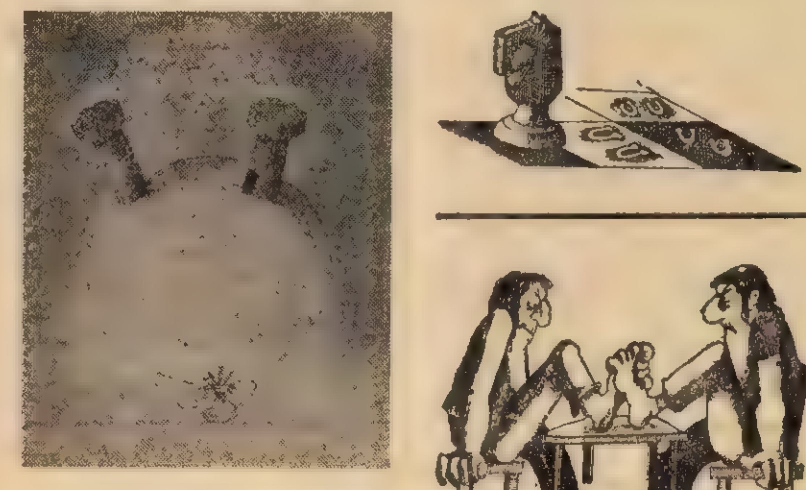

CRISTIAN MARCU

„Nu uitaţi umbrela !" se numeşte recentul volum de caricaturi al cunoscutului ANTON DRAGOŞ. Este un semn că vine primăvara ?...

OCTAVIAN BOUR

C. CIOSU

JOCURI PE APE

- Ciudat lucru : am încercat să scriu şi la lumina feştilei şi, totuşi, nu am obţinut succesele lui Dante !
- La aniversarea zilei de naştere a lebedei, toţi invitaţii au rugat-o să le cînte ceva.
- Dacă deşteptăciunea s-ar putea vinde, tot deştepţii ar cumpăra-o.
- Cine poate şti cîte viori Stradivarius şi Amatti au rămas adormite pentru totdeauna în trunchiurile copacilor?...
- Şi cel mai fastuos sfeşnic îşi dobîndeşte strălucirea tot de la o biată lumînare.
- Şoapta în adîncuri stîrneşte ecouri mai puternice decît strigătul risipit pe înălţimi.
- Nu mă supără faptul că m-ai vîndut, ci preţul: făceam mai mult.
- Rîvnesc forţa cascadei, dar parcă mai mult măreţia ei.
- Laboratorul avea trei angajaţi : unul efectua analize chimice, iar ceilalţi doi făceau analiza muncii.
- Cu toţii zărim munţii, dar cîţi de pe piscuri ?
- Laş prieten este umbra : te părăseşte tocmai în mijlocul celui mai adînc întuneric...
- Iubito, dacă sufletul tău s-ar patenta, industria frigorifică ar deveni falimentară.
- N-am văzut vulturi pîrlindu-şi aripile la luminile felinarelor.
- Ceasul meu funcţionează aiurea ; şi doar l-am reglat după mersul trenurilor
- La sfîrşit de secol XX, un biet taur este ucis, cu surle şi trîmbiţe, în mijlocul unei mulţimi de „sufletişti extaziaţi". Eu, totuşi, mai sper...
- Odată cu mine va muri şi adevărul despre mine.
- În veacul nostru grav, liniştea este doar acea nelinişte pe care nu o percepem.
- Ecoul — epitaful nescris al sunetului.
- Umorul lipsei de umor — ce poate fi decît prostia !
- Sufletul de piatră nu este un pas obligatoriu pe drumul către statuie.

GIUSEPPE NAVARA

Docendo discimus

Un afiş vesel ne invită acum, în luna lui făurar, să vizităm „Salonul umorului '82" găzduit de Galeria de artă a municipiului Bucureşti. Cu firească curiozitate, trec pragul închipuitului templu al surîsului... Pe pereţii foarte aerisiţi ai galeriei, într-o mişcare circulară de la stînga spre dreapta cum priveşti de la intrare, expun în ordine : **Bour** (trei biografii ale gîndirii umane într-o realizare de excepţie), **Ciosu** (trei lucrări patinate de vreme, executate în manieră poantilistă proprie, contrapunctînd stări de inerţie şi de acţiune ale semenilor noştri), **Mat y** (trei lucrări în care patru păsărele colorate, simboluri într-un infantil speech **fără cuvinte** pe tema claustrării, demonstrează că, de fapt, forţa îndrăgitului umorist al rubricii „Una pe zi" din ziarul „România liberă" constă în textul spumos de cele mai multe ori, ataşat desenului ; şi cum „scripta manent", nici unul dintre cele trei desene prezentate nu a fost reprodus în catalog !") **Dan Hatmanu** (cinci fizionomii ieşene, relevate caricatural în grafit cu forţa plasticianului de renume), **Constantin Cazacu** (cinci lucrări în care teme ca „raportări fictive", „incompetenţa", „curajul opiniei" sau „cursa înarmărilor" sînt tratate în cel mai pur stil „fotografic à la minut"), **Neli Cobar** (opt lucrări — iată un răsfăţat, din punct de vedere numeric, al juriului, dacă a existat cumva aşa ceva — pe o scală valorică de la sublim la ridicol ! Căci dacă stigmatizarea măiastră a măsluitorilor realităţii din lucrarea în care amprentele paşilor desculţi lăsate pe pămînt sînt transformate cu sîrg şi seninătate de către un vopsitor în urme de pantof ţine de sublim, atunci desenul în care un individ care mulge vaca şi care are aliniat la spatele său un şir de şiştare pline cu lapte în antiteză cu şirul lung de oameni care aşteaptă la rînd, cu găleţile goale să le cadă ceva de sub „coada aceleiaşi vaci (!?) ţine de ridicol, dacă nu chiar de penibil), **M. Gion** (şase calde şarje portretistice, retro-introspective, ale unor personalităţi din lumea muzicii, literaturii, sculpturii, teatrului, personalităţi de ieri şi de azi ale culturii româneşti şi universale). **A. Poch** (cu cele nouă lucrări, dintre care unele premiate la saloane ale umorului din ţară şi din străinătate, la care trebuie să adăugăm şi reuşitul afiş şi catalogul expoziţiei executate cu profesionalism definesc artistul cu cel mai substanţial aport la încropirea prezentei expoziţii ; în altă ordine de idei, prin lucrarea intitulată „Unanimitate" artistul propune formula inedită a **caricaturii pozitive !**), **Gh. Chiriac** (şase desene pe parcursul cărora maeştri ai artei plastice universale sau opere ale acestora, devenite simbol, sînt puşi să slujească idei minore, sau mai plastic spus, expozantul face din armăsar ţînţar şi încă unul din ăla nepişcător chiar !), **T. Pafi** (participă cu trei lucrări şugubeţe însă cunoscute publicului de cel puţin 5—6 ani), **V. Vasiliu** (caricaturistul cu cel mai mic număr de lucrări în expoziţie : una, dar bună, o antirăzboinică care pe deasupra mai şi ridică numărul expozanţilor de la cifra 11 la cifra 12) şi **Gabriel Brato** (patru colaje jalnice, dintre care unul, chiar cel reprodus în catalog (!), mostră de umor gros, frizează insensibilitatea.).... Privesc, analizez şi caut să mă dumiresc. Persistă o senzaţie de sărăcie şi de prăfuială, gustul amar că am participat la vizionarea unei şuşanele. O şuşă care va permite organizatorilor să bifeze birocratic o acţiune care nu face nici un serviciu nimănui şi care perpetuează scindarea caricaturiştilor în grupul „de elită" al **uapiştilor** şi marele grup al „restului lumii" — **amatorii**. La marfa prezentată de grupuleţul mai sus analizat, numai 56 de lucrări, adică circa 40% din expoziţia „Ando" organizată la G.A.M.B. anul trecut de exemplu, titulatura de „Salon al umorului '82" este o aroganţă, un rapt ! Te poţi numi „Salon '82" cînd absentează reprezentanţii de marcă ai U.A.P., caricaturişti precum sînt Helga Unipan, Cik Damadian, Eugen Taru, Silvan, Mihai Stănescu, Pompiliu Dumitrescu, Crăiţă Mîndră Vasile, Benedict Gănescu, Dragoş Anton ? Şi pentru că un real „Salon al umorului '82" organizat la Bucureşti trebuie să fie o poartă larg deschisă tuturor caricaturiştilor de valoare ai ţării, o chintesenţă şi un bilanţ, este bine ca în atenţia organizatorilor unui atît de necesar „Salon al saloanelor de umor" să stea nume ca Mariana Şerban, Tety Boroş, Molnar Denes, Ando, Rudi Schmückle, Şt. Popa, N. Rosici, Ion şi Mihai Barbu, N. Ioniţă, Oct. Covaci, Aram Damadian, Leonte Năstase Al. Bertfeld, Gh. D. Constantinescu, Victor Chiribaie, Al. Clenciu, Sorin Postolache ş.a., nume care şi-au cîştigat un meritat prestigiu naţional şi internaţional. Este absurd să poţi participa ca amator alături de membrii de uniune la orice expoziţie din provincie sau străinătate, acelaşi lucru fiind ca şi interzis în Capitală ! Cu ce drept, de către cine ?... Ei bine, tocmai de către cei care nu trebuie să uite că „Învăţîndu-i pe alţii, ei înşişi învaţă !"

MIHAI FÎNZARU-FIM

Dincolo de șosea

Într-o elegantă prezentare grafică, Editura Albatros ne oferă o carte inspirată din realitatea imediată : **Dincolo de șosea** de Victor Beda și Gheorghe Ene. Substanța restrînsă a cărții o constituie evenimentul rutier. Însă autorii îl tratează ca pe o secvență de viață și, din acest punct de vedere, paginile lor refuză ariditatea și platitudinea spiritului exclusiv constatator, devenind veritabile documente umane, eșantioane elocvente de existență. Ni se dezvăluie, cu o remarcabilă sobrietate analitică, dar și cu un palpabil fior al participării, cauze și consecințe care nu se mai pot clasa simplist, pe categorii birocratice. Se demonstrează, cu răbdare și nu o dată cu o elevată compasiune, mecanismul erorii fatale, mereu altul în înfățișările sale particulare. Și nu întîmplător numeroase

dintre capitolele volumului ating temperatura unor pagini de proză adevărată.

O civilizație între hotarele căreia șoseaua devine una dintre axele capabile să verifice caractere și să mobilizeze pasiuni implică legi și relații specifice. Ele nu vor fi niciodată însă atît de specifice încît să anuleze puterea noastră de a le judeca și cuprinde, în întregimea înțelesului, cu măsurile vieții de toate zilele, ca și capacitatea noastră de a discerne linia uneori prea subțire și răsucită dintre vinovăție și prostie. Cu știința de a radiografia un ansamblu și de a releva în contextul lui amănuntul semnificativ, Victor Beda și Gheorghe Ene ne provoacă la meditație și chibzuință : înainte de a fi un joc de-a v-ați ascunselea între tentații greu de reprimat și restricții menite să le țină în frîu, automobilismul rămîne o competiție a omului cu sine însuși, o încercare pe parcursul căreia, fatal, individul aruncă în balanța supraviețuirii întreaga sa educație anterioară.

Nu vom repovesti atîtea și atîtea întîmplări, unele intrate deja în folclorul șoselelor, asupra cărora autorii au știut să refere colorat și calificat. Dar este de remarcat faptul că geografia acestor întîmplări are precizie, direcție și își exercită neîndoielnic persuasiunea asupra cititorilor hotărîți să le parcurgă pînă la capăt. Cartea ne invită la a privi șoseaua și lumea ei ca pe o realitate a cărei dimensiune esențială a fost și va fi o necesară solidaritate, o perpetuă comprehensiune reciprocă. Nu se poate rula prea mult timp pe asfalt sub apăsarea ambiției și a spiritului de care pe care. Nu se ajunge prea departe cînd defecțiunile discernămîntului etic alterează structura umană pînă la a o sechestra în egoism și indiferență. Este pur și simplu straniu cum, uneori, autoritatea asupra brumei de cai-putere ascunși sub capotă îl dezbracă pe om de autoritatea asupra propriei sale personalități, dezvăluind în structura ei fisuri și vicii latente, dintr-o gamă tare deosebit de diversă, de la simplă imprudență pînă la lașitate sadea. Și autorii, spre cinstea lor, nu evită nici situațiile în care adevărul se clatină pe muchia cuțitului. Dovedindu-se un privilegiu al profesionalismului lor certitudinea în a ne demonstra cu argumente revelatoare de care parte a muchiei cuțitului cade, mereu, adevărul.

Și așa, din aproape în aproape, ajungem la un anume miez al lucrurilor : Victor Beda și Gheorghe Ene scriu din interiorul unei profesii în centrul preocupărilor căreia stă tocmai siguranța și fluența circulației pe drumurile publice. Scriind cartea **Dincolo de șosea**, ei trec, implicit, dincoace de baricada teoretică ce îi desparte de plebea automobiliștilor, sugerîndu-ne totodată că această baricadă, de fapt, nici nu există. Sau, dacă există, nu este decît construcția febril improvizată a unor psihologii refractare. Cartea nu frizează procesul de intenție, dimpotrivă, declanșează un edificator proces de conștiință. Aceasta fiind și calitatea ei primordială : țintind norma etică, degajînd-o din afluența amănuntelor, ea și-a propus și a izbutit să fie mult mai mult decît un ghid tehnic sau o suită ordonată de întîmplări tragice. Tîlcurile secvențelor ei sînt complementare și împlinesc un mesaj de certă generozitate umană.

MIHAI PELIN

O excepțională calificare a brașovencelor de la Rulmentul!

Handbalistele românce au incendiat Sala sporturilor din Brașov, umplută pînă la refuz de marii împătimiți ai sportului de aici. Cu totul și cu totul neașteptată pentru toți cei prezenți a fost evoluția fetelor de la Rulmentul : un ritm sufocant pe toată durata meciului, o dîrzenie ieșită din comun și o totală dăruire în joc au fost atributele unei splendide victorii. Și nu este vorba de o victorie oarecare, pentru că a învinge o echipă cu 11 „internaționale" din 12, cum este această Hypobank St. Polten din Austria, și încă la o diferență de opt puncte, înseamnă mult mai mult. În primul rînd, din startul acestui meci existau în fața handbalistelor noastre două mari obstacole. Primul: obținerea victoriei, al doilea: victorie la o diferență mai mare de cinci puncte! În asemenea cazuri doar autodepășirea poate duce la un rezultat favorabil. Cine a fost duminică în Sala sporturilor a asistat la o partidă de mare dramatism, un spectacol în toată puterea cuvîntului. O galerie dezlănțuită, care nu este alta decît cea a „stegarilor" brașoveni dirijată din toată ființa de o celebritate locală, Lătrău ; o atmosferă pur fotbalistică, care nu numai c-a intimidat adversari și arbitri ci, în primul rînd, a încurajat echipa noastră, purtînd-o spre o mare victorie. Scorul, 22—14, ar putea lăsa impresia că în teren s-a aflat o singură echipă. Această „combinată europeană", Hypobank, care reunește jucătoare din Austria, Polonia și Cehoslovacia, a dat o ripostă deosebit de îndîrjită. Hypobank, o echipă robustă care a impresionat prin gabarit de cînd și-a făcut apariția în teren, a prestat la Brașov un joc solid, de angajament fizic total în apărare și unul organizat, precis și percutant în atac. Dacă aceste calități au impus-o în prima manșă, în cea de-a doua, la adăpostul celor 5 puncte, tactica de așteptare a fost nefastă. Echipa **Foltynovei** nu a putut face față jocului mult mai combinativ, sclipitor chiar în unele momente, pressing-ului permanent și ritmului susținut excelent de fetele noastre. La capătul celor 60 de minute, se cuvin felicitările și toate laudele noastre tuturor celor care au concurat la obținerea acestei mari performanțe. În primul rînd cuplului de antrenori **Remus Drăgănescu** și **Ion Mihăilă** a căror „mînă" s-a simțit din plin în jocul handbalistelor noastre, dintre care s-au remarcat maestra sportului **Irene Oancea** (prin clarviziune și echilibru), **Mariana Oacă** (prin forță și eficacitate), **Adriana Pătruț** (un pivot de clasă europeană) și portărița **Elena Drăgănescu** (stilp de încredere al apărării și fulgerătoare rampă de lansare a contraatacurilor). Fluierul final al arbitrilor a decis a patra semifinalistă a Cupei campionilor europeni : **Rulmentul Brașov**. Calificarea în primele patru echipe ale bătrînului continent, care, de fapt, înseamnă situarea în primele 4 echipe ale lumii este cea mai importantă realizare a handbalului brașovean pînă acum și o nouă și frumoasă confirmare a marii școli de handbal românești. Fie ca această izbîndă să fie semnalul unui șir de succese ale handbaliștilor tricolori care, în aceste zile, în R.F. Germania încearcă să devină pentru a cincea oară campioni mondiali!

VICTOR SOCACIU

În acest număr ilustrații de DONE STAN și LUCIA MARTIN

OMUL CARE JOACĂ

Egipt, drum și gînduri (I)

Am să părăsesc poate pentru cîteva săptămîni subiectele pur fotbalistice și pentru că un gînd mai vechi nu-mi dă pace, îndemnîndu-mă să scriu și despre ceea ce pot vedea și simți oamenii - mingei mîngîiate de picior în trecerea lor prin lume. Dacă pot vedea ceva sau nimic, dacă-și dau seama de ceea ce văd, fiecare-i liber să creadă ce vrea. Știu, începe campionatul, sînt multe de comentat, e tăcere, tristețe și griji și în fotbal, dar puțină rupere de lumea și preocupările prin care ne-am obișnuit prea simplist să fim priviți nu ne poate decît ajuta.

Voi povesti despre somnul aparent al unor vechi meleaguri, întreținut de fumul narghilelelor beduine, prin care se pot distinge sclipirile mistuitoare ale privirilor arabe ce te lasă să pătrunzi foarte greu spre ei, trăind și acum mai mult cu spiritul.

Am văzut multe locuri și oameni în drumurile-mi fotbalistice de pînă acum. Port în minte imagini și impresii de neuitat pe care din cînd în cînd mi le readuc în cîmpul vizual, trăindu-le mereu cu o intensitate aproape egală cu aceea care le-a fixat în memorie. Sînt un privilegiat, o știu, dar îmi este și rușine pentru că oamenii sînt încă atît de neajutorați și chiar dacă privesc cu destul înțeles spre cerul în care nu pot deocamdată să ajungă decît puțin cu mintea, sînt mult mai înfometați neputîndu-și bucura retina și pașii cu mulțumirea cunoașterii aceluia care ar trebui să le fie cel mai accesibil lucru — propriul lor Pămînt. Sînt, totuși, unele senzații și curiozități de cunoaștere ale planetei care se pot numi unicate sau... „întîlniri de gradul trei". Multe din desăvîrșirile de excepție și ale pămîntului țării noastre nu sînt încă bătute de suflet prin mersul său la ele ; prea mulți nu le cunosc, și mi se pare [illegible] și bine gîndit raționamentul unui personaj de excepție care atunci cînd trebuia să aprobe, mai de mult, plecarea mai snobă a cîte „unuia" spre Paris sau Louvain, să spunem, îl întreba dacă a fost la Voroneț, iar în negația firească a acestuia, îl invita pe bună dreptate pe solicitant să încerce pentru pe meleagurile cu frumusețile originii...

Egiptul, sau Egiptul cum ne mai place să-l alintăm, este un unicat pentru dorința de „a vedea" a oricărui muritor. Mi-am dorit în ultimii ani să ajung în două locuri : China și Egipt. Iată-mă în drum spre Cairo, sperînd în continuare și pentru China. Știu că nu voi vedea decît o infimă parte din ce poate să ofere această țară binecuvîntată și îngrijită de două albii de apă, dar îmi ajunge și simpla privire ce am s-o arunc spre urmașii fellahilor și faraonilor, contopiți de arabi, îngrijiți aparent și ciudat de europeni, dar puternici și acum prin uluitoarea lor trecere prin timp la fel ca și enigmaticele simboluri pluridimensionale construite din toate materiile lumii cu care și-au definit și își continuă identitatea.

Într-o dimineață ai cărei nori seamănă cu acela pe care o să-i întîlnim deasupra deltei Nilului și a Cairo-ului, dar altfel încălziți de bătrînul zeu Ra, un „Tu 154" ne ridică încet, pentru a ne purta mai întîi spre Atena, amintindu-mi astfel de nașterea și somnul civilizațiilor, de puterea lor de influență și colonizare, precum și de ciclurile greu accesibile unei vieți omenești ca trăire dar nu și ca cunoaștere, prin care trec una spre alta.

Dar gîndurile sînt metamorfoze ale ideilor. Cînd comandantul avionului anunță și într-o engleză de excepție că sub noi este Salonicul, îmi schițam dorința de a putea vedea Alexandria lui „cel Mare", aducîndu-mi aminte că am vizitat acum cîțiva ani misterioasa capitală descoperită prin atunci a lui Filip al II-lea, tatăl său, lîngă Thessaloniki, cel care i-a călăuzit voința de a subjuga orientul și China mult visată.

Se face senin. Apare broderia de insule și de mare a Greciei, piscurile sînt mîngîiate de zăpadă și sînt în continuare nedumerit de abilitatea acestui popor de a se desprinde de minune din mici turme, mare și fel de fel de „învîrteli", fără hale și fum, doar cu acest Alexandru cuceritor militar de infimă durată în negura veacurilor. Dar iată-ne la Atena. Sînt 18°, e primăvară. Răsfoiesc un „Match", în care senzația este acțiunea celor 10 „super-flic" italieni care au eliberat un general american în 90 de secunde perfecte din captivitatea acelorași „brigăzi roșii", fără nici un foc de armă. N-am cum să-l cumpăr... și mă îndrept spre „Retzina" lui Fănuș Neagu, care nu se poate gusta decît cu vorbe, și numai cu el. Amin pentru întoarcere din aceleași motive ca acelea ale Match-ului...

Decolăm. Sub aripă. Atena este albă, se unge parcă cu soare și poate că acesta este și unul din secretele democrației sale. Privesc prin hublouri grupulețe mici de „nori de timp frumos", cum le spun piloții, brăzdează „gîrla" pe care am început s-o trecem. O gîrlă scurtă, pe care băieții, ca să „nu se ude", probabil, o trec îndrăgostiți de lege, răsfoind comentat ultimul „Buletin oficial" cu noile dispoziții vamale. Se vorbește decent, ca la „five-o-clock-urile" din Chelsea.

(Va urma)

CORNEL DINU

Cușca Sufleorului

Șaliapin la București

Fără nici o îndoială Șaliapin a stat pe pămîntul, într-un capăt încoltiți, ca cel mai mare artist liric pe care l-a dat umanitatea. Nu numai cîntăreț excepțional, imens tragedian, înzestrat magnific. Înmănuncherea acestor grandioase daruri a dus la torentul genialității sale. „O simplă schițare de gest la acest pravoslavnic e o operă de geniu..." i-a mărturisit lui Ștefănescu-Goangă, George Enescu, la Paris, cînd viitorul mare bariton român s-a simțit cutremurat de covîrșitoarea creație a demiurgului în „Boris Godunov", decizînd să abandoneze cîntul în care pășea. Expresia personagiilor pe care le-a însuflat Feodor Ivanovici Șaliapin a pus în derută șefii de orchestră — chiar cei mai renumiți — creîndu-le dificultăți în susținerea partițiunilor. Prezența lui în „Mefistofele" de Boito, în „Don Quijote", Mefisto din „Faust", Basil, Boris, Ivan cel Groaznic, strivea partenerii, fiind pe cu totul altă măsură, supraomenească. Da : cel mai mare bas al tuturor timpurilor.

Șaliapin nu cîntase la București. Scarlat Cocorăscu, directorul Operei, care dovedise pasiune și destoinicie la conducere, urmărea să-și facă un titlu de glorie din obținerea adeziunii uriașului liric. În acest sens telegrafiază la Paris, solicitîndu-i două reprezentații pentru Opera Română.

Sosit cu întîrziere, răspunsul e defavorabil.

Stăruitor, nobilul director nu înțelege să renunțe. Determină intervenția forului conducător, Ministerul Artelor, la care celebrul artist răspunde pe același calapod.

În vremea aceea vizita, din cînd în cînd, pe soliști la cabină, un oarecare Bischer, evreu rus, care practicase pe timpuri, la Odessa, dificilul superb meșteșug de impresar. Acum, decăzut, încolțit de viață, hărtănit, înfășurat într-un palton rîncezos pe care și-l încheia cu un ac de siguranță sub bărbie, se rătăcea să-și purifice traiul greu și bătrînețea în armoniile ninse de amintiri, ale lui Rimski-Korsakov, ale lui Musorgski.

Într-una din seri, la sfîrșitul spectacolului, cîntăreții n-au de lucru și îi critică poziția nebinevoitoare a lui Șaliapin.

Bischer închide un ochi, pișicher, în timp ce-și prinde acul de siguranță :

— Nu vrea să cînte la București ? Nu se poate... Am lucrat cu el la Odessa. Dați-mi un petic de hîrtie.

Și în picioare, închizînd același ochi cu un vîrf de creion bont, scrijelează pe hîrtia proptită în perete, nu o polilogbie.

— Trimiteți această telegramă.

La două zile, marele rus adresează lui Bischer, la Operă, confirmarea :

„Programează Boris și Mefisto. Aștept să-mi revăd tinerețea. Șaliapin".

Între timp Opera trecuse de la Liric la Eforie ; Scarlat Cocorăscu își dăduse demisia ; spectacolele Șaliapin au loc la sfîrșitul lui ianuarie 1930, sub directoratul Ionel Perlea.

Trecerea lui Șaliapin pe scena de la Eforie are și o urmare — de infinită generoasă stepă... ! Ieșit cu camarazii români, după al doilea spectacol, la restaurantul „Cavura", achită consumația întregului local. Iar din concertul cîntat în provincie nu încasează nici un ban, lăsînd întreaga încasare lui Bischer.

GABY MICHAILESCU

Lumea în care trăim

În spatele violenţei...

...Schimburile de focuri şi distrugerile continuă. Bombe şi grenade explodează în fiecare zi în magazine şi instituţii, în maşini şi locuinţe. Atentatele se ţin şi ele lanţ. În Ulster valul violenţei continuă de ani şi ani de zile.

E dificil — şi nici nu ne propunem — să ne pronunţăm asupra cauzelor profunde ale stărilor de lucruri, ale tragediei care determină ca de ani de zile în Irlanda de Nord atentatele să nu înceteze. După cum scrie ziarul britanic „The Times", în primul rînd nu pot fi trecute cu vederea cauzele politice ale tragediei din Irlanda de Nord. Dar situaţia — scrie ziarul londonez — ar trebui privită mai degrabă ca o problemă socială şi economică cu repercusiuni etnice şi religioase.

S-ar putea ca prestigiosul „The Times" să aibă sau să nu aibă dreptate. Ceea ce ne-a determinat să ne oprim asupra articolului său a fost aprecierea situaţiei economice şi sociale din această provincie, calificată ca reprezentînd „o ruşine pentru civilizaţia occidentală". Datele şi faptele prezentate demonstrează, într-adevăr, că în Ulster are loc o acumulare înspăimîntătoare de privaţiuni sociale şi pauperitate generală, o sărăcie ce cîştigă continuu teren într-un ritm accelerat. De data aceasta însă, fără a mai exista discriminări între protestanţi şi catolici.

Incontestabil, datele şi situaţiile prezentate de gazeta londoneză sînt cît se poate de semnificative şi le vom enumera succint: Irlanda de Nord se află pe ultimul loc la indicatorii sociali şi economici în situaţia pe regiuni a Regatului Unit. Cifrele relevă că provincia are cea mai ridicată rată a natalităţii dar şi cel mai ridicat indice al mortalităţii din regat, cea mai scurtă durată de viaţă şi cea mai mare mortalitate infantilă. Aici există, în acelaşi timp, şi cel mai redus număr de spectatori de teatru şi cinema, cel mai mic număr de cititori de cărţi şi cea mai mare proporţie de copii handicapaţi psihic şi fizic. În cîteva fraze „The Times" izbuteşte performanţa de a ne zugrăvi un tablou cutremurător. Şi, să nu omitem, un tablou al unei realităţi europene, căci Ulsterul se află pe continentul nostru, nicidecum în „lumea a treia".

Dar lista tristelor „recorduri" ale Ulsterului poate fi încă mult continuată: aici există cel mai redus venit personal şi pe familie, cea mai mare dependenţă de asistenţa socială, cele mai puţine bunuri casnice de folosinţă îndelungată, cele mai mari cheltuieli pentru consumul casnic de combustibil. (Cărbunele costă cu 12 la sută mai mult iar electricitatea cu 22 la sută mai mult decît în Marea Britanie.) Şi toate acestea, în condiţiile în care, aşa cum confirmă toate situaţiile oficiale, în Ulster există de departe cea mai ridicată rată a şomajului, respectiv 19,6 la sută, şi, totodată, cel mai mare număr de şomeri de lungă durată. În Belfast — spre exemplu — proporţia şomajului atinge 50 la sută!

Tuturor acestor „recorduri" li se adaugă însă unul care afectează poate în cea mai mare măsură populaţia Ulsterului: existenţa celui mai ridicat procentaj de locuinţe insalubre, din toate regiunile Regatului Unit. „Condiţiile de locuit din Ulster sînt cu 15—20 de ani în urma celor din Marea Britanie", arăta o oficialitate de la „Housing Executive" din Irlanda de Nord. Aceeaşi oficialitate demonstra că Belfastul are cele mai proaste condiţii de locuit din Europa occidentală. Aproape 40 la sută din numărul total al familiilor — circa 32 000 — se zbat pentru obţinerea unei locuinţe cît de cît acceptabile. Două treimi dintre aceste familii sînt într-o situaţie cu adevărat disperată. Ele locuiesc cîte 4—5 şi chiar 6 persoane într-o singură încăpere deseori şi aceasta în părăginire, cu crăpături şi alte deteriorări, fără cele mai elementare condiţii de igienă.

Un indicator al sărăciei este şi datoria publică. În 1981 în Ulster exista o datorie publică de 31 de milioane lire sterline. Într-o provincie cu 1,5 milioane locuitori, înseamnă că pentru fiecare bărbat, femeie şi copil revine o datorie, pentru impozitele neplătite, în valoare de 20 de lire sterline.

Diverşi economişti, politicieni, ziarişti — oameni realişti — au apreciat că una dintre principalele măsuri pentru redresarea situaţiei din Ulster ar fi investirea unor importante fonduri pentru dezvoltarea economică, pentru noi locuri de muncă, pentru construcţia de locuinţe. Din păcate, însă, orice propunere ca guvernul să facă diferite investiţii în Ulster, pentru ca provincia să ajungă la nivelul de dezvoltare socială şi economică al Marii Britanii, este întîmpinată cu refuzuri. Refuzuri motivate prin lipsa fondurilor necesare. „Acelaşi guvern — scrie „The Times" — investeşte însă 70 milioane lire sterline, în toiul unei crize energetice mondiale, într-o fabrică care produce automobile sport de lux pentru piaţa americană".

Lumea s-a obişnuit cu exploziile din Ulster, cu violenţa care ucide, cu nesiguranţa care domneşte la Belfast. Şi uită deseori ceea ce se află în spatele violenţei. Despre aceste triste şi deprimante realităţi se scrie puţin. Violenţa şi sărăcia nu pot fi separate. Sîngele care curge în Ulster trebuie asociat unor stări de lucruri tragice pe care „The Times" le-a denumit drept „o ruşine pentru civilizaţia occidentală".

Ca să înţelegem resorturile violenţei din Ulster, să ne gîndim mai ales la sărăcia din Ulster...

AL. PINTEA ■

„Scutul nuclear" şi planeta de moloz

În malefica terminologie de specialitate, mă refer la specialitatea înarmării, „scutul nuclear" vrea să însemne existenţa unor utilaje de distrugere suficient de avansate din punctul de vedere al forţei lor distructive pentru a inocula în adversarul potenţial sentimentul „reţinerii" dacă nu cumva chiar al „descurajării". Cu alte cuvinte cu cît panoplia nucleară a unei ţări posesoare este mai completă şi mai avansată cu atît „scutul" ei ar fi mai eficient. Logica unei asemenea argumentaţii nu poate conduce la altă concluzie decît că la scuturi egale ar corespunde descurajări... egale. Aceasta ar însemna statuarea valabilităţii echilibrului terorii, o teroare nu oarecare, ci, evident, nucleară.

Stau, oare, lucrurile chiar aşa?... O atare teorie — instabilă în însăşi esenţa sa, instabilă pe întregul traseu de la cauza înarmărilor nucleare la efectul lor... scontat — primeşte, în ultima vreme, nu numai riposta legitimă şi de bun-simţ a opiniei publice de pe toate meridianele, ci şi a experţilor în problemă, a celor care au o viziune din interiorul competiţiei nucleare.

Principala sarcină a contemporaneităţii constă în încetarea imediată a cursei înarmărilor, reducerea şi distrugerea arsenalelor nucleare — au arătat participanţii la un simpozion desfăşurat la New York sub auspiciile organizaţiei „Medici în lupta pentru responsabilitatea socială".

Acumularea de arsenale nucleare nu sporeşte, ci subminează securitatea Statelor Unite — a arătat în intervenţia sa R. Barnet, cunoscut specialist în probleme militare şi colaborator al Institutului pentru studierea conjuncturii politice. „Nu există şi nu poate exista nici un fel de „scut antinuclear" în condiţiile unei catastrofe nucleare" — a arătat el. La rîndul său lordul Zuckerman, care timp de cîteva decenii a fost consultant ştiinţific al guvernului Marii Britanii, este de părere — potrivit unei relatări a agenţiei Associated Press — că, prin producerea de arme nucleare, mai multe şi mai perfecţionate, nu s-a asigurat în ultimele decenii un grad sporit de securitate nici Vestului, nici Estului. Iar proliferarea şi dezvoltarea armelor nucleare a devenit şi mai periculoasă de cînd se încearcă inocularea ideii că războiul nuclear ar fi „acceptabil" — a declarat el la o conferinţă de presă cu prilejul lansării cărţii sale „Iluzia nucleară şi realitatea". Lordul Zuckerman a spus că doctrina N.A.T.O. privind folosirea armei nucleare într-un conflict limitat în Europa este iluzorie, deoarece aceasta ar duce inevi-

tabil la escaladarea războiului nuclear la scara întregii lumi. Atît timp cît nu este oprită cursa înarmărilor există mereu posibilitatea declanşării unui război.

Reţin, în acelaşi context, al iluziilor false stimulate de „scutul nuclear", o recentă lucrare publicată de Naţiunile Unite, care se intitulează sugestiv „Cursa înarmărilor sau cursa vieţii". Subtitlul ei este la fel de percutant: „Omenirea are de ales": „Focurile celui de al doilea război mondial nici nu se stinseseră bine cînd cîteva ţări au şi început să construiască sau să perfecţioneze bomba atomică. În căutarea securităţii, ele încercau să obţină o bombă mai mare şi „mai bună". Şi astfel a început cea mai mare, cea mai risipitoare şi mai periculoasă cursă a înarmărilor din istoria omenirii.

Nici o altă cursă a înarmărilor nu dusese omenirea într-o situaţie atît de dificilă. Niciodată statele nu avuseseră la dispoziţie mijloace capabile să producă altora distrugeri atît de mari. Niciodată nu fusese capacitatea de distrugere a unei arme atît de imediată şi cuprinzătoare. Niciodată popoarele lumii nu fuseseră confruntate cu posibilitatea reală a autodistrugerii.

Astăzi, cursa înarmărilor, pusă în mişcare în mare parte de competiţia dintre marile puteri militare, a luat un avînt nebunesc. Viitorul omenirii — de fapt al vieţii pe pămînt în totalitatea ei — este ameninţat mai grav decît oricînd.

Există acum zeci de mii de arme nucleare, cu o putere explozivă totală echivalentă cu cea a unui milion de bombe de tipul celei de la Hiroshima. Iar aceasta ajunge pentru a distruge lumea de mai multe ori". Şi, mai departe: „Puterea explozivă totală a armelor nucleare din lume este, aşa cum s-a menţionat, echivalentă cu cea a unui milion de bombe de tipul celei de la Hiroshima. Aceasta implică şi o ecuaţie umană: există echivalentul a trei tone de exploziv convenţional pentru fiecare bărbat, femeie şi copil de pe pămînt".

Dacă una dintre bombele tipice ale prezentului, cu o putere de o megatonă, ar fi detonată deasupra unui oraş tipic cu un milion de locuitori, rezultatul probabil ar fi: 270 000 de oameni ucişi de explozie şi flăcări; 90 000 ucişi de radiaţii; şi alţi 90 000 răniţi. Două treimi din toate clădirile s-ar prăbuşi sau ar fi grav avariate, drumurile ar fi şterse, iar conductele de apă şi gaz ar fi distruse. În fapt, oraşul ar fi şters de pe faţa pămîntului: explozia l-ar transforma într-o mare de moloz în flăcări".

Aceeaşi soartă ar avea-o Terra în ansamblu pentru că un război nuclear limitat la un oraş sau un grup de oraşe nu se va inventa niciodată. Scutul nuclear pregăteşte, aşadar, o planetă de moloz radioactiv.

RADU BUDEANU ■

În cetatea lui Dante

Poposind la Florenţa — fala mîndriei toscane, a Casei de Medici — pe pămîntul din care s-au înălţat şi îşi află eterna odihnă Dante Alighieri, Galileo Galilei, Michelangelo Buonarroti, Gioacchino Rossini, aveam să simt adierea evului mediu, iluminarea Renaşterii. Florenţa este suprasaturată de arte, ea însăşi este un muzeu, trăieşte cu orgoliu trecutul, făurindu-şi totodată noi simboluri într-o revărsare plină de speranţe.

Oraşul de pe Arno — Firenze îi spun italienii — a jucat un rol propriu în istoria unităţii şi a luptei pentru independenţă. De la Dom la palatul Senioriei — simbolul arhitectonic al Florenţei, de la Arcul de triumf la porţile Baptiseriului — cea mai veche construcţie a comunei — de la casa autorului Divinei comedii la faimosul palat Pitti, o adevărată stampă, care se măsoară în secole, se întinde peste acest pămînt latin. Aici aveam să întîlnesc unele mărturii ale permanenţei românilor, ale puterii lor în faţa istoriei.

Eram la Biblioteca degli Uffizi, instituţie culturală de patru ori centenară. Doamna Emma Micheletti, supraintendentul aşezămîntului, prezenta profilul şi activitatea, preocupările de specialitate ale personalului bibliotecii. Aşa am ajuns la cabinetul de cartografie — frescă elocventă a marilor adevăruri, a gravelor erori istorice, a ambiţiilor efemere şi a căderilor definitive ale marilor imperii.

Şi iată că aici am găsit o hartă tipărită la Roma, în 1674, de Atlante del Sanson, autor prob în faţa istoriei, care punea Principatele Române — Moldova, Valahia, Transilvania şi Pontul Euxin — în lumina realităţilor teritoriale şi politice ale vremii, cu pămînturile lor, de o parte şi de alta a Carpaţilor, pînă la Dunăre şi apoi pînă la Marea Neagră, cu hotarele respectate pînă şi de puternicii timpului...

Harta aceea veche, pe care am văzut-o la Florenţa, îşi păstrează conturul etern în pămîntul strămoşesc, acolo unde sînt şi bunii străbunilor noştri. Pe trunchiul şi pămîntul ţării, poporul nostru a făurit istoria, civilizaţia sa milenară — adevărat granit de origine latină în inima Europei.

AL. CRIHANA ■

Mondo umano?

Dislocări, experimente şi riposte

V-aţi gîndit vreodată cîţi soldaţi americani se află dincolo de graniţele ţării lor şi mai ales ce implică, în fond, faptul? Agenţia amintită, care răspunde implicit la întrebare, scrie că la începutul acestui an Statele Unite aveau împrăştiaţi pe mapamond peste 500 000 soldaţi. Şi mai precis, revista „U.S. News and World Report" arată, într-o cuprinzătoare analiză, că, la ora actuală, pe întregul glob se află 514 550 soldaţi americani cu exact 11 660 mai mult decît anul trecut la aceeaşi dată. (Apoi, analiştii nu uită să reamintească faptul că politica actualei administraţii constă în a spori, uneori masiv, prezenţa militară în lume.) Revenind la cifra globală a acestei prezenţe s-o urmărim pe sectoare geografice: peste jumătate din efectivul anunţat (337 400) se află în zona occidentală a continentului nostru, iar dintre aceştia, 248 500 se găsesc pe teritoriul vest-german, 25 100 pe cel britanic iar 8 700 pe cel spaniol. În lista respectivă urmează Turcia, Grecia, Olanda, Belgia, Islanda şi Portugalia, ţări în care sînt dislocaţi între 1 000 şi 5 000 soldaţi, în timp ce restul de 25 000 fac parte din cunoscuta Flotă a VI-a, care acţionează în Mediterana.

O relativ uşoară creştere a cifrei se înregistrează şi în regiunea Pacificului şi a Extremului Orient unde, în prezent, se antrenează sîrguincios 135 400 soldaţi americani — cu exact 11 100 mai mulţi decît anul trecut. În ce priveşte America Latină şi aici numărul lor a sporit cu 360 faţă de anul 1981 — acum sînt dislocaţi acolo 15 350 soldaţi. După cum s-a precizat, majoritatea acestor soldaţi se află în Panama — 9 000. Alţi 3 500 sînt în Porto Rico, 2 200 staţionează la baza americană din Guantanamo (Cuba) în timp ce în Salvador sînt detaşaţi numeroşi „consilieri militari" şi instructori.

Din cifra globală de 514 550, restul de 26 400 sînt repartizaţi pe continentul african (200 în Egipt), Caraibe (1 300 în Bermude), Orientul Mijlociu (700 în Arabia Saudită), America de Nord (700 în Canada), insulele sub administraţie britanică Diego Garcia.

N-a trecut mult de la prezentarea acestor detalii şi cunoscuta revistă vest-germană „Der Spiegel" a anunţat că, pentru luna martie, Washingtonul pregăteşte o manevră nucleară. Ar fi vorba de simularea unui război nuclear pe baza unor date furnizate de computer iar scopul este acela de a experimenta o ripostă nucleară pe care ar ordona-o preşedintele de la bordul unui avion de comandă. Este vorba de manevre ce vor dura cinci zile şi se vor desfăşura în secret faţă de aliaţii americani, cu excepţia Canadei, unde sînt amplasate sisteme americane de detecţie.

Iată doar două dintre multele ştiri cu tematică militară, dar cu un impact mondial! Se ştie, riscurile se agravează relativ sau [illegible] şi unilateral, iar instabilitatea mondială nu se lichidează (sau se menţine cu vădite interese şi efecte) prin dislocări de oameni, echipament şi experimentări ale ripostelor, la ripostele celui [illegible] de a... riposta la [illegible] sau imaginare. Căci într-o lume supracontrolată de tehnică erorile de interpretare nu sînt excluse.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea la amiază

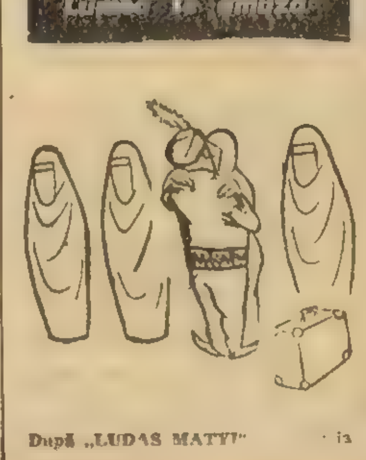

După „LUDAS MATYI"

Fragmente dintr-o carte a muzicii tinere

Iată-ne deci atît de aproape, la numai o fărîmă de [illegible] pentru un gest, cît pentru o străfulgerare de gînd sau numai cît pentru o respirație... Atît de aproape încît cel mai mult îmi place să mă gîndesc la toate acestea ca la o strîngere de mîini. „Salut !" „Noroc ! Ce faci, bătrîne ?" Oamenii tineri își spun din ce în ce mai des așa, cu un fel de voluptate, chiar cu bucurie, mai ales ca un semn al apropierii, al prieteniei. Răspunsul e standard : „Bine !" Și replica firească : „Mă bucur". Pot fi simple cuvinte. Formalități, va putea spune cineva dar, oare, cu cîtă dreptate ? Cuvintele nu pot numi întotdeauna cu exactitate ceea ce simțim. Nu pot desprinde din aura ei de tainic și nedeslușit decît parțial o stare, dîndu-ne doar semne ale ei precum balizele despre adevărata adîncime a mării. De aceea îmi place să mă gîndesc la toate acestea ca la o strîngere de mîini. Sau ca la un schimb de priviri. Nimic mai adînc decît privirea sinceră, dacă nu „ca o poartă deschisă spre suflet" măcar ca o spărtură luminoasă spre adîncurile lui, nimic mai fierbinte ca mîna întinsă a unui prieten. De aceea, în prelingerea aceasta de timp (iată, sînt momente cînd trecerea sa poate fi imaginată și cu duioșie sau delicatețe), atîta cîtă mai este, mi-ar plăcea să ne mai privim o dată, să ne mai dăm mîinile într-o caldă strîngere...

Toate acestea îmi treceau prin minte bifînd răspunsurile și adunînd punctaje, numerotînd și subliniind, dînd unor fapte, aparent în afara oricăror posibilități de clasificare, semnificații ierarhice. Căci, veți recunoaște și dumneavoastră, nu este deloc ușor să alegi din multitudinea acelora care timp de peste opt ani, de-a lungul a 500 de întîlniri de muzică și poezie, s-au perindat pe scena mereu deschisă a cenaclului (cei mai mulți, personalități distinct individualizate, certe talente, incontestabile valori) cum de asemenea nu a fost ușor ca din cele peste 150 de [illegible] intrate în „competiție", înscrise pe [illegible] preferențiale ale participanților la ancheta noastră, și însemnînd o cîtime din totalul celor prezentate în cenaclu, să desemnăm 15 spre a le numi ca fiind cele mai [illegible]. Sigur, am folosit pentru departajarea lor diferite criterii, am cumulat punctaje, am acordat bonificații. Toate acestea n-au reușit însă decît poate să creeze o imagine de-o clipă, ca un flash al memoriei. Imagine marcată inevitabil de subiectivitatea noastră afectivă, de puterea de-a pătrunde și internaliza tot ce s-a întîmplat de-a lungul acestor ani care au născut, crescut și împlinit un fenomen artistic, cultural de o certă și originală expresie. Că aceste cuvinte nu sînt simple afirmații stau mărturie toate extraordinarele recorduri deținute de această adevărată instituție de cultură într-un palmares unic. Au fost bătute recorduri de participare și audiență, de desfășurare în timp și (chiar așa !) în spațiu. S-au folosit cele mai neînchipuite pînă atunci modalități de pătrundere spre sufletul oamenilor în cele mai variate condiții. Au avut loc cele mai lungi spectacole din cîte fuseseră vreodată la noi, dar și cele mai scurte. S-a cîntat, s-au spus poezii la altitudine (Bîlea lac 2 034 m) sau la cota zero, chiar în valurile mării. Au avut loc spectacole succesive sau chiar simultane, pe vreme frumoasă sau chiar sub ploaie, pe străzi și în case de oameni și, n-o să credeți, uneori în condiții dintre cele așa zise normale. Martorii acestor întîmplări au fost oameni din toate categoriile socio-profesionale, elevi, studenți, muncitori și țărani, intelectuali, soldați, femei însărcinate, copii cu tandre suzete sau bătrîni prinzînd ultimul lor mare [illegible] din spectacolul vieții. Și de ce, [illegible] urmei, toate acestea ? Poate pentru [illegible] oameni tineri, și pentru tinere [illegible] unii și de-acum tineri de-a pururi [illegible] tiparele și ideile preconcepute [illegible] să le uite spre a putea să se exprime liber, neconvențional. Poate din dra[illegible] [illegible] pentru vîrsta care tradu[illegible] mai corect verbul „a fi", tinerețea [illegible] dorința de-a o oferi tuturor. Pentru [illegible] acestea, fiecăruia dintre acela care s-au aflat măcar o dată purtători ai faclei exprimînd „Lumină. Luptă. Libertate" i se cuvine măcar un gînd. Iată de ce îmi place să mă gîndesc la toate acestea ca la o strîngere de mîini sau ca la un schimb de priviri...

La determinarea celor mai buni 15 cîntăreți pe care i-a descoperit și afirmat cenaclul au luat parte, pe de o parte membrii vechi și noi, atîția cîți au dorit sau au putut s-o facă (aproape 30 dintre ei) la care s-au adăugat opțiunile cronicarilor prezenți la cea mai mare parte a acestor 500 de manifestări Flacăra, iar pe de altă parte semnatarii scrisorilor primite pînă la această dată pe adresa redacției. Primele opțiuni au primit punctaje individuale de adiționare, contribuind la obținerea unui clasament de nuanță valorică, celelalte avînd caracter preferențial au contribuit la cumularea unui punctaj total în determinarea unui clasament de popularitate.

Dar iată rezultatul totalizărilor opționale ale membrilor cenaclului :

1. Mircea Vintilă (177 de puncte), **2. Doru Stănculescu** (154 p.), **3. Victor Socaciu** (138 p.), **4. Nicu Alifantis** (106 p.), **5. Valeriu Sterian** (101 p.), **6. Mircea Florian** (97 p.), **7. Vasile Șeicaru** (95 p.), **8. Marcela Saftiuc** (83 p.), **9. Mircea Baniciu** (69 p.), **10. George Nicolescu** (50 p.), **11. Horia Stoicanu** (45 p.), **12. Adrian Ivanițchi** (42 p.), **13. Ștefan Hrușcă** (39 p.), **14. Gil Ioniță** (33 p.), **15. Zoia Alecu** (31 p.).

Dincolo de adiționări, punctaje, cifre, simțim nevoia să adăugăm că, dată fiind prodigioasa activitate depusă în slujba artei tinere, [illegible] absenței sale de la manifestările din ultimul timp ale Cenaclului Flacăra, [illegible] să îl situează în continuare în e[illegible] tinere românești pe **Tudor Gheorghe**.

La acest prim clasament s-au adăugat punctele [illegible] al doilea efectuat prin opțiunile [illegible] ale următorilor cronicari, mai vechi [illegible] mai noi, ai cenaclului : Traian Stoica, [illegible] Arion, Adi Cusin, George Stanca, [illegible] Ciferghinescu, Dumitru Eliade, Mihai Pelin, Sorin Postolache, Victor Nițǎ, Constantin [illegible], Mihail Stan. Ordinea indicată de aceștia este următoarea :

1. Mircea Vintilă (157 p.), **2. Victor Socaciu** (152 p.), **3. Doru Stănculescu** (130 p.), **4. Nicu Alifantis** (99 p.), **5. Valeriu Sterian** (90 p.), **6. Vasile Șeicaru** (79 p.), **7. Adrian Ivanițchi** (62 p.), **8. Marcela Saftiuc** (46 p.), **9. George Nicolescu** (44 p.), **10. Ștefan Hrușcă** (32 p.), **11. Tudor Gheorghe** (31 p.), **12. Ion Zubașcu** (31 p.), **13. Zoia Alecu** (28 p.), **14. Mircea Baniciu** (24 p.), **15. Doru Ghiaja** (23 p.).

Adiționarea valorilor celor două șiruri ierarhice stabilite ni s-a părut îndreptățită atît datorită modalității similare prin care au fost obținute cît și dintr-o dorință de obiectivare realizată prin includerea participării unor așa zise „persoane avizate", dar nu neapărat implicate organic în mișcare. Clasamentul general obținut arată astfel :

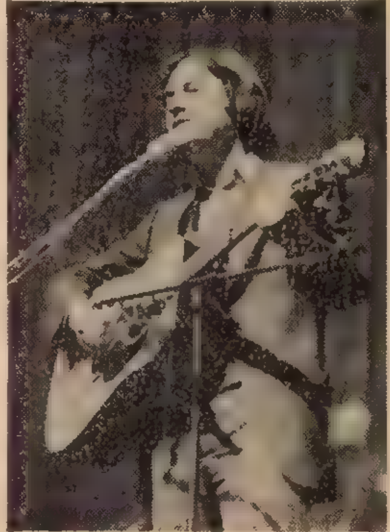

1. Mircea Vintilă	334 p
2. Victor Socaciu	290 p
3. Doru Stănculescu	284 p
4. Nicu Alifantis	205 p
5. Valeriu Sterian	191 p
6. Vasile Șeicaru	174 p
7. Marcela Saftiuc	131 p
8. Mircea Florian	114 p
9. Adrian Ivanițchi	104 p
10. George Nicolescu	94 p
11. Mircea Baniciu	93 p
12. Ștefan Hrușcă	71 p
13. Zoia Alecu	59 p
14. Gil Ioniță	56 p
15. Tudor Gheorghe	55 p

16. **Ion Zubașcu** (53 p.), 17. **Horia Stoicanu** (45 p.), 18. **Mihaela Popescu** (35 p.), 19. **Doru Ghiaja** (23 p.), 20. **Anda Călugăreanu** (22 p.).

Trierea scrisorilor primite la redacție a determinat un clasament ce are mai mult semnificația unui indicator de popularitate. [illegible] nu este valoric în sine dar presupune [illegible]. Din această pricină ne-am permis să [illegible] comparăm cu cel anterior. Dar iată mai întîi cum arată acest clasament al publicului :

1–2. Victor Socaciu	75 p
Mircea Vintilă	75 p
3. Vasile Șeicaru	67 p
4–6. Tudor Gheorghe	59 p
Adrian Ivanițchi	59 p
Ștefan Hrușcă	59 p
7. Nicu Alifantis	56 p
8. George Nicolescu	51 p
9. Arpad Domokoș	46 p
10. Gil Ioniță	45 p
11. Ducu Bertzi	44 p
12. Ion Zubașcu	41 p
13. Mihaela Popescu	37 p
14. Doru Stănculescu	30 p
15. Valeriu Sterian	26 p

16. **Mircea Bodolan** (23 p.), 17. **Ileana Calinovici** (22 p.), 18. Grupul „2 și 1/2" (21 p.), 19. **Horia Stoicanu** (20 p.), 20. grupul „**Ecou**", (19 p.).

Comparînd cele două clasamente putem formula un al treilea care să exprime raportul dintre obiectivarea valorii, așa cum a fost desemnată față de categoria de anchetare, și subiectivarea ei la receptor. Deci :
1. **Mircea Vintilă** (33,5 p.), 2. **Victor Socaciu** (38,5 p.), 3. **Vasile Șeicaru** (33 p.), 4. **Nicu Alifantis** (31 p.), 5. **Adrian Ivanițchi** (28 p.), 6–7. **Ștefan Hrușcă, Doru Stănculescu** (25 p.), 8–9. **Tudor Gheorghe, George Nicolescu** (24 p.), 10. **Valeriu Sterian** (22 p.), 11. **Gil Ioniță** (18 p.), 12–13. **Marcela Saftiuc, Ion Zubașcu** (14 p.), 14. **Mircea Florian** (13 p.), 15. **Arpad Domokoș** (12 p.), 16. **Mihaela Popescu** (11 p.), 17. **Mircea Baniciu** (10 p.), 18. **Ducu Bertzi** (9 p.), 19. **Zoia Alecu** (8 p.), 20. **Horia Stoicanu** (6 p.).

Pentru determinarea celor mai bune 15 cîntece lansate de cenaclu în decursul existenței sale de pînă acum, am luat în considerație două criterii, ambele cantitative. Primul se referă la numărul de apariții în scrisorile primite și în tabelele preferențiale ale cronicarilor și membrilor cenaclului alcătuite în acest scop. Al doilea vizează numărul producțiilor cu care este prezent un cîntăreț pe lista generală a celor peste 130 de cîntece intrate în discuție. În funcție de acest al doilea criteriu s-a alcătuit un clasament de prolificitate artistică (de fapt, de audiență), punctajele obținute astfel adiționîndu-se ca o bonificație la cel mai bine situat dintre cîntecele cu care era prezent cel în cauză. Iată acest clasament :

1. **Victor Socaciu** (cu 15 cîntece – 15 puncte), 2. **Mircea Vintilă** (14–14 p.), 3–5. **Nicu Alifantis, Tudor Gheorghe, Adrian Ivanițchi** (8–12 p.), 6. **Vasile Șeicaru** (7–10 p.), 7–9. **Mircea Florian, Valeriu Sterian, Ion Zubașcu** (5–8 p.), 10–12. **Dan Andrei Aldea, Arpad Domokoș, Doru Stănculescu** (4–6 p.), 13–14. **Gil Ioniță, Mihaela Popescu** (3–4 p.), 15. **Ștefan Hrușcă** (2–1 p.).

Și în fine ordinea celor cincisprezece cîntece :

1. **Pămîntul deocamdată** (Mircea Vintilă – Adrian Păunescu)	33 p
2. **Decembre** (Nicu Alifantis – George Bacovia)	27 p
3–4. **Memento** (Vasile Șeicaru – Doina Sălăjan)	25 p
Roata (Victor Socaciu – Adrian Păunescu)	25 p
5. **Ca lumina ochilor** (George Nicolescu – Adrian Păunescu)	21 p
6. **Lăsați-mă să merg pe bicicletă** (Gil Ioniță)	19 p
7–8. **Ai, hai** (Doru Stănculescu)	18 p
Cîntec de iarnă (Adrian Ivanițchi – Adrian Păunescu)	18 p
9. **Lumea de mîine** (Ion Zubașcu)	16 p
10–11. **Antirăzboinică** (Valeriu Sterian – Adrian Păunescu)	15 p
Repetabila povară (Tudor Gheorghe – Adrian Păunescu)	15 p
12. **Raza cerului senin** (Ștefan Hrușcă – Horia Bădescu	13 p
13–14. **Om bun** (Dan Andrei Aldea)	12 p
Ordinea de zi (George Nicolescu – Adrian Păunescu)	12 p
15. **Oameni de zăpadă** (Victor Socaciu – Adrian Păunescu)	10 p

În legătură cu cea de-a treia întrebare a anchetei noastre privind determinarea momentului cu cea mai mare semnificație care, marcînd memoria afectivă, să rămînă nealterat peste timp, cele mai multe scrisori sînt consonante. Fie că vin din București, unde întîmplările din 2 și 9 nov. 1981 din sala circului au primit cea mai largă apreciere, fie că vin din Focșani sau Galați, toate aceste scrisori la care ne referim vorbesc despre un același important moment din viața cenaclului – apariția pe scenă sa a extraordinarului cîntăreț al cărui har și destin artistic au impresionat de fiecare dată : George Nicolescu. Aprecierile la adresa sa ne-au bucurat cu atît mai mult cu cît ele confirmă alegerea făcută în acest an pentru deținătorul Marelui Premiu al Cenaclului Flacăra. Pentru membrii cenaclului desemnarea acestor momente a fost determinată după alte criterii. Dacă pentru cei aflați la un moment dat în sala de spectacol, în fața scenei pe care se produc purtătorii mesajului artistic o seară reușită, un moment memorabil depind de gradul comuniunii, de plăcerea estetică, de atmosferă, pentru cei aflați pe scenă, uneori cauzele determinante ale unei asemenea memorări pot fi altele. Mircea Vintilă își amintește, spre exemplu, un cenaclu la Drăgășani în 1974 unde a lansat nici mai mult, nici mai puțin decît cîntecul aflat și astăzi la întîmplarea cu numărul 500, pe primul loc în topul preferințelor, „Pămîntul deocamdată". Cei mai mulți își aduc aminte cu plăcere de momentul debutului lor în cenaclu păstrînd acele clipe cel mai aproape de suflet. Șeicaru își amintește un moment de dragoste (poetico-muzical) realizat într-un spectacol la Dr. Petru Groza într-un început de iarnă 1981 iar Ivanițchi, purtînd o dragoste constantă pentru localitățile mici, evocă cenaclul de la Copșa Mică, dintr-un turneu mare, mare numit al omeniei și solidarității, desfășurat în 1977. Și, desigur, ar mai fi multe de spus. Dar mie, vă rog să-mi permiteți să mă gîndesc la toate acestea, așa, ca la o caldă strîngere de mîini sau, poate, ca la un sincer schimb de priviri.

CONSTANTIN DRAGOMIR

NOTA REDACȚIEI
Din motive de obiectivitate deplină în raport cu rezultatele anchetei noastre, autorul acesteia, precum și titlurile cîntecelor pe care le semnează, deși prezente în opțiunile diverșilor participanți, au fost intenționat omise din calculele clasamentelor respective.

Așa a fost, în 1973

Va fi o poveste ? O poveste fără Șeherezada, dar cu 500 de dimineți, de dupăamiezi, de seri sau de nopți revoluționare, tandre, copilărești, înțelepte, teribile, cuminți, arzătoare, dătătoare de liniște, povestea **tinereții Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar**. Povestea unor oameni tineri, povestea celor nouă ani din viața fiecăruia dintre ei, în parte, și a tuturor, împreună. Povestea muzicii tinere dar și a tînărului cîntăreț, povestea trubadurului cu ore puține de somn și cu mari aspirații...

A fost luni, **17 septembrie**, în sala Casei de cultură a sectorului 1 din strada Slătineanu nr. 16, la orele 19.30, și s-a numit **ședința inaugurală a Cenaclului Flacăra**. În fața celor o sută de spectatori – cam o sută de persoane intrau în sala din Slătineanu – a rostit cuvîntul de deschidere cel care avea să conducă cenaclul și în fața sălilor mici, și în fața spectatorilor de pe stadioane, și în satele din cel mai îndepărtat nord al țării noastre (în care nordul înseamnă căldură – a inimilor), și în marile centre muncitorești, poetul Adrian Păunescu, redactorul șef al revistei unde, în fiecare zi, încercăm să scriem despre viață. „Vom ieși în public, în mijlocul muncitorilor, țăranilor, studenților, funcționarilor, pentru a stabili cu toți cei interesați de artă un dialog real, sincer". Ion Gheorghe a citit din poemele sale. Tot așa Ioan Alexandru. Doru Stănculescu : „Baladă de copilărie" – prima poezie de Adrian Păunescu cîntată în cenaclu de cel care va deveni unul dintre cei mai buni cîntăreți ai generației sale. Debutul în literatură : tînărul poet Ștefan Dumitrescu, autor al unui ciclu de poezii închinate lui Nicolae Labiș ; Florian Pittiș sau primul recital de poezii în Cenaclul Flacăra. Vedeți ? Doar începuturi ! Primul bis al cenaclului : „Ursul românesc", în interpretarea lui Tudor Gheorghe. Și primele două corzi de chitară care s-au rupt. Și cuvintele lui Adrian Păunescu, încheind prima întîlnire : „Vă mulțumim, pe lunea viitoare". ...Așadar, **luni, 24 septembrie**, cînd invitat al serii a fost Ștefan Roll (alias Gheorghe Dinu) care a citit, printre lacrimi, un ciclu de poezii închinate Mariei Tănase, Doamna cîntecului. Suzana Georgescu, o voce, cum a prezentat-o George Stanca ! Mircea Vintilă, da, Mircea Vintilă, îl privim în fotografia de acum aproape nouă ani – cînta cu ochelari și, se spune, semăna cu Sergio Endrigo, dar nouă ni se pare că semăna cu el, tînărul care-și strîngea chitara la piept ca un soldat ce se desparte de iubită... ori care își regăsește iubita... A cîntat, în seara aceea, „Lordul John". Se cîntă și astăzi ! Leonid Dimov a citit din poeziile sale. Tudor Gheorghe cîntînd pentru doctorul Vasile Boici, aflat în sală. Ședința s-a încheiat cu un moment de reculegere, pentru marele poet Pablo Neruda.

Marți, 2 octombrie 1973, Miron Radu Paraschivescu ar fi împlinit 62 de ani.

Din cuvintele de evocare rostite de poetul Adrian Păunescu : **„El a iubit revoluția și a apărat tinerețea. Cine l-a cunoscut poate depune mărturie că el a acționat conform gîndului său necorupt și că fără el tabloul epocii acesteia ar fi fost imposibil."**

13 octombrie, ceea ce demonstrează că Cenaclul Flacăra nu avea – de la început – superstiții și nici prejudecăți, 13 octombrie, primul invitat al serii fiind poetul Ion Bănuță, cu 13 ani în urmă, el, Ion Bănuță, publica tineri poeți, un excepțional semn de înnoire.

Prima **Antologie** „Flacăra" – dedicată luni, **15 octombrie**, lui Emil Botta. **A cincea întîlnire** în sala din strada Slătineanu nr.16. Botta a numit seara de luni „Duminica mea"...

● **A șasea manifestare** a cenaclului : **Vineri 19 și sîmbătă 20 octombrie Cenaclul Flacăra** a ieșit în lume ! Primul drum l-au făcut la Craiova, desigur, pentru că ei, craiovenii, au fost primii care au lansat invitația ! Flori, poftă de muzică, de poezie, 3 oameni pe un loc, la Casa de cultură a tineretului (vineri). Sîmbătă, între 10,15 și 12, în sala noului Teatru Național, în prezența organelor de conducere ale județului Dolj.

Scrisoarea studentului Mihai Juncu (Electrotehnică, anul V ; unde o fi, astăzi, inginer ?) care scria : „Vă mulțumim pentru minutele petrecute împreună, vă mulțumim pentru poezia patriotică pe care am priceput-o și înțeles-o..."

● **A doua Antologie, a șaptea întîlnire : luni, 29 octombrie** a fost sărbătorită Nina Cassian. O analiză minuțioasă a poeziei, aparținînd poetului Nicolae Dragoș : „Poezia Ninei Cassian este atît un spectacol în aer liber, cît și un grav examen de conștiință". După obișnuitele cuvinte de mulțumire, după emoții, și din partea poetei Nina Cassian, și din partea celor care o ascultau, actorii Tamara Crețulescu, Ilinca Tomoroveanu, Florina Cercel, Olga Bucătaru, Ovidiu Iuliu Moldovan, Sorin Gheorghiu și Costel Constantin au recitat poeziile antologice (34), succesul fiind atît de evident, încît poeta a spus : „E atît de frumos ! Poate e adevărat".

● **A opta întîlnire. Luni 5 noiembrie.** Liceul Gheorghe Șincai, București. Amfiteatrul arhiplin. Ne gîndim că cei care pe-atunci aveau șaisprezece ani au astăzi douăzeci și cinci... Cei 500 de elevi au ascultat o Antologie Flacăra : 30 de poezii ale celor mai reprezentativi poeți români. Și muzica tînără ; și Irina Loghin și Benone Sinulescu. Nu au lipsit Tudor Gheorghe, Doru Stănculescu, Sorin Minghiat, Mircea Vintilă și formația Phoenix. Un prim recital de poezie susținut de marii noștri actori. Trebuie să spunem că numele acestea, urmărite în colecția din 1973, ne dau măsura extraordinarei deschideri, încă de la început, a cenaclului. Cenaclul a rămas scenă a muzicii și a artei tinere.

● **A noua întîlnire** a avut loc fără pauză, în sala Casei de cultură din strada Slătineanu. Seară de folclor, desfășurată sub îndrumarea lui Harry Brauner. Cel pentru care Adrian Păunescu a scris un poem, pentru a aminti că există un om sfios, modest, un om care protejează folclorul românesc de poluare.

● **20 noiembrie, ora opt seara. A zecea întîlnire.** Număr rotund, primul al zecelea... Sala de sport a Liceului C. A. Rosetti. Chiar și pe spaliere, chiar și între panourile de baschet, tinerii, captivați și încîntați de prezența Cenaclului Flacăra. Un oaspete așteptat, marea actriță Silvia Popovici, pentru prima dată în cenaclu. A recitat „Royal Shakespeare Company" de Adrian Păunescu și „La ușa mormîntului" de Carl Sandburg.

● **A unsprezecea întîlnire : 4 ore și 30 de minute.**

O importantă, o frumoasă telegramă de la Miercurea Ciuc din care vom cita : **„Doresc să mulțumesc și pe această cale redacției revistei „Flacăra", cu deosebire redactorului șef Adrian Păunescu, pentru seara plăcută și instructivă, cu o puternică rezonanță educativă, ce ne-a fost oferită cu acest prilej. Nutrim încrederea că ne va fi oferită cît mai curînd revederea cu Cenaclul Flacăra. Alexandru Szekeres, secretar al Comitetului Județean Harghita al P.C.R.".**

● **A douăsprezecea seară, 3 decembrie**, București, sala Casei de cultură din strada Slătineanu. Antologie a poeziei lui Geo Dumitrescu. Sabin Bălașa, între membrii fondatori ai cenaclului, l-a omagiat pe Geo Dumitrescu expunînd tablouri ale sale în sala din Slătineanu. Geo Dumitrescu a citit poezia inedită „Scutire", adus de la Sinaia de Adrian Păunescu care a întîrziat pentru prima oară la cenaclu.

● **Marți 4 decembrie : Școala militară de ofițeri a Ministerului de Interne din București.** Florin Piersic a recitat, a glumit, a povestit. Au citit poezie : **Leonid Dimov, Nicolae Dragoș, Niculae Stoian, Adrian Pău-**

Gala 500

Avînd în vedere numărul excepțional de solicitări pentru organizarea manifestării cu numărul 500 a Cenaclului Flacăra, am hotărît – spre a fi loiali față de toți prietenii noștri din toate așezările care ne-au primit frumos, au nevoie de noi și ne cheamă – să organizăm nu un spectacol, ci o serie de spectacole ale cenaclului, sub titulatura Gala Flacăra 500 !

Vom onora săptămînile viitoare invitațiile din Brăila, București, Galați, Focșani, Timișoara. Datele urmează a fi anunțate.

Prima ediție a Galei Flacăra 500 va avea loc marți, 2 martie 1982, orele 18, la Sala Sporturilor din Craiova. **Să sperăm că va fi un preludiu fericit pentru o stagiune fericită ea însăși. Să sperăm că va fi, de asemenea, un preludiu fericit al unui meci de fotbal favorabil nouă : Universitatea Craiova – Bayern München. Cenaclul va fi prezent și la meci.**

Anunțînd că, la ora închiderii ediției, urmau să se petreacă spectacolele de la Tîrgoviște (25 februarie), Ploiești (26 februarie), Giurgiu (27 februarie), precizăm, de asemenea, că lista de oferte pentru organizarea Galei Flacăra 500 rămîne deschisă.

Așadar, marți, 2 martie a.c., la Craiova, primul gong din Gala Flacăra 500.

nescu. Succesul serii : „Roșu și Negru", așadar și soldatul fruntaș Nancy Brandes.

● Luni 10 decembrie, la Clubul A, proprietate aproape privată a Institutului de arhitectură. Nu l-au găsit nici invitații, nici gazdele...
Un poet ialomițean și necunoscut l-a întrebat pe Ștefan Georgescu „ce este un poet contemporan". Unii au ris, alții nu...

● La Rîmnicu Vîlcea, într-o sîmbătă : 15 decembrie. Succes al lui Eugen Seceleanu, regretatul scriitor — care a citit din „Eternitate locală". A XV-a ședință a avut loc într-o zi de 15. Simpatice coincidențe !

Aici se termină povestea anului 1973, anul de început al cenaclului. Vă vom povesti mai departe, pentru a ne urma, citind, pentru a fi cu gîndul, așa cum și noi sîntem, la frumoșii ani cînd toți eram mai tineri, dar doream exact ce dorim astăzi : ca forma aceasta a artei, care se numește cenaclu, și care înseamnă fericita întîlnire a oamenilor într-un gînd, să slujească marilor, pașnicelor, înaltelor idealuri, să slujească patriei.

PIA OLARU ■

DE LA 60 DE POEZII LA 70 DE CÎNTECE

Anul 1974 al Cenaclului Flacăra a cuprins 26 de ieșiri în public. Prima dintre ele a fost datorată Festivalului Flacăra 1974, desfășurat în Sala Floreasca. Cu această ocazie au fost înmînate și premiile primului an de activitate al cenaclului. Laureații de atunci în muzica tînără erau mai puțin cunoscuți, dar ei aveau să devină prin activitatea lor ulterioară în cadrul Cenaclului Flacăra nume de rezonanță : Doru Stănculescu, Dan Andrei Aldea, Mircea Florian, Tudor Gheorghe și Mircea Baniciu. Serile cenaclului în acea perioadă nu erau, după cum s-ar putea crede, pline de muzică. Pentru că, iată, din cronica cu numărul 21, semnată de Dorin Tudoran, reiese că în seara de luni 18 februarie 1974, la Teatrul Mic s-au recitat nu mai puțin de 60 de poezii ! ! Peste ani, mai precis în 1981, redactorul revistei Flacăra și cronicarul ședințelor cenaclului C-tin Balaccīu, observa că programul serii de la Hunedoara a cuprins peste 70 de cîntece ! Această „răsturnare", acum, la ora bilanțurilor și concluziilor, nu se justifică decît prin faptul că între timp muzica tînără, prin marea dezvoltare pe care a luat-o, a reușit să-și apropie și să potențeze într-o foarte mare măsură poezia adevărată. Ședința din 25 februarie 1974 consemnează un debut foarte important, Mihail Stan, actorul Teatrului Giulești, a cărui activitate în cadrul cenaclului, începînd cu această dată, a fost și este una dintre cele mai strălucite. Marele dăruit al artei cenaclului nostru, Mihail Stan, aflat pe scena cenaclului mereu între două trenuri, autor, mereu proaspăt, al unor momente de mare profunzime, spontan și irepetabil, cutremură, prin arta sa, sălile de spectacole. Un alt debut al aceleiași seri a fost și cel al Mariei Dragomiroiu, elevă pe atunci la un liceu din București. După o săptămînă, în sala Academiei Militare, un eveniment important : Dan Chebac lansează „Vinare de vînt" în traducerea lui Adrian Păunescu, cîntec ce avea să facă o adevărată carieră, alături de Trăiască România, Pămîntul deocamdată și Om bun, fiind cîntat în mai mult de 400 de ședințe ale cenaclului. Anul 1974 marchează debutul multor actori și cîntăreți, așa cum s-a întîmplat în toți cei 9 ani de activitate. La 14 octombrie, Benedict Popescu, la 28 octombrie Evandro Rosseti, Epaminonda Tiotin și actrița Rozina Cambos, la 25 noiembrie, Adriana Ausch, la 2 decembrie Ionela Copaciu, Dana Mardan, Zoe Alecu și... Nicu Alifantis. Cu puțin timp înainte, adică la 21 octombrie, în sala Liceului Matei Basarab, apare pentru prima dată în cenaclu Adrian Ivanițchi. El a debutat cu „Republica" pe versurile poetului Claudiu Iordache. Ca inedit, Adrian Ivanițchi a aflat după aproape un an de zile că biletele de tren, atunci cînd vine în București la ședințele cenaclului, pot fi decontate la redacția revistei Flacăra... La 28 decembrie un debut strălucit, poetul și cîntărețul Ion Zubașcu care cîntă pentru prima oară în cenaclu colinde maramureșene. Anul 1974 se încheie mult îmbogățit pentru repertoriul și echipa cenaclului. Dealtfel, în ultima ședință din '74 la 28 decembrie, se anunță o nouă stea a folkului românesc. La Sala Palatului Mircea Vintilă lansează „Dulce Românie" pe versuri de Adrian Păunescu. Pentru acest cîntec Mircea Vintilă avea să fie premiat și de Uniunea compozitorilor.

SPORT, ARTĂ ȘI TELEVIZIUNE

După o scurtă vacanță de iarnă în ziua de 13 ianuarie cenaclul își reia activitatea. Într-un cadru sărbătoresc Ilie Năstase oferă cel de-al doilea trofeu „Ilie Năstase" celui mai bun fotbalist român al anului trecut, Mircea Lucescu. Cu un an înainte Ilie Năstase oferea același trofeu lui Nicolae Dobrin. Numeroase au fost serile în care sportivi de renume au luat parte, ca invitați sau ca spectatori, la manifestările Cenaclului Flacăra. I-aș aminti pe Ion Țiriac, pe Nadia Comăneci și Teodora Ungureanu, și campionii mondiali universitari de handbal masculin (1974). Să mai notăm prezența și a unor personalități artistice de prim rang, chiar la începutul anului '75 și anume : Radu Beligan și corul „Madrigal" condus de Marin Constantin. La ședința cu numărul 50 în Sala mică a Teatrului Național s-au instalat în sfîrșit camerele de luat vederi ale televiziunii române. Am adăugat „Române", pentru că, în anii următori mai multe spectacole ale Cenaclului Flacăra au fost preluate, cu un interes deosebit, de televiziunea vest-germană.

BILETE LA NEGRU

Un moment emoționant și de adîncă semnificație a rămas prezența cenaclului nostru la Vălenii de Munte, chiar lîngă mormîntul lui Miron Radu Paraschivescu. Pe o vreme ploioasă Anda Călugăreanu a cîntat „Bocet" pe versurile lui Adrian Păunescu. După un turneu în Moldova, unde cenaclu a fost primit excelent și a răspuns pe măsură, a avut loc la București Festivalul de primăvară „Flacăra 1975", la Circul de stat. Pe scena festivalului s-au perindat 145 de artiști ! Cu o lună mai tîrziu la 19 mai 1975, la Sala Palatului R.S.R. se lansează poemul muzical „Biografie" compus de Mircea Vintilă pe versurile lui Adrian Păunescu. Au urmat șapte spectacole pe întreg litoralul, urmărite de peste 8 000 de spectatori. La Cluj-Napoca, Sala Sporturilor este asaltată de prietenii cenaclului : 5 100 spectatori înăuntru și alte cîteva mii afară ! Se vînd bilete la negru cu 150 de lei ! Conform promisiunii făcute la mai puțin de o lună cenaclu revine la Cluj-Napoca. Era ședința cu numărul 89. În sală se aflau 6 000 de tineri. Pentru prima dată spectacolul a fost deschis de prozatorul Eugen Seceleanu și s-a încheiat la orele două ale nopții.

Fragmente dintr-o carte a muzicii tinere

100

Manifestarea 100 a avut loc la Scornicești. La această sărbătoare, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, a recitat împreună cu sala poemul „Un cîntec", închinat marelui om de stat, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu : Eu cînt conducătorul care-a știut și știe / că sufletele noastre nu-s niște cai pustii / că spre-a avea o țară bogată, demnă, vie / sînt necesare fabrici și cărți, nu pușcării.

PRO FLACĂRA

La Sibiu în 24 noiembrie deși lipsesc Mihail Stan (împotmolit în zăpadă undeva lîngă Focșani), Mircea Vintilă și Nicu Alifantis (participanți la Festivalul internațional de la Soci — U.R.S.S.) și George Mihăiță (reținut pentru niște filmări la Tîrgoviște) spectacolul este un adevărat triumf ! A fost prezent tovarășul Richard Winter, prim secretar al Comitetului județean al P.C.R. Sibiu. Cenaclul adună 3 000 de spectatori în Sala sporturilor „Olimpia" din Timișoara. Aici, Anda Călugăreanu cîntă pentru întîia oară „Nașterea" pe versuri de Dumitru Popescu.
În timpul sesiunii de iarnă membrii Cenaclului Flacăra poposesc în mijlocul studenților ieșeni. Își face debutul în cenaclu cel mai tînăr dirijor al țării, Radu Postăvaru (8 ani). Deși se aflau în sesiune, studenții au umplut pînă la refuz Sala sporturilor din Iași. Ei n-au părăsit sala decît la ora două noaptea, fiindcă atunci s-a încheiat ședința.
Ultimul cîntec lansat în 1975 a fost „Cîntăreții disperați" de Anda Călugăreanu, pe versuri de Adrian Păunescu. În cele 66 de ședințe care au avut loc în anul 1975 au debutat în cenaclu următorii cîntăreți : Levi Nicolae din București, Grupul „Cristal" din Galați, grupul folk „Atheneum" din Galați, grupul „Estudiantina" din Iași, Gheorghe Gheorghiu din Brașov, Mariana Golumbovici din București, Adina Dimitriu din Timișoara, grupul folk „Z" din Iași, grupul „Solaris" din Făgăraș, condus de profesorul Ioan Iacob, Mihaela Bustuchină din Slatina, Ioan Evu din Hunedoara, grupul folk din Timișoara, Mihaela Dragomir și Petru Sîrbu, elevi și Cornel Popescu din Iași. Deasemenea au debutat actorii Radu Gheorghe, Eugen Cristea, Mariella Petrescu, Tamara Crețulescu, Olga Delia Mateescu, Carmen Galin, și Emilian Belciu. La ședința din 20 octombrie 1975 au mai debutat în cenaclu cîțiva membri ai cenaclului PRO FLACĂRA din Brașov : surorile Adriana și Dorina Boreica, Paszi Ildiko, Rodica Ganea și Emil Sanciuc. Desigur nu toți cei care au debutat pe scena cenaclului nostru au reușit să țină pasul cu ceilalți membri mai vechi. Mulți s-au pierdut pe drum sau n-au făcut acel salt calitativ care să-i impună. Dar șansa care li s-a oferit — de a urca pe prima scenă a muzicii tinere — mi se pare unul dintre cele mai generoase lucruri pe care le-a spus și le-a făcut conducătorul cenaclului nostru.

LORDUL JOHN CUMPĂRĂ REGHINUL

Sfîrșitul anul 1974 anunța o nouă stea a folkului românesc. Anul 1975 avea să consacre definitiv și să ridice în prim-planul muzicii tinere pe compozitorul și cîntărețul Mircea Vintilă. În acest an Mircea Vintilă lansează : „Hanul lui Manuc" în 20 ianuarie la Sala Studio din Grădina Icoanei, „Pămîntul deocamdată" și „Crezul meu" la Drăgășani, în 27 ianuarie, poemul muzical „Biografie", toate pe versurile poetului Adrian Păunescu. Cenaclul Flacăra încheie anul 1975 după o activitate de excepție. Muzica tînără este tot mai sus în preferințele oamenilor de toate vîrstele. Șoimi, pionieri, liceeni, studenți și chiar bătrîni cumpără chitare.

SPECTATOR ȘI OM DE ORDINE

Prima ieșire în public, în anul 1976, are loc la 26 ianuarie, în sala mare a Teatrului Național „I. L. Caragiale". Evandro Rosseti lansează la această ședință cu numărul de ordine 112 „Cîntec" pe versuri de St. O. Iosif. În ziua distribuirii biletelor suplimentare, unul din spectatorii fideli ai cenaclului devine om de ordine la sediul redacției Flacăra. El este inginerul Ion Tărnoagă. La 1 februarie, la Sala sporturilor din Cluj-Napoca, în prezența a 8 000 de oameni, are loc festivalul de muzică și poezie organizat împreună cu revista de literatură și artă a televiziunii. Participă tovarășul Ștefan Mocuța, prim-secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R. Printre invitați se numără poetul Ioan Alexandru. Își fac debutul Antonia Cîmpian, Dan Subțirică și Agneta Borș. La 9 februarie, în ședința 114, în sala mare a Teatrului Național, cîntă pentru prima oară în cenaclu Victor Socaciu. El a adus pe scenă trei cîntece : Țintă între bine și rău — versuri proprii, Astfel — versuri Marin Sorescu și Subt scutul amurgului — versuri Lucian Blaga. Victor Socaciu ne mărturisea în seara debutului său că cel mai mult l-a impresionat cîntecul Deocamdată, nu ! pe versuri de Adrian Păunescu, și cîntat de Adrian Ivanițchi și Florian Pittiș. În aceeași seară, au mai debutat Constantin Moțet, Dumitru Drăgan și rapsodul popular de 72 de ani Victor Pîrvănescu din satul Cerna, județul Mehedinți. Sub cronica acestei ședințe scria : Pînă la închiderea ediției, 21 000 de elevi și-au manifestat dorința de a participa la ședința din ziua de 15 februarie de la Palatul sporturilor și culturii din București ! Sosit din Duda, județul Vaslui, cu o chitară sub braț, la sediul revistei Flacăra, după cîteva ceasuri bune de așteptare pe hol, Valeriu Penișoară este observat și ascultat de Traian Stoica. În aceeași zi, Valeriu Penișoară debutează în Cenaclul Flacăra care s-a deplasat din nou la mormîntul lui M.R. Paraschivescu. La 5 ani de la moartea acestuia, poetul Adrian Păunescu evocă cîteva pagini de suflet în memoria celui dispărut. A fost de față și Lena Paraschivescu, soția lui M.R. Paraschivescu. În fața a 13 000 de elevi, membri Cenaclului Flacăra susțin un spectacol care a durat 7 ore. A debutat, atunci, Liviu Cicioc.

ZÎMBIȚI CU EUGEN SECELEANU

Peste trei zile, un al doilea spectacol, tot pentru elevi și în același loc, se cîntă întîia oară Rănitul dintre inii. Debut Mircea Bodolan. Pentru spectacolul următor, dedicat studenților și cadrelor universitare din București, au fost 35 000 solicitări de participare și un invitat : Marin Sorescu, iar la 21 aprilie în fața a 12 000 de tineri este sărbătorit, la împlinirea vîrstei de 65 de ani, Eugen Jebeleanu. La ședința 164 a debutat Song-ul. În turneul de pe litoralul Mării Negre cenaclul este însoțit de Eugen Seceleanu, redactor la Flacăra și cronicarul ședințelor de lucru. În rîndurile de mai jos voi spicui din cronicile marelui absent de azi, prozatorul Eugen Seceleanu : „Se discută calitatea textelor cîntate de Gheorghe Gheorghiu și Valeriu Penișoară. Cei doi intră apoi supărați în apă". „Am sărbătorit cu toții împlinirea a 48 de ore de cînd Gheorghe Gheorghiu și-a pierdut cartela de masă" ; „Eugen Cristea interpretează pantomima În tren. Se aud rîsete și din copaci, căci în absența locurilor cîțiva și-au adus aminte de locul de unde au reușit să coboare cu timpul".

200... CU NERVI ȘI 5 000 CU TAXIUL SFÎRȘIT CU... MESAJ

La 15 august, la Năvodari, la ora începerii spectacolului, destul de mulți tineri din tabără nu au fost anunțați că va veni Cenaclul Flacăra, iar pe scenă nu era nici un bec. Pînă la aducerea reflectoarelor Adrian Păunescu a avut ideea să prezinte pe membrii cenaclului la lumina farurilor autocarului cu care se deplasa cenaclul. Ședința cu numărul 200, care s-a ținut la Cluj-Napoca în fața a 9 000 de tineri și vîrstnici, a fost un adevărat triumf al muzicii și poeziei. Ședința a fost deschisă de conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, care a dat glas unei scrisori de recunoștință și făgăduință a cenaclului către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Lăsat să se descurce singur cu îmbarcarea în rapidul 25, care face legătura între București și Cluj, a nu mai puțin de 7 colete, sunetistul Constantin Tană a reușit să uite în preajma mesageriei toate microfoanele. Spectacolul a început cu două microfoane de speaker ale studioului de radio din Cluj-Napoca. Toate acestea se uită și se iartă, cu atît mai mult cu cît sunetistul nostru Constantin Tană a fost și credem că a rămas unul din marii dăruiți și sufletiști ai cenaclului. Considerăm că sînt puțini sunetiști în această lume care pentru a asigura sonorizarea unui spectacol pe muntele Găina pleacă de la Constanța cu taxiul, plătind 5 130 lei, știind de la bun început că nu i se poate deconta nici un leu... La același spectacol, 200, pentru ca Florian Pittiș să poată participa cenaclul a plătit suma de 4 232 lei însemnînd întreaga rețetă a spectacolului Titanic Vals al Teatrului „L.S. Bulandra". Cu puțină bunăvoință din partea directorului Teatrului Bulandra, desigur n-am fi avut greutăți, pe care tov. Riman ni le-a provocat și cu alte numeroase ocazii. Spectacolul 200 a durat 7 ore, durînd în memoria mea ca unul dintre cele mai frumoase văzute de mine. Și nu am vizionat doar cîteva, ci mai mult de 350... La Bistrița, în 3 decembrie, ca invitat D.R. Popescu a citit o pagină din Pădurea spînzuraților. Au urmat încă două seri minunate la Năsăud și la Dej. De la Dej autocarul a plecat spre București. Dar cineva are ideea să facem o surpriză pe contul nostru, adică pe oboseala noastră, să dăm undeva, în drum, un spectacol. Ne gîndim la Sibiu. Totul (cazare, sală, amplificare, lumini, informarea orașului) trebuia să se desfășoare în cîteva ore. Singurii care nu s-au culcat au fost Mihail Stan și Adrian Ivanițchi. Echipați cu portavoce și făcînd de mai multe ori turul orașului au reușit să umple pînă la refuz sala de spectacole. Spectacolul de la Sibiu a fost înscris între „realizări" ca și un spectacol pregătit dinainte... Ultimul turneu în 1976 a început la Arad și a continuat cu Timișoara, Lugoj și s-a încheiat la Craiova cu un spectacol memorabil. Atunci au debutat strălucit în cenaclu membrii grupului satiric Mesaj.

VICTOR SOCACIU ■

OMENIE ȘI SOLIDARITATE

● În anul 1977 au avut loc... 77 de întîmplări de muzică și poezie, 46 dintre ele au însemnat contribuția membrilor cenaclului la efortul unanim din zilele ce au urmat aceleia numerotată în luna martie cu cifra 4. A fost unul dintre cele mai mari turnee ale existenței cenaclului, o adevărată piatră de încercare, examenul maturității sale trecut cu brio. Eroii acelui turneu rămîn cu dragoste și generozitate în „omeniei și solidarității prin muzică și poezie" au fost o echipă de aur : Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Adrian Ivanițchi, Doru Stănculescu, Evandro Rosseti, Ion Zubașcu, Marcela [illegible], Dumitru Farcaș și Gheorghe Mureșan, [illegible], Gil Dobrică, Karol Horvath și [illegible], Valeriu Penișoară, Mihai Gruia, [illegible] Bodolan, Valeriu Sterian, Mihaela Popescu, Mircea Baniciu, actorii Florian Pittiș, Mihail Stan și Eugen Cristea. Poetul Adrian Păunescu, ca și mai înainte, ca și după aceea, a condus cenaclul pe drumurile țării, în culise și pe scenă iar cronicar și secretar al cenaclului era regretatul, neasemuitul Eugen Seceleanu. În acest turneu au debutat cîntăreții Mihaela Popescu și Ioan Evu (actual conducător al grupului „Canon"), precum și poetul Adi Cusin. S-au lansat cîntecele „Floare de ger" (Adrian Ivanițchi — Adrian Popescu), „Zimbrul" (Ion Zubașcu — Vasile Alecsandri), Ion Crișmaru (Doru Stănculescu — Octavian Goga), „Către" (Mircea Baniciu — A. Pușkin). Întîmplările distinse prin ineditul lor au fost cele de la Bistrița cu numerele 247 și 248 din 1 aprilie desfășurate simultan în două săli cu același colectiv artistic, cele două consecutive de la Tîrgu Mureș (251, 252) care au făcut atîta vîlvă încît cenaclul a fost nevoit să revină peste numai două zile. Turneul a fost încheiat printr-o noapte de muzică și poezie desfășurată în Sala Polivalentă din București în prezența a 8 000 de spectatori pe o durată de 8 ore. Și pentru că afară așteptau alți 3 000 de oameni le-a fost oferit un supliment care punea capăt astfel unui turneu a cărui deviză a fost GENEROZITATEA.

UN SPECTACOL MARATON

● Întîmplarea cu numărul 261 din 2 Mai 1977 desfășurată pe Cîmpia Libertății Blaj a fost o adevărată sărbătoare a tinereții. Și asta nu doar pentru că 2 Mai e chiar Ziua Tineretului, care atunci a coincis cu jubileul 55 al creării Uniunii Tineretului Comunist ci și pentru că, aflat într-o zi mare, cenaclul a dat întreaga măsură a forței sale. Iată dovezi ale acestei afirmații : spectacolul a durat de dimineață de la ora 11 pînă seara tîrziu ținînd în priză 15 000 de oameni. S-au alăturat nucleului de bază al cenaclului instrumentiștii de excepție Dumitru Fărcaș și Constantin Bordeianu, poeții Ana Blandiana și Ioan Alexandru, actorii Ion Marinescu, Hans Schuşnic și Beatrice Gutt (ultimii doi de la Teatrul din Sibiu), scriitorul Romulus Rusan, grupul Song, interpretele de muzică populară Maria Ciobanu și Ileana Sărăroiu. Aceasta din urmă avea să cînte aici pentru prima oară și din păcate pentru ultima oară în public „Foaie verde trei alune".

● Cu 262—269 au fost numerotate patru duble spectacole în localitățile Tîrnăveni, Reghin, Sighișoara și Tîrgu Mureș. Celorlalte prezențe ale cenaclului cu caracter permanent li se mai adaugă o alta : Vali Șerban, descoperit de cenaclu pe Cîmpia Libertății. Se cîntă triumfător de bine, se recită cu vervă, se face dovada talentului și angajării artistice. Ultima din șirul acestor întîlniri este cea mai semnificativă și pentru ineditul desfășurării ei (de la un moment dat continuînd sub stropii reci de ploaie ce începuseră să cadă asupra grădinii cinematografului Arta unde avea loc cenaclul) [illegible] ales pentru faptul că acest spectacol împlinea intenția minunată de a da un milion de lei oamenilor aflați în suferință încheind astfel practic turneul omeniei și solidarității.

ABSENT DUPĂ 277 DE ȘEDINȚE

● Cronicile 270 și 271 identifică două întîmplări de muzică și poezie [illegible] loc la București în Sala Polivalentă la distanță de o săptămînă. La cea de-a doua, la care au fost prezenți oaspeți de peste hotare, a debutat grupul „Roșu și Negru".

● Plecat spre Costești unde urma să aibă loc o mare serbare populară la care era invitat să participe, cenaclul va fi pus din nou în fața unei situații neprevăzute. Asta pentru că, cea mai puțin previzibilă, vremea s-a dovedit potrivnică. Dar cum orice fel de problemă, s-a dovedit, nu este insurmontabilă pentru acela care hotărăsc să elimine din vocabularul lor cuvîntul „impas", chestiunea era aproape clasată. Astfel a luat naștere cronica cu numărul 272 a cărei atestare s-a făcut în Sala sporturilor din Deva. Aici s-a cîntat mai bine ca nicăieri „Trăiască România" (Nicu Alifantis — Adrian Păunescu).

● Cronicile 273—286 consemnează turneul de vară al cenaclului care a avut loc pe litoralul Mării Negre și în cîteva din Șantierele Naționale ale Tineretului. Înregistrăm debutul unuia dintre marii noștri instrumentiști din muzica tînără, chitaristul Florin Ochescu. Doru Stănculescu compune și lansează „Maria și marea". La Medgidia, în 13 iulie este consemnată pentru prima oară după 277 de ședințe indisponibilitatea conducătorului cenaclului, rolul acestuia în scenă fiind suplinit de Florian Pittiș. La Medgidia, în 17 iulie spectacolul cenaclului are din nou de suportat capriciile vremii. Se cîntă în ploaie fără probleme dovedind că experiențele anterioare sînt bunuri cîștigate. Reuniunea membrilor cenaclului din seara de marți 19 iulie, la restaurantul „Aladin", prilejuită de sărbătorirea colegială a poetului Adrian Păunescu cu prilejul împlinirii vîrstei de 34 de ani se transformă într-o adevărată ședință de cenaclu. La Constanța se primește din sală următorul bilet pe care ne face plăcere să-l transcriem și azi : „Sîntem un grup de timișoreni care ținem să vă felicităm chiar și pe această cale cu ocazia decernării Premiului I Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar în cadrul manifestării naționale Cîntarea României".

NOAPTE DE POMINĂ

● După turneul din vară, încheiat la Brăila și Galați, o întrerupere de cîteva luni s-a dovedit necesară. Reluarea programului de

(Continuare în pagina 30)

Fragmente dintr-o carte a muzicii tinere

manifestări ale cenaclului a avut loc la Zalău, într-un sfîrșit de noiembrie în care s-a remarcat în mod deosebit **Mircea Vintilă** care a susținut aici un recital record de 9 (nouă) cîntece. În seara următoare, la Șimleu Silvaniei, a fost rîndul lui **Valeriu Sterian** să încerce marea performanță, tentativa să de record nereușind decît s-o egaleze pe aceea stabilită în seara precedentă. Pentru a desemna întîmplarea de muzică și poezie care a avut loc la Tînjdara, în continuarea turneului la care ne referim, cronica vremii folosește următorul termen : „Cea mai de pomină noapte întîmplată în Sala «Olimpia». În 24 noiembrie, 3 000 de oameni au așteptat o jumătate de oră peste momentul prestabilit al începerii spectacolului sosirea membrilor cenaclului. Au fost răsplătiți de cele peste cinci ore de spectacol triumfal ce a determinat luarea hotărîrii de a reveni peste alte două zile. Abia acum are loc „noaptea de pomină" despre care aminteam, începută printr-un spectacol de „Antenă", urmat de un altul de cenaclu, preluat de televiziune pentru noaptea de an nou, și, în fine, încheiat după ora două, un cenaclu eliberat de orice inhibiție, în care a debutat interpreta din localitate **Eugenia Chiorean**. A fost un spectacol al măsurii pentru măsură în care la eforturile celor de pe scenă s-a răspuns întotdeauna adecvat din sală.

● Anul 1977 s-a încheiat pentru Cenaclul Flacăra printr-un „Festival de iarnă", o încununare a activității unuia din cei mai prodigioși ani ai săi, desfășurat în Sala sporturilor din Capitală în prezența a peste 6 000 de spectatori ca un frumos și original „La mulți ani".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

DA, CENACLUL „FLACĂRA" SE ADRESEAZĂ TUTUROR !

Seara de 25 ianuarie — omagiu președintelui Nicolae Ceaușescu la împlinirea a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară. Irina Răchițeanu-Sîrianu : a recitat poezia „Omul țării" de Adrian Păunescu. Au făcut ca acest spectacol omagial să capete strălucire : Adrian Păunescu, Mihail Stan, Doru Stănculescu, Victor Socaciu, Florian Pittiș, Mircea Vintilă, Valeriu Sterian, corurile „Song" și „Preludiu".

2 mai, Stadionul Republicii — peste 30 000 de spectatori. Un stadion întreg reluînd fiecare cîntec. Formația „Song" : „Șapte văi și-o vale-adînc-ă" și „Cine iubește și lasă", din repertoriul Mariei Tănase. Cînd Mircea Vintilă a rostit „Pe pămînt avem de toate", soarele a străbătut norii încălzind la propriu stadionul. Programat pentru 20' recitalul susținut de membrii Cenaclului Flacăra a durat, la insistențele tinerilor, mai bine de 2 ore de spectacol !

3 mai, ședință la redacția revistei „Flacăra". Prezent tovarășul Nicolae Crotoru — secretar cu propaganda al C.C. al U.T.C. Adrian Păunescu, pledează pentru ridicarea pe o nouă treaptă a activității cenaclului. Înnoirea repertoriului. Vechii membri să-i ajute pe cei noi.

8 mai, pe ruinele cetății Sucidava (lîngă Corabia) în fața a mii de oameni din jud. Olt (36 comune). Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Mircea Vintilă, Adrian Păunescu. Au reușit un mare spectacol de poezie și muzică.

Vineri 12 mai — Alba Iulia, 800 participanți, Casa de cultură. Victor Socaciu „Sub scutul amurgului", acompaniat la contrabas de Doru Stănculescu !

14 mai, orele 12—15 — Cîmpia Libertății din Blaj. La 130 de ani de la revoluția burghezo-democratică din 1848 peste 11 000 de oameni. Ploua. Covor multicolor de umbrele. Adrian Ivanițchi : „Ploaia care va veni", Doru Stănculescu : „Cîntec între apele țării". Spectatorii, împreună cu membrii cenaclului : „Trăiască România !".

Luni, 15 mai, cetatea Alba Iulia. Spectacol de sunet și lumină — peste 15 000 de oameni. Nu cu întreg cenaclul, dar au reușit să facă un spectacol mare : Adrian Ivanițchi, Victor Socaciu, Grupul „Cetatea" (Satu-Mare), Nicolae Moranciu, Adrian Duțu, Maria Nagy, Arpad Domokoș, Monica Chifor. Spectacolul a durat 3 ore.

LA CONCURENȚA CU FOTBALUL

Sala Polivalentă — 7 000 spectatori la Sala Polivalentă — deși la TV erau 3 meciuri din campionatul mondial de fotbal ! Ora 20.00 — au fost înregistrate de Televiziunea română aceștia acest mare spectacol.

● Sîmbătă, 19 iunie — com. Făget, peste 800 de spectatori — la orele 21.00. Furtună nă? prăznică, sala în întuneric, în timp ce Maria Nagy își interpreta programul. Poetul Adrian Păunescu a recitat „Repetabila povară". Doru Stănculescu : „Cîntec între apele țării". La Făget s-a demonstrat că da, Cenaclul Flacăra se adresează unor largi categorii — nu unei elite — nu numai spectatorilor tineri.

Dubașii din Brănești și Povergina conduși de Ion Frățuțescu, Nicolae Oprescu și Miron Teodorescu : Marșul dubelor, Bătaia cu întreruperi. Dăllana-i fată dalbă. Debut — eleva Silvia Ilieș („Cine din mine" — Ana Blandiana).

● 11 iunie — Timișoara — aproape 6 ore, 11,15—17, Sala Olimpia. „Miorița" — spusă de Stela Pintea, Grupul 2 1/2 — Reșița — Oțelul Roșu : „Cîntec de leagăn" — Șt. O. Iosif.

● 12 iunie, Reșița — Teatrul de vară, 19.30 — Vînt, furtună. Spectacolul a durat 5 ore, în loc de 3 ore, cît a solicitat publicul. Momente de scădere ale membrilor cenaclului, de lipsă de respect față de spectatori : În frunte — M. Baniciu, comercial și frivol, Doru Stănculescu — ușor influențabil.

● În încheierea primului festival al muzicii tinere Costinești — pe scena Teatrului de Vară — duminică 25 iunie, ora 19.00. Spectacolul a fost întrerupt pe durata finalei campionatului mondial de fotbal. Reluat la orele 0.30. Peste 1 000 de spectatori. S-a terminat la orele 5. Grupul „T" (Jud. Dîmbovița) : Balada lui Iancu Jianu. Grup folk 5 : „Tinerii". Adrian Păunescu despre Violeta Ciomîrtan : „Atunci cînd cîntă „Verde crud" se naște o fotografie a melancoliei lumii". Amănunte : 5 reflectoare, 1/2 de lună, bombardați de bondari și concurați de greieri. Debut : Zoia Alecu.

Sîmbătă 1 iulie — Sala Polivalentă din Brăila, duminică 2 iulie — sfidînță de lucru. 4 000 spectatori, cîte 7 ore de spectacol. 1 iulie spectacol unitar, cenaclu. 2 iulie, spectacol al individualităților. Recital Valeriu Sterian, Mircea Vintilă, Ion Zubașcu : „Hai, omule, hei", localnicul Nicu Alifantis. În lipsa fotoreporterului : caricaturi de Mihai Pînzaru-Pim și Deneș Molnar.

Comuna Avram Iancu (Alba), 23 iulie. Spectacol legat de sărbătoarea de pe muntele Găina, peste 3 000 de oameni. Tovarășa Dragoșa (Țebea) : Marșul lui Iancu, Colo-n munții Țebei. O evoluție contradictorie a membrilor cenaclului, o atmosferă de suficiență — organizare defectuoasă — oboseala drumului, nu pot scuza modul de prezentare.

Notă apărută în „Flacăra" nr. 39/23 septembrie (nu scrie la ce dată a avut loc cenaclul). Vatra Dornei — 2 spectacole cu săli arhipline. Adrian Ivanițchi, Victor Socaciu, Aurel Maior, Ion Zubașcu, Grupul 2 1/2, Mihail Stan, Adrian Păunescu. Ca și cînd nu ar fi fost aproape spontan, ci minuțios, larg pregătită.

PIA OLARU ■

UN ÎNCEPUT DE SENZAȚIE

● Anul 1978 a început pentru Cenaclul Flacăra la 18 februarie în Sala Polivalentă din București, printr-un record de senzație : 11 ore de spectacol în prezența a 8 000 de spectatori ! A fost o noapte excepțională în care s-au perindat pe scena cenaclului forțe însemnate, membrii mai vechi și mai noi, consacrați și debutanți, cu toții purtînd în gînd același îndemn : totul pentru atingerea cotelor marii arte. Nucleului de bază i s-au alăturat **Silvia Ilieș, Monica Chifor, Grottendorfer Volker, Laurențiu Mărgineanu**, grupurile „3 și 1/2", „T", „Cetatea", frații **Chiriac**. Aceasta este totodată seara în care **Evandro Rosseti** și-a luat rămas bun de la acela care l-a înconjurat cu dragoste ca-ntr-o adevărată familie. De la înălțimea celor 500 de întîmplări ale cenaclului, care a fost și al tău, încă un gînd bun, Evandro !

● Cronica 324 consemnează apariția cenaclului în 3 Mai, de Ziua Tineretului, pe stadionul Republicii din Capitală. Cine se mai îndoia de faptul că arta poate concura sportul (atunci cînd respectă exigențele valorice) a primit în acea zi un răspuns categoric. L-au dat cei 35 000 de spectatori prezenți.

● 11 mai 1979 a marcat prima întîlnire a cenaclului cu tinerii municipiului Pitești. Un spectacol la superlativ care avea să determine o revenire nu mult timp după aceasta.

FOLKUL TĂMĂDUITOR

● 329—333 au fost întîmplările ce au marcat traseul cenaclului prin județul Buzău. Atîta variație în raport cu spațiul desfășurării manifestărilor sale și într-un timp atît de redus, mai rar ! Cenaclul s-a desfășurat pe platoul taberei de sculptură de la Măgura cu un public numeros (peste 1 500 de oameni), într-o sală de spectacole de capacitate medie (la Buzău și Rîmnicu Sărat) dar și într-unul din locurile cele mai puțin obișnuite pentru o manifestare cu caracter artistic (Spitalul de neuropsihiatrie Săpoca). Acest fapt este descris astfel : „Am ținut deci un spectacol în fața acestor oameni temporar suferinzi, în calitate de semeni ai lor, de oameni care au șansa, tot temporară desigur, de a fi sănătoși, de a putea să cînte și să spună poezii". La Rîmnicu Sărat consemnăm o premieră : **Victor Socaciu** cîntă pentru prima oară în public piesa „Trenul".

● Între 13 și 17 iunie semnalăm din nou prezența cenaclului în Argeș. Au avut loc două ședințe de cenaclu la Curtea de Argeș în prelungirea manifestărilor festivalului „Dulce România", unde președinte de juriu era chiar conducătorul cenaclului, poetul **Adrian Păunescu**. Apoi, un spectacol de înaltă ținută la Pitești și un altul de.. înaltă cotă (2 034 m) la Bîlea Lac. La aceste ședințe a luat parte pentru prima oară și **Constantin Dragomir**. La ultima dintre aceste manifestări capriciile vremii, vijelia și ralele de ploaie, au doborît copaci, au smuls acoperișuri ; nu și dragostea oamenilor pentru arta tînără.

ZILE MARI LA BUCUREȘTI

● Programul cenaclului a continuat între 12 și 22 octombrie printr-o microstagiune bucureșteană organizată în sala Teatrului „Ion Creangă". Iată-i pe aceia care au participat la realizarea acestei suite de excepție în ordinea intrării în scenă : orchestra de cameră **„Quod libet musicum"** dirijată de clarinetistul **Aurelian Octav Popa**, **Mircea Vintilă, Florian Pittiș**, poetul **Petre Stoica**, grup „T", harpistul **Ion Ivan Roncea, Marcela Saftiuc, Florin Zamfirescu, Virgil Ogășanu**, debutanții **Elena Militaru Trandafir, Radu Ripeanu** și **Ducu Bertzi, Radu Gheorghe, Adrian Ivanițchi, Gabriel Iencec, Maria Nagy**, grupul coral **Song, Mircea Bodolan, Nicu Alifantis** (prezentînd în premieră absolută fragmente ale lucrării „După melci") **Eugen Cristea**, poetul **Ion Gheorghe, Vasile Șeicaru**, flautistul **Vasile Spătaru**, debutanta **Ana Teteiea Ionescu**, poetul **Romulus Vulpescu, Veta Biriș, Mihail Stan, Valeriu Sterian, Zoia Alecu, Victor Socaciu**, poetul **Cezar Ivănescu, Doru Stănculescu, Sorin Minghiat**, poetul **Constantin Sălăreanu, Horia Stoicanu**, corul **„Voces primavera"** condus de profesorul și compozitorul **Claudiu Negulescu, Silvia Popovici**, balerinii **Adina Cezar, Sergiu Anghel** și **Natalia Ionescu**, poetul **Ioan Alexandru, Tudor Gheorghe, Valeriu Penișoară, Leopoldina Bălănuță, Anda Călugăreanu, Ioneia Copaciu**. Deci, zece seri de muzică și poezie într-o distribuție de zile mari.

● După o absență de trei ani Cenaclul Flacăra revine în județul Dolj cu două spectacole : Craiova și Bărca. Călătoria „asigurată" de C.F.R. a fost cu peripeții, în schimb spectacolele au mers „ca pe roate". Consemnăm debutul **Ilenei Calinovici**.

● La finele anului, trei noi întîmplări în Argeș, la Cîmpulung Muscel, Pitești și Curtea de Argeș. A debutat **Adrian Frățilă**. Și iată o coincidență. Vă mai amintiți ? Anul a debutat cu 11 ore de spectacol în „Polivalenta" bucureșteană. Ultima cronică a anului consemna : „Am numărat în decursul a 27 de ore petrecute în județul Argeș, 11 ore de spectacol neîntrerupt, 11 ore de muzică tînără și poezie, ore în care tinerețea, cîntîndu-se pe sine, și-a cîntat patria și libertatea ei, pe autorul și garantul acestei libertăți, partidul, cîrmaciul destinului nostru național".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

ARTA CONVERSAȚIEI LIBERE

● Cheia, 4 ianuarie. Cele mai reușite cîntece : „Omul pădurii", „Ardealul", „Trăiască România". Buni cunoscători, cei prezenți : elevi din clasele mici și mari și profesorii care-i însoțeau. **Prime audiții** : „Dacii liberi" — Adrian Ivanițchi, „Martirii suferinței românești" — Victor Socaciu. Doru Stănculescu : „Asta-i problema" pe versuri de Adrian Păunescu. Conversație liberă spontană. Copiii puneau întrebările, dădeau răspunsurile.

● Sighetu Marmației, 2 februarie, 3 februarie, Baia Mare — Casa de cultură, Bogdan Vodă : Vizită la Vasile Deac (Moșu). Cenaclul, pentru prima dată în Sighetu Marmației. Debut : Viorel Sima, Șc. gen., nr. 5 — Sighetu Marmației : „Cîntec", „Lumea de mîine". Marina Roncea, 19 ani, Baia Mare : A cîntat pe versuri de Ana Blandiana. Oprire la Șc. din Vadul Izei. „Voces primavera" — dirijorul Claudiu Negulescu.

● Un turneu dedicat alegerilor de la 9 martie. Carei, Satu Mare, Zalău, Șimleu Silvaniei, Năsăud, Bistrița. Îmbinarea tradiției cu inovația, ceea ce duce, în mod fericit, la angajarea cenaclului în viața cetății, ambianța politică fiind scrutată cu curaj, luciditate, fără nimic festivist. Adrian Păunescu : „A face artă politică nu înseamnă a cînta politica". 7 spectacole, 11 zile, străbătînd aproximativ 1 700 km. Nu toate drumurile bune, nu toate sălile corespunzătoare, obosească, dar greutățile au fost depășite.

● Bistrița, 10 februarie. Adrian Ivanițchi — unul din pilonii de bază ai turneului : „Arsura", „Amiaza", „Floare de ger". „Amintirea paradisului", „Republica", „Dacii liberi" a introdus și „Ardealul" în repertoriul său, cîntec redescoperit la corul din Finteușu Mare de către conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu.

● Turneu dedicat alegerilor de la 9 martie. La două săptămîni de la turneul din Nord, pe o diagonală de 800 km, cenaclul, o dovadă a ariei cu deschidere națională, a poposit la Brăila și Galați. **Brăila, 23 februarie.** Sala polivalentă : peste 3 000 de spectatori. În cele aproape 7 ore fiecare membru al cenaclului a susținut propriul recital. Cîte 10, 11, 12 piese : Mircea Vintilă, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian. Cîte 5, 6 : Vasile Șeicaru, Zoia Alecu, Maria Nagy, Victor Socaciu, Ducu Bertzi, Adrian Ivanițchi, Gh. Gheorghiu. „Voces primavera" — condus de Claudiu Negulescu — 4 piese : „Roata", „Dona, dona", „Ardealul", „Trăiască România!", apoi au plecat spre casă, la școală.

● Sîmbătă, 25 martie, Galați — Casa de cultură a sindicatelor. Ora 17: 2 spectacole: unul dedicat aniversării a 15 ani de cînd destinul țării este condus de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Al doilea, un spectacol obișnuit al cenaclului : Doru Stănculescu, Adrian Ivanițchi, Mircea Vintilă, Maria Nagy, Zoia Alecu, Arpad Domokoș, Gheorghe Gheorghiu, Grottendorfer Volker, Vasile Șeicaru, Sorin Minghiat, Valeriu Sterian, Victor Socaciu, Eugen Cristea.

● Luni 17 martie, de la orele 18, la Circul „București". O scrisoare în care spectatorii arată că : **în ultima noastră scrisoare vă adresam o rugăminte care sîntem siguri că n-a rămas fără ecou în inima dv.: să organizați în București nu numai un cenaclu, ci ceva în genul unei Gale a lunilor cenaclului în București (sau orice alt nume mai potrivit îl veți găsi), adică un cenaclu organizat, într-un cadru care să-i dea acea periodicitate de care are atîta nevoie în Capitală".** Tinerilor li s-a promis că în fiecare lună cenaclul va organiza o întîlnire : prima dintre ele programată pe 31 martie. Spectacolul din seara de 17 martie a durat pînă la ora 2 dimineața. Un adevărat maraton artistic. Victor Socaciu a lansat o nouă piesă muzicală : **„Cîntec pentru Charlie Chaplin".**

● Sîmbătă 29 martie, duminică 30 martie, în județul Vrancea. Focșani — la Casa de cultură a sindicatelor. Un aspect contradictoriu, deoarece, nu s-a reușit, din primul moment, o cale de comunicare între cenaclu și public. Miracolul s-a produs într-un moment oarecare și din momentul respectiv totul a luat o altă întorsătură : un final strălucitor ! S-a cîntat „La mulți ani cu sănătate", rar interpretat de membrii cenaclului, cîntec pe care îl cîntă cu semn de prețuire pentru fericita conlucrare dintre cenaclu și public.

● Adjud, 30 martie. Membrii cenaclului — organizația U.T.C. Vrancea : selecționatele do fotbal și-au disputat o întîlnire. Rezultatul : 80—19 pentru selecționata cenaclului. Dar nu au jucat baschet ! La Adjud, primire sărbătorească. Un program de 2 ore și jumătate : o exprimare scurtă, directă, percutantă. 500 spectatori. Participare.

DRUM CĂTRE OAMENI

● **31 martie, la Circul „București"**, luni, era ora 18, au participat cei mai de seamă reprezentanți ai muzicii tinere de la noi. 3 500 spectatori. Spectacol de anvergură. Durata : opt ore și jumătate (două pauze de cîte 15 minute). Suficient pentru a se trece în revistă cele mai îndrăgite cîntece și poezii. A meritat efortul, a meritat să fie învinse greutățile de ordin birocratic.

● În seara de 1 aprilie membrii cenaclului au fost oaspeții studenților de la Facultatea de construcții București, unde, în fața a peste 600 de tineri au fost prezenți : Doru Stănculescu, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, Valeriu Sterian, Zoia Alecu, Gheorghe Gheorghiu, Mircea Bodolan, Constantin Dragomir, Nicu Alifantis, Mihail Stan. Deși cu o seară înainte avuseseră un spectacol extraordinar de greu, în seara de 1 aprilie au demonstrat cît de mare este capacitatea muzicii și poeziei de a-și face drum către oameni...

● Semnalăm, tot în 1980, următoarele întîmplări ale cenaclului : un turneu de primăvară la Suceava, întîlnirea — în 15 aprilie — la Broșteni cu eroul poeziei „Roata" de Adrian Păunescu : Toader Popa din Ortoaia există cu adevărat ! Apoi deplasarea în județul Vîlcea, întîmplările de la Horezu, Drăgășani, și din nou în Țara Maramureșului. Cea de-a 400 întîmplare a cenaclului a avut loc la Focșani. Poetul Adrian Păunescu, conducătorul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra a primit două diplome pentru contribuția la conceperea Festivalului „Miorița" (nume dat la sugestia poetului). Mai amintim întîlnirea din Cîmpia Soarelui, la Padeș, ca omagiu speranțelor lui Tudor Vladimirescu și țăranilor de la 1821, întîlnirea din Sala sporturilor din Tîrgu Jiu unde, după patru ore de spectacol, 3 000 de oameni cîntau „Trăiască România !"

PIA OLARU ■

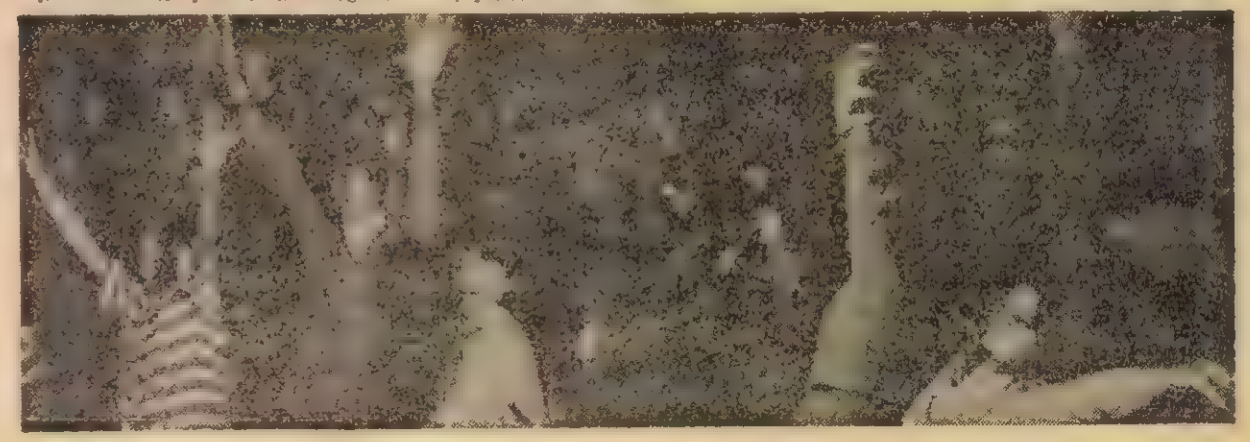

Cenaclul Flacăra '981

● 28 august 1981. După opt luni de absență Cenaclul Flacăra reapare în cadrul manifestărilor prilejuite de întîlnirea fiilor satului Romos din județul Hunedoara. La momentul respectiv această reapariție a avut semnificația unei renașteri. Într-o echipă restrînsă, de numai zece oameni, cenaclul a reușit să dea în cele patru manifestări de la Romos și Geoagiu-Băi forța unui nou impuls activității ulterioare dîndu-și sieși încrederea necesară pentru a o îndeplini. Cu totul extraordinară întîmplarea de la Geoagiu neplanificată și născută la o inițiativă a conducătorului cenaclului din dorința de a oferi celor aflați la odihnă și tratament un spectacol unic. În cîteva minute, pe ruinele băilor romane gîndul acesta era un fapt împlinit. Iată cum oameni uniți doar prin nevoi și tratamente au fost aduși la numitorul comun al sublimului prin muzică și poezie. Deci, atenție medici, transcrieți rețeta!

● 430—436 delimitează traseul turneului hunedorean ce a urmat. În timpul acestui turneu s-au împlinit, la 17 septembrie 1981, 8 ani de existență a cenaclului. Evenimentul a găsit cenaclul la Țebea, la mormîntul lui Avram Iancu. În acest turneu **Victor Socaciu** a lansat trei noi cîntece: **„Opinia mea"**, **„Cîine șchiop"** și **„Puncte cardinale"** și tot în acest răstimp a fost repus în circulație vechiul cîntec **„Așa-i românul"**. Cenaclul a participat pentru prima oară în existența sa la o nuntă. Acesta ar fi un punct de vedere, consemnat dealtfel și în cronica vremii. Altfel, putem considera că fericitul ritual a fost primit pe scena cenaclului nostru, destul de largă și deschisă pătrunderii oricăror valori. Tot în acest turneu cenaclul nostru a cooptat grupul vocal-instrumental **„Continental"** (debut la ședința cu numărul 434, la Vulcan) înzestrat cu un sintetizator de sunet răspunzînd la numele Roland și ascultîndu-l doar pe **Nicolae Enache**. În fine, într-un total de 91 de ore de spectacol, cea mai scurtă manifestare a avut 20 de minute. Locul desfășurării ei: biserica cu tricolor de la Țebea.

● Cel mai important turneu al anului poate fi considerat cel realizat de membrii Cenaclului Flacăra între 16 octombrie și 8 noiembrie pe teritoriul a 9 (nouă) județe. Și-au adus contribuția la realizarea lui **Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Maria Nagy, Gil Dobrică, Ileana Calinovici, Adrian Ivanițchi, Sorin Minghiat, Vasile Șeicaru, Arpad Domokos, Constantin Dragomir, Mihail Stan, Ana Teteica Ionescu, Horia Stoicanu, Ducu Berzi, Mircea Boian**, grupurile **„T"** și **„2 și 1/2"** și **„Continental"**. Au revenit în cenaclu de-a lungul acestui parcurs care a însumat 4 000 de kilometri, **Mihaela Popescu** și **Gil Ioniță**. Au debutat în cenaclu **Ștefan Hrușcă, Vasile Mircă, George Nicolescu**, grupurile **„Accent"** și **„Orizont"**. La extraordinarul spectacol care avea să încheie acest periplu în sala Circului București li s-au alăturat celor prezenți pînă aci **Florian Pittiș** și **Nicu Alifantis** precum și actorii Teatrului Mic: **Leopoldina Bălănuță, Anda Călugăreanu, Valeria Seciu, Carmen Galin, Mihai Dinvale, Ștefan Iordache**. Spectacolul a fost de „mare suflu artistic", punctul său de maxim fiind marcat de momentul pentru pace intitulat **„Manifest pentru sănătatea pămîntului"**.

● 9 spre 10 noiembrie a fost o noapte incandescentă topind chiar „fulgii primei ninsori bucureștene". Nu știm cu precizie dacă fenomenul s-a restrîns la perimetrul Circului București unde avea loc cenaclul. Zvonuri neconfirmate integral arată că ar fi avut repercusiuni asupra configurației întregii ierni ce a urmat. Au lansat cîntece noi Ion Zubașcu (**„Line logostele"**), **Mircea Vintilă** (**„Strada Popa Nan"**) și **Mihaela Popescu** (**„Cîntec de jale"**). Au apărut pe scena cenaclului **Alla Balanova, Tricy Abramovici, Rosina Camboș**. A fost o întîmplare care a început la ora 18 și s-a încheiat a doua zi la ora 4 și 30 de minute. Aceasta poate dovedi celor neîncrezători și sceptici că munca în cultură și educație cunoaște, iar cînd e cazul practică în desfășurarea sa cele trei schimburi.

● În 15 noiembrie, la Brăila, din nou un spectacol formidabil. Pe teren propriu, **Nicu Alifantis** lansează un nou cîntec pe versuri de George Bacovia, **„Rar"**.

● Cronicile 477—479 consemnează revenirea membrilor cenaclului în județul Vrancea. La Mărășești are loc un spectacol lipsit de aportul conducătorului cenaclului, poetul **Adrian Păunescu**, chemat de treburi fără putință de amînare. La Focșani înregistrăm trei debuturi: poetul **Dumitru Pricop**, cîntărețele **Laura Limbășan** și **Adina Avram**. De asemenea, revine după o îndelungată absență **Violeta Ciomîrtan**.

● Ultimul turneu al anului, între 11 și 15 decembrie, simetric cu primul din acest an tot în județul Hunedoara, încheie o perioadă care s-a dovedit a fi rodnică. S-au lansat noi cîntece: **„Ordinea de zi"** (George Nicolescu — Adrian Păunescu), **„Importante schimbări"** (Vasile Șeicaru — Adrian Păunescu), **„Dii ne-nșeuatule, dii"** (Mircea Vintilă — Adrian Păunescu). Au fost cîștigați definitiv pentru cenaclu grupul **„Ecou"** și **Mircea Boian**. Au mai debutat promițător **Florentin Budea** și **Rudi Kleibel**. 1981 a fost un an bogat ca o zăpadă ce acoperă sub mantia ei prinosul de belșug al anului viitor.

● Precizăm acum, înaintea manifestării cu numărul 500, că de-a lungul celor 499 de întîmplări de poezie și muzică tînără, cu toate că poetului Adrian Păunescu i s-ar fi cuvenit, conform legii, pentru regie [illegible] prezentare, remunerați [illegible] îndeplinind orice fel de lege, conducătorul cenaclului nu a primit niciodată [illegible] nimic nici un ban, nici o compensație materială.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Universitatea sau Bayern?

N-au mai rămas decît puține zile pînă cînd, miercuri, 3 martie, de la ora 15,00 arbitrul olandez Charles Corver va da semnalul de începere a partidei Universitatea Craiova—Bayern München, prima din cele două întîlniri programate în cadrul sferturilor de finală ale Cupei campionilor europeni.

Evenimentul captează atenția întregii suflări fotbalistice a Craiovei și, deopotrivă, a țării, iar motivele pentru care se întîmplă așa, sînt lesne de explicat. Pe de-o parte, Universitatea e singura echipă românească rămasă în cursa competițiilor internaționale, pe de alta, ea ar deveni, în cazul în care ar izbuti eliminarea lui Bayern, prima formație din istoria fotbalului nostru calificată între primele 4 ale Europei. În plus, meciul e așteptat cu maximum de interes pentru că oaspeții vor deplasa o garnitură redutabilă, din care nu vor lipsi, din cîte cunoaștem, nume de rezonanță ca Breitner și Rummenigge, ultimul declarat în 1980 și 1981 cel mai bun jucător al continentului.

Acestea fiind zise, să încercăm, stimați cititori, o avancronică a meciului, poposind

Cămătaru, „vîrful de lance" al Universității de la care așteptăm măcar un gol în partida de miercuri

CRAIOVA CREDE ÎN ȘANSA EI

Cu gîndul la partida cu Bayern, dar și la campionat (meciul ei din prima etapă a returului, cu A.S.A., a fost devansat cu o zi, urmînd să se dispute sîmbătă), Universitatea a început pregătirile de iarnă mai devreme, între 10 și 24 ianuarie mutîndu-și „cartierul general" la hotelul „Silva" din Bușteni. A urmat un turneu în Grecia, 2—18 februarie, pe parcursul căruia meciurile amicale au alternat cu ședințe de antrenament, la care au luat parte toți jucătorii lotului, mai puțin Crișan, care n-a făcut deplasarea. Amicalele au însemnat tot atîtea victorii, 7—1 cu Doxa Vouliakmeni (din campionatul regional), 9—0 cu garnitura secundă a lui Panathinaikos (club care a organizat, în condiții excelente, întregul turneu), 3—0 cu reprezentativa de juniori a Greciei, 3—1 cu Steaua (aflată și ea în pregătire), 3—0 cu Apollon (din liga I, formație care, anul trecut, a învins cu 1—0 naționala noastră), antrenorul principal Ion Oblemenco declarîndu-se mulțumit de acumulările înregistrate. Turneul, ne-a mărturisit el, și-a atins scopul, iar adversarii întîlniți, mai ales cei de la Apollon, ne-au solicitat serios. Am urmărit mai ales îmbunătățirea circulației balonului și, din acest punct de vedere, n-am ce le reproșa jucătorilor.

Altfel zis, șederea craiovenilor în Grecia a însemnat, una peste alta, o reușită, fapt confirmat și de Cornel Simionescu care, în calitate de antrenor federal zonal, a însoțit echipa olteană la Atena, dînd o mînă de ajutor (ca și Ștefan Covaci, proaspăt antrenor la Panathinaikos) în pregătiri. S-ar părea că, în linii mari, Oblemenco și Oțet s-au fixat asupra formației care va fi opusă lui Bayern, singurele semne de întrebare fiind legate de postul de portar (Lung sau Boldici) și de cel de mijlocaș stînga (Irimescu, Donose sau Beldeanu). Verificarea de miercuri, cu Akademik Sofia, a mai limpezit apele, dar ultimul răspuns îl va da, firește, meciul de campionat de sîmbătă.

Mai rămîne de văzut, în ceea ce privește alcătuirea echipei, dacă se va putea conta pe reintrarea lui Crișan, care s-a pregătit, cu formația de tineret, la Craiova pe durata turneului elen. În rest, jucătorii cunoscuți, Negrilă, Tilihoi, Ștefănescu și Ungureanu în linia de fund, Țicleanu și Balaci la mijloc, Geolgău, Cămătaru și Cîrțu, în atac, cu observația că Ciupitu, indisponibil în Grecia, s-a refăcut, devenind apt de joc.

O echipă, am spus-o, o repetăm, omogenă, matură, cu mulți internaționali, între care Balaci a fost declarat în 1981 cel mai bun fotbalist român, o echipă dotată, care a făcut de atîtea ori dovada unor mari calități, dominînd [illegible] tru (campioană în 1980 și 1981, [illegible] a Cupei în 1981) și [illegible] cine știe ce emoții în această etapă a C.C.E., 3—0 și 0—2 cu Olympiakos Pireu, 0—1 și 4—1 cu Bold Klub Copenhaga, adjudecîndu-și net confruntările de acasă ceea ce poate însemna, în perspectiva partidei de miercuri, un argument important.

Craiovenii, din cîte ne-am lămurit, așteaptă în liniște meciul cu Bayern. Pregătirile decurg normal, iar starea de spirit a campioanei e bună. Domnește un optimism lucid în sensul că Universitatea, campioana unei mari iubiri, crede în șansa ei, pe care e decisă s-o joace pînă la capăt. Nu va fi, firește, simplu, dar jucătorii sînt conștienți de misiunea care-i așteaptă și, din cîte ne spunea Balaci, nu consideră că Bayern, ca și Borussia Mönchengladbach de acum cîțiva ani, e o formație de nedepășit. Pînă la München mai e, zicea Balaci, returul e programat în 17 martie, să cîștigăm noi cu 2—0 miercuri și-apoi vom mai vedea!

Studenții își cunosc cît de cît adversarii, Ștefan Covaci le-a descris, la Atena, jocul lui Bayern, insistînd asupra fragilității defensivei conduse de Augenthaler, Ion Oblemenco va pleca, chiar în cursul zilei de azi, la München, pentru a urmări la lucru formația lui Csernai în partida de campionat cu Eintracht Braunschweig.

Rezumînd, cuvîntul de ordine la Craiova e victoria.

„CARTEA DE VIZITĂ" A OASPEȚILOR

Oaspeții de miercuri ai Craiovei alcătuiesc, fără îndoială, o echipă foarte puternică. Din cîte cunoaștem la această oră, bavarezii, club înființat în 1900, vor deplasa întreaga garnitură, 13 fiind fotbaliștii din care Paul Csernai, tehnician mai puțin cunoscut pe plan european, va alcătui echipa. Aceștia ar fi, în ordinea posturilor, Müller (portar), Dremmler, Weiner, Augenthaler, Horsmann (fundași), Kraus, Dürnberger, Breitner, Sigurvinsson (mijlocași), Niedermayer, Hoeness, Del Haye și Rummenigge (atacanți), „capetele de afiș", fiind Breitner, și, firește, Rummenigge. Primul din ei a revenit la Bayern și în naționala R.F.G. după cîteva sezoane fructuoase petrecute la Real Madrid și specialiștii îl consideră „cheia" jocului practicat de bavarezi. Foarte tehnic, el e, în ciuda vîrstei (33 de ani), foarte activ, participînd cu aceeași eficiență și în faza de apărare și în cea de atac. Majoritatea baloanelor trec pe la Breitner, căruia îi revine, de cele mai multe ori, sarcina de a găsi culoare libere pentru cele 3 vîrfuri, Niedermayer, Hoeness și Rummenigge, cu care joacă, de regulă, Bayern.

Dacă apărarea echipei din München e, adesea, vulnerabilă, ea comițînd destule erori de marcaj și fiind deficitară în jocul aerian, atacul e punctul forte al bavarezilor, purtătorul lui de cuvînt fiind Karl Heinz Rummenigge, declarat în 1980 și 1981 cel mai bun fotbalist al Europei de revista „France Football" și clasat recent al doilea, după brazilianul Zico, în ierarhia „Balonului de aur", decernat anual de publicația madrilenă „Don Balon". Dacă adăugăm că Rummenigge, din 1974, la Bayern și cu contract prelungit pînă în 1985, a fost socotit drept jucătorul numărul 1 al europenelor din 1980, Italia, avem imaginea unui fotbalist complet, despre care „Kicker Sport Magazin" afirma că e „artist în ceea ce privește expedierea balonului spre poarta adversă, cu capul și cu ambele picioare, din cele mai dificile poziții".

Să reamintim cum s-a calificat Bayern pînă în sferturile de finală ale Cupei campionilor europeni, 1—0 și 5—0 cu Oesters Vaxjo și 0—0 și 4—1 cu Benfica Lisabona, notînd totodată că Breitner și compania reprezintă o „firmă" renumită în fotbalul internațional, în vitrinele clubului din München strălucind trofee de prestigiu ale balonului rotund. Bayern a cîștigat Cupa campionilor europeni de 3 ori (1974 cu Atletico Madrid, 1975 cu Leeds, 1976 cu Saint Etienne), Cupa cupelor o dată (1967 cu Glasgow Rangers) și Cupa intercontinentală o dată (1976 cu Cruzeiro Belo Horizonte), precum și, pe plan intern, de 6 ori campionatul (1932, 1969, 1973, 1974, 1980, 1981) și de 5 ori cupa (1957, 1966, 1967, 1969, 1971).

O ultimă informație. Bayern și-a anunțat sosirea la Craiova pentru marți, 2 martie, pe calea aerului, printr-o cursă specială. Delegația müncheneză va locui la hotelul „Jiul" din centrul orașului, echipa urmînd să fie însoțită, după ultimele date, de 900 de suporteri.

Bayern e, nu încape nici o îndoială, o piatră tare. O echipă valoroasă, păstrînd și dezvoltînd calitățile recunoscute ale fotbalului de tip anglo-saxon, între care, la loc de cinste, forța și ambiția. Dînd oaspeților ce-i al lor, adică recunoscînd că, teoretic, prima opțiune pentru calificare le aparține, avînd ei și avantajul că se află în plin campionat, să subliniem că Universitatea, cea mai bună echipă a fotbalului nostru de azi, dacă nu din toate timpurile, nu poate fi considerată în afara șansei. Deși puternică, formația antrenată de Csernai nu-i invincibilă, iar meciul de miercuri sperăm să demonstreze acest lucru. În sezonul 1971—1972, cînd a întîlnit pe Steaua, în Cupa cupelor, Bayern a obținut o calificare mai degrabă norocoasă, după 0—0 la München și 1—1 la București bavarezii mergînd mai departe grație golului înscris, în deplasare, de Gerd Müller, întîmplarea aceea, ca și cea a eliminării cu cîntec a Craiovei de

Karl Heinz Rummenigge, „cap de afiș" al echipei bavareze.

Borussia Mönchengladbach (la care juca pe atunci, Del Haye), la o oră la care fosta formație a lui Netzer domina fotbalul vest-german, par să fie tot atîtea argumente în favoarea elevilor lui Oblemenco și Oțet, care n-au de ce să aibă, și s-ar zice că n-au, complexe în fața „firmei" lui Bayern.

Ca să obțină victoria și, de ce nu, calificarea, fotbaliștii noștri trebuie să creadă în posibilitățile lor, de atîtea ori probate, să lupte din răsputeri, harnici și uniți. Realismul care domnește în tabăra olteană ne determină să credem că așa vor proceda și nu ne rămîne decît să le urăm, din tot sufletul, mult succes!

Un rol important va reveni, ca de obicei, publicului craiovean, care va umple pînă la refuz (cererile de bilete au depășit, din informații certe, cifra de 120 000 la un stadion cu numai 30 000 de locuri?!) tribunele „Centralului". Acest public, cel mai fierbinte din România, trup și suflet lîngă echipa pe care o iubește, va ști, sîntem convinși, s-o poarte spre izbîndă, susținînd-o la bine și la rău deopotrivă, ajutînd-o să obțină victoria și, o spunem încă o dată, calificarea.

Haide, Craiova, noi toți sîntem alături de tine!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Hai Craiova!

Haide, hai, Craiova, joacă, nu uita
Că Planeta este și Oltenia.
Bate-i și pe-aceștia, trece-i la răboj
Europa este și județul Dolj.

Refren

Noi, pe-acest teren frumos jurăm,
Noi jurăm pe-această minge,
Vom lupta ca niște buni olteni
Și Craiova va învinge.

Haide, haide, haide, haide, hai
Haide, haide, hai Craiova
Haide, haide, haide, haide hai
Haide, haide, hai Craiova

Pînă-n plasa porții, mingea tu o dă,
Haide, hai, Craiova, haide, haide „U",
Noi și noi victorii trebuie s-aduni,
Joacă toată lumea, însă bat cei buni.

Refren

Haide „U" Craiova, n-ai ce să te temi,
Nimeni nu-i învinge astăzi pe olteni,
Haide, hai, Craiova, luptă, nu uita,
O să sece Jiul dacă pierzi cumva.

Refren

Bayern, Bayern München, bine ai venit,
Pregătește-ți sacul pentru găurit
Și la despărțire mergeți sănătoși
C-un import de goluri din județul Dolj.

Refren

REUNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A ZIARIȘTILOR PENTRU DEZARMARE, SECURITATE ȘI PACE

Miercuri s-au încheiat în Capitală lucrările reuniunii internaționale a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace.

Organizată de Consiliul Ziariștilor din România și integrîndu-se organic în suita de acțiuni și manifestări ale țării noastre, pe linia promovării concepției de politică externă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reuniunea a prilejuit un amplu și aprofundat schimb de păreri între reprezentanții mijloacelor de informare în masă — ai ziarelor și revistelor, ai posturilor de radio și televiziune — din aproape toate țările europene asupra unor probleme care preocupă azi în cel mai înalt grad popoarele — stăvilirea cursei periculoase a înarmărilor înfăptuirea dezarmării, întărirea securității, apărarea păcii — bunul cel mai de preț al întregii omeniri.

Ca o ilustrare a atenției acordate acestor probleme vitale ale contemporaneității, președintele Nicolae Ceaușescu a avut amabilitatea să adreseze reuniunii un mesaj.

Mesajul președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, adresat participanților la Reuniunea internațională a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace, a fost prezentat de tovarășul Petru Enache, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat.

Toți cei prezenți au ascultat cu deosebită atenție și interes mesajul șefului statului român, au subliniat cu vii aplauze conținutul său bogat în idei de mare importanță pentru unirea și mobilizarea eforturilor și acțiunilor ziariștilor, ale tuturor celor angrenați în munca de înaltă răspundere de informare a opiniei publice, în scopul slujirii cu credință a idealurilor supreme ale omenirii — pacea, înțelegerea și colaborarea între toate națiunile lumii.

Vorbitorii au exprimat sincere mulțumiri pentru mesajul adresat reuniunii de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au dat o înaltă apreciere bogatului său conținut de idei, ce reliefează personalitatea șefului statului român, care prin activitatea sa neobosită pusă în slujba promovării idealurilor de pace, înțelegere și colaborare între popoare, prin inițiativele valoroase și demersurile perseverente întreprinse pentru a salvgarda pacea și a reda lumii de azi liniștea și încrederea în viitor — și-a cîștigat un binemeritat prestigiu internațional.

În același timp, ei au relevat că reuniunea de la București reprezintă o acțiune importantă, constructivă și de mare actualitate inițiată de țara noastră, în spiritul politicii sale consecvente de pace, curajoase și consecvente de promovare a destinderii, colaborării, înțelegerii și păcii, elaborată și înfăptuită sub conducerea clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu.

În dezbateri a fost efectuat un schimb de opinii deschis și larg asupra situației create în Europa în special ca urmare a acumulării unor stocuri de arme, în primul rînd de arme nucleare și a unor efective militare, fără precedent în istorie, care reprezintă o mare primejdie pentru liniștea, viața, pacea și securitatea popoarelor europene, pentru pacea mondială.

Participanții la întîlnire au evidențiat necesitatea de a se intensifica eforturile tuturor statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki pentru dezvoltarea cooperării și edificarea securității în Europa și, în acest context, au relevat însemnătatea pe care o au încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, convocarea unei conferințe europene de întărire a încrederii și dezarmare, asigurarea continuității Conferinței general-europene.

În legătură cu toate aceste probleme s-a evidențiat rolul popoarelor, al opiniei publice în promovarea unor rezolvări care să țină seama de drepturile inalienabile ale popoarelor la independență, dezvoltare și pace. În acest cadru au fost puse în lumină marea răspundere a presei, a ziariștilor, indiferent de opțiunile lor politice, filozofice, în prezentarea obiectivă, în spiritul respectului față de adevăr, a primejdiilor ce planează asupra umanității, în crearea unei puternice opinii publice pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru eliminarea pericolului de război, pentru propagarea idealurilor de libertate și independență, pentru întărirea colaborării, înțelegerii și prieteniei între popoare, realizarea deziderateloe vitale ale omenirii, securitatea, dezarmarea și pacea, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Reuniunea s-a încheiat cu un apel adresat tuturor celor ce lucrează pe tărîmul presei și radioteleviziunii, al mijloacelor de informare în masă pentru unirea eforturilor în vederea promovării obiectivelor dezarmării, securității și păcii.

Să învățăm să fim reporteri de pace

Președintele țării mele ne-a trimis aici mesajul politic și umanitar al României libere, independente și suverane, luptătoare neclintită pentru pacea planetei noastre, gata să sacrifice și bunuri, și dogme, și neînchipuite străduințe pentru păstrarea și perpetuarea acestei păci. Desigur, pentru pacea lumii noi sîntem gata să facem totul, firește, în afară de sacrificarea libertății naționale. Sîntem gata noi, românii, inițiatori și militanți ai unui mare program de pace planetară, să ne dăm întreaga avere pentru pace, dar pentru libertate sîntem gata să ne dăm și viața.

Dealtfel, președintele țării mele a oferit în această grea perioadă a istoriei lumii exemplul strălucit și dramatic al unei personalități politice care, în deplină obiectivitate, s-a adresat Uniunii Sovietice și State'or Unite ale Americii. Apelul președintelui Ceaușescu către președinții Brejnev și Reagan e o dovadă că numai prin curaj și înțelepciune, prin cinste și devotament față de cauza planetei, problema păcii și războiului poate fi pusă corect, nepărtinitor și, la urma urmei, în beneficiul tuturor, și mari, și mici.

Noi, cei din această reuniune, exponenții unor puncte de vedere diverse și uneori contrarii cu privire la cauzele stărilor conflictuale de pe planeta Pămînt și chiar cu privire la metodele prin care conflictele acestui Pămînt al nostru pot fi transferate ireversibil de pe acena lumii pe scenele teatrelor, sîntem animați de o singură mare și sfîntă idee : **Pace acum ! Pacea trebuie !** Cum spuneau cei patru Beatles, tunari cu chitara și vocea împotriva războiului rece : Give peace a chance ! Acts credem toți pentru că iubim viața și viața este a păcii. Pentru că nu ne place să stăm în poziție de drepți. Pentru că ne simțim mai bine în casele noastre decît în transcele noastre. Pentru că ne este mai bine vii decît morți. Deși gazetarii morți sînt, uneori, ba chiar de cele mai multe ori, preferați de establishement pentru că nu mai pun probleme. Dar chestiunea noastră, a gazetarilor, nu este doar să aplaudăm inițiativele de pace ale minunaților oameni politici ce promovează pacea. Noi trebuie să facem din presa noastră o variantă mai fermecătoare, mai atrăgătoare, mai convingătoare pentru oameni decît jurnalul de front pe care-l scriu reporterii de război. Dacă e nevoie, vom merge să fim și reporteri de război. Deși, așa cum spunea președintele Ceaușescu, războiul împotriva căruia luptăm ar fi singurul fără reporteri. Dar, **ca să nu fie nevoie să fim reporteri de război, eu cred că se cuvine să învățăm să fim reporteri de pace.** De ce n-am recunoaște ? Presa care se consacră păcii este de prea multe ori mai plicticoasă decît relatările senzaționale despre crimele războinicilor. Și aceasta este chestiunea cea mai delicată și tema pe care v-o supun, stimați și înțelepți colegi. Prin rațiunea ei de a fi, presa caută noul, senzaționalul, neobișnuitul. Dar presa s-ar mulțumi cu mult prea puțin dacă ar aștepta, cu paginile deschise, veștile proaste, despre uciderea în masă a unor popoare, sau despre războiul împotriva inteligențelor ce ar putea salva pămîntul cu bucuria că ea va deveni astfel mai ușor vandabilă, mai atrăgătoare. **Să n-așteptăm ca fiara să zdrobească omul pentru a publica o fotografie autentică. Să ajutăm omul, rafinînd eventual fotografia.** Eu n-aș susține deci că presa trebuie să se situeze în afara luptei, ci să fie de partea omului, a păcii, a vieții. A-i cere presei neutralitate e a-i cere medicului de gardă să doarmă că nu cumva să părtinească pe muribund, să-l favorizeze în lupta cu moartea. Presa, azi, trebuie să fie, cred eu, de partea păcii, a vieții. Presa morții e presa strigoilor.

Ei bine, presa, care de multe ori e ciorna viitoarelor cărți de istorie, se apleacă prea adesea și prea ușuratec, se prostituează, după opinia mea, descriind voluptuos dezastrele. Eu sînt pentru adevăr în presă. Eu sînt împotriva dogmei fals socialiste, că presa trebuie să fie „pozitivă". Și sînt împotriva dogmei fals capitaliste că presa trebuie să fie negativă. Eu cred că numai niște inteligențe tranzitive, care-și iubesc imensa și amenințata lor patrie care e planeta Pămînt pot găsi calea de-a transforma pacea într-un subiect palpitant al paginilor presei.

Citim jurnale de front și sînt palpitante. Citim jurnale de pace și uneori sînt așa de plicticoase că parcă ne vine să ne cerem să plecăm voluntari pe vreun front. Presa plicticoasă și ineficientă, dedicată păcii, e la fel de periculoasă ca și războiul, căci ea distruge sistemul de imunitate morală al omului și-l transformă într-un rob al senzaționalului obținut prin propria sa sinucidere. Sînt gazetar, aceasta îmi e meseria în afară de aceea de scriitor. Dar aș fi gata oricînd, **dacă mi s-ar cere, ca împozit, să renunț la meseria mea spre a contribui la instaurarea unei păci durabile pe Pămînt, s-o fie necondiționat și în deplină fericire.** Nu vreau să văd morți pentru a deveni, descoperindu-i, indignat. Vreau să particip la descifrarea neînchipuitului miracol omenesc. Am învățat, prin războinicii noștri emeriți, din ce în ce mai bine cum să ne distrugem unii pe alții. Și nu știm încă precis cum să tratăm o banală boală de piele. **Am învățat să murim eroic, trebuie să reînvățăm să trăim normal.** Armele au introdus între noi rivalități de care n-avem nevoie.

E greu să-i faci pe cei ce s-au obișnuit să domine să devină egalii celor pe care s-au obișnuit să-i domine. N-am văzut încă nici un călăreț care de bunăvoie să coboare de pe cal, să-și pună el șaua și hamul și să roage calul : călărește-mă, calule, dragule, obositule, călărește-mă ! Că, adică, arde el, călărețul, de dorința de a fi călărit. Nu există renunțare la forță de bunăvoie. Există renunțare la forță cînd forța popoarelor scoate din funcțiune focoasele politice ale armelor propriu-zise. Iar în această chestiune, presa are un rol hotărîtor. Rolul ei este, după opinia mea, nu numai să demaște pe proiectanții și arhitecții destinului (căci lumea începe pînă la urmă să se obișnuiască și cu asta și nimic mai cumplit decît anestezia popoarelor ce urmează a fi operate de glanda lor de alarmă), **dar să și exprime,** prin vocație, competență și înalte calități profesionale farmecul păcii. La urma-urmei, de ce să trăim ? La urma-urmei, de ce trebuie pacea dacă ea nu e constituită decît din permanente demascări formale ale războiului, ale pregătirilor de război ? Unul medic permanent, spunea în mod genial Karl Marx (care n-a spus, desigur, numai lucruri geniale și nici măcar numai lucruri valabile, ci și lucruri înfirmate de dezvoltarea istorică), unul medic permanent, zicea deci marele filozof, îi e preferabilă moartea, pentru că un medic permanent, zicea tot el, nu-ți lasă nici măcar iluzia vieții, ci te obligă să trăiești. O presă constituită numai din pagini de demascare a războiului, a războinicilor, ajunge să acționeze ca antibioticele asupra microbilor. Avertizează și întărește microbii. În schimb, o presă **vehementă nuanțat și convingător** în denunțarea războiului și a catastrofelor lui, dar și plină de prea mult uitatele bucurii ale vieții, o presă în care să înflorească înfăptuirile adevărate ale omului, o presă frumoasă, o presă în care cultura să vibreze apetisant iar viața să fie un permanent roman foileton, cu mistere în curs de dezlegare, o presă constituită nu numai din anunțuri mortuare, la nivel de genocid, ci și din invitații la nuntă, poate dezvolta în oameni și în popoare suprema energie politică și chiar militară de a impune pacea.

Nu vă dați seama ? Atît de departe am ajuns cu înarmările, cu răul și cu acceptarea lui încît pînă și istoria e scrisă în funcție de catastrofe, de evenimente rele, de dezastre, de războaie, iar nu în funcție de evenimentele calde și blînde ale sufletului omenesc. Istoria lumii nu spune : faptul acesta s-a petrecut înainte de nașterea lui William Shakespeare, ci zice : faptul acesta s-a petrecut înainte de Războiul de o sută de ani. Istoria lumii are capitolul „Dezvoltarea social-economică a Europei înainte de primul război mondial", deși putea tot atît de bine ca acest capitol să se numească „Dezvoltarea social-economică a Europei **în timpul primei păci mondiale.** Ce ține de accidental ? Pacea ? Ce ține de normal ? Războiul ? De ce numim perioada care a premers celui de-al doilea război mondial perioada dintre cele două războaie mondiale și nu o numim **perioada celei de-a doua păci mondiale ?** Ce sîntem noi, dragii și iubiții mei colegi, notarii, caligrafii, fotografii dezastrelor de după al doilea război mondial ? Sau militanții, în stare să ridice omul din pat pentru a-și dezarma un vecin tunar pe care l-a chemat alarma la garnizoană ? Ce sîntem noi, secretarii particulari și profitorii bine mașhiați ai eventualului război mondial numărul trei ? Sau grănicerii, fie chiar și păguboși, ai celei de-a treia păci mondiale ? Amintiți-vă, în fiecare dintre dumneavoastră trebuie să trăiască amintirea aceasta. Vi s-a întîmplat un rău dumneavoastră, familiei dumneavoastră sau țării în care trăiți. A fost o molimă. A fost un cutremur. A fost un război. A fost un ciclon. A fost o inundație. În clipa aceea și în clipele care au urmat nu vă mai gîndeați la nimic, nu mai doreați nimic decît să vă reîntoarceți la starea normală de dinainte de descumpănire. Atît mai doreați. Asta vi se părea fericirea cea mare. Nu mai doreați nici astăzi nu vă mai impresionau nici luxul, nici alte miraje, vrînd să trăiți normal. Și descoperească excepționala însemnătate a stării normale, descoperească ce dulce era acea pace pe care o considerașerăți o banalitate la îndemînă. Starea aceasta de obișnuință (care intervine și între soț și soție și produce și acolo războaie apropae mondiale) e un pericol pentru ființa umană. Dar **starea aceasta de obișnuință cu pacea și considerarea ei drept o soluție la îndemînă, ieftină și chiar plicticoasă, că prea ne-o bagă presa pe gît și oamenii politici ne-o afirmă prea des, este periculoasă, este aproape mortală.** A nu sesiza valoarea cea mare a păcii e aproape o cerere de plecare la război. Iar presa, după credința mea, trebuie să sensibilizeze pe făcătorii ei — și prin ei să sensibilizeze pe făcătorii istoriei — indiferent ce rang social au, la ideea că **nu trebuie să așteptăm să pierdem pacea pentru a o putea regreta și iubi.**

Țara mea iubește pacea. Țara mea consideră pacea ca singura alternativă acceptabilă. Președintele României este, dealtfel, singurul conducător politic din lume la ferestrele cabinetului căruia n-au venit demonstranții să-i ceară să lupte pentru pace, ci a făcut domnia-sa gestul istoric pe care mulți dintre dumneavoastră l-ați sesizat și l-ați aplaudat, de a-și invita realmente poporul la demonstrații pentru pace, la solidaritate unanimă pentru salvgardarea păcii. Acest om, Nicolae Ceaușescu, n-a descoperit necesitatea păcii în 1981. În 1939, într-un 1 Mai intrat în legendă, avea nici 21 de ani cînd a venit, împreună cu alți tineri luminați și curajoși, într-o mare demonstrație într-o piață publică din București și a cerut de acolo, din primele rînduri, celor ce guvernau România pe atunci și se sfrăduiau și ei cum puteau să-i apere independența și pacea, să nu uite angajamentul de pace făcut în fața mamelor acestui popor. S-a întîmplat că, după 42 de ani, în aceeași piață din București, se afla același om, de data aceasta nu numai ca participant la demonstrație, ci și ca lider al patriei, la demonstrația de pace a poporului său. Spre ferestrele cabinetului său de lucru năzărea, desigur, și umbra încărcată de nostalgie a tînărului luptător care fusese și pe care amintirea îl vedea în mulțimea electrizată de ideea păcii. Iar cabinetul său de lucru este în fond România, țara în care vă aflați, țara cu dificultăți — cum sînt atîtea alte țări — țara cu probleme, țara cu înfăptuiri și cu necazuri, țara plină de case curate de oameni, țara plină însă și de cimitire ce au urmat consecvent și trist războaielor în care am fost tîriți. Despre greutățile noastre noi știm mai multe decît știți dumneavoastră. Dar poate că noi știm aceasta mai activ, mai dureros și ne împrospătăm în puterea de a încerca să le rezolvăm. Însă știm precis un lucru : **multe dintre greutățile și privațiunile noastre, multe dintre durerile noastre,** ca și ale altora, izvorăsc din nenorocirea incalificabilă că omenirea întreagă cheltuie azi infinit mai mult pentru distrugere decît pentru construcție și pentru rău mai mult decît pentru bine.

Ce poate face presa ? Ea trebuie, ea poate, ea va înțelege că e posibil să-și facă într-o asemenea măsură datoria față de varietatea de bucurii ale vieții, încît parcurgînd-o să nu-ți vină să-ți tragi un glonte în cap de plictiseală, să țină treaz conștiința lumii, s-o fecundeze cu fericirea de a trăi.

Încă două idei și termin. **Noi vă iubim tot din sentimentul reconfortant că pacea e iubire iar războiul e ură.** Noi v-am invitat aici pentru că ați venit cu cărțile dumneavoastră de identitate, cu condeiele și cu inimile dumneavoastră, nu cu tancuri, cu rachete și cu gînduri de distrugere. În rest, permiteți-mi să aștept, împreună cu dumneavoastră, ziua cînd noi, ziariștii, vom fi amenințați de șomaj pentru că zi de zi nu vom mai avea de transmis nici o veste senzațională, nu se va întîmpla nimic catastrofal, iar agențiile de presă ale întregii lumi vor fi autorizate să anunțe : Astăzi pe Planeta Pămînt n-a fost nimic decît viață. Vorba unui bărbat genial care putea fi și ziarist la tronul Danemarcei, și care, dacă ne grăbeam noi cu această reuniune a noastră, putea fi prezent aici, domnul William Shakespeare, restul e tăcere.

ADRIAN PĂUNESCU

(Cuvînt rostit la reuniunea internațională a ziariștilor pentru dezarmare, securitate și pace, cuvînt în cadrul căruia poetul Adrian Păunescu a recitat poemul „Manifest pentru sănătatea pămîntului")

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore Mărăscanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițu, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iarovici, Mircea Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Budeșteanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghe a, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42. Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 79, 17 60 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28. Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

Omagiu patriei, omagiu vieții, omagiu marilor Planetei Pămînt

Fotografii de VASILE MANECAN

Reportaj în pagina 2

Chemări mobilizatoare pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare

Ținută într-un moment în care se împliniseu trei sferturi de veac de la începerea marilor răscoale țărănești din 1907 și 20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii, Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor a dezbătut problemele privind pregătirea și desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei agricole de primăvară, stabilind, în același timp — pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a ansamblului de măsuri recent adoptate de conducerea de partid și de stat privind perfecționarea activității organizatorice, de producție și economico-financiare din agricultură — modul de acțiune pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității privind realizarea planului de stat, a înfăptuirii noii revoluții agrare în țara noastră.

În magistrala cuvîntare rostită în cadrul plenarei, secretarul general al partidului a adus un fierbinte omagiu țărănimii române, tradițiilor ei de luptă și muncă eroică pentru libertate, unitate și independență națională, pentru victoria socialismului, evocînd în cuvinte calde și emoționante evenimentele de la 1907, subliniind semnificația istorică a marii victorii a încheierii, acum două decenii, a cooperativizării agriculturii, chemînd oamenii muncii de la sate să-și valorifice din plin energiile și hărnicia în opera de înflorire a agriculturii noastre socialiste. „Îmi exprim convingerea — se spune în cuvîntare — că toți membrii Consiliului Național, toate cadrele agricole, toate consiliile de conducere, toți oamenii muncii din agricultură, fără deosebire de naționalitate, toți cooperatorii, întreaga țărănime vor acționa cu înaltă răspundere și pricepere pentru realizarea sarcinilor de mare importanță ce le revin, că anul 1982 va marca un pas important în creșterea producției agricole, în înfăptuirea revoluției agrare — parte integrantă a dezvoltării societății noastre socialiste, a înaintării spre comunism".

(Continuare în pag. 3)

ION CODRU

6 Martie 1945 — o victorie istorică a luptei maselor populare sub conducerea P.C.R.

Se împlinesc anul acesta 37 de ani de la instaurarea, la 6 Martie 1945, a primului guvern revoluționar democratic din istoria României, guvern în care clasa muncitoare avea rolul conducător. Retrăirea zilelor și nopților, a săptămînilor de înaltă tensiune revoluționară și patriotică care au precedat acest eveniment ne oferă prilejul să evocăm actul istoric de acum 37 de ani în contextul social politic al epocii și, în perspectiva timpului trecut, să-l plasăm pe coordonatele majore ale dezvoltării poporului nostru pe calea democrației și a socialismului.

Filele de început ale istoriei contemporane a României ne reamintesc, de parcă ar fi fost ieri, marile mitinguri și demonstrații de stradă desfășurate sub conducerea P.C.R. ca și de celelalte acțiuni revoluționare ale maselor : introducerea controlului muncitoresc în întreprinderi ; exproprierea marilor proprietăți moșierești, ocuparea primăriilor și prefecturilor de către mase și instaurarea în fruntea acestora a proprilor lor reprezentanți. Referindu-se la ampla mișcare populară care se rostogolea înspre Capitala țării ca un tăvălug uriaș, măturînd din calea ei toate barierele ridicate de forțele conservatoare, ziarul „Semnalul", în articolul intitulat „Mîine începe lupta hotărîtoare", scrie la 23 februarie 1945 : „Primul ministru a primit știri că din mai multe orașe de provincie vor sosi la București zeci de mii de oameni... Trenurile care au plecat spre capitală sînt ticsite". Și într-adevăr, a doua zi, la 24 februarie, pe lîngă sutele de mii de bucureșteni, în aceeași luptă s-au aflat zeci de mii de oameni ai muncii veniți din împrejurimi, între care și numeroși țărani.

Mersul victorios al poporului nostru spre cucerirea puterii din mîinile burgheziei reacționare și prin aceasta a dreptului de a-și făuri liber, de sine stătător, viitorul său socialist și comunist, strînsa legătură dintre luptele sociale și politice din țară cu eroicele bătălii purtate de armatele române pe frontu-

(Continuare în pag. 3)

GHEORGHE ȚUȚUI

„Cauza e prea importantă ca să nu ne grăbim"

— Stimate tovarășe profesor Anastasatu, v-ați născut la Corabia, ați urmat liceul la Rîmnicu Vîlcea, ați făcut facultatea la București și ați început cariera universitară la Cluj ! N-ați fost, s-ar zice, prea stabil, da ?

— E adevărat, viața m-a purtat de ici colo, dar asta a fost demult. Din 1962, cînd am dat concurs de profesor, mă aflu la București. Din 1964, sînt șef de catedră, din 1970, director al Institutului de ftiziologie. Am urmat, altfel vorbind, două linii, una spitalicească și alta didactică, și am urcat, în fiecare, treaptă cu treaptă. După 1943, anul terminării facultății, am fost preparator, asistent și șef de lucrări la Cluj, pe lîngă Leon Daniello, cel dintîi profesor de ftiziologie din medicina noastră. După o conferință la Timișoara, luată tot prin concurs, am devenit eu însumi profesor. Pe linie de spital, am fost intern prin concurs, secundar prin concurs, medic consultant, specialist și, din 1950, primar.

— Cum se zice, scurt și cuprinzător, o viață de om în cîteva rînduri. Ca unul care ați susținut, din cîte am înțeles, o sumedenie de concursuri, considerați că sistemul acesta, la care s-a mai renunțat, ar merita repus în drepturi ?

— Sistemul e, fără îndoială, cel mai obiectiv, ca o sită care cerne. Sînt pentru el, dar aș merge chiar mai departe și aș afirma că alegerea colaboratorilor ar trebui să țină mai mult seama de aprecierile șefilor de catedre. Să hotărască o comisie din cadrul catedrei, a disciplinei, iar promovarea să se facă cît mai timpuriu și, în orice caz, pe baza muncii, a unor rezultate concrete. Poate că azi, în condițiile în care numărul studenților incluși în stagiul clinic e mai mare ca oricînd, internatul și externatul sînt forme depășite, dar o selecție cît mai timpurie se impune în ideea folosirii cît mai eficiente a vîrfurilor, a elementelor mai dotate. O formație i se cere, nu-i așa, unui medic de circumscripție și alta, e sigur, unui medic cuprins în cercetare sau unui cadru didactic. Aceștia din urmă se cade să fie, ca să mă exprim așa, cu un cap deasupra.

— Care au fost maeștrii dumneavoastră ?

— Ziceam că profesorul Daniello a fost cel dintîi profesor de ftiziologie, el

(Continuare în pag. 9)

OVIDIU IOANIȚOAIA

27 în căutarea unei locomotive cu abur

(Fotoreportajul în pagina 7)

Omagiu patriei, omagiu vieţii, omagiu mamelor Planetei Pământ

Un mărţişor sub ecusonul de elită al electronicii româneşti

Intr-o intreprindere avind circa 70 la sută forţă de muncă feminină, aşa cum e I.P.R.S. Băneasa, dis-de-dimineaţă se scurg prin faţa fişelor de pontaj aproape două mii cinci sute de femei, pe care autobuzele I.T.B.-ului le lasă chiar în poarta fabricii, cale de vreo 15 kilometri din centrul Bucureştiului. Te întrebi cît de deosebită este pentru ele ziua de 1 Martie, în care am făcut reportajul de faţă, sau cea de 8 Martie, care urmează nu peste multă vreme. Intrăm într-o secţie, i se spune „2 700", sau de componente electrice pasive, şi cunoaştem cîteva operatoare, Mariana Contan, Violeta Dumitru, Elena Ghiocel (un nume, iată, parcă predestinat !), Mariana Monohoghidini, Florica Burcea, Mariana Matei sau Elena Iatrate, toate robotind atente la fabricarea ori controlul electric al condensatorilor produşi aici. Poartă toate, desigur cu o anumită mîndrie, cel puţin un mărţişor agăţat sub ecusonul reglementar, iar la fereastră, într-un pahar ori o cană cu apă se doresc privite mai multe buchetele cu ghiocei şi albăstrele. Ziua e, la urma urmei, una aproape în fel cu celelalte, deşi în aer pluteşte totuşi o atmosferă anume, legată poate de cochetăria fetelor ori de atenţia cu care băieţii, puţini aici, e drept, în general reparatori ai maşinilor la care se lucrează, se poartă în aceste zile. Am spus „fete" şi „băieţi", asta pentru că media de vîrstă, deşi a cam crescut în ultimii ani, nu trece decît puţin de 26 de ani, dar asta nu trebuie să excludă femeile mai vîrstnice, între care unele sînt de la înfiinţarea întreprinderii. Una dintre acestea este chiar Doina Didiv, de 20 de ani la I.P.R.S., acum director tehnic al unităţii. A absolvit facultatea în 1959, fiziciană ca meserie, un an a lucrat ca redactor la o editură de specialitate, dar a plecat în producţie, mai întîi la secţia Întreprinderii Electronica, din care avea să se desprindă, în 1962, unitatea de astăzi. A fost atunci, acum două decenii, ingineră din prima generaţie de „semiconductorişti" din ţara noastră, într-o vreme cînd nici nu se prea ştia la noi ce e aceea, toată fabrica avea doar cam 600 de muncitori, apoi şefă de linie tehnologică, şefă de secţie vreo 10 ani, iar acum e director tehnic, are o fetiţă, Bogdana, elevă la Liceul de informatică, a crescut, cum zice, şi îmbătrînit odată cu uzina... Aflăm că din cei în jur de 600 de oameni ai muncii care lucrau în 1962, 290 sînt şi acum în întreprindere, după două decenii, pregătindu-se pentru sărbătorirea ce va avea loc în iunie, lucru care spune mult despre stabilitatea la locul de muncă.

Tovarăşa directoare ţine mult să ne vorbească despre „echipa de oameni care lucrează la noi", specialişti pricepuţi ca inginera chimistă Liliana Staicu, şefa de linie Doina Dan, tehnologul de linie Magdalena Gheorghiţă, şefa de atelier Carmen Nan, ori pur şi simplu muncitoarele Maria Costache, Paula Ionescu, Eugenia Andrei, Viorica Martiş şi Irina Grigorescu, ultimele trei fiind şi fruntaşele pe întreprindere ale anului trecut. Alături de acestea, ca şi de altele, cu aceleaşi merite, nu se cade să uităm nici numele tovarăşelor Elena Manolescu, secretara comitetului de partid, Iustina Grigore, preşedinta comitetului sindicatului, ori Georgeta Sîrbu, preşedinta comisiei de femei din întreprindere, care se bucură şi ele de stima întregului colectiv, după prestigiul funcţiilor pe care le ocupă. „Sîntem foarte conştiente, spunea tovarăşa Doina Didiv, că de piesele, de calitatea producţiei noastre se leagă foarte strîns calitatea produselor pe care le fabrică beneficiarii noştri. Avem un program calitativ foarte accentuat, produsele noastre fiind comparabile cu cele mai bune din lume. Trebuie de asemenea să reţineţi că noi am reuşit o reducere importantă a preţului de cost (63 la sută !), chiar în condiţiile creşterii dramatice a preţurilor de cost la majoritatea materiilor prime. Prin tehnologiile noi aplicate am izbutit totuşi să reducem costurile şi să diminuăm substanţial importul. De fapt, ceea ce noi încercăm în momentul de faţă e reducerea importurilor nu numai pentru întreprinderea noastră, ci şi pentru mulţi dintre beneficiarii noştri !"

Altfel spus, o zi de producţie la I.P.R.S. Băneasa valorează circa 4 milioane de lei.

Fotografii de GHEORGHE AMUZA

DUMITRU GRAUR

Chemări mobilizatoare pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare

(Urmare din pagina 1)

Ideea de bază care străbate atit cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cit și dezbaterile din cadrul plenarei. Hotărirea adoptată, este necesitatea de a acționa cu fermitate, mobilizind toate forțele materiale și umane de care dispunem, pentru a îmbunătăți radical munca în agricultură și în celelalte sectoare legate de ea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului. În acest scop sînt scoase în evidență numeroase obiective și sarcini.

Astfel, de o importanță excepțională este folosirea integrală a suprafeței arabile de care dispunem. Aceasta presupune acțiuni energice, în toate unitățile, în vederea eliminării excesului de umiditate din sol, în vederea funcționării corespunzătoare a rețelelor de desecare și evacuare a apelor, mobilizîndu-se la aceste acțiuni toți locuitorii satelor, toate mijloacele mecanice necesare. Aceasta presupune, de asemenea, măsuri hotărîte pentru cultivarea fiecărei palme de pămînt din cîmp, a terenurilor din plantațiile de vii și pomi care se pretează la culturi arabile, a suprafețelor din incintele unităților agricole și din fermele zootehnice, a terenurilor din vetrele satelor și din curțile cetățenilor.

O condiție esențială pentru obținerea de recolte bogate o constituie folosirea semințelor din soiuri și hibrizi de mare productivitate. De aceea, s-a subliniat la plenară, este imperios necesar ca forurile de resort să acționeze hotărît pentru ca întreaga cantitate de sămînță să fie asigurată în structură stabilă și din soiurile și hibrizii zonați, astfel ca în fiecare unitate să se folosească numai semințe cu valoare productivă ridicată. În același timp, trebuie respectate cu strictețe normele la hectar stabilite prin lege, pentru a se realiza densitățile optime la fiecare cultură, precum și prevederile cu privire la amplasarea corectă a culturilor, corespunzător asolamentelor stabilite.

Probleme de cea mai mare importanță stau în fața zootehniei, sector de importanță vitală al agriculturii noastre. Realizarea obiectivelor de plan în acest sector necesită acțiuni hotărîte în vederea creșterii efectivelor la fiecare specie și a productivității animalelor, prin aplicarea tuturor măsurilor menite să transpună în viață noua concepție de creștere și exploatare a animalelor, corespunzător tradiției existente în țara noastră și ținînd seama de posibilitățile de folosire a experienței care s-a impus pe plan mondial.

Legat de zootehnie, în prim-plan apare chestiunea asigurării furajelor. Pe linia indicațiilor date consecvent și cu deosebită competență de tovarășul Nicolae Ceaușescu se impune sarcina de a însămînța cu furaje întreaga suprafață prevăzută, în cadrul căreia urmează să crească substanțial ponderea leguminoaselor, a furajelor sucul[illegible], care asigură un număr mare de unități nutritive pe unitate de suprafață, au un conținut ridicat în proteină. Pentru furajarea porcilor se prevede însămînțarea a 100 000 de hectare cu porumb destinat recoltării timpurii, știuleții rezultați urmînd a fi măcinați și introduși în hrana animalelor încă din luna august. Totodată, o atenție sporită se cere acordată îmbunătățirii producției pajiștilor naturale, precum și organizării utilizării intensive a acestora, asigurînd folosirea lor în hrana taurinelor la îngrășat, a vacilor cu lapte și a ovinelor pe toată perioada de vegetație.

Un rol important în aprovizionarea populației revine și industriei alimentare, al cărui principal obiectiv, după cum s-a subliniat la plenară, trebuie să-l constituie valorificarea superioară a materiilor prime agricole, îmbunătățirea calității produselor și diversificarea acestora. Ca și în alte sectoare economice, în industria alimentară se impune ca eforturile să fie îndreptate cu precădere în direcția reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale, în direcția creșterii productivității muncii, economisirii resurselor energetice și reducerii tuturor cheltuielilor, a prețului de cost, asigurîndu-se astfel creșterea rentabilității în fiecare unitate a acestei ramuri industriale.

Tot în vederea atingerii scopului final al tuturor măsurilor luate — buna aprovizionare cu produse agroalimentare — trebuie relevată necesitatea realizării în întregime a contractărilor și achizițiilor de produse agricole vegetale și animale. „Trebuie să fie bine înțeles — subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la plenară — că, în cadrul dezvoltării armonioase a celor două sectoare de bază ale economiei românești, industria și agricultura, schimbul de produse trebuie să se realizeze în așa fel încît industria să asigure la prețuri stabile produsele industriale necesare, inclusiv mașini agricole, produse chimice și altele, iar agricultura să asigure produsele agricole animale și vegetale necesare bunei aprovizionări a populației, tot la prețuri stabile. Aceasta reprezintă o cerință obiectivă a unei dezvoltări armonioase, fără contradicții, a societății noastre socialiste, a unor raporturi sociale stabile între oraș și sat, a întăririi alianței dintre muncitori și țărani".

Cuvîntarea secretarului general al partidului la Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor constituie un program mobilizator pentru lucrătorii din agricultura noastră, pentru toți oamenii muncii. După cum se subliniază și în hotărîrea plenarei, însuflețiți de înflăcărata chemare adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu oamenilor muncii de la sate de a-și valorifica din plin energia și hărnicia în opera de înfăptuire a obiectivelor noii revoluții agrare, de înflorire a agriculturii noastre socialiste, mecanizatorii, cooperatorii, muncitorii din unitățile agricole de stat, tehnicienii, inginerii și medicii veterinari, toți locuitorii satelor vor munci fără preget, cu înaltă răspundere, cu dăruire și sporit de abnegație pentru valorificarea deplină a potențialului de producție al pămîntului și al bazei tehnico-materiale, pentru realizarea unei producții cît mai bogate, care să asigure satisfacerea consumului populației, acoperirea altor nevoi ale economiei naționale, pentru creșterea contribuției agriculturii la progresul general al țării.

Opinia unui alegător

Nu mai am cuvinte

Zilele trecute m-am întîlnit cu un grup de studenți brașoveni și trebuie să spun că am plecat reconfortat sufletește. Generația tînără e de toată isprava, viitorul țării se află pe mîini bune, putem privi cu mare încredere acest viitor. **Prima concluzie : se gîndește liber și mai ales din ce în ce mai liber de prejudecățile inhibante care ne-au făcut nouă, la timpul nostru, atîta rău.** Se pun întrebări care atestă curiozitatea omului competent și dorința clarificării pe temeiul obiectivității, dincolo de fardul conjuncturii și mai ales cu o vizibilă cunoaștere a realității sociale a țării și cu o vie implicare în destinul acestei realități. Ascultîndu-i, îmi dădeam seama cît de datori sîntem încă noi față de tînăra generație și de cîte ori, din nefericire, ocolim, în dialogul cu ea, adevărul spus cinstit și răspicat și de cîte ori încercăm să-i facem pe tineri să înțeleagă că, obiectiv, e uneori necesar să ne facem că nu vedem adevărul sau să-l ignorăm, măcar în cazul unor ocazii cînd festivismul păgubitor ne ține cu obrajii roșii de optimism de paradă.

O întrebare privea filmul românesc de azi și neputința lui de a trece granița și raportul dintre el, așa cum este, și cronica așa-zisă de specialitate care lasă mai mereu să se înțeleagă că totul e cum nu se poate mai bine, ca și cînd România ar fi pionieră cinematografiei, nicăieri în lume nu s-ar mai face filme și nimeni n-ar ști că se poate face și film capabil să fie unanim recunoscut.

Acești oameni tineri au nevoie de sinceritatea deplină a dascălilor, de răspunsuri fără echivoc, de principii nealterate, de dialogul curat.

A doua concluzie: nevoia de dialog nu e întotdeauna susținută de exercițiul cel mai inspirat. Se vede limpede că în învățămîntul nostru, și de toate gradele, chestiunea obișnuirii elevului și studentului cu dialogul, dincolo de catedră, în spațiul ideologic propriu-zis rămîne un capitol deschis. Asta înseamnă și că profesorul nu-și depășește interesul pentru colocviul prevăzut sau pentru examenul semestrial și că dincolo de „materia de specialitate" acest dialog este, dacă nu brutal, în orice caz cu indiferență, întrerupt. O generație tînără însă, atît de aptă pentru învățămînt și, în general, cultură, produsul unei societăți care a făcut enorm pentru condiția nivelului de trai la scara unui popor, are nevoie de combustie spirituală și ea nu poate să se reducă la consumul de informație „de specialitate". Un inginer de la T.C.M., facultatea luată cu asalt în toate centrele universitare, expresie directă a procesului de industrializare intensivă, va putea fi, cu siguranță, un bun constructor de mașini și utilaje și un bun întreținător al acestora, dar el, din facultate, e cazul să iasă categoric superior, ca gîndire, față de un maistru la fel de bun poate, prin experiență, ca un inginer. Ce se cere acum, după opinia mea, este o grijă sporită față de universul spiritual al acestei generații, față de capacitatea ei de a se angaja într-o bătălie cu o conștiință superioară răspunderii stricte și imediate pentru perfecta însurubare a unui șurub, ca să zic așa. Acest univers presupune **exercițiul cunoașterii prin dialog, consolidarea demnității atitudinii prin dialog, cîștigarea curajului opțiunii prin dialog.** Dar dialogul trebuie cultivat de profesor în primul rînd, de organizația politică prin liderii ei, de societate în ansamblul ei. În primul rînd se află însă profesorul. Stîngăcia dialogului la studentul de azi, ca să mă refer la studenți doar, se va amplifica în viața socială, chestiunea opțiunii se va pune și ea atunci cu stîngăcie, în sfîrșit, demnitatea va fi și ea mai stîngace. **ACCEPTAREA SOLUȚIEI ÎMPOTRIVA EVIDENȚEI** mai înlesnită, din nefericire, lipsa deciziei favorizată etc. etc.

Rolul dialogului în viața socială devine azi din ce în ce mai hotărîtor și cu atît mai mult cu cît sîntem chemați, pe bună dreptate, să ne asumăm întreaga răspundere a destinului nostru social și politic. ...Sigur că în programul alcătuit cu atîta dăruire pentru mine, de studenți, a fost înscrisă și o vizită „în Poiană". Un decor de crăciun al copilăriei făcuse Poiana neverosimil de frumoasă. Dar eu urcam în Poiană pe vestita șosea în serpentine și tot farmecul decorului se prăbușea în mîlie de sîrturi ale asfaltului încît mîla față de biata mașină, microbuz Irannațional, era mai puternică decît bucuria.

Nu este însă vorba numai de mașina cu care urcam noi ; toate mașinile, mari și mici, autobuze O.N.T., automobile de stat și particulare, autodube etc., etc., treceau prin acest purgatoriu, și sînt sigur că suspensiile lor și cutiile lor de viteze și caroseriile lor nu puteau să nu se uzeze cu o viteză de cîteva zeci de ori sporită față de calculul inițial.

Șoferul microbuzului, un om și el tînăr, un băiat deștept și cu o experiență de viață destul de bogată, văzîndu-mă crispat de drama șoselei, intră direct și deschis în dialog cu mine :

— Nu vă puteți da seama ce pagube se produc acum și culmea ! de pe urma unei așa-zise economii cînd a fost, cu proastă zgîrcenie conjuncturală, făcută șoseaua asta. Nu vă puteți da seama ! Ca să spun așa — zice el, **nu mai am cuvinte...**

Ei bine, acest **nu mai am cuvinte** este expresia cea mai pregnantă a lipsei de exercițiu în cazul dialogului. Fără dialog nu mai ai cuvinte sau ajungi să nu mai ai cuvinte...

Dacă inginerii care au construit șoseaua erau liber exersați în ceea ce privește dialogul ar fi găsit cuvinte să spună tare : Nu e nici o economie, tovarăși, să facem repede și, chipurile, economic șoseaua asta pentru că stricîndu-se repede, va strica la rîndul ei atîtea mașini încît atunci ne va fi greu să calculăm paguba.

Repet : să cultivăm cu ambiție dialogul ca să găsim la timp cuvintele cu care să comunicăm cinstit și responsabil.

DINU SĂRARU ■

În acest număr reproduceri după lucrări ale pictorului C. RESSU

6 Martie 1945 — o victorie istorică

(Urmare din pag. 1)

rile războiului antihitlerist, evidențiază deopotrivă energiile uriașe pe care le declanșează lupta pentru o cauză măreață, ca și înalta capacitate politică și forță organizatorică a partidului comunist, mobilizatorul și conducătorul acestei uriașe ridicări populare.

Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că victoria de la 6 Martie 1945 „este rodul luptei eroice a clasei muncitoare, aliată cu țărănimea, cu intelectualitatea și celelalte categorii sociale, a luptei unite a oamenilor muncii români, maghiari, germani și de altă naționalitate, desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Român".

„Victoria de la 6 Martie — sublinia în continuare secretarul general al partidului nostru — nu a venit de la sine și nici nu a fost adusă din afară ; ea a fost cîștigată prin luptă, prin jertfe grele date de forțele revoluționare și democratice din România".

Văzut nu numai ca un moment culminant al luptelor revoluționare, de masă, declanșate de victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, instaurarea guvernului de la 6 Martie 1945 reprezintă totodată și o largă deschidere spre viitor, spre acel viitor liber și fericit pentru care Partidul Comunist Român încă de la făurirea sa militase cu o consecvență neabătută.

Raportind sarcinile noului guvern la acest viitor, dr. Petru Groza, premierul guvernului de largă concentrare democratică instaurat la 6 Martie 1945, arăta următoarele : „Vrem să dăm poporului român, chezășia unei dezvoltări libere, bazate pe deapta participare a maselor la bucuriile și îndatoririle vieții, vrem să stîrpim privilegiile provocatoare, vrem să deschidem uriașul rezervor al energiilor naționale și să asigurăm liberă circulație valorilor reale, care stau strîvite sub nedrepte așezări sociale, vrem să asigurăm statului român o certitudine ferită de jocul capricios al politicii internaționale, în care popoarele mici riscă să fie atrase și sfîrîmate..."

Privind victoria de la 6 Martie 1945 ca un moment de referință pentru hotărîrea și devotamentul cu care poporul român s-a angajat pe calea indicată de partidul comunist, putem aprecia, acum, după trecerea anilor, că marile speranțe investite atunci de masele largi populare în conducerea luptei lor de către P.C.R. au fost pe deplin justificate.

Victoria deplină și definitivă a socialismului în România, transformarea țării noastre dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară cu o industrie și o agricultură în plină dezvoltare, lichidarea oricărei exploatări și asupriri sociale sau naționale, ca și marile realizări obținute îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., sînt tot atîtea jaloane ale drumului parcurs de poporul nostru, de la stadiul de înapoiere politică și economică în care ne aflam la 6 Martie 1945, pînă la civilizația socialistă de astăzi. Evident, acest drum, nu a fost întotdeauna ușor și nici presărat numai cu succese. El a fost însă parcurs cu dirzenia, demnitatea și hotărîrea pe care ni le-a dat justețea cauzei noastre, încrederea în propriile noastre forțe și în conducerea poporului de către Partidul Comunist Român.

ȚĂRAN — ETERNITATEA

După ce, vreme de vreo cinci ani, a dat o raită prin lume, în cel mai adevărat înțeles al cuvîntului, lucrînd ca șofer pe o mașină de transporturi internaționale și străbătînd pînă în inima Asiei și pînă la capătul dintre Atlantic al Europei, Gheorghe Bercu s-a reîntors la casa părintească din Călugăreni, la rosturile de care niciodată, mărturisește, nu s-a îndepărtat cu inima, ale muncii pămîntului. Cu alte cuvinte s-a reîntors la ocupația meserie, în cultul căreia a fost crescut de tatăl lui, Stoica Bercu, care și el la rîndu-i, asemenea multora din Călugăreni, s-ar mira dacă ar mai crede cineva că, țăran numindu-se, a rămas știutor al lumii doar atît cît i s-a arătat ea din drumurile pînă la pădure sau la cîmp, pînă la moară sau la primărie și, în cazul cel mai bun, pînă la București.

Sînt sate pe care nu le știu decît satele din preajma lor.

Călugăreni nu este unul dintre acestea.

Numele lui este cunoscut de-o țară, pretutindeni acolo unde copiii învață din cartea de istorie deschisă pe pupitrul băncii de școală că, în ciuda anilor lor puțini, ei trăiesc de foarte mult timp, pretutindeni acolo unde simburele mirat și dulce al copilăriei lor se desferecă și își întinde rădăcinile în pămîntul acestei țări pe unde vrerea întîmplărilor mai vechi sau mai noi a făcut ca istoria să-și grăbească rîndurile într-o încleștare de luptă ori să-și destindă coarda arcului și să-și așeze alături săgeata în, de obicei, prea scurta durată a unei vremi de pace.

Și într-un caz și într-altul, atunci cînd inima țării și-a înclinat bătaia către unda de răcoare a Dunării, drept către sud și în calea soarelui, ea a simțit în pînza albă a luminii, ca într-un ștergar, mirosul de pîine al grîului, Călugărenii aflîndu-se întotdeauna acolo, la datorie, neașteptînd — ca să zicem așa — să i se bată cu creionul în poartă pentru a i se reaminti acea datorie despre a cărei împlinire ar putea cel mai bine să vorbească faptul că de vreo douăzeci de ani încoace producția agricolă a comunei a sporit de aproximativ zece ori iar valoarea acestei producții a ajuns astăzi la vreo sută de milioane de lei.

Dar, zicem și noi odată cu Nicolae Hader, primarul acestei comune ce se întinde în dreapta și stînga șoselei care coboară dinspre București către Giurgiu, descifrarea oricărui înțeles de statornicie și de temeinicie a vieții aici, la Călugăreni, s-ar cuveni să pornească din perspectiva ultimilor vreo douăzeci de ani, cîtă vreme mai mult de jumătate din cele 3 400 de case s-au ridicat chiar în acest răstimp, după cum și rețeaua celor vreo

20 de ani de la cooperativizarea agriculturii

Cudalbi, între două acolade ale istoriei

Comuna Cudalbi este situată undeva în cîmpia Covurluiului, dincolo de Tecuci, megieșă cu Munjina — azi Costache Negri. Izvoarele scrise, cele arheologice, cronica Cudalbilor spun că așezarea s-ar fi întemeiat în timpul domniei lui Ștefan cel Mare. Oricum, trebuie reținut că a fost de la început o așezare mare de răzeși, peste care nimeni și nimic n-a trecut, doar timpul săpînd și dăltuind tăria, puterea și înțelepciunea acelor oameni. Vechile forme de organizare, chiar ale dreptului obișnuielnic răzășesc au rămas la cudălbeni pînă în zilele noastre, stingîndu-se în urmă cu aproape două decenii.

Avînd o moșie întinsă, cu pămînt mănos, ca pentru miile de suflete care trăiau de pe urma lui, cudălbenii se asociau în familie, prin înțelegeri, pe bază de reciprocitate — dar mai presus de toate în cinste ! — pentru a munci în cîmp. Ceea ce numim noi azi campanie agricolă, fie ea de primăvară, de întreținere a culturilor sau de recoltat, nu l-a prins pe cudălbeni niciodată șezînd pe cuptor, cu bucatele în cîmp. Era o chestiune de demnitate țărănească, izvorîtă din datoria sfîntă a muncii pămîntului, de a nu fi în urma celorlalți, de a nu pierde nici o boabă din pîinea casei, a familiei, a întregii obști !

...Îmi amintesc că nenea Matei, unul din miile de cudălbeni, vecin cu noi, avea pe lîngă cele cîteva hectare de pămînt și o gospodărie, ca atîția alții, cu o ogradă mare plină cu păsări, un ocol care-i asigura furaje proaspete pînă toamna tîrziu și o grădină în care bătrînul, moș Grigore, mai greoi, mai vlăguit de ani și de muncă, o ținea verde pînă cădea prima brumă, cărînd apă cu găleata, îndepărtînd buruiana din tablele cu ceapă, roșii, usturoi, varză, cartofi.

Nenea Matei pleca cu ai săi de cu noapte „la deal" și se întorcea după apusul soarelui. Eram pe atunci copii, pînă la zece ani aveam în grijă animalele, după aceasta deveneam apți pentru alte munci, pentru prășit, secerat, cules fasolea. Dar pentru cîte nu eram noi buni, spuneau provocatori părinții ? ! Și ne puneau la treabă ! Noi deci, cei după zece ani, luam sapa de coadă și alături de cei mari ne încingeam la prășit, pe rîndurile de porumb în arșița soarelui, potolindu-ne din cînd în cînd setea, din apa călduță pe care nici bota, nici ulciorul nu reușeau să-i țină răcoarea fîntînii... Cînd plecam seara, unii dintre noi, mergeam în căruță, mînînd boii sau vacile de la jug. Aceștia erau cei care se ținuseră la prășit alături de bătrîni. Ceilalți copii, care mergeau pe jos, pe lîngă căruță, erau „însemnați", ei trăseseră cam mult la umbră în cursul zilei...

Dar să mă întorc la nenea Matei și

PATRIEI ROMÂNE

30 de unități comerciale și de prestări servicii dintre care o bună parte se întind astăzi într-un pui de pădure rămas în incinta comunei pentru a ajunge prin străduțele localnicilor un parc în deplinătatea cuvîntului, cu alei în marginea cărora, la rînd cu magazinele, se află localul poștei celei noi și, mai încolo, clădirile liceului și ale celor două internate. Chiar vatra satului s-a strămutat, în acest răstimp, îndepărtîndu-se de Neajlov și înaintînd, casă cu casă, către intersecția cu drumul ce duce spre satele Brănișteni și Singureni, unde potrivit schiței de sistematizare se va afla centrul acestei comune bogate și prospere care niciodată, precum ne spune primarul Nicolae Haler,

nu s-a grăbit să ceară „bani de la județ", primăria avîndu-și bugetul ei după cum și-l au pe ai lor, sigur și plin, toate instituțiile și întreprinderile de pe raza comunei, și în primul rînd C.A.P.-ul în cadrul căruia lucrează peste 1 000 de oameni, adică nu mai puțini decît lucrau în 1962, în anul cînd la Călugăreni, ca în întreaga țară, se încheia acțiunea de colectivizare a agriculturii.

În această statornicie a oamenilor și a muncii lor, în această echilibrare cuminte a cumpenelor vieții, care a îngăduit comunei să trimită vreo 500 de oameni către muncile industriei dar să-și păstreze, în același timp, oamenii care-i sînt necesari pentru lucrul pămîntului, fără îndoială că se va cuveni să aflăm și o lămurire a felului cum această comună vrednică și vestită din Cîmpia Română a știut să-și lege destinul de lucrarea rodnică a țării întregi, într-o istorie nouă și în pacea care singură a adus și aduce liniștea și bucuria facerii plinii.

DUMITRU ELIADE

Fotografii de VASILE MĂNECAN

prin el, la alte biografii comune cu a sa. Toată familia-i trăia de pe urma pămîntului. Îmi amintesc că spre toamnă încărca cîte o căruță cu orz sau cu grîu, se ducea la Ulmbrărești la tîrg și se întorcea de acolo cu două perechi de ghete pentru prietenii mei. Mai făcea apoi un drum, pentru a cumpăra cele cîteva cărți, cerneală, creioane și mai ales penițe pentru tocurile noastre din lemn, cu care ne caligrafiam lecțiile, penițele fiind pe atunci un mare lux. Cît de elegante ne erau genților din carton sau din placaj, cu care mergeam la școală, în fața traistelor din țesătură de casă ! Avea nenea Matei pămînt, gospodărie mare, dar casa tot goală îi era. Îmi amintesc că nu prea primea pe nimeni înăuntru, ci doar te ținea pe prispă afară, pentru a nu se ști că pereții îi erau goi. Era greu însă, că după o trudă de o viață, să aibă oameni, atunci, prin anii '50, ceea ce se cheamă azi casă mobilată. Sărăcia nu fusese eradicată, iar nevoile de tot felul, amplificate de războiu, de secetа din '47 erau, cum spuneau ai mei, la coarda casei... Cudălbenii mergeau vara la cîmp în picioarele goale pe pămîntul încins, iar alții mai cu „stare" purtau gumari, un soi de galoși din zilele noastre. Cînd venea iarna mulți colegi de ai mei veneau la școală în opinci, iar cei care nu le aveau, lipseau, neavînd cu ce se încălța.

...Peste cîțiva ani, venind în vacanță la bunici, mă aflam de acum la orfelinatul din Galați sau, mai tîrziu, la o școală profesională din Brașov, l-am găsit pe nenea Matei, ca și pe alți cudălbeni frămîntați de grija pămîntului care, prin asociere, era de acum al cooperativei, condusă însă de unul care nu prea muncise în viața lui și care își dădea aere de vătaf. Apoi, nenea Matei, alții ca el au ajuns să fie socotiți ca oameni avuți, cerul știe de ce și ce fel de avuție stăpîniseră ! ? Atunci l-am văzut prima oară lăsînd ceva în părăstre : fîntîna din fața porții. N-a mai curățat-o, nu i-a mai făcut găzdurile, nu l-a mai uns roata. De ce, mă întrebam, nenea Matei nu repară fîntîna, de ce lasă hambarul în paragină ? De ce și alții fac la fel ca el ? O lume se schimba, oamenii parcă-și ieșeau din rost deși mai tîrziu aveau să înțeleagă noua lor calitate, dar în acest proces se abandonau și unele tradiții, unele valori de permanență ale satului, dragostea de pămînt, hărnicia. În satul meu S.M.T.-ul, atunci înființat, făcuse cîteva fîntîni din beton, la cooperativă se amenajaseră cîteva hambare și patule model, iar caii începuseră să fie sacrificați pentru că intraseră în arenă kadeurile... Începea să pătrundă în capul oamenilor o idee nefastă, anume că ei nu vor mai face nimic, că totul vor lucra mașinile și că societatea se va alinia în spatele unui mare pătrunjel.

...Parcă-l văd și azi pe bunicul meu, cel din partea tatei care, după ce n-a mai avut cai, a refuzat să înstrăineze căruța, cu credința ancestrală că omul care lucrează pămîntul are nevoie și de animale și de atelaje. Și nu se înșela, dar el n-a mai apucat să vadă cum, în acești ani, satul se întoarce către valorile sale dintotdeauna, avînd cîștigul revoluției de partea sa. Trudiseră din greu, dornici să aibă pămînt pe care să-l muncească toată viața, cudălbenii își fringeau convingerile în două. Încă din secolul trecut, după Războiul de Independență s-au îngrijit ca pentru pomenirea lor, cînd n-or mai fi, să aibă lăcașe sfinte, așa cum era timpul, iar pentru copiii lor, cu înțeleaptă cugetare că nu se poate să nu vină un timp mai luminos, au ridicat trei școli, chiar dacă vedeau că astfel se împuținează brațele de muncă în toiul verii sau al toamnei.

...La cîrma celor patru gospodării colective cîte erau la început în Cudalbi, s-au perindat, e drept și oameni neînsemnați, fără prestigiu gospodăresc, impuși după criterii dogmatice, potrivit cărora cel care n-a agonisit nimic într-o viață de om, ar fi și cel mai bun gospodar. Eroarea se îndrepta, vrednicii satului hrecind, unul cîte unul, să conducă obștea. Revoluția măturase definitiv sărăcia, înapoierea, frica de zîna de mîine. Electrificarea comunei, becul din casă și de pe uliță au întărit încrederea în viață, în socialism, iar plecarea noastră, a copiilor, în grupuri tot mai mari la școlile de la oraș a convins că noua societate era tocmai raza de lumină, întîrziată nădejdea cudălbenilor în viitor.

Cu ce gînduri să fi părăsit nenea Matei satul, urmîndu-și feciorii în marele oraș dunărean, n-am aflat nici pînă azi. Pe locul vechii lui gospodării se află acum o alta mai mică, cochetă, dar fără grădină, fără hambar, fără fîntînă. Cîteva palme de pămînt tot ar fi însă pentru nevoile casei ! Dar gospodarul, se vede, preferă chioșcul de legume și fructe din piața comunei !

O panglică de asfalt străbate Cudalbii, pentru ca autobuzele de la Galați sau de la Tecuci să vină de mai multe ori pe zi, cu prieteni și consăteni de-ai mei, care azi sînt siderurgiști, navaliști, constructori. În centrul comunei, ca o prefață a viitorului oraș agrar și industrial, au apărut un elegant cămin cultural, cîteva blocuri de locuit, magazine și o școală cu laboratoare. Gîndul mă poartă însă și la foștii mei dascăli, mulți proveniți de la vechea școală normală, oameni care s-au legat și s-au stabilit în comună. Ei erau în respectul tuturor, nici înainte nu li se spunea, și nici azi nu li se spune, decît domnul învățător. Iată însă că unii profesori de azi, mai moderni, alții mai superficiali, fac orele de clasă între două autobaze, uitînd că ei înșiși, cei mai mulți, sînt de la țară, că au datorii față de sat.

...Unul din prietenii mei, băiatul mai mic al lui nenea Matei, după facultate s-a statornicit cu familia într-o așezare de pe malul Siretului, devotîndu-se satului, oamenilor cărora, îmi mărturisea, le datorează devenirea sa. Iată de ce mă întorc cu gîndul la vatra de unde mă trag. Acolo, gustul plinii este ca și acum două decenii și nu cred că se va schimba vreodată ! Acolo trebuie să răspund judecății celor care nu mai sînt, dar în fața cărora trebuie să vin deschis și pregătit a le da seamă, dacă n-am trădat încrederea lor, dacă nu m-am făcut, rătăcitor aiurea prin lume și prin viață.

AL. CRIHANĂ

ŢĂRANII LUI RESSU

Avem bucuria la Galeria Naţională de o expoziţie retrospectivă Camil Ressu aşteptată cu prilejul centenarului de acum doi ani, împlinită la două decenii de la săvîrşirea din viaţă a pictorului. Este un eveniment în viaţa spirituală a ţării. Ne vorbeşte un clasic al sufletului românesc cu tăria şoaptei de geniu pe calea cea mai nevinovată care are şansele de a fi luată în seamă atunci cînd harul şi-a găsit omul de-a-l constrînge să se întrupeze în culoare sau cuvînt, fără să-i pustiască nesfîrşirea.

Ressu face parte din generaţia de orientare profund naţională care se pleacă asupra dimensiunilor ancestrale spirituale tăinuite de satul românesc. Este epoca **Semănătorului,** marcată de geniul lui Nicolae Iorga, care a pregătit Unirea tuturor Românilor în hotarele lor firesti, întîmplată la 1918, pe jertfele de la Oituz şi Mărăşeşti ale satului românesc, ale căruţ virtuţi spirituale fuseseră candelă aprinsă a celor mai luminate minţi române de la jertfa lui Tudor Vladimirescu încoace. Înrudirea lui Ressu cu Octavian Goga, bunăoară, amîndoi plecaţi prin capodopere asupra ţăranilor, a cosaşilor, a existenţei de toate zilele a satului românesc în curăţia lui, în ceea ce este veşnic viu în această matcă fără de veac a satului, urzit cosmic în jurul turlei din inima cimitirului, în jurul prunculul din braţele mamei, în jurul privirii acesteia milostive a mamelor noastre, a austerităţii portului acestuia arhaic şi patriarhal în toată simplitatea lui.

Căci satul vorbeşte peste vreme înainte de toate cu putere copleşitoare, ţăranii sînt cei care emană forţă în lucrarea acestui pictor care rămîne.

Născut la Galaţi în ianuarie 1880, din părinţii Constantin şi Maria Ressu. Cînd avea 16 ani, tatăl său, de profesie magistrat, moare, iar viitorul pictor va veni la Bucureşti pentru scurt timp, apoi la Iaşi, unde va urma şcoala de Belle Arte. Cînd împlinea 22 de ani, pleacă la München, ca şi Luchian, odinioară, spre Paris, unde rămîne cinci ani hotărîtori pentru destinul său. Întors acasă în anul răscoalelor ţărăneşti, înzestrarea profundă şi măiestria însuşită pe măsura vocaţiei îl vor îndrepta spre lumea pe care o cunoştea de demult, cea a satului românesc, a omului simplu de la ţară, vieţuind un spaţiu spiritualizat prin veacuri de suferinţi devenite frumuseţe.

Într-un sat, la Vlaici pe Argeş, din 1909 pînă în 1913, vară de vară, patru ani la rînd, îşi descoperă lumea pentru care părea a fi născut să o exprime. Aici apar aceste capodopere legate de sat, numite **O înmormîntare la ţară, Peisaj de seară la Vlaici, În Recolegere, Ţărănci din Vlaici, Liniştе pioasă, Ciobani din Vlaici, Semănători** şi atîtea peisaje asupra cărora vom reveni.

Iată această **Înmormîntare la ţară,** cea mai întinsă lucrare, ca dimensiuni, a lui Ressu. Este toată tradiţia bimilenară a poporului nostru aici. Procesiunea este a unui popor venind de departe, care îşi continuă drumul în zarea viitorului. Faţă de moarte, atitudinea omului faţă de acest ceas este cea care vorbeşte aici.

Natura este proaspătă ca în ceas de sărbătoare. Pămîntul semănat şi înverzit, totul este în ordinea cea roditoare. Cei care pleacă a lăsat în urmă totul în ordine şi neprihană. Se vede casa albă în depărtare, pămîntul lucrat de mîna lui şi toată suflarea satului ducîndu-l pe un frate al lor. De fapt nu-l poartă spre undeva, ca ei să se întoarcă în mersul lor mai degrabă transpare drumul în care vii şi cei duşi sînt pelerini laolaltă. Este cuprins satul în ceasul înalt, solemn, cînd la de ştire fiecare de o povară insuportabilă de sine ce o poartă şi îl poartă, propria lui moarte, care, iată, în ceasul hotărîtor, cînd se va întîmpla, ţi-o duc alţii pe umeri, este dusă de ceilalţi, de toată suflarea.

Această solidaritate uriaşă a satului face ca greul personal să-şi poată desfăşura sub ochii celorlalţi dimensiunea spirituală. Pentru că există această solidaritate, pentru că este cu putinţă ca oamenii să-şi poarte greul unul altuia, poate lua proporţii, un astfel de eveniment devine ceas înalt de preţuire în care se poate străvedea adîncul spiritual al unui popor.

Ei au pornit, sătenii, cu un mort în spate, spre cimitir — acesta-i începutul lucrării, dar pe drum, ieşind din sat, printre holde şi ierburi şi ciocîrlii, se întîmplă o creştere fabuloasă, o transfigurare a întregii comunităţi, ceva începe să vorbească, încep să se audă tării şi frumuseţi nebănuite, se extinde timpul, este atinsă de o altă dimensiune, spaţiul devine topos, creşte şi el şi odată cu acestea este smuls din sufletul zugravului tot ce are el mai tăinuit, acel son imnic, fapsodic, care cuprinde şi înalţă toată făptura. Este deşteptată în sufletul omului acea dorinţă devenită putinţă, ca în sufletul lui Michelangelo care cerea un munte că să-şi întruchipeze sufletul crescut uriaş, căruia nu-i mai ajung uneltele şi măsurile lumii, cînd încep să ardă toate din dor de întrupare.

Ressu, sînt sigur, nu ştia încotro se îndreaptă cu această lucrare care ia proporţii de epopee naţională, odată cu trecerea vremii, în ochii urmaşilor.

S-a declanşat în sufletul acestui zugrav, acolo, în sat, la cei treizeci şi ceva de ani împliniţi, aflat la ceasul sfînt al mărturisirii, ceea ce este melosul ascuns al celor mai bune întruchipări ale sale, toate legate de satul românesc.

I-ar fi trebuit poate spaţiu mult mai mult ca să poată cuprinde ceea ce s-a deşteptat în inima lui odată cu pătrunderea sa cutezătoare în acel temenos, în acea regiune sacră şi adesea impenetrabilă a întrebărilor ultime pe care mulţi le ocolesc. Căci asta trebuia lămurit odată, ce se întîmplă, cum trăieşte poporul nostru, cum rezolvă el această cea mai tulburătoare întrebare legată de moarte. L-au luat pe umeri bărbaţii voinici ai satului şi au pornit şi pe drum, la o cotitură de unde se poate vedea satul rămas în urmă, se surprind pe ei înşişi uşuraţi, svintaţi de lacrimi, se văd îmbrăcaţi curat în veşmînt alb de sărbători, în straiele de cununie, aşa cum se împodobesc ei rar, la marile praznice ale anului. Vin de departe, au fost vămuiţi de atîtea frumuseţi, norii albi i-au condus pe cale şi zările acestea cutremurătoare, unduind de rodnicie ale satului românesc. Deodată s-au pomenit pe drum, trei cîte trei, strînşi laolaltă, cei din faţă cu braţele vînjoase stringînd ruda de lemn a prapurilor ce se scurg afară din pînză în dimensiunea uranicului : după puternicia lor, a prapurilor în bordo închis, cu inscripţiile sacrale ale tradiţiei în care singeră simbolul iubirii, ochiul cade pe pămînt, unde fumegă albastru, cu un zvîcnet de clocîrlie cît un pumn de har împletită în trei, rădăcina cu jarul pe care se mistuie înmiresmarea de tămîie. Ea, această mireasmă ridicată din pulberea drumului, este cea care hrăneşte din rădăcini procesiunea cu amurgul jertfelor şi al luminii vechilor sanctuare, ea curăţă locul, alungă duhurile, este prodromică, înmiresmează calea fericind-o pentru călătoria de acum a sufletului. Ressu l-a cunoscut pe Millet în anii săi de studii în Franţa, a ştiut cît de important este fiecare gest în lumea ţărănească vieţuind în puterea ritualului.

Pentru ca lucrurile să vorbească, pentru ca opera de artă să învie, să atingă sufletul, să învie pe perete, trebuie aduse acele amănunte ale inimii, acele pietre de poticnire ce saltă întregul în spirit. O lucrare ca aceasta, legată de ceasul cel mai teribil de vieţuire şi al neamului românesc, asupra căruia s-a născut Mioriţa la urma urmei, trebuia cu foarte multă grijă înarmat, înzăuat cu toate puterile şi mărturiile arhaice, ca întregul să poată deveni răscolitor de conştiinţe.

Ochiul cade apoi pe cartea închisă deasupra fumului de pe jertfelnicul de tămîie, cartea închisă semnificînd viaţa încheiată sub peceţi, ea de fapt fiind mormîntul spre care se îndreaptă tot satul. Ea este cuibul vulturului, cartea care a înscris în urncle, în scripturile ei viaţa omului, ea este mormîntul, singurul care poate încape vieţuirea nepieritoare a omului, **din care va fi strigat din cuvînt la viaţă.** Cartea vieţii s-a închis şi pecetluit. Dealtfel, căciula pe singurul creştet acoperit, al Păstorului satului, semnifică acelaşi gînd ce-l emană cartea de sub peceţi.

Iar de la dreptunghiul cărţii şi al căciulii închise, lunecă privirea în văzduh şi odată cu părăsirea zării pămîntului, exact pe linia orizontului de unde încep frămîntările norilor, transpare hexagonul violet, uşor ca fulgul, al sarcofagului propriu-zis, devenit piatră preţioasă. Oamenii nu duc pe umeri un mort, ci o nestemată deşertată de moarte.

Acest ametist violet simbolizează suferinţa, ispăşire este veşmîntul de prohod al ceasului ispăşitor. Cel dus are puterea expiatorie, în virtutea simbolului ce-l poartă încrustat peste osemintele sale al Crucificatului acelui stauros arhaic ce brăzdează ţintirimele geto-dacilor de două milenii, din epoca martirilor şi catacombelor, pînă astăzi.

De pe rana acestei biruinţi privirea se roteşte pe linia de aur a pinzei şi de la vinerea suferinţei se luminează de sărbătoare, transpar zorii redeveniri întruchipaţi în făptura cea mai zguduitoare a întregului tablou care este cea a maicii, singura femeie de aici, văduva rămasă după cel plecat, care duce greul simbolic al istoriei neamului nostru.

În redarea acestei făpturi, transpare puterea de transfigurare a artistului fără de care opera de artă nu poate fiinţa, transfigurare în sensul de metamorfoză, cînd dă năvală lumina albă cu zăpada, neprihănirea taborică, semnul slavei viitoare legată de escaton de sfîrşit de veac. Procesiunea de aici vine din trecut, creşte dinspre ăst spre cosmos, spre viitor, spre zorii resurecţionali ai golului mormînt, al giulgiului alb ca zăpada. Acestui convoi ce vine din trecut, femeia pare adăugată ca o străină, devenind astfel, pe măsură ce procesiunea lua dimensiunile reale, simbolice. Centrul, centrul, tradlînd lumină nu-i soarele, nici ziua, ci albul neprihănit al uriaşei năfrămi ce înfăşoară ca o catapeteasmă, ca faţa de masă imensă peste osemintele înfăţişării. Peste făptura istovită de suferinţă a văduvei, peste trupşorul ei uscat de lacrimi şi austeritate, peste pustia văduviei pogoară lumina neapropiată, inimaginabilă, se vede, se simte, se pînăe precum degetele celui ieşit din minţi, se pînăe roată şi iată într-adevăr este ca întocmai îmvrednicită de straiul de nuntă, acea maramă tăinuită în lada de zestre pe care a purtat-o ,atunci cînd mirele ei, omul ei, i-a strămutat zilele din veghea părinţilor la icoana viitorilor ei prunci aduşi pe lume în suferinţi şi privegheri pe vatra focului. Acea năframă de nuntă în care s-a văzut mireasă impodobită cu ani în urmă o înfăşoară acum iarăşi, cu toată slava ei în care stăruie o stranie bucurie şi mireasmă şi ceva în plus, ţesut de mîna înlăcrimată a mumei sale pe nerăbdarea copilei, este acum mai uriaş şi neîncăpător şi parcă mai înzăpezit, mai rece, mai străbătut de suflet, dar este acelaşi numai florile stinse de pe margini în triade s-au mai potolit, aproape s-au cuprins de albul ce le-a cotropit, încît toată broboada a devenit o nesfîrşire a neprihănirii care simte ea prima oară că ar fi vrednică să o poarte. Căci un astfel de straI nu-i stă bine oricui, nu se cuvine să-l poarte omul oricînd. Dar acum e Ceasul, de acum e vremea potrivită, se vede că a sosit anume şi pentru ea ceasul nuntii aceleia de care ştia din măicuţă bătrînă cu briul de lînă, din cîntările vechi de prohoade nesfîrşite ce le ştia mereu altora menite, dar astăzi întîi este tocmai ea ce se simte atrasă, cuprinsă, înfăşată de acea răceală ademenitoare, de acel suflu uriaş ce se străvede de dincolo de fulgere şi furtuni ce licăre peste holde în fiorul vîntului în zori ce mină norii şi înspăimîntă noaptea, turmele, ce face să se reverse ploile şi peste buni şi peste răi, se simte intrată într-o altă ogradă, în alt ocol decît cel al nunţii dintîi, decît în pridvorul omului ei, într-o altă horă uriaşă în ţara fără margini este cuprinsă de acea slavă de la-nceput de lume nedată omului să o poarte, dar iată de acum pe umbrele ei simte fiorul acelei neprihăniri, acelei doxologii cosmice, a acelei slăvi a Părintelui Luminilor a Logosului ce o ia în ocrotirea directă a lui oscmintele acestea pustii văduvia ei săracă este copleşită de slava îngerească. Acest chip al văduvei însoţind copîrşeul bărbatului ei este poate cea mai realizată întrupare din toată moştenirea lui Ressu pentru că aici asupra acestei făpturi se pun întrebările ultime, nu multe cum ar spune Parsifal, dar cele mai zguduitoare în ce ne priveşte pe noi, oamenii.

Eroul acestei epopei este văduva, este acest triunghi picurat cu garoafe singerii triadice pe veşmîntul de nuntă. Ceilalţi împlinesc ritualul dar ea poartă nemijlocit povara desăvîrşirii lui, ritual fără de care făptura de sine nu-şi poate descifra măreţia durerii şi a izbăvirii.

IOAN ALEXANDRU

În exclusivitate pentru revista „Flacăra"

Un regat pentru o locomotivă românească

27 de englezi în căutarea unei locomotive cu abur

Săptămîna trecută, un grup de 27 de englezi au venit în țara noastră ca să-și petreacă week-end-ul. Întregul traseu, întreaga excursie a fost organizată de către A.C.R. în colaborare cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

La sfîrșitul celor două zile, cu ajutorul ingineruluí Dan Zătreanu din cadrul M.T.Tc.-ului — conducătorul și ghidul excursiei — împreună cu economistul Marcel Crăciunescu de la A.C.R. am stat de vorbă cu **Bill Alborough**, șeful grupului de turiști englezi.

— De la început, ne-a spus domnul Bill Alborough, vă precizez că vin în România cu foarte mare plăcere. Este pentru a patra oară cînd mă aflu în țara dumneavoastră. În această excursie de două zile am căutat să aflăm noutăți legate de locomotivele românești cu abur. Vreau să vă spun că sînt investit în funcția de tour-director la clubul T.E.F.S. (To Europa For Steam) care numără în Anglia peste 1 700 de membri iar în toată lumea cîteva sute de mii de adepți. Cu ce se ocupă în linii mari clubul ? În primul rînd cu depistarea și cu studiul diferitelor tipuri de locomotive cu abur. Apoi cu conservarea acestora. Cred că unul din cele mai importante lucruri care trezește interesul la prima vedere este stabilirea atît în Europa cît și în toată lumea a diferitelor trasee turistice, de mare frumusețe și pitoresc, în care să fie introduse locomotivele cu abur.

— Trebuie să înțelegem că ne reîntoarcem la bunicile locomotivelor de astăzi ?

— Nicidecum. Progresul și noul își continuă drumul. Dar nu trebuie să uităm, cum ați spus, de bătrînele locomotive cu abur. Ele au existat, există și vor exista. După cum se știe, în Anglia, din 1968 nu mai sînt în circulație locomotive cu abur. Dar în ultimii ani, prin acest club al nostru s-au reintrodus peste 600 de locomotive cu abur, de diferite tipuri și din mai multe țări, pe 15 linii turistice. Acest fapt nu înseamnă că ne reîntoarcem în totalitate la ele. Anul trecut s-au împlinit 150 de ani de la nașterea, o-o numim așa, a primei locomotive. În Anglia în diferite excursii și la muzee de locomotive s-au înregistrat, într-o singură zi, peste 250 000 de turiști. Este o cifră fantastică ce demonstrează că oamenii n-au uitat de minunea, să-i spunem așa, a secolului trecut.

— Să revenim la excursia făcută în România.

— Eu personal cunosc foarte bine România. Îmi place cînd sînt considerat, de multă lume de aici : „un prieten al României". Am mai fost încă de trei ori și atunci am stat foarte mult. La vară mă reîntorc cu un grup foarte mare de turiști englezi și austrieci. Desigur, ați ghicit, tot pentru locomotive. Locomotivele românești, fabricate în urmă cu mulți ani la Reșița, sînt personale. La vechea locomotivă, cea de tip englezesc, nemțesc sau suedez, românii au modificat în mod esențial anumite lucruri pe care noi le considerăm foarte importante. Dacă cele amintite funcționează cu combustibil solid sau numai lichid, cele românești pot funcționa, pe același tip, cu amîndouă felurile de combustibil. Să nu uităm că întreaga lume se află într-o mare criză energetică. Ei bine, locomotivele românești folosesc în mare parte combustibilul inferior. Este iar o realizare. După cum vedeți, acest club al nostru nu este numai un hobby. El este, fără să folosesc cuvinte mari, ancorat în realitate. Locomotivele românești au fost sînt și vor rămîne unele din cele mai bune din lume. De aceea noi venim să le vedem. Este o mare bucurie pentru noi să fotografiem, să le filmăm și chiar, cum ați văzut, să le înregistrăm toate zgomotele. Cele de plecare, cele de mers, cele de frînare, oftatul motorului și bucuria mersului. Mulți din cei care au venit acum, de fapt s-au reîntors în România. Alții au venit pentru prima dată. Ne place foarte mult. Ospitalitatea, căldura, prietenia sînt lucruri care caracterizează poporul român. Cunosc foarte bine Ardealul — Sighișoara, Sibiul și Alba Iulia, Apoi Oravița, Anina, Reșița și litoralul. În aceste zile noi am văzut cîte ceva din Moldova. La vară ne vom duce în Maramureș și Bucovina. În hărțile noastre turistice am inclus multe trasee din România în care se vor face excursii cu locomotive cu abur. Sînt foarte multe lucruri pitorești, spectaculoase și de mare interes turistic. Și ar mai fi un lucru. În Anglia au loc, foarte des, tot felul de manifestări românești. Ne-am gîndit ca la aceste prezențe românești să fie prezente și cîteva locomotive românești. În acest sens avem promisiunea și în cel mai scurt timp, din cîte sîntem informați, se vor perfecta și formele pentru cumpărarea de către clubul nostru a unor tipuri de locomotive din România. Și parafrazîndu-l pe Shakespeare vă noi spune : „Sîntem gata să dăm un regat pentru o locomotivă românească". Acest lucru ne-ar ajuta foarte mult în ceea ce dorim noi să facem : România să fie cît mai mult cunoscută în lume. Este o țară și un popor care merită acest lucru. Așteptăm cît mai curînd ca o locomotivă cu abur să pufăie în Anglia.

— Bill Alborough, vă mulțumim foarte mult. Vă așteptăm din nou în România.

— Desigur, ne revedem la vară. Pînă atunci să știți că locomotivele cu abur nu și-au trăit întreaga lor viață. Nu trebuie, furați de viteză și de progres, să le uităm, să le neglijăm și chiar să le distrugem

S. OTOPEANU ■

Die Lokomotiven Rumäniens

The Locomotives of ROUMANIA

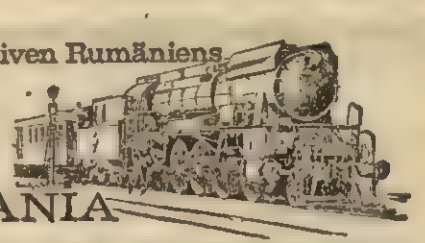

by Tony Orgeck

Deviza profesorului Agrippa Ionescu:

„Să știi bine ce faci și să faci bine ce știi!“

„La ora la care revista noastră se pregătește de tipar, aflăm cu emoție că profesorul Agrippa Ionescu a realizat cea de a doua replantare de antebraț, executată tot sub microscop. Vom reveni cu povestea pe cît de tulburătoare pe atît de adevărată a acestei noi intervenții chirurgicale, a cărei „eroină“ a fost o tînără de 32 de ani, Elisabeta Călin din comuna Vidra, lucrătoare la C.A.T.C. Jilava“.

(„Flacăra“ din 26 februarie)

De afară, adică din strada Arhitect Mincu, clădirea de la numărul 7 pare mai degrabă un cămin studențesc. Nu e. Se află aici Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie, singurul din țară. Mai există secții, la Brașov și Galați, cu 60 și, respectiv, 25 de paturi, dar spitale nu, acesta e singurul. El are 151 de paturi și, azi, 157 de bolnavi. De regulă, voi fi informat, sînt mai mulți, chiar și 170, dar e sfîrșit de săptămînă și numărul ieșirilor e mai mare. E lesne de înțeles că, așa stînd lucrurile, aici vin pacienți de peste tot, cazurile cele mai grave, accidente de circulație, arsuri, malformații congenitale, traumatisme deschise etc. Spitalul acesta înseamnă, în ce tratează el, cel mai adesea cu bisturiul, competența cea mai înaltă. Ce nu se rezolvă aici și, vai, mai sînt și astfel de necazuri, nu se rezolvă nicăieri, clinica în care mă găsesc e, dacă vreți, o ultimă instanță.

Între două operații, una care tocmai s-a încheiat, alta care tocmai stă să înceapă, profesorul Agrippa Ionescu pare destins. Cazuri disperate ? !, se miră, nu, orice caz complicat devine banal dacă e bine făcut. Un chirurg, continuă, după care trebuie să repari, nu-i chirurg, e altceva. Nu spune ce, dar înțeleg. Sună telefonul, profesorul își aranjează, dacă pricep bine, o partidă de șah, îmi place șahul, rela, mă calmează. Îl privesc. Are 56 de ani, dar arată de 43. Îi spun asta și ride. Am mai auzit povestea asta, zice, iar explicația constă, cred, în muncă. Iată, în ianuarie, am făcut 56 de operații. Între care una, prima replantare de antebraț, a durat 12 ore. Nicolae Dragoș, cel căruia i-am pus mîna la loc, m-a vizitat ieri. Merge bine, nu mai are mult și se întoarce la lucru.

În drum spre rezerva Elisabetei Călin, parcurgem cîteva saloane. Saloane și coridoare, căci paturile se înghesuie pînă și aici. Vizita, o spun deschis, mă tulburâ, sînt atîtea drame pe lume și nu le știm. Profesorul însă le știe. Bolnavilor le zice pe nume și, din mers, dă indicații. Vorbe puține, sfîrșite. Aici facem așa, aici facem pe dincolo, aici operăm, aici mai așteptăm, bolnavii îl privesc cu încredere și recunoștință, iar profesorul găsește, pentru fiecare, un cuvînt, cel mai potrivit. Îl auzim, lasă, lasă, Fănele, greul a trecut, mai ai puțin și mergi acasă, iar în ochii celui îmbărbătat, copil de 10 ani, mijesc lacrimi. Fănel e, înțeleg, dat în grija vecinului de pat care îl e, după expresia profesorului, tutore vremelnic. Numărul cadrelor fiind insuficient, noaptea, de pildă, există o singură soră pe etaj, bolnavii se ajută între ei cum și cît pot, iar repartizarea lor în saloane ține cont, între alte argumente, și de ideea întrajutorării. Cu copiii chestiunea e încă și mai complicată. Ei sînt, cum ziceam, răspîndiți printre adulți, normal ar fi să aibă o secție a lor, dar spațiul e cel care e, insuficient și el, iar situația nu tocmai bună.

Ajungem la Elisabeta Călin. Profesorul studiază rana și-o roagă pe femeie, mamă a 4 copii, să încerce să miște degetele. Gata, gata, sare ca arsă, m-am lămurit, e bine. Elisabeta Călin, de fel din satul Crețești, comuna Vidra, n-arată rău. N-o doare, practic, nimic, dar nu poate uita cum era să rămînă fără mînă. Vorbește rar, de parc-ar chema cuvintele de departe, de foarte departe, dintr-o întîmplare care n-a fost, decît pînă la un punct, a ei. Am dat drumul la mașină, zice, după care, fără să-mi dau seama, am umblat după un

cauciuc. Cuțitul mi-a tăiat-o, lăsînd-o să atîrne într-un zgîrci. O fracțiune de secundă, cît am mai rămas treaz, m-am gîndit la copilași și m-am cutremurat. Săracii, mi-am zis, au rămas fără mînă.

Profesorul îmi face un semn discret și tes. N-o obosiți, mă invită elegant, au tot venit s-o vadă, n-am lăsat pe nimeni. Au venit, înțeleg, soțul, Vasile Călin, de profesie mecanic, rude, colegi de muncă și, în mai multe rînduri, directoarea combinatului, Liliana Corici. Directoarea, rela Agrippa Ionescu, e cea care a dat alarma. Era pe la 3 după-amiază, tocmai ajunsesem acasă după 6 ore de operație. Am luat, din fugă, un sandviș și, la 4, eram în sala de operație cu toată echipa. În meseria noastră, munca nu poate fi concepută în afara echipei, iar eu cred că am izbutit să formez o echipă, dacă nu mai multe, de elită. Iar sună telefonul și mă bucur, îmi oferă șansa să mă întorc în timp, să fac o paranteză. Profesorul Agrippa Ionescu e, la noi, părintele chirurgiei reparatorii. La 32 de ani era șef de clinică, răspundea de ortopedie în cadrul Spitalului de urgență, aflat pe atunci tot în stradă Arhitect Mincu 7, iar la 33, adică foarte devreme, era conferențiar. Avînd formație de chirurg general, trecut pe la școala profesorilor Brînzeu și Țucai dar specializîndu-se în chirurgia mîinii pe lîngă reputații profesori sovietici Ghrgoiav, Rozov și Limberg, el a inițiat o disciplină nouă, fund, cum se zice, deschizător de drumuri. Drumuri pe care nu le-a abandonat nici o clipă, ci pe care a mers și merge mai departe, convins fiind că, în meseria pe care și-a ales-o, deviza e simplă. Să știi bine ce faci și să faci bine ce știi. Onorurile care n-au întîrziat, profesor din 1968, membru în tot felul de societăți, nu-i place să vorbească despre asta, au venit să răsplătească o muncă asiduă și o seriozitate profesională fără cusur.

La 4 după-amiază, rela am fost, cu toții, în sală, pregătiți de o mare încercare care știam că va dura mult. Cît a durat ? 11 ceasuri. Sigur, e să înțeleg, după replantarea de antebraț făcută lui Nicolae Dragoș, mergeam pe o cale bătătorită. Da și nu. Cazul Elisabetei era și mai complicat, căci mîna ei fusese arsă cu cîteva luni în urmă. Ca să fiu sincer, auzind asta, am ezitat o clipă, să mă bag sau nu ? Poate că cei 4 copii ai femeii au decis. Ne-am apucat de treabă. Doctorul Achil Dinu a dat anestezia și, în primul moment, am tăiat și tendonul care mai ținea mîna Elisabetei. Doctorii Doina Ionescu și Ion Lascăr pregătiseră bolnava, i-am îndepărtat oasele distale aparte de cuțitul mașinii și am trecut la osteosinteză. I-am pus broșe Kirschner între degetul 1 și radius, între degetul 3 și cubitus, niște cuie, dacă vreți, ca să-i prindă oasele. Pe lîngă cei amintiți, mai era de față și secundara Silvia Brateș. Apoi au cusut la microscop dr. Doina Ionescu și Ion Lascăr arterele și, între ele, pe partea dorsală, 2 vene. Au cusut radiala, au trecut la vene, ne-am întors la cubitală, adică am cusut o arteră în plus în ideea unei mai bune vascularizări căci mîna, repet, fusese arsă în august 1981. Arsura putea îngreuna circulația de întoarcere, de aceea ne-am luat măsuri de precauție. Cuiele, iată că mă întorc, le-am pus mai mult pe ghicite, alții execută osteosinteza sub aparat de televiziune, noi n-avem așa că ne-am descurcat cum am putut. Ce-a urmat ? Am prins, pe rînd, flexorii degetelor și, la sfîrșit, flexor cubita al mîinii și nervul medial și cubital. Poate e bine să amintim că dr. Doina Ionescu și Ion Lascăr au cusut, sub microscop numeroși nervi la alți bolnavi. Fiecare nerv are 30 de fascicule, le-au prins pe toate, alții cos numai teaca, noi nu procedăm așa și există, azi, cel puțin 100 de oameni care nu-s invalizi datorită dexterității și conștiinței profesionale a celor 2 microscopiști citați. Să fim bine înțeleși, ei lucrează sub microscop, nu eu. În sfîrșit, pe la 3 dimineața, i-am pus Elisabetei Călin o atelă ghipsată și-am trecut-o în rezervă.

Nu la reanimare ? !, mă mir.

Profesorul își ridică, preț de-o clipă, ochelarii pe frunte și mă privește difuz. Nu, acceptă, acolo era plin, cazuri mai grave. După care îmi explică, la fel de meticulos, trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului la carnetul în care notez, că salvarea mîinii femeii din Crețești nu s-a încheiat. Rămîne, zice, să-i mai facem extensorii, smulși în accident. Hopul cel mare, pricep, a trecut.

Agrippa Ionescu a plecat în noaptea aceea la 4. Ultima oră a dedicat-o veghei, temîndu-se ca mîna operată să nu trombozeze. N-a trombozat. A doua zi, a intrat în clinică la 7,32 fix și pentru cele două minute de întîrziere, avea să-mi mărturisească, extrem de tulburată, inginera Liliana Corici, și-a cerut un milion de scuze ? !

Dialogul e pe cale să se sfîrșească și nici nu poate fi altfel, căci profesorul e așteptat în sală. Am primit, îi aud, zeci de scrisori, cerîndu-ni-se să repetăm „minunea“ făcută cu Nicolae Dragoș. Am spus-o și-o repet, n-a fost nici o „minune“, ci doar o operație, o intervenție mai grea decît altele, dar posibilă. În cazul acela, ca și în cel al Elisabetei Călin, ne-a ajutat rapiditatea cu care bolnavii au ajuns la clinică. Cam două ore după accident se mai poate interveni, după aceea membrul tăiat începe să necrozeze și nu mai e, din păcate, nimic de făcut.

Îmi zice la revedere și mă mai roagă o dată, cît mai puțin despre mine, cît mai mult despre echipă, despre spitalul acesta pe care-l conduce, cu suflet și competență, doctorul Aurel Vasiliu. Promit și, ca să-mi țin promisiunea, iată, așternd pe hîrtie și numele altor medici, Ion Comnoiu, Nicolae Chiotan, Florin Isac, Valeriu Borcea, crescuți și formați la școala profesorului Agrippa Ionescu. O școală a muncii și probității profesionale, a îndrăznelii și siguranței, de pe urma căreia semeni de-ai noștri, aflați la mare necaz, s-au întors teferi la familiile și locurile lor de muncă. Mai fac o paranteză, ultima, și zic că, la venirea lui Agrippa Ionescu, media de spitalizare la arsurile grave era de 260 de zile. Ea e, azi, de numai 20, iar viteza de vindecare a unor traumatisme complicate, cazul mîinii Elisabetei Călin, depășește orice închipuire, mergînd pînă la 9 zile. Așa stînd lucrurile, e neîndoios că Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie din Capitală, singurul din țară, ar merita, prin ce e și prin ce face, mai multă atenție din partea ministerului.

În hol, la plecare, dau peste copiii Elisabetei. Cel mai mare, Anișoara, are 12 ani. Cel mai mic, Fănel, numai 3. Legea-i lege, n-au voie să intre. În astfel de cazuri, e o prejudecată, ești tentat să crezi, refuzîndu-ți-se accesul, că ceva nu-i în regulă. Dar e, primesc asigurări că totul merge bine. Mîna dreaptă a mamei lor e, din nou, la loc și ei vor avea, peste cîteva zile, ce săruta. Agrippa Ionescu a mai făcut o „minune“ și, omenește vorbind, cei 4 copii ai Elisabetei Călin mai au o mînă de sărutat.

OVIDIU I. ■

Necazuri mari la școlarii mici

Nu o dată, lucrurile simple — fiind considerate știute de toată lumea tocmai pentru că sînt simple — sînt împinse în conul de umbră al adevărurilor prea cunoscute ca să mai fie spuse, ca într-un pod unde se adună jucăriile copilăriei cînd am crescut atît de importanți, de gravi și de grăbiți încît rar ne mai oprim din drum pentru ele. O discuție sinceră despre cărțile, despre manualele clasei I, înseamnă, inevitabil, scoaterea în lumină, din această umbră, a unor adevăruri simple dar uitate. N-am întîlnit om care să nu considere, de pildă, abecedarul drept o carte nu doar importantă dar de căpătîi. Cine ar putea pretinde, atunci că acest adevăr nu e știut de toată lumea ? Ceea ce n-a făcut ca, de peste 25 de ani, abecedarul să nu fie semnat — în ciuda tuturor defectelor sale — de aceeași pereche de autoare, pentru ca azi această carte de căpătîi a copiilor din România să fie o alcătuire penibilă (curioși, interesații și amneziicii pot vedea sau pot revedea cele publicate în 1981 în „Flacăra“ pe această temă) o necamuflată — ar fi și greu — ofensă la adresa părinților și învățătorilor din această țară, cu concursul ministerului și al editurii de resort care, de atît amar de vreme, nu văd în manual defecte pe care le văd adesea și copiii și care mai ales s-au dovedit incapabile să dea școlii românești un abecedar care să stîrnească admirație nu haz involuntar. Este aceasta o singură probă de adevăr simplu uitat pur și simplu. Dar o discuție despre manualele și despre problemele clasei întîi nu poate face abstracție de vîrsta celor mai mici școlari. Cînd, acum 12 ani, vîrsta elevilor de clasa I a coborît în toată țara de la 7 la 6 ani, noutatea produsă fără cine știe ce schimbări de programă și fără cine știe ce pregătire a tuturor învățătorilor pentru acest lucru a lăsat să se înțeleagă că adecvări necesare vor interveni pe parcurs. Or, a trecut destulă vreme pentru a vedea ce s-a făcut ca manualele acestor copii să corespundă particularităților lor de vîrstă, pentru ca începerea școlarității la 6 ani să fie susținută cu mijloace pedagogice, spre a asigura succesul școlar al elevilor. Dacă manualele răspund măcar acum acestei modificări, dacă ele mai pot fi încă îmbunătățite, dacă se poate renunța în clasa întîi la temele pentru acasă, dacă la 6 ani copiii scriu fatalmente urît — sînt cîteva lucruri despre care vrem să discutăm aici și asupra cărora, ca și asupra altora, invităm învățătorii mai ales să-și spună părerea. Iată mai întîi răspunsurile a trei învățătoare la următoarele patru întrebări : 1. Ce schimbări au suferit manualele clasei întîi cînd vîrsta elevilor a coborît la 6 ani ? 2. Ce schimbări credeți că sînt necesare acestor cărți acum ? 3. Vă place scrierea pe care o predați ? 4. Dați teme pentru acasă la clasa întîi ?

● **Doina Craiciu,** învățătoare gr. I — metodistă — Școala generală nr. 175 „Dumitru Petrescu“, sectorul 1 al Capitalei : 1. De fapt, manualele au rămas aceleași. Nu s-a schimbat decît vîrsta elevilor. Abecedarul este același și azi, cu mici modificări. Noile manuale de matematică — introduse în întreg învățămîntul primar, gimnazial și liceal — reprezintă o schimbare de metodă, modernizarea predării matematicii nefiind declanșată de coborîrea vîrstei de începere a școlarității. 2. Manualul de matematică e bun. Chiar foarte bun. Și accesibil copiilor care nu au față de el reacția de respingere pe care o au unii părinți. Este însă firesc : părinții nu mai au 6 ani. Și cei mai mulți redevin calmi doar privindu-și proprii copii. La abecedar aș cere mai multe texte cu litere de mînă pentru copiere și un sporit conținut educativ textelor perioadei postabecedare, de la sfîrșitul cărții. 3. Nu. Copiii nu mai știu să scrie frumos. Și asta pentru că nu-i mai învățăm, nu pentru că n-ar putea, la 6 ani. Au, din acest punct de vedere, niște caiete groaznice. Culmea este că această scriere urîtă, pe care ne obligă abecedarul s-o predăm, a fost declarată chiar scriere caligrafică și este predată în clasa a doua ca obiect de sine stătător la orele de caligrafie. 4. Nu.

● **Victoria Pleșțan,** învățătoare — gr. I — la clasa a III-a, Liceul de artă „George Enescu“ din București, unul din referenții abecedarului actual în 1975 : 1. Nu s-au schimbat. 2. Manualul de matematică e stufos. Nici nu se pot executa toate lucrurile date. Trebuie selectat doar ce e necesar. În ilustrația lui ar trebui să predomine obiecte concrete din mediul înconjurător al copilului. S-a recurs prea mult la abstractizare. În ce privește abecedarul, trebuie să încep cu faptul că nu toate observațiile pe care le-am făcut în referat au fost luate în seamă. Mi s-a dat dreptate, de pildă, și s-a introdus actuala pagină 3, de care se uitase, dar nimeni n-a vrut să rețină că este nefiresc să predăm litera „â“ — exemplificată prin cuvintele **român, România** — abia la pagina 100, adică la sfîrșitul anului școlar. Abecedarul trebuie să fie ceva fantastic pentru copil, o carte care să-l magnetizeze. Întregul manual trebuie restructurat. O nouă ordine a predării literelor este impusă, între altele, și de nevoia adaptării la particularitățile de vîrstă ale școlarilor de 6 ani. 3. Forurile competente trebuie să se hotărască o dată ce indicații să dea învățătorilor în privința scrierii. S-au dat atîtea indicații, că nu mai știe omul ce să facă. Înseși abecedarele au tot schimbat poziția caietului, încît învățătorii nu mai au de unde să știe cum e bine de fapt. Noi vedem bine că, dacă elevul ține caietul drept, scrisul tinde să se încline și se chiar înclină adesea spre stînga. Încă nu este clarificată poziția scrisului. Scrierea recomandată de abecedar ignoră firească nevoie ca literele de

„Cauza e prea importantă ca să nu ne grăbim"

Constantin Anastasatu : profesor doctor docent, director al Institutului de ftiziologie, şef de catedră în I.M.F. Bucureşti ; autor de cărţi, manuale, tratate, între care „Chimioterapia şi chimioprofilaxia tuberculozei", E. M., 1964 (premiată de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului), „Pneumologia", E. M., 1965 (cu Ion Bruckner), „Scintigrafia pulmonară", E. M., 1970 (+ colab.), „Ftiziologia clinică", vol. I—4, E. M., 1972—1981 (sub redacţia), „Terapia tuberculozei pulmonare", E. M., 1973 (+colab), „Prevenirea şi combaterea tuberculozei în sistem integrat", E. M., 1981 ; preşedinte al Societăţii de pneumologie şi ftiziologie din Republica Socialistă România ; membru titular al Academiei de Ştiinţe Medicale, membru corespondent al Academiei Române ; membru în Comitetul executiv şi în Consiliul de direcţie al Uniunii internaţionale contra tuberculozei (U.I.C.T.) ; membru titular al Comisiei ştiinţifice de tratament din U.I.C.T. ; membru corespondent al Societăţii franceze de tuberculoză, al Societăţii de patologie respiratorie din Portugalia, al Societăţii de bronhopneumologie şi tuberculoză din R.D.G., al Societăţii Europaea Physiologiae Clinicae Respiratoriae ; ordine şi medalii, între care Medalia de Aur „Carlo Forlanini" (Italia), Medalia „Robert Koch" (R.D.G.), Medalia de onoare „J.E. Purkinje" (Cehoslovacia), Diploma de onoare a Societăţii de pneumologie şi ftiziologie din Bulgaria etc.

(Urmare din pagina 1)

însuşi elevul marelui luliu Haţieganu, care l-a orientat spre disciplina în care, mai tîrziu, Daniello a făcut şcoală. S-au mai format la Cluj-Napoca ftiziologi de elită, profesorii Bumbăcescu de la Iaşi, Barbu de la Tîrgu Mureş, Moisescu care a rămas să-l continue pe Daniello. Ce-am luat noi, toţi, de la maestru ? Simţul clinic, datorat în parte şi lui Haţieganu, cu care am avut privilegiul de a colabora, sistematizarea în gîndire, modul de a judeca şi acţiona sintetic. Ajuns la Bucureşti, l-am întîlnit pe Marius Nasta, altă somitate a ftiziologiei, medic cu un orizont ştiinţific larg, adevărat umanist. Asupra formării mele şi-a mai pus pecetea şi profesorul Etienne Bernard de la Spitalul „Laennec" din Paris, pe care l-am vizitat în mai multe rînduri. Acestor 3 maeştri, ca şi altora, le port o nestinsă recunoştinţă.

— Ziceţi că Leon Daniello a fost cel dintîi profesor de ftiziologie, da ? Dar Marinescu ? Dar Babeş ?

— Noi, românii, avem tradiţie în ftiziologie, iar cei pe care i-aţi amintit, profesorii Gheorghe Marinescu şi Victor Babeş, au mari merite de deschizători de drumuri. Babeş, de pildă, unul din fondatorii microbiologiei moderne, autor al primului tratat de bacteriologie din lume, s-a situat, graţie cercetărilor sale asupra antagonismelor microbiene, printre precursorii ideilor moderne asupra antibioticelor. Dar ftiziologia s-a desprins din medicina internă mai tîrziu şi, cum notam, Leon Daniello a ocupat cea dintîi catedră de specialitate.

— Am stat prost în materie de tuberculoză ?

— În 1945, România era printre cele mai tuberculizate ţări din Europa, cu o mortalitate de 200 la 100 000 de locuitori şi o morbiditate încă şi mai mare, de 800 pînă la 1 000, fără ca acest ultim indice să fi fost prea bine cunoscut. Boală contagioasă şi exprimînd fidel mizeria în care se zbătea, înainte şi imediat după război, poporul, tuberculoza făcea ravagii în România, îndolind multe familii. De aceea, odată cu instaurarea regimului de democraţie populară, împotriva ei s-a declanşat o bătălie pe viaţă şi pe moarte şi, în urma unor eforturi materiale uriaşe, tuberculoza a scăzut mult. Mortalitatea e, în prezent, 3,6, iar morbiditatea 60, indicii sînt comparabili cu cei din alte ţări, dar noi, cei angajaţi în continuare în această bătălie, nu ne putem declara împăcaţi. Se mai semnalează unele întîrzieri în ceea ce priveşte tuberculoza infantilă. Chiar dacă incidenţa tuberculozei s-a redus aimţitor, vigilenţa trebuie să rămînă aceeaşi.

— Care a fost momentul de răscruce în combaterea tuberculozei ?

— Mijloacele de luptă împotriva ei s-au modernizat şi se modernizează neîncetat. Introducerea în terapie a tuberculostaticelor, după 1940, a izoniazidei, a streptomicinei, a rifampicinei etc., a condus la o scădere rapidă a incidenţei, cu efecte în terapia propriu-zisă, dar şi în profilaxie, în prevenire. Cu timpul însă, bacilii au devenit rezistenţi la antibiotice, de unde alte greutăţi. Azi, necazul cel mai mare al patologiei pulmonare se numeşte cancer. Cel mai frecvent, şi, din păcate, foarte malign e cel epidermoid, produs mai ales de fumat.

— Să mergem însă mai departe, la o altă problemă. Sectorul de ftiziologie e, credem că am greşim, în curs de îmbătrînire, media de vîrstă a ftiziologilor e tot mai ridicată. Iată, în Capitală, din 97 de ftiziologi, 78 au depăşit 50 de ani, asta reprezintă ceva mai mult de 80 la sută ?! Care e situaţia la institutul pe care-l conduceţi ?

— Cam la fel. Se impune nevoia unei întineriri, dar schema de funcţiuni, atît pe linie de institut, cît şi pe linie de I.M.F., stabilită în urmă cu 20 de ani, nu permite acest lucru. Avem, dău un exemplu, posturi de asistenţi vacante, nu le putem însă ocupa. Pe I.M.F., din cîte ştiu, sînt şi mai multe posturi vacante, în fiecare an se acoperă 18—20, restul rămîn şi mă întreb, nu fără îngrijorare, cui vom preda ştafeta. Cîţiva din colaboratorii mei de frunte, medici primari, au în jur de 45 de ani şi sînt tot asistenţi, deşi ar merita să fie, nu exagerez, conferenţiari ! De ce toată această situaţie ? Pentru că nu s-au ţinut suficiente concursuri. Un aer proaspăt se simte, avem an de an în jur de 10 secundari, dar numărul acesta ar putea fi şi mai mare. Bigur, intervine şi normarea, atîtea dispensare, atîtea paturi, numărul acestora a scăzut, în paralel cu regresul tuberculozei, era firesc să se întîmple aşa, dar ceva trebuie întreprins. E necesară o întinerire într-un ritm mai accelerat.

— Poate că ftiziologia nu-i o specialitate prea căutată. E ?

— Nu în mod special, chirurgia sau ginecologia, de pildă, au mai mare trecere. De ce, se ştie. Ftiziologul, fiind şi radiolog, se expune la unele riscuri, cel de infecţie, căci boala e transmisibilă, cel de iradiere căci se lucrează cu Röntgen. În altă ordine de idei, multe paturi sînt plasate în unităţi izolate, în sanatorii. Deşi nu se aleargă după această specialitate, consider că ftiziologia românească e una de elită, rezultatele ei putînd fi oricînd comparate cu ale celor mai soputate şcoli din lume.

— Sînteţi în disciplina asta de aproape 40 de ani, o viaţă de om, aţi reuşit, stimate tovarăşe profesor, să faceţi ceea ce se cheamă o şcoală ?

— Da, cel puţin aşa cred. Mi-au trecut prin mînă generaţii întregi şi pot afirma că am contribuit la formarea lor, trecîndu-le măcar o parte din cele însuşite de la maeştrii mei. Cîţiva din foştii mei elevi au ajuns, ei înşişi, şefi de clinici, iar aici, la institut, am prilejul de a colabora cu profesionişti de toată încrederea, prilejul şi, în acelaşi timp, privilegiul.

— Institutul a avut cîndva şi filiale în teritoriu, la Iaşi şi Cluj-Napoca, ce-i cu ele ?

— S-au desfiinţat, considerîndu-se că pot face faţă clinicile. Eu însumi am lucrat, la Cluj, în cadrul filialei. Firesc, nu judec motivele care au condus la decizia respectivă, dar nu pot trece pe lîngă întrebarea pe care mi-aţi pus-o fără a nota că, diminuîndu-se puterile, cercetarea a avut pe alocuri de suferit.

— Încă o chestiune. Cît de uşor pătrunde nou în sfera unei boli atît de vechi ?

— Am fost, aşa îmi place să cred, totdeauna deschis faţă de nou şi acesta a pătruns, de cîte ori a fost cazul, imediat. Nu demult, ca să dau un exemplu, doctorul Eugen Păunescu a pus la punct, în institut, sinteza rifampicinei româneşti din derivaţi ai rifampicinei S.V. S-a realizat prima şarjă, pe baza căreia se va reduce substanţial importul. Tot doctorul Păunescu a izolat şi unele preparate cu acţiune antileucemică şi antimitotică, ele se află în fază de experiment.

— O clipă, faceţi parte din comisia care toi testează medicamentul anticanceros al doctorului Mihai Leontopol. Spunem toi pentru că, în pofida unor rezultate concrete, semnalate de autorităţi medicale redutabile, profesorii Hociotă, Berceanu, Cîncă, Furice, aţiit, povestea se lungeşte. Care e opinia dumneavoastră ?

— În calitatea de membru al comisiei ministerului, apreciez că Leontopol are unele rezultate palpabile, mai ales în tratamentul unor cancere de cap de pancreas. Am văzut, prezentate comisiei, cîteva cazuri, ele m-au convins şi mi-au întărit stima pentru cercetările doctorului Leontopol. Explicaţia e simplă. Oamenii aceia, cu cancere diagnosticate, ar fi trebuit să moară, căci medicina n-a izbutit încă, în ciuda tuturor eforturilor depuse, să găsească remediul bolii respective. Să întîrzie verdictul, da, dar nu să-l anuleze. Ei bine, bolnavii lui Leontopol trăiau şi unii din ei păreau să nu fi avut cancer niciodată. Să nu se înţeleagă însă că Mihai Leontopol ar fi rezolvat problema. Părerea mea e că mai trebuie cercetat, ceea ce nu-i totuna cu a fi aminat. Cauza e prea importantă ca să nu ne grăbim.

— Ce mai trebuie cercetat ? ! În această situaţie, timpul nu costă numai bani, ci şi vieţi, ce ziceţi ?

— M-aş bucura ca medicamentul lui Mihai Leontopol să mă convingă pînă la capăt şi, personal, sînt pentru urgentarea experimentului, întrat într-o fază nouă, clinică. Să creăm condiţii ca omul să poată demonstra ce şi cît are, să nu-l suspectăm, ci să-l ajutăm. Somne încurajatoare, cum ziceam, sînt.

---

mină să redea forma clasică a literelor româneşti. Dacă mai adăugăm că băncile în care stau copiii de 6 ani sînt prea înalte şi că ei scriu cu picioarele suspendate nu mai putem să ne mirăm că scrisul elevilor este oribil. Lucrul rămîne însă anormal. 4. În general, pe cît posibil, evit.

● **Elena Niţă**, învăţătoare gr. I, Şcoala generală nr. 222, sectorul agricol al Capitalei, comuna Cernica, satul Bălăceanca : 1. Nu s-au schimbat. 2. Matematica e accesibilă copiilor de 6 ani. Şi frumos ilustrată. La abecedar, cred că unele lecţii sînt prea lungi, obositoare pentru elevi. Ilustraţia lasă mult de dorit. Din acest punct de vedere, al ilustraţiei, manualul de matematică este ca o zi însorită faţă de una cu ploaie şi noroi pe lîngă abecedarul actual. 3. Hotărît, nu ! În primul rînd, fiindcă nu poţi educa dragostea pentru frumos printr-o scriere urîtă. Scrierea frumoasă n-o mai predăm. Copiii n-o mai învaţă, deşi au nevoie în viaţă să ştie să scrie şi frumos şi deşi ar putea foarte bine s-o înveţe. Nu mai vorbesc de faptul că G mare, de pildă, se apropie pînă la confuzie, în scrisul copiilor, de S mare. Apoi confuzia între prea multe şi neclare indicaţii a făcut ca fiecare să-şi ţină caietul cum vrea. Rezultatul ? Copiii scriu oribil. Între mai multe remedieri necesare, iată una : să nu ni se mai impună să scriem cu cerneală din primele zile de şcoală. Copilul învaţă să scrie şi ştergînd cu guma scrisul de creion şi corectîndu-şi litera. 4. Nu se recomandă, dar eu obişnuiesc să dau.

Pe de o parte, deci, este de reţinut că manualul de matematică poate fi încă perfecţionat, iar de abecedar ducem lipsă. Dar trebuie reţinut mai cu seamă un lucru : lipsa de pregătire — de adecvare a programei, a manualelor, a mijloacelor materiale şi a pedagogiei — cu care s-a trecut la reducerea vîrstei de începere a şcolarităţii, această lipsă s-a menţinut în bună parte. Şi această pregătire, această adecvare, nu poate fi amînată decît cu pierderi greu sau deloc recuperabile. Insuccesul şcolar, fie el parţial ori temporar, fie el declarat ori estompat în rapoartele învăţătorilor şi inspectorilor, insuccesul şcolar are în toate cazurile efecte nefericite în psihologia copilului, lasă la acest nivel amprente de care evoluţia ulterioară a individului — oricare ar fi ea — nu-l va graţia total niciodată. Or, repetenţia, deghizată în promovare numai de dragul sau de spaima procentelor, elevi de gimnaziu ori de liceu care abia se exprimă în scris, părînd a nu fi învăţat în şcoală nici gramatică, nici ortografie şi care transpiră cînd aud de tabla înmulţirii, nu înseamnă oare tot atîtea triste — cînd vom fi în stare să nu le mai admitem, vor putea fi inadmisibile ! — insuccese şcolare ? Sau selecţia în vederea începerii şcolarităţii cine trebuie să vadă că o fac nişte „comisii" în care n-au acces învăţătorii, pedagogii, şi o fac formal, încît practic toţi copiii sînt apţi. Sînt prea mulţi ani de cînd nimeni nu face — sau nu face cum trebuie — pregătirea, educarea părinţilor înaintea acestui moment al copiilor lor, astfel încît o aminare a începerii şcolii să nu mai fie echivalentă în ochii unora cu oficializarea unei înapoieri mintale ireale de fapt a copilului, a unei situaţii jenante care îl face să insiste cum pot, şi cu ce pot, şi cu cine pot pe lîngă „domnul doctor" să le declare copilul „normal". Şi, în fine, unul din cele mai importante lucruri de care se leagă începerea cu succes a dezvoltării intelectuale în şcoală a copiilor : cine dacă nu M.E.I. trebuie să întreprindă o dată cuvenita cercetare care să permită stabilirea pe temeiul argumentelor ştiinţifice verificate a unei limite numerice pentru clasa întîi ?

DORIN GHERGHINESCU

FILE DIN MARCA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lîngă destinele țării

„Am cerut totdeauna să nu se discute în absența noastră lucrurile care ne interesează"

Teoretician de marcă în domeniul dreptului internațional, Nicolae Titulescu nu a rămas însă la nivelul abstracțiunilor, nu s-a complăcut niciodată în atitudini contemplative sau pasiviste, viața internațională interbelică oferindu-i terenul pentru numeroase și energice intervenții de condamnare a tuturor atentatelor, directe sau indirecte, la adresa principiilor de drept internațional, pe care el le-a considerat a fi fundamentul și condiția de neînlocuit a organizării și prezervării păcii.

A relevat cu putere că — dincolo de întinderea lor geografică, de puterea militară, de ponderea economică — statele trebuie să colaboreze între ele și să acționeze în sfera relațiilor internaționale ca parteneri cu drepturi egale, în numele răspunderii generale față de destinele păcii.

A înțeles că egalitatea trebuie să funcționeze nu doar în relațiile dintre cei mari sau în relațiile dintre cei mici, a înțeles că ea nu este un principiu amendabil în virtutea atributelor de putere, a unor împrejurări geografice sau a unor considerente istorice și că ea trebuie să angajeze ansamblul raporturilor internaționale, ca și fiecare stat în parte în relațiile sale cu oricare altul.

A subliniat necesitatea ca principiul egalității juridice depline în drepturi, depășind stadiul afirmațiilor, să pătrundă și să guverneze în sfera relațiilor concrete dintre state, ca el să-și găsească expresia deopotrivă în diplomația bilaterală, cît și în diplomația multilaterală, atît în planul relațiilor politice și economice, cît și în planul relațiilor științifice și culturale, aplicarea acestui principiu trebuind să nu comporte nici o excepție.

Asemenea poziții, consecvent exprimate și urmărite, erau manifestări nu de orgoliu național, ci de demnitate națională superior înțeleasă, transcriind un deziderat cu valoare de necesitate obiectivă.

Nicolae Titulescu a intuit perfect că lumea viitorului nu poate fi decît o lume a egalilor în drepturi, că o lume a viitorului refuză, prin însăși dialectica evoluției sale, orice raporturi de subordonare și dependență, impunînd colaborare egală în drepturi și interdependență.

GEORGE G. POTRA ■

„Principiul egalității între națiuni nu trebuie să comporte nici cea mai mică excepție. Aceasta a fost întotdeauna doctrina noastră".

„Am relevat acest punct deoarece vreau să-l îndepărtez, pentru a putea, la rîndul meu, să insist asupra egalității dreptului națiunilor la muncă și la bogățiile economice ale lumii, bazată pe statu-quo-ul teritorial. Vreau să insist asupra necesității unei înțelegeri internaționale privind schimburile și materiile prime. Vreau să insist asupra necesității de a transpune doctrina democratică din interiorul statelor dincolo de frontiere.

Pacea nu va putea fi asigurată decît în măsura în care un acord în acest sens va putea fi încheiat".

„A pronunța cuvintele libertatea mărilor înseamnă a ridica o serie de probleme strîns legate de evoluția politicii internaționale a marilor puteri, înseamnă a veni adesea în contact cu toate antagonismele care au dus în trecut la sîngeroase conflicte și care astăzi explică într-o largă măsură dificultățile pe care le întîmpină încă opera de organizare a păcii".

„Astăzi, mai mult ca oricînd, de soluționarea problemei libertății mărilor depinde într-o largă măsură asigurarea atît a păcii sociale, cît și a păcii internaționale".

„Multe state și-au revizuit și își revizuiesc doctrinele ținînd seama de interesele imediate de ordin politic sau economic ce au de apărat, multe state și-au schimbat cu desăvîrșire doctrinele, așa încît nici astăzi nu se pot prevedea cu precizione gravele controverse pe care ni le rezervă viitorul în legătură cu libertatea mărilor.

Oricare ar fi aceste divergențe, ca jurist trebuie însă să recunosc că nu există un domeniu în care să se fi observat, și încă de mult, efectele cooperării pacifice a popoarelor și tendințele spre internaționalizare a normelor juridice ca în domeniul dreptului maritim".

„Dat fiind că din convorbirile preliminare în vederea reparațiilor, la care România nu a fost sau nu ar fi fost invitată, la Londra sau în altă parte, ar putea rezulta acorduri de natură să restrîngă, pînă la a o face iluzorie, libertatea negocierilor ulterioare, guvernul român socotește că apărarea drepturilor și intereselor sale îi cere să declare guvernului britanic și, prin binevoitoarea sa mijlocire, reprezentanților guvernelor aliate, întruniți în Conferința la Londra, că el consideră a nu fi legat de nici o hotărîre luată fără știrea sa.

Profită de această ocazie pentru a reaminti odată mai mult nedreptatea care i-a fost făcută prin acordul de la Spa și a-și exprima încrederea că România va fi repusă în totalitatea drepturilor sale, care nu i-au fost recunoscute, cu ocazia viitoarei conferințe pentru reparații, unde prezența sa se impune atît prin drepturile sale, cît și prin asigurările care i-au fost date în această privință".

„Cunosc toată povestea daunelor de război, de la început pînă la sfîrșit. Privind retrospectiv asupra conferințelor de la Spa și Lausanne, doresc să evoc două incidente. De la Spa am o dublă amintire. Prima este aceea că, deși eram ministru de finanțe și reprezentantul țării mele, nu am fost admis la conferință, deoarece țara mea nu era o mare putere. / ... / După Spa am fost admiși pretutindeni, dar nu am fost cu nimic mai fericiți, căci am fost obligați să facem uneori opțiuni, cînd nu întotdeauna doream să facem.

A doua amintire legată de Spa se referă la procentul ridicol oferit țării mele, faimosul unu la sută ; unu la sută pentru toate distrugerile suferite de România, în timp ce Portugalia a primit 0,75%".

„Belgia și Italia, care au semnat acordul de la Spa, fac de mult timp eforturi pentru a obține revizuirea procentelor în favoarea lor. Pentru că sînt mari puteri, procedeul lor se cheamă înaltă politică. Dacă România ar fi acceptat acordul de la Spa și ar fi încercat ulterior revizuirea lui în folosul ei, aceasta s-ar fi chemat, probabil, dezonoare ; cînd România menține punctul ei de vedere din 1920 și-și rezervă drepturile și-și expune revendicările din timp util, aceasta se cheamă teorie".

„În numele principiului egalității națiunilor și lăsînd la o parte tot egoismul național, pentru a nu vorbi decît de interesul comunității internaționale, cred că legile anacronice care guvernează reprezentarea diplomatică de astăzi trebuie să fie desființate, cred că egalitatea cea mai perfectă trebuie să existe între națiuni, fiindcă aplicarea dispozițiilor actuale în momentele tulburi pe care le trăim fac, contrar regulilor, ca prea adesea să se schimbe caii în mijlocul vadului.

Și aceasta e cu atît mai adevărat cu cît misiunea unui reprezentant diplomatic în momentele actuale este departe de a fi atît de simplă pe cît se crede".

„Am luat atunci cuvîntul, spunînd că nu pot serios apăra interesele țării mele dacă nu pot urmări pas cu pas evoluțiile diverselor chestiuni, și am adăugat că statele mici nu cer morțiș cîte patru experți de fiecare comisiune, căci nu-i avem, ci prezența fiecărui stat mic în fiecare comisiune cu cîțiva experți au, ca să-și supravegheze interesele.

Herriot a propus atunci ca cele patru state mici : România, Serbia, Grecia și Portugalia, să aibă un reprezentant comun în fiecare comisiune. Am răspuns că regret că nu pot accepta soluțiunea, căci, dacă nu cer privilegiul de a mă multiplica, cer pentru România dreptul de a nu-și vedea reprezentantul ei tălăzuit și figurînd în fiecare comisiune cu cîte o bucată din el".

„Acest demers a fost pentru mine un prilej mai mult de a releva procedura inadmisibilă întrebuințată, rod al obiceiului tot inadmisibil ca statele mici să nu fie convocate la conferințe pe picior de egalitate. S-a făcut o excepție astă-vară la Londra, unde egalitatea de drept, dacă nu completă de fapt, a fost admisă".

„Poincaré m-a invitat astăzi împreună cu colegii mei din Serbia, Polonia și Cehoslovacia ca să discutăm situația în general.

Si-a exprimat regretul că țările noastre nu sînt reprezentate la conferință, deși nu există nici o primejdie, acțiunea lui apărînd implicit drepturile noastre.

Am întrerupt spunînd că noi am cerut totdeauna să nu se discute în absența noastră lucrurile care ne interesează și, omagiindu-i talentul cu care apără drepturile aliaților împotriva Germaniei, am arătat că problema reparațiilor între aliați va cere imperios prezența noastră. Poincaré mi-a răspuns că am dreptate, nici el nu admite că s-ar putea discuta în viitor datoria interaliată și reparațiile fără ca noi să fim prezenți".

„Va fi singurul mijloc pentru mine de a apăra demnitatea României, făcînd să discute pe funcționarii inferiori ai statelor mari cu funcționarii inferiori români. Rămîne ca statele mari să judece dacă această procedură este cea mai potrivită pentru bunul mers al conferinței".

Luptele de la porțile Moldovei. Mărăști, Mărășești, Oituz din lunile iulie și august 1917, au avut un puternic ecou și în scrisorile lui Take Ionescu. Atenția lui e mereu îndreptată înspre aprigele lupte și înspre vitejii apărători ai pămîntului Moldovei.

La 8/21 august, împreună cu cîțiva din amicii săi, el vizitează Regimentul 19 infanterie Romanați, cantonat în apropierea Iașului, cu destinația de a pleca peste două-trei zile pe front. Ostașii care suferiseră imens în timpul iernii îi fac o impresie excelentă. Entuziasmul ostașilor îl impresionează profund. E mîndru de aprecierea generalului englez De Candolle care îi spusese că România poate fi mîndră de ostașii săi.

Veștile de pe front au o mare influență asupra spiritului său. Ceea ce îl bucură în primul rînd este faptul că, prin eroismul și rezistența de la Mărășești, România și-a salvat onoarea. El nu-și mai putea închipui viața într-o Românie mică învinsă.

O problemă de conștiință îl chinuia întruna : Dacă a făcut bine sau nu preconizînd intrarea României în război. Analiza amănunțită a situației în care se afla România la 1914 îl face să afirme, implicînd argumente filozofice, că războiul a fost inevitabil. Ca și Ion I. C. Brătianu, Take Ionescu credea că și în cazul în care România ar pierde războiul, totuși cauza unității noastre politice va fi făcut un enorm pas înainte, care, datorită alianței cu puterile Antantei, își va produce efectele sale la momentul oportun. Prin atitudinea sa din timpul războiului numele său, după propria sa apreciere, exagerată desigur, a devenit un nume **mondial** sortit să rămînă în atenția și prețuirea posterității. Această convingere Take Ionescu o mărturisește cu toată sinceritatea în scrisoarea de la 27 august/9 septembrie.

VASILE NETEA ■

„Eu am credință în cauza noastră"

Iași, 5/18 iulie 1917

...Tu nu știi cît de enervat am fost în aceste zile, cît de mult sînt încă. De o parte patriotism și de cealaltă parte iarăși patriotism... Eu sînt într-o stare de plîns... Imaginează-ți că eu am acum dovada că acest rege (Ferdinand I) îmi este ostil, definitiv ostil, și că unchiul său regele Carol i-a recomandat să aibă **teamă** de mine. La ce bun să mai fi loial, dezinteresat, cel mai puțin egoist dintre oameni, dacă aceasta nu este decît pentru a deveni suspect ? Nu, aceasta nu este numai suspiciune. Regele Carol I i-a spus: „Cu inteligența și talentul său Take Ionescu va fi foarte puternic. Trebuie totdeauna să lucrezi împotriva lui".

Este istoria lui Venizelos în România.

. . . . . .

Iași, 8/21 august 1917 (marți seară)

...Ieri seară ne-am dus să vedem cîmpul de aviație pentru a vizita Regimentul 19 infanterie de la Romanați Am distribuit cîte 10 țigări de fiecare soldat al regimentului. Este ceea ce ei apreciază mai mult. Te asigur că mica serbare care a durat aproape o oră a fost dintre cele mai emoționante. Gîndește-te că acest regiment a pierdut **două mii de morți** de tifos în iarna trecută. Este înspăimîntător. Cea mai mare parte din ostașii pe care i-am văzut ieri au suferit de tifos, dar au scăpat. Cu toate aceste suferințe, veselia, antrenul, bunul umor al acestor flăcăi erau într-adevăr înduioșătoare.

Am distribuit fiecare dintre noi — eram patru (Paul Brătășanu, N. Titulescu, Toma Ionescu) — pachetul lor acestor soldați și am vorbit cu ei. Eu am vorbit mai ales cu cei din Transilvania și cu oamenii din Romanați. Mulți dintre ei mă cunoșteau. Toți surideau, avînd într-adevăr plăcerea de a ne vedea și păreau să recunoască pe cei care au mers să-i viziteze. Sărmanii flăcăi ! Ei vor pleca în două trei zile pe front. Ei știu aceasta și sînt atît de bravi. Totul este bine. Preotul, pe care eu îl cunoșteam de la Caracal, și ofițerii toți foarte bine. Era într-adevăr vrednic de a-i vedea. Dar la plecare am încercat și o profundă strîngere de inimă, gîndindu-mă că mulți dintre ei mergeau la moarte. Ce gîndeau ei ? Ei sînt atît de impunători.

Astăzi am văzut pe generalul englez de Candolle (un nume francez). El mi-a zis : **„Dumneavoastră aveți dreptul de a fi mîndri. Soldații d-voastră sînt admirabili".** Cine știe ?... Frontul va ține ! Comunicatele germane au acrul de a zice că bătălia e sfîrșită sau aproape de sfîrșit. Totul este posibil, chiar și aceasta. Iată dificultățile războiului : nu se poate prevedea nimic. Să-ți citez un exemplu de eroism ; un ofițer amputat de un picior și de un braț, vorbea în tren abia șoptit. Se credea că el se plînge, că cere sau dorește ceva. A fost întrebat. El a răspuns : **„Domnule, nu trec nemții, nu trec".** Iată la ce se gîndea acest tînăr atît de teribil mutilat...

Iași, 9/22 august 1917

...Acum situația este mai bună, dar nu pot ști pentru cît timp. În orice caz un lucru este salvat : **onoarea.** Gîndește-te bine, că eu cred că fără mine țara mea n-ar fi făcut acest război. Toată lumea poate zice și scrie contrarul, dar adevărul este că fără mine niciodată nu s-ar fi îndrăznit intrarea în război. Dacă războiul nu ne-ar aduce nimic, conștiința mea s-ar afla într-o teribilă suferință. Nu fiindcă eu aș regreta ceea ce am făcut, ci fiindcă aceasta mi-ar aduce o imensă durere. Fiecare mișcare de pe front are o repercusiune asupra mea. Eu trăiesc toate atacurile, și este un miracol că rămîn totuși atît de liniștit. Acum două săptămîni eram foarte abătut ; dar în acest moment mă simt refăcut și sînt atît de calm, reînsuflețit prin aceste bune vești. Și apoi, pentru ce ți-aș ascunde-o ? Perspectiva de a trăi în exil nu este cea mai ușor de imaginat, și ar fi astfel dacă România nu ar ieși mărită din acest război. Ar fi dureros pentru mine a trăi pentru totdeauna în străinătate, și încă mai dureros pentru tine. Dar eu sînt aproape sigur că aceasta nu se poate întîmpla. Eu am credință în cauza noastră și în aliații noștri.

Duminică, 27 (august) 9 septembrie

...Nu pot să-ți ascund că războiul îmi dă temeri. În astfel de momente îmi refac procesul meu de conștiință... Eu știu că dacă aș fi murit în 1913 ar fi fost multe șanse ca România să nu fi intrat niciodată în război, căci dacă ea ar fi așteptat pînă în 1917 e sigur că n-ar mai fi intrat. Acest sens al responsabilității pe care îl am în mine este foarte adînc, cum tu ai observat de atîtea ori, și adesea mă obligă a mă interoga, a refăce procesul meu de conștiință cu toată imparțialitatea unei judecăți și toată gravitatea pe care mi-o pune o asemenea problemă...

De la acest proces eu rămîn întotdeauna cu concluzia că am acționat bine, că nu trebuie să regret nimic, nici să-mi reproșez ceva oricare ar fi să fie sfîrșitul războiului. Națiunile, ca și indivizii, au un destin al lor. Nu în sensul că cineva ar fi fixat pentru noi anticipat cursul acțiunilor noastre, de la care nu ne-am putea abate, ci în sensul că noi avem anumite calități, anumite defecte, anumite aptitudini și că ne găsim în anumite împrejurări care ne forțează la anumite acțiuni, de care nu ne putem deroba fără a nu fi trădători față de noi înșine. Eu așa văd problema, și această problemă rămîne fără încetare în fața conștiinței mele neliniștite de a ști dacă ea a acționat bine, sau dacă a comis o greșeală sau o crimă. Văzută astfel chestiunea îmi pare clară și simplă... această națiune trebuia să facă o tentativă, oricît de costisitoare ar fi fost, pentru a ajunge la altă soluție și anume la constituirea unei Românii, cum italienii au constituit o Italie și germanii o Germanie. Era indispensabilitatea războiului, chiar dacă acesta nu ar fi reușit. Pentru a te recunoaște învins și pentru a te supune este întotdeauna timp. Or, încă o dată, războiul împotriva Austriei nu se putea prezenta în mai bune condiții... Războiul a fost deci inevitabil, absolut inevitabil. Eu am făcut deci bine ceea ce am făcut. Chiar dacă noi vom fi învinși printr-un concurs de circumstanțe, pe care nimeni în lume nu le-ar fi putut prevedea, istoria îmi va da dreptate. De aceasta cel puțin sînt sigur. Acest nume (numele de Take Ionescu) pe care mi l-am creat eu însumi, pe care eu l-am scos din nimic, nu va fi condamnat de istorie. Eu te asigur că în decizia mea, în activitatea mea, pe care tu ai cunoscut-o puțin, în curajul meu, eu care sînt crezut un om slab, nu a fost nici o preocupare pentru mine. Sigur, activitatea mea din acești trei ani mi-a dat un nume pe care alții nu l-ar fi putut cumpăra cu toate milioanele lor : un nume mondial care va rămîne de acum înainte. Dar eu îți jur că nu m-am gîndit la aceasta. Tu ai dealtfel dovada în faptul că în timpul acestor ani eu n-am plecat măcar o singură dată în Occident pentru a mă bucura de o popularitate pe care am cîștigat-o cu prețul atîtor sacrificii...

Dacă în circumstanțele războiului acest om (Take Ionescu) a greșit el va rămîne condamnat. Dacă el a avut dreptate, mai devreme sau mai tîrziu va fi unul din acei oameni care va merita numele de creator.

Adnotările pe marginea unei legi pot ține locul paragrafului de lege ?

Printr-o scrisoare anonimă, ajunsă la Direcția generală de asigurări sociale, pensii și asistență socială a Ministerului Muncii, se sesiza, în urmă cu mai bine de doi ani, că Roșu Gheorghe din București ar primi o pensie într-un cuantum mult mai mare decît cel cuvenit. Sus-amintita direcție, cercetînd cazul, întocmește un referat către Comisia centrală de pensii din care cităm concluzia : „Dintr-o privire retrospectivă a situației pensionării lui Roșu Gheorghe rezultă, în principal, că acesta a încercat să obțină în cadrul asigurărilor sociale de stat, în anul 1962, pensie de bătrînețe, apoi, în anul 1963 ajutor social ; că în anul 1964 a fost înscris la pensie de invaliditate — ivirea invalidității stabilindu-se că ar fi avut loc în anul 1941 ; că deși în perioada 1. I. 1952 — 1. IV. 1968 a avut calitatea de personal încadrat la acordarea pensiei de invaliditate și la recalcularea acesteia nu a prezentat actele care atestau vechimea respectivă". Drept urmare, direcția în cauză propune Comisiei centrale de pensii „să constate ca nelegală decizia prin care Roșu Gheorghe, în baza unor manopere frauduloase, a fost înscris la pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat". În consecință, Comisia centrală de pensii dispune anularea deciziei emise în 1964 de pensionare invaliditate gradul III ; transmiterea dosarului de pensie la Casa de pensii — în vederea acordării pensiei de către acest sector, avizînd, totodată, recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de pensie în sectorul asigurărilor sociale, pe o perioadă de 3 ani — socotită de la data sesizării organului de pensii.

De la bun început subliniem că referatul prezentat Comisiei centrale de pensii este superficial — pînă la răuvoitor — omițînd, cu bună-știință, adevăruri care ar fi pus sub semnul întrebării însăși anularea deciziei de pensionare. E suficient să răsfoiești dosarul de pensionare în cauză, pentru a-ți da seama nu numai că sau-i vorba de vreo „manoperă frauduloasă", dar că omul declară negru pe alb și semnează că în perioada 1952 — pînă în 1963 (dată la care făcea declarația) este încadrat cu un salariu de 470 lei lunar ; că aceeași adnotare se află pe însăși decizia de pensionare-invaliditate gradul III emisă în 1964. Mai mult, între 1964 și 1979, vreme în care bătrînul Roșu Gheorghe a fost pensionar de stat, a obținut 4 aprobări legale, timp în care dosarul a fost cercetat, legalitatea lui constatată și confirmată. Acestea fiind piese din dosar pe care oricine le poate vedea, omul se întreabă și acum, la cei 79 de ani ai săi, cum de e posibil să fie acuzat tot el ?

De ce ne-am permis mai sus să punem sub semnul întrebării însăși Decizia de anulare a pensiei de invaliditate a bătrînului Gheorghe Roșu ? Era în vigoare, la acea dată — 1964 — privind dreptul la pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat — Decretul 292/1959 și Regulamentul pentru aplicarea Decretului 292/1959 conform căruia persoanele care îndeplineau condiții pentru a primi mai multe pensii puteau opta oricînd pentru una din ele. Roșu Gheorghe avea aproape 23 de ani în sectorul de stat și 12 ani în sectorul cultelor, la data pensionării. Nici un paragraf de lege, nici un act normativ nu prevedea pe atunci obligativitatea pensionării de la culte a încadraților acestui sector, mai ales că articolul 128 din Regulamentul de aplicare al Decretului 292/1959 prevedea clar că : „în cazul cînd o persoană a lucrat în mai multe sectoare de activitate care au case de pensii proprii, i se va stabili pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat, numai dacă cea mai mare parte din activitate a desfășurat-o în calitate de angajat."

Solicităm la Direcția generală de asigurări sociale, pensii și asistență socială din cadrul Ministerului Muncii să ni se arate vreun act normativ, vreo normă obligatorie care să înlăture — sau să completeze — acest înscris al legii. Ni se dă o cărticică, semnată de 3 autori, cu adnotări pe marginea Decretului 292, în care o steluță pusă la articolul 128 ne lămurește că „prevederile articolului 128 nu se aplică personalului cultelor..." Pot oare niște adnotări pe marginea legii să țină locul paragrafului de lege ?

Cert este că abia în Legea 27/1966 se stipulează clar că personalul cultelor va fi înscris la pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat dacă a încetat activitatea în acest sector pînă la 1 ianuarie 1959. Nici articolele 10 și 11 din Decretul 718/1956 — privind înființarea caselor de pensii în cadrul cultelor — nu exclud articolul 128 din Decretul 292 — decît forțînd foarte mult nota. Dealtfel, mersul acestui dosar, în toți acești ani, vine să susțină un fapt de procedură intrat în cotidianul acelor ani.

Aceasta fiind situația, propunem Comisiei centrale de pensii să restudieze cazul Roșu, cu dosarul în față, omul fiind lezat atît de anularea dreptului la pensia de stat, cît mai ales de încriminările gratuite care i se aduc.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Subiect de roman

De curînd, la Kogălniceanu de Constanța, s-a stins din viață unul dintre oamenii cei mai interesanți pe care i-am cunoscut. Pe numele său Ion Iorgu, din neam de mocani veniți de prin Săliște. Vestea despre el se dusese în toată Dobrogea și mai departe chiar, chiar dincolo de granițele țării, ca despre un om din cale afară de bun și de omenos, și căruia i se potrivea ca puținor altora vorba că ar fi bolnav după muncă. Un om care nu putea să stea și să nu facă ceva, să nu producă, să nu negustorească, dînd celor din jur și alesi posibilitatea de a munci, de a cîștiga, de a se înstări pe cinstiteleа. Un om pe care neastîmpărul acțiunii l-a lăsat văduv de prima nevastă care n-a putut înțelege să-și trăiască tinerețea lîngă un bărbat pe care nenumăratele treburi și afaceri în care se băga îl obligau cel mai adesea să se culce îmbrăcat, pentru un somn „furat", de două-trei ceasuri pe noapte, cel mult. Munca se poate spune că ajunsese viciul acestui om care nu suferea să-și abandoneze sau amîne nici o idee, și avea destule. Nu mai știa nici de casă, nici de masă, alergînd să pună pe picioare feluritele întreprinderi cu care a făcut din comuna sa una din cele mai mari comune din țară, mai avînd și la Constanța ori în alte locuri ba o topitorie, ba o vopsitorie de lînă, vreo cojocărie ori țesătorie de covoare, sau turme de oi prin bălțile miraculoase ale Dunării, de toate îngrijindu-se personal, căci este știut cît de mult face ochiul stăpînului.

În 1945, spre a da un sens și mai limpede neodihnei sale, Ion Iorgu adună de prin Moldova cîteva zeci de copii orfani, cifra exactă 39, amenajînd în comuna Kogălniceanu un așezămînt pentru copii cum probabil că nu mai exista altul pe atunci în toată țara. Nu mai știu dacă nevasta l-a părăsit pe domnul Iorgu înainte sau după ridicarea orfelinatului. Știut este că pînă în toamna lui '48, copiii au avut tot ce le-a trebuit, profesori, pedagog, asistentă sanitară și dragostea părintească, de tată și mamă, a lui Ion Iorgu.

În '48, odată cu naționalizarea, domnul Iorgu e inventariat la un loc cu toți cei avut, clasat ca exploatator și, deci, expropriat. Netemîndu-se de muncă, nu se teme nici de sărăcie. Mult mai greu însă e să te aperi de prostia și de răutatea oamenilor. Astfel că, arestat pe nedrept în toamna lui '48, pînă să se lămurească lucrurile și să fie eliberat, copiii sînt luați de la Kogălniceanu și strămutați la orfelinatul din Constanța.

Scăpat din detențiune, Ion Iorgu se duce glonț la Constanța să-și vadă copiii. Nu-i mai poate lua înapoi. Legi noi poartă de grija copiilor orfani. Dar nici Ion Iorgu nu se lasă, căci nu-l lasă inima sa cea mare, și face tot ce poate să-i ajute peste necesarul asigurat de stat, fie înzestrînd fetele ajunse de măritat, unora fiindu-le și naș, naș cu dare de mînă nedezmințită, fie ajutîndu-i pe alții să-și aleagă meseria potrivită, ori cu un ban în plus la bursa de stat celor plecați din Constanța să urmeze vreo facultate, dintre cei 39 legîndu-se firește mai mult de unii, de alții mai puțin, dar socotindu-i pe toți copiii săi, gata să le dea orice i-ar sta în putință. Și de dat a dat, slavă Domnului, toată viața lui.

Facerea de bine pe care Ion Iorgu a răspîndit-o în jurul său i-a atins și pe prieteni, nu mai vorbesc rudele, cu toții găsind la el ușa deschisă și sprijin la nevoie, dar mai ales pilda vie de om muncitor și cinstit. Nimănui nu i-a rămas dator cu un capăt de ață.

Un om de ispravă cum rar întîlnești altul într-o viață de om, acesta a fost Ion Iorgu. La înmormîntarea sa, primăria comunei a ținut, în mod excepțional, spre cinstea ei, să recunoască și să elogieze meritele mari ale lui Ion Iorgu în ridicarea comunei natale. Ne-am bucurat să aflăm asta. Ne îngăduim chiar sugestia de a se păstra viu numele lui Ion Iorgu prin atribuirea acestui nume unuia din locurile înnobilate de truda neostenită a lui Ion Iorgu. Am aflat că pe lîngă tot satul și o mulțime de prieteni și cunoscuți din Constanța, Ion Iorgu a fost condus pe ultimul său drum și de copiii săi. Firește, nu au putut veni toți treizeci și nouă. Au fost însă de față trei dintre ei. Trei, Doamne, numai trei !...

ION COJA ■

Dosarul stopat al unui milion nerealizat

Andrei Paris este grăjdar la Cooperativa agricolă de producție din Camena, județul Tulcea, condamnat la șapte luni de închisoare, o ispășește la locul de muncă. Adică mai bușumind caii — cînd are cu ce, pentru că la ceape n-a mai rămas decît jumătate din singura șiră de paie tocmită pentru iarna în curs — mai adăpîndu-i, mai țesălîndu-i, mai înjurîndu-i... Dar să nu credeți cumva că Andrei Paris a fost condamnat pe nedrept. Dimpotrivă. Andrei Paris a furat și a fost prins. Ce și cît ? 200 de știuleți, adică 55 kilograme de știuleți de porumb, adică 39,600 kilograme porumb boabe, adică o valoare de 194 lei (una sută patru lei). Recuperată pînă la ban. Ceea ce nu i-a împiedicat pe judecătorii tulceni să pronunțe sentința penală nr. 192/19 XI 1981. Firesc. Și drept. La fel de drept este că Mihale Mihai, președintele — pe atunci — al ceapeului din Camena, a vrut să-l ajute pe grăjdar și i-a eliberat o adeverință — de fapt două, nr. 387/16 X 1981 și nr. 526/28 XII 1981 — prin care încerca să susțină că hoțul n-a furat, ci că tocmai îndeplinea o sarcină de serviciu... Cert este că instanța nu s-a lăsat înșelată, iar președintele sperjur s-a ales cu acuzația dovedită de fals intelectual. Însă nu era primul gest pe care-l comitea Mihale Mihai împotriva cooperativei al cărei nr. 1 fusese ales în urmă cu unsprezece ani. Pentru că iată — printre altele — ce a constatat colectivul special desemnat de Comitetul județean Tulcea al P.C.R. : „La C.A.P. Camena, anul trecut 150 hectare semănate cu in pentru ulei n-au dat decît 13 la sută din producția planificată ; de pe alte 50 de hectare cu sola — 2 la sută ; iar de pe cele 10 hectare cu tomate nu s-a putut recolta nimic. Pe total unitate — susțin experții — la cele trei culturi s-a înregistrat o pagubă în dauna avutului obștesc în valoare de 162 373 lei. (Beneficiul irecuperabil pierdut : 1 005 000 de lei.) De ce ? „Inginerul șef sabota deciziile președintelui, iar președintele anula orice inițiativă a inginerului șef. Toate acestea pe fondul știutelor condiții pedoclimatice ale anului trecut", ne-a explicat tovarășul Vasile Geană, secretar al Comitetului județean de partid Tulcea. „De fapt n-a fost altceva decît o continuare a certurilor dintotdeauna între neamul lui Guliu — al cărui exponent în conducere era Mihale Mihai — și neamul lui Caraman Dumitru, fostul inginer șef". Observația aparține lui Ion Bratu, viceprimarul comunei Baia, de care aparține satul Camena. Pentru ce se hărțuiesc cele două neamuri ? „Pentru averi, tot li se pare unora că au strîns mai puțin decît cellalți". (Economu Stere, actualul președinte al ceapeului.)

Realitatea este că și Mihale și Caraman sînt buni gospodari. Mai ales cînd e vorba de propria lor bătătură. Că la cooperativă am văzut : 102 373 lei pagubă în averea obștii și peste un milion de lei beneficii nerealizate ! Sigur că dauna a fost imputată vinovaților : Mihale Mihai — 28 599 de lei pe care i-a achitat în 48 de ore de la constatare ; Caraman Dumitru — 43 967 lei ; Pațașa Vasile — 24 427 lei ; Panait Șt. Ion — 5 380 lei. Fapte penale autentice, pentru care s-a întocmit și un dosar corespunzător...

Sigur că cei patru au fost, pardon... pedepsiți : scoși din funcții, sancționați pe linie de partid și amendați administrativ cu cîte o mie de lei fiecare ! Pentru că da, deși incredibil, cei patru au scăpat de urmărirea penală ! Se vede treaba că... metaforic, la Tulcea mai ușor poți fi condamnat penal pentru furtul oului — vezi cazul grăjdarului — însă nicidecum dacă sfeterisești... boul ! Dintre toate, cazul lui Mihale Mihai este cel mai semnificativ : fură — pardon, „sustrage" — tuburi de la T.C.I.F. pe care și le îngroapă în curte ; comite un fals intelectual (vezi adeverințele false eliberate lui Andrei Paris) ; partea lui de neglijență în serviciu se ridică la zeci de mii de lei. DAR NU ESTE CONDAMNAT — nici cellalți ! — pe motiv că „faptele sale nu prezintă pericolul social caracteristic unei infracțiuni". (Vă reamintesc că grăjdarul cel hoț a fost condamnat la șapte luni recluziune pentru... 104 lei. Deci iată un pericol social de 104 lei !) Dosarul, în care sus-pomenitele fapte sînt dovedite și răsdovedite, a fost înregistrat și stopat sub nr. 8/B/1982. Am vrut să aflu cum se explică toate astea, dar de la tovarășul Mihale Nicolae, procurorul șef al județului Tulcea, n-am ales decît cu o ridicare din umeri și cu următoarea apreciere : „Știam eu că pînă la urmă vine cineva și o să ne întrebe de ce...". Am venit. Nu ne este indiferent cînd aceleași vinovății sînt cîntărite cu balanțe diferite.

Epilog ? Satul Camena rămîne așezat la vreo trei kilometri de Mina Altîn Tepe, pare pierdut într-o văioagă a Podișului Casimcei și numără cam 500 de suflete trăitoare în 186 de case. Milionul de lei beneficii a rămas spulberat. Făptașii sînt bine mersi. Paguba de peste o sută de mii nu-i toată recuperată. FOSTUL PREȘEDINTE MIHALE MIHAI A FOST PUS ȘEF DE FERMĂ. Țăranii își văd de treburile lor particulare și scriu și vin în audiență și la revista „Flacăra". Andrei Paris țesală caii în calitate de condamnat la locul de muncă.

MIRCEA BUNEA ■

Educatori de nota zero la purtare

Dacă somnul rațiunii naște monștri, rațiunea răzbunării naște acte bizare și în afara moralei. Intr-o zi a revenit pe masa noastră de lucru un nume, pe o scrisoare : profesoara de limbă engleză Mihaela Văraru din Hîrlău.

„...La data de 13 iunie 1981, la banchetul de finit de an de la Școala generală Hîrlău, am fost insultată și lovită de tovarășa profesoară Teodor Florica, în fața elevilor. V-am adresat atunci două sesizări și după ce dv. „ați cercetat cele sesizate", ați publicat în nr. 36 din 3 sept. '81 un articol în care s-a făcut cunoscut pe întreaga țară faptul reprobabil săvîrșit de acea profesoară". De fapt, noi nu cercetasem „cele sesizate", ci Inspectoratul județean Iași, căruia trimisesem scrisoarea spre analiză și rezolvare. Iar de publicat, publicasem o parte din răspunsul acestui for, care ne confirma că faptele sînt exacte, că beligeranța își avea sorgintea în neînțelegeri mai vechi dintre cele două familii ale respectivelor profesoare și că, cea agresivă „a fost sancționată cu mustrare". După atîtea luni de la publicare, nu numai că „focul" nu s-a stins, dar profesoara Mihaela Văraru îl întreține, dovedind că n-a înțeles deloc sensul gestului nostru de a face public „faptul reprobabil". Îi explicăm acum mai direct : fiindcă este în afara oricărei elementare norme de conviețuire umană (nu ne facem dreptate cu pumnii !) și cu atît mai mult, și mai grav, fiindcă este vorba de oameni

investiți să formeze oameni. De educatori ! Pentru dînsa a constituit, se vede, un act de triumf personal în aprigul demers al răzbunării. **„Intre timp, ca urmare a altor sesizări făcute la diferite autorități, am primit 6 ADRESE (sublinierea îi aparține) prin care mi se recunoștea întreaga dreptate, specificîndu-se în toate că, cazul petrecut va fi reanalizat și se vor lua măsuri mai grave împotriva sus-numitei Teodor Florica. Sesizînd și justiția, sus-numita a fost condamnată la Judecătoria Pașcani la 2 000 lei amendă pentru calomnie. Nu știu prin ce manopere sus-numita a reușit să-și îmbunătățească situația, pe linie de învățămînt nu s-au luat măsurile indicate (care dat fiind cumulul de infracțiuni ar fi putut merge pînă la desfacerea contractului de muncă), dar lucru curios, la 22 decembrie 1981, Tribunalul județean Iași casează sentința de la Pașcani și o achită. (Pentru care am sesizat Ministerul Justiției)".**

Vanitatea sapă adînc ; cine mai poate ști dacă profesoara Mihaela Văraru mai vrea cu adevărat să i se facă dreptate (pentru ultragiul adus), deși nu prestigiul și autoritatea sa au fost în pericol, ci ale fostei agresoare, cantonîndu-se prin însăși fapta sa, cît vrea răzbunare. Care pe care ! Cealaltă, cu aceeași îndîrjire, se străduie să-și demonstreze că, iată, e intangibilă ! E mai puternică ! Nu se gîndește însă nimeni la întrebarea, cine le face jocul ? În loc să-l curme din rădăcini ? Cine întreține un asemenea climat ce jignește bunăcuviința, care alimentează atitudini în afara eticii noastre ? Cine ar fi cel mai în măsură, și chiar dator, să curme asemenea stări de lucruri, ce aduc deservicii grave școlii din Hîrlău, în afara Inspectoratului școlar județean Iași ? Nimeni altcineva decît conducerea Inspectoratului școlar județean Iași ! Naște cel puțin nedumeriri faptul că singura sancțiune aplicată profesoarei care se compromite (se degradează chiar, lovindu-și o colegă) este mutarea disciplinară de la o școală generală la... un liceu. Morala ar putea fi aceasta : „fiți indisciplinate, comportați-vă grosolan în relațiile dv., tovarășe cadre didactice, dacă vreți să obțineți catedre mai bune !"

E lesne de bănuit ce atmosferă (propice educației) domnește în micuțul tîrg moldovean ! În școlile lui ?!

Se poate comenta mult și sub diverse aspecte scrisoarea prof. Mihaela Văraru, concluzia necesară și absolut urgentă fiind una singură : de a se pune capăt unui asemenea climat. Dacă la Iași nu se poate, e datoria Ministerului Educației și Învățămîntului să intervină.

CICI IORDACHE ■

Tineri, adică romantici Tineri, adică revoluţionari

În grandioasa bătălie pe care o dă poporul nostru, în mersul său înainte spre comunism, în vasta şi multilaterala activitate constructivă pentru crearea unei societăţi în care bunăstarea şi fericirea poporului sînt ţelurile supreme ale politicii partidului, tinerii s-au aflat întotdeauna în primele rînduri, manifestîndu-şi cu putere elanul revoluţionar şi spiritul romantic ce îi caracterizează.

Închinîndu-şi întreaga activitate nobilelor idealuri de libertate şi independenţă a ţării, tineretul s-a afirmat cu toată puterea sa revoluţionară, cu spiritul său novator, ca o forţă de primă mărime a progresului, pentru dreptul la muncă, cultură, libertate naţională şi o viaţă fericită, pentru socialism şi comunism.

Continuatori ai tradiţiilor progresiste şi revoluţionare celor mai înaintate ale poporului, avînd în frunte U.T.C.-iştii, tinerii muncitori, ţărani, studenţi şi elevi au luat parte activă la toate marile bătălii revoluţionare ale poporului, dovedind [illegible] curaj şi un eroism demne de tînăra gardă a proletariatului revoluţionar. Uniunea Tineretului Comunist şi-a îndeplinit exemplar sarcina de a organiza într-un front unic de luptă pe toţi tinerii exploataţi şi umiliţi, împotriva reacţiunii şi a fascismului, pentru libertatea şi independenţa ţării, pentru refacerea şi reconstrucţia ei.

În anii de ilegalitate, de cruntă teroare fascistă, mulţi din cei mai buni fii ai poporului n-au pregetat, cu o nestrămutată încredere în izbînda finală a celor mai înaintate idealuri ale umanităţii, să-şi dăruiască libertatea şi viaţa. Răspunzînd chemării Partidului Comunist, tinerii patrioţi şi-au adus contribuţia la insurecţia naţională împotriva fascismului. Închinîndu-şi întreaga activitate idealurilor de independenţă şi libertate socială a ţării ce prindeau viaţă după 23 August, U.T.C.-iştii au ridicat la cea mai înaltă cotă eroicele tradiţii de luptă din anii ilegalităţii, participînd activ la marea operă revoluţionară a întregului popor de reconstrucţie a ţării, de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Mii de tineri s-au încadrat în brigăzile voluntare. Şantierele de reconstrucţie a ţării au fost adevărate şcoli pentru ridicarea nivelului politic şi cultural al tineretului, importante şcoli de educaţie cetăţenească. Tinerii muncitori ai brigăzilor patriotice au aprins cu elanul lor flacăra muncii conştiente şi entuziaste, au pus înaintea intereselor personale interesul general.

În centrul atenţiei tinerilor stă astăzi însuşirea temeinică a celor mai înaintate cuceriri ale ştiinţei, tehnicii, cunoaşterii umane, lărgirea orizontului politic şi cultural.

Politica partidului de asigurare a participării tuturor tinerilor la elaborarea şi înfăptuirea hotărîrilor partidului şi statului, la conducerea ţării constituie o latură esenţială a întregii noastre democraţii socialiste.

Adîncirea procesului de legare organică a învăţămîntului cu producţia şi cercetarea face din tinerii noştri participanţi activi şi eficienţi la marea operă pe care o construieşte poporul nostru.

În lista marilor victorii înregistrate de P.C.R., la loc de cinste trebuie trecute condiţiile oferite tineretului, largile posibilităţi de valorificare a capacităţii, a cunoştinţelor şi a elanului lor revoluţionar, deschiderea unor orizonturi vaste de creaţie şi afirmare pe toate planurile. Tinerii păşesc în viaţă cu demnitate, cu siguranţă că ţara are nevoie de munca lor creatoare, că fericirea şi bunăstarea depind numai şi numai de munca lor.

Încheiem aceste gînduri despre tineri, aducînd omagiul nostru tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, şi tovarăşei Elena Ceauşescu, eminent om politic şi de ştiinţă, a căror tinerete şi viaţă se confundă cu tineretea şi viaţa partidului, exemple luminoase de ceea ce înseamnă dăruire, elan revoluţionar şi hotărîre nesbătută pentru înfăptuirea idealurilor de fericire şi bunăstare ale poporului, străluciţi continuatori ai celor mai nobile idealuri de progres şi libertate ale poporului, strălucite exemple de patriotism revoluţionar, militanţi pentru o lume mai dreaptă şi mai bună.

OPREA GEORGESCU ■

■ De vreo 15 ani, **Teresia Pădurean**, [illegible] Silvaniei, str. Gh. Coșbuc nr. 27, suferea de o boală de piele căreia, deși consultase o mulțime de medici, nu-i găsea leacul. „Nemaiavind nici o speranță — ne scrie — m-am dus la dr. Ion Pușcaș care mi-a dat un tratament cu niște medicamente de-ale sale și, ca urmare, acum sint perfect sănătoasă; ciuperca apărută ca o carne vie, dureroasă, în podul palmelor și în tălpile picioarelor, a dispărut ca prin minune, motiv pentru care vă rog să transmiteți doctorului salvator cele mai [illegible] mulțumiri și urările mele de viață cit mai îndelungată".

■ **Mihail Genescu, pensionar din Cluj-Napoca**: Am admirat nu o dată [illegible] stațiunii balneoclimaterice Vatra Dornei. M-a surprins însă neplăcut starea de totală neîngrijire a monumentului eroilor din localitate, [illegible] ridicat în plin centrul stațiunii, chiar lingă consumul popular, și — după cite se poate deduce cu greu din [illegible] de pe el — ridicat în memoria eroilor din primul război mondial. Să fi rămas de-atunci neterminat, așa cum [illegible] cind îl privești mai [illegible]? Au dispărut [illegible] și plăcile cu numele eroilor [illegible]

■ **Intreprinderea de transporturi auto [illegible]**: Cu privire la nota apărută în Flacăra din 15 VI [illegible], prin care un grup de părinți din satul Vadoara reclamau că elevii merg pe jos drum lung pină la școala din [illegible], vă comunicăm că lucrurile, într-adevăr, așa au stat și am luat măsuri, astfel încit transportul pe acest traseu s-a reglementat și în prezent se desfășoară în mod normal, în bune condițiuni.

■ Sint pensionat cu gradul I de invaliditate și, neavind altă șansă, medicii mi-au recomandat să fac un tratament recuperatoriu, prin gimnastică medicală. Pentru treaba aceasta, fiind și imobilizat la pat, am nevoie de două cărți de specialitate — „Recuperarea sechelelor post-traumatice" și „Gimnastica medicală în terapia cardiovasculară" — pe care le-am solicitat, prin precomandă, la Libraria „Cartea prin poștă", dar nu le-am primit nici azi, după aproape un an încheiat. Rog pe această cale sus-menționata librărie să-mi trimită măcar acum cărțile solicitate. **(Teodor A. Ion, comuna Pirscov, județul Buzău)**

■ **De la Administrația Centrală a Asigurărilor de Stat, Direcția operațiunilor cu străinătatea**, sintem informați că a fost recuperată din străinătate, în favoarea petentului Ioan Barbu, din comuna Belinț, județul Timiș, suma de 23 045 lei care i-a și fost inminată la data de 16 01 1982 de către sucursala județeană ADAS Timiș.

■ Prin intermediul unei bătrine florărese, am aflat că pe str. Lipscani din București exista o cișmea unde se vindeau flori pe care le cumpărau mai ales condeierii. Minat de curiozitate, am dat de urma acestei cișmele căreia i se mai spune și „Cișmeaua lui Eminescu". Lăsată în paragină, ea se află pe strada menționată, la nr. 18, unde marele poet a lucrat ca redactor la ziarul „Timpul", între anii 1877—1878. **(Paul Matei, București, str. Dr. Frederic Joliot-Curie nr. 14)**

■ Consiliul popular al comunei Săbăoani, județul Neamț, condiționează preschimbarea buteliilor de aragaz de vinzarea prin achiziții la cooperativa de consum a unor produse agroalimentare în valoare de 31 lei pentru fiecare butelie. Pentru cei care au lot în folosință poate că măsura este bună și stimulatoare. Ce să facem însă noi, cadrele didactice, care n-avem lot personal în folosință, ca să ni se preschimbe și nouă buteliile? **(Prof. Nancă Gabriela, în numele mai multor cadre didactice din Săbăoani)**

■ **Asociația nevăzătorilor din Republica Socialistă România, Consiliul central**: Referitor la sesizarea grupei de nevăzători din Birlad, apărută în nr. 2/1982 al revistei dv., vă înștiințăm că atit conducerea filialei teritoriale Iași, de care aparține grupa din Birlad, cit și conducerea asociației au intervenit pe lingă organele locale de partid și de stat care au manifestat înțelegere, promițind atribuirea cit mai urgentă a unui spațiu corespunzător pentru activitatea cultural-educativă desfășurată de nevăzătorii birlădeni.

Scrisoare comentată

Cine retează aripi păsărilor în zbor?

...Uneori birocrația. Uneori indiferența față de viața și destinele oamenilor.

Ne-au sosit la redacție mai multe scrisori de la tineri. Absolvenți de școli și facultăți. Dornici să muncească, să se realizeze și să realizeze ceea ce așteaptă de la ei Cetatea. Numai că unii au fost impinși pe prea ocolite căi (subiective și deloc necesare), ori li s-au așezat în față nefirești obstacole.

Este și cazul lui **Coșarcă Boris Marian**. S-a născut — ne scrie — într-o zonă de munte, cu plaiurile impresurate de turme, pecetluindu-i destinul. A vrut să devină inginer zootehnist și a devenit. În 1981, cind **„am cerut sprijin tovarășului decan pentru a primi un post în județul natal. Mi s-a răspuns că nu există publicat nici un post pentru Harghita, ca după repartiție să aflu că au fost mai multe publicate la centrele universitare Cluj-Napoca și Timișoara. Din care s-ar fi putut cere, prin schimb, și pentru mine unul, cum s-a mai procedat și în anii trecuți. Mai ales că eram singurul absolvent al Facultății de zootehnie din București provenit din județul Harghita. Și fiind totodată căsătorit, cu soția și copilul în orașul Bălan"**. Indiferența decanatului însă, il catapultează pe tinărul inginer în județul Tulcea, comuna Nufărul. La 700 km de casă! Ceea ce nu ne-ar fi determinat să scriem dacă județul transilvan ar fi avut (ori ar avea) acoperite absolut toate posturile de ingineri zootehniști, dacă în reglementările în vigoare privind repartizarea în producție a absolvenților învățămintului superior nu ar exista prioritate pentru cei căsătoriți a fi trimiși spre localitățile, zonele unde își au familiile.

A făcut demersurile necesare pentru un transfer, a găsit și loc de muncă, dar nu și înțelegere la ministerul de resort, deși D.G.A.I.A. din Miercurea Ciuc confirmă că are încă nevoie de zootehniști, deși D.G.A.I.A. Tulcea este de acord să-i confere negația, dat fiind situația specială a inginerului harghitean. MAIA, în schimb nu-i aprobă ieșirea din spațiul dobrogean! Am putea crede că din rațiuni majore, pentru interesele capitale ale agriculturii naționale! În fond și Tulcea are nevoie, și dreptul, la specialiști cu studii superioare! Dar, le va avea oare în persoana inginerului Coșarcă Boris Marian? Cu gindul la familie, cu sentimentul că a fost frustrat de un loc de muncă dorit și sperat, cit de eficient poate fi? Cit de benefică munca sa în comuna Nufărul? Cit de legat de satul și problemele zootehniei dobrogene? **„Îmi iubesc foarte mult locurile natale și cred că în județul meu aș putea da maximum de randament, nemaiavind nevoie de o perioadă de timp pentru a mă acomoda cu oamenii, cu locurile, cu clima, cu climatul specific dintr-un județ atit de îndepărtat și diferit față de cel unde am crescut. În prezent, fac naveta, lunar, 700 km, pentru a-mi vedea familia, chinuit de gindul că nu-mi pot recompensa soția care, din retribuția sa de învățătoare, m-a întreținut patru ani la facultate și s-a ocupat singură de creșterea copilului nostru"**.

Chiar nu poate repara nimeni efectul unei indiferențe? Efectul unei gindiri lineare și birocratice privind asigurarea cadrelor de specialiști? În inseși binele zootehniei românești?!

Reamintim indicația fermă a secretarului general al partidului **„ca toți absolvenții, pe cit posibil să ajungă să fie repartizați în locurile de unde au venit"**. Iar în cazul inginerului Coșarcă Boris Marian a fost și mai este posibil.

CICI IORDACHE ■

■ **Inspectoratul General al Miliției, Direcția evidenței populației**, ne face cunoscut că, la solicitarea cetățeanului Voica Dan, care dorește să dea de urma mamei sale, a făcut investigațiile de rigoare și a găsit-o pe Voica Doina înregistrată ca avind domiciliul în comuna Chisoda, județul Timiș.

■ Sint absolvent al Institutului pedagogic de 3 ani, facultatea de fizică-chimie, și, în august 1978, am ocupat prin concurs un post de chimist la stația orășenească de epurare a apelor uzate Tecuci. La 1 octombrie 1981, IJGCL Galați mă consideră fără studii corespunzătoare și se dispune trecerea mea pe un post de muncitor laborant, cu reducerea corespunzătoare a retribuției și imputarea unei importante sume de bani. Surprinzător și dureros pentru mine este mai ales faptul că nimeni nu mi-a explicat temeiul legal al hotăririi luate. Iar dacă există un astfel de temei, acesta nu era cunoscut și în 1978, cind mi s-a cerut transferul? Nici de către cei care l-au aprobat, nici de cei care au organizat concursul și mi-au verificat actele de studii? **(Emil Apostu, Tecuci, str. 7 Noiembrie nr. 5, bl. B., ap. 33)**

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Vaslui**: Din verificările făcute rezultă că o parte din cele sesizate de cetățeana Silvia Păduraru din Vaslui sint juste, în sensul că între petentă și cei doi vecini ai săi au apărut unele neînțelegeri care au degenerat în insulte și amenințări de ambele părți. La intervenția organelor municipale, aceste neînțelegeri au fost aplanate și s-au stabilit la fața locului remedierile ce trebuie făcute la imobil, eliminind astfel principala sursă de suspiciuni și certuri.

■ **Pensionarul Constantin Diac**, fost strungar la Depoul C.F.R. Adjud și autor al invenției „Dispozitiv pentru strunjirea colectorului de la generatorul principal al locomotivei diesel, fără demontare" brevetată de O.S.I.M. la data de 30 III 1978 cu brevetul nr. 67655, ne scrie că nici astăzi, după aproape patru ani, nu și-a primit drepturile legale ce i se cuveneau, datorită birocrației de care dau dovadă unii funcționari ai depoului sus-menționat (titularul brevetului) în intocmirea formalităților necesare.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vilcea**: În baza scrisorii adresate dv. de Miclea Valeria din comuna Prundeni, județul Vilcea, a fost cercetat cazul sesizat și am intervenit la conducerea Combinatului de produse sodice Govora, unde petenta a mai lucrat, și i s-a aprobat revenirea pe vechiul loc de muncă.

■ Am citit cu plăcere, copleșit de nostalgii, poezia „Mi-e dor" publicată de talentatul poet Gh. Constantinescu în nr. 2/1982 al revistei dv. Felicitindu-l sincer pentru această realizare și îndemnindu-l să persevereze pe tema abordată, sugerez compozitorilor noștri ca această frumoasă poezie să fie pusă pe note și să constituie textul unei romanțe pe care aș dori s-o ascult cu bucurie la radio sau la televiziune. **(Mihail Georgescu, București, str. Razelor nr. 24)**

■ **Întreprinderea de rețele electrice Cluj, Exploatarea de rețele electrice Bihor**: În urma verificărilor făcute la fața locului de către personalul nostru de specialitate, a rezultat că tovarășa Pătcaș Mariana din Oradea, str. Grădinarilor, bl. 70, ap. 7, întrunește condițiile referitoare la acordarea cotei de energie electrică suplimentară și a fost invitată să achite taxele ce se percep în atare situație, precum și pentru intocmirea formalităților de rigoare.

■ Profesor de matematică fiind, în anul școlar 1979/1980 m-am inscris la examenul pentru obținerea gradului II. La inspecția specială mi s-a acordat calificativul foarte bine, și imediat după aceea am fost incorporat, pină la 28 august 1980, neputind să mă prezint la nici un examen. Conform prevederilor, automat trebuia să fiu inscris la examen pentru anul 1980/1981, însă, spre surprinderea mea, am aflat că nu am fost acceptat. A venit apoi o brigadă de la inspectoratul școlar județean care mi-a dat calificativul satisfăcător, deși mă prezentasem destul de bine și la discuția finală mi s-a spus că mă apropii de foarte bine. Consider că mi s-a făcut o mare nedreptate și rog forurile în drept să clarifice situația mea. **(Crăiniceanu Constantin, com. Turburea, județul Gorj)**

■ **Procuratura Generală, Direcția judiciară pentru cauzele civile**, ne aduce la cunoștință că, printr-o hotărire judecătorească definitivă, s-a admis acțiunea formulată de Moldovan Maria împotriva piritului Săftescu Erik Mircea care a fost declarat tatăl minorului Ciprian, născut la 4 septembrie 1978.

■ În numele tuturor tinerilor din satul Apa Neagră, județul Gorj, ni se adresează **Vali Lăpădătescu** și exprimă profunda mihnire pentru faptul că cei din conducerea IFET Baia de Aramă au desființat clubul muncitoresc din localitate și l-au transformat într-un așa-zis atelier care nu produce nimic. Clubul acesta era singurul loc din sat unde se puteau desfășura diferite activități cultural-educative.

■ **Comitetul de partid al sectorului 6 al Capitalei** ne face cunoscut că lucrarea reclamată de locatarul Aurel Ștefănescu a fost executată, contravaloarea ei fiind suportată de familia Zamfir Maria de la apartamentul superior care nu o dată, datorită tărăgănării și refuzului de a-și repara instalația sanitară deteriorată, a provocat inundarea apartamentului de la etajul inferior, în care locuiește petentul.

■ Am cumpărat de la un stand cartea „Munții Bihor — Vlădeasa" ieșită de sub teascurile Intreprinderii poligrafice „Oltenia" din Craiova. Cind am răsfoit-o mai atent acasă, am constatat cu uimire că are 16 file netipărite, adică albe complet, începind de la pag. 354 pină la pag. 383. Comanda de tipărire poartă nr. 288, s-a dat „bun de tipar" pe 14 04 1981. **(Dogeanu Ion, București, str. Prunaru nr. 6, bl. 8, sc. B, ap. 72)**

■ **Ministerul Sănătății, Direcția asistenței medicale**: Urmare scrisorii tov. Diaconescu Elena, din județul Dîmbovița, vă comunicăm că sus-numita a fost programată pentru consult medical de specialitate la Spitalul Colentina — Clinica de dermatologie, pentru precizarea diagnosticului și a măsurilor terapeutice corespunzătoare.

■ Tot necazul lui **Victor I. Pelea** din comuna Româneşti, județul Prahova, este un simering tip Aa 18x35x7 STAS 5907-67 pentru hidrofor, care nu costă mai mult de 25 lei dar care, de luni de zile nu se găsește în nici un magazin. Din cauza lui, omul nu poate folosi instalațiile de apă și baie pentru care a plătit, cu manoperă cu tot, 15 000 lei. Electropompa de hidrofor este produsă de „Electromotor" Timișoara și este de tipul EPC.

■ **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Direcția personal și învățămint** ne răspunde la scrisoarea pensionarei **Alexandrina Samareanu** din București, str. Aleea Someșul Rece nr. 31, că solicitările petentei privind acordarea drepturilor bănești pentru concediul de odihnă pe anul 1981 și eliberarea adeverinței necesare obținerii permiselor de călătorie pe C.F.R. i-au fost rezolvate favorabil încă din cursul lunii decembrie 1981, imediat după intocmirea notei de lichidare.

■ **Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Colentina"**: Cu ocazia verificării notei publicate în revista „Flacăra" din 7 01 1982 de Asociația de locatari din bd. 1 Decembrie 1918, s-a încheiat un act de constatare cu reprezentanții asociației și s-a stabilit ca termen de finalizare a lucrărilor data de 30 IV 1982. Pentru tergiversarea și nerespectarea termenelor fixate anterior, cei vinovați au fost sancționați conform prevederilor legale.

N.r.: Corect ar fi fost să știm și în ce constau aceste sancțiuni.

■ La D.C.A. Găești, nu se respectă tarifele de plată a pieilor primite, așa încit crescătorii de animale mici de blană sint trași pe sfoară și înșelați. Eu m-am dus să predau patru piei de nutrie și, stupoare, insul de acolo mi-a spus că nu-mi dă pe toate mai mult de 500 lei. **(Nicolae I. Nițu din com. Cringurile, jud. Dimbovița)**. **N.r.** Spre a înlătura suspiciunile de orice fel, este bine ca și astfel de tarife să fie afișate la loc vizibil, spre a fi cunoscute de toată lumea.

■ Sintem un grup numeros de tineri detașați pe o perioadă de 6 luni la Intreprinderea electrocentrale Turceni, județul Gorj, și dorim să fim sprijiniți în crearea unor condiții minime pentru petrecerea utilă și instructivă a timpului liber. Aceasta, deoarece în prezent, după cele 8 ore de lucru aici nu avem la dispoziție nici club, nici măcar un aparat de radio sau tv., nemaivorbind de cărți, de masă de ping-pong. **(În numele grupului de tineri semnează Gheorghe Cozăr)**

■ **D.G.D.A.L., Întreprinderea pentru construirea și valorificarea locuințelor București**, ca răspuns la nota apărută în Flacăra sub semnătura Elenei Pridon: Lucrătorii Grupului 4 șantiere s-au prezentat la ap. 12 bl. 8 din Calea Dorobanți pentru remedieri, însă n-au fost primiți de către proprietar, întrucit solicită în plus și execuția unor lucrări ce nu au fost prevăzute în proiect. Abia după noi intervenții a acceptat revizuirea timplăriei metalice.

N.r. Ciudat și cam evaziv acest răspuns, deoarece el nu specifică destul de limpede dacă s-au executat lucrările ce trebuiau remediate obligatoriu după proiect și care erau insistent reclamate de petentă.

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

■ **Cezar Răducan** — Hirșova: Numai în cazul în care plătiți integral costul intreținerii ■ **G. Constantin** — Năvodari: Vă interesați la inspectoratul județean al miliției ■ **Petru Botilă** — Brașov: Concediul de odihnă vi s-a calculat legal ■ **Marin Olteanu** — București: Beneficiați gratuit de permise de călătorie dacă la data pensionării ați avut o vechime de cel puțin 10 ani ca beneficiar de permise în unități de cale ferată ■ **Dumitru Gădău** — Șovarna de Sus (Mehedinți). Pentru fiecare an lucrat în grupa I de muncă se calculează un an și șase luni ■ **Marin Tudorica** — București: Retribuția trebuie să fie corespunzătoare funcției pe care o indepliniți în prezent ■ **Cornelia Ileana Eftimie** — Birlad, **Nicolae Baban** — București, **Gheorghe Belieiu** — Brăila ș.a.: Prețurile locuințelor contractate cu populația cu termen de predare stabilit la încheierea contractului după 1 ianuarie 1981 se recalculează ■ **G. Ordeon** — Hunedoara: Dacă veți ocupa, prin concurs, un post de profesor în specialitatea studiilor superioare absolvite, la un liceu economic și drept administrativ, veți primi și retribuția cuvenită noii funcții de predare ■ **Marius Ivănescu** — București: Încadrarea în categoria superioară este de competența comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor din unitatea unde lucrați, la care vă sfătuim să vă adresați ■ **Ionel Petroșanu** — București: La revenirea dv., avem un răspuns de la U.G.S.R. Treceți pe la redacție ■ **Petre Pătrașcu** — Băilești (Dolj): Nu la prof. dr. Agrippa Ionescu, ci la Spitalul central clinic de copii „Gr. Alexandrescu" din București ■ **Steluța Trifan** — Galați: Femeile încadrate în muncă cu contract pe durată determinată (cazul dv), au dreptul la concediu de sarcină și lehuzie plătit, numai dacă la data intrării în concediu prenatal (52 zile înainte de naștere) sint încadrate în muncă ■ **Natalia Chiriță** — București: Depuneți cererea la C.O.M. al întreprinderii ■ **Maria Stănescu** — București: Dacă lipsiți din imobil, una sau mai multe luni, anunțați în scris comitetul asociației locatarilor și nu veți participa în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar apei calde, ridicării gunoiului menajer și vidanjării ■ **Gabriela Crutu** — București: Sinteți încă în proces, așteptați hotărirea judecătorească.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Am venit, ne-am confruntat, dar încă n-am ajuns în fața marelui iubitor de teatru din București"

— Ați împlinit, de curînd, stimate actor Teofil Vâlcu, frumoasa vîrstă de 50 de ani, drept pentru care vom începe acest interviu nu cu o întrebare, ci cu o urare : La mulți ani !

— Vă mulțumesc din toată inima.

— Și, după cîte știm, din acești 50 de ani, 30 au fost închinați actoriei.

— Pînă acum e bine.

— Și se mai afirmă că destinul dumneavoastră artistic, deși început pe malurile Someșului, în atît de romanticul Cluj de altădată, a prins contur, cu adevărat, aici, în inima Moldovei, în nu mai puțin romanticul „dulce tîrg al Ieșilor", pe scena Teatrului Național, această adevărată casă a dramaturgiei românești, casă cu a cărei viață v-ați confundat într-un tot.

— Și pînă acum e bine, dar parcă era înțelegerea să vorbim despre altceva și mai puțin despre persoana mea.

— Da, ne înțelesesem să vorbim despre recent încheiatul turneu în București al Teatrului Național din Iași. Dar, recunoașteți și dumneavoastră, nu puteam intra așa, de-a dreptul, în subiect, mai ales că ați sărbătorit, cum spuneam, jubileul mai sus-amintit. Mai mult decît atît, mărturisim că ne-ar fi încîntat peste măsură un interviu privind viața de pînă acum, în teatru, a actorului Teofil Vâlcu. Iată, în **Arlechin**, caietul-program al Teatrului Național din Iași, pe un spațiu însumînd patru pagini, citim, într-un fel de fișă intitulată Mic dicționar de roluri, că ați interpretat peste 70 de roluri. Avem vaga bănuială că ați interpretat mult mai multe roluri.

— Bineînțeles, dar autorii acelei fișe și-au atenționat cititorii prin chiar titlu : **Mic dicționar de roluri**. În altă ordine de idei, despre mine însumi s-a mai scris, chiar și în revista „Flacăra", drept pentru care mărturisesc că abia aștept să trecem la ceea ce am convenit că vom aborda.

— În acest caz, prima întrebare : care sînt piesele cu care Naționalul ieșean s-a prezentat în fața iubitorului de teatru din București ?

— Înșiruirea pieselor cu care am venit la București vorbește de la sine despre orientarea repertorială a Naționalului nostru, orientare ce își propune valorificarea dramaturgiei românești contemporane, dar și a celei clasice. În acest sens, am prezentat **Hardughia, Calul verde, Hoții de vulturi, Preferam să mor de ris** și **Chiriția în provincie**. Acestor cinci piese românești li s-au adăugat **Don Carlos** și **Cum vă place**. Mai e nevoie să amintim și autorii acestor piese ?

— Să zicem că n-ar fi lipsit de importanță.

— Atunci, în ordinea pieselor de mai sus, Mircea Radu Iacoban, Constantin Popa, D. R. Popescu, Nelu Ionescu și Vasile Alecsandri, respectiv Schiller și Shakespeare.

— Cum considerați că a apreciat critica de specialitate acest turneu ?

— Elogii peste elogii. Dar, din păcate, spectacolele noastre au fost găzduite de sala mică a Teatrului Național, Majestic și Teatrul Mic.

— De ce din păcate ?

— Respectivele săli sînt mult prea mici. Apoi, un singur spectacol a adunat doar un număr de oameni, cei mai mulți dintre ei oameni de teatru, prezenți la toate cele șapte spectacole. Unul din acești oameni, de exemplu, îmi spunea că Don Carlos, piesă care este cuprinsă într-un manual școlar pe un spațiu foarte redus, ar fi asigurat, cu participarea elevilor, cel puțin 10—15 săli pline, prilej cu care elevii ar fi pătruns bine și exact în dramaturgia lui Schiller. Este, ca să zic așa, doar un simplu exemplu. Dar eu cred că și celelalte piese ar fi atras, cîteva săptămîni la rînd, spectatorul de teatru din București.

— Cu alte cuvinte ?

— Mai altfel spus, am venit, ne-am confruntat, dar pentru marele iubitor de teatru din București am rămas în continuare un teatru necunoscut. Încă n-am ajuns și în fața lui.

— Și ce anume propuneți ?

— Reluarea acestui turneu. Dacă nu total, cel puțin cu cîteva din piesele sale.

— Ar fi, oare, lipsit de interes, ca un Teatru Național, fie el de la Iași, Craiova, Cluj-Napoca sau Timișoara, să susțină o lună de spectacole în București ? Sau, ca să extindem ideea, unul din orașele mai sus-amintite, n-ar putea fi gazda, pe timp de o lună, a unui alt teatru, timp în care, la înțelegere, teatrul său să se deplaseze în alt oraș ?

— Adică noi, cei din Iași, să venim la București, sau la Cluj-Napoca, sau la Craiova, iar cei din aceste orașe la noi, la Iași, în aceeași perioadă ?

— Exact.

— Ce bine ar fi ! Dar cine să înceapă aceste schimburi ? Sînt, cred eu, probleme destul de complicate. Dar, în definitiv, tot eu mă-ntreb, de ce nu s-ar porni la treabă și cu o astfel de idee ! ? Altfel, actualul nostru turneu s-a redus la o confruntare cu oamenii de teatru din București și mai puțin cu marele public. Ne-am confruntat, am fost apreciați, ne-au făcut plăcere aprecierile specialiștilor și-ale colegilor noștri din București, dar, cum să vă spun, aveam nevoie și de aplauzele marelui public. Noi trăim mai ales din aceste aplauze care fac dovada incontestabilă că am înfrumusețat inima omului care ne aplaudă.

— Ce anume v-a impresionat în mod deosebit în acest turneu ?

— Ei bine, într-una din întîlnirile cu colegii noștri, Dina Cocea, nume la care nu se mai pot adăuga nici un fel de superlative, întrucît toate au fost epuizate, spunea despre o foarte tînără actriță de la noi, Doina Deleanu, că dacă fata asta a dat examene la institut și nu a reușit, colectivul Naționalului din Iași s-a dovedit a fi un adevărat pedagog. Deci, respinsă de „pedagogii" institutului, ea a fost acceptată și șlefuită de „pedagogii" Naționalului ieșean.

— Ați folosit de două ori cuvîntul pedagogi. În ce mă privește l-am pus de fiecare dată în ghilimele.

— Asta ar fi problema dumneavoastră. Eu personal aș elimina ghilimelele puse la calitatea de pedagog al colectivului de la teatrul nostru. Aș aduce, ca argument, evoluția unui actor care acum trei ani s-a prezentat la teatrul nostru. Este vorba de Mircea Dascaliuc. În trei ani, pe măsura muncii și talentului său, lui Mircea Dascaliuc i-au fost încredințate roluri de primă mînă. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că Naționalul nostru nu este numai acea recunoscută casă a dramaturgiei românești, ci și un părinte, un adevărat pedagog pentru cei mai tineri membri ai săi. Din păcate, însă...

— Iar din păcate ? !

— Da și îmi pare foarte rău că iar trebuie să folosesc acest din păcate. Din păcate n-avem pe cine să creștem. O actuală promoție a Institutului de teatru numără aproximativ 10 tineri. Cum pot fi repartizați acești 10 tineri actori la 40 de teatre existente în țară ?

— Greu de răspuns la această întrebare ! Dar, iată, constat că tot timpul alunecăm de la subiectul propus, cel al unui comentariu privind turneul la București al Teatrului Național din Iași.

— Ce-am avut de spus, am spus. Celelalte rămîn să fie spuse de criticii de specialitate. Dacă își vor menține elogiile exprimate cu prilejul unor discuții organizate, asta e treaba lor. Nu mă îndoiesc că o vor face, dar le va fi foarte greu, întrucît la reușita turneului și-au adus contribuția toți, absolut toți membrii colectivului.

— Să zicem, stimate actor Teofil Vâlcu, că am pune punct acestui interviu. Ce anume ați vrea să spuneți în final ?

— Ceva foarte simplu, foarte obișnuit, dar, pentru mine, la ora actuală, foarte important ; să ne iubim ca să existăm.

— Ați putea fi ceva mai lămurit ?

— Pămîntul întreg se află într-o primejdie cumplită. Viața, pretutindeni e plină de lovituri. Sub ochii noștri se dau tot felul de lupte, una mai îndîrjită decît cealaltă. Eu, ca actor, prin personajele pe care le interpretez, constat că lumea are nevoie de acest îndemn : să ne iubim ca să existăm.

VICTOR NIȚĂ

Vorbiți și scrieți românește

Survolăm și / sau decelăm ? (II)

Revenind însă la **survola**, observăm că el a trecut la ofensivă în critica literară. Dar, vai, aici termenul pare a se întoarce împotriva intențiilor criticului, cînd scrie, de pildă : „**survola** teritoriul prozei românești", „**survolează** genul liric". Din text, reiese că e mai mult o ironie — la adresa superficialității lecturii — decît o afirmare critică doctă și la obiect, cu acribia oricărui spirit critic care se respectă.

„Apetența" cărturărească a altora a pus în circulație (deci „se poartă") verbul a **decela**. În această remarcă nu e nimic peiorativ ; verbul se poate asocia în anumite contexte. Dar se impun cîteva observații, fiindcă vocabula cu pricina a căpătat (dac-ar fi singura !), uneori, chiar accente de ostentație. Un critic notează : „...care a făcut fericirea dificilă și aproape clandestină, dar **decelabilă** (subl. ns). În cele mai aparent ingrate contexte". Într-un studiu de stilistică (lingvistică) privind „verbul în poezia lui Lucian Blaga, citim : „Pe lîngă funcțiile principale..., mai **decelăm** (subl. ns.) două funcții..." sau „Putem **decela** (subl. ns) încă din acest prim contact cu o poezie a lui Lucian Blaga" etc. Dicționarele indică originea franceză a termenului (fr. **déceler**), cu sensul (livresc) „a descoperi ceea ce este ascuns, a scoate în evidență", iar în fizică „a pune în evidență existența unei substanțe aflate în cantitate foarte mică sau a unui fenomen foarte slab". Etimologic, e un derivat de la latinescul **celare** „a ascunde, a tăinui, a disimula", cu prefixul negativ **de** — (ca **dérouter** = deruta, **devier** = devia etc.).

Chestiunea ce se pune este însă următoarea: obține criticul efecte deosebite prin acești termeni (tehnici) rebarbativi, pedanți ? Fobia barbarismelor în critică n-ar trebui să acopere ideile. Esențialul — se știe — este să aibă (cît mai multe) idei. Limbajul oricărei discipline presupune — obligatoriu — și scrupulul de exactitate lexicală. Acel „metallimbaj" trebuie să fie unul firesc, verosimil, persuasiv.

Firește, nu sîntem pentru un purism excesiv și nici pentru transferuri semantice care ar întuneca înțelegerea. Eleganța intelectuală evită asceza și limbajul artificial. Să investim cuvintele cu valori „nemaiștiute", fără siluirea limbii, să le căutăm taina și bucuria. Unii cultivă deliberat pleonasmul, cum citesc, într-un „eseu despre textualizarea poetică" : „Revenind la **„personajul** textelor poești, **particularizat** în atîtea **individualități aparte"**... (subl. ns.).

Iată una dintre multele surprize (oare cîte ne mai așteaptă ?) impuse cititorului care nu **survolează** textul, ci-l **decelează**, uneori, cu imputări cominatorii, dar fără — cum zice un alt cronicar — „chițibușarea mărunță" (sic !), care poate fi „insuportabilă pentru turiferarii de carieră și pentru iconodulia rentabilă". E clar ?!

GH. POALELUNGI

Cugeri, deci existi

Ion Barbu despre „gîndirism"

În revista studențească „Dialog", nr.7 (84), decembrie, 1981, editată de Consiliul U.A.S.C. Universitatea „Al.I. Cuza" Iași, se publică **Epistolar Comarnescu V**, Scrisori de la Ion Barbu, Fr. Sirato, păstrate în Arhiva lui Petru Comarnescu.

Pentru interesul lui documentar, privind atitudinea ideologică particulară a lui Ion Barbu în perioada interbelică, reproducem aici un fragment dintr-o scrisoare a lui către Petru Comarnescu, în care motivează încetarea colaborării la „Tiparnița". Scrisoarea este fără dată. Însă după context ea se situează pe la începutul anilor 40. Dar să redăm fragmentul în discuție. „Colaborarea mea la „Tiparnița" a fost numai ocazională. Alături de darul grațios al prințesei Bibescu, am fost prea măgulit să depun o contribuție modestă. Domnul Baltazar părea că dorește o colaborare mai largă. Îmi propusesem chiar să deschid revista printr-un „Elogiu al poeziei". Am crezut prudent să-mi limitez colaborarea la strofele ce le-ați publicat, presupunînd multe surprize în sumarul revistei.

Adeverirea n-a întîrziat, (...)

Colaborarea era sfîrșită.

Totuși domnul Baltazar mi-a cerut să contribui la ancheta ce deschisese asupra spiritualității. Am refuzat încă o dată dar i-am expus domnului Baltazar în două vorbe un punct de vedere ostil naționalismului învățătoresc (?) de la „Gîndirea" și ratașilor de tot felul, care transformă botezul în carieră.

În nici un caz n-am căutat (contat) pe o ieșire împotriva domnului P. Comarnescu și lumei tinere și grupată în jurul domniei sale".

Aprecierile din această sprisoare privind anumite manifestări ale dreptei românești nu sînt singurele și nici nu sînt o excepție în documentele rămase de la Ion Barbu, ele alcătuiesc un fel de pandant la o altă delimitare a sa în epocă, nu mai puțin originală, față de curentul modernist și avangardist.

Judecățile din fragmentul de mai sus ne aduc în minte judecăți și delimitări asemănătoare ale lui Lucian Blaga în contextul românesc interbelic.

În orice caz, poziția lui Ion Barbu față de curentele sus menționate nu poate fi înțeleasă dacă nu se are în vedere gîndirea barbiană care stă sub semnul epistemologiei „formei în zbor", epistemologiei opusă formei „castelului de ghiață".

Vom reveni asupra acestei probleme.

Respingînd gîndirea inertă, înghețată, Barbu nu respingea rațiunea în numele iraționalului, ci o formă istorică a rațiunii în numele unei forme noi, deschi e a acesteia. Raționalismul său era în esență dialectic și numai ținînd seama de el putem face judecăți care să fie în acord cu întreaga sa activitate științifică și poetică.

ION STROIE

Noi străluciri ale limbii române

„Visez să-mi lucrez grădina mea. Țin la această ulopie. După atîtea nesigure mări, tulburate oceane, singuratice viaducte, visez cu îndîrjire o fîntînă cu cumpănă. Pentru că n-am întîlnit în drum nici un Eldorado, pentru că n-am avut de pierdut decît iluzii, visez o grădină ca o pagină pe care s-o aștern liber cu rînduri, ca pe-un tărîm — împrejmuit de baricade de struguri și garduri de crengi, cu porți de faguri și uluci de știuleți — în care să mă pot încăpățîna să cred, asemenea lui Candide, că optimistul Pangloss avea dreptate".

(Cea mai frumoasă dintre lumile posibile, 1978).

ANA BLANDIANA

Film

Semnul șarpelui

Personajele descind, desigur, din baladă. Atit răii, cit și bunii. Răii sint hulpavi, depravați, cinici și lași. Bunii sint drepți, „aprigi, dar drepți" morali și pînă la urmă învingători. Răii practică delațiunea, șantajul, încalcă legea juridică și morală, ucid, înșală, corup, sfidează. Cei buni nu ucid, nu înșală, cîntăresc drept, vorbesc cumpătat, mijloacele îndrumării lor sint legea, norma, datina, credința. Muzica, plastica imaginilor, lentoarea aparatului de filmat fac și ele parte din atmosfera de baladă.

Dar, treptat, ritmul se modifică. Tonalitatea baladescă se detașează imperceptibil ca să fuzioneze cu o filosofie a cotidianului și o pătimașă poezie. Aflînd de presupusa moarte a fiului, eroina filmului nu-și pregătește praful de pușcă, nu toporește smoala în groapa unde-l va atrage prin viclenie de lupul dușman. Eroina se numește doamna Handrabur și doamna Handrabur se leapădă de credință. Violent. Intr-o scenă patetică dar întru totul în conformitate cu psihologia personajului. Incendiază icoana, depozitara speranțelor și rugilor de taină. Jos divinitatea ! Doamna Handrabur coboară cu discreție treptele baladei și în discreția acestei coboriri, Mircea Veroiu care se confundă cu scenaristul Mircea Micu nu numai prin prenumele comun, rostește întreg discursul viguroasei sale arte.

Ajunsă în realitate, doamna Handrabur știe bine unde a coborît și ce are de făcut. Pentru răzbunarea fiului ucis a sacrificat cerul, va sacrifica și pămîntul. Nu, doamna Handrabur nu este un erou pozitiv. Ea încetează a mai fi un personaj de baladă. Aparține realității și încă unei realități extrem de concrete. In comună se instaurează o nouă ordine. O ordine opusă dușmanilor ei. Opusă dușmanilor ei, noua ordine este în același timp opusă categoriei sociale în care pe drept sau pe nedrept a fost și ea inventariată. Doamna Handrabur nu-și face iluzii, dar nici nu abdică. Nu se lasă constrînsă de politica alianțelor practicată în epocă, avansează ea însăși pe scena istoriei unde se petrece clasa cu raporturilor de clasă în care s-a afirmat, preia conducerea ceremonialului înmormîntării sale sociale. („Parcă eu nu știu ? Vă folosiți de mine cit timp nu v-ați descotorosit încă de Moșoarcă și ai lui"). Și femeia lucidă nu se revoltă împotriva condiției hărăzite de destin, împotriva Istoriei care, ca individ, o nedreptățește. Ea, răzvrătita împotriva lui Dumnezeu, se alătură furtunii care o va înlătura. Dacă viața nu i-a dat-o Dumnezeu, atunci nu i-a dat-o nici Istoria. Viața îi este numai a ei. Istoria cu treburile sale, ea cu ale ei. Nu se supune Istoriei, ci pactizează cu ea. Doamna Handrabur nu ezită să uzeze de mijloacele Istoriei care n-o acceptă. Pentru izbăvirea de legămîntul ei sacrifică oamenii cei mai apropiați : nora, pe care o claustrează cu sînge rece într-o așteptare zadarnică, și Alimandru (un bărbat singur, o figură tragică și eroică spre care se îndreaptă simpatia spectatorului) pe care ea îl iubește ca pe propriul fiu, dar pe care-l scoate din închisoare numai cu intenția de a-și vedea apropiat planul răzbunării, riscîndu-i viața. Cu sînge rece. În numele propriei cauze. Moare victorioasă. O victorie tragică și absurdă, sublimă și grotescă. Nora se mărită. Fiul revine exact ca să asiste la înmormîntarea mamei. În rolul doamnei Handrabur, Leopoldina Bălănuță mizează totul pe tensiunea lăuntrică a personajului și reușește trecînd însă milimetric pe lîngă o realizare de excepție. Nesocotind unul din amănuntele biografice ale personajului, marea actriță aduce pe ecran vibrația, rigoarea și tenacitatea unei femei în jur de 60 de ani, cu toate că în realitatea dramaturgiei eroina își epuizează zbuciumul și vigoarea între 46 și 52 de ani. Rămîn astfel neexploatate zone largi ale devenirii și mortificării ei.

Neclară este secvența în care Alimandru ochit în spate apare apoi cu ochiul plin de sînge. Nesusținută dramaturgic este apariția nebunei, soția lui Odoleanu. Rupte par de asemenea, prea îndepărtate în orice caz, secvențele cu frații Dringler. Aceste cîteva neatenții, cel puțin așa apar la prima vedere și un spectator nu vede filmul decît o singură dată, sint compensate de o imagine excepțională (Călin Ghibu) și o echipă de actori de zile mari : Ovidiu Iuliu Moldovan, Mircea Diaconu, Ion Vîlcu, Dorel Vișan, Mircea Albulescu, Dorina Lazăr, Costel Constantin.

NICOLAE CRISTACHE ■

Opțiune

E minunat
Să atingi Soarele
Cu orice risc.
E minunat
Chiar și numai să vrei să-l atingi.
E minunat să atingi Soarele,
Cind cei mai mulți nu-l ating nici în gînd
În orice caz,
Dacă vrei să atingi Soarele
Trebuie să știi
Că e ultimul lucru pe care-l atingi...

ANICA FLORESCU ■

Cîntec

Tresar, obrajii mi ard în vînt
Și amețite valuri mă inundă
Încet luminile abundă
Și cad îngenunchiată la pămînt.

ANA-MARIA VOINEA ■

Trăim ?

Trăim frenetic și trăim în frică
Și-a doua zi uităm ce ne-am șoptit ;
Ce ochi ai tu ? și tu mă-ntrebi asemeni
Și vom uita-ntr-o zi că ne-am iubit.
Trăim frenetic și ne bate-n inimi
Un implacabil ceas neprevăzut,
Începem iar și iar trăim în frică ;
Doar timpul nu-l luăm de la-nceput.
M-ai sărutat și nu-mi aduc aminte ;
Ți-am spus că te iubesc și ai uitat
De frică ce ne-a fost ; dar cum te cheamă ?
Și nu mai știm de-a fost sau nu păcat.
Sau poate nu trăim și ni se pare...
Doar tremurăm de frica-ntregii vieți ;
Cu ochii mari de ieri privim în ochii
Pe care-i bănuim după pereți.
Ești azi la fel ca ieri ? dar eu, mai semăn ?
Sint obosită, tu ești obosit ;
Trăim frenetic și trăim în frică
Și știe lumea dacă ne-am iubit.
Și știe lumea azi că-s vinovată ;
Eu vina dau pe tine și nu știu
Dacă era devreme cînd trăirăm
Sau dacă nu fusese prea tîrziu.
Trăim frenetic și trăim în frică
Și-a doua zi uităm ce ne-am șoptit ;
Ce ochi ai tu ? sint ochii tăi albaștri ?
Te-ntreb ca și cînd nu ne-am fi privit.

LIA MICLESCU ■

Fericirea

La nivel mondial —
fericirea este o afacere
strict personală ;
cota parte
rareori
se divide cu doi

Fericirea aproapelui
pe piața de schimb
scade vertiginos

Marfă perisabilă —
cămașa fericitului
se vinde la negru

Fericit —
cel nefericit
în afaceri.

NATALIA FLORESCU ■

În afară de suflet

În afară de suflet
mi-a mai rămas un cal
fără ham, fără potcoave
O barcă părăsită lîngă mal
un vraci straniu
cu reverii concave
o carte veche cu înțeles cifrat
cu tablele învelite-n piei de șarpe
cu proza unui rege îngenuncheat
Rămasă pentru mine la
pagina șapte.
În afară de suflet
mi-a mai rămas un pas
spre Doamna
Păzitor de veșnicie
ce așteaptă să cobor
din nevăzutul vas
în afară de suflet
ce poate să rămîie.

ANGELA TÎRZIU ■

Muzică

„Madrigalul" la cotele unor noi aprecieri internaționale

Vine un timp cînd pentru a stabili dimensiunile unei reputații e nevoie să indici numai cotele atinse într-o direcție sau alta. E cazul marelui nostru muzician Marin Constantin, dirijorul „Madrigalului", pentru care simpla consemnare a unor fapte de artă relevă în mod grăitor faima sa în creștere pe meridianele lumii. Să notăm în acest sens cîteva evenimente, aparent obișnuite, din ultimele 2—3 luni.

Mărturie a unei recunoașteri tot mai largi în lumea muzicală internațională, în luna decembrie a anului trecut a fost invitat să ia parte la lucrările juriului celui de-al 3-lea Concurs polifonic internațional din Columbia, organizat la Ibagué de Conservatorul din regiunea Tolima. Concursul de creație care a precedat prestigioasa manifestare a mai marcat două recunoașteri ale muzicii românești contemporane, acordînd premiul I pentru compoziția „Sîrba din cîmpie" lui Constantin Romașcanu, lucrare care a intrat în mod obligatoriu în repertoriul formațiilor corale participante, venite din cele două Americi ca și din bătrîna Europă ; cel de-al doilea premiu i-a fost conferit compozitoarei Irina Odăgescu-Țuțuianu.

In urma acestei participări, maestrul Marin Constantin, dirijorul profesor al „Madrigalului", a fost invitat să țină mai multe cursuri de perfecționare corală între 1 și 15 decembrie a.c. în Columbia.

Tot în decembrie 1981, Roma, străveche capitală a muzicii universale, care i-a mai conferit muzicianului nostru două înalte distincții internaționale, respectiv „Il Sagettario d'Oro" și „Una vita per l'arte", aceasta din urmă dotată cu statueta David de Michelangelo, i-a rezervat de data aceasta bucuria editării unui disc de către reputatul Centru internațional de studii muzicale, între altele organizator al unor prestigioase festivaluri internaționale de specialitate. „Un disc pentru pace" astfel este intitulată această apariție purtînd printre altele girul Papei Giovanni Paolo al II-lea care într-un scurt mesaj de pe copertă se pronunță pentru pace ca prima condiție a adevăratului progres, „indispensabilă oamenilor și popoarelor pentru a trăi în libertate". Discul cuprinde, în interpretarea corului „Madrigal" condus de Marin Constantin, celebra „Misa criolla" a argentinianului Ariel Ramirez, precum și un număr însemnat de piese din repertoriul reputatei formații corale de cameră bucureștene, pe lîngă cîteva lucrări de muzică bizantină veche, avînd ca soliști pe cunoscuții Eremia Stere și Ștefan Pruteanu, o seamă de coruri de o indiscutabilă notorietate aparținînd fie unor compozitori clasici ca Gh. Cucu sau Fr. Hubic, fie unora contemporani ca Tudor Jarda, Al. Pașcanu sau mult regretatul Mihai Moldovan. Participarea la realizarea acestui disc a unui muzician ca Marin Constantin și a unuia din corurile cele mai prestigioase din lume îi conferă, după cum se subliniază în prezentarea de pe copertele discului, un relief neașteptat.

„Madrigalul" își cîștigă noi admiratori de valoare și aici acasă, dacă numai într-o săptămînă din februarie doi prestigioși oaspeți din străinătate au putut consemna aprecieri de excepție ca aceasta în Cartea sa de aur : „Corul «Madrigal» este magnific. A fost o adevărată bucurie și o reală experiență muzicală să ascult programul său de excepție. Este un ansamblu rarisim. A fost cea mai frumoasă interpretare corală pe care am cunoscut-o vreodată. Sint foarte emoționată și recunoscătoare că mi s-a oferit un asemenea concert. Cele mai entuziaste felicitări marelui său dirijor, maestrul Marin Constantin și tuturor membrilor formației cărora le doresc în continuare noi succese, așteptînd cu nerăbdare să-i mai ascult". București, 13 februarie 1982. Semnează **Martha Casals Istomin**, director general artistic al Centrului cultural „John Fitzgerald Kennedy" din Washington.

La nici o săptămînă după ce se consemnau aceste cuvinte de aur, un alt oaspete, întîlnindu-se cu Madrigalul și ascultîndu-l, scria în aceeași carte de impresii : „Sint înmărmurit de arta și perfecțiunea corului Madrigal al Conservatorului bucureștean și ale conducătorului său, Marin Constantin, care este, fără îndoială, unul dintre cei mai talentați între talentații dirijori de cor ai lumii. Impresiile suscitate vor stărui în ființa mea pînă la sfîrșitul vieții". Semnează Tihon Hrennikov, președintele Uniunii compozitorilor din U.R.S.S.

Considerînd de prisos, cum se spune, orice comentariu, ne mulțumim să semnăm numai pentru conformitatea faptelor și aprecierilor relatate. Nu însă fără a încerca un sentiment de justificată mîndrie românească și inexprimabilă satisfacție spirituală.

Februarie 1982

NICULAE STOIAN ■

• CAP LIMPEDE

CAMERATA INFANTIS

Transcriem din lista de trofee a corului de copii **Camerata infantis** din Brașov, dirijor Nicolae Bica : **Discul de aur al Academiei Charles Cros** (Dijon, Franța, 1977), **premiul al III-lea la Concursul mondial al tineretului** (Viena, Austria, 1979), premiul al II-lea la Concursul de coruri de la Llangollen (Anglia, 1980). De două ori laureat al **Festivalului național „Cîntarea României"**. Cupa de cristal cucerită în cadrul concursului formațiilor camerale din țară. 1979 : **primul disc** Electrecord.

Acestor distincții și succese li se adaugă un al doilea disc, apărut tot la **Electrecord**, în aceste zile, intitulat **Voci de primăvară**.

Cei doi realizatori ai discului, **Vladimir Popeanu** (sunet) și **Nicolae Neagu** (redactor muzical) au avut de ales dintr-un amplu repertoriu următoarele cîntece: **Cîntec de primăvară** de I. Vidu, text Vasile Alecsandri, **Secerișul** de D.G. Kiriac, versuri populare, **Barza**, de I. Danielescu, versuri de D. Zamfirescu, **Copiilor lumii**, de I.D. Chirescu, versuri de Tiberiu Utan, **Uliu, ha**, de N. Ionescu, versuri populare, **Cucă-mi-te, mititel**, de V. Spătărelu, versuri populare, **Voci de primăvară**, de A. Zeman, text de I. Șerban, **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie**, de C. Constantinescu, versuri de M. Eminescu, **Colind**, de T. Ciortea, versuri populare, **Lilioara**, de V. Grefiens, versuri de Ion Brad, **Ad pacem**, de L. Borlan, inclusiv versurile, **Revedere**, de D. Voiculescu, versuri de M. Eminescu, **Ciocîrlie**, melodie populară, aranjament vocal de N. Petri, și **Chiuituri**, de M. Marbé, versuri populare. Am reprodus toate cele 14 piese cuprinse în acest disc, întrucît simpla transcriere ne oferă o concluzie care se impune de la sine : corul de copii **Camerata infantis**, alături de alte coruri, din păcate extrem de puține, cum ar fi **Voces primavera**, dirijor Claudiu Negulescu, și **Miorița**, din Reșița, dirijor Mircea Morariu, se străduiesc și, iată, reușesc să valorifice o foarte bogată zestre culturală, cîntecul scris special pentru copii. Adresînd felicitări instituției care, prin discul de față, valorifică „valorificarea" efectuată de **Camerata infantis** și dirijorul ei, profesorul Nicolae Bica, ne întrebăm cînd anume vom avea bucuria să ascultăm și cîntecele **Mioriței** din Reșița și ale lui **Voces primavera** din București ? (**Victor Nița**).

„IMPOSIBILA BIBLIOTECĂ"

Există în București — la o adresă pe care nu o dăm acum, pentru a crea puțin suspans — o încăpere impresionantă, cu rafturile pline de cărți, care merită pe bună dreptate numele „imposibila bibliotecă". Imposibilă, pentru că din sutele și sutele de exemplare aici nici unul nu poate fi citit ca lumea. De pildă, într-un volum din colecția „Idei contemporane", textul, ajuns la pagina 108, trece dintr-o dată la idei dinapoi. „Muntele catîrilor", de Ion Brad, de la pagina 128 participă la alergări hipice de obstacole sărind în galop la pagina 161. În „Cincizeci de poeme", de T. Arghezi, în versiunea franceză, poemele se adună în forma cornetelor de semințe, în timp ce un volum de matematică, semnat de O. Radu și G. Sîndulescu, are cîteva pagini în care geometria se aplică în forma suprafețelor pliate, iar lucrarea intitulată „Captările de ape subterane din România" conține de fapt, „motorul turboreactor" ca o soluție originală realizată de spiritul inventiv al legătorilor. Toate acestea și încă alte năstrușnicii într-o diversitate de aproape treizeci sint opera Întreprinderii „13 Decembrie 1918" din București. Nimic deosebit în contribuția de rebuturi tipografice a întreprinderilor poligrafice Crișana, Oradea, Cluj, Galați, Oltenia, decît aceleași foi albe legate în mijlocul lucrărilor, pentru adnotările personale

Teatru

„Ifigenia" de Mircea Eliade

Ifigenia reprezintă o inițiere în sublim. Atmosfera e pură, de ceremonie și de mister. Amintește metaforele baladelor și legendelor din fondul nostru principal de trăire și de simțire, de neliniștea uneori îndurerată și tragică a primelor iubiri.

Mircea Eliade nu o coboară pe Ifigenia din mit, nu sfîșie imponderabilul, ci o învăluie într-o taină omenească atît de profundă, încît ea trece aproape singură, ca o boare, ca o răsuflare în spațiul rarefiat al marilor revelații cosmice. Ifigenia nu e pur și simplu o jertfă a disputelor dintre oameni supravegheați și obsedați de zei (La urma urmei interpretările date ordinelor superioare ale unor zei pot fi ambigue și arbitrare!) Ea acceptă să evadeze din durere și din ființă cu o resemnare și cu o înțelegere absolută a destinului în armonia cosmică, pînă acolo unde omul se întîlnește cu imaginea cea mai pură despre el însuși, cu visul cel mai frumos și uneori tragic despre sine.

Textul e scris cu iluminare. Pluteşte fluent, uşor discursiv şi uneori livresc, prin spaţiul luceafărului de seară şi de dimineaţă, prin atmosfera rarefiată şi aproape ireală a marilor înălţimi, poate ale Himalayei. Dar, adevărata jertfă a Ifigeniei tresare în imediata veşnătate a meşterului Manole şi a resemnării ciobanului Mioriței în faţa morţii. Totul e contemplaţie, revelaţie şi metafo.. De aceea spectacolul e una din sărbătorile profunde ale spiritului. Cînd ieşi din subteranul Teatrului Naţional (sala Atelier) unde se joacă, din păcate, acest spectacol ai impresia că lumea şi-a pierdut forţa de gravitaţie.

Regizorul Ion Cojar a creat un spectacol care devine obsedant pe măsură ce ne îndepărtam în timp de seara cu ger patetic şi cer senin cînd l-am urmărit. Spectacolul sau trăieşte parcă deasupra respiraţiilor noastre, undeva în imponderabil. Inegală din punct de vedere interpretativ, aşezată într-o arhitectură simplă, austeră (Mihai Tofan), care lasă spaţiu larg pentru „mişcări de trupe" şi coregrafie atent desenată de trupuri, alcătuită din sonorităţi expresiv timbrate (Aurel Stroe) care creează o atmosferă de tensiune şi de catarsis, reprezentaţia se constituie ca o ceremonie a disperării şi împăcării cu moartea prin sacrificiu, pentru ca istoria să-şi dezlege nodurile şi evenimentele să intre în matca lor. Sau să-şi iasă din matcă. Sînt în acest spectacol şi momente şterse, momente confuze, mai ales în prima parte, cînd se intră greu în atmosferă, cînd vocile sună spart şi replici întregi nu se mai înţeleg, cînd desfăşurarea scenelor e fracturată prea des, cînd e dezordine în mişcare şi nepotrivire în stil. Desigur, fără Tania Filip, care o interpretează pe Ifigenia, spectacolul nu ar fi putut exista. Ea aduce un aer pur, o candoare greu de însuşit numai prin exerciţii de teatru. Ea pluteşte parcă în imponderabil şi rosteşte, mai bine zis şopteşte, textul cu un firesc care dezarmează, mai ales că eroina se află între fronturi şi se aşteaptă dintr-o clipă în alta semnalul de începere a ostilităţilor. Mizînd prea mult pe datele imediate ale actriţei, regizorul a fost uşor păcălit şi a ratat în profunzime acest personaj, scăpînd din vedere sufletul său tragic relevat mai ales în final. Dar, e adevărat că în atmosfera acestei uluitoare nevinovăţii eroice, finalul are o forţă de şoc mai mare. Actorul care a înţeles poate cel mai adînc şi mai subtil demersul regizorului şi a venit în întîmpinarea indicaţiilor sale este, fără îndoială, Adrian Pintea. Poet, prozator, interesant cîntăreţ acompaniat de propria chitară, acest actor multilateral a interpretat un Achile lucid, care nu se lasă manevrat de destin. Plastica sa scenică şi glasul său penetrant, sinuos, extraordinar în registrul acut, interpretarea sa fără nici o fisură de logică şi concentrare îl anunţă de pe acum ca un candidat la rolurile fundamentale ale dramaturgiei universale, începînd, de pildă, cu Hamlet. Mircea Albulescu a fost magnific şi copleşitor dar ne-a amintit prea des celelalte roluri ale sale. Ion Marinescu şi Damian Crişmaru şi-au gîndit expresiv şi colorat personajele dar ele rămîn schematice, secundare în economia spectacolului. Silvia Năstase confirmă evoluţiile sale din Institutul de teatru şi mai apoi de Teatrul din Ploieşti, cu o mare mobilitate şi forţă de convingere. Mirobolantă şi monden agitată Valeria Gagealov într-un personaj important care cerea poate mai multă sobrietate. Perfect adaptat desfăşurării spectacolului Constantin Dinulescu a cărui evoluţie şterge treptat impresia de repetare din alte spectacole. Şocant Victor Moldovan care a compus o trecere, o alunecare fantomatică prin scenă. În rest, o distribuţie inegală cu multe voci stridente care nu se integrează în unitatea de stil a spectacolului, cu nivele contrastante de înţelegere a textului, de adeziune şi de vocaţie.

Ifigenia de Mircea Eliade, una din cele mai frumoase piese de teatru ale secolului 20, s-a întîlnit la Bucureşti cu un spectacol de elevată ţinută profesională şi estetică pe care sîntem fericiţi că l-am văzut.

ADRIAN DOHOTARU ■

Domnule Cohen

Ieri, copilul meu, în vîrstă de trei ani şi jumătate
m-a întrebat fără să stîlcească nici un cuvînt :
Mamă, ce este aceea, o bombă cu neutroni ?

Iarnă grea mi s-a lăsat în suflet
dar i-am răspuns că, nite, bomba aceasta
este un lucru mare şi alb
care zboară deasupra lumii cu graţie
ca o barză, bunăoară.
Acolo unde vede mulţi copii cuminţi,
ea face BUM ! şi seamănă împrejur
mii şi milioane de dulciuri şi jucării.

Fiţi genial acum, domnule Cohen
şi faceţi ceva pentru ca eu
să nu mai fiu
o mamă
mîncinoasă.

GABRIELA HUREZEAN ■

Maşina de uitat amintirile

Desigur, se cere inventată
o maşină de uitat amintirile — s-a zis
Şi s-a inventat.

Bătrînii ieşeau cu greu
din copilărie neavînd ce povesti.

Părinţilor nu le-a mai amintit nimeni
cum să mai nască copii.

Copiii dormind ca seminţele-n măr
aşteaptă să se inventeze o maşină
care să uite să mai uite amintirile.

OLGA NEAGU ■

Bilet de dragoste

ce sălbatic părul tău fluturînd o clipă
în uşa întredeschisă a florăriei
suprapus tristeţii mele de-a nu le putea arăta

puştilor de paisprezece ani
panglicile roz bezelele de art-nouveau

CORNELIA MARIA SAVU ■

Fotografia unei zile de primavară

Eu aveam ochi şi mîini de madonă,
tu aveai umeri şi cap de cocor.
Ploaia cea dulce ne spăla numele.
Pentru iertare, pentru împăcare,
Pămîntul se pierdea într-un nor.
Tu aveai inimă de hoţ,
eu aveam inimă de floare,
ultima noastră aventură
ne călca în picioare.

Tu aveai drum lung, fără vină,
eu, cîteva urme şterse de ceaţă.
Pentru împăcare, pentru iertare,
amîndoi ţineam primăvara în braţă.

VALERIA DELEANU ■

Un singur drum

Linii verticale, iubiri verticale, verticale cuvinte
dorul mă-ndeamnă adesea spre voi ;
sînt o balerină stîngace, sforile-a lungi
şi nu-i drum înapoi.

S-a sfîrşit un anotimp preţios,
un singur drum ! resturi de ploi
atîrnă din arbori ; tremură noaptea
şi plînge cerul căzut de pe noi.

Mi-ar trebui o tăcere, o mică minune
undeva pe un deal ruginit şi bătrîn
...am ajuns, trece timpul
la crucea de ploi
latră un cîine fără stăpîn.
un singur drum ! fără scăpare
şi-n podul palmei un rest de mirare.

ELENA PLAMADĂ ■

Carte

Anii de învăţătură ai unui cărturar patriot

Deşi scrisă într-un stil sobru şi riguros, deşi se constituie din înlănţuirea unor fapte şi întîmplări incontestabile, chiar dacă trecute prin filtrul perceptiv al autorului, puterea de evocare, farmecul şi patosul textului fac din **Anii mei de învăţătură** un adevărat Bildungsroman. Scena pe care evoluează personajele, printre care figurează Nicolae Iorga, Octavian Goga, Ioan Lupaş, Titu Maiorescu, Mihail Sadoveanu şi, desigur, autorul însuşi, este rînd pe rînd Transilvania, Vechiul Regat, Budapesta, Strasbourgul, Jena, Weimarul. Tema epică a cărţii, la rîndul ei, constă din sau se organizează în jurul unor evenimente care au dobîndit notorietate istorică. Concepută astfel, autobiografia pe care ne-o revelă autorul încetează să fie simplă evocare a unor întîmplări de ordin personal, ci devine istoriografie. Semnele premonitorii ale vocaţiei sale pentru interesele generale, firea sa de militant, care face ca Onisifor Ghibu să fie atît de implicat în evenimentele vremii, ies dealtfel la iveală încă din cea mai fragedă vîrstă, căci nu altfel trebuie interpretată de exemplu răzvrătirea copilului din clasa I contra dispoziţiei arbitrare a unui profesor de la liceul unguresc de stat din Sibiu ca elevii români să nu mai vină la şcoală în portul lor.

Axul central al acestui prim volum de amintiri este şcoala. Şi aceasta din două motive : primul motiv este evident acela că epoca rememorată coincide cu anii de studiu ai autorului ; al doilea motiv, întîmplător de data aceasta, ţine de faptul că în răstimpul dintre sfîrşitul secolului al XIX-lea şi primul război mondial instituţia aceasta devenise tărîmul principal în care se va purta lupta românilor din Transilvania pentru conservarea fiinţei lor etnice. Nu este greu de presupus cum vedea Ghibu şcoala din provincia sa natală, unde românii, populaţia originară şi majoritară, nu aveau posibilitatea să se instruiască în mod adecvat în limba lor maternă, nu puteau să-şi promoveze cultura proprie. Şi pe tînărul sălişteanu, ca şi pe mulţi ardeleni din vremea aceea, dorul de a se afla printre ai săi, dorinţa de a lua cunoştinţă direct de stările de lucruri din ţară şi de a stabili legături personale cu oameni de seamă de dincoace de Carpaţi l-au împins din spate, cum şi-a luat licenţa la Sibiu, şi a venit la Bucureşti.

Un moment decisiv în formarea lui Onisifor Ghibu ca militant este perioada cît s-a aflat ca redactor la cotidianul românesc „Lupta", editat în chiar capitala Ungariei începînd din ianuarie 1907. În această calitate a scris zi de zi, timp de şase luni, un mare număr de articole de atitudine, a meditat aprofundat asupra stărilor de lucruri din Ungaria şi imperativelor zilei ajungînd la concluzia că, în ciuda rigorii împrejurărilor, trebuie respinsă resemnarea ; totodată vă trece cu bine, fără a da înapoi, examenul confruntării cu ipostazele cele mai drastice ale destinului pe care şi-l asumase, ca în înfruntarea electorală de la Beiuş, unde s-a aflat singur, înconjurat şi lovit de huligani dezlănţuiţi. Pe lîngă mesajul educativ, paginile acestei secţiuni sînt în acelaşi timp şi inestimabile contribuţii la elucidarea unor aspecte de ordin istoric.

Şi pe ultimul detaliu biografic din acest prim volum de amintiri — studiile în străinătate şi trecerea doctoratului — autorul îl reconstituie tot în legătură strînsă cu contextul tensionat al evenimentelor politice din Transilvania. Ca şi mai înainte, legătura dintre cadrul social obiectiv şi demersul personal nu este forţată întrucît studiile întreprinse sînt inspirate de aceeaşi motivaţie practic-militantă : dorinţa tînărului intelectual de a se echipa cu tot instrumentarul teoretic necesar în vederea conjurării gravelor primejdii care planau asupra naţiunii române din ţinutul său natal.

Tenacitatea, hotărîrea şi competenţa, impulsionate toate de patriotismul său ardent, au avut, în cele din urmă, cîştig de cauză. Curînd după întoarcerea de la studii, Onisifor Ghibu este numit inspector şcolar al şcolilor româneşti din Transilvania patronate de mitropolia de la Sibiu iar programa sa de învăţămînt, care în esenţă urmărea să transmită elevilor valorile naţionale, acceptată. Deşi sîntem la distanţă de aproape un secol de zilele acelea şi vremurile sînt altele, mesajul pedagogic al cărţii este pe deplin actual, motiv pentru care lectura volumului este binevenită pentru tineret.

GH. SOCOL ■

● CAP LIMPEDE

ale cititorilor, sau aceeaşi numărătoare anapoda a paginilor, aceleaşi sărituri pentru încilcirea romanului sau pentru uşurarea citirii rapide de tip „diagonal". Întreprinderea poligrafică din Sibiu şi Întreprinderea poligrafică Filaret se joacă şi ele din cînd în cînd cu unele cărţi, doar că o „fac mai artistic", nu degeaba, mai ales că tipăresc şi cărţi de artă. „Analiza frumosului" de W. Hogart poate fi studiată şi de jos în sus şi de sus în jos, ca şi „Istoria picturii bizantine" de Viktor Lazare care tratează spaţiul picturii fără priviri punctuale. Într-un dicţionar german-român ca şi din „Studii asupra artelor din Evul Mediu" de Prosper Mérimée paginile curg de parcă ar fi fluturaşi publicitari. Ne oprim aici cu enumerările. Dealtfel şi cu comentariul nostru. Aşteptînd ca altcineva în drept să comenteze pe marginea a două întrebări : De ce nu se instituie un premiu de creaţie artistică pentru aceşti creatori anonimi? şi Cum mai pot fi lăsate astăzi de izbeliştе tone întregi de hîrtie în această imposibilă bibliotecă ? **(H. Lerea).**

CÎTEVA TRADUCERI

Dincolo de aşa-numita literatură „de consum", în ultima vreme au apărut la noi cîteva traduceri „de specialitate", a căror prezenţă se cuvine salutată. Nu este deloc exagerat a vedea un eveniment spiritual absolut în apariţia, la Editura Univers, a unei suite de studii aparţinînd lui Martin Heidegger, admirabil selectate, sub titlul **Originea operei de artă,** şi traduse de Thomas Kleininger şi Gabriel Liiceanu, nu numai cu competenţă, dar şi într-o manieră de deplină simpatie cu originalul, condiţie esenţială în acest caz. Studiul introductiv este semnat (mai este cazul s-o spunem ?) de Constantin Noica, depăşind în aria consideraţiilor materialul propriu-zis al cărţii. Tot la Editura Univers, Micaela Slăvescu traduce **Logica poveştirii** de Claude Bremond (prefaţă şi note de Ioan Pânzaru) lucrare de referinţă, edificată constructiv-polemic pe concluziile „Morfologiei basmului" de V. I. Propp şi beneficiind de fertile prelungiri în sfera naratologiei moderne.

În „Biblioteca de artă" a Editurii Meridiane încă două titluri. Cel dintîi, **Istoria celor şase noţiuni,** aparţinînd eruditului estetician Wladislaw Tatarkiewicz (trad. Rodica Ciocan-Ivănescu, prefaţă de Dan Grigorescu) urmează firesc traducerii **Istoriei esteticii,** fiind un titlu indispensabil pentru teoria artei. Al doilea, **Popoarele soarelui,** de Cottie A. Burland (trad. Alfred Neagu), constituie, mai mult informativ, decît analitic, un demers util în studiul vechilor civilizaţii ale continentului american.

În domeniul literaturii propriu-zise, semnalăm trei cărţi de mare frumuseţe, traduse de patru oameni de cultură ale căror nume sînt demult garanţii ale valorii : Eta Boeriu, Sorin Mărculescu, Ion Acsan şi Dan Constantinescu. Volumul bilingv **Cînturi / Canti** de Giacomo Leopardi, prezentat de Editura Dacia în excelente condiţii grafice, pe lîngă faptul că prezintă un Leopardi din ultima sa perioadă, de „patos viril şi lucid", adaugă încă un carat eminentei opere de traducător a Eteî Boeriu. Volumul de **Nuvele exemplare** ale lui Cervantes, apărut la Editura Cartea Românească, este nu numai prin sine o apariţie de marcă, dar şi prin cele peste 70 de pagini ale excepţionalului studiu introductiv semnat de Sorin Mărculescu, rafinat degustător şi traducător de literatură filosofică, poetică şi de teoria literaturii. În sfîrşit, **Antologia de poezie clasică japoneză** (alcătuită de Ion Acsan şi Dan Constantinescu (Editura ştiinţifică şi enciclopedică) oferă o selecţie din poezia tanka şi haikú cu prezentări şi note alcătuite cu seriozitate. Altfel spus, o lectură sărbătorească. **(Tania Radu).**

Un muzeu în labirint

Platon şi Leonardo?

Platon în „Şcoala din Atena" de Rafael

Odată, în copilărie, pe cînd se plimba singur, Leonardo a zărit o văgăună neagră prin care se intra într-o peşteră şi a simţit dorinţa arzătoare să pătrundă în ea. Acolo, în întunericul peşterii, a avut două sentimente contradictorii : teama de necunoscut şi dorinţa de a şti totuşi ce ascundea necunoscutul.

Sînt cele două sentimente care l-au călăuzit mereu pe Leonardo şi între care s-a răstignit. Dar întîmplarea respectivă mai are un tîlc. Ea ne arată că Leonardo era pregătit să dorească să-l semene lui Platon. Peştera de care ne-a vorbit filosoful grec, în faţa căreia ar arde un foc şi pe pereţii căreia, la lumina flăcărilor, s-ar vedea umbrele lumii de-afară, singurele pe care, spune el, le putem cunoaşte, seamănă cu peştera lui Leonardo în aceeaşi măsură în care Leonardo are aerul unui înţelept antic. Barba lungă şi părul lung, atent pieptănat, ne îngăduie să bănuim că pictorul *Giocondei* nu era străin de grija pentru înfăţişarea sa. Şi poate că nici gestul cu acela de a cumpăra păsări în piaţă pentru a le scoate din colivie, redîndu-le libertatea pierdută, nu sînt cu totul străine de dorinţa de a încuraja comparaţia cu vechii înţelepţi. Unii l-au asemuit cu Hermes Trismegistul, care e, cum se ştie, numele grec al lui Thot, zeul lunar al egiptenilor. Alţii, cu Platon.

Nici o mărturie sigură nu confirmă ipoteza că în *Şcoala din Atena* a lui Rafael, Platon are chipul lui Leonardo. Dar nici una nu o dezminte. Ceea ce n-ar trebui, în fond, să ne surprindă. Dante îl înfăţişase pe Platon ca tipul ideal de bătrîn. Chiar durata vieţii lui, 81 de ani (deci 9×9) era văzută ca un ideal de simetrie. Iar o legendă care circula în vremea lui Leonardo spunea că Marsilio Ficino, diriguitorul Academiei platonice florentine, ţinea o lampă aprinsă în faţa imaginii lui Platon, atît de mult îl venera. Înţelegem, deci, că speculaţiile în jurul asemănării lui Leonardo cu Platon nu sînt fără temei.

Dar întrebarea e : cît de înţelept putea fi un artist ca Leonardo, dincolo de prestanţa care-i făcea să pară o reîncarnare a înţelepţilor antici ? Înţeleptul, zice undeva Gide, este cel care se miră de orice. Poate că, dimpotrivă, înţelept este cel care reuşeşte să nu se mai mire de unele lucruri. Care a cîntărit, a tras linie şi şi-a dat un răspuns. Desigur, în artă e mai greu să cîntăreşti, dar care nu e normal să gîndim că artistul începe prin a fi ucenic şi sfîrşeşte prin a deveni maestru ? Că el începe prin a fi orb şi apoi vede din ce în ce mai bine şi mai departe ? Pe culmea cea mai înaltă, ne spunem, noaptea se risipeşte cu totul. Nu mai rămîne decît lumina care scaldă fruntea artistului bătrîn, cum se întîmplă la Goya, devenit Goya, cel pe care-l ştim, abia la bătrîneţe. Numai că această schemă care pare obligatorie şi normală se răstoarnă alteori, dovedindu-se doar o schemă. Căci există artişti care ar fi putut spune ei înşişi vorbele lui Camus dintr-o scrisoare adresată lui René Char : „Cu cît produc mai mult, cu atît sînt mai puţin sigur de mine. Pe drumul pe care merge un artist, noaptea cade din ce în ce mai groasă. El moare în cele din urmă orb". Dacă-l credem pe Vasari, Leonardo ar fi zis pe patul de moarte că n-a lucrat în artă „aşa cum s-ar fi cuvenit". Ceea ce înseamnă că Leonardo a avut pe culme mai multe îndoieli decît la începutul drumului.

Dealtfel, cred că labirintul n-a fost construit de un înţelept, ci de un artist, care aproape niciodată nu este destul de înţelept pentru a iubi cu măsură, dar riscă îndeajuns pentru a rămîne artist. Nici un înţelept n-ar fi aşezat în centrul labirintului un monstru şi n-ar fi lăsat întoarcerea din labirint în seama pasiunii, nu a raţiunii noastre. Să ne amintim, nu inteligenţa îl ajută pe Tezeu să iasă din încurcătură, ci norocul de a fi iubit de Ariadna. Or, arta este singura care ştie că iubirea şi moartea merg pe acelaşi drum. Şi tot ea e singura care ştie că adevărul e o secure dublă care despică necunoscutul şi în acelaşi timp face să singereze mîna ce-şi taie drum.

Spre deosebire de filosofii antici, filosofii lui Rembrandt, cu care seamănă mai degrabă Leonardo, ezită între umbră şi lumină. Aureola lor de lumină pare plătită cu o egală parte de infern. Şi ne-am putea întreba ce fel de înţelepciune e aceea care ni se dăruie pentru a ne ucide puţin cîte puţin. Dar trebuie să recunoaştem mai întîi că pe acest drum se întîmplă ceva ciudat, un fel de miracol. Noaptea cade, e drept, din ce în ce mai deasă, dar această noapte luminează. Nu cumva acolo unde e Minotaurul e ieşirea din labirint ?

Întrebarea ne-o punem în lipsă de o explicaţie. Pe urmă ne reamintim că în cazul lui Leonardo nu există răspunsuri clare decît la întrebările neesenţiale. Adevărurile profunde rămîn în penumbră. Cu două tăişuri, ca securea din labirint. Şi uneori nu mai ştim, parcă, nici un adevăr sigur despre Leonardo în afară de acela că a existat cineva cu acest nume a cărui taină sporeşte pe măsură ce încercăm să ne-o explicăm.

La un asemenea artist, aproape nimic nu mai e sigur şi aproape totul devine posibil. În faţa lui, ca în faţa *Giocondei*, facem mereu greşeala de a uita că tăcerea vorbeşte numai cu buzele pecetluite. Pentru că numai aşa, ea poate spune fiecăruia ceea ce e în stare să audă. Cineva îmi povestea că a văzut scris pe un zid la Paris: *Dieu est mort. Nietzsche.* Şi dedesubt : *Nietzsche est mort. Dieu.* Se pare că această glumă spune mai mult decît o vrut autorul el despre ambiguitatea noastră; şi că ea are o oarecare legătură cu peştera lui Leonardo.

De fapt, vreau să spun, Leonardo n-a descoperit întîmplător clarobscurul.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Mihail Antoniade

Completez sumarele amănunte biografice şi structurale pe care le-am dat mai înainte, cu noi atestări, ca să nu rămînă cineva cu impresia că scrisorile Marthei Bibescu — atît de superbe în stilul şi miezurile lor şi aşa de vibrante şi de elogioase pentru Mihail Antoniade — s-ar datora unei pure circumstanţe sau desuetelor uzanţe de curtoazie salonardă ori că ar putea fi fructul unor stări de extaz şi de reciproce înflăcărări, cînd doi oameni mistuiţi de aceleaşi nelinişti şi idealuri, la aceeaşi temperatură intelectuală şi fosforescenţă mintală, identici ca disponibilităţi sufleteşti şi catifelări umane, se întîlnesc, se descoperă şi mai apoi se caută cu entuziasm şi cu febrilitate, pentru ca după un răstimp, prietenia şi afecţiunea care se profilau să obosească, să se dovedească factice şi trecătoare şi să eşueze penibil — cel mai puţin nociv dintre epiloguri — în deziluzie, în ceaţă şi în uitare.

Nu era cazul lui Mihail Antoniade ; care, pot afirma că n-a dezamăgit, sub nici o formă, pe nimeni, niciodată. Şi cred că asta ar trebui să constituie ideea fundamentală a oricărei pedagogii educative şi să fie considerată însuşirea de căpetenie a omului în general : să nu dezamăgească. Aceasta era — după modesta mea opinie — calitatea esenţială a lui Mihail Antoniade, dincolo de talent şi de reverberaţiile simţirii, de cultura acumulată şi de volutele inteligenţei.

Dealtfel, amîndoi fraţii Antoniade — şi Constantin şi Mihail — s-au bucurat de tineri de preţuirea mai marilor lor, cum erau Titu Maiorescu şi Caragiale, Delavrancea şi Vlahuţă, Duiliu Zamfirescu şi C. Rădulescu-Motru, Simion Mehedinţi, elenistul Demostene Russo şi Ramiro Ortiz, profesorul de limba şi literatura italiană de la Universitatea din Bucureşti ; şi au avut calde şi nefisurate relaţii de amiciţie cu spiritele alese ale literaţilor noştri de aceeaşi virstă cu ei, ca bunăoară Panait Cerna.

Mi s-au pus la dispoziţie cîteva piese pornind de la unii dintre cei numiţi, care vor grăi mai mult decît vorbele mele. Şi încep cu Titu Maiorescu. Sînt patru cărţi de vizită cu acelaşi obiect şi, deci, cu acelaşi conţinut, două din 1908 şi două din 1909. Precizez că atunci Constantin Antoniade avea 28 de ani, iar Mihail Antoniade 25. Prima carte de vizită are data de miercuri 28 mai 1908 şi sună aşa : **„T. MAIORESCU roagă pe Domnii C. şi M. Antoniade să-i facă plăcerea de a veni la el la masă poimîine, vineri 30 mai 7¾ ore seara".**

A doua, din 1908, vineri 24 octombrie : **„T. MAIORESCU roagă pe d.d. Const. şi Mih. Antoniade să vie poimîine, duminică 26 octombrie ora 12 la el la dejun".**

Cea de a treia din 1909 : **„T. MAIORESCU roagă de d.d. C. şi M. Antoniade să-i facă plăcerea de a veni să prînzească la el simbătă 28 noiembrie, ora 7¾ seara. Fără ceremonie, ca deobicei".** Şi în aceeaşi zi cu data de joi 28 noiembrie 1909, pe cea din urmă carte de vizită, invitaţia se amină : **„T. MAIORESCU avînd să plece simbătă la Iaşi, vă roagă să veniţi MARŢI 1 decembrie, 7¾ seara la el la masă în loc de simbătă".**

Transcriu, de asemenea, de pe o ilustrată reprezentînd o panoramă, în culori, a oraşului Leipzig, unde se afla la studii pentru doctoratul în filozofie, în 1912, şirurile adresate de Panait Cerna lui C. Antoniade :

Frate Const !

Rîndurile astea puţine vin să te salute căldurez şi să-ţi spună că nu te-am uitat cîtuşi de puţin şi să numai şcolăria asta — bat-o focul !

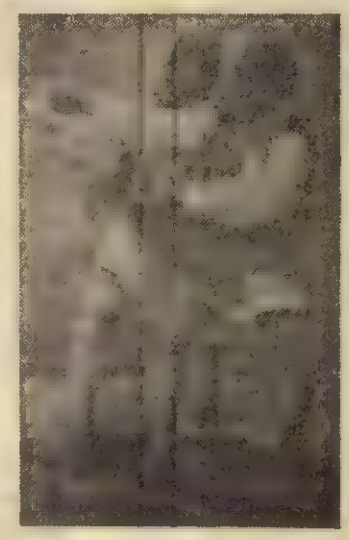

— e de vină, că nu-ţi dau veşti mai multe şi mai dese de prin ţara săceasta binecuvîntată a lui Goethe şi a lui Kant...

Ce-ţi mai face frăţiorul ? Dar alde Cioflec ? Mi-e dor de voi toţi. Abia aştept să mă-ntorc în ţară. Cu vechea dragoste, al tău, Cerna.

Cititorii vor fi reţinut, firesc, că Mihail Antoniade a tradus din Immanuel Kant iar editura „Cultura Naţională" a tipărit **Prolegomene la orice metafizică viitoare care se va putea înfăţişa ca ştiinţă,** iar următoarele două epistole, una a lui Nae Ionescu, din 1923 — care era secretarul editurii — şi alta a profesorului Simion Mehedinţi, din 1924, sînt legate de această lucrare. Şi respectînd ordinea datelor, să-l ascultăm pe Nae Ionescu :

Miercuri, 3. 10. 1923

Prea cinstite Cucoane,

Nu uit ce mi-ai spus : că Prolegomena e gata. Nu uita nici d-ta: la 22 aprii 1924 sînt 200 de ani de la naşterea lui Kant. Deci cartea trebuie să fie pe piaţă cel mai tîrziu la 15 martie. Mă aşez prin urmare bumbaşir pe capul d-tale : dă-mi manuscrisul ! (Bumbaşir sau mumbaşir, turcism dispărut din limbă, care semnifica în vechimile ţărilor româneşti agentul fiscal executor pus să încaseze dările — n.n.)

Introducere ? Nu e nevoie ! Două-trei pagini pentru plasarea istorică şi sistematică a Prolegomenelor. Altfel, concomitent cu lucrarea d-tale, scot şi eu o broşură în colecţia Oameni celebri : Kant. Că l-ai fi făcut d-ta, mai bun decît mine ? Te cred. Dar d-ta nu-l faci ! (Şi nici Nae Ionescu nu l-a făcut ! Va face o notă introductivă zece ani mai tîrziu, adică în 1934, la traducerea „Criticii raţiunii practice" a foştilor săi elevi, Dumitru Cristian Amzăr şi Raul Vişan, care a apărut sub egida Institutului social român condus de Dimitrie Gusti — n.n.)

Deci, cucoane, termen ca la judecătorie : în două săptămîni trec pe la d-ta să iau manuscrisul. Să nu fie confuzie : cînd zic termen, ca la judecătorie, nu înţeleg şi posibilitatea de aminare.

Să trăieşti, cucoane, şi să ne vedem sănătoşi peste două săptămîni, cînd mă voi prezenta cu tescherea ua să iau manuscrisul în primire. Cu plecăciune, Nae.

Iată şi epistola lui Simion Mehedinţi :

Bucureşti, 7 iulie 1924

Iubite Domnule Antoniade,

Am citit numai paginile de la început. Se pare aşa de neaşteptat lucru (eram cît pe ce să zic : NEPOTRIVIT) să citeşti pe Kant în româneşte. E aproape un veac de cînd s-au tot făcut încercări în limba românească. Atît cît pot să judec eu, socot că de astă dată izbînda e deplină. E drept că şi limba a evoluat mult de la 183... ? şi pînă azi.

Ce bucurie ar fi fost pe Titu Maiorescu să ţină în mînă o carte ca a D-tale ! Abia acum se vede la ce a slujit munca lui atît de cinstită faţă de mintea tineretului. Deocamdată, sînt prins de altele. Spre toamnă sper să fiu ceva mai liber. Voi căuta atunci să citesc tot volumul, cu gîndul că ar fi o operă românească.

Totdeauna am asociat cu scrisul lui Kant două impresii : RECE şi LIMPEDE (de bună seamă, imagini de la apele care curg din sînca munţilor. Poate îl voi citi chiar la munte).

Pentru un moment, mulţumesc din inimă că în mijlocul atîtor slujenii contemporane ai avut bunul gînd să ne dăruieşti o lucrare frumoasă din toate punctele de vedere. Cu cele mai bune urări pentru altele la tel. Al D-tale, S. Mehedinţi.

P.S. Nu vreau să fiu indiscret şi mai ales nu vreau să apăs conştiinţa numănului ; dar cînd mă gîndesc la începuturile de odinioară, eu nu mă pot împăca cu gîndul că n-ar veni o continuare, — măcar cît de tîrzie. (Aluzia este făcută la eseurile şi studiile de filozofie publicate de Mihail Antoniade în „Convorbirile literare" de sub direcţia lui Simion Mehedinţi — n.n.)

(Continuare în nr. viitor)

L. KALUSTIAN

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (XII)

Cîştigurile lor sînt de 40—50 de ori mai mari ca veniturile masei de lucrători tehnicieni anonimi fără de care nu s-ar putea mişca nimic, nici în ştiinţă şi nici în privilegiile lor de magnaţi.

Mi s-a părut însă că poate sînt nedrept şi aspru şi judecata mea e subiectivă. Diferenţa dintre ei, cei care conduc în ştiinţă şi ceilalţi, este într-adevăr foarte mare în angajarea, în întinderea şi în profunzimea activităţilor lor. Apare astfel logic că trebuie să li se cuvină mult din produsul acestei activităţi organizate în comun într-o anumită ierarhie de valori în care ei rămîn totuşi virfurile.

Într-o seară am văzut un film despre oamenii comuni ai lumii germane, cea avută şi cu bunăstare. Erau acolo doi tineri maiştri în repararea televizoarelor. Umblau cu o maşină hodorogită în fiecare zi şi reparau televizoarele prin casele oamenilor de condiţii diferite. Erau meşteri buni şi veseli şi aveau ca pasiune şi scop al vieţii lor de trubaduri zilnici în lumea oraşului să cucerească femeile caselor unde reparau. Femei tinere sau mai în virstă, banale sau uneori mai deosebite, însă toate însetate şi chinuite de nevoia de dragoste pe care n-o aveau. Şi tinerii noştri meşteri de televizoare se dovedeau foarte meşteri şi în ale dragostei. În fiecare seară dormeau la cîte o altă femeie iar ziua, veseli, lucrau, cîntau şi beau bere. Erau foarte mulţumiţi şi nu făceau nici un rău la nimeni. Din contră, reparaţia televizoarelor aducea o mare înviorare şi mulţumire în familiile cu televizoare stricate.

M-a izbit atunci şi în zilele următoare deosebirea — acea variantă biologică — dintre oameni, care rămîne tulburătoare. Iată-l pe magnatul ştiinţei ca om, care are ca trăsătură majoră a vieţii lui, efortul şi ordinea prin mintea lui şi tinerii oameni cu televizoarele precum şi femeile din industria de sexy-shop, care şi ele sînt meştere în ale lor şi-şi au ordinea naturală în această lume, aşa cum şi-o au laboranţii şi oamenii de serviciu din institut. Se pare că deosebirile în felul de viaţă sînt totul naturale. Cum să nu cîştige de 40—80 de ori mai mult cel ce îşi frămîntă mintea tot timpul, cel ce nu-şi îa vacanţă niciodată şi spune că munca îl „fascinează" şi nu o poate părăsi. Am văzut în fiecare seară arzînd lumina din laboratorul lui pînă peste ora 2, cînd pentru marea majoritate a oamenilor din marile oraşe începe petrecerea şi amuzamentul de forme şi de grade diferite pînă la desfriu şi sadism. Omul meu, în distincţia muncii lui, se întoarce tîrziu acasă cu conştiinţa împăcată pentru ceea ce a făcut şi pentru ordinea sigură pentru ceea ce are de făcut a doua zi. Acasă, retras după perdelele ferestrelor largi, va continua să reflecteze sau să asculte muzica lui Bach şi Beethoven sau să citească Platon. Înainte de a se aşeza la masa de seară se reculege şi-şi face rugăciunea. Pe şemineul elegant al interiorului său larg stă de veghe o cruce iar în bibliotecă ocupă un loc important tomurile de filozofie teologică. Citeşte cu adîncă satisfacţie, selecţionează şi subliniază ca un nou Erasmus. Numai că Erasmus era un agnostic şi sceptic în ale religiei, pe cînd omul meu îşi scoate marile satisfacţii ale spiritului din cuvîntul biblic. Este o relaţie între acesta, munca din laborator şi adevărul pe care-l caută. Mi-a fost greu să înţeleg de ce are nevoie să practice viaţa religioasă sub aspectul ei filozofic şi chiar sub acela de cult. Mi-a spus însă că chiar ca om de ştiinţă şi ca om în general se simte singur în univers, şi după cuvîntul Sfîntului Augustin nu îndrăzneşte să întreprindă singur ceva mare fără o călăuză. Ar fi o cădere în păcatul orgoliului şi trufiei printr-o încredere prea mare în raţiunea şi spiritul lui. Sau poate i-e frică de eternitatea morţii mai mult decît de solitudinea vieţii, aşa cum există la Platon şi la majoritatea gînditorilor idealişti. Sau are nevoie de farmecul şi extazul mulţimii şi îl caută într-un har de dincolo de posibilitatea umană. Nu am văzut în biblioteca lui cărţile gînditorilor de altă formaţie care-şi pun întrebări despre posibilitatea de a trăi şi de a înfăptui singuri trăind în unicitatea faptei lor pe care o înseră cu mintea lor în marele Tot. Cînd a aflat că citesc şi-mi place Marcuse a fost contrariat şi mi-a replicat în felul lui politicos şi rece. Am înţeles că nu există o cale de comunicare comună în convingerile despre om şi locul lui în natură şi societate. Este natural şi just ca pentru superioritatea spiritului lui, pentru munca şi competenţa în care-l depăşeşte pe toţi, să fie în fruntea ierarhiei sociale şi să i se dea materialiceşte ceea ce i se cuvine după interpretarea dată cuvîntului biblic. Mi s-a justificat pe cale socială că pentru atît cît primeşte el, impozitul pe care îl plăteşte este atît de mare încît asigură salariul la cel puţin 10 oameni în ierarhia comună. Dar eu nu pot să nu zic că tocmai aici este cheia. De ce să fie diferenţa aşa de mare? Şi încă nu pot să nu întreb de ce competenţa şi măreţia spiritului şi a faptei să ceară drept şi răsplată materială. Am grijă ca întrebările mele să nu fie ale unui frustrat, ale unuia care se revoltă că nu are şi el, nici castel, nici iaht şi nici maşini luxoase. Eu şi mulţi ca mine scrutîndu-ne riguros conştiinţa răspundem nu, sigur că nu.

(Va urma)

ŞTEFAN BERCEANU

A dispărut limba dacilor? (IV)

Argumentele lui Tacit

B. Aducerea a nenumărate mulțimi de coloniști din Imperiul roman e al doilea „argument" pentru dispariția geto-dacei.

a) Observăm aici că se contestă de mulți istorici, inclusiv Iorga, însăși colonizarea (masivă, multe gloate), relevându-se că romanii **n-au mai făcut colonizări dinainte de epoca Imperiului.** Să admitem însă — pentru discuție — că ea a fost reală.

Observăm, în al doilea rînd, că izvoarele istorice nu ne dau posibilitatea să apreciem **numărul** lor (după o apreciere : sub 10% față de localnici). În orice caz, el nu poate fi comparat cu al populației **numeroase** rămase în Dacia cucerită, care-i **copleșea,** fără a mai pune la socoteală pe dacii **reintorși** cu timpul, apoi pe cei rămași **liberi.** De aceea, pe drept cuvînt savanții sînt unanimi în a sublinia, cum am văzut, că elementul etnic **preponderent** în formarea poporului român îl formează **dacii** — trăind la sate, mult mai numeroase decît orașele — **iar nu romanii.** Să nu uităm apoi că odată cu retragerea legiunilor și administrației în 271 e.n. s-au retras și unii coloniști (cei rămași asigurînd, împreună cu grosul populației autohtone, **continuitatea istorică**).

b) Legea în materie de despersonalizare (implicit pierderea limbii) este că ea nu poate fi realizată decît :

— prin superioritatea numerică

— prin similitudinea de ocupații, chiar **identitatea** lor.

Coloniștii nu îndeplineau nicidecum prima condiție.

Nu îndeplineau nici condiția identității de ocupații : erau mici burghezi și mineri, nu plugari, zice **Gutschmied.** Istoricii de azi au stabilit că puțini dintre ei erau agricultori ; majoritatea erau negustori, meseriași, slujitori ai cultului. **Este un fapt extrem de important.**

În plus, nu aveau nici superioritatea culturală (**singura** care ar fi putut înclina balanța). Prin urmare ei **nu** puteau deznaționaliza pe băștinași.

c) Coloniștii mai erau handicapați și de condiția lor de viață : **împrăștiați** și **în continuă mișcare** (N. Iorga).

d) A patra observație privește **originea** coloniștilor. **Ex toto orbe romano** nu includea și Italia, pentru că inscripțiile nu ne arată coloniști italici sau romani : cîteva cazuri din cele 3 600 de inscripții nu contează. În legătură cu inscripțiile — din care 3/4 sînt în „latină" — e de remarcat că nu trebuie să li se acorde o importanță exagerată din punct de vedere etnic, întrucît multe se datorau caracterului oficial al limbii cuceritorului, altele obișnuinței, model, limbii pietrarului etc. Să ne gîndim la limba latină a tăbliței votive catolice de azi : etnicește nerelevante ! Împrejurării că factorii citați operau mai mult în oraș se datorește poate faptului că la sate, unde trăia totuși majoritatea populației, nu s-au găsit decît 230 de atari inscripții. În orice caz cred că acest domeniu al arheologiei ar trebui mai amănunțit cercetat, sub toate aspectele, și temeinic interpretat. O pistă de cercetare este următoarea : „latina" inscripțiilor era de fapt cea **vulgară, protolatina !**

După cum soldații proveneau din foarte variate părți ale imperiului (cum vom vedea mai la vale), tot așa și coloniștii reprezentau un amestec de creuzet : veniseră din împrejurimi, Illyricum, cele două Moesii, Tracia, Dalmația, Grecia, ba chiar din Hispania, Galia, Africa. De prin 20 sau chiar **21 de provincii.** „N-a existat niciodată în istoria lumii o îngrămădire de oameni **mai diferiți ca fire** și **mai îndepărtați de originea romană** (N. Iorga, **op. cit.,** pag. 228). Grecii erau în număr copleșitor. Evreii n-au venit. **Erau** bieți oameni necăjiți. Cultura lor era cel mult egală cu a țăranilor daci, dacă nu, în multe privințe — spirituale mai ales — vădit **inferioară.** (Cu excepția grecilor, toți erau „barbari" pentru romani, și am văzut că geții erau superiori tuturor barbarilor.) Ca noi veniți, **lipsiți complet de omogenitate,** ei trebuiau **să se supună obiceiurilor pămîntului,** nu puteau pretinde să-și impună modul lor de viață celor aflați la ei acasă, în mase compacte, cu cultura lor consolidată.

e) În legătură cu factorul de colonizare — neînsemnat — reprezentat de **veteranii** aduși, sînt foarte semnificative observațiile unui martor al timpului. E vorba de Tacit și de opera sa de geniu, **Analele.** El ne spune într-un pasaj că „s-au trimis veterani ca să locuiască la Tarentum și Antium, dar n-au reușit să populeze aceste locuri. Cei mai mulți dintre soldați s-au risipit în provinciile în care își sfîrșiseră stagiul militar". Apoi remarcă : Dealtfel, **nedeprinși să se căsătorească și să crească copii** (pînă la Septimiu Sever, m. 211 e.n., soldații romani, cu unele excepții, nu aveau voie să se însoare), **ei mureau fără urmași. Căci nu mai era ca înainte** (de la Sulla la August), **cînd se trimiteau legiuni întregi, cu tribuni lor și centurionii lor și cu soldați din fiecare companie, încît uniți, prin înțelegere și prietenie, să facă un fel de oraș. Acum** (în anul 69 e.n., situație valabilă și după cucerirea Daciei) **se trimiteau soldați ce nu se cunoșteau între dînșii, din diferite companii, fără dragoste reciprocă, ca și cum ar fi fost altă specie de muritori, strînși în grabă la un loc și formînd mai mult un număr decît o colonie** (Ann. II, 2). E o mărturie de o profundă semnificație și importanță, care aruncă o lumină vie și concludentă asupra aspectului și problemei noastre, îndeosebi asupra rolului colonizator **minor** al veteranilor și asupra motivelor reușitei unor colonizări **pînă la August.**

Citez concluzia savantului N. Iorga din citata operă : **„La masse bizarre de colons ne pouvaient pas former la nation roumaine d'une formation tellement solide, ni lui donner la langue".**

Ce era latina vulgară ?

În stadiul actual al cunoștințelor nu se poate preciza în ce măsură se îndepărta de latina clasică, dacă era numai o vorbire mai populară, rudimentară, necizelată, incorectă gramatical, sau dacă era o limbă diferită. Ovid Densușianu și alți filologi cred că nu erau două limbi deosebite. Schuhardt spune însă că prin „latina vulgară" trebuie să înțelegem **„nu o singură limbă,** ci un număr de stări de limbă și de dialecte". Teza pare verosimilă, pentru că se știe că latinii n-au fost autohtoni în Italia, ci au venit peste o populație indoeuropeană băștinașă, influențîndu-se reciproc. Să admitem deocamdată ipoteza lui O. Densușianu (v. și opinia lui Al. Rosetti, care forțează o identitate între cele două limbi), deși eu aș crede că erau deosebite, vulgara fiind limba mamă : Quintilian spune că în însăși perioada de glorie a Imperiului mulțimea vorbea barbar : „Cu gloata, cei neinstruiți, vorbeau barbar, și adesea întreg teatrul și toată mulțimea din circ scoteau strigăte într-o **limbă barbară".**

Era ea însă unitară, omogenă ?

Unitatea vulgarei nu e admisibilă în nici una din ipoteze.

În ipoteza că ar fi fost o limbă aparte, vorbită de populații autohtone dinaintea romanilor, ea nu putea fi unitară, cel puțin în ceea ce privește pe coloniști, întrucît unii dintre ei veneau tocmai din vestul Africii, unde greu s-ar fi putut asigura unitatea limbilor italice.

În ipoteza că n-ar fi fost două limbi diferite, vulgare, tot n-ar fi putut avea unitatea clasicei, deoarece coloniștii am văzut că proveneau **din toate părțile Imperiului,** din 21 de provincii, deci cu diferențe de grai locale (G. Mohl ar zice „provinciale"). Aceste diferențe existau chiar în Italia, în imediata vecinătate a Romei (la sabini, volsci, osci etc. ; Appian se plînge că populația Italiei, deci și limba, e „amestecată din cauza străinilor" ; în Italia însăși domnea așadar neunitatea, neomogenitatea lingvistică), cu atît mai mult în provinciile îndepărtate, locuite de populații diversificate, pînă la cele ajunse latina.

Că aceste diferențe existau pe-o mai arată însăși constatarea lui O. Densușianu, că influența limbii grecești asupra latinei a fost mai accentuată în țările dunărene decît în alte părți (cu excepția Siciliei) avem cuvinte grecești — din epoca latină — **neintilnite** în alte limbi neolatine (deci nici în „vulgara" lor).

Diferențele mai proveneau și din decalajul de **vechime** a romanizării patriilor coloniștilor (Macedonia e provincie romană în 146 î.e.n., Tracia abia în 46 e.n. !) și se știe că vulgara evolua mereu, ca orice limbă vie (numai clasica rămînea ceva mai fixată, în chingile gramaticilor). Prin urmare coloniștii vorbeau graiuri deosebite și din motivul că diferența de 2—3 veacuri și-a pus amprenta grea asupra lor.

Față de argumentele menționate mai sus, cred că afirmația unui om de știință (v. nota 9), „Se știe (?) că populațiile care emigrează nu aduc cu ele idiomurile locale, ci limba comună regiunii respective, deci limba centrelor provinciale. Franceza introdusă de francezi în Canada e întemeiată pe limba literară a secolelor XVI și XVII (Mohl. **Introd.** p. 146)" nu poate fi susținută : situațiile nu sînt comparabile. Franceza pe care Mohl o atribuie coloniștilor era unitară, ba chiar foarte cizelată de marii autori clasici, în timp ce idiomurile coloniștilor noștri...

Cum se vor fi înțeles atunci între ei oamenii aceștia ?

Odată veniți, ei trebuiau neapărat să se înțelegă și cu populația locală și cu ceilalți coloniști și apoi cu administrația, toți cu limbi sau dialecte deosebite. Un adevărat turn al lui Babel.

Soluția trebuie să se fi ivit în spiritul anecdotei povestite de un filolog : în 1917, în Franța ocupată, lucrau alături un soldat neamț din nord cu un bavarez. Bavarezul îi cere celuilalt să-i dea înapoi secureа. Neputîndu-se face înțeles, îi strigă înfuriat în cele din urmă : **Toutesvite retuhr !** Celălalt, care prinsese și el ceva din limba băștinașilor, îi răspunde : **Wui, wui, comprise...** Și erau din același neam !

Prin urmare coloniștii, atît de pestriți, erau **obligați** să învețe limba autohtonilor, de care aveau atîta nevoie la încropirea unei gospodării. Nu puteau cere în idiomul lor african sau sirian, ei în acela al geților băștinași, să li se dea căciulă pentru **copil sau prune, lemn de brad** sau **goron** pentru **bordei, struguri** pentru **băiat** (toate cuvinte **dace sigure**), ori să li se **imprumute carrum cu bovum salem** sau **granum,** să li se **vîndă lactem** și **panem** chiarul pentru **cernere farrinam, secureа** chiar cu **greaca** și anume în însăși coloniile grecești de la Pontul Euxin, ne-o arată Ovidiu (**Tristia,** IV, 1) : **„grecii împrumutau limba celor cu care duc viața în comun** (getii)... Abia se mai păstrează o **amintire a limbii elene** și ea însăși a devenit **getă prin sunetul barbar care o pătrunde. (În paucis remanent graiae vestigia linguae. Haec quoque iam getico barbara facta sono). Pretutindeni răsună cuvîntul getic temut. Îmi pare adesea că eu însumi mi-am uitat latincasca"** etc. Chiar în limba sa s-au strecurat cuvinte barbare ! Puterea de asimilare a geților apare pregnant și din exclamația lui Ovidiu : „Dacă cineva ar fi silit pe Homer să trăiască în țara asta, vă asigur că și **el ar fi devenit get" (Pont.,** IV, 2) ! Marx va **admira mai tîrziu marea putere de asimilare a țăranului român.**

În rezumat : geto-daca era limba în care comunicau oamenii de pe teritoriul Daciei. Departe de a romaniza pe autohtoni, coloniștii au fost **ei** cei asimilați. **Au fost dacizați.** Limba geto-dacă a reușit să realizeze acest lucru, întrucît : avea toți termenii necesari conviețuirii și activităților diverse, avea calități care-o făceau capabilă să rivalizeze chiar cu greaca, era omogenă, era limba populației majoritare în care s-au contopit coloniștii, era limba populației statornice, stabile (iar coloniștii izolați și în continuă mișcare), în sfîrșit era limba unui popor cu mare putere de asimilare. Un ultim argument (N. Iorga) : limba autohtonă **trebuia** să fi fost **predominantă,** pentru că altfel s-ar fi născut un **jargon,** ca în Malta sau porturile orientale ! Și încă unul : romanizarea nu putea reuși, nefiind o colonizare adevărată, complexă, ci o ocupație de caracter **numai militar** (N. Iorga).

Opinia aceasta poate părea îndrăzneață față de afirmația savantului nostru N. Iorga : „În Dacia opera cea mai persistentă nu e aceea a coloniștilor, împrăștiați și în continuă mișcare, ci aceea a soldaților (și a populației rustice imigrate înainte de Traian, lent)... Soldații lucrează la șosele, clădiri, mine, agricultură chiar **(milites frumentarii),** ceea ce contribuie **a-i pune în contact strîns cu populația".**

Și totuși soldățimea „romană" nu putea provoca dispariția limbii dace, pentru că puțini din ei erau romani. Grosul îl formau achizițiile din diverse provincii (începînd cu Traian, **excluziv** din provincii !), deci cu limbi și dialecte deosebite. Săpăturile și inscripțiile au demonstrat că soldații vete ani din Dacia își aveau obîrșia în : Britannia, Spania, Palestina, Bosfor, Antiohia, Galia, Austria de azi, Germania sudică, Ungaria de azi, mulți erau traci, mauri etc. Diversitate rivalizînd cu a coloniștilor. „Legiunile erau pline de soldați din Orient, **total străine** de ce s-ar putea numi rasa romană" (G. Cantacuzène, citat de N. Iorga).

Armata era constituită din legiunea a XIII-a Gemina (cca. 6 000 soldați) ; de la 167 i s-a adăugat și legiunea a V-a Macedonia (în afară de **alae,** cohorte și formații auxiliare). Numărul total nu putea fi prea mare (cifra de 70 000, dată de un istoric român, e lipsită de orice bază). Proveniența era foarte variată și tot așa graiurile.

Limba soldaților nu era deci unitară. **Motivele** le-am arătat la coloniști. Deosebirea ar fi în obligația lor de a ști ceva din latina vorbită de comandanți. (Astfel Tiberiu ordonase ca soldații greci, întrebați **în greacă,** să răspundă numai în latină). Dar, în afară de faptul că nici acestia nu vorbeau toți latina curată (nici împărații nu reușeau !), mulți fiind ridicați „din trupă", se pune întrebarea : dită latinească puteau ei să învețe pe soldăți ? Comenzile, armele și cîteva unelte, da. Vocabularul, obligator, al unui ostaș, e încă extrem de redus. În rest ei formau grupuri-grupuri, după locurile de naștere, și se întrețineau în limba de acasă, cum făceau și ardelenii noștri în armata austro-ungară și cum vor fi făcînd toți ostașii din toate armatele neomogene din lume. Cu ce rămîn ei la urmă din limba învățată în armată — e floare la ureche. Verificați aceasta la toți ardelenii veterani sau la mărturia urmașilor lor. Mai mult : chiar ostenii erau influențați de mediul din țara de ocupație, a cărei limbă o deprindeau și în care se puteau fixa. Pentru Dacia e recunoscut — după pilda Galiei — însuși Iorga (mediul care-i influența fiind aici „imigrația tăcută pretraiană").

Este adevărat că unii soldați făceau serviciul anii îndelungați și apoi, la așezarea în Dacia, puteau ști mai multă latinească. Unitară însă nu era în nici un caz nici limba lor. Și nu putea ține piept limbii omogene a multimii localnicilor printre care se stabileau și cu ale căror fiice se însurau. Era în firea lucrurilor să deprindă și limba satului și mai ales... a nevestei.

Trebuie să recunoaștem și faptul că pe unii daci îi găsim înrolați în armatele romane (10—11 alae și cohorte), ca ostași romani. Ei puteau aduce la întoarcere oarecare cunoștințe de latină, care să se grozăvească în sat. Puteau chiar introduce, eventual, în limba satului unele expresii noi, de prin alte provincii. Dar era o picătură în ocean.

Rămînea sarcina „latinizării" dacilor în seama ofițerilor, care vorbeau, **probabil,** latina clasică. Ce puteau ei face însă față de mulțimea localnicilor? Dealtfel nici nu veneau decît rareori în contact cu ei (ca și soldații : „contactul strîns" de care vorbește N. Iorga mi se pare puțin probabil sau exagerat).

Același lucru s-ar putea spune despre **administrație.**

Se argumentează că supușii trebuie să învețe limba ocupanților, a administrației. În realitate lucrurile se petrec tocmai invers : administrația **trebuie** să se adreseze, ea, celor ocupați, în limba lor, ca să se facă înțeleasă, să-și poată încasa dările etc. **Nu obliga** pe nici un contribuabil să-nvețe latina (ca și englezii în colonii). Aceasta o-nvățau, din interes, cîțiva doar, foarte puțini, care sperau să ocupe și ei funcții, magistraturi (unde ne-a spus Suetoniu că era obligatorie). Și negustorii. Ciobanii și agricultorii daci, remarcă Iorga, puteau trăi autarhic, n-aveau nevoie de piața romană. Doar cîteva vîrfuri, „inteligheniția", învățau maghiara. Grosul poporului rămînea neatins lingvistic. Iar cît învățau țăranii ungurește la școală, să nu mai vorbim ! La fel se petreceau lucrurile și de cealaltă parte a Carpaților : protipendada a vorbit ba slavonește, ba grecește, ba franțuzește : limba română a păstrat-o poporul. Aiurea, la fel : de pildă în Flandra : intelectualitatea a vorbit 150 de ani spaniola, 74 de ani austriaca, 19 ani franceza ; limba flamandă a păstrat-o poporul. Țăranul e refractar față de limba stăpînitorului. Dealtfel lingviștii consideră ca o **axiomă** faptul că o **limbă nu poate fi învățată la perucă.** Trebuie CONSIMȚĂMÎNT. Neapărat. Deci romanii nu-și puteau impune limba lor, cum ni se tot repetă, mereu; persuaziv. Că aportul lingvistic al administrației și ofițerimii a fost insignifiant ne-o demonstrează și faptul că elementele latinești culte, pe care numai acestea le-ar fi putut introduce, **lipsesc** din limba română dacă facem comparație cu franceza și italiana : caracterul „latinei" din Dacia e **rusticitatea** ei, lipsa elementelor latine urbane. Sarcina latinizării rămăsese deci pe seama coloniștilor, mineri, mici meseriași etc. — am văzut cu ce șanse...

Concludentă în această problemă a rolului administrației e și constatarea lui Iorga : „toate măsurile luate de guvernul imperial nu priveau decît orașele. El nu se ocupă de țărani..." **(op. cit., p. 304).** Tot Iorga face și o comparație cu Spania, în care chiar în epoca lui Traian triburile se păstrau separat... La Ampurias imensa cetate indigenă se afla față în față cu comptoarul grec. Iar acolo romanii pătrunseseră cu mult mai înainte și în condiții mai favorabile de colonizare : În sfîrșit, la pag. 388 scrie : „Această țară continuă să fie — în 270 e.n. — un pămînt al libertății populare : dealtfel, nici n-a existat acolo măcar o obligativitate a limbii oficiale, care, cum spunea Augustin, n-a fost decît o asociere **(per speciem societatis)".**

Iată prin urmare că latinizarea limbii autohtonilor nu putea reuși nici armatei, nici administrației, după cum nu reușea nici coloniștilor. Limba dacilor **trebuia** să se mențină.

AUREL STOICANU ■

O dată în 15 ani!

Au început munca la ora 6,00. În ziua aceea au avut un program greu, încărcat, trebuind să recupereze niște rămineri în urmă. Nici nu și-au dat seama cind s-a făcut ora 15,00. „Mă, Octave, azi n-am avut timp să schimbăm măcar un cuvint. Bravo nouă, însă, că am ajuns la zi cu planul".

Radu, Mihai și Octav erau foarte apreciați de întregul colectiv de muncă. Faptul că în unitatea de transport unde lucrau se aflau pe trepte diferite în privința funcției, nu-i împiedica să fie foarte buni prieteni. Fiecare avea cite trei copii, între 3 și 7 ani, frumoși și extrem de reușiți. Soțiile, muncitoare la aceeași fabrică, la fel ca soții, erau în ultima clasă de liceu la fără frecvență. „Am rămas mirat cind l-am auzit pe Radu, maistrul nostru, că le propune prietenilor săi — ne povestea ulterior un tînăr muncitor — să meargă la „una mică". Nu i-am văzut niciodată pe la localuri și nici n-am auzit vorbindu-se că ar frecventa circiumile". Au băut cite o vodcă, după care s-au ridicat de la masă îndreptîndu-se spre mașina lui Radu, pitită pe o străduță în spatele bufetului. „Unde fuserăți, mă prieteni nedespărțiți, de sinteți așa bine dispuși și roșii la față?" Cine punea întrebarea? Inginerul, șeful unității, un oltean care, în ciuda anilor mulți petrecuți pe meleagurile Banatului nu își alterase deloc accentul. „Țin prea mult la tine, Radule, să te las să pleci cu mașina după ce ai băut. Hai mă, urc eu la volan și vă duc pe toți acasă" (o comună situată la 30 de km de oraș).

„Nu-i nevoie, don'șef, ce, 50 de grame de tărie reprezintă ceva? Ne descurcăm noi". Inginerul a dat din cap și s-a îndepărtat. „Am fost la bufetul „Sud", zice Octav. „Voi, care nu prea sinteți la curent cu circiumile, nu știți probabil că există și un local denumit „Nord". Culmea, din punct de vedere geografic e însă situat la vestul orașului. Hai să-l vizităm". Aici ambianța era mai plăcută, mai multă animație, personalul mereu cu zimbetul pe buze, bucatele bune. Grupului i s-a mai raliat în curind încă doi colegi de muncă, „specialiști" la tării care nu ajungeau, de regulă, acasă, înainte de 10—11 seara. Obișnuiți doar cu cite un păhărel de vin la masă, cei trei prieteni s-au cherchelit rapid. Octav povestea cum a ajuns el maistru. În același timp, ceilalți doi amici țineau să relateze împrejurările în care își cunoscuseră nevestele și se însuraseră. Vorbeau toți deodată, dar nimeni nu asculta. Ultimii veniți își odihneau capetele pe mesele de brad. „Măi, Octave, tu ești șeful nostru. Cum am ajuns noi cot la cot cu țuicarii ăștia?" „Lasă, Mihai, doar nu ne îmbătăm în fiecare zi". „Vorba-i, cum mai ajungem noi acasă? Cine conduce, că eu unul nu-s în stare", zice maistrul. Forțîndu-se să-și mențină o poziție cit mai aproape de verticală, se ridică de la masă, foarte vexat, Radu. „Eu îs profesionist, voi sinteți amatori, eu conduc!" Intervine Octav: „Mergem și dormim mai bine la soră-mea, în oraș. Doar că ai noștri vor fi îngrijorați. Îți dau volanul Radule, numai să nu gonești ca de obicei". Aproape de miezul nopții, țuicarii s-au desprins de grup, îndreptîndu-se spre case. Mergeau ei ce mergeau pe două cărări, apoi, din cind în cind, se opreau pentru a lua în brațe cite un pom.

„Vedeți mă băieți ce înseamnă neobișnuința? Nu rezistăm, nu sîntem făcuți pentru băutură". Cine privea din spate mașina condusă de Radu, n-ar fi zis că e pilotată de un om în al cărui singe se găsea 2,5‰ alcool (constatare făcută după accident). Era în faza cind șoferul foarte bun, care avea la activ aproape 1 milion de kilometri, stăpinea încă mașina grație obișnuinței cu volanul, cu comenzile. Treptat, treptat, însă, traiectoria devine sinuoasă, iar capul șoferului, greu ca plumbul, începe să se încline spre piept. Căldura din mașină îi adoarme întii pe cei doi pasageri, apoi ațipește și șoferul. Autoturismul deviază spre stinga, intrînd în plin într-un camion de mare tonaj. Cu toate avariile grave suferite de autoturism, specialiștii stabilesc că pasagerul din dreapta (Octav), catapultat din mașină prin parbriz, ar fi rămas în viață dacă avea cuplată centura. La fel și Mihai, nu murea dacă nu ședea pe mijlocul fotoliului din spate (exact în zona unde plafonul puternic deformat, a zdrobit țeasta pasagerului).

Trei oameni excepționali, în virstă de 32, 33 și 34 de ani își pierd viața, trei femei la fel de tinere, înzestrate cu calități deosebite, rămin văduve, 9 copii extrem de reușiți rămin orfani. Pentru ce? Pentru că o dată, doar o dată în 15 ani, (de cind lucrau împreună), trei oameni buni și cuminți s-au lăsat amăgiți de tentațiile lui Bachus.

VICTOR BEDA

Cumpărătorul de „bună credință" era de fapt complice

Cind locotenentul-major Neculai Frusecaru din Miliția sectorului 5 i-a cerut lui Jean Dumitru, șofer la Autobaza 3 călători Filaret, să demonteze imediat stația de radioamplificare de pe autobuzul pe care îl conduce, deoarece o procurase în mod ilegal și provenea din furt, acesta, mai întii, a tunat și fulgerat.

— Am să vă reclam. Comiteți un abuz. Ce, cu banii mei n-am voie să modernizez autobuzul din dotare? Nu mă interesează proveniența. Eu sint cumpărător de „bună-credință"...

De remarcat, întrebuințarea formulei juridice adecvate — cumpărător de „bună credință". Ce și-o fi imaginat oare Jean Dumitru recurgind la asemenea stratagemă? Că-l intimidează pe tinărul ofițer? Că nu se cunosc suficiente amănunte în legătură cu faptele în care era implicat? Cert este că indivizii fără scrupule sint în stare de orice meschinărie, și nu în ultimă instanță de amenințări:

— Puteți reclama oriunde, nu vă împiedică nimeni, totul este să aveți motive temeinice — i-a răspuns calm ofițerul. Deocamdată noi ne facem datoria și recuperăm obiectele furate, chiar și de la cumpărători de „bună-credință". Numai că, în ceea ce vă privește, lucrurile sint ceva mai complicate decit încercați să le prezentați. Din clipa aceea, Jean Dumitru și-a schimbat brusc tonul.

— Ce-i drept, mi-am dat seama dintr-o privire care putea fi „sursa" stației de radioamplificare și a perdelelor și ce hram poartă tinărul acela. Cine nu-și dă seama că obiectele oferite de indivizi necunoscuți, la nici jumătate din prețul real, nu pot avea decit o proveniență dubioasă? M-am lăsat ispitit însă de avantaj...

Și de la ispită, cum încearcă asemenea elemente străine de morala și îndatorirea civică să „justifice" lăcomia abjectă, n-a mai fost decit un pas pînă la instigare. În loc să-l ia de guler pe infractor și să-l dea pe mîna organelor în drept, Jean Dumitru i s-a adresat complice lui Virgilică Oprea din Cringu Teleorman, fără ocupație prin București: „n-ai putea să mai „faci rost" de una? Evident, știa că astfel de aparate nu se găsesc în comerț, că dacă ar fi fost n-ar fi avut nevoie de intermediar; mai știa că prețul unei stații de radioamplificare nu poate fi de numai citeva sute de lei, cit îi plătise el infractorului, ci citeva mii iar perdelele gata confecționate, tot pentru autobuze, nu puteau fi procurate din piață. Și totuși n-a ezitat să-l îndemne pe infractor la o nouă faptă antisocială. Și mai are tupeul să amenințe, să vocifereze, să uzeze de formule juridice protectoare. Dealtfel, stratagema este tipică pentru cei care se știu cu musca pe căciulă.

MIHAI GROZAVU

Cușca Sufleurului

Un cabotin de provincie

L-am văzut întîiași dată depănîndu-și silueta pe străzile Craiovei... Înalt, suplu, scheletic. Plutea pe burnița toamnei, fără ca picăturile de ploaie să-i influențeze mersul agale, decis. În drum spre repetiție nu schimba cu nimeni nici o vorbă; iar la teatru, ca și acasă, lunecа în lectura cărților, în studiul rolului. Pe strada copilăriei mele, unde locuia, un gard înalt îi ascundea, în mister, existența. Era ca și ferecat, între astre — nimeni nu-i călca pragul. Singur un zarzăr înflorit scutura petale peste zăplaz și pe gîndurile lui, învrăjbite... N-avea nimic de cabotin. O apariție princiară descinsă dintr-un castel medieval. Stranie, pregnantă fizionomie, fantomatică, în care liniile figurii se încrucișau armonios în romburile invizibile ale paiaței predestinate... O voce surdă, stinsă, de departe și din adinc. Miini unice, cu degete de virtuoz al tăcerilor, înlocuind elocvent cuvintele. Taciturn, se lupta cu el și cu noianul gîndurilor — tot atitea întrebări. Iar noaptea tirziu, Tudor Călin făcea cirdășie cu misterele...

În contradicție cu ceilalți actori ai prestigiosului Național craiovean, oameni obișnuiți, apărea ca un personagiu enigmatic. Greu de pătruns în carcasa lui. Distincția, cultura avansată, stăpînirea unor limbi străine îl singularizau; după cum obsesia rolurilor neobișnuite, de fiorul cărora era cuprins, îi prefăcea interpretările într-o stranie alchimie. Așa l-am întrevăzut în „Profesorul Storițin" (Andreiew), „Sfirșitul Sodomei" (Sudermann), „Strigoii" (Ibsen). Cind a pus mina pe Pirandello — „Henric al IV-lea" — în regia lui Victor Ion Popa sub directoratul Ion Dongorozi, a atins o creație magistrală de care s-a dus buhul... Actor sen[illegible], dădea de gîndit [illegible] devansîndu-și parte[illegible] Compania [illegible] adus de la Craiova a jucat în „Seara cea de pomină", piesa revoluționară a lui Leopold Kamf. Distribuția alinia pe Storin, Manolescu, Tina Barbu. La fel, la Teatrul Mic, în comedia americană „Broadway". Atunci l-am cunoscut, la Hotel Imperial, și i-am apropiat legătura cu stihiile... Enigma vieții lui era însăși enigma teatrului. Însă el, neadaptabil la orice ofertă bucureșteană, dispărea, fantomă, la provincie...

Cu aceeași nebunie a lui Henric al IV-lea ilustrează scena Naționalului cernăuțean, făcînd o altă mare întruchipare dramatică, Corbaccio („Volpone"), sub directoratul Victor Ion Popa. Și din nou Bucureștiul, unde, la Teatrul Ventura, în rolul fostului judecător din piesa lui Frantisek Langer, „Periferie", umbra lui fantomatică proiectată pînă-n plafon, anihilează decor, dă aripi regiei, pierde în strictul sens al cumințeniei rolele principale...

Ca de obicei, din nou la drumul provinciei... La Naționalul ieșean rămine pînă la sfîrșit, dezvoltînd o activitate de mina întii. Traduce — în special din bulgărește — pune în scenă, soluționează necunoscutele pieselor dificile, onorînd scena ieșeană cu singularele-i interpretări: Baronul („Azilul de noapte"), Ivan („Frații Karamazov"), „Simunul" și „Ratații" („Lenormand"), „Ploaie" (Somerset Maugham). Culminează cu rolul rolurilor, Hamlet, sub directoratul Emil Serghie. O interpretare personală, cu adeziunea moldovenilor răscoliți de fiorul tragic al lui Tudor Călin, fatală umbră și în viață a nefericitului prinț danez...

Intelectual de elită, avînd condei și cunoscînd cit de prețioase sunt mărturiile actorilor, cind s-a retras din teatru și s-a stabilit la București, a umplut o serie de caiete cu însemnările carierei sale. Pe coperta primului a caligrafiat citeț: „Amintirile unui cabotin de provincie".

Ce s-o fi ales din paginile acelui manuscris?...

GABY MICHAILESCU

LUCRĂRI DIN SALONUL UMORULUI DE LA GALERIILE MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

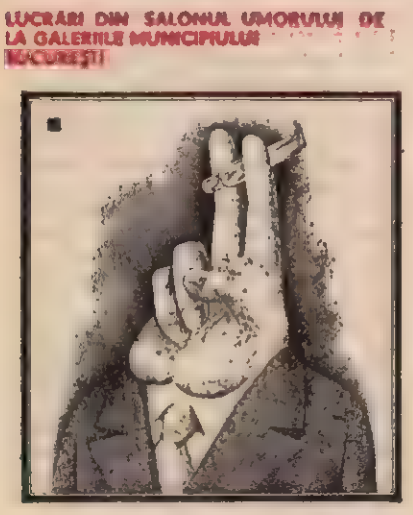

CONSTANTIN CIOSU

OCTAVIAN BOUR

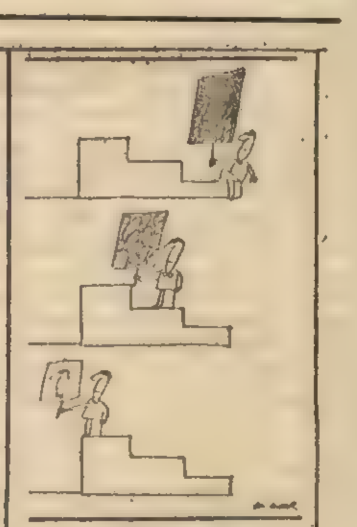

NELL COBAR

OMUL CARE JOACĂ

Egipt, drumuri și gînduri (II)

După o oră, atingem țărmul la El Dabah, facem la stinga, și zburăm spre oaza de la Kurun. Sub noi, deșertul străbătut de aceleași frinturi albe de nori aprinde reflexe de foc. Poate că la fel au văzut și astronauții Luna, sau poate că astfel poate fi imaginat un creier ale cărui circumvoluțiuni pot fi dunele ce conturează nesfîrșita întindere de nisip. Văd parcă lungile caravane ce se luptă cu imensitatea așteptînd verdele jumătății de lac de la Kurun, intuiesc galopul nebun al mamelucilor și opririle unice ce aruncă trombe de nisip ca-n veritabilă furtună, sînt în bivuacurile în care Napoleon împarte seara, cu bătrînii grenadieri, pîinea de secară ce-l va aduce sub piramide și pînă la singurele ziduri care nu le-a trecut, acelea de la Saint-Jean-d'Acre, adulmec vînătoarea „vulpilor" lui Montgommery după proviziile lui „Afrika Korps", aud scrîșnitul blindatelor lui Patton și Bradley la El Alemein, și totul se stinge în realitatea aterizării pe pista de la Heliopolis, acolo unde și noi am încercat o posibilă „pax romana"...

Ieșim din aeroport, sîntem în stradă, în așteptarea autocarului ce ne va purta spre „Caroline Crillon Hotel". O lume de carnaval afro-asiatic ocupă totul. Traversăm o mică parte din orașul celor 11 milioane de suflete fără exclamații deosebite, fiind atenți și curioși în a surprinde marile contraste care scriu peisajul. Înotăm într-un fluviu de mașini ce se mișcă mai încet decit Nilul, nu-i nici o regulă de circulație, așa cum este firesc în această parte misterioasă a lumii, și sint surprins de construcțiile care încearcă să se ridice anevoie la tot pasul. Am să mă conving după citeva zile că în Cairo se construiește într-un ritm unic poate în lume, cărîndu-se și acum pămîntul în coșuri, pretutindeni ridicîndu-se schele și coloane de beton ce vor să acopere definind altfel fiecare stradă. Vezi edificii moderne dar și cocioabe supraetajate în toate periferiile, pe ferestrele, improvizațiile de balcoane sau acoperișurile ce țin și loc de terasă cărora se usucă, acoperindu-le parcă, cele mai diverse lucruri de îmbrăcăminte născocite de om. Așa cum trăiesc încă, mulți aproape de epocile de negură ale civilizației și două milioane în cel mai înalt tief ale existenței cunoscut pînă acum, egiptenii s-au obișnuit în aceste discrepanțe, le acceptă consecințele și amănuntele, privind de citeva ori pe zi spre Mecca, acolo de unde majoritatea sint convinși că toate sint așezate și înțelese așa cum trebuie și că rostul lor actual este însăși menirea lor. Se înșală și ei...

Pe fundalul unuia dintre largile bulevarde pe care-l parcurgem în sunetul claxoanelor, se zăresc piramidele lui Keops și Kefren, îngemănate parcă, așa cum le așază perspectiva. Sint misterioase încă de aici, vin din altă lume.

Orașul este imens. Se întinde acum pe ambele maluri ale Nilului, și aveam să ne convingem de acest lucru într-o seară, urcînd în „El Burg" (turnul), construit în 1962 și înalt de 187 de metri, cu 30 mai mulți decit aceia ai marii piramide a lui Keops. Senzația de gol a înălțimii nu te poate ocoli pe micuța esplanadă circulară din virful său, acolo de unde luminile Cairo-ului domină o suprafață greu de dimensionat. Orașul se descoperă destul de greu, pentru că alături de bulevardele din centru, cu construcții foarte moderne, tăiate drept, și ajutat de citeva autostrăzi suspendate ce descongestionează oricum ceva din această circulație parcă de termite, te izbești de ghettouri de nedescris, ce te lasă să întrevezi viața de patriarhat ce nu s-a putut despărți prea mult de gintă, oricit ar încerca să prezinte altfel nelipsitele televizoare și radiocasetofoane, destul de prezente în încăperile egiptene.

Chiar dacă din cele 42 de milioane de locuitori actuali, numai 7 milioane sint creștini, iar restul musulmani, și paleta pigmentului populației este foarte diversă. Cei peste 1 300 de ani de la venirea arabilor, influența otomană ca și ultimii aproape 200 în care Europa și-a făcut simțită prezența, te fac să vezi o lume ce trece frecvent de la alb la negru, dominația construcției arabe fiind preponderentă. Totuși, atracția este realizată de existența în proporția a doua a urmașilor nubienilor, sprintenii și puternicii soldați negri ai Egiptului antic, aceia care susțin și acum — nu numai pentru că provin din împrejurimile Imperiului Mijlociu —, că sint demni stăpînitori și urmași ai marii lor civilizații: ei pentru că, într-adevăr, cucerirea arabă și otomană nu a adus nimic deosebit ca progres. Astfel și prin simpla lor prezență se fac mandatarii puterii de a apăra adevărul straniilor și uluitoarelor legende și realizări ale strămoșilor lor.

Credința este însă mult mai puternică oricit de tare ar încerca să fie omul, atunci cind puterea de a explica cit de cit științific cit mai mult din tot ceea ce se întîmplă, nu este și apanajul societății în care viețuiește. Astfel, am putut vedea, reflectînd la mulțimea minaretelor și a frecvenței zilnice a glasului lor izbucnit din Coran ce domină Cairo-ul, credincioși musulmani, paznici și militari, ce-și făceau una din rugăciunile zilnice, proslăvindu-se spre Mecca, chiar în pauza unui joc de fotbal, intrînd descălțați pe gazonul ce devenea astfel covor sfînt. Și mi-a plăcut puterea de simbol a ierbii noastre...

CORNEL DINU

CRAIOVA (prin telefon). Am crezut sincer, s-o spunem încă o dată, în șansa Universității, dacă nu de a se califica în fața triplei campioane de club a Europei, măcar de a obține victoria în această primă manșă. Dar nu s-a întîmplat așa și 50 000 de spectatori au părăsit „Centralul" cu funingine în suflete. A cîștigat Bayern cu 2—0, goluri marcate de Breitner (minutul 7) și Rummenigge (minutul 19), și conturile în ceea ce privește intrarea în semifinalele Cupei Campionilor Europeni sînt, firește, încheiate. Campioana bavareză, jucînd metodic, atletic, economic, dar fără să arate cine știe ce fantezie, a depășit-o pe campioana noastră, izbinda lui Bayern avînd parcă darul de a „fotografia" încă o dată racilele mai vechi și mai noi ale fotbalului românesc. În timp ce oaspeții s-au comportat ca niște adevărați meseriași, știind ce fac și făcînd ce știu, craiovenii au comis tot felul de greșeli, prompt sancționate de Breitner și ceilalți. Indiscutabil, Bayern a probat calități de mare echipă, dar la fel de adevărat e că Universitatea, prinsă și într-o zi nefastă, a fost măcinată și de propriile-i erori. Multe pase au mers la adversar, o sumedenie de preluări s-au făcut parcă cu încetinitorul, marcajul a fost adesea defectuos, iar momentele de inspirație din atac, și nu au fost puține, au eșuat într-o fentă sau într-un dribling în plus. Poate că nu la capitolul talent a stat diferența dintre cele două formații cît a fost ea, această diferență fiind una de atitudine față de legile fotbalului modern. Oaspeții s-au demarcat cu mai multă abilitate și, aici a stat „cheia" jocului, au avut o viteză net superioară, cîștigînd majoritatea duelurilor directe.

Deși a pierdut, Craiova a realizat momente de fotbal autentic și a dominat, pe alocuri cu autoritate, finalurile de reprize. Mai ales în aceste intervale gazdele nu au fost cu nimic mai prejos decît oaspeții

0 – 2 cu Bayern

și ceva ne face să credem că dacă „slalomul" lui Balaci din minutul 5 l-ar fi găsit pe Irimescu mai inspirat, alta ar fi fost soarta întîlnirii. Așa însă, Breitner și Rummenigge au exploatat două culoare lăsate libere în fața careului mare al lui Lung și ceea ce a urmat s-a rezumat la un fel de cursă contra cronometru a oltenilor de a recupera terenul pierdut. Spre mihnirea zecilor de mii de spectatori, ei n-au izbutit nici golul de onoare pe care, după aspectul jocului, l-ar fi meritat. În minutele 32 (Balaci), 37 (Crișan), 43 (Ticleanu), 74 (Cămătaru), studenții n-au fost decît la un pas de a înfrînge vigilența portarului Muller, dar de fiecare dată amatorismul fotbalului nostru în fazele de finalizare și-a spus cuvîntul. Dacă în atac Balaci, Cămătaru și Cîrțu s-au zbătut, avînd și sclipiri din păcate neduse pînă la capăt, în schimb Crișan ni s-a părut lamentabil. Ideea folosirii lui, absent la turneul din Grecia, cu cîteva kilograme în plus, a însemnat, după părerea noastră, o greșeală de orientare a conducerii tehnice. Adaugă minusurilor din start, vigoare inferioară, viteză sub cea a adversarilor etc., această eroare a privat echipa de forța de șoc așteptată. Linia de mijloc a avut, și ea, multe căderi, iar apărarea, în care doar Ștefănescu a ținut tot timpul piept, a gafat adesea.

Craiova deci a ieșit practic din cursă. Nu e cazul însă, credem, să dramatizăm. Pătrunderea ei pînă în această fază a Cupei Campionilor Europeni trebuie privită în continuare ca o performanță ce nu reflectă, o repetăm, decît poziția fotbalului românesc încă necompetitiv. Oglindă fidelă a acestui fotbal, Universitatea este chiar campioana lui și meciul cu Bayern a pus în evidență faptul că pînă la elita continentului drumul rămîne lung. Nu e cazul însă să ne lamentăm, ci să ne punem pe treabă, muncind cu ambiție și perseverență. Lecția dată de Bayern, și pe alocuri asta a fost, ne-a demonstrat ce și cît putem în materie de fotbal. Să tragem din ea toate învățămintele de rigoare și să sperăm că într-o zi, cît mai curînd, vom ajunge să luptăm cu o echioă de talia lui Bayern de la egal la egal. Pentru asta însă e nevoie, mai întîi, să înțelegem ce jucăm.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Instaurarea ordinei în oină trebuie să înceapă chiar de la federație

Recentele sancțiuni anunțate de Federația română de oină dovedesc o lăudabilă grijă pentru instaurarea unui climat de ordine într-o competiție afectată de indisciplina jucătorilor. Așa se explică, probabil, numărul mare al celor care au primit avertismente sau suspendări pe perioade mai mari de timp, imediat după încheierea turneului final al campionatului național. Este merituoasă deci rîvna F.R.O., dar, așa cum vom vedea, nu și suficientă pentru a constitui un temei legal al sancțiunilor aplicate. O scrisoare primită la redacție ne sesizează, astfel, că în cel puțin trei cazuri hotărîrile federației sînt arbitrare. Este vorba de jucătorii Dragomir Marin și Zica Ion, suspendați pe 1 și, respectiv, 2 ani, și de antrenorul Drăghici Gheorghe, avertisment, toți trei de la echipa Combinatul poligrafic Casa Scînteii (C.P.B.). Vina lor, potrivit afirmațiilor secretarului responsabil al F.R.O., Dumitru Stoica, constă în faptul că primii doi au avut comportări huliganice la meciul C.P.B. — Dinamo, iar antrenorul Drăghici a retras echipa de pe teren în intîlnirea C.P.B. — Universitatea. Mai exact, în ceea ce îi privește pe jucători, Zica l-ar fi luat de gît nu tocmai amical sau tandru pe arbitrul Pela, iar Dragomir l-ar fi îmbrîncit pe arbitrul principal Istrate. Dificil de dat dreptate secretarului responsabil. Foaia de arbitraj nu pomenește nimic despre așa ceva, cei cu care am stat de vorbă și care au fost în tribune n-au văzut nici ei nimic, iar arbitrul Pompiliu Istrate, despre care D. Stoica spune că este cel mai bun arbitru al nostru, declară : „Nici urmă de asemenea ieșiri. Dragomir nu m-a îmbrîncit, iar pe colegul Pela nu l-a strîns nimeni de gît. Meciul a fost curat și, la sfîrșit am fost felicitați de conducerile ambelor echipe și de tovarășul Popa Iovițâ de la C.N.E.F.S.". În atari condiții, zelul federației pare cel puțin dubios. Ca să nu mai căutăm o explicație și la faptul că cei doi jucători și antrenorul lor au aflat de sancțiuni citind ziarul de specialitate, fără să fi fost chemați în fața comisiei de disciplină, cum se obișnuiește ? ! Despre Drăghici, D. Stoica spune că și-a retras echipa de pe teren. Foaia de arbitraj, completată de arbitrul Comșa, nu amintește nimic în acest sens. D. Stoica : „Explicația este următoarea : am intervenit personal pe lîngă Drăghici să revină în teren și Comșa, ca să nu-mi facă atmosferă, n-a trecut acest lucru în raport". Nu mai pricepem nimic. Pe ce bază s-au dat atunci sancțiunile ? Ce mai înseamnă o foaie de arbitraj dacă nici pumnii, îmbrîncelile și ieșirile anapoda de pe teren nu-și găsesc locul acolo ? D. Stoica ne arată că și arbitrul Istrate, „deși cel mai bun", a fost suspendat pe un an, pentru că a lăsat foaia „albă". Că n-a specificat, adică, ceea ce nu s-a întîmplat. P. Istrate, care a făcut contestație, ne mărturisește că i s-a făcut lehamite de arbitraj în asemenea condiții. În urma acestei investigații, sîntem convinși că sancțiunile în discuție sînt cusute cu ață albă și că, oricum, pînă la întronarea ordinii în competiție, trebuie făcut acest lucru la F.R.O.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Explicația unor înfrîngeri

S-o spunem din capul locului, reprezentantele noastre în turneele finale ale cupelor europene de volei masculin, disputate săptămîna trecută, au dezamăgit. Mergînd la Paris să-și apere titlul de campioană de club a continentului, Dinamo a terminat pe locul 3, iar Steaua, în 1981 a doua în ierarhia Cupei cupelor, n-a izbutit nici ea mai mult, fiind nevoită să se mulțumească tot cu medalia de bronz. Ne așteptam, repetăm, la mai mult, mai ales că, așa cum subliniam, de la Paris, trimisul ziarului „Sportul", „la ediția aceasta conjunctura ni s-a părut chiar mai favorabilă ca anul trecut".

În sport însă, se știe, se mai întîmplă să vrei și să nu poți, să ai nesansa să întîlnești adversari mai puternici, mai în formă. Așa a fost, probabil, la Paris și la Bruxelles, trofeele au fost adjudecate de T.S.K.A. și, respectiv, Aviomobilist, ale căror echipe au fost, în zilele turneelor finale, mai bune decît ale noastre. N-are rost, gîndim, să facem din asta un capăt de țară, anul trecut am cîștigat noi, anul acesta alții, așa-i în sport, nu poți fi mereu primul. Dar la dezamăgirile amintite, cum altfel le-am putea socoti, a contribuit — într-o măsură decisivă — greșeala federației și, prin extindere, a C.N.E.F.S. care au hotărît ca Dinamo și Steaua să nu participe la campionatul național, spre a li se asigura, pasămite, un program și un calendar cît mai judicioase tocmai în vederea participării la cupele europene ?! Că nu s-a reușit acest lucru se știe. Dinamo a jucat un turneu la Leipzig (în care, între altele, s-au accidentat cîțiva titulari), iar Steaua n-a găsit adversari puternici (nici nu-i de mirare, aceștia evoluau în propriile campionate), iar rezultatele acestei pregătiri „de seră" n-au întîrziat să apară ? !

Am mai spus-o și o repetăm, numai campionatul, competiția internă cea mai viguroasă, e în măsură să dea tărie și, prin constanța lui, formă unei echipe. Noi am spus-o, noi am auzit-o. Fie ca înfrîngerile din volei, a căror responsabilitate o poartă deopotrivă formațiile în cauză și federația, să reprezinte prilej de meditație și, cum zice românul, învățătură de minte, fiind mai grav să persiști într-o greșeală decît chiar s-o comiți, (Ov. I.).

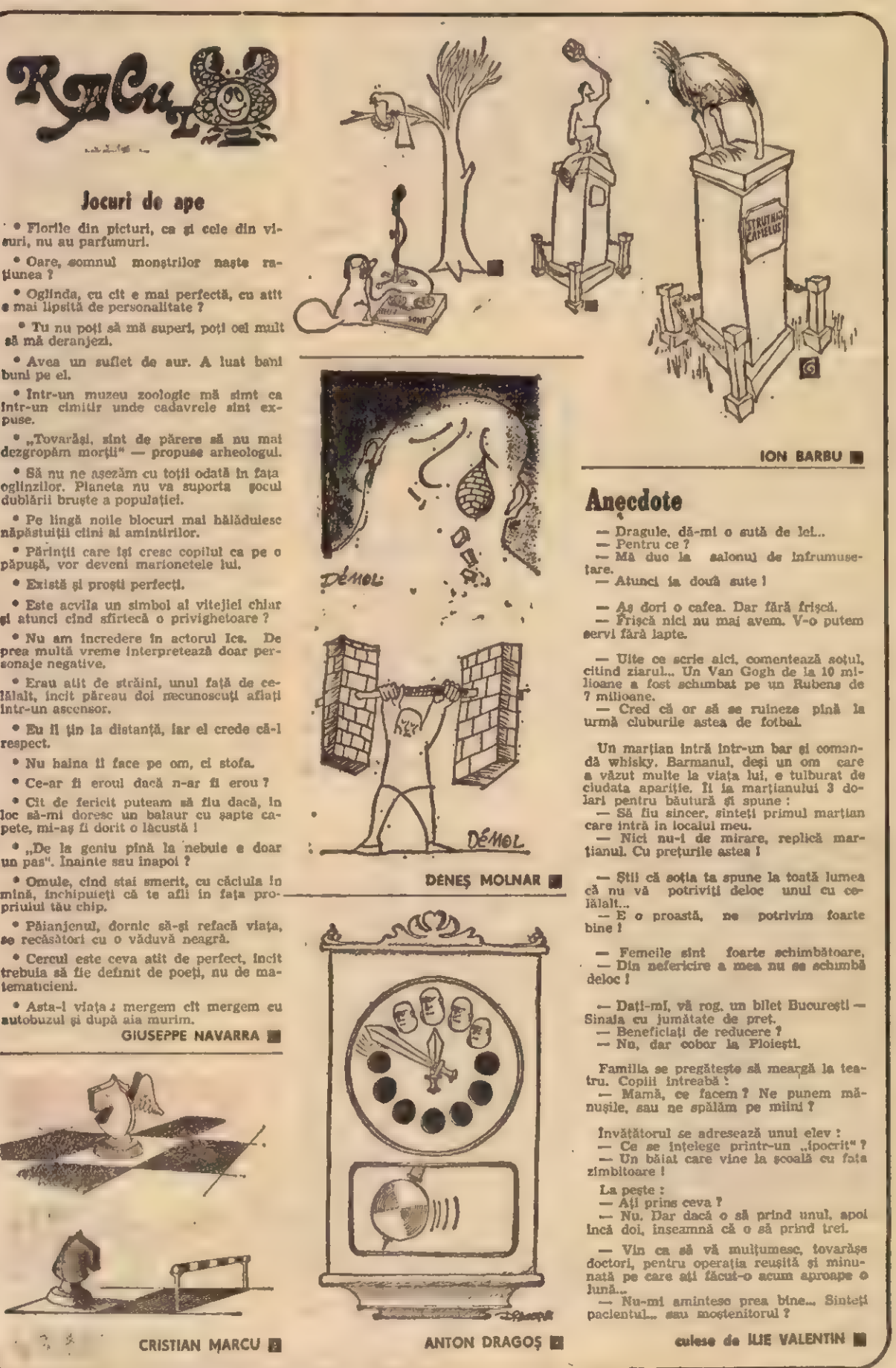

Jocuri de ape

• Florile din picturi, ca și cele din vișuri, nu au parfumuri.

• Oare, somnul monștrilor naște rațiunea ?

• Oglinda, cu cît e mai perfectă, cu atît e mai lipsită de personalitate ?

• Tu nu poți să mă superi, poți cel mult să mă deranjezi.

• Avea un suflet de aur. A luat bani buni pe el.

• Într-un muzeu zoologic mă simt ca într-un cimitir unde cadavrele sînt expuse.

• „Tovarăși, sînt de părere să nu mai dezgropăm morții" — propune arheologul.

• Să nu ne așezăm cu toții odată în fața oglinzilor. Planeta nu va suporta șocul dublării brute a populației.

• Pe lîngă noile blocuri mai hălăduiesc năpăstuiții cîini ai amintirilor.

• Părinții care își cresc copilul ca pe o păpușă, vor deveni marionetele lui.

• Există și proști perfecți.

• Este acvila un simbol al vitejiei chiar și atunci cînd sfîrtecă o privighetoare ?

• Nu am încredere în actorul Ica. De prea multă vreme interpretează doar personaje negative.

• Erau atît de străini, unul față de celălalt, încît păreau doi necunoscuți aflați într-un ascensor.

• Eu îl țin la distanță, iar el crede că-l respect.

• Nu haina îl face pe om, ci stofa.

• Ce-ar fi eroul dacă n-ar fi erou ?

• Cît de fericit puteam să fiu dacă, în loc să-mi doresc un balaur cu șapte capete, mi-aș fi dorit o lăcustă !

• „De la geniu pînă la nebunie e doar un pas". Înainte sau înapoi ?

• Omule, cînd stai smerit, cu căciula în mînă, închipuiești că te afli în fața propriului tău chip.

• Păianjenul, dornic să-și refacă viața, se recăsătorește cu o văduvă neagră.

• Cercul este ceva atît de perfect, încît trebuia să fie definit de poeți, nu de matematicieni.

• Asta-i viața : mergem cît mergem cu autobuzul și după aia murim.

GIUSEPPE NAVARRA ■

CRISTIAN MARCU ■

DÉNEȘ MOLNAR ■

ANTON DRAGOȘ ■

Anecdote

— Dragule, dă-mi o sută de lei...
— Pentru ce ?
— Mă duc la salonul de înfrumusetare.
— Atunci ia două sute !

— Aș dori o cafea. Dar fără frișcă.
— Frișcă nici nu mai avem. V-o putem servi fără lapte.

— Uite ce scrie aici, comentează soțul, citind ziarul... Un Van Gogh de la 10 milioane a fost schimbat pe un Rubens de 7 milioane.
— Cred că or să se ruineze pînă la urmă cluburile astea de fotbal.

Un marțian intră într-un bar și comandă whisky. Barmanul, deși un om care a văzut multe la viața lui, e tulburat de ciudata apariție. Îi la marțianului 3 dolari pentru băutură și spune :
— Să fiu sincer, sînteți primul marțian care intră în localul meu.
— Nici nu-i de mirare, replică marțianul. Cu prețurile astea !

— Știi că soția ta spune la toată lumea că nu vă potriviți deloc unul cu celălalt...
— E o proastă, ne potrivim foarte bine !

— Femeile sînt foarte schimbătoare.
— Din nefericire a mea nu se schimbă deloc !

— Dați-mi, vă rog, un bilet București — Sinaia cu jumătate de preț.
— Beneficiați de reducere ?
— Nu, dar cobor la Ploiești.

Familia se pregătește să meargă la teatru. Copiii întreabă :
— Mamă, ce facem ? Ne punem mănușile, sau ne spălăm pe mîini ?

Învățătorul se adresează unui elev :
— Ce se înțelege printr-un „ipocrit" ?
— Un băiat care vine la școală cu fața zîmbitoare !

La pește :
— Ați prins ceva ?
— Nu. Dar dacă o să prind unul, apoi încă doi, înseamnă că o să prind trei.

— Vin ca să vă mulțumesc, tovarășe doctori, pentru operația reușită și minunată pe care ați făcut-o acum aproape o lună...
— Nu-mi amintesc prea bine... Sînteți pacientul... sau moștenitorul ?

culese de ILIE VALENTIN ■

Lumea în care trăim

850 000 000 !

Cifra nu se referă la numărul titlurilor de cărți editate pe glob sau la numărul absolvenților instituțiilor de învățămînt superior din lume. Nu se referă nici la numărul puștilor sau mitralierelor, și nici la numărul bombelor sau al veniturilor obținute anul trecut de companiile transnaționale — acestea fiind, evident, de zeci și zeci de ori mai mari. 850 000 000 !

Oricît ar părea de neverosimil, cifra aceasta, comunicată oficial de UNESCO, se referă la numărul analfabeților existenți în 1981 în lume.

Da, există 850 000 000 neștiutori de carte! Și asta în condițiile în care de la începutul primului „deceniu al dezvoltării", în urmă cu 20 de ani, problema lichidării analfabetismului se află permanent în atenția țărilor afectate de această plagă — țările în curs de dezvoltare.

Este adevărat, ca urmare a eforturilor naționale și internaționale, în anii din urmă, ponderea procentuală a analfabeților, din totalul populației lumii, a fost redusă. Datele furnizate de UNESCO demonstrează că între 1950 și 1980 numărul persoanelor alfabetizate a crescut cu 625 milioane. În același timp, ponderea analfabeților în rîndul populației adulte (peste 15 ani), a fost coborîtă la 28,9 la sută.

Dar 28,9 la sută din populația adultă a lumii înseamnă totuși 850 000 000! 850 000 000 de oameni care nu știu să scrie și să citească și, paradoxal, aceasta se întîmplă în plin secol al unor dezvoltări tehnice impetuoase, al unor cuceriri și realizări științifice uluitoare. 850 de milioane de oameni care nu pot beneficia de cele mai importante cuceriri ale umanității, nu au acces la cultură și informație în această epocă a lumii și civilizației.

Specialiștii UNESCO consideră că în multe țări ale lumii ritmul alfabetizării — datorită lipsei de preocupare și sprijin — nu a putut ține pasul cu cel al creșterii populației mondiale. Din această pricină, în ultimele trei decenii are loc o creștere continuă a cifrei absolute a analfabetismului, atingînd în 1981 fantastica cifră de 850 de milioane de oameni. Se apreciază că în condițiile menținerii actualelor tendințe, numărul analfabeților ar atinge, la sfîrșitul acestui secol, 900 de milioane de persoane.

Cu siguranță că dacă s-ar întocmi o hartă a analfabetismului, aceasta nu ar surprinde pe nimeni că ar coincide în cea mai mare măsură cu harta sărăciei lumii. În prezent, aproape 75 la sută din totalul analfabeților trăiesc în Asia, 20 la sută în Africa, 5 la sută în America Latină, 23 de state, țări în curs de dezvoltare, din aceste zone, au încă o rată a analfabetismului, înregistrată oficial, de peste 60 la sută din totalul populației adulte.

Despre cauzele acestor stări de lucruri s-a mai discutat. Ele se datorează, bineînțeles, subdezvoltării. Din cauza lipsei de școli, de cadre didactice și manuale, din cauza dificultăților materiale ale părinților, în țările în curs de dezvoltare mai puțin de 40 la sută din copii reușesc să termine școala primară iar un sfert din tineri intră în cîmpul muncii fără nici un fel de școlarizare. Ca ritmul școlarizării să poată ține pasul cu cel al creșterii demografice — au stabilit analizele UNESCO — ar trebui ca pînă în anul 2000, numărul școlilor să sporească de trei ori în Africa și sudul Asiei și de două ori în America Latină. Ceea ce, firește, implică cheltuieli mari, eforturi considerabile pe plan național, mai ales că aceste țări se află ele însele într-un proces de dezvoltare economică care necesită concentrarea unor eforturi materiale deosebite. Dar nevoia de cadre naționale calificate — și asta înseamnă cu alte cuvinte alfabetizarea și dezvoltarea învățămîntului — se află în strînsă legătură cu dezvoltarea generală economică și socială a acestor țări. Tocmai de aceea, trebuie înțeles că lichidarea analfabetismului, această rușinoasă plagă a secolului XX, este indisociabilă de asigurarea unui progres general mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare. Iar acest progres este de neconceput fără o largă și intensă colaborare internațională, fără sprijinirea efectivă de către țările industrializate a eforturilor de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic.

Experiența ultimilor ani demonstrează, însă, că țările industrializate renunță cu foarte multă greutate chiar la o parte infimă din uriașele lor venituri pentru a sprijini țările sărace. Iată de ce, așa cum arăta partidul nostru, calea cea mai lesnicioasă, soluția cea mai eficientă ar fi, în primul rînd, reducerea substanțială a cheltuielilor militare ale tuturor statelor și alocarea unor importante sume din fondurile astfel economisite sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare. Așa cum prevede propunerea țării noastre, prezentată la Conferința general europeană de la Madrid, o reducere cu numai 10 la sută a bugetelor militare — la nivelul anului 1980, de circa 550 miliarde dolari — ar crea posibilități suplimentare de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare. Dacă numai jumătate din suma economisită ar fi destinată acestui scop s-ar obține cel puțin 25 miliarde dolari. Este, desigur, o sumă minimă în comparație cu uriașul volum al cheltuielilor militare efectuate în fiecare an de țările lumii, dar, în același timp, ar fi o sumă importantă pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. O sumă care ar putea asigura, în două-trei decenii, nu numai lichidarea analfabetismului, ci și a subdezvoltării și a marilor decalaje care separă în prezent lumea în bogați și săraci.

Oprirea absurdei competiții a înarmărilor ar fi una dintre cele mai raționale soluții menite a ajuta cu adevărat, și în mod efectiv, cele 850 de milioane de analfabeți, alternativa cea mai eficientă pentru ca în anii ce urmează numărul neștiutorilor de carte nu numai să nu crească ci să se reducă continuu, pînă la dispariția acestora.

Din păcate, rațiunea nu s-a impus încă. 850 000 000 oameni (analfabeți) și 550 miliarde dolari (înarmări). Absurd secol...

AL. PINTEA

Lista...

Luptătorul care, odinioară, își pierdea bita, în fuga nebună a carului, nu reprezenta pentru umanitate un pericol real. O măciucă lăsată într-o brazdă, un arc, sau o pușcoace scăpate în pelcajul pașnic al cîmpiei sau munteluí reprezintă, desigur, o anumită stricare a locului, dar nu o desfigurare definitivă a lui.

O bombă atomică pierdută ca o umbrelă, o batistă sau un plic, nu se știe unde, pe o rază posibilă de 500 sau 1000 de kilometri reprezintă, însă, altceva...

Bomba atomică scăpată dintr-un avion de luptă undeva în Europa sau în marginile ei de apă devine, brusc, un pericol european și mondial, o sursă de groaznic suspens, o minie care ar putea izbucni în orice clipă făcînd întîi un imposant ravagiu local și apoi declanșări de reacții și contra... un ravagiu planetar final.

Se pierd însă bombele nucleare precum coletele de corespondență? Da, și frecvent. Nu numai bombele, dar și rachetele purtătoare. Erare humanum est. Depinde însă de la ce ... și cu ce periodicitate și cu ce efecte posibile...

S-au scurs cîteva luni de cînd Pentagonul a inventariat 32 de accidente survenite în ultimii 30 de ani în care au fost implicate arme nucleare sau care s-au produs în prezența unor astfel de arme dar se pare că lista este incompletă. După publicarea ei „The Washington Star" i-a adăugat o „erată" arătînd că o greșeală s-a strecurat în această enumerare de erori: submarinul „Scorpion" scufundat în 1968 avea la bordul său pe lîngă cei 99 de marinari cel puțin o rachetă cu încărcătură nucleară, știre pe care, la insistența ziariștilor, un purtător de cuvînt al Ministerului apărării a fost nevoit să o confirme.

Acest caz, ca dealtfel și precedentele, a suscitat vii discuții în legătură cu primejdiile pe care le implică factorul accident în procesul înarmărilor nucleare. Pentru că acumularea de arme mereu mai sofisticate duce la încordarea situației internaționale, la constituirea unor arsenale care pot provoca distrugeri teribile în caz de conflict; în același timp, cum s-a subliniat de nenumărate ori de către specialiști, intensificarea cursei înarmărilor nucleare amplifică pericolele prin însăși existența unor asemenea arme și prin posibilitatea folosirii lor ca urmare a unor accidente.

Un vechi dicton spune că „a greși este omenesc". Dar greșeala unui mecanic de întreținere în manipularea unei chei la un siloz nuclear, greșeala unui calculator de la instalație radar sînt suficiente pentru ca „omenescul" să dispară pentru totdeauna.

Omenirea a trăit de cîteva ori cu spaima producerii unui dezastru în mod accidental. La Palomares, în Spania, și la Thule în Groenlanda, au fost dispersate chiar materiale nucleare, impunîndu-se operațiuni de curățire și de depozitare a solului și a obiectivelor contaminate. Poate că și în alte cazuri lumea a fost în pragul dezastrului fără să știe, comunicatele militare fiind ca de obicei laconice și stereotipe. Este posibil ca „The Washington Star" sau alte ziare să completeze lista accidentelor nucleare produse de cînd forța atomului a fost pusă nu în slujba creației, ci a distrugerii.

Lista nu poate fi închisă în condițiile în care în lume există mii și mii de rachete strategice și tactice, sute și sute de avioane de bombardament, zeci și zeci de submarine dotate cu armament nuclear, bombe suficiente pentru a distruge de cîteva ori planeta.

Lista poate fi închisă numai prin reducerea și interzicerea armelor nucleare, prin oprirea cursei înarmărilor.

RADU BUDEANU

Într-o după amiază, la Viena

Era frig la Viena. Revenisem în frumoasa capitală a Austriei după o noapte de călătorie cu avionul, sosind dintr-o îndepărtată țară africană, în care căldura oamenilor întrase parcă în corelație cu anotimpul mereu cald al continentului. Mai aveam puțin pînă acasă... Ce să faci într-o zi în care dorurile se îndreaptă tot timpul lîngă cei dragi, în... o... pe care i-ai mai văzut? Dar Viena păstrează întotdeauna cîte o enigmă, pe care uneori numai întîmplarea te pune s-o ajuți să o dezlegi. Așadar, m-am hotărît... voi merge în Prater, în acest ferm... totuși atît de ciudat loc de distracție... stația de coborîre, nu mai știu ... mă duce mult mai de... trebui să ajung la destinație ... pe jos. Viena, care mi se ... atunci orașul exclusiv al ... și al curățeniei, este în acest loc ... necunoscut. Nici oamenii nu mai au ... siguranță în priviri. Într-o vitrină ... în... cruri de duzină, adolescenți ... un grup numeros își pierde timpul în fața lor, fără să cumpere. E adevărat, Viena e scumpă, Viena e greu accesibilă și celor cu dare de mînă, dar cel puțin domnii din... centru păreau că nu sînt deloc interesați de mulțimea de mărfuri care te agresează pur și simplu prin varietate și calitate, dar mai ales prin prețuri. Nu, nu m-am înșelat deloc, erau imigranții, oamenii aceștia bătuți acum de soartă mai mult ca oricînd, mai nedoriți parcă decît proasta conjunctură economică pe care o traversează lumea în care trăiesc, mai greu de suportat decît indicele prețurilor la consumator, indice care, aflu astăzi 16 februarie 1982, numai în ultimul an a crescut în Austria cu 6,1 la sută. Nu exagerez deloc dacă vă voi spune că un străin care „se aranjează" cît de cît în această țară, abia de își poate cumpăra, cu ceea ce primește pentru una din cele mai grele și mai nesuferite munci pe care le, imigrant, le poate presta aici, dacă cumva i se oferă această șansă, abia de își poate cumpăra, cum spuneam, două perechi de pantofi, să zicem de cea mai bună calitate. Calcul total eronat, pentru că ceea ce se întîmplă astăzi pe piața muncii din lumea occidentală exclude orice șansă de supraviețuire nefericitului atras de false vitrine sau celor ademeniți de totala libertate de a se sinucide.

Nu mi-a plăcut în Prater. Nu vorbesc cu patimă, dar multe dintre distracțiile pe care și le oferă acești vienezi sobri depășesc puterea mea de înțelegere. E frig, mă plimb la întîmplare și deodată îmi vine să fac o fotografie. Privirea îmi este atrasă de doi adolescenți negricioși, prost îmbrăcați. Merg cu fața în jos, parcă rușinați de sărăcia lor, parcă puțin jenați de cei din jur. Mă îndrept către ei, mă observă, dar par că n-au curajul să se opreasă. Sînt evident emoționați cînd îi rog ceva, și, după momentul imortalizării, intrăm în vorbă. Aflu că sînt turci, aflu că n-au de lucru și că nici părinții lor nu lucrează. Mă întreabă dacă nu le pot oferi ceva. Parcă-i mai văzusem, dar nu, mă înșelasem, aceia erau imigranți ca și ei, dar avuseseră deocamdată noroc, lucrau la salubritate sau alergau ca prinși de furtună în căutarea unor cumpărători blazați de ziare.

După aceea, pentru mine Praterul și-a pierdut orice atracție...

DUMITRU AVRAM

Artă și sport

Port în suflet două povești aparent nelegate între ele deși au un subiect comun — fotbalul. Știu, într-o lume bîntuită de atîtea flageluri a apărut, parcă deodată, și fotbalul și ea, lumea noastră, a mai uitat uneori de celelalte. E rău sau e bine, nu pot răspunde în aceste puține rînduri. Dacă ar fi să spun că e bine, mi s-ar replica imediat cu „războiul fotbalului" dintre cele două state latino-americane și argumentul nu poate fi ignorat. Cum, în schimb, nu putem face abstracție că fotbalul a pătruns chiar și în rîndul domeniilor ce au furnizat subiecte filmelor artistice. Astfel, relativ recent, acel „domn-fotbal" (mai e nevoie să-l numesc pe Pelé și să scriu că este brazilian ?) și alături de el alte supervedete ale fotbalului internațional, de ieri sau de azi, argentinianul Osvaldo Ardiles, cel cu fuleu de gazelă, englezul Bobby Moore, cel cu ritm de metronom și alții, au fost „convocați" de faimosul regizor John Huston într-un „lot" ce i-a mai cuprins și pe actorii Sylvester Stallone, Michael Caine, Max Von Sydow și chiar o actriță — Carole Laure. Subiectul filmului realizat de cel ce și-a înscris numele pe genericul celebrei pelicule „Comoara din Sierra Madre" ar fi cam acesta : comandantul unui lagăr nazist, înnebunit după fotbal, a organizat un meci — amical — între prizonierii săi și soldații Wehrmacht-ului. (Se spune — și John Huston a repetat lucrul — că întîlnirea chiar a avut loc în realitate, dar pe solul olandez.) Echipa prizonierilor aliați acceptă întrucît prilejul este bun pentru o evadare. Și, într-adevăr, ei fac toate pregătirile ca faptul să se petreacă în pauza dintre reprize. După primele 45' soldații conduc cu 4—0. Ce se întîmplă în continuare : triumfă visul libertății ? Nu, și acesta e motivul pentru care Huston — 75 de ani, ultimul dintre giganții Hollywood-ului — a turnat filmul : prinși de joc și cu mîndria trezită brusc prizonierii renunță la proiectul lor pentru a cîștiga întîlnirea. Ce s-a petrecut după nu ni se mai spune (și nu știu dacă interesează) dar mie îmi stăruie încă dilema : libertatea — fugărită — sau mîndria — regăsită ?

Apoi m-am gîndit mult și la cîtă seducție poate exercita acest fotbal printre marii pictori ! Am aflat dintr-o revistă că în anii '30, Delaunay picta fotbaliști (dar — vai ! — doar uleí pe pînză !) Iată însă că anul trecut, Aimé Maeght, un mare vînzător de tablouri (și nu numai atît !) a avut ideea să apeleze la un „lot" de 15 pictori care să facă afișe dedicate campionatului mondial de fotbal din Spania. În fruntea lor s-a aflat Joan Miró, 88 de ani, cel pentru care „fotbalul este o sărbătoare" și, ca atare, a realizat afișul oficial „España 1980" (tras în 300 000 exemplare) în care „fotbalistul lui este frumos ca o jucărie nouă". Adami, 46 de ani, italian, a „făcut" afișul pentru întîlnirile din Valencia ; Alechinsky a proiectat, pentru Alicante, un balon impregnat de cerneală din vîrful unei scări ; Arroyo a înfățișat, în linia sa, spatele unui portar pe care a scris Madrid '82 ; o imagine repetată de nouă ori a unui fotbalist preluînd balonul într-o semivoleu e pe afișul lui Bury (Oviedo). Pentru Bilbao Chillida și-a desenat și redesenat mîna — pumnul unui gigant — iar La Coruna beneficiază de un afiș în care Erro a decupat 650 fotografii despre fotbal pe care le-a refotografiat de-a lungul unor filtre plasate alăturat ; orașul Elche a fost ales de Kolar într-o operă insolită ; Monory a pictat pentru Vigo iar Soura, ce descinde direct din Goya, are „în grijă" Sevilla ; Tapies a preferat Barcelona iar Gijon-ul beneficiază de excelenta reușită a lui Titus-Carmel ; Topor cu umorul său negru a pictat pentru Malaga ; Falon (afișul de la Zaragoza) a mizat pe un „fotbalist poet" iar supradotatul Velickovic a fost repartizat pentru Valladolid...

Ajunși aici e util să cităm un ziarist de la „Le Point" care scria despre faptul respectiv : „Cîndva, Brecht dorea ca teatrul să devină la fel de popular ca și fotbalul. Pentru teatru, nu știu. Dar pentru pictura contemporană, grație acestei impresionante serii de afișe, lucrul s-a realizat". În fine, în lumea noastră un „flagel", precum fotbalul, urcă și în sferele tulburătoare ale artei ceea ce nu e de neglijat.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

Gala 500 – Un festival al muzicii tinere

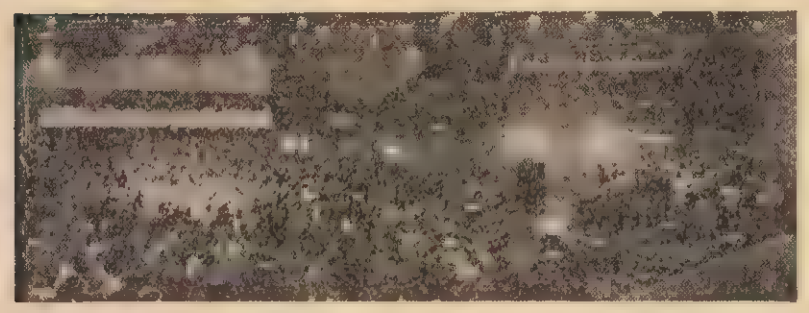

(Urmare din pagina 24)

spunînd că George Nicolescu nu are rival în muzica tînără și ușoară din țara noastră, prin diversificarea repertoriului și interpretării.

Și s-a mai întîmplat ca, la miezul nopții, după spectacol să-l sărbătorim pe Arpad Domokoș pentru cei 22 de ani pe care-i împlinea.

Adrian Păunescu l-a urat să rămînă el însuși, să continue să fie membru de bază al cenaclului. Arpi, emoționat, a spus : „Sînt mîndru că fac parte din acest cenaclu care m-a descoperit și afirmat și care e dovadă vie a spiritului liber în cultura română, o scenă pe care eu ca tînar maghiar din România mă pot manifesta în deplină libertate". I-am cîntat „La mulți ani" așa cum am cîntat cu puțin timp înainte și publicului minunat din Giurgiu, cărula l-am dedicat manifestarea drept parte a Galei 500 a cenaclului. Și asta doar pentru că am simțit că trebuie să fie așa. Giurgiu — o iubire la prima vedere, tîrzie dar bruscă.

Un spectacol în prezența primăverii

Duminică, 28 februarie, Cenaclul Flacăra condus de poetul Adrian Păunescu a poposit într-un alt oraș dunărean — Turnu Măgurele, după ce cu o seară înainte se despărțise de minunatul public din Giurgiu. De astă dată nu s-a reușit din primul moment o cale de comunicare între cenaclu și publicul prezent în sala de spectacole a casei de cultură din localitate. Acest lucru s-a produs într-un moment oarecare al spectacolului și din momentul respectiv totul a luat o altă întorsătură. Admirabil efort organizatoric al organizațiilor județeană Teleorman, municipală Turnu, de a convinge în cîteva ore publicul că la Turnu vine cenaclul. Sala a fost invadată brusc de oameni.

S-au perindat pe scenă, cu cîntecele lor: Ileana Calinovici, Mircea Bolan, proaspăta promovată în cenaclu — cu o seară înainte — Mihaela Popescu, sărbătoritul zilei, tînărul cîntăreț din Miercurea Ciuc, Arpad Domokoș, grupul „T" din Tîrgoviște, Ion Hagiu, Gil Ioniță, Constantin Dragomir.

Un spectator urcat pe scenă oferă buchete de ghiocei membrilor cenaclului, vrînd parcă să vestească prezența la spectacol și a primăverii.

Primul mare recital al serii l-au susținut minunații băieți care compun formația „Continental". Recitalul lor a cuprins șlagăre din repertoriul internațional precum și valoroasa compoziție a lui Nicolae Enache, conducătorul formației, „Amiază fierbinte" pe versuri de Marcel Mihalaș.

Poezia „Mistrețul cu colți de argint" de Șt. Augustin Doinaș, a găsit în Mihail Stan un interpret desăvîrșit. Grupul satiric „Mesaj" a transformat sala pentru cîteva momente într-o adevărată cascadă de hohote și aplauze.

Marea voce care este George Nicolescu purifică toate sufletele celor prezenți, indiferent de cîntecele pe care le aduce cu el, romanțe, șlagăre internaționale precum și compozițiile proprii : „Rock de dragoste", „Ordinea de zi", „Ca lumina ochilor", toate pe versuri de Adrian Păunescu, ultimul cîntec fiind prefațat de poezia „Manifest pentru sănătatea pămîntului" recitată de conducătorul cenaclului.

Urmează în ordine Adrian Ivanițchi, Vasile Șeicaru, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, fiecare cu cîte 5—6 piese.

Publicul, care reușise să se încălzească, parcă nu mai voia să se despartă de membrii cenaclului, de momentul de adevărată artă creat pe parcursul a peste 300 de minute. În final la cererea mai multor spectatori se cîntă „Trăiască România".

Au mai fost prezenți, la Turnu Măgurele : Ducu Bertzi, grupul „Ecou" și „Chindia", Horian Corjos, Ștefan Hrușcă, Lucian Bosoancă.

ȘTEFAN HRUȘCA ■

Nu se putea altfel

Luni, cenaclul își propusese o pauză înaintea marii gale de la Craiova, de marți. Dar m-am gîndit să duc membrii cenaclului într-un sat românesc, unul dintre cele mai mari — Dăbuleni. Afișul a apărut la ora 5, la 6 fără 10 sala era aproape jumătate goală, la 6 și un sfert sala era plină, la 6,30 sala căminului cultural din Dăbuleni era arhiplină. Din acel moment țăranii începeau să creadă și încet, încet să cînte.

— Veniră, bă ?

— Veniră !

— Și nu plecară ?

— Nu plecară !

După un spectacol de la care gazdele nu și-au lăsat oaspeții să plece cinci ore, la ieșirea din căminul cultural :

— Face, bă, fir-ar dracii lui ai dracu', și 100 de lei biletul !

Trebuia să mergem la Dăbuleni, trebuia să ne întoarcem cu fața sufletului către țărani, trebuia să trăim miracolul că în sudul extrem al României de azi, cîntece din nordul extrem al țării de azi sună ca la ele acasă. Aceasta este organicitatea ideastructibilă a unei culturi naționale, pe care tînăra generație o face să învieze de fiecare dată. Admirabilii țărani din Dăbuleni îl primeau pe Hrușcă, învățătorul din Ieud, care le spunea „După fiu de moroșan / Să nu dai cu bolovan" ca pe un fiu de-al lor căftănuit recent la vreo Școală normală.

Mulțumim instructorului de partid din Dăbuleni, mulțumim proaspătului primar, mulțumim Dăbuleni, mare sat românesc și mare podgorie, în care o viță-de-vie se numește roșioară de nisipuri, iar alta Gil Dobrică.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Craiova, 2 martie 1982. Pentru Lumină și Libertate

Cu nici un minut întîrziere, cu nici un minut în avans, la orele 18 fix, în Sala Sporturilor din Craiova a început sărbătoarea poeziei și muzicii tinere, Gala 500. După aprecierea poetului craiovean Petre Ivancu, în sală sînt 7 000 de spectatori, cu 3 000 mai mult decît la ultima manifestare cînd aceeași sală era numai arhiplină. Mai sînt totuși două locuri libere : pe tabela de scor. 14 000 de mîini, peste 7 000 de glasuri, dacă le includem și pe cele ale echipei de televiziune, scandează și cîntă **Pămîntul deocamdată** (versuri de Adrian Păunescu), melodia de succes a celor 9 ani de activitate a cenaclului. La sectorul A bărbații își deschele nodurile de la cravate ca să-și poată întinde gîturile spre învățătorul Ion Hagiu, pe care nu-l copleșește înălțimea ci marele său talent, mai ales cînd interpretează melodia **Căciula**. Și probabil că aplauzele n-ar fi încetat dacă n-ar fi fost anunțat Arpad Domokos cu **Oltenii lui Tudor**, pe versuri de George Coșbuc. Ar fi trebuit să se deschidă poate ferestrele dacă n-ar fi înțesate de tineri undulînd în ritmul muzicii mereu minunatului George Nicolescu, ritm ce face ca îndemnul lui Ștefan Hrușcă : „Sculați gazde nu dormiți, vremea e să vă treziți" — să nu slujească decît în a pune în evidență frumusețea unui glas încă parcimonios apreciat. Ceea ce nu se mai poate spune despre Adrian Ivanițchi, cu o fișă personală electrizantă, deși, credem noi, sala ar fi trebuit să se mai odihnească un pic ca să poată primi de la Mihail Stan pe de-a-ntregul vibrația marii sale pasiuni pentru poezie. A primit-o cu bis și disponibilitatea de a-i aplauda frenetic pe Ileana Calinovici, Vasile Mircă, Grupul 2 și ½, Lucian Bosoancă, Mihaela Popescu, învățătorul Gheorghe Man și elevele sale Irina și Valerica.

Elevii Liceului „Frații Buzești", pe care fără un motiv anume îi bănuim a fi în sectorul B, trimit conducătorului cenaclului o scrisoare încheiată astfel : „Sînteți inima cenaclului, sînteți deci inima noastră". Cu acuitatea-i cunoscută, poetul Adrian Păunescu înțelege aluzia și ușile Sălii Sporturilor se deschid și pentru celelalte sute de tineri care n-au mai găsit bilete. Ciudat, încă mai încap, poate fiind vorba de sute și nu de indivizi izolați și încap tocmai cînd **Grupul T**, o expresie în limba greacă, o expresie în același timp tandră și viguroasă, a mișcării folk-iste din Tîrgoviște reprezentată astă seară de asemenea de **Grupul Chindia**.

Mai bătrîn cu 9 ani, dar nu mai puțin talentat, Gil Ioniță a revenit în cenaclu nu numai pentru a urma fraților Chiriac din Vaslui („florul pur al spiritualității moldovene") ci și pentru a culege meritat aplauze și a interpreta „A treia pace mondială". Inspirat, Nicolae Enache susține la orgă cu acordurile Simfoniei a IX-a de Beethoven, sala ridicată în picioare scandînd Pace ! — un singur spectator găsește timp să scrie — „Astă seară — voi, mîine — fotbalul și pe urmă Primăvara !"

La sectorul E cade și ultima cravată. Sala Sporturilor dansează în ritmul inconfundabilului George Nicolescu. „Sînteți nemaipomeniți !" e de părere în microfon poetul Adrian Păunescu, în microfon ca să se facă auzit fiindcă, în picioare, 7 000 de spectatori plus echipa televiziunii cîntă împreună cu George Nicolescu „Viața noastră unde e ? / Viața noastră ce-ați făcut cu ea ?" Ritmul crește sacadat, spectacolul riscă să se transforme în excepțional susținut de Adrian Ivanițchi și urmat de întreaga sală : „Trăiască libertatea, / Trăiască România, / Trăiască Ceaușescu, Partidul și Poporul / Trăiască România / Trăiască tricolorul". Nici chiar Adrian Păunescu nu mai reușește să intervină, nu mai intervin decît aplauzele între **Eternitatea** lui George Nicolescu, **Amiază fierbinte** a **Grupului Continental** și pauza în care se împart autografe și se face schimb de impresii fără nici un folos pentru cineva anume, se schimbă între ele impresiile plăcute și patetice, patetismul atingînd apogeul cu Tudor Gheorghe care demonstrează că un actor mare poate fi iubit chiar și în orașul său natal.

Cronicarul face aici o pauză și își permite un respiro numai ca să se lase prada, ajutat de pana de curent din sală, sentimentului că Sorina Feier și Magdalena Finna ating inefabilul : „În seara asta mamă, lumea este a mea, / O lume de 20 de ani, / Privește mamă totul și taci nu întreba / E foarte simplu, este seara mea". Tineri dau buzna, o buzna tandră însă, pe scena pe care apare acum Gil Dobrică. Între sală și interpret nu se mai interpune decît microfonul și faptul că Gil Dobrică, dansînd, are mai mult loc decît ceilalți, nu prea mult, mărea spectatorilor acoperind și o parte din scenă. Mărea zicem întrucît luna atinge forța ei maximă. Este ora 0. Urcă o nouă stea : Vasile Șeicaru. România — Ungaria 24—19 la handbal și Ștefan Hrușcă reia steagurile sale albe cu mult mai mult și îndreptățit succes. Rudi Kleibel din Petroșani pare a-și face o specializare din a cînta la cumpăna zilelor. Ca să urce, Vasile Șeicaru are (deocamdată) nevoie de sprijinul lui Adrian Păunescu. Poetul recită și Vasile Șeicaru cîntă, și nu numai el, ci întreaga sală, „Actorul". Cîntă. acum, fără nici o prezentare Victor Socaciu (n-are nevoie), **Iubirea fără acte, Nu uita că ești român.** Este ora 1, după miezul nopții. „A mai trecut o iarnă grea / Nu e nimic vom aștepta / Căci vine vara după ea". Sala Sporturilor un fapt inedit, știe să pronunțe în șoaptă, murmurul crește și sună ca un legămînt răspicat, ca să reizbucnească în Charlie Chaplin, cu hohot neînterzis, „O Charlie Chaplin tale-ne, prin lege dreptul de a fi hîd". Seara de muzică și poezie, după 7 ore, este în toiul ei fierbinte, patetic și tandru. **Pămîntul deocamdată** este reluat de Mircea Vintilă despre care poetul Adrian Păunescu spune că este cel mai popular cîntăreț folk al generației sale. Și desigur, **Mielul** și, desigur, **Bade Ioane.**

Libertatea, spune poetul Adrian Păunescu, este dragostea noastră cea mai mare. Din interiorul acestei libertăți, din interiorul acestei răspunderi, să cîntăm în semn de omagiu pentru președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, făuritorul României moderne, fără de care n-ar fi fost posibile nici cîntecele noastre de astă seară. „La mulți ani cu sănătate / Să vă dea viața tot ce doriți / Zile senine și fericire / La mulți ani să trăiți".

NICOLAE CRISTACHE ■

(Ați citit cronicile : 498, 499, 500, 501, 502, 503).

La ora închiderii ediției la cererea copleșitoare a publicului la Craiova are loc un nou spectacol al „Galei Flacăra 500". Despre el săptămîna viitoare.

Cinci vîrfuri ale unei manifestări de anvergură : Mihail Stan, Vasile Șeicaru, Victor Socaciu, Adrian Ivanițchi și mai tînărul Ștefan Hrușcă

Tot despre Deltă, dar altfel

Găzduită de **Galeriile de Artă ale municipiului București**, prima „personală" a tînărului pictor **Cicerone Ciobanu** în Capitală ne prilejuiește o mai aparte reîntîlnire cu atît de fastuosul peisaj al deltei. O mai aparte reîntîlnire, întrucît Cicerone Ciobanu, după ce va fi căzut, fără doar și poate, pradă aceleiași tentații de a deforma cît mai liric realitatea tulburătoare a nesfîrșitelor întinderi de ape îngemănate cu lumina difuză a amurgurilor învăpăiate, ori a dimineților picloase. ori a ceasului de amiază. cînd totul se așază sub un neclintit extaz, a refuzat, în cele din urmă, și bine a făcut. să dea glas primei porniri. Cicerone Ciobanu a găsit de cuviință că mirificul peisaj al deltei poate fi, ca oricare altă realitate, un model prin care pictorul, interpretîndu-l, să-și poată construi nu numai propria sa viziune, strîns legată, desigur, de-o anume idee cromatică, dar și acea absolut necesară stare de suflet și simțire Tocmai din această evidentă stare de suflet și simțire pleacă tînărul pictor Cicerone Ciobanu pentru a ne oferi un altfel de extaz al deltei, dîndolo de poetizarea romanțioasă a unei lumi văzute doar din fuga unui turism oarecare. Chiar dacă amănuntul biografic ar putea fi lipsit de importanță, e bine, totuși, să spunem că tînărul Cicerone Ciobanu a trăit trei ani la rînd în această lume pe care, prin expoziția de la **Galeriile de artă**, ne-o comunică, ne-o împărtășește, și prin care, de ce să nu o recunoaștem, ne îmbogățește. Mai toate lucrările sale, ca un fragment de lume cuprinsă în rotundul unei picături de apă, picătură parcă așezată pe lama unui microscop, de unde și construcția centripetă a compozițiilor, se alcătuiesc din fragmente aparent disparate ale unui peisaj extrem de viu, în plină mișcare, ca o fulgurare de lumini și umbre, iar în prim planul acestui dans deformat al realității apare, de cele mai multe ori, omul obișnuit al locului, om surprins în timpul muncilor sale, inclusiv al bucuriilor sale, om care, printr-un anume hieratism al gesturilor, aparent neobișnuite, degajă beatitudinea, contopirea cu lumea sa, extazul. Deci, mai altfel spus, materia primă a pictorului Cicerone Ciobanu nu este neapărat lumea fantasticei delte cît extazul acestor oameni și-al acestor locuri. capăt de lume aflat totuși într-o frenetică mișcare, așa cum ne apare ea în imaginea rotundă și fragmentată, aproape mozaicată, în care toate liniile. curbate spre interior, tind spre un anume centru — uneori vizibil, alteori abia bănuit — al acestor compoziții care vorbesc de la sine despre forța unui pictor ce s-a aflat pe sine în mirajul insidios al deltei.

VICTOR NIȚĂ ■

Gala 500 – Un festival al muzicii tinere

Secvență de spectacol în distribuție cu Mircea Vintilă, Ducu Bertzi, Alexandru Zărnescu, Arpad Domokos, Lorin Stănescu și marele laureat Flacăra '81 George Nicolescu

Pentru prima oară la Tîrgoviște

Pentru prima dată în istoria sa, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a poposit în orașul de mare rezonanță istorică, dar și al unui prezent măreț, Tîrgoviște. Iubitorii muzicii și poeziei de aici au venit în număr mare la întîlnirea cu membrii Cenaclului Flacăra și nu au avut ce regreta. Pentru că programul prezentat a entuziasmat pur și simplu pe toți tinerii tîrgovișteni care au venit în Sala Sporturilor din localitate. Au fost prezente lucrările și numele noi ale cenaclului; programul a inclus marile poezii și cîntece lansate de cenaclul nostru în cei nouă ani de activitate. Seara a fost deschisă de Gil Ioniță cu „Din bătrîni" și cu un cîntec care urcă tot mai mult în topul preferințelor publicului larg: **Lăsați-mă să merg pe bicicletă.** Primul recital al serii l-a avut în prim-plan pe cel de-al doilea Gil al cenaclului, Gil Dobrică. Un recital complex, al unui artist continental, Gil Dobrică, a coincis cu primul mare succes al serii. Recitalul lui Gil Dobrică a cuprins șlagăre internaționale lansate în anii '80 și '81 de Kenny Rogers, John Denver, Eric Clapton și Charles Aznavour. Dar pînă la Gil Dobrică s-au mai produs trei dintre posibilii mari cîntăreți de mîine: Arpad Domokos, Ducu Bertzi și Ileana Calinovici. Ca o recunoaștere a valorii sale în cenaclu a debutat grupul „Chindia", grup constituit din Kurtubruz Marcel, Florin Badea și George Badea. Ei au cîntat cu succes în fața propriului lor public, „Gîlceava" pe versuri populare și „Mihai" pe versuri de D. Bolintineanu. Exprimîndu-și părerea despre acest debut, actorul Mihail Stan a apreciat talentul și munca băieților din „Chindia" dar a atras, în același timp, atenția asupra unor influențe Phoenix (perioada „Mugur de fluier"). De altfel orașul Tîrgoviște a mai fost reprezentat în spectacolul cenaclului de strălucitul **Grup „T"** condus de Lorin Stănescu cu talentul și vigoarea sa. Grupul „T" revine în cenaclu după o absență de cîteva luni cu cel mai cunoscut cîntec al lor, **Radu de la Greci** la care s-au mai adăugat două cîntece în limba greacă, limba „paternă" a lui Lorin Stănescu. A urmat Marian Corjos, acest „giovani pericoloso sporgersi in opinci" care a repurtat un mare succes prin umorul său direct și printr-o excepțională interpretare. Magistral recitalul lui George Nicolescu, acest artist complet, a cărui participare, în spectacolul nostru este una dintre cele mai generoase. George Nicolescu al cărui repertoriu este unul din cele mai bogate și diverse în muzica noastră tînără, incluzînd cîntecul popular dar și rock-ul muzica ușoară dar și country-ul, romanța dar și șansoneta, a cucerit de la primul său cîntec totala adeziune a publicului din ... George Ni... ochilor", cîn... nifest pentru ... reatul Ma... anul 1981 al ... ruscă, a cîn... snuită, adică ... plauzele nu ... lui. Ște... nă cu grupul ... al importanți ... citaluri com... etul la gură ... țchi, Vasile ... r Socaciu și ... Mihail Stan. ... că s-au des... prima ... cinci recitaluri. În primul rînd, momentul poeziei de dragoste realizat de conducătorul cenaclului și Vasile Șeicaru. În sala acoperită de liniște, poetul Adrian Păunescu a dat glas uneia din cele mai mari poeme de dragoste din poezia contemporană: „Ultima scrisoare" de Mihai Beniuc. În continuare Vasile Șeicaru, înconjurat de toți membrii cenaclului, a emoționat întreaga asistență cu cîntecul **Imposibila nuntă** pe versurile poetului Adrian Păunescu. Al doilea moment a fost realizat de Mihail Stan care a recitat cutremurător „Mistrețul cu colți de argint" de Ștefan Augustin Doinaș. Grupul „Mesaj" din Craiova s-a integrat admirabil în programul cenaclului nostru. Numărul lor de mare spirit și umor a cucerit și aici, la Tîrgoviște, simpatia întregii săli. Intenționat am lăsat la urmă grupul „Continental" ale cărui merite nu sînt doar artistice. Cu 48 de ore înaintea începerii acestui turneu, în momentul cînd din lipsa stațiilor turneul era compromis total, Nicolae Enache, Alexandru Zărnescu, Teodor Mazilu și Romeo Belanu au făcut tot ceea ce este omenește posibil, au împrumutat, au cumpărat difuzoare, stații de amplificare, stative, microfoane etc etc., asigurînd astfel sonorizarea de-a lungul întregului turneu al Galei Flacăra 500. Contribuția grupului **Continental** la realizarea momentelor muzicale ale cenaclului este una hotărîtoare. Practic sound-ul muzicii cenaclului s-a schimbat mult în bine odată cu cooptarea celor patru continentali în rîndul membrilor Cenaclului Flacăra. Îmbogățită și profesionalizată muzica tînără a renăscut în gustul publicului, a renăscut și are de-acum un cuvînt greu de spus în muzica anilor următori.

VICTOR SOCACIU

Început de gală

Întîmplarea de muzică și poezie a cenaclului nostru din seara de 26 februarie, la Ploiești, depășește cu mult orice închipuire. Ar fi trebuit să puteți fi acolo pentru a realiza întreagă imaginea acestui fascinant spectacol. A fost, în primul rînd, o reușită de public. Rezultatul comunicării prin artă, similar oricărui alt proces de comunicare, depinde în primul rînd de „acordul" realizat între artistul emițător și publicul receptor. În seara despre care vorbim, nu numai că acest acord s-a realizat întru totul, dar, printr-un act excepțional de dăruire și entuziasm competent publicul de aici a stimulat exprimarea celor din scenă hotărînd aproape de unul singur întreg cursul întîmplării. Un public sensibil, cald, inteligent, activ și disciplinat, un public de nota 10. Spectacolul a fost, parcă, un crescendo continuu, deși, paradoxal, toate momentele sale au avut aceeași greutate și profunzime. A deschis învățătorul **Ion Ilagiu**, cel mai vîrstnic membru al cenaclului, dar care la ora aceea putea fi considerat și cel mai tînăr, dacă ne gîndim că prezența sa la Ploiești a însemnat totodată debutul său în cenaclu. „Gîlceava" adusă pe scenă de grupul tîrgoviștean **Chindia** conectează sala la tensiunea înaltă la care va rămîne pe parcursul întregii seri. Astfel, cîntecul maramureșean „Omul pădurii", la a cărui stare de expresivitate și-au adus contribuția toți membrii cenaclului, a fost reluat de două ori cu aceeași bucurie cu care s-ar fi cîntat, să zicem, un nou șlagăr internațional.

Dar seara de la Ploiești a fost una cu totul deosebită și datorită prezenței celor aproape 50 de ziariști europeni care și-au exprimat dorința de a vedea cenaclul nostru, dorință pe care o considerăm o opțiune pentru un contact de profunzime cu realitățile românești de azi, pentru care îi și felicităm. Sosirea acestora în sala arhiplină din Ploiești a găsit parcă un vulcan în erupție. S-a cîntat „Trăiască România" într-o atmosferă de-a dreptul incandescentă, așa cum eu unul nu l-am auzit niciodată. Li se explică oaspeților noștri semnificația gestului de ridicare a mîinii în „L" pe care îl fac cu atîta dragoste membrii cenaclului. Este pe loc adoptat și de mulți dintre ei. **Gil Ioniță** își prezintă cîntecul de identitate „Din bătrîni". Se renunță la a se cînta „A treia pace mondială", prea exploit pentru nevoile exprimării noastre, și se cîntă, astăzi cînd alții optează pentru rachete, „Lăsați-mă să merg pe bicicletă". E nemaipomenit că ne putem adresa oaspeților noștri în limba vorbită, în spațiul dintre Carpați și Marea Neagră, că ideile nu ne sînt sterile, că le putem exprima astfel liber și în pace. Iar dacă ne vine să cîntăm și-n alte limbi, o facem pentru că așa vrem noi. Un exemplu imediat vine din partea celuilalt Gil, **Gil Dobrică.**

Vă vorbeam de comuniunea extraordinară ce s-a realizat aici fără excepție în toate registrele. Iată un bilet venit din sală. „Credincioși precum un cîine / Stăm în sală pînă mîine / Stăm în sală și un an / Doar să cînte... Adrian". Răspunsul poetului a fost prompt: „Puteți sta și-un milion / Eu nu cînt că... sînt afon". Au cîntat însă **Arpad Domokos** și **Ducu Bertzi,** două apariții de succes sigur. **George Nicolescu** oferă dovada largilor sale posibilități interpretative abordînd un repertoriu larg din care n-au lipsit cîntece populare, șlagăre internaționale în limba spaniolă, italiană, franceză, engleză și compoziții proprii. **Mircea Vintilă** interpretează cîntecul celor mai multe sufragii „Pămîntul deocamdată". Este momentul în care se anunță că datorită modului extraordinar în care se desfășoară spectacolul, pentru contribuția publicului la realizarea tuturor momentelor de pînă atunci, „Gala Flacăra 500" începe chiar în această seară aici, cu două spectacole înainte. Nimic contradictoriu în asta, de vreme ce un „spectacol Flacăra", și mai ales unul ca acela în desfășurare, poate ... trei! **Victor Socaciu** cîntă „Charlie Chaplin" după care oaspeții noștri ... reprezentanții presei străine, se retrag. Sigur, ar fi fost interesant de știut cu ce impresii au plecat aceștia. Le-am lăsat însă putința de a le sedimenta în sufletele lor pentru a le face cunoscute acelora de unde vin. Oricum, ele au fost cu totul favorabile, după spusele conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu, care mulțumește publicului pentru faptul că s-a constituit în postament al acestui triumf reușind totodată să lumineze o față adevărată a României. Pentru această faptă de adevărat patriotism, acești minunați oameni primesc promisiunea că membrii cenaclului să revină ori de cîte ori ei vor avea nevoie de aceasta. Cîntecul „Criza de fond" în interpretarea lui Adrian Ivanițchi susține ideea dovedită că poezia trebuie să fie și previziune, atunci cînd pretinde a fi revoluționară. Versurile acestui cîntec, ca ale multor altora, poartă semnătura **Adrian Păunescu.** Tot Ivanițchi demonstrează, iată primul, că pentru un folkist adevărat ideea penetrantă, chiar dacă nu este vers, poate sluji stilului în care se exprimă arta sa („Rezervația de zimbri"). Merită, credem, să spunem cîteva cuvinte în plus despre acest cîntăreț pe „umerii" căruia s-au sprijinit nu o dată nevoile cenaclului. El este modest. El este sensibil. El compune muzică de calitate transfigurînd ideile parcă. El este folkist. El este ex-Sfinx. El este un suflet generos. El nu este, așa cum s-a afirmat uneori, antipatic. El este un artist serios. El este un spirit cultivat. El este simplu **Adrian Ivanițchi** pe care-mi place să-l salut ca pe un prieten. Adrian Păunescu recită poemul scris de el însuși „Iubiți-vă pe tunuri". Înregistrăm în continuare debutul lui **Lucian Bosoancă**, care este declarat nou membru al cenaclului. **Mihail Stan,** recordman ab... înainte de mi... spectacol în București. Să mai amintim în acest complex spectacol momentul de excepție susținut de **Vasile Șeicaru,** cîntînd „Imposibila nuntă", în colaborare cu poetul Adrian Păunescu, care a recitat versuri de Serghei Esenin, Mihai Beniuc, precum și din creația proprie, într-un ansamblu unitar. Citim din sală următorul bilet rezumînd această seară unică: „Sîntem mai buni după această seară. Ne-am simțit singuri fără dumneavoastră. Vă mulțumim în numele tuturor celor vreodată singuri".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Giurgiu — „o dragoste la prima vedere"

Iată, așadar, că înainte de întîmplarea cu numărul 500 Cenaclul Flacăra se poate mîndri cu faptul că a străbătut toate județele țării și asta printr-o manifestare excepțională la Giurgiu, capitala unui tînăr județ unde deschiderea spre cultură e un fapt împlinit, iar pentru Cenaclul Flacăra era aproape o datorie de a veni aici.

„A venit ea, Dunărea, la Giurgiu darmite niște ape mai mici", spunea conducătorul cenaclului. Deoarece în cenaclu nu se cîntă cuvinte, ci realități, iar la Giurgiu o realitate e Dunărea, iar alta e poetul Paul Tutungiu, originar din aceste locuri, autorul versurilor cîntecului „Colindul Dunării", unul din șlagărele muzicii tinere, compus și interpretat de Vasile Șeicaru, începem cu acest cîntec reluat de toată sala, care va cînta apoi pînă la miezul nopții, lăsîndu-ne de la început impresia că de-abia ne despărțisem de ei și nu că veneam pentru prima dată aici.

Chiar dacă la Giurgiu Vasile Șeicaru a cîntat „numai" patru cîntece (pe lîngă cel amintit, Beatles, Pădurea și menajeria, Actorul), vom sublinia saltul remarcabil pe care l-a făcut el în ultima perioadă și asta prin talent și muncă, reușind să scrie în ultimele luni aproape zece cîntece, cîntece care i-au adus premiul de compoziție al cenaclului, primit de el și de alt compozitor remarcabil, Victor Socaciu.

Dar întîmplarea de la Giurgiu a cenaclului găzduită cu căldură de Teatrul „Ion Vasilescu", directorul Marcel Săracu a avut numeroase momente deosebite.

A debutat la Giurgiu o fată frumoasă și talentată, Mihaela Popescu, din localitate, care a cîntat „Joc" (versuri — Ana Blandiana).

Cîțiva membri ai cenaclului au analizat succint valoarea Mihaelei Popescu-Giurgiu, comentariile fiind favorabile, dar munca de-abia acum începe.

Un moment deosebit a fost și fuzionarea pe scenă a grupurilor din Tîrgoviște, „Grupul T" și „Chindia", pentru a realiza împreună ceea ce pînă acum făceau separat. Această întrajutorare colegială e un fapt obișnuit în cenaclu, rare fiind momentele cînd un cîntăreț stă singur în fața microfonului.

George Nicolescu a avut un recital ca o enciclopedie muzicală. În premieră a cîntat „Rock de dragoste" (versuri Adrian Păunescu), Eternitate, Din bătrîni (Octavian Goga), Don't let me down (Lenon și Mc Carthney), Foaie verde spic de pîine, Ma vie c'est toi (Plastic Bertrand), Ca lumina ochilor (compoziție proprie, versuri — Adrian Păunescu). Toate interpretate excepțional. Nu credem că greșim

(Continuare în pag. 23)

ADRIAN IVANIȚCHI

Gala „Flacăra-500" continuă la București, Brăila, Focșani, Galați, Timișoara, Constanța, Cluj-Napoca, la date pe care le vom anunța ulterior.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 Interioare Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Ehode, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghe a, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50, Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Carolina Iacob : Fetiță cu flori.

Schiță pentru portretul unei generații

Pentru o bună parte dintre cei ce au făurit moderna industrie românească de azi, drumurile au fost oarecum asemănătoare : trenurile sau căruțele, un bun rămas, satele care, la vremea aceea, i-au plecat cu bucurie [illegible]. Au apărut legendarele [illegible] sau Lumbești-Livezeni. Apoi au crescut chiar [illegible], prelungindu-și respirația în noi [illegible]. Și astfel mici urbe, într-un efort [illegible] cronometru, au devenit mari centre industriale. O continuă istorie a tinerilor născuți dintr-un veac frumos, [illegible] spunea Labiș. Tinerii acestei țări, în firească lor tinerețe, în splendida lor inconștiență de a construi, în firescul lor [illegible] au transformat idee de industrie în industrie și idealuri afirmate de-a lungul vremilor în realitate.

Sîntem proprietarii unei economii tinere, în plină afirmare, nu doar fiindcă multe domenii numără mai puțin de 15 ani de la întemeiere, ci pentru că vîrsta celor ce au cutezat să-și asume această responsabilitate, din imboldul și înțelepciunea unui la fel de tînăr conducător, e vîrsta temerității, iubirii și speranței.

Ce bucurie poate fi mai deplină decît cea izvorîtă din libertatea de a-ți trăi firesc vîrsta ! Deopotrivă vîrstă a ambiției și înțelepciunii. O înțelepciune parte din înțelepciunea conducătorului care [illegible] pe noi, tineri. Ambiție din ambiția întregului nostru popor de a înscrie pe măsura demnității istorice și a [illegible] făuritorilor acestei [illegible].

Ipostazele tinereții în starea ei firească pot fi multiple și pot sugera dimensiunea dezvoltării noastre de azi. Iată cîteva.

(Continuare în pagina 5)

RĂZVAN BĂRBULESCU

A doua carte cu prieteni

Profesorul

[illegible] în fiecare [illegible] la lupta de bronz din țițele lupoaicei de pe Capitoliu, la curent cu complotul lui Brutus și cu toate cîte vor fi urmat, dar nefăcînd parte din ele, Il Professore trece prin zăpezile latinității ca un bărbat suav și umbra unui poet precoce. Pare că vine mereu din culisele unui teatru în care se joacă **Act venețian**, în fața unui public format numai din gondolieri izgoniți din carnaval și din Laguna. Îndoliat de seninătate, el e actorul de la miezul nopții fumînd o țigară în lumina stranie ce se încheagă și se întunecă pe fundalul unei drume de Gorki. Dincolo de Nijni, dincolo de stelele-n mare arzînd ca naive măciuliii din veninul disperării. Purtat mai întîi pe sub mesteceni gîlgîind de chemările sitarilor și prin două orașe cu case de lemn, l-aș fi văzut jucîndu-i, tulburător de adevărat, pe Alioșa din **Azilul de noapte**. Această inventată migrație în lumea slavă se potrivește cu patima lui pentru drumuri, deasupra căreia se înscrie, totuși, dragostea și dorul de mare. Marea e fericirea și vinul morții, adică un tărîm inaccesibil neființelor de orice fel. Marea, am văzut bine, îi mistuie

(Continuare în pagina 21)

FĂNUȘ NEAGU

VIRGIL MEDAN :

„Apărarea tezaurului spiritual, o datorie fundamentală"

— V-ați întors de curînd de la Paris, unde ați efectuat — pe cont propriu — o solidă documentare științifică. Știu că pregătiți un amplu studiu privind aspectele comune, de substrat, în domeniul limbajului muzical la popoarele de pe un spațiu geografic foarte întins. Cum ați găsit Parisul modern ?

— Orașul-lumină rămîne o permanentă tentație pentru oricine. Cu atît mai mult pentru un specialist în etnologie ! Arhivele, bibliotecile și muzeele Parisului sînt o mină de aur, pentru a căror exploatare trebuie însă timp, răbdare, competență și, evident, metodă. Francezii au adunat în aceste prestigioase instituții documente de inestimabilă valoare multe fiind unicate. Dar, dincolo de aceste revelatoare constatări — adevărate reverii care te năpădesc —, fără a încerca s-o spun în termeni exoliți, am simțit, ca român, gustul amar al unei mari neîmpliniri...

— La ce vă referiți ?

— Sîntem orbi în cunoscuți acolo. Iar Parisul, ca și odinioară, continuă să fie un punct de referință în foarte externic centru de iradiere a numeroase informații spre toate colțurile lumii. Nu

(Continuare în pagina 15)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

DIN SUMAR :

● TINERI ÎN TINEREȚEA LOR FIREASCĂ (pag. 2, 3, 4, 5)
● O teorie biofizică privind natura și tratamentul cancerului (pag. 8) ● SE RESTAUREAZĂ ARCUL DE TRIUMF (pag. 9)
● O ecuație sensibilă : materialele fotosensibile (pag. 12-13)
● Umor (pag. 23)

„Poftiți mătura, domnule emigrant..."

În legătură cu postul de radio „Europa liberă", cu „oamenii lui", cu cine sînt ei, ce spun și pentru ce se agită noapte de noapte în tenebrele unei străinătăți ostile poporului român, ne-am lămurit de multă vreme. Infestate fiind pînă la ultima circumvoluțiune cu un anticomunism subvenționat în devize „libere", capetele slujitorilor acestui post emit continuu vagoane de vorbe otrăvite, cu intenția de a sluji o propagandă ce se străduiește zadarnic să reanime o societate care a fost învinsă în România, cu multe decenii în urmă, și care este pentru viitorime iremediabil pierdută.

Acestea fiind intențiile, cunoscînd și personajele, nu ne mai miră, deci, să auzim că adevărul este siluit prin gura fugarilor pripășiți pe la München și că această siluire merge, deseori, pînă la atingerea unor forme dintre cele mai grotești. Mai anul trecut scriam, tot în această pagină de revistă, despre modul în care o anumită Raluca Bogdan încerca să ne convingă pe unde scurte cum că învățămîntul din România ar fi mai scump decît cel din Franța, și asta împotriva tuturor evidențelor (toată lumea știind prea bine adevărul-adevărat). Aflăm acum că, numai cu cîteva săptămîni în urmă, aceeași autoare de panseuri münchenizate încerca să-i convingă pe concetățenii noștri — de ce credeți ? De cît de bine e să fii... „femeie-șomer în Occident" !

E greu de crezut că poate avea cineva o asemenea nesăbuință propagandistică ? Și totuși, iată ce ar fi declarat, conform „Europei libere", o șomeră :

„La frumoasa vîrstă de 30 de ani îmi puteam asuma riscul șomajului. În momentul în care am primit scrisoarea de destituire m-am simțit aproape eliberată. Acesta e cuvîntul, eliberată... Simțeam libertatea, o respiram cu toți porii... Mi-am primit carnetul de șomer, și — la drum!" Deci destituirea — egală cu o bucurie încă nevisată ! Concluzia celei lăsate fără muncă ar fi, conform aceluiași post, că... „șomajul ar putea deveni, în ciuda tuturor mizeriilor" — ce credeți ? ei bine, „o experiență trăită în sens pozitiv" ! Și... „mai ales pentru o femeie" !

Ca să vezi pînă unde poate merge lipsa de rușine a slujitorilor „Europei libere". Cine nu știe care este, în fapt, realitatea, ce gîndesc milioanele de oameni aruncați în stradă, ce spun femeile, care sînt puse în stare de inegalitate și care sînt, pri-

(Continuare în pagina 20)

EUGEN FLORESCU

Tineri în tinerețea lor firească

Școala muncii, școala revoluției

Cu ani în urmă acest peisaj invadat de o vegetație uscată, plin de praf, plin de capre și de gunoaie insalubre, străbătut de un piriu perfid care inunda matematic, în fiecare primăvară, o parte din oraș, era plantat, ca un decor de Shakespeare, doar cu inscripțiile elementelor de decor de astăzi ale Combinatului de utilaj greu din Iași. În ciliva ani au fost excavați aici peste 2 milioane de metri cubi de pămînt acoperind gropile fetide și mlaștinile înșelătoare, cursul piriului vagabond a fost modificat și regularizat, halele s-au înălțat aproape concomitent cu instalațiile din ce în ce mai complicate și sofisticate ale transfigurării oțelului în „temperaturi înalte". Vechile grămezi de span și de fier vechi aruncate printre gunoaie și moloz devin oțel decantabil la exigențe de nivel mondial. Acum, peisajul e geometric, halele industriale sînt vopsite intens în albastru, în dimineața înghețată cu soare puternic și cer alb. În ciocotul rece, calculat algebric al acestor platforme un om se întîlnește precis, întotdeauna precis cu el însuși, în fiecare moment al existenței sale : inginerul **Alexandru Dumitrache**, directorul acestui combinat, un bărbat încă tînăr, încă viguros, de statură mijlocie, cu ochi cenușii, care fumează țigară de la țigară, nervos, cu degetele tremurînd ca în urma unor insomnii îndelungate. Are 46 de ani și un trecut încărcat de fapte de viață și de eroism discret, inteligent, un trecut încărcat de gesturi memorabile. Biografia sa e romanul unui șah etern la adresa inerției, conformismului și renunțării. El este unul din rarii oameni excepționali care sînt considerați și specialiști și activiști de partid, și prin care societatea merge înainte, nu se demobilizează, nu bate pasul pe loc, nu se întoarce în trecut, nu trăiește numai din amintiri, nu distruge ideile noi prin incompetență, rea voință, entuziasm gratuit și lipsă de răspundere. El afirmă noul, cheamă noul în preajmă, mobilizează noul și îl ajută să se manifeste în sensul progresului, al civilizației. El este unul din oamenii minunați care aparțin deja viitorului.

— Sînt activist de partid de cînd îmi aduc aminte, profund conștient, de mine însumi. Nici n-am apucat să intru bine în organizația tineretului comunist și am fost ales secretar pe clasă, n-am apucat să mă obișnuiesc cu funcția de secretar pe clasă că am fost ales secretar U.T.C. pe școală, n-am apucat să intru bine în facultate și am fost ales secretar pe an, apoi secretar pe facultate, mai tîrziu secretar cu probleme economice la nivelul orașului Bîrlad și ulterior prim secretar U.T.C. al orașului Iași. Prin aceasta nu vreau să mă exclam pe mine în ochii opiniei publice. Vreau să lămurim un lucru : sînt activist al tineretului comunist din ziua în care, adolescent fiind, am intrat în rîndurile organizației, nu din ziua în care am fost promovat în funcția de prim secretar U.T.C. al orașului Iași. Pentru că am înțeles să fiu activ și viu în organizația noastră comunistă de tineri, nu să rămîn inert și pasiv, din prima mea zi de naștere ca membru al Uniunii Tineretului Comunist.

— De ce credeți că ați fost ales mereu în funcții de conducere în organizația comunistă de tineret, reprezentînd în fapt opțiunile politice ale colegilor dumneavoastră în fața vieții, a timpului ?

— Probabil pentru că am înțeles să trăiesc fără să mă cruț pe mine însumi. Probabil pentru că de-a lungul anilor eu n-am avut, practic, „timp liber". Și probabil că oamenii au votat cu mine simțind în mine o anumită doză de dezinteres pentru problemele personale. Nu mi-am dorit niciodată să rămîn singur, să trăiesc în izolare, să devin un profitor. Mi-am simțit bine numai printre oameni, în colectivitate, în echipă.

— Dar singurătatea e una din condițiile supreme ale creației.

— E adevărat, dar eu nu sînt un creator. Mi-a plăcut și-mi plac literatura, muzica și teatrul, arta în general, sînt un om care se informează în diverse domenii ale culturii, mă simt bine printre oamenii de la care am mereu cîte ceva de învățat, nu refuz invitațiile la conferințe, la simpozioane științifice și nu pot trăi fără concerte, spectacole de operă, expoziții. Cultura și arta mă mențin tînăr, nu neapărat biologic, ci spiritual. Inginer și activist de partid fiind îmi dau seama că trebuie să rămîn tînăr comunist, și mă consider cu adevărat comunist rămînînd tînăr, adică fără prejudecăți, comodități, renunțări și conformisme de tot felul. Prin urmare, îmi place tot ceea ce înnobilează spiritul, iubesc arta și sînt prieten cu mulți artiști din Iași și din țară, dar din păcate sau din fericire, cum vreți să o luați, nu pot fi un creator. Rămîn creator numai în măsura în care mă creez pe mine însumi. În acest sens mă pot considera cu modestie un fel de artist, un om care vrea adică să facă din propria sa viață, din propria sa existență, o operă de artă. Și în felul acesta cred că pot să mă păstrez tînăr, adică tînăr comunist.

— Am înțeles că ați terminat o facultate cu profil tehnic. Cum ați ajuns atît de aproape de sfera artei, de spațiul culturii umaniste într-o lume în care specializarea a creat adeseori specialiști reci și exacți, excepțional de pricepuți în domeniul lor de activitate dar străini de restul manifestărilor spiritului ?

— A fi inginer astăzi nu înseamnă a te izola în tehnologie, într-un univers ermetic, străin și rece, cum ghiceți dumneavoastră. Oamenilor, de orice specialitate ar fi ei, fără artă li s-ar face frig. Frig pe pămînt. Pentru că arta, cultura înseamnă tinerețe veșnică. Și apoi, prin funcțiile avute ca activist al organizației comuniste de tineret a trebuit să învăț să mă apropii de cultură și artă într-atît încît să-mi pot îndeplini sarcinile complexe de educație care îmi reveneau și care fac parte din sarcinile fundamentale ale organizației în munca de formare multilaterală a oamenilor. Pentru că munca de educație nu se poate face numai în ședințe, în mitinguri, prin dispoziții scrise sau nescrise, prin hotărîri care se respectă sau nu se respectă, prin activitate profesională nemijlocită. Munca de educație e mult mai complexă și cere vocație și cultură. Fără vocație și cultură munca de educație devine birocratică și străină față de sensibilitatea și disponibilitatea uriașă a tinerilor. Știind că prin cultură, prin artă pot ajunge mai direct și mai cald la un limbaj comun cu tinerii din organizația comunistă de tineret, m-am apucat să mă pun la punct în primul rînd pe mine cu toate cunoștințele necesare, și la nivelul capacităților mele de înțelegere. Și astfel, deși inginer, deși activist, m-am înconjurat de artiști și cu sprijinul lor, sprijin efectiv și dezinteresat, am căutat să dezvoltăm gustul mai tinerilor noștri colegi pentru citit, pentru studiu, pentru cultură, ca să înțelegem împreună, treptat, problemele complicate, din ce în ce mai complicate ale lumii în care trăim. Această transformare, această reimprospătare a uneltelor, a instrumentelor cu care trebuia să operăm, din ce în ce mai concret și mai în perspectivă în munca de educație ne e comună, cred, tuturor celor care am activat în cadrul organizației comuniste de tineret de-a lungul anilor. Mă simt și acum tulburat, emoționat cînd mă întîlnesc cu vechii tovarăși de activitate în cadrul organizației comuniste de tineret care între timp lucrează în alte domenii ale vieții, fiecare la nivelul său de pregătire și de competență, amintindu-ne de anii noștri de tinerețe cînd ne-am adus și noi aportul la munca de educație revoluționară, multilaterală a tinerilor. Ar fi însă greșit să se înțeleagă că am rămas în munca de educație la nivelul unor manifestări de inițiere, în cultură, în artă, la nivelul unor dezbateri. Munca noastră de educație a dat roade practice, în afară de faptul că a pregătit pentru viață oameni demni, capabili să poarte mai departe răspunderea viitoare pentru destinele lumii în care trăim. Iată, de pildă, îmi aduc aminte că o dezbatere pe tema urbanismului legat de starea Iașiului a avut ca efect participarea studenților la construirea conductei de apă de la Prut pînă în oraș. Dezbătînd problema mediului ambiant și a arhitecturii urbane am ajuns, să transformăm o zonă urîtă a orașului, aridă și denivelată (Ciric) într-un parc, prin munca tuturor tinerilor din Iași, parc unde am plantat și eu 232 salcîmi pe care îmi pare uneori rău că nu-i mai recunosc printre cei plantați de colegii mei de generație. Clădirea Facultății de construcții din Iași a fost construită de studenții acestei facultăți care au fost pe rînd zidari, fierari betoniști, instalatori și zugravi. Ca să nu mai vorbesc de faptul că în cele din urmă Casa de cultură a studenților a fost protectată și înălțată cărămidă cu cărămidă tot de studenții centrului universitar. În acest sens, entuziasm există și acum. El ține mai ales de vîrstă și depinde de individ, de fiecare individ în parte, ca să nu se stingă de-a lungul și de-a latul vieții. Tinerii care vin în cadrul șantierelor județene ale tineretului pe șantierul combinatului nostru lucrează nemaipomenit, mîndri că își leagă numele și biografia de un asemenea reper al construcției socialiste, de un asemenea element reprezentativ pentru o civilizație, pentru un timp. Deultfel, în tot ce vedeți aici, în jurul nostru, pe această platformă, odinioară rămasă într-un întuneric geologic, este făcut de mîna acestor tineri, de azi ! De aceea expresia dojenitoare : „Oh, tineretul de azi !" nu prea se mai potrivește decît în cazuri rare și de cele mai multe ori nesemnificative.

— Să rezumăm, tovarășe Alexandru Dumitrache : ce anume a însemnat în viața dumneavoastră școala utece-ului ?

— Aproape întreaga mea formație de om și de specialist o datorez activității în cadrul organizației comuniste de tineret. Anii în care omul se formează ca om de omenie mi i-am petrecut ca activist U.T.C. Am deprins de aici spiritul muncii în echipă, spiritul acțiunii colective. V-am mai spus : nu concep să trăiesc și să acționez de unul singur. Nici măcar în concediu nu mă simt bine singur dacă nu sînt împreună cu oamenii pe care îi doresc alături de mine în muncă. De aceea, concediile mele, chiar dacă sînt uneori și de boală (ce să-i faci ? organismul ne mai trădează uneori) nu mi le pot petrece în reculegere. Odihna și convalescența mea e munca, munca împreună cu toți colegii mei. Organizația comunistă de tineret mi-a sădit în suflet definitiv și irevocabil simțul de dreptate, de echitate și omenie. Am fost, prin urmare, activist la vîrsta la care interesele meschine, individualiste, de clan, ne erau străine, profund străine. Dreptatea, echitatea și omenia nu mi le poate smulge nimeni din suflet. De aceea, de-a lungul timpului am putut fi acuzat de multe păcate dar niciodată de lipsa simțului dreptății și cinstei. U.T.C.-ul mi-a dat, de asemenea, deschiderea aceasta largă spre toate orizonturile cunoașterii. Activitatea noastră, a activiștilor de U.T.C., a fost o a doua universitate pentru noi, o universitate politică, revoluționară și profund umană. Munca în cadrul organizației de tineret ne-a dat încrederea în forța colectivului, în forța dezbaterilor și a dialogului sincer, deschis între oameni. Dar ceea ce mi se pare poate mai important e că am rămas cu o dorință aproape bolnăvicioasă de a fi mereu tînăr.

— Bolnăvicioasă ? De ce bolnăvicioasă ? Nu ar fi mai corect să spunem obsedantă ?

— Vedeți dumneavoastră, eu încă nu mi-am pus niciodată problema că îmbătrînesc. Nu mă interesează. Cîtă vreme mă simt tînăr pe dinăuntru, ca spirit vreau să spun, nu am timp să mă privesc în oglindă și să-mi dau seama că mi-a apărut o cută, un rid, un fir de păr alb. Ei bine, nu cred să fi îmbătrînit. Am în mine un optimism care nu mă lasă pradă disperării și nostalgiei. Deși nu mă pot plînge că n-am trăit și momente dramatice, că n-am avut și momente în care mi se părea că ajung la un capăt de drum și nu mai vedeam nici o ieșire. Dacă nu aș fi fost un optimist ar fi trebuit să abandonez chiar lupta pentru viață.

— Sînteți un om bine construit structural.

— Nu. Sînt un om bine educat structural. Nu sînt un om sănătos din punct de vedere moral volitiv din naștere, dar sînt un om sănătos din acest punct de vedere prin educație ca tînăr comunist, ca revoluționar de profesie și ca specialist în tehnologia construcțiilor de mașini.

— Probabil faptul că lucrați într-un combinat în care media de vîrstă e de 23 de ani contribuie la tonusul dumneavoastră și nu vă lasă să îmbătriniți niciodată cu adevărat.

— Deocamdată vîrsta medie în acest combinat e de 23,2 ani. Dar are toate șansele să scadă la 19 sau 20 în viitorii ani, pe măsură ce se vor da în exploatare celelalte secții din combinat. Deocamdată, pe verticală se află aproape un sfert din investiție. Dar sînt sigur, forța de muncă pe care o pregătim cu migală, la nivelul înaltei tehnicități și automatizări a proceselor tehnologice de pe platformă, va fi și mai tînără, aproape adolescentină. În felul acesta, combinatul își pregătește specialiștii cei mai buni de care are nevoie și își crează o tradiție.

— Activistul organizației comuniste de tineret are acum din nou posibilitatea să se manifeste la fel de complex și de eficient.

— Mă simt minunat printre acești tineri, organizăm aici, pe platformă, concerte, expoziții, cenaclu de literatură (care se numește „Lupta cu inerția"), folosim microcantinele pentru cele mai variate manifestări artistice și distractive, organizăm baluri ale tinerilor care se transformă în prilejuri de a iniția pe noii veniți în legile complicate uneori ale vieții, ale existenței în colectiv în tainele artei, ca să-și îmbogățească sufletul. În felul acesta munca de educație se reia continuu și ciclic. Pentru că întotdeauna avem ceva de învățat și noi, specialiștii și activiștii, de la cei care vin după noi. Și cîtă vreme sîntem capabili să învățăm, înseamnă că am rămas tineri.

La 46 de ani, tovarășul Alexandru Dumitrache, deja vechi membru al Partidului Comunist Român, rămîne încă un tînăr comunist și probabil va rămîne încă multă vreme pentru că activitatea sa îndelungată în organizația comunistă de tineret i-a oferit secretul tinereții fără bătrînețe și chiar al vieții fără de moarte.

ADRIAN DOHOTARU ■

Ziariști străini, oaspeți ai cenaclului

— Mai mulți cititori ne-au întrebat care sînt numele ziariștilor care au participat la spectacolul Cenaclului Flacăra de la Ploiești, iar noi, pentru că nu găsim lipsită de interes nici întrebarea și nici participarea, vom da numele celor care au adoptat chiar semnul de Lumină, Luptă. Libertate, acela care înseamnă și salutul tinerilor săi membri, au și cîntat ! Numele lor pentru cititorii noștri : **Ernest Hauer**, șef de secție la ziarul „Volkestime" și **Peter Martos**, șef de rubrică la ziarul „Die Presse" (Austria), **Ilia Karadimov**, membru supleant al Biroului Executiv al Uniunii Ziariștilor, secretarul Comisiei pentru probleme social-economice a O.I.Z. (R.P. Bulgaria), **Oldrich Zabójnik**, director general adjunct al Radiodifuziunii cehe, **Christakis Katsambas**, vicepreședinte al Uniunii Ziariștilor din Cipru și redactor șef al ziarului „Fileleftheros", **Vibeke Sperling** trimis special al ziarului „Information" (Danemarca), **Vainio Markku**, șeful secției externe a ziarului „Kansan Uutiset" (Finlanda), **Manfred Pohl**, redactor șef adjunct al Televiziunii din R.D. Germană, **Malatos Elias**, reprezentantul ziarului „Vradiny" și al Agenției „A.N.A.", **Takis Mamatsis**, redactor șef al ziarului „Rizospastis", **Gheorghios Tolis**, **Nikos Simos**, redactor de politică externă la ziarul „Kathimerini", **Yanuis Tzannetakos**, directorul revistei „Prosanatolismi" și **Adam Kiriakoula**, redactor politic al ziarului „Eleftherotipia" — Atena (Grecia), **Judy Dempsey**, corespondentă a ziarului „The Irish Times" (Irlanda), **Massimo Fichera**, director general adjunct al Radioteleviziunii italiene și **Ugo Regozzino**, scriitor, directorul publicației italiene „La Gazzetta del Mattino", **David Buchan**, corespondent diplomatic al ziarului „Financial Times" cu soția și **Mark Frankland**, corespondent diplomatic al ziarului „The Observer" (Marea Britanie), **Dag Halversen**, trimis special al Radioteleviziunii din Norvegia, **Zbigniew Klimas**, redactor șef adjunct al Agenției P.A.P., **Edmund Makuch**, director general al Comitetului de radio și televiziune și **Adam Stanek**, șeful secției externe a ziarului „Trybuna Ludu" (R.P. Polonă), **Wilton de Albuquerque Fonseca**, reprezentatul Agenției „ANOP", **Antonio Carneiro Jacinto**, trimis special al revistei „O Jornal", **Jose Carlos Vieira**, adjunct al rubricii externe a ziarului „Portugal Hoje" (Portugalia), **Enrique Gomariz**, șeful secției externe a săptămînalului „El socialista" (Spania), **Karin Mansson**, reprezentanta ziarului „Ny Dag", și **Richard Swariz**, corespondentul la Viena al ziarului „Svenska Dagbladet" (Suedia), **Zafer Faik Atay**, directorul ziarului „Tercuman", **Ahmed Kerusan**, membru în consiliul de conducere al ziarului „Gumhuriet" și **Ieden Taşban**, corespondentă specială a ziarului „Gunes" din Ankara (Turcia), **Korpeda Deszö**, adjunct al șefului redacției de știri externe a Agenției „M.T.I.", **Kovacs Istvan**, adjunct al șefului secției de politică externă a ziarului „Nepszabadsag", și **Otto Olivanyi**, corespondent al Agenției „M.T.I." (R.P. Ungară), **D.F. Kraminov**, secretar al conducerii Uniunii Ziariștilor, redactor șef al săptămînalului „Za Rubejon". **Vladimir Klimenko**, corespondent al Agenției „TASS", **V. Kukuşkin**, corespondent al ziarului „Izvestia", și **Stanislav Petuhov**, corespondent al ziarului „Pravda".

Cenaclul a avut loc pe 28 februarie.

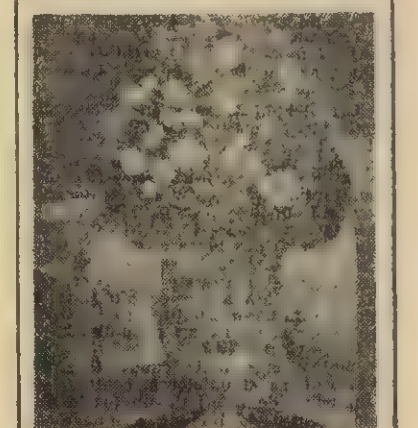

În acest număr reproducem după lucrările pictoriței CAROLINA IACOB

Tineri în tinerețea lor firească

Oțelari de nădejde ai țării

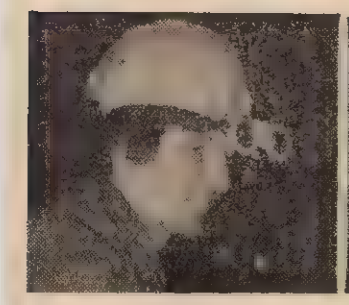

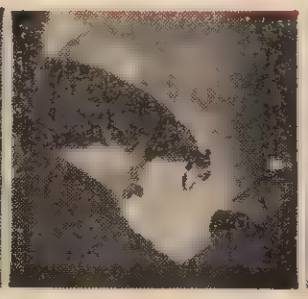

Echipa lui Ilie Constantin este cea mai tînără formație din Combinatul siderurgic Călărași.

Mezinul oțelăriei, la cei 17 ani ai săi, Marinel Roman, un puști înalt, cu un zîmbet copilăresc pe față, este tare mîndru că, acum, poate să facă aproape tot ce i se cere. Și ce nu poți, încă, să faci ? „Nu pot s-arunc atît de bine cu lopata în cuptor", iar cînd iau probe, nu pot să iau atît de mult în lingură cît ei". Ei cîți ani au ? „18, 19, pînă la douăzeci și trei. Cel mai bătrîn e topitorul-șef — Raf. a — om în toată firea, cu experiență, însurat, la casa lui și cu copii, îmi dau eu seama s-ajung ca el".

Aurel Coleașcă, deși terminase liceul metalurgic, în toamnă, cînd a venit, încă mai umbla cu praștia la el. Cum te mai simți acum ? „După cîteva luni de muncă alături de băieți, m-am trezit că-mi place cel mai mult în schimb, în echipă. Poate nu mă credeți, dar cînd eram liber veneam la cuptor ; priveam și dădeam o mînă de ajutor. Acum sînt deja topitor II, adică pregătesc și răspund de materialul de adaos din cuptor. Sîntem cel mai unit schimb ; nici unul nu se codește să facă treabă și parcă nici nu obosim".

Mă uit la el cît e de sigur și de convingător în ceea ce spune și parcă nu mi-l pot imagina trăgînd cu praștia după ciori. Și încă un amănunt : el e printre puținii tunși scurt. Marea majoritate a tinerilor din oțelărie, chiar și cei de treizeci și trei de ani, cum e „bătrînul" Rafira, au părul ceva mai lung. Pletele sau buclele de sub cască le vin bine. Explicația este simplă : cu gîndul la perioada cînd vor satisface stagiul militar, cei foarte tineri își lasă părul mai lung, iar cei întorși din armată, un timp, nu se îndură să-l mai scurteze. Realitatea e că le șade foarte bine, atîta timp cît părul nu le cade pe umeri. Cu toată zgura și căldura din jurul cuptorului, părul le este curat și strălucitor. Am făcut o paranteză cam mare, deoarece tot despre cei plecați în armată mai avem ceva de spus. Ei, bine... Se întorc tot aici unde se se transpiră serios. Vin de dragul oțelului — pentru că de oțel te poți și îndrăgosti ; există un miraj al oțelului ! Constantin Ivan și Marian Matei sînt doar doi dintre cei care s-au întors ; un argument în plus fiind și acela că au participat la elaborarea primei șarje, atunci în '79, eveniment de care, spun ei, rămîi atașat toată viața. Au trecut cîțiva ani de atunci, de cînd ieșiseră de pe băncile școlii, și acum sînt oamenii echipei de care depinde durata evacuării șarjei.

Dar calitatea oțelului din cuptor depinde de felul cum conduc cei doi șefi de echipe : Ion Marcu de 23 de ani și Ilie Constantin doar de 19. Amîndoi au hotărît să devină oțelari încă din copilărie, după ce au văzut, prima dată, la televizor ploaia de scîntei și șarpele de foc al metalului incandescent. După școala profesională s-au specializat la Hunedoara. „Acolo, spune Ion Marcu, l-am cunoscut pe maistrul Dordea, despre care pot spune că **m-a făcut om.** La el mă impresiona răbdarea cu care asculta pe fiecare și faptul că, deși era maistru, lucra efectiv, ca fiecare dintre noi, punea mîna pe lopată. Cu el am venit la Călărași și am dat prima șarjă. Cîtă sudoare a curs, atunci, de pe noi toți ! Hunedorenilor am vrea să le mulțumim și să le transmitem prin revistă că ne străduim să-i ajungem, pe cît posibil, pentru că au făcut din noi oțelari".

Ilie Constantin, la cei 19 ani, este cel mai tînăr șef de echipă din combinat. Viața lui a început tot la Hunedoara, cînd lucra în hala de pregătire : „Cît de mult i-am invidiat, atunci, pe cei din gura cuptorului. Marinel regretă că, încă, nu poate lua suficient metal în lingură pentru proba. Nu e singurul prag pe care trebuie să-l treacă. Prima probă nu se uită niciodată ! Important este nu doar ca lingura să fie plină, ci ca să nu se blocheze trebuie învelită în zgură. E un examen destul de greu mai ales că toți ochii sînt pe tine și ți-e teamă să nu te faci de rîs". Spunea Coleașcă Aurel că sînteți cel mai unit schimb. Vă înțeleg orgoliul, dar de ce nu admiteți că ar mai putea fi și alții tot atît de buni ca voi ? „Asta s-a recunoscut în fața tuturor, într-una din adunările de organizație U.T.C. Cînd ne întîlnim toți, aflăm care e pulsul și în echipa noastră, dar și în celelalte. N-am fost de la început așa. Pe Rafira îl admiră toți băieții pentru foarte multe lucruri, dar mai ales pentru faptul că hotărăște totul atît de repede ; și totuși eu fiind mai apropiat de vîrsta lor — îi înțeleg ; am mai multă răbdare cu ei, ne ajutăm reciproc. Asta înseamnă, dealtfel, o echipă : colaborare ! Uniți, rezolvăm probleme grele, cum ar fi reducerea consumurilor de materiale pe tona de oțel, prin reducerea staționărilor sau recuperarea materialelor neferoase ; de exemplu a aluminiului care nu se magnetizează. Îl recuperăm și urmează filiera reciclării materialelor refolosibile".

În minutele următoare începe pregătirea unei șarje noi. Fiecare dispare și apare cu sarcini precise. Jos în gura oțelăriei așteaptă bena cu fier vechi. O macara o aduce și o descarcă în cuptorul electric. Se închide capacul și deasupra lui Rafira și Ilie Constantin fac ultimele verificări. În minutele următoare sîntem cu toții jos într-o liniște totală și o așteptare aproape solemnă. Privesc pe rînd chipurile celor pe care apasă toată răspunderea : inginerul Savu este atent și încordat. Rafira pare că numără secundele pe degete, iar fața-i exprimă o grijă aproape dureroasă. Cît privește pe cel mai tînăr șef de echipă, Ilie Constantin, concentrarea de pe chipul său are tot timpul ceva din lumina speranței și ochii i-o trădează. Cînd momentul mult așteptat are loc, electrozii făcînd primul contact cu fierul vechi, o flacără uriașă și un zgomot asurzitor și permanent, ca la decolarea unor reactoare, vestesc și certifică reușita. În acea secundă bucuria îi inundă și îi luminează chipul, încît înțelegem cum începe dragostea pentru meseria de oțelar și cum te poți îndrăgosti mereu de fiecare șarjă, chiar dacă în toamnă încă mai purtai praștia în buzunar.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Tineri în tinerețea lor firească

Cronica nr. 504

O pledoarie pentru artă de calitate

Datorită enormei cereri de bilete înregistrată cu ocazia Galei 500 de la Craiova din 2 martie, Cenaclul Flacăra s-a decis să repete spectacolul său a doua zi. A repeta, desigur, este impropriu zis și chiar desfășurarea spectacolului a confirmat unicitatea fiecărei manifestări, a confirmat și de această dată însăși denumirea ieșirilor în public ale Cenaclului Flacăra : întîmplare de muzică și poezie.

Pentru a reliefa repertoriile cîntăreților de vîrf ai cenaclului, pentru a da posibilitatea exprimării pe larg a acestora, pe podiumul instalat în Sala Sporturilor din Craiova a urcat un nucleu al cenaclului. Acest mănunchi de oameni voroși a susținut, pe parcursul a mai mult de patru ore și jumătate un spectacol cu totul excepțional, de un înalt nivel artistic. A fost o pledoarie pentru muzica tînără și în aceeași măsură a fost o pledoarie pentru valoare.

La o oră după încheierea meciului din sferturile Cupei Campionilor Europeni, dintre Universitatea Craiova și Bayern München, adica în momentul începerii manifestării Cenaclului Flacăra, sfidînd orice prejudecată, dar în acele clipe cu atît mai mult emoționant, s-a cîntat „Hai Craiova", un imn dedicat „Universității" (versuri : Adrian Păunescu, muzica : Victor Socaciu). Spectacolul a cuprins recitaluri mari ale celor ce astăzi se află în primele rînduri ale muzicii tinere. Au confirmat și acum grupul „Ecou" din Reghin și Ștefan Hrușcă din Ieud, Maramureș. Triumful lui Ștefan Hrușcă are loc cu adevărat aici și acum la Craiova. Interpret desăvîrșit, limpede și direct în mesajul său artistic, Ștefan Hrușcă a găsit în scena Cenaclului Flacăra scena afirmării sale definitive.

Un recital întotdeauna sărbătoresc este cel al lui Gil Dobrică, care adaugă șlagărelor internaționale o compoziție proprie : „Rost monahal" pe versuri de Adrian Păunescu. Cu prețuire și ca recunoaștere a valorii artei lui Gil Dobrică, poetul Adrian Păunescu împreună cu George Nicolescu dedică un moment de poezie și muzică părinților lui Gil Dobrică aflați, nu departe, într-o căsuță a Dăbulenilor. A recitat, emoționant pînă la lacrimi, Adrian Păunescu, poemul „Repetabila povară" și a cîntat George Nicolescu impresionant „Bătrînii" de Octavian Goga.

În nota lor obișnuită au cîntat și au făcut succes : Grup T, Arpad Domokos, Gil Ionă, Ducu Bertzi, Marian Corjos, Ion Hagiu, grupul de satiră Mesaj și frații Chiriac.

Un recital mult aplaudat a fost cel susținut de grupul „Continental", care a avut în Alexandru Zarnescu un chitarist solo în mare formă și în Romeo Beianu un baterist inspirat și exact. Cu o seară înainte, dar și acum, grupul „Continental", care a renunțat la trei bărbi, împreună cu ceilalți membri ai cenaclului lansează moda anti-punk, adică îngrijit, fără excentricități. Seara se încheie cu recitaluri semnificative pentru nivelul la care a ajuns muzica tînără în România, susținute de George Nicolescu, Adrian Ivanițchi, Vasile Șeicaru și Mircea Vintilă.

Această cronică nu se poate încheia totuși fără a mulțumi, încă o dată, celor ce au oferit cenaclului un cadru organizatoric minunat, tovarășului Miu Dobrescu, prim-secretar al Comitetului județean de partid, tovarășului Constantin Chițimia, primarul municipiului Craiova, tovarășei Elena Cismaru, prim-secretar al Comitetului județean U.T.C., tovarășului Teodor Voinea, secretar al Comitetului județean U.T.C., tovarășului Nicolae Crăciun, prim-secretar al Comitetului municipal U.T.C. Să notam totodată participarea excepțională la realizarea momentelor de artă ale publicului craiovean. Și pentru că de multe ori dialogul scenă-public are loc prin bilete și răspunsuri la acestea, dialog care reprezintă un spectacol în sine, voi cita un bilet semnat de Nicoleta Ștefan, care într-un fel subliniază adînc rostul artei tinerilor promovată în Cenaclul Flacăra : „Ce importanță are faptul că zilele noastre sînt scurte de vreme ce generațiile, secolele și lumile nu fac decît să reproducă la nesfîrșit imnul vieții în cele o sută de mii de moduri și variațiuni care compun simfonia universală ? În această seară muzica m-a întinerit cu ani pe care îi credeam pentru o clipă pierduți. Nimic nu m-a dezgustat în viață decît să răsfoiesc dicționarele de medicină și să aflu care erau simptomele bolii de care sufeream... În nici unul însă, n-am găsit tratamentul adecvat pentru alinarea suferințelor sufletești. În această seară am aflat o parte din secretele mari ale lumii. M-am convins că singurul bun este viața. O singură clipă de viață adevărată, ca din această seară, este mai tare decît moartea și o neagă ! Vă mulțumesc pentru tot și vă doresc în continuare o viață plină de activitate cît mai rodnică și prosperă, fiindcă există totuși un lucru care înseamnă ceva în viață : să nu fii învins !"

Vom mai reveni la Craiova ? Greu de spus, fiindcă prea multul poate fi la fel de păgubitor ca și prea puținul. Spectatorii, cînd pe scenă se spuneau și se cîntau lucruri importante, grave, au dat ocazia conducătorului cenaclului să reamintească publicului doljean că la Cluj-Napoca, unde, cu ani în urmă, cenaclul se simțea cel mai bine, tot din cauza superficialității unor spectatori, s-a hotărît să nu mai vină 5 ani. Și iată au trecut. Poate că e cazul ca tinerilor din Craiova să li se facă dor de cenaclu pentru a-l prețui pe de-a întregul.

VICTOR SOCACIU ■

În puține cuvinte despre spectatori

Despre public în general se poate vorbi în fel și chip. Publicului i se pot evidenția caracteristici mai mult sau mai puțin importante în raport cu desfășurarea unui spectacol. El poate fi cald și participativ sau distant și neîncrezător, entuziast, sau liniștit, competent sau necunoscător, tînăr sau rutinat etc., etc. Oricum, publicul Cenaclului Flacăra ne-a dovedit în timp extraordinara capacitate de adaptare în mers la condiții de spectacol noi, deschidere spre fenomenele culturii contemporane, maleabilitate în direcția disponibilităților de receptare a actului artistic. De pe această poziție se poate afirma că manifestările Cenaclului Flacăra s-au înstituit în importanți factori de educație, totodată politică și estetică. Este formidabil să poți vedea astăzi după 500 de întîmplări de muzică și poezie, mari săli de mii de spectatori reacționînd ca un singur om, tandru sau sfios uneori, năvalnic și patetic alteori. Cum la fel de impresionant este să vezi o sală mică ridicată la grandoarea și forța sugerate de prezența marilor mulțimi, prin simplă comuniune artistică.

Dar tot despre public se poate vorbi și altfel. Iată, spre exemplu, cifrele statistice privind spectatorii manifestărilor cenaclului în decursul existenței sale. În 1973 au fost prezenți la întîmplările cenaclului aproximativ 4 700 de spectatori (media pe spectacol, grăitoare pentru gradul audienței, 350 de spectatori). Și în continuare : 1974 (14 500, media — 550), 1975 (78 000, media 1 150), 1976 (281 500, cea mai largă participare, cu o medie de 2 700 spectatori), 1977 (121 600, media 1 500), 1978 (78 300, media 3 800 — cea mai largă audiență), 1979 (65 100, media 2 200), 1980 (73 400, media 1 300), 1981 (100 000, media 1 500), 1982 pînă la ședința 500 (24 500, înregistrînd o audiență în creștere față de anul trecut, 1 900 de spectatori în medie pe spectacol).

Și pentru a încheia, să mai arătăm că totalul spectatorilor participanți la întîmplările cenaclului nostru a însumat aproximativ 850 000 de oameni. Scăzînd numărul ședințelor de lucru, aproximăm o cotă a audienței reprezentată de media de spectatori pe o manifestație la apropape 2 000. Așteptăm să vă aducem la cunoștință momentul atingerii milionului de spectatori.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Itinerarul Cenaclului Flacăra, 1973-1982

BUCUREȘTI = **123 de întîmplări** (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 20, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 56, 57, 58, 61, 67, 68, 69, 70, 72, 74, 75, 78, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 93, 98, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 137, 150, 162, 163, 164, 165, 210, 215, 259, 260, 270, 271, 298, 299, 300, 302, 303, 308, 309, 317, 321, 322, 323, 324, 327, 328, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 407, 448, 463, 464, 465, 466, 467, 471) ● CRAIOVA = 13 (6, 60, 102, 151, 152, 153, 154, 155, 219, 351, 494 502, 503) ● MIERCUREA-CIUC = 4 (11, 148, 256, 489) ● RM. VÎLCEA = 7 (15, 125, 126, 138, 161, 392, 413) ● ALEXANDRIA = 2 (26, 468) ● BRAȘOV = 2 (27, 223) ● ARAD = 8 (33, 71, 142, 157, 158, 216, 238, 295) ● DRĂGĂȘANI = 2 (48, 394) ● VĂLENII DE MUNTE = 3 (52, 53, 115) ● CARACAL = 2 (54, 495) ● FĂGĂRAȘ = 1 (55) ● BÂRCA = 2 (59, 352) ● ORȘOVA = 1 (62) ● DR. TR. SEVERIN = 3 (63 64, 405 ● BACĂU = 4 (65, 132, 410, 457) ● GH. GHEORGHIU DEJ = 2 (66, 213) ● GALAȚI = 8 (73, 179, 289, 290, 371, 372, 373, 458) ● EFORIE SUD = 1 (77) ● EFORIE NORD = 2 (78, 191) ● MAMAIA = 9 (79, 167, 168, 169, 172, 175, 177, 184, 238) ● SATURN = 1 (80) ● CONSTANȚA = 8 (81, 82, 170, 173, 174, 176, 188, 284) ● COSTINEȘTI = 14 (83, 171, 178, 180, 181, 182, 183, 190, 192, 273, 274, 281, 313, 314) ● CLUJ-NAPOCA = 10 (91, 92, 99, 113, 140, 141, 200, 212, 219, 412) ● IAȘI = 3 (94, 95, 106) ● RUGINOASA = 1 (96) ● PAȘCANI = 1 (97) ● SATU MARE = 3 (144, 244, 448) ● BAIA MARE = 8 (145, 146, 245, 368, 369, 396, 397, 452) ● TG. MUREȘ = 6 (147, 251, 252, 255, 266, 269) ● SF. GHEORGHE = 3 (149, 257, 258) ● SCORNICEȘTI = 1 (100) ● SLATINA = 2 (101, 495) ● SIBIU = 9 (103, 104, 139, 159, 160, 196, 214, 227, 301) ● TIMIȘOARA = 11 (105, 156, 201, 217, 236, 237, 294, 296, 297, 411) ● HOREZU = 2 (121, 393) ● PLOIEȘTI = 2 (128, 498) ● BUZĂU = 4 (129, 329, 333, 492) ● FOCȘANI = 5 (130, 375, 400, 460, 479) ● BÎRLAD = 1 (131) ● PIATRA NEAMȚ = 2 (133, 389) ● BOTOȘANI = 1 (134) ● SUCEAVA = 4 (135, 336, 455, 456) ● ORADEA = 3 (143, 241, 492) ● NEPTUN = 1 (185) ● NĂVODARI = 6 (186, 187, 189, 193, 194, 275) ● SĂLIȘTE = 1 (195) ● CURTEA DE ARGEȘ = 3 (197, 334, 337) ● CÎMPULUNG MUSCEL = 2 (198, 326) ● RUCĂR = 1 (199) ● LUPENI = 1 (204) ● PETROȘANI = 4 (205, 206, 406, 486) ● HUNEDOARA = 6 (207, 231, 272, 432, 433, 485) ● DEVA = 3 (208, 434, 435) ● ALBA IULIA = 3 (209, 305, 307) ● BISTRIȚA = 3 (211 247, 248) ● LUGOJ = 2 (218, 235) ● CODLEA = 1 (224) ● FĂGĂRAȘ = 1 (225) ● MEDIAȘ = 1 (226) ● BLAJ = 3 (228, 281, 306) ● AIUD = 1 (229) ● SEBEȘ = 1 (239) ● HAȚEG = 2 (232, 426) ● CARANSEBEȘ = 2 (233, 489) ● REȘIȚA = 3 (234, 312, 490) ● INEU = 1 (239) ● CHIȘINEU-CRIȘ = 1 (240) ● ȘIMLEU SILVANIEI = 2 (242, 292) ● ZALĂU = 3 (243, 291, 293) ● NĂSĂUD = 1 (246) ● TURDA = 1 (250) ● COPȘA MICĂ = 1 (253) ● SIGHIȘOARA = 3 (254, 268, 267) ● TÎRNĂVENI = 2 (262, 263) ● REGHIN = 2 (264, 265) ● BASARABI = 1 (273) ● CERNAVODĂ = 1 (277) ● MEDGIDIA = 1 (278) ● MANGALIA = 2 (282, 283) ● TECHIRGHIOL = 1 (285) ● BRĂILA = 10 (287, 288, 315, 316, 370, 408, 437, 438, 469, 470) ● CORABIA (SUCIDAVA) = 1 (304) ● FĂGEȚ = 1 (310) ● VATRA DORNEI = 4 (319, 320, 383, 453) ● PITEȘTI = 2 (325, 335) ● MĂGURA = 1 (330) ● SĂPOCA = 1 (331) ● RM. SĂRAT = 2 (332, 461) ● SLOBOZIA = 2 (348, 349) ● CĂLĂRAȘI = 1 (350) ● CHEIA = 1 (356) ● SIGHETU MARMAȚIEI = 1 (357) ● ADJUD = 2 (376, 477) ● IACOBENI = 1 (382) ● RĂDĂUȚI = 1 (384) ● CÎMPULUNG MOLDOVENESC = 2 (385, 454) ● BROȘTENI = 1 (387) ● ROMAN = 1 (390) ● TG. NEAMȚ = 1 (394) ● DEALU LESPEDEA = 1 (395) ● ARDUSAT = 1 (398) ● PADEȘ (Cîmpia Soarelui) = 1 (401) ● TG. JIU = 1 (402) ● MOTRU = 1 (403) ● STREHAIA = 1 (404) ● ROMOS = 1 (416) ● GEOAGIU BĂI = 3 (417, 418, 419) ● CALAN = 1 (427) ● ORĂȘTIE = 1 (429, 266, 269) ● TEBEA = 4 (318, 430, 431, 480) ● BRAD (Gura Barza) = 1 (432) ● SARMIZEGETUSA = 1 (436) ● TULCEA = 2 (439, 459) ● CAREI = 1 (446) ● NEGREȘTI-OAȘ = 2 (447, 448) ● BAIA BORȘA = 1 (450) ● BOGDAN VODĂ = 1 (451) ● MĂRĂȘEȘTI = 1 (478) ● MARGHITA = 1 (483) ● BEIUȘ = 1 (481) ● DR. PETRU GROZA = 1 (483) ● OȚELUL ROȘU = 1 (488) ● HERCULANE = 1 (491) ● CALAFAT = 1 (492) ● BĂILEȘTI = 1 (493) ● TÎRGOVIȘTE = 1 (497) ● GIURGIU = 1 (499) ● TR. MĂGURELE = 1 (500) ● DĂBULENI = 1 (501) ●

PIA OLARU ■

Tineri în tinerețea lor firească

„Vă urez vouă, întregului tineret, tuturor copiilor patriei noastre succese tot mai mari în muncă, în învățătură, în însușirea minunatelor cuceriri ale geniului uman ! Să fiți și să rămîneți întotdeauna revoluționari, în tot ceea ce faceți ! Fiind revoluționari, să fiți întotdeauna de partea dreptății, egalității, păcii și a socialismului și comunismului !"

NICOLAE CEAUȘESCU

Schiță pentru portretul unei generații

(Urmare din pag. 1)

Îndrăzneală și eroism, dar mai ales competență și inteligență tehnică putem numi ceea ce tinerii au înfăptuit în mijlocul Dobrogei, între Dunăre și Marea Neagră, acel drum pe apă care nu era posibil de realizat fără tehnologii de mare randament, fără utilaje pe măsură. Un argument în plus. Cine a fost la Mîrșa se convinge ușor că între vîrsta ultimului ucenic intrat pe poarta fabricii și vîrsta directorului nu numeri mai mult de douăzeci și cinci de ani, cifră ce reprezintă media de vîrsta a constructorilor giganticului camion văzut pe șantierul Dunăre — Marea Neagră.

Tineri în fireasca lor tinerețe — iată o formulă pentru superba revărsare de entuziasm și bucurie, de frumusețe și patos revoluționar, care sînt întîmplările artistice ale Cenaclului Flacăra. Suprema stare a libertății noastre : libertatea de a cînta poeții țării tale.

Un imperativ al epocii : chibzuință și luciditate în fața marilor probleme energetice. Atribute deloc incompatibile cu vîrsta minerilor din nordul și din sudul [illegible] Ursului, din Valea Jiului și Dobrogea.

Și drumurile noastre nu sînt fără întoarcere. O agricultură [illegible] și eficientă înseamnă și această revenire către sat, pentru a rotunji eforturile pentru bunăstare și progres, pentru menținerea acelui echilibru economic dar și sufletesc al românului care nu s-a rupt niciodată definitiv de pămînt.

Acaptilul este o instalație inventată de studenții brașoveni și reprezintă una dintre miile de invenții ale studenților români, rezultat al modernei viziuni pe care se întemeiază învățămîntul nostru: strînsa legătură cu viața. Și un ecou internațional din foarte multele posibile : școala românească de design a primit în 1981 premiul I.C.S.I.D. (International Council Of Societies Of Industrial Design) la cea mai mare competiție de acest gen din lume.

Sînt, iată, cîteva repere și nu un bilanț, fiindcă tinerețea își ajunge sieși, repere — simbol, modest omagiu adus frumoasei vîrste, acum, în pragul sărbătoririi celor 60 de ani, anii maturității tinereții noastre.

Nicolae Cajal:

„Am fost și am rămas un adept pătimaș al noului"

— Sînteți, dacă știm bine, fiul fostului profesor de pediatrie Marcu Cajal. Ce rol a jucat tatăl dumneavoastră în alegerea profesiei ?

— Am ales, ca să zic așa, după exemplul lui. M-a învățat să iubesc omul și medicina, dar m-a învățat, mai presus de orice, să prețuiesc munca și corectitudinea. Dealtfel, de cînd mă știu n-am făcut decît un lucru, am muncit.

— Fără îndoială că așa e. Onorurile pe care le-ați dobîndit stau mărturie, nu mai insistăm. Altceva ne-ar interesa. Sînteți profesor de virusologie din 1966 și director al Institutului de specialitate din 1967, ne-ar interesa cît a fost de lung drumul pînă la o astfel de poziție ?

— Lung, n-aș spune. A fost, întîi și întîi, un drum al muncii și perseverenței, presărat cu multe concursuri, cu multe examene. Din 1946 am fost, pe rînd, preparator, asistent, șef de lucrări și conferențiar în cadrul catedrei și, de fiecare dată, am promovat prin concurs. E firesc să fi rămas adeptul acestui sistem, la care, din păcate, s-a mai renunțat. Mai concret, sînt pentru concursuri, nu pentru concursuri de împrejurări. În altă ordine de idei, dacă nu în aceeași, de la întemeierea actualului Institut de virusologie, numit la acea dată, în 1949, de inframicrobiologie, am lucrat ca șef de laborator, ca șef de secție și, înainte de a-mi fi încredințată conducerea, ca director adjunct științific. Cît a fost de lung acest drum, puteți judeca. Scurt, oricum, n-a fost.

— Profesorul Ștefan S. Nicolau, al cărui nume e purtat de institutul pe care-l conduceți, a fost creatorul școlii românești de virusologie, da ?

— La noi, disciplina are o tradiție deosebită, Victor Babeș și Constantin Levaditi fiind considerați ca pionieri ai virusologie mondiale. Ca elev al lor, Ștefan S. Nicolau a deschis la București, în 1941, cea dintîi catedră independentă de virusologie din lume în cadrul Facultății de medicină, iar în 1949 a pus bazele institutului ce-i poartă numele. Meritele lui, ca pionier și întemeitor de școală, sînt unanim recunoscute, iar memoria lui venerată. Se mai cade însă să-i amintesc, între fondatori, pe Mihai Ciucă și C. Ionescu Mihăiești, microbiologi de renume mondial, cu lucrări importante și în domeniul virusologiei. De activitatea primului e legată descoperirea fenomenului de bacteriofagie, iar cel de al doilea a avut contribuții majore în epidemiologia și combaterea poliomielitei.

— Ați fost unul din apropiații lui Ștefan S. Nicolau, ce fel de om era ?

— Din toate punctele de vedere, o personalitate. Pasionat cercetător și experimentator, avea o gîndire biologică profundă și, mai mult decît atît, o cultură vastă, depășind granițele medicinei. Iubea noul și, de cîte ori avea ocazia, îl promova, ajutat fiind și de o intuiție de excepție. În privința fenomenelor și, deopotrivă, a oamenilor. Părea sever, dar era un mare generos. Orator desăvîrșit, putea vorbi ceasuri întregi fără să piardă șirul și fără să plictisească. Gloria unui maestru, obișnuia să spună, nu constă atît în ce face el cît în școala pe care o creează. Virusologia românească de azi și dintotdeauna îi datorează enorm.

— E oare virusologia atît de importantă, stimate tovarășe profesor Cajal ?

— E, din mai multe motive. Pe de-o parte, 80 la sută din bolile infecțioase umane, gripa, hepatitele epidemice, poliomielita, turbarea, encefalitele, rujeola, herpesul, variola etc., sînt produse de virusuri, în timp ce multe alte afecțiuni cu etiologie nelămurită sînt atribuite unor inframicrobi. E tot mai acceptată ideea că însăși boala canceroasă are, printre factorii cauzali, anumite virusuri. Asta în ceea ce privește patologia umană, dar virusologia are relații demonstrate și cu patologia animală sau vegetală, febra aftoasă, pesta porcină, mozaicul

Nicolae Cajal : profesor doctor docent, director al Institutului de virusologie „Ștefan S. Nicolau" (din 1967) ; președinte al Secției de virusologie din U.S.S.M. ; expert O.M.S. pentru virusologie ; membru al Academiei de Științe Medicale, președinte al Secției de medicină preventivă ; membru în Consiliul Sanitar Superior și în C.N.S.T. ; membru corespondent al Academiei Române, secretar al Secției de științe medicale ; membru al Academiei de științe din New York, al Societății regale de medicină din Londra, al altor foruri științifice internaționale ; autor a peste 300 de lucrări științifice, publicate în țară și în străinătate : autor, singur sau în colaborare, a numeroase cărți, tratate și monografii, între care „Diagnosticul de laborator al inframicrobiozelor umane" (1958), „Poliomielita" (1961), „Turbarea" (1962), „Elemente de inframicrobiologie generală" (1965), „Istoria luptei cu microbii și virusurile" (1966), „Hepatitele virale" (1968), „Rujeola" (1978), toate în Editura Academiei, unele din ele („Istoria luptei...", „Rujeola" etc) traduse în limbi străine ; a reprezentat România la congrese și reuniuni științifice internaționale în Europa, Asia, America și Africa ; în Congo și Guineea a activat ca ofiter O.M.S. în combaterea poliomielitei și a altor viroze ; decorat cu ordine și medalii.

tutunului sau stricul grîului, ca să dau cîteva exemple, au tot origini virale. Pe de altă parte, virusurile reprezintă modele unice, aș îndrăzni să afirm ideale, pentru cercetările de biologie generală, moleculară și genetică, iar descoperirile din sfera virusologiei au antrenat adevărate revoluții în biologie, cu perspective excepționale în ceea ce privește cunoașterea și sprijinirea a tot ceea ce e viață. Așa se explică faptul că, azi, numărul institutelor de specialitate e mare și în continuă creștere pretutindeni.

— Institutul de la București e, ca vîrstă, între cele mai vechi din lume ?

— Cronologic, e al doilea. El a îmbinat și îmbină, tot mai pregnant, cercetările de virusologie generală cu aspecte practice, aplicative. Obiectivele lui sînt dintre cei mai ambițioase și ele au fost, în timp, îndeplinite. S-au dezvoltat și aprofundat studii privind virusurile implicate în cele mai frecvente boli virale, acordîndu-se o atenție prioritară mijloacelor de diagnostic, de prevenire și de tratament a acestor maladii. Totodată o sarcină importantă a institutului a fost aceea de a pregăti și perfecționa cadre pentru cercetare, dar și pentru rezolvarea în teren, cît mai eficientă, a problemelor de virusologie aplicată. Partidul și statul au sprijinit și sprijină, pe toate căile, activitatea de virusologie și între alte dovezi palpabile, m-aș referi la actualul sediu al institutului, local modern, special construit și adecvat cercetărilor de specialitate. În aceste condiții și bucurîndu-ne de o atenție specială din partea Academiei Române și a celeia de științe medicale, consider că am izbutit să formăm aici, pe Șoseaua Mihai Bravu, o școală românească puternică, preluînd și consolidînd tradiția, creînd un colectiv interdisciplinar solid, bine închegat, recunoscut pentru contribuțiile sale aduse în elucidarea unor probleme de prim ordin ale virusologiei teoretice și practice. Fără să intru în amănunte, sînt tentat să amintesc că o serie de cercetători de-ai noștri au fost distinși, pentru lucrări deosebit de valoroase, cu 3 Premii de Stat, cu tot atîtea ale unor academii străine, cu 12 premii ale Academiei Române.

— De ce să nu intrați în amănunte ? Ba chiar intrați, vă ascultăm.

— Institutul e, în prezent, organizat pe colective, 17 la număr, au pe secții și laboratoare. Apreciez că această formă e cea mai eficientă, iar rezultatele o demonstrează atît în privința aprofundării și diversificării competente a cercetărilor, cît și în cea a formării de cadre. Asupra acestui ultim aspect voi reveni. Dintre realizările de seamă ale ultimilor ani, pe lîngă cele peste 2 000 de lucrări științifice și peste 50 de monografii de specialitate, aș cita stabilirea unor noi metode de diagnostic precoce în unele viroze respiratorii, în hepatite, în rujeolă etc., obținerea unor produse biologice de diagnostic al bolilor virale, a unor noi linii celulare utilizabile în diagnosticul și cercetarea virusologică, a unor imunoglobuline specifice și așa mai departe. În ultimii ani, în conformitate cu indicațiile de partid și de stat, am pus și punem accentul pe studiile cu caracter aplicativ imediat fără a abandona, firește, aspectele fundamentale. Institutul cercetează și realizează, la nivel de microproducție, 50 de produse biologice de diagnostic, antigene, seruri imune, destinate celor mai importante viroze umane, culturi celulare, truse pentru diagnosticul hepatitei B etc. Am elaborat o serie de vaccinuri, din care l-aș semnala pe cel gripal cu virusuri inactivate administrat cu succes la peste 300 000 de persoane.

— În două vorbe, institutul mai execută diverse analize și determinări de mare finețe, el e Centru de virusologie al O.M.S., primește, la specializare și doctorat, cadre de peste hotare, studiile, cărțile și tratatele semnate de cercetătorii lui au dus la înființarea unei veritabile biblioteci românești de virusologie etc., etc. Vorbești de o școală. La cine vă gîndiți, concret, la ce oameni ?

— Aș fi dorit să mă feresc de nume, știți cum e, nu pot încăpea toate într-o discuție, dar dacă insistați, fie. Institutul are o sumedenie de cercetători de elită, unii din ei experți O.M.S., membri ai unor societăți reputate din străinătate, aleși chiar în organismele de conducere ale acestora. Între ei, doctorii Elisabeta Nastac, Alexandru Petrescu, Nicolae Drăgănescu, Ion Aderca, Liviu Popa, Oswald Horer, Ovidiu Burducea. În privința cadrelor însă mai sînt multe de făcut.

— V-am ruga să ne vorbiți despre ceea ce „Flacăra" s-a obișnuit să numească bătălia pentru nou în medicină. Care sînt datele ei în institutul pe care-l conduceți ?

— Ca elev al lui Ștefan S. Nicolau am fost și am rămas un adept pătimaș al noului. Dealtfel, noțiunea de cercetare nu poate fi despărțită de nou, de ideea de originalitate. N-am avut, eu și colaboratorii mei, nici un fel de prejudecăți în raport cu noul și, de cîte ori a fost cazul, ușile laboratoarelor noastre i-au fost deschise. N-am respins aprioric nici o sugestie, nici o propunere de colaborare, așa se explică și faptul că am sprijinit științific și am acceptat verificări de detaliu atît în cazul unor medici, Băcanu, Leontopol, Dănilă, Grigorescu, cît și al altor cercetători, mă gîndesc la experimentele de apifitoterapie inițiate de Tamara Păunescu, cărela i-am pus la dispoziție cele mai bune condiții. Am procedat așa și consider că n-am greșit. De ce ? Pentru că, zic eu, o observație științifică, foarte prețioasă chiar, poate fi făcută și de un nespecialist. Finalizarea ei însă implică aportul specialistului, nu arbitrarul urmînd să decidă, ci rezultatul experimental obiectiv. Să luăm, de pildă, situația doctorului Mihai Leontopol. I-am trimis și eu o serie de bolnavi, unii în stare foarte gravă. De modul cum evoluează ei, șocotiți iremediabil pierduți din cauza cancerului, sînt foarte mulțumit, o spun deschis. În plus, ca membru al comisiei care analizează medicamentul lui, am văzut unele rezultate care m-au impresionat. Părerea mea e că problemei trebuie să i se acorde, neîntîrziat, o atenție sporită și sînt convins că, dacă nu integral, măcar în cea mai mare parte, ideile și metodele lui ar putea fi valorificate. Într-o asemenea situație, cînd rezultatele sînt cele consemnate, medicamentul va trebui pus cît mai repede la îndemîna specialiștilor. Doctorul Leontopol trebuie să colaboreze cu specialiști din domenii cît mai diverse, iar compartimentul nostru de relații dintre virusuri și tumori l-ar putea fi, ca și altora, foarte util în studiul experimental pe tumori virale.

— În încheierea acestui dialog, pentru care vă mulțumim de pe acum, vă stăm la dispoziție pentru a discuta despre problema schimbului de mîine. În virusologie și, în general, în medicină.

— E o realitate, medicii vin din ce în ce mai greu și mai rar spre virusologie. Și nu numai spre ea, spre specialitățile de laborator, spre cele așa-zise preclinice. Chiar dacă, o spun cu mîndrie, avem cadre de mare valoare, numărul acestora e mic, iar vîrsta lor destul de ridicată. Virusologia e, repet, o disciplină de graniță, la dezvoltarea căreia își dau mîna, medici, biologi, chimiști, fizicieni, matematicieni, ingineri etc. În ceea ce-i privește pe medici, soluțiile par mai simple. Protejarea virfurilor și specializarea cît mai timpurie, idei asupra cărora „Flacăra" insistă și, zic eu, bine face. În ansamblu însă, situația e mai complicată și de aceea propun, mai corect spus reiau o premisă e mai veche, crearea la I.M.F. a unei secții profilate pe laborator (bacteriologie, virusologie, parazitologie, imunologie, epidemiologie, morfopatologie, igienă), cu examen de admitere independent, cu 50—60 de locuri anual. Absolvenții acestei secții ar urma să rămînă strict în domeniul laboratorului. Pe de altă parte, va trebui să acordăm, o atenție și mai mare biologilor, care să fie formați în scopul lucrului în laborator idee pe care, din cîte cunosc, Ministerul Sănătății și-a însușit-o și urmează s-o pună în practică.

— Vorbeați despre o specializare cît mai timpurie. Cum o vedeți posibilă în domeniul de care vă ocupați.

— Trebuie să analizăm mai serios problema acceptării de, cum să le zic?, cercetători benevoli, aleși din rîndul studenților din anii mari. În cercetare, mai ales, e nevoie să începi cît mai timpuriu. Poziția aceasta de cercetător benevol ar trebui extinsă și la unii pasionați care lucrează în alte domenii. Dacă au chemare și pasiune să li se permită, în timpul liber, să cerceteze, să intre în laboratoare, desigur sub îndrumarea cadrelor de specialitate. Și ar mai fi ceva. Munca de documentare și informatică e, în prezent, extrem de deficitară, se simte nevoia s-o sprijinim mai concret. Să nu lipsim, cum se mai întîmplă uneori, de la mari manifestări științifice internaționale, căci avem ce arăta lumii, școala românească de medicină are tradiție și rezultate să le facem cunoscute. Revenind la cadrele deja antrenate în cercetare, mă gîndesc că acordarea de titluri onorifice, echivalente cu cele universitare, ar reprezenta o stimulare morală deosebită care n-ar implica eforturi bugetare. De ce n-ar exista de exemplu conferențiari sau profesori numai în cercetare ?! Cei în cauză s-ar simți altfel priviți și mulți dintre ei, o spun sincer, o merită.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Nestinsă dragoste pentru istoria patriei

Apreciatul istoric, profesorul dr. docent George Potra, împlinește peste cîteva zile frumoasa vîrstă de 75 de ani. Desigur, este un prilej nimerit pentru un bilanț și retrospectiva unei opere — foarte variate și bogate — realizată de-a lungul a cinci decenii, totalizînd 14 volume, 285 studii și articole tipărite, însumînd peste 8 000 de pagini, fără a mai aminti de numeroasele conferințe și comunicări ținute la radio, televiziune, muzee, societăți culturale și la diferite simpozioane din București și provincie.

Acest fiu de moț din Munții Apuseni, scoborîtor dintr-un vechi neam românesc de țărani întîlnit încă din veacul al XVII-lea, s-a născut la 16 martie 1907 în comuna Săcuieu (jud. Cluj), la o mică depărtare de izvoarele Crișului Repede. După studii secundare și universitare urmate la București, sub îndrumarea lui N. Iorga, C. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, C. Moisil, N. Cartojan ș.a., George Potra și-a luat licența în 1932 cu mențiunea „Magna cum laude", pentru ca peste patru ani să fie consacrat doctor în istorie cu același calificativ. Cu toate că a fost atras de timpuriu și în mod intens de munca de cercetare, fiind un pasionat

sarab", „Mihai Viteazul", „Aurel Vlaicu" ș a.), vreme de 45 de ani (între 1932—1967). Dar, înainte de toate, George Potra s-a evidențiat în activitatea științifică ca un mare erudit, fapt pentru care a și fost premiat de două ori de Academia Română (**Contribuțiuni la istoricul ținuturilor din România**, București, 1939 ; **Hanurile bucureștene**, București, 1943).

Mai bine de jumătate din opera sa este închinată evocării trecutului Capitalei noastre, pe care îl cunoaște ca nimeni altul. În numeroase articole — presărate în zeci de reviste de specialitate sau de cultură generală — în broșuri, dar mai ales în impozantul volum apărut anul trecut, **Din Bucureștii de altădată**, bogat

locuri, monumente, parcuri și grădini, evocînd evenimente cu caracter istoric sau întîmplări diverse, dînd la iveală calamitățile de odinioară, familiarizîndu-se cu vechile case și hanuri și reînviind o reușită galerie de personaje pitorești, istoricul omagiat călăuzește cu o mînă sigură, într-o lume demult dispărută. Pentru specialiști, de mare utilitate se dovedesc și cele trei volume de **Documente privitoare la istoria orașului București**, pentru perioada 1595—1848, apărute în Editura Academiei R.S.R., dintre care ultimul a ieșit zilele acestea de sub tipar, alcătuind un adevărat **corpus** pentru studierea vieții socio-economice, edilitar-administrative și culturale a Capitalei în

Atenția lui George Potra s-a îndreptat și spre trecutul altor zone geografice ale țării noastre, edilînd — uneori în colaborare — izvoare privind regiunea Dîmbovița (**Tezaur documentar al județului Dîmbovița (1418—1800)**, Tîrgoviște, 1972 sau interesante **Contribuții la istoricul orașelor Ploiești și Tîrgșor (1632—1857)**, Ploiești, 1969). Mari figuri culturale ale patriei au fost evocate în monografii sau prețioase culegeri de izvoare privind pe **Petrache Poenaru ctitor al învățămîntului în țara noastră** (București, 1963) sau pe **Ion Heliade Rădulescu (Scrisori-Acte)**, București, 1972.

Abordînd domenii variate din trecutul patriei, în special din perioada orînduirii feudale, dar fiind apreciat mai ales ca unul dintre cei mai buni cunoscători ai istoriei Bucureștilor, George Potra — ale cărui merite au fost răsplătite în anii noștri și prin acordarea titlului de doctor docent (1965) — poate fi mîndru la împlinirea frumoasei vîrste de 75 de ani de întreaga activitate depusă pe tărîmul științei, culturii și al învățămîntului românesc. Îi urăm din toată inima viață lungă și activitate rodnică în continuare. La mulți ani !

DAN CERNOVODEANU

Dosarul manualelor școlare: MATEMATICA

Învățămîntul românesc este angajat de mai multă vreme într-un amplu proces de modernizare, menit a-l transforma într-un cadru optim pentru formarea multilaterală a tinerei generații, pentru instruirea și educarea viitorilor specialiști în toate domeniile de activitate ale economiei noastre. Această modernizare a pornit în mod firesc de la premisa că o economie modernă are nevoie de cadre pregătite să lucreze la un înalt nivel științific și tehnic, contribuind astfel la asimilarea promptă și eficientă a tot ce este nou.

Modernizarea învățămîntului a atins încă de la început și modalitatea de predare a matematicii în școală, matematica dobîndind — alături de chimie, fizică și biologie — o altă pondere, sporită, în instruirea elevilor, devenind, o componentă indispensabilă în pregătirea specialiștilor din cele mai multe sectoare de activitate. Predarea matematicii a fost revizuită începînd cu conținutul programelor școlare — și, în consecință, al manualelor — și sfîrșind cu sistemul complex de metode didactice, care, în noua viziune, pun un accent deosebit pe capacitățile creative ale elevului, pe participarea lui directă la propria-i instruire.

Ne aflăm în cel de-al patrulea an al noului sistem de predare a matematicii școlare, această cifră însemnînd un ciclu de învățămînt, și, deci, prilejul unui bilanț asupra rezultatelor obținute.

„Programa școlară pentru obiectul matematică este bine gîndită și reflectă foarte bine tendința de modernizare a predării matematicii în școală." (Găzdaru Petruța — inspector. I.S.M.B.). Adăugăm noi că în planul de învățămînt s-a suplimentat numărul de ore afectate acestui obiect. Iată așadar condiții pentru un start bun, la care au contribuit și eforturile lăudabile ale multor cadre didactice, cu sprijinul M.E.I. și al inspectoratelor școlare, de a transforma sistemul de predare într-un ansamblu de metode activ participative.

Ne propunem să discutăm acum în ce măsură noile manuale de matematică, alcătuite din perspectiva noii viziuni asupra predării matematicii în școală, au reprezentat și reprezintă instrumente de lucru utile, atît pentru elevi cît și pentru profesori. Și pentru că, după cum spuneam, ne aflăm aproape de încheierea unui ciclu de predare (4 ani), am solicitat cîtorva cadre didactice să formuleze unele concluzii asupra manualelor utilizate în această perioadă. În discuțiile purtate, am convenit de la bun început că, în aprecierea unui manual, trebuie avute în vedere cel puțin două elemente: **calitatea științifică** a conținutului său și organizarea lui în concordanță cu **principiul accesibilității**, ținîndu-se deci seama de particularitățile de vîrstă ale elevilor cărora le este destinat. În condițiile unui învățămînt general, cel puțin pînă la clasa a X-a, acest principiu trebuie să aibă în vedere necesitatea ca manualul să răspundă nevoilor **tuturor** elevilor cărora le este adresat, indiferent de nivelul lor de pregătire.

Predarea matematicii la ciclul primar a făcut în ultimii ani obiectul multor comentarii legate de pătrunderea mulțimilor în... „fondul principal de cuvinte". Includerea aceloraș mulțimi în cărțile celor mici a antrenat în primul rînd o transformare radicală a terminologiei, ca urmare a introducerii simbolisticii matematice chiar de la acest nivel de pregătire. S-a constatat că elevii își însușesc relativ ușor această terminologie. Adesea însă ea devine parazitară, ducînd la formulări greoaie și la o cantitate prea mare de definiții (reguli): „Sîntem adesea obligați să ocolim anumite explicații greoaie, inaccesibile copiilor de clasa a II-a și a III-a, suplinindu-le prin reformulări mai simple, mai la îndemîna lor." (Dragomir Florica — institutoare, Școala generală nr. 197). Credem și noi că este așa, căci iată o mostră de **regulă**, dată spre înțelegere și memorare unor copii de 7 ani (clasa a II-a): „Se scriu numerele unele sub altele «unități sub unități și zeci sub zeci» și se adună (de la dreapta la stînga) «unități cu unități și zeci cu zeci», avînd grijă ca zecile rezultate din adunarea unităților să fie și ele adunate la zeci". (pag. 45). Ce să comentăm mai degrabă, excesul de semne de punctuație, lungimea exagerată a enunțului, sau acrobatica "de gîndire pe care ar trebui să o facă școlarul? Este oare necesar să transformăm în **regulă** de memorat o deprindere care se fixează mult mai ușor prin numeroase exerciții practice?

Am privit cu curiozitate și mirare în manualul de matematică pentru clasa a II-a și a III-a niște desene, prezente aproape la fiecare pagină, de neînțeles pentru un lector „neavizat". Am aflat că se numesc **diagrame** și că reprezintă o modalitate grafică de explicare a operațiilor aritmetice, iar, în alt plan, o mare bătaie de cap. „Aceste **diagrame** folosesc învățătorului și nu elevului. Ele ar fi trebuit să figureze în **Îndrumătorul învățătorului**. Prezența lor în manual a dat naștere la neînțelegeri: unii învățători **au cerut** copiilor **să le copieze**, pierzîndu-se astfel foarte mult timp." (Dragomir Florica). „Un alt neajuns al acestor manuale ține de calitatea și cantitatea materialului aplicativ. Pe lîngă faptul că sînt prevăzute prea puține exerciții și probleme la fiecare temă, ele sînt și prea dificile, astfel încît nu pot fi date ca temă pentru acasă și trebuie rezolvate în clasă, sub directa îndrumare a învățătorului, fapt care nu stimulează deloc formarea deprinderilor de muncă individuală." (Dabija Zamfira — învățătoare, Școala generală nr. 197). Iată și cum se lese din această situație: „Învățătorul trebuie să creeze el însuși probleme adecvate nivelului mediu al clasei, să alcătuiască zi de zi fișe individuale, ceea ce nu-i deloc ușor cînd vreme nu avem la îndemînă mijloace de multiplicare." (Anastasescu Ileana — învățătoare, Școala generală nr. 197). „Temele prevăzute în manualele de clasa a II-a și a III-a nu pot fi predate fără ajutorul materialului didactic. Autorul a prevăzut o trusă de material didactic care însoțește manualul, dar care este foarte greu de manevrat. De aceea, cei mai mulți învățători bucureșteni și-au confecționat cîte o trusă personală, o tablă magnetică (autoarea modelului — insp. Găzdaru Petruța). Așteptăm cu legitimă nerăbdare realizarea acestui material cu mijloacele M.E.I. pentru anul școlar viitor. Este în afară de orice îndoială competența științifică a autorilor. Ar fi bine însă dacă aceștia ar reveni asupra cărților, remediind lipsurile constatate, așa cum s-a procedat de pildă cu manualul corespunzător pentru clasa I." (Dragomir Florica).

„Se simte acut nevoia unor culegeri de exerciții și probleme (ele au existat de altfel cu ani în urmă, dar au fost retrase odată cu vechile manuale), care să ofere o mare varietate de exerciții, potrivite atît pentru elevii foarte buni cît și pentru cei de nivel mediu sau minim." (Dabija Zamfira).

Cuvinte bune s-au spus despre manualul de matematică pentru clasa a IV-a: „Acest manual este într-adevăr un instrument de lucru pentru elev, care este pus adesea în situația de a descoperi singur anumite cunoștințe. Capitolele se înlănțuie foarte bine, se sprijină unele pe altele, iar materialul aplicativ este bogat și variat." (Dragomir Florica).

Manualele destinate unui ciclu de învățămînt trebuie să aibă o anume unitate de concepție, tot așa cum un ciclu de învățămînt trebuie să pregătească pe elev pentru etapa următoare din pregătirea lui. Prin introducerea elementelor de teoria mulțimilor s-a urmărit tocmai o astfel de unitate, dar se pare că ea nu este respectată cu consecvență, întrucît „la clasele a III-a și a IV-a nu se mai vorbește despre mulțimi, deși ele ar trebui să constituie cu adevărat un fir roșu în predarea matematicii." (Călugărița Gheorghe — profesor, Liceul „Nicolae Bălcescu").

Astfel, cu manuale de matematică inegale ca valoare instrumentală în predare, dar avînd o serie de calități care fac din ele structuri ușor perfectibile, cu priceperea didactică — și ea inegală — a învățătorilor, s-au făcut totuși primii pași în modernizarea predării acestui obiect la clasele primare. Problemele predării matematicii la clasele ciclului gimnazial cresc însă, după cît se pare, proporțional cu vîrsta școlarilor. „O calitate incontestabilă a manualelor de matematică pentru clasele V—VIII este aceea că ele au o deschidere corespunzătoare spre materia predată în anii de liceu, făcînd o trecere firească spre etapele următoare. Dificultăți serioase intervin însă din punctul de vedere al **accesibilității** lor pentru categoria de elevi de nivel mediu și minim. Excesul de teoretizare și gradul ridicat de dificultate al problemelor date spre rezolvare elevilor în Geometria de clasa a VI-a, a VII-a, a VIII-a fac ca o parte din copii să rămînă sub nivelul manualului. Adesea, găsim tratate în manual teme în plus față de programa analitică, după ce și așa autorii dezvoltă uneori prea mult pe cele prevăzute acolo. În aceste condiții, manualul nu poate fi cu adevărat un instrument de lucru pentru școlar. Elevul care a lipsit de la oră are de cele mai multe ori nevoie de o... „traducere" pentru a înțelege explicațiile din carte. Am admirație pentru ținuta științifică a acestor cărți, dar asta nu este totul. Mai e nevoie și de cunoștințe serioase de metodică și psihologia copilului, ca și de o serioasă experiență a predării. Or, atunci cînd autorii sînt de cele mai multe ori universitari, este firesc ca manualele să fie deficitare în acest sens." (Matrusenco Elena — director, Școala generală nr. 193).

„Elevul de clasa a VI-a este începător în geometrie. Manualul creat pentru el nu se poate baza pe niște noțiuni deja formate, **dar le consideră ca și formate!** Așa se face că se vorbește despre **teoremă** înainte ca elevul să știe ce înseamnă acest cuvînt." (Gheorghe Traian — profesor, Școala generală nr. 164). „**Geometria** de clasa a VII-a este un manual ceva mai bun, dar își atinge el oare scopul cîtă vreme cel de clasa a VI-a nu a fost pe deplin înțeles și aprofundat? (Matrusenco Elena). „Profesorul este obligat să parcurgă întreg materialul cuprins în manual, chiar și atunci cînd este vorba de probleme pe care le găsești și în culegerile destinate absolvenților de liceu, întrucît M.E.I. a hotărît ca subiectele la examenele de treaptă să fie alese **din manual** și nu doar în limitele programei cum poate că ar fi mai normal." (Gheorghe Traian). „Și în învățămîntul gimnazial se simte lipsa unor culegeri de exerciții și probleme care să ofere material aplicativ pentru toți elevii, pentru toate nivelele de pregătire." (Matrusenco Elena).

„Cele cinci ore pe săptămînă afectate pentru predarea matematicii au devenit deja insuficiente. Actuala structură a manualelor ne obligă să le suplimentăm din proprie inițiativă, fără ca rezultatele să fie totuși cele dorite." (Matrusenco Elena).

Nici manualele de liceu nu ne oferă o situație mai bună. Și în cazul lor se vorbește de supraîncărcarea cu cunoștințe cu caracter excesiv de teoretic, de inadecvarea la nivelul mediu de înțelegere a exercițiilor și problemelor. „Orice manual de matematică pentru liceu este o bună carte de matematică, extrem de utilă... unui absolvent, de exemplu. Cu toate acestea, el nu este și un bun manual. Să luăm de pildă **Geometria** pentru clasa a IX-a: manualul nu poate fi parcurs în întregime în cadrul unui an școlar, decît lăsînd deoparte unele capitole sau acceptînd să le tratăm superficial. Pe de altă parte, cunoștințele de trigonometrie sînt în mod inexplicabil expediate într-un capitolaș final, deși elevii vor avea nevoie de mai mult în treapta a doua de liceu." (Călugărița Gheorghe).

Manualele de liceu sînt „stufoase", au de cele mai multe ori un volum prea mare. („Ar trebui ca autorii de manuale școlare să fie plătiți în raport invers proporțional cu numărul de pagini!" (Călugărița Gheorghe). „La sfîrșitul unui an școlar, după ce te-ai luptat cu ele, cunoștințele se așază, în fine, fiecare la locul lor, iar manualul pare accesibil. Dar pînă atunci..." „Luate pe porțiuni, manualele de matematică sînt foarte bune. Ceea ce le lipsește cel mai adesea este o organizare mai riguroasă a conținutului". „Manualul nu trebuie în nici un caz să fie o «colecție de probleme celebre», ci cel mult o colecție de probleme variate ca tip și ca grad de dificultate." „Manualul de **Analiză matematică** pentru clasa a XII-a este pentru mulți elevi, cel puțin la început, un fel de **rebus**. Înțelegerea lui depinde în prea mare măsură de felul în care este predat." „Ar trebui ca manualele de matematică pentru liceu să fie alcătuite de același colectiv de autori. Astfel ar dispărea diferențele de concepție care se pot lesne observa în forma lor actuală." Aceste păreri — și multe altele, la fel de inteligente și pline de discernămînt — aparțin celor șase elevi în clasa a XII-a de la Liceul „Nicolae Bălcescu", beneficiari direcți ai obiectului discuției noastre, așadar în măsură să-și exprime punctul de vedere, cu atît mai mult cu cît numai cîteva luni îi despart de calitatea de **absolvent**. Comentariile lor (se numesc: Popescu Sorin, Drăghicescu Mihai, Boboc Victor, Toma Călin, Deveny Adrian, Orendovici Radu) întăresc cele spuse de profesori, angrenîndu-se perfect naturii constructive a încercării de analiză la care am supus aici manualele după care se predă la ora de față matematica școlară.

Încheiem o discuție care de fapt **nu se poate încheia**, pentru că asupra manualelor se va gîndi întotdeauna cu interes și cu folos, fiind ele instrumente indispensabile în procesul instructiv educativ, cu propunerea — deloc inedită, dar încă neglijată — de a se organiza **concursuri de manuale, întreținîndu-se permanent ideea** și lăsîndu-se suficient răgaz pentru concepirea și realizarea unor manuale bune care să fie mai mult manuale și mai puțin cărți, pentru că „ORICE MANUAL ESTE O CARTE, DAR NU ORICE CARTE POATE FI MANUAL!" (prof. Gh. Călugărița).

TANIA RADU ■

Opinia unui alegător

Scrisori

Primesc și eu scrisori — mi se pare că v-am mai spus — în ultima vreme destul de multe, scrisori de la aceia care citesc cu incredere ziarele și revistele noastre, care se bucură cînd văd că adevărul e scos la lumină, care își pun o mare nădejde în puterea presei și care nu-și pot închipui cît durerea lor, pentru ei cea mai vie din lume, poate să treacă neobservată iar ei să rămînă numai cu optimismul din editoriale.

Așadar, primesc și eu scrisori. În cîte unele sînt lăudat pentru că spun lucrurilor pe nume, în altele sînt direct certat că nu spun lucrurile decît pe jumătate; un abonat al meu de la Ploiești de pildă mă judecă foarte serios, îmi judecă și cărțile, zice că sînt oportunist, îmi trage periodic cîte o zdravănă morală, îmi dă termene și chiar ultimatumuri de îndreptare, însă uită să semneze descifrabil, e, cum s-ar zice, o lichea curajoasă.

Dar sînt, cum ziceam, și scrisorile oamenilor serioși, scrisorile oamenilor care doresc binele societății noastre începînd cu locul lor de muncă pe care doresc să-l cinstească așa cum se cuvine și tocmai ei se izbesc, uneori, de lipsa de înțelegere a cîte unui șef sau subșef local, de ignorarea propunerilor lor, de opacitatea confraților convinși că poți ieși la pensie și fără să te apuci să mai schimbi lumea tocmai cînd pare ea mai așezată pe picioarele ei.

De curînd am primit o scrisoare din partea unui om tînăr, lucrător pe undeva prin Dobrogea, în orice caz pe un mare șantier unde s-a dus de bună voie, deși bucureștean, și unde vrea să-și facă serios datoria. Ce-mi spune acest cititor? Că în multe locuri nu se ține seama la plata retribuției de criteriul aprovizionării atunci cînd se calculează, cum e și firesc, îndeplinirea planului de producție, indicator fundamental. Ce am înțeles eu? Că un plan anume stabilit are nevoie ca să fie realizat în bune condițiuni și în termenul eficienței maxime de o aprovizionare sigură și ritmică pentru ca lucrătorul X să nu stea degeaba, fiindcă nu e din vina lui și să poată să-și facă cinstit datoria. Dar iată că, să zicem, o întreprindere face roate, iar spițele vin de undeva de la altă întreprindere care face spițe. Oamenii pun obezile cap la cap, închipuiesc roata, pun și butucul la mijloc dar roata fără spițe nu poate fi ridicată în picioare iar spițele nu vin cînd trebuie și lucrătorii își mai fac ei ce-și mai fac de lucru cu, să zicem, curățenia prin curtea rotăriei, însă tot nu izbutesc să-și facă nici numărul de ore pentru care au semnat contractul cu rotăria lor, nici, firește, nu pot livra roțile cui se angajaseră să le livreze și, tot firește, retribuția lor intră sub semnul întrebării!

Ce se întîmplă cu întreprinderea de spițe? Ea, să zicem, ar trebui să fie penalizată, iar penalizările să se reflecte în retribuția lucrătorilor ei, altfel rămîne ca tot statul să fie penalizat.

Chestiunea e însă dacă nu cumva ne învîrtim cam mult în jurul acestei povești. Cineva îmi spunea — Domnule, sînt pregătit cu tot, nu mi-a venit însă nu știu ce știft, și fără el nu pot da drumul mașinăriei. — Și ce faci? — întreb eu iar, el îmi răspunde — Nu mă mai întreba!:.

Bine, dar oamenii se întreabă, chiar dacă vrem noi să nu se întrebe, de întrebat ei tot se întreabă și asta e, mi se pare, foarte important pentru că noi i-am învățat pe oameni să gîndească și să întrebe prin toate formele de învățămînt politic, în primul rînd, și de decenii întregi, și e cazul să învățăm și partea cu răspunsul, ca să zic așa. E bine că oamenii întreabă, e bine că oamenii vor să știe tot ce privește destinul lor imediat sau mai îndepărtat. E bine că ei vor să participe la viața socială cu sentimentul angajării depline dar e bine și ca toți factorii cărora li se adresează întrebări să răspundă cu liniște, cu competență, cinstit și deschis și la timp. Nu e — să zicem — prima dată cînd citim în ziare cum cîte trei-patru întreprinderi concură serios ca a cincea întreprindere să nu-și facă planul. Dar de ce s-a ajuns la o asemenea ispravă nu spunem întotdeauna deschis. Am ascultat odată, la radio, un reporter foarte vehement care freca vreo trei, patru directori de întreprinderi ce nu trimiseseră la timp și unde trebuia ce se angajaseră să trimită. Așa, ca anchetă, totul mergea de minune, însă nu s-a înțeles deloc de ce s-a ajuns acolo, ancheta încheindu-se cu niște declarații foarte serioase că nu se va mai petrece niciodată așa ceva. Important era totuși să vedem ce a condus la povestea respectivă, angajamentul din finalul anchetei lăsînd să se înțeleagă că se repară cazul în speță, dar cazul reflecta o situație și reporterul la esența ei se cuvenea să ajungă.

Cineva, într-o lungă scrisoare, mă întreba deschis, dacă eu cunosc „mecanismul mafiotic" al corupției și mă lăsa să înțeleg că ar vrea să știe care e părerea mea. Ei bine, nu putem ignora faptul că intrinsec în societatea noastră socialistă și ipostaze ale corupției cu un adevărat mecanism bine, foarte bine pus la punct. Sînt și cazuri cînd corupția este la timp denunțată și cînd se face repede lumină. Dar tot așa de bine sînt și cazuri cînd corupția e ea mai bine pusă la punct și nu poate fi foarte ușor denunțată și nici surprinsă la timp. Mai grav e că au început să se încetățenească unele convingeri care fac ca ipostaze ale corupției să pară de la sine înțelese. Asta mi se pare grav. „Dragă, îmi spunea foarte serios o cunoștință, dacă n-ai pe cineva nu răzbești; asta e situația!" La care o altă cunoștință, de față, completa senină — **Domnule, asta e de cînd lumea.** Adică, de cînd lumea, dacă n-ai pe cineva, nu răzbești.

Bine, dar noi sîntem o societate care nu e de cînd lumea, socialismul n-are, la noi, decît cîteva decenii și nu și-a propus niciodată să moștenească de la vechea societate, tarele ei **de cînd lumea.** Cum s-a ajuns la o asemenea mentalitate care ea, mentalitatea, favorizează corupția? Iată întrebarea sugerată în subtextul scrisorii de care vorbeam acum, în urmă!

Toate scrisorile pledează pentru răspunsuri limpezi și prompte și toate scrisorile, chiar cînd aduc în discuție **un caz**, ne atrag atenția că acel caz e un reflex al unei situații.

Iată ce s-ar cere politologilor, sociologilor, filosofilor să facă: să studieze societatea și mecanismele **suprastructurii** ei **de inspirație veche** favorizatoare ale unor vechi practici și să dezvăluie paradoxul supraviețuirii și uneori consolidării acestor vechi practici în climatul care ar trebui să fie ozonat al socialismului.

Am să dau un exemplu final: în nobila concepție care animă dezvoltarea democrației noastre se înscrie și inspirata alcătuire de organisme larg-obștești, iar unele cu atribuții statutare stricte care au obligația de a analiza situații, de a determina soluții și care presupun în primul rînd prin însăși existența lor, o consultare foarte serioasă. Paradoxal, unele dintre ele, în diverse împrejurări, sînt consultate absolut formal, iar alteori sînt total ignorate, deciziile fiind luate într-un paralelism caragialian cu aceste organisme. Exact ca în Caragiale, unele organisme mai discutau încă o situație cînd decizia se și luase.

Avem aici clar de-a face cu o mentalitate veche, păstrată de la vechea democrație, care operează inadmisibil de liniștit în cadrul mecanismului nou democrației pe care avem datoria să o facem autentică și în stare să strălucească la nivelul principiilor ce o însuflețesc.

Cîte lucruri pline de miez nu ne spun scrisorile și mai ales acelea care sînt semnate descifrabil!

DINU SĂRARU ■

O teorie biofizică privind natura și tratamentul cancerului

● Autorul, cercetătorul Dumitru Ionescu-Pantelimon, propune în esență nu distrugerea celulei bolnave, ci pacificarea ei.

● Noi argumente în favoarea tratamentului efectuat de doctorul Mihai Leontopol.

Ne-a vizitat la redacție tovarășul Dumitru Ionescu-Pantelimon, doctor în științe economice și autor al unei lucrări în manuscris intitulată „Argonidele previn și tratează cancerul". Studiul aduce un punct de vedere nou și personal în legătură cu etiologia și terapia bolii neoplazice și însumează observații și studii desfășurate vreme de aproape trei decenii.

Dr. Dumitru Ionescu-Pantelimon este, de asemenea, autorul unui număr de patru comunicări prezentate la diferite reuniuni internaționale, a obținut pînă în prezent brevete pentru opt invenții, și a tipărit următoarele două lucrări : „Energia cancerului" (1978) și „Teoria izotopică a sexelor" (1979). Notăm, totodată, că studiul „Energia cancerului" a cucerit interesul celebrului savant herman Oberth, că un alt cunoscut cercetător german, Szirmay Endre, a recenzat aceeași lucrare într-o revistă de specialitate din München, iar de curînd o editură din R.F.G. s-a oferit să tipărească volumul în limba germană.

Dar iată pe scurt conceptul teoretic și terapeutic al cercetătorului Dumitru Ionescu-Pantelimon :

Este cunoscut faptul — ne declară interlocutorul nostru — că un mare număr de substanțe, diferite din punct de vedere fizic și chimic (cum sînt de pildă unele metale, hidrocarburile, plăcile de substanțe sintetice, radiațiile și unele virusuri) pot duce la formarea de tumori identice anatomo-patologice. Pornind de la acest fapt am ajuns la concluzia că mecanismul tuturor substanțelor cancerigene este comun și că este suficient să-l cunoaștem pentru a-l putea utiliza în decancerizarea celulei. La baza acestei concepții se află legea denumită de mine **„Legea conexiunii cauzale simultane"**, potrivit căreia între proprietățile unui sistem există o astfel de relație încît modificarea unei singure proprietăți implică simultan și modificarea celorlalte proprietăți ale sistemului.

Acest fenomen poate fi înțeles dacă se are în vedere efectul cinetic care, după cum se știe, constă în aceea că diferența de masă influențează proprietățile fizice ale combinațiilor chimice care conțin izotopi diferiți ai aceluiași element, sau ceea ce conduce la variații ale densității punctului de topire și de fierbere, variații ale căldurii latente, căldurii specifice, vitezei de difuziune a cîmpului electric, cîmpului magnetic etc. Cunoscînd apoi faptul că celula cancerosă are izotopi ușori în procent mai mare decît celula necancerosă, masa specifică mai mică, punct de topire și de fierbere mai mic, căldură specifică mai mică, viteză de difuzie mai mare, susceptibilitate magnetică mai mică etc., am ajuns la convingerea că pentru decancerizarea celulei va trebui să intervenim pentru a modifica în sens decancerizant toate proprietățile celulei bolnave. După părerea noastră, mecanismul decancerizării se declanșează și se menține simultan numai atunci cînd mărimea oricărei proprietăți celulare este adusă și menținută la valori specifice celulei normale.

Pentru a verifica această concepție am inventat un aparat pentru diagnosticarea bolii canceroase și a stadiului precanceros (brevetat de OSIM cu nr. 49995/1966), care pune în evidență faptul că sîngele venos al unui bolnav de cancer este mai diamagnetic în comparație cu sîngele venos provenit de la un organism sănătos. Etapa următoare a cercetării mele a fost realizarea unui aparat pentru îmbunătățirea respirației celulei și care are proprietatea de a mări intensitatea magnetică a componentelor celulei și astfel de a declanșa și întreține în celulă mecanismul sanogen decancerizant. Acestei invenții i-a urmat „Procedeul și instalația pentru magnetoterapie", aparat brevetat și el de OSIM, precum și aparatul de tratament cu ajutorul cîmpului magnetic.

Întrucît procedeul de prevenire și tratare a cancerului cu ajutorul cîmpului magnetic este greoi și necesită luni de spitalizare am căutat să găsesc o altă cale prin care — conform legii conexiunilor cauzale simultane — să pot influența preventiv și terapeutic ansamblul bolilor consumptive. În noiembrie 1968, o întîmplare m-a făcut să observ că aerul atmosferic hiperbar dintr-o groță din străinătate a avut efect favorabil împotriva gripei virotice. Considerînd că aerul hiperbar (aerul atmosferic în presiune mare) este mai dens deoarece este mai bogat în izotopi grei, am făcut mai multe observații experimentale pe mai multe persoane invitate de mine în salina de la Slănic Prahova. Efectele au fost din nou favorabile.

Analiza aerului recoltat de mine din această salină, analiză făcută la Institutul de izotopi stabili din Cluj-Napoca, mi-a adus dovada că acest aer este mai bogat în izotopi grei și stabili de azot-15. Acest lucru mi-a întărit convingerea că legea descoperită ne îndreptățește să modificăm densitatea celulei pentru ca aceasta să-și modifice simultan, în sens sanogen, toate proprietățile materiale. Am propus astfel spre experimentare tratarea bolilor consumptive cu aer atmosferic hiperbar, bogat în izotopi grei și injectarea intracavitar a azotului sub formă de gaz bogat în izotopi grei. Am efectuat mai multe experiențe pe cîini care mi-au dovedit că propunerea mea este judicioasă.

Prin teoria izotopică a echilibrului ecologic, prezentată în cadrul celui de al II-lea Colocviu internațional de pedagogie, București 1972, am demonstrat că între izotopii elementelor componente ale mediului ecologic și cei din materia vie au loc reacții de schimb izotopic. Cu această ocazie am scos în evidență faptul că proteina are afinitate pentru izotopii stabili grei de azot-15, pe care îi absoarbe din aerul atmosferic și îi utilizează pentru necesitățile aminoacizilor, respectiv pentru structurarea proteinelor.

Faptul că argonidele grele (Ar, Kr, Xe, Rn) se află în aerul atmosferic și în materia vie și că aceste gaze moleculare monoatomice au proprietatea de a lega apa sub formă de cristale (hidrați cristalini-clatrați) m-a determinat să apreciez că ele ar avea un rol preventiv și terapeutic anticanceros. Propunerea mea de invenție, înregistrată la OSIM, intitulată **„Inhalatoriu de insulină"** și propunerea intitulată **„Metodă și preparat pentru prevenirea și tratarea bolilor consumptive"**, au fost respinse de Academia de Științe Medicale pe considerentul că : **„argonul fiind gaz inert nu poate acționa asupra componentelor celulare modificate de cancer, argonul fiind gaz, introducerea lui pe cale intravasculară ar produce embolie gazoasă și moartea pacientului"**. Rezultatele experiențelor mele efectuate pe animale și constatarea mea că în cancer procentul de argon este cu mult mai mic decît în țesutul sănătos au fost comunicate în cadrul celui de al II-lea simpozion internațional de prevenire a cancerului (Londra — 1980) sub titlul : **„Heavy argonides prevent and treat cancer"**. Mai amintesc apoi că descoperirea mea privind rolul argonidelor grele a fost publicată în **Archiv für Arzneitherapie**, revistă de specialitate din München. Interesant de remarcat că hidrații cristalini-clatrați pot fi realizați și de argon și hidrochinonă. Ar fi util de cunoscut dacă cristalele de hidrochinonă, utilizate cu succes în tratamentul cancerului de doctorul Mihai Leontopol, au în cuprinsul lor atomul de argon, gaz inert capabil de a modifica în sens extinctor temperatura celulei bolnave.

Un experiment de ultimă oră și care a îmbogățit considerabil latura experimentală a conceptului meu a fost realizat cu concursul fermei Dragomirești din Ciorogîrla. Aici am efectuat experiențe pe animal viu (vacă leucozică) și după primele două luni de tratament cu argon, doctorul Ilie Barna, delegatul laboratorului central sanitar veterinar de diagnostic, a apreciat rezultatele ca deosebit de semnificative. Următoarele verificări, ca și prima dealtfel, au arătat că, într-adevăr, argonidele au produs descreșterea numărului de leucocite și că în limfocitul tratat cu argon au apărut cristale (probabil hidrați cristalini-clatrați).

Experiențele cu argonide grele și rezultatele favorabile obținute constituie însă numai un început. Important este să realizăm un preparat capabil de a modifica proprietățile celulei bolnave. Această substanță va trebui să aibă următoarele proprietăți : să creeze condiții favorabile concentrării izotopilor grei, să reducă celulei masa specifică, să modifice căldura specifică, punctul de topire, viteza de difuziune, valoarea cîmpului electric, gradul de susceptibilitate magnetică, și, totodată, să atragă din aerul atmosferic gazele utile celulei (azot-15, argon-40).

Această substanță există. Ceea ce pot spune deocamdată este că ea se găsește în materia vie și poate fi ușor izolată.

— Cum considerați că se vor putea continua cercetările ?

— Dorința mea expresă este ca pe baza unui protocol încheiat, în condiții de laborator și cu concursul și supravegherea unei comisii de specialiști, să pot efectua experiențele necesare, să verific eficiența substanței descoperite, pentru ca pe această bază să se poată trece la experimentarea clinică, deci la administrarea medicamentului pe loturi de bolnavi.

Iată acum și cîteva opinii ale unor medici și specialiști asupra studiului „Argonidele previn și tratează cancerul" :

„TENTATIVA AUTORULUI ESTE PREȚIOASĂ"

Cercetarea amănunțită și comparativă a numeroase manuale, tratate, monografii și alte publicații din domeniul chimiei, fizicii, biologiei generale, ecologiei, meteorologiei, geneticii, reproducției animalelor, cosmologiei etc. a făcut pe autorul lucrării să avanseze o interesantă și originală ipoteză cu privire la influența izotopilor grei asupra principalelor procese fiziologice care au loc în organismele vii. Accentul principal se pune asupra prezenței și rolului argonidelor și mai ales al argonului. Efectul de masă al izotopului (40Ar) este corelat cu o serie de tulburări organice care după autor s-ar datora scăderii procentuale ale acestui izotop. Tentativa este prețioasă pentru că propune o ipoteză de lucru care desigur că va declanșa cercetări noi în descoperirea cauzei cancerului și implicit a tratamentului logic.

Prof. dr. I.M. BURUIANĂ,
Laboratorul biochimic,
Facultatea de medicină veterinară București

„AUTORUL SE AFLĂ ÎN PRAGUL UNEI MARI DESCOPERIRI"

Ca un fir conducător se desprinde afirmația logică că fără argonide nu este posibilă structura moleculelor de apă, cu atît mai mult nu-i posibilă structura tridimensională a ADN, ARN, proteinelor, componentelor membranelor, componentelor intracelulare și nici a celulei. Ne aflăm în fața unei adevărate revoluționări a științelor naturii care începe cu studiul scheletului tridimensional oferit de argonide elementelor chimice pe care acestea pot realiza legături moleculare. Celula vie e privită complex, ca un sistem microgalactic eu cele patru stări ale materiei (solid-cristal, lichid, gaz și plasmă fizică-subatomică) coexistînd într-un echilibru care asigură funcționalitatea normală ; plasma fizică (termonucleară) din celulă, sub formă de protoni liberi (H^+) asigură energia celulei ; plusul de energie termică din inflamație și cancer este produs de plusul de plasmă fizică-subatomică (H^+) și de carența de argonide ; boala și starea de sănătate, viața sau moartea celulară sînt dependente de valoarea raportului dintre plasma fizică și argonide. Iată numai cîteva concluzii extrase din lectura teoriei de față. Autorul, credem, se află în pragul unei descoperiri formidabile, care îi dă dreptul să aspire la mari satisfacții.

Dr. LIDIA GHEORGHIȚESCU,
medic specialist în neurochirurgie,
Spitalul clinic „Dr. Gh. Marinescu" București

„PROBLEMA CANCERULUI ÎNTR-O OPTICĂ NOUĂ"

Este scos în evidență în prim plan rolul argonidelor în substratul biochimic a numeroase activități vitale de nivel celular, după cum și infra și extracelular. Teoria mi-a oferit prilejul de a reflecta asupra unor probleme biologice fundamentale, cum sînt limitele dintre nivelul chimic și cel biologic de organizare și mișcare a materiei, originea vieții, granița dintre fiziologie și patologie, mecanismele homeostaziei etc. Dacă multe din teoriile autorului, axate în cea mai mare parte pe deducții logice, formulate în urma consultării unui vast material bibliografic și regîndirii într-un context inter și multidisciplinar al unor mecanisme ale fiziologie clasice vor fi confirmate experimental, fără doar și poate că se va ajunge la reconsiderarea conceptuală a bazelor biologiei celulare.

Conf. dr. HELGOMAR RĂDUCANESCU
Decan al Facultății de medicină veterinară, București

„TREBUIE SĂ REGÎNDIM MULTE DIN CUNOȘTINȚELE PE CARE LE CONSIDERĂM DEFINITIV EXPLICATE"

Lucrarea cu numeroasele exemple teoretice și practice obligă pe biologi și medici să regîndească multe din cunoștințele pe care le considerăm definitiv explicate. Luînd în considerare faptul că în celulă se află H^+ și argonide în proporții care variază, trebuie să luăm în considerare și posibilitatea ca aceste substanțe în proporții diferite să participe uneori la edificarea, alteori la demolarea structurii celulei. Întrucît noi, după lecturarea acestei teorii, ne-am modificat multe din punctele de vedere privind fenomenul circulației prin membrană, inflamația, infecția și cancerul, considerăm că lucrarea merită cu prisosință atenția specialiștilor, ea fiind o contribuție valoroasă la progresul biologiei și medicinei și o mîndrie pentru țara noastră că aici s-au pus, în mod materialist dialectic, noi baze științelor privind structura celulei vii și celulei canceroase. Metoda utilizării argonidelor grele împotriva cancerului nu generează efecte nocive secundare.

Dr. CORNELIU MIHAIL POPESCU
medic principal, șeful Laboratorului
de anatomie patologică, Spitalul clinic
Filantropia, București

„TEORIA SE DISTINGE PRIN NATURA MULTIDISCIPLINARĂ"

Ionescu-Pantelimon discută în mod sugestiv întreaga problemă a meteorotropismului (atît de mult susținut în medicina extrem-orientală) în geneza multor stări patologice, factorii meteorologici intervenind ca agenți adjuvanți în creșterea morbidității. Factorii atmosferici de natură fizică, inclusiv Argonul 40, în anumite concentrații în atmosferă ca și în organismul uman, pot condiționa anumite stări alergice. Procentul Argon 40 poate fi invocat în etiopatogenia unei serii de boli, pe care le citează autorul. Ca obstetrician-ginecolog m-a interesat intervenția Argonului 40 în declanșarea nașterii. Printre multiplele probleme ale medicinei în care se arată rolul important al Argonidelor în stabilirea etiopatogeniei unor boli și eficienței lor terapeutice, se situează și cea a cancerului. Argonul s-ar părea că poate opri în creștere și în multiplicare celula canceroasă ceea ce are o valoare practică de o importanță foarte mare. Teoria se caracterizează prin natura ei multidisciplinară, de mare amploare.

Prof. dr. docent N. N. GHEORGHIU
profesor consultant la Clinica obstetrică-
ginecologie, Spitalul „Dr. I. Cantacuzino"

Cititorii vor observa desigur că, în ansamblu, opiniile interlocutorilor noștri ne conduc spre o concluzie extrem de prețioasă : lucrarea elaborată de Dumitru Ionescu-Pantelimon se recomandă prin originalitate, tinde să unifice toate teoriile patogenezei în cancer și deschide o nouă cale în cercetarea și terapia bolii neoplazice. Tocmai de aceea considerăm că este absolut necesar ca experimentele să fie continuate cu sprijinul și sub auspiciile unui colectiv de specialitate. Ele nu reclamă nici investiții deosebite, nici aparatură sofisticată, cu toate că nimic nu e prea mult atunci cînd se deschide un nou front împotriva cancerului, acest teribil flagel al secolului nostru.

În ceea ce ne privește, promitem că vom urmări îndeaproape evoluția cercetărilor și vom anunța toate momentele mai importante ale investigațiilor de laborator, tot ce se va întreprinde pentru verificarea temeinică a ipotezei de lucru propusă de Dumitru Ionescu-Pantelimon.

Anchetă realizată de
N. GRIGORE MARAȘANU ■
LIVIU TIMBUS ■

Se restaurează Arcul de triumf

Pe aci au trecut oreii neamului

Martie 1982 : momente din restaurarea Arcului de triumf

Cine a trecut recent pe lîngă Arcul de triumf a putut observa o dantelărie metalică ce îmbracă construcția. O mulțime de muncitori, urcați pe schelă, la diferite nivele, robotesc de dimineață, în ciuda vremii, pînă cînd se întunecă. Curiozitatea ne-a îndemnat să batem la poarta șantierului. Nicolae Ploaie, directorul I.C.R.A.L.-ului Vitan, ține să ne ofere chiar de la început cîteva date legate de istoricul monumentului. Pentru cei care nu cunosc sau au uitat, reamintim că pe același loc, în urmă cu o sută de ani, a fost construit un arc de triumf în cinstea celor care au luptat în Războiul de independență. Construcția era din pămînt. Între anii 1920—1922, după schițele arhitectului român Petre Antonescu, s-a trasat și s-a construit actuala bază și structura de beton. Cîțiva ani mai tîrziu, mai precis în anul 1936, prin colectă publică, s-a reușit să se termine construcția. În anul 1931, Arcul de triumf a mai fost restaurat. S-a reparat terasa și s-a făcut instalația de iluminat. În momentul de față, ne spune Nicolae Ploaie, apele au spălat, pur și simplu, monumentul. Terasa s-a spart și apa s-a infiltrat înăuntru. Apoi, și păsările și-au făcut, din loc în loc, cuiburi. Prin grija Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al municipiului București, cu ajutorul Consiliului popular al Capitalei s-a hotărît, ne spune directorul, ca Arcul de triumf să fie din nou restaurat. Ca un respect față de trecut, constructorii s-au aplecat cu migală asupra monumentului. Această delicată sarcină a revenit I.C.R.A.L.-ului Vitan prin șantierul de restaurări nr. 5. Dar aici își desfășoară activitatea mai multe întreprinderi. Este vorba și de lucrătorii de la Întreprinderea „Marmura", care cu răbdare dăltuiesc și înlocuiesc porțiuni de piatră măcinată de timp. Apoi sînt și cei de la I.C.A.B., cei de la telefoane, de la I.R.E.B. și mulți alți specialiști constructori de la alte unități bucureștene.

Restaurarea a început la sfîrșitul anului trecut, pe la mijlocul lunii noiembrie, cu repararea interiorului. Apoi, s-a trecut la terasă și la casa scării. Aici s-a montat tablă de plumb și cupru în ideea de a rezista cît mai mult. Odată cu zilele frumoase s-a început lucrul pe părțile laterale. Ornamentele măcinate se înlocuiesc păstrîndu-se întocmai vechea structură și arhitectură...

Sfîrșit de săptămînă. În ciuda faptului că orele de program s-au terminat de mult, constructorii lucrează intens. Prima noastră cunoștință este Aurel Ionescu, mecanic de întreținere, cel care printre altele are grijă și de cele trei pompe care trimit apa pînă sus, pe schelă, unde se spală monumentul. Arhitectul Alexandru Niță, de la șantierul de restaurări și, după cîte am înțeles, șeful punctului de lucru, ne invită să urcăm sus pe terasă. Numărăm treptele. Sînt 146. Aici, în interior, în cele două picioare, miroase a var și a tencuială proaspătă. S-au rezolvat problemele infiltrației și s-au făcut, acolo unde a fost nevoie, reparații mai mari și s-au înlocuit treptele deteriorate. Pe terasă lucrează cîțiva muncitori din echipa lui Nicolae Moldovan. Se chituiesc porii travertinului.. Arhitecții Doina Constantinescu și Sandu Orășanu de la D.G.D.A.L. și arhitectul Sorin Stinghe de la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al municipiului București veghează, în fiecare moment, la respectarea în totalitate a tuturor elementelor de arhitectură. Mai notăm că în vederea restaurării, muncitorii, toți cei care lucrează aici, au fost instruiți și li s-au predat chiar lecții de istorie și arhitectură. Fiindcă una este să construiești și altfel este munca cînd este vorba de restaurare.

Ne-am cățărat, să spunem așa, și pe schelele din exterior. De data aceasta, poate de frică, n-am mai numărat treptele. La cornișe, la înălțimea de 23 de metri, se muncește la refacerea celor două rozete în diametru de aproape doi metri. Echipa de zugravi condusă de Alexandru Preda s-a transformat, fiindcă a fost nevoie, în echipă de spălători. Acolo sus, vîntul are alt aplomb. Leon Pană, Vasile Inceu și Teodor Rădulescu, de cînd a început să mijească soarele, cu dispozitive special confecționate, spală centimetru cu centimetru construcția. Apoi se înlătură și se curăță părțile deteriorate. Privindu-i de jos, de pe șosea, aproape că nici nu-i vezi pe acești muncitori. De sus însă, orașul pare altfel. Pare o bijuterie estompată de ceață, căreia nu i se ghicesc marginile.

Fotoreportaj de S. OTOPEANU

Și în luna septembrie 1917 Take Ionescu s-a frămîntat în fața conștiinței sale, căutînd o explicație psihologică și istorică a suferințelor provocate de războiul în care vedea un adevărat cataclism istoric, destinat să răstoarne totul din temelie.

Regretul lui era că nu a putut prevedea revoluția rusă, și astfel nu putea aprecia desfășurarea lucrurilor în adevărata lor dimensiune, ei fiind gata pentru orice jertfă.

De la aceste gînduri îl va abate sosirea la Iași a unei misiuni americane, în care se găseau și cîțiva medici chirurgi. El a fost printre cei dintîi, în calitate de vicepreședinte al Consiliului de miniștri, care a oferit misiunii o strălucită recepție la care au participat membrii guvernului, I.G. Duca, Al. Constantinescu, Nicolae Titulescu, Mihail Cantacuzino, Dimitrie Greceanu, Barbu Delavrancea și diferiți alți fruntași politici, în rîndul cărora se găsea și fratele său, renumitul chirurg, profesorul universitar Toma Ionescu. Recepția a relevat adîncimea și finețea cunoștințelor de limbă engleză ale lui Take Ionescu și, totodată, simpatia de care se bucura în Statele Unite.

Medicii americani au vizitat, apoi, mai multe spitale, printre care și al lui Toma Ionescu. Competența și arta de chirurg, precum și faptul că operațiile la acest spital se făceau printr-un anumit mod de anesteziere, au produs o impresie surprinzătoare asupra americanilor, care nu cunoșteau încă acest procedeu, ei luînd imediat măsuri pentru a putea aplica și la ei modul de anestezie al medicului român. Asupra acestuia, șeful misiunii americane a rostit un elogiu superlativ, considerîndu-l cel mai distins chirurg întîlnit pînă atunci în America și Europa.

Elogiul medicului american l-a determinat pe Take Ionescu să facă unele reflexii dureroase asupra situației din țară a fratelui său.

În această lună el a desfășurat și o intensă activitate diplomatică, avînd numeroase întîlniri și dejunuri cu toți miniștrii Antantei aflați la Iași și, totodată, pentru a se informa asupra situației militare cu generalul Averescu al cărui comandament se găsea la Bacău.

O conversație adînc răscolitoare a avut cu ministrul american Charles Vopica, care, pînă la intrarea Statelor Unite în război (aprilie 1917), rămăsese încă un timp la București, avînd astfel prilejul de a cunoaște în mod concret viața capitalei românești ajunsă sub ocupația germană. Printre lucrurile care l-au impresionat mai mult a fost devastarea și jefuirea casei sale.

Și din scrisorile din această lună se vede rolul strălucit pe care l-a jucat în timpul războiului George Enescu, care era invitat la toate marile recepții pentru a da expresie geniului artistic românesc.

VASILE NETEA

„Eu prevăd totdeauna finalurile"

Iași, luni, 28 (august) 10 septembrie

...În timpurile trecute se învăța în școli că scoarța pămîntului a suferit în numeroase rînduri diferite cataclisme. În zilele noastre se crede mai puțin în realitatea acestor cataclisme. Istoria, în schimb, cunoaște însă numeroase cataclisme de ordin moral. Timpurile pe care noi le traversăm sînt adevărate cataclisme. Eu am dedus, și am luat ceea ce se petrece acum, drept o realitate zdrobitoare : anume că războiul va răsturna totul din temelie. Am înțeles toată măreția și toată oroarea acestui eveniment fără precedent, de aceea am luat chiar din prima zi o atitudine atît de hotărîtă, atît de curajoasă și atît de tragică. Și totuși eu trebuie să mărturisesc că realitatea depășește toate previziunile mele. Revoluția rusă, cu toate peripețiile sale, nu intra în calculele mele. Și acum, tat-o ! Eu n-am reușit a o prevedea, deci eu nu o pot aprecia în adevăratul ei spirit. Previziunile mele se încurcă. Eu prevăd, sau mai degrabă deduc, totdeauna finalurile dar nu văd căile de ajuns la ele. E frumos a fi și a mi-o spune, gata la tot, da, la tot, dar nu știu și nu văd ceea ce este acel tot !...

Iași, 5/18 septembrie 1917 (marți)

...Aici se află acum o misiune americană. Sînt oameni de prima mînă. Mîine, miercuri, la ora unu, eu le voi oferi un dejun la Clubul militar. Vom fi 26 de persoane, dintre care 12 americani. Să-ți spun numele românilor : Toma (fratele lui Take Ionescu n.r.), doctorul Cantacuzino (Jean), doctorul D. Ionescu, Xenopol (Nicolae), Căpităneanu, Trancu, George Danielopol, I.G. Duca, N. Titulescu, Al. Constantinescu, D. Greceanu, Mihail Cantacuzino, Barbu Delavrancea, miniștri ș.a. Sper că dejunul meu va fi vesel și antrenant. Eu vreu să-i văd încă două sau trei zile, și apoi voi pleca pe front. După aceea aș putea veni la Odesa (unde se află acum d-na Olmazu)...

...Apropos de americani. Astăzi ei au vizitat spitalul lui Toma. Erau patru chirurgi — au venit aproape 20, înțelegînd prin aceasta și infirmierele — și au cerut să asiste la o operație cu **stovaină** (anestezic).

Toma a fost mai strălucit ca totdeauna. El vor merge în fiecare dimineață pentru a învăța procedeul, spre a-l putea aplica și la ei. Șeful misiunii s-a adresat doctorului Ionescu cu următoarele cuvinte : „I have seen many surgeons in America and in Europe, this man I take for the first surgeon in the world" („Am văzut mulți chirurgi în America și în Europa ; pe omul acesta (pe Toma) îl socotesc ca primul chirurg din lume"). Desigur în România el nu este nimic. Nu i s-a dat să conducă nici măcar serviciul chirurgical al armatei, în timp ce pentru acest străin el este primul chirurg din lume...

Iași 6/19 septembrie 1917 (miercuri)

...Vin de la dejun. El a fost excelent. Am fost 27, dintre care 12 americani. Aproape toată lumea a vorbit englezește. A fost un remarcabil antren. Esențialul este că toți s-au simțit bine. Eu am făcut în limba engleză, după cum mi s-a spus, un foarte bun discurs. Americanii au găsit că, în mod sigur, aș putea ține în America discursuri în engleză. Sînt oameni excelenți. Ni s-a trimis o comisie din oameni de primul ordin...

Americanii mi-au zis totodată că numele meu este singurul nume românesc cunoscut și popular în America, și că este la o mare onoare. Ei au urmărit eforturile mele pentru război, „nobilele mele eforturi" cum zic ei...

Iași, 9/22 septembrie 1917 (sîmbătă)

...În această seară am cinat la Știrbei cu Charles Vopica, ministrul american care s-a întors la Iași. Tu știi că el a rămas în București pînă în ianuarie sau pînă la jumătatea lui ianuarie 1917. El mi-a vorbit de acest sărman oraș profanat de boși (germani), de nefericitele femei din popor care nu au hrană, de toate mizeriile pe care eu le știam mai dinainte, dar pe care mă durea să le aud repetate. Apoi despre sărmana mea casă. Eu mă gîndesc la amintirile mele, la mobilele și cărțile mele, la tot ce mi-a rămas dintr-o existență de 36 de ani. Toate acestea s-au sfîrșit, s-au pierdut.

O nouă viață a reînceput. Tu îmi vei zice : „Nu le știai acestea pînă acum ?" Desigur că le știam, dar cînd Vopica îmi vorbea mi se părea că văd jaful care a risipit toate acestea pentru totdeauna, obiectele sale este pentru un om începutul propriei sale dispariții. La acest dineu eu am fost posomorît, tăcut și am rămas pînă la urmă tăcut și trist...

Despărțire

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Lăsați-i să plece pe drumul veșniciei...
Nu-i judecați atît de aspru.
O, generație pierdută, o, generație
a jertfelor !
Inimile lor au sîngerat cînd a fost
frînt trupul țării.

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Ei au îndurat urgiile cele mari,
Prin jertfa vieții lor au închis rana
sfîrtecată.
Ei au trecut prin pustiirile secetei
Asupra lor a apăsat refacerea țării.

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Ei au înfăptuit revoluția proletară
Nu-i judecați prea aspru pentru
greșelile lor
(Oh, greu se naște orice început)
Prin truda lor au pus o cărămidă
la temelia României eterne.

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Nu-i judecați prea aspru.
Au făcut cît i-a ajutat mintea, cît
i-au ajutat brațele
S-au străduit pentru zestrea
generațiilor viitoare
Faptele lor bune sau rele le va judeca
istoria

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Lăsați-i să plece, să plece liniștiți
Hirtoapele vieții i-au obosit...
Odihna veșnică-i așteaptă
Lăsați-i în somnul neființei.

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți...
Eliberați-vă brațele și mintea
Dați aripi fanteziei voastre.
A venit timpul să vă spuneți cuvîntul
Durați voi acum ce n-au îndrăznit ei

Ingropați-vă părinții fără să-i plîngeți
Ingropați-vă părinții fără să-i judecați
prea aspru

GHEORGHE CONSTANTINESCU

Insomnie lîngă destinele țării

„Orice politică externă serioasă se întemeiază înainte de toate pe bune raporturi cu statele vecine"

Nicolae Titulescu avea să dea un nou conținut conceptului de „relație de vecinătate", afirmînd necesitatea parcurgerii drumului de la „vecinătate", ca expresie a unei realități geografice, la noțiunea de „bună vecinătate", ca expresie a unei necesități politice ; prin el, înțelegerea „relației de vecinătate" realizează o modificare pozitivă substanțială, dialecticianul care a fost marele diplomat român realizînd că într-o lume a interdependențelor aceasta își lărgește și îmbogățește conținutul tradițional, realitatea concretă făcîndu-i pe fiecare dintre noi vecin cu toți ceilalți.

Aflat în fruntea Cancelariei diplomatice românești ani la rînd, Nicolae Titulescu avea să inițieze și să promoveze un vast ansamblu de acțiuni de natură să contribuie la extinderea relațiilor României pe plan extern. Străine prejudecăților de ordin ideologic, istoric sau geografic în domeniul relațiilor internaționale, gîndirea și acțiunea lui Nicolae Titulescu în această direcție au vizat în mod lucid depășirea cadrului subregional sau regional al acestor relații și realizarea unei deschideri europene și mondiale. Urmărind asemenea obiective, Nicolae Titulescu avea să înfăptuiască adevărate premiere, prin semnarea unor acte de referință în dezvoltarea legăturilor politico-diplomatice ale României cu o serie de state din Europa, Africa, America Latină și Asia, căci el integra geografiei acestor relații zone îndelung și pe nedrept ignorate, cu un potențial politic, economic și cultural căruia timpul avea să-i confirme valoarea.

La 9 iunie 1934, făcîndu-se exponentul unui larg curent de opinie publică, generat și susținut de pozițiile forțelor progresiste, democratice, ale societății românești, în primul rînd ale Partidului Comunist Român, Nicolae Titulescu realizează, prin schimb de scrisori cu omologul său sovietic, Maxim Maximovici Litvinov, stabilirea de raporturi diplomatice între România și U.R.S.S., eveniment politic de semnificație, care-l recomandă pe omul politic și diplomatul român ca adept al principiului coexistenței pașnice între țări cu regimuri social politice diferite. Primită cu aprobare și satisfacție de majoritatea forțelor politice din țara noastră, generînd reacția violentă a cercurilor de dreapta din interior, și, mai ales, adversitatea furibundă a regimurilor fasciste și profasciste din exterior, hotărîrea luată de Nicolae Titulescu în numele guvernului României s-a bucurat de un larg ecou internațional, timpul confirmîndu-i pe deplin realismul ei politic profund și spiritul autentic constructiv. „A fost un mare diplomat, unul dintre cei mai iluștri ai perioadei dintre cele două războaie mondiale /.../ — aprecia **Maxim Maximovici Litvinov**. Titulescu nu era numai un doctrinar, ci și, de asemenea, un om de acțiune, care milita cu pasiune pentru ideile sale. /.../. În ceea ce privește raporturile dintre România și U.R.S.S., Titulescu a înțeles necesitatea existenței unor relații normale nu numai pe plan diplomatic. El a militat cu seriozitate — m-am convins — pentru pactul de asistență mutuală între ambele țări. „Comentînd inițiativa lui Nicolae Titulescu din guvern, la 29 august 1936, **Izvestia** scria : „Este, de asemenea, necesar să relevăm rolul pe care l-a jucat Titulescu în dezvoltarea relațiilor dintre U.R.S.S. și România. /.../. În ciuda lipsei unui pact de asistență mutuală, Titulescu a știut să stabilească în interesul României cele mai prietenești relații cu Uniunea Sovietică, care vedea în Titulescu pe omul ce conducea pe o cale dreaptă și în mod consecvent politica externă a României".

GEORGE G. POTRA

„Orice politică externă serioasă se întemeiază înainte de toate pe bune raporturi cu statele vecine.

România a făcut tot ce i-a stat în putință pentru ca raporturile ei cu statele vecine să progreseze.

Cu trei din vecinii noștri, Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia, sîntem aliați.

Cu Bulgaria, raporturile noastre sînt din cele mai satisfăcătoare și am ferma credință că ele sînt destinate să progreseze mereu.

Inutil să adaug că România prețuiește mult raporturile de bună vecinătate și amicale cu Ungaria și va saluta cu bucurie orice ocaziune oportună pentru a le stabili.

Cele ce preced arată ce însemnătate trebuie să acorde România bunelor relațiuni cu marea ei vecină de la răsărit.

Caracterul anormal al acestor relațiuni a apăsat mult asupra politicii noastre din trecut.

Un pas din cei mai importanți a fost realizat anul trecut la Londra, cînd prin convențiuni diplomatice cu U.R.S.S. s-a pus teritoriul național la adăpost de orice război, de orice invaziune, de orice act de violență în genere. /.../.

În ce privește România, ea nu urmărește alt scop, și am credința că în ziua în care s-a pecetluit pacea definitivă și inviolabilă cu U.R.S.S. și s-a reluat cu poporul rus firul unei amiciții de veacuri, netulburată în niciun singur război, o eră nouă și plină de nădejdi începe."

„Consider reluarea raporturilor diplomatice între România și U.R.S.S. ca unul din cele mai importante acte din viața mea politică. Nu numai condițiunile geografice și istorice determină prietenia strînsă între cele două țări ale noastre, dar afară de aceasta socotim că concepția despre organizarea păcii a conducătorilor U.R.S.S. și ai României este atît de asemănătoare, încît ambele țări sînt chemate să meargă mînă în mînă în viața internațională."

Ce altă politică pot reprezenta în cabinetul român decît politica unei Românii care dorește o pace sigură și onorabilă ?

De cînd am luat conducerea Ministerului de Externe, am susținut această politică de pace.

Nici un stat nu poate considera ca un act de agresiune sau ca o intenție de încercuire eforturile României de a cîștiga prietenia unui popor de 170.000.000, de care depinde soarta granițelor noastre.

Ne aflăm în fața unei necesități geografice.

Istoria n-a înregistrat pînă acum nici un război între poporul rus și poporul român."

„Dacă țara mea a acordat o încredere nelimitată loialității Turciei, ea nu face decît să execute testamentul domnitorului Ștefan cel Mare, care în secolul al XVI-lea spunea pe patul său de moarte : «Dacă veți fi vreodată nevoiți să cădeți la învoială cu vreunul din dușmanii voștri, alegeți-i pe turci, pentru că ei sînt cei mai cinstiți». Ne este cu atît mai ușor să cădem de acord astăzi cu Turcia, dat fiind că ea nu este dușmana noastră, ci dimpotrivă, o prietenă pe a cărei fidelitate punem temei".

„Nu cunosc prietenie mai dezinteresată ca aceea ce stă la baza raporturilor franco-române. /.../.

Iubim Franța pentru că a așezat la baza vieții ei libertatea și pentru că a înțeles întotdeauna că cel mai bun mijloc spre a se feri de excesele ei nu era de a atinge drepturile omului, ci de a-i asocia la cultul fervent al patriei.

Iubim Franța pentru că a pus la baza raporturilor ei internaționale egalitatea tuturor națiunilor și regula că nu s-ar putea dispune de interesele unei țări în afară de ea și de voința ei.

Iubim Franța pentru că își întemeiază toată acțiunea externă pe respectul scrupulos al angajamentelor internaționale, ceea ce dă raporturilor între popoare un caracter de claritate și de stabilitate fără de care nu ar putea concepe o viață organizată. /.../.

Așa fiind, era oare posibil ca istoria raporturilor franco-române să fie altceva decît istoria unei amiciții neîntunecate și a unei înțelegeri neîntrerupte ?"

„De ce prietenia care leagă cele două țări ale noastre este indestructibilă ? Pentru că prietenia greco-română nu este nici lucru nou, nici lucru schimbător.

Ea datează din ziua cînd, prin întrepătrunderea vieților noastre naționale, claritatea și frumoasa ordine a gîndirii grecești a luminat viața noastră cu o lumină nouă.

Ea a continuat prin comunitatea unui trecut istoric, care se caracterizează printr-o egală dorință de libertate și prin egală suferință pentru a o dobîndi.

Ea s-a dezvoltat în ziua în care cele două națiuni, stăpîne pe destinele lor, n-au mai avut decît un singur ideal : o egală dragoste de pace.

Ataşamentul pentru pace al Greciei și României fac din ele aliate care luptă pentru cea mai nobilă dintre cauze.

Dar idealul mobilizator care luminează destinele celor două popoare ale noastre ne obligă să trăim într-o asociație permanentă, dinamică. Noi dorim pacea și o dorim înainte de toate acolo unde putem munci cu cea mai mare eficacitate pentru ea.

În opera de organizare a păcii, în Balcani, politica Greciei și României oferă mai mult decît o trăsătură comună. Nici una, nici alta din cele două țări nu urmăresc scopuri egoiste. /.../. Dincolo de frontierele noastre, cele două țări ale noastre înțeleg să întindă o mînă frățească tuturor vecinilor lor și să-i ajute, pe cît va fi posibil, pentru ca, printr-o colaborare extinsă la toate domeniile, soarta noastră comună să fie îmbunătățită."

Fetița căreia i s-a furat o rază de soare

Pe colțul de sus al cererii, vicepreședinta cu probleme sociale de la județ scrisese clar: „Tov. președinte, rog să i se încredințeze copilul minor, dacă îndeplinește condițiile necesare, pentru că cere personal acest lucru".

Cu hîrtia astfel avizată, poate puțin prea încrezători în inscrisura de pe ea, mecanicul Ion Preda și soția lui Virginia, țărancă cooperatoare din Butimanu de Dîmbovița, s-au prezentat nerăbdători la Consiliul popular al comunei Niculești. Au bătut la ușa secretarului biroului executiv și, șfioși, au intrat. În afară de tovarășul Ion Teodorescu mai erau acolo un bărbat și o femeie, oameni de-ai casei, după aparențe.

— Aaa, iar ați venit!

— Da, să trăiți, iar! Am venit și noi, iată, cu cererea de înfiere aprobată chiar de tovarășa vicepreședintă a consiliului popular.

Secretarul ia hîrtia, o soarbe, pe-o parte și pe alta, și zice sentențios:

— La mine asta n-are valoare! Cine v-a pus să mergeți acolo? ! La și scrie alta, cum îți spun, că în problema asta tot eu hotărăsc! Și să știi c-au mai cerut-o și alții și nu-i ușor s-o înfiezi!...

Nerealizînd imediat sensul spusei, mecanicul făcu repede altă cerere. Așa cum i se pretinsese. Omul de la birou o primi zîmbind cu subînțeles și-i dădu un număr de înregistrare.

— ...Dacă n-are nici-o valoare aprobarea, atunci vă rog, tov. secretar, să mi-o dați înapoi...

Și hai! puse mîna pe foaie și o vîri în buzunar, mototolind-o.

— Iote-te, îmi smulgi documentele, ai? Ce zici, Nae, de el?...

Tovarășul Ion Nae, care stătuse pînă atunci imposibil pe scaunul său, intervine ferm, și, punîndu-i mîna în piept cetățeanului, îl împinge cît colo, peste masa de-alături.

— Cît ești de mare, bă, te întind pe jos, auzi?! Unde crezi că te afli?! Îi strigă, scos din fire, reprezentantul autorității tutelare. Ia să vină imediat milițianul!

— Da' ce v-am făcut, tovarășe? se văicărește, speriată, femeia.

...Peste cîteva minute, se prezintă sergentul major Papa Ștefan. Ion Teodorescu îi dădu scurt ordin: Ia-i pe-ăștia de-aici și dă-le cea mai aspră sancțiune! Să se învețe minte și să nu-i mai prind prin Niculești.

Astfel umiliți și amendați pe nedrept, absolut gratuit, soții Preda, recunoscuți în șapte sate pentru cinstea și corectitudinea lor, se întorc acasă dezamăgiți și plini de amărăciune. Și cînd te gîndești că, în neștiința lor, veniseră și cu hăinuțele pentru fetița!... Nici prin gînd nu le trecea să li se joace atît de crunt festa. Oare, ce dedesubturi de nepătruns or fi la mijloc? Ce interese?

Degeaba au mai încercat el să umble pe la județ. La Niculești, reprezentantul autorității tutelare e de neînduplecat. Le-a repetat-o verde-n față să-și ia gîndul de la fată, că el, Ion Teodorescu în persoană, hotărăște și nu i-o va da niciodată. Orice ar face, oriunde s-ar duce. De ce? Fără un motiv anume, serios și întemeiat. I-a promis-o în schimb, cu seninătate, lingurarului Troancă Dumitru. Omul acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege. Cu toate acestea, pentru că a făcut primul cerere, încă înainte de a se fi căsătorit legitim (?!), a intrat subit în grațiile autorității tutelare. Tacit, i s-a permis chiar să ia copilul acasă, cîteva zile, pentru acomodare. Numai că, pînă la urmă, lingurarul a fost prins cu afaceri oneroase, arestat și condamnat după procedura de urgență.

Așa că și azi, după aproape două luni încheiate, fata a rămas tot la Spitalul din Movila — Niculești. Mănîncă și trăiește printre bolnavi, printre medici și surori, încă de la rearondarea unor județe. Și nici pînă acum, cînd au trecut deja trei ani de la găsirea ei în periferia orașului Buftea, n-a căpătat un nume definitiv și nici certificat de naștere nu i s-a eliberat. Primele demersuri în privința asta abia de curînd au fost făcute. Mai precis, în a doua parte a lui decembrie '81 cînd, în fine, s-a aflat de existența ei și la consiliul popular local. Cu excepția personalului medico-sanitar din Movila, care i-a ținut loc și de mamă și de tată, nimeni de la primărie nu s-a interesat decît foarte sporadic de soarta minorei abandonată de cei care i-au dat viață încă de la cîteva luni. Iar cînd s-a ivit prilejul înfierii, iată, în loc să li se explice oamenilor cu tact, cu calm, și înțelegere ce trebuie făcut, sînt tratați ca în „audiența" aceea de pomină. Adică, de-a dreptul lamentabil.

Dar, ce să mai vorbim?! Fetiței i s-a refuzat șansa de a se bucura de dragostea și căldura unor părinți adevărați, cinstiți și muncitori, a căror singură „vină" e că și-au dorit nespus să-și umple casa c-un zîmbet însorit de copil.

MIHAI STANESCU ■

„Broasca din fabulă în variantă modernă"

Stimată redacție,

Incidentul, pe scurt. Intru în atelierul de croitorie proaspăt deschis la parterul blocului O14 de pe Bd. Uverturii și cer să mi se monteze niște fermoare. „Nu facem așa ceva!" — mă la repede un tovarăș foarte elegant, cu căciulă de blană scumpă. Știam că da, întrebasem cu o zi înainte pe un tînăr lucrător din atelier, șeful de astăzi însă nu se ocupă cu fleacuri (care nu aduc venit serios — cui ?), „la noi, mă lămurește, este un atelier-școală al UCECOM-ului, facem ce vrem!" Cer condica, mă privește de sus, începe să se enerveze și mă refuză. Mă legitimez, sînt ziarist, am dreptul să scriu în condica dv., ba e chiar de datoria mea... Își iese brusc din sărite, „drept cine te crezi bă, ce, vol faceți ce vreți? Mă controlezi tu pe mine? Ieși afară pînă nu..." — asta în prezența a trei eleve, probabil învățăcele în ale meseriei, dar și în ale eticii profesionale, conform stilului pe care șeful lor îl etala cu dezinvoltură. Incidentul nu s-a încheiat violent numai și numai pentru că eu am pronunțat cuvîntul „tribunal" și am luat fetele de martore, dar nu mult a lipsit ca individul să ajungă și la bătaie...

AL. MIRONOV ■

P.S. Se pare că marele meșter mărunt de tot se numește Cristea — și nu mi-a fost deloc ușor să-i aflu numele.

Un caz de conștiință deloc particular

Ce se mai poate spune acum, după ce Olimpia Mihai a încetat din viață? Recitesc rîndurile trimise la redacție de o femeie de bine din blocul unde locuise O. M. și nu-mi vine să cred că între data expedierii acestui plic și primul contact pe care l-am luat cu alți locatari, deși trecuseră doar puține zile, se produsese un deces... Și totuși acesta era adevărul: Olimpia Mihai încetase din viață, într-unul din pavilioanele Spitalului „Dr. Gh. Marinescu", din București. Se întîmplase nefericitul eveniment din cauza maltratărilor, la care o supuseseră soțul ei, Mihai Constantin, și „îngrijitoarea" angajată de el, Ana Berbec, în scopul de a o „proteja"? Actele oficiale cercetate la Spitalul „Dr. Gh. Marinescu" și la Institutul medico-legal nu confirmă o asemenea ipoteză. Decesul a survenit în urma unui accident vascular cerebral. În mod neîndoios. Dar, la fel de neîndoios este și faptul că această femeie, ajunsă la vîrsta de 61 de ani, a fost chinuită de soț și de „îngrijitoare".

Mergînd puțin înapoi în timp, aflăm că între cei doi căsătoriți era o diferență de aproape 9 ani și că Olimpia Mihai mai fusese măritată cu un funcționar al Ministerului de Externe, care lucrase o vreme în străinătate, ea însăși fiind o persoană instruită. Cel de-al doilea soț al său, șoferul Mihai Constantin, o cunoscuse printr-un concurs de împrejurări oarecare și, alăturîndu-i-se, la început fără forme legale și, mai tîrziu cu acte în regulă, avusese prilejul să constate că tovarășa se de viață suferea de nervi (fapt confirmat și de fosta lor proprietăreasă, Venetia Nicolaide, care-și vîndu se casa, printre altele și pentru a scăpa de scandalurile obișnuite în noua familie ce se închega). Și totuși mariajul a avut loc. De ce? Din sentimente curate? Frumoase? Din compasiune? Venetia Nicolaide, de plidă, crede „că la mijloc a fost interesul". Al cui? Al lui Mihai Constantin, desigur, întrucît Olimpia era deținătoarea unui autoturism marca Mercedes și a unei garsoniere, pe Calea Victoriei. (Bunuri care i-au revenit prin bunăvoința indiferentă a fratelui celei decedate, sosit din Grecia într-o scurtă vizită prilejuită de înmormîntarea surorii sale.)

Soțul văduv s-a pensionat recent pe motiv medical (bolnav de ochi) și ni se plînge că este persecutat de unele persoane din bloc, care aveau interes s-o moștenească (?!) pe fosta sa soție. Cum? Printr-un testament pe care aceasta l-ar fi putut face într-un moment de slăbiciune, ipoteză absurdă întrucît tocmai aceste vecine îi dădeau bolnavei de mîncare, o îmbrăcau, cînd soțul și „îngrijitoarea" o alungau din casă (o dată a fost găsită în W.C.-ul de la ultimul etaj, legată de git și de cianța uști și cu patru ace de cusut înfipte în piept!). Locuința familiei Mihai se află în plin centrul Capitalei, pe bulevardul Magheru, la etajul III, și este frumoasă și confortabilă, cu mobile de bun gust, dar fără covoarele prețioase de mai înainte, fără tablouri (luate, după afirmațiile soțului, de defunctă și duse cine știe pe unde). În această casă am întîlnit-o, la o oră de seară, pe „îngrijitoare", în capot și papuci, pregătind de-ale gurii, deși subiectul angajării sale dispăruse. În ziua următoare, la locul de muncă al acestei femei, aveam să aflu că, de la o vreme, Ana Berbec venea îmbrăcată în haină de blană și că se lăudase, arătînd și un certificat autentificat la Notariat, prin care devenise proprietara unui Mercedes, fapt pentru care, desigur, afirma ea, va fi invidiată de colegele sale. Mihai Constantin îmi arătase numai certificatul prin care devenea moștenitorul garsonierei din Calea Victoriei... Prezumția de concubinaj dintre Mihai Constantin și Ana Berbec depășea limitele unei simple prezumții... mai ales că tot fosta proprietară a locuinței anterioare a familiei Mihai îmi spusese că scandalurile acesteia se datorau unei concubine a soțului, de profesie bucătăreasă. Or, Ana Berbec este chiar bucătăreasă, iar cunoștința dintre ea și Mihai Constantin s-a putut face foarte ușor, deoarece la aceeași adresă, adică pe str. Progresului nr. 9 A locuia un văr al tatălui Anei Berbec pe care ea îl vizita (declarația îi aparține și a fost dată în prezența directorului instituției unde ea lucra în momentul în care ne desfășuram ancheta. „Lucra" pentru că, tocmai, își ceruse transferul). Ușor de înnodat cele două capete ale aceluiași fir!

Acum, locatarii din Bd. Magheru 29, care ni s-au adresat în cursul lunii ianuarie a acestui an, trăiesc un acut dar tardiv sentiment de regret, o criză de conștiință, prea puțin atenuată de faptul că se mai adresaseră, mai înainte, organelor de competență. Ei își pun, cu sinceritate sîntem convinși, întrebarea dacă au făcut tot ceea ce era necesar pentru a salva viața Olimpiei Mihai, chiar așa trudită de suferințe și boală, cum a fost ea.

Ce îi se poate răspunde? Și cine o mai poate face? Inevitabilul s-a produs, dar plaga indiferenței ca și cea a profitului material, obținut pe orice cale, pot fi încă cicatrizate.

EMANUEL VALERIU ■

Un paradox

Biologul Vanea Atudorei din Cluj-Napoca, tînăr familist, a intrat de la o vreme într-un cerc vicios din care singur nu poate ieși. În disperare de cauză, el ni se adresează cu o ultimă speranță, solicitîndu-ne să-i venim neîntîrziat în ajutor.

„Am absolvit în anul 1978 Facultatea de biologie din Iași, cu diplomă de merit, în specialitatea biologie medicală — ni se confesează — și am fost repartizat, prin repartiție guvernamentală, la Întreprinderea de medicamente „Terapia" din Cluj-Napoca. De atunci sînt aici și tot de atunci soția mea, Tinica Atudorei, farmacistă, lucrează tocmai la Botoșani, la Farmacia nr. 17, aparținînd Oficiului farmaceutic Suceava. Sîntem căsătoriți și avem un copil de trei ani.

Marele nostru necaz este că de aproape patru ani practic trăim ca și despărțiți, departe unii de alții, la o distanță de peste patru sute de kilometri, văzîndu-ne cu greu o dată la cîteva luni, în ciuda faptului că domiciliul nostru stabil este aici, la Cluj-Napoca, unde avem și locuință proprietate personală, iar buletinele de identitate ne sînt tot de Cluj.

Copilul ni s-a îmbolnăvit. Datorită și imposibilității de a-l supraveghea și îngriji îndeaproape, a făcut o dublă pneumonie interstițială și un icter hemolitic. Încă un motiv pentru care am căutat asiduu să ne adunăm de pe drumuri și să fim și noi la un loc. În 1979, neputînd să-mi aduc soția mai aproape cu serviciul, am încercat să mă apropii eu de ea, dar toate eforturile noastre au fost zadarnice. Conducerea întreprinderii mele și Ministerul Industriei Chimice, dovedind bunăvoință, ne-au înțeles la un moment dat și au dorit să ne ajute în sensul de a facilita aducerea și încadrarea soției la fabrica de medicamente, unde existau șanse de încadrare. Ne-am izbit însă de refuzul Ministerului Sănătății care nici pînă azi n-a răspuns insistentelor mele solicitări de a da aprobările de rigoare.

Așa încît nu știu ce să mă mai fac și cui să mă mai adresez spre a ieși din această stupidă încurcătură cu urmări dintre cele mai nefaste asupra întregii mele familii. Și cît doresc să-mi văd copilul și soția alături! Aș da mult să pot munci în liniște, despovărat de astfel de griji, să dau societății, oamenilor, tot ceea ce am învățat cu atîta sîrg; vreau să am și eu o familie bine închegată. Dar cine să mă audă? Cine poate să înțeleagă necazul și durerea mea?!"

Legislația în vigoare și îndeosebi Decretul 22/1981, care reglementează problema domiciliului și locului de muncă pentru activiștii de partid și pentru o categorie întreagă de specialiști din industrie, agricultură și alte sectoare de activitate, sînt bine gîndite și binevenite, dar ele nu conțin și nici nu li se pretinde să conțină reglementări precise pentru toate situațiile și cazurile. Viața arată că există unele excepții, ca cea despre care-i vorba aici, care nu pot fi înseriate după regulă și canoane cunoscute, dar care pot fi și trebuie categoric rezolvate. Cu calm și înțelegere, printr-o strînsă conlucrare între conducerile de instituții, ministere și cei direct interesați, prin demersuri corecte, cinstite.

S. MIHAI ■

Budincă de amidon

Cine dorește să pregătească o delicioasă budincă de amidon, este sfătuit să solicite (dar fără a destăinui secretul celor de la care cumpără) un praf (sau mai multe) de cremă de... zmeură. Acesta conține (v-o spun spre a nu da greș) 200 de grame, fiind garantat pe o durată de 6 luni (puteți verifica data fabricării înscrisă pe partea laterală a ambalajului), iar costul exact este de 6,50 lei. Cutia este viu colorată în roșu și verde (acord greu de obținut chiar și de către unii maeștri ai paletei), cu intercalări de galben, iar ilustrația care îmbogățește ambalajul îți provoacă o salivație bogată: un tort și o tufă de zmeură te duc cu gîndul și poftele atît la zilele călduroase în care se coace fructul plăcut și aromat dar și la căldura cuptorului în care se va desăvîrși unul din delicioasele deserturi, care ne mai pot face să uităm gerul de dincolo de geamuri. Mai înainte de a deschide ambalajul descris, vă sfătuim să consultați și rețeta pe care specialiștii Combinatului de industrie locală din Timișoara, producătorii preparatului recomandat, vi-l pun la îndemînă.

În fine, puteți deschide ambalajul cartonat, dincolo de care se află, într-o pungă de plastic, un praf alb, foarte fin. E bine să citiți ce scrie pe acest ambalaj începînd să vă stăpîniți surpriza: **„Amidon pudră pentru apretatul albiturilor, cămășilor, bluzelor, etc. „stas 7-53, 250 g., lei 3! Unitatea producătoare: „Intreprinderea de spirt-amidon Harghita, comuna Sînsimion!**

Dintr-o dată vă veți aduce aminte că aveți tocmai de spălat rufăria și veți renunța, cu plăcere, la budincă și cremă de zmeură, uitînd că așa și plătit un supliment de 3,50 lei.

Noi am ajuns la această recomandare, primind din partea **șefului postului de miliție din com. Produlești, jud. Dîmbovița,** o sesizare scrisă, însoțită de două pachete identice, unul dintre ele desfăcut de omul legii **(plut. maj. Ion Georgescu)**, celălalt fiind despachetat în redacție, în care semnatarul ne întreabă ce s-ar fi întîmplat dacă, din neatenție, ar fi luat drept bune cele înscrise pe cutia de carton și ar fi dat copiilor să mănînce o budincă de... amidon, în locul celei de zmeură?

EMIL LEONARD ■

Ripostă fermă speculanților

„Aloo, Miliția? Trimiteți urgent un echipaj în fața cinematografului..., Aloo... opriți și controlați autocamionul... În strada... la numărul... se vînd la preț de speculă..."

Sînt apeluri ale unor oameni onești indignați de mentalitatea și practica celor care sfidează munca și legile, încercînd și reușind adesea să realizeze cîștiguri mari fără eforturi. Într-adevăr, pe baza unor astfel de sesizări, cadre din Miliția sectorului 4 din Capitală au depistat recent cîțiva indivizi fără ocupație care vindeau bilete de cinema cu suprapreț. Asupra lor s-au găsit nu mai puțin de 430 bilete de cinema. Dacă înmulțim numărul biletelor găsite la speculanți — exceptînd pe cele vîndute deja — cu cifra de 3 sau 6 lei, supraprețul încasat ilegal, vom constata că asemenea elemente parazitare obțin în cîteva zeci de minute o sumă egală cu remunerația unui muncitor calificat pe timp de trei săptămîni. În urma unui apel telefonic, ofițerii Constantin Căpățînă și Nicolae Constantin din Miliția sectorului 3 au descoperit la Unitatea nr. 377-57 aparținînd de I.C.L. Tutunul București, gestionată de Vasilica Georgescu și Rodica Pușcășoiu, peste 5 000 de mărțișoare fără forme legale. Cercetările au stabilit că mărțișoarele respective fuseseră procurate de soțul Vasilicăi Georgescu, de meserie frizer, de la Marin Ivan, sticlar la un institut de învățămînt superior, care le producea clandestin la locul de muncă, în timpul programului de lucru. La locuința lui M. I. au mai fost găsite aproape 4 500 mărțișoare, pe care acesta le vindea cu 3 lei bucata, iar la unitatea amintită erau puse în vînzare cu 8 lei bucata. Și în acest caz, un calcul simplu — 5 000 × 5 = 25 000 lei — ne demonstrează cît ar fi cîștigat frizerul speculant și gestionarele complice, numai din vînzarea mărțișoarelor găsite în magazin. Miliția sectorului agricol Ilfov a descoperit cu cîteva zile în urmă, într-un autocamion aparținînd Întreprinderii de utilaj greu pentru construcții, condus de șoferul Virgil Romanescu, cantitatea de 3 880 kg mălai transportată fără forme legale. În cele din urmă, atît șoferul cît și însoțitorii lui — Ion Gilcă, fără ocupație, Nicolae Ciungu și Victor Circiumaru, ambii de la I.A.S. Cotești — au recunoscut că mălaiul fusese procurat ilegal de la gestionarul unui magazin alimentar de pe str. Lizeanu, București — Gheorghe Constantin — cărula îi plătiseră în plus 6 100 lei.

În autoturismul personal al cetățeanului Zamfir Voicu, șofer la Întreprinderea utilaj transport București, Autobaza „Gherase", cadre din Miliția sectorului 3 au descoperit 1 265 pachete țigări „Kent", care i-ar fi adus celui în cauză un beneficiu fără muncă de cîteva zeci de mii de lei. Toți cei menționați sînt cercetați în stare de arest preventiv urmînd să-și primească pedeapsa pentru încălcarea normelor legale.

MIHAI GROZAVU ■

ÎNTRE MUREȘ ȘI TÎRNAVE

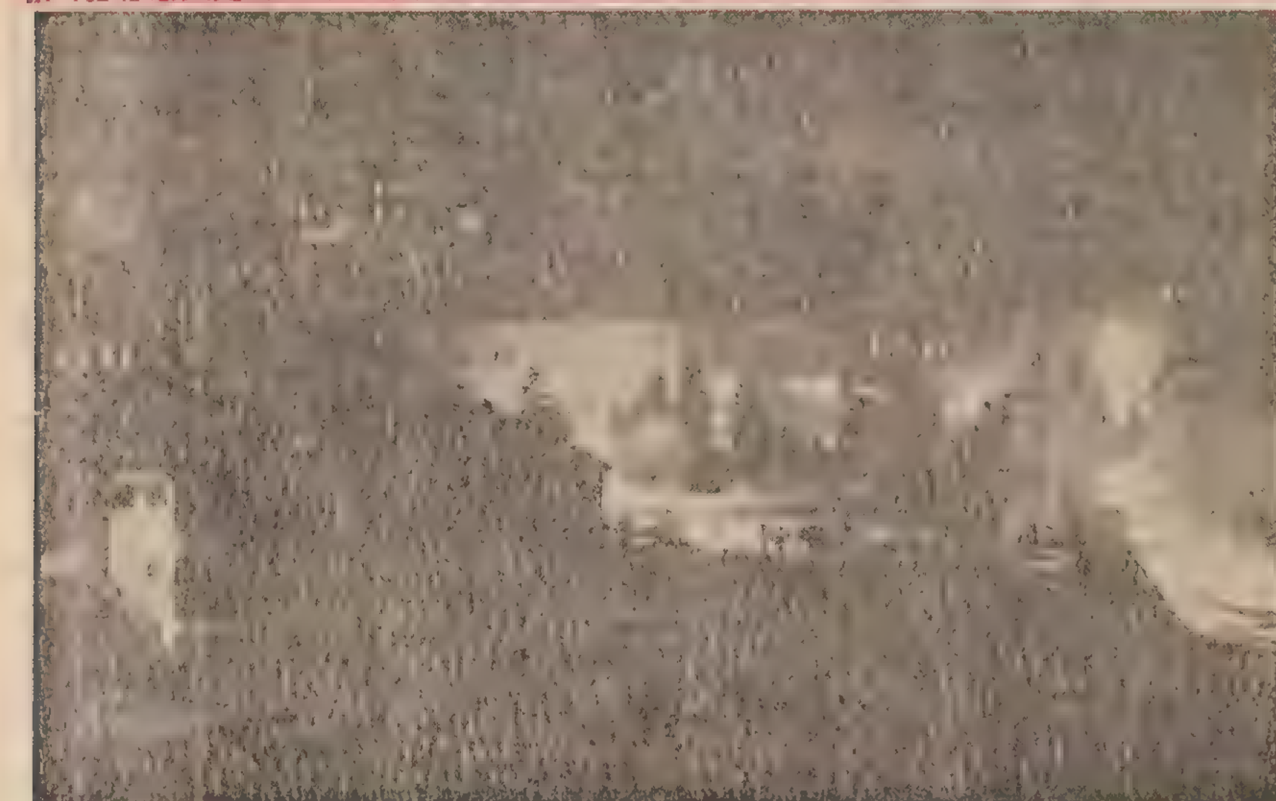

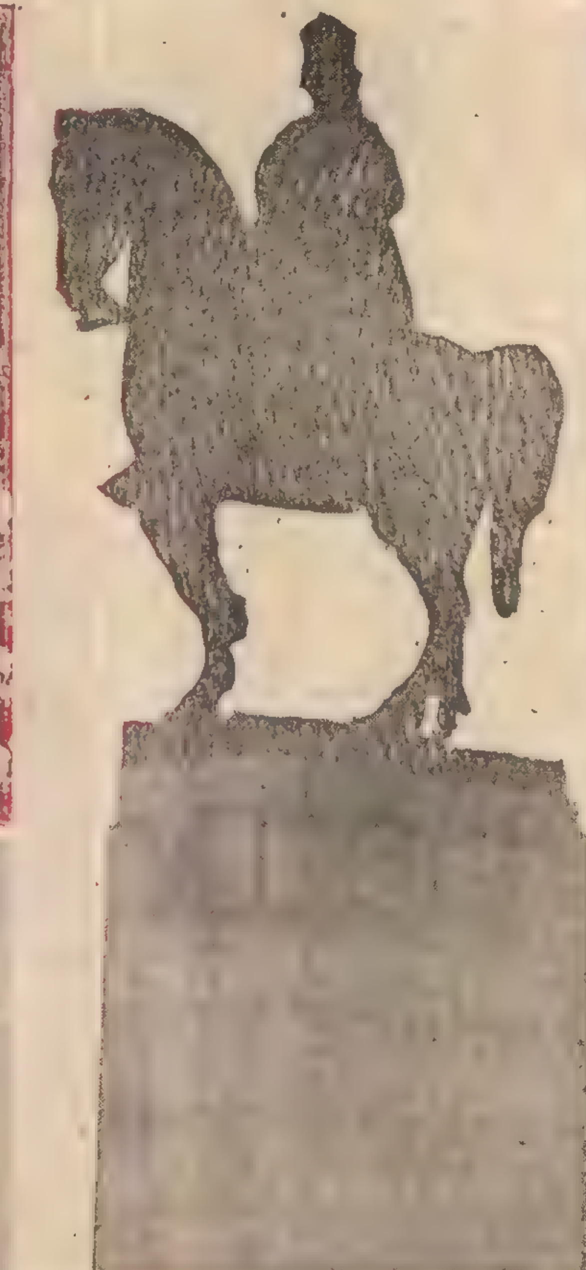

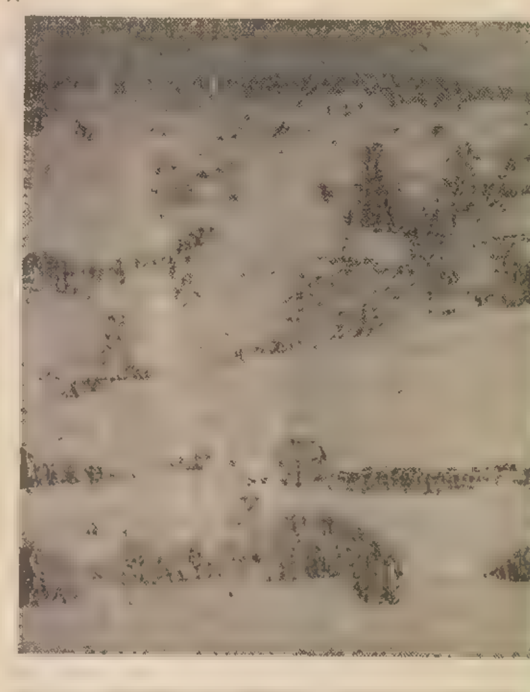

■ Noua arhitectură a municipiului Tirgu Mureș închide în ea și o meditație lucidă asupra rosturilor omenești
■ În nocturnă, clișeul developează o feerie modulată asemeni unei muzici discrete
■ Laboratoarele fabricii de materiale fotosensibile — tehnicieni tineri pentru o industrie tînără
■ Un monument al lui Avram Iancu la Tirgu Mureș îl cerea istoria, îl cerea pămîntul, îl doreau oamenii lui
■ Imaculate zăpezi, deasupra cărora se dezlănțuie zburdălnicia micilor
■ Sighișoara, într-un amurg de iarnă tîrzie

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Tirgu Mureș a fost dintotdeauna un oraș frumos și cochet, liniștit în sensul unui loc menit să strecoare echilibru în privire și, totodată, croit la o scară umană. Reconstrucția lui nu își putea îngădui să facă abstracție de aceste realități vii în memoria locuitorilor. Cu alte cuvinte, noul Tirgu Mureș nu s-a ridicat pe ruina vechiului Tirgu Mureș, dimpotrivă, construcțiile de ultimă oră s-au insinuat în peisajul tradițional al orașului nu atît cu prudență, cît cu grija marcată de a pune în valoare o tramă stradală și obiective arhitectonice cu statut de bun cîștigat. Industriile noi, învăluind din toate părțile această blîndă creștere a orașului, potențind-o, își fac doar simțită respirația, îndepărtată și în același timp apropiată, fără nimic tiranic în semeția lor. S-a izbutit aici o certă înmlădiere a consecințelor decurse inevitabil din mari mutații social-economice și faptul acesta se cere apreciat ca atare, fiind ceea ce este, o izbîndă a omului.

De asemenea, pe drumurile care se despart din Tirgu Mureș, spre Sighișoara, spre Sovata, spre Reghin sau Luduș, ne întîmpină același triumf, din vremuri mai vechi sau mai noi. Conturul turlelor medievale dintr-o veritabilă Florență a locurilor se cumpănește în privirea călătorului cu imagini de o acută modernitate, deschise ca niște largi ferestre spre viitor. Oriunde, se construiește și lîngă om și în om, țintindu-se aceeași finalitate : o izbăvire și un zbor mai înalt.

P. MIHAI

5 probleme de fond

O ecuație sensibilă: materialele fotosensibile

Pentru marele Combinat chimic Azomureș orice comentariu al condițiilor în care își desfășoară activitatea nu poate face abstracție de amploarea acestei activități : 16 fabrici ; multe alte instalații ; produse constituind o gamă pregnant diversificată și intens solicitată — iată repere elocvente prin simpla lor etalare. Anul '81 s-a încheiat aici fără probleme. Două fabrici de amoniac și fabrica NPK au obținut locul întîi în topul organizat pe centrală, un top în fruntea căruia se parvine ceva mai dificil decît în muzica disco. 1982, chiar din prima lui lună, a ridicat în picioare probleme specifice și inginerul Dorel Popa, directorul general al acestui colos al industriei chimice, un om realist, știe ce se poate rezolva la Tirgu Mureș și ce depinde de alții. Economiile realizate în ianuarie, în ce privește consumurile de gaz metan și energie electrică, nu sînt spectaculoase dar sînt, determinate fiind de funcționarea stabilă, în parametri și la capacitate a instalațiilor. Faptul că indicii de productivitate a muncii au fost depășiți, în aceeași perioadă, cu 8,7 la sută nu dovedește decît că, printr-o riguroasă disciplină tehnologică, se pot împușca mai mulți iepuri deodată. Adică : s-au redus rezonabil și cheltuielile materiale ; s-au produs îngrășăminte potasice și melamină peste nivelele convenite prin plan ; ansamblul producției marfă a fost depășit cu 10,6 milioane lei. Din păcate, căderile înregistrate în instalațiile fabricii de uree au plasat producția pentru export sub plan, nu prea jos, dar destul ca să afecteze un renume la care oamenii țin cu adevărat. Notabil, exportul de melamină, declanșat abia în octombrie '81, a fost depășit în ianuarie '82, față de prevederi, cu 30 la sută. Însă nu s-au realizat integral cantitățile de îngrășăminte cu azot și fosfor. Cantitativ, nerealizările au însumat 6 000 tone, adică echivalentul a 800 000 dolari. Au concurat la acest impas temporar și deficiențele din aprovizionarea tehnico-materială. Din acest punct de vedere, și aici, uneori, buturuga mică răstoarnă carul mare. Transportul spre combinat a 12 tone dintr-o substanță indispensabilă procesului de tratare a îngrășămintelor a durat trei zile și jumătate, cînd în mod normal ar fi trebuit să se efectueze în cîteva ore. Pare aproape ridicol, dar aceasta este situația : un mare combinat chimic, cu o producție anuală de ordinul miliardelor de lei, în actualul sistem de relații și subordonări din transporturi, riscă nu o dată să rămînă la discreția unui șofer de la I.T.A. Mai grav evoluează lucrurile atunci cînd sub roata unui car mare se strecoară o buturugă mare. Altă cauză care a provocat neajunsuri la Azomureș a rezultat din neasigurarea unui disponibil de vagoane suficient pentru transportul producției finite a combinatului spre beneficiar. Și Regionala C.F.R. Brașov, trebuie să recunoaștem, în context, reprezintă o buturugă destul de mare.

Însă, nu fără temei, am subliniat că ne referim la dificultăți temporare. Angajamentul chimiștilor din Tirgu Mureș de a recupera în februarie minusurile din ianuarie nu a fost vorbă goală. Nu s-au mai înregistrat căderi în instalații și, totodată, regionala C.F.R. Brașov, în a doua lună a anului, și-a onorat cu promptitudine obligațiile, constînd în furnizarea unei capacități de transport de 4 000 tone zilnic, încît, și la o analiză sumară, graficul livrărilor combinatului îndreptățește un așteptat optimism. 11 februarie a fost, pentru Azomureș, o zi record : s-au îndrumat spre beneficiarii interni și externi nu mai puțin decît 4 600 tone azotat de amoniu, nitrocalcar, uree, îngrășăminte complexe, melamină etc. Firesc, planul s-ar fi ridicat doar la nivelul de 2 870 tone. Și astfel, în numai 11 zile, capitolul export a înregistrat un plus de 500 000 dolari peste prevederile la zi. Perspectiva recuperării integrale a rămînerilor în urmă din ianuarie este certă. Și este cazul să ne supunem îndemnului secretarului de partid al marelui combinat, Adrian Însurățelu, de a divulga în acest reportaj numele tuturor celor ce au contribuit la redresarea situației descrise la început. Artur Vaida, Cristian Olaru, Tudor Ștefan și Ioan Taflan au asigurat funcționarea impecabilă a fabricii NPK ; Nicolae Boldea, Petru Pogăcean, Grigore Găzdac, Alexandru Bereș și Ilie Puiac au contribuit decisiv la readucerea la parametri a fabricii de uree. Alți chimiști dăruiți efortului colectiv de recuperare a unui prestigiu consolidat : W. Papay, Nicolae Ignat, Irma Fulop, Francisc Barabas, Elena Iepuraș, Ioan Găzdac, Arpad Moreh, Petrea Brebani și Ioan Pall. Ceea ce ne oferă și ocazia să ne îndepărtăm întrucîtva de problemele de rutină și să abordăm un domeniu de acută noutate, nu numai pentru chimiștii din Tirgu Mureș, dar și pentru întreaga noastră industrie chimică.

Nu demult, prin intrarea în producție a fabricii de materiale fotosensibile, Combinatul chimic Azomureș și-a anexat un capitol de activități de o certă complexitate și, implicit, de o aspră dificultate. A fost un act temerar, o cutezanță la care nu se încumetă oricine. Nu întîmplător, cînd fabrica de materiale fotosensibile devine obiect de discuție și interes, inginerul Dorel Popa investește în cuvinte o puțin obișnuită căldură, o reală pasiune. Noua unitate de producție reprezintă nu numai un termen elocvent de raportare la tot ce s-a realizat mai bun în domeniu pe plan mondial, dar și un titlu de mîndrie al tuturor celor ce i s-au dedicat.

Împreună cu inginerul Octavian Moraru, am traversat un sas de desprăfuire spre un univers șocant pur și simplu prin designul instalațiilor, prin fluența și acuratețea proceselor tehnologice, prin disciplina ieșită din măsurile comune pretinse de utilaje. Mărturisim, ca oameni care ne-am perindat prin destule întreprinderi, că ceea ce am văzut și înțeles la Azomureș depășește imaginația curentă. Impresionantă se dovedește, în același timp, destoinicia prin care niște oameni tineri și foarte tineri și-au asumat responsabilități într-un domeniu de vîrf al tehnicii contemporane. În acest sens, formația nivelului 3, condusă de maistrul Maria Bumbac, constituie un exemplu revelator. Ca și formațiile atelierului de turnare, îndrumate de Vasile Balasz, sau formația Cristinei Pasăre, compusă dintr-o clasă care a absolvit abia anul trecut liceul de chimie din Tirgu Mureș. Absența complexelor înaintea tehnologiilor extrem de pretențioase spune multe despre calitatea învățămîntului tehnic din localitate, dar și despre atenția acordată la Azomureș calificării oamenilor.

În mai puțin de un an, din martie-aprilie pînă în decembrie '81, s-au realizat aici filme radiografice medicale, filme radiografice industriale, filme cinepozitive color, hîrtie fotografică alb-negru și color, peliculă negativă alb-negru. Pentru hîrtia color se produc și seturile de prelucrare. Fiecare sortiment a reprezentat o premieră românească în domeniu și beneficiarii nu au întîrziat să remarce excelenta lor calitate. Curînd, cinematografia noastră va începe turnarea primului film românesc realizat pe peliculă negativă autohtonă. Curînd, va intra aici în producție și filmul de televiziune alb-negru de 16 mm, filmul litografic de contact pentru industriile textilă și poligrafică, hîrtia seismică și cu strat detașabil, filme ortocromatice, pancromatice, geologice, de fotoculegere, pentru selecții de culoare și altele. Practic, pînă la sfîrșitul lui '82, se vor lansa în fabricație 14 produse noi, cu consecințe benefice în ceea ce privește reducerea efortului valutar al țării, și am ținut să amănunțim cît de cît lista lor întrucît publicul larg, de regulă, are o idee vagă cu privire la rosturile de ansamblu ale industriei de materiale fotosensibile. O asemenea activitate nu începe și nu se sfîrșește cu rolfilmele destinate amatorilor, dimpotrivă, diversitatea ei sortimentală și dimensională își prelungește influența în zeci și zeci de sectoare sociale și productive.

Pe versantul acesta al faptelor, problema nr. 1 a chimiștilor din Tirgu Mureș rămîne reproductibilitatea, menținerea calității produselor în limitele unor parametri constanți. Dar survine aici o chestiune de principiu : cheile acestei probleme nu stau doar în mîinile tehnicienilor și inginerilor de la Azomureș. La fabricația materialelor fotosensibile concură nu mai puțin decît 400 substanțe, provenite din 42 întreprinderi. Cantitativ, necesarul lor se asigură pe o gamă desfășurată între cîteva sute de grame și cîteva zeci de tone. O parte din reactivi se fabrică chiar la Azomureș, dar, spre exemplu, hidantoina provine de la Terapia Cluj și crisoferina de la Sintofarm București, asta ca să numim numai două denumiri, impenetrabile la puterea de cuprindere a profanilor. Din necesarul amintit de substanțe, Întreprinderea chimică Dudești asigură 14 poziții, Institutul de chimie din Cluj 29 poziții, Combinatul petrochimic din Ploiești 12 poziții, Întreprinderea chimică din Turda 14 poziții. Din clipa cînd producția, circulația și afluența lor spre Tirgu Mureș începe să înregistreze hiatusuri, ritmicitatea producției de materiale fotosensibile suportă consecințe corespunzătoare. Menținerea constantă a calității celor 400 substanțe amintite, de asemenea, reprezintă un alt capitol al exigențelor. Puritatea lor, aici, este chiar mai importantă decît în industria farmaceutică. Numai în componența filmului radiografic medical intră aproximativ 90 de substanțe și este suficient ca una singură să prezinte deficiențe de ordin calitativ pentru a compromite fluența livrării produsului finit. O deficiență de puritate, cînd avem în vedere viteza de turnare, poate compromite kilometri întregi de peliculă. Compensarea defectelor materiei prime nu se efectuează decît în dauna producției propriu-zise. Cu alte cuvinte, lansarea producției de materiale fotosensibile nu înseamnă doar un examen al chimiștilor de la Tirgu Mureș, ci un examen al întregii chimii românești.

Bineînțeles, considerațiile noastre au doar valoarea unui avertisment. Pînă în prezent nu au survenit împrejurări în urma cărora Combinatul chimic Azomureș să se afle în situația de a imputa defecțiuni majore furnizorilor săi tradiționali. Însă, experiența ne îndeamnă să formulăm acest avertisment la timpul cuvenit, Știut fiind că nu puține întreprinderi tind să compenseze minusurile din realizarea planului sortimental pe seama valorii și masei unor produse care se acumulează inutil în stoc. Știut fiind că, îndeobște, cantităților mici li se acordă o importanță mică. Într-adevăr, pentru o anume întreprindere faptul că nu a livrat cîteva zeci de grame dintr-o substanță anume poate să reprezinte o însemnătate derizorie. Însă e de spus că absența celor cîteva zeci de grame îi așază pe cei de la Azomureș în fața unor dificultăți insurmontabile. Și nu este vorba aici doar de aspecte de ordin strict economic, ci, în același timp, și de aspecte de ordin etic. Una este să strecori în rețeaua comercială un pantof căruia i se dezlipește talpa la zece minute după ce a fost încălțat și cu totul altceva este să livrezi instituțiilor medicale filme radiografice dubioase din punct de vedere calitativ.

Totuși, repetăm, avertismentul acesta are în vedere viitorul. Pînă una alta, chimia românească a trecut cu brio acest examen al maturității ei. Dar adevărul că ne putem poticni oricînd în întîmplări aparent minore rămîne oricum în picioare. Curios, fabrica de materiale fotosensibile din Tirgu Mureș întîmpină azi dificultăți nu acolo unde e pusă la încercare fibra cea mai calificată a tehnicienilor ei. Este de necrezut, însă niște produse realizate prin controlul sever al purității a 400 de substanțe complexe și caracterizate prin înaltă constanță calitativă sînt livrate în ambalaje cărora furnizorul nu le poate asigura, în două șarje consecutive, aceeași nuanță cromatică...

MIHAI PELIN

■ **Hărăbor Teodora,** din comuna Movilița, jud. Vrancea, muncitoare agricolă la C.A.P. din localitate, își caută fiul, **Hărăbor I. Fănică,** născut la 14 ianuarie 1961, în comuna Movilița (Vrancea), cu ultimul domiciliu în București, str. Petrechești nr. 24, bl. 1, sc. 1, et. 4, sec. 6, cartierul Militari, și dispărut de la 20 februarie 1981. Hărăbor I. Fănică este de profesie instalator electrician și a lucrat la grupul de șantiere Instalații București, din str. Popa Tatu 26.

■ Fiind mutat, după 28 de ani, de la S.M.A. Cefa la C.A.P., **Albiciuc Alexandru,** de care, ne scrie soția sa, se săturaseră șefii acestuia, s-a văzut dat afară și din casă, adică de la bloc. Ea se întreabă de ce ? Pentru că, indiferent unde lucrează acum soțul său, el tot trebuie să aibă un adăpost în care să stea, ca și pînă acum (adică din 1969 !) și cei doi copii părăsiți de părinții lor naturali și crescuți de soții Albiciuc. Să se fi aglomerat în așa măsură și satul Cefa, din Bihor, încît familia Albiciuc să nu-și mai poată găsi un acoperiș deasupra capetelor celor patru oameni care o compun ?

■ **Locatarii blocului de pe str. Rozelor nr. 11, din Cugir,** ne sesizează că au mari dificultăți de trai, din cauza condițiilor neigienice. Cel mai mult ne convinge raportul comisiei sanitaro-antiepidemice nr. 1 698/1 873 din noiembrie 1981, pe care semnatarii scrisorii îl atașează rîndurilor trimise redacției, dar care se pare nu a impresionat pe nimeni, întrucît locatarii ni s-au adresat spre sfîrșitul lunii ianuarie 1982 !

■ **Miniosu Vironel,** din satul Iugani, com. Boghești, jud. Vrancea, nu reușește să-și găsească un loc de muncă potrivit pregătirii sale (absolvent al Liceului economic și de drept administrativ). S-a adresat mai multor foruri, locale și centrale, dar fără succes. Deși suferind de o boală gravă, tînărul Miniosu Vironel dorește să muncească zicîndu-ne cu un haz plin de năduf : „Uneori îmi vine să comit o infracțiune pentru a fi condamnat la... locul de muncă !"

■ **Băliceanu Constantin** din satul Lupșa de Sus, jud. Mehedinți, ne solicită sprijinul în vederea rezolvării unei probleme de transport local : prin suspendarea cursei Strehaia—Lupșa de Sus—Lupșa de Jos (încă din decembrie 1981) 75 de elevi din aceste sate ca și din Luncșoara nu mai au posibilitatea de a ajunge la școala de 8 ani din Lupșa de Jos decît pe jos (distanță de 6—7 km pe timp nu totdeauna favorabil).

■ **Asociația locatarilor din bd. 6 Martie nr. 8 Timișoara** ni se plînge că nu pot obține actele de gestiune ale asociației, aflate în posesia lui Dămilă Mihai, fostul administrator al acestui bloc. Chiar nimeni în toată Timișoara nu-l poate decide să dea foștilor săi colocatari ceea ce le datorează ?

■ În urma verificărilor întreprinse, la sesizarea lui **Leonard Galiatzatos,** din București, Aleea Lipănești nr. 1, bl. M1, sc. B, ap. 59, sect. 3, organele de miliție competente ne informează că cele afirmate de corespondentul nostru, cu privire la Nicolau Vasilica se confirmă. Numita a fost trimisă în judecată conform prevederilor Decretului 153/1970.

■ **Petrea V. Neculai,** din Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Aleea Crizantemelor sc. 33, ap. 23, jud. Bacău, a solicitat un teren aflat în părăsire și devenit maidan de gunoaie (proprietate a C.A.P. Cașin). Și l-a obținut. L-a transformat, potrivit indicațiilor conducerii statului, într-o grădină de legume, pentru uz personal. După care, gata curățat, împrejmuit și devenit productiv, terenul a suscitat și interesul „ceapeului" numit (a noii sale conduceri) care l-a somat să cedeze terenul, dacă nu vrea să fie dat pe mîna miliției. Dacă pe cei vrednici îi tratăm așa, ce să facem cu cei leneși, delăsători ?

■ **Direcția sanitară a județului Argeș** ne aduce la cunoștință că a rezolvat favorabil cererea de încadrare a corespondentului nostru Nițu Aurică, din Pitești, str. Negru Vodă nr. 40, pe un post la Spitalul Ștefănești, deci mai aproape de familia sa.

■ **Spătaru Gheorghe a lui Lazăr,** din comuna Scheia, satul Sfîntul Ilie, jud. Suceava, a fost „eroul" unei întîmplări oarecum hazlii : solicitat să-și achite datoria de lei 65, impozit pe clădiri, pe care o datora, după spusele Silviei Moloce și Angelei Vizitiu, consiliului popular, omul a cerut lămuriri. În locul acestora, cele două vizitatoare i-au luat... căciula ! Achitînd cei 65 de lei (o diferență rezultată din măsurători mai recente), prin intermediul ginerelui său, Spătaru Gheorghe a lui Lazăr nu și-a recuperat... căciula, pe care cele două prea vajnice funcționare i-au promis-o pentru la vară. Mersi, cînd va fi cald, corespondentul nostru ne asigură că nu-i va mai fi necesară. Lăsînd gluma la o parte, cerem consiliului popular local să restituie omului, cu scuzele de rigoare, căciula ce-i aparține.

■ **Consiliul popular al județului Prahova** răspunde petiționarei **Stoica Maria,** din București, în legătură cu sesizarea acesteia privind amplasarea cimitirului din comuna Valea Doftanei, că măsura s-a luat în conformitate cu normele legale în vigoare, cu avizele necesare, explicația alegerii spațiului respectiv fiind aceea că el se află în centrul de greutate al satului și în perimetrul construibil, fără a afecta zona centrală rezervată dotărilor social-culturale. Schimbul de terenuri s-a efectuat cu acordul proprietarilor la 28 martie 1981.

■ Ne-am obișnuit să consemnăm fapte demne de laudă pentru edilii orașului Pașcani. Iată însă că **Forășcu Ovidiu,** din str. Gării nr. 134, ne aduce la cunoștință că porțiunea drumului dintre Helcșteni și Kogălniceanu este impracticabilă, ceea ce duce la suspendări repetate de curse pentru navetiști ca și la un consum sporit de carburanți.

■ **Consiliul popular al județului Cluj** a rezolvat favorabil cererea petentei **Chiș Mariela,** din Cluj-Napoca, str. Aurel Vlaicu nr. 3, bl. R2, ap. 238, privind transferul său, în interesul serviciului, de la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii la cel de utilaj greu Cluj.

■ Constatîndu-se că sesizările **Asociației de locatari bl. 4, str. Karl Marx 13—15 din Sinaia** sînt justificate, Trustul de construcții-montaj Prahova a stabilit luarea măsurilor necesare și a fixat ca termen de executare a lucrărilor solicitate data de 30 aprilie a.c.

■ **Caicea Virgil,** din București, str. Uranus nr. 21, sectorul 5, fost muncitor tipograf la Întreprinderea poligrafică „Buletinul oficial", din str. Pitagora 16—18, sec. 3, nu se poate pensiona deoarece unitatea respectivă nu-i eliberează actele de vechime. Solicităm mai multă operativitate pentru un tovarăș de muncă al oricărui ziarist !

■ „Cine spune că la Constanța iarna nu este frumos, se înșală", afirmă în scrisoarea sa **Aura Avasiloaie,** din str. Mircea cel Bătrîn nr. 104, iar pentru a ne convinge de spusele sale ne informează despre bogata activitate culturală din orașul (de exil) al lui Ovidiu, și în special de cea desfășurată de colectivul Teatrului Liric.

■ În numele colocatarilor săi, din Șos. Berceni nr. 21, bl. 28, ne-a scris **Ionel Roșoga** pentru a ne aduce la cunoștință că deși blocul a fost dat în folosință încă din iulie 1981, nici pînă în prezent, în ciuda demersurilor făcute la forurile în drept, nu s-a instalat reductorul de gaze. Cel de al doilea termen fixat (31.X.1981) a fost depășit de mult. Cînd cetățenii vor să sprijine acțiunea de raționalizare a consumurilor de energie, ne surprinde că cei însărcinați s-o facă în mod oficial rămîn nepăsători !

■ „Am ajuns în situația că ne este silă să ne mai întoarcem în căminul nostru, datorită mirosului de canal și de grajd, care ajunge pînă în apartamentele noastre", ne scrie un grup de cetățeni din bd. Ion Șulea nr. 27, bl. N1, sc. II. Toboganul pentru gunoi este deteriorat la etajul II din care cauză tot ce se aruncă de sus se strînge la acest nivel. Ne mărginim să reproducem răspunsul primit de cetățeni, atunci cînd s-au dus la I.C.R.A.L. : „Dacă chemați „Reflectorul" anunțați-ne din timp să ne punem cravate frumoase !" Dar dacă vor scrie la „Flacăra" nu li s-a recomandat nimic...

■ **Tufiș Gică,** din Craiova, str. Nanterre bl. D9, sc. A, ap. 20, ne relatează și bune și rele de la spectacolul din 27 decembrie 1981, desfășurat în Sala polivalentă din Bănie. Le alegem pe cele... rele, părîndu-ni-se mai demne de menționat : au absentat cîțiva actori trecuți pe afiș (Horia Căciulescu, Radu Zaharescu, Stela Popescu) ; programul a fost amputat prin neprezentarea numărului de gimnastică ritmică modernă și a durat cam puțin, pentru suma încasată : de la 16,15 la 18,10 !

■ Vi s-a întîmplat vreodată să stați, pe durata unui spectacol, cu încă cineva pe același scaun ? Puțin probabil. Cam așa ceva era să i se întîmple corespondentului nostru A. Traian, din București, șos. Mihai Bravu nr. 75, care, ajuns în sala cinematografului „Aurora", de pe bd. Gh. Dimitrov, unde rula filmul indian „Despărțirea", a constatat că locurile pe care le plătise mai fuseseră vîndute încă o dată ! Nefiind singurul în această situație, a pierdut cam 30 de minute din film, pînă a reușit să se plaseze convenabil, ca și alți spectatori.

■ „Avînd 88 de ani, ne scrie **Maria Ciuciu,** din București, bd. I. Gh. Duca nr. 8, ap. 7, sec. I, sînt nevoită să mă adresez Dvs., în disperare de cauză, pentru a reuși să-i determin pe tovarășii de la I.C.R.A.L. să execute reparațiile promise de mult timp".

■ **Ștefan A. Gheorghe** din satul Conțești, comuna Valea Seacă, jud. Iași, a urmat cursurile unei școli profesionale, cu profil de prelucrări prin așchiere, avînd contract cu Întreprinderea de scule așchietoare din Pașcani, aflată în construcție. Pînă la terminarea și darea în funcțiune a acestei unități, Ștefan A. Gheorghe a muncit în București. Revenind la Pașcani, în vederea încadrării sale, a fost refuzat. Oare de ce ?

■ În numele mai multor locatari din cartierul Militari, **D. Ștefan,** din bd. Păcii nr. 35, adresează I.T.B.-ului următoarele propuneri : linia de tramvai 30 să fie prelungită pînă la I.R.E.M.O.A.S. ; linia de autobuze 321 R să fie, de asemeni, prelungită de la stația Leu spre centrul orașului — Piața Operei — Piața Kogălniceanu — Universitate — Piața Romană ; toate acestea pentru evitarea aglomerației excesive și, evident, pînă la darea în funcțiune a noului tronson al metroului.

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** ne înștiințează că, în legătură cu cererea cetățeanului Dumitrache Gh. din Bacău, str. Neptun bl. 14, sc. B, ap. 16, a admis recursul extraordinar, trimițînd lucrarea spre judecare Tribunalului Suprem.

■ Din partea **C.P.M. București** ni s-a răspuns, în urma publicării unui articol la data de 12 februarie 1982, că lucrările de finisare la blocul 82 din Aleea Sinaia nr. 4 vor fi executate de către Grupul de șantiere nr. 2 al C.C.M.B. pînă la sfîrșitul trimestrului II, al acestui an. Să vedem...

■ Învățătoarea pensionară **Mihăilescu Ana** din satul Comanița, jud. Olt, ne dă de veste că „Sînt în posesia copiei unui act emis de Mihai Viteazul în urma luptelor de la Șelimbăr, al cărui cuprins este următorul : «Mihai Viteazul, domn al Țării Românești, dă pămînt și lasă liberi 16 ostași de tunuri, mai în vîrstă și mai viteji, din armata sa și le fixează pămînt în stînga Oltului, la punctul numit Comănița». Actul a fost scris pe piele de căprioară și a fost în posesia locuitorului I. T. Ciocia din Comănești — Olt. Prin anul 1934 a fost luat de prof. Ion Ionașcu de la Liceul „Radu Greceanu" din Slatina, care mai tîrziu s-a mutat la București și a tradus acest act. Ca să-l poată obține a fost ajutat de tatăl meu și de fratele meu, elev al prof. Ionașcu. I. T. Ciocia nu voia să-l dea fiindcă era păstrat — zicea — din moși strămoși sub jurămînt de către familia sa". Iată o ispititoare poveste pentru un istoric, numai că Arhivele statului, căreia bătrîna învățătoare s-a adresat de nenumărate ori, nu găsesc timp să-i răspundă dacă deține actul în original sau nu. Nu vrea nimic altceva, împlinește un gest superb de patriotism, de a se lua cunoștință despre această mărturie, privindu-l pe Domnul Mihai Viteazul, pagină glorioasă a istoriei naționale. Dorește să predea, cît mai este în viață, în mîini sigure și copia, și ar vrea să fie împăcată că originalul supraviețuiește.

■ Căminul cultural „Alexandru Ioan Cuza", jud. Iași, a organizat, în colaborare cu spitalul orășenesc Tg. Frumos, un interesant simpozion cu tema : „Medicamentul, prieten și dușman al omului". Exemplul celor de la Oaș merită a fi urmat și prin alte orașe.

■ **Marciu Alexandru,** din Giurgiu, str. Mihai Eminescu nr. 28, se prezintă ca un concurent important pentru obținerea recordului de așteptare a instalării unui post telefonic : cererea sa inițială datează din anul 1974 ! Prima respingere poartă numărul 56/3 583 și este datată 8 martie 1974 ! Competiția continuă !

■ **Florescu Elena,** din Alexandria, Calea Bucureștii nr. 100, bl. 704 B, sc. A, ap. 4 s-a mutat în noua sa locuință pe 10 noiembrie 1981, dar i s-a cerut să plătească chiria începînd din 1 septembrie același an. De ce ?

■ Absolvind Facultatea de construcții, secția Îmbunătățiri funciare din Timișoara, **Lucia Șief** (Herman, înainte de căsătorie) a fost repartizată la Arad, la Întreprinderea de utilaje terasiere, aparținînd de M.A.I.A., în 1980. După unele presiuni exercitate asupra sa (o cerere de concediu fără plată, nerepartizare de lucrări etc.) este, în cele din urmă, somată să-și caute alt loc de muncă pe motiv că întreprinderea respectivă își restrînge activitatea ! Întrebarea petentei noastre : dacă așa stau lucrurile, de ce au fost încadrați alți subingineri stagiari, fără repartiție guvernamentală și după tentativa conducerii de a o elimina pe tînăra absolventă ?

■ **Consiliul popular județean Olt :** Pîrvu N. Nicolae, fiul petentului Nicolae Pîrvu din Caracal, este absolvent al unei școli speciale și s-a calificat în meseria de frezor-rabotor-mortezor. Fiind surdo-mut și avînd în vedere faptul că mai are un frate la aceeași unitate, care s-a angajat să-l supravegheze, conducerea Întreprinderii de vagoane din Caracal a fost de acord cu încadrarea lui începînd cu data de 1 februarie 1982.

■ **Consiliul popular județean Vrancea,** la sesizarea adresată revistei „Flacăra" de către Gavrilă Zamfir și Birhală George, ne înștiințează că s-a decis menținerea unităților comerciale care produceau neplăceri locatarilor focșeneni, dar cu luarea unor măsuri operative de diminuare a zgomotelor, cum sînt : dotarea cu cărucioare pentru transportul mărfurilor, înlocuirea ușilor metalice ca și a agregatelor frigorifice etc.

■ Deși, dînd dovadă de înțelegere a situației privind energia electrică, **Romaș Constantin** și alți locatari ai imobilului din str. Dacilor nr. 4, sect. 1, București, au cerut să se întrerupă coloana care alimentează cele 4 garaje ce le aparțin, căldura continuă să fie livrată „cu sila", cum ne scrie corespondentul nostru.

■ De la **C.P.M. Constanța** primim un răspuns, adresat petentului Onofrei Zaharia, din str. D. Zamfirescu nr. 1 : i s-a repartizat un spațiu locativ în str. Mircea nr. 19.

■ **Răduț Victor, Mușat Grigore și Mihai Grigore,** din comuna Chitila și-au construit locuințe noi, conform normelor legale în vigoare, dar încă nu au curent electric. Consiliul popular local le răspunde că vor fi satisfăcuți în cursul anului 1982. Totuși, oamenii sînt obligați să achite o penalizare de 175 lei lunar, la C.E.C. pe motiv că nu și-au terminat construcția. Din vina cui ?

■ Avînd un unchi prea binevoitor, **Drăghiei Elisabeta Drăguța,** din comuna Scrioaștea, jud. Teleorman, absolventă a Liceului industrial nr. 2, cu profil de chimie, din Lupeni, s-a văzut în situația de a avea negație pentru postul la care fusese repartizată (I.F.A. Viscoza, din Lupeni), împotriva dorinței sale de a munci acolo unde a fost trimisă. Ne roagă s-o ajutăm să ajungă la Lupeni și să practice meseria de operator chimist. La rîndul nostru, îl rugăm pe prea binevoitorul unchi să-și înțeleagă nepoata, care, la 20 de ani, după ce a muncit 4 ani pentru a avea o calificare, este întru totul îndreptățită să prefere activitatea decît lenea de acasă !

■ **Lui Anghel M. Alexandru,** pensionar din Craiova, str. Cerbului nr. 7, i s-a anulat pensia deoarece avea de restituit o sumă de 2 738 de lei încasată nemeritat, prin aplicarea unei majorări la care nu avea dreptul. Neavînd nici o vină, omul întreabă de ce este lăsat fără un ban și de ce nu i se fac rețineri eșalonate. Pe bună dreptate.

■ PRECIZARE. Daniel Livescu, elev în clasa de matematică-fizică a IX-a de la Liceul industrial Fetești, ne sesizează că din articolul „Poveste pentru toți copiii", publicat în FLACĂRA din 15 ianuarie a.c., se poate înțelege greșit că testul la care Lucian Louis Funar a luat zece ar fi cel din tabăra de matematică organizată la Piatra Neamț între 3 și 10 ianuarie iar nu — așa cum dorea să spună autorul, care și-a redactat textul înainte de începerea taberei — cel din toamnă și anume testul dat în județul Dolj pentru selectarea elevilor de clasa a IX-a ce urmau să meargă la Piatra Neamț. Ne grăbim, astfel, să facem această precizare cu atît mai mult cu cît, în urma testului dat în tabăra de matematică, aflăm din scrisoarea tînărului Daniel Livescu, acesta s-a clasat intîiul între matematicienii de clasa a IX-a întrecîndu-l cu acea ocazie pe colegul său Funar — locul doi — azi coleg doar de promoție, peste 15—20 de ani poate coleg în sferele înalte ale cercetării și creației din ceea ce numeam și altă dată tărîmul matematicii. **(D. Gherghinescu)**

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Poșta redacției

Vilma Giurgiu — București : Poate beneficia. Elevii din treapta I de la liceele industriale de chimie industrială, agroindustriale și silvice beneficiază de burse pe bază de contract cu întreprinderea care patronează unitatea de învățămînt respectivă ; după absolvirea cl. a X-a sînt obligați să se încadreze în producție și își pot continua studiile numai prin învățămîntul seral ■ **Petre Vasile** — București : Unitatea vă poate cere să prezentați actele originale în baza cărora au fost făcute înscrierile în carnetul de muncă ■ **Gh. Roescu** — Craiova : La circumscripția financiară ■ **Marin Roșu** — Glimbocata (Argeș) : Apelați la instanțele de judecată ■ **Dumitru Rusu** — Dej (Cluj) : Se iau în calcul ambele pensii ■ **Patriciu Silaghi** — Jibou (Sălaj) : Așteptăm un răspuns de la forul căruia ne-am adresat ■ **Ștefan Victor** — Piatra-Neamț : Nu putem, pentru că nu avem de unde ■ **Gheorghe Buduioci** — Călimănești, **Ștefan Creciunescu** — Cîmpulung Moldovenesc, **Hans Otto Istok** — Codlea : Scrisorile dv. nu au ajuns la redacție, reveniți ■ **Aristide Popescu** — București : Vă sfătuim să consultați un avocat. Nu avem spațiul necesar pentru a vă răspunde detaliat la cele șapte întrebări cu referiri la moștenitori legali și ilegali ■ **Viorel Carp** — Bîrlad : Răspuns corect. Drepturile de alocație se acordă numai de la data stabilirii lor ■ **Dumitru Pavel** — București : Scrisoarea este ilizibilă. Reveniți ■ **Virgiliu Rizea** — București : Numai dacă vă trimite întreprinderea ■ **Șerban Tinca** — Dolhești (Iași) : Vi s-a mai răspuns la această rubrică. Mergeți la notariatul județean ■ **St. Avram** — București : Ne-ar fi interesat dacă ne scriați în perioada cînd ați lucrat acolo ■ **Toader Danilov** — Tulcea : Dacă nu vă eliberează carnetul, îl puteți acționa în judecată ■ **Eufrosina Alexe** — București : Încercați și la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL, str. Mihai Cioranu nr. 21, sector 5 ■ **Ghica Popa** — Constanța : Este ceva, dar nu suficient. Cereți sprijinul direcției personal-învățămînt ■ **Rozina Ceangaru** — Tr. Măgurele : Puteți beneficia numai dacă aveți menționat în carnetul de muncă ■ **Martin Lukacs** — Sibiu : Forurile locale v-au dat îndrumările necesare, nu mai reveniți ■ **Remus Moțoc** — București : Numai în situația că întreprinderea are nevoie de dv. ■ **Victor Debrea** — Galați : Vă înțelegem, dar nu avem cum. Trebuie îndeplinite obligațiile de stagiatură ■ **Aurel Stavru** — Brașov : 1) Pentru promovarea în categoria nou înființată se prevede o vechime minimă în meserie de 14 ani 2) de posibilitatea reducerii vechimii minime în meserie cu pînă la 2 ani pot beneficia muncitorii încadrați sau promovați în categoria a 4-a de calificare și următoarele ■ **Iulian Oancă** — Fîntînele (Galați) : Vă așteptăm la redacție, secția scrisori, probleme cetățenești ■ **I. M. Ionescu** — Cepari (Argeș) 1) Deocamdată nu. Puteți găsi și într-un manual de istorie a României ; 2) Nu avem.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Virgil Medan:

„Apărarea tezaurului spiritual, o datorie fundamentală"

(Urmare din pag. 1)

m-am aflat întîia oară la Paris, dar am ajuns din nou, din nefericire, la concluzia că desfășurăm o propagandă culturală-științifică îngrijorător de modestă. Și e păcat! Spun asta, făcînd o elementară comparație cu numeroase țări care, nici pe departe nu se pot mîndri cu tradițiile noastre sau cu realizările noastre de azi.

— Bine, dar la Paris au rămas urme puternice ale spiritualității noastre: aici au creat o bună parte a vieții Brâncuși, Enescu și alți oameni de cultură și artă.

— E adevărat, dar să nu uităm că cei doi titani ai artei universale au aparținut altei generații. Strălucirea de odinioară n-a mai fost întreținută și nu mai este aceeași. Ce poate fi mai trist decît să te afli (și nu o dată!) în fața căsuței-atelier a lui Brâncuși, reconstruită în fața Centrului de documentare culturală Georges-Pompidou (și pentru care nu s-a găsit cea mai fericită soluție!) și să auzi întrebări gen: a fost oare spaniol?, a fost grec? Și asta, deoarece vizitatorii nu găsesc, nici pe departe un material informativ adecvat și suficient. Despre Enescu, ce să vă spun? Documentîndu-mă într-o mare bibliotecă pariziană, am găsit despre marele nostru muzician numai o carte și o... cărțulie! Cartea a fost scrisă de Bernard Gavoty iar cărțulia a fost publicată la noi cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea compozitorului. Un foc viu oricît ar fi de mare, dacă nu este întreținut cu grijă, scade și se poate stinge.

— Dar cultura noastră populară cum este cunoscută?

— Atît de bogat și variat la noi acasă, folclorul românesc este cunoscut acolo prin citiva interpreți cu o activitate mai îndelungată în viața de concerte a lumii occidentale, cum ar fi prin unele formații de amatori care se duc să prezinte spectacole într-un mod devenit tradițional, dar care nu satisfac dezideratul cunoașterii culturii noastre în lume. Despre cărți de specialitate, discuri, casete etc. editate la noi, aproape nici nu poate fi vorba. În schimb Occidentul — inclusiv Parisul — este invadat literalmente de discuri, benzi de magnetofon și casete cu muzică românească, mai cu seamă din Transilvania, dar nu editate la noi.

— ...Unde atunci?

— Nu știu! Undeva, aiurea. Dar, culmea, sînt comercializate ca fiind muzică nu a noastră, a românilor, ci a altor neamuri care conviețuiesc cu noi! Există o complicată, o adevărată rețea mafiotică prin care Parisul și alte centre ale Europei sînt bine alimentate cu astfel de produse. Cert este că, în faza actuală, e greu de stabilit cîte dintre aceste materiale sînt înregistrate și difuzate cu ignoranță și cîte — vai! — cu rea-credință. E de-a dreptul revoltător, și jignitor în același timp, să constați că melodii strămoșești cum sînt Românește de-a lungu, Românește de purtat, Bătrînească Someșeană, Mureșeană, Tîrnăveană, Ardeleană, Hațegană, Bătuta și cîte altele încă, sînt prezentate ca fiind jocuri ale altora și nu ale noastre, românești.

— Și cine e vinovat de toate astea, tovarășe Medan?

— La vina aceasta se fac părtași foarte mulți folcloriști, cadrele universitare care predau folclorul, dar care n-au reușit nici măcar să-și editeze cursul pe care îl predau tinerelor generații de studenți. Care generații, la rîndul lor, se aleg cu o imagine foarte aproximativă asupra a ceea ce este cultura noastră tradițională. După 150 de ani de cercetări folcloristice nu avem încă un studiu clar despre **Miorița**, un studiu care să explice mesajul estetico-filozofic al acestei creații axiale în spiritualitatea românească. Ce este **Miorița**, o crimă pastorală săvîrșită în Carpații noștri în urmă cu șiteva secole? Sau este o metaforă a altor realități de odinioară, o „doxologie" a ritualului cultic precreștin? Trebuie să recunoaștem că în țara noastră sînt finanțate cercetările unor colective de etnologi, numai că — exceptînd niște harnici cercetători sîncretiști luați în particular — rezultatele se tot lasă așteptate de la un an la altul. Singura publicație științifică care cuprinde un bogat folclor muzical și literar românesc și care cunoaște, într-adevăr, o largă prezență în bibliotecile de specialitate occidentale este cea a lui Béla Bartók, Rumanian Folk Music (Haga, 1967). Este o lucrare valoroasă, în trei volume, cuprinzînd un însemnat număr de piese folclorice din Transilvania; dar unele interpretări nu sînt întotdeauna cele mai realiste, autorul lor neavînd posibilitatea, atunci, să cunoască exhaustiv melosul nostru, nici măcar din această parte a României.

— Dar, din cît știu, în cadrul schimburilor culturale au venit de la noi și mulți specialiști străini, care s-au documentat, au cules folclor...

— Așa este. Sînt destui care au servit adevărul științific, dovadă unele publicații existente. Dar, din păcate, au venit la noi și pseudocercetători, dacă nu oameni de rea-credință. Strecurați pe-aici să se „documenteze" cu scopul ascuns de a se face mai crezuți într-o lume a cărei imagine despre realitățile de la noi vor a-o deformeze.

— Chiar așa?

— Din păcate, da. Unii vin pe căi ocolnice, alții vin absolut legal. De cei din prima categorie n-am să amintesc, pentru că nu-mi face plăcere să le pomenesc numele, dar am să vă dau un exemplu dintre cei care vin legal în România. Domnul Marcel Celliér a venit la noi, în repetate rînduri, spre a se documenta în probleme folclorice. Domnia-sa a devenit editor de discuri. Și-a recrutat pentru această îndeletnicire a sa și „colaboratori", uneori interoreți apreciabili, dar nu întotdeauna și buni cunoscători ai realităților istorice, cu ajutorul cărora s-a lansat în afirmații care n-au nimic de-a face cu adevărul științific. Într-un asemenea disc, **doine** și **bocete** din zonele noastre extracarpatice și **bătute** și **hațegane** ardelenești sînt prezentate ca fiind muzică țigănească. Astfel, discurile editate de el creează confuzii, aduc daune considerabile prestigiului culturii noastre tradiționale, spiritualității românești în general.

— Dar casa noastră de discuri ce face?

— Sub aspect tehnic, înregistrările făcute de către casa de discuri „Electrecord" sînt, în general, bune și foarte bune, dar nu același lucru se poate spune despre orientarea spre repertoriul pe care îl imortalizează. E adevărat că melosul nostru, prin imensa lui bogăție și varietate, este deosebit de greu de stăpînit cu competență; dar e nepermis ca aceia care lucrează în acest domeniu să nu cunoască stilurile zonale. Au apărut discuri cu muzică din Cîmpia Transilvaniei cărora „specialiștii" de la Electrecord au neglijat să-i releve sorgintea profund românească. Atunci ce să ne mai mirăm de „serviciile" pe care ni le fac străinii? Dușmanii continuității noastre caută să profite de fiecare greșeală izvorîtă din incompetența unora sau altora.

— Dar portul nostru popular cum este privit și cunoscut?

— La Paris poți vedea mici prăvălioare în care se comercializează obiecte vestimentare confecționate la noi, mai cu seamă ii, prosoape, brîie și străiți, dar acestea nu sînt vîndute ca produse românești, ci ca avînd o cu totul altă proveniență.

— Ce-mi spuneți e de-a dreptul incredibil!

— De neînțeles rămîne însă și altceva: felul în care aceste femei, țărănci românce de la noi, sînt exploatate în baza unor afaceri foarte ciudate, la care unii oameni cu responsabilități în valorificarea acestui veritabil tezaur național devin, cu sau fără știință, pur și simplu complici!

— De ce?

— Pentru că tărăgănează nepermis stabilirea unor măsuri organizatorice adecvate de producere și comercializare a acestor obiecte. Și, uite așa, clandestin, iau calea străinătății pe cele mai dubioase canale. Și uite așa, arta noastră populară, nu numai că este supusă unui furt sistematic, dar este supusă și unui desăntat proces de poluare. Avalanșa aceasta trebuie oprită! Noi, cei care lucrăm în acest important domeniu de cercetare, sîntem primii pe umerii cărora apasă o grea datorie morală. Apărarea tezaurului spiritual al poporului este o datorie a noastră fundamentală. Iar noi trebuie să o facem în cel mai desăvîrșit spirit științific, cu bun-simț cu tact, cu tradiționala cinste și corectitudine ce-a caracterizat întotdeauna poporul nostru.

— Și ce-ar trebui să se facă prioritar?

— O reorganizare judicioasă a rețelei de centre de producere — în nici un caz de tip industrial! — și, în același timp, a rețelei românești de comercializare, amplasate în marile centre europene, așa cum au procedat mai demult și alte țări ale lumii. În felul acesta vom avea și ușurință, și valută. Altfel, vedeți unde am ajuns!

— Și pe planul cercetării, al publicațiilor de specialitate?

— Este un fapt binecunoscut că, la noi, s-au publicat, în ultimii ani, multe lucrări științifice pe teme de folclor și artă populară. Dar, din păcate, tiraiul acestora este prea mic și arareori intră și în bibliotecile de specialitate din lume. În unele biblioteci, pe care le-am cercetat, am găsit din belșug lucrări științifice și cărți din țări cu o modestă tradiție folclorică. Nimeni n-ar trebui să piardă din vedere că prezența noastră în marile biblioteci ale lumii ar însemna un imens serviciu nu numai cunoașterii culturii noastre, dar și întru cunoașterea mai temeinică a culturii tradiționale din toată Europa și chiar din alte continente, cu care avem rădăcini comune. Fac această afirmație gîndindu-mă că tezaurul pe care noi îl mostenim din nestiute vremi constituie un valoros material de referință în elaborarea unor studii comparative, dar și un argument clar, indubitabil, în stare să spulbere teoriile aberante pe care le inventează, cu o rîvnă demnă de scopuri mai nobile, vrăjmașii continuității noastre legitime pe aceste meleaguri, ignorînd un aspect elementar al lucrurilor: anume că teoriile lor rămîn simple teorii pe care nu le crede nimeni, pe cîtă vreme continuitatea noastră este un fapt real, incontestabil. Aceasta nu înseamnă, însă, că cercetările noastre nu sînt datoare să relifeze argumentele cele mai elocvente, nu să invoce paleative, cum fac nepricepuții.

— La ce vă referiți?

— La cei care, prin imixtiuni diletantistice, vor să ne falsifice istoria. De aceea, cred că este una din îndatoririle fundamentale ale științei românești de a pune în circuit internațional toate argumentele în măsură să facă demonstrația continuității acestui mare și străvechi neam pe aceste meleaguri. Și, slavă Domnului, argumentele noastre sînt infinit de multe, cultura românească — plăsmuită de părinții, moșii și strămoșii noștri — își adîncește rădăcinile, fără putință de tăgadă, pînă în lumea îndepărtată a tracilor, deci pînă în preistorie. Se impune numai ca cercetările să respecte un curs strict științific, etnologic, nu pseudofilologic.

— Timpurile moderne pe care le trăim aduc profunde mutații...

— E un motiv în plus pentru intensificarea cercetărilor etnofolclorice. Și nu numai atît! Trebuie să facem tot ce ne stă în putință pentru a opri la vreme poluarea ce ne amenință cu grave imolicații și în viața spirituală. Mioritismul nostru, ajuns pînă în contemporaneitate, ar avea mult de spus dacă oamenii de știință și cultură ar înțelege exact despre ce este vorba. Viața în mijlocul naturii își avea rosturile ei benefice asupra menținerii echilibrului biologic și ecologic. Depopularea satelor, a dealurilor și a munților, prin suprapopularea orașelor, va conduce, în ultimă instanță, la unele pagube inestimabile. Spre lauda conducătorului României socialiste, noi ne-am croit și mergem neabătut pe un drum propriu. La netezirea acestui drum, noi, cei ce lucrăm în acest atît de important domeniu al cercetării culturii tradiționale, trebuie să facem mult mai mult: să culegem, să înregistrăm și să inventariem toate valorile care ne aparțin, să le interpretăm la un nivel teoretic corespunzător și să le introducem cît mai curînd, într-un circuit internațional cît mai larg.

Etnomuzicologul VIRGIL MEDAN, membru al Filialei Cluj a Uniunii compozitorilor din Republica Socialistă România, desfășoară o vastă activitate pe tărîmul culegerii și al cercetării culturii noastre populare, numărîndu-se printre cei mai competenți, pasionați și profunzi cunoscători ai tezaurului păstrat peste vreme în sufletele oamenilor ce trăiesc pe meleagurile Transilvaniei. A cules cu mijloace moderne peste 15 000 de piese folclorice tezaurizate în arhive de specialitate. A publicat pînă în prezent 2 260 de cîntece și melodii instrumentale în volumele: **Cîntece de viață nouă** (1965); **160 melodii populare instrumentale** (1968); **1 000 chiuituri de pe Someș** (1969); **Cîntece de joc** (1972); **Cîntece epice** (1979); **Folclorul copiilor** (1980). Volumul d-sale **Cîntece epice** a fost laureat în trei rînduri: **Premiul Uniunii compozitorilor** (1979), **Premiul „Ciprian Porumbescu"** al Academiei Republicii Socialiste România (1981) și **Premiul Festivalului național „Cîntarea României"** (1981). La aceste lucrări elaborate într-o aleasă ținută științifică, se adaugă numeroase studii și articole publicate în țară și peste hotare, la **Brno, Paris, Pancevo** ș.a.

Cuget, deci exist

Filosofia lumii românești (I)

Cîndva, titlul de mai sus va deveni o carte. Nu pentru că sună deosebit, ci pentru că sună adevărat. Apoi, filosofia lumii românești semnifică o întoarcere spre origini, spre momentele de început ale gîndului filosofic îndreptat asupra lumii din noi și din afara noastră. Dacă e adevărat că „înainte de a ști să scrie, omul a gustat din poezie", atunci adevărul acesta e și al filosofiei. Și, poate, nicăieri altundeva mai mult decît în filosofia românească nu s-a statornicit cea dintîi filosofie a unui popor: **filosofia nescrisă**. E vorba de o filosofie care descinde din amplitudinile deschise ale omului acestui pămînt față de univers, față de viață, față de moarte sau „nemurirea sufletului".

Filosofia lumii românești își are obîrșiile în creația stenică a oralității, ca primă experiență a omului, ivită din viață, și ca transmisie a unei trăiri țesute în urzeala lumii, prin care mereu se întregește ființa umană. Asistăm, așadar, la o intrare în lume, la o asumare de destin, căci nu noi, nu eul nostru, e singura împlinire, ci și împrejurul acest și lumi, care-l completează. Așa se explică de ce în filosofia lumii românești nu întîlnim sentimentul refulat al negativismului și nici rupturile dintre eu și cosmos, căci, deși acesta din urmă e luat în stăpînire, e o stăpînire care nu se realizează prin desolidarizare, ci prin participarea dinăuntru. Din această participare s-a plăsmuit eposul românesc nescris — de la înțelepciunea proverbului la transfigurarea mitică a lumii și la logica adîncă a basmului românesc — ce modifică dimensiunile cunoscute ale spațiului și timpului.

În mod eronat, ori dintr-o insuficientă acomodare cu valorile creației orale, s-a proclamat, aproape cu un veac în urmă, că celula românească nu rezistă la filosofie. Eroarea a fost cultivată de grădinari în ale filosofiei, aproape de zilele noastre, uitîndu-se, și voindu-se să se uite, că motivele de substrat ale creației noastre cultе provin, programatic, din creația oralității. Filosofia lui Hasdeu, Blaga, C. Rădulescu-Motru sau Pârvan constituie mărturii fără comentariu, tot așa cum, pe alt plan, au dovedit-o un Brâncuși sau un Enescu. „Specialiștii" și mai zeloși în ale filosofiei românești, consacrați de împrejurări social-politice favorabile schematismului dogmatic, cereau, nici mai mult, nici mai puțin, decît renunțarea definitivă la „obscuritatea mitului și misticismul proverbelor" și ieșirea din aria spiritualității orale, creată de milenii în tăcere și în sacra legătură a celor mulți cu tot ce s-a rostuit în ființa noastră. Atmosfera le-a fost prielnică „specialiștilor" amintiți, care, răsălămăcind azi pe un Iorga, mîine pe un Lovinescu, au ajuns la ceea ce de fapt voiau dintr-un început: titlurile de profesori universitari, doctori și doctori docenți sau chiar academicieni.

Filosofia lumii românești abia se cere descoperită, într-o linie lăuntrică de continuitate cu gîndirea filosofică românească dintre cele două războaie mondiale, care a „monumentalizat" și a dat proiecție în universal creației orale autohtone. Prioritatea acestei creații orale într-o gîndire filosofică sistematică, sprijinită pe concepte și analize, este recunoscută într-un veac ca al nostru, care-și caută frenetic originile, egale ca valoare filosofică cu identitatea de sine a unui popor sau cu conștiința de sine a unei spiritualități. Să încercăm să ne amintim de cuvintele teoreticianului „spațiului mioritic", atît de elocvente și întrebătoare, care spunea, acum aproape patru decenii, în studiul **Despre viitorul filosofiei românești**: „S-au produs suficiente dovezi că în gîndirea filosofică putem să fim noi înșine... Întîii stîlpi și unele temeiuri ale viitoarei filosofii românești stau drepți și sînt puse. Stau în picioare acești stîlpi și sînt puse aceste temeiuri... așătîndu-ne că și românul poate să gîndească lumea încă o dată de la început... Și cu aceasta s-a verificat un potențial", încheia cel mai european filosof român și cel mai autentic creator de filosofie românească, Lucian Blaga. Protocronism, vor sări cei fără o identitate în ale spiritului, uitînd că în universalitate nu poți intra, decît cu moșteniri proprii.

VASILE VETIȘANU

Film

Europenii

Păstorul Brand este greoi, morocănos şi drastic. Cerberul puritanismului s-a îndrăgostit. Sentimentele lui faţă de Gertrude sînt ale unui bărbat. Nu s-ar cuveni să fie ale unui bărbat, dar sînt cu toate că Gertrude este aproape o eretică. Gertrude nu crede în dogmele care nu ţin seama de poezie. Gertrude nu are virtuţile Charlottei, sora sa. Charlotte reprezintă arhetipul castităţii şi purităţii femeii unitariene. Charlotte este îndrăgostită de pastorul Brand, de patosul său divin şi se străduieşte să fie oglinda acestui patos. Şi reuşeşte. Pastorul ştie că Charlotte este bună virtuoasă şi sensibilă, unitarian sensibilă, şi totuşi nu-şi îndreaptă către ea simţămintele sale purificate, cum s-ar cuveni din partea unui bărbat stăpîn pe sentimentele şi căile pe care ele sînt datoare să o apuce. Pastorul Brand o iubeşte pe Gertrude, răsvrătita.

Filmul începe cu Gertrude într-un peisaj mirific dind cu piciorul în conuri de brad sau castane ca un veritabil Gavroche. Gertrude nu s-a dus la biserică, nu şi-a însoţit familia, onorabila şi bogata ei familie, în ritualul duminical. De ce ?... „Fiindcă cerul astăzi este atît de albastru". În faţa unui astfel de răspuns un bărbat chiar mai puţin sever în convingerile sale religioase decît pastorul Brand ar fi pus stavilă sentimentelor sale nobile, mult mai potrivite pentru Charlotte. Cu cît însă Gertrude este mai puţin evlavioasă, cu atît mai pătimaşe sînt declaraţiile pastorului, cu atît mai nepotolite sînt predicile sale puritane, cu atît mai pline de miez, cu atît mai aluzive. Cu atît mai mare este efortul Charlottei de a fi la înălţimea idealului mereu mai înflăcărat, cu fiece zi mai sus.

Gertrude iubeşte poezia, nu dogma, şi într-o zi foarte poetică se îndrăgosteşte de aventurierul eu-

ropean care, în comparaţie cu bogatele ei rude americane, este strălucitor, liber în cuget şi simţire, spiritual, sărac şi artist. Bătrînul acesta pare să ştie totul despre sufletul omenesc şi cu atît mai mult despre sufletele simple şi naive ale unor americani bogaţi.

Pastorul se află faţă în faţă cu gelozia, un sentiment prea puţin pios, dar parcă niciodată predicile sale n-au fost mai pilduitoare. Influenţa pastorului în proiectata căsătorie dintre Gertrude şi european pare să fie decisivă. Spectatorul nu-şi face griji. Tinerii îndrăgostiţi au de partea lor nu numai justeţea cauzei, ci şi libertatea de acţiune. Mai complicată, mai subtilă şi mai supusă imponderabilelor este relaţia dintre senzuala soră a tînărului aventurier şi Norbert. Ea a adus din Europa întreaga strălucire a femeii de societate, titluri de noblete, imaginare sau reale, harul conversaţiei, arta de a fi plăcută, rafinamentul jocului de culise, dar şi sărăcia şi trufia unui continent prea sigur pe valorile sale vetuste. În raport cu libertatea lor de spirit, la sute de mile şi jumătate de Boston, într-un peisaj paradisiac microsocietatea americană putred de bogată aspirînd prin puritanism la o nouă dimensiune mor ă pare extrem de vulnerabilă, naivă şi usor de cucerit.

Henry James, deopotrivă american şi european, enigmatic şi surprinzător, pare să fi împărţit victoriile. Frumoasa doamnă este nevoită să se întoarcă în Europa, cu superficialitatea, cu trufia şi rafinamentul ei. Europa, prin ea, n-a cîştigat nimic.

Ajutat de trăirile sentimentelor pe care le nutreşte faţă de Gertrude, tînărul european acţionează direct şi eficace. Îl invită la ei pe pastor. Argumentul este simplu : „Pierzi o femeie care nu te iubeşte, Gertrude, şi cîştigi o femeie care te adoră, Charlotte". Adjudecat. Tînărul cîştigă partida. Dar Europa ? Sora a pierdut fiindcă, etalîndu-şi farmecele, tot jocul de subtilităţi şi rafinamente, ea n-a încetat o clipă de a gîndi europeneşte. Tînărul a cîştigat, acţionînd, dar mai ales gîndind ca un american, drum fără întoarcere...

NICOLAE CRISTACHE

Constelaţia lirei

Licitaţie

Şireturi, pîine caldă, post vacant,
leucemii, mască de gaze, lămpi cu petrol,
arici împăiaţi, actori rataţi, proteze
dentare,
rîuri care nu se ştie ale cui sînt
şi pe unde curg,
ventuze, fabrici care merg prost,
tuberculoză pe os, gize şi scaipători,
vite bolnave pentru rezervaţiile de urşi,
biguduri, stresuri la borcan,
migdale, boghiuri, unele mai largi,
altele înguste,
din motive care ne scapă,
viroze, reclame, cremă de ghete,
vaci care dau la radio paispe litri de lapte
iar la televizor numai cinci,
drăgaică, teze de doctorat,
adevăruri peste care se lasă tăcerea,
carcase, fabrici de tractoare
care fac biciclete,
fabrici de biciclete care fac mitraliere,
tratate, secheştrări de persoane,
napalm, sosuri picante,
o barbă, un traficant de icoane,
cîrdăşii, transplant de fraze,
lovituri de cismă, gratii şi frişcă,
epilepsii de sezon, intimidări, picioare
de porc,
un specialist în decapitări,
un specialist în faliment,
doi specialişti în procese verbale
un jurist, un aragaz cu trei ochiuri
acrzat de viol,
pămînt, ţărani, demagogi, cai împuşcaţi,
cartelă, operaţii pe creier,
ar mai fi tratatul de proliferare,
dar de cîteva zile
la o cantină din municipiu
s-a răţăcit un submarin
în ciorba de burtă.

Vagi urme de cap

Noaptea aruncau cu lingurile prin icoreme
ori se culcau în intestinele fericirii
şi noi credeam că se joacă de-a limbricii,
unii îşi pierdeau cadenţa,
alţii îşi găseau demenţa,
ţine-aproape soldat, răcnea plutonierul,
ţine aproape şi nu uita ce ţi-am spus,
bate pasul şi nu te uita înapoi,
imperialismul face rău la ten,
face rău la vesion,
imperialismul e la morgă,
imperialismul e pe butuci...
Domnule plutonier mi-am pierdut capul,
striga cît putea un terist,
marş la infirmerie, îl repezea plutonierul,
poate le-a mai rămas de-aseară
vreun cantalup,
apoi îşi ştergea ochelarii
cu mineca de la cămaşă
şi ne ţinea prelegeri despre prostie :
ne spunea că prostia
se datorează unui virus,
ca şi tifosul exantematic,
ca şi holera sau gripa,
istoria e plină de fapte
care vin în sprijinul acestei afirmaţii,
mii de soldaţi au ajuns la Waterloo
fără cap,
alţii la Marienbad sau Berlin,
au continuat însă, mulţi ani după aceea
să trăiască lîngă femeile lor
cu care au avut copii
şi, ca un făcut, spre mirarea lumii întregi,
la unul dintre aceşti copii
s-au descoperit la microscop
vagi urme de cap.

Canale

Într-o zi Canalul Mînecii
a avortat un paiton
şi toată lumea s-a cutremurat,
asta se întîmpla cu cîteva săptămîni
înaintea erei noastre.
În altă zi
un canal de televiziune
a avortat ceva foarte confuz,
în culori,
posibil să fie un actor,
au zis unii,
deşi erau convinşi că nu poate să fie
decît un decor.
În sfîrşit,
într-o oarecare zi de post,
canalul de canalizare
a avortat o canalie
şi toată lumea a strigat bis.

VALERIU ARMEANU

Cronica spectacolelor

Poezia muzicii tinere

Mai întîi, te uimeşte vîrsta spectatorilor : toţi sînt foarte tineri. Îmbrăcaţi fără prea mult ceremonial, umplu pînă la refuz sala, discutînd cu aprindere, ca înainte de un mare eveniment. Apoi, constaţi că pe scenă nu se află propriu-zis un decor : doar un pupitru cu un scaun lar în fundal o canapea şi cîteva obiecte ce aparţin scenografiei de la piesa **Furtuna** în montarea lui Liviu Ciulei. O muzică ritmată răsună fără întrerupere. Deodată, pe podium năvăleşte un tînăr. Nu se distinge prin nimic de cei care l-au aşteptat. Salută scurt, ca şi cum am fi cunoştinţe vechi şi n-ar mai trebui să ne pierdem vremea cu protocoluri inutile şi se aşază la pupitru unde începe să răsucească tot felul de butoane, să aprindă şi să stingă lumini, să răsfoiască prin nişte hîrtii. După care începe să ne vorbească.

Aşa începe întîlnirea cu Florian Pittiş pe care acesta ne-o dă de cîteva luni în sala Studio a Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra" în cadrul **Poeziei muzicii tinere.** Timp de mai bine de trei ore asistăm la o „seară culturală" care are ca protagonist dezlănţuit un erudit în materie de muzică tînără. Un conferenţiar omniscient şi fermecător ne invită să ne amintim de cei patru Beatles şi de cîntecele lor, ne reconstituie istoria acestui grup celebru, condiţiile în care a apărut, cum a fost întîmpinat şi cărui fapt i se datorează imensul succes înregistrat în epocă. În montajul abil realizat de Florian Pittiş informaţiile pe care le aflăm pentru prima oară — sau ni le rememorăm — se înşiruie într-o povestire pasionantă, ce se urmăreşte cu sufletul la gură de către întreaga asistenţă. Idolii tinerilor din anii '60 — John Lennon, Paul Mc. Cartney, Ringo Starr, George Harrison apar drept eroii unei tentative temerare şi reuşite de a înnoi limbajul muzical, de a sfărîma canoanele unui gen artistic care devenise de un sentimentalism ţinţeş şi nu mai corespundea idealurilor noilor generaţii. În versiunea lui Florian Pittiş, revoluţia celor patru a vizat o abordare mai directă a vieţii, într-o manieră firească şi accesibilă tuturora, în aşa fel încît în artă să-şi recunoască aspiraţiile şi frămîntările cît mai mulţi.

„Nici un moment de plictiseală" — pare să decreteze Florian Pittiş din clipa în care se iveşte pe scenă şi convoacă în sprijinul său toate forţele pe care le crede capabile să menţină trează atenţia spectatorilor. Actorul care în clipa de faţă are cea mai mare „priză" la publicul tînăr îşi demonstrează cu nonşalanţă virtuţile sale de interpret maiştrul trecînd cu dezinvoltură de la un rol la altul, aproape fără ca noi să băgăm de seamă. Iată-l grav şi pedant atunci cînd doreşte să ne informeze ca un profesor doct : după cîteva clipe îl vedem anunţînd o melodie ca un veritabil disc-jokey. Îl ghicim nostalgic cînd îşi aduce aminte de modul cum a ajuns el însuşi în contact cu muzica Beatles-ilor, apoi devine sarcastic, batjocorind fără milă produsele mediocre ale muzicii uşoare. Glumeşte cu publicul, răspunde la biletele din sală — ne amintim că la întîmplările literar-artistice ale Cenaclului Flacăra aceasta este o manieră curentă de lucru — sau bate din palme în ritmul muzicii împreună cu toţi cei prezenţi. E şi Ariel, şi Patriciu, şi Ludovic al XIV-lea, şi Leonard Brazil şi multe alte personaje cărora le-a dat viaţă de-a lungul anilor şi pe care acum le poate interpreta într-o singură seară cu o poftă de joc nestăvilită.

Cu **Poezia muzicii tinere,** Florian Pittiş — ajutat de colegii săi Mariana Buruiană şi Gelu Colceag — propune la Teatrul Bulandra o ineditâ modalitate de dialog cu publicul, cu sigure profituri culturale din partea spectatorilor — iniţiaţi — sau lămuriţi mai bine — în legătură cu istoricul unui fenomen artistic care a marcat o etapă distinctă în istoria muzicii din acest secol.

GEORGE ARION

• CAP LIMPEDE

UNIVERSITARE 1982

231 de lucrări — atît însumează programul editorial, ce se adresează exclusiv studenţilor, al Editurii didactice şi pedagogice pe 1982. Program cu atît mai impresionant cu cît se adaugă sutelor de titluri de manuale şcolare şi de literatură didactică şi pedagogică pe care le realizează anual această instituţie în cauză. Iată, de pildă, numai în domeniul medicinei ne este anunţată apariţia a 18 volume ; apoi : 11 cursuri de chimie, 58 volume în domeniul metalurgiei şi mecanicii, 14 titluri în ştiinţele sociale etc. Autorii sînt oameni de ştiinţă, cadre didactice din toate generaţiile, în frunte cu savanţi de reputaţie internaţională, precum Cristofor Simionescu, Ştefan Pascu, Gheorghe Buzdugan. Suzana Gâdea ş.a. Dintre titlurile care atrag în mod deosebit atenţia, prin modernitatea promisă a abordării problemelor, citâm : **Biologia celulară,** editată de un colectiv de cadre didactice de la Institutele de medicină şi farmacie din Cluj-Napoca şi Iaşi, **Construcţia şi tehnologia aparaturii electronice,** realizat de un colectiv al Institutului politehnic bucureştean, **Automatizări electronice,** curs al politehnicienilor din Bucureşti şi Iaşi, **Electronica medicală** de Rodica Strungaru, de la Institutul politehnic din Bucureşti, **Programarea producţiei industriale,** al unui colectiv al Academiei de studii economice din Bucureşti. Din sfera ştiinţelor sociale se anunţă de evident interes lucrarea **Marxismul şi confruntările de idei în lumea contemporană,** de Al. Boboc, de la Universitatea din Bucureşti, **Doctrine economice contemporane** şi **Doctrine politice contemporane** (lucrări colective), precum şi **Istoria contemporană universală,** de asemenea o lucrare colectivă. În compartimentul ştiinţelor umaniste remarcăm apariţia unei lucrări despre gramaticile generativ transformaţionale, volumul 3 din **Istoria literaturii dramatice româneşti şi a artei spectacolului** de V. Brădăţeanu, consacrată dramaturgilor şi dramaturgiei noastre contemporane.

Am aplauda din toată inima acest remarcabil demers editorial al Editurii didactice şi pedagogice dacă...

...Dacă toate acestea nu ne-ar fi anunţate într-un plan editorial pe 1982, care a văzut lumina tiparului abia de cîteva zile, adică mult după trecerea primei sesiuni de examene studenţeşti.

...Dacă multe dintre titlurile anunţate în acest întîrziat plan editorial n-ar purta mentiunea discretă **report din 1981.**

...Dacă în ciuda acestui impresionant volum de apariţii n-ar exista încă destule discipline recent introduse şi de mare interes, neacoperite încă prin cursuri şi tratate corespunzătoare.

După cum se vede, prea mulţi **dacă** pentru un plan editorial meritoriu, dar întîrziat. **(H. Lorea)**

DISC

Un veritabil eveniment cultural îl constituie apariţia în aceste zile a unei casete cuprinzînd discuri cu înregistrări din creaţia lui I. L. Caragiale. După cum sîntem informaţi, este vorba de o primă etapă în realizarea unei „integrale dramatice" Caragiale pe care Casa de discuri Electrecord ţine să ne-o ofere în hainele unui act artistic de nivel superior. Pe cele şase discuri din prezenta casetă sînt imprimate piesele **O scrisoare pierdută, D-ale carnavalului, O noapte furtunoasă,** împreună cu schiţele dramatice **Amicii, Tren de plăcere** şi cu farsa fantezistă **O soacră.** O mare bucurie pentru iubitorii operei lui Caragiale o reprezintă faptul că ele sînt interpretate de distribuţii de „aur". E adevărat, au fost numeroase încercări de a transpune pe scenă comediile marelui dramaturg şi e salutară preocuparea permanentă de a pătrunde din unghiuri cît mai diverse în intimitatea unei astfel de opere atît de complexe. Dar există o

Cronica plastică

Expoziția de pictură Carolina Iacob

Evidențele unei metode artistice pot, în multe cazuri, să pună chestiunea autenticului abia spre urmă deși, de bunăseamă, ceea ce trebuie să deschidă discuția oricărei opere este tocmai autenticitatea trăirii ei.

În cazul picturii, pe care ar trebui s-o numim asociative ori de montaj — și cărcia, cu multă ușurință, îi zicem suprarealistă — problema onestității simțirii trebuie să ne preocupe în primul rînd, fiindcă e lesne să aduni într-o imagine tot felul de lucruri, care să semnifice „interesant". Pînă la urmă, vedem că nu există lucruri care, puse împreună, să nu dea un sens ori cel puțin aparență, cu oarecare mister, a ceva ce trebuie, nu-i așa ? să aibă un sens. Interesantul nu-i tocmai greu de obținut, dovadă și mulțimea artiștilor care, profitînd de succesul, nu întotdeauna justificat sub raport plastic, al artei suprarealiste de începuturi, fac pictură unde montajul are dinadins ; nu-i subtil, n-are, adică, gradul de plauzibil din pictura zisă realistă.

Orice fel de pictură are, mai mult sau mai puțin acuzat, un simbol sau un întreg de simboluri.

Pictura — de-acum foarte cunoscută — a Carolinei Iacob (Galeriile SIMEZA) este una de simboluri. Pare deasupra oricărui dubiu că această artă se nutrește din soluțiile asociative ale suprarealismului. Există aici și cai diluindu-se în nori, și o mulțime de obiecte ce fac sensibilă ideea curgerii timpului, și ferestre decupate în cer, în fine, există cam de toate. Reproducerile în alb-negru după lucrările de mici dimensiuni, în tehnica ulei pe pînză, ale Carolinei Iacob nu spun aproape nimic din calitatea deosebită a inspirației, din senzația de feeric și uman a culorii din dulceața cu aleasn a stărilor copilelor și femeilor cărora li se compune portretul. Faptul cu adevărat interesant, nou și personal, în creația Carolinei Iacob e că recuzita are exact valoarea recuzitei într-un spectacol, unde teatrul e total și replica merge profund în mintea și în sufletul publicului, unde nu te simți deloc îndemnat să afli dacă în paharul din care își bea moartea personajul damnat ori mîntuit al dramei o pepsi sau apă colorată. Carolina Iacob e unul din acei rari artiști ce obțin din vopseaua pusă cu pensula pe pînză — și asta într-un chip firesc, fără istovirile ce izbutesc adesea să compromită intenția bună — o strălucire și o părere de viu, de mătăsos și candid, de gingaș, de fragil și imponderabil pentru care numai învățătura nu-i de ajuns. E curios cum a evoluat studenta de odinioară a meșterului Ciucurencu, știindu-se ce autoritate a avut asupra discipolilor teoria culorii statuată de magistru. Carolina Iacob e un om cu o constanță spirituală. Ea nu trebuie să caute obstinat în realitate frumuseți de echilibru și ingenuitate, întrucît pentru ea realitatea doar aceasta este : plutire armonioasă, afecte delicate, chemare elegiacă. Criticii se găsesc în situația, nu foarte comodă, de a formula tranșant un punct de vedere asupra unui fel de artă cu o adresă clară și cu mijloace atent preparate, dar care, prin teme și prin combinatoria motivelor trimit la opere cu notorietate, Evidențele travaliului narativ din pictura Carolinei Iacob pot să-l tulbure peste măsură pe comentatorul înclinat să vadă în toate doar direcții, curente, categorii. Carolina Iacob e un tip mai special de artist, comparabil acelor actori ce se încumetă să ia spre recitare texte ce par-nu să-și fi tocit fiorul și să le redescopere sub un înțeles atît de neașteptat, de proaspăt și cordial încît textele nu mai îngăduie și altul. Ți le amintești doar cu glasul actorului, cu vibrarea din adînc a ființei lui, cu tușeul privirii lui emoționate.

TUDOR OCTAVIAN

Constelația lirei

Autobiografie

Un braț de fin sub pomii din livadă,
Cosit pentru popasuri în amiezi :
Acesta e bunicul meu pe care
Cu păsări albe seara îl visez...

Un braț de fin sub piersicii de aur,
Cosit pentru jertfirea unei nopți :
Acesta este tatăl meu pe care
Îl pioază merii cu înceferi copți...

Un braț de-otavă sub caiși de spumă,
Cosit pentru nuntiri de vii lumini :
Aceasta este mama mea pe care
O viscolesc zăpezile de crini...

LUCA ONUL

Sporesc dimineții

Cîmpiile țării se dezbracă de somn
În așteptarea unor mari bucurii ;
E caid în semințe și lumina piesnește
Pe ramura zărilor trandafirii.

Pădurile-și caută-n ape culoarea
Și-n păsări puterile lemnului lor ;
Logodit cu fecioara pămîntului, cerul
Arde-n rădăcini de mohor.

Sporesc dimineții-n praguri de case
Și oamenii ies să se spele cu soare ;
Un fluier de os își streconră fiorul
În palmele lor cîntătoare.

DUMITRU VASILE DELCEANU

Taina sufletului meu

Privește-mă adînc
și vei avea răsplata
Atîtor vise ascunse privirii.
Îmbracă-mă în flacăra
Inimii tale neobosite de dor
Și respiră adînc
Parfumul sufletului meu.
Însetat de lumină.
Dezrobește-mă de timp,
Tu, soare al vieții mele,
Și culege-mi o stea ca talisman
Pentru-a-nțelege că taina mea
e taina cerului.

LILIANA CÂRCEAG

Colina albă

din aventura cunoașterii
realitatea vine spre casă
cu hainele zdrențuite
ca un copil orfan
dintr-un cimitir vechi

acolo singura cruce neagră
pe colina albă a nopții
amenință infinitul

nopți albe șterg nînsoarea
unei stele apusă-n cuvinte

iată Logica vieții
învățînd într-un sanatoriu
de psihiatrie să nege
tinerețea poetului....

Lecție de iluzionism

mi-au controlat
anotimpurile
tuturor sentimentelor
și-au inventariat
visele și gîndurile
peste nervii mei
au trecut
carul de reportaje
rațiunea a fost curățată
de imagini abstracte
și privește ce a rămas :
o cameră în prima noapte
după partajare...

AUREL M. BURICEA

Comemorări

Constantin Brâncuși Spre ultima zi

Spre sfîrșitul lui decembrie trecut, Constantin Brâncuși încă mai trăgea nădejde să ridice o replică a Coloanei fără sfîrșit la Chicago. „Dacă va putea fi realizată din oțel șlefuit, va fi una din minunile lumii". O gîndea înaltă de 400 m, mult mai înaltă decît coloana din Tîrgu Jiu, și numai aspirația aceasta, desigur, va fi stîrnit în trupul istovit și bătrîn promisiunea vagă a unei resurecții. „Puterile îmi sporesc treptat, dar am încă nevoie de ajutorul cîrjelor ca să merg" — îi scria sculptorul avocatului american Barnet Hodes. Însă și acolo, la Paris, în atelierul din Impasse Ronsin 11, un necaz nu venea niciodată singur : scrisorile ce i le adresa din țară fiica sorei sale Eufrosina, Ioana Brâncuși, pe care sculptorul o înzestrase la nuntă cu 10 000 lei, o sumă frumușică prin '40, cînd se întîmplase și nunta aceea, nu-i mai parveneau. Cei interesați aveau grijă să ridice între un muribund ilustru și lumea din jur un zid greu de străpuns. Mai mult, autoritățile franceze tărăgănau să încuviințeze călătoria Ioanei Brâncuși la Paris. Alt nepot al sculptorului, Ion Blendea, crede că la rădăcina acelor aminări **sine die** ar fi stat o teamă : „că nepoata ar putea convinge unchiul să revină în țară". Însă Ioana Brâncuși nu dorea decît să-l îngrijească, știindu-l bolnav. „Nu avea familie de sînge sau sămînță în preajma lui. Suporta, însă, destinul cu resemnare, cu eroism și cu autoironie". Cuvintele tîrzii ale lui Petre Pandrea pecetluiesc un destin.

În același decembrie '56 îl vizitase Bohdan Urbanowicz. „Deasupra capului alb al lui Brâncuși, acoperit cu un bonet alb, azurul și aurul unei icoane. O pătură aspră de lînă albă, niște scăunele primitive, niște trunchiuri sumar trase la rindea, în loc de masă, și un fel de unelte azvîrlite de jur împrejur". Aiți au întîlnit în atelierul din Impasse Ronsin 11 un bătrîn închis în sine, puțin dispus să accepte vizite inoportune. Dar toți erau covîrșiți de simplitatea extremă a lucrurilor ce alcătuiau universul sculptorului. „Contrastul lor — nota un pelerin —, în mijlocul a ceea ce el considera a fi desfigurarea, haosul și imposibila complexitate a erei noastre, intensifica liniștea ce și-o cucerise". Iar dincolo de ziduri, aproape, stăruia în ritmurile ei firești amintirea sau viața de fiecare zi a unor artiști alături de care navigase, vrînd nevrînd, pe puntea acelelași corăbii : Modigliani, Max Ernst și Del Debio, Lucasse, Tinguely și Niki Saint-Phal, precum și compatrioții săi Basarab, George Teodorescu, Al. Istrati și Natalia Dumitrescu-Istrati. Adunați în fundătura înghesuită între străzile Sévres și Vaugirard, nu departe de gara Montparnasse și bulevardul cu același nume.. De ei, prin hazardul vecinătății în spațiu, sculptorul fiind întrucîtva apropiat. De alții, nici atît. Cineva îi mărturisise lui Giacometti că, fiind invitat să expună alături de Pablo Picasso și alți mari artiști ai epocii, Constantin Brâncuși ar fi exclamat : „Eu ? Alături de âștia ? !...".

O aspirație firească spre simplitate poate fi înțeleasă uneori mult mai bine de oameni de tot simpli. Un anume Simon, cărăuș de cărbuni și lemne de foc, i se destăinuise lui Victor Torynopol : „Vă spun drept, semăna cu Dumnezeu...". Și aflase că sculptorul era un om vestit abia cînd acesta murise. Ceea ce s-a întîmplat la 16 martie 1957, în biblioteca aceea ciudată, cu tratate de mecanică, cu manuale de zidărie și dulgherie, între care se amestecau Metamorfozele lui Ovidiu sau fabulele lui Esop și La Fontaine. Și din clipa aceea, testamentul dictat de sculptor în fața notarului C. Burthe-Mique și a martorilor André Albert Marie Rolland și Pierre Yves Le Men, la 12 aprilie 1956, putea fi executat : „Las moștenire statului francez, pentru Muzeul național de artă modernă, absolut tot ceea ce vor conține în ziua decesului meu atelierele mele...". S-a împăcat astfel, pentru totdeauna, și cu Pablo Picasso și cu alții. La București, un singur om izbucnea în plîns, jelindu-l cu lacrimi fierbinți și în bocete adevărate : Maria Tănase. La 6 ianuarie 1972 au fost rase de pe fața pămîntului și ultimele resturi ale atelierului din Impasse Ronsin 11... Încît nu mai putem încheia decît cu frumoasele versuri pe care i le-a dedicat cîndva Carl Sandburg : „Să nu vorbim deocamdată cu gura prea slobodă despre Brâncuși, căci abia a pornit ; nici nu poate spune încă numele locului încotro se va duce...".

MIHAI PELIN

• CAP LIMPEDE

viziune regizorală la care va trebui să revenim indiferent de mode și timp. Este vorba de cea propusă de regretatul Sică Alexandrescu care a reușit, cu ajutorul unei strălucite pleiade de actori, să dea viață personajelor caragialiene în așa fel încît ele să rămînă memorabile oricui le cunoaște. Alexandru Giugaru în rolurile Zaharia Trahanache, Iancu Pampon, Jupîn Dumitrache, Radu Beligan în rolurile Agamemnon Dandanache, Candidatul, Rică Venturiano, Ion Finteșteanu în rolul lui Farfuridi, Grigore Vasiliu-Birlic în rolul lui Mache Răzăchescu, Marcel Anghelescu în rolul lui Pristanda și alții și-au dat întreaga măsură a uriașului lor talent și au adus pe scenă o lume în existența căreia am crezut ca și cum ar fi fost reală. Pentru cei care l-au văzut jucînd, cele șase discuri despre care vorbim sînt un prilej de amintire, iar pentru generațiile mai tinere pot fi un îndreptar în înțelegerea creației lui Caragiale. **(George Arion)**

AM LĂCRIMAT

Că o piesă de teatru se face din cuvinte, că, prin urmare, dintr-un text dramatic vorbele nu pot să lipsească reprezintă un adevăr axiomatic, un truism. Dar tot atît de adevărat este și faptul că nu se poate face teatru bizuindu-te numai pe vorbe, oricît de meșteșugit ar fi ele înșirate și oricît de mari și importante ar fi problemele la care se referă ; e nevoie de multe alte elemente, pentru că drumul pînă la- teatrul adevărat este lung și nespus de greu. Cerință de care nu prea pare a fi ținut cont Mircea Enescu în a sa „Mîndrie a lui Ion", transmisă la rubrica „Teatru TV" de săptămîna trecută.

După neîntrerupte clocniri și înfruntări (verbale), o ședință binecuvîntată face pretutindeni lumină și toată lumea-i mulțumită. Dar dacă în mai vechile compuneri puteau să încapă — cel puțin în intenția autorilor — și sentimente și trăiri puternice, în piesa lui Mircea Enescu nu se întîmplă nimic, și te întrebi de ce se tot ceartă, de ce se tot încrîncenează eroii. Căci toți sînt cît se poate de „lămuriți", și mai mult decît atîta, au o poftă fără sațiu și un talent nemaipomenit de a vorbi, de a ține discursuri, în acord, toate, cu ultimele articole din ziare. Vorbește tovarășul de la județ, vorbește președintele cooperativei, vorbește primărița și — apoteotic — vorbește însuși Ion, cel pe care săriseră toți să-l lămurească, dar care le servește tuturor o lecție, demonstrînd că era cel mai mintos dintre ei.

O asemenea piesă de cămin cultural, menită să înlocuiască o ședință de instructaj sau citirea unui articol de fond, și-ar fi avut poate locul la rubrica „Viața satului". Dar programarea ei la ora 9 seara, în cadrul unei emisiuni al cărei rol este să-l țină pe telespectatori în contact cu mișcarea teatrală de vîrf, ni se pare cu totul nepotrivită.

S-ar putea susține că telespectatorul se alege totuși cu ceva, cu niște rostiri de țăran, fie ele și discursuri, fie ele șabloane, fie jurnalistică dialogată. Toate acestea, nu-i așa, spuse de țărani, puse în gura țăranilor, capătă interes dacă nu estetic, cel puțin lingvistic. Dar nu trebuie să uităm că lucrurile par așa numai fiincă cei deghizați în țărani se numesc Mitică Popescu, Ion Marinescu, Gheorghe Cozorici, Mihai Mereuță, Coca Andronescu, Monica Ghiuță, Dorina Lazăr.

Mostră tipică de confuzie între necesitățile de producție din economie și exigențele expresiei artistice, „Mîndria lui Ion" n-a putut, evident, să fie salvată nici de o distribuție de elită, nici de regie, nici de rubrica la care a fost încadrată, nici de altceva. **(Ion D. Gola)**

Un muzeu în labirint

Reflecţii despre Rafael

Rafael. Autoportret

1. „Atenţie, scrie Eugenio d'Ors în *Trei ore în muzeul Prado* ajungînd la pînzele lui Rafael. Ne aflăm pe o culme omenească. La aceste înălţimi nu mai e îngăduit să judeci". Dar mi se pare că această afirmaţie n-ar trebui luată ca un compliment. Sau, dacă a vrut să fie o exclamaţie admirativă, ea nu şi-a atins scopul. În loc să intimideze întrebările, le stîrneşte. Ce înseamnă, la urma urmei, a nu mai avea îngăduinţa să judeci ? A nu mai acuza nimic ? A ierta orice ? Din moment ce ai arta, îţi spui, ai totul. Sau, oricum, lucrul cel mai important. Poţi să te închizi în ceea ce ai, lăsînd restul în seama altora. Goya ne aminteşte, însă, că un artist care nu refuză ceea ce trebuie să refuze îşi dă consimţămîntul şi la lucrurile despre care nu vrea să vorbească. Şi dacă nu se poate artă fără consimţămînt şi fără refuz, cum să consimţi şi să refuzi fără să judeci ? fără a ne judeca pe noi înşine şi a-i judeca pe alţii ? fără a judeca lumea în care trăim şi lumea pe care o visăm ? Abia după aceea îl putem repeta pe Unamuno : „Iubesc, deci exist".

2. Pînă la treizeci şi şapte de ani cînd a murit, exact în ziua sa de naştere, Rafael a avut tot ce-şi poate dori un artist : succes, faimă, admiratori, dragoste, glorie. Destinul i-a refuzat un singur lucru : dreptul de a se bucura prea mult de darurile sale. Şi astfel ne amintim de vechea dilemă a lui Ahile : de a trăi puţin şi glorios sau de a duce pînă la adinci bătrîneţe o viaţă oarecare.

Gloria, zicea Balzac, e un venin care trebuie luat în doze mici. Numai că această definiţie are un defect. Ne dăm seama că Balzac dădea acest sfat pentru alţii şi că el ar fi luat veninul în orice doză. Apoi, nu gloria l-a omorît pe Rafael, ci abuzul de plăceri în dragoste, insinuează Vasari.

Şi cum să-l omoare gloria cînd Rafael părea născut pentru ea ? Trecea pe străzi cu o escortă de admiratori. „Arăţi mai mult a prinţ decît a pictor", i-a strigat odată batjocoritor Michelangelo şi, poate, nici un alt pictor n-a meritat mai mult să fie admirat pe un ton atît de provocator. Căci tot ce alţii au trebuit să obţină prin luptă, Rafael a obţinut cu maximă uşurinţă, aproape fără efort. Fără să înfrunte pe nimeni şi fără să se zbată. Ca şi cum tot ce trebuia să facă era să primească darurile pe care soarta se grăbea să i le ofere. N-avea neliniştea lui Michelangelo şi nici înverşunările lui. Dimpotrivă, era plin de farmec şi de graţie, silindu-i pe cei din jur să-l iubească. Şi a murit, probabil, fără să ştie ce este nefericirea. Nu întîmplător Goethe îi păstra o copie a craniului, încoronată cu lauri, în locuinţa sa de la Weimar.

Dar tot Goethe spune despre el o frază care, în ciuda admiraţiei din care izvora, ne pune pe gînduri : „Rafael a făcut totdeauna ceea ce doreau ceilalţi să facă". Fără voie, citind-o, ne gîndim că sarcasticul şi mîndrul Michelangelo a făcut numai ceea ce dorea el.

Iată deosebirea cea mai mare dintre cei doi.

3. Căutăm, se pare, în artă ceea ce avem nevoie să găsim. Din păcate, nu pot să cred că a devenit cineva mai bun trecînd prin *Stanzele* lui Rafael. În schimb, ştiu de ce mercenarii lui Carol Quintul, cazaţi în aceste *stanze*, se amuzau să scoată ochii personajelor cu vîrful lăncilor.

4. Ceea ce ne uimeşte la Rafael este, poate, candoarea lui, puterea lui de a ne vedea astfel, fără nimic meschin, fără nimic mizerabil. Vasăzică aşa îi apăream ? ca în această pictură în care totul e nobil şi blînd ? Cum să nu-i înţelegem atunci pe cei care l-au plîns şi care, după moartea lui, spuneau că Roma li se părea goală şi pustie ? Arta s-a văzut silită adesea să ne pună în faţă adevăruri crude. Ne-a povestit uneori cum soldaţii istoriei au siluit-o pe Afrodita, iar pe Dionysos, după ce l-au îmbătat cu sila, l-au pus să danseze obscen. „Îl vezi? i-au strigat cu voce răguşită lui Apolo. Fă şi tu la fel!" „Nu pot, le-a răspuns zeul, abia stăpînindu-şi tremurul bărbiei. Eu am fost totdeauna străin de patimi". Atunci l-au dus la o rîpă din apropiere şi l-au împuşcat în ceafă. Din toate părţile s-au auzit strigăte de inşi beţi, în timp ce în înghesuiala care s-a iscat artistul a simţit un fior rece, ca o şopîrlă de gheaţă pe şira spinării, şi, rupînd o floare, a aruncat-o pe furiş pe trupul zeului mort. Dar Rafael, pictor din tagma adepţilor lui Apolo, n-a văzut niciodată un asemenea spectacol, pentru că el avea calitatea foarte rară de a vedea lumea aşa cum o visa. Pe cerul lui nu e nici un nor, în vreme ce pe bolta Capelei sixtine se simt toate furtunile din sufletul nostru. El e „un Eros devenit pictor". Fericit cel ce poate fi atît de candid sau atît de senin, poate că aşa a gîndit şi belicosul Iuliu al II-lea cînd s-a privit prin ochii lui Rafael. Şi poate de aceea a dat ordin să fie şterse frescele abia pictate în apartamentele sale din Vatican pentru ca în locul lor să picteze Rafael altele. Acest papă cu coif care a înţeles adevărul măreţ şi aspru al lui Michelangelo n-a rezistat nici graţiei lui Rafael. I-a plăcut să descopere sub propriile sale patimi ceea ce pictorul din Urbino îi dezvăluia, o undă de puritate de care şi el uitase, poate. Şi oare nu se întîmplă cu noi acelaşi lucru ? „Divinul Rafael" e o mică ipocrizie. În realitate vrem să spunem „divinul din noi", strălucirea curată, aurie şi blîndă care ne apare dincolo de milul tulbure ce se limpezeşte deodată în noi ca prin farmec. Rafael nu ne cutremură cum o face Michelangelo, dar în faţa picturii lui uităm de tot ce e meschin şi abject şi privim cu un amestec de uimire şi recunoştinţă.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Mihail Antoniade (II)

Şi fiindcă sîntem la traducerea **Prolegomenei** lui Kant, cum s-a văzut din scrisoarea lui Nae Ionescu şi a lui Simion Mehedinţi, redau şi rîndurile sociologului Dimitrie Gusti, din 22 noiembrie 1923, care era, la vremea aceea, unul din conducătorii editurii „Cultura Naţională" :

Mult stimate Domnule Antoniade,
Vi se trimite prima corectură. Dacă sînteţi aşa de amabil, indicaţi-mi, vă rog, cînd am putea să ne întîlnim la începutul săptămînii viitoare, (într-o seară) pentru a vă da şi volumele pe care le am asupra „Prolegomenei" şi care ar fi eventual utilizabile, pentru Prefaţa-Introducere a D-voastră.
Cu cele mai distinse salutări, nu pot să nu-mi exprim înalta satisfacţie, că literatura noastră filozofică, graţie D-voastră, se va îmbogăţi cu o lucrare de aşa valoare excepţională. Al D-voastră devotat, Dim. Gusti.

Nădăjduiesc că cititorul atent a observat că după aproximativ o lună numai de la „ultimatumul", ca să spun astfel, al lui Nae Ionescu, din 3 octombrie 1923, prin care-l avertizează că în două săptămîni va veni cu „teşchereaua" să ia manuscrisul, Mihail Antoniade se găsea cu textul cărţii integral cules, în faza primei corecturi. Asta se petrecea, din punct de vedere tipografic, cu şase decade în urmă ! Şi continui cu altele, transcriind-o pe cea emanînd de la Emanoil Bucuţa, cu data de 14 iunie 1921 :

Stimate domnule Antoniade,
Ne-a părut la toţi rău că ai lipsit de la cea din urmă agapă, la încheiere de an, a „Ideii Europene". (Revista lui C. Rădulescu-Motru care iese din iunie 1919 pînă la 1 iulie 1928, o lungă perioadă săptăminal şi apoi lunar, n.n.). **Cu ultima linguriţă de îngheţată, am intrat şi în anul al treilea. Dar mai rău decît tuturor, crede că ne-a părut nouă, mie şi soţiei mele. Pentru că eşti însă om de treburi, nu mă încumet să-ţi scriu numai despre lucruri trecute şi, poate, în ochii d-tale prea puţin serioase. De aceea, vrei, ca încheiere, să-ţi aduc aminte că aşteptăm „Prolegomenele" şi, odată cu întoarcerea volumului „Crepuscolo dei filosofi" — „Le buffonate" le trec întîi lui Ortiz —** (ambele sînt scrise de Giovanni Papini, n.n.) **mult dorita „Vita di Benvenuto Cellini". Mulţumiri şi strîngere de mînă. Emanoil Bucuţa.**

Dau şi cîteva şiruri, nedatate, de la marele nostru elenist Demostene Russo :

Iubite d-le Antoniade,
Pentru graţioasa d-tale invitaţie mulţumesc din inimă, dar regret foarte mult că nu pot profita de ea ; şi regretul meu e cu atît mai mare, cu cît, pe lîngă desfătarea muzicală pierd şi ocazia de-a sta de vorbă puţin cu d-ta şi cu doamna şi dl. Ciolîec. Dar am mîngîierea că în curînd se va prezenta prilejul să ne vedem şi să avem în cenaclul nostru o şedinţă de critică, în înţelesul cel mai larg al cuvîntului (cu excluderea criticei textelor). Prieten devotat, D. Russo.

Scrisoarea ce urmează e de la profesorul Ramiro Ortiz, vechiul şi credinciosul amic al ţării noastre, care ne-a iubit cu statornicie limba şi tradiţiile, istoria, literatura şi folclorul, pe care n-a obosit, pînă la capătul vieţii, să le studieze şi să le popularizeze în familia popoarelor de obîrşie latină.

Via Giordano Bruno 176-B
Padova, 6 septembrie 1934
Prea distinse prietene,
Acum cîteva zile, vorbind cu Excelenţa Sa Francesco Ercole, ministru al Educaţiei Naţionale şi profesor de istorie politică la Universitatea din Palermo, care a scris un volum asupra lui Machiavelli, l-am informat despre excelentul studiu al fratelui dumneavoastră. Excelenţa Sa Ercole posedă primul volum, pe care i l-am trimis chiar eu de la Bucureşti şi, şi-a manifestat dorinţa de a-l avea pe al doilea, despre care ştiu că a fost publicat. Vă scriu, deci, rugîndu-vă să-i spuneţi fratelui dumneavoastră, a cărui adresă nu o cunosc, să aibă bunătatea de a-i trimite un exemplar.
Ce mai este pe la Bucureşti ? Anul acesta, se poate spune că nu am avut vacanţă. Luna lui iulie am petrecut-o la Torino pentru examenul de maturitate de la Liceul Clasic, în august am fost într-un mic şi cochet hotel de munte, în Dolomiţi, de unde m-au alungat însă vremea rea şi frigul, iar apoi am avut de făcut articolul meu (Istoria Română) pentru Marea Enciclopedie Italiană. Acum chiar, m-am înapoiat de la Vicenza, unde am asistat la o reprezentaţie a piesei Hipolit a lui Euripide, la Teatrul Olimpic şi mîine plec la Trento, la un congres în legătură cu tradiţiile populare. Cu cele mai bune salutări, socotiţi-mă al dumneavoastră, Ramiro Ortiz.

În fine, reproduc şi trei cărţi poştale ale cărturarului moldovean şi pasionatului epistolier, Moş Ghiţă Kirileanu, una din 1936, a doua din 1939 şi ultima din 1940 :

6 noiembrie 1936
Iubite Domnule Antoniade,
Cu mare mîhnire în suflet am aflat că ai fost grav bolnav în cursul verii trecute. An nefast... Din toată inima îţi doresc sănătate şi te rog să arăţi şi Doamnei cele mai călduroase închinăciuni, sperînd că vara viitoare vom putea călători împreună pe la mînăstirile bucovinene şi pe la podircele mamei Bistriţa. Vechi şi devotat prieten, Moş Ghiţă Kirileanu.

Piatra Neamţ, 6 noiembrie 1939
Mult iubite prietene,
Este o poveste cu vara lui MIOI (asemănătoare cu l'été de St. Martin) după care bunul Dumnezeu făgăduia unui biet muncitor — care fiind silit a lucra numai pentru boier, nu putuse face semănătură şi pe ogoraşul său — că-i va dărui şi lui o săptămînă văratică de ziua numelui Mihai (în vechime rostit MIOI).
Se vede că anul acesta Atotputernicul şi-a întors faţa de la noi şi nu ne-a mai dat puţină căldură de ziua numelui d-tale, pentru care te rog să primeşti de la inima mea, cele mai călduroase urări de sănătate împreună şi Doamnei şi vremi mai puţin întunecate. Vechi şi devotat prieten, Moş G. T. Kirileanu.

25 april, 1940
Iubiţi prieteni,
La începutul acestei luni am fost la Bucureşti, pentru înnoirea carnetului de C.F.R., dar ninsoarea ceea mi-a adus o gripă care m-a împiedicat să am bucuria cercetării bunilor prieteni. Am plecat bolnav din Bucureşti şi de-abea zilele acestea, cu venirea căldurii, mă simt ceva mai bine.
Dacă războiul nu se coboară şi pe la noi, cred că aţi putea trage o raită înspre mînăstirile nemţene şi bucovinene. Cu toată dragostea v-aş însoţi. Vechi şi devotat prieten, Moş Ghiţă Kirileanu.

E de la sine înţeles că scrisorile parcurse se publică acum pentru întîia oară şi menţionez că există încă multe, destul de multe mărturii scrise, de-ale celor ce nu mai trăiesc decît în amintiri, care ar rotunji portretul de suflet şi de minte al lui Mihail Antoniade ; m-am limitat însă numai la cîteva dintre ele — fiindcă locul şi spaţiul nu mi-ar permite să le etalez pe toate — dar şi aşa am convingerea că cititorii neştiutori îşi vor putea face o imagine exactă despre om, ca şi despre rarele, realele şi întru totul deosebitele lui calităţi.

I. KALUSTIAN

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (XIII)

Întrebările le pun pentru misiunea care mi-a fost încredinţată de ai mei, ca să caut şi să descopăr adevărul, linia dreaptă din relaţiile dintre oameni şi din societăţile pe care le clădesc oriunde ar fi ele pe pămînt. În lumea aceasta ordinea morală este ca cel care poate să aibă oricît de mult. Căci este dreptul muncii şi aptitudinilor lui.

În lumea mea ordinea este ca să se pună capăt şi să fie îngrădit instinctul de a poseda şi de a aduna, chiar dacă munca şi calităţile unuia depăşesc cu mult pe ale altuia. Cel care din lumea mea a adunat şi posedă mult peste alţii este un impostor şi un tîlhar, chiar dacă ordinea noastră nu-l descoperă, nu vrea să-l descopere sau dacă-l descoperă nu-l denunţă şi nu-l pedepseşte. Aceasta nu ţine de ordinea stabilită prin ideile superioare, ci de calitatea şi măsura oamenilor care stabilesc şi menţin ordinea. Cu el toţi am eu socotelile mele vechi şi le voi ţine mereu mai departe prezente, indiferent dacă se vor tulbura şi se vor coaliza contra mea. Aici în lumea oraşelor şi oamenilor mari şi cinstiţi eu denunţ ordinea care stabileşte o ierarhie structural nedreaptă, şi îmi este greu să o spun, nedemnă. Nu este demn să aduni într-un palat de cleştar izolat, mai ales cînd eşti cititorul lui Socrate şi te rogi la cel răstignit pe cruce care ca şi alţii a suferit şi a fost ucis pentru că a denunţat ordinea bazată pe acumulare de bunuri care nu sînt necesare omului, nici acelui om neînsemnat ca reparatorii de televizoare, dar mai ales acelui însemnat prin grandoarea spiritului lui. Nu a rămas nimic oare din cuvîntul denunţător al filistinilor germani de către cel al cărui nume nu-l pomeneşte nimeni aici şi nici din cuvîntul lui Zaratustra adus lumii germane de către iluminatul revoltat contra barbarului instinct de posesiune ?

Să tac, că sînt în casa lor şi mîine la masa lor ; dorm pe patul lor şi-mi completez mintea cu ştiinţa lor. (Dar în paranteză eu rămîn cu întrebările mele şi nu pot să accept ordinea filistinilor de aici aşa cum n-o accept atunci cînd şi la mine acasă apar filistini între cei ce sînt dascăli prin cuvîntul celui mai mare denunţător al filistinilor.)

Continuă aşadar întrebările şi nedumeririle mele care nu se opresc cu toată liniştea şi împăcarea pe care mi-a dat-o munca laboratorului şi cu toată elevaţia din spaţiul catedralelor de la Lübeck. Nici aici şi nici în cele două mari oraşe văzute mai înainte nu am găsit nici un aşezămînt consacrat frumuseţii care să consfinţească nobleţea marilor oraşe. Aşa am învăţat noi de la grecii antici şi de la Renaşterea italiană cu arhitecţii, cu pictorii, cu sculptorii şi cu gînditorii ei. O cetate ai cărei locuitori nu cultivă arta, în sensul angajării spiritului lor în trăirea fenomenului estetic, este o cetate în care stăpîneşte zeul Baal cel setos de aur, ca în acea civilizaţie feniciană din care n-a rămas nimic. S-a risipit ca fumul tot belşugul vestitelor Sidon şi Tir, din care nu ne-a rămas nici o urmă. Războaie şi cruzime în expansiunea corăbiilor de piraţi pentru a aduna bogăţii şi a trăi în luxură. Să fie oare aşa şi lumea marilor oraşe încărcate de toate bunurile lumii ? Nu, căci catedralele Lübeck-ului răspund cu uriaşele turnuri gotice care se ridică în elan vertical, aşa cum nu le-am văzut nicăieri. Parcă nevoia de elevaţie spre un Dumnezeu etern a depăşit la negustorii hanselor germane orice altă dimensiune a spiritului în lumea medievală neliniştită a apusului. Iar sunetele de orgă în spaţiul imens al catedralei rămîn mărturia unei nevoi de absolut în frumuseţe ca nicăieri în altă parte. Această frumuseţe nu se relevă exterior plastic ci izvorăşte din înseşi străfundurile omeneşti care emană în imensele volute ale spaţiului sonor. Toate mărturisesc că negustorii hanseatici au avut nevoie să-şi lărgească spiritul prin arhitectura bolţilor şi în sunetele de orgă îmbinate în grandoare şi în aspiraţia spre altă lume. Dar poate că nevoia lor a fost mai ales de grandoare şi de dominare.

ŞTEFAN BERCEANU

A dispărut limba dacilor? (V)

ALTE „ARGUMENTE”

D. Superioritatea culturală a romanilor ar fi impus limba lor, limbă de prestigiu, a unui popor de cultură superioară. Așa să fie?

Ca **principiu** nu putem fi decît de acord cu toții: o limbă devine importantă și capătă răspîndire dacă se pretează la exprimarea lucrurilor **sufletești** (**l'usage qu'on fait dans les choses de l'esprit**, spune un învățat).

Dar cum stăteau lucrurile în practică? Pârvan ne-a demonstrat că Europa „neclasică” era greco-italizată **înainte de a fi** cunoscut pe romanii care o vor cuceri. Venirea lor va fi astfel **solia unei culturi** așa de aproape înrudită cu aceea pe care indigenii din Galia, Alpi ori **Carpați** o posedau de cîteva secole, încît romanizarea a fost mai mult o adaptare de **nuanțe** decît o transformare din temelii. Reținem din acest citat — reluat — **nivelul înalt și vechimea culturii** autohtonilor.

Problema „superiorității” romane merită să fie tratată cu temeinicie. Să vedem atît aspectul **civilizației** romane **materiale**, cît și acela al **culturii sufletești (les choses de l'esprit)**.

a) Romanii au fost un popor cu o înaltă **civilizație materială**. Fără nici o îndoială. Ei au fost mari maeștri în construirea de drumuri și poduri, de apeducte, canalizări, terme, în arta militară, jurisdicție, inginerie. Se pricepeau să lucreze **materia**. Erau oameni practici.

În astfel de realizări au fost desigur superiori dacilor, dar nicidecum în măsura exagerată admisă pînă acum.

Notă. Acest aspect îl tratez amplu în micul eseu separat, intitulat „Superioritatea culturii romane — complexul nostru de inferioritate”. Aici pot aminti doar cîteva puncte, stabilite pe baza cercetărilor **arheologice** și studiilor de specialitate efectuate de Al. Vulpe, D. Berciu, H. Daicoviciu ș.a., din care rezultă: tehnica avansată a fortificațiilor dace, completarea și desăvîrșirea reliefului (Dio Cassius: „munți întăriți cu ziduri”), metalurgie puternic dezvoltată, monetării tribale, tuburi de teracotă și canalizări cu mult înainte de venirea romanilor, înființări de orașe, civilizația unitară, originală, de factură superioară, „putînd sta alături de civilizațiile avansate ale antichității” etc.

b) Cum stăteau însă lucrurile în domeniul spiritual, al **culturii sufletului** (singurul determinant cînd e vorba de adoptarea unei alte limbi), al originalității?

Aici „superioritatea” romanilor nu se mai manifestă. Dimpotrivă.

Cultura romană nu este o creație proprie, **originală**. E preluată în cea mai mare parte de la greci. Virgil imita pas cu pas pe Homer. În chip genial; dar **imita**.

În amintitul mic eseu tratez pe larg acest aspect cultural, cu citate din autori antici sau moderni, din care rezultă: **inferioritatea** romanilor față de daci în **anumite** sectoare ale spiritului, ca: viața interioară, vocația și originalitatea geniului artistic dac, înțelepciunea (elogiată chiar de greci), religia superioară cu credința în nemurirea sufletului, muzica (deci „les choses de l'esprit”), apoi virtuțile cetățenești sau familiale (femeia getă elogiată de Horațiu), sobrietatea, ca și medicina și alte științe (Strabo și Jordanes confirmă că Deceneu îi învăța pe geți filozofia, etica, logica, fizica, astronomia, botanica), de asemenea superioritatea dacilor — în anumite privințe — chiar asupra culturii **eline** (modelul celei romane) manifestată prin: marea dragoste a tracilor și geților pentru poezie (poetul Orfeu, poetul Cotys), marea lor dragoste pentru muzică (Orfeu, Musaios, Tamiris, Eumolp, soliile cîntînd din chitare tot timpul), artă dăruită și grecilor, religia orfică, divinitățile date grecilor (Dionysos, Sabazios, Silenul, Semela, Sirenele, Bendis, Hestia-Vestia, Esculap, probabil Cavalerul trac) etc., înrîurirea concepțiilor filozofice ale grecilor (în locul senzualismului, concepția sufletului absolut, divin, devenit „nous” la Platon), înrîurirea tragediei grecești prin viziunea morții nupțiale (Antigona), a morții ca har etc., înrîurirea exercitată de puternice personalități din tulpina tracă (Alexandru Machedon, Maximinus Thrax, Aurelian, Julian Apostatul, Aetius, Belizarie, Constantin cel Mare, Justinian ș.a.).

c) Cercetările **arheologice** confirmă oare afirmațiile despre calitățile superioare ale poporului dac și ale culturii sale?

Da. În același eseu arăt că descoperirile arheologilor atestă renumita lui vocație pentru artă, setea lui de frumos, manifestate în ceramica pictată, creația plastică, monede, podoabe de aur și argint, calendarul propriu etc., etc.

d) Din toate cele expuse mai sus, confirmate și de rezultatele arheologiei, reiese, cred, cu prisosință că „argumentul” superiorității romane nu se poate nicidecum susține, că e o construcție în nisip. Dacii au fost **egali** cu romanii, deși la o scară mai mică, în domeniul **civilizației materiale**, dar au fost net **superiori** pe tărîmul spiritual, în **cultura sufletului** (superiori chiar și grecilor). Și erau conștienți de această superioritate și mîndri de ea. A ne imagina un popor dac stînd umil și copleșit de admirație în fața celui roman, ar fi o încercare ridicolă. Dacii, dimpotrivă, luau în derîdere pînă și pe un Ovidiu (**hic barbarus ego sum...**), necum pe soldați și coloniști. Ei își impuneau limba lor pînă și grecilor din cetățile pontice. Mîndria și spiritul de independență și demnitate le interziceau să și-o abandoneze. Nu recunoșteau **nici un** „prestigiu” al limbii romanilor.

În lumea de **atunci gloria** cuceritorilor era desigur mare. Deci și prestigiul **lor**. Pentru daci însă acesta **nu exista**. De ce? Întîi pentru că ei nu erau timorați (nu se tem de puterea Romei, striga Ovidiu) ca alte neamuri. În al doilea rînd, pentru că **nu credeau** în superioritatea **culturală** a forței care îi amenința. Am văzut că **lipsea** într-adevăr o **realitate**, care să fi dat naștere **credinței** într-o atare superioritate. Iar fără sentimentul de admirație nu putea exista nici „prestigiul” (invocat de savanți) care să-i fi făcut **dornici** să-nvețe limba nouă. Astfel pilonul, pe care se sprijinea teza însușirii entuziaste a latinei, s-a prăbușit.

Rezultă de aici că prestigiul de care se tot vorbește **este o creație ulterioară**, o iluzie cărturărească. Ea trebuie neapărat părăsită, pentru a nu mai fi și de azi înainte o piedică în calea adevărului.

Încă o observație: **dacă pentru daci** nici măcar poporul roman și limba și cultura lui nu se bucurau de prestigiul imaginat, cu atît mai puțin se puteau aștepta la el coloniștii cu cele 21 de idiomuri ale lor!

E. Interesele aristocrației și păturilor orășenești mijlocii le dictau într-adevăr să învețe latina clasică obligatorie pentru magistratură. Aceste pături sociale își vor fi adus preceptori romani pentru copii ori îi vor fi trimis la cele două școli romane de la Sarmisegetuza și Porolissum. Nu există însă nici o dovadă că s-au trimis elevi chiar la Roma să învețe carte (N. Iorga). De pe acolo or fi aduse mode și deprinderi noi de lux, de limbă aleasă, imitate apoi și de cei de acasă, care nu-și părăseau totuși graiul. De acord. Acțiunile lor trebuiau **să se mărginească însă**, prin forța lucrurilor, la un cerc restrîns, neimportant. Să nu uităm că la orice popor privilegiații soartei sunt puțini, acei care duc greul sunt totdeauna mulțimile. Iar acestea erau la periferie. Și la sate. Care rămîneau neatinse.

F. Căsătorii la țară între autohtoni și femei romane (argument al lui Ovid Densusianu). Am o mare admirație pentru marele nostru filolog. Nu-i înțeleg însă acest „argument”: **să fi adus** localnicii femei romane în Dacia? Cînd? De unde? Poate să le fi cunoscut cu prilejul staționării prin diverse garnizoane ale dacilor încorporați în **alae** romane după cucerirea Daciei. Cîți vor fi putut însă aduce neveste de prin cele străinătăți? Apoi cîte vor fi consimțit să-și lase familia și patria, chiar dacă dacii erau „adevărate imagini ale lui Marte”, pentru a merge la marginea Imperiului, atît de expusă încă?

G. Căsătorii între veterani și femei dace. Asta da. E mai firesc. Mulți veterani s-au obișnuit, staționînd timp îndelungat în Dacia, cu realitățile noastre și au rămas apoi pe loc, însurați și împămînteniți. Ei cunoșteau, desigur, în anume măsură, latina, și în special vulgara. Puteau deci aduce cu ei expresii și vocabular străin în sat, care să fie adoptate și de localnici: dar numai ca mici împrumuturi.

Importanța acestor veterani a fost mult exagerată de istoriografi. Cîți puteau ei să fie? Legiunea a XIII-a Gemina avea, am văzut, cam 4 200—6 000 de oameni. Și era una singură. Abia mai tîrziu a fost adusă și a V-a Macedonica. Mai erau și trupe auxiliare. Cîți în total? În orice caz un număr cu totul neînsemnat față de imensa mulțime a băștinașilor. Apoi cîți dintre aceștia rămînea din Dacia? Cîți erau dispuși să renunțe după 25 de ani de militărie la celibatul cu care am văzut că se obișnuiseră? „Mureau fără copii”, scria Tacitus.

Ei puteau deci contribui cel mult la îmbogățirea limbii autohtonilor, nicidecum și la înlocuirea ei. Căsătoriți, ei **trebuiau** să adopte limba soției și a locului, deoarece:

a) **femeile sunt prin natura lor conservatoare** (Platon: ele păstrează în cel mai înalt grad limba);

b) **ele domină** bărbații, în ciuda aparenței contrare (**au spus-o** Rousseau, Napoleon, Schiller, Tocqueville, folclorul nostru îndeosebi liric...).

H. Introducerea latinei prin sclavi liberați și reîntorși. De acord. Cîți erau însă aceștia? Cîți n-au pierit prin circuri? Cîți au reușit să-și revadă soarele patriei îndepărtate? Iar cînd își redobîndeau rîvnita libertate, aveau ei interesul să se facă propagatorii unei limbi a stăpînilor sclavagiști?

I. Introducerea latinei prin proprietarii romani de moșii.

Mulți dintre aceștia știau latinește. Dar nu era mai firesc să se înțeleagă în limba autohtonă cu lucrătorii pe care și-i recrutau? Puteau ei aștepta **ad calendas** să le învețe aceștia limba lor? Interesul lor **propriu le dicta exact contrariul.**

J. Afluxul sătenilor la orașe, unde erau întrebuințați la diverse lucrări de construcții și unde puteau deprinde latina. Cuvintele noi puteau cel mult îmbogăți **limba strămoșească, nu s-o desființeze!**

K. Propovăduirea creștinismului în limba latină e un alt argument care se aduce în favoarea introducerii limbajului stăpînitorului și a dispariției celui autohton (V. Al. Rosetti, **op. cit.**, p. 82). El ar putea fi oarecum valabil pentru perioada de după Constantin cel Mare, care a recunoscut oficial creștinismul ca religie de stat: Dacia fusese însă evacuată de oficialități demult! Propovăduitorii care vor fi venit pe cont propriu (misionari se constată **între** 373—450 e.n.) **aveau** însă tot interesul să învețe ei limba localnicilor, a „infidelilor”, pentru a-i putea converti (cum se procedează și azi)! Acest argument rezultă și din „pogorîrea duhului sfînt” asupra apostolilor, **tocmai ca** să-i învețe diferitele limbi ale popoarelor de convertit. Termenii de specialitate, de cult, aduși într-adevăr de ei, erau în număr neînsemnat (restul terminologiei „latine” exista: **în** protolatina locală).

Cred că e demn de semnalat aici lipsa de opoziție a populației (conducători și supuși) la adoptarea creștinismului — pe fondul spiritual tracoorfic, fapt care explică lipsa persecuțiilor religioase la noi — și deci a „sfinților” (orfismul trac a fost un antemergător al creștinismului), cînd biserica devenise instituție oficială.

L. Obiceiul romanilor de a trimite pe cei învinși ca soldați auxiliari în armatele romane îndepărtate, unde-și însușeau latina. Ei puteau cel mult dărui lexicului cîteva expresii inedite.

Aici aș vrea să-mi exprim părerea că din această categorie de auxiliari făceau probabil parte și soldații daci trimiși în Palestina și care nu s-au mai întors în patrie, dînd cu timpul naștere unui trib, astăzi nomad, întîlnit uneori prin **deșertul Neghev**, din sudul Israelului actual. Acest trib se consideră urmașul „coloniștilor” daci aduși acolo de „un împărat roman”. În limba vorbită există cuvinte ca **azmă** (aiasmă), **pită** etc. (există și o localitate **Arad**), ceea ce ar denota că vechea limbă daco-getă **continuă să mai fie grăită** și în zilele noastre. Cred că e o mare deficiență a școlii lingvistice românești faptul că n-a trimis pînă acum la fața locului o expediție științifică, pentru a depista acest trib rătăcitor și a-i studia temeinic limbajul. S-ar putea cerceta în modul acesta „pe viu” limba dacilor, considerată ca dispărută! Greșeala ar trebui cît mai grabnic remediată. Să nu lăsăm străinii să facă ei această descoperire, care ne interesează în primul rînd **pe noi**, și cu care ne-am putea pe bună dreptate mîndri!

M. Romanizarea populației autohtone **prin drept și limba folosită în justiție** nu se poate nici ea susține. Împricinații și martorii își făceau declarațiile în limba lor de acasă. Dealtfel, era însuși interesul justiției să-i lase să vorbească în limba cunoscută de ei. Apoi axioma de drept roman că nimeni n-are voie să ignore legile (**nemo censetur...**) nu putea fi aplicabilă, dacă nu li se aducea cetățenilor la cunoștință: anume în limba pe care o știau.

N. Imigrația lentă dinaintea lui Traian este pentru N. Iorga cea mai importantă acțiune întru formarea poporului și limbii române (mai importantă cu mult decît colonizarea lui Traian), pentru că acei coloniști, refugiați din cauza latifundiarilor romani, ar fi venit **chiar** din Italia, cu o latină curată, a unei populații omogene. Istoricul nostru recunoaște că **nu există nici un document** pentru a confirma această ipoteză, dar susține că ea... **trebuie** acceptată, întrucît altfel... nu s-ar putea explica rapida („fulgerătoarea”) romanizare a Daciei. Este neobișnuit acest procedeu, de a inventa o ipoteză imposibil de susținut, numai pentru că e necesară demonstrării unei alte teze (și ea dubioasă) și a lua această necesitate ca motivare a realității ipotezei!!! Relev curioasa asemănare cu argumentul forțat al lui Anselm: conceperea lui Dumnezeu e o **dovadă** că el există. În loc să pornim deci de la realități, să „concepem emigrarea timpurie”, care ar fi și o „dovadă” (!?) a colonizării!

Să ne oprim totuși asupra ipotezei. Prin urmare, întrucît savantului istoric i se pare dubioasă colonizarea traiană cu „infinite mulțimi”, apoi pestrițătura aceasta haotică, iar pe de altă parte îi părea imposibilă „fulgerătoarea” colonizare timp de numai 165 ani, perioadă în care nu s-au produs totuși, ca în Galia, fenomene organice, așa încît ea a semănat mai mult a „ocupație militară”, ingeniozitatea **lui Iorga mărește durata** colonizării, antedatînd-o, împingînd-o cu mult în urmă, înainte de epoca imperiului: țăranii și păstorii din Italia, alungați de exploatarea mare a latifundiarilor, care-și lucrau cu sclavii moșiile, au pornit în pribegie și s-au infiltrat, pe tăcute, în Iliria și Dacia. Acești coloniști vorbeau o latină omogenă, din Italia, pe care au transmis-o și dacilor. Traian n-a făcut decît să le acorde și baza juridică, de care erau lipsiți. Recunoaște că nu există nici un document, care să ateste această ipoteză salvatoare, care **trebuie** totuși acceptată, pentru că altfel nu s-ar putea explica rapida deznaționalizare a dacilor și formarea nației și limbii române. Documentele lipsesc, susține el, din motivul că ele nu consemnează astfel de fenomene invizibile, ci numai „evenimente politice”. Întrucît condițiile „sociologice” ale deznaționalizării cer **un număr zdrobitor** al celor care o impun și necesitatea de a avea **aceeași ocupație** ca și victima, iar dacii se ocupau cu agricultura și cu păstoritul, Iorga aduce din Italia și agricultori și păstori, ba chiar și meseriași. Mai greu reușea să aducă numărul **écrasant** superior, mai ales că trecerea granițelor era sever interzisă.

Cred că ipoteza lui Iorga nu se poate susține și anume din următoarele considerente:

a) **documentele** istorice constată și evenimente **nepolitice**: avem izvoare care relatează despre glume spuse la ospăț (Priscus).

b) o imigrare **în masă** (alta, modestă, **nu-l interesează**: o propusese Traugott Tamm) ar fi fost în mod **sigur reperată și menționată** în acte;

c) nu se poate invoca exemplul rapidei romanizări a Panoniei în 21 de ani, fără colonizare oficială, întrucît acolo exista, înainte de venirea romanilor, o limbă a locului, desigur latina vulgară, protolatina, așa că n-a avut loc o „romanizare”;

d) nu se poate invoca nici părerea lui Mommsen, că fugarii italici au avut un mare rol în nașterea romanșilor din Alpi, **și nici aceea a lui Haverfield, că „italicii”**, mai ales burghezia mijlocie, superioară, negustorii și alții au emigrat liber în districtele unde se stabiliseră **înainte** trupele (ca mai tîrziu nemții în Galiția și Ungaria). Toate acestea nu pot fi valabile pentru Dacia, unde trupele au venit **după** emigrația lentă imaginată și unde, dealtfel, am văzut că nu există aproape nici un **colonist italic**, nici înainte nici după Traian, fapt care infirmă infiltrația **în masă**;

e) trecerea frontierelor era sever interzisă, de Cezar și chiar de Traian (în Galia s-a permis, dar numai **după** cucerirea ei);

f) pretinsa **puritate** a latinei emigranților e neîntemeiată și din motivul că însăși Italia nu poseda o limbă omogenă și pură: „poporul Romei și al Italiei e amestecat din vina străinilor” (v. pag. 211), se plîngea Appian;

g) îmi pare improbabilă sosirea, lentă **dar totuși în proporție de masă** (ca să poată **copleși** pe autohtoni prin număr) a țăranilor, neapărați de nimeni și expuși la tot pasul să-și piardă avutul și viața odată ajunși „in partibus”;

h) folosirea de către latifundiari a **sclavilor** (cauza imigrării țăranilor) e combătută azi: încă din primele timpuri ale imperiului s-a restabilit munca liberă (Plinius);

i) N. Iorga invocă și un argument de ordin lingvistic: dacă n-ar fi avut loc infiltrarea prealabilă, s-ar fi ajuns în Dacia, prin sosirea coloniștilor pestriți, la nașterea unui **jargon**, ca așa-numita „limbă” din Malta sau „limba” negrilor din Martinica. Explicația neapariției jargonului am văzut însă că e alta: era **inutil**, existînd limba locală, dominantă;

j) un alt argument împotriva tezei învățatului nostru îl extrag din textul său însuși, anume compararea cu situația emigranților romani din Galia: acolo am văzut că istoricul Camille Jullian spune: „les immigrés n'ont pas imposé leur tempérament aux indigènes”... „au contraire ils se sont assimilés”. Deci emigranții au fost cei care au fost asimilați.

De ce să fi fost altfel la noi?

l) față de argumentul lingvistic luat din Kopitar și Miklosich (cuvinte latine din epoca lui August în română, inexistente însă în limbile romanice), Iorga își menține părerea pătrunderii lente: v. cap. IV, p. 11. Explicația nu poate fi însă decît că aceste cuvinte nu sunt luate din „latină”, ci din protolatina **existentă și în Dacia**. Deci era firesc să fie menținute;

m) să mai amintim un ultim „argument” al lui Iorga: după cum galații din Asia Mică s-au pierdut în masa grecească, uitîndu-și pînă și numele și limba, așa și „ceea ce a rămas din rasa dacă a trebuit să se contopească în romanitate sau într-o greco-romanitate”. Dar nu se pot compara situațiile:

— acești galați erau **coloni**, nu băștinași cu tradiție; apoi erau puțini, nu numeroși ca dacii.

— limba galaților a **dăinuit totuși** pînă în creștinism, spune chiar Iorga.

— perioada de dominare a romanilor a fost mult mai îndelungată ca la noi.

Iorga afirmă că vederile lui l-au influențat și pe Pârvan, „care totuși a refuzat să le discute”. O fi știut ceva și marele arheolog...

Suntem apoi din nou invitați să acceptăm totuși ipoteza sa, pentru că altfel „nu se explică romanizarea rapidă”; adică, dacă s-ar permite o expresie a poporului, să „punem carul înaintea boilor”. „Fără această penetrare, conchide istoricul, noua formă de civilizație ar fi fost getică, așa cum a fost ea germană în Europa centrală”. De acord. Și getică a fost. Primind, bineînțeles, și împrumuturi romane... Optică schimbată!

Cu părere de rău contest teza lui Iorga, întrucît nutresc cea mai vie **admirație** pentru **geniul lui. E uimitoare însă părerea** unui alt istoric român, care și azi susține un început de romanizare cu un secol și jumătate înaintea lui Traian, pe motivul că au existat legături economice, **dovedite prin** găsirea de monede **romane de argint**; adică getul care păstra banul pentru produsul vîndut negustorului (care a plătit și a plecat imediat) înseamnă **că a fost...** romanizat! Iar dacă negustorul n-a plătit, nu trebuia să învețe el limba autohtonilor pentru negoțul lui (cum se întîmpla în cetățile grecești din Pont)? Același istoric prelungește romanizarea și după 271 cu „încă 170 de ani, întrucît au fost atestate 14 cetăți romane cu garnizoanele imperiului”, de la Baziaș pînă la Galați, cu ajutorul cărora „romanii au mai controlat 170 de ani o zonă importantă din Banat, Oltenia, Muntenia și Moldova”. Aici controlul **militar** este erijat în factor de romanizare, de dragul întinderii procesului pe... 4 secole!?

AUREL STOICANU ■

„Poftiți mătura, domnule emigrant...“

(Urmare din pag. 1)

mele, victimele crizelor, într-o societate a bunului plac și a abuzului patronilor ? Acest mod, cu totul hilar, de a coafa capitalismul prin minciuni de genul „fericirea de a fi șomer“ arată din partea insului care îl practică ori o decădere la limită, ori o totală incapacitate profesională. În ceea ce ne privește, nu există nici cel mai mic pericol că s-ar putea lăsa cineva amăgit să se otrăvească cu asemenea inepții. Trebuie să fii prea străin de spiritul acestui popor crezînd că poți să-i spui unui om că i se va lua slujba „spre fericirea lui“, iar el va înghiți aceasta pe nemestecate !

Și totuși, în cunoscuta compoziție magmatică de minciuni a „Europei libere“ am descoperit, zilele trecute, tot pe tema șomajului, niște adevăruri. Nici de data aceasta nu erau servite fără o anumită intenție, după cum vom vedea ; vom explica și de ce este nevoită „Europa liberă“ să se dezică într-un asemenea hal de ceea ce profera chiar pînă mai ieri ; totuși, repetăm, niște adevăruri ; ceea ce nu e puți.. !

Emisiunea se intitula „Situația muncitorilor imigranți în Germania federală“ și pentru prima dată din microfonul münchenez nu mai curgea lapte și miere, încă din prima frază recunoscîndu-se că, acum, „Germania federală este criticată pentru atitudinea ei față de muncitorii străini“. Dar să cităm :

„Cuvîntul «străin» a devenit de la o vreme un fel de vorbă de ocară în această țară, unde milioane de așa-numiți «gastarbeiter», «muncitori-oaspeți», originari din țări slab dezvoltate, și-au creat lor — este drept — o viață mai bună, dar au jucat și un rol de prim plan în miracolul economic al Republicii federale“.

Citatul spune multe, chiar mai multe decît ne-am fi putut aștepta de la un post ca „Europa liberă“. El spune că, atunci cînd fusese nevoie de servitori în R.F.G., atunci cînd se dorea protejarea nivelului superior de calificare cu care populația germană rămăsese la încheierea celui de al doilea război mondial și fructificarea el pentru obținerea unei rate înalte a productivității muncii, ei bine atunci s-au deschis porțile și, prin toate mijloacele de informare-inducere-în-eroare, inclusiv „Europa liberă“, s-a zis : plecați de la voi de acasă, dați năvală aici. Aici e raiul ! Și oamenii au venit. Nu din țări socialiste în primul rînd, ci tot din țări capitaliste. Din 4 650 000 de emigranți existenți azi în R.F.G., 1,5 milioane sînt numai din Turcia, marea majoritate a celorlalți fiind greci, spanioli, italieni, africoni etc. Sarcina lor erau muncile de jos, în primul rînd cele necalificate. Destinul lor, stabilit în ascuns, era să fie servitorii societății vest-germane. Pentru starea lor bună de spirit (căci concluziile psiho-sociologice privind participarea plenară la muncă se cunoșteau bine aici) au fost gratulați însă cu o vorbă frumoasă, special inventată : „Gastarbeiteri“. Nu „servitori“, nu „rîndași“, nu „lucrători mizeri la construit drumuri“, nu ! Ci, în traducere, „Muncitori-oaspeți“. De ce ? Ne-o spune tot textul de mai sus : ca să joace „un rol de prim plan în miracolul economic al Republicii federale“.

Cu incultura, cu lipsa lor de calificare ? s-ar putea cineva întreba.

Da, tocmai cu acestea : pentru că, fiind săraci și lipsiți de pregătire superioară, lipsiți fiind, deci, de posibilitatea de a avea pretenții, puteau fi ușor convinși că e normal să fie plătiți ca niște servitori. Și, ca o dovadă că nu inventăm nimic, să citățm „Europa liberă“. În timp ce pentru unele prestații străinii primesc „1 marcă și 25 pfenigi pe oră, muncitorii autohtoni primesc — pentru aceleași prestații — de zece ori mai mult“ (subliniere ne aparține).

De zece ori ! Diferențiere în cel mai crunt, în cel mai barbar dispreț, în cea mai sfruntată formă de exploatare...

Și chestiunea a mers așa. „Europa liberă“ a pompat noapte de noapte, timp de decenii, ideea „raiului“, a „libertății“, a „condițiilor“ etc., care pot fi găsite în R.F.G. și, în genere, „în Occident“.

Pînă acum cîteva zile, cînd aceeași „Europă liberă“ se vede nevoită să declare :

„Climatul economic actual, cu cei două milioane de șomeri, a declanșat în rîndul populației vest-germane anumite resentimente față de muncitorii imigranți. Inutil să mai subliniem cît de preocupat este guvernul de la Bonn de această situație. Dovadă că pînă și cancelarul Helmut Schmidt a admis că nu mai poate face față unui nou val de muncitori imigranți, limita fiind atinsă dacă nu chiar depășită“.

Acum, te întrebi, abia acum trebuie rostit acest adevăr, după ce milioane de oameni au fost amăgiți ? Cineva care ar avea răbdarea să cerceteze presa și textele emisiunilor de radio ar putea dovedi cu ușurință ce acuzații se aduceau economiștilor socialiști pînă foarte de curînd tocmai pe tema falsității acestor promisiuni ce se făceau în Vest, cu privire la trecerea la o nouă viață prin părăsirea propriei țări. Era nu numai logic, era **legic** să se întîmple așa, și noi o spunem de foarte multă vreme : n-a fost și nu poate fi vorba, prin atragerea în acest fel, a unei forțe de muncă într-o țară străină, decît de o tipică exploatare capitalistă, imperialistă. În momentul în care se termină interesul patronului, care l-a dat imigrantului de zece ori mai puțin decît merita, rotunjindu-și în felul acesta avutul și asigurîndu-și „miracolul“ economic, nenorocitul este aruncat de urgență.

Bineînțeles, oficial, tot în mod elegant. Citățm „Europa liberă“ :

„Conducerea de la Bonn declara luna trecută că este dispusă să împiedice orice imigrări, că este dornică să-i ajute pe cei ce așteaptă să se întoarcă în țara de origine...“

În practică, lucrurile sînt mai complicate. Ne-o spune, în aceeași emisiune, tot „Europa liberă“ :

„Era aproape fatal ca vest-germanii să înceapă să murmure (contra străinilor — n.n.). Din păcate, grupuri de extremiști de dreapta au început să se dedea la acte de violență, ale căror victime sînt tocmai muncitorii imigranți. Să evocăm doar în trecere atacul cu bombe asupra unui lagăr de refugiați, acum 18 luni, cînd doi refugiați vietnamezi și-au găsit moartea“. Și mai departe : „Lozinci de genul «Afară cu străinii» au început să apară pe zidurile multor metropole vest-germane“.

Guvernul, binevoitor, ar vrea să-i ajute pe unii „să se integreze în societatea vest-germană“. Apare însă, declarată textual, scuza : „subzistă însă marea necunoscută, anume dacă imigranții sînt apți de a se adapta societății în sînul căreia trăiesc însușindu-și atît limba, cît și obiceiurile“.

Ca să vedeți ce descoperiri face, abia acum !, „Europa liberă“... Toată lumea știa că aceste probleme „subzistau“ de multă vreme. Cu ani în urmă nu erau însă cei 2 000 000 de șomeri proprii. Atunci era nevoie de un foarte mare număr de servitori. Acum, totul este lustruit, aranjat, dichisit în R.F.G. Acum a mai venit și criza mondială. În consecință, se descoperă ca prin minune (citățm „Europa liberă“) : „diferențele de cultură“, „prolificitatea străinilor“ (din cei 80 000 de copii născuți în 1980 în R.F.G., aproape 40 000 sînt turci !), precum și atitudinea de-a dreptul enervantă a marii majorități a imigranților.

Să vedem ce ne va spune „Europa liberă“ despre acești ingrați de străini. Iată :

„Ei nu sînt prea optimiști în ce privește viitorul lor în Germania federală ; foarte puțini doresc să adopte cetățenia țării gazdă, iar o altă categorie — chiar cea mai mare — nu rîvnesc la naturalizare fiindcă sînt convinși că nici așa nu vor avea un viitor mai bun în Republica federală“.

Convingerea la care au ajuns acești triști transmutați în altă țară — a fost obținută, este limpede, prin proprie experiență, la fața locului ; sau cum se spune, „pe propria piele“. Și aceasta, în timp ce „în mintea multora (cetățeni ai R.F.G. — n.n.) a început să mijească ideea că străinii iau vest-germanilor pîinea de la gură“. De aici conflictul. De aici respingerea. Noutate ? De fel. Aproape orice neamț sau nemțoaică (deci nu oricare alt străin !) stabiliți în R.F.G., venind, spre exemplu din România, fie și cu 3—4 decenii în urmă, îți pot spune ușor că pînă azi li se zice în cercurile apropiate în care trăiesc „românul“ sau „romînca“, dovedindu-ți ușor că asimilarea și integrarea e foarte greoaie pînă și pentru ei. Noi știam asta. Presa noastră a spus-o de foarte multe ori. Cum de n-or fi aflat-o pînă acum cei de la „Europa liberă“, care trăiesc chiar acolo, în R.F.G. ?

Dar răspunsul nici nu mai trebuie dat. Se face o anumită politică acolo și ea cere păstrarea tăcerii asupra acestor adevăruri. Niște vinduți „lumii libere“ trebuie să-și plătească și ei cu ceva simbria !

Faptul cel mai relevant însă din tot ce dezvăluie, abia acum, „Europa liberă“ este însă altul. În tot contextul de nenorociri pe care le aduce imigrarea, un capitol special îl reprezintă grupul celor ce sînt așa-zișii „solicitanții de azil politic“. Iată ce spune — tot abia acum ! — „Europa liberă“ despre ei :

„Solicitanții de azil sînt nemulțumiți de faptul că, în baza noii legi privind azilul politic, ei nu primesc dreptul de lucru decît după doi ani, ceea ce guvernul vest-german explică prin argumentul că trebuie să se apere de valul refugiaților, despre care crede că sînt mînați mai curînd de dorința unui trai mai bun decît de persecuțiile politice din țara lor“.

Să rămîi surprins, nu alta, de cît de multă pregătire „politică“ dau, dintr-o dată, dovadă redactorii „Europei libere“ ! Păi nu spuneau ei pînă mai ieri că transfugii sînt, în primul rînd, „eroii“ luptei pentru „drepturile omului“, în primul rînd ai luptei pentru așa-zisa „scăpare“ de sub „teroarea comunistă“ ? Și nu știam noi toți, și nu o spuneam adesea, că orice nătîlleț de aventurier, care pe la ei pe acasă nu făcea doi bani, era pus, acolo, în R.F.G. sau în alte țări occidentale să declare că a fost „obligat“ să intre în partid și că el a „refuzat“ această „teroare“, declarație pentru care era remunerat cu cîțiva gologani de „Europa liberă“ ? Și nu ne îmbia capul același post cu minunea de viață pe care o duceau ei alegînd așa-zisa „libertate“ și așa-zisa „lume liberă“ ?

Iată ce declară acum tot „Europa liberă“ :

„În ce privește situația din Berlinul occidental, acolo noul guvern creștin-democrat întîmpină oarecari dificultăți din cauza solicitanților de azil politic, care, deși primesc oricum un ajutor special din partea statului, nu vor să execute munci necalificate de genul măturatului străzilor sau al metroului“.

Uimire să auzim asta tocmai de la „Europa liberă“ ? Dar să vedem ce zice în continuare :

„Din 500 de persoane invitate (să fim atenți la cuvînt ; ce politețe ! — n.n.) să execute astfel de lucrări (adică să mături străzile și metroul) 120 le-au acceptat, dar cînd a venit momentul să se pună pe treabă nu s-a mai prezentat nimeni...“

Adică, vedeți dumneavoastră, guvernul a fost omenos. Le-a zis : „Domnilor emigranți politici, poftiți, luați măturile de cozi și treceți iute la tomberoane“. Iar ei, ai dracului de „idealiști politici“, cînd a venit momentul „să se pună pe treabă“, adică atunci cînd s-au retras conașii refegiști pe la casele lor, ei, cei cu azil de „luptători“ și de „persecutați“ politici, în loc să-și pună șorțurile fosforescente, ca să nu-i pocnească vreo mașină, și să apuce bine furtunurile, ca să spele trotuarele, ei „nu s-au mai prezentat“ ! Păi, se poate admite așa ceva ?, te întrebi încercînd să gîndești după tipicurile „Europei libere“. Din această ingratitudine, ne anunță postul respectiv, „a început o mare controversă“, în care s-a amestecat și „Amnesty International“, care acuză guvernul că „vrea să profite de pe urma refugiaților politici“. Adică, zice guvernul : noi luptăm pentru drepturile omului, vă acordăm azil politic, faceți bine și fiți măturătorii străzilor noastre ! Chit pe chit...

Cam acestea fiind adevărurile pe care le comunică, de data aceasta cu adevărat, „Europa liberă“, am pune capăt aici prezentelor însemnări. În ultima frază a textului emisiunii respective descoperim însă și sensul esențial al bruștei și, probabil, al foarte scurtei schimbări la față a respectivului post. O redăm integral :

„Deși problema prezintă încă multe alte fațete, ne vom opri aici, rugîndu-i pe ascultătorii noștri să rețină că pentru moment perspectivele muncitorilor imigranți sau ai solicitanților de azil politic nu sînt nicidecum trandafirii în Republica federală“.

E limpede : e vorba de un apel mascat : găgăuților, nu mai încercați să veniți, că dați de dracu !

Bineînțeles, nu spus așa „brutal“ și „prozaic“ precum ne-am exprimat noi. Nu... Ci frumos, elegant : „Deocamdată...“, „perspectivele...“, „nicidecum trandafirii...“ etc., etc. Căci a fost totdeauna stupid și jignitor să spui „măturători de străzi...“, „servitori...“ etc. Și cu totul altceva să-i zici măturătorului „Gastarbeiter“ !

...Deci, poftiți la mături, domnilor emigranți ! Iar dacă nu, trageți un bilet la cușca cu papagalul „Europei libere“. Veți afla că „șomajul poate deveni, în ciuda tuturor mizeriilor“, o... „experiență pozitivă“.

De data aceasta, fără deosebire de sex !

Telefon îmbătrînind

Trec anii și se numără ca banii
Și viața mă așază pe rugul ei cărunt,
Bunica nu-mi mai spune nani-nani,
Mă-nfrigurează fiecare amănunt.

Și cel ce-am fost și cel ce sînt se ceartă,
Dar vai și-acest război e-atît de monoton,
Mi-mbătrînește numărul la poartă,
Mi-mbătrînește numărul de telefon.

Se-adaugă mai fiecare oră
Și telefonul sună distant și suveran
Și parcă și el însuși mă imploră
Să nu-l tot schimb adăugînd un an.

Acum, cînd crucea anilor e spartă
Și omul de zăpadă, ce sînt, își ia palton,
Mi-mbătrînește numărul la poartă,
Mi-mbătrînește numărul de telefon.

Răsună-n mine toate ca-ntr-o sală
În care mormăie strigoiul unui urs
Și crește din greșeală în greșeală
Pedepsitorul căilor ce le-am parcurs.

Și dacă moartea mea nu mai e moartă
E că eu însumi mi-am ajuns un zvon,
Mi-mbătrînește numărul la poartă,
Mi-mbătrînește numărul de telefon.

Ceva, aici, produce căruntețe,
O fabrică de calcar la mine-n oase văd
Și vine albul ei să mă învețe
Cum să surîd aliniindu-mă-n prăpăd.

Cu fiecare an ce nu mă iartă
Ca într-o adunare făcută monoton
Mi-mbătrînește numărul la poartă,
Mi-mbătrînește numărul de telefon.

ADRIAN PĂUNESCU

Cușca Sufleurului

Incendiar debut bucureștean

Cînd Marioara Ventura, societară a primului teatru al lumii, Comedia Franceză, a infiintat compania ei la București, l-a adus pe Victor Ion Popa de la Cernăuți, ca regizor. Înzestratul om de teatru a coborît Moldova și s-a oprit în pasajul Comedia, cu tot statul-major, mai puțin Grigore Vasiliu. Viitorul Birlic smiorcăia pe la ușile teatrului, plăpind și neajutorat, numai piele și oase, in credința că și el inseamnă ceva... Nu s-a indurat nimeni. Și strechea teatrală ce-i dădea nespuse amețeli, pradă necunoscutului și incolțită de foame, și-a luat talpășița inapoi. Acolo, Mișu Fotino, directorul, și l-a apropiat scutier, promovindu-i hazul din rolurile de comedie. Catindatul din „D-ale Carnavalului", „Prostul", „Amanetul" lui Holberg, „Extemporalul", „Musca spaniolă", „Băiat de viață". Foarte repede, fălticineanul, rămas de căruță, devine idolul studențimii locale. Face o nouă tentativă spre consacrarea Capitalei, intr-un matineu al Naționalului bucureștean, cu rolul Weidenbaum din „Institutorii".

Naționalul se afla în turneu la Suceava, cu piesa „Prostul", în care Grigore Vasiliu juca rolul judecătorului. În actul al 2-lea se primește o telegramă de la București, în care prima noastră scenă — în serie cu piesa „Institutorii" — solicita „in reprezentație" interpreții din provincie ai rolurilor Flachsmann și Weidenbaum. Aceștia erau Mitică Moruzan și Mișu Balaban.

Cu drag de el, inlocuindu-l în rolul din „Prostul" cu Mleșniță, Fotino, luxează pe Mișu Balaban, trimite în locul lui pe Grigore Vasiliu. Acesta nu jucase rolul. Îl învață în tren — noaptea, la lumina chioară — de la Suceava la București. A doua zi, o singură repetiție pe scena prestigiosului teatru, la care „somitățile" din piesă au venit, n-au venit... Și are loc spectacolul.

Weidenbaum, profesor tipicar în stilul lui pedagogic, de cum apare în cancelarie este preocupat să-și pregătească ceaiul medicinal. Interpretul venit de la provincie, cu vădită naturalețe, meticulos, aprinde primusul, pune ceaiul la fiert. Furat însă de jocul magistral al inspectorului Prell (Soreanu) și de verbiajul celorlalți călifari, Ion Sârbul, Grigore Mărculescu, uită de el... Își dă seama ce se intimplă cînd fiertura dă în clocot și de la primusul, pe care nu reușește să-l stingă, iau foc niște hîrtii, dosare, franjurile cuverturii după birou. Bufnește violent fumul, în care, dezorientatul interpret suflă de zor, să impiedice incendiul... N-a mai zis nici o replică, totul terminîndu-se, e adevărat, fără intervenția pompierilor, cu un zdrobitor fiasco.

Și viitorul mare comic s-a întors cu coada între picioare la vatră, de unde fusese gata-gata să dea foc Naționalului bucureștean cu rolul Weidenbaum...

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

O poveste cu niște piei

Convorbire la punctul de control al traficului de la intrarea în municipiul Rm. Vîlcea: „Tovarășe conducător auto, vreți să aveți amabilitatea să-mi prezentați documentele pentru mărfurile transportate?" „Da, cu mare plăcere. Poftiți avizul de expediție". Hîrtia emisă de o bază sportivă montană atestă că în autovehicul se transportă materiale sportive. În timp ce lucrătorul de miliție examinează documentul, șoferul, un tînăr înalt, bine făcut, de vreo 30 de ani, dă semne de neliniște. La început se face roșu, apoi fața îi devine albă, pentru ca în final să prindă culoarea „galben-pai". „Nu înțeleg de ce mă țineți atît de mult, ce vi se pare neclar? Am omis să vă mai spun că în mașină am și niște butoaie cu substanțe toxice. Dar să știți că am forme și pentru ele. Poftiți, vă rog să le studiați, că timp văd că aveți berechet", zice malițios șoferul. „Cum adică, transportați la un loc substanțe toxice și materiale sportive?" „Nu vă faceți dv. griji pentru asta. Ce, credeți că sînt inconștient? Substanțele toxice sînt ambalate la mare fix. Mai concret, îs băgate în niște butoaie zdravene, de metal și au 7 sigilii pe ele. De aceea, de fapt, și ușile sînt sigilate. Ia uitați-vă la plumburile astea!"

Cînd milițianul se apropie de ușă, șoferului îi sări muștarul. „Să nu cumva să mă puneți să desigilez ușile, că răspundeți! În plus, putem infecta zona cu gaze provenite de la substanțele din butoaie. Vă asumați un mare risc!" „Eu nu v-am cerut să scoateți sigiliile. Voiam doar să mă uit la ele. Dar, curios, observ că în loc de sigilii, sînt lipite pe uși niște bucăți simple de plumb". Șoferul ridică miinile în sus și se retrage cu spatele către ușa din metal a autofurgonului. „Să știți că nu vă permit să vă apropiați mai mult de mașină. Deschiderea ușilor de către un profan înseamnă pericol pentru populația din jur și eu n-am poftă să contribui la o asemenea imprudență". „Nu înțeleg de ce vă agitați așa. Dar să știți că modul cum vă comportați mă face curios. Vă rog să deschideți ușile!" Țipete, amenințări, istericale. „Să știi că am să te reclam — trece șoferul la persoana intîi. Să vezi ce o să pățești. Ce faci e un abuz".

La insistențele omului în uniformă, șoferul, care nu contenește cu amenințările, deschide în sfîrșit ușa. „Nu vă urcați în mașină că acolo s-ar putea să rămîneți. Gazele sînt foarte toxice". Ochii obișnuiți cu lumina puternică a zilei nu reușesc să deslușească prea mare lucru în semiobscuritatea din interiorul mașinii. Apoi încărcătura începe să capete contur. Dar nici urmă de butoaie. „Nu văd recipientele și nici nu sesizez mirosul de gaze. În schimb simt altceva, un miros de piei netăbăcite. Da, aveți dreptate, în fundul caroseriei sînt și două butoaie. Se confundă la culoare cu pereții autofurgonului. Îmi cer scuze. Trebuie să fie tare grele. Aș, de unde! Sînt goale. Încercați și dv., îl invită lucrătorul de miliție pe șofer. Gazele s-or fi volatilizat pe drum. Da' cu pieile astea ce-i? Nu mi-ați spus nimic. Aveți forme?"

Șoferul încearcă să se justifice. Începe să se bîlbîie. „Nu-i nici o neregulă, să știți. E marfă de stat și merge de la o cooperativă la alta. Dar, ia stați puțin, că eu am acte și pentru piei". Dezinvolt, șoferul scoate din buzunar un nou document care atestă că, într-adevăr, transportă piei pentru prelucrare, de la o cooperativă din București la alta din județul Vîlcea. „M-ați făcut să pierd timpul de pomană, tov. milițian". Cel pus la punct cu atîta aplomb nu se pierde însă cu firea. „Vreau totuși să numărăm pieile. Aducem doi martori și începem imediat operațiunea". Din nou invective, amenințări, țipete. Fața șoferului e congestionată, buzele îi tremură, gesticulează incontinuu. „Nu înțeleg de ce sînteți atît de nervos. Dacă totul e în regulă, fiți liniștit, nu vi se întîmplă nimic". „Cum să nu-mi fac probleme, dom'le, dacă mă ții aici de o oră. Puteam să fiu de mult la destinație. Și dumneata puteai să te ocupi de circulație în timpul ăsta, nu să șicanezi lumea!" Se face numărătoarea pieilor, șoferul face din nou fețe-fețe, dar pune capul în jos, transformîndu-se într-un blînd mielușel, cînd 47 de piei de toată frumusețea se dovedesc a fi plus. „Vă rog să înțelegeți și dv., mai facem și noi cîte un ciubucel". Un ciubucel, ce-i drept, în valoare de cîteva zeci de mii de lei.

Întortocheate sînt cîteodată căile autofurgoanelor TIR, inscripție pe care unii caută să o folosească în dublu scop: ca mijloc de protecție împotriva controalelor și ca formă de camuflare a unor bunuri (spus elegant) de proveniență dubioasă ori (mai direct) furate ori delapidate.

VICTOR BEDA

A doua carte cu prieteni

Profesorul

(Urmare din pag. 1)

ființa, îi centrează mersul și-i umple fagurii cu miere albastră — culoarea cămășilor de pescari, a cerului de deasupra Mangaliei, a nopților pe care poți să le bei din pumn după ce trenul trece Dunarea în Dobrogea. Vecini de masă pe un pridvor umbrit de plopi tremurători, copleșiți de realismul magic al lunilor iulie și august, noi doi, fără să fi convenit vreodată, inventăm mereu dropii de iarbă, dropii de arșiță, dropii de șoapte, îngropăm în scorburi de salcie aromată tăceri din stepă, îndopăm cu asfințit căruțe cu coviltir de rogojini, smulgem adîncului o galeră și o peșteră, așternem ulițe galbene pe fața mării și altele verzi în dedesubtul ei, scuturăm fluturi pe scări de marmură și dăm cu bulgari de soare în cascadele de trandafiri plutind peste coloniile de chefali. Iar Marea Neagră ne plătește cu vedenii din capitala Imperiului roman de răsărit, cu legănarea migdalilor din Izmir și cu fulgere vestind învierea neființei pe care Il Professore le strînge în suflet ca într-un potir, ca să lumineze cu ele, din zarea Bucureștilor, pinii crepusculari de lîngă Vila Borghese sub care ne-a adunat, într-o noapte, pe Chiriță, pe Nichita și pe mine, ca să ne umplem de sugestia Romei eterne, de scăpărări împărătești, de mireasmă de mări și [illegible] — luna fiind acolo și [illegible] lui de atunci un altar pe care ardeau — și zeii latinității le respirau mireasma cărnii — tauri dogoritori din cîmpiile italice, laolaltă cu trupul Mioriței, și fumul se despletea în apele Tibrului și ale Dunării, dacii sărbătorindu-și triumful înjunghierii pe Columna traiană auzeau fluier de fag, de os și de soc, iar Roma, bindu-ne aurul Sarmisegetuzei, ne dăruia naștere, limbă fermecată și un șarpe al norocului sub pragul casei.

Născut în Oltenia clonțoasă — de la Arghezi pînă la Păunescu, rar om care să-și ruginească, acolo, barda — Alexandru Balaci a fost ales de destin, destinul fiind patria dintîi, să fie blînd și neted în tascoalele unei vieți. Lipsa zvîcnirilor impulsive e compensată printr-o doză de ironie maleabilă și veșnic elegantă — chilimul în care culorile ard încet, orgoliul beat de timp elegiac, în aceeași măsură în care napolitanii sînt beți de superstiții, iar d'Anunzzio beat de adumbriri victorioase.

De la **Studii italiene** la **Itinerarii paralele**, Il Professore stă la porțile Florenței, cerînd drept plată celor ce vor să pătrundă în cetate și să fie inițiați în tainele ei o piatră rară pentru praștia lui David, învelită într-o terțină de Dante, într-un sonet de Petrarca, într-o istorie de Machiavelli sau în cel mai rău caz într-o pagină de Carducci. Se poate, în caz de urgență, și într-un poem de Montale, dar în nici un caz într-unul de Ungaretti de la care eu unul — mă rog de iertare, Professore — păstrez în mine, ca un portocal țipătul de cucuvea, doar chipul mult prea frumoasei și prea tinerei doamne care l-a însoțit în România. Între noi fie zis se cunosc destui poeți celebri în vremea lor din care nu s-a păstrat nici măcar un asemenea pasaj dătător de moarte, de friguri sau de blesteme.

Alexandru Balaci (nimeni pe lume, îmi vine să cred, nu poate rosti chemarea: „Alexandre, să-ți citesc o poezie, o poezie să-ți citesc, Alexandre", mai frumos, mai limpede și mai promițătoare de bucurii decît o făcea Zaharia Stancu) își lunecă singurătatea în tipare academice, păstrează înflorit pe buze, în toate împrejurările, un surîs protector, un proverb francez, o amăgire italiană, un [illegible] din Horațiu, care sînt și fumul endemic de pe lambriurile din cancelariile Universității, dar sînt totodată ploaia, viscolul, primăvara și dorul din plămada ființei sale. Ne intîlnim în iulie și-n august cu privirile adunate asupra Mării Negre, legați definitiv prin cinci nopți de aprilie, stropite cu vin de Calabria în mica trattorie „La Occa" din Piazza Il Popolo, printr-o slujbă de Paști susținută de un preot bătrîn și de un cor înregistrat pe bandă de magnetofon (Nichita, rob al baladelor populare din Carpați, lipise urechea de perete, convins că mîna Anei lui Manole mîngîie cîntecul), printr-o cădere în adolescență (un drum pe deasupra mașinilor, de-a lungul Parcului Pincio) și printr-o fabuloasă răscoală a lui Nichita în rîurile albe, în rîurile negre ale pianului de la Academia di Romania, aprilie, numai aripi și numai aprilie, și lună, vin de Toscana, pentru asceți, izvorul din curtea interioară care picurase și-n nopțile de veghe ale lui Pârvan, și din nou aprilie, mîinile lui Nichita plantînd himere în sidefuri și lună plină, atît de multă lună încît te puteai plimba cu sania prin troienii îngrămădiți în parc sau să-ți scrii numele în carnea ei cu degetul, cu nuiaua, cu inima și să nu se mai stingă niciodată. Și noi trei am scris: Alexandru Balaci.

Roma cînta dintr-o frunză de portocal și dintr-o petală de Magnolie și-i răspundea dintr-o frunză de laur țărmul dobrogean al Mării Negre. Eterna lună aprilie, cuprinsă-n pînzele lunii iulie, în desfătările lunii august.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Gala 500 în următoarele zile

Continuînd călătoria prin țară, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al Uniunii Tineretului Comunist și Revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, invită pe cei care iubesc muzica tînără și poezia în următoarele localități și la datele de mai jos:

- duminică, 21 martie, Constanța;
- luni, 22 martie, Tulcea;
- marți, 23 martie, Brăila;
- miercuri, 24 martie, Galați;
- joi, 25 martie, Focșani;
- vineri, 26 martie, Buzău;
- sîmbătă, 27 martie, București;
- duminică, 28 martie, Ploiești.

Vă așteptăm cu aceeași dorință dintotdeauna pentru a realiza seri cît mai interesante, seri de neuitat! Spectacolele cenaclului în toate localitățile și la toate datele de mai sus vor începe la orele 18.

OMUL CARE JOACĂ

Egipt, drumuri și gînduri (III)

...Pașnici și sfioși, disciplinați și ascultători, egiptenii de astăzi ascund în ei drame greu accesibile ce se desfășoară fără cuvinte și atunci cînd bărbații își sorb în grup ceaiul, ca și atunci cînd mamele liotei de copii ce acoperă spațiul încăperilor de neconceput în care conviețuiesc și trei, patru familii, împart lipiile de griu ale cinei zilnice, poate singura masă, milenară și ea prin forma pe care și-a păstrat-o.

La Gizeh, am putut vedea și spectacolul de „sunet și lumini", mintea îmi este încărcată de gînduri, amănunte și cifre, și încerc să scap de ele combinîndu-le pentru a-mi crea imagini definitorii cît mai complete. E greu... Mă ajută pentru început spectacolul dintre cele două piramide ale lui Keops și Kefren — dat de arabii vînători ai turiștilor curioși de a se așeza în istorie călărind cămilele, caii ce nu seamănă nici unul cu El Zorab-ul copilăriei sau chiar asinii, cele mai veșnice și mai pașnice mijloace de transport ale Orientului. De necrezut, dar, într-adevăr, felul în care ești tras de mînă, ți se pun însemnele islamice pe cap, sau îți sînt îngenunchiate la picioare răbdătoarele „corăbii ale deșertului", aduce a atac de intimidare pe care este greu să-l eviți. Privesc ochii cămilelor și ridurile bătătorite de la încheieturi. N-am să mă pot sui niciodată pe aceste animale de care mi-a fost întotdeauna milă și nici pe caii arabi, decît dacă aș mai putea să fiu mameluc. Colegii mei sînt deja la înălțime, rumoarea blițurilor e firească, iar doi dintre ei sînt taxați mai mult, pentru că, întrebați dacă sînt suedezi, au răspuns cu frumusețea lor încă prea puțin alterată: No, sîntem ardeleni... Puțin mai departe, un arab cerea bani, explicînd că face parte din decor... Surprinderea avea să mă părăsească peste cîteva zile, cînd asistînd la spectacolul de muzică și dans oriental, am văzut cum cîntăreții și dansatoarele făceau o adevărată profesie din bravura cu care invocau dărnicia asistenței. Am simțit atunci cum și acest protocol decadent a ajuns prea repede tot la noi, și am înțeles hotărîrea administrației egiptene de a ara precum Cartagina „Sahara city"-ul ce invadase împrejurimile piramidelor cu toată recuzita distracțiilor orientale.

Mă întorc pe pămînt, privesc rocile platoului ce dezvăluie prin urmele lăsate că pe aici a trecut un braț al Nilului pe care au venit poate blocurile de granit și diorit tăiate din Munții Mukatam ce se profilează pe celălalt mal. Aș vrea să mă urc pe Marea Piramidă a lui Keops, singura din cele șapte minuni ale lumii antice rămasă în picioare, ale cărei trepte construite de timp par accesibile. Coborîrea se spune că înseamnă sinucidere, dar că se mai găsesc întreprinzători al căror sfîrșit — după ce au văzut uluitoarea panoramă a împrejurimilor ce li se oferă de pe mica terasă de 10 m^2 din vîrf —, nu este consemnat nicăieri, sugerîndu-ți că aceste simboluri eterne n-au cum să fie învinse. Caut să rup o oră pentru a intra în această piramidă ale cărei culoare parcă le văd odată cu legendele ce le-au încununat descoperirea. Nu reușesc... și nici să mă apropii de „Barca soarelui" — corabia faraonului ce-l purta de la Memphis spre viața veșnică de apoi, trecînd ultima dată Nilul —, ce pare acostată la poalele [illegible] rii veșnice. Coborîm spre Sfinx, posibilă întruchipare a faraonului Kefren ca păzitor pentru eternitate al acestor meleaguri și spre templul funerar de bazalt de la picioarele piramidelor, legat prin culoare cu ele. Spectacolul turiștilor care mișună pe esplanada de la picioarele lor distrage atenția, anulînd pe lumină puțin din imensitatea suverană a acestor simboluri. Deschiderile negre săpate de arheologi în malul superior ce duc spre piramide sînt tuneluri ale timpului, în care, chiar dacă ai pătrunde, numai cugetul îți poate călăuzi și încînta pașii. Mă întorc cu privirea spre piramide, încercînd să intuiesc lumina solară reflectată de fețele netede și lucioase acoperite cu mult timp în urmă de calcar, ce inspira teamă, și care le-a apărat somnul de curiozitatea barbară a cuceritorilor. În vîrful lui Kefren a mai rezistat ceva. Se spune că foarte multe blocuri de piatră din piramide au fost smulse pentru a ridica minaretele ce se înfig în cerul Cairoului, purtate pe primul drum care le-a legat de lumea înconjurătoare și la care ar fi lucrat timp de 10 ani și 30 de romani. Tot un român, egiptologul Achim Popescu, a fost secerat de cancer anul trecut, după 16 ani de cercetări rodnice în țara Nilului. Soarta nu i-a fost chiar potrivnică și a fost înmormîntat în pămîntul în care și-a dorit. Plecăm, cu promisiunea de a ne reîntoarce pentru a simți aceste perpetuări ale credinței umane în viața de apoi pe întuneric, atunci cînd lumina timpului și vocea deșertului le profilează într-un spațiu în care am reușit să-și împlinească voia, devenind ele nemuritoare.

Trecem prin cartierul distracțiilor, firesc și prin bazar (altfel nu se poate), și timpul biologic îmi spune cu adevărat că totul nu a durat decît mai puțin decît cîteva fracțiuni de secundă. Mesajul este însă etern...

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

Sfîrşitul iluziilor...

Intr-un început de toamnă, cu zile poleite de soare, discutam în Berlinul occidental o temă care nu se afla inițial, pe ordinea de zi a întîlnirii noastre : soarta imigranților. Eram la primărie, unde aveam să cunosc preocupările municipalității, şi de la o temă la alta ăm ajuns la aceea a pribegilor aflați în număr mare în Berlinul occidental — 18,1 la sută din totalul forței de muncă.

Dealtfel, chiar înainte de a purta această discuție, luasem cunoştință de „problema imigranților" pe viu. Văzusem bărbați bruneți, îmbrăcați altfel decît localnicii — desigur, mai prost — hamali pe aeroport, în marile magazine sau pe şantierele de construcții, alături de cărucioarele de strîns gunoiul, măturînd trotuarele sau spălînd geamurile vitrinelor. Văzusem cartiere întregi — în general dintre cele mai puțin îngrijite — în care acești oameni trăiau împreună cu familiile lor. „Cartiere turcești" — îmi spusese însoțitoarea germană. Cartiere în care „miracolul" economic părea să nu fi pătruns deloc şi în care oamenii trăiau fără veselie şi fără speranță.

Mai tîrziu am regăsit aceste cartiere şi în diferite orașe din R.F. Germania. (Ele se găsesc şi la Paris, şi la Londra, şi la Bruxelles, precum şi în alte multe orașe occidentale.) M-a frapat numărul mare al străinilor care lucrau. Nu erau doar turci. Unii veniseră din Africa neagră pentru a-şi găsi norocul sub cerul piumburiu al nordului european. Alții parcurseseră mai puțin drum. Veniseră din Italia sau Spania. Aceleaşi speranțe, aceleaşi iluzii. Şi au avut aceleaşi dezamăgiri. Aceeaşi soartă a dezrădăcinatului, a celui obligat să muncească din greu, prost plătit, departe de ai săi.

Am citit despre dezvăluirile făcute de filmul televiziunii franceze intitulat „French Confection", şi consacrat condițiilor de muncă şi viață ale muncitorilor străini din atelierele de confecții. „Prin fața ochilor telespectatorilor s-au perindat tot soiul de ateliere, majoritatea clandestine, funcționînd în cartiere pariziene, la Lyon sau Grenoble. Un beci, un hambar, un pod, o cameră izolată cu uşi grele şi ferestre închise, aer umed, mașini de cusut înghesuite una în alta, iată „universul" acestor ateliere. Şi aici, se lucrează vara şi iarna, în permanență, cîte 16 ore pe zi. Aici se mănîncă şi de cele mai multe ori aici se doarme".

Ceea ce a agravat soarta tuturor acestor oameni, a imigranților, a fost criza economică. Odată cu criza au început concedierile. Iar primii concediați au fost străinii. De la început în R.F.G. li se spusese cu anumită gentilețe că sînt „muncitori-oaspeți". Dar cînd a început concurența pe piața forței de muncă, cînd localnicii au început să nu mai aibă unde lucra, „oaspeții" au început să simtă o vizibilă ostilitate. S-a uitat repede că brațele lor prestează munci grele, prost plătite, că eforturile lor de zi şi de noapte au însemnat profituri uriaşe pentru marile companii. Se uitase totul. Erau doar niște străini pe care nimeni nu-i mai dorea. Memoria fusese foarte scurtă. Cei capabili să aducă profit este bun doar în măsura în care realizează aceasta. După aceea nu trebuie să se aştepte la recunoştință. O lecție amară pe care imigranții au descoperit-o trăind o realitate amară. Pe zidurile multor orașe vest-germane poți întîlni astăzi asemenea cuvinte : „Ausländer raus" (Afară cu străinii).

Pe plan național, în R.F.G. şomajul a atins un procentaj de 8,2 la sută. Printre cei 4,5 milioane de muncitori străini rata şomajului este de 15 la sută. În Belgia, jumătate din numărul şomerilor sînt străini. Exemplele pot continua. În toate statele occidentale în care s-au instalat, imigranții reprezintă un contingent masiv de şomeri. Rezultatul : măsuri menite să ducă la limitarea numărului acestor imigranți, măsuri anunțate în R.F.G. Franța şi alte state. Revista „Der Spiegel" scria : „Hotărîrea de a închide granițele pentru o bună parte a imigranților înseamnă un punct de cotitură în politica vest-germană față de străini".

Închiderea granițelor nu simplifică însă problemele celor rămaşi în interiorul statelor occidentale care se lovesc de aceleaşi grele probleme ca şi pînă acum. Munca lor — chiar atunci cînd reuşesc să o obțină, ceea ce este din ce în ce mai greu — este devalorizată pentru că străinilor nu li se acordă nici un fel de sporuri în funcție de scumpirea vieții. „Deşi străinii sînt indispensabili ca mînă de lucru, ei sînt totuşi indezirabili ca indivizi" — scria revista „Stern", precizînd că „ei au îndatoriri egale cu ale vest-germanilor, dar au drepturi inegale". Trîmbițatele „avantaje" pe care le-ar oferi imigranților traiul în R.F.G. sînt dezmințite de cifre: străinii plătesc mai multe impozite şi cotizații pentru asigurări sociale, fără a beneficia însă de cuvenitele avantaje.

Loviți de şomaj, imigranții trebuie să înfrunte năprasnica inflație într-o bătălie istovitoare, din ce în ce mai dură. Unii au adunat cîțiva bănuți care se irosesc în aşteptarea unei noi slujbe. Dar mai grav decît irosirea acestor bănuți este epuizarea speranței. Căci ei nu mai pot spera într-o viață mai îmbelşugată şi demnă. Iluziile s-au spulberat.

„Să fii «străin» la Londra — mărturisea un imigrant indian — înseamnă să munceşti pe rupte atunci cînd ai «privilegiul» unui loc de muncă, să capeți un salariu de mizerie, să fii aruncat primul pe drumuri, atunci cînd şomajul este în creştere, să fii alungat din casa închiriată, să fii bătut, să nu ai siguranța zilei de mîine. Pentru că eşti socotit un «indezirabil», un «intrus» într-o lume ce nu te dorește, te respinge".

Visul care i-a împins pe imigranți în pribegie s-a dovedit înşelător iar trezirea la realitate este amarnică. Cei care au tăria parcurg grabnic drumul reîntoarcerii. Ceilalți îndură mai departe condiția tristă a „oaspetelui" nedorit.

AL. PINTEA ■

Viața în mixer...

LONDRA

Admir Tamisa, clară şi solemnă, în scurgerea ei ordonată de pante de piatră. Restaurante cochete se balansează la rînd pe covertele vaselor bătrîne puse să facă bani post-mortem. Promenada e curată, spălată cu detergenți, fațadele clădirilor, de o elegantă trufie, sînt curate, au fost spălate cu detergenți şi uscate cu jeturi de aer sub presiune. Şi cerul pare spălat cu detergenți de parcă Londra ar fi ambiționat să devină contrariul ei, cel puțin contrariul unui oraş pe care străinii îl mai presupun, din greşeală, apăsat de smog şi ciuruit de o veche cenuşă.

Un cîrd de tineri, cam jerpeliți, îşi iau „lunch"-ul pe o bancă. Înghit din conserve cu o poftă rusinată şi nu admiră Londra, au o oboseală tristă în ochi, par şifonați de o viață alunecată pe o scenă care nu e a lor şi, dacă sîntem scrobiți, nu „cadrează". Nu cadrează cu peisajul acesta curat şi scump ca un gazon tuns, domesticit, îngrăşat şi conservat după regulile stricte de patru veacuri.

Tinerii de pe bancă se vor întîlni, spre seară, cu alți tineri de pe alte bănci şi vor porni spre suburbiile ce nu merită un viitor de carte poştală. Ei vor dormi, ieftin şi împreună, sub cerul londonez care nu e al lor. Sînt indieni, africani, asiatici, o generație întreagă de căutători de aur care au crezut că schimbînd cerul lor cu altul îşi vor schimba şi viața. Gravă eroare.

Au rămas la fel de săraci, ba mai săraci pentru că bogăția din jur îi admonestează dur şi permanent, ținîndu-i într-un şah epuizant. Îşi caută azi un loc de muncă, mîine altul, într-un nomadism iremediabil şi precar. În plus îi potopesc înjurăturile, trufia rece a albilor cu vechi state de serviciu în metropolă, o discriminare „corectă" şi rigoroasă.

I-am văzut adesea pe posturile libere de servitori luptînd din greu să fie servitori cît mai mult, o viață întreagă dacă fericirea asta poate fi atinsă, ceea ce, de regulă, este imposibil...

FRANKFURT PE MAIN

Un oraş nord-american ridicat în Europa cu o disciplină strictă, vest-germană. Buildinguri teribile sfredelind cerul, sticlă şi oțel, oțel şi sticlă, reclame uriaşe, parkinguri mărețe, scări rulante late sau înguste, abrupte sau în pantă dulce. Un oraş frenetic, grozav de dinamic, unde este o bursă mare ca un permanent epicentru de fericiri şi nenorociri. La ora 20, seară de seară, Frankfurtul e scos din priză, lumea se ascunde, obloanele vitrinelor se trag, sec şi greu, la nivelul pămîntului.

Este ora cînd o populație care trăieşte la acest nivel se revarsă pe străzi, este ora tristă şi grea cînd „gast-arbeiterii", muncitorii-oaspeți, realizează în masă ceea ce era de realizat : orașul e al lor cu condiția să nu posede nimic.

Umblă în cîrduri, greci, portughezi, turci, africani, latino-americani, împletiți de o modestie bolnăvicioasă, uitîndu-se cu jind la vitrinele zăbrelite, pipăind mașinile luciioase din parkinguri, purtîndu-şi viața în boccea pe un traseu penibil şi obturat.

I-am întîlnit în „berăriile lor", în „bombe" jalnice făţuite cu afişe din care domni şi doamne îmbrăcați normal zîmbesc normal într-un decor normal pentru viața lor „normală", la care săracii „oaspeți" nu pot avea acces pentru că sînt niște sub-oameni, niște faliși oaspeți, nedoriți, dar storşi într-un mixer social care lasă intactă doar disperarea...

MIAMI

Căldură tropicală, umedă şi insinuantă, palmieri dolofani, un ocean pur şi molatec, hoteluri senzaționale, vile senzaționale, o atmosferă de vacanță senzațională. Asta se vede din elicopter.

Din mașină poți observa, în plus, hotelurile sfrijite pentru bătrîni săraci, magazinele desuete şi alandala pentru săraci.

Mergînd pe jos remarci, seara, asiatici şi latino-americani bîjbîind prin gunoaie, desfăcînd cutii, răzuind ambalaje, supraviețuind din resturile altora.

Din cînd în cînd sirene cu muget isteric vijîie pe străzi — sînt mașinile poliției — gunoaiele rămîn răsfirate pe trotuare, imigranții fug ca niște şoareci năpăstuiți de o turmă de pisici grandioase şi fug tot în cîrduri, ca şi cum s-ar ține de mînă de la începutul pînă la sfîrşitul unei aventuri care se termină, simplu şi sec, ca orice eşec garantat.

RADU BUDEANU ■

Dublă frustrare

După ce au prestat ani în şir muncile cele mai grele, fiind prost plătiți şi, în consecință, ducîndu-şi traiul în condiții modeste, uneori de-a dreptul mizere, muncitorii imigranți din țările occidentale dezvoltate sînt astăzi concediați, priviți cu ostilitate, somați să se întoarcă în țările lor de origine. În felul acesta, imigranții sînt frustrați de dreptul de-a se bucura de condițiile de trai ale autohtonilor, la făurirea cărora ei au contribuit din plin, ca şi de posibilitatea de-a se integra din punct de vedere cultural în spațiul în care locuiesc. Există însă o categorie de dezmoşteniți la care frustrarea ia proporții şi mai mari : e vorba de imigranții din a doua generație, adică de copiii celor care şi-au părăsit țara în speranța unui trai mai bun peste hotare.

Fiii şi fiicele imigranților întîmpină în țările în care lucrează părinții lor numeroase obstacole în cea ce priveşte instruirea şi — ca urmare tocmai a lipsei de pregătire — în obținerea unui loc de muncă. Publicația „Revue internationale du travail" enumeră cîteva din aceste obstacole : dificultăți lingvistice (cei mai mulți dintre copiii imigranților, deşi născuți în țările „adoptive", trăiesc în mediul lingvistic al patriei de origine) ; dificultăți de adaptare socio-culturală la un învățămînt conceput pentru o cultură diferită de a lor ; lipsa unei pregătiri speciale a profesorilor care îi instruiesc, pregătire în virtutea căreia să ia în seamă dificultățile de adaptare ; greutăți din partea părinților de a participa la procesul instructiv-educativ al copiilor lor ; antagonisme între mediul cultural familial şi cel din şcoală ; probleme rasiale. Din aceste cauze, cam jumătate din numărul copiilor de vîrstă şcolară ai imigranților nu frecventează şcoala şi nici nu muncesc. În R.F.G., de exemplu, abia a treia parte dintre copiii muncitorilor imigranți posedă o diplomă de absolvire a şcolii primare, dar, după aprecierile oficiale, 80 la sută din aceştia nu vor găsi niciodată de lucru. În aceste condiții nu de puține ori ei sînt atraşi în activități antisociale.

Situația în care se află imigranții din „generația a doua" a făcut ca ei să fie caracterizați drept „generația pierdută". În acest sens se exprimă „International Herald Tribune", care scrie : „Această generație pierdută trăieşte în izolare lingvistică, socială şi culturală, ceea ce reprezintă o sursă continuă de agresivitate. Dar, chiar dacă s-ar întoarce «acasă», nici acolo ei n-ar ieşi din izolare. Aceşti copii nu ştiu să scrie şi să citească nici într-o limbă, nici în cealaltă. Fără învățătură, trăind în condiții mizere, străini de patria părinților lor, dar şi de cea adoptivă, avînd şanse minime să obțină de lucru din cauză că n-au o calificare sau practică productivă, copiii imigranților vor deveni potențiali infractori". Aprecieri asemănătoare face şi „Corriere della sera", referindu-se la fiii şi fiicele imigranților italieni în R.F.G. Se întîmplă ca aceştia, scrie ziarul, să nu primească o instruire corespunzătoare pentru că nu sînt în stare să urmeze şcoli vest-germane, iar pe de altă parte lipseşte sau este insuficientă o instruire în limba lor maternă. Se citează cazuri de tineri care nu ştiu să se exprime bine nici în italiană, nici în germană, şi care nu ştiu nici să scrie.

În felul acesta, tinerii proveniți din rîndul imigranților sînt dublu frustrați : pe de o parte, nu reuşesc să pătrundă şi să se integreze în structura țării în care locuiesc, pe de altă parte sînt ruoți de mediul din prooria lor țară. Şi dacă pentru imigranții din prima generație o eventuală reîntoarcere în țările de origine pune doar probleme de ordin economic (dacă vor avea sau nu de lucru, dacă vor putea sau nu să-şi ciştige existența), pentru fiii şi fiicele lor, din care cea mai mare parte s-au născut în străinătate, dificultățile sînt mult mai mari. După cum aprecia un document al O.N.U., aceşti tineri sînt victime ale unui cumul de discriminări şi de antagonisme, care îi aruncă într-o viață marginală, fără speranțe, fără perspective.

ION D. GOIA ■

Mondo umano ?

Escală ateniană

Lucrurile s-au petrecut în iunie, acum aproape opt ani. Eram pe aeroportul din Atena. M-am înregistrat de bagaje, adresîndu-mă în franceză unei funcționare. Tînără avea o privire de culoarea cerului atenian, ochii îi clipeau viol dar gesturile erau foarte reținute. Am crezut o clipă că ochii aceia i-am mai văzut cîndva, undeva, dar mi-am revenit la fel de brusc convingîndu-mă că uneori şi asemenea priviri se pot asemăna sau te pot deruta din cine ştie ce motive. Fata a privit tichetul, s-a uitat atentă, chiar foarte grijulie în jur, după care mi-a spus pe nume şi, într-o românească impecabilă, m-a asigurat că toate problemele care privesc tranzitul meu sînt rezolvate şi pot sta liniştit. Ar mai fi vrut parcă să spună ceva, s-a uitat iar în jur cu atenție dar a renunțat.

Deci nu mă înşelasem. Mi-am amintit imediat zilele unei vacanțe de vară, cu tabăra studențească de la munte din acel an în care ne întîlnisem. Eram ca să zic aşa, în acel grup mai restrîns care mai discuta în comun unele lucruri, se plimba sau mînca la aceleaşi mese. Într-o după-amiază, cineva i-a cioplit şi un fel de baston cu care să se ajute în excursiile pe cărări de munți. Ni se recomandase Elena deşi în acte prenumele său era scris în variantă grecească. Aşa o strigau şi colegele sale de facultate dar noi îi ziceam „Armatoarea" întrucît numele său îl purta şi un vestit armator foarte cunoscut. Nu ştiu dacă porecla noastră o deranja dar îmi amintesc că, parcă în treacăt, ne spusese că se născuse aici, vorbea impecabil limba, cunoştea localități din țară cît noi la un loc iar părinții ei fuseseră constrînşi să plece cîndva din țara lor din cauza prigoanei antidemocratice.

...Cum de ajunsese aici funcționară pe aeroport nu era greu de explicat. Dificil îmi era să înțeleg altceva : dacă părinții plecaseră cîndva din cauza prigoanei de ce s-au întors în plină dictatură a colonelilor, cum era regimul în țara lor la ora respectivă ? Aşa realizam de ce ea se uita foarte atentă în jur înainte de a-mi spune acele cîteva cuvinte care făceau parte din responsabilitățile ei. Dar ea le zicea în româneşte şi, cu cîtva timp înainte de îmbarcarea mea, şi-a luat inima în dinți şi a prezentat pe scurt evoluția de după tabăra de la munte. „O duceam bine în orașul de la Dunăre. Ai mei au vrut. Era de înțeles şi l-am urmat". Explicația e firească dar de aici ea a urmat imprevizibilă : „Oricum, deşi ştiu limba şi a trecut atîta vreme nu m-am adaptat. Poate vreodată se va realiza şi asta, s-a asigurat ea. Aş veni însă la fiecare sfîrşit de săptămînă pe bulevardul unde am copilărit. Am calculat, nu-mi trebuie multe ore Cînd o să am mașină o s-o fac mîncar o dată. Dacă-l vezi cumva pe Mircea — un prieten apropiat al ei din tabără şi, poate, şi după — nu-i spune, te rog, că m-ai văzut aşa deprimată. Poate-mi va trece". Nu l-am văzut pe băiat pînă la începutul acestui an cînd, întîlnindu-ne, am vorbit atîtea chiar şi despre „Armatoare". Mi-a povestit că în mai, anul trecut, a vrut s-o felicite de ziua ei. După un timp a primit o vedere cu un cer înstelat şi mare calmă în care cineva scrisese simțit că „Armatoarea noastră a fost ca o floare care, replantată într-un loc unde beneficia de soare, lumină şi chiar apă, n-a prins pentru că ea simte totul ca un deşert". Imaginează-ți, a fost ca într-o escală, a completat prietenul meu. Iar eu mi-am amintit simbolica — de acum — escală în care am reîntîlnit-o şi-i scriu povestea, aşa cum o cunosc, cu stringere de inimă.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

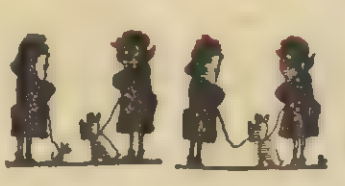

După „Jez" R.S.F. Iugoslavia

Fabulă la copcă

— „Doamnă Ştiucă, vă rog respectuos,
faceţi-vă datoria de răpitoare,
uitaţi că sînt un Cărăşel fără personalitate
şi destul de puţin curajos.
Înghiţiţi-mă cît mai grabnic dacă se poate,
vreau să mă ştiu fără nume,
să nu-mi rămînă os lîngă os !"

...Aşa o implora Cărăşelul în plină iarnă
pe Ştiuca viu colorată şi, mai ales,
dolofană,
pe cînd zăpada lin nu înceta să cadă,
exact ca-ntr-o ancestrală icoană.

Numai că Ştiuca, răpitoare feroce
stătea-n cumpănă, cu paralizate instincte,
de-atitea fierbinţi rugăminţi gata să se
sufoce
şi-şi rememora „crimele" ce-o năpădeau
dintr-o dată distincte :

— „De ce atîta grabă, puişor ? încearcă
să-l alinte
Eşti încă fraged ! Nici măcar nu ţi-a
răsărit măseaua de minte !
Aşteaptă pînă la vară şi-ţi promit
că bucuroasă voi fi să te întîlnesc
şi — de ce nu ? — să te-nghit !"
— „Doamnă Ştiucă, să trăiesc nu mai pot,
am scris o carte cu-ntîmplări de prin bălţi
iar domnul Pelican mi-a citit-o
ca un robot,
decretînd că aşa ceva s-a scris prea
de mult
şi mai cu folos în alte părţi.
Ori, cum binevoiţi a şti, boala de autor
e boală fără leac şi fără viitor.
Refuzul Pelicanului nu-l mai pot îndura !
Mă chinuie ! Mă sufocă ! Rogu-te,
îndură-te, dumneata,
şi curmă-mi viaţa fiindcă nu mi-am propus
s-adaug bălţii un autor sinucis în plus !"
— Bine, puişor, dacă ţi-e voia astfel,
astfel am să fac !...

...Şi un pocnet sec se-auzi în adînceuri
de lac.
Timp suficient ca-n măselele Ştiucii
să se-nfigă
puternic al ancorei ac,
în timp ce Cărăşelul, politicos nevoie mare,
şi binecrescut, ca orice puşti din clasele
primare,
continua duios, cu glas fericit :
— „Îţi mulţumesc, stimată Doamnă Ştiucă,
din adîncul timpanelor îţi mulţumesc,
sînt răzbunat
Să fi murit fără rost era un mare păcat ;
De-ar mai trăi bietul tata, pe care
l-ai mîncat
s-ar fi bucurat că are un urmaş viteaz
şi inteligent..."

Atît mai rosti Cărăşelul, amăgindu-şi
amarul,
în timp ce, adunînd struna încet,
trase Ştiuca, din copcă afară, Pescarul.
— „După cîte înţeleg, şi sper că nu-mi
pare
În natură nimic nu e joc gratuit,
chiar şi cînd pare o pură-ntîmplare"
...Medita Ştiuca, într-un tîrziu înţeleaptă,
în timp ce Pescarul, oarecum fericit,
începu tacticos s-o măsoare.
Şi, ca s-o spunem pe-a dreaptă,
era puţin nemulţumit că în ancoră
nu s-a agăţat
O Ştiucă mai mare.
Trase apoi un git zdravăn de voioţă
şi plecă să afle ce întîmplări se petrec
mai încolo, la altă copcă.

MORALA

de formulat e uşor :
„Feriţi-vă cînd vreunul se plînge
de vreo boală de autor"
Ori altfel spus :
„Vînătul gloriei nu-i deloc uşor !
De la candoare pîn' la perfidie
tehnicile sînt peste o mie
şi nici una definitivă
— după cum din înţelepţi se ştie".

NICOLAE DRAGOŞ ■

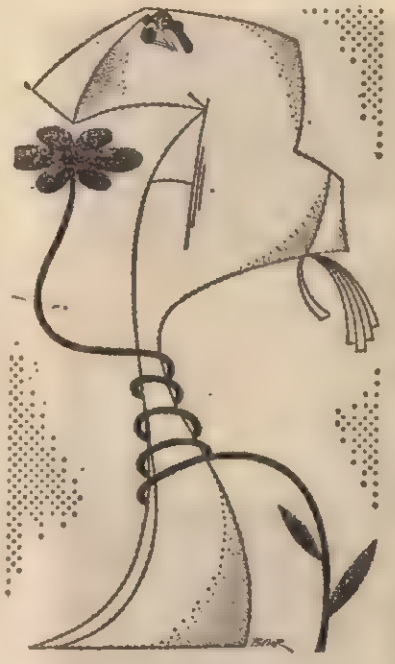

OCTAVIAN BOUR ■

CONSTANTIN CIOSU ■

Umor de pretutindeni

— Portarul unui institut de frumuseţe încasa de la o vreme bacşişuri fabuloase. Bănuind ceva, un confrate îi roagă să-i dezvăluie trucul. „E foarte simplu. Cînd o clientă soseşte îi spun : bună ziua, doamnă. Cînd pleacă, îi spun : la revedere, domnişoară..."

★

— Pentru că te-ai făcut vinovat de bigamie eşti condamnat la un an închisoare. De ce rînjeşti ?
— Mi-era teamă că mă achitaţi !

★

— Ce spui despre noua mea piesă ?
— Minunată. În special hoţii din actul II i-ai reuşit teribil. Sînt autentici. Chiar şi ceea ce spun e furat !

★

— Dragă vecine, cu regret trebuie să-ţi spun că una dintre găştele mele a intrat în grădina dumitale şi ţi-a ciugulit florile.
— Nu-i nimic, cîinele meu a omorît gîsca.
— Liniştească-te, ieri, fata mea a călcat cu maşina cîinele.
— Atîta pagubă ! Azi fiul meu a fugit cu fata dumitale !

★

Cei doi copii trag cu urechea la uşă. La un moment dat, unul dintre ei spune :
— Cred că au venit musafirii, l-am auzit pe tăticul spunîndu-i mamei „draga mea".

★

— Inima mea bate numai pentru tine, iubito.
— Am auzit că ai mai spus-o şi altora.
— Da de unde, îmi le făceam numai „tic-tac, tic-tac" din gură.

★

— Şi cum îţi povesteam, nici o frunză nu se mişca în pomi.
— Trebuie să fi fost o căldură teribilă !
— Nu, era în toiul iernii.

★

— Bill ! Un hoţ tocmai ţi-a furat maşina.
— Cum ? N-ai încercat să-l prinzi ?
— A lucrat prea repede. Dar am reuşit să iau numărul de la maşină.

★

Pastorul se apropie de beţivul satului :
— Mă bucur, Bobby, că vrei să începi o viaţă nouă. Am fost tare bucuros să te văd ieri la slujbă.
— Aha, deci acolo am fost !

★

Bătut măr, în colţul său, boxerul ascultă indicaţiile antrenorului :
— Şi dacă ăsta continuă să dea în tine, dă şi tu în el. Să se înveţe minte.

★

— De ce o fi ţinînd Ioneasca mereu uşa deschisă ?
— Ca să nu se uite vecinii pe gaura cheii.

Culese de ILIE VALENTIN ■
şi MATEI MIHAI ■

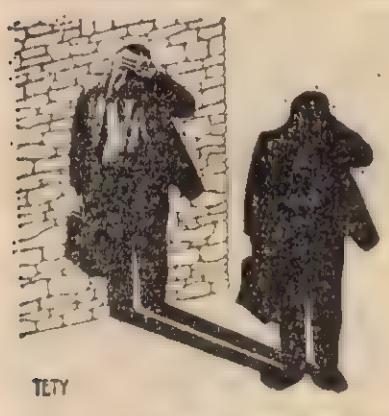

TETY

ŞTEFAN BOROŞ-TETY ■

CRISTIAN MARCU ■

MOLNAR DENES ■

Martor ocular la mondialele de handbal

(Urmare din pag. 24)

de aceea să rememorez ca un obişnuit martor ocular cîteva din secvenţe cu stradania ca relatarea reporterului să se debaraseze pe cît e posibil de subiectivismul suporterului.

Mai întîi preliminariile : Făcînd parte din grupa D, alături de Danemarca, Iugoslavia şi Cuba, am obţinut două victorii şi am suferit o înfrîngere la un punct diferenţă. În toate cele 3 partide sportivii noştri s-au comportat inegal, au avut momente de joc strălucit, elocvente pentru înalta lor clasă, dar acestea au alternat cu inexplicabile căderi de ritm, cu momente de slabă concentrare şi participare la joc. Mai puţin în partida cu Danemarca, mai mult în repriza a doua din întîlnirea cu reprezentativa Cubei şi pe întreg parcursul meciului cu iugoslavii, aceste neajunsuri, la care s-a adăugat uneori şi insuficienta clarificare a planului tactic, au făcut să primim goluri uşoare şi să ratăm situaţii avantajoase care, în ultima partidă, au dus şi la un rezultat favorabil adversarilor. În mod cert şi-au spus cuvîntul şi presiunea psihică a tradiţiei întîlnirilor cu handbaliştii iugoslavi şi ambiţia deosebită a adversarilor noştri care veneau după o înfrîngere în faţa danezilor şi rezultatul acesta conta enorm pentru calificarea lor, dar nu acestea explică insuccesul. Cu ambiţia şi cu apărarea dîrză din ultimele minute de joc, cînd ai noştri au înscris de patru ori în timp ce adversarii lor nici măcar o dată, adică cu jocul lor obişnuit reuşit ceva mai devreme, handbaliştii noştri puteau trage şi această partidă în favoarea lor. Învinşi doar cu un punct, ei ştiau totuşi că merg mai departe.

Semifinalele şi surpriza unui patinoar : Ocupînd locul I în grupă şi aviînd 2 puncte la activ (obţinute din victoria asupra danezilor), handbaliştii noştri au aşteptat bătăliile semifinalelor cu aplombul aşteptat şi mult mai aproape de valoarea lor. Făcînd parte din grupa a 2-a, alături de Danemarca, Iugoslavia, Suedia, Spania şi Ungaria şi aviînd de jucat cu ultimele trei, echipa noastră a obţinut două victorii comode, mai concludente decît arată scorul : 31—24 cu Suedia, la München şi 24—19 cu Ungaria la Boblingen. După care a urmat, neaşteptată şi nedreaptă, întîmplarea de la Frankfurt asupra căreia vom reveni ceva mai încolo. Înfrîngerea suferită în faţa spaniolilor, corelată cu egalul, consemnat în aceeaşi seară, între unguri şi danezi, plasează echipa noastră, cea mai sigură candidată la cîştigarea semifinalei şi, ca urmare, la disputarea finalei mari, tocmai pe locul trei. Vom juca totuşi la Dortmund, dar nu duminică, cînd se împart locurile 1 şi 2, ci cu o zi mai înainte, pentru locurile 5—6. Adversarul, în acest ultim meci : echipa R.D. Germane, campioana ultimei Olimpiade.

Joc, din nou spectaculos, victorie clară şi mai uşor obţinută decît dovedeşte scorul : 24—21 în favoarea handbaliştilor români.

Bilanţul fiind acesta, se cuvine să nu uităm pe principalii actori ai echipei noastre. Au plecat 15 jucători, au jucat 15 jucători, aducînd cu toţii acasă laurii cu care i-a învrednicit pe fiecare truda depusă în terenul de joc. Munteanu, cu excepţia unei părţi a meciului cu iugoslavii şi a meciului cu Spania, a apărat bine şi foarte bine, fiind de-a dreptul excepţional în partida cu selecţionata ungară şi cu cea a R.D.G. Stingă, cîştigător autoritar al clasamentului final al golgeterilor — a înscris în medie 10 goluri de meci, exceptînd partida cu Spania pe care n-o discutăm încă şi în care n-a marcat decît 5 goluri, s-a dovedit, în toate condiţiile normale, cel mai valoros component al selecţionatei noastre. I-am văzut chipul în paginile ziarelor, l-am văzut prezentat de televiziune şi mai cu seamă m-am bucurat văzîndu-l aplaudat şi aclamat de spectatori de cele mai diverse vîrste. Radu Voina, căpitanul echipei, s-a dovedit şi el de neînlocuit şi a ridicat, prin prestaţiile sale din şase partide, întrebarea pe care timpul o face prezentă : cine va fi viitorul conducător de joc al naţionalei ? Acest post, ne-a arătat Radu, care a organizat, care a încurajat sau a calmat, cînd a fost cazul, este cheia jocului. S-au mai detaşat, oarecum, prin prestaţiile dintr-o partidă sau alta, Marian Dumitru şi Bedivan, Vasilica şi Durău, ceilalţi, portarii Buligan şi Mihai Redl, jucătorii Drăgăniţă, Fölker, Birtalan, Gheorghe Dumitru, Maricel Voinea şi Grabovschi, achitîndu-se de datorie, dar nu toţi şi nu în toate momentele pe măsura aşteptărilor. Sînt aspecte asupra cărora vor fi chemaţi să revină, în primul rînd, specialiştii din rîndul cărora au fost aici, la al zecelea Campionat mondial, preşedintele federaţiei de specialitate profesorul Kunst-Ghermănescu, antrenorii lotului, Nedef şi Pană, antrenorii Steliei, Otelea şi Tellman şi alţii iar timpul concluziilor nu va lipsi nici el. Pînă atunci, să revenim la Frankfurt, la stupidul accident din Eissporthalle, care, de neînţeles în toată textura sa, a barat nedrept drumul spre finală al echipei noastre. Nu este cazul a pune în discuţie victoria spaniolilor, o victorie care, după opinia mea, poate da strălucire unui palmares cînd e obţinută în condiţiile unei înfruntări cu toate împrejurările limpezite. Or, împrejurările acestei contraperformanţe, nu doar pentru mine, ci pentru toţi cei care au fost de faţă, ca spectatori mai mult sau mai puţin în contact cu realităţile lotului nostru sînt şi vor rămîne încă obscure. Oscilaţie de formă ? Precedată de un joc excepţional, cel cu Ungaria şi urmată de un alt joc la aceeaşi înaltă clasă cu R.D.G. Pare nefiresc. Şi-apoi, căderea fizică, oscilaţia aceasta, să se producă brusc şi simultan la toţi cei 12 jucători, pentru a trece la fel de brusc şi de simultan la toţi cei 12 jucători ? Din nou nefiresc.

Răscolind rana, vom aminti că în partida cu Spania desfăşurată pe o suprafaţă de joc alunecoasă şi defavorizantă pentru echipele ce se bazează pe subtilitate tehnică, toţi jucătorii noştri, toţi cei 12 jucători folosiţi, au fost de nerecunoscut. Dar mai cu seamă Stingă, Voinea Radu, Munteanu, Drăgăniţă şi Birtalan. Stingă, care n-a ratat în nici una din celelalte 6 partide, a înscris pînă şi două lovituri de la 7 metri. Birtalan a ratat şi el una. Ambii, ca şi Radu Voina, ca şi Drăgăniţă ca şi alţii, au ratat din cele mai favorabile situaţii, chiar şi din situaţii pe care, dricînd, aceşti băieţi, în virtutea antrenamentului, le pot transforma în goluri şi legaţi la ochi ? ! Parcă nu voiau să joace, parcă nu înţelegeau care-i rostul prezenţei lor pe pojghiţa de P.F.L. ce acoperea gheaţa patinoarului din Frankfurt. I-am văzut pe jucători şi pe antrenori, la pauză şi după partidă, am încercat să le pătrund tristeţea şi nedumerirea lor ; nu înţelegeau nimic, nu puteau să înţeleagă nimic. Că ar fi fost desconsiderare a adversarului nu-i un argument care să reziste. După cel mult o repriză, valoarea reală ar fi fost descoperită şi schimbarea de atitudine s-ar fi produs.

Insinuările răutăcioase ale unora care se învirteau în preajma vestiarelor echipei noastre privind o posibilă necombativitate provocată financiar nu au nici un temei. Băieţii noştri s-au dovedit loiali în toate bătăliile purtate aici şi suferinţa insuccesului, reală şi profundă, i-a afectat pe toţi. Dar oare despre o necombativitate provocată altfel n-ar putea fi vorba ? Nu stiu, n-am nici un argument. Am aflat la München, că fotbaliştii lui Bayern au plecat la Craiova cu toată bucuria. Nu din zgîrcenie cred. Şi gîndul mă duce, involuntar, şi fără motiv poate, la prînzul pe care l-au servit băieţii noştri înaintea partidei cu Spania. La o masă, la aceeaşi masă erau Stingă, Munteanu, Radu Voina, Birtalan şi Drăgăniţă. Oamenii de bază. Cine l-o fi servit ?

Şi mă întorc la ce-mi spunea Stingă golgeterul campionatului, jucătorul care a înscris în fiecare partidă, cu excepţia aceştea, cîte 10 goluri : „parcă nu ştiam unde mă aflu, mi se părea că nu-mi trebuie nimic că nu vreau nimic."

Ce s-o fi întîmplat cu aceşti băieţi în acea seară la Frankfurt ? Este pentru noi, ca şi pentru actorii implicaţi direct, un mister. Dar va rămîne el oare mereu astfel ? O poveste nu se poate sfîrşi chiar astfel.

Şi tocmai de aceea, am credinţa că data viitoare nu vor lipsi nici florile.

Martor ocular la mondialele de handbal

PUTEAM MAI MULT, MERITAM MAI MULT

Trage Vasile Stîngă, golgeterul campionatului mondial, recordman — cu 65 de goluri — al tuturor edițiilor de pînă acum.

Duminică 21 februarie, cînd împreună cu colegul de redacție Gheorghe Amuza și cu publicistul Gheorghe Mitroi de la „Scînteia", m-am nimerit pe aeroportul Otopeni la plecarea echipei noastre de handbal spre locul de desfășurare a celui de al X-lea Campionat mondial, mi s-a a[illegible] et o boare de tristețe legată [illegible] un asemenea moment se [illegible] nefiresc anonimat. Naționala [illegible] ră de handbal deținătoare a patru [illegible] mondiale, pornea într-o bătălie [illegible] al [illegible] ple[illegible] o cere, [illegible] Plecau bătuți totuși [illegible] noștri handbaliști, n[illegible] pasageri obișnuiți, ci ca niște [illegible] fără de rude. Nu mă gîndesc doar la noi spectatorii, care le datorăm acestor reprezentanți ai sportului atîtea satisfacții și care am scăpat din vedere să le adresăm de această dată cuvenita încurajare. Fiindcă, iată, nici din partea forurilor noastre sportive — cu excepția instructorului Cristea pe care l-am luat apoi în mașina noastră la întoarcerea în oraș — nimeni n-a catadicsit, poate unde era duminică și oamenii erau luați cu altele, să fie prezent la acest moment.

De-a doua zi, de cînd i-am ajuns din urmă pe tricolori și mai ales de la primul meci, cînd am văzut ce galerii însoțesc handbaliștii altor reprezentative, n-am dorit decît să-i văd, cît mai repede, din nou campioni, spre încununarea talentului și muncii lor, dar și ca o pedeapsă a ingratitudinii noastre față de ei. Căci amintindu-mi tulburătorul avertisment al poetului, **„Uităm să plîngem cînd se sting bărbații Și de aceea rar se mai nasc alții"**, m-am gîndit că și în sport „jignitoarea tăcere", lipsa de atenție și sensibilitate, desconsiderarea unor atari gesturi, mărunte poate, dar atît de semnificative, incriminabile sub raport etic sînt și păgubitoare în planul producției de valori. Am sperat de la început și din toată inima, și tare sînt mîhnit astăzi că nu s-a întîmplat așa, ca handbaliștii să ne dea această lecție morală, să ne oblige adică pe noi toți și înainte de toate, ca exponenți ai noștri, pe activiștii mișcării sportive să-i întîmpinăm cu flori.

Înțelepți de pe urmă sau viteji de după război pot, firește, acum cînd conturile sînt încheiate, obiecta după practici cunoscute: „dar bine, n-ați văzut ce-au făcut". Adică, chipurile, ar fi meritat oare osteneala, ar fi fost răsplătită atenția noastră? Eu zic că se merita și că florile n-ar fi trebuit să lipsească nici chiar în condițiile în care speranța noastră nu s-ar fi împlinit. Pentru că, la urma urmei, handbaliștii de rîs nu ne-au făcut niciodată. La capătul unei dispute dîrze, în care puteri de tradiție în handbal au avut de depășit noul val, în curs de afirmare, la capătul a două săptămîni în care și-au înfruntat orgoliul și ambițiile cele mai bune echipe din lume, handbalul românesc, chiar dacă a ratat șansa unui loc pe podium, a ocupat totuși un onorabil loc 5. Un loc 5 în ierarhia mondială nu-i, cred, de deconsiderat și insatisfacția noastră de moment trebuie amendată sensibil de constatarea că, în final, după însumarea a tot ceea ce a fost normal și a tot ceea ce s-a chemat surpriză, formații redutabile, formații și ele cu pretenții îndreptățite la locuri fruntașe, s-au situat în urma echipei României. Între acestea, campioana mondială en titre și campioana olimpică — învinsă și în meci direct de reprezentativa noastră. Locul pe care l-a ocupat la actuala ediție a Campionatului mondial a asigurat de asemenea handbalului nostru calificarea directă pentru viitoarele Jocuri olimpice.

Istoria acestei bătălii pierdute în bună măsură sau pe care n-am cîștigat-o decît în parte va beneficia desigur, ca toate faptele care se trec, de cronicarii ei meticuloși și obiectivi, care vor judeca la rece dramatismul fiecărei secunde și caratele fiecărui strop de sudoare. Mă voi mărgini

(Continuare în pagina 23)

NICOLAE ARSENIE

Eșecul unei idei care părea binevenită

ÎNTRE SUSANEA ȘI TRUCAJ

Miercuri după-amiază, o repriză la lumina zilei și alta la cea a reflectoarelor, o așa-zisă selecționată a ziariștilor a fost adusă pe „Republicii", în fața a 40 000 de spectatori, ca să fie bătută de echipa națională. Spunem așa-zisă pentru că garnitura opusă reprezentativei a fost întocmită în pripă și, cel puțin în prima fază, hazardat, după ureche. Inițial, „Sportul" a publicat un lot după care, la intervențiile repetate ale revistei „Flacăra" și ale ziarului „România liberă", au fost convocați și Dinu, Paraschiv, Giuchici și Nedelcu II, portarii Zăriosu și Cristian, ceruți de noi, fiind totuși omiși. N[illegible] chiar din întîmplare, Dinu, Giuchici și, mai ales, Paraschiv au fost, mie[illegible], cei mai buni jucători de pe teren, giuleșteanul chiar cel mai bun; numai că antrenorul Cornel Drăgușin (numit de cine?!) i-a schimbat pe primii 2, spre a face [illegible] formației lui Lucescu.

R[illegible] la acest capitol, al jucătorilor [illegible] că, în pauza me[illegible], Adrian [illegible] (care propusese în lot pe Paraschiv, Cojocaru, Dinu, Giuchici, Nedelcu, Petcu), a solicitat (secondat și de alți ziariști) intrarea în teren a lui Dobrin, prezent pe margine în calitate de antrenor secund. Președintele federației, inginerul Andrei Rădulescu, s-a declarat de acord, dar Cornel Drăgușin s-a opus din răsputeri, afirmînd că Dobrin nu e legitimat la nici o echipă?! Legitimat e însă, la U.T.A., portarul Ducadam, care a deschis scorul pentru națională, scăpînd printre picioare o minge anemică șutată de Balaci de la 30 de metri?! Un asemenea gol, vorba cuiva, se mai poate vedea la meciurile dintre grupa mică și cea mare a unei grădinițe de cartier. Golul 2, care a încheiat practic conturile unei șușanele terminată cu 3—1 pentru națională, a fost opera arbitrilor. La o poziție clară de ofsaid a lui Gabor, tușierul Sereleanu s-a făcut că nu bagă de seamă, iar „centralul" Dan Petrescu a răsuflat parcă ușurat, arătînd centrul terenului. Mare parte din întîlnire, mai ales în prima repriză, Dan Petrescu i-a favorizat evident pe elevii lui Lucescu, fiind îndelung huiduit de spectatori. El și-a dat în petic și după pauză cînd, la un fault comis în careul lui Moraru asupra lui Ștefan Popa, a închis ochii. Dacă la o asemenea partidă, desfășurată pe un stadion arhiplin și în fața conducerii federației, arbitrii fluieră anapoda, ce să ne mai mirăm că ei viciază rezultate în meciuri oficiale și au ajuns să umple boxele tribunalelor.

În aceste condiții, verificarea pe care a mizat Lucescu, dacă el a mizat cu adevărat pe ceva, nu și-a atins scopul. Ultima jumătate de oră a meciului s-a transformat într-un du-te vino de jucători, unii intrau în teren, alții ieșeau, s-au rulat vreo 40 și nu puțini au fost aceia care nici nu s-au întîlnit cu mingea?! Ce-a urmărit Lucescu, n-am înțeles. Dacă a vrut să umple un stadion, atunci a reușit, căci dragostea pentru fotbal a bucureștenilor și-a spus, din nou, cuvîntul. Dar merita oare ca jucătorii, aflați în campionat, să fie tracasați de la Arad, Craiova, Cluj-Napoca, și așa mai departe numai că antrenorul naționalei, pe care l-am apreciat și-l apreciem pentru mintea lui ageră și pentru tot ce a făcut și face bun la Corvinul, dar căruia i-am semnat și multe cecuri în alb, a hotărît că așa e bine. Dacă Lucescu dorește, cu adevărat, să pună naționala la încercare, întîlnirile din campionatul european bătînd la ușă, ziariștii sportivi îi stau la dispoziție, dar cu o echipă alcătuită chiar de ei.

Ideea în sine a unui astfel de meci a fost, o repetăm, binevenită. Realizarea ei s-a produs însă defectuos, lăsînd un gust amar și întristînd.

Avertizat de noi că intenționăm să criticăm modul de desfășurare a meciului, la ora la care ediția noastră mergea spre tipar, ne-a vizitat la redacție Mircea Lucescu. El ne-a explicat, invocînd motive plauzibile și, în parte, întemeiate, poziția sa, arătînd că prin organizarea partidei în discuție n-a urmărit decît să ofere naționalei un meci de verificare în plus, înlocuind mai vechea practică a testelor cu Mecanică fină și Voința, disputate cu porțile ferecate, cu o altă practică, meciuri tari și cu public. Adrian Păunescu i-a replicat însă că, întîlnind un adversar subminat de prestația unui antrenor care n-a vrut victoria și, mai ales, beneficiind de un arbitraj vădit părtinitor, naționala n-a cîștigat nimic miercuri, ci dimpotrivă, și-a îndepărtat o mare parte din public. După părerea noastră, i-a zis Adrian Păunescu, era bine ca arbitrii să fie chiar excesiv de severi cu elevii dumitale, să-i solicite, să-i irite, să le creeze o atmosferă de luptă reală, iar selecționata ziariștilor să fie cu adevărat a noastră, să o conducem noi și să nu-i lăsăm pe componenții ei să fie manevrați. Dumneata ai nevoie să recîștigi pentru echipa țării publicul. Aceste argumente au fost acceptate de Lucescu. El a admis, în final, că partida n-a fost cea pe care a dorit-o și a propus ca, peste cîteva săptămîni, să aibă loc meciul adevărat între națională și o selecționată a ziariștilor.

Echipa de miercuri a ziariștilor n-a fost a ziariștilor. Dacă Lucescu dorește, putem construi o asemenea echipă și să i-o opunem. Cu arbitri corecți, cu antrenori care să servească scopului propus, o verificare adevărată.

„F"

Dobrin trebuie să joace!

Spre bucuria miilor de suporteri din Trivale, Nicolae Dobrin a revenit, recent, la Pitești, fiind numit antrenor la F. C. Argeș. Institutul de educație fizică, pe care l-a absolvit mai demult, cariera sa de fotbalist, fără îndoială una de excepție, simpatia pe care și-a cîștigat-o și, desigur, alte argumente l-au recomandat cu căldură, iar cele dintîi rezultate par să justifice justețea alegerii respective.

Numai că Dobrin mai vrea să joace și această dorință, s-o spunem din capul locului, e îndreptățită. Pe de-o parte, la 34 de ani, Dobrin simte că mai poate fi util echipei care l-a consacrat, echipă care se află în suferință tocmai în ceea ce privește postul de conducător de joc, pe de alta, fotbalul românesc mai are încă nevoie de talentul și clasa lui Dobrin. Federația însă se opune, invocînd clauza regulamentară după care, la transfer, orice jucător trebuie să aibă un stagiu de cel puțin 5 ani la clubul (asociația) de la care pleacă. Formal, nimic de zis, federația are justificări, numai că situația lui Dobrin e, după părerea noastră și a altora, una specială și ea trebuie tratată ca atare. Omenește vorbind, toate argumentele sînt de partea jucătorului care, într-o activitate de aproape 20 de ani, n-a fost legitimat decît la Pitești și Tîrgoviște. Lăsînd Tîrgoviștea, căreia i-a fost fidel cît timp a evoluat alături de Ene, Pițaru și ceilalți, Dobrin n-a făcut altceva decît să se întoarcă acasă, în orașul de care, practic, nu s-a despărțit, la familie. Dacă pentru atîția regulamentul de transferări a putut fi „interpretat", cazurile au fost și sînt numeroase, se cunosc, de ce s-ar aplica, foarte strict, litera lui tocmai în situația lui Dobrin, jucător care, spre finalul unei cariere strălucitoare, ar merita un tratament aparte?

El a făcut, cu arta lui, atîtea pentru noi, pentru fotbal. De ce n-am face și noi ceva pentru el, permițîndu-i să joace nu atît cît ar vrea, ci atît cît mai e, lui și fotbalului, util?

Legat de asta, se mai vîntură ideea că, chiar dacă transferul lui ar fi perfectat, Dobrin tot n-ar mai putea să îmbrace tricoul Argeșului el fiind, nu-i așa, și antrenor al echipei respective?! Adică, deodată și tacit, fără să fi făcut public vreun punct de vedere, F.R.F. pare să fi interzis jucătorilor să mai antreneze și antrenorilor să mai joace. Ce-a determinat această decizie, dacă ea s-a luat cu adevărat, e greu de spus. Să fi adus situația antrenor-jucător prejudicii fotbalului nostru? N-am zice, ba chiar am fi tentați să considerăm experiențele de acest gen drept o reușită, atîta vreme cît cel dintîi exponent al situației, Mircea Lucescu, a făcut din Corvinul o echipă fruntașă și, încă mai mult, a fost chemat să pregătească reprezentativa țării?!

Oricum am suci și răsuci lucrurile, dreptatea pare să fie de partea lui Dobrin. Nu mai rămîne decît ca federația, manifestînd înțelegere, să i-o dea și nu ne îndoim că noul birou federal, de la care așteptăm mai multă mobilitate în gîndire și acțiune, va proceda ca atare.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Hana Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Clei Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bulădeanu, Tudor Octavian, Constantin Bolacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheța, Aurel Mihalopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 49 75, 17 60 10 interior 25 50; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

„Fie ca exemplul generațiilor care au înălțat prin munca și lupta lor România pe culmile civilizației de azi să insufleţească întotdeauna tinerele vlăstare ale poporului nostru, pentru a-și pune întreaga pricepere și forță în slujba patriei, a înfloririi națiunii noastre socialiste"

NICOLAE CEAUȘESCU

Jurămîntul pădurii tinere

Acum, la sărbătoarea tinereții,
Acum, cînd brațul larăși parcă-i ram
Cîrmaci ai țării, tinerii vedeți-i
Pădurea tînără a unui neam.

Pădurea românească reînvie
În nouă generație, curat,
Privește-ți viitorul, România,
Va fi un viitor cum l-ai visat.

Planeta-ntreagă are azi probleme
Și țara noastră e la greu, și ea,
Dar tinerețea n-are a se teme,
În dăruirea ei va triumfa.

Pe tot ce-n noi mai omenesc există
Pe dușii, pe-nfringeri și nădejdi,
Pe tinerețea noastră comunistă
Jurăm credință Țării Românești.

Și tinerii acestui neam priviți-i
În ochii lor care deschiși rămîn
Jurăm iubire fără de condiții
În veac de veci poporului român.

Noi pacea n-am trădat-o niciodată
Dar de-ar veni vreun blestemat blestem,
Jurăm să fim pădurea înarmată
Sub mîna Comandamului Suprem.

Dar pîn-atunci în suflete e luptă
Și vă jurăm, cinstitule erou,
Să fim în avangardă ne-ntreruptă
Pe frontul bătăliei pentru nou.

Că viața mai nimica nu-ți oferă,
Sub pomul ei, ca un miloag de-așteptă,
Nu, țara noastră nu va fi prosperă,
Slujind-o în poziție de drepți.

Vă trebuie și simțul jertfei noastre!
Să fim ca niște tineri comunarzi
Ce nu se tem de piedici și dezastre
Și nu se simt, în țara lor, bastarzi.

Frumoasă ești, bătrînă noastră țară,
În zbuciumul prin care treci mereu,
Frumoasă, maica noastră milenară,
Oricît ți-a fost, oricît îți e de greu.

Să fie pe pămînt un veac de pace
Și noi cu brat și minte de erou,
Lumină și grădină te vom face!
Măicuță patrie, să crezi în noi.

Aici ni-i leagănul și ni-i mormîntul
Aici am răsărit și-om amurgi
Iubindu-ți alfabetul și pămîntul
Și truda ta de fiecare zi.

Cinstit cîrmaci, priviți-vă ostașii
Matrozii tineri, inimoși și buni,
Urmîndu-vă chemarea, ochii, pașii,
Corabia s-o scoatem din furtuni.

Noi altă viață nici n-avem cui cere
Și nici n-avem nevoie s-o luăm
Și știm că tinerețea-i o putere
Mai mare decît fiecare om.

Dar dacă e nădejde și în noi e
Puteți conta pe-al vieții noastre preț
Că viața ne-o vom da-o, la nevoie,
Spre libertatea celorlalte vieți.

La muncă, tineri! Sînt ai noștri anii.
Cînd țara cere muncitori mai tari,
Cînd satele își cheamă iar țăranii
Și e nevoie-n plin de cărturari.

Să facem țara, țară a valorii!
Să fie suflet, sufletul din noi!
Și să albească-n ora cînd vin zorii
Carpații, iar, de vite și de oi.

Jurăm pe tot ce omenesc există,
În oameni, în lucrare și-n idei
Că tinerețea noastră comunistă
Va fi mereu la datoria ei.

Și celui ce-a dat legea omenească
Asupra noastră și a țării iar
Îi spunem: fericit să ne trăiască
În felul său revoluționar.

Jurăm, cum numai fiii știu să jure,
Părinților trecuți prin vreme grea,
Jurăm, noi, cea mai tînără pădure
Credință Codrului, Măria Sa.

Jurăm ca viața noastră să-nflorească
Sub îndrumarea bunului strateg
Noi, tînăra pădure românească,
Jurăm credință Codrului întreg.

Din sumar :

Creșterea animalelor — o îndeletnicire străveche, o profesiune de mare viitor care are nevoie de tineri (pag. 6) ● ARGUMENTE LA O ÎNALTĂ ȘI GENEROASĂ APRECIERE : „AVEM, TOVARĂȘI, UN TINERET MINUNAT" (pag. 7) ● CUM SELECTĂM, CUM PROMOVĂM VALORILE? (pag. 9) ● Titulescu — ilustru diplomat (pag. 10) ● TREI PORTRETE DIN ZECILE DE MII DE OAMENI CRESCUȚI LA ȘCOALA REVOLUȚIONARĂ A UNIUNII TINERETULUI COMUNIST, A GÎNDIRII PATRIOTICE, PARTINICE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU (pag. 12—13) ● Trinitatea magică a ritmurilor biologice (pag. 23)

Această generație minunată, eroică

Aniversarea celor șase decenii de la înființarea Uniunii Tineretului Comunist se impune inimii și cugetului nostru nu numai prin solemnitatea momentului ci, deopotrivă, prin larga și vibranta retrospectivă a unui trecut, de-a lungul căruia tineretul comunist și-a afirmat cu hotărîre crezul și activitatea revoluționară, lupta sa hotărîtă pentru adevăr și dreptate, pentru echitate în raporturile sociale, pentru o Românie a democrației plenare, a libertății și progresului neîntrerupt. Născută din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român, călită în focul marilor bătălii de clasă și întrupată din vigoarea și spiritul de sacrificiu al celor mai vrednici și inimoși fii ai tinerei generații, Uniunea Tineretului Comunist a dăruit istoriei naționale unele dintre cele mai înălțătoare pilde de jertfă, abnegație și patos revoluționar. Ea s-a bucurat încă din anii grei ai ilegalității de conducerea și sprijinul nemijlocit al celui ce avea să devină mai apoi ctitorul și arhitectul României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducător și erou utecist în perioada interbelică, și secretar al Uniunii Tineretului Comunist îndată după 23 August 1944. Sub conducerea marelui fiu al poporului nostru, a cărui gîndire vizionară, capacitate organizatorică, competență și discernămînt politic își găsiseră deja o strălucită concretizare în anii luptei ilegale, tineretul comunist a pus în slujba revoluției toate forțele și energiile sale : spiritul revoluționar, puterea de muncă, brațul înarmat, inteligența creatoare.

Încă din septembrie 1944, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit cu limpezime, clarviziune și forță prospectivă sarcinile și obiectivele tineretului comunist în etapele revoluției și construcției socialiste, așa cum o dovedesc între altele și aceste rînduri apărute sub semnătura tovarășului Nicolae Ceaușescu în primul număr legal al ziarului „Scînteia" : „Tineretul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său tineretul este o forță creatoare, care pusă în serviciul științei

(Continuare în pagina 3)

CEAUȘESCU – MARELE TÎNĂR

Conspirativitate revoluționară

Lagărul din Tg. Jiu: un grup de internați politici. Al doilea din stînga — tovarășul Nicolae Ceaușescu

Legitimitate națională

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul tinerilor constructori

Pretutindeni în țară au loc manifestări omagiale închinate aniversării organizației comuniste de tineret și asociației studenților comuniști. Manifestări evocatoare, memoriale, manifestări științifice, culturale și artistice prin care tineri și virstnici omagiază spiritul veșnic tînăr al revoluției. Dintre acestea se detașează lucrările sesiunii omagiale **„Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul tineretului, al organizațiilor sale revoluționare în viața social politică a României socialiste"**, organizată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Cu această ocazie a fost subliniat, încă o dată rolul mișcării comuniste de tineret în cadrul politicii partidului de formare a

gajare fermă în procesul creației istorice, dăruire plenară în lupta pentru înfăptuirea nobilelor idealuri ale comuniștilor, ale întregului nostru popor.

În cadrul lucrărilor sesiunii omagiale a fost evidențiată de asemenea activitatea intensă depusă de tovarășa Elena Ceaușescu în mișcarea revoluționară, de tineret, contribuția sa activă, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la organizarea unor importante acțiuni politice ale tineretului.

Studiind concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul tineretului în viața social politică a României socialiste, vorbitorii au subliniat faptul că inițiativele țării noastre privind generațiile viitorului și educarea lor în spiritul înaltelor idealuri de pace, respect reciproc și în-

Spiritul veșnic tînăr al revoluției

țelegere între popoare, sînt tot rodul înțelepciunii vizionare a secretarului general privind rolul tineretului în crearea unui climat de pace și înțelegere între popoare.

„Fiind pe deplin conștienți că, așa cum ne-ați cerut mereu, cum ne-ați arătat prin exemplul vieții și muncii dumneavoastră — se spune în telegrama adresată secretarului general al partidului de către participanții la sesiunea omagială — **calitatea de tînăr revoluționar se dovedește prin fapte la locul de muncă, în întreprinderile industriale, pe ogoarele patriei, pe șantierele noilor cetăți ale producției de valori materiale, în școli și facultăți, sîntem hotărîți să facem totul pentru a îndeplini exemplar datoria patriotică și revoluționară care ne revine, de a participa cu toată dăruirea vîrstei noastre tinere la ridicarea viitorului patriei gîndit cu strălucită putere vizionară de dumneavoastră mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, cîrmaci neobosit al destinelor noastre, gînditor lucid și neînfricat, luptător pentru progresul și prosperitatea României socialiste".**

Sesiunea omagială, continuînd lungul șir de ample manifestări închinate aniversării organizațiilor comuniste de tineret, s-a încheiat astfel cu un angajament unanim concret de acțiune neobosită, însuflețită în spiritul chemărilor și pildei tovarășului Nicolae Ceaușescu.

ANDREI PETRESCU ■

Mărturii de reporter despre eroismul tînăr

Neuitata tinerețe ilegală

L-am cunoscut pe Marin Ciocan la Comitetul de luptă pentru pace al județului Constanța. Era o zi de vară. Străzile erau pline de localnici și de turiști și aveai impresia că singurul loc liniștit din tot orașul e biroul acela. Are 70 de ani și spune că ăsta e un secret militar. Din 1936 a activat în ilegalitate. La început în U.T.C., apoi în P.C.R. Scriem astăzi despre Marin Ciocan pentru că ne-a spus atunci, în răgazul unei ore de liniște, că cel mai mult i-a plăcut să lucreze cu tinerii. Ei îți dau putere, îți aduc aminte de entuziasmul revoluționar, muncind și luptînd alături de ei ai credința că totul se poate realiza mai repede și mai bine. Apatia, descurajarea, dezinteresul pentru o cauză, pentru o idee le sînt străine.

În timpul liber scrie evocări despre tovarășii de luptă din anii grei ai ilegalității. „Pe atunci, eram tineri cu toții. Astăzi, cînd te gîndești în urmă îți aduci parcă aminte doar de lucrurile frumoase. Ai uitat anii de închisoare, bătăile crunte de la Siguranță, teroarea fascistă". Și acum mai are urme de la bătăile primite în lagăre și închisori.

„Vorba, cît ar fi ea de frumoasă și meșteșugită, zboară în vînt. E greu să scrii tot ce simți și ce gîndești, dar merită încercat". Marin Ciocan dorește să nu se uite nici acei ani grei dar frumoși și nici oamenii care nu de puține ori și-au dat viața sau libertatea pentru ca noi să putem trăi astăzi așa cum trăim.

Ucigașul Marin Ciocan a căzut prima dată în 16 noiembrie 1940. A fost închis în lagărul „Buna Vestire", înființat în comuna Anadolchioi. Astăzi, fostul lagăr este sediul C.A.P. Anadolchioi. A doua oară a căzut în 23 aprilie 1943. Împreună cu alți 50 de comuniști. Procesul a durat 7 luni. Sentința s-a dat la 18 octombrie 1943. Marin Ciocan a fost condamnat la 15 ani temniță grea. Atunci și-a văzut ultima oară mama. „Am simțit ca o săgeată în inimă la gîndul că nu o voi mai vedea niciodată. Așa a fost. Mama mi-a murit la 3 iulie 1944. Și astăzi mă gîndesc la ce va fi simțit mama, murind cu durerea în suflet că am fost împușcat".

„Un comunist nu iese niciodată la pensie. Fie că gîndește, scrie sau activează". La 70 de ani, Marin Ciocan lucrează zilnic cel puțin 4 ore. Apoi se gîndește și scrie. Tinerii îi sînt cei mai dragi. De ei și-a legat cel mai mult gîndurile și activitatea. De curînd și-a făcut o listă de 25 de tineri pe care i-a crescut comuniști. Vrea să treacă pe la ei să se convingă care au fost rezultatele muncii lui cu tinerii. Au rămas tineri cu gîndul și cu fapta? Le-a rămas tinerească entuziasmul? El, Marin Ciocan, așa i-a învățat, așa i-a îndrumat.

OPREA GEORGESCU ■

La aniversarea „Vieții studențești"

În aceste zile, prin Decret prezidențial, a fost conferit revistei **Viața studențească** „Ordinul Muncii" Clasa I, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr al acestei publicații.

Înalta distincție reprezintă o recunoaștere a contribuției aduse de revista studențească la promovarea politicii interne și externe a P.C.R., la educarea comunistă, revoluționară a tineretului universitar.

Viața studențească s-a dovedit a fi, în acest sfert de veac, o adevărată școală de gazetărie pusă în slujba scumpelor idealuri ale studențimii din România, o școală a combativității revoluționare.

În paginile sale s-au reflectat eforturile a numeroase generații de tineri studioși pentru o temeinică pregătire, preocuparea permanentă, plină de dăruire în asimilarea cunoștințelor necesare împlinirii lor ca oameni conștienți de responsabilitățile față de patrie și popor.

Sărbătorirea **Vieții studențești** înseamnă, firește, și omagierea revistei **Amfiteatru**, expresie literară și artistică a săptăminalului studențesc, care a promovat în permanență creația tînără, profund ancorată în realitățile contemporane.

Înalta distincție constituie, totodată, o impresionantă dovadă a grijii și atenției pe care partidul, secretarul său general le acordă educării comuniste a tinerei generații, a pregătirii multilaterale a tineretului universitar.

Cu ocazia acestei aniversări, prilej de satisfacție pentru întreaga presă din România, urăm colegilor de la **Viața studențească** noi succese în activitatea lor publicistică.

Halatul și salopeta

Tînăr medic fiind și avînd de unde alege, Adrian Ionescu a optat pentru Săpoca și am ocolit adevărul dacă n-am spune că, la început, i-a părut rău c-a ales tocmai văgăuna aceea. Locul era izolat, la 40 kilometri de Buzău, spre munte, se urca la sanatoriu toamna și se mai cobora primăvara, drumul fiind plin de noroaie, iar clădirile înșiruite în jurul unei foste mănăstiri, stăteau să cadă.

Sperietura însă i-a trecut repede. Altul ar fi dat poate bir cu fugiții, dar Adrian Ionescu și-a zis, cu entuziasmul vîrstei de atunci, că valoarea unui om ține, întîi și întîi, de dificultățile pe care le învinge. După orele de program, dedicate sănătății oamenilor, nu s-a aflat să schimbe halatul cu salopeta și, cot la cot cu muncitorii, s-a așternut pe treabă. A sădit pomi. A dres porți. A văruit garduri. A pus, nu doar la figurat, umărul la asfaltarea drumului. Încet, încet, prin rivna și nesomnul acestui bărbat, Săpoca și-a schimbat înfățișarea și a devenit o adevărată oază de liniște și sănătate adăpostită sub tîmpla muntelui.

Cînd băieții au crescut și s-a pus problema școlii, soții Ionescu, Margareta Ionescu fiind, și dînsa, medic la Săpoca, ar fi putut pleca, s-ar fi putut trage mai spre oraș. N-au procedat așa, ci i-au obligat pe băieți să facă, zilnic, naveta pînă la Buzău. Au rămas acolo, unde sînt și azi, convinși că unul din cele mai importante lucruri ale vieții e să lași ceva pietruit în urma ta.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Primăvara în Câmpia Română a început cu prezența Semănătorului de Țară

Anul acesta campania agricolă de primăvară se desfășoară sub semnul măsurilor luate de conducerea partidului și statului pentru perfecționarea activității din agricultură, precum și pentru creșterea cointeresării materiale a mecanizatorilor, cooperatorilor, a tuturor celor ce lucrează în acest important sector al economiei naționale. În scopul examinării modului în care se aplică acest complex de măsuri, dezbătute la recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a întreprins, la sfîrșitul săptămînii trecute, o vizită de lucru în unități agricole din sectorul agricol Ilfov și din județele Ialomița și Călărași.

În cadrul noului dialog purtat de conducătorul partidului și statului nostru cu specialiști și factori de răspundere din agricultură, cu lucrători ai ogoarelor, au fost formulate cerințe și indicații de maximă însemnătate pentru mobilizarea tuturor forțelor în vederea bunei desfășurări a lucrărilor din campania agricolă de primăvară, a intensificării însămînțărilor și a respectării densităților optime stabilite, a îmbunătățirii activității în zootehnie, a îndeplinirii întregului complex de măsuri dezbătute la plenara menționată. Astfel, la ferma zootehnică a C.A.P. Buloiești, în scopul punerii operative în valoare a importantelor rezerve existente pentru obținerea unui nivel și mai ridicat al producției animaliere, s-a recomandat să se amenajeze terenurile încă virane din jurul cooperativei, adaugînd astfel un surplus important de nutreț la actuala bază furajeră. La C.A.P. Otopeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca în sere și solarii să se obțină și răsaduri de cartofi ; de asemenea, în scopul asigurării unei eficiențe sporite a activității din legumicultură, s-a stabilit ca în viitor la amenajarea solariilor să fie folosite panouri demontabile, cu folii de poliester sau geam, care să fie utilizate în funcție de condițiile climaterice.

Ca de fiecare dată în cursul vizitelor de lucru ale secretarului general al partidului, în urma celor constatate s-au luat pe loc măsurile necesare. Așa s-a întîmplat, de exemplu, pe una din tarlalele C.A.P. Snagov. Constatîndu-se că mazărea care se semăna conținea un procent de corpuri străine ce depășea normele fixate, din care cauză nu se putea asigura densitatea optimă a plantelor, s-a cerut oprirea însămînțării și efectuarea corespunzătoare a selecționării semințelor ; totodată, s-a indicat conducerii ministerului de resort să facă de urgență un control general asupra felului în care unitățile specializate își îndeplinesc obligațiile ce le au în ceea ce privește selecționarea semințelor, operație de care depinde în bună măsură nivelul producției viitoare. Vizitînd șantierul noii ferme zootehnice a C.A.P. „23 August" din comuna Grulu, secretarul general al partidului a constatat că la realizarea construcțiilor deja terminate sau aflate încă în execuție, au fost folosite proiecte mai vechi, nepuse în concordanță cu normele actuale de consumuri materiale, și că, prin urmare, aceste construcții costă mult, sînt supradimensionate, înglobează consumuri exagerate de materiale. Precizînd că în zootehnie trebuie să construim ieftin, rapid și funcțional, prin folosirea de materiale necostisitoare din resurse locale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut factorilor de răspundere, conducerii ministerului de resort să treacă de îndată la revizuirea tuturor situațiilor de acest fel și la luarea măsurilor corespunzătoare. Necesitatea restudierii proiectelor inițiale, în ideea găsirii celor mai eficiente soluții pentru reducerea cheltuielilor de investiții, a fost scoasă în evidență și la șantierul sistemului de desecări Gălățui-Călărași. La C.A.P. Movilița, secretarul general al partidului și-a manifestat nemulțumirea pentru modul negospodăresc în care se muncește și a cerut factorilor de răspundere să ia de urgență măsuri pentru modernizarea și buna gospodărire, pentru creșterea randamentului fermei.

Noul dialog al conducătorului partidului și statului nostru cu lucrătorii ogoarelor acum, la începutul campaniei agricole de primăvară, are o deosebită importanță și semnificație. Analiza exigentă făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu activității din diferite sectoare de bază ale agriculturii, indicațiile și recomandările făcute, soluțiile date pentru rezolvarea operativă, concretă, a unor probleme pe care le ridică practica zilnică orientează eforturile oamenilor muncii din agricultură în realizarea în cele mai bune condiții a lucrărilor campaniei de primăvară, a producțiilor sporite prevăzute pentru acest an. În același timp, prezența secretarului general al partidului în mijlocul țăranilor chiar de la startul campaniei agricole vădește preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ridicarea continuă a producției agricole vegetale și animale, pentru așezarea agriculturii pe baze moderne, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, în vederea satisfacerii în condiții din ce în ce mai bune a cererii de produse agroalimentare pentru aprovizionarea populației, de materii prime pentru industrie, a ridicării continue a nivelului de trai al oamenilor muncii.

ION CODRU

Această generație minunată, eroică

(Urmare din pag. 1)

și progresului poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor. Dar pentru ca tineretul să poată contribui la dezvoltarea patriei sale, are el însuși nevoie la început de o îndrumare justă, progresistă. El trebuie să fie educat să-și iubească poporul, să învețe din trecutul glorios al strămoșilor săi. Tineretul trebuie educat în spiritul prieteniei și înfrățirii cu tineretul de alte naționalități, numai așa tineretul poate fi un factor de progres și civilizație".

Deosebit de relevantă apare în această perioadă de început și activitatea tinerei comuniste Elena Petrescu (Ceaușescu), secretară a Sectorului III Albastru al U.T.C. din Capitală, activitate legată indisolubil de marile schimbări revoluționare petrecute în România anilor imediat următori actului istoric de la 23 August 1944.

De atunci și pînă în anii prezentului, educarea în spirit comunist a tinerei generații a constituit o preocupare centrală a partidului și statului nostru, știut fiind faptul că progresul este de neconceput fără oameni bine pregătiți, fără un nou mod de a munci, de a gîndi și de a trăi. „Copiii și tineretul, uteciștii, a ținut să sublinieze tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă garanția dezvoltării națiunii noastre socialiste, viitorul socialist și comunist al României... Pentru a avea buni comuniști, buni militanți revoluționari, pentru a asigura creșterea rolului politic conducător al partidului, înaintarea fermă a patriei spre înaltele piscuri ale comunismului este necesar să asigurăm educarea și formarea copiilor și tineretului în spiritul patriotismului revoluționar".

Tineretul patriei a răspuns cu devotament, cu abnegație acestor înalte deziderate. Înfruntînd cu curaj prigoana și opresiunea claselor exploatatoare, luptînd pentru instaurarea unei orînduiri a dreptății și echității sociale și politice, tineretul și-a legat deopotrivă numele de toate marile construcții ale socialismului, luptînd și muncind sub conducerea Partidului Comunist Român pentru edificarea pe pămîntul României a unei societăți fără precedent.

Datorăm din ce în ce mai mult României june unele dintre cele mai mari izbînzi ale științei, invenții, descoperiri și inițiative ce redimensionează de la un an la altul patrimoniul de valori al patriei, datorăm celor mai tineri dintre noi, muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, studenților și colectivelor de cercetare, oamenilor de artă și cultură, tineretului sătesc și celor ce slujesc țara în unități militare sau în multe alte compartimente de activitate — efervescența și focul nestins al luptei pentru adevăr și cunoaștere, curajul ideilor generoase și generoza unor proiecte ce îmbrățișează prezentul și depășesc deopotrivă zarea timpului. Țara cea nouă, România de azi și de mîine, este de neconceput fără aportul tineretului, preponderent pe marile șantiere și în toate unitățile economice, în institutele de cercetări și în așezămintele de cultură, pretutindeni unde munca și aventura cunoașterii reclamă prospețime, francheță și temeritate. Recunoaștem în viața și munca celor de o vîrstă cu țara o largă și judicioasă înțelegere față de datele istorice ale prezentului, precum și o nedezmințită și fermă atitudine împotriva formalismului, birocrației și injustiției. Recunoaștem și admirăm, în sfîrșit, în configurația lor moral-cetățenească, un izvor de caldă omenie, înaltul patriotism și o luptă consecventă pentru promovarea marilor idealuri de pace ale țării, ale întregii omeniri.

Șase decenii înseamnă puțin în istoria milenară a unui popor, dar densitatea faptelor și uriașa lor semnificație politică și socială le conferă dreptul de a figura pe primul loc în cartea de căpătîi a neamului românesc. Este capitolul redeșteptării și redescoperirii României, scris prin lupta și jertfa Partidului Comunist Român alături de care s-a aflat în permanență tineretul revoluționar, uteciștii.

LIVIU MAIOR

CEAUȘESCU – MARELE TÎNĂR

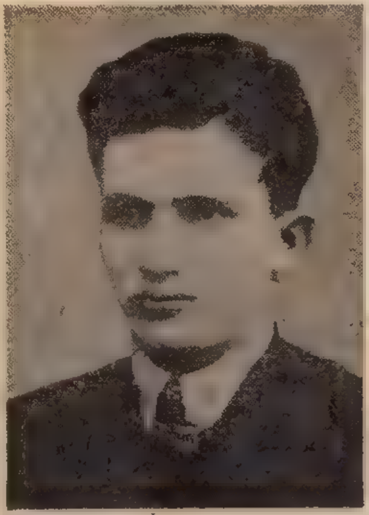

Octombrie 1939. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales membru al Secretariatului C.C. al U.T.C.

Tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), militantă de seamă a Uniunii Tineretului Comunist

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, prinși în horă alături de copii în port național

Mărturia de conștiință a unui tînăr de la „Grivița roșie":

„Siguranța vagonului în care circulați e dată de cele trei piese pe care se sprijină. Ei bine, piesele acelea trec prin mîna mea"

— Deci: Vasile Bălan, 22 ani, lăcătuș pontator la I.M.M.R. „Grivița roșie", U.T.C.-ist de 8 ani și membru de partid din 1979. Unde v-ați născut? Și cum de ați ajuns la această meserie?

— În Rădăuți. Și am ajuns aici în ideea de a deveni C.F.R.-ist, am vrut să ajung la Grivița, mi s-a părut a fi un lucru frumos. Sînt o fire ambițioasă, am vrut și vreau să fiu în primele rînduri, dintre ceferiști s-au numărat mulți oameni de nădejde. Am făcut astfel prima treaptă la Liceul nr. 11 din Giulești, cu profil C.F.R., apoi un an și jumătate la profesională. Acum sînt în anul V, la același liceu, la seral.

— Cum vi se pare munca în această unitate?

— Lucrez în același atelier în care am făcut și practica, în care am fost ucenic. Acum, ca să zic așa, am și eu „subordonați": tot elevi de la Liceul nr. 11. Sîntem un fel de familie, ne întîlnim și în afara întreprinderii, ne vizităm, mergem la spectacole. Am prieteni aici, pe unul dintre ei, Constantin Harambașa, l-am luat chiar acasă o vreme, la cămin, la mine în cameră — un băiat **de aur**, cinstit, muncitor. Lucrez în secția siguranța circulației. Dacă veți călători cu trenul, este bine să știți că vagonul în care vă aflați și în care stați așezat comod, în fotoliu, el, vagonul ăsta, se sprijină pe trei piese care reprezintă, cum să spun eu?, inima și plămînii acestui vagon, sînt un fel de blocuri complicate ce fac legătura între vagonul propriu-zis și șasiu, și roți mai exact. Se numesc „CRAPODINA", una, și două „PIETRE DE FRECARE". Ei bine, EU instalez aceste piese!...

— Cum vi se pare vîrsta pe care o aveți?

— Cred că ajuns la vîrsta asta, trebuie să mă pregătesc abia acum în continuare. Nu pot pretinde că, astăzi, le cunosc pe toate: mai am multe, încă foarte multe de învățat. Munca mi-a plăcut dintotdeauna. La vîrsta de 6 ani am rămas fără tată; la 10 ani cîștigam 1 600 lei pe lună, la C.A.P., țineam locul părintelui pentru frățiorii mei mai mici, mama nu s-a mai recăsătorit. Ce intenționez? După terminarea liceului intenționez să dau la A.S.E. — dar nu pentru a pleca de aici, în nici un caz. Socotesc însă că însuși sensul noțiunii de „muncitor" se schimbă, practic, de la an la an, de la o zi la alta: niciodată cunoștințele acumulate nu-ți vor fi, numai ele, suficiente.

— Cum trăiți?

— Bine! Avem condiții bune de muncă, condiții bune de trai, deși cred că, dacă am munci mai mult — pentru că putem! — am face și mai mult. Poate ar fi nevoie să găsim niște căi mai simple de a ajunge la rezultate mai bune. Niște căi **mai eficiente**, vreau să spun... se mai întîmplă să ne complicăm (sau să fim „complicați") în fleacuri. Mai cred că trebuie să ne luptăm cu timpul, cu indiferența unora. Uneori **nu ni se dă creditul pe care îl merităm din pricina vîrstei, or, cred că nu vîrsta este criteriul esențial, ci rezultatul cu care ne prezentăm în viață**... O bucurie?! Da, mai multe chiar: îmi place să cînt, să urez, de mic copil umblam cu colindul pe la casele oamenilor. În ziua de 30 decembrie trecut am avut fericirea să fac parte din grupul celor ce au urat în fața Comitetului Central „la mulți ani" și sănătate tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. **S-au uitat în ochii mei cînd ne-au aplaudat!**... Am fost fericit.

— Dar o nemulțumire, un necaz?

— Iată unul: aveam un șef de echipă care ne atrăgea mereu atenția din te miri ce — iar el nu făcea, practic, nimic. Am refuzat să mai merg la el, m-au trecut la altul, ăsta da: **Nicolae Nelepcu** se numește, șef de echipă, unul dintre cei mai capabili oameni pe care i-am cunoscut, care îmi este astăzi un permanent exemplu, un părinte aș zice!

— Care este condiția tînărului muncitor astăzi?

— **În primul și în primul rînd să se achite de sarcinile de serviciu, de muncă. Să îi respecte pe cei mai vîrstnici, fără însă a se lăsa copleșit de aceștia, ci venind în întîmpinarea lor. Să facă un lucru de cea mai bună calitate. Să se pregătească necontenit. Să fie un adevărat și pasionat susținător al noului. Și încă multe...**

HORIA P. ■

Slujitorii culturii române n-au cerut niciodată dispensă de vîrstă

Instanța vîrstei, importantă și autoritară prin cumulul de experiență, socială și spirituală, nu trebuie înțeleasă stricto sensu, literal [illegible] și dogmatic. Asupra acestei [illegible] au atras atenția [illegible] vechii [illegible], recunoscînd avantajele anilor parcurși: **Aetas semper adportat aliquid novi** (vîrsta îți aduce totdeauna ceva nou) au înțeles că esențială, în cele din urmă, este semnificația pe care o dobîndește experiența trăită: **Sensus, non aetas invenit sapientiam** (sensul experienței și nu vîrsta aduce înțelepciunea). Sînt oameni care învață dintr-o lecție atît cît unii nu învață din o sută, observa, pe drept, Caragiale. Altfel nici nu s-ar explica performanțele obținute în tinerețe de atîția creatori de valori. Mozart și Rimbaud au intrat în universalitate înainte de a împlini 20 de ani și dacă în cazul lor s-ar putea vorbi de precocitate, intervalul dintre 20 și 30 de ani, prim stadiu al maturității, se dovedește, în atîtea cazuri, de o fertilitate spectaculoasă. De fapt, al treilea deceniu echivalează, în sens curent, cu tinerețea, un om continuă să rămînă, pînă la 30 de ani, tînăr. Am putea spune, de aceea, fără să greșim, că Eminescu și-a scris opera în tinerețe de dată ce la 20 de ani apărea cu **Epigonii**, la 21 cu **Mortua est**, la 22 cu **Egipetul** ori **Cugetările sărmanului Dionis**, la 23 cu **Înger și demon** și **Floare albastră**, la 24 cu **Împărat și proletar**, la 26 cu **Melancolie** și **Călin, file de poveste**, la această vîrstă încheind și acel ciclopic **Memento mori**, considerat de unii exegeți superior creației antume. Cantemir dăduse, la 26 de ani, cel dintîi eseu filozofic din cultura noastră: **Divanul**, la aceeași vîrstă I. L. Caragiale publicase capodopera **O noapte furtunoasă**; la 24 de ani Octavian Goga publica în volum (de fapt poemele fuseseră [illegible] cu 2—3 ani mai devreme) **Poeziile**, cea mai importantă culegere poetică a sa, iar Blaga, la aceeași vîrstă tipărea **Poemele luminii**, ce rămîne poate volumul de referință al poetului. Camil Petrescu scrisese, la 22 de ani, prima variantă a unei mari piese, **Jocul ielelor**, și tot la 22 de ani Al. Philippide debuta magistral **cu Aur sterp**. La 21 de ani Enescu prezentase deja în public cele două **Rapsodii**, Hölderlin, la aceeași vîrstă scrisese celebrele **Imnuri**, iar Schiller debutase la 22 de ani cu **Hoții**. Mai e nevoie să spunem că la 33 de ani [illegible] au murit Alexandru cel Mare, Danton. Bălcescu își construise deja un loc în marele Panteon al omenirii? [illegible] combustiei spirituale ce zămislește mari valori este, de atîtea ori, tinerețea, vîrstă a [illegible] elanului, a îndrăznelilor neinhibate de prejudecăți și de rutină, de blazare ori exces de precauții. Am putea susține că, dacă fiecare vîrstă poate avea drept corespondență o tipologie literară, atunci maturitatea ar reprezenta clasicismul iar [illegible] romantismul. Căci, [illegible] a fi simple curente literare, circumscrise numai istoric, cele două mari stiluri creatoare sînt niște permanențe ale spiritului și ale ființei umane, aproape fiecare om, cu atît mai mult un creator, le [illegible].

Dar exemplele pe care le-am dat, la care, evident, se pot adăuga încă atîtea, sînt probante [illegible] în cel mai înalt [illegible] pentru pedagogia creației. Pe de o parte [illegible] la încredere în vîrsta tînără și stimularea, pe toate căile, a capacității ei creatoare. Nici o vîrstă nu deține, în mod exclusiv, monopolul valorilor și prin urmare nimeni nu se poate cramponа cu obstinație de argumentul cronologic. Indulgența superioară ori mefiența care se manifestă, nu o dată, din partea celor vîrstnici față de mai tinerii lor colegi nu este, în sine, legitimă atîta vreme cît există destui vîrstnici ce nu depășesc mediocritatea precum și tineri care n-așteaptă numărul anilor spre a da măsura valorii. Există întreprinderi la care media de vîrstă se situează în jurul a 25—26 de ani și care nu dovedesc mai puțină eficiență decît altele, cu o medie mult mai ridicată. Fără a fi absolutizate, asemenea exemple se cuvine să dea măcar de gîndit. Se-ntîmplă uneori și lucruri mai surprinzătoare cînd oameni în jurul a 35—40 de ani, intrați deci de mult în maturitate, sînt tratați de „tineri" și puși să mai stea la rînd spre a dobîndi demnitatea profesională pe care au dovedit-o din plin. Căci prejudecățile, ideile fixe, și unele și altele de multe ori interesate și deci bine calculate, funcționează fără greș, și în locul singurului criteriu legitim: capacitatea profesională dovedită în rezultate, se instalează cu morgă și abilitate criterii exterioare de neclintit. Bătălia dură a vieții (darvinismul a fost mereu actual) face în permanență victime. Tinerii, cu excepții rare, continuă astfel să fie gratulați ca atare pînă spre pragul din urmă al profesiei căci, într-adevăr, în raport cu maeștrii, au mai puține fire albe în cap. Deși nu totdeauna.

Un alt aspect ce decurge din simpla înșirare a exemplelor anterioare privește însă nu atît societatea, cît pe insul tînăr. Căci marii creatori nu credem c-au așteptat stimulente exterioare, ei au dat la iveală capodoperele rămase eterne în primul rînd din îndemnul interior, din prea plinul personalității, din nevoia intrinsecă de a se exprima și de a împărtăși semenilor universul de credințe, convingeri și idealuri, din însăși frumusețea și tumultul ființei lor. Au avut, în cel mai înalt grad, conștiința responsabilității și exemplul lui Eminescu ce se considera, la 20 de ani, angajat cu toată ființa în destinul patriei sale este edificator. O extraordinară luciditate, care era și a lui Bălcescu, apoi a lui Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, ce contrasta cu tinerețea lor. Căci sîntem obișnuiți ca la această epocă, estudiantină, oamenii să se simtă mereu ucenici ori să facă „experimente", să tatoneze viața. Aproape că nu ne vine să credem că Bălcescu, Maiorescu, Eminescu, Iorga (care la 27 de ani era membru corespondent al Academiei) au fost tineri. Cînd? Au simțit vreodată nevoia să fie ocrotiți, să li se tolereze eșecurile? Au avut nevoie de așa ceva? Constatăm numai că și-au asumat cu o bărbăție totală sarcinile majore ale epocii. N-au avut nevoie de nici o dispensă de vîrstă, de nici o împrejurare providențială. Și-au creat-o singuri. Propunem tinerilor exemplele lor. Căci, fără a considera infailibilă opinia noastră (ceea ce nu ne împiedică s-o exprimăm), credem că de multe ori tinerețea se ilustrează prin atitudine juvenilă, prin prelungirea certificatului de adolescență, prin solicitarea, implicită de concesii, prin toleranța față de ineficiență. Mulți se complac într-un răsfăț care-i dezavantajează în plan social, răsfăț care se traduce prin frondă sterilă ori teribilisme mai degrabă infantile care solicită, prin însuși faptul manifestării lor, o restabilire a adevărului. Un tînăr absolvent al facultății de litere la numai un an de învățămînt în provincie a revenit în Capitală. Student fiind publicase un număr de poezii și i s-a întipărit ideea că are talent și-și va face din poezie o profesie. A părăsit deci catedra, elevii, colegii care aveau nevoie de el și acum bate pe la ușile redacțiilor cerînd să fie publicat. Crede, obstinat, în steaua poeziei. Are 23—24 de ani. Cred că n-are talent dar mai cred că, scos din aerul sănătos al profesiei pentru care e bine pregătit, va pierde și mult-puținul ce-l are. Avea mai multe șanse să scrie dacă rămînea la catedră. Atîtea exemple pot confirma. Din păcate, exemplul acesta e departe de a fi singular. Probabil se va rata și, dacă va scrie ceva publicabil, va da vina pe societate și se va lamenta în stilul binecunoscut al „victimelor". Înainte însă de a da vina pe alții să ne scrutăm, cu toată obiectivitatea, propria conștiință.

POMPILIU MARCEA ■

Gîndul unui student agronom înainte de repartiție:

„Mă voi întoarce acasă să dovedesc că și pe dealurile satului meu se pot face alt fel de recolte"

— Pentru început, fireste, o scurtă...

— Prezentare, bănuiesc : Nicolae Cartaș, născut în comuna Motoșeni, județul Bacău ; 26 ani, anul IV, Facultatea de agricultură București. U.T.C.-ist și membru de partid din anul 1979.

— Ce v-a determinat să urmați această facultate ?

— Sînt dintr-o familie de țărani, părinții mei au lucrat și lucrează în C.A.P. În plus, **am chemare** pentru munca asta, de agronom, și v-o spun așa, franc, să nu credeți că mă laud ! Doresc să lucrez în zona asta, de unde am plecat. Este o zonă, repet, dificilă, se manifestă procese de eroziune. În apropierea noastră însă se găsește Stațiunea de combatere a eroziunii solului PERIENI ; ei bine, aceaștia au obținut rezultate formidabile pentru astfel de sol, 5 400 kg grîu și 6 800 kg porumb la hectar, rețineți : **într-o zonă neirigată și cu teren erodat !** Pentru asta am dat examen aici și doresc să mă întorc acasă, sînt convins că și noi putem obține ceea ce au obținut cei de la stațiune !

— Vă considerați TÎNĂR, în afara criteriului vîrstei ? Există o condiție a tinereții, iar dacă da — care ar fi ea ?

— Da, mă consider. Așa, sînt plin de energie — vedeți, vă spun toate astea extrem de liniștit și de calm, deși este firesc ca luarea unui interviu să emoționeze, nu-i așa ? ! — mi-am făcut anumite planuri de viață și de muncă mai ales, mai ales de MUNCĂ, doresc să mă realizez profesional, da : cred că așa ar fi — dacă i se poate spune așa — „condiția" tinereții : **munca** ! Și poate că și modul de a înțelege realitățile actuale, neajunsurile ce se mai ivesc și care, cred, există tot datorită nouă, tinerilor, și de care nu vom putea scăpa decît tot numai și numai prin muncă — înțelegînd prin muncă, în acest din urmă caz, **datoria de a acționa !**

— Încercați să-mi răspundeți : în afara datoriei de a învăța, de a fi moral, cetățean, activ — ce mai înseamnă a fi tînăr, astăzi ?

— Întrebare dificilă...! (pauză, apoi :) Mda, iată, fără o ordine precisă, întrucît m-ați incitat : o realitate este și aceea că eu unul, fiind tînăr, astăzi, beneficiez de niște condiții la care ai mei părinți nici măcar nu puteau visa. O alta, de altă natură, este, poftim : FURIA mea de a mă întoarce acasă și a demonstra că și oamenii din comuna mea pot face ceea ce fac cei de alături, de la stațiunea de care v-am spus. Iată, furia asta o consider ca însemnînd a fi, eu, tînăr !

— Cum vi se pare lumea în care trăim?

— Cred că pe fiecare dintre noi trebuie să-l pasioneze, să-l preocupe, să cunoască ce se întîmplă în țară, în lume ! Îndrăznesc să sper că trăim într-o lume normală, cu împliniri și cu nerealizări. Tinerețul nu are numai posibilitatea, dar cred că este mai ales dator, primul, să se angajeze, să lupte pe toate căile pentru binele acestei lumi. Situația internațională a devenit instabilă, am luat cunoștință de manifestările tineretului de pretutindeni și totuși — de ce să ascund ? — am senzația că nu s-a făcut tot ce s-ar putea face, că nu TOȚI tinerii, absolut toți tinerii lumii sînt conștienți de primejdia care îl paște, că, în caz de război, el, tineretul, este primul trimis pe front ! Dacă tineretul poate face ceva — și poate, sînt sigur ! — atunci să o facă ACUM !

— Priviți viitorul dv. postuniversitar ca pe o împlinire certă ?

— Da, o spun fără a sta o clipă pe gînduri. Și iată de ce : terminînd facultatea în acest an am realizat **primul** pas din ceea ce îmi propusesem ; mi se deschide acum calea pentru realizarea pașilor următori. De acum încolo, totul devine „dacă". — dar acest lucru depinde acum NUMAI de mine însumi : dacă voi reuși să mă fac înțeles de oamenii cu care voi lucra, dacă voi reuși să obțin rezultatele pe care mi le-am propus, dacă voi reuși să obțin încrederea oamenilor — abia atunci poate fi vorba, într-adevăr, de o împlinire. Oamenii, ei, sînt prima și ultima verificare a muncii tale, a ta chiar, dacă ești competent profesional, ei te simt imediat, pornesc cu tine la drum, te ajută. Și invers ! Dar, repet, dacă oamenii **sînt cu tine,** chiar dacă cineva îți pune bețe în roate, ești de neînvins, oamenii ăștia te vor ajuta, sînt sigur de acest lucru ! Un tînăr, la noi și astăzi, are depline posibilități în a-și afirma personalitatea, spiritul de inițiativă. Depinde de locul, de colectivul în care lucrează (de exemplu la stațiunea PERIENI — mi se pare că este a treia oară cînd aduc vorba de ea !), am fost acolo de mai multe ori, sînt niște oameni minunați, printre care mulți tineri, de excepție !

HORIA PĂTRAȘCU ■

CEAUȘESCU – MARELE TÎNĂR

Aniversarea a 20 de ani de la înființarea primelor șantiere naționale ale tineretului a fost onorată de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

Tovarășul Nicolae Ceaușescu pe marele șantier al Canalului Dunăre — Marea Neagră.

Mergeți la un cenaclu al tineretului și veți vedea flacăra patriotismului în cea mai curată ardere a ei!

Formula „tînăra generație" are, evident, mult mai multe accepții decît sîntem noi înclinați să credem atunci cînd facem apel la ea sau are atîtea accepții cîte îi acordăm noi atunci cînd facem apel la ea. Nu e un joc de cuvinte. Însă formula are, în numeroase împrejurări, un caracter de gratuitate pe care îl ignorăm cred cu vinovăție. Gratuitatea apare la rîndul ei cînd formula îmbracă un caracter global. Atunci se fac și observațiile globale de cea mai crasă superficialitate. „**Tinerii de azi**" — de pildă, reprezintă de fapt o ipostază a formulei „Tînăra generație". O ipostază cu trimiteri peiorative, în general : „tinerii de azi"... urmat de un oftat în stare să arate că, din păcate, „tinerii de azi" nu sînt cei la care ne-am aștepta noi sau sînt aceia de la care nu te poți aștepta la mare lucru... „Să vedem — zice cîte cineva — ăștia nu știu ce e războiul, ce e revoluția, ce înseamnă, adică greutățile" — sînt un fel de copii de bani gata, copiii de bani gata ai socialismului, adică ai unei anume bunăstări, unui anume standard de viață și, în general, ai siguranței zilei de mîine, siguranță produsă, firește, fără efortul lor de către alții și de către societate... Nu vreau să insist, se cunoaște foarte bine dialogul privind „tînăra generație" văzută astfel : dansînd după ultima modă, cîntînd englezește, bătînd în tobe și ciupind fioros chitarele electrice, apăsînd cu disperare pe clapele moog-sinthesieser-ului, venind la miting în blugi și chiar la ședință, cu plete sau cu barbă la învățămînt seral, citind ziarele pe sărite, umplînd stadioanele la fotbal, mestecînd gumă exact cînd îi se face observație de la sindicat, cesînd în formule mult mai scurte decît ni se impunea nouă, să intre în partid și strîngînd cîte unui activist atenția că nu se deosebește cu nimic culoarea roșu a carnetului de partid al aceluia față de culoarea roșie a carnetului lor — Cum, adică, el are roșu 27 și eu numai roșu 26 ? Nu avem aceeași culoare ? Eu nu știu chestia asta ! În sfîrșit, vorbind cu șefii ceva mai protocolar ca să nu spun mai cinstit, fără oportunismul trist al cuviosenței bisericești...

Cum ziceam, nu vreau să insist asupra unei ipostaze în esența ei vădit retrogradă, ascunzînd o opacitate de esență conservatoare, pentru că povestea cu conservatorismul nu aparține numai universului burghez, conservatorismul trăiește bine și în socialism și e uneori chiar mai periculos pentru că are șansa unei instituționalizări foarte bine pusă la punct cînd își la aliat, din procesul democrației socialiste, numai partea cu centralismul care îi dă dreptul să ignore dialogul...

Pe mine mă preocupă azi ipostaza formulei „tînăra generație" care se apropie cel mai mult de adevărul obiectiv al realității și care presupune din partea societății o angajare mult mai decisă în dialogul democratic și creator cu tineretul.

Nu putem admite că un nivel de trai bun, un standard de viață ridicat sau oricum favorabil dezvoltării unei generații sănătoase, cultivate, eliberate fericit de grija zilei de mîine, nu e favorabil formării unui tineret responsabil și angajat, numai pentru motivul că, fiind liber de spaima viitorului incert, are mai mult timp să danseze, sau nu e obligat să se căiuleaască dependent jalnic în fața șefilor de tot felul care i-ar putea asigura ziua de mîine, **dacă este cuminte,** în sensul de respectuos orbește și gata să spună da, conjunctural și oportunist, sau să-și manifeste un devotament patriotic orb pînă și față de mașina de tocat carne care nu toacă nimic dar e a noastră.

O mare și strălucită tradiție revoluționară ne arată un tineret curajos și în esență rebarbativ la tot ceea ce presupunea atunci siluirea adevărului și a realității. Un tineret nu este revoluționar numai în ilegalitate, iar cînd societatea revoluționară pentru care și el a luptat ajunge la putere atitudinea lui revoluționară trebuie să se confunde în exclusivitatea cu cuminția pelică, cu supușenia sfioasă, cu învățarea pe dinafară a litaniei ortodoxiste cu miezul ei atît de reacționar — „Crede și nu cerceta !"

Aici e cazul să începem distincțiile care să ne conducă la înțelesul cel mai curat al formulei „tînăra generație". Pledoaria mea este pentru ideea că avem o **tînără generație** de mare ispravă, opera noastră, socialistă, opera standardului nostru de viață, opera învățămîntului nostru, și opera apoilului nostru continuu la cinste, la adevăr, la demnitate și la atitudine revoluționară.

Faptul că această generație pune întrebări, de pildă, mi se pare cel mai mare cîștig al educației noastre revoluționare. Cine nu întreabă nimic mă îngrijorează pentru perspectiva caracterului său. Cine întreabă și acceptă simplu orice răspuns, mă pune pe gînduri pentru morala lui. Cine întreabă și ne cere să așteptăm să medităm la răspunsul nostru, mă umple de bucurie. Înseamnă că a început procesul fundamental pentru om : gîndirea. Dialogul începe să devină posibil. Tradiția revoluționară a generației noastre tinere înglobează în ea patima dialogului.

Iată marea bucurie oferită de tînăra noastră generație : nevoia ei de dialog.

Am văzut în Cenaclul Flacăra, în foarte multe „întîmplări" ale sale cu mii și zeci de mii de tineri, cît de vie e flacăra patriotismului în sufletul și mintea acestei tinere generații. Flacăra patriotismului în cea mai curată ardere a ei. Aceiași tineri care la nu știu ce serbare de întreprindere sau școală păreau inerți, plictisiți, blazați, deloc convinși în fața sloganurilor de inspirație patriotică, aici, la Cenaclul Flacăra, cîntau Ardealul cu lacrimi în ochi !

Adevărul era de partea lor. Fibra lor morală era curată, sentimentul lor patriotic incandescent, organizarea de către noi a manifestării lui era, însă, la serbare, oportunistă și ei nu-și puteau iubi patria teatral, ca actrița care, profesionistă fiind, își poate crea oricînd starea de spirit capabilă să o facă să spună cutremurător : Te iubesc ! unui coleg pe care în viața de toate zilele îl ignoră perfect, adevăratul ei Te iubesc adresîndu-se inimii iubitului. Dar tinerii nu pot fi profesioniști ai actului teatral cînd e vorba de patrie — mi-a spus cineva. Și nici nu trebuie și mai ales nu trebuie să-i învățăm astfel.

Cînd am auzit eu cîntecul **Treceți batalioane române Carpații,** am simțit că mă sufoc și am început să plîng. Și azi plîng, dar nu la comanda cîntecului ci la semnalul declanșat de amintirea adevărului istoric tragic.

Această generație tînără e azi foarte bine instruită, oricîte reproșuri am avea încă de făcut școlii noastre, a învățat la nivelul unui popor întreg să-și explice cu luciditate fulgerul și trăznetul, nu se mai sperie de ele, am mai scris asta, a învățat, sau am învățat-o noi, să-și explice mecanismul istoriei și al actului istoric, știe cît înseamnă în timp, cuvîntul istorie, știe bine să măsoare cu metrul, pentru ea cibernetica nu mai e o taină ci un motiv matematic descifrabil, vine la partea ei de istorie foarte stăpînă pe ea.

Dacă stăm să judecăm azi cît de tineri erau cei care au făcut istoria care, la rîndul ei, a dat naștere actualei tinere generații, vom recunoaște cît îi sîntem încă de datori acestela din urmă în drumul ei spre asumarea istoriei. Un cadru teoretic și social politic favorabil tinerei generații și meritelor ei se cere cu și mai multă fermitate argumentat !

Am cunoscut, nu prea demult, acum e ministru adjunct, un inginer chimist tînăr care, la treizeci și cinci de ani, conducea o mare centrală industrială, la nici treizeci fusese director ; mă uitam la el cu o satisfacție uriașă și nu osteneam să aduc exemplul lui în discuție. E cazul să nu rămînă exemple asemenea situații, generalizarea lor fiind demonstrația cea mai vie a înțelesului istoricește just al formulei **tînăra generație.**

Acum sărbătorim șaizeci de ani de la crearea U.T.C.-ului. În această săptămînă. De aici și subiectul de azi și sugestiile determinate de ei cu această concluzie. În rîndurile tinerei generații de azi se află savanți și literați și eroi ai muncii și constructori și filosofi și pictori și agronomi și pedagogi și artiști care ne pot arăta foarte bine cum va fi ziua noastră de mîine. Eu personal aș dori să vorbim despre ei și mai mult decît o facem acum. Ca să arătăm că tradiția e vie în clipa de față. În felul acesta e cu adevărat vie. Prin existența actualei tinere generații. Prin demnitatea și morala și caracterul revoluționar al ei, prin prezența ei în procesul asumării răspunderii. Tînăra generație de azi e revoluția noastră tînără. E tinerețea revoluției noastre.

DINU SĂRARU ■

CREȘTEREA ANIMALELOR – O ÎNDELETNICIRE STRĂVECHE, O PROFESIUNE DE MARE VIITOR CARE ARE NEVOIE DE TINERI

Creșterea și descreșterea unei turme de oi

Satul de centru al comunei Călugăreni se află pe șoseaua națională care coboară de la București spre Giurgiu. În stînga acestei șosele se întinde, nu departe, satul aparținător Brănișteri iar în dreapta, dincolo de pădurea căreia localnicii îi spun Palaloga, satul Hulubești. După această descifrare în spațiu să ne întoarcem la realitatea intrucîtva încifrată așa cum apare ea din cele cîteva diplome, frumos înrămate, pe care le-am văzut în biroul președintelui Ion Logofătu de la C.A.P.-ul Călugăreni. Aceste diplome, printre care și una pentru Meritul Agricol, au fost primite mai anii trecuți în urma obținerii unor recolte de frunte pe județ și chiar pe țară, ceea ce desigur este un fapt îmbucurător. Nefiresc mi s-a părut doar că diplomele acestea aparțin, toate, C.A.P.-ului Brănișteri. Ion Logofătu ne-a explicat că în urmă cu un an cele două C.A.P.-uri s-au unit sub numele comun „C.A.P. Călugăreni", considerat a fi mai prestigios, dacă ne gîndim bine, prin faptul că satul respectiv se află pe șoseaua națională iar nu prin rezultatele obținute pînă atunci.

Astfel stînd lucrurile iar durata de un an care a trecut de la unificarea celor două C.A.P.-uri fiind totuși prea scurtă pentru a vorbi de rezultatele obținute sub firma comună, să ne abatem atenția către cei din Brănișteri și să-i ascultăm în continuare pe Ion Logofătu: „Îndrăznesc să afirm că Brănișterii se află pe cale să-i întrecă pe vestiții legumicultori din Vidra sau din Adunații Copăceni ori de la Dărăști Vlașca. Cît se întinde Neajlovul, pe o latură a satului, tot pămîntul e numai o grădină. În felul nostru, avem printre noi chiar celebrități. Marin Socol, de exemplu, și-a făcut vad la Cazinoul din Constanța unde el vinde întotdeauna ardei iute. Dintr-un sat întreg de grădinari mi-ar fi greu să zic doar cîteva nume, dar Gheorghe sau Ion Bălăceanu ori Călin Oană sînt într-adevăr oameni de frunte. Sînt oameni care, n-aș vrea să exagerez, dar nu cred că dorm 4 ore din 24. Din multe județe, din Constanța, din Brașov sau din Satu Mare, vin mașini să încarce legume de la Brănișteri. Dar tocmai pentru că la Brănișteri se muncește fără să mai fie nevoie să le spună cineva oamenilor să muncească, eu nu înțeleg de ce în fiecare primăvară, iar în această primăvară ca și în celelalte — deși înțelesesem că toți cei cu răspunderi în agricultură o să ne cam vedem de datoriile noastre — oamenii trebuie să-și piardă un timp prețios și bani și trebuie să-și facă inimă rea pentru că, dintr-un motiv sau din altul, din motive întemeiate sau nu, ei nu pot să-și procure folia de polietilenă care le trebuie pentru răsaduri. Sigur, dacă polietilena se cere azi gospodăriță cu mai multă grijă, să căutăm și alte soluții, mai economice și să venim în sprijinul celor care produc și contractează.

„Oamenii noștri, zice la rîndul lui primarul comunei, Nicolae Hader, cunosc legile, în special cele referitoare la agricultură, și vă asigur că au un respect deplin pentru ele. În fond, cînd vorbesc despre „lege" înțeleg nu numai legile votate în M.A.N. ci orice act normativ, unele cu arie de cuprindere mai restrînsă, care le reglementează munca, drepturile și îndatoririle. De exemplu, situația destul de des repetată, în fiecare vară, cînd o parte din legumele pe care ei ar vrea să le predea conform contractelor riscă să se strice datorită în primul rînd C.L.F.-ului, care nu vine să le preia, capătă în ochii lor înfățișarea unei grave încălcări a legii. Și nu se poate spune că nu au și ei dreptate. Asemenea situații, ca să folosesc un cuvînt mai blînd, îi mîhnesc pe acești oameni muncitori. Și a spune că ei sînt mîhniți, e numai un fel de-a spune lucrurilor pe nume. Alt fel de-a spune aceloraș lucruri pe nume este că, trecînd peste supărarea lor — dar avem care dreptul să trecem? — ei nici nu pricep, pur și simplu, cum este posibil ca o recoltă gata făcută și culeasă, încăpînd prin coridoarele birocrației, să înceapă să se piardă și să se strice. Vorba lui Călin Oană, țăran de frunte din Brănișteri: „să se respecte Constituția!" Prin adunările generale și prin ședințe, după ce el spune mai întîi „Dragi tovarăși", aduce imediat vorba despre respectul față de lege și nu uită să amintească întotdeauna și despre Constituție, „mama legilor". Și să știți că el chiar știe bine Constituția. A lust-o pesemne din traistă de la vreun copil de școală, ai lui, și vă asigur că aproape o știe pe dinafară".

Om de-al locului și primar, de trei ani încoace, la Călugăreni, Nicolae Hader mărturisește că uneori și-a zis și el că legea trebuie respectată, însă într-alt chip decît am văzut pînă acum. De exemplu, ne spune, în urmă cu vreun an, într-o zi cînd umbla împreună cu alți cîțiva din conducerea comunei, s-a întîlnit cu moș Stoica, pe numele lui întreg Stoica Bercu. Acela mergea înaintea turmei lui de vreo 60 de oi și ținea mîndru și drept, pe mijlocul drumului, cu fruntea sus, ca om care s-a știut a fi cinstit în inima lui și respectat în satul Hulubești și chiar în toată comuna pentru vrednicia arătată de-o viață. Un „colaborator" al lui Nicolae Hader a fost de părere că moșul încălcase nu știu ce prevedere a nu știu cărei dispoziții, și dacă ar fi fost așa s-ar mai fi putut lungi vorba, dar din întîmplare moșul nu încălcase nimic. Și din acest motiv foarte simplu dar foarte important moșul s-a considerat îndreptățit să arunce cu ciomagul în pămînt și să spună că dacă-i pe-așa, el, care a crescut toată viața oi, n-o să mai crească nici una. Apoi și-a băgat mîinile în buzunare și s-a dus acasă, lăsînd oile de izbeliște. Cînd îmi povestește această întîmplare, Nicolae Hader nu uită să amintească despre chinul pe care l-a îndurat el și „echipa" în timp ce au mînat cele 60 de oi pînă la casa stăpînului lor. Și nici noi nu trebuie să uităm a aminti că primarul, nefiind, iată, un om ranchiunos, ne-a îndemnat ca dintre crescătorii de animale din Hulubești să vorbim chiar cu moș Stoica. Ceea ce am și făcut, și-am observat, mărturisim cu bucurie, că nici bătrînul nu are ceva de zis decît să întărească încă o dată că se află în dreptul lui să meargă pe unde mersese cu oile: „Ce, mai adaugă el, eu eram copil?"

Deci Stoica Bercu nu și-a desființat turma, cum zisese într-o clipă de necaz, dar acest fapt nu l-a împiedicat să mai aibă necazuri de-atunci încoace. Precum aflăm de la el și de la fiul său, Gheorghe, familia se angajase anul trecut să dea printre altele, la contract, 3 oi pentru carne. Prin septembrie Gheorghe Bercu a fost anunțat să se prezinte cu cele trei oi la cooperație unde va veni o mașină să le preia, bineînțeles nu numai pe-ale lui. Ei bine, mașina n-a venit iar oamenii n-au putut să le predea nici pînă astăzi. Iar din acest fapt nu trebuie să înțelegem că familia nu va trebui să predea totuși cele 3 oi, alături de altele 2 cu care s-a angajat pentru acest an. Dar vorba lui moș Stoica: lui cine-i plătește mîncarea pe care a dat-o celor 3 oi de astă-toamnă și pînă acum? Și dacă tovarășii de la cooperație vor veni să preia oile de-abia pe la sfîrșitul acestui an? Întrebarea nu e moșchină. E cît se poate de îndreptățită. Moșul clatină din cap și zice, vorbind în gînd cu tovarășii de la cooperație ca și cum ar vorbi cu sine însuși, cam nemulțumit pînă și de sine însuși: „Păi ce facem noi aicea?" Chiar așa, din păcate nu altfel.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Iată cine e Ștețiu și ce minte are!

Pe țăranul C.A.P.-ist Vasile Ștețiu din Sarasău l-am căutat pe acasă, dar el era la tribunal. Venise la Sighetu să se judece pentru un cîine și istoria, în loc să-l necăjească, îi invesnicea. Cumpărase, de la unul, niște oi și, cu acestea, cîinele lor. Oierul, cu toate că semnase cu Ștețiu o convenție, și-a luat într-o zi cîinele înapoi. Convenția era cam așa: „...vînd un număr de oi la aproximație 104 oi cîte se găsesc acolo în afară de berbece și un cîine..."

Niște virgule, puse la locul lor, ar fi lămurit ușor chestiunea, numai că țăranul român Vasile Ștețiu nu știe carte. Și-a alfabetizat și el, e drept, ca să se încheie alfabetizarea la timp și în procent de sută la sută. Carte însă nu știe.

Spre deosebire de oamenii ce se rușinează că nu pot scrie și citi, Ștețiu nu se rușinează. Îi vine uneori greu, fapt ce nu-l împiedică să fie filozof și să considere că, la urma urmei, tot rău-i spre bine.

E un om mai degrabă scund, vînjos, isteț, bun la politică. Calitatea lui cea mai mare e că nu se la după nimeni. Are o minte iute la afaceri și se pricepe să scoată un cîștig acolo unde oricare altul ar avea o pierdere. E cel mai bun gospodar din Sarasău și, probabil, unul din cei mai mari crescători individuali de animale din țară. Are o părere despre toate, cu satul, care cînd l-a ajutat, cînd a vrut să-l doboare, se ține — cum zic țăranii de pe aici — blînd. Îi place să vorbească și e un om care se pricepe să convingă. Are și cu ce.

Povestea lui Vasile Ștețiu merită să fie cunoscută pentru că e plină de farmec și bun-simț. La el fiecare întîmplare e rotundă, ca și cum s-ar gîndi s-o facă astfel. Genul acela de întîmplări care ajung citeodată legendele unei așezări și ale unei regiuni. Se întîlnesc, adică, doi țărani și, vorbind ei de una și de alta, trebuie să-și spună și cîte una „de-a lui Ștețiu".

Ca să-și hrănească vițele pînă în primăvară, țăranul român Vasile Ștețiu din Sarasău, județul Maramureș, avea nevoie de 138 de clăi de fîn.

Bine-bine, veți zice dumneavoastră, dar ce naiba să facă el cu atîta fîn, că doar n-are sute de vite? E om și el, cum să ducă munca la 138 de clăi? Și de unde atîta fîn, cînd oamenii se plîng că nu e?

„Fîn nefăcut e destul, spune Vasile Ștețiu. Dacă trece zăpada, vă duc eu să vă arăt cît fîn a rămas nefăcut și vă socotesc eu cîte vite aș putea hrăni acolo. Oamenii spun că nu-i rentabil să-l coseacă. Pentru că au serviciu. Eu, dacă n-am bani de la un serviciu, îi cosesc și trebuie musai să-l fac rentabil. El, ăla cu serviciu la Sighetu și cu fineață în sat, își ia salariul și se duce la băi. Eu mă pun cu băieții la coasă, și dacă scot un cîștig de 20 de lei tona de fîn, iaca și nouă un salariu. Înmulțim cu o sută de tone și ne iese și nouă un salariu. Le spun băieților mei: nu vă uitați că sînteți mai murdari. Cînd muncești la vaci și la oi, miroși a vacă și a oaie. Dar uite că voi acum aveți douăzeci și cinci de ani și am pus mîna cu toții și v-am făcut la fiecare cîte o casă. Eu nu v-am răpit munca.

Din cele 138 de clăi, Vasile Ștețiu a făcut vreo 40 în parte, ceea ce înseamnă că a cosit cîte două clăi, ca să-i rămînă una. Pentru celelalte 100 de clăi, a închiriat loc de la cine a avut de închiriat. Vițele îi dau mai bine de 100 căruțe de bălegar. Cu el își îngrașă fînețele și are două recolte de fîn de calitate. Pe urmă, în pămîntul îngrășat cu bălegar, nu cu chimicale, a scos o recoltă de cartofi de toată frumusețea. „Oamenii — spune Ștețiu — vin să le vind bălegar cu 50 de lei căruța, dar nu le dau, pentru că mie o căruță îmi aduce un cîștig de 150 de lei. De ce să-i dau eu lui 100 de lei pe degeaba? Ce aș putea să le dau eu, e învățătură. Dar ei nu vor, pentru că știu carte. Eu cu ăștia m-am luptat, cu leneșii știutori de carte. Vorbești cu ei de oi, de tăurași, de capre, eu am dat la stat anul trecut 14 metri de brînză, cum se zice la noi, adică 1 450 de kilograme, iar ei mi-o întorc: brînza ca brînza, dar noi știm carte! Pe piața liberă brînza s-a vîndut cu 50 de lei kilogramul. Eu am contractat-o cu statul. Eu am vrut să lucrez cu statul, să am acte pentru tot ce muncesc. Sînt crescător de vite de cînd mă știu. Pe tata la fel l-am prins, la oi și la vaci. Ce aveam de făcut? Mi-am zis: ei pot intra oriunde la alujbă, eu numai la coada vacii. Alci să-mi fie atunci norocul meu! Mai greu decît să muncesc, mi-a fost să lupt cu lumea. Mare nemulțumire am avut de la lume. Unul avea el o idee și a aruncat moara că, gata, ne dă colectiva mălai. Eu am luat-o, am reparat-o și nu mă mai costă măcinatul. Pentru căratul finului, trebuia să plătesc zeci de mii de lei. O căruță trimisă la vreo opt kilometri, la fermă, costă și la 500 de lei. De unde să scot banii? Decît să plătesc, mai bine stau nițel și mă gîndesc. Am fost în tîrg și am cumpărat două perechi de căluți, cu 15 000 perechea. Un cal bun se vinde acum și cu 70 000 de lei. Vă dați seama ce cai erau ăștia. Dar pentru dus finul erau potriviți. După ce mi-am făcut treaba și s-au mai întremat și caii cu finul meu, îi duc la tîrg și-mi iau banii înapoi. Și mi-a rămas transportul gratuit? Oamenii se întreabă: de unde are, mă, Ștețiu bani? Din cap, mă! Am mai adunat și reparat și o uresă de oloi, risipită prin sat. La noi se făcea oloiul bun, la țărani, acasă, nu la magazin. Aș putea să fac la ea oloiul pentru tot Sarasăul. Dar am avut un președinte care zicea că dacă pui un rînd de floarea soarelui de căciulă pentru oloi, pe el mai mult îl derutează, că trebuie să stea să socotească rînd cu rînd. Nimeni nu a vrut să-l prevină că numai pogacea aducea cîștigul în locul rîndului de porumb pe care-l pierdea, dar oloiul?

La recensămîntul animalelor, Vasile Ștețiu declară 3 vaci, 2 juninci, 3 vițele, 11 tăurași pentru îngrășat, 2 perechi de cai, 26 de porci, 225 de oi, 28 de păsări. Din anul 1959, din ziua în care a hotărît să le arate ei știutorilor de carte din sat cu ograda pustie cine e Ștețiu și ce minte are, țăranul din Sarasău a strîns un pogon de acte și hîrtii doveditoare.

Tovarășul Petre Ivanciuc, lucrător comercial la Centrul de achiziții, colectarea și preluc rarea cărnii Sighetu Marmației, spune că Vasile Ștețiu este omul cel mai bun cu care are contracte întreprinderea, fiind el însuși, ca productivitate și corectitudine în profesiunea de țăran crescător de vite, o adevărată instituție. Cînd spune Ștețiu un lucru, poți fi sigur că așa este. El dă mai multă carne, lapte, brînză și lînă decît unele sate și comune, în parte și laolaltă. C.A.P.-urile din Cîmpulung și Remeți, bunăoară, au contractat anul trecut cîte 65 și respectiv 30 tone carne, dar au livrat numai 41 și respectiv 14. Dacă ar fi contractat măcar și numai președinții, vicepreședinții și ceilalți funcționari ai comunei, — care trebuie să fie exemplu cu fapta, nu cu dările de seamă — cîte o vacă și cîte un porc și tot ar fi fost ceva. Tovarășul Petre Ivanciuc socotește că aici e una din cauzele scăderii numărului de vite la contracte, în faptul că notabilitățile se consideră excepțate de la niște îndatoriri fundamentale și care dau în esență măsura capacității lor. În anul 1968, abatorul contracta 17 000 t carne, iar anul trecut numai 1 204 !!! În unele C.A.P.-uri e de făcut ordine, fiindcă în zona necooperativizată, deși pășunile nu-s altele, ci numai interesele, contractele sînt mai aproape de posibilități. Un exemplu: la Strîmtura, s-au contractat 275 de tone de carne și s-au realizat 225.

Vasile Ștețiu împlinește curînd anii la care mulți se gîndesc să se mai și odihnească. A început să doarmă mai puțin. Are 53 de ani și ar mai vrea să facă unele lucruri. Muncește în C.A.P., muncește la grajduri, la copii, dar cît o să-i mai ducă puterile? Aproape de ferma lui, — se găsește o apă. Pîrîul Runcului, în locul numit Șipot, are o cădere de mai mulți metri într-un fel de albie de stîncă și de pe stîncă. El, țăranul Vasile Ștețiu, îi roagă pe tovarășii care se ocupă de treburile energiei electrice în județ să vină pînă la fermă și să vadă cum s-ar putea monta aici un generator de curent electric.

Pe urmă, se mai gîndește că, dat fiind sutele de tone de carne contractate cu statul, ar avea dreptul să-și cumpere un ARO de teren. El știe că nimeni nu-i contestă acest drept numai că n-ar vrea să lupte țărani cu știutorii de carte pe un teren ce nu-i al lui: hîrtiile. Cu alte cuvinte, ar vrea să fie spijinit, să vină o dată și muntele la Mahomed.

Îl întreb pe țăranul român Vasile Ștețiu ce-a făcut la procesul acela cu cîinele. „A, zice el rîzînd, l-am cîștigat. O nimica toată". Și ce face el cu cîinele cîștigat la proces? „Nimic. Dacă mi-l cerea, i-l dădeam. Dar de ce să-l fure? De ce să nu-și țină omul cuvîntul dat? De ce să se poarte toți cu mine de parcă aș fi chiabur? Fiecare leu are la mine ceva de povestit și fiecare leu e trecut printr-o lege. Dacă vrea, să vină să-și la cîinele. Dar să plătească, firește, cheltuielile de judecată. Trebuie să existe un preț pentru toate!"

TUDOR OCTAVIAN ■

Argumente la o înaltă și generoasă apreciere

„Avem, tovarăși, un tineret minunat“

În viața acestui tînăr se întîlnește muncitorul cu țăranul

Cînd l-am cunoscut pe Luță Preda era de acum a doua zi. Trecuse adică bine de miezul nopții, o noapte geroasă de februarie la Oțelu Roșu, dar frigul nu se putea simți acolo sus, în oțelăria electrică a întreprinderii de la care își trage numele și orașul. Uriașul cuptor avînd în pîntece 50 de tone de oțel incandescent își vărsase de acum întregul conținut în oala de turnare, împroșcînd de jur împrejur milioane de steluțe fierbinți, din calea cărora era bine să te ferești. Venea momentul să intre în acțiune „turnătorii de fier“, iar Luță Preda era unul dintre aceștia, ba era și încă este chiar șeful echipei de turnători care dirijau nu numai cu pricepere, ci și cu mult sînge rece firele incandescente de metal spre distribuitor și cristalizator. Așa aveau să se obțină țaglele și blumurile pentru laminoare, piinea fabricilor din mai toată țara. S-a mirat puțin cînd a aflat că dorim să-i cunoaștem, de ce tocmai pe el dintre atîția, el care n-are decît 30 de ani, o specializare de 3 luni la Hunedoara și alta de numai o săptămînă la Tîrgoviște. Lucrează de aproape 12 ani ca oțelar-turnător și din 1976 e la oțelăria electrică, are acum exact 2 877 de lei la „bază“, dar scoate între 3 200 și 3 400 în fiecare lună. Lucrează repede și bine, însă nu crede că numai pentru asta poate fi socotit un erou, ci cel mult un muncitor conștiincios și atîta tot. De fel e din Marga, comună frumoasă și mîndră cum la mai toate în Banat, cam 20 de kilometri de Oțelu Roșu, e așadar navetist de cînd a intrat prima oară într-o uzină, acasă îl așteaptă Florica, femeia lui, și o fetiță în clasa a doua, Mirela, pe care le-a lăsat dormind cînd a plecat spre locul de muncă, la oraș adică, așa cum se întîmplă de fiecare dată cînd e în schimbul de noapte. Stăm niței de vorbă, cît îi permite timpul, apoi ne invită să-i facem dacă vrem o vizită la el acasă, chiar a doua zi. În față, noaptea-i încă lungă.

A doua zi, spre prînz, sîntem în Marga. Un soare splendid încălzește aerul și scoate mai toți gospodarii din case. Luță Preda nu-i nici el acasă, dar îl vom întîlni peste puțin timp pe drum, cocoțat pe capra unei căruțe cu ajutorul căreia cară gunoiul de animale spre „platul căștii“, o jumătate de hectar de teren pe care se află vreo 50 de meri. Nu mai poartă acum salopeta reglementară de oțelar și nici casca, e doar un țăran care știe că a venit timpul bun pentru primele lucrări ale pămîntului, în picioare are cizme de cauciuc și pe față un zîmbet cuceritor, de om care se simte tare bine și în noua postură. Ne gîndim că, iată, imaginea pe care am avut-o multă vreme despre muncitorul din uzină, înarmat cu cască de protecție, salopetă și conștiință proletară nu e decît pe jumătate adevărată, un om ca Luță Preda are o personalitate a lui mai complexă, în cadrul căreia imaginea muncitorului conștiincios trebuia dublată neapărat de cea a unui țăran priceput, fiu al satului și al pămîntului, pe care n-a avut și nu are de gînd să-i părăsească niciodată. Să fim sinceri, îi stă le fel de bine și în oțelărie, dar și pe capra căruței trase de doi cai, cărînd gunoiul spre locul de fertilizare, dînd de mîncare la găini și la porci, ori îngrijind vițelul din grajd. În casa în care stă intră mai bine de 10 000 de lei pe lună pe statele de retribuție, fiindcă el e oțelar, iar socrii, Margan Silvia și Trandafir, sînt tot încadrați, el ca șofer, ea ca muncitoare la o întreprindere minieră din apropiere. Florica, nevasta lui, coase ciupage și catrințe, iar bătrînii îngrijesc de gospodărie, moș Trandafir e pensionar miner, iar mama Rusanda n-a fost toată viața decît țărancă. Au însă și contracte de animale cu statul, un porc, vițelul, 300 litri de lapte de la vacă, păsări, ouă, fasole, de asemenea ca să nu mai amintim de fin.

Sigur, nu-și dă seama că-i de fapt un revoluționar, poate că n-are curajul să-și atribuie o asemenea calitate. Luță însă este, și alții precum el, fiindcă pune zdravăn umărul la permanenta schimbare la față a țării. Pentru el disciplina muncii se aplică la fel de exact și în industrie, dar și în agricultură, acolo unde nu poți păcăli sau minți pe nimeni, nici pămîntul, nici animalele, așa cum nu poți minți sau păcăli o șarjă de oțel. Ce poate fi deci mai revoluționar decît a munci cum se cuvine oriunde îți dă prilejul viața, fie că-i vorba de un cuptor de oțel, ori de o căpiță de fin. Important e doar să-ți faci treaba cum trebuie, iar Luță Preda știe asta. Uzina la care el lucrează are o producție anuală cifrată la cam 3 miliarde lei. În uzină lucrează cinci mii de muncitori. Împărțiți și veți vedea că revin circa 600 000 de lei de producție industrială pe muncitor de-a lungul unui an întreg, iar unul dintre acești muncitori este Luță Preda.

DUMITRU GRAUR ■

Prima : „La Lupoaia 36 de utemiști de la uzinele de cărbune au terminat în patru săptămîni construcția unui cămin cultural“. **A doua :** „În munca de reconstrucție, la Șimleu-Silvaniei, 42 de betoniști au participat la curățirea pomilor și arborilor și la curățirea drumurilor. Acțiunea s-a desfășurat pe timp ploios și friguros și a exprimat dorința tinerilor de a avea un viitor fericit“. **A treia :** „La Jibou, o echipă de zece utemiști lucrează voluntar de trei ori pe săptămînă cîte trei ore la refacerea stației C.F.R., care a fost bombardată în anul 1944. O altă echipă de cinci tineri a colectat 1 500 kilograme de fier vechi“. **A patra :** „În comuna Husia o echipă de 14 tineri utemiști, în colaborare cu tinerii și virstnicii din Frontul Plugarilor au construit un dig de piatră de-a lungul riului Someș. Au fost astfel redate spre cultivare 30 de pogoane de pămînt care altă dată a fost mereu inundat“.

Cele patru știri de mai sus au fost extrase din ziarul **Graiul Sălajului** care apărea la Zalău în acel decembrie ploios și friguros al anului 1947.

Mașina de trefilat nu voia să pornească și pace. Pace pe dracu ! Poți să fii împăcat atunci cînd nu-ți iese ceva ? A mai ținut și oamenii degeaba. Vorba vine că i-a ținut. N-au plecat ei : «Și cu angajamentul ce facem ?». De zeci de ori au verificat fiecare circuit. Ieri dimineață, la șapte, credeam că astăzi o să pornească. Și uite că n-a vrut. Deh, capricii de... mașină cu creier electronic. Pînă va porni al ei trebuie stoarse ale noastre. Păcat de oboseala oamenilor. Era vinovat că le-a permis să rămînă. S-a uitat la ceas : două și treizeci. Măcar să le fi dat microbuzul. De unde șofer, acum ? ! Iar autobuzele nu mai circulă de la miezul nopții.

— N-ați mai plecat, tovarășe director ?

Paznicul. M-a auzit vorbind singur ?... Chiar, ce să fac ?-De ce mai stau aici ? Să plec. Unde ? Văd eu. Acasă în nici un caz, nu-i nimeni. Mariaj cu o corectoare la ziar mi-a trebuit. Ea trebuie să lucreze noaptea, eu... Trebuie s-o rog să-și schimbe meseria. Ca să ne mai vedem cel puțin seara. Nu mai sînt nici june. Am treizeci și patru de ani. Tînăr mă văd doar alții. Dacă acum sînt tînăr, cînd am terminat facultatea cum eram ? Ce idei și pe comisiile astea de repartizare : în cinci ani asculți două prelegeri pe profil, după care te trezești cu... profilul în brațe — trăgătoria de sîrmă ! Specialist ! Și chiar credeam că sînt. Să fi îndrăznit vreunul să mă conteste. Noroc cu meșterii bătrîni de la Cîmpia Turzii. Ăia tact. Abia ăia facultate... Și cum se mai repetă istoria : «Ți-am trimis douăzeci de specialiști. Au terminat facultatea astă vară. Descurcă-te, ești director», știi mi-au spus. Așa l-or fi anunțat și pe directorul de la Cîmpia cînd m-au trimis acolo ? „V-am repartizat pe inginerul Nicolae Maier, tînăr specialist. Ha-ha ! Apoi Buzăul. Acum, colac peste pupăză : director la Zalău. Nu-i vorbă că și aici am găsit oameni capabili. În seara asta abia i-am alungat acasă...

Seara asta ? Dimineața asta ! E trei și treizeci. Și mă plimb ! Ce să fac ? Unde să mă duc ? În coloanele de demonstranți n-am ce căuta. Am promis tovarășilor din comitetul județean de partid că nu defilez

Umerii pe care se sprijină Zalăul

decît cu un colac de sîrmă de Zalău în brațe...

★

Asta a fost în noaptea de 22—23 August. Directorul Nicolae Maier n-a rămas în oraș. L-a sculat din pat pe un prieten care avea mașină. A pornit-o spre București. Așa cum era. Neras. Cu pantalonii de lucru. Botit. Obosit. Supărat. Prin orase oamenii demonstrau, se bucurau, se plimbau. El nici nu putea măcar ațipi. Nu ca să se odihnească. Ca să uite. 567 kilometri sînt pe șosea de la Zalău pînă în Capitală. La I.C.M.E. București nici gînd să-l lase să pătrundă. Dorea să se uite la mașinile de aici. „Așa arată un director ? ! ? Și apoi e sărbătoare, nu se lucrează“. A alergat pe la ministere. A bătut pe la uși. I-au admis intrarea în fabrică. S-a uitat. Și-a notat. A dibuit soluția pentru mașina de acasă. Ar fi vrut să zboare. Simbătă seara, pe 25 august era din nou în Sălaj. 567 de kilometri sînt din Capitală pînă la Zalău. Acum putea începe și pentru el sărbătoarea...

★

Vineri, 6 noiembrie 1981. Nicolae Maier, directorul Întreprinderii de conductori electrici emailați din Zalău — în numele celor peste 1 500 de muncitori a căror medie de virstă nu depășește 25 de ani — raportează secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea cu succes a sarcinilor și indicațiilor date cu prilejul vizitei de lucru efectuate pe platforma industrială a municipiului în urmă cu trei ani.

Martie 1962, la a 60-a aniversare a organizației comuniste de tineret. Petre Baciu, secretarul comitetului U.T.C. : „Cei peste 700 de tineri uteciști de la Întreprinderea de conductori emailați au reușit ca prin recuperarea și valorificarea tuturor materialelor secundare din cupru să obțină o producție suplimentară de peste trei sute de mii de lei“.

La 16 ani și jumătate s-a prezentat ca să fie angajată la Filatura de bumbac din Zalău. Directorul i-a făcut greutăți. Fata — născută în Buciumi, Sălaj, dar școlarizată la Uzinele textile din Arad — a insistat. I s-a răspuns că filatura nu există „deocamdată“ decît ...pe calc și pe ozalid, și că tot „deocamdată“ acolo n-ar fi treabă decît pentru bărbați. Și încă zdraveni. „Ce fac ei, bărbații, putem face și noi, fetele“. S-a dat bătut directorul. Așa se face că pe 23 septembrie 1970 s-a consumat prima zi de muncă a Silviei Bărbință. A luat-o în echipa ei Nițu Aneta, muncitoare cu experiență. Alături de ea, în echipă, alte șaisprezece fete. Au început să coboare filatura de pe planșete în... noroiul doritor să-și cîștige statut de platformă industrială. S-a plantat primul stîlp. Apoi s-au ridicat pereții. Apoi fermele metalice. Prima secție — bataj ; ultima — bobinat. Fetele au lucrat peste tot, alături de cellalți. Au legat prietenii : Silvia Bărbință, Nina Șerban, Melania Blaga și Makay Estera erau nedespărțite. După un an și jumătate au trecut la montarea utilajelor. Fete și băieți. Muncă necalificate. Apoi, în sfîrșit, s-au apucat fiecare să lucreze în meseria pentru care fuseseră calificați. Textiliști, adică. Fabrica a început să producă. În '72 Silvia Bărbință s-a înscris la liceul seral. Anul a coincis și cu alegerea ei ca secretară a organizației de bază din filatură. Lucra în schimburi. Șapte ani și opt luni a muncit astfel. Ziua și noaptea. Totdeauna a fost exemplu. Nu s-a cruțat. A terminat liceul. S-a înscris la facultate. În '78 a fost aleasă șefa sectorului tineret fete. Apoi s-a căsătorit. Acum semnează Silvia Pernes. Marți, 7 noiembrie 1979 i s-a încredințat funcția de prim secretar al Comitetului județean Sălaj al U.T.C.

În rest ? Poate fi văzută jucînd volei, făcînd cumpărături în piață... La întrebarea „ce apreciați mai mult la un om“ răspunde : 1. competența 2. calmul 3. dragostea de oameni.

MIRCEA BUNEA ■

Azi este o zi mare pentru Doicești, se încheie un ciclu, se scrie ultima pagină a unui capitol din istoria energeticii României socialiste. La poalele Glodeanului, pe Ialomița, s-a construit în anii imediat următori celui de-al doilea război mondial o centrală care, cu cei 120 MW ai ei, părea pe atunci, și chiar era, un gigant. În 1979 a intrat în funcțiune noul grup de 200 MW, deci cu o putere aproape dublă față de vechea centrală, iar azi se pune focul la noul cazan din blocul 8, apoi la celelalte, marcîndu-se astfel darea în folosință a încă unui grup — și ultimul — de 200 MW. Așadar, în zilele următoare extinderea Doicești, practic o nouă centrală, va fi racordată sistemului energetic național.

— În noi și șantierul Turceni își pune țara speranțele energetice în acest an, acestea sînt grupurile cele mai avansate — ne spune inginerul Mihai Tudor, șeful șantierului de aici.

Peste cîteva zile, cum spuneam, va avea loc ultimul act, adică racordarea la sistemul național. Inginerul Gheorghe Olteanu, directorul uzinei electrice, nu are nici o dificultate să descrie această scenă care, la data cînd scriem, încă nu a avut loc. El s-a născut peste deal, la Vulcana, și a venit la Doicești, la uzină, ca inginer stagiar. Și aci a rămas, aci a albit, deși i s-au propus „mai mulți megawați“, adică să fie directorul unor centrale mult mai puternice — Rovinari, Turceni... —, apoi în minister, și apoi, cine știe... A preferat însă să nu-și părăsească dealurile natale, să-și lege numele de Doicești și să ducă treaba de la A la Z.

Deși centrala propriu-zisă a ajuns la punctul final al traiectoriei ei constructive, constructorii rămîn și după ce va răsuna acel solemn „Abur în mașină !“. Vor rămîne vestiții dulgheri din Dobra, oameni ca Ion Mihail („nea Mihăilă este catîr în urmărirea sarcinilor“), șeful de echipă Gheorghe Voicu („tace și face“), Oprea Ilie („a rezolvat fundația de cazane ca un inginer“), fierarul betonist Mihai Alexandrescu („zici că iese operă de artă din mîinile lui, fier forjat și nu o lucrare ce o va acoperi betonul“), șeful brigăzii de lăcătuși-montori Constantin Bănuță („are cuvînt“, și ce s-ar mai putea adăuga la o asemenea caracterizare bărbătească ?) sau inginerul stagiar Radu Teodoroiu („cînd peste noapte inginerul Lucian Balmez a trebuit să preia o muncă de răspundere la Cernavoda, stagiarul Teodoroiu s-a oferit să-și asume povara unui întreg lot, cel mai greu“). Se iau la trîntă cu greutățile, pe unele le învinge, pe altele nu, deoarece nu totul depinde de el.

La Poiana Mare, în gerul acela cumplit, Ion Mihail arată cu degetul spre vîrful delușorului, unde un buldozer S 1 500 și un lansator de conducte stau încremenite :

— Este o mare harababură — spune. Noi, constructorii, depindem cu totul de aceste mașini, dar ele nu sînt „ale noastre“. Noi aparținem de „Energoconstrucția“, ei de „Energoutilaj“, cea dintîi închiriază mașinile de-la cea de-a doua.

— Voi, ei... nu sînt oare tot noi, același minister, Ministerul Energiei Electrice, și, mai presus de toate, aceleași interese ?

— Vedeți ce se întîmplă : omul de pe mașină nu e plătit, împreună cu noi care

Controversă la Doicești

„Voi, ei... nu sînt oare tot noi ? !“

execută lucrarea, în acord global. Pe el nu-l „arde“ ca pe noi dacă nu ne facem norma, nu are același interes material s-o depășească ; el e... „închiriat“. Citeodată începe munca la 9, noi la 7 și se mai întîmplă și alte minuni.

— Intervine și o altă anomalie — adaugă inginerul Tudor. Aceste mașini sînt închiriate pe un număr oarecare de săptămîni. Dar pe un șantier atît de extins ca al nostru, peste dealuri și văi, nu totdeauna poți folosi integral, într-un punct anume, să spunem cinci excavatoare, conform contractului. Și atunci, cam pierd timpul de pomană, dar „leafa curge“...

— Cine vă împiedică să mutați mașinile în acele locuri unde îi se simte lipsa sau apare o necesitate neprevăzută ?

— Nu sînt „ai noștri“ și pînă îi mulți trebuie atîta hîrțogărie, atîtea forme, încît uneori te mai lași păgubaș.

Și așa se întîmplă — ni se spune — că, uneori, „Energoutilaj“ are îndici excelenți, iese și cu 1,20... pe seama „chiriei“. Pe hîrtie totul arată minunat chit că pe șantier, acolo unde se creează valori materiale, mașinile nu lucrează nici pe departe din plin. Pierde „Energoconstrucția“, cîștigă „Energoutilaj“, în realitate, pierdem toți. Ar trebui găsită o soluție organizatorică mai bună — este de părerea nea Mihăilă, și merită atenție spusele acestui constructor pasionat, pe a cărui carte de muncă nu e completat decît un rînd : „Angajat electrocentrala Doicești noiembrie 1954“ ; în curînd, va urma un al doilea și ultim rînd : „pensionat Doicești“.

— Ori să ni se dea „nouă“ utilajele — afirmă el — sau să se găsească o formă de cointeresare directă a omului de pe mașină, fie că aparține unei întreprinderi sau celeilalte. Problema nu este foarte diferită de cea a tractoriștilor, care, prin ultimele reglementări, devin direct implicați și interesați în rezultatele muncii cooperatorilor.

Că problema este de interes și are un caracter mai general o dovedește și faptul că a fost ridicată de mai mulți muncitori la recente adunări generale ale oamenilor muncii.

Și alte anomalii stînjenesc. Nu sosesc pe șantier, atunci cînd sînt necesare, toate dimensiunile de oțel-beton, iar dacă îți lipsesc cîteva tone de oțel-beton sub 12 mm, stai și aștepți cu sute de tone cu diametru peste 12 mm, fiindcă toate se îmbină și nu poți porni la drum cu trei roți în loc de patru. Așa că tot stai și aștepți... Culmea, din cauză că uneori lipsește un fleac, ca arhibanala sîrmă subțire de 1,5 mm pentru legat barele (nu tu import, nu tu nimic !), se tărăgănează fără sens lucrări importante. Unii cred că sîrmă subțire nu se prea găsește fiindcă pentru producător ar fi mai rentabilă cea groasă. Și totuși, te întrebi : rentabilă pentru cine ? Sau ce să mai spui despre excavatoarele trimise de la Doicești, că remorchere, cale de sute de kilometri, la București sau la Brăila, pentru reparații capitale și care se întorc cam la fel cum au plecat, adică tot cu defecțiuni la sistemul de presiune. Se sparg furtunurile și doar în cîteva secunde, tocmai din cauza presiunii, se irosesc sute de litri de prețios ulei hidraulic.

S-ar părea că aceste greutăți — nici una insolubilă dacă există dorința de a le rezolva — vin, cumva, în contradicție cu bucuria momentului, cu acel „Abur în mașină !“ care consemnează încheierea cu succes și la Doicești a unei importante acțiuni pe frontul energiei. Și totuși, e bine să reamintim și asemenea dificultăți și anomalii — atît timp cît ele subzistă — fiindcă bătălia pe frontul energiei nu se termină niciodată.

LIONEL NIȚESCU ■

SÎNGELE

Viața, terapie, economie și îndatorire civică și patriotică

Terapia transfuzională este de dată relativ recentă. Nevoia de singe a devenit evidentă mai ales în condițiile tragice ale ultimei conflagrații mondiale cînd specialiștii au fost nevoiți să obțină singe conservat prin mijlocirea substanțelor anticoagulante și stabilizatoare. În perioada postbelică și mai ales pe parcursul ultimelor trei decenii, actul terapeutic chirurgical precum și alte numeroase specialități medicale au devenit de neconceput fără solicitudinea centrelor de recoltare a singelui și a metodelor transfuzionale.

Rîndurile care urmează își propun să înfățișeze marelui public cîteva din principalele probleme ale activității de recoltare, conservare și utilizare a singelui în scopuri terapeutice și, evident, în această privință vom da cuvîntul specialiștilor în materie.

În prezent, în România, prin centrele județene de recoltare și conservare a singelui — ne informează doctorul **Vlad Apăteanu**, directorul Centrului de hematologie al Capitalei — se efectuează aproximativ 800 000 donări pe an. Dar cifra poate crește și scădea de la un an la altul, deoarece calitatea de donator este condiționată de mai mulți factori. Persoana în cauză trebuie să se supună unui riguros control medical și să nu fie mai tînără de 18 ani și nici mai bătrînă de 62 ani. Mai notăm apoi că anual sînt scoase din evidența centrelor de recoltare persoanele care dovedesc, în urma controlului medical, că suferă de anemie, tensiune arterială, insuficiență hepatică, că demonstrează prezența antigenului HB-9, sau că au contractat o boală gravă (sifilis, malarie, cancer etc.). În aceste condiții, mai ales în ultimii ani, se poate constata că rata de înlocuire nu este deloc satisfăcătoare. În prezent există între 300 și 400 de mii donatori voluntari ce se prezintă la centrele județene de 2—3 ori pe an. Această cifră reprezintă încă foarte puțin dacă o raportăm la totalul celor apți pentru a dona singe. În condiții ideale, numărul acestora ar trebui să fie de 2—3 milioane. E adevărat nu sînt deloc puține exemplele de solidaritate umană. Nu de puține ori s-au prezentat la centrele de recoltare zeci de persoane pentru a contribui la salvarea unui coleg de muncă accidentat sau năpăstuit de o boală gravă. Dar din păcate există și cazuri cînd, timp de ore sau chiar de zile, lipsa singelui sau a preparatelor de singe pune în mare dificultate actul terapeutic.

Doctorul Vlad Apăteanu ne-a mai rugat apoi să înștiințăm publicul larg asupra unui fapt insuficient cunoscut : donarea de singe nu numai că nu dăunează sănătății ci chiar face bine, aidoma rolului benefic pe care îl poate avea mișcarea asupra sistemului muscular. Trei sau patru donări pe an reîmprospătează vitalitatea organelor producătoare de singe, de plasmă, de trombocite și anticorpi etc.

Iată în continuare părerile, observațiile și recomandările altor specialiști în materie :

Prof. dr. ȘTEFAN BERCEANU, șeful Clinicii de hematologie din București :

— Recoltarea singelui în scopuri terapeutice rămîne în continuare o problemă deschisă. Nu dispunem nici de cantitățile necesare de singe și nici de derivatele din singe, acestea din urmă fiind indispensabile în tratarea unor boli ca hemofilia, aplazia medulară, hipoagamaglobulinimia și altele. Împreună cu doctorul Vlad Apătcanu, directorul Centrului de hematologie din București, am încercat prin diverse căi de a lămuri masele de cetățeni în legătură cu necesitatea de a deveni donatori. Omul nostru de cultură medie consideră că a da singe înseamnă a da ceva din viața lui. Complet greșit. Măduva noastră este în stare de a produce de șapte ori mai mult singe decît produce ea în mod obișnuit. Cantitatea recoltată se reface imediat.

În călătoriile mele peste hotare am observat că în țările apusene catolice există mai mulți donatori decît la noi, deoarece cetățeanul este sfătuit, chiar și de biserică, să-și ajute aproapele, donînd singe punctelor de recoltare. La noi, evident, suportul moral al întregii acțiuni trebuie să fie o înaltă conștiință cetățenească, un puternic sentiment de devoțiune și dragostea de oameni. Oricine poate ajunge în situația de a avea nevoie de singe, și trebuie să amintim mereu acest lucru concetățenilor noștri. Să amintim de pildă că o intervenție chirurgicală la un hemofilic, sau o acțiune de profilaxie a artropatiei se efectuează de cele mai multe ori în condiții grele, cu mari întîrzieri, deoarece nu întotdeauna medicul are la îndemînă crioprecipitatul necesar. Nu întîmplător la ultimul congres de hemofilie s-a spus că gradul de civilizație al unei țări poate fi cunoscut și după modul în care se acordă asistență sanitară bolnavilor de hemofilie.

Dr. GHEORGHE VÂRNĂ, șeful Centrului de recoltare și conservare a singelui, Iași :

— Cantitățile de singe obținute în ultimii trei ani de la donatorii onorifici de singe au scăzut progresiv cu toate că în mod practic centrul nostru și-a îndeplinit planul. Iată situația : în 1979, 7 009 litri singe, în 1980, 6 836 litri singe, în 1981, 6 529 litri singe. Pentru remedierea acestei situații propun :

— Să se intensifice propaganda vizuală și cea prin presă și radio, să se explice convingător cetățenilor ce înseamnă și în folosul cui se face donarea de singe.

— Să se revadă cuantumul stimulentelor materiale prevăzute de lege pentru a le aduce în concordanță cu evoluțiile prețurilor și tarifelor actuale.

— Valoarea premiului care se acordă după 5 donări onorifice de singe să crească de la 200 la 400 lei. (Valoarea premiului a rămas aceeași din 1960 cu toate că de atunci retribuțiile s-au dublat).

— Consider de asemenea că donatorii ar trebui să se bucure de prioritate în procurarea biletelor de odihnă și tratament.

Dr. IOAN PAP, șeful Centrului de recoltare și conservare a singelui, Oradea :

— Anul trecut, în județul nostru a fost recoltată o cantitate de 5 600 litri singe, din care 4 200 litri de la donatori voluntari. În felul acesta a fost depășită cifra planificată, dar trebuie să recunoaștem că nu ne este deloc ușor a convinge cetățenii să devină donatori onorifici. Consider că ar trebui reconsiderate stimulentele acordate donatorilor de singe. Cred că în mediul rural donatorii ar putea primi în limitele sumei respective anumite produse pe care și le procură mai greu. Consider de asemenea că prima de 200 lei, care se dă după a cincea donare, să se atribuie nu după doi ani, ci după trei ani, deoarece în mediul rural este foarte greu să obținem de la una și aceeași persoană două, sau trei donări pe an.

În Oradea s-au obținut rezultate foarte bune datorită colaborării permanente a centrului nostru cu secția de terapie intensivă a spitalului municipal. De îndată ce ni se semnalează un accidentat sau o gravă îmbolnăvire, ne adresăm colegilor de muncă ai celui în cauză și obținem cantitatea de singe necesară. E o metodă care propun să fie adoptată și de alte centre județene.

ION DANCU, șeful secției de terapie intensivă, Spitalul de boli infecțioase Colentina :

— În spitalul nostru folosim anual 100—150 litri de singe pentru tratarea unor boli infecțioase grave, în hepatita virală, în leptospiroze, ictero-hemoragii, în septicemii etc. Singele ne este livrat prin punctul de transfuzie al spitalului, dar consider că ar trebui să beneficiem în mai largă măsură de aportul cetățenilor, de ajutorul prompt al rudelor și colegilor celui care are nevoie urgentă de singe sau de derivate din singe. Personalul sanitar este dator să ducă o mai activă muncă de lămurire a cetățenilor pentru ca aceștia să devină donatori onorifici. Nu bolnavul trebuie să aștepte singele ci singele, recoltat din vreme, trebuie să fie la dispoziția bolnavului.

Dr. ANDREI FIRICĂ, directorul Spitalului de urgență, București :

— Românul are o vorbă : prietenul **la nevoie** se cunoaște ; parafrazînd, și referindu-mă la subiectul în discuție, aș spune : **românul** la nevoie se cunoaște ! Sîntem o nație teribil de solidară **la nevoie**, în timp de pace însă, cum să spun ? intervine povestea aceea cu capra vecinului... ! Referindu-mă la spitalul pe care îl conduc : practic nu există situație în care un accidentat în muncă, adus la noi, să nu fie ajutat de oamenii instituției respective, care vin cu zecile pentru a dona singe. Privită însă pe ansamblu, problema asta a singelui nu este chiar simplă, și iată de ce :

Trăim un moment în care sistemul de recoltare s-a schimbat (ca și în alte țări, dealtfel !). Pînă în urmă cu cîțiva ani, baza donatorilor o formau cei plătiți ; acum, baza o formează donatorii onorifici (și vă rog să notați, în cadrul donatorilor benevoli se numără și membrii personalului sanitar). Treaba asta este foarte dificilă, ceva s-a schimbat structural, s-a trecut de la un sistem, să-i zicem, comercial, la unul umanitar. Centrul de hematologie al Capitalei, condus de către dr. Vlad Apăteanu, trebuie lăudat : a cîștigat războiul. La ora actuală s-au înființat centre județene și, din cîte sînt informat, nu sînt multe acele unități ce duc lipsă acută de singe (la spitalul nostru, cel puțin, problema asta nu se pune). Este meritul hematologilor, și este meritul populației mai ales. Greutăți întîmpinăm însă din alt punct de vedere : noi nu avem încă un sistem informațional bine pus la punct, nu avem o evidență strictă a donatorilor, pe grupe sanguine și subdiviziuni, în alte țări această necesitate s-a realizat pe calea computerelor. Aceasta ar da posibilitatea ca, în momentul lipsei din depozite a unei grupe sanguine mai rare, donatorii respectivi să fie solicitați imediat. În același timp, cred că trebuie aplicată o stimulare (să fiu bine înțeles, este vorba de stimulare, nu de comerț !) mai efectivă. Ținînd cont de felul în care donatorul răspunde la apel, de a cîta oară donează omul respectiv (sînt oameni care au la activ peste cinci donări). Ne-ar interesa în același timp, foarte mult ca acei care știu că au grupe sanguine rare — RH negativ, de pildă — să fie printre primii donatori.

Și mai cred că se poate face încă mult prin munca de propagandă, de lămurire a oamenilor. Încă nu se știe prea bine, de exemplu, că a dona singe — dincolo de ajutorul dat aproapelui — reprezintă o binefacere pentru propriul tău organism : așa cum, practicînd sportul, făcînd antrenamente, îți dezvolți musculatura, participi la întreținerea propriei tale sănătăți, la fel, a dona singe înseamnă a stimula producerea de globule roșii, anticorpi etc.

Prof. dr. DUMITRU BURLUI, șeful Clinicii chirurgie din cadrul Spitalului „Caritas", București :

— În ultimii doi-trei ani, este evident, s-au produs goluri în aprovizionarea cu singe. Dacă noi, de pildă, consumam peste 1 000 litri anual, am fost nevoiți să reducem acest consum (uneori cu riscuri pentru bolnav !) pînă la circa 700 litri anual. Greutățile în aprovizionarea cu singe a unităților spitalicești, respectiv a punctelor de transfuzie, pot fi rezumate la :

— a scăzut foarte mult numărul donatorilor

— cred că nu există o dispensarizare la Centrul de hematologie a bolnavilor hipertensivi mari, care ar putea beneficia de donări periodice de singe

— s-a pus prea multă bază pe donatorii voluntari din instituții, aceștia nerăspunzînd totdeauna chemărilor, cu toată munca de lămurire dusă pe linie de Cruce Roșie.

În aceste condiții trebuie luate măsuri ferme pentru asigurarea stocului necesar de aprovizionare a punctelor de transfuzie din toate spitalele, în raport cu necesarul lor. Chirurgia majoră care se practică astăzi în marile unități spitalicești ale Capitalei, precum și necesitățile urgente uneori în afecțiuni medicale în unitățile specializate, nu pot fi concepute fără singe avut la dispoziție în momentele **necesare** și în cantități **suficiente**. Noi am avut chiar cazuri grave, din lipsa de singe. Aud că s-ar face unele economii la plățile către donatori, dar eu am avut unii bolnavi amînați cu operație — din lipsa singelui — cîte cinci, șase, ba chiar și zece zile ; pînă să primesc cantitatea de singe necesară, spitalizarea, medicamentația acestor oameni, lipsa de la serviciu, a adus, sînt convins, mai multă pagubă decît economie. Propun de asemenea o mai susținută muncă de lămurire către populație, axată pe ideea că donarea de singe are un dublu efect : **terapeutic** (scade tensiunea) și **regenerator** (pentru măduva osoasă, în producerea de noi globule roșii etc.). Este imperios necesar să avem cantități suficiente de singe — acest medicament, din păcate încă **de neînlocuit** ! — și nu numai cele necesare, dar și rezerve pentru cazuri de calamitate.

Dr. REMUS GHEORGHE ADAM, directorul Spitalului orășenesc Caransebeș :

— Voi începe cu niște cifre : în anul care a trecut, planul nostru la recoltarea de singe a fost de 850 litri. Am realizat 776. Pînă la data de 9 martie a.c. (față de același plan, valoric) s-au obținut 111 litri (recoltăm zilnic, numai la policlinica spitalului, circa 4 litri, fără a socoti cantitatea preluată de la însoțitorii bolnavilor gravi). Sursele sînt : de la noii încadrați (cărora li se recoltează 250 grame, primind în schimb un bon de masă de 30 lei), de la setul de bolnavi hipertensivi majori (cărora li se recoltează singe în scop terapeutic), de la armată, colectivități (dintre acestea din urmă de menționat Școala de șoferi, I.R.T.A., Întreprinderea de construcții metalice etc.). Nu putem spune că stăm, deci, rău. Rămîne însă problema voluntarilor.

Nu am avut cazuri critice. Au existat însă momente de necesitate, pe care le-am rezolvat la nivel interjudețean (avem, de pildă, un puternic centru de recoltare la Timișoara, care ne-a ajutat atunci cînd centrul nostru de recoltare de la Reșița a fost prea solicitat). Rămîne însă, repet, problema voluntarilor. Este absolut necesară îndeplinirea planului de recoltări, or, pentru realizarea acestui deziderat, cred că, față de importanța excepțională a existenței stocului necesar de singe, față de efectele obținute prin transfuzii (scăderea mortalității generale, recuperarea handicapaților suferinzi de diferite stări critice de sănătate, în operațiile mari și laborioase pentru remontarea bolnavului în scopul recuperării sale chirurgicale, în reducerea mortalității postoperatorii etc.), trebuie practicată și o stimulare materială corespunzătoare, corelată cu valorile obținute prin folosirea singelui donat (al singelui și derivatelor din singe, precum plasma, masa eritrocitară, gammaglobuline etc.), economiile aduse prin folosirea acestuia (reducerea orelor lipsă din producție etc.).

Ne-am adresat și Ministerului Sănătății, cerîndu-i să ne răspundă la cîteva întrebări în legătură cu modul în care se desfășoară acțiunea generală de recoltare, conservare și administrare a singelui în scopuri terapeutice. Nu am primit însă nici un răspuns. Discuția rămîne oricum deschisă și orice punct de vedere privind o mai judicioasă și realistă activitate în acest sector vital al bătăliei pentru sănătate nu poate fi decît binevenit.

Anchetă realizată de
LIVIU TIMBUȘ ■
HORIA PĂTRAȘCU ■

Tinereţea — Vîrsta optimă a creaţiei

Valoarea nu aşteaptă trecerea anilor, ca să se afirme — sună (în traducere liberă) un vers dintr-o cunoscută tragedie clasică franceză. Este un vers la care s-a făcut referinţă de nenumărate ori, pe drept sau pe nedrept, ori de cîte ori tinereţea pretinde să-şi facă glasul — nu numai auzit, ci şi apreciat.

Ce spune istoria culturii ? La adolescentul-poet Rimbaud, aceeaşi cultură franceză aduce complementul adolescentului — matematician Galois. Istoriografia ştiinţei, mai veche sau mai noi oferă nenumărate exemple de opere epocale, înscrise la vîrsta primei tinereţi. S-a afirmat chiar că în unele domenii, cum ar fi şi domeniul matematicii, spiritul creator autentic se manifestă pînă la vîrsta de treizeci de ani ! Este o uşoară exagerare care confundă două aspecte : manifestarea timpurie a aptitudinilor creatoare şi manifestarea aptitudinilor exclusiv la vîrsta tinereţii. Ca şi în alte domenii, creativitatea este o manifestare a tuturor vîrstelor calendaristice, dar este o expresie a unei vîrste spirituale care poate fi analogată cel mai bine cu tinereţea calendaristică. (Unii — printre care s-a numărat şi Goethe — înclinau s-o compare cu adolescenţa). Alte sectoare ştiinţifice pretind mai multă erudiţie, pretind familiarizarea cu tehnici instrumentale complexe — cerinţe care se impun mai puţin matematicianului (ca şi artistului).

Cercetările statistice pe sute de biografii de savanţi celebri au confirmat existenţa potenţialului creator de-a lungul întregii vieţi, demonstrînd totodată clar o acumulare a realizărilor între 25 şi 35 de ani. Cercetări ample în această privinţă au fost efectuate de Lange-Eichbaum (şi publicate în 1935). Noi înşine ne-am ocupat de problemă cu diferite ocazii. Statisticile pot porni de la datele ce par înscrise definitiv în patrimoniul ştiinţei, cum ar fi formularea unei teoreme fundamentale (ca teorema lui Gödel), a unei legi fizice (ca legea atracţiei universale datorată lui Newton), a unui principiu de bază (cum ar fi principiul conservării energiei al lui R. Mayer), a unei teorii revoluţionare (ca teoria relativităţii a lui A. Einstein), a unei descoperiri biologice importante. În desfăşurarea, după ani de vîrstă, a 100 descoperiri rămase clasice în disciplina endocrinologiei, am constatat (1955) aceeaşi acumulare de performanţe între 25 şi 35 de ani. Investigaţiile „scientometrice" pot porni şi de la productivitatea ştiinţifică, măsurată prin numărul de lucrări şi de comunicări. Cercetînd „longitudinal", adică de-a lungul vieţii creatoare, productivitatea a doi mari savanţi români, C.I. Parhon (neurolog, psihiatru, gerontolog şi — mai ales — endocrinolog) şi Nicolae Iorga (istoric cu preocupări variate, cel mai mare „polihistor" pe care l-am avut) am constatat aceeaşi tinereţe neobosită, explozivă, pe tărîmul publicisticii de specialitate. Mai departe, se poate lua în considerare vîrsta titularizării universitare şi academice a oamenilor de ştiinţă. Dintre filozofii noştri, T. Maiorescu, P.P. Negulescu, I. Petrovici ş.a. au fost profesori universitari cu mult înainte de a împlini treizeci de ani şi acelaşi lucru se poate spune despre matematicieni ca Miron Nicolescu ; iar medici şi chirurgi iluştri ca I. Haţieganu, Thoma Ionescu, Amza Jianu, D. Danielopolu şi-au luat în primire catedra în jurul vîrstei de treizeci de ani. O investigaţie (recentă) asupra laureaţilor premiilor Nobel pentru fizică, chimie, fiziologie şi medicină între 1901—1960 ne-a arătat, printre altele, cît de des vîrsta calendaristică a marilor descoperiri este o vîrsta a tinereţii. Există de obicei o perioadă de latenţă între data descoperirii şi data obţinerii laurilor ; cu toate acestea, în intervalul 1930—1940, vîrsta medie în anul premierii a coborît, pentru fizicieni, spre 40 de ani, în timp ce cel mai tînăr laureat Nobel pentru literatură, R. Kipling, a primit recunoaşterea pe cînd avea 42 de ani ! În fizică întîlnim numele lui W. Bragg junior care a fost laureat la 21 de ani, iar una dintre marile descoperiri biologice ale secolului, structura dublu elicoidală a acidului dezoxiribonucleic, a fost opera tînărului Watson, în vîrstă de 25 de ani.

S-ar putea crede că operele de sinteză necesită obligatoriu prezenţa tîmplelor argintii ; istoria ştiinţelor din România (şi nu numai de aici) dezminte şi această opinie. Victor Babeş a publicat primul tratat de bacteriologie din lume cînd nu avea încă 32 de ani ; lui N. Iorga i s-a dat în sarcină elaborarea monumentalei Istorii a Imperiului otoman cînd avea 37, dar Istoria poporului român, în versiunea germană era gata la 29 de ani, iar Istoria Imperiului bizantin, în versiune engleză, la 36. Şt. Odobleja îşi tipăreşte ampla lucrare enciclopedică Psychologie consonantiste la 36 ani, punînd în felul acesta — după cum se ştie — bazele ciberneticii.

Probabil că la clieşul care opune figura poetului tînăr — savantului venerabil prin vîrstă a contribuit şi o oarecare diferenţă de longevitate între aceste categorii. Realmente, longevitatea favorizează (statistic vorbind) pe savanţi şi productivitatea lor ştiinţifică se menţine de-a lungul deceniilor ; ei ajung cunoscuţi, cîteodată, prin lucrări de bătrîneţe (cazul lui I.P. Pavlov, celebru prin cercetările asupra fiziologiei creierului, începute după ce primise premiul Nobel). Argumentele ar fi încă mai favorabile tezei tinereţii creatoare dacă am ţine seama şi de timpul de „incubaţie" sau de perfectare a unor idei excepţionale : Darwin avea concepută teoria evoluţiei prin selecţie naturală, cu două decenii înainte de a o publica. Mutatis mutandis, eu însumi am publicat Chimia, fizica şi matematica vieţii la 25 de ani, după ce îi schiţasem (în adolescenţă !) prima versiune.

Şi o întrebare care decurge din această realitate

Ce concluzii practice se pot trage de aici ? Problema nr. 1 trebuie să fie organizarea coordonată a creativităţii tuturor vîrstelor. Creativitatea tînărului trebuie depistată, îndrumată, dezvoltată (exigent !), încurajată. Anii de ucenicie pot fi scurtaţi printr-o instruire metodologică şi printr-o dirijare a documentării. Să nu pierdem din vedere că psihologia a pus în lumină însemnătatea factorilor afectiv-motivaţionali ai creativităţii (de importanţă comparabilă cu inteligenţa şi cu aptitudinile). Creativitatea poate fi inhibată prin greşeli de comportament, prin încălcarea principiilor de echitate şi etică, prin atitudinea criticabilă a celor vîrstnici care au uitat că au fost şi ei tineri. Măsurile organizatorice se cer studiate din perspectiva stimulării creativităţii. Acordarea întîrziată a titlurilor ştiinţifice şi acordarea subiectivă a premiilor sau a unor avantaje de studii, promovarea după principii birocratice — se repercută negativ asupra tinereţii spirituale, asupra pasiunii şi entuziasmului. Creativitatea este perisabilă ; aripile sufleteşti, ca şi cele ale păsărilor, pot fi legate cu bună ştiinţă sau din neglijenţă. Pentru o ştiinţă în continuu progres şi expansiune, cum este ştiinţa revoluţionară a României socialiste, n-ar trebui să se ivească antagonisme competitive între generaţii sau situaţii de neprielnică îmbătrînire a cadrelor. Ştiinţa fiind una dintre pîrghiile construirii vieţii noi, creşterea şi înmulţirea colectivelor de cercetare este o condiţie esenţială a progresului social. Este ceea ce demonstrează ştiinţa contemporană românească şi tineretul studios din mijlocul căruia se afirmă atît de mulţi specialişti de valoare.

VICTOR SĂHLEANU ■

Cum selectăm, cum promovăm valorile ?

Am întrebat patru academicieni profesori universitari însumînd aproape 200 de ani de activitate neîntreruptă în învăţămîntul superior : **cum selectăm, cum favorizăm, cum promovăm valorile umane ?** Prin înclinaţie lăuntrică şi prin natura profesiunii, interlocutorii noştri au păstrat tot timpul o permanentă, nealterată legătură cu cerinţele acute ale practicii, ale construcţiei societăţii noastre. Aşadar, nu numai oameni „de la catedră", ci specialişti adînc implicaţi în viaţa economică şi socială.

O viaţă întreagă NICOLAE TEODORESCU a pledat nu pentru o matematică plutind în abstracţii, dezumanizată, ci pentru matematica faptului concret. ŞTEFAN MILCU, autor al unor tratate care fac dată în endocrinologie, se consideră „mai întîi şi întîi, medic la patul bolnavului". CAIUS IACOB, ca specialist în mecanică, ştie cel mai bine cît de legată a fost, este şi va fi această ştiinţă de tehnică, de construcţia umană în cel mai larg sens al cuvîntului. RADU VOINEA, ca fost rector al politehnicii bucureştene, ca profesor şi autor de tratate şi manuale, a contribuit la formarea a zeci de generaţii de ingineri. Aşadar, patru oameni de ştiinţă, dascăli şi creatori, ilustrînd prin însăşi persoana lor ideea promovării de **valori**.

Şi totuşi noţiunea necesită unele precizări privind sensul în care va fi folosită în cadrul articolului de faţă. Un inginer, un cercetător, un medic, la fel ca un muncitor sau un scriitor **bun** reprezintă, incontestabil, o valoare. Oameni ca ei sînt sarea pămîntului, pe ei se sprijină, ei înalţă edificiul societăţii, graţie lor mîncăm pîine — materială sau spirituală. Există însă valori şi de alt gen, atît în producţie cît şi în ştiinţă şi în alte domenii. Radu Voinea împrumută o comparaţie din inginerie, din mecanică : „Cînd vrei să spargi o stîncă sau un bloc monolit introduci o pană şi blocul plesneşte, apoi totul merge de la sine. Progresul real se realizează, în definitiv, cu aceste vîrfuri." Dar dacă ne aplecăm atenţia asupra lor, nu ne paşte pericolul elitismului, atît de străin spiritului societăţii socialiste ?

— Eroare fundamentală — replică Ştefan Milcu —, confuzie inadmisibilă. Elitele, indiferent dacă le numim aşa sau altfel, au existat şi vor exista atît timp cît vor dăinui oamenii (mă refer, desigur, la elitele bazate pe o valoare intrinsecă). Ca posibilităţi intelectuale, creatoare şi de realizare practică, ei sînt inegali şi trebuie consideraţi şi folosiţi ca atare. Fără elite bazate pe valoare un popor s-ar pierde în anonimat. Spun aceasta şi în calitate de preşedinte al Comitetului român de istoria ştiinţei şi filozofiei, titulatură la care ţin şi care mă defineşte, pentru că îmi depăşeşte poziţia de specialist. Cu totul altceva trebuie înţeles prin elitism, şi anume : folosirea unor calităţi reale sau fanteziste, a unor realizări concrete sau discutabile, pentru dobîndirea de avantaje personale. Or, **omul care poate mai mult trebuie să dea mai mult, nu să ceară el mai mult societăţii**, în timp ce elitismul presupune situarea pe poziţia profitorului, exploatarea apartenenţei la o aşa-zisă elită pentru a te chivernisi.

O altă faţetă a valorii, antitetică imposturii — am adăuga noi — o reprezintă elementul de noutate, de inovare. Omul de valoare aduce ceva nou. Cum spunea Miguel de Unamuno într-un alt context, acest om a învăţat **„să gîndească şi să simtă prin el însuşi, iar nu prin delegaţie."**

Ei bine, cum îi formăm, **cum îi promovăm pe tinerii care refuză să gîndească prin delegaţie, pe neliniştiţii, pe oamenii în fierbere ai muncii creatoare ?** Cînd ne referim la ei, nici noi, nici interlocutorii nu cădem în cealaltă extremă, nu avem în vedere doar promovarea valorilor de excepţie, a cîtorva „genii", ci a celor mulţi, doritori şi capabili — mai ales în condiţiile exploziei educaţionale din ţara noastră — să aducă, fiecare, o fărîmă de nou, contribuind la progresul general.

„FACULTATEA NU TREBUIE SĂ FIE O UZINĂ DE CUNOŞTINŢE, CI UN ATELIER DE CREATIVITATE"

Pentru **academicianul Nicolae Teodorescu** promovarea valorilor umane în ştiinţă şi producţie — în această epocă în care matematica este tot mai profund antrenată în vălmăşagul activităţii de producţie — a reprezentat de totdeauna o preocupare de prim ordin, atît ca decan al Facultăţii de matematică şi ca profesor, cît şi ca membru în biroul Federaţiei mondiale a oamenilor de ştiinţă (cu sediul la Londra) şi preşedinte al Comisiei de politică a ştiinţei în această federaţie, precum şi în calitate de expert consultant UNESCO în probleme de politica ştiinţei.

Discuţia începe cu o imagine insolită, care proiectează problema formării valorilor încă în anii adolescenţei.

— Am fost coleg de liceu cu Mircea Eliade. Era un tip în ebuliţie, pasionat... de chimie, în anii aceia de la „Spiru Haret". Îmi insuflase şi mie această pasiune. Mi-am făcut un laborator acasă, care a dăinuit pînă în ziua cînd o combinaţie nefericită de substanţe era să arunce în aer locuinţa părintească. Îmi plăcea şi româna. Vechiul meu profesor Emilian Constantinescu nu mi-a iertat niciodată că m-am consacrat matematicii, iar acum cîţiva ani, cînd ne-am revăzut, mi-a declarat : „Nicolae, pentru mine ai rămas un ratat !" În ale literaturii, fireşte. Un singur lucru nu-mi plăcea în primii ani de liceu : matematica, poate şi de teama lui Ion Banciu, care a fost şi profesorul lui Ion Barbu. Apoi, în clasa a IV-a, într-o zi cînd a plouat tare nu m-am putut duce la fotbal, mama m-a obligat să-mi fac lecţia la algebră... Şi de atunci viaţa mea a luat alt curs. V-am pomenit de aceste episoade adolescentine, care nu au nimic deosebit şi, într-un fel sau altul, se regăsesc în viaţa fiecăruia, pentru a învedera pluralitatea valenţelor la o vîrstă mai fragedă şi necesitatea de a le cultiva, pe cît se poate şi pînă la un punct, în paralel.

— Care este legătura cu promovarea valorilor ?

— Interdisciplinaritatea constituie una din căile cele mai sigure spre creativitate, deci spre efloreseenţa valorilor umane. Eu acord mai mare credit matematicianului cu deschideri şi spre alte domenii, decît tehnicianului perfect, cantonat în specialitate. Magistrala care se numeşte cibernetică a fost deschisă prin împletirea unor ştiinţe atît de deosebite ca matematica şi biologia. E numai un exemplu. Revenind la făurirea valorilor de mîine, cred că în liceele noastre se conturează un pericol : excesiva specializare, bugetul de timp prea încărcat. Eu aveam timp să gîndesc cînd eram în liceu ! Nu afirm că azi elevii nu ar mai dispune de acest timp, dar pericolul la care m-am referit înainte există. Nu propun rezolvări-minune, nu cunosc asemenea soluţii, dar prin efort comun ele trebuie găsite, altfel va suferi, într-un viitor nu prea îndepărtat, balanţa valorilor. Cultura generală şi nu tehnicizarea exagerată se dovedeşte a fi fertilizatoare de idei, de concepte noi, îndrăzneţe şi în sfera, necesarmente mai îngustă, a specializării de mai tîrziu, unde se conturează valorile.

— Aţi fost multă vreme decan al Facultăţii de matematică din Bucureşti şi aveţi în urmă decenii de profesorat în universitate. Cum sînt selecţionate şi promovate valorile în anii studenţiei — ani care reprezintă rampa de lansare ?

— Cred că pentru un progres de substanţă nu se poate recurge la peticeli, la îmbunătăţiri de amănunt : mai adăugăm o materie, mai scoatem alta, introducem sau renunţăm la o oră, două de curs sau de seminar. Ce se întîmplă acum ? La Facultatea de matematică — exemplul are însă valabilitate generală — studenţii trebuie să fie prezenţi obligatoriu cam 30 de ore de curs şi seminar săptămînal, plus activităţile obşteşti, capitol aparte de care nu ne ocupăm aici. Eu susţin că este preferabil ca — în cadrul actualei programe !, deci fără a se umbla la conţinut, şi la reformele aduse de actuala Lege a învăţămîntului — să fie redus cam la jumătate numărul orelor obligatorii, restul fiind completat cu studiu individual şi ore de consultaţii. Nu ar fi o simplă schimbare de ordin tehnic-administrativ, ci una de fond, în strînsă legătură cu problema pe care o discutăm. Studenţii ar veni la profesor pentru a-i cere sfaturi, bibliografie, angajîndu-se în discuţii libere, informale, astfel încît facultatea s-ar transforma dintr-o uzină de cunoştinţe într-un atelier de creativitate. **Aşa se vor putea selecta şi forma mai temeinic şi mai repede adevăratele valori.** Este, cel puţin, o părere, cristalizată după o experienţă de decenii şi pe care o supun discuţiei.

În sprijinul unei asemenea opinii pledează şi o experienţă universală.

— La Cambridge, la Trinity College de multicentenară faimă — spune Nicolae Teodorescu — am întîlnit relativ puţini studenţi în sălile de curs, dar foarte, foarte mulţi în biblioteci. La reputata Universitate din Austin, Texas, cam aceeaşi situaţie, dar acolo Centrul de calcul era deschis zi şi noapte, oricînd la dispoziţia unui student „neliniştit" de o idee ştiinţifică. Desigur, ei au alt sistem decît al nostru, aşa-numitul învăţămînt tutorial, bazat pe contactul viu, nemijlocit, permanent între cadrul didactic şi un grup de studenţi limitat la număr. Nicidecum nu pledez pentru adoptarea în bloc a acestui sistem, deci pentru „importarea" lui, dar cred că dacă vrem să stimulăm valorile tinere, trebuie şi el examinat mai cu atenţie, pentru a reţine ceea ce ni se potriveşte nouă şi tradiţiilor învăţămîntului românesc.

Posibila obiecţie că reducerea masivă a numărului de ore obligatorii ar răsturna actualul sistem de norme şi — lucru şi mai grav — ar relaxa disciplina studenţilor şi ar favoriza o viaţă uşoară pentru cadrele didactice pleacă de la o neînţelegere a fondului ideii.

— A venit la mine profesorul Willi Brauer din Hamburg — continuă academicianul Teodorescu — şi mi-a spus că el şi asistenţii lui au între patru şi şase ore de curs şi seminar pe săptămînă. **„Dar cît timp staţi în universitate ?" „Păi, în universitate stăm toată ziua !"**

Aşadar, nu delăsare, nu învăţămînt pe apucate, boem, ci **accent pe studiu individual controlat, îndrumat şi stimulat.** Normele actuale, numărul de ore prestate de corpul didactic ar rămîne neschimbate, însă altfel repartizate. Astfel s-ar acoperi, de către studenţii înşişi, şi partea de materie nepredată la curs. Cît despre leneşi şi chiulangii (pădure fără uscături nu se poate) aceştia s-ar autoexclude şi autoelimina, deoarece nu ar putea ţine pasul cu ceilalţi. „Pe repetenţi eu i-aş pune ca în al doilea an să plătească taxa din buzunarul lor", spune profesorul, şi continuă :

— Cred că pe asemenea căi (s-ar putea cel puţin experimenta !) s-ar filtra şi făuri mai eficient valorile tinere, caracterizate prin gîndirea ştiinţifică independentă. Studentul vine şi te trage de mînă, s-ar crea afinităţi, poate chiar prietenii fertilizatoare ştiinţific între profesor şi student pe o scară infinit mai mare decît le fac posibile puţinele ore de consultaţii de azi. Ar fi un salt calitativ. Un asemenea sistem, care fireşte nu exclude, ci include orele de curs tradiţionale, ar duce la o ambianţă de mai mare sinceritate şi apropiere, la o atmosferă de laborator, într-un anume sens, în care lucrul ar fi **mai democratic şi mai productiv** — încheie Nicolae Teodorescu.

De remarcat că pe parcursul convorbirilor, au apărut numeroase confluenţe între ideile diverşilor interlocutori din mediul universitar, deşi fiecare ignora spusele celorlalţi. Astfel, academicianul Milcu se pronunţă, cum se va vedea în alt număr, pentru concentrarea masivă a cursurilor pr[illegible]te la catedră şi completarea cu **„o parte discutantă".** Şi tot el observa că actualul sistem îngreunează apropierea dintre profesor şi student, deci formarea celui din urmă de către cel dintîi : **„Uneori la curs aveam impresia că mă aflu la Dalles şi conferenţiez în faţa unor necunoscuţi !"**

Reiese că o serie de idei oglindite în această pagină reliefează realităţi şi soluţii conturate asupra cărora merită reflectat.

LIONEL NIŢESCU ■

Titulescu — ilustru diplomat

Insomnie lîngă destinele țării

Stabilirea de relații politico-diplomatice între state era apreciată de Nicolae Titulescu drept cadrul favorabil realizării unei conlucrări multilaterale, cu perspective de ulterioară dezvoltare, pe măsură ce raporturile respective se consolidau. Că așa au fost înțelese de Nicolae Titulescu relațiile politico-diplomatice este demonstrat de preocuparea sa ca momentul stabilirii unor asemenea raporturi să nu rămînă un act în sine, un eveniment singular, ci să aibă drept urmare concretizarea relațiilor într-o gamă foarte largă de acțiuni pe tărîm politic, economic, cultural, științific, turistic, sportiv etc. Se poate spune cu îndreptățire că Nicolae Titulescu întrerupe în diplomația românească tradiția diplomației clasice, „de carieră", gîndirea și acțiunea sa vizînd înlăturarea aspectelor strict reprezentative și a funcțiilor doar protocolare, formale, ale relațiilor diplomatice. Nicolae Titulescu inaugurează, în istoria diplomației românești, practica contactelor directe, a discuțiilor pe o gamă foarte largă de probleme bi și multilaterale, atît cu omologii săi, cît și cu factori responsabili ai unor altor departamente, economice, financiare, culturale, turistice, din alte țări, în efortul ca, în toate planurile amintite, raporturile să se așeze pe o bază contractuală, că înțelegerile respective să fie consemnate în instrumente juridice care să asigure acestor raporturi conținut, stabilitate și perspective. La fel ca și altora dintre predecesorii săi români, i-a fost dat lui Nicolae Titulescu să se confrunte cu o serie de dificultăți în planul relațiilor bilaterale ale României cu alte state. Fără a le subaprecia sau ignora în nici un fel, Nicolae Titulescu avea să-și concentreze îndelungate preocupări și eforturi în această direcție. Viziunea care l-a patronat acțiunea în relațiile bi și multilaterale între state — apreciate drept o componentă esențială a procesului de organizare legală a păcii — i-a permis lui Nicolae Titulescu să fructifice în mai mare măsură decît predecesorii și contemporanii săi, chemați la conducerea Cancelariei diplomatice românești, posibilitățile noi pe care le inaugurau pentru țara noastră dobîndirea independenței de stat în 1877 și desăvîrșirea statului național unitar în 1918. Convins fiind de capacitatea României de a se dovedi un partener real și activ în relațiile dintre state, în dialogul internațional, Nicolae Titulescu avea să pună într-un mod nou în valoare această capacitate, acțiunea pentru apărarea drepturilor fundamentale ale țării noastre conjugîndu-se ferm și statornic cu eforturile pentru identificarea și consolidarea elementelor de înțelegere și conlucrare cu alte state.

GEORGE G. POTRA ■

„Parcurgînd aceste pagini atît de pline de învățăminte, mă grăbesc să mă apropii de sinteza lor în care găsesc reuniți, într-o colaborare înțelegătoare și afectuoasă, studenți și profesori.

Invocînd aceste două titluri, pe primul păstrîndu-l cu perseverență iar pe al doilea cu mîndrie, rețin locul important pe care îl ocupă studenții români în relațiile dintre Franța și țara mea.

În treacăt, mă gîndesc la înaintașii mei, aceia care au indicat României drumul care duce nu numai la știință, dar mai ales spre libertate și înflorire politică.

Tineri români au învățat la Paris încă din 1804. În 1847, Asociația studenților români din Franța a ales ca președinte de onoare pe Lamartine, care, informat de tinerii săi prieteni despre mișcările care se petreceau în Principatele dunărene și în Transilvania, a făcut din cauza română propria sa cauză.

A urmat epoca lui Michelet, Quinet, Mickiewicz, cînd vedem prezentîndu-se la Collège de France acești tineri români, deveniți mai tîrziu oameni de stat și făuritorii libertății noastre, ca să afle din gura profesorilor lor cu ce realizări vitoare se putea îmbunătăți soarta naționalităților oprimate, dacă aveai credința în drepturile omului și în destinul rasei sale.

Războiul din 1870 a cunoscut studenți români înrolați ca voluntari în armata franceză.

Cei 40 de ani care au urmat au înregistrat o mare afluență de studenți români, veniți în Franța nu numai pentru a învăța dreptul, dar pentru a învăța toate ramurile științei.

Să mai amintim că prima femeie care a obținut diploma de doctor în drept, în Franța, a fost o româncă, Sarmiza Bilcescu Alimănești.

Războiul cel mare, care trebuia să aducă triumful drepturilor naționalităților, a văzut numeroși studenți români căzuți pe cîmpurile de bătaie ale Franței. Numele acestor morți pentru cauza comună este înscris deapururi pe tablourile de onoare ale facultăților franceze. [...].

Studenții români sînt chemați să vegheze la menținerea tradiției curate românești și să-i asigure toată dezvoltarea necesară. Însă prin intermediul profesorilor și al lucrărilor pe care le studiază, ei sînt totodată și fiii spirituali ai Franței.

Și cum caracteristic culturii franceze este să nu îndepărteze nici o altă cultură, studenții români de pretutindeni se adapă la cultura universală prin eliberarea spiritului lor de orice dogmă sau idee preconceputâ.

Tinerețil, prin tinerețe, pentru tinerețe.

Aceasta ar putea să fie deviza cărții de față.

Aceasta ar putea să fie, de asemenea, deviza oricărei acțiuni în folosul colectivității române, cînd ne gîndim cît de bine a știut tinerețea studioasă, de care noi toți depindem în acest secol de construire psihologică și morală, să îndrepte drumul țării pe drumurile pe care le alege rațiunea sa.

Dar, ca să se realizeze toate acestea, este necesar ca tinerimea română, oriunde s-ar găsi, să rămînă o tinerime legată de pămînt.

Ea va merge pe drumul cel bun dacă, în ciuda migrațiilor universitare, își va păstra caracteristica psihologiei sale: adică să simtă nostalgia Franței în România și nostalgia României în Franța".

„Nici unul din cele trei state care alcătuiesc Mica Înțelegere nu are un sentiment de ostilitate față de Ungaria; dimpotrivă, cele trei state sînt ferm hotărîte să practice o politică de prietenie efectivă cu Ungaria.

În ceea ce privește România, această politică de prietenie este cu atît mai de dorit, date fiind numeroasele interese economice concordante. Ungaria și România produc un mare număr de materii prime, pe care au interes să le vîndă în comun. Căile de export ale Ungariei către Orient trec prin România. Schimburile între cele două țări au rămas importante, cu toată criza.

Tot ce ar permite celor două țări să sporească aceste schimburi, tot ce ar permite celor două țări să se apere împotriva scăderii de prețuri la bunurile pe care le produc în comun, tot ce ar permite dezvoltarea comerțului și prin aceasta a industriei Ungariei prin folosirea căilor fluviale și maritime comandate de către România ar servi nu numai interesele celor două națiuni, dar ar folosi și prosperității Europei centrale și, astfel, păcii lumii.

Pentru a se atinge acest scop se poate să se rezolve prin acorduri un număr de chestiuni importante. Astfel, în politica de contigentare, care este un experiment provizoriu, România ar fi gata să răspundă, pe bază de înțelegere, prin înlesniri corespunzătoare înlesnirilor pe care i le-ar face Ungaria.

În cadrul legii noastre pentru acordarea de zone libere în porturi, România, după înțelegere, ar fi dispusă să facă înlesniri Ungariei.

Dar pentru a ajunge la realizarea practică integrală a unui asemenea program, după părerea mea nu există decît o singură formulă: este aceea a înțelegerii țărilor din Europa centrală, Ungaria, Austria, Cehoslovacia, Iugoslavia, România, pe baza tarifelor preferențiale, cu respectarea drepturilor tuturor națiunilor, ținînd seama de interesele speciale ale unor anumite state din Europa centrală.

Este o greșeală să se creadă că o astfel de formulă este definitiv menită să dea greș pentru că n-a putut fi pusă în practică anul trecut. Pentru mine această formulă n-a fost decît suspendată. Ea reprezintă viitorul.

Statele din Europa centrală n-au decît să aleagă: să se unească pentru a ajunge la prosperitate sau să se izoleze și să se combată pentru a ajunge la mizerie. Unirea nu reușește niciodată cînd se face împotriva cuiva; ea triumfă întotdeauna dacă se face pentru ceva.

Statele din Europa centrală trebuie să își dea seama că datoria lor este îndoită: să lucreze pentru ele și să respecte interesele celorlalți. Pe acest teren e de făcut o muncă imensă. România este dornică să întindă o mînă prietenească Ungariei pentru înfăptuirea acestei mari opere europene. Pentru satisfacerea reciprocă a intereselor lor economice, prin tratamentul echitabil al minorităților, prin starea de spirit pe care o creează o comuniune de interese activă, se va fi realizat unul din lucrurile cele mai însemnate în aceste vremuri de tulburări și dispute: spiritualizarea frontierei".

Manifestări consacrate „Centenarului Nicolae Titulescu"

Centenarul nașterii lui Nicolae Titulescu, personalitate de seamă a vieții politice românești din perioada interbelică, diplomat și jurist de prestigiu internațional, care a militat neobosit pentru apărarea păcii, a independenței și suveranității României, a întregirii sale teritoriale, a egalității în drepturi între toate statele, a prilejuit organizarea a numeroase manifestări în țară și peste hotare.

La Ateneul Român din Capitală a avut loc o reuniune comemorativă organizată de Ministerul Afacerilor Externe, Academia Republicii Socialiste România, Academia de Științe Sociale și Politice, Asociația de drept internațional și relații internaționale. Comunicările prezentate au relevat gîndirea și activitatea desfășurată de Nicolae Titulescu pentru făurirea statului național unitar român și recunoașterea internațională a unirii din 1918 patriotismul de care acesta a fost animat în slujirea marilor interese naționale, angajarea plenară în promovarea și apărarea principiilor democratice, progresiste în relații internaționale, atitudinea fermă împotriva fascimului, agresiunii, revizionismului, politicii de forță și dictat, acțiunea consecventă în favoarea cooperării economice internaționale, a păcii, securității și dezarmării, contribuția deosebită la progresul științei românești.

În cadrul comunicărilor s-a scos în evidență faptul că tot ceea ce a fost înaintat în concepțiile și activitatea lui Nicolae Titulescu își găsește o fericită împlinire, pe un plan superior, în politica externă a României socialiste, care incorporează interesele și aspirațiile fundamentale ale poporului român și, totodată, ale întregii umanități. Vorbitorii au subliniat faptul că în elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru, rolul determinant, contribuția hotărîtoare revin tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care, în decursul celor 17 ani de cînd conduce destinele patriei, a imprimat activității internaționale a României un dinamism fără precedent, asigurînd prezența și acțiunea constructivă a țării noastre pretutindeni unde se clădește edificiul păcii, securității și cooperării între națiuni.

P. NICOARĂ ■

La dispariția marelui patriot

O știre laconică, transmisă din Vichy de agenția Reuter, ne anunță încetarea din viață a lui Nicolae Titulescu. Moartea implacabilă, tributul suprem cu care suntem datori pămîntenii toți, fără deosebire, ni l-a răpit în ziua de luni, către miezul nopții, la vîrsta de 56 de ani.

La capătul unei extenuări treptate a trupului său delicat peste măsură și e lesne de închipuit, la capătul unei mistuitoare întristări lăuntrice, pe care hipersensibilitatea sa românească n-a mai putut-o îndura.

Astfel, în vîrtejul evenimentelor politico-militare, care se succed caleidoscopic sub ochii noștri îngroziți și care vestind furia maximă a încleștării armelor, vor fi hotărîtoare pentru destinul omenirii întregi, suntem constrînși să ne întoarcem din nou numai la ale noastre pentruca, păstrînd clipa de tăcere creștinească la căpătîiul marelui dispărut dintre noi, să măsurăm exemplul, munca susținută și să sădim peste mormîntul care va închide rămășițele pămîntești, floarea de obștească durere și de sinceră prețuire care i se cuvine.

A da lui Nicolae Titulescu, ca publicist cu simțul răspunderii, onorul suprem nu este — va recunoaște oricine — o datorie ușor de împlinit din două motive esențiale:

Primul, cariera regretatului nostru ambasador, ministru de externe cu renume mondial, s-a frînt brusc, datorită unor împrejurări proaspete în memoria noastră, înainte de a se fi încheiat organic și oarecum sub privirea noastră uimită.

Soarta nu i-a îngăduit deci să-și realizeze pînă la capăt concepțiile pe cît de îndrăznețe pe atît de originale.

Pe de altă parte, perspectiva timpului, unicul meșter neîntrecut în limpezirea zărilor și singurul care reține timpurile reale de cele amăgitoare, nu este suficient de îndepărtată spre a ne permite, mai ales în momentul de față, seninătatea unor aprecieri cît mai obiective cu putință.

Al doilea, spre deosebire de alte multe cariere politico-diplomatice, cea a lui Nicolae Titulescu nici n-a fost, propriu zis, o carieră românească, ci mai degrabă, dacă stăm să judecăm puțin, o trecere de bolid fierbinte pe firmamentul vieții publice românești. A fost, cu alte cuvinte, o dîră de lumină orbitoare trasată de un meteor aprins.

Asemenea deveniri miraculoase, prin impresia lor covîrșitoare, produc în toate locurile și aproape întotdeauna, un răsunet divers și complicat în lumea contemporană.

Oamenii din aceeași „branșă", văzîndu-se depășiți cu pași de gigant, sunt roși de viermele afurisit al invidiei și rivalității. Cei „neinteresați direct" dar străini de simțul atît de necesar al cumpănirii critice, se complac, în fața unor apariții ca acestea, într-o perpetuă prosternare admirativă. [...]

Povestea vieții lui Nicolae Titulescu este mai mult decît pilduitoare în această privință și de aici dificultatea de a-i făuri bustul de bronz pe care i-l datorează românismul de pretutindeni, cu certitudinea că fiici o trăsătură specifică a personalității sale uriașe n-a rămas nesocotită.

În asemenea cazuri delicate, o singură metodă este recomandabilă. Ridicîndu-te peste momentele discutate ale vieții celui adormit în domnul, să lași timpului sarcina de a împăca opiniile vrăjmașe și să te închini, cu evlavie și recunoștință numai în fața momentelor unanim recunoscute, în fața acelora dintre „performanțele" excepționale ale spiritului celui săvîrșit din viață, pe urma cărora interesul și prestigiul neamului din care a făcut parte, au profitat incontestabil. [...]

În scurt timp el a ajuns să fie considerat de cercurile diplomatice nu numai ca un ambasador strălucit al vrerilor românești dincolo de fruntarii, ci ca un reprezentant distins și cuceritor al spiritualității europene. Activitatea lui neobosită și formulele originale prin care știa să rezolve cele mai delicate probleme internaționale, i-au atras astfel o prețuire fără egal în analele noastre diplomatice. Liga Națiunilor alegîndu-l consecutiv de două ori, președinte, distincțiune pe care n-a mai putut-o obține nici un alt delegat în acest for înalt, în care se întîlneau și se înfruntau cele mai selecte capete ale vieții politice europene și intercontinentale. Tot în această calitate a repurtat Nicolae Titulescu cel mai răsunător și mai desăvîrșit dintre succesele sale.

Se știe că revizionismul horthyst n-a avut un dușman mai necruțător decît mintea cu rotiri de vultur și dragoste de românism fierbinte a acestui exemplar ales al țării noastre.

Duelul intelectual pe care l-a susținut ani de-a rîndul cu propaganda perfidă, cu cutezanțele fără de număr ale asalturilor revizioniste, constituie o ispravă de titan. Ne-a apărat hotarele firești cu dîrzenie și inventivitate de mijloace cu care o tigroaică și-ar apăra puii în primejdie.

Să ne amintim din fazele legendare ale acestui duel istoric, desbaterile „Procesului optanților".

Avocatul trufiei ungurești rănite era contele Albert Apponyi, cel mai strălucit reprezentant al intelectualității maghiare și vestitul creator de „zone culturale" din razboiul trecut, menite să ucidă spiritul românesc din cuprinsul Ardealului.

Latifundiarul acesta venea la Geneva cu toate unsorile oratoriei clasice și cu prestigiul firesc pe care-l dau întotdeauna bătrînețele patrimoniale.

Care a fost însă rezultatul strădaniilor sale disperate?

Prin Nicolae Titulescu, om fără latifundii și fără pogoane străjuite de veacuri, dar chintesență din cel mai curat și mai intraripat spirit românesc, bătrînul conte deznădăjduit a primit cea mai crîntă lovitură de prestigiu din viața sa.

La capătul procesului care s-a încheiat cu biruința drepturilor noastre sfinte, el se prăvălî neputincios în brațele fotoliului, recunoscînd fățiș că l-a învins țînărul valah și mărturisind prin aceasta că a pierdut două procese deodată: pe al optanților propriu zis și pe cel mai important, al orgolioasei „culturi și intelectualități" maghiare.

De n-ar fi făcut decît atît și Nicolae Titulescu ar fi binemeritat recunoștința veșnică a neamului românesc întreg. [...]

Înainte de moartea sa prematură, dar presimțită, Nicolae Titulescu și-a exprimat dorința de a fi înmormîntat la Brașov, deci în Ardeal, dorința aceasta manifestată în preajma prăbușirii trupului și a spiritului său de factură superioară, este și ea cu tîlc. Ambasadorul neîntrecut al neamului nostru întregit la 1918, a voit să-și doarmă somnul de veci în centrul geografic al României întregite. Căci desigur, sufletul său de român nu putea și nu voia să cunoască o patrie cu frontierele ciopîrțite.

Cei mai frumoși ani ai vieții sale i-a consacrat apărării îndrjite a celei dintîi, cea de-acum torturîndu-i mintea și inima, grăbindu-i sfîrșitul.

Fie deci ca acest din urmă gest al celui ce a fost Nicolae Titulescu să rodească răsunet și vrere românească pretutindeni.

În fața mormîntului lui, un singur gînd să ne stăpînească: să căutăm a-i cinsti memoria vecinică cu năzuința neîndoielnică de a reface cît mai repede țara pe care el a servit-o și a apărat-o cu atîta strălucire.

Prof. N. BUTA

Ziarul „România Nouă" — Sibiu (Pag. 1) Sîmbătă 22 martie 1941

Urcînd cu greu scările tribunalelor

Ne-au sosit la redacție cutremurătoare pagini de la bătrîni și neputincioși părinți înșelați în munca lor de-o viață de propriii lor fii și fiice, bătrîni momiți să-și vîndă căsuța pentru a se muta în confortul vreunui bloc, iar după ce le-au dăruit stiva de bani să se pomenească azvîrliți în stradă sau în vreun cămin de bătrîni; bătrîni care, rămînind singuri, unul dintre ei prăpădindu-se, sînt tîrîți într-un vîrtej de procese pentru împărțirea moștenirii, nedumeriți și pierduți într-o lume căreia nu-i mai prind sensul, urcînd cu greu scările tribunalelor, nepricepînd de unde această pornire de pasăre răpitoare la proprii lor copii.

„Sînt în situația de a rămîne pe drumuri — ne scrie Ilie Drăguț din Brașov, om la 70 de ani — năruindu-se munca mea de 4 generații în cadrul C.F.R. Brașov, unde am fost fochist și, mai apoi, mecanic de locomotivă. După moartea soției, cei doi copii, pe care i-am crescut de mici, Elena Mezei și Eugen Macavei, m-au dat în judecată și prin sentință definitivă trebuie să le achit jumătate din valoarea apartamentului proprietate personală, pe care îl dețin. Uriașa sumă trebuie să o dau imediat, în caz contrar, apartamentul va fi pus la licitație și se va vinde, iar eu voi rămîne pe drumuri".

Dosarul în cauză se constituie ca un dosar acuzator împotriva celor doi fii. În acțiunea începută în 1979, nu se sfiesc să ceară și „contravaloarea întreținerii pe care au prestat-o mamei timp de două luni cît a locuit la mine" (Elena Mezei). Nu se sfiesc să fure din casă bani și CEC-uri — bunuri pe care, apoi, cer să le împartă. Nu înțelegem poziția instanței, privind acest ultim punct, de ce nu a luat în considerare probele cu martori și nici adresa CEC nr. 679/1981 (refuzată a fi prinsă în dosarul procuraturii) — care ar fi obligat la începerea urmăririi penale a fiicei. După cum, iarăși nu am înțeles, de ce a fost pus omul să-i dea fiicei o mașină de cusut electrică pe care o vînduse, în înțelegere cu soția, pe vremea cît trăia aceasta. Trecem peste alte amănunte care dovedesc zelul celor doi de a-i lua omului și ce nu are (un serviciu de masă „Rosenthal", 20—30 de icoane pe sticlă sau foarte vechi, pe lemn — dovedite ca inexistente de justiție). Și desigur, răsfoind dosarul, iarăși te întrebi, cum se face că a rămas în afara „discuției" faptul (dovedit cu cele necesare) că el, Ilie Drăguț, a contribuit cu mult mai mult la dobîndirea bunurilor mobile și imobile din timpul căsătoriei, pînă la ieșirea lui la pensie soția nelucrînd nici o zi?!

Ar mai fi multe de spus despre acest dosar. Dacă va fi reanalizat cu atenție, nu va fi greu să se dovedească buna credință a bătrînului. Legea e lege, trebuie respectată. Ilie Drăguț, omul căruia i s-a mîncat astfel liniștea anilor de pensie, va trebui să plătească celor doi cotele care li se cuvin. Dar tot legea — articolul 1 101 din Codul Civil — prevede o posibilitate pentru cazuri de acest fel: „Debitorul nu poate silî pe creditor a primi parte din datorie, fie datoria divizibilă chiar. **Cu toate acestea judecătorii pot, în considerarea poziției debitorului, să acorde mici termene pentru plată și să oprească executarea urmăririlor, lăsînd lucrurile în starea în care se găsesc**". Ultimul alineat al amintitului articol prevede, e drept, că „judecătorii nu vor uza de această facultate decît cu mare **rezervă**". Ceea ce nu înseamnă cituși de puțin neaplicarea legii într-o situație evident dramatică ce se încadrează perfect în formularea legiuitorului.

G. ȘTEFĂNESCU ■

Vinovatele gestionare nevinovate

Se numește Băjenaru Eleodor și tocmai a împlinit 20 de ani și cincisprezece zile. Urmăriți-l cu atenție:

Din Sinaia s-a urcat în tren la 20 și douăzeci de minute. La Breaza a coborît la 20 și patruzeci și cinci. E frig. Se încălzește urcînd dealul spre oraș. Taie serpentinele pe la trepte. Iese în strada principală. Coboară vreo doi kilometri spre Podu Vadului. Pe dreapta vede o Alimentară. (Unitatea 223). Patrulează în jurul ei. La ora 0 și treizeci de minute îi sparge geamul de la ușa principală. Scoate cioburile cu **mîna goală**. Le așază lîngă prag. Pătrunde în magazin. Smulge de pe un raft două sticle: una de coniac (trei stele, jumătate de litru), cealaltă de lichior Becher. Altceva n-a furat. Bani n-a găsit. Iese în stradă. Clondirul de lichior e plat. Îl pune sub centură. Coniacu-l ține-n mînă. Urcă pe stradă înapoi spre centru. Imediat după poștă îi sare-n ochi Supermagazinul. Se hotărăște. Pocnește geamul ușii cu piciorul. Canatul din dreapta. Știa că celălalt e conectat la sistemul de alarmă?! Urmăriți-l cu și mai multă atenție:

E 2 și treizeci de minute. Hălci și țăndări de sticlă taie liniștea nopții de miercuri 21 spre joi 22 ianuarie 1980. Pușlamaua se teme. Se pitește după paravanul cu afișe publicitare aflat vizavi. O jumătate de oră așteaptă, adulmecă, ciulește urechile (să se fi făcut zarvă?!?), fumează două țigări și **bea toată sticla** cu coniac. Repet: seacă o jumătate de litru de coniac într-o jumătate de oră. Este deja **ora 3 (trei)** și pare-se că totu-i în regulă. Poate începe. Ca să se asigure sparge și sticla. Pocnet surd. Nu-i nimeni. Stimul fără reacție. Țipenie. Traversează strada. Scoate cioburile ușii, **cu mănuși**. Intră. Se repede la raionul de ceasuri brățară. Le ia pe toate — 30—35!?! În sertar găsește 350 de lei. Nu-i iartă. La raionul vecin îl ispitesc două pungi și o sirmă doldora de lozuri în plic. Face raliul sertarelor: 800 de lei de la parfumerie, 850 de la tricotaje femei, 170 de la tricotaje bărbați... Nu disprețuiește nimic: o pereche de pantofi de 210 lei, două costume întregi de schi, două aparate foto, aparat electric de ras... Burdușește captura în două mari genți din plastic. Le înhață ca pe două geamantane. Iese și **lasă magazinul spart în paza cerului**. Apucă pe prima stradă la dreapta, către gară. **Pe drum rupe lozurile**, iar pe cele necîștigătoare le aruncă în coșul de gunoi al gării Breaza. Apoi schimbă pantofii vechi cu cei proaspăt furați. La 3 și patruzeci și șapte de minute se urcă în personalul 6004. Care-l depune cu bagaj cu tot pe peronul gării Sinaia la 4 și **treisprezece minute**. Unde-l așteaptă și primul succes: vinde o parte din lucruri cu ambalaj cu tot pe zece mii de lei unui pleșcar picat tocmai la țanc... Ca-n filme, nu?

Așa zice el, Băjenaru Eleodor, hoțul, **în declarații**. Și este crezut că **așa a furat el, singur**! Și la miliție și la judecătorie. De ce așa? Pe scurt, rațiunea ar fi următoarea: hoțul a fost prins de miliție abia peste șase luni. Din ceea ce furase nu s-au mai putut recupera decît obiecte în valoare de 20 059 lei. Paguba înregistrată la inventarul de-a doua zi la Supermagazin a fost însă mult mai mare — 77 356 de lei. Recunoscînd că a furat doar ce s-a mai găsit la el după șase luni de la spargere și că ar fi operat singur, Băjenaru s-a avantajat pe sine.

Cum? a. nu și-a divulgat complicii; b. a fost judecat doar pentru cei 20 059 de lei recuperați, nu pentru întreaga pagubă (ceea ce i-ar fi turnat plumb în cele trei capete de acuzare: opt infracțiuni de furt în paguba avutului personal, furt calificat în paguba avutului obștesc și infracțiunea de evadare...); c. scapă de plata diferenței de peste 50 de mii de lei

Băjenaru Eleodor a fost condamnat la peste cinci ani închisoare, dar dacă n-ar fi specificat de fiecare dată că la Breaza a fost singur, **pedeapsa lui ar fi fost poate mai mare**. Cum s-a procedat cu diferența de bani? N-a fost trecută nici măcar pe seama ADAS-ului, cum ar fi fost legal (punctul 30, litera b din **Convenția de asigurare încheiată între Centrocoop și ADAS**), ci **pe seama gestionarelor** Nanu Alexandrina, Coman Georgeta și Soare Elena. Ciudățenia este că cele trei, deși au fost trecute prin furcile caudine ale cercetărilor și proceselor, — **n-au fost găsite vinovate** „...deoarece fapte de neglijență în serviciu nu există și nici altă faptă penală nu se poate reține în sarcina acestora din lipsă de dovezi". (Citat din Rezoluția din 4 martie a Procuraturii locale Cîmpina). Atunci pe bună dreptate ne întreabă vinovatele gestionare... nevinovate: **„De ce trebuie să plătim imputațiile și să fim și amenințate cu pierderea serviciului? De ce este crezut autorul a nu mai puțin de nouă furturi și noi nu sîntem crezute?"**

Subscriem și la întrebări, și la prima supoziție a procuraturii cîmpinene. Adică? Băjenaru n-a acționat singur, iar dovada că așa este o găsim în chiar dosarul urmăririi penale. În paginile cu fotografii luate cu prilejul reconstituirilor se poate citi clar „locul pe unde au pătruns **autorii**"; de pe rafturile unității 223 s-au furat **mai multe sticle de băutură...**, scrie în inventarul făcut a doua zi! Dar să presupunem că e adevărat ce declară hoțul. Că, adică, între spartul geamului la Supermagazin și plecarea personalului 6004, fără întîrziere, n-au trecut decît 77 de minute. Treizeci sînt consumate cu fumatul celor două țigări și băutul jumătății de coniac. Au mai rămas 47 de minute. Să presupunem că nu s-a făcut criță imediat, și că ar fi intrat în Supermagazin. Cît a stat acolo? Să calculăm invers: iese cu două genți mari, în ambele mîini; pe drum rupe lozuri... cu a cîta mînă? Să zicem însă că-i chiar încarnarea zeității Șiva, cu toate brațele aceleia; și că, în plus, are și cîteva marsupii confort sporit. Deci poate, pe întuneric, pe pantă, în timp ce coboară la gară, cvasibeat, să care gențile, să rupă lozurile și să le trieze! Ca să desfacă un loz sînt necesare 6—8 secunde. O pungă are o sută de pliculețe. Furase două pungi și o sirmă. Minim 250×7 secunde în medie = 1750 de secunde. Adică cu puțin peste 29 de minute. Deci o jumătate de oră numai pentru rupt și sortat lozuri! Alte zece minute ca să ajungă la gară, să arunce „necîștigătoarele" și pantofii vechi la gunoi, să-și cumpere bilet pentru Sinaia... Total 40 de minute. Înseamnă că practic, în interiorul Supermagazinului a furat doar timp de șapte minute. Recitiți pe la care raioane declară că a furat. Dar tot sub semnătură afirmă că nu prea își amintește ce a mai luat. Asta înseamnă că a luat mai mult decît zice că ține minte. Să răvășești — SINGUR! — două etaje, să deschizi sertare, să-ți alegi pantofi etc., etc., ÎN NUMAI ȘAPTE MINUTE?? Motiv pentru care supunem cazul atenției Procuraturii Generale.

MIRCEA BUNEA ■

Un nod în papură constructiv

Ion Vlăduț din comuna „23 August", Mehedinți, ne încunoștiințează că profesorul de limba română Vișan Constantin din Malovăț, același județ, nu cunoaște titlul poeziei lui Eminescu „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie", deoarece, iată, a semnat un articol în care titlul amintit apărea astfel: „Ce-ți doresc eu ție, dulce României". Este evident pentru oricine, mai mult ca sigur că și pentru I.V., că e vorba de o mică greșeală de tipar. Dar i-ul cu pricina i-a dat semnatarului scrisorii mari satisfacții și acesta este motivul pentru care ne-am ocupat de rîndurile dumnealui. El nu este indignat, ci constată. Îl simți bucurîndu-se în secret. El trece acest nostim i la merite personale și totul apare ca încununarea unei îndelungi strădanii, de vreme ce constată ușurat că profesorul mai „dorește să obțină gradul didactic I în specialitatea limba și literatura română". Ne „bucurăm" pentru „succesul" lui I.V., pentru răbdarea lui și îi dorim noduri în papură din ce în ce mai consistente, pe măsura tăriei sale de caracter.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Pe mîinile cui lăsăm pădurea?

Sesizarea a avut dimensiunea intereselor personale ale omului care a semnat-o. Un forestier cu 28 de ani în serviciul acestei munci aspre, bărbătești, ni s-a plîns de un abuz al șefului său, cum că acesta nu-i respectă locul, rolul, funcția și încadrarea în structura sectorului de exploatare a lemnului Bolintin. Nu i s-a repartizat plan de producție pe 1982, nu-și cîștigă retribuția, este purtat de la o pădure la alta, foarte departe de casă, nu i se acordă celelalte drepturi ale tuturor lucrătorilor în exploatarea lemnului... Funcția se numește — așa este înscrisă în carnetele de muncă ale acelora care o dețin — „sortator cu gestiune" și se traduce, în fapt, cu aceea de șef de parchet forestier. Un profesionist cu sarcini precise, care conduce o formație de lucru, care exploatează lemnul pădurilor după tehnologii anume (ce trebuie știute și învățate), îndrumîndu-l spre destinații anume, spre fabrici de mobilă și de cherestea, spre mine, spre șantiere de construcții, depozite de combustibil etc., etc. Deci, un gestionar de bunuri materiale, o muncă cu responsabilități, unde pregătirea profesională nu este și nu poate fi pe ultimul plan și nici lăsată doar pe seama întîmplării și experienței.

Dînd curs scrisorii lui Anatolie Paniș din Snagov — ce s-a confirmat doar în mică, foarte mică parte — într-un demers atent, dincolo de partea subiectivă și foarte personală a lucrurilor — iată, ni se relevă cîteva stări de fapt cu caracter major, ce vizează interesul nostru general. Una ar fi: cine sînt gestionarii pădurii? Ai lemnului, această vitală materie primă a atîtor industrii de azi, atît de scumpă și de deficitară pe plan mondial, încît a fost supranumită „aurul verde"? Cel puțin, ai pădurilor arondate de Sectorul de exploatare Bolintin? Păduri de șes, majoritatea și cu rol de păduri de agrement, au rigori speciale și atenții speciale, privind întreținerea și tăierea lor. E surprinzător să constatăm că la nivelul anului 1982, cînd avem în țară licee silvice, școli de maiștri, ca să nu mai vorbim de facultatea de profil și de sistema de perfecționare a cadrelor de toate categoriile, cînd avem generalizat de mulți ani învățămîntul gimnazial de 10 clase, la Bolintin Vale, gestionarii, șefii de parchete au, în majoritate, 4 clase primare! Ion Dinu, Constantin Țigănilă (care n-a făcut dovadă nici pînă acum, fiindcă nimeni nu i-a cerut-o, măcar a celor 4 clase, nu are depus nici un act în acest sens, ci doar o pură declarație verbală!), Gheorghe Grigorescu, mai avansați cu ceva fiind Paul Carapanceanu — cu 6 clase —, și Alexandru Lixandru cu 7... Din opt șefi de parchete, doar unul singur are studii liceale. Acești oameni, cum spuneam, au în schimb atribuții complexe, să aplice tehnologii, să conducă oameni, să întocmească acte, să livreze cantități de lemn, să reprezinte sectorul de exploatare în relațiile cu ocoalele silvice, să supravegheze utilaje... Inginerul Dobre Dinu, șeful Sectorului Bolintin, se acoperă însă repede și prompt: „pe majoritatea eu așa i-am găsit; nu i-am angajat eu!; ce importanță are, dacă au experiență?!" În sectorul său există nereguli: sortatorul cu gestiune Mihai Crăciun este sancționat de către forul tutelar, Centrala de industrializarea lemnului Pipera, București, „pentru abateri constatate în procesul tehnologic, precum și pentru insuficienta supraveghere a muncitorilor în lucru". (Iată experiența!) Și nu la controlul și propunerea sa, ci a cadrelor forului tutelar. Din parchetul lui Constantin Dragnea se fură lemne ca... 'n codru (așa de bine își supraveghează gestiunea?!), și nimeni din sector nu se interesează cine a furat și dacă s-a recuperat paguba! (Iată competența!)

Ne-am pus firesc întrebarea: care o fi situația școlară și pregătirea profesională a celor peste 20 000 de gestionari din nomenclatorul Centralei de industrializare a lemnului? Cu o receptivitate deosebită, directorul general, ing. Virgil Dunăreanu, căruia i-am prezentat constatările noastre, convoacă biroul executiv al Comitetului oamenilor muncii și discută, se analizează, se iau hotărîri. „Pînă la sfîrșitul trimestrului întîi, un colectiv va întreprinde verificări asupra modului de încadrare a șefilor de parchete, a gestionarilor și sortatorilor cu gestiune privind studiile, competența și situația juridică a acestora, urmînd ca cei ce nu corespund, treptat, pe măsură ce își finalizează producția începută, să fie înlocuiți cu cadre de specialitate competente. Nimeni nu va rămîne fără loc de muncă, fiecare va sluji pădurea, după capacitatea și pregătirea sa".

CICI IORDACHE ■

Războiul celor două cișmele

O bătrînă, de 76 de ani, Roza Bodo, din Sascut, județul Bacău, a ajuns la vîrsta ei respectabilă, în fața unei instanțe. Mirarea noastră nu poartă asupra raportului dintre actul de naștere al acestei femei și instanțele menite să asigure respectarea legilor, deoarece se poate greși la orice vîrstă, numai că Roza Bodo n-a comis, după părerea noastră, nici o eroare de comportament care să justifice aducerea ei în tribunal.

Pe scurt, cel care a reclamat-o, vecinul ei Nicolae Zărnescu, pretinde că, din cauza cișmelei din fața casei Rozei Bodo, i se dărîmă casa. Această sursă de apă se află la o distanță de 1,80 m de peretele locuinței lui N. Z., deci pare posibil ca deteriorarea semnalată de el organelor de justiție să fie reală. Consecința: bătrîna este obligată să suporte o cheltuială de aproape 2 200 de lei, pentru executarea unor reparații la casa vecinului său, cum ar fi trotuarul (nu din ciment, cum se susține, ci din bolovani acoperiți cu carton, tencuială superficială, scurgerile defectuoase etc.). Roza Bodo dispune de o pensie de 96 de lei (fostă cooperatoare) și nu are cu ce să plătească. Vor trebui s-o ajute rudele, de la oraș. Aceste rude au reprezentat-o în justiție dar fără succes. Sentința s-a îndreptat împotriva bătrînei. Atunci ele s-au adresat redacției, spunînd și ceea ce nu s-a spus în sala tribunalului (sau nu s-a auzit), și anume că **în schița întocmită de experți nu figurează decît cișmeaua mătușii lor nu și cea a lui Nicolae Zărnescu, instalată la 0,76 m de peretele casei acestuia.** Hotărîrea instanței este și drastică și curioasă: ca variantă i se cere Rozei Bodo să mute cișmeaua la 1,80 m de peretele casei sale (!?) sau să dea voie vecinului să-și execute reparațiile pe propriul său teren, pe care ea își cultivă cartofii necesari hranei sale. Dacă distanța de 1,80 m s-a dovedit insuficientă pentru a asigura integritatea unei construcții, de ce i se indică tocmai această modificare? Pe de altă parte, de ce organele locale, cele care au construit cișmeaua bătrînei (contra cost) acolo unde ea se află, acum, după propriile lor proiecte, nu-și asumă și responsabilitatea consecințelor survenite?

Aceste argumente de bun-simț nu i-au folosit bătrînei. Ea a pierdut și recursul. Pentru a clarifica situația, ea ar fi trebuit să asigure mutarea cișmelei în termen de 5 zile (de unde țeavă, alte materiale, mînă de lucru?) așa cum a hotărît instanța. Ceea ce nu s-a putut realiza, evident! La recurs s-a luat în considerație și o adresă eliberată de I.J.G.C.L. secția Sascut, la cererea cetățeanului Nicolae Zărnescu, prin care se afirma că i se propusese bătrînei ajutor în vederea mutării cișmelei buclucașe, dar că ea l-a refuzat. Ni se pare interesant faptul că primarul din Sascut nu știe nimic despre eliberarea unei asemenea adeverințe, tot astfel cum cei care au judecat pricina n-au știut că unul din cei trei martori audiați (doi depunînd în favoarea bătrînei și unul împotriva ei) este coleg de serviciu cu fiul lui N. Z., om al muncii tocmai la I.J.G.C.L. Sascut! Expertiza efectuată de tov. Sfechi Emanuel, din Bacău, la fața locului, s-a desfășurat în absența celor care o reprezentau pe Roza Bodo și numai în prezența reclamantului N. Zărnescu.

Orice s-ar spune, părerea noastră este că scrisoarea primită la redacție ridică unele amănunte nu lipsite de relevanță și că, dacă se dorește o judecată limpede procesul ar trebui să includă nu o singură... cișmea ci pe amîndouă. Ca apa să fie limpede...

EMANUEL VALERIU ■

Trei portrete din zecile de mii de oameni crescuți la școala revoluționară a Uniunii Tineretului Comunist, a gîndirii patriotice, partinice a tovarășului Nicolae Ceaușescu

— Anii se țin minte mai ușor, luna și ziua mai greu. La ce dată ați intrat în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist ?

— La 21 martie 1949. Eram elev. N-am cum să uit acea zi. Eu m-am născut într-o comună din fostul raion Vedea, aflată acum în județul Olt, dar cînd aveam trei luni părinții s-au stabilit la București, la Chitila, și acolo am copilărit, dar întîmplarea a făcut ca nu la mult timp după aceea să ne pierdem părinții. Eu aveam șase ani. Eram cinci copii. Am crescut apoi pe la cămine și prin grija unei mătuși care era încasatoare la I.T.B. De aceea, intrarea în rîndurile U.T.C.-ului a avut pentru mine atunci, la 14 ani, însemnătatea regăsirii unei familii de care aveam nevoie.

— La această vîrstă putea fi sesizată însemnătatea politică a actului de participare la viața organizației politice a tineretului comunist ?

— Putea fi sesizată intuitiv, nu neapărat înțeleasă pe deplin. La 14 ani mai poți fi un copil, desigur, dar copilul trăiește cu multă emoție și orice împrejurare nouă în viața lor lasă urme adînci. Aceasta e vîrsta cînd poți să începi să simți și să crezi că reprezinți ceva mai mult decît pînă atunci.

— Știu că mai mulți ani ați răspuns de organizația U.T.C. a Capitalei. Pînă prin '72, dacă nu mă înșel. Dar înainte de a purta această răspundere, de bună seamă că s-au acumulat temeiurile pentru care ea v-a fost încredințată. Care credeți că au fost ele ?

— Mai presus de orice, important pentru mine rămîne faptul că oamenii au avut încredere în mine, eu în ei. Îmi place să mă aflu printre oameni și-mi place să cred că, aflîndu-mă între ei, am o fire deschisă. Cînd sînt singur, parcă sînt stingher.

— Și totuși, pentru că momentele de singurătate aparțin oricum vieții noastre, cu ce rămînem, ca să zic așa, de pe urma lor ? Cu ce ați încercat să rămîneți ?

— Cu formularea și reformularea unei întrebări mereu redescoperite, căreia pînă la urmă în nici un caz nu-i găsim un răspuns simplu.

— De exemplu ?

— Din '52 în '55 am urmat școala medie tehnică de mecanică nr. 2, un fel de liceu industrial care pregătea tehnicieni pentru toate întreprinderile industriale din Capitală. Puteam apoi să intru la facultate, mă și bătea gîndul să intru la mecanică, știam că aș fi avut și bursă de stat, după primul semestru, dar pînă la urmă a învins hotărîrea de a merge să lucrez în producție. Poate că era și graba, cum s-ar zice, de a sta pe picioarele mele. Am ales să lucrez la „23 August", care avea cea mai mare oțelărie din București, și acolo am intrat să muncesc, la 18 ani, ca topitor-oțelar la cuptorul Siemens-Martin, cu 374 de lei pe lună. Prima fetribuție am luat-o în august 1955, la 8 august.

— Încă o dată pe care, văd, o țineți minte cu exactitate.

— Ziua cînd începe să simți independența pe care i-o dau munca și răsplata muncii nu poate fi uitată de nimeni, cred. Am făcut apoi armata la Cluj, la radiolocații, timp de 3 ani și o lună. Cînd m-am întors m-am prezentat tot la „23 August", unde, spre marea mea surprindere, am fost încadrat pe post de maistru. Am fost propus pentru școala de maiștri și după absolvirea acesteia am devenit maistru principal. Conduceam o formație de 70-de oameni. Încrederea aceasta mi-a acordat-o mie în primul rînd inginerul Jean Beiu, șeful secției oțelărie. M-a chemat la el în birou și m-a întrebat dacă vreau și dacă socotesc că sînt în stare pentru o asemenea muncă.

— Ce i-ați răspuns ?

— Răspunsul i-a dat viața. Mi-a plăcut oțelăria și-mi amintesc cu o plăcere din care nu fac un secret că am fost și autorul a trei inovații, în acea vreme. Muncind, am căpătat mai multă încredere în mine, după cum probabil că și colegii care m-au ales după un timp ca secretar al organizației U.T.C. de la Uzinele „23 August". La vreun an după aceea am fost ales membru al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist și propus a urma cursul de un an, U.T.C., la Academia „Ștefan Gheorghiu". Acolo, cred eu, a început să se formeze adevăratul activist, am înțeles mai bine sensul și importanța activității revoluționare a organizației de tineret, spiritului muncitoresc adăugîndu-i-se o cunoaștere temeinică a fenomenelor și proceselor sociale. Încercarea cea mai mare a urmat cînd m-am întors și, după scurt timp, mi s-a încredințat funcția de prim-secretar al Comitetului municipal U.T.C. București.

— Ce transformări credeți că s-au petrecut de-a lungul acelei perioade în activitatea și în felul în care era privită — adică înțeleasă și ajutată — activitatea organizației de tineret ?

Semnificația acelor ani, consolidată prin perspectiva pe care o avem acum

Să învățăm mereu de la tovarășul Nicolae Ceaușescu că politica înseamnă implicarea în rezolvarea practică a idealului comunist

Interviu cu tovarășul DUMITRU GHEORGHIȘAN, prim vicepreședinte al Consiliului popular județean Dîmbovița

asupra lor, constă în faptul că a sporit foarte mult încrederea în tineri, cu deosebire după ce tovarășul Nicolae Ceaușescu a zis că U.T.C.-iștii, tinerii, să fie prezenți în organismele colective de conducere, studenții în senatele universitare, tinerii muncitori în consiliile oamenilor muncii.

— Mai mulți ani ați fost primar în sectorul 1 din București. Această răspundere era și ea un semn al acelei încrederi de care aminteați.

— A fost perioada care m-a confruntat cu mari probleme economice, sociale, a căror rezolvare purta de-acum girul unui organ de partid care conducea activitatea în teritoriu. Învățămintele ei mă ajută și în prezent și mă vor ajuta toată viața, indiferent de locul de muncă.

— Sînteți, de aproape doi ani, prim vicepreședinte al Consiliului popular județean Dîmbovița. Ce atribuții și răspunderi implică această funcție, ce trebuie să facă un prim vicepreședinte ?

— În primul rînd să aplice în teritoriu hotărîrile de partid și de stat, legile cu privire la dezvoltarea economico-socială în profil teritorial. Are, apoi, o mare răspundere în ce privește coordonarea activităților sociale, mobilizarea populației la înfăptuirea propriilor hotăriri, pentru a asigura dezvoltarea și progresul tuturor localităților.

— Dîmboviținii — cum sînt ei ?

— S-au format și se formează aici mari contingente de muncitori, îndeosebi de tineri muncitori. Despre aceștia se poate vorbi cu mîndrie pentru că ei sînt ambițioși și în ce privește planurile de viitor. În 1985, valoarea producției globale industriale va ajunge la peste 45 de miliarde. Agricultura are și ea mari posibilități de afirmare și în conformitate cu prevederile Programului de autoconducere și autoaprovizionare anii viitori vor marca o creștere cantitativă și calitativă a producțiilor, a eficienței economice, a disponibilizării resurselor și a valorificării superioare a acestora.

— Fie în cadrul organizației U.T.C., fie — apoi — prin funcțiile de partid și de stat care v-au fost încredințate, munca dv. a fost aceea de a lucra cu oamenii. La ce descoperire despre om, ca să zic așa, ați ajuns ?

— Formularea oricărcia dintre ele n-ar face decît să limiteze ori chiar să vulgarizeze acest miracol al complexității omului. M-aș putea opri, precum am mai și spus, la nevoia de încredere a omului. E o cerință pe care oamenii o resimt, cu să zic așa, în mod organic. Cea mai mare satisfacție a omului, aș mai putea adăuga, este aceea ca munca să-i fie recunoscută.

— Într-o anumită ordine a priorităților din care ne putem alege perspectiva de a privi lumea, sinceritatea se poate afla, ia, pe primul loc ?

— Eu așa cred. Și bine ar fi să rămînem cu o asemenea însușire a tinereții. Dacă rămîne așa, un om va fi oricînd realizat. Iar despre tinerețea lui se poate vorbi la orice vîrstă.

— Dar sinceritatea poate fi un sinonim al adevărului. Cu ce formă a lipsei de adevăr în viața unor oameni credeți că au ei, sau cei din jurul lor, să se lupte ?

— De exemplu, cu angajamentele formale.

— Îmi îngădui să vă fac cunoscut un secret pe care-l dețin în legătură cu un om pe care-l cunoașteți bine, se numește Dumitru Gheorghișan. Cum se face oare că, pe unde ați trecut, ați lăsat în urmă numai cuvinte frumoase despre munca și despre felul, cum singur ziceați, deschis de a fi ?

— Mă bucură, bineînțeles, ceea ce-mi spuneți. O explicație ar putea să vină din convingerea mea că exigență nu înseamnă să ridici vocea, după cum acest fapt nu înseamnă să admiți concesii. Dacă a fost legal, m-am străduit să rezolv problemele cu care veneau oamenii ; dacă nu, m-am străduit ca ei să înțeleagă că într-adevăr nu se poate. S-a întîmplat, v-am zis, să am o copilărie grea, și poate că și datorită acestui fapt, nu știu cum, mă-mpinge o forță interioară să mă transpun în situația altora, în situația acelora ce vin cu un necaz peste care știu că nu am nici un drept să mai adaug unul.

— Ce a reprezentat, pentru dumneavoastră, politica ? Dar profesionalismul, cunoașterea temeinică a unui domeniu de activitate și chiar a mai multora ? Vă-ntreb pentru că dv. sînteți un activist și în același timp, pe lîngă meseria de oțelar, care v-a plăcut și pe care ați practicat-o, sînteți absolvent al Facultății de economie mondială și doctor în științe economice.

— Așa cum am învățat din doctrina revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, să avem mereu în vedere că politica înseamnă implicarea în rezolvarea tuturor obiectivelor de progres, de dezvoltare pe care ni le-am propus, înfăptuirea idealului comunist de umanitate la care aspirăm cu toții. A face politică înseamnă, în cele din urmă, să fii și să te simți util. Asta e valabil pentru orice domeniu de activitate și în primul rînd trebuie să fie pentru un activist. În același timp, cred că un bun activist trebuie să fie și un bun profesionist. A conduce înseamnă a ști, a cunoaște. Anii de după Congresul al IX-lea sînt ani de mari împliniri și din punctul de vedere al formării unor activiști cu o bună pregătire profesională, ceea ce reprezintă un cîștig pentru partid, pentru prestigiul partidului, o garanție a îndeplinirii rolului său conducător în societatea românească de astăzi și de mîine, o garanție a mobilizării generale a oamenilor la înfăptuirea hotărîrilor de partid și de stat.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Acum 26 de ani, venea pentru prima oară în Capitală un țăran care într-o mînă ținea tras cu putințele merinde date de femeia lui iar cu cealaltă strîngea mîna fiului său, nu prea chipeș, cu toate că obrajii îi erau rumeni și respirau sănătate. Ochii copilului exprimau nedumerire și teamă în același timp. Știa unde merge, dar schimbarea bruscă a decorului, a oamenilor, mai ales a liniștii îl speriau. Știa că acolo, în satul său, Orbeasca din județul Teleorman, lucrurile nu merg prea bine. Venea la oraș pentru a învăța meseric, pentru a-și face un rost în viață, pentru a deveni om. Încăpățînat din fire, nu împărtășea tatălui nici unul din gîndurile care îi frămîntau, ascunzînd adevărul, așa cum numai copiii știu să facă. Au intrat împreună cu emoții înghemănate pe poarta Grupului școlar „23 August", unde după întocmirea unor formalități a primit o uniformă mai mult largă decît lungă și cu aceasta a făcut primul pas în viață, nu înainte de a primi cîteva sfaturi simple, dar înțelepte de ascultător, respectuos și cinstit dacă vrea să devină om. Acestea au fost cele cîteva vorbe pe care i le-a adresat tatăl său înainte de a se despărți.

★

Pe strada Olari își are sediul primăria sectorului 2 din Capitală. Cu toate că ne-am anunțat telefonic, pentru a putea ajunge în cabinetul primarului trebuie să mai așteptăm. Răgazul pe care-l mai avem îl folosim ca să ne rememorăm că sectorul 2 a cîștigat pentru a doua oară consecutiv locul întîi în întrecerea cu celelalte sectoare ale Capitalei. Nu-i lucru prea ușor. Producția industrială a sectorului reprezintă peste 21 la sută din economia Bucureștiului. Aici, în sectorul 2, trăiește cea mai mare parte a populației. În comparație cu celelalte sectoare din Capitală, pe o suprafață de 37 km pătrați, toți aici funcționează 42 de întreprinderi de interes republican și 18 institute de cercetare și proiectare, șapte centrale industriale, patru trusturi de construcție 65 de școli cu peste 74 de mii elevi. În economia sectorului peste 40% reprezintă ramura construcțiilor de mașini în cadrul căreia peste 34% o reprezintă tehnica de vîrf : electrotehnica, electronica și tehnica de calcul care înseamnă peste 80% din economia națională.

Tot aici, din 1979, funcționează ca prim-secretar și primar tovarășul Ion Popa, copilul de țăran venit în urmă cu 26 de ani să-și caute un rost în viață.

— Tovarășe prim secretar, conduceți unul din cele mai grele sectoare din Capitală și firesc ar fi să vă invit la o discuție pe această temă. Dar cum în aceste zile se sărbătoresc 60 de ani de la înființarea U.T.C.-ului vă invit la o discuție pe o temă precisă. Cum v-a format, cum v-a educat U.T.C.-ul ? Astăzi sînteți o personalitate în viața Capitalei. Cum acești astăzi nu ar fi fost posibili fără ieri, vă rugăm să aruncați un arc peste timp pentru a putea arăta tinerilor felul cum ați urcat treptele deloc ușoare ale activității U.T.C.-iste, felul cum ați știut să vă împliniți idealurile și aspirațiile tinerești.

— Am venit la oraș, copil fiind, fără a ști prea multe. Cunoșteam însă cu precizie că în țara noastră viața a căpătat un aspect nou. Cu toate că de mic copil mi-a plăcut lectura, mai multe lucruri mi-am aflat poate și datorită faptului că am citit de-a valma. Încă din școala profesională am fost ales secretar U.T.C. de clasă. Activam ca pe vremea aceea. Întîmplările nu prindeau un prea mare contur în capul meu fiind încă stăpînit de impresiile pe care mi le făcea Capitala în comparație cu viața din satul meu liniștit. În 1959, cînd am ieșit pe bănci, am fost repartizat acolo unde am făcut ucenicia : locomotive-automotoare. Împreună cu un coleg, Marian Constantinescu, am făcut o poznă care putea să aibă influențe negative, maistrul intenționînd să ne mute la o altă echipă

Să ne păstrăm tinerețea care ne-a fost primul combustibil lăuntric

O zi de lucru cu tovarășul ION POPA, prim secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al Capitalei

[illegible] am început să avem și rezultate. Trebuie să subliniez că alegerea mea în noua funcție a avut loc în condiții deosebite, deoarece în 1965, deci un an mai [illegible], la conducerea partidului se afla tovarășul Nicolae Ceaușescu, despre a [illegible] activitate în cadrul organizației de [illegible] știam foarte multe. Îmi erau în memorie cuvintele pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a rostit la Congresul al VII-lea al U.T.C.-ului: „La înfăptuirea tuturor victoriilor noastre, o contribuție de neprețuit au adus-o milioanele de ha[illegible]nici și entuziaști tineri și tinere din ța[ra] noastră, în frunte cu organizația lor [re]voluționară".

Munca la uzină era foarte grea. [illegible] căliți de tov[illegible] greutățile. Un mare ajutor în [illegible] noastră l-am obținut de la tova[rășul] [illegible] Enache, secretarul Comitetului de partid din uzină, care ne îndruma pașii.

În anul 1966 am fost delegat la Congresul U.T.C. unde l-am ascultat vorbind, pentru prima oară în direct, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Privindu-l pe vechiul militant comunist, intrat în activitatea revoluționară încă din fragedă copilărie, ascultindu-i gindurile exprimate clar și cu precizie, am înțeles de ce tineretului îi revin sarcini atît de importante și că în cadrul activității de formare a tineretului trebuie să se afle educarea prin muncă și pentru muncă, dezvoltarea gustului pentru învățătură și respectul pentru moștenirea culturală a poporului.

Sună telefonul. Trebuie să întrerupem discuția. Treburi urgente îl reclamă pe teren. Îl urmez și iau loc pe bancheta din spate a mașinii. Continuăm discuția...

Profitînd de faptul că ne aflăm în mașină, primarul sectorului 2, după ce rezolvă problemele pentru care s-a deplasat, ne propune o vizită fulger prin unele părți ale sectorului, acolo unde tinerii, de-a lungul anilor, au muncit cu abnegație și devotament. Pentru că și aceste realizări ale tineretului fac parte din istoria plină de romantism a anilor noștri.

Depănînd șirul amintirilor, primul secretar evocă marea cotitură din toamna anului 1966, cînd a fost promovat prim-secretar al Comitetului U.T.C. al sectorului, perioadă în care au început grandioasele lucrări de prefaceri edilitaro-gospodărești ale Capitalei. Atunci tinerii [au] început să apară cu zecile de mii pe șantiere: baza sportivă Pantelimon, parcul Pantelimon, parcul Cosmos, construirea locuințelor de pe Mihai Bravu, Pantelimon, Bulevardul Muncii.

[illegible] vizităm din goana mașinii, nu [illegible] observa pe chipul primului secretar al sectorului o umbră de nostalgie, o anu[illegible] strălucire a ochilor, pentru că [illegible] locul acesta îi răscolește amintirile. Azi parcurgi în cîteva ore aceste minunate realizări și ai impresia că se află acolo de cînd lumea. Dar ieri?

Ieri lucrurile nu erau chiar atît de sim[ple] [illegible] tinerii trebuiau convinși, atrași, or[illegible]. În aceste acțiuni, munca politi[că] [illegible] mîntul politic au avut roluri determinante. Nici mie nu mi-a fost mai ușor. Am făcut liceul la seral și apoi mi-am continuat studiile la fără frecvență. În acele zile, în acei ani, noaptea era [illegible]. Patru ani, sectorul nostru U.T.C. a luat locul I și drapelul de organizație fruntașă pe Capitală. Această experiență mi-a folosit mai tîrziu cînd am fost promovat secretar cu problemele organizatorice la Comitetul municipal U.T.C. București, unde problemele trebuiau judecate la cu totul alte dimensiuni.

Simt nevoia să-l întrerup pe interlocutor pentru a-l întreba dacă tineretul nu a cunoscut și alte bucurii, specifice vîrstei lui.

— Sigur că da. Organizam serate dansante, manifestări culturale. Împreună cu colegul meu Stelian Anghel am inițiat, după lungi discuții, **Festivalul primăverii**, care se dorea o manifestare cultural-a[illegible] de mare amploare. Ac[est] festi[val] [illegible] împlinește [illegible] de existență [illegible] l-am gîndit bine...

Revenim în b[iro]ul primului secretar al sectorului 2 unde domnește o ordine perfectă. O mică bibliot[ecă] de lucru, aș zice, unde pe lîngă lu[crări] de literatură [illegible] beletristică. Nu ne este greu să observăm [că] anume scriitori preferă tovarășul Popa, dar ne surprinde prezența cîtorva volume de Balzac.

— Volumele acestea sînt pentru clipele puține din păcate, de răgaz. Balzac are un rol anume pentru mine. L-am citit din fragedă tinerețe fără să-l înțeleg întru totul. Reluîndu-l mai tîrziu, mi-a devenit unul dintre autorii preferați. Sigur, nu-mi scapă nici presa culturală. Am de pildă acasă întreaga colecție a Contemporanului pe care o răsfoiesc din cînd în cînd mai ales pentru Călinescu și Arghezi. Îmi place să recit din Eminescu. Marin Preda rămîne prozatorul meu preferat dar asta nu înseamnă că nu-l apreciez și pe Lăncrănjan. Pe Breban nu-l înțeleg pînă la capăt, cu toate că l-am citit fără prejudecăți. Totuși, poezia îmi place cel mai mult. Îi citesc cu interes și dragoste pe Ana Blandiana, Ion Brad și Marin Sorescu. A[drian] P[ăunescu] [îmi] [e] cel mai la inimă pentru că poeziile sale sînt străbătute de un mare patriotism. De aceea m-a surprins un recent articol din presa literară care după părerea mea a fost scris de pe poziții neprincipiale de un critic literar.

Sînt trei ore de cînd vorbesc cu tovarășul Ion Popa, telefoanele sună de zor. Părăsind biroul un gînd îmi încolțește în minte: oare ce spune bătrînul său tată privind evoluția fiului, pe [ca]re acum 26 de ani îl lăsa singur în Capitală pentru a-și face un drum în viață.

DAN BÎRLADEANU ■

Atunci a apărut în calea noastră un comunist: Emil Stoia, unul dintre cei mai buni meseriași ai uzinei. Acest om s-a opus măsurii disciplinare și ne-a luat pe seama lui, nu înainte de a ne explica cu calm și dragoste despre greșeala săvîrșită. Munceam cu dăruire și după mai puțin de 2 ani ni s-a încredințat montarea pupitrelor de comandă la locomotive. Nimeni nu era mai mîndru decît noi, pentru că știam ce înseamnă să ți se încredințeze executarea unor lucrări de asemenea complexitate. Succesele profesionale au determinat propunerea de a fi ales secretarul organizației de bază montaj locomotive și apoi secretar al U.T.C.-ului pe secția locomotive. Acești cîțiva ani pe care i-am petrecut la secția de locomotive au fost pentru mine anii definitori.

În anul 1964 am fost promovat secretar al U.T.C.-ului pe uzinele 23 August. Răspundeam acum de activitatea a peste 6 000 de tineri. Nu era deloc ușor. În acești ani am învățat un lucru: de cîte ori îți este greu, să mergi la partid și să ceri ajutor.

A trăi înseamnă a-ți asuma în permanență răspunderea

Gheorghe Zirbo e un bărbat înalt, masiv, palid, cu ochi (mi se pare) albaștri, om de bibliotecă, de laborator dar și de forum. Nu face parte din rîndul intelectualilor care trăiesc izolați, care se închid în ei înșiși, departe de problemele lumii dezlănțuite. Ci, dimpotrivă, e atent, sensibil la fiecare semn al vremurilor, la fiecare semn al celor din jur. E profesor, doctor, inginer și sondează, de ani de zile, structurile intime ale materiei. Așa cum ani de zile, în calitate de activist al organizației comuniste de tineret, a sondat structurile intime ale sufletului omenesc. A fost rînd pe rînd preparator, asistent, lector, conferențiar, șef de luc[rări] [illegible] activist al or[ganizației] [illegible] de tineret pe an, pe [illegible] pe centru universitar, pe oraș, pe județ. Face parte din categoria oamenilor indestructibili, care conferă certitudine și încredere celorlalți oameni, face parte din categoria oamenilor de neclătinat în propriile lor convingeri, care cunosc, prin [illegible] materiei dar și [illegible] tînăr. Gheo[rghe] Z[irbo] [illegible] cel m[ai] [illegible] Cluj-N[apoca] [illegible] și biografii.

— Moștenesc numele unor [illegible] Podișul Transilvaniei, din Mănăst[ur] [illegible] mă simt țăran, mă simt mîndru ca [să] fiu de țărani. Am deschis, pe deplin conștient, ochii asupra lumii în anii frămîntați ai alegerii apelor de țărm, în anii grei de foame și mizerie de dup[ă] [illegible] dar înflăcărați prin promisiunile vi[illegible] ale comuniștilor într-o viață demnă, fericită. De aceea am intrat în rîndurile comuniștilor, ale tinerilor comuniști în primii ani ai luptei de clasă și nu am regretat niciodată această opțiune. Am [vru]t să mă fac inginer, [illegible] al fiilor de țărani [illegible] mai înalte școli le [illegible]. N-am fugit de munca pămîntului pentru că nu mi-a fost niciodată teamă de muncă. Cultul muncii l-am deprins la țară, în familie, în comunitatea noastră [illegible] de țărani. Am plecat să mă fac inginer pentru că meseria aceasta de om [care] deprinde mersul ceasului magaziilor [illegible] cea mai fascinantă în acei ani de început pentru industria românească. Am urmat mai întîi școala profesională de căi ferate electrică, apoi am lucrat un timp în producție, am intrat la facultatea muncitorească [și] am înscris la institutul politehnic cu drept de opțiune liberă pentru orice specialitate pe baza unei diplome de merit și, iată, am [devenit] inginer metalurg, rămînînd întot[deauna] [illegible] al organizației comuniste de tineret, [illegible] în aceste zile cînd lucrez tot printre ti[neri], tot cu tineri, în amfiteatrele politehnicii. Prin urmare, din 1946, cînd [am] intrat în legătură cu mișcarea comun[istă] și muncitorească, din anul în care am difuzat primele ziare comuniste și primele afișe în timpul campaniei electorale [illegible] anii primelor acțiuni de colectare [a] fierului vechi pentru marea industrie [meta]lurgică a țării, mă consider comunist. Și viața mea s-a împletit din acest moment permanent cu aceea a societății, a partidului, realizarea destinului meu personal, de om de știință, de cadru didactic universitar, de activist comunist, a de[ve]nit strîns legată de luptele și izbîn[zile] partidului.

— Cum s-a concretizat, în fapt, activitatea dumneavoastră de activist al org[a]nizației comuniste de tineret?

— Deținînd funcții de răspundere în cadrul organizației mă pot mîndri cu faptul că împreună cu tovarășii mei de muncă din acea perioadă am mobilizat mii, zeci de mii de tineri care au demolat primele cartiere insalubre ale orașului universitar (cartierul Dragalina era renumit pentru condițiile sale inumane de viață), primele străzi amendate de [illegible] exigențe ale sistematizării (piața Mihai Viteazul), am taluzat malurile Someșului, am participat la construirea Palatului Sporturilor, a bazinului olimpic, a Casei de cultură a studenților, la amenajarea Cetățuii, la desecarea Bîtului Bivolilor unde acum se întind grădinile luxuriante ale unei stațiuni de cercetări.

— Ne amintim cu toții, cu nostalgie, de acei ani cînd Clujul universitar se transfigura prin munca tinerilor comuniști, cînd cădeau sub tîrnăcoape și mai apoi sub buldozere primele case de mucegai ale orașului...

— De multe ori sîntem acuzați de nostalgie. Pentru că vorbim cu oarecare nostalgie despre evenimentele și întîmplările tinereții noastre. Nostalgia nu poate fi condamnată decît în măsura în care ne îndeamnă la renunțare, la retragere în rezervă. Ceea ce nu e cazul cu noi, cei din generația noastră de activiști care, iată, continuăm să rămînem în prima linie a activității politice și în primul plan al muncii. Desigur, în anii tinereții noastre n-am prea știut ce e somnul, odihna pentru că eram cu gîndul mereu prins de bătăliile de mîine, de acțiunile noastre revoluționare imediate și de perspectivă, de lupta noastră continuă pentru combaterea mentalităților vechi, retrograde. Am încercat să prelucrăm, la temperaturile cele mai înalte ale spiritului, oameni de încredere în viitor, oameni noi, adică demni, responsabili în fața istoriei, nu lași, nu fricoși, indiferenți și defetiști.

— Ați încercat? Doar ați încercat?

— Nu vreau să credeți să nu sînt conștient că am greșit, că nu ne putem asuma propriile noastre greșeli. Poate că pe unii dintre noi i-am tratat la un moment dat prea ușor, prea îngăduitor, poate că pe alții i-am condamnat prea sever. Dar încercam să ridicăm temeliile unei societăți noi, ale unei vieți noi.

— Ce a însemnat pentru dumneavoastră școala organizației comuniste de tineret?

— În perioada activității mele directe în U.T.C., perioadă lungă, pentru că iată, nu s-a încheiat n[ic]i astăzi, mi-am format caracterul. Principalele trăsături de caracter: cinstea, demnitatea, curajul, sinceritatea, sacrificiul, le-am deprins în prima linie a activității de utecist. În cadrul organizației comuniste de tineret am învățat că trebuie să trăiesc mai ales pentru ceilalți, mai puțin pentru mine însumi, că trebuie să acționez, să-mi asum răspunderi, nu să mă ascund în spatele degetelor, să mă strecor adică prin viață, [să] mă fac nevăzut. Am înțeles că nu se [poa]te construi o orînduire dreaptă, în [illegible]ul celor mulți, fără angajare și im[plicare] totală prin muncă. Se întîmplă [illegible] aud pe unii activiști vorbind [illegible] făcînd extrem de puțin. Munca [illegible] pare abstractă, ca [illegible] muncă de educație, dar ea devi[ne] [concr]etă pe măsură ce trece vremea și generațiile cresc și oamenii care vin să ne ia locul sînt cu adevărat pregătiți să ducă mai departe ceea ce am construit noi. Sigur că trebuie, că e firesc să muncești ca să exiști ca să-ți cîștigi cele necesare vieții imediate, dar eu nu la acest gen de muncă prin obligație mă gîndesc, ci la munca în sensul progresului societății, la munca în sensul viitorului. Nu accept munca drept scop în sine, ci munca în sensul civilizației.

— Dar uneori munca aceasta fără odihnă, fără somn poate duce la scăderea randamentului, a obiectivității, poate duce la nevroză.

— N-am neglijat niciodată recreația prin cultură, prin artă. N-am renunțat niciodată în munca de educație, ca activist, la organizarea înțeleaptă, echilibrată a activităților distractive. N-am renunțat la spectacole, la dans, la expoziții, la lectură, la cinematograf. Dar, cînd e vorba de muncă nu mai am timp liber, nu mai am duminică. Avem, de fapt, prea mult timp de recuperat, am întîrziat uneori prea mult prin istorie și trebuie să ne ajungem chiar pe noi înșine din urmă. De aceea, iertați-mă, adeseori n-am cum să mă gîndesc la distracții pentru că, iată, pe măsură ce se adaugă anii, simt că nu mai am timp, că nu mai încap în timp.

— Credeți cumva că tinerii de astăzi sînt mai puțin entuziaști decît cei din anii dumneavoastră de activitate directă în organizația comunistă de tineret?

— Noi am trăit cîțiva ani lungi și grei, de refacere, după război, de edificare a drumurilor noastre prin istorie. Ent[uzi]a[smul] [illegible] El este, de altf[el] [illegible] tineret. Totul depinde de [illegible] să-l valorificăm, să-l [illegible] lăsăm să se [illegible], să se consume facil. Și în acest sens cred că trebuie să-i punem mai mult pe tineri în situația de a răspunde, de a-și asuma răspunderea într-un domeniu sau altul al vieții și activității. Pentru că la [illegible] alt nivel de [illegible] epoca în care am activat noi direct ca uteciști. Prin urmare, trebuie să le vorbim altfel. Poate că nici nu trebuie să le vorbim prea mult. S-ar putea să ne înțelegem cu ei numai dintr-o privire. Și dacă, totuși, le vorbim, trebuie să le vorbim deschis, sincer, nu escamotînd adevărul. La urma urmei, tinerii de azi sînt chiar fiii noștri, nu dușmanii de clasă de pe vremuri. Uneltele dialogului sînt schimbate. Există și acum indiferenți, lași, defetiști, ipocriți. Și probabil că vor mai exista. Dar acum sînt indiferenții pe care i-am scăpat, poate, chiar noi, în activitatea noastră din vedere!

[— Tova]r[ăș]e profesor, sînteți șef de catedră, prodecan, în continuare activist de partid, aveți o seamă de obligații științifice și didactice; de ce nu vă retrageți ca să vă dedicați în exclusivitate științei, catedrei?

— Nu sînt de acord cu aceia care ajunși odată la un scop, la un obiectiv, bat în retragere și abandonează. Înseamnă că scopul sau obiectivul respectiv avea un caracter prea personal și nu de interes general. În ce mă privește rămîn pe baricade, rămîn activist comunist. Pentru că în 1949, cînd am intrat în utece, n-am optat pentru organizația comunistă de tineret în scopuri personale ci pentru a activa din miezul problemelor în miezul vieții, pentru triumful cauzei noastre comuniste. Eu nu pot rămîne spectator la marile bătălii politice, economice și sociale care continuă să se desfășoare. Societatea noastră e mereu perfectibilă. Viața mea e o viață de om care se implică, de om care-și asumă răspunderi, nu de spectator în stal sau în lojă, nici chiar de spectator de elită al vieții. Ca să nu mai vorbesc că mie, personal, mi-e străină chiar ideea că viața e un spectacol. Eu trăiesc pur și simplu, muncesc, gîndesc, acționez în sensul viitorului. Și în acest fel încerc să rămîn tînăr. Pentru că viitorul aparține celor tineri.

ADRIAN DOHOTARU ■

Bună ziua, Cenaclu Flacăra,

Cum vă mai merge cu sănătatea? Dacă vă merge așa cum merge cenaclul, înseamnă că veți trăi încă un mileniu de-acum înainte și multe după acesta.

Căci multe se spun și frumoase despre activitatea dumneavoastră. Și frumos mai scrie „Flacăra" despre prima în public și tare mult mă emoționează ceea ce aflu.

Iată ziua, iată o dată, Cenaclu „Flacăra".

Mă fac mesagerul unui număr impresionant de tineri (nu-i doar o vorbă aruncată în vînt), elevi la Liceul „Spiru Haret", care au aflat din ziar că veți trece pe lîngă noi, venind la Brăila și la Constanța. Ne este tare dor de dumneavoastră și mult am vrea să vă oprim în drum la Tulcea.

Am fost la ambele manifestări ale cenaclului la Tulcea, am cîntat cu dumneavoastră, v-am aplaudat din toată inima, am încercat același sentiment de împlinire și gustul amar, lăsat de comportarea unora dintre spectatori. Vă înțelegem cum nu se poate mai bine dar dați-ne și nouă o șansă. Una dintre colegele mele mi-a zis să vă scriu o scrisoare cît se poate de frumoasă care să vă facă să veniți la noi, să vă convingă. Io seara asta, însă, cuvintele au lăsat așteptate și scrisoarea mea nu prea are în ea puterea necesară. Eu însă continui să sper și să am încredere în dumneavoastră. Vreau să trăim alături de dumneavoastră, la noi, la Tulcea, „Gala 500". Vrem să ascultăm murmurul Dunării și fîlfîitul stufului în armonia caldă a melodiilor cenaclului. Am trăit de două ori această experiență și am rămas încîntată.

Veniți la Tulcea ! Vă rugăm cu glasul tremurat de emoție.

Veniți la Tulcea ! Vă rugăm cu setea de lumină a tinerești. Veniți la Tulcea! Vă rugăm cu speranța nemărginită a frumuseții și purității noastre.

Suntem puțini în comparație cu oceanul de tinerețe care leagănă în pe aripile sale de valuri înspumate corabia cenaclului, dar sîntem dornici de frumos : Vreau să cîntăm cu dumneavoastră : „Trăiască România" ! Vrem să cîntăm „A treia pace mondială", vrem să strigam lumii „Lăsați-mă să merg pe bicicletă", vrem să fim oamenii pădurii, vrem să trăim „Imposibila nuntă", să sorbim lumina și s-o iubim „Ca lumina ochilor", vrem ...vrem ...vrem să veniți la Tulcea. Fetele de la „Ecou" nu ne-au spus Taina lor aici, la porțile Deltei ; Socaciu și Șeicaru nu au împînzit șerul Tulcii cu noile lor cîntece ; Marele George Nicolescu nu a simțit căldura sufletelor noastre...

Multe are cenaclul a ne spune și multe avem noi a-i dărui. Veniți ! Veniți ! Veniți !

Scumpi prieteni ne sînteți și scumpă ne e prezența dumneavoastră. Vă iubim și vă așteptăm. Uitați și iertați incidentele de la Tulcea măcar de dragul oamenilor de bună-credință din orașul nostru.

Nu stingeți dramul de speranță care ne încălzește sufletul și nu ne înșelați încrederea. Sîntem tineri și aceasta ne va produce o durere mai mare decît vă închipuiți.

Ne e dor de dumneavoastră și vă așternem la cale cărare de flori, florile sufletului nostru tinăr și iubitor.

Fiți binevenițl la Tulcea și...
„Nu uita că ești român,
Că răsărina ta de veacuri
Stă înfiptă la ogor
Și nu o poate smulge-un vifor trecător"

Vă așteptăm cu drag, pentru toți iubitorii muzicii tinere din Liceul „Spiru Haret", elevii cl. a XI-a B și pentru ei ENICA VIOLETA.

Ne-ați spus :
„Trimiteți un om și o barcă
Tot cenaclul să se-ntoarcă"

N-am uitat. Omul și barca au venit.

Noi ne-am ținut promisiunea, acum să vă vedem și pe dumneavoastră.

■ **Cosma Petru** din Oradea ne roagă, în numele a mai multor cetățeni, să intervenim, pe această cale, pentru instalarea unui chioșc de difuzarea presei în Parcul 23 August, la intersecția tramvaielor 1, 2, 3, 4, 5, chioșc mai mult decît necesar, datorită afluxului mare de populație. Vine și cu o propunere concretă pe care o supunem atenției celor în drept : să fie mutat unul din cele două chioșcuri de pe Calea Victoriei, aflate la o distanță de 50 m unul față de celălalt.

■ **Sandu Bogiu** din Galați ne relatează o întîmplare deloc hazlie despre cum a rămas fără barca proprietate personală. Din dispoziția Consiliului popular municipal, i s-a ridicat barca din fața locuinței de către un tractor cu remorcă (41 GI 2393), aceasta deteriorîndu-se în mare parte. Cum nici pînă azi nu a aflat motivul acestei ridicări forțate, omul ne roagă să-l ajutăm să lase la liman, odică să i se restituie barca, după ce însă i se va face un control tehnic fie către o comisie de la căpitănia portului. Dacă lucrurile stau așa, scoaterea la liman revine celor care au încurcat lucrurile.

■ Povestea lui **Oprea N. Vasile** din comuna Broșteni, satul Lupșa de Jos, județul Mehedinți, stîrnește zîmbete ascultătorilor. Nu și omului care din pricina întîmplării în cauză nu se poate căsători cu aleasa inimii. Iată pe scurt cazul : în mod greșit, cineva i-a aplicat pe actul de naștere mențiunea privind căsătoria între el, Oprea N. Vasile și numitul Lăbuș Aurel. Cum greșeala a fost clară pentru toată lumea — neputînd exista căsătorie între părți de același sex — Consiliul popular județean Mehedinți a înaintat acțiune de judecată la judecătoria Drobeta Tr. Severin. Cum hotărîrea din dosarul nr. 2293. 1981 întîrzie nepermis de mult, și cum omul, după cum spuneam, dorește să se căsătorească, ne roagă să intervenim pentru intrarea sa în legalitate.

■ Bucureșteanca **Bădescu Mariana** transmite un semnal S.O.S. pentru salvarea parcului „Istrate" din Cîmpina, lăsat la această oră pradă jafului și degradării, unor inițiative deloc civice, cum ar fi construirea de cotețe pentru păsări și porci lîngă leagănele copiilor.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vaslui** ne anunță că s-a rezolvat situația lui Rascenco Elena, căreia i se desfăcuse nejustificat contractul de muncă, prin reintegrarea ei în cadrul Șantierului 5 Bîrlad în funcția de tehnician principal la lotul nr. 3 din cadrul acelușiași șantier.

■ Căsătorită din timpul facultății, **Adela Cimpeanu** — azi medic stagiar la Spitalul județean Neamț — a solicitat, la vremea cuvenită, și a obținut toate aprobările de rigoare — ca să i se elibereze diploma de absolvire pe numele de căsătorie și nu pe cel de naștere. Cînd a vrut s-o ridice, era deja întocmită de secretariatul facultății pe numele purtat înainte de căsătorie. A trecut de atunci aproape un an, cererea tot nu i s-a rezolvat. A revenit, însă a primit un răspuns bizar : „De ce nu vă ridicați diploma ? În caz de divorț, o să reveniți la numele de fată !"

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău** ne comunică, privitor la sesizarea unui grup de locatari din cartierul Episcopiei, că deja, la această oră defecțiunile centralei termice au fost remediate, locuitorii acestei zone fiind informați, în cadrul unei adunări organizate în acest scop, că pînă în septembrie '82 blocurile de locuințe din cartier vor fi racordate la rețeaua de termoficare.

■ „La 18 martie 1981 am predat unității nr. 14 a cooperativei „Mobila și tapițerie" piesele de dormitor și șifonier pentru a fi lustruite, comandînd, totodată, și executarea unei completări la bibliotecă. Lucrarea a fost evaluată la 11 000 lei, conform bonului de comandă. Nu numai că nu s-a respectat nici unul din termene — mobila lustruită fîlfîu-mi predată-cu două luni întîrziere, în mai multe etape, reme[illegible] fiind făcute la sfîrșitul anului — dar am avut atîta bătaie de cap, și am încă, încît nu mai știu unde să mă adresez. Este vorba de completarea la bibliotecă, pe care am refuzat-o, fiind executată defectuos. Problema este de recuperare a banilor dați pentru ea. Pînă acum mi-au fost puse două, trei prețuri, motiv care mă îndeamnă să solicit un control al celor în drept asupra evaluării întregii lucrări — noi necunoscînd tarifele în vigoare". **(Constantin Dumitrescu,** București).

■ **Procuratura Generală** ne face cunoscut că, în prezent, hotărîrea judecătorească, la care se referea Dobre Marioara din județul Olt a fost pusă în executare prin poprirea înființată pe veniturile debitorului Ciobanu Gheorghe, rețineri lunare, pînă la acoperirea debitului în sumă de 37 980 lei.

■ **Drăgan I. Vasile** din comuna Prisăcani, județul Iași, ne scrie că, fiind bolnav de mic, a rămas cu șchiolul în picioare și coloana vertebrală — din care cauză merge puțin greoi. Direcția de muncă și ocrotiri sociale l-a ajutat să se califice la un grup școlar, din 1981 fiind declarat muncitor calificat în meseria de cizmar, și repartizat la fabrica de încălțăminte „Aurora". „Prezentîndu-mă la fabrică în mai multe rînduri, mereu mi s-a spus că nu au locuri, deși, între timp au fost încadrați alții, chiar prin calificare la locul de muncă". Nu-i drept să procedați așa, tovarăși de la „Aurora" !

■ Sîntem anunțați de către **Consiliul popular municipal Pitești** că a fost rezolvată favorabil cererea lui Ucă Alec, aprobîndu-i-se înstrăinarea apartamentului, unitatea în care lucrează asigurîndu-i locuință corespunzătoare familiei sale.

■ Ne scriu **Ristea Dumitru** și **Ristea Maria** din București, str. Intrarea Cimbrului nr. 11, sector 3. Amîndoi în vîrstă fiind au obținut o autorizație pentru confecționat papuci din diverse deșeuri, cu dreptul de a-i vinde în piață. Numai că — și de aci necazul lor — nu li se permite să vîndă decît în piața Vitan, unde papucii nu au căutare. Nu cer decît să li se permită să-și vîndă marfa realizată cu trudă în piețele Unirii, Rahovei și Titan. Nu credem că solicitarea acestor bătrîni contravine vreunei legi !

■ **Viorel C. Crețoiu** din Mălinești Dolj, după ce ne scrie despre binefacerile mașinii de gătit 502 fabricată la Satu Mare, ajunge și la punctul nevralgic al acesteia : lipsa pieselor de schimb. El a scris și la fabrică să-i trimită două rînduri de inele și două geamuri, dar nu a primit nici un răspuns. Unde să se mai adreseze — ne întreabă corespondentul. Poate îi va da chiar fabrica o... sugestie !

■ **Consiliul popular al municipiului București** confirmă sesizările lui Dumitrașcu Nicolae, motiv pentru care omul a primit cele 500 kg de lignit.

■ „Pe la începutul lui decembrie 1978 m-am adresat IOCR Ploiești (în prezent ICRAL) pentru efectuarea unei lucrări la locuința mea. În urma aprobării date pe cerere, am achitat (chitanța nr. 05873.04.12 1978) suma de 100 lei. Întrucît acest demers nu a avut nici o urmare, am revenit în scris pe 26 mai 1981. Pînă în prezent nu mi se cuvenea un răspuns ? !" **(Gheorghe Popescu,** Ploiești)

■ **Mihail Constantinescu** ne anunță că pe strada Valea Lungă din sectorul 6, București, începînd de la blocul 140 pînă spre B-dul Păcii, trotuarele sînt atît de deteriorate, încît oamenii circulă pe partea carosabilă a străzii. Pericolul de accidente e cu atît mai mare cu cît în apropiere se află o școală.

■ **Administrația de stat loto-pronosport** : privitor la sesizarea tov. Munteanu Dumitru din Bîrlad ne informează că la 12 I 1982, cu mandatul poștal nr. 5432, prin Oficiul PTTR 41 i s-a expediat cîștigul solicitat.

■ Problema pe care o ridică **Ioan Chindea** din Bicaz-Chei este o problemă generală, pe care au mai semnalat-o și alți cititori ai revistei noastre : lipsa caicelor. „Mă gîndesc că vine primăvara și va trebui să arăm, să aducem finul de pe munte și cîte alte treburi de făcut nu vom avea ! Dar pentru multe dintre ele vom avea nevoie de cai, iar ei, cai, nu pot lucra [illegible]".

■ **Teodor Albu,** om al muncii la „Tricotajul roșu" din Roșiori de Vede, Teleorman, face o interesantă propunere privitoare la recuperarea pungilor de polietilenă, folosite la ambalarea bobinelor cu fir poliester : s-ar putea confecționa din ele caiete, blocnotețuri, după folosire putîndu-se șterge scrisul, precum pe vremuri, tăbliețele începătorilor în ale școlii.

■ **Solomon Lina** din București, str. Cricovul Sărat nr. 13, bloc nr. 9, apartament 4, sector 4, ne anunță că necazurile cu familia lui Toma Ion continuă. Aminteam familie lucrează la domiciliu covoare plușate pentru cooperativă, făcînd un zgomot infernal, nerespectînd liniștea blocului. Sesizările de pînă acum nu au făcut altceva decît să înrăutățească și mai mult situația. Să sperăm că de această dată lucrurile vor fi puse la punct !

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** : „Urmare scrisorii adresate revistei dv. de prof. Stenie I. din Drobeta-Tr. Severin vă comunicăm că în urma cercetărilor efectuate s-a constatat că cele sesizate corespund realității. S-au luat măsuri pentru intrarea în legalitate și sancționarea celor vinovați de abatere." Care măsuri ?!

■ „Împreună cu un cumnat de-al meu am mers la Iași, dorind să vedem cum se vînd porcii acolo. Un oarecare nea Fănică ne-a întors din drumul nostru spre tîrg, îndemnîndu-ne la locul denumit „vărsătoarea". Surpriza a fost grozavă : acolo se depozitau gunoaiele orașului, iar printre ele creșteau peste 1 000 de porci și vreo 500 de oi. Aceste animale nu primesc altă hrană decît gunoaiele aruncate, creșterea lor în aceste condiții neavînd alt scop decît specula". **(Mureșan Teodor,** Cluj-Napoca, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 1)

■ „În anul 1981, în vară, am contractat cu I.C.S. Bucur-Obor mobilă în valoare de 15 855 lei (nr. contract 5667). Bunurile mi s-au vîndut direct din depozitul Titan, mai puțin setul de geamuri și oglinda șifonierei „Narcisa" — după care am făcut numeroase dar zadarnice drumuri". **(Ciobotea Alexandru,** București)

■ **Sucursala de economii a municipiului București** ne anunță că s-a rezolvat situația locativă a familiei Drăcea prin repartizarea de către Consiliul popular sector 5 a unui apartament cu 3 camere, pe strada Mărgeanului.

● Corespondentul nostru **Ceadă Șerban** din Eforie Sud, aflat în stațiunea Govora, a văzut o reclamă emisă de Ministerul Turismului în care stațiunea Techirghiol era trecută ca sezonieră. „Să nu știe Ministerul Turismului — se întreabă cu nedumerire și ironie omul — că stațiunea Techirghiol este permanentă de 7—8 ani încoace ? !"

■ **Marinescu Doina** din comuna Rădoiești — Deal, Teleorman, ne roagă să-i amintim, pe această cale, fostului soț, Marinescu Vasile, că cei doi băieți — Tudorel și Justinian, unul de 6, celălalt de 4 ani, așteaptă încă pensia alimentară pe care a uitat s-o trimită. Cum nu-i mai cunoaște adresa, trecînd dintr-o întreprindere bucureșteană în alta, roagă pe cei ce-i cunosc să-i comunice adresa unde poate fi găsit.

■ Necazul pensionarei **Iordăchescu Teodora** este mai vechi și e legat de garsoniera pe care și-a contractat-o în 1973. Cum acolo parcă nu lucraseră constructori, ci cîrpaci, femeia a bătut, iarnă de iarnă, pe la mai toate ușile, alegîndu-se doar cu promisiuni. În 1981 a ajuns la Centrala de construcții montaj de pe Lipscani 53 de unde i s-a răspuns, printr-o altă adresă, că lucrarea va fi gata în mai 1981. De atunci îi tot așteaptă. Pînă cînd, stimați tov. de la centrală ?

■ **Ciobanu Gheorghe** din București, strada Cîmpiniței nr. 5, sector 1, ne întreabă încotro s-o mai ia pentru rezolvarea situației sale cu o mașină de spălat pe care și-a cumpărat-o în 1980. Nu a funcționat nici o zi, cu toate intervențiile la domiciliu ale specialiștilor. Alba lux 6420, pe care a dat 3 200 lei, este și acum fără viață. Poate vor găsi un răspuns producătorii acestei mașini !

■ **Consiliul popular al sectorului 5 București** ne anunță că s-a rezolvat situația lui Lichi Petru de la întreprinderea Vulcan, hotărîndu-se reîncadrarea sa în muncă, pe un post corespunzător pregătirii și stării sale de sănătate.

■ „Subsemnatul **Vasile Dumitrescu** din comuna Broșteni, județul Suceava, rog să inserați la rubrica dv. faptul că posed colecția revistei pe anii 1974—1981, pe care o pot oferi, în întregime sau numere disparate, amatorilor. Sînt, de asemenea, colecționarul revistei în vechiul format, ilustrată".

■ **Hănțescu Simion** din satul Gemenea, comuna Voinești, județul Dîmbovița, ne scrie în numele unui grup de oameni ai muncii care fac naveta cu autobuzele I.T.A., pe ruta Voinești — Dîmbovița — Cîmpulung. Adeseori, ne relatează corespondentul, sînt puși în situația de a întîrzia la serviciu, datorită modului defectuos de dirijare a autobuzelor de acest traseu. Numeroasele sesizări au rămas fără ecou. Sperăm și noi ca de această dată să-și găsească rezolvarea !

■ **Colțea Tatiana** din București, str. Alexandru Petöfi 51, sector 1, ni se adresează din nou, comunicîndu-ne că problema moștenirii Petrescu Smaranda, în care a fost implicată fără voia sa, nu a fost soluționată nici pînă acum (am dezbătut acest caz în numărul 50/78 al revistei noastre) și considerînd că „desfășurarea procesului a fost influențată de tot felul de factori din afara celor îndrituiți să apere, să aplice și să respecte legile țării". Ne îndoim. Ceea ce știm cu certitudine, în baza raportului de expertiză al Institutului de medicină legală și cercetărilor întreprinse de Procuratura municipiului București (adresa nr. 1229/II/1979), este faptul că Petrescu Smaranda, în vîrstă de 91 ani, la data semnării testamentului „suferea de ateroscleroză cerebrală, ceea ce atestă existența unui discernămînt scăzut și în consecință nu putea aprecia conținutul și consecințele actelor sale". Mai știm, de asemenea, că pentru autentificarea testamentului, Vladimir Căpățînă, doctor în medicină veterinară, a prezentat notariatului un certificat medical care „nu a fost eliberat în conformitate cu instrucțiunile în vigoare la acea dată" și, după cum se arată în aceeași adresă a Direcției sanitare a municipiului București (nr. 5528/28.IV. 1979), medicul care l-a întocmit și semnat „nu avea dreptul să elibereze acte oficiale". Și mai mult : „era necesar avizul medicului de specialitate, în cazul de față al psihiatrului". Plus amănuntul că, teritorial, bolnava nu aparținea de respectiva policlinică. Să așteptăm.

■ „Toate intervențiile noastre la întreprinderea „Ascensorul" și la IFMA — șoseaua Giulești nr. 8, n-au reușit pînă acum să înduplece respectivele întreprinderi să pună în funcțiune măcar unul din cele două ascensoare". **(Morolanu Nicolae,** strada Cetatea Veche nr. 5, bl. 3/5 B, sector 4, București)

■ „Subsemnatul **Tudorache Neculai** din Brăila, prin intermediul acestei scrisori, vă mulțumesc pentru gestul frumos pe care l-ați făcut, ajutîndu-mă să intru în posesia frigiderului după care alergasem mai bine de un an".

■ **Secția de navigație fluvială Drobeta-Tr. Severin** ne anunță că prin hotărîre dată în ședință publică a fost admisă contestația tov. Calotă Pavel și desființată decizia de imputare nr. 5/1981, ca nemeîntemeiată și nelegală.

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Poșta redacției

Constantin Tobolu — Pitești : Arborii înalți se plantează la minimum 2 m față de hotar, iar celelalte plantații-și garduri vii la 0,5 m de hotar. În acest caz urmează să vă adresați instanței ■ **Gheorghe Popescu — București :** Mai întîi, să-și îndeplinească obligațiile de stagiar ■ **Marin Stoian — Tg. Jiu .** Dacă ați lucrat efectiv cel puțin 20 de ani în locuri care, potrivit legii, se încadrează în grupa I de muncă, la stabilirea pensiei se ia în calcul pentru fiecare an lucrat cîte un an și șase luni. Perioada lucrată în grupa I de muncă trebuie să o aveți înscrisă în carnetul de muncă ■ **Ion Lateș — Reghin :** Adresați-vă revistei care a publicat ■ **Gheorghe Chicioreanu — Botoșani :** Cereți policlinicii teritoriale să vă dea trimitere către Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. din București ■ **Vasile Leoncă — Borca (Neamț) :** Numai ajutor social ocazional ; în acest sens apelați la forurile locale ■ **Ecaterina Angheluș — Arad :** Consiliul popular a procedat legal, în rest, rezolvați-vă viața de familie ■ **Ghiță Cușar — Berezeni (Vaslui) :** Cereți sprijinul conducerii întreprinderii la care a lucrat fiul ■ **Ilie Harasim — Timișoara :** Numai pensionarii de invaliditate gradul I primesc în afara pensiei și o sumă fixă pentru îngrijire de 300 lei lunar, ori dv. sînteți încadrat în gradul II de invaliditate ■ **Ion Făsui — Plenița (Dolj) :** Nu aveți vechimea respectivă, vă trebuie minimum 10 ani. Cei doi ani, de care ne-ați scris, nu intră în calcul ■ **Vasile Lupescu — Deleni — Helegiu (Bacău) :** Nu facem intervenții ■ **M. Oșorhan — Oradea :** Nu la noi, ci la mica publicitate din ziarul „România liberă" ■ **Andrei Pandele — Motru (Gorj) :** Ați fost repus în drepturi, atunci care este obiecția ? ■ **Maria Radu — Cotofănești (Bacău) :** Pensia s-a calculat legal. Procentele din pensia susținătorului decedat sînt : 50% pentru un singur urmaș, 75 % pentru 2 urmași, 100% -pentru mai mulți urmași cu drept la această pensie ■ **Ștefan Lupu — București :** La vîrsta pe care o aveți puteți înfia, nu să fiți înfiat ■ **Gheorghe Aruxandrei — Sagna (Neamț),** și **Baldovin Demetrescu — București : După 20 martie a.c.,** cu trimitere de la unitatea sanitară de care aparțineți, vă puteți prezenta la Spitalul Militar Central, clinica de oftalmologie.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Adolescent in ilegalitate

Și verde-i prea verdele lan
Un tinăr tinjește in flori,
Clipesc luminări de un ban
Din volbură cresc inchisori...

El doarme, in haine cuminți,
Garoafe-ncălzesc palma zilei,
E noapte doar înspre dorinți,
E noapte pe foșnetul milei,

De ce ? O, de ce ? Doar atit
Doi ochi nelumești mai intreabă
Și cade tot cerul, urit,
Și-i singe-n desenul cu iarbă...

Se poate-ntimpla să vuiască
Sirene și clopote-n noapte,
Se poate-ntimpla să clipească
Doar ochii iubitei, departe...

Oricare-ar fi vechea poveste
Străluce un lan către cer,
Și văluri de triste neveste
În dulcea lui miriște, pier...

Ți-am fost, revoluție, floare,
Spun albele buze in somn,
Dar nu-i tocmai somn, se și moare
O, puști ale-acelui pluton !

PIA OLÂRU ■

Jertfa

Cel căzut in zăpadă
sub viscol și gloanțe și ură
cu o haită de lupi imprejuru-i
cind stelele lumii
străine in ceruri ardeau
(stelelor, stelelor, voi
cit de inalte in ceruri ardeați)
cel căzut in zăpadă
sub viscol și gloanțe și ură
înspre stelele pure încă privea
(stelelor, stelelor, voi
cum de-ați mai ars, cum de n-ați plins
moartea celui ce-atit vă iubea)
cel căzut in zăpadă,
sub viscol și gloanțe și ură
mai curat decit toate
stelele lumii, ardea.

VICTOR NIȚA ■

Scrisoare catre un tinar

Fii fericit — e-o primăvară bună,
O pasăre deasupra ziua pare
Ce trece-n zbor și cintă călătoare
Și poartă peste creștet o cunună

Căci sint și oameni, sint chiar și popoare
Cuminți, aș spune, care stau pe locul
Ce li s-a dat de la-nceput sub soare
Păzindu-și apa și-nnoindu-și focul

În nesfirșita curgere a lumii
Ce-și pleacă umbra și asupra lor
Ei cred că trupul e ființa spumei
Dar sufletul le e nemuritor

Și-acolo primăvara poți să crezi
Că universul e un măr in floare
Iar toamna parcă umblă prin livezi
Cu coșuri largi de mere în spinare

Acolo, așadar, lingă o mare
Pe o cimpie-mbrățișind un munte
Cind griul încolțește și răsare
Piine a fi pe mesele rotunde

E liniște și-o primăvară bună,
Și-o pasăre deasupra ziua pare
Ce trece-n zbor și cintă călătoare
Și poartă peste creștet o cunună

Și cintecul e-al celor ce-mpreună
Din viața lor dau țării-o zi senină
De muncă și de liniște, ca-n zori
Cind soarele se vede răsărind
Și răsărind se-mbracă in lumină.

DUMITRU ELIADE ■

Scriu despre patrie cu dragostea
cu care aș hrăni un prunc,
scriu despre patrie și inima mai harnică
trimite singele in artere,
incit parcă și apele sint roșii ca plasma
și noi navigăm prin ele
ațintindu-ne ochii la Steaua Bunei
Speranțe.
Scriu despre patrie și frica de singurătate
dispare și mina bătrinei mume o simt
mingiindu-mi
tristețea,
scriu despre patrie și surisul morții se
depărtează,
scriu despre patrie
și aud voievozii trăgind pămintul țării
ca o plapumă peste trup !

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Țara de meri și voievozi

Cind incep să dea in floare toate marile
livezi
O duminică inaltă ne răstoarnă-n suflet
iezi

Și căruțe de miresme dau strigare pe sub
nori
Că aici sintem in țara unde merii-s
domnitori

Unde merii cei de veacuri se retrag in
merii tineri
Unde toți coconii fragezi sint ținuți sub
cer pe umeri

O, noi toți avem in urmă un destin
clădit pe mere
Ce ne-alină și ne cheamă să ne dea
mereu putere

Unii vrut-au munți de aur alții un regesc
vinat —
Noi ne-am dus cu merii viața am murit
și-am inviat

Aveam merele frumoase unii s-au voit
stăpini
Și-au căzut in loc de mere capete de
domni români

Și bătut-au multe drumuri prin imperii
pe tipsii
Merele domnești ca niște capete de
blinzi copii

Multe trunchiuri prăvălite in țărină
sfintă zac
Vuietul și-acum se-aude fără semn din
veac in veac

Laolaltă in frăție capete domnești și mere
Ne-au impurpurat pămintul sufletul in
priveghere

Mamele să-și poată ține — fără teamă
de Irozi —
Prunci sărutați de soare toți coconii
voievozi ;

Nu ne-a lunecat privirea spre-alte
stele nicăieri
Noi cu inima curată ne-am inconjurat
cu meri

Laolaltă in frăție sub același cer visat
Noi cu merii ne-am dus viața am murit
și-am inviat

Cind căzut-au ei sădit-am alții cu mai
mult noroc
Cind căzut-am noi cu trunchiul am ținut
Carpații-n loc

Deci pricepeți de ce trupul ni-l plecăm
a inchinare
Cind vuind in primăvară dau livezile
in floare

Merii tineri dau in floare iată-i voievozi-
stăpini
Dar la rădăcini veghează ochiul merilor
bătrini

După-aceeași lege care-n carnea fragedă
de prunci
Încifrează cu iubire părinteștile porunci

Deci pricepeți ce ne ține peste veacuri
in putere :
Din pruncie-avem cu toții sufletul clădit
pe mere

Scuturați din nord toți merii și-o să
auziți căzind
Merele — ca o paroIă — pin-la Dunăre
in sud

Scuturați de vreți doar unul — o să auziți
cum bate
Din toți merii cei de veacuri clopotul
fără de moarte.

DAN VERONA ■

Selecția valorilor și lumea valorilor

Scriitorul Dinu Săraru își pune, cu drept și alarmant temei, problema cum au fost selectați, la vremea lor, de sistemul educațional și de aparatul administrativ corespunzător : Vasile Pârvan, G. Călinescu, Iorga, Șerban Țițeica, Danielopolu, Hortolomei, Nenițescu, P.P. Negulescu ?

El nu-și pune această problemă pentru a se afla in treabă, ci pentru a găsi soluția teoretică la situațiile anormale pe care le intilnim in viața noastră, la situațiile paradoxale in care, in numele valorilor, sint puse nonvalorile, in numele binelui, cu aparența binelui, vorbește răul, in numele dreptății nedreptatea (dacă ar fi fost pure accidente nu ar fi meritat să le dăm o atenție teoretică; ele au fost, din nefericire, atit de frecvente incit trebuie să ne dea de gindit pentru a nu se mai repeta niciodată in numele ideii de dreptate, de socialism, de bine și de frumos), in numele universalului particularul cel mai...

Răspunsul general nu este simplu de aflat. Vreau să spun răspunsul general valabil sau cu valoare de adevăr.

Dacă vrem să aflăm cit mai sigur cum s-au petrecut lucrurile este bine să-i intrebăm pe unii dintre ei care sint contemporani cu noi. Acad. Șerban Țițeica este una dintre cele mai remarcabile surse. Dar ii avem pe Remus Răduleț, tot academician, pe Ilie Murgulescu, pe Cristofor Simionescu, tot academicieni, pe academicienii Octav Onicescu și Caius Iacob. Lista numelor ilustre este lungă.

Dar pentru a nu fi victime ale iluziei vreau să spun că la această selecție participau, nu in ultimă instanță, cei selectați in dublă postură : obiect al selecției și factori ai selecției. Amintesc lupta lui D.D. Roșca și a lui Lucian Blaga pentru a fi aleși ca profesori la Universitatea clujeană.

Dar lupta lui Maiorescu este mai puțin spectaculoasă ? Sigur, in istoria Universității românești a fost o perioadă de afirmare a valorilor. **Însă nu au lipsit NICIODATĂ tensiunile interne favorite din oprelisti de ordin birocratic.**

Lăsind la o parte multitudinea factorilor care intrau in jocul destinului personalităților din domeniul vieții științifice și artistice (factori care se manifestau, nu o dată, brutal), putem afirma că o [illegible] esențială guverna [illegible] [illegible] relația [illegible] Mag [illegible] [illegible] această relație erau cum te pe diferite căi. Cind, să zicem, trebuia promovat Călinescu, imixtiunile erau limitate și acesta devenea Profesor. Că nu peste mulți ani, in alte condiții, Lucian Blaga și George Călinescu aveau să fie scoși din Universitate pentru ca de la catedrele lor să oficieze impostorii, este un alt aspect care trebuie discutat cu altă ocazie. Și dacă vrem ca asemenea stări negative să nu se mai repete, această problemă trebuie discutată pe toate fețele.

La Universitate, spunea George Călinescu intr-o prelegere celebră, nu se predau materii, ci Universalul.

Era cuprinsă in această afirmație reacția filosofică față de atitudinea empiristă, factologică, oarbă care amenințase Universitatea inainte și care o amenința și in acea vreme.

Numele celor pe care i-am pomenit aici și incă multe altele au lucrat la afirmarea dimensiunii universale a disciplinelor lor. Și pentru a fi mai explicit voi spune că nu există fizician al Universității din București care să nu se revendice de la teoreticianul Șerban Țițeica. Încheiem observațiile de mai sus cu incă una : selecția valorilor este posibilă și necesară atunci cind criteriile sint scoase din lumea valorilor de Adevăr, Bine și Frumos. Iar aceste valori nu se opun altei clase de valori (de eficacitate și progres, de pildă), ci le asigură o dimensiune umană.

Și pentru a preveni o înțelegere greșită a acestei observații voi spune că Adevărul, Binele și Frumosul nu trebuie concepute in afara istoriei gindirii, ci, dimpotrivă, ca determinații universale care exprimă multiplicitatea dialectică a Universalului.

ION STROIE ■

Vorbiți și scrieți românește

Gramatică și... gastronomie

Utilitară prin excelență, **Cartea de bucate alese**, semnată de Didi Balmez (Editura tehnică, 1981) se păstrează in lumea faptelor, chiar prin conținutul real al cuvintelor, folosindu-le adesea in contul experienței altora (înșiruire de cantități, procedee tehnice ale artei culinare, reguli convenționale dictate de anumite opțiuni etc.).

În privința utilității lucrării, nu cred să existe vreo obiecție ; ea era și este necesară. Cartea este însă deficitară in ce privește limbajul, nu prin termenii tehnici, rebarbativi, pedanți și, pină la un punct, inevitabili, ci prin modificările operate la nivelul lexicului, prin violentarea normelor gramaticale ale limbii (între care minarea acordului între predicat și subiect dă o nemaipomenită senzație de vorbire dialectal-muntenească, de ex. : **se pune... vinul, supa și untul**, pentru **se pun**, **Se pune două linguri**, **Se introduce telemeaua, spanacul...** Corect **se introduc**, sau fonetismele ca : **se ingroașe**, in loc de **se ingroașă**, sau siluirea limbii, precum : **„Laptele este un aliment complet, conține toții** (sic !) **principii** (sic !) **alimentari necesari organismului“** (pag. 70), **„Ciupercile conțin cei** (sic !) **trei principii alimentare și vitamine...“** (pag. 173), **„Este preferabil chișcoturi „limbi de pisică“** (pag. 416), **„Se pune apoi in sirop fructele și se lasă pină fructele capătă aspectul că s-au glasat, adică devin sticloase“** (! !), **„coaja de la una lămile“** (pag. 410—429 etc.), **„se adaugă una lingură cu zeamă“** (pag. 423 etc.). Și agramatismele de soiul acestora sint cu nemiluita. Și cind te gindești că chiar din **Cuvint inainte** autoarea ne cere ingăduință scriind : **„Ași** (corect : **aș**) **fi recompensată moral dacă...“** (pag. 6). Privind astfel lucrurile nu ne mai surprind forme ca : **„de jurimprejur“** (corect : **de jur imprejur**), **așează** și **asază** (aceasta e corectă), **sprițează** (cu **e**-e corect), **tăiței** (nu **tăiețel**), **găluște** (nu **găluști**), **scoverzi** (nu **scovergi**) etc., sau pleonasme ca : **a jupui de piele**, **cubulețe foarte mici**, **bucățele mici**, **se fezandează și devine fragedă** etc., sau (cerem iertare cititorilor cu auzurile fine) „aproape“ cacofonii (intr-o carte de bucate !) de tipul : **se toacă carnea, dacă carnea este...**

Vom observa (și nu in treacăt) că numai narcisismul autoarei o face să uite sau să ignore grafia și gramatica unor termeni (neologici) **tehnici** (nu mă refer la invenții lingvistice). Să nu uităm că o asemenea carte o are orice gospodină și că retina ei este extrem de „sensibilă și de sesizantă“. Dăm, fără comentarii (nu intotdeauna necesare cititorului) formele corecte sub care trebuia să apară unii termeni (autoarea, adesea, oscilează) și cu formele de plural : patéu-patéuri, soté-sotéuri, sufléu-sufléuri, parfe-parféuri, piuré-piuréuri, pané (numai ca adjectiv invariabil), filé-filéuri (de obicei, se utilizează numai ca adjectiv), crenvurșt-crenvurști, cotlet-cotlete, meniu-meniuri, rosbif-rosbifuri, jeleu-jeleuri grep-grepuri (sau grepfrut-grepfruturi) ne surprinde forma grappe-fruits apărută de curind, in presă, fiindcă nu există in franceză, iar in germană este cu Grapefruit și in engleză grape-fruit), cacao (articulat cacaua), anșoa, foitaj, iofca-iofcale, alivancă-alivenci, consommé, jigou-jigouri, rasol-rasoluri, rosbrat-rosbraturi (din germ. Rostbraten, nu Rosbraten, cum scrie autoarea), șodou (nu varianta șodo), cremșnit, pizza (pronunțat pi-ța), șvaițer, chiftea, cafea (nu café ; autoarea scrie café-glace, dar cafea frape, frapieră, frapé etc.).

GH. POALELUNGI ■

Țăranii lui Ressu

Altă lucrare vorbind din inima satului este Cosași odihnindu-se, plăsmuită la Lovăț, Mehedinți, anul 1925. A doua ca mărime și ea pregătită îndelung în variante mai mici pînă ce în sfîrșit ia ființă așa cum o avem acum în față. S-a scris mult despre această lucrare.

Problema aceasta este : omul satului, țăranul, este cel care ocupă spațiul în deplinătatea lui prin muncă și priveghere, prin truda sa de zi cu zi să întrețină ordinea cosmosului. Satul este în întregime ocupat de prezența țăranului. Totul este atins de rodnicie, n-a rămas palmă de pămînt nelucrată, totul este atins întru rodnicie de prezența omului, prezență materială, practică, dar și spirituală înainte de toate. Țăranul lui Ressu nu este un refugiat, un exilat, el ocupă tot spațiul, a lucrat în amănunt fiecare centimă văzută și nevăzută oferită lui întru rodire.

El lucrează și asupra morților cu puterea tradiției și asupra celor duși, care cad în grija lui ocrotitoare, este lucrat și cimitirul cu puterea luminii neapropiate. El stăpînește locul prin prezența sa veghetoare și lucrătoare, este un spațiu al culturii, un tărîm arhaic trecut prin an de an de milenii prin vămile rodniciei, este țărîna devenită aur în urma veacurilor de conviețuire. Este Europa civilizată în cazul nostru de satul românesc, de cultura înaltă a satului.

Țăranii lui Ressu nu sînt niște brute, nu-i un ținut al mizeriei. Ressu nu sociologiază, nici nu folclorizează, nu este ilustrare și de aceea arta lui este valoare asupra ființei locului, ne putem întreba prin el încă o dată după Grigorescu asupra satului nostru ca spiritualitate înaltă și netrecătoare. În viața țăranului român ca în poezia lui Goga, Ressu întrevede înalta spiritualitate, cultura milenară durată aici în ritmul muncii și al privegherii. Lîngă lucrare cosașii se odihnesc într-un peisaj de-o copleșitoare frumusețe : se văd dealuri înalte locuite de așezări [illegible] dar mai ales copleșite de rod [illegible] și mîna omului sînt pretutindeni ocrotind. Am știut prin marea cultură a satului nostru să trăim în natură, să ne folosim de roadele ei, să facem loc unei civilizații țărănești înalte fără a-i modifica sau prihăni propria ei viață [illegible]. Este un mare cîștig spiritual al poporului nostru acesta, de-a ne fi putut înfrăți cu natura care ne-a îngăduit viețuirea cu tot ce ținea de felul nostru de a fi, cu horele și sărbătorile noastre, cu pruncii și nădăjduirea noastră.

Satul lui Ressu este plin de această dogoare spirituală care rodește pămîntul și domolește și îmbunătățește inima omului. Între natură și om, între fața cîmpului și a omului nu-i deosebire decît în intensitatea trăirii, a spiritualizării. Este același pămînt trecut prin dogoarea soarelui, dar fața omului are o intensitate în plus. Este pămînt transfigurat, trecut prin dogoarea spiritului. Cosașii lui Ressu, în cămăși albe, se odihnesc. Nu-i nici o urmă de sărăcie sau istovire în chipul lor. Portul lor este cel al sărbătorii și în acest loc. Trei sînt descoperiți, iar cel mai vîrstnic este acoperit cu pălărie. Toată atenția pictorului pare a se fi concentrat în aceste chipuri, în înfățișarea lor. În spatele lui, în picioare, o femeie tocmai a ajuns cu ulciorul plin cu apă [illegible]. În căldura zilei de vară, ulciorul [illegible] valul de răcoare ce primenește [illegible]. Culoarea ulciorului, lutului [illegible] foc, este apropiată de culoarea [illegible] oamenilor, pămînt transfigurat de [illegible] focului spiritual.

Fața [illegible] blîndă și împăcată, a omului ajuns la desăvîrșita armonie interioară, împăcat cu sine însuși, împăcat cu semenii și cu natura din jur, cu cosmosul întreg. O nesfîrșită odihnă emană această pînză. Îți vin în minte celebrele vorbe : unde sînt doi sau trei strînși într-un duh vine de departe, se așterne de foarte de departe, devine prezență copleșitoare, invizibilă, bucuria cuvîntului. Parcă acest ulcior cu apă ce este adus de neprihănirea femeii îmbrăcate în alb imaculat peste creștet și brațe este apa vie adusă de la izvorul fără de moarte, din stînca izvorîtoare de viață.

Între cosași și femeia cu ulcior se ridică trunchi puternic un arbore, parcă cel al vieții, ca într-un paradis regăsit.

Ressu este un pictor al luminii, adică al celei dintîi părți a anului, a lui Ceres, pînă la vremea secerișului, o lucrare în jurul pîinii mai degrabă decît al căldurii, al toamnei vinului. Este anul în plină desfășurare de verde, a norilor încărcați de ploaie de scurtă durată, norii frămîntați ai primăverii și alburași de iunie care se răsfață în lumină, ocrotind pămîntul. Imagini de toamnă, peisaje desfrunzite în acel roș viril și arzător al deplinătății fápturii.

Ca și pe Millet, nu l-au atras nici bătrîni peste măsură, nici fápturi neîntregi. Ressu s-a oprit asupra vieții legată mai de grabă de tinerețea și maturitatea omului și între anotimpuri de primăvară și mai ales de vară și dogoarea chipurilor de ulcior trecut prin foc vorbește despre aceasta și lucrarea omului.

Altă pînză cunoscută este **La arat**, lucrată tot la Vlaici, în care țăranul este surprins în ceasul lucrării propriu-zise. Boii sînt surprinși în plin mers și țăranul încordat pe coarnele plugului. Acestei lucrări a aratului îi este asociată cealaltă lucrare țărănească, prezentă pe mai multe pînze, a semănatului. Țăranul ca semănător și plugar este văzut în plină lucrare, în plin dinamism desfășurat, pe cînd în ceasul culegerii, cînd pămîntul vorbește, omul se află în ceas de odihnă, ca și în ceasurile de sărbătoare, cînd toată atenția cade pe pacea de sus a cosmosului împăcat ce se revarsă peste pămînt și sat.

Ca lucrător la arat și semănat, omul este mai degrabă singur. Ceasul de odihnă, prînzul pe cîmp îi adună pe oameni laolaltă, sărbătoarea, de asemeni, ceasul de durere al înmormîntării, procesiunile, dar lucrarea propriu-zisă este mai ales ceas solitar, omul rupt de ceilalți, intrat în firea creaturilor să le desăvîrșească în vederea rodniciei. Este interesant de văzut cum a evoluat gîndul din lucrările legate de semănător la Ressu. Sînt și doi și trei semănînd laolaltă, dar lucrarea din care a dispărut orice emfază este cea cînd semănătorul singur își împlinește ca într-o taină lucrul său. Cei doi semănători din anii mai timpurii par programatici, mai aproape de risipă decît de posibilitatea rodniciei, sînt semănători idee, dar apoi Ressu l-a văzut la Vlaici cum sînt cu adevărat și în cele din urmă a ajuns la această capodoperă, unde chipul omului semănător nici nu se mai vede, plecat asupra semințelor ca într-o rugă arhaică, unde omul este ceva în virtutea lucrării ce o împlinește. Pămîntul în jurul semănătorului, cît ține zarea în parcele, este desăvîrșit lucrat, semănat și deja verde, singura bucată încă nepusă pe rodnicie este cea de sub picioarele semănătorului. Ogorul este ca o manta violet purpurie așteptînd sămînța. Încă o dată semn asupra lucrării ca simbol cu care este dator omul naturii. Semănatul, moment plin de semnificații spirituale, este legat la sat de vechile ierurgii, de minunatele cuvinte rostite peste semințe, îmbălsămarea lor înainte de a deveni jertfă care aduce multă roadă în adîncul pămîntului. Acest ceas de nuntire și el în viața satului este și el cuprins în dimensiunea simbolică a existenței. Nu departe este o cumpănă care vestește prezența apei care fecundează ținutul sau umbra unui rîu, iar cînd acestea nu se văd, foșnește dens și umbros și verde trunchiul unui arbore viguros. Este o lume fecundă, o lume a creșterii care își întreține virilitatea prin puterea spirituală a simbolurilor, a sărbătorilor, a ritului, a culturii în sensul arhaic de cult. Nimic pitoresc, ilustrativ aici. Țăranul plecat pe coarnele plugului este îmbrăcat în strai cu desăvîrșire alb, încins cu brîu roșu, dar acesta nu-i decor, ci simbol al jertfei și credincioșiei, al castității lucrătoare fără de care rodnicia poate fi neprielnică oricît de mare ar veni pe pămînt.

O altă pînză, **Fîntînă la răscruci**, în ceas de amiază vorbește despre prezența izvorului nevăzut, sorbit în pămînt. Cumpăna viguroasă și foșnetul neclintit al unui arbore viguros în imediata apropiere, iar mai departe dealul încărcat de valurile rodniciei și mai departe acoperișul ferm al caselor în care puterea vieții este biruitoare.

Dacă bărbații sînt semănători, cosași, plugari, păstori, femeile sînt mai ales mame. Avem prin Ressu cîteva capodopere de o rară gingășie și neprihănire. Femeia mamă, cu pruncul în brațe, unele monumentale, altele mai firave, rupte din fresca mănăstirilor medievale, toate în veșmînt alb pe cap, ca țărăncile lui Vermeer, ele sînt vatra, ele sînt vatra, ele sînt casa, sînt **Liniștea pioasă**, cum se numește un tablou, a satului. Pe lîngă sanctuare și ape, pe lîngă troițe și arbori înveșmîntate în alb înflorit cu albastru și purpuriu, în desăvîrșită împăcare sînt tăcerea și măreția milenarei noastre cumințenii și castității. Poate că aici se cuvine să amintim de dimensiunea morală, etică a întregii opere a lui Ressu, una ferm rostită, fără ambiguități, prin aproape toate lucrările sale. Femeia e mamă cu pruncul în brațe, păstrătoarea tradițiilor milenare, a portului cuviinței, a castității familiei. Iată această **Țărancă cu copilul adormit**, cu obrăjorul sprijinit de năframa imaculată a mamei, cu capul plecat. Albul năfrămii înfășurat în jurul chipului cast spune totul despre viața sfîntă a acestei mame a satului românesc, despre evlavia unui popor, privirea coborîtă neînfruntătoare face loc candoarei pruncului împărătel să-și afle desăvîrșita împăcare și ocrotire în făptura ei slujitoare. Portul auster al mamelor este expresia acestei mari culturi în amănunt legată de viața intimă a țăranului. Dacă bărbatul este cultivatorul și civilizatorul pămîntului, dacă truda zilnică a acestuia este de a aduce la rodnicie cel din urmă petec de deal, cît cuprinde zarea, femeia civilizează, cultivă portul de zi cu zi al satului, casa și cămașa pruncilor și a omului ei, ea este păstrătoarea tradiției, ea este sufletul satului în zilele de sărbătoare. Strînse laolaltă în strai neprihănit în jurul turlei în amurg, precum în acest **Peisaj de seară la Vlaici**, de o excepțională forță grăitoare, unde albul celor nouă femei ce înaintează printre stejarii uriași spre cimitirul inundat de flăcările de aur ale amurgului dinspre clopotnița ale cărei zvoniri le auzi aidoma revărsîndu-se. Apoi ea, femeia, este culegătoarea roadelor. Plecată spre pămînt, ca într-un Millet, culege rodnicia pămîntului pînă departe, ca o grădină a Paradisului.

Hieratismul unei astfel de picturi ca aceea a lui Ressu vine din adîncul strat al echilibrului sufletesc senin și nădăjduitor al poporului nostru, moștean al tradițiilor bizantine de cea mai curată origine. O asemenea artă nu poate izvorî decît din geniul unui popor cum însuși Ressu o spune, geniu care impune înzestrării individuale o țintă și un etos specific. Transpare aici și romanitatea latinitatea noastră, afinitățile pictorilor noștri cu arta unui Millet este din Bucolicele și Georgicele lui Virgiliu, a întregului neam latin.

Satului lui Ressu, țăranilor lui în arta ce-i prezintă nu le lipsește nimic, este o lume așezată într-o tradiție milenară, ajunsă sufletește la acel echilibru de aur după care tînjește făptura omenească pretutindeni și cel mai greu de dobîndit. Ressu asta vrea să spună, iată o lume care știe cîte ceva despre taina omului de viețuire, o lume harnică dar care știe și ce este sărbătorescul, care nu devine roaba propriei sale capacități lucrătoare, o lume care știe că avuția cea netrecătoare ține de demnitatea lăuntrică, de cultivarea virtuților, de viețuirea împăcată între oameni și cosmos.

Foloasele spirituale, morale și etice ale unei astfel de opere sînt în timp din generație în generație de luat în seamă în măsura în care vor fi mereu și mereu asimilate. Căci fără cultură, fără cultivare în amănunt, fără trudă de zi cu zi, pămînt și om se sălbăticesc. Fructul și mireasma trandafirului cer trudă iar cine devine om cu adevărat al dreptății și iubirii, al lucrării și al privegherii este făptură vrednică de eternitate. Cu acest gînd aș dori ca toate școlile cel puțin din Capitală să treacă luna aceasta să vadă lucrarea lui Ressu, lăsată nouă moștenire, celor care ne străduim să asimilăm această moștenire a părinților noștri.

IOAN ALEXANDRU

Un imn închinat tinereții, romantismului revoluționar

Într-o noapte geroasă, în modesta baracă a unui șantier, un bărbat ajuns la vîrsta concluziilor își face procesul singurătății sale, chemînd sub balanța justiției o viață de om în ipostazele ei firești și banale dar care, din perspectiva timpului, apare ca întotdeauna sfîșiată de nostalgii și încărcată de regrete. Piesa împrumută cinematografului tehnica secvențială, folosind în acest scop un ansamblu scenic compartimentat, întreprindere dificilă și riscantă avînd în vedere faptul că unul și același personaj este invitat să se restituie publicului prin întrebări și răspunsuri în diferite etape ale vieții sale. Această călătorie în decor fix l-a obligat pe autor să folosească pentru același personaj doi interpreți diferiți : în rolul lui Sandu Iftode, veteranul, Ion Niciu, iar în rolul alter-ego-ului său, Sandu Iftode tînărul, Doru Ana. Publicul s-a lăsat totuși furat de jocul conveniențelor și meritul revine atît autorului cît mai cu seamă regizorului Constantin Dinischiotu care a izbutit să sudeze în același univers ideatic două entități fizice distincte și să ne îndemne să admitem că urmărim ca într-o secvență de montaj momente din junețea și maturitatea aceluiași om.

Cu noua premieră a Teatrului „Ion Vasilescu", „Corigență la dragoste"* revenim în lumea aspră și romantică a celor care, cîndva tineri, cu două și trei decenii în urmă, au însemnat harta țării cu marile monumente ale industriei socialiste ; e lumea constructorilor nomazi, oameni sorociți prin datele unui destin ales de ei înșiși să-și poarte casa în spinare prin stepe arse de vînturi, prin codri neumblați și căldările de piatră ale munților. Sînt ei, eroii anonimi care au ridicat hidrocentralele de la Bicaz, Argeș, Lotru și Porțile de Fier și au creat marile cetăți ale chimiei și siderurgiei românești. Dar o asemenea viață apare în ochii gospodarului domestic ca o dovadă de nesăbuință. Iar cu vremea întrebările și sentințele acestuia se insinuează și în sufletul omului erou. Am avut eu oare dreptul, se întreabă acesta, să devin robul unor pasiuni dominante și, abdicînd de la o viață rînduită după canoane clasice, să las în urma mea familii însingurate și să lovesc tocmai în cei dragi și apropiați ? Dar istoria marilor creații nu cunoaște alte soluții, iar în bătăliile pentru adevăr, ea are nevoie de martiri. Zidindu-și sufletul în temeliile de granit ale patriei, Sandu Iftode rămîne corigent la dragoste fiindcă numai cine nu se uită pe sine și nevoile sale poate fi apt pentru munca de pionierat.

Cristian Munteanu dovedește o mînă sigură în organizarea și legarea materialului și în mod deosebit în montajul cinematografic al secvențelor retrospective, acestea apărînd ca momente contingue ale unui proces în desfășurare. Iar faptul că piesa rezistă la o contemplație repetată și invită la meditație este și supremul argument că sîntem martorii unei opere bazate pe observații de profunzime. În elaborarea dialogului se resimte totuși o insuficientă gestație, replicile abundă în ziceri și proverbe demonetizate ce aduc gustul neplăcut al unor clișee ce vin, evident, să se insereze în lacunele ideației.

În rolul lui Iftode, Ion Niciu a descifrat cu tact și decență o partitură dramatică dificilă. Pentru portretul de tinerețe al eroului, Doru Ana a fost aproape de intențiile autorului cu excepția unor episoade în care și-a asumat în mod greșit rolul de rezoneur. Remarcabilă într-un rol episodic, tînăra Cătălina Bârcă anunță o actriță cu mari disponibilități artistice. Ne-au mai plăcut în mod deosebit Ana Ledunca (Mama) și Iulian Marinescu (Meșterul). O mențiune specială pentru ilustrația muzicală semnată de inginerul Andrei Sireteanu.

Recomandîndu-se din nou ca autor dramatic, Cristian Munteanu, cunoscut îndeobște publicului larg ca regizor la emisiunile teatrului radiofonic, aduce dovada unui talent autentic, original, investit cu multă forță analitică.

LIVIU TIMBUS

*) „Corigență la dragoste" de Cristian Munteanu pe scena Teatrului „Ion Vasilescu".

Doi tineri de la începutul secolului

în numărul viitor

VIZITA

de SORIN POSTOLACHE

Martor indiscret la o întîlnire de familie, omniprezentul nostru reporter a încercat, cu mijloacele ce i-au stat la îndemînă, să înregistreze, pentru cititorii revistei, ce și-au spus inginerul Emil Prager și publicistul L. Kalustian, într-o după-amiază a săptămînii trecute cînd cei doi oameni care au mers paralel peste o jumătate de secol pentru a se cunoaște abia acum și asta datorită unui articol din Flacăra.

Sărbătoare sub cupola Academiei

Miercuri, la prînz, savantul român Elie Carafoli, nume de largă notorietate în lumea astronauticii, a fost sărbătorit la Academie cu prilejul împlinirii frumoasei vîrste de 80 de ani. Despre acest eveniment vă vom prezenta un reportaj într-unul din numerele noastre viitoare.

Pilduitoare activitate revoluţionară

Moment de însemnătate istorică în evoluţia mişcării revoluţionare de tineret din Romania, făurirea în martie 1922, a Uniunii Tineretului Comunist — cu sprijinul şi sub îndrumarea nemijlocită a Partidului Comunist Român — a înrîurit profund şi decisiv conţinutul gîndirii şi practicii revoluţionare a tineretului, a inaugurat începutul unei etape noi, superioare în procesul angajării sale în lupta clasei muncitoare, a celorlalte forţe democratice şi progresiste pentru îndeplinirea idealului libertăţii sociale şi naţionale pe pămîntul României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria ţară, de a fi făuritorul propriului destin. Făurirea în 1922 a Uniunii Tineretului Comunist — la un an după crearea Partidului Comunist Român — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — a constituit un moment crucial în istoria mişcării revoluţionare de tineret din România... Se poate spune că Uniunea Tineretului Comunist a desfăşurat în toată perioada ilegalităţii o intensă activitate de organizare a tineretului, de conducere a luptelor sale alături de clasa muncitoare, de toate forţele revoluţionare şi progresiste din România".

Întreaga existenţă a Uniunii Tineretului Comunist, întregul său drum de luptă şi izbînzi, de glorioase împliniri sînt indisolubil legate de conducerea şi îndrumarea permanentă a Partidului Comunist Român, care, de la începutul existenţei sale, a văzut în tineretul revoluţionar o puternică forţă socială şi, totodată, unul din principalele izvoare de cadre, schimbul său de mîine, capabil să continue opera de transformare revoluţionară a societăţii româneşti. Iar cele şase decenii de prezenţă eroică a organizaţiei comuniste de tineret pe seama vieţii social-politice a ţării ilustrează, în chip grăitor, faptul că, în condiţiile concret istorice dintr-o etapă sau alta, potenţialul social şi politic revoluţionar al tinerei generaţii a găsit un teren fertil de manifestare şi afirmare în acţiunile viguroase desfăşurate de Partidul Comunist Român împotriva exploatării şi nedreptăţii, pentru drepturi şi libertăţi democratice, pentru apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a României; identificarea sa plenară cu lupta comuniştilor animată de încrederea fermă că ei reprezentau, în cuget şi în faptă, cei mai fideli exponenţi ai intereselor fundamentale nutrite de poporul român de-a lungul zbuciumatei sale istorii, flacăra vie a spiritului revoluţionar şi patriotic.

Elaborînd, cu ajutorul şi sub îndrumarea nemijlocită a partidului comunist, o strategie politică adecvată, Uniunea Tineretului Comunist a desfăşurat — în pofida condiţiilor grele de ilegalitate — o intensă şi susţinută activitate propagandistică, politico-ideologică şi cultural-educativă, fapt ce i-a permis să se manifeste ca o autentică şcoală de educaţie revoluţionară, patriotică a tinerei generaţii. S-a afirmat ca principalul nucleu de polarizare şi antrenare activă a masei tineretului muncitor de la oraşe şi sate, a elevilor şi studenţilor — în deplină unitate de acţiune — la marile bătălii de clasă ale proletariatului român pentru apărarea şi promovarea intereselor fundamentale ale maselor muncitoare, cum au fost cele din anii crizei economice 1929—1933, cu deosebire eroicele lupte ale ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie — februarie 1933.

Experienţa politică dobîndită de Uniunea Tineretului Comunist în primul deceniu de existenţă, ascendenţa spiritului revoluţionar, patriotic, care îi definea întreaga activitate, au impus-o ca un viguros şi dinamic detaşament al mişcării antifasciste româneşti — în fruntea căruia se afla partidul comunist — în lupta pentru apărarea democraţiei şi a culturii, a independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a patriei, grav ameninţate de politica agresivă şi revizionistă a statelor fasciste. O demonstrează implicarea fecundară a U.T.C., a întregului tineret democratic, patriotic în ampla ofensivă pe tărîm ideologic şi cultural declanşată de partidul comunist pentru demascarea fascismului; eforturile stăruitoare pentru crearea, în forme organizatorice specifice, a unei opinii antifasciste de masă a tinerei generaţii — indiferent de profesie, naţionalitate sau apartenenţă politică; poziţia ostilă, combativă faţă de acţiunile huliganice, profanatoare ale fascismului, viguros afirmată în marile întruniri şi demonstraţii antifasciste, iniţiate şi conduse de comunişti în deceniul 4, care au culminat cu manifestaţiile de referinţă la 1 Mai 1939.

La şcoala aspră a luptei de clasă, desfăşurată de partidul comunist, în creuzetul viu al practicii revoluţionare a Uniunii Tineretului Comunist s-au călit şi maturizat numeroşi militanţi revoluţionari profund devotaţi partidului şi poporului, cauzei socialismului.

Exemplul cel mai luminos între miile şi miile de activişti crescuţi şi afirmaţi în rîndurile organizaţiei comuniste de tineret îl oferă personalitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu — strălucit militant revoluţionar — care din cea mai fragedă vîrstă s-a alăturat cu entuziasm luptei partidului comunist, ilustrîndu-se printr-o remarcabilă capacitate organizatorică, energie şi putere de muncă clocotitoare, profunzime şi maturitate de gîndire, patriotism înflăcărat şi spirit de sacrificiu în slujba cauzei clasei muncitoare, a poporului căruia îi aparţinea.

Afirmată strălucit, începînd din 1933, în momentele decisive ale luptei revoluţionare, antifasciste a partidului comunist, activitatea neobosită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu a imprimat mişcării revoluţionare de tineret forţă şi dinamism organizatoric, angajare fermă şi dăruire plenară în procesul viu al creaţiei istorice; o activitate tumultuoasă — desfăşurată în condiţiile unei permanente şi dure prigoane a aparatului represiv — care l-au impus drept unul dintre conducătorii cei mai reprezentativi ai Uniunii Tineretului Comunist şi căruia tineretul revoluţionar, organizaţia sa îi datorează succesele luptei lor, angajamentul lucid şi plenar în slujba intereselor fundamentale ale ţării.

Contribuţia esenţială a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la pregătirea şi desfăşurarea marilor manifestaţii antifasciste şi antirăzboinice de la 1 Mai 1939, la intensificarea activităţii politice şi cultural-educative a tineretului comunist în cadrul breslelor muncitoreşti, sarcinile de mare răspundere ce i-au fost încredinţate de partidul comunist în 1929 în organizarea şi apoi în conducerea Uniunii Tineretului Comunist — ca secretar al C.C. al U.T.C. — au evidenţiat, o dată în plus, spiritul de dăruire revoluţionară exemplară, uriaşa sa forţă de convingere şi de mobilizare a maselor.

Sînt repere ale unei eroice şi pilduitoare biografii revoluţionare care au determinat intensificarea muncii partidului în rîndul tineretului, au înrîurit profund unitatea de acţiune antifascistă şi antihitleristă a tinerei generaţii, implicarea sa dinamică şi responsabilă în mişcarea de rezistenţă antihitleristă a poporului român, în pregătirea şi înfăptuirea revoluţiei de eliberare naţională şi socială antifascistă şi antiimperialistă din august 1944.

Energic act de voinţă al poporului român, 23 August 1944 a inaugurat epoca unor profunde prefaceri structurale în societatea românească. În noua perspectivă istorică a României, tînăra generaţie şi-a regăsit propriile sale aspiraţii, iar prin intermediul Uniunii Tineretului Comunist — în fruntea căreia s-a aflat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — şi-a formulat opţiunile politice concordante cu imperativele majore ale luptei partidului comunist, şi-a manifestat plenar voinţa de acţiune, de valorificare a uriaşului său potenţial revoluţionar în efortul general al naţiunii de făurire a unui nou edificiu social-politic — societatea socialistă.

Angajat temeinic şi entuziast, cu întreaga sa capacitate creatoare, pe calea dezvoltării economico-sociale a ţării, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului — cea mai fertilă perioadă din istoria contemporană a României, care poartă amprenta gîndirii profunde, de mare cutezanţă şi de o autentică originalitate a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — tineretul patriei, indiferent de naţionalitate, şi-a pus şi îşi pune necontenit semnătura pe tot ceea ce se construieşte, pe tot ceea ce reprezintă efectul roditor al muncii şi creaţiei poporului român. Într-adevăr, imaginea a ceea ce este astăzi România socialistă — ţară liberă, independentă şi mereu înfloritoare —, a ceea ce este viaţa noastră — o viaţă dreaptă, luminoasă şi optimistă — însumează în ea potenţialul revoluţionar şi inteligenţa creatoare, gîndul înaripat şi voinţa fermă de acţiune a tinerei generaţii.

Participant entuziast, alături de întregul popor, la traducerea în viaţă a măreţelor proiecte politice de viitor aşa cum le reflectă documentele istorice adoptate la Congresul al XII-lea al partidului, tineretul patriei noastre susţine, totodată, în mod unanim, politica externă a partidului şi statului nostru, iniţiativele şi contribuţiile remarcabile ale preşedintelui Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la revoluţionarea, în interesul popoarelor, a problemelor majore ale epocii contemporane, la instaurarea unui climat de pace, securitate şi colaborare între toate naţiunile, pentru o lume mai bună şi mai dreaptă pe planeta noastră.

Crescut şi educat de partid la flacăra celor mai măreţe idealuri ale poporului, pregătit la nivelul cerinţelor prezentului eroic, clocotitor pe care îl străbate ţara, tineretul României socialiste — pentru care gîndul şi fapta contemporană, tinereţea revoluţionară a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, reprezintă un înalt şi pilduitor exemplu — se afirmă ca un vrednic făurar, alături de toţi fiii patriei, al noii noastre istorii, socialiste şi comuniste, iar în această grandioasă operă se înalţă el însuşi la dimensiunile timpului viitor.

Dr. CONSTANTIN PETCULESCU

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar

Recorduri care mai rezistă (I)

● Vom alege, din întîmplările Cenaclului „Flacăra" fără a respecta cronologia — date şi fapte mai deosebite. Le vom numi: Recorduri care mai rezistă. Adevărul este că frumuseţea recordului stă în doborîrea sa, dar noi ţinem şi la cele care au fost. Şi, pentru că rezistă, merită să vorbim despre ele tot la superlativ. Amintirile noastre sînt tandre, sînt de-acum 9 ani, sînt parcurgerea a 9 ani de întîmplări, de anotimpuri, de sentimente.

● După o pauză de aproape 7 ani, revenire a lui Gil Ioniţă: s-a întîmplat la Bacău, în noaptea de 28 spre 29 octombrie, 1981.

● Tot în 1981, în luna decembrie, cenaclul s-a desfăşurat pentru a doua oară fără conducătorul său, poetul Adrian Păunescu. Iată o strofă din poezia pe care a scris-o şi care a însemnat un mesaj pentru tinerii din Mărăşeşti: **De treburi importante-am fost chemat / Dar sufletul pe-aicea întîrzie / Ca om şi ca poet şi ca soldat / Prezent şi eu aici, la bătălie".** Cealaltă absenţă — pe un şantier din Dobrogea.

● În noaptea de 10 spre 11 decembrie 1981 ne-am oprit la Ţebea în faţa mormîntului lui Avram Iancu. Am cîntat cîntece ale Ardealului. Ca un semn al iubirii noastre pentru marele tribun, ca un semn peste timp al iubirii lui pentru ţară — luna a săgetat grupul nostru, culmea aceea de deal, de neam, dintr-un cer acoperit pînă atunci cu nori.

● La Marghita un dublu debut, pe 11 decembrie 1981: cele două încîntătoare tinere Magdalena Finna şi Sorina Feier.

● Cel mai neobişnuit debut: la Petroşani, pe data de 16 decembrie mai exact 17 decembrie, la orele 1 şi 36 de minute! Învingîndu-şi timiditatea, **Rudi Kleibel**, avînd un tată neamţ şi o mamă olteancă — a scris un bileţel, rugînd să fie ascultat. Şi a fost!

... tre succesele sale, un cîntec din Maramureş: „Cînd s-o-mpărţit norocu"

● La 11 iunie 1978 spectacolul de la Timişoara (sala „Olimpia") a coincis timp de două ore cu meciul Italia — Argentina. Sala arhiplină.

● Tot 11 iunie, tot 1978, tot Timişoara: **Ion Zubaşcu**, revenire, după o absenţă de 1 an. Cîntecul revenirii sale: „Lumea de mîine" — versuri de Ion Biberi.

● Prima şedinţă a Cenaclului „Flacăra" a avut loc în sala Casei de cultură a sectorului 1 din strada Slătineanu nr. 16, pe data de 17 septembrie 1973.

● La spectacolul din 24 septembrie 1973 a participat şi dr. **Vasile Boici**, prevestind cenaclului o tinereţe fără bătrîneţe şi... fără reumatisme!

● Mircea Vintilă a cîntat „Lordul John" în aceeaşi seară, 24 septembrie '73, cu ochelari!

● Întîlnirea de vineri 19 octombrie 1973 (aţi observat, sîntem la început, pe cînd cenaclul avea cîteva luni) a început la Casa de cultură din Craiova şi... s-a prelungit cu participarea la derby-ul de pe Stadionul central — orele 15.

● Luni 29 octombrie '73: au cîntat pentru prima dată — duet — **Marcela Saftiuc** şi **Traian Cosma.**

● Poetul Adrian Păunescu a întîrziat o singură dată la cenaclu: în seara de 3 decembrie 1973, cînd l-a adus pe Geo Dumitrescu de la Sinaia. Poetul Geo Dumitrescu era eroul serii, fiind vorba despre Antologia poeziilor sale. A citit cu acel prilej poezia „Scutire".

● Luni 10 decembrie '73: La Clubul A, proprietate a Institutului de arhitectură (de negăsit nici de invitaţi şi nici de gazde...) a debutat **Mihail Stan.**

● Din nou 1978: 23 iulie. În satul Avram Iancu **Toader Dragoşa**, păzitor al comorilor Ţebei, a cîntat „Marşul lui Iancu" şi „Colo-n munţii Ţebei". În septembrie 1981 Toader Dragoşa a împlinit opt-

O imagine în care nu ne recunoaştem

De mulţi ani, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar există. Există de cîţiva ani şi o preocupare a Televiziunii de a surprinde, în unele emisiuni ale sale, imagini din viaţa Cenaclului Flacăra. Şi noi, ca şi cei ce au fost la vreun Cenaclu Flacăra, am fost, de-a lungul vremii, surprinşi de relativa neconcordanţă între impresia pe care ţi-o lăsa manifestarea în sală şi cea care apărea pe micul ecran. Am crezut că e vorba de incompatibilităţi fireşti între viaţa propriu-zisă şi imaginea ei modificată fatalmente de peliculă. Ultimelor două manifestări ale Cenaclului Flacăra înregistrate de Televiziune şi transmise pe post nu le-am descoperit, însă, doar această hibă, ci una mai profundă: cineva, de la Televiziune, nu ştim cine, a mutilat în mod clar, imaginea manifestării noastre de poezie şi muzică. Ne-au fost luate pur şi simplu tocmai aripile. Au fost puse în circulaţie imagini trunchiate ale unui cenaclu care aplaudă tot timpul, nu se spune acolo decît „trăiască", nu se cîntă nici un cîntec de dragoste, de meditaţie, totul e vesel, torentele de dăruire tinerească din sală ajung în televizoare nişte biete, anemice, scurte plescăituri de lopată pe baltă. Joi, 11 martie a.c., pe neaşteptate. Televiziunea ne-a produs o asemenea surpriză, ne-a acordat 35 de minute, fără să ne consulte, în nici un fel. În ce priveşte selectarea cîntecelor, în limpezirea sumarului. Abia la insistenţele noastre, în ultima clipă, aflînd din ziare că, hodoronc-tronc, vom fi prezenţi pe micul ecran. NI S-A PERMIS să aflăm ce va cuprinde propria noastră imagine, la care lucrăm de nouă ani, dacă nu chiar de mai mulţi. Din nenorocire, selecţia Televiziunii merge într-o singură direcţie. Chiar dacă ar fi arbitrară, ar fi acceptabilă, dar ea este dogmatică. Ea nu cuprinde eşantioane reprezentative din preocupările cenaclului nostru, ci adună numai ceea ce i se pare că e „afirmativ", „luminos", fără „probleme". „Or, cenaclul nostru vrea să fie ca viaţa, vrea să fie ca omul, cu toate ale sale. Din acest punct de vedere, prezenţa trunchiată a Cenaclului Flacăra la Televiziunea română ne-a deservit incalculabil, ne-a produs daune în ochii viitorilor posibili participanţi la spectacolele noastre şi chiar în ochii celor ce ne-au văzut şi ne cunosc.

Cît mă priveşte, ca om care a întemeiat şi conduce acest cenaclu, nu văd în faptul că Televiziunea m-a scos întru totul din emisiune, nedîndu-mi nici măcar dreptul de a spune „bună seara" telespectatorilor şi nici „la revedere" şi nici măcar de a spune cine sînt cei ce cîntă, decît o favoare. Desigur, cei ce au făcut-o n-au dorit să-mi facă o favoare, dar mi-au făcut-o. Decît ciung, decît lipsit de ceea ce mă caracterizează, mai bine deloc.

Dar falsificarea imaginii cenaclului în ochii publicului este o daună asupra căreia, în numele iubitorilor cenaclului şi al făcătorilor lui, cer cuvenitele daune.

ADRIAN PĂUNESCU

● Debuturi... surpriză! Acestea au fost promise de către conducătorul Cenaclului „Flacăra" spectatorilor aflaţi la Circul „Bucureşti" în după-amiaza, seara şi noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1981. Surprizele s-au numit: **Alla Baianova, Tricy Abramovici** şi **Rosina Cambos.**

● Tot în seara de 9 noiembrie, tot la Circul „Bucureşti". Poetul Adrian Păunescu a reuşit să facă loc în sală (cum?) şi tinerilor care aşteptau în faţa circului, fără speranţă că vor mai urmări spectacolul pentru întristătorul motiv că nu mai erau bilete. Astfel, cei care erau în sală au împărţit plăcerea... şi locurile cu cei de sub stele...

● 10 februarie 1982, Băileşti: Ileana Calinovici, aceeaşi voce dar...acompaniată de cobză! Felicităm inspiraţia cîntăreţei de a-şi aminti şi de vechile instrumente populare. Cobza, e drept, are pecetea vremii!

● Întîmplări fericite... meteorologice: 2 Mai 1978, Stadionul Republicii. Peste 30 000 de spectatori. Cînd Mircea Vintilă a început să cînte „Pe pămînt avem de toate"... soarele a apărut, ploaia a încetat şi... căldura s-a simţit la propriu!

● Tot 2 Mai 1978, tot pe Stadionul Republicii. Spectacolul fusese programat pentru 20 de minute, dar a durat — la insistenţele tinerilor — mai bine de 3 ore!

● Debutul fraţilor **Ion şi Gelu Chiriac**, din Ghermăneşti (Vaslui). Vîrsta lor: 16, respectiv 13 ani. Unul din cîntecele de debut: „Torna, torna, fratre!" S-a petrecut la Sala Polivalentă, în faţa a 7 000 de spectatori, în noaptea de 3 spre 4 iunie 1978.

● **Ducu Bertzi** a primit şi el focul debutului... dublu. Prima dată i s-a întîmplat... în mai 1976, la Baia Mare. A doua oară a însemnat revenirea printre membrii Cenaclului „Flacăra", în cadrul stagiunii de la Teatrul „Ion Creangă", în 1979. Cu acest prilej a lansat unul din-

zeci de ani... Putem spune că este cel mai în vîrstă membru al Cenaclului „Flacăra", dar cu o inimă tînără, deasupra căreia înfloreşte panglica tricoloră. De mult era ascunsă, chiar pe piept, sub cămaşă...

● Costineşti, 25 iunie 1978. Vara în care au debutat în cenaclu membrii **Grupului „T"** din Tîrgovişte. De atunci Lovin Stănescu a devenit... **Lorin Stănescu!** Un alt debut al verii '78: **Zoia Alecu.** În seara de la Costineşti **Violeta Ciomîrtan** a cîntat „Verde crud".

● A XV-a şedinţă a cenaclului a avut loc într-o zi de 15... 15 decembrie 1973, la Rîmnicu Vîlcea.

● Marţi, 20 noiembrie 1973, debutul **Silviei Popovici**, invitată a cenaclului, întîlnirea petrecîndu-se la Liceul „C. A. Rosetti". Silvia Popovici a recitat „Royal Shakespeare Company" de Adrian Păunescu şi **„La uşa mormîntului"** de Carl Sandburg.

● O seară fără pauze: 12 noiembrie 1973: Harry Brauner a vorbit despre poluarea folclorului. A fost o seară de folclor.

● 15 000 de spectatori, luni, 15 mai 1978, cetatea Alba Iulia. Un spectacol mare cu puţini membri ai cenaclului.

● Întîlnirea cenaclului cu eroul unei poezii tulburătoare: „Roata", de Adrian Păunescu. Eroul — **Toader Popa din Ortoaia: 15 aprilie 1980, Broşteni.**

● Rezultatul meciului de fotbal dintre selecţionata Cenaclului „Flacăra" şi selecţionata organizaţiei U.T.C. Vrancea, în frumoasa primăvară a lui '80: 80—19 pentru cenaclu!

● **17 septembrie 1981**, aniversare a 8 ani de la înfiinţarea Cenaclului „Flacăra", la Ţebea, la mormîntul lui Avram Iancu. Poetul Adrian Păunescu a citit memorabile cuvinte de O. Goga, urmaşilor Craiului munţilor din Ţebea.

PIA OLARU

Un muzeu in labirint

Reflecții despre Rafael

2.

Rafael. Autoportret

5. Citesc undeva că artiștii longevivi, care au avut răgazul să spună totul în opera lor, sînt limpezi, în vreme ce artiștii seceraţi de timpuriu lasă după ei un șir de enigme pe care posteritatea, vrea nu vrea, trebuie să și le asume. Simplă speculație, după părerea mea. Căci aproape toate afirmațiile din această frază pot fi răsturnate. Nici un artist n-a avut răgazul să spună totul în opera sa. De fapt, toți artiștii, inclusiv Tițian care a murit la aproape o sută de ani, au murit prea devreme. Nici unul n-a murit cu sentimentul că a terminat de tras ultima linie. *Gioconda* e, în realitate, o operă neterminată. Și, pe urmă, în ce măsură sînt artiștii longevivi neapărat limpezi, pe cînd cei seceraţi de timpuriu lasă după ei un cortegiu de enigme? Să-i comparăm pe Leonardo și Rafael. E Leonardo, care a avut la dispoziție cu treizeci de ani mai mult pentru a spune în opera sa ce avea de spus, mai limpede decît Rafael? Mi se pare că în acest caz lucrurile stau tocmai invers. Cel mort de timpuriu, Rafael, e limpede și deși mort la 37 de ani ne dă impresia că a spus totul, în vreme ce Leonardo, mort la 67 de ani, ni se pare că a murit la jumătatea frazei pe care o murmura.

6. Între „un Tițian" de tinerețe și „un Tițian" de bătrînețe nu e nici o prăpastie. În schimb, există artiști care la bătrînețe au fost cu totul altfel decît în tinerețe. Și la treizeci de ani Rembrandt era un pictor mare. Dar nu era încă „Rembrandt". Iar Goya, la patruzeci de ani nu era nici măcar un pictor mare și cu atît mai puțin Goya. Goya din *Culesul viilor* e un pictor plăcut, delectabil, cu totul altul decît surdul care ne cutremură în *Capricii* și *Dezastre*. Spaniolul e din categoria celor care se nasc a doua oară din ei înșiși.

Ne-am putea întreba, prin urmare, ce s-ar fi întîmplat dacă Rafael ar fi trăit cît acești pictori. Ar fi rămas el, oare, „Rafael", așa cum Tițian a rămas Tițian, sau ar fi devenit altul? Cum ar fi arătat un Rafael bătrîn? Ca Rembrandt sau ca Tițian? Toate ipotezele sînt posibile, inclusiv aceea că am fi putut vorbi de tinerețea lui Rafael ca de tinerețea lui Goya. Dar, astfel, n-ar fi fost înfrînt însuși Rafael? Căci singurul care putea să corupă acest triumf al grației era el însuși. Poate că am fi zis astăzi: „Nici măcar Rafael n-a putut rămîne pînă la capăt Rafael. Dovadă că nu se poate trăi prea mult cu atîta candoare. La un moment dat chiar caracterele fenicite cedează și se tulbură". Poate că pe cerul lui Rafael ar fi apărut penumbrele lui Leonardo sau ceva din tunetele lui Michelangelo. În felul acesta Renașterea ar fi fost lipsită de una din victoriile ei cele mai neverosimile. Rafael e incredibil tocmai pentru că a rămas pînă la sfîrșit armonios și pur. Dar cum ar fi pictat el la cincizeci sau la șaizeci de ani, dincolo de entuziasmul tinereții? Într-adevăr, toate ipotezele sînt posibile și chiar presupunerea că am fi avut un geniu mai mare decît Rafael, dar acel Rafael n-ar mai fi fost un Eros devenit pictor. Ar fi fost altceva. Pictura ar fi cîștigat, dar, poate, ar fi avut de pierdut încrederea noastră că fericirea nu e neapărat teribilă. Poate că Rafael însuși ar fi spulberat mitul lui Rafael.

Ni se spune că era înzestrat cu calități greu de găsit în stare pură. Era curtean, fără să fie lingușitor. Era binevoitor, fără să fie fățarnic. Era amabil, fără să ascundă nimic sub surîsul său. Era prețuit, fără să se priceapă la intrigi. Daruri rare și greu de păstrat. Oare ar fi demonstrat Rafael că nu se poate trăi numai în puritate? Și, convins că frumusețea, grația și perfecțiunea pot fi atinse, ar fi descoperit și el, totuși, ca Leonardo, imposibilul? Gloria lui Rafael stă în incoruptibila lui candoare. Ea înseamnă mai mult decît armonie, farmec și senzație de fericire. Înseamnă armonie, farmec și senzație de fericire, plus faptul că aceste calități n-au fost niciodată contrazise. Dar cum ar fi rezistat această floare de seră furtunilor pe care le dezlănțuie uneori viața peste o tinerețe limpede?

Nu poți judeca, însă, un om, spunea pe drept Papini, decît la sfîrșitul vieții lui. Și singurul lucru sigur e că Rafael a rămas Rafael pînă la treizeci și șapte de ani cînd a murit.

7. Rafael mă face să mă gîndesc uneori că a trăi viața e mai important decît a face filosofie pe marginea ei. Și că în orice filosofie se află, poate, și o picătură de viață ratată: de viață netrăită, eșuată în discuții despre viață. În acele momente mă întreb dacă nu cumva centrul labirintului e doar locul unde nu mai e nimic de sperat și, poate, nici de regretat. Cum s-ar zice, ajungem în centrul labirintului doar pentru a descoperi că întreaga aventură a fost o eroare; în loc să dăm atenție adevărurilor simple, să ne bucurăm de ele, să trăim ce ne-a fost dat să trăim, ne-am lăsat ispitiți de amăgirea că sensul vieții îl cunosc, îl pătrund, doar cei care renunță la ea, cei care jertfesc Minotaurului chiar dreptul lor de a trăi. În ce-l privește, Rafael e un pictor care refuză să intre în labirint. El vrea să se bucure de dragoste, iată filosofia lui, dacă există vreo filosofie în această pictură care n-are nevoie de firul Ariadnei, ci de șansa de a o iubi pe Ariadna.

8. Dar din același motiv au eșuat toți imitatorii lui Rafael. Desenul, culoarea, se pot învăța. Dar a vedea lumea ca Rafael e un dar care nu depinde decît de destin.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Mihail Antoniade (III)

L-am înfățișat pînă aici — condensat la maximum — așa cum îl cunoscusem pe Mihail Antoniade, cu tonica lui strălucire mintală, cu marea lui sensibilitate și omenie, cu preocuparea centrală de a fi de folos întotdeauna semenilor săi, cu probitatea morală și caracterul ferm și neîncovoiabil, care îi erau organice și deveniseră stil și postulate de existență și am produs și unele din opiniile acelora — toți, fără excepție, valori incontestabile — care au întreținut cu el relații statornice în întinsul timpului.

Astăzi va vorbi însuși Mihail Antoniade. Va vorbi, ca să spun așa, în manuscris.

Doamna Teodora Antoniade, în posesia unui caiet în care regretatul ei soț își notase sporadic ginduri și impresii, a avut bunăvoința să mi-l încredințeze și voi reproduce din el ceea ce mi se va părea semnificativ istoricește, sau ceea ce ar constitui o fișă de alcătuire lăuntrică a omului. Însemnările sînt din tinerețea lui Mihail Antoniade și provin din anii 1906, 1907, 1908 și 1909. Și încep cu un crimpei de la sfîrșitul lui ianuarie 1906, cu care, dealtfel, se deschide caietul: „Am douăzeci și doi de ani împliniți și nu am realizat încă nimic. Mi-e teamă să nu-mi iau răspunderea de a aconta o valoare, care poate nu există. Va putea mintea mea să producă ceva, cînd văd că în gîndirea mea totul trece, că ce mă preocupă într-o zi mă lasă indiferent într-alta, că trec de la o problemă la alta, fără să fi făcut tot posibilul pentru a o desluși? Nu am un mod unitar de gîndire. Aici ating punctul esențial al dezarmoniei mele interioare. Lipsa de sistem a cugetării mă face să stau în asemenea dileme, puse de forma cea mai crudă a îndoielii: îndoiala de sine. De aici se naște dezacordul între inteligență și voință. Cum voi dobîndi unitatea? Cum voi ajunge să lucrez astfel ca fapta mea să nu fie azi într-un fel, mîine într-altul, ca ceea ce vreau azi să vreau și mîine? În mine însumi șade cel mai mare dușman al meu; pe mine însumi trebuie să mă învinq, ca să fiu mîntuit".

Și, în aceeași ordine de întrebări și de neliniști, spicuiesc din nota cu data de duminică 12 februarie 1906: „O mare primejdie de înlăturat este aceasta. Crezi că spui mult, cînd nu faci decît să storci cu greu sucul subțire al unui fruct uscătiv. Orice subiect trebuie îndelung cugetat și fecundat cu tot ce se poate; **materialul să fie enorm de mare. E mai bine să vorbești mai puțin, decît mai mult decît trebuie.** Nimic nu este mai fără gust și mai fad decît o explicare de care nu mai are nimeni nevoie. Alta e următoarea: crezi că spui lucruri noi, că faci descoperiri și nu faci decît să exprimi altfel (uneori nici atît) lucruri spuse și răs-spuse, banalități răsuflate. E în fiecare timp și în fiece domeniu un șir de idei de acestea, care nu sînt ale nimănui pentru că sînt ale tuturor. De acestea ferește-te. Și în același legătură: cît de puțin din ceea ce trăim noi, este al nostru. Ce oare e ceva ce vine din afară, în comparație cu ceva ce se naște înăuntru! Mintea ne este populată de oaspeți, gazda se face mică pentru a le face loc. Ce ar rămîne din tine, Eu al omului, dacă te-aș dezbrăca de hainele împrumutate?"

La 14 martie 1906 pune pe hîrtie cele petrecute și văzute în ajun, la manifestația din fața fostului Teatru Național de pe Calea Victoriei: „Pentru alte lucruri decît pentru acelea despre care credeam că am să vorbesc aici, trebuie să scriu astăzi. Ieri am fost martor la întîmplări a căror amintire trebuie păstrată. Am ascultat cea mai înaltă cuvîntare pe care am auzit-o în viața mea. Iorga a vorbit un ceas studenților despre primejdia înstrăinării elaselor dirigente, de popor și de limba lui. O puternică emoțiune îl stăpînea. Potopul de vorbe calde, dar măsurate, îl înneca. Avea momente în care glasul îi părea mujat de lacrimi. Puterea minței și a urii nu făcea să piară tăria logicii. Îl cunoșteam din bogată vorbire rece sau de scurtă încălzire. Nu mi-l închipuiam într-o continuă incandescență.

A urmat apoi manifestația de stradă în fața Teatrului, ciocnirea cu gardiștii, jandarmii pe jos și călări. Am asistat de la „Cooperativa" la bombardarea cu sticle, cu aruncarea meselor sfărîmate, la huiduielile armatei. Cînd au năvălit jandarmii pedeștri, spărgînd geamurile cu pușca, m-am refugiat într-un colț unde au tăbărît asupra mea vreo zece soldați care m-au luat în brațe, mi-au dat cu patul puștii în cap, mi-au spart pălăria, m-au lovit și m-au dus arestat pînă în Teatru. Acolo m-am amestecat cu cei liberi, am văzut soldați răniți lungiți pe jos, agitînd mîinile și picioarele, gemînd. Unii ofițeri, cu capul spart, alții cu brațul rupt, erau înțesați într-o odaie unde erau adunate coșurile cu flori care aveau să încunune pe **binefăcătorii** care jucau... pentru plăcerea lor. Pretutindeni se vorbea în franțuzește de Iorga; se cerea arestarea lui; se zicea că trebuie trimis la balamuc. Pretutindeni cea mai deplină lipsă de pricepere a rostului mișcării. Am ieșit din Teatru, în libertate, pe la 11 fără un sfert".

Luni 27 mai 1907, Mihail Antoniade notează: „Ieri, duminică dimineață, vizită la d. Maiorescu. I-am dus manuscrisul „Încercări asupra superficialității", pentru a îndeplini un angajament pe care-l luasem față de mine. Acum, că lucrul a fost făcut, privesc eseul și soarta lui, cu o deplină indiferență".

La 21 ianuarie 1908, altă însemnare: „De la 1 ianuarie, Virgil Cioflec a luat proprietatea „Vieții Literare", o revistă condusă de Ilarie Chendi și care nu îmi pare deloc mai bună ca celelalte, cu toate articolele lui Porn (Eugen Porn, profesor de corespondență și convorbire comercială italiană la Academia de înalte studii comerciale și industriale, n.n.), care se urmează regulat și cu toate atacurile în dreapta și în stînga ale combativului amic Cioflec. Încă de astă vară stăruise să public „o cronică juridică", în care să spun tot ce cred despre cele ce văd că se petrec la Palatul Justiției. Am tăgăduit, numai pentru că socotesc că nu e niciodată bine să spui cuiva un nu hotărît, mai ales cînd este vorba de o afacere viitoare, care poate să nu se realizeze din atîtea alte pricini. Vremea a trecut și scadența a sosit; cu ea, noi stăruințe. Cum aveam inima plină de spectacolul lecțiilor de la doctoratul în drept de curînd inființat, am scris un articol în care, sub o formă ocolită, spuneam tot ceea ce credeam, tot adevărul sfîșietor și despre elevi și despre dascăli. Nacu, Dissescu, Basilescu, Negulescu, Drăghiceanu, erau direct schițați și se întrevedeau foarte bine. A ieșit articolul, era imposibil. Am pus niște inițiale la întîmplare. Cioflec, cărula i-au plăcut cele spuse, mi-a arătat că trebuie neapărat să pună un nume. I-am lăsat toată libertatea să-l aleagă el și vineri am citit în „Viața Literară" articolul meu ieșit: **O. Vulpe**, nume-calambur. Deși secretul a fost ținut față de toți, Porn a ghicit numaidecît, după stilul, preocupările, conversația și imaginile mele. Am primit de la „Viața Literară" un mandat poștal de zece lei!"

Și, în sfîrșit, o părere caligrafiată duminică 19 aprilie 1909: „Vinerea trecută am terminat definitiv cu examenele de capacitate. De la august pînă în aprilie, nouă luni luate numai de pregătirea în vederea diferitelor încercări la care am fost supus. Mă gîndeam mereu la forma aceasta de sclavie, sau cel puțin de atentat la libertatea omenească, ce este examenul. Mă miram de mine însumi, cum mă așezam pe scaun, înaintea unor oameni aduși acolo prin cine știe ce împrejurări și cum căutam, la poftirea lor, să storc ce aveam mai bun în minte, spre a li-l pune înainte".

Opresc aici citatele. Și consider încheiată evocarea ce mi-am propus-o, în speranța că cei ce au urmărit-o, vor avea la îndemînă toate elementele pentru o judecată de valoare și-și vor da mai bine seama, analizînd premisele cu care a pornit Mihail Antoniade în drumurile încîlcite ale vieții, abia ieșit din adolescență, ca să ajungă deopotrivă, podoaba care a fost în năzuințele lui umaniste și umanitariste, în actul de gîndire, în științele juridice, în comunicarea ideilor și în evoluția spiritului românesc.

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

O himeră?

Am văzut filmul american „Himera". Un film cu Gregory Peck, James Mason, Lili Palmer și Laurence Olivier.

Pot zice că mai degrabă am fost nemulțumit de un film (regia excelentă, imaginea fără cusur, dialogurile impecabile) purtînd din start semnele succesului. Să nu-ți placă un film cu Peck și Olivier? S-ar putea? (Decorurile — fastuoase, muzica inspirată, montajul perfect.)

Se poate.

Eroul filmului e fiorosul asasin hitlerist Doktor Mengele, cărula i se pune (dovedit) în seamă asasinarea a două milioane și jumătate de semeni și care a scăpat de streang fugind în America Latină (azi în Columbia, mîine în Paraguay) continuîndu-și monstruoasele experimente (e drept, lipsit de „cobaii" preferați) și sfidînd ideea de justiție. El ar nutri himera reînvierii hitlerismului.

Și filmul fabulează ingenios și credibil o nouă serie de crime (de data asta comandate de la distanță) la care se dedă tenebrosul doktor urmărit de (iarăși de la distanță) un blînd mosneag evreu, Liebermann, care, la Viena, se îndeletnicește cu identificarea naziștilor rămași nepedepsiți de brațul legii. Mengele e îmbătrînitu Peck. Liebermann e bătrînul Olivier.

Finalul e fericit. Doktor Mengele e ucis, mîncat de o haită de cîini. O moarte „frumoasă" pentru sadicul doktor, o moarte pe măsură.

Dar aici (din... final) filmul nu-mi mai place.

Știu cît e himeră și cît adevăr în el: un Liebermann există cu adevărat la Viena, numai că numele lui real e Wiesenthal. Arhiva lui — aspirator de bestii — funcționează chiar așa cum pretinde peliculа.

Un singur lucru e neadevărat, un singur, nu-i așa, „amănunt" e în stare să-mi fure somnul, să mă umple de mînie și lehamite: doktor Mengele n-a murit cu adevărat!

Doktor Mengele, monstru prefigurînd „ingineria-i genetică" în infernul lagărelor de concentrare, n-a fost (încă) prins!

Doktor Mengele trăiește!

Aștept moartea tuturor măcelarilor, moartea rasismului, moartea șovinismului, moartea injustițiilor de tot felul, moartea discursurilor-pumn în gură, a parodiatorilor de democrație, moartea minciunii și sclaviei umane...

...dar înainte de toate vreau capul acestui cap-de-mort...

...îl visez judecată,

...pedeapsa

...și numai atunci filmul „Himera" va fi cu adevărat bun.

(Dar e aceasta un criteriu estetic? Poate deveni...).

GHEORGHE TOMOZEI ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

În Nord (XIV)

Se întrecea cu catedralele lor cu însăși grandoarea pe care și-o imaginau în dumnezeire. Dar întrecerea aceasta apare tăiată de îngerul Morții pe care l-am văzut stăpînind cu aripile lui pe credincioșii îngenunchiați pe lespezile reci, învăluiți în trombele sonore izvorîte din sufletul și ardoarea mistică a marilor creatori de muzică germană, de la Luther la Buxtehude și Bach. Acestea sînt formele culturii germane spirituale. Acesta este muzeul lor viu și prezent. Poate că nu au fost creatori ai vizualului plastic fix și pînă la anumite limite formal, ci generatori permanenți ai sunetului viu care în toate anotimpurile și zilele anului însoțește viața și spiritul omului, îl cheamă spre meditație, spre cele de dincolo de viața lui comună care poate să fie banală și simplă, nedreaptă ca a tuturor bogaților sau criminale ca a multor conducători ai istoriei germane.

Thomas Mann, expresie lucidă a grandoarei și micimii culturii germane, a înțeles totul și a denunțat totul rămînînd în limitele unui anumit etos și unui anumit calon. Nici un erou al lui Thomas Mann, în afară de Goethe, pe care îl consideră în genere burghez, nu iese din suferință și dintr-un fel de absurd. Se pare că toți, ca și Nietzsche, au pierdut pe Dumnezeu și nu știu ce să facă cu viața lor pe pămînt. Unii au luat calea sîngerosului asasin al poporului german, care a vrut să-l regenereze prin foc și omucidere în masă; alții au trecut într-o nepăsare și indiferență sau într-un absurd al acumulării de bunuri. Și așa, Thomas Mann cu eroii lui se chinuie în estetica dragostei absurde incestuoase din „Moartea la Veneția" sau se afundă în prăpădul războiului cu micul inginer burghez german Hans Castorp, sau și mai grav prin apocalipsul creației geniale a acelui Adrian Lewerkün, apostat sau fiu credincios al climatului religios din Lübeck, orașul catedralelor. Geniul lui de uriaș creator de muzică nouă nu a putut depăși dialogul disputelor religioase atît de dominante în vremea lui, după cum nu a depășit o anumită ordine fixă a societății lui atunci cînd cu abnegație se scufundă într-o dragoste absurdă patologică și acceptă să devină sifilitic și să moară cu paralizie generală progresivă, ca o supunere fatală și totală la ceva mistificat și de neînțeles, acceptare și supunere la ordine falsă, căci structura ei amputează, degradează și deformează total chiar conștiința marilor personalități.

ȘTEFAN BERCEANU ■

„Către inima patriei tînăr mă-nclin"

Către inima patriei...

Către inima Patriei tînăr mă-nclin
Cu iubire sorbindu-i bătăile pline ;
Şi sînge şi holdă şi cer, prin destin,
Mă leagă de neamul întreg şi de mine.

Lîngă inima Patriei inima-mi bate
Statornic pe drumul în sus şi mereu
Mi-e sufletul steag între zări luminate
Şi cugetul aripă de curcubeu.

Pentru inima Patriei fluier şi cînt
Ca pasărea-n ochiul văzduhului pur
Şi-i laud izvorul ţîşnit din pămînt
Cu sînge şi holdă şi cer împrejur.

Ţara

Între cuvînt şi faptă e Ţara-mumă pururi,
Cum între mîini şi tîmple e inima răscruce ;
Albastre ploi pogoară în noi şi-n împrejururi
Şi drumul ierbii pînă lîngă luceafăr duce.

Se desprimăvărează în sînge şi-n cîmpie
Şi jocul ciocîrliei ne-nţeapă-n subţioară ;
Cînd înfrăţeşte grîul şi zările-i adie,
Cît de frumoasă începe Cuvîntul să ne doară !

O aripă se zbate a neastîmpăr, pînă
Îşi risipeşte roua luminilor în noi ;
Între cuvînt şi faptă e Inima fîntînă
Şi Ţara cu morminte, cu grîie şi cu ploi.

DUMITRU VASILE DELCEANU

Locul patriei

Locul patriei sînt munţii
izbucnind din miezul gliei,
arc de piatră sub cupola
sărbătorilor de mai,

străjuind imensitatea
şi recoltele cîmpiei,
ancorînd eternitatea
de-un picior străvechi de plai.

Locul patriei e unda
legănată şi domoală,
Olt şi Dunăre bătrînă,
vers de slavă şi de jar,

bolta cerului, albastră,
ocrotind semeţ în poală
vulturi îmbrăcaţi în soare
ca un simbol tutelar.

Locul patriei înseamnă
cutezanţă şi iubire,
a fi totdeauna altul
neschimbat fiind mereu,

limbă dulce, încrustată
în efigii de psaltire,
definiţia esenţei.
Locul patriei sînt eu.

GH. MINCA

Despre suflet

Lucrurile au importanţa pe care le-o acordăm :
Pentru mine e foarte importantă zăpada alinînd ogorul
Pentru mine e foarte importantă poezia
Aruncată asemeni mărgăritarelor pe străzi.
Pentru mine e foarte importantă familia
Pieptul meu e zid de apărare în noaptea roşie,
Iar patria mea e familia mea.
Pentru mine, foarte important trifoiul înmiresmat ;
şi chiar ciulinii ;
Mi-e dragi cuvintele răsunătoare ale ţăranilor la oraş
Ei, obişnuiţi să vorbească de pe un deal pe altul
Acolo în aerul pur al satelor unde clopotul de seară
Le reaminteşte de suflet.
Pentru mine sînt foarte importante cuvintele de argint
Ale limbii române,
Pe care se aşează prea des negreaţa indiferenţei
Fiecare este ceea ce iubeşte, ceea ce urîşte
Dragostea şi credinţa ridică insule şi [illegible]
pe ape pustii.
Clopotul de seară
Se aude deasupra patriei.

MARA NICOARĂ

Ultima lacrimă

De plînsul vostru-s mai apreape
decît de-o apă de argint
cînd vrea un ochi să se îngroape
sau să se plimbe-n labirint.

Dar plînsul vostru s-a mutat
din voi în mine şi-napoi,
ne vom întoarce-n ei ! Ciudat !
înstrăinaţi, cu ochii goi.

De lacrimi nu-nrebaţi ! Comod
pe mări covoare de parfum
aştept ca dinspre eşafod
să-ntoarne plînsul meu de fum.

IOAN BRIE

Reverie

Există cineva
Care se gîndeşte la mine,
Există cineva.
Care are încredere-n mine.
Există cineva
Care mă iubeşte.
Suferă pentru mine
Mă aşteaptă,
Există cineva !
Există !

GHEORGHE SOLOMON

Cîntec de boală

Mi-e iarbă: se face seară.
se lasă cald
şi vine o ploaie frumoasă
şi prunii intră foşnind
la mine în casă.

mi-e pădure : se lasă soma
se face cîmpie
şi vine un lup de mătase
şi fluturii adulmecă frig
la mine în case.

mi-e nor : se face piatră,
se lasă lună
şi vine un caz fără pată
un perete din casă mănînc
şi plîng deodată.

ION POTOLEA

Slavă cetăţii eterne

În ţara caprelor negre,
În ţara munţilor de aur,
Acolo sus — vieţuim NOI
Într-o cetate de stîncă
Cu creneluri de brazi,
În preajma cărcia curge
Întotdeauna o apă vie.
Acolo sus — vieţuim NOI
Cu doina fluierată-n os,
Purtînd în piept, tăcuţi,
Mîndria cetăţii eterne
Pe secoli vechi durată,
Pînă ne-om uni cu pămîntul
Umed în mîinile olarului.
Noaptea, în ţara de sus,
Un drum de torţe spre pisc.
Mai întîi e luntrea lunii
Într-un vîrf semeţ de brad,
Să nu treacă marea de ape.
Apoi, e un colos de beton,
Punte aruncată peste noapte
Între doi munţi de stîncă :
Drumul de torţe spre pisc,
Unde stăm de strajă pe rînd.
Slavă Ţie, cetate eternă !

PETRU DAN LAZĂR

Mărturisire despre Patrie

Ilie fetelor din Haţeg
au un grai al lor. Tainic rostesc
despre obîrşia florilor

au o culoare a lor alcătuită
din veşnicia migalei

au o strălucire a lor —
efigie a vieţii
la hotarul dintre fulg şi flacără,
mărturisire a Patriei eterne.

IONEL DRĂGĂNESCU

Radu Cârneci

Fiul lui Zamolxis

Soarelui mă rog dimineaţa şi seara ;
atunci gîndul meu e adînc şi limpede,
paşii timpului lin-dureroşi, în ochi
aurori boreale, pe zări aurite stindarde,
norii
şi mă dilat, cu veşnicia cuprinzîndu-mă.
Şi zic : — Binecuvîntă, Părinte al marii luminii,
pămîntul acesta, mingîie-l, dă-i seminţe
ca unei femei dornice de rod,
cuprinde-l în pînza legănătoare a ploii
şi puls viu pune în braţele fiilor lui
şi dă-i eternitate, dă-i
bucuria nunţii mult aşteptate,
şi dă-i durerea facerii...

Aici sunt eu : puternic şi bun,
iar mîinile-mi asemenea-s unei orchestre,
sufletul : sunet divin,
răsuflarea : fum sacru, înmiresmînd
ţipătul naşterii.

Veniţi la porţi,
alergaţi la întîrzia-n Ceiaie :
acolo de pază, eu :
săpaţi fîntîni spre apa cea dulce : eu,
fructe de dragoste şi minie din umerii
mei,
iar şuvoiul acesta de aur
din inima mea îvîndu-se ;
veniţi la porţi şi dincolo de ele,
căutaţi-mă !
Nobil chip, veţi spune,
încrîncenat şi bun,
aspru şi aurizător,
puternic şi dulce,
bun pentru viaţă şi moarte !...
Şi mă rog Soarelui dimineaţa şi seara,
asemeni femeilor şi bărbaţilor mei ;
aici la răspîntia vînturilor trebuia să fiu,
să rămîn !
Aici, de taină, dedesubt şi deasupra,
iar pe zări, aurite stindardele mele...

Chipul poetului

Porţi semnul pe frunte : cicatrice de sîcă
lucind în bătaia timpului, podoabă
din lupta cu toţi, din lupta cu tine ;
o aşchiă de aer pe umăr : veghe,
iar pe buze gust de furtună, stingele
luminînd tristeţii,
memoria adînc bîciuind-o.

Înalt e Muntele ! Pe ce urcuş, în care toamnă
te vei opri, pe care stîncă sihastră ?
Acolo, departe, în urmă, paşii tăi de neşters ;
legănătoare lanuri de fete la cinturile tale
pîrguindu-se, ca sub Soarele-domn,
aşteptînd venirea bărbaţilor, dragostea
într-un anotimp de putere.
Unde sunt bucuriile tale, Profet şi Mag!?
Ochii, melancolizînd ca doi aştri
spre taină, doruri şi spaime ascund,
vorbele : minie şi binecuvîntare,
mîinile-ţi arătînd mulţimilor calea !
o zare mereu mişcătoare, auroră perpetuă,
iar tu spre ea, Neînvinsule !
(Noiembre îţi pune pe umeri ioga de ceaţă,
ei, tu înalţi auriile steaguri pe tărmuri de vis,
chemînd păduri înmiresmate-n pustiuri
şi păsări de imn ; fericite corăbii plutind
pe fericitele valuri, pierind pulberea întunericului,
lumea — ocean cu frunţi miriarde —
nimbul puterii încununîndu-o !)

În urmă-au rămas : iarba de foc,
tîlcuitoare ascunzîndu-se-n smircuri,
miasmele iadului străvîndu-ţi carnea,
paşii singerînd
în duşmănoasele pietre de timp şi,
la margines întunericului destrămat,
sufletul tău bohotind.
(O, dar apoi, ce horeală sublimă,
ce petreceri cu vin şi femei în ţara cuvintelor,
ce desfrîu al armoniilor de sunete-şi
ce procesiuni magnifice la porţile Visului !,
o, şi ce dureri ale facerii, ce lumini
înflorind pe zări şi în carnea de patimă,
Învingătorule !)

Celor de faţă şi, mai ales, celor care sosesc
— bănuiţii în duhul abia bănuit,
nevăzuţii care se devoră încet — lor
dezvăluie-te cu ştiinţa durerii, miez
gingaş al slavei ; este timpul zămislirii
statuilor : fii ochiul veşnic bănuitor
în bronz şi în piatră.

Înţelepciunea — seminţe de cîntece —
e ultima cunună cu care te împodobeşti
(după cea de spini, după cea de fier
înroşit !) ;
cine se teme de cuvinte de Soare se teme,
de mişcarea Pămîntului ;
o, Cuvintele, tobe aprinse, iar tu între ele
cu gust de furtună pe buze !...

Dă-mi chipul tău, înnobilează-mă !,
paşii mei — paşii tăi prin pustie, pe ape,
spre Munte drumul descoperindu-l,
şi popasul în Marele Pisc, şi mulţimile
auriile steaguri desfăşurîndu-le,
dureri şi tristeţi înnobilînd —
dincolo de cuvinte, înnobilîndu-mă !...

Discurs de nefericire

Cînd am venit pe planetă
în februarie patruzeci şi trei
bătea crivăţul şi era tare frig.
Sosirea mea n-a fost considerată
de părinţii mei un eveniment fericit.
Inventatorii mei erau show-ul străzii
azilul vesel numărul trei.
Şi un copil pentru ei nu reprezenta
decît un regretabil accident,
dealtfel s-au despărţit la cîteva
ore după naşterea mea.
Fericiţi sînt cei care au un tată,
un tată blînd, un tată pe pămînt.
Singură mama ar fi fost în măsură
să-mi vorbească de copilăria mea.
Dar am trăit foarte puţin alături
de ea.
În amintirea mea n-a rămas
decît un pian roz la care tata cînta
după ce a venit din infernul alb
Potemkin dragostea mea.
Şi atunci cu privirea albă de suferinţă
mă prăbuşeam aducîndu-mi aminte
că nu sunt decît un regretabil accident.

ILIE VALENTIN

Curier literar

Din dorinţa de a relua cît mai repede comentariile asupra poeziilor trimise redacţiei noastre, vom continua cu trierea numelor (triere impusă de calitatea poeziilor, firească) în cele două mari categorii : **mai trimiteţi şi deocamdată nu.** Din prima categorie : Dinu Ion Constantin, Adrian Jacotă, Victoria Milescu, Dan Bogdan, Dumitru Drăgan, Liliana Barbu, Gheorghe Schintele, Marioara Farcaş (dar nu traduceri), Dan Elias, Mihai Lău, M. Juncănaru, Mureşanu Ligia, Aurica Ganea, Şivu Marioara, Constantin Caramfil, C. Deva, Cornelia Mureşanu, Marian Muşat, Spatici Cornelia, E.D.G. Facem precizarea că ne-am bucura dacă îndemnul de mai sus nu va fi interpretat ca o eventuală subapreciere a noastră faţă de numele încadrate în această categorie. Din păcate numărul celor cărora trebuie să le adresăm acel descurajant **deocamdată nu** este mult mai mare : Tilihoi Mihalache, Mazilu C. Ion, Miron Abrudan, Nicolae Drăghia, Victoria Tîrgovişte, Nicoleta Mihăilescu, Burada M. Iulian, Toma Istrati, Gheorghe Botezatu, S. Georgescu, Cicotti Eugenia, Jurcu Ioan, Botez Elvira-Roxana, Hyperiona, Vasile Oprescu-Spineni, Mircea Gavril, Vlad Pogorevici, Alina Haşegan, Grigore Marin, Petre Naghiu, Negel Adrian, Dobre, Sebastian, Gh. Oproiu, Schuster Dieter, Radu Iorgu, Marius Busuioceanu, Anton Stanciu, Costă Ioan, Elisabeta Preda, Mircea Teodorescu, Alina Mihaela Madrogan, Iulian Deleanu, Păuna Liliana, Florea Ionela, Panaitescu Mira, Gligor Moţiu Buiduş, Lavrig Sosa, Enache Mariana, Sorin Secerzan, Lucia Ilies, Ioan M. Petranescu, Păuna Florica, Dinulescu Ionel-Daniel, Weinberger Alice, Drăgan Aneta, Bulumez George, Băran Lazăr, M. O. Dem., Dimitrie Al. Nanu, Mihai Cojocaru, Lucica Oprea, Mircea V. Ianculescu, Bubuleac Vasilica, Burcea Ovidiu. **Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază !**

VICTOR NIŢĂ

• CAP LIMPEDE

La aniversarea „Revistei noastre"

Ultimul număr din cunoscuta publicaţie a elevilor Liceului „Unirea" din Focşani — „Revista noastră" — marchează o dublă aniversare : 70 de ani de la fondarea revistei (1912—1982) şi 10 ani de la debutul seriei noi (1972—1982). Laureată a numeroase concursuri, revista elevilor focşăneni, îndrumaţi de neobositul profesor Petrache Dima, constituie un punct de confluenţă a tinerelor talente şi a preocupărilor culturale de tot felul, reflectînd un climat de tinerească efervescenţă spirituală. Numărul aniversar (ianuarie—martie 1982) îşi deschide paginile atît tinerilor colaboratori — elevi ai liceului — cît şi vechilor semnatari ai rubricilor „Revistei noastre", alături de care, într-o frumoasă complinire omagială sumarul cuprinde cîteva reeditări sub genericul „Din seria veche". Un frumos şi documentat istoric al revistei face prof. Petrache Dima, prilej pentru evocarea celor mai însemnaţi colaboratori şi a celor mai valoroase idei exprimate de-a lungul anilor în paginile revistei, printre care — în numele eternei actualităţi a problemei — este reafirmată importanţa studiului limbii latine în şcoală (pentru care se pleda încă din 1913).

Semnalăm din sumarul recentului număr conţinutul anchetei „Locul limbii şi literaturii române în şcoală", începută încă din numărul trecut, cu contribuţia, de astă dată, a prof. univ. Gh. Bulgăr şi a conf. univ. dr. C. Dumitriu. Ideile de largă audienţă exprimate în răspunsurile lor ar cîştiga, desigur, devenind punct de plecare pentru continuările anchetei, pe care le dorim realizate şi cu sprijinul unor cadre didactice din învăţămîntul şcolar. Remarcăm de asemenea amplă convorbire a prof. P. Dima cu prof. univ. Constantin Ciopraga, în care scriitorul ieşean răspunde amplu şi nuanţat întrebărilor „reporterului".

Tinerii colaboratori sînt prezenţi mai ales cu poezie. Rubrica „Dintre sute de catarge", respiră acea încandescenţă a simţirii şi a gîndirii, tipic adolescentine. Două recenzii (Eugen Jebeleanu — **Deasupra zilei** şi Al. Raicu — **Adio Baudelaire**) semnează elevele Maricela Pamfil şi Mihaela Serea.

Iconografia revistei — bogată ca întotdeauna — grupează sub titlul „Prietenii noştri scriitorii" imagini de la ultima Conferinţă Naţională a scriitorilor şi facsimile ale mesajelor de salut închinate revistei de cîteva personalităţi de prestigiu ale culturii noastre.

Aşadar, la aniversare, „Revista noastră" realizează un număr bogat şi interesant, fiind o dată mai mult — prin valoarea materialului şi iscusita lui punere în pagină — o revistă şcolară ce depăşeşte cu mult nivelul „şcolăresc". **(Tania Radu)**

„De ce n-ar deschide medicamentul lui Leontopol era tratamentului antivirotic?"

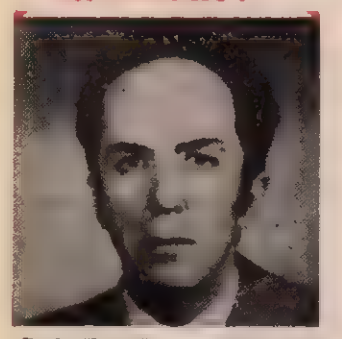

Dorin Hociotă; profesor doctor, director al Centrului medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. din București; autor de lucrări științifice (peste 300), manuale și cărți, între care „Chirurgia surdității", „Microchirurgia laringiană" (sub tipar) etc., realizator de filme științifice, între care unul pentru televiziunea italiană altul premiat la Congresul mondial de O.R.L. de la Washington (1980); președinte al Societății române de O.R.L. și redactor responsabil al revistei „Otorinolaringologia"; vicepreședinte al Uniunii europene de foniatrie și al Societății latine de O.R.L.; distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a III-a, Steaua Republicii clasa a V-a etc.; medic emerit.

— Pentru început, v-am ruga, stimate tovarășe profesor Hociotă, să ne spuneți cîteva cuvinte despre Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. pe care-l conduceți.

— A fost deschis în 1973 și e socotit, fără exagerări, unul dintre cele mai redutabile din lume. Concret, după modelul lui a fost întemeiat, nu demult, un centru asemănător în Iugoslavia, la Ljubliana. Concepția care a stat la baza lui a fost și n-a încetat să fie una avansată din punct de vedere științific, aici îmbinîndu-se activitatea de cercetare cu cea practică și, firește, cu procesul de învățămînt. Tot ce am văzut, și am umblat destul, am adaptat realităților noastre și, bucurîndu-mă de înțelegerea și sprijinul autorităților, al organelor de partid și de stat, am pus în slujba acestui așezămînt, azi și Centru O.M.S. pentru zona Balcanilor.

— Cum adică ați umblat mult? Vă referiți la congrese?

— Nu numai la ele. Am avut ocazia, în decursul timpului, să urmez mai multe stagii de perfecționare în străinătate. Am lucrat la New York, la renumitul Spital Mount Sinai, alături de profesorul Samuel Rosen, celebritate mondială în cofochirurgie. Am aici una din multele sale cărți, v-aș invita să-i citiți dedicația.

— „To Doru Hociota, a pupil of whom I am very proud". Lui Doru Hociotă, elev de care sînt foarte mîndru. Poftiți, continuați.

— N-a fost singura specializare. La Paris, am colaborat cu alte două somități, profesorul Danic de la Institutul Rockefeller și Clerc de la Spitalul Vercingetorix. Tot ce-am învățat de la ei, și de la alții, am adus în țară și, în măsura posibilităților, am aplicat fără întîrziere. În 1961, de pildă, pe cînd lucram la Spitalul „Alexandru Sahia", al cărui director am fost mai tîrziu, am înființat cel dintîi serviciu de microchirurgie otică. Pe baza acelei experiențe, a acelui început de drum, cum altfel l-aș putea numi? am mers mai departe. Am deschis apoi, după 1973, serviciul nou, microchirurgia laringiană, cea nazală, foniatria, cu adevărat prima chirurgie românească sub microscop. În altă ordine de idei, centrul pe care-l conduc mai are un serviciu, singurul din țară, de microproducție pentru aparatură medicală și proteze auditive, grație cărora s-ar putea autofinanța. Chiar așa, să nu uit, am mai lucrat și în Elveția, cu profesorul Fisch, într-un schimb de experiență pe probleme de chirurgie otoneurologică.

— Am notat.

— Chirurgia pe care o practicăm aici e, vă asigur, una de vîrf, iar rezultatele noastre nu sînt cu nimic inferioare celora înregistrate în marile clinici ale lumii. Numai că unii mai cred, vai lor, că otorinolaringologia se limitează doar la amigdalite și vegetații.?!

— Și ce înseamnă această disciplină, tovarășe profesor?

— Eu se axează, nimic de zis, pe chirurgia urechii, a nasului și a laringelui, dar e infinit mai mult decît atît. Ca disciplină de graniță, ea rezolvă probleme comune cu chirurgia maxilofacială, neurologică, oftalmologică etc. Tumorile de gît, cele nervoase, svanoamele, de exemplu, neurinoamele, nevroamele, celelalte, toate țin de noi. La fel, chirurgia oncologică. Sfera otorinolaringologiei, asta vreau să spun, s-a lărgit considerabil. Iată, să luăm cancerul de laringe. Știți ce susțin Caietele metodologice din 1970 ale Institutului oncologic din Cluj-Napoca?

— Sincer, nu știm. Poate ne spuneți dumneavoastră.

— Vă spun, 10 la sută din totalul bolnavilor internați în institut în ultimii 10 ani și 40 la sută din cei tratați în secția de cobaloterapie au avut diagnostic de cancer O.R.L. Boala e, firește, grea, poluarea, fumatul, altele, o grăbesc, dar noi o operăm și, nu o dată, rezultatele sînt remarcabile. Mai ales în chirurgia funcțională, care nu se reduce la extirparea regiunii bolnave, ci conduce la refacerea ei, în ideea păstrării funcției. Altfel zis, bolnavul nu pleacă de la noi invalid, ci avînd posibilitatea de a-și relua, cît mai repede, locul în societate.

— Cît durează o astfel de intervenție pe care o executați sub microscop?

— Cu o echipă bine organizată, și 3 sferturi de ceas. De regulă însă, mai mult. Alte operații se fac în 3, 4 și chiar 5 ore, tumorile de conduct auditiv intern, de exemplu. Ca și cancerul de parotidă sau plastiile de nerv facial. Ca bolnavul să nu rămînă cu jumătate de față paralizată și cu ochiul deschis, apelăm la un transplant nervos. Luăm nervul de la picior, sciaticul popliteu, și-l punem în locul celui facial. Noi am înlocuit, cu sutura de rigoare, și 14 centimetri.

— E clar. Vorbiți despre o echipă, mai vorbiți.

— Da, chirurgia de azi, dacă e una de elită, nu poate fi concepută în afara echipei. Centrul are profesioniști de toată isprava, chirurgi, foniatri, audiometriști, dar ei nu mai sînt, din păcate, chiar tineri. Media de vîrstă e ridicată. În general, disciplina stă rău. La București sînt, e adevărat, 3 profesori, din care unul de otopediatrie, mai e profesorul Teodorescu la Iași, dar nici dînsul nu mai are mult pînă la pensie. Timișoara, Clujul, Tîrgu Mureșul, Craiova n-au profesori, catedrele de la Tîrgu Mureș și Craiova sînt conduse de conferențiari, nici ei aflați la prima tinerețe. N-am mai făcut doctorate și drept urmare, de un deceniu n-am mai avut pe cine promova. Rețeaua fiind deficitară, bolnavii se înghesuie în cele cîteva clinici mai mari, iar acestea se descurcă, firește, tot mai greu. În viitorii 5 ani, poate chiar în 3, O.R.L.-ul se va găsi într-o situație și mai delicată, catedrele vor rămîne, practic, fără profesori.

— Cu toate astea, e indiscutabil că ați format o adevărată școală, cu medici ca Mihai Dumitriu, Romeo Călărașu, Valeriu Dumitrescu, Silviu Solomon, Constantin Bogdan sau Alexandru Pascu s-ar mîndri orice clinică din lume.

— Fără îndoială, dar asta a fost. Pe Dimitriu, de pildă, l-am luat de la Brăila, făcea bronhologie. Pe Călărașu, de la Plopeni. Pe Pascu, de la Alexandria, după care a fost la specializare în străinătate și a colaborat cu Academia franceză. De ce zic că asta a fost? Pentru că, într-o vreme, am putut opri specialiștii cei mai buni. Acum însă, normarea e pe paturi și sînt tentat să afirm că, într-o clinică de vîrf, un astfel de sistem duce la sugrumarea formării de cadre.

— Ne-a fost dat să citim Memoriul dumneavoastră de activitate, ați fost extern și intern bugetar, da?

— Am fost, iar ucenicia aceea mi-a prins tare bine. Am devenit medic primar la 32 de ani. Și toate treptele pe care le-am suit, le-am suit prin concursuri. Ce-ar trebui întreprins pentru a remedia situația?

— Chiar așa, ce-ar trebui întreprins?

— Ar fi multe de spus și, implicit, de făcut, am să mă rezum însă la cîteva propuneri. Secundariatul să nu se mai dea, ca pînă acum, numai pe chirurgie generală, ci strict pe O.R.L. Chirurgia generală, nu zic vorbă rea, e mai ușoară, e macrochirurgie, un apendice, un colecist etc. Microchirurgia e mai pretențioasă, de aceea specializarea trebuie să fie cît mai timpurie. După un an, care ar trebui dedicat chirurgiei generale, s-ar simți nevoia unui examen de baraj, căci manualitatea, fără de care un chirurg e orice numai chirurg nu, se descoperă după ce omul începe să lucreze. E ca la muzică, nu-i obligatoriu să poți cînta la vioară numai pentru că ai ureche bună?! În chirurgie, n-o să-mi scoată nimeni ideea asta din cap, e nevoie și de talent. Desigur, și un bun, internist are nevoie de talent, dar talentul lui e de alt gen, e de sinteză, dacă vreți. Formarea acestuia ar trebui să dureze, după mine, 5 ani. După ce șeful de catedră s-a lămurit ce și cît poate fiecare, reține, să zicem, 10 tineri. Din aceștia, 2–3 îi păstrează pentru învățămînt, iar pe ceilalți, după necesități, îi dirijează către teritoriu. Un chirurg de nădejde trebuie să se împlinească pînă la 32–34 de ani, după vîrsta respectivă fiind greu, dacă nu imposibil, să mai lasă ceva din el. În străinătate, de pildă, dacă n-ajungi profesor pînă la 40 de ani, nu te mai promovează nimeni, socotindu-se că nu mai posezi timpul, entuziasmul și energia indispensabile formării unei școli. La noi, din păcate, unii au dobîndit sau dobîndesc titlul de profesor mai ales prin longevitate și o astfel de practică, o spun deschis, mi se pare o piedică în calea dezvoltării medicinei.

— În rezumat?

— Nu știu dacă e ceva de rezumat. Să avem mai multă grijă de vîrfuri, de cei talentați. Să-i ajutăm să ajungă ce vor și ce pot cît mai repede pentru a avea și ei, la rîndul lor, răgazul necesar trecerii mai departe a ștafetei.

— Faceți parte, stimate tovarășe profesor, din comisia ministerială care testează, testează și iar testează, medicamentul doctorului Mihai Leontopol. Care-i părerea dumneavoastră despre acest medicament?

— Eu am, bănuiesc că știți, o poziție aparte, căci colaborez strîns cu doctorul Leontopol, care lucrează de 7 ani în acest centru.

— Știm.

— Medicamentul „L" nu-i nociv, asta s-a demonstrat, asupra acestui aspect toată lumea e de acord. Discuția care se tot poartă, întîrzînd un comunicat oficial, e în jurul eficacității lui. Comisia a examinat 67 din cele 300 de dosare ale autorului, dar se impune, cred, o precizare. Bolnavii prezentați comisiei, majoritatea cu cancere în faze finale, pensionați din cauza maladiei, solicitînd medicamentul „L" după ce vor fi epuizat terapia așa-zisă clasică, n-au fost diagnosticați de Leontopol. Ei au ajuns la el cu diagnostice puse de medicii din rețea sau de oncologi. A nega corectitudinea acestor diagnostice echivalează cu a nega, în bloc, capacitatea oncologilor sau anatomopatologilor care s-au pronunțat pentru cancer?! E greu de crezut asta, dar mergem mai departe cu raționamentul. Se acceptă și aici, în materie de diagnostic, un procent de greșeală, 1 la 10 000 după statistici. Ce-ar însemna asta? Că întocmind 300 de dosare, Mihai Leontopol a tratat 3 milioane de bolnavi și a dat, de fiecare dată în 300 de cazuri, peste erorile de diagnostic?! Și mai greu de crezut, nu-i așa?

— Dumneavoastră, tovarășe profesor, într-o carieră de 25–30 de ani, cîte cazuri de vindecări spontane sau erori de diagnostic ați întîlnit?

— În 34 de ani, am întîlnit două cazuri. Sigur, nu știm cum acționează medicamentul lui Leontopol. Dar la fel de ignoranți sîntem și în materie de cancer, n-am depistat cărui factor i se datorează boala. Poate că e de natură virotică, sînt tot mai mulți cei care susțin o astfel de variantă. Numai că, sînt dator să caut explicații, nimeni n-a văzut încă virusul turbării, tot la corpusculii lui Babeș am rămas, dar turbarea se tratează foarte bine. În vreme ce citostaticele, care nu oferă decît o ușoară prelungire a vieții, sînt dăunătoare organismului, medicamentul „L" nu e și, totodată, nici nu exclude celelalte terapii.

— Comisia, din cîte cunoaștem, n-a zis nici da, nici nu, ea nu face altceva decît. iertată fie-ne urmarea, să bată apa-n piuă.

— Dacă ar fi fost escrocherie, cum țipă unii, comisia ar fi zis nu din capul locului, iar cazul Leontopol ar fi fost definitiv clasat. Comisia însă nu se pronunță în nici un fel, ea solicită continuarea cercetărilor. De acord, dar în ce ritm și în ce condiții?

— Stimate tovarășe profesor, vă mulțumim.

— Nu-mi mulțumiți, încă n-am terminat. Poate că medicamentul în discuție are o acțiune virotică cu aplicație mai largă decît în sfera neoplaziilor. Leontopol a tratat, absolut întîmplător, și cîteva îmbolnăviri de penfigus, o maladie despre care se știe că e de natură virotică și că aduce sfîrșitul după maximum 3 ani de la declanșare. Bolnavii cărora li s-a administrat medicamentul „L" trăiesc, unii de 5 ani, și nu mai prezintă erupții. Asta e ceva, nu? Dacă penicilina a deschis era tratamentului antimicrobian, n-ar fi exclus ca leacul doctorului Leontopol, e o ipoteză, să deschidă era tratamentului antivirotic. Pentru noi, ca români, ar fi o mare mîndrie.

OVIDIU IOANIȚOAIA

MULȚUMIM

Mai tari, mai buni, mai lucizi, mai frumoși sîntem noi, cei ce am reușit să ne strecurăm printre toate ale vieții și să zăbovim în fața televizoarelor, simbătă și duminică, la timp, pentru a recepta trei momente de artă, de știință a rostirii cuvintelor în așa fel încît miezul pus în ele de artistul-creator să ajungă fierbinte și întreg la sufletele semenilor. Bucuria ne-a fost dăruită de Dumitru Furdui, care ne-a cutremurat cu **Cîntec despre mine însumi** de Walt Whitman, Leopoldina Bălănuță, Vasile Nițulescu și Mitică Popescu, care ne-au deslușit **Mateo** de Marin Sorescu, precum și de Ovidiu Iuliu Moldovan, încîntat și încîntător tălmăcitor al gîndurilor lui Eminescu, dar și ale lui Blaga și Nichita Stănescu. **(Reghina Vârviel).**

GOANĂ DUPĂ CĂRȚI LA BOTOȘANI

Scriu aceste rînduri indignat pînă la culme de ceea ce se-ntîmplă cu cartea în municipiul Botoșani, adică, implicit, și ceea ce se-ntîmplă cu cititorul, care tremură de emoție în preajma unor apariții. Despre acest lucru, un grup de tineri din Botoșani a mai sesizat și anul trecut, însă lucrurile s-au agravat și mai mult din cauza incompetenței unor oameni care înlesnesc preferențialismul și mențin relația dubioasă.

Dar iată ce s-a făcut de anul trecut pînă acum, cînd revista „Flacăra" a avut amabilitatea să publice un rezumat al scrisorii, în care grupul amintit de tineri sesiza fenomenul ce se petrecea într-o instituție difuzoare de carte, deci de cultură, instituție care acum numără numai 5 ani și cîteva luni de la înființare, dar care s-a specializat atît de mult în a servi publicul cum nu trebuie, încît cititorul obișnuit cu cursul normal al lucrurilor își iese din fire, se-mbolnăvește pur și simplu cînd constată că nu poate ajunge la cartea pe care o așteaptă. La un an de la acea scrisoare s-a ajuns la vinderea unor cărți rare (sau mai rare) prin întocmirea unor liste de „cititori avizați", care cu buletinul în mînă trebuiau să se prezinte la librăriile la care erau repartizați pentru a-și ridica mult doritele cărți. Acest lucru s-a întîmplat cu „Istoria credințelor și ideilor religioase" de Mircea Eliade, și aici, de fapt s-a oprit sistemul „listelor oficiale", ca după aceea librarii, care au dezvoltat ideea, au întocmit mai abitir liste preferențiale, dosind imediat după recepție cărțile primite. Astfel nu s-au putut cumpăra foarte multe cărți, printre care amintim: „Devenirea întru ființă" de C. Noica, „Critica puterii de judecare" de I. Kant, „Don Juan" de N. Breban, „De la Bârca la Vlena și-napoi" de A. Păunescu, și altele, culminînd cu „Originea operei de artă" de Martin Heidegger, carte cu care s-au făcut pur și simplu afaceri.

Ne e o teamă de acest **fenomen**, fenomen „termitic", care ne amenință așa cum e amenințată scindura de termite, de cari. Ne e frică deoarece anul acesta sînt anunțate un număr impresionant de cărți extraordinare, fapt îmbucurător pentru noi, fapt ce denotă larga deschidere a culturii române spre cultura universală.

Fenomenul este răspîndit în toate librăriile din Botoșani, care suferă din această cauză, intrînd mereu în conflict cu cititorii.

Cine-i de vină? Situația nu este deloc una normală. Dorim foarte mult să se limpezească lucrurile, să se pună capăt vînzărilor din depozit, fapt ce tulbură bunul mers al lucrurilor, fapt ce înlesnește specula și afacerismul, vînzarea preferențială, scăzînd astfel prestigiul Centrului de librării din Botoșani. **(Gellu Dorian)**

Era sau nu cazul ca Dumitrița să concureze la mondiale?

Reamintim că discuția a fost declanșată de o scrisoare primită la redacție și publicată, parțial, în cadrul rubricii Scurt, foarte scurt din 29 ianuarie. Medicul radiolog din Onești Ioan Ionescu ne aducea la cunoștință că, primind-o pentru un consult pe gimnasta Dumitrița Turner, venită în orașul natal în vacanță, a constatat că ea avea o fractură la nivelul scafoidului tarsian. Cît de veche era fractura respectivă, era și, cu atît mai mult, e greu de precizat, dar concluziile doctorului Ionescu nu acceptau nici un dubiu, Dumitrița concurase la mondialele de la Moscova cu „o fractură grosolană"!?

Apreciind gravitatea situației, am solicitat lămuririle de rigoare federației de specialitate. În ciuda apelurilor noastre repetate, F.R.G. n-a catadicsit să se explice. Recent însă, am primit totuși un punct de vedere, semnat de Carmen Dumitru, medic primar de medicină sportivă, „de peste 20 de ani medic al Federației Române de Gimnastică, timp în care am avut în îngrijire componenții loturilor naționale și olimpice".

Iată, în fragmentele sale cele mai importante, răspunsul doctoriței Carmen Dumitru :

„Sportiva Dumitrița Turner s-a aflat în îngrijirea mea în anul 1981, în perioada Universiadei, cînd nu a prezentat probleme de sănătate și a obținut rezultate bune. Și în toamnă (oct.-nov. 1981), în perioada de punere în formă pentru campionatele mondiale de la Moscova și în competiția propriu-zisă **(n.n. — n-am înțeles prea bine la ce perioadă se referă semnatara scrisorii!? Probabil că la Universiadă, căci la mondiale, se știe, Dumitrița n-a evoluat la nivelul așteptărilor).** Evoluția ei medico-sportivă a fost bună pînă în ziua de 21 noiembrie 1981 (două zile înaintea începerii campionatului mondial), cînd s-a produs o entorsă tarsiană dreaptă, gradul I, afecțiune banală în gimnastica sportivă. Ea a fost tratată în condițiile de «companie» **(n.n. — probabil de campanie)** în care ne aflam, cu toate mijloacele disponibile (medicamente, fizioterapie, masaj) și cu reducerea efortului. În preajma concursului, antrenoarea coordonatoare a lotului, Anastasia Albu, m-a consultat în privința participării sportivei Dumitrița Turner, cît și de sportivă însăși. Față de diagnosticul prezentat, toleranța crescîndă la efort, lipsa vreunei complicații majore și a dorinței sportivei de a concura, am fost de acord cu participarea la concurs. Desăltfel, după argumentarea antrenoarei privind valoarea sportivei D. T. pentru echipă ca fiind de neînlocuit am socotit, cu datele clinice existente, că primau interesele echipei și de reprezentare a culorilor țării... Și de această dată, chiar handicapată la unele aparate, D. T. a ajutat echipa cu nota 9,50 la ultimul aparat, notă pe care nu au luat-o alte sportive, indemne din punct de vedere al sanatății...

În ziua de 5 ianuarie a.c., întregul lot, deci și D. T., s-a prezentat la Centrul de medicină sportivă pentru obișnuitul examen medical complex de începere a pregătirii sportive anuale. La acea dată s-a aflat, prin sportivă, de diagnosticul de fractură de scafoid tarsian, diagnostic dificil încă discutat retroactiv între specialiștii în radiologie **(n.n. — cum adică? i ce vrea să spună această frază?!)**. Cert este că imobilizarea în aparat gipsat — pe care dealtfel sportiva a refuzat-o la Deva — i-a favorizat dispariția durerilor etc., etc.

Prin prisma eticii medicale stricte, avizul meu ca D. T. să concureze ar putea fi discutabil. Dar în fața unei situații asemănătoare, ținînd cont și de alte principii (psihologia sportivului de mare performanță, interese de echipă, lipsa unor implicații majore, sarcini naționale), aș proceda la fel. Cred că tema ar merita o dezbatere în paginile revistei dv.".

Mulțumind doctoriței Carmen Dumitru pentru răspuns, nu putem să nu observăm că, din păcate, acesta ocolește tocmai miezul problemei. A avut sau n-a avut Dumitrița fractură? Dacă a avut, și documentele medicale invocate de radiologul din Onești sînt inatacabile, ea n-ar fi trebuit să concureze, chiar dacă, la sugestia antrenorilor, s-a declarat de acord în scris. Aici nu mai încape nici o îndoială, căci sănătatea ei ar fi trebuit să fie pusă pe primul plan, chiar înaintea, zicem noi, acelei note de 9,50. Faptul că, imediat după revenirea de la mondiale, i s-a propus Dumitriței, la Deva, imobilizarea în gips, reprezintă o dovadă că medicii (între care Carmen Dumitru e, dacă am înțeles bine, cardiolog) s-au lămurit că Dumitrița n-avea chiar un fleac. Să spunem lucrurilor pe nume. Ori dr. Carmen Dumitru n-a depistat fractura și asta înseamnă, să fim iertați, o probă de insuficiență profesională, ori a depistat-o sîntem tentați să acordăm credit acestei variante, dar a socotit că interesele echipei sînt mai presus de durerile sportivei înșăși. Noi considerăm că, procedînd așa, a greșit, rezultatele în sport nu pot și nu trebuie obținute cu orice preț, dar apreciem, însușindu-ne punctul de vedere din finalul scrisorii, că tema merită o dezbatere mai largă. Așteptăm opiniile altor specialiști și, firește, pe cea a federației de gimnastică. Vorba unui proverb, mai bine mai tîrziu decît niciodată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

1–1 la München

Miercuri seară, Universitatea Craiova a izbutit un prestigios 1–1 pe terenul Ligii campioane europene Bayern München, dar echipa bavareză s-a calificat mai departe. Frumoasa comportare din partida retur nu ne face, însă, să uităm că Universitatea a pierdut dreptul de a intra în semifinalele C.C.E. chiar la Craiova, unde a fost întrecută cu 2–0, spre mîhnirea minunaților ei suporteri, a tuturor iubitorilor de fotbal din România. Lipsa de inspirație a conducerii tehnice și cea de interes a federației, precum și greșelile mai mari și mai mici ale jucătorilor, au determinat eșecul de acum două săptămîni care s-a dovedit, din păcate, hotărîtor pentru soarta calificării.

În partida retur, studenții craioveni au făcut dovada unei valori deosebite, probînd încă o dată că aicătuiesc o formație de nivel european, capabilă oricînd și oriunde să se întreacă de la egal la egal cu echipe dintre cele mai redutabile. Felicitîndu-i pentru „egalul" de miercuri, nu ne rămîne decît să sperăm că, printr-o întărire a conducerii tehnice și printr-o seriozitate și dăruire sporite ale jucătorilor, Universitatea va reuși să răspundă totdeauna marii iubiri pe care i-o poartă publicul oltean.

Scurt, foarte scurt

În parcul atenian „Glyfada Golf", fetele noastre n-au lăsat nici o șansă adversarelor în Crosul balcanic, Maricica Puică și echipele de senioare și junioare cîștigînd medaliile de aur. Băieții, din păcate, au dezamăgit. ● Octavian Zidaru a cîștigat Memorialul „Mihai Savu" la scrimă. ● Debutul fostului internațional Creiniceanu, ca antrenor la divizionara B Mecanică fină, a coincis cu un semieșec, 0–0 acasă cu Alexandria. ● Lucescu și-a făcut, duminică, reapariția ca jucător, evoluînd 31 de minute contra Stelei. Așadar, e vole să fii antrenor și jucător în același timp! Legat de asta, ținem la dispoziția federației un măldăr de scrisori care cer drept de joc pentru Dobrin. ● La turneul internațional de la Mestre, Italia, 5 pugiliști români au urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, Titou, Ioana, Ciubotaru, Silaghi și Donici. ● Schimbări la conducerea comisiilor federației de fotbal. Ca președinți Gheorghe Prodea la competiții și disciplină, Francisc Cologi la arbitri, Mircea Rădulescu la antrenori, Cristian Mantu la propagandă și educație, Ion Baiaș la internațional, Dan Matei la copii și juniori, Ovidiu Chirață la economic. ● Neînvinsă timp de 15 etape, divizionara C Dinamo Victoria a cedat, duminică, Tehnometalului, formație antrenată de ex-dinamovistul Sălceanu. Meciul a fost arbitrat de confratele Mircea Ionescu de la „Sportul". ● Surpriză la volei, Silvania a întrecut Steaua cu 3–0, adjudecîndu-și ultimul set la 2?!

OMUL CARE JOACĂ

Vocile deșertului și... „pe loc repaus"

Cele cîteva săptămîni de „Egipt, drumuri și gînduri", nu m-au îndepărtat deloc de rațiunile de a fi ale fotbalului nostru, la care mă voi reîntoarce spre finalul acestor rînduri. Aș mai fi avut multe de povestit și de aceea le recomand acelora care vor trece prin această țară, „dar al Nilului", să înceapă cu Muzeul național din centrul Cairo-ului, acolo unde, încă în magazinul de la intrare, o copie a Rosettei — (bucata de lespede găsită în deșert la 1799 de cîțiva ofițeri ai lui Napoleon) sugerează destrămarea necunoscutului ce a acoperit viața celor 30 de dinastii eșalonate în **trei imperii**, despărțite de două **perioade intermediare** — aproape 3 mii de ani — pînă la venirea lui Alexandru cel Mare și a Ptolemeilor, urmați de pașimile crepusculare ale lui Cezar și Marc Antoniu și de mina de cuceritor sigur a lui Octavianus Augustus. Am văzut peste 8 000 de relicve uluitoare, de la statui imense de granit și alabastru sau camere funerare greu de închipuit numai din străfulgurarea imaginației, pînă la cele mai mici obiecte de podoabă, trecînd bineînțeles prin tezaurul mormîntului lui Tuthankamon (1 700 de felurite exponate, chiar prea multe din aur). Am alergat două ore printre ele, mult prea puțin, rămînîndu-mi obsedante în minte statuile atît de vii ale prințului regal Ra'hotpe și ale soției sale Nofret (din. IV-a), precum și regretul de a nu fi putut vedea statuia lui Kefren (sala era în reparație), despre care se zice că, alături de Piață, este între cele mai frumoase din lume....

Apoi, trebuie pătruns și acest spectacol de „sunet și lumini" de la poalele piramidelor, ca și cel asemănător ce se proiectează la Luxor și Karnak, mai mult pentru frumusețea pîlpîitoare a citatelor rostite de „vocea deșertului" sau de aceea a Sfinxului din fiziozofia regilor Vechiului și Noului Imperiu — care prin puterea gîndirii lor domină și acum nu numai văile morților — decît prin jocul de lumini ce colorează impresionist ascunzătorile de mastabas. Imi revin în minte, săpate parcă în întuneric, glasurile papyrusurilor auzite la Gizeh. ...Definirea patronilor piramidelor : „Keops domină orizontul", „Kefren cel mare", „Mikerinos — dezbină și stăpînește"; iată, deci, un alt fondator al principiului cu care s-au menținut, dominînd, imperiile ajunse pînă-n zilele noastre. Posibilul rost geografic al civilizațiilor : „...Sînt insule în oceanul barbariei"... Reflecții asupra piramidelor : „Lumii îi e frică de timp și timpului de piramide". „Privită de sus în jos, piramida este soarele, este victoria vieții asupra morții, imortalizînd prin îmbinarea simplității cu magnitudinea visul nemuririi"... Sau o posibilă explicație a sacrificiilor făcute pentru realizarea acestor adevărate miracole : „Îți trebuie credință ca să ai atîta răbdare și să construiești așa ceva"... Legendele povestite tot aici, a puterii lui Amoses al IV-lea, a rugăciunii și dragostei lui Nefertiti, a lui Tutankhaten, devenit Tuthankamon (zilele frumoase ale lui Amon), prin restabilirea cultului acestui zeu, precum și fastul derulat al unei ceremonii de încoronare sau al plînsului acelora ce-și iau rămas bun de la stăpînul lor. „gloriosul călător în eternitate", te ajută să treci prin vecuri, descifrînd ceva din secretele unui popor ce ni se va părea mereu enigmatic și de neînțeles.

Dar glasul nemuritor prin învățămintele rostite ale Sfinxului, botezat astfel de Herodot și care în arabă este numit „părintele teroarei", este menit să te domine poate toată viața. Cel căruia „soarele îi va da și mîine prima mîngîiere", și care „a simțit toate visurile cuceritorilor" ce i-au trecut prin față, spune că „cele mai mari realizări ale omului sînt cele inițiale, fiind pure, că pe parcursul vremurilor numai realizările sale vor conta, pentru că numai ceea ce faci contează și, de aceea, omul nu va dispare niciodată, încercînd să așeze mereu așa precum este firesc — dreptatea înaintea puterii"... Frumos... și foarte adevărat oriunde, ca și în fel de fel de împrejurări.

Mă gîndeam, înainte de a pleca, la posibilele transformări pe care sportul și fotbalul nostru le-ar putea obține în urma Conferinței pe țară a mișcării sportive și a dezbaterii pornite din ea a F.R.F. Și cîte erau de făcut... Mecanismul societății noastre, aflat în plină transformare obiectivă, cerea o adaptare viabilă în acest sens și în sport și, mai ales, în fotbal, joc „carte de vizită" al oricărei societăți actuale care și la noi a dat de furcă în ultimul timp justiției și tribunalelor, într-o formă destul de avansată. Se pune astfel întrebarea : Somnul condamnabil al rațiunii — poate premeditat — naște monștri în fotbal, prin încurajarea posibilului viciu al unora din oamenii săi, sau tocmai condițiile organizatorice create ne fac să cunoaștem asemenea specimene? Am reajuns la această idee, recitind „cu luciditate" un articol adevărat, referitor la luciditatea care ar trebui să călăuzească măsurile rezolvării cît mai drepte a problemelor fotbalului ce se lăsau așteptate. Atîta timp cît nici măcar cuvîntul autofinanțare nu a fost rostit, cred că fotbalul și sportul în general au suferit doar o nouă reașezare în... „pe loc repaus". Voi reveni!

CORNEL DINU ■

Cușca Șoferului

Silviei

Pe-atunci vocea lui Leonard plana peste țările românești ca o adiere de zefir... În genele-i codate se aprindeau și se stingeau înstelatele nopți bucureștene. Prințul de la Oteteleșanu aduse-se pe lume farmecul iubirii. Se dădea lui, generos și sincer, blestemat de parce. Un ereș mai mult, între divinități. Cu greu îi țineau piept celelalte companii, alcătuite ad-hoc... Clasici din preajmă, de la Național — Brezeanu, Nottara, Demetriad — își perturbau vacanțele, ultind de gong și de grimoane. Legenda Leonard se dusese pe zările albastre, chiar de la început pînă'n nefiresc. Stele filante se stingeau în mare, ducînd armoniile lui poleite de luna madreporilor... Bătrînii arbori de la Parc, odată cu seara, făceau salamalecuri lui Strauss, Lehar, Ziehrer. Lui Leonard, neînvinsul! Opereta mai era încă „regină".

Acum zeci de ani... Opereta „Prințesa Olala". Silvia Dumitrescu și Mania Antonova, coriste. Două subțirele fetițe, cu funde în păr. Agățate de visele lor de celebritate, la vorba care o au de spus, își fac loc cu coatele să lasă din chingile corului, să se remarce. Zgîtii, își dau drumul, înaintează speriate spre rampă, însă cei cu vechime în trupă le trag înapoi de rochițe, readucîndu-le la ordine...

Și la un spectacol se lasă cortina pe nesfîrșite rechemări ale divinizatului Leonard, după actul întîi. „Titanul", în drum spre cabină, este surprins că piscoacea Silvia smiorcăie — plînge de-a binelea — dosită după o culisă. Oprindu-se la ea, îi spune drăgăstos :

— Să vii la mine după actul II.

Al doilea se încheie cu aceleași delirante ovații și „Idolul femeilor", retras la cabină, își rafistolează fermecătorul chip în apele oglinzii. Fumul țigării încețoșează divinitatea amorului... Se bate la ușă.

— Intră! tună Leonard.

Își face apariția plînsa, rămînînd, interzisă, în cadrul ușii. Directorul îi face semn să se apropie. O așază pe genunchi și, tandru, îi șoptește :

— Ascultă, Silvioaro!... De mult mă iubești tu pe mine?

Reluîndu-și plînsul care o înecă, angajata îngămă :

— Nu... pe dumneata... pe Timică!

A zburat de pe genunchi ca un fum de țigară...

În margine de București, Elisabeta Dumitrescu, mama Silviei, nu-și încape în fuste, mîndră că odrasla bate „centrul" să dea avînt numelui familiei. Cu bogăția sufletului obîăduiește sărăcia **domnișoarelor artiste**, care, răfuindu-se cu viața, intră în Conservator. Silvia Dumitrescu la Livescu; Mania Antonova la Filotti.

De-aici înainte drumurile se despart, numai pe interpretare. Silvia, comică; Mania, dramatică. Aceeași cucernicie în religiozitatea teatrului, superbul! Din viața lor, trecătoare prin lumea aceasta, rămîne un unicat de prietenie, sublim exemplu pentru carierele teatrale. „Rusnaca", venită de la Tulcea cu o garoafă în gură s-a tot dus înfășurată în vîntul și burnița lui noiembrie, ca, de mult, ele fetițe în drum spre Oteteleșanu... **Supremam vale...**

GABY MICHAILESCU ■

Mereu tînăra Silvia Dumitrescu

Sărut mîna, doamnă, pentru seara cea minunată pe care mi-ați oferit-o zilele trecute pe scena Teatrului Nottara.

Sărut mîna, Silvia Dumitrescu-Timică, pentru că timp de 60 de ani ai slujit cu credință teatrul românesc, dăruindu-ne o întreagă galerie de personaje care au rămas și vor rămîne puncte de referință peste ani și ani de zile și ne vor ține cald în amintire.

Mulțumesc din suflet pentru că, în ciuda celor 250 de spectacole, **„Micul infern"** a sunat în seara aceea la fel de frumos ca în seara premierei, fără nici un fel de ezitări sau rețineri, deși sînt convins că emoțiile v-au cuprins ființa cu multe ore înaintea primului gong.

Mulțumesc că la venerabila dumneavoastră vîrstă ați jucat firesc atunci cînd personajul avea 50 de ani, pentru a face un rol de compoziție atunci cînd vîrsta personajului corespundea cu a dumneavoastră.

Vă mai mulțumesc pentru că datorită acestui eveniment, pe care vă rog să-mi permiteți să-l numesc al nostru, al tuturor, am văzut în primele rînduri o parte din generația de aur a teatrului românesc, generație care, alături și împreună cu dumneavoastră, a făcut să răsune pe scenele Bucureștiului, minunate texte ale dramaturgiei românești și universale. Acolo, în primele rînduri, am văzut-o pe Aura Buzescu, marea noastră tragediană, sau pe nu mai puțin celebra Elvira Godeanu. I-am văzut pe Beate Fredanov, care împreună cu Fory Etterle ne-au încîntat inimile cu „Dragă mîncinosule".

Era prezent și Nicolae Brancomir neegalat în a spune versuri. Erau acolo, ca la o adevărată sărbătoare a teatrului românesc de ieri și de azi : Dina Cocea, Marietta Anca, Irina Răchițeanu, Eugenia Zaharia, Celia Dima, Fifi Mihailovici.

Sărut mîna, Silvia Dumitrescu-Timică, pentru că, datorită dumneavoastră, l-am văzut pe Radu Beligan plîngînd pe scenă fără să joace teatru.

În sfîrșit, vă mulțumesc din suflet pentru că, în scurta dumneavoastră alocuțiune, ați avut grijă să amintiți numele soțului cu care ați petrecut o mare parte din viață, la bine și la rău, marele actor și om de teatru care a fost Timică. Închizînd pentru o clipă ochii, am avut impresia că și el era acolo, cu noi, prezent la marele eveniment.

La mulți ani!

DAN BÎRLĂDEANU ■

Lumea în care trăim

Frumoasele mele lalele...

Superbele lalele olandeze încep să moară...

Florile acestea atît de frumoase şi gingaşe, florile acestea roşii şi galbene, albe şi violet ce ne incîntă în fiecare primăvară privirile şi sufletul tuturor, la toate virstele, florile acestea atît de cîntate şi căutate, care au dus faima Olandei peste mări şi ţări, florile acestea sînt ameninţate în propria lor ţară.

În „ţara lalelelor", lalele sînt în pericol.

Nu, nu este vorba de vreo boală care să le afecteze frumuseţea, prospeţimea sau gingăşia. Nu este vorba nici de vreun dăunător care să facă ravagii printre bulbii superbelor lalele. Dar ca să ajungem la cauze trebuie să relatăm faptele...

Renumita industrie floricolă a Olandei n-a scăpat nici ea de influenţa crizei care afectează economia mondială. După cum se ştie, Olanda, cu clima ei deloc caldă, îşi asigură uriaşa producţie de flori, şi mai ales de lalele, în sere. Aproape 9 000 de hectare din suprafaţa Olandei este ocupată de sere. Sere de toate felurile — mai mari sau mai mici, construite din sticlă şi aluminiu sau din folii de etilenă şi lemn, cu pereţi din cărămidă sau plastic, cu instalaţii automate de reglare a temperaturii şi umidităţii sau pur şi simplu sere în care florile sînt udate, ca şi acum o sută de ani, cu stropitoarea. Fiecare după punga proprietarului. Toate au însă un numitor comun : sînt mari consumatoare de energie termică şi, precum bine se ştie, preţurile combustibilului au crescut continuu. Este adevărat, în mare măsură petrolul a fost înlocuit cu gazele naturale. Dar şi preţul acestuia a crescut în ultimii ani mereu, ajungînd la de peste trei ori faţă de 1976.

Şi mai este ceva : apa pentru irigaţii. Într-o serie de regiuni grădinarii folosesc pentru udatul florilor apele Rinului. Dar gradul de poluare al fluviului — după mărturiile specialiştilor — a depăşit toate normele. „Băgaţi o floare în apa fluviului şi puteţi vedea cu ochii cum începe să se ofilească. Apele Rinului ar putea folosi mai curînd la... developarea filmelor". Micii fermieri nici nu poate fi vorba să aibă posibilitatea să-şi construiască staţii proprii de filtrare a apei.

În acest fel, datorită imposibilităţii de a rezista concurenţei marilor ferme şi întreprinderi producătoare de flori, sute şi sute de grădinari, mici proprietari de sere au dat faliment. Fără căldură, fără apă, superbele lalele olandeze au început să se ofilească...

Desigur, n-aş fi scris, poate, despre lalele (deşi îmi plac teribil) dacă n-aş fi văzut o fotografie. Nişte tineri purtînd o pancartă pe care scria : „Să înflorească lalelele, nu rachetele !" Aparent, între lalele şi rachete nu există nici o legătură. Unele împodobesc viaţa oamenilor, celelalte distrug viaţa oamenilor. Dar la o mai atentă examinare a problemei nu poţi să nu descoperi că între nefericirile cultivatorilor de lalele şi costul înarmărilor există unele legături. Căci criza mondială care i-a afectat pe harnicii grădinari de pe poldere este apăsată de cursa iraţională a înarmărilor, de nebunia acumulării de noi şi noi arme care dezorganizează economia la scară planetară. Savanţii au calculat că numai potenţialul nuclear existent la sfîrşitul anului 1980 ar permite să se distrugă de şapte ori toate oraşele din lume. Arsenalele nucleare existente însumează aproximativ 55 000 de încărcături nucleare. Presa olandeză a scris că doar încărcătura explozivă care poate fi transportată de o rachetă „Pershing" are o putere de distrugere de 30 de ori mai mare decît a „bombei A" de la Hiroşima.

Armamentul nuclear este, evident, cel mai distrugător şi ameninţător. Dar nu este singurul. Nu trebuie uitat că în Europa sînt concentrate, în acelaşi timp, 91 270 de tancuri, 24 000 avioane de luptă iar statele din această parte a lumii dispun de 4 500 nave de război. Am putea da şi alte cifre. Dar ele trebuie văzute nu numai din acest unghi — al acumulărilor de arme şi armamente. Fără îndoială, înarmările constituie o primejdie gravă pentru întreaga umanitate. Această primejdie trebuie privită, însă, din toate unghiurile. Din unghiul pericolelor distructive ca şi din cel al consecinţelor de ordin economic şi social pe care le implică. Competiţia înarmărilor are efecte profund negative asupra situaţiei economice mondiale. „Trebuie să nu uităm — atrăgea atenţia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — că problemele grave din economia mondială şi criza care se accentuează şi care a cuprins practic toată lumea, toate statele — constituie şi un rezultat direct al cursei înarmărilor, al uriaşelor cheltuieli militare care au depăşit 500 de miliarde dolari".

Dimensiunea exactă a costului cursei înarmărilor reiese din faptul că acestea depăşesc cu mult volumul investiţiilor în scopuri civile la scară mondială. De la sfîrşitul celui de al doilea război mondial şi pînă în prezent, s-au irosit în aberanta competiţie a înarmărilor 9 000 de miliarde dolari. O sumă fantastică ale cărei dimensiuni pot părea greu de imaginat. 9 000 de miliarde de dolari ! Fără această cheltuială zadarnică înfăţişarea planetei ar fi fost cu siguranţă alta.

Am amintit toate acestea pentru că olandezii, acest popor al hărniciei, sînt profund preocupaţi de efectele negative ale înarmărilor. O dovedesc prin amploarea demonstraţiilor lor pentru pace. O dovedesc prin refuzul lor de a accepta „eurorachetele". O dovedesc prin modul cum reacţionează în toate împrejurările. Între lalele şi rachete, opţiunea olandezilor este clară şi fără echivoc. Ceea ce doresc aceşti bîrzi cultivatori de flori este ca niciodată rachetele să nu primejduiască minunatele lalele. Să lăsăm florile, să lăsăm superbele lalele să aducă bucurie în casele oamenilor...

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Între iluzie şi realitate

Un fenomen cu atîtea implicaţii precum realitatea emigrantului reţine, deloc întîmplător, atenţia publiciştilor, sociologilor, scriitorilor şi chiar a cineaştilor. Poate cititorii îşi amintesc scenele acelea atît de dure din piesa lui Arthur Miller „Vedere de pe pod" după care s-a realizat şi un foarte bun film. Acolo, Miller ne punea faţă în faţă cu destinul unor „americani invizibili" cum sînt numiţi în Statele Unite imigranţii ilegali, pentru că există şi o asemenea categorie. Scenele surprinse de dramaturg sînt zguduitoare : munci istovitoare dintre cele mai grele, teama continuă de a fi descoperiţi înainte de a cîştiga banii necesari plăţii rezidenţei, exploatarea nemiloasă, conflicte banale care degenerează în crime.

La rîndul său, scriitorul italian Leonardo Sciascia a reuşit într-un chip remarcabil să denunţe traficanţii de iluzii.

Tot pe aceeaşi temă s-a publicat un important număr de studii sociologice. Ele relevă aspecte diverse ale fenomenului emigrării, îi urmăresc implicaţiile pe plan individual, social, economic, spiritual şi politic. Un volum editat în Anglia dezvăluie golul produs în ţările în curs de dezvoltare de plecarea emigranţilor. Astfel, scriu autorii cărţii, se aduc serioase prejudicii economiilor naţionale ale ţărilor de origine cu atît mai mult cu cît este vorba de tineri sau de muncitori în deplinătatea puterii de muncă.

Am făcut această scurtă digresiune pentru a sublinia faptul că fenomenul emigraţiei preocupă cele mai diverse categorii de oameni. În cele ce urmează propun şi o succintă dar elocventă revistă a presei care, de ani de zile, publică materiale despre viaţa „străinilor printre străini" şi condiţiile în care ei muncesc. Vom întîlni mărturii consemnate la faţa locului şi care dezvăluie adevăruri zguduitoare.

În Germania federală, unde forţa de muncă străină reprezintă zece la sută din populaţia activă, ziarul „Giessener Anzeiger" scria : „Au venit ca oaspeţi, pleacă cerşetori. Mii şi mii de muncitori de diferite naţionalităţi trebuie să plătească scump visurile pe care şi le-au făcut de a găsi de lucru în Republica Federală Germania. Fără un ban, fără acoperiş deasupra capului au devenit victime ale metodelor prin care diferite firme îşi procură forţă de muncă la preţ derizoriu... N-au găsit un adăpost decît de fiinţe umane, nici o retribuire cît de cît echitabilă şi, cu atît mai puţin ceea ce au sperat mai mult, siguranţa locului de muncă, pe baza unui contract".

Tot despre muncitorii imigranţi — categoria cea mai dezavantajată din toate punctele de vedere în marea masă a forţei de muncă — cunoscuta revistă vest-germană „Der Stern" scrie : „Au venit cu milioanele şi au trudit din plin pentru ca noi să o ducem mai bine. Cînd nu s-a mai găsit nimeni care să execute muncile cele mai puţin agreabile, ele au fost îndeplinite de muncitorii străini. Atunci cînd barometrul conjuncturii a început să scadă, cuvintele de bun venit cu care erau întîmpinaţi muncitorii imigranţi au fost date uitării. Astăzi, patronatul, oficiile de plasare a braţelor de muncă cer o soluţie radicală : «concedierea în masă a acestora»...". Ne oprim deocamdată aici.

DUMITRU CONSTANTN

Procente şi şanse

Preţul unui exemplar legat este pipărat, dar nu absurd avînd în vedere conţinutul. Contra 60 de dolari poţi obţine adevărul despre lume, suma micilor şi marilor realităţi care compun viaţa oamenirii pe ultima perioadă.

Totul se află strîns metodic, sintetic, sistematic între coperţile acestui anuar care face lumină unde se mai menţineau umbre şi ordine, unde echivocul se afla — conform unei evitabile tradiţii — în drepturile sale.

Aşadar Anuarul statistic al O.N.U. 1979—1980, ediţia a 31-a, a apărut, experţii s-au năpustit asupra lui, gazetarii l-au fişat şi primele comentarii au început să apară, în trombă, şi într-o legitimă concentrare pe aceeaşi temă cu vagi variaţiuni : starea lumii. Este vorba de o stare care stimulează amărăciuni şi reflecţii sceptice, o stare de degradare lentă în formă şi galopantă în implicaţii nocive.

Ca orice anuar statistic şi cel la care ne referim este aşezat, sec şi precis, pe cifre. Sectoarele componente ale unui mecanism general numit „viaţa economică internaţională" sînt tratate prin punerea pe două coloane, amatorul de senzaţii tari privind calitatea prezentului recent depăşit avînd posibilitatea să urmărească, strict, ce s-a întîmplat, cum şi de ce cu sus-numitul mecanism. Două decenii sînt puse faţă în faţă şi lăsate să polemizeze prin intermediul procentelor.

Printre caracteristicile importante ale economiei mondiale evidenţiate în ultima ediţie a Anuarului reţinem, pentru început, că dezvoltarea globală a economiei mondiale în deceniul 1970—1980 a fost considerabil mai lentă decît în deceniul precedent. Astfel, produsul intern brut mondial (mai puţin serviciile) a crescut anual în medie cu 4 la sută în anii '70, în timp ce în anii '60 creşterea anuală fusese de 5,8 la sută.

Dezvoltarea activităţii industriale în lume s-a dovedit a fi deosebit de slabă. De exemplu, produsul industrial total al lumii a sporit în anii '70 cu numai 4.6 la sută pe an, în comparaţie cu 6,5 la sută în anii '60. Reducerea ritmurilor de creşterea producţiei industriale s-a înregistrat practic în toate sectoarele majore ale industriei mondiale : minerit, industriile prelucrătoare, industriile uşoară şi grea. Un declin deosebit de serios a fost consemnat în domeniul petrolului brut şi al gazelor naturale, unde rata anuală de creştere la nivel mondial a scăzut de la 7,3 la sută în anii '60 la 3,3 la sută în anii '70. A scăzut de asemenea ritmul anual al producţiei energetice de la 5 la sută în anii '60 la 3,3 la sută în anii '70.

Rata de creştere a producţiei alimentare a rămas practic în anii '70 la nivelul celei din anii '60.

Probabil că sectorul cel mai dinamic al economiei mondiale a fost în deceniul trecut comerţul exterior, unde ratele de creştere au depăşit pe cele ale produsului global. Brut. De exemplu, exporturile mondiale au crescut în anii '70 cu 6,4 la sută pe an, dar şi în acest sector ritmurile de creştere s-au redus considerabil în comparaţie cu anii '60.

Desigur amănuntele continuă, lista reperelor concludente se aglomerează într-o binevenită halucinaţie a detaliului şi tot acest tir concentric pe ţinta mişcătoare a adevărurilor lumii nu face altceva decît să uşureze înţelegerea lumii însăşi.

O lume în care multe se degradează, se subţiază, şi se duc pe apa simbetei inclusiv tot ce ar merita o soartă mai bună. Ciudat, dar nu stupefiant : curbele descendente ale... creşterii economice se intersectează cu acelea ascendente ale galopului înarmărilor. Numai în acest domeniu omenirea parcă şi-a propus să nu facă nici un rabat, să nu înregistreze nici o stagnare pe drumul urcător, deşi foarte alunecos, care duce la dezastru. Un dezastru care, probabil, „merită" să se declanşeze cît mai sus la nivelul ameţitor al plafonului teorii. Oare omenirea, în cunoştinţă de cauză şi în posesia tuturor responsabilităţilor ei, a ales acest traiect ? Nicidecum. Dar ei continuă, totuşi, şi angrenează ca într-o ultimă şi absurdă piesă tragică milioane de destine, miliarde de dolari, munţi de materii prime, speranţe istorice. Desigur, pe acest prag de cataclism elaborat meticulos în bunkerele unde opinia publică s-ar asfixia, dilemele nu lipsesc. În mod firesc tot mai mulţi oameni normali se întreabă dacă această cumplită escaladă, fără sens şi fără capăt, nu costă prea mult nu numai în bani, dar şi în efort logic. De curînd „Los Angeles Times" sub titlul „Întrebări privind cheltuirea sumei de 250 miliarde dolari pentru militarii americani" nota : „vor cheltui oare Statele Unite în mod inteligent 250 miliarde dolari pentru - apărare anul viitor ? Răspunsul este : cu siguranţă că nu.

Pentagonul va risipi mulţi bani pe scumpiri de materiale şi va plăti cel puţin 20 miliarde dolari pentru bombardierele „B-1".

Pentagonul va cumpăra cele mai scumpe arme de care avem nevoie. Dat fiind că costurile armelor sînt întotdeauna subevaluate, pentru a le face mai atrăgătoare, armele costă întotdeauna mai mult decît se aşteaptă, astfel încît cumpărăm mai puţin decît se planifică.

Nici nu valorificăm cum trebuie banii. Noile tancuri „M-1" costă de trei ori mai mult decît predecesoarele lor „M-60". Avioanele „F-15" costă de cinci ori mai mult decît „F-5G" pe care le exportăm.

Am cheltuit, de asemenea, prea mult cu ofiţerii. Folosim de opt ori mai mulţi amirali pentru fiecare navă decît la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, de şapte ori mai mulţi generali de aviaţie per avion, de două ori mai mulţi generali de armată per soldat".

Asemenea liste elocvente coroborate cu procentele elocvente dintr-un anuar care s-a dorit şi a reuşit să fie un portret al lumii spun totul despre prezentul continuu al şansei noastre la viaţă.

RADU BUDEANU

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

COMPLEXE PENTRU REALIZAREA ENERGIEI SOLARE

La Aşhabad, capitala R.S.S. Turkmene, funcţionează centrala ştiinţifică şi industrială „Soarele", care a pus la punct un complex pentru utilizarea energiei solare. Complexul se compune dintr-o instalaţie de desalinizare, un cazan termic, un agregat pentru cultivarea chlorellei şi o seră cu circuit închis pentru circulaţia apei calde. În următorii cinci ani, în zona de semideşert, unde este dezvoltat păşunatul oilor, se vor construi sute de asemenea complexe, iar pînă în anul 2000 numărul lor va ajunge la o mie. Construcţia unor asemenea complexe în zonele de deşert şi semideşert este convenabilă din punct de vedere economic, întrucît un metru cub de apă desalinizată este mai ieftin decît apa adusă de la mari distanţe. În Turkmenia, unde numărul zilelor însorite este în medie de 240 pe an, producţia de energie electrică şi de apă desalinizată cu ajutorul complexelor solare va permite dezvoltarea economică a unor întregi ţinuturi unde poate fi dezvoltată creşterea animalelor.

DEZVOLTAREA REŢELEI FEROVIARE CHINEZE

Lungimea liniilor de cale ferată electrificată atinge în prezent în China 1 667 kilometri. Înainte de eliberare, această ţară — informează agenţia „China Nouă" — nu dispunea deloc de linii electrificate. Primul traseu pe care s-a putut utiliza tracţiune electrică a fost inaugurat în 1961. În prezent, sînt în curs lucrări de electrificare pe porţiuni de linii de cale ferată însumînd peste 1 000 de kilometri.

APARATE ŞI MECANISME

În R.P. Bulgaria există 20 de fabrici constructoare de aparate, care livrează mecanisme electrice şi pneumatice, mecanisme de programare pentru strunguri, diverse regulatoare şi sisteme de calcul electronic. Astfel, la uzina „Analitik" din Mihailovgrad se produc gazoanalizatori pentru stabilirea procentului de bioxid de carbon în industria ceramicii, în termocentrale etc. Se produc, de asemenea, aparate pentru stabilirea aciditaţii soluţiilor, indicatori de vacuum pentru măsurarea presiunii din conserve, precum şi microprocesoare, inclusiv din cele necesare stabilirii gradului de poluare a mediului înconjurător.

MĂSURI ÎN SPRIJINUL [illegible] PRODUCŢIEI DE CARNE

Sporirea producţiei de carne reprezintă unul din obiectivele importante ale unităţilor specializate din Iugoslavia, pentru perioada următorilor cinci ani. Printre unităţile chemate să realizeze această sarcină de actualitate pentru economia ţării şi pentru satisfacerea nevoilor populaţiei se numără şi Complexul agroindustrial şi comercial Svetozarevo, care şi-a propus ca pînă în 1985 să amenajeze o serie de noi ferme pentru creşterea porcilor, vitelor şi păsărilor. În acest scop, întreprinderea menţionată va investi circa 1,6 miliarde dinari.

Grupaj realizat de ION DUMBRAVEANU

După N.B.I. — R.D.G.

Trinitatea magică a ritmurilor biologice

Este cunoscut că în viața și activitatea unui om perioadele bune alternează cu cele proaste. Sînt zile în care fără vreun motiv concret (nu este nici bolnav, nici obosit, nici nedormit, nici tracasat de mari necazuri), omului îi ies toate pe dos, eșuează în tot ce face, nu se poate „aduna", suferă accidente ș.a.m.d. Astfel de zile se numesc „negre" sau „cu ghinion" (îmi amintesc de un titlu scris cu litere de-o șchioapă într-un ziar englez : „Black day for Borg".) Și sînt și perioade cînd omul „mută munții din loc", toate îi merg strună, deși se întîmplă să nu fie nici prea sănătos, nici îndeajuns de odihnit etc. E vorba de zilele „bune" sau „norocoase". Cum se explică aceste alternanțe ? În Evul Mediu se invoca poziția astrelor (dealtfel, astrologi există și în zilele noastre). Dar o explicație științifică nu s-a găsit. Un răspuns pare să-l dea teoria ritmurilor biologice, de care ne ocupăm în acest articol.

LAUDĂ RITMURILOR

Tot ce se petrece în univers are o desfășurare ritmică, după o mecanică cerească demult știută și studiată. Astrele se deplasează ritmic, în cicluri de evoluție precise (căci și ciclurile sînt în fond tot ritmuri, întrucît definesc o mișcare regulată într-un anumit interval de timp). Ritmice sînt emanațiile de raze ale corpurilor cerești, ritmic clipesc pulsarii. Datorită aceleiași mecanici astrale, pe pămînt se succed ritmic vara și iarna, ziua și noaptea.

Și celelalte fenomene de pe planeta noastră se manifestă ritmic. Trăim pur și simplu în împărăția ritmurilor : mersul, alergarea, dansul, cele mai multe dintre activitățile productive umane nu sînt altceva decît suite de mișcări ritmice ; notele unei melodii se succed ritmic, la fel silabele în poezie, la fel unele fenomene ale naturii („ritmic valurile cad"). Ca să nu mai vorbim de lumea mecanicii : motorul de automobil funcționează ritmic, sonda petrolieră se ridică și coboară ritmic, ceasornicul bate ritmic ș.a.m.d. Însăși istoria omenirii își are ritmica ei, cu dezvoltări ciclice binecunoscute. Dar cele mai interesante și, totodată, cele mai puțin cunoscute, sînt ritmurile biologice.

BIORITMURILE

Întreaga existență biologică a omului — și, firește, nu numai a lui — este compusă dintr-un șir de activități și desfășurări ritmice : inima bate ritmic, plămînii respiră ritmic, ciclurile vieții (nașterea, copilăria, adolescența, maturitatea, bătrînețea, moartea) se succed ritmic. Specialiștii au depistat cîteva zeci de astfel de ritmuri, dintre care unele (să le numim zilnice) de circa 24 de ore, altele de aproape o lună.

Ritmurile zilnice depind de structura biologică a fiecărui individ, de reflexele ce și le creează organismul prin adaptarea la un anumit program, în cadrul căruia activitatea și odihna se succed într-o anumită ordine, de alte elemente. În funcție de acești factori, o persoană dă cel mai mare randament dimineața, alta după-amiaza, alta seara. La fel se întîmplă și cu starea emoțională, cu secreția de hormoni, de anticorpi, cu oricare dintre cei aproximativ 300 de indicatori ai activității vitale a organismului uman. Diferențele de comportament în intervalul de 24 de ore sînt foarte mari și ele influențează mult asupra vieții și activității omului.

Cu toate că și ele sînt insuficient studiate și cunoscute, ritmurile zilnice par a fi acceptate de lumea științifică. Astfel, un cunoscut cronobiolog, F. Halberg, președintele Uniunii internaționale a cronobiologilor, a constatat că într-un anumit moment al zilei nivelul hormonilor glandelor suprarenale scade așa de mult, încît dacă omul este consultat în această perioadă, se conchide fără putință de tăgadă că este bolnav. Și cu toate acestea, 12 ore mai tîrziu numărul hormonilor crește cu atîta repeziciune și atinge un astfel de nivel, încît diagnoza este cu totul alta. Iată de ce este foarte important să se stabilească timpul cînd consultarea bolnavului oferă un tablou obiectiv al stării sănătății sale, iar tratamentul necesar să se stabilească în funcție de acest tablou. Dealtfel, luarea în considerație a ritmurilor biologice poate să aducă un mare folos în terapie. Efectul diferit al acțiunii medicamentelor în diferite ore ale zilei pune problema prescrierii lor în concordanță cu ritmul sensibilității organismului la acțiunea pe care o au. Este cunoscut că majoritatea medicamentelor au atît efecte pozitive, cît și efecte toxice. Este foarte important să se găsească momentul cînd acțiunea de vindecare se află în punctul maxim, iar cea toxică în punctul minim, altfel acțiunea toxică poate deveni periculoasă. Și încă un exemplu. Într-un institut de cercetări din U.R.S.S., s-a depistat un ritm zilnic al înmulțirii celulelor canceroase la șoareci. Tumoarea crește intens dimineața, și era mai puțin activă seara. Observîndu-se acest lucru, s-a administrat un preparat anticanceros unei grupe de șoareci la ora 5 dimineața, altei grupe — la ora 5 după-amiaza. Efectul la prima grupă a fost mult mai puternic decît la a doua.

Dar mai sînt și ritmurile biologice de circa o lună de zile. Dintre ele, de cea mai mare importanță sînt trei : ritmul fizic (de 23 de zile), ritmul emoțional (28 de zile) și ritmul intelectual (33 de zile). Ciclurile se calculează luînd ca punct de plecare data nașterii. Fiecare ciclu are două faze : faza pozitivă, în cursul căreia caracteristicile respective, cum sînt dispoziția, capacitatea de a rezolva sarcini complexe cresc, apropiindu-se de maximum, și faza negativă, care determină o înclinație spre pesimism, slăbește multe din calitățile și dexteritățile noastre. O atenție deosebită trebuie acordată zilei de trecere de la o fază la alta, numită „zi critică" sau „zi nulă". În astfel de zile psihicul omului, sănătatea lui sînt vulnerabile, fapt care duce la slăbirea atenției, la rezultate proaste, la accidente. Pericolul este și mai mare în cazul în care coincid zilele critice a două cicluri (de exemplu, fizic și emoțional) și atinge punctul maxim cînd se suprapun toate trei : „zi neagră".

Ipoteza celor trei bioritmuri a fost plastic rezumată de publicația sovietică „Literaturnaia gazeta" : „Dacă trinitatea magică a ritmurilor biologice există, atunci emoțiile umane, datele fizice și intelectuale pot fi comparate cu pulsarii. Ca și astrele îndepărtate, ele aci scînteiază strălucitor, aci nu se mai văd aproape deloc. Și noi aci strălucim pe bolta vieții prin una sau alta dintre capacitățile noastre (batem recorduri sportive, creăm minunate opere de artă sau inventăm o nouă mașină perfecționată), aci nu mai sîntem în stare să mai facem nimic, oricît ne-am opinti".

Acestea sînt — firește, pe scurt — elementele de bază ale teoriei bioritmurilor, care se bucură de o largă răspîndire în numeroase țări, printre care Japonia, S.U.A., U.R.S.S., dar care n-a dobîndit încă recunoașterea oficială. Ceea ce n-a împiedicat însă experimentarea ideii, punerea ei în practică de către cei ce-o susțin. Așa, de pildă, — ne informează agenția sovietică de presă „Novosti" — în U.R.S.S., în mai multe întreprinderi industriale și de transport s-au întocmit grafice biologice pentru fiecare lucrător. Zilele critice, precum și cele în care astfel de zile din două sau din toate trei ciclurile coincid, sînt bine marcate, cu culori diferite. În fiecare zi muncitorul trece prin dreptul graficului, ca să vadă cum stă cu ritmul biologic și să-și ia măsurile de precauție necesare. Același lucru îl face și maistrul, care repartizează sarcinile în ziua respectivă în funcție de grafice, avînd grijă să ofere celor aflați în zile critice sau negre o muncă mai ușoară, care să nu ceară o încordare deosebită. În unitățile de transport care experimentează sistemul, șoferului i se dă liber în ziua cînd coincid punctele critice ale tuturor celor trei cicluri, sau chiar numai a două din ele, fizic și emoțional. În celelalte situații critice, conducătorului auto i se înmînează o foaie de parcurs specială, cu o dungă roșie în diagonală, pe care scrie : „Circulă cu atenție !" Și rezultatele n-au întîrziat să apară. Astfel, în unitățile care au trecut la aplicarea metodei, productivitatea muncii a crescut sensibil față de productivitatea întreprinderilor similare în care nu s-au luat asemenea măsuri. În ceea ce privește reducerea accidentelor, rezultatele sînt considerate strălucite. La o uzină moscovită, după un an de folosință a graficelor biologice numărul accidentelor a scăzut la jumătate, iar după doi ani, s-a redus cu 90 la sută. Cam aceleași rezultate au fost obținute și în întreprinderile de transport.

Judecînd după aceste date, s-ar părea că atît existența celor trei bioritmuri, cît și eficiența măsurilor luate pe baza acestor bioritmuri sînt pe deplin probate. Dar situația e alta, problema continuă să fie controversată.

CONTROVERSE

Ocupîndu-se de bioritmuri, publicația citată anterior înserează părerile unor oameni de știință sovietici, din care redăm, în continuare, cîteva fragmente.

B. ALEAKRINSKI, biolog. „De mult este limpede că ipoteza celor trei ritmuri nu se bazează pe date concrete, probante, și are un caracter speculativ. Aceasta începe chiar cu începutul, cu punctul de la care demarează calculul ciclurilor. Se spune că ritmurile apar în momentul nașterii. Dar ritmul este inseparabil de materia vie, lui i se supune și fătul în uterul matern. Nu întîmplător anumiți adepți ai «ipotezei» încearcă să mute punctul de la care începe calculul în ziua concepției. Dar ritmicitatea proceselor biologice îi este proprie celulei de reproducere și înainte de fecundație. Așa că... «Ipoteza» are și alte laturi inconsistente, în consecință, ea este nefondată științific iar cei care o propagă, și cu atît mai mult cei ce-o pun în practică — inclusiv prin punerea în circulație a aparatelor de calculat bioritmurile — contribuie, cu sau fără voia lor, la inducerea în eroare a oamenilor. În ceea ce privește ritmurile zilnice, a căror existență a fost pe deplin dovedită, ele influențează într-adevăr starea organismului uman".

K. SUDAKOV, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S. „În presupunerea cu privire la existența ritmului de circa o lună de zile, care influențează asupra stării generale a organismului omului, asupra capacității lui de muncă și a sănătății lui, nu-i nimic neștiințific. Această presupunere poate fi pe deplin luată ca sîmbure rațional al unei teorii inconsistente în ansamblul ei. La fel poate fi considerată rațională și ideea de a lua ca punct de plecare în calculul ritmurilor ziua nașterii omului. La aceasta s-ar putea replica : de ce nu ziua concepției ? Răspunsul constă în faptul că în momentul nașterii organismul nou ființe la pentru prima dată contact cu mediul înconjurător, în care va trăi de aici înainte, și suferă un șoc foarte puternic. Și, firește, ritmul de mai multe zile trebuie să depindă de factori externi, care îl corectează în permanență și pot chiar să-l modifice. Cunoașterea variațiilor ciclice în starea psihofiziologică a omului va ajuta la păstrarea unei capacități de muncă ridicate, a unei dispoziții excelente. Cercetările ar putea duce, desigur, și la un rezultat negativ. Dar și un astfel de rezultat ar fi valoros, întrucît el ar permite să se închidă problema, a cărei rezolvare trenează de multă vreme".

V. GUMENIUK, cercetător. „Dacă în unele locuri s-a reușit într-adevăr să se micșoreze numărul accidentelor, este puțin probabil ca aceasta să se fi întîmplat datorită calculului «bioritmurilor». Rolul principal, fără îndoială, îl joacă aici factorul psihologic. Pur și simplu oamenii devin în zilele respective mai atenți și acest fapt îmbunătățește întrucîtva indicatorii mediu lunari. S-ar părea că, oricum, rezultatul este pozitiv : tonificarea psihologică, chiar bazată pe un factor imaginar, ajută la păstrarea sănătății, ba chiar a vieții. Însă noi trebuie să privim lucrurile în față, așa cum sînt, și să înțelegem că tonificarea respectivă se construiește pe o bază cu totul indoielnică. Și, în consecință, să creăm o bază solidă, să îmbunătățim condițiile de muncă, să perfecționăm organizarea muncii, să ridicăm calificarea lucrătorilor și răspunderea lor pentru munca ce li se încredințează".

G. RIJIKOV, director adjunct al Institutului de fiziologie normală. „Da, în ideea trinității ritmurilor sînt o mulțime de absurdități. Totuși, poate fi aici și un sîmbure rațional. Gîndul că un astfel de sîmbure există mi-a trecut prin minte după experiența pe care am făcut-o împreună cu profesorul A. Goliakov și cu colegii lui. Scopul nostru era să studiem influența așa-numitelor furtuni magnetice asupra infarctului miocardic. Și iată ce-am descoperit : «furtuna» deregla activitatea inimii la un bolnav, în timp ce la vecinul lui de pat totul decurgea normal. La următoarea impulsionare magnetică, lucrurile se petreceau invers. După observări îndelungate, am întrezărit aici o anume legitate. Omul reacționa dureros la «furtună» atunci cînd aceasta coincidea cu unele zile care se repetau periodic în viața lui, zile pe care noi le-am numit «cu risc crescut». Atunci ne-am amintit de teoria ritmurilor și am comparat graficele noastre cu cele ale «treimii magice». Nu coincideau deloc. Se părea că aveam răspunsul : ideea cu privire la cele trei ritmuri este neîntemeiată. Totuși, ne-a atras atenția un fapt : infarctul se declanșa adesea în zilele în care unul dintre cele trei ritmuri trebuia să se afle (dacă o să dăm crezare graficelor) în «zi nulă». Cum se explică aceasta ? Credem că există un singur bioritm lunar. Durata lui este de circa 28 de zile, totuși el poate să se abată, întrucîtva într-o direcția sau alta. Aceasta rezultă, de pildă, și din datele referitoare la activitatea lucrătorilor din transport din orașul Tula : accidentele coincideau cel mai adesea cu «bioritmul emoțional», care, după cum se știe, are o durată de 28 de zile, și mult mai rar cu bioritmurile fizic și intelectual".

I. ROMANOV, șef de catedră la Institutul de medicină din Moscova. „În sine, posibilitatea unor schimbări ritmice, în decurs de circa 28 de zile, în organismul uman, nu comportă nici un fel de îndoieli. Căci nouă ne sînt deja cunoscute asemenea fenomene, de pildă ciclul menstrual feminin, care este însoțit de oscilații în sfera psihico-emoțională, în activitatea sistemului endocrin și a sistemului cardiovascular, în capacitatea de muncă etc. Și nu este exclus ca ciclul amintit să fie o manifestare specială a ritmului biologic propriu tuturor oamenilor, ritm care depinde de fazele lunii și care, de aceea, poate fi numit lunar. Sînt normale și variațiile în ceea ce privește durata ritmului. Dar, după părerea mea, problema n-a fost lămurită din cauză că nu s-a ținut cont, în aprecierea efectelor ritmurilor lunare, de ritmurile zilnice. Cei circa 300 de indicatori ai activității vitale a organismului nostru se schimbă periodic în decursul a 24 de ore, uneori foarte puternic. Or, aceste schimbări influențează obligatoriu manifestările ritmurilor de mai multe zile. Dar, de regulă, pentru cercetarea acestora din urmă, starea omului se apreciază o singură dată în 24 de ore, uneori chiar și mai rar. Altfel spus, se înregistrează starea de moment a sănătății omului, nu întru totul caracteristică pentru el în ziua respectivă, ba uneori cu totul necaracteristică. Iar dacă datele primare nu sînt exacte, eșecul cercetării este dinainte asigurat".

DORUL DE BIORITMURI

Dacă luările de atitudine redate mai sus nu arată un prea mare entuziasm cu privire la ideea existenței reale a celor trei ritmuri biologice, aceste păreri înclină spre acceptarea unui singur ritm lunar, de circa 28 de zile. Disputa rămîne deschisă. Bineînțeles, numai cercetările sistematice, întreprinse de specialiști, care să dispună de toate mijloacele necesare, vor face lumină în această chestiune.

Dar nu putem să nu observăm că, în afara interesului pe care-l prezintă pentru știință, ipoteza celor trei ritmuri biologice s-a transformat într-un adevărat fenomen sociologic. Sînt foarte mulți adepți fanatici ai existenței trinității magice, sînt enorm de mulți simpatizanți ai ideii. Lumea este înfometată de noutăți, de probleme care s-o pasioneze, de care să se entuziasmeze. Iată de ce omenirii îi este dor de bioritmuri, și chiar dacă acestea n-ar exista deloc, ele tot trebuiau inventate, ca să ne facem viața mai veselă, mai frumoasă și mai interesantă.

ION D. GOIA ■

MIHAI PINZARU-PIM ■

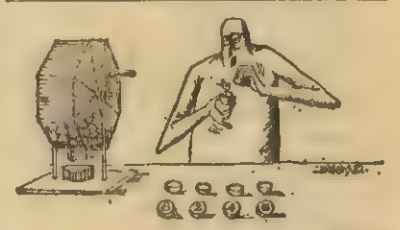

ANTON DRAGOȘ ■

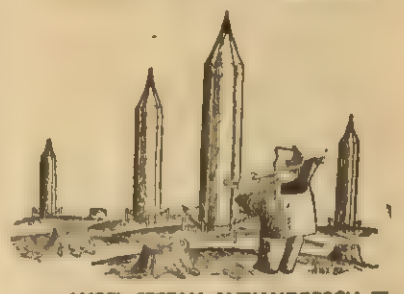

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU ■

— Dragul meu... Ne cunoaștem de o săptămînă... Nu crezi că e timpul să ne căsătorim ?

— Imposibil. Soția mea n-o să fie de acord.

★

Între copii :

— Vii cu noi să jucăm fotbal ?

— Mai încolo... Trebuie să-mi fac întîi lecțiile, să exersez la pian și să fac curat în cameră. Cred că într-un sfert de oră vin și eu.

★

Judecătorul : Ai distrus mobila din restaurant, ai bătut doi ospătari, ai luxat piciorul responsabilului... Ce poți avea de spus în apărarea dumitale ?

Inculpatul : A fost doar o clipă de slăbiciune...

NICOLAE IONIȚĂ ■

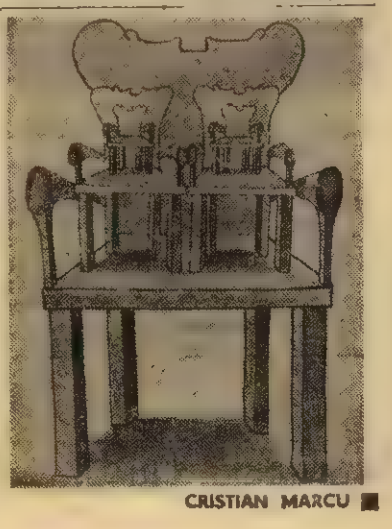

CRISTIAN MARCU ■

Premiul Nobel pentru fotografia medicală

Un nou caz Paulescu?

Dr. Nicolae Manolescu: „Acordarea premiului Nobel pentru fotografie medicală are o importanță deosebită. A fost premiată tehnica în sine. Asta va duce cu siguranță la încurajarea acestei activități. Capacitatea de pătrundere a misterului celular, a mecanismelor rămase încă necunoscute va fi stimulată. Față de acest cîștig, trebuie să facem abstracție de faptul că a fost premiat un cercetător și nu altul. La Institutul „Pasteur" am înțeles ca realizările științifice să fie puse cît mai grabnic în slujba practicii largi, care vizează în primul rînd eficiență în apărarea sănătății animalelor și o cooperare strînsă cu medicina umană pentru unele cunoașteri noi în acest domeniu"

Prof. dr. Victor Ciobanu: „Încă din 1965 România s-a înscris, la început în microscopia optică, apoi în cea electronică, în rîndul țărilor cu activitate susținută în domeniul cercetării relațiilor celulare. A fost premiată tehnica și trebuie spus că la noi se fac lucruri deosebite în acest domeniu. Cu atît mai mult, continuarea cercetărilor trebuie susținută și încurajată. Fotografiile realizate de dr. N. Manolescu sînt de calitate excepțională. Fotografierea luptei dintre limfocitele „T" care atacă celule neoplazice este echivalentă cu un fapt de cunoaștere. Tehnologia, în demersul ei, se constituie într-un asemenea act. În plus, apreciez la dr. N. Manolescu p[illegible] minare a lucrului pe care îl face, deschiderea spre cooperarea fenom[illegible] normal și patologic, onestitatea lui științifică"

Dr. Dumitru Micu: „Cercetările întreprinse în colaborare între Laboratorul de hematologie-citologie din Institutul de medicină internă Gh. Lupu și Laboratorul de microscopie electronică din Institutul Pasteur începute din 1977 și continuate [illegible] prezent și care au folosit microscopia electronică scanning au dus la obținerea a numeroase rezultate, în mare parte originale. S-au mărit posibilitățile de identificare a celulelor leucemice limfoide și monocitoide, pentru identificarea limfocitelor leucemice sau sacramentoase, ceea ce constituie un element important pentru diagnosticul leucemiei limfoide cronice sau limfosarcomului mai ales în formele de boală situate la granița dintre cele două entități patologice. Precizarea acestui diagnostic facilitează instituirea terapiei celei mai adecvate, altfel greu de stabilit. Au fost semnalate pentru prima oară în literatura medicală limfomonocitele „în arici", care par a avea funcții imunologice. S-au adus date noi cu privire la prezența celulelor Killer în sînge sau lichide transudate sau exsudate la pacienți cu boli ca hepatita cronică, lupusul eritematos sistemic și diferite boli neoplazice".

Academia de știință suedeză a acordat pentru anul 1981, suplimentar, un premiu Nobel pentru fotografie medicală suedezului Lennart Nilsson. Pentru importanța tehnicii și a acurateței imaginii, au fost premiate cîteva fotografii care evidențiau „efectul Killer", fenomen de distrugere a unei celule în cadrul sistemului de apărare a organismului. Explicația la una din fotografiile care i-au adus lui L. N. mult disputatul premiu este următoarea: „După numai un an de activitate, L. N. a reușit să filmeze lupta pentru viață dintre o limfocită și o celulă canceroasă". O primă observație: lucrînd doar un an, L. N. nu a putut executa fotografiile mai devreme de anul 1980. În aceste condiții, hotărîrea juriului este cel puțin surprinzătoare. Cînd spunem asta, ne gîndim la prioritățile românești în acest domeniu și la tehnica românească a fotografiei medicale de acest gen, care, așa cum vom demonstra, este superioară celei folosite de recentul premiat cu Nobel. Fotografiile despre care scriem au fost realizate în tehnica microscopiei electronice Scanning, care oferă o imagine în relief a celulelor și dă posibilitatea inspectării structurilor în profunzime.

Scurtă istorie românească a unui domeniu de vîrf

Efectul Killer a fost pentru prima oară fotografiat la microscopul optic în contrast de fază, cu performanțe inferioare celor electronice în baleiaj, la care ne vom referi în continuare, în România în anul 1968 de echipa formată din prof. dr. Ștefan Berceanu, dr. Mariana Gociu și dr. Ioana Răileanu-Moțoiu. Fotografia este publicată în lucrarea „Biologia celulelor sistemului limfo-reticulo hematopoetic în culturi de țesuturi", Editura Academiei R.S.R., 1969. În plus, în 1965, la Congresul de medicină internă de la Mar del Plata, prof. dr. Ștefan Berceanu și prof. dr. Victor Ciobanu au comunicat același fenomen.

Dacă luăm în discuție aspectele legate de tehnica microscopiei electronice în baleiaj ca atare, inclusiv acest fenomen Killer, motive pentru care s-a acordat suedezului Lennart Nilsson premiul Nobel, trebuie subliniat că fotografii de acest gen apar la Institutul de cercetări veterinare „Pasteur"-București în activitatea curentă, zilnică, ele constituind de cîțiva ani buni instrumente de lucru din cele mai obișnuite pentru cercetătorii noștri care au depășit faza cercetărilor fundamentale, colaborările dintre Institutul Pasteur și diferite instituții medicale dînd rezultate concrete și spectaculoase.

Iată cîteva lucrări apărute la noi în care, printre altele, genul de fotografii obținute de suedezul L. N. sînt reproduse în număr mare, ele constituind puncte de plecare pentru stabilirea unor diagnostice exacte, diferențiate și rapide în bolile animalelor și oamenilor în alcătuirea de atlase histologice etc.

— Ghid de hematologie a animalelor în creșterea intensivă; autori N. Manolescu, H. Bârză, A. Căprariu, B. Șinchevici; Editura Ceres 1978; premiul Ion Ionescu de la Brad al Academiei R.S.R.

— Ultrastructura unor celule sanguine în microscopia electronică de baleiaj: Editura științifică și enciclopedică 1979; autori: N. Manolescu, V. Ciocnitu, C. Dimitriu, în care se prezintă comparații între structuri celulare caracteristice pentru om și animale.

— Imunitatea și imunoprofilaxia la animale; autori: C. Vlor, H. Rădulănescu, N. Manolescu, A. Popoviciu; [illegible] 1980; Premiul „Traian [illegible]" al Academiei R.S.R. În lucrare, pe lîngă teste binecunoscute s-au introdus teste de imunomicroscopie electronică, tehnici de microscopie electronică în baleiaj (ce a făcut posibilă apariția fotografiilor premiate!)

— Citologie normală și patologică la animale, sub redacția dr. N. Manolescu, la care a participat un colectiv larg; Editura Ceres 1980. În lucrare, un capitol important este intitulat: Aspecte inedite de microscopie electronică de baleiaj a țesuturilor.

— Celule leucemice: autori: N. Manolescu și D. Micu; Editura Academiei R.S.R. 1981, prima carte de acest gen în literatură care face o paralelă între leucemia la om și la animal.

Am enumerat aceste lucrări pentru că în iconografia lor apar nenumărate imagini asemănătoare sau chiar identice cu cele premiate. Ele au constituit nu un scop în sine, ci instrumente pentru elucidarea unor fenomene, pentru stabilirea rapidă și exactă a unor diagnostice. Să amintim doar stabilirea diagnosticului în leucoza bovină, una din cele mai grave și păgubitoare boli din zootehnie, stabilirea cu precizie a stărilor pseudoleucozice.

După cum se observă, numele care nu lipsește din nici un colectiv de autori ai cărților amintite este cel al dr. N. Manolescu, șeful Laboratorului de microscopie electronică de la Institutul Pasteur. Aici s-au realizat și interpretat fotografiile de care vorbim și care sînt reproduse în toate lucrările citate. Odată cu achiziționarea și instalarea microscopului în anul 1976, datorită grijii conducerii de partid și de stat de a pune la dispoziția cercetătorilor noștri cele mai moderne mijloace [illegible] cercetările fundamentale [illegible] imediat aplicabile. În medicina [illegible] s-au rezolvat: diagnosticul rapid virusologic, s-au pus la punct o serie de tehnici de virusologie prin colorație negativă împreună cu dr. Dan Păltineanu, șeful Secției de viroze majore.

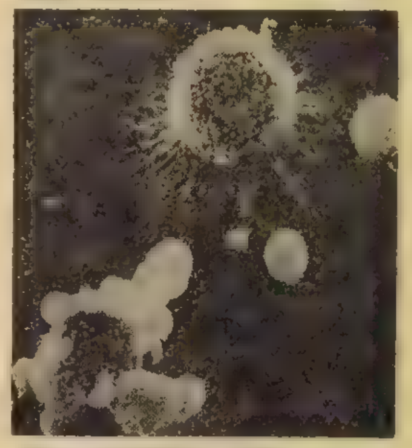

Una din fotografiile premiate la care se observă „efectul de margine"

În medicina umană lista colaborărilor Laboratorului de microscopie electronică de la Institutul Pasteur cu cercetători de [illegible] este extrem de bogată. La fel și rezultatele de pînă acum. Pentru a demonstra că fotografiile realizate la „Pasteur" sînt cunoscute, folosite, apreciate și circulă în interesul cercetării, că ele sînt din 1976 ceva care au încetat să mai țină de domeniul spectaculosului sîntem nevoiți să amintim cîteva din colaborările importante, de data asta în medicina umană

— Spitalul clinic Fundeni (dr. Dan Popovici) structura în baleiaj a cancerelor din sfera urologică, (dr. L. Sinomir) aspecte ale sîngelui periferic înainte și după transplantul renal, (prof. dr. Ștefan Berceanu) aspecte ale unor boli de sînge, (prof. dr. C. Oproiu) aspecte celulare în hepatita cronică și ciroze, (prof. dr. Costin Carp) trombocitul în unele boli cardiace, (prof. dr. D. Barhardt și dr. Natalia Simionescu) aspecte ale macrofagului în relație cu pulberile industriale, (prof. dr. C. Arseni și dr. I. Alexianu) aspecte ale structurilor nervoase.

Spațiul nu ne permite să dăm lista completă. În cercetările amintite, au fost evidențiate aspecte noi de procese tip Killer între celule macrofagice și elemente limfoide proprii în bolile cu evoluție cronică la om.

Cîteva cuvinte despre calitatea fotografiilor

Cineva ar putea spune că fotografiile recent premiate sînt de calitate superioară. Să analizăm și acest aspect. La cele premiate se observă ușor un defect important, așa zisul efect de margine, un contrast anormal datorat supraîncărcării cu metal a periferiei celulei. La fotografiile realizate la Institutul Pasteur de dr. Nicolae Manolescu acest neajuns a fost înlăturat, întreaga celulă apărînd în contrast normal și uniform. Încă din 1979, în lucrarea „Ultrastructura unor celule în microscopia electronică de baleiaj", în capitolul „Tehnica microscopiei electronice în baleiaj" se arată amănunțit cauzele defectului și cum pot fi înlăturate. Fizicianul Cornel Dimitriu, șeful Laboratorului de microscopie electronică din Institutul central de biologie, cel care a reușit să aducă îmbunătățiri importante atît microscopului cît și tehnicii de fotografiere, pe lîngă performanța de a face ca microscopul să funcționeze non-stop, anticipîndu-i uneori chiar posibilele defecte, a îmbunătățit procesul de uscare și metalizare, a prezentărilor cu performanțe superioare celor livrate de firmă. După cum observați, defectul pe care vi l-am evidențiat a fost înlăturat în fotografiile românești încă din 1978, ceea ce nu se poate spune despre cele suedeze.

Apărute cu cel puțin 3 ani înaintea fo[illegible] și fiind de calitate superioară, fotografiilor românești [illegible] nu li s-a oferit șansa să participe la concurs.

Cum se presupune că s-a acordat premiul Nobel

Lennart Nilsson a obținut fotografiile și le-a prezentat Academiei suedeze. Hotărîrea de a se acorda un premiu suplimentar a fost făcută public, fără însă să se anunțe și tema. De fapt, în acel moment premiul era deja acordat. Dreptul la participare al celorlalți cercetători a fost ignorat. Se pune întrebarea: este dr. N. Manolescu un necunoscut în domeniu? Două din cărțile amintite mai sus au luat premiul Academiei R.S.R., comunicările făcute de dr. N. Manolescu au fost publicate în reviste de circulație. În „Men of achievement", publicată în 1980 la Cambridge de Centrul internațional de biografii, dr. N. Manolescu apare în rîndul personalităților contemporane — biografie și fotografie. Filmul științific „Bariera albă", realizat în 1979, avînd ca subiect microscopia electronică de baleiaj, a primit în 1980 la Belgrad „Medalia de argint" la premiul Nicola Tesla într-o companie din cele mai selecte.

De toate aceste evidențe nu s-a ținut seama la acordarea recentului premiu Nobel.

Concluzii și propuneri

Trebuie remarcat că dacă s-ar fi știut tema pentru care se intenționa acordarea premiului Nobel, „Comisia națională de propuneri pentru premiul Nobel" ar fi trimis rezultatele cercetărilor noastre, binecunoscute pe plan național și internațional, dar acest lucru a fost evitat de Academia de știință suedeză.

Lucrările care au primit premiul Academiei R.S.R., lucrări cu noutate și interes deosebit, ar trebui editate și într-o limbă de circulație internațională pentru a face astfel cunoscute realizările românești.

Participarea cercetătorilor români la simpozioane internaționale este modestă față de realizările obținute.

La televiziune, producția NASA: „Planeta Marte", care a obținut bronzul la festivalul filmului științific de la Belgrad, a fost prezentată ca o mare realizare, în timp ce argintul nostru „Bariera albă" a fost trecut sub tăcere și programat doar în săli de cinematograf înaintea filmelor artistice. Cu alte cuvinte, nu știm întotdeauna să ne facem suficientă reclamă, să ne prezentăm realizările așa cum ar trebui.

OPREA GEORGESCU

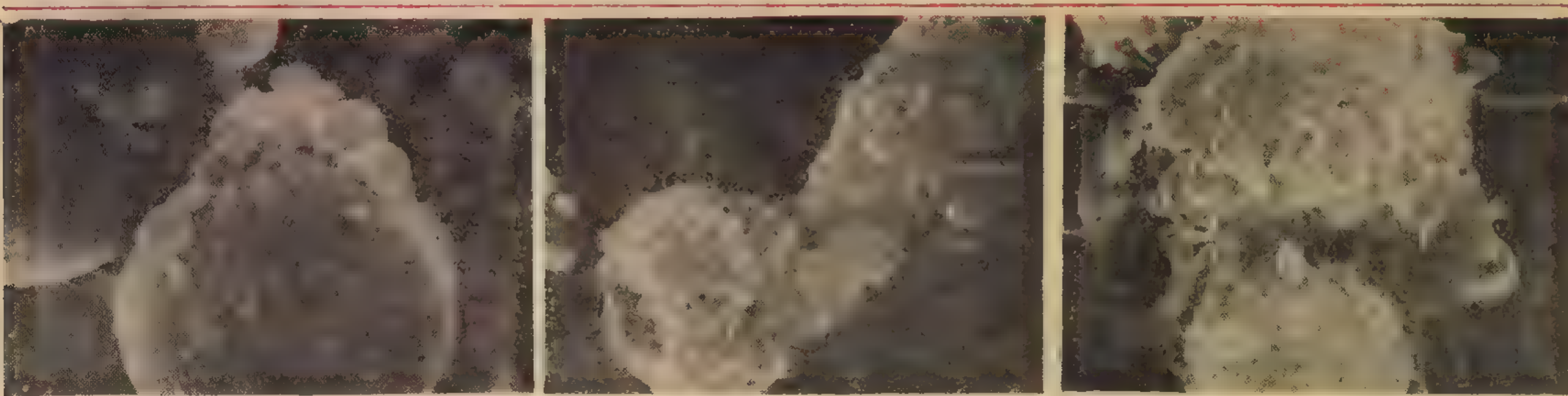

Trei ipostaze ale luptei dintre limfocitele T și o celulă tumorală (foto: N. Manolescu)

Flacăra Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 Interioare · Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bădulescu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheța, Aurel Mihailopol, Vasile Mănescu, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75 17 60 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

„Avem acum un Erou care se întruchipează în milioane de inimi şi minţi ale minunatului nostru tineret, care întotdeauna şi-a servit patria, a servit poporul, libertatea şi independenţa sa!"

Ceaclul Flacăra al

Tineretului Revoluţionar

GALA 500

„Fie pîinea rea sau bună, Dunărea ne este mumă"

(Reportaje în pag. 23—29)

Prioritate absolută creşterii potenţialului energetic naţional

Examinarea de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a modului în care se îndeplineşte Programul energetic pe cincinalul 1981—1985 şi dezvoltarea potenţialului energetic al ţării pînă în 1990, readuce în centrul atenţiei una dintre problemele cardinale ale economiei româneşti — asigurarea independenţei energetice.

La trei ani de la elaborarea acestui program vom constata că datele care au stat la baza fundamentării lui rămîn neschimbate. Energia este, astăzi, la fel de scumpă şi nu se întrevede nici o şansă de ieftinire. Dependenţa de petrol, ca principală sursă de energie a lumii, rămîne considerabilă. Şi chiar dacă în anul 1990 cererea mondială de hidrocarburi a fost cu aproape 5,5 la sută mai mică, tendinţă menţinută şi în anul 1981, impactul asupra preţurilor a fost minor, insesizabil. Epoca energiei ieftine bazată pe petrolul extras din zonele bogate a apus, iar necesitatea reducerii dependenţei de importul unor surse energetice scumpe şi tot mai rare devine mai acută ca oricînd. Dar schim-

(Continuare în pagina 5)

VASILE BARAC ■

Primăvară dulce...

Echinocţiul de primăvară s-a petrecut sub ameninţarea ninsorii viscolite dar cu o zi înainte văzusem mugurii liliacului pregătindu-se să plesnească, într-o curte vecină crăiţele se ridicaseră cît palma, zambilele grăbite se răsfăţau şi ele sub soarele belaliu, nu se poate, îmi spuneam, nu mai are iarna putere să ne întoarcă din drum, am scăpat spre timpul frumos, nările mele de ţăran simţeau răsuflarea amăruie a brazdelor întoarse, iarba spuzise malurile sărace ale Dîmboviţei, plecasem şi eu cu gîndul la mîine la ţară şi m-aş fi urcat într-un tren să ascult fluieratul subţire ca un vîrf de bici al vîntului de martie...

Şi vremea ne-a întors iar în mustul zăpezii.

Nu mai are putere, zic şi acum, oricît ar mai răbufni iarna, timpul ei a trecut, ziua creşte văzînd cu ochii, la lumina ei se încălzeşte pămîntul, ieşim iar în cîmp, nu mă întorc nici eu din drum, cutreier cu amintirea tot ce ştiu şi am învăţat despre primăvară, mă pregătesc să ascult într-o noapte cum se desfac brînduşele în *Valea cu pietrele* şi cînd o bubui întîi la *Cornul caprei* e sigur că primăvara e a noastră. Vine, cum s-ar spune; *timpul pusului în pămînt* şi dacă ar fi să vă spun adevărul meu cel mai ascuns, niciodată n-am crezut viaţa mai aproape de ce mi-am dorit eu ca primăvara, fiindcă atunci poţi să visezi cum vrei tu să fie anul întreg.

- Niciodată ţăranul nu e mai bolnav de patima muncii, niciodată mîinile lui nu tremură mai aprins pe uneltele lui milenare, niciodată ochii lui nu privesc pămîntul şi brazda tăiată de plug cu mai multă speranţă şi cu mai multă înăbuşită iubire, niciodată palmele lui nu mîngîie mai curat şi mai sfios o creangă de prun, niciodată nu se scoală el dimineaţa cu cerul-păcură deasupra capului mai lacom de viaţă...

— Mă duc să potcovesc boii, zicea *Nicu lui Nae* sculînd satul din viul nopţii, mă duc să potcovesc boii, striga el tare în mijlocul curţii ca şi cînd l-ar fi întrebat cineva nedumerit ce

(Continuare în pagina 7)

DINU SĂRARU ■

Președintele Nicolae Ceaușescu cheamă tineretul la învățătură,

Vineri, 19 martie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, a avut loc, într-o atmosferă de puternică și vibrantă efuziune tinerească, adunarea solemnă dedicată aniversării a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu la acest eveniment sărbătoresc din viața tineretului a evidențiat o dată mai mult atenția deosebită și grija părintească pe care secretarul general al partidului le acordă în permanență tinerei generații, tuturor celor care astăzi, de o virstă cu țara nouă, români, maghiari, germani și de alte naționalități, continuă glorioasele tradiții de muncă și de luptă ale tineretului comunist român și prefigurează prin armele rațiunii și practicii sociale dimensiunile României viitorului.

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat a fost marcată prin cuternice urale și ovații, printr-o atmosferă de entuziasm general, cei prezenți, și odată cu aceștia întregul tineret al țării, dînd glas alese-lor sentimente de gratitudine și mîndrie patriotică față de primul bărbat al țării, prieten și îndrumător apropiat al celor tineri, omul și bărbatul de omenie a cărui viață și activitate reprezintă cel mai strălucit exemplu de urmat, o pilduitoare carte deschisă pentru fiecare tînăr al patriei socialiste.

Impreună cu cei prezenți la festivitate, întregul nostru tineret, toți cetățenii țării au putut fi — prin mijlocirea televiziunii și radioului — martorii momentelor solemne ale citirii decretelor prin care s-a conferit Uniunii Tineretului Comunist titlul de Erou al Muncii Socialiste, iar Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, Ordinul „23 August" clasa I. Au urmat clipele emoționante în care, sub aplauzele și ovațiile asistenței, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prins înaltele distincții pe faldurile purpurii ale steagurilor Uniunii Tineretului Comunist și U.A.S.C.R.

În continuare, dînd glas sentimente'or de profundă mîndrie patriotică și recunoștință ale tinerei generații, tovarășul Pantelimon Găvănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu călduroase mulțumiri pentru înaltele distincții acordate, arătînd că onorarea acordată Uniunii Tineretului Comunist înnobilează cele șase decenii de luptă și muncă entuziastă, creatoare, a tineretului român și constituie o deosebită apreciere a prezenței active a organizației revoluționare a tineretului în toate marile bătălii ale clasei muncitoare, ale poporului, pentru realizarea aspirațiilor vitale de libertate, dreptate, independență, pace, democrație și progres. Reafirmînd principiile ce călăuzesc activitatea teoretică și practică a tinerei generații și subliniind în repetate rînduri faptul că, de-a lungul întregii sale existențe, Uniunea Tineretului Comunist a găsit în Partidul Comunist Român sursa permanentă a clarviziunii acțiunilor sale — vorbitorul a arătat că pentru întreg tineretul țării, viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, consecvent revoluționare, rămîn un exemplu permanent înscris cu litere de aur în bogata istorie a tineretului din patria noastră. Vorbitorul a ținut de asemenea să omagieze strălucita activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial ce veghează în permanență cu dragoste și căldură părintească la prezentul fericit al copiilor și tinerilor din patria noastră.

Pe parcursul cuvîntării a mai fost relevat faptul că organizația revoluționară a tineretului, care numără peste 3,2 milioane utecișți, pune în centrul întregii sale activități educarea prin muncă și pentru muncă, formarea comunistă, revoluționară a tinerei generații, militînd cu hotărîre pentru participarea tot mai activă a tineretului la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. „Punînd mereu mai bine în valoare forța unității de neclintit a tineretului, asemenea întregului popor, în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, — a arătat vorbitorul — vă asigurăm că vom face totul ca prin entuziasmul creator, pasiunea și dăruirea revoluționară specifice vîrstei noastre tinerești, să fim demni de epoca istorică în care trăim ca și de viitorul comunist al țării, prefigurat cu strălucire de dumneavoastră, de documentele mobilizatoare ale partidului și statului nostru".

A luat apoi cuvîntul tovarășul Tudor Mohora, secretar al C.C. al U.T.C., președintele Consiliului U.A.S.C.R. Mulțumind în numele studenților comuniști din România pentru înalta distincție acordată, vorbitorul a arătat că aceasta, reprezintă o nouă dovadă a preocupării statornice a partidului și statului nostru față de tineret, a grijii părintești pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o manifestă pentru tînăra generație universitară. Tineretul studențesc din România, a spus în continuare vorbitorul, este mîndru că aparține organizației comuniste de tineret care are privilegiul istoric de a rememora cele mai însemnate momente ale unei lupte revoluționare ce încorporează contribuția hotărîtoare, patriotismul înflăcărat, cutezanța și geniul politic ale omului care din fragedă tinerețe s-a identificat cu cele mai înalte aspirații ale poporului, care a imprimat spirit novator procesului istoric al făuririi societății socialiste pe pămîntul patriei, bărbatul de stat prin care țara noastră și-a cucerit un prestigiu fără precedent în rîndurile națiunilor lumii.

În cuprinsul cuvîntării a fost de asemenea subliniată și omagiată prodigioasa activitate a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, activitate ce reprezintă un luminos exemplu pentru tineretul studios din România, un îndemn pentru acesta de a-și spori contribuția la dezvoltarea științei românești.

Arătînd în continuare că organizația comunistă a studenților române numără astăzi peste 140 000 de membri, vorbitorul a arătat că toți aceștia, urmînd exemplul secretarului general al Partidului Comunist Român, sînt ferm hotărîți să participe alături de întregul nostru popor la înfăptuirea grandioaselor obiective ale prezentului și viitorului, ale înălțării edificiului măreț al socialismului în Republica Socialistă România.

Întîmpinat cu vii aplauze, cu urale prelungite, a luat apoi cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Magistrala expunere rostită cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru constituie un document de o însemnătate excepțională pentru munca organizațiilor revoluționare ale tineretului din patria noastră, un document-ghid ce jalonează cu profunzime și clarviziune programul activității viitoare a tinerei generații în vasta operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Revista noastră publică în paginile de față un comentariu special consacrat acestei cuvîntări.

După adunarea solemnă, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului a avut loc un ampiu și evocator spectacol omagial, urmărit prin mijlocirea micului ecran, în transmisie directă, de milioane de telespectatori din România.

Gloriosul jubileu al organizațiilor revoluționare ale tineretului din România s-a constituit într-o vibrantă mărturie a unității tinerei generații, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, a hotăririi tineretului de a munci fără preget la edificarea grandiosului edificiu al socialismului, la continua înflorire a României socialiste.

Tot vineri după-amiază, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți conducători de partid și de stat au vizitat expoziția națională de creație tehnică și științifică, imagine concludentă, grăitoare, a capacității creatoare a tineretului din patria noastră, prezent pe marile șantiere, în întreprinderi, școli, facultăți, institute de cercetări, laboratoare, cercuri științifice. Expoziția a găzduit de asemenea lucrări de artă și mărturii edificatoare ale participării tineretului la activitatea cultural-artistică. Pe parcursul vizitei, secretarul general al partidului l-a felicitat călduros pe tinerii creatori, urindu-le noi succese în muncă, la învățătură, în întreaga lor activitate.

Aniversarea a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România a reprezentat o caldă și luminoasă sărbătoare a tineretii, ea s-a impus deopotrivă inimii și cugetului nostru prin solemnitatea momentului și prin larga și vibranta retrospectivă a unui trecut glorios revoluționar și plin de învățăminte. Ea a constituit un nou prilej pentru ca tînăra generație — așa cum se arată în **Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România** — să-și exprime recunoștința și profundul atașament față de Partidul Comunist Român, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca în asemenea momente jubiliare să-și reafirme hotărîrea de a face totul pentru a fi la înălțimea imperativelor istorice ale epocii pe care o trăim.

LIVIU MAIOR ■

la muncă, la fapte pe măsura timpului eroic pe care îl trăiește

Cel mai înălțător moment al adunării solemne din Capitală, consacrate aniversării a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, l-a constituit magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinzînd un adevărat program mobilizator, vibrante chemări și însuflețitoare îndemnuri adresate tineretului, întregului nostru popor, de a-și mobiliza toate forțele și capacitățile, întreaga pricepere și putere de muncă pentru propășirea patriei noastre socialiste, pentru a contribui, alături de tineretul lumii, de toate forțele progresiste de pretutindeni, la apărarea păcii pe planeta noastră.

Evocînd prezența pilduitoare a tineretului revoluționar în anii eroici ai luptei împotriva asupririi, a fascismului, pentru democrație, pentru independența și suveranitatea patriei, dînd o înaltă apreciere contribuției tineretului la realizarea tuturor marilor înfăptuiri ale epocii socialiste, secretarul general al partidului a adus un fierbinte omagiu tineretului patriei, minunatelor sale tradiții de luptă revoluționară, patriotismului înflăcărat, elanului și abnegației cu care a acționat și acționează pentru înfăptuirea idealurilor socialismului. Cuvîntarea subliniază că în tot ce s-a realizat în patria noastră în anii construcției socialiste este prezentă munca, activitatea creatoare a organizațiilor de tineret care, în strînsă unitate cu întregul popor, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, transpune în viață neabătut politica internă și externă a Partidului Comunist Român, politică ce corespunde pe deplin intereselor întregii noastre națiuni, bunăstării și fericirii sale, întăririi continue a forței economice a țării, a independenței și suveranității naționale.

În înfăptuirea obiectivului fundamental stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, care constă în trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată, punîndu-se accentul pe realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate sectoarele de activitate, tineretului îi revine un rol de seamă. După cum a subliniat secretarul general al partidului, toate problemele legate de dezvoltarea patriei noastre privesc întreg poporul, dar ele privesc deopotrivă tineretul, ca factor de mare importanță în procesul de producție. Și, firește, tocmai problemele de producție, de muncă trebuie să stea pe primul plan în activitatea organizațiilor revoluționare de tineret, a tineretului.

În același timp, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în lumină și cele mai importante sarcini de seamă ale tineretului, ale organizațiilor de tineret: ridicarea continuă a nivelului cunoștințelor, însușirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, participarea activă la dezvoltarea acestora; însușirea temeinică a concepției revoluționare despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, și așezarea acestei concepții la baza întregii activități politico-educative; militarea neabătută pentru dezvoltarea spiritului de frăție și solidaritate, de unitate între toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate; participarea la conducerea tuturor domeniilor de activitate; preocuparea față de problemele care privesc viața tineretului, organizarea activității culturale de masă, a activității distractive, a turismului și sportului de masă. Totodată, în cuvîntare se subliniază datoria organelor și organizațiilor de partid de a asigura îndrumarea permanentă a organizațiilor de tineret, conducerea politico-educativă a tineretului, de a dezvolta continuu la tineri sentimentul patriotic, dragostea față de patrie, de libertate și independență, spiritul de luptă și de sacrificiu pentru înălțarea României socialiste.

ION CODRU ■

„Totdeauna va trebui să acționăm ca revoluționari! Să studiem și să cunoaștem realitățile economico-sociale, să înlăturăm ceea ce este vechi și nu mai corespunde noilor forțe de producție, noilor relații sociale. Să acționăm cu îndrăzneală pentru promovarea noului, pentru găsirea celor mai bune căi și forme de organizare, spre a asigura înnoirea și dezvoltarea continuă a societății noastre! Tineretul trebuie să se afle întotdeauna în primele rînduri în lupta pentru nou, pentru perfecționare și înnoire pe o bază superioară a societății noastre. În aceasta constă spiritul revoluționar, în păstrarea vie a concepției materialist-dialectice despre lume și viață!"

„În spiritul tradițiilor glorioase de luptă, să dezvoltăm continuu sentimentul patriotic, dragostea față de patrie, de libertate și independență, spiritul de luptă și de sacrificiu pentru înălțarea și fericirea națiunii noastre! Patriotismul revoluționar și solidaritatea internațională, internaționalismul proletar, revoluționar, nu se contrapun, ci se condiționează, reprezintă un tot unitar! Nu poți fi un bun revoluționar internaționalist, dacă nu-ți iubești țara și poporul; așa cum nu poți fi un adevărat patriot revoluționar, dacă nu respecți alte popoare, libertatea și independența lor, dacă nu acționezi pentru întărirea prieteniei și colaborării între toate popoarele, pe baza respectării dreptului fiecăruia de a fi stăpîn pe destinele sale".

„În fața voastră, dragi prieteni tineri, stau perspective minunate. Sînteți participanți la o măreață epopee de transformări revoluționare, de ridicare pe noi culmi de progres și civilizație a României socialiste. Nu precupețiți nimic! Învățați, învățați și iar învățați!

Însușiți-vă cele mai înalte cuceriri ale științei, tehnicii și cunoașterii universale!

Învățați să fiți revoluționari și să rămîneți revoluționari!

Munciți, munciți și munciți pentru măreția patriei, pentru triumful socialismului și comunismului în România!

Pregătiți-vă pentru a fi demni continuatori ai revoluționarilor, ai comuniștilor, în dezvoltarea și înflorirea întregii țări, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului!

Serviți întotdeauna, fără rezerve, patria, poporul, partidul, mărețele idealuri ale socialismului, de dreptate socială și națională, înaltele idealuri de colaborare și de pace în lume!

Serviți întotdeauna patria! Fiți gata să faceți totul pentru măreția ei, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității României socialiste!"

NICOLAE CEAUȘESCU

ELOGIU PATRIEI

I. BUNA DIMINEAȚA, ROMANIE!

Dor nestins născut din suferință și iubire,
Țară-ntrupată din legende
Țară trecută prin furtuni
Trecutul tău de glorii îl salut.

II. BUNA DIMINEAȚA, MUNȚILOR!

Coloană vertebrală a Patriei mele
Cunună de granit a României
Scut de strajă la năvala cotropitorilor,
Panteon al poporului român.

III. BUNA DIMINEAȚA, MARE!

Largă deschidere a Patriei spre lume
Mereu neadormită, demonică, tainică
Vis înaripat al tuturor generațiilor
Muză a cîntecului și poeziei.

IV. BUNA DIMINEAȚA, DEALURI CU SOARE!

Vă-mbrățișez podgorii de chihlimbar,
Unde soarele s-a topit în bobul plin de sevă
Pe voi vă salut întinse livezi scăldate de rouă
Joc de culori și de parfumuri

V. BUNĂ DIMINEAȚA, MANOASELOR CÎMPII!

Vă salut holde aurii scăldate în soare
Pămînt vrăjit al ființei noastre
Mă-nchin în fața voastră truditori ai pămîntului,
Voi cei dintotdeauna talpa țării.

VI. BUNA DIMINEAȚA, PĂDURI!

Viu nesecat tezaur
Lăcaș primitor în vremi de restriște
Altar cu sonoră boltă cerească
În umbra ta s-au plămădit balade și legende.

VII. BUNA DIMINEAȚA, PUTNA!

Tezaur de istorie, comoară de civilizație
Semn neînfrînt al neamurilor noastre
Te salut steag al Arboroasei
Urne cu pămînt din toate țările românești vă salut.

VIII. BUNA DIMINEAȚA, COZIE!

Înfrățită de veacuri cu Oltul
Prin tine sălășluiește încă umbra lui Mircea
Ne-nfricat apărător al pămînturilor strămoșești
Domn a toată Țara Românească pînă la Marea cea mare.

IX. BUNA DIMINEAȚA, ALBA IULIE!

Și astăzi prin tine trăiește uriașul Mihai
Tu cetate de scaun al întîiului stat întregit și puternic
Să nu te uite cei ce vor nesocoti sfintele noastre drepturi
Tu simbol al luptei seculare pentru Marea Unire.

X. BUNA DIMINEAȚA, VORONEȚ!

Lumină și culoare dăinuind peste veacuri
Chip viu al spiritului românesc
Lăcaș de artă, vatră de stiluri și cultură
Mîndrie a națiunii, suflet românesc.

XI. BUNA DIMINEAȚA, ROMANIE ETERNĂ!

GHEORGHE CONSTANTINESCU ■

Mărturii de reporter despre tinerețea revoluționară

O zi fierbinte, la Vela

Cred că s-au împlinit patru ani de cînd n-am mai călcat prin Vela, o așezare răsărită din Deltă, cu un nume predestinat s-o ducă departe de va avea și norocul să prindă vinturi bune în pînze, însă distanța aceasta așternută între noi nu înseamnă aproape nimic de vreme ce Constantin Fotache, tînărul el primar, ne-a așezat în brațe, la despărțire, o întîmplare asupra căreia merită să medităm cel puțin zece ani.

Cum poți fi un revoluționar adevărat într-o comună al cărei rost, peste toate înnoirile timpului, rămîne acela de a ara și semăna pămîntul și de a-l culege, apoi, roadele? Întorcînd în fiecare an rînduielile cu roțile în sus? Făcînd zarvă din fiecare nimic? Luptînd cu deznădejde să cîștigi concursul județean al gazetelor de perete? Imobilizînd în liziera șoselei metri cubi și tone de lemn și metal pictate cu cifre perisabile ca înțeles în mai puțin de trei luni? Nu. Constantin Fotache, dimpotrivă, credea că o adevărată revoluție, în satul lui natal, nu înseamnă nimic altceva decît o reîntoarcere perpetuă, a omului și a vieții, în rosturi firești.

Avea la îndemînă și o pildă de zile mari: niște grăjduri dinspre Cetățuia duceau lipsă de apă și vitele ajunseseră să mugească de sete; s-au gîndit toți la fel de fel de conducte, la naveta unor mașini cisterne încăpătoare și abia cînd nu au mai avut încotro s-au gîndit și la ceea ce s-ar fi putut, bineînțeles, oricare dintre înaintașii lor, la o simplă fîntînă; dar asta n-ar fi fost destul dacă nu s-ar fi aflat pe aproape și bătrînul Alecu Maria, să așeze un picior între brazdele cîmpului apropiat și să le spună să sape acolo, pentru că acolo ar mai fi fost cîndva o fîntînă; și într-adevăr, săpînd sub opinca bătrînului, după numai cîteva rînduri de pămînt luat pe cazma, au dat și de lobdele putrezite ale fîntînii din vremuri mai vechi.

A fost nemaipomenită puterea bătrînului Alecu Maria de a regăsi aproape cu ochii închiși o fîntînă astupată de șase decenii. Dar și puterea tînărului primar de a limpezi o nevoie a zilei de azi printr-o înțelepciune rotunjită demult a fost tot un semn de vigoare. Iar ziua aceea din februarie '78, desigur, a fost una din zilele fierbinți ale Velei. La înțelesurile ei putem medita chiar mai mult decît patru ani...

MIHAI PELIN ■

Tineri în spațiul lor mioritic

Pe Cornel Pavel, subțirel și nălțuț, fără să treacă, cred, de 30 ani, nu-l credeam să ducă atîta răspundere pe umerii săi, cîtă poate să se degaje din conducerea unei ferme cu aproape o mie de vaci. Nu are nici aerul unui cioban mioritic și nici statura lui Făt Frumos, are însă un permanent neastîmpăr în el și o dragoste, care revarsă ca laptele din șiștare, pentru animale. Cineva îmi spunea, cu o zi înainte de a-l cunoaște, că atunci cînd Cornel Pavel intră în grajdul cu vite, acestea întorc tăcute capul după el așa cum muntele chiar și în zonele lui mai sărace. La Arbore se cresc azi vreo 4 264 vaci cu lapte și junici, peste 4 200 oi, circa 2 000 porci și aproape 200 de cai. Calul, îndurînd lipsa de considerație a unora ori glonțul altora, a rămas, la Arbore, lîngă inima omului și deci și lîngă inima lui Cornel Pavel. Unul din iubitorii de cai din C.A.P., Nicolae Irimescu a dat cooperativei, prin grija și protecția cailor de care răspunde, opt mînji. De la vacile cu lapte, tinerii care lucrează în ferma zootehnică a C.A.P.-ului au obținut 200 litri în plus de la fiecare. La ferma specială de vaci (a doua din Arbore), unde șef de fermă este Mircea Măcuț tinerii zootehniști au obținut 700 litri lapte în plus de la fiecare vacă. Cifrele, intrînd în limbajul nostru sintetic, ascund multe: nopți de veghe lîngă viței care vin pe lume ca niște comete aburinde, grija nutrețului, lupta cu gerurile, uneori cu bolile și cîte altele. Arborenii adună și toacă fiecare fir de iarbă, adună și toacă pînă și urzica și o dau la animale. Se ajunge greu la căldura, la liniștea pe care ți-o oferă paharul cu lapte. Nu e un obicei mai nou, e un obicei al pămîntului care le asigură, în cele din urmă, permanența aici. Așa au învățat și învață tinerii crescători de animale din Arbore, printre ei mulți U.T.C.-iști, să rămînă aproape de plaiul lor natal, de spațiul lor mioritic de totdeauna.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Porniți înainte, tovarăși!

Trecem prin Muzeul de Istorie a Partidului cu sentimentul că privim însăși tinerețea unor bunici și bunice frumoase, cu sentimentul că acolo, în reproducerile de pe vechi fotografii și documente dintr-o epocă și fermecătoare, dar și aspră, cu zile de 1 Mai și cu ramuri de pomi în floare dar și cu tineri secerați de gloanțe, cu floarea de sînge scrisă pe piept, acolo, în sălile scăldate de lumina pătrunsă prin înalte și solemne geamuri se află și ceva din noi, ceva ce nu va reveni, ceva care înseamnă și poezie, și îndemn la muncă, și îndemn la meditație, și strofă nemuritoare a cîntecului de luptă: **„Porniți înainte, tovarăși!"** Iată de ce trecerea prin muzeu nu poate fi lipsită de un strop de poezie, de nostalgie, care nu stau deloc departe de revoluție, ci o însoțesc! Revoluțiile fără patos, fără vibrație, nici nu ar mai începe!

PIA OLARU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de joia trecută, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a dezbătut probleme de importanță deosebită, luînd hotărîri și dînd indicații corespunzătoare.

După cum se subliniază în comunicatul dat publicității, pornind de la faptul că într-o serie de sectoare economice, cum sînt industria carboniferă, construcțiile etc., se manifestă lipsă de forță de muncă, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca guvernul să ia măsuri pentru redistribuirea forței existente, corespunzător nevoilor economiei naționale, precum și pentru reducerea în continuare a personalului neproductiv, în vederea satisfacerii cerințelor de forță de muncă în toate ramurile economiei. În anul 1982 urmează să fie lichidată activitatea de producție nerentabilă și, în mod corespunzător, producția unităților care nu reușesc să-și acopere cheltuielile și să obțină beneficii urmează să fie oprită.

Comitetul Politic Executiv a cerut să se facă totul pentru realizarea integrală, lună de lună, a producției și sarcinilor de export, asigurîndu-se o producție de înaltă calitate, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, paralel cu reducerea importurilor, pentru îndeplinirea obiectivului stabilit de conducerea partidului și statului de echilibrare a balanței de plăți și lichidarea datoriei externe.

În cadrul ședinței a fost analizat Raportul privind rezultatele recensămîntului animalelor, aprecîndu-se că situația efectivelor de animale este, în general, bună. Pe baza rezultatelor recensămîntului, s-au adus unele îmbunătățiri ale prevederilor programului de autoaprovizionare în sensul diminuării tăierilor și prelungirii duratei de îngrășare a tineretului bovin la peste doi ani, urmînd să se ajungă la o greutate de cel puțin 400 kg pe cap de animal. Prin aceste măsuri, se arată în comunicatul ședinței, se asigură o dezvoltare echilibrată a speciei de bovine, urmînd ca din 1985 să se intre într-un ritm normal de reproducție și tăiere. Cantitățile de carne planificate pentru aprovizionarea populației, consumul pe locuitor vor rămîne aceleași, prin creșterea ponderii cărnii de porc, păsări și iepuri de casă, menită să suplinească diminuarea cantității cărnii de bovine.

Examinînd Raportul cu privire la realizarea Programului energetic pe cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea potențialului energetic al țării pînă în 1990, Comitetul Politic Executiv a subliniat că sînt stabilite sarcini pentru creșterea accelerată a extracției de cărbune și sporirea cu precădere a puterii instalate în centralele ce folosesc astfel de combustibili, precum și în centralele hidroelectrice. În același timp, se prevăd măsuri pentru intensificarea ritmului de construcție a centralelor nucleare și electrice.

În aceeași ședință a fost dezbătut un Raport cu privire la încasările, cheltuielile și venitul net din activitatea de poștă și telecomunicații. În urma analizării costurilor din acest sector, Comitetul Politic Executiv a adoptat un plan de măsuri menit să conducă la reducerea cheltuielilor, a consumurilor de materii prime și materiale, de piese de schimb, la mai buna organizare a muncii și sporirea eficienței întregii activități, la îmbunătățirea continuă a calității serviciilor către populație. Au fost stabilite sarcini pentru utilizarea judicioasă a personalului, creșterea volumului de prestații poștale, telefonice și telegrafice, prin sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție existente. Au fost aprobate măsuri privind reașezarea tarifelor poștale, telefonice și telegrafice, unele din ele rămase nemodificate în ultimii 30 de ani, asigurîndu-se acoperirea cheltuielilor și rentabilizarea activităților în acest domeniu.

Au mai fost analizate și aprobate, de asemenea, Raportul cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1981; Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1981 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului; Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1981; Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1981 și principalele orientări în politica externă în anul 1982, hotărîndu-se supunerea acestor documente dezbaterii plenarei C.C. al P.C.R.

Comitetul Politic Executiv a relevat importanța convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Dușan Dragosavaț, care se înscriu ca un nou și semnificativ moment în dialogul tradițional și rodnic româno-iugoslav la nivel înalt, ca o contribuție de seamă la dezvoltarea tot mai intensă a relațiilor româno-iugoslave.

P. NICOARĂ ■

De la teorie la importante reduceri de combustibil

„Nu mă interesează o teorie care nu asigură, sau cel puțin nu îmbunătățește prînzul de mîine"

Cu aceste cuvinte, omul de știință iesean Dumitru Mangeron, profesorul universitar de renume internațional, a întîmpinat cu ani în urmă pe doi tineri cercetători, inginerul Alexandru Forje și doctorul inginer Mihai G. M. Pop, care veneau să-i supună atenției și să-i ceară părerea asupra îndrăznețelor lor ipoteze privind o nouă teorie generală a energiei. Despre această ipoteză, care în ultima vreme își precizează tot mai mult contururile și aplicațiile grație aportului unui colectiv cuprinzînd în prezent aproape **20 de universitari și ingineri din producție și cercetare din București, Brașov și Iași**, am mai avut prilejul să scriem nu demult în „Flacăra", neomițînd nici anumite greutăți de care se loveau în aplicarea practică.

Ca urmare a recoltei stîrnit peste hotare de lucrările acestui colectiv, Centrul internațional de biografii Cambridge s-a adresat celor 20 de cercetători, solicitîndu-le date pentru a fi incluse în volumul editat anual, **Men of Achievement**, cuprinzînd circa 6 000 personalități din toată lumea.

— De fapt, și cu această nu spunem un lucru nou, civilizația noastră tehnică se află la un punct de cotitură — arată inginerul Alexandru Forje, cercetător științific principal la ICEMENERG. În parte, automobilele și, în general, majoritatea mașinilor producătoare de lucru mecanic — compresoarele, bunăoară — sînt moștenitoare ale unor concepții vechi de decenii, cînd obiectivul urmărit la aceste mașini era în mod predominant potențialul mecanic și mult mai puțin potențialul global energetic. Știți oare că un echipament atît de banal precum compresorul, nelipsit în mai toate șantierele de construcție, are un randament doar de 25 la sută, în timp ce potențialul energetic caloric, egal în mărime cu cel mecanic !, se pierde fără folos în apa de răcire ? La un moment dat, a părut extraordinară creația motorului cu ardere internă, fără însă ca să preocupe decît prea puțin energia calorică risipită în carter și pe țeava de eșapament. Alt exemplu din același domeniu : apăsînd pe pedala de accelerație a „Daciei" dv. se produce admisia în motor a combustibilului (prețiosul combustibil !), dar aceasta se realizează fără nici un control, ci pur mecanic, prin presiunea piciorului, care evident nu „calculează" toate implicațiile energetice și posibilitățile de optimizare.

— Înțelegem deci că în asemenea cazuri — și ele sînt mii — nu e vorba de o simplă scăpare din vedere a constructorului sau de o eroare întîmplătoare a proiectantului, ci de anumite **concepții perimate, că trebuie un alt punct de plecare.**

— Întocmai. Fizica pe care am învățat-o pe băncile școlii deci știința aflată la baza tuturor proiectelor inginerești fără excepție, a devenit, din anumite puncte de vedere, nesatisfăcătoare. Ea a fost concepută de înaintași geniali, de talia unui Newton sau Maxwell, într-o perioadă cînd dimensiunile mașinilor și instalațiilor erau mult reduse față de cele actuale, iar aproximările implicate în mod necesar în acele teorii fizice puteau fi admise fără a se reflecta negativ în practică. Astfel, vestita teorie a electromagnetismului datorată lui Maxwell (fără de care fața actualei civilizații umane ar fi schimbată și care reprezintă temelia electrotehnicii) este liniară, altfel spus : aproximativă, ceea ce nu mai poate fi tolerat azi — credem noi — cînd întreaga lume tinde spre o eficiență energetică sporită. Acesta este și sensul ipotezei noastre privind teoria neliniară a energiei, exprimată în coordonate fundamentale redefinite : masa și energia.

Legat de aceasta, în ultimele luni au intervenit **elemente noi**, pe care le aducem la cunoștința cititorilor.

● Inginerul Alexandru Forje și alți membri ai colectivului sus-menționat au elaborat schemele de principiu pentru două noi tipuri de **microcalculatoare electronice de mărimea unui pachet de țigări, care, prin utilizarea lor pe autoturisme, pot reduce pînă la 15 la sută consumul de combustibil** prin optimizarea admisiei. Deocamdată este vorba doar de o cercetare, dar ideea în sine merită reținută.

● Pe șantierele marilor hidrocentrale, activitatea de producție în timpul iernii este parțial blocată sau, oricum, serios stînjenită din cauza că temperatura scăzută împiedică betonarea și turnarea betonului. Dar știți, pe același șantier funcționează stații de compresoare la care căldura se duce pe apa sumbetei (mai exact : în apa de răcire). Cu alte cuvinte, ne străduim.. să irosim energie cît mai repede și mai „eficient". Dacă însă ea ar fi folosită, atunci, de pildă pe șantierele de la hidrocentralele Drăgan din Munții Apuseni sau de la Riul Mare, cu energia astfel obținută s-ar putea încălzi betonul într-o incintă și lunile de activitate redusă în sezonul rece ar reveni la ritmul normal.

Problema a fost abordată în contextul mai larg al teoriei neliniare a energiei de colectivul de pompe de căldură condus de inginerul Toma Dragomir de la ICEMENERG. Astfel, la Porțile de Fier II s-a realizat recent o instalație experimentală de recuperare a unei părți din căldura evacuată din stația de compresoare, utilizîndu-se o pompă de căldură. De menționat că în literatura tehnică mondială nu se menționează o asemenea utilizare și nici compresoarele ultramoderne de import nu sînt prevăzute cu asemenea dispozitive de recuperare. Așadar, **experimentul românesc materializat la Porțile de Fier II și-a făcut intrarea pe poarta principală...** Economie netă : 40—50 tone combustibil convențional pe an.

Dar interesul depășește cu mult aria acelui șantier — aceasta este și motivul pentru care îl consemnăm aci. O asemenea soluție și-ar putea găsi aplicații mult mai extinse — afirmă interlocutorii noștri. Industria chimică, de pildă, folosește pe scară largă compresoarele, la care căldura reziduală se dispează prin așanumite sisteme de răcire forțată, deși consumatorii potențiali de energie se află chiar acolo : combinatele însele. Asemenea utilizări și preocupări depășesc capacitatea de cuprindere a micului colectiv mai sus-menționat de la ICEMENERG și ele merită semnalate pentru a-l pune în cunoștință de cauză pe eventualii beneficiari (presupunînd că nu ar cunoaște această soluție), și a-i îndemna la reflecție și la acțiune.

● Ne bucură să-i informăm pe cititori că instalația de tratamente termice cu comandă program realizată tot ca o aplicație a teoriei generale neliniare a energiei și despre care arătam în „Flacăra" că întîlnea unele obstacole în drumul spre realizarea practică, a demarat în fine, industrial. Întreprinderea „Vulcan" din București a comandat recent zece bucăți la Întreprinderea de contactoare Făurei, iar două mari termocentrale — Brăila și Iernut, Mureș — au comandat alte două la atelierul de prototipuri ICEMENERG — deci, în total, 12 bucăți intră în fabricație în acest an. Este un început bun. Or, asemenea aplicații ale ipotezei privind teoria generală a energiei nu reprezintă o contribuție academică și absconsă, ci un posibil aport, cum spunea profesorul doctor docent Ion Dumitru Mangeron, la **prînzul de mîine.**

LIONEL NIȚESCU

Microorganisme care „împing" petrolul la suprafață

Știți că tot mai multe voci autorizate afirmă că erei nucleare îi va urma o eră biologică ? Și asta pentru că biologia este implicată tot mai mult în rezolvarea unora din marile probleme ale contemporaneității, cum ar fi : creșterea gradului de recuperare al combustibililor clasici de tipul petrolului ; producerea de combustibili (hidrogen, metan, alcooli) pe cale microbiologică din surse neconvenționale ; crearea de organisme noi, capabile să depășească cu mult potențialul de producție al actualelor specii de plante și rase de animale ; obținerea de proteine microbiene care să refacă deficitul mondial de proteine ; protecția mediului înconjurător etc.

Inspirîndu-se de la „brevetele naturii", oamenii de știință au făcut ca tot mai des biologia să meargă braț la braț cu industria, de unde și termeni de bioindustrie, biotehnologie, care ilustrează această simbioză. Cu ce „utilaje" operează această bioindustrie ? Cu microorganisme ale căror proprietăți nu pot constitui decît mari avantaje economice : au o organizare relativ simplă, cu ritm de multiplicare rapid (durata unei generații este în medie de 20 de minute, deci în 24 de ore se succed 72 de generații), posedă o mare capacitate de metabolizare (într-o oră o cantitate de substanță de 1000 de ori greutatea proprie), nu fac „nazuri" la mîncare, crescînd repede în spații reduse, cu consum minim de energie, și hrană fără importanță economică. Să ne întoarcem la marele „of" al zilelor noastre : petrolul ! Se știe că prin extracția obișnuită se scot cca. 30% din petrolul zăcămîntului respectiv, diferența de cca. 70% rămînînd în strat. Bătălia omenirii a fost să mărească gradul de recuperare al petrolului remanent din zăcămînt, oricum acțiune mai sigură decît noile foraje de sonde; la care suspansul „găsim sau nu petrol?" este mare. Și în lume, se practică astfel de metode de recuperare a petrolului prin injecție de apă, de gaze naturale sau de abur, prin combustie subterană, prin substanțe tensioactive, polimeri, prin tehnică nucleară, minieră și altele. Dar cum aceste metode sînt scumpe, specialiștii s-au gîndit să „dreseze" populații de bacterii și să le injecteze în zăcămînt pentru eliberarea petrolului remanent. Spectaculos, nu ? Cum și cercetătorii români de la Institutul de Științe Biologice din București au obținut succese importante în această direcție, ne-am adresat doctorului **Ioan Lazăr**, șeful laboratorului de microbiologie și inginerie genetică bacteriană, totodată și catalizatorul echipei, pentru amănunte.

— De fapt, procedeul constă în injectarea în sonde aproape de epuizare, cu producție mică, a unor populații bacteriene împreună cu un suport nutritiv degradabil (de exemplu, melasa) pentru hrana lor. Fiind mici și mobile, bacteriile se răspîndesc în tot zăcămîntul, jucînd rolul unor „microuzine". Ele se hrănesc cu suportul nutritiv, cu unele componente din țiței, și prin mtabolizare produc o serie de gaze, acizi minerali sau organici, biosurfactanți, biopolimeri etc. care facilitează eliberarea și migrarea țițeiului.

Am înțeles că aceste bacterii de fermentație se iau din apele de zăcămînt ale țițeiului, din nămolurile stațiilor de epurare a apei, din industria alimentară, din zootehnie, dar că apoi ele sînt adaptate în laborator condițiilor din zăcămînt, prin simularea acestui „climat".

— Laboratorul nostru sprijinit și de directorul institutului, prof. dr. doc. Gheorghe Zarnea, și-a găsit ahați de nădejde pentru aceste lucrări în Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Petrol și Gaze din Cîmpina, precum și în specialiștii din trusturi și schele. Procedeul nostru de recuperare microbiologică aplicat la sonde din Băicoi, Moreni, Târgoviște, Titu, Berca, Moșoaia, toate aproape de epuizare, dînd o cantitate mică de țiței (0,5—1 t/zi) și care au îndeplinit condițiile impuse de metodă, a dus la o creștere încurajatoare de producție, de pînă la 100%. Cum metoda se poate aplica cu utilajele existente în schele și este foarte ieftină (suportul nutritiv costă pentru o sondă circa 10 000 lei pe an iar inoculul bacterian și ei cîteva zeci de mii de lei), în viitorul apropiat se vor experimenta și cîmpurile altor sonde pentru extinderea în scară industrială. După ce am respirat din oxigenul acestor reușite, cercetările noastre se îndreaptă spre unele domenii mai de subtilitate și viitor. Și anume, printr-un intermediul ingineriei genetice să obținem niște superbacterii care să fie direct adaptate la unele condiții și să acționeze dirijat într-o anume direcție. În plus, nu vom mai introduce familiile de microorganisme în zăcămînt, fiind neliniștiți de „soarta" lor, ci cu ele vom prepara la suprafață biopolimeri, biosurfactanți, care aceștia vor fi fără grijă injectați în strat.

În urma susținerii cu succes a unor comunicări privind realizările noastre la simpozioanele și congresele internaționale de la Edinburg, din Canada și în curînd din Oklahoma, echipe de cercetare din Anglia, Elveția, S.U.A., Australia ne-au solicitat pentru schimburi de experiență, contacte directe, chiar și pentru cooperări reciproce. Recunoscînd anvergura acestui domeniu, marea Editură Științifică Internațională Elsevier a hotărît editarea unei noi reviste : Microbiologia Petrolului, în al cărei comitet editorial compus din figuri ilustre de savanți, unul din cei doi europeni chemați să facă parte este dr. Ioan Lazăr (România). Avem în mînă un material de sinteză, editat în Olanda privind cercetările pe plan mondial în recuperarea microbiologică a petrolului. Din 80 de lucrări, 10 erau ale specialiștilor români. Quod erat demonstrandum !

FLORIN CONDURĂȚEANU

Prioritate absolută creșterii potențialului energetic național

(urmare din pagina 1)

barea sistemelor energetice bazate în cea mai mare parte pe hidrocarburi cere timp și costuri ridicate, implicînd modificări nu numai la nivelul sistemului energetic ca atare ci și la nivelul producției. Altă alternativă neexistînd însă, perioada ultimilor ani consacră pe plan mondial preocuparea generală a țărilor importatoare pentru lărgirea bazei energetice proprii, chiar atunci cînd rezervele sînt sărace.

La noi, preocupările sînt mai vechi. Dezvoltarea economică a României în ultimii 15—17 ani s-a bazat pe o politică energetică prin care s-a imprimat intensificarea eforturilor de valorificare în primul rînd a rezervelor proprii de cărbuni și a potențialului hidroenergetic, diminuînd în acest fel, într-o oarecare măsură dependența sectorului energetic de piața hidrocarburilor. Încă înainte de declanșarea crizei energetice, se prefigurau, astfel, condițiile pătrunderii la scara economiei naționale a tehnologiilor netributare surselor de hidrocarburi. Aceste orientări au fost accentuate în anii din urmă, fiind concretizate în Programul energetic național a cărui îndeplinire constituie prioritatea absolută a actualului cincinal și a perioadei care urmează. Programul energetic național, menit să asigure, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, independența energetică a României și să pună la adăpost economia națională de efectele negative ale fluctuațiilor prețurilor pe piața mondială, prevede un complex de obiective și acțiuni. Între acestea un loc central revine explorării aprofundate a tuturor zonelor țării în vederea cunoașterii cît mai complete a solului și subsolului și descoperirii de noi zăcăminte și purtători de energie, valorificarea maximă a resurselor hidroenergetice, a zăcămintelor de cărbuni și șisturi bituminoase, precum și realizării unui amplu program de centrale nucleroelectrice.

În înfăptuirea acestor obiective s-au și obținut o serie de rezultate pozitive. Producția de cărbune net a fost în anul 1981 de peste 37 milioane tone, cu circa 5 milioane tone mai mult decît în 1979. În subsolul țării s-au identificat, așa cum se arată în recentul comunicat al Comitetului Politic Executiv, noi zăcăminte prin a căror valorificare se va obține un grad de asigurare cu cărbune pe o durată de circa 100 de ani. A crescut producția de energie electrică. În anul 1981 s-au produs peste 70 miliarde kWh, cu circa 3 miliarde mai mult decît în anul 1979.

Cu toate acestea economia națională a acuzat în anumite perioade insuficiența energiei electrice, a altor surse energetice. De aceea, Comitetul Politic Executiv, aprecînd rezultatele obținute, a hotărît, așa cum se arată în comunicat, accelerarea extracției de cărbune și sporirea cu precădere a puterii instalate în centralele ce folosesc astfel de combustibil precum și în centralele hidroelectrice. Vor fi accelerate, de asemenea, lucrările de construcție și amplificare a puterii instalate în centralele nuclearo-electrice. Toate unitățile termoelectrice noi se vor realiza ca centrale de termoficare pentru a produce, combinat, energie electrică și termică. Iar amenajările hidrotehnice vor îndeplini funcțiuni complexe, asigurîndu-se și regularizarea cursurilor de apă, irigarea terenurilor limitrofe, amenajări de transport și agrement etc.

Aplicarea acestui complex de măsuri asigură realizarea, în 1985, a unei producții de energie electrică de circa 82,5 miliarde kWh, iar în 1990 de 110 miliarde kWh. Ceea ce este impresionant. La fel de importante sînt, însă, din unghiul de vedere al scopului urmărit — restrîngerea treptată a ponderii hidrocarburilor în balanța energetică a țării — schimbările ce vor avea loc în structura producției de energie electrică. Ponderea energiei hidroenergetice va crește de la 17,6 la sută în 1980 la 20 la sută în 1985, ajungînd la 24 la sută în 1990 ; energia electrică obținută în centrale ce folosesc cărbuni și șisturi combustibile va reprezenta în următorii 10—20 de ani partea principală a balanței electroenergetice : în jur de 50 la sută din totalul resurselor balanței în 1985 ; ponderea energiei nucleroelectrice va ajunge la 1990 la 17—18 la sută iar cea a energiei obținute din surscle noi, așa numite neclasice, va fi de 10 la sută. Va scădea, în schimb, dramatic, energia obținută din hidrocarburi. Pînă în 1990, energia electrică pe hidrocarburi va fi limitată la cea rezultată din combustibilul de adaos pentru menținerea flăcării la termocentralele pe lignit și șisturi și nu va reprezenta mai mult de 5—4 la sută din totalul resurselor balanței energetice.

Dacă dezvoltarea potențialului energetic național și amplificarea producției de energie reprezintă primul comandament strategic în tentativa de realizare a independenței energetice, o însemnătate nu mai mică pentru atingerea acestui obiectiv o au măsurile de economisire-conservare a energiei în toate domeniile de activitate. Vom stărui asupra lor într-unul din numerele următoare.

La Stoicănești

Fiii satului își hotărăsc destinele

— Se zvonește pe la centru, pe la județ că faci o politică țărănească ?

— Ce să fac, p-asta am învățat-o, p-asta o fac, pă cea boierească n-am învățat-o, n-o cunosc.

Întrebarea era pusă de un reporter de la ziarul local și deloc la întîmplare, precum nici răspunsul nu era dat la întîmplare. Discuția avusese loc chiar într-o ședință organizată la comitetul județean de partid.

— Eu pot să asigur pîine la toți oamenii din comună, din cota repartizată pentru retribuție, să respect întocmai contractele și toate obligațiile față de stat, ba mai mult dăm în fiecare an cantități mai mari la stat față de obligații așa cum procedam de fapt din primii ani ai cooperativizării.

Riposta a fost promptă și foarte sarcastică.

— Cum îți permiți dumneata să dai pîine la toți locuitorii satului ? Mai vin ei la muncă ?

— Și dacă nu le dau, vin ? Eu am constatat că tocmai atunci cînd le dau vin, atunci muncesc mai bine ! Noi dăm la oameni în funcție de realizările obținute. Și ei, cooperatorii, înțeleg bine și nevoile lor dar și pe cele ale satului. Au de acum o concepție bine conturată, și pentru drepturi și pentru îndatoriri. Și dacă nu le asigurăm noi de la cooperativă cară cu sacoșele de la oraș și paguba e mai mare. Timp pierdut, nervi tociți, cheltuieli cu transportul...

Este o consecință tot mai păgubitoare.

...După ce și-a spus punctul de vedere asupra realizărilor și asupra sarcinilor ce-i revin în munca pe care o desfășoară în cooperativa agricolă precizînd că sînt încă mari posibilități pentru a obține mai multe produse, mai mulți bani, cooperatoarea Gheorghița Slujitoru a mai adăugat. Este un plăcut prilej că adunarea generală de azi coincide cu ziua cînd cu douăzeci și șapte de ani în urmă am ales ca președinte pe tovarășul Dumitru Tudose, să ne trăiască și să ne mai conducă unitatea încă pe atîția și mai mulți ani. Am știut de atunci că nu am făcut o alegere proastă, ba chiar foarte bună. Sîntem mîndri de alegerea făcută, sîntem fericiți. De cînd îl avem președinte sîntem bogați și avem o comună frumoasă și bogată cum n-a fost niciodată.

Pentru a nu rămîne doar niște vorbe aruncate la întîmplare, fără suport, sînt suficiente doar cîteva cifre. Dar vom apela la ele mai tîrziu. Pentru că faptele cîntăresc greu în balanța stoicăneștilor.

Prin '55 se înscriseseră în cooperativa agricolă din Stoicănești 72 de familii. Rezultatele din primii ani erau destul de anemice și mulți erau în dubiu dacă să mai rămînă sau să se retragă. Erau multe neclarități, nemulțumiri, cei aleși să conducă unitatea fie că nu se pricepeau, fie că nici ei nu erau încă convinși că au pornit pe o cale bună, oscilau. Se purtau discuții interminabile cu cei care veneau să-i îndrume, să-i lămurească, să-i ajute și nu se ajungea deloc la o concluzie certă. Încă erau confuzi, se bîjbîia în beznă.

La adunarea generală de încheierea bilanțului și stabilirea planului pe 1963, precum și alegerea consiliului de conducere, a fost trimis să conducă lucrările Dumitru Tudose care se ocupa cu probleme agricole la raionul Drăgănești. I s-a atras atenția să clarifice bine lucrurile și să pună o cărămidă solidă la temelia acestei unități.

„SĂ CLARIFICI BINE LUCRURILE !"

Cuvintele acestea i-au rămas bine întipărite în memorie lui Dumitru Tudose. Îl veneau mereu în minte ca un refren. Cunoștea bine sarcinile trasate de partid cu privire la rolul marilor unități socialiste agricole. Exemplu grăitor erau unitățile agricole de stat care obțineau succese tot mai mari, erau și unele cooperative agricole care porniseră bine, obțineau rezultate bogate, venituri mari, deci de argumente nu se ducea lipsă.

— Să clarifici bine lucrurile, să pui o temelie solidă.

Această sarcină era obligația lui de căpetenie. E ușor de spus, argumente sînt suficiente, dar trebuie găsit și omul care să le aplice, să le înfăptuiască, cu răbdare și migală. Aici era dilema cea mare. Cei care conduseseră destinele unității pînă la acea dată nu se ridicaseră la această înțelegere. Era încă o dilemă de dezlegat. Dar nu era prima adunare generală de alegeri pe care o conducea Dumitru Tudose, avea o experiență bogată în această privință.

— Am să mă orientez la fața locului, să văd mai întîi în ce direcție se călăuzește adunarea generală. Dar mai erau la acea dată oameni cu principii preconcepute. Unii țineau cu orice chip să aibă și ei un neam în conducerea cooperativei agricole ca să aibă avantaje în plus, că, de, neamuri sîntem.

La acea adunare s-a discutat mult despre tot ce se făcuse, ce se realizase, dar mai ales despre ce nu se făcuse și trebuie să se înfăptuiască. În discuții, în vorbe parcă toți membrii cooperatori știau ce au de făcut, mai ales cei care erau în munci de conducere, dar cînd era vorba să se treacă la muncă concretă parcă le era frică, nu știau de unde să înceapă. Lucrările agricole de sezon le făceau în virtutea inerției, le făcuseră și pînă atunci. Dar cînd era vorba să înceapă a dezvolta sectoarele de producție, să pună baze de nădejde pentru viitorul unității, lucrurile se urneau greu din loc, și chiar deloc.

Printre mulți care au vorbit a fost și Dumitru Tudose. A explicat pe îndelete, cu răbdarea și calmul care îl caracterizează, cum trebuie organizată munca, cum trebuie muncit, cum trebuie împărțite roadele muncii în așa fel ca să rămînă și pentru dezvoltarea unității. Erau lucruri arhicunoscute de toți cooperatorii fiindcă toți erau buni gospodari. Și totuși unii înălțau din umeri a nedumerire. Se citea pe chipurile oamenilor bucuria dar și o. undă de neînțelegere. Și din sală s-a ridicat un comunist mai în vîrstă, dar om cu prestigiu în sat, fără să mai aștepte încuviințarea celor din prezidiu.

— Știm și noi toate lucrurile astea, dar cine să le urnească din loc ?

— Voi toți, membrii cooperatori, o să vă alegeți acum și conducerea cooperativei, alegeți pe cei mai buni, și cei mai gospodari oameni, îi s-a spus de la prezidiu.

— Păi eu zic ?... s-a ridicat altul.

— Dar să vorbim ordonat, s-a replicat din prezidiu.

Discuțiile au mai continuat pe tema cum să organizezo mai bine munca, cum să chibzuiască mai bine fiecare activitate pe care o încep și mai ales înființarea unor sectoare noi de activitate care să pună baze noi, temeinice dezvoltării cooperativei și a întregii comune.

Se trecuse de miezul nopții cînd din sală s-a ridicat iar un membru cooperator, un om în puterea cuvîntului, cum se obișnuiește să se zică prin acea parte a locului.

— Eu cred că cel mai bun dintre noi, cere cunoaște bine obiceiurile, locurile, pămîntul, oamenii, pe care să-l alegem președinte e Dumitru Tudose, e de aici din sat.

Cei din prezidiu s-au uitat unii la alții. Era și un împuternicit de la regiune. Dar pînă să se dumirească ei bine despre ce e vorba și cum să procedeze, sala s-a ridicat în picioare și a început să aplaude.

Zarurile fiind aruncate, alegerea era făcută. Vrînd-nevrînd au trebuit să aplaude și cei din prezidiu.

Dimineața, cînd s-a trezit din somn, Dumitru Tudose a rămas puțin pe gînduri amintindu-și la ce car se înhămase. Dar nu a avut prea mult timp de gîndire fiindcă comuniștii, membrii cooperatori devotați acestei unități au venit la el ca să se sfătuiască ce are de făcut fiecare. Situația nici economică, nici politică nu era deloc bună. Seara la adunarea generală din cei 72 membri cooperatori înscriși, 36 veniseră cu intenția și chiar anunțaseră că se retrag din cooperativă. Primul lucru al noului președinte a fost să lămurească această situație cu să se știe cu cine se pleacă la drum.

Împreună cu membrii cooperatori, comuniști de nădejde au discutat pe rînd cu fiecare dintre cei care voiau să se retragă din cooperativa agricolă.

Răspunsul a fost cam același, unanim.

— Păi acum, mai stăm și noi să vedem cum pornesc treburile și dăm și o mînă de ajutor că sîntem oamenii satului.

În acel an de mare cotitură pentru cei din Stoicănești nu numai că nu s-a retras nimeni dar s-au mai înscris încă șase locuitori, cu putere economică bună și cu prestigiu în comună. În anul următor cînd au văzut oamenii cum merg treburile, că greutățile și necazurile se împuținează, nu se acumulează, s-au mai înscris în cooperativă încă 180 de familii : „Apoi în afară de muncă, cinste și omenie în toate treburile pe care le înfăptuim n-a mai trebuit altă muncă de lămurire pentru atragerea în cooperativă a întregii comune, a tuturor locuitorilor".

...Lucrurile au pornit bine, au mers bine și merg tot mai bine. Despre munca și realizările celor de la Stoicănești presa, radioul și televiziunea au consemnat la timp, și au făcut să fie cunoscute în întreaga țară și chiar peste hotare. Fiindcă nu puține delegații de peste hotare au poposit la Stoicănești și au admirat hărnicia și prioceperea lor în gospodărirea averii de care dispun. Iată și cîteva cifre și fapte care depun mărturie pentru atașamentul lor față de unitate și locul unde s-au născut.

După cîțiva ani de muncă rodnică, mai precis prin iunie anului 1960 unitatea s-a plasat printre primele din țară. Desigur prin munca și hărnicia lor, ajutați de stat în toate problemele majore, așa cum s-a procedat și se procedează în întreaga țară. Se pare însă că în unii oameni de prin satele vecine s-a stîrnit invidia, iar unii s-au dovedit ulterior chiar rău intenționați. Tot mai mulți locuitori din satele vecine sau mai îndepărtate își făceau apariția prin Stoicănești, fie cu treburi fie fără, pe la neamuri. Admirau lucrurile bune, realizările, fiindcă erau vizibile, dar nu scăpau prilejul să arunce cîte o vorbă la întîmplare.

— Și credeți că e bine ce-ați făcut ?

— Păi, nu se vede cum trăim ?

— Dar, dar noi mai așteptam, nu ne grăbim.

— E treaba voastră, așteptați cît vreți.

Și azi așa, mîine așa, oamenii parcă începeau să pună la îndoială dacă e bine sau nu că au pornit pe această cale.

Lucrurile au ajuns repede la organizația de partid și la conducerea cooperativei. După o discuție, în organizație, s-a ajuns la concluzia că acești „fiutură vînt" prin sat nu le vor binele, și au hotărît să se lipsească de sfaturile lor. Și ca hotărîrea să fie dusă la îndeplinire, au pus patrule călări din membrii cooperatori în jurul satelor, și cei ce nu aveau treburi precise în Stoicănești erau opriți și trimiși înapoi acasă. Așa au scăpat cei din Stoicănești de influențele nedorite de la vecini lor.

La forul suprem, cu prilejul încheierii cooperativizării agriculturii în țară au participat și reprezentanți din Stoicănești în frunte cu Dumitru Tudose, președintele cooperativei agricole. La înapoiere, cooperatorii din Stoicănești au așteptat delegația cu flori în gară. Această în semn de stimă pentru cei ce hotărăsc destinele lor. Ar fi multe de spus despre atașamentul cooperatorilor din Stoicănești față de partid, față de cei aleși să le conducă destinele. Dar pentru aceasta să mai apelăm la cîteva date și cifre comparative.

Cooperatorii din Stoicănești au început activitatea cu 72 familii care dispuneau de 15 sape, 10 lopeți, 22 de furci, 10 cazmale, 8 coase și 8 greble. Mai aveau o mașină de bătut porumb, 12 grape, 25 de pluguri cu rotile cu 76 de fiare de plug, 13 seceri, o bibliotecă și o ciocitoare. Ca să poată semăna grîul au pus mînă de la mînă și au adunat sămînța. Așa a fost începutul.

În 1961 cooperatorii din Stoicănești au realizat succese demne de oameni harnici : o producție globală în valoare de aproape 95 milioane lei și dispun de o avere obștească de 152 milioane lei și mijloace fixe în valoare de 120 milioane lei. Mai au 1907 bovine, 4 350 oi și cresc 130 000 păsări pe an. Numai din activități industriale s-a realizat un venit de peste 40 milioane lei.

Un amănunt foarte semnificativ, care spune mai mult decît cifrele și cu care cei din Stoicănești se mîndresc. Fiii satului se întîlnesc adesea, ori de cîte ori este nevoie, discută, chibzuiesc și hotărăsc împreună cu părinții și cu bunicii lor toate problemele începînd cu cele minore și pînă la cele majore.

Deci ei hotărăsc destinele satului, destinele lor, acolo unde trăiesc și muncesc. Nimeni nu mai părăsește satul.

FLOREA CEAUȘESCU ■

Caiele de Buzău

Cerînd adesea să i se dea calului ce-i al calului, adică pledînd pentru un mijloc de transport simplu și ieftin, „Flacăra" a repus în discuție, între altele, și complicata problemă a caielelor. De ce complicată ? Pentru că acestea, fie ele fabricate la Medgidia, fie ele venite din import, din Polonia, îndeobște, însemnau un produs deficitar, cererea depășind cu mult oferta. Or, fără caiele, am spus-o, o repetăm, numărul cailor nu poate crește, judecata fiind la îndemîna oricui. nu poți avea cai fără potcoave, nu poți avea potcoave fără caiele.

Cu acest prilej, în primăvara trecută, lansam un apel, invitîndu-i pe cei interesați să încerce să-și facă singuri caiele, rezolvind problema, cum se zice, pe plan local. Cei care au recepționat primii îndemnul nostru au fost. iată, buzoienii, care au trecut nu demult, în cadrul Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă, la fabricarea a 20 000 de cuie de potcoave pe zi. Intuind importanța chestiunii, Comitetul județean de partid a trasat unității respective sarcina de a produce, cît mai repede, caiele, iar lucrătorii atelierului de întreținere s-au pus pe treabă. S-au îmbarcat pe tren și s-au oprit la Medgidia, singurul loc din țară unde se făceau, pînă nu demult, cuie de potcoave. Acolo, își amintește maistrul Pompiliu Buzatu, ne-am lămurit ce și cum, adică n-am plecat cu mîna goală, nici la propriu, nici la figurat. Ne-am ales c-o mașină, una veche-veche, care zăcea aruncată și pe care cei din Medgidia, altfel oameni de ispravă, ne-au dat-o imediat. Nu mergo, ne-au spus, dacă vreți s-o luați, luați-o și spălați-vă cu ea pe cap !

Mașina nici c-a mers. La Buzău, inginerul Aurel Ușurelu, șeful secției, maistrul Pompiliu Buzatu, lăcătușii Dumitru Dima, Benone Corbu, Ion Ștefănescu și Vasile Gheorghe s-au apucat s-o facă și s-o desfacă, dar nimic ! Azi așa, mîine așa, a trecut o săptămînă, a trecut o lună, nimeni nu-i dădea de cap mașinii. Se termina schimbul, continuă Pompiliu Buzatu, cei-lalți plecau acasă, noi nu și nu, călare pe mașină, mai schimbam, mai dregeam, se făcea noapte și, a doua zi, o luam de la capăt. Au fost și voci care au zis „nu merge. lăsați-o dracului, doar n-o să ne îmbogățim noi de pe urma caielelor", dar noi n-am renunțat, ar fi fost o rușine prea mare. Pînă la urmă, după 7 luni, i-am găsit dichisul, se umblasc la came.

Caielele de Buzău, produs nou, sînt foarte căutate și Stan Cazan, secretarul Comitetului de partid din I.S.P.S., ne informează că ele sînt pe punctul de a rezolva necesarul județului. S-au livrat, prin B.J.A.T.M. sau direct, mii de cutii (fiecare cutie are 200 de cuie) cooperativelor agricole de producție din Zărnești, Bozioru, Rușețu, Glodeanu Sărat etc., iar unitatea a onorat, după posibilități, și solicitări sosite din județele Ialomița, Bistrița, Alba și Hunedoara.

Firește, din moment ce mașina merge, greul a trecut. dar mai e un necaz, prețul. Deși buzoienii mai fac caiele și din oțel, adică din sîrmă, prețul de execuție e mai mare decît cel de vînzare, costurile nefiind corelate în condițiile în care, se știe, valoarea materiei prime a crescut și crește. Chiar dacă, cum ziceam, buzoienii nu s-au apucat de caiele cu gîndul să se îmbogățească, ior, și nici nouă, nu li se pare normal să piardă. Ministerul de resort are datoria să reanalizeze situația, județele fiind la îndemîna oricui, nu poți avea cai fără potcoave, nu poți avea potcoave fără caiele.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Hărnicia la ea acasă

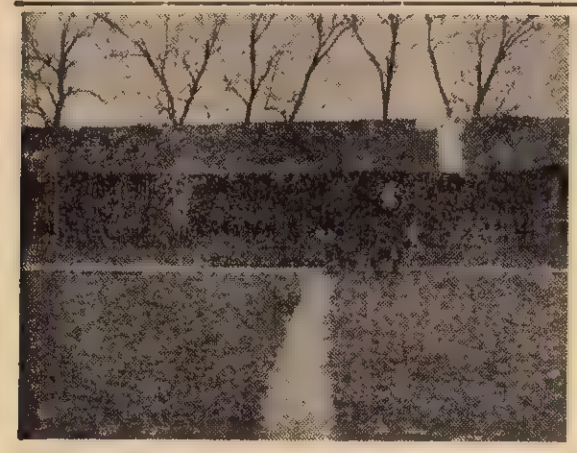

Sînt potecile cam înguste ! — se scuză, cu o mîndrie greu reținută, Nicolae Capră cînd am vrut să-i vizităm grădina. Și, într-adevăr, nu există aici nici o palmă de pămînt nefolosit. A săpat cu hîrletul toată grădina numai în unghi drept ; singurele bucăți de pămînt care nu produc au rămas potecile

INIȚIATIVELE F.D.U.S SPORESC RODNICIA GRĂDINILOR

Vrednicul la trei recolte, unul leneș — două, iar trîntorul — una. Duminica trecută a plouat în tot județul Teleorman și nu s-a putut intra în cîmp, așa că fiecare cetățean și-a văzut de treburile din gospodărie. În curtea lui Mardale Șt. Ion din comuna Tigănești, vreo zece oameni pregăteau pămîntul pentru solarii. Bătrînul Mardale are mai puțină forță în brațe, dar are experiență. El le-a răsturnat toate definițiile cu privire la hărnicie, pentru că toți îi știu de-acum zicala : „Vrednicul la trei recolte pe an, unul leneș — două, iar trîntorul — una" !

Pîinea noastră cea de toate... sorturile

(Ce spun doctorii — ce spun brutarii)

Pornind de la ideea că alimentația rațională a populației recomandă, pentru consumul omului sănătos, pîinea integrală și intermediară, medicul **Ioan Mardari** din Pitești se adresează recaților cu o scrisoare documentată și la obiect, atrăgînd atenția lipsei, în ultima vreme, din centrele de pîine a acestor produse. În favoarea („exclusivă" — susține dînsul) sortimentelor de pîine albă. În susținerea primului punct de vedere medicul piteștean reproduce și pasaje din presă, autorizate de semnăturile unor specialiști, pe care le preluăm la rîndul nostru, în parte : „Cea mai bună pîine pentru adolescentul și adultul sănătos este pîinea intermediară, cu un gramaj redus, prezentată sub formă de chifle, cornuri bine coapte, asemenea produse au o cantitate de coajă mai mare și automat alte calități nutritive care se instalează mai bine și convin sucurilor gastrice" (**dr. Mioara Mincu**, în revista FEMEIA din nov. 1981); „Pentru o persoană sănătoasă este mult mai important consumul de făină integrală sau intermediară decît de făină albă, avînd în vedere plusul de vitamine și fibre digestive pe care îl au făinurile cu un grad de extracție mic" (**dr. C. Dumitrescu**, în ziarul ROMÂNIA LIBERĂ din 28.10.1981) etc.

Întrucît problema este de interes general, ne-am adresat Centralei industriale de morărit și panificație și iată, în rezumat, cele aflate de la **Ion Zăpucioiu**, directorul tehnic, și **Octavia Gherasim**, inginerul principal al centralei : În principiu, la ora actuală lucrătorii din panificație sînt preocupați în a extrage din bobul de grîu o cît mai mare cantitate de făină albă. Acest lucru însă nu poate fi înțeles decît în corelație cu încă două stări de fapt, și anume : asigurarea populației cu pîine de calitate și **tipul** făinii existente în prezent. Mai explicit : pînă mai acum doi ani, „tipul" făinii era 500 (conținînd adică 5 la sută substanțe minerale) ; astăzi el este „tip 700" (conține, adică, 7 la sută substanțe minerale), fiind astfel mult mai apropiată de complexul de vitamine „B", mai aproape de cerințele medicale. Diferența dintre pîinea albă și cea neagră — din punct de vedere nutritiv — a devenit deci destul de relativă și ținînd încă seama de faptul că populația, în majoritatea ei absolută, solicită **pîine albă**, este explicabil că, la centrele de desfacere, aceasta este și cea care se găsește mai ales.

La rîndul ei, s-ar părea că problema sortimentării pîinii, la noi, a trecut pe un loc secundar. Nu este adevărat. Conform nomenclatorului dat prin ordinul 12 000 din februarie a.c. al Ministerului Comerțului Interior, numai la pîinea neagră sînt prevăzute 11 (unsprezece) sorturi, iar la semialbă un număr de 28 ! Din acest nomenclator centralizat, direcțiile comerciale județene își stabilesc **propriul** nomenclator de produse de panificație, care se comandă fabricilor de pîine din zona respectivă conform cerințelor populației și în funcție de specificul localităților în parte. Începînd cu conducerea județului și terminînd cu primarul comunei, aceștia sînt factorii care răspund de felul și sorturile de pîine pe care le produc din cantitatea de grîu stabilită pentru județul respectiv.

Concret : Fabrica de pîine „PAJURA" — București : interlocutori, **Cristina Călianu**, inginerul șef al fabricii, și **Olga Teodorescu**, șef contabil. Se produc aici, referindu-ne numai la sortimentele de pîine neagră și semialbă, în ordine; pîine neagră aclorică de 500 gr; pîine semialbă de 250 gr ; pîine de casă de 600 gr ; pîine de secară de 500 gr și lipie „Dîmbovița" de 700 gr. Acestea reprezintă circa 10 la sută din întreaga producție de pîine a fabricii (fără a socoti încă aproximativ 3 la sută, tot neagră și semi, care se trimite unor colective). Este mult, este puțin ?!

Fabrica lucrează la comanda I.C.L. ALIMENTARA, comenzile se primesc de la o zi la alta și, nu reorezintă altceva decît centralizarea cererilor centrelor de pîine din zona de deservire. „Noi nu ne-am axat în general pe **abîturi** (e un termen uzual al brutarilor !) neapărat pentru rentabilizare ; ținem cont și de asta, dar, în fond, tot populația este cea care ne comandă ce fel de pîine să facem !" — mi-a spus inginera Cristina Călianu. Am întrebat-o dacă, să zicem, fabricii i s-ar cere, mîine, să producă 50 la sută din cantitatea de pîine neagră și semi, ce s-ar întîmpla ; „Pur și simplu am face această cantitate, **fără nici un fel de probleme !**" — mi-a replicat, simplu, dînsa.

...Revenind la scrisoarea medicului Ioan Mardari : problema ridicată de dînsul nu este nici atît de critică pe cît s-ar părea la prima vedere, dar e și departe de a fi cumva o falsă problemă ! În comerțul cu pîinea se resimt, categoric — o poate constata oricine ! — o anumită lipsă a pîinilor intermediare; dar la fel de exact este și faptul că, atunci cînd se aduc anumite cantități (și se aduc, cel puțin în Capitală și mai ales în primele ore), nu s-ar scone că populația dă năvală, smulge din rafturi această pîine ! Cîteva dintre motivele care au dus la o astfel de stare de fapt le-am arătat mai sus. Rămînem în așteptarea și unor alte puncte de vedere, discuția asupra acestui subiect — cel și pîinii — rămînînd astfel deschisă și neavînd alt scop decît cel al susținerii calității produselor noastre, sortificării ei judicioase și folosirii ei raționale, pe baze științifice.

HORIA PATRAȘCU ■

Nea Titel

Soarele s-a sculat de dimineață, să albă timp să rîdă peste munții toți pitiți sub zăpadă. „Trenul accelerat numărul... din direcția... sosește pe linia una..."

Gara începe să gîfîie sub respirația grupurilor descinse cu aplomb pe coverta de la picioarele Ciopleî. „Tovarășul șef al stației ?" „Nea Titel se află la agenția de voiaj".

Ne întîlnim pe poteca ce vine dinspre poștă. Petlițe roșii, ciii șefi de gară să fie în Predeal ? „Dv. ?" „Eu".

...„La 18 ani eram impiegat. Cel mai tînăr din țară. Terminasem școala medie tehnică de exploatare C.F.R.". „Cum se ajunge ceferist la Predeal ?" „Tata a fost șef de gară și ajutor, aproape 20 de ani. Cînd am început eu să lucrez, încă era aici. În '68 am venit eu șef de gară". „Pe unde sînt lucrătorii de altădată ai stației Predeal ?" „Unul e la Brașov, șef de serviciu, Călin. Altul lucrează tot la Brașov, la siguranța circulației, Belu. Tovarășul Pavel Aron e prim-secretar la Arad, la județ". „A fost șef de gară la Predeal ?" „Cînd s-a căsătorit soră-mea, fata ei cea mare are acum 22 de ani, da în '61. Eu eram la facultate, la fără frecvență. Mă ajuta la analiză matematică. Mi-a făcut o figură... De nunta soră-mii, m-a pus de serviciu. Plîngeam printre linii, știți, am o singură soră... La miezul nopții a trimis pe cineva să mă schimbe. Cel mai exigent șef pe care eu îl știu".

Acum este simbătă. Marți seara la Predeal ningea în forță, ningea imperial, ningea ca la case mari. O casetă de film trebuia să ajungă în mare viteză la București, căutînd soluții. Sergiu a venit la nea Titel și la acceleratul de șase jumătate. „Fiți fără grijă, ajunge". Și a ajuns, dar nu puteam scăpa aerul frămîntat al șefului de gară, nici atunci și nici acum nu e în apele lui, subțirel și învelit în semnele roșii pare mai tras la față și mai dus pe gînduri.

„Bunicul meu, Nae Jacob, este al treilea locuitor al Predealului, a venit împreună cu Zangor și Goran". „Cînd se întîmplă asta ?" „Dacă bunicul a murit la 75 de ani, exact în ziua cînd a murit Stalin, asta înseamnă la o mie opt sute și..."

„Cum a fost ?" Roșeața din obraji scăpără ca flacăra chibritului. „Fiind în activitate continuă aici, zăpada trecuse de jumătate de metru, temperatura minus optsprezece grade... Am dus-o la Azuga, am apelat la organele ierarhice, m-am învoit în ziua respectivă. Soția lucrează de fapt acolo, la Azuga, la fabrica de bere, inginer".

„Fetița...". „I-am zis Elena și, stați un pic, tot uit numele ăsta, am și eu emoții, știți, da, Raluca". „Elena și Raluca"... „Elena eu l-am dat, este numele mamei, nașa mea tot Elena. Eu sînt născut în 21 mai și de-aia mi-au zis Constantin. Nașul meu este tot Constantin".

„Facultatea ?" „N-am avut noroc. Cînd eram în anul doi, s-a desființat fără-frecvența... Am fost cîțiva dintre noi la rectorat să întrebăm ce facem. Tovarășul rector Dinculescu ne-a spus că sîntem o lume care nu mai există... Am rămas să existăm fiecare pe unde putem". „Vă trăgea ața spre gară..." „Noi am plătit tribut căii ferate. Doi frați ai tatei... Unul lucra la tunel, șef de echipă prin '47. Unchiul Alexandru. Al doilea, tot în accident. Au scăpat niște locomotive pe pantă și s-au răsturnat. În '49".

Număr în gînd. Are șapte zile. „Ați văzut-o ?" „Duminică (la vîrsta de o zi — n.n.) pentru cîteva secunde. Îmi seamănă nespus de exact. Are două gropițe în obraji. Și ochii albaștri, ca ai mei".

„Ce are în autobiografia lui un șef de gară ?" Întreb de parcă ce mi s-a spus pînă acum n-ar face parte din biografie. „În cei 13 ani ca șef, am promovat 65 de oameni între care 9 șefi de gară. Trei sînt și acum în funcție. Ceilalți lucrează la R.C.M. Brașov".

„Raluca, dar de ce Raluca ?" „O mare dorință a tatălui meu. Era moldovean, și-a dorit o nepoată cu numele ăsta, de prințesă".

„Colegi, prieteni ?" „Ne întîlnim în septembrie, la școală. Facem 25 de ani de la absolvire. Dar sîntem șefi de gară. Eu și Dragotă Octavian la stația Petroșani".

„Acum ?" „Azi, după o săptămînă, la ora 12, aduc fetița acasă. O așteaptă cele două nepoțele, au făcut pregătiri deosebite, l-au făcut costumașe..."

Mă uit la ceas. Este zece și unsprezece minute. Mă scol și plec, dîndu-mi seama că deși a stat de vorbă cu mine, nea Titel trăgea cu ochiul la ceas, reconstituind cu exactitatea cadranului orar de la calea ferată ceremonialul ce va fi declanșat la ora 12 fix.

Plec, zicîndu-mi în gînd :

„Bun venit prin lume, Elena-Raluca !"

NEAGU UDROIU ■

Primăvară dulce...

(Urmare din pag. 1)

face ei acum cînd mai e un ceas bun pînă să scapete rariția și să înceapă șclipirea luceafărului de ziuă. Mă duc să potcovesc boii că nu se mai poate, mai e o zi, două, lese dracu' somnu'e și mă găsește beleag, mustul zăpezii s-a topit, nu mai avem nici un rost pe lîngă casă, dacă nu ni se luminează în capul brazdei degeaba trăim — și începea să certe boii ca și cînd ei, saracii, ar fi fost vinovați că a venit martie peste ei și ei stau drept ași nepotcoviți, rumegînd în neștire. Mai rumegă omul, fratele meu — cert e Nicu lui Nae boii, — dar se mai apucă și de treabă dacă vrea să rumege și la iarnă... Hai! — striga ei din șuișletele carului și cînd ieșea pe porțile larg deschise tot satul era în picioare...

— Păi, ce faci ? auzeai prin cîte o curte. Ce faci ? Că Nicu lui Nae a plecat de mult să potcovească boii...

Nu se poate să nu ne întoarcem la poveștile astea, vreau să spun la dragostea asta de primăvară și de pămînt și de muncă, la patima asta pentru viul nopții și la bucuria orgoliului de a fi întîi cu brăzdarul plugului zdravăn înfipt în inima neagră a țărînii cea roditoare...

— Doamne, îmi spunea *Năită Lucean*, se termenase o dată mai din vreme un atac, trecusem Tisa bunînțeles, și era așa cam pe timpul lui martie și noi ne hodineam ca omul; ce avusesem de lucrat, lucrasem, mi se pare că și ei cam osteniseră, fiindcă se lăsase o liniște surdă, se înserase ușor, veneau niște nori ca spinarea de bou vînăt și odată a început să bubuie și atunci m-a apucat un dor de acasă, mă durea în furca pieptului și făceam din dește iute, mă mînca și podul palmelor; mă, îi spui lui ăsta al lui Spumă — mă, mie mi s-a făcut dor de arat ! Domnule, și am simțit că vine primăvara ! M-aș fi dus pe jos să văd ce fac ăștia ai mei, au potcovit ei boii ?!

Cum poate să arate dragostea de țară mai sfîntă — m-am întrebat și eu atunci — decît așa cum arăta ea în mintea și în sufletul acelui țăran care a făcut toate războaiele, să apuce liniștit, primăvara, coarnele plugului, să slujească, adică, neostenit pămîntul și să-l facă roditor fiindcă nu-ți poți iubi mai fierbinte și mai devotat patria decît făcînd-o mai bogată. Și noi am fost din veacuri învățați *să rupem pămîntul* ca să ne putem odihni împăcați și ca să putem sărbători sărbătorile noastre cu liniștea bunăstării.

Acum vine spre noi o primăvară încărcată de multe speranțe și de o mare nevoie de muncă, e o primăvară a relansării înțelepte a agriculturii și ziua-lumină se cere burdușită de muncă cinstită, tot ce a fost cuminte în firea țăranului, hărnicia lui pătimașă, judecata lui așezată, chiverniseala lui savantă, cuvîntul lui socotit, pînă și sculatul lui din viul nopții, tot se cuvine pus la loc și respectat și viața la țară pusă și ea în rîndul cuviinței iar țăranul întors cu fața luminată de încredere spre pămînt.

Acum vine spre noi o primăvară încărcată de multe speranțe și noi trebuie să intrăm în ea cu cea mai fierbinte dragoste a noastră de țară, căci poate că niciodată țara n-a fost mai aproape în simbolul ei de înțelesul cuvîntului care ne trimite cu gîndul la țăran și la milenara lui stăruință și neodihnă de a face pămîntul mai roditor...

Trece, fiți siguri, vifornița asta, n-are putere, martie ne trage pe toți după ei în primăvară, nările mele de țăran simt duhul brazdei întoarse, abia aștept să pîndesc într-o noapte cum se desfac brîndușile în *Valea cu pietrele*.

Am bani grămadă de pe urma lor ; Ion al meu, care-i încadrat, n-are banii mei. **Pe Gheorghe Cioacă ne gîndeam să vi-l prezentăm fotografiat cu cei șase tăurași pe care-i crește, dar după cum vedeți din imaginea alăturată — practic este imposibil ; n-ar reuși nici cel mai încercat torero. Pe cei șase pe care i-a crescut anul trecut a primit 52 000 lei.**

Asta-i biroul meu ! Era gata să pomesim curtea lui Ion Mardale cînd Floarea, soția lui, ne-a arătat „biroul ei" — un spațiu îngust strîns între cîteva scînduri ce adăpostea un cuptor și două paturi germinative. Iarna nu putea dormi cu gîndul că vremea se putea strica, iar gerul îi va zădărnici toată truda. Atunci se scula în toiul nopții, venea să controleze termometrul și să mai arunce rumeguș pe foc, pentru ca temperatura să nu coboare niciodată sub șase grade.

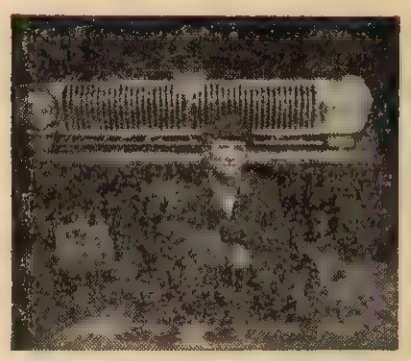

Da, mi-am dorit o mașină ! — ne spune Gheorghe Gheciu. **Și-a dorit atît de mult o mașină încît și-a ales-o și împunătoare. Ea este o răsplată a anilor de „zi-lumină" munciți de întreaga familie : tată și fiu, soție și soacră. Anul trecut, acești patru oameni au cultivat sute de tone de produse, onorîndu-și obligațiile la contractări în mod exemplar : 800 kg. roșii, 150 kg fasole tîrzie**

Secretul unui vin bun costă ani de experiență, zice Florea Pisică. **Acum știu că dacă vrei un vin bun pe masă vie trebuie întreținută ca la carte. Trebuie de două ori tălată, legată, corectată după un timp și mai ales stropită la vreme. După cîteva recolte începi să ai experiență și, atunci cea mai mare bucurie este aceea de a privi ciorchinii străvezii scîlpind în bătaia soarelui**

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

ACUPUNCTURA

Şcoala românească de acupunctură s-a născut acum citeva decenii din iniţiativa şi pasiunea unor practicieni solitari. Ea este astăzi cunoscută şi preţuită în întreaga lume, dar paradoxal, nu îndeajuns apreciată şi sprijinită în centrele medicale ale ţării. O bogată cazuistică demonstrează că prin acupunctură se pot ameliora şi vindeca maladii extrem de grave şi că, în acelaşi timp, terapia este puţin costisitoare şi exclude total drogurile farmaceutice. Cu toate acestea tratamentele au loc în cabinete improvizate, iar specializarea medicilor se desfăşoară cu intermitenţă şi nu într-un cadru oficializat. Situaţia favorizează apariţia imposturii şi diletantismului şi frinează extinderea şi generalizarea unor metode şi procedee valoroase.

Cum poate fi explicată această stare de lucruri ? Ce măsuri şi remedii propun specialiştii în materie ? Răspund acestor întrebări citiva dintre cei mai cunoscuţi medici acupunctori din ţară.

Cine are şi cine nu are dreptul să practice?

— Toată lumea a auzit de tratamentul prin acupunctură, dar, paradoxal, puţini ştiu unde se găsesc cabinetele pentru această specialitate şi cine sint practicienii autorizaţi. Mai mult decit atit : nici chiar la policlinicile şi spitalele unde funcţionează asemenea cabinete, acestea nu sint trecute pe graficul de lucru al medicilor. Pacienţii se aduc unul pe altul, vin deci pe bijbite şi nu pe baza unui program şi a unor indicaţii clare. S-a scris despre noi în Muncitorul Sanitar, dar nu toată lumea a apucat să citească respectivul ziar. După interviurile pe care le-am acordat Televiziunii şi revistei „Flacăra" m-am pomenit cu numeroşi solicitanţi şi nu mica mi-a fost mirarea cind am aflat că mulţi dintre ei locuiau chiar pe strada Policlinicii Bucur sau foarte aproape de aceasta. Mi-au mărturisit că nu auziseră pină atunci de existenţa cabinetului în care lucrez.

— Dumneavoastră, tovarăşe doctor Miron Matei, aţi obţinut rezultate remarcabile în tratamentul nevralgiei de trigemen, în astmul bronşic, în paralizii spastice şi în mod special în arterita obliterantă. Faptul că peste 150 de pacienţi, ajunşi în situaţia de a li se amputa piciorul, şi-au recăpătat sănătatea, este o performanţă. Nu credeţi că metoda dumneavoastră ar trebui să fie extinsă şi în alte cabinete?

— Sint gata oricind să prezint rezultatele la care am ajuns în cadrul unor cursuri de iniţiere. Noi facem acest lucru la secţia de acupunctură a U.S.S.M. Dar este cu totul insuficient. Acupunctura nu se poate învăţa în 30 de zile. Cursanţii pleacă şi încep să lucreze fără a mai primi îndrumări de specialitate. Există apoi medici şi chiar nemedici care se apucă să înveţe acupunctură după manuale sau reviste străine. Nu există nici un control în această privinţă. Este timpul ca Ministerul Sănătăţii sau alt for de specialitate să se ocupe nemijlocit cu supravegherea şi îndrumarea cabinetelor de acupunctură.

Dar cu probleme grele se confruntă şi medicii specialişti. Multora le lipsesc instrumentarul necesar şi în primul rind acele (în lipsa acestora unii folosesc ace stomatologice netezite la freză). Acupunctura românească s-a născut din iniţiativa şi pasiunea unor entuziaşti. Între aceştia, profesorul dr. N. N. Gheorghiu şi regretatul doctor Cristea Dragomirescu. Dar în prezent această specialitate trebuie să fie organizată şi condusă prin mijlocirea unui organism numit în acest scop.

Se simte nevoia unui centru metodologic

— Sinteţi, tovarăşe doctor C. Ionescu-Tirgovişte, unul din pionierii tratamentului acupunctic în ţara noastră. Sinteţi, totodată, autorul unui tratat consacrat acestei specialităţi ; coautor la mai multe lucrări de acupunctură şi, în ultimii ani, iniţiatorul unor cursuri de informare şi specializare în acest domeniu. Toate acestea, credem, vă conferă dreptul de a avea un punct de vedere autorizat şi posibilitatea unei priviri de ansamblu asupra modului în care se desfăşoară în ţara noastră tratamentele prin acupunctură.

— Acupunctura este astăzi recunoscută şi recomandată în mod oficial. De notat apoi că numeroşi colegi de breaslă, medici de diferite specialităţi, îşi sfătuiesc bolnavii să se adreseze pentru diverse afecţiuni specialiştilor în acupunctură. E un ciştig important, deoarece pină nu demult tratamentul acupunctic — eficient, ieftin şi fără reacţii adverse — a fost privit cu dezinteres şi suspiciune de nu puţine cadre medicale universitare. Amintesc apoi că în cadrul Uniunii Societăţii de Ştiinţe Medicale a fost înfiinţată o secţie de acupunctură care prezintă de citeva ori pe an comunicări şi referate. Anul acesta, în octombrie, la Techirghiol, va avea loc cel de al III-lea Simpozion naţional de acupunctură.

— Cum se învaţă şi cum este organizată şi supravegheată această specialitate ?

— În această privinţă mai sint încă multe lucruri de făcut. Medicii acupunctori nu au deocamdată un statut bine definit. Cine poate practica acupunctura ? Orice medic ? Un neurolog poate trata afecţiuni ale organelor interne, iar un internist se poate folosi de ea pentru a ameliora maladii ale sistemului nervos ? Părerile sint împărţite, dar în cadrul secţiei de acupunctură a U.S.S.M.-ului noi am adoptat un singur punct de vedere : Orice medic poate să folosească această terapie dar de preferinţă numai în cadrul specialităţii sale. Folosirea greşită a metodelor de tratament incumbă un anumit risc. De observat apoi că în această situaţie efectele sint neglijabile sau inexistente, vina aparţine medicului, dar pacientul ajunge uşor la concluzia că metoda ca atare este ineficientă. Ceea ce este inexact. Noi am organizat la Centrul de perfecţionare a medicilor şi farmaciştilor cursuri de iniţiere şi perfecţionare, dar le facem cu lectori voluntari, orele nu sint normate şi, în general vorbind pregătirea nu se desfăşoară într-un cadru oficial. Ministerul Sănătăţii a recunoscut importanţa terapiei, dar nu a întreprins nici un demers pentru ca acupunctura să fie introdusă şi în învăţămintul superior. În acest sens ar fi binevenit chiar şi un curs facultativ. Sint sute de amatori.

— În vara trecută, după cite ştim, aţi fost invitat în Danemarca pentru a preda cursuri în această specialitate.

— Şcoala românească de acupunctură este foarte cunoscută şi apreciată peste hotare. În toamnă vor sosi la Bucureşti 30 de medici danezi pentru a participa timp de o lună la un curs de iniţiere. Vor sosi probabil şi alţi medici din străinătate în acelaşi scop. Iată de ce consider că este momentul să creăm o mai serioasă bază materială pentru practicarea acupuncturii. Avem nevoie în cel mai scurt timp de un centru metodologic unde să se poată efectua demonstraţii şi cercetări, iar bolnavii să beneficieze de saloane cu paturi. Asemenea aşezăminte există în străinătate. Este timpul ca forurile tutelare să acorde mult mai multă atenţie şi solicitudine acestei străvechi terapii, redescoperite de ştiinţa actuală şi care, iată, a dovedit virtuţi terapeutice remarcabile.

O soră vitregă a medicinii clasice

— Situaţia de fapt mă obligă să observ că nu puţini dintre colegii noştri privesc şi azi cu rezervă tratamentele acupunctice. Şi asta în ciuda faptului că acupunctura şi-a demonstrat cu prisosinţă avantajele : ea exclude şi se substituie medicamentelor (apreciate de specialişti ca o adevărată plagă mondială), este extrem de ieftină şi are rezultate ce nu pot fi dobindite prin mijloacele medicinei obişnuite. Lipsa de credit acordată acupuncturii a făcut ca, deocamdată, cabinetele pentru această specialitate să fie puţine şi să lipsească tocmai acolo unde ar fi mare nevoie de ele. Asemenea cabinete lipsesc de pildă din staţiunile balneoclimaterice şi din spitalele de recuperare.

Deficitară se dovedeşte a fi şi acţiunea de pregătire a medicilor pentru practicarea acupuncturii. Faptul că nu există criterii limpezi, explicite, în acest sens, face ca unii medici să se apuce de acupunctură fără să urmeze în prealabil un curs de specializare. Or, această situaţie poate compromite uşor acupunctura în ochii publicului larg. Este absolut necesar să avem la nivelul fiecărui judeţ cabinete metodologice de acupunctură unde să se efectueze instruirea medicilor şi să se verifice invenţiile şi eventualele descoperiri.

— Aveţi, tovarăşe doctor Traian Crăciun, numeroase lucrări comunicate în diverse reuniuni ştiinţifice în ţară şi străinătate. La ce domenii se referă acestea ?

— Lucrările realizate de mine la Cluj-Napoca au fost publicate în aproximativ 30 reviste din ţară şi străinătate (Franţa, R.F.G. şi Statele Unite). Ele se referă la cazuistica clinică şi notează observaţii asupra mecanismelor de acţiune ale acupuncturii. Datorită comunicărilor apărute în Deutsche Zeitschrift für Acupunctur (R.F.G.) am fost invitat să lucrez la Stuttgart timp de două luni, pe baza unei burse oferite de către Societatea germană de acupunctură. Am participat de asemenea la congresele de acupunctură desfăşurate la Paris, Stuttgart, Berlinul Occidental şi Brno, iar timp de o lună am fost într-un schimb de experienţă în China. În tot acest răstimp am elaborat patru aparate de electropunctură care au stirnit un interes deosebit. Cu ajutorul lor am făcut şi primele extracţii dentare sub analgezie acupunctică. Sint realizări care îmbogăţesc arsenalul terapeutic al acupuncturii, dar ele, ca şi cele ale colegilor mei, nu pot fi pe deplin valorificate, la nivelul întregii ţări, dacă nu se iau măsuri pentru ca acupunctura să aibă un statut bine definit. La ora actuală ea nu este decit sora vitregă a medicinei clasice.

Un statut pe măsura rezultatelor

— Stimate tovarăşe doctor Teodor Caba, conduceţi aici, în cadrul Policlinicii orăşeneşti din Calan, o secţie de acupunctură, singura specializată din ţară. Cind a apărut ea ?

— În 1979. Secţia, unica din ţară, cum ziceaţi, are un cabinet cu 23 de canapele şi e foarte solicitat. Anual, acordăm aproape 40 de mii de consultaţii, iar rezultatele sint îmbucurătoare.

— De cind faceţi acupunctură ? Cum aţi ajuns la ea ?

— Mă ocup de treaba asta de 17 ani. Am comunicat despre acupunctură încă din 1965, sint 17 ani, nu ? Gustul pentru acupunctură mi l-a deschis homeopatia şi, bănuiesc că ştiţi, am scris mai multe cărţi pe această temă.

— Ştim, aţi publicat 6 cărţi, toate pe banii dumneavoastră deşi, cum am mai spus-o, tema e de mare interes şi ar fi fost normal ca Editura Medicală să n-o ignore, dar asta e, fireşte, o altă poveste, mai lungă. Aţi tipărit „Introducere în practica acupuncturii", „Tratamentul bolilor prin acupunctură" etc., etc, iar „Contribuţii la practica acupuncturii" urmează să apară în citeva săptămini. Mai ştim că, în ceea ce priveşte acupunctura, aveţi o teorie aparte, originală, care face legătura între funcţia energetică a organismului şi mecanismele acupuncturii. De fapt, cartea pe care aţi intitulat-o chiar aşa, „Funcţia energetică a organismului şi mecanismele acupuncturii", publicată în 1980, a fost recent tradusă în Statele Unite. N-o să ne lungim, poate că vom discuta altă dată mai pe larg despre asta. Aminteaţi că, anual, numărul tratamentelor prin acupunctură e, la Călan, foarte mare. Ce boli trataţi şi cu ce rezultate?

— Părerea mea, diferită de a altor confraţi, e că toate bolile se pot trata prin acupunctură, cu excepţia medicinei interne de urgenţă. Gindind aşa, adică ţinind cont de faptul că sint între primii, dacă nu chiar primul, care au explicat mecanismele acupuncturii prin optica biologiei moleculare, am procedat aşa şi nu ne-am socotit dinainte înfrinţi în nici o afecţiune. Am tratat şi tratăm nevrite, nevralgii, hemiplegii, paralizii periferice, reumatisme de tot felul, migrene, afecţiuni urinare, nevroze etc. În spondiloză, de pildă, sac fără fund în medicina aşa-zisă clasică, am obţinut rezultate încurajatoare, ca şi în unele cazuri de encefalopatii infantile. Ne ocupăm, de o bucată de vreme, de leuconevraxite. Nu ştim încă etiologia acestei boli, numită şi scleroză în plăci, dar am observat, în cadrul unui experiment aflat încă în curs, că administrarea de cortizon nu-i cea mai bună soluţie. Cele dintii constatări sint, repet termenul, încurajatoare.

— Sinteţi, nu încape nici o îndoială, unul din acupunctorii noştri de elită, recomandat de o experienţă îndelungată şi fructuoasă. Ce-ar trebui întreprins pentru ca, la noi, acupunctura să ciştige şi mai mult teren ?

— Ar trebui întreprins ceva tocmai pentru că disciplina aceasta, aşa îmi place s-o numesc, e capabilă să joace un rol şi mai important în cadrul medicinei preventive. A clarificării funcţionalului, dacă vreţi, a coboririi pină la rădăcina maladiilor. Orice boală atacată înainte de a se constitui ca atare e şi mai uşor şi mai rentabil de tratat. Ce-ar trebui făcut ? Acupunctura s-ar cuveni să fie acceptată în facultăţi şi, măcar în ultimul an de studii, predată, fie şi în noţiunile ei de bază. Se simte nevoia, am mai spus-o, unui institut de specialitate, multe ţări au. În capitalele de judeţ, asta într-o primă fază, s-ar cădea să fie înfiinţate secţii de acupunctură, după modelul acesteia de la Călan. Există în ţară, faptul e cunoscut, o sumedenie de cercuri de specialitate, ele ar trebui adunate sub egida unei societăţi naţionale, tutelată fie de U.S.S.M., fie de Academia de ştiinţe medicale. Ce-ar mai fi ? Noi, cei care ne ocupăm de treaba asta, scriem şi iar scriem, dar nu prea avem unde publica datele acestei experinţe, adesea chiar n-avem deloc. Cărţile, cum aminteaţi, le-am tipărit pe banii mei. Sigur că i-am recuperat, volumele s-au vindut ca pîinea caldă, dar nu-i numai problema mea. Firesc ar fi ca „Revista de medicină internă" să consacre, regulat, citeva pagini acupuncturii, ca să nu mai zic că şi „Muncitorul sanitar" ar putea să acorde o atenţie sporită activităţii acupunctorilor. În rezumat, acupuncturii ar trebui să i se confere statutul pe care îl merită, pe care îl justifică rezultatele obţinute.

„S-ar putea elabora o adevărată terapeutică a durerii"

— Într-adevăr o serie de publicaţii din ţară, printre care şi revista noastră, şi poate că mai ales revista noastră — au ţinut la curent opinia publică despre rezultatele medicale obţinute prin acupunctură. Nu vom relua lucrurile în amănunt, o privire de ansamblu însă cred că este necesară pentru a ajunge la ceea ce ne interesează astăzi — şi aici — în mod expres : care este „starea" acupuncturii la noi în ţară în momentul de faţă, tovarăşe doctor Constantin Dumitru ?

— În ţara noastră s-au luat unele iniţiative în acest sens, una dintre cele mai lăudabile fiind aceea a înfiinţării unor cursuri de predare a acupuncturii cu durata de o lună de zile. S-au ţinut cinci sau şase astfel de cursuri, cu medici, iar rezultatele nu s-au lăsat aşteptate prea mult. Pot afirma că la ora actuală avem mulţi medici recunoscuţi nu numai la noi, dar şi peste hotare (în ţară sint peste 250 medici pregătiţi în acupunctură şi care o practică, vom vedea imediat cum). Primim zeci şi zeci de scrisori de mulţumire de la zeci şi zeci de pacienţi vindecaţi, de oameni care au scăpat de dureri. Acupunctura s-a dovedit extrem de eficientă în combaterea nevralgiilor, a nevralgiilor sciatice mai cu seamă, în lombalgiile acute, tulburări sexuale — în fază iniţială în nevralgia de trigemen ! — şi multe altele. Parte dintre medicii noştri şi-au făcut pregătirea în străinătate, în China de pildă, asta la iniţiativa Ministerului Sănătăţii : aceştia, la rindul lor, sint cei care îi pregătesc pe alţii, la cursurile de tipul celor pomenite la început. Unii au cabinete speciale de acupunctură, alţii o aplică aşa cum pot în cadrul secţiilor unde lucrează. Din păcate, aceştia din urmă sint şi cei mai mulţi...

— Continuă deci, acupunctura, să fie considerată un copil al nimănui ?

— Da. Şi este păcat, întrucit, se ştie, această acupunctură implică o metodă de tratament NENOCIVĂ, pe de o parte, pe de alta este foarte ECONOMICOASĂ, ceea ce în condiţiile în care trăieşte lumea contemporană nu înseamnă puţin lucru. Acupunctura face apel la propriile forţe de vindecare ale organismului, este o terapie fiziologică, fără nici un fel de administrare de droguri (medicamente) străine de organism. Nenocivă aşadar, prin lipsa medicamentelor de care unii încă mai uzează în mod excesiv, şi economică prin însăşi eliminarea produselor medicamentoase care costă. Însăşi Organizaţia Mondială a Sănătăţii, ţinind cont de condiţiile actuale, a recomandat aplicarea acupuncturii mai ales, alături de Fitoterapie de pildă (tratament cu plante), ca fiind de mare eficienţă terapeutică. Există ţări în Europa în care s-au înfiinţat „Clinici ale durerii", bazate pe tehnici medicale asiatice. Din păcate, la noi, acupunctura are încă un regim de copil nu al nimănui chiar, dar oarecum vitreg : probabil şi datorită ivirii unor neînţelegeri apropo de acest subiect... !

— Mai exact ?

— Unele neînţelegeri au apărut datorită faptului că **mecanismul** acupuncturii nu era suficient cunoscut. Astăzi avem însă o serie de dovezi prin care putem explica multe dintre efectele obţinute prin această practică. De pildă : descoperirea ENDORFINELOR, care a furnizat explicaţia efectului analgezic obţinut prin acupunctură. Pe de altă parte, acupunctura a riscat — şi riscă încă ! — să fie compromisă de către o serie de oameni care vor să facă din ea un fel de panaceu universal ! Riscă să fie compromisă, cu alte cuvinte, de către proprii ei practicanţi.

— Ce puteţi propune în sensul ameliorării acestei situaţii ?

— Convingerea mea este că s-ar putea elabora o adevărată terapeutică a durerii. Prin mijloacele de care dispunem, prin experienţa ciştigată, noi putem chiar îmbogăţi tehnica acupuncturii. S-ar putea înfiinţa de pildă un „Centru de medicină tradiţională" (tratament prin acupunctură, plante medicinale etc.). Nu există apoi nici o iniţiativă oficială pentru preluarea (sau producerea) acelor necesare : la ora actuală ele se procură prin diverse ocazii şi la preţul de 15—20 lei bucata, vă daţi seama cam care e situaţia amintindu-vă doar că pentru tratamentul a 10 bolnavi sint necesare circa 200 ace !... Accesul la ştiinţă apoi, şi în acest domeniu, este destul de limitat : mă refer aici la informaţiile din presa internaţională, materiale documentare etc. În general, consider că, o primă urgenţă, ar fi şi stabilirea unui statut **oficial şi pe baze ştiinţifice** a acestei discipline. Restul ar veni apoi de la sine.

O terapie multimilenară cu efecte remarcabile, dar insuficient cunoscută și sprijinită

Actualitatea unei practici străvechi

— Cum este organizată la Herculane, stimate tovarășe doctor Tiberiu Răibuleț, această activitate de tratament prin acupunctură ?

— Avem un cabinet specializat de acupunctură (care funcționează încă din anul 1974) unde sînt tratați pacienți români și străini, în cură balneară sau ambulatorie. Regimul de funcționare este similar tuturor celorlalte cabinete medicale din cadrul policlinicii balneare.

— Despre rezultatele practice ale muncii dv. în acest domeniu, ce ne puteți spune ?

— Acupunctura aplicată aici se încadrează în gama largă de mijloace terapeutice, neflind un tratament exclusivist, ci acordîndu-se la locul și momentul adecvate. Privitor la suferințele reumatismale de tip degenerativ articulare **(gonartroza** sau **coxartroza)** ca și suferințele degenerative aparticulare **(tendinite, miozite, nevralgii, tenosinovite, bursite)**, toate aceste afecțiuni beneficiază electiv de tratamentul acupunctic, la unele dintre ele, cum ar fi **periartrita scapulohumerală**, numai prin acest tratament obținîndu-se rezultate superioare fără alte intervenții. Alt exemplu, **nevralgia trigeminală** în care la aproximativ 50% din cazurile rebele la celelalte forme terapeutice se realizează ameliorarea. În **lombosciatica vertebrală** de cele mai multe ori sînt suficiente numai patru ședințe pentru a scoate bolnavul dintr-un puseu acut. O mențione aparte pentru **cefalee** care, pe cît este de frecventă, pe atît este uneori de chinuitoare. În această afecțiune, prin tratament, circa 90%, din cazuri devin asimptomatice pe perioade de circa 10—12 luni. Acupunctura oferă servicii în afecțiunile reumatismale de tip inflamatoriu (în **spondilita anchilozantă** reușind spre exemplu să reducă durerile, iar în **poliartrita reumatoidă** poate reduce inflamația și implicit suferința pacientului), dar nu se poate adresa decît cazurilor oligoarticulare cu activitate biologică redusă. Este greșită ideea unor specialiști care pretind că rezolvă cazuri cum ar fi **leuconevraxita**, sau tratează **poliartrita reumatoidă** prin 20—30 ședințe în plin puseu inflamatoriu, lucruri pe care le-am subliniat dealtfel în cartea pe care am scris-o !

— Există un statut al acupuncturilor din țara noastră?

— În prezent la noi pot practica acupunctură medicii care au urmat un curs de specializare. Aș menționa că aceasta ar trebui să fie o dorință dar și o condiție pentru a practica acupunctura. Această mențiune o fac din grija pentru calitatea actului medical căci se înregistrează tendințe de practică din partea unor persoane nepregătite. Acupunctura nu există ca specialitate aparte în nomenclatorul Ministerului Sănătății, dar necesită specializarea pentru cel care o va practica alături de specialitatea lui de bază ! Dacă pionierii acupuncturii s-au format cu mai multă trudă și într-un timp mai îndelungat, căutînd literatură de specialitate peste hotare, astăzi cei interesați își pot însuși un minimum de cunoștințe cu care să abordeze activitatea, participînd la **cursuri de acupunctură** organizate de către **Facultatea de perfecționare a medicilor și farmaciștilor** — cursuri post-universitare.

— Dacă doriți să accentuați o idee anume...

— Atît pentru menținerea acupuncturii ca disciplină cît și pentru a proteja pacientul, pentru a nu-i lăsa la îndemîna unor persoane necalificate, **este necesar ca Ministerul Sănătății să elaboreze niște criterii ferme și obligatorii pentru cei care vor practica în țara noastră acupunctura.** Subliniez acest lucru avînd în vedere că propunerea a fost ridicată de mai mult timp în cadrul **U.S.S.M.** dar nu a fost difuzată și oficializată în rețeaua medicală prin intermediul **direcțiilor județene sanitare** nici pînă astăzi !

Între speranță și certitudine

Ruxandra Macarie, profesoară, Huși : „Cu diagnosticul de hipoacuzie de percepție la urechea stîngă și hipoacuzie mixtă la urechea dreaptă am venit la Sibiu, la doctorul Vasile Iacob pentru acupunctură. Citisem în „Flacăra" despre acest tratament. Cu urechea dreaptă nu auzeam deloc, am avut și o operație de timpano-plastie și zgomote puternice mă deranjau. După seria a doua, tratamentul l-am început în luna octombrie 1981, zgomotele s-au rărit, iar începînd cu seria a treia am început să aud la telefon, să pot vorbi la telefon. Auzeam și ticăitul ceasului de la mînă. Acum mă simt foarte bine, voi continua, desigur, tratamentul, am senzația de cap limpezit, au dispărut zgomotele."

Constanța Lăcustă, comuna Luncavița (Tulcea) : „Eu am venit la Sibiu, îndemnată de Flacăra, cu fiica mea, Elena Lăcustă, în vîrstă de 11 ani care cu urechea stîngă nu auzea deloc, iar cu dreapta foarte puțin. După prima serie de acupunctură, s-a simțit mai bine; auzea adică mai bine fără aparat. După a doua serie, auzul la urechea dreaptă a crescut cu 20 de decibeli. De la cinci ani fetița nu mai aude. În prezent aude cum auzea înainte cu aparatul".

Dumitru Diaconu, chimist, Cîmpina : „Timp de zece ani am predat la catedră, învățînd pe elevi chimia. Apoi, auzul a început să mă lase. Am fost la nenumărați medici care, după multe și diverse tratamente, mi-au spus că, peste încă vreo zece ani nu voi mai auzi deloc, deoarece din punct de vedere ORL nu se mai poate face nimic. Am citit în Flacăra despre doctorul Vasile Iacob din Sibiu și... în ianuarie, după prima serie de acupunctură am reușit să vorbesc, acasă, la telefon cu soția."

Iată cîteva dovezi palpabile privind eficiența acupuncturii practicată de medicul primar Vasile Iacob din Sibiu, de la Policlinica din cartierul Hipodrom, strada Kolkrov, în tratarea surdității. Pentru că, cine altul decît bolnavul poate confirma sau infirma eficiența unui tratament ? Să continuăm discuția cu autorul acestei metode de tratament prin acupunctură, acum cînd s-a încheiat un an, declarat de O.M.S. „ani handicapaților", cînd a trecut un an de la publicarea în revista „Flacăra" a primului articol despre activitatea medicului Vasile Iacob din Sibiu privind acțiunea acupuncturii în surditate.

— Așadar, tovarășe medic Vasile Iacob, cu ce bilanț vă prezentați după un an de trudă în slujba omului, împotriva unor boli incurabile, a unor maladii care-l fac pe om neputincios, handicapat ?

— În 1981 am efectuat peste 10 000 tratamente prin acupunctură, la peste 300 de bolnavi, din care 198 suferinzi de hipoacuzie și surditate, ceilalți avînd alte afecțiuni ca, spre exemplu, astm bronșic, ulcer, astenie, nevralgie de trigemen ș.a. De menționat faptul că, pe parcurs, unii bolnavi de surditate au renunțat la tratament datorită imposibilității de a se deplasa din zece în zece zile, oamenii avînd slujbe care nu le îngăduie să lipsească. Cei care au fost, însă, consecvenți în urmarea tratamentului și au efectuat un număr de serii corespunzător gradului de infirmitate care-l prezentau, au reușit să obțină o îmbunătățire a auzului, obiectivizat prin audiograme. Unii dintre ei au devenit (sau redevenit) utili societății prin reîncadrarea în producție.

— Ceea ce înseamnă că tratamentul prin acupunctură a hipoacuziilor este de lungă durată ?

— Într-adevăr, acest tratament nu se poate încheia numai după una sau două serii de zece ședințe. El este de lungă durată, după cum și maladiile respective sînt mai grave sau mai ușoare, în orice caz nevindecabile prin mijloacele terapeutice curente. În acest context, bolnavul trebuie neapărat să persevereze pentru a-și face în mod ritmic tratamentul, urmărind evoluția prin audiograme realizate în serviciile O.R.L. din orașele unde domiciliază — de preferat la Institutul de fonoaudiologie din București. Revenind la anul 1981, ca urmare a articolelor publicate de revista Flacăra despre activitatea noastră, solicitările sînt foarte mari, iar rezultatele bune.

— Cînd și cum, ca medic acupunctor, v-ați îndreptat către tratamentul surdității ?

— Cîștigat definitiv de acupunctură, după ce am rezolvat afecțiuni ca : lombosciatica, dischinezia biliară, nevroza, enurezis, migrene, nevralgii trigeminale, spondiloze etc., m-am orientat spre o boală care nu lovește fizicul, dar afectează dureros sufletul omului — surditatea. Într-o zi, se prezintă la consultație o fată de 17 ani însoțită de tatăl ei care răspundea în locul ei, la întrebările mele. Citisem că, în China, surditatea se vindecă prin acupunctură. Văzînd fata aceea infirmă, mi-a încolțit ideea de a o trata prin acupunctură. Refuzată de orîști și considerată drept un caz incurabil, am avut uluitoarea surpriză de a mi se relata de către părinții fetei, chiar după primele ședințe, că bolnava sesizează unele zgomote pe care, pînă atunci nu le percepea. Și, după fiecare serie, situația auzului ei se îmbunătățea tot mai mult. Aș vrea să menționez că, după ce am hotărît s-o iau în tratament, am studiat zile și nopți la rînd, căutînd și găsind, pînă la urmă, formula terapeutică eficientă, adică punctele prin care să declanșeze energia care să-i redea auzul. Acest succes m-a determinat să mă consider pe drumul cel bun și să iau în tratament o cazuistică diversă de la surdomutitatea nedemutizată, de la cazurile disperate cu resturi auditive, pînă la simplele hipoacuzii, de la copii, tineri, la vîrstnici fără prejudecată și cu permanentă încredere în reușită și serioasă analiză a fiecărui caz în parte. Obiectivizarea rezultatelor mi-o dădeau audiogramele care confirmau impresiile subiective ale bolnavilor și ai apropiaților lor.

Timp minim de așteptare – șapte ore

Ne aflăm în fața cabinetului improvizat de acupunctură în subsolul Clinicii de dermatologie a Spitalului Colentina din București. S-o spunem de la bun început, nu adresăm nici cea mai mică critică spitalului, clinicii, și, cu atît mai puțin, doctorului respectiv, care lucrează aci benevol, o zi pe săptămînă. Oamenii au făcut ce au putut pentru a veni în ajutorul bolnavilor, manifestînd înțelegere și omenie. Dealtminteri, aci sînt tratați pe aceeași cale și bolnavi internați chiar în clinică. Dar vin bolnavi și din afară. Așadar, nu despre Colentina este vorba, ci de lipsa unor facilități adecvate pentru acupunctură într-un context mai larg.

— Eu pot acorda consultații (gratuite) doar o zi pe săptămînă — ne spune doctorul Adrian Ionescu. Lucrez 10–12 ore încontinuu, dar se strînge atîta lume, încît nu rareori *timpul minim de așteptare este de șapte ore.* Nu înțeleg de ce o asemenea activitate medicală, perfect legitimată de rezultatele ei practice, nu își găsește un teren de desfășurare mai propice. Eu (ca și alți acupuncturiști colegi) ce pot face ? Am vindecat odată o țărancă de lîngă București și săptămîna următoare a venit la mine un sfert din sat.

Medicul specialist de boli interne Adrian Ionescu are o viață de muncă în spatele său, o viață de muncă în față, deși e trecut de 60 de ani. Pentru el pensionarea nu a reprezentat decît un episod, o modificare în scripte și nimic mai mult. Este un entuziast, un sufletist care, în paralel cu activitatea de medic specialist de boli interne, practică acupunctura încă din anul 1948, cînd a absolvit Facultatea de medicină din București.

— În practica mea — spune doctorul Adrian Ionescu — am obținut rezultate semnificative, cum spun statisticienii, adică procentaje substanțiale de vindecări, mergînd pînă la 80%-90% în diverse forme de reumatism (exceptînd reumatismul deformat, spondilita ankilopoetică, poliartrita cronică evolutivă), tenibilele nervalgii de trigemen, sindroame astenice, diskinezii biliare, pelade, alopecii, lichenul plan, vitiligo, sclerodermia (boală rebelă la tratamentele clasice), astmuri, dureri nervoase de inimă, arterite, hemoroizi, secbele de poliomielită, cazuri psihiatrice diverse : angoasă etc. Copii handicapați, foști bolnavi de encefalită (ființe „tărate" cu intelect redus, purtați pe brațe de părinții lor, fiindcă nu se puteau deplasa singuri), după cîteva ședințe de acupunctură se puteau ține pe picioare, se jucau, nu mai erau dependenți, deși nu se poate vorbi de restabilire completă în asemenea cazuri limită.

Cîteva cazuri mai deosebite din practica lui Adrian Ionescu. Unui bolnav cu ficat mare i s-au calmat durerile atroce într-o singură ședință de acupunctură. Un bolnav din Deva a expulzat 517 pietricele din vezica biliară. O țărancă suferind de o formă gravă de angoasă, care nu a putut fi lecuită la clinicile de specialitate din Sibiu și Cluj-Napoca, a fost „rezolvată" prin acupunctură. Mii de cazuri tratate cu succes, de la sugari la bătrîni de 95 de ani ! Chiar dacă nu au fost total vindecați în toate cazurile, și-au găsit alinare temporară, au dispărut durerile, simptomele, ceea ce este foarte mult.

Am scris aceste rînduri nu pentru a face doctorului Ionescu o reclamă de care nu are nevoie, ci pentru a răspunde la o întrebare : ce să facem ca să nu se mai aștepte ore lungi în fața rarisimelor cabinete de acupunctură de la noi ? *Iată opinille interlocutorului nostru :*

● Să se înființeze *cabinete specializate* de acupunctură. „Sînt ferm convins că dacă ea s-ar extinde considerabil, Ministerul Sănătății și-ar putea *reduce bugetul de medicamente poate chiar cu o treime.* Să luăm un caz simplu : arhibanalii hemoroizi necesită, uneori, internare în spital pînă la 15 zile și chiar mai mult. Deci cheltuieli pentru întreținerea bolnavului, hrană, medicamente, tot dichisul operator, fără a mai vorbi de suferințele implicate în orice intervenție chirurgicală. Or, în unele cazuri — vorbesc din experiență — hemoroizii pot fi rezolvați prin acupunctură, ambulatoriu. Dealtminteri, aceasta este una din caracteristicile de căpetenie care o recomandă : tratamentul: *ambulatoriu*, fără a mai vorbi de *renunțarea la orice medicament* (în cazurile care se pretează), *deci evitîndu-se cheltuielile pentru stat și pentru pacient*, precum și eliminîndu-se *riscurile, care uneori duc la un sfîrșit fatal, izvorîte din intoleranța la medicamente*, fie ele cît de banale."

● *Un sistem de pregătire și perfecționare a specialiștilor din acupunctură*, sub egida Ministerului Sănătății, și includerea în viitor, ca un mic capitol, în programa învățămîntului medical.

„Medici avem, ne lipsește însă o experiență organizatorică"

— Tovarășe doctor Virgiliu Bâgu, sînteți unul dintre pionierii școlii românești de acupunctură modernă, specializat la Șanhai în China, o practicați de cîțiva ani cu rezultate dintre cele mai bune: socotiți că se valorifică în suficientă măsură, în folosul sănătății publice, această metodă de tratament?

— Față în față cu realitatea că, de cîțiva ani, există receptivitate la nivelul Ministerului Sănătății pentru formarea de cadre în domeniul — în ultimii 3 ani s-au desfășurat 6—7 programe de inițiere și 2 de perfecționare, la Galați și București și că, de cîteva luni s-a inaugurat aici, la Galați, un Centru de medicină tradițională (acupunctură, homeopatie, fitoterapie...) părerea mea este că nu se valorifică nici pe departe baza de cadre existentă.

— Din ce motive ?

— Lipsa unei experiențe organizatorice. Apoi, unii conducători de unități sanitare, necunoscînd metoda și avantajele ei nu acceptă (!?!) ori, în cel mai bun caz, sînt indiferenți la apelurile celor ce vor s-o aplice. (E cu atît mai curios cu cît există indicațiile M. S., din iulie 1981, clare și valabile pentru toată lumea, de promovare a acupuncturii.

— În context, cum vedeți condiția acupuncturii și a acupuncturului ?

— Aș îndrăzni să fac unele propuneri. Să se alcătuiască un colectiv de specialiști cu experiență în domeniu care, sub conducerea Ministerului Sănătății și a Centrului de perfecționare a cadrelor de medici și farmaciști, să întocmească o **scrisoare metodologică** pentru direcțiile sanitare județene, cu obligațiile ce revin atît unităților, cît și acupuncturiștilor, cu indicații și limite de tratament... Acțiunea să fie precedată de eventuale sondaje pentru a cunoaște situația exactă din țară — evidența medicilor acupuncturiști activi —, se pare că sînt vreo 350, calitatea pregătirii acestora, ce greutăți întîmpină în activitatea lor. Același colectiv să elaboreze și *caiete documentare* cu experiența, rezultatele și cercetările medicilor noștri, mai ales cu teme unde există unitate de vederi în diagnostic și terapie. Pregătirea acupuncturilor pornește de la surse diferite — școala chineză, franceză, cehoslovacă. Personal, pledez pentru școala chineză, nu numai pentru că este matricea acupuncturii, cea care a fondat-o teoretic, filozofic, practic, cu o vechime de milenii, dar și pentru contribuțiile și dezvoltările ei moderne, pe care se poate grefa experiența românească. Am curajul a afirma că s-a conturat chiar și o școală a noastră, românească, de acupunctură. Mă bazez pe contribuția și valoarea participărilor la acțiunile științifice internaționale în domeniu, pe interesul manifestat față de realizările noastre la Congresul de la Brno. Cred că e firesc și în avantajul sănătății publice să existe în fiecare județ, în marile unități sanitare, cîteva cabinete de tratament acupunctic.

— Știm că ați urmărit în permanență un studiu comparativ de eficiență — cît costă vindecarea ori ameliorarea unor maladii prin tratament clasic și cît prin acupunctură, plus avantajele nete pentru organismul uman care nu mai este supus să lupte cu reacțiile adverse ale medicamentelor alopatice. Ne-ați mai putea da cîteva exemple, mai recente, din experiența dumneavoastră ?

— Ne-am ocupat în ultima vreme, cu bune rezultate, de tratamentul torticolis-ului, gîtul strîmb, cum se spune popular. În una-două ședințe de acupunctură efectul a fost spectaculos, ca și în spondiloze (cu tratament asociat — moxă plus acupunctură), ca și în ulcere duodenale (în circa 6 ședințe simptomatologia a dispărut), ca și în hipertensiunea arterială, gr. I și II, ca și în nevroze. În luna aprilie vom deschide — la invitația Direcției sanitare Vrancea — un curs de perfecționare în tehnica acupuncturii în staționa balneară Soveja, pentru tratarea unor boli profesionale (silicoza), nevrozelor și a unor forme de reumatism. Fiind cea mai ozonată zonă din țară, ne gîndim să introducem și diriarea ionilor negativi.

Personal, opinez pentru îmbinarea mai multor tehnici tradiționale de tratament, cu efecte mai sigure în vindecare, iar în acest sens aș propune extinderea — și crearea condițiilor necesare — practicării acupuncturii în asociere cu moxa, cu homeopatia, cu fitoterapia, cu gimnastica energetică. La Galați, cu toate greutățile inerente stadiului în curs de organizare, aplicăm cîteva din procedeele de fitoterapie, masaje, gimnastică energetică, iar în curînd vom deschide un cabinet de acupunctură cu doi medici.

Grupaj realizat de :
CICI IORDACHE, LIVIU TIMBUS, LIONEL NIȚESCU, RADU SELEJAN, HORIA PĂTRAȘCU, MIHAI PÂNZARU și OVIDIU IOANIȚOAIA

Din nou despre Pell-Amar

O marfă foarte căutată, pe care nu știm s-o vindem cum ar trebui?!

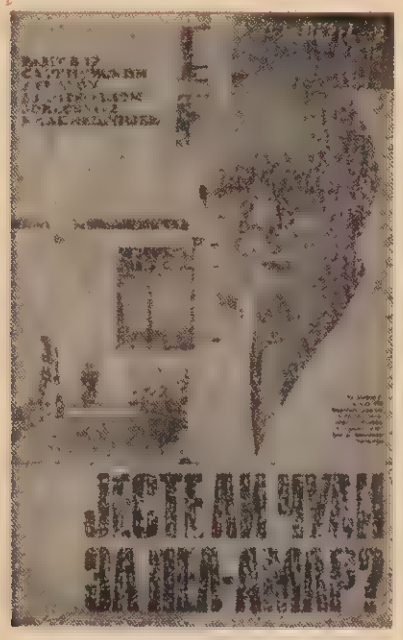

Se știe că Pell-Amarul, produs original românesc utilizat în medicină și cosmetică, se bucură de o telmeinică notorietate internațională, exportîndu-se, curent, în Columbia, Mexic, Spania, Belgia și R.F.G.

Recent, mai exact în numărul său din 1 februarie 1982, săptămînalul canadian „Journal des vacances" a publicat, sub semnătura lui José Garant, un amplu articol despre eficacitatea terapeutică a Pell-Amarului, explicînd totodată și în ce constă medicamentul respectiv :

„Căutînd să izoleze substanțele active existente în nămolurile terapeutice ale unor lacuri din România, dr. Ionescu Călinești a extras din ele Pell-Amarul, produs mineral și totodată enzimatic conținînd și oligoelemente. După ce l-a experimentat, descoperind acțiunea lui antialergică, antiinflamatoare, sedativă și stimulatoare, l-a folosit în tratamentul reumatismului cronic degenerativ și inflamatoriu, în tendinite, în bursite, în afecțiuni ale sistemului nervos periferic, în unele boli ginecologice, în cazuri de imbolnăviri ale pielii și în multe altele".

Un pliant al Companiei argentiniene de turism „Olano" relatează despre „miraculoasele vindecări ale nămolului care face bine reumatismului", iar un altul, tipărit de Agenția „British Caledonian", face referiri la avantajele „metodei originale de tratare a reumatismului". Ziarul iugoslav „Ilustrovna Politika", din care reproducem alăturat, acordă două pagini unui interviu cu descoperitorul Pell-Amarului, notînd, între altele, că

„Acest medicament ajută împotriva multor boli : reumatismul cronic degenerativ, în toate formele, reumatismul inflamator, primar și secundar, reumatismul articular, afecțiunile neurologice, paraliziile infantile, inflamațiile în urma fracturilor, discopatiile, sindroamele ischemice periferice, tulburările de circulație, flebitele etc., etc. El se mai folosește în paradontoze, eczeme cronice uscate, eczeme profesionale, sclerodermii și psoriazis. În cosmetică se utilizează pentru regenerarea și întreținerea pielii și părului, iar produsele au obținut Medalia de aur la Tîrgul internațional de toamnă de la Leipzig 1976. Pentru a mări acțiunea Pell-Amarului, ei se aplică și prin intermediul unor metode moderne, galvanoforeze, ultrasunete, hidroterapie etc.. Pînă acum, s-au tratat cu Pell-Amar pacienții din 90 de țări.

Scrisori sosite din toată lumea, din Argentina, Statele Unite, Italia, Canada, Mexic etc., atestă eficacitatea terapeutică a Pell-Amarului. Un corespondent, belgian Willem Duckaert, scrie că „du point de vue médical et traitement cette cure est vraiment extraordinaire". Adresîndu-i-se confratelui din România, dr. Blandine Gosselin, șeful serviciului de hematologie de la Spitalul Notre-Dame din Montréal, Canada, subliniază că „dl. Leroux, care avea multe dificultăți cu picioarele și cu mîna stîngă, se simte mult mai bine după ce a folosit produsul Dv. Mîna sa, altădată înghețată, s-a ameliorat vizibil".

În ciuda tuturor acestor dovezi, ca și a altora (medicamentul a adus pînă acum un aport valutar de exact 420 160 de dolari S.U.A., numărul bolnavilor străini sosiți pentru cură la București a crescut de la 168 în 1979 la 299 în 1980 și la 341 în 1981 etc.), doctorul Ionescu Călinești nu pare să fie pe deplin mulțumit. Mai întîi că baza de tratament de care dispune, lîngă piscina de la hotel „Turist", e mai degrabă improvizată, fiind lipsită de spațiile și anexele necesare unei astfel de activități. Baza de tratament fiind plasată, cum ziceam, la „Turist", și nicidecum la „Parc", cum se specifică în toate pliantele editate în țară și în străinătate, bolnavii sînt siliți să parcurgă, imediat după încheierea procedeelor de administrare a Pell-Amarului, cîteva sute de metri sub cerul liber, și nu oricum, ci în cîrje, pe cărucioare etc., oamenii fiind, nu-i așa, suferinzi. Dacă problema asta s-a rezolvat în toate stațiunile noastre de elită, la Eforie Nord, la Băile Felix, la Herculane, în Mangalia, bolnavul circulînd de la tratament la cameră, și invers, prin culoare închise și încălzite, acest lucru nu e încă posibil la „Turist" ?! Nu e și, dată fiind concepția construcției, nici nu va fi, căci hotelul în discuție n-a fost ridicat într-un astfel de scop. Din această cauză, susține doctorul Ionescu Călinești, bolnavii vin la o cură și, constatînd că realitatea nu-i cea din pliante, nu se mai întorc, asta în condițiile în care ei se declară, fără excepție, mulțumiți de calitatea și eficacitatea tratamentului, tratament care, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, ar trebui repetat. Că se pierd astfel mulți bani, valută de care e nevoie, nu-i greu de imaginat. Asupra acestor aspecte însă, ca și asupra imobilismului Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală, titularul brevetului de invenție „Metode de tratament complex cu extracte naturale din nămoluri terapeutice sau produse rezultate din acestea", care n-a întreprins și nu întreprinde nimic pentru generalizarea Pell-Amarului în clinicile subordonate, vom mai reveni, fiind multe de spus. Cam la fel se prezintă situația și în privința producției, și ea sub așteptări. Din cauza unor neînțelegeri și suprapuneri, ajunse pînă la Balta Albă, județul Buzău, locul de unde se extrage Pell-Amarul, producția nu-i îndestulătoare și de multe ori extractul lipsește din farmacii, din magazinele cu cosmetice. Pasta de dinți pe bază de Pell-Amar, foarte căutată, a devenit o raritate, dar nu-i numai cazul ei, ci al întregii game de 26 de sortimente medicale și cosmetice. Se pare că Ministerul Comerțului Interior n-a contractat cantitățile necesare, dar situația e și mai complicată. Oricum, înainte de a o descurca, să notăm că, pe biroul doctorului Ionescu Călinești, am descoperit un telex, prin care O.J.T. Bihor avertiza Ministerul Turismului că „dacă nu se vor onora comenzile date, vom fi nevoiți să nu putem executa contractele cu firmele străine".

Pînă atunci însă, să subliniem, fără a mai lungi vorba, că Ionescu Călinești are nevoie de o clinică. Nu pentru c-ar vrea dinsul, s-o străbată, și să se laude, asta e clinica mea, iar ea fac Pell-Amar, și Boicil, și acupunctură și apifitoterapie, ci pentru că realitatea o impune. În Columbia și în Argentina sînt pe punctul de a se inaugura astfel de așezăminte pe bază de Pell-Amar, iar la București, inventatorul medicamentului respectiv se confruntă cu dificultăți serioase, de pe urma cărora nu numai dinsul pierde, ci noi toți. Să nu se înțeleagă că e vorba despre cine știe ce construcție simandicoasă, care să implice investiții considerabile, personal, aparatură și așa mai departe. Nu. Pell-Amarul are, practic, nevoie de cîteva încăperi, în care să fie amenajată baza de tratament, dar acest spațiu trebuie să se afle în incinta unui hotel cît mai confortabil, dat fiind faptul că el va fi locuit și de mulți străini. Doctorul Ionescu Călinești l-a găsit, hotelul „Național" din Bulevardul Republicii și, fără să zăbovească, a și înaintat o propunere în acest sens. N-ar fi de făcut, la „Național", decît cîteva schimbări ce n-ar antrena, ni s-a demonstrat, fonduri importante. Avantajele însă ar fi infinit mai mari, atît cele materiale, cît și cele de prestigiu, la adresa școlii românești de medicină, a țării, în general.

Nu ne rămîne decît să sperăm că noua conducere a Ministerului Turismului va analiza, cît mai urgent, datele problemei și va dicta măsurile care se impun.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Curier științific

■ **Lucia Bibere**, com. Ungureni, jud. Bacău ; Ștefan Temereancă, București ; Traian Rusu, Cluj-Napoca ; Mihail Ciornei, Cluj-Napoca ; Ion Pănăzan, București ; Elena Nicolae, Botoșani ; Dorica Locli, Carei ; Aneta Palagheanu, Bacău ; Petre Catrina, Cluj-Napoca ; V. Honuciuc, Pașcani ; Ștefan Văcaru, Tr. Măgurele ; Alexandru Ionescu, București ; Aurelia Popescu, Ploiești ; Valeria Grigore, Iași ; Gh. Popa, Deva ; Pavel Florica, Arad ; Aristide Drăgulescu, Suceava ; Gh. Său, Focșani ; Ștefan Udriște, Cernavodă ; Ion Dumitru, Galați ; Sofia Cernat, Ploiești ; Ecaterina Todireanu, Roman ; Ion Gh. Tudor, com. Leicești, jud. Argeș ; Mihai Teodorescu, Slatina ; Ion Ghenu, Giurgiu ; Ștefan Popa, Bistrița Năsăud ; Kiss Viorica, Brașov ; Kozejk Petru, Lugoj, Constantin Bârsan, Suceava ; Miron Chisăliță, Timișoara ; Dumitru Soare, Buzău ; **Adresele solicitate sînt următoarele : dr. Mihai Leontopol**, Centrul medical O.R.L., str. Mihai Cioranu 21 sect. V ; **dr. Traian Crăciun**, str. Budai Nagy Antal 48, Cluj-Napoca ; **dr. George Petrișor**, Clinica urologică, str. Clinicilor 3, Cluj-Napoca ; **dr. Dumitru Constantin**, str. Herescu 3, sect. V București ; **Ion Brad**, str. Elena Cuza 67 sect. IV, cod. 75146, of. 53 București ; **dr. Nicolae Eftimescu**, str. Miresmei 5 sect. II, cod 73357 of. 39 ; **dr. L. Heiman**, str. Republicii 11, Galați 6200 ; **dr. Mihai Zavergiu-Theodoru**, str. Caragea Vodă 21, sect. I București ; **dr. Constantin Băcanu**, str. Biserica Amzei 3—4 București ; **dr. Matei Miron**, Policlinica Spitalului Bucur, str. Bucur 10 ; **dr. Constantin Tucuiescu**, Spitalul clinic de urgență, Calea Floreasca 8 ; **dr. Alexandru Partheniu**, Sectorul de apiterapie, str. C. A. Rosetti 31, **Magdalena Timar**, Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, Calea Vitan 112, sect. III ; **dr. Victoria Irimia**, Laboratorul de sănătate mintală, str. Exercițiu 36, Pitești ; **fiz. Ion Dinu**, Aleea Parva 2 bl. A-20 ap. 58 sect. IV București.

■ **Valeriu Popa**, str. Maior Coravu bl. C-6 ap. 5 sect. III, București.

■ **Chirciu T. Marcel**, Brăila : Vă sfătuim să vă adresați în scris sau personal inginerului Radu Forgaci, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, str. Ion Ghica 5 sect. III București, sau Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie : str. Roma 32—34 sect. I București.

■ **Ioan Nistor**, Huedin : În problema care vă interesează considerăm că este bine să vă adresați specialiștilor de la ICEMENERG, bd. Energeticienilor 8 sect. III București.

■ **Maria Loga**, Tg. Jiu : Adresele medicilor Matei Miron și Dumitru Constantin (care, sperăm, vă vor da informațiile necesare în legătură cu tratamentul miastheniei prin acupunctură) le puteți găsi în răspunsul colectiv de la începutul acestei rubrici.

LIVIU TIMBUS

Cercetarea în noua revoluție agrară

O cruciadă împotriva fluturilor ?

Oamenii de știință au constatat că unii fluturi se recunosc, „în dragoste", de la distanțe enorme care, traduse în limbaj și în circumstanțe umane, sînt de ordinul a sute de kilometri. Imaginați-vă, prin urmare, un tînăr îndrăgostit care își recunoaște iubita, după parfum, de la 300 de kilometri distanță ! Ei bine, ce reprezintă acest **parfum** în lumea insectelor ? O substanță împrăștiată în aer de către femele și care e compusă din **feromoni**. În lumea fluturilor, feromonii reprezintă un fel de chemare la dragoste care devine adeseori dăunătoare pentru culturile agricole, pentru grădinile de pomi fructiferi și chiar pentru păduri. Situația a pus pe oameni în stare de alarmă. Rezultatul ? Prepararea pe cale de laborator a feromonilor și difuzarea lor în natură pentru eliminarea fluturilor... dăunători. Imaginea devine din acest moment halucinantă. Un cercetător a trăit, într-un amurg, cînd a așezat din greșeală pe pervazul ferestrei laboratorului cîteva grame din această substanță, un adevărat coșmar. Mii, zeci de mii de fluturi s-au spulberat de geam ca într-un dans nupțial, transformînd locul într-un cimitir de coleoptere. „Chemarea iubirii" preparată astfel pe cale de laborator, pe cale chimică, a salvat grădinile din preajmă de cîțiva dăunători teniflanți, amestecați într-un delicriu spectral. Este exact ceea ce produce de cîțiva ani, discret și cu inteligență, un grup de oameni de știință de la Institutul de chimie din Cluj-Napoca, sub conducerea doctorilor docenți Francisc Hodoșan și Ion Oprean: o cruciadă subtilă și extrem de necesară împotriva insectelor dăunătoare.

Importanța descoperirilor lor constă între altele în aceea că pot combate deocamdată 16 specii de insecte dăunătoare prin metode de avertizare, de supraveghere, prin capturare în masă (vezi exemplul de mai sus), prin dezorientare în atmosferă. Francisc Hodoșan și Ion Oprean sînt la ora actuală cei mai buni strategi în acest război declarat împotriva insectelor dăunătoare și agresive din natură. În prima fază, aceste **unelte neconvenționale** de luptă s-au experimentat la nivelul a patru specii în cadrul Institutului agronomic din Cluj-Napoca, în cadrul Institutului de protecție a animalelor din București și al Trustului I.A.S. Mureș. Acum, printr-o stație pilot de microproducție amenajată în institutul de chimie, se livrează feromoni pentru 30 de stațiuni agricole.

— Dincolo de importanța preparării feromonilor pentru prima oară în țara noastră, care sînt avantajele și dezavantajele folosirii lor în agricultură, ținînd cont de faptul că s-ar putea distruge un anumit echilibru ecologic în natură?

— Dimpotrivă, metoda noastră, care nu e convențională, într-adevăr, are cele mai puține șanse să provoace distrugeri de natură ecologică pentru că feromonii nu reprezintă o capcană decît pentru insectele pe care le urmărim noi, la un moment dat, reglînd în acest fel mai bine echilibrul de care vorbiți. Pe de altă parte, un alt avantaj îl reprezintă faptul că nu mai cheltuim inutil insecticide care sînt încă foarte scumpe stropind culturile la întîmplare, ci numai la avertizarea capcanelor cu feromoni lansate în cîmp și pe care le producem tot noi, aici, în institut.

Povestea cu vrejul de fasole pe cale de laborator

Dar poate cea mai tulburătoare dintre revelațiile trăite în Institutul de chimie din Cluj-Napoca, ne-a furnizat-o o tînără cercetătoare care trăiește de ani de zile febra unor investigații de mare rafinament și de fabuloasă (da, chiar fabuloasă) eficiență economică la nivelul agriculturii. E vorba de cercetătoarea științifică principală Teodora Panea care, împreună cu alți colegi, produce, deocamdată în regim de laborator, tot pe cale neconvențională, substanțe numite de obicei biostimulatori sau fitohormoni, în fapt hormoni pe cale artificială, care stimulează sau inhibă, după necesități, creșterea plantelor. Astfel de substanțe sînt produse deja de unele țări din lume cu tehnologii avansate dar costul lor devine pe zi ce trece tot mai alarmant în valută forte. Teodora Panea s-a apropiat întîmplător de subiect, a fost impresionată de creșterile spectaculoase ale plantelor prin administrarea de hormoni de creștere sau de inhibare și s-a apucat să investigheze și să prepare pe baza unor substanțe chimice indigene, la un preț de cost scăzut, avantajos, fără consum mare de energie, mai bine zis cu un consum minim și cu o eficacitate (la nivelul culturilor agricole) care întrece produsele similare din import. După o muncă titanică în laborator, după aproape cinci ani de experiențe și paraexperiențe, iată, a reușit să prepare, între altele, produsul denumit **Tostim** care se folosește la legarea tomatelor pe rod în condiții de seră, de solarii și de primăvară timpurie cu nebulozitate accentuată și produsul **Radistim** pentru creșterea rapidă a rădăcinilor de butași la vița-de-vie, la pomi fructiferi, la plante decorative. Ceea ce se cîștigă prin stropirea culturilor cu Tostim e de domeniul literaturii științifico-fantastice. Roșiile leagă rod aproape dublu, abundent, iar sfecla-de-zahăr, de pildă, tratată cu Radistim inhibă creșterea la suprafață a plantei și amplifică rădăcina sporindu-i cu acest prilej și cantitatea de zahăr absorbită cu unul sau două procente, ceea ce la o recoltă înseamnă enorm !

La ora actuală tînăra cercetătoare e bombardată cu scrisori și comenzi din țară și din străinătate pentru acești „regulatori de creștere a plantelor", regulatori care modifică fundamental evoluția biologică vegetală, ca în povestea cu vrejul de fasole care a crescut pînă la lună ! Un alt produs preparat tot în laboratoarele Institutului de chimie din Cluj-Napoca, sub îndrumarea Teodorei Panea, produsul inhibitor M, poate fi folosit exemplar și în depozitarea peste anotimpuri a legumelor și fructelor, evitîndu-se degradarea, degenerarea, menținînd calitățile lor nutritive intacte.

ADRIAN DOHOTARU

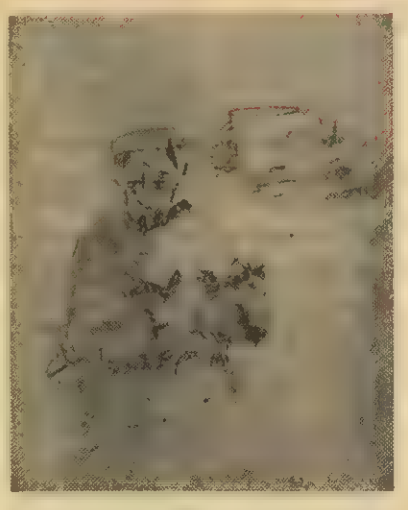

În acest număr reproduceri după lucrările pictorului SORIN ILFOVEANU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

5 PROBLEME DE FOND

Nu stăruința într-o idee o compromite, ci bătaia ei eronată, țelul ei searbăd

Jur împrejurul podgoriei Cotești a curs cerneală multă, și nu din cea trandafirie, dimpotrivă. Dar orice început are și un sfîrșit și drumurile adevărului au ajuns și aici pînă la capătul lor. Vinovații s-au ales cu ceea ce meritau și nu vom mai aminti întîmplări cunoscute de mulți și clasate. Cert este că cei ce și-au legat destinele de podgoria Cotești au traversat peripeții din care au avut de învățat multe, deși pedagogia aceasta și-a dezvăluit un gust amar și a costat scump. La urma urmelor, au rămas să conducă aceste destine oameni care aici au crescut în profesie și faptul acesta își are însemnătatea lui : la Cotești, chiar și în zilele cînd criza de încredere a atins nivelul ei maxim, au supraviețuit rezerve mari de probitate și cinste umană. Recunoașterea lor ca atare nu putea fi decît tardivă.

După o numărătoare atentă a dotărilor și avuțiilor ei, Întreprinderea agricolă de stat din Cotești se vădește a fi cea mai puternică unitate viticolă a țării. Dintr-o suprafață de 3 621 ha, 2 983 sînt vii pe rod, gestionate prin 17 ferme, înșirate pe aproape 40 km, dintr-o coastă a Odobeștilor pînă într-o margine a Rîmnicului Sărat. Vinurile produse aici au o reputație neștirbită de conjuncturi. De-a lungul anilor, s-au îngrămădit în vitrinele rezervate lor peste 120 medalii, multe de aur, și însăși custodia acestora a devenit o problemă. Și, cu toate că a trecut prin majoritatea ipostazelor destinate să verifice și să consolideze experiența unui inginer agronom — șef de fermă, șef al sectorului de chimizare, director comercial etc. —, devenind director plin al întreprinderii nu mai demult decît la începutul lui februarie trecut, inginerul Horia Furtună s-a văzut în situația de a privi toate aceste dotări și întreaga avuție cu alți ochi. Ca și directorul tehnic al întreprinderii, inginerul Florin Dăescu, ca și toți cellalți șefi de ferme. Și nu este vorba doar despre o realitate care se cere privită, ci despre o realitate care se cere abordată în toată complexitatea ei și cu o maximă luciditate.

Pentru că, și în această podgorie, s-a decretat prin ritualurile ei firești. În timp, s-a constatat toți că tăierile obligatorii în vii se pot întreprinde oricînd între căderea frunzelor și reînmugurirea lor și nu au mai așteptat o zi sau un ceas anume. În ferestrele iernii, cu răbdare, meticulos, tăierile s-au făcut nu oricum și în mare viteză, ci cum scrie la carte și cu podgoreni de pe aceste meleaguri, bucuroși să lucreze mai aproape de casele lor. Cercuitul și revizuitul rîndurilor de viță se vor încheia curînd, pînă la sfîrșitul lui martie și, una peste alta, s-au cîștigat în acest fel cel puțin două săptămîni. Va urma aratul. Îngrășămintele chimice, pentru a se evita risipa lor, se vor administra exclusiv prin subsolare. Stropirile viitoare nu se vor efectua cu o periodicitate mecanică, ci numai în caz de avertizare, și asta nu presupune doar o economie de muncă, ci și o drămuire mai eficientă a substanțelor. Însă pretinde, în același timp, o atenție permanent trează și utilaje la îndemînă și pregătite la ultima sulbă. Cîte ceva, într-o abordarea lucrărilor rutiniere prin prisma acestei optici noi, s-a și întreprins : tractoriștii din cele trei secții de mecanizare aflate la dispoziția podgoreniior din Cotești deja au trecut în subordinea I.A.S.-ului, dar conducerea lor și tractoarele ca atare încă sînt dirijate din două direcții distincte, stăruind în pasul pe loc al unei duble birocrații. Și gîndurile tuturor, firesc, se întind pînă spre toamna ce va să vină : în anul trecut, s-au construit în vecinătatea imediată a fermelor dormitoare însumînd 300 locuri ; numărul lor va fi adăugat în anul în curs cu alte 400 locuri. Culegătorii sezonieri de struguri, la încheierea ciclului vegetal abia început, în vîrf de campanie, nu vor mai fi purtați de colo-colo. În neștire, cu autobuzele, irosindu-se timp, laolaltă cu carburanții, doar pe drumuri. Totodată, s-au accelerat și lucrările de modernizare a principalului centru de vinificație a I.A.S.-ului, prin înzestrarea lui cu utilaje de fabricație românească, și promisiunea unui vin mai curat și mai bun tinde spre certitudine.

Cînd ritualurile la care ne referim se oficiază în 17 ferme, evident, curgerea lor se investește cu aiura unei veritabile competiții. În cele mai multe cazuri, competiția aceasta își subordonează protagoniști redutabili. Startul se dă pe ansamblul podgoriei, de la o producție medie de 9 974 kg la hectar. Însă fermele inginerilor Grigore Stoica și Constantin Desagă au ridicat ștacheta, în toamna trecută, la 13 200 și, respectiv, 13 000 kg la hectar. Un bun fermier s-a dovedit a fi și tehnicianul Ion Samoilă, încît Horia Furtună chiar ne imploră să nu-i notificăm expres calitatea profesională, ca să nu-i tîntească cineva postul. Bineînțeles, unde totul, cel puțin din punct de vedere teoretic, depinde de consimțămîntul lui Horia Furtună, o asemenea rezervă pare lipsită de sens, dar nu ne-em îndoit aici o clipă că nu este numai întemeiată, ci își are, în plus, semnificațiile ei. Nu trăim într-o lume în care prevalează punctele de vedere teoretic valide și, față de o întreprindere unde ieri sau alaltăieri s-a călcat cu stîngul și unde un ins irresponsabil a compromis reputația unui întreg colectiv, tentația spre tutelă mărunță și imixtiune lipsită de discernămînt în bucătăria treburilor de toate zilele nu se exclud, ci se așteaptă. Singurele argumente ce le pot zădărnici nu sînt decît rezultatele în producție. Fermei inginerului Radu Alexandru, tot în anul trecut, i-au lipsit numai cîteva remorci de struguri pentru a atinge producția planificată. Nu-i rămîne decît să se revanșeze în anul în curs. În sfîrșit, un cuvînt greu de spus în refacerea patrimoniului viticol al Cotești îl are tehnicianul Ion Geavlete, responsabilul școlii de vițe, căpătuit cu un plan de altoire de trei milioane. Este foarte mult, însă nu imposibil.

Și am ajuns la un obicei statornicit recent în podgoria Cotești : consfătuirile de producție se desfășoară aici, prin rotație, pe rînd, în toate fermele. Cea de poimîine va fi găzduită în ferma nr. 13, condusă de inginerul Grigore Stoica și între obligațiile curente ale gazdelor stă și căderea de a înfățișa oaspeților un chip privilegiat al rosturilor gospodărești. Încît, aici, în agitația ce instăpînise ferma nr. 13, unde se văruia, se repara, se înlăturau toate urmele iernii, se săpau grădinile, ni. s-a oferit și prilejul de a depista și una dintre ideile fixe ale inginerului Horia Furtună. Înainte de a o enunța, se cuvine o paranteză : cum este de la sine înțeles, o idee fixă se cere privită cu o normală circumspecție, mai cu seamă atunci cînd pierdem din vedere adevărul că nu stăruința în ea compromite îndeobște o idee, ci bătaia ei eronată, țelul ei searbăd. Or, Horia Furtună stăruie în credința că privelișteа de ansamblu a unui sediu de fermă, de cele mai multe ori, spune totul despre largul plantațiilor el. Iar Grigore Stoica, nicidecum subjugat de prejudecata că numărul fermei lui l-ar purta ghinion — doar am amintit producția de struguri izbutită aici în toamna trecută —, cotizează fără nici o reticență la această idee. Și am văzut-o cu ochii noștri, transpusă în practica de zi cu zi. Uneori, retușurile au în vedere aspecte aparent mici, la o primă vedere de-a dreptul insignifiante. De pildă, în incinta fermei nr. 16, de ani de zile, fusese uitat un stîlp chiar în spațiul de manevră al tractoarelor și utilajelor. Era o nimica toată să fie replantat alături de agitația lor cotidiană. Și pare un lucru de nimic transplantarea lui de astăzi, dar, punînd cap la cap toate împrejurările în care zeci și zeci de mașini au manevrat cu trudă înainte și înapoi, numai să-l ocolească, vom realiza imaginea însăși a irosirii, simbolul ei calificat. În același spirit și-au statornicit munca diurnă un Costache Roibu, un Ion Sîrbu, sau Maria Geavlete, inițiați de noi în același raid, pornind mereu de la situații cu însemnătate aparent derizorie și sfîrșind prin împliniri care schimbă radical fața lucrurilor. Se construiesc adăposturi pentru animale în absența cărora autoaprovizionarea nu ar fi decît o vorbă goală. Se demolează construcții matusalemice, care mai mult încurcă locul și imobilizează inutil suprafețe de teren fertil dealtfel. Se reconstruiesc edificii care atît așteptau : prilejul de a reintineri cu folos și, în acest sens, este revelator ce se întîmplă în ferma inginerului Radu Alexandru. Cu alte cuvinte, la Cotești suflă un vînt de înnoire, în bătaia căruia se usucă exclusiv delăsarea, rutina, comoditatea. Și asta după ce în jurul podgoriei Cotești a curs cerneală multă și nu din cea mai trandafirie.

Dar mai important decît orice altceva rămîne faptul că la Cotești, metodic, lucid, se reconstruiește încrederea omului în om și în el însuși, și că această deschidere spre adevărurile dintotdeauna ale muncii nu se realizează prin importuri de conștiință. Dimpotrivă, prin oameni care aici au crescut în profesie și aici au găsit în sînea lor puterea de a surclasa un impas.

MIHAI PELIN

Munții Buzăului, această placă turnantă a Carpaților

Serialul „Carpați—2000" poposește în Munții Buzăului. Vom fi călăuziți de un om ai acestor locuri, profesorul doctor docent Grigore Posea, fiu de țăran din Nehoiu, așezarea de munte unde și-a făcut intrarea în viață, deci și în geografie. Pentru acest om de știință, valorificarea superioară a zonei carpatine și, în primul rînd, firesc, a munților natali, nu reprezintă deci numai o problemă de profesiune (axată cu precădere pe studiul reliefului montan român), ci mai cu seamă o datorie față de tatăl său, pădurarul și muncitorul, precum și față de toți ai săi, doctori în finețe și iscusiți crescători de vite — pe care tot ei le îngrijeau și le doftoriceau, la nevoie, cu spinz și mătrăgună. În trecut, duceau o viață deloc idilică, dar de la ea mai avem de învățat cite ceva în materie de gospodărie montană : o tradiție, ca orice tradiție, adînc înfiptă în specificul locului și ținînd seama de acest specific.

Or, tocmai aceasta este problema — observă Grigore Posea : sistematizarea în zona de munte nu trebuie concepută și aplicată acolo la fel ca în inima Bărăganului. Este aceasta, dealtfel, una din ideile de bază pentru care militează de mulți ani serialul „Carpați—2000". Și pentru a reveni la Munții Buzăului : este foarte bine că am dezvoltat industria la Nehoiu și că antebelica fabrică de cherestea s-a modernizat și că s-au creat și alte unități industriale, dar nu ne putem declara la fel de satisfăcuți aflînd că, uneori, laptele pentru noua fabrică de produse lactate din Nehoiașu trebuie adus... de la Rîmnicu Sărat și din alte locuri depărtate.

— Este știut — arată profesorul Posea — că în Penteleu, Podu Calului și Siriu existau, înainte vreme, oieri cu turme mari, care practicau chiar o anumită transhumanță spre lunca Dunării și Dobrogea. Se pare că, legat de această ocupație milenară, pe Penteleu exista în trecut o nedee, un tîrg de tipul celui de pe Muntele Găina din Apuseni. Pe lîngă turmele marilor proprietari se mai aflau și oile sătenilor, care le iernau pe lîngă casă, dar primăvara obștile le urcau la munte. Numărul de bovine era destul de ridicat și, dădeau multă carne și lapte. În fiecare toamnă, ocambașii de vite cutreierau satele noastre și coborau cu cîrezi spre Buzău. Nu discutăm ce venituri intrau în buzunarul țăranului de aci pentru aceste vite, ele erau minime, țăranii fiind jecmăniți de intermediari. Așadar, **nu despre un trecut idilic vă vorbesc, ci despre un anume potențial al locurilor pentru carne, lapte, lînă, animale de muncă și piei. Potențial care azi nu este suficient valorificat.**

De ce ? Înainte de a răspunde, să terminăm cu prezentarea lui Grigore Posea. Este profesor la Facultatea de geologie-geografie din București, laureat al Premiului Academiei R.S.R. pe 1974 pentru lucrarea „Relieful României", autorul mai multor zeci de lucrări și studii științifice, printre care „Țara Lăpușului", Monografia geografică a județului Buzău etc.

— Nu trebuie neapărat să vă citez statistici, nu totdeauna foarte concludente, dar realitatea pe care o cunosc aceasta este : în multe sate din Munții Buzăului se găsesc azi mai puține vaci, boi, oi, mai puțin fin, iar produsele animaliere nu sînt nici pe departe în cantitățile dorite, se poate vorbi chiar de o anumită involuție a producției, chiar dacă ici sau colo numărul vitelor va fi rămas același.

— Motivele ?

— Tin, în primul rînd, de factorul uman. Din rațiunile arătate pe larg în serialul „Carpați—2000", asupra cărora nu mai revin, mulți tineri au părăsit satele lor din Munții Buzăului, și atunci bătrînii — cum spun — nu mai au pentru cine munci și cui lăsa gospodăria. Nu vreau să afirm că a fost un fenomen general, dar este destul de răspîndit. Totodată, nu s-au găsit soluțiile cele mai adecvate pentru ca gospodăriile montane să beneficieze de accesul la fînețe și pășuni, care, din evidente considerente determinate de condițiile naturale, se pretează mai bine la exploatarea individuală. În fine, așa cum s-a arătat și în recente documente de partid, la un moment dat prețurile plătite de stat pentru produsele animaliere (mă refer aci, ca și în tot restul convorbirii, exclusiv la munții „mei") nu acopereau nici măcar costul hranei animalelor. (Această situație s-a reglementat prin ultimele hotărîri.) De reținut că toate aceste motive — și altele pe care nu le-am amintit — au făcut ca realizările agricole ale acoperă teritoriul Munților Buzăului să fie net inferioare potențialului real.

— Ca om al locului și ca geograf, ce preconizați pentru accelerarea dezvoltării multilaterale a zonei de munte buzoiene?

— Socot mai rațional să se creeze condiții ca să producă eficient, la fața locului, gospodarilor iscusiți în creșterea animalelor din Fundu Nehoiului, Cătușu, Curmătura, Albinari (unde, în ciuda îndeletnicirii tradiționale consemnate de denumire, abia de mai găsești cîțiva ștupi răzleți). Se impun, totodată, măsuri antierozionale (o bună parte din pantele acestor munți sînt afectate sau au potențial de alunecare). De asemenea, trebuie accelerată ameliorarea pășunilor și fînețelor cu delimitarea periodică a ceea ce se poate pășuna și ce trebuie să rămînă fînează, mergîndu-se pînă la parcelarea și pășunarea alternativă a unor terenuri, în timp ce altele se refac. M-am oprit numai la unele din acele aspecte care privesc raporturile dintre zootehnie și mediul geografic, ferindu-mă să cad în greșeala de a da sfaturi cum să crească animale celor care o știu mult mai bine decît mine. În contextul programului de autoaprovizionare, toate aceste probleme își găsesc un cadru deosebit de favorabil de rezolvare.

Desigur, după cum s-a subliniat și în serialul nostru „Carpați—2000", agricultura singură, în condiții montane și submontane, nu poate asigura bază economică pentru stabilizarea populației tinere în gospodării și așezări relativ izolate. Or, un turism extins și modernizat poate aduce, în acest sens, o contribuție substanțială în Munții Buzăului.

Situați la Curbura Carpaților și lîngă Depresiunea Brașovului ei au funcționat ca o „placă turnantă" între cele trei mari țări românești, ceea ce le-a sporit rolul de legătură de trecere către și dinspre Transilvania, către părțile dunărene și Marea Neagră. Aceste legături s-au realizat în trecut pe Valea Buzăului, ceva mai mult pe Valea Siriului și Bisca Ghiojdului, peste trecătoarea Tabla Buții. Nu trebuie uitate nici legăturile din trecut ale oierilor buzoieni cu cei din părțile Brașovului, precum și „revărsările" de populație transilvăneană peste Carpații și Subcarpații Buzăului în vremuri de demult, de intensificare a persecuțiilor naționale, sociale, politice și religioase, cînd se refugiau aci așa-numiții ungureni, adică românii veniți de peste munți. **„Dar noi subliniem azi urmările legate de poziția geografică a Munților Buzăului nu atît sub aspectul pur istoric, ci pentru a evidenția rolul pe care poate și trebuie să-l joace în continuare această zonă de interferență și tranziție, în geografia circulației și în dezvoltarea de azi a turismului. Din păcate, socot că și pe acest plan valorificarea este rămasă în urmă, neființd exploatată aproape deloc poziția de tranzit a turismului dinspre sau către Brașov,** tocmai acum cînd Valea Prahovei este atît de aglomerată."

S-a elaborat la Ministerul Turismului — arată geograful — harta regionării turistice a țării noastre, una din zonele turistice de mare interes reprezentînd-o unitățile montane și deluroase ale Buzăului. Punerea mai deplină în valoare a potențialului lor turistic s-ar face nu numai prin amenajarea de căi de comunicație, dar și — de ce nu ? — prin **sate turistice, tabere de schi și tîrguri anuale pe Penteleu sau Siriu.**

— Sub toate aceste aspecte, Munții Buzăului nu stau deloc strălucit. Lipsește o cale ferată între Nehoiașu și Întorsătura Buzăului, șoselele laterale de acces nu sînt prea bine amenajate etc. Mi-aș permite să opinez că, înainte de toate, ar trebui început simplu cu amenajarea unor drumuri, a unor circuite turistice și mici cabane (ieftine !) care să facă cunoscute turiștilor aceste zone de o neasemuită frumusețe, dar cam neglijate. De pildă pe lîngă facilitarea accesului către Penteleu și Siriu, aș aminti și pe cel către Comandău, respectiv Covasna, ca și pe cel pe Valea Siriului către Tabla Buții și către Teleajen-Ciucaș. Un rol deosebit l-ar putea juca și amenajarea a două **circuite turistice.** Primul ar fi cel de pe Valea Slănicului, peste Culmea Ivănețu, la Gura Teghii și apoi pe Bisca Rosilei în Valea Buzăului ; al doilea, de acces ceva mai dificil, dar mai atrăgător, pe Bisca Ghiojdului (Bisca cu Cale — Bisculița) și Valea Siriului, cu ieșire în zona viitorului lac de acumulare, despre ale cărui posibile utilizări turistice se vorbește însă mult prea puțin.

Iată doar cîteva idei pentru valorificarea complexă a Munților Buzăului. Nu încape îndoială că unele din ele, eventual în alte variante, se află de pe acum în atenția organelor locale. Important este să se acționeze energic și cu spirit gospodăresc.

LIONEL NIȚESCU

Calul și semnificația sa pentru spațiul montan

Pentru regiunile de munte, pentru agricultura acestor zone, calul, ca subiect și mijloc de producție direct implicat în economia și viața satului, în gospodăria țărănească, a fost și rămîne nu doar o prezență și permanentă necesitate, ci mai mult, o veritabilă personalitate vie.

Astăzi, cînd produsul agriculturii se constituie în condiție a stabilității, iar criza economică mondială, criza de energie, determină reorientări de substanță asupra formelor în care omul își va organiza viața, poate încă precaute, dar cu tendințe spre stările naturale, calul reapare în sfera de interes, după o cursă care a durat aproape o jumătate de secol.

Eclipsat pentru o perioadă de timp de explozia mijloacelor tehnice, desconsiderat, decimat în mod fizic și în afara vreunei culpe, calul s-a înfruntat de fapt cu un adversar inegal, cu o foarte mare putere : **petrolul.** Pentru un timp s-a crezut că nu-i mai rămînea nici o șansă.

Într-o discuție serioasă despre cal și munte, asocierea cu problemele actuale ale energiei devine dealtfel inevitabilă, deoarece primul folos pe care calul i-l furnizează omului îl reprezintă tocmai energia mecanică, de tracțiune.

Nu ne vom opri asupra semnificației și perspectivelor calului pentru zona marii agriculturi a cîmpiei, unde mecanizarea s-a instalat, iar tehnologiile nici nu mai pot fi concepute într-o altă formulă. Nici aici nu se poate pune însă problema renunțării la cal, deoarece multe activități agricole mai mărunte, transporturile ușoare, acoperirea unor urgențe, necesită neconditionat întreținerea unui număr de cai suficient pentru a completa aportul mașinii, a acționa acolo unde mașina n-o poate face și desigur, pentru a economisi astfel și combustibil petrolier.

Cu cît ne apropiem însă dinspre cîmpie spre deal și apoi spre munte, cu atît lucrările agricole se complică, sporesc consumurile de carburanți pentru aceleași operațiuni, iar nevoia de cai pentru transporturile mici și mai ieftine, pentru unele lucrări agricole, devine tot mai vizibilă, mai concretă.

Pentru agricultura montană, pentru creșterea animalelor, pentru gospodăria țărănească de munte, ca celulă de bază pentru producția agricolă a acestei regiuni, **calul se constituie în necesitate vitală.**

Agricultura, zootehnia montană nu sînt de conceput fără mijloace operative, eficiente, ieftine, de transport. Problema deplasării îngrășămintelor naturale pe fînețe, pășuni, mici ogoare, grădini, a finurilor de pe fînețe la grajdurile cu animale, uneltelor, pietrei, lemnului etc., pe drumuri înclinate, sinuoase, multe înguste și denivelate sau transporturile pe terenurile lipsite de drumuri, inclusiv a samarelor și persoanelor, micile arături și grăpări etc., aceste mărunte și multiple, obligatorii activități agricole care necesită neapărat energie și care toate au reflectare directă sau indirectă în produsul agricol final se înscriu ca necesități limpezi și nesubstituibile.

În satul montan românesc au existat întotdeauna, și mai există încă, două forme principale de întreținere și utilizare a calului : — în gospodării țărănești bine închegate, cu un număr de animale și suprafețe de teren care să justifice prezența și întreținerea unui cal, mai arareori doi — calul fiind un consumator important de furaje. În astfel de gospodării, mai puține numeric dar reprezentînd baza agriculturii de munte, calul se constituie ca mijloc direct de producție, absolut necesar.

— în gospodării mai mici, în care se cresc unul sau doi cai, ai căror proprietari se ocupă cu cărușia, pentru nevoile curente de transport ale sătenilor sau ca angajați în activități cu caracter forestier, etc., implicit pentru nevoile agricole ale propriei gospodării, desigur mai limitate ca volum de lucrări.

O înviorare a creșterii efectivelor de cabaline în ruralul montan se află în strînsă legătură cu un proces general de înviorare a zooagriculturii montane, deoarece sporirea numărului de cai își are rațiune doar în condițiile sporirii trebuințelor de deservire a activităților agricole, a lucrărilor cu caracter agroproductiv asupra pămîntului, a creșterii numerice a efectivelor de bovine și ovine, în primul rînd.

O concurență pentru specia cabalină o reprezintă procesul modernizărilor prin mecanizare, însă :

— mecanizarea mare este, oricum, limitată, datorită condițiilor de relief, sol și chiar climă, consumului crescut de carburant necesar pentru aceleași lucrări din categoria celor considerate mai grele, ceea ce privește direct și prețurile de cost (desțeleniri, desecări, nivelări, defrișări, transporturi de volum etc.)

— mecanizarea mică are toate perspectivele, însă privește lucrări în care calul este mai puțin implicat sau chiar deloc : cositul și întorsul fînurilor, mulsul mecanic, lucrări de grădinărit etc.

● Cea de-a doua concurență serioasă și de dorit o reprezintă boii de muncă, a căror sporire numerică poate constitui o cale rațională atît pentru rezolvarea unor necesități de transporturi mai grele, cît și pentru aportul mare în tone-carne pe care această categorie de bovine îl aduce în final. De fapt, la o analiză dorită imparțială, locul calului în perspectiva peisajului agricol montan poate fi apreciat ca aflîndu-se undeva între mica mecanizare și boii de muncă. Un loc precis, constant, util, care se cere acoperit cu efective mai mari și de calitate mereu îmbunătățită.

● Una dintre orientările care pot contribui din plin și la relansarea calului în zona de munte privește soluția agroturismului, în perspectiva dezvoltării acestuia și în munții noștri, formulă verificată în

unele țări cu munții bine organizați. Exemplificînd, în Tirol, o perioadă de excesivă mecanizare a condus la excluderea calului de la muncă. Totuși, rasa de cai specializați pentru munte, Haflinger, a putut să se mențină, grație mai ales turismului agrar-montan și cererii în creștere la export, aspect legat direct de noile fenomene mondiale pe plan energetic. A mai contribuit însă la această menținere și faptul că a fost păstrată matca de reproducție valoroasă, armășari și iepe, iar activității de selecție i s-a acordat neîntrerupt întreaga atenție.

Dealtfel, o relansare a calului în zonele noastre de munte numai pe criteriul agriculturii devine o problemă cel puțin dificilă, însemnînd și o limitare a formelor de utilizare. Sînt necesare conjugări și cu mărirea posibilităților de angajare, în condiții mai avantajoase, a cărușilor, acoperirea unor necesități de transport hipo sporite, precum și întregiri în domeniul turismului, utilizări cu caracter agremental și sportiv.

Dezvoltarea creșterii calului mai privește și punerea la punct a unei mici industrii locale legată de mijloacele de transport hipo și de întreținerea capacității de muncă : construcția de atelaje — căruțe, sănii, docare, șarete —, confecționarea de hamuri, șei, potcoave, lanțuri, caiele, precum și a unor obiecte ornamentale legate direct de agroturism. Toate aceste necesități privesc reconsiderarea unor meserii, ca rotăria, curelăria, fierăria, potcovăritul etc. Una dintre condițiile asigurării unui număr sporit de cai buni o constituie activitatea de reproducție și selecție, de ameliorare permanentă a efectivului. Referirea privește înmulțirea unui tip de cal potrivit cu activitățile desfășurate în condițiile naturale proprii regiunilor de munte. Acest cal ideal pentru funcțiunile îmbinate, transport — agricultură — agrement —, la munte este necesar să îndeplinească un mănunchi de calități : să fie rezistent față de climatul mai aspru, să poată activa fără riscuri organice pe terenuri dure, cu pante accentuate și neregularități, ceea ce presupune copită neagră, tare și un bun echilibru, să fie puternic și totodată docil, să nu fie prea greu, de talie prea mare și nici pretențios la condițiile de furajare și întreținere.

În mod fericit, deținem un astfel de tip de cal autohton, un remarcabil reprezentant al cailor de munte : **calul Hușul.**

Menținerea și îmbunătățirea de-a lungul timpului a acestei valoroase rase de cai se datorează existenței unui nucleu selecționat, format și perpetuat în Herghelia Lucina, din județul Suceava, prin grija, atașamentul și seriozitatea unor „oameni de cai", profesioniști dăruiți meseriei, care s-au străduit de-a lungul a peste un secol să organizeze, să dezvolte și uneori să salveze — Herghelia Lucina și calul Hușul — și să ni le aducă, ca dar prețios cu istorie proprie, în contemporaneitate. Această familie de iubitori perseverenți și definitivi ai calului, avînd în directorul Centrului republican de creșterea cabalinelor și calificarea cailor de rasă — București, dr. I. Apahideanu, un distins reprezentant, a sărbătorit în luna decembrie 1981 aniversarea a 125 ani de la înființarea Herghelie Lucina. Un veritabil Simpozion al calului Hușul, organizat cu larg sprijin din partea Comitetului județean Suceava al P.C.R., a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ce se înscrie printre manifestările destinate să contribuie nu doar la dezvoltarea hușului și a Herghelie Lucina, ci la dezvoltarea în general a creșterii calului în țara noastră. Devine cu atît mai îmbucurător faptul că, dînd conținut noțiunii de agroturism montan, în una dintre formele sale posibile de manifestare, cu această ocazie s-a inaugurat și noul motel turistic „Herghelia Lucina". Demonstrațiile practice, probele de tracțiune, rezistență, călărie și transport agremental au reprezentat o dovadă vie atît a calităților calului Hușul cît și a modului inspirat în care două sectoare — agricultura și turismul — pot să coopereze, răspunzînd unui interes general.

„Asociația Sportivă Cal Clubul Român", înființată la 31.III.1981, cu sprijinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și-a lărgit recent posibilitățile de evoluare, dobîndind un statut încurajator și sprijin din partea unităților specializate ale M.A.I.A. În orășelul montan Vlăhița, din Munții Harghitei, a luat ființă o filială a acestei asociații hipice, care are în atenție calul secuiesc ameliorat cu cel Lipițan. Sînt vești îmbucurătoare ce ne îndreptățesc să întrezărim o nouă stare de spirit favorabilă creșterii calului românesc.

DR. RADU REY

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Sub steaua limbii românești încap toate durerile și bucuriile noastre, întreg destinul nostru

— Nicolae Dan Fruntelată, sinteți în fruntea unei reviste care promovează literatura tinerilor. Enumerați-mi, vă rog, citeva din criteriile după care se realizează acest lucru.

— Fără îndoială, în primul rînd, valoarea. Repet un lucru binecunoscut: se scrie mult. Cred că așa a fost întotdeauna. Dar, dincolo de asta, majoritatea tinerilor care trimit lucrările lor la revistă vor să publice imediat. Totul. Indiferent de faptul că e vorba de prime încercări. Revista e mirajul unui arc de triumf de care, odată trecut, ți se înminează documentul de scriitor. A-ți vedea numele și fotografia în revistă devine un scop în sine. Cei mai buni, cei adevărați învață răbdarea. Se pune întrebarea dacă știm întotdeauna să-i găsim pe aceștia, să-i alegem, să-i ajutăm.

— Se poate distinge, oare, o notă particulară a creației tinere de la noi?

— Există astăzi mentalitatea că nu se poate răzbi decît în grup. Un grup armonizat prin lecturi, prin interese imediate reușește să fie mai repede cunoscut. Această solidaritate este frumoasă cu condiția să nu se transforme într-un spirit de gașcă, supus model. În prezent, moda zilei în poezie, de pildă, este supralicitarea realului.

— Ce înțelegeți prin teribilism în artă?

— O vîrstă necesară în creație, precum adolescența. Plăcerea de a demonta lumea și de a-ți închipui că o recompui după legile tale. Iubind-o în fond, frumos și disperat, și deprinzînd-o să intre în cuvinte. Un pojar care trece cu anii și cu munca, pentru că altfel rămîne din el numai poza. Spectaculoasă, dar superficială. Maturitatea are un ton al ei și o asumare a lumii pe măsură.

— Preferați teribilismului conformismul?

— Nicidecum. Cumințenia exagerată nu mi se pare a fi un semn al unei înzestrări deosebite. Conformismul înseamnă, mai ales, a nu-ți pune probleme mari, a te face să spui ceea ce știe toată lumea dar fără a mișca nimic. Conformismul se manifestă în toate generațiile și în toate genurile. Așa cum se scrie poezie patriotică de un evident conformism, la fel se scrie și poezie de dragoste conformistă. Ea poate avea virtuți tehnice deosebite și își poate avea chiar cititorii ei care nu vor să fie tulburați și consumă un sirop de duminică zicîndu-și că totul e în regulă. Dar conformismul contrazice însăși condiția tinereții. Ce poate fi mai jalnic decît o tinerețe care acceptă tiparele impuse de alții și nu simte dorul să încerce să înțeleagă singură ce se petrece în jurul ei?

— Ați amintit de poezia patriotică.

— Ea rămîne necesară și actuală și în epoca noastră. Ea izvorăște dintr-un sentiment acut al apartenenței la o țară, al interesului pentru tot ce se întîmplă în spațiul respectiv. E vorba de o poezie activă, care își pune probleme, întreabă și se întreabă fără false menajamente. Desigur, nu intră în discuție poezia mediocră. Aceasta se exclude de la sine. Poezia patriotică adevărată își propune să fie o operă de construcție și nu de contestare gratuită sau de constatare idilică. Pentru unii, revoluția e în perioada actuală ca un cuțit în dinți cu care dansează oșenește. Adică, e un lucru de suprafață, de afișat la ocazii și dacă se poate în prezența cîtor mai mulți. Pentru alții, revoluția ține de condiția strict biologică. Ea ar fi caracteristică tinereții și s-ar termina odată cu ea. Dar revoluția trebuie înțeleasă ca o stare permanentă și adusă în creație prin participarea permanentă la tot ce există și tot ce se întîmplă în această țară și în această lume. Mi se pare extrem de semnificativ faptul că președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmă cu patos adînc în cuvîntările sale actualitatea poeziei patriotice, nevoia de poezie patriotică adevărată ca aer spiritual al responsabilității și demnității unui neam. Într-un anume fel, cred că literatura patriotică este mai mult decît istoria scrisă a unei epoci. Ea selectează direcțiile de conștiință, mișcă mări de sentimente și de adevăruri, surprinde mobilurile unei evoluții, ale unei istorii. Face, adică, portretul spiritual al unui popor.

— Dar cum să faci ca să nu te predai întîmplărilor, ca să nu obosești în ce scrii?

— Într-un singur fel cred: cu cît îți propui să faci un lucru cu bătaie mai lungă, cu atît sînt șanse mai puține să obosești. Și în literatură se poate trăi foarte bine de azi pe mîine. E vorba de politica pașilor mici, care îți asigură liniște și confort. Cu cît însă construcția în care te implici e mai generoasă cu atît ai mai multe șanse să te dezvolți cît îți permite talentul. Paradoxal, oameni care la tinerețe au fost promotori de prim rang ai unui gen de literatură nouă, acum înaintînd în vîrstă ajung să-l repudieze, să devină seniori abstracți sau, cum zice Nicolae Velea, „căuzași fără cauză".

Nicolae Dan Fruntelată s-a născut la 10 octombrie 1946 în satul Bălăcița — Mehedinți. În prezent este redactor șef al revistei Luceafărul. Bibliografie: Puterea sunetului — 1977, Noaptea grîului nou — 1978, Vara din noi, vara — 1979, Inventarul speranței — 1981.

— Ce tineri sînt, de obicei, revoluționarii, cei care fac istoria! Credeți că facem destul pentru ca tinerii să cunoască istoria ca fiind părtași la desfășurarea ei și nu ca niște martori neimplicați?

— Facem destul, dar destul de puțin. Ardem uneori, din formalism, o etapă necesară în cunoașterea istoriei, a culturii naționale. Aceea care înseamnă cunoaștere pe viu, înseamnă drum la Țebea, la Mărășești, și la Padeș, la Ipotești, la Hordou și la Lancrăm, nu turism de un ceas, ci lecție de iubire a țării și a oamenilor ei mari, sărbătoare a spiritului care să trezească gustul pentru lecturi adînci. Formarea convingerii că drumurile spre lume încep numai de-acasă, că limba românească are steaua ei fixă între stelele lumii, și sub lumina ei încap durerile și bucuriile noastre, și destinul nostru. Că — repet cugetarea unui mare poet — „se poate trăi, iubi, muri și tăcea numai în limba ta". Atunci cînd o simți ca pe un sînge sănătos și etern care n-are nevoie de transfuzii, de importuri de plasmă.

— Ce ar trebui neapărat să știe tinerii?

— Noi, oamenii tineri, trebuie să învățăm că lucrurile prin care ne legitimăm sînt cărțile noastre. De ce zic asta? Poate e banal. Dar mulți, înainte de a se afirma, fac gălăgie. După părerea mea, scriitorul ar trebui să înceteze să fie o persoană orală. Prin gălăgia care o stîrnește în jurul său crede că are șanse la popularitate și își crește valoarea. E o iluzie. E trist că nu folosim tot timpul pe care îl avem pentru a scrie. Nu cu sentimentul că stăm de vorbă cu postumitatea. Asta depinde ce voce ai pentru a fi auzit pînă acolo. Dar a face înainte de asta tot zgomotul posibil, a te da în spectacol înseamnă a nu te lua în serios. Cred că omul tînăr are datoria să se lupte întîi cu sine însuși și apoi să se confrunte cu ceilalți. Asumîndu-și valorile culturale, formîndu-și convingeri și nu reacționînd pe baza unor impulsuri glandulare. Cred că geniul spontan și incult e un mit găunos și nociv.

— Sînteți un om tînăr, care a avut șansa să conducă publicații de mare prestigiu — Viața studențească, Scînteia tineretului, Luceafărul...

— Am trăit această experiență ca pe ceva care trebuia făcut și nu ca pe ceva la care am rîvnit cu tot dinadinsul. La sfîrșitul facultății nu am optat pentru presă, pentru a conduce o publicație sau alta. Ba chiar, această muncă m-a oprit, prin specificul ei, o perioadă destul de mare de la scris. Ce am făcut bun? Cred că am reușit să creez o stare de muncă. Nu se poate munci într-o tensiune continuă și nici numai la comandă foarte exactă. Trebuie să faci în așa fel încît să-i pui pe toți în starea de a da tot ce au mai bun. Mă bucur că peste tot am adus oameni tineri, majoritatea scriitori, dintre care unii sînt bine afirmați acum. Despre experiența „Luceafărului" nu pot să spun decît că e la început.

— Cărțile dumneavoastră marchează un drum de la înregistrarea reperelor unei civilizații cunoscute în copilărie pînă la cele ale epocii actuale. Cum ați intrat în contact cu emblemele istoriei?

— Cred că aceste sentimente existau în mine înainte de a căpăta expresie literară. Problema a fost doar să le redescopăr. Părinții mei au fost învățători în Oltenia. De la ei cred că am învățat dragostea pentru istorie și pentru limba română. Asta înseamnă o mare deschidere către lume care te ferește de oboseală. Nu e vorba de o contemplare a istoriei, de un sentiment pasiv, ci de a ajunge la convingerea că istoria face parte din tine. Că îți aparține și te legitimează, că îi ești dator cu viața și cu lucrarea ta.

— Ce vă nemulțumește, ca om tînăr, pe această planetă?

— Graba. Faptul că sîntem obligați de prea multe ori să trăim repede și să nu băgăm de seamă lucruri esențiale. Faptul că datorită acestei grabe sîntem siliți să reinventăm tot felul de lucruri. De exemplu reinventarea naturii pe care o facem ca și cum am descoperi ceva extraordinar și inexistent pînă acum. Sau reinventarea relațiilor dintre oameni, de foarte multe ori viciate din lipsă de răbdare și de timp. Aici e și rădăcina psihozei mondiale a neliniștii, a războaielor, crizelor. Trăim aproape unii de alții și ne interesează — sau ar trebui să ne intereseze — ce se întîmplă cu ceilalți — dar de multe ori nu procedăm așa și ne cufundăm în egoismul nostru satisfăcut. Prea adesea sîntem singuri fiind împreună, uitînd de fapt să fim singuri în sensul pur, de manifestare a personalității și a frumuseții din noi. Uitînd să fim buni, și pămîntești, și îngrijorați de grijile adevărate ale lumii...

— Sînteți un om deosebit de calm, care aduce multă liniște celor în preajma cărora vă aflați.

— Mai puțin mie.

— Ce lucru considerați că este foarte important pentru scriitorul tînăr, pentru condiția sa, în afara scrisului?

— Să ne respectăm tinerețea și viața. Să nu mergem niciodată acasă cu ultimul tramvai de noapte. Aș încerca să spun asta în cîteva versuri: „Nu vă duceți acasă / hei, fraților, nu vă duceți / cu ultimul tramvai de noapte / el mestecă ruginit tăcerile / și oboselile marelui oraș / el sparge ca un cîine turbat / aerul curților strîmte / și pe cel al curților din amintire / el fuge pe o șină circulară / lătrînd în neștire / Nu vă duceți, nu vă duceți acasă / pe roțile lui de oțel blestemat / sîngele fratelui Nicolae Labiș / încă nu s-a uscat".

GEORGE ARION

Cugeți, deci exiști

Filosofia lumii românești (I)

— premise la filosofia geto-dacă —

Prejudecăți și complexe psihologice moștenite au deteriorat, în timp, acel sistem de gînduri și de simțiri statornicit în spațiul lumii geto-dace. Răuvoitorii au știut, abil, să îngroașe liniile acelor prejudecăți, uitînd, ceea ce s-a spus și trebuie mereu să se repete, că angajarea pe o linie permite întotdeauna și un adaos, nu o înțepenire definitivă. E cazul filosofiei și literaturii geto-dace, atît de necunoscute, pînă la un moment, încît ele nici nu figurau în faimoasele tratate academice, care se mai numeau și de sinteză.

Și totuși, și creația filosofică, și cea literară a geto-dacilor au fost recunoscute de cei mai avizați în aceste domenii, respectiv de „divinul" filosof grec Platon și de geniul marelui poet roman, exilat la Pontul Euxin, Ovidiu. Ca una dintre mințile cele mai ascuțite ale filosofiei antichității, Platon nu s-a sfiit să arate compatrioților săi în ale filosofiei că ei **nu văd decît partea, nu și întregul, așa cum** arată tracul Zamolxe, prin doctrina lui. Același Zamolxe mai întărea în spusele sale un principiu filosofic ce va domina peste veacuri, anume că: **„înainte de a vindeca trupul, trebuie să vindecăm sufletul"**, respectiv acea lume lăuntrică a eului și a conștiinței dătătoare de sensuri pentru toate acțiunile omenești. Dar fundamental a rămas în doctrina filosofului trac, așa cum subliniază același Platon, ideea **„nemuririi sufletului"**.

În ciuda unor evidențe care nu pot scăpa obiectivității, filosofia geto-dacă n-a fost recunoscută, nici înseriată, prin ideile ei generale măcar, în dicționare și enciclopedii. N-au făcut-o nici cele trei **Istorii ale filosofiei românești**, apărute la răstimpuri de cîteva decenii, în 1940, în 1964 și 1972. Care era raționamentul cercetătorilor noștri, specializați oriunde, numai în țară nu? „N-avem texte!" „Sînt doar enunțuri **despre** filosofia lui Zamolxe!" „Nu avem concepte de sine stătătoare în viziunea geto-dacă despre lume!" Așa să fie oare? Desigur că nu. Infirmitatea spirituală a acestor specialiști de ocazie iese în evidență din propriile lor negații. Căci admițînd judecata lor, o situație similară întîlnim în cuprinsul istoriei filosofiei universale. Astfel, de la Socrate n-a rămas nici un text, decît afirmațiile lui Platon despre el; și totuși, filosofia lui Socrate există, recunoscută în enciclopedii. Buddha, considerat o figură legendară, a întemeiat o religie, budismul, prin care proclama „adevăruri sfinte", dezvoltate doar din meditații, transmise auditorilor săi. Apoi Moise, și nu Zamolxe figurează în ultima ediție a **Dicționarului de filosofie**, apărut la Editura politică. Am putea continua. Să ne amintim și să amintim și altora că Iordanes scria: „Geții n-au fost lipsiți de oameni care să-i învețe filosofia", iar Iorga sublinia: „Tracii au lăsat ceva în sufletul nostru. Este de la ei o energie nestăvilită, o credință entuziastă în dăinuirea vieții de dincolo, o sete de nemurire". Zamolxe, scrie Iulian Apostatul, i-a învățat pe geto-daci că „moartea nu este nimicire". Toate aceste mărturii, și multe altele, au rămas neexplorate în spațiul ideii. Celor care se ofereau să susțină că Zamolxe a fost sclav al filosofului grec Pitagora, cel mai înverșunat protocronist din secolul trecut, eruditul Hasdeu le spunea: „dacă a fost sclav cu trupul, n-a fost și cu sufletul". Așadar, filosofia geto-dacă își așteaptă recunoașterea. Scepticilor și didacticilor inerți în ale spiritului filosofic să le oferim, spre meditație, părerile unui Lissner, care scria: „o cultură apusă poate ațipi un moment, poate visa în marea nemăsurată a mileniilor și amintirilor. Ea poate fi îngropată, acoperită sub greutatea apăsătoare a pietrei și a pămîntului. Și totuși **ea se află în noi** (s.n.), chiar dacă vestigiile ei materiale sînt încă nedescoperite și ascunse undeva departe". Filosofia geto-dacă e o întărire în acest crez.

VASILE VETIȘANU

Vorbiți și scrieți românește

Gramatică și... gastronomie (II)

Și fiindcă autoarea (Didi Balmez, Cartea de bucate alese) ne trimite la niște etimologii, unele ar trebui corectate (deci: **au bain-marie** cu liniuță, românescul **mare**, nu maron, e din fr. **marron**, **à la grec** e scris **á la grec**, dar dacă e vorba de feminin, atunci trebuia à la greque; zicem filet à l'anglaise, din **choux de Bruxelles** avem varză de Bruxelles, scris cu **x**, nu cu **s**); pluralul de la **sarailie** este **sarailii** (nu saraili, p. 389). Și dacă tot „umblă" la etimologii, de ce **pandișpan** (p. 330) e explicat prin fr. „paine d'Espagne"? Cuvîntul e și în bulgară („sună" ca al nostru), e și în turcă **pandespan**, după cel din italiană **pan di Spagna**. Ca și alții, cred că trebuie să admitem un intermediar grecesc, cu forma **pandespâni**, pentru a putea explica pe **ș**.

Desigur, o carte de bucate este — mai întîi — o invitație (dacă nu și o „ispită") pentru amatorii de mîncăruri bune (nu ne gîndim la instinctul pantagruelic și nici la gurmanzi!). Dar limbajul acestei discipline impune un anumit statut, științific, propriu gastronomiei, artei culinare. Dar rigorismul rețetelor nu scuză stîngăciile de expresie (ne mai îngăduim unele, date de autoare: „se pasează gălbenușurile printr-o sită", „un vîrf de cuțit sare", „se lasă pasta să se odihnească", pleonasmul „mujdei de usturoi", cînd se știe că **mujdei** înseamnă „preparat de usturoi pisat, oțet (sau apă) și sare", „sosul se degresează (se separă)" — asta înțelege autoarea prin **a degresa**, „se insiropează cu sirop", „zahărul se incorporează" etc). Cît despre **biscuiți**, denumire de la italianul **biscotto**, nu se poate explica, precum crede autoarea (pag. 358). De fapt e vorba de expresia latinească **bis coctus**, adică „copt de două ori", de unde **fr. biscuit** și apoi, la noi **biscuit**; forma italiană **biscotto** a trecut în maghiară la piskota și apoi, în românește, **pișcot**. Se pare că e dublă eroare. Cu **salată bocuț** și **natur**, totul e posibil, căci și dicționarele tac...

Textul nu e însă scutit de unele greșeli de tipar. Fiind vorba de cititoare, adesea neprevenite, se impunea o maximă acuratețe. Rectificările gramaticale și filologice n-ar mai fi dat loc la comentarii. Terminologia culinară poate fi nuanțată și labilă, uneori chiar răsturnată în sensurile ei, dar gramatica nu trebuie siluită. Or fi existînd **tórturi capriciu**, dar și **tortúri** (accentul pe **u**) **gramaticale** care sînt — după gustul meu — ca niște **poale-n brîu moldovenești**. Aici stă farmecul gastronomiei și al lingvisticii! Facem și noi diferențe nevicioase, după cum face și autoarea, care ne spune că „laptele se mănîncă și nu se bea" (pag. 70), ca să nu **se facă boț** (cocoloș) în stomac (e bun pentru „refacerea uzurilor" — aici sînt în încurcătură: pe care **u** cade accentul căci uzúrilor nu este același lucru cu úzurilor?!). E greu, fiindcă sîntem avertizați că „în gastronomia românească există o diversitate mare de rețete a (sic!) căror componente"... (pentru **ale**), și „fără să **supraîncarce inutil** o masă" (subl. ns.) și fără „monotonia felurilor de mîncare, care se repetă zi de zi „căci" închide (sic!) pofta de mîncare (pag. 8) și nu mai avem **„savoarea organoleptică"**!

Totul, ca o gramatică... în aspic!

GH. POALELUNGI

CARTE

Toma Caragiu, poetul

Am citit și am recitit, după moartea greu imaginabilă a marelui actor (pentru cine l-a văzut evoluînd pe scenă, și cu atît mai mult pentru cine l-a cunoscut personal)... I-am citit și răscitit culegerea de **Poeme și alte confesiuni** — cartea de tulburătoare acorduri lirice a lui Toma Caragiu —, realizată cu devoțiune de poetul și criticul dramatic Ion Cocora. Mă interesau în primul rînd **poemele**, din care știam cîteva, apărute în presa literară în anii din urmă ai autorului. Îmi plăcuseră atunci. Și — țineam să aflu, să mă conving acum, dacă poezia a fost pentru marele meu prieten doar un hobby sau mai mult.

Sîntem în general robiți ideii că și oamenii de excepție au o **dominantă** în creația lor. Cutare este poet, altcineva om de știință, ori pictor, muzician, sculptor etc. Și de obicei, cam așa stau lucrurile... Prin urmare — și în cazul lui Toma Caragiu, poezia, pe care abia și-a dezvăluit-o în timpul vieții, să fi fost mai mult decît un „violon d'ingres"? Că doar el a fost **Actorul**, marele actor!

Dar „violon d'Ingres" nu e deloc puțin! Ci este o pasiune, o patimă chiar, adesea. Și patimă a fost și la neuitatul artist al scenei, **poezia**. Fiincă Toma era poet structural, un poet pînă în fibra intimă a ființei lui. El scria pentru album mai ales — pentru că era un mare timid, uriașul! Dar nu se poate să nu fi avut conștiința înzestrării lui lirice. Și apoi, iubea prea mult viața, ca să nu vibreze în fața ei — chiar certînd-o cu profundă amărăciune, fiindcă îi contrazicea optimismul lui, constructiv. Îi repugna de pildă suficiența și îi compătimea pe „campionii" minimei rezistențe, pe cei învinși înainte de a fi luptat, ipochimeni ce nu simt nevoia orizonturilor largi, trăind vegetativ („Orașul se scufundă încet"). De aceea, cu atît mai mult tînjește el, **poetul**, după excepție, exemplaritate, în care se recunoaște și îi place a recunoaște lumea întreagă: „Cîntecul de moarte / îl vei auzi încet / numai tu doamne. / Mi-e fluierul bătrîn și bolnav. / Îl am de la Termopyle. / Acolo am fost învins prima oară..."

Leonida și ai săi, de la Termopyle, simbolizînd victoria umană (sau o „înfrîngere" care face cît o victorie) asupra **clipei**, asupra uitării, plătită oricît de scump! Artistul, omul de geniu fiind și el un **Leonida** ce învinge timpul, supraviețuind efemerei ființe de lut care a fost. Asumîndu-și, prin „arderea" sa intensă, destinul lumii întregi al oamenilor de-a lungul istoriei. Ceea ce și constituie frumusețea dramei lui existențiale.

Om al perspectivelor înalte, Toma Caragiu trăia și ca poet, ca destin individual deci (nu numai interpretînd, pe scenă), coșmarul neajunsurilor la lumină, la împlinire: „Urc din adîncuri / și noaptea îmi coboară pe umeri / dezbrăcîndu-mă înfloratâ / încercînd să se culce cu mine / Urc spre lumina de sus / Acolo să ajung de unde se vede totul / genunea adîncurilor și teama și groaza / și cristalul alb scînteind orbit de lumină / al stelei celei mai îndepărtate / și totuși de aici atît de aproape / Acolo unde bat toate vînturile / arzînd pustiind ființa...".

El nu putea, ca om de excepție, să escamoteze umbrele din noi, de aceea a și dat, cred, o profundă definiție condiției umane, care îl neliniștea, îl răscolea atît: „Am văzut omul întunecatelor dimineți / am văzut fiul furtunii cîntînd în lanțuri / am văzut întreaga durere cum curge deschisă, / exilați în noi chiuim în mine părăsite..."

Caragiu, originar din Sud, de pe meleaguri de basm invadate de pini și de stejari, ale munților Pind, era atavic atras de vigoarea zeiască a naturii, cu care aspira să se confunde cosmic; o natură contrapondere a imaginii fade oferite de „spiritul machiat în clovn", ce îi displăcea cumplit. „Iată pădurea și omul / unde mi-a încărunțit / gîndul ascuns. / Iată scaunul și zeul / pădurii care / se piaptănă. / Iată întreaga / suprafață care / capătă sens. / Iată stejarii / din corul / pămîntului. / Iată psalmii / înfruntînd / tainele naturii / și jocul luminii..."

O structură sănătoasă, ce nu putea fi pervertită de nimic și de nimeni, funciar sănătoasă, asemenea străbunilor de lîngă pămîntul reavăn și fertil.

Aș mai cita multe alte versuri, într-atît m-a convins placheta sa postumă că Toma Caragiu era și poet, un poet adevărat.

HRISTU CÂNDROVEANU

Erudiție și tenacitate

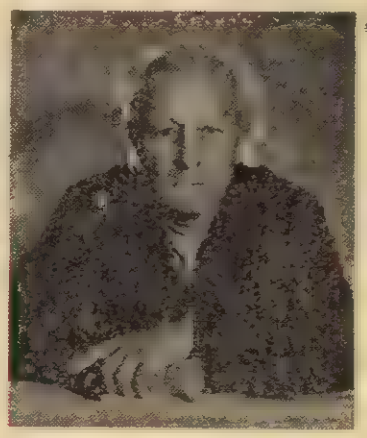

Cu Romulus Vulcănescu care, iată, a împlinit șapte decenii de viață, s-a înfiripat în teritoriile vaste ale culturii cutezanța gîndului românesc, dornic să înfrîngă ereziile grăbite ale momentului și ineficientele tendințe de vasalitate spirituală față de valorile de aiurea. Din acest motiv, preocupărilor sale mitologice li s-ar putea găsi filiații în opera enciclopedică a lui Hașdeu, înscrîndu-se în prima noastră jumătate de veac, cu o operă care se justifică prin tenacitatea cercetărilor întreprinse în elementele de substrat ale creației autohtone. Căci profesorul, cercetătorul asiduu, eruditul om de știință și de încheiate sinteze teoretice în cultură, Romulus Vulcănescu, unifică intuiția gîndului căutător de adevăruri, cu datul fundamental al experienței de viață, ambele asimilate și contopite în concluzia de ordin filosofic.

Întorcîndu-se către izvoarele mitului, Romulus Vulcănescu a înlăturat prejudecata neaderenței acestuia la mutațiile moderne în sfera cunoașterii. Covîrșit de puterea de transmisie a datului originar, Romulus Vulcănescu inaugurează investigația teoretică asupra mitologiei românești, integrată într-o viziune de ansamblu, găsind dominanta unei tradiții îndelungi în care pulsează, de nu se știe cînd, sau deodată cu lumea, sensuri, simboluri și semnificații imperceptibile pentru un neavizat. Cu această profesiune de credință i-a obișnuit Romulus Vulcănescu pe contemporanii săi, solicitînd etnologului un unghi de vedere asupra lumii și vieții, prin care să depășească înregistrarea empirică și factologică a realității. Așa s-au născut și s-au impus cercetării actuale lucrările sale, de la **Scurtă privire asupra mitologiei românești** (1937), la **Fenomenul horal** (1944), **Figurarea mîinii în ornamentica populară** (1964), și apoi programaticele lucrări: **Etnologie juridică** (1970), **Măștile populare** (1971), **Coloana cerului** (1972), **Istoria etnologiei românești** (1975), și altele. Tematica acestor lucrări este edificatoare prin motivația teoretică pe care o proiectează în perspectiva culturii românești și europene. Același Romulus Vulcănescu descifrează itinerariile mai puțin cunoscute ale unei terminologii **etnologice**, salvată de la periferia cercetărilor etnografice, folclorice și de artă populară, nediferențiate. După cum, într-un context care nu e al simplei împrejurări, ne-a oferit, coordonînd cea dintîi **Introducere în etnologie** (1979) și a elaborat cel dintîi **Dicționar etnologic** (1980).

Să asociem celor de mai sus trăsăturile omului Romulus Vulcănescu, disponibil marilor generozități, cu o putere de înțelegere care probează valori morale conexe, sudate într-un proiect uman de durată. A venit cu anume obîrșii, formînd generații de tineri în pasiunea pentru cunoaștere, la Mănăstirea Dealu, fără complexe și stagnări, apoi el însuși elev al **Școlii sociologice de la București**, susținîndu-și doctoratul cu reputatul sociolog Dimitrie Gusti și filosofii Mircea Florian și Tudor Vianu. Restabilind programul de acțiune al Comisiei de antropologie și etnologie al Academiei Române, Romulus Vulcănescu a făcut cunoscute temele etnologiei românești la diferite congrese internaționale, simpozioane, dezbateri etc., după ce a consacrat un deceniu de viață coordonării științifice în cadrul grupului de cercetări complexe — Porțile de Fier. O sinteză a acestei munci de coordonare s-a concretizat în **Atlasul complex Porțile de Fier** (1972), publicat în două ediții paralele (română și engleză), lucrare fără antecedente în istoria cartografiei românești. Iar mai recent, din 1978, fondează și conduce revista „Ethnologica". Întărind părerile celor care consideră că etnologia românească e capabilă să se afirme prin creații proprii pe plan universal. Și totuși, nu toți cei care prin tenacitate, răbdare, pasiune și dăruire realizează ceva, se bucură de prețuirea muncii lor, într-un cadru larg și general recunoscut. Căci dacă nu aceste manifestări, uneori aparent solemne, definesc valoarea intrinsecă, reală, de rezistență în timp a unei opere, o confirmă, cel puțin, în diagrama unei spiritualități și-i dă un consens. De aceea, vom repeta, totuși, că spiritul justițiar al convingerilor noastre, fie ele și subiective, ne permite să susținem că o aniversare septuagenară ar fi trebuit să fie întîmpinată altfel.

VASILE VETIȘANU

FILM

Angela merge mai departe

Apartament de bloc nou. Un divan și un televizor. De jos răzbate răceala linoleumului neprotejat de confortul vreunui covor. Ferestrele n-au perdele. Cercevelele subțiri, din lemn moale, ușor asimetrice. Bucătăria se stringe lîngă ceainicul burduhănos, simți mirosul de tencuială neuscată și pereții descojindu-se parcă. Femeia singură care locuiește acest apartament nu așteaptă pe nimeni. Ea se numește Angela, are 40 de ani și este taximetristă. Dimineața se trezește devreme și seara, pregătindu-se pentru o viață interioară mereu amînată, adoarme în fața televizorului și a unor povești de dragoste în care nu mai crede. Torsul i s-a îngroșat. Feminitatea ajunsă la maturitate are opulența nerafinării, neîmplinirii. Peste scurt timp vor începe vizitele la policlinici și abia atunci viața ei va dobîndi un sens: al supraviețuirii. Deocamdată mimează viața între coperțile unui statut profesional care îi conferă dezinvoltură, dreptul la ironie și detașare. Ca să ajungă din nou femeie, Angela ar trebui să coboare de pe micul ei soclu în teritorii pe care tinerețea ei nu le-a străbătut niciodată. Cu mica ei agoniseală de experiență Angela pare a ști totul despre ce se mai poate întîmpla vieții ei și este obosită.

Într-una din zile, pe canapeaua din spate se urcă un individ beat criță. Are o țanțoșenie caraghioasă și abia îngăimă cîteva cuvinte. Bărbatul are totuși o seninătate a lui și altădată, reîntîlnindu-l treaz,

Angela, cu dezinvoltura ei de dimineață, nu se sfiește să-i evoce împrejurările în care s-au cunoscut, împrejurări pe care el, bineînțeles, nu și le mai amintește. Dar nici nu încearcă să le nege. Ochii lui placizi n-au adîncime și se potrivesc foarte bine cu bățoșenia ținutei și tonul cu care rostește fals, retoric și trufaș cuvinte banale cărora doar el le poate conferi o semnificație. Tipul este desigur antipatic și rămîne pînă la sfîrșit, chiar dacă nu antipatic, rece, sec, placid, ridicol. De sub această înfățișare izbucnesc la suprafață, rar și incidental, colți ai unei fermități singulare, netezimea unei simplități dure, strălucirea de rocă pură și rară a unui suflet tandru și neîntinat. Surprinse, rutina, oboseala, resemnarea Angelei se resorb. Siguranța de sine se clatină. Angela redevine femeie dar drumul înapoi spre condiția primordială nu e nici neted, nici feeric. E pîndit, adîncat de ridicol, prejudecăți, falsități. Femeia se recăsătorește. Bărbatul pleacă în India pentru mai mulți ani. Femeia rămîne din nou singură. Poate va avea un copil. Singură cu un copil. Creșa, scutecele, laptele, doctorii, așteptarea, mama care nu mai are mult de trăit, serviciul în trei ture. Revenirea la viață nu e chiar happy-end, e viață. Ceva ce începe mereu.

Un film necesar, unul din acele filme fără de care o cinematografie nu poate trăi și mai ales nu poate progresa. Un film curat și neted. Desigur, un reporter silitor n-ar fi conceput altfel atmosfera vieții unei taximetriste decît așa cum a conceput-o scenarista Eva Sirbu, adică în forma unei suite de întîmplări auzite care doar de la înălțimea obligațiilor lui profesionale par palpitante și pline de substanță epică: o fetișcană pripășită în Capitală, o urmărire, o tentativă de viol, povestea unei acțiuni de solidaritate taximetristă, o ședință în care un tînăr și o tînără, dar ea, Angela, vede ce nu vede nimeni etc. etc. Aceste inconsistențe dramaturgice sînt compensate de observația psihologică exactă, fină, subtilă, de mîna sigură a unui regizor matur care dăruiește cinematografiei momentul de împlinire a unei mari actrițe, Dorina Lazăr, și un nou posibil tip de erou al timpurilor noastre, Gyuri, personajul interpretat cu o dezarmantă precizie și fermecătoare infatuare de actorul orădean Vasile Miske.

NICOLAE CRISTACHE

O CAP LIMPEDE

„ADAM", nr. 434-436

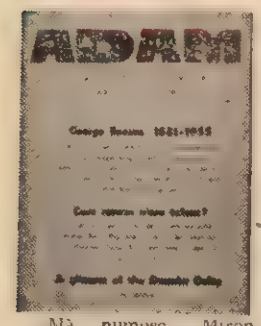

„Mă numesc Miron Grindea și conduc cea mai încăpățînată revistă literară din Anglia". Astfel se prezintă cititorilor săi editorul revistei internaționale **ADAM** care apare la Londra în limbile franceză și engleză și care a ajuns recent la al 43-lea an de apariție. Om de cultură și ziarist împătimit de valoarea adevărului spiritual românesc, pe care îl propagă în străinătate neobosit de o viață întreagă, Miron Grindea reunește în paginile revistei sale, încă de la primul număr, apărut în septembrie 1941, colaborări de mare prestigiu, de la T.S. Eliot și H.G. Wells, Cocteau și Dylan Thomas pînă la Picasso, Georges Simenon și Georges Pompidou. Cîștigînd rînd pe rînd încrederea și prețuirea marilor personalități ale literaturii și culturii contemporane, reputatul ziarist a realizat numere tematice de o excepțională valoare, fie că ele sînt dedicate lui Jean Paul Sartre ori primilor oameni care au pășit pe Lună, fie că se intitulează „Scriitorii și muzica" sau omagiază artiști de valoare universală cum o face și acest ultim caiet, dedicat **centenarului nașterii lui George Enescu**.

Cele cîteva „Note despre un geniu", cu care editorul deschide recentul număr, axate pe coordonate afective („Enescu a fost eroul întregii mele vieți"), Miron Grindea fiind un prieten intim al compozitorului în ultimii 9 ani de existență ai acestuia, cuprind o serie de detalii interesante privind temperamentul Maestrului și soarta postumă a unor manuscrise. Un grupaj de texte semnate de Joseph Szigeti, Marcel Mihalovici, Yehudi, Hepzibah și Yaltah Menuhin, N. Caravia, G. Tomazîu, S. Comissiona, Jean Mouton, R. Simpson, Doda Conrad, John Amis, Norbert Brainin, M. Parikian, J. Feschotte, L. Wallfisch și Viorel Cosma conțin elemente importante de biografie socială, afectivă și artistică, înglobînd în egală măsură informații de ordin emoțional-comemorativ și date prețioase privind activitatea componistică, dirijorală, interpretativă și pedagogică a lui George Enescu. Cu această ocazie, **ADAM** anunță instituirea unui premiu „G. Enescu", ce se va acorda bianual unei lucrări de muzică de cameră a unui compozitor în vîrstă de pînă la 25 de ani. Extrasele fierbinți din jurnalul Mariei Cantacuzino-Enescu, dubla secțiune de corespondență (12 scrisori ale lui G. Enescu către Yehudi Menuhin și 9 către Miron Grindea), precum și iconografia interesantă completează acest omagiu nu numai vibrant, dar și de certă referință în domeniu.

Numărul cuprinde apoi o selecție de poezie și proză românească modernă (Blaga, Arghezi, Bacovia, Philippide, Voiculescu, E. Botta, E. Jebeleanu, S. Roll, D. Stelaru, A. Păunescu, N. Stănescu, N. Cassian, M. Banuș, M. Sorescu, P. Ghelmez, G. Bogza, P. Solomon, R. Lupan, G. Macovescu ș.a., și, respectiv, Marin Preda, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Ion Coja) în traduceri cel mai adesea izbutite (Petre Solomon, în special), precum și un text semnat de Iris Murdoch despre Delta Dunării.

Această ultimă secțiune ne a caietului pe care îl comentăm este într-un anumit fel preludiul numărului următor, pe care **ADAM** îl va dedica literaturii române de astăzi. Acest proiect, alături de frecventele participări românești din sumarele revistei, cît și recenta colaborare cu Televiziunea română la realizarea unui film despre N. Titulescu fac din neobositul editor — întrat nu de mult în paginile celebrului „Who's who" — un prețuitor de elită al fenomenului cultural românesc, un purtător de cuvînt al valorilor imperisabile ale spiritului, crezînd cu toată ființa în forța echilibratoare a „utopiei culturale".

TANIA RADU

PLASTICA

Sorin Ilfoveanu la „Galeriile Simeza"

În pictura lui Sorin Ilfoveanu, adevărul că (înainte de a fi un portret, un peisaj ori o natură statică) tabloul este relație între culori, linii și suprafețe ne apare cu multă elocvență. Puțini artiști figurativi au acest talent, de-a denunța structura, fără a deservi iluzia, de a face mărturia completă a instrumentelor și de a izbuti, totodată, o artă de subtilă atmosferă, unde discuția mijloacelor se pune abia în al doilea rînd. În teatru, o seamă de mari regizori cer scenografului un cadru conceotualizat pentru a îngădui astfel performanța sensibilității actoricești pure, nemediate de decor. O artă, cum s-ar spune, „cu cărțile pe față".

Sorin Ilfoveanu este preocupat de continuat într-o măsură în care numai un artist conștient de impasul picturii de meșteșug poate să fie. Un supradotat în direcția unei arte de efecte, spre deliciul ochiului și de-o aleasă tactilitate, care se ambiționează să lucreze aproape auster.

Cine cunoaște pînzele sale de acum cîțiva ani, vederile cu margini de pădure iarna, pomenind tăcerile acelea înalte din pictura unui Andreescu, cine a urmărit seria de „Muzicanți" și naturile moarte cu obiectele unui cotidian umil ar avea motive să vadă în Sorin Ilfoveanu pictorul virtuoz, capabil să emoționeze, în felul în care emoționează un glas de tenor de rasă într-o operă italiană. Dintre artiștii încă tineri și, mai cu seamă, dintre discipolii maes-

trului Corneliu Baba, pictorul Sorin Ilfoveanu arată cea mai sigură mînă. Linia are frumusețea neliniștitoare a lucrului care nu poate fi repetat, tușa de culoare manifestă eleganță și precizie, culoarea are luciul stins al mătăsurilor bătute cu argint și imaginea, în întregul ei, trimite la măiestria poeților de sonete.

În același timp însă trebuie să remarcăm faptul că frecventarea unui număr redus de teme, a abia trei sau patru motive, dezvăluie în Sorin Ilfoveanu melancolii de filosof, de om ce știe că — precum spunea Blaga — dai de apă doar cînd sapi fîntîna adînc.

În expoziția pe care a deschis-o la Galeriile SIMEZA aflăm ce înrîurire a avut asupra artistului grafica veche a Chinei și a Japoniei, în ce chip merg la români estetica stampei și a desenului în tuș din primii secoli ai acestui mileniu în Orient și, mai ales, descoperim ce asemănări se întîmplă să existe între lumi pe care le desobește aproape totul. Cîteva ilustrații ori, mai bine zis, corespondențe spirituale la romanul lui Dinu Săraru „Niște țărani", portretul sătenului sau al sătencii din Muscel ținînd o capră ori un purcel în brațe, ciclurile de desene pentru nuvelele lui Akutagawa, cîteva desene la o narațiune de Marquez — iată luceferi atît de diferite, ca punct de pornire, încît te întrebi ce rațiuni tainice hotărăsc pe artist la lucru și ce forță plină de gravitate, monumentală chiar îi îndeamnă să caute o substanță unică în tărîmuri atît de îndepărtate ?

Cheia artei lui Sorin Ilfoveanu — explicația impresiei de măreție, de împăcare cu timpul și spațiul, statuarul picturii și al graficii, simbolica limpede și, în mod paradoxal, susținută de mister — trebuie căutată în cultura profundă a imaginii, în cultura sa, în general, în efortul generațiilor tinere de a înova cu mult respect pentru tradiție.

Meșteșugul exemplar al lui Sorin Ilfoveanu, remarcat în toate expozițiile din țară și din Europa, este, pînă la urmă, o chestiune de conținut.

TUDOR OCTAVIAN

Iubirea de frumos

Izvoare ale muzicii românești

După o muncă tenace de aproape trei decenii savantul muzicolog Sebastian Barbu-Bucur a reușit să descifreze o mie o sută nouăzeci și trei de cînturi bizantino-românе pe text în limba românească după manuscrise care se deteriorau aproape să se șteargă și le-a transpus pe notația muzicală curentă. Din cele patru volume ce cuprind această comoară națională și universală a apărut de curînd la Editura Muzicală primul în format mare, cu peste cinci sute de pagini.

Este acesta un eveniment editorial pe care îl salutăm cu bucurie în acest colț de revistă, care știe să se ferească de atîtea ori pentru orice îzbîndă a minții și sufletului românesc.

Dar valoarea acestei editări vine de acolo că, această muzică românească, toată din epoca lui Constantin Brâncoveanu, a acestui părinte întemeietor de țară, și spiritualitate românească, cel care introduce definitiv limba poporului în textele sacre de cult, mărturisește în același timp capacitatea limbii de a exprima în română cele mai subtile nuanțe ale sufletului exprimate de această muzică astăzi unanim recunoscută pe plan mondial nepereche.

Un învățat român, Nicolae Popescu, afirma la începutul veacului : „Ceea ce m-a împiedicat de a studia primele manuscripte de cîntări ale noastre este faptul că sînt scrise într-o notație muzicală care nu se mai poate descifra acum de nici un cîntăreț".

Iată că după opt decenii, în care aceste manuscrise au fost socotite indescifrabile, a apărut acest omuleț care se cheamă Sebastian Barbu-Bucur și care și-a închinat viața recuperării acestei comori naționale care astăzi începe să vadă lumina tiparului.

Știm de acum întocmai cum se cînta limba noastră în toată epoca lui Constantin Brâncoveanu și înaintea lui pentru că tradiția orală e fără hotar.

Așteptînd grabnica tipărire a celorlalte trei volume aflate la editură, Corul Madrigal, de care avem norocul să fie românesc, ar și putea începe munca în continuare de a strămuta pe discuri această comoară națională pentru că riscăm și în acest caz cum s-a mai întîmplat, să o vedem cîntată înaintea noastră de alții.

Filothei sin Agăi Ilfel, român neaoș din Mirșa — Ilfov, după tată și din Drăghinești — Teleorman după mamă, autorul acestei comori, este un nou clasic al spiritualității artei românești de acum înainte.

IOAN ALEXANDRU

Iubindu-mi iarba

Se spune că, privit de sus, Pămîntul apare mai întîi ca o structură de curcubele, apoi ca un fruct melancolic în oceanul de azur. Totdeauna, în clipele de visare, deci în cele mai adînci unghere ale copilăriei, în care nu încap decît frumusești fragede, mi l-am închipuit ca o stare de extaz, ca o-mperechere de miracole, ca o jubilație a firii și încercînd să-i gîndesc la armoniile sale plenare, să-mi pun în acord bătăile inimii cu pulsul și respirația sa, am simțit în suflet și am avut în ochi un sfîrșit de noapte a colindelor și-un început de zi menit plimbărilor cu sarda prin zăpezi fastuoase, bîntuite de-un cîntec amețitor ca vinul. Demnitatea Pămîntului e să dăruiască viață, generozitatea lui să facă posibilă fericirea, decența lui, să rîndulască anotimpurile, mîndria lui, să plutească prin spații ca o divinitate, singură în Universul mic, purtînd, alături de viață și moarte. În fiecare ființă, el, Pămîntul, nu este decît puterea începutului. Iar ușașa, necuprinsa bucurie cu care acordă lumii răsărit și în aceeași clipă, asfințit de soare, fiind prin aceasta măsura timpului și simbolul care dovedește că eternitatea, în esența ei, înseamnă o punere perfectă în echilibru, așterne în noi suferința și înțelepciunea luminii și potopul întunericului prin care vin cocorii, ploaia, ninsoarea și farmecul dimineților.

Pămîntul și-a asumat, într-o tulbure istorie care scapă simțurilor, răspunderea existenței umane, riscul de-a ridica în arcanele magice ale căutării rosturilor tuturor întîmplărilor, ridicînd-o din sălbatica bîtei în noblețea frunții, i-a dăruit puterea de-a visa, de-a iubi și de-a tinde să ajungă să pipăie stelele, să colinde luna și să zboare, dar deasupra tuturor lucrurilor : să tubească necontenit viața ca pe cel mai de preț dar.

La atîta dragoste și răsturnare de bogății, omul e dator sau ar trebui silit să fie dator cu o dragoste egală celei din care s-a zămislit. În amiaza jocului de mireasme ce prevestesc iarba și domnia primăverii, trebuia să declarăm că Pămîntul e patria noastră și că merită să-l apărăm, cît încă nu-i tîrziu, cît încă nu e prea tîrziu. Nu-l otrăviți văzduhul, nu-l ucideți apele și pădurile, lăsați-l să ne viseze buni și cu mintea întreagă și visați-l mereu, chiar și cu ochii deschiși, mai ales cu ochii deschiși, așa cum e : o divinitate plutind în spații, o structură de curcubele, un fruct melancolic.

FĂNUȘ NEAGU

Desene pe asfalt

Dor de Arghezi

...Murise de puține luni G. Călinescu, iar Adrian Păunescu ne-a intrigat pe toți (e meșteșugul lui preferat) cu o splendidă, succintă proză jurnalieră (Caragiale îi zicea articol) intitulată „Mi-e dor de G. Călinescu"... Atît de mulți nechemați își lățeau prozele critice pe spațiile tipografice pe care ne învățasem să le știm ca fiind ale lui G. Călinescu, încît era firesc, desigur, ca junelui poet să-i fie dor de cel trecut în neființă.

Făcîndu-i-se dor de Arghezi cu puțini ani în urmă, revista „Luceafărul" (la ideea, pare-se, a redactorului ei șef de atunci, poetul Nicolae Dragoș), a inițiat un fel de clacă memorialistică la care au fost invitați să participe toți cei ce au fost în intimitatea maestrului (ce detesta **vorba asta scurtă** părîndu-i ca **mugirea porcului pe burtă**) și rodul acestei fericite întreprinderi iată-l, adunat într-un impresionant tom („L-am cunoscut pe Tudor Arghezi", Editura Eminescu, 1981).

Deși i-am fost „contemporani", știm mult mai puține despre Arghezi decît despre Duiliu Zamfirescu, să zicem. Arghezi și-a tăinuit (ori distrus) actele de familie, n-a iubit răsfățul fotografilor, a dat puține interviuri, n-a lăsat un jurnal (spre... 80 de ani intenționa să compună niște Memorii) și — epistolier fără egal — coresponda fără credință că paginile „circălite" ar putea fi tipărite cîndva (dețin și eu o scrisoare a sa, către I.C. Vissarion, în care se dă o formulă de fabricare a... săpunului de casă), deși aceste scrisori sînt întotdeauna **literatură**. Nu numai că nu a dărît manuscrise, dar nu uita, colaborînd la vreo revistă, să le ceară stăruitor înapoi spre a le... fupe.

Cartea pe care o am în față e de pe acum o piesă capitală în mîinile posibilului biograf sau exeget, o colecție de imagini care — atunci cînd își poi proba verosimilitatea — se constituie într-un film de un uimitor dinamism plastic : Arghezi cel viu, omul cu geniale înzestrări, dar și cu (omenești și ele) scăderi, își concurează opera, fericit. Da, Arghezi seamănă cu scriitorul Ion-Iosif-Teodorescu-Arghezi (sînt scriitori despre care nu se poate spune acest adevăr simplu) și merităm o biografie a marelui poet. Mai ales că avem norocul de a avea în fiica sa, Mitzura, nu numai pioasa păstrătoare a **semnelor** argheziene, ci și depozitarea unor amintiri unice, posesoarea unor „chei" de descifrat enigmele legate de existența terestră și spirituală a tatălui său, fiind în plus un om de o ginga șie fără egal.

Citim multe pagini iscălite de vizitatori aflați cam în treacăt pe la Mărțișor, bieți condeieri ce găsesc prilejul nimerit nu atît de a-l salva pe meșter, cît spre a se lustrui pe sine și care sfîrșesc prin a deveni după atîta zeloasă lustruială „transparenți" pînă la confruntarea cu nemuritul. Nu, mărturiile unor asemenea personagii nu ne interesează, apariția lor e o bolerie pe care o înțeleg greu.

Dar ce nu înțeleg defel e absența aproape a tuturor celor despre care se știe că l-au iubit cu adevărat pe poet și care au „compătimit" cu el în momente grele (poezia noastră a dat cu Arghezi pe cel mai celebru vînzător de fructe din istorie, după ce îi dăruise teatrului mondial un sufleur de geniu, Eminescu), cei de la care istoria literaturii așteaptă cele mai autorizate pagini privindu-l pe misteriosul de la Iasnaia Mărțișorului...

Dar să notăm pentru cei ce nu și-au procurat volumul cîteva din cuvintele cele mai... potrivite.

Mitzura ni-l prezintă pe Arghezi în chip de alchimist preparînd cu înaltă pricepere, în eprubete, (nu otrăvuri medievale) subtile ape de colonie (brad, tabac, verbină) pe care le pulveriza, la cerere, spre deliciul puținilor pasageri de pe nava Mărțișorului.

Poetul Valeriu Anania povestește cum, după „Baroane", Arghezi a fost urgent expediat în lagărul de la Tîrgu Jiu. Din gară, un „gradat" aspru și tăcut l-a luat cu o birjă, escortîndu-l pînă la locul de popreală. Trecînd prin fața statuii lui Tudor, Arghezi și-a scos respectuos pălăria. („Cu cine te-ai salutat ?", „Cu un strămoș de-al meu!" — iată un dialog semnificativ pentru natura semeților argheziene).

În vremea teroarei fasciste — povestește A. Cornescu — un evreu aflat într-un lagăr i-a scris lui Arghezi cerîndu-i ajutorul. Cartea poștală trebuia să aibă, evident, aprobarea cenzurii lagărului. Văzînd cui îi este adresată, cenzorul nu numai că a pus parafa trebuitoare, dar a adăugat cu mînă proprie un emoționat „Cu stimă". Și condamnatul a fost salvat.

Olimpia Dumitrescu ne oferă o informație extraordinară : cînd poetul a fost grav bolnav, pînă în război, amicul său, antropologul și anatomistul Reiner a trimis un june asistent să-l îngrijească. Se numea Palade și peste multe decenii avea să devină primul român laureat al Premiului Nobel!

Lui Bacovia, sărbătorit în 1956, i-ar fi spus, bătîndu-l pe umăr : „Bacovia, ai înviat, să trăiești!" (Agatha Bacovia). Despre A. Toma s-a rostit mai puțin ceremonios : „A.T. ? Eu nu mă uit la ăsta nici ca la un c... de cîine !" (I.S. Manolescu).

Văzînd Dobrogea (Pericle Martinescu) a spus : „Cred că Iisus Hristos trebuie să fi umblat pe aici". Din aceeași sursă, o probă de umor - arghezian. Fiul cel mare își dorea un automobil : („Automobil n-am putut să-i cumpăr, dar i-am luat o trusă de bărbierit").

O scenă memorabilă (Vasile Netea) ni-l prezintă pe Nicolae Iorga venit să-i aducă la Văcărești, poetului, decretul de grațiere pentru imaginarele vine puse în seama sa — colaboraționist cu Makensen ! — între cele două ilustre personagii aflîndu-se un gard de sîrmă ghimpată.

Textul lui Al. Philippide din „L-am cunoscut" e de două ori emoționant, Philippide **murind** în vreme ce caligrafia chinuit ultimul pasagiu al evocării. Și ultimul cuvînt scris a fost „**inimitabil**". După care a urmat, firesc, Punctul...

M. Sînzianu îl surprinde și el lăudîndu-l pe Iorga și plîngîndu-i moartea în ciuda lungilor lor „războaie" din cerneală. („Unul ca el vine dintr-o tihie...") și visînd — iată-l pe Arghezi în chip de Campanella — **o cetate a scriitorilor !**

Cartea interesează și emoționează (de excepțional interes amintirile anglistei Frida Papadachi) și regret că nu pot cita mai multe din paginile ei cele mai incitante și mai... credibile.

Dar se pare că vom citi în curînd și tomul al doilea al acestei cărți ce ar putea da numele unei întregi serii „L-am cunoscut pe..."

GHEORGHE TOMOZEI

• CAP LIMPEDE

Club „A"

Cu cîteva zile în urmă, studenții bucureșteni de la arhitectură au aniversat treisprezece ani de existență a unui fapt de tinără, autentică și prodigioasă cultură, numit sintetic Club „A". Și dacă această deloc exagerată aprecriere este probată cu prisosință în răstimpul amintit, la împlinirea ei au contribuit nu vreun privilegiu anume, nici influența miraculoasă a Fortunei ci munca entuziastă, dragostea și atașamentul față de fenomenul cultural, angajamentul unor tineri care au căutat să înțeleagă studențta ca pe un act plenar. Realizările Clubului „A" sînt fără discuție cele mai importante din cîte au adus cluburile studențești. Dar nu numai atît ! Ele depășesc uneori încercări ale unor instituții specializate. Iată, festivalurile naționale ale formațiilor pop, începînd cu cel din decembrie 1969 și sfîrșind în acest șir cu cel din abia încheiatul an 1981, s-au constituit în manifestări artistice fără precedent. Ceea ce le-a determinat însă atît forma cît și conținutul au fost extraordinarele „sedințe" din strada Blănari unde, parcă, s-au desferecat din vis proiecte mereu mai îndrăznețe. Aproape că-ți vine să crezi că „A" vine mai degrabă de la „avangardă" decît de la „arhitectură". Și de ce nu de vreme ce ei nu promovat între primii manifestările artistice de tip modern, de largă complexitate : muzică și poezie, sunet și lumină, plastică ambientală ș.a. Să nu uităm, ei au încurajat creația pop și folk atît în vremea de pionierat cît și în efortul susținerii examenului propriei lor maturități. Pentru extraordinarul spirit organizatoric, pentru exemplara lor dăruire să-i felicităm pe toți aceia care au pus bazele celui mai cunoscut și iubit club studențesc din țară, amintind numele rectorului Institutului de arhitectură din București, tovarășul prof. dr. arh. Cornel Dumitrescu, și a aceluia care a condus în mod direct activitatea clubului în toată această perioadă, arh. Dizy Rosentvaig. Să nu uităm publicul, care azi la treisprezece ani de la înființarea clubului nu trebuie să piardă din vedere că toate aceste superlative nu fost și urmarea propriei competențe căpătate printr-o mereu întreținută maximă receptivitate și deschidere spre valoare. **(Constantin Dragomir)**

Festival

Mihu Dragomir

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brăila organizează în această primăvară prima ediție a Festivalului-concurs de poezie patriotică, revoluționară „Mihu Dragomir — Odă pămîntului meu", venind în întîmpinarea dorinței de afirmare a creatorilor de poezie și a recitatorilor amatori. Inițiativa este frumoasă și sperăm, împreună cu organizatorii să devină o tradiție. **(Reghina Vârvici)**

„V-am dat Teatru, vi-l păziți ca un lăcaș de muze"

Moliere și Bulgakov dialog peste timp la Teatrul Bulandra

Originală și singulară în peisajul dramatic bucureștean, ideea conducerii **Teatrului Bulandra** de a uni în aceeași acoladă două piese de teatru scrise la sute de ani distanță, dar foarte apropiate tematic.

Tartuffe a avut în țara noastră o existență bizară. În ciuda faptului că a fost interpretat de-a lungul timpului de nume de rezonanță, **C. Nottara, L. Livescu, N. Bălțăteanu** și, mai aproape de noi, de **Ion Finteșteanu**, niciodată nu s-a bucurat de mare ecou la public în ciuda faptului că actorii enumerați mai sus au atașat rolul atunci cînd aveau faimă, cînd erau profesorii de conservator ori de institut. Și iată că, astăzi, tot un universitar își asumă riscul interpretării greului rol al lui **Tartuffe**. Mai mult chiar, este un risc dublu, deoarece personajul lui Molière își prelungește prezența, timp de 24 de ore pentru a-și dezvălui necazurile și declinul, de data asta după o partitură elaborată de un scriitor aparținînd altei epoci, altui mod de a gîndi și de a se exprima. Piesa lui **Mihail Bulgakov, Cabala bigoților**, text excepțional, continuă parcă scriitura lui Molière.

Bagheta regizorală a fost încredințată unui artist cunoscut pentru fantezia sa debordantă, pentru succese incontestabile obținute pe diferite scene ale țării. După opinia noastră, regizorul nu a cunoscut toate datele necesare privind disponibilitățile actoricești ale interpreților, din care motiv, la ora bilanțurilor, se pot constata greșeli de distribuție, pe care însă **Alexandru Tocilescu**, cu ochiul său bine format, a știut să le pareze, fie prin decor, fie prin dirijarea măiastră a luminilor, fie folosind în tonuri stridente muzica, al cărei autor și este. Să exemplificăm : judecarea lui Moirron și a Madeleinei Béjart de către „Cabală" a fost ratată, dar salvată de regie prin jocuri de lumini, folosindu-se cu precădere acromobscuritatea, estompînd astfel carențele de interpretare ale lui Marcel Iureș.

Așa cum spuneam mai sus, spectacolele se joacă pe aceeași scenă la 24 de ore diferență. După părerea noastră, mai există o soluție : spectacolele să se joace în aceeași zi. Cînd facem această afirmație ne gîndim la două lucruri : există o tradiție în această privință : în urmă cu ani marele Vraca a jucat în piesa **Din jale se întrupează Electra** aproape 6 ore. Și spectacolul nu numai că nu a obosit, dar a și cîștigat în valoare. **Secundo:** programarea spectacolelor la o zi diferență poate avea influențe negative asupra actorilor. A doua zi nu mai găsesc tonalitatea zilei precedente, fie că au o stare sufletească deosebită, fie că — doar oameni sîntem — viața le-a tulburat gîndurile. De altfel, și spectatorii cred că ar privi cu mai mult interes și mai multă participare dacă nu ar fi smulși din atmosfera teatrului. În privința regiei, trebuie să spunem că, spre surprinderea noastră, primul spectacol — **Tartuffe** — a sunat mult mai bine, mult mai modern, mult mai legat, spre deosebire de cel de-al doilea — **Cabala bigoților** — care n-a mai cunoscut ritmul, inventivitatea, mișcarea scenică, deși este o piesă modernă, de excepție, bine gîndită și bine construită. Gazurile și inventivitatea regizorală au scăzut, actorii nu s-au mai regăsit, plictiseala punînd uneori stăpînire pe spectatori. Și e păcat. De exemplu : **Valentin Uritescu**, care a fost o încîntare în prima seară, în **Cabala bigoților** era de nerecunoscut. A fost un accident al său sau al regiei? Greu de precizat. Din toate ideile de rafinament ale regiei, alegem una, care ni se pare definitorie : este vorba de scena mută a partidei de cărți desfășurată în apartamentul Regelui Soare, care sîntem convinși că va rămîne de referință. **Luminița Gheorghiu** a fost o revelație mai ales în prima seară, cînd i-am ascultat replicile, spuse totdeauna cu o notă de ironie bine dirijată, plină de șăgălnicie și aplomb. Trebuie să recunoaștem că interpreta rolului subretei trebuia cu multă pricepere să-și spună replicile, pentru a deveni scăpărătoare, incisive. Incontestabil, Luminița Gheorghiu s-a întîlnit cu un rol care a trecut-o pe lista interpreților remarcabili. Din păcate, **Florian Pittiș**, actorul ars pînă dincolo de normal de focul sacru al scenei, a avut o apariție nesemnificativă în **Tartuffe**. Dacă prezența lui s-ar rezuma numai la atît, l-am sfătui să renunțe la rol. Dar am aflat că în Regele Soare este remarcabil. Deci, ne rezervăm plăcerea de a-l urmări, pentru că Pittiș, atunci cînd are partitură trebuie neapărat văzut. **Petre Lupu** se poate mîndri cu o carte de vizită remarcabilă, pe care a obținut-o cu mult talent și dăruire. În **Cabala bigoților** a interpretat rolul bufonului cu dezinvoltură, cu grație în mișcări, cînd insinuant, cînd ironic, cînd ambiguu, totdeauna dozîndu-și tonul și grația necesare momentului interpretat. **Gelu Colceag** simte teatru încă din copilărie și este pentru prima oară cînd îl vedem într-un rol de mare întindere de care s-a achitat bine. **Violeta Andrei** a avut de interpretat un rol deosebit de greu, pe care l-a realizat cu fantezie. Remarcabile sînt două momente, total opuse ca factură : în **Tartuffe**, scena demascării prelatului, care a fost jucată excelent, fără să se apeleze la nici un fel de cîrlige, iar în **Cabala bigoților**, spovedania în fața arhiepiscopului Charron. **Octavian Cotescu** a avut cea mai grea partitură. Fără voia sa, cercetătorul de mîine al teatrului românesc, atunci cînd se va opri asupra interpreților români ai lui **Tartuffe**, după numele lui **Ion Finteșteanu** va pune virgulă pentru a-i trece pe încă unul : **Octavian Cotescu**. E mare lucru. Din păcate, nici Cotescu n-a fost egal, mai ales în primul act din **Cabala bigoților**. Observăm că, pe ici, pe colo, rolurile tinerești îl cam urmăresc, în unele intonații și unele mișcări. Sînt lucruri mărunte, pe care ți le permiți să le spui unui mare actor și de aceea o facem.

Programul de sală, minunat realizat grafic, nu este funcțional din punct de vedere al formatului, cît și în ceea ce privește lectura textului.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Un rege (chiar Regele Soare) și un nobil trișor de cărți : Aurel Cioranu și Răzvan Ionescu

Înaintea celei de-a 40-a reprezentații

La Teatrul „C. I. Nottara", spectacolul Karamazovii (regia Dan Micu ; în distribuție, George Constantin, Alexandru Repan, Ștefan Sileanu, Dragoș Pîslaru, Dana Dogaru, Ioana Crăciunescu, Horațiu Mălăiele, Valentin Teodosiu, și alții), numără deja 39 de reprezentații !

După Leopoldina Bălănuță și Victor Rebengiuc

alți DOI PE UN BALANSOAR

Maria Ploae și Dan Condurache

Cea mai recentă premieră a Teatrului Foarte Mic : Doi pe un balansoar, de William Gibson. Regia — Ludmila Sekely-Anton, cu : Maria Ploae și Dan Condurache. O montare în linii delicate și sugestive, o interpretare ce înnobilează prin discreție și inteligență dozărilor textul acestei melodrame de succes. Maria Ploae și Dan Condurache realizează în noua versiune scenică a piesei două veritabile demonstrații de virtuozitate actoricească, susținute cu sinceritate și aplomb.

Omul cu șapte fețe!

în această stagiune

Dan Condurache este prezent pe afișele a 7 spectacole. Urcînd în ultimii 5 ani în mod spectaculos de la roluri de mai mică anvergură către partituri de mare întindere și dificultate.

Catinca a rămas fată bătrînă, iar Rozina, o mare actriță, continuă să caute un rol

● Ne întrebăm ce se întîmplă cu actrița Rozina Cambos ? Ați auzit de Rozina Cambos ? Ar fi trebuit, desigur, să auziți pînă acum de Rozina Cambos. A intrat în institut ca un fenomen, a absolvit institutul ca o actriță afirmată și riscă să intre în anonimat lă o vîrstă la care, de obicei, actorii încearcă rolurile fundamentale ale existenței lor. Interpretă de neuitat în Acești îngeri triști de D. R. Popescu, în regia unui alt excepțional absolvent al institutului de teatru, Radu Dinulescu, interpretă remarcabilă în Catinca de Nelu Ionescu, în regia lui Eugen Todoran, Rozina Cambos rămîne, iată, în această stagiune, fără nici o premieră ! E timpul să fie redescoperită, cu atît mai mult cu cît Teatrul Giulești a oferit de-a lungul anilor tuturor actorilor săi posibilitatea de a se afirma spectaculos în fața opiniei publice. Temperamentul, aplombul, inteligența, mobilitatea sa surprinzătoare în toate registrele dramei și comediei o recomandă ca pe o actriță de prima linie a teatrului, filmului și televiziunii.

Proiect de statuie pentru talent și dragoste de artă

Culmea ipocriziei și fariseismului (citește Tartuffe de Molière) în interpretarea unui mare actor: Octavian Cotescu

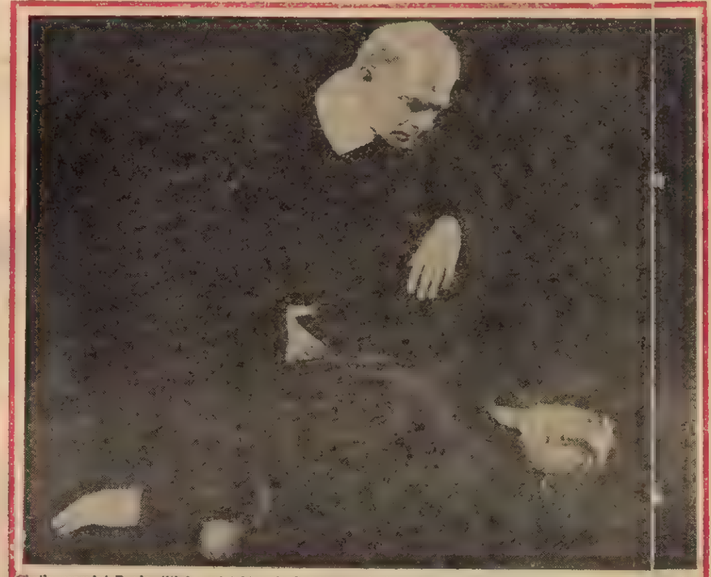

Cheile orașului Breda, titlul unui tablou de Velasquez și al unui scenariu dramatic semnat de marele medic român, profesorul Ștefan Berceanu, continuă seria reprezentațiilor incitante la Teatrul Național

Copiii soarelui la „Nottara"

Cu montarea dramei lui Gorki — sau a „tragicomediei sociale", cum o numea autorul — **Copiii soarelui**, Teatrul Nottara își „încearcă puterile" pentru a doua oară în această stagiune, după **Karamazovii**, cu un text important, de incontestabilă rezonanță al literaturii ruse, adjudecîndu-și deci, chiar prin opțiunea repertorială, un punct de merit.

Ca și în **Vilegiaturiștii** sau, mai tîrziu, în **Barbarii**, obiect al observației este condiția intelectualului rus, inadurența lui la o realitate din al cărei circuit vital s-a desprins. Frumoase flori sterile, eroii lui Gorki resimt cu neliniște sau cu aroganță, cu nevrozată suferință sau cu impotrivire neputincioasă, cu egală intensitate, însă, drama unei treptate, ireversibile devitalizări. Ei sînt condamnați la asfixierea lentă a plantelor de apartament obișnuite cu lumina palidă a becului și anemicul jet de apă al stropitorii, dar care au uitat — și nu mai pot suporta — arsura benefică a soarelui sau violența renăscătoare a ploii.

Montarea realizată pe scena Teatrului Nottara de Anca Ovanez-Dorosenco este gîndită cu rigoare, vădește în întregul ei descifrarea atentă și nuanțată a textului. În spectacol, viața familiei Protasov apare ca un nesfîrșit ritual al ceaiului, de care nimeni nu are nevoie dar în care se refugiază cu toții. Strigătele ce pătrund de afară, dintr-o lume schingiuită de suferință, desfigurată de neștiință și secular întuneric, toate aceste strigăte sînt „cuvinte-cocoș" înăbușite, acoperite de clinchetul înguriței în paharul de ceai ; o bluză sau o cravată roșie, o mișcare mai bruscă, un sentiment mai puternic, clocotul unei destăinuiri sufletești nu „dau bine", aruncă neașteptate și nepotrivite reflexe în lucrul stins, discret al mobilei vechi (foarte bun, de o rafinată, inteligentă expresivitate, decorul lui George Dorosenco). Un merit important al regiei este proiectarea în prim plan a textului, retragerea discretă, dar mereu atentă, în umbra replicilor, accentul pus pe cuvînt și nu pe gest. Bine construit în ansamblu, spectacolul are totuși momente în care trenează, tinde uneori, mai ales în partea a doua, la o diluare (nu deformare) a sensurilor, la scăderea tensiunii dramatice. E o neîmplinire lesne de rezolvat, însă, prin chiar „așezarea" materialului scenic ce intervine de-a lungul unui șir de reprezentații.

Cu o remarcabilă suplețe și bogăție a mijloacelor de expresie, Ștefan Radof realizează un personaj pregnant, șlefuit cu grijă, dar în care măiestria artistică nu se vede „cu ochiul liber", imaginea creată fiind aceea de simplitate, de comunicare proaspătă, directă a ideilor textului. Din linii subțiri dar foarte sigure, din hașurări fine, dispuse cu rafinament, Margareta Pogonat conturează un profil scenic care se reține, de asemenea.

La reușita spectacolului, îi se alăturî Elena Bog, Ștefan Sileanu, Dorin Varga Constantin Guriță, Mircea Jida, Ruxandra Sireteanu, Rodica Sanda Țuțuianu, Catrinel Paraschivescu și alții.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Copiii soarelui, un spectacol de mare discreție și rafinament

Un muzeu în labirint

Reflecţii despre Michelangelo

1. „Eşti singur ca un călău" i-a replicat Rafael, care trecea însoţit de escorta lui de admiratori, cînd Michelangelo l-a comparat, muşcător, cu un prinţ. Numai că dincolo de această ocară se ascunde şi un elogiu, în măsura în care „călăul" e negaţia „victimei". Michelangelo n-a fost dispus niciodată să devină victimă. Nimic nu-i repugna mai mult decît umilinţa şi nimeni nu şi-a strigat cu atîta forţă slăbiciunile. Nici chiar *Sclavii* săi nu sînt victime. Ei nu sînt piatra din care se smulg ca pe o servitute sau, dacă o simt aşa, au un gest de refuz. Impulsiv şi orgolios, sculptorul lor a fost convins, probabil, că rolul de călău şi cel de victimă sînt la fel de înjositoare pentru om.

2. Cine nu înţelege ce desnădejde eroică e în vorbele cuiva care spune că trăieşte din moartea lui şi e fericit cu o soartă nefericită riscă să vadă în *David* doar o dovadă că Michelangelo putea sculpta la fel de bine ca grecii. Şi nu va înţelege de ce, în loc să fie un copil, ca în legendă, *David* are mîini de sugrumător.

Acest gigant de marmură ştie în ce lume trăieşte. Nu e un băieţandru naiv. Destinul i-a urlat în urechi. Şi totuşi braţul lui nu tremură. Privirea lui nu coboară.

Nu, grecii nu l-ar fi sculptat astfel. Există în semeţia lui calmă o încordare mîndră şi dureroasă pe care grecii n-au cunoscut-o niciodată. Şi nu-l putem admira pe *David* cum se cuvine decît intuind din ce abisuri a ţîşnit.

3. Din păcate, fiind mai simplu şi mai comod, repetăm retoric : Michelangelo visa să sculpteze munţii. Ceea ce e adevărat dealtfel, numai că a spune doar atît nu înseamnă a vorbi despre Michelangelo, acel Michelangelo care ne umileşte şi ne înalţă în aceeaşi clipă, care e nobil şi barbar în acelaşi timp, şi care ne-ar fi putut ajuta să înţelegem că eroismul adevărat e totdeauna tragic. El vroia să sculpteze munţii nu din orgoliu, ci din desnădejde, sfidînd eternitatea cu o sublimă lipsă de măsură.

4. Cei care l-au văzut sculptînd afirmă că ataca marmura cu o neobişnuită violenţă. Alteori, probabil, o mîngîia. Însinguratul, aproape ascetul Michelangelo, n-a stat de vorbă îndelung decît cu statuile sale.

5. Eram la Florenţa şi priveam *Sclavii* din Muzeul Academiei. Mă gîndeam la statuile neterminate ale lui Michelangelo altfel decît de obicei. Într-adevăr, ce înseamnă „operă neterminată" ? Niciodată artistul nu poate spune totul. El tinde în creaţia sa spre absolut, spre eternitate, or şi absolutul şi eternitatea îi rămîn, ne rămîn intangibile. Există, probabil, un singur lucru etern : nostalgia eternităţii ; şi un singur lucru absolut : refuzul de a ne consola cu imposibilitatea atingerii lui. De aceea, e o iluzie, poate, opera „terminată". Există numai opere la care autorii lor au încheiat lucrul.

Vasari ne îndeamnă să observăm că în fiecare figură a lui Michelangelo e cuibărită moartea. Recitind aceste vorbe, am tresărit. Ele ar putea fi interpretate, eventual, şi în sensul că o operă terminată e ca o viaţă trăită, ca o poveste ajunsă la sfîrşit. Dar, în acest caz, a desăvîrşi nu înseamnă şi primejdia de a privi moartea în ochi ? În timp ce, pe jumătate sculptaţi, *Sclavii* se nasc încă. Se nasc, s-ar zice, mereu. Îşi caută un destin în piatră. Un destin în care e cuibărită şi moartea. Dar încă nu-l ating. Nu-l vor atinge niciodată, deşi tind continuu spre el. Şi astfel, în loc să ucidă, desăvîrşirea rămîne o speranţă. O şansă. O promisiune. Ieşiţi pe jumătate din somnul inform al eternităţii, *Sclavii* sînt răstigniţi între necuprins şi finit. Sculptorul le-a transformat chiar trezirea în eternitate. Partea de captivitate depune mărturie pentru suspinul pe care, dintr-un moment în altul, ne aşteptăm să-l auzim. Căci marmura nefinisată are, fără îndoială, un rol important. Datorită ei, părţile finisate trăiesc cu o violenţă încă şi mai mare. Şi tot datorită ei, absolutul e atins, paradoxal, prin refuzul de a atinge absolutul.

6. Mi-am adus aminte butada lui Lanzi : „Rafael, pentru progresul artelor frumoase, a trăit prea puţin ; Michelangelo, prea mult". Burckhardt a lansat şi el o formulă, devenită celebră, care spune cam acelaşi lucru : „Michelangelo, omul fatal al artei italiene".

Cum să înţelegem aceste vorbe, dincolo de pastişele pe care le deploră ? Mă gîndesc la declaraţia cam arogantă şi emfatică a lui El Greco, la Roma, cînd a propus să fie ştearsă de pe zidul Capelei Sixtine *Judecata de apoi* ; el, El Greco, angajîndu-se s-o repicteze „cu onestitate şi decenţă". Sau la gestul lui Baccio care a pătruns în Palazzo Vecchio cu o cheie potrivită şi a sfîşiat cartonul *Bătăliei de la Cascina*.

Adevărul e că însuşi gestul lui Baccio nu are o semnificaţie prea limpede ; nu se ştie dacă el a fost dictat de admiraţia pentru Leonardo sau de ura pentru Michelangelo. Ceea ce se poate spune sigur e că Michelangelo l-a silit pe cel care l-au cunoscut să se decidă : ori să-l iubească, ori să-l deteste. Florentinul nu tolera jumătăţile de măsură nici la sine, nici la alţii. Iar opera e ca omul. Ea a provocat două feluri de reacţii. De idolatrie şi de pastişă sau de refuz iritat. A tiranizat nenumăraţi artişti cu prestigiul ei necruţător sau i-a obligat să se delimiteze. Şi chiar astăzi, în Capela Sixtină sau în faţa lui *Moise* trebuie să admiri sau să pleci cît mai repede.

Ceea ce mă întreb este dacă nu cumva iritarea şi refuzul sînt, fără voie, o recunoaştere mai tulburătoare decît a idolatrilor : că există limite la care geniul devine insuportabil.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Altă faţă a lui Titu Maiorescu

Am lăsat înadins de o parte însemnarea din 5 iunie 1907, din „Jurnalul" lui Mihail Antoniade, privindu-l în principal pe Titu Maiorescu pentru două consideraţiuni: prima, din pricina lungimii ei şi, secundo, fiindcă citind-o şi recitind-o, ginduri vechi s-au aliniat lîngă altele noi, cerîndu-şi dreptul la comunicare şi amintiri din lunga mea practică profesională, pe care le credeam uitate, au dat buzna ca să fie împărtăşite. Şi aduc la cunoştinţa cititorilor, acum, relatarea lui Mihail Antoniade : „Duminică am primit o carte poştală de la d. Maiorescu, prin care mă chema într-una din dimineţile acestea, pentru a vorbi de eseul pe care i-l lăsasem *Încercări asupra Superficialităţii* şi, „căruia i-ar propune două scurtări".

Am fost ieri dimineaţa. Am găsit acolo pe d. Mehedinţi, directorul „Convorbirilor literare", care-i citea un articol pe care avea să-l publice în numărul pe iunie al revistei. Era continuarea studiului său asupra prejudecăţilor ce trebuiesc înlăturate din chestia ţărănească. În numărul precedent, vorbise de prejudecăţile existente cu privire la ţărani şi privea ca o prejudecată, ideea că împroprietărirea ar fi soluţia chestiunii. În articolul cel nou, vorbea despre prejudecăţile relative la proprietatea mare. Eu am ajuns pe la jumătatea articolului. Era vorba de proprietatea arendată, care e numai nominal o proprietate, de trebuinţa înlăturării oricărei măsuri de protecţie, a unei asemenea proprietăţi.

Am rămas mirat de felul relaţiunilor dintre d. Maiorescu şi directorul „Convorbirilor". Nici o deosebire între felul cum îl trata pe acesta şi felul în care m-a tratat pe mine. Nici o intimitate nu s-a stabilit între aceşti oameni care se cunosc de atîta vreme. Am recunoscut în aceasta pe d. Maiorescu, care nu face nici o excepţie, pentru nimeni pe lume, de la felul său de a fi. Dl. Mehedinţi se grăbea să facă modificările indicate de d. Maiorescu. Toate erau verbale : o vorbă prea tare, o gradaţie intervertită sau un termen omis. De altfel, de la început, d. Maiorescu s-a justificat către mine, spunîndu-mi, că ascultă articolul numai ca un profan, care se interesează de chestie, fără a o fi studiat vreodată. Articolul se termina cu o pagină în care se spunea, în concluzie, că proprietatea este o funcţie socială şi se citau vorbele lui Treitschke (Heinric von Treitschke, născut în 1834 şi decedat în 1896, profesor universitar şi istoric, liberal, situat ideologic la stînga partidului, care a scris şi tipărit între anii 1879 şi 1894, o istorie foarte documentată în cinci ample volume, a Germaniei din secolul al nouăsprezecelea — n.n.), care erau cam în sensul acesta : nici o proprietate nu este sfîntă, nici un drept de proprietate nu este legitim ; Statul poate să dea proprietăţii forma care-i convine lui.

— „Pardon, domnule Mehedinţi; vezi, articolul e foarte interesant pînă aici. Noi ce facem, decît luptăm împotriva socialiştilor ? Pasajul acesta ar putea fi însă interpretat de ei, în favoarea lor".

Interpelarea a fost atît de categorică, încît în zadar s-a silit d. Mehedinţi să comenteze pasajul. Nu a putut nici măcar să-şi expună felul său de a vedea. A sfîrşit prin a şterge această ultimă parte a articolului, singura, poate, în vederea căreia îl scrisese. Nici atît n-a fost de ajuns; pentru rest, directorul revistei mai trebuie să vadă ce zic Carp şi Filipescu, pentru a putea publica un articol în revista pe care o conduce...

A trecut la mine. A adus manuscrisul şi s-a oprit la fiecare din adnotările făcute. Partea de introducere i s-a părut grea pentru publicul unei reviste şi cam dogmatică.

— „Ei, aste între noi... O poţi păstra pentru o teză de doctorat, pentru o lucrare filozofică".

O altă scurtare, de cîteva rînduri, în partea despre asociaţiile logice, care ar putea părea că sînt în contrazicere cu concluzia, deşi, de fapt, nu sînt. Apoi, schimbarea unor vorbe — foarte nimerit propusă — pe ici, pe colo". Şi, ca un epilog la problemă, Mihail Antoniade mai însemnează la 25 iunie 1907 : „Astăzi am văzut numărul pe iunie din „Convorbiri literare". Articolul lui Mehedinţi nu mai cuprinde mesajul primejdios..."

Aşadar, notele — sper că s-a observat — provin din iunie 1907, la trei luni după izbucnirea dramaticelor răscoale ţărăneşti, atît de sîngeros reprimate de guvernul liberal prezidat de Dimitrie Sturdza. Şi Titu Maiorescu se scuză faţă de Mihail Antoniade că, *„ascultă articolul numai ca un profan, care se interesează de chestie, fără a o fi studiat vreodată"*, — deşi fusese pînă la data aceea de şapte ori ministru în diverse guvernări conservatoare şi, anume, în 1874, în 1875, în 1876, în 1888, în 1889, în 1891 şi în 1900, pentru ca să mai fie apoi, în 1910 şi, în fine, să devină prim-ministru de la 28 martie 1912 pînă la 4 ianuarie 1914, al unei naţiuni alcătuite în majoritatea ei din pătura rurală, ca să se spună cu dreptate, că sîntem o ţară „eminamente agricolă". Iar după lectură, îl trimite pe Simion Mehedinţi, feciorul de ţărani din Soveja Vrancei, pentru o nouă cenzură, la cei doi corifei conservatori, scînteietorul şi intransigentul P. P. Carp şi impetuosul Nicolae Filipescu !

Straniu mi se pare că Titu Maiorescu, cu armătura lui de inteligenţă şi de cultură, cu sensibilitatea şi capacitatea lui de selecţie — părinte al gustului şi gestului estetic la români, cum l-a definit Vasile Bogrea — cu tot ceea ce a semănat şi cu tot ceea ce a cules, generaţie după generaţie, din munca şi din cugetul lui, n-a intuit atunci, în 1907, amurgul conservatorismului ca ideologie, şi a alunecat peste adevărul, de atîtea ori confirmat, că şi doctrinele politice mor ca şi oamenii; mor de bătrîneţe, mor de anchiloze, mor pentru că nu mai corespund evoluţiei istorice a societăţii şi fiindcă le lapidează civilizaţia, cultura, progresul tehnic, transformările sociale şi fireasca năzuinţă a omenirii pentru o reală şi mereu înfăptuită mai bunăstare. Titu Maiorescu a încremenit, politiceşte, pînă la urmă, în conservatorism — cu o splendidă consecvenţă dacă vreţi — ultind că acolo unde începe sectarismul şi fanatismul, misticismul şi fetişismul, încetează să mai acţioneze reflexul şi spiritul uman normal. Şi eşuăm, în cel mai bun dintre cazuri, în morbid.

Am trăit, în cariera mea de ziarist, la atîtea doctrine — dacă vor fi fost cu adevărat — care au decedat. A decedat şi liberalismul şi nu numai la noi, ci şi aiurea. A decedat şi averescanismul — care, ce e drept, n-a avut o osatură doctrinară, ci a fost un fenomen de masă născut în tranşeele celui dintîi război mondial, cum din cel de al doilea s-a ivit gaullismul — ca să nu mai vorbesc de noaptea pestă hitleristă, cu ideologia în cuptoarele de la Auschwitz şi Dachau, sau de sucursala băştinaşă — legionarismul — care, ca subtilitate de gîndire n-a inventat decît asasinatul. Şi, regretînd că „Jurnalul" lui Mihail Antoniade mi-a dezvăluit o altă faţă a lui Titu Maiorescu, mă consolez cu ideea că, oricîte greşeli va fi făcut, îi vor fi iertate, fiindcă fără el n-am fi avut, poate, niciodată, luminile astrului de cîntec şi de grai românesc de la Ipoteşti.

L. KALUSTIAN

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (XV)

Dacă nu se mai roagă şi nu mai cad în extaz religios se scufundă în estetica absurdă din „Moarte la Veneţia" sau se degradează în dragostea pentru Esmeralda prostituată şi sifilitică iar la sfîrşit apocalipsul lui Ion, ca o reînviere modernă a sfîrşitului lumii, o Capelă Sixtină sonoră pentru timpul nostru bîntuit de atîtea cataclisme şi de atîtea apocalipsuri generate de omul absurd pentru omul care şi-a pierdut cunoaşterea şi instinctul bun.

Ca să nu accepte nici absurdul dragostei, ca să se ferească de pîrjolul Judecăţii din urmă, ca să-şi alunge îndoiala din ştiinţa lui şi poate ca să-şi menţină ordinea socială în treapta ierarhică superioară, eroul real, omul ştiinţei mele la care am venit a ales calea izbăvirii prin rugăciune. L-am văzut împreunîndu-şi mîinile, închizînd ochii şi ridicîndu-şi fruntea senină şi largă cu conştiinţa limpede a unei revelaţii. Trebuie să înţeleg şi să-i doresc să-l ajute ruga lui. Aceasta sigur nu alterează judecata ştiinţei lui şi nu strică nimic din aşezările minţii, aşa cum nu a stricat la mulţi din marii creatori ai ştiinţei. Mă gîndesc aşa, după lectura cărţii lui Althusse, filistin post-marxist, care se autoadmiră că a descoperit că savanţii fac filozofie fără să ştie. Filistinul cu logica lui subiectivă, chiar dacă se crede marxist, nu are nimic în ei din ale savanţilor, aşa că să-i lase în pace, chiar dacă se roagă sau pornind de la logica ştiinţei lor aspiră spre unele construcţii ale spiritului că o nouă filozofie a timpului nostru. E timpul să înţelegem că exerciţiul minţii în construcţie ştiinţifică creează un spaţiu spiritual, condiţie pentru noi urcări ca un mediu nou, acea noosferă care poate anihila dar care poate îmboldi spre mai departe mintea şi sufletul nostru. Să devină pentru noi condiţie de existenţă, aşa cum sînt aerul şi apa, dar condiţie de existenţă mereu în creştere în acea existenţă anagenetică generatoare de noi forme.

. . . . . .

Am întrat tîrziu în noapte şi vreau să fiu împăcat, nu cu cele care mi-au ridicat întrebările, ci cu mine însumi, dacă am fost just cînd am pus întrebările, dacă am fost credincios legămîntului din cuvîntul de la început, să caut peste tot, să înţeleg ce este drept şi adevărat. Este o pretenţie orgolioasă, dar dacă mereu am fi modeşti o să întrebe şi o să răspundă numai cei care cred că au dreptate şi au drepturi totdeauna la răspunsuri. Eu cer numai dreptul să întreb. Nu îndrăznesc să răspund la toate, deşi caut răspunsurile. Sînt mulţumit că nu am mai fost apăsat de acea teamă grea care m-a copleşit acolo în oraşul portului. Eram tulburat de formele apocaliptice ale acţiunii omeneşti pentru a produce şi a avea, eu cel care căutam locul fără rău ; eram tentat acolo să recunosc că nu se poate găsi locul fără rău. Aceasta nu pentru că locurile de pe pămînt ar fi rele, ci pentru că omul acolo unde ajunge cu forţa şi fapta lui îi face rău pe acel loc, oriunde ar fi el. De ce oi fi fost aşa de departe de vorba veche şi înţeleaptă a pămîntului meu, că „omul sfinţeşte locul" ?

Am să mă culc cu împăcarea care vine la urmă, căci există aici ştiinţa omului fascinat de muncă, orga din catedrala gotică de la Lübeck, depărtările de apă şi cer ale mării cu plutirea lină a luturilor... Şi toate acestea să se adune şi să-mi strecoare sigur în suflet ideea nestrămutată că omul poate, şi mai ales va putea să facă din orice loc de pe pămînt un loc fără rău ; şi aceasta să fie posibil chiar dacă este împins de orgoliu şi de nevoia de cunoaştere grandioasă care nu ţine uneori socoteală de rău. Eu mă gîndesc la un loc fără rău, care prin artă să contureze frumosul universului în piatră, în sunet, în forme şi în culoare, sau în construcţia ideii, semnul de grandoare fără limită a omului. Şi aşa cred că rămîn credincios legămîntului meu de început şi mesajului lui Heraclit : din lupta contrariilor, dintre mine şi lume şi din mine însumi să se nască armonia, echilibrul şi împăcarea. Linişte şi noapte-bună, lume a fiordurilor, a canalelor şi a porturilor, pe care le-ai construit cu trudă şi cu meşteşug înalt.

ŞTEFAN BERCEANU

Ea stă mai presus
De floarea iubirilor stinse
În rana mea nevindecată
Lăsîndu-mă într-un amurg de drumuri
Ea stă ca o săgeată
În pieptul meu
Îmbălsămînd o clipă vinovată
Ea bate-n toaca cearcănelor mele
Lăsîndu-mă multiplicat în versuri
Ea stă în scrisul meu
Se oferă privirilor
Ea stă pe unde gura
Nestinsă marea verde o sărută
În aburii ce cresc din pini
Cuprinși în brațe noaptea de fecioare
Ea stă tăcută
Răsărind din umbre
Cu lacrima copilăriei mele
Pe riscul binecuvîntat
Ea stă
În vămi de dragoste
Inima mea.

REMUS BOTAR

În oglinzi

Viața ca o fișă în telefonul defect,
programarea, oracolul, bătaia nervoasă
în carcasa metalică :
același apel fără răspuns, contacte
vocale, destine verbale, erotici formale
erelerul arde în beznă,
se așează mulindu-se în
scoica osoasă : cine mai tulbură
halou! nici un semn dincolo de
materia flască, în oglinzi
avataruri, iubiri, femei în cioburi.

NICOLAE DOROBANȚU

Primavara

Cineva, poate un deget de clorofilă
arde mătasea ferestrei foșnind,
noaptea-și strecoară trupul subtilă
în patul meu nomad dănțuind

vîntu-și ascute fluiere-n scringuri
Trotușul luneră printre oglinzi,
o neodihnă-mi aleargă prin gînduri,
primăvară, tu, cînd mă cuprinzi...

NICOLAE N. NEGULESCU

Cineva

Prea destulă rugină

adusă de vînt
pe limbile clopotelor.
Nici o speranță
în mierea de liniște
a lerbii,
nu plînge nimeni
(poate doar morții)
cineva în genunchi
cu fruntea-n țărînă
și-a zdrobit ușor
ultima lacrimă.

CRISTIAN PETRE

Detaliu de temperament

Eu am fost un demonlar nesupus
am intilnit infinitul
anul trecut la Eforie
și tu mi-ai spus :
să faci vizibil din tine
ceea ce rămîne invizibil.
dar înțelege iubito
eu sînt forma care
scapă oricărei denumiri,
sînt vîntul
sînt infirmul
sînt muzicianul
sînt număr de telefon
sînt tatuajul de
pe statuia libertății
sînt un detaliu de temperament.

ILIE VALENTIN

Cintec pagîn

Mîngîind senin piatra
Șerpii-otoro piclea la soare,
Umbra galbenă de verde
Semnu-și tirile-n izvoare...
Revărsatul cuib de-otrăvuri
Stoarce clopote din mare,
Beau copacii liniștire
Din adîncuri de tipare.
Cali biciuiți de pofte
Sapă glia în tipsie,
Din potcoave sînge curge —
Fire de mătase vie...
Plînge ochipi de cenușă
Rugăciune sau blestem —
Șir de vise pentru frunză
Putred fericind un lemn...

MARIN MOSCU

Fenomen de seră

În pieptul meu bate o batistă roșie
și zeii toți se luptă pentru ea.
M-ascund în camera obscură
și caut semne vechi
ce-ar putea să mă salveze.

În toate, același punct roșu
explodează.

CECILIA BUCUR

De taina

Ultimii mei șapte agenți secreți
Pe care în lumea asta bintuită de criză
Cu greu și mai pot plăti
Mîine la vremea apusului mă vor părăsi...

Singur rămas și fără nici o pază
Voi cere ajutor regatului vecin
Înălțimii Sale Tristețea
Să mă mintuiască rugînd-o
Și să-mi acorde azil de singurătate
În impărăția sa
Pentru toate nopțile care vor mai urma...

GEORGE DAMIAN

Cu gura sigilată

Ochiul tău străbată
Prin toate cu putere,
Ca și cum deodată
S-ar lipsi de vedere,

Ca pe-un lac de gheață
Cînd te-aventurezi,
Iluminat de steaua
Pe care n-o mai vezi.

Spre care ai mers
Cu spaimă bebună,
Cu gura sigilată
De-o lamă de lună.

NICOLAE DIACONU

Nu tocmai intimplator

„Sinuela cu un pistolet de tip militar"
Sună sec, lapidar,
Ca un tăcănit de armă,
Raportul de expertiză medico-legală

Glonțul pătrunsese adine
În fondul de sentimente
Și rănise mortal
Pasărea delicată a candorii

Victima era un tînăr
Aproape adolescent,
Se cunoștea fără nici un dubiu
După radiografia viscelor
Și după amintirea lui
Neinvadată de ape întunecate

Fusese trimis în război,
Dar pe frontul acela
Țintele semănau surprinzător de mult
Cu imaginea sa,
De parcă
Ar fi fost pus să tragă într-o oglindă

Despre moartea lui am aflat
Nu tocmai întîmplător,
În timp ce ne aeriseam gîndurile

CORIN ZIANU

Autoportret

Eu sînt o traistă plină cu cintece ciudate,
bocite-n răsărituri și rise în apusuri,
urlate în artere, în vene spuse-n susur —
venind de nu știu unde, plecînd spre
mai departe,
dar și un fel de piele
total nonconformistă,
o șiră ne-ndoită în vaste temenele,
un front deschis în contra cohortei
de lichele
și-un crez în demnitate ce încă
mai există...
...Și vrînd să fiu prohodul
prăpădurilor toate,
visez că-n vechiul teatru am rol
în piesa nouă —
și-n fața voastră dîndu-mi ființa
pe din două,
veți ști că-n mine altul, să fie,
nu se poate...

SANDU ȘTEFANESCU

Un cer

Să te scufunzi în Dunăre ca-n cer
Să simți cum dinspre țară
Se-apropie tiptil
Alte și alte riuri
Ademenindu-te...

Să simți că marea însăși
Te spionează îndelung
Și-ți fură chipul
În oglinzi de solzi albaștri...
O, apa nu-i decît un cer stăruitor
Care te vrea !

ANICA FLORESCU

Nesfirșita liniște a unui poet

eu nu mă revolt
cînd telefonul tău sună zeflemitor
ocupat
ori mă pindesc porumbeii gol și
lucios
așteptînd acel moment dulce al zilei
nici cînd mi se taie apa fără să fiu anunțat
de răgazul și ieftinirea democrației

eu nu mă revolt
cînd mi se arată sudoarea
interzisă altor plante
cînd sînt țiară cu vopsea vegetală
de pe afișul ce anunță spectacolul serial
cînd
se termină cerneala cum scriu o misivă
de dragoste
sau cînd fac riad altora la cărțile mele

eu nu mă revolt
nici cînd sînt atîrnat de o coardă
de țiteră și expus în muzeul municipal

mă revolt
cînd sînt privit ca o locomotivă
bătrînă
ce vine din urmă acuzat de furtul
inventarelor
sentimentale
mă revolt cînd mi se oferă postul de
instructor
la nasturii soldaților morți.

VAL MANESCU

Un vulture

Așa cum înaintea
bătînd cu brațele aerul
privind în depărtări
un punct luminos
așa
cum and pămîntul și cerul
lunecînd pe sub timple
cum mă privesc orășenii
șoptind plini de mister :
„Un vulture !"

CORNELIU CUBLEȘEAN

Galileo Galilei

E pur si muove !
striga-vom prieteni mereu.
Dar nu are cine s-aprobe.
Și iarăși mai cade un alt prometeu.

Nu-i vremea senină, nu-i încă senină,
că multe în lume și azi se declină
și frumusețile orei
le-nvinețesc impostorii
și-adeseori
pe terra mai sînt detractori.

Minciuna
și-acuma
tot poartă nimb
nimic nu-i schimbat între timp
și încă plătim
și ceasul intim.

E pur si muove
și totuși mereu
nu are cine s-aprobe
și iarăși mai cade un alt prometeu.

Arca lui Noe

O barcă,
ne trebuie o barcă,
dar nu ca a lui Noe, ci una de marcă,
o barcă supersonică
să plutească în secunda sodomică,
pentru plimbarea pietonilor
în epoca exploziei demografice a
neutronilor.

Și ne mai trebuie un alt Noe
care să primească bilet de voie
să supraviețuiască potopului atomic,
sau neutronic.
Și să ia cu el cîte-o pereche,

'ori cîte două
(la potopul trecut nu se știe precis
cîte perechi s-au admis),
și să nu aștepte ca data străveche
ci să pleoe-nainte de-a-ncepe să plouă.

VASILE SMĂRĂNDESCU

Curier literar

Intrucit sînt mult prea multe plicurile al căror conținut ne îndeamnă să adresăm un categorie nu celor ce ni le-au trimis, producțiile lor neridicindu-se nici măcar la nivelul unui oarecare comentariu, vom epuiza spațiul acestui Curier cu transcrierea citorva zeci de nume : Popescu Marian, Sorin Sorescu, Iosif Ungureanu, Lichi Nicu, Haritina Bazavan, Ioan Trif, Răducă Gh., Cerbu Monica, Theodora Olea, Kegyes Maria-Lidia, Mihăilă Gabriela, Liviu Poznaru, Nicolae Frățilă, Tudor Eugenia, I. Boiangiu, Sanda Boaldă, Andrei Mândița, Ilu Trincă Amarad, Răducanu Olga, D. A. Grigore, Francisc Marton, Apostol Gheorghe, C. Scarlat, Cristian Păncescu, Cornelia Dima, Camil Poenaru, Maria Ilea, Iosif Popa, Doina U. Tuceari, Ștefănescu Gh., Necșulescu Otilia, Ionică Aurelian, Mătușoiu Vasile, Drimmer Carmen Teodora, Stăncilescu Mircea, Butiuc Maria-Ninela, Desagă Ilie, Cernitu Anca, Tarălungă Dumitru, Ioan Căzăciuc, Maria-Luiza Niculescu, Pascaru Mihai, Alecu Enache, Viorica Păunescu, Damaschin Florica, Ion I. Miriță, Cozma Constantin, Toma Gheorghiță, Stănescu Manuela, Birău Leon, Manuela Botăceanu, Theodora Lazăr, Neculai Grilușcă, N. A. Despoiu, Dunca Elena, Ghet-Munteanu Constantin, Gh. Lascu., Ion Teții, Cuzman Avram, Al. Ghincăuțeanu, M.N.V.-Ploiești, Dumitru Cetină, Andrei Duban, Ghiță Nicușor, Zotta Petre, Frosa Gheorghe, Mircea Tomescu, Mihaela Pop, Iulian Bodea, Pelelungă Florica, Ana Lungu, Ioana Precup-Szabo, Mihai Peneacă, Colancea Maria, Despa C-tin, Oriana Stan, Mihai Tomoioagă, Carmen Helvig, Victor Eugen Draga, Munteanu Ion, Gavrilă Damșa, I. Major, Suzana Lucaci, Pașca Teodora, Baltac Ruxandra, Rizea Adriana, Stoenescu Alexandru-Liviu, Dina Gh. Ion, Nicolae Daniel, Comănescu T., Vasile Țepeluș, Mircea Vrăști, Lena Șeicaru, Benciu Filip, Jinga Nicolae, Emil Măgură, Gh. Minciună, Maria Cornea, Vasile Dumitru, Crișan A. Avram, Sitaru Florica. După cum se vede, zeci și zeci de oameni cărora, din păcate, trebuie să le anulăm, deocamdată, orice fel de speranță. Dar și mai trist este faptul că lista este pe departe de-a fi încheiată, motiv pentru care ne vedem obligați să amînăm dialogul real pe care-l presupune un Curier literar propriu-zis. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

VICTOR NIȚĂ

MIRCEA MICU

Scrisoare neexpediată

MARILENEI

De fapt, nici n-ar fi trebuie să-ți scriu...
Tu știi totul despre mine și te înșeli
Închipuindu-ți că mă cunoști.
Crezi că sînt o scoică
Dar eu sînt un melc aburos,
Crezi că respir în timp ce eu
Mă înec de tristețe.
Inima ta e ca un fir de iarbă bătut de
vînt
Inima mea e ca un vînt suflînd spre
nimic...

1

Noaptea, mai ales, îți-e teamă de mine.
Sînt prea puternic ca să nu te sufoc
Cu singurătatea mea,
Prea lucid să nu te alung din memorie
Înainte de-a fi prea tîrziu,
Prea bătrîn ca să nu înțeleg ceea ce și
tu știi :
Minutarele grăbind pe cadran : într-un
singur sens...

3.

Vara mi te-a adus de Nicăieri, povară
dulce,
Cadavrul meu de înecat
Zac de-atunci pe-un țărm al Nimănui,
Noaptea mă rog să mă țină ancora
visului în nesomn,
Ziua mă rog să nu-ți împrumut
Singurătatea mea.

4.

Aș fi în stare să renunț la vedere și la
mirare
La tot ce ceea ce trupul meu detectează
ființa ta :
La mine, la orgoliul meu nemăsurat,
La talent, la tristețe, la moarte,
La iubirea de mamă care e mult mai
puternică decît dorul,
Și la dorul de tine care e mult mai
puternic decît iubirea de mamă...

5.

Tu dormi... Fii liniștită și vezi-ți
De tabieturile zilnice.
Ajungă-mă cu mîndria femeii care-a
cucerit
Pe cei ce n-a învins niciodată,
Mintea-te că ești o salcie nefericită
apleacă spre rîu,
Mesteacăn firav, abur de toamnă,
Tu care ești mai puternică
Și mai înverșunată decît oțelul...

6.

Nici nu-mi vine să cred că eu sînt acela
Care te-a cucerit umilindu-se-n plînsetul
cărnii,
Nici nu-mi vine să cred că mă vei
tulbura pînă la moarte,
Enigmatică, nedescifrată ființă,
Frumoasă ca prima zi a Lumii,
Nefericită ca zăpada,
Triumfătoare ca munții,
Rană pe dinăuntru și de nelnchis...

7.

Tu dormi. Tu știi totul despre mine.
Ți s-a părut că sînt mai pur decît
lacrima,
Mai simplu decît un lacăt de telefon,
Sentimental ca un mesteacăn aibind pe
malul piriului,
Bețiv ca Esenin și destrînat ca Loth...

8.

De fapt, ceea ce ne separă uneori,
Nu este ambiție deșartă
Și nici dorința cărnii înspăimîntată de
nesaț,
Ceea ce ne separă e chiar Neantul,
Timpul străjuind între noi
Ca un stilet de ghiață
Străpungîndu-ne pînă în inimă.

În inima mea fragilă,
În inima ta fragilă,
Singurătatea distanței,
Necuprinderea,
Zborul pescărușilor albi !
Aripă lîngă aripă,
Niciodată atingîndu-se...
Ar fi mai bine să ne amintim
Că nu ne-am cunoscut niciodată
Și că răsuflările noastre
Nu s-au contopit stingînd luminări
Și că mîinile noastre nu s-au încleștat
Încercînd să se sudeze.
Că tu n-ai tremurat pentru mine
Înspăimîntîndu-ți nopțile,
Că eu n-am tremurat pentru tine
Înspăimîntîndu-mi Singurătatea...

Pentru asta, iubito,
Va trebui să-mi faci rost de altă inimă...

La sfîrșitul lui septembrie 1917 Take Ionescu s-a deplasat la Odesa pentru o scurtă reconfortare.

La 8/21 octombrie și-a reînceput corespondența. La ordinea zilei se afla vizita la Iași a lui Thomas Garigue Masarik, conducătorul emigrației cehe, și devenit apoi primul președinte al țării sale, venit de la Moscova. Take Ionescu a înțeles să-i facă toate onorurile, el fiind susținătorul unui vast plan de colaborare între toate popoarele subjugate de Imperiul austro-ungar. Legăturile începute la Iași se vor dezvolta mai tîrziu la Paris, cînd Take Ionescu va intra în relații și cu Edvard Benes, al doilea reprezentant de seamă al cehilor, viitor președinte al republicii cehoslovace.

La 13/26 octombrie, — ziua sfîntului Dimitrie — Take Ionescu a avut ziua onomastică, pe care altădată, înainte de război, o serba cu multă insuflețire. De astă dată ea a trecut în tăcere, fără nici un fast, Take Ionescu aflîndu-se într-o stare de spirit puțin prielnică unei asemenea serbări.

O profundă impresie și, totodată, o vie indignare i-a produs călătoria kaizerului Wilhelm al II-lea în România, precum și vizita acestuia la mănăstirea Curtea de Argeș, unde se află mormîntul regelui Carol I, socotit de împărat ca un devotat al Germaniei. Deși timp de 26 de ani, cît au domnit concomitent, Carol I l-a așteptat mereu să-i facă o vizită, totuși kaizerul n-a ținut niciodată să i facă această onoare. Acum, Carol fiind mort, Wilhelm al II-lea a venit să se închine la mormîntul său, profitînd de acest prilej pentru a-i insulta țara și sfetnicii. Cu această ocazie, fără a-și da seama de sacrilegiul pe care îl comitea, kaizerul a cerut să semneze chiar și în cartea de aur a mănăstirii. Autograful său se poate vedea și astăzi în muzeul acestela.

În scrisoarea din 15/28 octombrie se află și una din cele mai profunde mărturisiri și aprecieri ale lui Take Ionescu asupra carierei și activității sale politice, mai ales din perioada ultimilor trei ani, ea fiind menită să dea României ceea ce poporul român așteptă de zece veacuri : unitatea națională.

La 17/30 octombrie el scria că deși germanii au avut pînă în 1917 anumite succese, el credea că aceștia aveau să fie totuși pînă în urmă învinși, victoria aliaților având să se producă în 1918.

Pentru a fi mai bine informat asupra situației, Take Ionescu ar fi dorit să facă o călătorie în Apus (Franța și Anglia), de la Iași fiind imposibil să cunoască realitatea în toate detaliile ei.

Pentru aceasta urma însă să se înțeleagă cu primul ministru Ion I.C. Brătianu.

VASILE NETEA

Nimic nu s-a limpezit...

Iași 9/21 octombrie 1917

...În astă seară am cinat la Mirzescu (George Mirzescu, ministrul agriculturii și domeniilor n.r.) pentru a întîlni încă odată un mare om care a venit să mă vadă după masă. Este profesorul Masarik, cehul bine cunoscut, un creator, dacă Boemia, cum eu sper, va deveni un stat independent. Un mare patriot, melancolic, avînd puține mijloace (materiale n.r.), dar care realizează adevărate minuni (propagandistice n.r.) cu micile sale mijloace. Are cu el un secretar ceh, căpitan, care este un adevărat iluminat. Ei au fost foarte mirați de a vedea cum cunosc eu Austria, și totodată o adevărată masă de detalii asupra chestiunii lor.

Luni, 9/22 octombrie 1917

...Mi-am petrecut tot timpul cu Masarik. Am dejunat cu el la ministrul Serbiei, în astă seară voi cina cu el la Palat, și mîine voi dejuna cu el la Club (Clubul militar n.r.) ...Eu sînt foarte ocupat cu problemele aprovizionării (pentru armată n.r.). Vreau să depun acum o muncă intensă pentru a putea pleca mai tîrziu (se gîndea la o călătorie la Paris n.r.)...

Iași, luni seara, 9/22 1917

...Vin de la Palat unde a fost un dineu oficial în onoarea lui Masarik, marele ceh. Eu am ocupat locul obișnuit și reginei bolnavă de apendicită și al lui Brătianu absent. Eram vis-a-vis de rege, între Poklevski și Marinovici (ministrul Serbiei n.r.). Eram în haine de mare gală M-am întors de vreme. Constat din nou că toate acestea (recepțiile n.r.) mă interesează puțin. Războiul însă, da. Războiul și urmările sale, incalculabilele sale urmări. Dar festivitățile cu palavrele lor obișnuite, nu...

Marți 10/23 octombrie 1917

...Este ora 10 (22) și jumătate. Am fost foarte ocupat toată ziua. Două consilii de miniștri și un lung studiu asupra unui dosar. Pe lîngă aceasta, un mare dejun politic tot pentru Masarik. Apropos de acest dejun. Căpitanul care servește de secretar lui Masarik a protestat cînd i s-a spus că eu am mai mult de 41 de ani. A voit să parieze. Titulescu în schimb m-a găsit palid, obosit, cu ochii încercănați, afirmînd că la întoarcerea de la Odesa eram cu mult mai bine.

13/26 octombrie, vineri

...Aniversarea mea (ziua onomastică. sfîntul Dimitrie n.r.). Aceasta îmi amintește de atîtea altele din copilărie. Ultima dată am sărbătorit-o la București. Astăzi e o zi de mare tristețe. Totul merge rău, înafară de miss Fichfeld (menajera lui Take Ionescu n.r.) nu o știe nimeni. Nu țin să mi se amintească. Nu sînt în starea de suflet spre a avea o plăcere pentru ziua de naștere. Nimic nu s-a limpezit. Ieri o victorie franceză, astăzi o înfrîngere italiană. Numai că aceasta nu are consecințe dăunătoare. Italienii sînt atît de schimbători în sentimentele lor, atît de impresionabili. Tot timpul eu cred, tot timpul sper și tot timpul am decepții.

Mi s-a citit discursul Kaizerului cu privire la România ținut la Curtea de Argeș. El ne-a calificat de intriganți setoși de putere care am împins națiunea noastră în conflagrație pentru a servi interesele noastre (personale n.r.). Interesele noastre ! Și Tzigara Samurcaș [1]) se găsea înaintea Kaizerului ca reprezentant al României. Cîte mizerii morale ! Mizeriile materiale deasemenea sînt mari. Se pare că lipsește totul în România ocupată, că se suferă cu mult mai mult decît aici...

Sînt acum atîția ani de cînd la Ploești a venit pe lume un bebeluș palid, din care s-a ridicat omul care sînt eu astăzi...

Iași duminică 15/28 octombrie 1917

...Eu am muncit din greu în viață, serios, conștiincios. Nu cred însă că în comparație cu alții am avut soarta pe care aș fi avut dreptul de a o avea. Dar cred, eu cred încă, sau mai degrabă vreau să cred totuși, că ceea ultimilor mei trei ani este de a da țării mele ceea ce ea așteaptă de 10 secole (unitatea națională n.r.) ...Aceasta merită sacrificiul de a uita toate deficitele carierei mele personale. Și hasardul se încăpățînează a ne aduce surprize peste surprize, a ne arăta la fiecare turnură un nou motiv de îndoială. O repet, eu cred încă, cu toate acestea, cred în toate cele sperate. Dar această credință nu poate avea aceeași fermitate dacă ea este de atîtea ori întunecată de atîția nori...

...Sînt mai singur ca niciodată. Dimineața mă deranjez puțin. La ultimele două consilii de miniștri am lăsat pe alții să vorbească... Nu les decît foarte puțin. Astăzi am fost să vorbesc cu ministrul Franței, ieri am vorbit cu cel american...

Iași, 17/30 octombrie 1917

...Ți-am vorbit adesori de încrederea mea în rezultatul final. Sînt totuși anumite confruntări teribile care pun la o grea încercare nervii și credința mea. Fiecare sfîrșit de an se încheie printr-un succes german. De fiecare dată cînd poporul lor simte oboseala și groaza de a pețrece încă un an în tranșee, germanii au o victorie care dă oamenilor lor o reînnoire a încrederii. În 1915 Rusia a fost bătută în primăvară, iar în toamnă Serbia a fost zdrobită ; în 1916 România ; în 1917 Italia. În acest moment noi avem înaintea ochilor noștri dublul coșmar al Rusiei reduse la neputință, și al Italiei ce a suferit o înfrîngere care poate să o pună la pămînt pentru restul războiului. În aceste condiții totul este de temut. Eu sper mereu că nimic nu se va întîmpla pentru a schimba în mod fundamental calculele care dau liniște sufletului meu, dar a fi absolut sigur este imposibil... Noi am bătut pe germani. Aceasta ne-a plasat pe un plan atît de înalt în fața aliaților noștri. Dar este vorba mai degrabă de a ne da seama de situația din Occident. Eu am sentimentul că Germania nu va face concesiile pe care trebuie să le facă decît dacă va fi bătută. Or eu simt deasemeni că războiul nu poate să se eternizeze. Chestiunea care se pune este de a ști dacă există șanse de a bate pe germani, înainte ca popoarele să se fi săturat de război. După părerea mea, războiul nu poate să nu se sfîrșească în 1918. Dar Aliații pot ei să țină pînă atunci, și mai ales pot ei să-i bată pe germani, să-i bată categoric pînă atunci. Aici eu nu pot să-mi fac nici o idee hotărîtă cu privire la acest subiect. Eu sînt sigur, absolut sigur, că în Occident mi-aș putea face o idee exactă asupra situației, o idee pe care alții nu ar putea să mi-o dea. Acesta este motivul pentru care am voit să plec, pentru care am voit să discut chestiunea cu Brătianu în momentul în care s-a produs înfrîngerea italiană. Noi am fost atunci foarte tulburați. Acum prima durere a trecut și eu voi putea discuta chestiunea cu el.

[1]) Al. Tzigara Samurcaș (1872—1952) profesor de Istoria artelor la Școala de Belle Arte din București, directorul Muzeului de Artă Națională, directorul Fundației Universitare Carol I. În 1916 a rămas în teritoriul ocupat pentru a administra monumentele istorice și proprietățile regale.

Insomnie lîngă destinele țării

„România a înțeles rolul imens pe care este chemată să-l joace America de Sud în viața internațională"

Revine lui Nicolae Titulescu un rol de seamă în stabilirea relațiilor diplomatice și în promovarea raporturilor României cu statele Americii Latine. Atitudinile și acțiunile sale în această direcție, exprimate și urmărite cu peste patru decenii și jumătate în urmă, în calitate de șef al Cancelariei diplomatice românești, atestă intuirea exactă a imensului potențial al acestor țări, a rolului pe care ele erau chemate să-l joace pe arena internațională, ca și înțelegerea avantajelor pe care o colaborare strînsă, în domenii dintre cele mai diverse, putea să le aducă în beneficiul reciproc, al cauzei înțelegerii, cooperării și păcii. Vocația comună de pace și progres a făcut ca pozițiile țării noastre și ale statelor latino-americane să fie de foarte multe ori convergente, atît în privința interpretării unor evenimente, cît și în aceea a acțiunii concrete în cadrul Societății Națiunilor sau al altor organizații și organisme internaționale ale vremii sale. Unitatea de vederi și poziția comună au ieșit în evidență îndeosebi cu prilejul dezbaterilor inițiate la Geneva pentru găsirea căilor și mijloacelor de rezolvare a unor probleme majore ale epocii (reducerea armamentelor, stingerea focarelor de conflict deschis, reglementarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state ș.a.). Susținînd cu putere ideea universalității Societății Națiunilor, Nicolae Titulescu a acționat cu pasiune pentru integrarea statelor latino-americane în această organizație și pentru o reprezentare corespunzătoare a lor în diversele structuri și organisme ale forumului genevez sau ale unor instituții aflate în strînse relații de colaborare cu acesta (Adunarea și Consiliul Societății Națiunilor, Curtea Permanentă de Justiție Internațională, Biroul Internațional al Muncii ș.a.). Concordanța de vederi în aprecierea unora din evenimentele internaționale ale epocii în cadrul dezbaterilor ocazionate de discutarea acestora la Geneva sau în alt loc a fost de natură să consolideze și mai mult relațiile bilaterale dintre România și statele latino-americane. O mărturie convingătoare pentru statornicirea unor trainice legături de prietenie și colaborare, a activității permanente și de substanță desfășurate în comun în scopul apărării și consolidării păcii mondiale o constituie acțiunea politico-diplomatică întreprinsă de România și țările Americii Latine în direcția creării unor acorduri regionale de securitate pe continentele european și sud-american și a unirii acestora în structuri solidare. În 1934 și 1935, Nicolae Titulescu va semna, în numele României, dar și al celorlalte țări membre ale Micii Înțelegeri și ale Înțelegerii Balcanice, aderarea la Pactul sud-american de neagresiune și conciliere, cunoscut în analele diplomatice și sub numele de Pactul Saavedra Lamas, încheiat la Rio de Janeiro la 10 octombrie 1933. Demersul lui Nicolae Titulescu pentru aderarea României la acest pact, în condițiile respectării depline a suveranității și independenței naționale, a rămînerii în vigoare a tuturor angajamentelor sale internaționale anterioare, însemna, în afara unui omagiu adus unei importante acțiuni de pace, o nouă concretizare a dorinței sincere și constante de a dezvolta legăturile de prietenie și colaborare pașnică între țara noastră și statele latino-americane. Contribuția lui Nicolae Titulescu la promovarea raporturilor româno latino-americane, inclusiv în cadrul Societății Națiunilor, avea să fie elogiată în numeroase ocazii. În 1931, cu prilejul alegerii lui Nicolae Titulescu ca președinte al celei de-a XI-a Adunări a Societății Națiunilor, venezueleanul Cesar Zumeta președintele în exercițiu al Consiliului Societății Națiunilor, spunea : „Alegerea domniei-sale este o dovadă a simpatiei pe care persoana sa a găsit-o printre noi. Ea este, totodată, un omagiu adus înaltelor sale calități personale și sentimentelor cu care a colaborat de atîția ani la lucrările Societății Națiunilor. Să-mi fie permis a-i exprima în chip călduros felicitările mele cele mai cordiale".

GEORGE G. POTRA

„Dragi prieteni din America Latină,

Fiți binevenîți pe pămîntul românesc, care este al dumneavoastră prin acel drept de coproprietate prin membrii marii familii latine se recunosc oriunde s-ar găsi și care nu este, în definitiv, decît un reflex al inimii lor ; fiți binevenîți în mijlocul națiunii române, care este a voastră prin legături de frăție de sînge, pe care nimic n-ar putea să le șteargă și care, în viață, constituie cea mai puternică baricadă împotriva sentimentului de primejdie sau de izolare și pe care distanța le poate transforma în nostalgie, dar niciodată în ultare ; fiți binevenîți sub cerul românesc, care, mai mult decît orice, este al vostru, pentru că sufletele românești au avîntat spre ei aceleași idealuri îndrăznețe, aceleași speranțe generatoare de eforturi dezinteresate, aceleași rugăciuni fierbinți pentru pacea și buna înțelegere dintre popoare, aceleași strigăte de suferință împotriva nedreptății și a agresiunii, întocmai ca aceia care fac din istoria Americii Latine un titlu de mîndrie pentru rasă și un capital de glorie pentru oameni...

Da, dragii mei prietenie, dv și noi, una sîntem. Mările care ne separă, munții înalți care se ivesc în drumurile noastre, cîmpiile nesfîrșite care se întind între noi ca un pustiu de nestrăbătut, ca o imagine a drumului spre renunțare, toate acestea nu sînt decît o iluzie deșartă.

Este de ajuns să ne găsim într-o zi, față în față, la Geneva, pentru ca toate piedicile naturale să se prăbușească pe moment și să tîșnească, luminoasă, singura realitate care are o valoare pentru noi : puternica unitate psihologică pe care o constituim noi.

15 ani de colaborare intensă și continuă îmi dau dreptul să afirm că această unitate s-a dezvoltat atît de mult încît, astăzi, a ajuns să fie indisolubilă și totală. (...)

Deschideți procesele verbale ale Societății Națiunilor. Sînt numeroase. Unii se plîng chiar că ar fi prea numeroase. Alegeți oricare chestiune ați voi din cele care au făcut obiectul dezbaterilor noastre. Desfid să se găsească una măcar, asupra căreia România și statele Americii Latine să nu fi votat în fel. Și aceasta, fără consultare prealabilă.

Cînd compar eforturile pe care unii trebuie să le depună pentru a ajunge la o linie de conduită unitară, la automatism în solidaritate așa cum se prezintă colaborarea noastră cu statele Americii Latine, nu-mi este posibil să nu mă simt fericit că aparțin latinității.

Solidaritatea dintre America Latină și România, manifestată în sînul Societății Națiunilor și în slujba păcii, este bine cunoscută la Geneva.

Ea a cucerit omagii prețioase pe malul lacului Leman. Dar nici unul nu depășește, în ochii mei, acela pe care l l-a adus într-o zi, pe neașteptate, președintele Briand.

Participam amîndoi la o ședință a Consiliului, care avea de rezolvat o problemă foarte complicată. Părțile interesate se mențineau cu perseverență pe pozițiile lor respective. Membrii eminenți din Consiliu interveneau ca să emită opinii contradictorii. Președintele Briand își desfășura comorile sale de suplete, persuasiune și farmec. Fără folos : nu cedău nici judecătorii, nici părțile. Ca de obicei, în împrejurări ca acestea, cînd nu mai știi ce să faci, ședința fu suspendată. «Trebuie încercat să se prepare un proiect de rezoluție», îmi spuse, pe culoar, președintele Briand — «O rezoluție», întrebai eu nelinistit. — «Da» îmi răspunse președintele Briand, o rezoluție în care vor figura cele patru cuvinte care sînt stîlpii Societății Națiunilor : «În principiu, eventual, totuși și în măsura posibilității». Astăzi, la Geneva, este singurul mijloc ca să pui statele de acord. Și președintele Briand adăugă : «Ar mai fi o posibilitate : să faci o Societate a Națiunilor numai cu statele Americii de Sud, și cu dumneata : mergeți întotdeauna împreună. Însă cum așa ceva nu e posibil, prevăzîți rezoluția pe care v-o cer și o să ne descurcăm noi».

Și ne-am descurcat !

Tocmai pentru a prețui așa cum se cuvine această comunitate de sentimente și de concepții, (...am) socotit că o reprezentanță diplomatică permanentă se impunea cel puțin în unele din țările Americii Latine. Numai lipsa posibilităților noastre explică de ce nu putem să facem la fel în toate statele Americii Latine, așa cum am fi dorit. (...) Acest efort, făcut în vremurile dificile prin care trecem, este dovada cea mai puternică a afecțiunii pe care o păstrăm pentru frații noștri latini de peste mare.

Dar mai avem o dovadă a afecțiunii noastre pentru dv. și nu v-o ascund.

Mulțumită eforturilor făcute de oameni dv. de stat, s-a constituit în America de Sud o vastă organizație de pace, care își găsește expresia sa juridică în tratatul de la Rio, tratat de neagresiune și conciliere, cunoscut sub numele de Saavedra Lamas. România a considerat că este în interesul său să nu rămînă străină față de acest mare instrument de pace. Am avut onoarea să semnez acest tratat, ca președinte al Micii Înțelegeri, în numele țării mele, al Cehoslovaciei și al Iugoslaviei. Această semnare a prilejuit redactarea unui act fără precedent în analele diplomatice. (...) Cred că nu mă înșel dacă afirm că peste puțin voi da, în calitatea mea de președinte, și aderiunea Înțelegerii Balcanice, la acest tratat.

Și, reflectînd la situația care face ca un român să acționeze ca organ de legătură între Cehoslovacia, Iugoslavia, Turcia, Argentina, Brazilia, Chile și toate statele din America Latină, mă întreb, dacă nu cumva, odată mai mult, mărețul viziune a marelui dv. Bolivar, acest frate spiritual al lui George Washington și precursor al genialului Woodrow Wilson, nu este pe cale să dobîndească o strălucită confirmare din partea realității ?

Meserii utile, meserii frumoase

Pe unde mai sînt morarii ninși de făina albă a vremurilor?

Cei din Corbi (Argeș), comună așezată pe rîul Doamnei, într-un peisaj care amintește acum de zăpezile marilor înălțimi dar și de clima dulce, mingîietoare a Mediteranei, se trag de fapt din comuna Jina de lîngă Sibiu. Cum au trecut ei de partea astalaltă a munților, cum s-au așezat aici, cînd, în ce împrejurări istorice, e complicat de spus. Dar oamenii au ceva din liniștea curată a oamenilor care trăiesc de sute de ani la poalele stelelor, stăpîni de turme de oi în permanentă transhumanță și gospodari temeinici, bogați, cu acareturile doldorate. Unii spun că au fugit din Ardeal în semn de protest împotriva catolicizării și desnaționalizării practicate de reprezentanții imperiului habsburgic, alții că au transformat un popas de transhumanță dinspre zonele alpine spre cîmpiile nesfîrșite ale luncii dunărene, în așezare de viață și de moarte, departe de lumea dezlănțuită a opresiunii sociale. Cert e că au venit aici cu întreaga lor zestre spirituală, cu întreaga lor experiență istorică, păstrîndu-și meșteșugurile, obiceiurile, ritualurile, portul și arhitectura, adaptîndu-se perfect locurilor care se învecinează direct cu peisajul sufletesc al țării de baștină, păstrînd încă legături trainice cu verii lor de peste munți, căsătorindu-se între ei și hălăduind împreună în transhumanță.

De-a lungul și de-a latul comunelor și satelor de pe valea rîului Doamnei, oieri de cîteva secole, poate chiar de la începuturile lumii, care se trag toți din preajma Sibiului, se mîndresc astăzi cu atelierele de croitorie de damă și de bărbați, cu croitorille în piele, cu atelierele de reparații radio și televizoare, cu frizerie, coafură, cu sifonărie, cu un centru de preparat sucuri, cu patiserie, cofetărie, secție de foto, tîmplărie, rame și geamuri, restaurant și hotel, dar depling dispariția treptată a unor meserii legate direct de îndeletnicirile lor. Adică sînt bucuroși că se pot îmbrăca după ultima linie a model, că își pot comanda cozonaci și torturi sofisticate la laboratorul de cofetărie, că pot petrece o după-amiază de odihnă la restaurant bînd bere Radeberger sau dormind o noapte la hotel numai pentru a se mîndri cu civilizația, dar își aduc aminte că odinioară prelucrarea lînii, a laptelui, a pieilor, a cărnii de oaie se putea face în întregime în comuna lor. Au cam dispărut îndeletnicirile tradiționale moștenite din bătrîni, nu se mai află decît rar prin împrejurimi **pive** în care se face dimia pentru cioareci și pentru cămășile albe, frumos înflorate ale bărbaților, nu se mai prea găsesc **dirste** pentru plocade și țolicuri (un fel de pături imense cît o țară, mițoase și albe precum zăpada mieilor), care compun zestrea fiecărei familii de oieri, vistieria fetelor de măritat. Nu se mai cunosc bine nici **vîlterile** pentru spălatul lînii și țoalelor, legate într-un fel și de cursul furtunos al rîului Doamnei, de nenumăratele mori care exploatau căderile de apă și uneori dădeau chiar lumină electrică!

Oamenii își amintesc că ultimii morari s-au stins pînă de curînd din viață, morile au fost dezafectate sau putrezesc în amintirea civilizației de lemn și de piatră, într-o epocă în care foamea de energie electrică le-ar putea repune în circulație.

Cînd se mărită o fată în comuna Corbi, ca și în celelalte comune de pe rîul Doamnei (cum ar fi Dîrmănești, Retevoiești, Stănești), părinții îi oferă drept zestre oi, vite și un nor de chilime, plocade, țolicuri, cuverturi de pat, preșuri, dimie pentru cioareci și cămăși, mintene, velințe, fote, îmbrăcăminte de corp, garnitură de mobilă, urmînd ca mirele să ofere casa și locul de easă. Numai că mașinile de făcut lînă s-au cam rărit, și pentru lîna de dimie oamenii bat drumul pînă la Cîmpulung. Acum, e adevărat, trist dar adevărat, că încet-încet tinerii renunță la portul tradițional și se îmbracă în confecții și tricotaje de serie. Numai duminicile, uneori, și în zilele de sărbătoare, își mai îmbracă frumoasele lor costume naționale lucrate mai ales în fapt de seară, la războaie sau la mașini de tricotat proprietate personală. Ce să mai vorbim de cojocari, de tăbăcari? Ultimul cojocar din Domnești s-a apucat de făcut gogoși și plăcinte considerînd că sînt mai rentabile.

Întrînd în plină civilizație tehnotronică oierii de pe valea Doamnei încep să resimtă absența micilor meșteșugari de tradiție și se gîndesc — după spusele bătrînului profesor pensionar Ion Ilinescu — la vremea cînd fiecare comunitate își va fabrica singură, prin meșterii ei cei mai pricepuți, galaxia de obiecte strict necesare civilizației lor tradiționale, de care să se bucure atît ei cît și restul lumii.

ADRIAN DOHOTARU ■

Un vărar printre niște negustori de var

În latura de miazăzi a Bucegilor, în satele de pe firul Ialomiței și-ai Dîmboviței meseria multor bărbați a fost să facă și să vîndă var. Există chiar și acte care spun că la Curtea Domnească din Tîrgoviște s-a lucrat cu var făcut de ei. Dar aducînd acele ceasurilor mai aproape de linia zilei de azi, înainte de a înțelege că nu întîmplător am zis că ei făceau și tot ei vindeau varul, să spunem că la Vulcana Băi conducerea comunei a ținut să ne îndemne să vorbim cu Vasile Zamfirescu, nu cu altul, iar că Vasile Zamfirescu ne-a spus la rîndul lui că în comună ar mai fi încă vreo cîțiva vărari, vreo patru-cinci, fiindcă dintre cei bătrîni Ion Mihai a murit, Constantin Bugă și-a luat serviciu la mină la Șotînga, Emil Dobrescu s-a făcut cantonier la drumuri iar despre cei tineri s-a înfiripat cu cîtăva vreme în urmă o vorbă pe care nu el, Vasile Zamfirescu, este chemat să o dezlege.

Vasile Zamfirescu se ocupă cu facerea varului de vreo 40 de ani, a învățat meseria cînd era flăcău în toată firea și anume după ce chiar se însurase, ceea ce ne duce repede cu gîndul că nu de la tatăl său a învățat-o ci mai degrabă de la socru. Chiar așa și este, zice el, socrul lui a fost vărar vestit și dacă a izbutit cu cîștigul din meseria de vărar să-și crească cei cinci copii, printre care și pe Margareta, cu care Vasile Zamfirescu s-a însurat, acesta s-a gîndit că la fel o să izbutească și el, deși în ce-l privește n-a avut de crescut decît un copil, Ion, ajuns între timp muncitor la fabrica de conserve din Pucioasa, de unde face naveta acasă zilnic. Nu-i vorbă, adaugă Vasile Zamfirescu, că și meseria de vărar presupune un anume navetism. Piatra o ia de la Ficni, din Ialomița, chiar de pe firul apei, nu din vreo carieră, cum au noroc alții vărari. Alege piatră cu piatră, numai albă, de calcar curat, fără amestecături. După ce a terminat de încărcat căruța, ia drumul înapoi, alți 25 de kilometri, prin Brănești și Vulcana Pandele. Un drum dintr-acesta nu poate fi făcut în mai puțin de o zi. Operația propriu-zisă de facere a varului, de ardere a pietrei durează și ea 24 de ore. Vasile Zamfirescu are cuptorul de var chiar în grădina casei. Cuptorul e zidit din piatră neagră, din cea care nu se topește la căldură, culeasă dintr-un loc numit chiar Valea Neagră. Acolo așază piatră cu piatră, jos pe cele mai mari și sus pe cele mai mici, cu grijă ca între ele să rămînă loc pentru a le putea cuprinde căldura pe toate. Ce rămîne apoi e grija de a întreține focul nestins 24 de ore, iar după alte 24 de ore cît trebuie pietrei ca să se răcească bine, începe grija de a vinde varul. Uneori Vasile Zamfirescu scapă de această din urmă grijă destul de repede, atunci cînd lucrează pentru instituțiile comunei, pentru școli de exemplu, care cumpără var nu cu kilogramul ci cu sutele și cu miile. Alteori e nevoit să pornească pe drumurile vechi ale vărarilor, bine știute de el. Ultima oară a coborît la Tîrgoviște și de acolo, prin Văcărești și Pierșinari, a ajuns la Titu. De la Titu a coborît și mai mult către șes, prin Crovu, Fundu Părului și Corbii Mari, pînă la Gratia, iar de acolo, prin Cartojani, Roata, Mîrșa, Videle, Flămînda și Botoroaga a ieșit tocmai în șoseaua București-Alexandria, la Drăgănești-Vlașca. Către casă a urcat pe firul aceluiași drum pe care coborîse, pentru că i se pare mai puțin aglomerat, cu mai puține mașini, și în plus prin satele acestea are gazdele lui, unde poate rămîne peste noapte, de exemplu la un anume Ion de la Gratia și la un anume Gheorghe de la Flămînda, oameni care în schimbul unei găleți cu var îi dau o mîncare caldă și-i întind un pat pentru odihnă. Cît umblă pe drumuri strigînd „hai la var" sau doar „varul, varul", Vasile Zamfirescu știe că se mai poate nimeri uneori să dea varul pe nimic. Odată, cînd i-a trecut prin cap să înainteze și mai în jos, către Dunăre, în comuna Chiriacu a dat două coșuri cu var unui bărbat care părea om în toată firea dar care și-a pierdut urma pe-o văloagă de unde nu s-a mai întors să plătească nici peste cele două ore la capătul cărora Vasile Zamfirescu, oftînd, a pornit la pas alături de cei doi cai ai săi. Neaga și Murga, către vreun sat cu oameni poate mai buni. Dincolo de Giurgiu, cînd se îndrepta către Greaca, pe-un cîmp l-a prins din urmă un bărbat care avea o pușcă și acela l-a întrebat dacă avea certificat de producător. Vasile Zamfirescu i-a răspuns că nu are și privindu-l pe omul acela cum se îndepărta, înaintea lui, către prima comună, și-a mai zis în gînd că un astfel de certificat nu are și nici nu poate avea, fiindcă varul nu crește în grădină ca mercle. Cînd, după ce-a intrat în comuna aceea, l-a oprit milițianul, a aflat că vorbise chiar cu primarul acelei localități. Însă milițianul a știut ce acte să ceară, și după ce a văzut că buletinul de identitate și autorizația de vărar ale lui Vasile Zamfirescu erau în bună regulă, l-a rugat să vină pînă în clădirea miliției. Acolo, într-o cameră, în colțul unui tavan trebuia înlocuită tencuiala. Milițianul l-a întrebat cît var ar trebui să cumpere. Atunci, zice Vasile Zamfirescu, s-a gîndit că o să trebuiască să dea varul pe degeaba și-a zis că trebuie 20 de kilograme. Însă milițianul nu era nici el chiar atît de nepriceput și-a zis: nu vreo 40? Merge și 40, a mai oftat o dată Vasile Zamfirescu și s-a dus la căruță să încarce varul. Spre mirarea lui, milițianul i-a plătit însă, bani-peșin, 80 de lei, și pe urmă l-a invitat și în casă, unde l-a dat să mănînce, ba chiar l-a omenit și cu un pahar de vin. Era de fel din comuna Aninoasa, aflată la doi pași de comuna Vulcana Băi.

Din cele de mai sus nu trebuie înțeles însă că milițienii ar avea motive să lase în întîmpinarea tuturor vărarilor cu masa-ntinsă și cu carafa plină de vin, mai zice Vasile Zamfirescu, și cînd zice acestea iarăși parcă oftează o dată, pricina fiind, precum aflu, tocmai acea vorbă încîlcită despre unii vărari mai tineri ce s-au îndemnat mai mult către negustorie decît către meserie. Cu cîtăva vreme în urmă, ne spune și Gabriel Milea, primarul comunei Vulcana Băi, s-a descoperit că unii vărari cumpărau varul de pe la fabricile de var și porneau apoi să-l vîndă ca și cum ar fi fost făcut de ei. Unii cumpărau, de exemplu, tocmai de pe la Codlea și vindeau prin Moldova. Cumpărau cu 50 de bani kilogramul și-l vindeau cu 2 lei. Or, dacă într-o căruță intră cam 2 000 de kilograme, nu e greu de văzut cît de fructuoasă devenise meseria de vărar, mai exact autorizația de vărar, eliberată în schimbul a doar 100 de lei. Iar cum aceste autorizații sînt eliberate la Tîrgoviște, în capitala județului, mulți vărari au fost nevoiți să meargă la Tîrgoviște pentru a preda autorizațiile și-a nu le mai putea reînnoi pînă azi. În comuna Vulcana Băi doar unul singur vărar nu i-a fost retrasă autorizația: lui Vasile Zamfirescu. Ceea ce explică de ce conducerea comunei ne-a îndemnat să vorbim cu el, nu cu altul.

DUMITRU ELIADE ■

Încă trei, patru săptămini, și moare un meșteșug străvechi...

O cămăruță cu două ferestre înguste și o ușă strîmtă dînd în strada Putnei. Unul din acele ateliere de meșteșugari cum trebuie să fi fost mai toate în preajma pieței Rădăuțului. Miroase a piele proaspătă, a sfoară de cînepă și a cerară, a șorț purtat cu evlavie ani de-a rîndul, a dușumele bătrîne, șubțiate de-atîta stropit și măturat. În mijlocul odăii, o mașină de cusut, din aceea pe care le poți vedea mai cu seamă în muzeele tehnice. Pe firma atelierului scrie „Curelărie". Într-o fereastră spînzură două desene, foarte mîndre în stîngăcia lor. Ele reprezintă un ham și un cal.

În acest atelier lucrează, de un timp bunișor, trei oameni. Mihai Serdanciuc are 68 de ani și din 1929 tot croiește și coase la frîie, căpestre și hamuri pentru cai. Constantin Țigănaș e în branșă de 7 ani iar Gheorghe Andrusiac de 12. Îi rog să-mi arate mîinile și cei trei se ridică din băncile lor scurte și vînjoase, pe care le călărește ușor adușî de spate, ceasuri întregi cu grija numai a găuritului și a cusutului, și întind, parcă uimiți ei înșiși de ce je e dat să vadă, niște mîini muncite, cu bătături groase și galbene în podul palmei, cu o piele cornoasă și plină de șanțuri pe degetul mic, pe acolo pe unde freacă și taie în carne vie sfoara de cînepă cerită.

Îl întreb pe meșterul Mihai Serdanciuc în cîți ani se învață făcutul hamurilor și al căpestrelor de cai. Bătrînul se mai mîhnește o dată la mîinile lui și-mi răspunde că omul ar ști destul de repede ce are de făcut, mai ales că trebuie să le ia pe toate pe rînd, de la ușor la greu, dar mîinile au nevoie de doi-trei ani ca să se deprindă cu suferința, să învețe la pipăit calitatea materialelor, să simtă cum va sta căpăstrul pe cal. „Tot vorbim să creștem cai, spune cu supărare dar și cu un fel de resemnare Mihai Serdanciuc, țăranii încep să-și pună serios nădejdea în cai, vine lume să facă hamuri la noi din toată țara, sosesc gospodari de departe din preajma Mizilului și a Clujului și dorm la hotele pînă ce le dovedim comanda, și nu pleacă pînă ce n-au curelăria gata, însă piele nu mai avem decît pînă în aprilie. Trebuia să ne desființăm din octombrie, pielea blanc, de 3—4 și 5 mm o căpătăm cu tot mai multă greutate; în loc să muncesc, sînt mereu în delegație, unde îmi înmoi glasul, ca să-i rog pe unul și pe altul să-mi dele piele. Cererea dinspre țărani e tot mai mare. Dacă nici mîine, cînd mă duc iar la București, la „Pionierul", la „Partizanul" ori la „Flacăra Roșie", nu izbutesc să aduc material, închid și, gata, trimit oamenii acasă. Eu am pensie, de ce să lupt ca să fac binele cu forța?"

„Oamenii", Constantin Țigănaș și Gheorghe Andrușiac, îl aprobă tăcuți, dînd din cap. Eu, zice Țigănaș, dacă mă iau de altă meserie, nu mă mai întorc, chiar să vină să mă cheme. Și dacă am plecat și noi, cine mai știe să mai croiască și să mai coasă curelărie pentru cai? Nimeni".

Orașul Rădăuți are unul din cele mai frumoase și mai prospere tîrguri săptămînale țărănești din toată țara. În fiecare vineri, sosesc la tîrg să vîndă, să cumpere sau, pur și simplu, să se mai vadă om cu om țărani din toate satele județului și de mai încolo. În Rădăuți, ființează o puzderie de ateliere meșteșugărești; meseria aceea, făcută în tăcerea unei odăi, fără grabă, cu dragoste pentru materialul trainic, cu gîndul la cinstea firmei și la respectul gospodarului, care a comandat căpăstrul, cojocul, olăria, butoaiele de lemn, spetele pentru stativul de țesut pînză și covoare și cîte altele ce au încă preț bun în nordul țării, în dulcea Bucovină. Primarul Rădăuțiului, Mihai Frunză, e foarte mulțumit că urbea a luptat să nu-și risipească meseriașii, să le asigure comenzi, să le țină rangul. Piața Rădăuțiului și coroana ei de ateliere meșteșugărești au starea stupului de albine. Nici nu-ți dai seama aproape de unde se strînge atîta cantitate de bunuri. Totuși, te întrebi, ce pot să facă abia trei oameni și, din cînd în cînd, un al patrulea, tot pensionar, Vasile Ciubotaru, cînd caii încep să fie cu mule și cu zecile de mii?

Într-un an, atelierul de curelărie — patronat de U.J.C.M. Suceava — are trebuință de 4 tone de piele de vită și bivol, o piele groasă care se produce — iar meșterul Mihai Serdanciuc o știe bine — „sută la sută în țară". Pielea aceasta, care vine în blancuri, adică în bucăți de aproape doi metri pătrați, nu-i de folosit pentru frîie, hamuri și căpestre toată. Ea e pe sorturi-canate, poale, git, hecht. La un întreg de curelărie pentru un cal, se folosesc 6—7 kg de piele și muncește un om două-trei zile. Prețul este de 1 468 de lei. În urmă cu niște zile, în piața din Humor, pe un faeton (o căruță) cu doi cai s-au dat 120 000 lei. Se plătesc însă și prețuri mai mari. Cai, blînzi și harnici și mult prea năpăstuiții noștri căluți, încep să aibă prețul unei limuzine. Pot ei oare să slujească la muncile cîmpului fără harnașamente sau cu hamuri de pînză și furtun de pompieri, cum sugerează cîte unul? Cu siguranță nu. „Hamuri de sfoară, spune Mihai Serdanciuc, nu s-au purtat niciodată la Bucovina. Cînd un țăran ducea căluțul în sfori, lumea nu zicea de el că e sărac, ci leneș".

Meseria este, precum se știe, veche și străveche. Numărul cailor trebuie să crească. E politică de stat și e o politică înțeleaptă. Cu toate acestea, atelierul de curelărie rădăuțean ar urma să se desființeze. Tovarășul Samuel Kriegsman, președintele U.J.C.M. Suceava, e foarte tulburat de o adresă recentă a UCECOM-ului, unde se scrie că pielea, fiind de import, nu se mai repartizează nici unui atelier de meșteșugari. „Ce-i de făcut?" se întreabă tovarășul Samuel Kriegsman, „mereu au fost pe punctul să se desființeze, dar acum cred că nu mai am ce le face".

Ar fi trebuit să scriu reportajul meu astfel, povestind ultimele zile din viața de sute și de mii de ani a unui meșteșug foarte stimabil. Să arăt cît sînt de triști ultimii lui meseriași. Adevărul e altul și e cu temei plin de melancolie: meseriașii o să-și afle curînd un rost iar noi, toți cei care acum ne întrebăm „ce-i de făcut?" vom alerga pe urma lor să-i găsim, dacă mai sînt de găsit, și să-i rugăm să învețe ucenici.

Chiar să nu aibă întreprinderile de pielărie — cum, dealtfel, au mai avut — 4—5 tone de piele pentru „Curelăria" din Rădăuți? Să nu poată oare „Dîmbovița", „Pionierul", „Flacăra Roșie" (București), „Partizanul" (Bacău), „Clujeana" și altele, din cele multe cîte există, să găsească tonele de piele necesare harnașamentelor celor cîtorva sute de cai pe care-i înzestrează anual meșteșugarii Rădăuțiului? Un ham, un căpăstru și niște frîie bune duc cel puțin zece ani. Încă o dată se vădește că numai ce-i scump e, de fapt, ieftin.

Și fiindcă tot vorbim de piele și meșteșugari, la Rădăuți trăiește în izolare un anume Mihai Corcinschi, despre care mai mulți oameni care se pricep, pielari și ei, cojocari și tăbăcari, mi-au spus că păstrează secretul tăbăcitului cu plante, cu hrean, cu lapte și altele. Tehnică arhaică și cinstită care face pielea moale, fără miros, rezistentă la paraziți. Mihai Corcinschi ar da secretul lui, se pare, unor oameni dispuși să-l ia în serios, fiindcă, de-a lungul anilor, l-au tot vizitat pe moș cîțiva, l-au cerut să le dea proba științei lui, moșul și-a dat silința și acei cîțiva duși au fost. Poate acum, cît omul mai e în viață, vine, în sfîrșit, la Rădăuți careva din specialiștii tăbăcari să încerce blînd și cu diplomație să afle de la moșul o știință, încă una, care ar putea să se piardă pentru totdeauna.

TUDOR OCTAVIAN ■

Sărbătoare sub cupola Academiei

Miercuri, 17 martie, sub cupola Academiei, savantul român Elie Carafoli a fost sărbătorit pentru împlinirea vîrstei de 80 de ani. Unul din fondatorii şcolii româneşti de aeronautică, alături de Traian Vuia, Aurel Vlaicu şi Henri Coandă, academicianul Elie Carafoli a contribuit cu talentul şi munca sa de mai bine de o jumătate de secol la situarea României între ţările cu realizări remarcabile în acest domeniu de vîrf al ştiinţei şi tehnicii.

În 1928, la numai 26 de ani, Elie Carafoli a devenit titularul primului curs de aerodinamică şi mecanica avionului la Politehnica din Bucureşti. De atunci şi pînă astăzi, 50 de generaţii de ingineri de aviaţie au trecut prin şcoala profesorului Elie Carafoli. Cărţile lui, adevărate momente de referinţă în aeronautică, sînt cunoscute şi apreciate de specialiştii din întreaga lume. Într-o perioadă de timp cînd aeronautica a făcut salturi spectaculoase, prin activitatea desfăşurată în învăţămînt, cercetare şi producţie, academicianul Elie Carafoli şi-a pus amprenta personalităţii sale asupra aeronauticii româneşti. Vorbitorii, la rîndul lor nume ilustre în aeronautică, au ţinut să-şi exprime recunoştinţa şi dragostea faţă de acela care le-a fost dascăl, sfătuitor şi prieten.

În cuvinte emoţionante au fost evocaţi anii de pionierat ai aviaţiei noastre, realizările deosebite pe plan ştiinţific şi tehnic într-un domeniu în care ţara noastră a dat atîtea nume ilustre.

Eminent profesor, om de ştiinţă de geniu, remarcabil organizator şi conducător de unităţi de cercetare şi producţie, academicianul Elie Carafoli a înţeles întotdeauna să-şi împărtăşească cunoştinţele şi realizările studenţilor şi colaboratorilor, pentru ţara pe care o slujeşte de 80 de ani. 45 de generaţii de oameni de ştiinţă şi ingineri români au fost alături de academicianul Elie Carafoli în ziua sărbătoririi sale.

În cuvintele sale adresate nu numai celor prezenţi, academicianul Elie Carafoli şi-a manifestat încrederea că oamenii vor avea tăria de a pune uriaşele realizări pe care le-a făcut aeronautica în slujba oamenilor, pentru că aceştia să poată trăi în pace şi fericire, că oamenii vor avea capacitatea de a asocia marile realizări ale ştiinţei cu cele mai înalte precepte morale, că aviaţia va avea rolul să micşoreze distanţele care-i separă pe oamenii din diverse colţuri ale pămîntului, îi va apropia şi îi va uni.

OPREA GEORGESCU

„Eu, Elie Carafoli, om de ştiinţă din România, m-am străduit toată viaţa, atîta tot: să fiu la înălţime!

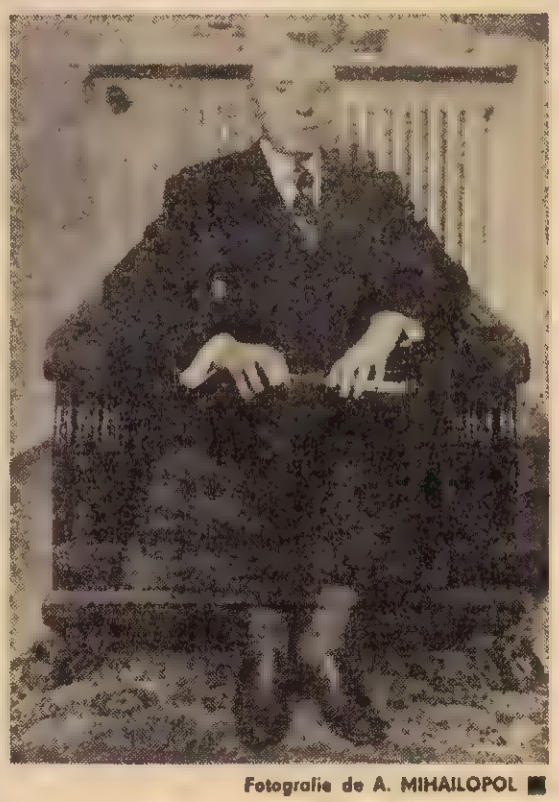

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Membru titular al Academiei R.S.R. Înfiinţează Institutul de mecanică aplicată (1949), din care avea să derive Institutul de mecanică a fluidelor şi construcţii aerospaţiale, astăzi INCREST. Membru de onoare („Honorary Fellow") al foarte restrictivei „Royal Aeronautical Society" din Londra şi al Academiei Internaţionale de Astronautică, membru corespondent al Academiei de Arte şi Ştiinţe din Toulouse ; fost preşedinte al Federaţiei Internaţionale de Astronautică (vicepreşedinte 1963—1967, preşedinte 1968—1970, „past-president" 1971—1973), preşedintele Comisiei de astronautică a Academiei R.S.R., membru al „Braunschweigische Wissenschaft Gesellschaft" şi membru extraordinar al „Astronautische Gesellschaft — Hermann Oberth", R.F.G. etc. Deţinător al premiilor „Louis Bréguet" şi „Medalia de onoare-argint", decernată de Societatea naţională de încurajare la progres, Paris (1927—1928), diploma „Paul Tissandier" (1956), „Medalia de argint", Paris (1967), „Medalia „Carl Friedrich Gauss", Braunschweig, R.F.G., Medalionul „Apollo-11", decernat de N.A.S.A., 1970, diploma şi medalia „Tolkovski", 1981 etc. Este, de asemenea, distins cu Ordinul Muncii, clasa I, Ordinul „Meritul Ştiinţific", cl. I, Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România", cl. a II-a, titlul de Om de Ştiinţă Emerit al R.S.R. Deţine Premiul de Stat, clasa I.

— Aşadar, v-aţi născut în oraşul Veria, lîngă Salonic, acum 80 de ani...

— Am şi trăit acolo un timp, am urmat clasele primare, într-un mediu care avea să mă influenţeze pentru tot restul vieţii. La începutul secolului în Macedonia exista încă o comunitate a aromînilor, dominată de un puternic sentiment naţional, în ciuda prigoanei şi a suferinţelor pricinuite de cei care ne contestau dreptul de a gîndi şi vorbi în limba română, de a susţine revendicările social-politice ale românilor din acea regiune. Situaţia familiei mele era agravată şi de faptul că fratele meu mai mare, Tullius Carafoli, era profesor de limba română şi scriitor în dialectul macedoromân, fiind şi autorul a două piese dramatice, „Furii" (Haiducii) şi „Piruşana" (denumire care echivalează cu „fata frumoasă cu părul bălai"), piese care se jucau în toate comunele şi satele locuite de români. Pe cînd eu abia începusem şcoala primară, un membru al familiei Carafoli a fost asasinat mişeleşte pentru acelaşi motiv, iar în 1907 a fost incendiată casa noastră, odată cu şcoala română şi alte două case ale unor fruntaşi români din aceeaşi comună. Aceste fapte şi multe altele de acest fel sînt relatate într-o carte publicată în 1913, „Les Roumains de Macédoine", care mi-a căzut nu demult în mînă şi care mi-a răscolit amintiri triste din fragedă tinereţe.

— Istoria românilor de pretutindeni aiestă că puternicul sentiment naţional nu poate fi slăbit, în ciuda încleştării şi luptei pentru supravieţuire, ci dimpotrivă, întărit, aşa cum s-a petrecut şi cu românii din Ardeal sau din alte zone geografice. Cînd aţi venit iarăşi în ţară aţi găsit, nu-i aşa, mediul prielnic pentru împlinirea aspiraţiilor dumneavoastră, pentru studiu şi afirmare ?

— În toamna anului 1915 am plecat la Bitolia, în Serbia de atunci, unde am intrat în clasa a IV-a a liceului din acest oraş. Dar aici n-am început bine şcoala, că aceasta s-a şi închis, ca urmare a ocupării Serbiei de către armatele Puterilor Centrale. În plin război, despărţit de familie, fără şcoală, am ales calea Ţării Româneşti şi, însoţit de încă doi elevi de aceeaşi vîrstă cu mine, am pornit de la Bitolia spre Bucureşti pe drumurile acelea pline de primejdii, cînd pe jos, cînd în camioane încărcate cu tunuri grele, care trebuiau transportate de pe un front pe altul. Am trecut prin multe greutăţi, am fost opriţi de organe militare, intrigate de „drumeţia" noastră, am fost reţinuţi în cazărmi pînă se primeau instrucţiuni, pentru a fi lăsaţi să ne continuăm drumul spre patrie. În cele din urmă am reuşit, iar cînd am ajuns la Giurgiu, graiul românesc, pe care îl auzeam pretutindeni, îmi părea o melodie plină de vrajă.

— În fapt, dacă ar fi să simplificăm, dumneavoastră mergeaţi spre glorie...

— Dacă vreţi... Am continuat şcoala la Liceul „Gh. Lazăr" şi la Liceul militar „Mînăstirea Dealu", iar în 1919 am intrat la Şcoala politehnică. Aici am obţinut diploma de inginer electromecanic. Specializarea am făcut-o însă la Paris, la Sorbona, unde mi-am luat licenţa şi apoi doctoratul în ştiinţele fizico-matematice. În timpul şederii mele în Franţa, am desfăşurat o activitate susţinută la Institutul aerotehnic de la Saint-Cyr, aparţinînd în acea vreme Sorbonei. În acest timp am elaborat mai multe lucrări şi monografii ample, care au fost apreciate de specialiştii din acea vreme ca lucrări fundamentale de aerodinamică, în special în teoria profilelor aerodinamice — dintre care unele au fost denumite în diferite tratate „profile Carafoli".

— Aveaţi atunci, e evident, doar 26—27 ani ! Spuneţi-ne însă, ce însemna aviaţia în lume la vremea aceea ?

— O activitate ştiinţifică în plin avînt, căreia i se întrevedeau perspective dintre cele mai mari pentru destinul omenirii. Nu uitaţi că în martie 1908 Traian Vuia s-a desprins de pămînt pentru prima dată în lume cu mijloace proprii la bord (fraţii Wright se ridicaseră de la pămînt în 1903, însă cu un avion lansat pe o pantă înclinată), George de Bothezat, alt român, construia elicoptere, printre primele în lume, în 1910 Henri Coandă expunea la primul Salon mondial de aeronautică de la Paris cel dintîi avion bazat pe propulsia cu reacţie, iar în 1912 Aurel Vlaicu uimea specialiştii şi spectatorii prezenţi la mitingul aviatic de la Asperen, lîngă Viena, prin zborurile sale acrobatice — vedeţi cîţi români se află printre marii pionieri ai aviaţiei ! — ba chiar luase fiinţă şi Compania de aviaţie franco-română, prima de acest gen în Europa. Primul război mondial aşezase aviaţia pe un loc important în arsenalul militar, dar încă lipseau studiile teoretice amănunţite legate de mecanica fluidelor, asupra cărora m-am aplecat şi eu. Pentru a progresa era nevoie să se cunoască toate forţele aerodinamice, toate fenomenele care acţionează în cazul mişcării unui corp într-un fluid, aşa cum e şi aerul. Sigur, eu nu fac acum decît perifraze, dar pentru dumneavoastră, care nu doriţi să intraţi în amănunte tehnice sper că e suficient.

— Căderea unei frunze este dictată de forţele aerodinamice ?

— Bineînţeles. Nu e deloc simplu, dar aceste forţe ar putea fi calculate. În cazul avionului cele mai importante forţe sînt cele care iau naştere din mişcarea elicei şi a aripilor prin aer. Aceste studii, ca şi altele, în fel de vaste, au fost tratate în cărţile mele mai vechi sau mai noi, între care „Aerodinamica aripilor de avion", „Studii experimentale asupra aripilor monoplane", „Mişcări conice în regim supersonic", „Aerodinamica vitezelor mari", sau „Teoria aripei în zborul supersonic", ca şi în cele aproape 200 de comunicări ştiinţifice.

— Aveţi cărţi traduse în străinătate ?

— Unele dintre ele, mai cu seamă cele din tinereţe, au apărut mai întîi în străinătate, apoi în ţară. Dacă vreţi o socoteală, sînt 14 cărţi publicate, între care 4 la Paris, 5 la Bucureşti, două la Moscova, cîte una la Berlin, Londra şi Beijing. Am să vă povestesc şi o întîmplare interesantă petrecută la Moscova. Acolo am avut ocazia să-l cunosc pe academicianul Keldîş, preşedintele pe atunci al Academiei de ştiinţe din U.R.S.S.. El studiase şi după cărţile mele, iar cînd m-a cunoscut, la întîlnirea cu delegaţia de români din care făceam parte, nu s-a putut abţine să nu mă întrebe : „Mais, vous n'êtes pas français ? !" Nu, eram şi sînt român, deşi Keldîş fusese convins pînă atunci că sînt francez...

— Să ne mai întoarcem, vă rog, puţin în urmă. Aşadar, după peste trei ani de activitate bogată la Paris, aţi revenit în România, unde aţi devenit conferenţiar, apoi profesor universitar. Asta se întîmpla, dacă nu greşim, în 1928, cînd aţi inaugurat primul curs de aerodinamică şi mecanica avionului de la noi în ţară. Astăzi, în cadrul Institutului politehnic Bucureşti există Facultatea de construcţii aerospaţiale, pe care aţi visat-o încă de acum mai bine de jumătate de secol ! Aşadar, pe lîngă preocupările dumneavoastră legate de cercetare, de studiile teoretice, nu poate fi neglijată activitatea didactică, de profesor prin mîinile căruia au ieşit peste 40 de generaţii de studenţi, astăzi specialişti de frunte în domeniul mecanicii, al construcţiilor aerospaţiale. Mai mulţi decît atît, există, de asemenea, şi un... Carafoli al producţiei efective, sau cel puţin a existat. Vorbiţi-ne despre el.

— Era limpede, încă de atunci, că învăţămîntul aeromecanicii nu putea fi predat numai de la catedră, ci trebuia completat cu o pregătire experimentală ampă, pentru a se putea concretiza în maşini zburătoare. Am depus toate străduinţile şi, cu sprijinul primit, am realizat o suflerie aerodinamică destul de modernă la acea vreme, prima de acest gen în sud-estul european, care dealtfel se află şi acum în funcţiune la Institutul politehnic. Ea a servit pentru toate construcţiile de avioane româneşti, cît şi pentru studiul modificărilor ce se aduceau la avioanele străine fabricate la noi în licenţă, în scopul de a le îmbunătăţi şi moderniza. Paralel cu această activitate ştiinţifică şi didactică, activam în acelaşi timp şi ca inginer şef, apoi ca director la Fabrica de avioane I.A.R. Braşov. Aici am condus o echipă de ingineri şi proiectanţi care a realizat tipul de avioane originale I.A.R. (11, 14, 15, 16), ale căror performanţe au fost remarcabile pe plan mondial. Aceste avioane au fost printre primele cu aripă joasă, formulă nouă şi îndrăzneaţă la acea epocă. Unul dintre aceste avioane a fost considerat ca făcînd parte dintre cele mai bune şase avioane din Europa, la un concurs care a avut loc în Bucureşti, în 1931. Activitatea mea a continuat prin crearea unei mari uzine la Mija, în apropiere de Ploieşti, numită la acea vreme „Industria română mecanică şi chimică". După război, aşa cum probabil ştiţi, noi am pierdut dreptul de a ne mai ocupa de construcţii de avioane pentru mulţi ani. Au trecut astfel aproape două decenii, iar avansul pe care îl luasem faţă de multe ţări ale lumii în construcţiile aeronautice s-a redus simţitor. Aş spune că astăzi, după multe dificultăţi inerente, din cauza împrejurărilor neprielnice, pe care le-am învins cu entuziasmul şi perseverenţa noastră, ne aflăm pe o linie ascendentă, în drum spre alinierea la marele avînt al omenirii pentru progres şi civilizaţie. În domeniul construcţiilor aerospaţiale, deşi avem mult-de recuperat, am reuşit să asimilăm aproape toate componentele de avion şi depunem eforturi să desăvîrşim această asamblare şi la motoare, echipamente, aparate de bord şi materiale. Sînt convins că vom reuşi în curînd să nu mai depindem prea mult de import, să avem o producţie independentă, căci numai astfel aviaţia noastră poate fi eficientă, economică şi puternică. S-au ridicat în ţară patru fabrici mari, la Bacău, Craiova, Ghimbav-Braşov şi Bucureşti, dar după părerea mea străduinţele trebuie să fie cel puţin la fel de mari şi în domeniul cercetării. Astfel, peste un deceniu nu vom avea decît avionul anului 1980, nu pe cel al anului 1990. Trebuie să fim „up to date", cum spun englezii, adică la zi....

DUMITRU GRAUR

VIZITA

Zilele acestea a sosit la redacție o scrisoare pentru L. Kalustian. Colaboratorul nostru, sau mai bine spus în ciuda vîrstei pe care o are, colegul de redacție L. Kalustian a avut amabilitatea să ne-o arate. Spicuim din acea epistolă : *„Mult stimate Domnule Kalustian, „Simple note" ce le publicați în «Flacăra» reînvie personaje de inaltă valoare ale trecutului. Grupajul de însemnări Mihail Antoniade mi-a amintit de omul minunat pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă. Vă mulțumesc pentru bucuria ce-o faceți cititorilor și-mi permit să adaug la portretul celui dispărut o „perlă" din amintirile acelui an 1944... Iunie. Locuiam în parcul Bonaparte fiind vecin spre sud cu vila familiei Antoniade situată pe aleea Zoe. Șirul bombelor a urmat o traiectorie rectilină, prima căzînd în curtea casei Antoniade iar următoarele în strada Paris distrugînd casa Zapisescu. Sub efectul bombei și a suflului zidul exterior al casei Antoniade, dinspre curte, s-a răsturnat (parter și etaj). Mihai Antoniade era rănit și internat la spital. Cum dispuneam de mijloace de lucru am pornit imediat la refacerea zidului de cărămidă. După scurt timp l-am regăsit pe Mihai Antoniade în dormitorul de la etaj, într-un frumos pat florentin. Era foarte bolnav de ficat. În ciuda bolii primea pe toată lumea care îndrăznea să-i calce pragul casei fermecîndu-i cu verva sa. Se discuta istorie, literatură, filozofie, despre arte plastice... Mi-a spus într-o zi despre un lucru ce-i obseda : camera ce-o ocupa avea un tavan în boiți încrucișate ale căror diagonale marcau un „centru" ce nu corespundea axului camerei și ferestrei. Am putut să-i conving ușor că la execuția clădirii, din cauza unei erori de trasare, camera nu era perfect dreptunghiulară, diagonalele inegale impuneau un centru fictiv deplasat cu cîțiva centimetri. Acest lucru Mihai Antoniade îl simțea de cîte ori se urca în pat și privea tavanul. După ce i-am explicat în termeni ingineresti întreaga problemă care l-a măcinat ani în șir, Mihai Antoniade a rîs și mi-a spus : Acum pot dormi liniștit... Acesta era Mihai Antoniade... / Cu distinsă stimă, Inginer Emil Prager, născut în 1888".*

Doi tineri de la începutul secolului XX : Emil Prager și L. Kalustian.

În scrisoare era trecut și numărul de telefon. Mărturisesc că după citirea scrisorii L. Kalustian era foarte emoționat. Poate niciodată nu-l văzusem așa de frămîntat. A încercat de cîteva ori să formeze numărul de telefon. Și încă o mărturisire : cel care semnează aceste rînduri este de profesie inginer constructor. De foarte multe ori am învățat după cărțile lui Emil Prager. Îl știam ca un Titan al construcțiilor. Pînă la urmă L. Kalustian a avut curajul să formeze numărul de telefon pînă la sfîrșit. La celălalt fir : Emil Prager. Cei doi, după ce și-au dat binețe, parcă cunoscîndu-se de cînd veacul, au fixat o întîlnire pentru a se vedea. Pentru marți, orele 18 și treizeci de minute.

Un coleg de redacție, auzind întreaga poveste mi-a spus doar atît : Invitat, neinvitat, te duci și tu acolo. Fără să știe Kalustian. Le faci o surpriză. Vezi că pot discuta doi oameni, unul născut la sfîrșitul secolului trecut iar celălalt la începutul acestuia.

La ora 18 și treizeci de minute urc scările pînă la etajul trei al unui bloc de pe strada Cosmonauților. La ușa apartamentului L. Kalustian. Întîi s-a mirat, apoi s-a mirat.

Un autograf peste timp al inginerului Emil Prager.

— **Ce cauți aici ?**

— Sînt și eu așteptat.

Ne-a deschis ușa celebra artistă Elvira Godeanu, soția inginerului Emil Prager. N -a pofțit înăuntru. După cîteva clipe a apărut și Emil Prager. L. Kalustian a înmînat gazdei un pachețel care făcea să se ghicească niște prăjituri cumpărate de la o mare cofetărie bucureșteană.

— **Iertați-mă, doamnă, sînt florile lunii acesteia. Cu florile vă rămîn dator. Cu altă ocazie. Florăria era închisă. Dacă cunosc blocul ? Desigur. N-a fost terenul Lahovary ? Așa-i. Am cunoscut în acest bloc o fată pe care, mărturisesc, o iubeam. O chema... Da, Elena Zănescu. Cîți ani or fi de atunci ?! Cam jumătate de veac. Cum mai trec anii. Fumați ?**

— Desigur. Dar numai vara. Țigări de foi pe balcon. Și cum nici vara n-a venit și nici măcar primăvara nu se simte — nici eu n-am început încă, anul acesta, să fumez. Ce vreme ticăloasă. Sînt babele pe vechi. Domnule Kalustian, eu te citesc de ani și ani de zile. Sînt abonat la „Flacăra". Ce-i drept, ochii s-au cam închis. Citesc și scriu sub lupă. Dar de lăsat nu mă las. Citesc și scriu... Scriu și citesc. Multe lucruri pe care le scrii, domnule Kalustian, eu le cunosc și le-am trăit...

— **Ei, dacă sîntem contemporani...**

— Matale, gazetarule, ești mai tînăr. Eu sînt născut în '88. Uite, eu sînt de modă veche. Stau cu bascul pe cap și în casă. Ce să-i faci ! Așa m-am obișnuit.

— **M-a impresionat foarte mult scrisoarea pe care mi-ați scris-o. Dar, nu cunosc cîteva amănunte. Am discutat și cu Dora Antoniade. La ce bombardament a căzut casa ? Ea nu mai știe exact.**

— Păi, bombele au căzut în șir. Nu venise eliberarea. Mihai Antoniade o aștepta, ca dealtfel noi toți, ca pe o sărutare de mamă. Îți spun, eu, sigur : era în iunie.

— **Că veni vorba. Mama dumneavoastră n-a stat pe la Mecet ? În casa aceea cu garaj ?**

— Da. Eu am făcut casa. Mama s-a prăpădit în '39. Cîte știi despre mine. Cum nu ne-am cunoscut pînă acum !? Mi-a plăcut, domnule Kalustian, cînd ai început serialul. Mica Românie a dat totdeauna mulți oameni mari în toate domeniile. Să dea Dumnezeu ca și România de astăzi să dea oameni tot la fel de mari. Am auzit că într-o gazetă, recent, a apărut un fragment de roman inspirat din viața tovarășului Ceaușescu. Vreau s-o procur și s-o citesc. După părerea mea, și cred că și dumneavoastră sînteți de acord cu acest lucru, trecutul trebuie reconstituit cu multă migală cu tot ce are mai valoros... Dumneavoastră, tinere, ce vă notați ? Sînteți de la „Flacăra" ? Îl cunosc pe Dan Bîrlădeanu. Mi-a luat, cum se spune, un interviu. Redactor șef este Adrian Păunescu. Nu-l cunosc personal dar de citit i-am citit multe dintre poezii și articole și îi urmăream emisiunile de la televizor. L-am văzut, o dată la Teatul Bulandra. Eram cu Elvira. Ea mi l-a arătat. Pare un om tare bun. Așa-i ? Elvira spune, și ea se pricepe, c-ar putea să fie și un bun actor. Eu nu mă pricep. Dar dacă spune Elvira, așa-i.. Dacă publicați ceva, vă rog, înainte de apariție, să-mi arătați și mie. V-am spus : eu sînt de modă veche. Spune, domnule Kalustian, ai scris și de Dimitrie Gusti ?

— **Ministrul Instrucțiunii publice ? Am scris. L-am și criticat. Am spus, țin minte, că a știut cu o știință genială să-și organizeze mediocritatea. În schimb știa, tot cu aceeași știință genială, să-și aleagă oamenii.**

— Îmi amintesc, cînd a făcut muzeul satului, prin '35—'36, uite nu mai știu exact anul, mi-a cerut, pentru a ridica biserica pe care o adusese din Maramureș, o schelă și-o macara. O schelă din lemn. Dar, biserica era toată din lemn. Lemnul reprezenta, în sine, o schelă. I-am trimis, țin minte, un bun dulgher. În patru zile a ridicat biserica. S-a bucurat dar s-a și mirat foarte mult : cum un singur dulgher a putut să ridice biserica ? Hai, să-ți spun una pe care, cred, că n-o cunoști, cu bietul Delavrancea. Pe vremea cînd era pus de Brătianu ministru de industrie și comerț în timpul tragicului refugiu de la Iași din '17. O să mă-ntrebați: de ce am spus bietul Delavrancea ? Fiindcă rolul lui cel mai important consta în a aproba trei metri de stofă kaki din fondurile armatei, civililor dezbrăcați. Din cînd în cînd, conform funcției, trebuia să semneze diferite brevete de inovații. Odată, știu precis lucrul acesta, l s-a prezentat, printre altele, și dosarul pentru aprobarea și brevetarea cămășii pantalon cu închidere ermetică la mineci. Delavrancea nu a înțeles exact despre ce este vorba. Cînd a întrebat, cineva din sală a spus că este vorba despre un fel de combinezon. Atunci, Barbu Delavrancea a întrebat : dacă fac și eu o cămașă care se închide la spate îmi dați pe ea brevet ?

— **Nu știam povestea. Are o tentă de umor trist. Spuneți-mi, l-ați cunoscut pe Saligny ?**

— Haideți să vă arăt recomandarea lui. Ce scrie aici ? „Regatul României. Ministerul de război. Avem onoarea a vă face cunoscut că în urma recomandațiunei noastre sînteți detașat provizoriu prin deciziunea ministerială nr. 113 din 13 noiembrie 1916 din Direcțiunea Generală a porturilor și căilor de comunicație pe apă., Șef de secție la Direcția Materialelor și Instalațiunilor noi în serviciul acestei Direcțiuni..." Semnează Anghel Saligny... L-am cunoscut bine. În ciuda faptului că avea 61 de ani, cînd ne-am întîlnit, și eu doar 27 m-a apreciat foarte mult. Din multe puncte de vedere mi-a deschis ochii și mi-a îndrumat pașii. Mi-a acordat întreaga sa încredere. Am avut foarte multe de învățat de la el...

— **Ce era să întreb... pe Gogu Constantinescu l-ați întîlnit prin viață?**

— L-am cunoscut în 1917, la Iași, cînd se pregătea să plece la Londra. A plecat cu un chimist. Mi se pare Roșculeț, cel care a făcut solidificarea benzinei. Introducea un fel de cărămidă gelatinoasă în lampă și ardea. Credea c-o să cucerească vestul. Dar, n-a fost așa. Acolo i s-a spus : toți combustibilii sînt solizi. Unul este lichid și pe acela să-l solidificăm !? Și așa s-a terminat cu benzina solidă. Multe ciudățenii s-au întîmplat cu multe inovații ale românilor plecate apre hrăpărețe zări străine. Așa a pățit și Gogu Constantinescu. Fără să supăr pe nimeni spun cu mîna pe inimă că tot acei hrăpăreți străini au îngropat multe dintre invențiile savantului român.

— **Este vorba despre problema sonicității ?**

— Desigur. Și multe alte lucruri. S-a spus, într-o perioadă, că omenirea nu era pregătită pentru ceea ce inventa Gogu Constantinescu. Poate cunoașteți descoperirea, pe care eu o consider, fiind constructor epocală, acel calorifer cu apă rece. O țeavă este strangulată avînd apă sub presiune. Este introdus un vibrator sonic. Apa, fără nici o altă sursă de energie, ajunge pînă aproape de temperatura de topire a metalului. Mi-a ajuns la urechi următoarea explicație : cine își face calorifer cu apă rece ? Apoi, problema automobilului sonic, idee ce revoluționa întreaga industrie constructoare de automobile din lume, după părerea mea, special a fost îngropată. Aș putea să vă spun foarte multe lucruri... L-am revăzut pe Gogu Constantinescu în '61 cînd a fost sărbătorit de Academia Română cu prilejul împlinirii vîrstei de 80 de ani și cînd i s-a înmînat titlul științific de „Doctor Honoris Causa", de către Institutul politehnic din București.

— **Dacă nu mă înșel, cu acel prilej ați și rostit o cuvîntare. Așa-i ?**

— Nu atunci. În '61 ne-am regăsit. Anul trecut, la Congresul de știință și tehnologie, cînd s-au sărbătorit o sută de ani de la nașterea sa am fost invitat să susțin o conferință în limba franceză. Să vă citesc două fraze, dacă nu vă plictisesc, și să vă cer o părere ca specialist.

— **Vă rog.**

— Iată ce am spus : „Afirmînd variatele aspecte ale logicii raționale, el credea că : inginerul trebuie să fie un constructor iar știința să rămînă slujitorul lui. Moștenirea pe care Gogu Constantinescu o lasă tehnicii mondiale a depășit, în numeroase cazuri, capacitatea de absolvire a epocii în care a fost creată : ea rămîne un bun universal și un stimulent de muncă și creație pe drumul spre adevăr și util, deschis de școala și gîndirea românească. Viitorul va arăta în ce măsură ideile sale de transformare a energiei vor putea găsi și alte aplicații practice în concurență cu progresele tehnice contemporane".

— **Superbe cuvinte !**

— Ei, dacă am face un inventar mai toată lumea noastră a dispărut. Asta-i viața. Se duce... Îmi amintesc de șantierele organizate în zona Bumbești — Lainici — Livezeni. Am deschis cariere, s-au construit tunele și poduri. Primeau de lucru, într-o zonă complet izolată, peste 4 000 de oameni — asigurîndu-se condiții sociale, tehnice și de viață. În '44 au venit tinerii. Ce mulți tineri ! Cît entuziasm ! Cum se mai muncea ! I-am revăzut, nu demult, pe unii dintre ei. S-au schimbat. Au îmbătrînit și ei. Timpul nu iartă pe nimeni și nimic... Profesor ? Nu mi-a plăcut să fiu. Să dau lecții într-o clasă între ziduri. Am preferat să fiu un profesor, așa, pe viu. Să simt în totalitate omul și natura. Că le spuneam și tinerilor : ascultați în primul rînd lecțiile vieții. A descifra pulsul a tot ceea ce te înconjoară, după mine, este marele secret pe care trebuie să-l stăpînească orice individ...

— **Doamnă Elvira Godeanu, ce vedetă mare ați fost ! Îmi amintesc, am văzut „Casa Hervey". Ce mare spectacol. O sărbătoare... Cred că am văzut cea mai grozavă Coană Joițica interpretată de dumneavoastră.**

— Ehei, în '38 ! Vă mai amintiți ? M-a chemat, parcă văd și acum, Camil Petrescu, directorul Teatrului Național și mi-a spus să iau rolul, Maria Ciucurescu mi-a spus să nu mă atîng încă de rolul acesta. M-am dus la Camil Petrescu și i-am spus că dacă nu mă lasă-n pace îmi dau demisia. Imediat am plecat la mare. În tren, doi bărbați m-au recunoscut. Uite că nu mai știu cum îi mai cheamă. M-au întrebat de ce sînt supărată. Le-am spus că din cauza Coanei Joițica. Atunci unul dintre ei mi-a zis : dar, cînd vreți să-l jucați ? Cînd o să fiți mai rotundă ? Coana Joițica era așa ca dumneavoastră, o femeie îndesată. Cînd m-am reîntors de la mare m-am dus direct la Camil Petrescu și i-am spus că accept rolul. Așa s-a născut Coana Joițica interpretată de mine... Am lucrat foarte bine și cu Sică Alexandrescu. El a schimbat linia. Dădea nerv și culoare. Teatrul era bombardat, dar, noi de jucat tot jucam. Și sub direcția lui Stancu am lucrat excepțional. Apoi, cu Soare, cu Vraca, Mihai Popescu, Tony Bulandra, Bălțățeanu, Antoniu, Al. Critico...

— **Ce generație mare ! Privindu-vă simt tot Teatrul Românesc gravitînd în jurul dumneavoastră....**

— Lăsați astea. Vă place cafeaua ? Este făcută după o rețetă pe care o știu de mult. O să vă invit o dată, la vară, cînd o să fac și înghețată.

— **Vă mulțumesc Coană Joițica... Mă scuzați doamnă Elvira Godeanu. Desigur. Să vă dau și numărul meu de telefon. Să mă sunați de cîte ori doriți. Vă mărturisesc, mi-a făcut mare plăcere. De mult n-am mai discutat atîtea lucruri interesante. Mă iertați de deranj.**

Și L. Kalustian s-a îmbrăcat tacticos, și-a luat geanta plină de amintiri de care nu se despărțe niciodată, și-a pus fularul și căciula, a mai salutat o dată pe cei doi locatari din strada Cosmonauților, și a dispărut în ploaia măruntă și lipicioasă ca o amintire de la începutul de veac. Nu însă înainte de a-mi spune : „Mîine dimineață ne vedem la redacție. Noapte bună !".

SORIN POSTOLACHE

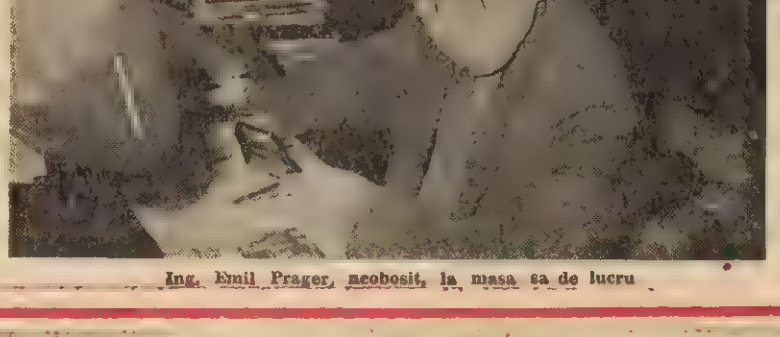

Ing. Emil Prager, neobosit, la masa sa de lucru

Actrița Elvira Godeanu, L. Kalustian și Emil Prager într-un colocviu despre tinerețe fără bătrînețe.

Niște scrisori de-acasă

Iată în această pagină cîteva din problemele pe care le ridică oamenii satului în scrisorile sosite pe adresa redacției. Ele nu se opresc doar la a sesiza. Ele propun ceva, dau idei și izvorăsc toate din dorința ca acasă, în vetrele noastre de liniște și pîine, lucrurile să meargă și mai bine. Ele invocă, toate, fără excepție, cuvîntul partidului, al secretarului său general, semn al bunei lor credințe, al patriotismului și al unității lor în jurul partidului.

Problemele nu sînt capitale ci importante, și cei care le semnalează le și privesc astfel. Din nefericire, cîteodată, numai ei. Deoarece un primar sau funcționar care trebuie să le rezolve problemele nu se încumetă de multe ori să treacă de promisiuni.

Scrisorile de la țară, am mai scris, sînt scrisorile noastre de suflet, scrisorile noastre de-acasă. Fiecare reporter a plecat cu cîte o scrisoare și credința că se întoarce acasă să-și ajute o mamă, un frate. Să-i urmărim.

În urmă cu cîtăva vreme, publicasem în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" scrisoarea lui Gheorghe Moț din Crișcior (Hunedoara) care semnala că Muzeul sătesc din comună este lăsat de izbeliște, iar exponatele, adunate cu dragoste de-a lungul timpului, se pierd. Ce s-a întîmplat de la apariția notei noastre și pînă azi ne relatează Mircea Bunea.

Tulnic în dispensar și puericultură cu ștearț

De pe văile Apusenilor iarna istovită și umilită a fost izgonită. Din nou se rotesc curcubee peste făcalele morilor minate de lacrimile zăpezilor omorîte de soare. Primăvara pare povîrnită în cerul sumețit pe stîlpii albi de fum crescuți prin grădini din focurile vrejurilor și ierburilor trecute. Moții își primenesc ogrăzile cu fierul. Le sapă harnic, cu gîndul la prețul legumelor de peste vară. Dar nu ca să scriu despre campania agricolă ori despre autoaprovizionarea localității m-am oprit în Crișcior. Badea Moț Gheorghe ne-a chemat în comuna de la confluența Bucureșciului (!) cu Crișul Alb, ca să constatăm și noi paragina și indiferența în care se zbate muzeul sătesc. „Care Moț Gheorghe, chiar credeți că există ?, am fost întrebați la primărie. Aia de dincolo de muzeu ? Cel din Podu Morii ? Ori de la Zdrapți ?! Poate-i din Valea Gîrzii ?!?" Nu știam care anume, dar l-am găsit — deci există ! — și ne-a confirmat : „Dacă nu se iau măsuri severe și urgente se duce de rîpă și ceea ce a mai rămas. Am 70 de ani, pentru mine-i durere cînd văd prunci de școală că nu știu ce-i aia o socală, un fistău, o straiță de băieș, un îmblăciu, o bodîngă, o meliță, un tulnic, un ștearț de luminat... Pe toate s-a picurat sudoare de moți din satu ăsta, toate grăiesc despre îndeletniciri și despre un fel de viață trecute, e păcat că se fură și se pierde și se distruge ce-a fost gata întocmit... Eu v-am scris, dumneavoastră ați publicat știrea la pagina cu scrisori multe din revistă ai noștri zic că au luat măsuri, numai mereți să vedeți ce făcut-au..."

Așa că mergem și ne oprim la nr. 119 de pe Calea Zarandului. Mă însoțesc profesorul Constantin Tuhuț, de curînd venit în comună, și Gheorghe Crăciunescu, secretarul consiliului popular. Casa-i veche și — zice-se — tipică : două odăi, cerdac și beci. Sub sticla înrămată și fixată pe peretele dinspre stradă se poate citi scris pe carton, „Muzeul sătesc al comunei Crișcior. Program : marți și joi 10—13, duminică 10—14". Urcăm cîteva trepte. Deschidem și intrăm. Parte din peretele opus ușii e ocupat de un dulap cu ușile larg deschise. Zăresc în el cîteva piese vestimentare ale unui costum moțesc. Sînt jilave, aproape mucede. La fel sînt și cele 17 fotografii din teancul aflat pe un colț de masă șchioapă. Pe o poliță, mă uit în cartea de onoare. Din ea aflu că muzeul a fost deschis pe 21 iunie 1970, că în principal este creația învățătoarei Pleșa Letiția și a soțului ei, inginerul Pleșa Todie, și că „pentru început sînt prezentate aici obiecte din viața casnică și din minerit, din trecut și din prezent, și o bogată colecție numismatică cu monede datînd din veacul al XV-lea și pînă în zilele noastre". Ultimul vizitator a semnat în paginile sale pe 16.X.1979. În rest, la așa-zisul muzeu nu mai ai ce vedea. Ba, să nu uit : în ambele camere, de-a stînga și de-a dreapta peretelui despărțitor, în podea, se cască două găuri mari-mari... prin care intru în beci. Unde am prilejul să constat șubrezenia grinzilor mîncate de cari... În curte discut cu Ecaterina Lucaci, 64 de ani, soția celui care a fost Anton Lucaci, sufletistul care și-a pus casa la dispoziția muzeului sătesc... Bătrîna mă emoționează : „Ați observat că o casă părăsită moare foarte repede ? Anton s-a dus, moștenitorii nu se împacă, casa se duce și ea..." Dar exponatele ? „Le-au luat și le-au cărat de aici după ce s-a publicat la Flacăra scrisoarea lui baci Moț..." Unde ? „Apăi la dispensarul de oameni..."

Hai și acolo ! Cadrele medicale sînt toate la o ședință, la primărie. Femeia de serviciu susține că nu există nicăieri cheia ușii pe care scrie „puericultură", dincolo de care ar fi fost... mutat muzeul ! Cincisprezece minute se caută un înlocuitor de cheie. Apoi Gheorghe Crăciunescu, secretarul primăriei, rezolvă... problema cu un umăr viguros și bine plasat. Ușa sare, ca să vedem ce ? O harababură înfiorătoare de lemne vechi, fără nici o noimă, deteriorate, care par să fi fost orice : balanțe, tulnice, melițe, furci de tors, vase, pluguri cu brăzdar de lemn, război de țesut, un leagăn de copil, cască de miner, ștearțuri (un fel de opaiț pentru mină), vechi ceasuri de perete, cheptănușe, bidoane, îmblăciu...

Tovarășa Herta Faur, primărița comunei, ne-a asigurat că pînă la 1 aprilie (!) muzeul sătesc își va relua activitatea într-un cadru corespunzător. Rămîn însă cîteva întrebări : 1. Cu a cui aprobare a fost transformat cabinetul de puericultură al dispensarului comunal în depozit al muzeului ? 2. Cine poartă răspunderea celor întîmplate ? 3. Cartea de onoare pomenește despre o „bogată" colecție numismatică, din secolul XV și pînă azi. Un inventar din 1980, decembrie, susține că n-ar exista decît 27 de monede, fără valoare ! Recunoașteți și dv. că „bogată" nu înseamnă nicidecum... 27 ! Culmea este că chiar și după îndelungi insistențe și căutări prin fostul muzeu, ca și prin cabinetul de puericultură, nu s-a putut găsi cu prilejul investigației noastre nici măcar o singură monedă !!! Care-i misterul ? Bineînțeles că așteptăm răspunsul organelor competente.

Scrisoarea din Lunca-Bihor este scurtă și alarmantă. Un sat, Hotărel, aparținător acestei comune, trăiește „o agonie" iar cel care semna acele rînduri ne invita la fața locului „pentru a constata aceste adevăruri". Emanuel Valeriu, ajuns zilele trecute la Hotărel, a scris articolul cu titlul

A trăi la 600 metri de un oraș...

Principala durere a corespondentului nostru și a consătenilor săi pare să fie starea actuală a unui drum de 600 de metri, care separă așezarea rurală numită de unul dintre cele mai tinere și cochete orașe ale țării, Orașul „Dr. Petru Groza", cale de acces distrusă de transportul lemnelor, efectuat de Întreprinderea de exploatare forestieră locală, din care pricină „**nu se mai poate intra în sat nici cu salvarea, nici cu mașina pompierilor**" și nici transportarea îngrășămintelor naturale nu s-a putut realiza. În rest, starea căminului cultural, devenit „**o adevărată crescătorie de sobolani**", a grădinii școlii „**ajunsă crescătorie de gîște**", lipsa de legătură telefonică a Hotărelului cu alte localități, deși stîlpii pentru fire au fost „plantați" de peste 4 ani etc., formează subiecte ale nemulțumirii satului.

Comuna Lunca a depășit cu mult statutul de sat. Ea este, de fapt, un nou cartier al Orașului „Dr. Petru Groza" ; case noi și trainice, asfalt, apă curentă, școală cu etaj etc. Din cele șase așezări rurale care compun comuna, satul Hotărel este cel mai rămas în urmă. Și cel mai mic, adică cu numai 80 de numere și cam 340 de suflete, cu copii cu tot. În general, însă, și aici ca în toate celelalte sate, oamenii și-au construit case noi (80 la sută din totalul locuințelor sînt noi !). Un pîrîiaș străbate cea mai mare parte a localității strecurîndu-se, pe o porțiune de cîteva zeci de metri, chiar printre casele oamenilor. Ei bine, tocmai aici s-ar putea consolida malurile, dura un pod și astfel s-ar obține o legătură mai directă cu orașul. Trebuie înțeles că acel drum devenit impracticabil s-a construit abia anul trecut, prin contribuția și munca cetățenilor, că pentru a traversa două porțiuni mai denivelate s-au adus 30 de basculante cu piatră, s-au montat cîteva tuburi de mare capacitate (grație sprijinului primit din partea exploatării miniere din Orașul „Dr. Petru Groza"), dar sub urgia, devenită... tradiție, a apelor Crișului Negru, neregularizat nici pînă la această dată, noul drum a cedat, nefiind accesibil tocmai în aceste 2—3 puncte critice.

Cine este de vină ?

Cel ce ne-a scris nu precizează. Cel cu care am vorbit, la fața locului, nu confirmă însă că Întreprinderea de exploatare forestieră a stricat drumul, ci apele. În rest : școala frecventată doar de 13 copii își are curtea sub nivelul apelor și este „animată" de cîteva gîște din sat, dar oricum nu ar fi aptă pentru un teren de joacă sau sport. Cămin cultural nu există în Hotărel. Anumite activități s-au efectuat, cu ani în urmă, la fostul sediu al cooperativei, acum închis pentru că materialele ce vor rezulta din demolarea sa, deja prevăzută, vor constitui o parte a acelui fond de 50 la sută ce se cere, prin lege, asigurat pe plan local pentru a se putea trece la o construcție nouă de acest tip. Cît despre stîlpii de telefon, rămași fără fire, i-am văzut și ni s-a pus la îndemînă o bogată corespondență cu forurile specializate ale județului, al căror răspuns, repetat, invocă lipsa fondurilor de investiții. Un fir, unul singur, s-ar fi putut trage pînă la școală, dar sătenii vor aparate și în casele lor, nefiind interesați de un post pe întreaga suprafață a așezării lor. **Mai gravă ne-a apărut starea celor 20 de hectare de teren agricol, de prima calitate, aflat permanent sub amenințarea apelor Crișului Negru, dar am aflat că specialiștii din Oradea însoțiți de reprezentanți ai Consiliului Național al Apelor au fost la fața locului, au măsurat, s-au informat și au luat în studiu posibilitățile de remediere a situației.**

Am înșirat toate aceste nemulțumiri ale oamenilor, cu toate că nu am putea afirma, cu mîna pe inimă, că primarul sau altcineva ar fi de vină că ele există. La cotul primejdios al Crișului Negru, vrednicii cetățeni din Hotărel au cărat trunchiuri de arbori, încercînd să pună o stavilă în calea primejdiei, dar insuficientă pentru asigurarea securității culturilor. La orice chemare a consiliului popular oamenii au răspuns „prezent". Valoarea muncii lor, pe ansamblul comunei, se ridică la multe milioane de lei. Însă numai atît nu este suficient.

Ne-am fi așteptat să găsim un sat izolat de restul lumii. Realitatea este alta. Hotărel are o legătură, pe un drum bun, cu Orașul „Dr. Petru Groza", dar pe o lungime de 4—5 km. Cel nou ar scurta de 10 ori distanța ! Cum toți bărbații muncesc în acest oraș, atît de apropiat, interesul lor de a beneficia de o cale mai lesnicioasă ne apare legitim. Totuși oamenii nu pot convinge, pe plan local, pe cei în drept să le satisfacă dorințele și, iată, se văd nevoiți să apeleze la un organ de presă. Dificultatea cea mai mare ni se pare a fi înțelegerea unui fapt de o mare concretețe și anume : **trăind în „umbra" unui oraș, statutul omului de la sat devine un altul decît cel de altădată, mentalitatea lui se transformă rapid, necesitățile sale devin mai acute.** Dacă primarul din Hotărel, Nicolae Cotău, nu s-a zbătut suficient pînă acum acolo unde trebuia s-o facă, pentru simplul motiv că este originar din acest sat și s-a temut că oamenii îl vor putea suspecta că face pentru ai săi mai mult decît pentru ceilalți, este timpul ca organele superioare să înțeleagă noile condiții de viață solicitate de hotăreni și, printr-un efort ce nu ni se pare de domeniul irealului, să se preocupe de rezolvarea lor cît mai grabnică.

Georgeta Ștefănescu încearcă să limpezească situația încurcată a vreo treizeci de țărani buzoieni care s-au adresat redacției. Dincolo de o interpretare sau alta a prevederilor legilor invocate, reținem însă că o frumoasă și spornică inițiativă este pe cale să se piardă din cauza birocrației.

Școala de viță – o activitate particulară?

Ne-au scris la redacție 30 de țărani din comuna Breaza, județul Buzău. Începînd din 1977, pînă în 1981, ei, membrii cooperatori ai unui C.A.P., au încheiat contract cu un alt C.A.P. pentru producerea materialului viticol săditor, acțiune denumită pe scurt „Școala de viță". Oamenii și-au îndeplinit și depășit angajamentele contractuale încheiate cu unitățile cooperatiste Vadu Săpat, Ceptura și Gura Vadului ; la rîndul lor, unitățile și-au respectat clauzele, retribuindu-i în baza acordului global pe întreaga cantitate realizată și predată, pentru veniturile realizate aplicîndu-se impozitul în temeiul Legii nr. 2/1977. „Nelegal — subliniază semnatarii celor trei scrisori — administrațiile financiare ale celor două județe, socotindu-i ca particulari, iar activitatea „școlii de viță" în cazul lor, ca o activitate particulară, i-au impus la impozitul pe venituri în temeiul Decretului 153/1954.

Ancheta asupra acestui caz am desfășurat-o la Ploiești, stînd de vorbă cu președinți de C.A.P. care au prinsă în plan activitatea școlii de viță, cu contabili șefi, cu directorul Trustului viticol Prahova, cu directorul IVV-ului, cu reprezentanți ai legii ș.a. Concluzia a fost generală : măsura impozitării acestor țărani la Decretul 153/1954 (la care impozitul se ridică pînă la 45%), pe lîngă faptul că nu-și găsește temei legal, îngrădește această activitate agricolă extrem de importantă pentru zonele viticole ale țării. Că problema în discuție nu este nici pe departe pusă la punct, o dovedesc răspunsurile contradictorii primite chiar de la cei care au trecut la aplicarea măsurilor în cauză. Ion Radu, șef de serviciu la Administrația financiară Prahova, ne declară că dacă un membru cooperator încheie contract-angajament pentru școala de viță cu un alt C.A.P. al cărui membru cooperator nu este, și-și realizează singur obligațiile contractuale, fără ajutorul familiei (? !), atunci el va fi impozitat la Legea 2/1977. Ioan Atomulesei de la Direcția veniturilor de stat a Ministerului Finanțelor aduce un nou punct de vedere : pentru veniturile realizate din activitățile desfășurate în C.A.P.-ul al cărui membru cooperator este, respectivul țăran va fi impozitat conform Legii 2/1977. Veniturile realizate la alte unități C.A.P., decît unde este membru cooperator, se impozitează la Decretul 153/1954 deoarece activitățile respective sînt considerate ca activități realizate pe cont propriu.

Școala de viță este, fără doar și poate, o activitate agricolă. Fiecare din cei 30 de semnatari este un producător agricol. Nu particular pentru că, în relația contractuală cu C.A.P.-ul, i se pun la dispoziție materiale — altoi, portaltoi. Este un producător agricol care își realizează activitatea de producere a materialului viticol pentru și cu ajutorul C.A.P.-ului. Mai mult, activitatea de producere a materialului săditor este prinsă în planul de producție al C.A.P.-ului, care are ca finalitate extinderea plantațiilor de viță de vie. Nu este particular pentru că retribuția pentru această activitate face parte din fondul total de retribuire al C.A.P.-ului, pentru școala de viță fiind prevăzut și aprobat un anume fond de retribuție. Dincolo de toate acestea se știe că pentru orice activitate particulară este necesară o autorizație de funcționare, autorizație care cuprinde în mod obligatoriu : locul exercitării activității, obiectul și condițiile speciale ale exercitării — autorizație care se eliberează de administrația financiară. Activitatea particulară implică realizarea tuturor mijloacelor pe cont propriu. Cum poate fi oare definită ca activitate particulară o activitate la baza căreia stă un contract-angajament cu o unitate socialistă (C.A.P.-ul), cînd materia primă — altoi, portaltoi — este furnizată de C.A.P. și cînd retribuirea se face ca a oricărui membru cooperator al C.A.P.-ului în cauză, în baza acordului global, conform Legii 2/1977 ?

Se știe, de asemenea, că în foarte multe C.A.P.-uri din țară lucrează persoane care nu au calitatea de membru cooperator al C.A.P.-ului în care lucrează, ale căror venituri nu sînt impuse conform Decretului 153/1954 — a se vedea sectorul zootehnic. Iată de ce punem fireasca întrebare, la care nu am găsit nicăieri un răspuns : Există un text de lege care caracterizează activitatea acestor persoane, care nu au calitatea de membru cooperator în C.A.P.-urile în care lucrează, ca fiind o activitate particulară ? Pînă în 1977, la apariția Legii nr. 2, s-a aplicat Legea 61/1968, privitoare la impunerea veniturilor realizate din activitățile agricole. În aceste condiții, se poate oare ignora faptul că veniturile realizate din activitățile agricole au fost distinct reglementate atît prin Legea 61/1968, cît și prin Legea 2/1977 — act normativ în vigoare azi în materie de impozit agricol ? ! Dacă Ministerul Finanțelor, cele două administrații financiare — Prahova și Buzău — au considerat că anumite texte din cele două acte normative sînt susceptibile de interpretări, aveau obligația de a propune modificarea textelor sau articolelor de lege în cauză. Cert este că se simte nevoia aplicării unitare a textului de lege, privitor la această problemă a impozitării celor care participă la activitatea școlii de viță — știut fiind că nu toți membrii cooperatori au pregătirea pentru o asemenea activitate și că nu toate C.A.P.-urile dispun de școala de viță.

Un tînăr din Greaca ne scrie că singura distracție a tinerilor din respectiva comună giurgiuveană este șueta la marginea șoselei. Motivele le aflăm de la Cici Iordache.

Bate vînt de primăvară și tot n-a apărut picior de constructor la Greaca

În încăperea în care pătrundem dăm cu ochii și cu picioarele (absolut la propriu) de un segment al adevărului. Deci, acela ce semnase curat, curajos, cu litere mari **Tudor Ștefan** „un tînăr din comuna Greaca, jud. Giurgiu care vă scrie în numele tinerilor de-aici, înfățișîndu-vă o situație mai puțin întîlnită" are dreptate. E cortina căminului cultural ce așteaptă de 8 ani să

despre lumea satului

fie dat în folosința oamenilor, a celor 4 200 locuitori care au finanțat construcția. Secretara biroului executiv al Consiliului popular comunal, Elena Postolache, se chinuie din greu să tragă într-o parte balotul uriaș înfășurat într-o husă ce nu mai are culoare pentru a ne face loc spre un fotoliu. Sosesc imediat și primărița, învățătoarea Vasilica Manolescu, și directorul acestei instituții de cultură doar cu numele, învățătorul Vasile Marinaș. Toți foarte tineri, putînd să-i înțeleagă perfect, de la dimensiunea vîrstei, dincolo de funcții, pe cei ce ne-au scris. Deși situată în preajma a trei orașe — București, Giurgiu, Oltenița — Greaca se poate mîndri cu realitatea că populația tînără a rămas pe-acasă, aflîndu-și de lucru pe teritoriul său, avînd dealtfel destule unități economice. Și tinerii aceștia, în mod absolut firesc, își cer dreptul de a-și petrece timpul de dincolo de orele muncii într-un mod interesant. Le e dor să asculte muzică, să danseze, să citească, să schimbe idei... Dar n-au unde ! „În această situație, fetele și o parte din băieți fac „bisericuțe" pe marginea șoselei, povestind cele întîmplate în cursul săptămînii sau plimbîndu-se pe aceeași șosea, pe o distanță de 500 metri, dar cea mai mare parte a băieților se adună la bufet în fața paharelor cu băutură din lipsă de altceva, din plictiseală... Oare nu-i păcat de acești tineri care ar vrea să se relaxeze altfel, după o săptămînă de lucru ? ! Să vadă un film, să joace un șah, o tablă, un tenis de masă, să citească o carte... Căminul cultural se construiește de 5 ani și nu se mai sfîrșește". Acum 20 de ani, constatam ca reporter că aveam cămine culturale și chiar acțiuni culturale de valoare, dar n-aveam prea mulți tineri participanți. Iată, acum, sîntem în fața unui caz, cînd avem doritori de cultură și nu există edificiul necesar ! E un salt extraordinar exprimat în scrisoarea tinerilor din com. Greaca, demn de studii sociologice de anvergură pentru prezentul „acum". Atunci indignează cu atît mai mult nepăsarea conducerii Grupului de șantiere pentru construcții rurale-Nord al Trustului județean de construcții-montaj Giurgiu. Cu atît mai mult cu cît acest lăcaș este finanțat — așa cum spuneam mai sus — prin contribuția bănească a cetățenilor. „În fiecare adunare populară sîntem întrebați ce se aude cu căminul, ce se întîmplă cu cei peste o jumătate de milion ai sătenilor investiți în el, ne demonstrează tovarășa primăriță cu procesele-verbale alături. Nu știm ce să le mai răspundem, le-am dat atîtea termene, în fiecare toamnă și în fiecare primăvară... Termene pe care și le fixa singur constructorul, alcătuind acte adiționale și procese-verbale... În ultima adunare cetățenească, am anunțat intențiile de a construi un dispensar uman din banii obștii, de care se simte, de asemenea, de multă vreme nevoie și, ca răspuns, s-a umplut sala de un prelung hohot de rîs. Cum mai poți repara neîncrederea ? !, ne explică tovarășa Manolescu. Temelia s-a turnat în toamna lui 1977, conform contractului trebuia să fie dat la cheie în decembrie 1978 ! De atunci și pînă azi s-au schimbat prețurile la materialele de construcții, s-au schimbat șefii de șantier, s-au schimbat și primarii, căminul rămînînd mereu — înnodîndu-se tot mai strîns și mai complicat — un nod gordian. Echipa de constructori a șefului Constantin Mașala apărea doar din cînd în cînd „numai pe vreme rea, pe timp nefavorabil, pe ploi, pe ninsori, pe umezeală. Mai punea o cărămidă, mai făcea puțin mortar și iar dispărea", ne relatează Elena Postolache, contabila pe atunci a consiliului popular, calitate în care s-a ocupat și, literalmente, s-a războit îndelung cu constructorul. „Unde n-am fost, cîte uși n-am deschis, cîte comandamente, cîte ședințe, cîte promisiuni... !" Meteahnă veche a unor constructori, printre care și a trustului giurgiuvean, au deschis 4 șantiere în același timp — unul la Prundu (o școală generală), altul la Herești (o fermă de vaci), unul la Greaca, altul nu mai știm pe unde, amețindu-le, cum zice românul, pe toate, dînd peste tot termene, în care nu credeau nici cei ce le semnau — tovarășul director al trustului ing. D. Popescu și tovarășul contabil șef Simionescu. Fără consecințe, deoarece se pare argumentul „n-avem forță de muncă !" este prea ușor luat în considerare de către cei în drept să-i tragă la răspundere. Pereții așteaptă ! Iată că cei de la căminul cultural din Greaca n-au putut rezista, n-au suportat atîtea deficiențe de construcție, lucrări de proastă calitate, schimbări repetate de proiectare și soluții tehnice, încît, într-o bună zi, tavanul sălii de festivități s-a prăbușit... Pînă s-a ridicat din nou, alți bani, alte termene... La ora actuală edificiul, iată-l arătînd nu prea falnic, zace cu un lacăt mare pe ușă. Consiliul popular, pe bună dreptate, nu acceptă recepția și preluarea pînă nu se remediază defecțiunile și pînă nu se realizează racordul la electricitate. Inventarul — mobilier, aparatură... — nou-nouț, procurat cu bani grei, e împrăștiat care încotro : 200 scaune au fost duse chiar în sala de festivități, dînd emoția tuturora că se vor degrada în umezeala și frigul dinăuntru, cortina — am văzut-o într-un birou de la primărie, stația de amplificare — de asemenea, prin birourile consiliului popular, instrumente muzicale și aparatură muzicală — pe la școală...

Ultimul act adițional încheiat între Consiliul popular Greaca și Trustul de construcții-montaj Giurgiu, înregistrat sub numărul 1 007 din 29.12.1981, precizează, sub semnătura acelorași cadre de conducere numite mai sus, drept ultim termen de finalizare a construcției (gata pentru inaugurare), ziua de 31 mai 1982. În mai, cînd rozele înflóresc ! Va înflori oare cu adevărat și această rară și atît de îndelung așteptată floare culturală ? Bate vînt de primăvară și tot n-a apărut picior de constructor la Greaca.

Ne scrie Florea A. Bușu din Lisa

„Mă numesc Florea A. Bușu și domiciliez în satul Vînători, comuna Lisa, Teleorman. Ca țăran, ce mă știu din tată în fiu, am crescut și cresc animale. Noile reglementări ce vin să îmbogățească activitatea în sectorul agricol n-au făcut decît să ne stimuleze. Sînt pensionat, am 66 de ani și vreau să dovedesc copiilor și nepoților mei că pot să fiu util gospodăriei mele, cît și societății. Așadar, am hotărît să-mi cumpăr din nou oi și să devin din nou cioban. Am mai avut oi și de fiecare dată mi-am onorat contractele cu statul iar, de multe ori, cum a fost cazul anului trecut, l-am depășit chiar cu 50 la sută. Apoi am lucrat pe șantier. Dar dragostea pentru pămînt și animale m-a determinat să revin la profesiunea de țăran care nu este nici ușoară, nici la îndemîna oricui. Poate vă întrebați de ce vă scriu, ce îl împiedică pe acest om să devină cioban. Sînt vite și vite, am eu o vorbă. Una e să crești o vacă Holstein sau Simenthal și alta e să crești o vacă surd. Așa și cu oile mele. Una e să-ți dea o oaie 2 kg de lînă și alta e să-ți dea 10 kg. Iarna trecută am vrut să cumpăr din Dobrogea oi merinos, dar nu s-a putut. Anul acesta am mers în Țara de Sus, atît la Botoșani, cît și în Neamț și ni s-a spus că nu avem voie să ieșim cu oile din județ. Noi înțelegem planul de autoaprovizionare, dar cu ce credeți dumneavoastră că putem să ne ameliorăm rasele, dacă nu cu animale din rase eficiente".

N.R. Publicăm scrisoarea lui Florea A. Bușu fiindcă problema ni se pare importantă. Nu poate fi nimănui indiferentă eficiența cu care se lucrează în zootehnie, fie că e vorba de sectorul de stat, fie de cel particular. Cum spune Florea A. Bușu, una e să obții 2 kg de lînă și alta e să obții 10 kg. În acest sens, propunerea ca și crescătorii particulari să-și poată procura animale de rasă ni se pare demnă de reținut.

Ceea ce s-a petrecut la Călineștii de Argeș n-are nici o legătură cu povestea lui Creangă. Purcelul de mai jos, lipsit de virtuțile și farmecul celui din basm, este alb, are șențuc la gît și a reușit să nefericească două familii de gospodari și să pună pe gînduri cîteva instanțe de judecată. Restul istoriei ni-l spune Georgeta Băileșteanu.

Povestea porcului

De la bun început ținem să precizăm că nu-i vorba de un porc fermecat, ci de unul care a fost la viața lui de culoare albă, cu șențuc la gît, lăsat de urma lanțului cu care fusese legat. Care porc a lăsat în urmă-i numai necazuri și încurcături ce se mai înlănțuiesc și astăzi, cu toate că de la povestea lui s-au scurs mai bine de trei ani.

Într-o **primă variantă** (reținută și de instanțele judecătorești), aflăm că pe la mijlocul lui decembrie 1978 îngrijitorul de animale Dimoiu își pierde o scrofiță albă, cu șențuc la gît. După 4 zile de mari căutări prin toată comuna — Călinești, județul Argeș — este anunțat de o femeie că l-ar fi văzut pe ai lui Turea Aurică împingînd de pe stradă un porc alb în curtea lor. Omul se duce la președintele C.A.P.-ului, Neacșu C-tin, acesta, la postul de miliție. În sfîrșit, președintele C.A.P. și milițianul pleacă să vadă despre ce este vorba, descoperă scrofița voiajoare și, împreună cu mai mulți îngrijitori de la cooperativă, o urcă într-o căruță și o pornesc spre C.A.P. Reținem din această variantă că familia Turea nefiind acasă, ginerele și fiica (familia Brînceag) ar fi predat-o de bunăvoie, deoarece ar fi avut cunoștință că nu era porcul lor.

A doua variantă. Porcul, susține Turea, era al lui. Îl cumpărase cu 4 zile înainte de întîmplare din tîrg de la Topoloveni. La rîndul lui, ginerele (n.n. — care s-ar fi cuvenit să dea o declarație în instanță pentru stabilirea adevărului) spune clar, oricui îl întreabă, că el nu a fost acasă și nici soția lui, deci nu a fost nimeni acasă cînd s-a ridicat porcul, că nu putea să le spună luați-l din moment ce știa că-l cumpărase socrul din tîrg. Făcîndu-se foc și pară cînd descoperă că li s-a ridicat cu japca animalul, cei doi soți încep să reclame peste tot. În final, îl cheamă în judecată pe Dimoiu, pentru pretenții să-i plătească porcul, pe care între timp acesta îl mîncase. Cu toate că aduce un martor pe care îl întîlnise în tîrg și-l rugase să-i ducă acasă porcul cu căruța lui (acesta, după cum declară, îl refuză, auzind că nu-i vorba de un purcel ci de un porc mare), pe motivul că respectivul nu a văzut cu ochii lui porcul, și pe baza declarațiilor a 3 dintre îngrijitorii care participaseră la „săltarea" porcului, acțiunea de pretenții îi este respinsă. Atunci, al lui Turea și nevasta lui o pornese săptămînă de săptămînă în tîrgul Topolovenilor în căutarea vînzătorului. În sfîrșit, îl găsesc ! Pe baza declarației lui că i-a vîndut un porc de culoare albă, cu șențuc la gît din pricina lanțului cu care l-a ținut legat, că i l-a adus pînă în sat, dar nu pînă la poartă, avînd el, martorul, un cal șchiop, începe un nou proces al porcului. Dar al lui Turea îl pierde din nou pe motivul că scrofița lui Florea M. Ion (vînzătorul) din comuna Rătești, despre care omul declarase că-i fătase în februarie '78, era prinsă în registrul agricol al comunei că ar fi fătat în semestrul II și deci nu ar fi putut atinge greutatea de 120–140 kg în decembrie ! Și ce simplu ar fi fost să se determine adevărul, martorul declarînd că își oprise 3 din cei 6 purcei pe care-i fătase scrofița în litigiu !

Cum povestea noastră încă nu s-a încheiat, este evident că numai un recurs extraordinar poate elimina erorile pe care le-a născut această nefirească poveste.

...caii învățați și cîini mai bărbați...

În anul 1978, Gheorghe Crețu din Rădăuți, un român voinic, cu fruntea rotundă și înaltă, cu plete tăiate scurt, cît să-i lase la vedere ceafa vînjoasă, cu o privire din acelea care la mînie răstignesc omul, iar la veselie îl scot din toate tristețile, o privire cum mai vezi prin fotografiile de odinioară ale lui Ioniță Andon din Oaș, deci Gheorghe Crețu a plecat de acasă la vîrful Brodina într-un loc știut de puțini, sus, în munți, cu o treabă ciudată pentru cei mai mulți, el fiind omul ce abia apuca să gîndească un lucru, că lucrul acela e și înfăptuit. Rădăuțeanul plătise unui cetățean din poalele muntelui 500 de lei ca să-i dea voie să urce ținîndu-se de coada calului său, fiindcă Gheorghe Crețu e prea mare și prea greu ca să muncească un căluț, și să ajungă astfel la o stînă. El auzise vorbindu-se că la stîna din creasta Brodinei se găsește un cîine cu barbă, din spița cîinilor cu pieptul lat, care se luptă cu urșii și cîntăresc uneori cît un om. Gheorghe Crețu cunoștea că pe Columna lui Traian pot fi văzuți dacii apărați de „cîini cu barbă", animale și în epocă legendare pentru bărbăția și fidelitatea lor și despre care s-a spus că, de atîta viețuire cu omul, au o privire omenească.

Cîinele căutat de Crețu exista cu adevărat și pentru că lucra la stînă se chema, cum să se cheme altfel decît Mocanu. Era flocos, ca oile de rasă țigaie, bărbos, avea ochii blînzi, pieptul falnic, ținea singur turma la păscut și deoarece crescuse la vreo șaptezeci de kilograme era nu atît prietenos cît, mai degrabă, mărinimos cu tot venitul.

Gheorghe Crețu e orășean C.A.P.-ist din '62, situație care în destule orașe de mărime medie e plină de satisfacții. Lucrează la porumb și la cartofi, cînd treburile cîmpului se termină, omul e croitor de stofă și piele, îngrijește stupi, pune grădină de zarzavaturi, livadă cu meri, brănește nutrii și vulpi argintii, printre picioare îi mișună tot timpul pisici siameze, șoricari și cîini de vînătoare, casa e veselă de cîntatul neobosit al canarilor, trofee de vînătoare sînt peste tot. Pînă nu demult crescuse oi și vaci. Ziua lui Gheorghe Crețu e lungă și rosturile ei merg ca pe Arca lui tata Noe.

Cu uriașul ciobănesc a avut o idee și o ambiție.

Iată despre ce-i vorba : deși de creșterea cîinilor de rasă se ocupă multă lume, deși există o Asociație republicană a chinologilor, care are un statut ce stipulează obligația gospodăririi fondului genetic canin, deși rasele pure sînt o adevărată avuție și, în sfîrșit, deși profesiunea ciobănitului aproape că nu-i de imaginat fără anume cîini, noi nu am omologat încă o rasă autohtonă.

Să nu facem greșeala să considerăm chestiunea creșterii cîinilor de soi doar o ocupație de blazon. Crescătorii de oi australieni — luînd cunoștință de ciobănescul românesc, de puterea lui de-a dreptul fabuloasă, de faptul că trei-patru cîini duc o turmă de 200 de oi aproape fără să fie nevoie de păstor, că nu se știe oaie să fie atacată de lupi sau de urși acolo unde e un ciobănesc, un cîine din acela despre care balada Miorița spune cu temei că „...baciul moldovean / are caii învățați / și cîini mai bărbați..." — au ofertat 9 000 de lei în valută, la un cîine, pentru un lot de 100 de exemplare. Ei au argumentat cererea — care, se înțelege, deocamdată nu poate să fie onorată, fiindcă abia se face numărătoarea ciobăneștilor Carpatini și Mioritici — susținînd că ciobănescul nostru e în stare să țină la respect haitele de dingo de pe îndepărtatul continent.

Pe 2 mai 1981, cu ocazia primei expoziții chinologice cu caracter național, organizată în Moldova, la Rădăuți, sub patronajul Filialei sucevene conduse chiar de Gheorghe Crețu, s-a omologat prima rasă autohtonă. La asociația bucovineană, care urmărește pentru 1982 o ediție cu caracter internațional, se înregistrează acum cu multă seriozitate „cîinii bărbați", cu exemplare ce cîntăresc și o sută de kilograme și care stau fără să se rușineze alături de un Saint-Bernard. S-au numărat, la stăpîni cunoscuți, 12 cîini ; se apreciază c-ar fi pe la stîni, în județ, încă vreo 40-50. Ciobanii, care știu ce-i acela un cîine conducător și păzitor de turmă, îi vînd cu 5 000 și cu 6 000 lei bucata. Ciobanii noștri s-au priceput să le păstreze rasa curată, astfel că uimirea publicului la manifestările chinologice, la apariția maiestuoasă a ciobăneștilor Carpatini — omologați ca rasă de un alt rădăuțean, Vasile Juravle, și Mioritici, cu mersul lor grav, cu aerul lor teribil și, totodată, cumsecade, cu statura lor de peste vremi, trebuie să se însoțească, de drept, cu recunoștință.

„Străinii au omologat unele rase, zice Gheorghe Crețu, care seamănă cu marele ciobănesc Mioritic și care, după opinia mea, se trag de prin Munții Carpați. Fiindcă nu mi-i închipui eu pe năvălitori venind în Europa cu mulțime de cîini legați de șaua calului. Păstorii locului, da, aveau trebuință de „cîini cu barbă", ca să se întrajutoreze cu ei la creșterea animalelor și la lupta cu dușmanii moșiei ".

Cu Molda, cățeaua lui, Mocanu, Ciobănescul Mioritic al lui Gheorghe Crețu, are pînă acum 32 de urmași. Mocanu și Voinicel, unul dintre aceștia, trag o sanie încărcată cu 400 kg. Buletinul de arbitru, la concursul unde Mocanu, provenit din cîinii de stînă Haiduc și Frunza, a primit calificativul „excelent I, pentru cel mai bun exemplar al rasei" vorbește de calitățile cîinelui în termenii ce s-ar potrivi în parte și omului de mare caracter : devotament, atașament, spirit de sacrificiu. S-a răsplătit astfel pasiunea și ambiția lui Gheorghe Crețu, care — după 27 de medalii de aur, 4 de argint și 3 de bronz obținute la felurite concursuri cu rasele de cîini promovate de el — a primit, în prezența ministrului agriculturii și al industriei alimentare, Ion Teșu, Cupa Chinologiei Române pentru merite în statuarea primei rase autohtone : ciobănescul Mioritic din Carpați, cel mai mare și mai puternic cîine din Balcani.

TUDOR OCTAVIAN

■ **Achim Matei** ne roagă să transmitem celor în drept propunerea ca satul său, **Silvașul de Cimpie** din jud. Bistrița-Năsăud, să devină localitate turistică. Merită pentru frumusețea locurilor și a arhitecturii populare. Cere sprijin cu biserica din lemn, construită la anul 1662, ca și o alta de la 1312, să fie declarate monumente de arhitectură, cu tot regimul de protecție al acestora. Ca și șura (1853) și poarta falnică (1837) din gospodăria lui Morar Iacob.

■ Despre un mod foarte personal (și foarte nelegal), cu tabel preferențial, de a vinde cărțile din librării — cele deosebit de solicitate — ai tovarășului Iliuță N., șeful Centrului de librării Botoșani, ne scrie **dr. Eugeniu Cojocaru** din același oraș.

■ Iarăși ciupercile ! Tovarășe director al Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură de la Vidra, rezolvați odată această problemă. Zeci de oameni ne-au scris și ne întreabă ce s-a petrecut cu banii loc, expediați pe adresa institutului pentru a le expedia micelliu, fără să se conformeze cîtorva promisiunilor făcute prin paginile revistei. Ultima scrisoare este semnată de **Dumitru Cumpănici din București, Aleea Florilor nr. 2, bloc P 11, ap. 151.**

■ **În fața blocului 30 din bd. Mihai Viteazul, cartier Hipodrom, Sibiu,** deși n-a existat niciodată stație de autobuz ori un barem convențional de staționare, zilnic, începînd cu orele 5,15, autobuzele staționează fără nici un folos, cîte 10—20 de minute. Un grup de sibieni se întreabă : „a făcut cineva de la IJGCL Sibiu calculul carburanților risipiți (opresc, dar motoarele merg), cu toate că a fost atenționată de numeroase ori ?" Semnează familiile **Vâja, Vlad, Dragosin, Chiș, Clorogar, Tilon.**

■ Lui **Cornel Mitarcă** din București, str. Elena nr. 4, i s-a furat o bicicletă de curse. Făptașul, Marin Alexandru (adică, părinții lui), trebuie s-o plătească. Aceștia s-au mutat de la vechiul domiciliu, iar păgubitul este purtat pe drumuri (Secția 4 Miliție, ICRAL, consiliul popular) în căutarea adresei.

■ „Dacă dimineața (la intrarea în schimb) autobuzele vin la timp, nu același lucru se întîmplă și la plecarea acasă, ne scriu, în numele unui grup de navetiști din localitățile **Recea, Sinpaul, Ogra, Cipău, Iernut, jud. Mureș, Cornelia Șutea** și **Eugeniu Nistor.** Din cauza atitudinii vădit ostile față de noi a conducătorului auto Ferefeș Nicolae de pe autobuzul 31 Bv. 748 de pe ruta Tg. Mureș — Făgăraș. Sosește la peron cu 10—20 minute întîrziere și nu vrea să la navetiști".

■ Un copil dispărut de-acasă ! Se numește **Marin Sorinel,** are 14 ani, este din **Schela Cladovei, Drobeta-Tr. Severin,** fiul al **Nicolinei Marin.** „Cînd a dispărut, era într-un trening albastru, purta căciuliță cu moț, tot albastră, avea 1,60 m înălțime".

■ Un gînd și un gest frumos : „Vă aduc la cunoștință că și la mine în sat — **Vințea, com. Hold, jud. Bihor** — există un bălat care pictează, deși nu a fost îndrumat de nici un profesor. Se numește **Jincu Ioan** și este muncitor la Stația C.F.R. Hold". Semnează **Creț Floare.**

■ Pensionarul **Nicolae Rădulescu** din **București, Șos. Giurgiului nr. 124,** ne relatează cu amărăciune că „o echipă de la spații verzi, sectorul 4, a tăiat copacii din dreptul ferestrei" sale pe care i-a plantat acum 20 de ani, cînd s-a mutat în bloc. I se pare nedrept. Să vedem ce spune conducerea ADP sector 4 ?

■ **Procuratura Generală** ne comunică : „Petiționarilor **Lambrache I.** și **Nicolae din Ploiești, str. Meridiane 3,** în urma examinării celor sesizate s-a declarat recurs extraordinar".

■ **Ministerul Muncii** ne încunoștințează că „în ședința din 20 II a.c. Comisia Centrală de Pensii a analizat situația lui **Gorun Dumitru din Tg. Jiu** și a hotărît că este îndreptățit să primească pensie de invaliditate. Drepturile vor fi acordate de la întîi ale lunii următoare".

■ **Consiliul popular al municipiului București :** „În urma verificărilor făcute de organele de control ale DGDAL s-a constatat că aspectele arătate în scrisoare de către **Săndulescu Ovidiu** sînt reale. S-au dispus măsuri să i se restituie suma de 732 lei (657 lei chirie plus 75 majorări) ce i s-a încasat de Centrul 2 al ICRAL Vitan. Aceasta urmează a se reține de la persoanele vinovate".

■ „Tin să vă mulțumesc pentru soluționarea scrisorii mele pe care ați publicat-o în nr. 7 din 19 II 1932. După intervenția dv. suma reclamată, trimisă de cei în drept, am primit-o prin mandat poștal." **(Gheorghe Aohimescu, Alba Iulia, str. Progresului 10)**

■ Librăria „Cartea prin poștă" nu-și face datoria, ne sesizează **Eugen Cotfas din Timișoara, str. Constantin cel Mare 101.** „Din tot ce am cerut, mi-a comunicat printr-o carte poștală (pe care o anexez) că am fost luat în evidență doar cu 4 lucrări de electronică. Din acestea am primit doar două la începutul anului trecut. Și de atunci, aștept. Dacă funcționarii de acolo nu-și pot onora comenzile, de ce mai fac publicitate ?" Îi întrebăm și noi.

■ **Ana Pătrașcu din Capitală, str. Poștașului nr. 4, bloc 10** exprimă „nemulțumirea noastră, a tuturor locatarilor, pentru faptul că liftul nu funcționează mai deloc. La fiecare 2—3 zile, după numeroase apeluri telefonice la 023, unde se răspunde de regulă ireverențios, se prezintă un trimis al acestui serviciu care, poate din comoditate, poate din incompetență, nu-l repară cum trebuie". Am făcut și noi apel la conducerea serviciului 023.

■ Corespondentul nostru, **Coșdă Șerban** din **Eforie Sud,** aflat în stațiunea Govora, a văzut o reclamă emisă de Ministerul Turismului în care stațiunea Techirghiol era trecută ca sezonieră. „Să nu știe Ministerul Turismului — se întreabă cu nedumerire și ironie omul — că stațiunea Techirghiol este permanentă de 7—8 ani încoace ? !"

■ **Laur Nichita din satul T. Vladimirescu, com. Avrămeni, jud. Botoșani,** a cumpărat două anvelope 155/13 cu inserție metalică pentru autoturismul său „Dacia 1 300". După 500 km parcurși au apărut defecțiuni ascunse de fabricație la cea cu seria DGE 13 603. A scris producătorului, Întreprinderea „Victoria" din Florești, la care n-a primit nici un fel de răspuns. Un lucru asemănător pățește și **Ion Bălaș,** tehnician minier în **Moldova Nouă, jud. Caraș Severin.** În iulie 1981 a cumpărat o pereche de pantofi produși de „Partizanul" Bacău. După 2—3 ore de la încălțare s-a dezlipit talpa. I-a trimis cu mandat poștal fabricii, aceasta în schimb nu l-a remis nici pantofii, nici vreun răspuns. „Trebuie să-i fac cadou fabricii 174 de lei pentru slaba calitate a controlului său de calitate ?"

■ **Frățilescu Petre** din **com. Vasilați, sat Gălbinași, jud. Giurgiu,** a fost amendat cu 3 000 lei, cum dovedește actul anexat scrisorii. Pentru ridicarea unui perete la grajdul pe care îl are de 20 de ani, avariat la cutremurul din 1977, zice. A făcut-o fără autorizație. Dar, spune dînsul, în satul lui s-au construit și case noi fără această dezlegare, ca de exemplu de către cetățenii Ilie A. Ion și Tudor Petre, care au fost amendați cu mai puțin, cu cîte 2 000 lei". Rugăm Consiliul popular județean Giurgiu să verifice situația și să ia măsurile de rigoare.

■ **La 28 oct. 1981, Alexandru I. Alexă din București, str. Liviu Rebreanu nr. 29,** a suferit un accident de circulație cu autoturismul său, pe teritoriul orașului Focșani. Se stabilește nevinovăția sa, își repară mașina, dar funcționarii de la Filiala București a ADAS nu vor, conform legislației, să-i deconteze suma investită. Pe motiv că nu s-a primit confirmarea de la Focșani. Am scris ca să se audă și în orașul de pe Milcov.

■ Cine mai cîntă prin restaurante ? Se pare că de la anchetele publicate în revista noastră nu s-a schimbat nimic, precum ne aduce la cunoștință solista vocală de muzică populară **Elena Stanciu din București, str. Radu Cristian nr. 1, sect. 2.** Vizionări de formă, căci se optează tot pentru formațiile „cu relații", la liberul arbitru al șefilor de unități și trusturi. „N-ar trebui organizate aceste vizionări sub patronajul ARIA, cu participarea unui consiliu artistic de specialitate, pentru a hotărî valoarea artistică ?" Să vedem ce spune și Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

■ **În orașul nou Călan** există o cofetărie, tot nouă, care își primește consumatorii într-un mod foarte original — pe sub schele, ne aduce la cunoștință **Lucreția Dareidan,** trimițîndu-ne și fotografii. Locatarii apartamentului de la etaj au distrus tavanul, iar constructorul se face că îl repară...

■ **Gena Spinu din satul Izvoarani, com. Cioplani. Sectorul agricol Ilfov,** nu reușește să intre în posesia unei sume de 1 600 lei ai fiului său reprezentînd alocație de stat, pensie de întreținere și restanțe ale acestora datorate de tatăl copilului acționat în justiție ca rău platnic. „Compartimentul financiar al S.M.A. Dragalina mi-a confirmat (telefonic) expedierea banilor, Oficiul poștal Țigănești nu a primit suma în cont". Totuși, unde-s banii ?

■ **Urechie Georgeta** ne scrie „în numele locuitorilor din satul Stăvărăști, com. **Balta-Albă, jud. Buzău,** cu oameni harnici și gospodari, majoritatea lucrînd la c.a.p." Necazul lor este că nu au școală cu 10 clase în sat, iar copiii de la clasele V—VIII care merg la Amara, la 4 km, nu au autobuz ca să se întoarcă acasă, după amiaza. „Cursa Rm. Sărat-Cîineni a fost suspendată. La intervențiile noastre, ITA Buzău ne-a răspuns (hîrtie pe care ne-a trimis-o și nouă) că se va repune în circulație la 31 mai 1981". Se apropie anul și nici pomenealâ de cursă.

■ **Consiliul popular al municipiului Pitești :** „Tovarășul **Popa Constantin** a părăsit șantierul de întreținere și reparații străzi Valea Mare cu data de 25 mai 1981, fără să ne facă cunoscut noul său loc de muncă și adresa exactă. Din scrisoarea înaintata am aflat domiciliul și i s-a expediat carnetul de muncă".

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Galați** ne înștiințează că s-a rezolvat favorabil scrisoarea tinerei **Călin Maria.** I s-a atribuit loc de muncă.

■ Un răspuns similar am primit și în ceea ce o privește pe **Morărescu Leonora,** din Capitala, de la **Consiliul popular al municipiului București.** „Conform recomandării medicale a fost repartizată la Cooperativa „Cartonajul" ca muncitoare cu munca la domiciliu, unitate care i-a aprobat încadrarea".

■ „Comisia de disciplină a Depoului București Nord a analizat cazul șoferului Romoceanu Ion, de pe linia 81 a troleibuzului 5271, și a hotărît sancționarea acestuia, conform Legii nr. 1/1970. Cazul a fost preluctat cu întregul colectiv din care face parte, pentru a evita în viitor asemenea abateri", ne răspunde **Întreprinderea de transport București,** la sesizarea lui **Ioan Ciolac.**

■ **Consiliul popular al județului Harghita :** „Se confirmă faptul că primarul **com. Mărtiniș,** Naghy Attila, a avut o comportare necorespunzătoare față de prof. Forral Tibor, pentru care a fost tras la răspundere și atenționat de organul județean. Totodată, arătăm că și Forral Tibor a fost atenționat pentru nerespectarea și comentarea unor hotărîri și indicații, pentru ținuta sa dezordonată, necorespunzătoare pentru un cadru didactic".

■ „În orașul nostru sporturile cu patine, inclusiv hocheiul, au o tradiție îndelungată, ceea ce s-ar putea afla foarte ușor de către oricine ar consulta presa de acum cîteva decenii, descoperind poate că Cluj-Napoca ar conduce chiar, într-un asemenea clasament, ne scriu, în numele a mai multor părinți, **Ioan Băraș (Aleea Bitușa nr. 2), Ivan Romulus (str. Pascaly nr. 11), Cristescu Smaranda (str. Pascaly 11).** „Vă scriem consternați de hotărîrea luată de Ministerul Educației și Învățămîntului de a desființa echipa de hochei „Agronomia" care reprezenta orașul nostru și chiar o parte de țară în întrecerile naționale. Astfel, copiii noștri (mici hocheiști între 9 și 14 ani), sînt vitregiți de acest sport sănătos."

■ „Mă numesc **Glăvan Daniel,** domiciliez în **Buzău, Aleea Parcului nr. 2, bl. 17, ap. 41,** am 14 ani, sînt în clasa a VIII-a și vă rog din suflet să mă ajutați să rămîn în continuare în grija bunicii mele. De cînd aveam un an și cîteva luni, părinții s-au despărțit. La 11 iunie 1980, mama a decedat, iar eu am fost încredințat de instanță, pînă la clasa a opta, bunicii dinspre mamă. Mă gîndeso cu îngrijorare că aș putea ajunge în grija tatălui meu, care nu are pentru mine nici un sentiment. Întîlnirile mele cu dînsul au avut loc numai la tribunal, cînd se judeca cu mama pentru neplata pensiei de întreținere". Rugăm Consiliul popular al municipiului Buzău să-i dea copilului o mînă de ajutor.

■ „Orașul în care locuiesc de 10 ani este jumătate termoficat, jumătate încălzit de centrale termice ce funcționează cu motorină. În acel cartier termoficat, căldură e numai cu numele, căci aburii de la Combinatul de alumină încălzesc atmosfera nu și caloriferele din apartamente. Sesizări am făcut cu duiumul, începînd de la Asociația de locatari nr. 12 pînă la ziarul „Delta", fără rezultat. Avem copii mici și atunci, firește, radiatoarele electrice stau în priză și consumă, consumă, atît de deficitara energie electrică" **(Elena Bahaciu, str. Alunișului 24, Tulcea)**

■ **Un număr de 185 locuitori din com. Cringurile, satul Pătroaia, jud. Dîmbovița** (urmează tabelul cu nume și prenume) ne relatează : „Cu 3 ani în urmă, satul a fost împărțit în două, sub raportul alimentării cu energie electrică. O parte a fost conectat la rețeaua ce alimentează stația de apă potabilă a orașului Găești, iar cealaltă parte la rețeaua ce alimentează balastiera Pătroaia Vale. Datorită faptului că balastiera are un consum mare de curent și, probabil, nu respectă programul de restricții la orele de vîrf, sîntem deconectați odată cu aceasta, cîte 10, 15, 20 de ore și chiar cîte 24 de ore din 24, mai multe zile în șir. Ce sîntem noi vinovați să suportăm neregulile balastierei ?"

■ **Ministerul Sănătății :** „Direcția muncii, județ Mehedinți, cu care s-a luat legătura, informează că tov. **Becheru Ioana** figurează în evidențele sale ca dependent social, ceea ce îi dă dreptul la asistență medicală gratuită. Încasarea sumei de 453 lei, reprezentînd 50 la sută din costul spitalizării, s-a făcut pe baza adeverinței eliberate de c.a.p., prezentată de pacientă la examinare. În urma acestei verificări se va restitui, prin mandat poștal, suma încasată".

■ „Am apelat la Dispeceratul pe Capitală al cooperației meșteșugărești spre a-mi recomanda un atelier de tîmplărie care să-mi execute cîteva lucrări mărunte la domiciliu (sub 2 000 lei). Mi s-a recomandat unitatea din str. Taras Sevcenco 29, unde mi se tot promite că va veni cineva la fața locului, fără să-și onoreze vreodată promisiunea. Mi-am sacrificat 3 zile libere, de la serviciu, în așteptare, dar în zadar". Să audă și respectivul dispecerat și mai ales conducerea UCEMB — metal-chimie-lemn, problema **Ioanei Greceanu din București, str. Dr. Marcovici nr. 9.**

■ „De la absolvire, deci de 11 ani, fac eforturi disperate să ajung acasă, dar nu știu de ce și cum se face că nu pot. De 11 ani, în comuna mea natală — **Păulești, jud. Prahova** — au venit și au plecat foarte mulți ingineri agronomi: Băduluță Vasile din Lipănești, Costache Mircea din Ploiești, familia Filipescu din jud. Vrancea, Cristescu din Ploiești și mulți alții, iar mie nu mi s-a aprobat niciodată transferul, deși locuiesc cu soția în Păulești, mi-am construit aici locuință, am doi copii, stau cu bunica, de 83 ani, care m-a crescut, făcînd naveta spre locul meu de muncă". Are dreptate **ing. Gheorghe Balcan,** șef fermă la C.A.P. **Gorgota.**

■ „Știm că domnitorului Alexandru Ioan Cuza i s-a înălțat o statuie la Iași, dar de ce nu există un monument închinat marelui nostru domn, care a săvîrșit Unirea, și în Capitala României, la București ?" Adresăm întrebarea dv. edililor Bucureștilor, **tovarășe Alexandru Dulgheru din București, str. Colentinei 15.**

■ Fetița **Stoian Petronela** în vîrstă de aproape 7 ani, crescută de la naștere de bunicii Lascu Amos și Maria, din comuna Almașu Mare, județul Alba, roagă pe mama sa, Stoian Maria, care a abandonat-o bunicilor de la 11 luni, „să nu vină, dacă nu-i este dor de mine, dar să-mi trimită certificatul de naștere, fiindcă bunicii mei vor să mă înfieze". Mai e nevoie însă și de acordul părinților.

■ Au trecut mai bine de două luni de zile — ne anunță corespondentul nostru **Ion Florea,** din București — de cînd ICRAL Giulești, terminînd o lucrare la un bloc de pe strada Fabricii nr. 10, a lăsat ca amintire postamentul unei schele, înalt de vreo 3 metri. Pe ea și-a fracturat un copil picioarele ; altul s-a lovit grav la cap. Oare nu le-o fi trebuind acel postament de i-au lăsat năpăstuit acolo, năpăstuind, la rîndu-i, prin pericolul de accidentare, copiii ? !

■ Mare ne-a fost bucuria — scrie **Nistor Maria** în numele locatarilor din blocul R1, strada Alexandru Vlahuță 28, Cluj-Napoca — cînd OJCVL-ul a înlocuit combustibilul caloric cu gaze naturale la centrala de care aparținem. Pînă la plată, însă ! „Cînd am vrut să verificăm cum s-au întocmit notele de plată, ne-au spus că nouă nu ne este permis să verificăm și să controlăm". Așa să fie, oare ? !

■ Ne scriu **băieții care locuiesc la căminul de nefamiliști nr. 6** din orașul Cugir, județul Alba. Ne roagă să ne informăm dacă administratorul Senchei Ioan este cu adevărat administrator sau lucrează la aprozar. Pentru că, ei de cîte ori îl caută, îi se răspunde că este la aprozar, în vreme ce starea căminului este jalnică. Verificarea s-ar cuveni să fie făcută de cei în drept.

■ **Consiliul popular al sectorului 4 București** ne înștiințează că sesizarea președintelui asociației de locatari din șoseaua Olteniței 53 s-a dovedit reală. S-a dispus astfel acordarea unui nou ajutor bănesc bătrînei lipsite de sprijin, Mușetaiu Ecaterina, precum și întocmirea formelor de internare într-un cămin-spital.

■ **Marinescu Doina** din comuna Rădovești-Deal, Teleorman, ne roagă să-i amintim, pe această cale, fostului soț, Marinescu Vasile, că cei doi băieți — Tudorel și Justinian, unul de 6, celălalt de 4 ani, așteaptă încă pensia alimentară pe care a uitat s-o trimită. Cum nu-i mai cunoaște adresa, trecînd dintr-o întreprindere bucureșteană în alta, roagă pe cei ce-i cunosc să-i comunice adresa unde poate fi găsit.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a Municipiului București :** „Din cercetarea efectuată de tov. Dănilă Elena, inspector principal asistență socială, a rezultat că Oficiul pensii sector 1 i-a expediat petentei **Teodor Ioana** suma de 7 804 lei cu mandatul poștal nr. 50 181 din 3 februarie, sumă ce reprezintă contribuția de întreținere reținută necuvenit pe perioada 23.V.1981 — 28.II.1982".

■ **Consiliul popular al municipiului Timișoara :** „În urma convorbirilor avute cu conducerea Oficiului județean Timiș pentru construirea și vînzarea locuințelor, care reprezintă asociațiile de locatari față de constructor (în cazul de față **Asociația din Cl. Giroului 62),** a rezultat că la data de 18.II.1982 s-a încheiat un proces-verbal între asociația de locatari, prin tov. Hass Mihai, tov. Luca S. din partea O.J.T.C.V.L. și tov. ing. Popescu Sorin din partea Trustului de construcții montaj Timișoara, în care au fost menționate deficiențele semnalate, urmînd ca acestea să fie executate pînă în luna mai 1982, cînd expiră perioada de garanție a blocului". Să sperăm că Trustul de construcții-montaj se va ține de cuvînt.

■ **Consiliul popular al sectorului 1 :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției „Flacăra" de Moldovan Florin, om al muncii la D.Tc.M.B., vă comunicăm că, în ședința Biroului permanent al Consiliului popular al sectorului 1, i s-a aprobat atribuirea locuinței din Calea Victoriei nr. 38, D.Tc.M.B., pentru rezolvarea situației locative a petentului".

CICI IORDACHE ■

Poșta redacției

● **Gheorghe Crega** — Vrani (Caraș-Severin) : Nu aveți dreptate. C.A.P. nu a dispus de fondurile financiare necesare și nici dv. nu ați lucrat 300 de zile anual în cooperativă ● **Constantin Dogaru** — București : Numai prin instanța de judecată ● **Aurelia Păcuraru** — Urziceni (Ialomița) : Nu. De la data desfacerii contractului de muncă au trecut mai mult de 90 de zile ● **Nicolae Mocanu** — Rîșnov (Brașov) : Încadrarea s-a făcut corect ● **Livia Ion** — Craiova : Nu deținem. Adresați-vă ediurii respective ● **Vasilica Nicolicea** — Șișești (Mehedinți) : Perioada în care ați urmat cursurile școlii de maiștri la învățămîntul de zi poate fi înscrisă în carnetul de muncă, făcînd dovada că ați fost în perioadă respectivă încadrată în muncă la întreprinderea care v-a trimis la școlarizare și că pe perioada școlarizării ați primit bursă de stat sau indemnizație pentru studii ● **Rodica Crăciun** — Cîmpina : Așa este. V-ați adresat tîrziu ● **Ion Lepădatu** — Constanța : Nu s-a greșit. S-a procedat legal ● **Diana Pușcașu** — Constanța : După trei ani, puteți cere prin instanță ● **Simion Stoica** — Geoagiu (Hunedoara) : Prevederile legii pe care o stipulați sînt aplicabile numai celor care solicită pensie pentru prima dată în ambele sectoare, după 1 iulie 1977 ● **Vasile Mardare** — Bacău : Se calculează la munca pe care o prestați în prezent ● **Lucian Tudor** — Tîrgoviște : Încercați la Centrul de librării.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Cronica şoselei

Conducerea autovehiculului trebuie învăţată nu numai pentru examen!

„Domnule dragă, se adresă o femeie între două vîrste unui automobilist, într-o staţie PECO, vă rog să veniţi pînă la maşina mea, să vedeţi ce s-a întîmplat de-a rămas motorul fără ulei". Omul, deşi nu cine ştie ce cunoscător în domeniul tehnicii-auto, s-a speriat, totuşi, de-a binelea la cele auzite, mai ales că femeia părea mai degrabă curioasă să afle motivul scurgerii uleiului decît afectată de implicaţiile faptului. Omul s-a grăbit la maşina cu pricina, care se afla la marginea platformei.

— Pe unde s-a scurs uleiul, o întreabă pe femeie, după ce se aplecă sub caroserie, că pe jos nu văd nici urmă de ulei. L-aţi pierdut, cumva, pe drum ?

— Nu, răspunse ea, calmă. Adineaori am turnat ulei în motor şi nu ştiu unde este acum, relată ea, arătînd cu tija de măsurat nivelul uleiului în bale, ce o ţinea în mînă, spre orificiul situat deasupra motorului.

— Şi de unde ştiţi că s-a pierdut uleiul ? întrebă tot mai nedumerit automobilistul.

— Păi, dacă introduc tija asta şi nu indică nimic, răspunse ea puţin intrigată că automobilistul nu pricepe despre ce este vorba.

— Dar pe unde aţi verificat nivelul uleiului ?

— Cum pe unde ? Pe-aici, arătă ea, sigură pe sine, către orificiul prin care a turnat uleiul.

— Stimată doamnă, vorbi automobilistul uşurat, dar reţinîndu-se cu greu să nu-i pufnească rîsul, păi nu pe aici se verifică nivelul uleiului, ci prin orificiul de la baia motorului, de unde aţi şi scos tija ce o ţineţi în mînă !

Episodul, strict autentic dealtfel, evidenţiază o situaţie din păcate destul de frecventă încă, şi anume incultura în materie de tehnică auto a nu puţini posesori ai permisului de conducere. Nu demult, cu prilejul susţinerii probei de conducere a autovehiculului pe traseu, unui candidat i s-a cerut să deschidă capota motorului. O treabă realmente elementară, dar pe care nu a ştiut să o facă ! Într-un alt caz, către amurg, un conducător auto a fost oprit pe autostrada Bucureşti—Piteşti de un trabantist, fiind rugat să arate cum şi de unde se aprind luminile farurilor la acest autoturism. Sînt aspecte care denotă că în procesul de pregătire a viitorilor conducători auto amatori — mai ales — principala preocupare a multor instructori continuă să fie pusă pe însuşirea probelor ce se cer la examen. „Important este să luaţi examenul, îşi încurajează aceşti instructori elevii, că, după aceea, veţi vedea cum o să vă descurcaţi la volan. Încet-încet, le veţi învăţa pe toate". Această mentalitate îngustă, urmărind promovarea examenului nu ca rod al pregătirii candidatului la nivelul exigenţelor circulaţiei rutiere moderne, ci ca scop în sine : „să nu avem respinşi", face ca începătorii în ale volanului să cemită, în medie, unul din zece accidente grave, iar în unele perioade, cum este acum, la trecerea de la sezonul de iarnă la cel de primăvară, cam zece accidente grave pe săptămînă. A şti cum să deschizi capota motorului nu este deloc o chestiune minoră, deoarece oricînd este posibil să se ivească o defecţiune acută care să necesite o intervenţie rapidă, după cum, ce folos că un candidat a ajuns să înveţe în mod mecanic mersul sinuos printre jaloane, pe poligon, dacă nimeni nu i-a explicat la ce foloseşte acest mers sinuos şi, în consecinţă, în cursul probei de conducere auto nu ştie să acţioneze abil şi sigur pentru a ocoli o denivelare ivită inopinat înaintea sa. Nu întîmplător, apariţia — mai mult sau mai puţin neaşteptată — a unui pieton pe partea carosabilă inhibă în aşa măsură, în special pe începătorii la volan, încît ei nu sînt în stare să întreprindă măsuri pentru a evita accidentul. Cei mai mulţi dintre aceşti conducători auto nu au fost învăţaţi nu numai cum să procedeze într-o asemenea situaţie limită, dar nici cum să le anticipeze, cu toate că adeseori ele pot fi presupuse, dacă celui aflat la volan i s-a format capacitatea de a percepe „pulsul circulaţiei".

Tragedia familiei lui Ştefan

Imensa autocisternă gonea pe asfaltul străzii pavate cu piatră cubică, mai-mai să-i zboare roţile. Rarii trecători ai orei matinale de duminică întorc capul după nălucea care dispare spre ieşirea din oraş, către artera internaţională.

În cabină, în afara şoferului, soţia acestuia şi unul din copiii cuplului, în vîrstă de 14 ani.

Pilotul îşi descarcă nervii pe nevastă, că întotdeauna pierde o mulţime de timp, ocupîndu-se de tot felul de fleacuri, tocmai cînd el se grăbeşte, că parcă n-ar fi şi copilul ei care vine în permisie de la armată şi care îngheaţă aşteptînd pe peronul gării, să-l vină părinţii să-l conducă acasă etc, etc. Femeia tace şi oftează. Reproşurile tatălui trec pe lîngă urechile puştiului, fără să provoace vreo impresie deosebită. Îl ştie, bombăneşte ce bombăneşte, dar apoi îi trece. Ca o vijelie de vară, după care apare din nou, radios, soarele; aşa şi tatăl începe să glumească după ce se descarcă. Se amuză numărînd maşinile care circulă din sens contrar. Cele mai multe de Arges, 42, apoi, de Olt, 34, cîte 10 de Bucureşti şi Teleorman.

Supărarea tatălui totuşi nu se spulberă atît de repede ca de obicei. Trece la analiza notelor luate de Mircea pe al doilea trimestru. „Niciodată n-ai luat note proaste ca în lunile astea. 4 note de 6. Te-ai lăsat pe tînjală, toată ziua scrîţa, scrîţa cu desenele tale, dar fii sigur că-ţi vin eu de hac." Băiatul se întunecă la faţă şi încetează cu numărătoarea de trafic. Mama încearcă să-i ia apărarea. „Dar tu nu ţii cont că băiatul a avut congestia, care l-a ţinut două săptămîni la pat?" „Aşa, aşa încurajează-l la rău". Dispoziţia tatălui e din ce în ce mai proastă. Trece la capitolul şefi. „A trebuit să mă rog de el să-mi facă formele pentru azi. Crezi că mi-a dat foaia, Vasile, fără două pachete de Snagov ? Nici vorbă. Făcea tot felul de fiţe. I-a apucat, domnule, uite aşa deodată o pasiune pentru legalitate de nu-i mai recunoşti". După ce i-a analizat minuţios pe toţi şefii direcţi şi indirecţi, a trecut la şoferii începători. „Nenorociţii ăştia, cu semnul prostului, nu ştiu să meargă decît cu 50—60 pe oră şi te ţin uite aşa, în spatele lor, kilometri întregi. Trebuie să depăşesc coloane întregi de maşini mici, cu coşcogeamite mastodontul". Nevasta intervine din nou împăciuitoare. Încearcă să tempereze situaţia, să-l aducă cît de cît pe Năiţă cu picioarele pe pămînt.

Femeia tace. „Indiferent ce-i spun, ei are întotdeauna dreptate. Mai bine tac". În cabină atmosfera devine şi mai apăsătoare. Nae încruntat se răzbună pe acceleraţie. Acul vitezometrului oscilează în jurul cifrei 80. Se apropie o curbă largă. Şoseaua devine umedă. Şoferul întoarce capul, răspunzînd salutului unui coleg de la autobază. Din această cauză, observă tîrziu o căruţă care intra tocmai pe viaduct. O depăşeşte totuşi, dar cînd să revină pe dreapta, simte că nu mai poate controla autocisterna. La 80 km pe oră, valoarea secundelor e imensă. Poleiul, care apare instantaneu pe poduri — şi de care şoferii prudenţi se feresc ca de foc — face ca maşina scăpată de sub control să penetreze parapetul viaductului. Totul se petrece literalmente în cîteva secunde. Colosul plonjează în gol, de la 15 metri înălţime, exact pe firele căii ferate electrificate. O flamă orbitoare, ca un fulger puternic pe timpul furtunii, şi maşina se opreşte pe terasamentul căii ferate. Curios ! Cablurile se rup dar nu provoacă ca în majoritatea cazurilor incendierea autovehiculului. Cabina redusă la jumătate, ca urmare a coliziunii, prinde pe cei trei ocupanţi ca într-o capcană. Volanul zdrobeşte pieptul şoferului, care este scos cu mare greutate, fără viaţă, de la postul de pilotaj. Soţia, în vîrstă de 37 de ani, cu nu mai puţin de 6 fracturi se chinuie la spital, iar şansele bietului Mircea de a reveni la viaţă, cu fractura coloanei vertebrale, sînt minime.

Ştefan, băiatul cel mare, venit în permisie, a aflat de accident, în timp ce aştepta în gară, conform înţelegerii telefonice, sosirea părinţilor. Voia să le aducă celor de acasă o veste deosebită : că a cunoscut o fată minunată cu care doreşte să se însoare.

„Am venit în permisie să-mi înmormîntez tatăl, s-o văd pe mama chinuindu-se îngrozitor. Cel mai groaznic sentiment îl încerc cînd mă gîndesc la bietul meu frăţior. Ipoteze sînt două: ori mort, ori infirm pe viaţă. Trebuia să participe la faza finală a concursului de desene pentru copii". Şi lacrimile curg, curg pe obrazul lui Ştefan, în timp ce ne povesteşte tragedia familiei sale.

VICTOR BEDA ■

Trei ani de coşmar pentru şapte de... închisoare

— N-o să vă vină a crede — se confiză încălpatul în faţa ofiţerului de miliţie care îi aduce la cunoştinţă că totalul prejudiciului se ridică la peste 85 000 lei — dar banii aceştia, pe care i-am cheltuit pentru aşa-zise plăceri personale, nu mi-au produs niciodată vreo bucurie în adevăratul sens al cuvîntului. De la primul fals comis, am trăit un coşmar prelungit. Era ca un fel de beţie, din care nu te mai poţi trezi, deşi mă gîndeam deseori la ceea ce se putea întîmpla. Trei ani a durat coşmarul acesta, fără să găsesc în mine voinţa de a-l învinge... Evident, regrete tardive, dar nu lipsite de semnificaţie. Asupra unui astfel de proces de conştiinţă merită să-şi concentreze atenţia atît cei tentaţi de „slăbiciuni" similare, cît şi cei care pot şi au datoria să împiedice alunecarea semenilor lor pe panta degradării morale şi consecinţelor juridice. Căci iată ce ne relevă cazul pe care îl prezentăm spre luare aminte în aceste rînduri.

Vasile Părău, de 36 ani, mecanic la Întreprinderea de morărit din Zalău, om, deci, cu o meserie frumoasă, în puterea vîrstei şi cu familie onorabilă, şi-a asumat, în 1979, şi răspunderea de administrator al asociaţiei de locatari nr. 32, un efort suplimentar, pentru care, în mod firesc şi legal, primea un onorariu. Pînă aici, totul în regulă... Numai că, într-o zi i s-a năzărit să recurgă la un fals pentru a obţine o sumă oarecare de bani, pentru satisfacerea unor „plăceri" personale. A întocmit un proces-verbal, în care a consemnat — ireal — că s-ar fi executat unele reparaţii la imobil, a trecut acolo un nume oarecare, documentul n-a fost verificat de cei în drept (comitetul de locatari), ci avizat „pe încredere", iar după ce a obţinut banii, Vasile Părău l-a semnat în fals pe aşazisul executant, care habar n-avea că figurează într-un proces-verbal la Asociaţia de locatari nr. 32. S-ar putea spune în mod paradoxal că acest prim „succes" a fost şi începutul nenorocirii sale, pentru că lanţul tentaţiilor avea să fie rupt abia după circa treizeci de procese-verbale fictive, în baza cărora el şi-a însuşit ilegal suma destul de substanţială de peste 85 000 lei, faptă pentru care instanţa de judecată l-a condamnat la 7 ani închisoare.

O pedeapsă justă, dar un tribut prea mare pentru lipsa de voinţă de a învinge tentaţiile periculoase, ca şi pentru comoditatea celor care, trei ani de zile, n-au catadicsit să vadă ce se află dincolo de cele 30 de procese-verbale false.

MIHAI GROZAVU ■

Cuşca Inferului

Virginica

Există actriţe, simple funcţionare dramatice. Fac teatru cum ar da în bobi la o cafea... Străine complet de dificultăţile admirabilului meşteşug, căruia dacă nu te dăruieşti cu credinţă, eşti definitiv pierdut. Vin la scenă ca la birou, îngroaşă rîndurile nechematelor şi lăsările de cortină le şterg în candoarea anonimatului, neinteresîndu-le intrarea în public. La lipsa asta de har, simbria e destul de dulce şi promptă !

Sînt altele ce beneficiază de oarecare daruri... Fac treaba pe înfăţişare. Confundă sulemeneala cu transfigurarea şi în fiecare este o eroină de roman foileton ce-şi acreditează interesul mulţimilor pentru şoldurile legănate, piciorul pus peste picior, ţoala înzorzonată, coafura mirobolantă, paietată... Sărmane fantoşe de carnaval, trec prin scenă şi se duc la ospăţ sau la culcare fără să aibă habar că la ora aceea — ora vrăjilor — Hamlet îşi frînge inima, în prada Umbrei, pe esplanada de la Elsinor...

Dacă teatrul se baza pe ele, nu mai înfrunta, biruitor, mileniile.

Exasperat, ajung, în fine, la cele ce susţin teatrul pe umerii lor ca pe o amforă. Cele adevărate Blestemate să toarcă armonii din cuvîntul vorbit şi cîntat, înfiorînd luminile rampei. Împlinesc lăsările de cortină, destinul teatrului, cu ruga lor fierbinte. Nu sunt pe toate drumurile, cum greşit se crede.

Una dintre aceste stele, din noaptea amintirilor, vreau să reamintesc : Virginica Romanovschi.

Şcolăriţă la Cluj, chemată de scîndurile scenei, aleargă într-un suflet să-şi verse focul, să se transforme. Nu ştie prea bine ce-o aşteaptă... O face însă cu îndrăzneală, sprinţară dăruire, aplomb, aducînd între olimpienii corifei un ton mucalit, o trepidaţie zgîtie, un clinchet de zurgălău într-o ninsă noapte de Crăciun... E luată în seamă, se remarcă. Debut propriu-zis la Naţionalul clujean, sub directoratul Zaharia Bârsan, veritabilul promotor al teatrului românesc în Transilvania.

De cîripitul ei se aude, încît venită la Bucureşti cu dorinţa actorilor provinciali de a pune mîna pe ţară, este repede promovată în teatrul de revistă. Muzicală, dansatoare, stăpînind praştia poantei trasă la precizie şi posedînd umor, copila de scenă de la Cluj îşi face rostul ei pe scenele bucureştene. La Teatrul Nou şi Izbinda, pe Calea Văcăreşti, la Volta-Buzeşti, Majestic, Alhambra, numele Virginica Romanovschi atrage spectatorii — gir şi chezăşie de aparte talent. Neuitată, intensă activitate într-o epocă în care teatrul nostru de revistă numai de vedete nu ducea lipsă.

Cînd Nicu Vlădolanu — care şi-a cheltuit viaţa şi averea pentru teatru — a repus pe roate caleaşca aurită a Operetei, să-l continue pe Leonard, Virginica a fost chemată în rînduri. Dreptul ei : se născuse subretă de operetă. Vie prezenţă, pitoresc nazal, ritm, credinţă nemărginită în 3/4 şi-n valurile Dunării albastre în care ea, cinstită protagonistă, s-a dus pînă la fund. Să oglindească cerurile înalte din ochii ei drăcoşi, în spuma efemerului, care pe toţi ne mîntuie. În ăst fel le-a continuat pe cele dinainte : Florica Florescu, Ionaşca, Metaxa, Marioara Cinski, Marilena Bodescu.

Oamenii sunt însă covîrşiţi de bunătate ca un hanger scăldat în sînge... Directorul de-atunci... Să nu mai vorbim. Şi scoasă din teatru, această iubire a publicului a suferit ca nici o alta la stingerea reflectoarelor.

Împătimită, dăruită, chinuită, precum cele adevărate, ce dau strălucire meniriii teatrului, aşa îi fusese viaţa şi cariera pînă la izgonirea din templu. Rămasă să se chinuiască mai departe, oblăduită de splendidul devotament al lui Traian Iancu, s-a stins, întîrziind cu ochii mari, pe fermecătoarele plăsmuiri ale lui Strauss, Lehar, Kalmann...

GABY MICHAILESCU ■

Scrisoare deschisă

Dragă tovarăşe Păunescu,

Scopul acestei scrisori este de a face precizări publice, aşa cum prevăd drepturile cetăţeneşti, unui tratament la care sînt supus de mai multă vreme în coloanele revistei „Flacăra", fără să mi se publice raspunsurile.

Un exemplu elocvent se poate da şi cu nr. 2/1982 al revistei unde se publică o comunicare defăimătoare în ceea ce mă priveşte. Întîmplarea face însă ca în acelaşi număr să fie recenzată o publicaţie la care colaborez şi eu, dar numele meu este trecut sub tăcere. Dacă revista dv. ar fi avut o atitudine obiectivă faţă de mine, evident lucru că, publicînd şi ceea ce mă defăimează, nu m-ar fi omis acolo unde ar fi trebuit să fiu calificat altfel. Din păcate, însă, chiar acest fapt vorbeşte de la sine.

Mă surprinde sincer o asemenea atitudine, cu toate că nu e prima oară cînd mi se întîmplă aşa ceva şi nici singura publicaţie ce-şi propune să mă populariZeze astfel...

Acum, în acelaşi număr în care numele meu este omis din articolul ce laudă conţinutul revistei „Tomis", se publică o informaţie în care subsemnatul sînt menţionat în legătură cu un proces pornit de la majora problemă a unei ţevi defecte.

Iată cum stau lucrurile : De mai mulţi ani de zile, apartamentul nr. 6 din str. 13 Decembrie nr. 9, cu o suprafaţă locuibilă de 130 m.p. (cinci camere şi numeroase dependinţe), este locuit doar de două persoane, soţ şi soţie, care recurg la diverse subterfugii, de la blocarea uşii şi pînă la „înţelegeri" cu ICRAL-ul şi alte organe de resort, pentru a nu mai fi repartizate alte familii în acest imens spaţiu locativ al statului, spaţiu deţinut abuziv şi fiind de peste şase ori mai mare decît drepturile lor legale. Dealtfel, situaţia scandalizează întregul bloc ducînd şi la sume suplimentare suportate de ceilalţi locatari.

Unul dintre subterfugiile folosite pentru deţinerea ilegală şi abuzivă a acestui spaţiu este şi acreditarea ideii că există diverse avarii în apartament, din care cauză nu este posibilă repartizarea spaţiului la mai multe persoane şi, cum eu şi familia mea sîntem cei ce locuim deasupra, ni se produc diverse înscenări din cînd în cînd, pentru a se confirma existenţa acestor strîcăciuni.

Dubios este faptul că s-a aflat înţelegere la unele persoane care trebuie să administreze acest fond locativ, ICRAL-ul găsind chiar posibilitatea de a sigila de mai mulţi ani una dintre cele cinci încăperi ale apartamentului (că doar sînt de ajuns patru camere mari şi toate dependinţele pentru două persoane !) tocmai pentru ca chiria să le fie mai mică, rămînînd astfel şi neutilizat de altcineva, dar şi nefructificat financiarmente un spaţiu ale cărui cheltuieli de întreţinere se suportă de către locatarii celorlalte apartamente.

Deci, o situaţie evident dubioasă, întreţinută cu reclamaţii şi procese ce distrag atenţia şi cu echipe de lucru fantomă care de ani de zile nu termină lucrările. Ultimul episod este elocvent : se găseşte pretextul că o lucrare de instalaţii executată tot de către ICRAL nu este bună şi, culmea paradoxului, ICRAL-ul care a executat-o mă dă pe mine în judecată cerînd să fiu obligat s-o repar. Dar nu oricum, în procedură obişnuită, ci se cere ordonanţă preziden ţială, ca în cazurile de urgenţă cînd trebuie intervenit rapid şi orice aminare presupune riscuri grave.

Cît de grave sînt riscurile şi cît de urgentă este chestiunea se vede din faptul că de patru luni de zile ICRAL-ul preferă să se judece în loc să repare, iar locatarii de dedesubt nu mai au nici o plîngere. Dar dovada cea mai bună că acţiunea judiciară în care sînt tîrît (dealtfel, neconfirmată, Tribunalul municipiului Bucureşti respingînd recursul făcut de ICRAL) urmărea inducerea în eroare a instanţei de fond, este faptul că au trecut trei luni de cînd s-a obţinut o pronunţare în legătură cu pretinsa reparaţie şi nimeni nu s-a prezentat s-o efectueze. Dacă defecţiunea ar fi fost reală, în acest răstimp atît de lung apa ar fi inundat nu numai blocul sau strada ci o bună parte din oraş. Evident deci faptul că nu era vorba de nici o urgenţă şi că nu are de suferit nimeni. Era nevoie de un act care să ateste că apartamentul este deteriorat şi nu mai poate primi alţi locatari (deci să fie lăsate în stradă cei puţin încă două familii care ar putea primi repartizare în respectivul apartament) iar cellalţi locatari ai blocului să stea în regim de şantier de ani de zile. Fiindcă, pesemne, pentru a nu ieşi la iveală inexactităţile contabile printr-o situaţie definitivă, lucrările de reparare a blocului după cutremur nu sînt terminate nici astăzi.

Iată cum, datorită unor interese dubioase, eu sînt şicanat mereu. Oricine îşi poate da seama, astfel, că surprinderea pe care o exprimam la început este cît se poate de sinceră şi anume :

De ce revista pe care o conduci şi în care ai publicat un atît de generos apel la respectul scriitorului, îmi aplică mie un asemenea regim ?... Fă-mă prin obiectivitatea cu care vei publica aceste rînduri, să cred în sinceritatea apelului pe care l-ai lansat şi să te respect ca atare putînd să-mi permit să semnez cu protocolarul :

Al dumitale,
CORNELIU LEU

GALA 500 – „Fie pîinea rea sau bună,

CONSTANȚA

Noapte la mare

Al doilea turneu din Gala 500 a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra condus de poetul Adrian Păunescu a început la Constanța, oraș îndeobște asaltat de artiști doar vara. Numai că membrii cenaclului au ținut să se întîlnească cu prietenii lor **constănțeni** în ziua de 21 martie, adică la data echinoxului de primăvară, dintr-o mare, mare dragoste, tocmai aici, unde cuvîntul „mare" este la el acasă, în ochii și, mai departe, în suflotele oamenilor.

Ajunși la Constanța, cu stupoare am constatat că în oraș nu există nici un afiș care să anunțe prezența cenaclului ! Mai tîrziu am aflat că organizatorii, pînă să începă afișajul, au înregistrat 40 000 de cereri de bilete ! La rugămintea organizatorilor, Cenaclul Flacăra avea să susțină două spectacole, primul de la orele 18,00 și al doilea de la orele... 22,00 ! Este pentru a treia oară în existența cenaclului, după Tîrgu Mureș în 1976 și București în 1981, cînd o manifestare începe odată cu noaptea !

Așadar la orele 18,00 fix, membrii Cenaclului Flacăra au urcat podiumul instalat în Sala sporturilor din localitate cîntînd versurile lui William Shakespeare : „Om bun deschide-ne poarta / Dă-ne o coajă și nu ne goni / Și-n schimb îți vom alunga tristețea / Cu vesele cîntece și poezii". Rezumînd, într-un fel, venirea noastră aici, în mijlocul tinerilor din Constanța, poetul Adrian Păunescu împreună cu Adrian Ivanițchi și Victor Socaciu au realizat un moment de muzică și poezie care a inclus cîntecele „Să ne iubim pe țărmul Mării Negre" și „Să ai o Mare Neagră", amîndouă pe versuri de Adrian Păunescu. Între aceste cîntece poetul Adrian Păunescu a dat glas tulburătorului poem „Noapte la mare" de Lucian Blaga.

Această noapte la mare care a însumat 10 ore și jumătate de spectacol a demonstrat încă o dată că repertoriul membrilor cenaclului a atins cote neașteptate atît prin mărime cît și prin varietate. Puține sînt în țară trupele care-și pot schimba repertoriul spectacolelor într-o singură seară, rămînînd prin mesaj și valoare la aceeași înălțime ! Cine a asistat la cele două manifestări de la Constanța a asistat, de fapt la una singură, dar care s-a întins de-a lungul a mai mult de 10 ore. Muzica, poezia și umorul într-o succesiune întotdeauna inspirată, la care se adaugă dialogul scenă-public competent și sclipitor, participarea totală la momentele de artă a celor din scenă, dar și a publicului, au concurat la realizarea uneia dintre cele mai fermecătoare întîmplări din istoria Cenaclului Flacăra. Noaptea de artă a cuprins recitaluri reprezentative ale cîntăreților care compun gruparea de referință a muzicii tinere din România. Scena Cenaclului Flacăra a fost și a rămas scena afirmării tinerilor creatori care au impus în ultimul deceniu muzica folk în gustul public.

Și aici, ca și la ultimele manifestări, nou vă reprezentat de Ștefan Hrușcă, Ducu Bertzi și grupul „Ecoul" (Sorina Fetter și Magdalena Finna) a confirmat. Poate că nici o perioadă din întreaga existență a cenaclului nu a fost atît de bogată în noi creații ale cîntăreților tineri. Asistăm la o adevărată competiție între membrii cenaclului ; la fiecare turneu ei vin cu noi propuneri și nu de puține ori, la orele tîrzii ale nopților, în camerele hotelurilor prin care trecem, se lucrează întens. Dacă în ultimele două luni Vasile Șeicaru a lansat șase noi cîntece, iată-l, iar pe Ștefan Hrușcă lansînd într-o singură seară trei cîntece : „Sacra banalitate" „Pe loc repaos" și „Rugă pentru părinți", pe versuri de Adrian Păunescu.

Succesul pe care l-a auvt Ștefan Hrușcă nu este unul obișnuit ; sînt puțini cîntăreți care au avut ascensiuni „fulger", cum este aceasta a lui Ștefan Hrușcă. Ducu Bertzi, ca autor de această dată, lansează „Nota de plată" pe versuri de Adrian Păunescu. La cotele marelui succes se înscriu recitalurile lui Adrian Ivanițchi, Ion Zubașcu, Nicu Alifantis (prezent și el cu o noutate „Trecea un om" pe versuri de Elena Farago, cîntată în limba în care a fost scrisă, dar și în limba engleză — traducerea aparținînd lui Alexandru Andrieș), Vasile Șeicaru, Mircea Vintilă, George Nicolescu, grupurile „Ecoul" și „Continental". O revenire excepțională în cenaclu — Mihaela Popescu — cîntă pentru prima dată „Dodă, dodă", cîntec din repertoriul Mariei Tănase. Doar Gil Ioniță, răgușit, n-a fost la cota succeselor cu care ne obișnuise. Frații Chiriac, emoționați și emoționanți, au dat glas cîntecului „Moartea căprioarei", marele poem al lui Nicolae Labiș. Umorul a fost reprezentat de Marian Corjos și de membrii grupului „Mesaj" : Ștefan Richard, Lucian Popescu, Șerban Chiosan și Dan Coveianu. Dinu Ștefan, inginer la Murfatlar, fost component al grupului „Opinia" din Iași (din păcate grupul s-a destrămat), a fost invitat pe scenă și a cîntat împreună cu ceilalți membrii ai cenaclului, unul din marile succese ale cîntecului tînăr „Ori eu, ori tu, ori noi" și „Fapt divers".

Consemnăm la Constanța un debut : Sirma Enache. Cu o voce plăcută, ea a cîntat „Te-am iubit", versuri de Zaharia Stancu, și un cîntec aromân. Se cuvine să insistăm puțin asupra mișcării artei tinere din Constanța pentru că aici a existat și există într-adevăr preocupare și profundă înțelegere, față de muzica tinerilor. Și rezultatele nu au întîrziat. Grupurile „Poesis", „Amiciția", Florin Șerban, și mai noii Sirma Enache sînt doar cîteva nume lansate în circuitul muzicii tinere și purtînd marca acestor locuri. Cele două întîmplări de muzică, poezie și umor au însemnat un nou prilej de manifestare a exuberanței și a entuziasmului ce caracterizează cea mai iubită dintre vîrste : tinerețea. În acest cadru pe care îl oferă Cenaclul Flacăra, adică un cadru de manifestare liberă, fără convenienețe și false prejudecăți, a avut loc o adevărată explozie a tinereții, a vieții.

Aducem și pe această cale cuvinte de recunoștință și mulțumire gazdelor acestei noi Gale 500, în primul rînd tovarășului Ion Stoian, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R. pentru deplina înțelegere față de fenomenul cultural tînăr și a necesității de permanentizare a manifestării sale. Mulțumiri organizației de tineret Constanța, care a adresat o nouă invitație cenaclului nostru pentru a susține la începutul lunii mai o serie de manifestări în întreg județul Constanța.

„Am devenit mai frumoși prin această seară de muzică tînără pe care am realizat-o împreună, ceea ce nimeni nu va putea uita. V-am simțit alături de noi. Vă mulțumim !" — stă scris pe un bilet semnat de Nichita Armand. „A fost una din nopțile Scherezadei ! Glorie zilei de 21 martie 1982 ! Cinste Cenaclului Flacăra !" (Mihai Enescu, elev). „Vă vor putea mulțumi vreodată tinerii pentru atîtea seri de muzică, bucurie și tinerețe ?" (Iuliana Pană). „Sînt profund impresionat de spectacolul dumneavoastră și aș dori să nu mai plec niciodată de aici !" (Ion Radu Valentin). Doar spațiul tipografic ne împiedică să publicăm și alte cuvinte frumoase ce au fost adresate cenaclului nostru, aprecieri care ne bucură mult, dar care, înainte de toate, ne obligă. Întîlnirea cu tinerii prieteni din Constanța rămîne unul dintre punctele de referință în activitatea Cenaclului Flacăra, aflat în plin moment jubiliar. Gala 500 continuă...

VICTOR SOCACIU

TULCEA

Lumină, Luptă Libertate !

Este greu de descris atmosfera din Sala Sporturilor din Tulcea, la ora 18, cînd membrii Cenaclului Flacăra urcau pe scenă.

Întotdeauna publicul spectator din orașul de la porțile deltei a știut să primească sărbătorește mesagerii poeziei și ai muzicii tinere.

Inițial orașul Tulcea nu a fost prins în programul cenaclului, program ce continuă seria întîmplărilor de muzică și poezie — Gala Flacăra 500 —, dar s-au primit pe adresa redacției numeroase scrisori din al căror conținut reieșea dragostea tinerilor pentru cenaclu, considerat, cum zicea Adrian Păunescu, o necesitate de viață, un exercițiu de democrație și cultură.

La întîmplarea de luni s-a dansat și s-a cîntat împreună cu cei de pe scenă. Au fost cazuri cînd sala cînta acompaniată de o chitară, membrii cenaclului fiind pentru cîteva momente ei înșiși spectatori. Iată deci cît de mică a devenit distanța dintre scenă și sală, implicarea în actul artistic făcîndu-se în mod spontan. Ducu Bertzi a cîntat vădit emoționat (cît a mai reușit să mai cînte, din „Cînd s-o-mpărțit norocu'", cîntecul fiind murmurat emoționant de întreaga sală.

Oare va veni o vreme cînd membrii cenaclului vor da numai tonul și vor dirija pe cei din sală ? Cine știe ?

Un lucru este sigur, aproape tot repertoriul cenaclului nostru este binecunoscut de minunații tineri, prieteni ai muzicii tinere, adepți ai artei adevărate.

S-au cîntat cîntece de dragoste, cîntece din repertoriul internațional, cîntece cu un conținut vibrant patriotic, cîntece ce au un pronunțat caracter popular, cîntece în dialect aromân.

Ce poate fi mai emoționant, mai curat decît să auzi sute de oameni izbucnind pe neașteptate și cîntînd : Pace, Pace, Pace ! fără să le spună nimeni. Acest lucru s-a întîmplat după ce Ion Zubașcu a cîntat „Lumea de mîine".

Putem spune că ne-am obișnuit la Tulcea (și nu putem spune că nu ne place) cu izbucnirile entuziaste ale spectatorilor : „Lumină, luptă, libertate !", odată cu ridicarea mîinii drepte în sus purtătoare a semnului cenaclului nostru „T".

Faptul că în cenaclu au intrat oameni noi, l-a adus prospețimea de care avea neapărată nevoie. Poate nici noii membri ai cenaclului n-au înțeles la vreme această necesitate.

Acești tineri se impun pe zi ce trece, devin punctul de referință în muzica noastră tînără.

Cum ar arăta astăzi cenaclul fără Ștefan Hrușcă, purtătorul celei mai curate și mai tulburătoare voci a ultimului val, sau fără grupul „Ecoul" alcătuit din Sorina Fetter și Magdalena Finna, care la fiecare apariție face un succes uriaș ? Cum ar arăta cenaclul fără George Nicolescu, cel care a primit pentru activitatea sa Marele Premiu al Cenaclului Flacăra —, om extraordinar prin voința sa și prin vocația sa ? Fără a face paradă de cuvinte, îl putem numi pe drept cuvînt mare artist român. Și cînd te gîndești că, pur întîmplător, Adrian Păunescu l-a ascultat și l-a adus pe scena cenaclului pe George Nicolescu. Iată deci — Cenaclul Flacăra e deschis tuturor oamenilor talentați care au ceva de spus, iată de ce la fiecare întîmplare debutează noi interpreți de muzică tînără. Tocmai pentru faptul că este o scenă, o mare scenă deschisă spre oameni. Pentru cenaclul nostru, un cîștig este și redescoperirea grupului de satiră „Mesaj". Acești tineri modești, serioși, gata oricînd să spună o vorbă de duh, au adus un umor sănătos în spectacol, fiecare apariție a lor producînd adevărate cascade de rîs în sală și pe scenă. De multe ori membrii cenaclului coboară în sală pentru a-i urmări mai cu atenție, pentru că de fiecare dată ei au adus lucruri noi, idei noi, Lucian Popescu, Șerban Chiosan, Ștefan Richard, Dan Coveianu, meritîndu-și întru totul numele pe care și l-au ales — **Mesaj**.

Despre Adrian Ivanițchi, Victor Socaciu, Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, se pot spune multe. Nu amintim decît că prezența lor în spectacol este așteptată cu sufletul la gură, succesul lor la public fiind preluat, garantat și demonstrat de atîtea ori.

Nu putem trece cu vederea debutul în Cenaclul Flacăra : Silvia Enache — o fată nu mai înaltă decît chitara sa, își cîntă cu siguranță și sunvitate piesele, fie în limba română, fie în dialect aromân. (De fapt o cheamă Sirma Enache.) La Tulcea a debutat și Chirața Caranocola care a cîntat acompaniată de Victor Socaciu un cîntec bine primit de sală, „Cît te vreau, cît te vreau sat aromân".

Au mai fost prezenți în spectacol, fiecare cu mare succes, aceasta demonstrînd valoarea individuală a fiecăruia : frații Chiriac, Arpad Domokoș, Gil Ioniță, actorul Mihail Stan, care de la prima sa apariție în Cenaclul Flacăra, nu a mai recitat versuri de Adrian Păunescu — atunci a recitat „Un om pe niște scări" — lucru pe care l-a făcut aici la Tulcea (împotriva voinței autorului) recitînd poezia „Vînătoarea de flare". A cîntat cu același succes Marian Corjos.

Mai este oare nevoie să spunem că nu am putut părăsi sala (după 6 1/2 ore) de spectacol decît după ce am promis că vom reveni în luna mai ? Da ! Vom reveni cu certitudinea că vom reîntîlni aceiași oameni sufletiști în sală, aceeași dorință de curat și frumos.

Dar să nu uităm grupul Continental !

Ce poate fi mai minunat decît o sală întreagă cîntînd la plecarea cenaclului „La mulți ani cu sănătate" pentru membrii cenaclului ?

Cu certitudine putem spune că întîmplarea de la Tulcea a fost o reușită, o mare reușită.

La revedere, fideli prieteni ai Cenaclului Flacăra !

Abia așteptăm clipa cînd ne vom reîntîlni !

VASILE ȘEICARU

Argumente de maturitate ale muzicii tinere într-un festival de prestigiu : Mihail Stan și grupul „Continental", Ion Zubașcu, Ștefan Hrușcă, Mihaela Popescu, Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Nicu Alifantis și grupul „Ecoul" — o formație care în noiembrie 1981, înainte de participarea la festivalul „Baladele Dunării" nu reprezenta decît o aspirație de cartier. Și azi colindă țara !

„Dunărea ne este mamă"

SMÎRDAN

Întîmplare lîngă bac

În drum spre Brăila o defecțiune neașteptată la unul din mijloacele de transport a făcut să întîrziem la locul de traversare a Dunării, și-anume la bacul de la Smîrdan. Coborînd din autocar, membrii Cenaclului Flacăra au fost înconjurați de oameni aflați și ei în așteptarea bacului. Așteptarea și timpul de afară au fost învinse odată cu apariția acelei visle acordate, chitara ! Pe rînd, Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Mircea Vintilă, Victor Socaciu și George Nicolescu ne-au făcut să uităm și de frig și de faptul că așteptam bacul. S-au cîntat „Omul pădurii", „Colindul Dunării", „Eu mi-s fiu de moroșan", „Mielul" (într-o variantă îmbogățită ad-hoc), „Nu uita că ești român", „Ma vie c'est toi" și „Foaie verde spic de pline". Toți cei ce slujesc acest punct de trecere al Dunării, cu fețele lor aspre de vînt și cu adîncile lor priviri, au ascultat în tăcere cele cîteva cîntece ale cenacliștilor. Undeva în spatele nostru, dintr-un spirit de solidaritate muncitorească, dîndu-și seama de întîrzierea cenaclului la spectacolul programat la Sala Sporturilor din Brăila, cîțiva oameni de bine au luat legătura cu căpitănia de pe celălalt mal și au reușit să aducă bacul la Smîrdan în timp util pentru noi. Sosirea bacului a însemnat sfîrșitul acestei inedite manifestări urmărite de aproximativ 100 de spectatori. Consemnăm astăzi, 23 martie 1982, una din cele mai scurte întîmplări de muzică și poezie ale Cenaclului Flacăra și o înscriem, cum e firesc, în seria Galei Flacăra 500.

C. TUDORAN ■

BRĂILA

La mulți ani, Mircea Vintilă !

Prima zi a primăverii astronomice : străbatem drumul spre Brăila prin Munții Dobrogei. Tehnica ne-a pus bețe-n roate și cîrpe în esapament, rupîndu-ne cablul de ambreiaj. Remorcînd mașina defectă de autocarul ce ducea cealaltă parte a membrilor cenaclului, vedem Dunărea la Smîrdan. Trecem această graniță imaginară a spiritualității dobrogene de cea munteană și pătrundem în Brăila.

Ora 18.00. Membrii Cenaclului Flacăra intră cîntînd „Fie să renască" în Sala Sporturilor și astfel se deschide cel de-al 4-lea spectacol al turneului început cu trei zile în urmă în cadrul Galei Flacăra 500.

Atît cenaclul cît și autoritățile locale au dorit ca drumul galei să nu ocolească Brăila. Datorită publicului numeros care continuă să intre în sală și după începerea spectacolului, se face o pauză de 10 minute pentru ca manifestarea artistică să aibă condiții optime atît pentru spectatori cît și pentru cei prezenți pe scenă.

16,15 minute. Începe adevăratul spectacol. Mihaela Popescu este cea care deschide seara de azi cu două cîntece și cu o voce ce-o impune în rîndul celor mai interesanți membri ai cenaclului. Un recital plin de ritm al grupului „Continental" cu piese proprii și șlagăre internaționale. Arpad Domokoș cu două cîntece, Marian Corjos cu un cîntec și basmul „Scufița Roșie" într-o manieră interpretativă proprie. Frații Chiriac cîntă două cîntece, al doilea „Torna, torna fratre", cîntat la cobză și chitară în premieră absolută la Brăila, după care urmează un mare moment de sensibilitate cu actorul Mihail Stan care evoluează într-o gamă largă interpretativă începînd cu poemul „Vînătoarea de flare" de Adrian Păunescu. Publicul e la înălțimea amintirii întîlnirilor anterioare, alcătuind împreună cu ce se întîmplă pe scenă o mare de spirit. Străbate Sala Sporturilor din Brăila pe neobosita sa bicicletă Gil Ioniță urmat de sensibilul Ștefan Hrușcă, omul care se joacă parcă, da, cu vocea sa frumoasă și caldă care învăluie publicul. Grupul „Mesaj" din Craiova face să erupă ca un vulcan sala brăileană cu poveștile lui teatrale, pline de umor și de satiră.

20,46, sosește în cenaclu actrița Rosina Cambos.

Evenimentul serii, Mircea Vintilă, care astăzi, 23 martie 1982, împlinește 33 de ani. La mulți ani, Mircea, îți urează Cenaclul Flacăra printre flori, multe flori și un iepuraș, simbol al copilăriei veșnice.

La mulți ani, Mircea Vintilă
Să îți dea viața tot ce-ți dorești
Zile senine și fericire
La mulți ani, să trăiești.

Să-ți fie viața numai cenaclori
Cu lordul John și cu badea Ioan
Să ai puterea de a rămîne
Mircea Vintilă tot Number One

Ziua de naștere ți se întîmplă
Printre acei care mult te iubesc
Într-o Brăilă plină de oameni
Într-un cenaclu sărbătoresc

Flacăra are Gala 500
Mircea-mplinește 33
Sărbătoritului, „Mulți ani trăiască !"
Sărbătoritule, zi-i pentru ei !

Și-a zis multe și frumoase cîntece, încheind cu „Pămîntul deocamdată". Ducu Bertzi cu trei cîntece dintre care unul în premieră la Brăila apoi „Trăiască România" cîntat de absolut toată lumea existentă sub acest acoperiș pe care ni l-a oferit Brăila pentru a ne curăța spiritele și a ne exprima cele mai sincere gînduri față de poporul român, pămîntul nostru și față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul acestei minunate națiii române. Se aduc mulțumiri celor ce au înlesnit direct această reîntîlnire cu publicul brăilean, primului secretar al Comitetului județean Brăila al P.C.R., Ion Catrinescu, tov. Ilie Matei, secretarul cu probleme de propagandă, tov. Virgil Dumitriu, organizatorul propriu-zis.

Rosina Cambos, actriță a Teatrului Giulești, cîntă o doină oltenească și un cîntec în limba ebraică, după care Ion Zubașcu aduce Maramureșul pînă la Brăila. Dacă pînă mai ieri a fost criticat, Doru Țanâ astăzi a fost la mare înălțime. Un profesionist desăvîrșit căruia îi mulțumim că ne-a făcut auziți. Urmează un recital mult așteptat de public, acela al lui George Nicolescu. Din sală vine un om, un marinar care se întoarce după 158 de zile, el vine direct în sala de spectacole pentru a-și întîlni soția. Puzderie de oameni. Îl roagă emoționat pe Adrian Păunescu s-o strige la microfon. Ea apare, sare de gîtul lui și astfel îi vedem îmbrățișați pe soții Tihor. El mai roagă să fie spus ceva despre marinari : „Vreau să mor ca un cîine cu botul pe pragul de-acasă". Întrerupînd astfel recitalul lui George Nicolescu. Mihail Stan recită pentru el „Tot mai des visez pămîntul" de Ion Gheorghe, realizîndu-se astfel un moment senzațional. Din întuneric, Nicolae Enache, alături de instrumentele sale, adîncește și mai mult acest eveniment. George Nicolescu își continuă recitalul.

Publicul a înconjurat membrii cenaclului nu numai la figurat, ci și la propriu. Se cîntă, se dansează, se trăiește orice act artistic al întîlnirii noastre și e numai 22 25.

Urmează Adrian Ivanițchi. Lumina, aceastâ dăviă a cenaclului, este prezentă în sală și în cîntece. Se aprinde, se stinge, plouă cu stele, mînglie fețele cîntăreților, îmbracă în culori cîntecele. Pulsează tinerețea. Publicul primește cum se cuvine grupul feminin „Ecoul" din Reghin care încheie recitalul cu „Fără dimineți", un cîntec uimitor de frumos prin simplitatea și puritatea lui. Vasile Șeicaru e iar la înălțime, Victor Socaciu cucerește publicul pentru a nu știu cîta oară. Din sală vine un bilet al Ștefaniei Stoica : „Albastră împletitură din fier ai clădit capelă de cristal în jurul meu și îmbătată de cîntec pling și mă gîndesc la flori și soare. Lumină multă e-n albastra capelă, lumină e și în sufletul meu. Oare dimineața va aduce întuneric ?... Nu, ea va rămîne în mine chiar dacă trebuie să plec acum din acest fermecat castel al armoniei artistice".

În timpul recitalului lui Nicu Alifantis zilele își predau ștafeta. Este ora 0, deci 24 martie 1982. Cineva în sală fluieră afurea. Dacă nu va fi depistat pînă la terminarea acestui ultim recital al spectacolului, zice Adrian Păunescu, cenaclul nu va mai veni în Brăila. În încheiere și în așteptarea utopică a celui ce a greșit, cîntecîi vor trece prin fața spectatorilor spunînd cîte un cîntec, ocolind privirile celor din sală în semn de rămas bun. 0 04 minute, cîntă frații Chiriac. 0,10 minute, cîntă Ducu Bertzi. Așteptăm. Așteptăm un om care să recunoască o greșeală. Ce simplu ar fi ! Și totuși o tristețe insesizabilă coboară printre noi. O masă de oameni care s-au coalizat cu o fluierătură ? Nu se poate ca să nu învingă o conștiință. Apare grupul „Ecoul" și începe să cînte : „...ridică brațul și trage jaluzeaua...". 0.17 minute, jaluzeaua se ridică și apare cel ce a fluierat. E tînăr, blond, spășit, timid, roșu de rușine și greșeală, o greșeală care a făcut ca ce e bun în el să răbufnească și să se transforme într-un minunat exemplu de curaj și conștiință. Deci întîlnirile cu Brăila nu se vor încheia.

A poposit din nou printre noi poezia, muzica, bunătatea, tinerețea, lumina, curajul. Se naște o stafetă uriașă de gînduri, simțire. 0,24 minute. George Nicolescu mișcă masa de oameni în ritmul frenetic al unui rock and roll. 0,30 minute, Mircea Vintilă și toți membrii cenaclului cîntă „Cîntecul bufonului" :

Piesa-i gata, trag obloanul,
Hei, ce ploaie e afară.
Dacă v-a plăcut bufonul
Mai poftiți și altă seară ?!...

Mai mult ca sigur. Pe curînd !

NICU ALIFANTIS ■

Intrucît la ultimele spectacole pe care Cenaclul Flacăra le-a susținut la Palatul Sporturilor și Culturii din București au existat probleme cu cei care asigurau sonorizarea, rugăm insistent pe directorul Polivalentei să instruiască în mod corespunzător pe tehnicienii de la sunet, pentru a nu se rata o manifestare de o asemenea amploare. Am subliniat acest lucru, în primul rînd, dintr-un respect deosebit față de public, respect care trebuie însușit și de către tehnicienii de la pupitrul de sunet. Atenție deci, sunetist Popescu Dan.

GALAȚI

Două săli într-una, două sărbători într-una excepțională

O priveliște copleșitoare, incredibilă, ne-a așteptat la intrarea în Sala Sporturilor din Galați. O căpădă de capete acoperea aproape tot ceea ce era spațiu, oamenii stăteau în pozițiile cele mai bizare și incomode doar printr-o minune mai rămăsese un mic loc unde ar fi trebuit să sfea membrii cenaclului. Aceasta dovedea în primul rînd marea iubire a gălățenilor pentru cenaclu („Ce bine — spunea Adrian Păunescu — că dragostea de cultură v-a adus aici și nu altundeva !"), dar totodată crea o situație deosebită în desfășurarea manifestării. De fapt, sinceri să fim, situația era dramatică. Se auzeau strigăte; oamenii riscau să se prăvălească unii peste alții, înghesuiala era de nedescris, cei care stăteau în picioare acopereau pe cei care stăteau jos. La ideea conducătorului cenaclului formația „Continental", cu Alexandru Zărnescu solist vocal, a cîntat un rock compus ad-hoc intitulat „Stați jos !" (cu varianta engleză „Lay down").

Începutul propriu-zis îl face însă grupul „Ecoul", remarcat de conducătorul cenaclului chiar în această sală din Galați, la Festivalul de poezie și muzică tînără „Baladele Dunării" 1931, cel mai important festival județean de muzică tînără, despre care revista „Flacăra" a scris pe larg în momentul desfășurării lui. Grupul „Ecoul" a obținut atunci locul I, iar acum Magdalena Finna și Sorina Feier s-au reîntors la Galați cu un nume pe care s-au și așezat primele petale ale celebrității viitoare Dar spectacolul nu putea continua în mișcarea din sală, așa că s-a făcut o pauză pentru reașezarea spectatorilor. A continuat tot grupul „Ecoul" cu „Taina", apoi cu un șlagăr internațional „Women in love".

Condițiile continuau să fie grele, oamenii stăteau pe cabluri în fața difuzoarelor (poate chiar în ele !). S-au produs întreruperi de sunet. Au cîntat totuși cu succes frații Chiriac, Ducu Bertzi, formația „Continental", Mihaela Popescu, Arpad Domokos și grupul satiric „Mesaj". Am mai făcut o pauză pentru a instala o nouă stație de amplificare de la Casa de cultură a studenților și reîncepem „Mergînd pe bicicletă" cu Gil Ioniță.

Recitalul lui Ștefan Hrușcă a cuprins, pe lîngă alte cîntece, și o premieră : „Întoarcerea țăranului", versuri Adrian Păunescu — și a adus sala la o trăire a actului artistic, la o cotă din ce în ce mai ridicată, ceea ce face ca întîmplarea noastră de muzică și poezie să treacă peste toate neplăcerile, publicul regăsindu-se și regăsindu-ne. Din acest moment, totul se va desfășura la cea mai înaltă tensiune.

Rosina Cambos, actriță la Teatrul „Giulești", revenită aseară în cenaclu la Brăila, cucerește sala cu „Doina oltenească", „Hava Naghila" și „Salom alehem !", ultimele două în limba ebraică. Iată încă o ilustrare a „naționalismului" de care e acuzat cenaclul nostru de unii tembeli de aiurea !

La ora cînd transmitem aceste rînduri, spectacolul este în curs de desfășurare. Este ora 22 și 45 de minute și au cîntat Ion Zubascu, Marian Corjos și grupul „Blitz", Victor Socaciu, Nicu Alifantis. Cîntă Mircea Vintilă. Și din cabina unde sîntem se aude sala împreună cu el. Apoi probabil vor dansa cu George Nicolescu și-l vor primi cu marele lor entuziasm pe Vasile Șeicaru, care va cînta pentru concetățenii lui minunatele sale compoziții, aici mai mult decît în oricare altă parte vom „dunări cu Dunărea". Gala „Flacăra 500", învingînd toate greutățile, e o sărbătoare la Galați, pentru că, după cum spunea conducătorul cenaclului, „forța noastră este arta noastră", o artă a oamenilor pentru oameni.

Încă o dată, aici, la Galați, tinerii s-au manifestat într-o deplină libertate a spiritului, în ritmul muzicii, muzica poeziei, în risul satirei și umorului și privindu-i pe cei peste 6 000 de oameni ne gîndim cu recunoștință la cuvintele președintelui țării noastre care indica organizațiilor de tineret să ofere posibilitatea tinerei generații de a cînta, de a dansa, de a-și împlini nevoia de frumos prin artă. Și o astfel de artă promovează Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

ADRIAN IVANIȚCHI ■

P.S. Sperăm ca în numărul viitor să oferim cititorilor o imagine mai fidelă, cu ajutorul fotografiei, a atmosferei din Sala Sporturilor din Galați.

„La mulți ani !" lui Mircea Vintilă i-a urat cu dragoste cenaclul în ziua de 23 martie 1982, la împlinirea a 33 de ani

Gala Flacăra 500 continuă în aceste zile după următorul program:

– Vineri 26 martie vor avea loc două spectacole la Casa de cultură a sindicatelor din Buzău, cu începere de la orele 17,00 și 21,00.

– Simbătă 27 martie, la Palatul Sporturilor și Culturii din București, orele 18,00.

– Duminică 28 martie, la Sala Sporturilor din Ploiești, orele 17,00.

Lumea în care trăim

Afaceri cu foametea...

Datele sînt edificatoare : în 1981, potrivit ultimelor estimări ale F.A.O., peste 600 milioane de persoane au suferit în mod acut de subnutriție, iar circa 52 de milioane au murit din pricina foametei, 52 de milioane de victime ale foametei, pe un pămînt care ar putea hrăni o populație de două ori mai mare decît cea pe care o numără în prezent. 52 de milioane de ființe umane care au pierit nu numai din cauza unei naturi ostile, ci și pentru că unii dintre semenii lor n-au nimic omenesc.

Este adevărat, datele furnizate de F.A.O. demonstrează că în ultimul deceniu creșterea populației în țările „lumii a treia" a continuat să depășească ritmul de creștere al producției agrare. Din pricina faptului că pentru numeroase țări în curs de dezvoltare marcate de povara prețului petrolului și de amplificarea datoriilor externe, al creșterii teribile a dobînzilor și de sistemul prețurilor produselor industriale importate, a devenit aproape imposibilă alocarea unor fonduri sporite pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii. În plus, nu trebuie neglijat nici faptul că, deseori, recoltele scăzute obținute în aceste țări s-au datorat condițiilor de climă nefavorabile, precum și deselor calamități naturale care au produs ravagii grele.

Toate acestea au constituit, desigur, o primă și importantă cauză a subnutriției în lume. Există, însă, și o alta. Și nu mai puțin importantă. Ea a fost dezvăluită de americanul Richard J. Barnet în cartea sa intitulată semnificativ : „Afaceri cu foametea". Faptele și situațiile prezentate, numeroasele dovezi furnizate de autor demonstrează că foametea care afectează însemnate zone ale lumii se datorează nu atît penuriei de alimente, cît mai ales modului cum sînt ele manipulate de companiile transnaționale agroalimentare. Cartea demonstrează că aceste companii controlează în cea mai mare măsură cultivarea, transportul, depozitarea și vînzarea produselor agroalimentare ale lumii. Ele exploatează în folosul lor, în afara unor întinse suprafețe din proprille țări, 20 la sută din suprafețele agricole ale țărilor în curs de dezvoltare. Pe aceste suprafețe, de obicei cele mai bune și productive pămînturi din țările sărace, companiile cultivă fructe, legume și furaje, care, aproape fără excepție, nu rămîn în țările respective — țări care de regulă au și cea mai mare nevoie de alimente — ci iau drumul țărilor industrializate.

Un exemplu îl oferă Compania americană „Del Monte". Aceasta a cumpărat, recent, imense terenuri fertile în nordestul Mexicului. A înlocuit culturile de porumb și fasole — care serveau ca principale alimente propriilor nevoi de hrană ale populației mexicane — cu sparanghel care este exportat în Franța, R.F. Germania, Danemarca și Elveția. Fertilele pămînturi mexicane asigură producții mari de sparanghel iar acesta se caută și se vinde cu prețuri bune în țările Europei occidentale. În altă parte a lumii, în Filipine, mii de țărani care-și asigurau prin mijloace proprii necesarul de alimente au fost pur și simplu înlăturați din satele lor și obligați să-și vîndă pămînturile aceleiași companii transnaționale — „Del Monte". Compania a înlocuit orezul, cultivat pînă atunci de țărani, cu culturi intensive de ananas și banane. Evident, pentru export, deoarece ananasul se vinde cu 125—150 de cenți kg la Tokio, Londra sau Hamburg, în timp ce prețul de cost în Filipine este numai de 8 cenți.

Ca urmare a politicii prețurilor, astăzi, în numeroase țări, cele mai noi și productive mașini agricole și tractoare, semințele selecționate, îngrășămintele și insecticidele de cea mai bună calitate se află aproape în întregime numai la îndemîna companiilor transnaționale. Pe această bază ele obțin mari profituri suplimentare, avînd posibilitatea să achiziționeze astfel noi terenuri, să-și lărgească aria de activitate. Terenuri cumpărate tot de la țăranii săraci ai țărilor sărace care, plini de datorii, sînt nevoiți pentru a-și putea hrăni familiile să-și vîndă micul lor petic de pămînt și să ia drumul orașelor. Desigur, pe aceste terenuri companiile transnaționale nu se gîndesc deloc să cultive cereale și leguminoase pentru a asigura hrana maselor populare. Este incomparabil mai avantajos să cultive căpșuni, ananas, banane sau furaje pe care le vînd în țările bogate capabile să plătească prețuri ridicate. Deși, în acest fel, ele sustrag practic însemnate cantități de produse agrare din hrana — și așa redusă — a țărilor sărace spre a o vinde pentru profit țărilor industrializate. Și, din păcate, forța acestor companii crește permanent datorită dependenței a numeroase țări, în primul rînd a celor sărace, de importul de produse agroalimentare.

Pentru ca pîinea zilnică să poată ajunge pe masa tuturor oamenilor planetei, pentru ca milioane de copii, milioane și milioane de oameni să nu moară de foame, este necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale. O nouă ordine economică internațională care să asigure sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în creșterea producției agricole, a asigurării necesarului propriu de alimente.

Lumea a treia n-are nevoie, pur și simplu, de „acte caritabile" de ajutoare mai mult simbolice ce nu echivalează nici măcar cu o mică parte din profiturile pe care companiile transnaționale le obțin în țările sărace. S-au spus multe cuvinte pe această temă, dar foametea ce bîntuie pe planetă a rămas la fel de necruțătoare. Iar afacerile cu alimente au prosperat. Ceea ce doresc popoarele acelei părți a Terrei ce poartă povara sărăciei este ca niciodată interesele concernelor să nu precumpănească în raport cu drepturile la o existență demnă a locuitorilor, a celor care, în fapt, ar trebui să fie adevărații stăpîni ai resurselor solului și subsolului.

Afacerile cu foametea, afacerile pe care le dezvăluie Richard J. Barnet, „radiografiază", în fond, un alt aspect al acestei lumi, o lume strîmb alcătuită, o lume nedreaptă, o lume pentru care suferința devine o sursă de profit, o lume care nu are scrupule și care calculează totul la capitolul beneficii. Inclusiv foametea...

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Cîndva, „Ocean Ranger"

Agențiile internaționale de presă anunță, la 5 martie, că, în sfîrșit, a fost localizată pe fundul mării platforma petrolieră „Ocean Ranger" care se scufundase la jumătatea lunii trecute în timpul unei neobișnuite furtuni. Primele investigații atestă că platforma s-ar găsi pe solul marin la aproape 90 metri adîncime și la circa 92 metri est de punctul care se fora la ora sinistrului accident. Firma „Mobil Oil", care o închiriase, va investiga mai departe spre a stabili cauzele gravului accident...

Revista franceză „L'Express" da alte amănunte despre „Ocean Ranger" — una dintre cele mai mari platforme de extracție petrolieră din lume. Fusese construită în urmă cu șase ani în șantierele navale Mitsubishi din Hiroșima ; a forat mai întîi în largurile Alaskăi ; a ajuns apoi în marea Irlandei ; în noiembrie 1980 e închiriată de „Mobil Oil Company of Canada" și instalată în Atlanticul de Nord, în larg de Terra-Nova. Proprietatea unei firme din New Orleans, era o imensă structură de oțel : 120 metri lungime, 80 metri lățime aflată la 110 metri înălțime și putea fora pînă la 7000 metri adîncime. Ansamblul, mai greu decît cunoscutul turn parizian Eiffel, era conceput să reziste la grave intemperii : vînturi care suflă cu mai mult de 180 kilometri pe oră și valuri înalte de peste 40 metri !"

Ce s-a întîmplat la 15 februarie în această regiune ? Presa precizează că „furtuna era de mică anvergură". Vîntul avea 135 km/h, iar valurile 15 metri înălțime. Totuși inevitabilul s-a produs !

Pe „Ocean Ranger" un prim incident s-a produs cu trei zile înaintea tragediei dar presa nu spune în ce constă și precizează doar că ultima inspecție regulamentară fusese efectuată în decembrie 1979. Aceasta are loc din doi în doi ani iar „Ocean Ranger" trebuia revizitată în decembrie 1981. Dar, în chiar momentul tragediei, inspectorii americani erau pe drum (fără remușcări ?) cu o întîrziere de două luni, pentru a radiografia platforma petrolieră. Consemnînd faptul, amintita revistă scrie : „ar fi putut împiedica ei catastrofa ?" Profanul din mine crede că da, dacă, desigur, erau specialiști și dacă își exercitau conștiincios meseria. Pentru că despre cei ce se află pe asemenea platforme — riscurile muncii lor sînt de 10 ori mai mari decît în mină! — se spune că acționează cu o conștiinciozitate legendară. Or, acum unii se întreabă dacă aceștia „sînt suficient de antrenați pentru eventualitățile evacuărilor de urgență" sau dacă „echipamentul de ajutor de care dispun le permite să facă față unui naufragiu?" Dar, aceste dacă în serial sînt, azi, o formă de a prelungi discuția pe marginea accidentului respectiv atîta vreme cît nu s-au elucidat cauzele lui.

Pentru că, luată cu știrea dezastrului, lumea a uitat că pe „Ocean Ranger" lucrau 84 de oameni — azi tot atîtea victime — și de tragedia familiilor lor. Mai mult, cum susține cineva, în curînd, alții vor pleca spre Hibernia, regiunea petrolieră a dezastrului ca spre un modern Eldorado. Setea care-i mînă e prea mare și uneori prea costisitoare ! Cîndva, și „Ocean Ranger" potolea o asemenea sete.

DUMITRU CONSTANTIN

Post-factum...

Arta de a distruge se transformă, sub ochii noștri, în știință a distrugerii. Viziunile înaripate privind o modalitate sau alta de a trece prin sabie adversarul, de a-l nimici glorios cu mijloace surprinzător de simple fac loc scenariilor și contrascenariilor, programului de computer, evaluării armelor și armamentelor capabile să acționeze pe sol, în aer și în apă.

Spre deosebire de vechile cîmpuri de luptă (notați : „cîmp") bătăliile viitorului nu vor mai avea o atît de... reconfortantă dimensiune. Vechile obuze cîmp-cîmp au fost înlocuite de rachete sol-sol, sol-aer, sol-apă și așa mai departe pînă la cele intercontinentale. Se adaugă la acestea turmele bătăioase ale sateliților militari. Așadar Terra în ansamblu și Cosmosul au devenit o posibilă scenă de hărțuire și nimicire iar complexitatea conflagrației multidimensionale se corelează cu aceea a ripostelor atomice, hidrogenice, neutronice etc.

Nu mai poate fi vorba de talent cinstit într-o asemenea industrie sofisticată menită să facă harcea-parcea o planetă, ci de știința de a asigura un flux tehnologic eficient de maxim randament, asasinatului în masă și a demontării geografiei.

Războiul nu mai începe în baladă, ci, în cel mai bun caz, pe banda perforată a programatoarelor. Luptătorii nu își vor mai încleșta mușchii și nu vor mai pleca la luptă pentru a se sfîrteca prin contact vehement și nemijlocit. Rachetele vor prelua comanda paradei și nu mi se pare exclus scenariul în care combatanții se vor bucura sau întrista (scurt timp, războiul nuclear e grăbit !) urmărind conflagrația la televizor pe ecrane fixate în vîrful măștii...

Lăsînd la o parte acest viitor continuu al războiului care se prepară în prezent, să dăm cuvîntul științei care a făcut ordine unde dilemele ar fi meritat o viață mai lungă. Revista „Science et Vie" notează : „Energia nucleară eliberată prin fisiune sau fuziune provoacă efecte mecanice (undă de șoc), termice (val de căldură) și radiații : raze gamma, particule alfa (nuclee de heliu) și neutroni. Bomba pe bază de fisiune răspîndește în atmosferă și diverși izotopi radioactivi, care, duși de vînt, cad la întîmplare.

În cazul unei bombe pe bază de fisiune, circa 50% din energia eliberată se datorează efectelor mecanice, 35% efectelor termice 5% radiației imediate (gamma și neutroni), procentul de 10% care a rămas împrăștiindu-se sub formă de căderi radioactive.

În cazul unei bombe pe bază de fuziune, 80% din energia eliberată este sub formă de neutroni. Acești neutroni sînt mult mai energici decît cei rezultați în urma fisiunii, dezvoltînd o energie de 12 sau 13 MeV, în loc de 3 MeV. Bomba cu neutroni nu este altceva decît o minibombă cu hidrogen de un tip special, concepută pentru a favoriza emisia neutronică pe seama efectelor termice și mecanice.

Așadar, bomba N își extrage mult comentata calitate de a „fi curată" din capacitatea de a emite un flux de neutroni care să lase în viață doar obiectele. Adversarul și populația civilă vor fi exterminați repede și curat. În plus ea are un caracter tactic. Nu este gigantică și favorizează prezumția (stupidă) că războiul limitat ar fi posibil.

O întreagă teorie a războiului limitat a decolat de pe acest cîmp de luptă desenat pe planșetă ultîndu-se că perimetrul real al unei încleștări ultramoderne va sfărîma și cîmpul de stele pe care în prima seară de război combatanții nu îl vor vedea pentru că nu vor exista. Poate nici stelele. Se va demonstra, atunci, de către nimeni, în solitudinea radioactivă a Terrei, că ceea ce nu se zărește nu s-a născut încă. Fapt care, în timpuri normale, este complet fals.

RADU BUDEANU

Din țările socialiste

ECONOMII DE MATERII PRIME ȘI DE ENERGIE

Economisirea de materii prime și de energie constituie o preocupare constantă a colectivelor întreprinderilor industriale din U.R.S.S. Printre întreprinderile care au realizat substanțiale economii în acest domeniu se află și Uzina siderurgică din Siberia de vest. Anul trecut, uzina a economisit 22 milioane kWh energie electrică și 59 000 tone combustibil convențional, paralel cu reducerea consumului de cocs. Și la întreprinderea carboniferă „Kemerovougoli", prin introducerea în abataj a unor instalații perfecționate, s-a reușit reducerea consumului de energie electrică cu 5 milioane kWh.

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR ÎN CHINA

În R.P. Chineză, învățămîntul superior a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare intensă, asigurînd un însemnat număr de cadre economiei naționale. Potrivit datelor furnizate de Ministerul învățămîntului al R.P. Chineze numărul total al studenților care urmează cursurile de zi se ridică, în anul școlar 1981—1982, la 1 280 000, ceea ce înseamnă mai mult decît o dublare față de efectivul din anul 1976 (565 000 studenți). În cinci ani, numărul instituțiilor de învățămînt superior a sporit de la 392 la 704 ; în același timp, s-a realizat și o mare diversificare și specializare a facultăților și colegiilor. Ritmul de dezvoltare pentru etapa imediat următoare va fi de circa 12 la sută anual. Se prevede ca pentru 1982 numărul studenților nou înscriși la cursurile de zi să fie de 300 000.

ÎNTREPRINDERE DE BRICHETARE A CĂRBUNELUI

În cadrul Complexului minier „Djurdjevik" din localitatea Jivnița (R.S.F. Iugoslavia) se află în construcție o întreprindere de brichetare a cărbunelui, cu o capacitate de 50 000 tone anual. Pentru realizarea brichetelor, unitatea va utiliza ca materie primă praful de cărbune. Întreprinderea, care a costat circa 145 milioane de dinari, urmează să intre în producție în 1983. În cadrul aceluiași complex minier se află în curs de aplicare un program de creștere a capacității extractive, prin dotarea cu mașini moderne a fronturilor de lucru din mine. Ca urmare a acestui program, în 1985 producția minei va atinge 7 milioane tone.

O NOUĂ CENTRALĂ ELECTRICĂ

În R.P.D. Coreeană a fost pus în funcțiune un nou obiectiv energetic — cea de-a treia centrală electrică chemată să pună în valoare bogatele resurse hidraulice ale riului Seudousou. Această centrală va contribui la atingerea producției de 100 milioane kWh energie electrică pe an, unul din obiectivele de perspectivă ale construcției economico - socialiste în R.P.D.C. Centralele nr. 1 și nr. 2 de pe riul Seudousou au fost construite în perioada șesenalului 1971—1976 ; ele au un rol important în aprovizionarea cu curent electric a regiunii septentrionale a țării, în care industria cunoaște o puternică dezvoltare. Zilele trecute s-a anunțat, de asemenea, punerea în funcțiune a celui de-al 14-lea agregat la termocentrala Bouktchang.

REZERVELE DE APĂ ALE CUBEI

Agenția cubaneză de știri Prensa Latina informează că rezervele înmagazinate de apă ale Cubei se ridică la peste 6 miliarde metri cubi, ceea ce permite acoperirea atît a necesarului de consum al populației, cît și a necesarului numeroaselor întreprinderi și unități economice de pe întreg cuprinsul țării. Potrivit sursei citate, în Cuba există în prezent 147 mari complexe de captare a apei (lacuri de acumulare), care permit irigarea a 400 000 hectare de culturi agricole. În prezent, sînt în curs de amenajare încă 23 lacuri de acumulare.

INSTALAȚIE PENTRU PRODUCEREA COLOFONIULUI ARTIFICIAL

Întreprinderea de chimizare a lemnului „Kristall" din Velingrad (R.P. Bulgaria) dispune de o instalație pentru producerea colofoniului artificial necesar industriei de celuloză și hîrtie. În nomenclatorul produselor realizate de această importantă unitate a industriei bulgare se află și pirolenul, folosit în industria cauciucului. Cu doi ani în urmă, specialiștii de la „Kristall", în colaborare cu cei de la Institutul de chimie, au elaborat și o tehnologie de producere a rășinilor furanice utilizate în metalurgie. În prezent, întreprinderea din Velingrad satisface în întregime necesarul economiei naționale în acest domeniu.

Grupaj realizat de ION DUMBRAVĂ

Lumea se amuză

După „SVET V OBRAZECH" — Cehoslovacia

Fenomenul ivorian

Există un fenomen ivorian ? Există, cu siguranță, așa cum există un fenomen, un miracol african, în general. Argumentația o găsim în cartea pe care reporterul Ioan Ivanici a consacrat-o Coastei de Fildeș, țara unui popor harnic, a unui popor minunat, hotărît să-și împlinească prin muncă, prin eforturi neslăbite destinul fericit pe care și l-a ales și pe care îl merită cu prisosință. Autorul a avut ocazia să vadă toate acestea, iar privirea sa mereu proaspătă de reporter are darul de a ne antrena într-o călătorie instructivă, aproape fascinantă în niște locuri pe care cei grăbiți le-ar asocia în exclusivitate exotismului, pădurilor tropicale și tam-tam-urilor nesfîrșite. Pentru că dincolo de toate acestea se află oamenii, cu preocupările și împlinirile lor, cu năzuințele și trecutul lor, de care de multe, de prea multe ori, se despart atît de greu. Dincolo de impresia de moment, plină de fiori, ce-i drept, există lucruri ce se lasă înțelese mai greu, lunecătoare ca nisipul, și dacă la această întîlnire te prezinți nepregătit, riști să fii luat prin surprindere de locuri și evenimente. Ioan Ivanici este însă la a doua experiență de acest fel, iar prima sa carte, consacrată unui „arhipelag care renaște" — este vorba de Filipine — ne convinsese pe deplin că ne aflăm în fața unui gazetar care știe să plece la drum, care nu-și reprimă niciodată setea de a cunoaște și nici dorința de a comunica, marcat, în același timp, profund de nostalgia celor lăsate acasă.

Cartea se încheie cu „un vis care se transformă în realitate", un vis tulburător de frumos al președintelui Felix Houphouët Boigny, care din anul 1960 — „Anul Africii", cum l-au denumit observatorii politici ai acestei perioade — conduce destinele Coastei de Fildeș. Un vis cu o țară acoperită în întregime cu păduri și savane, în care oameni cumsecade au venit cu buldozere și au înălțat baraje, au schimbat plugul cu tractorul, făcînd, în același timp, ca orașe și sate frumoase să se înalțe în locul bordeielor acoperite cu paie, o țară în care lumina cărții a făcut fericit un întreg popor de analfabeți. Ei bine, pe urmele acestui vis, în parte realizat, ne poartă talentatul reporter, prezentînd convingător principalele argumente în favoarea fenomenului ivorian, darurile naturale și bogata spiritualitate ale unei țări tinere, asemeni locuitorilor săi. Reporterul ne poartă prin Abidjan, prin cartierul elitei, Cocody, dar și prin cel al sărăcimii, Treichville, în Manhattan-ul ivorian, dar și în locurile în care tam-tam-ul sparge noaptea tropicală. Deosebit de interesante sînt trimiterile la întreg perimetrul african, atunci cînd ni se vorbește de dimensiunile urbanizării, de „migrația calificată" sau de arma cafelei.

Să nu uităm impresia deosebită pe care a produs-o aici, în soarele dogoritor al Abidjanului, „Zimbrul Carpaților", cum a fost numit acolo „AKO-240", prilej pentru reporter de a ne invita să privim în vitrina cu trofee, obținute pe toate meridianele, de către autoturismul nostru de teren. Un mic episod dintr-un întins capitol consacrat relațiilor bune, pe multiple planuri, dintre România și Coasta de Fildeș, la a căror consolidare un rol important revine conducătorilor celor două țări, președinții Nicolae Ceaușescu și Felix Houphouët Boigny.

O carte frumoasă, scrisă și ilustrată cu talent de un om îndrăgostit de Africa și de africani.

DUMITRU AVRAM

Ochii — oglinda... trupului

„Privește în ochii mei
Și oglindește-te-n ei"...

O femeie se uită în ochii unui bărbat. Dar din această operațiune nu rezultă versuri, ci un alt fel de text, pe care femeia îl rostește cu voce egală : „Ți s-a îndepărtat apendicele ; ai avut o leziune la coloana vertebrală ; te doare piciorul sting ; cu stomacul ești în pom..." Și așa mai departe. Toate acestea le asculta un redactor al agenției sovietice de presă „Novosti", deghizat în pacient, după binecunoscuta metodă : „Am fost o zi bișniță" sau „Am fost o lună cărămidar". Iar cea care vorbea era doctoriță, și i se uita în ochi înarmată cu aparate speciale de luminat și mărit. Redactorul voia să se convingă dacă cele ce se spuneau despre practica unor medici-cercetători de a stabili diagnosticul numai prin examinarea ochilor bolnavului aveau vreo bază reală sau erau pure invenții. „Nu ascund, a scris el după aceea, că m-am dus la întîlnirea cu medicii stăpinit de un sentiment de neîncredere. Să ți se uite cineva în ochi și să-ți spună, doar pe această bază, de ce boli ai suferit, suferi ori vei suferi în viitor — veți fi de acord că aduce foarte mult a vrăjitorie". Dar colegul nostru de breaslă a ajuns repede la concluzia că era vorba de ceva serios : ceea ce i s-a „ghicit" corespundea într-o totul cu realitatea.

Scena de mai sus s-a petrecut la catedra de chirurgie clinică și în secția de cercetări clinice — condusă de profesorul Fiodor Romașov și de doctorul în științe medicale Evgheni Velhov — de la Facultatea de medicină a Universității prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba" din Moscova. În cadrul acestor foruri se fac cercetări aprofundate asupra metodei de diagnosticare pe baza examinării ochilor — mai exact, a irisurilor — pacientului. După ce se stabilește în acest fel existența unei maladii, urmează o consultare atentă, aprofundată, cu mijloace „clasice", spre a verifica în fiecare etapă în ce măsură se confirmă sau se infirmă diagnosticul inițial, stabilit doar prin examinarea ochilor pacientului.

Dar în ce constă această originală metodă de stabilire a diagnozei ? De multă vreme s-a observat că bolile își lasă urma în irisul ochilor. Despre aceasta se fac mențiuni chiar și în papirusurile preoților egipteni din timpul lui Tutankhamon. Cu toate acestea, abia acum un secol și ceva a apărut prima schemă, pe care au fost notate sectoarele ce oglindeau starea organelor noastre interne. Astăzi există mai bine de 20 de astfel de scheme, dar ele se deosebesc foarte puțin una de alta. În toate, pupila este înconjurată de un inel subțire, „al stomacului". De la acesta pornesc sectoarele care oglindesc „plămînii", „gîtul", „piciorul", „mîna", „creierul" ș.a.m.d. Acestea și sînt porțiunile din iris pe care irisologii le examinează cu mare atenție. În multe cazuri, ei izbutesc nu numai să determine țarele din trecut ale celui examinat, ci să și dea, într-o anumită măsură, un pronostic demn de încredere cu privire la dezvoltarea cutărei sau cutărei boli. Cu toate că fiecare iris este strict individual, savanții au izbutit să stabilească principalele tipuri de irisuri. Așa, de exemplu, irisul asemănător cu un evantai neted deschis, alcătuit din fibre subțiri, este propriu, de regulă, oamenilor sănătoși. Însă acolo unde, pe iris, se întîlnesc adînciturl sau, cum li se mai spune, lacune, este cu siguranță vorba de boli, trecute, prezente sau viitoare. Adesea lacunele apar ca urmare a diferitelor traume sau congestii. Se consideră că cu cît lacuna este mai adîncă, cu atît mersul bolii a fost sau este mai activ.

Potrivit datelor furnizate de agenția menționată la început, importante informații dau coloritul și forma lacunelor. După opinia specialiștilor, marginile ascuțite indică începutul bolii, cele rotunjite — vechimea ei considerabilă. Culoarea deschisă atestă un proces inflamatoriu acut, culoarea închisă — un proces inflamatoriu cronic. Aceasta se referă și la unele pete care pot fi văzute pe unele irisuri chiar cu ochiul liber. După locul unde sînt dispuse petele și lacunele pe iris, se determină care anume organ este afectat. Date prețioase pot fi, de asemenea, obținute studiind cu atenție inelul vizibil care împarte brîul irisului în două porțiuni principale. La oamenii sănătoși, acest inel are, de regulă, o formă rotundă ; la cei bolnavi, inelul este adesea deformat. După cum au demonstrat cercetările, folosind metoda examinării irisului, ulcerul stomacal poate fi diagnosticat cu o precizie de 90 la sută. Au fost depistate și multe alte semne pe iris, cu ajutorul cărora irisologii încearcă să determine și alte îmbolnăviri.

Astfel de determinări necesită o mare experiență și o practică zilnică. „În momentul de față — a relevat profesorul Romașov — numărul bolnavilor consultați de noi este de circa 5 000. Am obținut unele succese. Simpla examinare a irisului este suficientă pentru a determina care e starea duodenului, dacă sînt sau nu dislocări, deformații — simptome clare ale ulcerelor acute sau cronice. În cursul consultării a sute de bolnavi am izbutit să evidențiem cu certitudine simptomele ulcerului stomacal. Sînt în curs cercetări interesante avînd ca obiect studierea veziculi biliare, bolile singelui, patologia creierului".

Foarte ademenitoarea idee de a diagnostica boala chiar înainte de apariția ei, și aceasta prin simpla examinare a ochilor, începe să devină realitate. Dar irisologia este de-abia la început. Mai sînt multe necunoscute și multe clarități. Astfel, nu se știe încă de ce unul și același semn în unele împrejurări dă o indicație despre boală, în alte împrejurări — nu. De asemenea, nu se cunoaște pe ce canale se transmit informațiile de la organele bolnave la terminațiile nervoase, concentrate în număr imens în iris. Sînt întrebări deosebit de importante și, totodată, deosebit de grele, la care pînă în momentul de față nu s-a dat răspuns.

Firește, multe se așteaptă încă de la cercetările viitoare. Dar chiar și cu cît se cunoaște în prezent, se pot aduce unele corective vechiului dicton potrivit căruia ochii sînt oglinda sufletului. Sînt ei realmente — și în toate împrejurările — o astfel de oglindă ? Dacă ar fi așa, ce lesne i-am depista pe ticăloși ! Dar aceștia au, de regulă, priviri angelice. De aceea, va trebui să ne obișnuim din ce în ce mai mult cu ideea că dacă în ipostaza lor de oglindă a sufletului ochii pot minți cu nerușinare, ei sînt în schimb sinceri ca oglindă a trupului. Și să fim mulțumiți și cu atîta.

ION D. GOIA

Fotbalul, o vînătoare?

De ce fotbalul, practicat azi în 146 de țări, este sportul cel mai popular din lume și din toată istoria umanității ?

Antropologul și zoologul britanic Desmond Morris, autorul unor îndelungi și aprofundate studii asupra „microbului F" (de la fotbal) consideră că sportul rege nu este decît manifestarea firească a unui instinct cu rădăcinile înfipte adînc în negura preistoriei, „instinctul vînătorii tribale". Echipa și suporterii săi sînt hoarda primitivă care cercetează terenul în căutarea vînatului. Golul, cu toate manifestările sale de explozivă exuberanță, simbolizează uciderea prăzii, Echipa adversă reprezintă rezistența opusă de animalul atacat.

Cum s-a întîmplat ca acest cunoscut savant englez să se aplece cu toată erudiția și pasiunea asupra fotbalului, un joc, doar un joc ca multe altele ? Desmond Morris a scris o duzină de cărți și peste 50 de articole în care analizează comportamentul uman în diferitele sale ipostaze. După best-seller-ul „Maimuța goală", vîndut pînă acum în peste 8 milioane de exemplare, autorul a fost nevoit să se autoexileze din cauza supărărilor pricinuite de fisc. A ales Malta, unde, îndemnat de fiul său, un mare pasionat al fotbalului, a văzut un meci. Aflat în mijlocul unui grup furios, care dezaproba o decizie a arbitrului, Morris a fost fascinat de spectacolul total inedit pentru el. Această experiență a fost germenele unei noi cărți, „The Soccer Tribe" (Tribul fotbalului).

Omul de știință englez consideră că violența, element indispensabil al vînătorii tribale, este la ea acasă în fotbal. Statisticile demonstrează că fiecare jucător riscă o leziune gravă la fiecare a 13-a întîlnire. Partida cea mai periculoasă din istoria fotbalului a fost aceea jucată (e un fel de-a spune !) în anul 1916 de regimentul East Surrey. Căpitanul a dat fiecărui pluton o minge și ordinul ca soldații să-i atace pe germani și în același timp să-și paseze balonul, ca într-un obișnuit meci de fotbal. Sub focul inamic — căpitanul a fost prima victimă — soldații au avansat executînd temerare driblinguri și pase precise, constringîndu-și adversarii terifiați să părăsească pozițiile. Două din baloane au fost recuperate și figurează printre trofeele de război la muzeul din Kingston.

Antrenorii, spune Morris, dispun de un impresionant repertoriu de trucuri pentru a-și manipula psihic jucătorii. În Anglia, un antrenor a reușit să răstoarne soarta partidei aducînd în cabine, în pauză, un celebru comic de varieteu. Jucătorii au ieșit pe teren rizînd, spre stupefacția adversarilor pe care i-au învins, deși aceștia aveau meciul în mînă. În Australia, un manager nemulțumit de combativitatea echipei sale a proiectat, înainte de un meci greu, un film despre atrocitățile naziștilor. Saturați de bestialitate, elevii săi au jucat ca și cum ar fi avut în față echipa gardienilor de la Buchenwald și au învins fără probleme.

Punînd sub lupă exuberantele manifestări de după gol, Morris constată o interesantă evoluție a comportamentului fotbalistic britanic. Înainte de război, jucătorii și spectatorii englezi considerau infantilă și indecentă abandonarea în brațele bucuriei și dansul de piei roșii în jurul focului după o reușită. Prevala încă eticheta burgheză, exprimarea parcimonioasă a sentimentelor. Dar televiziunea a familiarizat publicul nordic cu comportamentul mult mai expansiv al jucătorilor mediteraneeni sau latino-americani care, de obicei, se dau în spectacol. Iar azi, jucătorii britanici, și nu numai ei, sînt „latinizați".

Capitole aparte în cartea lui Morris sînt consacrate tentațiilor cărora trebuie să le facă față fotbaliștii, intereselor lor culturale. Vizavi de acestea din urmă, Morris povestește isprava unei reprezentative britanice în turneu în China care a refuzat să viziteze Marele Zid sub motiv că „cine a văzut un zid, le-a văzut pe toate". În sfîrșit, se pare că nu există fațetă a personalității fotbalistului pe care Morris să nu o analizeze cu pertinență și cu o ușoară condescendență, într-o manieră foarte personală.

Iată fotbalul, dumnezeul și diavolul zilelor noastre, ajuns subiect de analiză socio-psihologică. Iată că un sport, un joc la care privesc miliarde de oameni, un balon de piele umflată și 22 de alergători se află în centrul atenției oamenilor de știință. Și înseamnă oare aceasta că fotbalul este oglinda caracteristicilor psihologice ale unui popor, că exprimă, ca să ne folosim de prof. Morris, idealul de vînătoare al tribului pe care-l reprezintă ?

IOAN ROȘCA

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

Soli ai artei românești peste hotare

Timp de mai bine de două luni Ansamblul de balet clasic și contemporan „Fantasio" din Constanța s-a aflat, sub conducerea maestrului Oleg Danovschi, în S.U.A. și Canada ● În aceste zile dirijorul Emil Simon se află în Bulgaria, dirijorul Paul Popescu în U.R.S.S. și dirijorul Ovidiu Bălan în Cuba ● Soprana Maria Slătinaru-Nistor va susține rolul principal în **Tosca** pe scena Operei Mari din Paris ● Ansamblul folcloric „Doina Argeșului" și-a început turneul în Olanda unde vor fi oaspeți pînă la data de 5 aprilie ● Soliștii de muzică populară Radu Simion, Benone Damian și Damian Luca evoluează și ei în aceste zile în fața spectatorilor străini. Primul se află în Suedia, al doilea în Olanda, iar al treilea în Belgia ● Trei formații de muzică ușoară de la noi concertează peste hotare. Este vorba de formația **Ediție specială** care cîntă în Berlinul occidental, de formația **Monolit** — solistă, Dida Drăgan, care cîntă în U.R.S.S. și de formația **Orfeu** care cîntă în Belgia ● Pianista Ilinca Dumitrescu susține concerte în U.R.S.S. ● Teatrul muzical Brașov se află într-un turneu de 45 de zile în R.F. Germania, Liechtenstein și Elveția, unde va susține spectacole cu opereta **Bună seara, domnule Kalman.** Regia : Carmen Dobrescu. Soliști : Ruxandra Vlad, Elena Șerban, Margareta Gingă, Elena Filipescu, Eugenia Voinescu, Emeri Fănățeanu, Vasile Pop, Anton Alexandru. Conducerea muzicală : Silviu Panțiru și Dorel Munteanu.

Maricica Puică a devenit campioană mondială de cros

Ediția cu numărul 22 a mondialelor de cros, desfășurată duminică la Roma, a consemnat un nou și răsunător succes al sportului românesc, fetele noastre ocupind primele două locuri ale clasamentului individual. La 32 de ani, Maricica Puică (Olimpia București) a dobindit titlul suprem, ca o încununare a unei cariere de excepție, pregătită și vegheată cu pasiune și responsabilitate de soțul și antrenorul ei Ion Puică. Ea a parcurs în nici un sfert de oră, exact în 14:38,9, traseul din incinta Hipodromului „Capanella", lung de 4 863 de metri, detașindu-se de restul concurentelor. Medalia de argint a revenit tot unei românce, Fitei Lovin (antrenor Nicolae Mărășescu), care a devansat-o pe multipla campioană și recordmană norvegiană Grete Weitz.

Acest dublu succes, mai ales titlul Maricicăi, înscrie o pagină de referință în cartea de aur a atletismului nostru, a sportului românesc, iar cei care l-au realizat, atlete și antrenori deopotrivă, merită sincere felicitări și, firește, urări de noi și noi izbinzi. Performanța aceasta, de primă mărime, nu ne împiedică însă să exprimăm, deschis, o nedumerire. Dacă Puică și Lovin s-au clasat, cum ziceam, primele, în schimb echipa feminină a României n-a cîștigat, cum ar fi fost normal, medalia de aur, aceasta revenind reprezentativei U.R.S.S., deși cea dintîi alergătoare sovietică, Smehnova, a venit abia a opta ?! Motivul ? Federația noastră de atletism n-a socotit oportună înscrierea în concurs a echipei, cu toate că specialiștii și nu numai ei cunosc acest amănunt, Doina Melinte și Maria Radu ar fi fost în stare, în temeiul timpilor cu care sînt creditate, să facă o figură onorabilă. Dacă măcar una din ele ar fi intrat în primele 15, echipa României și-ar fi adjudecat titlul suprem, dar federația, din motive care ne scapă, a decis altfel ?! De ce a procedat așa, poate că vom afla.

OV. I. ■

La întoarcerea acasă, cea mai rapidă alergătoare de cros din lume, Maricica Puică, zîmbește fericită, alături de soțul și antrenorul ei

OMUL CARE JOACĂ

Între epilogul iernii și... prologul primăverii

A fost albită această a 21-a zi a campionatului primei divizii de zăpada mieilor sau lovită de răbufnirea neașteptată a iernii ? Înclin să cred că, nu numai metaforic, timpul a vrut să se răzbune puțin pe fotbal și pe oamenii săi, arătîndu-le încă o dată, dacă mai era nevoie, că dacă lucrurile nu sînt așezate cît de cît așa cum trebuie atunci cînd se poate și cînd acest judecător inamovibil îngăduie, șansa zilelor ce vor veni poate să ne surîdă mai puțin. Nu mai sînt de mult superstițios și nici nu am înclinații chiromanțioase, dar simt cum chiotul nebun de vînt și apă înghețată al ultimelor bătrîne făpturi din calendarul vechi sau nou ce ne-a hăituit corpurile înghețate au vrut să ne îndemne din nou spre a gîndi mai bine rostul așezării așa cum trebuie a jocului nostru.

S-au consumat destule rînduri scrise și premeditate, eforturi și chiar ore de discuții așa-zis organizate și cu „subiect" în această iarnă cu dinți, în care, destul au vrut să arate că se pregătesc fructele gustoase ale unei noi campanii fotbalistice de uimire a mapamondului prin ceea ce vom fi capabili să facem din nou. Nu se poate spune că nu am fost din nou spectaculoși și în acest scurt răstimp. Dar ce nu s-a făcut... Mi-e rușine fricoasă să-mi aduc aminte. Amănuntele deocamdată le păstrez cu rubrici străine cu tot. Parcă de data aceasta am fost mult mai rapizi decît îmi puteam imagina. Pare normal, se repetă o nouă piesă ce a mai fost trăită. Cel puțin „trupa" Covaci a dat recitalul de excepție în ultimul act, iar Piști (apelativul apropiaților) — altfel un captivant om de fotbal — ne-a plesnit în epilog uluitor, demonstrîndu-ne că hohotul de rîs al Europei îmbătrînite pierzant a fost capabil să-l mai învețe încă o dată ritmul marșului în care și-a cadențat respectul pașilor inimii, împlîntîndu-ne nouă ceva din panoplia acelorași pumnale pe care le-am mai gustat în felurite ocazii. Ne-am obișnuit cu ele, de fiecare dată am avut tăria de a le arunca chiar dacă ne-au rănit, supraviețuindu-le prin adevărurile noastre incontestabile, dar tot atît de adevărat este că „sclipirile", de Amsterdam, Anvers și Paris care-l împodobeau pe al său au luat drumuri prea vinovate. Te felicit, maestre, și „mon chapeau" zace de mult în țărîna amărăciunii noastre.

Dar să revin la noua lucrare-piesă, întrebîndu-mă în continuare din ultima, trăită pînă în final, cum reușim să ne-nfrîngem între noi, mulți „jucători" ai vechii piese, neatenți, lingușiți coruptibili și lingușitori corupți ? Ar fi un răspuns : confundăm scena cu teatrul...

Prologul actual, destul de bine regizat, cu numiri, repuneri și așezări în funcții de aparentă putere, s-a derulat și rostit revezitor de șocant. Despre unii actori, chiar principali, amintindu-ne destul de sumar, nu se poate spune că nu au făcut casă bună și cu mijloacele aceleiași Thalia ce l-au propus și pe N. Proca într-un trecut nu prea îndepărtat să conducă jocurile de sub tricolor. Cred de aceea că actualului prolog fotbalistic i-au mai lipsit doar prezentarea noilor jucători pregătiți pentru a ne încînta în viitor ca pe niște coloși urcați în papainoagele ce ne speriau copilăria de fiecare dată cînd sosea în oraș circul și, bineînțeles, frumoși pentru chetă, ursuleții jucăuși și rentabili la zornăitul tingirii zbuciumate de marele ursar.

Numai că, întîmplările condamnabile acceptate pînă de curînd în fotbal — susținea o persoană ce controla fenomenele —, au început să rodească otrăvitor și în alte sporturi. Handbalul a-nceput să simtă efectele unor ratări incredibile de pe semicerc, baschetul de „pași regizați" făcuți de mîna care garnisește buzunarul, voleiul de „duble gîndite" la preluarea serviciului advers (normal...) și cîte și mai cîte sclipiri de care sîntem capabili atunci cînd vrem să ne „dăm în stambă". Noi, prin liniștea corectă ce începem să ne-o așezăm în propria casă, ar trebui să inspirăm încredere și să impunem același lucru și celorlalte surate de mișcare. Simt că ele își dau seama că a fost vorba nu numai de un împrumut de viciu ci... de viciu de formă și fond dezvoltat în consecință. Haideți să parafrazăm condamnabila lege învechită a talionului : Lasă-mi un ochi ! Am să ți-l cer precis și pe celălalt. Nu ne-am depărtat prea mult, așa-i ?...

CORNEL DINU ■

Cîtă dreptate are Mircea Lucescu cînd zice

„Am început o treabă la Hunedoara și vreau s-o termin"?

— Mircea Lucescu, se înmulțesc criticile la adresa dum'tale !

— Regret, dar așa e. Numai că, în pofida lor, eu merg mai departe și încerc să schimb ceva în fotbalul românesc. Procesul e, firește, de durată, de aceea zic, fără să răspund cuiva anume, că se pripesc cei care mă judecă după primele semne. Acestea pot înșela, nu ?

— Poate că da, poate că nu, e de discutat. De pildă, ce s-a schimbat de la venirea dumitale ?

— Mă bat și mă voi bate pentru sistemul 4-4-2, pe care Craiova l-a aplicat eficient la München, obținînd un rezultat deosebit. El elimină jucătorii de zonă, cei limitați, îi impune pe cei polivalenți, capabili să facă de toate. Argumentul cel mai limpede e că Geolgău urcă în detrimentul lui Crișan. Pe plan internațional, ideea nu-i nouă, Bayern joacă de regulă cu Honess și Rummenigge în față, Breitner fiind al patrulea mijlocaș, dar la noi n-a fost aplicată, deși eu cred că se potrivește fotbalului românesc ca o mănușă. Calitățile jucătorilor noștri, tehnicieni buni, dar pe spații restrînse, implică tocmai acest sistem. La națională, de pildă, mă străduiesc să fac din Balaci un fel de Breitner, un al patrulea la mijloc capabil să ordoneze jocul și, în același timp, să participe activ la faza de finalizare.

— Sistemul are însă nevoie, dacă nu greșim, de vîrfuri puternice. Le avem ?

— Cămătaru, pe care sînt făcut foc, ar putea fi o soluție.

— Cu ce v-a supărat Cămătaru ?

— Miercuri seara, se știe, naționala susține o partidă de verificare în Belgia, așa că, duminică, am convocat lotul. Cămătaru n-a venit ! Am sunat la Craiova și mi s-a spus că a avut un necaz, c-a ajuns la Urgență, povești de-astea ? ! Adevărul e că nu vrea să joace, iar motivele invocate, c-a fost criticat în presă, sînt puerile. Pînă la urmă, luni după-amiază, și-a făcut apariția, explicînd că stă de-o săptămînă și nu-i pregătit. Pentru ultima oară, l-am acceptat argumentele, iar el a promis că, pe viitor, va răspunde cu promptitudine oricărei solicitări.

— Cititorii ne întreabă, și noi, ca ecou al lor, întrebăm mai departe, ce rost are acea selecționată divizionară pe care ați deplasat-o în America de Sud și pe care, recent, ați testat-o la Sibiu ?

— Între lotul A, a cărui medie de vîrstă oscilează în jurul a 28 de ani, și cel de tineret, care admite jucători pînă la 21 de ani e, veți fi de acord cu mine, un hiatus. Campionatul nu-i în stare să umple acest gol. M-am gîndit atunci, și rămîn consecvent, la o echipă intermediară, în concepția mea o antecameră a naționalei. O echipă care să fie pregătită în spiritul naționalei și care să aibă în orice moment, capacitatea de a oferi lotului A cîțiva jucători mai tineri, mai neatinși de rutină. M-au acuzat unii pentru meciul de la Sibiu, ca și pentru cel, mai vechi, cu „cangurii", de pe „23 August". Am spus-o și o repet, nu meciurile în sine au contat, ci zilele premergătoare, ele mi-au oferit prilejul cunoașterii cît mai depline a jucătorilor. Niciodată, e deviza mea, nu voi sacrifica antrenamentul jocului. Zilele acestea m-au ajutat să-mi fac o imagine despre posibilitățile fiecăruia din cei convocați, din punct de vedere tehnic, dar și, să zicem, al caracterului.

— În aceeași idee, turneul din iarnă la ce-a ajutat ?

— El a avut mai multe țeluri, în general atinse. Am căutat, pe de-o parte, să oferim unor jucători, recrutați îndeobște din formații care n-au ieșit în turnee, șansa de a cîștiga experiență. Pe de alta, i-am verificat în condițiile unui regim intens de pregătire, urmărind totodată cristalizarea unei idei de joc. La Merida, selecționata a evoluat peste așteptări și ea a fost socotită, ziarele locale pot depune mărturie, cîștigătoarea sentimentală a hexagonalului. Numai că noi, insist, n-am mers acolo la victorie, ci am mers, în primul rînd, pentru a ne antrena. Iată de ce, în cîteva rînduri, am făcut antrenamente chiar în ziua meciului.

— Mai concret, care au fost cîștigurile deplasării ?

— Cavai ar fi unul. El a plecat ca rezervă, dar s-a comportat peste Ducadam. Turcu ar fi al doilea. Cea mai mare surpriză a constituit-o, cred eu, Iorgulescu. El a intrat la Berna printr-o conjunctură favorabilă, lipsea Sameș, dar a demonstrat dincolo de Ocean că se poate conta pe el. L-am desemnat căpitan al formației și m-am lămurit că performanța îl poate schimba în bine, despre el afirmîndu-se că e mofturos, că e comod, că e recalcitrant și așa mai departe. Dealtfel, colegii de la Sportul studențesc mi-au mărturisit că Iorgulescu e, azi, mult transformat. La fel, Mihai Marian, pe care-l consider cel puțin la nivelul lui Rednic, doar că nu e încă familiarizat cu ideea de joc. Unii însă au infirmat, Bozeșan, Gingu, Avădanei, Kiss, cu toate că sînt tentat să cred că și ei pot mai mult. Eu nu dau verdicte, exprim păreri.

— Asta da, fără îndoială. Să trecem la altceva. Ce șanse avem la europene ?

— Va fi, matematic, de două ori mai greu ca la mondiale.

— De ce matematic ?!

— Pentru că la mondiale se calificau, din fiecare grupă, locul 1 și 2, la europene, se știe, merge mai departe numai prima. Italia și Cehoslovacia, dintre adversarele directe, au și avantajul meciurilor pe care le vor disputa în Spania, la El Mundial. Orice pregătire am face noi, tot rodajul de la mondiale va fi mai serios. Să nu se înțeleagă însă că n-avem șanse. Avem și vom face totul spre a le materializa.

— Se afirmă că dumneata insiști ca partida cu Cipru din preliminarii, programată pe 1 mai, să se dispute la Hunedoara, așa-i ?

— Aș vrea la Hunedoara, dar încă nu s-a luat nici o decizie. Meciul mi se pare prea puțin important pentru a fi găzduit de Capitală, unde vor juca, e cert, contra Suediei, în 8 septembrie. Ar mai concura, dat fiind numărul mare de selecționați, Craiova, al cărei public e, fără dubii, cel mai fierbinte din România. Dar pentru Universitatea ! Mi-e teamă, o spun deschis, tocmai de reacția acestui public cînd un jucător, introdus în națională în locul unui craiovean, va începe partida mai șters. Hunedoara, care dă și o serie de titulari, ar fi, după mine, soluția cea mai nimerită, dat fiind faptul că Rednic, Gabor și ceilalți, foarte tineri, ar simți tribuna aproape.

— Ai reintrat la joc, Mircea Lucescu, ai jucat cu Steaua și cu Jiul, lumea afirmă, avem o grămadă de scrisori în acest sens, că ar trebui să te ocupi în exclusivitate de națională sau măcar de ea și de Corvinul, dar dumneata nu renunți la calitatea de jucător ?! De ce ?

— Pentru că, întîi și întîi, iubesc jocul. Apoi, pentru că Hunedoara n-are decît 14 jucători și mai e nevoie de mine.

— O clipă. Și Argeșul are nevoie de Dobrin, dar acesta, deși nu antrenează echipa națională, e oprit să intre în teren. Aceeași logică nu e valabilă și pentru el?

— Am susținut ca Dobrin să joace și e aproape sigur că el va primi, cît de curînd, acest drept. N-a existat și nu există în această direcție nici un fel de interdicție, numai că Dobrin a avut unele necazuri cu legitimarea la Pitești. Mă întorc și zic, am început o treabă la Hunedoara și vreau s-o termin. Ca să mă verific pe mine, ca să le dau și altora posibilitatea s-o facă. Breitner e și el, poate nu cunoașteți acest amănunt, antrenor la Bayern și nimeni nu-l acuză pentru asta ?!

— Iar trecem discuția în alt plan ?! Aici e vorba, n-am fost suficient de expliciți ?, despre echipa națională, despre faptul că ar merita din partea antrenorului principal mai mult timp, mai multă energie. Acum e clar ?

— A fost clar din capul locului, iar răspunsul e același. N-o fi soluția aceasta cea mai fericită, de acord, dar doresc să termin ce-am început. Mă voi despărți de Corvinul la încheierea campionatului, o voi face însă cu mult regret, căci Hunedoara e, într-un fel o parte importantă din viața mea. Am mai spus-o, nu vreau să dărîm la națională ce-am construit în atîția și atîția ani.

— E punctul dumitale de vedere, nu subscriem integral, dar asta e, am notat. O ultimă întrebare, ce trebuie să așteptăm de la partida cu Belgia ?

— Face parte, și ea, din perioada de tranziție. N-am pregătit-o în mod special, dar îi acordăm atenția cuvenită, considerînd că ne-ar putea lămuri și mai mult în privința potențialului unuia sau altuia dintre jucători. Nu ne-am putut însă pregăti cum am fi vrut, terenul I.C.S.I.M., pe care am încercat un ultim antrenament, fiind impracticabil **(n.n. pînă la urmă naționala s-a antrenat pe un teren de rugby ?!)**. Din păcate, nu vom putea alinia garnitura pe care am dorit-o. În lipsa lui Sameș și a lui Iordănescu **(n.n. o reeditare, se pare, a cazului bravilor handbaliști Munteanu, Stingă și Drăgăniță)** am fost siliți, în ultimul moment, să-l chemăm pe Bölöni. Cu toate astea, sper să ieșim cu fața curată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare · Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore Mărășanu, Dumitru Elicde, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache Margo Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bolădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaceanu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheța, Aurel Mihailopol, Vasile Mănescu, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 49 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU